~~شب ۲۳ شوال المکرم مطابق ۱۶ اردیبهشت ... [illegible]~~

~~... صرف ... دیگر ... [illegible]~~

~~... [illegible]~~

~~الاحقر علی النوری جنیدی~~

۱۳۴۹

شب ۹ شهر صفر حضرت آقای نوری جنیدی با جمیع ... [illegible]

آمدیم منزل آقای دیگر تشریف ... خانم که مشرف

شویم بارض اقدس ثامن الائمه علیه آلاف التحیة و الثناء

التماس دعا دارم احقر علی نور جنیدی

اثر عهد همایون السلطان الاعظم الخاقان الاکرم مظفر الدین شاه شهنشاه ایران

پزشکی نامه

در علم تراپوتیک ـ ماتیر مدیکال

در این کتاب همه ادویهٔ مستعمله در طب از قدیم و جدید و ماهیت و خواص و ترکیبات و طریقهٔ ساختن دوا و مقادیر و اثرات و مضار و مصالح و طریقهٔ استعمال آنها در امراض و غیره ذکر شده

بتصنیف جناب میرزا علی اکبر خان حکیمباشی ناظم الاطباء طبیب حضور همایون
شاهنشاهی از اعضای انجمن معارف و رئیس مدرسهٔ شرف

شهر جمادی الاولی سنهٔ هجری ۱۳۱۷ مطابق با اردیبهشت یزدگردی سال ۱۲۶۹ و حمل ماه جلالی سال ۸۲۱
و سپتامبر ماه فرانسه سال ۱۸۹۹ میلادی

مطبعهٔ طهران

بسمه تبارک و تعالی

تقریض ذیل را جناب جلالتمآب دانشمند جامع فرزانه بارع خلاق المعانی کمال الدین ثانی میرزا محمد حسینخان اصفهانی
ملقب به ذکاء الملک و متخلص به فروغی مدیر دار الترجمه مبارکه دولتی و صاحب امتیاز روزنامه تربیت دام اقباله العالی برای این کتاب مستطاب نوشته

تقریض

پیغمبر گفت علم علمان — علم الابدان علم الادیان
در ناف دو علم بوی طیب است — آن هر دو فقیه یا طبیب است

علم طب که بلطف قریحهٔ بقراط ابداع شده و از همت بلند پاستر بدرجهٔ کمال رسیده اشرف علوم اینجهانی است و ستون خیمهٔ زندگانی و حکیم دانا روح انجمن انسانی و طبیب حاذق درمان درد ناتوانی تاریخ طب احسن القصص و تراجم احوال اطبا مورث مزید آگاهی و اطلاع خاص و اخص قانون حکمت سلامت و شفا و وسیلهٔ آسایش و برء مرضی اما آدمیزاده تا مبتلا بعلتی نگردد و نیازمند صحت نشود معنی این سخن نداند و تمیز صحیح و سقیم این مطلب نتواند افسانه های لاطایل خواند و از مسطورات خامه و کلک بقراط و پاستر سطری نخواند بلی شخص چون از فرات تندرستی سیراب است کی در اندیشهٔ دریا و فکر سراب است و بی رنج استسقا مزد چه در آب است و بزرگان گفته اند صحت افسری است بر سر تندرستان لکن دیدن آن مخصوص بیماران باشد و مستی جنونی است عارض میخواران که محسوس هوشیاران شود و ما آن مستانیم که از بیخودی هزار دستانیم دور از ارواح اکرم بی اندازه میلافیم و پشم و پنبه هر چه میخواهیم بهم میبافیم ولی اگر بپرسند پاسکال چه گفت میگوئیم العلم عند الله یا آنچه گردیقین خبط و اشتباه از آنجا که اتفاقی بد ناش طبیعی نیست نیوتن کیست و با عدم احتیاج بتجزیه و ترکیب شیمی لاوازیه چیست هوا وزن دارد در صورتی که خفت عقل بگذارد الکتریسیته موجبه و منفیه را در موجودات اثر است جز اینکه روح بسیاری از اینهم بیخبر است فهم تشریح بچه کار آید خاصه که آدمی را رقیق القلب نماید گیاه شناسی و خواص ادویه و قدر شربت و طریق استعمال آنها را امید آبها رون نه موسی خیر شرح اسباب امراض و اعمال بدن را از تنفس و تغذیه و هضم و ترشح و تناسل خوانده اید یا فقط فقد عمل است و لا غیر مختصر در دیاری که تمدن ذلیل است و تربیت علیل جهل مختار باشد و علم خوار اگر ما هم بقدر ملت فرانسه اعتنا بفضل و هنر کرده بودیم همانقدر ترقی و پیشرفت مینمودیم حکیمی مثل پاستر داشتیم و دردها را بی درمان

نمی پنداشتیم

نمی پنداشتیم یا زهر زهره دندان سنگها را بدست می آوردیم و فساد تخم کرم ابریشم را رفع میکردیم زیرا که از استعداد چیزی کم نداریم بلکه از فرط هوش سر بسر جالینوس میگذاریم شاهد صادق من مصنف دانشمند این کتاب مستطاب است و مدون این فصول و ابواب که با موانع و عوایق خاک و آب مشرق با فضلای مغرب راه مسابقه می سپارد و برای آنکه از احدی واپس نماند در کار دانش همت میگمارد در علم طب ید بیضا دارد و در فنون دیگر ید طولی طبیب عیسوی هش است نه آدمی کش و ادیب با فرهنگ است نه اهل رنگ و نیرنگ و من بنده در میان صحبت و تحقیق علمی معتقد بمبالغه و اغراق نیستم که بگویم کار مسیحا میکند و مردگان را احیا مینماید اما میگویم جناب جلالتمآب طبیب اعلم و حکیم امجد میرزا علی اکبر خان کرمانی ملقب بناظم الاطبا صاحب القاب شامخه و مصنفات جلیله دام علاه و بلغه الله تعالی ما یتمناه که این کتاب مستطاب رشحه از رشحات کلک در رسلک اوست باتفاق دشمن و دوست بحر زاخر دانش است و عین زاهر بینش جامع فضایل است و مجمع اخبار و آثار اواخر و اوایل در فنون قدیم و جدید فرید و وحید و بارای اصیل سدید مرد میدان تعمق و تحقیق است و اهل تدرب و تدقیق دوره محیط طب را نزد استاد کامل درست دیده و مطالب حکمت را بگوش هوش شنیده در حسن تقریر و بیان سرآمد امثال و اقران و در آداب معاشرت سرمشق سران و سروران و معیار معرفت و مقیاس کمال او این کتاب مستطاب و همین فرد انتخاب که سپهر داری و سمار معالی است با ثواقب شهب و نجوم متلالی و صریح میگویم که بعد از این فریضه ذمه معالج و طبیب است که مکرر این کتاب را بخواند و قدر این گنج شایگان را که رایگان بدست آمده بداند چه بفرموده بزرگان

قرنها باید که تا یک مشت پشم از پشت میش | عارفی را خرقه گردد یا حماری را رسن
سالها باید که تا یک پنبه دانه از زمین | شاهدی را حله گردد یا شهیدی را کفن
دورها باید که تا صاحبدلی پیدا شود | بایزیدی از خراسان یا اویسی از قرن

ابن سینائی از خاک بخارا یا نزدیکی شیراز و میرزا علی اکبر خانی از کرمان جنت طراز و اگر این تصنیف منیف قدر و منزلتی تمام نداشت خواجه بزرگ و دانا با همه عظمت و شأن بآن نمیگذاشت و روشنان آسمان میدانند که حضرت مستطاب اشرف ارفع معظم اجل امجد افخم مولی المواهب و المکارم و النعم میرزا علی اصغر خان صدر اعظم متعنا الله بطول بقائه و طول لقائه نقادی خبیر است خبره عمل و روشن ضمیر بهمت و عبث تمام مخارج طبع این کتاب را از کیسه نوال و عطای خویش داده و خوانی که برای فیض و فایده خاص و عام گسترده و نهاده

مانده ایست که از عالم بالا آمده زیاده از داده های حاتم طائی و معن زائده و البته هرکس بر سر سفرهٔ احسان و اطعام حضرت صدر الصّدور کریم افتخار آل ابراهیم نشیند در اطعمهٔ بهشتی بیند و از نهالهای آسمانی فواکهٔ معانی چیند با قشرهٔ حقایق و معارف گلوتر نماید و بمائدهٔ عوارف و عواطف بسر منزل مقصود آید و بیش از این من چگویم که در صدد این کتاب مستطاب نباشد و مصنف نگوید و این آن مشکی است که خود ببوید بلی بهتر آن بود که در ثنا و دعای خواجه اشرف ارفع یعنی بندگان رفیع الشأن معظم صدر اعظم مدّ ظله العالی و دام لطفه المتعالی باطناب و بسط گرایم و در این پهنهٔ وسیع بیشتر جولان نمایم امّا چکنم که این اقیانوس را کرانی نیست و این قاموس را پایانی نه

خواجه بالاتر از ثنای من است　　برتر از دانش و دهای من است

حضرتش بی نیاز و مستغنی　　از ثنای من و دعای من است

تا فضایل و معانی زینت جهان است و تن عالم را علم جان و آسایش روان بصحت ابدان صدر اجلّ اعظم که قلب جهان معرفت است و جان جسد فتوت و مرکز دایرهٔ کرامت و محیط پهناور مکرمت بر دست صدارت و وزارت پاینده باد و عالی بوجود با جودش مرساد

(العبد الراجی الجانی محمد حسین الاصفهانی)

مصنفین معتبر فرنگ مسقط الرأس شیخ الرئیس را حوالی شیراز دانسته و نوشته اند و از آن جمله است مصنف مشهور فنگیه که شرح حال حکما و بزرگان دنیا را از عهد قدیم تا عصر جدید در پنج جلد نوشته و میتوان گفت بهترین تاریخ الکمائی است که تاکنون تألیف شده

امّا نویسنده های مشرق که از جمله ابن خلکان باشد تولد حکیم اعظم را در قریهٔ

خرمیثن از اعمال بخارا می نویسند این است که در

تقریظ وسطور فوق میان فارس و بخارا

تردید شده

شیخ الرئیس حسین بن عبد الله بن سینا ملقب بشرف الملک بوده

و مادرش مسمّاة بستاره از اهالی قریهٔ افشنه نزدیک به خرمیثن

هو الله تعالی

این کتاب که محض نفع عامهٔ ناس و خیر دور و نزدیک تألیف
و طبع شده چون نتیجه توجه و تفقد سامیان جناب مستطاب اجل اکرم
کریم السجایا جمیل الشیم مخزن المعالی و معدن العوارف آقای نیر الملک وزیر
علوم و معارف ادام الله اقباله العالی میباشد بآن بزرگوار اختصاص و تعلق مخصوصی دارد

فی شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۱۷

فهرست الفبائی کتاب پزشکی نامه

در این فهرست اسامی همراه و برابر فارسی و عربی و فرانسه ولاطینی و یونانی بترتیب حروف ذکر میشود و نیز بیان میکنیم اسامی حکمای عالیمقدار را که در این کتاب از آنها ذکری شده است

حرف الف

ابا

		ابزن سرد	۲۶۳	اب گاوزدار	۵۴۵
		ابزن قابض	۴۴۰	اب گرگن	۳۲۳
اب د. اکلد	۳۲۳	ابزن ملیّن	۶۴۱	انگوشت ملیّن	۵۱۴
اب البیود	۷۹۵	اب زیبقی ساده	۳۱۱	انگوشت نباتی	۵۱۴
اباثر	۶۹	اب سیدشوتس	۸۰۶	اب گوگردی	۷۶۸
اباهک	۱۹۸	اب سدلیس	۸۰۲ و ۸۰۶	اب لاجوردی	۷۹۵
اباهن	۲۸	اب سدلیس مصنوعی	۵۳۹	اب لیرمیر	۲۲۸
اب اپسوم	۸۰۶	اب سرد	۲۶۳	اب لوس	۱۱۰
اب اسپا	۳۲	اب سفید	۴۵۸	اب لیتین	۷۷۷
اب اوسات	۸۰۶	اب سنت لبان	۳۲	اب لیمو	۸۲
اب اوکسیژنه	۴۰۴	اب سولفوکربونه	۷۷۳	اب منجمد	۶۹۵
اب برومور	۱۵۴	اب سیاه	۳۲۳	اب منجمد وداهن	۸۶۶
اب بوساک	۳۲	اب شافی تربانتینی	۲۳۰	اب منجمد دوده	۸۷۷
اب پولیناد	۸۰۶	اب د. صداع	۱۱۳	اب متانبرک	۳۲۴
اب پولینای مصنوعی	۵۴۳	اب طلا	۳۹۲	اب محلّل	۵۴۳
اب تدان	۷۶۲	اب غوره	۸۸	اب مدّ بگاوزدار	۱۹۱
اب تنباکو	۸۲۰	اب فلوس خیارشنبر	۳۵۵	اب مرکب اهک	۱۹۹
اب د. جرب	۸۲۰	اب فیکر	۵۸۸	اب مرکب البومین	۴۴۰
اب جرحی تدان	۷۶۲	اب فورشواودزا	۳۲۱	اب مرکب دوده	۲۰۰
اب جهریانهالت	۲۲۲	اب قابض بروشیری	۵۳۶	اب مسدّد اللحم	۴۸۰
اب حدیدی منجمد	۳۲ و ۳۵	اب قاطع اللحم	۴۷۹ و ۲۶۹ و ۴۴۰	اب مسکّن	۱۱۳
اب ض. خنازیر	۲۴	اب قرمز	۳۲۳	اب مسهل گاوزدار	۵۸۲
اب داغ	۶۶۲	اب قطران	۶۰۲	اب مشروب	۶۶۵
اب وایل	۴۹ و ۷۶۲	اب د. قمّل	۳۲۳	اب مشروب بدی	۸۷۲
اب د. دمل	۴۲۶	اب د. قوباء	۳۲۴	اب معدنی	۵۴۰
ابروس برگاتودیوس	۵۲۳	اب کافوری	۱۹۱	اب معدنی مبارک	۳۲
ابزن پلیس	۲۰۱	اب کالیبه	۳۲	اب مقدس	۳۵۵
ابزن سبوس	۶۴۱	اب کلورطار	۶۶۶	اب مقطّر	۶۴۶
ابزن د. سرمازدگی	۲۸۰	اب کلوروفورمه	۶۲۹	ابیلجی مسهل	۵۴۳ و ۸۰۱

الف

اب

اب منہری ۸۵۱
اب نافع الجرح قرحہ ۱۴۲
اب نان ۲۸۰
اب نبات ومعدنے ۴۵۹
اب ض. نقرسی گاؤدار ۲۲۲
اب وریلیر خانم ۴۱۲
اب ویلیناد (مصنوعی) ۲۲۲
اب ھوسون (دوائے) ۶۹۱
ابے ۸۶
ابیس
اپولینرین ۲۶۰
اپیول ۱۲۹
اپیونم پتروسلینوم ۱۲۸
ادراگانتین ۵۳۴
ادیانتوم ۲۱۵
اذان الحمار ۲۲۵
اذیو ۲۱۸
اذیون ۵۹۹
اراورووت ۸۲۶
ارابین ۵۳۲
ارادوبا ۶۱۱
اراشید ۶۳۹
اربوتوس ۲۲۵
ارتانتالونگانا ۶۴۵
ارتروسپوده ۵۷۲
ارتمیسیا ۴۹
ارتنشو ۵۱۱
ارد ۸۲۹
ارزان ۸۳۵
ارزانتوم ۸۳۵
ارکائرلیکا ۱۲۸
ارکینوم لاپا ۵۱۳
ارکینون ۵۱۳
ارگوروس ۸۳۵
ارمواز ۴۹
اروسوراسپا ۴۱۴
اروندو ۶۱۲
اروندوبامبوس ۶۱۲
اروندودوناکس ۶۱۲
اروندوساکاریفرا ۶۱۸
اریستول ۸۸۲
اریستولوک ۳۶۶
اریستولوکیا ۳۶۶
اریل ۳۵۲
ازافوئیدا ۱۲۱
اس ۹۶
اسبولین ۶۰۹
اسبولہ ۶۰۹
اسپاراڈین ۳۹۳
اسپاراگوس ۳۹۳
اسپرژ ۳۹۳
اسپلینوم ۲۱۵
اسپیدوسپرمین ۱۰۲
اسپیدیوم فلکس ۴۶۳
اسیت پارانیزیدین ۲۶۲
استوفون ۲۵۸
اسفودل ۲۵۶
اسفودلوس ۲۵۶
اسکلپیادہ ۵۵۲
اسکلپیاس ۸۴۹
اشبلامبلخولیوم ۹۵
آفتاب گردان (پرست) ۵۹۹
افنتون ۹۲
اقطی ۲۸۲
اکانتوپتریزین ۲۸۳
اکنہ ۲۸۴

ام

آکریکرہ ۱۳۵
آکرونتز ۸۰۸
اکلیل بنفسہ ۴۱۱
آگاریک ۵۷۵
آگاریکون ۵۷۵
الاکلنک ۳۹۶
الثابا ۵۲۳
الثیا ۵۲۳
الدھید ۶۸۵
الدھید فورمیک ۵۹۱
الو ۳۵۱
الوئس ۵۲۴
الوئہ ۵۲۴
الوئین ۵۲۵
الوبالو ۸۶
لوبالوی ویرژینی ۸۶
الومان ۴۳۶
الون ۴۳۶
الزالین ۵۹۸
الیسماپلانتاگو ۲۲۴
الیسماسہ ۲۲۴
الیوم ۴۰۸
الیوم اسکالونیکوم ۴۰۸
الیوم اسکوروڈوپرازوم ۴۰۸
الیوم پوروم ۴۰۸
الیوم ساتیوم ۴۰۸
الیوم سپا ۴۰۸
الیوم شونوپرازوم ۴۰۸
امادو ۵۷۵
امانتیا ۵۷۳
امانتیوس ۵۷۳
امانڈ ۵۰۴
امانیت ۵۷۳

امبراسترا ۲۹۳
امبرکری ۲۹۳
امبریون ۲۸۰
امپلاتر استاتمس ۲۹۶
امپلاتر دیکورد ۳۳۴
امپلاتر زیتی ۳۳۳
امپلاتر کتیدی ۲۹۷
امپلاتر دمنیچ ۲۹۲
امپلاتر ض. ورم صلب ۳۳۳
امپلاتر ویگو ۳۳۳
امپوا ۸۲۶
امپولون ۸۲۵
اموم ۳۶۰
اموم ذنتریری ۳۶۱
امید واسٹ یا رافتیدین ۲۶۲
امیدونیزین ۵۹۲
امیدون ۸۲۵ و ۸۲۶
امیگدالون ۵۰۴
امیلن ۶۸۴
امیلوم ۸۲۵
انت ۱۲۷
انتراسن ۸۳۴
انتراکس ۶۰۸
انتراکوکالی ۲۰۳ و ۶۱۰
انتروپومورفون ۱۶۹
انتلمنتک ۳۲۵
انتیمس پیرتروم ۱۳۵
انتیمس نوبیلس ۱۳۴
انتوم ۱۲۲
انتوم فونیکولوم ۱۲۷
انتون ۱۲۲
انتی پیرین ۲۶۰
انتی سپتیک ۵۸۶

انتی فرین ۲۶۱
انثموان ۱۱۴
انثمونیوم ۱۱۴
اندوسپرم ۲۸۰
انزلیک ۱۲۸
انزلیم اماگوزا ۶۱۱
انسانس ۳۳۸
انسانس دو او ۴۹۵
انگروکوم فراگرانس ۸۳۵
انگوزا ۵۹۶
انگوستور ۲۲۶
انزیت بوردو ۳۵۸
انیلین ۵۹۷
انیلین ۵۹۶ و ۵۹۷
اوپئن ۱۴۲
اهک ۷۳ و ۱۹۹ و ۲۰۰
۱۹۲ و ۱۹۸
اهن ۲۵
اثبات وجود اهن در خون ۴۱
اهن خباشه ۲۶ و ۳۴
اکسید اهن ۲۶
البومینات اهن ۲۶
براده اهن ۲۶
پپتونات اهن ۳۰
پیروفوسفات اهن ۲۲
سیانور مضاعف اهن ۵۰۱
سترات اهن ۲۶
سترات اهن وکنین ۳۰
طرطرات اهن ۳۲
طرطرات اهن وپتاس ۲۲
کربونات اهن ۲۶
کربونات اهن قندی ۳۸
کلورور اهن ۲۲

لکتات اهن ۲۶
والریانات اهن ۲۲
اهوی مشک ۲۹۲
اهل ۴۰۸
اوفوربیون ۴۱۲

اباب

ابرة الراعی ۸۸۵
ابرجرده ۶۵۴
ابست ۹۲
ابست سوسی ۲۴
ابسنتوم ۹۲
ابستین ۹۳
ابسوس ۶
ابوالحسن بن زید ۲
ابوخلسا ۵۹۶
ابوالصلت ۸
ابوعلی شیخ الرئیس ۲
ابوعلی یحیی ۲
اهل ۴۴۴

اباپ

اپسوم سالت ۸۰۲
اپور ۷۵۸
اپورد ۳۸۱
اپوزم د. کرم ۴۶۸
اپوزم مسهل ۴۶۸
اپوزم مقوی ۷۲۵
اپوسیناسه ۴۲
اپوسینه ۵۶
اپوسینوم ۴۲
اپوکودئین ۴۸
اپومورفین ۴۲
اپوتر ۶۵۴
اپیکا ۴۴ و ۷۲۲

اپ

اُپوپم ۲۳۵
اُپوین ۲۳۵
اِپین ویٹ ۸۷

اباث اوث

اِثالیہ ہید ۲۵۳
اِتر ۴۸ و ۳۶۹
اترامِل نیترو ۵۱
اترازوتیک ۵۱
اتراستیک ۵۱
اتراونانتیک ۳۷۰
اتربرومیدریک ۱۵۵
اتربلسانی ۳۴۵
اتربے کلورہ ۶۸۳
اتردی میتل اللہ ہیدیک ۲۵۷
اتر روئے ۴۲۴
اتر زنسر ۴۲۴
اترسولفوریک ۴۸
اترسولفوریک الکلیزہ ۴۹
اترفوسفورہ ۵۸۴
اترکلوریدریک کلورہ ۶۸۳
اترکینیک ۷۴۱
اترگوگردی ۴۸
اترکاکولدنیلنیک ۶۵۰
اترمتیل گالیک ۲۶۷
اترنیتریک ۵۱
اترویاپلاڈونا ۱۵۷
اتروپین ۱۶۳
اترہیدراتیک ۴۸
اتریلدریک ۸۶۵
اِثن ۴۶۹
اثوکرنیکافتین ۶۲۸
اتیل سولفات سود ۵۴۱
اتیلنات کاکول ۶۵۰

ات

اَتوپ انتمونی ہوکرام ۳۱۳
اتوپ ترنجی ۳۲
اِثمد ۱۱۴

اباج وخ ود وذ

اجاص ۳۵۱
اخلاط ادویہ ۲۳
اختناق ۶۱۱
آدوینڈین ۸۰
ادونیس ۸۰
اذاراقی ۵۶

ابار

اِرتماس ۷۴۸
اُرز ۷۸۰
ارزیز ۴۶۹
اُرش ۴۴۴
ارسطاطالیس ۵
ارسطولوخیا ۳۶۶
ارسینات ناص ۶۸
ارسینات استریکنین ۶۱
ارسینات پتاس و سود ۶۲
ارسینات سود ۶۶
ارسینات کینین ۷۱ و ۷۴۵
ارسینت کنین ۷۴۵
ارسنیک ۶۳
ارسنیکوم ۶۳
ارغوان کاسوس ۵۴۸
ارگوتیسم ۴۷۶
ارگوتین ۴۸۰
ارگوتینین ۴۷۷
ارگود وسگل ۴۷۵
اِرلِ مرتیل ۲۸۲
اِرمود اکولوس ۶۹۶
اِرڈیوم ۵۵۶

اس

آرنیسین ۷۵
اریکا ۷۵
اُروتروڈانون ۵۹۸
اِروفن ۸۸۷
اِرول ۱۷۹
اِریترو بنزین ۵۹۲
اِریترو فلئیس ۵۵
اِریترو فلوم ۵۵
اِریترو کرنلوم ۵۳
اِریترو کریلہ ۵۳
اِریثیوم ۹۵
اِریثیوم نابونارا ۹۵
اِریثروون کانادانس ۳۶۶
آریسا ۶۵۹
اِریسیون ۹۵

اباز

آزادوم ۴۶
آزدو ۵۳۱
اِزوین ۷۷
اِزرہ ۷۷
ازوتات استریکنین ۶۱
ازوتات نقرہ ۸۳۸ تا ۸۴۵
ازول کبیر ۳۸۱

اباس

اسارون ۴۶
اسانس ۱۴۸
اسانس پترول ۸۳۱
اسانس سنا ۴۸۶
اسانس سیب زمینی ۶۸۴
اسانس عشبہ ۵۵۸
اسانس کاٹھوت ۱۴۹
اسانس محطل ۳۴۸
اسانس وادہ ۱۱۳

نام	صفحہ	نام	صفحہ	نام	صفحہ
اسباب کاره	۶۶۱	استانوم	۴۶۹	اسنبل	۵۶۵
اسپاداد واپ ترباک	۲۴۵	استانیلید	۲۶۱	اسطوخودوس	۱۴۲
اسپاداد واپ سریشم ماهی	۲۵۴	استئر	۸۰۸	اسفنج	۶۵۴
اسپاداد واپ منفط	۴۰۱	استرات زیبق	۳۳۵	اسقیل	۵۶۵
اسپارتئین	۸۰	استرات کینین	۲۳۶	اسکابیوز	۲۷۶
اسپارتو	۸۰	استراگالوس	۵۳۳	اسکارول	۶۲۸
اسپرزه	۲۲۴	استراموان	۱۶۷	اسکاموح	۲۸۵
اسپس تلخ	۳۰۰	استرزول	۵۹۴	اسکامونہ	۲۸۵
اسپس چائے	۱۴۵	استرنگ	۱۶۹	اسکبینہ	۱۲۳
اسپس د. سعال	۱۴۵	استروتین	۲۱۸	اسکروپول	۲۰
اسپس صدری	۵۲۴	استروشنون مانیکون	۱۶۷	اسکندر ترالی	۶
اسپس قابض	۲۲۲	استروفانتوس	۷۹	اسکوال	۲۸۷
اسپس د. لبن	۴۸۶	استروفانتین	۸۰	اسکوپارین	۸۱
اسپس عرق	۵۵۸	استرونسیان	۸۴۶	اسکوردیوم	۱۴۴
اسپس معطر	۱۴۵	استرونسیوم	۸۴۶	اسکوردودون	۴۰۸
اسپس ملین	۴۸۶	استریکنوس	۵۶	اسکولاپ	۵
اسپغول	۲۲۴	استریکنہ	۵۵	اسکولوس	۲۹۹
اسپوگوس	۶۵۴	استریکنین	۵۸	اسکولین	۱۰۵ و ۲۹۹
اسپولون	۱۴۲	استریکنینا	۵۸	اسکیلا	۵۶۵
اسپوتڑیا	۶۵۴	استعداد شخصی	۲۲	اسکین	۵۵۳
اسپیرواوماریا	۵۱۶	استفانسیا الوبگانا	۶۴۵	اسملاسین	۵۵۲
اسپیرہتوس وتی	۳۶۸	استفراغ دم	۳۹۴	اسملاکس	۵۵۲ و ۵۵۳
اسپیژلی	۳۷۸	استنشاق ض. ورم حلقوم	۱۰۴	اسید بقولکی	۸۱
اسپکاناردہ	۴۹۰	استویتریا	۴۳۶	اسید ارفانتیک	۶۴۵
اسپیلانتوس	۴۱۶	استوراکس	۳۳۲	اسید امبیزوئیک	۵۱۶
استانامانیاک	۱۰۸	استوکاس ادابیک	۱۴۲	اسید ارسینو	۶۵
استات روی	۴۲۱	استوم	۹۰	اسید ازوتیک	۴۰۳
استات سرب	۴۵۵	آستون	۵۱	اسید استیک متبلور	۹۲
استات کینین	۲۴۱	استیت	۱۱۴	اسید اکسلیک	۸۱ و ۸۹
استات منیزی	۸۰۵	استیبوم	۱۱۴	اسید بنزوئیک	۳۳۶
استافوس	۸۱۴	استیراکس	۳۳۲	اسید بورو سالیسلیک	۱۵۰
استافولہ	۸۸	استیمت	۱۱۵	اسید بوریک	۱۵۰
استافیزگر	۸۱۴	استیخیر	۱۸۰	اسید پرسنگیک	۳۹

اسید پیروسیك ٤٩٢
اسید پیروگالیك ٢٦٦
اسید پیكریك ٦٥٠
اسید تری نیترو فنیك ٦٥٠
اسید تننیك ٢٦٥
اسید تیمیك ١٣٨
اسید دی بروموگالیك ١٥٥
اسید رئیك ٦١٠
اسید روباربریك ٦١٠
اسید زیزیفیك ٥٦٣
اسید سالیسیلیك ٥١٦
اسید سولفورو ٧٦٣
اسید سولفوریسینیك ٣٨٤
اسید سولفوریك ٧٦٠
اسید سولفوریك آبدار ٧٦١
اسید سولفوریك الكلی ٧٦٢
اسید سولفیدریك ٧٦٣
اسید سیانیدریك ٤٩٢
اسید سیانیدریك كستامپورانه ٥٠٠
اسید سیانیدریك طبی ٤٩٩
اسید فنیك ٥٨٢
اسید فوسفوریك ٥٧٩
اسید فیتولاكسیك ٦٠٠
اسید كاراملیك ٦١٤
اسید كاربازوتیك ٦٥٠
اسید كاربولیك ٥٨٢
اسید كامفوریك ٦٣٠
اسید كربوآزوتیك ١٠٧
اسید كربونیك ٨٤
اسید كرومیك ٤٠٤ و ٤٠٥
اسید كریزوفانیك ٦١٠
اسید كینملیك ٦٠٦
اسید كلوریدریك ٦٩٦
اسید لكتیك ٨٩
اسید لیتیمیك ٦٠٠
اسید مارن دفلوژیستیكه ٦٦٥
اسید موریاتیك ٦٦٩
اسید موریاتیك اكسیژنه ٦٦٥
اسید نیترو پیكریك ٦٥٠
اسید نیترو فنیك ٦٥٠
اسید نیترو موریاتیك ٦٢١
اسید نیتریك ٤٠٣
اسید والریانیك ٤٩٣
اسید هیدروسولفوریك ٧٦٣
اسید هیدروسیانیك ٤٩٢
اسید هیدروكلوریك ٦٦٩
اسید یدیدریك ٨٦٢
اسید یدیك ٨٦٢
اسیدوم سیانیدریكوم ٤٩٢
اسیدوم نیتریكوم ٤٠٣

اباشوض

اشالوت ٤٠٨
اشنج ١٢٢
اشراس ٧٥٦
اشق ١٢٢
اشنان ٢١٨ و ٢١٩
اشر ١٢٢
اضراس الكلب ٤٧٥

ابافوق

افسنتین ٩٢
افشره ستیرات سود ١٩٧
افشره مسكن ١٩٣
افشره ضدرمد ١٩٣
افتی چوبه ٥٨
افنانس ١٤٥
افیون ٢٣٥
اقاقیا ٢٧١
اقحوان ١٣٢
اقونیطون ٩٧

ابالك وك

اكاسیا ٢٧١
اكزالژین ٢٦٢
اكسید انتیمون ١١٥
اكسید بیسموت ١٧٤
اكسید دتیل ٤٨
اكسید دوفر دیالیزه ٢٦
اكسید روی ٤١٩
اكسید سیاه آهن ٢٦
اكسید فرّوزوفریك ٣٢
اكسید قرمز ٣٨
اكسید منگنز ٣٩
اكسید نقره ٩٤٦
اكسید نوار دوفر ٢٦
اكسیدوم مگنزیوم ٧٩٨
اكتیرن ٣٧٤ و ٣٧٥
اكسیمتیل كینیزین متیله ٢٦٩
اكلیل الجبل ١٤٢
اكلیل الملك ٢٨٢ و ٢٨٣
اكونیت ٩٧
اكونیتین ٩٩
اكوم دوبروم ٥٩٦
اگریتركی ٣٦١

ابال

الاترین ٣٤٥
الاتریون ٣٤٤ و ٣٤٥
البود ٣٤٧
البورواحریك ٣٩٣
البودوس ٣٤٧
البومان ٧٨٠

البومه

البومین	۱۸۰	الکسیر دیتریولیک	۷۶۲	امولسیون انزروت	۱۲۴
البومنات آهن	۲۶	الکحاثر	۱۲۳	امولسیون انغوزه	۱۲۴
القرم نایع ایتالیائی	۳۶۷	الکل	۳۲۴ تا ۳۳۶۸	امولسیون بادام تلخ	۵۰۷
الکترون	۲۹۴	الکل امیلیک	۶۸۴	امولسیون جلب	۲۸۸
الکسیر ض اسم	۲۲۱	الکل نتیریک	۵۱	امولسیون دیسمادیس	۵۴۵
الکسیر انتی سپتیک	۷۲۰	الکونول	۲۶۸	امولسیون زیبقی	۳۲۴
الکسیر د. تب (صبردار)	۷۳۵	الکولاتور امانیاکی معطر	۱۰۹	امولسیون ساده	۷۸۱
الکسیر ترش معطر	۷۶۲	الکولاتور انغوزه (مرکب)	۱۲۳	امولسیون سکینج	۱۲۴
الکسیر تلخ	۳۰۱	الکولاتور پوست ریشه انار	۴۲۱	امولسیون عرج	۷۸۱
الکسیر جنطیانا	۳۰۱	الکولاتور عاقرقرحا	۱۳۶	امولسیون قاطع حمی	۵۰۸
الکسیر حشائی نارنج	۳۰۱	الکولاتور ریوداوانتی	۲۲۸	امولسیون مسکن	۳۳۶
الکسیر د. حمی	۵۳۰ و ۷۲۱	الکولاتور کوکسادیا	۴۱۷	امولسیون موم	۸۱۱
الکسیر خاصه	۵۳۰	الکولاتور گاروس	۳۶۷	آمونیاک	۱۰۷
الکسیر د. خنازیر	۳۰۰ و ۳۰۱	الکولاتور نافع الجرح	۱۴۶	امونیاکوم گومی	۱۲۲
الکسیر د. درد دندان	۱۳۶ و ۱۳۷	الیلسفاکوس	۱۴۳	امونیاکون	۱۲۲
الکسیر رادکلیف	۵۲۹	املین	۲۳۰	آمونیوم	۱۰۷
الکسیر رحمی	۲۹۱	الینون	۲۱۸	**ابان**	
الکسیر دونی	۱۴۷	الوان بدوی	۶۰۰	انار	۸۷
الکسیر سنوئی	۵۹۱	الومنول	۴۶۲	انالژین	۲۶۰
الکسیر ض سوزاک	۲۳۳	الومینوم	۴۳۶	انبله	۳۴۹
الکسیر شاه تره کبیر	۱۴۰	الهنا	۵۹۵	انبوبه ض اسم	۵۶۱
الکسیر کافوری هارتمان	۶۳۵	**ابام**		انتیاریس توکزیکاریا	۵۸
الکسیر گاروس	۳۶۷	امانیاک	۱۰۷	انتیمون	۱۱۴
الکسیر مبارک	۴۳۵ و ۵۳۰	امانیوریس	۷۹۱	انتیمونات کنین	۷۴۰
الکسیر ح. مخاط	۲۸۷	امبرابریس	۸۷	انتیمون زجاجی	۱۱۵
الکسیر مسکن و بلی	۲۴۰	امتحان قاروره	۶۱۹	انتیمون معرق	۱۱۵
الکسیر معدی ستوغتون	۹۴	امتوکاتارتیک	۱۱۷ و ۵۴۳	انجبار	۲۲۵
الکسیر ض مفصلی	۴۵۱	امتیک	۱۱۵ و ۱۱۶	انجدان	۱۲۱ و ۱۲۵ و ۱۲۸
الکسیر مقوی	۱۳۵ و ۳۰۱ و ۷۲۱	امتین	۴۴ و ۲۲۲	انجره	۷۶
الکسیر مقوی و دافع بلغم	۲۹۵	امرانتین	۵۹۲	انجیر	۵۶۳ و ۵۶۴
الکسیر منتن	۲۹۵ و ۴۹۶	املاح قلیائی	۱۹۰	اندیژین	۵۹۷
الکسیر هالر	۵۲۰ و ۷۶۲	املاح منجر	۲۲۷	اندیگو	۵۹۴
الکسیر ض وتری	۳۱۲	امولسیون اشق	۱۲۴	اندیگوتین	۵۹۵

اندیگوتین ۵۹۵
اندیگوفرا ۵۹۵
انزروت ۱۲۲
انغوزه ۱۲۱
انفحہ ۹۱
انفحہ مخدر ۲۴۲
انگبین ۳۵۱
انگلوین ۱۸۸
انگور ۸۸
انگور فرنگی ۸۵
انگوم ۵۳۱
انگبار ۵۱۱
انیس ۱۲۶
انیس التوالد ۳۵۸
انیسرن وودن ۱۲۶
انیسون ۱۲۶

اباو

اوربیون ۴۱۱
اوبلانش ۴۵۸
اوپاتوریوم ۵۵۹
اوپاس ۵۸
اوپاناکز ۱۲۳
اوپوتراپے ۷۸۸
اودارگودوس ۳۰۳
اودوکولونے ۱۴۶
اور ۵۴۶
اوراف کین ۲۴۱
اورانتیاسہ ۸۳
اوراش ۸۳
اورپیمان ۲۶۲
اورتان ۲۵۲
اورتی ۷۶
اورتیکا ۷۶
اوریکاسپون ۲۲
اورث ۲۲۹
اورفول ۸۳۴
اورفیلا ۸۳۶
اورکانت ۵۹۶
اورکید ۲۸۲
اورکیس ۲۸۲
اوریگال ۲۱۶
اورم ۵۵۴
اوروزا ۲۸۰
اوروم ۵۴۶
اوروثر ۵۲۳
اوریزا ۲۸۰
اوریگانوم دیکتاموس ۹۶
اوریگانوم ماژورانا ۱۴۵
اوزیر ۱۰۴
اوزیل ۵۱۴
اوسپوس ۱۴۴
اوسموند ۴۶۳
اوفوربی ۴۱۲
اوفوربیا ۴۱۲
اوفوربیا لاتریس ۳۸۱
اوفوربیوم ۴۱۲
اوکالپتوس ۱۰۲
اوکالپتول ۱۰۳
اوکرفس ۹۰
اوکرنکرا ۹۰
اوکرنکراتون ۹۰
اوکرتود بگلاٹ بسموت ۱۷۹
اولنات دوی ۴۲۲
اولنافر اگرانس ۴۲۴
اولاندرین ۵۰۲
اولیو استراٹ زیبق ۳۳۵
اوئیر ۵۱۰
اولموس ۵۵۴
اولیبانوم ۳۳۸
اولیویر ۲۹۹
اولیوین ۲۹۹
اوصلیفر ۱۳۵
اوملایا ۴۱۰
اونات کرکاما ۵۵
اونس ۲۰
اونگان ترکاوس ۸۱۲
اونگان النتا ۸۱۳
اونگان بازیلیکوم ۸۱۲
اونگان باسلیقون ۸۱۲
اونگان بورنیکہ ۱۵۰
اونگان د. حرب ۸۱۹
اونگان خاکستری ۳۲۵
اونگان دوکلاحریکل ۴۶۲
اونگان دوری ۴۲۶
اونگان ریشتی ۳۲۵ و ۳۲۶
اونگان سادہ ۸۱۰
اونگان سفید ۴۶۰
اونگان قہوہ رنگ ۳۱۹
اونگان کشندہ یا دازبت ۸۱۶
اونگان گندش ۸۱۶
اونگان لیموئے ۳۳۲
اونگان ملند ۵۲۱
اونگان مسقط ۱۶۲
اونگان منضج ۳۳۳
اونگان موح ۸۱۶
اونگان مونتپلیر ۸۱۲
اونگان مبعہ ۸۱۳
اونگان د. ودم کبیر دمعہ ۳۲۶
اونگان ویلکسون ۸۱۹

اونوسما اكونيدس	٥٥٠
اونه	٢١٨
اود	٨٨
دواوديسى	٢٧٥
اوونيموس تردوپوديودوذ	٣٨٥
اوونيمين	٣٨٥
اوبليت	٦٣٩
اوپون	٧٥٨

ا ب ى

ايپكاكوانا	٤٤
ثيتا	١٠٤
ايرس	٤٤٤
ايرسا	٦٥٨
ايريده	٦٥٨
ايريدين	٦٥٩
ايريزين	٦٥٩
ايريس	٦٥٨
ايروناندداگونا	٦٥٢
ايكيتوكول	٧٥٣
ايكيتول	٦٠٧
ايكيناريوم	٥٢٥
ئيلكس	١٠٤
ئيلكس ماتر	٦٢٧
ايليسوم انيزاتوم	٣٥٨
اينولا كامپانا	٢١٨
ايپيانيا امارا	٥٨

حرف با

ب ا ا

بابونج	١٣٤
بابونه	١٣٤
بابونه گاوچشم	١٣٢
باپتيزيا تنكتوريا	٥٩٥
باپتيزين	٥٩٥

بادام	٥٠٤ و ٣٣٨
باداورد	٥١٠
بادنجويه (بادرنگبويه)	١٣٨
بادستر	٢٩١
باديان	٣٥٨
باديان رومى	١٢٦
باديان سبز	١٢٧
باديان خطائى	٣٥٨
باديان مائى	١٣٣
بارتنك	٧٧٣
بارتنك مائى	٧٧٤
بادهنك	٧٧٣
باريت	٢٣
باريوم	٢٣
بازيليوسپوره	٥٧٢
باسورين	٣٣٨
باقلاى توتكا	٨٣٥
باقلاى سنتاينياك	٥٨
باقلاى كالابار	٢٢
باقلاى مكزيك	٥٣٧
باكاژونيپرى	٥٣٧
بالااوستيا	٨٧
بالساموداندروم	٢٢٤
بالن	٨٠٩
بالنك	٨٣
بالوستيا	٨٧
بالوفا	٥٢٠
بامبو	٦١٧
بنوتورون	٢٨٧
باهشتان	٣٦٥
بانكورو	٥١٤

ب اث و خ ود

بث	٦١٨

بيا	٦١٨
بتراو	٦١٨
بتول	٨٣٤
بخوراتريدوفورمه	٨٨٢
بخورفنيكه	٥٩٠
بخوركگونى	٦٦٦
بخور محرك	٩٤ و ١١٣
بخور معطر	١٤٨
بخوربدوره	٨٢٣
بدليوم (بدليون)	٣٣٨

ب ا ر

براتوس	٤٤٤
براده آهن	٢٦
براسيكا	٤١٦
براسيكاناپوس	٤١٦
بربريده	٨٧
بربرين	٨٧ و ٨٥٥
برشعثا	١٦٩
برگاموت	٨٣
برگ باباآدم	٥١٣
برموآهن	١٤٥
برموراتيل	١٥٥
برمورامانيوم	١٥٣
برمورپتاسيوم	١٥٣
برمورسوديوم	١٥٣
برمورروى	١٥٥ و ٤٢٥
برمورسرب	٤٥٧
برموركافور	١٥٥
برموركلسيوم	١٥٣
برمورليتيوم	١٥٥
برمورلتين	٢٧٧
برنج	٢٠٦
برنجاسف	٣٠٤

ب با ر

بردت ۶۱ و ۲۴۶
بروسین (بروسینا) ۶۲
بروم ۱۵۲
بروموفورم ۱۵۲
برومول ۱۵۲
برومیدرات امانیاک ۱۵۳
برومیدرات سنکونیدین ۲۴۲
برومیدرات سیکوتین ۱۳۲
برومیدرات کینین ۲۳۸ و ۲۳۲
بربت ۲۳
بریون (بریونیا) ۳۴۶
بریونین ۳۴۶

ب با ز و س

بزرالخمخم ۹۵
بزرقطونا ۲۲۴
بزرکتان (بزرک) ۶۴۰
بزوراربعه حاره ۱۲۲
بزورکاسرالریاح ۱۲۲
بزرالهوه ۹۵
بسباسه ۳۵۲
بستر ض اسهال ۱۲۶
بسفایج ۴۲۵
بسکماج اولیویر ۸۳۰
بسکماج د. کرم ۳۲۰
بسکماج مسهل ۲۹۰
بسکماج بدوره ۸۲۲

ب با ط و ق و ک

بطری قرنتیلون ۱۴۲
بقراط ۵
بقس ۵۱۵
بقلة الملک ۵۱۲
بقلة الیهود ۶۲۸
بکرائی ۸۳

ب با ک

بکون ۲۵۰

ب با ل

بلان دسفهان ۴۵۵
بلان دوبالین ۸۰۹
بلادن ۱۵۲ تا ۱۶۳
بلسان بقول کلی ۳۳۵
بلسان اذنے ۲۳۰
بلسان انیسونے گوگرد ۲۶۵
بلسان اوپودلدک ۱۴۸
بلسان پرو ۳۳۲
بلسان تربانتینی گوگرد ۲۶۵
بلسان تلو ۳۳۲
بلسان الحیوة انگلیسی ۲۲۹
بلسان الحیوة هوفمان ۱۴۲
بلسان الحیوة هولاند ۲۶۵
بلسان ض رومانیسم ۲۲۹
بلسان ژنیو ۸۱۳
بلسان ژیلود وسالومون ۳۹۸
بلسان ساکسی ۱۴۲
بلسان سامری ۳۲۴
بلسان سیز ۲۹۶
بلسان شیرون ۸۱۲
بلسان عصبی ۱۴۸
بلسان فیورادانتے ۲۲۸
بلسان گوندگوم ۲۳۴
بلسان گوژون ۳۴۲
بلسان گوگرد ۲۶۵ و ۲۶۶
بلسان لوکاتیل ۸۱۲
بلسان مسکن ۱۷۴ و ۲۴۵
بلسان ض مفصلی ۱۴۸
بلسان مکی ۲۲۴
بلغور ۲۸۰
بلوط ۲۹۹

ب ل و

بلوط الارض ۱۴۴
بله ۲۸۰

ب با ن

بُن ۶۲۲
بنج ۱۶۸
بندق ۶۳۶
بندهای جراحی ۶۵۶
بنزانلید ۲۶۱
بنزوات اهک ۱۹۲ و ۱۹۸
بنزوات امانیاک ۱۰۹
بنزوات بیسموت ۱۲۹
بنزوات گایکول ۶۵۰
بنزوات لیتین ۲۲۶
بنزوات نفتول ۸۳۴
بنزوئیل سولفونیک ئمید ۶۱۲
بنزونذول ۶۵۰
بنزونفتول ۸۳۴
بنزین ۸۳۲
بنزوان ۳۳۶
بنفشه ۲۱۵ و ۲۱۶
بنک ۱۶۸

ب با و ه

بوادانتیل ۴۱۰
بونیس ۵۱۵
بوتیروم ۲۸۲
بور ۲۸۲
بورات امانیاک ۱۴۹
بورات پتاس ۱۴۹
بورات جیوه ۱۴۹
بورات سود ۱۴۹
بوراکس ۱۴۹
بورات لیتین ۲۲۶
بوراثینه ۲۴۹

بوداش ٧٤٦
بوراگو ٧٤٩
بورانیم ٢٢٠
بورژون دوسایق ٥٣٦
بوروستراث منیری ١٥٢
بوره ١٤٩
بوزولن ٦٨٥
بوژی فالك ٣٣٤
بوسرول ٢٧٥
بوشو ٦٤٦
بوشر ٥٥٩
بوقاق ٥١١
بوکروس ٥١٥
بوکرین ٥١٥
بوکو ٦٤٦
بول (امتحان) ٦١٩
بولاغ اوتی ٤١٥
بولبوس ٥٢٣
بولدو ٢٩٩
بولس ٦
بولفو ١٠
بولوژین ٥٢٣
بولوس دکارتانام ٢٢٨
بوله ٥٢٣
بولدوملز ٥٧٥
بوم ٣٣٥
بومادران ٩٤
بومباکس ٦٥٥
بوم ترانجل ١٧٤
بوم نوال ١٤٨
بولنت ٥٥٦
بر ٨٦
بهلانر ٨٦

بودوژانبور ٥٣٦

ب بای

بیتیرین ٢٩٢
بنج بنفشه ٦٥٩
بنج تفت ١٢٩
بید ١٠٤
بیدانجیر ٣٨٢
بیدانجیر خطائی ٣٧٩
بیدانجیر کبیر امریکائی ٣٨٥
بیدخشت ٣٥٢
بیدستر ٢٩٠
بیدگیاه ٢٢٨
بیرتلخ ٣٠١
بیستورت ٢٢٥
بیسمال ١٧٩
بیسموت ١٧٤
سالیسیلات بیسموت ١٧٩
سوکربونات بیسموت ١٧٨
سونیترات بیسموت ١٧٥
گلات بیسموت ١٧٨
میتلن دی گلات بیسموت ١٧٩
بی سولفات سود ٨٥
بیش ٩٢
بیشا ١٠
بیض ١٨٠
بیض حمل (قوچ) ٢٨٩
بیفتك (گرد) ١٨٥
بی کرومات پتاس ٤٠٤
بی کلورور دوجیوه ٣٠٦
بی کلورور دوجیوه البومینی ٣١١
بی کلورور متیلن ٦٨٣
بیمالوا ٥٢٣

حرف پ

پ با ا

پاپائین ١٨٧
پاپاور ٢٣٥
پاپاوردراتیکوم ٢٥٠
پاپاوراسه ٢٣٥
پاپاوردرود ٢٥٠
پاپاورین ٢٥٠
پاپاوو ٢٣٥
پاپایر ١٨٧
پاپن ١٠
پات دولوپ ٦٥٥
پادان ٧٥٠
پاراوکسیتیل استانیلید ٢٦٢
پارازیتیسید ٨١٤
پاراکرزالول ٦٠٦
پاراکرزیلول ٦٠٦
پاراگوای دوکس ١٣٦
پارالدهید ٢٥٣
پارانفتول ٨٣٤
پارتنون ١٣٧
پارچرفنیکر ٥٨٩
پارنگلین ٥٥٢
پاسیانس ٥١٣
پاشوبه زیبقی ٣٢٤
پالاموده ٨٢٨
پالمولا ٥٦٤
پانسه ٢١٦
پانکراتین ١٨٨
پانیکوم داکتیلون ٧٢٨
پاینت ٢٠

پ باپ پادتادد

پپتون ١٢٩ و ١٨٥
پپتونات ناص ٣٥

پپتون

پترت	۳۶۲
پپسین	۱۸۶ و ۱۸۷
پپسین نباتی	۱۸۷
پتاس	۱۸۹
پتاسیوم	۱۸۹
پتراوکارپوس	۲۶۸
پتروس	۴۶۳
پتروکارپوس	۵۳۵
پترول	۸۳۱
پدوفیلوم	۲۱۳
پدوفیلین	۲۰۳ و ۲۱۴
پدیکولاریا	۸۱۴

پ ا ر

پراسیوم (پراسیون)	۱۴۵
پراکسیداهن سریشی	۶۵
پرتواکسیدازوت	۶۸۲
پرتوپلاسما	۴۳
پرتوفوسفات اهن	۲۲
پرتوکلورور اهن	۲۷
پرتوکلورور جیوه	۳۰۵
پرزور	۹۱
پرسیاوشان	۲۱۵
پرسیپیته بلان	۳۰۵
پرسبل	۱۲۸
پرکا	۶۵۲
پرکلورور اهن	۲۲
پرکلورور دوفورمیل	۶۷۸
پرلاید وفورم	۸۸۴
پرمنگنات اهن	۴۱
پرمنگنات پتاس	۴۰
پروپولیس	۸۰۸
پروپیلامین	۱۰۸ و ۲۵۸
پروسیات زیبق	۵۰۳

پرونو	۳۵۱
پرونوس	۳۵۱ و ۵۰۵
پریسپرم	۷۸۰

پ ا س و ش و ک

پستۀ زمینی	۶۳۹
پسلیون	۷۲۴
پشگال	۵۵۴
پگانون	۴۴۶

پ ا ل و م و ن

پلاتر	۶۵۷
پلاتین (پلاتینوم)	۵۵۰
پلانتاژینه	۷۲۳
پلانتاگو	۷۲۳
پلانتن	۷۲۳
پلانتن داو	۷۲۴
پلانتن حسابل	۷۲۴
پلپل	۳۶۲
پلتیرین	۴۶۸
پلومب	۴۵۲
پلومباژین	۴۲۲
پلومبوم	۴۵۲
پلین	۵۹۹
پمپینلا آنیسوم	۱۲۶
پناپیتوس	۵۳۵
پنیر	۶۵۵
پنیر روی	۴۱۹
پنیرید وفورمی	۸۸۳
پنیریدی	۸۶۰
پنج دشیر مدروشی	۱۲۹
پنیرک	۵۲۳
پنیرماهی	۹۱
پوادو	۴۰۸
پولدو	۳۶۲

پواوراکو	۳۴۶
پوپولیئوم (پوماد)	۱۲۴
پوتاژ ساکسی	۸۲۹
پودردو دوید	۲۳۸
پودنگانورین	۸۳
پودنر	۱۴۰
پودنه کوهی	۱۳۸
پورپورین	۵۹۷
پورزون	۱۳۵
پوروس	۷۸۵
پوست پاناما	۲۱۹
پوست کاسپالینیا	۳۵۶
پوست گردو	۲۷۳
پوست گندگر	۷۰۹
پوست ونتی	۳۵۲
پوسیون ض دوغهای ترش	۱۱۵
پوسیون ض اسم	۴۱۲ و ۸۲۴ و ۸۲۵
پوسیون انتلمنتیک	۳۷۶
پوسیون انتی نبوتیک	۷۲۰
پوسیون انتی سپتیک	۱۱۱
پوسیون ادگو	۴۸۰
پوسیون انتات نقره	۸۴۵
پوسیون استان روی	۴۲۴
پوسیون د. استسقای رقی	۸۷۴
پوسیون د. استسقای قی واسم	۸۷۴
پوسیون استولن	۱۹۹
پوسیون استهل	۱۱۱
پوسیون استیبیه	۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰
پوسیون د. اسکوربوت	۹۲ و ۴۱۸
پوسیون ض اسهال	۱۲۵
	۱۷۶ و ۲۴۱
پوسیون اسپدبروسیک	۵۰۸

پوښون ض. البومین ادری ۵۹۸
پوښون البومینی ۴۳۲
پوښون امانیاك ۱۱۰ و ۱۱۱
پوښون امتیك ۱۱۲ و ۱۱۹
پوښون ض. امتیك ۸۲۹
پوښون انګلیسی مسهل ۴۸۵
پوښون بادآبِړ ۱۰۹
پوښون برومورِ نقره ۸۴۵
پوښون بروموره ۱۵۳ و ۱۵۴
پوښون د. برونشیت ۱۶۰
پوښون بلُ ۳۸۹
پوښون بلادونا کونیت ۱۶۰
پوښون بلسانی ۳۴۰
پوښون بومتُ ۸۴۹
پوښون پرکلور دواهن ۳۰
پوښون تامسون ۲۴۲
پوښون د. تب (الکلی) ۲۳۲
پوښون د. تب (طرطیری) ۲۳۳
پوښون د. تخمیر ۲۲۰
پوښون ترش اُودهونی ۲۶۳
پوښون تریوزان ۵۲۰
پوښون ض. تشنج ۵۰ و ۱۲۷
و ۲۹۲ و ۴۹۲
پوښون د. تبا ۴۶۸ و ۴۷۱
پوښون جاذب ۲۰۰
پوښون د. جبس طمث ۸۷۴
پوښون حسن لبر ۳۶۰
پوښون د. حمی ۶۲۵
پوښون د. حمای تیفوئید ۱۹۴
و ۲۲۶ و ۵۸۹
پوښون د. خنازیر ۲۷۴ و ۳۰۲
و ۶۹۶ و ۸۲۴ و ۸۲۵
پوښون ض. خناق ۱۱۲

۱۹۵ و ۱۹۹ و ۲۹۴
پوښون دوېوان ۲۱ و ۸۶۴
پوښون دهنی شکل ۳۸۳
پوښون ض. دیفتری ۱۹۵
و ۲۳۲ و ۴۴۹
پوښون ض. ذوسنطاریا ۴۶ و ۵۸
و ۹۹ و ۲۴۰
پوښون رازوری ۱۱۸
پوښون د. رمل وریګ ۲۲۲
پوښون روبِړ ۴۵۲
پوښون ض. روماتیسم ۶۸۹
و ۶۹۵ و ۸۲۴ و ۸۲۵
پوښون زیتی ۶۴۲
پوښون د. سرفه اختلاجی ۳۸۹
پوښون د. سل ۲۲۰
پوښون د. سوء طمث ۱۱۱
پوښون ض. سوزاك ۲۳۲
پوښون سیاه ۳۰۲
پوښون ض. سیاه سرفه ۱۰۱
و ۱۲۰ و ۲۵۸
پوښون صادق الحموضه ۸۳
پوښون د. صداع ۱۰۱ و ۲۴۲
و ۲۳۰
پوښون صدری ۱۲۴ و ۵۰۸
پوښون ض. صرع ۱۱۰
پوښون د. طپش قلب ۲۵۴
پوښون د. طمث ۲۵۳
پوښون عرق النسائی ۲۲۶
پوښون د. عسر النفس ۲۵۵
پوښون د. عسر النفس قلبی ۸۲۴
پوښون د. غانغرانا ۱۹۴
پوښون ض. فاشونیم ۱۹۵
پوښون فاقد الحس ۲۵۴

و ۲۵۵
پوښون د. فالج نیمه اسفل ۵۴
پوښون د. فواق ۶۸۰
پوښون فوسفوری ۵۸۴ و ۵۸۵
پوښون قابض ۲۲۰ و ۲۲۲
و ۴۳۸
پوښون قاطع الدم ۴۲۸ و ۴۲۹
پوښون د. قرحه معده ۱۲۶
پوښون د. قطرب ۱۱۸
پوښون قلبی ۳۲۴
پوښون قلبائی صمغی ۱۹۹
پوښون ض. قولنج ۲۴۰
پوښون قهوه مسهل ۴۸۵
پوښون د. قی ۸۴
پوښون کارمنتیل ۲۲۶
پوښون کاسر الریاح ۱۲۶ و ۲۴۰
پوښون کړ ۳۳
پوښون کربونات امانیاك ۱۱۵
پوښون د. کرم ۳۲۶ و ۳۲۸
پوښون کرمس ۱۱۹ و ۲۲۰
پوښون کلور ۶۶۲
پوښون کلورودامانیاك ۱۱۱
پوښون کنکینا ۲۲۶
پوښون کوکلیادیا (لیمونی) ۹۲
پوښون ض. کولرا ۲۵۳
پوښون کولیس ۱۹۳
پوښون د. ګاسترالژی ۶۰ و ۲۴۲
پوښون ګولیس ۸۰۱
پوښون لیترونیش ۱۹۸
پوښون لیدلو ۴۵۲
پوښون لعابی کاهو ۲۳۲
پوښون لکنیك ۹۰
پوښون محرك ۱۴۳ و ۴۹۵

پ وس

پوسپون ض. محرک	۱۱۸ و ۱۱۹
پوسپون محلل سود یود	۴۳۳
پوسپون مدر	۱۱۹ و ۱۹۱ و ۳۸۸
	و ۵۶۲ و ۵۹۶ و ۶۹۱
پوسپون مدر حیض	۴۴۶
پوسپون مدر و مسکن	۱۹۹ و ۳۸۹
پوسپون د. مستی	۱۱۰
پوسپون مسکن	۱۵۹ و ۱۹۳
	و ۲۶۱ و ۳۸۹ و ۵۰۸
پوسپون مسکن استهل	۱۹۳
پوسپون مسکن برتیر	۲۵۲
پوسپون مسکن دابوتو	۲۵۴
پوسپون مسکن کدکس	۲۴۰
پوسپون مسهل	۲۸۴ و ۲۸۸
	و ۳۵۳ و ۳۵۴ و ۳۸۰ و ۳۸۳
	و ۴۱۵ و ۴۸۹
پوسپون مسهل شیرخشت	۳۵۳
پوسپون مسهل و دافع کرم	۴۲۱
پوسپون مسهل نقاشان	۳۵۴
پوسپون مسهل وینر	۴۸۴
پوسپون مسهل الولاده	۴۷۸
پوسپون معرق	۱۱۰ و ۱۱۱
پوسپون معطر	۱۴۲ و ۱۴۹
پوسپون مفتت حصاة	۱۵۰
پوسپون د. مفصلی	۵۱۸
پوسپون مقوی	۱۸۰ و ۲۲۷
پوسپون مقوی و مخدر	۲۴۰
پوسپون مقوی معده	۲۱۴
پوسپون مقیی	۴۴ و ۱۱۶
پوسپون مقیی مسهل	۱۱۷
پوسپون ملین	۲۱۴
پوسپون منفث	۵۳۲
پوسپون منقی	۴۸۹

پوسپون مسکن د. بولافوا ۲۵۴

پ ول

پوسپون منوم	۲۵۴
پوسپون موذلی	۴۲۴
پوسپون مولد	۴۷۸
پوسپون موم	۸۱۱
پوسپون موترنو	۲۲۱
پوسپون نخاسی	۲۹۳
پوسپون د. نزف الدم	۲۶۲
پوسپون د. نزف الدم رحم	۵۸۰
پوسپون د. نفث الدم	۳۸۸
	و ۵۸۵
پوسپون ض. نقرس	۶۹۱
پوسپون نترات سود	۱۹۲
پوسپون نترات نقره	۸۴۵
پوسپون واند	۱۹۳
پوسپون د. ورم دهان	۱۹۴
پوسپون د. ورم حلق	۱۹۵
	و ۶۲۳
پوسپون وودم	۲۵۲
پوسپون ویدال	۲۳۴
پوسپون ویتز	۲۵۲
پوسپون هوشارد	۲۵۲
پوسپون د. هیپرتروفی قلب	۸۲۵
پوسپون ض. هیستری	۵۵ و ۲۹۴
	و ۴۹۵ و ۵۰۸
پوسپون ید و دیپاسوم و دژیتال	۸۲۴
پوسپون ید وره	۸۲۴ و ۸۲۵
پوسپون یدی	۸۵۹
پوکروس	۵۱۵
پولاک	۱۱
پولژیوم (مانتا)	۱۴۰
پولپود	۴۲۵
پولپودیوم (پولپودیون)	۴۲۵
پولپودیوم فیلکس	۴۶۳

پ وم

پولپور	۵۲۵
پولپوروس	۵۲۵
پولیتریکون	۲۱۵
پولیسولفور پتاسیوم	۲۶۸
پولیسولفور سودیوم	۲۶۸
پولیگالا	۲۱۲
پولیگونوم بیستورتا	۲۲۵
پولیگوند	۴۳۰
پولینیا	۲۶۹
پولیو (مانت)	۱۴۰
پوم	۸۹
پوماد د. اکلر	۳۳۱
پوماد انتراکوکالی	۲۰۳
پوماد د. اثرلور	۴۶۰
	و ۲۱۶ و ۸۱۳
پوماد اهکی	۸۱۲
پوماد اتروپین	۱۶۶
پوماد د. احتراق	۵۵ و ۸۸۷
پوماد اسانس بادام تلخ	۵۰۹
پوماد استریکنین	۶۱
پوماد استیبیر	۱۲۰
پوماد اکسید جیوه	۳۲۲
پوماد اکسید روی	۴۲۲
پوماد اکسترنه	۴۰۴
پوماد د. اکنه	۱۲۸ و ۲۸۱ و ۳۳۲
پوماد امانیاکی کدکس	۱۱۲
پوماد ض. امپتیگو	۸۱۳
پوماد انغوزه	۱۲۵
پوماد اوتانژیت	۱۲۰
پوماد د. اوزن	۸۸۳
پوماد بازد	۲۶۸
پوماد بانیر	۳۳۰
پوماد برادران ماهون	۸۳۱

پ وم

پوماد بکارت ۲۸۱
پوماد بلادن ۱۶۲
پوماد ض. بواسیر ۲۸۱ و ۴۴۱
و ۸۲۶ و ۸۸۳
پوماد بواپه ۸۱۱
پوماد بودبکر ۸۱۳
پوماد بومت ۴۲۹
پوماد د. پارازیت ۳۲۳ و ۸۱۵
پوماد پرکلورور دوزدیتوامانیاکی ۳۳۰
پوماد پرکلورور دوزاهن ۳۱
پوماد پرنگل ۳۴۸
پوماد د. پروریگو ۵۰۳ و ۸۸۴
پوماد ض. پسوریازیس ۳۳۲
و ۵۰۴ و ۸۳۲
پوماد پلومباژین ۴۲۲
پوماد ض. پیتریازیس ۳۳۲
پوماد د. تب ۲۳۵
پوماد ترید معدنی ۸۲۲
پوماد تنن ۲۸۱
پوماد ض. تهبج غده ۳۳۲
پوماد جالی ۸۱۱
پوماد ض. جرب ۳۲۹ و ۳۹۲
و ۸۱۳ و ۸۱۶ و ۸۱۷ و ۸۱۸ و ۸۱۹
و ۸۳۲
پوماد جهت جرب گردن لبها ۸۴۳
پوماد حرام مغز گاو ۸۱۳
پوماد د. حکه ۵۵ و ۲۵۶
پوماد ض. حمای تحت کولی ۶۴۹
پوماد د. جرح ۳۳۰ و ۶۴۹
پوماد د. خارش ۴۴۱
پوماد خناد ۳۴۵
پوماد د. داء الثعلب ۳۳۲
و ۲۳۵ و ۸۱۳

پ وم

پوماد دیژیتی ۲۰۲
پوماد دخانی ۸۱۳
پوماد رسوب سفید ۳۳۰
پوماد ض. رمد ۳۲۵ و ۳۲۶
و ۳۲۸ و ۳۳۶ و ۴۶۵ و ۷۹۵ و ۸۴۳ و
۸۲۶
پوماد رمدی ۳۳۱ و ۸۴۲
پوماد روست ۳۳۰
پوماد روغن کاد ۸۲۲
پوماد د. ریزش گیسو ۴۶۵
پوماد زحل کافوری ۴۶۱
پوماد زرد برادران کوم ۷۲
پوماد ض. زکام ۱۴۲
پوماد د. زکام منتن ۸۴۳
پوماد زیبقی ۳۲۵ و ۳۲۶
و ۳۲۷ و ۳۲۸
پوماد ژاذد ۸۱۹
پوماد ژامس ۵۱۰
پوماد ژانن ۴۲۷
پوماد ژاکومینی ۴۶۱
پوماد ژبروکس ۵۰۴
پوماد سالیسیله ۸۱۳
پوماد ض. سعفه ۸۲۴ و ۸۳۳
پوماد سفیداب ۱۲۴
پوماد ض. سلس البول ۶۹۶
پوماد سلطانی ۸۱۱
پوماد سنت‌اندره ۳۲۲
پوماد سولفور دو چوه ۳۲۹
پوماد سولفوری ۲۶۹
پوماد سولفوسیانور زیبق ۳۳۱
پوماد د. سیاتیک ۶۹۶
پوماد سیانور دو پتاسیوم ۵۱۰
پوماد سیانور دوزنق ۴۲۲

پ وم

پوماد سیانور زیبق ۳۳۱
پوماد سیرپلو ۳۳۱
پوماد ض. سیفلیس ۲۴۴
و ۳۲۸ و ۳۲۹
پوماد د. شانکر ۸۸۳
پوماد د. شپش ۸۱۵
پوماد ض. شقاق ۲۸۱ و ۳۴۵
پوماد د. شقاق پستان ۸۱۱
پوماد د. شقاق دست ۵۱۹
پوماد د. مقعد شقاق ۸۴۳
و ۸۸۳
پوماد شنجرف ۳۲۹
پوماد شوره ۴۰۴
پوماد ض. صداع ۵۱۰ و ۱۴۲
پوماد طوطیا ۴۲۲
پوماد ض. عرق النسا ۱۵۱
پوماد عنبی ۶۱
پوماد فاژدنیک ۴۴۵
پوماد فنیک ۸۱۳
پوماد فوربی ۳۲۶
پوماد فوسفات زیبق ۳۳۳
پوماد فوسفور ۵۸۵
پوماد قابض ۲۸۱ و ۴۲۶
پوماد ض. قرحه دوالی ۳۲۹
پوماد د. قروح خنازیری ۴۶۵
پوماد د. قروح مزمن ۸۸۴
پوماد قطرانی زیبق ۳۳۱
پوماد قلیائی د. سعفه ۸۲۳
پوماد د. قوبا ۳۳۰ و ۳۳۳
پوماد قهوه لاری ۳۲۲
پوماد ض. کاردیالژی ۶۹۶
پوماد کازناو ۲۰۶
پوماد کافوری اکسید جیوه ۳۲۸

پوماد د. کچلی ۶۱۰
پوماد کربونات مس ۸۲۴
پوماد کرهلبوس ۸۲۰
پوماد کشنده پارازیت ۸۲۴
پوماد کشنده شپش ۸۱۴
پوماد کلمل ۳۲۹
پوماد گارود ۴۲۹
پوماد گوگردی ۲۶۶
پوماد گوندره ۱۱۲
پوماد گیکلون ۶۰۴
پوماد ض لوپوس ۳۳۲
پوماد لیموئی ۳۳۲
پوماد لیون ۳۲۲
پوماد محرق ۱۱۲ و ۳۲۸
پوماد محلل ۳۲۶ و ۳۳۰ و ۶۱۴ و ۶۲۹ و ۸۲۰ و ۸۲۶
پوماد مسکن ۱۳۲ و ۱۶۳ و ۲۴۸
پوماد منفط ۳۸۱ و ۴۰۱ و ۴۱۱
پوماد د. منجه ۴۰۶
پوماد نحاسی ۷۹۵
پوماد د. نودالژی ۹۹ و ۱۶۲ و ۶۱۴ و ۶۴۹ و ۶۵۴ و ۶۶۹
پوماد نیترات زیبق ۳۳۳
پوماد نیترات نقره ۸۴۲
پوماد د. واژینیسم ۸۸۴
پوماد ویدلوف ۳۲۹
پوماد ض ورم ۸۴۳
پوماد د. ورم بیضه ۸۸۳
پوماد د. ورم جفن ۱۰۴ و ۳۲۸ و ۴۲۲
پوماد ض. ورم گوش ۳۳۲
پوماد ض. ورم ملتحمه ۶۰۷
پوماد ض. ورم جهبل ۲۸۱
پوماد ولس ۳۲۲
پوماد وودفارنیر ۴۶۰
پوماد ویلان ۳۲۹
پوماد هانش ۴۲۷
پوماد هانای ۳۳۱
پوماد ض. هرپس ۳۲۹ و ۳۳۰ و ۳۳۲ و ۳۳۳ و ۲۶۲
پوماد هلریش ۸۱۲
پوماد هوپ ۴۵
پوماد هیدروسولفوروز ۷۶۹
پوماد هیدوواردسینک ۲۲
پوماد هیدورجیوه ۳۳۲
پوماد هیدوره ۸۷۶
پوماد هیدوفورم ۸۱۳ و ۸۸۳
پوماد هیدوهیدرارژی ۳۳۲
پوماد یوت ۴۶۱
پونش ۳۲۳
پیاز ۴۰۸
پیاز دشتی ۵۶۵
پیاز سگ ۶۸۶
پیاز کوهی ۴۰۸
پیاز موش ۵۶۵
پیر ۳۶۲
پیرانگوستفولیوم ۶۴۵
پیرانیزاتوم ۶۴۳
پیرازین ۲۲۸
پیراسه ۶۴۵
پیرالونگاتوم ۶۴۵
پیرکوبنا ۶۴۳
پیرکوداتوم ۶۴۳
پیرمیتسکوم ۳۶۳
پیرین ۳۶۲ و ۳۶۳
پیتا ۶۰۱
پیدوپول ۲۲۸
پیرتی ۱۳۵
پیرترومپارتینوم ۱۲۲
پیرترین ۱۳۵
پیردوین ۲۹۳
پیروتوبند ۶۵۱
پیرودین ۲۶۲
پیروس سیدونیا ۸۶
پیروفوسفات آهن ۲۲
پیریدین ۶۰۶
پیستا اودیا ۶۰۱
پیسانلیت ۴۲۸
پیشی ۱۲۲
پیکروتوکزیکون ۱۲۳
پیکروتوکزین ۱۲۳
پیکس لیکیدا ۶۰۱
پیگانوم انداکوم ۵۹۴
پیلوکارپوس ۴۴۲
پیلوکارپین ۴۴۲ و ۴۴۸
پیم ۴۴۵
پیمان ۳۴۴
پینوس پیسا ۵۳۵
پینون ۵۳۵
پینون کیرهندی ۳۸۵
پیه ۸۰۸
پیه حسن لبه ۸۰۸
پیه مذاب ۸۰۸

حرف تا

ت با

تیاسیناکیس ۴۲۳
تیاسه ۶۲۴

ت ن

تئوبروما ۶۳۷
تئوبرومین ۶۳۸
تئوثلون ۶۱۸
تنین ۶۲۴ و ۶۲۶
تاباشیر (تاباکیرم) ۶۱۸
تاباک ۱۶۹
تاپسیا ۴۱۳
تاتورہ (تاتولہ) ۱۶۷
تاجریزی ۱۷۱
تاج الملوک ۹۷
تارتاروس ۵۳۸
تارتر ۵۳۸
تانبہ انگلیسی ۷۵۴
تالک ۶۵۲
تامارنس ۳۴۹
تامارندوس ۳۴۹
تامارہنہ ۵۹۶
تامیون جبلی ۸۶۱
تامیون ض. ورم جبل ۲۳۵
تانوفورم ۲۶۷

ت باب و پ

تب تقول کلی ۶۹۲ تا ۷۰۱
تباشیر ۶۱۷
تبنر یاسہ ۶۳۲
تب ہفتو ۷۰۷
تپیوکا ۸۲۶
تترابودوپیرول ۸۸۶
تترونال ۲۵۹

ت باب خ و د

تخم مرغ ۱۸۰
تداوی باب ۲۴۳ تا ۲۴۹
تداوی با عصیر (التداوی مع العصیر) ۷۸۸
تدخین با اسید سولفورو ۲۶۳
تدخین حسن لبہ ۳۴۰
تدخین معطر ۳۴۱

ت باب ر س

تراب ۵۱۰
تراکراسین ۶۲۹
تراکراکوم ۶۲۸
تراگاکانتا ۵۳۳
تربانتین ۲۲۴ و ۲۲۵ و ۲۲۶
تربد ۲۸۶
تربد معدنی ۳۵۷
ترب دشتی ۴۱۴
ترب سیاہ ۴۱۵
ترب متعارفی ۴۱۵
تربیت ۲۸۶
ترپین ۲۳۵
ترپینول ۲۲۵
ترشک ۵۱۴
ترف ۸۹
ترکیب شورہ ۱۹۲
ترنجبین ۳۵۲
تروپوکوکائین ۵۵
ترہ تیزک ۴۱۵
تریاک ۲۳۵
پادزہر تریاک ۲۳۷
تری بروموفنول ۱۵۲
تریدیمین ۲۸۸
تریتیکوم ۷۸۵
تریتیکوم ریپانس ۷۲۸
تریداس ۲۵۱
تریسولفور پتاسیوم ۷۶۸
تریسولفور سودیوم ۷۶۸
تری کلورورودو فورمل ۶۷۸

ت غ ف

تری کلوروڈکربون ۶۰۴
تریکوسپورہ ۵۷۲
تری متیلامین ۱۵۸ و ۲۵۸
تری نیترین ۵۲
تریونال ۲۵۹
تیسا ۷۸۵
تسمیم بواسطہ انجرہ ددیہ وبخار ذغال ۶۱۱

ت باب ع

تعرق تقول کلی ۵۶۱
تعفین انتی سپتیک ۲۲۱
تعفین اتری کلورودراھن ۳۲
تعفین اتری جند ۲۹۲
تعفین اسانس ۱۴۱
تعفین اسپلانت ۱۳۶
تعفین استرکنین ۶۰
تعفین امانیاکی تریاک ۲۳۸
تعفین اریگون ۴۵۱
تعفین اودانتیل ۳۵۱
تعفین بیستوسیف ۳۲
تعفین بلسانی ۳۴۲
تعفین پارگوریک ۲۳۲
تعفین پاناما ۲۱۹ و ۶۰۵
تعفین تبائیک ۲۳۸
تعفین تریاک کافوری ۲۴۰
تعفین جنطیانا (امانیاکی) ۳۵۵
تعفین جنطیانا (مرکب) ۳۵۱
تعفین حسن لبہ ۳۴۰
تعفین خلّی تریاک ۲۳۸
تعفین سرخس ۴۶۳
تعفین سنا ۴۸۵ و ۴۸۶
تعفین سنبل الطیب امانیاکی ۱۰۵
تعفین سیانوری پارانت ۳۰۲

تعفين صابون ۸۱۳
تعفين صبر ۵۲۹ و ۵۳۰
تعفين غاقرقرحا ۱۳۶
تعفين عصارهٔ ترياك ۲۳۸
تعفين فوسفور (اثرى) ۵۸۴
تعفين كافور (اثرى) ۵۵
تعفين كلوروت ۳۲
تعفين كنكينا ۲۲۰ و ۲۲۱
تعفين كوسو ۴۷۱
تعفين كولتارى پاناما ۶۰۵
تعفين ماروبير ۳۰۱
تعفين مبارك ۵۳۰
تعفين مركب افسنتين ۹۴
تعفين مركب جلب ۲۸۷
تعفين مركب دِفوز ۴۱۷
تعفين مركب ريوند ۴۳۴
تعفين مركب كافور ۲۴۰
تعفين مركب كنين ۷۳۰
تعفين لوند ۱۴۶
تعفين مركب هيل ۳۶۷
تعفين مريخ طرطيرى ۳۳
تعفين معطر ۱۴۷
تعفين معطر سولفوريك ۷۶۲
تعفين منتن ۲۹۵ و ۴۹۶
تعفين نافع الجرح ۱۴۷
تعفين هاتفيلد ۴۵۲
تعفين يُد ۸۵۸
تعفين يد موفينى ۸۶۱
تعفين يد يدوره ۸۶۱

تاف وق وك وك ول

تفاح ۸۹
تقليم بحفظ سياه سرفه ۱۰۱
تكاسپوده ۵۷۲

تم

تيمكان ۷۸۰
تلين ۲۵۹

تام

تمر ۵۶۴
تمرهندى ۳۴۹ و ۳۵۰ و ۳۵۱
تمريخ د. انژلود ۴۵۹ و ۶۳۶
تمريخ اهكى ۲۰۳
تمريخ اتروپين ۱۶۶
تمريخ استركنين ۶۱
تمريخ استكوس ۲۲۹
تمريخ امانياكى ۱۱۳
تمريخ امانياك كافورى ۱۱۳
تمريخ انكليسى ۲۴۵
تمريخ د. بلسكلى نقرس ۲۲۸
تمريخ بلسانى ۳۳۹
تمريخ ض. بواسير ۲۲۹
تمريخ حمامى ۲۲۹
تمريخ ض. جرب ۸۲۰ و ۸۳۳
تمريخ داء الثعلب ۴۴۹ و ۸۲۳
تمريخ دِل ۱۴۹
تمريخ دوزان ۱۴۸
تمريخ ديشادنك ۱۱۳
تمريخ زفت واهكى ۲۰۳
تمريخ سناپتكى ۲۲۹
تمريخ د. شقاق پستان ۶۰۲
تمريخ صابون ۲۰۲
تمريخ صابون انكليسى ۲۲۹
تمريخ صابون وترياك ۲۰۳
تمريخ صابون وكافور ۲۰۲
تمريخ فوسفور ۵۸۵
تمريخ قابض ۴۲۷
تمريخ كافور وترياك ۱۱۳

تو

تمريخ محرك ۱۱۳
تمريخ محرك پتيت ۲۲۹
تمريخ محرك محرش ۳۸۱
تمريخ محرك نليكان ۶۰
تمريخ محلل پوت ۲۲۹
تمريخ مدر ۱۷۰
تمريخ مسكن ۱۷۴
تمريخ ض. مفصلى ۲۲۹
تمريخ د. نزله حزمن انف ۸۸۳
تموش ۸۶

تان

تنباكو ۱۶۹
تنباكوى هندى ۵۵۶
تنزيب بوريكه ۱۵۰
تنزيب سالول ۵۹۱
تنزيب فنيكه ۵۸۹
تنزيب يدوفورمى ۸۸۱
تنكار (تنكال) ۱۴۹
تنات بللتيرين ۴۶۸
تنات سرب ۴۵۶
تنات كنين ۲۳۸
تنن ۲۶۴ و ۲۶۵
تنّيا ۴۷۲ تا ۴۷۴
تنفوذ خانم نوفر ۴۶۳
تنفوذ رمونانك ۴۶۲

تاو وه

توپيك سولفور بسنهر ۳۸۴
توپنامور ۵۹۹
توت (توث) ۸۸
توت دكرزان ۸۸
توت فرنكى ۸۸
تودرى ۹۵
تودرى وحشى ۹۸

تورمانتیل ۲۷۱
تورنسول ۵۹۸ تا ۶۰۰
توربون ۳۹۳
توسپلاڈ ۲۵۰
توکرئیوم کامدریس ۱۴۴
توکلودا ۸۵۰
تولبیر ۱۰۵
توموس ۱۳۸
تہ ۶۲۳

ت بای

تیرالین ۵۹۲
تیراوشیدین ۲۸۹
تیراوپرونیٹد ۲۸۹
تیروشیدین ۲۸۹
تیزاب ۴۰۳
تیزاب فاروق ۶۷۱
تیزن استات پتاس ۱۹۱
تیزن د. اسکوربوٹ ۴۱۲
تیزن انانا کی ۱۱۱
تیزن باداورد ۵۱۱
تیزن بلغور ۲۲۹
تیزن پرتغالہا ۴۱۰
تیزن ض. پسوریازیس ۵۱۵
تیزن پولینی ۵۶۰
تیزن ض تشنج ۲۸۳
تیزن تلخ ۳۰۰
تیزن حنظبانا ۳۵۵
تیزن جو ۲۲۹
تیزن خردل ۴۱۲
تیزن خشک ۱۹۰
تیزن ض خنازیر ۲۴۸
تیزن دوسر ۲۲۹
تیزن د. دوسنطاریا ۴۳۳

تیزن دفود (مرکب) ۴۱۶
تیزن د. دصل کلیہ ونقرس ۲۲۲
تیزن زیتمان ۵۵۹
تیزن زعفران ۴۳۳
تیزن سلطانی ۴۸۳
تیزن ض. سیفلیس ۵۱۴ و ۵۵۹ و ۵۶۰
تیزن ض صداع ۴۹۲
تیزن صدری ۵۲۴
تیزن عشبہ وبیدوبیدپتاسیوم ۸۲۲
تیزن کاٹ ۲۲۲
تیزن کنکنیا ۲۲۰
تیزن ماسکانی ۱۹۲
تیزن مبرد ۹۰
تیزن مدر ۱۹۱ و ۱۹۲ و ۳۸۲ و ۳۸۸ و ۴۰۴ و ۵۱۵
تیزن معرق ۱۷۲ و ۴۱۱ و ۴۵۲ و ۵۱۵ و ۵۵۵ و ۵۵۲ و ۵۵۹
تیزن نریج ۲۲۹
تیزن نشاستہ ۸۲۲
تیزن ض ورم مفصل ۵۵۹
تیزن ض ویرین ۲۲۳
تیزن ونگادو ۵۶۰
تیزن ونباش ۵۶۰
تیزن ض. ہرپس ۵۱۴ و ۴۱۰
تیزن ہدودہ ۸۲۳
تیلول ۲۸۲ و ۲۸۳
تیلیا اوروپا ۲۸۲
تم ۱۳۸
تملئا ۴۱۰
تموس ۱۳۸
تمول ۱۳۸
تین ۵۶۳

حرف ثا
ث ا

ثابت بن قرہ ۹
ثوم ۴۰۸
ثیل ۲۲۸
ثیل لعاب شودہ ۱۹۱
ثودورس ۶

حرف جیم
ج با ا

جالینوس ۶ و ۲۶۳
جاورس ہندی ۲۸۲
جاوشیر ۱۲۳

ج با ر و ف

جرجیر ۴۱۵
جرجیر پارا ۱۶ و ۱۳۵ و ۱۳۶
جرجیر مکزیکی ۴۱۶
جرجیر ہندی ۴۱۶
جزر ۶۱۸

ج با ص و ع و ک

حص ۶۵۲
جعدۃ القناۃ ۲۱۵
جعفری ۱۲۸
جگر انتیمون ۱۱۵
جگر گوگرد ۲۶۸
جگر گوگرد آہکی ۲۶۷

ج با ل و م و ن

جلاب بالومینی ۴۳۲
جلاب امتیکی ۱۱۸
جلاب تلخ ۳۰۲
جلاب ض. دوسنطاریا ۴۶
جلاب فرانک ۲۲۶
جلاب ض. گاسترالژی ۲۴۸
جلاب ض. مخرک ۱۱۵
جلاب مسکن ۱۵۹ و ۲۴۰

ج ھا

جلاب مسکن ھضمی	۲۴۵
جلاب منفث	۲۳۰
جلب	۲۸۵
جشید کش	۱۵۷
جند	۲۹۰ و ۲۹۱
جنطیانا	۲۹۶

ج باو

جو	۷۷۹
جواشیر	۱۲۳
جوزبوا (جوزبویا)	۳۵۲
جوز الماثل	۱۶۲
جوشاندہ برگ گردو	۸۱۵
جوشاندہ تلخ	۳۰۰
جوشاندہ صدری	۲۲۰
جوشاندہ صدری جو	۲۷۹
جوشاندہ عنصل (مرکب)	۵۶۹
جوشاندہ عشبہ (مرکب)	۵۵۲
جوشاندہ قابض	۲۲۲
جوشاندہ مدّر	۲۸۴ و ۵۶۹
جوشاندہ معرق	۵۵۲
جوہر اسطوخودوس	۱۴۶
جوہر امانیاک	۱۵۹
جوہر پپرمنٹ	۱۴۱
جوہر جاد	۴۱۲
جوہر سہلوبوس	۱۵۹
جوہر شورہ	۴۰۳
جوہر عشبہ	۵۵۸
جوہر گنہ گنہ	۲۳۱
جوہر گوگرد	۲۶۰
جوہر نمک	۶۶۹
جوہر نوشادر	۱۵۲

ج باھ و ی

جہاز کچی	۶۵۸

ج م ا

جوہ	۳۰۳
اسنات جوہ	۳۰۸
اکسید قرمز جوہ	۳۰۸ ۳۰۶ و ۳۲۶
پپتونات جوہ	۳۰۷
پپتون امانیاکی جوہ	۳۰۸
جوہ جوانے	۳۱۱
دوتوکلورور محلول جوہ	۳۱۱
ساالیسیلات جوہ	۳۰۸
سہانور جوہ	۳۰۸
جوہ صمغی پلاٹنک	۳۱۳
جوہ فلزی	۳۲۰
جوہ محلول ھاھان	۳۰۲ و ۳۰۸
جوہ نباتی	۵۵۶
نیترات جوہ	۳۰۸

حرف چہ

چ با ا

چادروا	۵۲۴
چای	۶۲۳
چای پاراگوہ	۶۲۲
چای تونہا	۱۴۶
چای سنت ژرمن	۴۸۴
چای سوبسی	۱۴۶
چای گاو	۱۸۱
چای مادا گاسکر	۸۳۵
چای نوازی	۴۷۸
چای ھالز	۱۴۵

چ باو غ ل وم

چربی تربانتین	۲۲۹
چرخلہ	۵۱۱
چغندر	۶۱۸
چلغوزہ	۵۳۵
چماز	۴۶۳

چ باو ی

ح ب

چوب افعی	۵۸
چوب بتیرا	
چوب چینی	۵۵۳
چوبک	۲۱۹
چوب کاسپا	۲۹۷
چوبہای معرق	۵۵۲
چوہ	۲۱۹
چلک	۸۸

حرف حا

ح باو ب

حاشا	۱۳۸
حافظ اطفال	۴۱۱
حادا	۳۴۹
حبابے	۳۱۵
حب د. اسم	۱۶۰
حب اسہائے	۶۸
حبانتِ سبوم	۵۲۸
حبانتے سپتیک	۶۳۴
حباندوسون	۵۲۷
حب اھن صبری	۳۷
حب اھن خونی	۳۷
حب اھن وکینا	۸۶۹
حب د. احتلام	۸۴۸
حب د. اخلاط	۳۴۳
حباد گوواھن	۴۸۸
حباد گوودٹہال	۴۷۹
حباد گووشوکران	۴۸۱
حباد گووبلدوداھن	۴۸۱
حباد وتات نقرہ	۸۴۴
حب د. استسقا	۳۲۵ و ۵۶۷
حباستو فوسفات مس	۷۹۷
حب د. اسکوربوٹ	۳۱۵
حب د. اسہال	۲۴۲

حباسپدنبزونیك ٣٤٠
حباسپدگالیك ٢٧٨
حبافیونی پرتویدورجیوه ٣١٨
حب د. اکزما ٣١٤
حبایکوسی ٥٢٧
حبامنیك ١١٩
حبانتیمونی جیوه ٣١٥
حبانزدوت وانغوزه مرکب ١٢٣
حبانزدوت مرکب ١٢٤
حبانغوزه ١٢٤
حباوبرین ٣١٦
حباودهووی ٥٢٩
حباوتکان زیبقی ٣١٥
حبابادتون ٦٩
حببلانکارد ٨٦٧
حببلسانی ٣٣٩ و ٣٤٠
و ٣٤١ و ٦٢٥
حببلود ٢٨
حببلوست ٣١٤
حب ض. بول فراش ١٦٠
حببومیت ٤٩٨
حببونتبوس ٥٢٢
حب د. باشهانی ٥٢
حببت (زیبقی) ٣١٥ و ٣١٧
و ٣١٨
حببیموت ١٢٢
حببادانت (سیانوریجیوه) ٣١٧
حببرکلورورتلن ٣١
حببرتگل ٢٢٤
حببلانك ٣١٥
حببلوتیر ٣١٦
حب د. تب ٢٣٥
حبتالجنبر ٣٦٠

حب د. ترشح شیر ١٩٤
حبتروسو ١٧٧
حبترپاك وکافور ٢٤٢
حب ض. تشنج ١٣٣ و ٤٢٣
و ٤٩ و ٢٤٨ و ٢٩٥ و ٣٤٦
حبتلخ ٥٢٨
حبتنن ٢٧٩
حب د. تیتانا ٤٦٤
حب د. تهیج ٢٠١
حبجاودانی ٥٢٩
حب د. جرب ٣١٦
حبجیوه ٣١٤
حبجیوه هاهمان ٣١٨
حب د. حبس طمث ١٠٥
حبجدیدی ٣٤ و ٣٥ و ٣٦
حب د. جی ٣٢
حب د. حمی متقطعه ٢٢٦
حب د. حیات ٣٧٦
حبالحیوه ٥٢٢ و ٥٢٨
حب د. خرشف ٦٨
حبخلدنیون (مسهل) ٣٢٠
حب د. خنازیر ٥٥ و ٨٢٦
حبادرستیك ٢٨٩ و ٣٨٠
و ٥٢٨ و ٥٢٥ و ٣٤٥
حبدوبل (زیبقی) ٣١٧
حبدوپوئیترن (زیبقی) ٣١٢
حبدوپوئیترن (عنصلی) ٥٢٠
حب د. دیابیطوس ٨٨٥
حبدیقوویداوس ٦٩
حبدیکسون ٥٢٩
حب د. ذات الریه ٣٨٩
حب د. ذوسنطاریا ٢٧٤
و ٢٧٩ و ٣١٦

حب د. رطوبات ٣٤٣
و ٣٤٤ و ٣٤٥
حبروفوس ٥٢٧
حبریغینی ٢٥
حبریکورد (زیبقی) ٣١٨
حبریقی ساده ٣٠٥
حبزاوفرا ٢٣٤
حبساتیریازیس ٥٤٨
حبسدیلوت (زیبقی) ٣١٥
حبسفید ٣٢٠
حبسیگلرگوته ٤٢٩ و ٤٨٠
حبسیگوند ٣١٧
حب د. سل ٨٨٥
حبالسلاطین ٣٧٩
حبالسلام ٥٢٧
حب د. سلس البول ٥٨
حب د. سوء طمث ٦٣٤
حبسودی ٣١٦
حبسودبود ٥٢٩
حب ض. سوزاك ٢٣٤ و ٥٢٨
و ٥٣٤
حبسولفات متکنز ٤٠
حبسرعصاره ١٢٣
حبسیانورپتاسیوم ٥٠٩
حبسیانوردوی ٤٢٤
حبسیانور فردوسودیوم وسیالیسیز ١٥٥
حب د. سیاه سرفه ٢٣٤
حبسپراتاهن ٢٩
حبسپکوته ١٣١
حبسپوگوس ٧٢٤
حبشاه لیل ٦٣٤
حبشموشر ١٢٤

حب شورہ وکافوری ۱۹۳ و ۱۹۴
حب شومِل ۳۱۷
حب صابونی زیبقی ۳۱۵
حب صبر و آهن ۳۷
حب د. صداع ۲۴۲
حب صدری ۱۲۳ و ۱۲۴
حب د. صرع ۱۶۱ و ۱۶۷ و ۱۷۷ و ۲۹۵ و ۴۲۳ و ۴۲۴ و ۴۴۶ و ۴۵۸ و ۴۹۲ و ۴۹۳ و ۴۹۶ و ۴۹۶ و ۷۹۳
حب د. صفرا ۳۴۴ و ۵۲۹
حب طرطرات فریکو پتاسیک ۳۲
حب د. عرق ۲۵۳
حب عصاره اذاراقی ۵۸
حب عصاره زیت وسفری سرخس ۴۶۴
حب عنصل ۵۷۰
حب مرکب عنصل ۵۶۹
حب عنصل و دژنیال ۳۹۰
حب الغار ۳۶۶
حب فِرِد (سالیسیلات جیوه) ۳۱۷
حب د. فواق ۱۶۱
حب فوری ۳۷
حب فوسفور ۵۸۳ و ۵۸۴
حب فولرِ (جیّد) ۴۹۶
حب فوثرژیل ۵۲۹
حب فیشرا ۱۱۲
حب قابض ۲۷۹ و ۴۲۴ و ۴۳۸ و ۴۴۱
حب قاطع بلغم ۲۲۳
حب قاطع حمی ۶۳۴
حب د. قطرب ۲۸۹ و ۵۰۸
حب د. قولنج ۲۶۱
حب کاتولیک رودیوس ۳۴۳
حب کادیِ ۱۲۰
حب کامپاردون ۲۹۸
حب کاوارا ۲۷۹
حب کربونات آهن ۲۸
حب د. کرم ۳۲۱ و ۴۷۲
حب کمل ۳۱۵
حب کمل (مرکب) ۳۱۵ و ۳۱۶
حب کلوروز آهن ۳۷
حب د. کلوروز ۳۴۴
حب کُندر ۳۴۱
حب کوئوپ ۴۵۸
حب کوپاهوی آهنی ۲۳۴
حب کولُرِیُد زیبقی ۳۱۷
حب د. کولرین ۷۳۹
حب کوئینِ ۳۷
حب کِبرُد ۳۱۹
حب د. گاستر الژی ۲۴۲
حب گاما ۳۱۶
حب گراهام ۴۲۴
حب گلوتنی داراشکنه ۳۱۶
حب گوگردی سیبی ۷۶۶
حب گوگرد قلیائی ۷۶۵
حب لاریتک ۶۹۱
حب لسان الکلب ۷۲۴
حب لکتات آهن ۲۹
حب لِگروس ۸۸۵
حب لِگره ۳۹۹
حب لوپولین وکنب ۲۵۳
حب لپتین ۷۷۷
حب مادی ۳۱۸
حب ماثندی (زیبقی) ۳۱۸
حب محلّل ۳۱۶
حب مجدّد ۲۴۲ و ۲۷۹
حب مدّر ۵۶۲ و ۵۷۰
حب مدّر حیض ۳۶ و ۴۴۶ و ۷۴۴ و ۱۶۸
حب مدّر زیبقی ۳۱۶
حب مرکب حنظل ۳۴۳
حب مرکب سقمونیا ۲۹۵
حب مُنضِج ۳۶
حب مسکن ۱۲۳ و ۱۹۳ و ۳۵۵ و ۳۸۹ و ۳۹۰ و ۴۸۰ و ۴۹۷ و ۵۰۹
حب مسکن د. نعوظ ۸۲۸
حب مسکن و مقوی ۲۴۲
حب مسهل بوت ۵۲۸
حب مسهل پترِ ۵۲۷
حب مسهل تروسو ۲۱۴ و ۲۸۹ و ۲۹۵ و ۳۲۰ و ۵۲۷
حب مسهل دات ۴۱۴
حب مسهل لندن ۷۵۷
حب مسهل لیون ۴۳۵
حب مسهل و مدّر ۳۴۳
حب مسهل هودِسون ۵۷۷
حب مسهل ض. هیستری ۵۲۸
حب مصطکی ۳۴۱
حب مصفی ۸۶۹
حب معرّق ۱۷۳ و ۲۴۲
حب مغنیسا و آهن ۴۰
حب ض. مفصلی ۴۵۲
حب مقدس ۲۹۵
حب مقوّی ۳۶ و ۳۰۳ و ۳۳۸
حب مقوّی باه ۵۸۰
حب مقوی و ض. خنازیر ۲۴
حب مِگُن ۱۶۸ و ۴۲۳
حب ملیّن ۱۶۱ ...

حب ملین ژائل ۵۲۶
حب ملین مصنف ۴۳۵
حب ملین و مسهل مصنف ۳۲۰
حب ملین هوفلاند ۴۳۵
حب منقث ۱۲۲ و ۲۲۳
حب منفج ۷۲۲
حب موزلی ۴۳۵
حب ناپولی مارتن ۳۱۵
حب ض. نزف الدم ۲۳۴
حب د. نزله ۱۲۳ و ۱۲۴ و ۲۲۳ و ۲۴۸
حب ض. نزله مثانه ۲۳۴
حب د. نفث الدم ۴۷۹
حب د. نقرس ۱۲۳ و ۶۹۵ و ۶۹۱ و ۶۹۲ و ۶۹۳ و ۷۳۴
حب ض. نورالژی ۱۰۰ و ۱۶۷ و ۶۱۸ و ۴۲۳ و ۴۹۱ و ۷۳۴
حب د. نورالژی سفیلیسی ۸۸۵
حب نیترات نقره ۸۴۴
حب والت ۲۸
حب والریانات ناهن ۳۱
حب والریانات روی ۲۴۴ و ۴۲۵
حب والش ۷۴
حب د. وجع معده ۱۷۲
حب د. وجع مفصل ۳۱۶
حب د. ورم مانجمس ۳۸۹
حب ویچی ۵۲۹
حب وینانت ۴۰۶
حب ویل ۲۵۶
حب هیس ۲۶۹
حب هوویز ۳۷
حب هوفمان ۳۱۵ و ۳۱۷
حب هولووه ۵۲۸

حب ض. هیستری ۲۹۵ و ۴۲۴ و ۴۹۶ و ۱۶۱
حب د. یبوست ۲۱۴ و ۵۲۸
حب یدوداد سینک ۶۹
حب یدور ید وره جوه (دوتو) ژیبی ۳۱۱
حب یدوفورم ۸۸۵
حب د. یرقان ۳۱۴ و ۳۱۵
حبش الاعسم ۲

ح با ج و د و

حوه ۵۹۹
حجامت نزدیک ژونود ۶۰
حجر الرحی ۷۹۳
حجر النیران ۸۳۸
حدید ۲۵
حرارت ۳۷۴ و ۴۰۲
حرشف ۵۱۱
حرشفه ۶۵۴

ح باس و ش و ص

حسن لبه ۳۳۶
حشیشة الجرب ۲۷۶
حشیشة السعال ۷۵۰
حشیشة العطارد ۳۸۴
حشیشة الفقراء ۴۸۹
حشیشة المعالق ۴۱۵
حشیشین ۲۵۳
حصبه ۷۰۲
حصرم ۸۸
حصی لبان ۳۳۶

ح باق

حقنه انتلمنتیک ۳۷۸
حقنه انتی سپتیک ۶۳۵ و ۷۲۲

حقنه اهکی ۱۹۹
حقنه د. اختلاج ۲۵۵
حقنه اوسینکی ۷۰
حقنه استرکنین ۱۶
حقنه استیک ۹۱
حقنه د. اسکاربد ۷۰ و ۳۲۱
حقنه امتیک ۱۲۰
حقنه انغوزه ۱۲۵
حقنه بلادن ۱۶۳
حقنه بومیت ۲۵۶
حقنه پکلورو ذاهن ۳۱
حقنه د. تب ۷۳۵
حقنه ض. تشنج ۴۹۳
حقنه تنباکو ودند ۳۸۱
حقنه ض. خناق ۷۳۵
حقنه د. ذوسنطاریا ۴۵۸ و ۶۷۶
حقنه داتانیا ۲۷۹
حقنه سرشمی ۷۵۵
حقنه سفیداب ۴۵۸
حقنه سنا و گلیسرین ۷۵۲
حقنه سولفات کنین ۷۳۴
حقنه سونیترات بیسموت ۱۷۸
حقنه د. سیاتیک ۲۳۵
حقنه ض. شقاق ۲۸۱
حقنه صبر ۵۳۱
حقنه فنیک ۵۸۹
حقنه قابض ۲۸۰
حقنه د. کرم ۴۲۲ و ۷۳۵
حقنه کنکینا ۷۲۲
حقنه محرک ۳۲۴
حقنه مدر ۳۹۵ و ۵۲
حقنه مسکن ۱۲۶

حقنه

حقنه مسکن نقاشان ۳۵۵
حقنه مسهل ۵۴۲ و ۴۸۶ و ۵۴۵
حقنه مسهل نقاشان ۳۵۵
حقنه مغذی ۱۸۱
حقنه مقوی ۱۸۰
حقنه ملین ۴۸۶ و ۳۸۴
حقنه ض. کرم ۳۷۶ و ۳۲۱
حقنه کوپاهو ۲۳۴
حقنه کوکاد ۲۴۳
حقنه گالواس ۲۵۶
حقنه لودانم داو ۲۴۳
حقنه نشاسته ۲۴۳
حقنه نیترات نقره ۸۴۴
حقنه د. قولون ورم ۱۷۸
حقنه ض. هیستری ۴۹۲
حقنه د. پوست عصبانی ۱۲۵
حقنه یدی ۸۶۱

ح با ل و م

حلتیت (حلتیث) ۱۲۱
حماض ۵۱۳
حمام ازسینکی ۷۰
حمام باذِد ۷۶۸
حمام بخار حسن لبه ۳۴۰
حمام بخار معطر ۱۴۸
حمام داراشکنه ۳۲۴
حمام زیبقی ۳۲۵
حمام سرنیشی ۲۵۵
حمام سولفور قلیانی ۷۶۸
حمام صابون ۲۰۲
حمام گوگردی ۷۶۹ و ۷۶۸
حمام معطر ۱۴۸
حمام نشاسته ۸۲۸
حمام ید د. راهن ۸۶۹
حمام ید دوره ۸۲۲
حمی بقول کلی ۶۹۲ تا ۷۰۱
حمای دائم متصل و حمای نائب مختلط ۷۰۱
حمای متصل دائم ۷۰۲
حمای نائب مختلط ۷۰۴

ح با ن و

حنا ۵۹۵
حناء الغول ۵۹۶
حنظه ۷۸۰
حنظل ۳۴۳ و ۳۴۲ و ۳۴۴
حنین ۶
حوحرا ۳۴۹

حرف خاء

خ با ا د ب

خانق الذئب ۹۲
خانق الکلب ۶۸۶ و ۵۵۶
خاوبار ۷۵۳
خبازی ۵۲۳

خ با ر و س و ش

خربع ۵۱۱
خربق ۳۴۸ و ۳۴۷
خربق امریکانی ۳۹۳
خردل ۴۰۶ تا ۴۰۸
خردل شیطان ۴۰۹
خرزهره ۵۰۲
خرما ۵۶۴
خروع ۳۸۲
خس ۲۵۰
خس الحمار ۵۹۶
خسرودارو ۳۶۰
خشخاش ۶۳۹

خ با ص و ط و ل

خصی الثعلب ۷۸۲
خطمی ۵۲۳
خل ۹۰

خ با م

خمان ۲۸۲
خمان صغیر ۲۸۴؟
خمان کبیر ۲۸۳
خمر ۳۶۹
خمیر د. احتراق ۴۶۱
خمیر انتیمونی کانکوان ۴۲۸
خمیر برادران کوم ۷۱
خمیر محرق ۴۲۸
خمیر مزیل الشعر پلانک ۷۳
خمیر مزیل الشعر عثمانیها ۷۳

خ با ن و

خنثی ۷۵۶
خولنجان ۳۶۰
خون ۱۸۱ و ۴۲
خون سیاوشان ۲۶۹

خ با ی

خیار ۳۴۵
خیارچنبر ۳۴۸
خیاردشتی ۳۴۴
خیارشنبر ۳۴۹ و ۳۴۸
خیرو ۵۲۳
خیزران ۶۱۷

حرف دال

د با ا و ب و خ

دات ۵۶۴
داتوزا استرامونیوم ۱۶۷
داتوره ۱۶۷

داراسکنه ۳۰۶
دارتو ۵۳۸
دارچینی ۳۵۵ و ۳۵۶
و ۳۵۷
دارصینی ۳۵۵
داروی خانم نوفر ۷۵۲
داروی ض جراج ۶۰۲
داروی د. درد دندان ۱۳۷ و ۵۳
داروی دوراند ۲۲۲
داروی ض. سعفه ۸۲۱
داروی محلل و مسکن ۸۶۲
داروی ناپلیون ۵۴۳
داروی د. ورم بیضه ۸۴۵
داروی ض. ورم ملتحمه ۳۸۴
داروی یدی ۸۶۲
داغ سولفوسافرانه ۱۶۱
داغ سولفوکربونیک ۱۶۱
دافناسه ۴۰۹
دافن گینیدیوم ۴۱۰
دافنلاپون ۳۶۵
دافن لوریئولا ۴۱۰
دافن مزرئوم ۴۱۰
دافنه ۳۶۵ و ۴۰۹
دافنین ۴۰۱
داکتولوس ۵۶۴
دانه بهشت ۳۶۰
دبق ۵۶۴
دخان ۶۰۹

دبارش

دراکونتیوم فوتیدم ۱۷۱
دراکم ۲۰
درخت انار (پوست ساقه و ریشه) ۴۶۸

درخت بلوط ۲۹۹
درخت زیتون ۲۹۹
درخت شاه بلوط هندی ۲۹۹
درماتول ۱۷۸
درمنه ۳۷۵ تا ۳۷۷
درودیدار و توند یفولیا ۴۱۳
دژیتال ۳۸۶ تا ۳۹۰

دباف دق دلـ دل

دفلی ۵۰۲
دقیق ۸۲۹
دکسترا ۸۲۲
دکسترین ۸۲۲
دلفین ۸۱۴
دلفینیوم ۸۱۴

دبام دن

دم الاخوین ۲۶۹
دم پولیتریز ۶۶۰
دمنه ۲۰۲
دمیدن ۶۶۰
دند ۳۷۹ تا ۳۸۱

دباو ده

دوای پراویز ۲۰۱
دوای تلخ ۵۳۰
دوای سفید ۲۹۹
دوای سیاه ۴۸۴
دوای صدری ۶۴۲
دوبواز یاموپورونید ۱۷۱
دوبوازین ۱۷۱
دوتوکلورو دوجرکود ۳۰۶
دوده ۶۰۹
دوسر احمر ۱۷۲
دوسر ۴۲۵
دوش ۷۴۹
دوش رحی ۴۸۲
دوش معطر ۱۴۸
دوکوس کاروتا ۶۱۸
دولکامارا (سولانوم) ۱۷۲
دولکامارتین ۱۷۲
دولکامارین ۱۷۲
دهن فراو بادام تلخ ۵۰۵
دهن فرادکاژپوت ۴۹۴
دهن د. کرم ۴۷۱

دبای

دیابیطوس ۶۱۹
دی اتیل اندیامین ۷۷۸
دی اتیل سولفون دی اتیل متان ۲۵۹
دی اتیل سولفون دی متیل متان ۲۵۸
دی اتیل سولفون متیل اتیل متان ۲۵۹
دیاستاز ۱۸۷
دیاکسیکنزین ۵۹۲
دیاگوراس ۲۳۵
دیاموم ۸۸
دیتیونات سنزی ۸۰۵
دیژیتال ۳۸۶
دیژیتالین ۳۹۰ و ۳۹۱
دسقوریدوس ۶
دیکتام بلان ۹۶
دیکتام کریت ۹۶
دیکتاموس ۹۶
دیکتامنا ۸۲۸
دی متیلات دومتیلن ۲۵۷
دی متیل فنیل پیرازولون ۲۶۰
دیوسما ۶۴۶

حرف ذال

ذرادیج ۳۹۶ تا ۴۰۲
ذره ۲۸۲
ذرة الماء ۴۱۵
ذرورد. اشترتریگو ۴۲۶
ذرورد. تعفن ۵۱۷
ذرورد. عفونت ۵۸۸ و ۶۰۶
ذرورد ذبال وکافور ۵۷۱
ذرورد غال وکنکینا ۲۲۲
ذرورد ذاکوت ۴۳۸
ذرورد سالول ۵۹۱
ذرورد فاذدنیک ۴۴۵
ذرورد قاطع الدم ۲۳۰
ذرورض. لکوره ۱۷۸
ذرورد. نموهای سیفلیسی ۴۴۱
ذهب ۵۴۶

حرف راء

ربا ا

رالگار ۷۶۷
رابار بادوم ۴۳۰
راپونتیکوس ۴۳۰
راتانیا ۲۶۸
راتیانج ۲۳۰
راحت الحلقوم ۸۲۸
رادیس دوز ۴۱۵
رادیس نوار ۴۱۵
رادیکس ازاری ۴۶
رادیکس برازیلیانسیس ۴۴
رادیکس ریتی ۴۳۰
رادیکس کینا ۵۵۳
رازی ۲
رازیانج ۱۲۲
رازیانج الرومی ۱۲۶
رازیانه ۱۲۲
رازیانه غلط ۴۱۳
راسخت ۲۱۹
راسن ۲۱۸
راتانوس ۴۱۵
رامنوس ۴۸۸
راو ۴۱۵
راوند ۴۳۰
رئوم ۴۳۰

ربا ب ج و د

رب ارمود ۵۶۰
رب اقطی ۲۸۴
رب بوئیو ولافکتور ۵۵۸
رب ریوند ۷۵۶
رب السوس ۵۲۲
رب السوس صمغی ۵۲۱
رب لافکتور ۵۶۰
رب مصفی ۵۱۵
رب مصلح ۴۱۱
رب نیرپرون ۴۸۸
رجل الجراد ۷۵۰
رجل الدب ۳۴۷
رجل العقاب ۳۴۷
ردول ۵۵

ربا ر س ش

رذ ۸۸
رذک ۸۴۷
رذن سیک ۵۶۴
رذقدسین ۵۹۲
رسوب سفید ۳۰۵
رسوب قرمز ۳۲۶
رشاد ۴۱۵
رش بارد ۲۶۴
رشک ۱۲۵

ربا ص ض

رصاص ابیض ۴۶۹
رصاص اسود ۴۵۲
میرزا رضای دکتر ۱۱

ربا ف و ک و گ و م و ن

رفاده بلسانی ۳۴۰
رفاده د. سالک ۷۹۶
رفور ۴۱۴
رفور خردوع ۴۱۵
رکن ۷۸۷
رگلیس ۵۲۱
رمان ۸۷
رن دیره ۵۱۶
رنگ کاسر ۳۸

ربا و

رو ۴۴۵
روباوب ۴۳۵
روباه ترک ۱۷۱
روبوس ۸۶
روبیاتنکروم ۵۹۸
روبیان ۵۹۸
روبین ۱۱۵
روپاس ۱۷۱
روتا ۴۴۵
روتاسه ۴۴۵
روتلرا ۴۷۰
روته کانون ۴۴۵
روح افسنتین ۹۴
روح النبیذ ۳۶۸
روداتک ۵۹۶
روذا ۲۷۱
روذانیلین ۵۹۷

روندو پرونس ۲۷۱
رونددوژ ۲۷۱
روزو ۶۱۷
روزفاروماتيك ۳۶۱
روزواسوكر ۶۱۸
روزواكيوى ۶۱۷
روزولان ۵۹۷
روزوليس ۴۱۳
روس ۶۲
روستاربنوس ۱۴۲
روغن اوپودلدوك ۱۴۸
روغن اوليوت ۶۳۹
روغن اوپليت ۶۳۹
روغن بابونه تربانتينى ۲۲۹
روغن بادام شيرين ۶۳۹
روغن بيدانجير ۳۸۲ تا ۳۸۴
روغن پترول ۸۳۱
روغن تخم مرغ ۸۰۹
روغن جگر اسكوال ۷۸۴
روغن جگره ۷۸۴
روغن جگرماهورو ۷۸۳ تا ۷۸۷
روغن جگرماهورو (خوش بو وغير منتن) ۵۵۵
روغن خند ۲۹۲
روغن خاكسترى ۳۲۵
روغن زيتون ۶۳۹
روغن فندق ۶۳۹
روغن كاد ۶۰۶
روغن كاد در مداواى سعفه ۸۲۱
روغن كاغذ ۶۵۱
روغن كراودوتى جگرماهورو ۶۴۸
روغن كرچك ۳۸۲
روغن كرچك مصنوعى ۳۸۵

روغن كولزا ۶۳۹
روغن گردو ۶۳۹
روغن ليمونى ۳۳۲
روغن ماهى ۷۸۳
روغن يدوفوجى جگرماهورو ۸۸۲
روغن يدى جگرماهورو ۸۶۰
روفس ۶
روكامبول ۴۰۸
رومارن ۱۴۲
رومكس ۵۱۳
روناس ۵۹۸
رونس ۸۶
روى ۴۱۹ تا ۴۲۹

ره هوى

ره ۷۸۷
ريش سرد ۲۶۴
رهنين ۳۸۲
رهينوس كومونيس ۳۸۲
ريكوليت ۴۰۶
ريكولين ۶۸۵
ريوند ۴۳۰ تا ۴۳۵

حرف زاء

زا

زاج ۴۳۶ تا ۴۴۱
زاج مكلس ۴۳۷
زاوچ ۸۷
زاغ ۴۳۶
زالزالك ۲۸۲
زامائيس ۷۸۲

زاب وج ود

زبان گنجشك ۹۶
زُبنج ۷۸۲
زبيب ۵۶۴

زبيب الجبل ۸۱۴
زحل ۴۵۲
زدوار يا ۳۶۰
زدوير ۳۶۰

زبار

زر ۵۴۶
زراقرپاواز ۶۶۲
زراوند ۳۶۶
زردچوبه ۳۶۱
زرشك ۸۷
زرق انتى سپتيك ۳۲۲
زرق اذنى ۳۳۹
زرق استات روى ۸۴۲
زرق استات سرب ۴۵۸
زرق اكسيجوه ۳۳۶ و ۳۲۷
زرق امانياكى ۱۱۲
زرق د. اوزون ۲۵۵
زرق بلسانى ۲۳۴
زرق بوديس ۵۳۱
زرق پركلورودوزاهن ۳۰
زرق پرنكل ۴۲۶ و ۴۴۰
زرق پيكو ۶۵۰
زرق تاجرزى ۲۴۴
زرق تحت جلدى ۶۶۲
زرق تحت جلدى اكوبنتين ۱۰۰
زرق تحت جلدى اوكاليپتول ۲۵۵
زرق تحت جلدى اوكاليپتول ويودوم وتيمول وتربانتين وسولفوركربون وفنول وفوسفور وكلوروفورم ويد ويدوفورم ۷۵۶
زرق تحت جلدى د. مرض دريا ۱۶۵
زرق تحت جلدى مانتول ۲۵۵
زرق تحت جلدى يد وپتاسيوم جوه

زرق

٨٧٥

زرق تحت جلدى يد ودپاسپوم يدوده ٨٧٦

زرق تحت جلدى يدو فودم ٨٨٢

زرق تربانتينى ٢٢٨

زرق ترياكى ٢٤٣

زرق د. تعفن ٤١ و ٣٢٢

و ٧٢٥

زرق تنن ٢٨٠

زرق حرى دبكورد ٣٧٤

زرق رحمى ٢٧٤

زرق روتى لودانم دار ٤٢٦

زرق زحلى ٤٥٨

زرق د. زكام ٤٢٦

زرق زيبقى ٣٢٢ و ٣٢٣

زرق زيت آهكى ٤٥٩

زرق ذيرتاثير ٢٠١

زرق سرب وتر ٤٥٩

زرق د. سرطان ١٥٣ و ٢٥٥

زرق د. سوزاك ٤١ و ١٢٢

و ٢٥٥ و ٤٢٦ و ٥١٨ و ٦٩

و ٨٨٢

زرق سولفات كنين (تحت جلدى)

٢٣٦

زرق سونيترات بيسموت ١٢٢

زرق سپانورى ٣٢٢

زرق ض. سفيليس ٣٠٢

زرق قابض ٢٨٠ و ٤٢٦

و ٤١ و ٨٤٣

زرق گل سرخ ٢٨٠

زرق متخثر ٣٠

زرق مثانه استركنين ٦١

زرق مجراى بولى دبكورد ٤٥٩

زهر

زرق مسقط سوزاك ٨٤١

زرق مسكن ٢٤٣ و ٤٥٩

زرق مسكن وقابض ٤٤٠

زرق منفخ ٥٣١ و ٨٥٩

زرق مهبلى دبكورد ٤٥٩

زرق د. نزف اللعم رحم ٨٦٠

زرق نشاسته ٨٢٨

زرق نيترات نقره ٨٤١

زرق د. ورم مهبل ٨٦٠

زرق هرادد ٨٦٠

زرق يد ٨٥٨ و ٨٦٠

زرق يدوده ٨٦٠

زرق يونك ٤٥٩

زرومبت ٣٦٠

زرنباد ٣٦٠

زرنيخ ٦٣ و ٢٦٢

زرق د. مقعد ٤٥٦

زاع و غ و ف

زعفران ٤٤٣ و ٤٤٤

زعفران فلزى ١١٥

زغال ٦٠٨

زغال يدو فودم ٨٨٤

زفت ٢٣٠

زان و و ه

زنجبيل ٦١ و ٣٦٢

زنجبيل شامى ٢١٨

زنك ٤١٩

زنكوم ٤١٩

زنگاتر ٤٢٤

زنگار ٧٩٢

زوفا ١٤٤

زوكرفن ٥٦٣

زهره ٧٩٠

زهره گاو ٢٩٩

زراب

زرباى

زيبق ٣٠٣

زيبق حلو ٣٠٥

فوسفات زيبق ٣٣٣

زيت ٦٣٩

زيت اترى سرخس ٤٦٣

زيت استركنين ٦١

زيت بابونك ٢٥٥

زيت بلسانى ٣٤٠

زيت خاكسترى ٣١٩

زيت سقرى سرخس ٤٦٣

زيت شوكران ١٣٣

زيت فنيكه ٥٩٠

زيت فوسفورى ٥٨٣

زيت گوگرد ٧٦٥

زيت معدنى ٨٣١

زيت وازلينى ٢٥٥

زيتون بن ٢٩٩

زيت هايلم ٦٠٧

زيت يدى ٨٥٩

زيت يديه پسون ٨٦٠

زيت يدو فودم ٨٨٢

زيلدوس ٢٥

زيلون ٨٧

زيره سبز ١٢٢

زيره كرمانى ١٢٣

زيرفون ٢٨٢

زيرنفوس ٥٦٣

زيگر شير پنير ٣٦١

زيوم ٨٣٩

حرف ث

ثابا

ثابو داندى ٤٣٧

ژاتروفاالاسپکا ۶۵۲
ژاتروفاکوکاس ۳۸۵
ژاتروفاماہوک ۸۲۶
ژاسمن ۱۰۷
ژاسمنوم ۱۰۷
ژاسمنہ ۱۰۷
ژالاپا ۲۸۵
ژالپ ۲۸۵
ژانتہانالوتا ۲۹۶
ژانسپان ۲۹۶
ژانہود ۵۳۷

ژ ا ت ر ک

ژتالاہا ۶۵۳
ژدانہوم ۸۸۵
ژرماندہ ۱۴۴
ژروفل ۳۵۹
ژکرپتی ۵۲۳
ژکرپتیزماذ ۵۲۳

ژ ا ل و م و ن

ژلاتن ۷۵۲
ژلیمنوم ۱۰۶
ژلسمن ۱۰۶
ژلیبر ۱۰
ژماابیبس ۵۳۶
ژنتاسکوپادین ۸۱
ژنژ (ادوار) ۱۰
ژنژامبر ۳۶۱
ژنسانک ۳۹۹
ژنوبر ۵۳۶
ژنیستا ۸۱

ژ ا ب و د ی

ژوبادب ۸۱۱
ژودبیبال ۵۵
ژوژوب ۵۶۳
ژوسکام ۱۶۸
ژونیپروس ۴۴۴ و ۵۳۶
ژونیپروس اکزیسیلسوس ۶۰۶
ژیروفل ۳۵۹
ژیروفلہ ۳۶۰

حرف سین

س ب ا

سابادیل ۶۹۲
سابین ۴۴۴
ساپن ۵۳۵
ساپوتہ ۶۵۳
ساپوناریا ۲۱۸
ساپونن ۲۱۸
ساپونردریان ۲۱۸
ساپونین ۲۱۸
ساتورن ۴۵۲
ساتورنوس ۴۵۲
سافران ۴۴۳
ساکاداتاہک ۶۱۶
ساکادودیاکلیادی ۳۱
ساکارونکازنین ۳۸۳
ساکادوکالی ۲۰۰ و ۶۱۶
ساکاروم (ساکارون) ۶۱۲
ساکاروم اوفیسینادوم ۶۱۸
ساکارین ۶۱۷
ساگاپنوم (ساگاپنون) ۱۲۳
ساگو ۸۲۲
سالاستول ۵۱۹
سالامونیاکوم ۱۰۸
سالپ ۲۸۲
سالسپاریل ۵۵۲
سالسپارین ۵۵۲
سالوفن ۵۱۹
سالول ۵۱۹
سالوپا ۱۴۳
سالیپرین ۲۶۳
سالیکس ۱۰۴
سالیسیلات داسٹیلپارامید وفنول ۵۱۹
سالیسیلات دانیپرین ۲۶۳
سالیسیلات سود ۵۱۶ تا ۵۱۸
سالیسیلات فنول ۵۱۹
سالیسیلات کرزیلول ۶۰۶
سالیسیلات کینین ۲۳۸
سالیسیلات لیتین ۲۲۶
سالیسیلات نفتول ۸۳۴
سالیسیلات سٹول ۵۱۹
سالینفتول ۸۳۴
سالیسن ۱۰۴
سالیسینہ ۱۰۴
سامبوکوس ۲۸۳ و ۲۸۴
سانتال ۵۳۴
سانتالوم ۵۳۴
سانتوراپندیکا ۵۱۰
سانتورہ (سنٹ) ۲۹۶
سانتوہوم ۲۹۶
سانتونین ۵۳۵
سانتونیکوم ۳۲۵
سان دیاگون ۲۶۹
سانگیناریا ۴۳۵
سانگینارین ۴۳۵

س ب پ ت د

سبزچینی ۵۹۵
سبیست ۵۶۴
سبوس ۸۳۰

سبوم	۸۵۸
سپ	۵۷۳
سپستان	۵۶۴
سپرادین	۲۱۹
ستوان	۳۹۹
سپنین	۸۰۹
سداب	۴۴۵
سدرا	۸۳
سدلیترپادودرس	۵۴۴

س ا ر ا

سرا	۸۵۷
سرازوس ادیوم	۸۶
سرانوم	۸۵
سراسبون	۸۵
سرالہن	۷۸۰
سرب	۴۵۲ تا ۴۶۲
سرتین (سرتینین)	۷۸۸
سرنافتر	۳۶۶
سرپولہ	۱۴۲
سرپیلوم (تہوس)	۱۴۲
سرخس	۴۶۳
سرداتولا	۵۱۱
سرکہ	۹۵
سرکہ بولی	۹۱
سرکہ تریاک	۲۳۸
سرکہ عنصل	۵۶۶
سرکہ فرامبواز	۹۱
سرکہ فنیکہ	۵۸۸
سرکہ فنیکہ کافوری	۵۸۹
سرکہ کافوری	۹۱
سرکہ لوبلیا	۵۶۱
سرکہ معطر	۹۱ و ۱۴۸
سرکہ منفط	۳۹۹ و ۲۹۲ و ۴۲۳

سرمق	۱۴۵
سرنج	۴۵۵
سرہند	۴۵۵
سروسا	۴۵۵ و ۳۹۸
سروکوہی	۵۳۶
سرولیثین	۸۵۷
سرومل	۸۵۸
سرہ	۸۵
سرہش	۷۵۶
سرہشم	۷۵۲
سرہشم ماہی	۷۵۳ و ۲۴۶
سرہشم نباتے	۸۲۹
سرہن	۸۵۷

س ا ز ع

سزکوئے کلورود کربون	۶۸۴
سعتر	۱۴۲
سعلب	۷۸۲

س ا ف

سفرجل	۸۶
سفوف ض. اسم	۲۲۲
سفوفا سباط	۲۸۸
سفوف د. اسہال	۴۲۳
سفوف الہوت	۲۸۹
سفوف ض. انمی	۵۸
سفوف اوالد	۸۳۴
سفوف اوددیر	۱۷۶
سفوف ابرشل	۱۳۴
سفوف اروند	۲۸۹
سفوف برنفیک	۲۷۸
سفوف د. تپ	۲۲۶ و ۲۳۳
سفوف ض. ترشی معدہ	۱۷۶
سفوف ض. تشنج	۱۷۲ و ۱۹۳ و ۳۲۱

سفوف تلخ شلزیر	۵۷
سفوف ض. جرب	۸۱۸
سفوف د. حبس طمث	۳۵
سفوف ض. جمای تیغوئید	۸۳۳
سفوف راگولو	۴۹۵
سفوف روشناش	۸۳۲
سفوف سانئی	۶۵۵
سفوف ستراہن	۳۰۲
سفوف د. سوء ہضم	۷۵۲ و ۵۷ و ۱۸۸
سفوف ض. سیاہ سرفہ	۱۷۹ و ۲۲۲
سفوف سیفرز	۳۱۸
سفوف د. سیلان دم	۴۸۰
سفوف د. صرع	۴۲۳
سفوف د. عرق ذوبانی	۴۵۲
سفوف فاد	۲۷۸
سفوف فرہول	۷۹۳
سفوف فوسانیل	۶۸
سفوف قابض تریاک دار	۴۳۲
سفوف ض. قطرب	۲۴۱ و ۲۵۳
سفوف د. قوباء	۷۶۵
سفوف د. قی الدم	۴۵۲
سفوف ض. کاردبالوی	۲۴۱
سفوف کادبگان	۴۹۶
سفوف کاسرالریاح	۱۲۲
سفوف کامپادون	۲۹۸
سفوف کاہلس	۱۵۲
سفوف کربونات منزی	۲۰۵
سفوف کربونات منزی وسود	۲۰۰
سفوف ض. کرم (ذبیحی)	۳۲۵
سفوف د. گاسترالژی	۸۰۵ و ۸۰۱

سفوف د. کواتر ۶۵۵
سفوف گوگرد و مرمری ۷۶۴
سفوف مبرد ۳۸۹
سفوف مدر ۵۶۸ و ۵۷۰
سفوف مدر حیض ۴۴۵
سفوف ض. محرک ۱۹۳
سفوف محرک و مدر ۳۹۸
سفوف مرکب جلب ۲۸۸
سفوف مرکب سقمونیا ۲۸۸
سفوف مسکن ۱۵۹ و ۲۴۱ و ۲۵۲
سفوف مسهل ۲۸۸ و ۲۸۹ و ۴۳۲
سفوف مسهل و د. دیدان ۳۱۹
سفوف مسهل الولاده ۴۷۹
سفوف مفتت حصاة ۱۰۵
سفوف منفث ۲۲۲ و ۷۶۵
سفوف منقی ۲۸۹
سفوف موکرا ۱۸۷
سفوف ض. نزله معده ۱۷۶
سفوف نغنول ۸۳۳
سفوف د. نفث الدم ۴۳۸
سفوف د. نقرس ۱۹۸
سفوف د. نورالژی سفلیسی ۸۸۴
سفوف والریانات دوی ۴۲۴
سفوف ض. ودم دوست ۱۹۴
سفوف هاضم ۱۲۶ و ۱۸۸
سفیداب شیخ ۴۵۵
سفیده ۱۸۰
سفیده الومینی ۴۴۱

س با ق

سقزالبی ۲۳۰
سقزسقمونیا ۲۸۷
سقزکابک ۴۵۱
سقمونیا ۲۸۵

س با ک و گ

سکال ۴۷۵
سکبینج ۱۲۳
سکر ۶۱۲
سکرالزمل ۴۵۵
سکنجبین ۹۰
سکنجبین سیر ۴۰۹
سکنجبین صدری ۱۲۴ و ۲۲۲
سکنجبین عنصل ۵۶۶
سکنجبین مدر ۳۹۰ و ۵۶۷
سگل ۴۷۵
سگرگوته ۴۷۵ تا ۴۸۰

س با ل و م

سل آمونیاک ۱۰۸
سلانه (طایفه) ۱۵۶
سلق ۶۱۸
سلین ۴۹۵
سلنیوم ۴۹۵
سلیخه ۳۵۶
سماروغ ۵۷۱
سماق ۶۲
سم الحجار ۵۰۷
سم الفار ۶۳
سمفیتوم ۲۷۵
سمن کوتترا ۳۷۵
سمنو ۱۸۷
سمی هومو ۱۶۹

س با ن

سن ۳۹۶
سناه ۴۸۲ تا ۴۸۸
سنای چینی ۴۸۹
سنبل الطیب ۴۸۹ و ۴۹۵
سنبوا ۴۱۰
سنتونین ۳۷۷
سنجد ۲۲۱
سندل ۵۳۴
سنکونه ۷۰۹
سنکونین ۷۴۱
سنگ جهنم ۸۳۸
سنگ خارق عادت ۷۹۳
سنگ خدا ۷۹۳
سنگ قابض ۷۹۲
سنون انتی سپتیک ۱۵۰
سنون اسود ۷۳
سنون سکاد ۱۵۱
سنون ژانل ۲۵۵
سنون قابض ۴۳۹
سنون کلورات پتاس ۱۹۵
سنون کوکائین ۵۵
سنون مسکن ۱۵۲
سنون نتخ ۴۳۹
سنون د. ودم لثه ۲۵۵
سنه ۴۸۲

س با و

سوادبل ۶۹۲
سوئون گلوسا ۲۲۴
سونی ۶۰۹
سونیف ۸۰۸
سوبلیمه ۳۰۶
سوداپاپورس ۸۴
سود (بنزوات) ۱۹۲ و ۱۹۸
سود (لکات) ۱۹۹
سورب ۲۷۱
سورنجان ۴۹۶

س و ل

سودنجان غلط ۶۵۹
سودو ۲۸۳
سودی ۲۷۱
سوزن زدن ۶۵۹
سوزنسات سرب ۴۵۶
سوش ۱۴۳
سوس ۵۲۱
سوس ربّی ژاماییک ۵۲۳
سوفر ۷۵۸
سوکسن ۲۹۴
سوکسنوم ۲۹۴
سول ۱۰۴
سولانوم ۱۷۱
سولانین ۱۷۱
سولدانیل ۲۸۶
سولفات اتروپین ۱۶۴ و ۱۶۵
سولفات استریکنین ۵۹
سولفات الومین ۴۴۱ و ۴۴۴
سولفات پتاس ۵۴۲
سولفات روی ۴۲۱
سولفات سنکونیدین ۷۴۲
سولفات سنکونین ۷۴۱
سولفات سود ۵۳۹
سولفات کدمیوم ۴۲۹
سولفات کنین ۷۳۱ تا ۷۳۶
سولفات مس ۷۹۲
سولفات مس در دفع خناق ۷۹۳
سولفات منگنز ۳۹
سولفات منیزی ۸۰۲
سولفور ۷۵۸ و ۷۶۶
سولفور آهن ۷۷۱
سولفور ارسنیک ۷۶۷
سولفور امانیوم ۷۶۷

س ی ب

سولفور انتیمون ۱۱۵
سولفور جیوه ۳۰۴ و ۷۷۲
سولفور سودیوم ۷۶۷
سولفور قلع ۷۷۲
سولفور کربون ۷۷۲
سولفور کلسیوم ۷۶۷
سولفور بسنات سود ۳۸۴
سولفوطرطرات کنین ۷۳۴
سولفوکاربول ۵۹۲
سولفونال ۲۵۸
سولفووینات سود ۵۴۱
سولفووینات کنین ۷۴۰
سولفیدرات متبلّر سود ۲۶۷
سوماک ۶۲
سوئن ۸۳۰
سونیترات بیسموت ۱۷۵
سوهیدروسولفات انتیمون ۱۱۵
سوبلا ۹۴

س ا ی

سیانور آهن (مضاعف و هیدراته) ۵۰۱
سیانور پتاسیوم ۵۰۱
سیانور توم پتاسیکوم ۵۰۱
سیانور توم هیدرادژنیکوم ۵۰۳
سیانور روی ۴۲۰
سیانور زیبق ۵۰۳
سیانوژن ۴۹۷
سیانوفرات فریک ۵۰۱
سیانیدرات ژیرات دو هیدرو دو پتاسیوم ۳۰۸
سیاه الو ۴۸۸
سیب ۸۹
سیب زمینی ترشی ۵۹۹

س ی ح

ستیرات آهن ۲۶
ستیرات آهن امانیاکی ۲۹
ستیرات آهن وکنین ۳۰
ستیرات روی ۴۲۲
ستیرات سود ۵۴۱
ستیرات لیتین ۷۷۶
ستیرات منیزی ۸۰۳
ستیرات منیزی منجر ۸۰۴
ستروشیل ۴۶۷
سترونس ۸۳
سترون ۸۳
سترونیل ۱۳۸
سیدر ۸۹
سید مصنوعی ۸۵
سیر (سیر مزروع) ۴۰۸
سیسارون (سیساروم) ۶۱۹
سیسمبریوم ناستورتیوم ۴۱۵
سکران ۱۶۸
سکرنون ۳۴۵ و ۴۶۷
سکوتا ۱۲۹
سکوتین ۱۳۰ و ۱۳۲
سگاردت ارسنیکی ۷۰
سگاردت استراهوان ۱۶۸
سگاردت حسن لبه ۳۴۱
سگاردت زیبقی ۳۳۴
سگاردت شوره ۴۰۴
سگاردت ض. فالج ۱۶۸
سگاردت معطر ۴۰۴
سگو ۱۲۹
سیلیکات پتاس (محلول) ۶۵۸
سم ۸۳۵
سمادوبا ۲۹۷
سمنوخم ۱۲۷

سیابر ۷۷۲
سیاپس ۴۰۶
سیاپسم ۴۰۷ و ۴۰۸
سیاد اسکولموس ۵۱۱
سیادین ۵۱۱
سیاموسین ۴۵۶
سپودودون ۲۷۱
سپوگوس (سپوگلوسوم) ۷۲۴
سپوت ۴۰۸
سپوکوکا انگفوگا ۵۱۹
سپوم ۶۱۹

حرف شین

ش ا ا

شاخ گوزن ۲۹۴ و ۷۵۴
شادبون ۶۰۸
شاردون ۵۱۰
شاردونت ۵۱۱
شاسپیون ۵۷۱
شانوز ۲۵۲
شاهتره ۵۱۲
شاهدانه ۲۵۲
شامی ۶۲۳

ش ا ب ح

شب ۴۳۶
شبت ۱۲۷
شبدر ۲۹۶ و ۲۹۷
شبه ۴۱۹
شحم ۸۰۸

ش ا ر

شراب ۳۶۹
شراب اندوران ض. نقرس ۶۸۹
شراب د. استسقا ۳۹۰
شراب استیجیه ۱۱۶
شراب د. اسکوربوت ۴۱۷
شراب انتیموئیه ۱۱۶
شراب بالادونی ۴۲۸
شراب بیغام ۷۲۴
شراب بوژود ۷۲۵
شراب تریاك (مرکب) ۲۳۸
شراب جنطیانا ۳۰۱
شراب حدیدی ۳۲
شراب دارچینی (مرکب) ۳۲۴
شراب دژیتال (مرکب) ۵۶۸
شراب دوبواس ۲۲۵
شراب ذادیح ۳۹۸
شراب ض. روماتیسم ۶۹۰
شراب دینولد ۶۸۹
شراب سیگن ۲۲۶ و ۷۲۴
و ۷۲۵
شراب سیادوبا ۳۰۱
شراب سنا (مرکب) ۴۸۶
شراب صبر ۵۳۰
شراب عنصل (مرکب) ۵۶۸
شراب عنصل اودانم داد ۵۶۹
شراب قلبی ۳۲۴ و ۳۹۲
شراب کاسیا ۳۰۱
شراب کالبیر ۳۲
شراب کلشیك (افونج) ۶۹۱
شراب کنکینا ۷۲۳ و ۷۲۴
و ۷۲۵
شراب کنکینای حدیدی ۳۱
شراب مدر ۳۸۲ و ۵۶۹
شراب مدر تلخ ۵۶۸ و ۵۶۹
شراب مدر حیض ۴۴۴
شراب مدرو مستفرغ ۵۶۸
شراب مدرو مسهل ۲۰۴
شراب مرکب کوکا ۵۴
شراب مسهل ۲۹۰
شراب معطر ۱۴۷
شراب هوسون ۶۸۹
شراب ملدوره ۸۷۳
شربت آلوبالو ۸۵
شربت آهك ۲۵۵
شربت اسپرغ فع السعال ۱۴۸
شربت ض. اسکوربوت ۳۰۲
و ۳۱۳ و ۴۱۸
شربت اسید آزوتیك ۴۰۴
شربت اسید سولفوریك ۴۰۴
شربت اسید سیتریك ۸۲
شربت اسید طرطریك ۸۲
شربت اسید فنیك ۵۸۸
شربت اسید فوسفوریك ۴۰۴
و ۵۸۵
شربت اسید کلوریدریك ۴۰۴
شربت انار ۸۵
شربت اوروا ۷۸۱
شربت بادام ۷۸۱
شربت بلیت ۳۱۲
شربت دلستان تلو ۳۳۹
شربت بنج ۱۵۸
شربت بنزوات آهك ۱۹۶
شربت بوتینی ۳۱۰
شربت بوره ۱۵۱
شربت به ۸۵
شربت بی کربونات سود ۲۰۰
شربت پکلورورو آهن ۳۱
شربت پوست نارنج ۳۰۲
شربت پیروفوسفات آهن ۳۱
شربت پیرپل ۱۱۱

شربت تاتوده ۱۵۸
شربت تریاک ۲۳۸
شربت تریداس ۲۷۸
شربت تریدو ۶۴۵
شربت تناناهن ۳۳
شربت توت ۸۵
شربت ججیر ۴۱۶
شربت ججیرپارا ۴۱۸
شربت جنطیانا ۳۰۱
شربت چوب چینی ۵۵۸
شربت تعدیدی ۳۱ و ۳۲ و ۳۳
شربت ض. خنازیر ۸۷۲
شربت دماکود ۲۳۸
شربت داتانیا ۲۷۲
شربت دِفود (مرکب) ۴۱۸
شربت دفود یدی ۸۶۱
شربت دفود ید وداهنی ۸۶۹
شربت د. دمل حاره ۲۰۰
شربت ض. دفماتیسم ۴۵۰
شربت دیوند (مرکب) ۴۳۲
شربت نفشک ۸۵
شربت نیستی دِ ویُذی ۳۱۳
شربت ثبیرُ ۳۱۵
شربت ساده ۶۱۶
شربت سفید ۶۱۶
شربت سولفات استرکنین ۶۰
شربت ض. سیاه سرفه ۱۵۸ و ۲۲۱ و ۲۴۱
شربت ستراتاهن ۲۹
شربت ستراتاهن ومنزی ۳۲
شربت ستریک ۸۲
شربت ض. سفیلیس ۳۱۰

شربت صاصفراس ۵۵۸
شربت صدری ۲۲۲ و ۲۴۱ و ۳۳۹
شربت صدری انگلیسی ۲۱۵
شربت صدری بلسانی ۲۲۱
شربت صمغی جوه ۳۱۲
شربت ضرسی ۴۴۴
شربت طرطرات اهن اتانیاکی ۳۲
شربت طرطریک ۸۳
شربت عسلی توت ۸۸
شربت عشبه ۵۵۷ و ۵۵۸
شربت عنصل (مرکب) ۵۷۰
شربت غارگلاسی ۵۰۷
شربت فرامواز ۸۵ و ۹۱
شربت فولد ۲۵۴
شربت قلیانی دِوِیُذی ۱۹۹
شربت کات ۲۷۷
شربت کاوابه ۷۷۵
شربت کالکاد ۴۷۹
شربت کالیبه ۳۳
شربت د. کرم ۳۰۶ و ۳۷۸
شربت کلم ۴۱۶
شربت کنکینا ۷۲۲ و ۷۲۳
شربت کوئیزینی ۵۵۸
شربت کوکلیاریا ۴۱۶
شربت کوکنار ۲۳۸
شربت کهربائی ۷۷۵
شربت ض. گاسترالژی ۲۴۲
شربت ض. گرهنگی صدا ۵۰۸
شربت گرد ذیل ۸۵
شربت د. گریپ ۱۵۹
شربت گلاس ۸۵

شربت لکتات اهن ۲۹
شربت لکتات سود ۱۹۹
شربت لکتیک ۹۰
شربت لستین ۷۷۷
شربت لیمو ۸۲
شربت مرکب اپیکا ۲۲۱
شربت مرکب بومادران ۹۵
شربت مرکب تودری ۹۵
شربت مرکب کاسنی ۴۳۳
شربت مرکب کنکینا ۴۵۰
شربت مسکن ۱۵۹ و ۲۴۱ و ۲۵۲
شربت مسهل قهوه ۴۸۵
شربت مصفی ۲۱۹ و ۵۱۵
شربت مصفی حدیدی ۸۶۸
شربت مصفی قلیائی ۲۱۹
شربت معرق ۱۱۱ و ۵۵۸ و ۵۶۵
شربت ض. مفصلی ۴۵۰
شربت مقوی ۳۰۲
شربت منقح ۵۵۸ و ۵۶۱
شربت مودباک ۳۱۰
شربت مونوسولفود سودیوم ۷۶۸
شربت نارنج ۸۲
شربت نباتی دِلنوُ ۳۱۲
شربت د. نقرس ۲۸۹
شربت ورد مکرر ۲۷۲
شربت ض. ودم ۲۴۰
شربت وبدال ۳۱۰
شربت ض. هرپس ۸۶۸
شربت یدُ واهن ۸۶۱
شربت ید واهن و ید ودپتاسیوم

شربت بدووه ٨٢١
شربت بدووقرم ٨٠١
شرنچه ٥٥٢
شروى ٥١٩

ش ع ق

شعر الارض ٢١٥
شعر الجن ٢١٥
شعير ٢٧٩
شقايق ٢٥٠

ش ك ل م

شك ٣٥
شكاعى ٥١١
شكر ٥١٢
شلغم ٤١٦
شلبدو بوم ٤٣٥
شمشاد ٥١٥
شمع ٨٠٧
شمعدانى ٨٨٥
شمع فالك ٣٣٤

ش ن

شن ٢٩٩
شنجرف ٣٣٣ و ٣٠٤
و ٢٢٢
شنك ٥١٦
شنوبود ٤٩٥
شنوبود بوم ٢٨٢ و ٢٨٣
و ٣٢٩
شنوبود بوم امبرو نبويد ٤٩٥
شنوى ٢٥٢

ش و ه

شو ٤١٦
شو ٢٣
شوت (شوذ) ١٢٢
شوكابوس ٤١٦
شودنوبل ٥٥٤
شوره ١٩٢
شوس ٥١٠
شوكة البيضا ٥١٠
شوكران ١٢٩
شوكران مائى ١٣٣
شوكولاى بلوط ٣٠٠
شوكولاى ض. كرم ٣٢٠
شوكولاى مسهل منزى ٨٠٠
شهاب الدين سهروردى ٨
شهد ٣٥١

ش ى

شياف د. اسكاربد ٣٢١
شياف د. بواسير ٨١٢
شياف ض تشنج ٢٩٢
شياف دانانيا ٢٧٩
شياف سولفات كين ٢٣٥
شياف صبر ٥٣١
شياف كوپاهو ٢٣٤
شياف مجراى بولحا ولنمان ٨٤٥
شياف مسكن ١٦٣
شياف مسهل ٥٣١
شياف مقوى ٢٨١
شياف مسهل و مستقيمى ٢٥٦
شياف بدوفودم ٨٨٢
شيح ٣٢٥
شير ١٨٢
شيراهانباكى ٣٢١
شيرانتوس شرى ٣٦٠
شيربادام ٧٨١
شيرباكره ٣٤٠
شيربديه ١٨٤
شيربديه تمرهاد ٣٥٠
شيربديه شوره ١٩١
شيربديه دبس ٤٨٧
شير پياز ٤٠٩
شير پتره ٧٨٢
شيرخشت ٣٥٢ تا ٣٥٤
شيرخشت اوسترالى ١٥٢
شير د. كرم ٣٢٨
شيركلوديه و سود بدووه ٨٢٥
شيركبك ٧٨٢
شيرگاك ٤٥١
شيرمسهل ٢٨٢
شيرمصنوعى ١٨٥
شيرمنزى ٨٠٠
شيرموم ٨١١
شيربدووه ٨٢٥
شيرين بيان ٥٢١
شيكوره ٦٢٨
شيكوربوم ٦٢٨
شيلان ٥٦٣
شيمافيلا ٥٢٠
بيشندان ٢٢٨

حرف صاد

ص با ا

صابون ٨٠٩
حب صابون ٢٥١
صابون نادامى ٥٤٥
تعفين صابون ٢٥٢
جوهرصابون ٢٥٢
صابون حلب ٢٨٢
صابون جوانى ٨٠٩
صابون دهنى شكل ٢٥٢
صابون زيبقى ٣٢٥

صابون ستادکی ۲۲۶
صابون طبی ۲۰۰ و ۵۴۵
صابون گوگردی ۸۱۹
صابون لوزی ۲۰۰ و ۵۴۵
صابون نباتی ۱۹۹
صاصفراس ۵۵۴

ص با ب و ف

صبادا ۵۲۴
صبّاغ ۶۰۰
صبر ۵۲۴
صعتر ۱۴۲
صفرای گاو ۲۹۹
صفصاف ۱۰۴

ص با م و ن

صمغ ۵۳۱
صمغ بومی ۵۳۲
صمغ چینی ۲۶۸
صمغ سنگال ۵۳۲
صمغ عربی ۵۳۲
صمغ لادن ۶۵۲
صندل ۵۳۴
صنوبر ۵۳۵

حرف ضاد

ضُرم ۱۴۲
ضماد انتی سپتیک ۲۲۷
ضماد ض. سپاتیک ۴۰۸
ضماد شوکران ۱۳۳
ضماد محلّل ۱۲۵
ضماد محمّر ۳۶۳
ضماد مدّد ۵۷۱
ضماد معرّق ۹۱
ضماد مقیّح ۶۴۳
ضماد ملیّن ۶۴۲
ضماد نشاسته ۸۲۷

حرف طاء

ط با ا و ب

طایفه خانجی ۴۱۴
طباشیر ۶۱۸

ط با ر

طرطرات آهن و پتاس ۲۷
طرطرات بریکو پتاسیک ۵۴۰
طرطرات پتاس ۵۳۸
طرطرات پتاس و انتیمون ۱۱۵
طرطرات پتاس و سود ۵۳۹
طرطرات پرتواکسید آهن ۳۲
طرطرات سود ۵۴۴
طرطرات فریکو پتاسیک ۲۷
طرطرات جرنجی محلول ۳۳
طرطرات منیزی ۸۵۳
طرطرات استیبیه ۱۱۵
طرطرات امتیک ۱۱۵
طرطیر ۵۳۸ و ۵۳۹
طرطیر زجاجی ۵۴۲
طرطیر محلول ۵۴۰ و ۵۴۱
طرطیر مصفی ۵۴۳
طریقه استعمال امتیک در خناق ۱۱۷
طریقه استعمال امتیک حقنةً ۱۱۶
طریقه استعمال امتیک در قطرب ۱۱۸
طریقه تقدم حفظ از اسکرلتین ۱۶۰ و ۱۶۴
طریقه مداوای خناق با برمود ۱۵۴
طریقه مداوای صرع ۱۶۱ و ۱۶۴

ط با ل و و

طلا ۵۴۶ تا ۵۵۰
طلای سفید ۵۵۰
طلق ۶۵۷
طوطیا ۴۱۹
طولوزان ۱۱

حرف عین

ع با ا و ب

عادت ۳۲
عاقرقرحا ۱۳۵
عبدالرحمن ۷

ع با ج

عجین بادامی ۶۴۱ و ۶۴۳
عجین بلسانی ۶۴۴
عجین تریاک ۲۴۴
عجین ض. سوزاک ۲۳۳ و ۶۴۴
عجین سوس ۵۲۵
عجین صدری بلسانی ۲۲۳
عجین صدری شش گوساله ۲۲۳
عجین صدری کدکس ۲۲۳
عجین عنصلی د. موش ۸۱۶
عجین کاهو و کابه ۶۴۵
عجین د. کلودوز ۳۸
عجین گوگرد ۲۶۴
عجین گوگرد و منیزی ۸۰۱
عجین لاذّنی ۲۳۳
عجین لعوقی ۶۴۱
عجین د. لوکوره ۲۷۹
عجین محرک ۷۶
عجین معدی ۳۶۸
عجین هاضم ۳۶۸

ع با ر

عرعر ۵۳۶
عرق اقطی ۲۸۴
عرق انغوزه (مرکب) ۱۲۳
عرق بادام تلخ ۵۰۵
عرق جرجیر ۴۱۷

عرق غارگیلاسی ۵۵۶
عرق الکافور ۳۶۰
عرق کشمش ۳۶۸
عرق کوکلناریا ۴۱۷
عروق الصباغین ۳۶۱ و ۵۹۸
عروق الصفر ۳۶۱

ع با س و ش

عسجد ۵۴۶
عسل ۳۵۱
عسل بورهٔ ۱۵۱
عسل نبتی ۳۲۵
عسل منقّط ۲۹۲
عسل وردی ۲۷۲
عشبه ۵۵۲
عشقه ۱۴۵

ع با ص

عصاره افسنتین ۹۳
عصارهٔ بادآورد ۵۱۲
عصارهٔ بوزیدان ۴۲۹ و ۴۸۰
عصارهٔ تریاک ۲۳۲
عصارهٔ خون ۱۸۱
عصارهٔ ریوند ۲۵۶
عصاره زهرہ گاو ۳۰۰
عصاره سرخس (اثری) ۴۶۳
عصارهٔ سقمونیا صابونی ۴۵۲
عصاره سوس (صمغی) ۵۲۲
عصارهٔ سگرگوند ۴۲۹ و ۴۸۰
عصارهٔ کات ۲۲۲
عصارهٔ کاهو ۲۵۱
عصارهٔ کاهوی سمّی ۲۵۲
عصارهٔ کنکینا ۲۲۱ و ۲۲۲
عصیرهٔ اسکوربوت ۴۱۶
و ۴۱۷

عصیرة الزحل ۴۵۶
عصیر حرحیر ۴۱۶
عصیر کوکلناریا ۴۱۶
عصیر مصفی ۵۱۴
عصیر معدی سمک ۲۸۹
عصیر نباتات مدّر ۱۹۲
عصیر نباتات محلّل ۱۹۲
عصیر نباتی مسہل ۵۴۵
عصیر ض. ودم ۱۹۳

ع با ط و ف و ق و ک

عطر ۸۸۶
عفص ۲۶۲
عقبان ۵۴۶
عکوب ۵۱۱

ع با ل و م

علاج سوختگی ۲۰۳
علقما ۱۴۵
علم بن فرجان ۲
علی اکبر ۱۲
علّیق ۸۶ و ۱۴۵
مرزا علی نقی (والی) ۱۱
عمل بیہوشی کردن ۲۴ تا ۲۸

ع با ن

عناب ۵۶۳
عناصر اصلیہ ۴۱۲
عنب الثعلب ۱۲۱
عنب الدب ۲۲۵
عنبر ۲۹۳
عنبر خام ۳۳۲
عنصل ۵۶۵ تا ۵۷۱
عنقر ۱۴۵

ع با و

عوامل دافع العفونه ۵۸۶
عوامل ح. دہان ۳۲۵ و ۴۶۲
عوامل فاقد الحس موضعی ۵۲
عوامل فاقد الحس عمومی ۶۸۴
عوامل قابضہ ۲۶۴
عوامل (قاتل) پارازیت ۳۰۳
عوامل محرّک ۲۲۴ و ۳۵۵
عوامل محمّر و منفط ۳۹۵
عوامل مدّر حیض ۴۴۲
عوامل مسکّن و مبرّد ۳۸۵
عوامل مسہل بقول کلی ۲۰۴
عوامل مصفّیہ ۵۱۲
عوامل مغیّر ۳۰۳
عوامل مقوّی ۲۹۵
عوامل مقیّہ نباتی ۴۳
عوامل ملیّنہ ۵۲۱
عوامل منبّہہ ۵۵
عوامل موقّظہ ۵۵
عود الوج ۳۶۱

حرف غین

غ با ا

غار ۳۶۵
غادج ۵۷۱ تا ۵۷۴
غار طرابوزونی ۵۰۵
غار گیلاسی ۵۰۵
غاریقون ۵۲۵

غ با د

غدّہ پیتوئیٹری گوسالہ ۲۸۸
غدّہ تیموس ۲۸۹
غدّہ وذی گاو ۲۸۹

غ با ر

غرغرہ انتی سپتیک ۶۲۳
غرغرہ بورات سود ۱۵۰
غرغرہ بورہ ۱۵۱

غرغرہ تربانتینی ۲۲۸
غرغرہ ترش ۹۱
غرغرہ جالی ۵۶۲
غرغرہ خردل دار ۴۱۹
غرغرہ داراشکنہ ۳۲۲
غرغرہ دافع العفونہ ۱۱۲
غرغرہ سنہ ۲۶۱
غرغرہ سکنجبین ۹۱
غرغرہ ض. سفلیس ۳۲۲ و ۸۶۵
غرغرہ د. سیلان بزاق ۲۷۹
غرغرہ عسل و ددی ۲۷۹
غرغرہ د. عفونت ۱۱۲ و ۳۴۲
غرغرہ قابض ۴۳۹
غرغرہ کلورات پتاس ۱۹۴
غرغرہ محلل ۱۱۲
غرغرہ مسکن ۵۴ و ۲۴۳
غرغرہ ملین ۵۲۴
غرغرہ منفج ۲۷۲ و ۲۲۲
غرغرہ ہونتر ۷۲۲
غرغرہ بیدرہ ۸۷۶
غرغرہ بدی ۸۶۵
غری ۷۵۲
غری الجلود ۷۵۲
غری السمک ۷۵۳

غ ا س

غسول انتی سپتیک ۶۶۸
غسول استات سرب ۴۵۸
غسول اسید کرومیک ۸۲۵
غسول امانیا کی کافوری ۱۱۳
غسول بیت ۲۰۱ و ۴۲۶
و ۵۰۹
غسول بے کلورو وجوہ ۸۲۲
غسول د. پتیریازیس ۲۵۶
غسول تریاک ۲۴۴
غسول تکاد ۱۵۲
غسول تنن ۲۸۵
غسول د. جرب ۸۲۰
غسول د. حکہ ۲۵۶
غسول خرنق ۸۲۵
غسول خلی ۹۱
غسول دافع العفونہ ۴۱
غسول زیتی ۳۲۳
غسول سرد ۲۶۳
غسول ض. سرطان ۲۴۴ و ۵۰۷
غسول ض. سعفہ ۸۲۴
غسول د. سفلید فرجی ۱۵۳
غسول ض. شانکر ۲۴۵
غسول شراب ۳۲۴
غسول شراب و تریاک ۲۴۴
غسول د. عرق منتن ۲۵۶
غسول فنیک ۵۸۸
غسول قابض ۴۴۵
غسول قلیائی ۲۰۱
غسول کاننا و ۶۷۱
غسول کافور و گوگرد ۷۶۶
غسول کشتہ پارا ذبت ۸۲۳
غسول کلورو دذوی ۴۲۸
غسول ککنیا ۲۲۲
غسول گوگردی ۸۶۲ و ۷۶۹
غسول مازندی ۵۰۹
غسول محرک ۶۶۲
غسول محلل ۲۲۵ و ۸۲۶
غسول مجدد ۲۴۴
غسول معطر صابون ۲۰۲
غسول مغبر ۳۲۳
غسول ہمانہ بی ۳۲۳
غسول ض. ہرپس تونسوران ۸۲۵
غسول ہیپوکلوریت سوڈ (بلدار) ۶۲۱

غ ا م و

غمامہ ۶۵۴
غمربت ۴۱۶
غوناغنیا ۷۵۶
غولبلوس ۹
غورہ ۸۸

حرف فاء

فابا

فابانا امریکانا ۱۲۲
فابانین ۱۲۲
فارابی ۲
فاربتیس نیل ۲۶۶
فارفارا ۷۵۰
فارین (فارینا) ۸۲۹
فاشرا ۳۴۶
فاغیہ ۵۹۶
فاقد الحس موضعی ۵۲
فالودہ ۸۲۶ و ۸۲۸
فاہام ۸۳۵

فا باج ح خ

فجل بری ۴۱۴
فحم ۶۰۸
فحم رازی ۸

فا با را

فر ۲۵
فراسیون ۱۴۵
فراکوس ۵۶۳
فراکرنیل ۹۶
فراکرنوس اکیلیپوئد ۹۶
فراگا دیا دیسکا ۸۸

فراموان	۸۶
فرزاده	۲۶
فرفیون	۴۱۱
فرد بالیزه	۲۶
فرد دوی	۲۶
طریقه ساختن فرد دوی	۳۴
فردوپیرین	۲۷
فردوسیانودفریک	۵۰۱
فردوم	۲۵
فردوم اکسینکوم	۶۸
فرز	۸۸
فرفیر	۲۱۵
فرفیران	۲۵۶
فرفیون	۴۱۱ و ۴۱۲
فرن	۹۶
فرنک اودمی	۸۵
فروسیانید رات کنین	۲۳۹
فروکوس کاداموسی	۳۶۰
فرومان	۲۸۰

ف با س ض ط

فستوکا فلوئیتانس	۲۲۸
فضه	۸۳۵
فطر	۵۷۱

ف با ق

فقاع د. اسکودبوت	۴۱۸
فقاع انگلیسی	۳۰۲
فقاع انگلیسی مسهل	۴۸۶
فقاع تلخ	۳۰۱
فقاع سفالی انگلیسی	۴۹۴
فقاع ضد صداع	۴۱۸
فقاع مدر	۴۱۸ و ۵۳۷
فقاع مسهل سیدنم	۴۳۴
فقاع مونتیس	۲۲۵
فقاع وان موتس	۹۳

ف با ک و ل

فکول (فکولا)	۸۲۵
فکولا مبلاسه	۸۲۶
فلاندری	۱۳۳
فلاندریوم اکواتیکوم	۱۳۳
فلاندرین	۱۳۳
فلفل	۳۶۲ و ۳۶۳
فلفل دراز	۶۴۳
فلفل السودان	۳۶۴
فلفل فرنگی	۳۶۴ و ۳۶۵
فلفل هندی	۳۶۴
فلواودرول	۵۹۱
فلواودرین	۱۰۵
فلواودیلیکات دوسود	۵۹۱
فلوئیدانس	۲۰
فلوئید داگم	۲۰

ف با ن

فنات سود	۵۹۰
فنات کوکائین	۵۳
فناستین	۲۵۹
فنامتین	۵۹۲
فنجون (فنجربوین)	۲۵۰
فندق	۶۳۹
فندقاسون کران	۸۴۸
فنو وبل	۱۲۲
فنوکول	۲۶۲
فنول	۵۸۲
فنولاکنین	۲۶۲
فنولسالیل	۵۸۸
فنول سوده	۵۹۰
فنول کرنیزیلیک	۶۰۶
فنیلامین	۵۹۲

ف با و

فو	۴۸۹
فودوستانیناک	۵۸
فورفورامید	۸۳۰
فورفورول	۸۳۰
فورم الدهید	۵۹۱
فورمول	۵۹۱
فورمیوم تناکس	۵۵۴
فوژد	۴۶۳
فوژردوس	۴۷۵
فوسفات آهک	۵۸۱
فوسفات امانیاک	۱۰۹
فوسفات زیبق	۳۳۳
فوسفات سود	۵۸۲
فوسفات کنین	۲۴۰
فوسفات مس	۲۹۸
فوسفور	۵۷۲ تا ۵۸۴
فوسفوردوی	۵۸۵
فوسفوگلیسرات	۵۸۲
فوشین	۵۹۸
فوکتی	۱۱
فوکوس هلیتوکورتون	۳۲۲
فولگو	۶۰۹
فولگوکالی	۲۰۳ و ۶۱۵
فوطانیا	۵۱۲
فومتیر	۵۱۲
فوتری	۵۷۱
فونیکولوم	۱۲۲
فوه	۵۹۸

ف با ی

فیبرین نباتی	۸۲۹
فیتولاک	۶۰۵
فیتولاکاد کاندرا	۶۰۵

فیرالعیس الکیکانزی ۱۷۳
فیرالین ۱۷۳
فیروسیکاونیوفوم ۷۷
فیکوس ۵۶۳
فیک ۵۶۳
فیلپوس ۶
فیل دوتر ۵۱۲
فیل گوش ۵۱۳
فیلورا ۲۸۲
فیلیکس فلوریدا ۴۶۳
فیموتیون ۴۵۵

حرف قاف

ق باا

قاتل پارازیت ۸۱۴
قاتل الکلب ۵۵۶و۶۸۶
قاتل میکروب ۸۳۳
قاعدہ (امتحان) ۶۱۹
قاشق ۱۹
قاشق وتے ۴۱۵
قافلہ ۳۶۰
قاووت عربی ۸۲۸

ق باب وث ود

قبض ۱۹
قبضہ مسہل ۸۰۰
قثاء ۳۴۵
قثاء الحمار ۳۴۴
قدومہ ۹۵

ق بار

قراصیا ۸۵
قراقروت ۸۹
قرص اسپیٹیزلہ ۲۴۲
قرص اسپیلمان ۳۵۴
قرص اسپیپرا کسنکی ۶۹
قرص البومین بدی ۸۶۱
قرص البان تلو ۳۳۹
قرص بہیموت ۱۷۲
قرص بے کربونات سود ۲۰۰
قرص پاترسون ۱۷۲
قرص پرمہ ۱۴۱
قرص پپسین ۱۸۷
قرص سکار ۱۵۱
قرص حدبدی ۳۴
قرص جاکارنامی ۲۸۹
قرص دیغنی ۱۶۸
قرص ض. زکام ۲۲۲
قرص ہیق حلو ۳۲۰
قرص ہیق سکری ۳۱۴
قرص ہیق معنبر ۳۱۴
قرص ض. سرفہ ۴۴۸
قرص ح. سرفہ عصابانے ۲۲۳
قرص سیاہ صدری ۳۳۹
قرص ستراتاہن ۲۹
قرص شوکولاتے حدبدی کون ۳۴
قرص صدری ۲۲۳
قرص صدری سویسے ۵۲۳
قرص ح. صرع ۳۹۹
قرص طرطرات آہن امانیاکی ۲۹
قرص د. عطش ۸۹
قرص کات ۲۲۸
قرص کاشوندہ ۲۹۴
قرص کالاباد ۳۵۳
قرص د. کرم ۳۲۰
قرص کرس معدنے ۲۲۲
قرص کلمل ۳۱۹
قرص کلورات پتاس ۱۹۵ و ۶۲۳
قرص کنکینا ۷۲۳
قرص کوویل (دیبتی) ۳۱۸
قرص گوگرد ۲۶۴
قرص لکات آہن ۲۹
قرص لکات وپپسین ۱۸۷
قرص لکات سود ومنزی ۱۹۹
قرص محرق ۳۳۴
قرص معطر ۳۹۹
قرص منزی ۸۰۱
قرص د. نزلہ ۲۲۲
قرص نیل پروسی ۵۰۹
قرص الوزدا ۵۲۳
قرص وشبی ۲۰۰
قرع ۴۶۲
قرہ دانہ ۵۹۳
قرہ فرنگی ۵۹۳
قرنفل ۳۵۹
قرہش ۷۶

ق باص وط

قصب ۶۱۲
قصب السکر ۶۱۸
قطران لشکری ۸۴۲
قطران ۵۰۱ تا ۵۰۴
قطران دغال سنگ ۵۰۴
قطن ۶۵۵
قطور اتروپین ۱۶۴
قطور انگلیسی ۲۳۹
قطور تلخ بومہ ۵۸
قطور ض. دیدان ۲۲۴
قطور سفالی انگلیسی ۴۹۶
قطور سفید ۲۴۲
قطور ض. سل ۸۶۰
قطور سوئعات روی ۴۲۵
قطور عضوب علیسوی ۴۵۲

قطور قرمز	۲۳۹
قطور قبقالی	۲۹۵
قطور ض. کولرا	۲۴۱
قطور د. کاستراثری	۵۸
قطور د. کلکرقرنیه	۱۲۰
قطور مسکن	۲۹۵ و ۴۹۶
قطور ض. مفصلی	۴۵۱

ق با ل م

قفر	۳۳۸
قلع (قلعی)	۴۶۹
قلم انجمن مسکو	۸۴۴
قلم بادال	۸۴۳
قلم تن	۲۸۱
قلم نقره (ازوقات)	۸۳۹
قلم هدروفورم	۲۸۱ و ۸۸۲
قلیائیات	۱۹۶
اشربه قلیائیه	۱۹۷
پاشوبه قلیائیه	۲۰۲
پوماد قلیائیه	۲۰۲
قیرین قلیائیه	۱۹۷
قطور قلیائیه	۱۹۷
قلیائی طیار	۱۰۷
قمر	۸۳۵

ق با ن د ه

قنب	۲۵۲
قند	۶۱۲
قند تبلور نایبیر	۶۱۵
قند دغال سنک	۶۱۲
قند شیر	۶۱۵
قند غیر قابل تبلر	۶۱۵
قند قابل تبلر	۶۱۳
قند قلیائیه	۲۰۰
قند کلیکوز	۶۱۵
قند میوه جات	۶۱۵
قند پیدار	۸۶۱
قطور پون	۲۹۶
قو	۵۷۵
قهوه	۴۲۲
قهوه بلوط	۳۰۰

ق با ی

قیروطی انتی سپتیک	۶۰۹ و ۲۲۷
قیروطی بلادن	۱۶۲
قیروطی تریاك دار	۲۴۴
قیروطی توتیه	۴۲۲
قیروطی جالینوس	۸۱۰
قیروطی سوب سفید	۳۳۰
قیروطی زحل	۴۶۰
قیروطی زرد	۸۱۰
قیروطی زیبقی	۳۲۵ و ۳۲۹
قیروطی ساده	۸۱۰
قیروطی سپانو زیبق	۳۳۱
قیروطی طلائیه	۷۹۷
قیروطی کاکاو	۶۴۳
قیروطی کوکردی	۷۶۶
قیروطی لعاب اندبیق	۳۳۳
قیروطی لودانم دار	۲۴۴
قیروطی جبه سرکردن	۸۱۰
قیروطی مسکن	۵۰۸
قیروطی مقوی	۲۲۷
قیروطی وردی	۶۴۳
قیروطی ض. هرپس	۳۲۹
قیروطی هوفلاند	۴۲۷
قیروطی هیدروسیانیک	۵۰۹
قیصوم	۹۵

حرف کاف

ك با ا

کاکوئیس	۶۲۳
کاکاذو	۶۲۳
کافیری	۶۲۲
کائنسا	۵۱۹
کاوتچو (کاوتشو)	۶۵۲
کاوتچوی تربانتینی	۲۲۲
کاتیرین	۲۶۲
کاباده	۴۶
کاپسیسین	۳۶۴
کاپسیك	۳۶۴
کاپسیکوم انوم	۳۶۴
کاپورا	۶۲۹
کاپوسن	۶۲۸
کاپیلر	۲۱۵
کات کبود	۷۹۱
کانکوت	۵۸۹
کات مصفی	۲۲۷
کات هندی	۲۶۲ و ۲۲۸
کاج	۵۳۵
کاد	۶۰۶
کارامل	۶۱۴
کاربو	۶۰۸
کارتیسوس	۹
کاردامندوم کاپوسین	۴۱۶
کاردامون	۳۶۰
کاردونوس	۵۱۰
کاردینال بلو	۵۵۶
کارمن	۵۹۳
کاردوافولون	۳۵۹
کاروت	۶۱۸
کاروتین	۶۱۸
کاردم	۱۲۲
کاروی	۱۲۲

ک ـ ال

کاریکاپاپایا ۱۸۷
کاربوفیلوم ۳۵۹
کاربوفیلین ۳۵۹
کاس ۳۴۸ و ۳۴۹
کاساو ۸۲۲
کاستور ۲۹۰
کاستوریوم ۲۹۰
کاستوریون ۲۹۱
کاسرالریاح ۲۹۵ و ۴۹۶
کاسکاراساگرادا ۲۱۴ و ۲۱۵
کاسکاریل ۳۵۸
کاسنی ۶۲۸
کاسیا ۲۹۷
کاسیتروس ۴۶۹
کاسین ۲۹۸
کاشو ۲۶۷
کاشوی بولونی ۲۷۸
میرزا کاظم ۱۲
کاغذ اتروپین ۱۶۶
کاغذ توزنسول ۶۰۰
کاغذ شوره ۴۰۴
کاغذ کشنده مگس ۸۱۵
کاغذ معرف ۶۰۰
کاغذ منفط ۴۰۱ و ۴۱۱
کافئین ۶۲۶
کافور ۶۲۹ تا ۶۳۲
کافه ۶۲۲
کاکائو ۶۳۷
کاکتوس ۵۶۴
کاکتیر ۵۶۴
کاکنج ۱۷۳
کالاباد ۷۷ تا ۷۹
کالادانا ۲۸۶

ک ـ پس

کالاموس ارومانیکوس ۳۶۱
کالاباس ۴۶۲
کالبانه ۱۲۳
کالستروپا ۵۱۰
کالکوس ۲۹۰
کالوف ۲۵
کامادوم ۹۷
کامالا ۴۷۰
کامبودژین ۲۵۲
کامدریس ۱۴۴
کامفر ۶۲۹
کامفورا ۶۲۹
کاملیاسازانکوا ۶۲۴
کامومیلوم ۱۳۴
کامومیل ۱۳۴
کانادوماتیک ۳۶۱
کاناسوکر ۶۱۸
کانابیس ۲۵۲
کانارید ۳۹۶
کاناریدین ۳۹۲ و ۳۹۹
کاناریس ۳۹۶
کان دوپرووانس ۶۱۷
کانشالاگوا ۲۹۶
کانل ۳۵۵
کانل آلبا ۳۵۶
کانا ۳۶۳
کاوانین ۳۶۳
کاهو ۲۵۰

ک ـ باب پ

کبابه ۶۴۳
کبراکوبیانکو ۱۰۶
کبریت ۲۵۸
کپسول زیت فوسفور ۵۸۴

ک ـ حل

کپسول سرشیمی ۷۵۳
کپسول عصاره زیت و سفری سرخس ۴۶۶
کپسول فوق کلیهٔ گوساله و گوسفند ۲۸۸
کپسول گوت ۶۰۲
کپسول وئیر ۶۵۰
کپسول هماتیک ۱۸۱
کپسول یدوفودم ۸۸۴

ک ـ باب ث و چ

کتان ۶۳۹
کترا ۵۳۳
کتیرا ۵۳۳
کچوله ۵۶

ک ـ باب ح

کحل اسمانگونی ۲۹۴
کحل ذ. اتساع ۲۹
کحل استات سرب ۴۵۸
کحل الومینی ۴۳۹
کحل اماناپاکی ۱۱۳
کحل بروم ۵۳۱
کحل بلادن ۱۶۲
کحل تربانتینی ۲۲۸
کحل ترباکی ۲۴۳
کحل تنکار ۱۵۱
کحل ض. تومور و دمعه ۸۴۰
کحل تن ۲۸۰
کحل حجرالرحمن ۷۹۴
کحل خشک ۳۲۲ و ۴۲۵
کحل دانانا ۲۸۰
کحل رادع ۴۵۸
کحل ض. رمد ۲۲۴ و ۴۲۵ و ۹ و ۴۲۹ و ۴۵۸ و ۷۹۵ و ۸۴۰

لـ ح ل

كحل ض. دمد خانزیری ٦١٠
كحل دوی كافوری ٤٢٥
كحل ڈائن ٤٢٥
كحل سركه والكلی ٣٧٤
كحل سولفات مس ٧٩٤
كحل سیانور تپاسیوم ٥٠٩
كحل سیانور دزیبق ٣٢٢
كحل سیانید دیك ٥٠٩
كحل ض. سیفلیس ٣٢٢
كحل ض. سیلان دمعه ١٥٤
كحل ض. عشاوت ٧٨
كحل فارسی ١٢٢
كحل فزوبمولیز ٤٢٩
كحل قابض ٤٢٥ و ٤٢٩
و ٥٨٦ و ٧٩٤ و ٨٤٥
كحل ح. كرانیت ٣٢٢
كحل كرمانی ١٢٢
كحل كنین ٧٣٦
كحل گالزوسكی ٤٤٩
كحل گوددون ٤٢٩
كحل لافرانس ٧٩٦
كحل لانفرانك ٧٢
كحل ق. لكد قرنیه ٢٠١ و ٣٢٧
و ٥٣١
كحل منجر ١١٢
كحل محلل ٤٥٨ و ٧٩٥
كحل مخدر ١٦٢
كحل مسقط ٣٢٢
كحل مسكن ٢٤٣ و ٢٤٨
و ٣٢٢
كحل منفتح ٤٢٥ و ٤٢٧
و ٧٩٤
كحل بقرم ٨٣٩ و ٨٤٠ و ٨٤١

لـ ر س

كحل د. ورم جفن ٣٢٢
كحل هاردانس ٧٤
كحل هاندرسون ٦١
كحل یدوده ٨٧٧
كحل یدی ٨٦٥

لـ با د

كدمیوم ٤٢٩
كدو ٤٦٣

لـ با ر

كراتین ٦٥٧
كرانوت (كراوزدوف) ٦٤٧
كرامه ٤١٦
كرافرباتوباندرا ٢٦٨
كرانوتون ٤١٤
كراونوتال ٦٤٩
كراولین ٦٠٤
كربوركلود ٦٧٨
كربور گوگرد ٧٧٣
كربوین ٧٧٣
كربونات آهن ٢٠٦
كربونات آهن قندی ٣٨
كربونات امنیاك ١٠٨
كربونات دوفرسوكره ٣٨
كربونات گاكول ٦٥٥
كربونات منگنز ٤٠
كربونات منیزی ٨٠١
كرچك ٣٨٣
كرچك هندی ٣٧٩
كرنزاول ٦٠٦
كرنغل ٦٠٦
كرنیل ٦٠٤
كرنیلول ٦٠٦
كریسون ٤١٥

لـ ر ل

كریسون دوپاما ٤١٦
كركوس ٤٤٣
كركوس انفكتوریا ٢٦٨
كركوس وبود ٢٩٩
كرم ٤١٦
كرمة البیضاء ٣٤٦
كرم دوتادتر ٣٨٥ و ٥٤٥
كرمس انیمال ٥٩٣
كرمس معدنی ١١٥
كرناما ٦٤٦
كرنب ٤١٦
كروتون ٣٨٢
كروتون تنكتودیوم ٥٩٩
كروتون تگلیوم ٣٧٩
كروتون كاسكاریلا ٣٥٨
كروس ٨٥٧
كروسوس ٥٤٦
كروسیفر ٤١٤
كروم ٥٥١
كروموم ٥٥١
كره ٧٨٧
كریته ٧٧٩
كرنزالبن ٥٩٧
كرنزوكول ١٤٩
كربون داغی ٤٠٣

لـ با ز و ش و ف و ك

كزبره ١٢٨
كزبرة البر ٢١٥
كشمش كولیان ٨١٤
كفیر ١٨٥
ككموور ٨٤٧

لـ با ل

كلاه زفت ٨٢١

كچوو

ک ل و

کلپوره ۱۴۳
کلسوم ۲۳
کلسوم (نیتروات) ۱۹۲
کلشیسین ۶۸۷ و ۶۹۲
کلشیک ۶۸۶ تا ۶۹۲
کلشیکاسه ۶۸۹
کل کوهی ۲۸۲
کلم ۴۱۶
کلملاس ۳۰۵
کلمل ۳۰۵ و ۳۰۶ و ۳۲۲ و ۳۳۴
کلوپ ۱۲۸
کلودبرناد ۱۰
کلور ۵۰۶ و ۶۰۶
کلوراتها ۶۷۲
کلورات پتاس ۱۹۴ و ۲۲۷ و
کلوران سود ۱۹۵ و ۲۲۳ و
کلورال (الکولات) ۲۵۶
کلورال (کروتون) ۲۵۶
کلورال (هیدرات) ۲۵۳
کلورالامید ۲۵۷
کلورالفورمامید ۲۵۷
کلورالور ۲۵۷
کلورودین ۲۳۹
کلورور ۶۶۲
کلوروراهک ۶۰۶
کلورور باریوم ۲۵
کلورور دانتیمون ۱۱۵
کلورور دانتیمونیک ۱۱۵
کلورور دو مرکور ۳۰۵
کلورور دوری ۴۲۰
کلورور دوسدیوم ۶۶۹
کلورور نقره ۸۴۵

کلسیوم (کلورور) ۶۶۸

کلورور متیل ۶۶۹
کلورور منیزیوم ۸۰۲
کلوروفورم ۶۲۸ و تا ۶۸۲
کلوروفورم یدوفوری ۸۸۱
کلورول ۶۶۵
کلورید سود ۶۶۲
کلورید و کربون ۶۲۸
کلورید راکین ۲۳۲
کلورید روفوسفاتاهک ۵۸۲
کلورید کربونو ۶۸۴
کلیدوان ۴۱۴
کلید نبوم ۴۱۴
کلنوسپوره ۵۷۲

ک ا م

کامحلل ۱۱۴
کمادریون ۱۴۴
کمون ۱۲۲

ک ا ن

کنب ۲۵۲
کنب کانادا ۴۲
کنتانس اکسنت ۹۴
کنتو ۳۸۲
کنجد ۱۲۲
کندر ۳۳۸
کندرابج ۴۹۵
کنش ۶۹۲
کندن موها با انگشت ۸۲۱
کندن موها با پنس ۸۲۲
کنکینا ۶۹۷ و ۷۰۹
کنکینا (اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی) ۷۱۴
کنکینا (تاریخ انکشاف) ۷۱۲
کنکینای نقره ۷۰۵

ک ن ر

کنکینای خاکستری ۷۱۵
کنکینای زرد ۷۱۵
کنکینای سرخ ۷۱۱
کنکینای غلط ۷۰۹
کنکینای قرمز ۷۱۱
کنگر ۵۱۱
کنگرستانی (فرنگی) ۵۱۱
کنیدو ۷۶
کنیسین ۵۱۰
کنکوس ۵۱۰
کنین ۷۲۹

ک ا و

کوالک ۸۲۷
کوش ۸۶
کوبیب ۶۴۳
کوبین ۶۴۳
کوپاهو ۲۳۰ تا ۲۳۴
کوپتروس آنتیکوس ۲۶۱
کوپرنیک ۱۰
کوپروم ۷۹۶
کوپولیفر ۳۳۹
کوتوئین ۳۶۵
کوتوکوتو ۳۶۵
کوتون ۳۵۵
کوداترا ۳۵۰
کودئین ۳۴۹
کودبا ۳۳۵
کودار ۱۴۵
کودالیوم ۶۵۸
کودای ۶۵۸
کوریکس سپاموسی ۳۵۵
کوریکس قرتری ۳۵۷
[illegible]

ک و ل

لفظ	صفحہ
کودکونا	۳۶۱
کودہاندر	۱۲۸
کودہاندروم	۱۲۸
کودپالیس بولبولس	۵۱۲
کوئن	۴۸۲
کوسو	۴۶۶
کوسین	۲۷۶
کوشینل	۵۹۳
کوفیٹا	۶۲۲
کوکا	۵۳
کوکائین	۵۳
کوک دولوان	۱۲۳
کوکلوکنیتھوم	۴۱۰
کوکلاربا	۴۱۵
کوکلیکو	۲۵۰
کوکار	۲۳۵
کوکوربیتا	۴۶۲
کوکوس	۵۹۳
کوکومپس	۳۴۵
کوکومپس کولوکنتیس	۳۴۲
کول	۲۵۲
کولا	۶۲۵
کولیوپٹر	۳۹۶
کولٹ	۲۵۲
کولثار	۶۰۴
کولڈ کریم	۸۱۱
کولسیکون	۶۸۶
کولشیک	۶۸۶
کولشیکوم	۶۸۶
کولا	۲۵۲
کولودیون	۵۵۱، ۶۲۶، ۶۶۲
کولودیون ہتن دار	۲۸۰
کولودیون حدیلاتی	۳۱

ک ی

لفظ	صفحہ
کولودیون ریتی	۳۳۴
کولودیون د. شقاق پستان	۵۹۱
کولودیون محرق	۳۳۴
کولودیون مودفیتی	۲۴۸
کولودیون بدو فومی	۸۸۱
کولوفان	۲۳۰
کولوکنٹ	۳۴۲
کولوکنتیس	۳۴۲
کولومبو	۲۹۸
کولوورہ	۳۴۶
کولوورہ دوپڑینی	۳۶۶
کولپر	۱۲۱
کوماروتا	۸۳۵
کومارین	۸۳۵
کومپرنس	۶۵۶
کومن	۱۲۲
کومپس	۱۸۵
کومنوم (کومینون)	۱۲۲
کوندورانگو	۵۵۲
کونسود	۲۲۵
کونکومبر	۳۴۵
کونکومبر سواڑ	۳۴۴
کونوالاریا	۳۹۲
کونوالارین	۳۹۲
کونوس	۶۵۱
کونولوولاسہ (طائفہ)	۲۸۵
کونولوولوس	۴۸۶
کونیسین	۱۳۰، ۱۳۲
کونیفر	۲۲۴
کونیون	۱۲۹

ک با وی

لفظ	صفحہ
کھربا	۲۹۴
کی	۴۵۲

ک ج

لفظ	صفحہ
کینونہ	۸۷
کیرش	۸۶
کیستوس	۱۴۵
کیلاباسا پوناریا	۲۱۹
کیناٹ کینین	۲۴۱
کینو	۲۶۸
کینوپوتانی بے	۱۰۲
کینولین	۲۴۲
کینین (کینینا)	۲۲۹
کینیوم	۲۳۸

حرف گاف فارسی

گ با ادج

لفظ	صفحہ
گادانس	۵۹۸
گادوس معدووا	۲۸۳
گانگابنگا	۴۱۳
گاند	۴۰۹ ص تا ۴۱۱
گازولین	۶۸۵
گاڈاکوم	۴۶۹
گالانگا	۳۶۰
گالانول	۲۶۲
گالانیلید	۲۶۲
گالبانوم	۱۲۲
گالوپرومول	۱۵۵
گالول	۲۶۲
گالون	۲۰
گاڈاوودودان	۳۶۵
گالیا	۲۲۶
گالپوت	۱۳۳
گالیبن	۴۶۲
گالبلہ	۱۵
گاوزبان	۲۴۹
گاوشیر	۱۲۳
گچ	۴۵۲

گ بار

گراپتول (گراپتولا) ۴۸۹
گراپتولین ۴۸۹
گرامینه ۶۱۷
گرانول منزی ۸۰۰
گرد انتی سپتیک ۵۹۰ و ۸۸۷
گرد انتی سپتیک و جاذب ۸۸۴
گرد اهکی ۳۶۸
گرد اهن و مغنیسا ۴۰
گرد اپیکا و کلمل تریاک دار ۳۱۶
گرد استات مس ۷۹۶
گرد استیبیه تریاکی ۱۲۰
گرد د. اسهال ۱۷۶
گرد د. اکزما ۸۸۲
گرد الهود ۲۸۲
گرد انتیموانی ژامس ۱۲۰
گرد باقلای سنتانیناك ۵۷
گرد برادران ماهون ۸۲۲
گرد بوانت ۱۱۴
گرد بورات سود ۱۵۰
گرد بی طرطرات پتاس ۵۴۳
گرد پاترسون ۱۷۶
گرد پلوچر ۳۱۶
گرد پودر تلاند ۳۰۲
گرد د. تب ۷۳۳
گرد ض. ترشی معده ۱۲۶
گرد تونکن ۲۹۳
گرد د. تهیج خارجی گردن ۱۱۴
گرد تیزن وان ۸۸۲
گرد تیزن شوسیر ۱۹۰
گرد جلبه ۲۸۲
گرد جوه تریاک دار ۳۱۳
گرد جوه ماهان ۳۱۳

گرد حفظ نعش ۵۹۰
گرد ض. خناق ۳۱۳ و ۲۹۴
گرد خون ۱۸۱
گرد د. خیارك متقرح ۸۸۴
گرد دارچینی ۳۶۸
گرد دوبواس ۷۱
گرد دوپوئیترن ۷۲
گرد دور ۲۳۸
گرد ض. داشتیهم ۳۶
گرد دوسلوت ۷۱
گرد ریوند حدیدی ۳۶
گرد د. زکام ۱۹۵
گرد زیبقی مدخن ۳۳۴
گرد ژوستاموند ۷۲
گرد ساده هاضم ۳۶۷
گرد سدلیس ۵۴۴
گرد ض. سرطان ۸۸۴
گرد سیلس ۸۴
گرد ض. سوء هضم ۱۲۶
گرد شادترود ۱۱۵
گرد غاقرقرحا ۱۳۷
گرد قلیائی تلخ ۳۰۲
گرد قلیائی صمغی ۱۹۹
گرد قند ۶۱۶
گرد قند شیر ۶۱۷
گرد کاپوسین ۶۹۳
گرد کاربنهان ۲۹۵
گرد کارناو ۷۲
گرد کافوری شوده ۱۹۱
گرد کالا دانا (مرکب) ۲۸۲
گرد کشنده موش ۵۷۱
گرد کنکینا ۷۲۰
گرد گاز دار ملین ۵۴۴

گرد د. گاستر الژی ۱۷۲
گرد گوا ۶۱۱
گرد ض. گواتر ۸۷۵
گرد لیزون ۱۱۳
گرد مادر شپل ۳۶
گرد مانیژ ۳۵
گرد منجر حدیدی ۳۶
گرد مبرد ۱۹۱
گرد مبرد و ملین گاز دار ۵۴۳
و ۵۴۴
گرد محرق ۳۳۴ و ۷۹۶
و ۸۴۳
گرد محرك ۳۶۷
گرد محلل ۳۱۳
گرد مدخن ۳۴۱
گرد مدر ۱۹۰
گرد مسکن ۱۹۱
گرد مسهل ۴۶ و ۲۸۷
و ۳۱۹
گرد معطر ۳۶۲
گرد معطس ۴۲ و ۱۳۷ و ۲۸۰
گرد مقیی ۴۵
گرد مقیی و مسهل ۴۵
گرد منفث بلسانی ۲۶۵
گرد منزی ریوند ۸۰۱
گرد مولد گاز ۸۸۳ و ۸۸۴ و ۸۸۵
گرد دین ۱۸۹
گرد ید و دپتاسیوم ۸۷۵
گردن بند هوداند ۶۵۵
گردو (برگ و پوست سبز) ۲۷۳
گرده گوسفند و خوك ۷۸۹
گرم ۱۸ و ۲۹
گرن ۲۰

گریاد ٨٧
گرینتیم ٧٥٢
گرواد ٧٨٠
گروزئیل ٨٥
گروسولادیه ٨٥٠

ك با ز و ش

گزد ٦١٨
گزنه ٧٦
گشنیز ١٢٨

ك با ل

گلادمنی سوزاکی ٦٤٤
گلابادین ٨٢٩
گلابولاشی ٦٥٩
گل حسن لبه ٣٣٦
گل شابوخ ٢٦٢
گل سرخ ٢٧١
گل سرخ نبی ٢٧١
گل سرخ بحری ١٤٢
گلقند ٢٧١
گلیکوماهید داسا ١٤٥
گل گوگرد ٧٦٤
گل میخك ٣٦٠
گلوبول ٤٢
گلوبولادیا البوم ٥٧٦
گلوبولیتو دبیت ٥٧٦
گلوتین ٨٢٩
گلوتینوم ٧٥٢
گلیادین ٩
گلیزین ٥٢٢
گلیسرین نوسفات ٥٨٢
گلیسره اسید فنیك ٥٨٩
گلیسره د. اکزها ٤٢٧
گلیسره اکسید جوه ٣٢٧
گلیسره اکسید دوی ٤٢٦
گلیسره بوده ١٥١
گلیسره تخم مرغ ٧٥١
گلیسره تریپولفوریتاس ٧٦٩
گلیسره تنن ٢٨١
گلیسره سوکرات اهك ٢٠٣
گلیسره صبر ٥٣١
گلیسره قابض ٤٥٨
گلیسره قاتل پارازیت ٨١٦
گلیسره کراوزوت ٥٨٩
گلیسره کلورودوری ٤٢٧
گلیسره گوگرد ٧٦٦
گلیسره کپون ١٧٨
گلیسره محرق ٧٩٦ و ٥٨٧
گلیسره مونوسولفور سودیوم ٧٦٩
گلیسره نشاسته ٧٥١
گلیسره د. هرپس ٧٦٩
گلیسره ید ٨٥٩ و ٨٦٥
گلیسره یدور پتاسیوم ٨٧٦
گلیسره یدور پتاسیوم یدوده ٨٥٩
گلیسره یدوفورم ٨٨٢
گلیسره هیزاکلابرا ٥٢١
گلیسرین ٥٢٢
گلیسرین ٧٥١
گلیسرین معطر ٧٥١
گلیکوز حیوانی ٦١٤
گلیکوزین ٢٥١

گلیسره سولفیرات ملسوت ١٧٢

ك با ن

گنزانا ٤٥٨
گندم ٧٨٠
گندم ترکی ٧٨٢
گندم هندی ٧٨٢
گنگنه ٧٣١

ك با و

گوادانا ٢٦٩
گوادانیم ٢٧٠
گوادانین ٦٢٦
گواکو ٥٥٦
گوانو ١٠٩
گوتاپرکا ٦٥٢
گوتافرادیا ٧٥٦
گوت میلیتز ٨٤٢
گود ٧٨٢
گودرون ٦٠١
گوسیپیوم ٦٥٥
گوشت خام ١٨٠
ابگوشت ١٨١
ابگوشت حلزون ١٨٥
ابگوشت نوش ١٨٥
عصیر گوشت ١٨١
معجون گوشت ١٨٠
گوفوس ٦٥٧
گوگرد ٧٥٨
گوگرد اسمر اللون ٧٦٠
گوگرد ترسبی ٧٦٤
گوگرد طلائی انتیمون ١١٦
گوگرد مصعد ٧٦٤
گوگرد نباتی ٦٥٧
گولیتریا ٥٢٥
گوم ٥٣١ و ٥٣٢
گوم ادراگانت ٥٣٣
گوم الاستیك ٦٥٢
گوم امونیاك ١٢٢
گوم گوت ٧٥٦
گوم لاك ٥٩٤
گومی ٥٣١

گوجی لاسیکا ۶۵۲
گوجی ترا گاکانتا ۵۳۳
گوجی گوتا ۷۵۶
گوجی لاکا ۵۹۴
گوِن ۵۳۳
گوند ۲۹۰
گوندِ لیاتورنِفورتو ۵۱۱

گ با ی

گاک ۴۴۹
گاکول ۶۴۹
گاہ پاراگوایا ۴۶
گاہ مقدّس ۱۴۴
گیسوم ۶۵۷
گیتون ۶۶۶
گلاس ۸۵
گلاس (ظرف) ۱۹
گلاس جھودان ۱۷۳
گلوم ھادوی ۱۵
گموّو ۵۲۳

حرفِ لام

ل با ا

لاک (لاکا) ۵۹۴
لاکتو ۲۵۰
لاکتوز ۶۱۵
لاکتوفین ۲۶۲
لاکتوفوسفات آھک ۵۸۱
لاکتوکاربوم ۲۵۰و۲۵۱
لاکتین ۶۱۵
لاک دی ۵۹۴
لاک لاک ۵۹۴
لاک ھندی ۵۹۴
لالہ ۲۵۰
لانولین ۸۱۵

لاوسونیا اسپینوزا ۵۹۶
لاوسونیا اِنِرمیس ۵۹۵
لئونتودون ۶۲۸

ل با ب پ ت

لبان ۳۳۸
لبلاب ۱۴۵
لبیہ (طائفہ) ۱۳۷
لِپتاندرا ۷۵۸
لپیدیوم ساتیوم ۴۱۵
لِتو ۲۵۰

ل با ح و خ

لحیۃ التیس ۵۱۶
لخلخہ دافع العفونہ ۱۵۴

ل با ر و ز

لرزانک الکلی سریشم ماھی ۷۵۴
لرزانک بہ ۸۷
لرزانک سیب ۸۷
لرزانک شاخ گوزن ۷۵۴
لرزانک لیکن وکنکیا ۷۲۳
لرزانک نارنجی ۷۵۴
لرزانک نشاستہ ۸۲۸
لزاق الذھب ۱۲۲

ل با س

لسان الثور ۷۴۹
لسان الحمل ۷۷۳
لسان العصافیر ۹۶
لسان الکلب ۷۷۴

ل با ع

لعاب بزرک ۶۴۰
لعاب بھدانہ ۶۴۰
لعاب تخم پسیلیوم ۶۴۰
لعاب تخن دار ۲۸۱
[illegible]

لعاب شورہ کافوری ۱۹۳
لعاب قابض ۲۳۲
لعاب کوپاھو ۲۳۴
لعوق بلبسانے ۳۳۹
لعوق زیتی ۶۴۱و۶۴۲
لعوق سبز ۶۴۲
لعوق سفید ۶۴۱
لعوق صدری ۲۲۱و۶۴۲
لعوق ض محرّک ۱۹۱
لعوق مسہل ۳۸۲

ل با ف

لفت ۴۱۶

ل با ک و گ

لُک ۵۹۴
لکات آھک ۱۶۶
لکات آھن ۲۶
لکات روی ۴۲۱و۴۲۲
لکات کنین ۷۳۸
لگومین ۷۸۰

ل با ن

لن ۲۳۹

ل با و

لوبلیا ۵۵۵
لوپولن ۸۴۷
لوپولوس ۸۴۷
لوپولیت ۸۴۷
لوپولین ۸۴۷
لودانم روسو ۲۳۸
لودانم سیدنم ۲۳۷و۲۳۸
لودینت ۹
لودِئول ۵۱۰
لودوف ۵۰۷
[illegible]

لودوس سپتاموموم ۳۵۵
لودوس صاصغراس ۵۵۴
لودوس کاسپا ۳۵۶
لودوس کامفودا ۶۲۹
لودوس کولبلاداں ۳۵۶
لودوس مالاباثروم ۳۵۶
لودوس نوبیلیس ۳۶۵
لودی کاسپا ۳۵۶
لودیہ ۳۶۵
لودیہ بوز ۵۰۶
لودیہ سبز ۵۰۵
لوز ۵۰۴
لوف ۵۱۳
لونڈ ۱۴۲
لونڈوکا ۱۴۲
لونیرا ۵۵۴
لولوز ۷۷۸

ل ب ی

لبناتوس ۳۳۸
لبنادیٔ ۴۵۵
لبنادثریبوم ۴۵۵
لبنادگودوس ۴۵۵
لبنٔ ۱۹
لبنوسپرموم ۵۹۶
لبنین ۷۷۵ تا ۷۷۸
لبن تیرمیشہ ۱۴۵
لبن یودانڈ دوم ۱۰۵
لبن دیان ۷۷۸
لبستول ۷۷۸
لبکن ۲۱۹ و ۲۲۰
لبکنین ۲۱۹
لبکو یود ۶۵۶
لبکو یود ناسہ ۶۵۶

لیکوذاھن شورہ ۳۳
لیکوذانیسونے اطباک ۱۱۰
لیکودارچینی ۳۶۷
لیکوذکہربائے شاخ گوزن ۲۹۴
لیکوڈکاوبل (ض. نقرس) ۶۹۱
لیکومادام امفوکس ۳۶۷
لیکومسکن شورہ ۵۱
لیکوموریاک ۳۱۲
لیکو رض. نفرث ۱۹۲
لیکو واترباتن ۳۱۱
لیکو ہوفمان ۴۹
لیکو ہولاندیا ۶۸۳
لیکیدامبار ۳۳۷
لیگنوس ۶۰۹
لیلیوم کونوالیوم ۳۹۲
لیم ۸۳
لیمو ۸۳
لیموں ۸۳
لیموناد ۸۱
لیموناد الومینی ۴۳۷
لیموناد تارتروبوراتہ ۵۴۴
لیموناد خشک ۸۴
لیموناد خری ۳۷۴
لیموناد خری طرطریک ۸۳
لیموناد د. روماتیسم ۱۹۱
لیموناد سولفوریک ۲۶۱
لیموناد سیترات منیزی ۸۰۳ و ۸۰۴
لیموناد سیتریک ۸۲
لیموناد صمغ و کوکار ۲۴۱
لیموناد طرطرات سود ۵۴۳
لیموناد طرطرات منیزی ۸۰۴
لیموناد طرطری محلول ۵۴۴
لیموناد فوسفوریک ۵۸۰

لیموناد لکتیک ۹۰
لیموناد لیمو ۸۱
لیموناد معدنے ۷۶۱ و ۷۶۲
لیموناد نارنج ۸۲
لیموناد نیتریک ۴۰۴
لینوکروستیس ۳۸۴
لینوم (لینون) ۶۳۹
لیور ۲۰

حرف میم

م ا ا

ماء الجوۃ المانی ۲۸۷
ماء الجوۃ گراو ۵۳۰
ماء الشعیر ۷۷۹
ماء الشعیر ترش ۶۲۰
ماء العسل ۳۵۲
ماء العسل منفث ۲۱۸
مانیس ۷۸۲
ماتریکاریا ۱۳۲
ماتریکر ۱۳۲
ماتہ ۶۲۲
ماتیسین ۶۴۵
ماتیکو ۶۴۵
مادہ دماغی ۲۸۸
مارانتااندیکا ۸۲۶
مارانتاگالانگا ۳۶۰
مارچوبہ ۳۹۳
ماردرخت ۹۵
ماردوب ۱۴۵
ماردوبیوح ۱۴۵
مارژولن ۱۴۵
مارس ۲۵
مارملاد ۳۵۳ و ۶۴۲
ماروبنی ۲۹۹

م ت ا

مازدیوت ۴۱۰
مازو ۲۶۷
مازیسترد و بیسموت ۱۷۴
ماستیك ۳۳۸
ماستیکر ۳۳۸
ماسپس ۳۵۷
ماسکوت ۴۵۵
ماکوش ۶۵۳
مالاباتروم ۳۵۶
مالاکوتیترزین ۷۸۳
مالاتوکاکاژپوته ۴۹۴
مالت ۱۸۷
مالتین ۱۸۸
مالش با پارچه مرطوب ۷۴۹
مالوا ۵۲۳
مالواسر ۵۲۳
مالوم ۸۹
مالوم سید فنوم ۸۶
مالیکودیوم ۸۷
مامیران ۴۱۴
مانت (مانتا ، مانته) ۱۴۰
مانتول ۱۴۱
ماندراگور ۱۶۹
ماندراگوراس ۱۶۹
مانیانت ۲۹۶
مانیکت ۳۶۰
مانیوك ۸۲۷
ماهی زهره ۱۷۳
مایع برونیکارد ۷۸۹
مایع ضرسی ۱۳۶

م ا ت ث ج

متاد اکسینتروکل ۵۹۲
متاسپتن ۲۶۲
متر ۱۸

م ح ل

متسع نمودن ۶۶۰
متکی ۵۲۱
متیل استانیلید ۲۶۲
متیل استون ۲۵۸
متیلال ۲۵۷
متیل نیترو ئیل ۲۵۸
متیلن دی گلات بیسموت ۱۷۹
مثرودیطوس ۲۳۶
مچوکان ۲۸۶

م ا ح

محرق سولفات روی ۴۲۹
محرق کلورور روی وگوتاپرکا ۴۲۸
محرق نقره ۸۳۹
محلل افیونی ۲۲۸
محلل پلانك ۲۲۸
محلل تریاك دار ۲۴۴
محلل زیبقی ۲۲۸ و ۳۲۶
محلل ساده ۲۲۷
محلل قوی ۲۲۸
محلوج هیدروفیل ۶۵۶
محلول د. آسم ۸۷۲
محلول انتی سپتیك ۶۲۵ و ۷۷۰ و ۷۹۶
محلول ض. انژین ۱۶۰
محلول انتی پدوفودیم ۸۸۴
محلول ارسنیکی د. آسم ۶۹
محلول ازوتات نقره ۸۴۳
محلول استیپید ۱۲۰
محلول اسید فوسفوریك ۵۸۰
محلول الکلی پدوفودیم ۸۸۴
محلول د. اگزما ۱۵۱ و ۲۰۱ و ۸۳۶

م ح ل

محلول د. انفلوانزا ۲۶۱
محلول د. اوزن ۸۶۱
محلول بیت (ارسنیکی) ۶۷
محلول پارسون (ارسنیکی) ۶۶
محلول پارسویت دوفهلنك ۶۲۱
محلول پرکلورور آهن ۳۱
محلول پول ۸۴۶
محلول تریاك و شوکران ۲۴۴
محلول تنکار ۱۵۱
محلول جهة ساختن حب ۵۹۲
محلول حافظ امراض مقاربتی ۴۴۰
محلول حدیدی ض. حمره ۳۷
محلول حدیدی دیکوردد ۲۸
محلول د. حکه فرج ۲۰۱
محلول د. خشکریشه ۲۳۴
محلول داراشکنه (غلیظ) ۳۲۴
محلول دافع العفونه ۷۷۰
محلول دافع العفونه فنیك بیك ۵۸۹
محلول دوروزی (ارسنیکی) ۶۷
محلول دونوان ۷۱
محلول د. زکام ۱۹۵
محلول زیبقی و نوت ۳۰۸
محلول سر ۸۴۶
محلول د. سپتیسمی ۴۱
محلول د. سرطان ۶۷
محلول ض. سرطان رحم ۲۵۶
محلول سپتیل ۲۴
محلول ض. سیفلیس ۸۸۴
محلول د. شانکر ۳۱
محلول ض. شقاق ۲۸۱
محلول شمال ۷۹۶
محلول د. صرع ۸۷۲
محلول طبیعی جوه ۳۱۲

م ح ل

- محلول فوسفور ۵۸۴
- محلول فولر (ارسنیکی) ۶۷
- محلول فهلنگ ۶۲۱ و ۶۲۲
- محلول قابض ۴۴۲ و ۷۹۵
- محلول قاطع اللحم ۲۴۱ و ۴۸۱
- محلول د. قروح ۱۹۴ و ۲۵۶ و ۴۸۶
- محلول کشنده آنیکت ۸۱۵
- محلول کشنده پارازیت ۸۱۵
- محلول کشنده هوام ۸۱۵
- محلول کلرور دردوی ۴۲۸
- محلول گوتاپرکا ۶۵۳
- محلول گولاند ۳۲۴
- محلول لابارک ۶۶۷
- محلول د. لکه های مخاطی ۸۴۳
- محلول لیسفرانک ۲۴
- محلول محرق ۸۴۳ و ۸۶۱
- محلول محلل ۱۱۱
- محلول معدنی ۷۰
- محلول د. نتن نفس ۶۱۷
- محلول ض. نقرس ۳۴۴
- محلول نیترات الومین ۴۴۲
- محلول نیترات نقره ۸۴۱ و ۸۴۲
- محلول د. ورم حلق اسکرلتینی ۸۲۲
- محلول د. ورم گوش ۴۴۱
- محلول د. ورم مجرای بول ۴۲۸
- محلول ویلات ۷۹۵
- محلول ویلیت ۲۲۲
- محلول د. هرپس ۴۵۹
- محلول هوشارد ۵۲
- محلول ید (مائی) ۸۵۹
- محلول یدی ض. دماسیل مفصلی ۸۱
- محلول یدی دافع فالج ۸۷۲

م خ ل

- محلول یدور ارسنیک و جیوه ۷۱
- محلول یدور پتاسیوم ۸۷۲
- محلول یدور زیبق هاردی ۳۱۱
- محلول یدوره ۸۵۸ و ۸۵۹ و ۸۷۱ و ۸۷۲ و ۸۷۳
- محلول یدول ۸۸۷
- محلول یدوهیدرارژیرات ۳۱۲
- محموده ۲۸۵

م ا خ

- مخروط د. کک ۸۱۶
- مخلوط ض. آسم ۱۱۰۵ و ۵۰۶
- مخلوط آنتی سپتیک ۸۳۴
- مخلوط آهکی ض. اسهال ۲۴۱
- مخلوط آهکی انگلیسی ۲۰۰
- مخلوط اذنی ۳۳۹
- مخلوط د. استسقا ۴۸۹
- مخلوط اسکومادود ۶۹۲
- مخلوط ض. اسهال ۲۴۰ و ۸۱۱
- مخلوط د. اکزما ۵۱۶
- مخلوط د. اکنه ۷۶۶
- مخلوط د. اوزن ۸۸۷
- مخلوط برزیلی ۲۳۳
- مخلوط بلسانی ۲۳۳
- مخلوط بیت ۱۱۴ و ۳۲۴
- مخلوط پیرو ۵۰۸
- مخلوط ض. تشنج ۱۲۴ و ۴۲۳ و ۴۹۶ و ۷۳۶
- مخلوط د. تینیا ۴۶۵
- مخلوط ض. توبرکول ۸۷۵
- مخلوط د. جرب ۸۱۹ و ۸۲۵
- مخلوط ض. داء الثعلب ۸۲۴
- مخلوط دافع العفونه ۱۵۴
- مخلوط د. درد دندان ۲۵۸

م خ ل

- مخلوط د. درد دندان (انتی سپتیک) ۱۴۱
- مخلوط د. درد گوش ۲۵۸
- مخلوط د. دیفتری ۵۰۵
- مخلوط د. روماتیسم ۱۰۶
- مخلوط زیبقی ۳۲۳
- مخلوط زیت و سقزی ۲۳۲
- مخلوط سالی ۶۴۹
- مخلوط ض. سرمازدگی ۳۳۹
- مخلوط سقز و صابون ۴۵۲
- مخلوط د. سلس بول ۳۹۸
- مخلوط د. سیاه سرفه ۲۷۲
- مخلوط د. سیفلیس ۳۲۶ و ۴۱۱
- مخلوط ض. سیلان شیر ۸۷۳
- مخلوط ض. شقاق ۱۵۲
- مخلوط ض. شقاق مقعد ۶۸۱
- مخلوط صدری ۲۲۱
- مخلوط صمغی ۷۸۱
- مخلوط د. عرق پا ۴۱
- مخلوط فاقد الحس ۱۰۱
- مخلوط د. فالج ۴۸۰
- مخلوط فرانتزل ۶۴۹
- مخلوط فرواند ۸۴۹
- مخلوط قلیائی بیت ۱۹۹
- مخلوط د. کاریاسنان ۶۸۱
- مخلوط د. کچلی ۶۱۵
- مخلوط کربونات امانیاک ۱۱۱
- مخلوط کرونهیر ۵۰۸
- مخلوط کلاروس ۲۴
- مخلوط ض. کولرا ۲۴۱
- مخلوط د. گاسترالژی ۱۵۱
- مخلوط گراوس ۲۴۵
- مخلوط گلیسرینی یدوفورم ۸۸۳

م حا

- مخلوط. گواتر ۸۷۴
- مخلوط لاری ۴۵۹
- مخلوط مانا گر ۸۲۴
- مخلوط مبرّد ۶۶۲
- مخلوط محرّق ۷۹۶
- مخلوط محلّل ۱۱۴ و ۵۴۵
- مخلوط مدّر ۶۹۴
- مخلوط مدّر بول ۳۹۸
- مخلوط مدّر حیض ۷۷۳
- مخلوط مسقط ۲۸۰
- مخلوط مسکن ۹۹ و ۱۶۲
- مخلوط مسکن و قابض ۴۵۸
- مخلوط مسهل ۲۸۸ و ۳۸۰ و ۳۸۳
- مخلوط مقوّی ۳۴
- مخلوط مقوّی و محرّک ۷۲۶
- مخلوط مولّد ۴۷۸
- مخلوط نزله ۷۲
- مخلوط ض. نقرس ۶۹۱
- مخلوط د. ذات الرئه ۱۴۲ و ۲۵۶
- مخلوط ض. هیستری ۱۲۳
- مخلوط یدی ۸۶۱

م باد

- مداوای پسوریازیس ۲۳۱
- مداوای تشنج عنق مثانه ۲۲۹
- مداوای تنبا ۵۶۳ و ۴۶۶ و ۴۰۵ و ۴۲۰ و ۴۷۴
- مداوای جرب ۴۱۶ تا ۴۲۰
- مداوای خناق ۳۰ و ۶۷۱
- مداوای دیفتری ۸۷۷
- مداوای سعفه ۸۲۰ تا ۸۲۵
- مداوای شرپنه ۳۵۴
- مداوای مدّر دهان ۲۲۲

م سک (۵۷)

- مداوای نوائب بارسنیک ۶۹

م بارن

- مربای د. اسکوربوت ۴۱۸
- مربای بادام ۷۸۱
- مربای سنبودودون ۲۲۳
- مربای کوکلیادنا ۴۱۸
- مربای معطّر ۳۶۸
- مربای هیاسنت ۳۶۸
- مرجان ۶۵۸
- مرداسنگ (مرداهنگ) ۴۵۵
- مرّ ۳۴۱
- مرزنجوش ۱۴۵
- مرغ ۷۷۸
- مرکّب د. داء السّداد ۱۹۱
- مرکّب زعفران ۳۶۸
- مرکّب محلّل و نزل ۱۹۲
- مرکور ۳۰۳
- مرکور دیال ۳۸۴
- مرکور دالیس ۳۸۴
- مرکوریوس ۳۰۳
- مرگ موش ۶۳
- مرهم زنگار ۷۹۶
- مرهم سفیداب فنیکه ۵۹۰
- مرهم د. عفونت ۵۳۱
- مرهم مصری ۷۹۷
- مرهم فاتره ۵۹۰
- مرّیخ ۲۵
- مرهم نخودی ۱۴۳
- مرهمیه ۱۴۳
- مرزنون ۴۱۰

مکدوی ۵۶۵

م باس

- مس ۷۹۰ تا ۷۹۷
- مسک ۲۹۲

م شم

- مکه ۷۸۷
- مسکه انتیمون ۱۱۵
- مسهل لودوا ۲۸۷

م باش

- مشت ۱۹
- مشتری ۴۶۹
- مشروب فوسفوریک ۵۸۰
- مشروب کاسر الریاح ۱۴۶
- مشروب ض. مخدّر ۶۲۵
- مشروب مسهل ۴۸۵
- مشک ۲۹۲ و ۲۹۳
- مشمع استیبیه ۱۰۱ ۱۲۰
- مشمع اسم اللّون ۴۶۲
- مشمع اشق ۱۲۵
- مشمع انزروت ۱۲۵
- مشمع انغوزه ۱۲۵
- مشمع بلادن ۱۶۳
- مشمع بنسیر ۲۴۴
- مشمع چسبنده ۴۶۲
- مشمع دیاپالم ۴۶۱
- مشمع دیاشیلون صمغی ۴۶۲ و ۴۶۱
- مشمع دانک ۱۳۳
- مشمع ساده ۴۶۱
- مشمع د. سیاه سرفه ۱۲۰
- مشمع شوکران ۱۳۳
- مشمع صابون ۸۱۲
- مشمع فنیکه ۵۹۰
- مشمع کانوری صابون ۸۱۲
- مشمع محلّل ۸۷۰
- مشمع محلّل و مسکن ۱۶۳
- مشمع مرکّب بدده ۸۷۷
- مشمع مسکن ۱۲۴

مشمع منفط ۴۰۰و۴۰۱
و۴۰۲
مشمع موم ۸۱۲
مشمع نوکت ۴۶۰
مشمع دیگو ۳۳۳
مشمع ض. ہسٹری ۱۲۵
مشمع بلدوره ۸۲۲
مشوکان ۲۸۶

م با ص

مصطکی ۳۳۸
مَصل ۸۹

م با ض

مضمضہ انتی سپتیک ۶۶۸
مضمضہ د. اسکوربوت ۳۴۲
و۴۱۸و۴۱۹
مضمضہ بورات سود ۱۵۱
مضمضہ د. درد دندان ۱۳۲
مضمضہ قابض ۲۲۹
مضمضہ کوارئن ۳۱۸
مضمضہ لافرانس ۷۹۶
مضمضہ مقیح ۴۰۴
مضمضہ د. موگز ۱۵۱

م با ط

مطبوخ سنبل الطب ۵۵
مطبوخ مرکب جنطیانا ۳۰۰
مطبوخ مرکب کات ۲۲۲
مطبوخ کاسر الرّیاح ۳۵۴
مطبوخ ض. کرم ۶۲۵
مطبوخ گل سرخ (خری غلیظ) ۲۸۰
مطرقہ مبّود ۴۰۲

م با ع

معالجہ اسکوربوت و بوپوپدا ۹۲
معالجہ ادویون د. د. دفع خناق ۳۰

معجون آلو ۴۸۲
معجون انتیموئے کنکینا ۲۲۸
معجون برشعثا ۱۶۹
معجون بلبسانے ۳۳۹
معجون ض. بواسیر ۳۵۳
معجون تربانتین ۴۷۱
معجون ض. تشنج ۴۹۲
معجون حدیدی ملیّن ۳۸
معجون دافع حمی ۳۰۲و۷۲۶
و۷۲۸
معجون دیاسکوردیوم ۲۳۹
معجون دیافونیکس ۲۸۲
معجون د. دوسنطاریا ۳۰۲
معجون رضائے ۳۴
معجون ض. روماتیسم ۴۵۱
معجون زغال ۶۰۹
معجون زیتی ۶۴۲
معجون ژاپونے ۲۲۸
معجون سنا ۴۱۲و۴۸۸
معجون ض. سوزاک ۲۳۳و۳۴۱
و۶۴۶
معجون صبر ۵۳۰
معجون ض. صرع ۲۲۲و۴۹۲
معجون فولیڈ ۲۲۲
معجون قابض ۲۳۹و۲۴۸
و۲۲۸و۲۲۹
معجون کالیکوم ۴۳۴
معجون کپاھووکابہ ۶۴۴
معجون کربونہ ۶۰۹
معجون د. کرم ۴۶۵و۴۲۱
معجون کوادئن ۲۲۲
معجون کودتوم ۱۹۲
معجون گوگرد ۷۶۴و۷۶۵
و۷۶۶
معجون گوگرد طرطیری ۵۴۴
معجون محرّک ۲۶
معجون مرکب ریوند ۴۳۴
معجون مسہل ۲۸۹و۳۵۱
و۳۵۴
معجون منزی ۲۰۰
معجون موم ۸۱۱
معجون موینر ۴۸۸
معجون د. نورالژی ۳۴

م با غ

مغذانوس ۱۲۸
مغز سرخ استخوان ۲۸۸
مغلی سفید سیلنم ۲۵۴
مغلی عشبہ ۵۵۹
مغلی کنکینا ۷۲۰و۷۲۵
و۷۲۷
مغنیسا ۳۸

م با ف و ق

مفتّت الحصاۃ ۳۹۸
مفرّح القلب ۱۳۸
مقل ۳۳۸
مقیّ و مسہل الدوا ۴۸۸

م با ک و گ

مکون ۲۳۵
مکون روباس ۲۵۰
مکون بون ۲۳۵
مگس ھیلان ۴۰۰

م با ل

مِل ۳۵۱
ملح انیوم ۸۰۲
ملح ایرانے ۱۴۹
ملح برتولہ ۱۵۴

م ن ی

ملح بوتینی ۳۰۹
ملح دئوبوس ۵۴۲
ملح الزحل ۴۵۵
ملح سنیت ۵۳۹
ملح شلنانهام ۵۴۵
ملح کابوت ۳۰۸
ملح کرگوری ۲۴۶
ملح گندد ۵۴۳
ملح گلوبر ۵۳۹
ملح لادوشل ۵۳۹
ملح نباتی ۵۳۹
ملطف سیاه لنگ ۳۲۴
ملغم روی ۴۲۲
ملکا ۱۸۴
ملک اوتی ۱۲۸
ملکدچین ۵۱۶
ملوخیا ۵۲۳
ملون ۸۹
ملی ۳۵۱
ملیتوز ۱۰۲
ملیس (ملیسا) ۱۳۸
ملیسوفولون ۱۳۸
ملیلو ۲۸۲
ملیلوتوس ۲۸۲

م ا ن

من (منّا) ۳۵۲
منگانزیوم ۳۸
منگنز ۳۸
منیت ۳۵۳
منیزی ۷۹۸ تا ۸۰۲
منیزی سفید ۸۰۱
منیزی نابع ۸۰۱
منیزی مجر ۸۰۲

م و م

منیزیوم ۷۹۸
منیسپرم (طایفه) ۱۲۳
منیسپرمین ۱۲۳

م ا و

مواد دسمه ۶۳۲
موتارد ۴۰۶
مودنین ۵۹۷
مور ۸۸
مورّا ۳۴۱
مورد ۹۶
مورفین ۲۴۵
مورفین (استات) ۲۴۹
مورفین (برومیدرات) ۲۴۹
مورفین (کلرویدرات) ۲۴۶
مورفین (سولفات) ۲۴۸
مورل ۱۲۱
مورو ۷۸۳
موروس ۸۸
مورون ۸۸
موره ۸۸
موریات انتیمون ۱۱۵
موساش ۸۲۷
موسدوکورس ۲۷۷ و ۳۷۸
موسک ۲۹۲
موسکاد ۳۵۷
موسکوس ۲۹۲
موسی ۴۰۸
موکرا ۴۰۳
موکرتس ۵۷۱
موکرس ۴۰۳
موکه ۳۹۲
مولوسدوس ۴۵۲
موم ۸۰۷

م ی و

موم سبز ۷۹۶
مومورد یکا الاتریوم ۳۴۴
مونزیا ۳۷۰
مونزین ۳۷۰
مونیرا ۴۴۷
موّو ۵۲۳
مویز ۵۶۴
مویزج (مویزک) ۸۱۴

م ا ه

مُهر طلا ۸۴۹
مهرگیاه ۱۶۹
مهک ۵۲۱

م ا ی

مَی ۳۶۹
میخک ۳۵۹
میر ۳۴۱
میرت ۹۶
میرتاسه ۹۶
میرتوس ۹۶
میرها ۳۴۱
میرتیسیکا ۳۵۷
میرسین ۸۰۷
میعه ۳۳۷
میکانیا ۵۵۶
میکروسیدین ۸۳۳
میل ۳۵۱
میل پرتوئی ۲۸۲
میلتوس ۴۵۵
میل فویل ۹۵
مینیم ۲۰
مینیوم ۴۵۵
میوهای صدری ۵۶۴

حرف نون

ن با ا و ب

نابلس ١٠٠
نادیکوس ٩
نارد ٤٩٥
ناردان ٨٧
نارد سلتیك ٤٩٥
ناردوس ٤٩٥
نارنج ٨٣
نارنجاد ٨٢
نارنج (جادوبرك) ٢٨٢ و ٢٨٣
ناروین ٥٥٤
ناصرالدین شاهنشاه ١٠
نان ٨٣٠
نان گلوتین ٨٣٠
نانا ١٤٠
ناوه ٤١٦
نباتات مولد سپانوژن ٥٠٤

ن با ج ح خ

نجوان ٤٤٣
نجیل ٧٧٨
نحاس ٢٩٠
نخاله ٨٣٠
نخ بخیه انتی سپتیك ٥٨٩
نخود داغی سپاتیك ٢٤٥

ن با ر

نرپیدن ٤٨٨
نرشین ٢٥٠
نرپوم اولاندن ٥٠٢

ن با ش

نشا ٨٢٥
نشاسته ٨٢٥
نشاسته سیب زمینی ٨٢٦
نشاسته شوره ٨٢٣
نشاسته غلات ٨٢٦
نشاسته مانیوك ٨٢٧
نشاسته شرقی ٨٢٨
نشاسته نیتریك ٨٢٣
نشافه ٢٥٤
نشوقات انتی سپتیك ٢٢٦
نشوق د. دکام ١٢٨ و ٥٩٠
و ٥٩٢
نشوق زیبقی ٣٢٢

ن با ط

نظول د. انژلود ١٥٢ و ٤٦٥
و ٤٦٦ و ٤٧٦
نظول استان سرب ٤٥٩
نظول اکونیتین ١٠١
نظول امانیاکی سودیوم ١١٣
نظول امانیاکی کافوری ١١٤
نظول ض. برفك ١٥١
نظول بلادن ١٦٣
نظول د. تب ٢٣٥
نظول توربنول ١٥١
نظول دجره ٢٨٤
نظول دلفین ١٥١
نظول دیورتی ٣٥٩
نظول د. دیفتری ٥١٨
نظول ض. رمد ٣٣٥
نظول زیبقی ٣٢٤
نظول دوستاموند ١١٤
نظول سپانو دپتاسوم ٥٥٩
نظول ض. سفیلیس ٢٩٢
نظول صابون ٨١٣
نظول عنبی ٦١ و ١٢٣
و ١٤٦
نظول قابض ٢٨٥
نظول ض. کولرا ٥٩٦
نظول گرانف ١١٤
نظول مجاد ٤٥٨
نظول محرك ٥٨ و ١٤٣
و ١٤٩ و ٢٢٨
نظول محرك و محلل ٢٢٩
نظول محلل ١١٤ و ٢٢٨
و ٤٥٩ و ٥٧١
نظول مدر ٥٢١
نظول مسکن ١٦٢ و ٥٥٩
نظول مقوی ٢٢٩
نظول منفط ٨٦١
نظول ض. نورالژی ١٦٢
نظول نوشادر ١١٤
نظول وراترین ١٥١
نظول یدوفورم ٨٨٣

ن با ع و ف

نعناع ١٤٠
نعناع فلفلی ١٤٠
نفت ٨٣١
نفتالول ٨٤٤
نفتالین ٨٣٢
نفتول ٨٣٢
نفتولات بیسموت ٨٤٤
نفتول سولفات دکومین ٤٤٢
نفوخ د. غلظت قرنیه ٣٢٣
نفوخ یدوفورم ٨٨٣

ن با ق

نقره ٨٣٥ تا ٨٤٢
نقره (ازوتات) ٨٣٨
نقره (اکسید) ٨٤٥
نقره (کلورور) ٨٤٥

نقل حد بدی دو بیکر ۳۱
نقل ژلس وکونته ۲۹
نقل کات ۲۷۸
نقوع تلخ ۳۰۰

ن با م

نمک انسوم ۸۰۲
نمک طعام ۶۶۹
نمک فرنگی ۸۰۲ و ۵۳۹

ن با و

نوادوگال ۲۶۷
نوادیرون ۴۸۸
نوازت ۴۳۹
نوادمیك ۵۶
نورورین ۵۸۲
نوره ۷۳
نوشادر ۱۰۸
نوکس وسکانا ۳۵۲
نوکس ووميکا ۵۶
نونادین ۸۴۹

ن با ی

نی ۶۱۷
نیترات استریکنین ۶۱
نیترات آکونیتین ۱۰۰
نیترات پتاس ۱۹۰
نیترات زیبق (اسید) ۳۳۴
نیترات سود ۱۹۰
نیترات نقره ۸۳۸ تا ۸۴۵
نیترات نقره (اسید) ۸۴۴
نیترو گلیسرین ۵۲
نیتریت دامیل ۵۱
نیله ۱۸۲
نی شکر ۶۱۸
نیخوت ۱۶۹
نیکوتیانا ۱۶۹
نیکوتین ۱۲۰
نیل (نیلج) ۵۹۴
نیوطن ۹
نی هندی ۶۱۷

حرف واو

و با ا

وازلین ۲۵۵
وازلین بورکه ۱۵۰
وازلین بدوفرمه ۸۸۴
والادای ۸۵۰
والریان (والریانا) ۴۸۹
والریانات تروپین ۱۶۴
والریانات امانیاك ۴۹۴
والریانات دوی ۴۲۲
والریانات کینین ۲۳۹
واندلیا دیفورا ۴۶
وانیلا ادوماتیکا ۳۵۹
وانیون ۴۵۸

و با ج و ر

وج ۳۶۱
ورد المبارم ۲۹۳
وراتروم البوم ۳۴۲
وراتروم سابادیلا ۶۹۲
وراتروم ویرید ۳۹۳
وراترین ۶۹۳ تا ۶۹۶
ورد ۲۲۱
وردوفوس ۸۸
ورق المعز ۵۵۴
ورمبید ۳۲۵
ورمیفوژ ۳۷۵
ورمیلون ۷۷۲
ورنی بلسان تلو ۸۶۲

و با س و ش

وسمه ۵۹۵
وشیج ۱۲۲

و با ل و ن

ولار ۹۵
ولادین ۸۵۰
ون ۳۶۹
ون ۹۶
ونترا ادوماتیکا ۳۵۲
ونترگریان ۵۲۰
ونیل ۳۵۹

و با و

وولکانیت ۶۵۳
وومیکا ۵۶

و با ی

ویبرین ۳۶۶
ویتریول بلو ۲۹۱
ویتریول دوکیپر
ویلیس پنیفرا ۸۸
وینت ۸۲
وینگر ۹۰
وینوس ۳۶۹
وینوم ۳۶۹
وینیفرا ۸۸
ویولا ۲۱۵
ویولت ۲۱۵
ویولیز ۳۶۰
ویولین ۲۱۶
ویولین ۵۹۲

حرف هاء

ه با ا

هارمالین ۵۹۷
هاماملیس ویرژینیکا ۸۴۸

هوا

هاماملین ۸۴۸ و ۸۴۹

هو باد و سرا دون

هلیزادوم گانژیتیکوم ۸۴۹
هراکلوم لاناتوم ۸۴۹
هربا وپوس ۷۷۴
هربا وشانژ ۹۵
هرب پاداگوایا ۴۶
هرمودات ۶۹۶
هرموداکتیلوس ۶۹۶
هزارفشان ۳۴۶

هو بال

هِل ۳۶۰
هلبوروس ۳۴۷
هِلینین ۲۱۸
هلو (شکوفه و برگ) ۵۷۶
هلونیاس اوفیسینالیس ۶۹۲
هلیانت ۵۹۹
هلیانتوس ۵۹۹
هلیوتروپ ۵۹۹
هلیوتروپیوم ۵۹۹
هلیون ۳۹۳

هو با م و ن

هماتوکسین ۴۳
هماتین ۴۳
هموگلوبین ۴۳
همیدسموس اندیکوس ۸۴۹
هندبا ۶۲۸
هندوانه ابوجهل ۳۴۲
هِنّه ۵۹۵

هو با و

هواچوبه ۵۹۵
هواکو ۵۵۶
هوامکان ۶۳

هی ح

هوای متخلخل ۶۶۰
هوای منضغط ۶۶۰
هوبلون ۸۴۷
هوپئین ۸۴۹
هوچوبه ۵۹۶
هوردینوم ۷۷۹
هوردئین ۷۷۹
هوسیامین ۱۶۸
هوفاربقون ۲۸۲ و ۲۸۳
هوکس ۱۰۴
هوماتروپین ۱۶۶
هومولوس لوپولوس ۸۴۷

هو با ی

هیبل ۲۸۴
هیپریکوم ۲۸۲
هیپنال ۲۶۱
هیپنون ۲۵۸
هیپوسولفات منزی ۸۰۵
هیپوسولفیت سود ۷۶۹
هیپوسولفیت سولفوره ۷۶۹
هیپوفوسفیت آهک ۵۸۶
هیپوفوسفیت سود ۵۸۵
هیپوفزسرِبال ۷۸۸
هیپوکاستانوم ۲۹۹
هیدرات امیلن ۲۵۹
هیدرات دکسید اتیل ۳۰۸
هیدرات تربوس ۳۰۳
هیدرات دِتری وم کوم کِربا ۳۱۱
هیدراستن ۸۵۰
هیدراستیس کانادنسیس ۸۴۹
هیدراستین ۸۵۰
هیدراستینین ۸۵۰
هیدرانژا آربورسانس ۸۵۰

ی ح

هیدروبی کربور کلور ۶۸۳
هیدروتراپی ۲۴۳ تا ۲۴۹
هیدروژامیل ۶۸۵
هیدروژن سولفوره ۷۰۳
هیدروسولفات انتیمون ۱۱۵
هیدروسیانات پتاس ۵۰۱
هیدروکربونات منزی ۸۰۱
هیدروکوتیل ۸۵۰ و ۸۵۱
هیدرومل ۳۵۲
هیدروبدات آهک ۱۶۵
هیدروبدات پتاس ۱۷۱
هیراپیکرا (ایارج) ۵۳۰
هیرسین ۱۰۸
هیزوپ ۱۴۴
هیسپوس اسپیکاتا ۱۴۴
هیوس سیاموس ۱۶۸
هیوسین ۱۶۸
هیوشیامین ۱۶۹
هیل ۳۶۰

حرف یاء

ی با ا

یاس ۱۰۷
یاسمن ۱۰۷
یاسمن بری ۱۷۲
یاسمن زرد ۱۰۶
یاسمن کانرولین ۱۰۶
یاقوت کبود ۳۶۸

ی با خ

یبروج الصنم ۱۶۹
یخ ۲۶۳

ی با د و ر و ع د و

ید ۸۵۲ تا ۸۶۲
ید (اثر سمی) ۸۵۷

يُد (فادزهر)	۸۵۷	يدور پتاسيوم	۸۷۱	يدوفرم تنيك	۲۶۶
يدات پتاس	۸۶۲	يدور داميدن	۸۶۲	يدوفنيك	۵۸۲
يدات سود	۸۶۲	يدور دوى	۸۷۸	يدوفورم	۸۲۸ تا ۸۸۵
يُد محرق	۸۶۰	يدور ذيبق	۳۰۸ و ۳۰۹	يدول	۸۸۶
يدوتنيك	۲۶۶	يدور سُرب	۴۵۶ و ۸۷۰	يدو هيدرات دُيدرات و يدور دو پتاسيوم	۳۰۹ و ۳۱۰
يدور داهن	۸۶۵ و ۸۶۹	يدور سوديوم	۸۷۷		
يدور داهن وكينين	۷۴۰ و ۸۶۹	يدور كادميوم	۴۲۹	يدو يديدرات كنين	۲۳۹
يدور داتيل	۸۶۵	يدور كلسيوم	۸۶۵	يديدرات آمونياك	۸۶۳
يدور دارسنيك	۸۶۴	يدور كلور و دو مركور	۳۰۹	يديدرات تربيت	۸۶۴
يدور دارسنيك و جوه	۲۱ و ۸۶۴	يدور گوگرد	۸۷۸	يديدرات كنين	۲۴۰
يدور داسترونسيوم	۸۷۸	يدور ليتيم	۷۷۷	يدبسم خراجى	۸۵۵
يدور دامانيوم	۸۶۳	يدور منگنز	۸۶۹	پرالماسى	۵۹۹
يدور دازو بوتيل	۸۸۷	يدور نشاسته	۸۶۲	يعقوب	۲
يدور دباريوم	۸۶۴	يدور يديدرات استركنين	۶۱	يوحنا	۲

بتوسط جناب فضائل و معارف اكتساب افتخار الحكماء و اعتضاد الاطباء آقا ميرزا حسن طبيب طالقانى

اداره الله توفيقه مقابله اين كتاب مستطاب با نجام رسيد

حرره عبدالله

فى سنه ۱۳۱۲

غلطنامه

از صاحبان این کتاب خواهش میکنیم که اول از روی غلطنامه کتاب خود را تصحیح کرده بعد بمطالعه آن بپردازند

صفحه	سطر	غلط	صحیح	صفحه	سطر	غلط	صحیح
١٦	١٢	کیفیت توالا	کیفیت توالد	١١٢	١٢	نفاقات	نفاطات
٢٣	٢٨	ازقبیل ترباك	ازقبیل ترباق	١١٢	٢٢	دزصورت	درصورت
٢٥	١٦	بدودا	بدوردا	١١٨	٨	همین جهای این	همین این جهای
٢٦	١٦	قروح میزمنه	قروح مزمنه	١٢١	١٦	منبته	منبه
٢٦	١٨	زیراکه	زیرا	١٣١	٣١	اب گرم اهك	اب اهك
٢٩	٨	٢٠٠	٢٠٠ گرم	١٤٠	١١	نعناع محجه	نعناع مجعد
٣٣	٩	اگرم ترکی	اگر ترکی	١٤١	١٨	نعناع مجعر	نعناع مجعد
٣٤	١٠	تامگرم ونیم	تا اگرم ونیم	١٤٧	٣	پانزده	پانزده روز
٣٥	٦	صغرازاتش	صغرنه زاتش	١٤٧	١٨	ودرقولنج	ودردفع قولنج
٣٩	٢١	اثرمینماید	اثرمینمایند	١٥٥	١٩	وباکپسول	وباد کپسول
٤٥	١١	عصارهٔ زردد حمام	عصاره زیردد حمام	١٦٠	٢٢	هرهشب	هرشب
٤٥	٢٦	شراب گرمس	شراب کرمس	١٧١	٣٠	اگرم باودم	اگربا ودم
٥٢	١٥	دافع سلس البول	دفع سلس البول	١٧٤	١٨	فلانی	فلانلی
٥٩	٣	دردبل میکند	دردمیکند	١٨٠	٢٤	میکند	سیکند
٦١	٢	میولویز	مسیولویز	١٨١	١٥	بمقدریکه	بمقداریکه
٦١	٢٤	محلول میدادند	معمول میدادند	١٨٣	٢٢	یك پیای	یك پیاله
٦٣	١٢	عروض مقص	عروض منقص	١٨٧	٢٩	دسپاز	دپاستاز
٧٢	٢٠	ذغال حیوانی وسحوق	ذغال حیوانی مسحوق	٢٠٣	٥	بگیراب	بگیرند اب
٧٥	٢٦	کنداینده	گنددانیده	٢٠٨	٨٠	سیبانها	سیبان
٧٨	٢	ان بواسطه	ازان بواسطه	٢٠٨	١١	مواد	وازین مواد
٧٨	٦	وابراین	وبراین	٢١٣	٢٣	بواستعمال	بواسطهٔ استعمال
٧٨	٨	متبدلها	تبدلها	٢١٦	٢٤	چون مقبر	خواص مقبره
٧٨	١٠	مجرای معوی	مجرای معوی	٢١٧	١	ورزوده زخم	زوده زخم
٨٤	٢٥	گرم شربت دا	گرم این شربت دا	٢١٧	١٦	دبشه های سقری	ریشه های سقری
٨٥	٢٨	وبادظرف	بادوظرف	٢٢٥	١٨	دبشه سوس	ریشه سوس
٨٧	١١	بوعی ازسواحل	بومی سواحل	٢٢٣	٣٥	دسی	دسی گرم
٩٢	٢١	متبدلهای	تبدلهای	٢٢٦	١	مینمایند	مینماید
٩٤	١٥	ازاوجود	ازابوجود	٢٢٧	٢٠	بهترادست	بهتراست
٩٥	١٧	میکنند	میکند	٢٢٨	١٣	حادحزمن	حادوحزمن
٩٩	٢٣	معتوان	بتوان	٢٣١	٣	ودر واستعمالات	دراستعمالات
١٠٢	٢٢	قوی الاثوانند	قوی الاثراست	٢٤٣	٢٨	٣٣٠ گرم	٢٥٠ گرم
١٠٤	٢٨	٣٢ گرم دپوست	٣٢ گرم پوست	٢٤٧	١١	وحلول مائی	چون محلول مائی
١٠٦	١٣	مادهٔ سمی	مادهٔ استسمی	٢٤٧	١٣	ولهذا	لهذا
١٠٦	٢١	بطوروبابوسبون	بطوربجب وبابوسبون	٢٥٠	٣	متدرجا	که متدرجا
١٠٦	٢٢	فوفیر	فوونیر	٢٦٣	٢١	هر ٢٥	هردفعه ٢٥

صفحه	سطر	غلط	صحیح	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۲۶۶	۶	بدا گرم	بدا	۴۳۲	۲۱	بیامند	بیاشامند
۲۷۰	۱	کوبیده	کوبید	۴۴۶	۴	ودردوی	ددوی
۲۷۱	۹	دارای عامل	دارای مادهٔ عامل	۴۴۹	۱	بواسطه	بواسطه آنکه
۲۷۵	۲	فوق کما	فوق استکما	۴۵۹	۱۶	انتوروس	انتورس
۲۸۴	۱۹	عرق قطی تیلول	عرق تیلول	۴۶۹	۱۸	ازقات	ازتات
۲۸۵	۲۹	ثانیا	ثالثا	۴۷۰	۱	بندت	بندرت
۲۸۶	۲	پوست	پیوست	۴۷۲	۱۲	نواد واست	نواراست
۲۹۹	۵	شابلوط است	شابلوط اسباست	۴۷۴	۲	باحساس	بااحساس
۳۰۳	۸	نقره مایع میباشد	نقره مایع (سیما) میباشد	۴۷۴	۱۶	ولحگوشت	ولحی گوشت
۳۰۷	۲۵	د تحلول	تحلول	۴۸۷	۲	تاده است	تاده گرم است
۳۰۹	۲۹	درصفت اول	درصفا اول	۴۸۷	۱۵	شراب کرمس	شراب کرمس
۳۰۹	۳۱	متبلرهای	تبلرهای	۴۹۲	۳	باساهر	وباساهر
۳۱۲	۲	اماناتک	نمک امانیاک	۵۰۰	حاشیه	اختلات	اختلاطات
۳۱۵	۲۱	سولفورسیاگوگرد	سولفورسیاچوه	۵۰۱	۲۱	ودربین	ودراین بین
۳۳۲	۷	دوید ودر	دوتوید ودر	۵۰۲	۱۰	فطول	نطول
۳۳۵	۲۹	توالی وبولی	توالد وبولی	۵۰۳	۲۱	ومتبلرهارا	وتبلرهارا
۳۴۰	۱۲	ترباق خاروق	تریاق فاروق	۵۲۰	۱۲	تنال نمانند	تناول نمایند
۳۴۱	۳۱	بگیرند اسرکه ا	بگیرند اسرکه ا	۵۲۳	۲۲	الیا	الیا
۳۴۲	۲۰	الاثرود کرطب	الاثرود کرطب	۵۲۵	۲۵	درطهورتی	درصورتی
۳۴۲	۲۴	برخی	وبرخی	۵۲۶	۱۸	واددار	واددار حیض
۳۵۱	۶	ودوسود	وسود	۵۳۰	۲۸	مکده سه گرم	مکده سه گرم
۳۵۴	۲۶	ودرصورتیکه	درصورتیکه	۵۴۱	۲۶	شربت حزه	شربت ترش مزه
۳۵۸	۲	انیس انوالا	انیس انواله	۵۴۲	۸	ندارد	نداد
۳۶۰	۱۰	ماروش	ماذوس	۵۵۲	۱۳	پای تخت	پای تختان
۳۷۰	۱۵	باتراونانتیک	براتراونانتیک	۵۵۳	۱۶	واین	واین گرد
۳۷۵	۵	غانغرانای	غانغرانا	۵۵۴	۲۷	مینمانند	مینمایند
۳۷۷	۲	بگیرند اجزء	بگیرند درمنرا اجزء	۵۵۷	۱۶	عشبرگاک	عشبروگاک
۳۸۸	۱۵	هرنیمساعت	هرنیمساعت	۵۶۴	۵	عامل قند	عامل قندی
۳۹۲	۲۰	ودرساختن	وساختن	۵۶۵	۲	واین مخروطی	واین پیاز مخروطی
۴۰۹	۲	میناند	میبازند	۵۷۲	۱۶	مرض کچلی	مرض کچلی
۴۱۰	۶	کمینامند	مینامندکه	۵۸۴	۳۱	اتوفوسفوده اگرم	اتوفوسفوده اگرم
۴۱۰	۱۵	ودانشمندان	دانشمندان	۵۹۰	۲۹	ودودفع	ودفع
۴۱۱	۱	این	این تیزن	۵۹۷	۱	برلب	لب
۴۲۱	۲۶	مقدارشربتهان	مقداران	۶۰۶	۱۱	ازبوئی	ازبوی
۴۲۳	۲	درهشت	دردهشت	۶۰۹	۹	ذغال	ذغال را
۴۲۸	۶	باین	بااین	۶۱۴	۱۹	وحرارت	وچون حرارت
۴۲۸	۶	فاذونیک	فاژدنیک	۶۲۳	۲۲	وسایرمخدد	وسایرسموم مخدد
۴۳۰	۳	تسیم	اقسام	۶۲۴	۱۱	چای یکو	چای کو

صفحه	سطر	غلط	صحیح	صفحه	سطر	غلط	صحیح
۶۳۲	۲۷	ادکمه	ازدوکمه	۸۲۱	۱۴	زیادتر اول	زیادتر از اول
۶۵۲	۲۶	لوله های	لوله هائی	۸۲۱	۲۶	بعد انگشتها	بعد با انگشتها
۶۹۶	۳	در تعامل	در این تعامل	۸۲۴	۱۵	سرشراب	سرشیشه
۶۷۰	۲۷	۱۷/۱ادوجه	۱۷/۱ادوجه ۱	۸۲۴	۲۸	مذکول	مذکور
۶۷۱	۲۹	ودرساختن	در ساختن	۸۲۵	۱۶	ناپذیرند	ناپذیر
۷۰۴	۳۱	وددرازتر	درازتر	۸۲۸	۵	اب ذارای	اب که دارای
۷۱۹	۲۴	لکوسی	کلوسی	۸۳۵	۷	درجوش بو	درخوش بو
۷۲۲	۱۵	کنکینا بدست	عصاره بدست	۸۳۹	۳	کمه بطور درچاپ حک شده وجای	سفید مانده است
۷۳۱	۱۴	صاف	صاف نمانید				
۷۵۱	۲۹	بگیرید ۴۰ گرم	بگیرند گلیسرین ۴۰ گرم	۸۴۲	۱۸	دوبحان را	دوبحان
۷۶۵	۵	۵ اسانتی گرم	۵ اسانتی گرم	۸۴۳	۱۰	شوری	بوزی
۷۷۰	۲۴	۴	۴ گرم	۸۵۸	۱	الکلوئید	الکلوئیدها
۷۸۱	۲	۲۰	۲۰ گرم	۸۶۶	۱۴	وصافد را	وصافی را
۷۸۹	۳۱	دارای ده اسانتی گرم	ده اسانتی گرم	۸۷۱	۱۰	ازاناه ۱	ازاناه ۱۰
۸۰۲	۴	این ملح کی	این ملح که کی	۸۷۱	۱۱	ونیره ۱	ونیره ۱ گرم
۸۱۷	۱۵	هلرش	هلمرش				

معذرت در لغت لاطینی ازا بمعنی حلتیث است و حلتیث را ازاد و لسیس که عبارت

از انجلال کلوپر باشد میناو حلتیث متین را که عبارت از نعوذه بود ازافوتید میگویند پس انکه

از لیات انجلال گفته ایم و حسن لسیس را ازاد و لسیس اشتباه مصنفین شد مبنا و غلط او محققان از

دو لسیس کلوپر است لا غیر

دیباچه

۳

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

سپاس بی کران مر خداوند دانا و توانائی را سزد که هر دو جهان را از نیستی هستی داد و آدمی را به نیروی دانش بر دیگر جانوران برتری
بخشید و با فر پهلوی سرافرازی داده بر همگنان فرمان روا کرد و درود بیرون از شمار بر همه فرزانگان بارگاه یزدانی و دانشوران
درگاه خدائی که پزشکان رنج نادانی و درمان ده درد بی نوائی اند و بزه کاران را که در گرداب نادانی فرو رفته و در دریای نافرمانی
غوطه ور شده اند رهائی داده دستگیری میکنند و به پایه بلند و مایه ارجمند دانش میرسانند ویژه نیایش ما ایرانیان سزاوار
نخستین کامه هستی و سرمایه خداپرستی پایان فرستادگان رهنمان از راه افتادگان شت سترگ پیمبر تازی و تبار و نژاد و
یاران او باد که برگزیدگان کردگار و پیشوایان مردم هوشیار و نیکو هنجار اند

سپس گرد آورنده این نامه گرامی علی اکبر کرمانی چنین مینگارد که سالهای دراز میگذرد برخی از دوستان همواره از من
خواهش و پژوهش می نمودند که در شناختن داروهای پزشکی نامه نگارم و چگونگی و آمیغ و کار و نشون آنها را با نام ایزدی دو ده
که رستنی و کانی و جانی باشند ساده و کامود و خلیص و اشکود بوند فرزه های رستنی و کیمیائی هر یک از آنها را با ذکر خوی و
منش و کبود آنها آشکار دم و پاژند و دِرَند آنها را بنویسم و راه اشامش و چند و چون آنها را آشکار کنم و برای هر یک از زهرها پادزهری
یاد نمایم تا نوکاران از پزشکان را دستور کردار و رسیدگان را یادآور باشد با آنکه شب و روز در کار تیمار کردن بیماران دارو نمودن
رنجوران بودم و دمی آسایش نداشتم دیدم خواهش دوستان را فراهم نکردن گناهی است بس بزرگ که ایزد دانا و توانا هرگز از آن در
نمیگذرد و در آنگهی این کار همادی مردمان پارسی زبان و ویژه ایرانیان پرستاری بزرگی است چرا که نامه های پزشکی در داروئی همه
بزبان مردمان فرنگ نوشته شده و بزبان پارسی تاکنون نامه که آمیغ داروها و چگونگی آنها در آن درست نوشته باشند نیست
چنان سزاوار دیدم که آغاز این گرامی نامه را بنام نامی شاهنشاه جم جاه سکندر دستگاه انجم سپاه فرخ گاه دادگستر دانش پرور دشمن بندا
گیتی ستان فرشته پاسبان **مظفرالدین شاه قاجار** که بخشش با نوا و تیغش برا و بخشش همواره پایا باد آذین داده تا
در پیشگاه بندگان خرد دستگاه بلند پایگاه خداوندگار یزدانی فرستاد هوشمند دادگستر فرهاد دانشمند هنرپرور دادرد فرزانه
مهین دستور خواجه بزرگمهر خداوندگان با فر و توان **صدر اعظم** که بخت بلندش همیشه برجا و اندیشه هوده گشادش
در جهان همواره کارفرما باد و سایه بلند پایه اش از سر ما ایرانیان کاسته و کوتاه مباد پسند آید

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان
(بسم الله الرحمن الرحیم)

کران (بفتح اول انتها) نیرو (بکسر اول زور و قوه)
پهلوی (تمدن) فرزانه (حکیم و عالم)
درگاه (حضرت) پزشک (طبیب) بزه کار
(مجرم) ویژه (خصوص) نیایش (تحسین و دعا
از روی تضرع و زاری) کامه (مقصود) رهنمان
(شفیع) شت (حضرت) سترگ (بزرگ) پیمبر
(پیغمبر) تازی (عربی) تبار (آل) نژاد (اولاد)
پژوهش (خواهش) آمیغ (حقیقت) نشون (آثار)
رستنی (نباتی) کانی (معدنی) جانی (حیوانی) کامود
(مفرد) خلیص (دو چیز درهم آمیخته) اشکود (مرکب)
خوی (طبع) منش (طبیعت) پاژند (شکل و هیئت)
دِرَند (صورت و هیکل) زهر (سم) دستور کار
(دستور العمل) نوکار (مبتدی) رسیده
(فارغ التحصیل) همادی (کلی) پرستاری
(خدمت) آغاز (ابتدا)

آذین داده (زینت داده)

بزرگمهر (این لفظ را تعریب کرده بزرجمهر
بلکه ابوذرجمهر گفته اند)

هوده (حق)

بخواست خدا این نامه را بر دو بخش کردم در بخش نخست گفتارهائی که سزاوار فلج نامه‌ها بود باز مینمایم و در بخش دویم گرد آوری
یک صد و ده داستان داروهای پزشکی را میخ و چگونگی نهاد آنها را میکنم و از خردمندان خرده بین درخواست مینمایم و
امید وارم که در هر جای این نامه غلت و لغزشی ببینند و نادرستی و شکستگی باز یابند از آن درگذرند و چشم پوشند

نخستین گفتار

در باز نمودن سفرنگ گذارش و نمیرا فروزش خدایگان بزرگ و خواجه خرد بین سترگ صدر اعظم

این گرامی نمیسا فرهت بار کامگار روزاد فرزانگان نیکو هنجار پیروزی پیکار خورشید دانشوری انجم فرزانگی بالا جایگاه
ستوده دستگاه راست کار درست کردار والا نژاد مهر نژاد برافراشته بارگاه خدائی سرمایه ستوده گی زیردستان ارمغان
ده بندگان راستی نشان که خداوندش بدرستی و راستی آراسته و از کوتهی و کاستی پیراسته دستور بزرگ و خواجه سترگ
شکسته گمهر **میرزا علی اصغر خان امین السلطان صدر اعظم** که خواستارش همواره
آراسته و در شمارش افزایش هیستار جهان بر خواستار باد فرزه های نیکش به پایه است که در چنین نامه ها نگنجد و در
این برگها نیاید و اگر یکی از هزار و اندکی از بسیار در پای مالامال بخشش دریای بیکران دانش او را بخواهیم نگارم سالها
دراز و نامه های بیرون از شمار باید باز هم نگارش به رشته کاری کشد و جز کاستی و کوتهی چیزی بکار نیفتد
زایش این بزرگوار در سال هزار و دویست و هفتاد و چهار هجری است که در این سال خداوند مهربان به نهال برومند
ویژه و فرزند ارجمند فرهیده از دوده ستوده بر تمام مردم ایران گرایش نموده و بخششها ارزانی فرموده پدر والا گهرش
نوشین روان **آقا ابراهیم خان امین السلطان** دستور دربار خسروی از فرمان بزرگ و چاکران سترگ
دولت بودی و در راستوادی و کاردانی بر دیگر چاکران شاهنشاهی برتری جسته و از همه آنان پیشی گرفته و در پرستاری
بر دین و دولت جان فشانیها نموده و در آسایش زیردستان و پروردن چاکران راستی نشان خود داری در فند اندیشه و همواره
شاهنشاه والاجاه او را از کابینه جهان آئینه خود دور نکرده و پیشرفت کار کشور و لشکر و گشاد و زکند بود و سود رستاد
وابسته چالش و کوشش او میدانست که بی درستیاری او آسایش کشور پیکره نبندد و در نگاهداری سوم سهد بیان از
دست اندازی دشمنان که همواره در کمین بودند می آسایش نداشت و گویا بی بود او دولت مانند خانه بی بنیاد
نمودی بی بود و نمایشی بی سود بود
بادی این بزرگوار از آغاز زندگانی به خداشناسی و پیروی دانش و دین خو گرفته و چند سالی برا و نگذشت که در همادی
دانشها ویژه در دانش بخشهای فرهخت و دانش زبان آموز پارسی و تازی و دانش سفرنگ کراسه تا نباک یزدانی و باز ماند
دانشهای دینی و دانش فرزان منشی تازی و یونانی و دانشهای کیمیائی و منشی و کنگهای زمین و روشنان جهان و
آمیزش و آگرش آخشیجان کوشش کرده و در اندک زمان کش همه را آموخت و پلاتون توان را دستور نشان گردید و
نجستن سمیره و ساختن و پیراستن نگارش بالاتر از میر و درویش شد و در سامان نادر نواد و دازه و سنجید پساوند
های شایگان و پرداختن بر کنیه و سنجیده و سرودن سرواد و چامه و چکامه بر همه استادان برتری گرفته و استواد
و بهتر از همه آنان چامه می سراید و در آرایش و پیرایش سخن و سر و در باراد همه دانشمندان و دبیران هیچ ادیش تر از
سخن پردازی بدین نمایش در آرایش نامه نمی نگارد در سال هزار و سیصد که شاهنشاه گردون جایگاه به جوهره خواست

میرفت در پهنای راه پدر بزرگوارش بدرود این جهان کرد شاهنشاه هوده شناس پاچنامه پدرش را که گذارده از مهر خوان **امین سلطان** بود باو داد آذر فرموده و پایگان خداوندگان بزرگ را به دستوری دربار خسروی با پوشش شاهی برافراشته و یکسره چاکران با هوش و توان دربار و دستوران راستی نشان خسروی را باو سپرده و برهمه آنان بزرگ و فرمان روا کرد

یک دو سالی بیش نگذشت که دستوری کار داد پیمان تاشان و بست و گشاد کارهای دولتهای هم‌پیمان و دستوری کشور و دهناد لشکر را نیز بوی آذر فرمود و او را بپایه بلند و مایه ارجمند سرافراز کرد

در سال هزار و سیصد و شش در پرستاری شاهنشاه جمجاه بجزیره فرنگستان رفت و همراه آن خرد و بوم را گردش نموده و در همه دربار دولتهای بزرگ بنام بزرگمهری سری دستوران با فر و توان پذیرفته شده و آنچه در خور فرهمندی و بزرگی او بود از نشانهای پغنه نخستین دیگر چیزها که سامه بزرگمهران مهین دستوران است در باره او بگذاد گردید در سال هزار و سیصد و ده شاهنشاه والاجایگاه چراغواره دوده دانش و فرهوهر کروهی بینش این خداوندگان بزرگ و خواجه سترگ را از میان همه دستوران دربار برگزیده وی را به پاچنامه ارجمند و مهر خوان بلند **صدر اعظم** سربلند کرد و از آن دمان تا کنون که سال هزار و سیصد و شانزده است و نا آغاز زندگانی و فلج کودکان است بلند اختران همیشه پناه دانشمندان و سایه بان نیازمندان است نویم اندیشش بادرام و تاس فرسنداج و فرادون پیروشان را از برای آسایش شکاله سود رستاد همه ایران خواب خوراک را از خود دور کرده و شب و روز آسایشی مگر دادخواهی بر دستان ندارد و چالش در نداده دین و دولت را برتر آسایشی میگزیند تا کارها بدلخواه ساخته و نابکاری و ناهنجاری از این خرد و بوم برداخته آید و در کارهای خود پاداش و پاداشن جز بندگی خدا و فرمان بری سایه خدائی خواهد و در این دبیرند همواره از بخشش خاسته جامه درباره درویشان و فرو افتادگان خود داری نکرده و دانشمندان و فرزانگان را دستگیری نموده و گرامی داشته و در فرادون فرسنداج و پیشرفت کارهای پهلوی گرایشها فرموده و فندها بخشیده است و اندام انجمن دانش را که من بنده سراینده یکی از پستترین آنانم همواره سرافراز کرده و در پیشرفت کار دانان که دبیر و کامه جز فرهمندی کودکان پارسی زبان ندارند و فرهختن آنها را بخواست خدا از این خداوند دانش خواستارم می‌باشند همه گونه همراهی می‌فرماید و گذشته از بنیاد ساختن و پرداختن خرگهها و جایگاه پرستش یزدان کوششی بسزا مینماید و نند دانش پروری و دادگستری که بنلاد هرگونه برتری است و یکی از نشونهای بی‌بهائی است که یزدان نیکوئی رسان بدو شناخته امد نیز سامانی دادستانگاه دو امید دادرد درخواست و نالش دادخواهان و ستم رسیدگان انجمنی ذیواد دادرسی مینماید

هر که در این خانه شبی یاد کرد   خانه فرهای خود آباد کرد

و دادرسی این کارها را بر دبیر خود هر روز داده تا از کم و کاست باز ماند

من بنده شرمنده نگارنده و سراینده این گرامی نامه سالهای درازی است که از خوان خورش او پرورش یافته و در ستایش بلند پایه اش ادمگان جسته همواره در پرستاری این دوده ستوده و خانواده فرهیده بسر برده و [illegible] از مهر بنهادی و یکیهای برادر والا گهرش گرامی تیمسار دانش پاد بلند پایه گرانمایه تفنود همراه بزرگی دستگاه بالا جایگاه زادمرد فرزانه آزاده فرشاد فرجام **محمد قاسم خان غر السلطان** که یزدان دانش پاد و دود گار [illegible] تا دو دست بهره بخشش پاینده باد در بارگاه خدائی سپاس میگذارم و از یزدان نیکوئی رسان مهربان پایداری این دوده ستوده را خواستارم و امید وارم که تا پیر پیمانی پایند و پاینده باد   تراج

پهنای راه (عرض راه) پاچنامه (لقب) مهرخوان
هوده‌شناس (حق‌شناس) پوشش
شاهی (خلعت)
دستوری کار داد پیمان تاشان
(وزارت امور خارجه) بست (رتق)
گشاد (فتق) دستوری کشور
(وزارت داخله) دهناد (نظم)
فرهمندی (شرف)
پغنه (درجه) سامه (خاصه)
چراغواره (مشکوة) فرهوهر (روح)
کروهی (ناطقه)
دمان (زمان) و تن (بل) فلج (اول)
نویم (محض) بادرام (رعیت) تاس
(ترفیه) شکاله (تمام) سود رستاد
(عموم رعایا) فرادون (ترقی) فرسنداج
(امت) پیروشان (ملت) پاداش
(مجازات) پاداشن (مکافات) دبیرند
(مدت متمادی) دانشمندان (علما)
فرزانگان (حکماء) کارهای پهلوی
(امور تمدن) اندام (اعضاء)
سراینده (مصنف) رنی (منظور)
کامه (مقصود) فرهختن (ادب نمودن)
خرگه (این لفظ را تعریب کرده مسجد
گفته‌اند) بنلاد (اصل و ریشه)
نشون (آتی) ذیواد (عدالت)
دبیر (شخص) هرینی (قرار)
فرهیده (باشأن)
تفنود (مجدت) فرشاد (حکیم) فرجام
(فاضل)
تراج (امین)

تعریف و تاریخ طب

۵

این چند برگ را از برای نمونه و نموهم با داوری دانشمندان و دبیران بپارسی ساده بی آمیزش تازی نگاشتیم و سپس هرچه منگارم بخواست خدا بپارسی کنونی خلیس خواهد بود که امیخته با نوادهای گرفته شده از زبان تازی باشد چه نگارشش سان تر و به دردمایه نزدیکتر است

خلیس (دو چیز درهم پیچیده)

دردمایه (فهم و ادراک)

نواد (لغت)

در بیان گفتار

در تعریف علم طب و مختصری از تاریخ آن و شرح حالات بعضی از حکمای عالی مقدار و مجملی از حالات مصنف کتاب

طب (مثلثه) در لغت عرب بمعنی پزشکی و داروی جسم و داروی نفس هر دو میباشد و در اصطلاح علمی را گویند که بواسطه ان صحت و اعتدال ابدان بشری شناخته میشود و غرض از آن حفظ صحت است در صورتیکه حاصل بود و استرداد آن هرگاه زایل شده باشد و بنابر این بطره علم بر تداوی امراض چار پایان است و در دقه علم به تداوی امراض مرغان

در ابتدای تمدن در میان نوع انسانی گفتگوئی از این علم شریف نبود و انچه در دست مردم بود ماخوذ از استقراء و تجارب بود و چنین میگویند اول گروهی که شروع در این علم نمودند اهالی شهر بابل (نخست شهری است که در روی زمین پس از طوفان نوح برپا شده) بودند و دأب آنان براین بود که بیمارها را در گذرگاههای مشهور شهر جا ورده و نگاه میداشتند تا در مدار انها عابرین سبیل کسب استفاده کنند و این عابرین یا خودشان مبتلی باین درد شده و بعضی تجارب حاصل کرده و شفا یافته بودند و یا از دیگری که مبتلی شده بود استطلاع حاصل نموده بودند انچه عابرین سبیل در سبب شفای این علت میگفتند ضبط کرده و شخص معلول را نیز با آن عمل مینمودند و همچنین معمول اهالی این شهر براین بود که اسامی داروهای حتمی الاثر و طریق استعمال انها را بر لوحهای چند نوشته و بر هیکل ربی که از خدای و رب النوع طب میدانستند معلق مینمودند بسا از مردم دیگر مانند مصریها در این باب اقتدا به بابلیها میکردند و در ان زمان طبیب کسی بود که عالم به بعضی تجارب بود و هر طبیبی جزیک مرض بیشتر مداوا نمینمود و کم کم این تجارب صحیحه را با اوهام فاسده و قیاسات باطله مخلط نمودند

در سال ۴۰۰۵ قبل از میلاد اخراج دم از عروق بواسطه فصد معمول گشت و در سال ۴۰۵۰ استعمال مقیی و در سال ۴۹۴۱ استعمال ضمادات متداول شد و در میان عبریها و بنی اسرائیل حضرت سلیمان که پس از پدرش حضرت داود در سال ۴۰۱۲ قبل از میلاد بر تخت سلطنت جلوس کرد اول کسی است که در خواص نباتات و حیوانات سخن رانده است گروه اسینه در ۲۰۰ سال قبل از میلاد مشغول به تعلیم و تعلم علم طب بودند و از قوه مولده نباتات و جمادات گفتگو میکردند

در یونان بنی اقلیموس که قبل از بقراط بودند خلفا عن سلف مشغول بر تداوای امراض بودند ولی در میان انان تعلیم این علم لسانی و شفاهی بود نه کتبی و تدریسی گویا این طایفه این علم را از شخصی که موسوم به اسکولاپ بود و پدر اپولون اخذ کرده بودند و اسکولاپ از شخص دیگری مسمی به شیرون قنطوری اموخته و از این جهت بود که یونانیان این دو نفر طبیب را در ردیف خداهای خود میدانستند و مخصوصا هیکل اسکولاپ را که بگمانشان خدای و رب النوع طب بود محترم میداشتند تا انکه در ده ۴۶۰ سال قبل از میلاد **بقراط** در یونان ظاهر گشت و کتبی چند در این صناعت نوشت و چون این دانشمند بزرگوار نخست کسی است که تجربیاتی را که در دست مردم بود ضبط نموده و مدون کرد و بعضی قواعد اساسی در نظر باحوال مرضا و تجربیات اختراع نمود و بیمارستانهای چند مرتب ساخت لهذا اختراع طب را باو نسبت میدهند و او را ابالاطبا و امام الاطبا مینامند و در سال ۳۸۴ قبل از میلاد فیلسوف بزرگ **ارسطاطالیس** که معلم اسکندر

بقراط

ارسطاطالیس

معلم دوم

حالات بعضی از حکمای عالی مقدار

مقدونیه بود ظاهر گشت و به امر این پادشاه و نقفرا و شروع در تشریح حیوانات و فحص از طبایع و خصوصیات آنها نمود و این فیلسوف اوّل کسی است که بسیاری از مسائل فلسفیه و فلکیه و طبیعیه را بیان نمود و ثقل هوا را او معین کرد و نیز ثابت نمود که تولید اصوات بواسطه تموج هوا است و چون کاملاً متبحر در علوم نبود عدّه عناصر را در چهار که خاک و آب و باد (یا باد) و آتش باشند منحصر نمود و در مائه سیوم قبل از میلاد در مدرسه بطلمیوسیه اسکندریه مصر دو نفر معلم موسوم به **هروفیلوس** و **فیلیپوس** شروع در تشریح اجسام بشر نمودند و در اوائل میلاد حضرت مسیح **دیسقوریدوس** ظاهر گشت و کتبی چند در ادویه مفرده نگاشت

در سال ۵۰ بعد از میلاد حضرت مسیح **جالینوس** ظاهر شد و دائره طب را وسعت داده و کتبی چند در طب تصنیف کرد و در همین زمان نیز **روفس** و بعضی دیگر ظاهر شدند و دائره طب را وسعت دادند و معتقد شدند باینکه فلک را مدخلیتی در طب است و گمان کردند که اجرام سما و بیرون امراض بشر مدخل اند و در اجسام آنان مؤثر بقراط میگوید هر طبیبی که عالم به علم نجوم نیست نشاید اعتماد نمود زیرا بر طبیب لازم است بهترین وقتی را در دادن دوا بمریض اختیار کند و جالینوس نیز بر همین عقیده است و هر دو دانشمند چنان گمان کرده اند که بحران مریض در روز هفتم و چهاردهم و بیستم از مرض میباید چه در این ایام قمر از حالی بحالی انتقال مییابد بلکه جسم انسانی را بمنزله عالم صغیر میدانند و قلب را در آن بمنزله شمس و دماغ را بمنزله قمر فرض کرده اند و چنان گمان برده اند که مشتری ریه را تولیت میکند و مریخ کبد و زحل طحال و زهره کلیتین و عطارد آلات تناسل را و از این قبیل فرضیات زیاد دارند که تا این زمان نیز بعضی از اطبای جاهل بر این عقاید فاسده باقی میباشند

در زمان قیاصره روم تا زمان خلفای عباسی اطبای بزرگ و دانشمندان سترگ ظاهر شدند چنانچه در مائه پنجم بعد از میلاد **ثیودورس برسیان** چهار مجلد کتاب بزبان یونانی در طب تصنیف نمود جلد اول در ادویه مسهله عامه جلد دویم در معرفت امراض جلد سیوم در امراض مخصوصه زنها جلد چهارم در تجربات طبیعیه و این مجلدات را بزبان لاطینی ترجمه کرده اند و تقریباً پنجاه سال بعد از این دانشمند **البیوس** نیز کتابی تالیف نمود و پیروی جالینوس را در این کتاب کرد و علاوه بعضی اوهام باطله در آن مندرج ساخت و معتقد بر تاثیر طلسمات و سحر و اوهام باطله دیگر بود و چنین میگویند که از قدمای اطبا بعد از بقراط و جالینوس **اسکندرالی** است صاحب دو تألیف مشهور یکی در ادویه و دیگر رساله است متعلق به درد احشاء و این مصنف در این دو کتاب جز تجربه و اختبار بر چیز دیگری استدلال نکرده و در مائه هفتم بعد از میلاد **بولس** نام همه انواع مسائل طبیه را تلخیص کرده و جمع نمود و آن کتاب بخصوص جزء هفتمش که در تشریح است مقبول عامه اطبا گردید و از متقدمین اول کسی که در فن ولادت گفتگو کرده این دانشمند است

در زمان دولت اسلام و غلبه عرب بر اکثر ممالک متمدنه خلفای اموی و عباسی بعضی از اطبای یهود و نصارا از قبیل جرجیس یهودی و بختیشوع نصرانی را استخدام کردند و ترویج این فن شریف را می نمودند و خلیفه هارون الرشید و پسرش عبدالله مامون را در طلب علوم فلسفیه و طبیه رغبتی تمام بود و مامون بیشتر از پدرش در این امر تشویق علما و اصحاب معارف را میکرد و از اطراف و اکناف عالم حکم بجمع آوری آنان می نمود و آنها را بسیار گرامی میداشت و دار الخلافه را از اجتماع ایشان زینتی بی نهایت بود و کمال جد و جهد را در ترجمه کتب فلاسفه یونانی بزبان عربی داشته مترجمینی که بر آنها اعتماد بسیار می نمود چهار نفر بودند **حنین** بن اسحق عبادی و **یعقوب** بن اسحق کندی و **ثابت**

حالات بعضی از حکمای عالیمقدار

بن قره حرانی و **علی** بن فرجان طبری مؤلفات فیثاغورس و افلاطون و ارسطاطالیس و بقراط و جالینوس را از زبان یونانی بزبان عربی ترجمه نمودند و همچنین عبدالرحمن اموی ملقب بناصر در اندلس نیز در ترجمه این علوم نهایت راغب بود و در این قرن فلاسفه بزرگ در اسلام ظاهر شدند که از جمله آنان یکی **یعقوب** بن اسحق کندی است که یکی از چهار نفر مترجم مذکور باشد و چنین میگویند این فیلسوف زینت دولت معتصم عباسی بود و بعد از او **ابو النصر محمد** بن طرخان بن اوزلغ فارابی بود که اصل وی ترک و مولدش شهر فاراب و از اکابر فلاسفه مسلمین شمار میاید این فیلسوف کتاب ارسطو را در علم منطق تلخیص کرده مسمی بثمانیه نموده و تعلیقاتی چند بر آن نگاشت و اختراع قانون که یک نوع سازی است از او است و در شهر دمشق در سال ۳۳۹ هجری وفات کرد و از جمله اطبای بزرگ یکی **یوحنا** پسر ماسویه است که در نزد هارون الرشید منزلتی تمام داشت و طبیب مخصوص وی بود و این دانشمند دارای مؤلفات کثیره است مانند کتاب برهان و کتاب بصره و کتاب حمیات و کتاب فصد و حجامت و کتاب جذام و کتاب اغذیه و کتاب معده و کتاب ادویه مسهله و شاگرد وی که حنین بن اسحق عبادی بود و یکی از مترجمین اربعه است در نزد خلیفه مامون تقرب زیادی داشت نیز دارای مؤلفاتی است از قبیل کتاب اغذیه و کتاب تدبیر ناقهین و کتاب ادویه مسهله و علاوه بطور سؤال و جواب کتابی در فن نظری و فن عملی طب تالیف کرده معروف بمسائل حنین و یکی از شاگردانش که خواهرزاده اش بود مسمی به **حبیش الاعسم** بن الحسن برخی مطالب مهمه بر آن افزوده و شیخ **عبدالرحمن** بن احمد بن ابی صادق نیشابوری که از فحول اطبا میباشد شرح مبسوطی در دو مجلد بر آن نوشته و از کتب عمده طب شمار میاید بالجمله پس از آنکه کتب بقراط و جالینوس را ترجمه نمودند اطبای اسلام پیروی خیالات و استنباطات این دو دانشمند را کرده و مؤلفات بسیاری تالیف نمودند و از جمله آنان یکی **ابوبکر محمد** بن زکریای رازی است که در فن طب و منطق و هندسه و موسیقی مهارتی بر کمال داشت و طب را از حکیم **ابوالحسن** بن زید طبری صاحب کتاب فردوس الحکمه اخذ کرده بود مطالب مهمه کتب بقراط و جالینوس را جمع کرده در قریب سی مجلد آنها را ایراد نمود و اسم آن کتاب را حاوی کبیر گذاشت و اکنون در میان معاصرین ما شهرت تمامی دارد و از این جهت است که گفته اند علم طب معدوم بود بقراط آنرا ایجاد نمود و مرده بود جالینوس آنرا احیا کرد و متفرق بود رازی جمعش نمود و ناقص بود شیخ الرئیس ابن سینا تکمیلش کرد بالجمله محمد زکریای رازی در سال ۳۲۰ هجری پس از آنکه کور شده بود وفات کرد رحمة الله علیه و در سبب کوری آن چنین مینویسند که در اثبات صناعت کیمیا از برای امیر منصور بن امیر نصر سامانی کتابی تالیف نمود امیر منصور فرمان داد آنچه را که از برای این ادعا از آلات و ادوات و غیره لازم است هر چه زودی مهیا و حاضر کنند تا آنچه ادعا کرده و ضمانت نموده است بعمل بیاورد و چون حکیم عاجز شد فرمودگان منکم که شخص حکیم راضی شود بر تخلید کذب در کتبی که آنها را بر حکمت نسبت داده است پس فرمود تا تازیانه بر سر او زدند و نیز همان کتاب را بقدری بر سرش زدند تا پاره شد و بواسطه این صدمه چشمش آب آورده و کور گردید

پس از رازی شیخ بزرگوار **ابو علی حسین** بن علی بن سینا در بخارا ظاهر شد و چون بر همه حکمای سلف تفوق یافت بشرف الملک شیخ الرئیس ملقب گردید و این دانشمند دارای مؤلفات کثیره است که از جمله آنها کتاب اوسط است که در گرگان تالیف کرده و نیز کتاب قانون و کتاب شفا و نجاة است و بزرگواری او بیش از آن است که در این اوراق گنجد و در سال ۴۲۸ هجری در همدان وفات نمود در صورتیکه مترنم باین بیت بود

ومتنا ولیس لنا حاصل   سوی علمنا انما علم رحمة الله علیه رحمة واسعة کثیرة و بعد از این دو بزرگوار **ابو علی یحیی** بن عیسی صاحب کتاب منهاج ظاهر شد و در این کتاب بترتیب

علی بن فرجان

یعقوب

فاراب

یوحنا

حبیش عبدالرحمن

رازی حکیم ابوالحسن

شیخ الرئیس

ابوعلی

حالات بعضی از حکمای عالیمقدار

حروف تهجی حساب و عقاقیر را در آن ذکر نموده و در سال ۴۹۲ هجری وفات کرد پس از او **ابو الصلت امیه**
بن عبد العزیز بن ابی الصلت اندلسی ظاهر گشت و کتابی در ادویه مفرده تصنیف نمود و در سال ۵۲۹ هجری وفات کرد

ابو الصلت

بعد از شیخ الرئیس فیلسوف بزرگی که در اسلام ظاهر شد **امام فخر الدین رازی** ابو عبد الله محمد بن عمر التمیمی
البکری الطبرستانی بود و در علم اوائل و کلام و معقولات بر همه معاصرین خود تفوق جست و در بسیاری از فنون علمی دارای
تصانیف معتبره است و بر کلیات قانون شیخ الرئیس شرحی نوشته که معروف است و این فیلسوف بزرگ میگوید المرء
مادام حیاً یستهان به ویعظم الرزء فیه حین یفقد در شهر هرات در سال ۶۰۶ هجری وفات کرد رحمة الله علیه

فخر رازی

در این ایام حکمای اسلام علاوه بر تکمیل فنون هندسیه و فلکیه و طبیعیه و منطق و معرفت باحوال حیوانات و نباتات و غیره
در علم کیمیا و تقطیر عقاقیر و تخمیر آنها نهایت ساعی بودند و جد و جهدی بکمال داشتند و در بیشتر ممالک اسلامیه بخصوص
در بغداد که دار الخلافه بود مکاتب و مدارس کثیره و بیمارستانهای عدیده بر پا شده و انواع علوم مذکوره را در آنها تحصیل
مینمودند تا زمان غلبه ترک بر بیشتر ممالک اسلامیه و قتل و نهب و تخریب مدارس و غارت کتابخانه ها بشرحی که در تواریخ مسطور است
و در این مدت یعنی از مائه هشتم تا مائه یازدهم میلادی اهالی اروپا و ممالک غرب در دریای جهل و نادانی غریق شده و در
بدترین حالتی گرفتار بودند و از علوم فلسفه و فلکیه و طبیعیه و غیره بی خبر و اثری از این علوم در میان آنان نبود تا اواخر مائه
یازدهم میلادی که جهة استخلاص اراضی مقدسه از ید مسلمانان اهالی فرنگ اجماع نموده و شروع در جنگ صلیب نمودند که ابتدای
آن در سال ۱۰۹۶ میلادی بود و در این وقت که عساکر صلیب به اورشلیم (بیت المقدس) وارد شده اراضی با خضرت و
نضرت مشاهده کردند بهتر از اراضی خود شان هم از حیثیت زراعت و هم از حیثیت آبادانی و در ممالک اسلامیه تمدنی دیدند
که بر تمدن ممالک اروپا از همه جهة تفوق داشت و ملتفت شدند که سبب این برتری علوم و فنونی است که خلفای عباسیه
مؤسس بوده اند و هم چنین در شهر قسطنطنیه حسن تربیت و تمدن و پیشرفت امور صنایع و تجارت را معاینه دیدند
و همه آنها را از اثر نیک علوم و فنون متنوعه مذکوره دانستند و فهمیدند که بدون اکتساب این علوم و معارف نمیتوان با
عساکر اسلام برابری کرد اول باید کسب معرفت و دانش نمود و تحصیل کرد تا بتوان با دشمن دانا مقابلی نمود و این مسئله
سبب هیجان امرا و ملوک اروپا گردید و علوم و معارف کم کم رو بترقی گذاشته و منتشر گردید و کار آن بجائی رسید که
اکنون مشاهده میکنید و معاینه می بینید و ما مردم مشرق زمین و اهالی ایران بدبختانه پس از آن برتری و دانائی صد مرتبه
پست تر از حالت هزار سال قبل از این مردم فرنگ در خواب غفلت مانده و اسیر جهل و نادانی گشته و در دریای بی علمی
غوطه وریم و هیچ جا از این خواب بیدار نشده و در سبب استخلاص خود نمیکوشیم و جهل و نادانی را عین علم و دانائی میپنداریم
بالجمله در مائه دوازدهم و سیزدهم از تاریخ مسیحی مکاتب و مدارس ملل اسلامیه در همه عالم شهرتی عظیم حاصل
نموده و هر کس طالب فلسفه و سایر معارف بود ناچار از حکمای اسلام که مؤلفات آنها نوعاً بزبان عربی بود میبایست
اخذ کند و از فلسفه ارسطاطالیس اسمی در میان دانشمندان عالم برده نمیشد و در میان فلاسفه اسلام فارابی معتقد به انقراض
انواع شد ولی شیخ الرئیس در رساله خود که به حی بن یقظان (زنده پور بیدار) موسوم است این قول را رد میکند و **یحیی** بن حبش
بن امیرک ملقب به شهاب الدین سهروردی که در علم شعبده مسلم عصر بود معتقد به ازلیة عالم شده و در رساله خود موسوم
به غربة الغربیه حدوث نفس و ما یتعلق بها را اثبات میکند و این حکیم را در سال ۵۸۷ هجری کشتند و هم چنین در همه فرنگستان
بعد از جنگ صلیب و بیداری ملل فرنگ از خواب جهل و نادانی طب منحصر به طب ابن سینا بود و کتاب قانون وی را در تمام
مدارس تدریس میکردند و بزبان لاطینی شرحها بر آن نوشتند و در سال ۸۷۶ هجری مطابق با ۱۴۷۱ مسیحی در عصر لوئی

شهاب الدین سهروردی

حالات بعضی از حکمای علمای متقدم

یازدهم از سلاطین فرانسه انجمن طبی در شهر پاریس برپا شده و مؤلفات فخر رازی را تدریس مینمودند و پیرو قوانین ابن سینا
بودند و همین که فن طباعت در سال ۸۴۰ هجری مطابق با ۱۴۳۶ مسیحی اختراع شد و نوع کتب علمی بنای انتشار گذاشت نسخه‌های
متعدد از قانون ابن سینا بزبان لاطینی چاپ کردند و مدارس بزرگ و کوچک جهت تحصیل فن طب برپا نمودند و مدرسین را
فرهنگ جهت تدریس محصلین در این مدارس برقرار نمودند و در بلاد ایطالیا بخصوص در مملکت ناپل انتشار معارف بیشتر
از سایر ممالک فرنگ بود و بتدریج طب ابن سینا را که مختلط با بعضی اوهام و تخیلات بود و مرکب با برخی مطالب تنجیمی
تنقیح کرده و تلخیص نمودند بخصوص در شهر توسکولوم (فراسکاتی) **لورانت** نام در سال ۱۴۷۲ مسیحی مطابق
۸۷۷ هجری بیشتر از سایرین در تهذیب و تخلیص طب از اوهام باطله و ترقی آن بدرجه کمال سعی و کوشش نمود و هم چنین در
سایر فنون معارف نیز حکمای بزرگ و دانشمندان سترگ در سایر ممالک فرنگ ظاهر شدند چنانچه در هولاند در سال
۱۵۹۶ مسیحی مطابق با ۱۰۰۵ هجری شخصی از فضلا اسفر متولد شد مسمی به **کارتسیوس** و طایفه که پیروی این
شخص را مینمودند **کارتسیانی** نامیده شدند و این شخص در تحصیل علوم اجتهادات کرد و معقولات طبیعی را
حمل بر تجربیات و تفحصات نمود و قیاس را در آنها دخالت داد و آنها را موافق قوانین هندسیه موزون کرد و اختراع اسلوب
جدیدی نمود مخالف با اسلوب متقدمین و بیشتر مردم پیروی این شخص را کرده و در فلمنک و فرانسه و انگلیس و اکثر ممالک
در زمانی شهرتی تمام یافت

بعد از کارتسیوس در سال ۱۶۳۲ مسیحی مطابق ۱۰۴۲ هجری در شهر امستردام پای تخت هولاند **نادیکتوس**
نام ظاهر شد که در اول متدین بدین یهود بود و بعد نصرانیت را اختیار کرد و در آخر وجود الوهیت را منکر شد و مبادی
فلسفه کارتسیوس را بطریق هندسی مبرهن نمود

طولی نکشید که بواسطه ظهور معلم معروف **اسحق نیوتن** فلسفه کارتسیانی بکلی باطل گردید و این دانشمند
که از حکمای انگلیس است در سال ۱۶۴۲ مسیحی مطابق ۱۰۵۲ هجری متولد شد و فلسفه ان بکلی مخالف با فلسفه کارتسیوس
میباشد زیرا که کارتسیوس میگوید مادامی که معرفت باحوال علل حاصل نشود نمیتوان فحص از مفاعیل طبیعی نمود و
برخلاف نیوتن میفرماید از معلومات و مفعولات طبیعی باید پی بحقیقت علل برد و ترقی بحالت علل حاصل نمیشود
مگر از مفاعیل طبیعی و بر وجه اطلاق فیلسوف نمیتواند تعیین علت کند مادامیکه حقیقت آنرا مبرهن نکرده باشد یا برهان
عقلی و یا باختبار حسی و بواسطه این قاعده که نیوتن وضع کرد تخیلات کارتسیوس بکلی باطل گردید و انواع اسالیبی که این
دانشمند در مبادی هندسی و علوم نظری وضع کرد مقبول عامه علما و فضلا گردید بنحوی که اکنون کسی نیست که انکار
کند مبادی که این دانشمند در علوم تجربیه حسیه و مساحت و جبر و مبادی هندسه فلسفه وضع کرده است و در حالات
این فیلسوف چنین روایت میکنند که روزی در زیر درخت سیبی خوابیده بود دید یک دانه سیب از درخت ساقط شد بر زمین
افتاد و از سقوط آن قوه جاذبه عالم را که موجب انتظام تمام عالم است دریافت کرده و پی بحقیقت آن برد

در همین زمان یعنی در سال ۱۶۴۶ مسیحی مطابق ۱۰۵۶ هجری در ژرمانیا **بکوتوفردوس غولیلموس**
لیبنیتسیوس در شهر لیپسیا متولد شد و بسیاری از مبادی فلسفه سکولاستیکی را طرح کرد و بیشتر
قواعد آنرا اصلاح نمود و آنچه از این قواعد مغلق بود و بصور مختلطه بیان شده واضح و آشکار کرد و الفاظ لغویه
معنی را که متقدمین بیان کرده بودند بیرون نمود و بجای آنها اسلوبهای هندسی برقرار کرد در خصوص صادر منطق
و علوم طبیعی مطالب را به عبارات کافی وافی بیان نمود و عیبی که در بیانات این دانشمند است قیاسات آن میباشد

لورانت

کارتسیوس

نادیکتوس

نیوتن

غولیلموس

که بیشتر از لازم قیاس کرده و طایفهٔ **لیبنسیانی** از فلاسفه گرد و ما نیز شهرت دارند و مخصوصاً در علوم طبیعی اشتهار و شأن بیشتر است منسوب باین دانشمند میباشند از جملهٔ آنان یکی **بولفیو** است که در همهٔ اقسام فلسفه و هندسه علامه دارای تالیفات کثیره است

بولفیو

در سال ۱۴۷۳ مسیحی (۸۷۸ هجری) در شهر تورنتوم از بلاد لهستان معلم معروف **کوپرنیک** متولد شده این فیلسوف اول کسی است از حکمای مغرب که معتقد بحرکت ارض و سکون شمس میباشد

کوپرنیک

در سال ۱۵۶۴ مسیحی (۹۷۲ هجری) **گالیله** فیلسوف معروف ایطالیائی متولد شد و این دانشمند که در علم حساب و فیزیک و نجوم کمال مهارت را داشت اول کسی است که تلسکوپ (دوربین) را در اجرام سماوی استعمال نموده و ثابت کرد که زمین بدور شمس دوران مینماید در سال ۱۶۴۲ میلادی (۱۰۵۲ هجری) وفات نمود

گالیله

از جمله معارف متاخرین از اطبای فرنگ یکی **بیشا** است که در سال ۱۷۷۱ میلادی مطابق با ۱۱۸۵ هجری در فرانسه متولد شد و این دانشمند که سی و یک سال بیشتر عمر نکرد و تشریح عمومی را اختراع نموده در ۱۸۰۲ میلادی (۱۲۱۷ هجری) وفات کرد و از حکمائی است که در راه علم شهید شده و دیگری **کلود برنارد** است که در سال ۱۸۱۳ میلادی (۱۲۲۹ هجری) متولد شده و در حقیقت مخترع و مکمل علم فیزیولوژی است و در این مائهٔ اخیر یعنی مائهٔ نوزدهم مسیحی عده حکما و دانشمندان در هر علم بقدری زیاد است که در شرح حال آنان کتابها باید تالیف نمود

بیشا

کلود برنارد

باری چون نیک بنگریم و در حالات حکما و دانشمندان و امرا و سلاطین مغرب زمین بدقت غور رسی نمائیم معاینه می‌بینیم که چند چیز است که سبب انتشار علوم و معارف و تکمیل تمدن در ممالک آنها شده اول ثبات رای حکما و دانشمندان در مطالب فرضیه خود مثل آنکه **گلیوم هاروی** طبیب انگلیسی که در سال ۱۵۷۸ میلادی (۹۸۶ هجری) متولد شده در سال ۱۶۱۹ بخیال دوران دم در بدن انسانی افتاد و مدت سی سال مشغول باین خیال بود و امتحانات و اختبارات میکرد تا در سال ۱۶۲۸ که نهایت وثوق را در خیال خود حاصل نمود آنرا اظهار کرده و منتشر نمود دوم اتفاق کلمه و اتحاد رای و اجماع دانشمندان در مسائل علمیه بدون ایراد اغراض شخصی چنانچه **ژلبیر** طبیب ملکهٔ انگلیس در سال ۱۴۶۷ مسیحی (۸۷۲ هجری) قوه الکتریسته را کشف نمود و دانشمندان بعد با رای ثابت پیروی او را کرده و در فواید و خواص آن تفحصات چند نموده تا در سال ۱۸۴۴ مسیحی (۱۲۶۰ هجری) تلگراف را اختراع کرده و فواید بسیار در امور تمدن از آن حاصل نمودند و هم چنین **پاپن** دانشمند فرانسوی که در سال ۱۶۴۷ مسیحی (۱۰۵۷ هجری) متولد شده در سال ۱۶۹۰ (۱۱۰۲ هجری) آلات بخاری را اختراع کرد و دانشمندان بعد پیروی او را نموده و کار را بجائی رسانیده‌اند که اکنون مشاهده مینمائید این همه کارخانجات و کشتیهای بخار و راه آهن و غیره که فایده آنها در امور تمدن بیش از آنست که بتوان شرح داد اختراع نمودند سیم ترویج سلاطین و امرا و ولاة را نیز در پیشرفت علوم و معارف و انتشار آنها مدخلیتی بکمال است و تا آنان از حکما و دانشمندان ترویج نکنند و اسباب اشتیاق آنها فراهم نیاورند معارف پیشرفت نکرده و امور تمدن تکمیل نمی‌یابد چنانکه **ادوارد ژنر** که در سال ۱۷۷۶ مسیحی (۱۱۹۰ هجری) متولد شده کوبیدن آبله گاوی (واکسین) را اختراع کرد دولت انگلیس ۳۰ هزار لیرای استرلینگ معادل با صد و پنجاه هزار تومان پول خالص ما را با او انعام کرد با آنکه کوبیدن آبله رسمی از سال ۱۷۱۳ مسیحی (۱۱۲۵ هجری) در میان مردم منتشر و شایع بود

گلیوم هاروی

ژلبیر

پاپن

ادوارد ژنر

بحمد الله در مملکت ما شاهنشاه شهید سعید **ناصرالدین شاه شاهنشاه قاجار** انار الله برهانه که در سال ۱۲۴۷ هجری (۱۸۳۱ میلادی) تولد یافته و در سال ۱۳۱۳ هجری (۱۸۹۶ میلادی) شهادت یافت و یکی از دانشمندان

شاهنشاه شهید سعید ناصرالدین شاه

ذکر مفاخر ایام شاهنشاه شهید سعید و شرح حال از بعضی حکمای معاصر

در تاریخ شهادت اولعاش سعید و مات شهیدا گفت در انتشار علوم و معارف و تکمیل امور تمدن در مدت چهل و نه سال
سلطنت خود کوتاهی نفرموده و حکما و دانشمندان را همیشه گرامی داشته و انعامها میفرموده و خلعتها میداد چنانچه در سال سوم
سلطنت خود یعنی در سال ۱۲۶۷ هجری (۱۸۵۰ میلادی) بنای مدرسه مبارکه دار الفنون را گذاشته و از ممالک اروپ حکما و
دانشمندان چند اجیر کرده و جهة تدریس در این مبارک بنا حاضر ساخت و حکم فرمودند تا ابنای رجال و امرا و شاهزادگان دار
الخلافه در این مدرسه حاضر گشتند و نیز به ولات و حکام ممالک ایران فرمانها صادر کرد که هر یک از ابنای دانشمندان و زادگان
که دارای طینت پاک و استعداد فطری باشند روانه دار الخلافه نمایند و علاوه بر فنون طبیعی و ریاضی از قبیل حساب و هندسه
و جغرافی و جبر و فزیک و کیمیا و تشریح و فزیولوژی و تاریخ طبیعی (معرفت الارض معرفت النبات و معرفت الحیوان) و پاتولوژی
(علم امراض داخله و خارجه) و تراپوتیک و دواسازی و علم معدن و راه سازی در فنون حربیه از قبیل علوم متعلق بتوپخانه
و پیاده و سواره و غیره و غیره مشغول تحصیل گردند و پس از تکمیل تحصیل در راه خدمت بدین دولت حاضر باشند و
خود آن اعلیحضرت به نفس نفیس همایون در سالی چند نوبت تشریف فرمای این مبارک دبستان شده و شاگردان را در حضور
اقدس از دفع امتحان مینمودند و هر یک را علی قدر تحصیلاتهم انعامها میفرمود و خلعتها میداد و بیشتر اوقات با جدی وافی و جهدی
کافی در تشویق آنان میکوشیدند و از هیچگونه مرحمت و لطف مضایقه نمی فرمود و دریغ نمیکرد و از جمله حکما و دانشمندان که
جهة تعلیم علوم طبیعی احضار فرموده بود یکی **دکتر پولاک** نمساوی معلم علوم متعلق بر طب و دیگری **فوکتی**
معلم علوم طبیعی و دیگری دانشمند بی نظیر **دکتر طولوزان** فرانسوی که پس از دکتر پولاک معلم علوم متعلق به
طب گردید و پس از چندی بریاست اطبای حضور و طبابت مخصوص آن اعلیحضرت مفتخر آمد و بعد از شهادت آن شاهنشاه
شهید سعید تا چندی در این دار فانی زیست کرد و در شهر صفر ۱۳۱۱ هجری (۱۸۹۷ مسیحی) درگذشته وفات نمود بالجمله برحسب
فرمان آن شاهنشاه شهید سعید نور الله مضجعه در سال ۱۲۷۵ هجری (۱۸۵۸ مسیحی) چهل و دو نفر از شاگردان این دبستان
مبارک را که از عهده تحصیل بخوبی برآمده و گوی سبقت از همگنان ربوده جهة تکمیل تحصیل در فنون شتی بریاست عبد
الرسول خان نواده مرحوم حاجی محمد حسین خان صدر اعظم اصفهانی روانه پاریس پای تخت دولت فرانسه نمودند که در
مدارس علمیه آن شهر تحصیلات خود را تکمیل کنند و از جمله آنان پنج نفر جهة تحصیل علوم متعلق به طب و یک نفر مخصوص
بعضی از شعب طبیعی از قبیل فزیک و کیمیا و دواسازی و غیره بود و یکی از آن پنج نفر میرزا علینقی پسر آقا اسمعیل پیشخدمت باشی
سلام (جناب جلالتماب حکیم الممالک و والی مشار السلطان که اکنون در بغداد بسمت قونسولگری دولت علیه تشریف دارد)
و دیگری میرزا رضا پسر میرزا مقیم مستوفی علی آبادی (معلم این بنده مصنف) و سومی میرزا حسین پسر میرزا احمد طبیب استاد و
چهارمی میرزا عبد الوهاب کاشانی و پنجمی میرزا آقا بزرگ نواب و شخص ششم میرزا کاظم پسر میرزا احمد محلاتی (نیز معلم این
بنده مصنف)

میرزا رضا پس از فراغت از تحصیل در سال ۱۲۷۷ هجری (۱۸۶۰ میلادی) روانه دار الخلافه شده و پس از تشرف
بخاکپای فرخنده سای اشرف اقدس اعلی چند سالی در دار الفنون و فارس در خدمت نواب مستطاب اشرف ارفع شاهنشاهزاده
معظم سلطان مسعود میرزای یمین الدوله (ظل السلطان) ادام الله اقباله مزیت و در سال ۱۲۸۳ هجری (۱۸۶۶ میلادی)
برحسب فرمان همایون شاهنشاهی بمعلمی علوم متعلق بر طب در مدرسه مبارکه دار الفنون سرافراز گشت و کمال جد و
جهد را در تعلیم علوم و معارف و تربیت شاگردان خود داشت تا در سال ۱۲۹۴ هجری (۱۸۷۷ میلادی) روح پر فتوحش
از این دار فانی بعالم باقی شتافت رحمة الله علیه رحمة واسعه

فوکتی

دکتر پولاک

دکتر طولوزان

جناب والی

میرزا رضا

میرزا کاظم

ذکر حال مصنف کتاب

میرزا کاظم

میرزا کاظم نیز پس از فراغت تحصیل در سال ۱۲۷۸ هجری (۱۸۶۱ میلادی) روانه دار الخلافه شده و بعد از بوسیدن
عتبه علیه مورد تفقدات همایونی گشته بمعلمی علوم طبیعی دار الفنون مفتخر گردید و چندین سال با کمال مراقبت مشغول
تدریس فیزیک و کیمیا و دواسازی بود و چون علاوه بر فنون طبیعی در علوم ادبیه مهارتی بکمال داشت و شعر را نیکو می
سرود و از شعب فلسفه متقدمین آگاه بود اصطلاحات چندی در علوم مذکوره وضع نموده که اکنون در میان دانشمندان
و فرهنگان معمول و متداول است و در ترجمه کتب علمیه فرانسه بزبان فارسی عموم دانشمندان پیروی او را میکنند و
هرچه میدانند از وی میدانند و در حقیقت میتوان گفت که اول شخص مترجم این عصر او است تا در سال ۱۳۱۳ هجری
(۱۸۹۶ میلادی) در گذشت و روح پر فتوحش بجانب جنان خرامید و تولد این دانشمند در سال ۱۲۵۰ هجری (۱۸۳۴
میلادی) بوده اللهم ارحمه واحشره مع محمد و آله الطیبین الطاهرین

مصنف کتاب

اقل الخلیقه بل لاشیء فی الحقیقه خادم الحکماء چاکر آستان ملایک پاسبان شاهنشاهی **علی اکبر** بن محمد حسن بن علی اکبر
بن محمد علی بن محمد کاظم بن ابو القاسم بن محمد کاظم بن الحکیم الطبیب میرزا سعید الشریف غفر الله لهم وحشرهم مع ساداتهم محمد و آله
الطیبین الطاهرین مصنف این کتاب و مؤلف این خطاب در شرح حال خود چنین مینگارد که مولد من بنده شهر گواشیر که سه
مملکت کرمان در ماه ربیع اول سال ۱۲۶۳ هجری (۱۸۴۶ میلادی) بوده و از خانواده هستم معروف بصناعت طب و
مادرم صبیه مرحوم شهید سعید ملا محمد کوهبنانی که از معارف علما و عرفای آن دیار بوده در اوایل زندگانی پس از تحصیل
مقدمات و ادبیات مشغول بتحصیل حکمت الهی و فلسفه بودم و چندان مایل و راغب بر فنون طبی که خانواده ام معروف
بان صناعت اند نبودم مرحوم محمد اسمعیل خان وکیل الملک که در آن اوان حاکم مملکت کرمان بود بر تحصیل طب مجبورم کرد
و پس از چند سالی که در نزد پدر بزرگوار در فن نظری و عملی طب تحصیل کرده روانه دار الخلافه نمود تا در مدرسه
مبارکه دار الفنون این فن شریف را تکمیل نمایم در اوایل سال ۱۲۸۳ هجری وارد دار الخلافه و در مدرسه مبارکه داخل
شدم و در خدمت معلمین این دار العلم بخصوص استادان بزرگوار آن میرزا رضای دکتر و میرزا کاظم محلاتی زبان فرانسه
و تشریح و فیزیک و شیمی و تاریخ طبیعی و فیزیولوژی و ترابوتیک و دواسازی و جراحی و کحالی و غیره را بقدر وسع خود
تحصیل نمودم و پس از چند ماه تحصیل در این دبستان سمت خلافت استاد بزرگوار خود را حاصل نمودم و در سال
۱۲۸۵ از جانب اولیای دولت ابد مدت مأمور بسرپرستی فوج مهندس و مداوای مرضای آن گردیدم و در سال ۱۲۹۰
که موکب همایون شاهنشاه شهید سعید از سفر اول فرنگ مراجعت فرمود و ببعضی بیمارستانهای فرنگ حکم بتأسیس
بیمارستانی نمود من بنده مأمور آن شدم و در تأسیس آن زحمتها کشیدم و در سال ۱۲۹۸ که از ریاست بیمارستان
دولتی استعفا کردم در خدمت مرحوم حاجی میرزا حسین خان سپهسالار اعظم روانه مملکت خراسان و آستان بوسی
آستان مبارک حضرت ثامن الائمه و ضامن الامه علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحیه والثنا شدم و در آن شهر مقدس
برحسب اراده سپهسالار اساس بیمارستان رضوی را که استحکامی نداشت و در تحت قانون نبود منظم کردم و در
اوایل سال ۱۲۹۹ مجددا وارد دار الخلافه شده و مدتی مشغول معالجه و مداوای عموم مرضای این پای تخت و خدمت
بر ابنای وطن بودم و در این مدت همواره از مراحم و الطاف مرحوم مغفور میرزا یوسف مستوفی الممالک و صدر اعظم اعلی
الله مقامه و رفع فی الخلد اعلامه متشکر بودم تا پس از فوت آن مرحوم در سال ۱۳۰۳ هجری برحسب احضار نواب مستطاب
اشرف ارفع امجد والا شاهنشاهزاده اعظم ظل السلطان روانه اصفهان بهشت نشان شده و دو سالی در آن شهر در
خدمت شاهنشاهزاده معظم بسر بردم و در اواخر سال ۱۳۰۹ و اوایل ۱۳۱۰ که مرض وبا در شهر دار الخلافه و باقی شد

توقف

توقف در شهر مداوای مرضا را اختیار کرده و با خود گفتم طبیبی که از وبا فرار کند مانند صاحب منصبی است که از جنگ فرار کرده باشد لهذا با کمال قوت قلب قریب دو ماه شب و روز آنی نیاسودم و مشغول مداوا و معالجه عموم مرضا بودم و از آنچه لازمه خدمت به ابنای وطن بود بهیچوجه کوتاهی ننموده و فروگذار نکردم و در همان سال بر حسب فرمان اعلیحضرت اقدس شهریار عادل و خسرو باذل شاهنشاه شهید سعید ملازم رکاب همایون گردیدم و در سلک خدام آستان مبارک منسلک شدم و نهایت لطف و مرحمت را از آن شاهنشاه عادل باذل در سفر و حضر دیدم و درجه محرمیتم بپایه رسید که محسود امائل و اقران گردیدم خداوند روح پر فتوح آن شهریار دادگر هنرپرور را در درجات عالیات بهشت با محمد و آل محمد صلوات الله و سلامه علیهم محشور فرماباد

سیومین گفتار

در غرض از تصنیف این کتاب مستطاب

در اواسط سال یک هزار و سیصد و یازده هجری که در رکاب شاهنشاه شهید سعید نور الله مضجعه بشکارگاه جاجرود بودم شبی یکی از دوستانم گفت در این ایام که دانشمندان فرنگ شیمی الی را اختراع کرده‌اند همه روزه ترکیب جدید و دوائی تازه مهیا نمایند و ترتیب میدهند و اطبای مملکت ما نه از ماهیت آن دوا اطلاع دارند و نه خواص و مقدار شربت و مضار آن را میدانند و علی العمیا این قبیل دواها را استعمال کرده و نفوس محترمه را که ودیعه پروردگارند در معرض اتلاف می‌آورند و علاوه بر آنچه در بعضی کتب ما از قبیل تحفه حکیم مؤمن و مخزن الادویه و بعضی دیگر قرابادینها در ماهیت و خواص ادویه مفرده نوشته‌اند ناقص و مطابق با واقع نیست و هیچ گاهی را نمیتوان موافق صفاتی که از آن نوشته مطابق با خارج نمود چه شود که کتابی در ماهیت و خواص و مقدار شربت و مضار همه ادویه و عقاقیری که در این زمان معمول به اطبای کره ارض است بنویسی و از خود یادگاری بگذاری و خدمت بزرگی بعالم تمدن کرده باشی و همه آن ادویه را از مفرده و مرکبه بعدد اسم مبارک حضرت امیر المؤمنین یعسوب الدین علی بن ابی طالب علیه الصلوة و السلام در یک صد و ده باب مندرج سازی گفتم این مطلب بسی سهل است چه رسول اکرم صلوات الله و سلامه علیه فرموده انا مدینة العلم و علی بابها منم شهر علم و علیم در است درستی این سخن قول پیغمبر است چون مسلم باشد که شهر علم رسول اکرم و علی باب آن شهر است و در هیچ شهری نمیتوان داخل شد مگر از باب پس باب شهر علم طب که عقاقیر و ادویه بود یک صد و ده بیش نخواهد بود چه عدد اسم مبارک آن حضرت یک صد و ده است و همه امراض و علل نوع بشر را بواسطه این باب مداوا میتوان کرد یکی از حضار بطور سخریه گفت این التزام محال و غیر ممکن است چه عدد ادویه مستعمله در طب از مفرده و مرکبه شاید بیست و نه یا ده هزار باشد چگونه میتوان آنها را در یکصد و ده باب مندرج ساخت گفتم من در این باب بباطن آن بزرگوار متوسل میشوم و شروع در آن میکنم و امید دارم از یک صد و ده بیش نشود و از آن روز شروع در تصنیف این کتاب مستطاب کردم تا بحمد الله و حسن توفیقه در ماه رمضان سال یکهزار و سیصد و چهارده هجری باتمام رسید و تمام ادویه مفرده و مرکبه مستعمله در طب از قدیم و جدید بترتیب حروف تهجی در یکصد و ده مندرج شد و این نیست مگر از اعجاز آن بزرگوار صلوات الله و سلامه علیه ابد الابدین و دهر الداهرین

چهارمین گفتار

در فهرست کتاب و بیان مطالب مندرجه در آن

بوشیده

پوشیده نباشد که در این کتاب ادویه را باسم اشهر عنوان نموده و اسامی فارسی و عربی و یونانی و لاطینی و فرانسه آنها را ذکر
نموده‌ایم و نوعاً مصنفین قرابادین در بیان عقاقیر دو سبک اختیار نموده‌اند بعضی ادویه را بترتیب حروف ذکر کرده و
برخی موافق خواص تراپوتیکی آنها را بر چند گروه نموده مثلاً ادویهٔ جرحته ادویهٔ مقویه و ادویه محرکه و ادویه مسکنه و ادویهٔ ضد
تشنج و غیره و هر گروهی را در بابی بیان نموده‌اند و ما در این کتاب سبکی اختیار نموده‌ایم که جامع هر دو سبک است اولاً موافق
خواص تراپوتیکی و تبابتیکی ادویه را بچند نوع تقسیم نموده‌ایم و در هر نوعی آن دوائی که در این خاصیت قوی و اکثر الاستعمال
تر بوده عنوان قرار داده و سایر ادویه مشابه از آن را بعد بیان کرده‌ایم ثانیاً در بیان این ادویه ترتیب حروف تهجی را اختیار نموده
ایم مثلاً در حرف الف ابتدا آهن را در درجهٔ اول ذکر کرده و در همان درجه مغنیسا را که نیز از ادویه جرحته بدن است بیان نموده
ایم و در درجهٔ دوم ابتدا ایپکا را بیان کرده و بعد سایر ادویهٔ مقیئهٔ نباتی را ثالثاً علاوه بر ذکر ماهیت و صفات تبابتیکی عقاقیر
و خواص فیزیولوژی و تراپوتیکی و طریقهٔ استعمال آنها را در امراض و مقدار شربت هر یک از آنها در ضمن هر یک از سموم توکسیکو
لوژی (علم سموم) و نیز مواد مانعة الجمع هر یک از ادویه را بیان کرده‌ایم رابعاً تمام ترکیبات هر یک از ادویه و صفات کیمیائی
و طریقهٔ ساختن و نسخه‌های متداول آنها را علی التفصیل بیان نموده‌ایم خامساً در ضمن بعضی از ادویه بمناسبت مقام
شرحی از بعضی از امراض و علامات و دفاع و طریقهٔ تشخیص و طریقهٔ مداوای آنها را ذکر نموده‌ایم مثلاً در ذکر کنکینا حمیات
بقول لکلی و حصبات متداول در ایران را مفصلاً ذکر کرده‌ایم سادساً طریقهٔ اجرای بعضی اعمال را در ضمن ذکر بعضی از ادویه
کما ینبغی بیان نموده‌ایم مثل آنکه در ذکر کلوروفورم طریقهٔ بیهوش کردن و سوانح محتمل العروض در این عمل را مفصلاً ایراد
کرده‌ایم سابعاً ترتیبی که در ایراد ادویه در یکصد و ده درجه اختیار کرده‌ایم از این قرار است

حرف الف

در اول آهن و مغنیسا و محصولات آنها و طریقهٔ اثبات وجود آهن در خون و بیان گلبول در درجه دوم ایپکا و محصولات آن و
گیاه پاراگوایا و اسارون و اپومورفین و اپوکودئین و اپوسنتوم کانابینوم در سوم اتر و اتر سولفوریک و سایر اقسام
اترها و عوامل فاقد الحس موضعی و کوکا و کوکائین و تروپوکوکائین و ثوودلسپال در چهارم ارداتی (کچوله) و بافلای
سنت انیاک و اوپاس تیوته و استریکنین و بروسین و سماق سمی در پنجم ارسنیک و محصولات آن و کلسیوم و باریوم در
ششم ادسکاوانجره در هفتم اذربن و باقلای کالابار در هشتم استروفانتوس و ادونیس و ادونیدین و اسپارتئین و ذنت
(گل طاووسی) در نهم اسید بقول لکلی اسید استیک (جوهر سرکه) و اسید سیتریک (جوهر لیمو) و اسید طرطریک
(جوهر طرطیر) و اسید لکتیک (جوهر قراقروت) و اسید کربونیک و آبهای گازدار مصنوعی و لیموناد و تمشک و گوزیل
و غوره و انگور و فرامبواز و انار و زرشک و گیلاس و فرنگ و توت سفید و سیاه و سیب و به و سرکه و پنیرمایه در دهم افسنتین
و بومادران و قیصوم و تودری (قدومه) و تودری وحشی و زبان گنجشک و ون و در یکتامکرت و موید در یازدهم اقسام
آکونیتون و آکونیتین در دوازدهم اوکالیپتوس و هوکس و بید و سالیسین و فلوازیدین و اسکولین و تولیپیر و ذلسیموم
و ذلسمین و بابس و اسپید و سپرمین و اسید کرپوافوتیک در سیزدهم امانیاک و محصولات آن و نوشادر در چهاردهم
انتیمون و محصولات آن در پانزدهم انغوزه و اشق و انزروت و جاوشیر و سکبینج در شانزدهم انیسون و زیره کرمانی و
زیرهٔ سبز و رازیانه و شوید و گشنیز و آنژلیک و جعفری و زاپول و شوکران و شوکران کبیر و سیکوتین (کونیسین) و شوکران
مائی

حرف با

در هیفدهم بابونه رومی (شیرازی) و بابونه منتن و عاقرقرحا و جیرپادر اقحوان
در هیجدهم بادرنجبویه و حاشا و نعناع و نعناع فلفلی و پودنه و مانتول و اولئین و لوند متعارفی و لوند کبیر و اسطوخودوس
و اکلیل الجبل و مریم نخودی و زوفا و کاذیون (بلوط الارض) و اسکوردیوم و فراسیون و لبلاب و مرزنجوش و

اسانس

فهرست کتاب

اسانس بقول کلی د نولسم بوداتها واسید بوریك و بوره د یویشتم بروم و برومورها واتر برومید ریك د دویشتم یکم
بلادن واتروپین وتا بوره و بنج وتنباکو وهیوشیامین وبنکوتین وجهرګاه وکاکنج وپاسمن بری و ناجوبری وسیب زمینې
وبادنجان وپښې و د ډبوازیا میوبود وئید و د واکونیتوم فونیدوم وبنکودم (عنب الثعلب مجنن) وسولانین وماهي زهره
وبیکرو توکزین د دویشتم دویم بیسموت ومحصولات ان وبیسمال وادول و د دماتول حرف پ
د دویشتم سیوم پیتون واستینه وګوښت وخون وشیرو شیر بېده دکومیر وشیر مصنوعي د دویشت وڅلورم پیسین
وکاریکا پاپایاو پاپائین و د پاستازومالتین وانګلوبین وپانکراتین د دویشت وپنځم پاسیوم وپاس و نیترات پتاس
ونیترات سود وشوره وکلورات پتاس وکلورات سود وکربونات پتاس وکربونات سود وبیروات سود وبنزوات
کلسیوم واهك وکلتاهك وکلتان سود وساکارو کالی وکربونات منزي وانترا کوکالی وفولګوکالی د دویشت و
شپږم پود وفلین وبیان عوامل مسهله بقول کلي او اثرات پوتیکي انها واستعمال انها د امراض وکاسکاراسا کرادا وپود وفلوم
پلتاتوم د دویشت وهفتم پر سیاوشان وبنفشه وبنفشه فرنګي وپولیګالاو واسن (زنجبیل شامي) واشنان وازدبو
وکلا پاساپونارپاو لیکن وبعضي نسخه های سعدي ومنعث حرف تا
د دویشت هشتم تربانتین واشانسران وداتانج ودفت سفید ودفت بود ګوني وسقرالمي وکوپا هو وترپین وترپینول
وبلسان ګو وګوم د دویشت ونهم تریاك وکوکار ومورفین وکودئین ونرسین وشقایق وکاهو ولاکوکاریوم وتریاك
وکاهوی سمي وکنب (شاهدانه) وحشیش وپاپالدهید وهیدرات دوکلرال وکروتون کلورال وکلوډالامید
وکلودالوزومتیلال واورتان وپیوپیلامین وسولفونال وهیپنون وتترونال وهیدرات امیلن د دیرشم تلین
وفناسیتین وانتي پیرین واپولیزین وسالیپیرین وکانیرین ولاکوفنین ومتاستین واکزالژین وفوکول وپیرودین
وانتي فبرین وبنزانیلید وهیپنال ونیخ وغسولاب سرد (ابزن سرد) د دیرش سرد د دیرشم یکم تتن واسید پیروګلیك
دماذو وکاته هندي ودانانبادکینو وخون سیاوشان وګوادانا ومورتیا واقاقیا وګل سرخ وسنجد وسیناروډون
وبرګ وپوست ګرد و ود یشه انجبار وعنب الدب واذان الحمار وحشیشة الجرب وانګوستو رصادق وادل میرتیل
(ذالزالك) د دیرشم دوهم تیلول وشنوپودیوم وهوفاریقون وملیلو (اکلیل الملك) وبهارنارنج وخمان کبیر
(راعطي) وخمان صغیر حرف جیم د دیرشم سیوم جلب وسقمونیا (محموده) وتربد سوالیل
وجموکان وکالادانا د دیرشم څلورم جند ومشك وعنبر وکهربا د دیرشم پنځم جنطیانا وقنطوریون وکانشالا ګواد
شبد ذابي وکاسپاو سیماروبا وکولومبو وبلوط وذیتون واسکولوسن د زهره ګاو وبولدو د دیرشم شپږم جوه
وترکیبات ومحصولات ان حرف حا د دیرشم هفتم حسن لبر وبلسان پر و ومیعه لبکید
امباد ومصطکي وکند ر ومقل ومرهکي د دیرشم هشتم حنظل وقثاء الحمار والا ترین وخباد وفاشرا
حرف خا د دیرشم نهم خربق سیاه خربق منتن خربق سبز خربق مشرق ذمین خربق سفید د څلوېښتم خیاد
شنبر وتمر هندي والو وعسل وشیرخشت وترنجبین ومنبت ومداد ای ادوان شربته د د دفع قولنج نقاشان
حرف دال د څلوېښتم یکم دارچیني وسلیخه وپوست کاسیا لینیا وملاباتروم وجوزبوا و
لبساسه وپوست وتنیرو د بادیان خطائي وکاسکادیل ودونیل وقرنفل وګل میخك وهیل وماهنګ وذذنباد
وخولنجان وذذد دچوبر واګرتي کي وذنجبیل وفلفل سیاه وفلفل سفید وپیپرین وکاوا وفلفل فرنګي وبیمان
وغاد وذداوند وذداوند دیرذیني وذداوند طویل وذداوند مدحرج والکل (عرق شراب) وشراب اقسام

شرابها واتو ونانتیك وحوادث واکسیژن در چهل و دوم درمنه ترکی وسنتونین وموسی وکوس واسید الحینی استامینیك

در چهل و سیوم دندوا پودر (ازول کبیر) وبیدانجیر ساکاد ودکاذین وحشیشة العطار دو تویپك سولفو بیسیر

وبیدانجیر امریکائی واد ونیمین در چهل و چهارم چهادم دیژیتال و دیژیتالین وموکرو مادچو بر واسپاداذین وخربق امریکائی

وطریقه استفراغ دم ورذالو در چهل و پنجم ذراریح و ذنسانك وکانتاریدین و حرف ذال

حوادث وکی داقسام ان واسیدازوتیك (جوهر شوره) واسیلگر ومیك وبی کروماث پتاس وخردل سپاه وخردل

سفید وسیر وپیاز وگندنا وپیاز کوهی وسیر کوهی دافنو گادو ومازریون وفرفیون دتاپسیا ورود ولیس واوفود

باپیلو لیفرا وماميران در چهل و ششم دفود وکوکلشادیا وجوجر وجوجرابی و حرف را

جرجر بستانی وجرجیر مکزیکی وجرجیرپا وکلم وشلغم در چهل و هفتم روی کلهوم ومحصولات وترکیبات نهادر

چهل و هشتم ریوند وسایگینا در چهل و نهم زاج سفید والومین وسایر محصولات حرف زا

الومین والومنول در پنجاهم زعفران وزاهل وسداب در پنجاه و یکم زابوراندی و حرف ژ

پیلوکارپین وگیاك در پنجاه و دوم سرب ومحصولات ان در پنجاه و سیوم حرف سین

سرخس وکوسو وتخم کدو وکامالا وپوست دیشه وساقرانار وپلیتیرین وقلع واقسام تنبا وکیفیت تولاد ومداوای ان

وبسفایج در پنجاه و چهارم سگر گوتره ومحصولات ان ودوسرو ادگوتیتم وادگوتینین ودوش حمی در پنجاه و پنجم

سنا وزیرون وگرانتول در پنجاه و ششم سنبل الطیب (سنبل هندی) وسنبل الطیب کبیر ونارد واسید والریانیك

ووالریانات امانیاك ودهن فرادکادپوت وسیلن حرابی وشنوپود در پنجاه و هفتم سپانونن واسید سپانید

دیك وتیل پرسی وسپانودیتا سیوم وسپانودیق وباداموبادام تلخ وغار گیلاسی وخزهره

حرف شین در پنجاه و هشتم شاردون وباداورد وشاردون مادی وشاردون بو اسیری وکنگر وسکاعی

ذادتیشو (کنگر بستانی) در پنجاه و نهم شاهتره ولوف واقسام حماض وبابکوده در شصتم شمشاد در شصت و یکم شنك

واسید سالیسیلو واسید سالیسیلیك وسالیسیلات سود وسالیسول وسالوفین وکائنسا وبالوتا وشیما فیلا و

گولتریا در شصت و دوم شیرین بیان وخطمی وخبازی وپنیرك در شصت و سیوم صبر حرف صاد

در شصت و چهارم صمغ وکتیرا وانگوم در شصت و پنجم صندل در شصت و ششم صنوبر وکاج وعرعر

حرف طا در شصت و هفتم طرطیر وطرطرات سود وسولفات سود وسترات سولفو وینات وسولفات پتاس

وصابون طبی در شصت و هشتم طلا ومحصولات ان در شصت و نهم طلای سفید وکروم ومحصولات انها

حرف عین در هفتادم عشبه وچوب چینی وصاصفراس وفودمبوم تناکس وشوید فوبك وناوون ولوبلیا

دگواکو وکوند وداگو وبیان تعریتی بقول کلی در هفتاد و یکم عناب وانجیر وانجیر فرنگی وخرما ومویز وسپستان در

هفتاد و دوم عنصل در هفتاد و سیوم غاریج واقسام ان وتسمیم بواسطه غاریچهای حرف غین

سمی در هفتاد و چهارم غاریقون وغاریقون سفید وغاریقون درخت بلوط وغاریقون مگس وگلو بولی توربیت و

شکوفه وبرك درخت هلو در هفتاد و پنجم فوسفور ومحصولات ان در هفتاد و ششم حرف فا

فنول (اسید فنیك) وکاتگوت وفنات سود وسالول وفلوافدول وفلوا وزیلیکات دو سود وفورمول و

دزودسین وسولفو کادبول در هفتاد و هفتم قرفه وانواع اقسام کالك وتیل وسمه حرف قاف

دخاو هواچی بروانکونا ولتوسر هوم داو فوسما اکبو شیدین واکبوم دو بروم واسلین وفوشین ودوناس وتورنسول

فهرست کتاب

و هلیانت و اذریون و سیب زمینی ترشی و هلیوتروپ و تورنسول کیمیائی و کاغذ تورنسول و فنولاک و بیان الوان بدیع
در هفتاد و هشتم قطران و کولتار (قطران زغال سنک) و مواد محصوله از تقطیر زغال سنک و کرئوزول و کرئزالول و
پیروپیین و روغن کارد و ابکیتول و زغال و دوده و اسید کربنیک و فانیک دیگر گواوتسمیم بواسطه ابخره و دمیده و ابخره زغال
در هفتاد و نهم قند و بیان عناصر اصلیه و ساکارین و کارامل و قند گلیکوز و قند میوه جات و لاکتوز (قند شیر) و
ترکیبات قندی و خیزران و طباشیر و نی شکر و چغندر دیگر (زردک) و سیسادون و بیان دیابیطوس قندی و طریقه
امتحان قارورده در هشتادم قهوه و کافئین و چای و تئین و گوارانین و کولا و ماته حرف کاف
در هشتاد و یکم کاسنی و پیسانلیت در هشتاد و دوم کافور و محصولات ان و اسید کامفوریک در هشتاد و سیوم
کاکائو و مسکر کاکائو و روغن بادام شیرین و فاداشید و خشخاش و فندق و روغن زیتون و روغن کولزا و کتان در هشتاد و
چهارم کابیرو و ماتیکو و بوشو در هشتاد و پنجم کرافو زوت و کرافونال و گایاکول و اسید پیکریک و روغن کاغذ در هشتاد و
ششم کولودیون و کائوتچو و گوتاپرکا و ماکنوش و ولکانیت و اسفنج و پنبه و شرح بندهای جراحی و کومپرس و لیکوپود
و طلق و گچ و کرائین و سیلیکات پتاس و مرجان و ایرسا و بعضی اعمال فزیکی و مکانیکی متعلق بتراپوتیک مانند سوزن
زدن و هوای منضغط و هوای متخلخل و دمیدن و متسع نمودن و برودت وارد آوردن و زرق تحت جلدی و بیان
محلولات مائی در زرق تحت جلدی و آب مقطر و آب مشروب در استعمالات غذائی و دوائی در هشتاد و هفتم کلور و محصولات
ان و کلورودها و نمک طعام و اسید کلوریدریک و کلوراتها و کلورات پتاس در هشتاد و هشتم کلوروفورم و عوامل فاقد
الحس و عمل بیهوش کردن و پروتواکسید ازوت و بیکلورور متیلن و لیکور هولاندیها و اتر کلوریدریک کلوروز و سرکوئی
کلورو و کربون و امیلن و هیدرورامیل و کروزولین و دیگولین و الدهید در هشتاد و نهم کلشیک و کلشیسین در
نودم کندش و داتورین و سورنجان در نود و یکم کنکینا و قولکلی و بیان حمی و اسباب مولده و مداوای ان و بیان حمای
متصل دائم و حمای نائب مختلط و ذکر علامات و دفاع و تشخیص و مداوای انها و اقسام کنکینا و تاریخ انکشاف ان و آثار
فزیولوژی و تراپوتیکی ان و محصولات ان و الکلوئیدهای ان و کینولئین و بیان هیدروتراپی (تداوی با آب) و آثار
برودت و مالش با پارچه مرطوب و دوش حرف گاف در نود و دوم گاوزبان و حشیشة
السعال در نود و سیوم گلیسرین و سرشم و خاو بادرواز این و سرلیش و شاخ گوزن در نود و چهارم گوم گوت و
لیتاندرا در نود و پنجم گوگرد و محصولات ان اسید سولفوریک و سولفورها و هیپوسولفیت و سولفور کربون
حرف لام در نود و ششم لسان الحمل و بزرقطونا و البسماپلاتنا در نود و هفتم لسان الکلب و
شربت کادابه در نود و هشتم لیتین و محصولات ان و پیپرازین حرف میم در نود و نهم مرغ و
جو و گندم و بلغور و برنج و ذرت و خصیة الثعلب در یکصدم مو و روغن جگران و مسکر داو پوتراپی و کپسول
فوق کلیه گوساله و گوسفند و غده پیتوئیتر گوساله و ماده دماغی و مغز حرج استخوان و تیروئیدین و غده و دی گاود
گرده گوسفند و خوک و بیضه حمل و غده تیموس و تیرادئیدین و عصیر معدی سگ و تیروئیدین در یکصد و یکم مس
و محصولات ان در یکصد و دوم منزی و محصولات ان و اب های معدنی که دارای سولفات منزی و سولفات سود اند
در یکصد و سیوم موم و پیه گوسفند و پیه خوک و حرام مغز گاو و ستین و روغن تخم مرغ و لانولین در یکصد و چهارم
مویزج و بعضی محصولات دافع پارازیت و مداوای جرب و مداوای سعفه حرف نون
در یکصد و پنجم نشاسته و نشاسته سیب زمینی و آدا و روت و تپیوکا و موساش و ساگو وارد و گلوتن و سبوس

مقدمه

در یکصد و ششم نفت و روغن پترول و بنزین و نفتالین و نفتول و محصولات آن و بنزو نفتول و انتراسین و بتول در
یکصد و هفتم نقره و استرونسیوم و محصولات آنها — حرف ها — در یکصد و هشتم هوبلون و لوپولن
و هاماملیس و هیدرازوم و هراکلوم و همیدسموس اندیکوس و هوپئین و هید راستیس و هید راستین و هید را
ستینین و هید رات الدیوروسائن و هید رو کوتیل — حرف یا — در یکصد و نهم ید و ترکیبات
آن در یکصد و دهم ید و فورم و یدانیوم و یدول و ایودوفن و ادستول
در خاتمه کتاب یعنی پس از ذکر ابواب یکصد و ده گانه سه گفتار بیان مینمائیم گفتار اول در هنر تراپوتیک گفتار دوم
در داد و ستد مواد تراپوتیک گفتار سوم در سروتراپی یعنی مداوای با سرم

پنجمین گفتار
در بیان اوزان و کیلهای طبیه مستعمل در این کتاب

اکنون در بیشتر ممالک متمدنه عالم وزنه گرم متداول و معمول است و بواسطه این وزنه در نهایت دقت مقدار بسیار
کمی از ادویه را میتوان سنجید لهذا علمای طب نیز گرم و مشتقات آنرا اختیار کرده و بر سایر اوزان ترجیح میدهند و چون
ماخذ این وزنه متر است که اندازه معمولی کنونی بیشتر ممالک متمدنه باشد و از دوران این وزن را تبع کرده اند پس جهة
آگاهی مبتدیان ابتدا متر و مشتقات آنرا بیان مینمائیم بعد گرم و سایر مشتقاتش را

متر و مشتقات آن

متر مشتق از مترون میباشد که در لغت یونانی بمعنی اندازه است و در سال ۱۲۰۵ هجری (۱۷۹۰ میلادی) دو نفر
از دانشمندان فرانسه مسمی به **دلامبر** و **مشن** دایره نصف النهار کره ارض را بر چهل ملیون قسمت کرده هر
قسمتی را متر نامیدند و آنرا واحد اندازه ابعاد قرار دادند و سلسله متری را که اکنون متداول است از آن مشتق نمودند و
اضعاف آنرا باسم دکامتر و هکتومتر و کیلومتر و میریامتر نامیدند یعنی مضروب متر را در ۱۰ **دکامتر** و مضروب دکامتر را
در ۱۰ (مضروب متر در ۱۰۰) **هکتومتر** و مضروب هکتومتر را در ۱۰ (مضروب متر در ۱۰۰۰) **کیلومتر**
و مضروب کیلومتر را در ۱۰ (مضروب متر در ۱۰۰۰۰) **میریامتر** و کسور آنرا دسیمتر و سانتیمتر و میلیمتر یعنی حاصل
تقسیم متر را بر ده **دسیمتر** و حاصل تقسیم دسیمتر را بر ۱۰ (متر را بر ۱۰۰) **سانتیمتر** و حاصل تقسیم سانتیمتر را
بر ۱۰ (متر را بر ۱۰۰۰) **میلیمتر** و بعبارة دیگر متر عبارتست از یک ده ملیون جزء ربع دایره نصف النهار کره
ارض و دکامتر از ده متر و هکتومتر از صد متر و کیلومتر از هزار متر و میریامتر از ده هزار متر و یک دسیمتر عبارتست از
یک جزء از ده جزء متر و سانتیمتر یک جزء از ده جزء دسیمتر یا از یک صدم متر و میلیمتر یک جزء از ده جزء سانتیمتر و یا از
صد جزء دسیمتر و یا از یکهزارم متر

گرم و مشتقات آن

چنانچه ذکر کردیم واحد اوزان مستعمله در غالب ممالک متمدنه گرم است و این لفظ مشتق از گراما میباشد که در لغت
یونانی بمعنی وزنه کوچک بوده عبارتست از وزن یک سانتیمتر مکعب آب مقطر ۴ درجه حرارت در تحت فشار
طبیعی ۷۶ سانتیمتر اتموسفر و تقریبا معادل است با وزن ۵ نخود و خمس نخود و در صورتیکه ۲۴ نخود یک مثقال
بوده هر گرم تقریبا معادل با ۵٫۲ نخود خواهد بود زیرا که ۱۰۰ گرم بطور دقت معادل است با ۲۱ مثقال و ۱۷ نخود
و در صورتیکه ۵٫۲ نخود ۱ گرم باشد ۲۱ مثقال و ۱۶ نخود میشود پس در هر ۱۰۰ گرم یک نخود علاوه میباشد علی
هذا بطور دقت هر گرم معادل با ۵٫۲ نخود و خمس گندم خواهد بود در صورتیکه چهار گندم یک نخود بوده هر ۱۰۰

گرم و

اوزان و کیله‌های طبی

گرم معادل ۲۱۷ مثقال و ۲ نخود است یعنی ۱۳ سیر و ۹ مثقال و ۲ نخود در صورتیکه ۱۶ مثقال یک سیر باشد

اضعاف گرم عبارتند از **دکاگرم** یعنی ۱۰ گرم و **هکتوگرم** یعنی صد گرم و **کیلوگرم** یعنی هزار گرم و کسور آن از **دسیگرم** و **سانتیگرم** و **میلیگرم** پس هر یک دسیگرم یعنی ده یک گرم عبارت است از ۲ گندم و هر یک سانتیگرم یعنی صد یک گرم عبارت است از یک ده یک دسیگرم و یا خمس گندم و هر یک میلیگرم یعنی هزار یک گرم از یک ده یک سانتیگرم و یا صد یک دسیگرم و یا پنجاه یک گندم

کیله‌های معمول در طب که ما در این کتاب ذکر کرده‌ایم از این قرارند **لیتر** عبارت است از ۱۰ دسیمتر مکعب آب و معادل است با ۱۰۰۰ گرم **قاشق** قاشق چای‌خوری قاشق کوچکی را میگوئیم که محتوی ۵ گرم مایع بود و قاشق شربت‌خوری ۱۰ گرم و قاشق آش‌خوری (سوپ‌خوری) ۱۵ تا ۲۰ گرم **گیلاس** منظور از آن ظرف کوچکی است که محتوی ۵ قاشق آش‌خوری مایع باشد یعنی ۱۲۰ گرم **مشت** یک مشت جو و امثال آن معادل ۱۰ گرم و یک مشت بزرگان معادل ۵۰ گرم و یک مشت در بزرگان ۱۰۰ گرم است **قبضه** منظور از یک قبضه گل بابونه و یا گل ختمی و امثال آنها دو گرم است و از یک قبضه گل ارنیکا و یا گل خبازی و امثال آنها یک گرم

باید دانست که وزن مایعات در پیمانه کردن خیلی تغییر میکند و از این جهت است که طبیب همیشه باید وزن آنها را بواسطه سنگیدن معین نماید نه پیمانه کردن ولی عادت اطبا بر این جاری شده که تعیین وزن غالب ادویه مایع را با کیله می‌کنند مثلاً میگویند ۱۰ قاشق چای‌خوری شربت و یا ۵ قاشق ترشی‌خوری شراب و همچنین لهذا لازم است که طبیب بطور دقت بر حقیقت این اختلاف آگاه باشد و ما بقول کلی بعضی از آنها را ذیلاً می‌نگاریم یک قاشق سوپ‌خوری از مشروبات مائی و یا خمری معادل است با ۱۵ گرم و از مشروبات الکلی ۶۰ درجه ۱۲ گرم و از جلاب‌های صمغی و پوسیونها ۱۸ گرم و از شربتها ۲۱ گرم و از زیتها ۱۲ گرم و یک قاشق ترشی‌خوری از مشروبات مائی و یا خمری ۱۲ گرم از مشروبات الکلی ۶۰ درجه ۹ گرم و از جلاب‌های صمغی و پوسیونها ۱۳/۵ گرم و از شربتها ۱۶ گرم و از زیتها ۹ گرم و یک قاشق چای‌خوری از مشروبات مائی و یا خمری ۴ گرم و از مشروبات الکلی ۶۰ درجه ۳ گرم و از جلاب‌های صمغی و پوسیونها ۴/۵ گرم و از شربتها ۵ گرم و از زیتها ۳ گرم

علاوه بر کیله‌های مذکور تعیین وزن بعضی از ادویه مایع را نیز بواسطه قطره میکنند و این طریق از تعیین وزن بیشتر در ادویه مایع قوی‌الاثر استعمال میشود لهذا باید بطور دقت قطرات را شمرد و با قطره‌چکانی تعیین قطره نمود که قطر خارجی آن سه میلیمتر باشد که در این صورت هر ۲۰ قطره آب مقطر ۱۵ درجه حرارت معادل با یک گرم است

در این لوح عده قطراتی از مواد مذکوره را ذکر میکنیم که معادل یک گرم باشد

اسید ازوتیک متداول	۲۳	اتر سولفوریک الکلی (مایع هوفمان)	۷۲
اسید ازوتیک الکلی	۵۴	گلیسرین	۲۵
اسید کلوریدریک متداول	۲۱	قطور بومر	۵۳
اسید سیانیدریک طبی (در ۱۰۰)	۲۰	قطور سیاه انگلیسی	۳۷
اسید سولفوریک متداول	۲۶	دوغن تند	۴۸
اسید سولفوریک الکلی (آب رابل)	۵۴	لودانم دوسو	۳۵
الکل ۹۰ درجه	۶۱	لودانم سیدنم	۳۳

لیتر
قاشق
گیلاس
مشت
قبضه

الکل ۹۰ درجه	۵۲	لیکور دو فوله (ادر ۱۰۰)	۲۳
الکولاتور برگ و دلیشه آکونیت	۵۳	تعفین برگ و دلیشه آکونیت	۵۳
امانیاک	۲۲	تعفین بلادن و تعفین کلشیک	۵۳
کلوروفورم	۵۶	تعفین دیژیتال و تعفین تریاک	۵۳
محلول معمولی پرکلورور دو آهن	۲۵	تعفین سنبل الطیب	۵۳
کرئوزوت ماخوذ از درخت هتر	۴۳	تعفین ید	۶۱
اترسولفوریک	۹۰	تعفین اذاراقی	۵۷

ششمین گفتار

در بیان اوزان کیلهای معمول انگلیسیها و معمول علمای قدیم فرانسه و تحویل آنها بگرم

در ممالک آلمان و اطریش و بلژیک و دانمارک و اسپانیول و هولاند و ایطالیا و نروژ و سوئد و سویس سلسله اعشاری را که دانشمندان فرانسه اختراع کرده و مفصلاً از ابیان نمودیم قبول کرده اند و وزنهای معمول این ممالک همان گرم و مشتقات آن میباشد ولی در انگلستان و ایالات متحده امریک هنوز اوزان قدیمه را معمول میدارند و این اوزان عبارتند از **لیور** که ۱۶ اونس باشد و **اونس** ۸ دراگم و **دراگم** ۳ اسکروپول و **اسکروپول** ۲۰ گرن و **گرن** انگلیسی عبارت است از ۰/۰۶۴۸ گرم و گرن امریکی ۰/۰۶۴۷۹ گرم و چون این وزنها را به سلسله اعشاری مبدل کنیم لوحه ذیل حاصل میشود

	لیور	اونس	دراگم	اسکروپول	گرن (گندم)
انگلیس	۴۵۳/۵۹۲ گرم	۲۸/۳۴ گرم	۳/۸۸۸ گرم	۱/۲۹۶ گرم	۰/۰۶۴۸ گرم
امریک	۳۷۳/۲۴ گرم	۳۱/۱۵۳ گرم	۳/۸۸۸ گرم	۱/۲۹۵ گرم	۰/۰۶۴۷۹ گرم

و کیلهای طبی انگلستان و ایالات متحده از این قرار است

	گالون	پاینت	فلوئید انس	فلوئید دراگم	مینیم
انگلیس	۴/۵۴۳ لیتر	۰/۵۷۸ لیتر	۲۸/۳۹ سانتیمتر مکعب	۳/۵۴ سانتیمتر مکعب	۰/۰۵۹ سانتیمتر مکعب
امریک	۳/۲۸۵ لیتر	۰/۴۷۳ لیتر	۲۹/۷۰ سانتیمتر مکعب	۳/۶۹ سانتیمتر مکعب	۰/۰۶۱ سانتیمتر مکعب

اما وزنهای قدیم معمول علمای فرانسه عبارت است از لیور یا ۱۶ اونس معادل با ۵۰۰ گرم و از نصف لیور یا ۸ اونس معادل با ۲۵۰ گرم و از ربع لیور و یا ۴ اونس معادل با ۱۲۵ گرم و از اونس معادل با ۳۰ گرم و نصف اونس معادل با ۱۵ گرم و از گروس و یا ۷۲ گندم معادل با ۴ گرم و از نصف گروس معادل با ۲ گرم و از اسکروپول معادل ۱/۲۷۴ گرم و نصف اسکروپول معادل با ۰/۶۳۷ گرم و از گندم معادل با ۵ سانتیگرم و نصف گندم معادل با ۲۵ میلیگرم

هفتمین گفتار

در بیان مقدار شربت ادویه و طریقهٔ مراعات آنها و بیان تحمل ابدان از آنها و کیفیت تأثیر و اجرای اختلاط ادویه و شرایط اختلاط

منظور از مقدار شربت اندازهٔ ادویه میباشد که پس از استعمال و تأثیر بدن از آن خاصیت دوائی مطلوب را ظاهر سازد و برای هر یک از ادویه مقدار اقل و اکثری معین کرده‌اند و نوعاً اثر دوا در درجات مقادیر شربت آن تغییر میدهد مثلاً امتیک بمقدار ده تا پانزده سانتیگرم مانند مقیات اثر میکند ولی چون باندازهٔ سه تا شش سانتیگرم استعمال شود مدتی جای مریض آنرا تحمل نموده و جزء مسکنات محسوب میگردد و همچنین کلمل بمقدار یک دسیگرم تا یک گرم اثر مسهلی ظاهر میسازد و بمقدار کمتر یعنی یک تا پنج سانتیگرم مانند داروی ضد سفلیس اثر مینماید و اگر آنرا بمقادیر منقسم و فواصل منظم مثلاً هر نیم ساعت فاصله میلی گرم تا یک سانتیگرم تجویز کنند اثر مسهلی آن حتمی میگردد و موجب عروض بعضی عوارض که ممکن است از استعمال مقدار زیاد آن حاصل شود نمیگردد و ممکن است بواسطهٔ تغییر شکل استعمال دوا خاصیت آنرا مختلف نمود چنانچه امتیک بمقدار ده تا پانزده سانتیگرم در فواصل منظم قی میآورد ولی اگر در مقدار زیادی آب همین مقدار را حل کنند و بمریض بنوشانند اثر مسهلی می بخشد و همچنین ایپکا را چون بدون تغییر شکل استعمال کنند قی میآورد ولی مطبوخ آن دفع اسهال کرده و قبض مینماید

اثر دوا و مقدار شربت آن نیز بواسطهٔ بعضی اختصاصات شخصی تغییر میکند و اول چیزی که در این باب طبیب باید مراعات کند سن مریض است چنانچه هر چه سن مریض کمتر باشد یعنی هنوز بانتهای نمو نرسیده باشد مقدار دوا را باید کم کرد و باندازه که سن او زیاد میشود یعنی رو بانحطاط و حالت شیخوخت می‌رود نیز باید از مقدار دوا کاهید و از برای تبصرهٔ مبتدیان لوحهٔ ذیل را که منسوب به **گوبیوس** است در تعیین مقادیر ادویه در سنین مختلفه نگاشته و در بیشتر کتب علمی ضبط است می‌نگاریم

کمتر از یک سال	$\frac{1}{16}$	تا $\frac{1}{25}$
بیشتر از یک سال	$\frac{1}{15}$	تا $\frac{1}{12}$
بیشتر از دو سال	$\frac{1}{8}$	
بیشتر از سه سال	$\frac{1}{6}$	
بیشتر از چهار سال	$\frac{1}{4}$	
بیشتر از هفت سال	$\frac{1}{3}$	
بیشتر از چهارده سال	$\frac{1}{2}$	
از ۲۰ تا ۶۰ سال	۱	

پس از آنکه سن مریض از شصت سال تجاوز شد باید بهمان اندازه که مقدار دوا را بالا برده پائین آورند ولی نباید طبیب خود را مجبور سازد که از حد این لوحه فوق تجاوز ننماید زیرا اکثر مستثنیات بسیار و درجات تحمل مرضا مختلف چنانکه بر خی از ادویه را مانند کلمل اطفال بیشتر از شبان تحمل میکنند در این صورت در آنان بمقدار زیادتر میتوان آنرا استعمال کرد و نوعاً در تأثیر ادویه زنان حساس‌تر از مردان

بعضی مسائل مهمه دیگر را نیز باید طبیب همواره در نظر داشته و مراعات کند اولاً مزاج مریض ثانیاً مقدمات حالات او ثالثاً آب و هوای مملکت رابعاً بعضی انفعالات نفسانی و برخی خیالات واهی خوف و رجاء او از بعضی ادویه که این فقرات در باب اثرات ویه نهایت مدخلیت را دارند

عادت و تحمل چون مریض مدت متمادی بر دوای واحدی مداومت نماید کم کم طبیعتش معتاد بر آن شده اثر مطلوب هویدا نمیگردد و در این صورت طبیب ناچار است بر مقدار شربت دوا بیفزاید تا اثر مطلوب ظاهر گردد مثلاً فرض میکنیم مریضی تریاک میاشامد و روز اول از شرب ۲ تا ۵ سانتیگرم اثر شافی و کافی ظاهر میشود ولی این اثر هر روز نقصان مییابد و جهة آنکه این نقصان روی ندهد هر روزه باید بر مقدار دوا افزود چنانکه در بعضی مرضا بهمین ترتیب تا روزی ۱۰ گرم و بیشتر تریاک استعمال کرده اند

تحمل را با عادت نباید مشتبه نمود و فرق کلی با آن دارد و یکی از دانشمندان در تعریف تحمل میگوید تحمل عبارت است از عدم تأثیر بدن نسبت به عوامل زیاد یا کم سمی مثلاً طرطر استیبیه چون بمقدار ده سانتیگرام استعمال شود موجب قی میگردد و اگر بمقدار زیادتر و بفواصل نزدیک بهم استعمال کنند عاقبت بدن تحمل میکند و دیگر موجب قی نمیشود و از جانب آن حصول آثار تریاقیه کی تخلف ظاهر میگردد و اگرچه تحمل گاه منتج از عادت است ولی باید که بدواً در اولین وهله استعمال دوا ظاهر گردد چنانکه غالباً چنین است بر خلاف عادت که حصول آن تدریجی است و فرق دیگری که بتوان مابین عادت و تحمل مقرر داشت آنست که عادت از طول مدت استعمال دوا زیاد میشود در صورتیکه تحمل غالباً زود بدون هیچ مقدمه نوعاً از مریض سلب میگردد و تأثر بدن از اثر دوا زیاده بظهور میرسد فرق دیگر عدد دواهای قابل تحمل محدود و قلیل ولی طبیعت بر عده زیادی از ادویه میتواند عادت کند و **بوشاردا** در باب عادت بر ادویه این قاعده را بیان کرده است اولاً موادی که در همه طوایف موجودات حیه اثر سمی ظاهر میسازند اعتیاد بر آنها ممکن نیست ثانیاً بر مواد سمی طبیعت میتواند عادت کند که بر خلاف در بعضی از موجودات حیه اثر سمی از آنها ظاهر شود و در بعضی دیگر این اثر بروز نکند

استعداد شخصی درجات مختلفه استعداد ابدان را در اثرات ادویه استعداد شخصی مینامیم و این خصائص در برخی از اشخاص بسیار زیاد و در بعضی بالعکس خیلی کم و گاه هیچ است و نوعاً اختصاصاتی که در تأثیرات خارجه ظاهر میشوند بغایت مختلف و بی نهایت زیاد اند و اصول آنها را در دو سلسله بیان میکنیم

اولاً استعداد شخصی در مقادیر شربت در بعضی اشخاص مشاهده مینمائیم که استعمال مقدار کمی روغن کرچک و یا سولفات منیزی مثلاً ۱۰ تا ۱۵ گرم کار مسهلی کافی مینماید و در برخی مقدار آنها را باید به ۵۰ تا ۶۰ گرم رسانید تا همان اثر ظاهر گردد و هم چنین ۲ تا ۳ سانتیگرم تریاک در بعضی از مرضا موجب تسکین فوری و کافی میشود و در دیگری ۱۰ تا ۱۵ سانتیگرم و این اختلاف درجات تأثر در جلد نیز مشهود میگردد چنانکه در بعضی اشخاص محرکات جلدی خیلی بطئ الاثر اند و مدتی باید تا آثار آنها ظاهر شود و بر خلاف در برخی بقدری سریع الاثر واقع میشوند که پس از استعمال آنها طبیب مجبور باستعمال مسکنات میگردد

ثانیاً استعداد شخصی در آثار محصوله عموماً هر وقت بمریضی دوای مختلط الترکیبی از قبیل تریاک بنوشانند آثار محصوله و منتجه که عبارت از حاصل جمع اثر هر یک از مواد مرکبه آن دوای مختلط الترکیب باشد بروز میکند ولی در بعضی اشخاص گاه دیده میشود که مجموع این آثار بروز نمینماید و نیز گاه دیده شده بشخصی جهة تسکین وجع تریاک نوشانیده اند ولی بعکس اثر بخشیده و تحریک نموده بلکه گاه هم موجب بروز تشنجات گشته است و گاه باشد برخی آثار فوق العاده از استعمال ادو

ناشی شود که معالج را مجبور به ترک استعمالات دوا نماید مثل زکام عارض از استعمال ید و دیپاسیوم و بعد شود جلدی از استعمال برمور دیپاسیوم و بالاخره انطباق مشمع ذراریح بروی جلد ببا باشد سبب ظهور ورم در گشانه گردد

جهة انکه دوائی مجذوب بدن شود یا باید بمجاورت اغشیه مخاط در آید و یا در اعماق عناصر تشریحی و انساج واقع گردد لهذا طرق جذب ادویه را بر هفت قسم کرده اند که بترتیب سرعت جذب و شدت تاثر انها را بیان میکنیم ۱ جذب ریوی ۲ جذب بواسطه تزریق تحت جلدی ۳ جذب بواسطه نسج زنبوری (غشاء لحمانی) عریان ۴ جذب بواسطه معاء مستقیم ۵ جذب بواسطه لثه و غشاء مخاط چشم ۶ جذب معدی ۷ جذب جلدی

اختلاط ادویه اغلب اوقات طبیب دوای کامل الاثری که مناسب مزاج مریض و درجه استعداد شخصی او بود در میان عقاقیر محصولات از موالید ثلاث بدست نمی آورد و علاوه گاه لازم میشود بر قوت دوائی بیفزاید و یا از قوت آن بکاهد و اثرش را تعدیل کند و مناسب مزاج مریض گرداند در این صورت مجبور میگردد که از عناصر این سه مولود ترکیبی ترتیب دهد و دوای مرکبی حاصل نماید که دارای اغراض مذکوره بود و چنین ترکیبی را اختلاط ادویه میگویند و از این اختلاط باید نتایج ذیل حاصل شود

اولاً از دیاد اثر و قوت دوا مثل افزودن عصاره کنکینا بر مطبوخ ان

ثانیاً نقصان اثر تحریش بعضی ادویه و یا برطرف نمودن اثر مثل اختلاط صبر زرد و یا سقمونیا با صابون

ثالثاً دفع بعضی معایب زیان دوائی مثل اختلاط محصولات حدیدی با منبهی و یا دیوند

رابعاً حصول اثار مختلفه در زمان واحد مثل اختلاط سولفات سود با امتیک

خامساً حصول بعضی اثار که از استعمال جداگانه هر یک از ان دواها بدست نمی اید مثل اختلاط اپیکا و تریاک در دگرمعروف به پودر دووِر

عدم تناسب مواد مختلطه عدم تناسب در داروهای طبی عبارتست از اینکه از اختلاط دو یا چند ماده مخلوط ناقص بود و یا موروث بعضی عوارض غیر مطلوبه شود و عدم تناسب را بچهار قسم تقسیم کرده اند

اولاً عدم تناسب فزیکی هرگاه ناقل و محلل دوائی را بقدر کفایت استعمال نکرده باشند میگویند در این ترکیب عدم تناسب فزیکی موجود است

ثانیاً عدم تناسب دوا سازی مثلاً حبوبیکه محتوی ید و جیوه و غیره باشند نباید انها را مفضض کرد و اگر مفضض کنند میگویند عدم تناسب دوا سازی موجود است و همچنین چون کافور را با بعضی مواد مخلوط کنند که انها را نرم مینماید عدم تناسب دوا سازی موجود خواهد شد

ثالثاً عدم تناسب فزیولوژی مثل استعمال عوامل مقویه با اب دیتی و استعمال تریاک با دوای قی زیرا که اثر فزیولوژی هر یک متضاد با دیگری است

رابعاً عدم تناسب کیمیائی در اختلاط ادویه هرگاه سه قسم اول را مراعات نکنند جز انکه از درجه علمی شخص عامل بکاهد عیب دیگری دارد نمی اورد ولی مراعات این قسم اخیر خیلی مهم است و شخص عامل در اختلاط ادویه با نهایت دقت باید انرا مراعات کند زیرا در صورت عدم مراعات ممکن است موروث بروز خطرهای فاحش شود و مریض بیچاره را در هلاکت اندازد و این قسم اخیر که باسم **مانعة الجمع** معروفست چون خیلی اهمیت دارد لهذا در ذکر هر یک از ادویه مانعة الجمع انرا می نگاریم تا موجب تبصره اطبای جوان کم تجربه گردد و انان را از راه غلط دور کند و در

اختلاط ادویه از نتایج مشئومه محفوظ مانند

هشتمین گفتار

پس از ذکر این مقدمات بعون الله تعالی و حسن توفیقه شروع در ابواب یک صد و ده گانه مینمائیم و جهة اختصار

علامات و رموزی چند اختراع کرده ایم از این قرار

پ	علامت پارسی	ل	لاطینی
ت	ترکی	مکد	از هر یک
ر	رجوع نمائید	م	ملاحظه کنید
ع	عربی	هـ	هندی
ف	فرانسه	ی	یونانی

بسم الله الرحمن الرحیم

حرف الف

دُرّ اوّل اهن و مغنیسا

وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

پ اهن ع حدید ف فِر ل فِرّوم ی کالوف ر زیدروس

باصطلاح کیمیا مرّیخ ر ف مارس

یکی از اجسام مفرده است و از قدیم الایام شناخته شده و فلزّیست که خداوند عزّ و جلّ در موالید ثلاث (معدن و نبات و حیوان) انرا منتشر و پراکنده کرده است و یکی از دانشمندان کیمیا میگوید در خون هر شخصی بقدری اهن افریده شده که در ساختن مدالی لازم میشود و جسمی است خاکستری ابی رنگ و دارای لمعی لیفی و خیلی صلب و خیلی سخت و مخصوصاً قابلیت انطراق ان زیاد است و بوی ان مخصوص و طعمش قابض و وزن مخصوص ان ۷/۶۵ است و تقریباً هفت مقابل و نیم سنگین تر از آب است و در ۱۵۰ درجه میزان النّار ودژوود ذوب میگردد و در هوای مرطوب باسانی اکسید میشود و در حرارت قرمز ابرا تجزیه کرده و اکسیژن انرا ضبط میکند و در حرارت متعارفی در اب مقطّر و ابی هوا هیچ اثری نمی نماید و مغناطیس انرا جذب میکند و بسهولت مغناطیس میشود

اهن یکی از بهترین عوامل مرمّم و مقوّیه است و بعضی از مصنّفین انرا دوای مخصوص کلوروز تصوّر نموده اند و در ابتدا باید محصولات غیر محلول از قبیل براده و اکسید و کربونات و بعد محصولات محلول مانند لکتات و طرطرات و ابهای حدیدی و کلورور و یدور را استعمال نمود و هرگاه از استعمالش یبوستی در طبع عارض شود انرا با صبر ترکیب نمایند و چون موجب اسهال گردد مقدار کمی تریاک بان مخلوط میکنند

املاح محلول اهن را خیلی کمتر از املاح غیر محلول معمول میدارند و چون املاح محلول قابض اند در اقسام نزف الدّم و لوکوره (طمث سفید) استعمال میشوند و گاهی انهارا در دفع تبهای کهنه بکار میبرند

شرایط انتخاب محصولات اهن از اینقرار است اوّلاً باید اهن بحالت پرتواکسید باشد و یا بحالت فلزّی زیرا که اهن فلزّی در معده بملح پرتواکسید مبدّل میگردد ثانیاً پرتواکسید یا باید با اسید کربونیک و یا با یک اسید الی از قبیل سیطریک و لکتیک متحد شده باشد تا بتواند جذب گردد ثالثاً همهٔ املاح پراکسید اهن و همهٔ ترکیبات حدیکی که اصل انها اسید غیر الی قوی مانند کلوریدریک و سولفوریک و فسفوریک باشد بصعوبت جذب میشوند و لهذا بخصوصه مانند قابضات استعمال میکنند

موادّ مانعة الجمع نیز اجسامیکه دارای تنن اند مانند مازو و پوست بلوط و دارچینی و کنکینا و کاشو و غیره و قلیائیات و کربوناتهای انها و بسیاری از املاح فلزّی را نباید با املاح اهن استعمال نمود

در بیان محصولات اهن

براده آهن صلایه شده یکی از محصولات حدیدی بسیار نیکو است و مقدار شربت آن از یک دسی گرم تا یک گرم است که بطور حب و یا معجون استعمال میکنند

اهن احیا شده

فر رِدُوِی (اهن احیا شده) نیز از محصولات نیکو است و مقدار شربت آن از ۵ تا ۳۰ سانتیگرم است که بطور سفوف و حب و معجون و قرص وغیره معمول میدارند

اکسید نُوار دُو فر (اکسید سیاه اهن) چون این اکسید را بطریقه مرطوب اخذ کرده باشند یکی از محصولات نیکو خواهد بود و مقدار شربتش مانند براده آهن است

اکسید اهن

پراکسید اهن بشکل گرد سرخ قهوه رنگ میباشد و چون کم اثر است تقریباً استعمال آن متروک ولی بحالت هیدرات سرلشیمی بهترین تریاق ارسنیک است

فر دیالیز

اکسید دو فر دیالیزه (فر دیالیزه) (فر براوه) بشکل مایع قرمز تیره است و مقدار شربت آن ۷ قطره است در نصف پیاله شربت قند که قبل از هر غذا بیاشامند

کربونات اهن

کربونات اهن پروتو کربونات اهن مثل آنکه در حب والت موجود است یکی از محصولات بسیار مفید است که دخلی بسیار محصولات حدیدیک ندارد و مقدار شربت آن از یک تا ۴ گرم است بطور حب و قسمی از کربونات اهن که در تجارت معروف بزعفران الحدید مشیح میباشد و قسمی دیگر که بهمان اسم کربونات معروف است محتمل الاثر میباشند و مقدار شربت آنها از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم است بطور حب و در خارج این قسم کربونات را برو ی قروح متعفنه رفاده میکنند

لکتات اهن

لکتات اهن چون براده اهن را در اسید لکتیک ابدار بریزند تولید لکتات میشود که یکی از محصولات حدیدیه نیکو میباشد و جامع دو شرط است که سابقاً ذکر کردیم زیرا که ملحی است که بر آن پروتو اکسید اسیدش الی میباشد و در مدت هضم بسهولت جذب میکردد و مقدار شربت آن از یک دسی گرم است تا ۵ گرم بطور حب و نیز شربت و قرص و دراژه از آن میسازند

سیترات اهن

سیترات اهن پروتو سیترات و پر سیترات آهن هر دو معمولند ولی پروتو سیترات را که تا اوقات کمتر معمول بود غالب علما بهتر از پر سیترات میدانند بلکه بر لکتات هم ترجیح میدهند و طریقه ساختن آن از قرار ذیل است

بگیرند صراحی بلوری و آنرا از قطعات آهن خالص پر کنند و بقدر یکه جا دارد اسید سیتریک و اب از هر کدام یک جزء بروی انها بریزند و ۴۰ درجه حرارت وارد اورند و چند روز بگذارند بماند سیترات پروتو اکسید اهن بشکل تبلورهای سفید حاصل میکردد و این تبلرها را از اب ماده جدا کرده و با اب مقطر بشویند و خشک کنند و مقدار شربت این ملح از یک دسی گرم است تا ۳ گرم که بطور حب و قرص وغیره معمول دارند

البومینات اهن

البومینات اهن حاصل میشود از اثر البومین تخم مرغ در محلول پرکلورور اهن و رسوبی که در اینعمل حاصل میشود بشویند و بفشرند و مجدداً در اب مقطر یکه بواسطه اسید کلوریدریک ترش شده باشد حل کنند و مقدار شربت آن ۵۰ سانتیگرم است در روز و امروز چندان استعمال نمیشود

کلورورات آهن

پرتوکلورور آهن این محصول حدیدی چون بسهولت تغییر کرده و مبدل به پرکلورور میگردد ترجیحی بر سایر محصولات ندارد و بشدت قابض است و مقدار شربت آن ۵ تا ۵ ۱ سانتیگرم است بصورت حب و یا شربت

پرکلورور آهن این محصول حدیدی محلول حقیقی است و از ادویهٔ قاطع الدم است که قویاً و بسرعت و اطمینان اثر میکند و چون اثر ابروی جراحات نطول کنند احساس وجع شدیدی میگردد و زرق آن در مهبل جهة دفع لوکوره سودمند است و در داخل جهة دفع کلوروز و خنازیر و حمره و سیفیلیس و نقاهت حمای تیفوئید و پورپورا استعمال آن مفید میباشد و نیز در دفع سوء هضمی اثر استعمال میکنند و نطول آن در حلق جهة دفع دیفتری و خناق بسیار سودمند است مقدار شربت آن از ۵ ۲ سانتیگرم تا ۲ گرم است مخلوط در یک پوسیون

والریانات آهن

والریانات آهن حاصل میشود باینکه اسید والریانیک را با آب بروی براده آهن ریزند و این ملح دارای خواص سنبل الطیب و آهن هر دو میباشد و از اینجهة در دفع کلوروزیکه با عوارض هیستری مرکب بود سودمند است و مقدار شربت آن از یک تا ۵ دسی گرم بطور حب است

فوسفات آهن

پرتوفوسفات آهن یکی از محصولات نیکو است و مقدار شربت آن از ۳ دسی گرم تا یک گرم است و میتوان پرتوفوسفات آهن را بواسطهٔ تجزیه و ترکیب مضاعف حاصل نمود باینطریق بگیرند فوسفات خشک سود و سولفات آهن یکصد و ۱۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و با مقدار کافی عسل ۱۵۰ حب سازند و روزی از یک تا ۵ حب استعمال نمایند

پیروفوسفات دوفرسیترو آمونیاکال (پیروفوسفات الیموی و آمونیاکی آهن) بگیرند پرکلورور مایع آهن ۱۵۵ پیروفوسفات متبلر سود ۸۴ اسید سیتریک ۲۶ آمونیاک بقدری که این اسید را اشباع کند مخلوط کنند و از این ترکیب شربت مانندی حاصل میشود که چندان طعمی ندارد و مقدار شربت آن تا ۳۰ دسی گرم است

پیروفوسفات آهن بگیرند آب مقطر ۵۰۶ گرم پیروفوسفات سود ۳۵ گرم سولفات آهن خالص ۲۲/۳۹ گرم مطابق معمول حل کنند و دقت نمایند که زیاده از ۱۵ درجه حرارت بر محلول وارد نیاید و مقدار شربت این محلول نیز تا ۳۰ دسی گرم است و این دو محلول را بصورت شربت و دراژه و شراب استعمال میکنند و بخصوص در ضعف باه خیلی سودمندند

طرطرات آهن پتاس

طرطرات فریکوپتاسیک (طرطرات آهن و پتاس) چندان طعمی ندارد و مقدار شربت آن تا ۲ گرم است بصورت حب و یا شربت

فروپیرین

فروپیرین ترکیب انتی پیرین را با آهن که کرده است قرمز و متبلور و محلول در ۵ جزء آب باین اسم مسمی نمایند و این جسم که طبیعة محرق نیست از عوامل قابضه میباشد و ۲ جزء از آن در ۱۰ جزء آب حل کرده مانند محلول پرکلورور آهن در خارج استعمال میکنند و در داخل ۵ تا ۱۵ سانتیگرم بطور حب و یا کپسول مانند سایر محصولات حدیدی قابض معمول میدارند

ذکر بیان نسخ متداوله محصولات آهن

آب آهن یک مشت میخ زنگ زده آهن را در ۱۴ سیر آب جوش بریزند و در مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد آب صاف آنرا بردارند و از ۲ تا ۴ پیاله در عرض روز بیاشامند

محلول حدیدی معمول ریکورد بگیرند آب مقطر ۲۰۰ گرم طرطرات فریکو پطاسیک ۳۰ گرم مخلوط نموده حل کنند در دو دفعه بیاشامند اکثار روزی سه قاشق ترشی خوری این محلول را بیاشامند و از طرف دیگر بگیرند طرطرات فریکو پتاسیک ۱۰۰ گرم آب صاف ۵۰۰ گرم حل کرده و شربی را در آن آلوده نموده بر روی جراحت دفاده نمایند و روزی دو دفعه عوض کنند

حب بلود

حب حدیدی بلود بگیرند مسحوق سولفات پروتوکسید آهن خالص و خشک ۳۰ گرم کربونات پتاس خالص و خشک ۳۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۵ گرم آب ۳۰ گرم شربت ساده ۱۵ گرم در کپسول چینی با عانت حمام ماریه صمغ را در آب حل کنند و شربت و سولفات آهن را بیفزایند و چند لحظه بهم زنند تا مخلوط متحد القوام گردد و بعد کربونات را که بخوبی صلایه کرده باشند بیفزایند و با تیغهٔ آهنی زیر و رو کنند و متصل حرارت دهند تا محصول بقوام حب گردد و اگر قدری قوامش بیشتر بود بهتر است و از روی آتش برداشته ۱۲۰ حب سازند و حبها را در گرم خانه بخشکانند و مفضض کنند و در صراحی حفظ کرده در آن را محکم ببندند و تقریباً هر یک از این حبها دو نخود وزن خواهد داشت و از ۲ تا ۱۵ عدد هر روز بیاشامند و در این حبوب آهن کما ینبغی بحالت پروتوکسید محفوظ نمیماند

حب والت

حب حدیدی والت مطابق کدکس بگیرند پروتوسولفات آهن خالص و متبلور ۱۰۰۰ گرم کربونات سود متبلور ۱۲۰۰ گرم عسل قند شیر مکد ۳۰۰ گرم قند سفید مقدار کافی از یک طرف در ۲۰ جزء آب یک جزء قند حل کرده و بجوشانند تا هوایی آن خارج شود و سولفات را در این آب بقدری که در انحلال آن لازم است حل کنند و از طرف دیگر کربونات را نیز بهمین طریق در آب قند داری هوا حل نمایند و اینها و محلول را در صراحی مخلوط نموده وقت کنند که آن صراحی پر شود و در آنرا بگیرند و بهم بزنند و بگذارند تا کربونات آهن ته نشین شود آنوقت آب روی آنرا دور ریخته و بجای آن مجدداً آب قند داری هوا بریزند و بهم بزنند و بگذارند ته نشین شود و این عمل را مکرر کنند تا آنکه در مایع ملح قلیائی یافت نشود و بعد پارچهٔ محکم سخت را بشربت قند آلوده کرده و کربونات محصول را روی آن بریزند و فشار منظم قوی وارد آورند و بعد کربونات را در کپسولی ریخته و عسل را روی آن بریزند و در اینوقت مشاهده میشود که از اثر عسل در آب محتوی در کربونات مخلوط مایعی حاصل میکند و قند شیر را بیفزایند و بسرعت محصول را در حمام ماریه بر غلظت عصاره قوام آورند

جهت ساختن حب بگیرند چهار جزء از محصول مذکور و با یک جزء گرد بی که مرکب از اجزاء متساوی اصل السوس و دلیشهٔ خطمی بود مخلوط کنند و حبها سازند که وزن هر یک ۲۵ سانتی گرم باشد و آنها را مفضض کرده در صراحی حفظ کرده و هر حبی تقریباً دارای ۵ سانتی گرم پروتوکسید آهن است و از ۲ تا ۱۵ حب هر روز بنوشند

این حبوب را چون بطریق مذکور بسازند قند و عسل مانع میشوند از فساد پروتو کربونات آهن که بخوبی در ترشی های معده محلول است و نمیگذارند مبدل به پراکسید گردد که چندان محلول نیست

حب کربونات آهن معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات

اهن متبلّر خالص ۱۰ گرم کربونات سود ۷ گرم قند و عسل مکدّر ۵ گرم مسحوق ریشهٔ خطمی تقریباً ۱۲ گرم سولفات را با قند مخلوط کرده نرم صلایه کنند و بی کربونات را بیفزایند و بدقت مخلوط نمایند و عسل را اضافه نموده و بعد ۶ گرم مسحوق ریشهٔ خطمی افزوده و بگذارند دو ساعت بماند و در این مدت گاه گاه بهم زنند و پس از این مدت بقدری مسحوق ریشهٔ خطمی بر محصول علاوه کنند که شایستهٔ حب کردن و از آن ۲۰۰ حب نمایند و هر حبی که ۲ دسی گرم وزن دارد دارای ۲ سانتی گرم کربونات اهن است و بعضی از علما این حب را بر حب والت مطابق نسخهٔ کدکس ترجیح میدهند

شربت لکتات اهن معمول کاپ بگیرند لکتات اهن ۴ گرم آب مقطر جوش ۲۰۰ قند سفید ۶۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و لکتات اهن در کمتر از ۶۰ جزء آب جوش حل نمیگردد و لهذا مقدار زیاد از آن در شربت نمیتوان داخل نمود

حب لکتات اهن بگیرند لکتات اهن مسحوق ریشهٔ خطمی مکدر ۱ گرم عسل بقدر کافی ۲۰ حب سازند

قرص لکتات اهن مطابق کدکس بگیرند لکتات اهن ۵۰ گرم مسحوق قند ۱۰۰۰ گرم قند ونیل دار ۳۰ گرم لعاب کتیرا ۱۰۰ گرم لکتات را با ۲۵۰ گرم قند بدقت صلایه کنند و بالعاب و باقی مانده قند و قند ونیل دار خمیر سازند و قند اهن دار را بیفزایند و با این محصول قرصهای یک گرمی سازند هر قرصی دارای ۵ سانتی گرم لکتات اهن است و بهمین طریق میسازند **قرص سیترات اهن و طرطرات اهن امانیاکی** را

ایضاً قرص لکتات اهن بگیرند لکتات پروتوکسید اهن ۲۵ گرم اسانس نعناع ۱ گرم قند ۵۰۰ گرم عرق نعناع مقدار کافی مطابق معمول قرصهای ۵ دسی گرمی سازند و در دفع کلوروز و سوانح عارضهٔ آن از ۶ تا ۱۲ قرص در ۲۴ ساعت بیاشامند

نقل ژلیس و کونته بگیرند لکتات اهن ۱۰۰ گرم با مقدار کافی مسحوق ریشهٔ خطمی و لعاب آن ۲۰۰۰ حب کوچک ساخته و این حبها را نقل کنند

حب سیترات اهن بگیرند سیترات اهن ۵ گرم عسل ۱ گرم مسحوق ریشهٔ خطمی مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و از ۱ تا ۱۰ حب در روز بیاشامند

قرص سیترات اهن بگیرند سیترات اهن اسید سیتریک مکدر ۱۰ گرم اسانس لیمو ۲۰ قطره قند ۲۰۰ گرم آب مقدار کافی مطابق معمول قرصهای ۵ دسی گرمی سازند و مقدار شربت آنها از ۵ تا ۶ قرص و زیادتر است و این قرصها از محصولات خوب میباشند که هم گوارا و هم قوی الاثر اند

سیترات اهن امانیاکی معمول بریال بگیرند آب مقطر ۲۰۰۰ گرم اسید سیتریک متبلّر ۸۷۵ گرم امانیاک مایع ۳۵۰ گرم در ظرف طلای سفید حل کنند و در روی آتش گذارند و همینکه جوش آمد متدرّجاً ۶۰۰ گرم پراکسید اهن هیدراته که هنوز بلّت داشته باشد بیفزایند و تبخیر کنند تا بقوام شربت رسد و بعد محصول را در روی صفحه‌های نازک گسترانیده در گرمخانه بخشکانند

شربت سیترات اهن معمول کدکس بگیرند شربت ساده ۹۵۰ گرم

سیترات اهن امانیاکی بی اب ۲۵ گرم اب مقطر ۲۵ گرم مطابق معمول حل کنند

سیترات اهن وکینین

سیترات اهن وکینین یکی از ترکیبات توام است که از ۸ جزء سیترات اهن و یک جزء سیترات کینین حاصل میشود و بشکل فلسهای شفاف است محلول وخیلی تلخ و سبز رنگ و بواسطهٔ شدت تلخی بیشتر انرا بطور حب استعمال میکنند و مقدار شربتش از ۳۰ تا ۶۰ سانتی گرم است

پپتونات اهن

پپتونات اهن بگیرند پپتون خشک ۵ گرم اب مقطر ۵۰ گرم محلول پرکلورور اهن ۱۲ گرم پپتون را در اب حل کرده و محلول پرکلورور را افزوده و مادهٔ منعقدی که حاصل میشود در محلول ذیل حل کنند بگیرند کلوریدرات امانیاک ۵ گرم اب مقطر ۵۰ گرم حل کرده و بعد ۷۵ گرم گلیسرین و مقداری اب افزایند که ۲۰۰ گرم محصول بدست اید و این محصول که از عوامل محتمل الاثر است یک قاشق کوچک ان دارای یک سانتی گرم اهن فلزی میباشد

زرق متحثر موافق دستور العمل پراواز بواسطهٔ زرق چند قطره پرکلورور اهن چیلی غلیظ میتوان خون را در عروق شریانی متکاثف و متحثر نمود و اینعمل را باید بتوسط نوک ریسمانی باریک طلا و یا پلاتین اجری کرد باینطریق که ابتدا از زاویهٔ بان متصل کنند که پیستونش دارای پیچ بود تا بدون تزلزل و باکمال دقت مایع مرزوق را باندازهٔ که منظور است بتوان زرق نمود و لازم است لولهٔ نوک را از جدار شریان یا مویها و مانند منه عبور دهند و توقف جریان خون در عرق باید موقتی باشد

معالجه معمول اوبرون در دفع خناق بگیرند محلول پرکلورور اهن ۲۰ تا ۴۰ قطره اب سرد یک گیلاس مخلوط کنند و هر ۵ دقیقه به ۵ دقیقه فاصله یک قاشق ترشی خوری بنوشند و اقلا مدت سه روز بران مداومت کنند و پس از هر قاشقی یک جرعه شیر بیاشامند و در مدت شب هر چهار ساعت فاصله یک قاشق و یکی از دانشمندان در دفع دیفتریت پرکلورور اهن را بمقدار زیاد تر استعمال کرده و فواید نیکو حاصل نموده است و طریقهٔ استعمال ان از اینقرار است بگیرند پرکلورور اهن ۵ گرم شربت قند ۱۲۵ گرم حل کنند و موافق سن مریض یکقاشق اش خوری و یا چایخوری در روز و شب هر ده دقیقه فاصله بیاشامند

پوسیون پرکلورور اهن بگیرند پرکلورور اهن مایع که وزن مخصوص ان ۱۰۲۵ بود ادسی گرم تا ۱ گرم اب مقطر ۱۲۰ گرم شربت دارچینی ۳۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و در دفع نفث الدم واسهال تیفوئیدی با قاشق کوچک متدرجا بیاشامند

پوسیون پرکلورور اهن در دفع حمره معمول مانی بگیرند پرکلورور اهن ۳۰ درجه ۲۵ قطره عرق کاهو ۵۰ گرم عرق نعناع ۲۰ گرم شربت صمغ ۳۰ گرم پوسیون سازند و هر نیم ساعت فاصله دو قاشق اش خوری بیاشامند

زرق پرکلورور اهن معمول ساندراس بگیرند پرکلورور اهن ۳۰ درجه ۵ تا ۲۰ گرم مطبوخ خطمی ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده در دفع لوکوره زرق نمایند

محلول دافع شانکر معمول دوله بگیرند اب ۲۴ پرکلورور اهن ۳۰ درجه ۱۲ اسید سیتریک ۴ مطابق معمول حل کنند و روزی چندین دفعه بروی شانکر نطول نمایند

ایضا نسخهٔ دیگر بگیرند اسید کلوریدریک اسید سیتریک پرکلورور اهن مکلس ۴

محصولات آهن

اب مقطر ۳۲ حل کنند روزی چندین دفعه بروی شانکر و سایر قروح نطول نمایند

شربت پرکلورور آهن بگیرند پرکلورور ۳۰ درجه ۱۵ گرم شربت ساده ۹۸۵ گرم مطابق معمول عمل کنند این شربت معمول کدکس است

حب پرکلورور آهن بگیرند پرکلورور مایع ۵ گرم با مقدار کافی گرد بی اثری که موجب تجزیهٔ پرکلورور نشود ۱۰۰ حب سازند و هر حب دارای ۲۵ میلی گرم پرکلورور خشک است

تنبیه شربت پرکلورور آهن را نباید ساخت مگر کم کم و باندازهٔ که لازم میشود و حب انرا باید با مواد تصنع نساخت و مفضض نمود و پوماد آن بسرعت فاسد شده و تند میگردد

محلول پرکلورور آهن جهت زرق و غسول بگیرند پرکلورور مایع ۳۰ درجه ۳۲ تا ۱۲۵ گرم اب ۱۰۰۰ گرم حل کنند و این محلول در ۳۰ گرم از ۱ تا ۴ گرم پرکلورور دارد و قوت اثران موافق مقصود عامل تغییر میکند و روله در تقدم بحفظ عوارض سیفیلیسی غسول انرا معمول میدارد و نیز در مجرای بول جهت انهمقصود انرا باید زرق کرد

حقنه پرکلورور آهن بگیرند پرکلورور ۳۰ درجه ۲ گرم اب ۵۰۰ گرم مخلوط کرده در دفع دوسنطاریا و اسهال مزمن و نزف الدم معوی حقنه نمایند

پوماد پرکلورور آهن بگیرند پرکلورور ۳۰ درجه ۱ تا ۴ گرم پیه حسن لبه ۳۰ گرم پوماد سازند و در دفع اختلالات جلدی لیکنی شکل محدود و مبرم و هنگام ازمان امراض متر شحه جلدی و اختلالات فلسی و قشری و پسوریازیس وغیره بتمریخ ان مستعمل و مفید است

کولودیون حدیدی معمول اران بگیرند پرکلورور آهن ۱۰ گرم کولودیون ارتجاعی ۹۰ گرم مخلوط کنند

ساکارور پاگلیاری بگیرند پرکلورور آهن خشک ۱ گرم قند ۵۰ گرم مطابق معمول گرد متحد الاجزا سازند و مقدار شربت ان یک قاشق چایخوری است که دارای یک دسی گرم پرکلورور است

حب والریانات آهن بگیرند والریانات آهن ۱ گرم با مقدار کافی عسل و مسحوق ریشه خطمی ۲۰ حب سازند و از ۲ تا ۱۰ حب در دفع اختلالات هیستری که با کلوروز مرکب باشند در عرض روز بیاشامند

شربت حدیدی معمول روبیکه بگیرند پیروفوسفات دوفر سیترو امونیاکال (پیروفوسفات آهن لیموئی امونیاکی) ۱۰ گرم شربت ساده ۹۰۰ گرم شربت بهار نارنج ۱۰۰ گرم مطابق معمول شربت حل سازند و با قدری تعفین قرمز دانه ان را رنگین کنند و هر یک گرم از این شربت دارای یک سانتی گرم ملح آهن است و هر قاشق اش خوری ۲ دسی گرم دارد

شربت پیروفوسفات آهن معمول کدکس بگیرند پیروفوسفات آهن ۱۰ اب مقطر ۲۰ قند ۹۷۰ مطابق معمول شربت سازند

نقل حدیدی ایضاً معمول روبیکه بگیرند پیروفوسفات لیموئی و امونیاکی آهن ۵۰ گرم مطابق معمول ۵۰۰ نقل سازند و هر نقلی یک دسی گرم ملح آهن دارد

شراب کنکینا حدیدی ایضاً معمول روبیکه بگیرند پیروفوسفا

دو فرسیترو امونیاکال ۱۰ گرم عصارهٔ کنکینای خاکستری ۵ گرم شراب سفید اعلی ۱۰۰۰ گرم ملح اهن و عصاره را بحالت برودت در شراب حل کنند و با کاغذ صاف نمایند و هر قاشق سوپ خوری این شراب دارای ۰٫۵ دسی گرم ملح اهن و ۷۵ میلی گرم عصارهٔ کنکینا میباشد

حب طرطرات فریکوپتاسیک معمول میال بگیرند طرطرات اهن و پتاس ۲۵ گرم شربت صمغ تقریباً ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب مفضض سازند و از ۲ تا ۱۰ حب در دفع بوست کلوروز مستعمل و مفید است

شربت حدیدی ایضاً معمول میال بگیرند طرطرات اهن و پتاس ۱۵ گرم شربت ساده ۵۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و از ۱ تا ۲ قاشق کوچک بیاشامند

موافق دستور العمل **کدکس** شربت حدیدی را باینطریق باید ساخت بگیرند طرطرات فریکوپتاسیک فلسی ۲۵ اب مقطر ۲۵ شربت ساده ۹۵۰ و یک قاشق اش خوری این شربت دارای ۵۰ سانتی گرم ملح اهن

و **شربت طرطرات امانیاکی اهن** را نیز بهمین طریق میسازند

اب حدیدی مبخر معمول کدکس بگیرند بی طرطرات پتاس کربنات سود متبلر مکرر ۰٫۵۶ گرم کلورور سدیوم خالص ۰٫۱۶ گرم سولفات اهن خالص ۰٫۱۸ گرم اب مبخر ۶۵۰ سانتی گرم مطابق معمول عمل کنند

ایضاً اب حدیدی مبخر معمول تروسو بگیرند طرطرات اهن و پتاس ۱۵ سانتی گرم اب مبخر ساده ۶۵۰ گرم ابتدا ملح را در اب متعارف حل کرده و بعد بخار اسید کربونیک را در ان داخل نمایند و مقدار شربت این اب در یگاستر الثری مزمزه ۲۵ تا ۵۰۰ گرم است با هر غذا و این اب را میتوان بجای ابهای معدنی اسپا و بوساک و سنت البان و فورژ و اورزا و غیره استعمال نمود

اب کالیبه (حدیدی) بگیرند سولفات اهن متبلر ۵ سانتی گرم در ۵۰۰ گرم ابیکه عاری از هوا باشد حل کنند

اب معدنی معمول مارک بگیرند سولفات اهن ۲ گرم در ۱۰۰۰ گرم اب حل کرده و ۱۰ گرم اولیئو ساکاروم نارنج بیفزایند و در دفع حمیات نائبه یک پیاله کوچک بیاشامند

تعفین اتری پرکلورور اهن (تعفین بستوشف) تعفین دکتور کلوپروت) بگیرند پرکلورور جامد اهن ۱۶ لیکور هوفمان ۲۸ ملح اهن را در صراحی در بستهٔ با الیکور مخلوط کرده و از روشنائی حفظ نمایند و از ۶ تا ۱۲ قطره این مخلوط را در یک پیاله شربت قند داخل نموده بیاشامند و از محصولاتیست که این اوقات استعمال ان متروک است

شراب حدیدی (شراب کالیبه) بگیرند سیترات اهن امانیاکی ۵ گرم شراب سفید ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول حل کنند و **سو بران** بعوض سیترات طرطرات پرتواکسید اهن را استعمال کرده و یک گرم اسید طرطریک بران میافزاید

طرطرات پرتواکسید اهن بگیرند پرتوسولفات اهن را با یک برابر ان طرطرات پتاس خنثی مخلوط کنند و سوبرا بسرعت با اب جوشیده بشویند و در روی پارچه ریخته بقوت بفشرند و در حمام ماریه

خشک کنند

تعفین مریخ طرطیری بگیرند براده اهن ١٠٠ طرطیر ٢٥٠ اب ٣٠٠٠ مطابق معمول عمل کنند و تبخیر نمایند تا ٣٢ درجه و بر این محصول بیفزایند الکل ٥٠ و مقدار شربت این تعفین از ٥ تا ٢٠ گرم است

طرطرات مریخی که معمول کدکس است عبارتست از ٤ جزء این تعفین و یک جزء طرطرات پتاس خشک **و شار لو** از ١٠ تا ٢٠ قطره این طرطرات را با ٣٠ گرم شراب جنطیانا و یا شراب **سنت رفائیل** مخلوط کرده قبل از غذا استعمال مینمایند و یکی از عوامل بسیار مفید است

شربت تنات اهن معمول برال بگیرند شربت سرکه فرامبوان ١٢٥ گرم شربت ساده ٣٧٥ گرم سیترات اکسید اهن مانیتیک ١٠ گرم عصاره مازو ٤ گرم مطابق معمول شربت سازند و **ترسو** این شربت را در صورتی استعمال می نماید که عوامل قابض و عوامل حدیدیک هر دو را باهم خواسته باشد معمول دارد

شربت سیترات اهن و منیزی معمول کورپوت بگیرند سیترات اهن و منیزی ١٠ گرم عرق بهار نارنج ١٠ گرم شربت ساده ١٨٠ گرم مطابق معمول شربت سازند و این شربت دارای طعم مطبوع و گوارائی است و موجب یبوست طبع نمیگردد

شربت کربونات اهن معمول دالیسی بگیرند از یکطرف سولفات پرتواکسید اهن ٤٠ گرم اب مقطر ٥٠٠ گرم قند ٤٠ گرم بجوشانند تا حل شود و با کاغذ صاف کنند و از طرف دیگر کربونات سود ٨٠ گرم اب مقطر ٥٠٠ گرم قند ٤٠ گرم نیز بجوشانند تا حل شده و با کاغذ صاف نمایند و دو مصفی را پس از سرد شدن مخلوط کنند و مدت ٢٤ ساعت بگذارند بماند تا کاملا راسب گردد و اب روی این سوب را بواسطه انحراف دور بریزند و بعد بگیرند قند ٨٠ گرم اب مقطر ٥٠٠ گرم حل کنند و رسوب را در این محلول در حالتیکه سرد باشد مخلوط کرده بهم زنند و بگذارند ته نشین شده و بواسطه انحراف اب روی ان را دور بریزند مجددا این رسوب را بطریق مذکور با شربت قند بشویند و باز دفعه دیگر رسوب را بهمان طریق در محلول قند در اب مقطر مخلوط نموده و چند روز بگذارند بماند و گاه گاه بهم زنند و بالاخره شربت ساده حلی سازند از ١٢٠٠ گرم قند و ٤٠٠ گرم اب مقطر و ان مخلوط حدید برا این شربت افزوده و بغلظت ٣٥ درجه قوام اورند و بعد با ماده معطری ان را معطر کنند

شربت حدیدیک معمول ریکورد بگیرند شربت تلو ٥٠٠ گرم کربونات اهن عصاره راتانیا مکد ١٠ گرم مطابق معمول عمل نمایند و در دفع سوزاک و ترشحات مخاطی از ٤ تا ٤ قاشق کوچک در روز بیاشامند

شربت کالیبه (حدیدیک) معمول ویلیس بگیرند سولفات اهن ٥ گرم در ١٠ گرم اب جوش حل کرده و صاف نموده با ٧٠ گرم شربت صمغ داخل نمایند و مانند عوامل مقویه قابضه روزی ٣ تا ٤ گرم از این شربت بیاشامند

پوسیون کر بگیرند نیترات پرتواکسید اهن ٨ قطره عرق تیلول ٢٠٠ گرم شربت ساده ١٠ گرم مخلوط کنند و در دفع اسهال مزمن تا ٨ قاشق کوچک متدرجا بیاشامند

لیکور اهن شوره معمول واسازی پردمن بگیرند اهن ٤٥ اسید ١٧

نیترات غلیظ ۱/۴ ۸۹ حل کنند و بقدری آب بر محلول بیفزایند که مجموع ۱۰۰ ۹/۴ گردد

مخلوط مقوی معمول هرک بگیرند پرتوکلورور آهن ۲ سانتی گرم مشک ۲۵ سانتی گرم آب مقطر ۶ گرم شربت پوست نارنج ۳۰ گرم مطابق معمول مخلوط نمایند و در رفع ملاست معده مرسا عه فاصله یک قاشق چاپخوری بیاشامند

معجون دافع نورالثری بگیرند کربونات آهن ۱ گرم سولفات کینین ۸ دسی گرم عصاره نرباک ۸ سانتی گرم شربت قند مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند این معجون را ۱۲ قسمت کرده روزی ۵ قسمت بیاشامند

معجون رضائی معمول دکتر رضا استاد مصنف بگیرند سولفات آهن ریوند چینی ۱ گرم ترکی جنطیانا مکده ۱۰ گرم با مقدار کافی عسل مصفی معجون سازند مقدار شربت این معجون از ۱ گرم تا یک گرم و نیم است در روز

حب حدیدی معمول مصنف بگیرند کلورور آهن اماتیا کی ۵ گرم عصاره ریوند چینی ۲ گرم با مقدار کافی عصاره جنطیانا ۶۰ حب سازند که هر حبی بقدر یک نخود باشد روزی ۲ حب نهار و ۲ حب شام قبل از غذا میل نمایند

قرص حدیدی بگیرند طرطرات فریکو پتاسیک ۵ قند ۱۰۰ اقند و نیل دار ۳۰ با مقدار کافی لعاب کتیرا قرصهای یک گرمی سازند و مقدار شربت این قرصها از ۵ تا ۱۰ دانه است در روز

قرص شوکولائی معمول کون بگیرند آهن احیا شده بواسطه هیدروژن اشوکولا و نیل دار ۱۹ قرصهای یک گرمی سازند و هر قرصی دارای ۵ سانتی گرم آهن است و مقدار شربت در ابتدا دو قرص است و بعد هر دو روز یکقرص بیفزایند تا ۶ قرص و باید این قرصها را در هنگام غذا بیاشامید که در این هنگام عصیر معدی بواسطه عمل هضم بمقدار زیاد ترشح شده و موجود است

تذییل کون که یکی از دانشمندان بزرگ است ثابت کرده میگوید که چون ۵۰ سانتی گرم آهن احیا شده را در ۱۰۰ گرم عصیر معدی داخل نمایند ۱۵ میلی گرم آن حل میشود و از ۵۰ سانتی گرم براده آهن مسحوق زیاده از ۳۵ میلی گرم حل نمیگردد و علی هذا النسبت قابلیت انحلال این دو محصول حدیدی مانند نسبت ۱۰ به ۷ خواهد بود پس آهن احیا شده بهتر از براده آهنست و بران ترجیح دارد در صورتی که براده آهن را چنانکه در اول این درد ذکر گردید بر سایر محصولات حدیدی ترجیح باید داد و از اینجهة لازمست که طرز ساختن و کیفیت خلوص و دلایل رجحان آهن احیا شده را بیان نمائیم

طریقه ساختن آهن احیا شده (فردوی) بواسطه هیدروژن بگیرند پروتواکسید آهنی که از پرکلورور بواسطه امانیاک و تکلیس راسب شده باشد بمقدار منظور و در لوله چینی داخل نمایند و آنرا بطور افقی در اوجاقی قرار دهند و این لوله را از یکطرف مرتبط کنند با منبع هیدروژن خالص و خشک و از طرف دیگر باید منتهی شود بیک رأس طویل و باریکی و آنرا حرارت دهند بحرارت قرمز تاریک تا آنکه بخار آب از رأس باریک لوله متصاعد گردد و بگذارند سرد شود در حالتیکه جریان هیدروژن را قطع نکرده و علی الاتصال در لوله داخل نمایند و آهنرا که باینطریق احیا کرده اند خارج نموده و صلا کرده در ظرف خشکی در درای حفظ کنند

آهن احیا شده که در تجارت متداول است اغلب اوقات مغشوش و غیر خالص میباشد و دارای مقداری گوگرد و فوسفور

طریقه ساختن آهن احیا شده

محصولات آهن

و کربون و سیلیسیئو و آرسنیک است و چون اثرا با حرارت زیادی ساخته باشند ممکن است فی الجمله اکسید شده باشد
و چون حرارت کم بران وارد آورده باشند ممکن است غیر خالص بود و هرگاه از استعمال آهن احیا شده آروغهای متعفنی مانند
تخم مرغ گندیده عارض شود دلیل بر عدم خلوص انست و یکی از دانشمندان سبب اظهار النسبت میدهد به سولفوراهنی که
در ان بوده و با ملاقات عصیر معدی موجب تولید اسید سولفیدریک شده است و دیگری میگوید که حصول این اسید بواسطه
ترکیب هیدروژن است با گوگرد محتوی در مواد پروتئینی که در معده موجود ند هر جهت آهن احیا شده که مغشوش نباشد و عمده
انرا ساخته باشند بکلی بلا خیال بر تمام محصولات آهن رجحان دارد اولاً بواسطه نرمی و کثرت صغر از آتش بسهولت با اسیدهای
عصیر معدی مخلوط شده و منظما و بارامی در انها حل گشته و موجب حصول املاح میگردد ثانیاً بمقدار اسبابا کم مؤثرات ثالثاً
مانند املاح آهن که در التناج الیه اثر میکنند اثر موضعی در معده نمیکنند و موجب تعطیل نمیگردد رابعاً در تمام محصولات
حدید بد طعمی شبیه بطعم مرکب تحریر موجود است و هر چه قابلیت انحلال المحصول بیشتر باشد زیاد تر دارای این طعم است که مکروه
مرضا میباشد و آهن احیا شده این طعم را ندارد بطوریکه قرصهای اشخاص ذکی الحس در حالت ناشتا بخوبی میاشامند

حب حدیدی مرکب معمول برتو بگیرند آهن احیا شده ۶ سانتی گرم سولفات
کینین مسحوق زنجبیل مکده ۱ سانتی گرم عصاره کنکینای زرد عصارهٔ مرکب ریوند مکده ۳ سانتی گرم صبر سقوطری ۵
سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و این حبوبات از عوامل مرمّته میباشند که موجب یبوست نمیگردند و مقدار شربت
انها از ۱ تا ۶ حب است و در دفع کلوروز و سوء هضم عارض از ان و حمیات نائبه مبرمه و انیمی سیفیلیسی مستعمل و مفید
میباشند

نقل آهن معمول کوین بگیرند آهن احیا شده ۲/۵ قند سفید ۱۲/۵ مطابق معمول نقلهائی
سازند که هر کدام ۵ سانتی گرم آهن داشته باشند و مقدار شربت این نقل مانند قرص آهن معمول کوین ابتدا دو نقل است
و بعد هر دو روز یک نقل بیفزایند تا ۶ نقل و این نقلها و هم قرصهای مذکور مدتی بدون فساد محفوظ میمانند

الکسیر مقوی معمول سل بگیرند عصارهٔ کاسکاریل عصارهٔ جنطیانا مکده ۱۵ گرم
در ۱۰۰۰ گرم عرق نعناع فلفلی مخلوط کرده بیفزایند تعفین قابض حریح ۶ گرم و با کاغذ صاف کنند و در ضعف
آلات هضم و لوکوره روزی چند قاشق کوچک بیاشامند

سفوف جلس طمی معمول فوکیر بگیرند کربنات آهن ۲۴ دسی گرم عصارهٔ
خشک کنکینا ۱۲ دسی گرم مسحوق دارچینی ۶ دسی گرم مطابق معمول سفوف سازند و ابتدا این سفوف را ۳
قسمت کرده در سه دفعه قبل از هر غذا بیاشامند و بعد دو قسمت کرده در دو دفعه و بالاخره یک دفعه قبل از غذا
بیاشامند

گرد مانزر بگیرند از یکطرف سولفات آهن خالص ۲ دسی گرم قند ۵ گرم مسحوق دارچینی ۵ سانتی
گرم سولفات را نرم سائیده و با مسحوق قند و دارچینی مخلوط کرده و در کاغذ ابی بپیچند و روی ان نمره ا بنویسند
و از طرف دیگر بگیرند بی کربنات سود مسحوق ۲ دسی گرم در کاغذ سفید بپیچیده و روی ان نمره ۲ بنویسند و بسته
نمرهٔ ۱ را در نصف گیلاس اب داخل نموده بهم بزنند و بعد بسته نمرهٔ ۲ را افزوده و بهم زده بلا فاصله بنوشند

اب حدیدی مبخر معمول کولومبا بگیرند از یکطرف سولفات آهن خالص ۲
گرم اسید طرطریک ۶ گرم قند ۱۲ گرم نرم سائیده و مخلوط کرده در ۱۲ بسته کاغذ ابی به بندند و از طرف دیگر بی

کربنات سود ۱ گرم قند ۵/۲ گرم نرم سائیده و مخلوط نموده در ۱۲ بسته کاغذ سفید به بندند و یک بسته آبی و یک بسته سفید را جداگانه در نصف گیلاس آب حل کرده و دو محلول را مخلوط نموده در هنگام جوش بیاشامند در دفع کلوروز سودمند است

گرد مجدّد کسنویل معمول کدکس بگیرند بی کربنات سود ۶/۰ گرم اسید طرطریک ۸/۰ گرم سولفات آهن خالص ۳/۰ گرم قند ۶/۰ گرم اسید طرطریک و بی کربنات را نرم سائیده و سایر را نیم کوب کرده مخلوط نمایند و یک قاشق چایخوری از این مخلوط را در ربع لیتر آب داخل دارید که محتوی ۲۵۰ گرم شربت قند باشد حل نمایند و بعبارة دیگر ۲/۰ گرم این مخلوط را در ۱۰۰ گرم شربت قند حل کنند

گرد مارسیل معمول دورولت بگیرند کاشو آهن قند مکدر ۱۰ گرم مخلوط کنند و از ۲ تا ۵ گرم در کلوروز و اختلالات مزمن معده بیاشامند

گرد ضدّ راشیتیسم معمول تامپل بگیرند اکسید سیاه آهن ریوند مکدر ۱ گرم قند ۶ گرم مخلوط کرده در ۱۶ بسته مساوی به بندند و یک بسته صبح و یکی عصر بیاشامند

گرد ریوند و منیزی حدید معمول مصنف بگیرند مسحوق ریوند آهن احیا شده مکدر ۴ دسی گرم منیزی مکلس ۱/۶ دسی گرم مخلوط کرده در ده و لسته مشابه به بندند و در کلوروز انمی منتج از نوائب طولانی که با یبوست و عدم اشتها همراه باشد یک بسته ناهار و یکی شام در نصف پیاله آب سرد مخلوط کرده بلا فاصله قبل از غذا بیاشامند

حبّ مرّیخی معمول سیدنم بگیرند مسحوق براده آهن ۴ گرم عصارهٔ افسنتین مقدار کافی مطابق معمول ۳۰ حب سازند و روزی سه چهار حب صبح و سه چهار حب عصر بیاشامند

حبّ حدیدی معمول اندرال بگیرند مسحوق دیژیتال ۱/۰ دسی گرم براده آهن ۲ گرم زیباس ۲ گرم مطابق معمول ۳۰ حب سازند و در دفع کلوروز روزی دو تا سه حب بیاشامند و مدرّ حامقدار ادرار زیاد نمایند

حبّ مدر طمث معمول سیشل بگیرند اشق کربنات آهن صبر سقوطری مکدر ۵ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و روزی ۲ تا ۴ حب تقریباً یکساعة قبل از غذا بیاشامند و هر گاه بدن تحمل کند بر مقدار آن بیفزایند و این حبوب در سوء طمث و یبوست عاصیه نیز مستعمل و مفید اند

حبّ مقوی قابض معمول والش بگیرند تربانتین و نیز عصارهٔ جنطیانا مکدر ۱۰ گرم سولفات آهن کینو مکدر ۵ گرم مطابق معمول حبهایی دو گندمی سازند و در سوزاک و لوکره مزمن روزی سه یا چهار دفعه هر دفعه چهار حب بیاشامند

گرد ریوند حدیدی معمول ساش بگیرند براده آهن ریوند مسحوق مکدر ۵ گرم قند مسحوق ۱۰ گرم مطابق معمول در ۱۵ بسته مشابه به بندند و در دفع راشیتیسم در ابتدا روزی یک بسته بیاشامند و بعد مقدار آن را زیاد کنند تا روزی سه یا چهار بسته

حبّ مقوی و ضدّ تشنج بگیرند عصارهٔ سنبل الطیب پرتو سولفات آهن کربنات پتاس مکدر ۵ گرم سولفات کینین ۲ گرم مسحوق سنبل الطیب مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب سازند و در کلو

که با بعضی عوارض عصبانی همراه باشد از ۱ تا ۴ حب در روز بیاشامند و از عوامل قویة الاثر است

حب هوُوُپر بگیرند سولفات اهن اب مکده ۲۵۰ گرم صبر زرد ۱۰۰۰ گرم دارچینی سفید ۲۰۰ گرم مرمکی ۶۰ گرم جاوشیر ۱۵۰ گرم مطابق معمول حبهائی ۲۰ دسی گرمی سازند درکلوروز و حبس طمث استعمال این حبوب متداول است

حب صبر و اهن معمول دواسازی ژرمن بگیرند سولفات اهن خشک کرده صبر زرد مکید اجزاء مطابق معمول باالکل حبهائی ۱۲ سانتی گرمی سازند

حب لُونیر بگیرند پروتوکلورور اهن ۴ گرم صبر زرد ۰،۵ سانتی گرم صابون طبی ۱ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و در دفع امور و زمزمن روزی ۱۰ حب ۵ حب ظهر و ۵ حب شام بلا فاصله بعد از غذا بیاشامند

حب فورمی بگیرند عصارهٔ کنکینا کلورور اهن امانیاکی ریوند چینی زاج سفید مکید ۲ گرم اسانس چینی ۶ قطره مطابق معمول حبهائی ۲ دسی گرمی سازند و در دفع حالت ضعف عمومی که پس از نزف الدم شدید عارض شود از ۳ تا ۶ حب صبح و عصر بیاشامند

حب کلورور اهن بگیرند کلورور اهن خشک ۱ گرم مسحوق صمغ مسحوق اصل السوس مکید ۵۰ سانتی گرم با مقدار کافی اب ده حب سازند و مانند حب یدور اهن انهارا از براده اهن بپوشانند

حب دافع حمّائی مارك بگیرند مسحوق سنبل الطیب ۱۰ گرم پروتوسولفات اهن ۵ گرم با مقدار کافی عسل ۱۰۰ حب بزرگ سازند و در حمیات نائبه ساده و یا مردابی در هنگام فترة دو جمله هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند

حب اهن مرّی معمول دواسازی بلژیك بگیرند مرمکی ۱۰ گرم کربنات سود سولفات اهن مکید ۵ گرم شربت ساده مقدار کافی مطابق معمول حبهائی ۱۵ سانتی گرمی سازند و در حبس طمث و کلوروز از ۳ تا ۸ حب در روز بیاشامند

حب اهن صبری بگیرند مسحوق براده اهن ۲۰ گرم مسحوق دارچینی ۱۰ گرم مسحوق صبر سقوطری ۵ گرم با مقدار کافی شربت معطری حبهائی ۲ دسی گرمی سازند و از ۲ تا ۱۰ حب در روز بیاشامند

محلول حدیدی ضد حمره بگیرند سولفات اهن ۶۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم حل کنند و چون این محلول را در محلی که مبتلی بحمره باشد رفاده نمایند در دو روز انرا برطرف میسازد

پوماد مرّیخی معمول ولپو بگیرند سولفات اهن ۱۰ گرم پیه مذاب ۴۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند ولپو در صورت امکان در محل مبتلی بحمره محلول ۱۰ گرم سولفات اهن در ۵۰۰ گرم اب را رفاده می نماید که پارچه را بان الوده نموده در محل معلول منطبق میکند و چون استعمال این پارچه متعذر و غیر ممکن بود پوماد مذکور را استعمال مینماید و یکی از دانشمندان در دفع امپتیگو پومادی استعمال میکند که ده مقابل کمتر از پوماد مذکور دارای سولفات اهن است یعنی ۱ در ۴۰ و در دفع زونا ۳ مقابل کمتر یعنی ۱ در ۱۲

اتیوپس مرّیخی

اتیوپس مرّیخی (کلمهٔ اتیوپس مشتق از اتیوف یونانی است و مرکب از دو کلمه است یکی اتو یعنی میسوزانم و دیگری اوف که بمعنی صورت است و عموما اکسید و یا سولفورهای فلزی را باین اسم نامند) که **اکسید فرّوزو فرّیك** نیز نامیده میشود طریق ساختن ان مطابق دواسازی انگلستان از این

حبّ سولفات منگنز بگیرند سولفات اهن سولفات منگنز مکد ۴ گرم عصارهٔ شیل مقدار کافی مطابق معمول ۱۲۰ حب سازند و از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

گرد اهن و مغنیسا بگیرند کربونات سود نیم کوب ۲۰ گرم اسید طرطریک ۲۵ گرم قند مسحوق ۵۳ گرم سولفات اهن مسحوق ۱۵ دسی گرم سولفات منگنز مسحوق ۷۵ سانتی گرم مخلوط کرده و در ظرف سر بسته حفظ کنند و یک قاشق چایخوری این مخلوط را در یک گیلاس آب یا شراب حل کرده بیاشامند و این گرد موسوم است به گرد مجز اهن و مغنیسا

حبّ مغنیسا و اهن بگیرند سولفات اهن متبلر خالص ۷۵ گرم سولفات منگنز خالص ۲۵ گرم کربونات سود متبلر ۱۲۰ گرم عسل ۶ گرم با مقدار کافی شربت ساده حبهای دو دسی گرمی سازند و از ۳ تا ۱۰ حب در روز بیاشامند

پوماد هوپ بگیرند سولفات منگنز ۴ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در رفع جات کهنهٔ غده ها تمریخ نمایند

کربونات منگنز مطابق دستور العمل **کدکس** بگیرند سولفات منگنز متبلر ۱۰۰ کربونات سود متبلر ۱۲۰ هر یک از این دو ملح را جداگانه در آب گرم حل کنند و محلولها را صاف نمایند بعد مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و بواسطهٔ عمل انحراف آب روی آن را بردارند و رسوب را مکرر با آب داغ بشویند و خشک کنند و مقدار شربت این ملح از ۵ سانتی گرم تا ۵ دسی گرم است بطور حب

گرد جهة ساختن آب مجز معمول پترکن بگیرند کربونات سود ۲۰ گرم اسید طرطریک ۲۵ گرم قند مسحوق ۵۰ گرم مسحوق سولفات اهن ۱/۵ گرم مسحوق سولفات منگنز ۷۵ سانتی گرم مخلوط کنند و یک قاشق چایخوری در یک گیلاس آب یا شراب مخلوط کرده قبل از غذا بنوشند

پرمنگنات پتاس مطابق کدکس بگیرند مسحوق بی اکسید منگنز ۸ مسحوق کلورات پتاس ۷ پتاس کستیک ۱۰ آب مقطر مقدار کافی پتاس را در مقدار ۱۰ کمی آب حل کنند و مقدار آب هر چه کمتر باشد بهتر است و بی اکسید و کلورات را مخلوط کرده و محلول پتاس را بر مخلوط بیفزایند و در بوته داخل نموده حرارت دهند و بهم زنند تا خشک شود و بار دیگر محصول حرارت وارد آورند و از حرارت قرمز تا یک مدت یکساعت نگاه دارند و بعد بگذارند سرد شده و نرم بکوبند و مسحوق را در قرع زجاجی با ۱۰۰ جزء آب جوش مخلوط کنند و بهم زنند و بگذارند ته نشین شده و بواسطهٔ انحراف صاف روی آن را بردارند و با آمیانت یا بلور کوبیده صاف نمایند و مصفی را با مقدار کافی اسید ازوتیک آب دار خنثی کنند و بعد با حرارت ملایم تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده تا متبلر گردد و متبلرها را در روی آجری ریخته بخشکانند

چنانچه ذکر کردیم پرمنگنات پتاس یکی از عوامل دافع العفونه و انتی سپتیک قوی میباشد و چون آن را با مواد متعفن مجاور کنند بتجزیهٔ متن آنها را محترق مینماید در حالتی که اکسیژن بحال خود باقی میماند و یک جزء این ملح در ۵ اجزاء آب سرد حل میشود و مخصوصا آن را در دفع اختلالات دیفتریت استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۱۰ تا ۲۰ سانتی گرم است محلول در ۱۰۰ گرم آب و در خارج محلول آن را در ۵۰۰ و یا در ۱۰۰۰ این ملح را بطور غسول و زرق معمول میدارند

مواد مانعة الجمع جمع ما بین همهٔ مواد آلی و الکل و گلیسرین و قند و همهٔ مطبوخات نباتی و غیره

پرمنگنات پتاس

پرمنگنات

با پرمنگنات پتاس نباید نمود

زرق دافع العفونه معمول مالز بگیرند پرمنگنات پتاس ۱ آب مقطر ۱۰۰۰ حل کنند و در ورم مزمن ورم مثانه ۱۵۰ گرم از این محلول را زرق کنند و این زرق را روزی یک و یا دو و یا چند دفعه اجرا نمایند

زرق دافع سوزاک معمول دیدای بگیرند پرمنگنات پتاس ۰٫۲ سانتی گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کرده زرق نمایند

مخلوط دافع عرق پا معمول مارتن بگیرند پرمنگنات پتاس ۱ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم تیمول ۵۰ سانتی گرم حل کنند

محلول دافع سپتیسمی معمول کورپوت بگیرند پرمنگنات پتاس ۲۰ تا ۵۰ سانتی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم حل کنند و در عرض ۲۴ ساعت با قاشق آش خوری منقسماً بنوشند

غسول دافع العفونه معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند پرمنگنات پتاس ۱ آب ۵۰۰۰ حل کنند و در صراحی در بسته محفوظ نمایند و این غسول را در دفع جراحات متعفن و دفع عرق متعفن پاها استعمال مینمایند و نیز پس از اعمال تشریحی دستها را با آن میشویند و هم چنین ظرفهایی آلوده به مواد برازی را با آن شستشوی میدهند و نیز در دفع تعفن سرطان رحم روزی سه دفعه از این محلول زرق مینمایند

پرمنگنات آهک این ملح بشدت محلول در آب است و در خواص مشابه پرمنگنات پتاس می باشد و دو نفر از دانشمندان موسوم به **بورداس و ژیرارد** این ملح را در عقیم کردن آبهای مشروب استعمال میکنند

موافق قول بعضی از مصنفین چون کلوروز با محصولات حدیدی مقاومت نماید دلیل بر فقدان منگنز خون است زیرا که این فلز به مقدار بسیار کم بحالت ترکیب در خون طبیعی موجود است و لهذا باید با استعمال آن استمداد جست ولی بعضی دیگر میگویند که منگنز در ترکیب گلوبول خونین مدخلیتی ندارد

در باب وجود آهن در گلوبول و سایر آلات اگر چه شبهه نیست ولی بهتر آنست که دلایل وجود آن را در آلات حیوانی ذکر کنیم

در بیان اثبات وجود آهن در خون و سایر آلات حیوانی

آهن یکی از عناصر موجوده در آلات حیوانی میباشد و بواسطه احتراق و تکلیس نعش میتوان وجود آن را ثابت نمود از این جهت است رنگ قرمز قهوه‌ای خاکستر آلات نعشی و هرگاه بعوض آنکه تمام نعش را بسوزانند هر یک از آلات مختلفه را جداگانه سوزانده و دقت نمایند مشاهده خواهند کرد که آهن در همه آلات به یک اندازه پراکنده و موجود نیست و یکی از عناصر متشکله خون و بخصوص گلوبول قرمز است و حاصل مینماید یک جزء از ماده ملونه آن یعنی **هموگلوبین** را جهت اثبات وجود آهن در هر آلتی باید بدقت خون محتوی در آن را خارج کنند تا وجود و عدم وجود

اهن بطور حقیقت ثابت شود و مطابق این تجربه ثابت کرده اند وجود طبیعی اهن را در عصیر معک و در موهای پرهای طیور و در سفیده و زرده تخم ماکیان و در کیلوس و در لف و در صفرا و در حصات صفراوی و در سیاهی چشم بالاخره در شیر و در بول ولی بمقدار بسیار کم و تنها خون است که مقدار معتد به اهن دارد ولی نه باندازه که بتوان از این اهن میخ و قداره و حلقه انگشتری ساخت چنانکه **مانغینوس**[۱۴] تصور کرده است و با انکه با اهن خون اشخاص مشهور و نامدار امدال بترتیب داد مثل انکه جمعی دیگر تصور نموده اند

در لوحه ذیل که موافق تجربه یکی از دانشمندان است بیان مینمائیم مقدار اکسید اهنی را که در ۱۰۰ اجزء خون حیوانات مختلف موجود است

مرد	۰٫۸۳۲	زن	۰٫۷۷۹	سگ	۰٫۸۳۳
غاز	۰٫۸۲۲	خوک	۰٫۷۸۲	ماکیان	۰٫۷۶۵
گاو	۰٫۷۱۷	اسب	۰٫۶۹۷	غوچ	۰٫۶۱۷
گربه	۰٫۶۱۵	بوقلمون	۰٫۵۶۸	بز	۰٫۴۶۹

چون بخاطر اوریم که ۰٫۸ اکسید اهن شامل ۰٫۵۵ اهن فلزی است و وزن متوسط بدن انسان ۷۰ کیلوگرم است و یک یازدهم جزء از وزن بدن خون است و بدقت حساب نمائیم معین میشود که بطور متوسط در بدن انسانی ۴۹۹٫۳ اهن فلزی میباشد

در بیان خون و گلوبولهای خون

دخول اهن در بدن حیوانی واضح است که بواسطه ماکول و مشروب خواهد بود و از این راه همه روزه بقدری در مجاری الهضمی داخل میشود که میتوان از مواد برازی انرا استخراج نمود ولی مجرای خروج ان از الات بدن هنوز بتحقیق مشخص و معین نشده است و چون صفرا دارای مقدار زیادی اهن است و حصات صفراوی اغلب اوقات صاحب هسته میباشد که حاصل شده است از اجسام کوچکی از خون فاسد شده جمعی از مصنفین صفرا را مجرای خروج اهن تصور کرده اند و میگویند از انجمله است وجود اهن در امعاء و در بقایای هضمی و مواد برازی ولی این مسئله هنوز ثابت نشده و انچه مسلم است اینستکه اهن دارای قوه مولد النسج است در عناصر متشکله خون یعنی بواسطه ان قوه عناصر متشکله خون تولید میگردند

و چون خون و بخصوص گلوبول موضوع امراضی میباشند که در تداوی انها باید باستعمال اهن استمداد جست لهذا لازم است که خون و گلوبولهای خونین را موافق انکشافات جدیده معاصرین توصیف کرده و خواص انها را بیان نمائیم

پس میگوئیم **کلود برنار** بیان میکند که خون یکی از الاتی است که از جانب داخل سایر الات را احاطه کرده است و عمل ان تغذیه عناصر هیستولوژی میباشد و مانند محاط خارجی دارای اعتبارات مخصوصه است و نیز مانند ان بیک نهج نیست یعنی همانطور که محاط خارجی عمومی در الات مختلف متفاوت است همچنین خون در هر یک از انها تفاوت میکند و لهذا بطور مفرد خون نباید گفت بلکه بصیغه جمع خونها گفت چنانکه خون وریدی در خروج از یک الت و هم در خود ان الت با خون وریدی الت دیگر متفاوت است و نیز در حالت عطالت الات و در صورت صدور اعمال از انها در خونشان تفاوت فاحش مشاهده میگردد و ثابت کرده است مثلا که خون طحال قلیا ئیتش بیشتر و خون عضلات

در حین صعود راه اعمال قلیائیتش کمتر است و نیز ثابت نموده که در یک سلسله دورانی حصول قلیائیت در بعضی نقاط موجود است و برخلاف در بعضی نقاط دیگر قلیائیت تخریب شده و ضایع میگردد و دانشمندان ابعاد **کلود برناد** بیانات از این روی کرده و روز بروز در تکمیل آنها میکوشند

سنه میگوید گلوبول قرمز عبارت از یک قسم سلولی است ولی چنانکه بعضی تصور کرده اند دارای صفات موسسه که آنها را لازمهٔ سلولها دانسته اند نیست و این صفات عبارتند از وجود غشاء محاط و ماده محوی و هسته و بعضی وجود هسته را در گلوبول خونین قرمز دانسته اند و میگویند ممکن است دارای غشاء محاط نباشد و حیوة آنرا مانند حیوة حیوانات پست میدانند و میگویند تحدید آن بواسطهٔ تکاثف زیادی است که در طبقات محیط خود حاصل کرده است و هسته که بعضی در آن تصور نموده و اجزاء بلوری سلول دانسته اند نیست مگر ماده محوی و آنرا **پروتوپلاسما** موسوم کرده اند و دیگری از دانشمندان ثابت میکند که گلوبول خونین دارای حجب مخصوصی است و نیز دانسته که از مواد محوی در پلاسما بواسطهٔ قوه اندوسموز حاصل گردد و از این جهت است که در آن نه فیبرین موجود است و نه البومین در حالتی که این دو ماده در پلاسما موجودند و برخلاف محوی مادهٔ متبلوری است موسوم به **هماتین** که در پلاسما موجود نیست و لهذا میگوید گلوبول آلتی است مستقل و ارتباطی با پلاسما ندارد و اگر کسی ایراد کند که گلوبول دارای مواد ملحی میباشد که در پلاسما موجودند میگوئیم باید بخاطر آورد تجارب **گراهان** را این دانشمند میگوید از خواص بعضی اغشیه است که نمی گذارند مواد کولوئیدی از آنها عبور نمایند و برخلاف مواد ملحی را بقوت جذب میکنند و علاوه گلوبول خونین همانطوری که مواد البومینی را از پلاسما اخذ نمیکند نیز مواد ملحیه از آن اخذ نخواهد کرد و تجزیهٔ شیمیائی ثابت میکند اختلاف کلی را که در بین گلوبول و محاط آن موجود است و ثابت مینماید که گلوبول دارای آهن است و پلاسما نیست و گلوبول مخصوصاً دارای فوسفات و مقدار کمی کلورور است و حال آنکه پلاسما خیلی کمتر کلورور دارد و مقدار فوسفات شده مقابل کمتر از گلوبول است و پتاس در گلوبول موجود و در پلاسما بزحمت دیده میشود و گلوبول که محاط آن پلاسما است دارای حیوة مخصوصی است مثل آنکه آلات حیة که محاط آنها آتموسفر اند دارای حیوة مخصوصی میباشند و اصل و بنیاد ترکیب گلوبول از **هموگلوبین** است و هموگلوبین که عبارت از مادهٔ ملونهٔ خون باشد بدواً آنرا مانند **هماتین** و یا **هماتوزین** تصور کرده بودند و حال آنکه هماتین یکی از اجزاء مرکب کنندهٔ هموگلوبین است و بعد بواسطهٔ امتحانات و انکشافات جمعی از دانشمندان حقیقت آن معلوم و مکشوف گردید بالاخره علاوه بر خواص فیزیکی و کیمیائی گلوبول خونین دارای خواص حیوتی است که امروز موسوم بخواص **بیولوژی** (مبحث الحیوة) میباشند و یکی از دانشمندان ثابت کرده است قابلیت تقلص از او نیز ثابت شده است که ممتد میگردد و همین خاصیت برهان حقیقی است بر حیوة آن و بواسطهٔ جریان شدید الکتریک و اثر اکسید دو کربون کشته میشود و کیفیت تولد گلوبولها مسئله ایست که هنوز کما ینبغی محقق نشده

در دوّیم

اپیکا و بعضی عوامل مقیئهٔ نباتی

ادویهٔ مقیئه عبارت از عواملی میباشند که از استعمال آنها قی عارض میشود هرگاه که آنها را جهت حصول قی استعمال کنند و **بوشاردا** در تعریف عوامل مقیئه این شرط را لازم میداند تا آنکه سموم و مخدرات را شامل نشود زیرا که بیشتر سموم و اغلب مخدرات را چون در دوران داخل کنند موجب حصول قی میگردند **و بقول کلی** عوامل مقیئه بر دو قسم اند عوامل مقیئهٔ نباتی و عبارتند از اپیکا و گیاه پاراگوآیا و پولیگالا و بنفشه و اسارون و اپوسینوم کانا

ببنومو واپوکودئین واپومورفین وعوامل مقیئه معدنی که عبارتست از طرطر استبیبه وسایر محصولات انتیمونی وسولفات
روی وسولفات مس میباشند و دراین درذکر میکنیم اپیکا وگیاه پاراگوایا واسارون واپومورفین واپوکودئین واپوسیتو
کانابینوم را وپولیگالا وبنفشه را در زیر سیاوشان در ضمن عوامل منفثه بیان خواهیم کرد وطرطر استبیبه ومحصولات
انتیمونی را در درانتیمون وسولفات روی را در روی وسولفات مس را در در مس بیان خواهیم نمود

پ اپیکاک ف اپیکاکوانا ل رادیکس ایپکاکوانا

سه قسم ریشه که بوجی برزیل و بعضی دیگر ممالک جنوبی امریک میباشند باین اسم موسوم میگردند واز نباتات طایفه
روبیاسه حاصل میشوند واین سه قسم عبارتند از اپیکای حلقهٔ واپیکای مخطط واپیکای سفید ودر
خواص مشابه یکدیگرند وگویا این اختلاف بواسطهٔ سن نبات وبواسطه اختلاف اراضی باشد زیرا که اختلاف اراضی در رنگ
ریشه این نبات ممکن است مؤثر بود واپیکائی که بیشتر در تجارت متداولست حلقهٔ میباشد ومخلوطی است از اپیکای حلقهٔ
خاکستری قرمز رنگ واپیکای حلقهٔ خاکستری سفید رنگ

موافق تجزیه بعضی از علمای کیمیا اپیکا دارای امتین وصمغ وموم نباتی وماده دسم زیتی شکل وماده عفصی میباشد
امتین عبارت از ماده است که بحالت ملحی در ریشه اپیکا موجود وبشکل فلسهای قهوهٔ قرمز رنگ نیم شفاف است
وطعم ان تلخ ودر اب گرم بشدت محلول ودر اب سرد کمتر محلول وتقریباً در ۵۰ درجه حرارت ذوب میگردد ودر وجهه
ساختن ان بگیرند یک جزء اپیکای مسحوق را ودر ۴ جزء الکل ۸۰ درجه مدت چند روز بخیسانند وبافشار از پارچه گذرانند
وبا کاغذ صاف کنند وتفاله را مجدداً در ۳ جزء الکل بخیسانند وبافشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند ومصفی ها را مخلوط
کرده تقطیر کنند تا الکل خارج گردد ومحصول را در ۴ جزء اب سرد حل کنند وبا کاغذ صاف نمایند ومصفی را در گرمخان
بدرجه یبوست تبخیر نمایند ومحصول عبارتست از امتین غیر خالص که امتین طبی وامتین قهوهٔ رنگ نیز نامیده میشود
ومقدار شربت ان مانند مقیی ۲ دسی گرم است که در دو دفعه استعمال کنند وامتین خالص در طب غیر مستعمل است
اپیکا یکی از ادویه بسیار متداوله است وعلاوه بر خواص مقیئه دارای خواص مخرجه بلغم ومنفثه نیز میباشد واز عوامل است
که در تغییر مقدار شربت وطریقه استعمال خواص ان نیز تغییر میکند ودر خواص مقیئه مانند طرطر استبیبه نیست ودر عمل
ان محمل عروض بعضی سوانح نمیباشد ودر استعمال ان هیچ خطری متصور نیست ومخصوصاً انرا استعمال میکنند در دفع ورم
صفاق وسوءهضم وکولرای تشنجی واسهال ودوسنطاریای مزمن ویکی از دانشمندان در دفع نفث الدم وبعضی اقسام
نزف الدم از استعمال ان تمجید مینماید

گرد اپیکا موافق دستور العمل کدکس بگیرند ریشه اپیکا مقدار منظور
مفشر کرده ودر گرمخان ۴۰ درجه بخشکانند ولوم بکوبند واز موبیخته ابریشمی سرپوش دار که نمره ان ۱۲۰ است بگذرانند وانرا
بگذرانند وانه ۱۰۰ اجزء ریشه ۷۵ جزء گرد باید بدست اورد وساختن این گرد از اعمال خطیره است
گرد اپیکا را بطور مقیی بمقدار ۱ تا ۲ گرم استعمال میکنند که در ۲ یا ۳ دفعه بفاصلهٔ ربع ساعت بیاشامند وجهت سهولت
قی مشروب یا نیم گرم بمقدار زیاد باید اشامید وعموماً اب نیم گرم ویا مطبوخ بابونه ۵ در ۱۰۰۰ را معمول میدارند ودر جهت
تغییر قی وسهولت اخراج نفث مقدار شربت ان ۵ سانتی گرم است هر دو یا سه ساعت فاصله

پوسیون مقیی معمول بیمارستان لشکری بگیرند گرد اپیکا ۱ گرم اب نیم گرم

اپیکا

امتین

۱۰۰ گرم مخلوط کرده یک دفعه بیاشامند

ایضاً نسخهٔ دیگر بگیرند گرد ایپکا ۱ گرم امتیک ۵ سانتی گرم آب مقطر نیم گرم ۱۰۰ گرم مخلوط کرده یکدفعه یا دردو دفعه بفاصله ربع ساعت بیاشامند و جهت سهولت فی مشروب نیم گرم بمقدار زیاد معمول دارند

عصارهٔ الکلی ایپکا معمول کدکس بگیرند ریشهٔ ایپکای نیم کوب کرده ۱ الکل ۹۰ درجه ۶ ایپکا را با قدری الکل مخلوط کرده و در آلت دپلاسمان ریزند و در آلت را بپوشانند و بگذارند ۲۴ ساعت بماند و بعد باقی ماندهٔ الکل را استعمال کنند و بواسطهٔ تقطیر الکل را از محصول بگیرند و در حمام ماریه بقوام عصاره متبخر نمایند و از ایاسی دسی گرم این عصاره مقیی و از ۵ میلی گرم تا ۵ سانتی گرم آن مخرج بلغم است

عصارهٔ ایپکا معمول بیمارستان لشکریه بگیرند گرد ایپکا ۱۰۰ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰ گلیسرین ۱ گرد را در آلت دپلاسمان داخل کنند و قدری الکل روی آن ریزند و در آلت را ببندند و پس از دوازده ساعت مایعی که در آن آلت جمع شده بردارند و مابقی الکل را استعمال کنند و مایعات را جمع کرده و الکل آنها را بواسطهٔ تقطیر بگیرند و بعد گلیسرین را افزوده بقوام عصارهٔ نرم در حمام ماریه تبخیر نمایند

تعفین ایپکا مطابق دستور العمل کدکس بگیرند ریشه ایپکای نیم کوب کرده ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و بافشار از پارچه کذرانند و با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و این تعفین را بمقدار ۵ تا ۲۰ گرم در پوسیون داخل کرده مانند مقیی در دو یا سه دفعه بیاشامند و چون ۲ تا ۵ گرم از این در پوسیون مخلوط نموده هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند مانند معرق و مخرج بلغم اثر مینماید

شربت ایپکا معمول کدکس بگیرند عصارهٔ ایپکا ۱ الکل ۶۰ درجه ۳ آب مقطر ۴۰ قند سفید ۳۰ عصاره را باعانت حرارت ملایمی در الکل حل نمایند و قند را خورد خورد کرده در ظرفی ریزند و این محلول و آب مقطر را روی آن ریخته در حمام ماریه حل کنند و صاف نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۲ سانتی گرم عصارهٔ ایپکا است و بهترین عوامل مقیئه است که در اطفال استعمال میشود و در طفل سه ساله ۱۰ گرم از آن در دو دفعه بیاشامند

شراب ایپکا معمول دواسازی بلژیک بگیرند ایپکای مسحوق ۶ الکل ۵ درجه ۳ شراب مالاگا ۹۳ در آلت دپلاسمان تعفین خمری سازند و ۱۰۰ اجزاء محصول بدست آورند و ۱۰۰ گرم این شراب دارای ۶ دسی گرم اجزاء محلوله ایپکا میباشد و بطور مقیئی از ۱۰ تا ۳۰ گرم این شراب را مخلوط با پوسیون نموده در یک یا دو دفعه بیاشامند و مانند مخرج بلغم از ۱ تا ۵ گرم نیز مخلوط با پوسیون مندرجا با قاشق کوچک بنوشند و مانند معرق و ضد محرک ۲ تا ۱۲ گرم مخلوط با پوسیون نیز با قاشق کوچک مندرجا بیاشامند

شراب ایپکا معمول دواسازی انگلیس بگیرند ریشهٔ ایپکای نیم کوب کرده ۵ شراب کرس ۱۰۰ مدت ۸ روز بخیسانند و صاف کنند

گرد مقیی بگیرند گرد ایپکا ۱۵ دسی گرم امتیک ۵ سانتی گرم مخلوط کرده سه قسمت کنند و هر ربع ساعت فاصله یک قسمت را با قدری آب گرم مخلوط نموده بیاشامند و هرگاه دو قسمت اول کفایت کرد قسمت سیم را استعمال نکنند و جهت سهولت فی آب نیم گرم بمقدار زیاد بیاشامند و اینگرد بهترین مقیئات معموله است

گرد مقیی و مسهل بگیرند گرد ایپکا ۶ گرم مسحوق ریوند ۸ گرم مخلوط نمایند و از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم از آن بیاشامند

گرد مسهل معمول بیرد بگیرند زغال چوب ۵ دسی گرم تا ۱ گرم مسحوق ریوند ۲ دسی گرم مسحوق اپیکا ۵ سانتی گرم مخلوط کنند و در هنگام خواب بیاشامند و در اختلالات معدی اطفال مرکب با وجود بدان خیلی مستعمل است

جلاب ضدّ ذوسنطاریا بگیرند اپیکای خاکستری ۵ گرم نیم کوب کرده مدّت ربع ساعت در ۱۵۰ گرم آب بجوشانند و صاف کرده ۵۰ گرم شربت بهارنارنج بیفزایند و هر ده دقیقه فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

حقنهٔ اپیکا بگیرند اپیکای نیم کوب کرده ۲۰ گرم آب مقطر ۵۰۰ گرم آب را سه قسمت کنند و هر قسمت را بطور تناوب بر روی اپیکا ریخته بجوشانند و صاف کنند و جوشانده‌ها را مخلوط کرده نیز بجوشانند تا ۲۰۰ گرم محصول بدست آید و آنرا دو قسمت کنند هر قسمتی جهت یک حقنه و ۶ قطره لودانم در هر قسمتی مخلوط نمایند ولی در اطفال مقدار دوا را نصف کنند و لودانم نیفزایند و حقنه اول را دو ساعت قبل از غذای نهار و حقنه دویم را سه ساعت بعد از غذای شب معمول دارند و این حقنه در اسهال کولرائی مشکل مراهقین و اسهال مسلولین مفید و مستعمل است

پوسیون ضدّ ذوسنطاریا معمول اسپیلمان بگیرند اپیکا ۸ گرم آب ۵۰۰ گرم آب را سه قسمت کنند و هر قسمتی را بطور تناوب بر روی اپیکا ریخته بجوشانند و صاف کنند و مصفی‌ها را مخلوط نمایند و مقدار محصول باید ۲۰۰ گرم باشد و ۶۰ گرم شربت صمغ بیفزایند و هر سه ساعت فاصله یک ثلث از آن در دفع ذوسنطاریا و اسهال مزمن بیاشامند و این پوسیون از عوامل قویة الاثر است

مخلوط اپیکا واهک معمول هوپر بگیرند گرد اپیکا ۲۵ سانتی گرم در ۵ گرم شربت دیاکود مخلوط کرده و ۱۰ گرم الکولاتور دارچینی و ۵۰ گرم مخلوط اهکی بیفزایند و در یک دفعه بیاشامند و هر چهار ساعت فاصله همین مقدار را استعمال نمایند در دفع اسهال و ذوسنطاریای مزمن سودمند است

پوسیون ضدّ ذوسنطاریا معمول هلوتیوس بگیرند اپیکای نیم کوب کرده ۸ گرم در سه گیلاس کوچک آب داغ مدت دوازده ساعت دم کنند و صاف روی آن از بردارند و هر ربع ساعت یک گیلاس کوچک بیاشامند و حصول قی را بواسطه آشامیدن آب نیم گرم آسان کنند و مجدداً یک مقدار آب جوش بر روی تفاله ریخته فردای آن روز صاف کرده میل کنند و مدت پنج روز میتوان بر استعمال مداومت کرد

گیاه پاراگوایا ف **هرب پاراگوایا** ل **وانِدِلیا دیفوزا** یکی از نباتات طایفهٔ **اسکروفولاریه** و خیلی شبیه به نعناع میباشد و دارای ساقه‌های مربع است که فی الجمله مستعمل است و این نبات بدون زراعت در ممالک حاره و در امریک مرکزی و در کولومبی و در ماداگاسکر و در مارتینیک و در ژامائیک و در گایان انگلیس و در سورینام و در برزیل و در گواکیل میروید و در منیلا هالی این ممالک معمول است که یک مشت از گیاه تازه را در نیم لیتر آب بجوشانند و صاف کرده هر ده دقیقه فاصله یک پیاله آن را آشامند تا آنکه قی حاصل شود و چنین میگویند که این گیاه در حصول قی مطمئن‌تر از اپیکا است ولی بواسطه تلخی و بد طعمی بر آن ترجیح داده نمیشود

ع **اسارون** ف **ازاروم** **رکابارم** ل **رادیکس ازاری** نباتی است طویل العمر از طایفهٔ **اریستولوکیه** و ریشه قسمی از آن که موسوم به اسارون فرنگی (رشاجی) است در طب مستعمل است و این نبات در حوالی پاریس بخصوص در جنگلها و انبوه کوه الپ و در جنوب فرانسه میروید و ریشه این نبات خاکستری رنگ و باندازه قلمی میباشد چهار پهلو و در فواصل معین دارای گرهها است که ریشه‌ها باریک سفید از آن

گیاه پاراگوایا

اسارون

انها خارج میگردند وطعم این ریشه فلفلی و بوی ان تند و شبیه ببوی سنبل الطیب بخصوص در وقتیکه ریشه هایی بار یکرا در ما بین انگشتها خورد کنند و در طب فقط برگ و ریشه این نبات را استعمال میکنند و بعضی از دانشمندان از ریشه اسارون دهن فرار و دهن ثابت خیلی حاد و ماده قهوه رنگ حاد و مهوع و محلول در اب و ماده نشاسته و نیترات و ملات اهک استخراج کرده اند و این ریشه را در حصول قی از ۱ تا ۲ گرم میتوان بدل ایپکا استعمال نمود و از ادویه معطر است و طریقه استعمال ان بطور گرد و یا مطبوخ است و گرد برگ اساروں از ۵ تا ۱۲ دسی گرم مانند مقیات استعمال میشود و مطبوخ ۴ گرم اساروں در ۲۵۰ گرم اب هم قی میاورد و هم اسهال

گرد ریشهٔ اسارون مطابق کدکس بگیرند ریشه اسارون مقدار منظور نرم کوفته و از موبیز ابریشمی نمره ۸۰ بیرون کنند و مقدار ۵ سانتی گرم تا ۱ دسی گرم از ان مانند معطسا بسیار فوق نشوق نمایند و بمقدار ۵ دسی گرم تا ۲ گرم بطور مقیی بیاشامند و چون ریشهٔ اسارون بواسطه خشک شدن از قوتش کاسته میشود لهذا استعمال ان متروک میباشد

گرد معطس معمول کدکس بگیرند برگ اسارون برگ بتوان برگ مرزنجوش گل موکه مکد یک جزء خشک کرده و نرم کوفته از موبیز موئی نمرهٔ ۳۰ بیرون کنند و جهة تحریک غشا مخاط بینی از ۱ تا ۲ دسی گرم نشوق نمایند

اپوسینوم کانابینوم (کنب کانادائی) نباتی است از طایفه **اپوسیناسه** که ریشه ان را در طب استعمال میکنند و این ریشه مقیی و مسهل و مدر بولست و ماده عامل ان جسمی است مسمی به **اپوسینین** و یا **اپوسینئین** و مقدار شربت گرد ان جهة قی و اسهال از ۱ تا ۲ گرم است و نیز ۲ گرم از ان را در ۱۰۰ گرم اب بطور جوشانده استعمال می نمایند و مقدار شربت از تعفین الکلی ان را در ۱۰ از ۱ تا ۳ گرم و از عصاره مائی ۴ تا ۷ سانتی گرم است

اپومورفین چون در لوله هایی دربسته مورفین را با مقدار زیادی اسید کلوریدریک مخلوط کرده و از ۱۴۰ تا ۱۵۰ درجه حرارت وارد اورند مبدل به کلورور مبدل نمیشود بلکه تبدیلی حاصل کرده و تولید الکلوئیدی میگردد که با مورفین متفاوت است و $H^{2}O$ کمتر از ان دارد و موسوم است به اپومورفین و ترکیب ان از اینقرار است $C^{17}H^{17}AzO^{2}$ و معمول در طب کلوریدرات اپومورفین میباشد

طریق ساختن کلوریدرات اپومورفین بگیرند مورفین ۱ اسید کلوریدریک ۱٫۱۷ درجه ۱۲ در لوله تحتانی داخل کرده و در از با عانه لامپ مسدود کنند و در حمام زیتی ۱۵۰ درجه مدت سه ساعت حرارت دهند و بعد بگذارند سرد شود و مایع محتوی در ان را بواسطه بی کربونات سود خنثی کنند و بگذارند ته نشین شود و رسوب را در کلوروفورم حل نمایند و بقدر کفایت اسید کلوریدریک بر کلوروفورم افزایند و بگذارند تا در اطراف ظرف تبلورهای کلوریدرات اپومورفین منعقد گردد و آب ماده را بواسطه عمل انحراف بردارند و تبلورها را در آب جوش حل کرده و بواسطه برودت بگذارند دو دفعه متبلر گردد

کلوریدرات اپومورفین از عوامل مقیئه بسیار مطمئنه است و پس از عروض قی موجب نوم عرقی میگردد و بعضی اوقات سوانح خطرناک از استعمال ان بروز مینماید و از اینجهة است که انرا استعمال نمیکنند مگر در صورتیکه شرب سایر عوامل مقیئه ممکن نبود و در اینوقت یا بطور زرق تحت جلدی و یا زرق معوی استعمال میشود و از ۱ تا ۲ دسی گرم شربا بطور پوسیون

و با احتیاط استعمال میگردد و مقدار آن در زرق تحت جلدی ۵ تا ۱۰ میلی گرم است

محلول کلوریدرات اپومورفین در زرق تحت جلدی معمول بریت

بگیرند کلوریدرات اپومورفین ا دسی گرم آب مقطر ۱ گرم حل کنند و از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم این محلول را که دارای ۵ تا ۱۰ میلی گرم ملح است در تحت جلد زرق مینمایند و مانند مقیئات بسیار قوی اثر میکند و در تسمیم استعمال این زرق متداول و مفید است

اپوکودئین

اپوکودئین

این جسم مانند اپومورفین مقیئ و منفث است و کلوریدرات آنرا در زرق تحت جلدی از ۱۵ تا ۲۰ میلی گرم و بطور پوسیون از ۱ تا ۴ سانتی گرم استعمال میکنند

زرق تحت جلدی بگیرند کلوریدرات اپوکودئین ۳ سانتی گرم آب مقطر ۲ گرم حل کنند و از نصف سانتی متر مکعب تا یک سانتی متر مکعب که از ۷ میلی گرم و نیم تا ۱۵ میلی گرم ملح اپوکودئین دارد زرق کنند

در بیان اتر و بعضی عوامل مشابه آن

در زبان یونانی اتر بمعنی هوا است و اصلاً آسمان را باین اسم مینامیدند و بعد طبیعیون یونان اینکلمه را اطلاق نمودند بر روح فرضی که موافق اعتقاد شان موجب حرکت کلیه عالم است و متقدمین از دانشمندان کیمیا از ترکیب الکل و اسید سولفوریک اطلاق کردند و بواسطه فراریت این مایع و قابلیت اشتعال و بوی نافذ و مطبوعش باین اسم اترا موسوم نمودند و چندی بعد دانشمندان پی بردند و انها مشاهده کردند بسیاری از اسیدهای دیگر از اینهان خاصیت اسید سولفوریک میباشند و با الکل نیز تولید اتر مینمایند و چون بنای ما در این مختصر رساله بر شرح و بسط مسائل کیمیائی نیست لهذا از ذکر اقسام اتر و کیفیت تولید انها صرف نظر کرده فقط بطور اختصار میگوئیم که همه اقسام الکل از قبیل الکل شرابی و الکل نشاسته و الکل چوب و غیره ممکن است تولید سه جنس اتر نمایند جنس اول مثلاً از الکل شراب ممکن است اتری تولید شود که حاصل شده باشد از هیدروژن بکربونه و یک معادله آب که اکسید دتیل نیز نامیده میشود و اتر سولفوریک از این جنس است جنس دوم نیز از الکل شراب اتری ممکن است تولید گردد که مرکب باشد از هیدروژن کربونه و یکی از هیدراسیدها یعنی ترکیب اتیل با یکی از متلوئیدها و اتر کلوریدریک و بدیدریک و سولفیدریک از این جنس اند جنس سیوم نیز از الکل شراب یک جنس اتری تولید میگردد دارای اسیدی است که بکار میرود در حصول آن و مرکب میشود با اتر جنس اول مانند اتر نیتریک که دارای اسید نیتریک و از جنس اول است و همه اترهائی که بواسطه اسیدهای آلی تولید شده اند از این جنس سیوم محسوب میگردند

در بیان اقسام اترهای مستعمل در طب

اتر سولفوریک

اتر سولفوریک (اتر گوگردی) (اتر هیدراتیک) (اکسید دتیل)

مایعی است بی رنگ و طعمش شیرین و تند و نافذ و وزن مخصوص آن ۷۱ ره و در ۳۸ درجه حرارت جوش میاید و در حرارت متعارفی بسرعت بخار میگردد و باشکال در آب حل میشود مثلاً هرگاه یک حجم متساوی از آب مقطر و اتر را مخلوط کنند و بهم زنند پس از سکون وارحی دو مایع از هم جدا میشوند اتر که قدری از آبرا حل کرده است در طبقه فوقانی میایستد و طبقه تحتانی عبارت از آبی است که یک خمس وزنش اتر است و نوعاً بهر مقداری در الکل محلول و در کلوروفورم و گلیسرین غیر محلول است

اب دابل رالكل سولفوریك) عبارت از مخلوط است از سه جزء الکل ۸۵ درجه و یك جزء اسید سولفوریك ٦٦ درجه و نباید این محصول را مانند مخلوط مذکور فرض نمود زیرا که دارای اسید سولفو مینیك است (بی سولفات دکسید دتیل) و از اینجهة است که پس از مدتی دارای بوی اتر شده تیکه میگردد و رنگ قرمز آن بواسطه پرهای گل شقایق است که در آن داخل کرده اند

اتر سولفوریك را میتوان هم از عوامل محرك وهم از عوامل ضد تشنج محسوب نمود و دارای خواصی است که شامل هر دو قسم گردد و در داخل جهة دفع سوانح مختلفه که از اختلالات حاصله از عوارض هیستری بروز میکنند از استعمال مینمایند و اغلب اوقات در دفع بحة الصوت و نورزو معده مستعمل و سودمند است و تسکین میدهد تشنجات و حرکات اختلاجیه و نفخ نوافخهائی را که در رحمهای تهوئید و کولرای آسیائی و بعضی دیگر امراض عارض میشوند و نظول از در خارج دفع مینماید اوجاع عصبانی و بخصوص صداع را و استنشاق آن برطرف میسازد سنکوپ و ضعف و اغما و غیره را و چون ٤ تا ۸ قطره اتر را در گوش بچکانند کری را رفع میکند

چون بخار اتر را با عاملات مخصوصه یك مدتی بدون انقطاع استنشاق نمایند شخص را بطوری بیحس میکند و از هوش میبرد که میتوان اعمال بزرگ جراحی را در او اجری نمود بدون انکه احساس المی نماید و فزعی کند و همینکه استنشاق اتر را ترك کردند این حالت هولناك بسهولت برطرف میگردد و کشف این خاصیت را باید بدکتر **ژاکسون** نسبت میدهند و نیز استنشاق اتر ممکن است موجب تخفیف اوجاع قبر بولوژی و وضع حمل گردد بدون انکه معوق شود تقلصات رحم و تقلصات غیرارادی عضلات بطن را (ملاحظه نمائید در کلوروفورم را) و چون بواسطه آلت مخصوصه بخار اتر را بر قسمت تحتانی معده وارد کنند موجب انسداد افواه الدم رحم که پس از وضع حمل عارض شود و سبب انعطاف رحم باشد میگردد اتر سولفوریك را در داخل بصورت شربت و پوسیون و کپسول استعمال میکنند و مقدار شربت آن تا ٤ گرم است و نیز در زرق تحت جلدی استعمال میشود

اتر سولفوریك الکلیزه (لیکور هوفمان) مطابق دستور العمل کدکس بگیرند اتر سولفوریك خالص الکل ۹۰ درجه مکرر یك جزء در صراحی دردار یك بدفعه مخلوط کرده و در اتر ۲۰ کم بگیرند این لیکور از عوامل محرك و ضد تشنج است و مقدار شربت آن از ۲ تا ۱۲ گرم است بطور پوسیون که با قاشق کوچك متدرجا بیاشامند

زرق تحت جلدی اتر معمول بارث یك زرق پراواز که تقریبا یك گرم اتر میگیرد اغلب کفایت میکند که دو دفعه در روز استعمال کنند و در بعضی حالات خطره میتوان تا چهار زرق استعمال نمود و در این عمل لازم است دقت کنند که سوزن زرقه را مورب فرو برند بطریقیکه بعضلات برخورد نکند و خیلی بسرعت اتر را فرو برده و یك دفعه بیرون کشند و پس از بیرون آوردن انگشت را بمحل آن منطبق سازند تا مانع شود خروج اتر را و انتشار اثر او این عمل مؤثر است در نجات مرضائی که مشرف بموت شده و در کار هلاکت میباشند

شربت اتر معمول کدکس بگیرند شربت ساده سفید ۷۰ اب مقطر ۲۳ الکل ۹۰ درجه ۵ اتر سولفوریك ۲ مطابق معمول مخلوط کنند و ۲۵ گرم این شربت دارای یك گرم اتر و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم روزانه است در عرض روز

پوسیون اتری بگیرند عرق نعناع ٤٠ گرم شربت ساده سفید ۳۰ گرم اتر سولفوریك الکلیزه ۱ گرم در صراحی دردار مخلوط کنند این پوسیون از عوامل ضد تشنج است و با قاشق اش خوری متدرجا آنرا بیاشامند

مفعل اثر الکلیزه را مثنوانا به ۸ گرم استعمال نمود

پوسیون ضد تشنج معمول کدکس بگیرند شربت بهار نارنج ۳۰ گرم عرق تیلول ۹۰ گرم عرق بهار نارنج ۳۰ گرم اتر سولفوریك الکلیزه ۴ گرم در صراحی در دار به مخلوط کنند و مفعل اثر الکلیزه را مثنوان یاد کرد تا ۸ گرم و مند رجا این پوسیون را با قاشق کوچك بیاشامند **پوسیون ضد تشنج افیونی** همین پوسیون است هرگاه ۰٫۸ دسی گرم لودانم سیدنهم بران بیفزایند

پوسیون ضد تشنج معمول بیمارستان لشکری بگیرند عرق نعناع ۶۰ گرم شربت شاه ۳۰ گرم اتر سولفوریك الکلیزه ۲ گرم لودانم سیدنهم ۴ دسی گرم لودانم و عرق و شربت را مخلوط کرده و اتر را بیفزایند و در صراحی محکم به بندند و با قاشق کوچك مندرجا بیاشامند و موافق آثار حاصله فاصله خوردن آنها را کم و زیاد کنند

پوسیون ضد تشنج معمول دلیو بگیرند عرق نعناع ۶۰ گرم عرق بهار نارنج ۶۰ گرم عرق بادرنجبویه ۶۰ گرم شربت تلو ۳۰ گرم اتر سولفوریك ۲ گرم مخلوط کنند و هر ده دقیقه فاصله یك قاشق آش خوری بنوشند

پوسیون ضد هیستری معمول کدکس بگیرند شربت مرکب آرمواز ۳۰ گرم تعفین جند ۲ گرم عرق سنبل الطیب عرق بهار نارنج مکد ۶۰ گرم اتر سولفوریك ۲ گرم تعفین را با شربت در صراحی کوچك در دار به مخلوط کرده و عرق ها را افزوده و بعد اتر را بیفزایند و هر ده دقیقه فاصله یك قاشق آش خوری بیاشامند

پوسیون ضد تشنج معمول بیمارستان بگیرند شربت تریاك عرق بهار نارنج مکد ۱۵ گرم شربت شاه ۱۰ گرم اتر سولفوریك ۱ گرم آب صاف ۱۰۰ گرم مخلوط کرده مندرجا بیاشامند

پوسیون مسکن و ضد تشنج بگیرند شربت دیاکود ۲۰ گرم مطبوخ تیلول ۱۲۰ گرم اتر سولفوریك ۱ گرم مخلوط کرده هر ساعت یك قاشق کوچك بنوشند

کپسول اتر معمول کلرتیان (اتر مرواریدی) در کپسولهای کوچك صمغ و قند به شفاف اتر را داخل مینمایند تا انکه بخوبی محفوظ مانده و در معده بسهولت داخل شود و هر کپسول دارای ۵ قطره اتر است و ان یك ناده کپسول در دفع تشنجات و سوانح هیستری و کاستراژی و قولنج کبدی استعمال مینمایند

حقنه اتر معمول لافون بگیرند اتر سولفوریك ۴ گرم آب صاف ۱۲۵ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند

تعفین اتری کافور بگیرند کافور ۱ اتر الکلی ۹ حل کنند این تعفین از عوامل منبه و ضد تشنج و ضد باه است و مقدار شربت ان از ۱ تا ۵ گرم است بصورت پوسیون

پوسیون اتری افیونی معمول گیبور بگیرند شربت لیمو ۳۰ گرم آب لیمو عرق بهار نارنج مکد ۵ گرم عرق تیلول ۶۰ گرم لودانم سیدنهم ۴ گرم اتر سولفوریك ۱ گرم مخلوط کرده بیفزایند بیکربونات پتاس ۲ گرم و در صراحی را فورا به بندند و در دفع قیهای تشنجی در سه چهار دفعه بیاشامند

نطول اتر جهة فقدان حس در سطح ظاهر کفایت میکند که مدت نیم دقیقه اتر را نطول نمایند و استعمال در گشودن دمامیل

در اعمال یدی سطحی و کم دوام و در کشیدن دندان و در ردّ فتق و در کندن موها معمول است زیرا موقتاً حس را مفقود کرده و احساس الم نمی‌شود و نیز در دفع قطرب نطول از بروی فقار مستعمل و سودمند است و هم چنین نطولان در دفع نزف الدم رحمی وضع حملی

اتر نیتریك — (در حاشیه: اتر نیتریك)

اتر نیتریك که دارای خواص اتر سولفوریك و در همان مواقع و بهمان مقدار استعمال میشود عبارت از مایعی است سفید زرد رنگ و دارای بوئی است شبیه ببوی سیب و طعمی تند و سوزان و وزن مخصوص ان ۰٫۹۰۴ و چون خالص باشد در ۸۲ درجه حرارت بجوش میاید ولی اتر نیتریك معمول در دواسازی اغلب مخلوط با الکل میباشد

اتر نیتریك بواسطه شدت فراریتی که دارد محافظتش خیلی مشکل و مانند مبردات گاهی نطول از او در دفع صداع استعمال میکنند

الکل نیتریك راسید ازتیك الکلیزه) بگیرند اسید ازتیك ۲۹ را درجه ۹۳ الکل ۹۵ درجه ۵۰ آب مقطر ۱۱ اسید را در آب بخته مخلوط کنند و الکل را بیفزایند و در صراحی سربسته حفظ نمایند و در روزهای اول گاهگاهی در صراحی را باز کنند تا بخارات حاصله خارج گردند و در ۵۰ جزء این مخلوط ۷ جزء محصول بدست میاید واز محصولات گوارای مدرّ و ضد تشنج است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۱۰ گرم که در تیزن و یا پوسیون داخل مینمایند

اتر ازتو الکلیزه (لیکور مسکن شون) معمول سوبران از عوامل ضد تشنج و مدر است و استعمال ان در انگلستان شایع و مقدار شربتش از ۲ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون

اتر استیك — (در حاشیه: اتر استیك)

اتر استیك مایعی است بی رنگ و دارای بوی خوش شبیه ببوی اتر سولفوریك و اسید استیك و وزن مخصوص ان ۰٫۸۶ و در ۷۴ درجه حرارت جوش میاید و چون خالص باشد بدون فساد محفوظ میمانند و اگر مخلوط با آب بود کم کم مبدل به اسید استیك و الکل میگردد

اتر استیك از عوامل منبه و ضد تشنج است و مقدار شربتان از ۱ تا ۴ گرم بطور پوسیون و در خارج نطول ان در دفع روماتیسم مستعمل

بلسان اتر استیك معمول پلنیر بگیرند از استیك ۶۰ گرم صابون حیوانی ۵ گرم در حمام ماریه حل کرده صاف نمایند و از ۲ تا ۴ گرم و زیاده تر در دفع اوجاع روماتیسمی نطول نمایند

بلسان اتر استیك کافوری معمول تروسو بگیرند صابون حیوانی کافور مکدد ۸ گرم از استیك ۶۰ گرم دهن فرار حاشاه ۲ قطره صابون را رنده کرده و در صراحی در دار با کافور و اتر بحالت برودت حل کرده و دهن فرار را افزوده تمزیج نمایند

اتر آمیلنیترو (نیتریت دامیل) در حمله‌های آسم و آنژین دو پواترین و صرع و سیاه سرفه و نورالژی و صداع و کزاز و تسمیم بواسطه استریکنین و سنکوپ و سنکوپ کلوروفورمی استنشاق این اتر مستعمل و مفید است و مقدار او لچا نستکه جابها بلوری میسازند هر یك دارای ده قطره اتر امیلنیترو در هنگام حاجت یکی از انها را مریض بروی دستمال خود خورد کرده استنشاق مینماید

استون — (در حاشیه: استون)

اَسِتُون عبارت از جسمیست فرار که از مواد آلیه چند از را استخراج مینمایند و بشکل مایعی است بی رنگ و دارای بوی مخصوصی شبیه ببوی کلوروفورم و مرکب است از ۳ معادله کربون و ۶ معادله هیدروژن و دو معادله اکسیژن و در بدن انسانی این جسم بواسطه انقلاب مواد آلیه بخصوص قند انگور تولید میگردد و ثابت شده است که در اشخاصی که مبتلی

بمنزلهٔ معدی باشند تولید استون خیلی سهل است زیرا چون ترشح بلغم در اینصورت زیاد است این بلغم فاسد شده موجب تخمیر مخصوصی میگردد بهرجهة وزن مخصوص آن ۰٫۸۱۴ میباشد و محلول در همهٔ مایعات است و در طب از آن مانند عوامل فاقد الحس وضدّ کرم استعمال میکنند و مقدار شربت آن در دفع دیدان از ۱۵ تا ۳۰ قطره است که در مطبوخ معطّر نیم گرمی مخلوط کرده در سه یا چهار دفعه در عرض روز بنوشند

پوسیون استون بگیرند استون ۲ گرم الکولاتور نارنج ۵ گرم شربت پوست نارنج ۳۰ گرم عرق تیلول ۱۲۰ گرم مخلوط کنند هر قاشق اش خوری این پوسیون دارای ۲۰ سانتی گرم استون است

ترینیترین رینترو گلیسرین) جسمی است که حاصل میشود از اختلاط اسید نیتریک و گلیسرین و سال ۱۸۴۷ **سوبرو** نام از آن کشف نمود و در آثار مشابه نیتریت د امیل میباشد و یکی از دانشمندان در انگلیس دو پوا زین آثار دینکوا زان بیان میکنند و **کدلس** محلول الکلی (۱ در ۱۰۰) از آن معمول میدارد و از عوامل ضدّ هیستری و ضدّ تشنج و ضدّ نورالژی است و مقدار شربت از این محلول از ۱ تا ۴ قطره است در عرض روز

محلول معمول هوشارد بگیرند محلول الکلی نیترین (۱ در ۱۰۰) ۳۰ قطره آب مقطر ۳۰۰ گرم مخلوط کرده روزی سه قاشق اش خوری بنوشند

چون استعمال اتر در فقدان حس عمومی و موضعی هر دو متداول است ولی بیشتر در فقدان حس عمومی کلوروفورم را استعمال میکنند لهذا عوامل فاقد الحس موضعی را در این درس ذکر میکنیم و عوامل فاقد الحس عمومی را در کلوروفورم ملاحظه نمائید در حرف کاف در کلوروفورم را

در بیان عوامل فاقد الحس موضعی

اولاً جهة بی حس کردن انگشتهای دست و پا مخلوطی از یخ و نمک استعمال میکنند و این مخلوط گاه بشدت در عمق اثر کرده و موجب انجماد و تحجّر و بروز غانغرایا میشود ثانیاً بواسطهٔ تبخیر اتر و یا یک مایع دیگری که خیلی فرار باشد فقدان حس موضعی ظاهر میگردد اگرچه اتر و کلوروفورم هیچ اثری در فقدان حس موضعی ندارند و فقط بواسطهٔ تولید برودت و سرعت تبخیر شان است که موجب ظهور بی حسی در جلد میگردند و چون کلوروفورم را بدون انقطاع بروی جلد منطبق سازند موجب حرقت و بروز طاولهای چند میشود

اتر مستعمل در فقدان حس باید خالص باشد و وزن مخصوص آن از ۰٫۷۲ تجاوز نکند و چون این اتر را استعمال کنند موجب نقصان حرارت تا به ۱۵ درجه میگردد و همین که رنگ جلد باخته شد و از فرو بردن سوزن احساس الم نگردید علامت حصول بی حسی است و در این وقت باید استعمال دوا را ترک کرد زیرا چون زیاد تر استعمال شود محتمل حصول تحجّر و انجماد و عروض غانغرایا میباشد و در اجرای اعمال بزرگ بی حسی موضعی کفایت از فقدان حس عمومی نمیکند و فقط بی حسی موضعی در گشودن دملها و اعمال سطحی که از جلد تجاوز نکند مکفی است و نباید فراموش نمود اطاقی را که در آن اجرای عمل میکنند باید قابل تجدید هوا باشد و چون بخار اتر سریع الاشتعال است همیشه در هنگام عمل از نزدیک شدن اشیاء مشتعله هرچه باشند باید احتراز کرد

ثالثاً بیشتر در فقدان حس موضعی بخصوص در کحالی به محصولات کوکا استمداد میجویند ولهذا اظهار در این در بیان نمی نمائیم

کوکا

کوکا را اریترو کزیلوم) نباتی است از طایفه **اریترو کزیله** (این طایفه فقط دارای همین یک قسم نبات است) و از محصولات آمریک جنوبی و درخت کوچکی است که از ۲ تا ۳ متر طول دارد و تنه اش درخت دارای پوستی است ناصاف و بدون پرز و برگ آن که از ۴ تا ۱۰ سانتی متر طول و ۲ تا ۴ سانتی متر و نیم عرض دارد بیضی شکل و فی الجمله بیضی و سطح فوقانی آن سبزتر از سطح تحتانی آن است و چون این برگها را خشک کنند خیلی ترد و شکننده میگردند بطریقی بسهولت میتوان آنها را نرم کرده و غبار نمود و وحشیهای آمریک جهت تحمل اعمال شاقه این برگ را در دهان گذاشته نجا میبند و آب دهان را بیرون میریزند و طوری استعمال در میان آنها شایع و معتاد است که تا هنگام مرگ این عادت را ترک نمیکنند مخصوصاً هر وقت یک مسافت زیادی بخواهند به پیمایند و یا عمل پر مشقتی مرتکب شوند در مدت چند روز هر چند مثقال ذرّه‌ای بو داده چیزی نمیخورند و بیشتر اوقات برگ کوکا را می جاوند طاقتی با آنها میدهد که اعمال شاقه و بی غذائی هر دو را تحمل نمایند و در طب برگ کوکا را مانند عوامل مقوی معده و مسکّن و مغذی استعمال میکنند و مقدار شربت آن مسحوق برگ آن از ۴ تا ۸ گرم است بطور معجون و یا قرص و یا سفوف و از عصاره مائی و الکلی آن از ۲ تا ۴ گرم بطور پوسیون و از تعفین الکلی ۵ تا ۱۵ گرم و از الکسیر و شراب ۱۵ تا ۳۰ و از ۵ تا ۱۰ گرم برگ کوکا را در ۱۰۰۰ گرم آب دم کرده استعمال می نمایند

یکی از دانشمندان در ۴۰ سال قبل الکلوئیدی از برگ کوکا استخراج نمود و آنرا کوکائین اسم گذاشت

کوکائین

کوکائین الکلوئیدی است سفید فی الجمله مایل بزردی و بشکل بلورهای کوچک منشوری ابریشمی و بوی آن مطبوع و شبیه بوی کوکا و تقریباً غیر محلول در آب سرد و فی الجمله محلول در آب جوش و بسهولت محلول در الکل و در اتر بخوبی محلول است و در طب بیشتر کلورئیدرات و هم سولفات آنرا که محلول ترند استعمال می کنند

کوکائین از عوامل فاقد الحس موضعی میباشد مخصوصاً در کحالی بیشتر استعمال میشود و محلول ۱٫۱۰۰ آن بی حس می کند قرنیه و ملتحمه را در صورتیکه عنبیه حس مخصوص خود را زیاد یا کم حفظ مینماید و نیز آنرا در فقدان حس موضعی حلق و حلقوم و غشاء مخاط معده و مستقیم و آلات تولد استعمال میکنند و این فقدان حس موقتی است و از ۵ تا ۱۰ دقیقه بیشتر طول نمیکشد و مقدار شربت کلوریدرات و یا سولفات از ۲ تا ۱۰ سانتی گرم است بطور محلول و در زیر تحت جلدی نیز همین مقدار استعمال میشود

داروی دافع درد دندان بگیرند کلوریدرات کوکائین مانتول هر یک ۱ گرم مسحوق زنیان ۴ گرم با مقدار کافی مسحوق ریشه خطمی و لعاب صمغ عربی گلوله های کوچکی سازند که هر یک ۳ سانتی گرم کوکائین داشته باشد و در جوف دندان کرم خورده بگذارند

محلول کلوریدرات کوکائین معمول کولر بگیرند کلوریدرات کوکائین ۱ آب مقطر ۲۰۰ حل کنند و جهت حصول فقدان حس موضعی در اعمال کحالی بر روی ملتحمه قطور نمایند و در استعمال لارنکوسکوپ بر روی حلق نطول کنند و نیز در فرانسه جهت بیحس کردن مجرای بول و مهبل مستعمل است و در اعمال یدی سطحی جهت حصول بیحسی این محلول را در تحت جلد زرق می نمایند و مقدار آن از ۲ تا ۱۵ گرم است

فنات کوکائین بعضی از دانشمندان در استعمالات موضعی این ملح را قوی تر از کلوریدرات

میدانند و انرا بشکل محلول الکلی و یا اثری در استعمالات موضعی ا در ۱۰ و در زرق تحت جلدی ا در ۱۰۰ استعمال میکنند

محلول قوی کلوریدرات کوکائین بگیرند کلوریدرات کوکائین ۱ گرم آب مقطر ۲۰ گرم حل کنند و در فقدان حس موضعی استعمال نمایند

محلول ضعیف کلوریدرات کوکائین معمول کدکس بگیرند کلوریدرات کوکائین ۱ گرم آب مقطر ۹۰ گرم حل نمایند و در زرق تحت جلدی بکار برند

محل دافع العفونه کوکائین معمول ثرانل بگیرند کلوریدرات کوکائین ۵ دسی گرم بی کلورور جیوه ۲ میلی گرم آب مقطر داغ ۱۰ گرم حل کرده صاف نمایند این محل مسکن و فاقد الحس است و قبل از اعمال بد انرا در چشم قطور کرده و در ما بین اجفان نطول نمایند و از ترکیبات است که فاسد نمی شود

محلول کوکائین جهت دفع مرض دریا بگیرند کلوریدرات کوکائین ۵ سانتی گرم الکل مقدار کافی آب مقطر ۱۵ گرم حل کنند و هر دو ساعت فاصله یک قاشق چایخوری بیاشامند

بخور کوکائین جهت دفع سیاه سرفه بگیرند کلوریدرات کوکائین ۲۰ تا ۱ گرم آب مقطر ۴۵ گرم کلورات پتاس اسانس بادام تلخ مکرر ۵ سانتی گرم حل کنند

زرق تحت جلدی کوکائین معمول لاگرانژ بگیرند محلول اسید فنیک (۳ در ۱۰۰) ۵۰ سانتی گرم کلوریدرات کوکائین ۵ سانتی گرم حل کنند و در دو یا سه ضلع اروارهٔ دندان زرق نمایند

غرغرهٔ مسکن بگیرند برگ کوکا ۲ گرم آب جوش ۲۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و بر مصفی ۱۰ تا ۱۵ سانتی گرم کلوریدرات کوکائین و ۲۰ گرم عسل وردی افزوده غرغره نمایند

وازلین کوکائین دار بگیرند وازلین ۲۰ گرم کوکائین ۱ گرم مخلوط کنند

الکولاتور کوکا بگیرند برگ تازه کوکا مقدار منظور خیلی نرم بکوبند و هم وزن آن الکل ۹۰ درجه افزوده مدت ۸ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند این الکولاتور محرک و مسکن است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲ گرم بطور پوسیون و در خارج غسول و زرق محلول مائی آن ۵ در ۱۰۰ معمول است و بجای کلوریدرات کوکائین که خیلی گران است میتوان استعمال کرد

مطبوخ کوکا بگیرند برگ خشک کوکا ۱ آب مقطر ۱۵ بجوشانند تا ده جزء باقی ماند و بگذارند سرد شده صاف کنند و این مطبوخ را میتوان بجای محلول کلوریدرات کوکائین استعمال نمود

الکسیر کوکا معمول فورنیه بگیرند مسحوق برگ کوکا ۱۰ گرم الکل ۸۵ درجه ۷۰ گرم قند سفید آب مکرر ۳۰ گرم مخلوط کنند

غرغرهٔ مسکن معمول ژوفرولت بگیرند فنول خالص ۳۰ گرم تعفین کوکا تعفین خشن لبه مکرر ۵ گرم مطبوخ کوکا (۲ در ۱۰۰) ۲۹۰ گرم مخلوط کرده غرغره نمایند

پوسیون دافع فالج نیمهٔ اسفل معمول وواردینی بگیرند برگ کوکا ۲ تا ۵ گرم سگل ایگونه ۱ تا ۲ گرم در ۱۰۰ گرم آب جوش دم کرده و صاف نموده ۲۵ گرم شربت پوست نارنج افزوده بتدریج بنوشند

شراب مرکب کوکا معمول ایوون بگیرند برگ کوکا ۵۰ گرم چای سیاه

شیر لیسپال

رچاپے قرو) ۱۵ گرم آب جوش ۲۰۰ گرم شراب لونل ۸۰۰ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم الکل ۹۰ درجه ۶۰ گرم مطابق معمول شراب سازند

اریتروفلوم رثرود یسپال) یکے از نباتات طایفه **لگومینوز** است که پوست افریقا میباشد و دارای ماده عاملے است موسوم به **اریتروفلیین** و این ماده را در امراض چشم بدل کوکائین استعمال میکنند ولی اثرش کمتر و چون محرّش است موجع میباشد

پوماد دافع حکه معمول بسنیر بگیرند کوکائین ۳۰ سانتی گرم وازلین ۳۰ گرم مخلوط کنند و در دفع حکه مقعده که سببان اکزما باشد تدریج نمایند

پوماد دافع احتراق معمول واند بگیرند کلوریدرات کوکائین ۱ گرم لانولین آب مقطر مکدر ۱۷ گرم چربی بالین ۴ گرم پوماد سازند

سنون کوکائین بگیرند کلوریدرات کوکائین ۱۰ سانتی گرم تعفین زعفران ۱۰ قطره شربت ساده ۱۰ گرم مخلوط کنند و چندین دفعه در مدّت روز بروی لثه نطول نمایند

نسخهٔ دیگر بگیرند کلوریدرات کوکائین ۱۰ سانتی گرم گلیسرین ۱۰ گرم اسانس نعناع ۲ قطره مانند سنون فوق بروی لثه‌ها نطول نمایند

تروپوکوکائین عبارت از الکلوئیدی است که نیز از برگ کوکا مانند کوکائین استخراج میکنند و منتهای شربت این الکلوئید تا ۲۵ میلے گرم است و محلول آن مدّتی محفوظ میماند

مطبوخ سنبل الطیب بگیرند سنبل الطیب ۳ آب ۱۰۰ نیم ساعت بجوشانند و صاف کنند و پارچه را باین مطبوخ آلوده کرده بروی جراحات رضّی و جمره رفاده نمایند دفع وجع نموده و عفونت را نیز برطرف میسازد و این مطبوخ چون دافع الوجع است عوامل فاقد الحس موضعی را بان ختم نموده‌ایم

در چهارم اذاراقی و عوامل صنایع آن

بوشارد نباتات طایفه **اسیتریکنه** را که از عوامل منبهه سلسله عضلانی (عوامل منبهه اعصاب محرکه عضلات) و با موقظه میباشند دو به گرازی (موریث الکزاز) نامیده و عبارتند از عواملے که بطریق مخصوصے در نخاع اثر کرده و موجب بروز تقلصات تشنجی حاد و موقتی میگردند و گاهی ممکن است این تقلصات با کمال شدّت ظاهر گشته و بحالت جمود کزازی منجر شود و اگرچه اثر سمّی لسبّا از سموم دیگر از قبیل داترین و طایفه کولشیکاسه و خربق سیاه و **ردول داونانت کروکاتا** و اقسام شوکران در نخاع ظاهر میشود ولے در طریقه اثر با ادویه کزازی اختلاف دارند و لهذا بعنوان اذاراقی از یک جنس فرض نمود

نباتات طایفه استریکنه که ماده عامل انها استریکنین است عبارتند از اذاراقی و باقلای سنت اینیاک و اوپاس تویته و ماده را این سه دوا با الکلوئیدهای انها ذکر میکنیم و سماق سمّی اگرچه از ادویه گرازی نیست ولے چون مخصوصا در نخاع اثر میکند و از عوامل موقظه است در اخر این درد ذکر خواهیم نمود

اذاراقی پ **کچوله** ع **خانق** (**قاتل**) **الکلب** ف **نواووميك** ل **نوکس وومیکا** کچوله عبارتست از تخم درخت **وومیکیه** ل **استریکنوس** که از محصولات هندوستان شرقی و جزیره سیلان میباشد و از طایفه **پوسینه** (**استریکنه**) و میوهٔ این درخت مدوّر و بحجم نارنج و محتوی گوشتی است ابدار و در ان ۱۲ تا ۱۵ ادانه مدوّر و مسطح موجود میباشد شبیه بدگمه هایی پولکی و رنك انها خاکستری و پرزدار و صلب و قرنی و مغز شان عموماً سفید و نیم شفاف و گاه سیاه و کثیف است و ایندانه ها که موسومند به کچوله (اذاراقی) بوئی ندارند و طعمشان بسیار تلخ و تند و موافق تجربه دانشمندان دارای دو ماده عامل میباشند موسوم به استریکنین و بروسین و این دو مادهٔ قلیائی را در انها بحالة ملحی یافته اند مرکب با اسید ایگاروریك و چون این دو ماده با ایگاروریك مرکب باشند بسهولت در اب فی الکل حل میگردند ولی در صورتیکه ازاد باشند چندان در اب محلول نیستند

در بیان اثار سمی اذاراقی

حکمای بزرك اسلام اذاراقی را ذکر کرده و عالم بخواص ان بوده اند و حکمای فرنگستان کمتر از دویست سال است که پی بخواص ان برده اند و یکی از سموم قتاله قویه است و سمیت استریکنین از همه سموم که تا اینزمان شناخته شده بیشتر و ده سانتیگرام ان ممکن است شخص را هلاك سازد و علائم سمی که پس از استعمال اذاراقی بمقدار زیاد بروز میکنند از اینقرار اند مدتی که پس از هضم سم شخص احساس دوار میکند و نمیتواند راه رود و بعد اوجاع خفیف و حالت عدم مطاوعه در عضلات عنق و عضلات حوالی فکین ظاهر شده و ضیق شدیدی در حلق احساس شود و عضلات صلب و بطن مانند حالت طبیعی منعطف و متحرك نمیگردند و علائم مذکوره کم کم اشتداد میابند و مریض که در ابتدا جز عدم مطاوعه عضلات چیزی حس نمیکرد بسرعت حالت اختلاج بسیار هولناکی در خود می بیند و در ابتدا تزلزلات اختلاجی و لرزی که چندان موجع نیستند ظاهر شده و بسرعت برطرف گشته مجدداً با اشتداد زیادتر بروز میکنند و مبدل به تزلزلات کزازی خطیره که چند لحظه فی الجمله تسکین یافته و بعد در نهایت شدت با بروز اوجاع شدیده ظاهر میگردند و فکین بر روی هم منضغط شده و سر بروی پشت برگشته و اطراف صدری بشدت متمدد شده و بجرکه بجانب اسفل برویخود پیچیده و ساقها نیز متمدد میگردند و بروز جمود کزازی غیر ممکن العلاج فرا میگیرد همه عضلات حتی حجاب حاجز را و نیز بحالت جمود در عضلات مخصوصه تنفس عارض شده و انعمل مختل میکند و نقصان و تنزل تدریجی نبض دلالت دارد بر اینکه این تشنجات اختلاجی نیز در قلب بروز میکنند و مرك عارض میشود در یك حالت خدارت و بیحسی کاملی و در این مرض مانند کزاز و هیدروفوبی و سایر امراض عصبانی مشاهده میگردد که باندك تاثیری تشنجات و اوجاع اشتداد میابند

چون مقدار سم چندان زیاد نباشد علامات مذکوره بسرعت ضعیفی ظاهر شده و بار آخر برطرف میگردند و پس از دوازده تا بیست و چهار ساعت باقی نمیماند مگر خستگی شدیدی در عضلات و مدتی دوام میکنند بباید دانست اذاراقی بمقدار کم ممکن است موجب حصول تسمم و مرك گردد چنانکه مشاهده شده یك گرم و نیم گرد ان که در دو دفعه استعمال شده بود دختر جوانی را کشت و نیز در یك دختر دیگری ۵ سانتیگرام ان موجب هلاکت گردید و از ۳ تا ۵ سانتیگرام استریکنین در حالت سلامتی در صورتی که یکدفعه استعمال شود در حصول مرك کفایت میکند

فادزهر اذاراقی واستریکنین تاکنون فادزهری که بتواند استریکنین را خنثی کند بدست نیامده وچنانچه در درا کونیت ذکر خواهیم نمود باید در ابتدا هرچه زودتر ممکن شود قی آورند وبعد محلول یک گرم یدورودوتیاسیوم و ۴ دسی گرم ید در ۱۰۰۰ گرم آب استعمال نمایند تا ید وید یدات دو استریکنین که کمتر است تولید گردد

خاصیت اذاراقی بواسطه استریکنین وبروسین محتویه در آنست واثرا در همان مواقعی که انهارا استعمال میکنند معمول میدارند ملاحظه نمایند استریکنین وبروسین را

گرد اذاراقی مطابق کدکس بگیرند اذاراقی مقدار منظوره باب سرد بشویند ودر روی موبیز موئی ریخته وبخار آب جوش را بان برسانند وخورد کرده در هاون آهنی ویا آسیا کوچک دستی که جهة نرم کردن قهوه معمول است نرم کنند ودر گرمخانه بخشکانند واز موبیز بیرون نمایند اینگرد از عوامل مره مقویه قوی است وچنانچه گفتیم از سموم موثر کزاز است ومقدار شربت آن از ۲ تا ۲۵ سانتی گرم بطور حب ویا سفوف میباشد واز بروز آثار سمیه باید مراقبت کنند

گرد باقلای سینت اینیاک را نیز بهمین طریق میسازند

تعفین اذاراقی معمول کدکس بگیرند اذاراقی سوهان کرده ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ مدت ۱۰ روز بخیسانند وبا فشار از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف کنند این تعفین را بمقدار ۵ تا ۱۰ قطره مخلوط با پوسیون در تقویت معده ودافع سلس البول استعمال میکنند ومانند عوامل محرکه ومنظم اعمال نخاع از ۱ تا ۵ گرم نیز مخلوط با پوسیون بتدریج بیاشامند ودر اینصورت باید مراقب آثار سمیه باشند

عصاره الکلی اذاراقی ایضا معمول کدکس بگیرند اذاراقی نیم کوب کرده ۱ الکل ۸۰ درجه ۸ مدت سه روز با ۴ جزء الکل اذاراقی را بخیسانند وبا فشار از پارچه گذرانیده وباکاغذ صاف کنند وتفاله را با ۲ جزء دیگر الکل نیز مدت سه روز بخیسانند ونیز از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف نمایند ومصفاها را مخلوط کرده ودر حمام ماریه تقطیر نموده تا الکل خارج گردد وبعد در همان حمام ماریه بقوام عصاره تبخیر کنند اینعصاره را از ۱ تا ۲ سانتی گرم مانند عوامل مقویه مره استعمال مینمایند ومانند عوامل منبهه ومحرکه در دفع فالجی که بسبب اختلال مراکز اعصاب نباشد از ۲ سانتی گرم تا ۲ دسی گرم روزانه در بصورت حب معمول میدارند وکم کم باید بر مقدار آن افزود تا بروز عوارض خفیفه کزازی ونیز در دفع سلس البول بمقدار ۲ سانتی گرم تا ۱ دسی گرم مستعمل است واز عوامل سمیه میباشد که همیشه باید از آثار آن مراقبت کنند

سفوف تلخ معمول شلزنر بگیرند گرد اذاراقی ۵ سانتی گرم قند شیر ۵ گرم مطابق معمول در ۱۰ بسته به بندند ودر حمای تیفوئیک هر ۳ ساعت فاصله یک بسته بیاشامند ودر دفع گاستر الژی با هر غذا یک بسته

حب دافع بی اشتهائی معمول کاف بگیرند عصاره الکلی کچوله ۱ گرم ریوند ۴ گرم اهک ۳ گرم اسانس نعناع ۲ قطره مطابق معمول ۴۰ حب سازند و ۱ تا ۲ حب با هر غذا بیاشامند

سفوف دافع سوء هضم معمول تراستور بگیرند گرد کچوله ۱ تا ۳ گرم گرد کاشیا ۲ گرم کربونات اهک ۴ گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی به بندند واز ۱ تا ۲ بسته در روز استعمال کنند

حبّ عصارهٔ الکلی اذاراقی معمول فوکیر بگیرند عصارهٔ الکلی کچوله ۵ گرم مسحوق ریشهٔ خطمی مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند در دفع فالج ابتدا از ۱ تا ۲ حب در روز بیاشامند و بعد متدرجاً مقدار از زیاد کنند تا ۹ حبه زیادتر

حبّ دافع سلس البول معمول موندیر بگیرند عصارهٔ الکلی کچوله ۵ دسی گرم اتیوب مریخی ۵ گرم ۳۰ حب سازند در ابتدا روزی یک حب بیاشامند و متدرجاً بر مقدار آن بیفزایند

پوسیون دافع ذوسنطاریا معمول دیشتر بگیرند عصارهٔ الکلی اذاراقی ۲ دسی گرم آب ۲۰۰ گرم لعاب ۵۰ گرم شربت خطمی ۵۰ گرم پوسیون سازند و هر ساعت دو قاشق کوچک بیاشامند

قطور دافع گاستر الژی معمول نیمیر بگیرند تعفین اذاراقی تعفین جنده کد بکجزء مخلوط کنند و در دفع گاستر الژی ۱۳ قطره این مخلوط را در یک پیاله مطبوخ سنبل الطیب داخل کرده بنوشند

نطول محرّک معمول ماژندی بگیرند تعفین اذاراقی ۴۰ گرم امانیاک ۱۰ گرم مخلوط کنند و در فالج عضوی نطول نمایند و نیز اطراف فالج شده را با تعفین اذاراقی بطور خالص نطول مینمایند

باقلای سنت اینیاک ف **فودوسنت اینیاک** ل **اینیاتیا اَمارا**

میوه نباتی است از طایفه **اپوسینه** و این میوه بحجم زیتون و مدوّر و یک طرف آن محدب و طرف دیگرش صاحب زوایا و دارای سه یا چهار سطح است و در یکی از دو انتهای آن علامت التصاقش نمایان و مادهٔ داخلی این میوه قرنی و نیم شفاف و زیاد با کم قهوهٔ رنگ و خیلی صلب و طعم آن بشدت تلخ و بوئی ندارد و تقریباً در یک غلاف خشبی و ثخینی که بحجم گلابی بزرگیست بیست دانه از این میوه ها محتوی میباشند باقلای سنت اینیاک دارای همان مواد عامل اذاراقی میباشد و عموماً نسبه مقابل استریکنین آن بیشتر از اذاراقی ولی بروسینش کمتر و از این جهة است که مقدار شربتش از دو تا سه مقابل کمتر از اذاراقی است

قطور تلخ معمول بومه بگیرند الکل ۶۰ درجه ۱۰۰۰ گرم باقلای سنت اینیاک ۵۰۰ گرم کربونات پتاس ۵ گرم دوده خالص ۱ گرم در حمام ماریه مدت ۱۵ روز دم گذارند و با فشار از پارچه بیرون کرده با کاغذ صاف نمایند و از ۱ تا ۸ قطره این قطور را در سوء هضم و گاستر الژی و قولنج ریحی در یک پیاله مطبوخ تلخی مخلوط کرده بیاشامند

سفوف ضد لغی معمول اسمان بگیرند گرد باقلای سنت اینیاک ۵ سانتی گرم لکتات آهن ریوند مکد ۵ سانتی گرم اولئوساکرو نعناع ۳۰ سانتی گرم مخلوط کرده در دو بسته به بندند و در روز بیاشامند

او پاس مادهٔ سمی که اهالی جزایر سوند در مسموم کردن تیرها بخود بکار میبرند باسم اوپاس نامیده میشود و این ماده بقدری سمیت دارد که یک مقدار بسیار کمی از آن فوراً موجب هلاکت میگردد و بر دو قسم است **اوپاس انتیار** که از درخت **انتیاریس توکزیکاریا** که از طایفه **اورتیسه** است عمل میاید و **اوپاس تیوته** که یک قسم از استریکنوس است و سمی است که مورث حمله های کزازی شدید شده و قلب را فالج کرده مخصوصاً در نخاع اثر میکند **وچوب افعی رافع چوبه**) نیز نامیده میشود

استریکنین ل **استریکنینا** عبارت از الکلوئیدی است که از اذاراقی و سایر اقسام استریکنوس مانند باقلای سنت اینیاک و اوپاس تیوته و غیره استخراج میشود و موافق تجزیهٔ یکی از دانشمندان مرکب است از ۲۱ع ۷۵ کربون و ۵۰ع ۶ هیدروژن و ۱۱٫۰۵ع ۸ ازت و ۱۰ع ۱ اکسیژن و جسمی است جامد و سفید و متبلر

باقلای سنت اینیاک

استریکنین

بشکل بلورهای مثمن الوجوه یا منشوری در صورتی که بخودی خود متبلر شده باشد و در نهایت شدت تلخ و قابل ذوب و قابل بخار نیست و در ما بین ۱۲ ۳ تا ۳۱۵ درجه حرارت تجزیه میگردد و در ۲۵۰۰ جزء آب جوش و ۶۶۸۷ جزء آب سرد حل میگردد و در الکل متعارفی و اتر و ادهان ثابته کمی محلول است و بسیاری از بزهای آلی قلیها را در دبل میکند و چون خالص باشد باید بواسطه اسید نیتریک متلون بلون قرمز نشود چه این حصول تلون بواسطه اختلاط ان با بروسین است و چون در محلول خیلی رقیق ان بخار کلور را عبور دهند درد سفیدی حاصل میگردد

طریق ساختن استریکنین

بگیرند اذاراقی کوبیده ۱۵ الکل ۹ درجه ۶ عه ۱ نصف اب ندیده ۱ امانیاک مایع متداول اسید سولفوریک ابدار مکمه مقدار کافی اذاراقی را در الکل جوش بخیسانند و صاف کنند و بعد بواسطه تقطیر در حمام ماریه الکل را خارج سازند و باقی مانده را در اسید سولفوریک ابدار حل کنند و صاف نمایند و آهک را شکفت کرده و در اب مخلوط نموده بر مصفی بیفزایند و رسوبیکه حاصل میشود جمع کرده و خشکانیده و در الکل ۶ حل کنند و صاف نمایند و محلول الکلی را بواسطه تقطیر تغلیظ نمایند و بگذارند سرد شود تا استریکنین درد گردد و این استریکنین دارای مقدار بسیار کمی بروسین است و مقدار زیاد بروسین در اب ماده محلول میماند و این استریکنین غیر خالص را در آب مقطر مخلوط کنند و اسید ازتیک ابدار یعنی ادره ۱۵ بقدریکه بر این مخلوط افزایند تا استریکنین حل گردد و محلول را در حمام ماریه تغلیظ نمایند و بعد بگذارند متبلر شود ازتات استریکنین متبلر شده و بروسین در آن ماده باقی میماند و قبل ها را در اب حل کنند و زغال حیوانی را که خالص باشد بر محلول افزوده و مدت چند لحظه بجوشانند و بعد صاف کنند و بر محلول پس از سرد شدن امانیاک افزایند تا رسوب نماید و رسوبها را در روی صافی جمع نمایند و پس از خشکاندن در الکل ۸۵ درجه که در حالت جوش باشد حل کنند و محلول را بگذارند سرد شده تا استریکنین متبلر گردد

استریکنین از عوامل مقویه مره بسیار قوی الاثر است و اصل سموم موروث الکزانیه میباشد و بواسطه قلت انحلالش کمتر از آن استعمال میکنند و املاح ان از قبیل کلوریدرات و ازتات و سولفات را ترجیح میدهند بخصوص سولفات را بیشتر استعمال مینمایند زیرا که محلول تر است و تعیین مقدار استریکنین را بهتر و اسان تر میتوان حاصل نمود

طریق ساختن سولفات استریکنین

بگیرند استریکنین مسحوق ۲ اب مقطر ۱۴ اسید سولفوریک ابدار ادره ۱ مقدار کافی استریکنین را در آب مقطر که بحالت جوش باشد مخلوط کرده و بقدری اسید افزایند تا کاملاً حل گردد و محلول باید خنثی باشد و انرا صاف کنند و بگذارند سرد گشته و متبلر شود سایر املاح استریکنین را نیز بهمین طریق می سازند

سولفات استریکنین را از ۱ تا ۴ میلی گرم قبل از غذا چون استعمال کنند مانند عوامل مقویه اثر میکنند و از ۴ تا ۱۵ میلی گرم مانند عوامل محرک و منظم اعمال نخاع و در صورت اخیر باید بمقدار منقسم استعمال شود و هر دفعه زیاده از ۱ تا ۴ میلی گرم استعمال نگردد و چون از سموم قویه است از بروز اثار ان مراقبت نمایند و بروز حکه در سر و عروض تقلص و حالت جمود موقتی در عضلات عنق و فکین که قبل از تقلصات کزازیه ظاهر میشوند دلیل بر ترک استعمال دوا میباشد

بقول کلی استریکنین را استعمال میکنند در مداوای فالجی که بسبب ان تغییرات آلی مراکز عصب نباشد و در فالج عارض از دیفتریت و در رقطرب و در جنون خمریه و در آموروز و در آتروفی عصب باصره و در صرع و در ضعف عمومی شدید و نیز در قولنج سربی و عوارض منبجه ان و در یبوست طبع و در اسهال و در امعنزه ربوی و در رقبهای عصبانی و در گاستر الژی مزمن و در عنن و در سیلان منی و اسپرماتوره و در گلیکوزوری و در البومینوری

و همچنین در استسقا که از ضعف اعصاب است استعمال سودمند است و نیز استریکنین و سولفات از در طریقه تحت جلدی خیلی زیاد استعمال میکنند که بر روی شمع ذراریح کوچکی ۵ میلی گرم آن را فرو میمایند و میتوان مقدار آنرا تا ۴ میلی گرم زیاد کرد و همچنین در زرق تحت جلدی مستعمل است

حب استریکنین معمول مارشدی بگیرند استریکنین خالص ۱ دسی گرم گل قند ۳ گرم ۲۰ حب سازند در دفع فالج یک یا دو حب صبح و عصر بیاشامند و متدرجاً زیاد کنند

ایضاً معمول فورناری بگیرند استریکنین ۱ دسی گرم عصارهٔ سنبل الطیب مقدار کافی ۲۳ حب سازند در دفع آموروز در مدت پنج روز یک حب صبح ناشتا بیاشامند و بعد یک حب صبح و یکی شب بنوشند

تنقیع استریکنین بگیرند استریکنین ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰۰ حل کرده صاف نمایند و یک گرم این محلول دارای ۱ میلی گرم استریکنین است و مقدار شربتش از ۱ تا ۵ گرم است بطور پوسیون و از ۲ تا ۱۰ گرم از آن بطور لینیمان نمایند

تمریخ محرک معمول نلیگان بگیرند استریکنین ۱ روغن زیتون ۲۵ حل کنند در فالج و آموروز فالجی استعمال این تمریخ سودمند است و ۱۲ قطره از آن روزی سه یا چهار دفعه بر شقیقه ها تمریخ نمایند

حب سولفات استریکنین بگیرند سولفات استریکنین ۱۰ میلی گرم گل قند مقدار کافی ۱۰ حب سازند در تقویت معده و سوء هضم و سلس البول ۱ تا ۲ حب قبل از هر غذا بیاشامند و در قطرب و در فالج بدون تغییرات آلی و در انتظام اعمال نخاع از ۲ تا ۱۰ حب در روز استعمال نمایند

محلول سولفات استریکنین بگیرند سولفات استریکنین ۵ دسی گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند و هر یک گرم این محلول که عبارت از ۲۰ قطره باشد دارای ۵ میلی گرم سولفات استریکنین است و در زرق تحت جلدی از ۱۰ تا ۲۰ قطره و هم زیادتر بدفعات استعمال میکنند ولی در هر دفعه زیادتر از ۵ قطره نباید استعمال کرد و آثار حاصله را باید مراقب بود

شربت سولفات استریکنین معمول کدکس بگیرند سولفات استریکنین ۵ سانتی گرم شربت ساده ۱۹۵ گرم آب مقطر ۵ گرم سولفات را در آب حل کرده و با شربت مخلوط کنند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۵ میلی گرم سولفات استریکنین است تروسو این شربت را در دفع قطرب بانتظام استعمال میکند در ابتدا ۲۰ گرم که دارای ۵ میلی گرم سولفات استریکنین است به ۴ قسمت کرده در ۲۴ ساعت بیاشامانند و هر روزه ۱۰ گرم اضافه کنند تا بروزی که در سر و ظهور تقلصات خفیفه در عضلات عنق و فکین و بعد از آن مینماید و یا کم میکنند و مجدداً شروع مینمایند و زیاده میکنند تا بروز همین آثار تا آنکه تقریباً قطرب برطرف گردد و در این وقت چند روزی مقدار آنرا متوقف میسازد و بعد کم میکنند و بالاخره همینکه حرکات قطربی خفیفه چیزی باقی نماند استعمال آنرا بکلی ترک مینماید و بر این حرکات خفیفه نباید وقعی گذاشت زیرا که غالباً مبتلایان بقطرب تعمد در صدور آنها میکنند و نیز این شربت را در تقویت معده و دفع سلس البول بمقدار ۵ تا ۱۰ گرم قبل از هر غذا استعمال نمایند

پوسیون ضد گاستر الژی معمول بودن بگیرند استریکنین ۳ سانتی گرم آب ۱۲۰ گرم اسید کلوریدریک ۱ قطره شربت نعناع ۳۰ گرم پوسیون سازند و هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

استریکنین

حقنهٔ استریکنین معمول لوپر بگیرند سولفات استریکنین ۲۵ میلی گرم آب ۲۵۰ گرم حل کنند و در دو دفعه حقنه نمایند و خودداری کنند تا برنگردد و این حقنه را موسیو لوپر در سهولت رد فتق مختنق استعمال کرده و فواید نیکو از آن ذکر مینماید

کحل هاند سون بگیرند استریکنین ۱ دسی گرم اسید استیک آبدار ٤ گرم آب مقطر ۳۲ گرم حل کنند این کحل در دفع آموروز مستعمل است

نطول عینی معمول سیشل بگیرند استریکنین ۲۵ سانتی گرم در ٤١ گرم اتر سولفوریک حل کنند در دفع آموروز روزی سه چهار دفعه بروی جبهه نطول نمایند

پوماد عینی ایضاً معمول سیشل بگیرند قیروطی پوماگاروملد ۲ دسی گرم استریکنین ۱ سانتی گرم مخلوط کنند در معالجه آموروز این پوماد را بجای مشمع ذراریحی که بروی جبهه منطبق کرده اند رفاده نمایند و مقدار استریکنین را میتوان متدرجاً زیاد کرد تا به ۵ سانتی گرم

پوماد استریکنین معمول ساندراس بگیرند استریکنین ۱ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم پوماد سازند و در اطراف فالج شده تمریخ نمایند

زرق مثانه بگیرند سولفات استریکنین ۱ سانتی گرم آب ۱۰۰ گرم حل کنند و در سلس البول و فالج مثانه پس از تخلیه مثانه بواسطهٔ سوند این محلول را بتمامه زرق نمایند و مقدار سولفات را میتوان موافق آثار حاصله متدرجاً زیاد کرد

تمریخ استریکنین معمول فورناری بگیرند روغن زیتون ۱۲۰ گرم امانیاک مایع ۸ گرم بلسان فیوراوانتی ۱۵ گرم استریکنین ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول عمل نمایند در دفع آموروز بروی جبهه و شقیقه‌ها نطول کنند

زیت استریکنینی معمول گونیر بگیرند روغن زیتون ۳۰ گرم استریکنین ۱ گرم مخلوط کنند در دفع آموروز روزی چهار دفعه هر دفعه ۱۲ قطره تمریخ نمایند

ارسینات استریکنین این ملح در آب محلول و الکل هم و میباشد و در خواص و مقدار اشربه مانند سولفات است

ازوتات استریکنین این ملح در آب محلول و در الکل کمتر محلول و در اتر غیر محلول و در خواص مانند سولفات ولی اقوی از آنست و بخصوص پوماد از آن استعمال میکنند و نوعاً یک جزء از آن در ده ۸ جزء ماده دسم حل کرده بطور پوماد محلول میکنند

پوماد نیترات استریکنین بگیرند پیه خوک ۸ گرم ازتات استریکنین ۱۰ تا ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول پوماد سازند و ٤ گرم این پوماد را در روی ستون فقری تمریخ نمایند

پوماد نیترات استریکنین بگیرند نیترات استریکنین ۱۰ سانتی گرم پیه مذاب ۸ گرم پوماد متحد الاجزائی سازند نیترات استریکنین را یکی از دانشمندان قوی‌ترین عوامل تراپوتیکی میداند چون از آن انضاج در دفع اختلالات مفصلی ستون فقار استعمال نمایند و از پوماد مذکور ٤ گرم بروی ستون فقار تمریخ کنند

یدو ییدرات استریکنین این ترکیب حاصل میشود در صورتیکه محلول ید و ید دو پتاسیوم ید دوره را بروی محلول یکی از املاح استریکنین بریزند رسوبی حاصل میگردد خیلی شکل و برنگ شاه بلوط رو شن

واین سوبراخشک کرده و در الکل ۸۵ درجه که در حالت جوش باشد حل کنند و پس از سرد شدن تبلرهای بروسین پدید آید

استریکنین حاصل میگردند و بشکل سوزنهای نیم شفافی میباشند که رنگشان قرمز یا قوتی تیره است واین ترکیب در الکل

واتر محلول و در اب با انکه ترش باشد غیر محلول است

بوشاردا میگوید این ترکیب را بمقدار ۳ دسی گرم در چند سنة استعمال کردم تسمیم ان در این حیوانات مانند استریکنین

بود ولی عمل تسمیم خیلی طولانی تر بروز نمود و بقول مصنف مذکور برتری این ترکیب این است که سمیتش کمتر از استریکنین و

دوام اثرش بیشتر از ان است

حبّ یدور ید درات استریکنین معمول بوشاردا

بگیرند یدور یدرات استریکنین ۳ دسی گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول سی حب سازند و روزی یک حب بیاشامند و بتدریج میتوان مقدار انرا زیاد کرد

بروسین ل بروسینا بواسطهٔ اسید اکسلیک بجای ماده الکلی که در ساختن استریکنین بکار آمده اشباع نمایند و بعد در حمام ماریه تبخیر نموده بگذارند سرد شود اکسلات بروسین متبلر میگردد و این تبلرها را با

الکل خالص و سرد بشویند و بعد در اب جوش حل کنند و قدری زیاد تر اهک نشکفته بر محلول افزایند رسوبی حاصل شود

عبارت از بروسین و اهک و انرا بخشکانند و در الکل ۹۰ درجه که در حالت جوش باشد حل کنند و صاف کرده بگذارند سرد

شود بروسین متبلر میگردد و بواسطه عمل تبلر مجدد پی ‌انرا تصفیه نمایند و تبلرهای بروسین بشکل منشورهای بی‌رنگ‌اند و در

۵۰۰ جزء اب جوش و ۸۵۰ جزء اب سرد حل میگردند و در الکل محلول تر و در اتر غیر محلول‌اند

بروسین که عبارت از ماده عامل انگوستور کاذب باشد و کچوله و باقلای سنت اینیاس نیز یافت میشود و مانند استریکنین

اثر میکند ولی اثرش از ۵ تا ۱۰ مقابل کمتر از انست و در دفع اختلالات مذکوره بخصوص در دفع فالج سر لب و فالج اسفل

بدن و فالج نصف بدن که بواسطه سکته عارض شده باشند استعمال میشود و یکی از دانشمندان میگوید بروسین داروی

مداوای فالج منتج از سکته قبل از انکه کمتر از ۱۰ تا ۱۲ ماه بر ان گذشته باشد هرگز نباید استعمال نمود و همین دانشمند انرا

در ابتدا بمقدار ۵ سانتی گرم استعمال میکند و بعد هر روز ۵ سانتی گرم میافزاید تا بروز اختلاجات و دیگر زیاد نمیکند و انتظار

میکشد تا نقصان کلی در انها ظاهر شود و مجدداً روزی ۵ سانتی گرم بر مقدار ان می افزاید

حبّ بروسین بگیرند بروسین خالص ۳ دسی گرم گلقند ۲ گرم بدقت مخلوط کرده ۲۴ حب سازند

روزی یک حب صبح و یکی شب بیاشامند

سماق سمّی ف سوماک وِنِنو ل روس توکزیکودندروم روس رادیکان) سماق بوچی ی روس بقول کلّی سماق

درختی کوچک است از طایفه ترباتناسه و سماق بوچی در بیشتر ممالک ایران فراوان است و همچنین **سماق شگی ف سوماک دِ کوبر وایو بر ل روس کوریاریا** در ممالک ایران

وجنوب فرنگستان عمل میاید و در طب برگ سماق را مانند عوامل قابضه و دافع ابخره بکار میبرند و میوه ان دارای

ترشی است مطبوع وگوارا و قابض و در اغذیه داخل میکنند

سماق سمّی درخت کوچک است نیز از طایفه تربانتاسه که در امریکای شمالی عمل میاید و دارای عصیری است چسبنده حاد

و سمّی و محرّق که در ملاقات با جلد موجب بروز جراحت میگردد و بخارات منتصاعد از این درخت سمّی و استنشاق انها خطرناک است

وچنان میگویند در مدت روز بخار آن درخت را این درخت منتشر میسازد و در مدت شب پس از غروب آفتاب بخار هیدروژن کربنه مخلوط با ماده تند و فراری از آن متصاعد میگردد و برگ تازه این درخت یعنی **روس توکزیکودندرون** و همچنین برگ تازه **روس رادیکان** را که قسمی از آنست در طب جهة دفع جرب و فالج استعمال میکنند و **تروسو** بیشتر روس رادیکان را استعمال مینماید و صور دوائی این درخت که معمول این مصنف است سفوف گرد و تیزن و عصاره و تعفین الکلی برگ آن است

عصاره روس رادیکان در ساختن این عصاره کمال احتیاط را باید مرعی داشت که شخص عامل دست کش بپوشد و دهان و بینی را ببندد تا دستها بان آلوده نشده و ابخره متصاعده را استنشاق نکند بگیرند برگ تازه روس رادیکان مقداً منظور در هاون مرمر با دسته چوبی بکوبند و قدری آب بیفزایند و با فشار عصیر را گرفته و در بشقاب گسترانند و در گرمخانه بخشکانند و ۵ گرم این عصاره را ۴۰ حب کنند و در دفع فالج موافق دستور العمل **تروسو** از یک حب شروع کرده و روزی یک حب اضافه کنند تا به ۴۰ حب برسد که خیلی سودمند است و باید این حبوب را قبل از غذا بلا فاصله استعمال نمایند و این مصنف میگوید از استعمال این عصاره هیچ عارضه عصبانی بروز نمیکند مگر آنکه گاه ممکن است تشنجی در مثانه ظاهر شده و بواسطه عروض مغص مریض محتاج به تبول زیاد گردد و اینحالت بسهولت بواسطه استعمال حقنه ملینه و استحمام در آب گرم برطرف میگردد

تیزن روس رادیکان بگیرند برگ تازه روس رادیکان ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند

هوانگنان عبارتست از غبار قرمز رنگی که از پوست **استریکنوس گولتریانا** حاصل میشود و مادهٔ عامله آن بروسین و استریکنین است و در دفع امراض جلدی استعمال میشود و مقدار شربت آن از ۵ تا ۲۵ سانتیگرم است

حب هوانگنان بگیرند زاج سفید ۱/۵ گرم و زرنیخ هوانگنان مکلس ۲/۵ گرم مطابق معمول حبهای یک گندمی (۵ سانتیگرمی) سازند و از ۵ سانتیگرم شروع کرده و متدرجاً زیاد کنند تا ۲۰ سانتیگرم و زیاد تر تا ۱/۵۰ گرم و باید همواره مراقب آثار آن باشند

در بنجه ارسنیک و بعضی عوامل آن

پ **زرنیخ سفید** (**مرگ موش**) ع **شک** (**سم الفار**) ف **ارسنیک** ی **ارسنیکون** ل **ارسنیکوم** (لفظ ارسنیکون مرکب است از دو کلمه **ارسن** یعنی مرد یا مذکر و **نیکون** یعنی کشتن) آنچه را که قدما باسم ارسنیک مینامیدند عبارتست از اکسید سفید ارسنیک و یا سولفور آن

ارسنیک یکی از اجسام مفرده است و در سال ۱۷۳۳ میلادی **براندت** نام آنرا کشف نمود و در طبیعت بحالت خلوص و بحالت اکسید سفید و بحالت سولفور و بحالت ارسنیور کوبالت و نیکل و آهن و بیسموت و انتیمون یافت میگردد و نیز در بعضی آبهای معدنی وجود آن ثابت شده و جسمی است جامد و برنگ فولادی و شکننده و کسارهٔ آن دان دانه و گاه و در قطعه تازهٔ آن دارای شفافیت فلزی و در مجاورت هوا کدر میگردد و طعمی ندارد و چون آنرا ما بین دستها مالش

دهند بوی مخصوصی ازان استشمام میگردد و چون در تحت فشار متعارفی اتمو سفیر ۱۸۰ درجه حرارت بران وارد کنند بدون ذوبان متصاعد شده و مانند تبلرهای مربع الوجوه متبلر میگردد و اگر زیاد تر حرارت وارد اورند مبدل باسید ارسینو شود و بوی تندی شبیه ببوی سیر متصاعد میگردد و اسید نیتریک فوراً انرا مبدل باسید ارسنیک میکند و وزن مخصوص ان ۵/۷۵ است

چون ارسنیک یکی از عوامل معتبره و قاتل پارازیت و مبدله است (ملاحظه نمائید در حرف جیم دجوه را) و باریوم کلسیوم یعنی کلورورها الها در این خاصیت و در خواص ضد خنازیری مشابه اند لهذا در این دو پس از ذکر ارسنیک و محصولات ان بذکر این دو ماده می پردازیم

اول کسیکه محصولات ارسنیکی را در طب استعمال کرد **دیسقوریدوس** بود و باسم **ارسنیکون** زرنیخ زرد (سولفور زرد ارسنیک) و باسم **ساندراک** زرنیخ قرمز (سولفور قرمز) را بیان نمود و این مصنف بزرک ساندراک را از جهة انکه سمیتش کمتر است بر زرنیخ زرد ترجیح میداد و انرا بطور حقنه در کشتن کرمهای معوی و مداوای امراض بطنی استعمال میگردد و هم چنین **جالینوس** و مصنفین پیروی ان تا زمان حکمای اسلام خواص زرنیخ زرد و بخصوص زرنیخ قرمز را میدانستند و دانشمندان مائه شانزدهم میلادی ارسنیک را در خارج خیلی استعمال میکردند و در مائه هیفدهم استعمال داخلی ان متداول شد و بخصوص در مداوای حمیات نائبه انرا استعمال مینمودند و بعد مدتی متروک گشت تا انکه در مائه اخری **فولر** و جمعی دیگر از دانشمندان انگلیس استعمال ارسنیک را تجدید نمودند امروز یکی از عواملی است که استعمال ان شایع و متداول است

ارسنیک فلزی بلا واسطه نمی تواند جذب شود پس بخودی خود دارای سمیتی نیست ولی در مجاورت هوا مبدل باسید ارسینو که محلول است و بسهولت جذب میشود میگردد و این تبدل در مجاورت کلورورهای قلیائی سهل تر و زود تر حاصل میشود و لهذا چون در بدن حیوانی این شرایط موجود ندانا استعمال ان اثار سمیه مهلکه بروز میکند و بهمین جهة است سمیت دو محصول غیر محلول ان یعنی زرنیخ زرد و زرنیخ قرمز بخصوص در صورتیکه این دو سولفور خالص باشند بخودی خود دارای سمیتی نیستند ولی از مجاورت هوا و کلورورهای قلیائی مبدل باسید ارسینو شده و سمی میگردند محصولات محلول ارسنیک از سموم مهلکه اند و ابتدا در موضع تحریک میکنند و چون جذب شوند اول موجب بروز هیجان شدیدی میگردند و این هیجان بسرعت مبدل بضعف زیاد و افتادگی خطیری میشود و اطراف بدن سرد گشته و مفصلها موجب بروز مینمایند و مانند کولرای اسیاتی این ضعف و افتادگی منجر بانعکاس مشکوک و میبهی میگردد و مع هذا محصولات ارسنیکی را در داخل استعمال میکنند ولی نهایت دقت را در استعمال انها باید مرعی داشت و همیشه از مقدار بسیار کم مثلاً ۱۰ میلی گرم شروع نمود و مواقع استعمال انها از قرار ذیل است اولاً در حمیات نائبه مزمنه و در انمی و ذو لوسیمی ثانیاً در امراض جلدی مزمنه ثالثاً در اسم (داء البهر) و نیز در قطرب کهنه و در سیفلیس و در نزله ریوی و در بر ونشیت شعری تا حصول فورنکل (دمامیل کوچک) و یکی از دانشمندان دانژین و دیوانژین و در گاستر الژی و دیگری در کثر سبون سکته محصولات ارسنیکی را استعمال میکند

فاد زهر ارسنیک و محصولات ان در ابتدا امتیک استعمال کنند تا قی اورند و انچه از سم در معده موجود است دفع شود و جهة خنثی کردن سم در همین زمان هیدرات پراکسید اهن سرشته بکار برند و انرا کم کم بمریض بیاشامند و غالباً از عم تا گرم کفایت میکند و چون سم بسرعت جذب میشود در استعمال

از خیلی عجله باید نمود و نیز از استعمال منیزی که ذکر نیاته هیدراته که یکی مکلس شده باشد در دفع سم ارسنیک فواید زیاد بروز

اندرو فاد زهرلیبیا خوبی است

خیلی کم اتفاق میافتد که طبیب بموقع رسیده و جذب سمّ را منع نماید و غالبًا وقتی حاضر می شود که سم جذب شده است

در هر صورت پس از استعمال هیدرات پراکسید آهن لازم میگردد سوانح ثانوی را که از جذب شدن سم منتج میگردند دفع

نماید و در این عمل سه طریقه معمول است اولًا استفراغ دم ثانیا استعمال ادویه مقویه و محرکه ثالثًا استعمال ادویه مدره و هر

یک از این سه طریقه در موقع خود شان ممکن است بر دیگری ترجیح داشته باشند چنانچه هرگاه عمل انعکاسی بر ظاهر شود

و هنگام برودت و ضعف بطول انجامد واضح است باید ادویه مقویه و محرکه از قبیل قهوه و پونش استعمال نماید و اگر

برخلاف عمل انعکاس بطور شدت بروز کند باید استفراغ دم نماید تا مقدار ماده سمی را که باشکال و بطوء از بدن خارج می

گردد کم نماید و برطرف کند عوارض منتجه از اولی کمتر وقتی است که در مسموم ارسنیک فصد موافقت نماید اگرچه نفوذ

کلی نه در این سم و نه در سایر سموم این مطلب را نمی توان بیان کرد و طبیب معالج خود باید متصرف باشد و چون ارسنیک

یکی از سموم متداوله است و غالبًا مسمومان دیده میشود لهذا ذکر مینمائیم طریقه ساختن پراکسید آهن هیدراته

سرلیشی را که پادزهر است

طریق ساختن پراکسید آهن هیدراته سرلیشی بگیرند سولفات آهن خالص

۱۰۰۰ اسید سولفوریک ۶۶ درجه ۲۰۰ اب صاف ۴۰۰۰ اسید نیتریک مقدار کافی سولفات را در اب حل کنند و

اسید سولفوریک را بیفزایند و محصول را در کپسول چینی جوش آورند و بعد کمی اسید نیتریک در آن بریزند بخار قرمز

طلائی متصاعد میگردد همین که متصاعد آن بخار موقوف شد قدری دیگر بریزند و همچنین تا از افزودن آن دیگر بخار قرمز متصاعد

نگردد و این علامت است که همه آهن مبدل به پراکسید شده است و آنوقت بگذارند سرد شود و بیست مقابل وزن

آن آب افزایند و بعد بواسطه افزودن امونیاک بمقدار زیاد اکسید آهن را رسوب کنند و رسوب را که قرمز سرلیشی است

با آب زیاد بشویند و بواسطه عمل انحراف اب را دور بریزند و مجددًا بشویند تا آب غساله نه دارای بوی امونیاک باشد

و نه طعم آن و محصول را روی صافی بریزند تا اب آن تقطیر شود و قبل از اینعمل میتوان آنرا استعمال نمود و بیاید دانست اثر

هیدرات آهن سرلیشی در دفع سم ارسنیک هرچه زودتر ساخته شده باشد مطمئن تر و بهتر است و هرگاه هیدرات

پراکسید آهن تازه ساخته شده موجود نبود میتوان زعفران الحدید مشهور بجای آن استعمال کرد که دارای همان اثر است

ولی مقدارش ۶ مقابل پادزهر باید باشد و عمومًا ۵۰۰ ۲ گرم از آن در یک یا دو لیتر شربت قند مخلوط کرده بخورانند

در بیان محصولات ارسنیک

ارسنیات با اکسیژن مرکب شده دسه ترکیب حاصل مینماید اولًا پرتو اکسید خاکستری سیاه رنگ که بعضی از دانشمندان

کیمیا آنرا مخلوط از ارسنیک فلزی و اکسید سفید میدانند ثانیًا اسید ارسنیو ثالثًا اسید ارسنیک و قسم اول که

پرتو اکسید باشد در طب استعمالی ندارد و با گوگرد تولید دو سولفور میکند

اسید ارسنیو در تجارت بدو شکل مختلف دیده می شود گاه مانند گرد سفید رنگ و گاه بشکل پارچه

های سفید و کلد که کساره آنها زجاجی است و این پارچه ها اگرچه در ظاهر کدر ندولی جوفشان شفاف و بندرت

کند میباشد د نوعاً این جسم در ابتدا بی طعم است ولی پس از لحظهٔ در عقب حلق موجب بروز حدت میگردد و فراروبی بوئی و بوی سیر بکه در ارسنیک ذکر کردیم ازان احساس نمی شود زیراکه این بو در این فلز در مدت اکسید شدن استشمام میگردد و در اب سرد کمی محلول و در اب جوش زیادتر محلول است

اسید ارسینو را در طب بطور سفوف و حب و محلول ها استعمال میکنند و نیز پومادان مستعمل است

در لوحهٔ ذیل بیان میکنیم مقدار ارسنیک فلزی را که محتوی در ۱۰۰ اجزء ترکیبات ارسنیکی میباشد

اسید ارسینو	۷۵/۷۵	ارسنیت سودبی آب	۵۸/۶ ۴
ارسنیاتسو متبلر	۵۳/۴ ۲	ارسنیاتپاس متبلر	۶۶/۱ ۴
ارسنیات آهن	۱۵/۰ ۴	محلول فولیر	۷۷/۰
ارسنیات سود هرگاه در ۱۰۰ درجه حرارت خشک شده باشد			۳۳/۰ ۴

در این لوحه مقادیری از ترکیبات ارسنیکی را ذکر میکنیم که معادل ۵ میلی گرم اسید ارسینو میباشند

ارسنیاتسو متبلر	۲ سانتی گرم	ارسنیات پتاس	۱۱ میلی گرم
حب اسپانی	یک دانه	حب ارسنیاتسو (بیت ودورژیه)	یک دانه
محلول فولر	۵ دسی گرم	محلول کلمانس	۵ دسی گرم
محلول دواسازی لندن	۴۲ سانتی گرم	محلول بودن	۵ گرم
محلول پارسون	۱۰ گرم	محلول دورژی	۱۱ گرم

ارسنیات سود

ارسنیات سود بگیرند ازتات سود ۱۰۰ و اسید ارسینو ۱۱۹ را کوفته و مخلوط کرده در بوتهٔ داخل کنند و حرارت دهند تا تصاعد ابخره موقوف گردد و محصول را در اب گرم حل کنند و صاف نمایند و در مصفی بقدر یک محلول کربنات سود بریزند تا تعامل قلیائی حاصل گردد و بعد بواسطهٔ حرارت محصول را تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده و متبلر شود و مقدار شربت این ملح در امراض جلدیه مبرماً از ۵ تا ۲ میلی گرم است

تنبیه مقدار اب تبلر ارسنیاتسو موافق درجهٔ حرارتی که در ان درجه متبلر شده تغییر میکند و علاوه بسهولت شکفته میشود پس بطول وقت مقدار ماده عامل ان که عبارت از ارسنیک باشد ثابت نیست و ارسنیات مضاعف پتاس و سود دارای این محذوریه باشد و علاوه ارسنیات سودی که در ۱۴۰ درجه حرارت خشک شده باشد و معمول دوا سازی انگلستان است همیشه مقدار ارسنیک ان ثابت است و هرگز تغییر نمیکند و مقدار شربت ان نصف مقدار مذکور در فوق است

محلول ارسنیکی پارسون مطابق کدکس بگیرند ارسنیاتسو متبلر ۱ اب مقطر ۱۰۰ حل کرده صاف کنند و در ۴ گرم این محلول ۱ سانتی گرم ارسنیات سود موجود و مقدار شربت ان ۳ تا ۱۰ گرم است

محلول ارسنیات سود معمول دوا سازی انگلستان بگیرند ارسنیات سود خشک شده در ۱۴۰ درجه حرارت ۹۱ سانتی گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم حل کرده صاف نمایند و این محلول ۴ مقابل قوی تر از محلول پارسون مذکور در فوق است

حب ارسنیات سود معمول بیت و دورژی بگیرند ارسنیاتسو ۵ سانتی گرم عصارهٔ شوکران ۵۰ سانتی گرم مسحوق ریشهٔ ختمی شربت بهارنارنج مکدر مقدار کافی مطابق معمول ده حب سازند

و در اختلالات جلدی سراجه از ۱ تا ۵ حب در روز بیاشامند

شربت ارسیناتِ سود معمول بوشو بگیرند ارسینات سود ۱ آب مقطر ۲ شربت شاه ۵۰۰ ملح را در آب حل کرده و با شربت مخلوط کنند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۵ میلی گرم ارسینات است و در اختلالات سراجه و هر لپس از ۱ تا ۵ قاشق خوری در عرض روز بیاشامند

ارسیناتِ پتاس و سود بگیرند نوبالت ارسنیکی مسحوق ۱۵ اکلورات پتاس ۱۲ آب مقطر ۶۰ اسید ازتیک ۱ مخلوط کرده و ۶۰ درجه حرارت وارد آورند تا بوی کلور استشمام نشود و آنوقت بیفزایند کربونات سود متبلور ۱۶ و محصول را در ۶۰ جزء آب مقطر حل کنند و صاف کرده تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده و متبلور گردد و متبلرها را با کمی آب مقطر بشویند

این ملح در مجاورت هوا فاسد نمیشود و یکی از دانشمندان انواع ارسیناتِ سود متبلر که در مجاورت هوا بسهولت شکفته میگردد و ارسیناتِ پتاس که جاذب الرطوبه است ترجیح میدهد و مقدار شربتان از ۵ تا ۲۰ میلی گرم است

محلول ارسینات پتاس معروف بمحلول فولر بگیرند اسید ارسینو کربونات پتاس مسحوق مکد ۱ آب مقطر ۱۰۰ اسید ارسینو را نرم سائیده و با کربونات پتاس مخلوط کرده در ظرف زجاج با آب مقطر بجوشانند تا کاملاً حل گردد و بگذارند سرد شده و بیفزایند الکولاتور مرکب بادرنجبویه ۳ بعد آب مقطر کافی بیفزایند که وزن آن بطور دقت ۱۰۰ گرم شود و این محلول که مطابق دستورالعمل **کدکس** است یک صدم وزنش اسید ارسینو میباشد و مقدار شربتان از ۵ تا ۱۰ قطره است که در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده میل نمایند جاد در عرض روز بیاشامند و **دِوِرژِی** از ۲ تا ۱۲ قطره در عرض روز در دفع گلیکوزوری استعمال مینماید و چون هم وزنش آب مقطر داخل نمایند از ۲ تا ۱۰ قطره در زرق تحت جلدی استعمال میگردد

محلول ارسنیکی دِوِرژِی بگیرند اسید ارسینو کربونات پتاس مکد ۱۰ میلی گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم الکولاتور بادرنجبویه ۳ گرم تعفین ابوخلسا ۱/۵ مقدار کافی اسید ارسینو و کربونات را در آب مقطر بجوشانند تا کاملاً حل گردد و بگذارند سرد شده الکولاتور و تعفین را بیفزایند و اگر لازم باشد قدری آب مقطر فزایند تا وزن محصول ۱۰۰ گرم شود و این محلول سی مقابل کم قوه تر از محلول فولر است و یک گرمش تقریباً معادل یک قطره آن و مقدار شربتش از ۱ تا ۳ گرم است

محلول ارسینات پتاس برومدار معروف به محلول کلمانس بگیرند اسید ارسینو کربونات پتاس خالص مکد ۱ برم ۱ آب مقطر ۳۷۲ در صراحی در بسته تا ریک مخلوط کنند و تا چند روز همه روزه بهم زنند تا کاملاً حل شده و محصول بی رنگ گردد و بعد حفظ کنند و از ۳ تا ۱ قطره در یک گیلاس شربت قند مخلوط کرده صبح و عصر در دفع ورم جلد حکه مزمن بیاشامند و از دوبه خطرناک است

محلول دافع سرطان معمول کاپلر بگیرند اکسید سفید ارسنیک ۵ سانتی گرم در ۵۰۰ گرم آب مقطر حل کنند و از یک قطره در هر روز شروع کرده و متدرجاً زیاد نمایند تا یک قاشق چایخوری صبح و یکی عصر

محلول ارسنیکی بیت بگیرند ارسینات امانیاک ۱۰ دسی گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند و مقدار شربت این محلول از ۱۲ قطره تا ۱ گرم روزانه است و در اغلب امراض مزمنه جلد و اگزما و پتینکو و لیکن و غیره مستعمل است و بخصوص در اختلالات سبوسی و لپر و پسوریازیس بیشتر استعمال میگردد

ارسینات پتاس و سود

سفوف فوئتانل بگیرند مسحوق ارسنیك سفید مسحوق تنباك خالص هكد ۱ دسی گرم مسحوق زیتوحلو ۹ دسی گرم مسحوق صمغ عربی ۱ گرم مسحوق قند ۴ گرم مخلوط كرده در ۲۴ بسته متساوی ببندند و در دفع حبات نائبه روزی یك بسته سفوف نمایند

حب آسیائی مطابق كدكس بگیرند اسید ارسنیو ۵ سانتی گرم مسحوق فلفل سیاه ۵ گرم مسحوق صمغ عربی ۱ گرم آب مقطر مقدار كافی دواها را مخلوط كرده و مدت مدیدی صلایه كنند و با آب خمیر كرده ۱۰۰ حب سازند و هر حبه ۵ میلی گرم اسید ارسنیو دارد و در دفع امراض جلدی مزمن مخصوص در صورتیكه با حكه همراه باشند ولیكن و اكزما از ۱ تا ۲ حب قبل از غذا بیاشامند و نیز بهمین مقدار و در همین موقع مانند عوامل مقویه و مرمّمه استعمال میگردد

ارسنیات آهن

ارسنیات آهن معمول سوبران (كدكس) بگیرند از یك طرف ارسنیات سود متبلور ۵ آب مقطر ۵۰ حل كنند و از طرف دیگر سولفات آهن خالص متبلور ۱ آب مقطر ۱۰ نیز حل كنند دو محلول را مخلوط نمایند و رسوب را با آب مقطر بشویند و بسرعت خشك كرده در صراحی در داری حفظ كنند و در آنرا محكم ببندند

ارسنیات آهن معمول شیمت بگیرند ارسنیات سود ۱۰ آب مقطر ۲۰۰۰ بجوشانند تا حل شود و بعد بیفزایند سولفات آهن ۹ آب مقطر ۱۰۰۰ مدت ۵ دقیقه بجوشانند و بگذارند تا رسوب نماید و رسوب را بواسطهٔ عمل انحراف بشویند و در روی صافی بریزند و در هوای آزاد بخشگانند و بعد در گرمائی كه حرارتش زیادتر از ۷۵ درجه نباشد مجدداً محصول را خشك كند

ارسنیات آهن آزاد و غیر محرق است و در قروح سرطانی و اختلالات جلدی مزمن و اختلالات خنازیری جلدی و جرام استعمال میگردد و از عوامل مرمّمه و دافع الحمی میباشد و مقدار شربتش از ۳ تا ۵ میلی گرم است در عرض روز و تا ۲ دسی گرم هم میتوان تجویز نمود

ارسنیات آهن معمول ویتستن (فرّوم ارسینكوم) بگیرند از یك طرف سولفات آهن ۳ آب مقطر ۶۰ حل كنند و از طرف دیگر ارسنیات سود خشك ۲ آب مقطر ۴۰ نیز حل كنند و دو محلول را مخلوط نمایند و بگذارند ته نشین شود و رسوب را بواسطهٔ عمل انحراف بشویند و بعد در هوای آزاد بخشگانند و سپس نرم سائیده حفظ نمایند و این ملح را داخلاً بمقدار ۲ میلی گرم تا ۱ سانتی گرم مانند عوامل مقویه و مرمّمه و دافع هرپس استعمال میكنند

حب ارسنیات آهن معمول بیت بگیرند ارسنیات آهن ۳۰ میلی گرم عصاره هوبلون ۱ گرم با مقدار كافی مسحوق ریشهٔ خطمی و شربت بهارنارنج ۱۰ حب سازند هر حبه دارای ۳ میلی گرم ارسنیات است و از ۱ تا ۲ حب در اكزمای مزمن و لیكن مزمن و اختلالات سبوسی جلد مانند لپر و پسوریازیس و نیز در لوپوس استعمال مینمایند

حب دافع حرشف معمول دوپارك بگیرند ارسنیات آهن ۵ سانتی گرم با مقدار كافی مسحوق صمغ عربی ۱۰ حب سازند و موافق سن مریض و مزاج آن در عرض ۲۴ ساعت از ۱ تا ۵ حب متدرجاً در دفع امراض جلدی سبوسی بیاشامند

حبّ دیسقوریدوس معمول مانیل

بگیرند اسید ارسنیو ٥ سانتی گرم منیت خالص ٤ گرم عسل خالص مقدار کافی در هاون چینی اسید ارسنیو را با منیت مخلوط کنند و مدتی صلایه نمایند و با عسل خمیر متحد الاجزائی سازند و از اصد قسمت کرده و ١٠٠ اگرانول سازند و آنها را در مسحوق قند شیر بغلطانند و مقدار شربت این گرانولها که هر یک دارای یک میلی گرم اسید ارسنیو میباشند از ٥ تا ١٠ عدد است و در دفع سل مستعمل اند و پس از ٢ روز مداومت استعمال آنها را باید ترک نمود

حبّ بارتون

بگیرند ارسنیک سفید و مسحوق ١ دسی گرم تریاک خالص ٤ دسی گرم صابون طبی ١١ دسی گرم مطابق معمول ٣٠ حب سازند و در دفع حمیات نائبه مبرم از ٢ تا ٥ حب بیاشامند

قرص استیبیرا ارسنیکی معمول بوشاردا

بگیرند اسید ارسنیو ١ دسی گرم پرتواکسید انتیمون ٥ دسی گرم خمیر شوکولای وانیل دار ٥٠٠ گرم مطابق معمول ١٠٠٠ قرص سازند و هر قرصی دارای یک دهم میلی گرم اسید ارسنیو و ٥ دهم میلی گرم پرتواکسید انتیمون است و در اختلالات قوبائی مبرم از ١٠ تا ٢٠ قرص در عرض روز بیاشامند و نیز در دفع عوارض مزاجی سیفلیس که محصول ازیبقی و بدی مقاومت نمایند و همچنین در حمیات نائبه و در اقسام نورالژی و اسم و سل استعمال آنها مفید است

حبّ بدورا ارسنیک معمول تامس

بگیرند بدورا ارسنیه ٥ سانتی گرم عصارهٔ شوکران ١ گرم مطابق معمول ٥ حب سازند و هر هشت ساعت فاصله یک حب در سرطان پستان ولپروا پیتیکو وغیره استعمال نمایند

محلول ارسنیکی دافع اسم معمول تروسو

بگیرند ارسنیات سود ٥ سانتی گرم آب مقطر ١٠٠ گرم تعفین قرمز دانه مقدار کافی حل کنند و یک قاشق چای خوری این محلول را که تقریباً دارای دو میلی گرم و نیم ارسنیات است بلافاصله قبل از نهار و شام بیاشامند

طریقهٔ مداوات حمیات نائبه بتوسط ارسنیک موافق دستور العمل بودن

اولاً هرگاه امتلاء معده و فقدان و یا نقصان اشتها موجود باشد یک مقیی از ١ گرم ایپکا و ١ دسی گرم طرطر استیبیه معمول دارند و پس از قطع تب نیز یک مقیی دیگر بدهند تا قوهٔ شاهیه کاملاً رجعت نماید و بتوان بمقدار زیاد اغذیه مقویه و مغذیه معمول داشت

ثانیاً اسید ارسنیو را چندین دفعه و بمقدار منقسم استعمال کنند بطریقیکه آخرین مقداری که جذب میشود اقلاً دو ساعت قبل از موعد نوبه باشد و مقدار آن موافق استعداد مخصوص حمیات یعنی استعداد یکه موافق اماکن و فصول و اشخاص تغیرپذیر است تفاوت میکند و در ابتدای مداوا باندازه که ممکن است بدن تحمل نماید باید معمول داشت و عموماً در شبانه روزی تا ٥ سانتی گرم میتوان استعمال نمود که هر ربع ساعت ١ میلی گرم دیک گرم از محلول مذکور در ذیل) و بدرجه که تحمل بدن کم میشود مندرجاً از مقدار آن بکاهند و در هر حال باید دوا را منقسماً استعمال نمود و بالاخره در صورت حاجت میتوان قدری از آن و یا همه اش را از راه مستقیم در بدن داخل کرد و بقول کلی هرگاه بدن از راه معده تحمل یک سانتی گرم نماید از ٥ تا ١ سانتی گرم و زیادتر از راه مستقیم تحمل

منمایند و شرب دوا در روز فترة بهتر از روز اخذ حمی است و مدت استعمال دوا موافق ادمان مرض و مقاومت ان با
مداوای سابق تغییر میکند و در صورتیکه در اولین حمله مرض شروع باین مداوا کرده باشند اقلا مدت هشت
روز پس از قطع کلیه حمی باید بران مداومت نمود و در حمیات کهنه و مبرم مدت سی و چهل و پنجاه روز و در صورت
لزوم مدتی متمادی میتوان بر استعمال اسید ارسنیو مداومت کرد

ثالثا شرط کلی این مداوا است که حتما امکن اغذیه مقویه و مغذیه بمقدار زیاد استعمال کند یعنی باندازه که قوه اشتها
خواهش مینماید و قوه هاضمه هضم میکند و کباب گوشت گوساله و گوسفند را بر سایر اغذیه باید ترجیح داد و
شراب را بدرجه که مریض میتواند تحمل کند بیاشامید و از مشروبات مائی احتراز نمود و بالاخره جهة دفع امتلاء معده
که موجب نقصان و یا فقدان اشتها میگردد اعم از انکه بدوی بوده و یا مبرم و در امتداد مرض همراه باشد و یا بواسطه
اشباع اسید ارسنیو عارض شده باشد مقییء استعمال کند و اسید ارسنیو را همیشه بمقدار منقسم استعمال نمایند
و بر استعمال ان بدون انقطاع مدتی که لازم است مداومت کند و دوا را بر حسب انتخاب و تصرف طبیب یا از
راه دهان و یا از راه مستقیم و یا از راه جلد در بدن داخل نمایند و مریض را بر استعمال اغذیه مغذیه بدرجه که
میتواند تحلیل برد و قوه جاذبه اش جذب کند ترغیب نمایند

۱ **محلول ارسنیکی (محلول معدنی)** بگیرند اسید ارسنیو ۱ گرم اب مقطر ۱۰۰
گرم مدت ربع ساعت بجوشانند و ۵ گرم این محلول دارای ۵ سانتی گرم اسید ارسنیو میباشد

۲ **پوسیون ارسنیکی** بگیرند محلول ارسنیکی ۲ گرم شراب قرمز ۵۰ گرم شربت ساده ۲۵ گرم
مخلوط کند و ۵ قسمت کرده نیم ساعت به نیم ساعت فاصله یک قسمت بیاشامند تا سه ساعت قبل از موعد حمله
نوبه

۳ **حقنه ارسنیکی** بگیرند محلول ارسنیکی ۵ گرم اب گرم ۵۰ گرم و لازم است که در ابتداء
بواسطه حقنه متعارفی مستقیم را خالی کرده و بعد این حقنه را استعمال نمایند و **حقنه دافع اسکاربد**
لومبریکوئید عبارت است از ۱ سانتی گرم اسید ارسنیو و یا ۲ سانتی گرم ارسنیات سود و ۱۵۰
گرم اب **سیگارت ارسنیک معمول تروسو** بگیرند ارسنیات سود ۱ گرم اب
مقطر ۲۰ گرم حل کند و پارچه کاغذی که باندازه بیست سیگارت بوده دران الوده نموده و بعد خشک
کرده به بیست سیگارت تقسیم نمایند و هر سیگارتی دارای ۵ سانتی گرم ارسنیات خواهد بود و مریض بواسطه
کشیدن دود را در دهان داخل کرده و بعد بواسطه تنفس بطیئی در شعب قصبه فرو می برد و در ابتداء روزی
دو یا سه دفعه هر دفعه چهار تا پنج نفس میکشد و بدرجه که معتاد میشود بر عده نفسات میافزاید و این سیگار تهارا
در سلّ ریه استعمال میکند و هرگاه مریض احساس تضییق شدیدی در صدر نماید میتوان برگ تاتوره را در
این سیگارتها داخل نمود

سیگارت ارسنیکی معمول بودن بگیرند اسید ارسنیو ۱ سانتی گرم نرم صلایه
کرده و در روی کاغذ یکه باندازه سیگارت باشد بریزند و چند قطره اب که جهة حل کردن دوا و تر نمودن کاغذ
لازم است روی ان ریخته و کاغذ را خشک کرده لوله نموده بکشند

حمام ارسنیکی معمول گنو بگیرند ارسنیات سود ۲ تا ۱۰ گرم در یک حمام اب حل

ارسنیات کینین

کند و در دفع دو ما تیسم عقدی مدت یکساعت مریض در آن استحمام نماید

ارسنیات کینین این ملح را حاصل میکنند باینکه بواسطه جوش متمادی محلول اسید ارسنیک را از کینین اشباع مینمایند و تقریباً وزن اسید ارسنیک و وزن کینین باید مساوی باشد و این ملح بصورت مادهٔ بی شکلی ظاهر میشود و موافق قول یکی از دانشمندان در بعضی صور جنون که مرتبط با تغییرات آلی نباشد مانند ضعف عصبانی و حذارت محتمل الاثر است و مقدار شربت آن از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم است

یدور ارسنیک و جیوه یکی از دانشمندان موسوم به **دونووان** ترکیب یدور جیوه و یدور ارسنیک را در دفع برص و لوپوس و پسوریازیس مفید میداند

محلول دونووان (محلول یدور ارسنیک جیوه) بگیرند یدور ارسنیک ۲۰ سانتی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم در قرع زجاجی باعانت حرارت حل کند و بیفزایند بی یدور جیوه ۴۰ سانتی گرم یدور پتاسیوم ۳ یا ۴ گرم و صاف کرده در صراحی قهوه رنگ در بسته حفظ نمایند و این محلول که صاف و گاهی رنگ میباشد ۴ گرمش تقریباً دارای ۴ میلی گرم یدور ارسنیک و ۱۲ میلی گرم بی یدور جیوه است و مقدار شربت آن از ۴ تا ۱۰ قطره است که در ۹۰ گرم آب مقطر داخل کرده و در سه دفعه در عرض روز بیاشامند و هر روز یک یا دو قطره بیفزایند و در مدتیکه این محلول را استعمال میکنند باید از حموضات احتراز نمود و ناشتا از استعمال نکرد و جمع مابین آن و مخدرات نه نمود

پوسیون دونووان بگیرند محلول یدور ارسنیک جیوه ۴ گرم آب مقطر ۸۰ گرم شربت زنجبیل ۱۰ گرم مخلوط کند و روزی ۳ تا چهار قاشق کوچک بیاشامند

در بیان استعمالات خارجی ارسنیک

محصولات ارسنیکی را چون در خارج استعمال کنند موجب حصول اسکارهای محدود میگردند بواسطه سرعت جذب دارای این حدود میباشند که هرگاه آنها را در سطح وسیعی منطبق سازند ممکن است حالت تسمم بروز کند مثل آنکه از دهان در بدن داخل شده باشند و لهذا باینهایت احتیاط در روی قروح و یا سرطانهای کم وسعت این محصولات را منطبق مینمایند

گرد ارسنیکی جهت حصول اسکار ضعیف (گرد روسلو) (گرد دوبواس) بگیرند شنجرف مسحوق ۱۶ اخون سیاوشان ۸ ارسنیک سفید و مسحوق ۱ بدقت صلابه کند تا مخلوط گردند و حفظ نمایند و در هنگام استعمال با لعاب دهان و لعاب صمغ خمیر کند

خمیر ارسنیکی برادران کوم بگیرند ارسنیک سفید ۱ گرم شنجرف ۵ گرم اسفیج مکلس ۲ گرم صلابه کرده مخلوط کنند و این نسخه که مقبول **کدکس** است یک هشتم ارسنیک دارد و در هنگام استعمال محصول را با قدری آب مخلوط نمایند که بقوام فرنی شود و باعانت قلم مو بروی سطوح متقرحه یک طبقه که ثخن آن متوسط باشد گسترانند و بعد این طبقه را برداشته طبقه مجدد دیگر

بگسترانند تا سم جذب نگردد و بعد از پارچه غاربقون ترکرده انرا بپوشانند واین پارچه غاربقون از ۱۰ الی ۲۰

و ۳۰ روز وگاهی دیرتر منفصل شده وبا اسکار ساقط میگردد وپس از سقوط اسکار با **پوماد زرد**

برادران کوم قرحه را رفاده نمایند بگیرند موم زرد ۲۳ گرم زیت وردی ۱۲ گرم کافور ۲۵ گرم

عصیرة الزحل ۱۵ گرم پوماد سازند وقدری از آن را بروی پارچه کشیده در روی جراحت منطبق نمایند

تا طبقه سفید رنگی که انرا پوشانده است برطرف گردد وپس از این عمل گاه نموهای غارچی شکل دوباره بروز نمایند

مجدداً خمیر مذکور را منطبق سازند تا تخریب کامل ماده سرطانی

تنبیه خیلی لازم است که این خمیر همه امتداد قرحه را فرا گیرد وهرگاه قرحه از ۳ سانتی مطر مربع بزرگتر باشد

باید قرحه را دو قسمت کرده وهر قسمت را یك دفعه داغ نمایند تا از انطباق دواد رسطح وسیع سم جذب نشود

وابتداء یك قسمت از قرحه را داغ کرده وپس از سقوط اسکار قسمت دیگر را داغ کنند وچون کنارهای قرحه

صلب باشند باید بواسطه استعمال شمع منفط انها را مجروح نمایند زیرا که داغ مذکور اثر نمیکند مگر در گوشت

برهنه ومرطوب

گرد ارسنیکی معمول ڤوستاموند بگیرند مسحوق اکسید سفید ارسنیك

۲۰ گرم مسحوق انتیمون خام ۴۰ گرم مخلوط کرده ودر بوته ذوب کنند ومحصول را نرم بسایند وموافق حکم

طبیب بیفزایند مسحوق عصاره تریاك ۱۰ گرم واین گرد را در روی نموهای زائد وقروح غارچی شکل

مرهم ذرور نمایند

گرد ارسنیکی معمول دوپویترن بگیرند اسید ارسنیو ۱ دسی گرم

کلمل ۲۳ گرم مخلوط کنند ودر قروح لوپوس استعمال نمایند واین نسخه مطابق دستور العمل **بیت** است

وبعضی از مصنفین بجای ۱ دسی گرم ۲ گرم اسید ارسنیو استعمال میکنند

گرد ارسنیکی کازناو بگیرند اکسید سفید ارسنیك ۵ سانتی گرم سولفور جیوه ۲۵ دسی گرم

زغال حیوانی ومسحوق ۵ سانتی گرم مخلوط کنند ومقداری از این گرد را در یك ظرفی با اب مخلوط کرده وخمیر

روانی سازند وباعانت تیغ هینی بروی جلد بی بشره باندازه یك دانه صاحب قران بگسترانند ودقت کنند که

از این اندازه تجاوز ننماید واستعمال این خمیر بلا فاصله موجب حصول وجع شدید نمیشود ولی پس از مدت

کمی وجع شدید بروز کرده وپس از چند ساعت تهیج حمره شکلی ظاهر میگردد وکم کم این تهیج زیاد میشود و

عوارض مذکور چندان طول نمیکشد ومفقود میگردند ویك کورهٔ قهوه رنگ خیلی صلب وملتصق باقی

میماند واغلب اوقات تا یکماه دوام میکند

پوماد یدور ارسنیك بگیرند یدور ارسنیك ۱۵ سانتی گرم پیه مذاب ۲۵ گرم پوماد

سازند ودر بعضی قوباهای اکال وتوبرکولها از ۲ تا ۴ گرم نطول کنند

مخلوط نزلة (**کحل لانفرانك**) بگیرند زرنیخ ۵ گرم زنگار ۱۰ گرم مرمکی صبر زرد مکی

۵ گرم مخلوط کرده در ۳۸۰ گرم گلاب و ۱۰۰۰ گرم شراب سفید صلابه کنند وحفظ نمایند ودر وقت

استعمال بهم زنند ودر خشکاندن شانکر وقروح مقاربتی قلم موئی را در این مخلوط آلوده کرده وبلا واسطه

بروی انها نطول نمایند وبعد از شربی خشك انها را بپوشانند ودر دفع رمد دمی بی با قلم در داخل جفان

نطول کند

خمیر مزیل الشعر معمول عثمانیها (نوره) بگیرند آهک نشکفته ۴ گرم زرنیخ ۵ گرم نرم سائیده و با زرده تخم مرغ و محلول صابون پزی (آب خاکستر) خمیر کنند و در روی اجزائی که مراد ستردن موی آنها باشد نطول نمایند و بگذارند تا آنکه خشک شود و بعد با آب زیاد بشویند و یکی از دانشمندان این خمیر را در کچلی استعمال میکند

نوره معمول ایران بگیرند آهک نشکفته ۱ زرنیخ ۵ نرم سائیده و مخلوط کرده با آب خمیر کنند و جهة ستردن مو نطول نمایند و پس از چند دقیقه با آب زیاد بشویند

مزیل الشعر پلانک بگیرند مسحوق آهک نشکفته ۴ گرم مسحوق نشاسته ۴ گرم مسحوق سولفور دارسنیک ۱ گرم مخلوط کنند و با آب خمیر نرمی سازند و بروی اجزائیکه مقصود زایل نمودن موی آنها باشد منطبق سازند

پوماد ارسنیکی دافع پارازیت بگیرند پیه مذاب ۱۲ گرم گرد روسکو ۵ گرم مخلوط کنند **سنون اسود معمول مصنف** بگیرند زرنیخ ۱ پوست بادام ۱ برگ حنا ۱ کربونات سود ۱ در کوزه آب ندیده مخلوط کرده و در داراگرفته یک شب در تون حمام گذارند و بعد بیرون آورده پس از سرد شدن نرم صلایه کنند و بگیرند اسفرزه ۴ مانند قهوه بو داده و نرم سائیده با گرد مذکور مخلوط نمایند و روزی یک دفعه سنون نمایند

باریوم

باریوم فلزیست سفید نقره رنگ و فی الجمله قابل انطراق و آب را تجزیه میکند و هیدرژن متصاعد شده و با اکسیژن مرکب گشته و اکسید میگردد و این فلز در مجاورت هوا بسرعت فاسد میشود و با اکسیژن تولید پروتواکسیدی میکند موسوم به **باریت** و نیز دوتواکسیدی حاصل مینماید که با اسید های ضعیف چون مرکب شود مبدل به پروتواکسید شده و اکسیژن را به آب میدهد و **باریت** از همه اکسید های خاکی وزین تر است و در سال ۱۷۷۴ میلادی مکشوف شد و جسمی است جامد و متخلخل و سفید خاکستری و محرّق و بی بو و شربت بنفشه را سبز و زرد چوبه را قرمز مینماید و چون آنرا با آب تر کنند گرم میشود و صدای سفیری شنیده شده و مبدل به گرد سفیدی میگردد و چون قدری آب زیادتر بر آن فزایند ممکن است متبلور شود و تولید هیدرات باریت نماید

کلسیوم

کلسیوم (این لفظ مشتق از کلس است که در زبان عربی بمعنی آهک باشد) فلزیست که در سال ۱۸۰۲ میلادی کشف شده و با اکسیژن مرکب گشته تولید **آهک نشو** مینماید و رنگش سفید نقره و سنگین تر از آب و در مجاورت هوا بسهولت مشتعل شده و تولید آهک میکند و با اکسیژن آب مرکب گشته و اکسید میگردد

چنانکه در اول این کتاب ذکر کردیم کلورور باریوم و کلورور کلسیوم از عوامل مغیّره و قاتل پارازیت و ضد خنازیر میباشند و کلورور باریوم را چون بمقدار زیاد استعمال کنند مانند سموم محرّشه قویه اثر می کند ولی کلورور کلسیوم سمیتی ندارد و در سایر خواص این دو ماده مشابه یکدیگرند و در یک موقع استعمال میشوند

طریقهٔ استعمال

فادزهر کلورور باریوم محلول سولفات سود یا سایر سولفاتهای محلول است

طریقهٔ استعمال کلورور باریوم در اختلالات خنازیری موافق دستور العمل پاپایان مصنف

در ۱۰۰ گرم آب مقطر از ۵ تا ۱۰ و ۱۵ سانتی گرم کلورور دو باریوم حل میکنند و هر دو ساعت بد و ساعت فاصله یک قاش کوچک بمریض می‌آشامانند و هر دو یا سه روز فاصله مقدار ۵ سانتی گرم کلورور دو را زیاد مینمایند و همچنین تا آنکه در شبانه روزی ۳۰ سانتی گرم کلورور و مریض آشامیده باشد و بدون بروز ضرر و صدمه مدتی رجا دد علامات مرض بهبودی حاصل میگردد

پوسیون ضد خنازیر معمول بوشاردا بگیرند کلورور دو باریوم ۱ دسی گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم مخلوط کنند و روزی سه تا چهار قاشق کوچک بیاشامند

محلول کلورور باریوم معمول سیشیل بگیرند کلورور دو باریوم ۲ گرم آب صاف ۱۵ گرم حل کنند و از ۱۰ تا ۱۵ قطره در یک گیلاس شربت قند مخلوط کرده در ورمهای خنازیری و سایر اختلالات مشابه آن بیاشامند

آب ضد خنازیر معمول ریغینی بگیرند کلورور دو کلسیوم ۴ گرم شربت موس کورس ۵۰ گرم آب مقطر ۳۰۰ گرم مخلوط کنند و در عرض روز در سه دفعه بیاشامند

محلول کلورور باریوم معمول لیسفرانک بگیرند کلورور دو باریوم ۳۰ سانتی گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند و در مدت شبانه روز جز یک ساعت قبل از غذا و دو ساعت بعد از آن هر یک ساعت فاصله یک قاشق آش خوری بیاشامند و هر هشت روز فاصله مقدار ۳۰ سانتی گرم کلورور اضافه نمایند و این محلول را **لیسفرانک** در دفع تومورهای سفید استعمال میکند و مریض باید در مدت این مداوا فقط آب خالص بیاشامد و جز اغذیه نباتی چیزی نخورد

کحل باریومی معمول هاروانس بگیرند کلورور دو باریوم ۱ گرم عرق گل سرخ ۱۰۰ گرم حل کنند و در دفع لکه قرنیه هر ساعت فاصله چند قطره در چشم قطور نمایند

مخلوط باریومی معمول کلاروس بگیرند کلورور دو آهن امانیاکی ۱ گرم کلورور دو باریوم ۱ گرم آب مقطر ۵۰ گرم حل کنند و این مخلوط را در دفع اختلالات خنازیری و وجع خاصره و گواتر و بعضی اقسام سل و ابتدای داء شیشم و تومورهای سفید و تومورهای غدهٔ و غیره روزی دو یا سه دفعه ۲۰ تا ۳۰ قطره بیاشامند

حب کلورور باریوم معمول والش بگیرند کلورور دو باریوم ۱ گرم لعاب کثیرا و مسحوق ریشه خطمی بمکد مقدار کافی مطابق معمول ۲۰۰ حب سازند و در ابتداء روزی سه حب بیاشامند و مدتی رجا زیاد کنند تا ۶ و ۱۰ و ۱۲ و ۲۰ کر چند این دفعه در روز استعمال شود و **والش** این حبها را بعد از غذا استعمال میکند تا در معده تحریک نکرده و موجب هیجان آن نشوند و با این احتیاط میتوان مورد یات باریت را نیز استعمال کرد

حب مقوی و ضد خنازیر بگیرند کلورور دو باریوم عصارهٔ جنطیانا مکد ۵ گرم مسحوق

جنطیانا

جنطیانا مقداری کافی ۱۰۰ حبّ سازند و روزی ۲ حبّ صبح و ۲ حبّ عصر بیاشامند

حبّ محللّ معمول ریغیفی بگیرند عجین حب **والت** ۶ گرم کلورور باریوم ۱ گرم سقز جلب ۳ گرم مطابق معمول ۶۰ حبّ سازند

کلورور آهن و باریوم بگیرند کلورور متبلّر باریوم ۱ معادل گره ۱۵۲۳/۵ اسولفات متبلّر آهن ½ معادل گره ۱۳۲/۸۶۸ هر یک را زند و ملح را بقدری که ممکن است در مقداری کم آب حل کنند و دو محلول را مخلوط نمایند و در قرع ریخته تبخیر کنند و در پناه هوا بگذارند سرد شده و متبلّر گردد و حفظ کنند این ملح توام از عوامل ضدّ خنازیر است و مقدار شربت آن از ۵ سانتی گرم تا ۴ دسی گرم است که بطور پوسیون و یا حب استعمال نمایند و چون بطور حبّ استعمال شود باید در هر حبی از ۱ تا ۲ سانتی گرم براده آهن افزایند تا ملح آهن فاسد نگردد

در شرح ارنیکا و انجره

ارنیکا را **ارنیکا مونتانا** نباتی است از طایفه **سینانتره** و در کوهستان فرنگستان بخصوص المان و سویس و کوهستان امریک و کوههای وسط میروید و ریشه این گیاه لیفی و قرمز و برگهای اصلی آن عریض و از میان آنها ساقه خارج میشود که ۵۰ سانتی متر طول دارد و این ساقه که دارای برگهای کوچک است منتهی میشود بیک گل زرد قشنگی و در مرکز این گل غلافی است محتوی تخم و در نوک این غلاف خار کوچکی موجود است و این گیاه دارای بوئی است مخصوص و تند و طعمی تلخ و چون خواسته باشند گلهای خشک آن را استعمال کنند باید آنها را با دقت بدست بمالند تا این خارهای کوچک بدست ملصق شده و موجب تخریش و تحریک اغشیه مخاط نگردند و حصول قی از استعمال تیزان صاف نکرده ارنیکا بواسطه همین خارها است که بحلق می چسبند و یکی از دانشمندان الکلوئیدی از ارنیکا استخراج نمود موسوم به **ارنیسین** و مواد عامله ارنیکا در آب و الکل هر دو محلول اند

گل ارنیکا از عوامل محرکه و منبهه قویّه است و بدوا در جهاز هضمی اثر کرده و موجب بروز تهوع و قولنج میگردد و بعد در سلسله عصبانی اثری نماید و نوعاً آن را مانند عوامل مسقطه در مفسده در دفع روماتیسم مزمن و فالج و اموروز استعمال میکنند و هم چنین در دفع حمیات ادینمیک (ضعفی) مؤثر است و یکی از دانشمندان از اکثنیای فقرا نامید و لحیجد در حمیات ضعفی و سرسام در سایر اقسام اثری ندارد و نیز در دفع سیاه سرفه مؤثر است و از ادویه است که استعمال آن در دفع سوانح منتجه از سقطه و ضربه در میان عامه مردم شایع و متداول است باین طریق که یک قبضه کوچک گل ارنیکا را در یک گیلاس آب جوش دم کرده صاف نموده بمحل معلول نطول مینمایند و از استعمال ریشه ارنیکا در دفع جذب دمی تمجیدات کرده اند

تعفین ارنیکا بگیرند گل ارنیکا ۱ الکل ۶ درجه ۶ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند و مقدار شربت این تعفین از ۲ تا ۶ گرم است بطور تیزان و یا پوسیون و در خارج این تعفین را بطور خالص هرگز نباید استعمال نمود و در غسولات باید با مقداری آب مخلوط کرد و چون پارچه مبلول در این تعفین را که خالص و بی آب باشد بروی جلد منطبق سازند موجب بروز نفاطات میشود

الکولاتور گل ارنیکا بگیرند گل نشکفته و تازه ارنیکا الکل ۹۰ درجه مکدر بقدر جزو گلها را بکوبند

ارنیکا

در دو ظرف

ودر ظرف در بسته با الکل مخلوط کرده مدت ده روز بخیسانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار از پارچه گذرانیده وباکاغذ صاف کنند ومقدار شربت این الکولاتور از ۴ تا ۱۲ گرم است بطور پوسیون

مطبوخ مرکب ارنیکا معمول دواسازی مادرید بگیرند برگ ۱۰ ارنیکا گل ارنیکا مکد ۴ گرم اب ۲۵۰ گرم دم کرده صاف نموده بیفزایند شربت لیمو ۶۰ گرم ومحصول را چهار قسمت نموده هر دفعه یك قسمت را بیاشامند واین مطبوخ در دفع نزله مزمن ریه که بدون تب در مشایخ خیلی زیاد دیده میشود بسیار سودمند است ونیز در فالج اطراف ودر بعضی اقسام ضعفهای عصبانی انرا مفید می دانند

عجین محرك بگیرند کافور گل ارنیکا معجون تریاق مکد ۱ گرم مطابق معمول عجین کرده ۱۲ قسمت کنند در روز از ۲ تا ۶ قسمت بیاشامند

معجون محرك بگیرند مسحوق ریشه ارنیکا ۵۰ گرم مسحوق تریاك ۵ سانتی گرم شربت ساده مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند و ۱۲ قسمت کنند ودر دفع جذب ریمی هر ساعت یك قسمت بیاشامند

تعفین معطر ارنیکا بگیرند گل ارنیکا ۵۰ گرم دارچینی قرنفل زنجبیل مکد ۱۰ گرم انیسون ۱۰۰ گرم الکل ۱۰۰۰ گرم مدت ۸ روز بخیسانند وصاف کنند ودر دفع عوارض حاصله از سقطه وضربه روزی دو یا سه دفعه هر دفعه یك قاشق کوچك در نصف پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند ویکی از دواهای است که در دفع درد دندان مؤثر است

پوسیون ارنیکا معمول هونر بگیرند گل ارنیکا ۲ و ۴ تا ۶ گرم اب ۱۰۰ گرم شربت پولیگالا ۱۵ گرم مطابق معمول پوسیون سازند ودر دفع ترشحات سرزی عارض در اطفال وترشحات جنبی وسیع هر دو ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

انجره (گزنه) ع **قریض** ف **اورتی** ل **اورتیکا** ی **کیندو** از ادویه محرکه ومخرشه موضعی است وطایفه **اورتیکاسه** منسوب باین نبات است ودو قسم ازان در طب مستعمل میباشد

اولا **انجره کبیر** ل **اورتیکا دیوئیکا** ساق ان مربع الاضلاع واز ۶ تا ۹۰ سانتی مطر طول دارد ومشعر وبشدت لیفی است وبرگهای ان در مقابل یکدیگر واقع اند ورمحی وقلبی شکل میباشند ودندانهای اطراف این برگها بزرگتر از انجره صغیر اند وحدت برگهای این قسم بقدر انجره صغیر نیست وگل های این نبات دیوئیك (ثنائی المسکن) اند یعنی مذکر در یك بوته ومؤنث در بوته دیگر است ومانند خوشه میباشند وتخم های ان زیتی اند وشاخه های نورسته انجره کبیر ماکول اند ودر مملکت فرانسه طیور اهلی را بایك نوع خمیری غذا میدهند که یك جزء ان نورسته های انجره کبیر است

ثانیا **انجره صغیر** ل **اورتیکا اورانس** طول ساق این قسم از ۳۰ تا ۶۰ سانتی مطر است وبرگهای ان در مقابل یکدیگر وبیضی شکل اند واین نبات دارای دنباله های طویلی است که منتهی میشوند بگلهای مونوئیك (متحد المسکن) یعنی مذکر ومؤنث هر دو در همین دنباله واقع اند واین گلها مانند خوشه های کوتاهی میباشند که در مقابل یکدیگر واقع اند وهمه اجزاء این نبات پوشیده میشوند از پرزهای بسیار گزنده ومحرق ووفور انجره صغیر بقدر انجره کبیر نیست وجزء باغها واراضی مزروع در جای دیگر نمی روید برخلاف

انجره کبیر که در اراضی غیر مزروع و اماکن مخروبه نیز عمل میاید بهرجهة اثر تحریش و تحریک اقسام انجره مختلف است و در یک درجه نیست و سبب بروز این اثر آنست که هر یک از این برزها مجوف اند و دارای مجرائی میباشند متصل بجوفی ممتلی از مایعی زیاد یا کم محرق که چون با جلد مماس شوند در آن فرو رفته و آن مایع را در تحت بشره داخل میکنند و موجب بروز حکه موجع و سوزش شدید میگردد ولی طبیعت این مایع هنوز محقق نشده است

انجره را در داخل جهة سد نزف الدمهای داخلی و دفع امراض مزمن جلد استعمال میکنند و در خارج مانند محمرات معمول میدارند و موافق دستور العمل **تروسوك** دسته بسته علف انجره را مانند تازیانه ببدن زنند در حمله های نزله مختنق که با سرخجه مرکب میشوند مفید و سودمند است و این عمل را **اورتیکاسیون** مینامند

عصیر انجره در دفع امراض جلد بمقدار ۳۰ تا ۱۰۰ گرم مستعمل است

عصارهٔ انجره معمول براو بگیرند عصارهٔ عصیر انجره گل گوگرد مکلس ۳ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و روزی از ۲ تا ۴ حب بپاشامند و در مطبوخ انجره استحمام کنند و این مداوا را در دفع هرپس و اکزما و اکثر این مصنف مؤثر میداند

در هفتم ـــ ازرین و باقلای کالابار

باقلای کالابار

باقلای کالابار عبارتست از ثمر **فیزوستیگما وننوزوم** که از طایفه **لگومینوز** میباشد و این باقلا دارای ۲۵ میلی متر طول و از ۱۰ تا ۱۵ میلی متر تقریباً عرض و وزن متوسط آن ۳ گرم است و بی طعم و بی بو میباشد و پوست آن شکننده و فی الجمله اسمر اللون و مغز آن دارای یک دشیم و دو فلقه (لپه) ملتصق بهم است که در میان آنها جوفی بوجود آمده و ۱۰۰ اجزء این باقلا دارای ۳۰ جزء قشر و ۷۰ جزء مغز میباشد و یکی از دانشمندان انگلیس **دانیل** نام در سال ۱۸۴۰ میلادی این باقلا را بیان نمود ولی خواص سمی آن در سال ۱۸۵۵ بواسطه **کریستیزون** مکشوف گشت و این باقلا در ممالک مختلفه افریقا بخصوص در **گینه** و سواحل رود خانه **کالابار** عمل میاید و نبات آن تا ۱۵ متر ارتفاع حاصل میکند و برگهای آن عریض و کند رو و مرکب از سه برگ کوچک و گلهای آن پروانه میباشند و ثمر این نبات عبارت از غلافی است که رنگ آن اسمر تیره است و ۱۵ تا ۲۰ سانتی متر طول دارد و محتوی سه دانه باقلا میباشد و اهالی افریقا آنرا باقلای **ازره** مینامند یعنی باقلای امتحان زیرا که بواسطه سمیت آن امتحان میکنند اشخاصی را که بجنایتی متهم شده باشند تا معلوم نمایند بیگناهی یا گناه آنها را بهرجهة این باقلا دارای الکلوئیدی است جامد و متبلور که فی الجمله تلخ است و در اتر و الکل و کلوروفورم و اسیدها محلول میباشد و یکی از دانشمندان موسوم به **ووِه** آنرا کشف نموده و به **ازرین** موسوم ساخت باقلای کالابار و الکلوئید آن که ازرین باشد متضاد استرکنین اند و لهذا آنها را از عوامل مخصوصه در دفع کزاز میدانند و صلب و دراعمال نخاعی را برطرف نموده و حس انعکاسی را کم میکنند و فالج مینمایند قلب و عضلات تنفس را و در دفع اتساع حدقه خیلی مؤثر اند و در این خاصیت متضاد با اتروپین میباشند

ازرین

طریقهٔ ساختن ازرین مطابق دستور العمل کدکس بگیرند مسحوق باقلای کالابار ۱۰۰۰ اسید طرطریک ۹ بی کربونات سود خالص الکل ۹۰ درجه اتر سولفوریک مکلس مقدار

کافی در حمام ماریه مسحوق باقلا را با ۳۰۰۰ جزء الکل بجسانند و ۳ جزء اسید طرطریک بیفزایند و بعد صاف کنند وی
ان بواسطه عمل انحراف بردارند و دیگر باقی مانده همین عمل را دو دفعه دیگر اجری نمایند و فقایعات الکلی را مخلوط
کرده با کاغذ صاف نمایند و بواسطه تقطیر الکل انها را بگیرند و محصول را بگذارند سرد شود و انرا در مقدار
کمی اب مقطر حل کنند و محلول را با کاغذ صاف نمایند تا مواد سفری ان گرفته شود و مصفی را با اتر سولفوریک
خالص مخلوط کرده بهم زنند و بگذارند ته نشین شود و بواسطه عمل انحراف اترها از ان بگیرند و چند دفعه این عمل را
مکرر کنند تا انکه اتر هیچ رنگین نشود و اگر این محصول بقدری بی کربونات سود افزایند که تعامل قلیائی ظاهر گردد
و چند دفعه این محصول را با اتر مخلوط کرده بهم زنند تا تمام ازدین در ان حل شود و این محلول اتری را با کاغذ
صاف نمایند و بگذارند اتر بخودی خود بخار شده و متبلرهای ازدین حاصل گردد و این متبلرها را بواسطه انحلال
مجددی در اتر تصفیه نمایند و باین طریق از ۱۰۰۰ گرم باقلای کالابار یک گرم ازدین عمل میاید

ازدین یکی از سموم قویه است و انرا در دفع کزاز و قطرب و ضعف مجرای بولی استعمال میکنند و مقدار شربت
انرا از نیم میلی گرم تا ۲ میلی گرم است و بعضی از مصنفین تا ۴ میلی گرم هم نوشته اند و از عواملی است که در دفع
اتساع حدقه خیلی مؤثر است و موافق قول یکی از دانشمندان برطرف میکند فشار داخلی مقله و نزف الدم جلدیه
را و نیز کم مینماید ترشح ملتحمه را و همین دانشمند انرا در ضعف بصر الکلی و پس از عمل کاتاراکتا استعمال مینماید و در
دماسل محیط قرنیه و دیگر و دم عنبیه از با اتروپین متناوباً معمول میدارند

برومیدرات ازدین مطابق کدکس بگیرند ازدین مقدار منظور اسید برومیدریک
مایع مقدار کافی ازدین را با اسید اشباع نمایند و در حمام ماریه تبخیر کنند تا بقوام شربت و بگذارند متبلر گردد
برومیدرات ازدین مانند خود ازدین اثر میکند و مقدار شربت ان از ۲ تا ۴ میلی گرم است

سولفات ازدین ایضاً مطابق کدکس محلول اتری ازدین را بواسطه اسید
سولفوریک اب دار اشباع نمایند و اثر این ملح و مقدار شربت ان مانند خود ازدین است

کحل برومیدرات ازدین معمول ژاتل بگیرند برومیدرات ازدین
۲ دسی گرم در ۲۰ گرم اب مقطر جوشیده حل کرده و ۱ گرم گلیسرین بیفزایند و در دفع اتساع حدقه در چشم قطور
نمایند

کحل ضد عشاوت معمول گالزوسکی بگیرند برومیدرات ازدین
۱ دسی گرم گلاب ۱۰ گرم حل کنند و روزی یک یا دو دفعه بچشم بچکانند

کحل سولفات ازدین معمول بیمارستانهای لشکری
بگیرند سولفات ازدین ۱ گرم اب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند در دفع رمد صراجه و دفع اتساع حدقه در چشم
قطور کنند

گرد باقلای کالاباد یکی از دانشمندان از ۱۰ تا ۲۰ سانتی گرم گرد کالاباد را در دفع کزاز
استعمال مینماید و دیگری از ۵ تا ۳۰ سانتی گرم در دفع قطرب و اختلاجات بکار میبرد

عصاره باقلای کالابار بگیرند مسحوق باقلای کالابار ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ مسحوق باقلا را
در حمام ماریه قرع انبیق با هم وزنش الکل در ذیل حرارت ملایمی مدت دو ساعت بخیسانند و بعد انرا در الت

دپلاسیان ریخته ومابقی الکل را بحالت جوش روی ان ریزند ومحصول الکلی را تقطیر کنند تا تمام الکل از ان گرفته شود ودر حمام ماریه عمل تبخیر را بانجام رسانند ومتصل بهم زنند تا محصول عصارهٔ متحد القوام گردد وتقریبا از ۱۰۰ اجزء باقلا ۲۵ تا ۳۰ جزء عصاره بدست بیاید ومقدار شربت این عصاره ۱ سانتی گرم است در هر دفعه وچندین دفعه در عرض روز میتوان انرا استعمال نمود و **بوشاردا** یک جزء از این عصاره را در ۵ اجزء گلیسرین حل میکند وجهة انقباض حدقه قلم موئی کوچکی را باین محلول الوده نموده بار احی در کنار این دو جفن نطول مینماید ومیگوید در این عمل قوی الأثر است

کاغذ کالابار معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند عصارهٔ الکلی باقلای کالابار ۲ دسی گرم اب مقطر ۲ گرم اسید استیک ۲ قطره حل کنند ویک قطعه کاغذ **برزلیوس** را که یک دسی مطر مربع بود یعنی از هر طرف ۱۰ سانتی مطر باشد در این محلول فرو برند ودر هوای ازاد بخشکانند ومجددا انرا فرو برده وباز بخشکانند تا محلول تمام گردد وبعد این کاغذ را به سانتی مطر مربع تقسیم نمایند که هر سانتی مطری دارای ۲ میلی گرم عصاره خواهد بود ویک ربع از هر سانتی مطری جهة حصول انقباض حدقه کفایه میکند و **کاغذ کالابار هانبوری** را باین طریق مهیا سازند که ۲ دسی گرم عصارهٔ الکلی کالابار را در ۱ دسی گرم گلیسرین حل میکنند ویک دسی مطر مربع کاغذ **برزلیوس** را در ان فرو میبرند و ۲ میلی مطر این کاغذ در حصول انقباض حدقه کفایت میکند ویکی از دانشمندان بجای کاغذ ورقه بسیار نازکی از ژلاتین استعمال مینماید

گلیسرهٔ عصارهٔ کالابار معمول ژیرالدس بگیرند عصارهٔ کالابار ۱ گلیسرین ۵ حل کنند وجهة منقبض نمودن حدقه یک قطره در کنار این اجفان قطور نمایند

کحل دافع اتساع معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند عصارهٔ کالابار ۱ اب مقطر ۱۰۰ حل کنند ومقدار عصاره را ممکن است تا ۵ جزء رسانند

در هشتم استروفانتوس و بعضی دیگر عوامل قلبی

استروفانتوس یکی از محصولات بزور **استروفانتوس کومبر** که از طایفهٔ **اپوسینه** است وگاهی انرا از بزور **استروفانتوس هیسپیدوس** اخذ مینمایند واز عوامل قوی الأثری است که در خواص مشابه بدیژیتال است (ملاحظه کنید در حرف دال دیژیتال را) وموافق قول **فرازر** از جهة انکه در بدن جمع نمیشود بر دیژیتال ترجیح دارد و **سئر** میگوید استروفانتوس قلب را قوت داده وفعالیت انرا زیاد میکند ودر همه سلسلهٔ عروق فشاری وارد مینماید بهر جهة استروفانتوس بلا واسطه موجب ازدیاد ترشح بول میگردد ولی موجب پولیوری نمیشود واز ازدیاد ضیق نفس سرپوشی وگو استعمال میکنند ودر عدم کفایت اورطی مستعمل نیست ودر دفع اتساع قلب وهیپرتروفی ان مستعمل است وموافق قول **سئر** در دفع اثرین دیواترین حقیقی ودر دفع نفریت بابی اثر است وبا مضرو از عواملی است که نگاه میدارد ومحافظت میکند اعمال قلب را

استروفانتوس

دَرهشتم

تعفین استروفانتوس — فرانزو تعفینی میسازدکه یك بیستم وزنش استروفانتوس است و ۵ قطره ان مقابل ۱ میلی گرم عصاره نرم **کاتیلون** میباشد ومقدار شربت این تعفین از ۵ تا ۱۰ قطره است مخلوط با قدری شربت قند که سرد نعمد در عرض روز بیاشامند — **بومت** نیز تعفینی میسازد که یك پنجم وزنش استروفانتوس است و چهار مقابل قوی تر وغلیظ تر از تعفین **فرانزه** است و مقدار شربت این تعفین ۲ تا ۴ قطره است که دو دفعه در روز استعمال کنند

عصاره نرم استروفانتوس معمول کاتیلون از ۱۰۰ اجزء برود استروفانتوس کومبه ۵ اجزء عصاره اخذ میکند واین عصاره رابصورت گرانول وحب که هر یك دارای ۱ میلی گرم باشند بکار میبرند وروز اول از ۲ گرانول میلی گرمی شروع کرده ومتدرجا زیاد میکند تا ۳ و یا ۴ گرانول **استروفانتین** عبارت از گلیکوزیدی است که از عصاره استروفانتوس کومبه اخذ میشود وده مقابل قوی تر از عصاره نرم کاتیلون میباشد ومنتهی مقدار شربت ان در عرض روز تا ۱ دهم میلی گرم است که بصورت محلول مائی ویا گرانول استعمال مینمایند وگرانولهای استروفانتین هر یك دارای یك دهم میلی گرم میباشند وموافق قول **سئ** استروفانتین موجب حصول پولیوری نمیگردد ودر تجارت باسم استروفانتین گلیکوزیدهای مختلفی صفر وشند که قوت واثر انها مختلف است

ادونیس

ادونیس ورنالیس یکی از نباتات طایفه **رنونکولاسه** است وبرگ وساقه انرا در طب جهة منظم کردن ضربانات قلب استعمال میکند واز عوامل است که فشار شریانی را زیاد کرده وموجب ازدیاد ترشح بول میگردد وماده عامل ان اسید ادونیك وادونیدین میباشد

مطبوخ برگ ادونیس بگیرند برگ ادونیس ۵ گرم در ۲۰۰ گرم اب دم کنند وصاف نمود روزی ۲۰۰ گرم این مطبوخ را در ۲۴ ساعت بتدریج بیاشامند

عصاره برگ ادونیس از برگ ادونیس عصاره میسازند و ۱ گرم انرا در ۲۴ ساعت استعمال میکنند **ادونیدین** عبارت از گلیکوزیدی است که از ادونیس اخذ میکنند وجسمی است محلول در اب والکل وغیر محلول در اتر واب وکلوروفورم واسانس تربانتین وبنزین ومقدار شربت این گلیکوزید از ۵ تا ۱۵ میلی گرم است که بطور خالص ویا با تنن ترکیب کرده حب میسازند وتنات انرا ۲ سانتی گرم تجویز مینمایند

اسپارتئین

اسپارتئین یکی از الکلوئیدهائی است که از **ژنت** اخذ میشود وزرد رنگ است ومانند ستاره متبلور میگردد ودر طب سولفات انرا استعمال میکنند ومقدار شربت ان از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم است واز عوامل قلبی میباشد وکم اثرتر از دیژیتال واستروفانتوس وادونیس است وفی الجمله مدر میباشد وانرا در امراض قلب وقتی استعمال میکنند که برفد انها تازه بوده وهنوز موجب اختلال اعمال ان نشده باشد ونیز استعمال ان در ضعف قلبی که با مانیای مورفینی همراه باشد مفید وسودمند است

شربت اسپارتئین معمول بوشارد بگیرند سولفات اسپارتئین ۳۰ سانتی گرم شربت ۵ دلشره ۱۰۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۵۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند وروزی ۴ تا ۵ قاشق کوچك بیاشامند

زرق تحت جلدی اسپارتئین بگیرند سولفات اسپارتئین ۵ تا ۱۰ سانتی گرم

ادعفر

آب مقطر ۱ گرم حل کنند و در سنکوپ مانیای مورفینی در تحت جلد تزریق نمایند

حب اسپارتئین معمول بگیرند سولفات اسپارتئین ۱ گرم مسحوق ریشهٔ ختمی مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از ۲ تا ۵ حب در عرض روز بیاشامند

ژنیت اسکوپارین در **ژنیستا اسکوپارینا** و بلغت اهالی اسپانیول **اسپارتو** نامیده میشود و اسپارتئین که الکلوئید آنست ماخوذ از این لفظ میباشد و گل کاردها ظهرش از گل **طاوسی** میباشد نباتی است از طایفهٔ **لگومینوز** و در جنگلهای فرنگستان زیاد میروید و در طب گلهای ژنت را مانند معرقات و مدرات استعمال میکنند و در بعضی ممالک روس یک قسم از آنرا که موسوم به ژنت رنگرزان است در دفع کلب الکلب استعمال مینمایند

مطبوخ مرکب ژنیت بگیرند شاخه های گل دار ژنیت ۶۰ عدد ریشهٔ پیاز نلبت مکی ۱۲ گرم آب ۱۲۵۰ گرم بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم مطبوخ بدست آید و صاف کنند

گل طاوسی

در ذکر اسید و عوامل محوی آن

انواع اسید

لفظ اسید را اطلاق میکنند بر هر جسم مرکبی که متصف به صفات ذیل بود اولاً دارای طعمی ترش باشد اعم از آنکه قوی بود و یا ضعیف ثانیاً قرمز کند رنگ آبی تورنسول و رنگ بنفش بنفشه را ثالثاً قلیائیات و اکسیدها قلیائی را کاملاً و یا غیر کاملاً اشباع نماید رابعاً پیل را در حل و انحلال بجانب قطب مثبت ببرد و اسیدهای متعارفی عبارتند از **اسید اسیتیک** (جوهر سرکه) و **اسید اکسلیک** (جوهر ترشک) و **اسید سیتریک** (جوهر لیمو) و **اسید طرطریک** (جوهر طرطیر) و **اسید لکتیک** (جوهر قراقروت) و **اکسلات اسید پتاس** و این اسیدها را چون بحالت غلظت و بدون اختلاط با آب استعمال کنند مانند سموم محرقه و محرشه اثر مینمایند ولی چون بقدری آب بر آنها افزایند که طعمشان ترش جزئی و مطبوع گردد از مشروبات مبرده محسوب میشوند و در امراض ورمی و اسکوربوت و یرقان اصفر استعمال آنها مفید و سودمند خواهد بود و عموماً حرارت را کم کرده و برطرف میسازند و تشنگی را تسکین میدهند و مانند عوامل مبرده و ضد محرکات اثر مینمایند و ما در این دو ذکر میکنیم اسیدهای مذکوره و اسید کربونیک و آبهای گازدار مصنوعی و میوه جاتی را که دارای اسیدهای مذکوره میباشند مانند لیمو و نارنج و تمشک و گریزیل و غیره و فرامبواز و انار و زرشک و گیلاس و فرنگ و توت سیاه و سیب و به و ترشک را در دو شاخه ذکر خواهیم نمود و اسید فوسفوریک اگرچه از عوامل مبرده و ضد محرکات است در ذکر فوسفور آنرا بیان خواهیم نمود

فادزهر اسیدها پادزهر اسیدها بخصوص اسید اکسلیک املاح آهکی میباشند

مواد مانعة الجمع جمع ما بین اسیدها با کربونات های قلیائی و قلیائیات و عموماً مولسبونها و شربتها نباید نمود

لیموناد عمومی مطابق کدکس بگیرند لیموی ترش ۲ دانه آب جوش ۱۰۰۰ گرم قند ۷۰ گرم اول قند را بروی پوست لیموها مالش دهند تا دهن فرار آنرا جذب نماید و بعد لیموها را از وسط ببرند

وبواسطهٔ فشار آب آنها را در ظرف چینی بگیرند وقند وآب جوش را افزوده مدت نیم ساعت دم کنند وصاف نموده بگذارند سرد شود این لیموناد از عوامل مبرده است ومتدرجاً در عرض روز آشامند وبقول کلی همه شرو بات مبرده را باید بمقدار زیاد وسرد استعمال نمود وچون در هنگام تب آنها را بیاشامند موجب حصول عرق می گردند

نارنجاد (لیموناد نارنج) بگیرند نارنج ٢ دانه آب جوش ١٠٠٠ گرم قند ٦٠ گرم مانند لیموناد مذکور عمل نمایند ومیتوان این نارنجاد را مانند لیموناد ذیل در حالت برودت ساخت

لیموناد لیمو معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند لیموی ترش یک دانه شربت ساده ٥٠ گرم آب صاف ٩٥٠ گرم لیمو را از وسط بریده وتخمهای آنرا بیرون آورده وآب آنرا باعانت منگنه چوبی بگیرند وباآب مخلوط کرده شربت را بیفزایند وصاف کنند

آب لیمو بگیرند لیموی ترش مقدار منظور پوست وتخمها را خارج کند وبفشرند و ٢٤ ساعت بگذارند ته نشین شود وباکاغذ صاف کند آب لیمو از عوامل مبرده است وذکر دوما تیسم مفصلی حاد بمقدار ١٢٠ تا ١٥٠ گرم باشربت قند مخلوط کرده قاشق قاشق در عرض روز بیاشامند وآب نارنج رانیز بهمین طریق میگیرند

آب لیموی مصنوعی معمول دُوروُلت بگیرند اسید سیتریک ١٢ گرم آب صاف ١٩٢ گرم اسانس لیمو ١ تا ٢ قطره حل کند این آب لیمو مانند آب لیموی طبیعی از عوامل مبرده است

لیموناد سیتریک مطابق کدکس بگیرند شربت لیمو ١٠٠ آب صاف ٩٠٠ مخلوط کند ومانند مبردات استعمال نمایند وچون بعوض شربت لیمو شربت نارنج بکار برند موسوم به **لیموناد نارنج** میگردد

نسخه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند اسید سیتریک ١ عرق لیمو ٣٠ شربت ساده ٥٠ آب صاف ٩٠٠ مخلوط کند

شربت اسید سیتریک مطابق کدکس بگیرند اسید سیتریک متبلر آب مقطر مکد ١ شربت ساده ٩٨ حل کرده مخلوط نمایند واز ٢٠ تا ١٠٠ گرم این شربت را در مقدار زیاد یا کمی آب موافق میل مریض حل کرده مانند مبردات بیاشامند و **شربت اسید طرطریک** را بهمین دستور العمل ساخته ودر همین موقع وبهمین مقدار میاشامند

شربت لیمو مطابق کدکس بگیرند شربت اسید سیتریک ١٠٠٠ الکلاتور لیمو ٢٠ مخلوط کند واز ٢٠ تا ١٠٠ گرم شربت را موافق میل مریض در مقدار کم یا زیادی آب حل کرده مانند مبردات استعمال نمایند وچون بجای الکلاتور لیمو الکلاتور نارنج استعمال کنند موسوم به **شربت نارنج** میگردد

شربت سیتریک صمغی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند اسید سیتریک ٢ صمغ عربی ٤ آب مقطر ١٠ شربت ساده ٨٢ اول صمغ را در آب حل کند وبعد اسید سیتریک را وشربت را بیفزایند واز ٥٠ تا ٤ گرم این شربت را در ١٠٠٠ گرم مشروب مریض حل کرده مانند مبردات استعمال نمایند

لیموناد سیتریک صمغی بگیرند شربت مذکور در فوق ٤ آب صاف ١٠٠٠ الکلاتور

اسبعی

لیمو

نارنج

بالنک

بکرائی

لیمو مخلوط کنند و این لیموناد که نیز معمول بیمارستانهای پاریس است در ۵۰۰ گرم آن ۲۰/۱ اسید ستریک و ۰/۰۴ و ۳/۰ صمغ عربی میباشد **لیمو** ع **لیمون** ف **سیترون** ل **سیتروس** میوه یکی از اشجار طایفه **اورانتیاسه** (مرکبات) را باین اسم میخوانند و عموماً نوع لیمو دارای دو قسم عمده است یکی **نارنج** ف **اورانژ** ل **سیتروس اورانتیوم** و دیگری **لیمو** ف **سیترون** دومی ل **سیتروس مدیکا** و این قسم اخری نیز بسه جنس است اول **لیموی آب** ف لیمون (**سیترون**) ل **سیتروس لیمونوم** که قدری مستطیل است و پوستش صاف و نازک و گوشتش خیلی ترش میباشد دوم **بالنک** ف **سدرا** ل **سیتروس سدرا** که از محصولات بومی ایران است و درختش را از این مملکت بفرنگ برده اند و عبارت از میوه است حجیم و مستطیل و حلقه و وزن آن گاه تا به ۲ و یا ۳ کیلوگرم دیده شده است و در فرنگ معروف به لیموی یهودان میباشد و قشر زرد آن دارای اسانسی است خیلی خوش بو و جزء سفید از پوستش که ثخین است مربا ساخته و مانند غذا استعمال میکنند و این میوه چندان گوشتی ندارد و بیشتر آن پوست است و آب آن اکثر ترش است در طب استعمال نمیکنند و نیز در فرنگ آنرا باسم سیبا ایران و یا سیب مدی میخوانند و دارای اقسام مختلفه چندی است سیوم **بکرائی** ف **لیم** ل **سیتروس لیمتا برگاموت** که دارای اسانسی است خیلی خوش بو و سنگین تر از اسانس لیمو یک قسم از این جنس است

شربت طرطریک بگیرند اسید طرطریک ۱۰ ادهن فرار لیمو ۳ الکل ۹۵ درجه ۱۵ شربت ساده ۱۰۰۰ در یک بطری دهن فرار را با الکل مخلوط کرده حل کنند و شربت را افزوده بشدت بهم زنند و اسید طرطریک را در ۱۰ اجزاء آب داغ حل نموده و مخلوط کرده بهم زنند

لیموناد خمری طرطریک بگیرند شربت طرطریک ۲۰ گرم شراب قرمز ۱۰۰ گرم در مقداری آب داخل کنند که وزن محصول ۱۰۰۰ گرم شود و این لیموناد را مانند مبردات در نقاهت امراض استعمال مینمایند

پوسیون صادق الحموضه بگیرند اسید طرطریک اسید از تینه الکلیزه مکه ۱ گرم شربت ساده ۳۰ گرم آب ۱۰۰ گرم اسید طرطریک را در آب حل کرده و با سایر مخلوط نمایند این پوسیون از مبردات مطبوع است و آنرا متدرجاً قاشق قاشق بیاشامند

گرد مولد گاز ف **پودر گازوژن** بگیرند از یک طرف مسحوق بی کربونات سود ۲ گرم در بسته کاغذ آبی ببندند و از طرف دیگر مسحوق اسید طرطریک ۲ گرم در بسته کاغذ سفید ببندند و دو بسته را مخلوط کرده و در یک بطری آب صاف حل نموده و در آنرا بلافاصله محکم ببندند و در وقت استعمال آب گازداری که فی الجمله ترش است خواهند داشت و چون این گرد را در یک بطری لیموناد و یا شراب سفید بطریق مذکور حل کنند دارای لیموناد گازدار و یا شراب گازدار خواهند بود در هر صورت در این مشروب با طرطرات سود یکه از تعامل اسید طرطریک در بی کربونات سود حاصل میگردد محلول است و از این جهة است که طبع لینتی میدهند و مخصوصاً از عوامل ضد محرک میباشند زیرا که طرطرات سود پس از جذب شدن در خون محترق میگردد و مبدل بکربونات سود میشود پس گرد مولد گاز بدواً مانند مبردات و ثانیاً مانند ملینات و ضد محرکات اثر میکند و استعمال آن در اختلالات حمائی و امتلاء معده سودمند خواهد بود و این گرد دارای

اسید طرطریک

اسید طرطریك زیادی است که معادل ۱/۱۵ وزنش میباشد

گرد خشای مولد گاز (گرد سیلس) مطابق کدکس بگیرند مسحوق

بی کربونات سود ۲ گرم در کاغذ آبی بربندند مسحوق اسید طرطریك ۲ گرم در کاغذ سفید بربندند ابتدا

بسته کاغذ آبی را در نصف پیاله آب حل کنند و در هنگام استعمال بسته کاغذ سفید را افزوده بهم زده بیاشامند

واین گرد مبرد و فی الجمله ملین است و مقدار شربتان از ۲ تا ۵ خوراك است و باید دانست که این گرد در صورتی

خنثی خواهد بود که در ۲ جزء اسید طرطریك ۲ـ۳ جزء بی کربونات سود استعمال کنند

گرد قلیائی مولد گاز (سودا پاودرس) بگیرند مسحوق بی کربونات سود

۲ گرم در بسته کاغذ آبی بربندند مسحوق اسید طرطریك ۳ـ۱ گرم در بسته کاغذ سفید بربندند ابتدا بی کربونات

سود را در نصف گیلاس آب حل کنند و در وقت استعمال اسید طرطریك را افزوده و بهم زده بیاشامند این

گرد نیز مبرد و قدری ملین است و مقدار شربتان از ۲ تا ۵ خوراك است

گرد اسید مولد گاز (لیموناد خشك) معمول ژانل بگیرند

بی کربونات سود مسحوق ۲۵ گرم قند مسحوق ۵۰۰ گرم اسید طرطریك نیم کوب ۲۴ گرم اسانس لیمو ۲ قطره

مخلوط کنند این گرد نیز مبرد و فی الجمله ملین است و مقدار شربتان یك قاشق اش خوری کوچك است که در یك

گیلاس آب حل کرده ساعت بساعت بیاشامند

پوسیون گازدار (پوسیون دافع قی) معمول کدکس بگیرند

از یك طرف بی کربونات تپاس ۲ گرم آب صاف ۵۰ گرم شربت ساده ۱۵ گرم حل کرده مخلوط نمایند و این را

پوسیون قلیائی مینامند و از طرف دیگر بگیرند اسید ستریك ۲ گرم آب صاف ۵۰ گرم شربت ساده ۱۵ گرم

حل کرده مخلوط نمایند و این را پوسیون اسید مینامند و در بیمارستانهای لشکری بجای اسید ستریك اسید

طرطریك و بجای بی کربونات تپاس بی کربونات سود استعمال میکنند ولی بنظر تا چونکه این تعویض اهمیتی

ندارد و طریقه استعمال این پوسیون باین نحو است در یك گیلاس آب یك قاشق اش خوری کوچك از هر یك از

دو پوسیون مخلوط کرده و بهم زده بلا فاصله بیاشامند و یا آنکه ابتدا یك قاشق از پوسیون قلیائی اشامیده و بلا

فاصله بعد از آن یك قاشق دیگر از پوسیون اسید بیاشامند واستعمال این پوسیون در دفع قیهای تشنجی گاهی

سودمند است

آب مصنوعی سلس معمول لفور بگیرند کلورور کلسیوم مذاب ۲۰۴۰ میلی

گرم کلورور منیزیوم ۲۰۵ میلی گرم کلورور سدیوم ۹۰۲ میلی گرم کربونات سود متبلر ۲۷۲۰ میلی گرم مسحوق

براده آهن ۴ میلی گرم آبی که دارای ۵ حجم اسید کربونیك باشد ۶۲۵ میلی گرم املاح را در یك بطری که

سیفونی بان نصب کرده باشند داخل نمایند و اثر ابر از آب گازدار کنند و عموماً بجای آب گازدار ساده آب مصنوعی

سلس را استعمال میکنند و در بطریهای موسوم به سیفون که در بازار میفروشند آب گازدار ساده مصنوعی

میباشد

اسید کربونیك بگیرند مرمر سفید خورد کرده ۱۵۰ آب صاف ۵۰ اسید کلوریدریك ۱/۱۲

درجه ۱۲ مرمر را در صراحی که دارای دو انبوبه بود و تا نصف آن آب باشد داخل کنند و لوله که جهت اخذ گاز لازم

اسید کربونیك

است بان متصل نمایند و بواسطه لوله سنی شکلی که دارای دو اعوجاج باشد اسید کلوریدریک را بروی آن بریزند تا تصاعد بخار اسید کربونیک برقرار گردد و این بخار را در ساختن ابهای گازدار مصنوعی بکار میبرند

گرد مولد گاز جهة ساختن اب سلس در آلت موسوم به بریت موند ولوت بگیرند نمره ۱ اسید طرطریک نیم کوب ۱۸ گرم نمره ۲ بی کربونات سود مسحوق ۲۱ گرم و این دو مقدار را باهم در مخزن تحتانی الت داخل کنند و همین که در اب حل شدند تقریبًا تولید ۵ لیتر بخار اسید کربونیک مینمایند و این مقدار بخار در ساختن یک لیتر اب مصنوعی سلس کفایت میکند و اگر خواسته باشند صرفجوئی کنند میتوان بجای ۱۸ گرم اسید طرطریک ۳۵ گرم بی سولفات سود استعمال نمود

بی سولفات سود را موافق دستور العمل **دروولت** باین طریق باید ساخت بگیرند سولفات سود خشک ۱۰۰۰ اسید سولفوریک ۱٫۸۴ ادرجه ۱۰۸۰ در تاوه مینا داری مخلوط کرده و فی الجمله حرارت دهند و در قالب ریخته و باد بشقاب بگسترانند

سید مصنوعی بگیرند بی کربونات تپاس ۸ دسی گرم بی کربونات سود ۲۲ دسی گرم الکل ۹۰ درجه شراب ۳۰۰ گرم شربت صمغ ۵۰ گرم الکل نیتریک ۵ دسی گرم اسید طرطریک متبلر ۵۵ دسی گرم اب صاف یک بطری مخلوط کرده و در بطر سربسته بهم زنند و محصول را مانند مبردات مطبوع استعمال مینمایند

ف گروزیل پ انگور فرنگی ت فرنک اوزومی میوه یکی از نباتات طائفه **گروسولاریه** است و عبارت از حبه هائی است که مانند خوشه واقع شده اند و ترشی مطبوعی دارند و علاوه بر اسید ملیک و اسید سیتریک و پکتین دارای ماده غاذیه میباشند و در طب مانند مدرات و مبردات استعمال میشوند

عصیر گروزیل بگیرند گروزیل قرمز ۲۰ گیلاس ۲ الوبالو ۱ میوه هارا پاک نموده و در روی موبیز موئی خورد کرده بفشرند و مصفی را اخذ نموده ۲۴ ساعت در سرداب بگذارند تا حالت تخمیر در آن بروز کند و بعد در روی صافی ریخته بگذارند تا مصفای آن تقطیر شود و حفظ کنند و با الکل بلا فاصله از آن شربت سازند و این عصیر از عوامل مبرده است و در ساختن عصیر گروزیل فرامبوازی ۲ جزء فرامبوان اضافه نمایند

شربت گروزیل بگیرند عصیر مصفای گروزیل ۱۰۰ قند سفید تقریبًا ۱۵۰ در ظرف مسی قلع نشده بجوشانند و حفظ کنند و در حالت جوش این شربت باید ۱٫۳۲ ادرجه نشان دهد و وزن مخصوص عصیر گروزیل از ۱۰۲۰ الی ۱۰۵۰ ممکن است تغییر کند ولهذا مقدار قند زیاد یا کم میشود و **شربت زرشک** و **شربت گیلاس** و **شربت الوبالو** و **شربت بِه** و **شربت فرامبواز** و **شربت انار** و **شربت توت** را نیز بهمین طریق باید ساخت و باید دانست که چون شربت گروزیل و سایر را در ظرف مسی قلعی شده بریزند طعم غیر مطبوعی حاصل میکند و از این جهة انها را باید در ظرف مسی قلع نشده و یا در ظرف مینا دار و یا در ظرف مسی مفضض شده ترتیب میدهند و همه این شربتها را از عوامل مبرده اند

لیموناد گروزیل بگیرند شربت گروزیل ۱۰۰ اب صاف ۹۰۰ مخلوط کرده مانند مبرد استعمال نمایند

گیلاس ع قراصیا ف سریز ل سیرازوم ی سیراسون میوه درختی

بی سولفات سود

گروزیل

گیلاس

است از

آلبالو

است از طایفه **روزاسه** و برد و قسم است قسمی قرمز که باسم عام **گیلاس** نامیده میشود و قسمی سیاه موسوم به **آلبالو** ل **سرازوس اویوم** و گیلاس آلمانها عبارت است از تخم عصیر آلبالو و مطبوخ دم باله گیلاس را مانند مدرات استعمال میکنند و پوست درختان قاطع حمی و دافع نقرس است و عرق برگ آلبالو چون دارای اسید پروسیک است از عوامل مسکنه محسوب میشود و قسمی از درخت آلبالو است که در امریک شمالی فراوان است و انرا درخت **آلبالوی ویرژینی** مینامند و پوست این درخت بصورت تعفین و شربت و شراب و گرد و مطبوخ و عصاره مایع مانند مقویات و مسکنات و در دفع سل معمول اهالی ان ممالک است و نیز انرا در دفع تب استعمال مینمایند

عصیر گیلاس مطابق کدکس بگیرند گیلاس $\underline{10}$ آلبالو $\underline{1}$ در روی موی بیز موئی + میوه ها را خورد کرده و بفشرند و مصفی را اخذ نموده مدت $\underline{24}$ ساعت تقریبا در سردابی گذارند بماند تا حالت تخمیر بروز کند و بعد بروی پارچه صافی ریزند تا صاف ان تقطیر گردد و این عصیر که از مبردات است در ساختن شربت گیلاس بکار میرود

لیموناد گیلاس بگیرند شربت گیلاس $\underline{100}$ آب $\underline{900}$ مخلوط کنند از مبردات مطبوع است

تیزن گیلاس خشک بگیرند گیلاس خشک $\underline{50}$ گرم شربت ساده $\underline{50}$ گرم آب مقدار کافی بجوشانند تا گیلاسها پخته شوند و صاف کرده شربت را بیفزایند و پس از صاف کردن وزن مطبوخ باید $\underline{1000}$ گرم باشد این تیزن مبرد مطبوعی است

تموشک

تموش ع **علیق** ف **رونس** ل **روبوس** درخت کوچکی است از طایفه **روزاسه** و در کوهستان ایران و در بیشتر ممالک فرنگ دیوار باغها را از این درخت بنا میکنند و دارای چند قسم است قسمی را بزبان فرانسه **رونس نوار** ل **روبوس فروتیکوزوس** مینامند و عبارت از همین تموشی است که در شمیران ری فراوان است و مطبوخ برگ انرا مانند قابضات بطور غرغره استعمال میکنند و این قسم را چون دارای تنن است در ردیف تنن در ضمن عوامل قابضه ذکر خواهیم نمود و قسمی دیگر که بزبان فرانسه **فرامبواز** ل **روبوس ایدوئوس** مینامند مانند سایر عواملی که در این ردیف ذکر میکنیم ملین و مدر و مبرد است و از میوه های مطبوع و گران بهای فرنگستان میباشد

فرامبوآز

عصیر فرامبواز بگیرند فرامبواز $\underline{4}$ گیلاس ترش $\underline{1}$ در روی موبیز موئی میوه ها را خورد کرده بفشرند و مصفی را مدت $\underline{24}$ ساعت در سردابی بگذارند تا حالت تخمیر در ان بروز کند و بعد بروی پارچه صافی ریخته بگذارند تا مصفای ان تقطیر شود و محصول را حفظ کنند و چنانچه در گروه ذیل ذکر کردیم با ان شربت سازند

و **عصیر توت سیاه** را نیز بهمین طریق میسازند

به (آبی) ع **سفرجل** ف **کوان** ل **مالوم سیدونیوم** و درخت به را بزبان لاتین **پیروس سیدونیا** مینامند این درخت که از طایفه **روزاسه** است دارای میوه است زرد و پرزدار و بوی ان تند و خوش و طعم ان مخصوص و گوارا و تخم به که موسوم به **بهدانه** است دارای مقدار زیادی ماده لعابی میباشد و از مطبوخ ان کحلهای ملطف ترتیب میدهند و در طب عصیر به را استعمال مینمایند و با ان شربت میسازند

عصیر به

عصیر به بگیرند بهی را که هنوز خوب نرسیده باشد و باعانت پارچه خشنی پرزهای انرا پاك نمایند و بعد رنده کنند و عصیر انرا بواسطه فشار خارج سازند و بگذارند چندی بماند تا حالت تخمیر در ان ظاهر شود و چنانچه در عصیرهای فوق ذکر نمودیم باعانت صافی مصفای این عصیر را بدست اورند و حفظ نمایند و بطریقیکه در شربت گرو ذیل بیان نمودیم با این عصیر شربت سازند و این شربت چون فی الجمله قابض است در شیرین کردن مشروبات مقویه را که در دفع اسهالهای مزمن تجویز مینمایند بکار میرود

لرزانك به معمول کبود بگیرند به سه اب دو پرزهای به را با پارچه خشنی پاك کنند و انرا چهار پارچه کرده تخمها و پرده مابین انها را بیرون اورند و بجوشانند تا کاملاً پخته شود و بدون فشار صاف کنند و بیفزایند قند سفید ۲ و بجوشانند و با سفیده تخم مرغ تصفیه کنند و بجوشانند تا پس از سرد شدن مانند لرزانك به ببندد این لرزانك مرد مطبوعی است که فی الجمله قابض است و **لرزانك سیب** را بهمین طریق میسازند

انار

انار ع **رمان** ف **گرناد** میوه درخت کوچکی است از طایفه **میرتاسه** که بومی از سواحل افریقا میباشد و امروز در همه ممالك جنوبی فرنگستان انرا عمل اورده اند و در ایران از محصولات قدیم است و گل انرا یونانیان **کیتینوئی** و **بالاوستیا** و رومانیها **بالوستیا** مینامند و میوه انرا که انار باشد یونانی **زیدیون** و به رومی **مالیکوریوم** میگویند و پوست ریشه انار زمان **دیسقوریدوس** تا کنون مانند عوامل دافع دیدان معمول اطبا بوده و در هندوستان و استعمال ان خیلی قدیم است ولی در فرنگستان در سال ۱۸۰۷ امیلادی **بوشانان** نام اول کسی است که انرا استعمال نمود و طریقه استعمال پوست ریشه انار و پوست ساق ان و پلتیرین را در دیرخس بیان خواهیم نمود و گل انار و هم گلنار که گل انار نر باشد از عوامل قابضه قویه میباشند و بعضی از دانشمندان اسلام عصیر انار و عصیر پوست و برگ انرا از عوامل قاطع الحمی میدانند و **ناردان** عبارتست از دانه خشك کرده انار جنگلی و از عوامل قابضه و مبرده معمول ممالك ایران و عصیر انرا در اغذیه مرضای مبتلی باسهال حاد داخل مینمایند

عصیر انار دانه های انار را از پوست و پرده های داخلی پاك کنند و انرا در روی مو بیز موئی با دست بفشرند و مصفی را گرفته بگذارند بواسطه بروز تخمیر صاف گردد و بواسطه عمل تحراف و استعمال صاف انرا صاف کنند و حفظ نمایند این عصیر را چنانچه در دیگر و ذیل ذکر کردیم در ساختن شربت انار بکار میبرند

زرشك

زرشك د **زارج** ع **امبرباریس** ف **اپین وینت** ل **بربریس وولگاریس** نیم درختی است از طایفه **بربریدله** و دارای میوه هائی است قرمز و بعضی شکل که محتوی اسید ملیك ازاد و ملاتهای اسید میباشند و طعم ترش انها بواسطه همین اسید است و از انها شربت ورب و قرصهای مبرد میسازند و برگ این درخت نیز دارای عصیر ترشی است ترش مزه و تخمهای انرا در معجون دیاسکوردیوم داخل مینمایند و در پوست ریشه درخت زرشك د و ماده عامل تلخ و متبلر موجود است که انها را بصورت عصاره مایع اب و الکلی مانند عوامل قاطع الحمی استعمال مینمایند و از خود زرشك شرابی ترتیب میدهند و از این جهت است که در زبان فرانسه انرا **وینیت** میگویند و ماده عامل زرشك را **بربرین** مینامند

واز عوامل

معالجهٔ اسکوربوت و پورپورا موافق دستور العمل بوشاردا

همه روزه مریض باید سه دانه لیمو و یک دسته تره تیزک و ترشک بخورد و نیز هر روز صبح و عصر نصف گلاس از شراب ذیل بیاشامد و با آن غرغره کند

بگیرند کنکینای زرد ۵۰ گرم ریشهٔ رفورت ۲۰۰ گرم برگ کوکلیاریا ۲ مشت عرق کشمش ۲۵۰ گرم شراب سفید اعلا ۲۰۰۰ گرم مطابق معمول عمل نمایند و این شراب در دفع اسکوربوت قوی الاثر است

پوسیون ضدّ اسکوربوت معمول فرانک بگیرند مطبوخ کنکینا ۱۵۰ گرم الکولاتور دارچینی ۶۰ گرم شربت کوکار سفید ۳۰ گرم عصارهٔ کنکینا ۲۵ گرم پوسیون سازند در دفع اسکوربوت شدید که به منتهی درجه رسیده باشد هر نیم ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون لیموئی کوکلیاریا معمول ووژل بگیرند آب مقطر ۸۰ گرم الکولاتور کوکلیاریا ۱۰ گرم آب لیمو ۶۰ گرم شربت شقایق ۶۰ گرم پوسیون سازند و در دفع اختلالات اسکوربوتی هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

اسید استیک متبلّر (اسید استیک خالص) بگیرند استات سود متبلّر ۱۲۵ اسید سولفوریک ۵۵ در حمام شن استات سود را خشک کنند و پس از سرد شدن نرم بسایند و در قرع انبوبه داری ریخته و انبیق و قابله را بآن متصل کنند و قابله باید متصل در آب سرد باشد و بواسطهٔ انبوبه اسید سولفوریک را یک دفعه داخل نمایند و در انبوبه را بگیرند و بواسطهٔ تعامل این دو ماده تولید حرارت شده و یک مقدار زیادی اسید استیک بلا واسطه تقطیر میگردد و همینکه تصاعد بخار در وقتی گذاشت باز امی زیر قرع را آتش کنند تا مقدار محصول مقطر تقریباً زیادتر از ۳ جزء شود و این مقطر را مجدّداً در روی ۴۰ جزء استات سود خشک کرده ریخته تقطیر نمایند تا بکلی خالص گردد و در این صورت دارای اسید استیکی خواهد بود که ۳۰ ر ۱ اوزان مخصوص آن میباشد و میزان الحموضه ۲۰ نشان میدهد و میتوان بجای استات سود استات سرب متبلّر استعمال نمود و در این صورت در هر یک جزء اسید سولفوریک ۳ جزء استات سرب بکار باید برد و این قسم اسید استیک از عوامل محمره و محرقه است و فلاکون نمک انگلیسی که نوع از جیب میگذارند محتوی متبلّرهای سولفات دپتاس است که آنها را آلوده باین اسید کرده اند و در حین استشمام انجرهٔ اسید استیک متصاعد شده و تحریک شدید در غشاء مخاطبینی میکند و نیز استشمام این انجره در هیجان و در دن مرضای مبتلی به سنکوپ مستعمل است

دربیان افسنتین و بعضی از عوامل محرکهٔ دیگر

عوامل محرکه بقول کلی را در دو تر بانتین ذکر خواهیم نمود و در این در بیان مینمائیم افسنتین و بومادران و قیصوم و تودری و زبان گنجشک و ون و دیکام و مورد را

افسنتین پ مروه ع خترق ت اَبسنت ل اَبسنتیوم ی افسنثیون

افسنتین

افسنتین

افسنتین معرّب افنثیون میباشد که مشتق از دو کلمهٔ یونانی است یکی آ که کلمهٔ نفی است و دیگری فثیون
مشتق از فنثوس که بمعنی حلاوت است و سه نبات را که از طایفهٔ سینانتره اند باین اسم میخوانند
اوّل **افسنتین متعارفی** (**افسنتین کبیر**) لَ ارتمیزیا ابسنتیوم
دوّم **افسنتین بحری** لَ ابسنتیوم ماریتیموم سوّم **افسنتین رومی**
(**افسنتین صغیر**) لَ **ابسنتیوم پونتیکوم** و برگ و شاخه های
گل دار این اقسام را در طب استعمال میکنند و دارای بوی نافذ تندی میباشند و طعم انها تلخ و معطر است
در سوء هضم حقه هیجان قوای هضمی و در کلوروز و در حبس طمث و در حمیات دائره استعمال میشوند
واثر انها در دفع دیدان محل شبهه نیست و از عوامل محرک و مقوی و دافع دیدان محسوب میشوند و مادهٔ عامل
افسنتین ۱ اسانس است ۲ ابسنتین که عبارت از مادهٔ تلخ ان بود

مواد مانعة الجمع جمع ما بین املاح اهن و املاح دوی و اسنات سرب با افسنتین نباید نمود

عصارهٔ افسنتین مطابق کدکس بگیرند
شاخه های گل دار افسنتین ۱ اب مقطر جوش ۶ شاخه ها را نرم کوفته مدت ۱۲ ساعت در ۴ جزء اب جوش دم
کنند و با فشار صاف نمایند و تفاله را در باقی ماندهٔ اب دم کنند و صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده در حمام
ماریه بقوام عصارهٔ نرم تبخیر نمایند و حفظ کنند و مانند عوامل مقویه و محرکه و ضد کرم بمقدار ۵ دسی گرم تا ۵
گرم استعمال نمایند

ابسنتین عبارت است از مادهٔ عامل و تلخ افسنتین که **دوکینل** کشف نمود و این ماده را که
دفع برسوز و بطوء هضم استعمال میکنند و مقدار شربت ان از ۱۰ ده تا ۲۰ سانتی گرم است که بطور حب در هنگام
خوردن غذا استعمال شود

عرق افسنتین مطابق کدکس بگیرند شاخه های گل دار و تازهٔ افسنتین ۱ اب مقدار
کافی تقطیر کنند و در قابلهٔ فلورانس (قابلهٔ لوله دار) مقطر را جمع کنند تا یک جزء بدست اید و دهن فرار را اخذ نمایند
واین عرق را در پوسیون های محرک و ضد کرم داخل مینمایند و دهن فرار افسنتین را بمقدار ۱۰ قطره بروی حبه
قندی چکانیده و یا در پوسیون داخل کرده میاشامند

تعفین افسنتین بگیرند شاخه های گل دار افسنتین ۱ الکل ۶ درجه ۶ شاخه ها را نرم کوب کرده
مدت ده روز در الکل بخیسانند و صاف کنند و مقدار ۵ تا ۳۰ گرم این تعفین را بطور پوسیون و یا مخلوط
در شراب مانند عوامل مقوی و محرک و ضد کرم بیاشامند

شراب افسنتین بگیرند برگ خشک افسنتین ۳۰ الکل ۶ درجه ۶ شراب سفید ۱۰۰ مدت
۲۴ ساعت افسنتین را در الکل بخیسانند و شراب را افزوده ده روز بگذارند بماند و با فشار از پارچه گذرانیده صاف
نمایند این شراب از عوامل مقویه و محرکه است و در تقویت معده و ضد کرم استعمال میشود و مقدار شربت ان
از ۵۰ تا ۱۵۰ گرم است

فقاع افسنتینی معمول وان مونس بگیرند برگ تازهٔ افسنتین ۱
فقاع قوی ۵ مدت سه روز بخیسانیده و با فشار از پارچه گذرانیده صاف کنند و در تقویت معده و دفع کرم

از ۱ تا ۲ گیلاس بیاشامند

تعفین مرکب افسنتین (الکسیر معدی ستوغتون) بگیرند افسنتین بلوط الارض ریشه جنطیانا پوست نارنج ریوند مکی ۲۵ صبر سقوطری کاسکاریل مکی ۱۵ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰۰ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده صاف کنند و مقدار شربت این الکسیر از ۵ تا ۲۰ گرم است

تیزن افسنتین معمول بیمارستانهای

پاریس بگیرند شاخه های گل دار و خشک افسنتین ۴ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت یک ساعت دم کرده صاف نمایند

روغن افسنتین بگیرند شاخه های گل دار و خشک افسنتین ۱ روغن زیتون ۱۰ مخلوط کرده و در روی اتش مدت دو ساعت دم کنند و گاه گاه بهم زنند و بعد مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و ۲۰ گرم این روغن را در دفع قولنج هرگاه عوض از وجود دیدان حادث شوند بروی شکم تمریخ نمایند

اسانس افسنتین ترباتنتی معمول دواسازهای مبورک بگیرند برگ خشک افسنتین ۲۴ اسانس ترباتنتین ۱ اب صاف مقدار کافی تقطیر کنند و بواسطه قابله فلورانس اسانس را جدا نمایند و از عوامل دافع دیدان است و مقدار شربت ان ۳ دسی گرم تا ۱ گرم و در خارج تمریخ ان نیز مستعمل

مربای افسنتین بگیرند قند سفید مسحوق ۵۰۰ گرم افسنتین ۲۰ گرم عرق افسنتین مقدار کافی مطابق معمول مربا سازند و بمقدار ۱۰ تا ۲۰ گرم این مربا را در عرض روز بیاشامند

ابسنت سویسی بگیرند افسنتین کبیر ۱۰۰۰ گرم افسنتین صغیر ۴۰۰ گرم ریشه انژلیک اگر ترکی مکی ۶۰ گرم بادیان خطائی ۳۰ گرم دیکتام کرت ۱۵ گرم الکل ۲۰ درجه ۹۰۰۰ گرم تقطیر کنند تا ۵۰۰۰ گرم الکولاتور بدست اید و بران ۴ گرم اسانس انیسون افزایند و محصول را با مخلوط از نیل هندی و زرد چوبه و یا با عصیر اسفناج رنگین نمایند و این محصول از عوامل مقوی معده و محرک است و در دفع کرم نیز استعمال میشود و مقدار شربت ان از ۱۰ تا ۲۰ گرم است مخلوط با نصف گیلاس شربت قند

کنتسانس ابسنت (روح افسنتین) بگیرند شاخه های گل دار افسنتین کبیر ۲۰۰ گرم شاخه های گل دار افسنتین صغیر ۲۰۰ گرم قرنفل ۱۰ گرم قند ۱۰۰ گرم الکل ۶۰ درجه ۳۰۰۰ گرم مدت هشت روز بخیسانند و صاف نمایند و در تقویت معده بمقدار ۳۰ گرم بیاشامند

بخور محرک بگیرند افسنتین بومادران مکی ۲۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم بومادران را خورد کرده با افسنتین در اب جوش داخل نمایند و در دا در لگن و با سهولت جریان بخار متصاعد را بالات تو الدی رسانند

بومادران (برنجاسف) ع **سوبلات** ف **ارموان** ل **ارتمیزیا** ی **ارتمیسیا** نباتی است از طایفه **سینانتره** و ارتفاع ان تا یک متر و ساقه ان سفید رنگ و دارای شیارهای سرخ کم رنگ و برگهای ان بشکل قلم تراشیده و از طرف فوق سبز و از طرف تحت سفید پرزدار و گلهای ان مانند دسته و بوی انها معطر و طعمشان تلخ و در طب برگ و گل و ریشه این نبات را مانند عوامل محرک و ضد هیستری و مدر حیض استعمال میکنند و بعضی در خواص انرا مشابه افسنتین میدانند ولی میگویند بقوت

نوع افسنتین

ان نیست و دیگر المان ریشه انرا در دفع صرع تجویز مینمایند و مطبوخ ۱۰ گرم بومادران را در ۱۰۰۰ گرم اب بطور تیزن مانند مدرات طمث معمول میدارند و مقدار شربت از مسحوق ان بطور سفوف از ۲ تا ۴ گرم است در دفع صرع

عصارهٔ برگ بومادران بگیرند برگ خشک بومادران ۱ اب مقطر جوش ۶ برگها را نیم کوب کرده مدت ۱۲ ساعت در ۵ جزء اب دم نمایند و بافشار صاف کنند و تفاله را در باقی ماندهٔ اب دم کرده صاف نموده و دو مصفی را مخلوط نمایند و در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ نرم قوام اورند و مقدار شربت این عصاره که مشابه عصارهٔ افسنتین است از ۱ تا ۵ گرم میباشد

شربت مرکب بومادران بگیرند شاخه های گل دار و تازه بومادران ۲۰۰ ریشه تازه راوند ۲۰ ریشه انجدان رومی ۲۰ ریشه رازیانه ۲۰ شاخه های گل دار و تازه پودنه ۲۰۰ شاخهای گلدار فوه ۲۰۰ شاخه های گل دار ابهل ۲۰۰ شاخه های گل دار مرزنجوش ۱۰۰ شاخهای گلدار زوفا ۱۰۰ شاخه های گل دار اقحوان ۱۰۰ شاخه های گل دار سداب ۱۰۰ شاخه های گلدار باسلیقون ۱۰۰ انیسون ۲۵ دارچینی ۲۵ شربت عسل ۱۲۵۰ الکل ۹۰ درجه ۲۵۰ اب ۳۰۰۰ قند ۲۵۰۰ مطابق معمول شربت سازند و این شربت دارای خواص محرکه است و در حبس طمث استعمال میشود و مقدار شربت ان ۶ گرم است

قیصوم

قیصوم ف **میل فوئیل** ل **اشیلا میل فولیوم** یکی از نباتات طایفه **سینانتره** است شبیه بومادران که فقط دارای یک ساقه است و برگهای ان خیلی متعدد و باریک و گلهای ان کوچک و سفید و گاه وردی و متعدد و مانند خرمن واقع شده اند و بوی انها معطر و در طب مطبوخ قیصوم و عصیر انرا در دفع نمودهای بواسیر استعمال میکنند و یکی از دانشمندان از ۲ تا ۵ گرم شاخه های گل دار قیصوم را در سه پیاله اب دم کرده در عرض روز استعمال میکنند و در دفع بواسیر انرا قوی الاثر میدانند بهر جهة قیصوم از عوامل محرکه است و در دفع سیلانات پیسو بواسیر که بواسطهٔ دوالی و ضعف ورده مستقیم عارض شده باشند استعمال ان مفید و سودمند است بخصوص در صورتیکه کثرت سیلان موجب ضعف زیادی شده باشد

تودری

تودری (**قدومه**) (**مادرخت**) ع **بزر الخمخم** (**بزر الهوه**) ف **ولار** (**هرب اوشانتر**) ل **اریزیموم** ی **اریسیمون** نباتی است از طایفهٔ **کروسیفر** و برگهای ان غیر منظم و گلهای ان زرد و کوچک و در کنار جاده ها میروید و از عوامل محرکه و دافع سعال و دافع اسکوربوت است و ۱۰ گرم برگ انرا در ۱۰۰۰ گرم اب دم کرده استعمال مینمایند

شربت مرکب تودری بگیرند جو مقشر مویز ریشه شیرین بیان مکید ۷۵ برگ خشک گاوزبان برگ خشک کاسنی ریشه راسن مکید ۱۰۰ تودری تازه ۱۵۰۰ پرسیاوشان کانادا ۲۵ شاخه های گل دار اکلیل الجبل اسطوخودوس مکید ۲۰ انیسون ۲۵ قند ۲۰۰۰ عسل سفید ۵۰۰ مطابق معمول شربت سازند و این شربت را در دفع برونشیت مزمن بمقدار ۶ گرم معمول میدارند

یک قسم از تودری موسوم به **اریزیموم باربارا** (**تودری وحشی**) را در طب مانند عوامل ضد اسکوربوت استعمال میکنند و عبارت از نباتی است بی بو و طعم ان گزنده و فی الجمله تلخ و

گلهای ان زرد و کوچك و بشکل خوشه مستطیل و این قسم درخت جنگلها و دیگر مواضع مرطوب و در کنار رودخانها می روید و از ان در دفع اسکوربوت بجای جرجیر استعمال مینمایند ولی مقدارش باید دو مساوی جرجیر باشد در خارج مانند محللات در محل مرضوض استعمال میشود و برودتان مانند مفتحات اثر مینماید

زبان گنجشك

زبان گنجشك ع لسان العصافیر ف فراکزنیل (دیکابلا) ل دیکاموس البوس نباتی است از طایفه روقاسه و برگهای ان خیلی شبیه به برگ فرن پ ون و از این جهة است که از فراکزنیل مینامند زیرا فرن و اکر از طایفه یاسمینه است فراکزینوس اکسلسیور نیز میگویند و درخت زبان گنجشك در جنگلهای کوهستان فرانسه و سویس و المان میروید و از ان در باغها بواسطه قشنگی خوشه های گلش که سفید و یا ابی اند غرس مینمایند و همه اجزاء این درخت معطر و ریشه ان سفید و پیچیده و بحجم انگشت کوچك و نیز معطر و در فرنگ این ریشه را از تجارت هندی میاورند و در طب مانند معرقات و عوامل ضد دیدان و ضد هستری و ضد صرع استعمال میگردد و مقدار شربت از مسحوق ان از ۲ تا ۱۰ گرم است و برگ فرن پ ون را که بمقدار ۱ تا ۲۰ گرم در دو پیاله اب دم کنند در دفع نقرس و روماتیسم مؤثر میدانند و هم چنین سفوف مسحوق ان را نیز استعمال مینمایند

مطبوخ برگ ون معمول ژائل بگیرند برگ خشك ون ۱۰ تا ۵۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده بگذارند سرد شده و صاف نمایند و در عرض روز مثل دیگر چائیها بیاشامند مانند عوامل ضد نقرس و مسهل اثر مینماید

تیزن برگ ون معمول پوژه بگیرند برگ ون ۳۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم بجوشانند و صاف کرده پیاله پیاله در عرض روز بیاشامند

تنبیه دیکتام سفید را که عبارت از زبان گنجشك باشد با دیکتام کرت ل اوریگانوم دیکتاموس نباید مشتبه نمود ۲ لبیه و شبیه بر اویشن است و چون در کوه دیکت که در جزیره کرت (کرید) واقع است میروید باین اسم موسوم شده و ساقه های قرمز رنگ پرزدار ان که مخلوط اند با برگهای کوچك مدور و سفید پنبه مانندی که بوی انها معطر و بلسانی است در طب مانند محرکات و مدرات حیض استعمال میکنند

مورد

مورد ع اس ف میرت ل میرتوس کومونیس ی موروتوس درختی است کوچك از طایفه میرتاسه یعنی این طایفه منسوب باین نبات میباشند و از اشجار قشنگ ممالك حاره و در باغها از ان غرس میکنند و برگ و میوه مورد از عوامل مقوی و محرك و دافع تنها میباشند و مقدار زیادی تنن دارند و عرق گل و برگ ان که به اسم اب انژ نامیده میشود از محصولات گرانبها است یك قسم از مورد که بومی استرالی است چند سالی است در جنوب ایطالیا از اعمال اورده اند و برگهای ان دارای مقداری طرطیر و اسید طرطریك میباشند و میتوان انرا مانند سرچشمه اسید طرطریك تصور نمود

دریازدهم اکونیت

و اکونیت

اقونیطون

ف اکونیت ع اقونیطون ل اکونیتوم ی اکونیتون نباتی است از طایفه رنونکولاسه و دارای چندین قسم و لفظ اکونیت مشتق از اکونه است که در لغت یونانی بمعنی تخته سنگ بود و چون این نبات در کوههای مرتفع میروید باین اسم یونانیان آنرا نامیده اند و گاهی این اوقات باصطلاح باغبانهای طهران تاج الملوک نامیده میشود و اقسام آن عبارت اند از ف اکونیت فروس پ ع بیش ل اکونیتوم فرکس و اکونیت ا گراندفلور ع خانق الذئب ل اکونیتوم لیکوکتنوم (کامارروم) و اکونیت ناپل پ اکونیت شلغمی (اکونیت لاله) ل اکونیتوم ناپلوس و این قسم اخیر را در طب بیشتر استعمال میکنند و یکی از دانشمندان موسوم به براندس ماده عاملی در برگ و بخصوص در ریشه اکونیت یافته است موسوم به اکونیتین

اکونیت یکی از سموم مخدره است و جبلی آن اقوی و سمیت اکونیت تازه بیشتر از اکونیت خشک و بخصوص برگ و ریشه اکونیت ناپل را در طب استعمال مینمایند و چون بمقدار کم استعمال شود از عوامل مدره و معرقه محسوب میگردد و در دفع سیفلیس مزاجی و روماتیسم مزمن و امور دز و اختلالات سرطانی و استسقاء از آن تمجید کرده اند و بعضی از دانشمندان معاصر اکونیت را بسیار استعمال میکنند در دفع نورالژیهای صورتی کونژسیونی آنرا اقوی الأثر میدانند و نیز اکونیت را در صداع عصبانی و در روماتیسم حاد و مزمن و ورم حلق و برونشیت و سیاسرفه و حمای وضع حملی استعمال مینمایند و همچنین در امراض موجعه که سبب آنها ترشح رطوبت سرد یعنی نزله و یا روماتیسم بود مستعمل است و بالاخره اکونیت در اعمال جلد اثر میکند و در این غشا دارای خاصیت مخرجه مخصوصی است و لهذا استعمال آن سودمند است در همه امراضی که بواسطه فساد عمل جلد عارض شوند بخصوص در اعیا و حمای نزلهٔ و گریپ و ورم حلق و نزله حاد ریه و روماتیسم مفصلی و عضلانی مخصوصاً اگر این روماتیسم باضافة حمایی همراه بود و در عوارض و رمی هرگاه که حمی چندان اشتداد نداشته باشد و در نورالژی روماتیسمی و نقرس و غیره و در حمیات ثوری از قبیل سرخچه و آبله و اسکرلاتین و سوت میلیر و نباتات للیل و حمره و غیره

مواد مانعة الجمع اکونیت این مواد عبارتند از مواد مانعة الجمع طایفه سلانه ملاحظه نمائید

در بلاذن را پادزهر اکونیت مانند سایر عوامل مخدره شرط اول اخراج ماده سمی است از بدن و هرچه زودتر خارج سازند بهتر است و در اجرای این مقصود باید مقیئ ذیل را استعمال نموده بگیرند مسحوق ایپکا ۱۲ گندم امتیک ۱ گندم در یک پیاله آب نیم گرم مخلوط کرده بیاشامند و مقدار مذکور را سه تا چهار دفعه مکرراً استعمال نمایند و فاصله هر دفعه یک ربع ساعت باید باشد و یا آنکه ۲۰ گندم سولفات دوی و یا ۱۰ گندم سولفات مس را در یک پیاله آب نیم گرم حل کرده بیاشامند و جهة سهولت قی و سهولت اخراج سم پس از عروض هر دفعه قی معده را از آب نیم گرم و یا یک مایع دیگری پر کنند و در این اوقات جهة تخلیه معده و اخراج سم بیشتر تلمبه متنفس را بکار میبرند که ابتدا معده را از مایع نیم گرمی پر کرده و سوند حری را به تلمبه متصل ساخته معده را خالی میکنند و بقول کلّی پادزهری که خنثی کند سموم مخدره را تاکنون شناخته نشده ولی باید بخاطر آورد هر وقت یک سمی از قلیاثیات نباتی در معده داخل شود استعمال محلول تنن و یا مطبوخ مازو سودمند است و در این اواخر ثابت شده که بهترین پادزهری که در عموم سموم مخدره اثر کند محلول یدور دو تپاسیوم ید ورده است موافق نسخه ذیل بگیرند ید ورد دو تپاسیوم ۵ گندم ید ۲

گندم ایپکا

گندم اب صاف تقریبا ٤ اسر حل کرده نصف فنجان بیاشامند

الکولاتور اکونیت مطابق کدکس بگیرند برک تازه اکونیت شلغمی در ابتدای گل کردن یك جزء الکل ٩٠ درجه یك جزء برگها را نرم کرده والکل را افزوده بگذارند مدت ده روز بماند وبافشار ازپارچه بگذرانیده باکاغذ صاف کند وحفظ نمایند ومقدار شربت این الکولاتور در دفع نورالژی ونوروزوغیره از ٥ تا ٤٠ گرم است که بطور پوسیون متدرجا باقاشق کوچك بیاشامند واز بروز عوارض عارضه مراقبت نمایند (ملاحظه نمائید اکونیتین را) والکولاتور ریشه اکونیت رانیز بهمین طریق میسازند

اگرچه بعضی از مصنفین مسحوق اکونیت ونیز تعفین انرا استعمال میکنند ولی چنانچه ذکر کردیم ماده عامل اکونیت در خشك شدن این نبات کم کم نقصان یافته تا بکلی مفقود میگردد پس استعمال این دو محصول را که اثر انها مطمئن نیست باید ترك نمود والکولاتور را بر انها ترجیح داد ویکی از دانشمندان موسوم به **هوتوت** در تمام محصولات اکونیت بعوض برك ریشه را استعمال مینماید ومیگوید مقدار اکونیتین در ریشه زیادتر است وچندان تغیر پذیر نیست

عصاره برك اکونیت ایضا مطابق کدکس بگیرند برك خشك اکونیت ١ اب مقطر جوش ٨ برگها را نیم کوب کرده در ٦ جزء اب مدت ١٢ ساعت دم کنند وبافشار صاف نمایند وتفاله را در دوجزء دیگر اب دم نموده صاف کنند ودو مصفی را مخلوط کرده در حمام ماریه بغلظت عصاره نرم قوام اورند واین عصاره چون تازه ساخته شده باشد قوی الاثر است ولی چون زمانی بران بگذرد فاسد شده وکم کم بی اثر میگردد بهرجهة از در دوماتیسم ونورالژی بمقدار ٥ تا ٢٠ سانتی گرم استعمال مینمایند

عصاره الکلی ریشه اکونیت ایضا مطابق کدکس بگیرند ریشه اکونیت ١ الکل ٩٠ درجه ٦ ریشه را نیم کوب کرده وبا قدری الکل مخلوط نموده در الت دپلاسمان بریزند ودر الت را بسته مدت ١٢ ساعت بگذارند بماند وبعد ما بقی الکل را استعمال نمایند ومحصول را در حمام ماریه تبخیر کنند تا بقوام عصاره نرم ولهتر انست که در خلاء عمل تبخیر را اجری کنند واین عصاره نیز متدرجا قوتش کم میگردد والکولاتور که قوتش ثابت است باید ترجیح داد واین عصاره در دفع روماتیسم ونورالژی بمقدار ١ تا ٣ سانتی گرم استعمال میشود

الکولاتور ریشه اکونیت بگیرند ریشه تازه اکونیت ١ الکل ٤ درجه مکرر ١٠٠ ریشه را کوفته وخمیر ان ترتیب داده ودر ٣ درجه حرارت مدت ٤ ساعت بگذارند بماند وبعد در صراحی ریزند با الکل داخل نموده دررا محکم ببندند وپس از ده روز مصفی را بواسطه عمل انحراف برداشته وباکاغذ صاف کرده حفظ نمایند واین الکولاتور را از ١ تا ٥ گرم در دفع تعفین ربی وحمره جرحی ونزف الدم رحمی استعمال مینمایند

حب اکونیت معمول پیت بگیرند عصاره الکلی اکونیت ٢ گرم بامقدار کافی مسحوق ریشه خطمی ٨٠ حب سازند وصبح وعصر از ١ تا ٢ حب در دفع سیفیلید واوجاع عظمی بیاشامند

پوسیون اکونیت معمول بوشاردا بگیرند الکولاتور اکونیت ١ گرم مطبوخ بادزنجویه ١٠٠ گرم شربت دیاکوده ٣٠ گرم مخلوط کنند ودر دفع نورالژی ونوروز هر دو ساعت فاصله

یک قاشق اش خوری بیاشامند و موافق آثار حاصله مقدار الکولاتور را زیاد کنند

مخلوط مسکن معمول گنو بگیرند الکولاتور حرکب باد رنجویه ۴ الکولاتور اکونیت ۲ کلوروفورم ۱ مخلوط نمایند و در دفع نورالژی ضرسی پنبه مخلوج را بآن الوده نموده بروی لثه ها نطول نمایند

پوسیون اکونیت دافع دوسنطاریا معمول ماربوت بگیرند عصارهٔ الکلی اکونیت ۱۰ سانتی گرم اب ۱۰۰ گرم حل کنند و در هر ۲۴ ساعت با قاشق اش خوری کوچک بیاشامند عندالحاجه و پس از استعمال این پوسیون با ایپکا و یا کلمل موافق تصریح طبیب استعمال نمایند

پوسیون اکونیت و گنه گنه معمول تارشتی بگیرند سولفات کنین ۲ گرم الکولاتور اکونیت ۴ گرم اب صاف ۱۲۰ گرم اب **رابل** مقدار کافی مطابق معمول حل کنند و در دفع تعفین دهی با قاشق کوچک در عرض شبانه روز بیاشامند

شربت اکونیت مطابق کدکس بگیرند الکولاتور اکونیت ۱ شربت ساده ۳۹ مخلوط کنند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۵ دسی گرم الکولاتور است و در دفع نورالژی و نوروز و حملهای نقرس از ۱۰ تا ۵۰ گرم این شربت را مانند پوسیون بمقدار منقسم بیاشامند و از آثار حاصله مراقبت نمایند

پوماد ضد نورالژی معمول ثرائی بگیرند الکولاتور اکونیت ۱ کلوروفورم ۱ پیه مذاب ۴ مخلوط کنند این پوماد را در تسکین اوجاع تمریخ نمایند و محل موجع را پس از تمریخ از محلوج بپوشانند و بعد از نافته مشمع و یا ورقه گوتاپرکا محاط سازند

طریقهٔ ساختن اکونیتین موافق دستورالعمل هوتوت

بگیرند ریشه اکونیت ناپل ۱۰۰۰ گرم الکل ۸۵ درجه اسید سولفوریک منبزی مکلس از خالص ممکن مقدار کافی ریشه را نرم بکوبند و در مقدار کافی الکلی که با قدری اسید سولفوریک اثر ترش کرده باشند و وزن ان تقریباً ۳۰۰۰ گرم بوده هشت روز بخیسانند و بعد با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و مصفی را در حمام ماری جهت اخذ الکل تقطیر کنند و محصول مائی را که در دیگ تقطیر باقی میماند بگذارند سرد شود و روغن سبزی را که در روی ان شناور است بگیرند و بعد بقوام شربت تبخیر نمایند و تبخیر شده را با قدری اب مخلوط کرده بهم زنند تا باقی مانده روغن سبز ها متوان از ان گرفت و بعد ان را با اب حل کنند و با عانت منبزی مکلس مخلوط با کمی اب تر شیره محصول را اختی نمایند و پس از این عمل محصول را چندین دفعه با هم وزنش اتر ۵۶ درجه مخلوط کرده بهم زنند و این محلول اتری را بگذارند بخودی خود تبخیر شود و ان چیزیکه پس از این تبخیر باقی میماند عبارت است از اکونیتین غیر خالص و انرا در اسید سولفوریک اب دار حل کنند و ذغال حیوانی افزوده صاف نمایند تا رنگ ان گرفته شود و بر مصفی بقدری امونیاک افزایند تا رسوب نماید و بعد بجوشانند و رسوب را که عبارت از اکونیتین باشد در روی کاغذ صافی جمع نمایند و بخشکانند و در اتر مجدداً حل کنند و محلول را تا درجه بیوست تبخیر نمایند و بعد در مقدار کمی اسید سولفوریک اب دار حل کنند و بر محصول که عبارت از محلول سولفات اکونیتین باشد قطره قطره امونیاک افزایند و اول رسوبی که حاصل میشود و عبارت از اکونیتین غیر خالص است بروی کاغذ صافی جمع کنند و بعد عمل ترسیب را بانجام رسانند و این رسوب عبارت است از اکونیتین خالص که مانند گردی است بی شکل و کاملاً

اکونیتین

سفید رنگ و مقدار شربت اکونیتینی که باین قاعده ساخته شده[۱] از نصف میلی گرم تا ۱ میلی گرم است و یکی از دانشمندان[۱] میگویند تاکنون دیده نشده است نورالژی ذوج پنجم بتواند با این اکونیتین مقاومت نماید و نیز در دفع نورالژی عصب سر صورتی قوی الاثر است و بعضی اوقات از استعمال ان برخی سوانح قلبی بروز مینماید

و عبارت از اکونیتین مورد نظر باشد[۳]

کدکس اکونیتین متبلر را که قوی الاثر است ترجیح میدهد و مقدار شربت ان از ربع میلی گرم تا نصف میلی گرم است و چون حتمی الاثر نیست **بوشاردا** اکونیتین هوتوت را بران ترجیح میدهد

تعفین اکونیتین بگیرند اکونیتین ۱ دسی گرم الکل ۹۵ درجه ۱۰۰ گرم حل کنند و هر یک گرم از این محلول دارای ۱ میلی گرم اکونیتین است و مقدار شربت ان از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم است بطور پوسیون که متدرجا با قاشق کوچک بیاشامند و در خارج از ۲ تا ۱۰ گرم از ان فطول نمایند

نیترات اکونیتین معمول کدکس بگیرند اکونیتین متبلر مقدار منظور اسید ازتیک خالص اب مقطر مکرر مقدار کافی اکونیتین را در ۵ مقابل وزنش اب مخلوط کنند و در ظرف دیگری اسید ازتیک را با ۵ مقابل وزنش اب مخلوط کرده و از این مخلوط بقدری در روی اکونیتین دیزند که کاملا اشباع گردد و محصول را در حمام ماریه تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده و متبلر شود و مقدار شربت ان از ربع میلی گرم تا نیم میلی گرم است چه بطریق ذرق تحت جلدی و چه بطور حب و یا گرانول و **دوکسنیل** نیترات اکونیتین را در دفع نورالژی که از اثر برودت عارض شده باشد و عموم نورالژیهای مبرم که عرضی نباشند قوی الاثر میداند

ذرق تحت جلدی اکونیتین معمول موفیر بگیرند اکونیتین متبلر ۱ میلی گرم کلورو فورم ۱ گرم وازلین مایع ۴ گرم حل کنند و در دفع نورالژی بازدا قدری **پراواز** که دارای یک خمس میلی گرم اکونیتین خواهد بود ذرق نمایند

گرانول اکونیتین متبلر معمول شامپنی بگیرند اکونیتین متبلر ۱ سانتی گرم قند شیر ۴ گرم صمغ عربی ۱ گرم عسل سفید مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ گرانول سازند هر گرانولی دارای یک عشر میلی گرم اکونیتین متبلر است و گرانول نیترات اکونیتین را بهمین طریق مهیا سازند

ناپلین عبارت از الکالوئیدی است که **دوکسنیل** از اکونیت استخراج نمود و سمیت و خطر ان خیلی کمتر از اکونیتین متبلر و در دفع نورالژی قوی الاثر است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۵ سانتی گرم که بطور حب و یا بطریق ذرق تحت جلدی استعمال کنند

گرانول ناپلین معمول گرونو بگیرند ناپلین ۲۵ میلی گرم با مقدار کافی ماده بی اثری از قبیل قند شیر ۱۰ گرانول سازند و هر دو ساعت فاصله یک گرانول بیاشامند

حب اکونیتین معمول هوتوت بگیرند اکونیتین اموروف ۱ سانتی گرم مسحوق اصل السوس ۲ گرم با مقدار کافی شربت ساده ۱۰ حب سازند و هر حبی دارای یک خمس میلی گرم اکونیتین است و از ۲ تا ۱۰ حب در عرض روز بیاشامند

حب ضد نورالژی معمول لابورد بگیرند ازتات اکونیتین ۱ میلی گرم برومیدرات کینین ۱۰ سانتی گرم شربت کنکینا مقدار کافی ۵ حب سازند در ۲۴ ساعت از ۲ تا ۵ حب

بناشامند

گرانول ازتات اکونیتین بگیرند ازتات اکونیتین ۵ سانتی گرم با مقدار کافی لاکتین و صمغ عربی و شربت ساده مطابق معمول ۲۰۰ گرانول سازند وانها را مفضض کنند و هر گرانولی دارای ربع میلی گرم اکونیتین است وازیک گرانول شروع نمایند

پوماد اکونیتین بگیرند اکونیتین ۱۰ سانتی گرم الکل ۶ قطره پیه مذاب ۴ گرم مطابق معمول پوماد سازند و روزی سه یا چهار دفعه تمریخ نمایند ومیتوان مقدار اکونیتین را تا ۱۵ و ۲۰ سانتی گرم زیاد کرد واز تمریخ این پوماد بروی سطوح بی بشره باید اجتناب نمود

نطولات ترنبول ۱ نطول اکونیتین بگیرند اکونیتین ۱ گرم الکل خالص ۱۲۰ گرم حل کنند ۲ **نطول وراترین** بگیرند وراترین ۱ گرم الکل خالص ۶ گرم حل کنند ۳ **نطول دلفین** بگیرند دلفین ۱ گرم الکل خالص ۶ گرم حل نمایند وبطور تناوب در هر سه چهار روزی سه دفعه یکی ازاین نطولات را مدت ربع ساعت بروی جبهه نطول کنند در دفع وجع عنبیه وامور دیگر که تازه عارض شده باشد فواید زیاد از استعمال انها ذکر کرده اند

پوسیون دافع صداع بگیرند الکولاتور اکونیت ۱ گرم شربت ساده ۳۰ گرم الکولاتور دارچینی ۱۰ گرم اب ۱۰۰ گرم مخلوط کنند وهر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون دافع سیاه سرفه بگیرند الکولاتور اکونیت ۵-۷ سانتی گرم ید ودیپاسیوم ۱ گرم شربت تلوه ۶ گرم پوسیون سازند وموافق سن مریض از ۱ تا ۵ قاشق چای خوری در عرض روز بیاشامند

طریقه تقدم بحفظ سیاه سرفه مطابق دستور العمل داوور بگیرند لعاب صمغ عربی ۲۰۰ گرم عصاره اکونیت ۵ سانتی گرم عرق غار گیلاس ۶ گرم شربت اپیکا ۳۰ گرم مخلوط کنند در طفل یک ساله ساعت بساعت یک قاشق چای خوری استعمال نمایند ودر طفل بزرگتر از سه سال هر دفعه دو قاشق ودر جوانان هر دفعه یک قاشق آش خوری مدت ده روز مداومت نمایند

مخلوط دافع گاسترالژی معمول سموان بگیرند تعفین کولومبو ۱۰ گرم تعفین بلادن تعفین اکونیت الکسیر مسکن مکند ۵ گرم مخلوط کنند وقبل از هر غذا از ۵ تا ۱۰ قطره بیاشامند

پوماد ضد عرق النسا معمول دبورژ بگیرند پوماد عرق النسا ۴۰ گرم عصاره اکونیت ۵ گرم مخلوط کرده ودر ممر عصب تمریخ نمایند

مخلوط فاقد الحس بگیرند تعفین اکونیت ۴۰ گرم اود وکلنی ۲۰ گرم کلو دو فورم ۱۰ گرم مخلوط کنند ومدت چند دقیقه بروی لثه ها برای بی حسی نطول نمایند

در ذکر ادویه اوکالیپتوس بعضی از اقسام دیگر ازعوامل قاطع الحمی

در این دو ذکر میکنیم اوکالیپتوس وهوکس وبید وسالیسین وفلوافرین واسکولین وتولیپیرودیلیموم ودیلیمین وباس واسپید وسپرمین واسید کربوازوتیک را

اوکالیپتوس

اوکالیپتوس درختی است از طایفه **میرتاسه** و بومی اوسترالی و تاسمانی و مرتفع‌ترین اشجار عالم و زیادتر از ۱۵۰ قسم و قسمی از آن موسوم به **اوکالیپتوس امیگدالینا** (اوکالیپتوس بادامی) که ارتفاع آن به ۱۰۰ متر میرسد و **اوکالیپتوس کاره** که ۱۵ متر ارتفاع دارد و یک قسم از آن عبارت از **اوکالیپتوس روبوستا** (اوکالیپتوس قوی الجثه) میباشد که اوکالیپتوس هولاند جدید نیز نامیده میشود دارای چوبی است صلب و معرق منبجر شبیه بمرمر و یک قسم دیگر **اوکالیپتوس رزینیفرا** (اوکالیپتوس صمغی) که اهالی اوسترالی از پوست آن خانهای خود را میپوشانند و دارای صمغی است قابض موسوم به **کینو بوتانی بی** و نیز قسمی دیگر عبارت است از **اوکالیپتوس پیپریتا** (اوکالیپتوس نعناعی) که از برگ آن دهن فراری میسازند و بدهن فرار نعناع فلفلی شباهت تام دارد و **اوکالیپتوس سیتریودورا** (اوکالیپتوس لیموئی) که بوی دهن فرار آن شبیه بوی لیمو میباشد و **اوکالیپتوس مانیفرا** (اوکالیپتوس شیرخشتی) که از برگ این ماده مترشح میشود شیرین و موسوم به **ملیتوز** در شیرخشت و سرالی نیز از آن میسازند و بالاخره **اوکالیپتوس گلوبولوس** (اوکالیپتوس دانه) است که فقط در تراپوتیک استعمال میگردد و این قسم را در سال ۱۸۵۶ میلادی بفرنگستان و در اسپانیول و جنوب فرانسه و در جزیره کورس و نیز در افریقا بخصوص در الجزایر فرانسه از آن غرس کرده عمل آورده اند و اکنون کرورها از این درخت در این ممالک موجود است و درختی است همیشه سبز و بسیار قشنگ و برگهای آن دارای عطر مطبوع گوارائی است و قوه جاذبه که خداوند عالم در این نبات قرار داده در هیچیک از دیگر نباتات نیست چنانچه یک شاخه از آن که ۱۲ ساعت در آب فرو برند سه مساوی وزنش آب جذب میکند و اهالی بومی اوسترالی در حین عبور از بیابانهای وسیع بی آب هرگاه محتاج به آب شوند ریشه‌های این درخت را که همیشه بطور افقی میباشند قطع کرده بقدری آب از آنها جریان مییابد که آنان را سیراب میکند و از جمله خواص عجیبه این درخت است که مانند قرع و انبیق بواسطه ریشه‌هایش از زمین بر میاه راکدگندیده و ... که در آن تولید شده و آنها را مبدل به بخارات بلسانی اکسیژن دار کرده و بواسطه برگهایش در هوا منتشر میسازد و علاوه برگهای این درخت دارای یک نوع دهن فراری میباشند که در کشتن میکروبها و حیوانات بسیار صغیره که موجب فساد و تعفن هوا میشود مستنشقه میگردند قوی الاثر اند و این اسانس معطر در همه اجزاء مختلفه این درخت بمقدار زیاد موجود است و یکی از دانشمندان میگوید در ۱۰۰ اجزاء برگ نیم خشک آن ۶ جزء اسانس است و نیز برگ آن دارای کمی سقز و مقدار زیادی تنن است و این تنن پر املاح آهن را برنگ سیاه در در میکند بهر جهة درخت اوکالیپتوس در جودت و نظافت و سلامتی هوا اثر مخصوصی دارد و در هر مملکتی که تعداد آن زیادتر درخت باشد هوای آن نظیف‌تر و سالم‌تر است

برگ اوکالیپتوس گلوبولوس را در دفع حمیات نائبه و توبرکول حائی که با کثرت ترشح عرق همراه باشد و اسهال مزمن و اختلالات نزله استعمال میکنند و از عوامل دافع العفونه است و مقدار شربت از سفوف مسحوق این برگ از ۱ تا ۵ گرم است در عوض روزی ۲۰ گرم این برگ را در ۱۰۰۰ گرم آب دم کرده و یا جوشانده و صاف کرده متدرجا در دفع اختلالات نزله بیاشامند و ۱۰۰ گرم از آن در ۱۰۰۰ گرم آب طبخ داده در دفع تعفنات بطور غسول و یا زرق استعمال نمایند

تعفین برگ اوکالیپتوس بگیرند برگ اوکالیپتوس ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ برگها را نیم کوب کرده در ظرف در بسته مدت ده روز در الکل بخیسانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند ومقدار شربت این تعفین از ۱ تا ۴ گرم است بطور پوسیون واز عوامل قاطع حمی ودافع نزله است (کدکس)

عرق برگ اوکالیپتوس بگیرند برگ اوکالیپتوس ۱ اب ۴ تقطیر کنند تا مقطر به ۴ جزء رسد وبهتر انست که در قابله فلورانسیه مقطر را جمع نمایند تا بتوان دهن فرار انرا اخذ نمود واین عرق را مایع پوسیون های حمائی وصدری ومعدی قرار میدهند (کدکس)

الکولاتور برگ اوکالیپتوس بگیرند برگ تازه اوکالیپتوس الکل ۹۰ درجه مکرر یک جزء برگها را کوفته ودر ظرف در بسته مدت ده روز با الکل بخیسانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند وحفظ نمایند ومقدار شربت این الکولاتور مانند تعفین از ۱ تا ۴ گرم است ودر همان موقع وبهمان طریق استعمال میشود (کدکس)

شراب برگ اوکالیپتوس بگیرند برگ اوکالیپتوس ۳ شراب گرناش ۱۰۰ برگها را نیم کوب کرده در ظرف در بسته مدت ده روز در شراب بخیسانند وبافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند ومقدار شربت این شراب در حمیات واختلالات نزلهٔ از ۳۰ تا ۱۵۰ گرم است

شربت برگ اوکالیپتوس بگیرند برگ اوکالیپتوس ۱ اب مقطر ۵ قند سفید مقدار کافی برگها را نیم کوب کرده مدت ۶ ساعت در اب مقطر جوش دم کنند وبافشار صاف کرده بگذارند ته نشین شود وصاف روی انرا بواسطه عمل انحراف برداشته وبه نسبت ۱۸ در ۱۰ قند افزوده وجوشانده قوام اورند وحفظ کنند ومقدار شربت این شربت از ۳۰ تا ۱۵۰ گرم است (کدکس)

پوسیون اوکالیپتوس معمول بوکوا بگیرند الکولاتور اوکالیپتوس ۴ گرم شربت دیاکوده ۲۰ گرم شربت قند ۱۰۰ گرم مخلوط کرده منقسماً بیاشامند

غسول دافع سیفلیس فرجی معمول مارتینو بگیرند اب مقطر ۱۰۰۰ گرم هیدرات کلرال تعفین اوکالیپتوس مکرر ۱۰ گرم حل کرده غسول نمایند

زرق دافع سرطان رحم بگیرند تعفین اوکالیپتوس ۴۵ گرم اسید سالیسیلیک ۱ گرم سالیسیلات سود ۲۰ گرم سرکه ۳۰۰ گرم مخلوط کنند واز ۱ تا ۵ قاشق اش خوری در ۱۰۰۰ گرم اب نیم گرم مخلوط کرده زرق نمایند

اوکالیپتول مایعی است غیر ثابت وبی رنگ وبوی ان مابین بوی کافور ونعناع ودر ۱۷۴ درجه حرارت جوش میاید وغیر محلول در اب ومحلول در الکل واتر وادهان ثابته وفراره

اسانس اوکالیپتوس این اسانس دارای خواص اسانس کاژپوت ودر همان مواقع استعمال میشود واز ان کپسولهائی ترتیب میدهند که هریک دارای ۵ سانتی گرم اسانس اند واز ۵ تا ۲۰ عدد انها را در دفع برونشیت وسل استعمال مینمایند وبعبارة دیگر مقدار شربت این اسانس از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم است ونیز از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم اوکالیپتول را در ۲۰ گرم روغن مایع حل کرده در زرق تحت جلدی بکار میبرند

استنشاق اوکالیپتوس بگیرند دهن فرار اوکالیپتوس ۵ گرم الکل

۹۰ درجه ۲۵ گرم اب ۱۰۰ گرم حل کرده در دیفتری حلقوم استنشاق نمایند

استنشاق ضد ورم حرمن حلقوم معمول موسلر بگیرند اسانس اوکالیپتوس ۳ تا ۵ گرم الکل خالص ۷۵ گرم اب مقطر ۱۲۰ گرم مخلوط کرده و در روزی ۳ تا ۴ دفعه بخور داده استنشاق نمایند و مدت هر استنشاق ۱۰ تا ۱۵ دقیقه باشد و در مدت عمل محصول را بهم زنند

پوماد ضد ورم جفن حرگانی معمول هوبر بگیرند روغن بولو اسانس اوکالیپتوس مکید ۵/۱ گرم وازلین ۱۰ گرم مخلوط کرده تمریخ نمایند

مخلوط (مخلخه) دافع العفونه معمول اسمیت بگیرند اسانس اوکالیپتوس فول مکید ۱۵ گرم اسانس تربانتین ۱۰۰ گرم مخلوط کرده و در نزدیک بستر مریض گذارند تا بخار شود و نیز پارچه‌هائی در چندان الوده کرده در اطاق مریض اویزان کنند

هوکس
ف **هوکس** ل **ئیلکس** نباتی است از طایفه **وامنه** و دارای دو قسم یکی **هوکس کومون** ل **ئیلکس اکوئیفولیوم** پ **هوکس متعارفی** و قسم دیگر **هوکس ومیتیف** ل **ئیلکس ومیتوریا** پ **هوکس مقیی** برگهای قسم اول تلخ و قالع حمی و برگهای قسم دوم مقیی و قسم اول را یک وقتی در دفع حمیات نائبه خیلی استعمال میگردند ولی امروز چندان استعمالی ندارد مقدار شربت از مسحوق این برگها ۱۵ گرم است که با قدری شراب سفید مخلوط کرده بیاشامند

مغلی هوکس متعارفی بگیرند برگ هوکس ۲۰ گرم در ۴۰۰ گرم اب بجوشانند تا ۲۵۰ گرم باقی ماند وصاف کرده در سه دفعه بیاشامند

شراب هوکس معمول روسو بگیرند مسحوق برگ هوکس متعارفی ۱۰ گرم شراب سفید ۲۰۰ گرم مخلوط کرده مدت ده دوازده ساعت بگذارند بماند . وصاف کرده یک دفعه بیاشامند

بید
بید ع **صفصاف** ل **سالیکس** ف **سول** (**اوزیر**) ی **ئیتیا** درختی است معروف و از طایفه **سالیسینه** و دارای چندین قسم و پوست یک قسم از آن موسوم به بید سفید ل **سالیکس البا** در طب استعمال میشود و این پوست تلخ و فی الجمله قابض و موافق تجزیه **پلتیر و کاوانتو** دارای ماده دسم سبز و ماده متلون زرد و تلخ و قبض و ماده عصاره سفری و ماده صمغی و ملح منیزی و اسیدالی

سالیسین
میباشد و در سال ۱۸۳۰ امبلادی **لروکس** نام ماده از آن استخراج نمود و **سالیسین** اسم گذاشت و این ماده سفید و متبلر و محلول در اب و در ۱۲۰ درجه حرارت ذوب میگردد و چون شکلا کمال شباهت را به سولفات کینین دارد خیال میکردند در دفع حمیات بدل آن واقع میشود بهرجهت سالیسین در دفع نوائب خفیفه بی اثر نیست ولی چون نوبه شدت نموده و مستحکم گردد بکلی بی اثر است و اثرات در کوچک کردن طحال مشکوک و در نوائب رئه هیچ اثری ندارد و مقدار شربت آن در نوائب از ۱ تا ۴ گرم و در دفع روماتیسم مفصلی حاد چون در هر دو یا سه یا چهار ساعت فاصله ۱ گرم استعمال نمایند قوی الاثر است و ۳۲ گرم و پوست شاخه‌های جوان بید را در دفع حمیات بعوض گنگینا بطور سفوف استعمال مینمایند و نیز از ۳۲ تا ۴۸ گرم این پوست را در ۱۰۰۰ گرم اب جوشانند تا یک ثلث باقی ماند و صاف کرده در دفع نوائب معمول میدادند

طریقه ساختن سالیسین بگیرند پوست بید ۵۰۰۰ گرم در مقدار کافی اب مقطر بجوشانند

تا جوشانده غلیظی بدست اید وازپارچه صاف کند وبقدری شیراهك دقیق ومصفی افزایند که ماده ملوّن رد گردد
ومحصول را با کاغذ صاف کند ومصفی را بقوام شربت رقیقی تبخیر نمایند وبقدری الکل ۳۰ درجه افزایند که تا صمغ
درد شود ومجدداً انرا صاف کند وبواسطه تقطیر الکل را از مصفی بگیرند ومحصول را بقدری که لازم است تبخیر
نمایند ودر جای سردی بگذارند سالیسین بشکل سوزنهای پهن متبلّر میشود وجهه خالص کردن ان را در اب جوش حل
نموده ومقداری کمی زغال حیوانی بر محلول افزوده وصاف نموده بگذارند مجدداً متبلّر گردد وسالیسین خالص بشکل
سوزنهای باریك پهنی است سفید حرارت بدی وطعم ان تلخ شبیه بتلخی بید وجسمی است نه اسید ونه قلیائی وبواسطه
لامپ پلاتین محترق شده واز ان چیزی باقی نمی ماند و ۱۰۰ جزء اب سرد ۵ تا ۶ جزء انرا حل مینماید وبهر مقداری در اب
جوش والکل محلول است وتنن وثلاتین وسوزسات سرب محلولات انرا درد نمیکند وبواسطه اسید سولفوریك
غلیظ رنگ قرمزی حاصل مینماید وفلوا وریزین درهمه این صفات مانند سالیسین است

شربت سالیسین بگیرند سالیسین ۵ گرم در ده ۵ گرم اب جوش حل کند و ۱۰۰ گرم قند سفید در محلول
حل نموده در ۲ دفع نوبه اطفال با قاشق کوچك مثل رجا باشا مانند

حبّ سانوفرود سودیوم وسالیسین بگیرند سانوفرود سود یوم ۱۲۹
سالیسین ۱۴۳ سانوفرود را در اب حل کند وسالیسین را بیفزایند ومحصول را بجوشانند وتبخیر کنند تا چون قدری
از انرا بگذارند سرد شود مانند ماده غلیظی گردد وبعد این محصول را در گرم خان بخشکانند وحفظ نمایند واز این ملح
توام قدری بردارند حبهائی ترتیب دهند که هریك دارای ۲۰ سانتی گرم ملح باشند وموافق قول دو نفر از دانشمندان
هالما گراند ونالد هریك از این حبوب در اثر معادل ۱۰ سانتی گرم سولفات کنین اند

حبّ دافع حبس طمث معمول کنو بگیرند سالیسین مسحوق ۱ گرم ربوند مسحوق ۵۰ سانتی
گرم با مقدار کافی گلقند ۱۰ حب سازند واز ۲ تا ۳ حب در عرض روز بنوشند

سفوف سالیسین معمول اسکیابه بگیرند سالیسین ۱ گرم طرطر استیبیه ۵ سانتی گرم قند
۴ گرم مطابق معمول مخلوط کرده در ده بسته مساوی ببندند ودر دفع نوائب هر دو ساعت فاصله یك بسته
سفوف نمایند

شربت سالیسین بگیرند سالیسین ۵ گرم تعفین خطمانا ۲۰ گرم حل کرده ۱۰۰ گرم شربت کنکینا
بیفزایند وهر قاشق اشخوری این شربت دارای ۵ دسی گرم سالیسین میباشد

فلوا وریزین این ماده را از پوست تازه ریشه درخت سیب استخراج میکنند بانکه پوست ریشه سیب را
در الکل ضعیف خیسانیده وصاف کرده بعد الکل را بواسطه تقطیر از ان میگیرند وچنانچه ذکر کردیم این ماده در خواص
شیمیائی کمال مشابهت را با سالیسین دارد وتجارب دانشمندان ثابت کرده است اثر این ماده را در دفع حمیات نائبه
که چندان اشتداد نداشته باشند **دبوشارد** فلوا وریزین را مانند سالیسین در همان موقع وهمان صور
وهمان مقدار استعمال میکند

اسکولین عبارت از ماده عامل شابلوط هندی است ودر دفع حمیات نائبه وگاستر الژی وانترالژی
مرداج مستعمل ومقدار شربت ان از ۵۰ سانتی گرم تا ۲ گرم

اسکولین

تولیپیر لیریودندروم تولیپیفرا درخت قشنگی است از طایفه مانیولیا سیه

تولیپیر

د بومی امریک جنوبی و در ایالات متحده امریک پوست شاخه‌های جوان و بخصوص پوست ریشه آنرا که تلخ و معطر است
مانند عوامل قاطع حمی و محرک و مقوی استعمال میکنند و مقدار شربت از مسحوق این پوست بطور سفوف از ۲ تا ۵
گرم است در عرض روز و از عصاره الکلی آن ۱ گرم و **بوشاردا** شراب تولیپیر را بر سایر محصولات آن
ترجیح میدهد موافق نسخه ذیل

شراب تولیپیر معمول بوشاردا بگیرند پوست تازه تولیپیر ۱۰۰ گرم خورد خورد کرده
با ۱۰۰ گرم الکل مخلوط نموده و ۱۰۰۰ گرم شراب سفید اعلا بیفزایند و مدت هشت روز بگذارند بماند و بعد صاف
کنند و صبح ناشتا در هنگام فترت تب یک گلاس بیاشامند و استعمال این شراب در ایالات متحده امریک خیلی شایع است

یاسمن زرد

ژلسمیوم سامپرویرانس (یاسمن کارولین) (یاسمن زرد) نباتی است از
طایفه **لوگانیاسه** و در امریک جنوبی در اطراف رودخانه‌ها و در سواحل اقیانوس فراوان است و گل آن زرد
و دارای بوئی شبیه ببوی یاسمن و ریشه آن که دارای طعم بسیار تندی است در دفع حمای صفرا استعمال میکنند و
نیز اهالی ایالات متحده تعفین این ریشه را بمقدار ۱۰ و یا ۱۲ قطره در دفع اوجاع روماتیسمی نطول مینمایند و اکنون در
طب پوست این ریشه را در دفع تب و در دفع اقسام نورالژی معمول میدارند و ماده عامل آن **ژلسمین** است که
ماده سمی و مقدار شربت گرد پوست این ریشه ۲۰ سانتی گرم و گاه ۵۰ سانتی گرم استعمال میکنند و تعفین آنرا از ۱۰
تا ۵۰ قطره یعنی از ۲۰ سانتی گرم تا یک گرم تجویز مینمایند ولی باید اثرات را مراقب بود

حب ژلسمیوم بگیرند گرد ژلسمیوم ۵ گرم عصاره شیل بمقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و هر
حب دارای ۵ سانتی گرم گرد است و از ۲ تا ۶ حب در عرض روز بنوشند

مخلوط دافع روماتیسم معمول ژونس بگیرند تعفین ژلسمیوم تعفین لوبلیا
مکد ۴ گرم برمور پتاسیوم ۱۵ گرم آب ۳۰۰ گرم مخلوط کنند و هر سه ساعت فاصله ۴ قطره این مخلوط را در قدحی
آب مخلوط کرده بیاشامند

عصاره ژلسمیوم معمول کدکس این عصاره را در الک دیلاسمان از یک جزء ریشه
ژلسمیوم و ۶ جزء الکل ۶۰ درجه میسازند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۴ دسی گرم است بطور و یا پوسیون

تعفین ژلسمیوم معمول فونیر ریشه ژلسمیوم نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مدت
۸ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و مقدار شربت آن از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم

ژلسمین عبارت از الکلوئیدی است که چون خالص بود بشکل گرد سفید امورفی است و از عوامل قوی
الاثر خطیره و مقدار شربت آن یک میلی گرم و لحا اهالی امریک باسم **ژلسمین** مخلوطی از این الکلوئید و سقز را
مینامند که قوه آن خیلی کمتر از ژلسمین خالص است

کبراکو بیانکو

کبراکو بیانکو درختی است از طایفه **ابوسینه** و بومی **شیلی** امریک و در طب پوست این
درخت را مانند عوامل دافع حمی و دافع تعفن استعمال میکنند و مقدار شربت از عصاره مائی آن ۱۰ تا ۲۰ سانتی
گرم و از گرد آن ۳۰ تا ۵۰ سانتی گرم و از تعفین (۱ در ۵) ۱ تا ۴ گرم و ماده عامل آنرا **اسپید و**
سپرمین و اسپید و سپرماتین مینامند

پوسیون کبراکو بگیرند عرق نعناع ۴۰ گرم تعفین کبراکو ۱ تا ۲ گرم آب ۵۰ گرم شربت ساده ۱۰ گرم

مخلوط کرده در عرض روز بتدریج بنوشند

اسید و سپرمین خود این جسم در آب غیر محلول ولی سولفات و کلوریدرات محلول اند و از عوامل دافع الحراره است که ۱ ساننی گرم از آن در زرق تحت جلدی با احتیاط استعمال میکند

محلول جهة زرق تحت جلدی بگیر آب مقطر ۱۵ گرم اسید و سپرمین ۱ گرم مخلوط کرده بقدری اسید سولفوریک افزایند که حل شود ولی محلول باید خنثی باشد و هر یک سانتی مطر مکعب این محلول دارای ۲ سانتی گرم ماده عامل است

نسخه دیگر بگیر آب مقطر ۱۰ گرم کلوریدرات اسید و سپرمین ۴۰ سانتی گرم حل کند و هر سانتی مطر مکعب دارای ۴ سانتی گرم ملح است

یاسمن ع **یاسمن** ف **ژاسمن** لا **ژاسمینوم** درخت کوچکی است از طایفه **ژاسمینه** بومی آسیا و مدتها است که در فرنگ غرس آن متداول و گلهای آن سفید و از آنها اسانس و باعصاره می گیرند که در زینت استعمال میشود

اسید کربوازوتیک این اسید و هم کربوازوتات آهن و امانیاک را مانند عوامل قاطع حمی در انمی و مالیخولیای مراقی استعمال میکند و از آنها حبهائی ترتیب میدهند که هر یک دارای ۵ تا ۱۰ سانتی گرم باشند و روزی سه حب در سه دفعه استعمال مینمایند تقریبا پس از مداومت هفت روز بر این محصولات رنگ زردی در جلد بروز میکند شبیه برنگ یرقانی که پس از سه روز ترک دوا برطرف میگردد

دربیرد هم اماینال محصولاتیکه از امانیال اند

امانیاک ف **اموئیاک** لا **اموئیوم** عبارتست از ترکیب دو حجم ازت با ۶ حجم هیدروژن بخاری است بی رنگ با بوئی تند و نافذ و طعم آن حاد و سوزنده و بی نهایت قابل انحلال در آب ولی میل ترکیبش با آب کم و علی الاتصال از محلول مائی خود متصاعد میگردد بطریقیکه چون در شیشه این محلول را باز گذارند پس از چند زمانی جز مقدار کمی امانیاک در آن نخواهند یافت و امانیاک مایع که **قلیای طیار و جوهر نوشادر** نیز نامیده میشود عبارتست از محلول مائی آن

چون امانیاک مایع را در داخل بمقدار زیاد استعمال کنند مانند سموم محرق بسیار قوی اثر میکند ولی هرگاه بمقدار کم استعمال شود وخدتش را بواسطه آب و یا مایع دیگری بکاهند در بدن تحریک عمومی بسیار سریعی میکند و جلد را از عرق میپوشاند و در تشنج کلبه و اغشیه مخاط را زیاد مینماید و در دفع سمیت اسیدها و در دفع نفخ شکم حیوانات نشخوار کن که از خوردن یونجه سبز عارض شود از آن استعمال میکنند و نیز در حمیات ثبوری و حمای تیفوئید و در ماتیسم استعمال آن سودمند است

امانیاک مایع را بمقدار ۵ تا ۲۰ قطره در دفع مستی و سوانح خطیره قطربا الکلی تجویز میکند و در صرع الکلی نیز تجدید زیادی از استعمال آن کرده اند و بخار امانیاک را در معالجه بعضی دردهای مزمن معمول میدارند و نیز در دفع اسم عصبانی و ورم حلقوم مزمن که با گرفتگی صدا همراه باشد و در ورم مزمن حلق و نایجه که عارض در اشخاص خارج

تابع

اسید کربوازوتیک

امانیاک

کرده طفولیت

که در طفولیت مبتلی بورم حاد حلق شده باشند ونیز در زکام کهنه ومزمن ودر امور زنانه وساده مفید سودمند است وبخصوص اثران در امراض مذکوره زیادتر میگردد هرگاه استعمال انرا با انداختن شمع پرنده در شقیقه وقسمت حاجبی توام کند وطریقه استعمال ان در مواقع مذکوره از این قرار است در جلو چشمهای نیم باز شده ویا در جلو بینی ودهان در هنگام دخول نفس در شیشه امانیاک مایع را بسرعت باز کرده نگاه دارند واین امانیاک باید دارای ٢٥ تا ٣٠ درجه باشد

مواد مانعة الجمع امانیاک این مواد عبارتند از اسیدها واملاح اسید

پوسیون امانیاک بگیرند امانیاک قوی ١ گرم پوسیون صمغی ١٥٠ گرم مخلوط کرده هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

کربونات امانیاک یکی از عوامل محرکه ومنبهه ومعرقه قوی الاثر است ومقدار زیاد مثل امانیاک مانند سموم محرقه اثر میکند ودر همان مواقعی که امانیاک را استعمال مینمایند استعمال میشود وعلاوه در خناق وعلی الخصوص در اسکرلتین ودر اختلاجات عارضه در اطفال هنگام بیرون امدن دندان استعمال ان سودمند است و**بوشاردا** کربونات امانیاک را در دفع گلیکوزوری مفید میداند

پوسیون کربونات امانیاک بگیرند کربونات امانیاک ١ گرم پوسیون صمغی ١٥٠ گرم مخلوط کند وهر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پروپیلامین (تریمتیلامین) این محصول عبارت از امانیاک مرکبی است ماخوذ از اب نمک که هارنگ را در ان حفظ کرده اند ویکی از دانشمندان این محصول را در دفع اختلالات روماتیسمی حاد و مزمن موثر میداند ومقدار شربت ان از ١٠ تا ٣٠ قطره است بطور پوسیون **کلوریدرات تریمتیلامین** این محصول را در دفع روماتیسم مفصلی حاد استعمال میکند و **بومتز** از ٥ دسی گرم تا ١ گرم بطور پوسیون تجویز مینماید

پوسیون پروپیلامین بگیرند پروپیلامین خالص ٢٠ قطره اب مقطر ١٢٠ گرم الکولاتو نعناع ١ گرم شربت ساده ٣٠ گرم مخلوط کند ودر دفع اختلالات مختلفه که منشاء انها روماتیسم بوده هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشند

استات امانیاک از عوامل محرکه ومنبهه است ودر اثر شبیه به امانیاک ولی مقدار شربتش خیلی زیادتر ونیز از عوامل معرقه سریع الاثری است که استعمال ان شایع وچون بمقدار کم استعمال شود مانند عوامل ضد تشنج اثر میکند ودر سوء طمث مستعمل ومفید ومقدار شربت ان از ٥ تا ١٠ گرم است مخلوط با پوسیون ویا تیزانی مناسب

نوشادر (سل امونیاک) (امونیاکوم سال) عبارت است از کلوریدرات امانیاک واز عوامل محرکه قویه ودر دفع برونشیت وقتی باید استعمال شود که حالت حمائی نباشد ومقدار شربت ان در اختلالات نزله عموما از ٢ تا ٥ گرم در تشوقان در ورم حلق دانه وبرونشیت مزمن واسم وسیاه سرفه مستعمل ومفید نوشادر را از خارج مانند محللات ومسکنات در ورام ظاهری وتومورهای ... در را استعمال میکنند ودر قروح غانغرانئی وادنیت تحت حاد وتهیجات لبنی شکل غسول محلول غلیظ نوشادر ویا دود مسحوق ان معمول

مقدار شربت

مقدار شربت آن در امراض غده وزی از ۱ تا ۱۰ گرم که در پوسیون و یا تیزن مناسبی مخلوط کرده در عرض روز متدرجا بیاشامند و از ۱ تا ۳ گرم از راه دبر و نشیت و صداع استعمال مینمایند

پوسیون بادایر بگیرند عرق نعناع ۶۰ گرم کلورهیدرات امانیاک ۳ گرم شربت پوست نارنج ۲۵ گرم پوسیون سازند و در دفع صداع این پوسیون را سه قسمت کرده هر نیم ساعت فاصله یک قسمت را بیاشامند و در دفع روماتیسم مفصلی با قاشق کوچک متدرجا در عرض روز میل کنند

فوسفات امانیاک این ملح را در دفع نقرس و رملهای اوره و یا فوسفاتی و روماتیسم سودمند میدانند و مقدار شربتش از ۵ تا ۱۰ گرم

افشره فوسفات امانیاک بگیرند فوسفات امانیاک ۵ تا ۲۰ گرم آب ۵۰۰ گرم تعیین خلال نارنج اسید طرطریک مکی ۱ گرم قند ۵۰ گرم مطابق معمول افشره سازند و متدرجا بیاشامند یکی از دانشمندان ثابت مینماید قوت فوسفات امانیاک را در دفع نقرس و روماتیسم و مقدار شربت را در این امراض ۲۰ گرم ذکر میکند

گوانو عبارتست از طبقات خاکی است که حاصل شده اند از فضول مرغهای بحری و از محصولاتی است که از مملکت پرو می آورند و ضماد این ماده را در دفع تومورهای مفصلی موجع مفید میدانند و نیز در دفع اختلالات هرپسی از ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ گرم را در یک حمام داخل کرده استحمام مینمایند

نترات امانیاک این ملح را که علمای پروس استعمال میکنند حاصل میشود از اینکه باعانت حرارت امانیاک مایع را با اسید نتریک خالص اشباع کرده و صاف نمایند و هنوز استعمال آن در نزد دانشمندان فرانسه مقبول نشده و ملحی است خفی و شدت محلول در آب و در مجاورت هوا و هم در مجاورت آب یعنی در محلولات مائی بلجزء از امانیاک آن برطرف شده و مبدل به نترات اسید میگردد بهر جهة از راه دفع اسم و نزلات عارضه در مشایخ بمقدار ۱ تا ۱۰ گرم معمول میدارند

الکولاتورا امانیاک معطر (جوهر سپلوبوس) بگیرند پوست تازه نارنج پوست لیمو مکی ۱۰۰ وبنل ۳۰ دارچینی ۵ میخک ۱۰ نوشادر کربونات پتاس عرق دارچینی الکل ۹۰ درجه مکی ۵۰۰ مطابق معمول الکولاتور سازند و از ۳۰ تا ۶۰ قطره در یک پیاله مطبوخ معطری مخلوط کرده جهة تحریک و تعریق بیاشامند

جوهر امانیاک معمول دواسازی لندن بگیرند الکل خالص آب صاف مکی ۱۵۰۰ گرم کلورهیدرات امانیاک ۳۰۰ گرم کربونات پتاس ۵۰۰ گرم مخلوط کرده تقطیر کنند و محصول مقطر باید ۱۵۰۰ گرم باشد و مقدار شربت این جوهر از ۱ تا ۲ گرم است مخلوط در پوسیون

جوهر طیب امانیاک ایضاً معمول دواسازی لندن بگیرند دارچینی میخک مکی ۱۰ گرم پوست لیمو ۱۲۰ گرم کربونات پتاس ۲۵۰ گرم کلورهیدرات امانیاک ۱۵۰ گرم الکل خالص آب صاف مکی ۲۰۰۰ گرم مخلوط کرده تقطیر کنند تا محصول مقطر به ۳۰۰۰ گرم رسد و این جوهر محرک و ضد تشنج است و استعمال آن متداول و مقدار شربتش ۱ گرم مخلوط در پوسیون

جوهر منتن امانیاک ایضاً معمول دواسازی لندن بگیرند نوشادر ۳۰۰ گرم کربونات پتاس ۵۰۰ گرم الکل خالص آب صاف مکی ۱۵۰۰ گرم انغوزه ۵۰ گرم مخلوط کرده با دام

تقطیر کنند

تقطیر کند تا محصول مقطر به ۳۰۰۰ گرم رسد و این جوهر در دفع تشنج قوی الأثر است ومقدار شربت آن ۴ گرم مخلوط در پوسیون

لیکور انیسونه امانیاک مطابق دواسازی ژرمانی بگیرند الکل ۲۴ و اسانس انیسون ۳ امانیاک خالص ۳ مخلوط کند و روزی چهار دفعه هر دفعه ۱۰ قطره در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

پوسیون امانیاکی معمول مارُوت بگیرند امانیاک مایع ۳۰ قطره لودانم سیدنم ۲۵ قطره پوسیون صمغی ۱۲۰ گرم مخلوط کنند و در دفع حالت اختناقیکه در سل حلقوم بروز میکند و نیز در دفع کراز هر ده دقیقه فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون امانیاکی معمول کدکس بگیرند آب صاف ۱۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم امانیاک مایع ۰٫۵ سانتی گرم مخلوط کنند

تعفین سنبل الطیب امانیاکی معمول دواسازی لندن بگیرند سنبل الطیب ۰٫۵ گرم جوهر طیبا امانیاک ۱۰۰ گرم مدت چهارده روز بخیسانند و صاف کنند و حفظ نمایند و این تعفین در دفع تشنج قوی الاثر است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲ گرم مخلوط با پوسیون و بمقدار ۵ تا ۲۰ گرم نیز بطور پوسیون در دفع تشنج و دفع هیستری نیز استعمال میشود

آب لوس بگیرند امانیاک مایع ۲۲ درجه ۲۰ گرم و با تعفین ذیل مخلوط کنند بگیرند الکل ۳۶ درجه ۵ گرم روغن کهربا ۱ دسی گرم صابون سفید بلسان مکه مکه ۵ سانتی گرم مطابق معمول عمل کنند مقدار شربت این آب از ۱ تا ۲۰ قطره است مخلوط در یک گیلاس آب صاف

پوسیون ضد اروغهای ترش معمول شوالیر بگیرند آب مقطر ۱۵۰ گرم عرق نعناع ۲۰ گرم امانیاک مایع ۳ قطره مخلوط کنند و در دفع اروغهای ترش در دو دفعه بیاشامند و چون بعوض ۳ قطره ۱۲ قطره امانیاک داخل کنند عبارتست از **پوسیون دافع مستی** خواهد بود

پوسیون ضد صرع معمول لِم بگیرند عرق بتلول ۶۰ گرم عرق عاقرقرحا ۱ سی ۱۰ گرم شربت بهار نارنج ۳۰ گرم امانیاک مایع ۱۲ قطره مخلوط کنند و روزی سه قاشق کوچک بیاشامند یکی از دانشمندان ۱۵ قطره امانیاک را در یک گیلاس آب مخلوط کرده در دفع جنون خمری استعمال مینماید

پوسیون کربونات امانیاک معمول هامیلتون بگیرند کربونات امانیاک ۱ گرم در ۱۰۰ گرم عرق نعناع فلفلی حل کرده و ۱۰ گرم شربت گل سرخ افزوده در دفع اسهال مزمن در دو دفعه بیاشامند

پوسیون معرق معمول بوشاردا بگیرند کربونات امانیاک ۲ تا ۵ گرم دم شربت ساده مکرر ۲۰ گرم آب صاف ۱۰۰ گرم پوسیون سازند دو قسمت کنند یک قسمت صبح ناشتا و قسمت یک ساعت قبل از شام در دفع گلیکوزوری بیاشامند

مخلوط دافع اسم معمول وانزیاتن بگیرند کربونات امانیاک ۵ گرم عرق سداب ۲۵۰ گرم شربت دیاکود ۵۰ گرم مخلوط کنند و در حملهای اختلاجی اسم هر ده دقیقه فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

تیزن امانیاکی معمول دِلاکرواس بگیرند امانیاك مایع ان ۵ گرم شربت پوست نارنج ۵۰ گرم مطبوخ سرد شده بابونه ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و دو ساعت بدو ساعت یک قاشق بنوشند هر ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند واز استعمال اغذیه غلیظ احتراز نمایند

پوسیون امانیاکی ایضاً معمول دِلاکرواس بگیرند مطبوخ سرد شده بابونه ۱۲۵ گرم شربت پوست نارنج ۲۵ گرم اتر نیتریك ۱ گرم امانیاك ۵ ادسی گرم در هنگام برودت کولرا هر ربع ساعت فاصله یك قاشق کوچك بنوشند

پوسیون انتی سپتیك (دافع العفونه) معمول بوشاردا بگیرند زداوند و پر ژینی کنکینای زرد مکد ۱۰ گرم در ۲۰۰ گرم اب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند شربت ساده ۵۰ گرم استات امانیاك ۲۰ گرم و هر ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

پوسیون سوءطمث معمول راسپوُرسکی بگیرند مطبوخ گل اقطی ۱۲۰ گرم استات امانیاك شربت تریاك شربت بهارنارنج مکد ۱۵ گرم پوسیون سازند و هر نیم ساعت فاصله یك قاشق کوچك بنوشند

ایضاً پوسیون سوءطمث معمول دِلیو بگیرند استات امانیاك ۵ تا ۱۰ گرم عرق بهارنارنج ۴۰ گرم عرق بادرنجبویه ۸۰ گرم شربت زعفران ۳۰ گرم پوسیون سازند

پوسیون اِستهل بگیرند کربونات امانیاك ۸ گرم اب مقطر ۲۰ گرم شربت خطمی ۴۰ گرم پوسیون سازند و دو دفع اسکرلتین عصبانی و سرسامی هر دو ساعت فاصله نصف قاشق اش خوری بنوشند

و مخلوط کربونات امانیاك معمول بودن که در اسکرلتین رذی استعمال میگردد عبارت از همین نسخه است ولی بجای ۲۰۰ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم استعمال میکنند

پوسیون کلوروِر امانیاك معمول دِلُوو بگیرند عرق تبلول ۲۰۰ گرم کلورور امانیاك از ۱ تا ۳ گرم شربت خشخاش سفید ۴ گرم پوسیون سازند و در دفع برونشیتی که با مرض قلبی همراه نباشد هر ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

محلول محلل معمول کپن بگیرند اب صاف ۳۰۰ گرم کلوریدرات امانیاك ۴ گرم حل کنند و در دفع تهیجات زحم یك قاشق چای خوری صبح و یکی عصر در یك پیاله مطبوخ تبلول مخلوط کرده بنوشند

پوسیون معرق معمول بوشاردا بگیرند استات امانیاك ۱۰ گرم شراب سفید ۱۵۰ گرم الکولاتور دارچینی ۱۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم پوسیون سازند و در عرض روز با قاشق کوچك مدتی بیاشامند

شربت پیربل بگیرند اب صاف ۵۰۰ گرم برگ بادرنجبویه ۱۲۰ گرم سنامکی ۱۵ گرم مدت یك ساعت با حرارت ملایمی دم کنند و صاف نمایند و بگیرند از این مطبوخ ۳۵۰ گرم قند ۷۰۰ گرم حل کرده بیفزایند کربونات امانیاك ۴ گرم و در دفع سیفلیس هر شش ساعت فاصله نصف گیلاس کوچك بیاشامند

شربت معرق معمول کازِناو بگیرند سوکربونات امانیاك ۱۵ گرم شربت معرق ۲۵۰ گرم مخلوط کنند و کلیه **کازِناو** امراض جلدی قشری از قبیل پسوریازیس و قوباء وغیره را باسوکربونات

امانیاک مداوا مینماید و از شربت مذکور روزی از ۱ تا ۴ قاشق کوچک استعمال میکنند و هرگاه سوء هضم
عارض شود استعمال از او ترک مینماید

حبّ فیشر بگیرند کلوریدرات امانیاک ۱۵ سانتی گرم گوگرد مصعد و مغسول ۲۵ سانتی گرم عصارهٔ
یاسمن برّی بمقدار کافی یک حب سازند و در نزلات مزمن در هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند

در بیان استعمالات خارجی امانیاک

پوماد گوندره (محرق امانیاکی) بگیرند پیه مذاب ۴ ء امانیاک مایع ۲۵ درجه ۴ ء پیه را
باعانت حرارت ملایمی در صراحی سمباده در داری ذوب کنند و امانیاک را افزوده در صراحی را ببندند
و بهم زنند تا کاملاً سرد شود و این پوماد را **پوماد امانیاکی کدکس** نیز مینامند و در دفع
اموروز جزء قدامی سر را بتراشند و مدت چند روز متوالیاً با پوماد **گوندره** تمریخ کنند و **بوشاردا**
میگوید بطریق مذکور چندین نفر از مبتلایان به اموروز را که مرض بسیار مزمنی است مداوا کرده ام و لهذا
پوماد مذکور را در دفع این مرض مطلقاً قوی الاثر میداند **مصنّف** میگوید اصل نسخه پوماد **گوندره**
عبارت است از ۳۲ پیه گوسفند و ۳۲ پیه خوک و ۶۴ امانیاک و از جهة نجاست پیه خوک بعوض آن پیه گوسفند
باید استعمال نمود و بهمین مناسبت است که در تمام نسخه های مندرجه هرکجا پیه خوک معمول دانشمندان
فرنگ بود پیه گوسفند نوشته ام

مایع منفّط معمول گین بگیرند امانیاک قوی ۱ جزء زیت کافوری ۲ جزء پنبه محلوج را
باندازهٔ که میخواهند پهن کنند و یک طرف از آن را در مایع مذکور بدقت آلوده نمایند و از همین طرف بروی محل
مقصود منطبق سازند پس از ۵ تا ۱۰ دقیقه اثر تحریق ظاهر شده و نفاطات بروز میکند

غرغره محلّل معمول بوشاردا بگیرند نوشادر ۵ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم سکنجبین ۵۰
گرم حل کرده غرغره کنند

غرغره محلّل معمول مصنّف بگیرند نوشادر از ۵ تا ۱۰ گرم شربت ورد مکرر ۱۰۰ گرم آب
صاف یک بطری حل کنند و مدام در زمین حلق غرغره نمایند

غرغره دافع العفونه معمول بوشاردا بگیرند نوشادر کافور مکد ۲ گرم مخلوط
کرده حل کنند در ۲۰۰ گرم مطبوخ کنکینا متدرجاً بغرغرانند

زرق امانیاکی معمول نیزاتو بگیرند آب الشعیر ۴۰۰ گرم لعاب صمغ عربی ۲۰ گرم
امانیاک مایع ۴۰ قطره مخلوط کنند و در حبس طمث روزی ۴ دفعه در مهبل زرق نمایند

نطول عینی بگیرند اثر سولفوریک ۱۰ گرم امانیاک محرق روغن زیتون مکی ۵ گرم مخلوط کنند و در
وقت استعمال بهم زنند و در دفع اموروز روزی سه یا چهار دفعه بروی پیشانی نطول نمایند

کحل منجر معمول فورناری بگیرند آب مقطر ۴۰ گرم اثر سولفوریک امانیاک مکی ۱۰
گرم مخلوط کنند و در دفع خیالات چشم و صداع عینی این مخلوط را در تحت چشم بمالند

کحل آمانیاکی (گرد لزون) بگیرند آهک شکفته ۳۲ مسحوق نوشادر ۴ مسحوق زنگار مسحوق ۲ دارچینی مسحوق ۱ میخک مکلس ۱ مسحوق گل ارمنی ۲ در صراحی ردائی مخلوط کرده و در آن را محکم ببندند و از بخار آمانیاکی که متصاعد میشود بچشم برسانند فی الجمله تحریکی در آن مینماید و در رمدهای مزمن مستعمل و مفید است

بخور محرک چشم معمول لیپن بگیرند آمانیاک قوی ۵ گرم الکل کافوری ۱۰ گرم ترسولفور ملک ۵ گرم در صراحی در سمباده مخلوط کنند و این مخلوط بواسطه اثر محرکش موجب حصول اشک میگردد

غسول آمانیاکی کافوری (آب دافع صداع) (آب مسکن معمول کد کس) بگیرند آمانیاک مایع ۵۲ درجه ۶۰ الکل کافوری ۱۰ کلورور سودیوم ۶۰ آب مقطر ۱۰۰۰ اول نمک را در آب حل کنند و صاف نمایند و الکل کافوری را افزوده و بعد آمانیاک را بیفزایند و حفظ کنند و در وقت استعمال بهم زنند و پارچه را در آن آلوده کرده بروی پیشانی منطبق سازند

اسانس وارد جهت درد سر بگیرند کافور ۶۰ گرم آمانیاک مایع ۲۰۰ گرم الکولاتور اسطوخودوس ۵۰۰ گرم آمانیاک را با الکولاتور مخلوط کرده و باعانت حمام ماریه تقطیر کنند و کافور را بر مقطر بیفزایند و در دفع صداع بروی پیشانی نطول نمایند

آب مسکن معمول راسپیل بگیرند آمانیاک مایع ۶۰ گرم آب مقطر ۹۵۰ گرم نمک طعام ۶۰ گرم کافور ۲ گرم اسانس گل سرخ مقدار کافی مطابق معمول حل کنند و پارچه را در محلول آلوده کرده در موضعی از سر که مریض از آن محل درد میداند منطبق سازند و پیشانی را با دستمالی ببندند تا مانع از دخول محلول در چشم گردد

آب مسکن معمول کد کس بگیرند آمانیاک مایع ۶۰ گرم آب مقطر ۱۰۰۰ گرم نمک طعام ۶۰ گرم الکل کافوری ۱۰ گرم حل کنند

تمریخ آمانیاکی کد کس بگیرند روغن بادام شیرین ۹۰ گرم آمانیاک ۱۰ گرم در بطری در بسته مخلوط کنند و بهم زنند و در دفع روماتیسم تمریخ نمایند

تمریخ آمانیاکی کافوری کد کس بگیرند زیت کافوری ۹۰ گرم آمانیاک ۱۰ گرم در صراحی در بسته مخلوط نموده و بهم زنند و در دفع روماتیسم تمریخ نمایند

تمریخ محرک معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند بلسان فیوراونتی روغن زیتون مکس ۶۰ گرم الکل کافوری آمانیاک مکس ۵ گرم مخلوط کنند و نیز در روماتیسم تمریخ نمایند

تمریخ کافوری ترباکی معمول لواشر بگیرند الکل کافوری ۱۰۰ گرم آمانیاک مایع لودانم سیدنهم مکس ۲۵ گرم و این تمریخ که معمول دانشمندان جراح انگلیس است در دفع عوارض کزاز سودمند آید

تمریخ ریشاردن بگیرند کافور آمانیاک مایع مکس ۲۰ گرم الکل خالص ۳۰۰ گرم اسانس بابونه اسانس روغن مکس ۳ گرم مخلوط کنند و در دفع سرمازدگی تمریخ کنند

قیروطی ریشوکن بگیرند قیروطی جامد ۴۰ گرم کربونات آمانیاک ۵ گرم در هاون مرمر بسرعت و بدقت مخلوط کنند و هر ربع ساعت فاصله بمقدار ۴ گرم در دفع خناق و ورم حلق بروی گلو تمریخ نمایند

نطول آمانیاکی معمول سیو بور بگیرند کربونات آمانیاک ۳۰ گرم در ۵۰۰ گرم آب حل کنند و ۲۰ گرم الکل بیفزایند و پارچه را در این محلول آلوده کرده در روی محل مرضوض و تابهای لگدمال

اکثیمو زنطول کنند وچون بعوض الکل مالبص الکل کافوری استعمال نمایند عبارت میشود از نطول **کافوری**

امانیاکی معمول بیمارستانهای المان

کماد محلل بگیرند نوشادر اهك شکفته مکدی ۵ گرم مخلوط کنند و در میان دو قطعه پنبه این مخلوط را قرار دهند و بعد از آن در پارچه ململی به پیچند و بگردن مریض مبتلی بدگواتر ببندند

نطول محلل معمول بوشاردا بگیرند نوشادر ۵۰ گرم در ۲۰۰ گرم سرکه و ۲۰۰ گرم الکل حل کنند

نطول گرائف بگیرند کلوریدرات امانیاك ۱۰ گرم اب صاف ۲۰۰ گرم سرکه عنصل ۵۰ گرم حل کنند در دفع تومورهای خونین اطفال جدید الولاده نطول نمایند

مخلوط محلل معمول کاروس بگیرند کلوریدرات امانیاك تعفین ازیسکا مکدی ۱۰ گرم عرق سداب ۳۰۰ گرم سرکه سداب ۱۵۰ گرم حل کنند و در دفع قبل الماء اطفال بروی خصیه نطول نمایند

نطول ژوستاموند بگیرند کلوریدرات امانیاك ۳۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم عرق اکلیل الجبل حل کنند در دفع تومورهای غیر موجع پستان که پس از تهیجات شیری باقی میمانند نطول نمایند

نطول نوشادر معمول ریکورد بگیرند نوشادر ۱۰ گرم اب ۲۵۰ گرم حل کرده و جهة تحلیل خیارك نطول نمایند

مخلوط معمول بیت جهة تغسیل بگیرند اسانس امانیاك ۱۰۰ گرم الکل ۲۰ گرم گلاب ۱۵۰ گرم هر وقت خارش شدیدی در دلکن ظاهر شود قطعه اسفنجی باین مخلوط الوده کرده ثبورات را بشویند

محلول امانیاکی محلل معمول دبرن بگیرند نوشادر عرق کافور مکدی ۶ گرم اب چشمه ۴۰۰ گرم حل کنند در دفع بعضی سلعه ها و هیگرومای زانو پارچه بندگی باین محلول بدقت الوده کنند و بمحل معلول گذاشته محکم ببندند

گرد معمول بوانت جهة دفع تهیجات خنازیری گردن بگیرند سولفات مسحوق اهن کلوریدرات امانیاك مکدی ۳ گرم نشاسته سیب زمینی ۲۵۰ گرم مخلوط کنند و در کیسه داخل نموده بروی غده های متهیج منطبق ساخته ببندند

پوماد محلل معمول کپن نمره ۱ بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم کلوریدرات امانیاك ۲ گرم ید سرب ۱ گرم پوماد سازند

نمره ۲ بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم کلوریدرات امانیاك ۴ گرم کافور ۱ گرم پوماد سازند واین دو پوماد را در دفع راشیتیسم و اختلالات نخاعی تمریخ نمایند و هر وقت خواسته باشند بزودی در محل معلول حمره ظاهر گردد نسخه ذیل را استعمال کنند

نمره ۳ بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم کربونات امانیاك ۵ گرم کافور ۱ گرم پوماد سازند

در چهاردهم انتیمون و محضولات آن

پ انتیمون ع اثمد ف انتیموان ل انتیمونیوم (استیبیوم) ی استیبت

(**استیمت**) انتیمون که یکی از اجسام مفرده است فلزیست سفید رنگ نقره و درخشنده و در مجاورت
هوا کدر میگردد و خیلی شکننده است و چون از دو عیان دو انگشت مالش دهند بوی محسوسی استشمام میشود
و وزن مخصوصش ۶٫۷۲ و انتیمون فلزی در طب چندان استعمالی ندارد و پیومادی که از یک جزء مسحوق آن و دو جزء
پیه مذاب میسازند که شبیه است به پوماد امتیك و نیز چیزی از آن ترتیب میدادند که اکنون استعمالش متروك است و
محصولات مستعمله آن عبارتند از اکسید و سولفور و کلورور و املاح و باید دانست انتیمون در حالت طبیعی
همیشه دارای مقدار کمی ارسنیك است و خالص آن بدست نمیاید مگر در امتیك و کرمس و یکی از دانشمندان میگوید
چون انتیمون را با طرطیر ذوب کند الیژی از پتاسیوم و انتیمون حاصل میگردد که تجزیه میکند اب را و هرگاه دارای ارسنیك
باشد بخار هیدروژن ارسنیه متصاعد شده و بواسطه استشمام بوی سیر یا سانی میتوان از شناخت و ما در این
ابتدا محصولات کیمیائی انتیمون را ذکر میکنیم و بعد بذکر خواص طبی و نسخ متداوله آنها میپردازیم **اکسیدهای**
انتیمون چهار قسم اکسید از انتیمون بوجود میاید یکی سوز اکسید که طبیعتش مشکوك است و دیگری پرتو
اکسید که با اسیدها میتواند مرکب گردد و دو اکسید دیگر که مانند اسید عمل میکنند عبارتند از اسید انتیمونیو و اسید
انتیمونیك و گل انتیمون و گل نقره انتیمون عبارتند از پرتو اکسید آن

سولفورهای انتیمون این سولفورها بر سه قسم اند پرتو سولفور و دو تو سولفور و تری سولفور
و در طب فقط پرتو سولفور معمول است که رنگش خاکستری و دارای شفافیت فلزی و بشکل منشورهای سوزنی
طویل متبلور میگردد

کرمس معدنی (هیدرو سولفات انتیمون) سو هیدرو سولفات
انتیمون (اکسید هیدراته انتیمون) سولفور هیدراته انتیمون
چون **شارتروز** نام طبیب اول کسی است که خواص آن را منتشر ساخته **گرد شارتروز** نیز نامیده
میشود عبارت از گردیست قرمز تیره و سبك و مخملی و بواسطه اشعه افتاب رنگ آن تغییر میکند

اکسید انتیمون و سولفور آن سولفور انتیمون با اکسید آن مرکب شده محصولات چندی
حاصل مینماید که ترکیبشان خیلی مختلف و عبارتند اولاً از **انتیمون زجاجی** که علاوه بر اکسید انتیمون مقدار
کمی اکسید اهن و سیلیس دارد ثانیاً **جگر انتیمون (زعفران فلزی)** ثالثاً **روبین** که
از حیثیت ترکیب شبیه به انتیمون زجاجی است ولی گوگردش قدری بیشتر

کلورور انتیمون (کلورور انتیمونیك) موربات انتیمون (مسکه
انتیمون) جسمی است جامد و سفید و نیم شفاف و خیلی محرق و در ۱۰۰ درجه حرارت ذوب میگردد
انتیمون معرق از روی عدم حقیقت **اکسید سفید انتیمون** نامیده شده عبارت
از گردیست سفید و غیر محلول در اب و مرکب از انتیمونیت پتاس و انتیمونات پتاس و بواسطه اختلاف مقدار
شوره که در ساختن آن بکار میبرند نسبت این دو ملح با هم تغییر میکند

امتیك

طرطرات پتاس و انتیمون) طرطر استیبیه (طرطر امتیك) امتیك
(عبارتست از انتیمون مقیء جسمی است بی بو و بی رنگ و دارای طعم تند و غیر مطبوع و بشکل اجسام چهار
سطحی و با هشت سطحی متبلور میگردد و در مجاورت هوا اشکفت میشود و در اب محلول و اب چاه و عموم ابهائیکه

دارای کربونات امل و کربونات منزی باشند بطور بطوء ازاد رد کرده و اکسید انتیمون تولید مینمایند و چون این ابها در حالت جوش بوند بسرعت این عمل حاصل میشود و نیز همه مواد نباتی قابض که دارای تنن باشند مانند کنکینا ومازو محلولات امتیک را رد کرده و رسوب غیر محلولی حاصل میکنند و علی هذا طبیب عامل باید در اختلاط امتیک با سایر ادویه ملتفت این مسئله باشد

در بیان خواص طبی انتیمون و نسخ متداوله آن

امتیک را چون در خارج استعمال کنند مانند عوامل منفطه و محمّره قویه اثر میکند و چون در داخل استعمال شود یا مانند عوامل مقیئه و مسهله و یا مانند عوامل مغیّره و مبدّله و یا مانند عوامل ضد محرّک اثر مینماید

در بیان محصولات انتیمون چون مانند عوامل مقیئه و مسهله اثر کنند

امتیک یکی از مقیئات بسیار مساعد و کثیر الاستعمال است و مخصوصاً در وقتی استعمال میشود که استفراغ کامل و سریعی لازم بود و چون از عوامل محرّکه قویه است هرگاه بی موقع و بدون مناسبت در بعضی اشخاص استعمال شود ممکن است عوارض سوئی ظاهر گردد

مواد مانعة الجمع امتیک چنانچه ذکر کردیم این مواد عبارتند از تنن و صابون و اجسام تنن دار از قبیل مطبوخات قابضه و کنکینا و کاشو وغیره و نیز جمیع مایین اسیدها و املاح اسیدی قلیائیات و کربوناتها و سولفات قلیائی و ریوند و شربت صمغ و اب اهک و اب گل لمبا شیرا با امتیک نباید نمود و تریاک از اثر امتیک میکاهد **پادزهر امتیک** مطبوخ کنکینا و مطبوخ مازو بهترین پادزهرهای امتیک اند

کرمس و گوگرد طلائی انتیمون (گوگرد طلائی انتیمون گردی است که راسب میشود از افزودن اسید ضعیفی با ب ماده کرمس و مخلوطی است از سولفور انتیمون ٢ و اکسید انتیمون) را هرگاه در مقابل امتیک استعمال کنند دارای خواص مقیئه می گردند و لهذا اکثر انها را جهت حصول این مقصود استعمال مینمایند

طریقهٔ استعمال امتیک جهت قی بگیرند امتیک ٥ تا ١٠ سانتی گرم در یک پیاله اب نیم گرم حل کنند و در یک یا دو دفعه بفاصله ربع ساعت بنوشند و در مدت عمل اب نیم گرم بمقدار زیاد بیاشامند

شراب انتیمونی (شراب استیبیه) اولاً معمول علمای فرانسه بگیرند طرطرات پتاس و انتیمون (امتیک) ٢ جزء شراب مالاگا ٥٠٠ جزء حل کنند و هر ٣٠ گرم این شراب دارای یک دسی گرم امتیک است و مقدار شربت ان جهت حصول قی ٣٠ گرم

ثانیاً معمول علمای انگلیس بگیرند امتیک ٠٫٥٩٢ شراب کریش ٨٠٫٤٤٥ حل کنند

ثالثاً معمول علمای المان بگیرند امتیک ١ شراب اسپانیولی ٢٤٠ حل کنند

پوسیون مقیی بگیرند امتیک ١ دسی گرم عرق نعناع ٥٠ گرم اب مقطر ١٠٠ گرم شربت اپیکا ٥٠ گرم پوسیون سازند و در سه دفعه بفواصل نیم ساعت بیاشامند

پوسیون امتیک

پوسیون امتیک معمول کابول بگیرند امتیک ۱ دسی گرم عرق بابونه ۱۵۰ گرم شربت اپیکا ۵۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰ گرم پوسیون سازند در دو یا سه دفعه بفواصل نیم ساعت بیاشامند

پوسیون دافع خناق بگیرند امتیک ۱ دسی گرم شربت اپیکا ۳۰ گرم سکنجبین عنصل ۱۰ گرم مطبوخ پولیگالا ۱۵۰ گرم جهة سهولت دفع غشاء کاذب با قاشق کوچک مدت رجا بیاشامند و این پوسیون معمول بیمارستان اطفال است

ایضا پوسیون دافع خناق معمول آلبرس بگیرند کافور ۲۵ میلی گرم طرطر استبیه ۱۵ سانتی گرم شراب اپیکا ۳۰ گرم لعاب ۱۰ گرم شربت خطمی ۲۵ گرم اب مقطر ۶۰ گرم پوسیون سازند و هر ده دقیقه بفاصله یک قاشق کوچک بیاشامند در فواصل آن اب نیم گرم بنوشند

طریقه استعمال امتیک در دفع خناق موافق دستور العمل کلاروک

بگیرند امتیک از ۵ و ۱۰ تا ۱۵ سانتی گرم اب صاف ۱۰۰ گرم حل کنند و در مدت یک ساعت بیاشامند و مجددا شروع در استعمال آن نمایند تا انکه غشاء کاذب دفع گردد و تا چندین دفعه میتوان مقدار مذکور را استعمال نمود و در این بین پاشویه های خردل دار معمول دارند و منفطات از قبیل مشمع ذراریح بکار برند و در اطفال ضعیف این طریق را با احتیاط کامل باید معمول داشت و **بوشو** میگوید طفل را باید غذا داد ولی مشروبات کمتر استعمال نمود

پوسیون مقیی و مسهل (امتوکاتارتیک) بگیرند امتیک ۱ دسی گرم سولفات سود ۱۵ گرم اب گرم ۲۵۰ گرم حل کنند و سه قسمت کرده هر ربع ساعت فاصله یک قسمت بنوشند

محصولات انتیمونی در صورتیکه مداوم عمل شد ضد محرک اثر کنند

محصولات انتیمونی در صورتی مانند ضد محرک اثر میکنند که بمقدار خیلی زیاد استعمال شوند و اغلب اوقات در ابتدای استعمال بدن تحمل نمیکند و حالت قی بروز مینماید ولی بعد حالت تحمل مقرر میگردد و در این وقت تا مدت چند روز بدون عروض هیچ سانحه میتوان بر انها مداومت نمود

استعمال محصولات انتیمونی بمقدار ضد محرک در ذات الریه و نزف الدم جرم ریه و قطرب و ورم ورید و ورم کبد و روماتیسم مفصلی حاد مفید سودمند است و نیز از استعمال انها راوردی و لاهمحقق تمجید کرده اند و در ذات الریه مخصوصا وقتی استعمال میشوند که از استفراغ دم حالت بهبودی در مریض ظاهر نشده باشد و در میان محصولات انتیمونی ضد محرک اول امتیک است که از همه موثرتر و بعد کرمس و بعد انتیمون معرق مغسول و سایر اکسیدهای غیر محلول را از اکسید وید و رانتیمون این اوقات نیز تمجید میکنند و مقدار شربت هر یک از انها ۱ تا ۳ سانتی گرم است بطور پوسیون و یا قرص کرمس را غالبا مانند عوامل منفثه و مخرج بلغم مخلوط با یک لعوق و یا پوسیونی بمقدار ۲ تا ۱۰ سانتی گرم معمول میدارند و نیز بطور ضد محرک بمقدار ۳ سانتی گرم تا ۱ گرم در لعوق و یا پوسیونی داخل مینمایند و اثر ضد محرک کرمس در برونشیت در صورتیکه بواسطه اسکولتاسیون تغییری در صورت دخول نفس شنیده نشود از مسلمات است و لهذا در برونشیت ها از استعمال میکنند و هر چند بکریه هنگام بروز مرض استعمال شود اثرش زیادتر و مطمئن تر است و نیز استعمال میشود در صورت حاد در حلقوم ساده بمقدار ۵ تا ۱۵ سانتی گرم و زیادتر

تا ۵ سانتی گرم

تا ۰٫۴ سانتی گرم در عرض بیست و چهار ساعت

یکی از دانشمندان معاصر امتیک را در مداوای استسقای مفصلی استعمال میکند و پوسیونی میسازد از ۱۲۰ گرم مطبوخ تیلول و ۳۰ گرم شربت دیاکود و مقدار امتیک را ابتدا از ۰٫۲ سانتی گرم تجویز میکند و بعد متدرجا زیاد مینماید تا ۱ گرم و براین پوسیون از هشت تا ده روز باید مداومت نمود

دیگری از دانشمندان در معالجه تومور سفید ابتدا شرط کرده و بعد طرطر استیبیه را در جزء معلول داخل مینماید

جلاب امتیکی معمول رازوری بگیرند امتیک ۰٫۳ دسی گرم مطبوخ برگ نارنج ۵۰ گرم شربت ساده ۴۰ گرم حل کنند و در دفع قطرب هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند و تا هنگام شفا هر روزه استعمال این جلاب را مکرر کنند و در همین جهات دافع قطرب را معمول دارند

حب دافع قطرب بگیرند عصارهٔ حلب سقمونیا مکید ۰٫۵۰ گرم ده حب سازند و روزی یک حب بیاشامند

جلاب ضد محرک معمول لئینک بگیرند امتیک ۳ دسی گرم مطبوخ برگ نارنج ۱۵۰ گرم شربت صمغ ۴۰ گرم مخلوط کنند و در ورم ریه و ورم کبد و عموم اورام جرمی نهاها ربع ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون استیبیه معمول رایه بگیرند محلول صمغ ۱۲۵ گرم طرطر استیبیه ۱۵ سانتی گرم شربت دیاکود ۱۶ گرم حل کنند و در ذات الریه و روماتیسم مفصلی حاد هر دو ساعت فاصله یک قاشق اش خوری بیاشامند و در همین فصد کنند

پوسیون استیبیه معمول لوئی بگیرند امتیک ۳ دسی گرم مطبوخ تیلول و نارنج ۱۵۰ گرم دیاکود ۳۰ گرم مخلوط کنند و در ذات الریه هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون ضد محرک معمول دلیو بگیرند طرطر استیبیه ۵۰ سانتی گرم عرق بهار نارنج عرق نعناع عرق دارچینی مکید ۱۵ گرم شربت صمغ ۳۰ گرم مطبوخ تیلول ۱۵۰ گرم پوسیون سازند و هر یک ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند و چون قی عارض شود ترک کنند و پس از آنکه تهوع موقوف گشت دوباره استعمال نمایند

پوسیون رازوری معمول فونساگریو بگیرند طرطر استیبیه ۱۰ سانتی گرم شربت دیاکود ۶۰ گرم عرق غار گیلاس ۱۶ گرم آب ۱۲۰ گرم پوسیون سازند و در دفع اختلالات حمائی آلات تنفس در استعمال آن مداومت نمایند

طریقهٔ استعمال امتیک در قطرب مطابق دستور العمل بولی بگیرند طرطر استیبیه ۵۰ سانتی گرم جلاب ۱۲۰ گرم حل کنند و دو قسمت کرده در جوانان بفاصله یک ساعت یک قسمت را معمول دارند و اگر چه این مداوا خیلی قوی است ولی خیلی مؤثر است

پوسیون دافع قطرب معمول ژبلیت بگیرند پوسیون صمغ ۱۲۵ گرم امتیک ۲۰ سانتی گرم حل کنند در هر یک ساعت و یا هر دو ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بیاشامند بطریقی که تحمل برقرار گردد و فردای آن روز مقدار امتیک را ۳۰ سانتی گرم و پس فردا ۴۰ سانتی گرم قرار دهند و بعد تا سه روز مریض را راحت گذاشته پوسیون را استعمال نکنند و بعد مجددا مدت سه روز استعمال نمایند در روز اول ۳۰

انتیمون

دوم ۰۶ روز سیوم ۰۵ سانتی گرم وبانسه روز ترک کنند وبعد از مدت سه روز مداومت نمایند در روز اوّل ۴

روز دوم ۰۵ روز سیوم ۰۴ سانتی گرم مدت مداوا هفده روز است وهنگامیکه حرکات قطری بر طرف شد مدتی اسلحه

حاجهای گوگردی در رفع مادهٔ مرض را که علاج را مستحکم نمایند

پوسیون استیبیه معمول برشیت بگیرند عرق تیلول ۰۵ اگرم طرطر استیبیه ۰۳ سانتی

گرم شربت دیاکود ۰۵ اگرم اسانس انیسون ۲ قطره پوسیون سازند ودر دفع پوسیول رذی که با علامات سرسام

خطره همراهی کند هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون امتیکی بگیرند امتیک ۰۶ دسی گرم مطبوخ اونیکا ۰۵ اگرم شربت دیاکود ۰۳ گرم مخلوط

کنند ودر مداوای کزاز هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون استیبیه تریاکی معمول کولن بگیرند امتیک ۰۴ سانتی گرم تعفین

تریاک ۰۳ قطره اب صاف ۰۵ ۲ گرم شربت قند ۰۱ اگرم پوسیون سازند ودر دفع اکلامپسی هر نیم ساعت فاصله

یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون مدرّ معمول ورمس بگیرند مطبوخ افطی ۰۳ گرم نیترات پتاس ۲ اگرم

طرطر استیبیه ۰۵ اسانتی گرم عسل مصفی ۰۶ گرم پوسیون سازند ودر دفع استسقای جنب واستسقای غشا

خارجی قلب هر ساعت فاصله دو قاشق اش خوری کوچک بیاشامند

حب امتیک معمول بوده بگیرند امتیک ۰۱ دسی گرم کبرا ۰۱ دسی گرم مسحوق ریشه خطمی ۱

گرم مطابق معمول ۰۶ حب سازند و**بوده** این حبوب را بر پوسیون امتیک ترجیح میدهد زیراکه مانند ان

در اوّل موجب تحریک مجاری هضم نمیشوند

لعوق ضد محرک معمول بوشارد بگیرند لعوق سفید **کدکس** ۰۵ اگرم کرمس

معدنی اگرم مخلوط کنند وهر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون ضد محرک کرمس ایضا معمول بوشارد بگیرند مطبوخ برگ

نارنج ۰۰ ۲ گرم کبرا ۲ اگرم کرمس معدنی اگرم شربت ساده شربت دیاکود مکن ۰۴ گرم مخلوط کنند وچند دجاد عرض

روز با قاشق کوچک بیاشامند ودر دو وقت استعمال بهم زنند

پوسیون کرمس معمول دلیو بگیرند کرمس معدنی ۰۲ سانتی گرم عرق غار گیلاسی ۰۱

گرم شربت تلو ۰۳ گرم لعاب صمغ ۰ ۲۰ اگرم مخلوط کنند وبا قاشق کوچک چند دجا بیاشامند

لعوق ضد محرک معمول تروسو بگیرند لعوق سفید **کدکس** ۰۵ اگرم انتیمون

معرف مغسول ۰۴ گرم مخلوط کنند وهر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند ودر دو وقت استعمال بهم زنند

محصولات انتیمون در صورتیکه مانند عوامل مغیّره اثر کنند

امتیک را هرگاه بمقدار منقسم استعمال نمایند ممکن است مانند عوامل مغیّره عمل نماید ودر این صورت در دفع حباب

ناشیه وسل وبر ونشیت مزمن مستعمل وسودمند است واز عوامل کبرالفایده میباشد

پوسیون استیبیه

پوسیون استبیه ترپاکی معمول پنیسون بگیرند امتیک ترپاک مکد ۵ سانتی گرم کنترا ۱ گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم اب ۲۰۰ گرم پوسیون سازند و در دفع حمیات نائبه هر نیم ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون استبیه معمول پرزبوزی بگیرند امتیک ۵ سانتی گرم صمغ عربی ۲ گرم شربت لیکن ۴۰ گرم اب ۱۵۰ گرم در دفع سل ریه همه روزه این پوسیون را با قاشق کوچک متدرجا بیاشامند

حب کادری بگیرند امتیک ۵ سانتی گرم عصاره الکلی دژیتال ترپداس مکد ۱۰ سانتی گرم عصاره پولیگالا ۱ گرم مطابق معمول ۱۲ حب سازند و در دفع سوانح ودی مسلولین هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند

گرد استبیه ترپاکی معمول بوشاردا بگیرند عصاره ترپاک امتیک مکد ۱۰ سانتی گرم قند شیر ۵ گرم قند سفید ۱۰ گرم مطابق معمول گرد سازند و در ۱۲ بسته مساوی به بندند و در دیرونشب مزمن و سل دو روزی یک بسته صبح و یکی عصر در یک پیاله اب حل کرده بیاشامند

گرد انتیمونی ثامس بگیرند اکسید ترسیبی انتیمون ۱ جزء فوسفات اهک ۲ جزء بادقت مخلوط کنند و کدکس از ۳ تا ۵ دسی گرم این گرد را بطور حب مانند ضد محرک استعمال مینمایند

محصولات خارجی متبلک

پوماد استبیه معمول کدکس (پوماد وتازیت) بگیرند امتیک ۱ پیه حنلیه ۳ کاملا مخلوط نمایند و در زکام و سیاه سرفه جهة انصراف ماده تمریخ نمایند و در دفع گاسترالژی بقدر یک فندق بروی قسمت معده بمالند

مشمع استبیه بروی مشمع زفت بهر اندازه که لازم باشد از ۵ سانتی گرم تا ۲ گرم طرطر استبیه بپاشند و در محل منظور منطبق سازند مصرفی است کثیر الاستعمال و کثیر الفایده

ایضا مشمع استبیه معمول میال بگیرند زفت سفید ۴۰ گرم راتیانج موم مکد ۵ گرم تربانتین روغن زیتون مکد ۵ گرم امتیک ۱۰ گرم مطابق معمول مشمع سازند این مشمع از محللات قویه است

مشمع دافع سیاه سرفه معمول کورسن بگیرند مشمع شوکران ۱۰ گرم مشمع زفت ۵ گرم مشمع دیاشیلون صمغی ۵ گرم مخلوط کرده و بروی پارچه پوستی که باندازه یک صدف بناری باشد بکشند و در روی ان ۵ سانتی گرم امتیک بپاشند

مشمع استبیه معمول ریکورد مشمع شوکران را بروی پارچه که باندازه کف دست باشد بکشند و از ۱ تا ۲ گرم امتیک روی ان بپاشند و جهة تحریک خبازک غیر موجع استعمال نمایند

محلول استبیه بگیرند امتیک ۱۰ گرم اب صاف ۱۵۰ گرم حل کنند و در بعضی امراض جلدی حمام نمایند تغسیل

قطور دافع لکه قرنیه معمول ولپو بگیرند شراب استبیه ۴۰ گرم لودانم سیدنم ۱۰ گرم تعفین صبر ۵ گرم مخلوط کنند و در دفع لکه قرنیه نفذی سرد فعه هر دفعه یک قطره در چشم قطور نمایند

حقنه امتیک بگیرند امتیک ۳ سانتی گرم در ۵۰۰ گرم مطبوخ ارنیکا حل کرده در دفع سکته و اغما احقان نمایند

انغوزه

درباره انغوزه و عوامل مشابه آن

در این درس بیان میکنیم صمغهای سقزیه که در طب مستعمل اند و عبارتند از انغوزه و اشق و انزروت و جاوشیر و سکبینج و همهٔ این صمغها را از نباتات طایفهٔ چتریه اخذ میکنند

انغوزه ع **حلتیت منتن** ف ل **ازافوتیدا** عبارت از صمغ سقزی است که از یکی از نباتات طایفهٔ **چتری** موسوم به **انجدان سیاه** (کماة) اخذ میشود و از **انجدان سفید** (**کولپر**) صمغ سقزی اخذ مینمایند موسوم به **حلتیت طیب** در شام و لیبی و ایران و غیره عمل میاید و از محصولات ضد تشنج قویه است و در سوانح عصبانی که بواسطهٔ اختلالات هیستری و در حجی شکل عارض میگردند استعمال آن سودمند و نیز مفید است در قولنجهای بطنی که با یبوست طبع همراه باشند و بخصوص در اختلالات عصبانی آلات تنفس و اسم و سیاه سرفه و خناق و غیره مستعمل و مفید

انغوزه بر سایر صموغ سقزی تفوق دارد و بواسطهٔ بوی نامطبوع و مکروه اش اغلب بطور حب یا حقنه استعمال میشود و میتوان بوی آنرا بواسطهٔ اختلاط با عرق عار گیلاسی و یا اسانس بادام تلخ پوشانید و مقدار آن شرباً و بطور حب از ۳۰ سانتی گرم تا ۴ گرم و نباید در عرض روز و احقاناً از ۴ تا ۸ گرم

انغوزه مصفی مطابق کدکس بگیرند انغوزه مقدار منظور الکل ۹۰ درجه مقدار کافی باعانت حرارت ملایم حل کنند و صاف نمایند و مصفی را در حمام ماریه تقطیر کنند تا الکل گرفته شود و چون قدری از آن را در آب سرد بریزند قوامی حاصل کرده و بانگشتها نچسبد و از ۱۰ اجزاء انغوزه ۷ جزء مصفی بدست میاید انغوزه مصفی از عوامل ضد هیستری و ضد تشنج و مدر حیض و ضد نزله و محرک و منبه معده و معا میباشد و مقدار شربت آن ۵ دسی گرم تا ۲ گرم بطور حب و یا پوسیون و ۴ گرم آنرا بطور حقنه استعمال مینمایند

گرد انغوزه بگیرند انغوزه مقدار منظور در گرم خانه ۲۵ درجه بخشکانند و بواسطهٔ صلایه نرم کنند و از موی ابریشمی نمره ۱۰ بیرون نمایند و مقدار شربت این گرد از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم بطور حب و یا پوسیون و از ۱ تا ۴ گرم بطور حقنه

حب انغوزه معمول بوشاردا بگیرند انغوزه ۱۰ گرم عصاره کاهو ۳ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند

ایضاً معمول ژانل بگیرند انغوزه ۲ گرم مسحوق ریشهٔ ختمی ۱ گرم عسل سفید مقدار کافی مطابق معمول ۲۵ حب سازند و از ۵ تا ۱۲ حب در عرض روز بیاشامند

شیر انغوزه معمول دواسازی لندن بگیرند انغوزه ۱ جزء آب صاف ۳۰ جزء در هاون چینی صلایه کنند تا مثل شیر شود و گاه بدفع تشنج و دفع هیستری از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم بیاشامند

عرق انغوزه معمول هاگر بگیرند انغوزه ۱ آب صاف ۳۲ الکل ۹۰ درجه ۳ تقطیر کنند تا ۱۲ جزء مقطر بدست آید و از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم این عرق را در دفع تشنج و هیستری بطور پوسیون بیاشامند

حقنهٔ انغوزه معمول ژانل بگیرند انغوزه ۲ تا ۴ گرم زرده تخم مرغ ۱ دانه مطبوخ ریشه

خطمی ۵۰–۲۵ گرم انغوزه را با زرده صلایه کنند وکم کم مطبوخ خطمی را بیفزایند ومیتوان ۲–۴ گرم مسحوق سنبل الطیب بران افزود و در قولنج رحم وسوء طمث ونورالژی هیستری حقنه نمایند

تعفین انغوزه مطابق کدکس بگیرند انغوزه نیم کوب کرده ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ در ظرف دربسته مدت ده روز بجنبانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف کنند واین تعفین از عوامل محرک وضد تشنج وضد هیستری است ومقدار شربت ان از ۱ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون ودر حقنه از ۲ تا ۱۰ گرم استعمال میشود

تعفین اتری انغوزه ایضاً مطابق کدکس بگیرند انغوزه ۱ اتر الکلیزه ۵ (۵ر۷۵۸ بدخه) (اتر ۱ الکل ۹۰ درجه ۳) ۵ درصراحی دربسته مدت ۱۰ روز بجنبانند وگاه گاه بهم زنند ودر قیف سرپوش داری باکاغذ صاف کنند واین تعفین از عوامل ضد تشنج وضد هیستری است واز ۱ تا ۸ گرم شربا بطور پوسیون واحتقاناً استعمال میگردد

اُشَق (اُشه) ع اشج (وشج) (لزاق الذهب) ف گوم امونیاک ل امونیاکوم گومی ی امونیاکون یکی از صموغ سقزی است که در ایران ولیبی از یکی از نباتات طایفه **چتری** اخذ میشود ودر اب خیلی کم محلول والکل خالص وسرکه درحالت جوش بهتر انرا حل میکند وبهترین محللات ان الکل ۲۲ درجه است وان محصولات ضد تشنج قویه وبعد از انغوزه برسایر صموغ سقزی تفوق دارد واز عوامل منفثه ومخرج بلغم ومخصوصاً در اسم اصلی مرطوب که حمله های ان بخروج نفث وافر منتهی گردند مؤثر است بانیکه خروج نفث را اسان کرده ومدت حمله ها را کم میکند وهم چنین سودمند است در نزله شعری مزمنی که با امفیزم همراه باشد وضمادان باشراب وسرکه در تهیجات بارده مؤثر

اشق مصفی مطابق کدکس بگیرند اشق نیم کوب کرده مقدار منظور الکل ۶۰ درجه مقدار کافی باعانت حرارت حل کنند ومحلول را بافشار از پارچه بگذرانند وبواسطه تبخیر درحمام ماریه الکل را بگیرند تا چون قدری از ان را در اب سرد ریزند منجمد گردد وبانگشتها نچسبد واشق مصفی را بمقدار ۱–۲ دسی گرم تا ۲ گرم مانند عوامل ضد تشنج وضد نزله استعمال میکنند

گرد اشق اشق را خورد خورد کرده ودر گرم خان ۲۵ درجه بخشکانند وباعانت صلایه گرد کنند واز موی ابریشمی نمره ۵۰ بیرون نمایند بدون انکه نخاله باقی ماند

حب منفث ومسهل معمول ژائل بگیرند اشق ۱ ریوند مسحوق صابون طبی مکرر ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند ودر دفع نزله ریوی که با یبوست طبع وعدم اشتها همراه باشد از ۲ تا ۶ حب در روز بیاشامند

تعفین اشق مطابق کدکس بگیرند اشق خورد کرده ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ مدت ده روز بجنبانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف کنند وچون الکل اشق را بخوبی حل نمیکند از این جهت در ۵۰ اجزاء تعفین ۱ جزء اشق بیش نخواهد بود واین تعفین را مانند محرکات ومنفثات بمقدار ۱ تا ۶ گرم بطور پوسیون استعمال می نمایند

انزروت (کنجیده) ع کحل فارسی (کحل کرمانی) ف ل گالبانوم

کالبانوم یکی از صموغ سفری است ماخوذ از طایفه چتری و از محصولات ایران و شام و از عوامل محرک و ضد تشنج و ضد نزله

انزروت مصفی مطابق کدکس انزروت را مانند انغوزه تصفیه میکنند رجوع نمایند بفصل انغوزه و مقدار شربت این مصفی از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم

جاوشیر (گاوشیر) (جواشیر) فرانسوی **اوپوپاناکز و سکبینج (اسکبینه)** فرانسوی **ساگاپنوم** یعنی **ساگاپنون** این دو ماده از صموغ سفری میباشند مشابه انغوزه ولی کم اثر تر از آن

در بیان نسخه‌های متداوله از صمغهای سفری

عرق مرکب انغوزه معمول هاژر بگیرند انغوزه ریشه انژلیک از هر یک مکد ۱ الکل ۹۰ درجه ۳ اب صاف مقدار کافی تقطیر کنند تا ۴ جزء مقطر بدست اید و در دفع تشنج و دفع هیستری از ۲ تا ۱۰ گرم این عرق را بطور پوسیون استعمال نمایند

مخلوط ضد هیستری معمول دواسازی لندن بگیرند انغوزه ۱ عرق نعناع ۱۲ تخم انیسون ۲ سنبل الطیب ۲ تخم حنبد ۳ اترسولفوریک ۱ انغوزه را با تخمها و اترصلایه کنند و بعد عرق را بیفزایند و در دفع تشنج و دفع هیستری با قاشق چای خوری ساعت بساعت بیاشامند

حب مسکن معمول ژانل بگیرند سولفات مرفین ۵ میلی گرم انغوزه ۱ گرم مطابق معمول ده حب سازند و مقدار شربت این حب که مخدر و ضد تشنج و ضد هیستری میباشد از ۱ تا ۵ دانه است در عرض روز

حب ضد تشنج معمول دبرن بگیرند کافور انغوزه مکد ۲۰ سانتی گرم عصاره بلادن ۱ گرم مطابق معمول بیست حب سازند و در دفع هیستری و قطره از ۱ تا ۴ حب در عرض روز بیاشامند

حب مرکب انزروت و انغوزه معمول هاژر بگیرند انزروت ۵۰ سانتی گرم مرمکی سکبینج مکد ۷۵ سانتی گرم انغوزه ۲۵ سانتی گرم صابون طبی ۷۵ سانتی گرم شربت ساده مقدار کافی مطابق معمول ۲۵ حب سازند و در دفع تشنج و دفع هیستری از ۵ تا ۲۵ حب بیاشامند

الکولاتور مرکب انغوزه معمول دواسازی المان بگیرند انزروت ۸ انغوزه ۱۲ مرمکی ۶ سنبل الطیب ندنباد مکد ۱۶ ریشه انژلیک ۴ برگ نعناع ۱۲ برگ اویشن ۸ گل بابونه ۶ جندبیدستر ۱ الکل ۹۰ درجه ۴ ۱۴ اب صاف ۳۰۰ مدت یک روز بخیسانند و تقطیر کنند تا ۱۸۸ جزء مقطر بدست اید و مقدار شربت این الکولاتور در دفع هیستری از ۵ تا ۱۰ گرم است چه خالص استعمال کنند چه با مخلوط با پوسیون

حب صدری معمول ژانل بگیرند اشق گوگرد مصعد و مغسول مکد ۵ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و در دفع نزله‌های مزمن و برونکوره از ۵ تا ۳ حب در عرض روز بیاشامند

حب ضد نزله معمول تروسو بگیرند تربانتین ۴ گرم اشق ۱ گرم بلسان تلو ۵ سانتی گرم عصاره تریاک ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع نزله مزمن شعب قصبه ریه شبانروز ۴ تا ۱۲ حب بخورند بیاشامند

کافی‌سر

سکبینج

حب صدری

حب صدری ایضاً معمول ژانل بگیرند اشق ۱ گرم حسن لبه ۵ ۷ سانتی گرم مرمکی ۵ سانتی گرم مسحوق زعفران ۰۳ سانتی گرم بلسان گوگرد انیسونی ۱۰ سانتی گرم شربت تلو مسحوق اصل السوس مکد مقدار کافی مطابق معمول ده حب سازند و در دفع نزله های مزمن از ۲ تا ۱ حب در روز بیاشامند

پوسیون صدری اشق معمول دواسازی المان بگیرند اشق ۱۵ گرم عرق نوفاه ۱۸ گرم مخلوط کرده بیفزایند استات امانیاک مایع ۰۳۹ / ادرجه ۳ گرم شربت تودری ۲۰ گرم و این پوسیون را در دفع نزله مزمن دیه هر دو ساعت فاصله یک قاشق اش خوری کوچک استعمال نمایند

امولسیون اشق معمول دواسازی لندن بگیرند اشق ۴ گرم اب ۱۲۵ گرم اشق را با کمی اب مخلوط کرده صلابه کنند تا مثل شیر شود و اب صاف روی ان ابواسطه انحراف بردارند و قدری دیگر اب ریزند و همین عمل را مکرر کنند تا بکلی با اب مخلوط گردد و امولسیون نغوزه و انزروت و سکبینج را بهمین طریق میسازند

سکنجبین صدری معمول دواسازی ادمبورک بگیرند عسل سفید ۵ اشق ۲ داسن ایرسا مکد ۳ اب ۱۲۵ سرکه ۱۸ ریشه ها را در اب بجوشانند تا ۴۲ جزء مصفی باید ستاند و اشق را در سرکه حل کنند و صاف نمایند و دو مصفی را با عسل مخلوط کرده بجوشانند تا بقوام شربت و حفظ کنند و این سکنجبین را در نزله های مزمن بمقدار ۱۱ تا ۴۵ گرم بطور پوسیون استعمال مینمایند

حب نغوزه کافوری معمول بوشاردا بگیرند نغوزه ۱۰ گرم کافور ۲ گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۳۰ حب سازند و از ۵ تا ۲ حب در روز بیاشامند

حب نغوزه سنبل الطیبی ایضاً معمول بوشاردا بگیرند نغوزه مسحوق سنبل الطیب مکد ۱۰ گرم شربت صمغ مقدار کافی ۱۰۰ حب سازند و از ۵ تا ۲ حب در روز بیاشامند

حب نغوزه یدور اهنی ایضاً معمول بوشاردا بگیرند نغوزه سنبل الطیب یدور اهن مکد ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و در کلوروز مرکب با عوارض هیستری از ۵ تا ۲ حب در روز بیاشامند

حب مرکب انزروت معمول مورای مطابق دواسازی لندن بگیرند انزروت ۲ مرمکی سکبینج مکد ۳ نغوزه ۱ شربت ساده مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲۰ سانتی گرم سازند و از ۳ تا ۴ حب در دفع هیستری بیاشامند

حب دافع نزله معمول البرس بگیرند نغوزه ۴۰ گرم اکسید بیسموت دهن فراد سنبل الطیب ۱۱ گلقند مکد ۵ گرم مطابق معمول حبهای بدی سی گرمی سازند و در کار دبالژی عارضه هیستری هر دو یا سه ساعت فاصله از ۵ تا ۱ حب بیاشامند

حب شیموشیر بگیرند سکبینج انزروت صابون طبی مسحوق اصل السوس مکد ۳۰ گرم دیوند ۳ گرم متیک ۱ گرم مطابق معمول حبهای ۵ سانتی گرمی سازند و این حبوب را در سوانح معدی که اغلب اوقات با امور دود مرکب میگردند استعمال نمایند

مخلوط ضد تشنج بگیرند امانیاک مایع ۵ گرم تنفین حنده تغفین نغوزه مکد ۲۰ گرم مخلوط کنند و

نصف قاشق چای خوری در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده قاشق قاشق در عرض روز بیاشامند

حقنهٔ انغوزه معمول میلار بگیرند انغوزه ۸ گرم روغن زیتون ۸۰ گرم مطبوخ ریشهٔ خطمی ۹۰ گرم مطابق معمول حل کنند و در دم حلق با تشنج حقنه نمایند

حقنهٔ دافع یبوست عصبانی معمول لیپش بگیرند انغوزه ۱۲ گرم سرکه ۳۰ گرم عسل ۶۰ گرم ماء الشعیر ۳۰۰ گرم زرده تخم مرغ مقدار کافی مطابق معمول مولسیون سازند و دو قسمت کرده هر قسمت را یک دفعه حقنه نمایند

ضماد محلل بگیرند ضماد ارد بزرکتان ۲۰۰ گرم ازروت ۱۰ گرم مخلوط کرده ضماد نمایند

پوماد انغوزه معمول ریکن بگیرند گرد انغوزه ۵ گرم پیه مذاب ۴۰ گرم مخلوط کنند و این پوماد را در دفع سیاه سرفه روزی دو دفعه روی شکم و سینه و ستون فقرات و کف پاها تمریخ نمایند

مشمع ازروت معمول کدکس بگیرند ازروت مصفی ۲ گرم موم زرد زفت زبانتین مکی ۱۰ گرم مطابق معمول مشمع سازند و **مشمع اشق** را نیز بهمین طریق میسازند و بعوض ازروت اشق استعمال میکنند

مشمع ضد هیستری بگیرند ازروت ۲۰ گرم انغوزه زفت سفید موم زرد مکی ۱ گرم مطابق معمول مشمع سازند و در هیستری و قولنجهای بطنی استعمال نمایند

مشمع انغوزه بگیرند انغوزه مشمع سرب مکی ۳۷۳ گرم ازروت موم زرد مکی ۱۸۶ گرم الکل ۸۳ درجه ۱۲۶۰ گرم انغوزه و ازروت را باعانت حمام ماریه در الکل حل کنند و محلول را در حالتی که گرم است صاف نمایند و مصفی را بقوام عسل تبخیر کنند و مشمع و موم را با هم ذوب کرده بر محصول فزایند و تبخیر نمایند تا بقوام مشمع و علی الاتصال بهم زنند

درس سیزدهم — آن بعضی انیسوف دیگر نباتات طایفهٔ چتری

طایفهٔ چتری (اومبلیفر) که در این درس بیان میشوند بر دو قسم اند طایفهٔ چتری معطر از قبیل انیسون و شبت و زیره کرمانی و زیره سبز و اژلیك و گشنیز و رازیانه و جعفری و طایفهٔ چتری سمی مانند اقماشوکران و محصولات طایفهٔ چتری معطر که در طب استعمال میگردند عبارتند از تخم انیسون و ریشه و تخم اژلیك و ریشه و تخم رازیانه و تخم زیره کرمانی (کمون) و تخم گشنیز و تخم شبت و تخم زیره سبز و عصیر جعفری و ریشهٔ آن و اینها را مانند محرکات استعمال مینمایند و نیز از عوامل کاسر الریاح میباشند و در دفع اوجاع عصبانی معده و امعا که با نفخ و دفع هوا بوند سودمند ند و بادیان خطائی که از طایفهٔ **ماگنولیاسه** است نیز دارای همین خواص و در همین مواقع استعمال میشود و در دیار چینی در ضمن عوامل محرکه از ابنای خواهیم نمود و طریقهٔ استعمال نزد طایفهٔ چتری معطر بطور مطبوخ و یا تیزان است و سفوف و عرق و دهن فرار آنها را نیز استعمال میکنند و کولیپ (**انجدان**) و **رشکك** نیز از طایفهٔ چتری معطر میباشند در ایران زیرك و گل باز نشده و ساقه کولیپ و برگ و ساقه رشکك ترشی میپزند و در تلذیذ اغذیه و تحریك اشتها استعمال مینمایند

در بیان بعضی از نباتات طایفهٔ چتری معطر فردا فردا

انیسون

انیسون پ بادیان رومی ع دازیانج الرومی ف انیس ل پمپینلا انیسوم ی **انیسون** چنانچه گفتیم از طایفهٔ چتری **معطر** واز عوامل ضد تشنج است و مانند سایر نباتات این طایفه دارای خاصیت مشابه انغوزه وگفته اند خواص بیشتر نباتات طایفه چتری از حیثیت زمینی که در آن نمو میکنند مختلف میگردد چنانچه هرگاه در زمین خشک نمو نمایند از عوامل محرک واگر در زمین مرطوب از عوامل مخدر و مسکن محسوب میگردند ودر صورت اخیر سمیت حقیقی در آنها ظاهر میشود وبقول کلی خاصیت تحریک و ضد تشنج این طایفه بواسطه دهن فرار محتوی در آنها است

گرد انیسون مطابق کدکس بگیرند تخم انیسون مقدار منظور وغربال کنند و با دست اجسام خارجه را بچینند ودر گرمخانه ۲۵ درجه بخشکانند ودر هاون نرم بکوبند واز موبیز نمره ۱ بدون نخاله بیرون کنند واین گرد را بمقدار ۲ دسی گرم تا ۲ گرم در تقویت وتحریک معده وتعدیل عمل مسهلات استعمال نمایند

نقل انیسون (انیس دووِردون) یکی از صور معمولی انیسون است که میتوان در طب استعمال کرد ولی چون این نقلها را قنادان میسازند مقدار انیسون آنها معین نیست

تیزن انیسون معمول کدکس بگیرند انیسون ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند این تیزن از محرکات مطبوع است ودر قولنج ضعفی وریحی استعمال میشود وتیزن سایر بذور چتری معطر را بهمین طریق میسازند

مطبوخ انیسون معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند انیسون ۵ گرم اصل السوس ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده بگذارند تا سرد شود وصاف کنند ومیتوان بعوض اصل السوس ۵۰ گرم شربت ساده استعمال نمود این مطبوخ را که محرک مطبوعی است در عرض روز متعدد دفعات بیاشامند

عرق انیسون معمول کدکس بگیرند انیسون ۱ آب مقدار کافی در حمام ماریه تقطیر کنند تا ۴ جزء بدست آید وهرگاه خواسته باشند دهن فرار انیسون را اخذ کنند باید مقطر را در قابله فلورانسی جمع نمایند در صورتیکه مقدار آن بیش از ۳ جزء نباشد وآنرا سرد کرده وبعد بواسطه پیپت دهن فرار را جدا نمایند

اولئوساکوروا انیسون مطابق کدکس بگیرند اسانس انیسون ۱ قند سفید ۲۰ مخلوط کرده صلایه کنند ودر تحریک معده وامعا وقولنجهای ریحی عصبانی وضعفی وتعدیل عمل مسهلات از ۲ تا ۱۰ گرم استعمال نمایند

تعفین انیسون ایضا مطابق کدکس بگیرند انیسون نیم کوب کرده ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند وگاه گاه بهم زنند وانرا در چه گذرانیده باکاغذ صاف کنند واز ۲ تا ۲۰ گرم این تعفین را در تحریک وتقویت معده ودفع قولنج ریحی بیاشامند وتعفین تخم گشنیز وتخم رازیانه وزیره کرمانی وزیره سبز را نیز بهمین طریق میسازند

الکولاتو مرکب انیسون معمول دواسازی لندن بگیرند تخم انیسون تخم انژلیک مکدر ۱ الکل ۹ درجه ۲ مدت دو روز بخیسانند ودر حمام ماریه تقطیر کنند تا تمام الکل تقطیر شود ودر تقویت وتحریک معده از ۸ تا ۳۰ گرم وزیادتر بیاشامند

شربت انیسون معمول کدکس بگیرند عرق انیسون ۱۰۰ قند سفید جبه کرده ۱۸۰ قند را در عرق بحالت برودت حل کنند وباکاغذ صاف نمایند ودر تحریک معده از ۵ تا ۶۰ گرم بنوشند

پوسیون کاسرالریح معمول انسلیک بگیرند اسانس انیسون ۱۲ قطره قند

سفید ۴

سفید ۴ گرم تعفین زنجبیل ۸ گرم عرق نعناع فلفلی ۲۵۰ گرم پوسیون سازند واز ۱۵ تا ۶۰ گرم در دفع قولنج ریحی بیاشامند

پوسیون انیسون معمول ژائل بگیرند پوسیون ساده ۱۵۰ گرم تعفین انیسون ۱۰ گرم مخلوط کنند ودر دفع قولنج ریحی قاشق قاشق بنوشند

پوسیون ضد تشنج بگیرند اسانس انیسون ۱۰ قطره اتر سولفوریك ۲۰ قطره لودانم سیدنم ۱۲ قطره شربت ساده ۵۰ گرم اب صاف ۱۵۰ گرم پوسیون سازند ودر قولنج ریحی تشنجی تدریج بیاشامند

زیره کرمانی

زیره کرمانی ع **کموّن** ف **کومن دیره** ل **کاروی (کاروم)** از طایفه **چتری** میباشد وکرویا که صاحب مخزن مینویسد همین کاروی است وتخم ان کوچکتر از رازیانه وقهوه رنك وبوی ان تند ومعطر وطعم ان گرم وگزنده ومقطرهائی ان دارای اسید فورمیك واسید استیك ویکی از زیوت طیارهٔ حاد متداوله است ودر خواص مشابه انیسون ومحرك وکاسر الریاح ودر ایران وعربستان وانگلستان والمان در تلذیذ اغذیه بکار میرود و **دهن فرار** زیره را مانند دهن فرار انیسون میسازند وبدل ان استعمال میکنند و سایر محصولات ان نیز مانند انیسون ودر همان مواقع استعمال میگردند

زیره سبز

زیره سبز ع **کموّن** ف **کومن** لـ **کومینوم (سیمینوم)** ی **کومینون** نیز از طایفه **چتری** ودر خواص مشابه زیره کرمانی ودر طب کمتر استعمال میشود واهالی المان در خوش بو کردن نان انرا داخل مینمایند ودر بیطاری زیرهٔ سبز را باد وسرجه بتحریك وهیجان اشتهای اسبها مخلوط میکنند و دهن فراد وسایر محصولات انرا مانند انیسون میسازند

رازیانه

رازیانه (بادیان سبز) ع **رازیانج** ف **فنوویل** ل **فونیکولوم وولگار (انیتوم فونیکولوم)** یکی از نباتات طایفه **چتریه** است ودر طب ریشه وبرگ وتخم انرا استعمال میکنند ودیشه ان بحجم مانند انگشت وساقهٔ ان دارای انبحناهای زانوئی شکل وبرگهای ان خیلی منشعب ودارای قطعات شعری وتخم ان بیضوی فی الجمله منحنی ودارای پنج کادبر امده وسبز زرد رنگ

گرد رازیانه وعرق ودهن فرار انرا مطابق دستور العملی که در انیسون ذکر کردیم میسازند ودر همان مواقع استعمال میکنند ودر شمال فرنگستان رازیانه را مانند ادویه غذائی خیلی استعمال مینمایند

بزور کاسر الریاح (بزور حاره اربعه) مطابق کدکس بگیرند تخم انیسون زیره کرمانی تخم گشنیز تخم رازیانه مکدام یك جزء مخلوط کنند واز ۵ تا ۲۰ گرم این مخلوط را در ۱۰۰۰ گرم اب دم نمایند وصاف کرده در تحریك معده مانند تیزن بیاشامند

سفوف کاسر الریاح معمول کوپلاند بگیرند مسحوق انیسون مسحوق رازیانه مکدام ۱ دسی گرم مسحوق زعفران ۵ سانتی گرم منیزی مکلس مسحوق قند مکدام ۴ دسی گرم مخلوط نمایند ودو قسمت کنند ودر دفع قولنج ریحی وضعفی یك قسمت را سفوف کنند وپس از یك ساعت قسمت دیگر را

شود

شود (شوت) ع **شبت** ف **انیت** ل **انیتوم** ی **انیتون** نیز از طایفه **چتری** **معطر** است وکمال مشابهت را بدرازیانه دارد وتخم ان زرد رنك ومسطح ومستطیل واضلاعش غشائی شکل وبوی ان تند ونافذ وفی الجمله غیر مطبوع واز عوامل محرك معده وکاسر الریاح ودر بعضی از ممالك مانند ادویه غذائی استعمال میگردد ودر ایران برگ شود را مانند غذا بسیار استعمال مینمایند وشود

با قلا پلو و خورش شود باقلا از اغذیه لسبار لذیذه میباشند

گشنیز ع کزبره ت کوریاندر ل. کوریاندروم ی کوریون نیز از طایفه چتری

است و دارای چندین قسم و در طب **گشنیز متعارفی** (ل کوریاندروم ساتیووم)

را استعمال میکنند و تازه تخم گشنیز دارای بوی مکرهی است شبیه ببوی کنه و از این جهت است که در زبان یونانی انرا

کوریون مینامند یعنی **شوهر کنه** چه این لفظ مشتق از دو کلمه است یکی **کوریس** بمعنی **کنه**

و دیگری **انر** یعنی **هرد** ولی خشک ان دارای بوی معطر و مطبوعی میگردد و در طب انرا مانند عوامل معدی

و محرک و کاسر الریاح استعمال میکنند و نیز در دوتیه غذائی داخل مینمایند و در اروپ فرنیها مخلوطی درست میکنند از

تخم گشنیز و فلفل و نمک و گوشتهائی را که میخواهند حفظ نمایند از این مخلوط ماط میسازند و مقدار شربت تخم گشنیز بطور

سفوف از ۲ تا ۴ گرم و بطور مطبوخ از ۴ تا ۸ گرم و در ایران برگ گشنیز را در بعضی اغذیه بخصوص بهی انده مرضا داخل

می نمایند

انژلیک ت **ملتاووتی** ل. **انژلیکا** (**ارکانژلیکا**) (گویا انژلیک انجدان است که کلوریا شد)

نباتی است طویل العمر از طایفه **چتری** که در همه باغهای فرنگ زراعت میکنند و تمام اجزاء ان معطر و در طب

استعمال میشوند و ریشه این نبات حجیم و مستطیل و لحمی و خیلی منشعب و از طرف خارج سیاه رنگ و مغز ان سفید

و ساقه ان استوانه و حجیم و راست و منشعب و مجوف و مخطط و بدون پرز و پوشیده شده است از گردی سبز رنگ

و بلندی این ساقه از ۵۰ تا ۱۳۰ سانتی متر است و گل این نبات خیلی برنگ و چتری و متعدد و دو ذنب دارای

دو پاسه دهش است و تخم ان بیضی و مستطیل و دارای خوهن فراد و سفر جاد و ماده تلخ و بواسطه بوی معطر و مطبوعی که

این نبات دارد فرنگیان انرا **انژلیک** نامیده اند چه انژلیک مشتق از **انژلوس** لاتینی است که بمعنی **فرشته**

باشد بهر صورت ساقهای نیم رس و ریشه های یک ساله این نبات را بیشتر استعمال میکنند اگرچه خواص طبی در

انها کمتر نمو کرده و مربا و مشروبات معطر گوارای چندی از انها ترتیب میدهند و نیز نقلهای مطبوعی از انها درست

میکنند

انژلیک در خواص مشابه انیسون است و علاوه دارای خواص مقویه میباشد و مخصوصا در اختلالات مخاطی و حمیات

نزله و در تقویت استعمال میگردد

هیدرولای مرکب انژلیک معمول دواسازی المان بگیرند ریشه انژلیک

۸ سنبل الطیب میوه ع ع مکد ۲ الکل ۸۵ درجه ۴۸ اب ۲۴ مدت یک روز بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کنند

و ۸۴ جزء مقطر بردارند و یک جزء کافور در ان حل کرده صاف نمایند و این هیدرولا محرک و ضد تشنج است و مقدار

شربت ان از ۵ تا ۲۰ گرم بطور پوسیون

ایضا نسخه دیگر معمول دواسازی ژرمانی بگیرند ریشه انژلیک ۴ سنبل الطیب

میوه ع ع مکد ۴ الکل ۵ درجه اب مکد ۵۰ ابات روز بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کرده ۱۰۰ جزء مقطر بردارند

و ۲ جزء کافور در ان حل کرده و صاف نموده حفظ کنند و این هیدرولا که الکولاتو نیز نامیده میشود محرک و ضد

تشنج است و مقدار شربتش از ۵ تا ۲۰ گرم بطور پوسیون و در خارج غسول با ان نیز مستعمل

جعفری ت **مغدانوس** ف **پرسیل** ل **اپیوم پترو سلینوم** نباتی است

گشنیز

انژلیک

جعفری

از طایفهٔ **چتری معطر** و در بستانها جهة استعمالات غذائی از زراعت میکنند و ریشهٔ ان بحجم انگشت و سفید و معطر و یکی از پنج ریشهٔ مشهی و مفتح و محلل و مدر و بادیه نشینان از ان در تهیجات احشاء بطنی و استسقاء و غیره استعمال میکنند و در دفع اسهال حقنه نصفهٔ از مطبوخ ۲۰ گرم ریشهٔ جعفری در ۱۰۰۰ گرم اب مدا ول است و تخم جعفری را که خیلی معطر و دارای دهن فرار است یکی از دانشمندان از بزور اربعه حاره میداند و بعوض تخم گشنیز استعمال میکنند و مطبوخ انرا مانند عوامل کاسر الریاح معمول میدارند و از این جهة در دفع گاستر الژی دیجی سودمند است و ضماد کوبیده برگ تازه جعفری در دفع تهیجات خارجی بخصوص تهیج پستان وقتیکه چندان ورمی نباشد محلل نیکوئی است و جمعی از دانشمندان جعفری را از عوامل مقویه و ضد نوبه میدانند و در این خواص **اپیول** را بر خود جعفری باید ترجیح داد

سفوف جعفری برگهای تازه جعفری را بدقت بخشکانند و نرم بسایند و ۲ گرم از این مسحوق را سفوف کنند

عصیر جعفری برگ تازهٔ جعفری را کوفته و عصیر انرا بگیرند و از ۵۰ تا ۲۰۰ گرم در عرض روز بیاشامند

شربت جعفری این شربت را با عصیر جعفری مطابق قاعدهٔ کلیه میسازند و از ۳ تا ۴ قاشق چای خوری در اطفال و ۴ قاشق اش خوری در جوانان استعمال مینمایند

عصارهٔ جعفری عصیر جعفری را در حمام ماریه بغلظت عصاره تبخیر کنند و از ان حبهائی سازند بقدر یک نخود و مقدار شربت این عصاره از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم است

اپیول عصیر تخم جعفری را که ماده عامل ان است اپیول مینامند و این ماده را دو نفر از معلمین کشف کرده و خواص انرا به تجربه تعیین نمودند و جسمی است مایع و زرد رنگ و دهنی شکل و مانند مواد دسمه کاغذ را لکه میکند و بوی ان مانند بوی کوبیده برگ جعفری و مقدار شربت ان از ۱ تا ۲ گرم در دفع حمیات نائبه که چندان شدت نداشته باشند موثر و نیز در ادرار طمث و در دفع سوء طمث بمقدار ۳۰ سانتی گرم و زیاد تر قوی الاثر است و از ابتدا بشکل کپسولهای کوچکی استعمال میکنند موسوم به **حروارید اپیول**

پنج ریشهٔ مدر و مشهی بگیرند ریشهٔ خشک رازیانه ریشه هوکس صغیر ریشهٔ کرفس ریشهٔ مار چوبه ریشهٔ جعفری مکد ۱ جزء مخلوط کنند

تیزن مفتح و مدر بگیرند پنج ریشه ۱۲ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت ربع ساعت دم کرده صاف کنند و ۱۰۰ گرم شربت پنج ریشه افزوده در عرض روز مانند مدرات بیاشامند

شربت پنج ریشهٔ معمول کدکس بگیرند ریشهٔ کرفس ریشهٔ رازیانه ریشهٔ جعفری ریشهٔ مارچوبه ریشهٔ هوکس صغیر مکد ۱۰۰ جزء قند ۲۰۰۰ جزء اب ۳۰۰۰ جزء مطابق معمول شربت سازند و ۱۰۰ گرم این شربت را در تیزنهای مدر داخل میکنند و جهة ازدیاد عمل ادرار در هر ۴ گرم شربت ۱ گرم استات پتاس می افزایند

در بیان بعضی از نباتات طایفهٔ چتری سمی

شوکران ع **پنج تفت** ف **سیکوتا** ل **کونیون** ی نباتی است از طایفهٔ **چتری** و چهار قسم ان در طب مستعمل است اول شوکران کبیر دوم شوکران سمی سوم شوکران مائی که

شوکران

فلاندری نیز نامیده میشود چهارم شوکران صغیر

شوکران کبیر کونیوم ماکولاتوم (شوکران سقراط) گیاهی است دوساله دارتفاع ان از ۳ تا ۴ قدم وساقه ان مجوف ومخصوصا در وقتی که جوان بود خالهای قرمز قهوه رنگ در ان دیده میشود وابن گیاه دارای بوی موش منتنی است و دارای اثر مخدر و مرطوب وباسکلاخ مرده بدهد در سرطان واسد گل میکند وبرگ وتخم ان را در طب استعمال میکند دارای ماده عاملی است موسوم به **کونیین که سیکوتین** نیز نامیده میشود ومراد از مطلق شوکران همین قسم است

چون شوکران را بمقدار زیاد استعمال کنند موجب بروز تهوع وصداع ودوار وخفیف حرارت گشته ودر ابتدا عضلات ارادی را فالج میکند وبعد عضلات متنفسه صدر وبطن وبالاخره عضله دیافراغما را فالج مینماید در حالت اختناق عارض شده وموت حراک میگردد وچون بمقدار کم استعمال شود مانند عوامل مسکنه اثر میکند ونوعا محصولات شوکران را در دفع اقسام سرطان معمول میدارند ودر اقسام تومورهای اسقیروسی وخنازیری گاه اثار قویه از استعمال انها بروز مینماید ونیز در دفع اسم وسیاه سرفه وسرفه های مزمن وفریهوس وبیشتر اختلالات عصبانی سودمند اند ودر دفع سل ریه استعمال میشوند

مواد مانعة الجمع وفاد زهر شوکران مانند سلانسمی است ملاحظه نمائید دیلادن را مقدار شربت گرد شوکران ۲ دسی گرم است بطور حب وعصاره مائی با انکه اثرش مطمئن نیست نیز ۲ دسی گرم بطور حب استعمال میشود ومقدار شربت عصاره عصیر مصفای شوکران وعصیر غیر مصفای ان که باعتقاد **بوشادا** بهترین محصولات ان است ۵ سانتی گرم میباشد که بصورت حب استعمال میکنند وهم چنین است عصاره الکلی ان وتعفین الکلی را تا ۱ گرم در بوسیون داخل مینمایند والکولاتوران که از محصولات بنکوا است وتعفین اتری که اکنون غیر مستعمل است نیز بهمین مقدار استعمال میشوند

پولپ شوکران معمول کدکس بگیرند برگ تازه شوکران مقدار منظور را در هاون حرحر نرم بکوبند وازموی بیز موئی بیرون کنند این پولپ را در تسکین اوجاع سرطانی ضماد مینمایند

گرد برگ شوکران بگیرند برگ شوکران مقدار منظور را در گرم خان ۴۰ درجه بخشکانند ونرم کوفته از موبیز ابریشمی نمره ۱۲۰ بیرون کنند تا سه ربع ان بیخته شود وباین طریق از ۱۰۰ اجزاء برگ ۶۰ جزء گرد بدست میاید

تعفین برگ شوکران معمول کدکس بگیرند برگ شوکران نیم کوب کرده ۱ الکل ۴۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند وباکاغذ صاف کنند

عصاره عصیر مصفای برگ شوکران مطابق کدکس بگیرند برگ تازه شوکران در هنگام گل کردن مقدار منظور برگها را نرم بکوبند وبفشرند وعصیر انها را اخذ کنند واین عصیر را گرم نمایند تا البومین ان منعقد گردد وبعد صاف کنند ومصفی را در حمام ماریه تبخیر نمایند تا ثلث حجمش باقی ماند وبگذارند سرد شده مدت ۲۴ ساعت بماند وته نشین شود وصاف روی ان را برداشته در حمام ماریه تبخیر نمایند تا بقوام عصاره نرم و از ۱۰۰ اجزاء برگ ۲ جزء عصاره بدست میاید ومقدار شربت این عصاره را که مخدر است بعضی از مصنفین از ۱ دسی گرم تا ۱ گرم نوشته اند

عصاره الکلی تخم شوکران ایضا معمول کدکس بگیرند مسحوق تخم شوکران ۱

الکل ۶۰ درجه ۶ اب مقطّر مقدار کافی مسحوق را مدّت ۶ ساعت در نصف الکل بخیسانند و بافشار صاف کنند و تفاله را نیز مدت ۶ ساعت در نصف دیگر الکل بخیسانند و صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده با کاغذ صاف کنند و بواسطه تقطیر الکل را بگیرند و باقی مانده را در حمام ماریه بقوام شربت رقیقی قوام اورند و محصول را با چهار مقابل وزنش اب مقطّر سرد مخلوط کرده و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را نیز در حمام ماریه بغلظت عصاره قابل حب تحجر کنند و مقدار شربت این عصاره که محذّر است از ۶ سانتی گرم تا ۵ دسی گرم نوشته اند

تنبیه ماده عامل شوکران که عبارت از کونیین باشد جسمی است فرّار لهذا در مدت عمل یعنی در هنگام تغلیظ عصیر و یا در هنگام انحلال بزر در الکل قدری از آن بخار میگردد پس از کیفیت اثر این عصاره ها نمیتوان مطمئن بود و بدین جهة الکولاتور را بر انها ترجیح میدهند هرگاه انرا از برگ شوکران در وقتی ساخته باشند که این ماده در برگ نبات متحجر نشده باشد

الکولاتور برگ شوکران ایضاً معمول کدکس بگیرند برگ تازه شوکران در هنگام گل کردن الکل ۹۰ درجه مکدر یک جزء برگها را بکوبند و مدت ده روز در ظرف در بسته با الکل بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و بافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و این الکولاتور از عوامل محذّره است و مقدار شربتش از ۱ تا ۲ گرم مخلوط با پوسیون

حب شوکران معمول ایستورك بگیرند عصاره عصیر غیر مصفای شوکران ۵ گرم گرد برگ شوکران مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۵ و گندمی سازند و از ۱ تا ۶ عدد در روز بیاشامند

حب شوکران یدوره معمول بوشاردا بگیرند عصاره عصیر غیر مصفای شوکران ۵ گرم پروتویدور اهن ۱ گرم مسحوق ریشه ختمی مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب بزرگ سازند و در دفع تومور اسقیروسی و خنازیری روزی یك حب صبح و یك حب عصر بیاشامند و در سل ریه از ۱ تا ۱۰ حب متدرجاً در عرض روز بیاشامند

حب سیکوتا نمره ۱ بگیرند تخم شوکران ۱ گرم نرم سائیده و باندازه قند مسحوق و شربت ساده با ان مخلوط کنند که قابل حب کردن گردد و ۱۰۰ حب سازند و این حبوب را مانند نقل از قند بپوشانند و هر حبه دارای یك سانتی گرم تخم شوکران است که معادل ۰٫۰۲۵ کونیین باشد و در اشخاصی که معتاد باستعمال شوکران نباشند و مزاجشان ضعیف بود این حبوب را استعمال مینمایند و از روزی دو حب شروع کرده و هر روزه یك حب زیاد میکنند تا ۱۰ و ۱۵ و ۲۰ و در این وقت حب نمره ۲ را بجای آن میتوان استعمال نمود

نمره ۲ بگیرند تخم شوکران ۵ گرم نرم سائیده با مقداری قند و صمغ مخلوط کنند که قابل حب کردن شود و ۱۰۰ حب سازند و مانند نمره ۱ انها را نقل کنند و هر حبه ۵ سانتی گرم تخم شوکران دارد که معادل ۰٫۱۲۵ کونیین باشد

شربت کونیین معمول بوشاردا بگیرند تخم شوکران ۲۰ گرم الکل ۷۰ درجه ۹۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند و دگر ۳۰۰ گرم شربت معطّری داخل نمایند و ۹ گرم این شربت دارای ۵ سانتی گرم تخم شوکران است که معادل ۰٫۱۲۵ کونیین باشد و نصف قاشق خوری این شربت را که عبارت از ۹ گرم بود در عوض یکی از حبوب نمره ۲ را میاشامند میتوان استعمال نمود

محلول کونیین جهة زرق بگیرند الکولاتور تخم شوکران ۱۰۰ گرم اب گرم اهك ۹۰۰ گرم

در بیان محصولات عاقرقرحا جیرپا و غیره

الکولاتور عاقرقرحا بگیرند ریشه عاقرقرحا ۳۲ الکل ۹۰ درجه ۶۰ آب ۳۲ بخیسانند و تقطیر کنند تا ۱۰۰ اجزاء مقطر بدست آید

تعفین الکلی قوی عاقرقرحا بگیرند ریشه عاقرقرحا ۳۲ الکل ۹۰ درجه ۱۲۵ مطابق معمول تعفین سازند و این تعفین دارای همه اجزاء حاد عاقرقرحا میباشد و ۶ گرم آنرا در ۱۲۰ گرم آب مخلوط کرده مضمضه نمایند

تعفین الکلی ضعیف عاقرقرحا بگیرند ریشه عاقرقرحا ۳۲ جوهر اکلیل الجبل ۱۰۰ مطابق معمول تعفین سازند و این تعفین چندان دارای اجزاء حاد عاقرقرحا نیست و در بزک و زینت استعمال میگردد

تعفین اتری عاقرقرحا بگیرند ریشه عاقرقرحا ۳۲ اتر سولفوریک ۱۲۵ مطابق معمول تعفین سازند و این تعفین خیلی حاد است و قدری پنبه را بان الوده کرده در سوراخ دندان کرم خورده میگذارند

الکسیر مرکب عاقرقرحا بگیرند دارچینی ۵ و نیل تخم گشنیز قرنفل بسباسه قرمزدانه نوشادر مکه ۴ الکولاتور عاقرقرحا ۸۷،۵ مدت ۱۵ روز بخیسانند و صاف کرده بیفزایند اسانس انیسون اسانس لیمو مکه ۱ اسانس سطوخودوس اسانس حاشا تعفین عنبر مکه ۰/۴۵ عرق بهارنارنج ۶ مخلوط کرده صاف نمایند و این الکسیر را در بزک استعمال میکنند و قدری از آنرا با آب مخلوط کرده جهة پاک کردن دهان بکار میبرند

تعفین اسپیلانت معمول دواسازی ژرمن بگیرند جیرپا ۲ عاقرقرحا ۱ الکل ۹۰ تعفین سازند

پاراگوای روکس این محصول در تسکین اوجاع دندان استعمال میشود بگیرند برگ و گل اینولا بیفرون ۱۰ گرم گل جیرپا ۴۰ گرم ریشه عاقرقرحا ۱۰ گرم الکل ۳۳ درجه ۸۰ گرم مدت پانزده روز بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند

پاراگوای روکس کراوزوته بگیرند پاراگوای روکس ۱۰ گرم کراوزوت ۵ گرم مخلوط کنند

الکسیر دافع درد دندان معمول لروا بگیرند گیاک ۵ گرم عاقرقرحا جوزبوا مکه ۴ گرم میخک ۲ گرم دهن فرار اکلیل الجبل ۱۰ قطره دهن فرار برگاموت ۴ قطره الکل ۲۶ درجه ۱۰۰ گرم مدت هشت روز بخیسانند و صاف کنند و یک قاشق چای خوری این الکسیر را در یک پیاله آب مخلوط کرده در دهان نگاهدارند

مایع ضرسی معمول ژاندرن بگیرند الکولاتور دوفورد ۲۵۰ گرم الکولاتور نعناع ۵۰ گرم صابون پتاس روغن بادام ۲۵ گرم قرمزدانه مقدار کافی مخلوط کنند و مسواک را در مخلوط الوده نموده بروی دندانها بمالند

الکسیر دافع درد دندان معمول دسفوژس بگیرند کنکینای نیم کوب کرده ۱۰۰ گرم گیاک ۵۰ گرم عاقرقرحا ۱۰ گرم میخک ۲۰ گرم پوست نارنج ۸ گرم زعفران ۲ گرم حسن لبه ۸ گرم الکل ۳۲ درجه ۱۰۰۰ گرم مدت پنج شش روز بخیسانند و صاف کرده حفظ کنند و از ۴ تا ۸ گرم این الکسیر را در یک پیاله آب مخلوط کرده در دهان نگاهدارند

مضمضهٔ دافع درد دندان معمول پلانك بگیرند عرق اسطوخودوس سرکهٔ مقطر مکدهٔ ۶ گرم دیشهٔ عاقرقرحا ۸ گرم کلورید دانامانیاك ۴ گرم عصارهٔ تریاك ادسی ۱ گرم مدت چند روز بخیسانند و صاف کنند و در دفع درد دندان کرم خورده و درد دندان روماتیسمی یك قاشق کوچك مضمضه نمایند

الکسیر دافع درد دندان معمول بوزلیش بگیرند عاقرقرحا ۶ گرم جوهر اسطوخودوس ۵۰۰ گرم کلورید دانامانیاك ۲ گرم چند روز بخیسانند و صاف کنند

داروی دافع درد دندان معمول بوشاردا بگیرند تعفین جرجر بایرا الکول تورنعناع فلفلی مکد ۵۰ گرم الکل ۳۲ درجه ۱۰ گرم کرایوزوت ۲ گرم مخلوط کنند قدری قود راین مخلوط آلوده کرده بروی دندان موجع بگذارند و اگر احساس تحریك شدیدی کنند بقدری که لازم است آب داخل آن نمایند

گرد گل عاقرقرحا معمول کدکس بگیرند گل عاقرقرحا مقدار منظور در گرم خان ۲۵ درجه بخسکانند و نرم کوفته بدون نخاله از موبیز ابریشمی نمره ۱۲۰ بیرون کنند و از ۱۰ اجزء گل ۹۰ جزء گرد بدست آورند و حصه کشتن کنند در شکافهای بستر این گرد را نفوخ نمایند و ۶ گرم حصه یك بستر کفایت میکند و در سالی دو دفعه عمل را باید تجدید نمود و گرد را تازه بتازه باید ساخت

گرد ریشهٔ عاقرقرحا مطابق کدکس بگیرند ریشهٔ عاقرقرحا مقدار منظور نرم کوفته از موبیز ابریشمی نمره ۱۲۰ بیرون کنند و این گرد که معطس است در کشتن شپش و کیك معمول است

گرد معطّس معمول ژانل بگیرند ریشهٔ عاقرقرحا تخم موبزج زنجبیل دار فلفل مکد یك جزء هر یك را زدوا ها را جداگانه نرم کوفته مخلوط کنند و این گرد از عوامل معطّسه قویه است

ع **اقحوان** پ **بابونه گاوچشم** ف **ماتریکر** ل **ماتریکاریا** (**پیرتروم پارتنیوم**) ی **پارتنیون** نباتی است از طایفهٔ **سینانتره** و خیلی شبیه به بابونهٔ رومی و گل خشك آن که به عطرو مطبوعیت بابونهٔ رومی نیست در تقویت معده و ادرار حیض و ضد تشنج و دفع کرم استعمال میشود و مقدار شرب مطبوخ آن ۵ گرم است و قدما از آن دوا در طمث خیلی استعمال میکردند چنانچه از تسمیهٔ لاتینی و یونانی آن برمی‌آید زیرا که **ماتریکاریا** مشتق از **ماتریس** است که بمعنی رحم باشد و **پارتنیون** مشتق از **پارتنوس** که بمعنی باکره بود

در هیجدهم بادرنجبویه و بعضی دیگر نباتات طایفهٔ لبیه

بادرنجبویه از نباتات طایفهٔ **لبیه** است و چون بیشتر اقسام این طایفه در خواص مشابه یکدیگراند لهذا نخست بقول کلی خواص آنها را ذکر کرده سپس بشرح هریك فردا فردا میپردازیم و در آخر این درا سانس را ذکر مینمائیم

در بیان خواص نباتات طایفهٔ لبیه بقول کلّی

نباتات طایفهٔ **لبیه** حشیش مانند و بوی آنها پس از خشك شدن باقی است و این بو در تمام اجزاء نبات موجود و پراکنده و معطّر و تند و طعم آنها تلخ و گزنده و گرم و این صفات بواسطهٔ جوهر دهنی شکل زیادی که محتوی در غدّه‌هاست و مطبوع

و در نکول می‌باشد ظاهر میگردند و این جوهر تقریباً در همه این طایفه وجود دارد و علاوه مقدار زیادی کامفور در
آنها مشاهده میشود و نیز بعضی از آنها دارای ماده عامل تلخی میباشند و عمل خواص دوائی آنها را بهمین ماده نسبت میدهند
و بیشتر این طایفه در تزیین سفره و در تلذذ بنا غذا بکار میروند
در میان خواص کیمیائی نباتات طایفه لبیه و خواص تراپوتیکی آنها ارتباط تامی موجود است چنانچه بعضی از این طایفه
مانند بادرنجبویه بواسطه ماده عاملی محتوی در آنها که عبارت از دهن فرار بود اثر میکند و خواص تراپوتیکی آنها را بهمین
ماده باید نسبت داد و بعضی دیگر مانند نعناع دارای مقدار زیادی کامفور میباشند محتوی و محلول در دهن فرار
و علاوه بر خواص این دهن خواص کامفور نیز در آنها مشاهده میگردد و قسمی دیگر مانند بلوط الارض و فراسیون و لبلاب
علاوه بر دهن فرار مقدار زیادی ماده عامل تلخ در آنها موجود است و در این قسم اگرچه مقدار کمی کامفور هم وجود دارد
ولی اثرشان مرکب است از خواص ادهان معطره و خواص متعلقه بمواد و به مره و بالاخره قسم چهارم از نباتات طایفه
لبیه مانند حرمیه بواسطه دهن فرار دیگر محتوی در آنها است مقوی اعصاب و بواسطه کامفوری که دارند مضاد تشنج
و مسکن و بواسطه ماده عامل تلخ مقوی میباشند

در بیان بعضی از نباتات طایفه لبیه فرداً فرداً

ع حاشا پ پودنه کوهی ف تیم ل تیموس ی تومُوس نباتی است از طایفه لبیه و دارای بوئی
معطر و تند و مطبوع و مطبوخ از آن را داخل بمقدار ۱۰ تا ۱۵ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب جوش استعمال میکنند و عرق و دهن
فرار آن را مانند عرق و دهن فرار نعناع میسازند (رجوع به نعناع شود)
تیمول (اسید تیمیک) عبارت است از ماده عامل حاشا و جسمی است متبلور با بوئی مطبوع و از
جنس فنول و طعم آن تند و محرق و در الکل بشدت محلول و در آب چندان محلول نیست و مقدار شربت آن ۱
سانتی گرم و در خارج مانند اسید فنیک بهمان مقدار و در همان مواقع استعمال میشود بخصوص در وقتی که مریض
از بوی اسید فنیک کراهت داشته باشد
حب تیمول بگیرند اسید تیمیک ۲۰ سانتی گرم صابون طبی ۴۰ سانتی گرم مسحوق ریشه ختمی مقدار کافی مطابق
معمول ۲۰ حب سازند و روزی یک حب استعمال نمایند
غسول اسید تیمیک معمول بوئیلون بگیرند اسید تیمیک ۱ الکل ۵ درجه ۹۰ حل
کرده بعد از آن آب ۹۹۵ بطور رفاده و تغسیل و زرق دافع العفونه استعمال میشود
پوماد اسید تیمیک ایضاً معمول بوئیلون بگیرند اسید تیمیک ۱ تا ۴ پیه مذاب
۱۰۰ پماد سازند در قروح غانغرانائی متعفن و قروح دیفتریتی رفاده نمایند
گلیسره تیمیک ایضاً معمول بوئیلون بگیرند اسید تیمیک ۱ گلیسره نشاسته ۱۰۰ مخلوط
کنند در قروح غانغرانائی پوتید و قروح اکال و قروح ضعفی و امراض جلدی مرهم نطول نمایند
پ بادرنجبویه (بادرنگبویه) ع مفرح القلب ف ملیس (سیترونل)
ل ملیسا ی ملیسوفولون نباتی است از طایفه لبیه و دنبو عسل چون سبل زیادی با این گیاه دارد

حاشا

بادرنجبویه

دانه بوسابو

وانرا بر سایر گیاه‌ها ترجیح داده و غالبا بروی ان می نشینند لهذا یونانیان انرا **میلیسوفولون** که بمعنی برگ
زنبور عسل است نامیده‌اند و یکی از مصنفین میگوید جهة گرفتن زنبور عسل برگ بادرنجبویه را خورد کرده و در
جائیکه میخواهند این زنبورها را بگیرند بریزند

بادرنجبویه دارای چندین قسم است وان قسمی که بوی بادرنگ (لیمو) ازان متصاعد میشود و چون برگ انرا در میان
انگشتها لمس کنند انگشت نیز بوی بادرنگ میگیرد بر سایر اقسام ترجیح دارد و در طب بیشتر استعمال میشود و وجه
تسمیه ان در زبان فارسی همین خاصیت است و طعم بادرنجبویه گرم و گزنده و معطر میباشد و ماده عامل ان دهن فرار
است که رنگ ان سفید و در اب و الکل محلول است

بادرنجبویه را قدما از اداویه مقوی اعصاب و دماغ و مفرح میدانستند ولی اکنون مانند سایر نباتات طایفه لبیه در
جزء ادویه محرکه و ضد تشنج و معرق ضعیف استعمال میشود و مخصوصا این نباتات در دفع اختلالات عصبانی
بومی سودمند اند و جهة تحریک بدن پس از اثر برودت استعمال میشوند و در دفع کولیک نیز مفید اند و بادرنجبویه
اگرچه ضعیف الاثر تر از بیشتر انها است ولی بواسطه بوی دلپذیرش کثیر الاستعمال تر و بیشتر اوقات مطبوخ انرا استعمال
مینمایند که یک قبضه شاخه‌های گلدار بادرنجبویه را در یک پیاله اب جوش دم کرده و با قند شیرین نموده می‌اشامند
و نیز استعمال بادرنجبویه سودمند است در دفع ضعف عضلانی و کندی حواس که در نقاهت امراض طولانی
مشاهده میشوند و در صداع عارض در اشخاص زنی که الحس و دوار و طنین عارض در اشخاص کثیر الفکر در صورتیکه
سبب انها از دیاد خون نباشد و مخصوصا در تشانج سمین و تبدیل استعمال دم کرده بادرنجبویه صبح ناشتا خیلی سودمند
است و تغسیل چشم با مطبوخ ان در ابتدای ضعف بصر مستعمل و مفید و تمریخ دهن فرار بادرنجبویه در اوجاع
تناوبی دوماتیسمی و اوجاع مبهم اطراف و مفاصل مفید و نیز تمریخ ان در عرق النساء و روماتیسم عضلانی موثر
فی الجمله حمرتی در جلد شده و وجع را تسکین میدهد و چون قطعه پنبه را باین دهن الوده کرده در گوش گذارند درد انرا
ارام میکند و هرگاه محل گزیدن عقرب را فعی و زنبور و سایر حیوانات زهردار را با عرق بادرنجبویه بشویند سودمند
خواهد بود و جالینوس خواص مذکوره فراسیون را بدل بادرنجبویه میداند

تیزن بادرنجبویه مطابق کدکس بگیرند بادرنجبویه ۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف
نمایند این تیزن از عوامل محرک و معرق است و در عرض روز پیاله پیاله با بدانرا اشامید

عرق بادرنجبویه مطابق کدکس بگیرند شاخه‌های گلدار و تازه بادرنجبویه ۱ اب مقدار کافی
در حمام ماریه تقطیر کنند تا محصول هم وزن بادرنجبویه شود و جهة اخذ **دهن فرار بادرنجبویه**
محصول مقطر را در قابله فلورانسی جمع کنند و عرق بادرنجبویه را مایع بوسیله‌های محرک قرار میدهند

مطبوخ مرکب بادرنجبویه معمول کوپلاند بگیرند برگ خشک بادرنجبویه ۲۰ شیرین بیان مکدر ۱۰ گرم انیسون رازیانه تخم گشنیز هکدام ۲ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دواها را نیم کوب نموده مدت
یکساعت دم گذاشته صاف نمایند و مانند محرک و معرق پیاله پیاله بیاشامند

الکولاتو ساده بادرنجبویه بگیرند شاخه‌های گلدار و تازه بادرنجبویه اجزاء الکل ۸۵ درجه ۳ جزء عرق بادرنجبویه ۱ جزء مدت چهار روز بخیسانند و بعد تقطیر کرده ۲۵ جزء و نیم الکولاتو دخنه

الکولاتو مرکب بادرنجبویه (عرق بادرنجبویه کارم) مطابق کدکس

بگیرند شاخه‌های گل دارد و تازه بادرنجبویه ۱۸۰ پوست زرد و تازه لیموی ترش ۲۰۰ دارچینی قرنفل جوز بوا مکدام تخم گشنیز ریشه انژلیک مکدام ۸ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰۰ ادویه‌ها را خورد کرده و مدت ۴ روز در الکل بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کنند و ۱۳۳ جزء مقطر بر دارند و این الکولاتورا اکر از عوامل محرک و کاسرالریاح است از ۵ تا ۲۰ گرم در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند و در خارج نظول آن خالص و یا مخلوط با آب مستعمل است (مطبوخ)

الکسیر شارتروز کبیر معمول دو روُلت بگیرند برگ تازه بادرنجبویه برگ تازه زوفا مکدام ۸ جزء ریشه تازه انژلیک ۴ جزء دارچینی ۲ جزء زعفران جوز بوا مکدام ۵ جزء الکل ۸۰ درجه ۱۲۵ اجزاء مدت ۲۴ ساعت دواهای خشک را در الکل بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کنند تا تمام الکل تقطیر شود و دواهای تازه را مدت ۸ روز در این مقطر بخیسانند و با فشار صاف نمایند و ۱۹ جزء قند سفید در مصفی حل کرده با کاغذ صاف کنند و این الکسیر از عوامل محرک است که در سر میز استعمال آن شایع و در حقیقت الکولاتوری است که کمی قند دارد

ع نعناع پ ناناف مانت د مانتای مانتیه یکی از نباتات طایفه لبیه است و دارای چندین قسم و اقسام مستعمل در طب عبارتند از نعناع سبز و نعناع مجعد و پودنه و نعناع جنگلی و نعناع فلفلی و همه این اقسام دارای اسانس و بوشان مطبوع و طعمشان تلخ و معطر و فی الجمله شبیه به بوی کافور که در ابتدا دهان را گرم کرده و بعد تازه و سرد نموده و قدری از آن را میگزند

نعناع فلفلی ف مانت پواوره ل مانتا پیپریتا را بیشتر از سایر اقسام استعمال میکنند و از عواملی است که در معده تحریک کرده و عمل هضم را تقویت مینمایند و ریاح مجتمعه در معده را از بالا و پائین دفع میکنند و بواسطه عمل انعکاس در سلسله عصبانی تحریک مینمایند و تنفس را سریع کرده و حرارت بدن می افزاید و کم می کند ترشح اغشیه مخاط را و نیز موجب نقصان ترشح شیر میگردد و برخلاف گاهی بر ترشح بول و تعریق جلد می افزاید و لهذا از آن در اختلالات ضعفی و عصبانی معده و قولنجهای ریحی و هنگام بروز کولرای اسیائی استعمال میکنند و ارادویه محرکه است که اثرش نزدیک بارد و به ضد تشنج است و بیشتر مطبوخ از آن استعمال مینمایند که یک قبضه نعناع خشک را در یک پیاله آب جوش دم کرده صاف نموده با قدری قند شیرین کرده بیاشامند

پودنه ع فوتنج ف مانت پولیول ل مانتا پولژیوم در طب شاخه‌های گلدار پودنه را مانند عوامل محرکه منتشره و مقوی معده و ضد تشنج استعمال میکنند

تیزن برگ نعناع بگیرند برگ خشک نعناع ۵ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در عرض روز فنجان فنجان مانند محرکات و معرقات بنوشند

تیزن مرکب نعناع مطابق واسازی لندن بگیرند برگ خشک نعناع ۸ گرم آب جوش ۲۵۰ گرم یک ربع ساعت دم کنند و صاف نموده بیفزایند قند ۸ گرم نعفین مرکب هیل ۱۵ گرم این تیزن را دو قسمت کرده در دو دفعه مانند عوامل محرکه و کاسرالریاح بنوشند

هیدرولا نعناع معمول بیمارستانها بگیرند روغن فرار نعناع ۱ قند سفید الکل ۹۰ درجه مکدام ۵ آب مقطر ۱۰۰ قند و روغن فرار را در هاون بلور صلایه کنند و الکل را افزوده نیز صلایه کنند و بعد آب را بیفزایند و با کاغذ صاف نمایند و این هیدرولا را مایع بوسیونهای محرک و ضد تشنج قرار میدهند و مقدار شربت آن از ۳۰ تا ۱۰۰ گرم است و بمطبوعیت عرق نعناع نیست

نعناع

نعناع فلفلی

پودنه

عرق نعناع

عرق نعناع مطابق کدکس این عرق را از نعناع فلفلی مطابق دستور العملی که در بادرنجبویه ذکر کردیم میکشند و **دهن فرار نعناع** را نیز مانند دهن فرار بادرنجبویه اخذ مینمایند عرق نعناع را مایع پوسیونهای محرک و ضد تشنج قرار میدهند و مقدار شربت آن از ۳۰ تا ۱۰۰ گرم است و مقدار شربت دهن فرار نعناع که محرک معده و ضد تشنج و مسکن است از ۱ تا ۱۲ قطره میباشد بطور پوسیون و یا اولئوساکره و در خارج بطور نطول بتسر از انها میتوان آنرا استعمال کرد

تعفین اسانس نعناع (جوهر نعناع) مطابق کدکس بگیرند اسانس نعناع ۱ الکل ۹۰ درجه ۹ مخلوط کرده صاف نمایند و بهمین طریق میسازند **تعفین اسانس انیسون و سایر نباتات** طایفه **چتری و تعفین اسانس برگاموت و سدرا و لیمو و عرعر و نارنج و بهارنارنج و اکلیل الجبل و سایر** طایفه لبیه را

تعفین نعناع (جوهر پپرمنت) مطابق داروسازی انگلستان بگیرند الکل ۹۰ درجه ۵۰۰ اسانس نعناع ۵ برگ تازه اسفناج ۱۰ بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و برگ اسفناج را جهة رنگین کردن این تعفین استعمال مینمایند و این تعفین محرک و کاسر الریاح و ضد تشنج است مقدار شربت آن از ۱ و ۲ تا ۵ گرم مخلوط در یک پیاله شربت قند

قرص نعناع فلفلی (قرص پپرمه) بگیرند مسحوق قند سفید ۱۰۰ اسانس نعناع ۱ لعاب صمغ عربی ۱۰ اسانس را با ۱۰ جزء قند مخلوط کرده و با باقی قند و لعاب خمیری سازند و مخلوط نمایند و قرصهای یک گرمی سازند و این قرصها که گوارا میباشند محرک و ضد تشنج اند و در اصلاح بدبوئی نفس استعمال میشوند و مقدار شربت آنها از ۲ تا ۱۰ عدد است

الکولاتو مرکب نعناع معمول اسپلیان بگیرند برگ تازه نعناع مجعد ۲۵۰ افسنتین ۹۰ باسیلیق پودنه مکه ۶۰ اکلیل الجبل اسطوخودوس مکه ۸ دارچینی ۱۵ مینخک تخم گشنیز مکه ۴ الکل ۸۵ درجه ۸۰۰ عرق نعناع ۱۸۷۵ ادویه را نیم کوب کرده مدت هشت روز در الکل بخیسانند و عرق نعناع را افزوده در حمام ماریه تقطیر کنند تا تمام مایع تقطیر شود و مقدار شربت این الکولاتو که محرک است قوی و ضد تشنج از ۱۰ تا ۳۰ گرم بطور پوسیون

مانتول

مانتول عبارتست از کافور اسانس نعناع فلفلی و بشکل تبلرهای شفاف و بی رنگی است که در ۴۲ درجه حرارت ذوب میگردد و محلول در الکل و اتر و کلوروفورم ولی در آب کم محلول و از عوامل انتی سپتیک و دافع نورالژی میباشد و کپسولهائی از آن ترتیب میدهند که هریک دارای ۱۰ سانتی گرم اند و در برونشیت مزمن و نزلهٔ مثانه تا سه کپسول در عرض استعمال مینمایند و دیگر دفع نورالژی این ماده مانند سایر ادهان فراره موجب فالج انتهای حساس اعصاب میشود و از آن قلمی میسازند که در دفع صداع نطولان متداول است

مخلوطهای انتی سپتیک جهة تسکین اوجاع دندان نمره ۱ بگیرند مانتول تیمول مکه یک جزء مخلوط کنند نمره ۲ مانتول اسید فنیک مکه یک جزء مخلوط نمایند نمره ۳ مانتول هیدرات کلورال مکه یک جزء مخلوط کنند نمره ۴ مانتول ۳ کافور ۲ مخلوط نمایند نمره ۵ مانتول ۲ کروتون کلورال ۱ مخلوط کنند و این مخلوطها را در مداوای اختلالات بینی و حلق نیز معمول میدارند

مخلوط جهة مداوای موضعی نورالژی معمول سا با تانی بگیرند مانتول کتاکول مکد ۱ گرم الکل خالص ۱۰ گرم مخلوط کنند و باعانت قلم موبمحل موجع نطول نمایند

پوماد ضد صداع بگیرند مانتول ۲ گرم روغن زیتون ۱ گرم لانولین ۵/۶ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوماد ضد زکام معمول کالوت و پیر بگیرند مانتول کلودیدات کوکائین مکد ۱۵ سانتی گرم اسید بوریك ۱۲ گرم وازلین ۳۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند

اولیشن ع **صعتر** ف **سرپوله** ل **تیموس سرپیلوم** ی **اسپولون** (املای صعتر با سین است نه صاد وچون در نسخه های اطبا با شعیر مشتبه میشد لهذا جهة عدم التباس با صاد نوشتند مثل انکه نواصیر که جمع ناسور باشد با سین بود جهة عدم اشتباه با بواسیر با صاد نوشته میشود) یکی از نباتات طایفه **لبیه** است و گیاهی است کوچك وگلهای ان قرمز و دارای عطر مطبوعی و از عوامل محرکه است و مطبوخ ۱۰ گرم ان در ۱۰۰۰ گرم اب که با قند شیرین کرده و قدری مسحوق صمغ عربی بران افزوده باشند در دفع سیاه سرفه سرفه های عصبی نزلات مزمنه و حتی گری و ...

ناوبی واختلاجی و گریپ سودمند است و یکی از دانشمندان عرقاولیشن را در دردهای چشم بر گلاب ترجیح داده و انرا نایع انها قرار میدهد

لوند سه قسم از نباتات طایفه **لبیه** را باسم **لوند** مینامند ۱ **لوند متعارفی** ل **لوند ولا ورا** که در بستانها زراعت میکنند و ساقهای ان باریك و مربع و ارتفاع ان گاه بیك ذرع و برگهای ان مخطط و سفید رنگ وگلهای ان کوچك وابی رنگ و دارای عطری تند و کافوری ۲ **لوند کبیر** (**لوند مذکر**) ل **لوند ولا اسپیکا** این قسم در کوههای غیر مزروع الژری میروید ۳ **اسطوخودوس** ع **ضرم** ف **استوکاس** را بیك ل **لوند ولا استوکاس** که نیز در الژری میروید وگلهای ان سنبله مانند اند و همه اقسام مذکوره در خواص مشابه یکدیگراند و از عوامل محرکه و مقوی اعصاب میباشند

الکولاتور لوند این الکولاتور را مانند الکولاتورباد رنجبویه میسازند

دهن فرار لوند مانند دهن فرار باد رنجبویه ساخته میشود

تعفین مرکب لوند معمول دوا سازی انگلستان بگیرند اسانس لونده اسانس اکلیل الجبل ۱ دارچینی جوز بوا صندل سرخ مکد ۱۰ الکل ۸۵ درجه ۶۴۹ بعد اسانسها را بر دو اخارا مدت هشت روز در الکل بخیسانند و بافشار صاف کنند بروی تفاله بقدری الکل ۸۵ درجه بریزند که محصول ۶۴۹ جزء شود و اسانسها را بعد بیفزایند و این تعفین از عوامل محرکه و ضد تشنج است و مقدار شربت ان از ۱ تا ۴ گرم بطور پوسیون

سرکه لوند بگیرند سرکه خیلی تند الکولاتور لوند مکد ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و یك قاشق چای خوری از این مخلوط را در یك پیاله اب داخل کرده در دفع درد دندان مضمضه نمایند

اکلیل الجبل ف **رومارن** ل **روسمارینوس اوفیسینالیس** و **گل سرخ بحری** نیز نامیده میشود نباتی است از طایفه **لبیه** و خشبی که در بستانها زراعت میکنند ولی بالطبع در سواحل دریا میروید و همه اجزاء این نبات سفید رنگ و دارای بوی معطر کافوری تندی و برگهای ان مخطط و چین دار وگلهای ان کوچك و بنفش رنگ و این نبات مانند سایر نباتات طایفه لبیه محرك و ضد تشنج و معرق

ضعیفی است و اهالی ناب (از ممالک جنوبی الژری افریقا) جراحت ختنه را از مسحوق برگ اکلیل الجبل میپوشانند

الکولا تورا اکلیل الجبل بگیرند شاخه های گلدار و تازه اکلیل الجبل ۱۰۰۰ گرم الکل ۸۰ درجه ۳۰۰۰ گرم عرق اکلیل الجبل ۱۰۰۰ گرم مدت چهار روز بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کنند تا محصول مقطر به ۲۵۰۰ گرم رسد

دهن فرار اکلیل الجبل مانند دهن فرار بادیان بجوهر ساخته میشود

پوسیون محرّک معمول بوشاردا بگیرند اسانس نارنج ۴ قطره اسانس اکلیل الجبل ۴ قطره در ۱۰ گرم الکل حل کنند و با ۵ گرم شربت صمغ و ۱۵۰ گرم اب مخلوط نمایند و با قاشق کوچک متدرجاً بیاشامند

نطول محرّک ایضاً معمول بوشاردا بگیرند اسانس اکلیل الجبل ۱۰ گرم اسانس لیمو ۲۰ گرم الکل خالص ۱۵۰ گرم مخلوط کنند

مریم نخودی (کلپوره) ع **مریمیه** ف **سوژ** ل **سالویا** ی **الِلیسفاکوس**

ذکر کرده ام مریمیه از قسم چهارم نباتات طایفه **لبیه** است و بر دو قسم است **مریمیه صغیر و مریمیه کبیر** و مستعمل اطبا فرانسه قسم صغیر آن است و اطبای انگلیس و المان مریمیه کبیر را نیز استعمال میکنند و هر دو قسم محرّک و ضد تشنج و مسکن و مقوّی میباشند

مطبوخ برگ و شاخه های گلدار مریمیه صغیر را که خیلی معطر اند بطور تبرّن و استحمام و غسول دیجور معمول میدارند و نیز تدخین انها مستعمل است و اهالی کرمان یک قبضه کوچک شاخه های گلدار کلپوره را گرفته و کف مال کرده در دفع قولنج ریحی سفوف میکنند

یکی از دانشمندان شراب مریمیه را در دفع عرقهای لیلی که در نقاهت امراض عارض میشوند و موروث ضعف زیاد میگردند مؤثر میداند و میگوید در این حالت سرعت نبض را کم میکند و نیز انرا خیلی مفید میداند در دفع سیلان شیر که پس از ارضاع در بعضی زنها باقی میماند وگاه منجر به حمای دق میگردد و مریمیه در این خواص اگرچه با نعناع توام است ولی بواسطه انکه تقویت و قبضش بیشتر مطمئن تر است

استعمال مریمیه در قروح ضعفی ساق سودمند است که چون انرا با عسل در شراب بجوشانند و پارچه را در این مطبوخ الوده کرده بروی قروح رفاده نمایند موجب سرعت حصول سیکاتریس و اندمال قرحه میگردد و همین اثر نیز در مطبوخ مائی ان میباشد و هم چنین رفاده ان در قروح گونه مؤثر است و چون دانه های برفک عارض دهان اطفال و حوامل را با مطبوخ خمری مریمیه نطول کنند بزودی برطرف میشوند و اثران زیادتر میگردد هرگاه علاوه بر نطول روزی چند قاشق کوچک از مطبوخ ان بطفل بیاشامانند و مضمضه ان در ملاست لثه و ترشح خون مفید است

تبرّن مریمیه معمول کدکس بگیرند برگ خشک مریمیه ۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند و جهة تحریک و تعریق مبتدرجاً در عرض روز بیاشامند

دهن فرار مریمیه مطابق کدکس مانند دهن فرار بادیان بجوهر ساخته میشود و اگرچه در طب استعمالی ندارد ولی در عطریات بکار میرود

تدخین مریمیه معمول دیبرن بگیرند برگ خشک مریمیه و خورد کرده در چپوق ریزند و بکشند و پس از کشیدن دهان و بینی را ببندند و نفس را بشدت از بینی خارج کنند تا دود در شیپور استاخی داخل گردد و چندین دفعه در عرض روز این عمل را مکرر نمایند دکتری که بعد از اختلالات نزله و اورام حلق عارض میگردد

نافع و سودمند است

زوفا

زوفا، زوفا یابس، هیزوپ (هیسوپوس اسپیکاتا) (اوفیسینالیس)

ی **اوسوپوس** و عبریها آنرا **گیاه مقدس** مینامند نباتی است کوچک و از طایفهٔ **لبیه** و برگهای آن مخطط و گلهایش آبی بنفش رنگ و دارای بوی معطر و علاوه بر دهن فرار مقدار زیادی ماده عامل تلخ و مقدار کمی گلوکزید در آن موجود و بدین جهت تقویتش بیشتر از سایر است و اثر آن مانند فراسیون و لبلاب در امراض مزمن ریه بخصوص نزله و سل مجرب و نیز در آخرین هنگام ذات الریه و در آسم چون آنرا استعمال کنند سرفه را کم کرده و خروج نفث را آسان میکند و پوسیون زوفا در آسم مشایخ و اشخاص مستعد به نزله مفید و مستعمل و مقدار شربت آن چند گرم است

تیزن زوفا مطابق کدکس بگیرند زوفای خشک ۵ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و مقدار جام در عرض روز بیاشامند مانند عوامل محرک و ضد نزله اثر میکند

عرق زوفا (هیدرولای زوفا) معمول کدکس این عرق را مانند عرق بابونه میسازند و بیشتر اوقات آنرا مایع پوسیونهای محرک و ضد نزله قرار میدهند

شربت برگ زوفا بگیرند برگ خشک زوفا ۱ آب مقطر ۵ قند مقدار کافی برگها را نیم کوب کرده مدت ۶ ساعت در آب مقطر جوش دم کنند و با فشار صاف نموده بگذارند ته نشین شود و مصفی را برداشته بر نسبت ۱۸ از ده ۱۰ قند افزوده قوام آورند و حفظ کنند و این شربت از عوامل مخرج نفث میباشد

کمادریوس

بلوط الارض (کمادریون) (تزماندره) (توکریوم کامدریس) این نبات از طایفهٔ **لبیه** است دارای چندین قسم میباشد و همهٔ آنها در طب مستعمل اند و علاوه بر دهن فرار مقدار زیادی ماده عامل تلخ دارد و در امراض مزمن کبد و استسقاء و سوء القنیه نوائب طولانی و ضعف مجاری هضم و صلابت طحال و عسر البول و استسقاء منتج از آن مفید و مستعمل و مخصوصاً سفوفان در دفع حمای ربع سودمند است و اطباء یونان و ایران از اثر بلوط الارض در احشاء بخصوص در طحال تمجید کرده اند و یکی از دانشمندان معاصر مطبوخ آنرا در نقاهت صورت ضعف حمای تیفوئید و همهٔ امراض حاده که منجر بعدم توانائی و فساد اعمال آلی بدن شوند مجرب میداند و بیشتر مطبوخ آن مستعمل و مقدار شربتش چند گرم میباشد

اقسام متداوله این نبات که بیشتر استعمال میشوند عبارتند اولاً از **تزماندره متداولی (بلوط الارض صغیر)** و بلوط الارض مطلق عبارت از او است و مقدار شربت آن از ۱۰ الی ۲۰ گرم در ده ۱۰۰۰ گرم آب که بطور تیزن استعمال شود ثانیاً **تزماندره مائی** که **اسکوردیوم** نیز نامیده میشود و معجون **دیاسکوردیوم (مثرودیطوس)** از اسم آن مشتق است ثالثاً **تزماندره ایوت** که مقدار شربت آن بطور تیزن از ۱۰ الی ۲۰ گرم است در ده ۱۰۰۰ گرم آب جوش

عصارهٔ کامدریس (کمادریون) مطابق کدکس بگیرند برگ خشک کمادریون ۱ آب مقطر جوش ۸ برگها را نیم کوب کرده در ۶ جزء آب مدت ۱۲ ساعت دم کنند و با فشار صاف نمایند و بگذارند ته نشین شود و باقی مانده آنرا بروی تفاله ریخته نیز صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ نرم قوام آورند و مقدار شربت این عصاره در تقویت معده از ۲ تا ۱۰ گرم است

فراسیون

فراسیون

فراسیون پ افنان سر کورار ع علقمان ماروب ل ماررویوم (پراسیوم) ی پراسیون نباتی است از طایفهٔ لبیه و نطفی شکل و سفید رنگ کرکدار حاده ها بطور فراوان میرویند و علاوه بر دهن فرار دارای مقدار زیادی مادهٔ عامل تلخ است و در امراض مزمن ریه بخصوص نزله وسل و هنگام اخر ذات الریه استعمال ان مفید و مانند زوفا سرفه را کم کرده و خروج نفث را اسان میکند و مقدار شربت ان چند گرم است و تیزن انرا مانند زوفا از ۵ گرم در ۱۰۰۰ گرم اب جوش ترتیب میدهند

لبلاب

لبلاب ع علیق (عشقه) ت لیر تر رستر ل گلکوما هدراسا ی کیسوس نباتی است بوی از طایفهٔ لبیه و مانند فراسیون علاوه بر دهن فرار دارای مقدار زیادی مادهٔ عامل تلخ است و شاخه با گل دارانرا که معطر اند و محرک غشاء مخاطی ریوی در دفع نزلات مزمن استعمال میکنند بخصوص در سل و اخر هنگام ذات الریه که مانند فراسیون سرفه را کم کرده و خروج نفث را اسان میکند و مقدار شربت ان چند گرم است بطور مطبوخ و تیزن

مرزنجوش

مرزنجوش مرزنگوش ع سرمق (عنقر) ف مارژولین ل اوریگانوم ماژورانا نباتی است از طایفهٔ لبیه که در بستانها زراعت میکنند و علاوه بر دهن فرار مقدار زیادی کافور دارد و یکی از عوامل محرکه و معطسه است

گرد مرزنجوش مطابق کدکس بگیرند برگ مرزنجوش را و پاک کرده خشک کنند و نرم بکوبند و از موبیز ابریشمی نمره ۱۰ بیرون نمایند و استعمال این گرد جهة عطسه اوردن بسته به تصرف طبیب است

در بیان نسخه های متداول نباتات طایفهٔ لبیه

اسپس معطر بگیرند برگ و گل افسنتین برگ و گل زوفا برگ و گل نعناع فلفلی برگ و گل مرزنجوش برگ و گل اکلیل الجبل برگ و گل مریمیه صغیر برگ و گل اوتیش برگ و گل حاشا مکرر یک جزء مخلوط کنند و ۵۰۰ گرم این اسپس را مدت یکساعت در ۱۰ لیتر اب جوش دم کنند و با فشار صاف کرده در یک حمام داخل نمایند و استحمام در این ابزن در اطفال خنازیری که علامات مزاجی و فساد بنیه بر عوارض موضعی غلبه دارد و نیز در نقاهت و سوء القنیه مزمن و طولانی اختلالات بودن اطفال مستعمل و سودمند است

اسپس دافع سعال بگیرند برگ خشک پرسیاوشان کانادا برگ خشک لبلاب برگ خشک اسکولوپاندر برگ خشک ودو نبک گل زوفا کوکانا دید و ن تخم مکرر یک جزء بدقت مخلوط کنند و ۲۰ گرم این اسپس را در ۱۰۰۰ گرم اب بجوشانند و صاف کرده مانند تیزن در دفع سرفه بیاشامند

اسپس چائی بگیرند ودو نبک لبلاب برگ مامیثا برگ فنجون (حشیشة السعال) مکرر ۵۰ گرم برگ بادرنجبویه برگ مریمیه مکرر ۱۰ گرم دواها را خورد کرده و بدقت باهم مخلوط نمایند و دو گرم از این اسپس را مانند چای در یک پیاله اب جوش دم کرده بیاشامند

چای هالن بگیرند گل مریمیه گل بومادران گل لبلاب گل بادرنجبویه گل زوفا گل قنطوریون دقیق گل غالبون گل بابونه مکرر یک جزء بدقت مخلوط کنند و ۲ گرم این مخلوط را در یک پیاله اب جوش دم کرده صاف

نموده در دفع ریاح معدی بنوشند

چای سوئیسی بگیرند برگ گل دار افسنتین برگ گل دار قنطوریون دقیق برگ گل دار فرنجمشک برگ گل دار بلوط الأرض برگ گل دار زوفا برگ گل دار لبلاب برگ گل دار بومادران برگ گل دار مرزنجوش برگ گل دار پونه دشتی برگ گل دار اکلیل الجبل برگ گل دار سانیکل برگ گل دار مریمیه برگ گل دار اسکولوپاندر برگ گل دار اسکوردیوم برگ گل دار حاشا برگ گل دار ودو بنفشه گل دنبکا گل پیرتر و شاگل ما میثا گل فیجون مکد یك جزء بخوبی مخلوط کند و ۲ گرم از این مخلوط را در یك پیاله اب جوش دم کرده صاف نموده مانند عوامل محرك و کاسر الریاح بیاشامند

چای تونها بگیرند گل اکلیل الملك ۱۰۰ گرم گل بابونه گل اقطی گل توبرلس مکد ۱۰۰ گرم مدت هشت روز در ۲۰۰۰ گرم الکل ۲۰ درجه بخیسانند و صاف کنند و ۵۰ گرم این مصفی را با ۱۰۰ گرم شربت پرسیاوشان مخلوط نمانید و ۵۰ گرم از این مخلوط را در ۵۰۰ گرم اب صاف داخل کنند و مانند عوامل کاسر الریاح و محرك استعمال نمانید

مشروب کاسر الریاح بگیرند گل بابونه ۵ گرم انیسون بادیان خطائی تخم گشنیز مکد ۲ گرم اب جوش ۱۰۰ گرم مدت ده دقیقه دم کرده صاف نمانید و ۵۰ گرم قند بیفزایند و یك پیاله از ان در دفع نفخ شکم بیاشامند

الکولاتورنافع الجراح بگیرند برگ تازه ریحان (شاهسفرم) برگ فرنجمشک برگ زوفا برگ مرزنجوش برگ بابونه برگ نعناع برگ اکلیل الجبل برگ مریمیه برگ صعتر برگ حاشا برگ افسنتین برگ اثرلیك برگ رازیانه برگ سداب هیپریکوم (علف چای) لوند مکد ۱۰۰ الکل ۸۰ درجه ۵۰۰ مطابق معمول الکولاتور سازند و حفظ کنند واین الکولاتور از داروی محرکه است که خیلی از ان تمجید میکنند و مقدار شربتش ۸ گرم است مخلوط با نصف پیاله شربت قند و نطولات در ضغطه و ضربه و رض اعم از انکه خالص استعمال شود و یا مخلوط با هم وزنش اب محلل بکوئی است

تعفین مرکب لوند معمول دواسازی انگلستان بگیرند اسانس لوند ۱۰/۶۸ اسانس اکلیل الجبل ۲/۵ دارچینی ۹/۷۲ جوزبوا ۹/۷۲ صندل سرخ ۱۹/۴۴ الکل ۱۰۶۹/۴۴ بخیسانند و صاف کنند و ۸/۴۹ جزء مصفی باید بدست اورند و از ۳ تا ۴ گرم مانند عوامل محرك استعمال میکنند

اودوکولونی (جوهر اسطوخودوس) معمول کدکس بگیرند دهن فراد برگاموت دهن فراد پرتغال مکد ۱۰ دهن فراد لیمو دهن فراد اکلیل الجبل دهن فراد بهار نارنج مکد ۲ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰۰ حل کرده صاف نمایند و این محصول را مانند الکولاتور در تجویز استعمال میکنند و یکی از دانشمندان در تقریس این محصول را گرم کرده و پارچه را بان الوده نزد مجلل در مرفاده مینماید و متصلا تمجید میکند

نسخه دیگر بگیرند اسانس لیمو اسانس نارنج اسانس لوند مکد ۲ اسانس برگاموت اسانس پالنك مکد ۵ الکل ۱۰۰۰ مخلوط کنند

ایضا نسخه دیگر که قوی تر از دو نسخه مذکور است بگیرند اسانس برگاموت اسانس نارنج مکد ۱۰ اسانس لیمو ۵ اسانس پالنك ۳ اسانس اکلیل الجبل ۱ تعفین عنبر تعفین حسن لبه مکد ۵ الکل ۱۰۰۰ مخلوط کنند

اودوکولونی متعارفی بگیرند اسانس برگاموت اسانس پالنك مکد ۵ اسانس نارنج اسانس بهارنارنج مکد ۲ اسانس لوند اسانس اکلیل الجبل اسانس لیمو مکد ۱۰ الکل ۲۰۰۰ مخلوط کنند و در این دو نسخه اخیر باید دقت نمایند که اسانسها خیلی تازه باشند

نطول عینی معمول سیشل بگیرند الکولاتور اکلیل الجبل ۵۰ گرم الکولاتور فیورانتی ۲۰ گرم امونیاك

اودوکولونی

۵ گرم مخلوط کنند و در دفع امونه و بروی جبهه نطول نمایند

تعفین معطّر بگیرند جوز بوا میخک مکد ۴ دارچینی گلنار مکد ۸ الکل ۹۰ درجه ۵۰۰ مدت پانزده بخیسانند وصاف کنند و چند قطره این تعفین را در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده مانند محرکات استعمال نمایند و نیز نطول ان معمول است

تعفین نافع الجرح (آب نافع الجرح قرمز) بگیرند برگ تازه ریحان برگ تازه فرنجمشک برگ تازه زوفا برگ تازه مرزنجوش برگ تازه بادرنجبویه برگ تازه نعناع برگ تازه اکلیل الجبل برگ تازه سابز برگ تازه مرهمیه برگ تازه اولیش برگ تازه حاشا برگ تازه افسنتین برگ تازه اثرلیک برگ تازه رازیانه برگ تازه سداب برگ تازه هیپریکوم برگ تازه لوند مکد ۱۰۰ الکل ۹۰ درجه ۳۰۰۰ بخیسانند وصاف کنند و این تعفین در خواص مشابه الکولاتو نافع الجرح است

بطری قرمز تیلوف بگیرند الکل ۵۵ درجه ۳۰۰ گرم قرمز دانه ۱۰ گرم اسانس مرزنجوش ۵ گرم مطابق معمول عمل کنند و مانند محرکات یک قاشق چای خوری این محلول را در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

الکسیر دو ولن بگیرند ریشهٔ جنطیانا ریوند پوست نارنج افسنتین بلوط الارض برگ سنا مکد ۳۰ گرم کاسکاریل صبر سقوطری مکد ۲ گرم الکل ۵۵ درجه ۱۰۰۰ گرم مدت هشت تا ده روز بخیسانند و با کاغذ صاف کرده حفظ کنند و یک قاشق اش خوری کوچک قبل از نهار و یکی قبل از شام بیاشامند و اگر از شرب این دو قاشق طبیعت چندان عملی نکرد فردای ان روز نیز دو قاشق دیگر بهمین طریق میل کنند

بلسان الحیوة هوفمان معمول دواسازی اوسترما بگیرند اسانس لوند اسانس مرزنجوش اسانس لیمو اسانس میخک مکد ۱٫۴ اسانس جوزبوا اسانس دارچینی دهن فرادکهربا مکد ۰٫۷۳ الکولاتو مرکب بادرنجبویه ۲۰۴ مخلوط کنند و در قولنج های ریحی از ۱۰ تا ۲۰ قطره در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

بلسان ساکسی بگیرند روغن جوزبوا ۱۲۵ گرم دهن فرادلوند دهن فرادکهربا مکد ۴ گرم دهن فراد مرزنجوش دهن فراد مرهمیه دهن فراد اکلیل الجبل مکد ۴ گرم دهن فراد جوزبوا دهن فراد نعناع دهن فراد سداب مکد ۲ دسی گرم مخلوط کنند در سستی اطراف اطفال و در سوء هضم ۳ تا ۴ قطره بروی حب قند چکانیده بیاشامند و از ۲ تا ۴ و نیز ۱۰ گرم از ان از خارج نطول نمایند

شراب معطّر بگیرند شراب قرمز ۸۷۵ الکولاتو نافع الجرح ۱۲۵ مخلوط کرده صاف نمایند و مانند عوامل مقویه و محلله نطول کنند

سرکه معطّر معمول کدکس بگیرند سرکه سفید ۸۷۵ الکولاتو نافع الجرح ۱۲۵ مخلوط کرده مانند شراب معطر استعمال نمایند

سرکه معطّر معمول بیمارستانها بگیرند بادرنجبویه نعناع اکلیل الجبل مرهمیه مکد ۲۵ لوند ۵۰ سیر ۱ سرکه سفید ۲۰۰۰ مطابق معمول عمل نمایند و از ۱۰ تا ۲۰ گرم این سرکه را در ۲۰۰ گرم اب مخلوط کرده در دفع خوارشی که با بسیاری از امراض جلدی همراهی دارد نطول نمایند

پوسیون معطّر معمول کدکس بگیرند شربت گل میخک ۳۰ الکولاتو دارچینی ۱۰ امرپای

باقوت ۵ اعرق نعناع فلفلی ۶ عرق بهارنارنج ۶ مخلوط کرده هرساعت یك قاشق کوچك بیاشامند

شربت اسپس نافع السعال بگیرند اسپس نافع السعال ۱۰۰ اب ۱۲۰۰ قند ۲۰۰۰ عرق بهارنارنج ۵۰ عصاره تریاك ۳۰ ر مطابق معمول شربت سازند

حمام معطر معمول بیمارستانها بگیرند اسپس معطره ۵۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰۰ گرم مدت یك ساعت دم کرده صاف نموده دریك حمام داخل نمایند

حمام بخار معطر ایضا معمول بیمارستانها بگیرند اسپس معطره ۶ گرم اب مقدارکافی مطابق معمول بخور دهند

دوش معطر معمول پلانك بگیرند اسپس معطره ۲۰۰ گرم حب الغار حب العرعر مکدوه ۵۰ گرم اب صاف ۳۰۰۰ گرم مدت ربع ساعت بجوشانند وصاف کنند و ۱۲۵ گرم نوشادر و ۵۰۰ گرم جوهر عرعر مصفی بیفزایند

بخور معطر بگیرند اسپس معطره ۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول بخور دهند

بلسان (روغن) اوپودلدوك بگیرند صابون جوانی ۳۰ کافور ۲۴ امانیاك ۱۰ دهن فراراکلیل الجبل ۶ دهن فرار حاشا ۲ الکل ۹۰ درجه ۲۵۰ مطابق معمول عمل کنند وطول این بلسان در دفع روماتیسم سودمند است

بلسان مایع اوپودلدوك بگیرند صابون سپانیولی سفید وخشك ۵۰ گرم کافور ۴۵ گرم الکل خالص ۵۰۰ گرم اسانس حاشا ۵ گرم اسانس اکلیل الجبل ۱۰ گرم امانیاك مایع ومحرق ۱۵ گرم مخلوط کرده حل کنند وصاف نموده مصفی را بسرعت درصراحی داخل نموده ودرانرا بادقت محکم بربندند

بلسان ضد مفصلی بگیرند صابون جوانی ۲۰ گرم دره ۱۰ گرم او دو کولونی حل کرده بیفزایند کافور ۵ گرم اسانس نعناع فلفلی اسانس دارچینی اسانس اوندا اسانس جوزبوا اسانس قرنفل اسانس صاصفراس مکدره ۱۵ گرم اتراستیك ۲۰ گرم مخلوط کرده ودر صراحی ریخته درانرا محکم بربندند واز ۵ تا ۱۵ گرم در دفع نقرس واختلالات روماتیسمی نطول کنند

بلسان عصبی (بوم زوال) بگیرند حرام مغزگاو ۳۵ روغن بادام شیرین ۱۰۰ دهن ثابت جوزبوا ۴۵۰ دهن فراراکلیل الجبل ۳۰ دهن فرارقرنفل ۵ اکافور مسحوق ۱۵ بلسان تلو ۳۰ الکل ۱۰ درجه ۶ مطابق معمول بلسان سازند در دفع روماتیسم واوجاع عصبانی مرهم تمریخ نمایند

تمریخ روزان معمول کدکس بگیرند الکولاتو عرعر ۹۰ گرم اسانس قرنفل روغن جوزبوا مکد ۵ گرم مخلوط کنند این تمریخ در قحول اطفال مستعمل است که روزی دو دفعه کم کم بروی ستون فقرات ریخته وبدان دام نطول نمایند یکی از دانشمندان این تمریخ را دقطرب مؤثر میدانند وروزی سه دفعه هر دفعه یك قاشق چایخوری تمریخ میکنند

در بیان اسانس

اسانس یا کد هن فرار عبارت از مواد نباتی است بدون ازوجه دفراد واکثر از نباتات طایفه لبیه اخذ

میشود

اوپودلدوك

بوم زوال

اسانس

میشود و مانند عوامل محرک و ضد تشنج استعمال میگردد و عموماً استعمال آن در اختلالات عصبانی معده که بواسطه ضعف عارض شده باشد و در قولنجهائی که با نفخ شکم همراه بوند سود مند و بیشتر اسانس لوند و اکلیل الجبل را بکار میبرند و اسانس افسنتین و بابونه را نیز معمول میدارند و **اسانس کاژپوت** در دفع سوء هضم و کولیک و درد دندان فاسد شده و کرمهای معوی مفید است و اسانس طایفهٔ حرکات از قبیل لیمو و برگاموت و بالنگ و ترنج و نارنج وغیره نیز دارای همین خواص اند

پوسیون معطر بگیرند اسانس نارنج ۶ قطره اسانس اکلیل الجبل ۴ قطره در ۱۰ گرم الکل حل کرده و ۵۰ گرم شربت صمغ و ۱۵۰ گرم اب بر محلول افزوده با قاشق کوچک متدرجاً بیاشامند

نطول محرک بگیرند اسانس اکلیل الجبل ۱۰ گرم اسانس لیمو ۲۰ گرم الکل خالص ۱۵۰ گرم حل کرده نطول نمایند

تمریخ دل بگیرند روغن غاره ۱۰ گرم روغن جوز بوا ۵ گرم دهن فرار منجک ۲ گرم ملسان پرو ۱۰ گرم مخلوط کنند و در دفع فالج جفن اعلی برودی شقیقه و جفن تمریخ نمایند

درس نوزدهم — بوراتها و اسید بوریک

بوره (تنکار) یا بورات دو سود (کِربُو کُول) و ملح ایرانی نیز نامیده میشود عبارت است از بی بورات سود و در بعضی از کهای (دریاچه ها) اسیا و چین و تبت و هندوستان بطور محلول موجود است و اهالی آن دریاچه ها را تبخیر کرده و بوره را اخذ میکنند و نیز مصنوعاً انرا حاصل مینمایند از ده جزء اسید بوریک و ۱۲ جزء کربنات سود متبلر که انها را در اب جوش حل کرده و محلول را تغلیظ مینمایند دو قسم بی بورات سود متبلر میگردد یکی بی بورات ثمن الوجوه که در صنایع مستعمل است و دیگری بی بورات منشوری معین شکل که در طب معمول و عبارت است از تنکار طبیعی

بورات سود در ۲۲ جزء اب و ۲ جزء گلیسرین حل میشود و در الکل غیر محلول است و از عوامل محلله و قابض محسوب میگردد و در وقتیکه برمور دیتاسیوم در صرع بی اثر ماند یکی از دانشمندان از اثر بورات سود تمجید میکند و در یک شبانروز از ۱ و ۲ گرم شروع کرده و بتدریج مقدار انرا زیاد مینماید تا به ۶ گرم و با شربت پوست نارنج مطبوخ یا پوسیون استعمال میکند و نوعاً مقدار شربت بورات سود از نیم تا سه گرم تا ۶ گرم و زیادتر است وجمع ما بین ان و اسیدهای قوی و کلورور دو اهک و منیزیوم و پتاسیوم نباید نمود

بعضی دیگر اقسام بوراتها مانند **بورات امانیاک و بورات پتاس و بورات جیوه** در طب استعمال میشوند و لکن استعمال انها چندان شایع نیست و بیشتر بورات سود را استعمال مینمایند

بورات سود را در خارج در دفع اختلالات برفکی و کثرت براق مطبوع وغیره و در دفع حکه و دفع باد ذبت و دفع تعفن مطبوع یوما را استعمال میکنند و در داخل بمقدار ۵ گرم جهت تسکین وادرار طمث و سهولت وضع حمل معمول و خیلی موثر است و بورات امانیاک را نیز بهمین مقدار در دفع رمل کلیه قوی الاثر میدانند و اسید بوریک از ۳ تا ۵ گرم در دفع باد ذبت بی ضرر بلکه خیلی موثر میباشد و محلول مائی اسید بوریک بر نسبت ۱ در ۲۴ از عوامل انتی سپتیک (دافع العفونه) متداول است که امروز خیلی استعمال میشود و بورات سود دارای این خاصیت کمتر

بعجم

اسید بوریك

از اسید بوریك نیست

اسید بوریك یك جزء از این اسید در ۲۵ جزء اب و ۶ جزء گلسرین و ۱۰ اجزاء الکل ۹۰ درجه حل میگردد و منزی مکلس موجب کرث درجه انحلال ان در اب میشود یعنی ۱۲ اجزاء از اده ۱۰۰ اجزاء اب حل میکند و اسید بوریك از عوامل مسکنه و محلله و مانع تخمر است و مقدار شربت ان از ۲۵ سانتی گرم تا ۲ گرم میباشد و در خارج از ابجو ذدق و پوماد و غسول استعمال میکنند

اب اسید بوریك معمول دلیکم بگیرند اسید بوریك ۴۰ گرم اب مقطر جوشیده ۱۰۰۰ گرم حل کنند

تنزیب بوریکه معمول کدکس هر ۱۰ اجزاء از این پارچه باید دارای ۱۰ اجزاء اسید بوریك باشد

سنون انتی سپتیك معمول لوژاند بگیرند مسحوق اسید بوریك ۲/۵ گرم مسحوق کلورات پتاس ۷۵ سانتی گرم مسحوق کناك ۵/۱ گرم مسحوق گل طباشیر ۲ گرم مسحوق کربونات منزی ۴ گرم اسانس گل سرخ ۱ قطره مخلوط کنند

وازلین بوریکه مطابق کدکس بگیرند مسحوق اسید بوریك ۱ وازلین ۹ مخلوط کنند و مسحوق اسید بوریك که در این محصول باید خیلی نرم باشد

اسید بورو سالیسلیك بگیرند اسید بوریك ۱۲ اسید سالیسیلیك ۶ اب ۱۰۰۰ حل کنند و مانند رفاده انتی سپتیك بجای محلول سوبلیمه استعمال نمایند

زرق اسید بوریك معمول گیون بگیرند اسید بوریك متبلر ۱ اب ۵۰ حل کنند در ورم مثانه مزمن و بول مانیاکی روزی ۳ یا ۴ دفعه در مثانه زرق نمایند و نیز در شقاق پستان تغسیل کنند و مقدار اسید بوریك را میتوان کمتر و یا زیادتر نمود و عموماً ۲۴ جزء اب ۱ جزء اسید بوریك را بیشتر حل نمی کند و در اب سرد کمتر از این مقدار محلول است

پوماد اسید بوریك معمول کان بگیرند اسید بوریك ۱ اسپرم سه ۱ وازلین ۱۰ مخلوط کرده صلایه نمایند تا حل شود و جراحت را رفاده کنند

اونگان بوریکه معمول لژون بگیرند اسید بوریك متبلر ۶ موم ۳ پارافین ۶ روغن بادام شیرین ۱۲ ذوب کنند و با هنگام سرد شدن بهم زنند این اونگان که دافع العفونه است در رفاده جراحات بکار میرود

پوسیون مفتت حصاة معمول بکر بگیرند بورات مانیاك ۱ گرم اب مقطر ۱۲۵ گرم شربت ساده ۱۵ گرم مخلوط کنند در قولنج کلیه و سنگ مثانه هر دو ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

سفوف مفتت حصاة معمول دیرویت بگیرند بوره مسحوق ۱ گرم مسحوق بی کربنات سود مسحوق نیترات پتاس مکلس ۵ دسی گرم مخلوط کرده در یك بسته بر بندند در دفع رمل کلیه از ۱ تا ۳ بسته در عرض روز با یك پیاله اب سرد سفوف نمایند و باید مشروبه زیاد بنوشند

گرد بورات سود مطابق کدکس در ورم حلق بولتاسه و برفك و موگر بورات سود را خیلی نرم بسایند و قطعه پنبه را بان الوده کرده بروی محل معلول بمالند و یا انکه باعانت انبوبه بروی ان نفوخ نمایند

غرغره بورات سود مطابق کدکس بگیرند برگ گل سرخ ۱۰ اب جوش ۲۵۰ بورات سود ۵ عسل

وردی ۲ بیفزایند دوام حلق و برفك و موگر غرغره نمایند

غرغره بوره معمول بیمارستانها بگیرند بوره ۱۰ گرم ماء الشعیر یك بطری حل کرده بطور نیم گرم غرغره نمایند

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند برات دو سود ۵ گرم آب ۲۰۰ گرم عسل وردی ۳۰ گرم حل کنند و دوا دوام حلق و برفك و موگر غرغره نمایند

عسل بوره بگیرند بوره مسحوق ۴ گرم عسل مصفی ۳۰ گرم مخلوط کرده بروی دانه های برفك نطول نمایند

شربت بوره بگیرند بوره ۱۵ گرم شربت ساده ۳۰۰ گرم مطابق معمول حل کنند و در عرض روز از ۲ و ۵ تا ۱۰ قاشق کوچك مندرجاً بیاشامند در دفع نزله حلقومی سودمند است و باید دقت نمود که این مقادیر در عرض روز بفواصل زیاد استعمال شوند

نطول ضد برفك بگیرند مسحوق بوره ۵ گرم در ۲۰ گرم گلاب حل کرده و ۴۰ گرم عسل وردی ۲۰ گرم تعفین قرمکی افزوده با قلم موی روی دانه های برفك نطول نمایند

مضمضه بورات سود بگیرند بهدانه ۳۲ گرم آب صاف ۷۵۰ گرم بجوشانند تا دو ثلث باقی ماند صاف کرده بیفزایند برات سود ۱۲ گرم عسل وردی ۶۰ گرم در دفع کثرت براق زیبقی و سایر امراض دهان ساعتی یك دفعه مضمضه نمایند

مضمضه دافع موگر بگیرند بوره ۱۰ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم اسانس نعناع تعفین عاقرقرحا مکر ۱۰ قطره حل کرده مضمضه نمایند و این مضمضه را بدون قند و بدون عسل باید استعمال نمود

سنون تنکار بگیرند تنکار مسحوق ۵ گرم عسل وردی ۲۰ گرم مخلوط کرده در دفع اوام دهان سنون نمایند

قرص تنکار بگیرند تنکار ۱۰ گرم قند ۶۰ گرم تعفین حسن لبه ۱ گرم لعاب بهدانه مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یك گرمی سازند و این قرصها را در برفك و موگر و کثرت براق زیبقی و ورم حلق و ورم زبان بمقدار ۵ تا ۱۰ عدد استعمال مینمایند و جهت اطفال شیرخواره بعوض قرص سفوف معطری از قند ترتیب دهند که یك دهم وزن آن تنکار باشد و انگشت را تر کرده و باین سفوف آلوده نموده در دهان طفل گذارند تا بمکد

گلیسره بوره معمول بلاش بگیرند بوره مسحوق ۱ گلیسرین و با گلیسره نشاسته ۳ مخلوط کنند و در دفع ورم دهان و برفك و موگر قلم مو را آلوده باین مخلوط کرده بمحل معلول نطول نمایند

کحل تنکار بگیرند تنکار ده ۱ تا ۵ سانتی گرم عرق غار گیلاسی ۵ گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم مطابق معمول حل کرده صاف نمایند و مصفی را نیم گرم کرده در رمد ساده چشم را مکرراً با آن بشویند

کحل تنکار معمول مصنف بگیرند تنکار ۱ گرم گلیسرین ۲۰ گرم عرق غار گیلاسی ۶ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کرده در رمد منزله روزی ده دفعه چشم را بشویند

محلول تنکار بگیرند تنکار ۳ گلاب ۷۵ حل کنند و تغسیل با این محلول در لکه های کمك و قوباء سبوسی سودمند است

محلول ضد اکزما بگیرند ادوکولونی ۱۲۰ گرم اسید فنیك ۴ گرم تنکار ۶ گرم گلیسرین ۶ گرم مخلوط کرده نطول نمایند

غسول تنکار بگیرند بورات سود ٢ گرم گلاب عرق بهارنارنج مکد ٢٠ گرم حل کرده روزی سه چهار دفعه خالهای ککمک را با این محلول تر نمایند

نطول ضد اثر لور (التهابیکه بواسطه اثر برودت در دست و پا بخصوص در انگشتان عارض میگردد) بگیرند سوبورات سوده ١٥ گرم انگان ورد ٤٠ گرم مخلوط کنند و هر شب قبل از خوابیدن بمحل معلول نطول نمایند

مخلوط ضد شقاق بگیرند تنکار ٣ گرم گلیسرین خالص ٤٠ گرم اب صاف ١٥٠ گرم حل کرده در شقاق جلد نطول نمایند

سنون مسکن بگیرند مسحوق زعفران ٥ سانتی گرم مسحوق بوره ١٥ گرم گلیسرین نشاسته ١٥ گرم تنطورین مکی ١٠ قطره مخلوط کنند و در دفع خوارشی که از بیرون امدن دندان در لثه ها عارض میشود نطول نمایند

لیموناد بتسترات منیزی

بورو سیترات منیزی معمول مادسن بگیرند کربنات منیزی ١٥ گرم اسید سیتریک ٢ گرم بورات سود ٣ گرم اب جوش ٣٠ گرم ابتدا اسید سیتریک را در اب جوش حل کنند و بعد کربنات و بورات را بیفزایند و تبخیر نمایند واز ٥ تا ١٥ گرم این ملح را در ١٥٠ گرم اب حل کرده در دفع رملهای ورید بیاشامند

درپسیتم برومورها

بروم

بروم یکی از شبه فلزات است و بمقدار کم در اب های دریا یافت میشود و مانند ید در بیشتر نباتات بحری بمقدار زیاد موجود و نیز بعضی ابهای معدنی مقدار زیادی بروم دارند وجسمی است مایع و در حجم زیاد قرمز سیاه رنگ و در حجم کم مانند یاقوت زرد است و در هوا بخره درخشنده از ان متصاعد میگردند و بوی ان تند و طعم ان مکره است و وزن مخصوص ان ٣٩٣٣/٥ میباشد و در اب بمقدار کم محلول است و در ١٨ تا ٢٢ درجه زیر صفر جامد میگردد و در ٣٠ درجه بالای صفر جوش میاید و مانند ید از سموم محرقه است و قوی تر از ان

بروم را در اوارام مفصلی جرمن استعمال مینمایند و مقدار شربت ان ٤ قطره است مخلوط در ١٠٠ گرم اب که سه قسمت کرده در عرض شبانه روز در سه دفعه بیاشامند و تا ٢٤ قطره از ان هم میتوان استعمال نمود

تعفین بروم بگیرند بروم ١ الکل ٩ درجه ١٠ مخلوط کنند واز ١ تا ٢ جزء این تعفین را در ١٠٠ اجزاء اب مخلوط کرده جراحات غانغرانائی و متعفن را تغسیل نمایند و نیز در قان مستعمل است و بروم را مانند کلور جهة دفع تعفن اطاق بیمارستانها و غیره بکار میبرند و بواسطه مبغانش سهل الاستعمال میباشد

برومول

برومول (تریبروموفنول) شکل گردی است سفید زرد رنگ و دارای بوی مخصوصی و غیر محلول در اب محلول در الکل و اتر و از عوامل انتی سپتیک و بدل ید و فورم میباشد

بروموفورم

بروموفورم جسمی است مشابه ید و فورم و حاصل میشود از اثر بروم در الکل متیلیک با پتاس و یا از اثر قلیا در کربروم ال که معادن کلورال است و این جسم مایع و بی رنگ و وزن مخصوص ان ٢/٩٠ و در ٥٠ درجه حرارت جوش میاید و دارای بوی مطبوع و طعم شیرینی است و در فقدان حس قوی و خطرناک و بعضی از مصنفین انرا در دفع سیاه سرفه استعمال میکنند و مقدار شربتش در اطفال از ١ تا ٥ قطره بطور پوسیون و در شبان از ١٥ تا ٥٠ سانتی گرم بطور کپسول که هر کپسولی دارای ٥ سانتی گرم باشد واز عوامل قویه است که باید احتیاط در ان بود

مخصوص

برمورها

محصولات برموری را مانند عوامل مضعف باه در دفع اسپرماتوره و سوزاك و نعوظهای موجع استعمال میکنند ونیز در دفع صرع واختلاجات وعسرالبلع وبی خوابی وسیاه سرفه واکلامپسی وضع حمل واسم ونوائب وکثرت شیوع دماغ ودیابیتوس واعراض نزله موجع ونورالژی وتهیجات مزمن دیفتری وتسمم زیبقی بطئی مستعمل ومفیداند وبرمورهای مستعمله درطب عبارتند از برمور پتاسیوم وبرمور اهن وبرمور سودیوم وبرمور لیتیوم وبرمور امانیوم وبرمور کافور وبرمور اتیل وبرمور دوی

برمور پتاسیوم

برمور پتاسیوم یکی از عواملی است که در دفع صرع خیلی مؤثر است واز ۳ تا ۶ گرم درعرض روز تدریجاً باید استعمال نمود وتا مدت یك سال هر روز میباید بران مداومت کرد ودر سال دوم هر سه ماه پانزده روز باید اشامید ودر اکلامپسی ودفع مسلولین وقی وباری بمقدار کمتر مستعمل وسودمند وهم چنین نافع است دربی خوابی اطفال وقطرب ودیابیتوس قندی

از استعمال برمور پتاسیوم محتمل است گرفتگی در تجاویف بینی عارض شود که با صداع وبی حسی اغشیه مخاط وضعف زیاد همراهی نماید وهرگاه خواسته باشند بمقدار زیاد در استعمال برمور مداومت نمایند بهتر انست که بجای برمور پتاسیوم تنها مخلوطی از برمور پتاسیوم وبرمور سودیوم وبرمور امانیوم بهمان مقدار برمور پتاسیوم بکار برند وچون مدتی بر برمور مداومت کنند باید گاه گاه یکی از عوامل مدره را استعمال نمود تا مانع از اجتماع برمور در بدن وبروز شورات اکنه برموری گردد وبواسطه ضد ثبت ودفا بتی که در مبانه ید وبرم است همیشه باید در استعمال برمور پتاسیوم دقت نمود که مخلوط با ید ود نباشد ومقدار شربت برمور پتاسیوم در تحلیل تهیجات مزمنه از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم ودر تسکین وابطال حرقه دفع شهوت باه ودفع صرع وقطرب از ۳ تا ۸ و ۱۰ گرم ودر صداع ۲ گرم

برمور سدیوم

مواد مانعة الجمع

مواد مانعة الجمع مواد مانعة الجمع ید ود پتاسیوم را

برمور سودیوم علاوه بر صفات برمور پتاسیوم این برمور جاذب الرطوبه میباشد ودر اب محلول تر ومانند ان در الکل واترو کلوروفورم غیر محلول است وتلخی طعم ان کمتر ودر سایر خواص مشابه ان ومقدار شربتش از ۳ تا ۱۲ گرم است که درعرض روز متدرجاً استعمال شود

برمور امانیوم

برمور امانیوم (برومید دات امانیاك) این برمور بشکل دو برمور مذکور است وتبلور هایش شبیه بانها وطعمش نمکین وگزنده ودر صرع وهیستری وسیاه سرفه استعمال میگردد ومقدار شربتش از ۵ دسی گرم تا ۴ گرم درعرض روز

برمور کلسیوم

برمور کلسیوم این ملح بشکل جسم سفید بلوری متشکل میباشد ودر محلول در اب ودر مجاورت هوا پس از چند ثانیه بسرعت تجزیه میگردد ومحلول مائی ان در ابتدا بی رنگ ولی بواسطه تجزیه شدن واز ادگشتن مقداری از برم بزودی زرد رنگ میشود وطعم ان شبیه به برمور پتاسیوم ولی گزنده گیش بیشتر ونامطبوع تر از ان ودر ۱۰۰ جزء ۷۹/۵ برم دارد وبواسطه عدم استحکام وعدم ثبات ترکیب کمتر ازرا استعمال میکنند وبیشتر در دفع عوارض موجعه معده ۱ گرم برمور کلسیوم را در قدری اب حل کرده قبل از نهار و ۱ گرم قبل از شام تجویز میکنند

پوسیون برموره بگیرند برمور پتاسیوم ۵ گرم اب صاف شربت کلوال مکد ۶ گرم حل کنند ویك دانه زرده تخم مرغ را در یك پیاله شیر مخلوط کرده ویك قاشق ترشی خوری از محلول فوق را در ان داخل نموده در دفات الریه که با هذیان همراه باشد بیاشامند

محلول برمور

محلول برمور پتاسیوم در دفع صرع بگیرند برمور پتاسیوم ۲۰ آب صاف ۴۸۰ حل کنند
و یک قاشق ترشی‌خوری صبح و یکی عصر بیاشامند و هر ۵ روز یک قاشق بیفزایند تا به ۵ قاشق رسد در دفع صرع
اصلی مستعمل و مفید است

ایضاً محلول برمور در دفع صرع موافق دستور العمل شارکوت
بگیرند برمور پتاسیوم ۸ گرم برمور امانیوم ۴ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم حل کنند در هفتهٔ اول چهار قاشق ترشی
خوری و در هفتهٔ دوم شش قاشق ترشی‌خوری در عرض روز بیاشامند

برمور امانیوم و برمور سودیوم چون این دو برمور با هم بمقدار زیاد استعمال شوند آسان
تر و بهتر بدن تحمل آنها را مینماید و اثر آنها بلا واسطه و بلا انقطاع است و مورث هیچگونه ضعف و سستی نمیشوند و
علاوه در مواقعی که برمور پتاسیوم بی‌اثر میماند تأثیر قویه از آنها ظاهر میگردد و طریقهٔ استعمال آنها در دفع صرع
موافق دستور العمل **بال** از قرار ذیل است
بگیرند برمور امانیوم برمور سودیوم مکدا ۱۰ گرم آب صاف ۳۰۰ گرم حل کنند و یک قاشق ترشی‌خوری این محلول را در
یک پیاله مطبوخ سنبل الطیب داخل کرده بیاشامند و از ۴ قاشق در عرض روز شروع کرده و متدرجاً زیاد کنند تا به
۸ و ۱۰ قاشق

طریقهٔ مداوای خناق با برمور موافق دستور العمل ژیرو قبل از شروع
در این مداوا مقیء از شربت اپکا معمول دارند **اولا پوسیون** بگیرند برمور پتاسیوم ۵ آب صاف ۹۰
شربت ساده ۵۰ حل کنند و هر نیم ساعت فاصله یک قاشق چای‌خوری بیاشامند **ثانیا غرغره** بگیرند برمور پتاسیوم
۵ عسل ۴۰ آب صاف ۱۰۰ حل کرده غرغره نمایند **ثالثا نطول** قطعهٔ اسفنجی را تر کرده و در مسحوق برمور پتاسیوم آلوده
نموده هر دو ساعت فاصله یک دفعه بروی حلق نطول نمایند **رابعا زرق در تجاویف بینی** بگیرند
برمور پتاسیوم ۵ آب صاف ۱۰۰ حل کنند و هر سه ساعت فاصله یک دفعه در تجاویف بینی زرق کرده و یا استنشاق
نمایند

پوسیون برموره اوزانام بگیرند آب برموره ۵ تا ۱۵ سانتی گرم پوسیون صمغی ۱۵۰ گرم مطابق
معمول پوسیون سازند و در پناه روشنائی نگاهدارند و در دفع خناق و موگرم متدرجاً بیاشامند

طریق ساختن آب برموره بگیرند بروم برمور پتاسیوم مکدا ۱۰ سانتی گرم آب مقطر ۱۵۰ گرم
حل کنند

کحل ضد سیلان دمعه معمول شامبرون بگیرند برمور پتاسیوم ۱ گرم آب صاف
۳۰ گرم حل کرده در چشم قطور نمایند

گلیسره برمور پتاسیوم بگیرند گلیسرین ۲۵ برمور پتاسیوم ۴ حل کنند و یک قاشق کوچک از این
محلول را در یک حقنهٔ دبعی داخل نمایند و در دفع تشنجات پارچه را بان آلوده نموده در موضع رفاده کنند

پوماد برمور پتاسیوم بگیرند برمور پتاسیوم ۲ گرم مرهم ساده ۲۰ گرم کافور ۲۰ سانتی گرم
مطابق معمول پوماد سازند و استعمال این پوماد در دفع خوارش قوی الاثر است

پرتو برمور آهن — محلول برمور آهن بگیرند براده آهن ۳ آب مقطر ۱۰ بروم

برمور آهن

۴ اوّل آب را در قرع داخل نموده بعد برومرا و براده را کم کم بیفزایند و برا اندکی حرارت دهند تا انکه مایع سبز رنگ گردد و در صراحی در بسته در حالتیکه دارای آهن زیادتی است حفظ کنند و یک ثلث از وزن این محلول بروموآهن است و از اد و یه مرمته بدن و دافع کلوروز میباشد و جامع است مر خواص محصولات حدیدی و برموری را و مقدار شربت آن مانند یدور آهن از ۵ سانتی گرم تا ۵ دسی گرم است و بهتر آنست که برمور سود یوم را با یکی از محصولات حدیدی مخلوط کرده استعمال نمایند

سزکوئی برومو آهن ملحی است مورف و جاذب الرطوبه و در ۱۰۰ اجزء دارای ۱۹ اجزء آهن و ۱۰ جزء بروم و از عوامل مرمته و مسکنه است و مقدار شربت آن ۱۰ تا ۵۰ سانتی گرم

نقل سزکوئی برومو آهن معمول بیکه بگیرند سزکوئی برومو آهن ۵ گرم با مقدار کافی گرد اصل السوس و شربت ساده حبهائی سازند که هر یک دارای ۵ سانتی گرم ملح آهن باشند و آنها را نقل سازند و از ۲ تا ۱۰ عدد در یک روز بنوشند

گالوبرومول (اسید دی بروموگالیک) این جسم بشکل سوزنهای سفید متبلور میگردد و محلول در الکل و اتر و لی در آب بمقدار کم حل میشود و یکی از دانشمندان این جسم را بمقدار ۵ تا ۱۰ گرم بدل بروموپتاسیوم استعمال میکند ولی کم اثرتر از آنست

برمور روی در دفع صرع بخصوص در صورت اختلاجات مستعمل و سودمند است و مقدار شربت آن از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم و بصورت شربت و یا حبات استعمال میکنند و این برمور از برمور پتاسیوم اقوی است و مانند آن موجب سوء القنیه برموری نمیگردد

برمور کافور (برمور دو کامفر کامفر مونوبرومه) از ادویه منومه و مضاد تشنج است و در هیستری و صرع و در و اد صرعی و بخوماتی استعمال میشود و مقدار شربت آن از ۲ دسی گرم تا ۲ گرم و زیادتر و آنرا بشکل حب و یا دراژه و یا کپسول داخل کرده استعمال مینمایند و نیز با ۳۰ گرم روغن زیتون و یک دانه زرده تخم مرغ مخلوط نموده حقنه مینمایند

برمور لیتیوم این برمور در سنگ مثانه و در دمل اوره کلیه و در صرع استعمال میشود و مقدار شربت آن از ۲ تا ۵ گرم در عرض روز که بطور گرانول و یا محلول در آب استعمال نمایند

برمواتیل (اتر برومید ریک) جسمی است اتری شکل و فرار و بوی آن کمی نامطبوع و از عوامل فاقد الحس عمومی و موضعی و در استعمال ترموکوتر جهة فقدان حس موضعی تنها همین اتر را معمول میدارند و در مدت طول عمل بدون انقطاع بابدا تنجیر نمایند و در هیستری و صرع نیز استعمال میشود و مکرر آنرا بابدا استنشاق کرده و از ۲ تا ۵ گرم بروی پارچه ثخنی ریخته و تمام صورت را بپوشانند

طریق ساختن برمواتیل مطابق کدکس بگیرند مسحوق برمور پتاسیوم متبلور اسید سولفوریک مندا و لی مکس ۱۲۰ الکل ۹۵ درجه ۷۰ الکل را در قرعی ریزند که نیم لیتر ظرفیت آن باشد و آنرا در آب سرد فرو برده و کم کم اسید را افزوده و بهم زنند و پس از انکه مخلوط سرد شد نیز برمور را کم کم اضافه کنند و بهم زنند و در این مدت قرع باید در آب سرد باشد و بعد بر گردن قرع الث مرده **لیبیک** را وصل نموده و آنرا با صراحی که دارای مقداری کمی آب بود مرتبط کنند و پس از انکه چند ساعت بر مخلوط مذکور گذشت در حمام شنی

گالوبرومول

برمور روی

برمور کافور

برمور لیتیوم

برمواتیل

که تقریباً ۱۲۵ درجه حرارت آن باشد تقطیر نمایند و مایع محتوی در صراحی را با محلول پتاس (۵ در ۱۰۰) مخلوط کرده بهم زنند و مایع روی آن را بواسطه عمل انحراف بردارند و مایع اتری شکل را که در قعر ظرف باقی میماند با سه یا چهار مقابل حجمش اب مقطر مخلوط کرده بهم زنند و مخلوط را در قیفی که دارای شیری باشد ریخته و در صراحی کلورور دو پتاسیوم مذاب داخل نموده و مصفی را بروی آن ریزند و بگذارند ۲۴ ساعت بماند و بعد آنرا بواسطه عمل انحراف برداشته و در قرع انبیق افلاطونی انبوبه داری داخل کنند و یک دهم وزنش روغن بادام شیرین اضافه کرده و در حمام ماریه که ۹۳ درجه حرارت آن بیش نباشد تقطیر نمایند و محصول مقطر را در صراحی ریخته و درآنرا محکم نموده و از اثر روشنائی محفوظ دارند و این اتر پس از چند زمانی بخودی خود فاسد میگردد

در بیست و یکم در بیان نباتات طایفه سلانه

طایفه سلانه شامل عده زیادی از نباتات میباشد و آنچه در طب از این طایفه استعمال میکنند بعضی بشدت مخدر و سمی اند و عبارتند از بلادن و تاتوره و بنج و تنباکو و مهرگیاه و بعضی دیگر هیچ سمیتی ندارند و فی الجمله مخدر میباشند مانند کاکنج و یاسمن بری و قسم سوم ماکول اند مانند تاجریزی و سیب زمینی و بادنجان و عموماً مراد از سلانه سمی تاتوره و بلادن و بنج میباشد و ریشه و برگ و تخم هر این سه نبات سم و مستعمل در طب است و اثر آنها تقریباً مشابه یکدیگر و فقط اختلاف در شدت و ضعف اثر است چنانچه تاتوره اقوای آن دو و بعد بلادن و بالاخره بنج اضعف از همه است و چون بمقدار زیادی از آنها استعمال کنند دوار و خدارت و اختلال در بینائی عارض شده و حدقه بشدت وسیع میگردد و حالت اضطراب و هذیان و هلوسیناسیون بروز میکند و چون بمقدار سمی دوا را استعمال کرده باشند اضطراب شدت کرده و منجر به افتادگی و برد اطراف گشته و بالاخره مرگ عارض میگردد

در طب سلانه سمی را هم در داخل و هم در خارج استعمال میکنند و در دفع نورالژی و قولنجهای خشک و در تسکین اوجاعی که با بسیاری از امراض همراه میباشند و در دفع سیاه سرفه و بول و براز بر فراش مستعمل و مفید و نیز در تقدم بحفظ از اسکرلتین و در رفع تقلصات تشنجی بعضی آلات مانند عنق رحم و مقعده و مجرای بول و در بسیاری از رمدها جهة حصول اتساع حدقه استعمال سلانه سمی سودمند است و همچنین در دفع سرطان و صرع و جنون و کزاز و قطرب و اسم و دوما تیسم مفصلی و کولرا و پیچش و مغص عارض در ذو سنطاریا

مواد مانعة الجمع بسیاری از مواد رد میکنند محصولات سلانه سمی را ولی مانعة الجمع حقیقی آنها عبارت از محصولات کلورویدمیباشد

پاد زهر سلانه سمی در ابتدا باید ماده سمی را باعانت قی و اسهال از معده و امعا خارج کرد و بعد جهة خنثی کردن مقداری از ماده سمی که استفراغ نشده اب یدوره استعمال نمود و بالاخره سوانح عارضه را بواسطه استعمال مطبوخ چای و یا قهوه تسکین داد و بهتر از آنها تریاک است که اثر آن مخاصم و متضاد اثر سلانه سمی است رجوع نمایند فصل آکونیت و ملاحظه کنید فصل تریاک را

در بیان هر یک از نباتات طایفه سلانه فرداً فردا

طایفه سلانه

بلادن

بلادن یا **اتروپا بلادونا** نباتی است از طایفهٔ **سلانه** و طویل العمر و بومی فرنگستان که در مواضع سایه دار و در طول دیوارهای کهنه و مخروب میروید و در جوزا تا اسد گل میکند و ساقهٔ ان خشبی مانند و راست و منشعب و اسطوانه و بطول ۳۰ سانتی متر تا یک متر و برگهای ان بیضی و حاد و بزرگ و کند و دنباله دار شاخه ها توام رنگشان سبز تیره و گلهای ان بزرگ و قرمز خرمائی و منفرد و معلق و ابطی اند و کاسهٔ بن گل مرکب از پنج برگ حاد و کاسه خود گل جرسی شکل و دارای پنج الت تذکیر که حشفهٔ انها بیضی میباشد و میوهٔ ان مدور و دارای دو ولیه و رنگ ان ابتدا سبز و بعد قرمز و در اخر تقریبا سیاه میگردد و این میوه چون از حیثیت شکل شبیه بگیلاس سیاه است لهذا غالبا با ان مشتبه شده و بعوض ان خورده میشود و موجب تسمم میگردد اما میوهٔ بلادن مدور و در قاعده اش محاط از بن گلی است چسبیده بان و دارای شیاری است در محاذات پرده داخلی که در میان دو ولیهٔ ان واقع شده و محتوی عده زیادی تخمهای گرده شکل و برعکس گیلاس میوهٔ است لحمی و در وسط دارای شیاری نیست و بن گل ان ساقط شده و محتوی یک هسته میباشد و از همین جهت است که اهالی مازندران میوهٔ بلادن را **جمشید کش** میگویند چه جمشید نامی بعوض گیلاس این میوه را خورده و از اثر تسمم ان مرده است بهر جهة این نبات موافق تجزیهٔ یکی از دانشمندان محتوی مواد ذیل میباشد ملات اسید اتروپین ۱/۵۱ صمغ ۸/۳۳ نشاسته ۱/۲۵ اکلوروفیل سفری ۵/۸۴ ماده خشبی ۱۳/۷ و دو ماده عصارهٔ ازت دار نیز از ان استخراج شده یکی موسوم به فیلوماکولا و دیگری پسودو توکزین

عمده خواص دوائی بلادن بواسطهٔ اتروپین است و این ماده در ریشه و برگ و ساقهٔ ان وجود دارد (ملاحظه نمائید اتروپین را) و همهٔ اجزاء ان بخصوص برگش در طب استعمال میشوند

گرد برگ بلادن مطابق کدکس بگیرند برگ بلادن مقدار منظور در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موی بیز ابریشمی نمره ۱۲۰ به بیزند تا سه ربع ان بیخته شود و باین طریق از ۱۰۰ اجزاء برگ ۷۶ جزء گرد بدست میاید و این گرد بمقدار ۵ میلی گرم تا ۱ دسی گرم مخلوط با قند مسحوق و یا بطور حب مخدر و ضد تشنج است و چون از ۲ تا ۵ سانتی گرم گرد برگ بلادن را صبح ناشتا با قدری اب سرد بنوشند بواسطهٔ سستی و رخاوتی که در الیاف عضلانی معا حاصل میکند موجب تلیین طبع میگردد

گرد ریشهٔ بلادن ایضا مطابق کدکس بگیرند ریشهٔ بلادن مقدار منظور و قطعه قطعه کرده در گرم خانه بخشکانند و نرم کوفته از موی بیز ابریشمی نمره ۱۴۰ بیرون کنند و از ۱۰۰ اجزاء ریشه ۸۸ جزء گرد بدست اورند گرد ریشهٔ بلادن مانند گرد برگ ان بمقدار ۵ میلی گرم تا ۱ دسی گرم مخدر و ضد تشنج است

ذرق مهبلی مسکن معمول تروسو بگیرند برگ خشک بلادن برگ خشک تاتوره مکه ۱۵ اب ۷۵۰ بجوشانند تا ۵۰۰ جزء باقی ماند و صاف کرده بیفزایند لودانم روسو ۲ در تسکین اوجاع سرطان رحم ذرق نمایند و مقدار لودانم را میتوان زیاد کرد تا ۵ اجزاء و نباید این ذرق را بطور حقنه استعمال نمود زیرا که در حالت احتقان در امعا موجب بروز سمیت میگردد

عصارهٔ برگ بلادن مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند برگ تازهٔ بلادن در هنگام گل کردن در هاون کوفته و صاف کنند و مصفی را حرارت دهند تا البومین ان منعقد گردد و مجددا صاف کنند و عصیر مصفی را در حمام ماریه تبخیر نمایند تا ثلث ان باقی ماند و بعد برداشته بگذارند سرد شده و دوازده ساعت بماند و مجددا در حمام ماریه تبخیر کنند تا بقوام عصارهٔ نرم در اید از ۱۰۰ اجزاء دو جزء عصاره

حاصل میگردد

حاصل میگردد و این عصاره مخدّر و ضد تشنج است و چون چند میلی گرم از آن در چشم داخل کنند بقوت حدقه را متسع سازد و مقدار شربت آن در داخل از ۱۲ سانتی گرم تا ۳ دسی گرم بطور پوسیون و باید در حین استعمال از اتساع حدقه و عرض هذیان پرگوئی مراقبت کنند که چون عوارض مذکوره ظاهر شوند استعمال دوا را ترک نمایند و مراد از مطلق عصاره بلادن همین عصاره است

عصارهٔ الکلی ریشه بلّادن بگیرند مسحوق ریشه بلّادن ۱ الکل ۶ درجه ۴ آب مقطر مقدار کافی ریشه را در نصف الکل مدّت ۶ ساعت بخیسانند و با فشار صاف کنند و نصف دیگر الکل را بروی تفاله ریخته ۶ ساعت بگذارند بماند و صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده و صاف نموده و بواسطه تقطیر الکل را بگیرند و در حمام ماریه بقوام شربت رقیقی قوام آورند و محصول را با ۴ مقابل وزن آب مقطر مخلوط نموده و صاف کنند و مصفی را بقوام حب مجدّداً در حمام ماریه قوام آورند و چون این عصاره را از ریشه نبات جوان بسازند یک نصف قوی تر از عصاره برگ خواهد بود

حبّ عصارهٔ بلّادن بگیرند عصارهٔ بلّادن ۲۵ سانتی گرم عسل ۵ سانتی گرم مسحوق اصل السوس مقدار کافی ده حب سازند و هر حبّه ۲۵ میلی گرم عصاره دارد

گلیسره عصارهٔ بلّادن بگیرند عصاره بلّادن ۱ گلیسرهٔ نشاسته ۹ آب صاف ۱ عصاره را در آب سائیده و با گلیسرین مخلوط نموده تمزیج کنند

پوماد بلّادن بگیرند عصارهٔ بلّادن ۲ آب مقطر ۱ پیه مذاب ۱۲ عصاره را در آب سائیده و با پیه مخلوط نمایند

نسخه دیگر بگیرند عصارهٔ بلّادن ۱ پیه مذاب ۴ عصاره را با نصف وزنش گلیسرین نرم کنند و در پیه مخلوط نمایند این پوماد را جهة تسکین اوجاع بطور تمزیج و دفاده استعمال مینمایند

تعفین برگ بلّادن بگیرند برگ بلادن ۱ الکل ۶ درجه ۵ برگ را نیم کوب کرده در الکل مدّت ده روز بخیسانند و با فشار صاف نمایند

الکلاتو برگ بلّادن بگیرند برگ بلّادن الکل ۹ درجه مکدر یک جزء برگها را خورد کرده مدّت ده روز در ظرف در بسته در الکل بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند این الکولاتو از عوامل مخدّر و ضد تشنج است و در داخل بمقدار ۲ تا ۵ دسی گرم بطور پوسیون مستعمل و در خارج مقدار داخلی تغییر میکند و استعمال این الکلاتو را بر تعفین مذکور بایدتر جیح داد

تعفین اتری برگ بلّادن بگیرند برگ بلّادن نیم کوب شده ۱ اتر سولفوریک الکلیزه (اتر سولفوریک ۷۰ الکل ۹۰ درجه ۳۰) ۵ بواسطه عمل لیکسیویاسیون تعفین سازند این تعفین نیز از عوامل مخدّر و ضد تشنج است و مقدار شربت آن ۲ تا ۵ دسی گرم بطور پوسیون

شربت بلّادن موافق کدکس بگیرند تعفین بلادن ۷۵ گرم شربت ساده ۹۲۵ گرم مطابق معمول شربت سازند ده گرم از این شربت (یک قاشق چای خوری) مقابل است با ۷۲ سانتی گرم تعفین بلادن و ۱۲ میلی گرم عصاره الکلی مقدار شربت آن ۱۰ تا ۲۰ گرم است مخلوط در پوسیون

شربت بنج و تاتوره را نیز بهمین طریق باید ساخت

شربت دافع سیاه سرفه معمول تروسو بگیرند شربت اتر شربت تریاک شربت بلادن شربت

بهار نارنج مکرر ۲۰ گرم مخلوط کنند و ۱۰ تا ۲۰ گرم در عرض روز متدرجا با قاشق چای خوری کوچک بنوشانند

شربت مسکن بگیرند عصاره تریاک ۵ سانتی‌گرم عصارهٔ بلادن ۱۰ سانتی‌گرم شربت پرسیاوشان ۹۰ گرم مطابق معمول شربت سازند سه قاشق چای خوری در ۲۴ ساعت متدرجا بنوشانند در هیجانات عصبانی مخصوصا در سرفه‌های هیجانی مفید و سودمند است

شربت دافع گریپ بگیرند شربت شقایق ۲۵ گرم نعفین بلادن ۵ گرم مطابق معمول حل کنند و از ۵ تا ۶ قاشق کوچک در عرض روز بنوشانند

سفوف مسکن وتریر بگیرند مسحوق اصل السوس ۴ گرم مسحوق ریشه بلادن ۱ گرم بدقت مخلوط کرده و در ۶۰ بسته مساوی قسمت کنند در سیاه سرفه اطفال و سرفه عصبانی شبان مستعمل و مفید است و در اطفال کمتر از یکسال یک بسته صبح و یکی عصر استعمال نمایند و در اطفال کمتر از دو سال روزی سه بسته بنوشانند و موافق سن مریض متدرجا مقدار را زیاد نمایند تا و از ده بسته در ۲۴ ساعت میتوان استعمال نمود

سفوف دافع سیاه سرفه معمول ساندراس بگیرند مسحوق ریشه بلادن ۵ سانتی‌گرم قند مسحوق ۲۵ سانتی‌گرم مخلوط کنند و در سه بسته مساوی قسمت نمایند و یک بسته را دو قسمت کرده یک قسمت صبح و یک قسمت عصر در اطفال بزرگتر از یک سال و دو بسته یکی صبح و یکی عصر در اطفال از دو تا سه سال و چهار بسته در اطفال بزرگ و هشت بسته در شبان متدرجا بنوشانند

ایضا معمول بسم بگیرند مسحوق ریشه بلادن ۲۰ سانتی‌گرم پودر دوور ۵ سانتی‌گرم گل گوگرد ۴ گرم قند مسحوق مقدار کافی مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی قسمت نمایند و از ۱ تا ۲ بسته همه روزه سفوف کنند و چون سیاه سرفه با بیخوابی همراه باشد بلادن را با شربت لاکتوکاریوم بنوشانند

سفوف کاهلیس بگیرند مسحوق ریشه بلادن ۲ دسی‌گرم پودر دوور ۵ دسی‌گرم قند مسحوق ۱۵ گرم گوگرد مغسول ۳ گرم در بیست بسته مساوی قسمت کنند در دفع سیاه سرفه در اطفال دوساله هر سه ساعت فاصله یک بسته بنوشند

سفوف دافع سیاه سرفه معمول ویپسیل بگیرند مسحوق ریشه بلادن ۱۵ سانتی‌گرم مسحوق قرمزدانه بی‌کربونات سود مکلس ۶ دسی‌گرم قند مسحوق ۸ گرم مخلوط کرده در ۱۵ بسته مساوی قسمت کنند و روزی یک بسته سفوف کنند

ایضا معمول براشت بگیرند عصارهٔ تریاک عصارهٔ بلادن مکلس ۳ سانتی‌گرم قند شیر ۱ گرم مطابق معمول سفوف سازند و در هشت بسته مساوی قسمت کنند و در ۲۴ ساعت یک یا دو بسته داده بقدری نیز مخلوط کرده بنوشانند و این سفوف علاوه بر سیاه سرفه در همه اقسام سرفه مسکن میباشد

جلاب مسکن بگیرند کیرازی مسحوق ۶ دسی‌گرم عصارهٔ عصیر بلادن ۱ دسی‌گرم عصارهٔ مائی تریاک ۲ سانتی‌گرم مطبوخ گلهای نافع الصدر ۱۰۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰ گرم شربت خطمی ۳۰ گرم مطابق معمول جلاب سازند در دفع سیاه سرفه هر ساعت یک قاشق کوچک بنوشانند

پوسبون مسکن بگیرند آب مقطر ۱۲۰ گرم عرق بهارنارنج ۸ گرم شربت پیوان ۳۰ گرم شربت بلادن ۴۰ گرم آمانیاک ۶ قطره پوسبون سازند در دفع سیاه سرفه هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشانند

پوسیون بلادن مرکب با اکونیت بگیرند تعفین بلادن تعفین آکونیت مکد ٢٠ قطره عرق شلول ١٥٠ گرم شربت پرسیاوشان ٥٠ گرم مخلوط کنند در صورتخطره حمای تیفوئید هر نیم ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

پوسیون بلادن معمول داود بگیرند عصارهٔ بلادن ٢٥ سانتی گرم شربت لو ٢٠ گرم آب صاف ١٠٠ گرم پوسیون سازند هر نیم ساعت فاصله از نصف تا یك قاشق ترشی خوری در تسهیل دفع محسوس بیاشامند

پوسیون دافع برونشیت بگیرند تین ٢٠ سانتی گرم عصاره بلادن ٥ سانتی گرم عصارهٔ شوکران ٥ سانتی گرم مطبوخ سناء مکی ٩٠ گرم عرق دارزیانه ٥٠ گرم شربت خطمی ٥٠ گرم مخلوط کنند هر ساعت یك قاشق کوچك بیاشامند

محلول ضد اثرین بگیرند عصارهٔ الکلی بلادن ٥ سانتی گرم آب صاف ٣٠٠ گرم حل کنند در ابتدا موافق اشتداد مرض از ٢ و نیز ٣ قاشق کوچك هر یك ساعت فاصله بیاشامند و بعد باندازهٔ کراشتداد مرض کم میشود فواصل را بیشتر نمایند

طریقهٔ تقدم بحفظ از اسکرلتین بواسطهٔ بلادن

١ **معمول هانیمان** بگیرند عصارهٔ عصیر مصفای بلادن ١ دسی گرم آب مقطر ٣٠ گرم حل کنند جهت حفظ از عروض اسکرلتین ٢ قطره این محلول را چهار دفعه در عرض روز با طفال ده ساله بیاشامانند و نیز در تقدم بحفظ از ابله مستعمل است

٢ **طریقهٔ معمول گودل** اولاً بگیرند عصارهٔ بلادن ٥ سانتی گرم آب مقطر ٣٠ گرم حل کنند در اطفال یکساله و بزرگتر ٢ یا ٣ قطره صبح و عصر بدهند و در اطفال دو ساله و بزرگتر ٣ تا ٤ قطره و موافق سن طفل عدد قطرات را زیاد کنند و از ١٠ قطره که در شبان استعمال میشود نباید تجاوز نمود

دوم بگیرند مسحوق ریشه بلادن ٥ سانتی گرم قند مسحوق ١ گرم بدقت مخلوط کرده ده بسته مساوی قسمت کنند در طفل یکساله از دو تا سه بسته در عرض روز بیاشامانند و موافق سن طفل بر عدد بسته ها بیفزایند

٣ **طریقهٔ معمول ستونارت** از طفل یك ساله تا طفل سه ساله ٢ قطره تعفین الکلی بلادن را در پوسیونی مخلوط کرده در عرض روز بیاشامانند و در سه ساله تا شش ساله ٣ قطره و بعد برای هر یك سال یك قطره بیفزایند تا پانزده ساله

حب دافع اسم بگیرند عصاره عصیر مصفای بلادن ١ گرم ترمکی مسحوق ایپکا مسحوق مکد ٢ گرم مطابق معمول ٣٠ حب سازند روزی یك حب صبح یکی ظهر و یکی شب بیاشامند

حب ضد بول بر فراش یکی از دانشمندان میگوید که در دفع بول بر فراش که در اطفال و مراهقین زیاد مشاهده میشود و خیلی عسر العلاج است هر شب حبی استعمال میکنم که مرکب است از نیم تا یك سانتی گرم عصاره بلادن و از یك تا دو سانتی گرم مسحوق ریشه آن

مصنف میگوید که زیاده از بیست سال است که حبوب ذیل را در دفع بول بر فراش اطفال و مراهقین استعمال کرده و فواید زیاد مشاهده نموده ام **نسخه** بگیرند عصاره بلادن ٥ سانتی گرم مسحوق برگ بلادن ١٠ سانتی گرم مسحوق

تقدم بحفظ از اسکرلتین

مداوای صرع

در شیر خطمی مقدار کافی ده حب سازند در اطفال بزرگتر از ۶ سال شبی یک حب و در اطفال مراهق شبی دو حب بعد از شام استعمال نمایند

حب دافع صرع معمول دیرین بگیرند عصارهٔ مائی بلادن ۶ گرم مسحوق صمغ عربی ۲ گرم مسحوق ریشه خطمی مقدار کافی ۱۲۰ حب سازند روز اول یک حب و روز دوم ۲ حب و بعد هر روز یک حب زیاد کنند تا در شبانه روزی به ۶ حب ۲ حب صبح و ۲ حب ظهر و ۲ حب شب برسد و وقت استعمال حب یک یا دو ساعت قبل از غذا باید باشد و تا اختلال فاحشی در عمل ابصار بروز نکرده بر این حبوب مداومت باید نمود و همینکه اختلالی ظاهر شد عدهٔ حبوب را باید کم کرد و یا اینکه بکلی استعمال آنها را مدتی ترک نمود و هرگاه هیچ اختلالی در ابصار و در سایر آلات بدن مشاهده نشود میتوان عدد آنها را به ۹ و یا ۱۰ حب رسانید و در این صورت در عرض روزه ۳ سانتی گرم و زیادتر عصارهٔ بلادن استعمال کرده اند و هم روزه مادامیکه این حبوب را استعمال میکنند باید به تیزین سنبل الطیب هم مداومت نمود

طریقهٔ معمولهٔ تروسو در معالجهٔ صرع بگیرند عصارهٔ بلادن ۱ سانتی گرم مسحوق برگ بلادن ۱ سانتی گرم برای یک حب در ماه اول هر شب یک حب بعد از شام وقت خواب بیاشامند در ماه دویم دو حب بجای یک حب در ماه سوم سه حب در ماه چهارم چهار حب و همچنین در ماه پنجم و ششم و غیره هر ماه یک حب زیاد کنند و همیشه باید حبها را یک دفعه بیاشامند تا هرگاه چنان بنظر آید که مقدار دوا زیاد شده و اختلالی در عمل ابصار ظاهر گشته و احساس تندی در حلق شود باید مقدار را موقوف ساخت و هر دو ماه یک حب زیاد کرد باین طریق پس از یکسال به هفت یا هشت حب میرسد و آنوقت اثر دوا ظاهر میگردد و در این مدت که طبیب بلادن را بطریق مذکور استعمال مینماید باید امر کند یکی از کسان مریض هر روزه عدهٔ حملها و صورت و اشتداد آنها و حالت دوا را ثبت بردارد و بهرجهة پس از یک سال استعمال دوا مشاهده خواهد شد که صورت مرض تغییر کرده و عدهٔ حملها کم شده است و چون این حالت بهبودی مشاهده گردید مدت دو و سه و چهار سال متوالیاً بر استعمال دوا باید مداومت نمود در حالتیکه هر دو و یا سه ماه یک سانتی گرم بر مقدار آن افزوده تا بحد اشباع و تحمل بدن

یکی از دانشمندان میگوید چون اتروپین اقوی از عصاره بلادن است و اثر آن مطمئن‌تر لهذا من بجای عصارهٔ بلادن اتروپین را استعمال مینمایم و از نیم میلی گرم شروع کرده و متدرجاً تا سه میلی گرم مقدار آنرا میرسانم

حب ملین بگیرند عصارهٔ بلادن ۳۰ سانتی گرم ریوند مسحوق عصارهٔ صبر هر یک ۱ گرم و ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول دوازده حب سازند در دفع یبوست معتاد یک شب در میان یک یا دو حب بعد از شام وقت خواب بیاشامند

حب ضد صرع بگیرند لکتات دوزی ۲۰ سانتی گرم عصارهٔ بلادن ۵ سانتی گرم یک حب سازند قبل از هر غذا استعمال نمایند

حب دافع فواق اختلاجی بگیرند عصارهٔ بلادن ۲ گرم کافور ۱۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند روز اول دو حب یکی صبح و یکی شب روز دویم سه حب یکی صبح یکی ظهر و یکی شب بیاشامند

حب دافع هیستری بگیرند کافور ۱۲ گرم انغوزه ۱۲ گرم عصارهٔ بلادن ۳ گرم عصارهٔ تباتیک ۱ گرم شربت صمغ مقدار کافی ۱۲۰ حب سازند روز اول یک حب روز دویم دو حب و همچنین روزی یک حب زیاد کنند تا بعد ۶ حب در شبانه روز برسد که دو حب صبح و دو حب ظهر و دو حب شب و ساعت قبل از هر غذا استعمال نمایند

کحل بلادن بگیرند عصاره مصفای بلادن ۱ گرم در قدری آب بسایند که قوام آن مانند شربت گردد و در ورم
موجع و در تقلص تشنجی حدقه در اطراف چشم با قلم مو نطول کنند و کحل اتروپه و کحل بنج را نیز بهمین طریق ساخته و در همین
مواقع استعمال مینمایند

کحل بلادن معمول دسمارش بگیرند برگ بلادن برگ بنج مکد ۵۰ گرم در یک لیتر آب دم کرده
عصارهٔ مصفی بلادن ۲۰ گرم مخلوط نموده صاف کنند و ظرف آنرا بروی یخ گذارند در رفع التهاب حاد عنبیه اعم از آنکه جرحی بوده
و یا نتیجه قروح قرنیه باشد مشروط بر آنکه ثقبه مفتوق بزرگ بود پارچه را با آن آلوده کرده بروی چشم افتاده کنند و هر
پنجه دقیقه فاصله عوض نموده و یک قطره از آن در چشم بچکانند و مریض باید مستلقیاً راحت کند

حقنه مسکّن بگیرند عصارهٔ مائی بلادن ۱ دسی گرم آب صاف ۲۰۰ گرم حل کرده در قولنج ایلاوس احتقان نمایند

مخلوط مسکّن بگیرند عصارهٔ بلادن ۱۰ گرم آب آهک ۲۵۰ گرم روغن بادام ۱۰۰ گرم حل کرده مخلوط نمایند
و سطوح متورم اکزما و اینتیگو را با آن تمریخ کنند

پوماد بلادن بگیرند عصارهٔ بلادن ۴ گرم پیه بلسانی ۲۴ گرم آب صاف ۲ گرم مطابق معمول پوماد
سازند در تقلص تشنجی عنق رحم حفظ اتساع آن تمریخ کنند و مقدار عصاره را میتوان زیاد کرد و بهم وزن پیه رسانند
و نیز این پوماد محلل مستعمل است در ورم غده های گانگلیون و ورم زائده بیضه و ورم خود بیضه و نیز در دفع
فیموزیس و پارافیموزیس قوی الاثر است

ایضاً پوماد بلادن بگیرند عصارهٔ بلادن ۴ گرم پوماد ستین ۳۰ گرم مخلوط کنند اطراف پستان را در
تهیج شیری نطول نمایند

قیروطی بلادن بگیرند عصارهٔ بلادن قیروطی مکد ۱۰ گرم مخلوط کنند اطبا انگلیس در دفع تومور سفید
و تضییق تشنجی مجرای بول این قیروطی را تمریخ مینمایند

پوماد ضد نورالژی بگیرند عصارهٔ مائی بلادن ۱۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند و با چند قطره
دهن فرادخاشا معطر نمایند و باندازه یک فندق کوچک از این پوماد را روزی سه دفعه صبح و ظهر و شب یا هر وقت
که درد خیلی شدت کند نطول نمایند و مدت پنج تا شش دقیقه نطول را طول دهند و با انگشت بقدری مالش دهند
تا کاملاً جذب گردد

انگان مسقط بگیرند روغن خاکستری مضاعف ۱۰ گرم عصارهٔ بلادن ترناک خالص مکد ۵ گرم جهت
سقط داخل استعمال نمایند

نطول مسکّن بگیرند عصاره بلادن ۶ گرم لودانم سیدنهم ۳ گرم کلوروفورم ۶ گرم مخلوط کنند روزی
سه یا چهار دفعه روی اجزاء مبتلی به نورالژی و یا مبتلی بورم حاد نطول کنند

نطول مسکّن معمول ویکورد بگیرند روغن بنج ۲۰۰ گرم کافور لودانم روسو عصارهٔ بلادن
کلوروفورم مکد ۴ گرم مخلوط نمایند در دفع اوجاع نورالژی و اختلالات روماتیسمی حاد و نامزمن و روماتیسم
نقرسی روزی چندین دفعه نطول کنند

نطول ضد نورالژی بگیرند بم ترانکیل ۱۵ گرم عصارهٔ بلادن عصاره بنج مکد ۵ سانتی گرم لودانم
سیدنهم ۴ گرم کلوروفورم ۱۰ گرم مخلوط کنند یک بار و قاشق چای خوری بروی محل موجع نطول کرده بعد از آن

پنبه محلوج بپوشانند

پوماد مسکن معمول دوپوئیترن بگیرند مسحوق استات سرب ۵ گرم عصاره بلادن ۳ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کند شیاف فتیله مانند از پنبه ساخته و بان الوده کرده در مقعده داخل کند و در دو بیرون حجم شیاف بیفزایند در ناصور مقعده سودمند است

مشمع بلادن بگیرند عصاره الکلی بلادن ۹۰ گرم سقز الحی ۱۰ گرم مشمع دیاشیلون صمغی ۲۰ گرم سقز و مشمع را ذوب کند و عصاره را داخل نمایند این مشمع را چون بروی تومورهای موجع منطبق سازند در تسکین وجع قوی الاثر خواهد بود و نیز چون بروی معده منطبق گردد حالت قی را تسکین خواهد داد و بهمین طریق میسازند مشمع تاتوره و بنج و شوکران را و مشمع عصاره مائی تریاك نیز بهمین طریق ساخته میشود

نطول بلادن معمول سوردیت بگیرند عصاره بلادن ۵ گرم اتر سولفوریك ۱۰۰ گرم حل کند در سهولت ردّ فتق مختنق مکرر انطول نمایند در دفعات مکرر و نطول ماده مفتوق را از ضماد ملین محدّد بپوشانند

مشمع محلل مسکن معمول دوپوئیترن بگیرند مشمع و بگو زیبقی ۲۰ گرم عصاره بلادن ۵ گرم مخلوط کند بروی پارچه کشیده در روی تهیجات سفلیسی منطبق سازند و یا انکه بلاواسطه بروی جلد بگسترانند

حقنه بلادن معمول ریکورد بگیرند عصاره الکلی بلادن ۱۰ سانتی گرم مطبوخ بابونه ۱۲۵ گرم در سهولت ردّ فتق احتقان نمایند و هر دو ساعت فاصله حقنه را مکرر کنند

پوماد محلل معمول ریکورد بگیرند عصاره بلادن کافورلودانم دوسومکن ۴ گرم روغن خاکستر مضاعف ۳۰ گرم مخلوط کنند در دفع تهیجات مزمن بخصوص تهیج ضمیمه بیضه تمریخ نمایند

شیاف مسکن معمول لابوردیت بگیرند موم سفید ۱۵ گرم پوماد سفیداده ۴۰ گرم عصاره میوه بلادن ۵ گرم مطابق معمول ۱۰ شیاف سازند در بواسیر معمول و سود مند است و این مصنف عصاره میوه بلادن را خیلی اقوی از عصاره برگ ان میداند

اتروپین

اتروپین

عبارت است از ماده عامل بلادن و از قلیاثیات نباتی میباشد و همه خواص سلانه سمی در ان مشاهده میگردد بشکل سوزنهای کوچك ابریشمی سفید متبلر میشود و لی بو و طعم ان تلخ و تند و یك جزء ان در ۵۰۰ جزء اب سرد و ۳۵ جزء اب جوش و ۱ جزء الکل ۹۰ درجه و ۶ جزء اتر محلول میگردد و محلولات ان کاغذ تورنسل قرمز را ابی میکند

طریق ساختن اتروپین مطابق کدکس بگیرند ریشه تازه بلادن ۵ ه تاس کستیك مقدار کافی کلوروفورم ۱ الکل ۹۰ درجه مقدار کافی ریشه را کوفته و با کمی اب مخلوط کرده بفشرند و تفاله را نیز با مقدار مجددی اب کوفته بافشار صاف نمایند و مصفاها را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی ان را برداشته بجوشانند تا ماده نشاسته جدا گردد و با کاغذ صاف کنند و بگذارند سرد شود و بقدری پتاس افزایند که محصول قلیائی گردد و نصف کلوروفورم را بیفزایند و بهم زنند و بگذارند ته نشین شود و محلول کلوروفورمی را جدا کنند و باقی کلوروفورم را بر جزء راسب شده افزوده بهم زنند و پس از ته نشین شدن محلول کلوروفورمی را نیز جدا کنند و این دو محصول کلوروفورمیرا

مخلوط کرده با کاغذ صاف کنند و جهت اخذ کلرور و فورم تقطیر نمایند و باقی مانده از تقطیر را با مقدار کافی الکل بجوشانند
و بعد با ذغال حیوانی محصول را بی رنگ نمایند و با کاغذ صاف کنند و مصفی را در ده باءِ مقابل دو دش آب سرد مخلوط نموده
بهم زنند اتروپین بصورت امورفی راسب میشود و طولی نمیکشد که متبلر میگردد و این عمل را باید در مقدار زیادی
ریشهٔ بلادن اجری نمود تا مقدار معتنی به اتروپین بدست آمده و صرفه بحال داروساز داشته باشد و کمتر از سه چهار
من ریشه صرفه برای داروساز ندارد

اتروپین از ادویهٔ قوی الاثر است و استعمال یک سانتی گرم آن در انسان موجب بروز همه سوانح سم بلادن از قبیل
هذیان و برودت جلد و سنکوپ و اختلال ابصار و فقدان صوت میگردد و داتورین سم مقابل قوی آن است
مقدار شربت اتروپین از نیم میلی گرم تا دو میلی گرم است اتروپین با بعضی اسیدها چه معدنی و چه نباتی ترکیب میگردد
و از قبیل سولفات و والریانات آن در داخل و خارج بهمان مقدار اتروپین استعمال میکنند
بواسطهٔ سهولت طریقهٔ استعمال و اطمینان از مقدار شربت اتروپین است که آن را بر بلادن و سایر سلانه سمی ترجیح
میدهند در همه مواقعی که بلادن را باید استعمال کنند از معمول میدارند مثلا در صرع و هلوسیناسیون و قطرب
و هیستری و کزاز و هیدروفوبی و نورالژی و روماتیسم و تسکین اوجاع سرطانی و تقدم بحفظ اسکرلتین و دفع بول
بفراش و عرق وافر و ازدیاد ترشح بزاق و نیز اتروپین در زکام و سیاه سرفه و بعضی برونشیتهای عصبانی مستعمل و
مفید است و یکی از عواملی است که اثر آن در اتساع حدقه مسلم و بسرعت و قوت آن امتیاز دارد و در غددهای
که باکثرت ترشح در معده همراه اند فواید زیادی از آن مشاهده شده و نیز در دفع تقلص تشنجی بعضی الات از قبیل عنق رحم و
مقعده و مجرای بول مستعمل و مفید است

مواد مانعة الجمع ما بین تنن و ید و کلورور و فورم و سایر مواد مانعة الجمع الکلوئیدها با اتروپین جمع نباید نمود

زرق تحت جلدی سولفات اتروپین بگیرند سولفات اتروپین ۰٫۰۳ سانتی گرم آب مقطر
۳۰ گرم حل کنند و باعانت زراقهٔ پراواز ۵ قطره از این محلول را که شامل یک میلی گرم سولفات اتروپین است در
تحت جلد زرق نمایند در دفع نورالژی بخصوص عرق النسا مفید است و اگر سوانح اتروپینی ظاهر گردند بواسطهٔ
تریاک انها را دفع کنند

ایضا زرق تحت جلدی بگیرند کلورهیدرات مرفین ۱۰ سانتی گرم سولفات اتروپین ۱ سانتی گرم
عرق غار گیلاسی ۲۰ گرم حل کنند ۲۰ قطره این محلول دارای نیم میلی گرم اتروپین است و مانند زرق مذکور استعمال
میشود

تعفین اتروپین (قطور اتروپین) بگیرند اتروپین ۱ دسی گرم الکل ۸۰ درجه ۲۰۰ گرم حل
کنند مقدار شربت ۲ تا ۵ قطره است و در تقدم بحفظ اسکرلتین این قطور را استعمال میکنند باین طریق که یک
قطره از آن در نصف گیلاس شربت قند مخلوط کرده در روز دو بطفل ۵ ساله میخورانند و دو قطره بطفل ده
ساله و ۳ قطره بطفل پانزده ساله و ۵ قطره در شخص جوان و در تسکین درد دندان فاسد شده (کرم خورده)
یک یا دو قطره از آن در جوف دندان قطور نمایند

طریقهٔ معمول مادِشرد در علاج صرع بگیرند اتروپین ۵ سانتی گرم در ۵۰ قطره
الکل خالص حل کنند و ۵ تا ۱۰ قطره این محلول را (نیم میلی گرم تا یک میلی گرم اتروپین) صبح ناشتا یک دفعه استعمال

نمایند

نمایند و قبل از آن نه چای و نه قهوه و نه کاکائو نباید استعمال نمودند زیرا که این مواد اثر دوا را باطل میکند و بر این مقدار مدت شصت تا نود روز مداومت کنند و ٣٠ تا ٤٠ روز استعمال آنرا ترک کرده دوباره شروع کنند

شربت اتروپین بگیرند اتروپین ٥ سانتی گرم در ١٠ گرم آب با اعانت یک قطره کوچک اسید کلوریدریک حل کند و با ١٠٠٠ گرم شربت ساده مخلوط نمایند و ١٠٠ گرم این شربت نیم سانتی گرم اتروپین دارد و از آن بمقدار ١٠ تا ٣٠ گرم تجویز میکنند

انفیه اتروپین بگیرند اتروپین ٥ سانتی گرم قند ١٠ گرم مخلوط کرده مدتی صلایه کنند و در ٢٠٠ لفافه مساوی قسمت نمایند هر لفافه دارای ربع میلی گرم اتروپین است جهة دفع سیاه سرفه یک یا دو لفافه را طفل هشت ساله در عرض روز استعمال نمایند

حب اتروپین بگیرند اتروپین ١٠ سانتی گرم با مقدار کافی مسحوق ریشه خطمی و عسل ٢٠٠ حب درست میسازند هر حبه دارای نیم میلی گرم اتروپین است و در صرع و قطرب و سایر امراض عصبانی و عرقهای مرضی روزی یک تا چهار حب متدرجاً استعمال نمایند و این حبوب را تازه بتازه باید ساخت

گرانول اتروپین چون حبوب مذکوره را از یک طبقه قند محاط سازند باسم گرانول و یا نقل موسوم میگردند و گرانولهائی که موافق دستور العمل کدکس فرانسه ساخته میشوند هر یکی دارای یک میلی گرم اتروپین میباشند

کحل اتروپین جهة اتساع حدقه بگیرند اتروپین ٥ سانتی گرم آب مقطر ٢ گرم با اعانت یک قطره کوچک اسید کلوریدریک حل کند و چند قطره این محلول را چون در چشم قطور کنند حدقه را متسع میسازد

کحل اتروپین معمول دیسمارش بگیرند اتروپین ١ گرم آب مقطر ١٠ گرم حل کند و محلول را در فلاکونی ریخته و از آن در میان پنج گذارند در قولنج و تازه عنبیه و قروح قرنیه هرگاه ثقبه مفتوق بشود یک پارچه را آلوده باین محلول کرده بروی چشم دفاده نمایند و گاه گاه عوض نمایند و هر ده دقیقه فاصله یک قطره از آن در چشم بچکانند

سولفات اتروپین مطابق کدکس بگیرند مسحوق اتروپین مقدار منظور را اسید سولفوریک ابداً بمقدار کافی اتروپین را در کرده و مقابل وزنش آب مقطر مخلوط کند و بقدری اسید سولفوریک بدان افزایند که الکلوئید حل شده ولی محصول فی الجمله بحالت قلیائی باقی ماند و بعد در گرم خانه ٤٠ درجه محصول را بحالت جفاف تبخیر کند و حفظ نمایند

سولفات اتروپین در آب بشدت محلول و در الکل نیز محلول و در اتر کمتر محلول است و مقدار شربتان از ١ تا ٣ میلی گرم است بطور پوسیون و در زرق تحت جلدی محلول ١ در ١٠٠ ترتیب داده و از ٢ تا ١٠ قطره این محلول را زرق مینمایند

زرق تحت جلدی دافع مرض ربا معمول اسکینر بگیرند سولفات اتروپین سولفات استرکنین مکدام ٥ سانتی گرم آب مقطر ٥ گرم حل کند و هر سانتی متر مکعب این محلول دارای یک میلی گرم از هر یک این دو الکلوئید است و ابتدا یک سانتی متر مکعب زرق کنند و اگر لازم شود پس از دو ساعت فاصله یک سانتی متر دیگر والا فلا

سولفات اتروپین

کحل سولفات

کحل سولفات اتروپین معمول سیشل در بعضی اوقات که میخواهند حدقه را موقتاً متسع سازند مثلاً در امتحان چشم با اوفتالموسکوپ و یا در ازدیاد عارضی عمل ابصار در اشخاص مبتلی بر کاتاراکت نادرس غیر کامل محلول ۱ سانتی گرم سولفات اتروپین در ۱۰ گرم آب مقطر کفایت میکند و چون خواسته باشند دوام اتساع بیشتر بود مثلاً در ضیق طبیعی حدقه و یا تقلص مرضی ان در دود دم عنبیه و در التصاق عنبیه با پرده قدامی زجاجیه محلولی از ۲ سانتی گرم سولفات و ۱۰ گرم آب استعمال مینمایند و فقط در این مواقع یعنی در سبنشی خلفی منبسط و شدید و در بندهای غشاء کاذبی ملصوق که واقع شوند در مابین عنبیه و کپسول قدامی زجاجیه و در انسداد کامل حدقه لازم است که ۳ سانتی گرم سولفات در ۱۰ گرم آب استعمال کنند

کحل سولفات اتروپین معمول دیسمارس بگیرند سولفات خنثی اتروپین ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۰ گرم در قرحه حاد قرنیه که بسرعت ترقی نماید و تقعّر در قرحه کران بروز کند که نزدیک بود که نمیان اجفان قطور نمایند

کاغذ اتروپین محلولی از ۱ سانتی گرم سولفات اتروپین و ۳۰ گرم آب ترتیب دهند و کاغذ برزلیوس را در ان الوده کنند بطریقی که هر یک سانتی مطربع کعب دارای یک قطره از این محلول بود و انرا در داخل جفن تحتانی منطبق سازند

پوماد اتروپین بگیرند اتروپین ۵ سانتی گرم پیه مذاب ۵ گرم بدقت مخلوط کنند باندازه یک سر سنجاق صبح و یکی عصر در دفع التصاقات عنبیه و زجاجیه در مابین اجفان داخل نمایند

تمریخ اتروپین بگیرند اتروپین ۵ سانتی گرم دوغن زیتون ۱۲ گرم حل کنند و چند قطره محلول زابروی اجفان تمریخ نمایند موجب اتساع ثابت حدقه میگردد

پوماد ضد نور الژی صورتی بگیرند اتروپین ۲۵ سانتی گرم پیه مذاب ۱۳ گرم اسانس گل سرخ ۱ قطره حل کنند روزی سه دفعه هر دفعه باندازه یک نخود تمریخ نمایند

والریانات اتروپین مطابق کدکس بگیرند اتروپین مقدار منظور اسید والریانیک از مقدار ممکن مقدار کافی اتروپین را در اتر حل کرده و بقدری اسید والریانیک افزایند که محلول خنثی گردد و بعد محصول مجاور هوا گذارده تا اتر بخار شده و متبلور گردد و این ملح مانند سولفات بشدت محلول در آب و در الکل نیز محلول و در اتر کمتر محلول است و از ان گرانولهائی ترتیب میدهند که هر یک دارای ربع تا نصف میلی گرم والریانات اند و این ملح را در خارج مانند خود اتروپین استعمال میکنند و در داخل جهة دفع اختلالات اختلاجی بخصوص صرع و هستری و قطرب و اسم و سیاه سرفه معمول میدارند و مقدار شربتان از نیم میلی گرم تا دو میلی گرم است در ۲۴ ساعت و از دو میلی گرم هرگز نباید تجاوز نمود و در ابتداء در هفته اول نیم میلی گرم و در هفته دوم یک میلی گرم و پس از دو هفته مداومت استعمال انرا ترک کنند تا دو هفته و بعد باز شروع کرده مدت دو هفته دیگر مداومت نمایند و مجدداً دو هفته ترک کنند و هم چنین بطریق مذکور هر گاه صرع را مداوا کنند مدت علاج از دو تا شش ماه خواهد بود

پوسیون والریانات اتروپین بگیرند والریانات اتروپین ½ تا ۱ میلی گرم عرق تبلول ۱۲۰ گرم شربت ساده ۲۵ گرم مطابق معمول پوسیون سازند در دفع هذیان مستی با قاشق کوچک در عرض ۲۴ ساعت بیاشامند

هوماتروپین عبارت است از ترکیب اتروپین و اسید اکسی تولوئیک و در آب چندان محلول نیست و مبدا انرا نیز استعمال میکنند و این جسم نیز مانند اتروپین حدقه را متسع میسازد و ۵ سانتی گرم این جسم را در ۱۰ گرم آب

والریانات اتروپین

هوماتروپین

مقطر حل

مفطر حل کرده و یك قطره محلول را در چشم جهة اتساع قطو مینمایند

تاتوره (تاتوله) ع جوز الماثل ف اِستِرامُوان ل داتورا اِستِرامونیُوم ی اِستِرو شنُون ماٰنیکُون گیاهی است بومی که در اراضی غیر مزروع نمو میکند و همه اجزاء ان در طب

استعمال میشود و دارای ماده قلیائی است موسوم به **داتورین** و این ماده بیشتر در برگ و تخم ان موجود است

و بشکل منشورهای درخشنده بی رنگ و مجتمع متبلّر میگردد و فی الجمله فرار است و یك جزء ان در ۲۸۰ جزء اب سرد و ۷۲ جزء

اب جوش حل میگردد و در الکل بیشتر از اثر محلول است و با اسید ها مرکب شده املاحی بوجود میاید که بنحو بی متبلّر میگردند

و چنانچه ذکر کردیم در اثار مشابه اتروپین و سه مقابل اقوی از ان میباشد

در همان مواقعی که بلادن را استعمال میکنند تاتوره استعمال میشود ولی قوت ان تقریبًا ضعف بلادن است و صور دوائی

ان عبارتند از گرد و عصاره و تعفین الکلی و الکلاتور و تعفین مائی و مقدار شربت الکولاتور ان ۵ تا ۳۰ قطره و عصاره

الکلی ۱ تا ۱۰ سانتی گرم و عصاره مائی ۲ تا ۲۰ سانتی گرم و گرد ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم و تعفین الکلی ۵ تا ۳۰ قطره و تعفین

اتری نیز ۵ تا ۳۰ قطره و شربت ۱۰ تا ۳۰ گرم است

عصاره تخم تاتوره بگیرند تخم تاتوره ۵۰۰ گرم الکل ۹۰ درجه ۱۵۰۰ گرم تخمها را اسیا کنند و با الکل ملایم

مدت چند ساعت در قدری اب دم نمایند و با فشار صاف کنند و تفاله را در الکل بخیسانند و صاف نمایند و دو مصفی را

مخلوط کرده از کاغذ صافی بگذرانند و بغلظت عصاره قوام اورند پس از قوام در چهار مقابل وزنش اب سرد حل

کنند و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را مجدد تبخیر کرده بقوام حب قوام اورند و بهمین طریق باید ساخت عصاره بذر

البنج و بذر بلادن و بذر کلشیك و بذر شوکران را و این عصاره ها را اگرچه علمای فرانسه کمتر استعمال میکنند ولی

بر سایر اقسام بواسطه اثر ثابتی که دارند مخصوص در نزف تحت جلدی ترجیح داده میشوند و مقدار شربت عصاره

بذر البنج ۵ سانتی گرم است در عوض دو ذرع عصاره بذر بلادن نصف ان یعنی ۲۵ میلی گرم و عصاره بذر تاتوره

ربع ان یعنی ۱۲ میلی گرم

حب دافع نورالژی معمول تروسو بگیرند عصاره تاتوره عصاره تریاك مکرر ۵ دسی گرم

اکسید روی ۸ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و از ۱ تا ۵ حب در عرض شبانه روز استعمال نمایند و باید دقت

کنند که مقدار حبها را بدرجه برسانند که موجب بروز اختلال در عمل ابصار گردد و پس از دفع اوجاع اقلا پانزده روز

بر استعمال این حبوب باید مداومت نمود

حب تاتوره معمول بِرِتونُو بگیرند عصاره تاتوره ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب

سازند در یبوستی که با سوء هضم همراه است مدت سه روز یك حب بیاشامند و مدت پنج روز دو حب اگر

شکم برا ادای عمل نکند میتوان تا سه حب استعمال نمود

حب دافع صرع معمول لوره بگیرند عصاره تاتوره عصاره بلادن مکرر ۱ گرم کافور تریاك

مکرر ۵ دسی گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند روزی یك حب بیاشامند و مقدار ان را زیاد کنند بر حسب احتیاط

تا پانزده و بیست حب و این حبوب در دفع صرع گاهی قوی الاثر مفید میباشند

کحل مخدّر بگیرند عصاره عصیر تاتوره ۲ دسی گرم عصاره تریاك ۱ دسی گرم گلاب ۱۰ گرم حل کرده

در ورمهای موجع معمول و سودمند است

حب ضد نورالژی معمول وُستِرلِن بگیرند تخم تاتوره تخم بلادن سولفات کنین مکد ١ گرم مطابق معمول ٥٠ حب سازند و از ١ تا ٤ حب در عرض روز بنوشند

قیروطی تاتوره بگیرند عصارهٔ تاتوره ١ گرم قیروطی ساده ٩ گرم مخلوط کنند

مشمع تاتوره معمول پلانش بگیرند عصارهٔ الکلی تاتوره ٩ گرم سقز الپی ٣ گرم موم سفید ١ گرم مطابق معمول مشمع سازند

سیگارت اِسترامُوان معمول کدکس یک گرم برگ تاتوره را در یک سیگارت داخل کنند

سیگارت ضد تشنج معمول تروسو بگیرند برگ خشک تاتوره ٣٠ گرم و با مخلوط ذیل ترکنند عصارهٔ مائی تریاک ٢ گرم آب ٢٥ گرم و بخشکانند و در کاغذ بخیه مانند سیگارت بپیچند در دفع اسم و سرفه های حمله استعمال نمایند

ایضاً معمول هیرُس بگیرند عصارهٔ تاتوره ٥ گرم الکل ٤٠ درجه ٥ گرم برگ تنباکو ١٠٠ گرم یدور پتاسیوم نیترات پتاس مکد ٥ گرم مطابق معمول ١٠٠ سیگارت سازند

بنج (بنگ) ع سیکران ف ژوسکیام ل هیوس سیاموس ی اوسکوامو س (اوسکواموس در لغت یونانی بمعنی باقلای خوک است چه اوس خوک و کواموس باقلا را مینامند) نباتی است بوحی که در اراضی غیر مزروع فراوان است و همهٔ اجزاء آن بخصوص تخم که موسوم به بزرالبنج است در طب استعمال میشود و دارای دو ماده قلیائی است یکی هیوسیامین و دیگری هیوسین

مقدار دوائی بنج عبارتند از گرد و عصاره و تعفین مائی و تعفین الکلی و الکلاتور و تعفین اثری و مقدار شربت الکولاتور ١ تا ٤ گرم عصارهٔ مائی ١ تا ٣٠ سانتی گرم و گرد ٢٠ تا ٥٠ سانتی گرم و تعفین الکلی ١ تا ٤ گرم و تعفین اثری نیز ١ تا ٤ گرم و شربت ٢٠ تا ٤٠ گرم و مطبوخ ١ گرم در ١٠٠ گرم است و گلیسره بنج را از ده تا بیست از ادویهٔ ٣ میسازند

حب بنج مرکب با یدور واهن معمول ژنتراک بگیرند عصارهٔ بنج ٣ گرم براده آهن ٢ گرم یدور ٥٠ سانتی گرم یدور پتاسیوم ١ گرم مطابق معمول ٥٠ حب سازند از ٢ تا ٤ حب در هیپرتروفی طحال معمول دارند

حب بنج مرکب با شوکران بگیرند عصارهٔ عصیر مصفای بنج عصارهٔ شوکران مکد ١ گرم مسحوق اصل السوس مقدار کافی مطابق معمول ٣٠ حب سازند از ١ تا ٢ حب در تسکین اوجاع سرطانی بکار برند

حب معمول مِگلن بگیرند عصارهٔ بنج عصارهٔ سنبل الطیب اکسید دوزنک مکد ٢ گرم مطابق معمول ٤٠ حب سازند در قطرب و سایر امراض عصبانی از یک حب شروع کرده و متدرجاً زیاد نموده تا آنکه دوار خفیفی بروز کند و بوشارد بجای نسخهٔ فوق این نسخه را استعمال مینماید

نسخه معمول بوشاردا بگیرند والرپانات دوزنک ١٠ گرم اتروپین ٥ سانتی گرم عسل مقدار کافی مطابق معمول ١٠٠ حب سازند هر حبه نیم میلی گرم اتروپین دارد مانند حبوب فوق از یک تا دو حب شروع کرده متدرجاً تا بروز دوار زیاد کنند

قرص بنج معمول ریغینی بگیرند شکر مصفی ٤٠ گرم عصارهٔ بنج ١ گرم و ٣٠ سانتی گرم با عانت لعابی که با عرق کاهو ساخته باشند ٤٠٠ قرص سازند از ٥ تا ١٢ قرص در عرض روز در دفع سرفه های عصبانی بکار

تنباکو

برند وقرص بلادن را که در دفع سلس البول استعمال میکنند نیز بهمین طریق میسازند

معجون برشعثا بگیرند فلفل سفید بزر البنج مکلس ۲۰ جزء ترباك ۱۰ اجزء زعفران ۵ جزء فرفیون عاقرقرحا سنبل الطیب مکلس اجزء عسل ۱۵۰ اجزء مطابق معمول معجون سازند در تسکین اوجاع ودفع سیلانات از ۲۰ سانتی گرم تا ۱ سانتی گرم وزیادتر استعمال نمایند

معجون برشعثا

هیوسیامین (هیوشیامین) مادهٔ است سفید وبشکل سوزنهای ابریشمی متبلر میگردد ودر اب بخوبی محلول است وبواسطهٔ کلورور طلا در دمیگردد ولی کلورور پلاتین انرا رد نمیکند واین ماده دارای خواص بنج است وموجب خشکی حلق واتساع حدقه میشود ودر دفع وجع اقسام نورالژی واعراض عصبانی تشنجی واختلاجی وارتعاش عصبانی وقطر بهرمی وفالج اضطرابی مستعمل ومفید است ومقدار شربت ان از ۲ تا ۱ میلی گرم که بطور زرق تحت جلدی و یا بطور حب متدرجا استعمال شود ویکی از دانشمندان از استعمال ۵ میلی گرم هیوشیامین سوانح خطیره مشاهده کرده است

هیوشیامین

حب هیوشیامین بگیرند هیوشیامین ۵ سانتی گرم مسحوق ریشه خطمی ا گرم شربت صمغ مقدار کافی مطابق معمول ۲۵ حب سازند از ۱ تا ۴ حب متدرجا در عرض روز بیاشامند

شربت هیوشیامین مانند شربت تروپین انرا بسازند ودر دفع سرفه وتشنجی از یك تا سه قاشق کوچك در ۲۴ ساعت متدرجا استعمال نمایند

مهرگیاه (آسرنك) ع یبروح الصنم ف ماندراگوری ماندراگوراس ریشه این گیاه سفید وطویل بزرگ مانند چغندر سفید واغلب وشعبه است بطریقکه مانند دوران انسان ظاهر میگردد واز این جهت است که انرا **انترو پومورفون** مینامند چه انترو پوس در لغت یونانی بمعنی انسان ومورفون بمعنی شکل وصورت است یعنی شبیه بانسان ونیز **سیمی هومو** نامیده میشود زیرا که در لغت لاطین سیمی بمعنی نصف وهومو بمعنی انسان است یعنی شبیه بنصف انسان وما تول حکایت میکند که یکی از صنایع اهالی ایتالیا است که ریشه مهرگیاه را بشکل انسان میسازند ومیوه این نبات بقدر سیب کوچکی است موسوم بسیب مهرگیاه ومصنفین قدیم مهرگیاه نر گفته اندان قسمی را که میوه اش مدور است ومهرگیاه ماده قسمی را که میوه اش مستطیل بود مهرگیاه از عوامل مخدره است وهمه اجزاء ان سم ودر زمان الیرت کبیر بواسطه مهرگیاه شخص را بیهوش میکردند مثل انکه در این زمان بواسطه اتر بیهوش میکنند ومقدار شربت از مسحوق ریشه ان منتهای یك گرم است ولی بیشتر از ۱ تا ۱۰ دسی گرم استعمال نمیکنند ودر تومورهای خنازیری واسقیروسی ضماد ان مستعمل ومفید است

مهرگیاه

تنباکو ف تاباك (نیکوتیانا) لفظ تنباکو مشتق از تاباکو میباشد که یکی از شهرهای امریك است واهالی اسپانیول ابتدا در ان شهر کشف این نبات را نمودند واین نبات را نیز نیکوتیانا مینامند زیرا **نیکوت** نام کرد در ۱۵۶۰ مسیحی مطابق با ۹۶۰ هجری سفیر فرانسه در پرتغال بود سبب ادخال تنباکو برا روپ گردید وبقول صاحب مخزن که انرا اذاد و برفلیم دانسته باید اعتنا نمود واین نبات که از طایفه سلانه است دارای چندین قسم است وهمه انها در خواص مشابه یکدیگر و دارای ماده عاملی میباشند موسوم به نیکوتین

تنباکو

تنباکو بواسطه اثر مخدرش مشابه سایر سلانه سمی است ولی بواسطه خواص محرکه شدیده که از ان مشهود میگردد با انها متفاوت ودر طب که انرا بطور حقنه در اختناق وفالج وقوی مختو استعمال مینمایند ولی از دویه است که نباید

بر آن اعتماد نمود و در خارج از آن در دفع جرب (کل) و سعفه و سایر امراض جلدی معمول میدارند اگر چه در این مواقع
امروز بندرت استعمال میشود

پادزهر تنباکو مانند سایر سلانه سمی است رجوع نمائید بفصل اکونیت و ملاحظه کنید فصل تریاک را

حقنهٔ تنباکو معمول ابرکرومبی بگیرند برگ خشک تنباکو ۱ گرم اب صاف ۲۵۰ گرم دم کرده صاف کنند ابرکرومبی در قولنج ایلاوس بهره وری شکلی کیرو زکند این حقنه را یکی از وسائط قوی الاثر میدانند و بقول کلی حقنهٔ تنباکو را در دفع کراز غالباً استعمال کرده و موثر میدانند و مقدار تنباکو را از ۲ و ۳ تا ۵ گرم و زیادتر در همان مقدار اب استعمال میکنند

نیز حقنهٔ تنباکو را در سهولت دفع جسم خارجی که در مری مانده باشد بکار میبرند

حقنهٔ تنباکو معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند برگ خشک تنباکو ۲۰ گرم اب جوش ۵۰۰ گرم امتیک ادسی گرم مطابق معمول حقنه سازند و این حقنه را نباید هرگز استعمال نمود مگر در صورتی که خیلی لزوم بهم رساند و مقدار تنباکو و امتیک را زیادتر از انچه ذکر کردیم نیز نوشته اند ولی احتیاط در انست که از ۱ تا ۵ گرم تنباکو زیادتر استعمال نکنند

پوسیون ضد سیاه سرفه بگیرند تنباکو ۱ گرم در ۲۰۰ گرم اب صاف دم کنند و صاف کرده ۸ شربت اردا ۴۰ گرم بیفزایند و طفل یکساله تا دو ساله هر ساعت یک قاشق چای خوری و در طفل بیشتر از دو سال هر ساعت دو قاشق چای خوری و در طفل هشت تا ده سال یک قاشق ترشی خوری استعمال نمایند

پوسیون ضد فالج بگیرند ریشهٔ انژلیک ۱۰ گرم برگ تنباکو ۵ گرم اصل السوس ۱۵ گرم اب جوش ۲۵۰ گرم دم کرده صاف نمایند هر نیم ساعت فاصله یک قاشق ترشی خوری بیاشامند

تعفین تنباکو بگیرند برگ خشک تنباکو ۷۰ گرم الکل خالص ۳۰۰ گرم چند روز بخیسانند و با کاغذ صاف کرده حفظ کنند در دفع نفث الدم از ۱ تا ۲ قطره استعمال نمایند

تمریخ مدر معمول اسمیت بگیرند برگ خشک تنباکو برگ خشک دیژیتال مکد ۱۰ گرم در ۱۰۰ گرم اب جوش دم کنند و پس از سرد شدن بیفزایند عصارهٔ عنصل اسانس تربانتین مکد ۵ گرم زرده تخم مرغ ۲ دانه مطابق معمول تمریخ سازند روزی دو یا سه دفعه هر دفعه یک قاشق کوچک در قسمتهای کلیه تمریخ نمایند در استسقای ذقی معمول و سودمند است

تکمید تنباکو معمول مانبات بگیرند برگ تنباکو ۴۰ گرم اب صاف ۵۰۰ گرم مدت چند دقیقه بجوشانند صاف کرده بیفزایند کربنات پتاس ۵ گرم در دفع کلی حلقه و کلی فاووسی پس از تراشیدن گیسوها تکمید کنند

نیکوتین مایعی است زیتی شکل در ابتدا بی رنگ و پس از انجا ورت هوا قرمز قهوه تیره میگردد و شعاع را باطراف بسیار منکسر میکند و با هر نسبتی با اب و الکل و اتر و ادهان و سمره و ادهان فراره مخلوط میشود و یکی از بازهای قویه است که خنثی میکند همهٔ اسیدها را و در دو مینماید اکسیدهای فلزی را از محلولات ملحی انها و با اسید طرطریک و اسید اکسلیک و اسید فسفریک املاح متبلور بوجود میاورد که خیلی جاذب الرطوبه اند و این املاح نیز در الکل محلول میباشند و با اسید سولفوریک و اسید استیک املاح غیر متبلور تولید میکند و همهٔ اجزاء تنباکو بخصوص برگ ان دارای

نیکوتین

نیکوتین

نیکوتین میباشند نیکوتین یکی از سموم قوی است و نباید آنرا استعمال کرد ولی دکتر از ۱ تا ۳ قطره آنرا تجویز میکنند

تعفین نیکوتین بگیرند نیکوتین ۱ گرم الکل ضعیف ۵۰ گرم مخلوط کرده و پارچه را بان آلوده نموده در محل موجع جهت تسکین وجع منطبق نمایند

دوبوازیا میوپوروئید یکی از نباتات طایفه **سولانه** است و مستعمل در طب برگ آن و از این گیاه الکلوئیدی اخذ میکنند موسوم به **دوبوازین** و این الکلوئید اکثر بدل آتروپین است در دفع گواتر اکزوفتالمی و عوارض عصبانی مرض **بازدوو** استعمال مینمایند و مقدار شربت سولفات دوبوازین از ۱/۴ میلی گرم تا ۱ میلی گرم است و ۵ سانتی گرم آنرا در ۱۰ گرم آب حل کرده بطور کحل استعمال مینمایند

کحل دوبوازین معمول گالزوسکی بگیرند سولفات دوبوازین ۵ سانتی گرم آب مقطر جوشیده ۱۰ گرم حل کنند

گرانول دوبوازین از سولفات دوبوازین گرانولهائی ترتیب میدهند که هریک دارای ۱/۲ میلی گرم سولفات اند

زرق تحت جلدی معمول بومت بگیرند سولفات دوبوازین ۱ سانتی گرم آب مقطر جوشیده ۲۰ گرم حل کنند و هر سانتی متر مکعب دارای ۱/۲ میلی گرم سولفات است

دراکونتیوم فوتید وم گیاهی است از طایفه **اروئیده** و مستعمل در طب بیخ آن و از عوامل مخدر و محرک و ضد تشنج است و مقدار شربت آن گرد این بیخ بطور سفوف از ۵۰ سانتی گرم تا ۲۰/۱ گرم است که سه یا چهار دفعه در عرض روز استعمال نمایند

تاجریزی (روباه تربک) روپاس) ع عنب الثعلب ف مورل ل سولانوم نباتی است از طایفه **سلانه** یعنی این طایفه را باین نبات نسبت داده اند و دارای چندین قسم است و دانشمندان فرنگستان قسمی را استعمال میکنند که میوه آن پس از رسیدن سیاه میگردد و آنرا **سولانوم نیگروم ع عنب الثعلب مجنن** مینامند و این نبات دارای الکلوئیدی است موسوم به **سولانین** و از عوامل مخدره و ملینه و مسکنه محسوب میشود و در این ایام عنب الثعلب مجنن را در داخل استعمال نمینمایند و فقط در استعمالات خارجی متداول است و ۵۰ گرم آنرا در ۱۰۰۰ گرم آب جوشانده بطور زرق معمول میدارند

مطبوخ تاجریزی و کوکنار بگیرند برگ خشک تاجریزی سیاه پوست کوکنار مکی ۱۵ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت یک ساعت دم نموده با فشار صاف نمایند

زرق برگ تاجریزی بگیرند برگ خشک تاجریزی سیاه ۱ گرم آب جوش ۲۰ گرم مدت یکساعت دم کرده با فشار صاف کنند

سولانین جسمی است بشکل منشورهای کوچک بی رنگ و طعم آن فی الجمله تلخ و در آب بمقدار کم محلول و در الکل زیادتر محلول است و آنرا از تاجریزی و یاسمن بری و جوتومر سیب زمینی اخذ میکنند و از عوامل مخصوص به عصب و مسکن است و در اقسام نورالژیهای کهنه بخصوص اگر با ورم عصب همراه باشند سودمند و از خارش برقی و عوارضی که از هیجان اعصاب محرکه بروز میکنند بخوبی تسکین میدهد و یکی از دانشمندان

دوبوازیا میوپوروئید

دوبوازین

تیفا لونتیوم

تاجریزی

سولانین

موسوم به **سارذا** بسته‌هائی ترتیب میدهد که هریک دارای ۵ سانتی گرم سولانین اند و از ۲ تا ۶ و ۷ بستۀ در عرض روز بطور سفوف استعمال میکنند یعنی از ۱۰ تا ۳۰ سانتی گرم سولانین در ۲۴ ساعت تجویز میکنند و بباید دانست که قوت سولانین موافق جسمی که از آن استخراج شده مثلاً تاجریزی و یا سیب زمینی تغییر میکند پس احتیاطاً لازم است در ابتدا بمقدار کم شروع و استعمال آن کنند و گرانولهای سولانین هرکدام دارای یک سانتی گرم میباشند

پیشی

پیشی یا **فابیانا امبریکاتا** نباتی است بوتۀ بزیل و از طایفۀ **سولانه** و جزء خشبی آن دارای ماده عاملی است موسوم به **فابیانین** و علاوه محتوی سفرۀ تلخ میباشد و اهالی شیلی این گیاه را مانند مدرات در دفع نزله مثانه و رمل کلیه و او دام مثانه استعمال میکنند و ۳۰ گرم چوب دسته‌های آنرا خورد کرده و در ۱۰۰۰ گرم آب میجوشانند و صاف نموده در عرض روز در چهار دفعه معمول میدارند و از عوامل مفتت الحصاة است که از اثر آن سنگها خورد شده و بواسطه بول خارج میگردند و نیز این گیاه را در امراض کبد استعمال مینمایند و مقدار شربت از عصاره مایع آن از ۲ تا ۴ قاشق خوری است در عرض روز

یاسمن بری

یاسمن بری یا **دوس امرل سولانوم دولکامارا** از نباتات بوتۀ طایفۀ **سولانه** و از جنس تاجریزی است و در طب ساقه آنرا استعمال میکنند و ساقه‌های این نبات چون تازه باشند بوی تند غیر مطبوعی دارند ولی چون خشک شوند بی بو میگردند و طعمشان در ابتدا کمی تلخ و در آخر طعم شیرینی از آنها محسوس میگردد

یاسمن بری از ادویه منبّه معرّق است و در مداوای جرب رطب و جذام و خنازیر مستعمل و مفید و نیز در اختلالات سفیلیس خراجی و امراض مختلفه جلدی که چون مخفی شوند و موجب تجزیه مرضا گردند مفید و سودمند و لهذا آنرا از عوامل مصفّی و مصلح بدن میدانند و در خاصیت تخدیر خیلی پست تر از تاتوله و بلادن و بنج است اگرچه همه اجزاء این نبات تقریباً دارای خواص مشابه هم میباشند ولی در طب ساقه‌های آنرا بطور جوشانده و دم کرده و سفوف و عصاره استعمال میکنند و مقدار شربت جوشانده و دم کرده از ۳۰ تا ۱۲۵ گرم است در ۱۰۰۰ گرم و سفوف مسحوق و عصاره آنها را از ۵۰ سانتی گرم تا ۸ گرم استعمال مینمایند و یکی از دانشمندان میگوید در استعمال یاسمن بری از مقدار خیلی کم باید شروع کرده و متدرجاً زیاد کنند تا فی الجمله اختلالی در عمل اعصاب بروز نموده و در دوار و تهوع ظاهر شود و در این صورت مقدار آنرا متوقف ساخته و پس از دفع مرض هم مدتی بران مداومت کنند و ماده عامل یاسمن بری را **سولانین** (**دولکامارین**) یا **دولکامارتین** مینامند

شربت یاسمن بری بگیرند ساقه خشک یاسمن بری ۲۰۰ گرم قند ۱۰۰۰ گرم آب بمقدار کافی مطابق معمول شربت سازند از ۳۰ تا ۶۰ گرم این شربت را در تیزانی مخلوط کرده متدرجاً بیاشامند

تیزن یاسمن بری بگیرند ساقه نیم کوب یاسمن بری ۲۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت دو ساعت دم کرده صاف نمایند و ۱۰۰ گرم شربت شاهتره بیفزایند و متدرجاً در عرض روز استعمال نمایند

تیزن معرّق بگیرند یاسمن بری ۱۰ گرم ساسافراس گل اقطی مکد ۵ گرم مدت دو ساعت در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده ۱۰۰ گرم شربت نعناع بیفزایند در عرض روز متدرجاً بیاشامند

اسانس یاسمن بری بگیرند ساقه یاسمن بری کوبیده ۲۰۰۰ گرم آب جوش بمقدار کافی ساقه‌ها را سه قسمت کرده هر قسمت را مدت دو ساعت دم کرده و صاف نموده قسمت دوم را در مصفی نیز مدت دو ساعت

دم نمایند

دم نمایند و صاف کرده قسمت سوم را نیز مدت دو ساعت در همان مصفی دم کرده صاف کنند و مصفی را در حمام ماریه
تبخیر کنند تا وزن آن به ۱۸۰۰ گرم برسد و بعد ۲۰۰ گرم الکل ۹۰ درجه و ۳۰ قطره اسانس کالاموس معطر داخل نمایند و صاف
کنند و یک وزن از این اسانس مقابل یک وزن ساقه یاسمین بری است

اگر تیرکی

حب معرق بگیرند عصاره یاسمین بری گوگرد مصفی مغسول مکرر ۱۰ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند روزی
۴ تا ۱۲ حب در علل جلدی و روماتیسم استعمال کنند

حب سه عصاره بگیرند عصاره یاسمین بری ۱۲ گرم عصاره عشبه ۸ گرم عصاره اکونیت ۲ گرم
مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند روزی ۴ تا ۸ حب در روماتیسم و سیفلیس بیاشامند

کاکنج

کاکنج ف **الکاکانژ** ل **فیزالیس الکاکانژی** ا **گیلاس جهودان** از نباتات طایفه
سلانه و میوه تازه آن خیلی شبیه به گیلاس است و چون خشک شود شبیه میگردد به عناب کوچک خشک شده
و طعم آن فی الجمله ترش و در طب فقط میوه کاکنج را استعمال میکنند و چون برگ این میوه ها تلخ است لهذا باید
آنها را از برگ جدا نموده و پاک کرد

میوه کاکنج از عوامل مبرده و مدره ضعیف است و دانشمندان فرنگ کمتر آنرا استعمال میکنند و یکی از دانشمندان
این میوه را در دفع تب استعمال مینماید و یکی از اجزاء شربت مرکب کاسنی میباشد و ماده عامل آن **فیزالین**
میباشد و مقدار شربت از عصاره کاکنج ۴ تا ۸ گرم و از مسحوق آن ۵ تا ۲۰ گرم و از شراب آن جهت ادرار بول از ۱۰
تا ۳۰ گرم و جهت دفع تب از ۶۰ تا ۱۰۰ گرم است و در خارج غسول و بخور و صندوق کاکنج (۵۰ تا ۱۲۰ در ۱۰۰۰ آب)
مستعمل است

حب ضد نقرس معمول لاویل بگیرند عصاره کاکنج ۳ محلول سیلیکات سود (۱ در ۱۰) ۱ مسحوق کاکنج بمقدار کافی مطابق معمول حبهای ۰.۳۰ سانتی گرمی سازند و از ۴ تا ۱۰ حب در عرض
روز بنوشند

ماهی زهره

ماهی زهره ف **کوک دولوان** ی **پیکروتوکزیکون** این نبات از طایفه منیسپرمیه
میباشد و در خواص نزدیک به نباتات طایفه سلانه

ماهی زهره میوه نیم درختی است موسوم به منیسپرموم کوکولوس که در هندوستان میروید و بقدر فندق کوچک
است مدور و سیاه رنگ شبیه به میوه غار و طعم آن تند و تلخ و دارای الکلوئیدی است موسوم به پیکرو
توکزین و عموماً در مست کردن ماهیهای رودخانه ها استعمال میگردد تا بآسانی بتوان آنها را صید نمود
و از ادویه سمیه است که در دفع کرم و صرع استعمال میشود و نیز از عوامل دافع دیدان و قاتل پارازیت میباشد
و خوردن ماهیهائی که بواسطه این دوا مست شده باشند هیچ خطری ندارد

پیکروتوکزین

پیکروتوکزین (**منیسپرمین**) عبارتست از ماده عامل ماهی زهره و مقدار شربت آن
از نیم میلی گرم تا ۳ میلی گرم است و در دفع صرع و قطرب و فالج و اکلامپسی اطفال استعمال میشود

تعفین ماهی زهره بگیرند ماهی زهره ۱۰۰ گرم الکل خالص ۵۰۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند
و در دفع صرع و غیره از ده قطره شروع کرده و بعد زیاد کنند تا به ۳۰ قطره

محلول پیکروتوکزین بگیرند پیکروتوکزین ۳ سانتی گرم الکل ۱۰ گرم آب ۱۱۰ گرم محلول کنند

و در وزی نصف قاشق چای خوری در دو دفعه بنوشند

در بیان بعضی نسخه‌های متداوله طایفه اسلا

بوم ترانکیل

بوم ترانکیل (بلسان مسکن) بگیرند برگ تازه بلادن برگ تازه بنج برگ تازه تاجریزی برگ تازه تنباکو برگ تازه کوکنا در برگ تازه تاتوله مکد ۲۰۰ گرم دهن فراد افسنتین دهن فراد دوفاد هن فراد مرزنجوش دهن فراد نعنا دهن فراد سداب دهن فراد اکلیل الجبل دهن فراد مریم دهن فراد خاشاک مکد ۵ سانتی گرم روغن زیتون ۵۰۰۰ گرم برگها را خورد کرده و با روغن در ظرف مسی مخلوط نموده بروی آتش ملایم حرارت دهند تا آب آنها تمام گردد و آن وقت آتش را کم کنند تا روغن سبز خوش رنگی حاصل شود و با فشار صاف نمایند و بگذارند ته نشین شده صاف آن را بواسطه عمل انحراف جدا کنند و بعد از آن فرار را بیفزایند و از کاغذ بگذرانند در دفعه هم اوجاع از هر قبیل که باشد بخصوص روماتیسم مزمن موجع تمریخ کنند

پوماد پوپولئوم

پوماد پوپولئوم (پوماد سفیدار) بگیرند نو رسته خشک کرده سفیدار ۴۰۰ گرم برگ تازه کوکنا در برگ تازه بلادن برگ تازه بنج برگ تازه تاجریزی مکد ۲۵۰ گرم پیه مذاب ۲۰۰۰ گرم برگها را خورد کرده و با پیه بروی آتش ملایم طبخ دهند تا آب آنها تمام گردد و نو رسته‌های سفیدار را نیم کوب نموده بیفزایند و مدت ۲۴ ساعت بگذارند در پهلوی آتش بماند و بعد صاف کرده بگذارند سرد شود و بواسطه تیغ آهنی طبقه بطبقه صاف روی آن را بردارند و درد ناصاف را دور بریزند و مجدداً آذوب کنند این پوماد از عوامل مسکنه است و درد قروح موجع را فاده کنند و دیگر بواسیر و صور تمریخ نمایند

تمریخ مسکن بگیرند پوماد پوپولئوم بوم ترانکیل مکد ۵ عصاره بلادن لودانم دو سو مکد ۱ عصاره را در لودانم مخلوط کرده و کم کم پوماد و بوم را بیفزایند کلورو فورم ۱ را داخل نمایند در دفع اوجاع روماتیسمی و نقرس را باعانت قطعه فلانل تمریخ کنند و آن را در همان محل موجع منطبق نموده و از پارچه شمع مومی بپوشانند

شمع مسکن بگیرند عصاره بنج عصاره کوکنا در عصاره شوکران مکد ۳۰ گرم موم سفید ۲۵۰ گرم زیت ورد ۳۰ گرم مطابق معمول شمع سازند بروی اسفروسی که نمیتوان آن را بیرون آورد منطبق نمایند

در بیست و دویم — بیسموت و محصولات آن

بیسموت

بیسموت فلزی است سفید و کمی قرمز رنگ و وزن مخصوص آن ۹/۸ و در ۲۶۴ درجه حرارت ذوب میگردد و اسید کلوریدریک و اسید سولفوریک در آن اثر نمیکنند مگر آنکه غلیظ و در حالت جوش باشند بخلاف اسید ازتیک که بسهولت آن را مبدل به ازتات بیسموت مینماید و این ازتات چون مخلوط در آب بود مبدل میشود به ازتات اسید که محلول در آب است و به سوازتات که غیر محلول است و آن را اشسته و خشک میکنند و یک وقتی موسوم به ماژیستر و بیسموت بود (اکسید و بیسموت)

چون بیسموت تقریباً همیشه دارای آرسنیک و گوگرد است جهة تخلیص باید دو یا سه دفعه آن را با بیستم وزنش ازتات

سونیترات بیسموت

پتاس ذوب کنند و بحرارت قرمز برسانند ارسنیک و گوگرد بحالت ارسنیات پتاس و سولفات پتاس در کف جدا میماند و بیسموت خالص میشود و بقول کله در طب بیشتر سونیترات بیسموت و کربنات انرا استعمال میکنند

مواد مانعة الجمع جمع مابین سولفورهای محلول و کرمس و گوگرد با محصولات بیسموت نباید نمود

سونیترات بیسموت بشکل گردی است سفید مرکب از تبلرهای کوچک درخشنده و بی طعم و بی بو و کمی محلول در اب وانرا حاصل میکنند باینکه در مقدار زیادی اب قطره قطره محلول نیترات بیسموت را میچکانند درد که راسب میشود عبارت است از سونیترات وانرا بدقت با اب میشویند

سونیترات بیسموت از عواملی است که در بیشتر امراض معده خیلی سودمند است و مخصوصاً موثر است در اسهال صیکه عمل هضمشان فاسد و با زحمت و موجع باشد و همراهی کند با اروغهای بدبو شبیه ببوی تخم مرغ گندیده و نیز در حمی اطفال کوچک خیلی موثر است که از ۵ تا ۵ سانتی گرم انرا با قدری عسل مخلوط کرده بیاشامانند و یکی از دانشمندان تا ۳۰ گرم و زیادتر استعمال کرده ولی بهتر انست که ۱ تا ۲ گرم سونیترات بیسموت خالص را بمقدار منقسم تدریجاً در عرض روز استعمال کنند و مخفی نماند که سونیترات بیسموت هرچه نرم تر باشد اثران زیادتر خواهد شد و در صورتیکه بدقت زیاد انرا اصلاح کرده و نرم نموده باشند از ۱ تا ۲ گرم همان اثر ۳۰ گرم را میتوان حاصل کرد بهرجهة این دوا قوی الاثر است در دفع اقسام اسهال و کولرین و سیلانات صفراوی و بلغمی و ذوسنطاریائی و قروح قرمز معاء علاوه مخصوص در وقتیکه این امراض همراهی کند با قحول و دفع مواد متعفن و بهترین عوامل دافع العفونه جهاز هضمی میباشد واثران در اسهالیکه مقدمه کولرا بود مطمئن است و نیز انرا استعمال میکنند در اسهالهای سرخی یا تب و یا بدون تب که عارض میشوند در این امراض حاصله پس از اعمال جراحی و سبب انها جذب سم و یا مواد ردیه باشد و در اسهال واختلالات هضمی که پیروی میکند کولرا و حمای تیفوئید و بعضی دیگر حمیات را در تهیهای اطفال در هنگام بیرون امدن دندان اعم از انکه با ملاست غشاء مخاط معده همراه باشند و یا انکه بواسطه افراط در اغذیه بروز نموده و یا با موگرم مرکب شده باشند مطمئن الاثر است

استعمال سونیترات بیسموت بواسطه بی طعمی که دارد خیلی سهل است در جوانان با قدری حریرا داخل میکنند و در اطفال با یک شربت و یا حریرا. و با عسل و بهتر اختلاطش با ابگوشت و یا شیر است و نیز میتوان از ان قرصی ساخت شبیه بر شیرینی تا اطفال با کمال میل بجوزند و مقدار شربت ان در جوانان از ۱ تا ۲ گرم است و در اطفال از ۱ تا ۵ دسی گرم اگرچه چنانچه ذکر کردیم یکی از دانشمندان تا ده مقابل این مقدار را استعمال میکند و حتما امکن باید انرا در وقت غذا استعمال کرد و در صورتیکه تشنجات معده و اوجاع ان در مدت شب یا صبح زود عارض شوند بهتر است که در هنگام رفتن برختخواب استعمال شود تر و سود در اسهال تیفوئیدی عرمی که پس از قطع حمی باقی میماند از ۲ تا ۸ گرم سونیترات بیسموت را در عرض روز استعمال کرده و خیلی مفید دیده اند بخصوص در وقتیکه از ۱ تا ۲ گرم اب اهک بران افزوده باشند و میگویند اگر یا مرخود اکی از ان مقدار بسیار کمی تریاک داخل نکنند ممکن است بکلی بی اثر ماند

سونیترات بیسموت مانیل این دوا ساز یا دبیی سونیترات بیسموت خالص را با ام و دنشاسته قند مدتی مدیدی صلایه کند و گرانول میسازد و بستهائی ترتیب میدهد که هریک دو گرم گرانول که مساوی یک گرم سونیترات بود دارا میباشند

پوسیون دافع اسهال معمول سیمون بگیرند سونیترات بیسموت ۴ گرم لودانم

سبدنم ۲ قطره لعاب صمغ عربی ۱۰۰ گرم اب اهك ۱۰ گرم شربت ساده ۲۰ گرم مخلوط کنند داطفال ساعتی یك قاشق کوچك بیاشامانند

مخلوط سونیترات بیسموت معمول تروسو بگیرند سونیترات بیسموت یا کربونات سود مکد ۲ گرم لودانم سیدنم ۵ قطره لعاب صمغ ۱۰۰ گرم مخلوط کرده دو قسمت کنند و در بع ساعت پس از هر غذا یك قسمت را بنوشند

بسته ضد اسهال معمول دلیو بگیرند سونیترات بیسموت ۱ گرم عصاره تریاك ۱ سانتی گرم مخلوط کرده در یك بسته بربندند و هر ساعت فاصله یك بسته سفوف نمایند

پوسیون دافع اسهال معمول بومیت بگیرند سونیترات بیسموت ۱۰ گرم لودانم سیدنم ۱۰ قطره عرق نعناع ۱۰ گرم مطبوخ دیشه انجبار ۷۰ گرم شربت دانانیا ۳۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و سه قسمت کرده در سه دفعه در عرض روز بنوشند

پوسیون دافع قرحه معده معمول ایستیپ بگیرند سونیترات بیسموت ۳ گرم کلورو فورم ۱ گرم اب ۱۵۰ گرم مخلوط کنند هر دو یا یك ساعت فاصله یك قاشق اش خوری بنوشند

سفوف ضد نزله معده مسلولین معمول پتر بگیرند سونیترات بیسموت ۱۰ گرم مسحوق تریاك ۱۰ سانتی گرم مخلوط کرده در ۵ بسته مساوی ببندند و قبل از هر غذا یك بسته سفوف نمایند

سفوف معمول اودیر بگیرند ضری کلسینه قند مسحوق مکد ۵۰ گرم سونیترات بیسموت ۵ گرم مطابق معمول بسته های یك گرمی سازند در وجع معده و سوء هضم هر سه ساعت فاصله یك بسته را سفوف نمایند

سفوف هاضم معمول مصنف بگیرند سونیترات بیسموت کربونات سود منیزی کلسینه طرطرات پتاس سالول مکد ۱ گرم مطابق معمول در پنج بسته مساوی ببندند هر سه ساعت فاصله یك بسته را سفوف کنند بهترین عوامل دافع العفونه مجرای هضم است

گرد ضد سوء هضم بگیرند سونیترات بیسموت مسحوق کنکینای زرد مکد ۵۰ گرم مسحوق کولومبو ۱ گرم مسحوق تریاك ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته بربندند و یك ساعت قبل از هر غذا یك بسته بیاشامند

گرد جاذب و ضد ترشی معده بگیرند سونیترات بیسموت ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم منیزی مکلس ۲۰ سانتی گرم مسحوق تریاك ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در گرد و بسته بربندند و قبل از هر غذا یك بسته سفوف نمایند

گرد دافع اسهال معمول تروسو بگیرند سوکربونات اهن ۱۰ سانتی گرم عین السرطان ۲ گرم سونیترات بیسموت مسحوق قند مکد ۳ گرم لودانم سیدنم ۱ قطره در یك بسته بربندند هر دو ساعت یکبسته بیاشامند

ایضاً گرد دافع اسهال بگیرند گل طباشیر سونیترات بیسموت مکد ۱۰ گرم مسحوق تریاك ۲۰ سانتی گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته بربندند و یك ساعت قبل از هر غذا یك بسته بیاشامند

گرد دافع اسهال معمول دیم بگیرند سونیترات بیسموت مسحوق زغال مکد ۴ گرم مسحوق کنکینای زرد ۲ گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته بربندند از ۲ تا ۳ بسته در عرض روز میل کنند

گرد بیسموت و منیزی معمول پاترسون بگیرند سونیترات بیسموت منیزی مکد ۵۰ سانتی گرم مسحوق قند ۱ گرم مخلوط کرده در یك بسته ببندند و یك ساعت بعد از هر غذا یك بسته سفوف نمایند

مثرودیطوس

سفوف دافع تشنج بگیرند سونیترات بیسموت ۱ گرم منیزی مکلس قند مسحوق مکد ۵ گرم مطابق معمول ۲۰ بسته مساوی ببندند از آنها ۴ بسته در عرض روز سفوف کنند

قرص بیسموت معمول تروسو بگیرند سونیترات بیسموت ۱۰ گرم قند ۹۰ گرم لعاب کتیرا مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند هر قرصی دارای ۱۰ سانتی گرم سونیترات است و مخصوصاً در اطفال استعمال میشود و چون این قرصها سیاه میگردند بهتر آنست که بشکل نقل آنها را بسازند

قرص امریکائی (قرص پاترسون) بگیرند سونیترات بیسموت بی هیدرات منیزی مکد ۵ گرم قند مسحوق صلایه شده ۴۵۰ گرم لعاب کتیرا مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند

حب معمول تروسو بگیرند سونیترات بیسموت ۵ گرم دیاسکوردیوم ۱۵ گرم عصاره تریاک ۱ گرم لعاب غلیظ صمغ ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند هر حبی ۵ سانتی گرم سونیترات و ۱ سانتی گرم عصاره تریاک دارد این حبوب در بیمارستانهای پاریس معمول میباشند

حب دافع وجع معده معمول ژادیو بگیرند سونیترات بیسموت ۱ گرم عصاره سنبل الطیب ۲ گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند هر روزی یک یا دو حب بیاشامند

حب دافع صرع معمول والراند بگیرند سونیترات بیسموت ۱ گرم عصاره کنکینا ۲ گرم عصارهٔ بنج ۵ دسی گرم ۱۲ حب سازند روزی دو حب استعمال نمایند

حب بیسموت معمول بومیت بگیرند سونیترات بیسموت معجون دیاسکوردیوم (مثرودیطوس) مکد ۵ گرم مخلوط کرده ۲۰ حب سازند و در عرض روز بتدریج بنوشند

گرد دافع گاستر الژی بگیرند سونیترات بیسموت ۵ گرم مسحوق ریوند مسحوق سنبل الطیب مسحوق کولومبو مکد ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۵ بسته ببندند و یک بسته در بین غذا میل کنند

استعمالات خارجی سونیترات بیسموت

شرط اثر سونیترات بیسموت در استعمالات خارجی مانند استعمالات داخلی نرمی آن است که اقلاً مدت یک ساعت آنرا صلایه کرده باشند و مؤثر است در دفع اختلالات مزمن آلات تولد البول و در لوکوره که متصف بود به ترشح بلغم دیمی اسید و نیز در ورم مجرای بول که بهمین صفت متصف باشد و دیگر در سیلانات متعفن مهبل که بسبب آنها تقرح عنق رحم بود

زرق سونیترات بیسموت معمول کابی بگیرند سونیترات بیسموت ۳۰ گرم گلاب ۲۰۰ گرم مخلوط کرده در هنگام استعمال بهم زنند

زرق ضد سوزاک معمول مبدی بگیرند تنن ۲ گرم لودانوم سیدنم ۵ گرم سونیترات بیسموت ۱۰ گرم شراب سفید ۱۲۵ گرم مخلوط کرده زرق نمایند

گلیسره سونیترات بیسموت بگیرند سونیترات ۱۰ گرم گلیسرین خالص ۱۰۰ گرم مدت یک ساعت سونیترات را صلایه کرده بعد با گلیسرین مخلوط کنند

گلیسره معمول گیون بگیرند سونیترات بیسموت اکسید وی مکده ۵ گرم گلیسره نشاسته ۶۰ گرم مخلوط کنند

ذرور ضد لکوره معمول گالارد بگیرند نشاسته ۴۰ گرم سونیترات بیسموت ۱۰ گرم مخلوط کرده بدقت صلایه کنند

مخفی نماند که بیسموت را در ترکیب اغلب ذرورهای جاذب داخل میکنند و در تریشح جلد اطفال استعمال مینمایند گرد نشاسته و یا گرد برنج و یا بهتر لیکوپود را ولی اغلب خانمها بواسطه خشکی که از اثر رنگ زرد لیکوپود در صورت و گردن حاصل میشود از استعمال ان کراهت دارند و گردهای سفید مانند گرد برنج را ترجیح میدهند و گاهی بجای ان گرد نشاسته خیلی نرم را که مخلوط با سونیترات بیسموت باشد استعمال میکنند

نشوق دافع زکام معمول فریر بگیرند کلوریدرات مورفین ۱۰ سانتی گرم سونیترات بیسموت ۲۴ گرم صمغ عربی ۸ گرم مخلوط کنند و گاه گاه مانند انفیه بر بینی کشند

نسخه دیگر معمول ایوون بگیرند سونیترات بیسموت ۲۰ گرم تنن ۴ گرم مسحوق حسن لبه ۱۰ گرم کلوریدرات مورفین ۵ سانتی گرم مخلوط کرده بینی مانند انفیه نشوق نمایند

حقنه سونیترات بیسموت معمول موزه بگیرند سونیترات بیسموت ۲۰ گرم لعاب صمغ (ا د د ۲۰) ۶۰ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند

حقنه دافع ورم قولون معمول راویلیود بگیرند سونیترات بیسموت سالیسیلات بیسموت مکده ۱۰ گرم لعاب بهدانه ۵۰۰ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند

سوکربنات بیسموت این ملح مانند سونیترات در اب غیر محلول و اثرش مشابه ان است و از جهت اینکه در عصیر معدی حل میشود بران ترجیح دارد زیرا که سونیترات بواسطه عدم انحلال موجب سنگینی معده میگردد بر خلاف سوکربنات و علاوه سوکربنات کمتر یبوست میاورد و مدفوع را کمتر از سونیترات رنگین میکند و بدون خسته شدن جهاز هضمی مدتی میتوان بران مداومت نمود بر خلاف سونیترات و در این وقت مانند عوامل مقویه اثر میکند و مخصوص در مبتلایان بسوء هضم که حالت هیجان در معده انها بوده و زبانشان قرمز و منقط باشد و هضم غذا موقوف بود و باروغهای بدبو و ترش همراهی کند استعمال سوکربنات بر سونیترات ترجیح دارد زیرا که اسیدها را خنثی کرده و اوجاع معدی را تسکین داده قی و اسهال را موقوف کرده و اشتها را مفرح نموده و اعمال هضم را بحالت طبیعی برقرار مینماید و مقدار شربت ان در جوانان از ۱ تا ۳ گرم و در اطفال از ۱ تا ۶۰ سانتی گرم است در عرض روز که در قدری اب و یا شربت غلیظی مخلوط نمایند و در اطفال بهتر اختلاط ان است با ابگوشت و یا شیر

سوکربنات بیسموت

درماتول (گلات بزنیک بیسموت) سوگلات بیسموت جسمی است غباری شکل و بی بو و زرد زعفرانی و شبیه به یدوفورم و در مجاورت هوا و نور تجزیه نمیشود و غیر محلول در اب و الکل و اثر و سایر محللات میباشد و چون غیر محلول است از سطوح بی بشره جذب نمیگردد و از این رو در فاده قروح و جروح وغیره بجای یدوفورم و یدول و ارستول استعمال میکنند و در خشکاندن جراحات مؤثر است و مانند قابضات اثر میکند

درماتول

پوماد دافع اکنه سباسه معمول بارتلی بگیرند درماتول ۳ اکسید دوی ۵ طلق ۱۰ وازلین ۳۰

لانولین ۱۰ مطابق معمول پوماد سازند و شبا هنگام بروی ثبور منطبق کنند

نیترات بیسموت

نیترات بیسموت گردی است سفید و بی طعم و تقریباً غیر محلول در آب و در خواص و مقادیر شربت مانند سونیترات است

سالیسیلات بیسموت

سالیسیلات بیسموت یکی از ترکیبات بسیار نیکو است و انرا باین طریق میسازند بگیرند ازنات اسید بیسموت متبلر ۱ سالیسیلات سود ۲ آب مقطر ۵۰ محلول غلیظ سود ۱ سالیسیلات را در آب مقطر حل کنند و محلول سود را بیفزایند و بعد بیفزایند ازنات را و بگذارند رسوب کند و رسوب را سه دفعه بواسطهٔ عمل انحراف با آب مقطر بشویند و در روی پارچه صافی بریزند و در گرم خان بحرارت ۴۰ درجه بخشکانند و مقدار شربت این ملح از ۲ تا ۱۰ گرم است بطور پوسیون و مخصوصاً در اسهال تیفوئیدی و در سنطاریای ومامیه تسمم سودمند است

بیسمال

بیسمال (متیلندیگلات بیسموت) این جسم که قابض است مخصوصاً در اسهالهای مزمن که با پیچ همراه بود سودمند است و از آن بسته‌های ترتیب میدهند که هریک از ۱۰ تا ۳۰ سانتی گرم محتوی این جوهر باشند و هر سه تا چهار ساعت فاصله یک بسته سفوف کنند

ایرول

ایرول (اوکزیودیدگلات بیسموت) گردی است بی طعم و بی بو و خاکستری سبز رنگ و غیر محلول در محللات متداوله و در مجاورت نور فساد ناپذیر ولی در مجاورت مایعات مائی تجزیه شده و به محصولی زنگی قرمز رنگ مبدل میگردد و ایرول را در تراپوتیک مانند انتی سپتیک نسبتاً قوی استعمال می کنند و مخصوصاً در خشکاندن جراحات مؤثر است و نه موجب تحریش میشود و نه سمیت دارد و انرا بدل یدوفرم و در همان مواقع و بهمان مقدار استعمال مینمایند

حرف پ

پپسین و آکوئوزون محصولات پپتوسینیست و شیرونیها

پپتون

پپتون این ماده را در وقت استعمال باید ساخت چرا که پپتون متداول در تجارت نیم فاسد است و مخفقاً دارای مقدار زیادی گلیسرین و یا سالیسیلات سود میباشد

موافق نسخهٔ کاتیلون پپتون را باین طریق میسازند بگیرند ۱۰۰۰ گرم گوشت گاو بی چربی و خیلی ریز انرا قیمه کنند در ۵۰۰۰ گرم آب و ۲۰ گرم اسید کلوریدریک خالص و ۳۰ گرم پپسین معمول کدکس مدت ۱۲ ساعت بحرارت ۴۵ درجه دم نمایند و مخلوط را بهم زنند و دقت کنند که حرارت در همان ۴۵ درجه ثابت باشد و کم کم مخلوط میعان حاصل میکند و پس از یک زمانی که مختلف میشود از ۲ تا ۶ ساعت و زیادتر موافق قوت پپسین محصول شفاف میگردد و بعد از ۱۲ ساعت این محصول را صاف کنند و مایع مصفی بواسطهٔ جوشیدن و یا افزودن اسید از تبک نباید اخلال پذیرد و انرا با بی کربونات سود اشباع نمایند و در حمام ماریه تبخیر کنند تا نیم مایع گردد و وزن مخصوص محلول اشباع شده پپتون ۱٫۱۵ است و دارای نصف وزنش پپتون جامد

شربت پپتون معمول کاتیلون بگیرند محلول اشباع شده پپتون ۱۲۵ گرم قند ۹۰ گرم شراب پوست نارنج ۳۵ گرم مطابق معمول شربت سازند

حصه پپتون

حقنه پپتون بگیرند محلول اشباع شده پپتون ۶۰ گرم (سر قاشق) آب ۲۵۰ گرم بی کربونات سود ۳۰ سانتی گرم لودانوم سیدنم ۳ یا ۴ قطره مخلوط کرده احتقان نمایند روزی دو یا سه دفعه استعمال این حقنه را مکرر کنند

پپتونات آهن بگیرند پپتون جامد ۵ گرم آب مقطره ۵ گرم محلول پرکلرور آهن ۱۲ گرم مخلوط کنند و ماده منعقد را در کلورید آب ما نابک ۵ گرم آب ۵۰ گرم مجدداً حل کنند و بعد به محلول ۲۵ گرم گلیسرین و مقداری آب افزایند که مجموع ۲۰۰ گرم گردد یک قاشق کوچک این محلول دارای یک سانتی گرم آهن فلزی است و از محصولات محتمل الاثر میباشد

تخم مرغ (اسئینه) ع بیض وزن متوسط تخم ماکیان ۶۰ گرم است و غذای جامعی است بسیار سهل الهضم بخصوص وقتی که بواسطه طبخ بسته نشده باشد و زرده تخم ماکیان جهت اختلاط روغن بیون یا ادهان نباتی و مواد دسم و سفری و بلسان با آب بسیار استعمال میشود و تقریباً ۲۰ گرم وزن آنست و سفیده آنرا

البومین نیز مینامند در تصفیه شربتها بکار میبرند و تقریباً وزن یک سفیده ۴۰ گرم است و در زد و سنطریا و سموم فلزی استعمال میگردد

آب سفیده بگیرند سفیده تخم ماکیان یکدانه ده ۱۰۰۰ اگرم آب ۱۰ گرم عرق بهار نارنج مخلوط کنند در تسمم املاح ذیبق و مرق غیره و در دوسنطاریا پیالا پیالا بیاشامند

پوسپون مقوی بگیرند زرده تخم ماکیان ۲ دانه سرشیر ۱۰۰ اگرم عرق دارچینی ۲۰ گرم قند ۳۰ گرم مطابق معمول پوسپون سازند در نقاهت امراض مستعمل و مقدار شربت آن بسته بمیل مریض است و غذائی است گوارا

حقنه مقوی بگیرند زرده تخم ماکیان یکدانه خصیة الثعلب مسحوق ۱ تا ۲ گرم آبگوشت بی نمک ۱۲۵ گرم خصیة الثعلب را در آبگوشت بجوشانند و بگذارند نیم گرم شود و زرده را داخل کرده حقنه نمایند در وقتیکه علاوه بر تغذیه مقصود تحریک هم بوده ۵۰ گرم شراب قرمز هم بان بیفزایند

گرد بیفتک بگیرند گوشت عضلانی بی چربی و عاری از اغشیه مقدار منظور گوشت را قیمه کرده در گرم خانه ۶۰ درجه بخشکانند و نرم بکوبند و حفظ کنند این گرد از غذیه مرتبه و مساوی چهار مقابل وزنش گوشت تازه میباشد و مقدار شربت آن از ده ۵ تا ۳۰۰ گرم است گرد را با گوشت و یا شربت مخلوط کنند خواه مقداری رُم یا کرش بران بیفزایند و یا نیفزایند و اغلب اوقات این محصول را با عانت لوله **فوشر** در تغذیه مصنوعی داخل در معده میکنند **گرد گوشت اسب** که در خواص مشابه این گرد است نیز بهمین طریق ساخته میشود

گوشت خام بگیرند گوشت گاو را و نرم قیمه کنند و از آن گلوله های کوچکی سازند و آنها را در قند کوبیده یا شربت غلیظی بغلطانند و یا این گوشت قیمه کرده را با آبگوشت سیب زمینی و عدس و لوبیا و یا با سرشیر مخلوط نمایند و یا بعضی ادویه موافق خواهش مریض از قبیل نمک و فلفل و سیر و یا موسیر و غیره معطر کنند رغبت کمی سبب آن از شیر برداشتن قبل از موقع بود و در محلول گلیکوز و ری و سلی و اسهالهای مزمن استعمال مینمایند و مقدار شربت آن از ده ۱۰۰ تا ۲۰۰ گرم است در عرض روز و میتوان خیلی زیادتر استعمال نمود

معجون گوشت بگیرند ۱۰۰۰ اگرم گوشت پشت مازه گاو را و اغشیه و مواد وسمه را بدقت از آن جدا کنند و خیلی ریز قیمه نمایند و در هاون چوبی نرم بکوبند و بران بیفزایند قند مسحوق ۲۵ گرم کلرور دوسدیوم

پپتونات آهن

تخم مرغ

البومین

گرد بیفتک

گوشت خام

مسحوق ۱۵ گرم کلورور دو پتاسیوم مسحوق ۵ گرم مسحوق فلفل سیاه ۲ گرم مطابق معمول معجون سازند ومیتوان بجای گوشت پشت تازه گاو گوشت ماهی و یا گوشت جوجه و یا گوشت گوساله استعمال نمود در نقاهت امراض و اسهالهای ضعفی و سوء هضم مستعمل و مفید و مقدار شربتان موافق میل مریض است که با قاشق چای خوری گاه گاه بنوشند

عصیر گوشت

عصیر گوشت بگیرند گوشت گاو اعلای بی چربی و الیاف و اغشیه گرفته ۲۵۰ گرم نرم قیمه کرده و بکوبند و با هم وزنش اب گرم و یا ابگوشت مخلوط کرده مدت دو ساعت بخیسانند بعد با فشار صاف کنند و موافق میل مریض انرا معطر نمایند و بمقدار ۵۰ تا ۲۵۰ گرم در اسهال و نقاهت و محول بیاشامند و این عصیر گوشت که بدون حرارت ترتیب داده شده است در ۱۰۰ جزء دارای ۶/۲۵ جزء مواد جامده است و چای گاو که با حرارت ترتیب داده میشود در ۱۰۰ جزء شامل ۲/۵ جزء میباشد و میتوان گوشت گوسفند را در این موقع بجای گوشت گاو استعمال نمود

حقنه مغذی بگیرند گوشت گاو نرم قیمه کرده ۱۵۰ گرم پانکراس (لوزالمعده) گاو نرم قیمه کرده ۵۰ گرم اب گرم ۱۰۰ گرم گوشت و پانکراس را در هاون نرم بکوبند و اب را کم کم افزوده صلایه کنند در سرطان معده و ضیق مری و انمی و نقاهت این حقنه سودمند است

ابگوشت

ابگوشت (حریره گوشت) بگیرند گوشت گاو و یا گوساله و یا جوجه ۲۵ گرم اب صاف ۲۵۰ گرم اسید کلوریدریک خالص ۴ تا ۵ قطره کلورور دو سدیوم ۴ گرم گوشت را نرم قیمه کنند و با سایر مدت یک ساعت بخیسانند داروهای موئی صاف کرده و بروی تفاله ۲۵۰ گرم اب یخ بریزند و نیز مدت یک ساعت بخیسانند و بدون فشار صاف کنند و دو محصول را مخلوط نمایند در نقاهت امراض بمقداری که مریض مایل است بیاشامد

این محصول غذای خوش مزه مؤثر و سریع النفوذی است بشکل ابگوشت و اثرا در ورم معده موجی که با استفراغ دم داد و تب مسکنه و عوامل محلله موضعی مقاومت کرده باشد باید استعمال نمود و هرگاه لازم شود بعضی ادویه مقویه معده مانند پوند و کلومبو و تریاک میتوان با ان استعمال کرد

چای گاو

چای گاو بگیرند گوشت گاو بی چربی نرم قیمه کرده اب سرد و یا ابگوشت مکدر یک جزء مخلوط کرده باو احرارت دهند تا درجه جوش برسانند و پس از دو دقیقه از پارچه محکمی بگذرانند و بفشرند و بگذارند سرد شود و مصفی را مجدداً از پارچه بگذارند تا چربی ان گرفته شود و موافق میل مریض انرا معطر کنند در سوء هضم و نقاهت فنجان فنجان بیاشامند و یا حقنه نمایند

خون

خون یک وقتی خون حیوانات را در صورتیکه گرم بود و تازه از عرق خارج شده مانند عوامل مقویه و مرممه استعمال میکردند و اگرچه غذای جامعی است ولی هضم ان عسر و بطئی است زیراکه اول باید منعقد شده و پس ازان در معده کیموس گردد و خواص مغذیه ان ظاهر نمیشوند مگر در هضم دوم و عصیر خون الود گوشت و چای گاو و گوشت خام بمراتب بران ترجیح دارند و نوعاً خون گاو و یا گوساله و یا طیور خانگی را استعمال میکنند

عصاره خون خون گاو را گرفته و فیبرین انرا خارج نموده در حمام ماریه در درجه ۶۰ تبخیر نمایند و از ۵ سانتی گرم تا ۱۰ گرم این عصاره را مانند عوامل مرممه استعمال میکنند

گرد خون خون گاو و یا سایر حیوانات مذکوره را در گرم خان بخشکانند و نرم کوفته حفظ نمایند

کپسولهای هماتیک

کپسولهای هماتیک هر کپسولی محتوی ۲۵ تا ۵۰ سانتی گرم عصاره خون و یک هم وزن این عصاره فوسفات سود است و مقدار شربتها از ۲ تا ۲۰ کپسول

شیر

شیر. شیر غذای جامعی است دارای همه مواد غذائی لازم و ۱۰۰۰ جزء شیر گاو خالص محتوی اجزاء مفصله ذیل است:
آب از ۸۳۰ تا ۸۷۰ مسکه از ۳۰ تا ۴۰ کازئین از ۳۰ تا ۵۰ البومین از ۳ تا ۵ لاکتوز از ۴۰ تا ۵۰ املاح از ۶ تا ۸

تغذیه طفل با شیر گاو

طریقه تغذیه طفل با شیر گاو

بگیرند شیر گاو تازه ۱۰۰۰ گرم در ظرفی که جزء تحتانی آن دارای شیری باشد ببرند و بگذارند از ۴ تا ۶ ساعت بماند و بعد یک ربع آنرا بواسطه شیر تحتانی بردارند و بجای آن ۲۵۰ گرم آب سرد جوشیده بریزند و ۳۵ گرم قند اضافه کرده حل نمایند کازئین این مخلوط کمتر از شیر گاو خالص است و ترکیبات آن نزدیک بشیر زن و آنرا باید نیم گرم بطفل داد و تا ممکن است در وقت استعمال آنرا بسازند و عموماً شیر گاوی که بطفل میدهند همین مخلوط است که یک ربع وزن آن آب است و در هزار جزء ۳۰ جزء قند خالص در آن حل کرده‌اند و یکی از دانشمندان معاصر علاوه در هزار گرم شیر ۲ گرم نمک طعام حل میکنند و دیگری در هزار گرم ۵ دسی گرم فوسفات آهک تری بازیک میسیو قاضافه مینماید و خیلی لازم است که در پاکیزگی پستانک و نیم گرم بودن شیر دقت بسیار کنند بطور متوسط مقدار شیریکه اطفال شیرخوار در هر روز میآشامند از قرار ذیل است

روز اول ۳۰ گرم روز دوم ۱۵۰ گرم روز سوم ۲۴۰ گرم پس از ماه اول ۴۵۰ گرم پس از ماه سوم ۷۵۰ گرم پس از ماه چهارم ۸۵۰ گرم از ماه ششم تا ماه نهم ۹۵۰ گرم

بواسطه شیر دادن طبیعی و یا مصنوعی است که وزن طفل همه روزه زیاد میگردد و شرح این ازدیاد را ذیلاً مینگاریم

جدول ازدیاد وزن اطفال سالم در سال اول بطور متوسط

	ماه اول	ماه دوم	ماه سوم	ماه چهارم
ازدیاد متوسط در هر روز	۲۵ گرم	۳۲ گرم	۲۲ گرم	۲۰ گرم
وزن متوسط بعد از هر ماه	۴/۰۰۰ کیلو	۴/۷۰۰ کیلو	۵/۳۵۰ کیلو	۵/۶۵۰ کیلو
	ماه پنجم	ماه ششم	ماه هفتم	ماه هشتم
ازدیاد متوسط در هر روز	۱۸ گرم	۱۷ گرم	۱۵ گرم	۱۳ گرم
وزن متوسط بعد از هر ماه	۶/۵۰۰ کیلو	۷/۰۰۰ کیلو	۷/۴۵۰ کیلو	۷/۸۵۰ کیلو
	ماه نهم	ماه دهم	ماه یازدهم	ماه دوازدهم
ازدیاد متوسط در هر روز	۱۲ گرم	۱۰ گرم	۸ گرم	۶ گرم
وزن متوسط بعد از هر ماه	۸/۲۰۰ کیلو	۸/۲۰۰ کیلو	۸/۸۵۰ کیلو	۹/۰۵۰ کیلو

خواص ترابوتیکی شیر

شیر

از اوّل اختراع علم طب خواص دوائی شیر مکشوف بوده و ابقراط اغلب آنرا تجویز می کرده و مخصوصاً در حمای دق و حمای
دمشانت عرضی مثل انکه امروز استعمال میشود معمول میداشته و نیز در سایر امراض از قبیل یرقان و حصبات صفراوی
واسهال و اقسام استسقا معمول قدما بوده ولی حکمای عرب چندان استعمال نمیکردند و امروز استعمال میشود در
قرحه ساده معده و سرطانی ان و در یرقان و انسداد مجاری صفرا و دوسنطاریا و اسهال مزمن و استسقاء لحمی عرضی از مرض
بریت و استسقاء لحمی مرتبط با مراض قلب و استسقاء زقی و سایر استسقاها و نقاهت امراض و یکی از دانشمندان در سرطان
معده مدتی تمام مقدار شیر را زیاد میکند و تا دو و نیم لیتر در عرض روز استعمال مینماید و میگوید باید مقدار کمی اب و یشی
بران افزوده و گاه گاهی مقدار کمی تنتور افیون در داخل استعمال نمود و مسلم است که شیر یخ کرده فقط غذائی است که
مبتلایان سرطان معده میتوانند تحمل کنند **ترو سو** میگوید چون امتحان کند مدفوع برازی اطفال شیرخوار را
مشاهده میشود که این مدفوع چندان رنگین نیست و مقدار کمی صفرا در انرا رنگین کرده ولی همینکه اطفال از شیر بگیرند
و گوشت و ابگوشت و سایر مواد غذائی حیوانی بانها بخورانند مدفوع محتوی مقدار زیادی صفرا خواهد بود و رنگ
ان مایل به قهوه میگردد و علی هذا در اشخاصیکه مبتلی بانسداد مجاری صفرا چه بواسطه حصاة و چه بواسطه دمل باشند
استعمال شیر مفید و سود مند خواهد بود و تجربه هم این مسئله را ثابت کرده و هیچ چیز بسرعت شیر در صورتیکه اب
کارلسباد بران افزوده باشند دفع کثرت شحوم کبد را نمیکند علی الخصوص اگر مجاری صفرا مسدود باشند
و همین اثر را شیر در دوسنطاریا دارد که در این مرض مدفوع اغلب اوقات بلغم و خون است و چندان صفرائی در ان
نیست و رجعت وجود صفرا در ان دلیل بر حصول شفا میباشد بهر جهة استعمال شیر در دوسنطاریا و اسهال مزمن
امروزه مسلم است و باید بمقدار منقسم و فواصل منظم انرا استعمال نمود که هر یک و یا دو ساعت فاصله یک مقدار
شیر را شامید و بهترین اقسام شیرها و طبیعی است قبل از سرد شدن و **سیدنم** شیر بریده یعنی شیر یکه عاری از
کازئوم باشد ترجیح میدهد و بعضی دیگر اب اهک بان مخلوط میکنند و یکی از دانشمندان کمی نمک طعام بران می افزاید
در همه اقسام دوسنطاریا یعنی دوسنطاریای مردابی و دوسنطاریای و مائیسمی و دوسنطاریای تعفنی استعمال
شیر مفید و سودمند است
یکی از دانشمندان میگوید شیر حفظ میکند حوامل مبتلی به البومین اوری را از عوارض اکلامپسی و نیز از اثرات هضمی
شیر در دفع البومین اوری تمجید مینماید در محمومین مسلول که غذا را نمیتوانند هضم کنند و میل بان ندارند
شیر یکه دارای مسکه زیاد باشد فایده می بخشد
شیر الاغ مستعمل است در نقاهت امراض و در گاستر الژی و انترالژی مزمن و در اغلب اقسام نحول و در بیتشب مزمن
و شیر میش و شیر بز اعم از انکه خالص بود و یا قدری نمک طعام بران افزوده باشند در مسلولینی که اشتها ندارند
مفید و بخصوص در اقسام نحول لیکن (نحول بدی) ترشح ادره و صفرا شدت در ان نقصان یافته باشد مؤثر است
طریقه استعمال شیر هر دو ساعت فاصله یک پیاله چای خوری شیر یکه ثلث ان اب باشد بیاشامند و
فردای ان دو منتها درجه بر مقدار شیر بیفزایند و هرگاه مریض بخوبی تحمل انرا کند میتوان مقدار شیر را تا بدو و سه لیتر
در عرض روز رسانید و همینکه اثار خوبی از رژیم شیر ظاهر شد و مرض تغییر کلی نمود باید اذن داد که کمی نان با شیر
خورده شود و مقدار نان را منتها درجه زیاد کنند تا باستعمال غذاهای سبک بتواند مریض خود را برساند و شیر
خام که تازه دوشیده شده باشد اعم از انکه گرم بود و یا سرد عموماً بهتر هضم میشود تا شیر جوشیده اگرچه در بعضی

کمیت استعمال شیر [illegible]

اشخاص

شیر بریده

اشخاص خلاف ان دیده میشود

شیر بریده شیر بریده را که جالینوس **ملکا** نامیده یکی از اجزاء متشکله شیر است و انرا حاصل میکنند از تخمیر شیر بواسطه پنیرمایه و یا اسید طرطریک و یا اسید استیک و عموماً در کارخانه هائیکه شیر بریده میسازند هر وقت مقدار کمی خواسته باشند بسازند یکی از اسیدهای مذکوره را و اگر مقدار زیاد باشد پنیرمایه استعمال مینمایند و شیر بریده در صورتی خوب است که خنثی باشد و چندان احساس ترشی در ان نشود و صاف و سبز رنگ و فی الجمله کدر و طعم ان مایل بشیرینی بود و لازم است که بکلی عاری از ترشی باشد و در این عمل تقریباً تمام مسکه و کازئوم از شیر گرفته میشود و شیر بریده فقط محتوی است قند و املاح است و شاید فی الجمله مسکه و کازئوم هم در ان موجود بود و حیواناتیکه این مایع را از شیر انها اخذ میکنند عبارتند از گاو و بز و میش و الاغ و چون شیر این حیوانات با هم اختلاف دارد بالملازمه بریده انها هم مختلف خواهد بود و موافق قول **بکرل** شیر الاغ بیشتر از سایرها دارای اب است و پس از ان بترتیب شیر گاو و شیر بز و شیر میش و نیز قند شیر الاغ زیادتر از همه است و پس از ان شیر میش و بعد شیر گاو و بالاخره شیر بز کمتر از همه دارد و املاح اقسام شیرها از قرار تفصیل ذیل است یک لیتر شیر میش دارای ۱۰٫۷ خاکستر است و یک لیتر شیر گاو ۶٫۰ و یک لیتر شیر بز ۸٫۱ و یک لیتر شیر الاغ ۵٫۲ خاکستر دارد بهر جهت وزن مخصوص شیر بریده ۱٫۰۲۲۵ و در یک لیتر محتوی ۶۰ گرم مواد ثابته میباشد و این مواد عبارتند از ۵۰ گرم لاکتین و ۱۰ گرم کازئوم محلول و ۶ گرم گلیسرین و املاح و این املاح عبارتند از فوسفات اهک و فوسفات سود و فوسفات پتاس و فوسفات منیزی و فوسفات اهن و کلورور سدیوم و کلورور دوپتاسیوم و غیره

شیر بریده معذی و ملین و مدر است و لاکتین ان علاوه بر انکه از عوامل حاصل کننده حرارت است موجب سهولت صلاحیت ان در اعمال لا بقه میشود و عصیر هضمی لازم نیست که در همه مواد محتویه ان اثر کرده تا قابل جذب شده و مخصوص بتغذیه گردد و کازئوم محلول بواسطه پنیرمایه که در ساختن شیر بریده استعمال میکنند تغییر مینماید و املاح ان بهترین موادی هستند که وجود شان بالطبع در حصول ارگانیسم لازم است

شیر بریده گاهی ملین واقع میشود و این در صورتی است که عصیر معدی بقدر کفایت حل ان نباشد و چون وزن مخصوص ان بالاتر از ۱٫۰۲۲ است جذب ان اسان میباشد و مدر واقع میشود بواسطه ابیکه در بدن داخل میکند و هم بواسطه املاح پتاس که تحریک میکند و می افزایند عمل دافعه کلیه ها را و استعمال شیر بریده بمقدار خیلی زیاد گاهی موجب قی و قولنج میگردد و سنگین میکند جهاز هضمی را زیرا که همیشه بسرعت جذب نمیشود و در این وقت باید انرا با مقداری اب مخلوط کرد

شیر بریده در ابتدای سلی که مصادف کند با خنازیر و یا از تعاقبات برونشیت بوده باشد خیلی مفید و موثر است و نیز از برای دفع عوارض حمائی که در بعضی صور این مرض عارض میشوند بسیار استعمال کرده و سودمند میدانند و نیز محققاً موثر است در برونشیت مزمن و اختلالات شعب و ریوی که شبیه به توبرکول میباشند و در این امراض باید ترجیح داد شیر بریده مشروح در صورت عدم وجدان شیر بریده بز را

تهیجات کبد و طحال و صورت بطنی مالیخولیای مراقی و بواسیر و یبوست عاصی و سمن مفرط و بعضی اختلالات جلدیه متعلق به خنازیر و باسیر بواسطه استعمال شیر بریده برطرف میگردند و اختلالات عارضه در زنان و اطفال که سبب انها ضعف قوی باشد و نقاهت امراض شدیده و ضعفی که سبب ان از دیاد سن بود و هیستری و اختلالات

عصبانی که بواسطهٔ ضعف تمام بدن عارض میشوند نیز از استعمال شیر بریده بکلی رفع میشوند

طریقهٔ ساختن و مقدار شربت شیر بریده بگیرند ۱۰۰۰ گرم شیر گاو خالص تازه دوشیده شده را بجوشانند و از محلول یک جزء اسید ستریک در ۸ جزء اب کم کم روی ان بریزند تا بخوبی منعقد گشته و بریده و در پارچه بیخته با فشار صاف کنند و یک دانه سفیدهٔ تخم مرغ را در کمی اب حل کنند و با مصفی مخلوط نموده بهم زنند و مجدداً بروی اتش گذاشته بجوشانند و در حین جوش کمی اب سرد در ان بریزند تا در حد جوش پائین امده سرد شود و همین که مایع روشن و صاف شد با کاغذی که از ابریق تا با اب جوش شسته باشند صاف کنند و این ترتیب که موافق دستور العمل کدکس فرانسه میباشد بهترین اقسام بریدن شیر است و شیر بز و میش و الاغ را نیز بهمین دستور العمل باید برید و

طریقه استعمال ان از قرار ذیل است

صبح ناشتا ۱۲۰ گرم شیر بریده را بیاشامند و بهتر انست که در همان قنات برید باشند و مدت یک ربع ساعت گردش کنند و بعد ۱۲۰ گرم دیگر بیاشامند و نیز یک ربع ساعت و زیادتر گردش کنند و در ابتدا همین دو شربت کفایت میکند و هرگاه اختلال هضمی و معوی بروز نکند میتوان مقدار را تضعیف کرده تا چهار و پانج شربت که هر کدام ۱۲۰ گرم باشد در یک قدر بسانند و نیز در فاصله هر دو شربت مدت یک ربع ساعت باید گردش نمود در مسلولین که شیر بز و یا میش را می اشامند سه شربت که فاصله هر یک نیم ساعت باشد کفایت میکند و مدت مداوا اقلاً ۲ یا ۳ هفته است و معمول اطبای ممالک ما انست که از اغذیه غلیظ و بطئ الهضم در مدت مداوای شیر بریده مریض را پرهیز میدهند حتی نان را از او منع میکنند تا در جهاز هضمی اختلالی بروز نکرده و مریض بخوبی تحمل مداومت بر ان نماید و فصل استعمال ان در مملکت ما از اواسط حمل است تا اوایل سرطان

کومیس عبارت است از شرب تخمیر شدهٔ که حاصل شده است از تخمیر الکلی و لاکتیکی شیر مادیان و یا شیر گاو و یا هم جنس محلول مائی اشباع شده لاکتین مخلوط است و انرا استعمال میکنند در اقسام نحول و بخصوص در سل و در ذات الریه های مزمن از ان تمجید میکنند و مقدار شربت ان از یک تا چهار بطری است در عرض روز و مدت مداومت بر ان ۶ هفته است و زیادتر

کفیر شربی است که حاصل شده است از تخمیر شیر گاو و مانند کومیس انرا استعمال میکنند

شیر مصنوعی بگیرند ارد گندم ۵ گرم ارد مالت (ارد سمنو که از جو میسازند) ۵ گرم اب ۳۰ گرم شیر تر گرفته ۵۰ گرم محلول بی کربونات پتاس ۳ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و محلول بی کربونات پتاس را از ۲ جزء بی کربونات در ۱۱ جزء اب میسازند

ابگوشت معمول نوش بگیرند گوشت گوساله و یا گوسفند ۵۰ گرم شلغم در دو عدد و تره تیزک مکیده ۳۰ گرم کلم قرمز قیمه شده ۵۰۰ گرم اب صاف ۱۵۰۰ گرم با حرارت ملایم بجوشانند تا ۲۵۰ گرم باقی ماند و بدون فشار صاف کرده بیفزایند شیر گاو ۱۵۰ گرم در اختلالات مزمن معده و صدر موافق میل و رغبت مریض پیاله پیاله بیاشامند

ابگوشت حلزون بگیرند حلزون ۱۲۰ گرم پرسیاوشان ۵ گرم اب صاف ۱۰۰۰ گرم جوشانده صاف کنند در اختلالات صدری مانند تیزان استعمال نمایند

کومیس

کفیر

شیر مصنوعی

در بیست و چهارم — پپسین و بعضی عمل مشابه ان

پپسین

پپسین عبارت از مادهٔ عامل هضم معدی میباشد و دکتر **کوروبزار** اول کسی است که خواص
تراپوتیکی انرا مکشوف ساخت و از عواملی است که بسرعت فاسد میگردد و حفظ ان مشکل و موادی که محتوی پپسین
اند اثرشان تغییرپذیر است وجه ساختن ان بگیرند شکمبهٔ چهارم گوساله و یا گوسفند بلا فاصله بعد از ذبح و تا
سرد نشده انرا شکافته و خالی کرده بسرعت با اب زیادی بشویند و مالش نشویند در روی میزی بگسترانند بطوری که سطح
داخلی ان بالا باشد باعانت کارد کند و یا بروس (ماهوت پاک کن) شیمدان غشاء مخاطی را از دو میان بردارند.
و ماده نیم مایعی حاصل خواهد شد انرا با ۵ مقابل وزنش اب مقطر مخلوط کرده بهم زنند و مدت پانزده دقیقه
بحرارت ۳۵ درجه بگذارند بماند و تقریبا در ۱۰۰ گرم این مخلوط دو قطره اسید کلوریدریک بیفزایند و با پارچه نازکی
صاف کنند و محصول را بگذارند ساکن بماند تا صاف گردد و مصفی را بواسطهٔ عمل انحراف جدا کرده و در تشقاب
گسترانیده در حرارت ۴۵ درجه بخشکانند و این محصول را پپسین خالص مینامند

دکتر **کوروبزار** ماده نیم مایع را بطریقی که ذکر کردیم حاصل کرده و بلا واسطه در روی تشقابها گسترانیده
و بحرارت ۴۵ درجه میخشکاند و بعد تحمیض نموده با نشاسته داخل میکند و پپسین طبی که پپسین نشاسته نیز
نامیده میشود عبارت است از مخلوطی از پپسین خالص با نشاسته به نسبت ۳ با ۵ که در ۸ جزء دارای ۳ جزء پپسین
و ۵ جزء نشاسته میباشد

طریقهٔ امتحان پپسین بگیرند پپسین طبی ۵ دسی گرم اب مقطر ۶ گرم اسید کلوریدریک
۶ دسی گرم معمولی فیبرین تازه خوک (میتوان بجای ان فیبرین گوسفند را استعمال نمود) ۱۰ گرم مواد را در فلاکون
دهان گشادی داخل کرده و ان فلاکون را در گرم خانهٔ اب گرم که حرارتش ۵۰ درجه باشد مدت ۶ ساعت
بگذارند بماند و غالبا انرا بهم زنند فیبرین باید کاملا حل گردد و ۱۰ سانتی متر مکعب این مایع را چون بگذارند سرد
شده و صاف کنند بواسطهٔ افزودن ۲۰ تا ۳۰ قطره اسید ازتیک نباید رسوب دهد و بر خلاف بواسطهٔ الکل رسوب سفید
زیادی باید حاصل کند

پپسین خالص را بهمین طریق باید امتحان نمود ولی بجای ۵ دسی گرم پپسین طبی فقط ۲ دسی گرم پپسین خالص باید
استعمال نمود

پپسین را استعمال میکنند در دفع عسرت هضم و سوء هضم و زکامت امعاء و عدم اشتها و نیز در امراض ضعف و
نقاهت بطئی امراض و وقتی که باقی و اسهال همراهی نمایند در هر وقت که پپسین را استعمال میکنند اولا باید با غذا
استعمال شود ثانیا پس از چند روز استعمال باید انرا ترک نمود هرگاه اختلال هضمی مراجعت کرد دو دفعه استعمال
نمود و مقدار شربتش ان ۱ گرم است که در مغز نان گذاشته بلعند و یا با یک قاشق سوپ و یا اشربه با شربتها مخلوط کرده بیاشامند

الکسیر پپسین معمول کدکس بگیرند پپسین طبی ۵۰ اب ۴۰ الکل ۹۰ درجه ۵۰ شربت ساده
۴۰۰ اسانس نعناع و یا یک عطر دیگری بمقدار کافی مطابق معمول پپسین را در اب مخلوط کرده و اسانس را در
الکل حل نموده و با هم مخلوط کرده شربت را بیفزایند و پس از ۲۴ ساعت صاف کنند مقدار شربت ان یک قاشق سوپ

خوری و یا یک گیلاس کوچک است که در مدت غذا بیاشامند

شراب پپسین معمول کدکس بگیرند پپسین طبی ٥ شراب سفید ١٠٠٠ مطابق معمول حل کرده صاف کنند بلا فاصله بعد از هر غذائی یک قاشق کوچک بیاشامند

الکسیر پپسین معمول وثیر بگیرند پپسین طبی ٥ اب مقطر ٣٣٥ شربت ساده ٤٠٠ رم ٤٥ درجه ٢٦٥ مخلوط کرده پس از ٢٤ ساعت صاف کنند از ١٥ تا ٣٠ گرم قبل از هر غذا بیاشامند

تنبیه در نسخه های فوق میتوان بجای ٥ جزء پپسین طبی ٢٠ جزء پپسین خالص استعمال نمود

زرق تحت جلدی پپسین معمول لوتون وکاسترو بگیرند پپسین نشاسته اسید ١١ اب مقطر ٣ حل کرده وصاف دوی ان بواسطه عمل انحراف برداند و ٢ گرم این مصفی را در نحن تومورهای

گانگلیونی صلب زرق نمایند

قرص پپسین معمول برته در مقدار کافی لعاب غلیظ کترا وقند مسحوق ٢٥ سانتی گرم پپسین نشاسته بیفزایند و یک قرص سازند در گرم خانه ٤٠ درجه بخشکانند مقدار شربت روزی چهار قرص است

حب پپسین معمول هوک این حبوب بر سه قسم اند یا فقط دارای پپسین اند و یا هم ورن پپسین فردوی و یا ید و راهن دارند مقدار شربت دو حب نگرورد

قرص لکتات وپپسین بگیرند لکتات سود لکتات منزی مکرر ٢ پپسین نشاسته ١ قند مسحوق ٧ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند

سفوف معمول موکرا بگیرند پپسین نشاسته دیاستاز مکرر ١٥ سانتی گرم مخلوط کرده در یک بسته ببندند از ١ تا ٣ بسته در ابتدای غذا سفوف نمایند

کاریکا پاپایا (پاپایه) نباتی است از طایفه **بیکزاسه** وعصیر شیری شکلی که از همه این نبات خارج میشود مانند عوامل دافع دیدان وهاضم استعمال میکنند و ماده عامل ان **پاپائین** میباشد و مقدار شربت از این عصیر جهة دفع دیدان در اطفال هفت هشت ساله نصف قاشق چای خوری است و در شبان یک قاشق چای خوری که عصیر را در قدری اب بخته و بعد قدری عسل و روغن کرچک افزوده بیاشامند واگرچه دافع دود است ولی زاده ون خطرناک میباشد و مقدار شربت **پاپائین** در دفع سوء هضم از ١٠ تا ٤٠ سانتی گرم است بصورت شراب و یا شربت و یا الکسیر و یا سفوف و یا نقل استعمال کنند و پاپائین راکه **پپسین نباتی** نیز نامیده میشود بجای پپسین میتوان استعمال نمود وچون پپسین اغلب اوقات متعفن و فاسد است پاپائین بران ترجیح دارد

مالت (سمنو مند) عبارت است از جو نیش زده وخشک کرده که در کارخانجات اب جو سازی عمل میاورند

دیاستاز حاصل میشود در مدت انتاش (نیش زدن) در اطراف ریشه ها وعبارت از یک نوع فرمانی (ماده مخمر) است که دارای خواص مالت است، و تولید میگردد از مجاورت نشا با اب در یک حرارتی که زیاده از ٧٥ درجه نباشد و براق و رطوبت پانکراسی (لوز المعده) دارای دیاستازی میباشند معاین بادستان جو نیش زده (منتشر) وهمانطوریکه وجود پپسین در هضم مواد البومینی لازم است وجود دیاستاز در هضم مواد نشاسته لازم میباشد و علی هذا در سوء هضمیکه سبب ان فساد ترشح براق بود مفید و سودمند خواهد بود وچون ساختن در

پاپایه

پاپائین

سمنو

دیاستاز

فقاع

نقاع بر مالت زیاده از ۷۵ درجه حرارت وارد میاورند پس ادای دیاستاز نخواهد بود

عصارهٔ مائی مالت را که مالت تکثیف شده مینامند دارای مواد البومینی و دیاستاز و گلیکوز مالت میباشد و مخصوصا در هضم مواد نشاسته اثر دیاستاز را استعمال میکنند و در اقسام سوء هضمی که منتج از عدم حرکت و ریاضت و از توقف در هواهای نوبره و دائمی باشند مفید است و مقدار شربت آن یک قاشق ترشی خوری است مخلوط در یک گیلاس اب و یا شیر که سه دفعه در عرض روز استعمال شود. و مالت هوبولون را بهمین مقدار در سل و در اسکوربوت استعمال میکنند

مالتین عبارت است از فرمان جوبنشرزده و جهة ساختن ان نقوع غلیظ جو منتشر را در ۵ و مقابل حد نش الکل ۹۰ درجه می خیسانند و مقدار شربت ان از ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم است که با غذا استعمال کنند و در سوء هضم اطفال شیرخواره مستعمل و مفید است

سفوف دافع سوء هضم بگیرند مالتین مسحوق بی کربونات سود مسحوق قند هکدام ۵ سانتی گرم منیزی مکلس ادسی گرم مخلوط کنند و در یک بسته ببندند و در سوء هضم نشاسته بعد از هر غذا یک بسته سفوف نمایند مالتین را میتوان با پپسین نشاسته مخلوط کرده استعمال نمود

شربت مالت بگیرند ارد مالت ۲۵۰ گرم اب ۵۰ درجه ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده مدت یک ربع ساعت بخیسانند و بافشار صاف کرده و تفاله را با ۲۰۰ گرم اب گرم مخلوط نموده نیز بافشار صاف کنند و دو مصفی را مخلوط نمایند و باید وزن انها ۱۰۰۰ گرم باشد و با کاغذ صاف کنند و ۱۹۰۰ گرم قند سفید افزوده و ۵۰ درجه حرارت وارد اورند تا حل شود در سوء هضم مواد نشاسته این شربت مستعمل و مفید و مقدار شربت ان یک قاشق ترشی خوری است قبل از هر غذا و یا بعد از ان

سفوف هاضم بگیرند مالت مسحوق ۱ گرم پپسین نشاسته ترش ۵۰ سانتی گرم کلورور سود یوم ۲ گرم مخلوط کرده در یک بسته ببندند این سفوف که در سوء هضم مفید است مقدار شربت ان یک تا دو بسته است قبل از هر غذا و یا بعد از ان و میتوان این سفوف را با قدری شربت ساده خمیر کرده و در کپسول داخل نموده اشامید

انگلووین عبارت از ماده است شبیه به پپسین که از سنگدان طیور استخراج میکنند و در خواص نیز مشابه ان است و مقدار شربتش از ۵۰ سانتی گرم تا ۱٫۵ گرم است که بروی لقمه نان ریخته بلا فاصله بعد از غذا میل کنند

پانکراتین بگیرند پانکراس (غده لوز المعده) تازه - اتر سولفوریک خالص ۱ پانکراس را خرد کرده و در صراحی بلوری که در ان سمباده بود داخل کرده اتر را بر ان افزوده در صراحی را محکم ببندند و مدت ۲۴ ساعت در حرارت ۴۵ درجه مخلوط را بگذارند بماند و بعد صاف نموده و مصفی را در گرمخان ۴۰ درجه تبخیر نمایند و محصول عبارت از پانکراتین میباشد که بشکل گردی است سفید مایل بزردی و تقریبا بتمامه محلول در آب و یک جزء پانکراتین ۱۵ جزء مواد دسمه را مبدل بامولسیون میکند و ۸/۹ جزء نشاسته را مبدل به قند مینماید و ۵۰ جزء فیبرین و ۲۰ جزء گوشت عضلانی و ۳۳ جزء البومین مشحم را منهضم میسازد و از عوامل دافع سوء هضم است و مقدار شربت ان از ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم که بطور حب و یا محلول در شراب معمول میدارند و روغن جگر موروا را با ان امولسیون نموده استعمال میکنند و ستاپر صورد و امثال ان مانند پپسین است و نیز عصیر پانکراس را در جرم تومورهای ردیه تزریق نمایند و به دق

پپسین

مالتین

انگلووین

پانکراتین

در بیست و نهم پتاس و اقلیائیات

پتاسیوم

پتاسیوم عبارت از فلزی است سفید و بسیار مشعشع و خیلی نرم و سبک تر از اب و وزن مخصوص ان ۰٫۸۶۵ و در مجاورت هوا بزودی فاسد میگردد و از این جهت است که از ان در نفت محافظت مینمایند و چون در اب انداخته شود بروی ان شناور شده و میسوزد و دور میزند و مبدل میشود به پتاس (اکسید پتاسیوم) در حالتیکه اب را تجزیه کرده و اکسیژن او را جذب مینماید و هیدروژن بخار شده و فی الفور مشتعل میشود و پتاسیوم به تنهائی در طب استعمال نمیشود

پتاس که عبارت از پر توا کسید پتاسیوم بود و اکسید پتاسیک نیز نامیده میشود جسمی است سفید و خیلی محرق و در طب بحالت انید را استعمال نمیشود و چون با اب مرکب گردد هیدرات پتاس تولید شده و باسم مطلق پتاس نیز موسوم گشته در طب بسیار استعمال میشود

هیدرات پتاس سفید خاکستری رنگ است و بشدت محرق و خیلی محلول در اب و در الکل و بلیت هوا را بشدت جذب میکند و مرکب است از ۸۴ پتاس و ۱۶ اب پتاس خالص (پتاس الکلی) حاصل میگردد بانکه پتاس محرق مسحوق را در دهم وزنش الکل ۳۶ درجه ریخته و خیلی بهم زنند تا پتاس حل گردد و بواسطه تقطیر الکل را جدا کرده و تفاله را که در ظرف باقی میماند ذوب نموده بروی صفحه نقره بریزند تا بزودی سرد گردد

پتاس اهکی

پتاس اهکی که پتاس کستیک (محرق) نیز نامیده میشود رنگ ان سفید چرکینی است و بشدت محرق و خیلی محلول در اب و در مجاورت هوا بسرعت مبدل میگردد به سوکربونات میلول و موافق دستور العمل کدکس انرا باین طریق میسازند بگیرند کربونات پتاس بازاری خالص ۲۰۰۰ گرم اهک شکفته ۱۰۰۰ گرم اب صاف ۲۵۰۰۰ گرم اهک را بشکفند و باده بابر مقابل وزنش اب مخلوط نموده و کربونات را در مقداری اب حل کنند و محلول را در دیک اهنی جوش اورند و شیر اهک را کم کم مخلوط نمایند بطریقی که جوش قطع نشود و مخلوط را باکپسول اهنی بهم زنند و مدت نیم ساعت عمل جوش را ممتد سازند و باندازه که بخار میشود اب بران افزایند و بعد از بروی پارچه صافی بریزند تا کربونات اهک از مایع جدا گردد و تفاله را با دقت بشویند و صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده در ظرف نقره بجوشانند و باید جوش ان شدید و سریع بود تا بدرجه یبوست و محصول را حرارت دهند تا بدرجه ذوب ناری و انوقت با قاشق نقره نا و داری محصول را برداشته بروی صفحه مرمری که فی الجمله چرب باشد قطره قطره بچکانند بطریقی که قطعات کوچکی مدور و شبیه به ساچمه حاصل گردد و انها را در شیشه های در بسته حفظ نمایند و میتوان انرا باشکال دیگر متشکل نمود از قبیل عصی واسطوانه و دایره وغیره و بیشتر بعوض پتاس کستیک اهکی گردوین را استعمال میکنند که بهمان درجه دارای خاصیت تحریق است و محدودات انرا ندارد

گردوین

گردوین بگیرند پتاس کستیک اهکی ۵۰ گرم اهک شکفته ۶۰ گرم هر یک از این دو را جداگانه در هاون که انرا گرم کرده باشند نرم بسایند وان دو مسحوق را بسرعت و دقت مخلوط نمایند و در ظرف دهان گشاد سربسته حفظ کنند و چون خواسته باشند این محرق را استعمال نمایند انرا با الکل مخلوط کنند بطریقیکه خمیر نرمی حاصل گردد و باعانت کاردی این خمیر را بروی جزئیکه میخواهند داغ کنند منطبق سازند و این خمیر مانند پتاس سیلان و جریان ندارد و برخلاف ان یک جزء محدودی از جلد را داغ میکنند و بهترین طریق استعمال ان از این قرار است

۶ گرم اب ۱۲۰ گرم حل کرده صاف کنند و در بطری ریخته روی ان از اب گازدار پر نمایند در نقرس و روماتیسم مفید و مستعمل است

پوسیون نیترات سود معمول راد ماشر بگیرند نیترات سود ۶ تا ۱۰ گرم پوسیون زیتی ۱۰۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند در عرض دو ز متدرجاً استعمال نمایند

لیکور ضد نفریت معمول ادم بگیرند کوکاده ۱۰۰ گرم مدت نیم ساعت در ۳۰۰ گرم اب بجوشانند و صاف کرده بیفزایند نیترات پتاس ۱۵ گرم حل کرده ده گرم از این محلول را در یک پیاله مطبوخ بلغور مخلوط نموده صبح و همین مقدار را عصر در اختلالات موجع مجاری بول بیاشامند

عصیر نباتات مدر بگیرند برگ تازه گاوزبان برگ تازه حشیشة الزجاج برگ تازه کاسنی برگ تازه سرفویل مکد یک جزء مطابق معمول ۱۲۰ گرم عصیر حاصل کرده بیفزایند استات پتاس ۵ گرم و حل کنند

عصیر نباتات محلل معمول هو نوره بگیرند کاسنی بستانی کاسنی بری کاهو سرفویل مکد یک جزء مطابق معمول ۱۲۰ گرم عصیر حاصل کنند و صبح ناشتا بیاشامند و این عصیر در دفع قولنج کبدی قوی الاثر است و بعضی اوقات ۵ گرم استات پتاس بران می افزایند

مرکب محلل معمول موتزل بگیرند اب ۲۵۰ گرم طرطرات پتاس عصاره جطبانا عصاره قنطوریون مکد ۱۰ گرم مطابق معمول عمل نمایند در انسداد کبدی هر دو ساعت فاصله ۱۶ گرم بیاشامند

پوسیون مدر بگیرند مطبوخ حشیشة الزجاج ۱۰۰ گرم استات پتاس ۱۰ گرم شربت پنج ریشه ۴۰ گرم سکنجبین کاشک ۱۰ گرم الکل نیتریک ۲ گرم مطابق معمول پوسیون سازند

معجون کورتوم بگیرند ریزه ای کوکلنادیا ۱۰۰ گرم عصاره مرغ عصاره کاسنی بری مکد ۵۰ گرم استات پتاس ۴۰ گرم مطابق معمول معجون سازند روزی چهار دفعه هر دفعه یک قاشق چای خوری در دفع خنازیر و سده کبدی بیاشامند

در بیان شوره که تصور نمیکنند ماند عوامل ضد محرک اثر کند

شوره را چون بمقدار زیاد در داخل استعمال کنند مانند عوامل ضد محرک قوی اثر میکند و مخصوصه مستعمل است در امراض ورمی که بتوان محصولات التهابی را در انها استعمال نمود مانند هنگام ورم حجاب حاجز و ورم ریه و اسکرلیتین و روماتیسم مفصلی و غیره و مقدار شربتان در روماتیسم مفصلی حاد ۳۰ گرم است در یک لیتر تیزن ولی باید طبیب مراقب اثران باشد زیرا گر دیده شده با این مقدار گاه اثار تسمیم از ان بروز کرده است

افشره ضد ورم معمول استول بگیرند ماء الشعیر ۱۰۰۰ گرم سکنجبین ۱۰۰ گرم نیترات پتاس ۶ گرم حل کنند در حمیات ورمی هر یک ساعت یک پیاله کوچک بیاشامند و تیزن مسکن استول عبارت از همین مشروب است

ترکیب شوره بگیرند نیترات پتاس ۱۰ گرم عسل مصفی ۳۰ گرم در ۵۰۰ گرم اب حل کرده در عرض روز گاه گاه نصف پیاله بیاشامند

افشره مسکّن بگیرند شوره ۵ گرم شربت تمش ۱۰۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم حل کرده بتدریج در عرض روز بیاشامند

عصیر ضد ورم معمول گوبیوس بگیرند عصیر مصفای کاسنی عصیر مصفای کاهو عصیر مصفای کاسنی بری عصیر مصفای شاهتره مکدّه ۵۰ گرم عصیر مصفای اسکودسونره ۱۵۰ گرم شوره ۶ گرم مخلوط کرده حل کنند در صورت ورم حابله در هر ساعت از روزه ۳۰ گرم بیاشامند

لعاب شوره بگیرند لعاب قندرو معطّر ۱۰۰۰ گرم شوره ۵ دسی گرم حل کنند در هنگام ورم امراض شوری مند حاد در عرض روز بیاشامند

لعاب شوره وکافوری بگیرند لعاب ۵۰۰ گرم کافور ۵ دسی گرم شوره ۲ گرم شربت بهار نارنج ۵۰ گرم مطابق معمول [عمل] کنند در اخر هنگام ورم امراض شوری مند حاد بیاشامند

پوسیون مسکّن معمول سیدنم بگیرند عرق کاهو عرق خرفه مکدّه ۱۰۰ گرم شربت لیمو ۳۰ گرم شربت بنفشه ۲۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰ گرم شوره ۵ دسی گرم مطابق معمول مخلوط کنند در امراض ورمی قاشق قاشق در عرض روز بیاشامند

پوسیون معمول واند بگیرند طرطرات پتاس ۸ گرم نترات پتاس ۲ گرم در ۱۲۰ گرم ماء الشعیر حل کرده و ۵۰ گرم شربت توت سیاه بیفزایند در اطفال از ۲ تا ۶ سال که مبتلی بحمای تیفوئید باشند ساعت بساعت در عرض روز با قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون معمول کوللیس بگیرند مطبوخ ریشه خطمی مطبوخ ریشه شیرین بیان مکدّه ۵۰ گرم نترات پتاس ۲ گرم سکنجبین ساده ۵۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند در ذات الریه اطفال مستعمل است کردو طفل دو ساله یک قاشق خیلی کوچک هر ساعت استعمال کنند و چون ورم بنای تحلیل را گذاشت بجای نترات پتاس از ۵ تا ۱۰ گرم استات امانیاک در پوسیون داخل نمایند

گرد مسکّن معمول اشتاهل بگیرند سولفات پتاس ۹ و نترات پتاس ۹ و سولفور ترخ جوهر ۲ مطابق معمول گرد سازند و از ۱ تا ۵ گرم در عرض روز استعمال نمایند

سفوف ضد محرّک بگیرند کلمل ۱ گرم نترات پتاس ۵ گرم مطابق معمول در ۹ بسته مساوی قسمت کنند رهید و سفال ۵ و بسیار از امراض ضعفی هر دوازده ساعت فاصله یک بسته بیاشامند و چنان میگویند که افزودن نترات پتاس بر کلمل منع ترشح براق را میکند

سفوف ضد تشنج معمول ردوبل بگیرند بیرک نارنج ۲ دسی گرم شوره ۵ اسانتی گرم دیژیتال ۳ دسی گرم مطابق معمول سفوف سازند و در طپش قلب عصبانی بیاشامند و هر روزه همین مقدار را استعمال کنند

حب شوره وکافوری معمول ککس بگیرند شوره ۲ گرم کافور ۱ گرم گلقند ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند در سوزاک حاد دو حب صبح و دو حب عصر بیاشامند

حب مسکّن بگیرند شوره کافور مکدّه ۱۰ گرم عصاره تریاک ۱ گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند در سوزاک حاد از ۲ تا ۶ حب در عرض روز بیاشامند

حب شوره وکافوری معمول مصنف بگیرند شوره ۱۶ گندم کافور ۸ گندم عصارهٔ تریاك ۴ گندم مسحوق اصل السوس مقدار کافی با قدری عسل ۱۶ حب سازند در قولنج کلیه والتهاب و غص شانه ومجرای بول هر یك ساعت فاصله یك حب بیاشامند

سفوف ضد درم معمول روست بگیرند نیترات پتاس بی طرطرات پتاس مکد ۸ گرم قند مقدار کافی مطابق معمول در ۱۲ لبته مساوی بربندند هر یك ساعت ویا هر دو ساعت فاصله یك بستر را با یك پیاله ماء الشعیر بلعو دسفوف نمایند

حب دافع ترشح شیر بگیرند نیترات سوده ۱۰ گرم کافور شوده مکد ۴ گرم رب قطی مقدار کافی مطابق معمول ۸ حب سازند وحب صبح ودو حب عصر بیاشامند

کلورات پتاس (ملح برتوله) یك جزء از این ملح در ۱۲ جزء اب سرد ۱۵ درجه و ۳/۳۵ جزء گلیسرین حل میشود ودر الکل داتر وکلوروفورم غیر محلول است واثر در دفع غانغرایای دهان وورم دهان زیبقی وقروح غشائی وبرفك وفاذدینسم وموگرواسکوربوت وخناق واختلالات دیفتریتی وبرقان دومائیم مفصلی حاد قسم کانگرونید جلدی واقسام دملی سوای خروج دندان واحتراز از سقط انها با فواید زیاد استعمال مینمایند ومقدار شربت ان از ۲ تا ۸ گرم است در عرض روز وقلت انحلال آن در اب موجب بعضی اشکالات در استعمال ان میگردد وعموماً یك پوسیون صمغی در حرارت ۱۵ درجه از ۲ تا ۶ گرم کلورات پتاس را بسهولت حل میکنند قبل از انکه مواد حلوه را بر پوسیون بیفزایند اول ملح را با عاشت حرارت در اب حل میکنند مثلاً ۴ گرم در پوسیون اطفال وبعد از شربت مینمایند در این صورت گوارا ومطبوع طفل مشود در بچه ای ازامی اشامد میتوان کلورات پتاس را با قند مخلوط کرده سفوف نمود ونوعاً از محلول ۵ گرم کلورات پتاس در ۱۰۰ گرم اب ۱۵ درجه پوسیون میسازند

نطول کلورات پتاس معمول کدکس بگیرند کلورات پتاس ۵ گرم عسل وردی ۲۵ گرم مخلوط کرده بروی قروح دهان نطول کنند

پوسیون دافع غانغرایا معمول هونت بگیرند کلورات پتاس ۲ گرم شربت ساده ۱۰ گرم اب صاف ۵۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند در دفع قروح غانغرایائی در عرض شبانه روز با قاشق کوچك بتدریج بیاشامند

محلول دافع قروح فاذدینسم معمول سایل بگیرند کلورات پتاس ۲ گرم بدو پتاسیوم ۱۵ سانتی گرم اب صاف ۲۰۰ گرم مطابق معمول حل کنند ودر عرض روز با قاشق کوچك متعدد جا بیاشامند وقروح را با اسید فنیك مداوا نمایند

پوسیون دافع ورم دهان زیبقی بگیرند کلورات پتاس از ۲ تا ۴ گرم شربت لیمو ویا شربت تمش ۳۰ گرم اب صاف ۱۵۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند هرگاه خواسته باشند مقدار ملح را زیاد کنند جهة احتراز از احساس نامطبوع ان در دهان مقدار اب را زیاد تر کنند

غرغره کلورات پتاس معمول کدکس بگیرند کلورات پتاس ۵ گرم اب مقطر ۲۵۰ گرم شربت توت سیاه ۵۰ گرم کلورات را در اب حل کرده صاف نموده شربت را بیفزایند

پوسیون دافع حمای تیفوئید معمول بلانتانی بگیرند لعاب صمغ

کلورات پتاس

عرقی ۵۰ گرم شربت لیمو ۴۰ گرم کلورات پتاس ۲ گرم پوسیون سازند هر دو روز یک گرم کلورات را زیاد کنند تا به ۶ گرم در ۲۴ ساعت برسد حبه حبه مشروب مریض آب زیاد استعمال نمایند هر دو روز یک حقنه از آب سرد کنند و بروی شکم پارچه مبلول در محلول ذیل را که سرد باشد منطبق سازند کلورات پتاس ۳۲ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم اسید کلوریدریک ۱۵ گرم

پوسیون دافع ورم حلق اسکرلاتینی معمول روژه بگیرند کلورات پتاس ۱ گرم شربت توت ۳۰ گرم عرق کاهو ۶۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند در عرض روز بتدریج بنوشند

پوسیون ضد دیفتری معمول والدانبورک بگیرند کلورات پتاس ۵ گرم تنطین اتری پرکلورور آهن ۵ گرم شربت تمشک ۲۵ گرم آب ۱۵۰ گرم پوسیون سازند و بتدریج بنوشند

پوسیون ضد خناق معمول بیمارستان اطفال بگیرند امتیک ۱۰ سانتی گرم شربت ایپکا ۳۰ گرم سکنجبین عنصل ۱۰ گرم کلورات پتاس ۴ گرم مطبوخ پولیگالا ۱۵۰ گرم مخلوط کرده با قاشق آش‌خوری متدرجاً بنوشند

پوسیون ضد فاژدنیسم معمول گالواس بگیرند کلورات پتاس ۲ گرم یدور پتاسیوم ۱۰ گرم شربت کنکینا ۵۰ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند و از آن ۲ قاشق کوچک در روز بنوشند

قرص کلورات پتاس معمول دثان بگیرند قند مسحوق ۹۰۰ گرم کلورات پتاس ۱۰۰ گرم آب معطر بابلسان تلوکثیرا مکد مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند که هر قرصی ۱۰ سانتی گرم کلورات دارد در ورم دهان بیقی و ورم لوزه و اختلالات اسکوربوتی دهان و دیفتریت و قروح آن کرکس از ده تا ۲۰ قرص تجویز میکند

سنون کلورات پتاس ایضاً معمول دثان بگیرند فسفات آهک مسحوق ۲ جزء طباشیر مسحوق ۴ جزء زاج سفید مسحوق ۱ جزء کلورات پتاس مسحوق قابرسای مسحوق مکد ۲ جزء کارمن عسل اسانس نعناع مکد مقدار کافی مطابق معمول سنون و با مضمضه سازند در قروح دهان و سایر امراض آن مفید و سودمند است

محلول دافع زکام معمول هاردی بگیرند کلورات پتاس ۵ گرم آب صاف ۱۵۰ گرم حل کند و مکرراً در بینی نشوق نمایند و یکی از دانشمندان گلیسرین را در این محلول بر آب ترجیح میدهد و گلیسره کلورات پتاس می‌سازند بهمان میزان فوق عموماً محلول غلیظ کلورات پتاس را در دفع کانکروئید و قروح فاژدنیسم استعمال میکند

گرد دافع زکام معمول بوت بگیرند سونیترات بیسموت ۱۰ گرم کلورات پتاس ۱ گرم مطابق معمول گرد سازند و در بینی نشوق نمایند

کلورات سود قابلیت انحلال این ملح در آب خیلی بیشتر از ملح پتاس است و یک جزء آن در دو جزء آب حل میگردد و خواص این ملح و طرق استعمال آن مانند کلورات پتاس است و مقدار شربتش از ۲ تا ۵ گرم در عرض روز

محلول کلورات سود معمول بادتز بگیرند کلورات سود ۴ گرم آب صاف ۳۰ گرم حل کنند و در تراکئوتومی معمول در خناق مکرراً در قصبه قطور غانمایند

کلورات سود

در استعمال

در استعمال داخلی قلیائیات بطور کلی و اثر بولی آنها

مقصود ما در این جا از ادویه قلیائی ترکیبات ذیل میباشند اولا پتاس محرق و سود محرق و آهک محرق ثانیا کربنات پتاس
و کربنات سود و کربنات لیتین ثالثا بی کربنات پتاس و بی کربنات سود و صابون و سترات و ملات‌های خشای پتاس و
سود و سیتریدات آهک و غیره مخفی نماند که صابون لوزی و سترات پتاس و سود و ملات‌ها و طرطرات و لکتات‌ها و
میوه جات دارای این املاح اند مانند کربناتهای قلیائی اثر میکنند زیرا که در هنگام تمثل و تبدل بر ماتحلل تجزیه شده و
مبدل بانها میگردند و این املاح را بمقدار زیاد اگر هم استعمال میکنند اسید بول و بول را مبدل میکند اسید اوریک را
با اسید هیپوریک

قلیائیات محرقه مانند سموم محرقه خیلی قوی اثر میکنند و در استعمال داخلی آنها دقت زیادی لازم است و کربناتهای پتاس
و سود اگرچه تحریک و تسممشان کمتر است ولی باز استعمال داخلی آنها بی خطر نیست لهذا بعوض آنها بی کربناتهای پتاس
و سود را که بدون هیچ ضرر و مسمیتی میباشند استعمال کرده و بر آنها ترجیح میدهند علاوه خیلی بسهولت جذب
میشوند و ترکیب خون را کاملا تغییر میدهند و مقدار زیادی از آنها بواسطه بول از بدن خارج میگردد و مخصوصا
استعمال میشوند در علاج اختلالات هضمی هرگاه که با کثرت اسید اوریک مرتبط باشند و نیز استعمال بی کربناتهای
قلیائی مفید است در اختلالات نقرسی و اوجاع معدی که بواسطه کثرت ترشح اسیدها عارض شوند و همچنین در
اقسام استسقاها و تهیجات حشائی و اقسام خنازیر مفید و مستعمل اند ولی چون پلاسماسیرم و قوام خون را کم
میکنند و مستعد مینمایند شخص را بعروض ترشحات و انتشارات سلولی که موجب ورم و ادوام میشوند لهذا آنها را
با کمال احتیاط باید استعمال نمود استعمال قلیائیات مؤثر است در علاج امراض پوستی و امراض قشری جلد و بخصوص در
دفع لیکن و نیز دفع میکنند عفونتی را که سبب آن وجود بلغم خیلی ترشی باشد و بی کربنات پتاس مؤثر است در دفع
رو ماتیسم مفصلی حاد و در دفع ورم مثانه و در دفع خناق و ورم دهان زیبقی و غانغرانا و اسکوربوت
بمقدار زیاد اگر هم تجویز مینمایند

از خواص ادویه قلیائی در صورتیکه مقدار اسید اوریک در بول زیاد باشد تحلیل و تفتیت حصاة است و در
این وقت از استعمال آنها نتایج خوب حاصل میگردد ولی اجرای بعضی شرایط لازم است تا آنکه موفق بحصول
این نتایج گردند و این شرایط عبارتند اولا از کم کردن اسباب محصوله اسید اوریک که مریض را بریاضت داده و او را
تحت پرهیز آورند ثانیا بی کربناتهای قلیائی را در مقدار آب زیادی حل کنند و در این صورت بلا فاصله طبیعت بول
تغیر میکند و اسید مبدل بقلیا میشود و بعوض اسید اوریک فوسفات آهک و فوسفات آمونیاکو منیزی و نیز
کربنات آهک حاصل میگردد و گفته اند که آب بهترین عوامل مفتت حصاة اوریک است و اشخاصیکه آب زیاد میاشامند
هرگز مبتلی به حصاة اوریک نمیشوند و محلول قلیائی که استعمال میکنند نباید چندان غلیظ باشد زیرا که مشروبات
غلیظه که محتوی مقدار زیادی ماده دوائی بوند بسهولت جذب نمیگردند و علاوه بواسطه نفرتی که طبیعت از شرب
آنها دارد نمیتوان همه روزه بقدر کفایت بمریض آشامانید و آب و بیشتر زیادتر از قدر لازم دارای ماده قلیائی است
و یک گرم بی کربنات پتاس در یک لیتر آب بخوبی کفایت میکند و همیشه در این مواقع باید بی کربناتها را بتجویز کرد و استعمال

قلیائیات محرق دارای بعضی محذور داتاست از قبیل تخریش جهاز هضمی و هر وقت که معده خسته شود دیگر نتواند
تحمل محلول بی کربنات تپاس و یا سود را نماید میتوان بجای آنها محلول سترات تپاس و یا سود را استعمال نمود زیرا که
در تمثل و تبدل بر ماتحلل هم چنان که ذکر کردیم مبدل به بی کربنات میشوند و همان اثر را در تجزیه بول میکنند
موافق دستور العمل **بوشارد** امشروبات که در این مواقع میتوان استعمال نمود از قرار ذیل اند

افشره قلیائی و نیل دار بگیرند بی کربنات تپاس ۲ گرم اب صاف الترقند ۵۰ گرم تعفین و نیل
۵ گرم حل کنند و میتوان بطور تناوب موافق میل مریض تعفین و نیل را بدل نمود بیک گرم تعفین دارچینی و یا
تعفین داوانسر و یا الکلاتو د نارنج و یا الکلاتو د لیمو و بی کربنات تپاس را بدل بی کربنات سود و یا بمقدار مضاعف
سترات تپاس و یا سترات سود و کلیتاً باید بمریض مشروبی داد که خوش آیند او باشد و معده اش را خسته نکرده موجب
نفرت نشود و اثر بیشتر آبهای معدنی در دفع حصات بواسطه است که معده بسهولت آنها را تحمل میکند و
مریض مقدار زیادی از آنها میتواند بیاشامد

تیزن قلیائی بگیرند بی کربنات سود ۲ گرم تعفین دارچینی تعفین و نیل مکی ۱ گرم شربت شاه دانه ۱۰۰ گرم اب
۱۰۰۰ گرم حل کنند روزی از ۱ تا ۲ لیتر این تیزن را در دفع رمل و حصات اسید اوریک بیاشامند

افشره قلیائی معمول روبیکر بگیرند بی کربنات سود متبلر ۵ گرم اب ۱۰۰۰ گرم حل کنند در
عرض شبانروز ۲ لیتر از این افشره را در دفع حصات اسید اوریک استعمال نمایند

تیزن قلیائی معمول بیت بگیرند کربونات سود ۲ گرم ماء الشعیر ۵۰۰ گرم حل کنند و در دفع
لیکن و پیور یگو وغیره استعمال نمایند

افشره سترات سود بگیرند بی کربونات سود ۲ گرم اسید ستریک ۳ گرم قند ۵۰ گرم اب ۷۰۰ گرم
در بطری مخلوط نموده در آنرا محکم گرفته حل کنند و در سل استعمال نمایند

تیزن مدر بگیرند بی کربونات تپاس ۵ گرم نیترات تپاس ۱ گرم مطبوخ میوه عرعر ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول
حل کنند

تیزن ماسکانی بگیرند بی کربونات تپاس ۱ گرم در ۱۰۰۰ گرم اب صاف حل کرده بیفزایند شربت صمغ عربی ۵۰
گرم در ذات الریه مزمن و ذات الجنب با قاشق کوچک تدریج بیاشامند

قطور قلیائی معمول هامیلتون بگیرند کربونات تپاس ۵ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم حل
کنند و در اختلاجات اطفال از ۱ تا ۱۰ قطره در عرض روز استعمال نمایند و محلول کربونات تپاس **دو وانستن**
عبارت از همین قطور است

بنزوات سود ملحی است محلول در ۲/۵ جزء اب و در الکل بمقدار کم حل میشود **طریق ساختن**
ان مطابق کدکس بگیرند اسید بنزوئیک متبلر مقدار منظور سود کستیک مایع مقدار کافی اسید را
با کمی اب داغ مخلوط کنند و با دقت سود را تا بحد اشباع بیفزایند و محصول را در روی کپسول که محتوی اسید
سولفوریک مونوهیدراتر باشد گذاشته و بعد در تحت سرپوش برده بگذارند تا متبلر شود

بنزوات کلسیوم (اهک) یک جزء این ملح در ۲۰ جزء اب سرد حل میگردد **طریق**
ساختن ان مطابق کدکس بگیرند اسید بنزوئیک مقدار منظور شیر اهک مقدار کافی

بنزوات سود

بنزوات اهک

اسیدوا

در بیست و پنجم

اسید را در شیر آهک حل کند و مدت چند دقیقه بجوشانند و صاف کرده و مصفی را باعانت حرارت تغلیظ نمایند و اگر لازم باشد مجدداً اضاف کنند و بگذارند متبلور شود و آب مادر را بواسطه عمل انحراف بریزند و متبلرها را در روی کاغذ آبکش سفید بریخته و در گرم خان بخشکانند

این دو ملح را در دفع فساد بلغم و یکی و دفع نقرس و رمل و دیگری قوی الاثر میدانند بنزوات سود را در دفع سیاه سرفه و موگر و دیفتری استعمال کرده و تمجید مینمایند و در دفع دیفتری از ۴ تا ۵ گرم تجویز میکنند و یکی از دانشمندان در دفع حمره از ۵ تا ۲۰ گرم آنرا در ۲۴ ساعت استعمال میکند و عموماً مقدار شربت بنزوات سود و بنزوات آهک از ۵۰ سانتی گرم تا ۲ گرم است که تدریج باشامند بنزوات سود را بصورت سفوف و محلول و شربت و حب استعمال مینمایند

سفوف دافع نقرس معمول بریو بگیرند بنزوات سود ۳ گرم نوشادر ۲ گرم و اگر یبوست در طبع باشد سنای مکی ۳ گرم نرم سائیده مخلوط کنند و ۲۵ سانتی گرم صبح و ۲۵ سانتی گرم یک ساعت قبل از شام بیاشامند و کم کم مقدار آنرا زیاد کنند تا ۲ گرم برسد

پوسیون لترزیش بگیرند بنزوات سود ۵ گرم عرق نعناع آب مقطر مکرر ۴۰ گرم شربت پوست نارنج ۱۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند در دفع سیاه سرفه هر ساعت یک قاشق چای خوری بیاشامند

طریقه استعمال بنزوات سود در دفع موگر انگشت سبابه را با پارچه کرباس یا کتان بپیچند در محلول بنزوات سود آلوده شده باشد بپیچند و آنرا بروی غشاء مخاط دهان بمالند بطریقی که بیشتر از موجودات پاذزهری برداشت شود و هر دو ساعت فاصله قلم مو را در این محلول آلوده کرده در روی زبان و اطراف دهان گردش داده نطول نمایند و بهتر آنست که بنزوات سود را بمقدار از ۳ تا ۵ گرم در داخل هم استعمال نمایند

شربت بنزوات آهک بگیرند بنزوات آهک ۱۰ گرم شربت تلو ۳۹۰ گرم مطابق معمول حل کنند و هر ۲۰ گرم این شربت دارای ۵۰ سانتی گرم ملح است

بنزوات آهک گرانولی بگیرند بنزوات آهک ۱۰۰ گرم قند ۹۰۰ گرم مطابق دستور العمل **مانیل** گرانول سازند و روزی ۲ و تا ۴ دفعه هر دفعه از یک تا ۲ گرم این گرانولها را با یک پیاله آب سرد بیاشامند **بوشاردا** میگوید استعمال این گرانولها در دفع حصات اسید اوریک و حصات اکسلات آهک و بول الدمی که عرض از آنها بود قوی الاثر اند و نیز مؤثر اند در دفع نقرس و در دفع تعفن بول آمونیاکی

آب آهک آهک شکفت نشده را در ظرفی ریخته و کم کم آب بروی آن ریزند تا شکفت گردد و مبدل بغبار سفید هیدراتی می شود موسوم به آهک شکفت شده و آهک هیدراته و بعد یک جزء از آنرا در ظرف شیشه بزرگی ریزند و از ۳۰ تا ۴۰ جزء آب صاف بروی آن ریخته بهم زنند و بگذارند ته نشین شود تا اگر جسم خارجی یا پتاسی در آن باشد در این آب حل گردد بخصوص اگر آهک را با هیزم پخته باشند و بواسطه عمل انحراف آنرا آب را دور بریزند و بعد ۱۰۰ اجزء دیگر آب صاف بروی آن آهک ریزند و مدت چند ساعت بگذارند بماند و گاه گاه بهم زنند و پس از چند ساعت بواسطه عمل انحراف آب صاف روی آنرا برداشته در ظرفی ریخته در آنرا محکم ببندند تا با آهک دائم اختلاط کند استعمال مینمایند و مقدار شربت آن در داخل از ۲۵ تا ۱۰۰ گرم است مخلوط با ۵۰ گرم آب و با شیر چه شربا و چه احتقاناً و سودمند است در دفع قرحه معده

آب آهک

حقه آهک

قلیائیا

حقنهٔ اهکی معمول فرِیرُ بگیرند ۳۰۰ گرم آب اهک و در دفع اسکاریدها احتقان نمایند

آب مرکب اهک معمول کارمیشِل بگیرند کائک نرم شده ۱۰۰ گرم صاصفراس نرم شده ۱۰ گرم اصل السوس نرم شده ۲۰ گرم تخم گشنیز ۵ گرم مدت دو روز در ۱۵۰۰ گرم آب اهک بخیسانند و صاف کنند روزی یک گلاس در اختلالات خنازیری و جلدی بیاشامند

لکتات اهک از اد و یهٔ مرمّمهٔ بدن است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۵ گرم

لکتاتِ سود ملحی است بشدت محلول در آب و در دفع سوء هضم مستعمل و مقدار شربت آن از ۱ تا ۵ سانتی گرم است

قرص لکتات سود و منیزی معمول پیترِکن و بورن بگیرند لکتات منیزی ۱ گرم ساکارور لکتات سود ۴ گرم مسحوق قند ۹۵ گرم با مقدار کافی لعاب کثیرا ۱۰۰ قرص سازند و از ۱۰ تا ۲۰ قرص در عرض روز بنوشند

شربت لکتاتِ سود بگیرند لکتات سود ۵ گرم شربت بهارنارنج ۲۰۰ گرم حل کنند و هر قاشق اش خوری این شربت دارای ۵۰ سانتی گرم ملح سود است

پوسیون قلیائی صمغی بگیرند کربونات پتاس ۵ دسی گرم پوسیون صمغی ۱۲۵ گرم شربت بارکود ۲۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و مداوای دم صفاق و ضع حملی ساعت بساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون دافع خناق معمول بارون بگیرند بی کربونات سود ۳ گرم مطبوخ خبازی ۱۰۰ گرم شربت صمغ عربی ۳۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۵ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و مبتلا بخناق در عرض روز بیاشامند و بعوض آب مشروب آب ولشی استعمال کنند

پوسیون معمول اِستولز بگیرند بی کربونات پتاس ۱۰ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم در دفع کراز در شش دفعه در دوازده ساعت بیاشامند و کم مقدار بی کربونات را تا ۱۵ گرم برسانند و شرب این پوسیون را با شربت تریاک متناوب نمایند و مقدار تریاک از ۵ سانتی گرم تا ۲ گرم خواهد بود در ۲۴ ساعت که مبتلا بیاشامند و یبوست را بواسطهٔ حقنهٔ سبوسی دفع کنند

شربت قلیائی معمول دِوِرْژی بگیرند بی کربونات سود ۱۵ گرم شربت ساده ۲۵۰ گرم حل کنند و یک قاشق ترشی خوری صبح و یکی عصر در ربع پیاله آب مخلوط کرده بیاشامند و در اطفال یک قاشق چای خوری استعمال نمایند در دفع لیکن و اختلالات قشری و پاپولی معمول است

مخلوط قلیائی معمول بیت بگیرند شربت شاهتره ۵۰۰ گرم بی کربوناتِ سود ۱۰ گرم مخلوط کنند دو قاشق ترشی خوری یکی صبح ناشتا و دیگری بعد از شام وقت خواب در دفع اکزما و لیکن و پمفیگو بیاشامند

پوسیون مدّر و مسکّن معمول ڈاهن بگیرند روغن بادام ۲۰ گرم صمغ عربی مسحوق ۱۰ گرم ذرده تخم ماکیان ۵ گرم شربت ربا کود ۳۰ گرم آب اهک ۱۰۰ گرم پوسیون سازند و هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک در دفع حبس البول و عسر البول بیاشامند

گَردِ قلیائی صمغی (صابون نباتی) بگیرند بی کربونات پتاس ۵ گرم صمغ عربی مسحوق ۴۰ گرم مخلوط کرده مدت طویلی صلایه کنند و از ۲ تا ۳ گرم این گرد را در قدری آب مخلوط کرده در تهیجات احشاء بطنیه بیاشامند

لکتات اهک

لکتات سود

ساکارو لکتات

ساکارو کالی (قند قلیائی) معمول بلوند و بگیرند قند ۱۰۰۰ گرم بی کربونات سود ۲۰ گرم. قند را بقدری رنگ کردن مخلوط کرده صلایه کنند ۲۰ گرم این مخلوط را در یک لیتراب حل نمایند

سفوف کربونات منیزی با کربوناتِ سود بگیرند اصل السوس مسحوق ۱ گرم کربونات منیزی کربونات سود زنجبیل مسحوق مکد ۲ دسی گرم مخلوط کرده در دو دفع کاد ربالژی سفوف نمایند

سفوف کربونات منیزی معمول فرانک بگیرند کربونات منیزی ۳ گرم ریوند مسحوق ۵ دسی گرم دارچینی مسحوق ۵ دسی گرم مخلوط کنند و دو قسمت نموده در دفع کاد ربالژی و اروغهای ترش در دو دفعه سفوف نمایند

مخلوط اهکی معمول علمای انگلیس بگیرند کربونات اهک صمغ عربی مکد ۹۰/۷ شربت شاه ۸۵/۸ عرق دارچینی ۲۱۲/۶۲ مطابق معمول مخلوط کند در دفع کاد ربالژی و پیسوز از ۳۰ تا ۶۰ گرم در عرض روز بیاشامند

پوسیون جاذب معمول سیو دیود بگیرند ریوند مسحوق ۱۰ گرم بی کربونات سود ۲ گرم شربت شاه ۵۰ گرم عرق نعناع ۲۵۰ گرم پوسیون سازند در دفع اروغهای ترش و پیسوز و کاد ربالژی روزی سه دفعه هر دفعه دو قاشق کوچک بیاشامند

اب مرکب دوده معمول کلودیر بگیرند دوده براق ۵ گرم کلورید رات اماناک کربونات پتاس ۵ گرم ۱۰ گرم عرق فطی ۲۲۰ گرم مدت دوازده ساعت بخیسانند و با کاغذ صاف کنند در دفع نقرس روزی از ۳۰ تا ۶۰ قطره بیاشامند

شربت اهک معمول تروسو بگیرند شربت شاه ۱۰۰۰ گرم اهک شکفته ۱۰ گرم اب صاف ۱۰۰ گرم اهک را در آب مخلوط کرده و شربت را بیفزایند و بجوشانند و با کاغذ صاف کنند و بر مصفی ۲۰۰ گرم شربت شاه دیگر بیفزایند و حفظ کنند در اسهالهای مزمن مُبرم مستعمل است

شربت بی کربوناتِ سود بگیرند بی کربونات سود ۱ گرم اب مقطر ۵ گرم نبات ۱۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند

شربت دافع رمل مراره بگیرند جلب ریوند کربونات پتاس مکد ۱۲ گرم در ۱۵۰ گرم اب دم کنند و صاف نموده با ۲۵۰ گرم قند و ۵۰ گرم تعفین پوست نارنج شربت سازند یک قاشق نوشی خوری صبح بیاشامند

قرص بی کربونات سود معروف بقرص ولیشی بگیرند بی کربونات سود ۵۰ قند ۹۵۰ العاب کتیرا ۸۰ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و روزی از ۶ تا ۲ عدد استعمال نمایند و این قرصها را موافق میل مریض با یکی از مواد معطره ذیل باین نسبت معطر میکنند اسانس انیسون ۲۵/۰ اسانس لیمو ۳/۰ اسانس نعناع ۲/۰ اسانس ترنج ۱/۰ اسانس گل سرخ ۱/۰ تعفین ونیل ۶/۰

معجون منیزی بگیرند کربونات منیزی ۲۰ گرم انیسون مسحوق ۱۰ گرم زعفران مسحوق ۵ گرم شربت مرکب ریوند مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند از ۲ تا ۵ گرم در عرض روز بیاشامند

صابون طبی (صابون لوزی) موافق دستور العمل کدکس از ۱ تا ۱۰ گرم این صابون را بطور حب استعمال میکنند که هر حبی ۲۰ سانتی گرم باشد و پس از حب کردن باید در مسحوق نشاسته این حبوب را

بغلطانند صابون طبی را در مقرر کردن هضم و دفع قولنج کبدی تجویز مینمایند و اغلب آنرا با صبر زرد و صفرای گاو و عصارهای تلخ مرکب میکنند

حبّ صابون بگیرند صابون طبی ۲۰ گرم مسحوق ریشه خطمی ۳ گرم نترات پتاس ۲ گرم مطابق معمول حبهای ۲۵ سانتی گرمی سازند در سده کبدی از ۶ تا ۳ حب بیاشامند

حب دافع تهیج بگیرند صابون طبی ۲۰ گرم اشق ۱۰ گرم بدوداهن عصاره شوکران عصاره آکونیت مکند ۵ گرم مطابق معمول حبهای ۲۵ سانتی گرمی سازند در دفع تهیج غدّه فرص از ۱ تا ۱۰ عدد در روز استعمال نمایند

حبّ ملیّن معمول مصنف بگیرند صابون طبی عصاره صفرا مکند ۱ گرم عصارهٔ ریوند چینی ۲ گرم عصارهٔ نواومیک ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند در یبوست طبعی که سبب آن ضعف کبد و قلت ترشح صفرا بوده ۵ عدد بعد از شام وقت خواب بیاشامند

در مستعملات خارجی قلیائیات

کحل دافع لکه قرنیه معمول ڈیمرنات بگیرند پتاس آهکی ۱ دسی گرم آب مقطر ۴۰ گرم حل کنند و روزی سه دفعه هر دفعه از ۱ تا ۲ قطره در چشم قطور نمایند

ذرق معمول ڈیرتانز بگیرند پتاس کستیک ۵ دسی گرم آب مقطر ۶۰ گرم تریاک خالص ۲ دسی گرم حل کنند در سوزاک و طمث سفید ذرق نمایند

کحل دافع لکه قرنیه معمول مِتر ڈان بگیرند پتاس کستیک مسحوق ۶ دسی گرم روغن گردو ۱۵ گرم حل کنند و با قلم موی روی لکه قرنیه بمالند

غسول قلیائی معمول کدکس بگیرند کربونات پتاس ۵۰ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم حل کرده صاف کنند

غسول معمول بیت بگیرند سوکربونات پتاس ۲۰ گرم گلاب ۲۰۰ گرم حل کنند در لیکن و پرورگو تغسیل نمایند

محلول دافع اکزما بگیرند کربونات سود از ۵ تا ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم حل کنند

محلول دافع حکه فرج معمول ڈلپوع رق غار گلاسی ۴۰ گرم کربونات پتاس ۵۰ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم حل کنند در دفع حکه آلات تولد زنان تغسیل نمایند

آبزن پلیس بگیرند برسود پاسیوم ۱ گرم کربونات آهک ۱ گرم کربونات سود ۲۰۰ گرم فوسفات سود ۵ گرم سولفات سود ۵ گرم سولفات الومین ۱ گرم سولفات آهن ۳ گرم دهن فراداسطوخودوس ۱ گرم دهن فراداکلیل الجبل ۱ گرم دهن فرادحاشا ۱ گرم تعفین مویزج ۵۰ گرم

دوای پرادیر در دفع نقرس بگیرند بلسان مکی ۲۴ گرم کنکینای قرمز ۳۲ گرم زعفران ۱۰ گرم مریم نخودی ۳۲ گرم عشبه ۳۲ گرم الکل خالص ۱۰۱۲ گرم مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و صاف کنند و این مصنف عبارت از تعفین **پرادیر** خواهد بود و از آبا ۳۰۰۰ گرم آب آهک مخلوط نمایند و ۶۰ گرم از این مایع برای یک قطعه

بعضی ضماد بر دکان بریزند و بمحل نقرس منطبق سازند و هر ۲۴ ساعت فاصله آنرا تجدید نمایند

پاشویهٔ قلیائی بگیرند کربونات سود بازاری ۱۲۰ گرم آب گرم مقدار کافی حل کنند

پوماد قلیائی معمول بیت بگیرند سوکربونات پتاس ۱۰ گرم پیه بلبانی ۶۰ گرم مخلوط کنند در اختلالات بابولی و پوریگو تمریخ نمایند و در دفع حکه آلات تناسل و هرپس و اگزمای این آلات و حکه عارضه در اطراف مقعده اول با مطبوخ سرفول محل معلول را شسته و بعد با این پوماد نطول کنند

ایضاً پوماد قلیائی بگیرند سوکربونات سود ۱۰ گرم پیه ۶۰ گرم شراب مرکب تنباکو ۵ گرم مخلوط نمایند و مانند پوماد مذکور در همان مواقع تمریخ کنند

پوماد قلیائی مرکب معمول بیت بگیرند سوکربونات سود ۱۰ گرم عصاره تنباکو ۵ دسی گرم آهک شکفت شده ۵ گرم پیه ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و در بعضی اقسام پروریگو نطول نمایند

پوماد ویدی بگیرند کربونات پتاس ۶۰ گرم آهک ۲ گرم پیه ۳۰ گرم مخلوط کنند و مصنف مذکور میگوید از اثر این پوماد و حمامهای قلیائی مریضی که پوست آن مانند فلس ماهی و قهوه رنگ شده بود شفا یافت و پوشش نرم واملس گردید

پوماد معمول کازناو بگیرند کربونات سود ۱۰ گرم آهک ۵ گرم پیه ۴۰ گرم مخلوط کنند و در پوریگو نطول نمایند

صابون دهنی شکل بگیرند پیه مذاب ۱۰۰ گرم و کم کم بران بیفزایند محلول پتاس کستیک ۳۰۰ گرم و مدت یک ربع بدقت بهم زنند و وزن مخصوص محلول پتاس ۱.۳۳۳ باید باشد در اختلالات پسوریازیس بعوض صابون سبز که دارای بوی متنفری میباشد نطول نمایند

تعفین صابون بگیرند تعفین صابون بادامی خشک ۱۰۰ الکل ۹۰ درجه ۵۰۰ حل کرده صاف کنند

جوهر صابون معمول علمای ژرمن بگیرند صابون ۱ الکل ۷۰ درجه ۳ گلاب ۱ حل کرده صاف نمایند

غسول معطر صابونی بگیرند صابون سفید رنده شده ۹۰ گرم در ۱۰۰ گرم الکل خالص حل کنند و ۵۰ گرم اسانس اسطوخودوس بیفزایند ۴۰ گرم این محلول را در دفع جرب نطول نمایند که مفید سودمند خواهد بود

ایضاً غسول صابون بگیرند صابون بازاری سفید ۹۰ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم باعانت حرارت حل کنند در دفع جرب مستعمل است

ایضاً بگیرند صابون بازاری سفید ۸ گرم آب ۵۰ گرم باعانت حرارت حل کنند

حمام صابون بگیرند صابون بازاری سفید ۱۰۰ گرم آب مقدار کافی صابون را باعانت حرارت در ۵ یا ۶ لیتر آب حل نموده و محلول را در آب حمام مخلوط کنند

تمریخ صابونی بگیرند تعفین صابون ۵۰ گرم روغن بادام شیرین ۵ گرم الکل ۹۰ درجه ۴۵ گرم مخلوط کرده بهم زنند و این نسخه معمول **کدکس** است

چون بجای الکل خالص الکل کافوری استعمال کنند **تمریخ صابون کافوری کدکس** حاصل

میگردد **تمریخ صابون و تریاکی** عبارتست از ۹۰ جزء روغن بادام شیرین ۵۰ جزء صابون رنده شده ۵۰ جزء تعفین تریاک

ضماد محلل بگیرند ارد جو و ارد بزرکتان مکد ۵۰۰ گرم در اب بقوام ضماد بپزند و ۱۲۰ گرم صابون رنده شده داخل نموده ضماد نمایند

تمریخ اهکی بگیر اب اهک ۹۰۰ گرم روغن بادام شیرین ۱۰۰ گرم مخلوط کنند در سوختگی تمریخ نمایند

گلیسره سوکرات اهک (تمریخ ذیت واهکی) بگیرند اهک شکفته ۲۰۰ گرم قند مسحوق ۴۰۰ گرم اب ۲۰۰۰ گرم گلیسرین ۴۰۰ گرم قند و اهک را در هاون صلایه کنند تا خوب مخلوط شوند و کم کم اب بیفزایند و صلایه کنند و مخلوط را در شیشه در داری ریخته و در انرا ببندند و مکرر انرا بهم زنند و پس از ۲۴ ساعت صاف کنند و بر مصفی که عبارت از محلول سوکرات اهک بود گلیسرین افزایند و تبخیر کنند تا یک لیتر باقی ماند و بعوض تمریخات اهکی بهتر است که محلولی از دو جزء اب و یک جزء گلیسره مذکور را استعمال نمایند و نسخه ذیل را در احتراقات شدیده وجره صورت استعمال مینمایند

نسخه بگیرند روغن زیتون ۲۰۰ گرم گلیسره سوکرات اهک ۱۰۰ گرم اب صاف ۴۰۰ گرم

علاج سوختگی معمول پاریس ابتدا سطوح محترقه را از تمریخ اهکی میپوشانند و بعد یک طبقه تخین پنبه محلوج نرم بروی انها منطبق نموده و با نوار می بندند و تا چند روز انرا باز نمیکنند و این طریقه بخصوص سودمند است در اطفال جدید الولاده

انتراکوکالی عبارتست از کربور تیاسیوم را از این طریق میسازند بگیرند زغال سنگ مسحوق ۱۶۰ گرم در ۲۴۰ گرم محلول پتاس خالص بجوشانند تا بدرجه بیوست و محصول را نرم بسایند و مقدار شربت انتراکوکالی خواه ساده و یا سولفوره باشد ۱۰۰ سانتی گرم است مخلوط با ۲۵ سانتی گرم مسحوق اصل السوس و یا کربونات منیزی که روزی سه یا چهار دفعه همین مقدار را بیاشامند در دفع امراض جلدی بخصوص جرب سودمند است

پوماد انتراکوکالی معمول ژیبرت بگیرند انتراکوکالی ۱ گرم پیه ۳۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند روزی دو دفعه اجزاء معلوله را با ان تمریخ نمایند و این پوماد محلل است و تحریک ان کمتر از پومادهای ید و ره و امانیاکی میباشد

فولیگوکالی را مانند انتراکوکالی میسازند ولی بجای زغال سنگ دوده استعمال میکنند و در همان مواقع با همان شرایط استعمال میگردد

درس بیست و ششم — پودوفیلین

عبارتست از عصاره الکلی که از ریشه پودوفیلوم پلتاتوم اخذ میکنند و پودوفیلوم پلتاتوم که از نباتات امریکائی است بعضی انرا از طایفه بربریداسه و بعضی از طایفه رنونکولاسه میدانند و از زمان قدیم وحشیهای امریک جوب انرا استعمال میکردند تقریبا پنجاه سال قبل دانشمندان امریک شمالی بخواص ان پی برده و انرا در تراپوتیک داخل نمودند و یکی از ادویه مسهله مطمئن الاثر میباشد و در این درس بهتر است که ابتدا بقول کلی بیان مختصری

انتراکوکالی

فولیگوکالی

انافام

ازاقسام عوامل مسهله نموده وبعد خواص پودوفیلین وعوامل مشابه انرا ذکر نمائیم

در بیان عوامل مسهلة بقول کلی

بقول کلی مسهل هر دوائی را میگویند که اسهال اورد وامعا را تخلیه کند هرگاه غرض اسهال ادام و بدون قولنج باشد

لاکزاتیف ومسهل ملین مینامند و چون شدید و با قولنج بود درستیک ومسهل قوی واگر عمل ان درمیانه این دو باشد

مینوراتیف ومسهل برفق اگرچه مقصود قدمای مصنفین از لفظ مسهل بتحقیق معین نیست چه بعضی در دنیف مستفرغ

انرا استعمال کرده اند زیرا که مواد برازی و بولی و حیضی را مانند مواد فاسده غیرصالحه خبیثه تصور نموده وعوامل

دافع انها را نیز مسهل گفته اند و این در زمانی بود که اطبا معتقد بوجود اخلاط بوده وفساد و غلبه انها را شرط حصول امراض

میدانستند و میگفتند این اخلاط فاسده با بول و براز مخلوط شده و بواسطه عوامل مدره ومخصوص مسهله دفع می

گردند واین عوامل را باسم عام مسهل و یا مستفرغ مینامیدند ولی احروز این بیانات قدما و اساتید قبل انها در نظر

حالیه محل تعجب است ولفظ مسهل را استعمال نمیکنند مگر در عواملی که شکم را ازاد کرده واسهال وردند بدون انکه

مقصود دیگری از این لفظ داشته باشند

برتونو و دانشمندان پیروان در باب عوامل مسهله تجاربی کرده اند که بواسطه انها نحوه اثر مسهلات را میتوان

دریافت نمود

این دانشمند بیان میکند که چون در روی جلد بی بشره وغشاء مخاطی که بتوان ان را دید اقسام عوامل مسهله را منطبق

سازند بعضی فی الجمله تحریکی در انها کرده و بزودی اثرشان برطرف میگردد و بعضی دیگر تا بغور الت موجب تورم میشوند

و برخی چنان بنظر میاید که مانند مطبوخ ملینی بی اثر باشند املاح خنثی از قسم اول شمرده میشوند ومسهلات طایفه

افودیباسه از قسم دویم واز قسم سوم مسهلات حاد وعصری و بیشتر مسهلات درستیک قویة الاثر مانند کم گوت

وصبر و جلب وسقمونیا و تربد وسنا وغیره وغیره

علی هذا پس اثر عوامل مسهله باهم مختلف ومتفاوت است طایفه افودیباسه در غشاء مخاط معده ومعا موجب تورمی

میشوند مشابه تورمی که در جلد حاصل میکنند و بالملازمه ترشح کبد و پانکراس وغشاء مخاط را زیاد مینمایند وطایفه

کونولوولاسه اصلاً تورمی ولی هیچ تحریکی در غشاء مخاط نمیگردند واثر مسهلیت انها را باید بیک سبب دیگری نسبت داد

واملاح خنثی موجب اجتماع موقتی مواد بلغمی و صفراوی و پانکراسی در مجرای غذائی شده وفقط تحریک غیرثابتی در

اغشیه داخلی میکنند

هرگاه ترشحات موضعی را با عواملی که موجب ازدیاد انها میگردند مقایسه و مرتبط کنیم طریقه اثر اقسام مسهلات را

بخوبی میتوانیم تصور نمائیم چنانکه مشاهده میشود که بعضی عوامل مدره لعاب اثر نمیکنند مگر در صورتیکه موجب

تورم لثه ها و باقی غشاء مخاط دهان گردند از قبیل محصولات زیبقی و همه عوامل موضعی قابل تورم موضع و

مسهلات مشابه انها عبارتند از طایفه افودیباسه ومحصولات انتیمونی واپیکا وبنفشه وغیره وغیره ودر انبحالت

بواسطه تورم اثناعشر وکبد وپانکراس تحریک شده وترشح انها زیاد میگردد مثل اینکه زیاد ترشح غدد بزاق از

اثر ورم وتقرح دهان و بعضی دیگر عوامل مدره لعاب اگرچه اثرشان سطحی است ولی تشدت در غشاء مخاط تحریک

میکند مانند بعضی املاح و تنباکو و فلفل و عاقرقرحا وغیره و مسهلات مشابه انها عبارتند از املاح خنثی و خردل و غیره و بالأخره بعضی عوامل دیگر بشدت ترشح غدد براق را تحریک کرده و انرا زیاد میکنند بدون انکه خاصیت تحریک موضعی در انها باشد و در غشاء مخاط دهان هیجانی اورند و از این قبیل اند همه موادی که بشدت لذیذ و مطبوعند مانند قند و نیز ادویه تلخ و پیمان و بسیاری از دهنهای فرار از همین قبیل شمرده میشوند و مسهلات مشابه انها عبارتند از مسهلات بلغم و صفرا (مخاط و عصیری) مانند جلب صبر و سناء وغیره وغیره و ارتباط معده و معا باکبد و پانکراس مانند ارتباط دهان است با غدد براق

قطع نظر از هر سببی فقط بواسطه مداخله اعصاب ممکن است کثرت ترشح براق حاصل گردد و مثل انکه از اثر یاد اوردی اغذیه و میل داشتن بانها مشاهده میگردد که اب در دهان حاصل میشود و از همین قبیل است یک سبب نفسانی مانند شعف و بخصوص حزن که ممکن است موجب حصول اسهال ناگهانی شود و شدت ان از اسهالی بود که از اثر مسهل در دستیکی عارض میگردد و عرقی را که بواسطه انفعالات نفسانی بروز میکند و ممکن است یک دفعه از سطح تمام بدن سیلان نماید باید بهمین سبب نسبت داد و لهذا میگوئیم که مانند اسهال عصبانی عرق عصبانی نیز ممکن الوقوع است و این مسئله را یکی از دانشمندان بواسطه قطع همه اعصابی که بیک حلقه روده میروند یعنی جدا کردن گانگلیونهای واقع در تحت غشاء مخاط معوی را از سلسله عصبانی عمومی ثابت کرده است و چون ایجاز و احتراز از تطویل کلام بهمین مختصر اکتفا کرده و تجارب این دانشمند بزرگ و سایرین را بیان نمیکنیم و فقط میگوئیم که تخریب گانگلیونهای ما سادیقانی سمپاتیک کبر موجب بروز اسهال خونینی شده و ذوسنطاریای حقیقی حاصل میکند

استعمالات تراپوتیکی عوامل مسهله

اولا باید دانست که چون یبوستی در طبع عارض شود بدوا مریض و طبیب غیر مجرب بخیال استعمال مسهل میافتند و اگر چه از جهتی این خیال صحیح است و بواسطه استعمال مسهل یبوست دفع شده و مرض برطرف میگردد ولی از جهات دیگر ممکن است ضرر نماید پس لازم است که در ابتدا علامات و اسباب یبوست طبع را بیان نمائیم تا معلوم شود که استعمال مسهلات اگر در یک موقعی نافع و لازم باشد در خیلی از مواقع دیگر مضر خواهد بود

یبوست طبع ممکن است عارض شود از اثر ممانعت مکانیکی در عبور مواد ثفلی و هرگاه این مانع در ارتفاعی واقع شود که نگذارد مواد ثفلی بمستقیم برسند واضح است که باید وسایطی استعمال نمود که این مواد را میعان داده تا بتوانند از معبر تنگی عبور نمایند و چون مانع در مجاورت انتهای مستقیم واقع گردد باید بدوا مانع را مرتفع ساخت و عوامل مسهله مانند وسایط متسعه طبیب را در این موقع اعانت مینمایند ولی اغلب اوقات بروز یبوست از اثر ضعف امعاء غلاظ است که بواسطه اسباب چند ظاهر میگردد و در این حالت ضعف ممکن است فقط در غشاء مخاطی بروز کند و یا انکه در غشاء عضلانی و مخاطی هر دو دفعتا ظاهر شود و ضعف غشاء عضلانی بواسطه اثر اسباب زیادی بروز میکند که عمده انها احتباس مواد ثفلی است و احتباس این مواد در ابتدا ارادی است و بخصوص در زنها مشاهده میگردد زیرا که انان معتادند باینکه مقاومت کنند اراده نفس را در اخبار بلزوم تخلیه و اغلب برای این عمل حاضر نمی شوند مگر در صورت الزام مصرانه نفس و از این عمل دو محذور نتیجه میگردد یکی عدم قابلیت حس انتهای مقعدی

در بیست و ششم

مستقیم که متمدد جاذب بادمیشود و دیگری اجتماع غیرطبیعی برازدر امعاء غلاظ اگرچه در زنان نزانست که همیشه این سوء
اراده موجب عروض یبوست در ابتدا گردد بلکه یکی از اسباب حصول آن نمو رحم است در مدت حمل که چون در حوضه
کوچک مستقیم را منضغط میکند ابتداء نمیگذارد مواد ثقلی نازل شده و تقلص الیاف نهائی این روده را تحریک نماید
و بعد در فوق تنگه که در اینجا روی جزء حاضره قولون تکیه میکند مانع میشود از عبور مواد ثقلی بجانب مقعده
جابجا شدن رحم و تهیج مزمن آن در حصول یبوست مانند حمل اثر میکند و علاوه اثری از آنها ظاهر میشود که بیان آن
اهمیت دارد و عبارتست از اینکه زن در این مواقع نمیتواند در دفع فضول بدون از دیاد حرص قوت بکار برد و بدن
انکه عاقبت مشئوم این کار را ملتفت باشد در دفع آنها خودداری میکند و این عمل منجر میشود باینکه تقلص قوی عضلات
بطن مفقود میگردد پس مواد ثقلی باید بدون تقلصات غشاء عضلانی دفع گردند و لهذا روده هرگز کاملاً خالی
نمیشود و در این صورت غشاء عضلانی متمدد شده و معاء غلیظ تشکل ششت سیحه میگردد و اعوجاجات نمو کرده
و مانند معاء غلیظ حیوانات سم دار میشود

یکی از قواعد مبحث الحرکات فزیولوژی است که بواسطه تمدد مکانیکی الیاف عضلات قوتشان باطل میگردد بقسمیکه چون
این الیاف را بی نهایت متمدد سازند مبدل میشوند بیک نوع غشائی که قابلیت تقلص آن بزحمت مشهود میگردد و در
تشریح نعش اشخاصیکه مدت مدیدی به یبوست طبع مبتلی بوده اند مشاهده شده است که معاء غلیظ مانند کیسه
گشته نرم و متمدد بدون صلابت و استحکام و حال آنکه در اشخاصیکه تقاضای طبیعتشان هر روزه برقرار بوده
ظرفیت این روده کاملاً بجا و مستحکم مانده و بروی مواد دیگر محتوی میباشد مانند قالب دیده میشود و نیز یک جزء از
معاء غلیظ است که میتواند محل تساعی واقع شود مشابه بانچه ذکر کرده ایم و این جزء عبارتست از آن جزء مستقیم که در
فوق عضلات منطبقه واقع شده و بطریقی متمدد میشود بدون حصول شکل معینی که عنقش عبارتست از جزء فوقانی
مستقیم و بطنش از جزء تحتانی آن که اماس کرده و قعرش عبارتست از خود مقعده بود و این اختلال نسج روده بواسطه
اسباب چندی عارض میشود که مشابه اند بان اسبابیکه در فوق ذکر کرده ایم

چون مواد ثقلی بجانب مستقیم نازل شدند و در دفع آنها شخص خودداری کرده و به قضای حاجت نرفت این مواد بمقدار
زیادی در آنجا جمع میشوند و بطور مکانیک روده را متمدد میسازند بخصوص اگر ضیقی در مقعده موجود باشد اعم از آنکه
این ضیق بواسطه حلقه بواسیری بوده یا بواسطه صلابت سفیروسی و یا بواسطه اختلال سفیلیسی و یا ضیق تشنجی باشد که
سبب آن وجود شقاق بود واضح است جهت مداوای این عارضه یعنی یبوست مسهلات را همیشه استعمال کرده و میکنند
و بلاواسطه اثر کرده و شخص را آسوده مینمایند ولی استعمال مسهل بخودی خود مورث یبوست میگردد زیرا آن قوه ئیکه
بدن بکار میبرد و بواسطه آن فضول را دفع میکند همیشه باتکرار عمل آنها نسبت معکوس دارد بقسمیکه استعمال عوامل
مسهل بالاخره منجر میشود باینکه غشاء مخاط مجرای هضمی را متمددجا بی حس نماید و عمل این عوامل مانند عوامل طبیعی
میگردد که علی الاتصال با امعاء غلاظ مجاورند و هیچ جبر بدن متاثر از آنها نیست پس گذشته از اینکه مسهلات
دفع یبوست کنند بر آن میافزایند

یبوستی که بواسطه عادت کردن و مقاومت نمودن با خبار تخلیه عارض شده باشد موجب عروض عادت برخلاف میگردد یعنی
طبیعت هر وقت فی الجمله احساسی بلزوم تخلیه کند لابد شخص را بتقاضای حاجت میفرستد ولی این اخبار بلزوم موجب اکراه
کردن براده مکفی طبیعت نمیشود واراده مکفی حقیقی آنستکه استعداد عملی را برای آتی دهند که انرا از آنها مفقود کرده

بوده‌اند و در بیان این مطلب تفصیل ذیل را مینگاریم

اعمال اشراکی از قبیل اجرای حرکات ارادی و حرکات حسی فقط تابع اراده نیستند و همچنین است قوه شامه که اگر تابع اراده بود پس چرا میتوان انرا در تحت عادت اورد و بالملازمه تا بیک حدی مطیع اراده ساخت که حاکم بر عادات است چنانکه ما نوع انسانی عموماً زندگی خود را محدود کرده ایم باینکه در مدت شانزده یا هفده ساعت نمی اشامیم و نمی خوریم یعنی در فاصله که ما بین شام امشب و نهار فردا است و در این فاصله طویل لزوم باشامیدن و خوردن هیچوجه احساس نمیگردد و اگر فی المثل عادت دیگری اختیار کنیم که صبح پس از بیدار شدن چیزی بخوریم و همچنین عصر پس حس جوع در شبانروزی چهار مرتبه ظاهر خواهد شد و حال انکه قبل از این عادت دو مرتبه بیش نبود و همچنین است عادت بخواب و عادت شهوت بمقاربت علی هذا پس لزوم بر قضای حاجت ممکن است عادت شده و در ساعات معینه احساس گردد مثل لزوم به عادت خوردن و در حصول باین مقصود باید اراده را حفظ کرده در اجرای ان مراقبت نمود

پس شرط اصلی در علاج یبوست انست مرضا را مجبور کنند که هر روزه در ساعت معین ولی فقط یک دفعه خود را بر تخلیه عرضه نمایند و مدتی در ان محل توقف کرده و تا فوق طاقتشان نشده است قوت بکار برند و هرگاه دو روز متوالی این عمل را نمودند و طبیعت تخلیه نکرد حقنه دیگری از روغن زیتون و یا سایر روغنهای نباتی که سرد باشد حقنه سهولت لغزش مواد برازی معمول دارند و چون بر این وسایط مداومت نمایند نبدرت دیده میشود یبوست طبعی که سبب ان اختلال الی نبود بر طرف نشده و دفع نگردد

هرگاه از این وسایط نتیجه حاصل نشود یعنی رخاوت و عدم استحکام غشاء عضلانی بدرجه بود که نتوان بقدر لازم قوت بکار برد تا اعانت کند عمل قوه دافعه عضلات بطنی را باید عوامل مسهله را استعمال نمود و ملتفت بود که این عوامل مانند وسائطی میباشند که اعانت بر عمل کرده و تخلیه مینمایند روده را و غشاء عضلانی را متنبه میکنند تا در ان ظاهر شود انقدر از قابلیت تقلص که در ان باقی مانده است ولی در همین زمان باید وسائطی استعمال کرد که قابل ازدیاد قوه منقلصه غشاء عضلانی روده باشند و این وسائط عبارتند یا از محصولات مقویه این غشاء و یا از محصولات منبهه مانند کوچوله و احتقان اب سرد در مستقیم و عوامل قابضه نیز در این موقع مفید و سودمند اند ولی طریقه اثرشان با وسائط مذکوره اختلاف دارد

چنانکه ذکر کردیم ممکن است یبوست بواسطه ضعف غشاء مخاط عارض گردد و ضعف این غشاء بخصوص ظاهر میشود از افراط در محرکات موضعی که موجب استهلاک حرکات دوده ان شده و احساس اثر مغیرات طبیعی را کمتر مینماید و حقنه‌های گرم و مسهلات اغلب سبب عروض این ضعف میگردند زیرا که چون بواسطه اثر استعمال حرارت و عوامل مسهله متمادیا تحریک در ترشح این غشاء شود همین که اثر وارد نباید ان ترشح حاصل نمیگردد و یبوستی در این غشاء بروز میکند که مانع لغزش مواد برازی میگردد و در این صورت باید ترک اسباب محصوله را نموده و باستعمال حقنه‌های سرد و مقویات غشاء مخاط چاره مرض را نمود

ثانیاً در این فصل جهة توضیح مطلب ابتدا اقسام اسهال را بیان کرده و بعد اثر عوامل مسهل را ذکر میکنیم پس میگوئیم محل اسهال ممکن است یا در اثنا عشری یا در امعاء دقاق و یا در امعاء غلاظ بود اسهال اثنا عشری تقریباً همیشه با امتلاء معده ارتباط دارد و بواسطه از دیاد تحریک غشاء مخاط این روده عارض میشود و این ازدیاد تحریک در ابتدا موجب ازدیاد ترشح فولیکولها کرده در این روده خیلی فراوان میگردد و بعد صورت کثرت ترشح کبد و پانکراس میشود در این قسم همان

در بیست و ششم

اسهالی است که متاخرین آنرا اسهال صفراوی نامیده‌اند و چون معده هم همیشه در این مرض معلول است اشتها نیست و اگر
مریض چیزی بخورد یا قی میشود و یا از مجرای معوی عبور کرده بدون آنکه از عمل هضم متاثر گردد دفع میشود و این حالت
در اغلب اوقات از معده و اثنا عشر تجاوز کرده همه امعاء دقاق را فرا میگیرد و در این صورت ممکن است ترشح فولیکولی
بزیادی ترشح غده گردد و مقدار مدفوع خیلی زیاد شود

برخلاف چون ورم فقط در دقاق بود از زیادی در ترشح غده‌ها مشاهده نمیشود و مدفوع با اسهال مواد مترشحه فولیکولی
است و لهذا مقدارش کمتر است و چندان صفراوی نیست زیرا که بواسطه تورم اثنا عشر است که ترشح مواد کبدی و
پانکراسی و تورم معده و دقاق اثری در ازدیاد ترشح این دو غده ندارد

عده اسهالیکه سبب آنها ورم حاد امعاء غلاظ بود همیشه کم است و چندان زیاد نیست اگرچه گاه بود که قولنج موجود باشد و
مدفوع زیاد بود

نباید وقعی گذاشت بر قول کسانیکه گفته‌اند تورم غشاء مخاط معده و اثنا عشر و باقی امعاء دقاق میتواند سبب هیجان کبد و
پانکراس گردد و بر ترشح آنها بیفزاید مواد مترشحه چون از امعاء غلاظ عبور کرده موجب تورم غشاء مخاط آنها شود و در حقیقت
صفرا را سبب ورم امعاء دانسته‌اند

باید دانست که مقصود ما در این جا از ورم حاد ورم حاد را بیتی شکل غشاء مخاط است نه ورم پوستولی و غیره زیرا وسائطی
که ذکر میکنیم در حالت اول مؤثر اند و در حالت دوم چندان اثری ندارند

هرچند اسهال حادی که همراه حرارت یا بروز علاماتی مشابه بعلامات امتلاء معده و عموماً متصف و متمایز است بعروض
حمای رمتیانتی که گاه خیلی شدید است بواسطه مقیئات و بخصوص امتوکاتارتیک (مقیی و مسهل) بلاواسطه منجر
بشفا میشود و محتاج باستعمال سایر وسائط نیست و چون همین صورت ظاهر شود بدون آنکه قی و اوجاع معدی و حمی
شدتی داشته باشند استعمال مسهلات کفایت میکند و محتاج باستمداد مقیئات نیست و بالاخره هرگاه حالت عمومی
خیلی قوی بود و علامات حمای ورمی موجود باشد اخراج دم بواسطه فصد و غیره موافقت کرده و بواسطه استعمال مسهل
شفا حاصل میگردد و باعتقاد ما در اینجا استعمال مسهل که فقط استفراغ صفرا مینماید کفایت نمیکند زیرا در دفع تحریک
موضعی که ممکن است مبدل بورم شود چاره جز استفراغ دم نیست و انتخاب مسهل در این جا اهمیت دارد و نباید مسهلی
استعمال کرد که عمل آن قوی بود و پس از استعمال اثر شر صدمتی باقی بماند و مخصوصاً در این موقع املاح خنثی را باید استعمال
کرد و از مسهلاتیکه بشدت تحریک میکنند و عموماً موجب ازدیاد تورم معده و امعاء میشوند اجتناب نمود زیرا که املاح
خنثی برخلاف آنها تا اندازه که لازم است غشاء مخاط را تغیر داده و التهاب آنرا خاموش مینماید

یک وقتی معتقد بودند که در دوتی نانتری (اسهال بوتونی) که در بعض بلاد گرم و اسکرلاتین و سایر ثبورات عارض میشود
و در رفتار آنها اثر سوئی دارد نباید مسهل استعمال کرد ولی تحقیقات بعضی از معاصرین رفع این شبهه را کرده و بتجربه ثابت
نمودند که مسهلات اگرچه نمو ثبورات در دوتی نانتری متوقف نمیسازند ولی حالت عمومی مریض را بخوبی تغیر میدهند
چه بواسطه آنکه مقابلی میکنند با عمل موضعی ورمی که میتواند ممتد شود در تحت غشاء مخاطیکه آنرا احاطه کرده است و چه
بواسطه آنکه مواد صفراوی و پانکراسی و مخاطی را استفراغ کرده و مقدار آنها را کم میکنند و مانند عوامل ضد ورم اثر
مینمایند و چه بواسطه اینکه این مواد صفراوی و پانکراسی و مخاطی را تجدید کرده و مانع توقف و فساد آنها در امعاء
میگردند و کم مینمایند تحریکات آنها را در این محل در هر حال ما اگر این تجارب و تحقیقات را قبول نکنیم قول سایرین را که

عوامل مسهله

میگویند استعمال مسهلات در حمای تیفوئید خطرناک و کشنده است نیز قبول نخواهیم کرد و میگوئیم مسهلات قوی را که بشدت تحریک میکنند نباید در این مرض استعمال کرد و املاح خنثی را هر وقت بدون محذور میتوان استعمال نمود و همیشه مشاهده کرده ایم که ورم حاد روده اعور یعنی شکل امعاء بواسطه استعمال مسهل ملحی برطرف شده و دیگر ورم فولیکولها هیچ حرکتی نکرده ولی ممکن است که ورم امعاء غائر باشد بدون رشاد شوم مانند دوسنطاریا

اثر مسهلات در معالجه دوسنطاریا مشکوک نیست ولی چون ورم در این مرض غائر و خیلی شدید است اثر ظاهری و سطحی مسهلات ضعیف در دفع آن کفایت نمیکنند و باید دوائی استعمال نمود که بتواند با اشد در مرض مقاومت کند و املاح خنثی را اگر استعمال میکنند باید مکرر را استعمال نمود پس بهتر آنست که مسهلات قویه از قبیل کلمل و گرم گوت استمداد جویند و با آنکه حقنه نیترات دارژان و عوامل مشابه آنرا استعمال نمایند و در این صورت ورم دوسنطاریائی که خیلی غائر است آسان تر از استمداد به مسهلات ملحی دفع میگردد

فایده مسلم عوامل مسهله در معالجه دوسنطاریا آنست که این علت را با اسهال صفراوی مبدل مینمایند که گویا هرگز دوسنطاریا نبوده است اگرچه بعضی اوقات دیده شده که مبدل باسهال صفراوی ورمی گردیده است

وقتی که ورم دوسنطاریائی فی الجمله غائر بود و حمی چندان شدید نباشد باشد اثر دوسنطاریای صفراوی مینامند در اینصورت استعمال مسهلات ملحی کفایت میکند و چون ورم خیلی شدید و غائر باشد و اختلال حمائی قوی بود اثر دوسنطاریای صفراوی ورمی مینامند در اینوقت استعمال عوامل ضد ورم و مخدرات لازم است و بعد مسهلات و هرچه تعامل عمومی شدید تر باشد بر قوت مسهلات باید افزود و ابتدا عوامل ضد ورم را استعمال کرد و بعد مسهلات قوی الاثر را که سرآمد همه آنها کلمل است که دفعتاً اثر میکند و بواسطه خواص موضعیش از عوامل مبدله و بواسطه خواص مغیره اش از عوامل ضد ورم محسوب میشود آنچه را که در باب یبوست طبع ذکر کردیم شامل تومورهای ثفلی نمیشود و این تومورها که از سوانح خطیره عامه میباشند همه روزه موجب اشکالات شده و در تشخیص آنها خطاهائی ظاهر میگردد که مورث غلطهای تراپوتیکی میشوند و ابتدا باید سبب آنها را دانست و این سبب واضح است که اجتماع مواد ثفلی است که مانند شوکی اثر کرده و موجب بروز علامات ورمی میشود که اغلب اوقات خیلی شدید اند و چون این مواد مجتمعه ثفلی که مانند گلوله میباشند روده را متمدد کرده و موضعاً در آن تحریک مینمایند دفع شدند همه عوارض برطرف میگردد و لهذا باید در دفع آنها باستعمال مسهلات امداد جست

ظهور تومورهای ثفلی در زنان ناهوبی خطرناک است و با آنکه نوعاً یبوست طبع مبتلی میباشند اندک سببی موجب تحریک و هیجان این تومورها شده و مورث عروض سوانح ورمی خیلی خطیره در آنان میگردد و چون مواد ثفلی عموماً در اعور و در سین قولون مجتمع میشوند و این آلات در مجاورت رحم و ضمیمه های آن واقع شده اند پس ورمی که در آنها بروز میکند اشد از اورام تباطحی بادی حاصل مینماید زیرا که بسرعت میتواند سعایت کند و فرا گیرد رحم و مبیض ها و صفاق و نسج لحمانی خوض را از این جاست قانونیکه عموم اطبا آنرا قبول کرده اند و عبارت است از اینکه در زنان ناهو باید شکم را چه باعانت ملینات و چه باعانت حقنه ها آزاد نگاه داشت

چون مواد ثفلی چه بواسطه مسامحه خود مریضه و چه بواسطه غفلت و اهمال طبیب مجتمع شدند و بلافاصله اوجاع شدیده در قسمت خاصره ایمن و یا ایسر ظاهر گردید نباید بدوا بخیال فلغمونهای خاصره و یا ورم مبیض و یا ورم رحم و صفاق که لازمه وجود آنها احساس درجه شدیدی در محل مرض است افتاد بلکه ابتداء باید دفع سبب کرده و این مواد مجتمعه را

اخراج نموده بعد اگر سوابح باقی مانند بدفع آنها کوشید و جهت دفع این مواد ثفلی استعمال مسهلات لازم است در صورتیکه ورم و صفاق بدوا واصالةً دچار ناسور ورم شوند بدون ارتباط با اجتماع مواد ثفلی نیز استعمال این عوامل جایز است

اگرچه شکی نیست در اینکه از اجتماع مواد ثفلی اغلب اوقات ورم یک جزء از صفاق و یا فلغمونهای کودال خاصره و یا فلغمونهای مبیض بروز میکند ولی عرض این عوارض ممکن است بسبب دیگری بوده بعضی اوقات دیده شده است که پس از عروض چند روز اسهال ظاهر شده اند ولهذا میگوئیم استعمال عوامل مسهل در این عوارض سودمند نخواهد بود مگر در وقتی که قبل از عروض آنها یبوست عاصی و مزمنی بروز داشته باشد

خلاصه میتوانیم بگوئیم که استعمال مسهلات در ناسور ورم هر عارضه که در آنان عارض شود مخصوصاً مستعمل و مفید است و چنین بیان میکنیم عوامل مسهل بلاواسطه اثر میکنند در دفع ورم موضعی چه بواسطه عمل مبدلی که از آنها ظاهر میشود و چه از جهة اینکه برطرف میسازند سببی را که موجب نمو ورم شده و باین جهة باید آنها را مانند عوامل ضد ورم فرض کرد و در صورتیکه بموقع استعمال شوند مانند استفراغ دم از عوامل مطمئنه ضد ورم محسوب میگردند زیرا بهمان طریق و در همان جهة اثر میکنند چرا که اگر بواسطه استفراغ دم از ابدان جزء مواد غاذیه و مرمته را خارج مینمایند و مقابلی میکنند در مهاجمه سیلانی را که از اثر فرط نمو ورم حاصل شده مسهلات واضح است که بهمین طریق نیز اثر مینمایند و در ابتدا بمیکر دانند از سلسله و دیوان الکبد مقدار زیادی از خون را که در آنجا جمع شده و موقتاً یک مقداری از آنرا کم میکند و بعد تر غیب مینمایند بر استفراغ و تخلیه مقدار زیادی از محصولات ترشحیه یعنی محصولاتیکه مواد آنها لابداً از خون گرفته شده است

اثر مسهلات را در دفع مهاجمه خونی از آلات هضم چون بنظر علمی یا تولوژی نظر کنیم مانند اثری که از ضماد خردل و سایر محرشات در جلد بروز میکند نیست زیرا که تحریش جلدی بطریقه رد بدن اثر میکند غیر از آن طریقه که محرشات غشاء مخاط هضمی عمل مینمایند محرشات جلدی موجب بروز تعاملات قوتی میگردند و محرشات قسم دوم بسرعت ضعیف میکنند و تقریباً موجب تنقص قوای امزاجی نمیشوند

چون مقصود عامل دفع ورمی بود که سطحی و غیر مستحکم باشد مانند حمره و اقسام اختلالات دوماتیسمی استعمال عوامل ضد ورم مسهلی بر عوامل ضد ورم خالص ترجیح دارد زیرا که مقصود ما بو تیکی از استعمال هر دو قسم حاصل میگردد ولی فقدان قوت را استعمال قسم اول کمتر است تا قسم دوم علاوه همین که استعمال مسهلات را ترک نمودند بدن کاملاً ما یلزم خود را بواسطه اعمال هضمی جذب کرده و خود را مرمت مینماید

ثالثاً پلتور (امتلاء) بر سه قسم است خونی و سرزی و عصبانی از پلتور عصبانی در این فصل گفتگوئی نمیکنیم و فقط میگوئیم که پلتور خونی و سرزی اغلب اوقات باهم مشتبه میشوند و اطباء غیر مجرب اهمال کار اغلب این دو قسم را از هم تمیز نمیدهند چنانچه هرگاه مشاهده کنند شخصی را که چشمهای آن برآمده و ممتلی و گونه هایش قرمز مایل به بنفشی بوده و اورده گردن منتفخ و قوه شاعره اش کاهل و تنفس عسیر و نبض آن صلب و منضغط و با عرض و شاهق باشد یقین بر پلتور خونی نموده و یکی از اورده را باز کرده فصد مینمایند و بلاواسطه تخفیف در عوارض مذکوره حاصل شده و علیل از طبیب تحسین میکند و پس از چند روز عوارض مذکوره رجعت نموده و لابداً طبیب باز فصد مینماید و در ابرام عوارض متحیر و متعجب میماند و ناچار باز فصد میکند تا آنکه بالاخره تقریباً خون سرزی میشود و استسقای لحمی

حامی در مریض بیچاره بروز میکند و همین که در اورده جواب رنگینی باقی نماند انوقت طبیب متنبه شده عدم صحت پلتور خونین را تصور مینماید لهذا بطور تفصیل علامات و عوارض این دو قسم امتلا را در ذیل بیان میکنیم تا اطبای عامل متذکر شده و موجب اتلاف نفوس و ودایع پروردگار خود نگردند و براه غلط نیفتند

در امتلاء خونین عموماً ازدیادی در مقدار خون مشاهده نمیشود و فقط افراطی در نسبت عناصر حمریه حاصل میگردد و سمن مفرط اغلب بواسطه امتلاء سرذی و هزال بواسطه امتلاء خونی حاصل میشود

و هنگام خون دارای مقدار ازدیادی از عناصر حمریه بود در دماغ و قلب و غده ها انساج اصلیه بشدت تحریک میشود و اشباع عملی در انها مشاهده میگردد یعنی همه اقسام انساج مسلط بر مواد متحلله که در بدن باید تحلل لازم دارند نیستند و بواسطه کثرت وجود انها در خون گویا حالت تخمه و سوء عملی در اعمال این انساج روی داده و لهذا اختلالات غیر متعدده بروز میکند که همه از کثرت قوت اند نه ضعف و تعامل و در حمی شدیدی ظاهر میشود و در این صورت است که این امتلا خونین را مینامیده اند فصد و مشروبات مائی و مواد قلیائی را بافایده بسیار میتوان در این وقت استعمال نمود

در امتلاء سرذی همیشه عروق ممتلی میباشند و این امتلاء عرقی بواسطه کثرت رطوبت سرذی است که منضم بماده ملونه خون شده و این قسم از پلتور در امراض الی قلب و در بسیاری از امراض کبد و کلیه و در بعضی اختلالات ربوی دیگر کلوروز و در هیپوکوندری (مالیخولیای مراقی) و در اغلب سوء القنیه ها غالباً مشاهده میگردد

سبب امتلاء خونین استعمال اغذیه لذیذه مقویه و خیلی خشک و استعمال عوامل مقویه مغذیه مانند اهن و غیره میباشد و هرگز بواسطه اختلال الی بروز نمیکند

در امتلاء سرذی در صورتیکه وریدی را باز کنند است است که یک مقداری از رطوبت سرذی دفع میگردد ولی در همان زمان ماده ملونه خون که بدن بکمال احتیاج را بان دارد نیز دفع میشود و احتیاج بدن باین ماده بقدری است که این قسم از امتلاء عموماً یکی از علامات سوء القنیه محسوب میشود که در حقیقت عبارت است از نقصان ماده ملونه خون و رطوبت سرذی بسهولت بجای خود بر میگردد زیرا که این عنصر خون که چندان الی نیست شبیه است به عناصر غیر الیه و ناب پس بعد از چند زمانی عوارض مرض که بواسطه نقصان رطوبت سرذی تخفیف یافته بودند دوباره بر می گردند بلکه بدرجه اشد از اول

لهذا باید بعوامل دارای استعداد جست که جزء سرذی خون را کم کرده و بالملازمه عرق را تحلیل کند بدون انکه از عناصر حمریه چیزی بکاهند و استعمال عوامل مدره در این موقع بهترین تدابیر است و هر وقت که این عوامل غیر مکفی باشند و با اثر مانند باید استمداد بعوامل مسهله نمود که تقریباً همین اثر از انها ظاهر میشود و اینکه تقریباً گفتیم بواسطه است که بقول کلی تاثیر این دو قسم عوامل یکی نیست عوامل مدره بهیچوجه از مواد مغذیه چیزی از بدن خارج نمیسازند و میتوان مدتی انها را بدون انکه بدن متاذی شود و ضرری بران وارد اید استعمال نمود ولی عوامل مسهله علاوه بر انکه اعمال هضمی را مختل مینمایند که مبدء همه اعمال حمریه بدن اند یک مقدار زیادی از رطوبت سرذی و از صفرا و از رطوبت پانکراسی و از بلغم را استفراغ میکنند که همه انها دارای عناصر حمریه الات میباشند

پس عوامل مسهله در پلتور سرذی و اقسام استسقا انکه منتج از ان بود خیلی موثر اند و در اقسام این عوامل ان قسمی که موسوم به مسهله رستیک است بیشتر و بهتر استفراغ رطوبات سرذی را میکند و لهذا بدافع الرطوبه نیز موسوم شده است

عوامل مسهله

عوامل مسهله نیز مانند عوامل مصلحه و مصفیه دم اثر میکنند و همانطور که عوامل معرقه در این باب ذکر کرده و عناصر مرضی را
که بواسطه عروق حمل شده اند از بدن خارج میسازند این عوامل نیز همان اثر مینمایند و در اشخاصیکه معده شان قوی
باشد استعمال عوامل مسهل بر داغ و خوش و منفطات از قبیل شمع و ذراریح وغیره ترجیح دارد
نیز عوامل مسهل بواسطه انکه ترشحات بطنی را زیاد کرده و انها را استفراغ مینمایند از وسائط مستعمل در ادرار حیض
محسوب میشوند چنانکه مشاهده شده که چون در فردای ان روزی که حیض تمام گشته در دادن مسهل استعمال نموده اند مجددا
سیلان طمثی ظاهر شده و از این جهة است که در موقعی که خوف از عروض نزف الدم رحمی باشد نباید هرگز مسهل استعمال
نمود و خواص مسقطه جنین عوامل درستیک بهمین سبب است و نیز مسهلات را در ظهور نزف الدم بواسیری که مدتی
قطع شده باشد استعمال مینمایند و اثر انها در دفع کزشیون انتهای معوی مسلم است

در بیان یبوست طبع و وسائطی که مخصوص رفع آن است و فلین که آنرا سکار گویند

یبوست طبع در صورتیکه معتاد شود مرضی است مزمن و جراحی و متعلق است بمزاج مریض و طریقه تغذیه و طریقه
زندگانی ان و امراضیکه سابقاً بانها مبتلی شده و اغلب اوقات در ابتدای بروز این مرض بواسطه اختلال قوه حساسه
غشاء مخاط است یعنی این غشاء سلسله عصبانی را تحریک نمیسازد تا حکم کند بر تخلیه فضول و گاه سبب بروز ان ضعفی است
که در عمل قوه گریزان از مرکز بروز میکند مثل یبوستی که در فالج نصفه اسفل بدن عارض میشود و گاهی سبب ان ضعف
عضلات معوی است و گاه عدم کفایت ترشح امعاء بهر جهة چون همه اعمال اصلیه مختل شده و فاسد گشتند پس از
چندی بسیار مشکل میشود که بتوان تعیین نمود اختلال بدوی را که بواسطه ان تدریجاً این اعمال مفقود شده اند و این اختلال
را بچند طریق میتوان دفع نمود اولا جهة تنقیط قوه حساسه غشاء مخاط مستقیم اجسام چندی را که زیاد یا کم تحریک می
نمایند مانند شیاف استعمال میکنند از قبیل شیاف چوب یا دیگی که از پنبه محاط شده باشد چنانکه متداول است در
اطفال وضیع اتراک در میبرند و یا شیاف کره کاکائو و یا شیاف صابون طبی و یا شیاف عسل هر گاه که بواسطه یبوستی
سخت شده باشد و یا حقنه نیم گرم و یا حقنه سرد ثانیاً طریقه دویمی که بواسطه ان اختلال ترشحات معوی را تلافی میکند
عبارت است از استعمال حقنه هائیکه اقلا محتوی ۵۰۰ گرم مایعی باشند از بعضی مواد لعابی مانند مطبوخ بزرکتان
و یا مطبوخ ریشه خطمی و یا زرده تخم مرغ و یا یکی از روغنهای نباتی و نیز بواسطه مسهلات میتوان بلاواسطه تحریک
نمود ترشح معوی را و نوعاً در این موقع مسهلات ملحی را باید استعمال کرد که بزیادتی سود بود و بعضی اوقات کلمل
و یا روغن بیدانجیر را هم استعمال مینمایند و بالاخره ترشح معوی را میتوان زیاد کرد بواسطه استعمال اغذیه که مرکب باشند
از بعضی مواد نباتی مانند سبزیها الات وکدو و بادنجان وغیره در صورتیکه پخته باشند و نان سبوس دار و انجیر و خاکشی
و خردل و شیر قهوه وغیره ثالثاً طریقه سیومی که مخصوصاً اثر میکند در عناصر عضلانی امعاء عبارت است از استعمال
مسهلات درستیک مانند صبر و حنظل و گم گوت و ریوند وغیره اگرچه بعضی از مرضا بواسطه استعمال تنباکو تحریک
میکنند تقلصات معوی را و انها متنبه میسازند چنانکه غالب اشخاصیکه غلیان و چپق و سیگار میکشند صبح پس
از بیدار شدن اگر یکی از انها را نکشند طبیعت تقاضا نخواهد کرد و بعضی دیگر تقلصات معوی را حاصل میکنند
باینکه هر روزه در ساعت معین به بیت الخلا رفته و جهة دفع فضول قوت زیادی بکار میبرند رابعاً طریقه چهارم

چهارمی که نیرو در عناصر عضلانی اثر میکند ولی نقلص انها را تحریک نمینماید بلکه برطرف میکند تشنج این عناصر را عبارت است از استعمال بلادن خامساً گاهی یبوست دیده میشود که همراه این وسائط مذکوره بی اثر مانده و مریض شفا نمییابد و مجبور میشود جهه تقاضا هر روزه استعمال حقنه نماید چنانکه در بیشتر زنهائی که در شهرهای بزرگ زیست مینمایند همین عادت مجری و معمول است و بعضی مرضا پس از تداوی اطبا و استعمال نسخ مجربانها مجبور میگردند که بر نسخه های دیگر نانه رجوع کرده و در کتب طبی تفحص نموده و بعضی تصرفات نمایند و یا انکه بتداوی متطببین رجوع کرده و اسباب هلاکت خود را فراهم کنند و در این صورت اگر باستعمال پودوفیلین و کاسکارا ساگرادا بپردازند از این مهلکه و یبوست عاصی نجات خواهند یافت و ترجیح پودوفیلین و کاسکارا بر سایرا است که بدون عروض اسهال شخص را بر تقاضا میفرستند و چون مریض یک حب انها را در وقت خواب بخورد فردا هنگام صبح بر تقاضا رفته و مدفوع مانند طبیعی خواهد بود و این دو دوا اگر در روز اول و یا دوم اثر نکرده در روز سیوم حتماً مؤثر خواهند بود و گاه موجب عروض قولنج خفیفی میشوند ولی چندان دوامی نخواهد داشت و الات را خسته نمیکند و بدون ابداء اثرانها مدتی میماند و مخصوصاً کاسکارا ساگرادا قوت میدهد عناصر عضلانی امعاء را و علاوه پودوفیلین را کاملاً معده تحمل میکند و مخصوصاً مؤثر است در سوء هضمی که بواسطه یبوست عارض شده باشد و مانند صبر در رحم عملی ندارد و لهذا بخوبی میتوان انرا در یبوستی که با حمل همراه است و نیز در یبوستیکه در اختلالات رحمی عارض میشود استعمال نمود و از همین جهت است که بدون مخذور استعمال ان در هنگام طمث جایز است و اثر سایر مسهلات در مرضائیکه ملازم بستراند و نمی توانند راه روند مانند مفلوجین کم است ولی پودوفیلین بخوبی در انها اثر میکند و چون همیشه تقاضای پودوفیلین در وقت و ساعت معین است لهذا میتوان عمل تقاضا را در مفلوجین بواسطه استعمال ان منظم نگاه داشت که در ساعت معین انها را به بیت الخلا برده و یا کرده در بستر و در بدون انکه خود را ملوث کند و هم چنین در پیرها اثر نیکوئی دارد که دفع میکند کثر سبون دماغی و هیجانی را که بسبب ظهور یبوست عارض میشوند

بعضی از دانشمندان پودوفیلین را با بلادن مرکب نموده استعمال میکردند چون بلادن موجب عروض خشکی در حلق میشد ترک نمودند و بهتر است که انرا به تنهائی استعمال کنند و با مسحوق زنجبیل و یا بلباسانی مخلوط نموده حب سازند و مقدار شربت ان در جوانان از ۱ تا ۳ سانتی گرم است

پودوفیلوم پلتاتوم

مسحوق ریشه پودوفیلوم دارای بوئی است شبیه بوی مسحوق ایپکا و طعم ان در ابتدای الحال تلخ و بعد تند و سوزنده است و چون انرا در داخل استعمال کنند موجب عروض اسهال قوی میگردد شبیه باسهالیکه از استعمال جلب عارض میشود و دانشمندان امریکا از چند جهة بر جلب ترجیح دهند یکی انکه اثرش مطمئن تر و دیگر انکه عروض قولنج در استعمال ان کمتر از جلب است و مانند جلب و سایر مسهلات موجب عروض یبوست منتجه نمیگردد و لهذا میتوان بر استعمال ان مدتی مداومت نمود و چون انرا بمقدار ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم استعمال نمایند بطور مطمئن اسهال میاورد و مدفوع صفراوی و مقدار ششرنیر است و چون از ۱ گرم و ۵۰ سانتی گرم تا ۳ گرم استعمال کنند مانند مسهلات در سبک اثر کرده و موجب تقلصات شدید و موجعه عضلات معوی میگردد و نیز اغلب قی میاورد

علمای امریکا چون مشاهده کردند که پودوفیلوم بسرعت تخلیه مواد فضلیه را مینماید لهذا دادوام معوی که با مغص و وجع قطاع همراه باشد انرا استعمال نمودند و نیز در حمیات نائبه و صفراوی تجویز میکنند و جهه تخفیف و تسکین

پودوفیلوم

قولنجی که از استعمال آن عارض میشود با طرطیر اثر مخلوط مینمایند و یکی از دانشمندان جهت دفع بلغم و بطنی پودوفیلوم را
بمقدار یک گرم و زیاد تر در چهار دفعه استعمال میکند
استعمال پودوفیلوم بمقدار کم یعنی از ۱۰ تا ۳۰ سانتی گرم در دفع برونشیت و استسقاء محتمل الاثر است و بواسطه تحریکی
که در مجرای معوی میکند میتوان آنرا مانند مصرّفات در امراض ریوی استعمال نمود و بالاخره چون بمقدار منقسم مدّتی
بر آن مداومت کند مانند عوامل مغیّره مزاج اثر میکند و لهذا در دفع خنازیر و سایر اختلالات غدّه مؤثر میباشد .
پس از آنکه مادّه عصارهٔ سقزی موسوم به پودوفیلین از پودوفیلوم استخراج نمودند استعمال آن تقریباً متروک شده
این ماده را که ده مقابل قوای از خود پودوفیلوم است بجای آن استعمال مینمایند

پودوفیلین چنانچه ذکر کردیم عبارت از مادهٔ عصارهٔ سقزی است محتوی بر پودوفیلوم پلتاتوم و در
دفع یبوست طبع و حصات صفراوی مستعمل و مفید و مقدار شربت آن از ۱ تا ۳ سانتی گرم که با بیست مقابل وزنش
قند مخلوط کرده بطور سفوف استعمال نمایند

حبّ پودوفیلین بگیرند پودوفیلین زنجبیل مسحوق مکد ۳ گرم عسل مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰
حب سازند و از ۱ تا ۲ دانه هر شب استعمال کنند

حبّ دافع یبوست بگیرند پودوفیلین ۰٫۵ سانتی گرم عصارهٔ بلادن ۱٫۵ سانتی گرم عصارهٔ بنج ۳۰
سانتی گرم مطابق معمول ۳۰ حب سازند و از ۱ تا ۳ حب شبها هنگام استعمال نمایند

ایضاً حب پودوفیلین بگیرند پودوفیلین ۰٫۴ سانتی گرم صابون طبی ۲ گرم اسانس دارچینی
۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب در دفع یبوست عاصی بیاشامند

حبّ مسهل معمول تروسو بگیرند پودوفیلین ۰٫۴ سانتی گرم عصاره بلادن مسحوق دلیشر بلادن
مکد ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از ۱ تا ۲ حب استعمال نمایند

تعفین پودوفیلین معمول دویل بگیرند پودوفیلین ۰٫۵ سانتی گرم اسانس زنجبیل
۵ گرم الکل ۵۰ گرم تعفین سازند و یک قاشق چای خوری در یک گیلاس آب مخلوط کرده شب بیاشامند

کاسکاراساگرادا عبارت است از پوست گیاه رامنوس پورسیانوس و از مسهلات
دستیک برفق میباشد مقدار شربت از مسحوق آن از ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم بطور سفوف و از عصارهٔ خشک آن
از ۱ سانتی گرم تا ۵ سانتی گرم و بهترین بدل پودوفیلین است و حبهائی از مسحوق کاساراساگرادا ترتیب میدهند
که هر یک دارای ۱۰ سانتی گرم میباشند و مقدار شربت آنها از ۲ تا ۶ دانه است و از عصارهٔ مایع که از هم وزن گیاه
ساخته شده باشد از ۴ تا ۸ گرم است بطور پوسیون

الکسیر کاسکارا بگیرند عصارهٔ مایع کاسکارا ۹۰ گرم گلیسرین ۹۰ گرم اسانس بادیان چینی ۴ قطره اسانس بادیان
۲ قطره الکل ۹۰ درجه ۲۰۰ گرم شربت ساده ۴۰۰ گرم آب بقدری که محصول ۱۰۰۰ گرم شود مخلوط کنند یک گیلاس
کوچک با هر غذا بنوشند

پوسیون مقوّی معده وملیّن بگیرند تعفین ناراقی ۲ گرم عصارهٔ مایع کاسکارا ۲۰ گرم
شربت شاه‌عرق غاد گیلاسی مکد ۶ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و از ۳ تا ۴ قاشق چای خوری در روز بنوشند

پوسیون ملیّن بگیرند عصارهٔ مایع کاسکاراساگرادا ۸ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و از ۳ تا ۴

پودوفیلین

کاسکاراساگرادا

قاشق چای خوری در روز بنوشند

حب کاسکاراساگرادا معمول مصنف بگیرند مسحوق عصارهٔ خشک کاسکاراساگرادا ۵۰ سانتی گرم مسحوق ریشهٔ خطمی ۲ گرم اسانس رازیانه ۱۰ قطره عسل مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در یبوست طبع و دفع کرهیون دماغی از ۱ تا ۲ حب بعد از شام بیاشامند

در بیست و هفتم — پرسیاوشان و بعضی عوامل منفثهٔ دیگر

پرسیاوشان ع **کزبرة البئر** (**شعر الارض**) **شعر الجن** **جعدة القنا** ف **کاپیلر** ل **ادیانتوم** (**اسپلنیوم**) ی **پولیتریکون** چند قسم ساقه برگ دار را که از طایفهٔ **فوژر** اند در داروسازی باین اسم مینامند و این اقسام عبارتند ۱ از پرسیاوشان سیاه که برگهای آن کوچک و تقریباً منحنی شکل (مخروطی شکل) و آلات ثمره در روی سطح تحتانی آنها واقع شده اند و این قسم چندان معطر نیست و قلیل الاستعمال است ۲ پرسیاوشان کانادا رنگ آن قهوهٔ تیره و دمباله های آن طویل و منتهی میشوند به هشت یا ده شاخهٔ کوچک دو دار هم و برگهای آن نیز کوچک و شکل ذوزنقه و نازک و آلات ثمره در روی ضلع وحشی آنها واقع شده اند ۳ پرسیاوشان مونتپلیه که دمباله های آن کوتاه تر و از اطراف منشعب میشوند و برگهای آن نیز کوچک و تقریباً منحنی شکل و آلات ثمره در دو طرفشان واقع شده اند

پرسیاوشانی که در دواخانه ها بفروش میرسد اغلب مخلوطی است از این دو قسم اخیر و دارای عطر ضعیفی لطیف و مطبوع و طعم آن فی الجمله عفص و تلخ است و نوعاً پرسیاوشان از ادویهٔ صدری معرق و مخرج نفث و فی الجمله محلل است.

تیزن پرسیاوشان بگیرند پرسیاوشان ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم تیزن سازند و در عرض روز پیاله پیاله بیاشامند

شربت پرسیاوشان بگیرند پرسیاوشان کانادا ۱ آب ۵ قند سفید مقدار کافی مدت شش ساعت دم کند و با فشار صاف کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آن را برداشته و در ۱۰ جزء این مصفی ۱۸ جزء قند افزوده شربت سازند این شربت یکی از محصولات صدری مطبوع است و مقدار شربتش از ۱۰ تا ۱۰۰ گرم

شربت صدری انگلیسی بگیرند پرسیاوشان کانادا کوکا در ریشهٔ خطمی مکه ۱۲۵ گرم عناب ۵۰ گرم خرما ۱۰۰ گرم آب مقدار کافی بجوشانند و صاف کنند و بر مصفی ۴۰۰۰ گرم قند افزوده قوام آورند

تنبیه چون پرسیاوشان از عوامل صدری میباشد لهذا میگوئیم که عوامل منفثه و صدری که عوامل رافع و یا قاطع بلغم نیز نامیده میشوند عبارتند از ادویه محرکه که در تمام بدن تحریک کرده و بعد بیک طریق مخصوصی در غشاء مخاط جهاز ریوی اثر میکنند و سهل مینمایند خروج مواد محتوی در مجرای شعب قصبه را و بیشتر عوامل منبه عمومی که در همه بدن تحریک مینمایند از این قبیل اند و عواملی که در این جا ذکر خواهیم کرد عبارتند از بنفشه و پولیگالا و راسن و اشنان را زبو و کلرا یا ساپونا ریا ولیکن و بعضی ترکیبات صدری

بنفشه ع **بنفسج** (**فرفیر**) ف **ویولت** ل **ویولا اودوراتا** این گیاه از طایفهٔ **ویولا دیه** است و در ریشهٔ همه نباتات این طایفه مقیء میباشد و میتوانند بدل اپیکا واقع گردد و اقسام معروف

ن یکی **ویولا اودوراتا** که بنفشه معمولی است و دیگری **ویولا تریکولور** که عبارت از
بنفشه فرنگی بود و نوعا باسم **پانسه** نامیده میشود

در طبیعت ماده مقیئه ریشه طایفه ویولا دیه اختلاف کرده اند بعضی آنرا مانند امتین دانسته اند ولی یکی از دانشمندان ماده مخصوصی از این ریشه‌ها استخراج کرده **ویولین** نام گذاشته و عبارت از گردی است سفید که طعم آن تلخ و تند و در آب چندان محلول نیست و در الکل محلول و در اتر اصلا محلول نیست

بنفشه که در بازار دوافروش میرسد عموما مخلوطی است از بنفشه بومی و بنفشه فرنگی و بهتر آنست که شخص در استاد خود گلهای تازه بنفشه را گرفته بخشکاند

شربت بنفشه بگیرند گل بنفشه تازه منزوع الاقماع ۱۰۰ گرم آب مقطر بمقدار کافی قند ۳۱۰ گرم گلهای بنفشه را از غربال بیرون کنند و مدت ۱۲ ساعت با ۲۰۰ گرم آب مقطر جوشیده دم نمایند و از پارچه که آنرا با آب داغ شسته باشند با فشار صاف کنند و بگذارند ته نشین شده و صاف روی آنرا بردارند و در حمام ماریه قند را در آن حل کنند و ظرفیکه این اعمال را در آن اجری میکنند باید ظرف قلعی یا زنگی باشد و این شربت منفث و فی الجمله ملین است و مقدار شربتها از ۲۰ تا ۶۰ گرم و نیز در تعریف قلیائیات بکار میرود

تیزن بنفشه بگیرند گل بنفشه خشک پاک کرده ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول تیزن سازند و این تیزن منفث و فی الجمله ملین است

بنفشه عسلی بگیرند گل بنفشه تازه و غیر منزوع الاقماع اجزاء عسل سفید ۳ جزء گل ها را در دو مساوی وزن شان آب جوش دم کنند و با عسل مخلوط کرده بقوام قریبا به پزند و از ۳۰ تا ۱۲۰ گرم این محصول را بطور حقنه مانند ملینات استعمال میکنند

بنفشه فرنگی در خواص مشابه بنفشه بومی است و برگ و ساقه آنرا استعمال میکنند و شربت آنرا مانند عوامل مصفی دم استعمال مینمایند

ریشه بنفشه بومی را میتوان مانند اپیکا جهة حصول قی استعمال نمود که دو گرم از مسحوق آنرا چون بیاشامند یک دفعه قی و سه دفعه اسهال میآورد و ۳ تا ۴ گرم آن ممکن است تا ده دفعه قی آورد و گفته اند که ریشه بنفشه مانند اپیکا دارای خواص ضد نزله و سنطاریائی میباشد و گل بنفشه بومی را چون کف مال کرده و از ۱۰ تا ۳۰ گرم سفوف کنند مانند مسهلات اثر میکند و اگرچه خیلی مهوع میشود ولی مطمئن الاثر است

ریشه بنفشه فرنگی نیز مانند بنفشه بومی دارای قوه مقیئه است و موافق قول **بریتون** چون همه اجزاء این نبات را طبخ داده و صاف کرده بیاشامند اسهال میآورد و گاهی هم موجب حصول قی میگردد و دم و سودیکه خشک شده باشد مسهل بسیار ملایمی است جهة اطفال و مطبوخ آنرا بمقدار ۱۰ گرم در نصف لیتر آب میتوان استعمال کرد

برگ و ساقه بنفشه فرنگی تری را در دفع امراض جلدی مزمن قوی الاثر دانسته اند و یکی از دانشمندان که تجارب زیادی در باب این دوا کرده ثابت میکند که در دفع اختلالات جلدی خیلی مؤثر است و بخصوص آنرا تجویز میکند در اختلالات جلدی اطفال که نسبت بشیر هند ویروز شان را بطور خطا مفید میدانند بلکه بر خلاف موجب ضعف و خستگی طفل شده و هرچه زودتر مداوا شوند بهتر خواهد بود و این اختلالات عبارتند از

گودم (سعفه مخاطی) وأمپتیگو واکزما (د زوده دخم) ولیکن در سعفه جلد سر و غیره و چون بواسطه بنفشه فرنگی شروع در مداوا کنند در ابتدا مرض جلدی اشتداد یافته و در اکثر مرضا فاد ووده بوی بسیار دفتنی حاصل میکند و این بوی نتن یا بواسطه بحران است که طبیعت مواد مرضی را از مجاری بول دفع مینماید و یا از اثر خود این نبات مثل انکه از ثمر تربانتین فاد ووده بوی بنفشه میگیرد و در این مداوا بهتر آنست که ۸ گرم بنفشه فرنگی را در ۱۹۲ گرم آب بجوشانند تا بیشتر آب بخار گردد و بعد با انعقاد شیر که در عرض روز جهت تغذیه طفل لازم است مخلوط نموده بجوشانند و بیاشامانند و میتوان با این شیر فرنی و سایر اغذیه ترتیب داد و نیز ممکن است ۳۲ گرم بنفشه فرنگی خشک و یا یک مشت بنفشه فرنگی تازه را در ۵۰۰ گرم آب جوشانیده تا ۲۵۰ گرم باقی ماند و انرا مانند چای استعمال نمایند و جهة معطر کردن این جوشانده در صورتیکه بحالت جوشیده باشد از ابروی انیسون و یا تخم گشنیز و بادیان بریزند و مقدار شربت گرد این نبات از ۸ تا ۱۰ گرم است مخلوط با عسل و از عصاره آن از ۲ و ۸ تا ۱۰ گرم و از عصیر تازه از ۱۲۵ و ۲۰۰ تا ۲۵۰ گرم در عرض روز

پولیگالا نباتی است طویل العمر از طایفه **پولیگاله** و در طب فقط ریشه پولیگالای ویرژینی (ویرژینیه یکی از ممالک متحده امریک است) که پولیگالای سنیگا نیز نامیده میشود مستعمل است و اگرچه ریشه پولیگالا پوایاد که از برزیل و پولیگالا گلاند و لوزا را که از رومیا و رند نیز بطور مقیاس استعمال میکنند و این دو قسم اخری میتوانند بدل اینکا واقع شوند

صفات ممیزه پولیگالای ویرژینی از این قرار است این ریشه که بحجم قلم است بطور غیر طبیعی محاط میباشد از برآمدگیهائی صلب و از طرف فوق منتهی میشود به حدبه بد شکل و در آن ملاحظه میگردد ریشه هائی برآمده که رنگ پیدا میکند همه اطراف ریشه را از نقطه تا بانتها و پوست این ریشه خاکستری و سطبر است مانند ریشه هائی سفید و مغز ان خشبی و سفید و شکسته و بوی ان مهوع و طعم ان در ابتدا تفه و بعد تند و محرک و تحریک سرفه کرده و ترشح آب دهان را زیاد میکند

ریشه پولیگالا یکی از عوامل منبهه قوی الاثر است و چون بمقدار زیاد استعمال شود موجب حصول قی میگردد و استعمال میشود در دفع ذات الریه و سایر امراض ریه بخصوص در هنگام اخیر برنشیت و در استسقای صدری و در خناق و در داخلالات روماتیسمی و در دفع ورمهای شدیدی که عوامل ضد ورم غالبا در آنها بی اثر میمانند و مانند عوامل مدر و طمث نیز استعمال میشود

مقدار شربت گرد پولیگالا از ۱ دسی گرم تا ۱ گرم و از عصاره آن از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم و از تعفین آن از ۵ دسی گرم تا ۸ گرم و نیز از ان حرف دتقریبا غیر مستعمل است و عصاره الکلی نیز مانند عصاره الکلی کنکینا میسازند

پوسیون پولیگالا بگیرند پولیگالا ۵ گرم در ۱۵۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند شربت تلو ۳۰ گرم و مقدار جات در عرض روز با قاشق کوچک بیاشامند

حب پولیگالا بگیرند مسحوق پولیگالا ۵ گرم صابون طبی ۱۰ گرم مطابق معمول عدد ۳۰ حب سازند و هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند

شربت پولیگالا بگیرند پولیگالای ویرژینی ۱۰۰ گرم مدت ۲۴ ساعت در مقداری آب جوش دم کنند که مصفای آن ۹۰۰ گرم باشد در ۱۸۰۰ گرم قند را این مصفی حل کرده حفظ نمایند و مقدار ۳۰ گرم در پوسیون داخل نموده مانند عوامل دافع بلغم استعمال کنند

زنجبیل شامی

داسن (زنجبیل شامی) ف **اونه (هلنین)** ل **اینولا کامپانا الینون**

نباتی است از طایفه **سینانتره** و در گلستانها نیز انرا زراعت میکند و ریشه انرا که در طب استعمال مینمایند طویل و ضخیم و لحمی است و رنگ ان از طرف خارج خاکستری و در داخل سفید و بوی ان تند و فلفلی و طعم ان معطر و تند و تلخ است و در تجارت انرا بطور قطعات طویل و یا حلقه قطع کرده و خشک میکنند و این ریشه از عوامل مقویه و محرکه است و در اسهالهای مزمنی که بواسطه ضعف مجرای هضمی عارض میکردند بسیار استعمال میشود و نیز در برنشیت مزمن و بعضی استسقاهای عرضی مستعمل است و از عوامل مسکنه قوی الاثر میباشد و مخصوصا استعمال میشود در نزله مزمنی که با تهیج ریه همراه باشد و نیز استعمال ان در ضعف عمومی و ادرار طمث در دخترهائی که حایض نشده اند مفید و سودمند است

این ریشه دارای ماده سفری تندی است موسوم به **هلنین** که در خواص مشابه خود انست و مقدار شربت مسحوق داسن بطور سفوف از ۱ تا ۱۰ گرم و از عصاره ان از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم و از تعفین ان از ۴ گرم تا ۱۰ گرم و نیز مقدار شربت خربای ان از ۴ تا ۱۰ گرم است و مقدار شربت هلنین از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم

شراب داسن بگیرند ریشه داسن ۳۰ الکل ۶۰ درجه ۶۰ شراب سفید ۱۰۰۰ اول ریشه را قطعه قطعه کنند و ۲۴ ساعت در الکل بخیسانند و بعد شراب را افزوده ده روز بگذارند بماند وگاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند این شراب در تحریک معده بمقدار ۵۰ گرم تا ۱۰۰ گرم مستعمل و مفید است

حب داسن و عنصل بگیرند عصاره داسن ۱۰ گرم عنصل مسحوق ۱ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و از ۲ تا ۴ حب در عرض روز جهة سهولت خروج نفث و تقطیع بلغم بیاشامند

ذرق تحت جلدی هلنین معمول مونیر بگیرند هلنین ۱ گرم وازلین مایع ۱۰۰ گرم حل کنند و ۵ سانتی گرم این محلول را در مبتلایان به توبرکول در تحت جلد ذرق نمایند

ماء العسل منفث بگیرند ریشه داسن لبلاب الارض و فامکد ۴ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده ۶۰ گرم عسل سفید بیفزایند و در برونشیت مزمن در عرض روز بیاشامند

اشنان

اشنان ف **ساپونر** ل **ساپونار یا اوفیسینالیس** گیاهی است از طایفه **دیانتر** و بومی و در مواضعی که فی الجمله مرطوب باشد میروید و ساقه ان بند بند و برگهای ان باهم مقابل و در حی شکل و گلهای ان بطور دسته و سفید و گلی و با برگها احداث زاویه میکنند و این نبات محتوی ماده مخصوصی است موسوم به

ساپونین

ساپونین (استروتین) و عبارت از گلیکوزیدی است سفید و غیر متبلور و هر مقداری محلول در آب و مانند صابون در آب کف میکند و با کمی الکل با مواد دسمه و مواد سفری مرکب میشود و گرد ان معطس است و در طب برگ و ریشه اشنان را مانند مقویات و عوامل ضد خنازیر و ضد سفلیس استعمال میکنند و ریشه ان بحجم قلم و از یک قشر نازکی که فی الجمله قرمز رنگ است پوشیده میشود و کدبانوهای خانه این نبات را بجای صابون استعمال میکنند و در طب از برگ ان تیزانی میسازند بر نسبت ۱۰ در ۱۰۰۰ که فی الجمله معرق است و تیزان ریشه ان که ۲۰ در ۱۰۰۰ باشد مقوی معده و مصفی خون و معرق است و شربت اشنان را مانند شربت جطیانا میسازند و بمقدار ۲۰ تا ۳۰ گرم مثل عوامل مقویه و ضد هرپس استعمال میکنند

اذربون

اذربون ساپونر دریان در فرنگستان بواسطه تجارت مشرق زمین ریشه میفروشند که

طویل

طویل و حجیم مانند بازوی طفل میباشد و مقدار زیادی ساپونین دارد و در صنعت گاذر پارچه های پشمین بخصوص شال کشمیری بکار میرود و موسوم است به ساپونر ذُ بان دگو یا این ریشه همان از بوی ممالک ما میباشد که **چوبک** (چوبه) نیز مینامیم **کیلایا ساپوناریا** نیز بواسطه تجارب امریک ریشه دیگری میاورند موسوم کیلایا ساپوناریا و این ریشه نیز دارای مقدار زیادی ساپونین است و پوست آن را در رنگرزی استعمال میکنند و چون آن را از پاناما میاورند لهذا **پوست پاناما** نیز نامیده میشود و این ریشه در خواص مشابه پولیگالا میباشد و مطبوخ از ۵ گرم پوست این ریشه در ۲۰۰ گرم آب ترتیب میدهند که مطبوع تر از مطبوخ پولیگالا است و آن را در عرض روز با قاشق کوچک باید آشامید

شربت مصفّی بگیرند شربت اشنان شربت کوئیز نیز شربت بنفشه فرنگی یا پیچ مکه ۵۰ گرم پُد دپتاسیوم ۱۰ تا ۲۰ گرم مخلوط کنند و از ۲ تا ۴ قاشق کوچک در عرض روز بنوشند

شربت اشنان بگیرند نیم کوب کرده ریشه اشنان ۱ آب مقطر ۱۶ قند مقدار کافی مدت ۶ ساعت دم کرده و بعد فشار داده صاف کنند و بگذارند ته نشین شده صاف روی آن را بردارند و نسبت ۱۸ در ۱۰ قند افزوده بجوشانند و حفظ نمایند مانند عوامل مقویه و دافع مرض از ۲۰ تا ۶۰ گرم بنوشند

عصارهٔ اشنان این عصاره را مانند عصارهٔ کاسبا آماده میسازند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۱۰ گرم است

شربت مصفی و قلیائی بگیرند بیکربونات سود ۱۵ گرم شربت اشنان ۳۰۰ گرم مخلوط کرده از ۲ تا ۳ قاشق غذاخوری در روز بنوشند و میتوان بجای بیکربونات ۱۰ گرم نیترات سود معمول داشت

تعفین پاناما بگیرند پوست ریشهٔ پاناما نیم کوب کرده ۱ الکل ۱۰ درجه ۵ در ظرف در بسته مدت ده روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و این تعفین را در رنگرزی استعمال میکنند

لیکن دارای چندین قسم است که همه آنها از نباتات **مخفی اللقاح** میباشند و نوع عام که عبارت است از فلاخنهای ممتدی بشکل غشاء که زیاد یا کم منحنی اند و دان دان و یا بشکل برگ اند و آلت تناسل در آنها واقع شده هیچ یک از اقسام آن مهلک نیستند و همه آنها محتوی مادهٔ ژلاتینی و مقدار زیادی نشاسته میباشند و از عوامل غاذیه محسوب میشوند و بعضی از آنها از عوامل صدری ملطف اند و بعضی دیگر قاطع حمی و دافع دیدان و لیکنی که از جزیره ایسلاند میاورند و معروف است به لیکن ایسلاند بیشتر از سایرین در طب استعمال میشود و این قسم در سوئد و در فرانسه نیز یافت میگردد و فلاخنهای آن سفید خاکستری و عریض و بیقاعده و مانند پوست حیوانات و در همه سطحشان خالهای سفید آردی شکل موجود است و در دانهای آنها که های بعضی شکل قهوه رنگ دیده میشود و طعم این قسم لیکن مانند کنکینا تلخ است ولی مثل آن عفوصت ندارد

لیکن ایسلاند دارای دو مادهٔ عامل است یکی که موسوم به **ستراریِن** عبارت است از مادهٔ تلخ آن و از عوامل مقویه و قاطع حمی است و دیگری موسوم به **لیکنین** که یک قسم نشاسته مخصوصی است و دارای خواص غاذیه میباشد

تیزن لیکن بگیرند لیکن ایسلاند ۱۰ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم لیکن را در آب مدت کمی بجوشانند و آن را دور بریزند و با آب سرد بشویند تا مادهٔ تلخ آن گرفته شود و بعد بقدر آب ریخته مدت یک ساعت بجوشانند

کره ۵ ۱۰۰۰ گرم

که ۱۰۰۰ گرم مطبوخ بدست آید و صاف کند و اگر طبیب خواسته باشد ماده عامل تلخ محفوظ بماند باید لیکن را بدون شستن در دو دیگ مطبوخ اول بجوشانند و مقدار لیکن را میتوان تا ۶۰ گرم رسانید و این تیزن را که در عرض روز فنجان فنجان باید آشامید در عوامل ملین و صدری میباشد و موافق مقدار ماده تلخی که در آن حفظ کرده اند مقوی معده است و هرچه بیشتر دارای این ماده باشد زیادتر تقویت از معده میکند

ساکا رود لیکن بگیرند لیکن ایسلاند قند سفید مکد یک جزء آب مقدار کافی لیکن را چندین دفعه با آب سرد بشویند تا تلخی آن گرفته شود و با مقدار کافی آب مدت یک ساعت بجوشانند و با فشار صاف کند و بگذارند ته نشین شود و صاف روی آنرا برداشته و قند را بر آن افزوده در حمام ماریه تبخیر کند تا بقوام خمیر بستر گردد و در تشتها گسترانیده در گرمخان بخشکانند و نرم بسایند در استعمالات طبی بکار برند

تیزن ساکا رود لیکن بگیرند ساکا رود لیکن ۲۰ تا ۶۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم حل کند در نزله ریوی و برونشیت مزمن در عرض روز مدتی رجا استعمال کند

لوزانک لیکن بگیرند ساکا رود لیکن قند سفید مکد ۲۵ گرم آب صاف ۱۵۰ گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم ساکا رود و قند و آب را مخلوط کرده بجوشانند و در ظرفی اول عرق بهار نارنج را بریخته و بعد این مطبوخ را روی آن دهند و این لوزانک را مانند عوامل صدری استعمال میکنند

قرص لیکن بگیرند ساکا رود لیکن ۵۰ گرم قند ۱۰۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۵ گرم آب صاف ۱۵ گرم با آب و صمغ و کمی قند لعاب سازند و ساکا رود را بر آن افزوده و بعد باقی مانده قند را و خمیر متحد الاجزائی سازند و با این خمیر قرصهائی بوزن یک گرم ترتیب دهند و مانند عوامل صدری استعمال نمایند

در بیان بعضی ترکیبات صدری و منفث

جوشانده صدری بگیرند گل خطمی ۲۰۰ گرم ریشه خطمی ۱۵۰ گرم ریشه پولیگالا ریشه سوس مکد ۵۰ گرم گل بوتون سفید برگ کوکا قرمز مکد ۲۵ گرم دواها را خورد کرده و مخلوط نموده چهار قسمت کنند روزی یک قسمت را در یک لیتر آب بجوشانند و باراده طبیب و میل مریض شیرین نمایند و در برونشیت مزمن در عرض روز استعمال کند

جلاب منفث بگیرند فلفل سفید ۱ گرم ریشه پولیگالا دوفا مکد ۵ گرم در ۲۰۰ گرم آب جوش دم کنند و صاف کرده بیفزایند شربت تلو ۵ گرم و در بیرهائی که به نزله مزمن ریه مبتلی باشند و خروج نفث باشکال بود در عرض روز با قاشق کوچک مدتی جا بیاشامانند

ایضاً جلاب منفث معمول ساندراس بگیرند جلاب دافع سعال ۱۰۰ گرم شربت باکود ۲۰ گرم طرطر استیبیه ۵ سانتی گرم در برونشیت مزمنی که صورت حادی گرفته باشد بخصوص وقتی که سرفه خشک و زیاد و با عسر النفس همراه بود و موجب هیجان شدید در شعب قصبه گردد مدتی جا هر یک ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون کرمسی بگیرند مسحوق کبرا ۱ گرم کرمس معدنی ۱ دسی گرم شربت تلو ۵ گرم مخلوط

ترکیبات منفثه

کرده بیفزایند مطبوخ ذوفا ۲۰۰ گرم ساعت بساعت یك قاشق کوچك بنوشند

پوسیون معمول مونزنو بگیرند چای هیسوان لیلابا لأرض مکی ۵ گرم بوبون سفید ۳ گرم ایرسا ۲ گرم اب جوش ۲۰۰ گرم شربت تلو شربت تودری مکی ۲۰ گرم تعفین دارچینی ۱ گرم دُم ۲۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند در دفع اسم دگرفتگی صدا با قاشق کوچك مسدّد بجا بنوشند

لعوق صدری معمول پرزبوزی بگیرند عرق قاقطی ۱۵۰ گرم روغن بادام شیرین شربت پولیگالا مکی ۵۰ گرم صمغ عربی ۱۵ گرم شربت بنفشه ۳۰ گرم کرمس معدنی ۱ دسی گرم مطابق معمول لعوق سازند در دفع سل دیر با قاشق کوچك مسدّد بجا بیاشامند

مخلوط صدری بگیرند اشق ۳ گرم با سکنجبین عنصل ۲ گرم صلایه کرده بیفزایند شربت ذوفا ۲۵ گرم عرق ذوفا ۱۲۵ گرم در دفع اختلالات نزله مزمن هر ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند این مخلوط را که بعضی از مصنفین **شیراممانیاکی** نامیده اند از دوئیه است که شربت ان خیلی ناگوار است و هم چنین است مخلوط ذیل

مخلوط صدری معمول کوادن بگیرند عرق ذوفا ۲۵ گرم سکنجبین عنصل شربت ذوفا مکی ۵۰ گرم اشق ۵ گرم زرده تخم ماکیان یك دانه عصاره داسن ۳ گرم مطابق معمول مخلوط کنند در سکته که با سرفه همراهی کند هر نیم ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

الکسیر ضد اسم بگیرند الکل خالص ۲۵۰ گرم اصل السوس ۶ گرم اگر ترکی داسن مکی ۴ گرم ایرسا انیسون مکی ۲ گرم کافور ۳ دسی گرم دیشه اسادون ۱ گرم مطابق معمول الکسیر سازند در دفع اسم مرطوب ۱۰ تا ۳۰ قطره این الکسیر را در یك پیاله مطبوخ چای و یا تیزن مناسبی مخلوط کرده بنوشند

شربت مرکب ایپکا بگیرند ایپکای خاکستری ۳۰ سناء مکی ۱۰۰ اولیشن ۳۰ شقایق ۱۲۵ سولفات منیزی ۱۰۰ شراب سفید ۷۵۰ عرق بهارنارنج ۷۵۰ اب صاف ۳۰۰۰ قند سفید ۳۰۰۰ شربت سازند و این شربت که معمول **کدکس** است در اختلالات نزله اطفال مستعمل و مفید و مقدار شربتان یك قاشق چای خوری است که در روزی سه یا چهار دفعه مکرراً استعمال شود

شربت ضد سیاه سرفه معمول بولای بگیرند ایپکای مسحوق ۴۸ گرم کنکینای نیم کوب شده ۳۲ گرم در قمعی ریخته و کم کم بروی انها اب دهند تا از روی انها عبور کرده در ظرفی جمع شود و مجموع ۸۰۰ گرم گردد و از طرف دیگر بگیرند تریاك خالص ۴ گرم در مقداری اب سرد حل کنند که پس از تصفیه ۲۰۰ گرم وزن مصفی باشد و این دو مایع را مخلوط نمایند و بگیرند شربت ساده ۹۰۰۰ گرم مخلوط با انها کرده بزودی تبخیر نمایند تا ۲۰۰۰ گرم از وزن ان که عبارت از وزن ۲۰۰۰ گرم مایعات فوق باشد کاسته شود و بگذارند نیم گرم شده و بران بیفزایند شربت بهار نارنج ۷۵۰ گرم در ظرفی حفظ کنند این شربت را در دفع سیاه سرفه مقدار یك قاشق چای خوری صبح و یکی عصر در طفل یك ساله تا دو ساله استعمال کرده و خیلی موثر و مفید میدانند

شربت صدری بلسانی بگیرند قند خورد کرده ۱۰۰۰ گرم مطبوخ شقایق ۴۰۵ گرم شراب قرمز ۵۰۰ گرم تعفین بلسان تلو ۱۲ گرم ایپکای نیم کوب کرده ۱۰ گرم عصاره تریاك ۱ گرم مطابق معمول شربت سازند و از ۳۰ تا ۶۰ گرم این شربت را در یك پیاله مطبوخ صدری مخلوط کرده در دفع سرفه های عاصی بیاشامند

شربت صدری

شربت صدری معمول لاموروُ بگیرند شش گوساله یک عدد لیکن اسپلاند عناب
اصل السوس خرما مکند ۲۵۰ گرم پولونی (حشیشة الربه) ۱۲۵ گرم گل شقایق گل بنفشه گل خبازی گل خطمی مکند
۱۰۷ گرم عصاره صمغی ترباک ۴۲ گرم قند ۵۰۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و در دفع امراض مزمن صدر از ۱ تا ۴
قاشق کوچک در عرض روز بیاشامند

شربت صدری معروف بروکلن بگیرند شش گوساله یک عدد لیکن اسپلاند
۲۰۰۰ گرم کوکادو ۵۰۰ گرم گلهای دافع السعال ۵۰۰ گرم چهار میوه صدری ۲۰۰۰ گرم صمغ سنگال (صمغ عربی)
۲۰۰۰ گرم برگ تودری ۵۰۰ گرم ریشه خشک قنطوریون کبیر ۵۰۰ گرم عصیر غلیظ کاهو ۱۲۵ گرم شربت ساده
۵۰۰۰۰ گرم شربت بنفشه ۵۰۰۰ گرم شربت تلو ۳۰۰۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و در ۳۰ گرم این شربت
ا دسی گرم تریداس (عصیر کاهو) و ۵ سانتی گرم عصاره کوکا موجود است

سکنجبین صدری که دوا در مبوزع معمول است بگیرند عسل ۲۵۰ گرم اشق
۳۰ گرم داسن ایرسا مکند ۵ گرم مطابق معمول شربت سازند و داخل لاث نزله روزی ۳۰ تا ۵۰ گرم در مشروب مناسبی
مخلوط کرده بیاشامند

سفوف ضد سیاه سرفه بگیرند کرمس معدنی ا دسی گرم اپیکای مسحوق ۲ دسی گرم مسحوق ریشه
بلادن ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۱ بسته مساوی قسمت کنند و هر چهار ساعت فاصله یک قسمت را سفوف نمایند

سفوف منفث بگیرند مسحوق عنصل ۱ گرم مسحوق زنجبیل مسحوق اپیکا مکند ۲ گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته
مساوی قسمت کنند در نزله های ریوی مزمن و اواخر ذات الریه روزی از دو تا چهار بسته بدفعات سفوف نمایند

سفوف ضد اسم (سفوف قاطع بلغم) بگیرند مسحوق عنصل ۵ گرم قند مسحوق ۲۰ گرم
گوگرد مصعد و مغسول ۱۰ گرم مخلوط کنند و ۳ دسی گرم تا ۱ گرم از این سفوف را در دفع زکام و سایر نزلات بکار برند

قرص اپیکا بگیرند اپیکای مسحوق ۱۰ جزء قند سفید مسحوق ۹۹۰ جزء لعاب کثیرا که با عرق بهارنارنج ساخته باشند
مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و این قرصها که از عوامل منفثه شا بعد میباشند را از چهار تا شش
عدد انها را چون منفث بیاشامند در سهولت خروج نفث اثر عجیبی خواهند داشت و مخصوصاً در برونشیت مزمن استعمال
میشوند

قرص منفث امتین بگیرند قند مسحوق ۳۰۰ گرم امتین ۴ دسی گرم لعاب کثیرا مقدار کافی مطابق
معمول ۲۰۰ قرص سازند و دقت کنند که قرصها مساوی باشند و جهت سهولت خروج نفث در نزله مزمن ریه و سیاه
سرفه هر دو یا سه ساعت فاصله یک یا دو دانه بیاشامند

قرص کرمس معدنی بگیرند کرمس معدنی ۱۰ جزء قند سفید ۹۰۰ جزء صمغ عربی ۴۰ جزء عرق بهار
نارنج ۴۰ جزء مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و این قرصها را اگرچه بخوبی نمیتوان حفظ کرد ولی از داروهای منفثه بسیار
نیکو میباشند و مقدار شربت آنها سه تا ۴ دانه است در عرض روز

قرص ضد زکام معمول لپر بگیرند قند مسحوق ۵۰۰ گرم ریوند مسحوق ۳۰ گرم زعفران مسحوق ۲
گرم لعاب کثیرا مقدار کافی قرصهای ۳ دسی گرمی سازند و سه تا ۴ عدد در عرض روز بیاشامند

قرص دافع نزله بگیرند اسید بنزوئیک ۱ گرم قند مسحوق ۱۰۰۰ گرم مسحوق ایرسا ۵ گرم مسحوق صمغ عربی

۲۰ گرم

۵۰گرم نشاسته ۱۲۰ گرم اب مقطر ۱۲ گرم مطابق معمول قرصهای ۱۲ دسی گرمی سازند

عجین صدری بلسانی معمول رینولد بگیرند چهار گل ۵۰۰ گرم صمغ عربی ۳۰۰۰ گرم تعفین بلسان تلو ۲۴ گرم اب صاف ۱۵۰۰ گرم مطابق معمول عجین سازند و بهتر انست که ۲۵۰۰ گرم قند بر این عجین بیفزایند

عجین صدری معمول کدکس بگیرند جوشانده صدری ۱۰۰ اب صاف ۳۰۰۰ صمغ عربی ۳۰۰۰ قند ۲۰۰۰ عرق غار گیلاسی ۱۰۰ عصارهٔ تریاك ۱/۵ اول ح واهای جوشانده را در اب حل کنند و بعد صمغ را در آن حل نمایند و عصارهٔ تریاك را در عرق حل کرده با قند بر محصول افزایند و صد گرم این عجین تقریبا دارای ۲ سانتی گرم عصارهٔ تریاك است

عجین صدری شش گوساله بگیرند ۱۰۰۰ گرم شش گوساله وانرا در ۳۰۰۰ گرم اب جوش بشویند وانرا دو دریزند و بعد در ۲۰۰۰ گرم اب جوش دیگر با اتش ملایم مدت شش ساعت بجوشانند و صاف نمایند و بهتر انست که در حمام ماریه قلعی این عمل را اجری کند واز طرف دیگر در ۳۰۰۰ گرم اب ۵۰۰ گرم انجیر و ۵۰۰ خرما مدت یکساعت بجوشانند و صاف کند و بر این مصفی ۵۰۰ گرم شربت کوکا دسفید و ۳۰۰۰ گرم صمغ سفید خالص و ۱۲۵۰۰ گرم قند سفید افزوده و مصفای اول را در ان داخل نمایند و تا قوام عجین تبخیر کنند و در اخر عمل چند انه سفیده تخم مرغ را در ۲۰۹ گرم عرق بهارنارنج حل کرده با ۶ گرم تعفین و نیل بیفزایند

قرص دافع سرفه عصبانی معمول لیر بگیرند قند مسحوق ۵۰۰ گرم اپیکای مسحوق ۸ گرم کافور ۱ گرم مطابق معمول قرصهای ۵۰ سانتی گرمی سازند

قرص صدری قاطع بلغم بگیرند قند مسحوق ۵۰۰ گرم شیرخشت ۱۵۰ گرم تریداس ۱۰ گرم اپیکای مسحوق ۱۵ گرم عنصل مسحوق ۵ گرم با مقدار کافی لعاب کثیرا خمیر متحد الاجزائی سازند وازان قرصهای یکگرمی ترتیب دهند و در دفع زکام و نزله های مزمن روزی ۵ تا ۶ قرص متدرجا بیاشامند

حب قاطع بلغم و منفث بگیرند مسحوق عنصل مسحوق اپیکا مکند ۱۰ گرم عصارهٔ بلادن ۲ گرم کرهٔ کاکائو ۱۵ گرم با مقدار کافی شربت صمغ حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و در نزله های مزمن یك حب صبح و یك حب عصر بیاشامند

حب ضد نزله معمول بالی بگیرند مسکر کاکائو ۵ گرم کثیرا زعفران عسل مکند ۲ گرم رب السوس بلسان گوگرد انیسونی مکند ۱ گرم عصاره بنج ۳ دسی گرم استات مرفین ۱ دسی گرم مطابق معمول ۳۰ حب بزرك سازند که قوامشان قدری نرم بود و هر سه یا چهار ساعت یکدانه بیاشامند

حب ضد نزله و مسکن معمول پتی بگیرند مسکر کاکائو و صمغ عربی مکند ۳ گرم عصارهٔ تریاك ۱ گرم با مقدار کافی شربت اپیکا خمیر کرده ۲۰ حب سازند و این حبوب را در دفع نزله های مزمنی که موجب اختلال خواب میگردند معمول میدارند

حب منفث معمول کوردپوت بگیرند اشق عصارهٔ داسن گوگرد مغسول مکند ۴ گرم عصارهٔ حشیشة الکلب مقدار کافی مطابق معمول حبهای یك دسی گرمی سازند و در نزله درپیران استعمال نمایند

حب ضد نزله بگیرند کثیرا ۵ دسی امتبك تریاك مکند ۵ سانتی گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۴ حب سازند یك حب صبح و یکی عصر در دفع نزله های کهنه بیاشامند

حب پرنگل بگیرند تریاق ۲ گرم اپیکا ۱ دسی گرم طباشیر بمقدار کافی چهار حب بزرگ سازند و حب صبح و دو حب عصر در دفع نوله های مزمن و ذوسنطاریای مزمن استعمال نمایند

حرف ت

در بیست و هشتم — تربانتین و بعضی عوامل با ثمر اشان

تربانتین

تربانتین عبارت است از عصیر سقزی مخصوصی طیار که بخودی خود و یا باعانت شکاف از بعضی اشجار طایفه **تربنتاسه** و یا **کونیفر** (مخروطی) جریان مییابد و صفات متمایزه اقسام ان از هر درختیکه گرفته شده باشند از این قرار است نوعا مایع ولزج و شفاف اند و رنگشان زرد سبز رنگ و یا قرمز رنگ و طعمشان تلخ و تند و بویشان تند و نافذ و چون داخل بنمایند بول بوی بنفشه میگیرد و غیرمحلول در اب و محلول در الکل و اترو ادهان ثابت و فرار

در تجارت چندین قسم تربانتین متداول است که موافق اشجاری که از انها اخذ میشوند و ممالکی که از انجا میاورند مختلف میگردند اولا تربانتین مکی که بلسان مکی نیز نامیده میشود و از مکه و فلسطین میاورند و از درخت **بالساموداندروم** **او بو بالساموم** که از طایفه تربنتاسه است جریان مییابد ثانیا تربانتین و نیز که از درخت ملز اراری (درخت) حاصل میگردد که از طایفه کونیفر است در کوهستان جنوب فرانسه و سویس و ایتالیا عمل میاید و تربانتین ان در سایر اقسام بهتر و گران تر و در تجارت خالص ان کمتر یافت میشود و جهت اخذ ان ساقه درخت را با مته سوراخ میکنند و ناودی بان سوراخ منطبق کرده و در زیر ان ظرفی میگذارند تا تربانتین در ان ظرف جمع شود و همینکه دیگر تربانتین جریان ننمود ان سوراخ را تا مدت پانزده روز میگیرند و بعد باز کرده مقدار زیادی تربانتین مجددا خارج میشود و از هر درختی در عرض سال از ۱ تا ۰ لیور تربانتین ممکن است اخذ کنند ثالثا تربانتین استراسبورغ که تربانتین ووسژ (ووسژ سلسله کوهستانی است در شمال شرقی فرانسه) و تربانتین کاج نیز نامیده میشود زیرا که از درخت کاج که از طایفه کونیفر است اخذ میکنند و این قسم تربانتین شفاف و مایع تر و کم رنگ تر از سایر اقسام و دارای بوی مطبوعی است شبیه ببوی لیمو و لهذا انرا تربانتین لیمونی نیز میگویند و جهت اخذ ان در ساقه درخت کاج قطعه های عریضی را در جوف مینمایند رابعا تربانتین سفید امریک که از بوستون واذکا رولین میاورند خامسا تربانتین بوردو و که خیلی رنگین و غلیظ است و بوی نامطبوع و طعم تند و حموضی دارد سادسا دو قسم تربانتین دیگر هم در تجارت متداول است یکی تربانتین شیو و دیگری تربانتین کانادا و انگلیسها غالبا این دو قسم را بعوض تربانتین مکی میفروشند

کلیه چون تربانتین را تقطیر کنند یک هشتم وزنش دهن فراری میدهد موسوم به اسانس تربانتین و تفاله که باقی میماند عبارت است از یک ماده جامد خشک و سقزی موسوم بدرانتابخ (کولوفان)

عوامل محرک

همه اقسام تربانتین از عوامل محرکه میباشند و بقول کلی این عوامل عبارتند از موادی که زیاد میکنند قوت اعمال حیوتی را و موجب میشوند یک نوع حمای موقتی میگردند و عوامل محرکه عمومی عواملی را میگویند که جهت و راه مخصوصی در خروج از بدن ندارند و در همه الانات اثر میکنند وانها را منقسم کرده اند بعوامل محرکه منتشره و عوامل محرکه غیر منتشره قسم اول اثر شان با یک سرعت زیادی ظاهر میشود و قسم دویم بطور بطوء اثر میکنند و عوامل محرکه منتشره تشبهات در کرد دماغ اثر کرده دیگر قوی و اعمال ان می افزایند و چون بمقدار زیاد استعمال شوند علاوه موجب بروز کرخی و سستی در دماغ و یک

حالت مرضی میگردند موسوم بمستی و بعد صورت ظهور بیحسی میشوند ولی عوامل منبهه این اثر را در دماغ نمیکنند و
هرگز موجب عروض مستی حقیقی نمیشوند پس ما بین عوامل محرکه و عوامل منبهه فرق بسیار است و عوامل محرکه منتشره عبارتند
از شراب و الکل و اتر و غیره و غیره

ما در این دو ذکر میکنیم اولاً تربانتین و اسانس آن را استعمالات داخلی و خارجی ثانیاً راتیانج و زفت سفید و زفت بورگونی
و سقز المی و کوپاهو و بلسان تلو و غیره را در فصل حسن لبه ذکر خواهیم کرد ثالثاً در آخر این دو ذکر مینمائیم تربین و تربینول را

تربانتین اقسام تربانتین را از زمان بقراط تا کنون استعمال کرده و میکنند و چون در داخل آنها را تجویز نمایند مانند
محرکات قویه اثر کرده و بخصوص در غشاء مخاط مجاری تولد و بولی اثر مخصوصی ظاهر مینمایند و ترشح آنها را کم میکنند و این
مواد در دفع نزله های مزمن مثانه و مجرای بول و در بعضی اسهالهای مخاطی کثیر الفایده اند و نیز از اثر آنها در دفع نزله مزمن
ریه و تعوق ذوبان توبرکولی در مسلولین تمجید یاد کرده اند و از خارج اغلب اوقات آنها را در دفع پلورودینی (وجع
عصبانی بین الضلعی) و رماتیسم عضلانی استعمال مینمایند و بلسان مکی و بلسان کانادا و تربانتین شیو و تربانتین
ونیز و تربانتین لیموئی و تربانتین بوردو اگرچه در تجارت قیمت آنها خیلی مختلف است ولی در خواص طبی مشابه یکدیگرند
و مقدار شربت همه آنها یکی است و حمام بخار تربانتین را که با تربانتین کاج و یا تربانتین ملز ترتیب میدهند در دفع رماتیسم
مزمن و رماتیسم سوزاکی استعمال مینمایند

اسانس تربانتین از عوامل محرکه قویه است و در دفع سیاتیک (عرق النسا) و سایر نورالژیها مفید و
سودمند است و از اوویه است که در کشتن یا دفع کرمها قوی الاثر و بخصوص در دفع تنیا و سایر کرمهای معوی در ادای خواص
ثابته میباشد و نیز از اثر آن در دفع ترشح صفرا و دفع کرم آن و ورم صفاق و ضع حملی و ترشح بزاق ذیبقی و حمیات نائبه و حمای
تیفوئید و اقسام نزف الدم و تسمم بواسطه فوسفر و نزله مثانه تمجیدات کرده اند و نیز از عوامل قاتل پادزهری میباشد
که در هنگام بروز امراض مسریه از قبیل سکرلاتین و سرخجه شدید و حمای تیفوئید و دیفتریت و کولیرا و حمای زرد و غیره
مطمئناً و بدون ایراث ضرر با فواید زیاد میتوان آنرا استعمال کرد و چون شرب آن خیلی مکروه و نامطبوع است لهذا بیشتر
بصورت کپسول آنرا استعمال میکنند و مقدار شربت این کپسولها هر دو تا شش ساعت فاصله یک دانه است و بعبارت
دیگر از ده تا بیست دانه است مدتها که باعانت قدری آب بیاشامند

محصولات تربانتین جهت استعمال داخلی

تربانتین پخته تربانتین ملز را در آب بجوشانند تا تقریباً تمام اسانس آن بخار گردد و بعد حبهای ۲۰ سانتی
گرمی سازند و از ۴ تا ۲۰ حب در روز استعمال نمایند

آب تربانتینی بگیرند تربانتین لیموئی ۱۰۰۰ گرم آب صاف ۴۰۰۰ گرم آب را در حین جوش بروی تربانتین بریزند
و بهم زنند و بگذارند سرد شده و صاف کنند و در امراض مجاری بول و در برونشیت مزمن از یک تا دو پیاله در عرض
روز بیاشامند و در خارج این آب را مانند عوامل قاطع الدم استعمال میکنند

شربت تربانتین معمول کدکس بگیرند تربانتین لیموئی ۱۰۰ گرم شربت ساده ۱۰۰۰ گرم
در حمام ماریه مخلوط کرده مدت دو ساعت دم کنند بیشتر اوقات بهم زنند و بگذارند سرد شده و با پارچه پشمی

گشادی صاف نمایند و تر و سوا ده تا ۱۰۰ گرم این شربت را در دفع نزلهای مزمن مثانه و ریه استعمال مینمایند

الکولاتورا اسانس تربانتین (جوهر دافع الیرقان) بگیرند اسانس تربانتین ۵۰ گرم الکل خالص ۲۵۰ گرم مخلوط کرده تقطیر کنند و اسانس زیادتی را از آن بگیرند و ۱۰ گرم الکولاتور را در قدری شربت قند مخلوط کرده در دفع امراض کبد بیاشامند

صابون ستارکی بگیرند کربونات پتاس خشک اسانس تربانتین تربانتین ونیز مکدره ۱۰ گرم اسید کربونات را صلایه کنند کم کم اسانس را بان مخلوط نمایند و بعد تربانتین را وصلایه کنند تا بقوام عسل غلیظی گردد و این صابون را بمقدار ۱۰ تا ۳۰ سانتی گرم بصورت حب مانند عوامل محلله استعمال میکنند

پوسیون دافع حمای تیفوئید بگیرند اسانس تربانتین ۴ گرم روغن بید انجیر ۹ گرم امولسیون ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند و هر سه ساعت فاصله شکم را با تمریخ ذیل چرب نمایند بگیرند روغن زیتون ۱۲۰ اسانس تربانتین ۱۲ مخلوط کنند

مخلوط تربانتین معمول رایم بگیرند لعاب نشاسته ۴۰ گرم اسانس تربانتین ۴ ۳۰ قطره شربت دیاکود ۲۰ گرم در دفع عرق النسا شب وقت خواب یک دفعه بیاشامند و مقدار اسانس را میتوان تدریجاً زیاد کرد تا ۸ گرم ولی مقدار شربت دیاکود نباید افزود

عسل تربانتینی معمول مارتینه بگیرند اسانس تربانتین ۱۰ گرم عسل وردی ۱۵۰ گرم مخلوط کنند و سه قاشق کوچک در روز بیاشامند و مقدار اسانس را تدریجاً باید زیاد نمود یکی از دانشمندان این عسل را در دفع وجع ورک و دیگری در دفع نورالژیها بخصوص عرق النسا استعمال مینمایند

لعوق تربانتینی ایضاً معمول مارتینه بگیرند اسانس تربانتین ۱۰ گرم زرده تخم مرغ ۲ دانه مخلوط کرده کم کم بیفزایند شربت نعناع ۶۰ گرم شربت بهارنارنج شربت ترمکده ۳۰ گرم تعفین دارچینی ۲ گرم در عرق النسا روزی ۳ قاشق کوچک یکی صبح و یکی ظهر و یکی عصر بیاشامند

پوسیون کارمیشل بگیرند اسانس تربانتین ۱۵ گرم زرده تخم ۱ دانه مخلوط کرده و بیفزایند لعاب نشاسته ۱۲۰ گرم شربت پوست نارنج ۶۰ گرم اسانس دارچینی ۳ قطره در دفع ورم عنبیه مزمن و ورم مشیمه مزمن با قاشق بزرگ خوری بیاشامند

پوسیون عرق النسائی معمول شنیدر بگیرند اسانس تربانتین مسحوق صمغ عربی مکده ۱۰ گرم عرق نعناع ۱۲۰ گرم قند سفید ۱۵ گرم شربت نعناع فلفلی ۳۰ گرم پوسیون سازند روزی سه دفعه هر دفعه دو قاشق بزرگ خوری بیاشامند و در بین که پوسیون را استعمال میکنند باید روزی چندین دفعه بروی اجزاء موجعه تمریخ ذیل را مالید بگیرند اسانس تربانتین ۱ جزء تمریخ کافوری فرار ۲ جزء

معجون تربانتین معمول تامسون بگیرند اسانس تربانتین ۲۵ گرم عسل مقدار کافی معجون سازند روزی سه دفعه شب قبل خوابیدن در دفع حب القرع بیاشامند

معجون تربانتینی بگیرند تربانتین ۵ گرم اسانس نعناع ۵ دسی گرم کربونات منیزی مقدار کافی در هاون مخلوط کرده صلایه کنند و روزی سه دفعه هر دفعه یک فندق بیاشامند

ایضاً معجون تربانتینی معمول مارتینه بگیرند مسحوق صمغ عربی ۵۰ گرم مسحوق قند ۲۹۰

گرم مخلوط کرده کم کم بیفزایند اسانس تربانتین ۱۰ گرم شربت بهارنارنج ۴۰ گرم در مداوای اقسام نوبه الرژی روزی ۱۲ گرم در سه دفعه بیاشامند

معجون ضد صرع معمول تیسیر بگیرند صمغ عربی اسپاف مکده ۱۰ گرم عسل سفید اسانس تربانتین مکده ۵۰ گرم کربونات منیزی مقدار کافی مطابق معمول معجونی سازند که قوامش نرم باشد و روزی ۲ تا ۱۰ گرم این معجون را در جوف مغزنان گذاشته بیاشامند و هرگاه یک مقدار کمی تریاک و یا ۵ تا ۲۰ قطره لودانم در سوپ این مقدار بیفزایند سودمندتر خواهد بود

کائوچوی تربانتینی معمول هامون بگیرند اسانس تربانتین ۲۰ گرم کائوچو ۲۰ گرم حل کرده با ۵۰۰ گرم پنبهٔ قطنی که با اسانس بادام تلخ معطر شده باشد مخلوط نمایند و از ۱ تا ۴ قاشق چای خوری این مخلوط را در دفع سل در عرض روز بیاشامند

حب تربانتینی معمول فور بگیرند تربانتین کاج ۴۰ گرم هیدروکربونات منیزی ۳۰ گرم مطابق معمول حبهای ۲ دسیگرمی سازند و از ۳ تا ۶ عدد در عرض روز استعمال نمایند

حب مدر معمول دهان بگیرند تربانتین ۲۰ گرم اصل السوس مسحوق مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲ دسیگرمی سازند و هر یک ساعت فاصله یک حب با یک پیاله مطبوخ اصل السوس که دارای قدری شراب سفید بود بیاشامند و مداوای مدر **دهان** عبارت از همین است

محلول ویلت بگیرند اتر سولفوریک ۳۰ گرم اسانس تربانتین ۱۰ گرم حل کنند و در مدت چندین ماه همه روزه از ۵ تا ۲۰ قطره این محلول را در یک قاشق کوچک شربت قند داخل کرده بیاشامند و روی آن یک فنجان شیر یا و یا ماء الشعیر بنوشند در دمل صفراوی مفید و سودمند است

داروی دوراند (اتر تربانتینی) بگیرند اسانس تربانتین ۱۰ گرم در ۱۵ گرم اتر سولفوریک حل کنند و از ۲ تا ۴ گرم این محلول را در یک پیاله آبگوشت مخلوط کرده در دفع دمل صفراوی و قولنج کبدی بیاشامند و هرگاه بجای این محلول اتر دورا دیدی و کپسول اسانس تربانتین را معاً استعمال کنند بهتر است و ۴ گرم این محلول را در ۲۵۰ گرم مطبوخ بزرکتان داخل نموده حقنه نمایند

آب جوهری انهالت بگیرند الکل ۲۵۰۰ گرم تربانتین ۲۵۰ گرم قرنفل جوز بوا کبابه دارچینی مکده ۲۰۰ گرم لبان (کندر) ۵۰ گرم دارچین حب الغار مکده ۱۵ گرم چوب صبر زعفران مکده ۱۰ گرم مشک ۲۵ سانتی گرم مطابق معمول تقطیر سازند و از ۳ تا ۱۲ گرم با یک تیزن مناسب جهة تحریک و دفع سستی و ضعف نیاد بکار برند

محصولات تربانتینی که استعمال خارجی دارند

تربانتین و بلسانها از عواملی میباشند که بالاصاله مؤثر اند و از قدیم الایام آنها را در تغییر جروح و قروح ردی الطبیعه استعمال کرده و میکنند و نطول اسانس تربانتین در روی ستون فقرات جهة دفع اختلاجات اطفال و کزاز و حمیات نائبه مستعمل و مفید است در دفع حمره و ورم صفاق و فسخ بیمارستانی قوی الاثر

محلل ساده بگیرند تربانتین ملیزه ۴۰ گرم زرده تخم مرغ ۲۰ گرم روغن زیتون ۱۰ گرم تربانتین را با زرده صلابه

کند و کم کم روغن را مخلوط نمایند (**کدکس**)

محلّل قوّی بگیرند محلّل ساده ۹ صمغ سائل مکی یک جزء مخلوط کنند (**کدکس**)

محلّل قوّی معمول لیسترانک بگیرند محلّل ساده ۱۰ گرم پتاس محرق ۳ گرم مخلوط کنند فتیله

را بان آلوده کرده در معبرهای ناصوری گذارند و در جراحات مزمن نیز این محلّل را دفاده مینمایند

محلّل زیبقی بگیرند محلّل ساده آنگاه زیبقی مکی ۱۲۵ گرم مخلوط کنند

محلّل افیونی بگیرند تریاک ۵ گرم محلّل ساده ۱۰۰ گرم مخلوط کنند

محلّل پلانک بگیرند تربانتین ونیز ۴۰ گرم باره ۲۰ گرم زرده تخم مرغ دو ۱۰۰ گرم الکل ۹۰ ۴ گرم عسل ۶۰

گرم آب صلابه کنند

غرغره تربانتینی معمول ژدنک بگیرند لعاب صمغ عربی ۲۵۰ گرم اسانس تربانتین ۱۰ گرم مخلوط

کرده بهم زنند در دفع ترشح براق زیبقی غرغره نمایند و هر وقت که میخواهند غرغره کنند مخلوط را بهم زنند

کحل تربانتینی معمول لوژیر بگیرند تربانتین ونیز ۲۰ گرم اسانس تربانتین ۱۰ گرم حل کنند

در دفع رمد نزله حاد مزمن و کراتیت سه چهار قطره صبح و سه چهار قطره عصر در مابین اجفان قطور نمایند

زرق تربانتینی معمول دیتارنک بگیرند صابون طبی ۲۰ گرم تربانتین ونیز ۱۰ گرم آب مقطر

۲۰۰ گرم مطابق معمول مخلوط کرده و بیفزایند تعفین حسن لبره گرم جهة دفع کری در عرض روزانه ۳ تا ۴ دفعه در

گوش زرق نمایند

الکولاتور فیوراوانتی (بلسان فیوراوانتی) بگیرند تربانتین ملیز ۵۰۰ گرم سقز الی

۱۰۰ گرم سقز کاماک ۱۰۰ گرم کهربا ۱۰۰ گرم صمغ سائل ۱۰۰ گرم بادبجه ۱۰۰ گرم مرمکی ۱۰۰ گرم صبر ۵۰ گرم حب الغار ۱۰۰ گرم

خولنجان ۵۰ گرم زرنباد ۵۰ گرم زنجبیل ۵۰ گرم دارچینی ۵۰ گرم قرنفل ۵۰ گرم جوزبوا ۵۰ گرم برگ دیکتام (زبان گنجشک)

۵۰ گرم الکل ۸۰ درجه ۳۰۰۰ گرم مطابق معمول الکولاتور سازند (**کدکس**) و بمقدار ۲۰ گرم این الکولاتور

را مانند عوامل محرکه نطول نمایند

تمریخ دافع بدشکلی نقرسی بگیرند اسانس تربانتین کلوروفورم مکی ۱۰ گرم بم تر انکل ۳۰ گرم

مخلوط کرده تمریخ نمایند

نطول محرّک معمول فیوره بگیرند الکولاتور فیوراوانتی ۵۰ گرم اسید کلوریدریک ۵ گرم

مخلوط کنند یک قاشق کوچک صبح و یکی عصر در محل سرما زده گی نطول نمایند

آب لیپرمیر بگیرند الکولاتور فیوراوانتی ۳۰۰ گرم الکولاتور نافع الجرح ۱۰ گرم مخلوط کنند و از ۸ تا ۱۰ گرم

در بادتر در محل مخصوص در دوماتیسم نطول کنند و یا پارچه را بان آلوده کرده دفاده نمایند

نطول محلّل بگیرند الکولاتور فیوراوانتی الکولاتور مرکب بادرنجبویه مکی یک جزء مخلوط کنند در دفع روماتیسم

نطول نمایند و نیز در اشخاص در دبین برویا اطراف حجاج نطول نمایند

نطول محرّک معمول روکس بگیرند الکولاتور فیوراوانتی الکولاتور اکلیل الجبل مکی

۴۰ گرم امانیاک مایع ۳ تا ۱۸ گرم در دمدهای تودیپد چند قطره در کف دست ریخته در جلو چشم نگاهدارند تا بخار

گرددرا این عمل را روزی ۳ تا ۴ دفعه مکرّر کنند و در دفع روماتیسم و نوروز نطول نمایند

نطول محرّک و محلّل بگیرند الکولاتو دفیو داوانتی الکولاتو دا کلیل الجبل مکد ۰۵ گرم تعفین ذداریح ۱۰ گرم مخلوط کنند داختلالات دوماتیسمی و دمدهای تو دیید مستعمل است

نطول مقوّی معمول دُوبُل بگیرند الکولاتو دفیو داوانتی تعفین کنکینا الکل خالص عرق کافوری مکد ۱۵ گرم عرق باد دنجبویه کادم ۳۰۰ گرم تعفین اتری دیربتال ۴۰ گرم مخلوط کرده نطول نمایند

بلسان ضد روماتیسم معمول فونتین بگیرند بلسان فیو داوانتی ۲۵۰ گرم صابون ۳۰ گرم کافور ۲۵ گرم امانیاك ۸ گرم اسانس اکلیل الجبل ۴ گرم اسانس خاشا ۲ گرم مطابق معمول عمل نمایند و در دفع اوجاع روماتیسمی نطول کنند

تمریخ محرّك معمول پتیت بگیرند اسانس تربانتین امانیاك مایع مکد ۵۰ گرم مخلوط کرده و کولرا و درکزاز بروی ستون فقاد تمریخ کرده و پارچه را بان الوده نموده بروی ان منطبق سازند

تمریخ اِستوکِس بگیرند اسانس تربانتین ۱۰۰ گرم اسید استیك ۲۰ گرم اسانس لیمو ۸۰ گرم زرده تخم مرغ یکدانه مخلوط کرده در دفع صرع تمریخ نمایند

تمریخ صابونی (بلسان الحیوة انگلیسی) بگیرند صابون صلب ۸۷/۷۰ کافور ۴۳/۳۵ اسانس اکلیل الجبل ۵/۴ الکل ۴۲۵/۵۷ اب مقطر ۶/۷۰ مطابق معمول عمل نمایند و در دفع تومودهای بارده و اوجاع مفاصل نطول کنند

تمریخ ضدبواسیر معمول انْدِری بگیرند روغن زیتون عسل تربانتین اعلی مکد ۵۰ گرم مخلوط کنند و ۴ گرم از این مخلوط را تمریخ نمایند و در وقت استعمال بهم زنند

تمریخ محلّل معمول پوت بگیرند اسانس تربانتین ۴۰ گرم اسید کلوریدریك ۱۰ گرم مخلوط کنند و در دفع روماتیسم و تومودهای مفصلی و سرما زدگیهای پاد تمریخ نمایند

تمریخ سیاتیکی معمول لومباردُ بگیرند روغن زیتون ۲۵۰ گرم اسانس تربانتین ۴۰ گرم امانیاك مایع ۴۰ گرم تعفین ذراریح ۱۵ گرم مخلوط کنند روزی دو دفعه در دفع عرق النسا تمریخ نمایند

تمریخ ضدّ مفصلی معمول هوُم بگیرند کافور ۵ گرم اسانس تربانتین ۱۰ گرم صابون سیاه ۳۰۰ گرم نوشادر ۱۵ گرم کمون ۱۰ گرم کربونات امانیاك ۱ گرم مخلوط کرده در عوارض روماتیسمی تمریخ کنند

تمریخ حمائی معمول بِلکونتر بگیرند اسانس تربانتین ۱۳۰ گرم لودانم روسو ۴ گرم روزی دو قاشق کوچك در دفع حمی یك قاشق صبح و یکی عصر بروی ستون فقاد تمریخ نمایند

روغن بابونه تربانتینی بگیرند بابونه خشك ۱۵۰۰ گرم اب داغ ۲۰۰۰ گرم بگذارند بخیسد و ۱۲۵ گرم اسانس تربانتین افزوده تقطیر کنند و در دفع اوجاع مفصلی تمریخ نمایند و **کدکس** این روغن را از یك جزء اسانس تربانتین و یك جزء روغن بابونه میسازد

مداوای تشنج عنق مثانه بگیرند اسانس تربانتین ۳۰۰ گرم زرده تخم تازه مرغ ۴۰ گرم صلابه کنند و کم کم در حین صلابه بیفزایند عرق نعناع فلفلی ۴۰ گرم در قسمتهای ادیبه تمریخ نمایند

چربی تربانتین معمول دِبُرِنْ بگیرند اسانس تربانتین ۶۰ گرم امانیاك ۱۰ گرم الکل کافوری ۴۰ گرم پیه مذاب ۳۲۰ گرم مخلوط کنند و در دفع عرق النسا تمریخ کرده ولعوق تربانتینی **مارتینه** را بنا شامند

بلسان اذنی بگیرند الکولاتور فیورا وانتی ۵ گرم روغن بادام شیرین ۱۰ گرم صفرای گاو ۲۰ گرم مخلوط
کرده و چند قطره از آن بروی پنبه چکانیده در گوش گذارند

آب شافی تربانتین معمول ودنر بگیرند تربانتین ونیز ۱۰۰۰ گرم کربونات سود
۲۵ گرم آب مقطر ۹ لیتر مدت ۵ روز بجوشانند با کاغذ صاف نمایند زخمهای جرحی را بان رفاده کنند

حقنه دافع سیاتیک معمول مصنف بگیرند اسانس تربانتین یک قاشق چای
خوری زرده تخم مرغ یک دانه آبگرم ۱۰۰ گرم اسانس را با زرده صلایه کرده و کم کم آب را بیفزایند و صبح پس از قضای
حاجت و تخلیه امعاء در دفع عرق النسا حقنه نمایند ومقدار اسانس را متدرجاً میتوان زیاد کرد تا ۴ قاشق چای خوری

راتیانج کولوفان چنانچه ذکر کردیم عبارتست از سقز خشکی که پس از تقطیر تربانتین در قرع باقی
میماند و غیر محلول در آب و محلول در الکل واتر وبنزین است وانرا در نزف الدم مسحوق راتیانج را ذرور کرده و یک
قطعه از قو بقوت بروی آن می چسبانند

ذرور قاطع الدم معمول بونافوکس بگیرند راتیانج مسحوق ۱۰۰ گرم صمغ عربی مسحوق
کافور ۲۵ گرم مخلوط کرده بروی سطوح خون آلود ذرور نمایند

زفت بورگونی و زفت سفید از عوامل محرکه میباشند و چون مشمع آنها را بروی جلد
منطبق سازند در آن تحریک کرده و آنرا قرمز میکنند و موجب بروز خوارش و جوششهای کوچک میشوند و در
دفع روماتیسم مزمن و پلورودینی و اختلالات نزله و ذات الجنب مزمن مشمع زفت مستعمل و مفید است و نیز در
دفع پوستول ردی از استعمال آن تمجید کرده اند

مشمع زفت بگیرند زفت سفید و یا زفت بورگونی ۳۰ موم زرد ۱۰ با حرارت ملایمی ذوب کرده از روی آتش
بردارند این مشمع از عوامل محلله ضعیفه است و در ذات الجنب مزمن مستعمل

قیروطی زفت سفید بگیرند موم زرد ۴ زفت سفید ۲ پیه گوسفند تربانتین مکی ۱ با حرارت ملایم
ذوب کرده در قالبهای کاغذی ریزند و در رفاده جراحات استعمال نمایند

سقز الیمی یک نوع سقزی است که از امریک می آورند و آنرا از اقسام مختلفه نباتات طایفه **بورسراسه**
بخصوص کانا ریوم استخراج مینمایند و دارای چندین قسم و بهترین اقسام سقز الیمی بزیل است که در ابتدا نرم
و پس از چندی خشک و شکننده میگردد و نیم شفاف و سفید زرد رنگ مخلوط با نقاط سبز رنگ و بوی آن مطبوع
شبیه ببوی رازیانه و محلول در الکل جوش و پس از سرد شدن ماده راسب میشود موسوم به **الیمین** و این سقز
در خواص مشابه زفت بورگونی میباشد و در همان مواقع استعمال میگردد

کوپاهو چون بلسان (بوم) عبارتست از ماده سقزی جامد یا مایعی است که محتوی اسید بنزوئیک باشد لهذا
این ماده بغلط معروف به بلسان کوپاهو شده زیرا که محتوی اسید بنزوئیک نیست و ماده‌ایست ذیت و سقزی که
بخودی خود و یا باعانت شکاف درساقه چندین قسم درخت طایفه لگومینوزه جریان مییابد و بیشتر آنرا از جنس کوپائیفرا
او فیسینالیس اخذ میکنند که عبارتست از اشجار مرتفعی باشند در امریک و در برزیل که از ممالک جنوبی امریک است تا
مکزیک که از ممالک شمالی آنست این اشجار بطور فراوان دیده میشود

کوپاهو عبارتست از ماده‌ایست بقوام روغن زیتون و شفاف و رنگ آن زرد لیموئی و بوی آن تند و غیر مطبوع و طعم آن

لاستیک

زفت

سقز الیمی

کوپاهو

حاد و تلخ و با نفرت و در الکل خالص و اتر بنجوبی محلول و نوعاً محلول ان فی الجمله شربی است و چون این محلول را بگذارند بماند مقدار کمی سقز و یا دهن ثابتی در ان راسب میشود و بسهولت کوپاهو با قلیانات مرکب میگردد و صفات مذکوره نوعاً متعلق به کوپاهوی برزیل میباشند و یک قسم دیگر از کوپاهو که موسوم به کوپاهوی کاین است و در استعمالات داخلی موافق قول یکی از دانشمندان بر قسم مذکور ترجیح دارد و بوی ان مطبوع و شبیه بوی عود و طعم ان نفرت اندر و چندان هم دوام نمیکند و رنگ ان زرد تیره و شفاف و در تجارت اغلب کوپاهو را با روغن کرچک و سایر ادهان ثابته و تربانتین مغشوش میکند

کوپاهو از عوامل محرکه است و خواص ان مشابه تربانتین است و علاوه اثر مخصوصی در جهاز تناسلی بولی دارد و بیشتر انرا در دفع سوزاک استعمال میکنند و نیز انرا در دفع لوکوره مزمن و برونکوره و برونشیت و بعضی اسهالها و خناق و پسوریازیس استعمال مینمایند و اب مقطر کوپاهو بطور زرق مستعمل است

مقدار شربت کوپاهو در دفع سوزاک از ۱ تا ۲ گرم در عرض روز که در ده دفعه استعمال شود و از ۱ تا ۱۰ گرم در دفع لوکوره و از ۱ تا ۲ گرم در دفع برونکوره

یکی از دانشمندان باشرفی انگلیسی مبلول رکوپاهو جراحات را رفاده مینماید و از برای سخت کردن گرانولهای جراحت این رفاده را بر مرهم های محلل و سایر مواد مشابه ترجیح میدهد

عرق (اب مقطر) کوپاهو معمول دورووولت

بگیرند کوپاهو مقدار منظور اب صاف مقدار کافی مخلوط کرده تقطیر کنند تا تقطیر اسانس تمام گردد و بعد این اسانس را بواسطه عمل انحراف از محصول مقطر جدا کنند و این مقطر را از ۵ تا ۲۰۰ گرم در عرض روز بطور زرق استعمال مینمایند

مداوای پسوریازیس بواسطه کوپاهو

یکی از دانشمندان معاصر در دفع پسوریازیس شروع میکند ابتدا از ۱ گرم کوپاهو و بعد ۴ گرم و بالاخره به ۶ گرم مقدار انرا میرساند و صبح ناشتا و عصر در فاصله دو غذا انرا تجویز مینماید و این مداوا در دفع پسوریازیس قوی الاثر است

کپسول کوپاهو معمول مولیتر و راکن

در کپسولهای کوچکی که با ژلاتین و یا گلوتن و یا خمیر عناب میسازند کوپاهو را داخل مینمایند و تقریباً هر کپسولی دارای ۳ دسی گرم کوپاهو میباشد و باین طریق طعم و بوی ان که گاهی فوق تحمل مریض است پوشیده میشود و مریض باسانی انرا می اشامد و ژلاتین و سایر موادی که از انها کپسول ساخته اند همینکه وارد معده شد تحلیل میگردند و کوپاهو ازاد میماند و مقدار شربت این کپسولها از ۱ تا ۳۰ عدد است در هر روز و این صورت دوائی را که نیکو و قابل تمجید است میتوان بدل نمود بصورت دیگر و انرا در جوف معزنان گذاشته بیاشامند و گاه بعد از شرب کوپاهو دوعهائی عارض میشوند که فوق طاقت غالب مرضا می باشند و در این صورت میتوان یک اسانسی که مطبوع مریض باشد در ان داخل نمود و کپسولهای موتیر که با ژلاتین ساخته شده اند دارای کوپاهو به تنهائی میباشند ولی کپسولهای **راکن** دارای کوپاهوئی میباشند که با منیزی کلسینه نیم جامد شده و قشر این کپسولها که بنیاد نانک استاد **گلوتن** ساخته میشود

نقل کوپاهو معمول فوردتن

بگیرند کوپاهوی خالص ۳۰ گرم منیزی کلسینه ۱۲ دسی گرم بدقت مخلوط کنند و ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد ۳۲ قسمت نموده و با غاشا انگشتها انها را گرد کرده مطابق معمول نقل سازند و روزی از ۵ تا ۲۰ نقل استعمال نمایند

کپسول کوپاهو

پوسون کوپاهو

پوسیون کوپاهو بگیرند کوپاهو الکل ۹۰ درجه ۱۰ شربت تلو بکن ۵۰ گرم عرق نعناع ۱۰۰ گرم الکل منتریک ۵ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و در رفع سوزاک از ۳ تا ۶ قاشق کوچک لب سر دفعه در عرض روز بیاشامند در دفع نفث الدم از ۲ تا ۴ قاشق چای خوری در عرض روز نیز مفید و مستعمل است

پوسیون ضد سوزاک معمول لانگلبرت بگیرند عرق کوپاهو ۳۰۰ گرم عرق غار گیلاسی ۱۵ گرم با مقدار کافی شربت ساده پوسیون سازند و در یک یا دو روز بنوشند

پوسیون ضد نفرت معمول برادون بگیرند کوپاهو ۶ سانتی گرم تا ۲ گرم الکل ۱۰ گرم عرق نعناع ۱۰۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۰ گرم پوسیون سازند و هر دو ساعت یک قاشق کوچک بنوشند

پوسیون لعابی کوپاهو معمول دوولت بگیرند عرق نعناع ۱۲۵ گرم کربونات منیزی سود ۲ گرم کوپاهو شربت صمغ مکن ۳۰ گرم اتر سولفوریک ۲ گرم مخلوط کرده بهم زنند و در عرض روز از ۴ تا ۸ قاشق آش خوری متدرجاً بنوشند

لعاب کوپاهو بگیرند کوپاهو عرق بهار نارنج عرق کاهو شربت کوکنار سفید مکن ۳۰ گرم صمغ عربی ۱۰ گرم مطابق معمول لعاب سازند و از ۳ تا ۶ قاشق کوچک سه دفعه در عرض روز بیاشامند

لعاب قابض معمول کاده بگیرند صمغ عربی شربت تلو مکن ۴۰ گرم در هاون چینی صلایه کرده و کم کم بیفزایند ابتدا سفر کوپاهو ۳۰ گرم و بعد گلاب ۲۰۰ گرم جوهر شوره قندار ۴ گرم و نصف این لعاب را صبح و باقی مانده را عصر در مدت پنج تا شش روز بیاشامند

لعاب کوپاهو معمول ریغنی بگیرند بلسان کوپاهو ۳۰ گرم عصاره راتانیا ۵ گرم زرده تخم مرغ یکدانه اسید تنریک الکلیزه ۱۰ گرم اب مقطر ۱۲۰ گرم مطابق معمول لعاب سازند و در مدت ۳ تا ۴ روز بیاشامند

شربت کوپاهو معمول پوش بگیرند کوپاهو ۸۰ گرم صمغ مسحوق ۲۰ گرم اب صاف ۵۰ گرم اسانس نعناع فلفلی ۳۲ قطره شربت ساده ۴۰۰ گرم ابتدا با کوپاهو و اب و صمغ لعاب متحد الاجزائی سازند و بعد اسانس و شربت را افزایند و از ۱۰ تا ۶۰ گرم مقدار شربت است

این شربت را معده بهتر از سایر محصولات کوپاهو تحمل میکند چون موجب رد و اسهال شود در ۵۰ گرم آن ادمی گرم کلرو پیدرات مرفین باید افزود و یکی از دانشمندان شربت کوپاهو و شربت کاب را معاً با فوائد زیاد در دفع خنازیر استعمال مینماید

مخلوط زیت و سفری معمول رام بگیرند روغن بید انجیر ۱۰ گرم تربانتین ۸ گرم کوپاهو مکن ۲۰ گرم مخلوط کنند و در حبس البول که بواسطه اختلال ترشح عارض شده باشد ۱۵ قطره آنرا در شیر مخلوط کرده سه دفعه در عرض روز بیاشامند

کوپاهوی منجمد معمول میال بگیرند کوپاهو ۵۰۰ گرم منیزی کلسینه ۳۰ گرم مخلوط کنند و مدت هشت روز باید بمانند تا انجماد بخوبی حاصل گردد و چون در حمام ماریه آنرا گرم کنند در چند ثانیه نرم میگردد و مقدار شربت آن از ۱۰ تا ۲۰ گرم است که در میان معرتان گذاشته سه دفعه در عرض روز بیاشامند و اگرچه این ترکیب از محصولاتی است که بخوبی میتوان آنرا شاسید ولی قوت کوپاهو در آن کاسته شده **دروسن** ۱۳ جزء کوپاهو را با یک جزء هید راتانیاک مخلوط کرده و منجمد می سازد

ایضاً کوپاهوی منجمد بگیرند کوپاهو ۹ گرم کربونات منیزی مقدار کافی بقدری که کربونات در کوپاهو

کوپاهو

داخل نمایند که بقوام معجون گردد مانند محصول فوق بهمان مقدار و در دفع سوزاک مستعمل است

معجون کوپاهو معمول بوتینی بگیرند کوپاهو ۱۰ گرم بادام شیرین نرم کوفته روغن گرفته ۳۰ گرم
مخلوط کنند و در دفع سوزاک در سه دفعه در عرض روز بنا شامند

معجون ضد سوزاک بگیرند کوپاهو ۵ گرم اسانس نعناع ۱ گرم کلوریدرات مرفین ۵ سانتی گرم بادام
شیرین نرم کوفته روغن گرفته مقدار کافی مخلوط کرده نه قسمت نمایند و در عرض سه روز روزی سه قسمت در سه
دفعه بنا شامند

معجون ضد سوزاک معمول وان مونس بگیرند سقز کوپاهو ۲۵ گرم قند مسحوق
۲۰۰ گرم مخلوط کنند و کم کم بیفزایند شربت ساده و لعاب صمغ عربی مکی مقدار کافی و خمیر متحد الاجزائی بقوام معجون سازند
واز ده تا ۱۵ گرم صبح و عصر بنا شامند

معجون کوپاهوی آهن دار معمول ترووسو بگیرند کوپاهو ۱۰ گرم کبابه چینی ۲۰ گرم
طرطرات آهن و پتاس ۲ گرم آب ۲ گرم شربت به مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند واز ده تا ۲۰ گرم در دفع سوزاک
که با کم خونی همراه باشد بنا شامند

معجون لاردی بگیرند کوپاهو قند مکرر ۲۰۰ گرم لاک قرمز ۵ گرم صمغ عربی ۵۰ گرم عرق نعناع فلفلی مقدار کافی
مطابق معمول معجون سازند از ده تا ۱۵ گرم صبح و عصر بنا شامند و در دفع سوزاک مزمن مفید و موثر است

معجون ضد سوزاک معمول بیران بگیرند کوپاهوی خالص ۳۰ گرم منیزی کلسینه ۳
گرم مسحوق کات هندی ۵ گرم کبابه مسحوق ۴۰ گرم اسانس نعناع اسانس دارچینی یک ده(؟) ۵ قطره مخلوط کنند و از نصف تا
۴ قاشق چای خوری در قدری مغرنان(؟) گذاشته یک ساعت قبل از غذا و سه ساعت بعد از غذا بنا شامند

کپسول کوپاهو با قطران بگیرند کوپاهوی خالص ۲۲۰ گرم قطران نروژی ۲۰ گرم منیزی
کلسینه ۱۵ گرم مخلوط کرده در ۴۰۰ کپسول داخل نمایند و روزی ۵ دانه بنا شامند

الکسیر ضد سوزاک معمول لموروت بگیرند الکل خالص ۱۵۰ گرم کوپاهو ۴۰ گرم سقز
گباک(؟) ۱۰ گرم دهن فرادضا صفراس(؟) ۲ گرم مخلوط کرده صاف کنند واز ده تا ۱۵ گرم در روز بنا شامند

مخلوط برزیلی معمول لپر بگیرند بلسان مکی غلیظ ۱۵ گرم بلسان کوپاهوی غلیظ ۴۰ گرم عصاره
زعفران ۱ گرم مخلوط کنند و در دفع سوزاک ۳۲ گرم این مخلوط را باید در هر دفعه در روز بنا شامند و میتوان بعوض
بلسان مکی تربانتین ملز(؟) را استعمال نمود و مراد از بلسان غلیظ آنست که بلسان را در آب بجوشانند تا یک جزء از اسانس
آن بخار گردد

مخلوط بلسانی معمول فولر بگیرند بلسان کوپاهو ۲۰ گرم با یک زرده تخم مرغ صلایه
کرده و کم کم بیفزایند شربت تلو ۶۰ گرم شراب سفید اعلا ۲۰۰ گرم روزی یک قاشق غذاخوری صبح و یکی عصر در دفع
نزله مزمن و سده(؟) نزله مزمن رحم و مجرای بول و مثانه بنا شامند

حب کوپاهو بگیرند کوپاهوی منجمد مقدار منظور و حبهای ۳۰ سانتی گرمی سازند و آنها را در کربونات منیزی
بغلطانند و در دفع سوزاک از ۱۰ تا ۳۰ عدد در روز بنا شامند

حب کوپاهو معمول کاده بگیرند کوپاهو ۵ گرم منیزی مبدله(؟) و کربنات مقدار کافی

مطابق معمول

مطابق معمول حبهای سر دسیگرمی سازند و در دفع سوزاک از ۶ تا ۸ حب سه دفعه در روز بپاشامند و این حبها را میتوان از یک قشری از ژلاتین پوشانید یا انکه انها را نقل ساخت

حب ضد سوزاک معمول موسٹ بگیرند تربانتین ونیز عصاره جنطیانا کبنو سو لفات اهن مکند ۱۰ گرم مطابق معمول حبهای ۰٫۱ سانتی گرمی سازند این حبها را در دفع سوزاکی استعمال میکنند که بواسطه حالت ضعفی که سبب ان ابرام و اصرار در نمدا وای ضد ورم باشد مستحکم گشته است و مقدار شربت انها از ۱۲ تا ۱۸ عدد است که سه دفعه صبح وظهر و عصر استعمال کنند

حب ضد نزف الدم معمول گال بگیرند کوپاهوی منجمد شده بواسطه منزی ۰٫۵ گرم حبهای دو دسی گرمی سازند ابتداء ۶ و بعد ۸ و ۱۰ و ۱۲ سه دفعه در روز بپاشامند

حب ضد سوزاک ایضا معمول گال بگیرند کوپاهوی منجمد شده بواسطه منزی ۰٫۵ گرم ریوند مسحوق ۰٫۱ گرم مخلوط کرده حبهای دو دسیگرمی سازند ۶ حب صبح و ۶ حب ظهر و ۶ حب عصر بپاشامند و متدرجا زیاد کرده تا به ۱۰ و ۱۲ حب هر فعه برسد

حب ژاوفروا بگیرند گلقند ۰٫۱۰ گرم کوپاهو ۳۵ گرم خون سیاوشان ۰٫۱ گرم کملی ۳۰ گرم حبهای سه دسی گرمی سازند و اواخر سوزاک از ۶ تا ۸ حب در روز بپاشامند

حب ضد نزله مثانه معمول گال بگیرند کوپاهو تربانتین بوردو مکند ۰٫۱ گرم منزی مقدار کافی حبهای ۲ دسی گرمی سازند و ۳ تا ۴ حب صبح و ۳ تا ۴ ظهر و ۳ تا ۴ عصر بپاشامند

حب کوپاهوی اهنی معمول برنگیر بگیرند کوپاهو میدات پراکسید اهن مکند ۰٫۱ گرم کربونات منزی مقدار کافی حبهای ۰٫۲ سانتی گرمی سازند و در دفع سلسل بول روزی از ۳ تا ۱۰ حب استعمال کند

لعاب کوپاهو معمول ژانل بگیرند کوپاهو ۰٫۴ گرم کربونات سود متبلور و مسحوق ۰٫۲ گرم اب مقطر ۹۴۰ گرم در شیشه که ظرفیتش دو مساوی این مخلوط باشد داخل نموده بهم زنند و این لعاب را در قرحهای ضد سوزاکی استعمال مینمایند

زرق بلسانی ضد سوزاک معمول ژانل بگیرند لعاب کوپاهو ۲۵ گرم اب مقطر ۷۰ گرم لودانم سیدنم ۱۲ قطره مخلوط کنند این مخلوط یک صدم وزنش کوپاهو میباشد و در نزله مثانه مستعمل است

حقنه کوپاهو معمول ریکورد بگیرند کوپاهو ۲۰ گرم زرده تخم مرغ یکدانه عصاره صمغی تریاک ۵ سانتی گرم اب صاف ۲۰۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و این حقنه را در وقتی استعمال میکنند که نتوان شربا کوپاهو را استعمال نمود

حقنه کوپاهو معمول ولپو بگیرند کوپاهو ۱۵ گرم بابک دانه زرده تخم مرغ و ۳۰۰ گرم مطبوخ خطمی و یک گرم لودانم سیدنم مخلوط نمایند

شیاف کوپاهو معمول کولومبا بگیرند کوپاهوی منجمد مسکه کاکائو مکند ۵ گرم عصاره تریاک ۲ سانتی گرم یک شیاف سازند و در دفع سوزاک دلو کوده فرض یک شیاف صبح و یک شیاف عصر استعمال نمایند

بلسان گورگوم در خواص و محل استعمال و مقادیر شربت مانند بلسان کوپاهو میباشد

پوسیون معمول ویدال بگیرند بلسان گورگوم مسحوق صمغ عربی مکند ۴ گرم شربت ساده

بلسان گورگوم

۱۳ گرم مطبوخ بادیان خطائی ۲۰ گرم مطابق معمول پوسیون ساخته در دفع سوزاک معمول دارند

تامپون ضد ورم جهبل معمول ویدال بگیرند بلبان گود گوم ۱ گرم اباهک ۲ گرم مخلوط کرده مطابق معمول تامپون سازند

ترپین از عواملی است که تغییر شدید در ترشح شعب قصبه را و نفث دمی را بسرعت موقوف میکند و مقدار شربت آن از ۲۰ سانتی گرم تا ۱ گرم است در عرض روز و آنرا بشکل حب و یا بشکل کپسول استعمال مینمایند و نیز در ابتدای سل و نزله شعب قصبه مستعمل است

الکسیر ترپین معمول ویژیه بگیرند ترپین ۲ گرم گلسرین ۲۸ گرم الکل ۹۰ درجه ۲۸ گرم شربت عسل و نبل دار ۲۸ گرم مخلوط کنند

ترپینول استعمالات ترپینول مانند ترپین است ولی عمل آن مطمئن تر و در داخل آلات مجاری بول چندان اثری ندارد و **بومیت** آنرا بشکل کپسولهای **یکرتان** که هر یک محتوی ۱۰ سانتی گرم ترپینول میباشند استعمال میکند و مقدار شربت این کپسولها از ۶ تا ۱۲ عدد است در عرض روز

حب ترپینول معمول تارت بگیرند ترپینول ۱۰ سانتی گرم بنزوات سود ۱۰ سانتی گرم قند مقدار کافی یک حب سازند

فهرست ترياك و محصولات آن و سایر عوامل مخدر عصب

ترياك

ترياك یا **افیون** ذیل **اوپیوم** یا **اوپیون** (**مکونیون**) عبارتست از عصیر منجمدی که از **کوکنار** یعنی **پاپاور پاپاوری مکون** (**کودیا**) اخذ میشود و کوکنار که از طایفه **پاپاوراسه** است از نباتات بومی مشرق زمین میباشد و **ابقراط** معرفتی بخواص آن داشته و آنرا استعمال نمیکرده ولی **دیاگوراس** معاصر **ابقراط** عالم به اثر ترياك در اعمال دماغ و نخاعی بوده و آنرا استعمال کرده است و **جالینوس** هم در باب ترياك مختصر بیانی نموده و در حقیقت حکمای بزرگ اسلام از قبیل شیخ الرئیس **ابوعلی و رازی** و غیرهما اول کسی میباشند که پی بخواص آن برده و در تراپوتیک آنرا داخل نموده اند و اهمیت آن در تراپوتیک بدرجه است که گفته اند بدون ترياك وجوه و کنکینا و امتیک طبابت محال است و دانشمندان بزرگ فرنگستان تا چند سال قبل آنرا در عداد عوامل مخدره و منومه محسوب میداشتند ولی **بوشارداً** در عداد عوامل نوروستنیک (مخدر عصب) ترياك را بیان میکند و این لفظ که عمومیت دارد علاوه بر ترياك و کلورال شامل بسیاری از عوامل میشود و ما در این دو ترياك و مورفین و سایر محصولات آنرا بیان میکنیم و بعد سایر مخدرات عصب از قبیل الکل و کلروفورم و اتر و حشیش و کلورال و پارالدهید و هیپنون و اوریتان و سولفونال و پیرو و پیلامین تترونال و غیره و مخدرات طایفه سلانه را در دلادن مفصلاً بیان کرده ایم

در بیان ترياك و محصولات و ترکیبات آن

چون تریاک را بمقدار خیلی کم استعمال کنند یک نوع حالت آرامی و سکونی میآورد که منجر بخواب میگردد و اگر بمقدار
زیادتر استعمال گردد ابتدا در بدن تحریک کرده و بر اعمال روح می‌افزاید و بعد موجب نوم و غرق و مضطرب میشود
و این در صورتی است که اختصاصی در تحمل آن نباشد چه در بعضی حالات مخصوص بدن میتواند تحمل مقدار زیادی
از تریاک را نماید بدون عروض عارضه و بیشتر اطبا آنرا تجویز میکنند در دفع بی خوابی در تسکین اوجاع و جهت نقصان
ازدیاد حسی که اغلب اوقات با بسیاری از امراض الحرمن همراهی دارد و از عواملی است که در دفع جنون خیلی مؤثر است
بخصوص هرگاه پس از استعمال آن یک نوع هیجانی در علامات مرضی ظاهر گردد و در دفع اقسام نورالژی نیز مستعمل
و مفید است و بهترین معینی است جهت عوامل ضد سیفلیس را و در اقسام برونشیت و در بسیاری از اختلالات مزمن
جهاز تنفسی از محصولات تریاکی فواید زیاد برده‌اند و اثر محصولات تریاکی در دفع بسیاری از امراض جهاز هضمی
مسلم است و لهذا آنرا استعمال میکنند در دفع گاسترالژی و اقسام اسهال و کولیرا و قیهای و بادی حوامل و نیز
در دفع دوسنطاریا قوی الاثر است و یکی از دانشمندان بزرگ (میرزا ابراهیم خان طبیب حضور همایون شاهنشاهی) می
گوید که نقدته المعرفه دوسنطاریا در صورتی خطرناک است که محصولات تریاکی در آن بی اثر مانند و مقدار شربت تریاک
خالص از نیم سانتی گرم تا دو دسی گرم است

در استعمال محصولات تریاکی در اطفال و حوامل مقدار شربت آنها بسیار احتیاط باید نمود چنانکه استاد بزرگوار دکتر ضا
در نصایح بشاگردان خود میفرمود که گاه دیده شده است یک دو قطره لودانم جنین و مادر هر دو را کشته است و چون مدتی
بتریاک و محصولات آن مداومت نمایند اشتها کم میشود و ممکن است قحول عارض گردد و هیچ دوائی نیست که بسهولت ترک تریاک
و محصولات آن عادت شود و لهذا طبیب همیشه باید این مسئله را در مد نظر داشته باشد و یکی از دانشمندان فرانسه ثابت
کرده است فواید ترکیب تریاک را با عوامل قویه که معده و امعاء باشکال آنها را تحمل میکنند از قبیل تعفین ذراریح اسانس
تربانتین و طرطر استیبیه و غاریقون سفید و ترکیبات زیبقی و غیره

اقسام تریاک

بهترین تریاکها تریاکی است که در ۱۰۰ جزء دارای ۱۰ جزء مورفین باشد و داروساز باید در این فقره دقت کرده و اهتمام زیاد نماید
در تجارت فرنگستان چندین قسم تریاک معمول است که مقدار مورفین آنها را ذیلاً می‌نگاریم اولاً تریاک مصری از ۳ تا ۴
جزء در ۱۰۰ جزء مورفین دارد و علاوه مورفین آن با نرکوتین مخلوط است ثانیاً تریاک قسطنطنیه در ۱۰۰ جزء دارای ۱۲
جزء مورفین است ثالثاً تریاک ازمیر از ۱۳ تا ۱۴ جزء در ۱۰۰ جزء مورفین دارد و مورفین آن بهتر از مورفین دو قسم
مذکور و سفید میباشد و بسهولت متبلور میگردد رابعاً تریاک ایران در ۱۰۰ جزء ۵ تا ۱۲ جزء مورفین دارد خامساً تریاک
هندوستان پست‌تر از تریاک ایران است و ثابت شده که تریاکی را که از یک جنس کوکنار اخذ میکنند ممکن است بواسطه نضج
و عدم نضج کوکنار مقدار مورفین آن مختلف گردد و هرچه کوکنار رسیده‌تر و نضجش بیشتر گردد مقدار مورفین تریاک
آن کمتر میشود و یکی از دانشمندان فرانسه **اوبرژیه** نام ثابت کرده که کوکنار سفید که خشخاش گرد باشد بهترین
اقسام کوکنارها است و این دانشمند میگوید از همین جهت است خشخاش سبز که نارس است قویتر از خشخاش عطاری است
که در وقتی چیده شده که دانه‌های آن رسیده و نضج گرفته‌اند و بیان میکند که تریاکی که دفعه اول اخذ میکنند در ۱۰۰ جزء دارای
۹/۲۳ جزء مورفین است و تریاک دوم که از همان کوکنار اخذ شود ۵/۵۳ و تریاک سوم ۳/۲۲ مورفین دارد
و این دانشمند تریاکی از کوکنار سفید را عمداً اخذ میکند و باسم افیون آنرا موسوم کرده است و این افیون **اوبرژیه**
در ۱۰۰ جزء دارای ۱۰ جزء مورفین میباشد

پادزهر تریاک چنانچه در فصل آکونیت و بلادن ذکر کردیم در ابتدا بواسطهٔ امتیک و یا سایر مقیات باید سم را از بدن خارج کرد و بعد از اختیار نمودن استعمال مطبوخ خیلی غلیظ قهوه شربتاً و احتقاناً خیلی ممدوح است و اثرهای قوی از آن بیان کرده‌اند بمناسبت وقت و محل مسموم را چوب با تازیانه زنند و مالشهای خشک بر بدن آن وارد آورند و شمع خردل اندازند و بعبارهٔ دیگر ها را میکر بول را ای مورفین است بهر واسطه و وسیله که باشد مسموم را بیدار نگاه دارند و مانع از خواب آن شوند و استنشاق گاز اکسیژن در مسموم تریاک مفید و مستعمل است ر بفصل آکونیت

در بیان محصولاتیکه از اجزاء عظمهٔ تریاک است

عصارهٔ تریاک بگیرند تریاک ۱ جزء آب مقطر ۱۲ اجزاء تریاک را خورد کرده و با ۸ جزء آب مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار صاف کنند و تفاله را با ۴ جزء دیگر آب مدت ۱۲ ساعت بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده با کاغذ صاف نمایند و در حمام ماریه بقوام عصارهٔ نرم تبخیر کنند و محصول را در ۱۰ جزء آب سرد مجدداً بخیسانند و چند ساعتی بگذارند بمانند و با کاغذ صاف کرده در حمام ماریه بقوام عصارهٔ منجمد تبخیر نمایند و در ۱۰۰ اجزاء این عصاره ۲۰ جزء مورفین باید باشد و از نرکوتین نباید اثری در آن بوده و باین طریق از ۱۰۰ اجزاء تریاک ۵۰ جزء عصاره اخذ میشود و این عصاره از عوامل مخدره است و مقدار شربت آن از ۲ سانتی گرم تا ۱ دسی گرم که بطور حب و یا پوسیون استعمال نمایند و در خارج بمقدار مختلف در غسولات و فتیله‌ها و غرغره‌ها و کحلها داخل میگردد

عصارهٔ خمری تریاک بگیرند تریاک اعلا ۱ جزء شراب سفید ۴ جزء تریاک را خورد کرده در ۴ جزء شراب بخیسانند و مدت ۲۴ ساعت بگذارند بمانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار صاف کنند و تفاله را در ۲ جزء دیگر شراب بخیسانند و پس از چند ساعت با فشار صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده از کاغذ صافی بگذرانند و در حمام ماریه بقوام عصاره تبخیر نمایند و این عصاره اگرچه امروز کمتر استعمال میشود ولی مانند عصارهٔ فوق و بهمان مقدار میتوان آنرا استعمال کرد

لودانم سیدنهم بگیرند تریاک خالص ۶۰ زعفران ۲۰ دارچینی ۳ قرنفل ۳ شراب قرمز ۳۲۰ دواها را نیم کوب کرده در صراحی در دار مدت ۱۵ روز در شراب بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار صاف کرده از کاغذ صافی بگذرانند و از ۱۰۰ اجزاء اجزائیکه استعمال کرده ۷۸ جزء لودانم بدست میاید و این محصول از عوامل مخدره و ضد تشنج است و در داخل و خارج استعمال میشود و مقدار شربت آن در داخل از ۵ دسی گرم است تا ۲ گرم که بطور پوسیون استعمال کنند و در خارج مقدار آن مختلف میگردد و در غرغره‌ها و کحلها و پمادها و غسولها و غیره آنرا داخل مینمایند و در کار جرحی جراحت را با آب لودانم داری که از ۲ تا ۲ جزء لودانم در ۱۰۰ اجزاء آب داخل کرده باشند ضماده مینمایند و لحاظ باید نمود که عامل مراقب جذب لودانم و آثار سمی آن باشند و ۲۰ قطره این لودانم ۱ گرم وزن دارد و ۵ سانتی گرم آن دارای ۵ سانتی گرم عصاره تریاک میباشد

تنبیه نسخه‌های لودانم در دواسازی های ملل مختلفه اختلاف دارد و نسخه که در فوق ذکر کردیم معمول کل فرانسه است و لودانم انگلیسها عبارت است از ۱ جزء تریاک و ۸ جزء شراب و لودانم پروسها ۱ جزء تریاک و ۱۰ جزء شراب و لودانم ترمنها ۱ جزء تریاک و ۹/۵ جزء شراب و لودانم نمسه‌ها ۱ جزء تریاک و ۹ جزء شراب و لودانم بلژیکیها ۱ جزء عصاره تریاک و ۱۵ جزء شراب اهالی اسپانیول تعفین میسازند و موسوم بر **تعفین پاریگوریک** که دارای یک جزء تریاک خالص و ۱۲ اجزاء الکل ضعیف است

لودانم سیدنهم

شراب مرکب تریاک ایضاً موسوم به لودانم سیدنم بگیرند تریاک خالص ۲۰ زعفران ۸ دارچینی ۱ قرنفل ۱ شراب قرمز ۱۳۵ مدت پانزده روز بخیسانند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند در ۱۰۰ اجزء شرابیکه در این محصول استعمال کرده اند ۱۰ جزء لودانم بدست می آید این لودانم معمول مصنفا است در دواخانه های طهران همین نسخه را استعمال میکنند و مقدار شربت این لودانم با لودانم سابق الذکر چندان اختلافی ندارد

لودانم روسو بگیرند تریاک انبره ۵ عسل سفید ۱۵ آب گرم ۵۰ کف فقاع ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ تریاک را در آب گرمی که ۵۰ درجه حرارت داشته باشد حل کنند و عسل و کف فقاع را بیفزایند در صراحی ریخته بحرارت ۲۵ درجه آن نگاه دارند و بگذارند تا انقلاب تخمیرش تمام شود و با کاغذ صاف نمایند و در حمام ماریه تبخیر کنند تا از همه حجم وزن آن ۱۵ اجزء گردد و پس از سرد شدن الکل را بیفزایند و بگذارند ۴۸ ساعت بماند و مجدداً با کاغذ صاف نمایند و ۴ گرم این لودانم مقابل ۱ گرم تریاک خالص یا ۵ دسی گرم عصاره تریاک است و از لودانم سیدنم دو مقابل قوی تر است و فقط دارای همان عمل مخدر تریاک میباشد و مانند لودانم سیدنم بواسطه زعفران دارچینی و قرنفل این عمل تعدیل نشده مقدار شربت لودانم روسو در داخل از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم است بطور پوسیون و در خارج مقدار آن خیلی تغییر پذیر است

تعفین عصاره تریاک (تعفین تبائیک) بگیرند عصاره تریاک ۱۰ گرم الکل ۶۰ درجه ۱۲۰ گرم مدتی بخیسانند تا خوب حل گردد و با کاغذ صاف کنند و ۱۵ قطره این تعفین تقریباً دارای ۵ سانتی گرم عصاره تریاک میباشد

تعفین امانیاکی تریاک بگیرند تریاک اعلا ۸ گرم گل حسن لبه ۱۲ گرم زعفران ۱۲ گرم دهن فرار انیسون ۲ گرم امانیاک مایع ۵۰ گرم الکل ۱۵ درجه ۳۵۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند و ۴ گرم این تعفین را در پوسیون داخل می نمایند

شربت تریاک بگیرند عصاره تریاک ۲ گرم آب ۸ گرم شربت ساده ۹۹۰ گرم مطابق معمول شربت سازند در ۲۰ گرم این شربت دارای ۴ سانتی گرم عصاره تریاک است

سرکه تریاک (تعفین خلی تریاک) بگیرند تریاک اعلا ۳۲ گرم سرکه خیلی تند ۱۹۲ گرم الکل ۸۰ درجه ۱۲۵ گرم مطابق معمول تعفین سازند و مقدار شربت آن ۵ دسی گرم تا ۱ گرم است بطور پوسیون

شربت دیاکود در زبان یونانی **دیا** بمعنی **با** و **کود** مشتق از کودیا است بمعنی کوکنار چون سابق این شربت را با کوکنار می ساختند باین اسم موسوم شده بگیرند عصاره تریاک ۵۰ سانتی گرم آب مقطر ۴/۵۰ گرم شربت ساده ۹۹۵ گرم عصاره را در آب مقطر حل کنند و با کاغذ صاف کرده و مصفی را با شربت مخلوط نمایند ۲۰ گرم این شربت دارای یک سانتی گرم عصاره تریاک است و قوت آن چهار مرتبه کمتر از شربت تریاک و از عوامل منوم ضعیف و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۲۰۰ گرم است

شربت کوکنار بگیرند کوکنار رس بدون تخم ۳ آب صاف ۱۸ الکل ۸۰ درجه ۲ مخلوط کرده مدت دو روز بگذارند بماند و با فشار از پارچه گذرانیده و صاف کنند و بگیرند از این مصفی ۲ اجزء قند سفید ۱۹ جزء مطابق معمول حل کنند و این شربت نیز از عوامل منوم ضعیف میباشد و مقدار شربت آن از ۵ تا ۳۰ گرم بطور پوسیون

گرد معمول دووز (پودر دو دووز) بگیرند مسحوق سولفات پتاس مسحوق نترات پتاس مکد ۳ مسحوق ایپکا مسحوق تریاک مکد ایدقت مخلوط کنند و ۳ تا ۶ دسی گرم این گرد را مانند معرقات

و سکات در عرض روز تند یج بنا شامند و هر ۵ سانتی گرم ان دارای ۵ سانتی گرم تریاک است که معادل با ۲ سانتی گرم و نیم عصارهٔ تریاک بود و یکی از دانشمندان معاصر این گرد را باده مقابل وزنش منیزی مکلس مخلوط کرده رکاسر الرئه موجع استعمال میکند و مصنف آن را با هم وزنش نشاسته مخلوط نموده جهای ۲۰ سانتی گرمی میسازد و در دو سنطار با تا ۲۰ حب در عرض روز استعمال مینماید

معجون دیاسکوردیوم لفظ دیاسکوردیوم مرکب از دو کلمه یونانی است یکی **دیا** یعنی با و دیگری **اِسکُورِدیوم** که عبارت از ثوم بری (موسیر) باشد و این معجون همان **مثرودیطوس** است که در کتب متقدمین به نسخه های مختلف بیان شده است بگیرند برگ خشک ثوم بری ۶ گل سرخ ۲ ریشه انجبار ۲ خطبا ۲ ریشه تورمانتیل ۲ هستر در شک ۲ زنجبیل ۱ کبابه ۱ دارچینی ۴ دیکتام ۲ حب لبه ۲ باد بجبه ۲ صمغ عربی ۲ گل ارمنی ۸ عصارهٔ تریاک ۱ عسل ورودی ۱۲۰ شراب قرمز ۲۰ و بعضی بجای حب لبه بلسان پرو استعمال میکنند عسل وردی را تبخیر کنند تا ۱۰۰ اجزاء باقی ماند و عصارهٔ تریاک را در شراب حل کرده کم کم بر آن افزایند و سایر دواها را نرم کوفته مخلوط کنند و یک گرم از این معجون تقریباً دارای ۶ سانتی گرم عصارهٔ تریاک است و مقدار شربتان از ۱ تا ۱۰ گرم و در دفع اسهال یکی از محصولات بسیار نیکو میباشد

معجون قابض معمول سُونِدِرْس بگیرند معجون دیاسکوردیوم ۲۲ مسحوق دارچینی مسحوق کات هندی مسحوق زاج سفید مکد ۲ مسحوق خون سیاوشان ۲۲ شربت ساده مقدار کافی مخلوط کنند و قوت قبض این معجون بیشتر از دیاسکوردیوم میباشد و سه مقابل کمتر عصارهٔ تریاک دارد و در اقسام اسهال و نزف الدمها مستعمل و سودمند است و مقدار شربتان از ۲ تا ۲۰ گرم است

معجون قابض معمول فولِرْ بگیرند معجون دیاسکوردیوم ۱۵۰ مسحوق گل ارمنی ۲۰ مسحوق خون سیاوشان ۵ مسحوق گلنار ۲۰ گلقند ۲۰ اسانس جوزبوا اسانس دارچینی مکد ۱ شربت گل سرخ ۳۰۰ مخلوط کنند و قوت قبض این معجون نیز بیشتر از معجون دیاسکوردیوم است و ۶ دفعه کمتر تریاک دارد و در اسهال و نزف الدم و نفث الدم مستعمل و مقدار شربتان از ۲ تا ۲۰ گرم است

قطور انگلیسی سیاه بگیرند تریاک ازمیر ۱۰۰ گرم جوزبوا ۲۵ گرم زعفران ۸ گرم جوهر سرکه ۶ گرم آب مقطر ۶۰۰ گرم قند ۵۰ گرم مدت یک ماه بخیسانند و بعد تبخیر کنند تا ۲۰۰ گرم باقی ماند و با کاغذ صاف نمایند و از ۲ تا ۶ قطره در پوسیون داخل نمایند و این قطور نصف وزنش تریاک و در نفس عصارهٔ تریاک است و یک جزء از آن معادل دو جزء لودانم دوسو و چهار جزء لودانم سیدنم میباشد و در دفع اوجاع عصبانی معده مفید و مستعمل

قطور قرمز معمول لِکوانْتْ بگیرند بابونه ۶ گرم تریاک اعلا ۸ گرم زعفران ۲ گرم قرنفل دارچینی مکد ۱ گرم الکل ۹۰ درجه ۳۰۰ گرم مطابق معمول قطور سازند و از ۵ تا ۲۰ قطره این قطور را بروی حبه قند چکانیده و در دفع کاسترالژی و اسهال سرزی و کولرا چندین دفعه در عرض روز بنا شامند

کلورودین بگیرند کلوریدرات مرفین ۰٫۰۰۶ تعفین کنب هندی ۰٫۰۳ کلوروفورم ۰٫۱۳۵ دهن فرار نعناع فلفلی ۰٫۰۰۲۵ تعفین کاپسیکوم (فلفل فرنگی) ۰٫۰۰۲۵ اسید سیانیدریک طبی آب دار ۰٫۰۱۲ الکل ۰٫۳ گلیسرین ۰٫۴۵۷ مطابق معمول عمل کنند و این نسخه مطابق است با نسخه که **بوشاردا** مینویسد و تقریباً همان کلورودین انگلیس است که نسخه آن هنوز مخفی است و از عوامل ضد تشنج و ضد اوجاع عصبانی میباشد که در انگلستان استعمال آن شایع و

مثرودیطوس

کلورودین

متداول

متداول است و مقدار شربت ان در داخل از ٣ تا ٤ قطره است که در قدری شربت قند مخلوط کرده بیاشامند و در خارج

مطبوخ نطول از ٣ تا ٥ گرم در روز بادتر استعمال میگردد

مخلوط گراوس بگیرند تعفین کلمبو تعفین کاسیا تعفین جنطیانا تعفین کنکینا مکس ٠٫٥ گرم کلو دید رائحه مرفین

١ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و سه قاشق چای خوری در نصف پیاله مطبوخ چای مخلوط کرده در دفع بی خوابی هیجانات

عصبانی بخصوص در مخمورین در عرض روز استعمال کنند

الکسیر مسکن دوبلن بگیرند عصاره خشک تریاک ٣٫٠ گرم اسید بنزوئیک ٣ گرم کافور ٢ گرم روغن انیسون

٣ گرم مدت هفت هشت روز در ٥٠٠ گرم الکل ٥٦ درجه بخیسانند و با کاغذ صاف کرده در صراحی در داری حفظ

کنند و ٢٠ تا ٣٠ قطره این الکسیر را بروی حب قند بچکانند و یا در قدری شربت و یا مایع دیگر مخلوط کنند و در عرض روز

بیاشامند و **تعفین تریاک کافوری کدکس** که **تعفین مرکب کافور** نیز نامیده

میشود عبارت از همین الکسیر است

مخلوط ضد اسهال معمول هوفمان بگیرند تعفین تباشیر تعفین دارچینی مکس ٣ گرم

تعفین اداراقی ١ گرم مخلوط کنند ١٠ تا ١٥ قطره در عرض روز بیاشامند

شربت ضد ورم بگیرند شقایق ١٠٠ گرم در مقداری اب جوش دم نمایند که مصفای ان ٢٠٠ گرم بود و در این

مصفی حل کنند عصاره تریاک ٢ گرم عصاره اسپیکا ٥ گرم و با کاغذ صاف کرده در ٤٠٠٠ گرم شربت ساده که در حین جوش

باشد مخلوط نمایند و بجوشانند تا بقوام شربت غلیظی گردد و بگذارند سرد شده بیفزایند الکول تو ریها دنا دنج ١ گرم و حفظ نمایند

و از ٢ تا ٣ قاشق ترشی خوری در برونشیت و سایر اختلالات و حمی صدر استعمال کنند و طبیب میتواند این شربت را بجای

شربت ضد ورم **رژانت** معمول دارد

پوسیون مسکن کدکس بگیرند صمغ عربی ١٠ گرم شربت دیاکوده ٣٠ گرم عرق بهارنارنج ١٠ گرم اب

مقطر ١٠٠ گرم پوسیون سازند و هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

جلاب مسکن بگیرند شربت تریاک ١٥ گرم شربت ساده ١٥ گرم گل تیلول ٤ گرم اب جوش ١٥٠ گرم مطابق معمول

جلاب سازند و با قاشق کوچک متدرجا بیاشامند

لعوق مسکن بگیرند لعوق سفید ١٥٠ گرم شربت دیاکوده ٣٠ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک در عرض روز بنوشند

جلاب صمغی مسکن بگیرند جلاب صمغی ١٥٠ گرم شربت دیاکوده ٣٠ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجا

بنوشند

پوسیون کاسر الریح معمول لهان بگیرند لودانم سیدنم ٥ دسی گرم عرق دارچینی ٣٠

گرم لعاب قند ادا ٢٠٠ گرم پوسیون سازند هر ربع ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون مقوی و مخدر بگیرند کلمبو ٥ گرم در ٢٠٠ گرم اب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند

لودانم سیدنم ١ گرم شربت تلو ٣٠ گرم در دفع سوء هضم و اسهال مزمن هر ساعت یک قاشق کوچک بنوشند

پوسیون ضد قولنج معمول کوفر بگیرند شربت دیاکوده ١٠ گرم شربت به ٢٠ گرم عرق

نعناع ٤٠ گرم اب صاف ٥٠ گرم مخلوط کنند و در دو یا سه دفعه بفاصله ربع ساعت بنوشند

پوسیون ضد دسنطاریا معمول رکن بگیرند عرق تیلول ١٠٠ گرم شربت

زیاده ٣٠

تریاك ۰٫۲۵ گرم سفیدهٔ تخم مرغ ۲ دانه پوسیون سازند در عرض روز با قاشق ترشی خوری بنوشند

لیموناد صمغ وکوکا معمول پوادن بگیرند کوکا ریکا نرد ذیك لتراب بجوشانند صاف کرده بیفزایند شربت لیمونی صمغی ۶۰ گرم در عرض دو یا سه پیاله بیاشامند و در دفع اسهال ودوسنطاریا و مقدمات کولرا قوی الاثر است

پوسیون ضد اسهال معمول گوبر بگیرند شربت دیاقوزا ۶۰ گرم تعفین کات هندی ۱۵ گرم کربونات آهك ۵ گرم لودانم سیدنم ۲۵ قطره عرق نعناع ۱۵۰ گرم پوسیون سازند و هر نیم ساعت یك قاشق چای خوری بیاشامند

مخلوط آهکی ضد اسهال بگیرند معمول کربونات آهك ۳۰ گرم عرق دارچینی ۶۰ گرم شربت ساده ۴۰ گرم لودانم سیدنم ۴۰ قطره مخلوط کند و در عرض روز با قاشق کوچك بیاشامند و یکی از دانشمندان تمجید زیادی از این محصول میکند

قطور ضد کولرا معمول فرانسشی بگیرند تعفین ساده تریاك ۵ گرم عصاره صبر ۴ گرم حل کند واز ۱۰ تا ۳۰ قطره در یك قاشق شراب مخلوط کرده بیاشامند

مخلوط ضد کولرا معمول سیرو گونوف بگیرند تعفین اتری سنبل الطیب تعفین کوچوله مایع هوفمان مکد ۸ گرم تعفین ادنیکا ۴ گرم اسانس نعناع ۲ گرم تعفین تریاك ۴ گرم تعفین اکونیت ۱۲ گرم مطابق معمول مخلوط کند و این مخلوط را در کولرا وقتی باید استعمال کرد که بدن سرد و نبض ساقط شده باشد مقدار شربتان از ۱۵ و ۲۰ تا ۲۵ قطره است و گاهی از ۳۰ تا ۴۰ قطره در یك گلاس کوچك شراب اعلا داخل کرده بیاشامند و این مقدار را دو یا سه دفعه نیم ساعت به نیم ساعت تجدید میکنند تا عمل انعکاس شروع نماید

سفوف ضد قطرب معمول بونو بگیرند براده صلابه شده آهن ۱۰ سانتی گرم عصارهٔ تریاك ۱ تا ۲ سانتی گرم عصارهٔ خشك کنکینا ۲۰ سانتی گرم مخلوط کرده صلایه کند و صبح سفوف نمایند و بهمین مقدار نیز عصر سفوف کنند و متدرجا بر مقدار آهن و عصاره تریاك بیفزایند

سفوف مسکن معمول هاردونك بگیرند اولئوساکارو دزیانه ۰٫۲۵ گرم کرمس معدنی عصارهٔ بنج مکد ۱۰ سانتی گرم تریاك ۵ سانتی گرم مطابق معمول در دو لسبتر مساوی بر بندند در دفع سرفه عصبانی شبی یك لسبتر را با یك پیاله مطبوخ تیلول در وقت خواب سفوف کند

سفوف ضد کاردیالژی معمول مارك بگیرند عصارهٔ تریاك ۵ سانتی گرم مسحوق صمغ عربی ۱ دسی گرم مسحوق کلمبو ۲ گرم قند مسحوق ۵ گرم اسانس نعناع ۱ دسی گرم مخلوط کرده دو قسمت کنند و یك قسمت صبح و یکی عصر سفوف نمایند

شربت مسکن بگیرند شربت دیاکوده ۱۵۰ گرم شربت اودیا ۲۵ گرم نیترات پتاس ۱۰ گرم مطابق معمول عمل کنند در هنگام حاد سوزاك این شربت مستعمل است و غالبا تیزن بزدگان و با مرغ را با این شربت شیرین میکنند

شربت ضد سیاه سرفه بگیرند شربت تریاك ۵۰ گرم شربت کنکینای شراب دار ۵۰ گرم شربت اپیکا ۵۰ گرم مخلوط کنند و یك قاشق چای خوری صبح و یکی عصر بنوشند

شربت صدری بگیرند شربت دیاکوده ۵۰ گرم شربت تلو ۱۰۰ گرم مخلوط کنند یك قاشق چای خوری صبح

ویکی عصر بیاشامند

شربت ضد گاستر الژی معمول پادیولو بگیرند شربت بهار نارنج ۱۰۰ گرم عصارهٔ مائی تریاك ۰٫۵ سانتی گرم عصارهٔ آکونیت ۰٫۵ سانتی گرم مطابق معمول مخلوط کنند روزی یك قاشق چایخوری نهار ویکی شام بلا فاصله بعد از غذا بیاشامند

حب مسکن و مقوی بگیرند عصارهٔ تریاك ۱۵ سانتی گرم مسحوق دارچینی ۳ دسی گرم شربت ساده مقدار کافی ۶ حب سازند ویك ماسه حب در روز بیاشامند

حب دافع اسهال معمول لیپرت بگیرند عصارهٔ کلمبو ۲ گرم عصارهٔ کوچوله ۲۵ سانتی گرم عصارهٔ تریاك ۲۵ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند ویك حب صبح ویکی عصر بیاشامند

ایضا حب دافع اسهال معمول سولاری بگیرند عصارهٔ تباشیك ۲۰ سانتی گرم مسحوق ایپکا نتر کات هندی مکد ۶۰ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب مفضض سازند وهر دو ساعت فاصله یك حب بیاشامند وچون براز دادی خون باشد **بوشاردا** ۵ سانتی گرم عصارهٔ دا تانیا اضافه میکند

حب معرق بگیرند معجون تریاق ۴ گرم عصارهٔ تریاك ۲ سانتی گرم کربونات امانیاك ۲ گرم مخلوط کرده ۶ حب بزرك سازند ودر مداوای گلیکوزوری در شب بیاشامند

حب تریاك وکافور معمول ریکورد بگیرند کافور ۳ گرم عصارهٔ تریاك ۴ دسی گرم لعاب مقدار کافی مطابق معمول ۶ حب سازند ودر دفع نعوظ وهیجان عنق مثانه دو یا سه حب هر شب بیاشامند

حب دافع صداع معمول بروسیس بگیرند عصارهٔ بنج عصارهٔ بلادن مکد ۲۵ سانتی گرم عصارهٔ کاهو ۵ دسی گرم عصارهٔ تریاك ۱۵ سانتی گرم مسکر کاکاو ۵ گرم مطابق معمول ۳۰ حب متساوی سازند وهر روز یك حب صبح ویکی عصر در دفع صداع کهنه بیاشامند

حب دافع گاستر الژی معمول دِلارو بگیرند عصارهٔ تریاك ۳۰ سانتی گرم سوسکوئی کربنات اهن ۶۰ سانتی گرم منیزی ۱۲۰ سانتی گرم شربت صمغ مقدار کافی ۴۸ حب سازند و روزی دو حب یك حب دو ساعت قبل از نهار ویکی سه ساعت بعد از شام بنوشند

حب مخدر معمول بارتز بگیرند عصارهٔ تریاك عصارهٔ بلادن مکد ۲۰ سانتی گرم تریداس ۳۰ سانتی گرم مسحوق ریشه خطمی مقدار کافی مطابق معمول ۱۲ حب سازند داطفال ده ساله که مبتلی بقطرب شدید باشند روزی میتوان تا سه حب تدریج استعمال کرد ومتدرجا بر مقدار آن باید افزود

قرص تریاك اسپیتزله بگیرند انیسون مسحوق ۳ گرم قند مسحوق ۵۰۰ گرم صمغ عربی ۶۴ گرم عصارهٔ تریاك ۵ سانتی گرم کثیرا دبا السوس مکد ۱۸ گرم مطابق معمول قرصهای یك گرمی سازند

در بیان استعمالات خارجی مصنوعات تریاك

عصاره صمغی تریاك را بو دی تافته باندازه های مختلف مانند شمع می گسرانند وجهة تسکین اقسام نورالژی ودبد جلد منطبق می سازند ونیز معجون تریاق را بو دی تافته ویا پارچهٔ دیگری کشیده وباندازه که میخواهند بری معدهٔ یا

شکم جهت تسکین اوجاع شدیده منطق مینمایند ولودانم روسو را بمقدار چند قطره در چشم قطور میکنند و تسکین میدهد
اوجاعی را که بواسطه ورم شدیدی در آن عارض شده باشند واغلب اوقات لودانم روسو یا لودانم سیدنم را جهت تسکین
اوجاع بروی ضمادات ملین نطول میکنند و نیز تریاك ولودانم را در ضمادات داخل می نمایند ولی باید در استعمال آنها مراقب
بود زیرا ممکن است بسرعت جذب شوند

غرغره مسکن بگیرند عصاره تریاك ۵ سانتی گرم در ۵۰۰ گرم آب جوش حل کرده و ۲۰ گرم الکل افزوده در دفع
قروح موجعه زبان و یا دهان مضمضه نمایند

ایضاً غرغره مسکن بگیرند کوکنار خورد کرده ۳۰ دانه بزرگ آن ۵ گرم در ۱۰۰ گرم آب بجوشانند وصاف کرده
۲۰ گرم شربت عسل بیفزایند و در قروح کوفتی خیلی موجع غرغره کنند

مضمضه مسکن بگیرند عصاره تریاك ۲ دسی گرم در ۱۲۰ گرم آب حل کرده ۲۰ گرم عسل سفید بیفزایند در
اورام موجعه دهان و زبان و یا حلق مضمضه و غرغره کنند

کحل تریاکی معمول کرکس بگیرند گلاب ۱۰۰ گرم عصاره تریاك ۲ دسی گرم حل کرده صاف کنند
و در رمدهای موجع در چشم قطور نمایند

کحل مسکن بگیرند تعفین زعفران ۲ گرم گلاب ۱۰۰ گرم لودانم سیدنم ۱ گرم مخلوط کرده در چشم قطور نمایند

ایضاً کحل مسکن بگیرند عصاره بنج ۱ گرم در ۱۰۰ گرم گلاب حل کرده ۱ گرم لودانم روسو بیفزایند

حقنه کوکنار معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند کوکنار ۲۰ گرم آب جوش
۵۰۰ گرم کوکنار را خورد خورد کرده وتخمهای آنرا دور بریزند و در آب جوش ریخته مدت دو ساعت دم کنند وصاف
کرده حقنه نمایند و چون ۴ گرم نشاسته مسحوق در آن مخلوط کنند به **حقنه کوکنار نشاسته** موسوم
میگردد و این حقنه را در بیمارستانها جهت تسکین اسهال بسیار استعمال میکنند

حقنه لودانم دار بگیرند لودانم سیدنم ۴ دسی گرم مطبوخ خطمی ۲۵۰ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند وچون
۴ گرم نشاسته بر آن افزوده به **حقنه نشاسته لودانمی** موسوم میگردد که در تسکین اسهال خیلی مستعمل
ومفید است

حقنه دافع اسهال معمول دوستان بگیرند کتیرا ۱ گرم نشاسته ۸ گرم لودانم سیدنم
۲۰ قطره آب ۲۰۰ گرم مطابق معمول حقنه سازند

حقنه تریاك و کافوری بگیرند کافور ۵ دسی گرم عصاره تریاك ۳ سانتی گرم زرده تخم مرغ ۱ عدد
آب ۲۰۰ گرم مطابق معمول حقنه سازند و در دفع نعوظ مستعمل و مفید است

زرق مسکن معمول گرن بگیرند تریاك خالص ۴ دسی گرم صمغ عربی ۱۵ گرم در ۲۰۰ گرم آب
صاف حل کرده صاف کنند در سوزاك موجع زرق نمایند

زرق تریاکی معمول ریکورد بگیرند تریاك خالص ۳۰ گرم آب صاف ۲۳۰ گرم حل کنند
و در فیموزیس وقتیکه ورم خیلی زیاد باشد و حدس به وجود شانکر فاژدنیك نمایند زرق کنند

زرق مسکن بگیرند لودانم روسو ۵ گرم مطبوخ بزرگان ۵۰۰ گرم مخلوط کرده در سوزاکهای
خیلی موجع زرق نمایند

زرق تاجریزی بگیرند برگ تاجریزی ۱۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و **کدکس** زرق کوکا رسفید و بلادن و شوکران و بیخ دکرد و دانیز بهمین دستور میسازد

غسول مخدر تریاکی معمول بیمارستانها بگیرند تریاک خالص ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم تریاک را نیم کوب کرده و در اب جوش ریزند و دو ساعت دم کنند و گاه گاه بهم زنند و صاف کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی انرا برداشته تغسیل نمایند

غسول مخدر کوکاری ایضا معمول بیمارستانها بگیرند کوکا و تاجریزی هر کدام ۱۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم کوکا را خورد کرده و تخمهای انرا دور ریزند و با تاجریزی مدت دو ساعت در اب جوش دم کنند و صاف کرده چشم را با ان بشویند

غسول شراب و تریاک معمول ریکورد بگیرند شراب معطر ۲۵۰ گرم عصاره تریاک ۲ گرم حل کنند و در تداوی شانکر و قرحه استعمال نمایند

غسول ضد سرطان معمول روست بگیرند عصاره کالاند و لا عصاره بابونه مکرر ۱ گرم در ۵۰ گرم عرق غار گلاسی حل کرده بیفزایند تعفین تریاک ۶ گرم در تغسیل و تداوی قروح سرطانی استعمال نمایند

غسول تریاکی بگیرند عصاره صمغی تریاک ۵ گرم اب مقطر ۵۰ گرم حل کنند و قروح شانکری و سیفلیسی موجع را با ان بشویند

عجین تریاکی معمول تانشو تریاک خالص را مدت ۲۴ ساعت در مقداری اب بخیسانند که خمیر نرمی حاصل گردد و روزی یک باد و دفعه قروح سرطانی را به سطبری ۲ یا ۳ میلی متر از این عجین بپوشانند

محلول تریاک و شوکران بگیرند عصاره مائی تریاک ۰۶ گرم عصاره مائی شوکران ۰۵۲ گرم اب مقطر ۵۰۰ گرم حل کنند و نموهای زیاد ته سیفلیسی را بشویند

قیروطی لودانم دار معمول بیمارستانها بگیرند قیروطی جالینوس ۹۰ گرم لودانم سیدنهم ۱۰ گرم مخلوط کنند و یک گرم انرا در تداوی قروح و شانکرهای موجع **کدکس** استعمال میکند

روغن تریاک معمول نوبرت بگیرند تریاک مسحوق ۴ گرم روغن بنج ۵۰۰ گرم مدت چند روز بخیسانند و بعد بافشار صاف کنند

قیروطی تریاک دار معمول لانیو بگیرند عصاره تریاک ۱ گرم در ۱ گرم اب حل کرده در ۹۸ گرم قیروطی جالینوس داخل نمایند و قروح و شانکرهای موجع را تداوی نمایند

پوماد ضد سیفلیس بگیرند پوماد زیبقی قیروطی تریاک دار مکرر ۵۰ گرم مخلوط کنند و قروح سیفلیسی متوقف را تداوی نمایند

تمریخ مخدر و یا مسکن بگیرند بم ترانکیل ۹۰ گرم لودانم سیدنهم قیروطی جالینوس مکرر ۱۰ گرم مخلوط کنند و این تمریخ معمول **کدکس** است

محلل تریاک دار معمول بیمارستانها بگیرند محلل ساده ۱۰۰ گرم لودانم سیدنهم ۱۰ گرم مخلوط کنند

مشمع پلیسیر بگیرند روغن بزرکتان ۱۰۰۰ گرم شنجرف سفیداب شیخ موم زرد مکرر ۲۵۰ گرم تربانتین ۱۰۰ گرم

تریاك ۳۰ گرم مطابق معمول شمع سازند در تسکین اوجاع سرطانی و تقدم بحفظ از تقرح آن استعمال نمایند

بلسان مسکن معمول بات بگیرند صابون سفید ۶۰ گرم تریاك خالص ۱۵ گرم مدت سه روز در ۲۵۰ گرم الکل ۸۰ درجه ریزد ۶۰ گرم کافور و ۱۵ گرم اسانس اکلیل الجبل بخیسانند و از ۵ تا ۱۰ گرم این بلسان را در دفع اوجاع مزمن نطول نمایند

غسول ضد شانکر معمول لانگلبرت بگیرند عرق کاموه ۱۰۰ گرم لودانم روسو ۵ گرم مخلوط کنند و روزی سه دفعه ابتدا شانکر را تغسیل نموده و بعد قدری شرپی مبلول در آن زیاده نمایند

نخود داغی ضد سیاتیك بگیرند عصارهٔ تریاك عصارهٔ بلادن مکدر ۲ گرم با مقدار کافی مسحوق گاك و بك لعابی بیست نخود سازند که هریك دارای ۱۰ سانتی گرم ماده عامل میباشد

تمریخ انگلیسی معمول مایه بگیرند ماناك ۲۵ درجه ۱۵ گرم کلوروفورم ۱۵ گرم کافور ۱۵ گرم تغفین تریاك ۵ گرم الکل ۹۰ درجه ۷۵ گرم مخلوط کنند و بروی قطعهٔ فلانل ریخته در دفع نورالژی در محل موجع منطبق سازند

اسپارادراپ تریاك معمول شاوفل بگیرند عصارهٔ صمغی تریاك و بابك نشم و دنش مسحوق و صمغ عربی مخلوط کنند و بقدری آب افزایند که بقوام شربت غلیظی گردد و تافته سیاه محکم و سطبری را بچهار چوبه (کارگاه) کشیده و باعانت قلم موسه طبقه از این مخلوط بروی آن بگسترانند و در محل خشکی این تافته را حفظ کنند

در بیان الکلوئیدهای تریاك و املاح یا مخصولات آنها

در الکلوئیدهای تریاك سه عمل مختلف و متمایز ظاهر میگردد تنویم و تنبه و با اختلاج و تسمیم و یکی از دانشمندان بزرك فزیولوژی موسوم به **کلود برنارد** این سه عمل را باین ترتیب در آنها بیان کرده است اولاً عوامل منومه عبارتند از نرسئین و مورفین و کودئین و سایر الکلوئیدها دارای خواص منومه نیستند ثانیاً عوامل منبهه و با مختلجه عبارتند از تبائین و پاپاورین و نرکوتین و کودئین و مورفین و نرسئین ثالثاً عوامل مسممه عبارتند از تبائین و کودئین و پاپاورین و نرسئین و مورفین و نرکوتین و فقط در طب مورفین و کودئین و پاپاورین و نرسئین را استعمال میکنند و ما آنها را بترتیب ذکر میکنیم و سایر الکلوئیدها در طب استعمالی ندارند

مورفین و املاح آن مورفین و املاحی که از آن ترتیب میدهند دارای خواص منومه تریاك میباشند و مورفین خالص را بواسطه عدم انحلال اکثر آن استعمال میکنند و بیشتر کلوریدرات و سولفات و لکتات و برمیدرات و استات و گاه سابیدرات را معمول میدارند و ۱ تا ۲ سانتی گرم استات و برمیدرات و سولفات و کلوریدرات را بجای ۵ سانتی گرم عصارهٔ تریاك مدخل حبوب استعمال نمود و بقول کلی املاح مورفین را بصور مختلفه استعمال کرده و از طریق جلد نیز آنها را در بدن داخل مینمایند و بجای شمع در دیر را پس از برداشتن بشره از ۱ و ۲ تا ۳ سانتی گرم کلوریدرات و یا مکونات و یا سولفات مورفین در دو میمایند و نیز آنها را مانند تروپین در زرق تحت جلدی بمقدار ۱ تا ۳ سانتی گرم استعمال میکنند مخصوصاً در دفع نورالژی و اسهال مسلولین و عسرالنفس و ادیمی و کولرا و اوجاع دفع حملی و اکلامپسی مؤثر و مفید اند و در کلینیك (مالیخولیای سبعی) ۵ سانتی گرم استعمال میکند

مورفین

و استعمال متمادی املاح مورفین موجب بروز مورفینیسم که مشابه الکلیسم است میگردد

طریق ساختن مورفین بگیرند تریاک قطعه قطعه کرده ۱۰۰ کلورور دو کلسیوم خالص ۱۲ اسید کلوریدریک ما مایاک ممکن مقدار کافی تریاک را در آب سرد حل کرده و در حمام ماریه بقوام عصاره تبخیر کنند و این عصاره را نیز در آب سرد حل کنند و با کاغذ صاف کرده مجدداً در حمام ماریه بقوام شربت رقیقی تبخیر نمایند و کلورور را در ۲۲ جزء آب حل کرده و با ۱۰۰ جزء آب سرد مخلوط نموده بر محصول در حالتی که گرم است بیفزایند و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را در حمام ماریه تبخیر کنند تا یک ثلثش بماند و بگذارند سرد شده و با کاغذ صاف نمایند و مجدداً تبخیر کنند تا بقوام شربت و بعد محصول را با کمی اسید کلوریدریک ترش نموده بگذارند چند روز بماند تا در میان آب ماده سیاه و متبلرهای چند ظاهر شوند و این مواد متبلر را در پارچه ریخته بفشرند و بعدا آنها را در مقداری آب جوش هر چه کمتر ممکن شود حل کنند و بگذارند سرد شده تا مجدداً متبلر گردد و آنها را مجدداً در پارچه ریخته بفشرند و این متبلرها عبارتند از کلورید رات مضاعف و غیر خالص مورفین و کودئین و آنها را در آب داغ حل کرده و بوزن نشان ذغال حیوانی معمول در این محلول داخل نمایند و بگذارند چندی بماند و مواظب باشند که حرارت از ۹۰ درجه تجاوز نکند و بعد با کاغذ صاف کرده و مصفی را تغلیظ نمایند و بگذارند سرد شده تا مجدداً متبلر گردد و این مواد متبلر که سفید اند عبارتند از کلورید رات مضاعف موسوم به **ملح گرگوری** و این ملح را در آب جوش حل کنند و بقدر کفایت ما مایاک افزایند مورفین رد شده و کودئین بحالت انحلال باقی می ماند و از کاغذ صافی اش بگذرانند و مورفین را که در روی صافی باقی مانده است گرفته و با آب سرد شسته در الکل جوش حل کنند و بگذارند سرد شده تا متبلر گردد

حب مورفین بگیرند مورفین ۱ دسی گرم مسحوق اصل السوس ۱ گرم شربت صمغ مقدار کافی ۱۰ حب سازند و شبی از ۱ تا ۲ دانه بیاشامند

کلورید رات مورفین بگیرند مورفین مسحوق مقدار منظور اسید کلوریدریک آب مقطر ممکن مقدار کافی مورفین را در آب گرم مخلوط کرده و اسید کلوریدریک را با هم جنس آب مخلوط کرده کم کم بر آن بیفزایند تا کاملاً حل گردد و صاف کرده در حمام ماریه تبخیر کنند تا غلیظ گردد و بگذارند سرد شده و متبلر شود و متبلرها را فشار داده بخشکانند و ۱۰۰ جزء کلورید رات مورفین دارای ۱۰ جزء مورفین متبلر و با ۷۵/۹۰ جزء مورفین بی آب میباشد و این ملح مورفین است که تاثیرش کمتر است ترجیح دارد و از عوامل منومه است و در اقسام نورالژی و حمله های آسم مستعمل و مفید است و مقدار شربت این از ۵ میلی گرم تا ۳ سانتی گرم بمقدار منقسم بطور حب و یا پوسیون و یا شربت و یا بطور زرق تحت الجلدی و یا بطریق جلدی و در جنون مخصوصاً در صورتیکه با ملوسینا سیون همراه باشد از ۳ تا ۱۰ سانتی گرم در عرض روز بطور زرق تحت جلدی مستعمل است

گرانول کلورید رات مورفین معمول کدکس بگیرند کلورید رات مورفین متبلر ۱ گرم قند شیر مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰۰ گرانول سازند و مقدار شربتها از ۵ تا ۳۰ گرانول است نظر باثاری که بروز میکنند

سفوف دافع سوء هضم معمول بوشت بگیرند سونیترات بیسموت ۳ گرم کلورید رات مرفین ۶ تا ۸ میلی گرم مخلوط کرده در ده دسته مساوی قسمت کنند در بعضی اقسام سوء هضم عصبانی و گاستر الژی هر بسته را در کمی شربت قند مخلوط کرده قبل از غذا بنوشند

قطور سفید معمول گالارد بگیرند کلورید رات مورفین ۱ سانتی گرم عرق غار گلاسی ۵ گرم حل کنند و در دفع گاستر الژی یک یا دو قطره بروی حبه قندی چکانیده قبل از غذا بیاشامند و این قطور را میتوان در زرق تحت جلدی بکار برد

انفیه مخدر معمول دمبرت بگیرند قند مسحوق ۲ گرم کلورید رات مورفین ۵ تا ۱۰ سانتی گرم مخلوط کنند و هر دو یا سه ساعت فاصله بقدر قبضه مابین دو انگشت در دفع نورالژی صورتی و تحت حجاجی و صداع عصبانی استنشاق نمایند و باید مراقب آثار مورفین باشند

محلول کلورید رات مورفین جهة زرق تحت جلدی مطابق کدکس
بگیرند کلورید رات مورفین ۱ گرم آب مقطر ۴۹ گرم حل کنند و ۵ قطره از این محلول دارای یک سانتی گرم کلورید رات مورفین است در نورالژی و اوجاع شدیده وضع حمل و اسهال مسلولین و کولرا و اکلامپسی عارض در بین البومین اوری و عسر النفس در قاین محلول مستعمل و مفید است

محلول مائی کلورید رات مورفین در چند روز فاسد میگردد و میتوان بواسطه افزودن ۱/۱۵ کلرال و یا الکول و یا نعناع و یا عرق غار گلاسی آنرا حفظ کرده و مانع از فساد شد و لهذا نسخه های ذیل را باید ترجیح بر نسخه مذکور داد

محلول کلورید رات مورفین و کلرال جهة زرق تحت جلدی بگیرند آب مقطر ۱ گرم کلورید رات مورفین ۱ سانتی گرم کلرال هیدرات ۲ سانتی گرم حل کنند و این محلول را میتوان تا مدت چند ماه بدون فساد نگاهداشت و علاوه دارای دو ماده عامل است

محلول کلورید رات مورفین مطابق دواسازی انگلیسها بگیرند کلورید رات مرفین ۲ جزء آب مقطر ۱۵ جزء الکل ۸۳ درجه ۵ جزء حل کرده صاف کنند و این محلول تقریبا یک هشتم وزنش کلورید رات مورفین و فساد ناپذیر میباشد و از ۲ تا ۶ قطره از آن مانند پوسیون یا در زرق تحت جلدی استعمال میکنند

شربت کلورید رات مورفین بگیرند کلورید رات مورفین ۱ آب مقطر ۲۰ شربت ساده ۱۹۸۰ مطابق معمول شربت سازند و هر ۲۰ گرم این شربت (یک قاشق سوپخوری) دارای یک سانتی گرم کلورید رات مورفین است و مقدار شربت از ۲۰ تا ۶۰ گرم است و با آنکه هر ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند و این شربت را بجای شربت سولفات مورفین و یا استات آن که نیز بهمین طریق ساخته میشوند استعمال میکنند و بر آنها ترجیح دارد

پوسیون دافع صداع معمول بوالو بگیرند کلورید رات مورفین ۱ سانتی گرم مطبوخ قهوه ۱۰۰ گرم حل کرده یک دفعه بیاشامند موجب ضعف و فی الجمله کیفی میشود بدون سنگینی سر

پوسیون دافع گاستر الژی معمول ساندراس بگیرند آب ۴۰ گرم قند ۵ گرم کلورید رات مورفین ۵ سانتی گرم حل کنند و یک قاشق چای خوری بیاشامند و موافق اشتداد درد ابرام و جمع فواصل قاشق های بعد و مقدار آنها را تعیین کنند

پوسیون معمول تامسون بگیرند کلورید رات مورفین ۵ سانتی گرم بی کربنات سود ۱ گرم شربت ساده ۳۰ گرم آب ۹۰ گرم حل کنند در احتباس بول هر نیم ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بیاشامند

حب کلورید رات مورفین بگیرند کلورید رات مورفین ۱ سانتی گرم قند شیر ۴ گرم

عسل سفید مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب سازند و شبی یک دانه بنوشند

حب دافع نزله معمول ویلیام بگیرند صمغ عربی ۱ گرم کربنات امانیاک ۱ گرم ایپکای مسحوق ۲۵ سانتی گرم کلوریدرات مورفین ۵ سانتی گرم لعاب صمغ مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب سازند در روز نشیب مزمن یک دانه صبح و یکدانه شب بیاشامند

حب ضد تشنج معمول مصنف بگیرند کلوریدرات مورفین عصاره الکلی اذاراقی مکدره سانتی گرم عصاره سنبل الطیب ۲ گرم ۵۰ حب سازند و یک حب صبح و یک حب شام بنوشند

قرص ضد سرفه معمول لپر بگیرند قند ۵۰۰ گرم کلوریدرات مورفین ۶ دسی گرم مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و روزی از ۴ تا ۶ قرص در برونشیت استعمال نمایند

کحل مسکن معمول فورناری بگیرند مطبوخ زعفران مطبوخ شقایق مکدر ۶ گرم کلوریدرات مورفین ۵ سانتی گرم نعنعین مرهکی ۱۲ قطره مخلوط کنند و هر دو یا سه ساعت فاصله چند قطره در چشم قطور نمایند و پارچه باران تر کرده بر روی اجفان منطبق سازند در رمد فلغمونی مستعمل و مفید است

معجون قابض بگیرند کلوریدرات مورفین ۱۵ سانتی گرم تنن ۵۰ سانتی گرم نعنعین بلسان تلو ۱۰ قطره گلقند ۶ گرم مسحوق فوسفات اهک ۳ گرم معجون سازند و مانند معجون باسکورد یوم در دفع اسهال بمقدار ۲ تا ۸ گرم در ۲۴ ساعت استعمال میشود

جلاب ضد گاستر الژی معمول گالواس بگیرند شربت پوست نارنج شربت کلوریدرات مورفین شربت اثر مکدر یک جزء مخلوط کنند در گاستر الژی هر نیم ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بیاشامند تا وقتی که درد ساکت شود

کولودیون مورفینی بگیرند کولودیون ارتجاعی ۳۰ کلوریدرات مورفین ۱ حل کنند در دفع نورالژی بروی جزء معلول تطول نمایند

پوماد مسکن بگیرند کلوریدرات مورفین ۱ اسپرمنا ب حسن لبرا ۱۵ تا ۲۰ مخلوط کنند در دفع نورالژی در دوما تیسم تمریخ نمایند

شیاف مورفینی بگیرند مسکه کاکائو ۵ گرم مسحوق کلوریدرات مورفین ۲ سانتی گرم مسکه را ذوب کرده ملح را افزوده بگذارند نیم جامد شود و بواسطه قالب یک شیاف سازند در اختلالات موجع رحم و مثانه مستقیم شیاف نمایند و از عوامل منوم است

سولفات مورفین

سولفات مورفین بگیرند مورفین مسحوق مقدار منظور اسید سولفوریک ابدار (اسید ۱۰) مقدار کافی مورفین را در هم و ونش اب مقطر گرم مخلوط کنند و بقدری اسید سولفوریک اب دار افزایند که مورفین حل گردد و بقوام شربت رقیقی تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده و متبلر گردد و ۱۰۰ جزء این ملح دارای ۷۵/۲ جزء مورفین لا اب است و از عوامل مخدره میباشد و مقدار شربتانه ۵ میلی گرم تا ۳ سانتی گرم

حب دافع بی خوابی معمول گرن بگیرند نعوده ۱ گرم سولفات مورفین ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب عصر و یا شب بیاشامند

حب سولفات مورفین بگیرند سولفات مورفین ۱ گرم گلقند ۴ گرم مسحوق ریشه خطمی مقدار

کافی مطابق معمول ۲۷ حب سازند و طرف عصر یکدانه بیاشامند

برومید دات مورفین (در حاشیه)

برومید داتِ مورفین بگیرند مورفین مسحوق مقدار منظور اسید برومیدریک محلول مقدار کافی مورفین را در هم و در نشاب مقطر گرم حل کند و بقدری اسید برومیدریک افزایند تا حل شود و باید محلول کاملا اخنثی باشد و در حمام مادیه تبخیر کند تا غلیظ گردد و غلظت ان بقدر کفایت باشد و انرا در تحت سرپوشی بروی ظرفی که محتوی اسید سولفوریک غلیظ و یا کلورور کلسیوم خشک بود بگذارند و ۱۰۰ اجزء این ملح دارای ۷۸/۰۹ جزء مورفین است و از عوامل محدریست که بعضی انرا بر کلورید دات ترجیح میدهند و این مسئله هنوز مشکوک است که ایا این مقدار کمی از اسید برومیدریک که در این ملح موجود است میتواند مصدر عمل مخصوصی شود و یا نمیتواند و مقدار شربت برومید دات مورفین مانند کلورید دات ان است

استات مورفین (در حاشیه)

استاتِ مورفین بگیرند مورفین متبلر مسحوق ۲ اسید استیک ۱/۰۵۹ درجه ۱ مخلوط کرده صلابه کند و محصول را ۲۴ ساعت بحال خود گذارند و بعد صلابه کرده بگذارند در هوا خشک شود و در صراحی در دار دی انرا حفظ کند این ملح را چون بخوبی حفظ ننمایند و مدتی بماند اسید استیکش بخار شده و غیر محلول میگردد و از این جهت است که کلورید دات را بران ترجیح میدهند و مقدار شربت ان از ۱ تا ۳ سانتی گرم است بطور حب و شربت و یا پوسیون و یا بطریق زرق تحت جلدی

شربت استاتِ مورفین بگیرند استات مورفین ۵ سانتی گرم شربت ساده سفید ۹۹ گرم استات را در ۱ گرم اب که قدری اسید استیک در ان داخل کرده باشند حل کند و با شربت مخلوط نمایند و بهمین طریق میسازند

شربت کلورید دات و شربت سولفات مورفین را هر ۲۰ گرم این شربتها دارای ۱ سانتی گرم ملح مورفین است و مقدار شربت انها از ۲۰ تا ۴۰ گرم بطور پوسیون

حقنه مورفینی معمول بابلی بگیرند نشاسته ۱ گرم در ۵۰۰ گرم اب امیخته و ۲ سانتی گرم استات مورفین افزوده در دفع اسهال حقنه نمایند

کودئین (در حاشیه)

کودئین این ملح بطور انحلال در مایعی که بواسطه امانیاک مورفین از ان دور کرده باشند باقی میماند و در حصول ان بگیرند این مایع را و تبخیر کند و بگذارند سرد شود کلورید دات کودئین و کلورید دات امانیاک متبلر میگردند و این متبلرها را بواسطه عمل انحراف از اب ماده جدا نمایند و در اب جوش حل کنند و بگذارند سرد شود کلورید دات کودئین بشکل تارهای ابریشمی متبلر میگردد ولی مخلوط با قدری کلورید دات مورفین جهة خلوص این مواد متبلره را در محلول پطاس کستیک دیخته صلابه کنند مورفین حل میشود ولی کودئین ابتدا بشکل ماده لزج کره زودی مانند غبار میگردد ده میشود و بواسطه عمل انحراف انرا از مایع جدا نموده و با اب بشویند و بعد در اتر جوش حل کنند و $\frac{1}{15}$ اب بیفزایند و بگذارند بخودی خود تبخیر شود کودئین متبلر میگردد

بقول **کلود برنارد** کودئین را چون بمقدار کم استعمال کنند چندان اثری نخواهد داشت ولی بمقدار زیاد موجب بروز تشنجات شده و خطرناک میگردد و مقدار شربت ان از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم است و در سیاه سرفه و بولیموس (جوع الکلب) و گاستر الژی مستعمل و چون از حیثیت قیمت خیلی گران است میتوان بعوض ۵ سانتی گرم ان ۱ سانتی گرم یکی از املاح مورفین را استعمال نمود

حب کودئین بگیرند کودئین ترید اس مکن ۲ دسی گرم مسحوق دیشه خطمی مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب

سازند و در روزی یک حب بیاشامند

شربت کودئین بگیرند کودئین الکل ۹۰ درجه ۲۵ شربت ساده ۴۷۵ کودئین را در الکل حل کرده و شربت را بیفزایند ده ۲۰ گرم این شربت دارای ۲ سانتی گرم کودئین از عوامل منوم است و مقدار شربت از ۵ تا ۷۵ گرم بطور تدریج روزانه استعمال شود و با بحران آثار حاصل بود و برتو مقدار کودئین را کم کرده بنحوی که هر ۲۰ گرم شربت دارای ۲۵ میلی گرم کودئین است و علاوه با عرق غار گیلاسی آنرا معطر میکند

پاپاورین

پاپاورین یکی از الکلوئیدهای منوم تریاک میباشد که الیاف عضلانی را مسترخی میکند و موجب تهوع و دوار نمی گردد و اثرات آن بطور بطوء ظاهر میشود و در مجانین مضطرب بهبود خواب و آرامی میگردد و مقدار شربت آن از ۲ تا ۱۰ سانتی گرم چند بار استعمال شود و یا بطریق تحت جلدی

نرسئین

نرسئین نیز یکی از الکلوئیدهای تریاک است و مانند مورفین مریض را آرام کرده و خواب میآورد ولی مانند آن موجب صداع منتج نمیشود و در بر و نشیت و سل و نورالژی مستعمل و مقدار شربت آن از ۲ تا ۱۰ سانتی گرم است بطور حب یا شربت

شربت نرسئین بگیرند نرسئین ۵ سانتی گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و از ۱ تا ۴ قاشق کوچک هر دفعه بیاشامند

شقایق

شقایق لاله ع **شقایق النعمان** ت **کوکلیکو** **پاوورووژ** ف **پاپاور رئاس** لا **تیکوم** ی **میکون روئاس** نباتی است از طایفه **پاپاوراسه** و دارای گلهای سرخ مشعشع و چون این گلها تازه باشند بوی تریاک از آنها متصاعد میگردد و هرگاه برکوکنار شقایق تیغ زنند عصیر شیری شکل خارج شده و مانند تریاک منجمد میشود ولی در این عصیر بواسطه تجربه وجود مورفین ثابت نشده و اعراب جهت دفع بی خوابی دانه های شقایق را با عسل توم کوفته مکرر در عرض روز می خورند و در طب گل شقایق را مانند ادویه صدری استعمال میکنند و مقدار شربت آن بطور مطبوخ از ۵ تا ۱۰ گرم است در ۱۰۰۰ گرم آب نیز مربا و شربت گل شقایق را معمول میدارند

شربت شقایق مطابق کدکس بگیرند گل شقایق ۱ آب ۱۵ قند مقدار کافی گلها را نیم کوب کرده مدت ۶ ساعت در آب دم کنند و با فشار صاف نموده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آنرا برداشته و نسبت ۱۸ در ۱۰ قند افزوده در حمام ماریه قوام آورند و با ۲۰ تا ۱۰۰ گرم این شربت مشروبات را شیرین کرده در دفع برونشیت و حصول خواب بیاشامند

کاهو

کاهو ع **خس** ت **لیتو** ل **لاکتوکا** نباتی است از طایفه **سیناتره** و دارای دو قسم یکی کاهوی بستانی که ماکول و مطبوع و سهل الهضم و مبرد و دیگری کاهوی سمی که مخدر است و در جراحت بیشتر از کاهوی بستانی و چون کاهوی بستانی را بگذارند برشتهای نمو رسد و بر ساقه ان شکافهای چند وارد آورند عصیر غلیظی سفید که فی الجمله تلخ و قدری لزوجت دارد در جریان میاید موسوم به لاکتوکاریوم و این عصیر را چون بگذارند بروی ساقه نبات منجمد شود قهوه رنگ شده و دارای بوئی میگردد شبیه ببوی تریاک و چون ساقه های این نبات را بکوبند و با فشار عصیر آنها را گرفته و بواسطه عمل تبخیر عصاره سازند محصول را باسم تریداس موسوم مینمایند و در طب شربت تخم کاهو و عرق کاهو و نیز آب برگ کاهو را بمقدار ۵۰ گرم مانند مسکنات ضعیفه تجویز مینمایند

مواد مانعة الجمع جمع نمایند لاکتوکاریوم و تریداس با قلیائیات نباید نمود

عرق کاهو بگیرند ساقه و برگ تازه کاهو ۵۰۰ جزء آب ۱۰۰۰ اجزء ساقه و برگ را بکوبند و با آب مخلوط کرده تقطیر کنند تا مقطر به ۵۰۰ جزء رسد و این عرق را اب بیشتر بو بسیو نها مسکن قرار میدهند

کاهو

لاکتوکاریوم

لاکتوکاریوم نوعی از تریداس است و قرص و را مانند ... مسکنه استعمال میکنند و طریقه ساختن عصارهٔ الکلی لاکتوکاریوم موافق دستور العمل **اوبرِ ژیر** از قرار ذیل است

عصارهٔ الکلی لاکتوکاریوم بگیرند لاکتوکاریوم مقدار منظور نیم کوب کرده مدت چند روز با سه مقدار ونش الکل ۶۰ درجه بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند و در ذری تفاله نیز همان مقدار الکل ریخته و بخیسانند و مجدداً با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده و بواسطه تقطیر تمام الکل را بگیرند و باقی مانده را در حمام ماریه بقوام عصاره تبخیر نمایند و در گرم خان بخشکانند و **اوبرِ ژیر** از این عصاره گرانولهای ۵ سانتی گرمی میسازد و روی آنها را از یک طبقه شیره شکر میپوشاند و بعد مفضض میکند مقدار شربت این گرانولها از ۲ تا ۱۰ عدد است در روز

تعفین افیونی لاکتوکاریوم معمول فالیر بگیرند عصارهٔ الکلی لاکتوکاریوم ۲ عصارهٔ تریاک ۱ الکل ۶۰ درجه ۱۰ عصاره لاکتوکاریوم را نرم کوفته و با عصاره تریاک در الکل مدت ۱۰ روز بخیسانند و با کاغذ صاف کنند و صافی را با مقدار الکل بشویند و باید ۱۰ جزء محصول بدست آید

شربت لاکتوکاریوم افیونی معمول کدکس بگیرند عصاره الکلی لاکتوکاریوم ۶ عصارهٔ تریاک ۳ قند سفید ۲۰۰۰ عرق بهارنارنج ۷۵ آب مقطر مقدار کافی اسید سیتریک ۳ از یک طرف عصاره تریاک را در عرق بهارنارنج حل کنند و از طرف دیگر عصاره لاکتوکاریوم را در آب مقطر جوش بهم زنند و بگذارند سرد شده صاف کنند و قند را در این محلول اخیر حل کنند و بقدری که جهة انحلال قند لازم است آب مقطر اضافه کنند و اسید سیتریک را افزوده و با سفیدهٔ تخم مرغ صاف نمایند و بجوشانند تا وقتی که بوزن محلول عصاره تریاک در عرق بهارنارنج افزودن آن کاسته شود و آنوقت این محلول را بیفزایند و حفظ کنند و تقریباً ۴۰۰ جزء آب مقطر در ساختن این شربت لازم میباشد هر ۲۰ گرم این شربت دارای ۵ میلی گرم عصاره تریاک میباشد و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۱۵ گرم در عرض روز

ایضاً شربت لاکتوکاریوم افیونی معمول فالیر بگیرند تعفین افیونی لاکتوکاریوم ۱۰ شربت بهارنارنج ۲۷۰ شربت قند ۳۰۱۰ اسید سیتریک ۱ اسید را در ۲ جزء عرق بهارنارنج حل کرده و با دو شربت سابق الذکر و تعفین مخلوط نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۱ سانتی گرم عصاره لاکتوکاریوم و ۳ میلی گرم عصارهٔ تریاک است که در آن محلول میباشند

عجین لاکتوکاریوم بگیرند عجین عناب ۱۰۰ گرم عصاره الکلی لاکتوکاریوم ۱ گرم شربت ملبان تلو ۲ گرم مطابق معمول عجین سازند و از ۳ تا ۶ گرم در شب و نشست استعمال نمایند

سفوف لاکتوکاریوم معمول گومپرش بگیرند لاکتوکاریوم ۲۰ سانتی گرم قند شیر ۵ گرم مطابق معمول سفوف سازند و در چهار بسته مساوی قسمت کنند و در هنگام دوم و سوم سیاه سرفه هر دو ساعت فاصله یک بسته را سفوف نمایند

تریداس (عصارهٔ کاهو) کاهو بستانی را در نزدیکی گل کردن گرفته و برگهای آنرا دور ریخته دستهها را بکوبند و با فشار عصیر آنها را بگیرند و در بشقاب بگسترانند و در گرم خان خشک کنند مانند عصارهٔ شوکران

شربت تریداس بگیرند تریداس ۲۵ شربت ساده ۹۷۵ تریداس را در ۵۰ جزء آب مقطر جوشان حل کنند و با شربت دادنده بجوشانند تا ۱۰۰۰ جزء باقی ماند و هر ۲۰ گرم این شربت دارای ۵ دسی گرم تریداس است و از عوامل

عصارهٔ کاهو

منوّم خفیفه میباشد و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم

عصاره کاهوی سمّی در ساقه های کاهوی سمّی در هنگام گل کردن شکافهای چند داده و از ده عصیره که جریان مییابد اخذ کنند و در بشقابها گسترانیده در گرم خانه خشک کنند و این عصاره را این اوقات کمتر استعمال مینمایند و بعوض آن لاکتوکاریوم که مطمئن الاثرتر است استعمال میکنند

الکولاتور کاهوی سمّی بگیرند عصیر کاهوی سمّی اجزء الکل ۵۰ در درجه ۱ جزء مخلوط کرده بگذارند چند روز بماند و صاف کنند

کنب یا قنّب نشاتور کانابیس نباتی است از طایفه **اورتیسه** و از محصولات بومی ایران و هندوستان و تخم آنرا **شاهدانه یا شینوی** مینامند و از همه اجزاء این نبات بوی مخصوصی متصاعد میگردد که مسکر است و لهذا از توقف در مزارع کنب مخصوصاً در هنگام گل کردن اثر مخصوصی در دماغ ظاهر میگردد و شاخه های گلدار کنب هندی را جهة حصول مستی مخصوصی با بعضی برو دانه از قبیل تخم گشنیز و تخم کاهو و غیره در آب مخلوط کرده مدتی بطریقی مخصوص صلایه میکنند و صاف نموده می آشامند و آنرا بنگ آب می نامند و نیز از آن شاخه ها ماده اخذ میکنند موسوم بحرس و با آسرار و یا حشیش و آنرا خالصاً و یا مخلوط با تنباکو میکشند و نیز با قند و با عسل و بعضی نباتات معطّر مخلوط کرده می آشامند و اثر مألوف و معتادان عبارت است از اینکه بیک درجه زیاد خیالاتی را که در هنگام استعمال آن موجود بوده اند ترقی داده و آنها را مجسّم میکند و روح را مایل میسازد بر خیالات مضحک و اغلب اوقات موجب ورخنده های قهقهی میشود که دوام شان از سه تا چهار ساعت است یعنی مادامیکه روح از اثر آن متأثر میباشد و بقول کلی اعتیاد باستعمال آن مورث حماقت میگردد

حشیش را در دفع روماتیسم و قطرب و اقسام نورالژی و اقسام نزول و صداع و نزف الدم رحمی و وضع حملی و کولرا مفید و موثر میدانند و از عوامل محرکه آنرا محسوب میکنند

تعفین کنب بگیرند شاخه های گلدار کنب هندی اجزء الکل ۹۰ درجه ۵ جزء مانند تعفین کنکینا تعفین سازند و از ۲ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون مانند محلّلات و عوامل ضد تشنج بکار برند و باید احتراز از آثار حاصله آن بود

عصاره کنب بگیرند شاخه گلدار کنب هندی ۱ الکل ۹۰ درجه ۶ آب مقطر ۱ مطابق آنچه در عصاره کنکینا ذکر خواهیم کرد عصاره سازند و از ۵ سانتیگرم تا ۵ دسیگرم و زیادتر موافق آثار حاصله بطور حب در دفع ازیاد حس و اقسام نزول و اوجاع روماتیسمی و نقوظهای موجع و لیلی و سوء طمث و ازدیاد طمث و استسقاء استعمال کنند

پوسیون مسکّن معمول بریتر بگیرند عصاره الکلی کنب هندی ۲۵ سانتیگرم مطبوخ دقیق قهوه ۶۰ گرم قند مقدار کافی مخلوط کنند و در دو یا سه دفعه بساعت بساعت بیاشامند و میتوان مقدار عصاره را زیاد کرد تا یک گرم در تسکین مانیا و هلوسیناسیون مستعمل است

شربت مسکّن بگیرند برموردیتاسیوم هیدرات کلورال مکرر ۱۰ گرم عصاره کنب هندی عصاره بنج مکرر ۱ سانتیگرم شربت پوست نارنج ۱۰۰ گرم مطابق معمول حل کنند و هر ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بیاشامند تا خواب آورد

سفوف مسکّن معمول کورپوت بگیرند عصاره کنب هندی ۱۰ سانتیگرم لوپولین تازه ۳۰ گرم قند ۵ گرم مطابق معمول مخلوط کرده و چهار قسمت کنند در دفع نعوظ سوزاکی شبی یک یا دو قسمت را

۱۰۶

نفاصله یک ساعت سفوف نمایند

پوسیون دافع از دیاد طمث معمول دانیو بگیرند تنفین کنب هندی ٥٠ قطره کلرات ٤ گرم کلورو فورم ٣ گرم آب ٥٠ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و در دو دفعه بیاشامند

حب لوپولین و کنب معمول دبوت بگیرند عصاره کنب هندی ٥ سانتی گرم لوپولین ٢٠ گرم مطابق معمول ١٠٠ حب سازند و از ٢ تا ٣ حب هر شب در دفع سوء طمثی که با اوجاع و با صداع در هنگام حیض همراه باشد بیاشامند

حب دافع عرق مسلولین بگیرند عصاره کنب هندی ٥ ر. گرم اسید گالیک ٤ گرم مطابق معمول ٥٠ حب سازند و از ٢ تا ٣ حب شبانگام بنوشند

سفوف ضد قطرب معمول فردلیش بگیرند عصاره کنب هندی لوپولین تا ٣ گرم قند مکرر ٣ گرم مطابق معمول مخلوط کرده و در ١٠ بسته مساوی قسمت کنند و یک قسمت صبح و یکی عصر سفوف نمایند

حشیشین شاخه های گل دار حشیش را در الکل ٨٠ درجه جوش بجوشانند و صاف کرده در حمام ماریه تقطیر کنند تا سه ربع از الکلی که استعمال کرده اند تقریبا تقطیر شود و باقی مانده را در کپسول نا و داری ریزند و بعد دو برابر آب سرد بروی آن ریزند که کپسول پر شود و ماده سقزی که عبارت از حشیشین باشد در آب بطور اغشیه ظاهر میگردد واده تا ٢ روز مصرف را سب میشود و آب روی آن رسوب را دور بریزند و چندین دفعه با آب صاف بشویند و بعد در آفتاب بخشکانند و مقدار شربت حشیشین تا ٥ سانتی گرم است ده سانتی گرم آن موجب بروز هلوسیناسیون میشود

پوسیون ضد کولرا معمول گاستینل بگیرند تنفین حشیشین ٤٠ تا ٥٠ قطره مطبوخ گرم بابونه ٩٠ گرم شربت ساده ٣٢ گرم مخلوط کرده در هنگام برودت کولرا یک دفعه بیاشامند

پارالدهید (پارالدهید) جسمی است مایع و بی رنگ و خنثی و دارای بوی اثری مخصوصی و طعم آن سوزان و در ١٢ درجه حرارت قابل انجماد و محلول در ٨ مقابل وزنش آب سرد و قابل اختلاط با الکل و اتر و پارالدهید مسکن را در دفع بیخوابی و امراض عقلی و جنون خمری و مورفینومانی و نوروزهای اختلاجی و اکلامپسی و تسمم استریکنین و اقسام نورالژی استعمال میکنند و از ٢ تا ٤ گرم آنرا میتوان یکدفعه استعمال نمود

الکسیر پارالدهید معمول یون بگیرند پارالدهید ٥ گرم الکل ٩٠ درجه ٨٠ گرم تنفین وانیل ٢ گرم شربت ساده ٤٠ گرم مطابق معمول الکسیر سازند و هر قاشق سوپخوری این الکسیر دارای یک گرم پارالدهید است

حقنه پارالدهید بگیرند پارالدهید ٢ گرم زرده تخم مرغ یکدانه لعاب خطمی ١٣٠ گرم حقنه نمایند

محلول پارالدهید جهت زرق تحت جلدی بگیرند پارالدهید ٥ گرم عرق غار گیلاسی ٥ گرم آب مقطر ١٠ گرم حل کنند و هر یک گرم این محلول دارای ٥٠ سانتی گرم پارالدهید است

هیدرات کلورال (کلورال هیدراته) هیدرات کلورال خالص را چون در داخل استعمال کنند ابتدا مانند عوامل مخدره و بعد مانند عوامل فاقد الحس ضعیف اثر میکنند و بدون عروض تهوع و صداع بسرعت خواب محدود و در دفع بیخوابی و اختلال دماغی اصلی که موجب جنون شود و اوجاع نقرسی و قولنج کلیه و تسکین درد دندان کاری شده و تسکین سوزش و درد احتراق مستعمل و مفید است و نیز در دفع قطرب و جنون

حشیشین

پارالدهید

کلورال هیدراته

خیری و کزاز جرحی و تسمیم استرکنین و باتلای کالا باروا کلامپسی و داء و حرض دریا از استعمال این ماده تمجید کرده‌اند و
نباید بر استعمال آن مدتی مداومت نمود و یکی از دانشمندان ثابت کرده است که کلورال چون در عروق داخل شده و با خون که
قلیائی است مجاور گردد تجزیه گشته و کلوروفورم واسید فورمیک حاصل میشوند پس در این صورت بجای آنکه کلوروفورم را
بواسطه استنشاق استعمال کنند و در بدن داخل نمایند در داخل آن را بمقدار منقسم استعمال کرده‌اند و همان اثر سمی را در قلب می
نماید و لهذا در اختلالات الی قلب که با اسیستولی (عدم انقباض) همراه باشند باید از استعمال آن احتراز نمود
هیدرات کلورال از عوامل محرقه میباشد و مقدار شربت آن از ۲ تا ۵ گرم است محلول در آب زیاد

مواد مانعة الجمع

جمع مابین کلورال هیدراته با قلیائیات و کربوناتهای قلیائی نباید نمود

پوسیون کلورال هیدراته

بگیرند کلورال هیدراته ۲ تا ۵ گرم آب مقطر ۱۵۰ گرم شربت ساده
۳۵ گرم پوسیون سازند و در دو یا سه دفعه در عرض ۲۴ ساعت بیاشامند

شربت کلورال

بگیرند هیدرات کلورال متبلوره ۵ گرم آب مقطر ۴ گرم شربت ساده که بدون حرارت ساخته
شده باشد ۹۰ گرم تعفین اسانس نعناع ۵ گرم کلورال را در آب حل کرده و با شربت و اسانس داخل نمایند و ۲۰ گرم این شربت
دارای ۱ گرم کلورال و مقدار شربت آن از ۱ تا ۵ قاشق کوچک است و زیادتی در مرض در یا مستعمل و مفید و منوم و فاقد
الحس میباشد

پوسیون مسکن معمول رابوتو

بگیرند کلورال هیدراته ۵ گرم کلورهیدرات مورفین
از ۱ تا ۲ سانتی گرم جلاب صمغی ۲۰۰ گرم پوسیون سازند این پوسیون را که قویاً مخدر و فاقد الحس است متدرجاً با قاشق تریشه
خوری بیاشامند و فواصل قاشقها را موافق آثار حاصله زیاد یا کم کنند

پوسیون فاقد الحس معمول بوشو

بگیرند هیدرات کلورال از ۲ تا ۴ گرم شربت تمشک آب مکند
۲۵ گرم مخلوط کرده در یک دفعه بنوشند

پوسیون دافع طپش قلب در مبتلایان به اورتریوسکلروز معمول سیما کوسکی

بگیرند هیدرات کلورال برومور سودیوم مکند ۴ گرم کودئین ۱۰ سانتی گرم آب شربت پوست نارنج
مکند ۴۵ گرم مخلوط کرده هر دو ساعت فاصله یک قاشق سوپ خوری بنوشند تا عوارض مرض تسکین یابند

پوسیون منوم معمول شارکو

بگیرند هیدرات کلورال ۲/۵ گرم برمور سودیوم ۴ گرم
شربت کودئین ۴۰ گرم عرق غار گلاسی ۴ گرم عرف تیلول ۸۰ گرم مخلوط کنند و هر یک ساعت فاصله یک قاشق سوپ خوری
تا حصول نوم بنوشند

ایضاً پوسیون منوم

بگیرند هیدرات کلورال ۲ تا ۵ گرم برومور سودیوم از ۱ تا ۳ گرم شربت کودئین ۱۵
تا ۲۰ گرم شربت غار گلاسی ۱۰ از ۱ تا ۲۰ گرم آب ۱۰۰ گرم مخلوط کرده در یک یا دو دفعه بنوشند

شربت فوله

بگیرند هیدرات کلورال ۴۰ گرم الکل ۶۰ درجه ۵۰ گرم آب مقطر ۳۸۰ گرم قند ۱۲۰ گرم اسانس نعناع
۲۰ قطره مطابق معمول شربت سازند و هر قاشق سوپ خوری این شربت یک گرم و هر قاشق چای خوری ۲۵ سانتی گرم کلورال دارد
و از ۱ تا ۵ قاشق سوپ خوری در عرض دو و نصف متدرجاً بنوشند

پوسیون مسکن معمول دیولافوا

بگیرند شربت کلورال شربت مورفین عرق تیلول مکند
۳۰ گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم مخلوط کرده در بروز تشنج شعری هر ساعت فاصله یک قاشق بیاشامند

پوسیون دافع عسر النفس قلبی معمول بیسشر بگیرند کلورال هیدراته ۲ تا ۴ گرم بدورپتاسیوم ۱ تا ۲ گرم جلاب صمغی ۱۲۰ گرم پوسیون سازند و هر دو ساعت فاصله یک قاشق بیاشامند

پوسیون فاقد الحس معمول تریلات بگیرند کلورال هیدراته ۴ گرم شربت مورفین ۴۰ گرم حل کنند وانرا ۳۰ تا ۴۰ دقیقه قبل از اجرای عمل ید یک دفعه بیاشامند واگر لازم شود چند نفس از کلوروفورم استنشاق نمایند که اثران پس از استعمال کلورال خیلی بسرعت ظاهر میشود واین پوسیون موجب بی حسی مکفی میگردد که در اجرای اعمال ید دالات تولد لازم است و پس از ۳۰ تا ۴۰ دقیقه از شرب این پوسیون کاملا احس مفقود میشود

روغن جگر موروباکلورال بگیرند هیدرات کلورال ۱۰ گرم روغن جگر موروه ۱۰۰ گرم حل کنند وانرا ۱ تا ۲ قاشق اش خوری طرف عصر بنوشند

ذرق کلورال دراورده بگیرند کلورال ۱۰ گرم اب ۱۰ گرم حل کرده دند دفع کزاز جرجی و داء الکلب (الکلب) در ورید ذرق نمایند و **وولپیان** ۱۰ گرم کلورال را در ۵۰ با ۱۰۰ گرم اب حل کرده ذرق مینماید و **وولپیان** عمل ید اختیار کرده وریدی را که تحت جلد باشد و از شریان دور بود مانند اکحل و قیفال و باسلیق و سفارش میکند که در وقت ذرق کلورال در ورید باید ماشین الکتریک حاضر باشد و دو اکسیتاتور را بفاصله دو از هم قرار بدهند یکی را در روی عضلات گردن و دیگری بر روی عضلات شکم

در استعمالات خارجی کلورال

کلورال هیدراته در خارج مانند ید وفورم اثر میکند واز عوامل انتی سپتیک (دافع العفونه) و پارازیتیسید (قاتل خشکبندها) و فاقد الحس میباشد و **بومیت** ۱ جزء کلورال در ۵۰ تا ۱۰۰ جزء اب حل کرده قروح وجروح ضعفی واوذن را فاده مینماید و دیگری از دانشمندان ۱ جزء کلورال و ۳۰ جزء گلیسرین و ۵۰ جزء اب در افاده قروح ضعفی استعمال میکند و نیز ۱ جزء کلورال را در ۳ جزء گلیسرین حل کرده بر روی غشاء کاذب دیفتریت نطول مینمایند و ۱ تا ۲ گرم کلورال را در یک دسه مربع مشمع زفت داخل نموده مانند محللات ومنفطات استعمال میکنند

سنون معمول ژائل بگیرند هیدرات کلورال ۴ گرم گلیسرین خالص ۲۰ گرم حل کرده نطول نمایند

سنون دافع ورم لثه بگیرند الکولاتو دو کوکلیاریا ۱۵ گرم هیدرات کلورال ۵ گرم حل کنند و بروی لثه های متورم نطول کنند

ذرق دافع سوزاک معمول پاسکوا بگیرند هیدرات کلورال ۵ را اگرم گلاب ۱۲۵ گرم حل کرده روزی دو دفعه ذرق نمایند

ذرق دافع سرطان رحم معمول مارتینو بگیرند هیدرات کلورال ۱۰ گرم اسانس اوکالیپتوس ۱ گرم الکل ۵۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده ذرق نمایند

ذرق دافع اوذن معمول کرکوی بگیرند کلورال هیدراته ۵ گرم اب ۵۰۰ گرم حل کرده در بینی ذرق نمایند

حقنه دافع اختلاج بگیرند مشک ۲۰ سانتی گرم کافور ۱ گرم هیدرات کلورال ۵۰ سانتی گرم

۱۰ گرم زرده تخم مرغ بکدانرا با ۱۵۰ گرم مطابق معمول مخلوط کرده حقنه نمایند

حقنه معمول گالواس بگیرند کلورال هیدراته ۲ تا ۵ گرم عرق کاهو ۱۵۰ گرم لعاب کتیرا مقدار کافی مطابق معمول مخلوط کرده حقنه نمایند

حقنه معمول بومت بگیرند هیدرات کلورال ۵ گرم اب ۵۰ گرم حل کرده و یک گیلاس شیر و یک دانه زرده تخم مرغ افزوده اماله نمایند

غسول دافع پتیریازیس معمول مارتینو بگیرند هیدرات کلورال ۳۰ گرم لیکور وان سویتن ۱۰۰ گرم اب ۵۰۰ گرم تغسیل کنند و همین که خوارش بر طرف شد غسول ذیل را استعمال نمایند بگیرند هیدرات کلورال ۲۵ گرم اب ۵۰۰ گرم حل کنند

غسول دافع حکه معمول ویدال بگیرند کلورال هیدراته ۵ تا ۱۰ گرم اب ۲۵۰ گرم مخلوط کنند

غسول دافع حکه فرج معمول ژله بگیرند کلورال هیدراته ۱۰ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند

غسول دافع عرقهای منتن معمول اوزنا بگیرند هیدرات کلورال ۱ گرم اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند

پوماد دافع حکه معمول بولکلی بگیرند کافور هیدرات کلورال مکد ۴ گرم اونگان وردی ۳۰ گرم مطابق معمول مخلوط کرده تمریخ کنند

محلول انتی سپتیک معمول مارتینو بگیرند محلول کلورال هیدراته (۱ در ۱۰۰) ۵۰۰ الکولاتورا سانس اوکالیپتوس ۵ مخلوط کنند

محلول ضد سرطان رحم معمول فلیشر بگیرند هیدرات کلورال ۱ اب ۹۰ حل کنند

محلول ضد قروح ضعفی معمول والرن بگیرند کلورال هیدراته گلیسیرین ۳ اب مقطر ۲۰ مخلوط کنند

شیاف مسهل و مستقیمی کلورال بگیرند هیدرات کلورال ۱ گرم مسکه کاکاو ۳ گرم عصاره ۱ تا ۲ سانتی گرم جهة ساختن یک شیاف

نسخه دیگر معمول مایر بگیرند هیدرات کلورال چربی بالن مکد ۲ یا ۳ گرم مسکه کاکاو ۲ گرم شیاف سازند

الکولات کلورال حد طعم این ملح قدری کمتر از هیدرات است و در خواص و طریقه استعمال مشابه ان

کروتون کلورال (کلورال کروتونیک) این جسم مانند کلورال در مجاورت اب تولید هیدرات جامدی میکند و در اب سرد بمقدار کم حل میشود و در اب داغ بیشتر محلول است و در الکل و ابیکه دارای گلیسیرین باشد محلول است و از عوامل فاقد الحس دماغ و منوم میباشد و مقدار شربت ان از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم و مواد مانعة الجمع ان مانند کلورال هیدراته است

مخلوط دافع نورالژی معمول بارده بگیرند کروتون کلورال ۱ گرم الکل ۹۰ درجه ۴ گرم عرق گلیسیرین ۳۰ گرم اسانس نعناع ۲ قطره اب مقطر ۵۰ گرم مخلوط کنند و هر نیم ساعت فاصله یک قاشق چای خوری در قدری شیر داخل کرده و قدری قند افزوده بیاشامند

حب معمول ویل بگیرند کروتون کلورال گرد اصل السوس گلقند مکد ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند

الکولات کلورال

کروتون کلورال

و در چهار یا پنج دفعه این حبوب را بیاشامند

پوسیون معمول وودم بگیرند کروتون کلورال ۱ گرم گلیسرین خالص اب مکید ۲۰ گرم اسانس نعناع ۳ قطره شربت ساده ۲۵ گرم کروتون کلورال را در گلیسرین و اب صلایه کرده سایر را بیفزایند و هر نیم ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند

کلورالامید (کلورالفورمامید) این جسم عبارتست از ترکیب کلورال انهیدر با فورمامید و بشکل بلورهای بی رنگی میباشد و طعم ان تلخ است و محرق نیست و محلول در ۲۰ جزء اب و ۱/۵ جزء الکل است و انرا بطور پوسیون و یا سفوف بجای کلورال استعمال میکنند و مقدار شربتش از ۲ تا ۳ گرم که در یک دفعه اشامیده شود

کلورالوز (انهیدروگلوکوکلورال) چون کلورال انهیدر و گلوکوز خشک را بوزن مساوی ترکیب کنند دو جسم حاصل میشود یکی کلورالوز و دیگری پاراکلورالوز و در طب فقط کلورالوز را استعمال میکنند که جسمی است متبلر بشکل سوزنهای باریک و در ۱۸۴ تا ۱۸۶ درجه حرارت ذوب میگردد در اب سرد چندان محلول نیست و در اب داغ و الکل بیشتر محلول و از عوامل فاقد الحس و منوم قوی الاثر میباشد و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۷۰ سانتی گرم است که بطور سفوف استعمال کنند و پس از بر طرف گشتن اثر و بیدار شدن مریض نه اختلال هضمی مشاهده میگردد و نه صداع

اورتان عبارتست از اتراتیلیک اسید کربونیک و بشکل بلورهای سفید میباشد و بوی ان ضعیف و طعم ان مخصوص و بشدت محلول در اب و الکل و اتر و از عوامل منومه است و چنین میگویند اثر منوم اورتان در هیپنون و پارالدهید با اطمینان کلورال نیست و مقدار شربت اورتان از ۳ تا ۴ گرم است

پوسیون معمول هوشارد بگیرند اورتان ۳ تا ۴ گرم عرق تیلول ۴۰ گرم شربت بهارنارنج ۱۵ گرم مخلوط کرده و در شب هنگام خوابیدن یک دفعه بنوشند

نسخه دیگر بگیرند عرق تیلول عرق بهارنارنج شربت ساده مکید ۲۰ گرم اورتان ۲۰ سانتی گرم مخلوط کرده در اطفال کوچک هر دو ساعت فاصله یک قاشق ترشی خوری بنوشانند

پوسیون معمول ویژیه بگیرند اورتان ۴ گرم اب ۱۰۰ گرم شربت بهارنارنج ۳۰ گرم مخلوط کرده یک دفعه بنوشند

محلول معمول هوشارد بگیرند اب مقطر ۱۰۰ گرم اورتان ۲۰ گرم حل کنند و هر قاشق چای خوری این محلول دارای ۱ گرم اورتان است و از ۳ تا ۴ قاشق چای خوری در مطبوخ برگ نارنج مخلوط کرده شبها هنگام بیاشامند

نسخه دیگر معمول ویژیه بگیرند اب مقطر ۱۰۰ گرم اورتان ۱۰ گرم حل کنند و هر قاشق چای خوری دارای ۵۰ سانتی گرم اورتان است

متیلال (دیمتیلات دو متیلن اتر دیمتیل الدهیدیک) این جسم محلول در اب و الکل و اتر و کلوروفورم و روغنهای ثابته و فراره است و از عوامل منومه قویه و انتی سپتیک و تریاق استریکنین میباشد و مقدار شربتش ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم و ایا ۵ گرم انرا در خارج استعمال میکنند

حقنه متیلال بگیرند لعاب صمغ عربی ۱۲۵ گرم متیلال ۱ گرم حل کرده حقنه نمایند

تمریخ متیلال بگیرند روغن بادام شیرین ۱۵ گرم متیلال ۱۵ گرم مخلوط کرده تمریخ کنند

نسخه دیگر بگیرند الکل ۹۰ درجه ۱۱۰ گرم اسانس لوند ۵ گرم متیلال ۱۰ گرم مخلوط کرده منطول نمایند

مخلوط دافع درد دندان بگیرند تعفین کوکا ۱ گرم متیلال ۲ گرم مخلوط نمایند

ایضاً مخلوط دافع درد گوش بگیرند بم ترانیکل ۸ گرم متیلال ۲ گرم مخلوط کنند

پوماد متیلال بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم موم ۳ گرم متیلال ۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوسیون متیلال بگیرند شربت تمشک ۴۰ گرم متیلال ۱ گرم آب مقطر ۱۱۰ گرم مخلوط کرده شبانه پنج بنوشند

شربت متیلال بگیرند متیلال ۰٫۵ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم مخلوط کنند

پیروپیلامین

پیروپیلامین (تریمتیلامین) عبارت از الکلوئید مصنوعی است مشابه آمونیاک که از تقطیر نرکوتین با پتاس حاصل میکنند و جسمی است مایع و بی رنگ و شفاف و قلیائی و دارای بوی آمونیاک و از ۱ تا ۲ و نیز ۱۰۰ قطره آنرا در ۱۲۰ گرم آب مقطر مخلوط کرده و با یک قطره اسانس نعناع معطر نموده در دفع روماتیسم حاد و مزمن هر دو ساعت فاصله یک قاشق آش خوری میآشامانند و نیز در دفع نقرس آنرا مفید میدانند و مقدار شربت کلورهیدرات پیروپیلامین از ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم است بطور پوسیون

پوسیون پیروپیلامین معمول بومت بگیرند پیروپیلامین ۲۰ قطره آب مقطر ۲۰۰ گرم الکولاتور نعناع ۱ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کرده هر دو ساعت فاصله یک قاشق آش خوری بنوشند

دانشمندان روس پیروپیلامین را دوای مخصوص نقرس و اختلالات روماتیسمی میدانند

ایضاً حب معمول بومت بگیرند کلورهیدرات تریمتیلامین ۲ گرم گرد ریشه خطمی ۱ گرم گرد صمغ عربی ۵۰ سانتی گرم ۲۰ حب سازند و از ۵ تا ۱۰ حب در عرض روز بنوشند

سولفونال

سولفونال (دی اتیلسولفون دی متیل متان) چون اتیل مرکاپتان را با **استون** ترکیب کرده و اکسید نمایند این جسم حاصل میشود و جسمی است متبلور بشکل منشورهای کوچک و بی رنگ و بی بو و بی طعم و در ۱۲۵ـ۱۲۵٫۵ درجه حرارت ذوب میگردد و تقریباً محلول در ۵۰۰ جزء آب سرد و ۱۵ جزء آب جوش و ۶۵ جزء الکل است و یکی از دانشمندان موسوم به **کاست** این جسم را کشف نموده و از عوامل منومه است و موافق اعتقاد این مصنف در این اثر قوی تر از پارالدهید و همچنین کلورال است ولی بسرعت کلورال اثرش ظاهر نمیشود اگرچه امتدادش بیشتر است و یکی از دانشمندان میگوید اثر سولفونال در اشخاص معتاد باستعمال مخدرات نیز آشکار میگردد و مانند آنها عادت نمیشود و مقدار شربت آن در جوانان از ۱ تا ۳ گرم و در اطفال از ۱۰ تا ۵۰ سانتی گرم که بطور سفوف و یا آمیخته در آب بیاشامند و اثر آن بعد از نیم ساعت تا ۲ ساعت پس از شرب ظاهر شده و خوابیکه حاصل و از ۴ تا ۹ ساعت طول میکشد

پوسیون ضد سیاه سرفه معمول المیدا بگیرند سولفونال ۲۰ سانتی گرم کرادنق چوب ۲۵ سانتی گرم شربت نلوه ۱۵ گرم مخلوط کرده هر دو ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند

هیپنون

هیپنون (متیل بنزوئیل) (متیل استون) استوفنون جسمی است غیر محلول در آب و محلول در الکل و اتر و گلیسرین و اسانسها و دهنها و مسکن و مخدر است و در اختلالات قلبی استعمال آن ممنوع و مقدار شربت این جسم که مایع است از ۲ تا ۸ قطره است (۵ تا ۳۰ سانتی گرم) و تا ۵۰ سانتی گرم هم میتوان استعمال کرد و آنرا با مطبوخ معطری داخل کرده بیاشامند و نیز آنرا مخلوط با الکل و یا زیت و یا اتر استعمال میکنند و کپسولهای **کلرتان** که هر یک محتوی ۵ سانتی گرم هیپنون اند بهترین صورت استعمال آن میباشند

شربت هیپنون بگیرند هیپنون ۲۰ قطره شربت بهارنارنج ۲۵ گرم مخلوط کنند و مرة قاشق چای خوری این شربت

دارای چهار قطره هیپنون است و از ۱ تا ۳ قاشق در عرض روز بنوشند

تترونال (دی اتیلسولفون دی اتیل متان) تریونال (دی اتیلسولفون متیل اتیل متان) این دو جسم را که دو نفر از دانشمندان مسمی به **بومان کاست** کشف نمودند از جنس سولفونال میباشند و تریونال سولفونالی است که در آن بجای یک اتوم اتیل یک اتوم متیل واقع شده و در تترونال بجای دو اتوم متیل یک اتوم اتیل واقع گشته و مانند سولفونال هریک از این دو جسم دارای خواص مسکنه و منومه میباشند و چون یک گرم از آنها را بیاشامند از ۶ تا ۸ ساعت خواب حاصل ورود از جهات ذیل بر سولفونال ترجیح دارند اولاً مقدار شربت آنها خیلی کمتر از سولفونال است ثانیاً اثر آنها از ۱۵ تا ۲۰ دقیقه ظاهر میشود پس سریع الاثر تر از آن میباشند ثالثاً دفعتی سولفونال بی اثر مانند این دو جسم مؤثر خواهند بود و علاوه خوابیکه بواسطه تریونال عارض میشود نوعاً غیر تر دوامش بیشتر از خواب سولفونال و هم چنین است خواب تترونال بهرجهة این دو جسم که بی بو و متبلورند باشکال در آب حل میگردند (یک جزء تریونال در ۳۲۰ جزء آب حل میشود) و محلول آنها تلخ و معطر است آنها را با دو دار آب آمیخته کرده و یا بطور سفوف استعمال میکنند

هیدرات امیلن یکی از عوامل منومه است که قوتش کمتر از کلورال و زیاد تر از پارالدهید و مانند سولفونال اثرنا مساعدی در سلسله عروق ندارد و بمقدار ۳ تا ۴ گرم که یک دفعه در شب استعمال شود خواب حاصل ورود و اورا در آبیکه بشدت معطر باشد حل کرده استعمال مینمایند تا آنکه طعم نامطبوعش را بپوشاند

پوسیون هیدرات امیلن معمول فرانک بگیرند هیدرات امیلن ۳ تا ۴ گرم کلورهیدرات مورفین ۱ سانتی گرم آب مقطر ۱۳۰ گرم عصاره سوس ۵ گرم پوسیون سازند

درس سیم — تلین و عوامل مشابه آن

تلین و عوامل مشابه آن یا بالخاصه و یا از جهة آنکه پارازیت سید (قاتل خشکبند ها) میباشند از عوامل دافع الحراره و دافع الوجع محسوب میشوند و این عوامل عبارتند از کنین را سید سالیسیلیک و در تتال و طرطر استبیه و استفراغ دم و آب سرد و ادویه جدیده از قبیل تلین و فناستین و انتی پیرین و سالول و انتی فبرین و غیره و ما در این درس بیان میکنیم تلین و ادویه جدیده مشابه آنرا و دیگر ادویه را در خواص و طریقه استعمال آب سرد را بیان خواهیم نمود

تلین از عوامل دافع الحراره قویه میباشد و بیشتر املاح آن از قبیل سولفات و طرطرات را استعمال میکنند **دکتر داکو** وصیت میکند که املاح تلین را نباید از ۱۵ تا ۳۰ سانتی گرم زیادتر استعمال کرد و چون از ۱۵ سانتی گرم تجاوز نمایند باید از حرارت بدن مراقبت نمود و اگر یک گرم آنها را در ۲۴ ساعت استعمال کنند خالی از خطر نخواهد بود و عموماً از ۱۵ تا ۳۰ سانتی گرم این املاح را بطور سفوف و یا حب در کرده و یا چندین دفعه ساعت بساعت استعمال نمایند و املاح تلین در دفع تبهای مرداب اثری ندارند

فناستین ماده است متبلر و غیر محلول در آب و بی طعم و از عوامل دافع الحراره قویه میباشد چون بمقدار ۲ تا ۵ دسی گرم آنرا بیاشامند از ۱ تا ۳ درجه حرارت بدن را پائین میاورد و چون بمقدار ۱ تا ۱ گرم و نیم در ۲۴ ساعت استعمال کنند دافع الوجع میباشد و **بومت** آنرا بطور سفوف و یا بشکل قرص بمقدار منقسم استعمال میکند

که هر سفوف و یا قرصی محتوی ۰٫۳۰ سانتی گرم و زیاد تر باشد **مصنف** میگوید فناستین از عوامل مسکن و دافع الوجع است و قویاً مؤثر میباشد و مخصوصاً در دردهای مفصلی که سالیان سود بی اثر بود مؤثر است و نیز در درد های عضلانی اثرهای خوب از آن مشاهده کرده ام و نیم گرم از آن را در ۲۴ ساعت در دفع درد های عضلانی استعمال کرده و فواید زیاد برده ام و سفوف بهترین صور استعمال آنست

سفوف فناستین معمول مصنف بگیرند فناستین ۲ گرم قند ۲ گرم مخلوط کرده مدت نیم ساعت صلایه کرده در ۴ بسته مساوی قسمت کنند و هر شش ساعت فاصله یک بسته را سفوف نمایند

اپولیزین یکی از ترکیبات مشابه فناستین است و گردی است سفید بی رنگ و قدری ترش در ۵۵ جزء آب سرد و همچنین در گلیسرین و الکل حل میشود و در دفع ذات الریه و اسکرلتین و گریپ و سیاتیک و صداع وغیره تجدید آن میکنند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲ گرم است در عرض روز که بطور سفوف و مقدار منقسم استعمال شود در دو دفعه از ۵۰ سانتی گرم تا ۱٫۵۰ گرم بیاشامند

انتی پیرین (انالژزین) اوکسیمتیلکینیزین متیله) دیمتیلفنیلپیرازولون) یعنی انتی پیرین ضد آتش است چه انتی در لغت یونانی بمعنی ضد و پیرین مشتق از پیر و سر که بمعنی آتش باشد و چون در اطفاء حرارت تب قوی الاثر است باین اسم موسوم شده و انالژزین یعنی دافع الوجع زیرا که ان در لغت یونانی کلمه نفی است و الژزین مشتق از الگوس بمعنی وجع و چون مسکن وجاع است نیز باین اسم موسوم گشته بجهة اثر این دوا در اطفاء حرارت تب بسرعت ظاهر شده و بزودی برطرف میگردد و فقط در همان حرارت حیات از قبیل حمای تیفوئید و حمای سلی و حمای ذات الریه و حمای نایبه وغیره مؤثر است و چون بمقدار زیاد آنرا استعمال نمایند موجب زیادی عرق های افراطی میشود و هر روز و شب در میان ۵۰ سانتی گرم آنرا در دفع حمای سلی استعمال میکنند و یکی از دانشمندان بزرگ در ابتدای حمی تا شش گرم بمقدار منقسم هر ساعت فاصله یک گرم استعمال میکند و دیگری در نزدیک تحت جلدی از ۰٫۳۰ تا ۰٫۵۰ سانتی گرم و شربتا از ۲٫۳۰ تا ۴ گرم تجویز مینمایند و آنرا بهترین عوامل میدانند در دفع وجع زوماتیسم مفصلی و نقرس حاد و اوجاع عارضه در مدقوقین و قولنج کبدی کلیه و اوجاع قلبی و همه اقسام نورالژی و نورالژی صورتی و عرق النساء بخصوص اگر بطور زرق تحت جلدی استعمال شود و نیز بطور زرق تحت جلدی در رماتیسم و رفع خلی مؤثر است و بالاخره بمقدار کم یعنی از ۱ تا ۱ گرم و ۵۰ سانتی گرم در دفع صداع مؤثر میباشد و **بقول کلی** مقدار شربت انتی پیرین در حمیات در هر دفعه از ۵۰ سانتی گرم تا ۲ گرم است شربا و احتقاناً و موافق انقباض حرارت استعمال آنرا تجدید کنند و بعضی از دانشمندان تا ۸ گرم در عرض روز استعمال مینمایند و طریقه استعمال آن در داخل یا بطور سفوف است و یا در کپسول و بهتر محلول مائی آنست که پس از شربت آن جهة دفع بدطعمی قدری شربت قند بیاشامند و در دفعه مخصوصاً شربت انتی پیرین موجب حصول بعضی ثوران میشود در دوره فترت باید مدتی استعمالش را ترک نمود و بعد هر وقت که استعمال میشود در هر دفعه زیاده از ۵۰ سانتی گرم معمول ندارند و در داء البول و بینی و داخل الاذان کلیه استعمال انتی پیرین موافق قول **هوشارد** جایز نیست و **ستسه** از ۱ تا ۲ گرم انتی پیرین و لیمو ۲ تا ۳ گرم رموت تیاسیوم مخلوط کرده در دفع صرع استعمال میکند و نیز از ۱ تا ۲ گرم انتی پیرین و ۱ تا ۲ گرم برمور دو تیاسیوم در اختلالات قلبی تجویز مینمایند

الکسیر انتی پیرین بگیرند انتی پیرین ۱۲٫۵ گرم الکل ۹۰ درجه ۵۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۰۰ گرم آب مقطر ۱۲۵ گرم مطابق معمول الکسیر سازند و هر قاشق اش خوری این الکسیر دارای ۵۰ سانتی گرم انتی پیرین است

محلول دافع انفلوانزا معمول کاپیتان بگیرند انتی پیرین ۲ گرم کلورید دات مورفین ۵ سانتی گرم کلوریدرات کوکائین ۵ سانتی گرم آب مقطره ۶ گرم حل کنند در ۲ قاشق چای خوری در قدری پونش مخلوط کرده بیاشامند

پوسیون مسکن بگیرند انتی پیرین ۲ گرم شربت پونش ۴۰ گرم عرق کاهو ۸۰ گرم مخلوط کرده هر ساعت فاصله یک قاشق آش خوری بیاشامند

غرغره معمول سئروکاپیتان بگیرند انتی پیرین ۲ گرم یدور دپتاسیوم ۱ گرم تفعین ید ۳۰ قطره آب ۳۰۰ گرم حل کنند

حب دافع قولنج معمول سئروکاپیتان بگیرند انتی پیرین ۱۰ سانتی گرم نفتالین ۵ سانتی گرم یدوفودم ۲ سانتی گرم تنن ۱۰ سانتی گرم جهة ساختن یک حب ۳ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

حقنه انتی پیرین بگیرند آب نیم گرم ۱۲۰ گرم زرده تخم مرغ یکدانه انالرژین ۲ تا ۴ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند

پوسیون انتی پیرین بگیرند انتی پیرین ۱۰ گرم شربت نعناع ۳۰ گرم آب صاف ۱۲۰ گرم پوسیون سازند و هر قاشق آش خوری این پوسیون یک گرم انتی پیرین دارد و از ۳ تا ۴ قاشق در دفع قطرب مستعمل است

زرق تحت جلدی انتی پیرین بگیرند انتی پیرین ۵ گرم آب مقطر ۲۰ گرم حل کنند هر سانتی متر مکعب این محلول دارای ۲۵ سانتی گرم انتی پیرین است و چون انتی پیرین را در هم وزن خود آب مقطر حل کنند میتوان در هر زرق **پارا اواز** ۱ سانتی گرم کوکائین حل نمود تا آنکه بواسطه زرق چندان وجع احساس نشود

محلول قاطع الدم معمول هنوک بگیرند انتی پیرین ۵ تا ۱۰ جزء آب ۱۰۰ جزء حل کنند و سطوح خون آلوده را با این محلول بشویند و پارچه را با آن آلوده نموده رفاده نمایند

شیاف انتی پیرین معمول هوشارد بگیرند انتی پیرین ۵ دسی گرم تا ۱ گرم کره کاکائو ۵ گرم یک شیاف سازند در دفع جریان خون بواسیری معمول دارند

هیپنال (مونوکلرال انتی پیرین) عبارت از جسمی است متبلور حاصل میشود از ترکیب یک معادل کلرال بایک معادل انتی پیرین و در ۶۸ درجه حرارت ذوب میگردد و در ۶ جزء آب حل میشود و در الکل محلول تر است و طعم آن محرش و غیر مطبوع نیست و از محصولات منوم و مسکن میباشد و مقدار شربت متوسط آن یک گرم است در یک یا دو دفعه و تا ۲ گرم هم میتوان استعمال کرد و مخصوص دواسازی آن سفوف و کپسول و پوسیون و شربت و الکسیر میباشد

انتی فبرین (استانیلید) انتی فبرین یعنی دافع الحمی چه انتی چنانکه ذکر کردیم بمعنی ضد و فبرین مشتق از فبریس که در لغت یونانی بمعنی حمی است از عوامل دافع حرارت و مقوی عصب میباشد و **بومیت** از اول در همان مواقع انتی پیرین استعمال مینمایند و موافق قول **سئر** چون استعمال آن موجب حصول سیانوز و تخریب هموگلوبین میگردد از او به خطره است و مقدار شربت آن از ۲۰ سانتی گرم تا ۱ گرم در عرض روز مقدار منقسم استعمال شود و در هر دفعه زیاده از ۵۰ سانتی گرم نباید استعمال گردد و طریق استعمال آن یا بطور سفوف و یا محلول در الکل است

الکسیر انتی فبرین بگیرند الکسیر **گاروس** ۱۷۰ گرم استانیلید ۵ گرم مطابق معمول حل کنند

بنزانیلید عبارت از جسمی است که حاصل میشود از اثر انیلید بر بنزوئیک و یا کلورور بنزوئیل در انیلین و بشکل فلسهای کوچکی است درخشنده و غیر محلول در آب و محلول در الکل و این جسم در خواص مشابه استانیلید است و مقدار شربت آن از ۱۰ تا ۵۰ سانتی گرم بطور سفوف و یا محلول در الکل

هیپنال

انتی فبرین

بنزانیلید

کائیرین — کائیرین یکی از مشتقات **کینولئین** است و عبارتست از کلوریدرات اکسی هیدرو متیل کینولئین و بشدت محلول در آب و الکل و غیر محلول در اتر و در گلیسرین نیز محلول است و از عوامل دافع الحراره میباشد و مقدار شربتان بطور سفوف و یا محلول ۰/۵ سانتی گرم است که در هر ساعت استعمال کنند و زیادتر از ۲ گرم نباید استعمال نمود و این جسم از ادویه خطرناک است زیرا که چون بمقدار زیاد استعمال شود خون را متغیر نموده و بواسطهٔ فاسد کردن هموگلوبین رنگ جلد را سیاه مینماید

لاکتوفنین — **لاکتوفنین (فنولاکتین)** تفاوتیکه این جسم با فناستین دارد در اینست که بجای اسید استیک اسید لاکتیک داخل شده و جسمی است متبلور و بی رنگ و طعمش فی الجمله تلخ و محلول در ۵۰۰ جزء آب و ۹ جزء الکل و از عوامل منوم و مسکن و دافع حرارت است و مقدار شربتان جهت دفع حرارت ۰/۵ سانتی گرم و جهت تنویم ۱ گرم و از ۱ تا ۵ گرم در عرض روز بطور سفوف میتوان استعمال کرد

متاستین — **متاستین (استت پارا انیزیدین)** عبارتست از **پارا اوکسی متیل استانیلید** و چون **انیزیدین** را با اسید استیک مخلوط کرده حرارت دهند این جسم حاصل میشود و **انیزیدین** را از احیا کردن **نیترو انیزول** که مشتق از **پارا نیترو فنول** است بدست میآورند

متاستین بشکل گردی است متبلور و بی بو و رنگش مایل به زردی و محلول در آب و الکل و از عوامل دافع الحرارة است که اثرش مشابه به فناستین است و در اطفال گویا بهتر از آن اثر کند و مقدار شربتش در اطفال از ۰/۱۵ تا ۰/۲۰ سانتی گرم و در جوانان از ۰/۳۵ سانتی گرم تا ۱ گرم که چندین دفعه در عرض روز استعمال شود

اکزالژین — **متیل استانیلید (اکزالژین)** این جسم مشتق از **متیل استانیلید** است و جسمی است سفید که تبلورهای آن کوچك و بشکل سوزن و یا صفحه های عریض میباشند و طعم آن فی الجمله تلخ و محلول در ۶۰ جزء آب و در آبیکه دارای مقدار کمی الکل بود و نیز در خود الکل بشدت حل میشود و از عوامل مسکن قوی الاثر است و با آنکه خیلی کمتر از انتی پیرین استعمال میشود در اثر تسکین فوق آن میباشد و موجب اختلال دوران نمیگردد و معده و سایر آلات هضم بخوبی آنرا تحمل مینمایند و از اثرات در دفع نورالژی بخصوص نورالژی صورتی و اوجاعی که قبل از عروض طمث ظاهر میشوند و فالج مضطرب تمجید میکنند و مقدار شربتان از ۰/۲۵ تا ۰/۴۰ سانتی گرم در یکدفعه و یا ۰/۴۰ تا ۰/۵۰ سانتی گرم در دو دفعه در مدت ۲۴ ساعت است و دکتر **دسنوس** بمقدار نصف گرم در عرض شبانه روز تا ۱/۵ گرم در هر ۰/۲۵ سانتی گرم استعمال مینماید و نوعاً بطور سفوف و یا پوسیون استعمال میشود

پوسیون اکزالژین بگیرید اکزالژین ۱ گرم الکل ۹۰ درجه ۵ گرم شربت پوست نارنج ۲۵ گرم آب ۴۰ گرم مخلوط کنند و هر قاشق از این پوسیون دارای ۰/۲۵ سانتی گرم اکزالژین است

فنوکول — **فنوکول (امیدو استت پارا فنتیدین)** عبارتست از ترکیب فنتیدین و **گلیکوکول** و در طب کلوریدرات آنرا که جسمی است متبلور بشکل سوزنها و یا مکعبات بی رنگ و محلول در ۱۶ جزء آب سرد استعمال مینمایند و از عوامل دافع الحراره و مسکن و مخصوصاً به عصب و دافع روماتیسم و دافع نوبه میباشد و مقدار شربتان بطور سفوف در دفع حرارت و ضد روماتیسم از ۱ تا ۰/۵ گرم و در دفع نورالژی و سایر عوارض عصبانی و دفع نوبه از ۱ تا ۲ گرم نیز بطور سفوف است

پیرودین — **پیرودین** جسمی است سفید و متبلور و محلول در آب سرد و مشتق از **استیل فنیل هیدرازن** و از عوامل دافع الحراره و دافع الحمای بنگوئ است و سفوفان مستعمل در اطفای حرارت ۰/۵ سانتی گرم است در عرض روز

در شخص جوان معمول نمیدارند و در وقتی که حمی شدید بود و بسهولت برطرف نشود تا ده سانتی گرم میتوان استعمال نمود و
زیادتر از ده سانتی گرم جایز نیست و بهترین طریق استعمال این دوا انست که ده سانتی گرم از او یک ساعت قبل از موعد شروع حمی
بطور سفوف بیاشامند و در صورتیکه حمله حمی خیلی شدید بود و طبیب خواسته باشد ده سانتی گرم استعمال کند باید انرا دو
قسمت کرده یک قسمت را چنانچه ذکر کردیم بنوشاند و قسمت دیگر را چهار ساعت بعد و زیادتر از مقداریکه ذکر کردیم چون
پیروین را استعمال کند موجب حصول تسمم میگردد

سالیپیرین

سالیپیرین (سالیسیلات دانتیپیرین) عبارتست از ترکیب یک معادله انتی پیرین با
یک معادله اسید سالیسیلیک و بشکل گردی است متبلور و طعم ان فی الجمله شیرین و محلول در ۲۰۰ جزو اب سرد و در الکل و
اتر و کلوروفورم محلول است و از عوامل دافع الحراره و مسکن است که در روماتیسم مزمن و نورالژی موثر میباشد و
مقدار شربت ان از ۱ تا ۶ گرم است در مدت روز که بطور سفوف هر دو ساعت فاصله یک گرم استعمال نمایند

آب سرد و یخ

آب سرد و یخ از اول اختراع علم طب تا کنون دانشمندان بزرگ اب سرد را مانند عوامل مبرده استعمال کرده اند
چنانکه **ابقراط** بیاناتی کافی در استعمال اب سرد دارد و **سلس** از اطبای روم که معاصر با ابتدای تاریخ میلادی است
نیز شرحی در استعمال اب سرد مینویسد و **جالینوس** معروف معاصر با **مارک اورل** امپراطور روم
که مانع خیالات فیلوسوفی بوده در استعمال اب سرد بیاناتی شافی دارد و حکمای بزرگ اسلام از قبیل شیخ الرئیس **ابو
علی** فواید اب سرد را بیان کرده اند و امروز **بقول کلی** برودت را یکی از عوامل مسکنه قویه میدانند که علاوه
بر اثر تسکین بلا واسطه اثار عوامل مقویه از استعمال ان ظاهر میشود و لهذا نیز انرا از عوامل مقویه قوی الاثر محسوب مے
دارند و چون اب سرد و یخ از عواملی میباشند سهل الاستعمال که از استعمال انها اثار عوامل مسکنه ظاهر میشود لهذا در این
موارد اغلب اوقات انها را استعمال میکنند و طریقه استعمال انها را در امراض مختلفه ذیلا مینگاریم

یخ

یخ هر وقت مریض احساس حرارت شدیدی کند و از استعمال اشربه مبرده تسکین نیابد یخ را مانند قطعات کوچک
خورد کرده مکرراً و متدرجاً ببلعند و گاه سودمندتر است که یخ را کوبیده و با قند و کمی شراب مالاگا و یا شامپنی مخلوط
کرده بیاشامند و در قیهای عارضه ورم صفاق فواید زیاد از استعمال یخ دیده شده است و در دفع اختلالات
از قبیل صرع و قطرب و ورم حلقوم تشنجی و در هنگام اول کولرا و در حمله های متداخل صرع و غیره یخ را خورد کرده در
کیسه طولانی کائوچو داخل کرده در امتداد ستون فقرات منطبق سازند غالباً موثر خواهد بود و از عوامل ضد ورم و ضد
تشنج میباشد و در دفع احتباس بول تشنجی شیاف یخ در مقعده خیلی موثر است و مثانه گاو ممتلی از یخ را در دفع ورم حار
مانند تجسّر و صداع عاصی بروی سر منطبق میسازند و چون یک جزء یخ و یک جزء نمک را مخلوط کنند فاقد الحس موضعی
نیکوئی خواهد بود سابه دداتی
جهت محافظت یخ که مقدارش کم باشد انرا در ظرف گلی گذاشته در میان دو بالش موئی قرار دهند و یک قسم ظرف دیگر موسوم
است به دبک نو دوری بهترین ظرف است جهت محافظت یخ

غسول و ابزن سرد

غسول سرد و ابزن سرد در حمای تیفوئید و در اسکرلاتین و در اکلامپسی زنان زاهو و غیره ابزن
و غسول اب سرد مستعمل و مفید اند و طریقه استعمال انها از این قرار است که مریض را در ابزنی قرار دهند و از ده تا ۱۵ من
نیز اب ۳۰ و یا ۲۵ درجه بروی ان بریزند و یا انکه همه سطح بدن مریض را با ابیکه بحرارت مذکور باشد بشویند و بعد بدقت
خشک کرده و انرا در رختخواب اورده بپوشانند و موافق اشتداد عوارض مرض این عمل را در روزی سه تا چهار دفعه تجدید

میکنند و قسمی دیگر از غسول آنست که مریض همه سطح بدن خود را با آب خالص و یا آب صابون دار و یا آب قلیائی (کربونات سود ۲ تا ۵ در ۱۰۰) و یا آب معطر (او دو کلنی ۱ در ۱۰۰) بشویند و حرارت این آبها باید بحرارت اطاق مریض باشد و بلا فاصله با قطیفه سرد یا گرم بدن را بدقت خشک نموده لباس بپوشند و این قسم در امتلاء معده و سقوط اشتها و انتی کلوروز در خنازیر مستعمل و مفید است و یا آنکه مریض در روی نطع و یا مشمعی دراز کشد و پرستار بدن او را بشوید و خشک کرده در رختخواب برد و در صورتی که لازم باشد عمل انعکاس حرارت را بواسطه پوشش گرم و یا بطریهای آب داغ تسهیل نمایند و در این موقع آب فنیکه (اسید فنیک ۱ در ۱۰۰۰) و آب سرکه (۵ در ۱۰۰) و آب کلورورده (هیپو کلوریت سود ۲ تا ۵ در ۱۰۰) را استعمال مینمایند و در هنگام لزوم چندین دفعه این عمل را تجدید میکنند و این عمل در دفع از دیاد حرارت و اختلالات تیفوئیدی بخصوص صورت سرسامی آن اسکرلتین رذی و روماتیسم دماغی و غیره مستعمل و سودمند است

ریزش سرد (رش بارد) مریض را در آبزن خالی می نشانند و کم کم و بدون انقطاع چندین سطل آب سرد بروی سر و بدن او می ریزند و بعد خشک کرده در بستر می آورند و او را می پوشانند و بطریق مذکور عمل انعکاس حرارت را تسهیل مینمایند و این عمل در اسکرلتین رذی و روماتیسم دماغی مخصوصا مفید و مستعمل است و در حمای تیفوئید روزی چندین دفعه مریض را در آب سردی که حرارت آن زیاد یا کم باشد موافق تصرفات طبیب فرو می برند و در ذی لهٔ مثانه در آب سرد در مثانه سودمند است و نیز حضرت آب سرد در یبوست طبع گاه مفید است و حمام فاتر که مقدمة حرارت آن کم نمایند بدون عرض لرز در حمای تیفوئید سودمند است

تنبیه چون بعضی از متنصرین همچو تصور کرده و در این ایام شهرت داده اند که تداوی با آب سرد از مستحدثات یکی از کشیشهای المان مسمی به **کنایپ** است و این کشیش اول کسی است که تداوی با آب سرد را معمول داشته لهذا چند حدیث که از اهل بیت عصمت و طهارت سلام الله علیهم وارد شده تیمنا و تبرکا ذکر مینمائیم تا معلوم شود که تداوی با آب سرد را کشیش موسی الیه اختراع نکرده و معمول به علمای اسلام که تاسی باهل بیت عصمت نموده اند بوده شیخ حر عاملی رضوان الله علیه در کتاب فصول المهمه در ابواب کلیات متعلقه بطب مینویسد عن علی ابن ابی حمزه عن ابی ابراهیم علیه السلام قال قلت له ما وجدتم عندکم للحمی دواء قال ما وجدنا لها عندنا دواء الا الدعاء و الماء البارد وایضا عن محمد بن مسلم عن ابی عبد الله علیه السلام قال الحمی من فیح جهنم فاطفئوها بالماء البارد وایضا عن محمد بن مسلم عن ابی جعفر علیهما السلام انه کان اذا حم بل ثوبین یطرح علیه احدهما فاذا جف طرح علیه الاخر وایضا عن محمد بن مسلم قال سمعت ابا عبد الله علیه السلام یقول ما وجدنا للحمی مثل الماء البارد و الدعاء وایضا عن ابن بکیر عن ابی عبد الله علیه السلام فی حدیث قال قال رسول الله صلی الله علیه و آله الحمی من فیح جهنم و ربما قال من فوح جهنم فاطفئوها بالماء البارد انتهی ح در کنکینا فصل هید رو تراپی را

اما نقل حدیث از حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام

نبه بسرایته

درسی بکیم — متن و موادیکه مخصوصا تنن باشند

عده زیادی از مواد نباتی بخصوص مازو و پوست بلوط و کنکینا و پوست انار و برگ اغلب اشجار و پوست بسیاری از میوه های لحمی و سماق و کات هندی و کینو و بعضی از سیوهای نباتی و انار دان و غیره دارای مواد قابضه مخصوصی میباشند که از حیثیت ترکیب و خواص باهم مختلف اند و این مواد که از اسیدهای ضعیف محسوب میگردند باسم عام تنن نامیده میشوند و **بقول کلی** عوامل قابضه عبارتند از موادی که چون بهادار روی انساج سطحی کنند موجب فشردگی و تضییق این

انساج میگردند و عوامل مقویه را چون بروی جز بکر عادی از بشره باشد منطبق سازند عروق را منقبض مینمایند و این و اثر اگرچه در بادی نظر متضاد اند ولی چون با معان نظر ملاحظه کنند مشاهده خواهد نمود که عاقبت اثر هر دو خیلی نزدیک بهم است زیرا که تقبض و تضییق حاصل از عوامل قابضه منجر میشود با نتفاخ و نموشبکه شعری و از این جهة است که بعضی از مصنفین بسیاری از مواد قابضه را مانند عوامل معوضه که موجب سهولت و سایدن بدل ما یتحلل میشوند دانسته اند

و کلیة عوامل قابضه نبد و صنف طبیعی منقسم میگردند صنف اول عبارتند از عوامل قابضه نباتی و صنف دوم که عوامل قابضه معدنی باشند و اغلب اوقات مانند عوامل معوضه اثر میکنند هر یک دارای عمل مشخص و مخصوصی میباشند مثل انکه مشاهده میگردد که اثر محصولات سربی با محصولات نقره مختلف و متفاوت است و همچنین با اثر اسیدها و زاج اختلاف کلی دارد در صورتیکه همه انها از عوامل قابضه محسوب میشوند و ما در این جا ذکر مینمائیم تنن و اسید پیروگلیک و عواملی که ماده عامل انها تنن است و عبارتند از مازو و کات هندی و راتانیا و کینو و خون سیاوشان و گواتانا و موز بار و اقاقیا و گل سرخ و بعضی عوامل تنن دار طایفه روزاسه و برگ و پوست گردو و ریشه انجبار و عنب الدب و اذان الحمار و حشیشة الجرب و انگوستورا صادق و عوامل قابضه معدنی را هر یک در جای خود بیان کرده و میکنیم و در اخر این جا را بطور تبدیل ذکر می نمائیم

تنن

تنن (اسید تنیک) عبارت است از ماده عامل اغلب مواد نباتی و طعم ان عفص و قابض و تنن مازو در صورتیکه خالص باشد مرکب است از ۵۰/۱ کربون و ۴/۲۰ اکسیژن و ۴۴/۲۴ هیدروژن و رنگ ان سفید زرد رنگ و غیر قابل تبلور و بی بو و اگر بوئی از ان استشمام شود بواسطه اثری است که در ساختن ان بکار برده اند و طعم ان زیاده از حد عفص و قابض است و در اب بخوبی محلول و در الکل و اتر کمتر محلول و غیر محلول در زیتهای ثابت و فرار و محلول ان تورنسول را قرمز میکند و تجزیه مینماید کربناتهای قلیائی را و با اکسیدهای فلزی ترکیبات ملحی حقیقی بوجود می اورد و از همین جهة است که انرا اسید تنیک و املاح انرا تنات نامیده اند و در مجاورت هوا جذب اکسیژن کرده و مبدل میگردد باسید گالیک و اسید الاژیک در حالتیکه مساوی حجم اکسیژنیکه جذب کرده اسید کربونیک حاصل مینماید و نیز تنن محلول البومین و ژلاتین و نشاسته را رسوب میدهد و با فیبرین و جلد مرکب میشود و نیز املاح پراکسید اهن را رسوب میدهد در حالتیکه این رسوب گاه سیاه ابی رنگ و گاه سبز رنگ و یا خاکستری رنگ است

تنن را در دفع نزف الدم بیرون و نفث الدم تجویز مینمایند و در دفع اسهالهای سرمزی و انسام لوکوره فواید زیاد از استعمال ان دیده شده و نیز در حمیات حلمه و ضعف قوی و درد الهای حرطوب سل و در پورپورا و نیز مانند مدرات در قولنج کلیه و استسقای لحی البومنی بمقدار ۲ تا ۴ گرم تجدیات بسیار از استعمال ان کرده اند

مواد مانعة الجمع تنن را با قلیا نبات الی و اسیدهای معدنی و کربوناتها و البومین و ژلاتین و املاح فلزی و بخصوص املاح اهن و املاح انتیمون و امولسیونها نباید مخلوط کرد زیرا با این مواد مرکب شده رسوبی حاصل میکند که غیر محلول است

فادزهر تنن فادزهر تنن البومین است

طریق ساختن تنن

طریق ساختن تنن بگیرند مازوی مسحوق ۱۰۰ اتر سولفوریک خالص ۴۰۰ الکل ۹۰ درجه ۲۰ اب مقطر ۱ مازو را در ظرف مخصوصی که در ان سمباده باشد داخل کنند و مایعات را مخلوط کرده کم کم بروی ان ریزند و پس از انکه این مایعات از مسحوق مازو عبور نمودند در انها دو طبقه مشاهده میشود طبقه فوقانی عبارت است از اتر رنگین شده

وطبقه تحتانی عبارت است از محلول مائی تنن که تقریباً مانند شربت است و چون قدری ابر محصول افزایند این دو طبقه را که متداخل اند بخوبی از هم جدا مینماید و بواسطه شیری که در پائین این ظرف قرار داده اند مایع تحتانی را جدا کنند و اثر را در گرم خانه بحرارت ۵۰ درجه تبخیر نمایند و اگر مسحوق مازو را با ۲ جزء اب چند روز قبل از عمل مخلوط کنند بهتر است و تننی که باین قسم ساخته شده از همه مواد قابضه نباتی اقوی است و تننی که از سایر نباتات قابضه اخذ کرده باشند بواسطه اختلاطش با مواد عصارهٔ و نشاسته و غیره ضعیف الاثر میباشد و مقدار شربت این قسم تنن از ده سی گرم تا ۱ گرم است

ید و تنیک

محلول ید و تنیک بگیرند تنن ۹ و اب مقطر ۱۰ حل کرده بیفزایند ید ۱ گرم حل کنند و با کاغذ صاف نمایند و این محلول قابض و محرک و قاطع الدم است و نزدیک چند قطره ان در مداوای دوالی مؤثر و ۵ تا ۱۰ قطره ان در قطع نزف الدم افواه از ۲ تا ۳ قطره بکلودیوم مایع اهم است و محلول ان در دفع خالهای مولودی و نمودهای متنغط مستعمل میباشد و در این ترکیب ید بواسطه اختلاط با اب درد نمیشود اگرچه مقدار اب خیلی زیاد بود

محلول ید و فره تننی بگیرند از یک طرف تنن خالص ۶ گرم اسید سیتریک ۳ گرم گلاب ۱۲۰۰ گرم حل کنند و از طرف دیگر ید ۴ ده سانتی گرم برادهٔ اهن ۵ دسی گرم اب مقطر ۵ گرم حل کنند و صاف نمایند و دو محلول را مخلوط کنند و این محلول را مانند قابضات بخصوص در دفع سوزاک مطور در قاستعمال می نمایند

شربت ید و تنیک معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند ید ۱ گرم تنن ۴ گرم شربت رتانیا ۵۰ گرم شربت ساده ۹۴۰ گرم ید و تنن را باعانت حرارت در ۳۰ گرم اب مقطر حل کنند و بگذارند سرد شده صاف کنند و محلول را در شربت رتانیا داخل کنند و در حمام ماریه تبخیر نمایند تا ۹۰ گرم باقی ماند و شربت قند را بیفزایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۴ سانتی گرم ید میباشد در گواتر و خنازیر دلوکوره و سل مستعمل و مقدار شربت از ۱۵ تا ۶۰ گرم است

شربت ید و تنیک را نیز باین طریق میتوان ساخت ابتدا محلول الکلی ید را با محلول مائی عصارهٔ که در شربت می باید داخل نمایند مخلوط کنند و بهمین طریق میسازند شربت ید و تنیک مرکب و شربت ید و تنیک پوست نارنج و شربت ید و تنیک کنکینا و غیره را

شربت ید و تنیک معمول فرانس بگیرند از یک طرف ید ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۴ حل کنند و طرف دیگر تنن ۵ الکل ۶۰ درجه ۲۰ حل کنند و دو محلول را مخلوط نموده بیفزایند شربت ساده ۲۵۰ و کمی بجوشانند تا الکل بخار گردد

سایر محصولات تنن را در بیان محصولات قابضه مختلفه بیان خواهیم کرد

اسید پیروگالیک

اسید پیروگالیک جسمی است طیار و قابل تبلور و حاصل میشود از تجزیه اسید گالیک که چون ۲۱۵ درجه حرارت بر ان وارد اورند تجزیه شده تولید اسید پیروگالیک و اسید کربونیک مینماید و این جسم بشدت محلول در اب و در طب استعمال داخلی ندارد و در خارج بصورت پوماد و یا محلول و یا دود استعمال میگردد

پوماد اسید پیروگالیک بگیرند اسید پیروگالیک ۵ تا ۱۰ پیه مذاب ۱۰۰ پوماد سازند و بروی پارچه کشیده اجزاء مبتلی به پسوریازیس را بپوشانند

محلول اسید پیروگالیک بگیرند اسید پیروگالیک ۱ اب صاف ۱۰۰ حل کنند و پارچه یا قطعه محلوجی را در ان الوده کرده بروی جزء مبتلی به پسوریازیس دفاده نمایند

ذرور اسید پیروگالیک بگیرند اسید پیروگالیک ۱ نشاسته ۹ مخلوط کرده بروی شانکر نرم ذرور نمایند

پوماد اسید پیروگالیک معمول ویدال بگیرند پیه مذاب و یا وازلین ۳۰ گرم اسید پیروگالیک ۳ گرم مخلوط کنند در فاده شانکر فاژدنیک استعمال نمایند

گالانول (گالول) گالانیلید) جسمی است متبلور حاصل میشود از تعامل اسید گالوتنیک در انیلین و اجزاء ان در ۱۰۰۰ اجزاء اب حل میگردد **کازنوو** که این جسم را اختراع کرده بجای اسید کریزوفانیک و اسید پیروگالیک در مداوای پسوریازیس و اکزما استعمال نموده و تجدید میکند و مانند انها جلد را کثیف نمینماید و از اینطور ذرور خالصا و یا مخلوط با طلق معمول میدارند و نیز پوماد ان در ۱ تا ۱۰ در ۱۰۰ مستعمل است

گالیسین (اتر متیل گالیک) جسمی است متبلر بشکل سوزنهای نازک و در حالت حرارت محلول در اب و الکل و از اما نند محلول اسید بوریک در ۲ در مد و کراتیت و رمد غلیکتنی استعمال کرده و تجدید مینمایند

تانوفورم چون اسید گالوتنیک را با فورمالدهید مخلوط کرده تغلیظ نمایند این جسم حاصل میگردد و عبارت از گردی است سبک و رنگ ان سفید مایل بسرخی و محلول در الکل و غیر محلول در سایر محللات الی ود در اب و از عوامل مجففه قوی الاثر است و بخصوص در جراحات ضعفی و جراحاتیکه از اثر بر پشت افتادن مریض مدت متمادی حاصل میشوند موثر است و انرا یا خالص و یا مخلوط با ۴ جزء نشاسته در فاده جراحات استعمال می نمایند

مازوی عفص ونواد و گال عبارت است از دانه بحجم فندق و کوچکتر و یا بزرگتر و مدور و دندانه دار و صلب و سنگین و سبز رنگ و یا سفید رنگ و این دانه نمو زایدی است مانند لحم زاید حاصل میشود در روی برگهای یک نوعی از بلوط از اثر گزیدن قسمی از هوام موسوم به **سیفیپس** و این بلوط که از طایفه **امانتاسه** است **کرکوس انفکتوریا** نامیده میشود و درخت کوچکی است تقریبا بارتفاع دو ذرع و در اسیای صغری و سواحل بحرالروم و در ایران بمقدار زیادی عمل میاید

چنانچه ذکر کردیم مازو دارای مقدار زیادی تنن است و علاوه اسید مخصوصی دارد موسوم به اسید گالیک که در طب چندان استعمالی ندارد و موافق تجربه **برزلیوس** مازو دارای تنن و کمی اسید گالیک و یک ماده موسوم به تنن فاسد شده که ترکیبی است از اسید پیکریک و تنن غیر محلول در اب سرد و تنات و گالات پتاس و اهک و علاوه بعضی از دانشمندان اسید الاژیک در ان یافته است

مازو را در طب مانند قابضات بشکل گرد و تنتور و غرغره و دوش و پوماد و ضماد استعمال میکنند و نسخه های متداول انرا در ضمن محصولات قابضه مختلفه بیان خواهیم نمود

کات هندی نکاشو (گل ژاپونی) عبارت است از عصاره که بمقدار زیاد دارای تنن است و انرا در هندوستان شرقی میسازند و چوب و قلبهای کاتچو را که از طایفه لگومینوز است در اب جوشانیده این عصاره را حاصل مینمایند

بهترین کاتها انست که بی بو باشد و رنگ ان قهوه قرمز رنگ بوده دارای طعم قابض مخصوصی باشد بدون تلخی و بعد شیرینی مطبوعی پس از عفوصت در دهان احساس شود و قطعات کاتی که در تجارت متداول اند عبارتند از قطعات کم مدور و یا پهن اند وزن از ۱۰۰ تا ۱۲۵ گرم وزن دارند و کساره انها خاکی و مواج و اغلب مانند حجر است

اثر ترایپوتیکی کات هندی خیلی نزدیک به تنن است ولی نمیتوان از ان در هر موقعی که تنن را استعمال میکنند استعمال نمود

و مخصوصاً استعمال میشود در سوء هضمی که با اسهال همراه بود و در ترفالدم راسکو روف و لوکوره و از عوامل است

لیسیاتیکو که جامع خواص قابضه و مقویه هر دو میباشد

مواد مانعة الجمع همان موادی که در تنین ذکر کردیم با کات نیز متناقض میباشند

مسحوق کات هندی از ۱ دسی گرم تا ۵ گرم مسحوق کات را بطور حب و یا معجون استعمال مینمایند

راتانیا عبارت است از ریشه افقی تحتارضی نیم درختی موسوم به **کرامریا تریاندرا** که از اشجار طایفه

پولیگالا است و چون **کرامر** نام گیاه شناس المانی ول کسی است که در سال ۱۷۷۹ میلادی (۱۱۹۴ هجری) این

نیم درخت را در مملکت پرو کشف کرد لهذا باسم ان موسوم شده

در ریشه راتانیا خشبی است و منشعب میشود بر ریشه های کوچکی استوانه و طویل و حجم ان باندازه قلم تا باندازه ابهام و مرکب میباشد

از پوستی قرمز قهوه و فی الجمله لیفی که طعم ان خیلی عفص و لی تلخی ندارد و از مغزی کاملاً لیفی و خیلی صلب و در دندان قرمز باخته

و مایل بزردی و چون مغز این ریشه کم طعم تر و خواص طبی اش ضعیف تر از پوست است لهذا باید انتخاب نمود ریشه های

کوچکتر را که مغزشان کمتر از ریشه های بزرگ است

در طب این ریشه را که دارای تنن زیاد است و در خواص مشابه ان بصورت گرد و عصاره و شربت و شیاف و تعفین و تنن

استعمال مینمایند

مواد مانعة الجمع جمع ما بین قلیائیات و کربوناتهای انها و البومین و املاح سرب با املاح جوه و املاح اهن

با محصولات راتانیا نباید نمود

گرد راتانیا مطابق معمول این ریشه را کوبیده گرد سازند اگرچه این صورت از محصولات نیکو نیست زیرا که بیشتر

ان عبارت از مواد بی اثر است

عصاره راتانیا بگیرند ریشه راتانیای نیم کوب ۱ اب مقطر ۸ مدت ۱۲ ساعت در ۸ جزء اب مقطر بخیسانند

و بافشار صاف کرده تفاله را با باقی مانده اب مقطر بخیسانند و صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود

و صاف روی انرا برداشته در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تبخیر نمایند و از ۱۰۰۰ جزء ریشه ۱۲۵ جزء عصاره حاصل میشود

و این عصاره که از عوامل قابضه است مقدار شربتش از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم بطور پوسیون و یا حب و در خارج بمقدار مختلف

بطور پوماد و شیاف و محلول استعمال میشود و بقول کلی در ۱۰۰ جزء عصاره راتانیا ۵ جزء تنن موجود است

تعفین راتانیا بگیرند ریشه راتانیای نیم کوب ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و صاف نمایند

و این محصول مانند عصاره از عوامل قابضه است و مقدار شربتش از ۱ تا ۴ گرم بطور پوسیون

کینو (صمغ چینی) عبارت از عصیرهای خشک شده قرمزی را که قابضاند باسم کینو مینامند و این

عصیرها را در ممالک مختلفه ارض از اشجار مختلف الطایفه استخراج میکنند از قبیل طایفه لگومینوز و طایفه میرتاسه

و طایفه روبیاسه و طایفه پولیگونه و کینوی هندوستان را که از **پترکارپوس مارسوپیوم**

که از طایفه لگومینوز است میگیرند و بهترین اقسام است **کرکس** انرا قبول کرده عبارت از قطعات کوچکی است

سیاه درخشنده که هر یک از انها حاصل شده اند از ورقه های نازکی شفاف و سرخ یاقوتی و این قسم کینو خیلی شکننده و بی

بو است و چون انرا در دهان گذارند نرم شده و به دندانها می چسبد و بزاق را برنگ قرمز تیره رنگین میکند و بسهولت در

اب سرد و الکل سرد حل میشود و هرچه کهنه تر باشد قابلیت انحلالش در انها کمتر و سیاه تر اقسام کینو عبارتند از **کینوی افریقا**

(سنگال) که نیز از طایفه لگومینوز و کینوی ژامائیك از طایفه پولیگونه و کینوی وسترالی از اوکالیپتوس و وستراتا که از طایفه میرتاسه است اخذ میشوند

امتیاز کینو از کات هندی است که خیلی سرخ تر و پر رنگ تر میباشد و مانند ان در اخوره شیرینی ندارد ولی مثل ان تنن زیادی دارد و با املاح اهن زیر رنگ سبز رد میکند

تقریبا کینو را در همان مواقع کات هندی استعمال مینمایند و چون کمیاب تر است گران تر بفروش میرسد و در خواص ضعیف تر از ان میباشد و بیشتر کینو را با خون سیاوشان و قفر الیهود مخلوط کرده مغشوش مینمایند و بعوض کینو میتوان عصاره راتانیا استعمال نمود و در طب تعفین کینو و گرد انرا مانند تعفین کات و گرد ان و بهمان مقدار استعمال میکنند و مقدار شربت کینو از ۱ تا ۲ گرم است

مواد مانعة الجمع مانند تنن جمع مابین امنیك و اسید فاوردلاتین و املاح نقره و املاح اهن با کینو نباید نمود

تعفین کینو بگیرند کینوی نیم کوب ۱ الکل ۰ ۶ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده صاف کنند و تعفین کات را نیز بهمین طریق میسازند

سفوف مرکب کینو معمول دواسازی لندن بگیرند کینو ۱۵ دارچینی ۴ تریاك خالص ۱ هر کدام را جداگانه صلایه کرده مخلوط کنند و از عوامل قابضه قاطع الدم است و ۱ گرم ان دارای ۵ سانتی گرم تریاك خالص و یا ۲۵ میلی گرم عصاره تریاك است و مقدار شربت این سفوف هر سه ساعت فاصله ۱ گرم است

خون سیاوشان ع دم الاخوین ت سان دراگون عبارتست از عصیر جامدی شکننده است بی بو و بی طعم که پارچه های نکوبیده ان سرخ تیره و تقریبا قهوه رنگ اند ولی چون انرا بکوبند به رنگ خون قرمز میگردد و دارای چندین قسم است که هر یك را از یك طایفه از اشجار اخذ میکنند ۱ خون سیاوشان قصبی که از درخت کالاموس دراکو که از طایفه نخلات هندوستان غربی است اخذ میشود ۲ خون سیاوشان مخروطی که از تیره اوکاریوس سانتالینوس که نیز از طایفه نخلات است گرفته میشود ۳ خون سیاوشان قطعه که قطعات ان از ۱۲ تا ۵ کیلوگرام وزن دارند و انرا از تیره اوکاریوس دراکو اخذ مینمایند و موافق اعتقاد اغلب از مصنفین بیشتر خون سیاوشانی که در تجارت متداول است از یکی از نباتات طایفه اسپاراژینه اخذ میشود و همه این اقسام تقریبا در خواص و ترکیب باطنی مشابه یکدیگر اند و اغلب در انها بعضی اجسام خارجه که عبارتند از خورده های پوست و برگ و تخم درختی که از ان گرفته شده اند مشاهده میگردد و چون انها را بسوزانند بوی سقزی فی الجمله معطری استشمام میشود

خون سیاوشان را در طب کمتر استعمال مینمایند و سایر عوامل قابضه را بر ان ترجیح میدهند و اما در بعضی ترکیبات متقدمین که امروز نیز مستعمل اند از قبیل مشمع ابو دلدك و حبوب قابضه و غیره داخل مینمایند و مقدار شربت ان ضعف مقدار شربت کینو یعنی از ۲ تا ۴ گرم است

اب قاطع الدم تیسراند بگیرند خون سیاوشان ترباتین ونیز مکی ۵۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم مدت ۱۲ ساعت بخیسانند و صاف کنند

خون سیاوشان

گوارانا

گوارانا (پولینیا) عبارتست از عجینی خشك که از میوه نیم درختی موسوم به پولینیا سوربیلیس از طایفه ساپندانسه گرفته میشود و این نیم درخت از محصولات بومی شمالی برزیل در حوالی امازون میباشد رنگ گوارانا سیاه و شبیه برنگ شوکولا که حاصل شده است از خشکانیدن ان در حرارت بخاری اتشین و قشر

مانندی بروی ان حاصل کرده و طعم ان تلخ و فی الجمله قابض شبیه بطعم راتانیا و بصعوبت میتوان گوارانا را نرم کوبیده و گرد کرد. ساده ان فرجه های کوچکی مشاهده میشود و یکی از دانشمندان در تجزیه ان مواد ذیل را یافته است آ صمغ ۲ نشاسته ۳ ماده سفری قهوه قرمز رنگ ۴ زیتی ۵ سمی که بواسطه کلورور دو فیل سبز میگردد ۵ تنی کو محلول آهن را سبز میکند ۶ ماده قابل تبلور که دارای خواص شیمیائی کافئین است

دانشمندان برزیل گوارانا را در دفع دوسنطاریا خیلی با قدر میدانند و دانشمندان فرنگ ۲ گرم از ان را در یک پیاله آب جوش دم کرده در دفع اسهالهای مزمن استعمال میکنند و از عوامل مقویه قابضه میباشد و مقدار شربت مسحوق ان از ۲ تا ۱۰ گرم که بطور سفوف و یا در جوف معزیان گذاشته بیاشامند

تعفین گوارانا بگیرند گوارانا ۱۰۰ گرم الکل ۸۵ درجه ۶۰۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند و از ۱ تا ۲۵ گرم در پوسیون و یا تیزن مناسبی داخل کرده در دفع سوء هضم در اسهال مزمن و دوسنطاریا بیاشامند

بعضی از دانشمندان گوارانا را بصورت حب و شربت و پوماد استعمال میکنند و نسخه این محصولات و طریقه استعمال انها معاین است با نسخه محصولات مونزیا که بجای عصاره مونزیا عصاره گوارانا را استعمال مینمایند هم مونزیا را

مونزیا به این اسم پوست درخت **بورانم (گوارانم)** را می نامند و عبارت از درختی است متوسط القامه از اقسام **کریزوفیلوم** و از طایفه **ساپوتاسه** در **ریوژانرو** که پای تخت برزیل است عمل میاید و پوست این درخت را که از برزیل بفرنگستان می آورند سرخ قهوه رنگ تیره میباشد و در برزیل عصاره از ان میسازند که رنگش قهوه تیره نزدیک بسیاهی و کساده ان منعکس و رنگ شونده بدرخشندگی کنبو و کاملاً محلول در آب است و طعم ان ابتدا شیرین و بعد قابض و در اخر حدت زیادی دارد که مدتی در دهان دوام میکند

عصاره مونزیا را در همان مواقعی استعمال میکنند که سایر عوامل قابضه را مانند نفث الدم و سیلانات مخاطی یا دموی و نزف الدم رحم و همه اقسام اسهال و دوسنطاریا و در خارج در قروح جلدی و رمد رمی و ورم دهان بواسیر و شقاق مقعده از استعمال ان فوایدی یاد حاصل کرده اند و مقدار شربت ان از ۱ تا ۱۰ گرم است که بطور حب و یا شربت و یا تعفین استعمال شود و ماده عامل مونزیا را **مونزین** مینامند و مقدار شربت ان سه سانتی گرم است

حب مونزیا بگیرند عصاره مونزیا ۵ گرم مطابق معمول ۲۵ حب سازند و هر حبی دارای ۲۰ سانتی گرم عصاره است و از ۱ تا ۱۰ حب در عرض روز بیاشامند

شربت مونزیا بگیرند عصاره مونزیا ۵ گرم شربت ساده ۵۰۰ گرم اب مقدار کافی مطابق معمول شربتی سازند که یک صدم وزنش عصاره بود و از ۱ تا ۲ قاشق در عرض روز بیاشامند

تعفین مونزیا بگیرند عصاره مونزیا ۲۵ گرم الکل ۲۲ درجه ۵۰۰ گرم حل کرده با کاغذ صاف کنند و از ۱۰ تا ۲۰ گرم این تعفین را با قدری شربت قند مخلوط کرده در عرض روز بیاشامند

پوسیون قابض بگیرند عصاره مونزیا یا عصاره راتانیا مکدر ۲ گرم سونیترات بیسموت ۲ تا ۴ گرم الکسیر پارگوریک ۱۰ گرم شربت صمغ ۳۰ گرم عرق تیلول ۱۲۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و در عرض روز بتدریج بنوشند

پوماد مونزیا بگیرند عصاره مونزیا ۵ گرم پیه مذاب ۳۵ گرم گلیسرین ۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند و این پوماد یک هشتم وزنش عصاره است

مونزیا

گلقند

آقاقیا، آکاسیا دو قسم عصیر منجمد را باین اسم مینامند اول اقاقیای صادق که اقاقیای مصری نیز نامیده میشود عبارت است از عصاره غلافهای سبز میوه مغیلان (مغیلان از طایفه لگومینوز است و صمغ عربی را از آن میگیرند) و این غلافها را کوبیده و عصیر آنها را گرفته تا بحد پوست تبخیر مینمایند و قطعاتی از آن ترتیب میدهند که ۱۲۵ تا ۲۵۰ گرم وزن دارند و سیاه رنگ و طعم آنها عفص و قابض است ثانیاً اقاقیای کاذب که در فرنگستان و بخصوص در آلمان از آمیسا فند بطریق مذکور از آلوچه که از طایفه روزاسه است ساخته میشود و رنگ آن قرمز قهوه و طعم آن شبیه بطعم آلوی نارس و هر این دو قسم را از ۱ تا ۴ گرم مانند عوامل قابضه استعمال میکنند و بدل کات هندی میباشند

گل سرخ (سوری) ع **وَرْد** ف **رُوزْ رُوژْ** (**روز دو پروفنس**) ل **رُوزا**

گل سرخ از طایفه **روزاسه** است یعنی این طایفه را که بر دیگر طوایف نباتی است بان نسبت داده و باسم آن موسوم کرده و بیشتر نباتات این طایفه قابض اند اگرچه ترکیب شیمیائی و خواص طبی آنها با هم خیلی متفاوت است و دارای عامل قابضی میباشند که گاه قوی الاثر است و در همه الان مختلفه این نباتات بخصوص در پوست و ریشه آنها این ماده موجود است و در میان این طایفه ریشه صنف **دریاده** از قبیل فرامبواز و تمشک و چیالك و تورمانتیل و پوتانتیل دارای خواص قابضه قوی الاثری میباشد و فواید بادار استعمال ریشه این صنف در عمل قبض برده اند و مطبوخ ریشه چیالك را مانند عوامل قابضه بسیار استعمال کرده و میکنند

هم برگهای طایفه روزاسه دارای خواص قابضه میباشند و برگ گل سرخ و برگ تمشک و برگ غافث را جزء اعظم غرغرهای قابض قرار میدهند

گلهای این طایفه را در طب کمتر استعمال میکنند و گل سرخ که از عوامل قابضه است مانند شکوفه هلو و شکوفه بادام نیز مسهل میباشند و گل **برایرا انتلمنتیکا** که از محصولات حبشه میباشد به کوسو موسوم است در تراپوتیک اهمیت زیادی دارد و در دفع تنیا (حب القرع) قوی الاثر است و در سرخ

گلاسهای طایفه روزاسه نیز دارای خواص قابضه میباشند و میوه **گل سرخ بری** را که یونانی **سینو رُودُون** ع **وَرْدُ الکلب** مینامند در طب استعمال میکنند و از آن مربائی میسازند که قابض و گوارا است میوههای طایفه روزاسه هریک دارای خواص و ترکیب عمده میباشند از قبیل سنجد و آبی و فرامبواز و تمشک و غیره و همه میوههای این طایفه بمقدار زیاد یا کم اسید ملیک و قند و پکتین و صمغ و ماده ازته دارا میباشند

سنجد ف **سُورْب** از عوامل قابضه و مدره و دافع اسکوربوت است که دانشمندان فرنگ امروز کمتر استعمال میکنند ولی حکمای اسلام آنرا از عوامل ضد نزف و سنطاریا دانسته و استعمال مینمایند

تورمانتیل از عوامل قابضه قوی الاثر و یکی از اجزاء دیاسکوردیوم میباشد و آنرا در داخل جهت سد نزف الدم و سیلانات مختلف و در خارج مانند راتانیا و مازو استعمال میکنند و مقدار شربت از مسحوق آن از ۱ گرم تا ۴ گرم است و از مطبوخ آن از ۱۰ تا ۱۵ گرم در رطل للتراب

گل سرخ خاصیت قبضش بواسطه تنن و اسید گالیکی است که در پرهای این گل موجود است و مطبوخ آنرا در خارج مطبوخ و کحل و غرغره و زرق قابض استعمال میکنند و در داخل عسل وردی و گلقند و بعضی ترکیبات دیگر آنرا مانند عوامل قابضه ضعیفه و یا مسهل معمول میدارند

گلقند معمول کدکس بگیرند مسحوق گل سرخ ۱ گلاب ۲۰ مسحوق قند سفید ۵ گلیسرین ۵

اقاقیا

گل سرخ
طایفه روزاسه

گل سرخ بری

سنجد

تورمانتیل

گلقند

مسحوق گل

عسل گل سرخی

مسحوق گل را با گلاب مخلوط کرده دو ساعت بگذارند بماند و بعد قند و گلیسرین را بیفزایند و بدقت مخلوط نمایند از عوامل قابضه گوارا میباشد و مقدار شربت آن از ۲ تا ۳۰ گرم و زیادتر است

عسل وردی معمول کدکس بگیرند گل سرخ خشک و مسحوق ۱۰ عسل سفید ۶۰ الکل ۳۰ درجه مقدار کافی مسحوق گل را در ظرف ریخته و بقدری الکل روی آن بریزند که ۳۰ جزء تعفین حاصل شود و در حمام ماریه این تعفین را تبخیر کنند تا ۱۵ جزء باقی ماند و عسل را افزوده بجوشانند و کف آنرا گرفته با کاغذ صاف نمایند

نسخه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند مسحوق گل سرخ ۱۰ آب جوش ۹۰ عسل سفید ۹۰ مسحوق گل را مدت دوازده ساعت با ۳۰ جزء در ظرف درپوش دم کنند و با فشار صاف کرده و با باقی مانده آب مجدداً گل را دم کنند صاف کرده مصفی را قوام آورند و عسل را افزوده چندی قیقه بجوشانند و مصفای اول را بر آن بیفزایند و بجوشانند و کف آنرا بگیرند این محصول از قابضات ضعیف است و در غرغره و مضمضه بمقدار ۲۰ تا ۶۰ گرم استعمال میگردد

مطبوخ خمری گل سرخ بگیرند گل سرخ ۶ شراب قرمز ۱۰۰ گل را با شراب در ظرف در داری ریخته و نزدیک بحرارت جوش حرارت دهند و بعد از روی آتش برداشته مدت یک ساعت بگذارند دم کشد و در صافی ریخته و بقوت فشرده صاف نمایند اغلب از ۶ تا ۲۵ جزء الکل ۸۵ درجه باین محصول می افزایند و این محصول از عوامل مهیجه قابضه است و در مداوای فیل الماء مانند تعفین یا تزریق میمانند

شراب گل سرخ بگیرند گل سرخ ۶ الکل ۹۰ درجه ۱۰ شراب قرمز ۱۰۰ در ظرف در داری مخلوط کرده مدت ده روز بگذارند بماند و گاه گاه بهم زده و بعد از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند این محصول از عوامل مقویه [illegible] است و بخصوص در موارد خارجی استعمال میگردد

سرکه گل سرخ معمول کدکس بگیرند گل سرخ خشک نیم کوب کرده ۱۰ اسید استیک متبلر ۲ [illegible] سرکه ۹۸ مخلوط کرده مدت ۸ روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند این محصول از عوامل قابضه مبرده است و مقدار شربت آن از ۱۰ تا ۳۰ گرم است شربتاً و نیز بهمین مقدار آنرا در غرغره استعمال مینمایند

غرغره منقح معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند عسل وردی ۳۰ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم مخلوط کنند و از قوابض ضعیف است و چون ۵ تا ۳۰ گرم سرکه وردی باین غرغره بیفزایند قوی الأثر می گردد

ایضاً غرغره منقح بگیرند عسل وردی ۶۰ گرم آب صاف ۲۵۰ گرم الکل سولفوریک آب داده ۲۰ گرم مخلوط کنند در ورم گلوی مزمن و ورم دهان متقرح و موگه و دیفتریت معمول و مفید است

تنبیه بجای عسل وردی مصنف شربت ورد مکرر را در این موارد استعمال مینماید

شربت ورد مکرر

شربت ورد مکرر بگیرند گل سرخ تازه ۴ جزء آب جوش ۵ جزء شکر سفید ۱ جزء گل را ۴ قسمت کرده و هر قسمت را در آب بجوشانند تا یک جزء از آب بخار گردد و صاف کنند و قسمت دیگر را افزوده بجوشانند تا باز یک جزء دیگر آب بخار گردد و هم چنین باقی قسمتها را افزوده و صاف کنند بعد شکر را داخل کرده قوام آورند و ۵۰ گرم این شربت مسهل نیکوئی است و تا ۱۰۰ گرم میتوان استعمال نمود

مربای سبز گردو بگیرند سبز گردو مقدار منظور قند سفید مقدار کافی میوه‌ها را پاک کنند و پوست هسته و پرده‌های داخلی آنها را بگیرند و کمی شراب سفید بروی آنها ریخته دو روز بگذارند تا نرم شوند در هاون مرمری بکوبند و از مو بیرون کرده در دو جزء محصول سه جزء قند مسحوق داخل نمایند در حمام ماریه حرارت دهند و مخلوط را زیر و رو کنند تا جرم متحد الاجزائی حاصل گردد و بگذارند سرد شود و این مربا اکثر قابض و مدر و گوارا است اهالی المان مانند غذا استعمال میکنند

برگ گردو

پوست سبز و برگ گردو درخت گردو از اشجار بومی ایران و از این مملکت بفرنگ منتشر شده و از طایفه **امانتاسه** است و ان جزئی از آن که در طب بیشتر مستعمل میباشد اولاً برگ آنست و این برگها را اعم از انکه سبز و تازه باشند یا خشک در داخل و خارج استعمال میکنند ثانیاً پوست سبز خود گردو و از ۵ تا ۲۰ گرم برگ سبز گردو را در یک لیتر آب دم کرده در داخل استعمال مینمایند و از ۵۰ تا ۲۰۰ گرم برگ خشک را در یک تا دو لیتر آب جوشانده در استعمالات خارجی بکار میبرند و از برگ تازه آن عصاره میسازند که مقدار شربت آن از ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم و زیادتر است و از برگ خشک دو قسم عصاره میسازند یکی مائی و دیگری الکلی و عصاره الکلی غیر مخلوط میمانند از عصاره برگ خشک گردو حبهائی میسازند که هر یک دارای ۲۰ سانتی گرم عصاره و مقدار کافی مسحوق برگ گردو باشد و آنها را از ۲ تا ۴ عدد در عوض و نیز تجویز میکنند و نیز از ۱ تا ۵ گرم این عصاره را در پوسیون صمغی داخل مینمایند جوشانده برگ سبز یا خشک گردو را بطور ادویه و غسول و نیز استعمال مینمایند و نیز این برگها را اعم از انکه خشک باشند یا تازه در ضمادات داخل مینمایند

عصاره پوست سبز گردو را مانند عوامل مقوی معده و ضد دیدان استعمال میکنند و این عصاره چون سریع الفساد است باید در حین استعمال آنرا ساخت

تیزن ضد فرنژ معمول پولینی بگیرند پوست سبز خشک شده گردو ۵۰ گرم عشبه چوب چینی مسحوق سولفور انتیمون سنگ پونس (خارا) مکدر ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم بجوشانند تا نصف شود در دفع امراض دیرین مستعمل است

تیزن برگ گردو بگیرند برگ خشک گردو ۵ گرم در ۵۰۰ گرم آب دم کنند و صاف نموده با عسل و یا شربت گردو شیرین نمایند

شربت گردو بگیرند عصاره برگ گردو ۱ گرم شربت ساده ۹۹ گرم حل کنند مقدار شربت آن در شبانروز ۳۰ تا ۴۵ گرم

غسول گردو بگیرند برگ خشک گردو ۳۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم بجوشانند و صاف کنند قروح خارجی را شستشو و پارچه بان آلوده نموده رفاده نمایند

شربت گردو معمول نگریه بگیرند عصاره برگ گردو ۴ گرم در مقدار کمی آب حل کرده و ۳۰۰ گرم شربت جوش بیفزایند در اطفال کوچک از ۲ تا ۳ قاشق چای خوری بنوشانند و در شبانروز ۴ گرم نباید تجاوز نمود و مقدار شربت متوسطان ۲۰ گرم است

پماد گردو بگیرند عصاره برگ گردو ۳ گرم پیه مذاب ۴ گرم اسانس برگاموت ۱ گرم مخلوط کنند و در دو دفعه مدت یک ربع ساعت با آن مالش دهند

کحل ضد رمد خنازیری بگیرند غسول گردو ۲۰۰ گرم عصاره بلادن ۱ گرم لودانم روسو ۱ گرم مخلوط کرده در چشم قطور نمایند

قطور ضد پدان بگیرند عصاره پوست گردو ۵ گرم عرق دارچینی ۱۰۰ گرم مخلوط کرده ۱۰۰ قطره در عرض روز بیاشامند

حب دافع دوسنطاریا معمول بیمارستانهای لیون بگیرند عصاره پوست گردو البومین خالص مکدا اجزا حبهای ۵ تا ۲۰ سانتی گرمی سازند

ذرق رحمی بگیرند برگ خشک گردو ۲۰۰ گرم در مقداری آب بجوشانند که ۱۰۰۰ گرم مطبوخ بدست آید و این مطبوخ را در دفع بسیاری از امراض مرض رحم ذرق مینمایند

در بیان خواص انتی اسکروفولیک محصولات گردو بقول کلی

خواص ضد اسکروفولیک گردو

محصولات گردو را بعضی از مصنفین در ضمن عوامل محرکه بیان کرده اند و اکثر آنها را از عوامل تنی دانسته و مانند عوامل قابضه و مقویه و منفجه استعمال میکنند و مخصوص در دفع علل خنازیری تمجیدات زیاد از آنها نموده اند و یک وقتی آنها را دوای مخصوص خنازیری میدانستند و یکی از دانشمندان ژنو اول کسی است که تنتور برگ گردو را در دفع تهیجات لمفا استعمال نموده و بعد از او دیگری از اهالی فرانسه تنتور و غسول و ضماد برگ گردو را در دفع قروح کهنه خنازیری استعمال کرده و فواید نیکو حاصل نمود و **نگریه** فرانسه برگ گردو را تقریبا دوای مخصوص خنازیری دانست و تجارب زیاد در استعمال آن نموده و منتشر ساخت و بیان کرد که از استعمال داخلی عصاره برگ گردو بدوا آثار عمومی ظاهر شده و چندی بعد آثار موضعی بروز میکند و ثابت کرد که اثر این دوا عموما بطور بطوء ظاهر میشود و موافق مزاج مریض و طبیعت علامات مرض از ۲ تا ۵ روز طول میکشد تا اثرات محسوس گردد و در غدد های متورمه غیر متقرحه مدتی لازم دارد که اثرات ظاهر شود و در قروح و جروح نواصیری اعم از آنکه اصلی باشند و یا بواسطه کاری عظام عارض شده باشند زود تر اثر میکند ولی مدت مدیدی باید تا کاملا شفا حاصل گردد و همین مصنف را بطور کحل در دفع رمد های خنازیری با فواید زیاد استعمال نمود و بیش از آن بسیاری از دانشمندان مطبوخ برگ گردو را بطور ذرق در مداوای لوکوره و اورام مزمن رحم استعمال کرده اند اگر چه بعضی دیگر از قبیل **برتونو** بیان نموده اند که ذرق مطبوخ گردو در رحم ممکن است از راه شیپور ها در جوف صفاق داخل شده و موجب بروز ورم صفاق مهلک گردد و بعضی دیگر غرغره مطبوخ برگ گردو را در ابتدای ورم لوزه استعمال کرده و معتقد اند بر اینکه اغلب اوقات این ورم را ساقط مینماید بهر جهة موافق تجارب **نگریه** و جمعی دیگر از دانشمندان ثابت شده است که برگ گردو در اختلالات خنازیری فواید زیاد دارد و از عوامل محلله و منفجه میباشد که در مداوای قروح کهنه بخصوص نزله های مزمن اغشیه مخاطیه موثر است

خواص قابضه پوست سبز گردو را نسبت میدهند به تنین و اسید سبزیک و اسید ملیکی که در آن موجود است و از همین جهة است که مانند پوست بلوط و کینوا اثر میکند و علاوه دارای ماده عامل تلخی است که مانند عوامل مره قابضه اثر مینماید و لهذا در ضعف معده که سبب آن ورم مزمن این آلت نباشد پوست سبز گردو را استعمال مینمایند و **ابقراط** و **دیسقوریدوس** پوست سبز گردو را مانند عوامل ضد پدان استعمال مینمودند و در این موقع بهتر

انست که عصاره پوست سبز گردو را از ۵ تا ۶ سانتی گرم استعمال کند

بدلایل مذکوره در فوق که ما محصولات گردو را در ذیل تنن ذکر نمودیم اگرچه بعضی از مصنفین محصولات گردو را از عوامل ضد سیفلیس دانسته‌اند ولی ما گمان نمیکنیم که دارای ماده باشند که بتوانند با جیوه و یدور دو پتاسیوم مقابلی کرده و انهاط در این مورد غیر مستعمل نمایند

انجبار

انجبار ف **بیستورت** ل **پولیگونوم بیستورتا** یکی از نباتات طایفه **پولیگونه**

است و در طب ریشه انرا استعمال میکند و این ریشه بی بو و در داخل قرمز رنگ و بر شدت عفص و مطبوخ ان خیلی قرمز میباشد و اهن و ژلاتین را رد میکند و بهمین جهة است که وجود تنن در ان ثابت میشود و نیز دارای نشاسته و اسید گالیک است و در طب تنن و ذرق ریشه انجبار را استعمال مینمایند و عصاره ان نیز مستعمل و این عصاره و با تنون غیره را با اب نیم گرم باید ساخت تا آنکه نشاسته ان حل نشود زیرا اگر چون نشاسته حل شود با تنن ترکیب غیر محلولی بوجود میاورد و در سیبری بواسطه نشاسته زیادی که در ریشه انجبار موجود است از مدت طولانی طبخ داده و مانند غذا استعمال میکنند

مواد مانعة الجمع جمع مابین املاح اهن و البومین و ژلاتین و امولسیونها با ریشه انجبار نباید نمود

عصاره ریشه انجبار بگیرند ریشه انجبار را اب مقطر ۸ ریشه را نیم کوب کرده مدت ۱۲ ساعت در ۵ جزء اب مقطر بخیسانند و با فشار صاف کنند و تفاله را با باقی مانده اب بخیسانند و صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آن را برداشته در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تبخیر نمایند و این عصاره از عوامل قابضه است و مقدار شربت ان از ۱ تا ۱۰ گرم

تنن ریشه انجبار بگیرند ریشه انجبار را از ۵ تا ۶ گرم اب ۵۰۰ گرم ریشه را نیم کوب کرده در اب نیم گرم بخیسانند و صاف کنند و چنانچه ذکر کردیم اب جوش نباید استعمال نمود

ذرق ریشه انجبار بگیرند ریشه انجبار را از ۳۰ تا ۶۰ گرم اب نیم گرم ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند

عنب الدب

عنب الدب ف **اووا اورسی (بوسرول)** ل **اربوتوس** از نباتات طایفه **اریکاسه**

میباشد و برگ ان شبیه به برگ شمشاد و مانند مدرات در اختلالات مخاطی مزمن مثانه استعمال میگردد و از عوامل است که خواص ان به تنن و اسید گالیکی که دارا میباشد باید نسبت داد و بواسطه این دو ماده است که در بعضی ممالک شمالی انرا در دباغی پوستها و ساختن مرکب استعمال میکنند ماده عامل انرا **اربوتین** مینامند و این ماده که محلول در اب و الکل و اتر میباشد از عوامل مدره است و مقدار شربت ان از ۲۰ تا ۶۰ سانتی گرم که در چهار دفعه در عرض روز بنوشند و در این اواخر بعضی از دانشمندان عنب الدب را بهترین بدل سگل ارگوته در زنها دانسته‌اند که مانند ان تقلصات رحمی را زیاد کرده و نزف الدم را متوقف میسازد و مقدار شربت مسحوق برگ ان از ۲ تا ۸ گرم و بیشتر عصاره انرا از ۵۰ سانتی گرم تا ۳ گرم در سه چهار دفعه در عرض روز استعمال مینمایند

مواد مانعة الجمع جمع مابین البومین و امولسیونها و ژلاتین و املاح اهن با عنب الدب نباید نمود

تنن عنب الدب بگیرند برگ عنب الدب ۲۰ گرم اب ۵۰۰ گرم دم کرده صاف کنند و مانند عوامل قابضه ضعیفه استعمال میشود و در اختلالات بول نیز این تنن را تجویز مینمایند

اذان الحمار

اذان الحمار ف **کونسود** ل **سمفیتوم اوفیسینال** از طایفه **بوراژینه**

میلیمتر

میباشد و در گنجهای مرطوب بمقدار زیاد عمل میاید و در طب ریشه ان مستعمل و این ریشه از طرف خارج سیاه و از جانب داخل سفید و بحجم انگشتی و طعم ان شیرین و لعابی و در تجارت بشکل قطعات خشک ترا میفروشند و دارای مقدار زیادی ماده لعابی است و در بعضی ممالک شاخه های گلدار و ریشه اذان الحمار را مانند ماکولات میخورند و ریشه ان از عوامل قابضه ضعیفه است که در دفع نفث الدم و اسهال بکار میرود و بطور مطبوخ در نقوع استعمال میگردد و نیز شربت ان مستعمل است و بعضی از مصنفین این ریشه را از عوامل ملینه میدانند

تیزن ریشه اذان الحمار بگیرند ریشه خشک اذان الحمار ۲۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند

شربت اذان الحمار بگیرند ریشه خشک و قطعه قطعه اذان الحمار ا اب مقطر ۶ شربت ساده ۳۰ ریشه مدت ۱۲ ساعت در اب بخیسانند و بدون فشار صاف کنند و شربت را افزوده بجوشانند تا قوام اید و از عوامل قابضه ضعیفه است

حشیشة الجرب فر **اسکابیوز** این نبات از طایفه **دیپساسه** و دارای چندین قسم میباشد که انها فی الجمله قابض و تلخ و از عوامل مصفیه اند و انها را در دفع امراض جلدی بخصوص جرب استعمال میکنند و از همین جهة است که باسم اسکابیوز نامیده میشوند زیرا که **اسکابی** در لغت لاطین بمعنی جرب است و از انها تیزن و عصاره و شربت ساخته استعمال مینمایند

تیزن حشیشة الجرب بگیرند برگ حشیشة الجرب ۱۰ اب ۱۰۰۰ دم کرده صاف کنند

انگوستورصادق فر **انگوستورور ایه** لا **گالیپا فبریفوگا** باسم انگوستورا پوست دو درخت مختلف را موسوم مینمایند ۱ انگوستور صادق عبارتست از پوست درخت **گالیپا کوسپوریا** که درخت بزرگی است از طایفه **روتاسه** در امریک جنوبی در سواحل رود ارنوک که در انجا جنگلهای بزرگ موجود است عمل میاید و این پوست صلب و شکننده و زرد قهوه رنگ و بشکل قطعاتی است که سطبری و درازی انها مختلف و نوعا از ۱۵ تا ۲۰ سانتیمتر زیادتر طول ندارند و تقریبا مسطح و صاف و اضلاع انها نازک و بریده و دارای بوی تندی میباشند و طعم انها بشدت تلخ و این پوست دارای **کوسپین** و نوعی از سقز و دهنی طیار است و مسحوق ان مشابه مسحوق ریوند و از عوامل قابضه مقویه و دافع الحمی و تلک وقتی از اثر ان در دفع حمی و دوسنطاریا مبالغه زیاد مینمودند و در جوا مشابه کاسیا و سیماروبا و کولومبو حرم در خطیاتا ان مقدار شربت ان تا ۴ گرم

مواد مانعة الجمع اسیدهای غلیظ و مطبوخ عوامل قابضه و سوبلیمه کوروزیف و سولفات اهن و سولفات مس از مواد مانعة الجمع انگوستور میباشند

شراب دافع الحمای سگن بگیرند تعفین کنکینای زرد ۲۵۰ گرم تعفین تریاک کاسیا امارا مکدی ۶ گرم انگوستور صادق ۱۶ گرم شراب مالاگا ۵۰۰ گرم شراب سفید ۱۵۰۰ گرم مطابق معمول عمل کنند دارو ۳۰ تا ۶۰ گرم در دفع حمای ناشه بنوشند

۲ **انگوستور کاذب** از سموم قویه است و از طایفه اذاراتی و تفاوتش با انگوستور صادق در این است که اضلاع ان بریده نیست و بی بو و تلختر از انگوستور صادق است

دربیان محصولات قابضه مختلف

عصاره کات هندی (کات مصفّی) بگیرند کات خورد کرده ۵۰۰ جزء آب جوش ۳۰۰۰ جزء مدت بیست و چهار ساعت دم کند و صاف دوی نو ابر داشته در حمام ماریه بقوام عصاره تبخیر نمایند و مقدار شربت این عصاره از ۲ دسی گرم تا ۲ گرم بطور حب

اسپس قابض بگیرند ریشه انجبار خشک کرده ۲۴ جزء تورمانتیل پوست انار مکی ۳۲ جزء خورد کرده مخلوط کنند

تنتور کات معمول بیمارستانها بگیرند کات خورد کرده ۱ گرم آب جوش ۱۰۰ گرم مدت یکساعت دم کرده صاف نمایند این تنتور از عوامل قابضه است و در اسهال های سروزی خیلی مستعمل

تنتور راتانیا و انجبار و تورمانتیل نیز دارای همین خواص میباشد

تنتور برنج و کات بگیرند تنتور برنج تنتور کاشو مکی ۵۰ گرم مخلوط کنند و اغلب اوقات این تنتور را با ۴ گرم شربت آذان الحمار شیرین میکنند

مطبوخ مرکب کات بگیرند عصاره کات ۲۴ گرم دارچینی خورد کرده ۴ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم مدت یک ساعت دم کرده صاف نمایند

جوشانده قابض بگیرند اسپس قابض ۲۰ گرم گل سرخ ۱۰ گرم مدت دو ساعت در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کند و صاف نموده ۱۰۰ گرم شربت راتانیا بیفزایند و در عرض روز پیاله پیاله بیاشامند

پوسیون قابض تنتور دار بگیرند آب صاف ۱۰۰ گرم عرق بهارنارنج ۲۰ گرم تنتور ۵ دسی گرم تعفین دارچینی ۲ گرم شربت قرنفل ۳۰ گرم مخلوط کنند در دفع نزف الدمهای پی‌سو هر ساعت یک قاشق کوچک بنوشند

پوسیون قابض کامبا بگیرند تنتور ۱ گرم عرق افسنتین شربت خمری زعفران شراب ملاگا مکی ۳۰ گرم پوسیون سازند این پوسیون را در دفع لوکوره و قلت خون که سببان ضعف رحم بود و در مجاری هضم التهاب و هیجانی نباشد استعمال مینمایند و مقدار شربت آن از ۵ تا ۶ قاشق سوپ خوری است در عرض روز

پوسیون قابض معمول فرادل بگیرند تنتور ۱ گرم آب کافوری ۲۰۰ گرم شربت عصاره راتانیا شربت صمغ عربی مکی ۲۰ گرم پوسیون سازند این پوسیون را در دفع بعضی اسهالها و نیز در اواخر سوزاک در صورتیکه حالت معده و امعا اقتضا نماید از ۱ تا ۱۲ قاشق کوچک در عرض شبانه روز استعمال مینمایند

مخلوط دافع سیاه سرفه معمول سیرگوندی بگیرند تنتور خالص ۳ دسی گرم عصاره بلادن ۵ سانتی گرم عصاره شوکران ۵ سانتی گرم مطبوخ سنا ۶ گرم عرق رازیانه ۳۰ گرم شربت خطمی ۲۵ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و هر دو ساعت فاصله نصف قاشق آش خوری بیاشامند

تعفین کرامریا معمول اطبای انگلستان بگیرند راتانیا ۸۷/۷۵ الکل ۹۰ درجه ۱۸/۰۵ مطابق معمول ۹۳۸ تعفین حاصل نمایند

پوسیون قابض معمول کدکس بگیرند عصاره راتانیا ۱ آب صاف ۹۰ شربت ... ۵۰ پوسیون سازند

شربت راتانیا بگیرند عصاره راتانیا ۲۵ شربت ساده ۹۷۵ مطابق معمول شربت سازند

شربت کات را نیز بهمین طریق میسازند و هر این دو شربت را بمقدار ۳۰ تا ۶۰ گرم در تیزها و پوسیونهای قابض داخل مینمایند و هر ۲۰ گرم آنها ۵ سانتی گرم عصاره دارد

شربت تریداس را نیز بطریقه مذکور مهیا سازند

معجون قابض بگیرند تنن ۵ دسی گرم لودانم سیدنم ۱۰ قطره گلقند ۱۰ گرم در دفع اسهالهای عاصی سه قسمت کرده در سه دفعه بیاشامند

معجون ژاپونی (معجون مرکب کات) بگیرند مسحوق کات ۶۰ گرم مسحوق کینو ۶۰ گرم مسحوق دارچینی مسحوق جوز بوا مکد ۱۵ گرم مخلوط کنند و ۳۰ گرم تریاک را در مقدار کافی شراب حل کرده بیفزایند و نیز ۴۵۰ گرم شربت گل سرخ افزوده معجون سازند و از عوامل قابض و مقوی معده میباشد و در دفع اسهالهای مزمن بمقدار ۲ تا ۵ گرم استعمال مینمایند

قرص کات هندی بگیرند کات مسحوق ۵۰ گرم قند سفید ۱۰۰ گرم لعاب کثیرا مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و از ۱ تا ۱۰ دانه در روز استعمال کنند

قرص کات و منیزی بگیرند منیزی خالص ۶۰ گرم کات مسحوق ۳۰ گرم قند مسحوق ۶۰۰ گرم لعاب کثیرائی که با عرق دارچینی ساخته باشند مقدار کافی مطابق معمول قرصهای ۸ دسی گرمی سازند و از ۱ تا ۱۰ عدد در روز استعمال نمایند

نقل کات بگیرند کات مصفی ۶ گرم قند ۲۵۰ گرم مخلوط کرده با یک لعاب خمیر متحد الاجزائی سازند و باعانت دست نقلهای کوچکی ساخته خشک کنند و این نقلها اگرچه دارای بوئی نیستند ولی اغلب آنها را با عطر گل سرخ و یا عطر دارچینی و یا ونیل و یا تعفین عنبر و یا عطر بنفشه یا هر یک که خواسته باشند معطر میکنند و بعضی دیگر لعاب را با گلاب و یا عرق دارچینی میسازند و کمی تعفین و نیل بر آن می افزایند و بعضی دیگر ۸ گرم مسحوق ایرسا در خمیر داخل مینمایند

کاشوی بولونی معمول دوولت بگیرند رب السوس آب مکد ۱۰ گرم در حمام ماریه حل کرده بیفزایند مسحوق کات هندی ۳۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۱۵ گرم و تبخیر کنند تا بقوام عصاره و بعد گردهای ذیل را که خیلی نرم باشند داخل نمایند مسحوق مصطکی مسحوق کاسکاریل مسحوق ذغال مسحوق ایرسا مکد ۲ گرم و از روی آتش برداشته بیفزایند دهن فرار نعناع انگلیسی ۲ گرم تعفین عنبر تعفین مشک مکد ۵ قطره در روی صفحه چرب چربی بریزند و با وردنه بکلفتی دو هشاهی پهن کنند و بگذارند سرد شود و پس از سرد شدن با قوت کاغذی بی چهره بر روی وسطح آن بمالند تا در سوم شش نیکی گرفته شود و سپس این سطوح را کمی تر کرده و ورقه نقره بر روی آنها بگسترانند و بگذارند خشک شده بشکل قرص و یا گرانول و یا شکلی دیگر که خواسته باشند محصول را قطع کنند ۲ تا ۳ قرص جهت معطر کردن دهان کفایت مینماید و این محصول بو را برطرف میکند گندیدهئی را که بسبب اختلالات معدی و یا دندانهای فاسد شده بود

سفوف فاو بگیرند پوست سبز بلوط گرم جوز اسفنجی میوه گل سرخ بری ۱ گرم مسحوق عنصل ۲ گرم و نیل ۵ سانتی گرم نشاسته ۲ گرم مطابق معمول سفوف سازند این سفوف را در الجزیره افریقا در دفع دوسنطاریا استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۲ تا ۵ گرم است که دو دفعه در عرض روز استعمال شود

سفوف بنزوئیک معمول ژزل بگیرند اسید بنزوئیک تنن مکد ۱ گرم قند ۱۰ گرم مطابق معمول در ۲۰ بسته مساوی بندبندی کنند در هنگام انحطاط سیاه سرفه هر دو ساعت فاصله یک بسته را در اطفال سه ساله استعمال نمایند

حب اسید گالیک بگیرند اسید گالیک ۳ گرم با مقدار کافی لعاب ۲۰ حب سازند و در بود بود و البومین

اودی هر سه ساعت فاصله یك حب بیاشامند

حب کاوارا بگیرند مسحوق تنن ۳ دسی گرم مسحوق صمغ عربی ۶ دسی گرم قند مسحوق ۴ گرم با مقدار کافی شربت ساده که تقریباً ۳ دسی گرم باشد حبهای ۶ دسی گرمی سازند روزی یك تا دو حب صبح و یك تا دو حب عصر در دفع تسبیادی ازمنه استرخاء و توقف سوانح منتجران استعمال کند

حب تنن معمول شاروت بگیرند تنن خالص ۱ گرم با مقدار کافی گلقند ۲۰ حب سازند در دفع عرقهای لیلی ایام ۲ حب هر شب بیاشامند

حب قابض معمول شودیور بگیرند مسحوق نرم کنبو ۴ گرم بلسان کانادا ۸ گرم مخلوط کرده با مقدار کافی مسحوق نورمانتیل حبهای ۲۵ سانتی گرمی سازند و ۴ حب صبح و عصر در دفع سوزاك عاصی استعمال کند

حب قابض معمول کاپورون بگیرند کات هندی ۶ گرم زاج سفید ۳ گرم تربانا ۱ گرم مخلوط کرده با مقدار کافی شربت گل سرخ ۴۰ حب سازند روزی ایام ۲ حب در اواخر سوزاك استعمال نمایند

حب مخدر قابض معمول دومارس بگیرند تنن ۲ گرم عصاره تریاك ۵ سانتی گرم با مقدار کافی گلقند ۲۰ حب سازند در دفع نزف الدم رحمی هر دو ساعت فاصله یك حب بیاشامند تا عوارض مرض برطرف شوند

حب دافع دوسنطاریا معمول ویلیس بگیرند موم زرد ۵ گرم ستهن (مغزیالن) ۵ گرم مخلوط کرده با حرارت ملایمی ذوب کند و در مذاب کات هندی مسحوق ۴ گرم اسانس دارچینی ۱۲ قطره داخل نمایند و مطابق معمول حبهای ۳ دسی گرمی سازند و از سه تا ۶ حب در عرض روز استعمال نمایند

معجون قابض بلسانی معمول بارتز بگیرند گلقند ۵۰۰ گرم شربت بلو ۴۰ گرم شربت کوکا ۱۰ گرم معجون سازند و در دفع نفث الدم پسواد ۶ تا ۱۲ گرم بیاشامند

عجین دافع لوکوره معمول تیسوت بگیرند گلقند ۱۰۰۰ گرم حربای اکلیل الجبل ۵۰ گرم مخلوط کرده و در محصول بدقت داخل نمایند مسحوق کنکینا ۲۵ گرم مسحوق بسباسه ۸ گرم مسحوق کات هندی ۲ گرم اسانس دارچینی ۳ قطره و هشت گرم این عجین را صبح و عصر استعمال نمایند

مضمضه قابض معمول دانارت بگیرند تنن ۲ گرم عسل وردی ۵۰ گرم آب مقطر ۱۰ گرم گلاب ۵۰ گرم این مضمضه را جهت سیلان ذیبقی استعمال میکنند ولی نباید زیاد استعمال نمود مگر در هنگام انحطاط سیلان غدد بزاقی و نیز جهت اصلاح لهات و لوزه غرغره آن مستعمل است

غرغره دافع سیلان بزاق بگیرند مازوی نیم کوب کرده ۵ گرم مدت ۱۲ دقیقه در ۵۰۰ گرم آب جوش دم کنند و صاف کرده ۵۰ گرم عسل افزوده غرغره نمایند

غرغره عسل وردی معمول بیمارستانها بگیرند جو دسته ۵ گرم عسل وردی ۳۰ گرم جو را در مقدار کافی آب بجوشانند که پس از شکفتن ۲۰۰ گرم باقی ماند و صاف نموده عسل وردی را بیفزایند

حقنه داتانیا جهت دفع شقاق مقعد معمول برتونو بگیرند عصاره داتانیا ۱ گرم الکل ۱ گرم آب صاف ۱۲۵ گرم مطابق معمول حقنه‌ای سازند و هر روزه اول حقنه ملینی استعمال کرده و بعد این حقنه را معمول دارند

شیاف داتانیا معمول کدکس بگیرند عصاره داتانیا ۱ گرم مسکه کاکائو ۳۰ گرم مطابق معمول

ده شیاف سازند

کولودیون تنن دار مطابق دواسازی فرمانیا بگیرند تنن ۱۰ جزء کولودیون کرچکی ۹۰ جزء مطابق معمول مخلوط کنند و با قلم مو منطبق نمایند از عوامل قابض و قاطع الدم و دافع العفونه میباشد

حقنه قابض بگیرند تنن ۱ گرم اب ۳۰۰ گرم لودانم سیدنم ۶ قطره در دفع اسهال و دوسنطاریا احتقان نمایند

ایضاً حقنه قابض بگیرند دیشه انجبار گل سرخ مکی ۱۰ گرم در ۳۰۰ گرم اب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند لودانم سیدنم ۶ قطره در اسهالهای مزمن احتقان نمایند

زرق تنن معمول ریکورد بگیرند شراب قرمز صیدی ۱۵۰ گرم تنن خالص ۱ گرم زرق نمایند و در زرق مهبلی مقدار تنن را باید مضاعف نمود و متدرجاً موافق اثار حاصله بر ان مقدار افزود و **مطبوخ خمری غلیظ گل سرخ** را نیز مانند عوامل قابضه در زرق مهبلی استعمال مینمایند

غسول تنن بگیرند پوست بلوط ۶۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت دو ساعت دم کرده صاف نمایند و این غسول را نیز در زرق استعمال میکنند

زرق خمری گل سرخ بگیرند گل سرخ ۶۰ گرم شراب قرمز ۱۰۰۰ گرم مدت یکساعت دم کرده با فشار صاف نمایند و اغلب از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم الکل بر ان می افزایند و این زرق را مطبوخ و نطول نیز استعمال میکنند

نطول قابض بگیرند ریشه انجبار پوست درخت انار مکی ۵۰ گرم در ۵۰۰ گرم شراب قرمز گرم مدت یکساعت بجوشانند و صاف کرده ۱۰ گرم کلورید دالومینیوم بیفزایند

مخلوط مسقط معمول هومول بگیرند تنن خالص ۱ گرم تعفین حسن لبه ۲۰ گرم مخلوط کنند و جهة احتراز از بروز شوراب در محل منطوح نطول نمایند

گرد معطس معمول لیشل بگیرند تنن ۱ گرم مسحوق گل سرخ ۲۰۰ گرم مسحوق قند ۵۰۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و نشوق این گرد قابض و معطس است

ابزن دافع سرمازدگی معمول ژانیوت بگیرند پوست بلوط ۵۰۰ گرم زاج سفید ۵۰ گرم اب صاف و یا شراب قرمز ۵۰۰ گرم پوست بلوط را در اب و یا شراب بجوشانند تا دو ثلث باقی ماند و صاف کرده زاج را بیفزایند و همین گرد در محل سرمازدگی احساس خوارش نمودند دو یا سه دفعه بفاصله نیم ساعت این ابزن را استعمال کنند و در صورتیکه ان محل متقرح شود چندان مؤثر نخواهد بود

زرق قابض بگیرند مسحوق کاشو مسحوق مکی ۵ گرم در ۲۰۰ گرم اب اهک صلایه کنند و صاف نمایند در دفع لوکوره و سوزاک مزمن زرق کنند

کحل تنن معمول دیسمارس بگیرند اب مقطر ۱۰۰ گرم تنن خالص ۱ گرم عرق غار گیلاسی ۲۰ گرم مطابق معمول حل کنند و در هنگام ورم دملهای ملتحمه در چشم قطور نمایند و **دیسماتون** چند قطره از محلول ۵ جزء تنن در ۳۰ جزء اب قطور مینمایند

کحل راتانیا ایضاً معمول دیسمارس بگیرند ریشه راتانیا ۲ گرم در ۱۲۰ گرم اب بجوشانند و صاف کرده بیفزایند گلاب ۱۵ گرم لودانم دوسو ۱۲ قطره لعاب صمغ عربی ۲ گرم این کحل را در دملهائیکه با سیلان دمعه مرکب باشند پس از انکه رسانیط ضد ورم را مطبوع شد بایستی معمول

محصولات قابض

داشته استعمال میکنند و یکی از دانشمندان مطبوخ ۱۵ گرم تانن را با ۵۰ گرم آب در دفع کرابت معمول میدارد

لعاب تانن دار معمول هبرون بگیرند تانن خالص ۵ گرم آب مقطر ۲۰ گرم در هاون مخلوط کرده صلابه کنند تا حل شود و ۱۰ گرم صمغ عربی مخلوط کرده بدقت صلابه نمایند

گلیسره تانن بگیرند تانن ۱۰ اجزاء گلیسره نشاسته ۵۰ جزء مخلوط نمایند **کدکس** گلیسره تانن را مانند پوماد تانن از اجزاء متساوی گلیسرین و تانن میسازد و در دفع شقاق حلمه با فواید زیاد استعمال میکند

پوماد تانن بگیرند پیه بلسانی ۵۰ گرم تانن از ۵ تا ۱۰ گرم آب خالص ۲ گرم تانن را در آب حل کرده و با پیه مخلوط نمایند و این پوماد را در دفع ضعف جراحات و سستی بعضی آلات و نیز در دفع ورم حبل و ورم عنق رحم بکار میبرند و نیز در ثنوق اطفال و در دفع شقاق مقعده و شقاق حلمه مؤثر است و **کازناو** در داکرها و هرپس تونسوران آن را استعمال میکند

پوماد ضد اگزما معمول دورت بگیرند پیه معمول ۵۰ گرم گوگرد مصعد ۴ گرم تانن عرق غار گیلاسی مکس ۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوماد ضد ورم حبل معمول تریلون بگیرند وازلین ۱۵ گرم نشاسته ۱۵ گرم تانن ۵ گرم پوماد سازند

پوماد دافع بواسیر معمول وار بگیرند مسحوق مازو ۱۰ گرم مسحوق کافور ۵ گرم موم مذاب ۴۰ گرم تعفین تریاک ۱۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند در دفع بواسیر ۵ گرم صبح و ۵ گرم شب ما با حی طول نمایند

پوماد بکار رث کونتیس بگیرند سولفات روی ۴۰ گرم مازو جوز السرو پوست انار مکس ۲۰ گرم برگ مورد سماق مکس ۳۰ گرم اجزاء را نرم سائیده با مقدار کافی انگان و زردی مخلوط نمایند در تضییق حبل مستعمل است

پوماد ضد شقاق مقعده معمول پرن بگیرند انگان پوپولیوم ۲۰ گرم عصاره موزیا ۴ گرم استات متبلور سرب ۴ گرم عصاره بلادن ۲ گرم روغن بادام شیرین مقدار کافی پومادی سازند که قوامش نستبه باشد

پوماد قابض معمول بلاکیر بگیرند عصاره راتانیا ۱ گرم کاکائو ۱۰ با مقدار کافی روغن بادام شیرین پوماد سازند و در دفع شقاق پستان روزی سه چهار دفعه تمریخ نمایند

حقنه ضد شقاق مقعده ایضا معمول پرن بگیرند آب صاف ۲۰۰ گرم عصاره موزیا عصاره راتانیا الکل مکس ۵ گرم مطابق معمول حقنه سازند و باید خود داری نمود که این حقنه بماند

محلول ضد شقاق مقعده معمول هولسبک بگیرند گلیسرین ۱۰ گرم تانن ۱ گرم حل کرده و فتیله را با آن آلوده نموده عمل نمایند

قلم تانن معمول بکرل بگیرند تانن ۲۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۵ سانتی گرم با آب مقطر و گلیسرین قلمهائی سازند که ۵ میلی متر قطر و ۳ سانتی متر طولشان باشد و با نهایت دقت این قلم را در جوف رحم باید داخل نمود

قلم ید وفورم را نیز بهمین طریق میسازند

شیاف مقوی معمول ژیس بگیرند مسحوق تود ماتیل مسحوق بلوط مکس ۱۰ گرم با مقدار کافی عسل ده شیاف سازند این شیافها را در سقوط مستقیم و ضعفی که از اثر نزف الدم در آن عارض شده باشد

استعمال مینمایند

اِدِل مِریتِل (اِدِل موردی) یا **کُل کوهی (ذالزالک)** درخت کوچکی است از طایفه **اُویکاسه** و در جنگلهای فرنگستان فراوان و برگ آن شبیه به برگ شمشاد و یا مورد میباشد و میوه آن عبارتست از حبه‌ای ارغوانی رنگ و طعم آن ترش مزه و گوارا و عفوصت کمی دارد و در بعضی ممالک فرنگ عصیر و رب و مربا و شربت ادل را استعمال میکنند

ذالزالک

در طب میوه ادل را جهت دفع اسهال و دوسنطاریا و نفث الدم و اختلالات لثه و اسکوربوت معمول میدانند و یکی از دانشمندان این ماده را در دفع اسهال قوی الاثر میداند

تعفین مِریتِل بگیرند میوه تازه ادل مریتل ۵۰ گرم عرق کشمش ۱۰۰۰ گرم مدت ۱۵ روز خیسانیده صاف کنند و مقدار شربت آن یک گیلاس کوچک است

عصاره مِریتِل عصیر میوه ادل مریتل را گرفته و بقوام عصاره تبخیر کنند و جهای ۲۵ سانتی گرمی ترتیب داده از حب ۲ تا ۴ عدد در روز استعمال نمایند

شربت مِریتِل بگیرند عصاره مریتل ۵ گرم در مقدار کمی آب حل کرده ۱۰۰۰ گرم شربت جوش بیفزایند هر قاشق کوچکی از این شربت محتوی یک دسی گرم تقریباً عصاره میباشد و از ۲ تا ۴ قاشق کوچک در عرض روز بنوشند

دستور درمانی — تیلول و عوامل مشابه آن

تیلول یا **زیزفون** یا **تیلیا اوروپا فیلورا** (زیزفون با دو زاء نقطه دار و فاء گویا اصح از زیرفون با زاء نقطه دار و راء مهمله و قاف باشد که صاحب مخزن مینویسد) از طایفه **تیلیاسه** و درخت بزرگی است که در جنگلهای فرنگستان عمل میاید و گل آنرا در طب مانند عوامل ضد تشنج و معرق استعمال میکنند و **بهار و برگ نارنج** نیز در خواص مشابه تیلول اند و در دفع تشنج بسیار متداول و معمول و عرق گل تیلول و عرق بهار نارنج را مانع بوسیونهای دافع تشنج قرار میدهند **شنو پود یوم امبروزیوئید** که از طایفه اسفناج است میل **پرتوئی** یا **هیپریکوم پرفوراتوم** که عبارتست از **هوفاریقون** باشد و از طایفه **هیپرسینه** است و **مِلیلوی مِلیلوتوس** که از طایفه **لگومینو** است و عبارتست از **اکلیل الملک** بود نیز در خواص مشابه گل تیلول و بهار نارنج میباشند و هم معرق و هم ضد تشنج اند و چون **اقطی (خمان)** علاوه بر خواص معرقی و ضد تشنج پوست و ریشه آن دارای خواص مسهله اند در اخراین در جداگانه ذکر میشود .

زیزفون

بهار و برگ نارنج

هوفاریقون

اکلیل الملک

نسخه‌های متداول تیلول و نارنج و عوامل مشابه آنها

تیزن گل تیلول بگیرند گل تیلول ۵ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند از عوامل محرک و ضد تشنج است و عموماً در این مطبوخ گلها را از بن گل جدا نمی کنند

تیزن گل تیلول و برگ نارنج بگیرند گل تیلول برگ نارنج مکدر ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مدت نیم ساعت

دم کرده صاف کند و مانند عوامل محرک و ضد تشنج استعمال نمایند

عرق تیلول بگیرند گل خشک تیلول مقدار منظور و آب مقدار کافی تقطیر کنند تا ۴ جزء مقطر در یک جزء گل بدست آید و این عرق را مایع پوسیونهای ضد تشنج و مسکن قرار میدهند

حمام تیلول بگیرند گل تیلول ۵۰۰ گرم آب ۱۰ لیتر مدت یکساعت دم کرده و با فشار صاف کند و در یک حمام آب داخل نمایند و این حمام چندان قوتی ندارد و چهار انکه قوی تر گردد میتوان مقدار گل را سر بسر مساوی مقدار مذکور نمود و استحمام در این حمام مضاد تشنج و محرک است

سفوف برگ نارنج برگ نارنج را در گرم خانه که تقریباً حرارت آن ۲۵ درجه بود خشک کند و نرم کوفته از موی بگذرانند و از ۲ تا ۸ گرم این مسحوق را مانند عوامل مقوی معده و محرک و ضد تشنج سفوف کند

تیزن برگ نارنج بگیرند برگ خشک نارنج ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند این تیزن محرک و ضد تشنج میباشد و میتوان بعوض ۵ گرم برگ خشک ۲۵ گرم برگ تازه استعمال نمود و بجای برگ نارنج برگ سایر مرکبات را میتوان معمول داشت

مطبوخ برگ نارنج معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند برگ نارنج ۵ گرم اصل السوس ۱۵ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده بگذارند سرد شود و صاف کند و میتوان بجای اصل السوس ۵۰ گرم شربت ساده استعمال نمود و این مطبوخ را پیاله پیاله متعدد جا معمول دارند

مطبوخ بهار نارنج بگیرند بهار نارنج ۵ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند از عوامل ضد تشنج گوارا میباشد

عرق بهار نارنج بگیرند بهار تازه نارنج ۱ جزء آب صاف ۳ جزء بهار را با دو جزء فوقانی در یک تقطیر قرار دهند بدون آنکه بهار را در روی صفحه مثقبی روی هم ریزند و از هر یک جزء بهاری که استعمال کرده اند دو جزء مقطر بدست آورند و بهتر است که بعوض بهار نارنج بهار ترنج استعمال کنند و این مقطر از عوامل ضد تشنج بسیار مطبوع است و آنرا در معطر کردن بیشتر شربتها و پوسیونها استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۲ تا ۳۰ گرم است

شربت بهار نارنج بگیرند عرق بهار نارنج ۱۰ قند سفید خورد کرده ۱۸ را در بی ودت حل کرده و با کاغذ صاف نمایند و جهة دفع تشنج بمقدار ۱۵ تا ۴۰ گرم استعمال میشود

تیزن ضد تشنج بگیرند گل تیلول گل بابونه برگ نارنج مکدام ۲ گرم در ۵۰۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده ۱۰۰ گرم شربت ساده افزوده ساعتی یک پیاله بیاشامند

روغن هوفاریقون بگیرند گل خشک هوفاریقون ۱ روغن زیتون ۱۰ مخلوط کرده مدت دو ساعت روی آتش گذاشته گاه گاه بهم زنند و بعد بگذارند ۲۴ ساعت بماند و با فشار از پارچه گذرانیده صاف کند و تمریخ این روغن جهة دفع تشنج مؤثر است و در بعضی ممالک آنرا مانند عوامل نافع الجرح استعمال میکنند

تیزن شنو بود بوم معمول بادرتز بگیرند شنو بود بوم امبر و زیبوتید ۴ گرم در ۵۰۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده ۵۰ گرم شربت بهار نارنج بیفزایند و در دفع قطرب اطفال بیاشامند

عرق اکلیل الملک بگیرند گل اکلیل الملک ۱ آب ۴ با بخار تقطیر کنند تا ۴ جزء مقطر بدست آید

خمان بر دو قسم است کبیر و صغیر **خمان کبیر (اقطی)** فن **سو دو ل سامبو کوس نیگرا**

خمان
اقطی
ی اکبر

تمر اکستر درختی است از طایفه **کاپریفولیاسه** که گلها از ذکر طبا غلبا و قات مانند معرقات و هم چنین میوه انرا استعمال میکنند نطول مطبوخ گل ان مانند محللات اثر میکند و برگ و پوست دوم ان دارای خواص مسهل قوی میباشند واز قدیم الایام اطبا برگ خمان کبیر را مانند مسهل استعمال کرده اند چنانکه **ابقراط** در استسقاء استعمال نموده و ۳۰ تا ۴۰ گرم برگ خمان را در اب و یا شیر جوش داده جهة حصول اسهال بمریض میاشامانید و اهالی لوون جهة حصول اسهال برگ خمان کبیر را مانند سالاد میخورند پوست دوم خمان کبیر در حصول اسهال قوی تر است و مانند برگ ان در صورتیکه تازه باشد دارای بوی مهوع و طعم خیلی نامطبوعی است و چون خشک شود بی بو و بی طعم میگردد در حالتیکه خواص مسهل در ان باقی است بهر جهة پوست دوم خمان کبیر و برگ ان از مسهلات در سینک قویه میباشند و در استسقاء لحمی و ذقی معمول اند عصیر تیشه ان بمقدار ۵ تا ۶ گرم مورث اسهال مائی میگردد که مدفوع سهل الخروج است و اثر ان زیادتر از ۸ تا ۱۰ ساعت بطول نمی انجامد عموماً پوست دوم انرا بمقدار ۱۵ تا ۳۰ گرم در ۲۵۰ گرم اب جوشانده بمریض میاشامانند و بیشتر دانشمندان پوست خمان را بر ریشه و برگ ان ترجیح میدهند و مقدار شربت گل خمان کبیر یک قبضه است که در یک فنجان اب دم کرده بیاشامند معرق است نیکو و نیز سرکه انرا بمقدار ۸ گرم با یک پیاله شربت جهة حصول عرق میاشامند و مقدار شربت عصاره میوه خمان که معروف به رب اقطی است جهة تعرق از ۱ تا ۱۰ گرم است بطور حب و مقدار شربت عصیر پوست خمان تازه ۳۰ گرم تا ۱۰۰ گرم و بهترین عوامل است در دفع استسقاء

غسول و یا نطول خمان معمول کدکس بگیرند گل خمان ۵۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند

نطول دافع حمره بگیرند غسول خمان ۵۰۰ گرم الکل کافوری ۳۰ گرم مخلوط نمایند

رب اقطی (عصاره میوه خمان) بگیرند عصیر تخمیر نشده میوه اقطی مقدار منظور در حمام ماء بغلظت عسل غلیظ تبخیر نمایند و حفظ کنند

عرق اقطی مانند عرق اقطی بتلولا از ترتیب دهند در پوسیونهای ضد تشنج و معرق داخل نمایند

پوسیون مسهل معمول گوبوس بگیرند عصیر پوست تازه اقطی ۳۰ گرم شربت بنفشه ۱۵ گرم مخلوط کرده در دفع استسقاء بیاشامند

جوشانده مدر معمول وان در برغ بگیرند پوست متوسط اقطی ۱۰ گرم میوه عرعر ۳۰ گرم در مقداری اب بجوشانند که ۴۰۰ گرم جوشانده بدست اید و ۳۰ گرم عصاره عرعر افزوده هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

شراب مدر و مسهل بگیرند قهوه که کمی بو داده باشند ۵۰ گرم نبید دی شراب دو ماه دهند که پس از صاف کردن ۱۰۰۰ گرم مصفای ان باشد و ۴۰۰ گرم عصیر پوست دوم خمان کبیر بان افزوده با کاغذ صاف کنند و انرا شش قسمت کرده روزی یک قسمت بیاشامند و هر گاه مورث اسهال شدید گردد مقدار شربرا کم کنند

خمان صغیر هیبل سامبوکوس ابولوس قسمی است از خمان که ساقه اش علفی است و در اطراف جاده ها بمقدار زیادی میروید برگ و ساقه و ریشه ان مانند خمان کبیر دارای خواص مسهل میباشند و مطبوخ برگ انرا مانند مقویات در جراحات کهنه استعمال مینمایند و انها را حاد کرده و تعجیل در حصول سیکاتریس میکند

حرف ج

جلب

درس سی و سوم — جلب و سایر عوامل مسهله طایفه کونولولاسه

جلب ت. ژالپ آ. ژالاپا عبارت است از ریشه یکی از نباتات طایفه کونولولاسه واسم این ریشه مشتق از لفظ ژالاپا است که یکی از شهرهای مکزیک بود زیرا که در حوالی این شهر بمقدار زیادی این نبات میروید عموماً این ریشه بشکل شلغمی است که جزء فوقانیش ممتد باشد ووزن آن از ۱۲۰ تا ۵۰۰ گرم است واغلب اوقات آنرا دسته دسته در تجارت می‌آورند وگاه بشکل قطعات مدوّر میبرند وسطح آن ناصاف وخاکستری است ودر آن رگهای سیاه مشاهده میشود وجوف آن خاکستری تیره وکساده آن صلب ومواج وبوی آن مهوّع وطعم آن تند

از اغلب ریشه های طایفه کونولولاسه ماده سقزی استخراج میکنند که مسهل است وسقز جلب قهوه‌ای سبز رنگ وکساده آن زجاجی است وطعم آن تند ومهوّع ومحلول در الکل وغیر محلول در روغنهای ثابت وفرار و ۱۰۰ جزء ریشه جلب دارای ۸ تا ۱۸ جزء این ماده سقزی است که عبارت از ماده عامله آن باشد واین ماده را حاصل میکنند از اختلاط یک جزء جلب و ۴ جزء الکل ۹۰ درجه

جلب یکی از عوامل مسهله قویّه ومطمئنه میباشد وچون بمقدار زیادی آنرا بیاشامند موجب تحریک وهیجان شدید در جهاز معده ومعا میگردد ومقدار شربت آن از ۱ تا ۲ گرم ومقدار شربت سقز جلب از ۳ دسی گرم تا ۱ گرم است

چون سقمونیا وتربد ومحوقان وسولدانل از طایفه کونولولاسه میباشند ودر خواص مشابه جلب لهذا ابتدا آنها را جدا جدا ذکر کرده وبعد نسخ متداوله هر یک را بیان مینمائیم

سقمونیا

سقمونیا ع. محموده ت. اسکامونه آ. اسکامونیوم ی. اسکامونیا ر. اسکامونیون) عبارت است از ماده صمغ وسقزی یکی از نباتات طایفه کونولولاسه واین عصیر منجمد را باین طریق اخذ میکنند که شکافهای خیلی عمیق در ریشه این نبات وارد آورده وعصیر مترشح را در قطعه صدفی جمع کرده در آفتاب می خشکانند وبهمین جهت است که آنرا سقمونیای صدفی مینامند ودر تجارت چندین قسم سقمونیا معمول است

اوّلاً سقمونیای حلب که سقمونیای سوریه نیز نامیده میشود وبهترین اقسام است عبارت از قطعاتی است غیر منظم الشکل خاکستری سیاه رنگ که از گرد سفیدی پوشیده شده وشکننده وکساده آنها سیاه درخشنده ودارای فرجهای کوچکی است با اشعه شفاف وچون قدری از آنها را در دهان گذارند مزه کره پخته احساس میکنند وبوی کمی دارند ومسحوق آنها سفید خاکستری است

قسم دیگر از سقمونیای حلب است که با قسم مذکور اختلاف کلی دارد وخیلی صلب وزرین وچنان بنظر می‌آید که آنرا با آتش خشک کرده باشند واین قسم خیلی پست‌تر از قسم مذکور است

ثانیاً سقمونیای ازمیر که از جنس سقمونیای حلب است وعبارت از قطعات کوچکی است متخلخل خاکستری قرمز رنگ وکساده آنها خاکی رنگ ودر آب دهان لعابی حاصل میکنند زرد سبز رنگ وبویش نامطبوع‌تر از سقمونیای حلب وطعمش کمتر از آن واین قسم سقمونیا هم بشکل صدفی است وهم مانند قطعات مسطحه واغلب مغشوش است

ثالثاً سقمونیای خرمائی رنگ که آنهم نیز بشکل صدفی است وعبارت از پارچه‌هائی است متخلخل وشکننده و

وکناره انها شفاف وزجاجی و ناصاف وقطعات نازک ان زرد وشفاف و با اب دهان لعاب سفیدی حاصل میکند که چون خشک شود چرکین میگردد واین قسم سقمونیا دارای بوی تندی است وبا شعله چراغ مشتعل میشود

دابعًا سقمونیای خرمائی رنگ طرابوزان عبارت از قطعات بزرگی است خاکستری قرمز رنگ وچسبنده وبزحمت میتوان انها را شکست وکناره انها ناصاف وقطعات نازک انها شفاف و مانند سقمونیای حلب دارای بوی مسکه بخته وبا اب دهان لعاب خاکستری چرکینی حاصل میکند وبا شعله مشتعل میشود

سقمونیای خوب ۸۰ تا ۹۰ جزء دارای ۱۰۰ جزء سقز است وباید نشاسته در ان نباشد واز عوامل مسهله دستیک مطمئن الاثر است که مواد برازی سرزی را بسهولت وبمقدار زیاد دفع میکند ولهذا در پوست عاصی واستسقاء لحمی وسایر اقسام استسقاء مفید ومستعمل واز عواملی است که از قدیم الایام در طب مستعمل بوده ودانشمندان یونان وحکمای اسلام انرا استعمال میکردند وبواسطه بی طعمی که دارد مسهل نیکوئی است در اطفال ومقدار شربت ان در شخص جوان از ۴ تا ۱۰ دسی گرم

ترُبد تو ربیت ل کونولو ولوس تورپتوم نیز ریشه یکی از نباتات طایفه کونولو ولاسه است که در هندوستان غربی ودر اسیا ودر جزیره سیلان عمل میاید واین ریشه که استوانه است حجم ان باندازه قلم ویوست ان سطبر واز جانب خارج قرمز رنگ واز طرف داخل سفید رنگ وخشبی میباشد وسوراخهای کوچک متعددی در ان مشاهده میشود که محلی انداز ماده سقزی بشکل قطرات بسیار کوچک زرد رنگ واین ریشه بی بو وطعم ان در ابتدا چندان محسوس نیست ولی پس از چندی طعم تلخ مهوعی از ان محسوس میگردد ومانند جلب دارای ماده سقزی مخصوصی است که ماده عامل است وخواص مسهله اش بواسطه وجود همین ماده است ومحصولات تربد مشابه محصولات جلب ومقدار شربت سقز تربد مانند سقز جلب از ۳ دسی گرم تا ۱ گرم است

سُولدانِل ل کونولو ولوس سولدانِلا نباتی است از طایفه کونولو ولاسه که در سواحل دریاهای فرنگ می روید ویکی از متاخرین پی بخواص ان برده وبیان نمود که ریشه سولدانل دخواص مسهله مشابه جلب وتربد وسقمونیا ونیز مانند جلب دارای سقزی است که ماده عامل ان است ومقدار شربت از مسحوق ریشه سولدانل از ۳۰ و ۲۰ و ۱۲۰ و ۴۰ تا ۵۰ سانتی گرم است موافق سن ونوع مرض واز سقز ان از ۳۰ و ۵۰ تا ۱۰۰ سانتی گرم وطریقه استعمال ان مانند جلب است

مچوکان مِشوکان ل کونولو ولوس مِشوکانا نیز ریشه یکی از نباتات کونولو ولاسه است که در مکزیک میروید ودر تجارت اغلب انرا با ریشه بریون مغشوش میکنند عموما ریشه مچوکان مدور وبَحین ومقشر وسفید زرد رنگ میباشد گاه خطوط مرکزی در ان مشاهده میگردد ودر ابتدا چندان طعمی ندارد وبعد تندی از ان احساس میشود ودر سطح خارج این ریشه لکهای قهوه رنگ ونقاط خشبی مشاهده میگردند که از ریشه های کوچک حاصل شده اند وبهمین صفت میتوان انرا از ریشه بریون وغیره تمیز داد در خواص مسهله ریشه مچوکان چندان مطمئن نیست واغلب محتمل الاثر است ولهذا امروزه استعمال انرا در طب ترک کرده اند وجلب وتربد وسولدانل که مطمئن الاثر اند بر ان ترجیح دارند

کالادانا (فاربیتیس نیل) تخم این گیاه که از طایفه کونولو ولاسه است در طب مانند عوامل مسهله وبجای جلب استعمال میکنند ومقدار شربت از عصاره الکلی ان ۳۰ تا ۴۰ سانتی گرم واز تفقین الکلی ۴

تربد

سولدانل

مچوکان

فابترا

کالادانا

تا ۴ گرم است

در بیان نسخه‌های متداول طایفه کونولوولاسه

گرد جلب بگیرند ریشه جلب مقدار منظور خورد خورد کرده در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند در نرم کوفته از موی ابریشمی بیرون بیزند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۳ گرم است مخلوط با قدری آبگوشت بی چربی

گرد مرکب جلب معمول اطبای اسپانیول بگیرند جلب طرطیر منیزی کلسینه مکنیزی جزء نرم کوفته مخلوط کنند و از ۲ تا ۴ گرم این مخلوط را مانند مسهل استعمال نمایند

گرد الهود معمول کیبود بگیرند جلب ۲۲ سقرگاک ۱۸ اسقمونیا ۴ صبر ۳ گرم کوت ۴ سنا ۴۰ دواها را جدا جدا نرم سائیده مخلوط کنند و از ۱ تا ۲ گرم آن مسهل است

گرد مسهل معمول کوپلود بگیرند مسحوق جلب ۱۲ کلمل بخاری ۴ مسحوق زنجبیل ۱ مخلوط کنند و مقدار شربت آن از ۴ دسی گرم تا ۱ گرم است

گرد مرکب کالا دانا بگیرند گرد تخم کالا دانا ۵ بی طرطرات پتاس ۴ مخلوط کنند و مقدار شربت این گرد از ۳ تا ۴ گرم است

معجون دیافونیکس بگیرند خرمای بی هسته ۲۵۰ گرم بادام شیرین مقشر ۱۱۲ گرم مسحوق زنجبیل مسحوق فلفل سیاه مسحوق بسباسه مسحوق دارچینی مسحوق دوکوس جزیره کرت مسحوق رازیانه مسحوق سداب مکید ۲ گرم مسحوق زعفران ۳ دسی گرم مسحوق تربد ۱۲۵ گرم مسحوق سقمونیای حلب ۴۸ گرم مسحوق قند ۲۵۰ گرم عسل مصفی ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول معجون سازند و از ۴ تا ۳۰ گرم این معجون را در پوسبو بی مخلوط کرده در مداوای قولنج نقاشان بیاشامند

تعفین مرکب جلب معروف به ماء الحیوة المانی بگیرند جلب ۴۰ تربد ۱۰ سقمونیای حلب ۸ الکل ۹۰ درجه ۶۰۰ مطابق معمول تعفین سازند و از ۲ و ۵ تا ۱۵ گرم این تعفین را در یک مایع مناسبی با ۱۰ گرم یا شربت سنا و یا شربت زیروفن بیاشامند

سفوف سقمونیا بگیرند سقمونیا ۱ الکل ۹۰ درجه از غال حیوانی مقدار کافی مطابق معمول عمل کنند و مقدار شربت این سفوف ۵ سانتی گرم است

مسهل لورودا بگیرند سقمونیای حلب ۶ گرم ریشه تربد ۳۰ گرم جلب ۲۵۰ گرم اقلا مدت ۲۴ ساعت در الکل ۶۰ درجه ۶۰۰ گرم بخیسانند و صاف کنند و شربت ذیل را بر آن بیفزایند بگیرند سنا مکی ۲۵۰ گرم در مقدار آب دم کنند که مصفای آن ۱۰۰۰ گرم باشد پس از صاف کردن ۱۲۵۰ گرم قند در آن حل کنند و مقدار شربت این مسهل از ۱ تا ۴ قاشق کوچک است در عرض روز و از مسهلات دربستک میباشد

الکسیر دافع اخلاط بگیرند سقمونیا جلب مکد ۲۰ گرم ریوند اگریکی میوه عرعر مکد ۵ گرم نیترات پتاس ۱۰ گرم قند ۲۵۰ گرم الکل ۸۰ درجه ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول الکسیر سازند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲ قاشق خوریست

صابون جلب بگیرند مسحوق سقز جلب ۵ گرم صابون طبی رنده کرده ۱۰ گرم در مقدار کافی الکل ۳۲ درجه با اعانت حرارت ملایمی حل کنند و بقوام حب تبخیر نمایند و در ظرفی حفظ کنند و مانند مسهل از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم در

معجون دیافونیکس

سفوف سقمونیا

مسهل لورودا

صابون جلب

اطفال

اطفال استعمال کنند

امولسیون جلب بگیرند مسحوق جلب ۵ دسی گرم در نصف زرده تخم مرغ مخلوط کرده بیفزایند آب ۱۲۰ گرم قند ۳۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰ گرم و **کدکس** ۶ قطره الکلاتو دلیمو بران می افزاید و این امولسیون را مانند مسهل یک دفعه بیاشامند

شیر مسهل معمول پلانش بگیرند سقمونیا ۵ دسی گرم قند ۱۵ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و ۱۲۵ گرم شیر کم کم بران افزوده و ۵ گرم عرق غارگیلاسی اضافه کرده یک دفعه بیاشامند مسهل گوارائی است که در جوانان استعمال میشود

مسهل شیری بگیرند سقمونیای حلب ۱ گرم شیر گاو ۱۲۰ گرم قند سفید ۱۵ گرم عرق غارگیلاسی ۵ گرم یک دفعه بیاشامند

پوسیون مسهل معمول بارانو از یک طرف بگیرند بادام شیرین مقشر ۲ دانه قند ۳۰ گرم آب ۱۰۰ گرم امولسیون سازند و از طرف دیگر بگیرند سقمونیا حلب ۵ دسی گرم قند ۱ گرم بادام شیرین مقشر ۱ دانه مسحوق صمغ عربی ۵ گرم سقمونیا را با قند صلایه کنند و بعد بادام را افزوده نیز صلایه نمایند و بعد صمغ را بیفزایند و کم کم امولسیون را مخلوط نمایند و یک دفعه بیاشامند

مخلوط مسهل معمول اندری بگیرند سقمونیای مسحوق ۳ دسی گرم الکلاتو اکلیل الجبل ۲ گرم در هاون چینی صلایه کنند و کم کم بیفزایند عرق بهارنارنج شربت شکوفه هلو مکرر ۵۰ گرم و صبح ناشتا یکدفعه بیاشامند

پوسیون مسهل بگیرند برگ سناء مکی ۱۰ گرم در ۱۲۰ گرم آب جوش ربع ساعت دم کنند و صاف کرده ۱۵ گرم سولفات سود در آن حل نموده ۱ گرم مسحوق جلب بیفزایند و صبح ناشتا در دو دفعه بیاشامند

مخلوط درستیک معمول اندرال بگیرند ماء الحیوة المانی شربت زیر پوون مکرر ۳۰ گرم مخلوط کنند و صبح ناشتا یک دفعه بیاشامند بدون قولنج و بدون اینکه درد و در آن عمومی انعکاسی حاصل شود موجب حصول اسهالهای وافر میگردد

پوسیون مسهل بگیرند ماء الحیوة المانی ۱۰ گرم شربت زیر پوون ۲۰ گرم آب صاف ۶۰ گرم الکلاتو دلیمو ۲ گرم مخلوط کنند و صبح ناشتا یک دفعه بیاشامند

سفوف انبساط بگیرند مسحوق سقمونیای حلب ۱۲۵ مسحوق بی طرطرات پتاس ۱۲۵ انیسون معطر مسحوق ۱۲۵ مخلوط کنند و ۳ دسی گرم تا ۲ گرم بطور مسهل استعمال نمایند

سفوف مرکب جلب بگیرند جلب ۱۰۰ گرم بی طرطرات پتاس ۲۰۰ گرم زنجبیل ۱۰ گرم مطابق معمول سفوف سازند و بمقدار ۴ گرم مسهل نیکوئی است

سفوف مسهل بگیرند مسحوق جلب ۱۵ دسی سولفات سود ۲۵ گرم مخلوط کرده و سه قسمت کنند و هر نیم ساعت فاصله یک قسمت را بیاشامند تا بروز اسهال و هر قسمت را در یک ساله آبگوشت بی چربی مخلوط کنند مسهلی است قوی الاثر

سفوف مرکب سقمونیا معمول انگلستان بگیرند سقمونیا ۱۱۳/۴ حلب ۸۵/۵۵ زنجبیل ۲۸/۳۵ مخلوط کنند و از ۳ تا ۵ دسی گرم با مشروب مناسبی مخلوط کرده بیاشامند مانند مسهلات

دوس

درستیک عمل میکنند

سفوف مسهل بگیرند مسحوق جلب ۱ دسی گرم مسحوق ریوند ۵ سانتی گرم مسحوق دارچینی ۵ سانتی گرم مخلوط کنند و در اطفال یک دفعه بیاشامانند

سفوف الهوت بگیرند سقمونیا ۵ گرم دوده داتابنج مکد ۱۵ گرم مخلوط کرده ۲ گرم انرا مانند مسهل درستیک استعمال نمایند

سفوف اپروئه مطابق تجزیه دل بگیرند مسحوق جلب ۲۰۰ گرم سقز جلب ۱۰۰ گرم کالا ئیلعلی ۵ گرم مسحوق تربد ۱۰۰ گرم مسحوق ابرسا ۵ گرم قند ۵۰ گرم مطابق معمول مخلوط نمایند و بسته‌های ۵ گرمی از ان ترتیب دهند مسهلی است قوی الأثر

سفوف منقی بگیرند جلب سقمونیا مکد ۱ طرطیر ۲ مخلوط کنند و از ۲ تا ۴ گرم بطور مسهل استعمال نمایند

قرص پاکارتامی بگیرند سقمونیا ۱۲ سنا ۸ ادیوند ۶ قرنفل ۴ قربای پوست لیمو ۳ قند ۲۱۵ با مقدار کافی لعابیکه با عرق دارچینی ساخته باشند قرصهای ۱ گرمی سازند

قند نارنجی مسهل معمول کادو بگیرند اسانس نارنج ۸ گرم قند ۴۰ ۸ گرم جلب مسحوق ۴۰ گرم طرطیر محلول ۶۰ گرم مخلوط کنند و ۸ گرم این مخلوط را در شربت پرتغال مخلوط کرده بیاشامند

شربت دافع نقرس بگیرند عصاره کیالک عصاره الکلی عشبه سقز جلب مکد ۱۵ گرم در ۱۰۰ گرم الکل ۲۱ درجه بدقت مخلوط کرده در ۱۰۰۰ گرم شربت ساده داخل نمایند و بروی اتش خیلی ملایمی گذاشته و متصل بهم زنند تا الکل بخار گردد و حفظ کنند و یک قاشق کوچک این شربت را در یک پیاله اب مخلوط کرده بیاشامند و پس از لحظه باز قاشق کوچک دیگری بیاشامند و هم چنین تا اثر اسهال ظاهر گردد و این شربت را میتوان بجای شربت **بوبه** استعمال نمود

معجون مسهل معمول فوکیر بگیرند سقمونیای حلب جلب مسحوق عنصل مکد ۵ گرم سقز جلب ۵ گرم مخلوط کرده و بقدر کفایت شربت نرپرون بیفزایند و مقدار شربت ان از ۶ تا ۱۲ دسی گرم است در دفع استسقاء

ایضاً معجون مسهل معمول کوارن بگیرند ربخمان صغر رب میوه ع ع مکد ۴۰ گرم سکنجبین عنصل ۳۰ گرم مسحوق جلب ۱۰ گرم سولفات پتاس ۵ گرم با مقدار کافی شربت نرپرون معجون سازند و بفاصله‌های خیلی نزدیک چند دفعه هر دفعه ۵ گرم این معجون را بیاشامند تا تخلیه کامل حاصل گردد

ایضاً معجون مسهل معمول دکن بگیرند مسحوق ریشه جلب ۱ گرم کلمل بخاری ۳۰ سانتی گرم مسحوق قند مسحوق ریشه شیرین بیان مکد ۱ گرم عسل سفید ۱۰ گرم گرد ها را مخلوط کرده و با چند قطره اب تر کنند و عسل را بیفزایند و یک دفعه بیاشامند

حب مسهل محلل معمول سیفر بگیرند سقمونیا ۱۰ گرم زهره گاو ۱۵ گرم عصاره جنطیانا ۲۰ گرم با مقدار کافی مسحوق جنطیانا ۲۰۰ حب سازند و در روزی ۴ عدد بیاشامند

حب درستیک معمول رایه بگیرند جلب مسحوق سقمونیای مسحوق مکد ۲ گرم مخلوط کرده با مقدار کافی شربت ساده ۲۱ حب سازند و در دفع یبوست عارض در قولنج سربی بکار برند و از ۲ تا ۶ حب متدرجاً بیاشامند تا تخلیه کامل حاصل گردد

حب دافع قطرب معمول رازودی بگیرند عصاره جلب سقمونیا مکد ۱۵ سانتی گرم

مخلوط کرده دو حب سازند و تا هنگام شفا روزی یک حب بیاشامند

حب مسهل معمول التوف بگیرند سقز جلب صابون طبی مکد ۵ گرم الکل ۱۰ گرم ابتدا سقز و بعد صابون را در الکل حل کنند و بادامی بنجر نمایند تا بقوام عصاره و از ان حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند در ۲ حب شب وقت خواب و ۲ حب فردا صبح ان بیاشامند

حب مسهل معمول شامپوپون بگیرند سقز سقمونیا ۱۰ سانتی گرم گم گوت ۱۵ سانتی گرم روغن دند نیم قطره سیلیتین (اسقیلیتین) ۱ سانتی گرم اسید طرطریک ۱ دسی گرم قند شیر مقدار کافی مطابق معمول ۴ حب سازند و یک دفعه بیاشامند

بسکاج مسهل بگیرند سقز سقمونیا ۱۰ گرم در مقداری خمیر داخل کنند که جقره ۵ بسکاج لازم است در هر بسکاجی ۲ دسی گرم سقز سقمونیا دارد و در طفل هفت ساله یک بسکاج استعمال نمایند

الکسیر مقوی و دافع مخاط معمول دوروولت بگیرند مسحوق کلمبو ۹۰ گرم مسحوق ایرسا ۶۰ گرم مسحوق جنطیانا ۸ گرم مسحوق جلب ۵۰۰ گرم مسحوق صبر ۱۲ گرم مسحوق زعفران ۶ گرم مسحوق صندل ۳۰ گرم سولفات کنین ۱۵ گرم امتیک ۱۲ گرم ازتات پتاس ۶۰ گرم شربت ساده که قوام شربت باد و بواسطه زیادتی قوام قدری رنگین شده باشد ۱۱۰۰۰ گرم الکل مونتپلیه ۲۲ لیتر اب مقطر ۲ لیتر گرد ها را مدت یک روز در الکل بخیسانند و صاف کنند و ازتات پتاس و سولفات کنین و امتیک را در اب حل کنند و محلول را با نقوع الکلی مخلوط کرده یک روز بگذارند بماند بعد شربت را افزوده دو روز بگذارند بماند و بعد با کاغذ صاف کرده حفظ کنند این الکسیر از عوامل مسهله است و مقدار شربت ان از ۱۵ تا ۶۰ گرم و یک قاشق کوچک ان تقریبا دارای ۲۵ سانتی گرم عوامل مسهله میباشد

حب مرکب سقمونیا معمول بیمارستانهای لندن بگیرند سقمونیا ۱ گرم گم گوت عصاره بنج عصاره مرکب حنظل صابون طبی مکد ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از ۲ تا ۳ عدد در روز بیاشامند

شراب مسهل بگیرند ایرسا پوست داخلی خمان کبیر مکد ۳۰ گرم ریشه زنجبیل شامی برگ سنامکی مکد ۵ گرم ریشه جلب ۱۰ گرم شراب سفید اعلا ۱۰۰۰ گرم مدت ۸ روز بخیسانند و صاف کنند و در دفع استسقا یک گیلاس کوچک صبح ناشتا بیاشامند

ایضا شراب مسهل معمول دبرن بگیرند جلب خرد کرده عنصل خرد کرده مکد ۸ گرم بیترات پتاس ۱۵ گرم شراب سفید ۱۰۰۰ گرم مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و روزی سه قاشق کوچک دو ساعت بعد از غذا یکی صبح دیگری ظهر و یکی شب بیاشامند و پس از دو روز ۶ قاشق کوچک دو قاشق صبح و دو تا ظهر و دو تا شب و نیز پس از دو روز دیگر ۹ قاشق کوچک ۳ قاشق صبح و سه قاشق ظهر و سه قاشق شب و این مداوا در استسقاهای عام مفید و مستعمل است

درس سی و چهارم — جند و عوامل به و بعضی امثال ان

جند (گوند) ع جند ن کاستوریوم ل کاستوریوم ی کاستوریون

عبارتست از کیسه غده مانند که واقع است در تحت جلد شکم حیوانی موسوم به **بید ستر** در مابین ریشه دم و خرج خلفی ران و این کیسه که زوج است در نر و ماده این حیوان هر دو موجود میباشد محتوی ماده مترشحه است

بیدستر (بادستر) **تا کاستور** عبارت از حیوانی است از طایفه حیوانات قاضمه وذات المعاشین که قدری از گربه اهلی بزرگتر است وسر ان مدور و پوزه ان پهن وگوشهای ان کوتاه وپنجه های ان از هم جدا ودم ان نیز پهن واز هر طرف کلواك در انجا که مقعد والات توالد وبول منتهی میشوند دو زوج کیسه غده مانندی واقع اند که فقط زوج فوقانی محتوی کاستوریوم میباشد وما بقی که ارغده های واقعه در جانب خارج این دو کیسه مترشح میشود در انها می ریزد واین دو کیسه را که ممتلی از مایع مذکوره اند از این حیوان استخراج کرده در تجارت باسم جند بیدستر میفروشند

جندی که در تجارت متداول است عبارت از دو ماده گلابی شکل ممتدی میباشد که از طرفین فی الجمله منضغط شده اند واتحادشان باهم بواسطه دستهٔ است تنك شبیه بر خورجین کوچك ترکی ورنك خارجی ان قهوهٔ چرکینی وچون یکی از کیسه ها را سطحاً بشکافند مشاهده میگردد که یك ماده غلیظی شبیه بر مرهم در انها متشکل شده واین ماده عبارت از پرده هائی است که از سطح داخلی کیسه خارج گشته ودر فضا بین انها مایع خشك شدهٔ زرد رنك واقع میباشد واین مایع خشك شده گاهی کاملاً جامد گشته وماننده سقز میگردد وگاهی یعنی در صورتیکه جند تازه بود نرم وشبیه بموم میباشد ورنگ ان زرد وقهوهٔ رنك وبوی ان تند وما بین بوی بزنو وبوی مشك وطعم ان تند وتلخ

عموماً جند را از سیبیر وکانادا می آورند وجند سیبیر بهتر وباقیمت تر از جند کانادا میباشد وبوی مخصوصی دارد که نسبت میدهند ان را به پوست درخت **بولو** که بیدستر از ان تغذیه مینماید وجند کانادا وسایر ممالك امریك کوچکتر از جند سیبیر ونازکتر ومستطیل تر وبسیار چین دار وبوی ان خیلی شبیه بر بوی سقز است زیرا که در این ممالك بیدستر از پوست درخت کاج وصنوبر تغذیه مینماید وبقول کلی جند دارای دهن فرار وکاستورین وسقز والبومین وماده دسم وماده مخاطی وکربونات امنیاك واورات وبنزوات وسولفات سود وپتاس میباشد وبعضی خواص جند را نسبت بر کاستورین وبعضی دیگر به دهن فرار داده اند وچون ماده عامل ان مشکوك میباشد بهتر انست که خود جند را بطور حب ویا پسو استعمال کنند ویا تعفین الکلی واتری ان را زیرا که الکل واتر همه مواد ان را حل میکنند

جند از عوامل دافع تشنج میباشد که در خواص مشابه اغونه وسنبل الطیباست ودر همان مواقعی که انها را استعمال میکنند نیز استعمال میشود ومخصوصاً مفید ومستعمل است در حبس طمثی که همراهی کند با تهیجات موجع وطبلی شکم ودر قولنجهای عصبانی که چنان بنظر اید محل انها در امعاء دقاق بود وانسان میکند وضع حمل وخروج جفت را وتسکین میدهد شدت قولنجهای وضع حملی را ومقدار شربت از مسحوق ان ۱ تا ۴ گرم بطور حب و تا ۸ گرم نیز استعمال کرده اند واز تعفین ان از ۴ تا ۱۰ گرم وبهترین طریق استعمال ان کپسول اتری **کلرقان** میباشد که از ۲ تا ۴ عدد بیاشامند وتعفین ان را نیز بطور حقنه استعمال مینمایند

تعفین جند بیدستر بگیرند جند مسحوق ۱ الکل ۸۰ درجه ۱۰ مدت ده روز بخیسانند وبافشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند از عوامل محرك وضد تشنج وضد هیستری ومدر طمث میباشد مقدار شربت ان از ۴ تا ۱۰ گرم

تعفین زعفرانی جند معروف بالکسیر رحمی معمول کرولیوس بگیرند جند ۵ عصاره بوماد ران ۲۰ زعفران ۱۵ کربونات پتاس ۴ اسانس انیسون ۲ اسانس زیره ۲ اسانس ارلیك ۲ الکل ۸۰ درجه ۷۵ مواد جامد را مدت ۸ روز در الکل بخیسانند وبافشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند و

اسانسها

استانها را بیفزایند این محصول از عوامل ضد تشنج و ضد هیستری میباشد و مقدار شربت آن از ۵ تا ۲۰ گرم بطور پوسیون

تعفین اتری جند بگیرند جند مسحوق ۱ اتر الکولیزه (اتر سولفوریک ۱ و الکل ۹۰ درجه ۳) ۵ در صراحی در دار مدت ده روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و در قمع سر پوشیده صاف کنند این تعفین از عوامل ضد تشنج و ضد هیستری است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۱۵ گرم

روغن جند معمول براِل بگیرند جند ۱ روغن بادام شیرین ۱۰ در حمام ماریه مدت چهار ساعت دم کنند و صاف نمایند جهت دفع هیستری و دفع تشنج بروی شکم تدهین نمایند

سفوف ضد تشنج بگیرند جند ۵ گرم دارچینی ۱ گرم قند ۱۰ گرم مطابق معمول سفوف سازند و در بیست لستهٔ مساوی ببندند و ساعتی یک لسته سفوف نمایند

پوسیون ضد تشنج بگیرند تعفین جند ۵ گرم مطبوخ بادرنجبویه ۱۵۰ گرم شربت اسطوخودوس ۴۰ گرم پوسیون سازند و قدّ و قدحا بیاشامند

شیاف ضد تشنج بگیرند مسحوق جند ۲ گرم مسکه کاکائو ۱۰ گرم مطابق معمول یک شیاف سازند

مشک ع **مسک** ف **موسک** ل **موسکوس** ی **موسکوس** عبارت از مادهٔ است محتوی در کیسهٔ که واقع است در مابین ناف و آلات توالد یک قسم آهوی بی شاخی موسوم به آهوی مشک و این ماده در حیوان زنده نیم سیال ولیکن از مرگ حیوان خشک شده و جامد میگردد و شبیه برنگ خون خشک شده و مخلوط با مادهٔ دسمی و رنگ آن قهوهٔ تیره و طعم آن تلخ و بوی آن خیلی تند و بسیار منتشر و دارای فرادنب بادی

آهوی مشک از حیوانات طائفهٔ مجترّه (نشخوارکن) است و شاخ ندارد و در تبت و چین زندگی میکند و از آهوی متعارفی قدری کوچکتر و موهای آن قهوهٔ و سخت و خشن و شکننده اند و نر این حیوان در فک فوقانی دارای دو ناب است که از دهانش خارج شده و بمنزلهٔ آلت دافعهٔ وی میباشند و در تحت شکم این حیوان در قدام غلفه کیسهٔ است دهنی که در آن خلط منجمدی موسوم به مشک مترشح میگردد و فولیکول مولّد المشک تقریباً از ۵ تا ۷ سانتیمتر طول و از ۱۱ تا ۵ سانتیمتر محیط دارد و در طرف داخل مفروش شده است از بشرهٔ خشک و املس و مادهٔ مترشحه چنانچه ذکر کردیم در حیوان زنده دارای قوامی است شبیه بقوام پیه و مشک متداول در تجارت در همان کیسهٔ اصلی که از حیوان جدا کرده اند محتوی میباشد و بر دو قسم است مشک تونکن و مشک کاباردن و مشک تونکن با قدری تر و محتوی در کیسهٔ است که موهای آن کوچک و خرمائی اند و مشک کاباردن در کیسهٔ که موهای آن سفید رنگ اند و مشک خالص تقریباً همه آن در آب داغ حل میشود و نیز محلول در الکل و اتر و زردهٔ تخم مرغ میباشد و وجود مواد ذیل بواسطهٔ تجزیه در آن ثابت شده امانیاک دهن فراراستئارین واولئین کولسترین دهن اسیدی مرکب با امانیاک ژلاتین البومین فیبرین مادهٔ محلول در آب و غیر محلول در الکل کلوریدرات امانیاک و املاح چند

بواسطهٔ گران بهائی مشک است که اغلب آنرا مغشوش میکنند و شن و سرب و خون خشک شده و قفر الیهود و غیره در آن مخلوط مینمایند و در آلمان یک قسم مشک مصنوعی مینمایند و عبارت از مادهٔ سقزی زردی است که دارای بوی مشک است و آنرا از روغن کهربا با اسید ازتیک ترتیب میدهند

مشک از عوامل ضد تشنجی است خیلی گران بها و محمل الاثر و آنرا مانند سایر عوامل دافع تشنج استعمال میکنند و مخصوصاً در دفع سوانح عصبانی خطیر مانند اغما و سبات و حرکات غیرارادی دنادر که بعضی اوقات با بسیاری از امراض دمی

مشک

آهوی مشک

از قبیل ذات الریه و تیفوئید وغیره مرکب میشوند نیز با فایده میدانند یعنی در صورتیکه این سوانح از عوارض مرض باشند نه آنکه خود مرض اصلی بوند و نیز در دفع اسم و سیاه سرفه مفید و مستعمل است و مقدار شربت از مسحوق مشک از دسی گرم تا ۶ گرم است و بعضی از مواد مخصوص کافور و بادام تلخ بوی مشک را بر طرف مینمایند

تعفین مشک بگیرند مشک ۱ الکل ۸۰ درجه ۱۰ مدت ده روز بخیسانند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند این تعفین از عوامل محرک و دافع تشنج است و مقدار شربتان از ۲ تا ۱۰ گرم

و تعفین اتری مشک را مانند تعفین اتری خند میسازند و نیز از عوامل ضد تشنج است و مقدار شربتان از ۱ تا ۴ گرم بطور پوسیون

گرد تونکن بگیرند مشک مسحوق ۴ گرم سنبل الطیب مسحوق ۴ گرم کافور مسحوق ۲ گرم مخلوط کنند از ۲ تا ۳ دسی گرم این گرد را مخلوط در آب و یا با عسل و یا بطور حب در دفع هیستری و صرع بیاشامند

پوسیون مشک معمول دِ لیو بگیرند تعفین مشک ۴ گرم عصارهٔ مانی کنکیا ۴ گرم شراب قرمز ۴ گرم لعاب صمغ ۶۰ گرم شربت تلو ۳۰ گرم پوسیون سازند در دفع صورت سرسام و ضعفی تیفوئید در جا بیاشامند

پوسیون افیونی مشک معمول کادِرِ بگیرند مشک ۳۰ سانتی گرم شربت تریاک ۲۰ گرم مطبوخ صندری ۱۲۰ گرم پوسیون سازند و در صورت سرسامی ذات الریه با قاشق کوچک در جا بیاشامند

حب مشک معمول هُونتِر بگیرند مشک ۷۵ سانتی گرم کافور ۲۵ سانتی گرم با دو قطره عرق کشمش مخلوط کرده صلایه کنند و با مقدار کافی گلقند مخلوط نموده ۱۲ حب سازند و این حبوب را مانند عوامل دافع تشنج در عرض روز بیاشامند

حب ضد تشنج بگیرند مشک عصاره سنبل الطیب مکید ۱ گرم عصارهٔ تریاک ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و از ۱ تا ۲ حب بیاشامند

حقنه مشک بگیرند مشک ۱ گرم در نصف زردهٔ تخم مرغ مخلوط کرده ۲۵۰ گرم مطبوخ بزرکتان افزوده حقنه نمایند

حقنه مشک و کافور بگیرند مشک کافور مکید ۱ گرم در یک دانه زردهٔ تخم مرغ صلایه کرده ۲۵۰ گرم مطبوخ بزرکتان افزوده حقنه نمایند و کافور را تا ۲ گرم در این حقنه استعمال مینمایند

عنبر (امبرگری آمبراسیرا روا امبادوم) در باب طبیعت عنبر عقاید مصنفین و دانشمندان مختلف است آنچه گویا بر حقیقت نزدیکتر بود آنست که مدفوع منجمد و متغیر قسمی از کاشالوت که از حیوانات بحری طایفهٔ ستاسه است این ماده را متشکل میسازد

عنبر عبارت است از قطعات ذات کدر اغلب مرکب از چندین طبقه اند و رنگ آن خاکستری سیاه و خطوط زرد رنگ یا خترچندی در آن مشاهده میشود و قوام آن شبیه بقوام موم و فی الجمله سخت تر از آن و چون در مجاور هوا واقع شود نرم میگردد و قابل اشتعال و در آب غیر محلول ولی در الکل گرم و اتر و ادهان ثابت و فرار محلول و بوی آن بخوبی مطبوع و باین جهة در زینت بیشتر از دوای استعمال میگردد و طعم آن مکره و شبیه بر چوب مانده

عنبر در خواص مشابه مشک است و در همان مواقع و بهمان صور و بهمان مقدار استعمال میشود

عنبر

کهربا

کهربا

کهربا = سوکسن (امبر ژون) = سوکسینوم (الکتروم) = الکترون چنان بنظر

می آید که طبیعت کهربا نباتی باشد و یک نوع صمغ مستحاثی است که در زمین دفن شده و همیشه در آن اراضی مجاور درباکه

پوشیده شده اند از طبقات خشبی موسوم به اخشاب معدنی از امپا بند که در جوف آن طبقات متمکن است و قبل از آنکه

این اعتقاد را در باب آن حاصل کنند در حقیقت و اصل آن گمانهای بسیار مختلف میبردند بهر جهة عبارت از جسمی است

صلب و نیم شفاف و سبک و شکننده و زرد رنگ و طعم آن تند و غیر مطبوع و بواسطه مالش تولید الکتریسیته نموده

و اجسام سبک را جذب میکند و بواسطه همین خاصیت است که یونانیان از الکترون (کاه ربا) نامیده اند و در نزدیک

حرارت زیادی مشتعل میشود و بدون آنکه میعان پذیرد منهبج شده و شعله زرد و سبزی حاصل مینماید با بوئی بسیار تند

کهربا مرکب است از دو صمغ و کمی دهن فرار و اسید سوکسینیک و این اسید را که فرار است با امونیاک استعمال کرده و باسم

لیکور کهربائی شاخ گوزن مینامند

کهربا را در طب یک وقتی بصورت روغن و تعفین استعمال میکردند ولی امروز بکلی متروک و مطرود شده و نمیتوان نه بجای

خود نه مشک و نه عنبر از آن استعمال نمود و در میان عوام متداول است که بگردن طفل گلوبند کهربا می بندند و نیز در سینه

او کهربا آویزان میکنند که با آن بازی کرده و در دهان خود ببرد و باین تدبیر طفل را از عروض اختلاجات محفوظ میکنند

و اگرچه دلیل و برهان این مسئله عجیب در نظرها و سایر اطبا مجهول است ولی در صحت اثرات آن حرفی نیست و یکی از دانشمندان

بزرگ فرانسه میگوید شخصی از اهالی انگلستان که مبتلی بفساد بنیه عصبانی بود و تشنجات هولناک داشت و خفگی و طپش

قلب و فالج جزئی و موقتی در روی بروز مینمود من باین شخص حکم کردم که در اطراف سوره و دست و پا و گردن رشته کهربا

ببندند پس از دو ماه شخص مریض کاغذی بمن نوشت و از سلامتی و شفای مرض خود اطلاع داد و نیز بیان میکنند زن

جوانی را که مبتلی به اسم بود بواسطه بستن منطقه تسبیح کهربا باطراف سینه جملهای آن مرض دائم گشت بهر جهة میتوان

این آثار تراپوتیکی عجیب را بخواص الکتریکی کهربا نسبت داد

کاشونده

قرص معروف به کاشونده مطابق نسخه دوروولت بگیرند گل ارمنی ۵۰ کهربا ۲۵

مشک عنبر مکی ۳ عود ۱۵ کربونات منزی ۲۳۰ صندل زرد ۵ صندل سرخ ۱۰۰ مصطکی اگر ترکی خولنجان (قسط) دارچینی

صبر زرد ریوند چینی هلیله افسنتین مکی ۳ عاج مکلس ۹۰ هریک را جداگانه نرم کوفته و مخلوط نموده بیفزایند شراب

موسکات ۵۰ گلاب ۲۵ خوب مخلوط نمایند و در آخر ۲۴۰۰ جزء قند اضافه نموده و بامقدار کافی لعاب کتیرا خمیر سازند

و مطابق معمول قرصهای ۴ دسی گرمی سازند و حفظ کنند و از ۴ تا ۸ قرص در عرض روز مانند مقویات معده و

منبهات بیاشامند

چون در این درس بعضی از عوامل دافع تشنج را بیان کردیم بهتر انست که نسخه های متداول مختلط دافع تشنج را

نیز ذکر کنیم

دستورهای مخصوص مختلط دافع تشنج

پوسیون ضد هیستری بگیرند شربت مرکب بومادران ۱۰۰ گرم تعفین جند بید ستر ۲ گرم عرق سنبل

الطیب عرق بهارنارنج مکی ۶۰ گرم اتر سولفوریک ۴ گرم پوسیون سازند و هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

واین نسخه مطابق **کدکس** است

قطور مسکّن المانی بگیرند تعفین انغوزه ۲۰ گرم تعفین جند ۱۵ گرم تعفین تریاك ۵ گرم مخلوط کنند و در دفع هیستری از ۱۰ تا ۲۰ قطره روی پارچه قندی چکانیده و یا در آب سرد مخلوط کرده بیاشامند

قطور قیفالی انگلیسی بگیرند جوهر ابریشم خام ۱۵۰ گرم اسانس لوند ۵ گرم الکل ۹۰ درجه ۲۰ گرم در قرعی مخلوط کرده تا دو هفته پیوسته تقطیر نمایند و از ۵ تا ۱۰ قطره در مایع مناسبی مخلوط نموده بیاشامند

الکسیر منتن فولد بگیرند الکل خالص ۱۵۰ گرم جند بیدستر ۲۰ گرم انغوزه ۱۰ گرم جوهر شاخ گوزن تریاك مکّد ۵ گرم مخلوط کرده مدّت چهار روز بخیسانند و با کاغذ صاف نمایند در دفع هیستری ۴ گرم در شربت مناسبی مخلوط کرده بیاشامند

تعفین منتن دوده بگیرند دوده ۱۰ گرم انغوزه ۵ گرم الکل ۲۲ درجه ۱۰۰ گرم مدت هشت روز بخیسانند و صاف کنند در دفع تشنج اطفال از ۵ تا ۱۰ قطره در گیلاس کوچکی شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

کاسر الریح دالبی بگیرند تعفین تریاك ۱۵ گرم تعفین انغوزه اسانس نعناع مکّد ۱۰ گرم اسانس زیره رومی کلسینه مکد ۵ گرم تعفین جند ۲۵ گرم عرق کشمش ۱۰۰ گرم شربت ساده ۱۲۵ گرم مطابق معمول عمل نمایند و یك قاشق چای خوری در یك گیلاس شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

گرد کاردینیان بگیرند گرد گونیته ۲۵۰ گرم کهربای مسحوق ۳۷۵ گرم مرجان قرمز ۱۳۵ گرم گل مختوم ۱۲۵ گرم شنجرف ۱۲ گرم گرمس معدنی ۱۲ گرم عاج سوخته ۱۲ گرم مطابق معمول سفوف سازند و در بسته های ۱۰ سانتی گرمی ببندند و در امراض اختلاجی اطفال از ۱ تا ۵ بسته در عرض روز استعمال نمایند

حبّ مقدّس فولر بگیرند صبر سقاطری ۴ انغوزه ۲ بادبجه ۲ مر ۲ زعفران ۱ اسیاسرا سولفات آهن ۱۲ روغن کهربا ۱ شربت بومادران مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲۵ سانتی گرمی سازند و مانند عوامل ضد هیستری استعمال نمایند

حب دافع صرع معمول پودریکا بگیرند نیل ۵ گرم انغوزه ۱ گرم جند ۰٫۵ گرم مطابق معمول ۲۰۰ حب سازند و هر ساعت فاصله یکدانه بیاشامند

حب ضد هستری معمول سل بگیرند بادبجه انغوزه مکّد ۵ گرم عصاره اثر لیك جند زعفران مکد ۴ گرم تریاك ۲ گرم اسانس جند مقدار کافی مخلوط کرده حبهای ۱ دسی گرمی سازند و از ۵ تا ۱۰ عدد دو دفعه در عرض روز استعمال کنند

حب ضد تشنج معمول هم بگیرند انغوزه ۱۲ گرم مسحوق قهوه آهن ۴ دسی گرم مسحوق جند ۱۳ دسی گرم عصاره کنکینا مقدار کافی مطابق معمول ۴۰ حب سازند و در دفع تشنج معده استعمال نمایند

درس پنجم — جنطیانا عوامل مشابه آن

جنطیانا و عوامل مشابه آن از عوامل مقویّه مرّه میباشند چه عوامل مقویه عبارتند اولاً از عوامل مقویّه بقول خاص که عوامل دافع تناوب و قاطع الحمی نیز نامیده میشوند از قبیل کنکینا و محصولات آن و سایر عوامل قاطع الحمی و دافع التناوب واثر این عوامل بیشتر ظاهر میگردد هرگاه که بیك سبب مرضی تناوبی هجوم آورده و اثر آنها بر طرف نموده

عوامل مقوی

فاسد سازند ثانیاً عوامل مقویه معدله که چون جذب شده و داخل دوران گشته خون و بخصوص مواد جامده انرا تعدیل مینمایند از قبیل محصولات حدیدی و منگنز و اغذیه مقویه و مغذیه و غیره ثالثاً عوامل مقویه مره که بلا واسطه در جهاز هضمی تحریک نموده و اثری میکند که منجر به ازدیاد اشتها و سهولت عمل هضم میگردد و این عوامل عبارتند از دو یه مره از قبیل جنطیانا و قنطوریون دقیق و کانشالاگوا و شبد ابی و کاسیا و سیماروبا و کلومبو و ستراین ولیکن اسلاند و انگوستور و بلوط بو داده و پوست نارنج و برگ و پوست درخت زیتون و اسکولوس و زهره گاو و بولد و وچون ستراین ولیکن و انگوستور را قبلا از این بیان کرده ایم مابقی را در این در ذکر خواهیم نمود

جنطیانا فر **ژانسیان** لـ **ژانتیانالوتا** گیاهی است بومی فرنگستان از طایفه **ژانسیانه** و مستعمل در طب ریشه ان است و انچه در تجارت متداول است ریشه است کلفت و ساده و یا منشعب که رنگش زرد تیره و نسجش اسفنجی و طعمش بسیار تلخ و بویش تند و غیر مطبوع و این ریشه بهترین عوامل مره متداوله میباشد و انرا سلطان ادویه تلخ مینامند و ماده عامل مقوی ان که بخوبی شناخته نشده مرکب است با یك ماده عامل دیگری که مانند محرکات سلسله عصبانی اثر میکند و بقول کلی محصولات ریشه جنطیانا را جهة تحریك اشتها و هیجان قوی دائمی و کلورز و اختلالات خنازیری و حمیات نائبه و رو ماتیسم مزمن و نقرس استعمال مینمایند و قبل از انکشاف گنگنا این ریشه را مانند عوامل دافع تب خیلی زیاد استعمال میکردند و واضح است که طریقه اثر ان با اثر گنگنا مختلف و با طمینان ان نیست جنطیانین را مانند ماده عامل جنطیانا ملاحظه کرده اند و مقدار شربت از گرد جنطیانا ۳ دسی گرم تا ۲ گرم است قبل از غذا

تعفین جنطیانا بگیرند ریشه جنطیانای نیم کوب ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند و مقدار شربت ان از ۱ تا ۱۰ گرم است مخلوط در پوسیون و یا در شراب و هرگز به تنهائی نباید استعمال شود

عصاره جنطیانا بگیرند ریشه جنطیانای نیم کوب ۱۰۰ گرم اب مقطر مقدار کافی مانند عصاره کاسیا عصاره سازند و از محصولات معدی است و مقدار شربت ان از ۲ دسی گرم تا ۲ گرم بطور حب

قنطوریون دقیق فر **پتیت سانتوره** لـ **سانتوریوم** نیز از طایفه **ژانسیانه** میباشد و مستعمل در طب شاخه های گلدار ان و طعم ان خیلی تلخ و از عوامل مقویه مره مستعمل است و مانند معین گنگنا در دفع حمیات نائبه خیلی زیاد استعمال میگردد و مطبوخ و جوشانده ان معمول و مقدار شربت گرد ان از ۱ تا ۴ گرم و جوشانده ان تا ۱۰ گرم

عصاره قنطوریون بگیرند شاخه های گلدار و خشك قنطوریون دقیق ۱ اب مقطر جوشیده شاخه ها را مدت ۱۲ ساعت در ۶ جزء اب دم کنند و با فشار صاف نمایند و بگذارند ته نشین شود و تفاله را در ۵ باقی مانده اب دم نموده و صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده در حمام ماریه بغلظت عصاره نرم قوام اورند و حفظ کنند و مقدار شربت این عصاره از ۳ دسی گرم تا ۵ گرم است

کانشالاگوا (**قنطوریون دقیق شیلی**) مانند قنطوریون از طایفه ژانسیانه است و در زبان شیلی انرا کانشالاهون مینامند یعنی علف دافع درد پهلو و از عوامل مره مقویه است و قوی تر از قنطوریون و مقدار شربت ان مطبوخ ده گرم

شبد ابی فر **ترفل دو او** (**مانیانت**) نباتی است از طایفه **ژانسیانه** که در چمنهای

جنطیانا

قنطوریون دقیق

قنطوریون شیلی

شبد ابی

مانند ورد پاهای فرنگستان مرد و بید و در خواص نزدیک به کنطوریون دقیق و اختلافش با آن در این است که گاه موجب تهوع میشود و این نبات را در دفع اسکوربوت و نقرس و امراض جلدی و صداع و ورم حلقوم کو... و ... دختر های جوان استعمال مینمایند و مقدار شربتش ۵ سانتی گرم است که در یک پیاله آب جوش دم کرده صاف نموده بیاشامند

عصارهٔ شبدر آبی بگیرند برگ خشک و نیم کوب شبدر آبی ۱ آب مقطر جوش ۸ مدت ۱۲ ساعت در ۵ جزء آب دم کرده با فشار صاف نموده بگذارند تا ته نشین شود و تفاله را در باقی آب دم کرده صاف کنند و دو مصفی را در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ نرم قوام آورند و ضبط کنند این عصاره از عوامل مقویه معدی است و مقدار شربتش از ۱ تا ۱۰ گرم

کاسیا امارا

کاسیا امارا و کاسیا سیماروبا عبارتند از دو درخت از طایفهٔ **روتاسه** از جنس **سیماروبه** **کاسیا یا امارا** یعنی کاسیای تلخ که بطور مطلق کاسیا نیز نامیده میشود عبارت از درخت کوچکی است که از دو تا سه ذرع ارتفاع دارد و پوستش خاکستری و بسیار تلخ و در طب ریشه اش را استعمال میکنند که **چوب سور بنام** نیز نامیده میشود و ریشه کاسیائی که در تجارت متداول است عبارت از ریشه ایست استوانه و مختلف الحجم و خاکستری و در جانب خارج منقط و در داخل سفید رنگ و بی بو و بشدت تلخ و ماده تلخی که کاسین نامیده عبارت از ماده ایست محلول در آب و الکل

چوب کاسیا

چند مدتی است که در تجارت چوبی می آورند موسوم به **چوب کاسیا امارا** که عبارت از چوب **بیترا** بود و از اشجار جزیره سنت ما... و جزایر مجاور آن و از طایفهٔ روتاسه و جنس سیماروبه میباشد و از آن ماده خشائی استخراج میکنند که کاملاً متبلور و موسوم به **بیترین** و از عوامل قاطع تب میباشد و این چوب اکنون در دواخانه های طهران و در عرف اطبای این شهر معروف به چوب کاسیا است

تیزن کاسیا بگیرند چوب کاسیای رنده کرده ۱ آب ۱۰۰۰ مدت دو ساعت بخیسانند و صاف کنند این تیزن از عوامل مقوی معده است که پیاله پیاله بیاشامند

تعفین کاسیا بگیرند کاسیا امارا ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و صاف کنند نیز از عوامل مقوی معده است و مقدار شربتش از ۲ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون

عصارهٔ کاسیا بگیرند کاسیا امارا ۱ آب مقطر ۸ مدت ۱۲ ساعت در ۵ جزء آب بخیسانند و با فشار صاف کنند و تفاله را در باقی مانده آب خیسانیده و صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آنرا در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ نرم قوام آورند این عصاره از عوامل معدی است و مقدار شربتش از ۱ تا ۵ دسی گرم

سیماروبا

کاسیا سیماروبا که بطور مطلق سیماروبا نامیده میشود عبارت از درخت بزرگی است که از ۲۰ تا ۲۵ متر ارتفاع دارد و پوست ریشه اش را در طب بصورت گرد و تیزن استعمال میکنند

گرد سیماروبا بگیرند پوست ریشه سیماروبا بمقدار منظور و نیم کوب کرده در گرمخانه ۴۰ درجه بخشکانند و نرم صلایه کرده از مو بیز خارج کنند بطریقی که جز ماده خشبی بی طعم چیزی باقی نماند و مقدار شربت این گرد از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم

تیزن سیماروبا بگیرند پوست ریشه سیماروبا ۵ آب ۱۰۰۰ مدت ۶ ساعت بخیسانند و صاف کنند

دوددتقویت

ودر تقویت معده پپالرینا لرپنا شامند

کاسین

کاسین این جسم عبارت از ماده عامل کاسیا اماره است و دو قسم است کاسین امورف و کاسین متبلر کاسین **متبلر** بشکل قطعات کوچک که مربع متساوی الاضلاع اند متبلر میباشد و در ۵۰۰ جزء آب و ۳۰ جزء الکل و ۲ جزء کلوروفورم حل میگردد و از عواملی است که بر ترشح بزاق و بر ترشح کبد و کلیه می‌افزاید و منبه میباشد عمل الیاف عضلانی مجرای هضم را و مقدار شربت کاسین امورف از ۲۵ میلی گرم تا ۲۰ سانتی گرم و کاسین متبلر ۲ میلی گرم تا ۲ سانتی گرم

حب مرکب معمول کامپاردون بگیرند هر حباشه ۱۰ گرم عصاره جنطیانا ۶ گرم کاسین امورف ۱/۵ تا ۲ گرم ریوند چینی ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و از ۲ تا ۶ حب قبل از هر غذا بنوشند

سفوف معمول کامپاردون بگیرند کاسین امورف ۳۰ تا ۵۰ سانتی گرم بی کربونات سود ۵ گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته متساوی بربندند و یک بسته قبل از هر غذا سفوف نمایند

کولومبو

کولومبو که درخت کوچکی است از طایفه **منیسپرمه** و از محصولات این درخت فقط همان ریشه آن در طب مستعمل و این ریشه را در تجارت بطور قطعاتی می‌آورند قرص مانند که از ۲ تا ۱۰ سانتی متر قطر دارند و پوست آنها قهوه‌ای سبز رنگ و چین و خشن و داخل آنها حاصل شده است از طبقات مرکزی و بوی شان نامطبوع و طعم شان تلخ

گرد کولومبو بگیرند کولومبو مقدار منظور خود کرده در گرم خانه ۶۰ درجه بخشکانند و در هاون نرم کوفته از موبیز بیرون کنند و این گرد را ۵ دسی گرم تا ۶ گرم در اختلالات ضعفی و عصبانی آلات هضم استعمال میکنند

گرد کاسیا اماره را نیز بهمین طریق میسازند و از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم در تقویت معده بکار میبرند

عصاره کولومبو بگیرند مسحوق کولومبو ۱ الکل ۶۰ درجه ۴ مدت ده روز با ۶ جزء الکل بخیسانند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند و تفاله را مدت ۳ روز با باقی مانده الکل بخیسانند و نیز با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند و دو مصفی را مخلوط کرده و در حمام ماریه الکل را تقطیر نموده بغلظت عصاره نرم تبخیر نمایند و در تقویت معده از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم این عصاره را استعمال مینمایند

تعفین کولومبو مانند تعفین کاسیا اماره ساخته میشود و مقدار شربت آن از ۱ تا ۱۰ گرم است بطور پوسیون

شراب کولومبو بگیرند کولومبوی نیم کوب ۳ شراب قرمز ۱۰۰ در ظرف در بسته مدت ده روز بخیسانند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند این شربت از عوامل مقوی معده است و مقدار شربت آن از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم

بقول کلی کاسیا و سیما روبا و کولومبو و انگوستورا از عواملی میباشند که در خواص خیلی بهم شباهت دارند و میتوان هریک را بجای دیگری استعمال نمود و بدون اختلاط با ماده قابضی از تقویت آنها ظاهر میشود و استعمال میشوند جهت تحریک و هیجان قوی ضعیف شده در انحراف اختلالات خنازیری و اسکوربوتی و حمیات ناشه مزمن و نیز در سداسها الرفائی که بواسطه ضعف جهاز هضمی عارض شده اند و در دفع قیهای تشنجی که همراهی میکنند بعضی از امراض ضعفی را نتایج نیکو از استعمال آنها حاصل شده است مصنف میگوید پوسیون انفوسیما روبا را در دفع اسهالی که بواسطه ضعف جهاز هضمی عارض شده بود مکرر را استعمال کرده و فواید زیاد برده ام

زهره گاو

درخت بلوط هندی

زهرهٔ گاو (صفرای گاو) از ادویهٔ تلخ و مقوی معده و دافع دیدان است و مقدار شربتان از ۱ تا ۱۰ گرم بطور حب و در این ایام کمتر استعمال میشود

مارونیر اسکولوس (هیپوکاستانوم) (درخت شابلوط هندی)
درخت قشنگی است بومی آسیا و در مائهٔ شانزدهم میلادی این درخت را که از طایفهٔ **هیپوکاستانه** میباشد از قسطنطنیه بپاریس آورده اند و اسم هیپوکاستانوم را که بمعنی شابلوط اسب است از آن جهت باین درخت داده اند که میوه اش را اهالی قسطنطنیه نرم سائیده و با سبوس مخلوط کرده باسب میخورانند و مستعمل در طب پوست این درخت است و این پوست از حیثیت شکل شبیه به کنکینای زرد و طعم آن قابض و کمی تلخ است و پوست شاخه های جوان درخت شابلوط هندی را خشک کرده و نرم سائیده بمقدار ۱۵ تا ۳۰ گرم مانند بدل کنکینا استعمال میکنند و مطبوخ ۵۰ جزء از در ۱۰۰۰ جزء آب مانند انتی سپتیک در جراحات غانغرایائی بکار میبرند و یکی از دانشمندان ماده از پوست میوه این درخت استخراج کرده موسوم بر اسکولین

اسکولین

اسکولین عبارت از ماده است فی الجمله تلخ و تقریباً غیر محلول در آب سرد و در آب جوش و الکل محلولتر است و ماده عامل شابلوط هندی میباشد و در حمیات نایبه و گاستر الژی و انترالژی عروابی مستعمل و مفید و مقدار شربتان ۵۰ سانتی گرم تا ۲ گرم

درخت زیتون

اولیویر (درخت زیتون) زیتون بن از طایفهٔ **یاسمینه** و از نباتات بومی آسیا است که در یونان خیلی زیاد و در جنوب فرنگستان نیز این درخت را عمل آورده اند و از غلاف زیتون روغنی میگیرند بسیار بافایده که هم در ادویه بیطره و هم در صنایع بکار میرود و برگ و پوست درخت زیتون را در طب مانند عوامل قاطع الحمی استعمال میکنند و یکی از دانشمندان از برگ زیتون ماده عامل تلخی استخراج کرده موسوم به **اولیوئن** و یکی دیگر از دانشمندان عصاره ماء والکلی از برگ زیتون میگیرد که قاطع حمی و دافع نورالژی است و از مقدار ۱ تا ۲ گرم بطور حب و یا شربت استعمال میکنند و از عوامل قوی الاثر میباشد

درخت بلوط

شین (درخت بلوط) از طایفهٔ **اماننتاسه** است و بلوطی که در طب مستعمل میباشد **کرکوس روبور** نامیده میشود و در همه فرنگستان فراوان است و پوست شاخه های جوان این درخت بواسطه تننی که دارد از عوامل قابضه قویه محسوب میگردد و بلوط بو داده را که قهوه بلوط نیز مینامند مانند مقویات در اختلالات خنازیری و در گاستر الژی و انترالژی استعمال میکنند

بولدو

بولدو درختی است از طایفهٔ **مونیمیاسه** و بومی شیلی و بعضی از دانشمندان از برگ این درخت الکلوئید مخصوصی استخراج کرده اند موسوم به **بولدین** و این الکلوئید محلول در اثر و الکل و کلوروفورم و قلیائیات محرق و در آب کمی محلول است و برگ این درخت را که از عوامل مقویه تلخ است در امراض کبد و مجاری بول و تقویت معده استعمال میکنند و مقدار شربت از سائیده آن از ۲۰ تا ۳۰ سانتی گرم و از تغفین آن از ۱ تا ۲ گرم و از شراب آن که مخصوصاً مقوی معده و محرک است از ۵ تا ۱۰ گرم و تغفین برگ **بولدو** را مانند تغفین دارچینی و **شراب** آن را مانند شراب **کولومبو** میسازند

شربت بولدو بگیرند برگ تازه و کوفته بولدو ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰ گرم ۶ ساعت دم کرده و صاف نمایند و ۱۵۰ گرم قند بر مصفی افزایند

شربت بولدو

شراب بولد و معمول ودن بگیرند نیم کوب کرده بولدو ۳۰ گرم الکل ۹۰ درجه ۹۰ گرم شراب مادره ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول شراب سازند و مقدار شربتان از ۲۰ تا ۳۰ گرم است

در بیان نسخه‌های مختلف و متداول عوامل مجره مقویه

اسپس تلخ بگیرند برگ خشک بلوط الارض ۳۲ شاخه‌های گلدار قنطوریون دقیق ۳۲ شاخه‌های گلدار افسنتین ۳۲ مخلوط کنند

تیزن تلخ معمول بیمارستانها بگیرند اسپس تلخ ۸ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت یکساعت دم کرده صاف نمایند

تیزن جنطیانا معمول بیمارستانها بگیرند ریشه جنطیانای نیم کوب کرده ۴ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت دو ساعت دم کرده صاف کنند

مطبوخ مرکب جنطیانا معمول انگلستان بگیرند جنطیانا ۷/۵۹ پوست نارنج ۱/۹۴ تخم گشنیز ۱/۹۴ الکل ۹۰ درجه ۵۱/۸۳ آب مقطر ۲۲۶/۷۹ مطابق معمول عمل نمایند

جوشانده تلخ بگیرند جنطیانا ۵ گرم بابونه ۲ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم شربت افسنتین ۵۰ گرم مطابق معمول عمل کرده مانند عوامل مقوی معده در عرض روز فنجان فنجان بیاشامند

جوشانده مقوی و تلخ بگیرند کاسیا قنطوریون دقیق مکه ۵ گرم آب ۵۰۰ گرم شربت افسنتین ۵۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و با پیاله‌های کوچک در عرض روز در دفع ضعف مجاری هضم بیاشامند

نقوع تلخ معمول پلیسون بگیرند پوست کنکینا ۱۰ گرم ریشه کولومبو ریشه ریوند انیسون مکه ۵ گرم برگ افسنتین ۲ گرم منیزی ۵ ادسی گرم آب سرد ۱۰۰۰ گرم مدت ۱۲ ساعت بخیسانند و با کاغذ صاف کنند روزی یک گیلاس بزرگ قبل از نهار و یکی قبل از شام در دفع سوء هضم و عدم اشتها بیاشامند

پوسیون فیوی سیماروبا معمول المارشاند بگیرند پوست سیماروبا ۸ گرم آب ۵۰۰ گرم بجوشانند تا نصف شود و صاف کرده بیفزایند لودانم سیدنم ۳۵ قطره در دفع دوسنطاریای مزمن در دو دفعه صبح و عصر بیاشامند

پوسیون کولومبو معمول هانری بگیرند نیم کوب کرده کولومبو ۳ دسی تا ۱ گرم آب ۵۰ گرم بجوشانند و صاف کرده بیفزایند شربت پوست نارنج ۱۰ گرم در اسهال مزمن اطفال استعمال نمایند

قهوه بلوط بگیرند بلوط بو داده ۱۵ گرم مدت ربع ساعت در ۲۰۰ گرم آب بجوشانند و صاف کرده ۵۰ گرم قند بیفزایند **شوکولای بلوط** را باین طریق میسازند که نصف کاکاو را بلوط بو داده قرار میدهند

عصاره زهره گاو بگیرند زهره تازه گاو صاف کرده بغلظت عصاره تبخیر کنند و مانند عوامل مقویه از ۱ تا ۴ گرم استعمال کنند

تعفین امانیاکی جنطیانا (الکسیر ضد خنازیر) بگیرند جنطیانا ۱۰۰ کربونات امانیاک ۳۵ الکل ۹۰ درجه ۲۰۰۰ مطابق معمول تعفین سازند مقدار شربتان از ۱ تا ۵ گرم است

الکسیر ضد خنازیر معمول پلیزیت (تعفین مرکب جنطیانا)
بگیرند جنطیانا ۱۰۰ کربونات سود ۳۰ الکل ۶۰ درجه ۳۰۰۰ تعفین سازند و نیز از ۱۰ تا ۵۰ گرم مقدار شربتان است

تعفین مرکب جنطیانا معمول انگلستان بگیرند جنطیانا ۴۲/۵۲ پوست نارنج ۲۱/۲۶ هیل ۵۹/۷ الکل ۶۰ درجه ۵/۱۸ ۵ مطابق معمول عمل نمایند ۵۳۰ محصول باید بدست آید

الکسیر تلخ معمول دوبواس بگیرند جنطیانای کوبیده ۵۰ گرم عرق کشمش ۱۰۰۰ گرم مدت پنج شش روز بخیسانند و ۵۰ گرم کربونات پتاس افزوده و صاف کرده حفظ کنند و از ۱۰ تا ۲۰ گرم و زیادتر موافق سن مریض در دفع خنازیر استعمال نمایند

الکسیر جنطیانا معمول دیسشامپ بگیرند مسحوق جنطیانا ۸۰ گرم مسحوق کربونات امانیاک ۶ گرم الکل ۸۲ درجه ۵۲۸ گرم آب ۱۰۵۶ گرم مدت هشت روز بخیسانند و صاف کرده در ۶۰ جزء مایع ۱ جزء قند حل کرده با کاغذ صاف نمایند و مقدار شربتان مانند الکسیر پلیزیت از ۱۰ تا ۵۰ گرم است

الکسیر حشائی نارنج معمول هوفمان (شراب تلخ الکلی) بگیرند پوست نارنج ۱۵ گرم شراب اسپانیول ۱۰۰ گرم مدت هفت هشت روز بخیسانند و صاف کرده در مصفی حل کنند عصاره کاسکاریل عصاره مرمکی عصاره باد آورد عصاره قنطوریون دقیق عصاره جنطیانا مکس ۱ گرم و دو روز بگذارند بماند و با کاغذ صاف نمایند و این الکسیر را مانند عوامل مقوی معده و دافع کرم و قاطع حمی معمول میدارند مقدار شربتان از ۱ تا ۸ گرم در روز که با یک شربت مناسبی بیاشامند

الکسیر مقوی معمول ژاندرن بگیرند عرق نعناع ۲۵۰ گرم عصاره کاسکاریل عصاره افسنتین عصاره جنطیانا عصاره مرمکی مکس ۵ گرم گل بابونه ۶ گرم پوست نارنج ۱۰ گرم سوکربونات پتاس ۱۵ گرم مطابق معمول الکسیر سازند و در سوء هضمی که با ریاح بطنی همراه باشد یک قاشق چای خوری در نصف گیلاس آب مخلوط کرده ربع ساعت قبل از غذا بیاشامند

تعفین مارونیر معمول ژوبرت بگیرند پوست مارون هندی ۱۰۰ گرم الکل ۲۰ درجه ۴۰۰ گرم مدت پانزده روز بخیسانند و صاف کنند در دفع کاسترالژی ضعفی یک قاشق آش خوری در ربع گیلاس بزرگ مطبوخ کاسنی بری مخلوط کرده صبح ناشتا بیاشامند

تعفین ورانتیل معمول انگلستان بگیرند پوست نارنج ۷/۶۵ الکل ۶۰ درجه ۵/۱۸ ۵ مطابق معمول تعفین سازند و باید ۵۲۰ محصول بدست آید

شراب جنطیانا بگیرند جنطیانا ۳۰ الکل ۶۰ درجه ۶۰ شراب قرمز ۱۰۰۰ مطابق معمول عمل نمایند و این شراب از عوامل مقویه است و مقدار شربتان ۶۰ تا ۱۲۰ گرم

شراب سیمارو با و شراب کاسیا را نیز بهمین طریق میسازند

بیر (فقاع) تلخ بگیرند نو دسته‌های صنوبر ۱۵ گرم برگ افسنتین ریشه جنطیانا مکس ۱۰ گرم خورد کرده مدت سه روز در ۲۵۰۰ گرم فقاع بخیسانند و صاف کرده حفظ کنند از عوامل مقوی معده است و در امراض جلدی استعمال میشود

شربت جنطیانا بگیرند نیم کوب کرده جنطیانا ۱ آب مقطر ۹ قند مقدار کافی مطابق معمول مدت

۶ ساعت

۶ ساعت دم کرده و با فشار صاف کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آن را برداشته با قند به نسبت ۱۸ در ۱۰ مخلوط نموده تبخیر نمایند و حفظ کنند این شربت از عوامل مقوی معده است و مقدار شربت آن ۱۰ تا ۱۰۰ گرم

فقاع انگلیسی معدی معمول کاده بگیرند نیم کوب کرده جنطیانا ۶ پوست تازه لیمو ۱۱ نیم کوب کرده دارچینی ۱ فقاع ۵۰۰ مدت ۶ روز بخیسانند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند این فقاع مقوی معده میباشد و مقدار شربت آن ۵۰ تا ۱۵۰ گرم که در روز دو دفعه قبل از هر غذا استعمال شود

شربت پوست نارنج بگیرند پوست خشک نارنج ۱۰۰ آب جوش ۱۰۰۰ الکل ۶۰ درجه ۱۰۰ قند مقدار کافی مطابق معمول عمل کنند و این شربت مقوی معده است و مقدار ۵۰ تا ۱۰۰ گرم از آن در پوسیونها داخل مینمایند

شربت ضد اسکوربوت معمول د برن بگیرند شربت خری کنکینا ۱۰۰ گرم شربت پوند ۵۰ گرم تعفین جنطیانا ۶ گرم مخلوط کنند و در طفل بزرگتر از چهار ساله ۲ قاشق چای خوری در روز استعمال کنند و مدت سه ماه بر آن مداومت باید نمود

شربت مقوی معمول برشت بگیرند بلوط بو داده مسحوق ۵۰ گرم در مقداری آب جوش بریزند که بواسطه عمل لیکسویاسیون ۱۰۰۰ گرم محصول بدست آید و در آن ۲۰۰۰ گرم قند حل کرده و ۳۰ گرم ید و دپتاسیم بیفزایند و در سفیلیس درجه سوم روزی سه قاشق کوچک بیاشامند

جلاب تلخ (پوسیون سیاه) بگیرند برگ سنا ۳۰ گرم در ۲۰۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند عصاره پیسانلیت ۱۵ گرم عصاره شبدر آبی ۲ گرم طرطرات پیراسانتی گرم وحل کنند و ۳۰ گرم عرق نعناع داخل نمایند و خمس این جلاب را هر دو روز فاصله در وقت خواب بعد از شام بیاشامند در اختلالات مزمن اعمال معده و امعاء و مخصوصاً در امراض کبد و هیپرتهدفی ان و مالیخولیا و تهییج ضعفی غده های ماساریقا و غیره مستعمل و مفید است

پوسیون دافع خنازیر بگیرند کربونات سود ۵ گرم در ۱۰۰ گرم عرق بابونه حل کرده و ۳۰ گرم شربت جنطیانا ۵۰ گرم تعفین کنکینای زرد بیفزایند و با قاشق کوچک در عرض روز بیاشامند

گرد پوتلانید بگیرند ادیستولوک (زراوند) جنطیانا بلوط الارض قنطوریون صغیر کاج برگ مکدا جزء نرم کوفته و مخلوط کنند و تا مدت سه ماه هر روزه ناشتا ۶ گرم بیاشامند و سه ماه دیگر روزی ۳ گرم و بالاخره تا مدت یکسال روزی ۲ گرم در دفع نقرس تمجیدات زیاد از آن کرده اند

سفوف ستراهین معمول مولر بگیرند ستراهین صمغ عربی مکدا ۱ گرم قند ۵ گرم مخلوط کرده در ۱ بسته مساوی ببندند و در هنگام فترهٔ حمی هر دو ساعت فاصله یک بسته سفوف کنند و این ماده در دفع حمیات نایبه قوی تر از سالیسین میباشد

گرد قلیائی تلخ معمول هم بگیرند زغال ۲۴ گرم کاسیا کربونات منیزی مکدا ۶ گرم مطابق معمول گرد سازند و روزی دو یا سه دفعه هر دفعه یک قاشق چای خوری در ترشی و سوزش و فقدان منی استعمال نمایند

معجون دافع ذوسنطاریا معمول ویلک بگیرند انگوستور مسحوق ۶۰ گرم دارچینی مسحوق ۵ گرم عسل سفید مقدار کافی معجون سازند ۶۵ گرم صبح ۶۵ گرم عصر بیاشامند

معجون دافع حمی معمول تیسوت بگیرند مسحوق قنطوریون ۶ قنو مسحوق مزهکی مسحوق افسنتین مکدا ۶۰ گرم مربای میوه عرعر ۲۰ گرم مخلوط کرده و با مقدار کافی شربت افسنتین معجون سازند ۴ گرم صبح

د ۴ گرم عصر بیاشامند

حبّ مقوّی مُسکو بگیرند عصارهٔ کولومبو عصارهٔ جنطیانا عصارهٔ کاسیا عصارهٔ زهرهٔ گاو مکلا ۱۰ گرم مسحوق جنطیانا مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲ دسی‌گرمی سازند در تقویت معده بعد از هر غذا یک حبّ بیاشامند

جیوه

درس سی و ششم — جیوه و محصولات آن

جیوه ع زیبق ف مرکور ل **هیدرارژیروس** (**مرکوریوس**) یعنی **اودر ارگو رُوس** (در زبان یونانی **اودر** بمعنی آب و **ارگوروس** بمعنی نقره است پس معنی تحت اللفظ **اودر ارگوروس** نقرهٔ مایع میباشد) فلزی است معروف در حرارت متعارفی مایع و بی‌بو و بی‌طعم و رنگ آن سفید نقره‌ئی فی الجمله مایل به آبی وزن مخصوص آن ۱۳/۵۹۶ و در طبیعت بچهار حالت یافت میشود بحالت خلوص و ملغمه با نقره و مرکب با کلور و عموماً بحالت سولفور و از اسپانیا و مکزیک و پرو و چین و غیره می‌آورند این اواخر در حوالی تولوز معدن جدیدی یافت کرده‌اند و هرگاه این فلز را در تحت برودت از ۳۹ تا ۴۰ درجه در آورند جامد گشته و قابل چکش خوردن میگردد و در ۳۶۰ درجه حرارت بخار میشود چون جیوه از عوامل مغیّره و قاتل پارازیت و مبدّله است لهذا اول بقول کلّی این عوامل را بیان نموده و بعد بذکر آن و محصولاتش میپردازیم

عوامل مغیّره و قاتل پارازیت

در بیان عوامل مغیّره و قاتل پارازیت و مبدّله بقول کلّی

عوامل مغیّره عبارتند از ادویه که چون مدّتی آنها را استعمال کنند بدون ظهور اثر بلاواسطه و محسوسی طبیعت خون و سایر اخلاط را بیک طرز ثابت و دائمی تغییر میدهند و بیشتر این مواد عبارتند از سموم قویّه که قدما این خاصیّت را در آنها تصوّر نکرده بودند و بواسطهٔ انکشافات و امتحانات متأخرین ثابت شده که چون آنها را بمقدار بسیار کوچک استعمال کنند اگرچه اثر محسوس و فوری ظاهر نمیسازند ولی پس از مدّتی یک تغییر و تبدّل ثابتی در بدن وارد می‌آورند در این سلسله ادویه اگرچه تا کنون چنانچه شاید معرّف نشده‌اند و در بسیاری از عوامل دیگر که بالاصاله متعلق به سلسلهٔ دیگری میباشند این خاصیّت مشاهده میشود ولی **بوشارد** که از دانشمندان بزرگ است عوامل مغیّره را باین نحو ترتیب مینماید محصولات زیبق و ارسنیک و طلا و پلاتین و نقره و مس و ید و رادیوم در صورتیکه آنها را بمقدار مغیّر استعمال کنند و در این سلسله اجتماعی از عوامل مشاهده میشوند که هم شهود و حس دلیل بر اثر آنها است و هم علم و عموماً آنها را مانند عوامل مغیّره بقول خاص میتوان دانست و چنین ثابت کرده‌اند که این عوامل خنثی میکنند و بی‌طرف میسازند ویروسی را که در بدن داخل شده و بسهولت نمیتواند خارج گردد و بدون اعراض و عدهٔ زیادی از اختلالات یا دائمی از قبیل سیفیلیس و تیفوئید و غیره عوامل مغیّره مانند محصولات زیبقی و ارسنیکی و یدی اگرچه پارازیتها را میکشند ولی بر آلات طبیعی اصلی مانند هماتیها و لوکوسیتها تأثیر خود را کرده و امراض تسمّمی حقیقی بنا میکنند

در امراض مزمنه از استعمال عوامل مغیّره مخصوصاً آثار نیکو ظاهر میشود چنانکه دفع اختلالات خنازیری بمحصولات

جیوه و ید و یا د یوم و ارسنیك استمداد میجویند و هم این عوامل را بطور تناوب در دفع صور خیلی مختلف و شکال ثالث سفیلیس
تجویز میکنند و هرگاه یکی از آنها بی اثر ماند بدیگری استمداد میجویند و امراض جلدی مبرم را با محصولات جیوه و ید و ارسنیك
دفع میکنند و هرگاه بنظر کلی تا دارین وسایط فوق تراپوتیکی را ملاحظه کنیم مشاهده خواهیم نمود که چون بمقدار زیاد آنها را
استعمال کنند که همه مواد آلی بدن مانند سموم اثر کرده و مجرای مخصوصی که خروج از بدن نخواهند داشت و چون بمقدار
منقسم یعنی بمقدار صغیر در بدن داخل شوند در همه سلسله ها اثر کرده و از مجاری متفرقه جلد و کلیه و غدد های بزاق و غیره
با یك سرعت زیاد با کمی خارج میشوند و در حالتی که بشدت تالات را متزلزل میکنند و رفع امراض حقیقی موقتی میگردند
اثر فاحشی در بدن میمانند و استبدالی را سبب میشوند که تغییر آشکاری در این اختلالات بطئیه متوقف میدهد و این
تغییر و تبدل جز بطریق القای فساد بنحو دیگر ممکن نخواهد بود و اثر قوی که این عوامل در قتل پارازیتها دارند امروز مسلم و
مبرهن است و ثابت شده است که همه امراض مسریه پارازیتی میباشند

در بیان محصولات زیبقی

محصولات زیبقی

در امراض وزیرین هیچ یك از عوامل تراپوتیکی بقدر محصولات جیوه استعمال نمیشوند و اثر و فایده آنها در سفیلیس محقق و
امروز مقبول عامه اطبا است و منکری ندارد اگرچه مسئله انحصار استعمال و احتراز از سوء استعمال آنها را نباید فراموش
کرد و سوانح بدوی سفیلیس ممکن است گاه بدون استعمال جیوه برطرف شوند ولی از طرف دیگر باید بخاطر آورد که
چون سوانح بدوی را با زیبق مداوا نکرده باشند ممکن است بلیه های منتجه خیلی عمومیت حاصل کنند بهمه جهت چون
سوانح سفیلیسی منتجه و خراجی ظاهر شدند بلا تأمل باید باستعمال جیوه استمداد جست و بمقداری که بدن تحمل میکند معمول
داشت ولی بر استعمال آن نباید مداومت نمود بلکه در فواصل منظم ترك نموده و مریض را راحت کرد و بعضی از اطبا آنرا
بمقدار زیاد در مدت چند روزی استعمال میکنند تا آنکه سوانح منتجه ثانوی مفقود شوند و از وقت استعمال آن احتراز مینمایند
و بعضی دیگر بمقدار بسیار کم مدت مدیدی که عبارت از شش ماه تا سه سال باشد گاهی آنرا استعمال کرده و گاهی ترك میکنند
و محصولات زیبقی در درجه سوم سفیلیس اثری ندارند علاوه بر امراض وزیرین محصولات زیبقی را در دفع اورام اغشیه
سروزی و ورم صفاق و جنب و سفال حاد و تومورهای سفید و تهیجات حشائی بخصوص تهیج کبد و بسیاری از
امراض جلدی و کشتن پارازیتهای جلدی نیز با فواید زیاد استعمال میکنند و باید دانست که محصولات زیبقی غیر محلول و محصولات
یدی را باهم نباید استعمال کرد و یکی از دانشمندان ثابت کرده است که تمام محصولات زیبقی در صورتی اثر میکنند که بواسطه
کلورید دات اماناك و یا کلورور دسدیوم که بدن از آنها اشباع شده و در آن موجود اند مبدل به بی کلورور شوند

پادزهر محصولات زیبقی آب البومینی را هر چه باشد بواسطه هیدروژن و یا مخلوطی از دو
جزء براده آهن و یك جزء روی و یا سولفور آهن پادزهر محصولات جیوه میباشند

شنجرف

سولفور جیوه اولا سولفور قرمز (**شنجرف**) تقریبا همیشه آنرا در خارج استعمال میکنند که بطور
دود و بخار در زخم ها و قرحه های سفیلیسی بکار میبرند و بعضی اوقات در امراض جلدی مبرم استعمال میشود و
اگر خواسته باشند که در داخل آنرا استعمال کنند بمقدار ده تا بیست گرم میتوان استعمال کرد ثانیا سولفور سیاه جیوه
بعضی اوقات در داخل مانند عوامل ضد کرم و مسهل استعمال میشود و مقدار شربتان از ده سی گرم تا یک گرم است

کلمل بخاری

طریق ساختن کلمل

پرتوکلرور دو زیبق (یا پرتوکلرور دو تطابری زیبق یا کلرور دومرکور دو وزیبق)

حلو و کلمل و کلملاس و کلمل بخاری نیز نامیده میشود جسمی است غیر محلول در آب والکل و اجسام دسم و از عوامل مغیّره و ضد دیدان و معرّق و محلّل و مدّ لعاب و مسهل و ضد سفیلیس میباشد

طریق ساختن آن مطابق کدکس بگیرند مسحوق دوتوکلرور دو زیبق (داداشکنه) ۴۰ زیبق فلزی ۳۰ داداشکنه را ترکرده و با زیبق در هاون چینی مخلوط نموده صلابه کنند تا مخلوط متحداً لاجزائی حاصل شود در دیگ گرم خانه بخشکانند و در قرعی که تا دو ثلث پر باشد تا نصف از این مخلوط بریزند و در حمام شنی اندک حرارت دهند و بعد بگذارند سرد شود و قرع را بشکنند و مخلوط را بیرون آورده در ماسوره گلی که یک طرفش را باگل حکمت مسدود کرده داخل نمایند و در داوجاغ طولانی قرار دهند بطریقی که انتهای باز آن بواسطه سوراخی که قطرش مساوی ماسوره بود بطول ۲۰ سانتیمتر خارج از اجاغ باشد و بعد خمره را که در یک ثلث فوقانیش سوراخی بود با نوک باز ماسوره بواسطه آن سوراخ منطبق نمایند و باگل حکمت درزهای ماسوره را با اوجاغ و با خمره بخوبی مسدود نمایند و صفحه فلزی مضاعفی ما بین اجاغ و خمره قرار دهند و در خمره را با چوب بگیرند و اطرافش را با کاغذ بچسبانند و در وسط این چوب سوراخ تنگی قرار دهند جهة خروج هوا و آنوقت ماسوره را حرارت دهند بحرارت قرمز و دقت نمایند که از طرفیکه نزدیکتر بخمره است اوّلاً تر کنند و پرتوکلورور بشکل غبار بسیار نرم در خمره که بمنزله قابلی است جمع میشود و باید آنرا با آب مقطر جوش بشویند تا آنکه آب غساله با سولفید دامونیاک سیاه رنگ نشود و در یک ماسوره که ۱۰ سانتیمتر قطر و ۸۰ سانتیمتر طول آن بود در مدت دو ساعت ۱۰۰۰ گرم پرتوکلرور دو زیبق میتوان ساخت و تقریباً ظرفیت خمره باید ۲۰۰ لیتر باشد و چون بمقدار کم خواسته باشند پرتوکلورور بسازند میتوان در قرع افلاطونی بلور گردن کوتاهی که با قابلی بسیار بزرگ بلوری متصل کرده باشند اجرای عمل نمود و بواسطه این عمل **کلمل بخاری** حاصل میشود و همیشه در داخل همین قسم کلمل را باید استعمال کرد و تکلیف دواساز است چه طبیب قید بکند و یا نکند در داخل غیر از کلمل بخاری کلمل دیگری ندهند و مقدار شربت این کلمل در سفیلیس از ۵ سانتیگرم تا ۱ دسیگرم است در غرض وذکر بطور حب استعمال کنند و جهة اسهال و دفع کرم از ۵ دسیگرم تا ۱ گرم بطور سفوف و یا قرص و یا پوسیون و نیز کلمل را مانند عوامل ضد تحریک از ۵ سانتیگرم تا ۱ دسیگرم که با مسحوق قند مخلوط کرده و بیست قسمت نموده متدرجاً بنا شامند استعمال میکنند و کلمل از محصولات نیتی است که بسرعت موجب زیاد ترشح بزاق میگردد و در خارج در دوائی جهة دفع سفیلیس در مرهم استعمال مینمایند

رسوب سفید

مواد مانعة الجمع کلمل را هرگز با عرق غار گیلاسی و محصولات بادام تلخ و سیانورها نباید استعمال نمود زیرا که تولید سیانور دو زیبق که از سموم قوی است میگردد و نیز با اغذیه شور و مایعات قلیائی از قبیل کربوناتها و بی کربوناتها نباید استعمال کرد چرا که بسهولت تولید بی کلرور دو (داداشکنه) میشود و هم چنین جمع ما بین کلمل و گردهای فلزی و آهن و سولفور دانتیمون و اسیدها و کلورورها و برومورها و یدورهای محلول نباید نمود

طریق ساختن رسوب سفید

ثانیاً پرتوکلرور دو مرکور ترسیبی که کلرور زیبق رسوبی و رسوب سفید (پرسیپیته بلان) نیز نامیده میشود

طریق ساختن آن بگیرند ازتات دو مرکور متبلور ۲ اسید کلوریدریک متداولی ۱ اسید ازتیک متداول آب مقطر مکرر مقدار کافی ازتات را در مقدار زیادی آب اسیدازتیک دار یعنی بر نسبت ۱ در ۱۰ حل

کنند و اسید کلور یدریک آب داد به نسبت اد ۴ بیفزایند و بگذارند ته نشین شود و رسوب را با آب مقطر جوش بواسطهٔ عمل انحراف بشویند تا آنکه آب غسالهٔ بواسطه سولفید دامنیاک سیاه رنگ نشود و این قسم کلمل که معروف برسوب سفید است قوی تر از کلمل بخاری است و در داخل بندرت استعمال میشود و در دفع سیفیلیس مقدار شربت آن از ۲ تا ۴ سانتی گرم است بطور حب در عرض روز و جهة اسهال و دفع کرم از ۵ سانتی گرم تا ۱۰ دسی گرم بطور قرص و حب و پودر سپون و در ضد تحریک ۵ سانتی گرم با قند مسحوق در ۲۰ بسته مقدار شربت است و این قسم کلمل را در خارج بیشتر از کلمل بخاری استعمال میکنند

سفوف کلمل معمول مصنف بگیرند کلمل بخاری ۲۰ سانتی گرم تریاک مسحوق ۵ سانتی گرم قند مسحوق ۴ گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی بربندند و در درجهٔ دوم سیفیلیس در عرض شبانه روز از دو یا سه بسته شروع کرده و هر روز یک بسته اضافه کنند و همینکه عوارض مرض متوقف شد مقدار دوا را نیز متوقف سازند و چون مرض رو با نحطاط گذاشت از مقدار دوا نیز بکاهند

سفوف کلمل بمقدار منقسم معمول رانی بگیرند کلمل ۵ سانتی گرم قند مسحوق ۱ گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته بربندند و هر دو ساعت فاصله یک بسته در دفع اکلمپسی اطفال شاگردی استعمال نمایند

ایضاً سفوف کلمل بمقدار منقسم معمول بوشاردا بگیرند کلمل ۳۰ سانتی گرم منیزی ۵ دسی گرم مخلوط کرده در ده بسته بربندند و در دفع اکلامپسی در عرض روز بپاشامند

سفوف افیونی کلمل معمول دیسماریس بگیرند کلمل ۱۰ سانتی گرم تریاک مسحوق ۲۰ سانتی گرم قند مسحوق ۲ گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته بربندند و هر سه ساعت به سه ساعت فاصله جهة تسکین و احتراز از ورم پس از عمل کاتاراکت یک بسته را سفوف نمایند

بی کلرور دو مرکور که سوبلیمه کوروزیف و دو توکلرور دو مرکور و کلورور مرکوریک و دار شکنه نیز نامیده میشود **طریق ساختن آن** بگیرند سولفات دو بی اکسید دو مرکور مسحوق ۱۰ کلرور دو سدیوم مشوی و مسحوق ۱۰ مخلوط کنند و در قرعی که تران بهن باشد تا نصفه از این مخلوط دریزند و مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد قرع را تا گردن در حمام شنی فرو برند و حرارت دهند و دهان انبیق را باز گذارند تا بخاراتی که تولید میشود خارج گردد و چون دیگر بخار آب خارج نشد دهان را بگیرند و شن را از نصف فوقانی آن پس کنند و آتش را زیاد نمایند و در آخر عمل حرارت زیادی وارد آورند و بگذارند تا دامی سرد شود و قرع را شکسته و ملح زیبقی را خارج سازند و این عمل را در بخاری شیمیائی باید جاری نمود تا بخارات سمی که در هنگام عمل یعنی در وقتیکه شروع به گرم کردن شن حمام مینمایند تولید میشوند از راه بخاری خارج شده و صدمه بر شخص عامل وارد نیاید بی کلورور دو حیبمی است سمی و محلول در ۱۵ جزء آب و ۲ جزء الکل ۹۰ درجه و ۴ جزء اتر و ۱۴ جزء گلیسرین و از عوامل ضد سیفیلیس و انتی سپتیک و مولد اسکار است و در دفع تعفن قوی الاثر و مقدار شربت آن از ۲ تا ۵ میلی گرم و در خارج محلول مائی آنرا معمول میدارند و این محلول را از ۲ در ۱۰۰۰ استعمال میکنند

بی کلورور جیوه بمقدار ۱ تا ۲ دسی گرم از سموم محرقه بسیار قویه است و چون بمقدار مغیر یعنی از ۵ میلی گرم تا ۲ سانتی گرم استعمال کنند خواصی که در باب محصولات زیبقی بیان کردیم از آن مشهود میشود و از عواملی است که در استعمال آن باید احتیاط زیاد نمود و در خواص مشابه سایر محصولات محلول جیوه از قبیل سیانور دو یدور و نیترات و استات و غیره

کلر ار شکنه

است و سود و توسولفات زیبقی که معروف به **ترید معدنی** میباشد و نیترات اما نیاکو مرکوریل که موسوم به جیوه

محلول هاهمان بوده عبارتند از دو محلول زیبقی غیر محلول که امروز کمتر آنها را استعمال میکنند و **ترید**

معدنی مقیئ و مسهل هردو میباشد

مواد مانعة الجمع جمع ما بین قلیائیات و کربوناتهای قلیائی و سولفور و یدور و یدور مورهای قلیائی و

صابون و امتیک و فلزات و مطبوخات قابض و البومین با دارشکنر نباید نمود

پادزهر دارشکنر اب البومینی و اهن احیا شده بواسطه هیدروژن است

زرق تحت جلدی اولا معمول لیژواس بگیرند اب مقطر ۱۰ گرم دارشکنر ۲۰ سانتی

گرم کلوریدرات مورفین ۱۰ سانتی گرم در یک ذراقه **پاراواز** که یک گرم ظرفیت آن است تقریباً ۵ میلی گرم دارشکنر

خواهد بود در دفع سفیلیس هر روزه صبح در ذراقه در نسج لحمانی پشت بکار برند

ثانیاً معمول برلیشتو بگیرند یدور دو مرکور دوسدیوم ۱۵ سانتی گرم اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند

ثالثاً معمول کوت این دانشمند محلول البومینی دارشکنر را با عانت کلورور دوسدیوم و امانیوم ترتیب

میدهد و در زرق تحت جلدی بکار میبرد بطریقی که هر ۱ قطره محلول دارای ۵ میلی گرم سوبلیمه باشد

رابعاً معمول استوب بگیرند سوبلیمه ۱/۲۵ کلرور دو مونیوم ۱/۲۵ کلرور دوسدیوم ۱/۱۵

سفیده تخم مرغ را در اب مقطر ۲۵۰ حل کنند

خامساً معمول سئر این دانشمند نیز که محلول دارشکنر را در گلسیرین ترجیح میدهد و بنحوی این

محلول را ترتیب میدهد که در هر ذراقه ای ۲ سانتی گرم سوبلیمه باشد

زرق ضد سفیلیس معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند بی کلورور

جیوه ۱۰ سانتی گرم اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند

زرق تحت جلدی معمول والد بگیرند بی کلورور زیبق ۲۰ تا ۲۵ سانتی گرم کلورور دو سدیوم

۲ گرم تا ۲/۵ گرم در مقداری اب مقطر حل کنند که محصول ۵ سانتی مطر مکعب شود و هر سانتی مطر مکعبی از ۴

تا ۵ میلی گرم سوبلیمه دارد

پپتونات جیوه

محلول پپتونات جیوه معمول بامبرژه محلولی از سوبلیمه با اب میسازند به نسبت ۵ در

صد و محلول دیگری از کلورور دو سدیوم به نسبت ۲۰ در صد و یک گرم پپتونات گوشت را در ۵ سانتی مطر مکعب

اب مقطر حل کرده و محصول را با کاغذ صاف میصاف نمایند و بر این محلول مصفی ۲ سانتی مطر مکعب از محلول سوبلیمه

۵ صدم می افزایند و رسوبی که حاصل میشود با مقدار کافی (تقریباً ۵ تا ۶ سانتی مطر مکعب) در محلول کلورور دوسدیوم

حل مینمایند و این محلول را در ظرف استوانه درجه داری میریزند و بقدری اب مقطر بران می افزایند که جمله ان ۱۰ سانتی

مطر مکعب گردد و هر سانتی مطر مکعب این مخلوط دارای یک سانتی گرم جیوه است مرکب با پپتون و در این ظرف استوانه

را که محتوی محلول است میپوشانند و میگذارند چند روز بماند و بعد با کاغذ صاف میکنند و زرق این محلول کمی جز

از سایر زرقها است و وجع ان در امش کمتر و نیم سانتی مطر مکعب این محلول را که زرق کنند معادل نیم سانتی گرم (۵ میلی

گرم) سوبلیمه خواهد بود و یک ذراقه پاراواز را که نصفه باشد چون زرق کنند نوعاً مورث چندان وجعی نمیشود و هر

کس میتوانند انرا تحمل نمایند و چیزیکه در این عمل هست ان است که خیلی زیاد باید زرقها را تجدید نمود

محلول زیبقی

محلول زیبقی جهة زرق تحت جلدی معمول نئون بگیرند ید و ر زیبق ۱ گرم ید ور دوپتاسیوم ۱ گرم فوسفات تری بازیک سود ۲ گرم اب مقطر مقدار کافی یعنی هر ۲ سانتی گرم ید ور دار ۰٫۰۱ سانتی مطر مکعب اب مقطر حل نمایند

پپتون جیوه امانیاکی معمول دلپش بگیرند بیکلور ور زیبق ۱ گرم پپتون خشک کاستون ۱٫۵ گرم کلورور دامانیوم ۱٫۵ گرم مطابق معمول عمل نمایند و هر یک گرم این جیوه دارای ۲۵ سانتی گرم سوبلیمه است

محلول پپتون جیوه امانیاکی جهة زرق تحت جلدی بگیرند پپتون جیوه امانیاکی ۰٫۶ سانتی گرم اب مقطر ۱۲ گرم حل کنند و یک ذره قره کذ طرفیت ان ۱ گرم و ۰٫۲ سانتی گرم از این محلول باشد دارای ۴ میلی گرم سوبلیمه خواهد بود و این محلول تا چند روز بدون فساد محفوظ میماند و ترکیب نسخه ذیل مستحکم تر از محلول مذکور است بگیرند پپتون جیوه امانیاکی ۰٫۶ سانتی گرم اب مقطر ۲۵ گرم گلیسرین خنثی ۶ گرم حل کنند و همان مقدار محلول مذکور را استعمال کنند یکی از دانشمندان موسوم به **مارتینو** ترکیب ذیل را مستحکم تر از هر دو میداند بگیرند گلیسرین خنثی ۱۲ گرم پپتون جیوه امانیاکی ۰٫۳ سانتی گرم حل کنند ابتدا بطوری زرق نمایند که یک میلی گرم جیوه در بدن داخل کرده باشند و بعد مدتی رجا زیاد کنند تا ۴ و ۵ میلی گرم و میگوید مکرر این عمل را کرده ام و مشاهده نموده ام نه وجع و نه اختلال موضعی و نه هیچ نوع اثار زیبقی و همین مصنف محلول **دلپش** را بواسطه مجرای معدی باین طریق استعمال میکند بگیرند پپتون جیوه امانیاکی ۱ گرم گلیسرین ۵ گرم اب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند و هر قاشق چای خوری این محلول دارای ۵ میلی گرم سوبلیمه است و معده اگر چه این محصول را بخوبی تحمل میکند ولی اثر ان بسرعت و اطمینان زرق تحت جلدی نیست

بعضی ترکیبات زیبقی — اکسید قرمز جیوه از محصولات قویه و سمیه است و خیلی بندرت در داخل استعمال میشود و مقدار شربت ان از ۵ میلی گرم تا ۱ سانتی گرم در استعمالات خارجی از دا استعمالات خارجی سایر محصولات زیبقی بیان خواهیم کرد

سیانور جیوه مانند دار شکنه از محصولات سمی است (ملاحظه نمایند در سیانور دار)

سیانید دار ترات دوید و ر دوپتاسیوم (ملح کابوت) مقادیر شربت ان مانند سوبلیمه است

محلول زیبقی معمول و نوت بگیرند **ملح کابوت** ۳۰ سانتی گرم اب مقطر ۱۵۰ گرم حل کنند و یک قاشق کوچک صبح و عصر بیاشامند

پرتونیترات جیوه از محصولات بسیار خطرناکی است که بندرت استعمال میشود و مقدار شربت ان مانند دار شکنه است

استات جیوه تقریبا مانند محصولات سابق الذکر سمی است و مقدار شربتش مانند انها است

سالیسیلات جیوه سمیتش کمتر از محصولات مذکور است و مقدار شربت ان از ۱ تا ۵ سانتی گرم

جیوه محلول هاهمان یکی از محصولات غیر محلول میباشد دکم اثر تر از محصولات مذکوره و مقدار شربت ان از ۱ تا ۲ سانتی گرم بطور حب

یدور زیبق ۱ یا پرتو ید و ر د و **حرکور دکه ید و ر د** **حرکور و** نیز نامیده میشود **طریق ساختن ان** بگیرند جیوه فلزی ۱۰ ید فلزی ۶ الکل ۸۰ درجه مقدار کافی جیوه و ید و الکل را در هاون چینی

اکسید قرمز جیوه

سیانور جیوه

ملح کابوت

پرتونیترات جیوه

استات جیوه

سالیسیلات جیوه

جیوه هاهمان

یدور زیبق جیوه

صلایه کنند و بقدری الکل در آن ریزند که مخلوط مانند خمیر شود و بر صلایه مداومت نمایند تا جیوه بکلی مفقود گردد و محصول زرد سبز رنگ شود و آن را در قرعی ریخته و با الکل جوش بشویند تا اگر تولید بی یدوری شده باشد از آن گرفته شود و با حرارت ملایمی بخشکانند و در پناه روشنائی حفظ کنند و پروتویدور را هرگز بمقدار زیاد نباید ساخت زیرا در هنگام ترکیب تولید حرارت زیادی میگردد و این محصول از دو به بنکوئی است که جامع خواص ید و جیوه هر دو میباشد اگرچه بواسطه سرعت فسادش بعضی از آن تکذیب کرده اند و در داخل بمقدار ۱ تا ۵ سانتی گرم بطور حب استعمال میگردد و بعضی از اطبا مدت در جات ۱ تا ۵ سانتی گرم و زیادتر هم تجویز مینمایند

یدور دو تویدور دو مرکور که بی یدور دو مرکور نیز نامیده میشود طریق ساختن آن بگیرند بی کلورور دو ذیبق ۸ ید ور دو پطاسیوم ۱۰ آب مقطر ۲۵۰ بی کلورور را در ۱۵۰ اجزاء آب مقطر حل کنند و یدور دو پطاسیوم را در ۱۰۰ جزء دیگر حل کنند و محلول اول را بروی محلول دوم ریزند و مخلوط کنند و رسوبی که حاصل میشود عبارت از بی یدور است با آب مقطر بشویند و با حرارت ملایمی در تاریکی خشک کنند و در پناه روشنائی حفظ نمایند و از سایر مواد یکه استعمال کرده اند و جزء محصول بدست میاید و دو تویدور در خواص شبیه به پروتویدور است و همان خواص را ظاهر میسازد ولی قوای آن زیادتر است و نباید آن را استعمال کرد مگر بمقادیر بسیار کوچک و مقدار شربت از ۵ تا ۲۵ میلی گرم است

یدور و کلرور و مرکورو (ملح بوتینی)

جهة حصول این ملح بگیرند بی کلورور دو ذیبق ۳۷/۴ بی یدور دو ذیبق ۶۲/۶ مخلوط کرده صلایه کنند

حب یدور و کلرور و مرکورو

بگیرند یدور و کلرور و مرکورو ۲۵ سانتی گرم صمغ عربی ۱ گرم مغز نان ۹ گرم عرق بهار نارنج مقدار کافی ۱۰۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ عدد در روز بیاشامند

پوماد یدور و کلرور و مرکورو

بگیرند یدور و کلرور و مرکورو ۲ تا ۵ سانتی گرم پیه مداس ۳۰ گرم مخلوط نمایند و سه روز پی در پی روزی یک دفعه را اکنر فرمین نطول کنند و سه روز بعد فقط با پنبه چرب کنند و چندین دفعه این عمل را مکرر نمایند این پوماد از عواملی است که در اکنه فرمین خیلی مفید است در بعضی جاها که تغییر میدهد بخصوص اکنه پاپیکانا اگرچه نسخه بوتینی ۵ سانتی گرم در ۳۰ گرم است

نطول یدور و کلرور و مرکوریل معمول دو ورژی

بگیرند یدور و کلرور و مرکور دو ۰/۱۵ گرم یدور دو پطاسیوم ۴ گرم آب مقطر ۴ گرم گلیسرین ۳۰ گرم یدور و کلرور و مرکور را با یدور دو پطاسیوم صلایه کنند و آب مقطر را قطره قطره بیفزایند و از کاغذ صافی بسیار کوچکی بگذرانند و بعد گلیسرین را بیفزایند و هر شب با قلم مو بروی سطوح معلوله نطول کنند و فردا صبح اگر چیزی از آن بروی آن سطوح باقی مانده با اسفنج و آب بشویند و پاک کنند این نطول نیز در اکنه فرمین معمول است

یدو هیدرارژیرات دو یدور دو پطاسیوم

ترکیب بی یدور دو مرکور با یدور دو پطاسیوم یکی از عوامل نیقی بسیار مطمئن و خیلی سهل الاستعمال را بنا میکند و بواسطه تجارب متکاثره که در آن باب کرده اند ثابت شده است که از جهة قوت اثر در صفت اول ترکیبات زیبقی واقع است و قوی الاثر است در دفع سوانح ثالثی و جهة ساختن آن یک جزء بی یدور دو مرکور و یک جزء یدور دو پطاسیوم را گرفته و مخلوط کرده و بقدری آب مقطر میافزایند تا حل شوند و بعد از آن احتیاطاً محلول را تبخیر میکنند و متبلورها سوزنی

یدور جیوه

ید و کلرور و مرکور

یدو هیدرارژیرات دو یدور دو پطاسیوم

کرد کو

کردنگشان زرد است مبتلا میگردند

محصولات ید و هیدرات دو ثیرات ید و د و پتاسیوم معمول الموت

اولاً **محلول** بگیرند ید و هیدرات دو ثیرات ید و رد و پتاسیوم ۸ دسی گرم اب مقطر ۵۰۰ گرم حل کنند و مقدار شربت این محلول از ۱ تا ۱۰ گرم است که مدت چهار و ۲۴ ساعت استعمال شود ثانیاً **حب** بگیرند ید و هیدرات د ثیرات ید و د و پتاسیوم ۸ دسی گرم قند شیر ۵/۷ گرم مطابق معمول ۳۲ حب سازند و از ۱ تا ۸ حب مدت چهار و عرض روز بیاشامند

ثالثاً **پوماد** بگیرند ید و هید رات د ثیرات ید و رد و پتاسیوم ۱ تا ۴ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم پوماد سازند و در بعضی مواقع میتوان بر مقدار ید و هیدرات د ثیرات افزود و این پوماد در اول که ساخته میشود کاملاً سفید است و بعد پس از چند زمانی زرد قهوه رنگ میگردد رابعاً **غرغره** بگیرند ید و هیدرات د ثیرات ید و د و پتاسیوم ۱ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم غرغره کنند و این محلول را نیز میتوان در بینی نشوق نمود

شربت ضد سفلیس ید و هیدرات د ثیرات معمول پوش

بگیرند ید و هیدرات د ثیرات ید و رد و پتاسیوم ۱ گرم تعفین زعفران ۱۰ گرم شربت ساده ۴۸۹ گرم شربت سازند و این شربت را در سفلیس کهنه بمقدار ۲۵ تا ۱۰۰ گرم مخلوط با بهترین مناسبی در روز بیاشامند و هر ۲۵ گرم این شربت دارای ۵ سانتی گرم ید و هیدرات د ثیرات میباشد

شربت ژیبرکه و پدال

در ان تغییری داده بگیرند بی ید و رد و حرکوره ۱۰ سانتی گرم ید و رد و پتاسیوم ۳۰ گرم اب مقطر ۵۰ گرم شربت کنکینا ۹۵۰ گرم این شربت را باید صاف کرد و مقدار شربت ان از ۲۰ تا ۳۰ گرم است در روز

حب ید و هیدرات د ثیرات ید و رد و پتاسیوم معمول پوش

بگیرند بی ید در دو حرکوره ید و رد و پتاسیوم مکد ۴ دسی گرم قند شیر ۳ گرم شربت صمغ مقدار کافی مطابق معمول ۳۲ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب در روز در دفع اختلالات مزاجی سفلیس بیاشامند

شربت دو تو ید و رد و حرکوره ید و ره معمول بوتینی و ژیبر

بگیرند بی ید و رد و حرکوره ۱ گرم ید و رد و پتاسیوم ۵۰ گرم اب ۵۰ گرم حل کرده و با کاغذ صاف کنند و بعد ۲۴۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ درجه بیفزایند و مقدار شرب این شربت یک قاشق سوپ خوری است که دارای ۱ سانتی گرم بی ید و د و حرکوره و ۵۰ سانتی گرم ید و رد و پتاسیوم میباشد

شربت ید و هیدرات د ثیرات و شربت ید و رد و پتاسیوم معمول و نالک

نمره ۱ بگیرند بی ید و رد و هیدرات د ثیرات ۱۰ سانتی گرم ید و رد و پتاسیوم ۵ و ۱۰ و ۱۵ تا ۲۰ گرم شربت ساده و یا شربت پوست نارنج و یا اب مقطر ۲۰۰ گرم

نمره ۲ بگیرند ید و رد و پتاسیوم ۲۰ گرم شربت ساده و یا شربت پوست نارنج و یا اب مقطر ۲۸ گرم

در نسخه نمره ۱ مقدار بی ید و رد و ماده حامل ان ثابت است ولی مقدار ید و رد و پتاسیوم متغیر است و ثابت نیست و در سفلیسهای بد و دی مقترح باید این شربت را دکسور تیکه محتوی منتها مقدار ید و رد و پتاسیوم باشد یعنی ۲۰ گرم بمقدار ۲ تا ۳ قاشق کوچک و بعضی اوقات زیادتر استعمال نمود که هر قاشقی محتوی دو گرم ید و رد و پتاسیوم است و وقتی که مرضا نتوانند دیگر تحمل ید و رد و پتاسیوم را نمایند چنانچه اغلب مشاهده میشود باید جداگانه زیبق و ید و رد را

استعمال نمود

استعمال نمود و در نسخهٔ نمرهٔ ٣ هر قاشق ترشی خوری محتوی یک گرم ید ور دو پتاسیوم است که اقل مقدار آن بود

محلول یدور زیبق معمول هاردی بگیرند یدور دو پتاسیوم ١٥ گرم بی ید ور دو مرکور ٥ تا ١٠ سانتی گرم آب ٢٥٠ گرم مطابق معمول حل کنند و در قسم غائر سیفیلیس توبرکولی هر روز یک قاشق ترشی با یک پیاله مطبوخ هوبلون بیاشامند

حب دوتو یدور و ید و ره جیوه معمول ڈیپر بگیرند بی ید ور دو مرکور ١٠ سانتی گرم ید ور دو پتاسیوم ٥ گرم مسحوق صمغ عربی ٥٠ سانتی گرم با مقدار کافی عسل خمیر متحد الاجزائی سازند و ٢٠ حب کنند و روزی دو حب صبح ناشتا بیاشامند

شربت ضد سیفیلیس معمول بازن بگیرند بی ید ور دو مرکور ٢٠ سانتی گرم ید ور دو پتاسیوم ١٠ گرم شربت اشنان ٥٠٠ گرم مطابق معمول شربت سازند و از روزی دو قاشق کوچک شروع کرده و تا ٤ قاشق برسانند

در بیان محصولات مختلفهٔ زیبقی

هیدرارژیروم کوم کرتا معمول انگلستان بگیرند جیوه ٣٨/٣٥ اهک ٦٢/٥

آب زیبقی ساده بگیرند زیبق ١٠٠٠ گرم آب ٤٠٠٠ گرم در قرعی مخلوط کرده مدت دو ساعت بجوشانند و بواسطه عمل انحراف آب صاف روی آن نگاه دارند و غسول این آب در دفع شپشهای عانه مفید است و نیز در داخل از اماننده عوامل ضد کرم جهت دفع اسکاریدها و جانا استعمال میکنند و مقدار شربت آن در طفل دو ساله ٣٠ گرم است

بی کلرور دو مرکور البومینی (جیوهٔ حیوانی) بگیرند سفیدهٔ تخم مرغ ٢ دانه در ٥٠٠ گرم آب مقطر حل کنند و ٤ گرم دادشکنه را در مقدار کافی آب مقطر حل کرده و محلول سفیده را بر روی آن بریزند و رسوبیکه حاصل میشود جمع کرده با آب مقطر بشویند و در گرم خانه خشک کنند و این محصول جزء اعظم و اصلی بسکماج **اولیویر** است

حب جیوه حیوانی بگیرند جیوهٔ حیوانی مسحوق در شیشه خطی مکدر ٥ گرم با مقدار کافی شربت صمغ ١٠٠ حب سازند و ابتدا روزی یک حب استعمال کرده و متدرجاً زیاد نمایند

دوتوکلرور دو مرکور محلول (لیکور وانزپاتن) بگیرند دادشکنه آب خالص ٩٠٠ الکل خالص ١٠٠ دادشکنه را در الکل حل کرده و بعد آب مقطر را بیفزایند و این نسخه که مطابق با دستور العمل **کدکس** است یک هزارم وزنش دادشکنه میباشد و در بعضی نسخه ها در ٥٠٠ گرم محلول ٢٥ میلی گرم دادشکنه موجود است یعنی ١ در ٢٠٠٠٠ و بهر جهت مقدار شربت لیکور وانزپاتن ککس یک قاشق کوچک است مخلوط در یک پیاله شربت قند و یا ماء الشعیر و یا شیر

محلول دادشکنه ١ در ٥٠٠٠ تا ١ در ١٠٠٠ را در دفع سوانح وضع حمل بطور زرق مهبلی استعمال میکنند و در زرق رحم داخلی در مواقعی که عوارض وضع حمل باشد ١ در ٢٥٠٠ معمول میدارند و پس از آن مقدار زیادی آب زرق میکنند و یکی از دانشمندان در این محلول در هر گرم دادشکنه ٥ گرم اسید طرطریک می افزاید تا مانع از ترسیب دادشکنه

جیوه حیوانی

لیکور وانزپاتن

بواسطهٔ مواد البومینی گردد

محلول طبیعی جیوه معمول مبال بگیرند اب مقطر ۵۰۰ گرم نمک طعام امانیاک مکد ۱ گرم سفیدهٔ تخم مرغ ایرانی دارشکنه ۳۰ سانتی گرم اول سفیده را دراب مقطر حل کرده و صاف نمایند و بعد سایر مواد را حل نموده مجدداً صاف کنند و هر ۱۰ گرم این محلول که عبارت از یک قاشق کوچک بود دارای ۱ سانتی گرم دارشکنه است

لیکور موزپاک بگیرند بی کلرور جیوه ۱ گرم الکل ۹۰ گرم شربت مورفین ۲۵۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰۰ گرم اب مقطر ۵۵۰ گرم الکولاتور نعناع ۴ گرم مطابق معمول عمل نمایند و یک قاشق کوچک این محلول دارای دو سانتی گرم دارشکنه است

محلول یدوهید رارژیرات پتاسیوم معمول پوش بگیرند بی یدور دو جرکور ید ورد و پتاسیوم مکد ۴ دسی گرم اب مقطر ۲۵۰ گرم حل کنند وا ۱۰ تا ۲۰ گرم این محلول را در مواقع که لیکوروان ز یاتن را استعمال میکنند در ۲۴ ساعت استعمال نمایند

الکسیر ضد وینرین معمول و دیغ بگیرند مسحوق سفرگیاه ۳۲ گرم زنا وند و بی ثینی نیم کوب کرده ۱۲ گرم تریاک خورد خورد کرده ۴ گرم مدت سه چهار روز در ۱۰۰ گرم الکل ۲۲ درجه بخیسانند و بعد با پاتی صاف کرده ۲ گرم دارشکنه در مصفی حل نموده بعد با کاغذ صاف نمایند و در دفع سفیلیس ۳۰ گرم این الکسیر را در یک لیتر تیزن عشبه مخلوط کرده در عرض روز بیاشامند و مدت یکماه بران مداومت نمایند

تعفین سیانوری معمول پارانت بگیرند سیانور دو جرکور (اکسید وسیانور) ۱۳ دسی گرم کلورید رات امانیاک ۱۲ گرم عصارهٔ شمشاد ۱۰۰ گرم عصارهٔ اکونیت ۲ گرم دهن فراد انیسون ۴ گرم اب مقطر ۴۰ گرم الکل ۵۰ درجه ۲۲۰ گرم سیانور را در اب حل کنند و بعد نمک امانیاک و عصاره ها و الکل را بیفزایند و چند ساعت بگذارند بماند و با کاغذ صاف نموده دهن فراد را بیفزایند و باید ۲۵۰ گرم محصول بدست اید و در دفع سفیلیس ۵ گرم صبح و ۵ گرم عصر در شربت مناسبی مخلوط کرده بیاشامند و تا ۳۰ گرم از این تعفین در عرض روز میتوان اشامید

شربت صمغی جیوه معمول لانو بگیرند جیوه ۱۳ دسی گرم مسحوق صمغ عربی ۳۰ گرم شربت مرکب ریوند ۳۰ گرم مخلوط کرده در هاون بلوری صلایه کنند تا جیوه کشته شود و کاملاً حل گردد و بعد ۴۱ گرم دیگر شربت مرکب ریوند افزایند و مقدار شرب این شربت از ۱۵ تا ۳۰ گرم است در دفع سفیلیس

شربت نباتی معمول ولنو بگیرند ریشهٔ لوف ۶۰ گرم ریشهٔ پیسانلیت برگ سبز نعناع مکد ۳۰ گرم سنا مکی تخم گشنیز ریشهٔ شیرین بیان مکد ۱ گرم اب ۷۵۰ گرم قند ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و در ۵۰۰ گرم این شربت موافق تجویز طبیب و تصرف ان ۱۰ سانتی گرم دارشکنه و زیادتر و یا کمتر حل کنند و مقدار شرب آن بسته بحکم طبیب است و از عوامل ضد سفیلیس میباشد

شربت بلیت (این نسخه تصحیح شدهٔ نسخهٔ اصل است) بگیرند اتر نیتریک ۲ گرم در ۵۰۰ گرم شربت ساده مخلوط نمایند و یک قاشق کوچک در یک پیاله اب و یا تیزنی داخل کرده صبح بیاشامند

این شربت را باید دواساز حاضر داشته باشد و هر وقت طبیب تجویز شربت بلیت ز یبقی میکند باید مقدار و طبیعت ترکیب ز یبقی را توضیح نماید مثلاً بنویسد ۱ سانتی گرم دارشکنه در ۳۰ گرم شربت بلیت و این ترکیب

مذکور را اطفال خیلی مناسب است که با قاشق چای خوری بطفل بخورانند

شربت لاردی (این نسخه بعضی اضافات بر نسخه اصل دارد) بگیرند شربت منقی لاردی ۵۰۰ گرم دو تو کلورور جیوه کلوریدرات امانیاک عصاره مائی تریاک مکد ۲۵ سانتی گرم لیکور **هوفمان** ۲ گرم مطابق معمول عمل نمایند و ۲ تا ۶ گرم در دفع سیفیلیس استعمال کنند

شربت ضد اسکوربوت پورتال بگیرند ریشه حنظیانا ۲۰ گرم ریشه گارانس ۱۰ گرم پوست کنکینای کالیزایا ۵ گرم ریشه رفوره ۳۰ گرم برگ تره تیزک برگ کوکلیاریا مکد ۱۰۰ گرم قند سفید ۱۱۰۰ گرم اب ۵۵۰ گرم در هاون مرمری رفوره و برگها را کوفته و با فشار دوتوت عصر انها را گرفته صاف کنند و پوست کنکینا و ریشه ها را نیم کوب کرده مدت دوازده ساعت در اب دم کنند و صاف نمایند و مقدار این مصفی ۵۰۰ گرم و مصفای عصیری ۱۲۰ گرم باید باشد و دو مصفی را داخل هم کنند و با حرارت ملایمی قند را در انها حل نموده بگذارند سرد شود و موافق دستور العمل و حکم طبیب در ۵۰۰ گرم این محصول ۵ سانتی گرم دارشکنر حل کنند و این شربت از عوامل مصفیه است و در اختلالات جلدی و سفیلیسها بمقدار ۵۰ گرم مستعمل

شربت زیبقی معمول دوورثی نمره ۱ بگیرند یدور ذاهن ۲ گرم یدور دپتاسیوم ۱۰ گرم بی یدور دوهید را درژی ۱۲ سانتی گرم شربت ساده ۵۰۰ گرم

نمره ۲ بگیرند یدور دو فر ۲ گرم یدور دوپتاسیوم ۱۰ گرم بی یدور دو هید رادرژی ۱ دسی گرم محلول فولر ۱/۵ گرم شربت ساده ۵۰۰ گرم

هریک از مواد را منفرداً در چند قطره اب حل کنند و محلولها را در شربت داخل نمایند و بعد محلول فولر را بیفزایند و در سوانح ثالثی سفیلیس این شربت ها را استعمال میکنند

اتیوپ انتیمونی هوکزام بگیرند جیوه ۱۲۵ گرم سولفور دانتیمون ۱۰۰ گرم گل گوگرد ۶۰ گرم مخلوط کرده بدقت صلایه کنند تا هیچ ذره از جیوه مشاهده نگردد و این محصول را بمقدار ۱ گرم در دفع سیفیلیس و تهیجات لمفاتیکی و کرمهای معوی استعمال میکنند

جیوه صمغی پلانک بگیرند جیوه ۱ گرم مسحوق صمغ عربی ۳ گرم شربت باکود ۴ گرم در هاون چینی صلایه کنند تا جیوه بکلی کشته شود و در مداوای اختلالات سفیلیسی ۲ گرم این محصول را با یک شربت مناسبی و یا بطور معجون و یا حب استعمال مینمایند

گرد جیوه تریاک دار معمول روتست بگیرند کلمل ۲ گرم تریاک ۲۵ سانتی گرم دی تارتارات ۶ دسی گرم اولیوساکر ورد دابانه ۸ گرم مطابق معمول گرد سازند و در ۱۲ بستر مساوی بر بندند و در دفع هید روفالمی از ۱ تا ۲ بستر در روز بپاشامند

گرد جیوه هاهمان بگیرند تریاک مسحوق ۱ گرم جیوه محلول هاهمان ۱ گرم مسحوق کترا ۱۰ گرم مخلوط کرده مطابق معمول گرد سازند و ۳ دسی گرم در سیفیلیس معمول دارند

گرد ضد خناق معمول وبر بگیرند کلمل ۵ سانتی گرم مبری مکلس ۵ دسی گرم مسحوق قند ۱ گرم مخلوط کرده بفاصله نیم ساعت در دو دفعه بپاشامند و بعضی اوقات از ۵ تا ۶ مقدار شربت لازم میشود

گرد محلل معمول دوپیوس بگیرند کلمل ۵ سانتی گرم طرطر استیبیه ۵ سانتی گرم لودانم

سپیدنم ۱۰ قطره مسحوق قند سفید ۱۵ گرم مخلوط کرده وبدقت صلایه کنند وگرد متحد الاجزائی سازند ودر ده بسته
مساوی بربندند ودر تحلیل اورام الات حشوی هر دو ساعت فاصله یک بسته بیاشامند

قرص زیبقی سکری معمول لانیو بگیرند مسحوق قند ۲۸۰ گرم جیوه ۶ گرم مسحوق صمغ عربی
۲۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند تا جیوه کشته شود وبعد ۲ گرم مسحوق ونیل افزوده وبا مقدار کافی آب خمیر کرده قرصهای
۶ دسی گرمی سازند ودر دفع اختلالات سفلیسی از ۱ تا ۲ قرص در روز بیاشامند

قرص زیبقی مغیر بگیرند خمیر شوکولای ونیل دار ۵۰۰ گرم کلملاس معسول ۱ گرم مطابق معمول ۱۰۰۰ قرص
سازند وهر قرصی دارای یک میلی گرم کلملاس است ودر دفع اختلالات سفلیسی روزی ده قرص بیاشامند که یک
سانتی گرم کلمل استعمال کرده باشند

حبهای جیوه معمول موریالک اولاً بگیرند پرتویدور جیوه ۵ سانتی گرم عصاره تبائیک ۱
سانتی گرم عصاره کنکینا ۵ سانتی گرم برای یک حب باین طریق ۶۰ حب سازند
ثانیاً بگیرند دارسکنه عصاره تبائیک مکد ۱ سانتی گرم عصاره کنکینا ۵ سانتی گرم برای یک حب نیز باین طریق ۶۰ حب سازند

بقول کلی اولاً باید جیوه را از مقدار کم شروع نمود تا معده وامعا اثر قبول کرده وتحمل نمایند ثانیاً بر مقدار آن
متدرجاً باید افزود که در هر ۵ یا ۶ روز فاصله مقدار را زیاد کرد تا اثر کافی وشافی دوا ظاهر گردد وتعیین مقدار جیوه و
محصولات آن عموماً غیر ممکن است وکلیةً استعمال مقدار کمتر بهتر وقابل جذب تر وسریع الاثرتر از مقدار زیاد است
وبهترین دلیل بر اثر دوا ظهور تهیج در لثه ها وغشاء مخاط دهان است که هم دلیل بر جذب زیبق وهم بیان میکند که اعضای جسم
بدن بقدر کفایت اشباع شده واثر شافی بروز خواهد نمود ودر سفلیسهای خفیف وسطحی مانند بثورات جلدی مجدد و
ومخاطی ضعیف بقدری باید جیوه استعمال نمود که در لثه ها تهیج ظاهر نشود ولهذا مصنف استعمال حبوب ذیل را
ترجیح میدهد

حب جیوه معمول مصنف بگیرند پرتویدور زیبق ۱ گرم عصاره تبائیک ۲۵ سانتی گرم
مسحوق ریشه خطمی بمقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند روز اول ودوم یک حب صبح ویکی عصر روز سوم
وچهارم دو حب صبح ویکی عصر روز پنجم وششم دو حب صبح ودو حب عصر وهم چنین هر دو روز یک حب زیاد کنند تا
آنکه بثورات سفلیسی متوقف شوند وآنوقت مقدار دوا را نیز متوقف سازند وهمین که رو با انحطاط گذاشت از
عده حبوب بکاهند وکلیةً کمتر اتفاق میافتد که محتاج بزیادتر از ۶ حب در روز شوند

حب زیبقی بلوست بگیرند جیوه مسحوق صبر زرد مکی ۶۰ مسحوق ریوند چینی ۳۰ مسحوق سقمونیا
۲۰ مسحوق فلفل سیاه ۱۰ عسل ۶۰ مطابق معمول خمیر متحد الاجزائی ترتیب داده واز آن حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند
و ۱۲ عدد از این حبوب را مانند مسهل استعمال میکنند ودر اختلالات جربی وسفلیسی هر روز ۲ حب معمول میدارند
وهر حبی محتوی ۳ سانتی گرم جیوه و ۳ سانتی گرم صبر و ۷ میلی گرم سقمونیا است

حب دافع اکزما معمول بیت بگیرند خمیر بلوست سابق الذکر ۳ گرم صابون طبی ۵
گرم مخلوط کرده مطابق معمول ۶۰ حب سازند و روزی ۲ حب در اکزماهای مزمن استعمال کنند

حب دافع یرقان معمول سنودک بگیرند عصاره شوکران ۵ گرم خمیر بلوست ۱ گرم
مطابق معمول ۶۰ حب سازند واز ۱ تا ۲ حب در روز استعمال نمایند

حب اونگان زیبقی معمول لانیو بگیرند اونگان زیبقی مضاعف ۴ گرم مسحوق ریشه خطمی ۳ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و در دفع سفلیس روزی ۲ حب استعمال کنند و نیز در دفع سل ریوی از استعمال این حبوب تمجید کرده اند

حب زیبقی معمول سدیلوت ورتیه بگیرند اونگان زیبقی مضاعف ۳ گرم صابون طبی ۲ گرم مسحوق اصل السوس ۱ گرم مطابق معمول حبهای ۲ دسی گرمی سازند و این حبوب را **حب زیبق و صابونی کدکس** نیز مینامند و مقدار شربت در مردان ۶ و در زنان ۴ عدد است و چون بمقدار ۵ تا ۶ حب استعمال کنند بسرعت موجب سیلان بزاق میگردد

حب زیبقی معمول بیت بگیرند اونگان زیبقی مسحوق عشبه مکه ۵ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و از ۱ تا ۵ حب در روز در دفع سفلیس بیاشامند

حب پلانک بگیرند جیوه عصارهٔ شوکران مکه ۵ گرم عسل مسحوق اصل السوس مکه ۱۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند تا جیوه مضمحل گردد و حبهای ۱ دسی گرمی سازند و از ۲ تا ۶ حب در عرض روز استعمال کنند

حب ناپولی معمول مارتن سولون بگیرند اونگان زیبقی ۵ گرم عصارهٔ شوکران ۳ گرم عصارهٔ تریاک ۲ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و از ۲ تا ۵ حب در روز در دفع سفلیس مزاجی و جرب مبرم استعمال نمایند و هر حبی دارای ۵ میلی گرم اونگان زیبقی است

حب زیبقی ساده معمول کدکس (حب آبی) بگیرند زیبق ۵ گرم گلقند ۷/۵ گرم مسحوق اصل السوس ۲/۵ گرم مخلوط کرده صلایه کنند تا جیوه کشته شود و مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و هر حبی دارای ۵ سانتی گرم جیوه است و از ۱ تا ۳ حب در روز استعمال کنند

حب دافع اسکوربوت معمول بودلوک بگیرند سولفور سیاه جیوه ۱ دسی گرم منزری ۵ سانتی گرم مسحوق شوکران ۱ دسی گرم برای یک حب ابتدا روزی یک حب صبح و یکی عصر و بعد تدریجاً مقدار را زیاد کنند تا ۱۰ حب در عرض روز

حب انتیمونی جیوه معمول شین بگیرند سولفور انتیمون سولفور سیاه گوگرد مکه ۱ گرم مخلوط کرده با قدری مربای نارنج دو حب بزرگ سازند یکی صبح و یکی عصر در دفع خنازیر بیاشامند

حب کلمل بگیرند کلمل مسحوق ریشه خطمی مکه ۱ گرم با مقدار کافی عسل ۲۰ حب سازند و هر ربع ساعت فاصله یک حب مانند عوامل مغرّی و ضدّ محرک استعمال کنند

حبهای کوچک هوفمان بگیرند کلمل مغز نان مکه ۲ گرم مخلوط کرده با قدری آب ۲۰ حب سازند

حب دافع یرقان معمول کورولی بگیرند عصارهٔ اشنان ۱۰ گرم کلمل ۵ گرم ۱۰۰ حب سازند و از ۳ تا ۴ حب در روز بیاشامند

حب مرکب کلمل معمول ریکورد بگیرند کلمل بخاری ۱ گرم مسحوق قیر شوکران ۲ گرم صابون طبی ۲ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند این حبوب را در دفع تهیج مزمن که بعد از ورم بیضه سوزنکی باقی میماند استعمال مینمایند و ابتدا از یک حب شروع کرده و هر پنج روز یک حب زیاد میکنند تا بشش حب برسد و در صورتیکه سوانح زیبقی عارض شوند مقدار را باید کم نمود و یا بکلی ترک کرد

حب زیبقی مدرّ معمول کرو ولیر بگیرند کلمل ۱ گرم مسحوق عنصل ۵ سانتی گرم شربت زرپون مقدار کافی مطابق معمول ۱۲ حب سازند در ذات الجنب مزمن در وقتی که جذب مایع مجتمعه خیلی بطئ بود از ۱ تا ۲ حب در روز استعمال نمایند

حب اوبرین بگیرند کلمل ۹۰ سانتی گرم تریاک ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ۶ حب سازند و هر سه ساعت بر ساعت فاصله یک حب بیاشامند و همین که ترشح براق ظاهر شد استعمال آنرا ترک کنند در دفع تومور سفید مستعمل است

حب شوکران و کلمل معمول گاما بگیرند عصارهٔ شوکران ۴۰ گرم پرتوکلورور دزیبق ۳۰ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و این جهار را بمقدار ۱ تا ۶ در روز با فواید بکوردر دفع ورم مزمن بیضه استعمال مینمایند

گرد پلوچر بگیرند کلمل ۱ گرم گوگرد طلائی انتیمون ۲ گرم مطابق معمول گرد سازند و در دفع امراض خنازیری و زرین از ۳ تا ۵ دسی گرم در عرض روز استعمال نمایند

حبّ پلوچر بگیرند گوگرد طلائی انتیمون کلمل اسرمکد ۳ گرم سقز کتاک ۲ گرم با قدری شربت صمغ حبهای ۳ دسی گرمی سازند و در دفع تهیجات احشاء بطنی از ۲ تا ۶ حب در عرض روز بیاشامند و بعضی از معلمین بجای سقز کتاک عصارهٔ اصل السوس استعمال میکنند

حبّ دافع جرب معمول گال بگیرند عصارهٔ شبدر آبی عصارهٔ مائی کتاک مکد ۴ گرم سولفور انتیمون کلمل مکد ۱ گرم مسحوق ریوند مقدار کافی مخلوط کرده حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و در دفع جرب و تهیجات احشاء بطنی از ۵ تا ۶ حبّ بیاشامند

حبّ مرکب کلمل معمول دواسازی انگلستان بگیرند کلمل ۳۵/۲۸ سولفور انتیمون ۳۵/۲۸ سقز کتاک ۵/۶/۷ دوغن کرچک ۸/۶/۲۶ مطابق معمول جهای ۳ دسی گرمی سازند و از ۱ تا ۴ حب در روز بیاشامند و این حبوب تقلید حبوب **پلوچر** میباشند

حبّ محلّل معمول روست بگیرند کلمل ۶ دسی گرم سولفور طلائی انتیمون ۱۲ دسی گرم عصارهٔ شوکران عصاره کالاند و لامکد ۸ گرم مسحوق دارچینی مقدار کافی مطابق معمول حبهای یک دسی گرمی سازند و در دفع اورام صلبه و مزمن روزی سه حبّ در سه دفعه بیاشامند

حبّ معمول اطبای سوئد بگیرند کلمل ۶ گرم سولفور سیاه جیوه ۴ گرم کرمس معدنی ۴ گرم با مقدار کافی مغزنان ۱۴۰ حبّ سازند و مانند عوامل ضد سیفلیس از ۳ تا ۶ حب در عرض روز بیاشامند

حب ضد وجع مفصل معمول و یک دازیر بگیرند صابون طبی رنده کرده ۴ گرم عصاره زهره گاو ۲ گرم مخلوط کرده بیفزایند سقز کتاک کلمل مسحوق کتاک مکد ۱ گرم و جهای ۲ دسی گرمی سازند و از ۱ تا ۲ حب صبح و بهمین مقدار عصر بیاشامند

گرد اپیکا و کلمل تریاکدار معمول الیس بگیرند کلمل ۱ گرم تریاک ۲۵ سانتی گرم اپیکا ۵ سانتی گرم مطابق معمول گرد سازند و در هشت بستر مساوی بربندند در دفع ذوسنطاریا ساعتی یک بستر بیاشامند

حب دافع ذوسنطاریا معمول بودن بگیرند اپیکا کلمل مکد ۳ دسی گرم عصارهٔ تریاک ۶ سانتی گرم سه حب سازند و در دفع اسهال و ذوسنطاریا بخصوص در ممالک حاره ساعتی یک حب بیاشامند

محصولات زیبقی

حبّ سیگوند بگیرند مسحوق اپیکاء ۶ سانتی گرم کلمل ۲ سانتی گرم عصاره مانی تریاک ۵ سانتی گرم با مقدار کافی شربت ترپرون ۲ حب سازند و در دفع دوسنطاریای ممالک حاره در عرض روز هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند و در صورت لزوم مدت ۳ یا ۴ روز استعمال این حبوب را مکرر مینمایند

حبهای بزرک هوفمان بگیرند دارشکنه ۱ گرم مغز نان ۱ گرم با قدری آب مقطر ۲۱ حب سازند و در اختلالات سفیلیسی یک حب صبح و یکی عصر بیاشامند

حبّ ضد سفیلیس معمول دوپوئیترن (حبّ بی کلرور دو مرکور افیونی کدکس) بگیرند دارشکنه ۱ دسی گرم عصاره صمغی تریاک ۲ دسی گرم عصاره گایاک ۴ دسی گرم ده حب سازند و این حبوب را اغلب اوقات در دفع اختلالات سفیلیس جراحی تجویز میکنند و مقدار شربتها از ۱ تا ۲ حب است در عرض روز و هر حبی دارای ۱ سانتی گرم دارشکنه و ۲ سانتی گرم عصاره تریاک است

حبّ زیبقی شومل بگیرند دارشکنه عصاره صمغی تریاک مکدّه ۱ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و هر حبی $\frac{1}{10}$ سانتی گرم دارشکنه دارد و در ابتدا روزی یک حب صبح و یکی عصر بیاشامند و پس از پانزده روز یک حب بیفزایند که سه حب در عرض روز استعمال شود و پس از پانزده روز دیگر روزی ۴ حب که منتها مقدار شربتهاست یعنی دو سانتی گرم دارشکنه استعمال کرده اند و بر این چهار حب از ۳ تا ۴ ماه باید مداومت نمود و در این معالجه که معمول **شومل** است هرگز سوانح منتج جیوه بروز نمیکند بر خلاف در سایر طرق استعمالات جیوه که لابد سوانح منتج بروز خواهد کرد

حبّ دارشکنه با گلوتن بگیرند دارشکنه ۱ گرم گلوتن تازه ۱۵ گرم مسحوق صمغ ۶ گرم مسحوق ریشه خطمی ۸ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و هر حبی تقریباً دارای ۱ میلی گرم دارشکنه است و در دفع سفیلیس از ۱ تا ۲ استعمال نمایند

حبّ زیبقی معمول کولریه بگیرند دارشکنه ۱ گرم آرد گندم ۱۵ گرم مسحوق صمغ ۲ گرم با قدری آب مقطر حبهای ۱ سانتی گرمی سازند و روزی دو حب صبح و دو حب عصر بیاشامند

حبّ زیبقی معمول دوبل بگیرند عصاره الکلی آکونیت ۱ گرم دارشکنه ۱ دسی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع جرب و زینتی و باخنازیری روزی یک حب صبح و یکی عصر بیاشامند

حبّ دارشکنه و آکونیت معمول بیت بگیرند عصاره الکلی آکونیت ۲ دسی گرم دارشکنه ۱ دسی گرم مسحوق ریشه خطمی ۴ دسی گرم هشت حب سازند و در سفیلیس از ۱ تا ۵ حب استعمال نمایند

حبّ سالیسیلات زیبق معمول فرد بگیرند سالیسیلات جیوه ۱ گرم لودانم سیدنم ۱۰ قطره عصاره خنطیانا مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند که هر حبی ۱ سانتی گرم سالیسیلات جیوه دارد و بعضی از دانشمندان مدعی است که این ملح سریع الاثرتر و قوی الاثرتر از دیگر توابع و دجیوه است و از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم در صور خطیره سفیلیس که مستلزم مداوای سریع الاثری باشند و استعمال تمریخ زیبقی غیر ممکن بود در عرض روز استعمال میکنند و در این صورت نهایت مراقبت را از آثار حاصله باید نمود

حبّ سیانور جیوه معمول پارانت بگیرند سیانور زیبق ۱ گرم عصاره شمشاد ۵ گرم عصاره آکونیت نمشا ماتیاک مکدّه ۱ گرم اسانس انیسون ۳ قطره مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و در

اخلالات سفیلیسی یک حب صبح و یک حب عصر بیاشامند

حب افیونی پرتوید ورجیوه بگیرند پرتوید ورزیبق ۵ گرم عصاره تریاک ۲ گرم مسحوق اصل السوس ۵ گرم با قدری عسل ۱۰۰ حب سازند و این حبوب معمول **کدکس** میباشند

حب پرتوید ورزیبق وگیاک معمول بیت بگیرند پرتوید ورزیبق ۲ گرم عصاره گیاک ۴ گرم تریداس ۳ گرم شربت عشبه مقدار کافی خمیر متحدالاجزائی سازند و ۲۰ حب از آن ترتیب دهند و در دفع سفیلیس ابتدا یک و بعد دو حب بیاشامند

حب پرتوید ورجیوه معمول ریکورد (اولین نسخه) بگیرند پرتوید جیوه تریداس مکد ۳ گرم عصاره تباشک ۱ گرم عصاره شوکران ۴ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و این نسخه را این اوقات **ریکورد** بر سایر نسخه ها ترجیح میدهد و شبی یک حب پنج ساعت بعد از شام استعمال مینماید و چون خواسته باشند مقدار حب را زیاد کنند یک حب صبح و یک حب شام بیاشامند **(دویمین نسخه)** بگیرند پرتوید ورجیوه تریداس مسحوق برگ ملادن مکد ۵ گرم عصاره تباشک ۱ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و این حبوب را در دورهٔ ثانیه سفیلیسی استعمال میکند

حب دو توید ورجیوه معمول مازندی بگیرند دو توید ورجیوه ۵ سانتی گرم عصارهٔ میوه ع... ۵ دسی گرم مسحوق اصل السوس مقدار کافی مطابق معمول ۸ حب سازند و ابتدا دو حب صبح و دو حب عصر و بعد ۴ حب صبح و ۴ حب عصر بیاشامند

سفوف سیفر بگیرند دو توید ورجیوه ۵ سانتی گرم الکل ۳ قطره حل کرده بنفرانید کلماس بخاری ۴۰ سانتی گرم صلایه نموده ۱۰ گرم قند مسحوق افزوده صلایه کنند تا گرد متحدالاجزائی حاصل شود و در ۳۲ بسته مساوی ببندند و در دفع هیدروسفال حاد در اطفال سه ساله تا شش ساله یک بسته صبح و یکی ظهر و یکی شب سفوف نمایند

قرص پرتوید ورجیوه معمول کودبل لانو بگیرند پرتوید ورزیبق ۲ گرم اسانات مورفین ۳۰ سانتی گرم خمیر شوکولات تیلداده ۳۰ گرم مطابق معمول ۲۰ قرص سازند و از ۱ تا ۴ قرص در علامات متنجه سفیلیس استعمال نمایند

حب جیوه هاهمان بگیرند جیوه **هاهمان** ۲ گرم تریداس مقدار کافی مخلوط کرده ۴۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب در سفیلیس استعمال نمایند

حب جیوه محلول هاهمان معمول کازناو بگیرند جیوه محلول **هاهمان** ۱ گرم تریداس ۳ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و ابتدا یک و بعد دو حب در روز بیاشامند و **کازناو** در بروز علامات بدوی سفیلیس اغلب اوقات جیوه **هاهمان** را استعمال میکند و هیچوجه از زیادتی ترشح بزاق را مشاهده نکرده است

حب سنت مادی بگیرند پرتونیترات متبلر جیوه ۵ دسی گرم رب السوس ۲ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و در دفع سفیلیس و بعضی اخلالات جلدی از ۲ تا ۵ حب در روز بیاشامند

حب زیبقی معمول بیت بگیرند فوسفات زیبق ۲ گرم عصاره شاهترج ۴ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و در دفع سفیلیدها از ۱ تا ۲ حب در روز بیاشامند

محصولات مسهل جیوه ۱۲۰

حب کرنر بگیرند استات پرتواکسید زیبق ۵ دسی گرم شیرخشت ۱۲ گرم مخلوط کرده ۷۲ حب سازند و در اختلالات سفیلیسی ۲ حب صبح و ۲ حب شام بیاشامند و مدتی این مقدار را تزاید کنند

زیت خاکستری جهة زرق تحت جلدی معمول لافنک بگیرند جیوه لانولین مکدر ۳ جزء روغن زیتون ۴ جزء ابتدا هاون را بواسطه شعله الکل استریلیزه (عقیم) نمایند و بعد جیوه را با لانولین مخلوط کرده صلایه کنند تا کشته شود و بعد روغن زیتون را بتدریج بیفزایند و ۳ عشر سانتی متر مکعب از این زیت را در یک هفته زرق نمایند و از ۴ تا ۵ هفته بر آن مداومت کنند و قواعد انتی سپتیک را جهة احتراز از عروض ماهیل مراعات نمایند و یکی از دانشمندان نسخهٔ ذیل را بجای نسخهٔ مذکور معمول میدارد بگیرند جیوه مصفی ۲۰ گرم نفط اتری حسن لبره ۵ گرم وازلین مایع ۲۵ گرم وازلین جامد ۱۰ گرم جیوه را با نفط حسن لبره بکشند و بعد وازلین ها را مخلوط کنند و طریق استعمال این محصول مانند محصول فوق است

زیت خاکستری معمول ویرنر بگیرند وازلین جامد و سفید ۵ گرم او نگان زیبقی ۳ گرم جیوه ۳ گرم هاون را ابتدا با شعلهٔ الکل استریلیزه (عقیم) کنند و بعد مواد مذکوره را در آن مخلوط کرده مدت یک ربع ساعت صلایه نمایند و بیفزایند وازلین جامد و سفید ۱۴ گرم وازلین مایع ۴ گرم و ۱۰۰ جزء این محصول دارای ۴۰ جزء جیوه است و در هر هفته ۲ عشر سانتی متر مکعب این محصول را که معادل ۸ سانتی گرم جیوه است زرق مینمایند و مدت دو ماه بر این زرق مداومت بایدکرد و نیز دانشمند کوز نسخهٔ ذیل را ترجیح میدهد بگیرند کلمل ۱ گرم وازلین مایع ۱۰ گرم مخلوط کنند و ۴ زرق ۱۰ سانتی گرمی که فاصله هر یک از ۱۰ تا ۱۵ روز باشد استعمال نمایند و جهة احتراز از حصول ماهیل عوامل انتی سپتیک قویه باید معمول داشت

در بیان محصولات مسهل کلمل بتوفیر ۲

چنانچه ذکر کردیم کلمل یکی از مسهلات بسیار نیکو و مطمئن الاثر است و از عوامل مسهل صفرا و ضد محرک و ملین و مدامت بر آن جایز نیست زیرا هیچیک از محصولات زیبقی بسرعت کلمل موجب ازدیاد ترشح براق نمیگردند و مقدار شربت آن مطبوع مسهل از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم و بهترین طریق استعمال آن این است که ۱ گرم کلمل را در ۱۰ گرم عسل سفید جامد مخلوط کرده بیاشامند و بواسطه ثقالت و سنگینی کلمل است که نمیتوان آن را بطور دیپوسیون استعمال کرد

سفوف مسهل و دافع دیدان معمول پرنگل بگیرند مسحوق ریوند ۵ دسی گرم کلمل ۱ گرم مخلوط کرده سفوف نمایند در حمیات صفراوی و دفع دیدان معوی مستعمل است

قرص کلمل معمول کدکس بگیرند کلمل بخاری ۵ گرم قند سفید ۹۰ گرم فرفیون ۵ سانتی گرم لعاب کتیرا ۱۵ سانتی گرم مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و هر قرصی دارای ۵ سانتی گرم کلمل و از عوامل مسهل و دافع صفرا و دافع کرم و ضد محرک است و مقدار شربت این قرصها از ۱ تا ۲۰ عدد

گرد مسهل معمول برانڈ بگیرند کلمل بخاری ۵ سانتی گرم مسحوق سقمونیا مسحوق جلب مکدر ۱ دسی گرم قند سفید ۲ گرم مخلوط کرده در یک لبسه به بندند و هر دو ساعت فاصله همین مقدار را سفوف نمایند تا اثر اسهال بروز نماید و میتوان بعوض سقمونیا و جلب ۲ دسی گرم ریوند مسحوق استعمال کرد

درس ششم

حب مسهل معمول البرت بگیرند سقمونیا جلب کلمل صابون طبی مکد ۵ گرم اسانس پوست نارنج ۸ قطره حبهای ۲ دسی گرمی سازند و هر نیم ساعت فاصله یك حب بیاشامند تا اثر اسهال بروز کند

حبّ سفید معمول مصنّف بگیرند کلمل بخاری ۱ گرم نشاسته ۱ گرم با قدری لعاب کتیرا ۲۰ حب سازند در اطفال کوچك از ۱ تا ۲ حب جهت حصول اسهال استعمال نمایند و در شبان تا ۲ حب میتوان استعمال کرد

حب دافع استسقا بگیرند کلمل ۵ دسی گرم مسحوق عنصل مسحوق دیوند مکد ۲ دسی گرم شربت بنج دانشه مقدار کافی چهار حبّ ساخته در عرض روز بیاشامند

حب ملیّن و مسهل معمول مصنّف بگیرند کلمل بخاری سقمونیا جلب صابون طبی مکد ۱ گرم عصاره ریوند ۲ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و شبانگام وقت خواب از ۲ تا ۳ حب بیاشامند

حب مسهل خلیدینون معمول ژات بگیرند عصاره خلیدینون عصاره ریوند مکد ۰/۵ سانتی گرم کلمل بخاری ۱/۵ سانتی گرم سقمونیا جلب ۰/۴ سانتی گرم با مقدار کافی مسحوق ریوند خمیر متحد الاجزائی ساخته ۱۵ حب کنند و آنها را در مسحوق قاپر سا بغلطانند و تا ۵ حبّ متدرّجاً بیاشامند که هر دو ساعت فاصله یك حب تا اثر اسهال بروز کند و این حبوب که عملشان ملایم و سریع است در اختلالات صفراوی استعمال میشوند

جیوه فلزی جیوه فلزی را در دفع یبوستهای عاصی و مبرم و ایلاوس استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۵۰ تا ۳۰۰ گرم است که چندین دفعه در ۲۴ ساعت استعمال شود و بواسطه وزن مخصوصش بطور مکانیك اثر میکند و اگرچه **سیدنم و مورگانی** از این مداوا مذمت کرده اند زیرا که گاه مورث تسمم زیبقی خطرناك و انحراف روده میگردد ولی بیشتر اوقات فوائد نیکو از آن استعمال حاصل شده

درمانهای مخصوص زیبقیات بر ضد دیدان

قرص زیبق حلو (قرص دافع کرم) بگیرند کلمل بخاری ۵ گرم قند سفید ۱۰ گرم قرمزی قرمزدانه ۵ سانتی گرم با مقدار کافی لعاب کتیرا قرصهای یك گرمی سازند در اطفال دو سال دو یك قرص در روز استعمال نمایند و این قرص تقریباً همان قرص کلمل معمول است که سابقاً ذکر شد

بسکماچ دافع کرم بگیرند کلمل بخاری ۱ گرم در خمیری که جهت دو دوجین بسکماچ معمولی کافی باشد داخل نمایند و هر بسکماچی ۳ دسی گرم کلمل دارد و موافق سن مریض از ۱ تا ۲ بسکماچ استعمال نمایند و اغلب بعوض کلمل در هر بسکماچی ۲ گرم مسحوق درمنه داخل میکنند

ایضاً بسکماچ دافع کرم معمول ستوری بگیرند کلمل ۱ گرم جلب ۵ گرم زنجبیل ۲ گرم قند سفید ۳۰ گرم شنجرف بقدر رنگین کردن با مقدار کافی شربت ساده ده بسکماچ سازند

سفوف زیبقی ضد کرم معمول بومر بگیرند قند مسحوق ۲۰ گرم جیوه فلزی ۲۰ گرم سولفور سیاه جیوه ۲۰ گرم با سولفور صلایه کنند تا کشته شود و قند را بیفزایند و مقدار شربت این سفوف از ۳۰ سانتی گرم تا ۱ گرم است

شوکولای ضد کرم بگیرند سولفور سیاه زیبق ۵ گرم در ۱۰۰ گرم خمیر گرم شوکولا داخل نمایند

و قرصهای یک گرمی سازند

سفوف ضد کرم معمول گولیس بگیرند کلمل ۱/۵ دسی گرم مسحوق سنبل الطیب ۱ گرم مسحوق دارزیانه ۲ گرم مسحوق قند ۴ گرم مخلوط کرده به ۱۰ قسمت کنند و یک قسمت را در یک قاشق کوچک آب مخلوط کرده استعمال نمایند و موافق تصرفات طبیب میتوان زیادتر از یک بسته معمول داشت و فایده دارزیانه در این سفوف انست که بوی سنبل الطیب را که غالباً مکره است میپوشاند بدون انکه در خواص ان تغییری بدهد و زنان و اطفال بسهولت ان را میاشامند

سفوف دافع کرم معمول بیمارستانها بگیرند مسحوق قهوس مسحوق درمنه مکه ۲/۵ گرم کلملاس ۵ گرم مطابق معمول سفوف سازند و از ۵ تا ۱۵ دسی گرم جهة دفع کرم سفوف نمایند

سفوف ضد کرم بگیرند مسحوق درمنه ۱۰ گرم کلمل ۱۵ سانتی گرم مخلوط کرده در سه بسته مساوی بر بندند و یک بسته شب وقت خواب و یک بسته دیگر فردا صبح ان شب و بسته سوم پس فردا پس از خواب برخواستن هر بسته را با قاشق کوچک عسل مخلوط کرده در دفع اسکاریده و حیات بیاشامند

حب ضد کرم بگیرند مسحوق درمنه ۱۰ گرم کلمل بخاری ۵ گرم عصاره افسنتین مقدار کافی مخلوط کرده حبهای ۲ دسی گرمی سازند و در طفل ۶ ساله ۲ حب و در شبان ۱۰ حب معمول دارند

حقنه ضد کرم معمول راسپیل بگیرند صبر زرد تنباکو انغوره مکه ۵ سانتی گرم روغن کافوره ۱۰ گرم اب صاف ۵۰۰ گرم مطابق معمول حقنه ساخته احتقان نمایند

نسخه‌های دافع اسکاریدهٔ اطفال معمول روسیه

شیاف اولاً بگیرند تمن ۱ گرم کره کاکائو ۴ گرم کره را ذوب کرده و بگذارند نیم سرد شود و تمن را افزوده صلایه کنند و در قالب کاغذی ریخته شیاف سازند

ثانیاً بگیرند جیوه و زیبق ۵ سانتی گرم کره کاکائو ۴ گرم چنانچه در فوق ذکر کردیم شیاف سازند

حقنه اولاً بگیرند دوده الک کرده چوب ۲۵ گرم مدت ربع ساعت در ۲۰۰ گرم اب بجوشانند و بگذارند نیم گرم شود و نیم ساعت قبل از خوابیدن طفل حقنه نمایند و چند روز متوالی این را مداومت کنند

ثانیاً بگیرند کلمل ۲۰ سانتی گرم لعاب بزرکتان ۱۲۵ گرم کلمل را در لعاب مخلوط کرده صبح و شب حقنه نمایند

ثالثاً بگیرند بی بد و دجوه ۲ سانتی گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند و احتقان نمایند و این حقنه و حقنه فوق را با الت بلوری باید احتقان نمود

رابعاً بگیرند بی بد و دجوه ۱ سانتی گرم ید و ریپا سیوم ۱۱ دسی گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم بی بد و دوید و در ابا چند قطره اب صلایه کنند تا بی بد و ددوید و حل گردد و ما بقی اب را افزوده حقنه نمایند

خامساً بگیرند اسید ارسنیو ۱ سانتی گرم اب مقطر ۶۰ گرم با عانت حرارت حل کنند ابتدا روده را با عانت حقنه ساده خالی نمایند و بعد محلول را با الت بلوری در مستقیم داخل کنند مثل انکه در حقنه را شکنر ذکر نمودیم

در بیان مخصوصات زیبقی از جهة استعمالات خارجی

غرغره ضد سیفلیس بگیرند ماء الشعیر گندم ۱۰۰ گرم عسل ۳۰ گرم محلول وان زیاتن ۱۰ گرم در قروح سیفلیسی حلق غرغره کنند

غرغره دارشکنه معمول ریکورد بگیرند مطبوخ شوکران و تاجریزی ۲۰۰ گرم دو تو کلورور زیبق ادسی گرم مقدار دارشکنه را میتوان زیاد کرد تا به ۵ سانتی گرم در ۳۰ گرم مایع و در قروح سیفلیسی حلق پس از انقضاء هنگام حدت غرغره نمایند

غرغره سیانور زیبق معمول پارانت بگیرند سیانور زیبق ۵ دسی گرم مطبوخ ریشه خطمی ۵۰۰ گرم حل کنند در قروح سیفلیسی جوف دهان روزی ۵ یا ۶ دفعه غرغره نمایند و دقت کنند که فرو نرود

کحل ضد سیفلیسی بگیرند دارشکنه ۵ سانتی گرم در ۲۰۰ گرم گلاب حل کنند

کحل دافع کراتیت متقرح و ورم عنبیه هرحی معمول گلوت بگیرند بی کلرور زیبق ۵ تا ۲۰ سانتی گرم آب مقطر ۳۰ گرم موافق تصرفات طبیب مقدار دوا تغییر میکند و روزی چهار دفعه در چشم قطور نمایند

کحل زیبقی مسکن معمول کونرادی بگیرند دارشکنه ۲۵ میلی گرم مسحوق کثیرا ۱ دسی گرم در ۴۰ گرم گلاب حل کرده و ۹ قطره لودانم بیفزایند این کحل در رمدهای سیفلیسی معمول است

کحل دافع ورم اجفان معمول سیشل بگیرند دارشکنه ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم لودانم سیدنم ۵ دسی گرم لعاب بهدانه ۱۰ گرم روزی سه تا چهار دفعه هر دفعه ۱ تا ۲ قطره در ما بین اجفان قطور نمایند

کحل مسقط معمول تیلمان بگیرند بی کلرور زیبق ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۸۰ گرم لودانم سیدنم ۴ گرم مطابق معمول عمل نمایند در آبله کونفلوانت روزی شش دفعه هر دفعه مدت یک ساعت بر چشم منطبق نمایند

زرق انتی سپتیک (دافع تعفن) معمول پاناس بگیرند بی یدور زیبق ۱ دسی گرم الکل ۱۰۰ گرم آب ۱۹۰۰ گرم حل کنند و از ۱ تا ۲ سانتی متر مکعب در جوف چشم زرق قطور نمایند

نشوق زیبقی دسمارتیس بگیرند گرد سنتانه اولیوسا کروم نارنج کافور مکیده ۱۰ گرم سیانور زیبق ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول گرد سازند و در قروح سیفلیسی حلق و جوف خلف حلق نشوق کنند

زرق سیانوری بگیرند سیانور زیبق ۳۰ سانتی گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند

کحل سیانور زیبق معمول دسمارس بگیرند سیانور زیبق ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند در ورم جفن غده کد را شخاص خنازیری عارض میشود پس از استعمال ملینات این کحل را استعمال نمایند

زرق زیبقی تریاک دار بگیرند محلول وان زیاتن ۵۰۰ گرم شراب مرکب تریاک ۱۵ گرم مخلوط کنند

استعمالات خارجی زیبق

و در دفع قروح سفیلیسی حشفه و مجرای بول زرق نمایند و در زرق مجرای بول گاه لازم میشود که هم وزن این مخلوط

اب مقطر داخل کنند و نیز گاهی باید این محلول را با ۱۰ یا ۲۰ مقابل ان اب مقطر داخل نمود

زرق زیبقی معمول لانیو بگیرند پوماد زیبقی مضاعف ۵ گرم روغن زیتون ۴۰ گرم مخلوط

کرده و در وقت استعمال بهم زنند در دفع شانکر و قرحه سفیلیسی مجرای بول و حشفه زرق نمایند

اب دافع قمل معمول کاده بگیرند گلاب ۲۰ گرم اب زیبقی ۱۰ گرم مخلوط کنند

گلیسره زیبقی معمول ویدال بگیرند گلیسره نشاسته ۳۰ گرم تنن ۱ گرم کلمل ۱ گرم مخلوط

کرده بروی اکزمای خشکی که با خوارش همراه باشد صبح و عصر منطبق نمایند

اب دافع اکله بگیرند دارشکنه ۴ دسی گرم در ۱۰ گرم اب خالص حل کرده و ۱۲۰ گرم اب اهک بیفزایند و در وقت

استعمال بهم زنند در تغسیل شانکر و قروح بی وجع مستعمل است

اب سیاه دافع اکله بگیرند کلمل ۴ گرم مسحوق تریاک ۲ گرم اب اهک ۳۲۵ گرم مخلوط کرده در وقت

استعمال بهم زنند و مانند اب مذکور استعمال میشود ولی کم اثرتر از ان است

مخلوط زیبقی معمول ولپو بگیرند کلمل ۹ گرم لعاب خطمی ۱۵۰ گرم مخلوط کرده و در وقت

استعمال بقوت بهم زنند و پارچه را با ان الوده کرده در دفع شانکر بروی جزء معلول رفاده نمایند

غسول مغیر معمول بوارها و بگیرند دارشکنه ۲ دسی گرم گلاب ۱۲۰ گرم حل کنند و مواضع

راکه دارای شپش و سایر پارازیتها باشند صبح و عصر بشویند

غسول زیبقی معمول بومیس بگیرند دارشکنه ۱ گرم گلاب ۱۵۰ گرم او دو کلنی ۱۰ گرم حل

کنند و در دفع کوپروز و اکنه و بثورات و زبکولی و غیره تغسیل نمایند

غسول هاردی بگیرند بی کلرور دو زیبق ۲۰ سانتی گرم اب مقطر ۲۰۰ گرم الکولاتور نعناع ۵ گرم حل کنند

و در دفع خوارشهای شدید تغسیل نمایند

غسول زیبقی معمول روست بگیرند بی کلرور دو زیبق ۱۵ تا ۳۰ گرم اب مقطر مقدار کافی

حل کرده بیفزایند عصاره شوکران عصاره بابونه مکد ۴ گرم تعفین تریاک ۲۴ دسی گرم عسل وردی ۵ گرم در

قروح سفیلیسی حلق دهان و بینی و الات تناسل زنان دو ذی سه دفعه با قلم مو مطول نمایند

اب گولن بگیرند بی کلرور دو زیبق ۱۰ سانتی گرم عرق غار گلاسی و گل هلو ۱۰۰۰ گرم عصیر زحل ۱۲۵ گرم

تعفین حسن لبه ۱۵ گرم الکل ۶۰ گرم تعفین را در الکل افزوده و با سایر مخلوط نمایند و بروی خالهای قرمز بمالند و هارکی

در دفع خالهای قرمز صورت غسول ذیل را استعمال میکند بگیرند اب ۲۵۰ گرم سولفات دو زنک ۲ گرم اسات سرب

۲ گرم دارشکنه ۵ سانتی گرم در مقدار کافی الکل حل کنند

غسول زیبقی معمول کازناو بگیرند بی کلرور دو زیبق ۶۰ سانتی گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم الکل

۲۰۰ گرم کافور ۲ گرم حل کرده در دفع خوارش استعمال کنند

اب قرمز معمول البرت بگیرند دوتوکلرور دو زیبق ۴ گرم در ۵۰۰ گرم اب مقطر حل کرده و

مدت ربع ساعت ۶ گرم در شیره هوا چوب بر دران بجوشانند و صاف نمایند و ۶۰ گرم این اب را در زخمهای سفیلیسی

تغسیل نمایند

آب مثانیریک بگیرند دارشکنه ۴ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب صاف و ۳۰ گرم اسید کلورید ریک الکل دار
حل کنند و در دفع جرب تغسیل نمایند

نطول زیبقی معمول باتمان بگیرند دوتوکلرور زیبق ۱ دسی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم جوهر
مرکبا سطوخودوس ۳۰ گرم حل کرده در دفع جرب نطول نمایند

محلول غلیظ دارشکنه معمول ریکورد بگیرند دارشکنه ۱ گرم آب مقطر ۳۰ گرم
حل کنند و جهة داغ کردن سطوح منقطه خارک استعمال نمایند

محلول دافع خشکریشه معمول فریزیک بگیرند کافور ۲ گرم بی کلرور زیبق ۴
گرم الکل خالص ۳۰ گرم حل کنند در دفع کوندیلوم و نموهای سفیلیسی استعمال نمایند

محلول زیبقی تریاک دار بگیرند دوتوکلرور جیوه ۵ دسی گرم آب مقطر ۵۰۰ گرم حل کرده بالودانم
سیدنم مخلوط نمایند و با قلم مو بروی قروح سفیلیسی بمالند و در دفع نموهای سفیلیسی ذکر روزی چهار دفعه
این الت را در این محلول فرو برند و میتوان مدتی رجا مقدار دارشکنه افزود

امولسیون زیبقی بگیرند بادام تلخ ۵۰ گرم در هاون حرفی صلایه کرده و کم کم ۵۰۰ گرم آب مقطر بیفزایند
و صاف کرده ۱۳ دسی گرم دوتوکلرور جیوه در مصفی حل نموده در دفع اختلالات جلدی غسول نمایند

محلول گولاند بگیرند دوتوکلرور زیبق ۱ دسی گرم نمک امانیاک ۱ دسی گرم امولسیون بادام تلخ ۲۰۰
گرم حل نمایند و در سعفه استعمال کنند

ایضاً بگیرند دارشکنه ۱ نمک امانیاک ۱ امولسیون بادام ۴۰۰ حل کنند

مخلوط معمول بیت جهة غسول بگیرند اسید کلورید ریک طبی ۵ گرم دارشکنه ۱
دسی گرم امولسیون بادام تلخ ۳۰۰ گرم در بثورات مزمنه که با خوارش همراه باشند تغسیل نمایند

ملطف سیامرلنگ بگیرند مقشر بادام شیرین ۳۰ گرم مقشر بادام تلخ ۱۵ گرم عرق آلوبالو ۳۰۰
گرم مطابق معمول امولسیون ساخته بیفزایند دوتوکلرور زیبق ۳ دسی گرم تعفین حسن لبه ۲۰ گرم آب
لیمو ۱۵ گرم در بثورات پوستولی جلد استعمال کنند

آب دافع قوبا معمول لوئیزیس بگیرند گلاب ۲۵۰ گرم سوکربونات سرب ۱۵ گرم زاج
سفید ۱۰ گرم دارشکنه ۲ گرم سفیده تخم مرغ یکدانه مطابق معمول عمل نمایند و پارچه را در آن آلوده کرده با احتیاط
بروی اجزاء مبتلی بقوبا منطبق نمایند

پاشویه زیبقی بگیرند دوتوکلرور زیبق ۲ دسی گرم در ۱۰۰۰ گرم آب صاف حل کرده در دفع اکزوستوز
و تومورهای سفیلیسی پاشویه نمایند

حمام دارشکنه معمول بومر بگیرند دوتوکلرور زیبق ۲۰ گرم کلورید رات امانیاک
۲۰ گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند و با مقدار کافی آب در حمام چوبی داخل نمایند و میتوان مدتی رجا مقدار دارشکنه
را زیاد کرده تا به ۵۰ گرم برسانند و **کلکس** این حمام را در امراض مزمنه جلد و سفیلیسی مزاجی با بچه‌ها
زیاد استعمال میکند و یکی از دانشمندان در حمام زیبقی از ۴ گرم دارشکنه شروع کرده تا به ۳۲ گرم مدتی رجا
میرساند و پس از استعمال هر دو حمام ۲ گرم میافزاید

استعمال خارجی زیبق

حمام زیبقی معمول ویدکند بگیرند بی کلرور زیبق کلورید دات امانیاك مکد ۱۰ گرم در ۵۰۰ گرم آب مقطر حل کرده و با مقدار کافی آب در حمام چوبی داخل نمایند و دفع شیشه‌های بدن این حمام را استعمال میکنند و تروسو در مداوای اختلالات مزاجی سفلیسی معمول میدارد

حمام زیبقی معمول مصنف بگیرند ادشکنه ۱ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کرده در حمام چوبی یا حمام فلزی که با روغن کتان اندود شده باشد ریخته و بقدر کفایت آب صاف در آن داخل نمایند و طفل جدید الولاده را که مبتلی به سفلیس مولودی باشد هفته دو دفعه هر دفعه مدت نیم ساعت در این حمام بگذارند و باندازه که طفل بزرگ میشود مقدار دادشکنه را متدرجا زیاد کنند تا ۲ گرم و زیادتر

عسل زیبقی بگیرند زیبق حلوه ۵ گرم عسل سفید ۵۰ گرم مخلوط کنند و در قروح سفلیسی حلق و آلات تو الد نطول نمایند

عسل پرتوید و رچوه معمول بیت بگیرند عسل ۱۲ گرم پرتوید و رچوه زیبق ۱۰ گرم مخلوط کنند و برای مدی بروی قروح سفلیسی نطول نمایند

پوماد زیبقی (اونگان زیبقی مضاعف) بگیرند زیبق فلزی ۵۰۰ گرم پیه حسن لبه ۴۶۰ گرم موم سفید ۴۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و از ۱ تا ۵ گرم در دفع سفلیس تمریخ نمایند و این محصول زیبقی قوی الاثر و کثیر الاستعمال است و بعضی از دانشمندان در سفلیس دماغی همه روزه از ۵ تا ۱۰ گرم این پوماد را تمریخ میکنند و در همین زمان از ۵ تا ۱۰ گرم یدور دپتاسیوم هم اشامانند

پوماد زیبقی ساده (اونگان خاکستری) بگیرند پوماد زیبقی مضاعف ۱۲۵ گرم پیه مذاب حسن لبه ۳۷۵ گرم مخلوط کنند و در دفع پادازیتها تمریخ نمایند

صابون زیبقی معمول بیون بگیرند صابون سیاه و خثی زیبق فلزی مکد مثل خود مخلوط نمایند

قروطی زیبقی معمول کدکس بگیرند اونگان زیبقی قروطی جالینوس مکد ۳۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و شانکر و قروح سفلیسی را ضماده نمایند

پوماد زیبقی تریاك دار بگیرند قروطی تریاك دار پوماد زیبقی مضاعف مکد ۵۰ گرم مخلوط کنند در هنگام دو بیم ورم صفاق وضع حملی بخصوص در وقتی که اونگان زیبقی تحریك شدیدی کرده باشد روزی دو یا سه دفعه هر دفعه ۴ گرم از این پوماد بروی شکم تمریخ نمایند

پوماد ضد رمد معمول سیشل بگیرند اونگان زیبقی ۱۰ گرم در درمد خلی حاد روزی ۵ یا ۶ دفعه هر دفعه بقدر یك فندق بروی جزء فوقانی پیشانی تمریخ کند

ایضا پوماد ضد رمد بگیرند اونگان زیبقی ۴ گرم لودانم دو سوم گرم مخلوط کنند در رمد موجب بدن سیلان دمعه مانند پوماد مذکور تمریخ نمایند

ایضا پوماد ضد رمد معمول سیشل بگیرند اونگان زیبقی عصاره بلادن مکد ۱۰ گرم زیت مقدار کافی پوماد نرم و متساوی الاجزائی سازند و در رمدهای شدید که با سیلان دمعه شدید همراه باشد تمریخ کند

اونگان دافع ورم کیسه دمعه معمول گالزوسکی بگیرند اونگان هیدرار ژیرء ۴ گرم وازلین ۶ گرم کافور ۲۵ سانتی گرم اول با این اونگان قسمت کیسه را چرب کرده و بعد ضماد دا در پنبه پوشانند

پوماد زیبقی پلادنی بگیرند اونگان زیبقی مضاعف ۳۰ گرم عصاره بلادن ۴ گرم مخلوط کرده در دفع تهیجات لمفاتیکی تمریخ نمایند و این پوماد را یکی از دانشمندان در دفع ذونا مفید میداند

پوماد زیبقی معمول پلانش بگیرند جیوه نقره ۵ گرم با ۲ قطره روغن تخم مرغ در هاون کنند مخلوط کرده صلایه کنند تا کشته شود و بعد با ۵ گرم مسکه کاکائو مخلوط نمایند و مانند اونگان زیبقی مضاعف استعمال

محلل زیبقی معمول بیمارستانها بگیرند اونگان زیبقی محلل ساده مکدیک جزء مخلوط کنند در تحریک شانکر غیر موجع استعمال نمایند

مخلوط دافع سفلیس معمول پهورل بگیرند اونگان زیبقی ۳ جزء سولفور اهک ۱ جزء مخلوط کنند هر شب در وقت خوابیدن ۴ گرم از این مخلوط را بروی جزء انسی ساقها یا بروی جزء قدامی ساعدها تمریخ نمایند و فردا صبح با آب سبوس و یا آب صابون بشویند

اونگان زیبقی مرکب بگیرند اونگان زیبقی مضاعف ۴۰ گرم اهک شکفته شده ۱۰ گرم نمک امانیاک گوگرد مصعد مکدن ۱۵ گرم مخلوط نمایند

پوماد محلل معمول دوپوئیترن بگیرند مسحوق نمک امانیاک ۵ گرم پوماد زیبقی ۱۰ گرم مخلوط کنند و در تهیجات خنازیری روزی یک دفعه صبح و یک دفعه شب باندازه یک فندق چرب نمایند و نسخه ذیل را در ورم اکرو سو جرحی و تومورهائی که در اطراف رضفه در اشخاصی که مدتی بزانو می نشینند بروز میکند تمریخ نمایند بگیرند نمک امانیاک ۱۵ پوماد زیبقی ۵ گرم مخلوط کنند

پوماد زیبقی پلادنی معمول میلبوت بگیرند اونگان زیبقی مضاعف ۴۰ گرم عصاره الکلی بلادن ۵ گرم بلسان مایع پرو ۵ گرم مخلوط کنند و در دفع تومور بوکه مرکب با سفلیس باشد استعمال نمایند و چون از بیاستی ۴ گرم عصاره صمغی تریاک بر این پوماد بیفزایند در دفع بسیاری از امراض قوی الاثر میگردد و در دفع تومورهای بواسیری دوای نیکوئی است

اونگان زیبقی قطرانی معمول گیلوت بگیرند زیبق ۱۰۰ گرم قطران ۵۰ گرم هم چنانکه در اونگان زیبقی بیان کردیم عمل نمایند و در سقط ابله این اونگان استعمال میشود

پوماد فورنیر بگیرند اونگان زیبقی مضاعف ۵۰ گرم اونگان باسلیقون ۲۵ گرم مسحوق ذراریح ۵۰ سانتی گرم مخلوط کنند و در لسع حیوانات سم دار این پوماد را بروی شرحه کسرانیده جراحت و محل لسع را روزی دو دفعه زفاده نمایند

اکسید قرمز جیوه (رسوب قرمز) یکی از ترکیبات بسیار سمی زیبق است و در تخریب گوشتهای غارچی شکل و تحریک قروح سفلیسی ضعیف و کشتن شپش وغیره استعمال میشود و نیز در پومادهای رمدی استعمال میگردد

رسوب قرمز

ذرق اکسید زرد جیوه بگیرند اکسید زرد جیوه ۱ گرم صمغ عربی ۲۵ سانتی گرم آب مقطر ۴۰ گرم مطابق دستورالعمل **واتراسزوسکی** در هفته یک سانتی مطر مکعب ذرق نمایند

استعمالات خارجی زیبق

ایضا زرق اکسید زرد جیوه بگیرند وازلین ۱۰ گرم اکسید زرد جیوه ۱ گرم مخلوط کنند
اسکارانژیو از ابتدای ماه هر روز یک سانتی متر مکعب در قسمت سرینی زرق مینماید یعنی هر دفعه
یک دسی گرم اکسید جیوه داخل بدن میکند
کحل خشک معمول دوپوئیترن بگیرند قند سفید ۱۰ گرم دوتو اکسید جیوه ۵ دسی گرم
طوطیا ۱ گرم مطابق دستور العمل **گردگس** گرد خیلی نرم و متحد الاجزائی سازند
کحل ضد لکه قرنیه ایضا معمول دوپوئیترن بگیرند کحل بخاری نبات مکد
۵ گرم نرم صلایه کرده مخلوط کنند و **گردگس** یک قبضه مابین دو انگشت از این کحل را در میان اجفان که
انها را از هم باز کرده باشند نفوخ مینماید و این کحل از کحل سابق الذکر کم حدتتر و مستعملتر است
کحل ضد رمد یک قبضه کوچک مابین دو انگشت کحل را گرفته در میان اجفان دود نمایند
نفوخ دافع غلظت قرنیه بگیرند دسوب قرمز غاریقون سفید مکد ۲ گرم قند سفید ۵ گرم
مخلوط کرده صلایه کنند و در چشم نفوخ نمایند
پوماد اکسید قرمز جیوه بگیرند وازلین ۱۵ گرم مسحوق دسوب قرمز ۱ گرم مخلوط کرده بروی
کارانار جفن اسفل باندازه سر سنجاقی روزی دو یا سه دفعه نطول کنند و **پوماد اکسید زرد** را
نیز بهمین طریق ساخته و همین طور استعمال مینمایند و هر این دو پوماد در ورم قرمز جفن مستعمل اند
گلیسره اکسید زیبق بگیرند دسوب قرمز ۱ گرم گلیسره نشاسته ۲۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند
و در ورم قرمز جفن استعمال نمایند
پوماد سنتاندره بگیرند استات متبلور سرب ۰/۳۰ گرم کلورید دانتامانیاک ۱۰ سانتی گرم
طوطیا ۳۰ سانتی گرم اکسید قرمز جیوه ۰/۳۰ گرم کره مغسول با گلاب ۱۵ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و نیز در
ورم قرمز جفن استعمال کنند
پوماد لیون بگیرند اونگان وردی ۱۵ گرم دسوب قرمز ۱ گرم مخلوط کرده با دقت صلایه کنند **پوماد
قهوه لاردی** عبارت است از آنکه بجای پوماد وردی اونگان باسلیقون معمول دارند
پوماد ضد رمد معمول سیشل بگیرند پیه مذاب ۳ گرم دسوب قرمز ۲۰
سانتی گرم مخلوط کنند و گاهی ۱ دسی گرم سولفات کادمیوم بر این مخلوط می افزایند و در کوچک کردن سیکاتریس
قرنیه استعمال مینمایند
پوماد زیبقی معمول ولپر بگیرند اکسید زیبق ۲۵ سانتی گرم لودانم سیدنم ۲ گرم پیه
مذاب ۵ گرم در دفع لکه قرنیه روزی یک یا دو دفعه باندازه سر سنجاق نطول کنند
پوماد ضد رمد بگیرند اکسید قرمز جیوه ۲۵ سانتی گرم سولفات دوی ۵ دسی گرم پیه مذاب ۳۰
گرم مخلوط کرده صلایه کنند و مانند پوماد فوق استعمال نمایند
پوماد معمول ولس بگیرند یدور دپتاسیوم ۵ سانتی گرم اکسید زرد جیوه ۱۰ سانتی گرم
پیه مذاب ۳۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در غلظت قرنیه معمول دارند
پوماد ضد رمد معمول سنت ایوس بگیرند دسوب قرمز اکسید روی مکد

اگرم کافور ۳ دسی گرم در ۵ گرم موم و ۳۰ گرم مسکه تازه مخلوط کنند و مانند پوماد های فوق معمول دارند

پوماد ضد رمد معمول گرانجو بگیرند رسوب قرمز ۵ گرم قیروطی ۲۰ گرم پوماد سازند

ایضاً پوماد رمدی بگیرند اونکان وردی ۲۰ گرم رسوب قرمز ۱ گرم پوماد سازند و این پوماد از پوماد **گرانجو** کم حدت‌تر و ملایم‌تر است

پوماد ضد رمد معمول ویژانت بگیرند اکسید قرمز زیبق استات متبلر سرب مکدر ۱۰ گرم کافور ۱ گرم وازلین ۱۰ اگرم مخلوط کرده در روی سنگ صلایه بدقت صلایه کنند

پوماد دافع رمد معمول کاده بگیرند مسکه تازه مغسول ۳ گرم رسوب قرمز ۱۰ تا ۲۰ سانتی گرم کافور ۵ سانتی گرم ابتدا رسوب قرمز و کافور را در روی سنگ صلایه بدقت مدتی صلایه نمایند و یک قطره روغن بادام افزوده و بعد مسکه را افزایند و نیز صلایه کنند در روی کنار از پلکهای چشم باندازه یک گندم شب وقت خواب منطبق سازند و **دیسماریس** در کراتیت عرقی عارض کردد اشخاص خنازیری عارض میشود و در دلکرهای قرنیه که هنوز مستحکم نشده باشند این پوماد را مفید و موثر میدانند

پوماد رمدی معمول کونیر بگیرند رسوب قرمز ۲ دسی گرم روغن جگر موروه ۴ گرم قیروطی ۲ گرم مخلوط کنند و این پوماد را مخصوصاً در رمدهای قروح مژگانی استعمال میکنند **کونیر** از استعمال این پوماد در غبار سفید قرنیه که منتج از پانوس عرقی شده باشد و در پانوس سلولی و قروح ضعیفه وغیره نتایج نیکو حاصل کرده است

پوماد دافع رمد معمول دولت بگیرند اکسید قرمز جیوه اکسید مصعد روی اج مکلسر اسیتات سرب مکدر ۱ گرم دوتوکلرور زیبق ۵ سانتی گرم پوماد وردی ۸ گرم مخلوط کرده در روی سنگ صلایه سحق نمایند

پوماد زیبقی کراوزوتی معمول تانسویل بگیرند مسحوق اکسید زیبق ۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم کراوزوت ۱۰ قطره پوماد سازند و در امراض مزمن ملتحمه استعمال نمایند و **تانسویل** در این امراض غالب پوماد کراوزوت ساده را استعمال میکند

پوماد دافع ورم جفن معمول گوپن بگیرند اکسید قرمز جیوه ۵ سانتی گرم کلمل ۱ سانتی گرم کربونات سرب ۱۰ سانتی گرم پیه مذاب ۵ اگرم مخلوط نمایند

پوماد ضد سفیلیس معمول ژیبرت بگیرند قیروطی تریاک دار ۵۰ گرم رسوب قرمز ۱ گرم مخلوط کنند این پوماد را در قروح سفیلیسی مزمن در صورتیکه خوف از تحریک و ورم نباشد فایده مینمایند

پوماد محرق معمول کر بگیرند اکسید قرمز زیبق ۲ گرم سونستات مایع سرب ۳ گرم روغن بادام ۴۰ گرم پیه مذاب ۱۲۰ گرم مخلوط کرده مدتی صلایه کنند در ورم مزمن جفن بروی کنار اجفان مقدار کمی از این پوماد تمریخ نمایند

پوماد کافوری دوتواکسید زیبق معمول مونود بگیرند اکسید قرمز زیبق ۲ گرم کافور ۵ گرم پیه مذاب ۴۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در سفیلیدها و اختلالات مزمن جلد که با خوارش همراه باشند و اختلالات پاپولی صورت تمریخ نمایند

استعمالات خارجی زیبق

اونگان قهوه رنگ بگیرند اونگان باسیلیقون ۵۰ گرم رسوب قرمز ۳ گرم مخلوط کنند در شانکر غیر موجع مانند محرک و محرق خفیف زیاده نمایند

گرد دافع اوزن معمول تروسو بگیرند کلمل ۲ جزء رسوب قرمز ۲ جزء قند ۱۵ جزء مخلوط کرده گرد بسیار نرمی سازند در اوزن و اختلالات قوبائی تجاویف انفی در روزی ۵ یا ۶ دفعه بطور انفیه بینی بکشند

پوماد سولفور زیبق معمول بیت بگیرند سولفور زیبق ۲ گرم کافوره ۱ دسی گرم قیروطی ساده ۳۰ گرم پوماد سازند و در بثورات زنکول و یا پولخرمن تمریخ کنند و این پوماد را **قیروطی ضد هرپسی الیبرت** مینامند

پوماد ضد قرحه دوالی معمول هاردی بگیرند قیروطی ۳۰ گرم سرنج شنجرف مکلس ۲ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوماد ویلان بگیرند کربونات پتاس اسانس برگاموت مکلس ۱۵ گرم سولفور قرمز جوهر گلاب مکلس ۳۰ گرم گوگرد مصعد پیه مذاب مکلس ۲۰۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و مبتلایان این پوماد را در دفع جرب استعمال می نمایند

پوماد شنجرف بگیرند مسحوق بسیار نرم شنجرف ۱ گرم کلورید دافتالنک ۲ گرم پیه مذاب ۱۰۰ گرم مخلوط کرده و ۱۰ گرم گلاب گرم بیفزایند و از ۵ تا ۱۰ گرم در دفع حکه قملی تطول نمایند

قیروطی زیبقی معمول لر بگیرند کلملاس ۵ گرم قیروطی ۴۰ گرم مخلوط کنند و از ۲ تا ۳ گرم در سفلیس و جرب تطول نمایند

پوماد کلمل بگیرند کلمل بخاری ۱ گرم پیه مذاب حسن لیتره ۹ گرم مخلوط کنند و در زفاده قروح خبازکی و قروح سفلیسی و خنازیری استعمال نمایند و **بیت** در اغلب بثورات مزمن و اواخر اختلالات قشری این پوماد را استعمال میکند

پوماد مرکب کلمل کازناو معمول بگیرند کلمل بخاری ۲ گرم کافوره ۳ سانتی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در دفع هرپس صورت که بسرعت بحالت ازمان در میآید این پوماد را خیلی استعمال میکنند

پوماد کلمل معمول بیمارستانها بگیرند کلمل بخاری ۱ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کرده استعمال کنند و **ریکورده** بجای پیه قیروطی تریاك را استعمال میکند

پوماد ودلوف بگیرند کلمل ۱۰ گرم اونگان وردی ۴۰ گرم مخلوط کرده در جرب استعمال نمایند

پوماد ضد جرب معمول ول بگیرند کلمل ۱ گرم روغن بادام ۴ گرم موم سفید ۱۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و ده قسمت کرده هر دفعه یك قسمت را تطول نمایند

پوماد ضد سفلیس معمول وست بگیرند کلمل ۴ گرم تریاك مسحوق ۱ گرم پیه مذاب ۴۰ گرم مخلوط کرده در قروح جلدی درجه دوم سفلیس معمول دارند

پوماد ضد هرپس بگیرند کلمل گوگرد مصعد مکلس ۵ گرم عرق غاد کیلاسی ۵ گرم پیه مذاب ۴۰ گرم پوماد سازند و در جوشهای لیکنی شکل و پیتیریازیس تطول کنند

تطول ضد

نطول ضد رمد معمول وست بگیرند کلل عصاره تریاك مکد ۱۵ تا ۲۰ سانتی گرم با آب دهان مخلوط کرده در اطراف چشم بمالند در دفع رمد مزمن و سوجع مستعمل است

پوماد پرتوکلور و دزیبق امانیاکی معمول بیت بگیرند پرتوکلور و دزیبق امانیاک ۲ گرم کافور ۵ دسی گرم قیروطی باداجی ۳۰ گرم مخلوط کنند و در ذاکره و سبکوزیس استعمال نمایند

پوماد محلل ایضاً معمول بیت بگیرند پرتوکلور و دزیبق استات سرب مکد ۳ گرم پیه مذاب ۲۰ گرم کافور ۵ دسی گرم پوماد سازند و مانند محللات توبرکولی استعمال نمایند

پوماد رسوب سفید بگیرند رسوب سفید ۱۰ گرم پیه حسن لبره ۹ گرم مخلوط کنند در دفع اختلالات قوبائی که با حکه شدید همراه باشند قوی الأثر است

پوماد دافع قوبا معمول کوربلانیو بگیرند رسوب سفید ۱ گرم مسکر کاکاو ۳۰ گرم بلسان پرو ۴ گرم مخلوط کنند رفع قوبای سطحی و لکه های جلدی و شوراتیکه در دگونرپس از وضع حمل عارض میشوند و بها اکثر نسبت مید هند این پوماد سود مند است

ایضاً پوماد دافع قوبا معمول کوربلانیو بگیرند روغن بادام ۵۰ گرم چربی بالن ۳۰ گرم موم سفید ۱ گرم گلاب ۵ گرم رسوب سفید ۲ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوماد رسوب سفید معمول بکورد بگیرند قیروطی تریاك دار ۳۰ گرم رسوب سفید ۲ گرم عصاره داتانیا ۴ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در بعضی اقسام سوزاك که با هیپر تروفی لثین مجرای بول همراه باشند استعمال میشود که باعانت میل گم الاستیك و یا میل موحی و زنی یك باد و دفعه قدری از ان داخل مجرای داخل کنند و میلی که داخل مینمایند باید باندازه باشد که اتساع تدریجی در مجری حاصل کند و مدت توقف ان یك ساعت بود

قیروطی رسوب سفید معمول ثیبرت بگیرند کلد کرمی که فی الجمله قلیائی بود ۳۰ گرم رسوب سفید ۲ گرم شنجرف ۱ گرم کلورید رات مورفین ۲۵ سانتی گرم مخلوط کنند و در پوستولهای مسطح و قروح سفیلیسی استعمال کنند

پوماد روست بگیرند رسوب سفید ۲۰ سانتی گرم لودانم سهدنم ۵۰ سانتی گرم عصیر الزحل ۵۰ سانتی گرم پیه مذاب ۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند و یکی از دانشمندان در ورم غده مزمن جفن از استعمال این پوماد تمجید میکند

پوماد دافع حمره معمول السیو بگیرند مسحوق زاج سفید ۳۰ گرم رسوب سفید ۱ گرم مخلوط کرده بدقت صلایه کنند تا خوب مخلوط شود و در صراحی ریخته ۹۰ تا ۱۰۰ گرم گلسیرین اضافه کرده جمعرا حرکت دهند تا مخلوط قوام سرشیر حاصل نماید و روزی سه یا چهار دفعه بروی محل مبتلی بحمره تمریخ نمایند

پوماد بانیر بگیرند مرداسنگ ۴ گرم زاج مکلس کلل مکد ۵ گرم زربانین ونیز ۲۵۰ گرم پیه مذاب ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند و **بیت** روزی ۱۰ گرم این پوماد را در سعفه استعمال مینماید

پوماد دافع هرلیز معمول ثیبرت بگیرند کلورود امانیاکی زیبق کافور مکد ۵ دسی گرم پیه مذاب ۲۰ گرم پوماد سازند و در رمد قوبائی استعمال نمایند

پوماد سرب

پوماد سیریلو بگیرند سوبلیمه ۴ سیر مذاب ۳۲ مطابق معمول پوماد سازند و در قوبای مبهم و اختلالات سفیلیسی استعمال نمایند و در استعمال این پوماد احتیاط زیاد باید نمود

پوماد دافع اکله معمول وشن دو پارك نمره ۱ بگیرند معه سائله پیه مذاب مغسول مکد ۹۰ گرم دارشکنه امتیك مکد ۴ گرم تعفین فی دادیح فربیون مسحوق مکد ۲ گرم مطابق معمول پوماد متحد الاجزائی سازند نمره ۲ بگیرند معه سائله ۱۲۰ گرم پیه مذاب مغسول ۹۰ گرم دارشکنه امتیك مکد ۱ گرم تعفین دادیح فربیون مسحوق مکد ۴ گرم نیز مطابق معمول پوماد متحد الاجزائی سازند

پوماد هانای بگیرند طرطراستیبیه ۸ گرم دارشکنه ۳ سانتی گرم پیه مذاب ۵۰ گرم با کمال دقت پوماد سازند

پوماد سیانور زیبق معمول پارانت بگیرند سیانور زیبق ۶ دسی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کرده در شانکر دافاده نمایند

ایضاً پوماد سیانور زیبق معمول بیت بگیرند سیانور زیبق ۹ دسی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم دهن فرادلیمو ۶ دسی گرم پوماد سازند و در بعضی اقسام قوبای قشری با رطوب که با ورم و خارش همراه بود از ۲ تا ۴ گرم بدادمی تمریخ نمایند

ایضاً پوماد سیانور زیبق معمول بیت بگیرند سیانور زیبق ۲ دسی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند و در قروح سفیلیسی تمریخ نمایند

پوماد سیانور زیبق معمول کازناو بگیرند سیانور زیبق ۴۰ سانتی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم پوماد سازند و در بعضی امراض جلدی که با خارش همراه باشند مستعمل است

قروطی افیونی سیانور زیبق معمول ریکورد بگیرند قروطی افیونی ۳۰ گرم سیانور زیبق از ۶ تا ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول پوماد سازند و این پوماد را در هنگام تزاید بعضی از صور قروح سفیلیسی جهه تغییر دادن طبقه غشاء کاذب استعمال میکنند و از محصولات نیکو است و در صورتیکه قرحه مستعد هیجان باشد باید در استعمال آن مراقبت نمود زیرا که گاهی از اوقات استعمال آن موجب ورم و ازدیاد حصول ورم میگردد اگرچه سیانور زیبق را بمقدار کم استعمال کرده باشند

پوماد سولفو سیانور زیبق معمول لوت بگیرند سولفو سیانور زیبق ۱ دسی گرم پیه مذاب ۵ گرم مخلوط نمایند این پوماد در دفع پسوریازیس قوی الاثر است

پوماد قطرانی زیبق معمول ریکورد نمره ۱ بگیرند قروطی گوگردی ۳۰ گرم تربد معدنی ۱ گرم قطران ۴ گرم پوماد سازند نمره ۲ بگیرند قروطی گوگردی ۳۰ گرم کحل نجادی ۲ گرم قطران ۴ گرم پوماد سازند و در دفع پسوریازیس و اکثیموز ولیکن و لپرا استعمال نمایند

پوماد رمدی معمول گارون و ویلارد بگیرند پیه جگر به ۳۰ گرم سیانور امن ۱ گرم سیانور زیبق ۴ گرم دهن فرا اسطوخودوس ۴ قطره مخلوط کرده بروی سنگ بسماق صلایه کنند و در رمد مزمن خنازیری مقدار دسیار کمی بطول نمایند

پوماد ضد ورم مزمن گوش معمول منیر بگیرند پر توبد و دزیبق ۱ گرم کلورید رات مو رفین ۲ دسی گرم پوماد خیاره ۲۰ گرم مخلوط کنند و قطعه پنبه را باین پوماد الوده کرده در گوش گذارند

پوماد پر توبد و رجیوه بگیرند پر توبد و رجیوه ۱ گرم پیه مذاب حسن لبره ۲۰ گرم مخلوط کرده صلابه کنند و موافق دستور العمل **کدکس** یک گرم این پوماد را نطول نمایند

پوماد دافع داء الثعلب سفلیسی معمول لانگلبرت بگیرند پر توبد و دزیبق ۱ گرم پیه مذاب ۲۰ گرم تعفین ذاد بیج ۱۲ تا ۱۵ گرم مخلوط کنند و دو دفعه تمریخ نمایند

پوماد دوتوبد و رجیوه معمول بیت بگیرند دوتوبد و دزیبق ۶ دسی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم پوماد سازند و در سفیلیدها و اختلالات قشری خشک و مزمن تمریخ نمایند و **بقول کلی** پوماد دوتوبد و رجیوه خیلی قوی تر از پر توبد و راست و باید از دو روی سطوحی که خیدان و سیع نباشند تمریخ نمود

پوماد دیگر از اجزء دوتوبد و ده ۱۲ جزء پیه ساخته باشند چون بطریق ذیل استعمال شود در دفع گواتر قوی الاثر خواهد بود مدت ده دقیقه پوماد را بمالند و با پارچه نازکی بروی گردن اندا خته و مدت نیم ساعت در مقابل آفتاب از آبدارند پس از یک ساعت بروز طاول میشود و با قرو طحی طاول را افاده نمایند

پوماد ضد تهیجات غده بگیرند دوتوبد و دزیبق ۲ دسی گرم هیدرو دیدات پتاس ۱۵ دسی گرم پیه مذاب ۱۲۵ گرم پوماد سازند و روزی دو دفعه نطول نمایند

پوماد ضد پسوریازیس معمول بوانیت بگیرند پر توبد و دزیبق ۴ گرم پیه مذاب ۳۲ گرم مخلوط کنند و روزی یک دفعه نطول نمایند

پوماد ضد اکنه وزدی ایضاً معمول بوانیت بگیرند پر توبد و دزیبق ۲ گرم پیه مذاب ۲۰ گرم مخلوط کنند و صبح و عصر تمریخ نمایند در همین بین مداوای مزاجی که شایسته باشد با پرهیز اجری کنند

پوماد ضد پیتیریازیس معمول میال بگیرند پیه مذاب ۴۰ گرم پر توبد و دزیبق ۳۰ گرم بی سولفور زیبق ۱۵ سانتی گرم اسانس گل سرخ ۵ قطره پوماد سازند

پوماد ضد لوپوس معمول کازناو بگیرند سیموری بی یدور زیبق ۲۵ گرم پیه مذاب دهن زیتون مکدر ۱۵ گرم در روی سنگ سماق مخلوط کرده صلابه کنند در دفع لوپوس متقرح توبرکولی و با هیرپس فی مرتشر با هشت روز فاصله باعانت قلم موییک طبقه نازکی از این پوماد بروی آن منطبق سازند و نیز در دفع لوپوس اریتمی مستعمل است و دوتوبد و دزیبق را چون با لعاب کثیرا مخلوط کنند مانند محرق در دفع لوپوس توبرکولی استعمال مینمایند

پوماد یدور هیدرارژیره پتاس و زیبق معمول میال بگیرند یدور دو پتاسیوم پر توبد و رد و مرکور مکدر ۲ گرم کلورید رات دمورفین ۶ دسی گرم پیه مذاب ۳۲ گرم مطابق معمول پوماد سازند در نفاده قروح مستعمل است

پوماد دافع هرپس معمول کولریر بگیرند ترید مغنی لودانم مکدر ۱۰ گرم گوگرد مصعد ۵ گرم پیه مذاب ۱۰ گرم پوماد سازند و در قوبائی که فی الجمله حاد باشد نطول نمایند

پوماد لیموئی (روغن لیموئی) (اونگان لیموئی) بگیرند پیه گوسفند ۴۰۰

روغن زیتون ٥٠٠ موم ٥٠ اسید نتریك ٥ مطابق معمول عمل نمایند و در دفع جرب ٥٠ گرم این پوماد را هشت قسمت کرده در هشت دفعه تمریخ نمایند وچون این پوماد را اول با آب مقطر بشویند و بعد با گلاب در دفع قوبا مؤثر خواهد بود

پوماد پروتونیترات بیو معمول بیت بگیرند پروتونیترات زیبق ٢ گرم پیه مذاب ٥٠ گرم مخلوط کنند و در دلپر و پسوریازیس تمریخ نمایند

پوماد ضد قوبا بگیرند پوماد خیار ٣٠ گرم نترات اسید زیبق ١٠ قطره مخلوط کنند و در دفع حکه صفن و مقعد تمریخ نمایند

پوماد ضد هرپس معمول و پوئیترن بگیرند پروتونیترات زیبق ٢٠ گرم پیه مذاب ٨٠ گرم زفت و ردی ١٠ گرم مخلوط کنند و در دفع مانتاگر تمریخ نمایند

پوماد دافع قوبا بگیرند کلرو زامك ٢٠ گرم ترید معدنی ١٠ گرم دوغن بادام شیرین ٣٠ گرم پیه مذاب ٥٠ گرم مخلوط نمایند

پوماد فوسفات چیوه بگیرند و توفوسفات زیبق ١٠ گرم پیه مذاب ١١ گرم مخلوط کرده صلایه کنند این پوماد در تحلیل خیارك مستعمل است و از ٤ تا ٨ گرم عموماً در حصول شفا کافی است

دوتوفوسفات زیبق را با دوتونیترات زیبق و فوسفات سود باید ساخت

اونگان منضج معمول کانکوان بگیرند مطبوخ خلی گاو و شیره شکر روغن زیتون مکد ٥٠ گرم زهره گاو ١٠ گرم مخلوط کرده و بقوام عسل غلیظ تبخیر نمایند و بیفزایند اونگان باسلیقون او نگان کلامرمکد ٥٠ گرم مسحوق سونترات زیبق ٤ گرم این اونگان را در تومورهای اسقیروسی و جع که رنگشان قرمز بنفش بود منطبق می سازند

قیروطی لعابدار زیبق معمول دورولت بگیرند روغن بادام ٢٥٠ گرم موم سفید ٨٥ گرم شیر بادام تلخ ١٨٥ گرم دارشکنر ٨ دسی گرم الکل بقدر حل دارشکنر مطابق معمول عمل نمایند و این قیروطی کم از حیثیت ترکیب نزدیك بر غسول **گولاند** است مانند آن در اختلالات قوبائی مستعمل و مفید

امپلاتر زیبقی (امپلاتر ویگو) بگیرند امپلاتر ساده ٢٠٠ موم زرد ١٠٠ اذفت مصفی ١٠٠ اشق ٣٠ مقل ازرق ٣٠ کندر ٣٠ مرمکی ٣٠ مسحوق زعفران ٢٠ زیبق ٦٠٠ تربانتین ١٠٠ میعه سائله مصفی ٣٠ دهن قراداسطوخودوس ١٠ مطابق معمول امپلاتر سازند

مشمع ویگو معمول کادیل بگیرند امپلاتر ویگو روغن زیتون مکد اجزاء در حمام مادیه ذوب کرده بروی پارچه بی آهاری بکشند و موافق دستور العمل **ککس** مانند عوامل مسقط در بلد و زونا بروی جلد منطبق سازند

امپلاتر ضد اوورام صلبه مزمنه معمول روست بگیرند امپلاتر زیبقی ١٥ گرم با حرارت ملایمی نرم کرده بیفزایند تریاك مسحوق کافور مسحوق مکد ٥٫٨ سانتی گرم مخلوط نمایند

تدخین شنجرف معمول بیمارستانها بگیرند شنجرف ٣٠ گرم مطابق معمول تدخین نمایند

تدخین کمل

تدخین کلمل معمول هورتلوپ بگیرند کلمل ۱۲۵ سانتی گرم مریض را در روی صندلی پستی که مثقوب باشد بنشانند و همه بدن او را از قطیفه بزرگی بپوشانند بطریقی که سرش خارج بود و کلمل را کپسولی ریخته و در تحت صندلی بگذارند و با چراغ الکل تبخیر نمایند و این عمل در لکه‌های مخاطی وامپتیگو و اکثیمای بچه مفید و مستعمل است

گرد زیبقی مدخن بگیرند زیبق حلو ۵ گرم مسحوق قند مسحوق حسن لبه مکد ۲۰ گرم مخلوط کنند و از ۵ تا ۱۰ گرم این مخلوط را در تدخین استعمال نمایند و دخان آنرا بروی قروح مزمن حلق عبور دهند

سیگارت زیبقی معمول تروسو بگیرند دارشکنه اسید نیتریك مکد ۱ گرم آب ۲۰ گرم حل کنند و در روی کاغذی که ۲۰ سانتیمتر طول و ۱۵ سانتیمتر عرض داشته باشد بگسترانند و آنرا بخشکانند و مانند سیگارت بپیچند و در روزی چندین دفعه هر دفعه ده نفس از این سیگارتها خیلی براحتی بکشند و در اختلالات سفلیسی حلق و حلقوم مستعمل است

امپلاتر دافع اوجاع عظمی در پریوستو و اکزوستو و ورم بیضه سفلیسی معمول ویگو بگیرند امپلاتر ویگو عصاره شوکران مکد ۱ عصاره صمغی تریاك ۱۰/۱ مطابق معمول امپلاتر سازند

بوژی (شمع) فالك بگیرند تربانتین و نیز ۴ گرم مسحوق کالك ۲ گرم مخلوط کرده در روی آتش ذوب کنند و بیفزایند امپلاتر زیبقی ۴ گرم کلمل مسحوق ۱ گرم مسحوق اکسید قرمز زیبق ۲ دسی گرم مطابق معمول بوژی سازند

کولودیون محرق معمول مال بگیرند کولودیون تجارتی ۳۰ گرم بیکلرور زیبق ۱ گرم حل کنند و در دفع زوائد و خالهای سفلیسی با قلم مو منطبق سازند و پس از ۴ روز اسکار آن کنده میشود

کولودیون زیبقی معمول شوئمیر بگیرند دارشکنه ۱ گرم کولودیون ۲۵ گرم حل کنند و در دفع پسوریازیس کفی استعمال نمایند

کولودیون زیبقی معمول دلپو بگیرند کولودیون معمول **کدکس** ۶۰ گرم تربانتین و نیز ۳ گرم دارشکنه ۱۰ تا ۴۰ سانتی گرم مطابق معمول عمل نمایند و در سقط پوستولهای ابلهی روی همه صورت منطبق سازند

قرص محرق بگیرند دارشکنه ۱ نشاسته ۱ لعاب کثیرا مقدار کافی مطابق معمول قرصهای ۵ سانتی گرمی سازند

قرص محرق سربنج بگیرند دارشکنه ۱ سربنج ۴ مغز نان ۳۲ آب مقطر مقدار کافی مطابق معمول قرصهای ۵ سانتی گرمی سازند

گرد محرق معمول پلانك بگیرند اکسید قرمز جیوه مسحوق زاج مکلس مکد ۱۰ گرم مسحوق دارشکنه ۴۰ گرم بدقت مخلوط کنند و در دفع گوشتهای زیادی غارچی شکل و غیره ذرور نمایند

نیترات اسید زیبقی

نیترات اسید زیبق یکی از بهترین محرقات مستعمل است و در بیمارستانهای پاریس خیلی زیاد استعمال میشود و در قوبا و اکال و قرحه سرطانی عنق رحم استعمال آن مفید و سودمند و مصنف در نموهای غارچی شکل سالك از استعمال آن فواید زیاد برده است و با قلم مو بر روی جزء معلول آنرا منطول کرده و بعد اندی جزء معلول را می پوشانند و جهة آنکه باجزاء سالم سرایت نکند بهتر آنست که اطراف جزء معلول را از خمیر محاط سازند و جهة

ساختن آن بگیرند زیبق ۱۰۰ جزء اسید نیتریک ۵۵ درجه ۲۰۰ جزء حل کنند و محلول را تبخیر نمایند تا یک ربع از وزنش بخار شده و ۳ ربع باقی ماند یعنی ۲۲۵ جزء

اُولئو استئرات بی اکسید زیبق معمول ثُرانل بگیرند از یک طرف جوهر فلزی ۱۲۰ اسید اُ: ازوتیک ۳۲/۱۲ درجه بمعاونت حرارت ملایمی حل کنند و از طرف دیگر صابون سفید ۱۰۲ آب مقطر نیم گرم ۱۵۰۰ حل کرده بگذارند سرد شود و دو محلول را مخلوط نمایند و در روی پارچه صافی رسوب سفیدی که حاصل میشود جمع کنند و آنرا با آب بادی بشویند تا آب غساله بکلی بی طعم شود و بعد حفظ نمایند و این محصول را زیاده از چند هفته نمیتوان حفظ کرد و در ابتدا متحد الاجزاء و سفید شفاف است و پس از چندی زرد و سیاه میگردد

پوماد دافع هرپس معمول ثُرانل بگیرند اولئو استئرات جوهر پیه حسن لبه مکید یک جزء مخلوط کنند و در دفع اکزما و اکتیمای سفیلیسی و امپتیگو صبح و عصر تمریخ کنند با این طریق که ابتدا اجزاء معلوله را با آب گرم صابونی بشویند و بعد تمریخ نمایند و این پوماد پس از چند هفته فاسد میشود

استئرات بی اکسید جیوه ایضاً معمول ثُرانل بگیرند اسید استئاریک متبلور ۲ ج بی اکسید خالص جیوه ۱۳ آب مقطر ۲۵۰ در دکپسول چینی مخلوط کرده و بجوشانند و بهم زنند تا اکسید و اسید حل شود و بگذارند سرد شده آب روی آنرا بواسطه عمل انحراف برداشته و بخشکانند و ترکیب این ملح مستحکم است

پوماد استئرات بی اکسید جیوه ایضاً معمول ثُرانل بگیرند استئرات بی اکسید جیوه ۱ پیه حسن لبه ۲ هاون چینی را با آب جوش داغ کرده و ملح را در آن ریخته صلایه کنند تا نرم شود و بعد پیه را افزوده نیز صلایه نمایند تا پوماد متحد الاجزائی حاصل شود و این پوماد را در دفع اکزما و اکتیمای سفیلیسی و امپتیگو صبح و عصر تمریخ نمایند و مصنف مذکور این پوماد را بر پوماد زیبقی ترجیح میدهد

حرف ح

درس هفتم — حسن لبه و عوامل مشابه آن

دانشمندان فرنگ باسم بوم کرده اصطلاح ما بلسان بود مواد سقزی جامدی را مایعی را موسوم مینمایند که دارای اسید بنزوئیک باشند مانند بلسان تلو و بلسان پرو و غیره و لهذا حسن لبه را از اقسام بلسانها بشمار میآورند و بلسانهای متداوله عبارتند از بلسان تلو و بلسان پرو و حسن لبه و میعه و همه این مواد مانند تربانتین از عوامل محرکه میباشند وقدمای از دانشمندان مانند **دیسقوریدوس** عالم بخواص بعضی از آنها بوده اند مثل آنکه همین دانشمند بلسان مکی و حرمکی را اگذشته از آنکه در ندفاده جروح و قروح استعمال کرده در مداوای بسیار از امراض حشائی مزمن که طبعاً مشابه قروح اند از قبیل توموهای غده و بعضی اقسام نواصیر در داخل نیز بکار برده و مخصوصاً بخود این عوامل داد رحبس طمث و لوکوره و هیستری و هم سیلانات مخاطی و امراض مزمن نزله و عصابی دیه و بعضی اختلالات ضلفوی مکرراً استعمال کرده است و **بقول کلی** تربانتینها و بلسانها که هر دو از عوامل مغیره و معدله امراض نزله و تقرحی اغشیه داخلی اند از تاپویتیکی آنها را میتوان با این نحو بیان کرد که تربانتینها چنانچه در فصل تربانتین ذکر کردیم دارای اثر شافی مخصوصی میباشند و در نزلات و تقرحات غشاء مخاطی آلات توالی و بولی و بلسان ها

اسمرات بی اکسید

بلسانها

دارای اثر تراپوتیکی مخصوصی در نزلات و ورم مزمن غشاء مخاط معده و ریه میباشند و مخصوصاً در این قسم امراض
غشاء مخاط جهاز تنفسی دارای اثر آشکاری هستند و کمتر دوائی در دفع نزلات ریوی مزمن و ورم مزمن حلقوم دارای
این اثر است و لهذا بعضی از مصنفین آنها را در ضمن عوامل مخصوص بجهاز تنفس محسوب کرده اند و در دفع سل
توبرکولی از اثر بلسانها بعضی دیگر از مصنفین تمجیدات زیاد نموده اند که ذکر اقوال و تجارب آنها موجب تطویل است
و لایق این مختصر نیست و ما در این درس بیان میکنیم حسن لبه و اسید بنزوئیک و بلسان تلو و بلسان پرو و میعه و مصطکی
و کندر رومی مکی و مقل ازرق را که همه این مواد از صموغ سقزی متشابه الاثر میباشند و بلسان مکی را در فصل تربانتین
ذکر نمودیم

حسن لبه – حصی لبان – بنژوان – ازاد ولسیس (بنزو)

حسن لبه

عبارتست از یک قسم بلسانی که حاصل میشود بواسطه شکافهائی که بر پوست درخت استیراکس بنژوان وارد میاورند و این درخت که از
طایفه ابنانسه است در سوماترا و جاوا و مملکت سیام و ممالک جنوبی امریک و غیره میروید در تجارت دو قسم حسن
لبه میاورند یکی حسن لبه اشکی که مانند قطعات جامدی است سفید و دمعه شکل و شکننده و کناره آنها صاف و
درخشنده و قسم دویم که نیز بهمان شکل است کناره هایش قهوه قرمز رنگ و غیر خالص اند و عموماً حسن لبه دارای
بوئی خوش و طعمی در ابتدا شیرین و در آخر تندی در حلق میاورد و محلول در الکل و این محلول بواسطه آب و اسیدها
درد میگردد و بواسطه عمل تصعید و هم بطریق مرطوب اسید بنزوئیک را از آن اخذ میکنند

اسید بنزوئیک

اولاً اسید بنزوئیک بواسطه عمل تصعید (گل حسن لبه) بگیرند حسن لبه
نیم کوب کرده شن ماسه مکید اجزء در کوزه دهن گشادی مخلوط کنند و در اطراف دهانه این کوزه یک دایره از
کاغذ کبود بچسبانند و در روی آن مخروط طویلی از مقوای سفید قرار دهند و دقت کنند که با اضلاع کوزه درست
منطبق باشد و با بندهای کاغذی آنرا چسبانیده که ثابت و برقرار بماند و قعر کوزه را مدت دو ساعت حرارت دهند
و منفذی که در راس مخروط مقوائی قرار داده اند موجب تصاعد بخارهای سفید میگردد و اگر تصاعد این ابخره
شدید باشد باید آتش را کم نمود و چون چندان بخار متصاعد نگردد باید آنرا زیاد کرد و بخارهای اسید بنزوئیک
که از حلقه کاغذی عبور مینمایند در اطراف داخلی مخروط مقوی متبلور میگردند و از این عمل از ۱۰۰ جزء حسن لبه
۴ جزء اسید بنزوئیک حاصل میشود

ثانیاً اسید بنزوئیک بواسطه طریقه مرطوب بگیرند حسن لبه مسحوق ۱۰ آهک شکفته
۱ آب مقدار کافی آهک و حسن لبه را در ۱۲۰ جزء آب مخلوط کرده مدت نیم ساعت بجوشانند و از پارچه بگذرانند
و تفاله را در مقداری آب باز بجوشانند و صاف کنند و مجدداً نیز تفاله را در آب جوشانیده و صاف نمایند و مصفاها را
مخلوط کرده تبخیر نمایند تا به ۱۵ جزء برسد و بمقداری اسید کلوریدریک بر آن بیفزایند تا حالت اسیدی بروز کند و
بگذارند سرد شده و متبلور گردد و بلورها را بواسطه انحلال در آب مقطر جوش خالص کنند و مجدداً متبلور سازند
حسن لبه دارای خواص محرکه است که در سایر صموغ سقزی نیز موجود است و آنرا در خارج بیشتر از داخل
استعمال میکنند و در دفع تومورهای غیر موجع و امراض جهاز تنفسی بتدخین و تعفین آن مستعمل و تدخین آن
چون دارای اسید بنزوئیک است بشدت محرک میباشد و بطول تعفین آن در دفع شقاق پستان قوی الاثر و اسید
بنزوئیک در نقرس و ورم مثانه آمونیاکی و حصات بول و نزله مزمن ریه مستعمل و مفید است

مقدار شربت تعفین حسن لبه ۳ گرم مخلوط در پوسیون واسید نیز وئیل از ۱ تا ۲ گرم

بلسان تلو

بلسان تلو عبارت از ماده صمغ و سقزی است که از درخت میروکزیلوم تولوئیفروم جریان مییابد و این درخت که از طایفه لگومینوز است از محصولات امریک جنوبی و ماده است جامد و قرمز رنگ و چون تازه بود نرم و خمیری و چون قدری کهنه گردد خشک و شکننده و بوی ان بلسانی و مطبوع شبیه ببوی لیمو و طعم ان اگرچه شیرین است ولی دهان را گرم میکند و این بلسان موافق تجربه یکی از دانشمندان مرکب است از سقز و دهن فراد سینامین واسید سینامیک

بلسان پرو

بلسان پرو مانند بلسان تلو ماده است صمغ و سقزی و از درخت میروکزیلوم پروئیفروم که نیز از طایفه لگومینوز است جریان مییابد و این درخت از محصولات ممالک پرو و برزیل و کولومبی میباشد و در تجارت دو قسم بلسان پرو متداول است اولا بلسان پروی نارجیلی چون این قسم را در پوست نارجیل داخل کرده و روی ان از ماده سقزی میپوشانند باین اسم موسوم شده و این قسم کم و نادرالوجود است رنگ ان قهوه تیره و غیر شفاف و طعم ان شیرین و بوی ان تند و مطبوع ثانیا بلسان پروی مایع که بلسان سیاه نیز نامیده میشود این قسم که بغلظت شربت غلیظی است رنگ ان قرمز قهوه پر رنگ و شفاف و بوی ان تندتر از قسم اول و طعم ان حاد و تلخ و تحمل ناپذیر و این قسم بلسان را چنانچه مدتی گمان میکردند از مملکت پرو نمی اورند بلکه از مملکت سان سالوادور که عبارت از جمهوری گواتیمالا بود میاورند در تجارت اغلب بالکل خالص و بعضی ادهان ثابته و بلسان کاپاهو و غیره انرا مغشوش میکنند

بلسان تلو و بلسان پرو از عوامل محرکه میباشند که در خواص تراپوتیکی شبیه باقسام تربانتین اند و در همان مواقع میتوان انها را استعمال نمود و مخصوصا در برونشیت مزمن و نزله ریه و اوائل سل مفید و مستعمل اند و در بیشتر ترکیبات صدری انها را داخل مینمایند و نیز از عوامل میباشند که در نزلات مثانه مفید اند و مانند عوامل منفشه بخصوص بلسان تلو اثر مینماید و مقدار شربت این دو قسم بلسان در نزله مثانه از دو سه گرم تا ۱۰ گرم است بطور حب مقدار شربت تعفین انها از ۱ تا ۲ گرم بطور پوسیون

میعه

میعه بر دو قسم است قسمی موسوم به **میعه یابسه** (**استوراکس استیراکس کالامیت**) و قسم دیگر موسوم به **میعه سائله** (**استیراکس لیکید**) و اقوال مصنفین فرنگ در حقیقت انها مختلف است و هر دو قسم را از یکی از نباتات طایفه **ابناسه** (طایفه ابنوس) اخذ میکنند و قول صاحب مخزن در حقیقت این دو ماده صمغ و سقزی گویا به حقیقت نزدیکتر بود و این دانشمند بطور این مینویسد که انچه خود بخود از درخت تراوش کند مانند صموغ دیگر بهترین اصناف است و رنگ ان اشقر مایل بزردی و بقوام عسل میباشد و انچه از فشردن اجزای درخت اخذ مینمایند مایل بسرخی و غلیظ تر میباشد و این متوسط است و انچه اجزای درخت انرا در اب طبخ میدهند و میمالند و صاف میکنند پس انرا میجوشانند تا غلیظ میگردد سیاه و ثقیل میباشد و این مسمی به میعه یابسه است بهر جهة در تجارت چند این قسم میعه متداول است اولا میعه که بشکل دانه های شفاف است و سفید زرد رنگ و یا زرد قرمز رنگ و کناره انها سفید و درخشنده و بواسطه حرارت نرم میگردند و بوی انها مانند حسن لبه و طعمشان گرم و تلخ ثانیا قسمی دیگر که بشکل قطعاتی است خشک و شکننده و قهوه قرمز رنگ و در کساده این قسم قطعات بادامی شکل مشاهده میگردد و بوی ان خوش و شبیه ببوی وانیل و مطبوع تر از سایر اقسام و طعم ان شیرین و معطر

عنبر مایع

لیکیدامبار (**عنبر مایع**) عنبر مایع قسمی است از میعه سائله که از مکزیک میاورند و بوی ان شبیه

بوی حسن لبه

ببوی حسن لبر و طعم ان بلسانی و گرم و محلول در الکل و کلوروفورم و ادهان ثابته

میعه سائله از عوامل محرکه است و بیشتر در خارج استعمال میگردد و در داخل مانند مدرات نیز گاه استعمال میشود و میعه یابسه را بیشتر در بوهای خوش بکار میبرند و در بعضی از ترکیبات قدمائی داخل میگردد و این دو قسم میعه را نباید باهم مشتبه نمود

مصطکی

مَصْطکی ع مُصْطِکیٰ ف ماسْتِك لا ماسْتِیکِز عبارتست از ماده صمغ و سقزی یکی از نباتات طایفه تربنتاسه موسوم به پیستاسیالانتیسکولوس که در افریك شمالی و بعضی جزایر ارشیپل یونان که موسوم اند بجزایر مصطکی و عثمانیها انها را جزایر سقز مینامند عمل میاید و در جوز اشکافهای چند بر این درخت وارد اورده و در اواسط اسد مصطکی را اخذ میکنند

مصطکی بشکل پارچه های اشکی کوچك بیضی و زرد رنگ میباشد که نیم شفاف اند و دارای بوی خوشی هستند و چون انها را بجاینده زیر دندان نرم شده و طعم معطری حاصل میکنند و مصطکی کاملا در الکل محلول نیست ولی در اسانس تربانتین و اتر و بنزین کاملا محلول است و الکل ۹۰ درجه چون بحالت جوش بود از ده جزء مصطکی نه جزء را حل میکند و یك ماده سفیدی باقی میماند که محلول در اتر و الکل خالص جوش می باشد و این ماده را ماستیسین مینامند و دانشمندان المان مصطکی را مانند عوامل منفثه در سل ریه بخیلی زیاد استعمال میکنند و دانشمندان مشرق زمین مطبوخ انرا در دفع اسهال اطفال که در هنگام بیرون امدن دندان عارض میشود معمول میدارند و محلول اتری انرا در پر کردن موقتی دندان کاری شده مطابق نسخه ذیل معمول است

مصطکی دندانی بگیرند مصطکی اشکی ۲ اتر سولفوریك خالص ۱ حل کنند و در قمع مسدودی با عانت پنبه محلوج محلول را صاف نمایند و قدری پنبه محلوج را بان الوده کرده باعانت میل در جوف دندان کاری شده بگذارند و میتوان بجای اتر سولفوریك کلوروفورم استعمال نمود

کندر

کُنْدُر ع لُبان ف اِنسانْس لا اولیبانوم ی لیبانوُس عبارتست از ماده صمغ و سقزی که گویا از نباتات طایفه تربنتاسه اخذ میشود و در تجارت دو قسم کندر متداول است یکی را از افریقا و دیگری را از هندوستان می اورند کندر افریقا یا بشکل قطعات اشکی است و یا بزرگتر بقدر دشابلوط و کندر اشکی برنگ کاه و مستطیل و یا مدور و در زیر دندان نرم میگردد و کساره ان کدر و مانند موم و کندر دشابلوطی قرمز رنگ و غیر خالص و کندر هندوستان بشکل پارچه های اشکی است بزرگتر از کندر افریقا و رنگ انها زرد و نیم کدر و مدور و دو نوع کندر دارای بوی و طعم معطری میباشد شبیه ببوی و طعم سقز کاج و مانند سایر صموغ سقزی از عوامل محرکه و منفثه است و در دیبا کندر را جهت دفع پشه در اطاق دود میکنند و هم اجزاء کندر در الکل محلول نیست ولی در اتر محلول است

مقل

مُقْل ع قفر ف بدلیوم ی بدلیوُن یکی از صموغ سقزی است که از قدیم الایام شناخته شده و از نباتات طایفه تربنتاسه گرفته میشود و در افریقا و عربستان و هندوستان شرقی عمل میاید و بشکل قطعات جامدی است عموما قرمز رنگ و یا سبز رنگ و کساره انها کدر و شبیه بموم و بوی ان معطر شبیه ببوی خرمکی و طعم ان تند و تلخ و دارای سقز و صمغ محلول و صمغ غیر محلول موسوم به **باسورین** و در هر حال از عوامل محرکه و منفثه است که در داخل کمتر استعمال میشود و در دیاشیلوم صمغی و بعضی دیگر ترکیبات

خارج یا نزد داخل مینمایند

در بیان ترکیبات بلسانهای و سایر صموغ سقزی

شربت بلسان تلو بگیرند بلسان تلو ۵ آب خالص ۵۰۰ قند سفید مقدار کافی (تقریبا ۱۰۰۰) بلسان را باآب مخلوط کرده مدت ۱۲ ساعت در حمام ماریه سرپوش داری دم کنند و گاه گاهی بهم زنند و بعد صاف کنند و ضعف وزن مصفی قند سفید افزوده با حرارت ملایمی در ظرف سرپوش داری حل کنند و محلول را با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و از ۲۰ تا ۴۰ گرم این شربت را در تیزن و پوسیون داخل نمایند

قرص بلسان تلو بگیرند بلسان تلو ۵ قند ۲۰۰ با مقدار کافی لعاب کثیرا قرصهای یک گرمی سازند و در مداوای نزلات از ۵ تا ۱۰ قرص در عرض روز بیاشامند

قرص سیاه صدری معمول واسای بلژیك بگیرند بلسان تلو ایرسا مکد ۱۶ کثیرا ۴ قند ۸۵۴ رب السوس ۱۰ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند

لعوق بلسانی بگیرند بلسان سیاه پرو ۱ قطره با ۱۵ گرم روغن بادام شیرین رها و نی مخلوط کرده و ۱۰ گرم مسحوق صمغ عربی افزوده صلایه کنند و کم کم بیفزایند شربت ساده ۵۰ گرم لعاب ۲۰۰ گرم و در بیرونشیت مبهم با قاشق کوچك متدرجا بیاشامند

شربت صدری معمول پیرکن بگیرند شربت تلو شربت سیاوشان قند مکد ۵۰ گرم مخلوط کنند و در برونشیت با قاشق چای خوری متدرجا بیاشامند

معجون بلسانی بگیرند بلسان تلو ۱۰۰ گرم کپاهو ۵۰ گرم با عانت حرارت ملایمی مخلوط کرده و با مقدار کافی عجین بادام شیرین معجون سازند و ۲۵ قسمت کنند و در مداوای سوزاك از ۳ تا ۶ قسمت در عرض روز استعمال نمایند

حب بلسانی معمول شاپرلی بگیرند بلسان تلو ۱ گرم صبر ۶ گرم کربونات منیزی مقدار کافی مطابق معمول ۳۰ حب سازند و در دفع سلس البول ۶ حب در عرض روز متدرجا بیاشامند

ذرق اذنی معمول البرت بگیرند بلسان پرو ۱۰ قطره مطبوخ هوفاریقون ۱۰۰ گرم تعفین مشك ۲ دسی گرم اسانس گل سرخ ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در دفع کری عارضی روزی ۲ و یا سه دفعه در گوش ذرق نمایند

مخلوط اذنی معمول لیشتر بگیرند بلسان پرو ۵ گرم زهره تازه گاو ۱۵ گرم مخلوط کنند و در دفع سیلانات منتن در گوش قطور کنند

مخلوط ضد سرما زدگی معمول ماژولن بگیرند بلسان پرو ۵ گرم در ۱۲۵ گرم الکل حل کرده و ۴ گرم اسید کلوریدریك و ۱۵ گرم تعفین حسن لبرا افزوده روزی چندین دفعه روی اجزاء معلول مطول نمایند

تمریخ بلسانی محرك معمول دل بگیرند بلسان سیاه پرو روغن حب الغار مکد ۹ گرم روغن موسکاد ۵ گرم اسانس قرنفل ۱ گرم مطابق معمول مخلوط کنند

هفتم
درس

وفاده بلسانی معمول مینیوت بگیرند بلسان مایع پرو ٤ گرم الکل انو جرجی ٣٠ گرم مخلوط
کنند و بروی پارچه پنبه دوزی دو دفعه بروی جراحات تازه انگشتان رفاده کنند بدون انکه ان پارچه را عوض نمایند

اتر بلسانی معمول موور بگیرند مسحوق بلسان تلوه ١ گرم اتر سولفوریك ٥٠ گرم حل کنند در
بردنشیت و ورم حلقوم بخور این اتر مستعمل و مفید است

حب بلسانی مورتون بگیرند مسحوق خفسا ٢ مسحوق اشق ٣ گل حسن لبه ٣ مسحوق زعفران
٤ بلسان خشك تلو ٤ بلسان انیسونی گوگرد ٢ مطابق معمول حبهای ٢٠ سانتی گرمی سازند و از ٢ تا ٤ حب در
اختلالات مزمن صدره در عرض روز بیاشامند

پوسیون حسن لبه بگیرند فوسفات سود ٣ گرم اسید بنزوئیك ١ گرم پوسیون صمغی ١٢٥ گرم
پوسیون سازند و در نزلات مزمن و در حصات اودیك و در نقرس با قاشق کوچك در عرض روز بیاشامند

حب اسید بنزوئیك معمول فران بگیرند اسید بنزوئیك ٥ گرم با مقدار کافی گلقند
پنجاه حب کنند و در سلس البول و بول امانیاکی ابتدا یك حب صبح و یکی عصر بیاشامند و متدرجا زیاد کنند تا ٤ حب
صبح و ٤ حب عصر و **بوشارد** را بعوض گلقند تریاق خاروقا استعمال میکند

تدخین حسن لبه بگیرند حسن لبه ١٥ گرم نرم کوفته و بروی ذغال افروخته بریزند و بخارهای متصاعد
را با پارچه پشمینی جمع کرده و ان پارچه را بروی جزء معلوله مالش دهند

حمام بخار حسن لبه بگیرند حسن لبه ٥٠ گرم با اعانت حرارت بخاران را متصاعد سازند و ان بخارها
در ظرف مخصوصی جمع کرده و در ان الت معلوله را استحمام کنند

پوماد دافع شقاق معمول برون بگیرند موم زرد ١٥ گرم روغن بزرکان ٣٠ گرم
تعفین حسن لبه ٨ گرم گلیسرین ١٢ گرم اسانس اسطوخودوس مقدار کافی پوماد سازند و در دفع شقاق ساده
و شقاق متقرح معمول دارند

تعفین حسن لبه معمول کدکس بگیرند حسن لبه ١ الکل ٨٠ درجه ٥ مدت ده روز
بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانند و با کاغذ صاف کنند و این تعفین از عوامل صندلیه است
و مقدار شربتان از ٢ تا ١٥ گرم بطور پوسیون و در بیشتر ترکیبات که در خارج استعمال میکنند انرا داخل مینمایند
و نیز در شقاق پستان استعمال ان مفید است و از ادویه معمول در زینت محسوب میشود

تعفین مرکب حسن لبه معمول واسازی لندن بگیرند حسن لبه ١١٠
گرم میعه مصفی ٢٥ گرم بلسان تلوه ٤ گرم صبر زرد ٢٠ گرم الکل خالص ١٠٠٠ گرم مطابق معمول تعفین سازند
و این تعفین را با اب مخلوط کرده در جراحات و احتراق و بعضی امراض خفیفه جلد معمول دارند

شیر باکره بگیرند تعفین حسن لبه ١٠ گرم گلاب و یا عرق اکلیل الملك ٥٠٠ گرم مخلوط کرده بهم زنند و این شیر را
در زینت بکار میبرند

زیت بلسانی بگیرند روغن بادام ١٠٠ گرم بلسان تلو حسن لبه مکه ١ گرم اسانس لیمو اسانس کاذبو
مکه ٣ قطره بلسان و حسن لبه در روغن را مخلوط کرده و ٥٠ درجه حرارت وارد اورند بعد بگذارند سرد شود
و اسانسها را بیفزایند و صاف نمایند و در قاین بیت در امراض گوش مستعمل و مفید است و نیز ترجیح ان در چهره

وجهة نرم کردن جلد معمول

گرد مدخن بگیرند مسحوق کندر مسحوق مصطکی مسحوق کهربا مکل ٢٠ گرم مسحوق میعه یابس ١٠ گرم مسحوق حسن لبه لودانم مکل ٥ گرم مخلوط کنند وقدری که لازم است بروی زغال فروخته بریزند دخان متصاعد را از روی اجزائیکه با وجاع رومانیسمی مبتلی باشند عبور دهند

سیگارت حسن لبه (سیگارت بلسانی) بگیرند یك ورق کاغذ بی اهار وسطبر و از را در محلول نیترات پتاس فرو برده و بعد بخشکانند و در روی آن یك طبقه از تعفین حسن لبه بگسترانند و مانند سیگارت بپیچند و این سیگارت را در دفع بحة الصوت استعمال میکنند

تدخین معطر معمول برن بگیرند حسن لبه میعه اشق مکل ١٠ گرم مخلوط کنند وقدری که لازم است در زغال فروخته بریزند و مدت ربع ساعت از دود آن بروی مفاصل بادردی بخار متصاعد نگاهدارند

معجون ضد سوزاك بگیرند کندر مسحوق بلسان کوپاهو مکل ١٠ گرم گلقند سینو رودون ٣٠ گرم با مقدار کافی شربت بلسان تلو معجون سازند و ١٠ گرم این معجون را در دو یا سه دفعه در عرض روز بخورند

حب کندر معمول لیو بگیرند کندر صابون مکل ٥ گرم مطابق معمول ٣٠ حب سازند و از ٣ تا ١٠ حب در بر ونشت مزمن استعمال کنند

حب مصطکی معمول بوت بگیرند مصطکی اشکی ٣ گرم با مقدار کافی شربت ساده ١٠ حب بزرگ سازند و این حبوب را در دفع سلس البول در اطفال بزرگتر از ده سال در مدت چهار روز بنوشانند

مر، میرا، میرهای موررانکی از صموغ سقزی است که از نباتات طایفه تربنتاسه اخذ میشود و درخت آن در جنگلهای عربستان و نوبی و حبشه عمل میاید و این ماده عبارت از قطعه های اشکی است وزین در قرمز و بیقاعده و کساره آنها شکننده و درخشنده و در کساره قطعه های بزرگتر خطوط سفیدی مشاهده میگردند شبیه باثر ناخن و دارای طعمی است تند و تلخ و بوی تند و مرکب است از سقز و صمغ و ماده لعابی و اسانس و املاح وغیره و در داخل این ماده را مانند عوامل مقویه و محرکه استعمال میکنند و مخصوصا در کاسترالژی و کلوروز و حبس طمث و ترلات مزمن و هنگام اول سل و اسکوربوت مستعمل و مفید است و نیز در اثر بین غانغرانانی و سیاه سرفه غانغرانا استعمال میگردد مقدار شربت از مسحوق مر ٥ دسی گرم تا ٤ گرم و از تعفین آن از ١ تا ٤ و ٥ گرم و از عصاره الکلی آن از ٥ دسانتی گرم تا ٥ گرم

تعفین مر بگیرند مر ١ الکل ٥ درجه ٩ مدت ده روز بخیسانند وگاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانند و با کاغذ صاف کنند و از عوامل مقویه و محرکه و دافع نزله است و در دستیاری از ترکیبات متداوله دواسازی داخل میگردد و در دفع سیاه سرفه از ٥ تا ١ قطره این تعفین را در یك قاشق کوچك شراب کنکینا داخل نموده هر ساعت بیاشامند

حب معدی معمول ترونکن بگیرند مر ١ گرم عصاره قنطوریون دقیق ٥ گرم بلسان پرو ٢ گرم حبهای ٥ سانتی گرمی سازند و در کاسترالژی از ٥ تا ١٢ حب در روز بیاشامند

شراب مر معمول لیو بگیرند مر ٢٠ گرم پوست نارنج ١٠ گرم شراب گرناش ١٠٠٠ گرم مطابق معمول عمل نمایند و در کاسترالژی و قاشق از خوردنی روزی دو دفعه بیاشامند

سرکه مر بگیرند سرکه ١ مطابق معمول حل کنند با چهار مقابل آب مخلوط کرده مانند غسولات محرك استعمال نمایند

غرغره دافع العفونه بگیرند ماء الشعیر ۱۰۰ گرم تعفین مر ۱۰ گرم شربت عسل ۱۰ گرم مخلوط کرده در هنگام استعمال بهم زنند

مضمضه دافع اسکوربوت بگیرند تعفین مر تعفین دارچینی مکی ۴ گرم تعفین چوب گیاک ۸ گرم الکولاتور کوکلئاریا ۳۰ گرم مخلوط کنند و دو قاشق چای خوری این مخلوط را با دو قاشق بزرگ آب داخل نموده مضمضه نمایند

تعفین بلسانی بگیرند ریشه انژلیک ۱۰ هوفاریقون ۲۰ الکل ۸۰ درجه ۲۲۰ فرکند رمکی ۱۰ بلسان تلو حسن لبه مکی ۵۰ صبر سقوطری ۱۰ مطابق معمول تعفین سازند و این تعفین را که معمول **کدکس** است مانند لطوخات محلله استعمال میکنند در دفع رض و ضربه و سقطه بطور خالص یا مخلوط با دو مقابل وزنش آب معمول میدارند

حب بلسانی بگیرند عصارهٔ کنکینا ۱۰ گرم عصارهٔ شوکران ۱ گرم تعفین بلسانی ۵۰ قطره مسحوق ریشه خطمی مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و در دفع سل ساده دو یا هر غذائی یکحب بیاشامند

بلسان گوژون بگیرند بلسان گوژون صمغ عربی مکی ۴ گرم مطبوخ رازیانه ۴ گرم مخلوط کنند و در دفع سوزاک و ورم مجرای بول روزی دو دفعه قبل از غذا در عرض روز بیاشامند

درس هشتم — حنظل و عوامل مشابه آن

طایفهٔ کوکوربیتاسه (کدو) دارای عوامل مسهله چندی میباشد که عمده آنها حنظل و قثاء الحمار و فاشرا است و این عوامل از یک طایفه‌اند و در خواص مشابه یکدیگرند لهذا آنها را در یک درس بیان مینمائیم

حنظل ع پهند وانه ابو جهل ف کولوکنت ل کوکومیس کولوکنتیس

از نباتات بومی مشرق زمین است و میوه آن بشکل و حجم نارنج و پوست این میوه صلب و نازک و درخشنده و زرد سبز رنگ و شحم آن که جزء مستعمل آنست خشک و دارای فرجه هائی است که دارای عدهٔ زیادی تخمهای مسطح زرد رنگ محتوی میباشد و این شحم بشدت تلخ و مانند مسهلات در ستیک قوی الاثر در طب استعمال میگردد و موافق تجزیه یکی از دانشمندان مرکب است از دهن دسم و سقز تلخ و ماده عصارهٔ تلخ موسوم به کولوکنتین و صمغ و اسید پکتیک و ماده عصارهٔ صمغی و املاح

حنظل از عوامل در ستیک و محرش قوی الاثر است و از آنرو ابدا استعمال نمود مگر در صورتیکه خواسته باشند جهاز معده و امعا را بشدت تحلیه کنند چنانچه در بعضی اقسام استقساء برخی سبلانات مزمن عاصی این عمل را اجری میکنند و همیشه باید از اثرات آن مراقبت نمود و چون تاثیر مخصوصی در معاء غلاظ و بطور مجهولی در رحم دارد لهذا در عداد عوامل مدر طمث محسوب میگردد

مقدار شربت از گرد حنظل از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم است که با یک گرد بی اثری داخل کرده مانند عوامل در ستیک بیاشامند و بطریقه تحت جلدی ۵ سانتی گرم گرد حنظل را مانند مسهل استعمال میکنند و مقدار شربت از عصارهٔ حنظل از ۱ تا ۳ دسی گرم است بطور حب

حنظل

مواد مانعة الجمع جمع ما بین قلیائیات واملاح آهن با حنظل نباید نمود

گرد حنظل شحم حنظل را از پوست و تخم عاری کند و در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و در هاون مرمر بسایند واز موی بیرون و آنکه بنخاله باقی ماند بیرون نمایند

عصارهٔ الکلی حنظل بگیرند مسحوق شحم حنظل ۱ الکل ۹ درجه ۸ مدت ده روز شحم حنظل را در الکل بخیسانند و با فشار صاف کنند و تفاله را با مابقی الکل ۳ روز بخیسانند و نیز با فشار صاف کنند و دو مصفی را مخلوط نموده با کاغذ صافی صاف کرده و در حمام ماریه بواسطهٔ تقطیر الکل را اخذ کنند و بقوام عصارهٔ نرم تبخیر نمایند و چنانچه ذکر کردیم مقدار شربت این عصاره از ۱ تا ۳ دسی گرم است

عصارهٔ ماء و الکلی حنظل بگیرند شحم حنظل خشک و بی تخم ۱ الکل ۸۵ درجه آب صاف مکدر مدت سه روز بخیسانند و با فشار صاف کرده تفاله را در الکل ۸۵ درجه و آب صاف مکدر ۴ نیز مدت ۳ روز بخیسانند و با فشار صاف نموده و دو مصفی را مخلوط کرده از کاغذ بگذرانند و مصفای ثانوی را در حمام ماریه تا بدرجهٔ یبوست تبخیر نمایند و مانند عصارهٔ فوق مقدار شربت آن از ۱ تا ۳ دسی گرم است

تعفین حنظل بگیرند شحم حنظل ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ مطابق معمول تعفین سازند و از ۱ تا ۲۰ قطره این تعفین را در قدری شربت قند مخلوط کرده جهت تقدم بحفظ از نزف اللدم دماغی بیاشامند و در این موقع انرا با برمور پتاسیوم و تعفین بنج مخلوط میکنند

عصارهٔ مرکب حنظل معمول بریتانی بگیرند شحم حنظل بی تخم ۱۷۰/۱ عصاره صبر سقوطری ۲/۳۴۰ مسحوق سقز سقمونیا ۴/۱۱۳ صابون مسحوق ۸۵ مسحوق مغز هیل ۲۸/۳ الکل ۹۰ درجه ۶/۴۱۴۶ شحم حنظل را مدت چهار روز در الکل بخیسانند و با فشار صاف کنند و عصارهٔ صبر و سقز سقمونیا و صابون و مغز هیل را بیفزایند و تا سه روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و صاف کرده از کاغذ بگذرانند و در حمام ماریه بقوام عصارهٔ حبی تبخیر نمایند و از این عصاره حبهای ۲ دسی گرمی سازند و مانند مسهلات قویه از ۱ تا ۶ حب استعمال نمایند

عصارهٔ مرکب حنظل معمول جرمانی بگیرند عصارهٔ ماء و الکلی حنظل ۳ صبر سقوطری ۱۰ سقز سقمونیا ۸ عصارهٔ ریوند ۵ مخلوط کرده در گرم خانه ۵۰ درجه بخشکانند و نرم بسایند و مانند مسهلات در سبیل از ۱ تا ۵ دسی گرم استعمال نمایند

حب مرکب حنظل (حب دافع الرطوبات) بگیرند مسحوق صبر زرد مسحوق شحم حنظل مسحوق سقمونیا مکد ۱۰ گرم دهن قرنفل ۲ دسی گرم با مقدار کافی عسل ۲۰ حب سازند و مفضض کنند و هر حبی از هر یک از این سه ماده مسهل ۵ سانتی گرم دارد و **کدکس** این حبوب را بجای **حب کاتولیک و دیوس حب دافع الاخلاط قدما** و غیره استعمال مینمایند و مقدار شربت آنها از ۱ تا ۴ عدد است و در تهیجات لمفاتیکی و استسقاهای عرضی استعمال میشوند و از عوامل قوی الاثر میباشند

حب مسهل و مدر معمول فرانک بگیرند عصارهٔ مرکب حنظل مسحوق گم گوت مکد ۱ گرم کلمل مسحوق ۵ دسی گرم مخلوط کرده با مقدار کافی شربت زنجبیل ۱۲ حب سازند و در استسقا

۶ حب صبح و ۶ حب شب بیاشامند

حب دافع صفرا معمول تاردکله بگیرند عصارهٔ مرکب حنظل ۹ گرم سقمونیا ۶ گرم صابون بادام ۶ گرم کنابلد ۱۲ گرم امتیك ۶ دسی گرم اسانس میوه عرعر اسانس ذبه اسانس اکلیل الجبل هکدام ۶ قطره مخلوط کرده بامقدار کافی شربت نرپرون جهای ۲ دسی گرمی سازند وازه تا ۶ حب در روز استعمال کنند

حب دافع کلوروز معمول هامیلتون بگیرند مسحوق سقمونیا ۲ گرم کلمل مسحوق عصارهٔ مرکب حنظل هکدام ۱ گرم بامقدار کافی شربت زنجبیل ۱۲ حب سازند وازه ۲ تا ۶ حب در روز استعمال نمایند

حب مسهل معمول پیتشاف بگیرند عصارهٔ مرکب حنظل ۱ گرم استات مورفین ۵ سانتی گرم بدقت مخلوط کرده وبیست حب سازند ودر شب یك حب استعمال کنند در بعضی مواقع فردای آن شب پس از بیدار شدن نیز یك حب بیاشامند واین حبوب در مشایخ مستعمل اند

حب دافع الرطوبات معمول واشای لندن بگیرند مسحوق عنصل عصارهٔ حنظل هکدام ۱۰ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند

مطبوخ حنظل بگیرند حنظل ۵ گرم مدت پنجد دقیقه در ۵۰۰ گرم آب بجوشانند وصاف کرده بیفزایند شربت پوست نارنج ۵۰ گرم اتر سولفوریك الکلی ۵ گرم ودر استسقاء هر دو ساعت فاصله ۳ قاشق کوچك بیاشامند و در عرض روز موافق اثری که حاصل میشود از ۶ تا ۱۲ قاشق کوچك میتوان استعمال کرد

شراب حنظل بگیرند حنظل ۵ گرم شراب مالاگا ۱۵۰ گرم مدت چهار روز بخیسانند وصاف کنند وهر یکساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند تا اثر اسهال مکفی بروز کند

محلول ضد نقرس معمول لاویل بگیرند شراب مالاگا ۱۰۰ گرم الکل خالص ۲۰ گرم عصارهٔ الکلی حنظل ۱۰ گرم کینیوم ۵ گرم مطابق معمول حل کنند واز ۲ تا ۱۵ گرم این محلول را در نصف پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

حقنه حنظل معمول کلود بگیرند یك ثلث از یك دانه حنظل ودر ۱۰۰ گرم آب داغ مدت ۲۴ ساعت در ظرف سرپوشداری بخیسانند وصاف کنند ودر طفل هشت ساله ابتدا از حقنه ساده احتقان نموده وبعد این حقنه را عمل نمایند ودر دفع لوکوده مستعمل است واین مداوا اگرچه شدید وبا قوت است ولی از اثرات تمجید کرده اند

پوماد حنظل معمول کریستین بگیرند پیه مذاب ۴۰ گرم مسحوق حنظل ۵ گرم پوماد سازند ودر مداوای صور مختلفه مانیا بروی شکم تمریخ کنند واین عمل را در صورتیکه اثر اسهالی بروز نکند مکرر نمایند تا بروز اسهال

۶ قثاء الحمار ب **خیار دشتی** ت **کونکومبر سوواژ** ل **موموردیکا الاتریوم** ی **الاتریون** یکی از نباتات طایفه کوکوربیتاسه است که از قدیم الایام در طب معمول بوده ودر فرانسه وبخصوص در انگلستان جهة استعمالات طبی آن زراعت میکنند ومیوه این نبات باندازه نصف ابهام وبیضی شکل ودر ابتدا سبز وپس از رسیدن زرد میگردد وعصیری که از این میوه اخذ میکنند سبز سیاه رنگ ویا سفید خاکستری رنگ وخشك وشکننده وبشدت تلخ است ونوعاً اثر الاتریوم مینامند وطریقه

قثاء الحمار

ساختن آن از قرار ذیل است

عصاره الاتریوم بگیرند میوه رسیده خیار دشتی مقدار منظور میوه ها را خورد کرده و تخمهای آنرا بیرون آورده و آنها را بکوبند و با فشار عصیر آنرا گرفته و جهة تصفیه حرارت دهند و بعد تبخیر کنند تا بقوام عصاره و بخارهائی که در هنگام تبخیر متصاعد میگردند چون بشدت محرک و محرش اند باید از آنها احتراز نمود

این عصاره از عوامل مسهل قوی و دافع رطوبات و در دفع استسقاء مفید و مستعمل و مقدار شربت آن از ۵ تا ۱۵ میلی گرم و خیلی بندرت ۵ سانتی گرم آنرا میتوان استعمال نمود و باید دانست که در ساختن این عصاره هرچه کمتر حرارت وارد آورند اثر آن زیادتر خواهد بود و لهذا دانشمندان انگلیس با حرارت خیلی ملایمی آنرا تبخیر میکنند

حب دافع الرطوبات بگیرند عصاره الاتریوم مسحوق عنصل مکه ۱۵ گرم اسید سوکسینیک ۴ گرم گوگرد طلائی انتیمون ۲ گرم مطابق معمول حبهای ۵ سانتی گرمی سازند و روزی سه حب مانند مسهل جهة انصراف حالت اختناق استعمال کنند

حب مسهل تریاک دار معمول لانگلی بگیرند عصاره خیار دشتی تریاک مکه ۱ گرم مطابق معمول ۵ حب سازند و در قولنج سربی هر ساعت یک حب بنوشند و مراقب اثر آن باشند

الاترین عبارتست از ماده عامل الاتریوم میباشد و از عوامل مسهل سبک نسبتاً قوی الاثر و در استعمال آن کمال احتیاط را باید مرعی داشت و جسمی است غیر محلول در آب و در اتر کمی و در الکل اتیلیک جوشی و سولفور دکربون و کلروفورم محلول

گرد الاترین معمول برنیت بگیرند الاترین ۲ سانتی گرم طرطیر ۰٫۴ گرم مطابق معمول در ۴ بسته مساوی بربندند و هر دو یا سه ساعت فاصله یک بسته موافق اثری که ظاهر میشود بیاشامند و بواسطه استعمال این گرد مواد مائی و سرزی بمقدار زیاد بطور اسهال دفع میگردند و آنکه با قولنج و وجع همراه باشند و از مسهلاتی است که در ورم کلیه البومینی مستعمل و مفید است

تعفین الاترین بگیرند الاترین ۵ سانتی گرم الکل ۰٫۳ گرم اسید نتریک ۲ دسی گرم مطابق معمول تعفین سازند و از ۳ تا ۴ قطره در نصف پیاله شربت قند مخلوط کرده مانند عوامل مسهل بیاشامند

حب الاترین مرکب بگیرند الاترین ۵ میلی گرم تا ۱ سانتی گرم صبر زرد ۵ سانتی گرم جهة ساختن یک حب

خیار متعارفی چون با قثاء الحمار و سایر عوامل مشابه آن از یک طایفه است لهذا در این جا آنرا ذکر میکنیم

خیاره قثاء کوکومیس سیکوئون از محصولات بومی مشرق زمین است و در ایران دو قسم آنرا زراعت میکنند خیار بالنگ و خیار شنک و هر دو دارای شحم ابدار و بیطعمی میباشند و از اغذیه قلیل التغذیه محسوب میگردند و در طب رنده کرده خیار را مانند مطبوخات مبرد بکار میبرند و تخم آن یک جزء از بزور اربعه بارده و عصیر خیار را مانند غسول در دفع حکه قوبائی معمول میدارند و پوماد خیار را مانند ترکیبات ملین در زینت استعمال میکنند و معروف است که جلد را خنک و سرد مینماید

پوماد خیار بگیرند پیه گوسفند ۵۰۰ پیه گوساله ۳۰۰ بلسان تلو ۱ گلاب ۵ عصیر خیار ۶۰۰ پیه ها را در حمام ماریه ذوب کنند و بلسان تلو را که در مقدار کافی الکل حل کرده باشند بیفزایند و نیز گلاب را اضافه

الاترین

خیار

نموده هم

نموده بهم زنند و بگذارند سرد شود و ۲۰۰ جزء از عصیر جبار افروده مدت چهار ساعت متصل بهم زنند و انچه از
ان باد سومت مخلوط نشده باشد بواسطهٔ انحراف خارج سازند و ۲۰۰ جزء دیگر را بیفزایند و نیز چهار ساعت متصل
بهم زنند و بواسطهٔ انحراف عصیر مخلوط نشده را خارج کنند و بهمین طریق ۲۰۰ جزء سیوم را افزایند و بعد حمام
ماریه مخلوط را داخل کرده ذوب نمایند و مدت ۳ تا ۴ ساعت بگذارند بحالت و بان بماند و کف انرا گرفته بالاخره
با اسپاتول چوبی محصول را بقدری بهم زنند که هوا در ان داخل شده و حجمش مضاعف گردد

ع فاشرا (کرمة البیضا) پ هزار فشان (گشان) فر بریون (کولوره)
ل بریونیا دیوئیکا (بریونیا البا) چنانچه ذکر نمودیم فاشرا از طایفه کوکوربیتاسه بوده ریشه
ان که مستعمل در طبابت حجیم و دوکی شکل و لحمی و ابدار میباشد و رنگ جوفان سفید مایل بزردی و از طرف
خارج مخطط به خطوط دایره و طعم ان تند و محرق و بوی ان مهوع و این ریشه دارای سقرو نشاسته و صمغ
و ماده عامل بسیار تلخی موسوم به بریونین و بعضی املاح و در همان مواقعی که حنظل و قثاء الحمار را بکار
میبرند انرا استعمال میکنند و دارای خواص مسهل قوی است و پولپ این ریشه را در خارج گاهی مانند عوامل محمره
معمول میدارند و چون بمقدار زیاد انرا استعمال کنند مانند سموم نباتی خاد اثر میکند و بریون امریک
عبارت از محوکان میباشد
گرد ریشه فاشرا بگیرند ریشه تازه فاشرا مقدار منظور رنده کرده و در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند
و در هاون اهنی نرم کوفته از مو بیز بیرون کنند و از ۱ تا ۲ گرم این گرد را بطور حب مانند مسهلات در سیتیک
استعمال نمایند
الکولاتور ریشه فاشرا بگیرند ریشه فاشرا الکل ۹۰ درجه مکد یک جزء ریشه را خورد خورد کرده
و در الکل مدت ۱۰ روز در ظرف دربداری بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ
صاف کنند و این الکولاتور را بمقدار ۲ تا ۴ گرم مانند عوامل در سیتیک معمول دارند
الکولاتور مرکب فاشرا (اب مرکب فاشرا) که معمول در اسازی بلژیک است
بگیرند چند نیم کوب کرده ۷ الکل ۷۵ درجه مقدار کافی مدت هشت روز بخیسانند و صاف کنند با ید الکل
بقدری باشد که پس از تصفیه ۶۵ جزء مصفی بدست اید و تفاله این مصفی را با مواد ذیل داخل نمایند بگیرند برگ
تازه سداب ع۸ برگ تازه اهل برگ تازه پودنه برگ تازه باسلیقون برگ تازه اقحوان برگ تازه فو مکد ۲
پوست نارنج مرمکی مکد ع۱ ریشه تازه فاشرا ع۱۸ الکل ۵۰ درجه ۲۳ اب ۲۰۰۰ مدت ۳ روز بخیسانند
و در حمام ماریه تقطیر کنند تا ۹۵ جزء مقطر بدست اید انرا با ۵۰ جزء مصفای الکلی چند مخلوط کنند و این
الکولاتور از عوامل محرک و دافع تشنج و دافع هیستری است و مقدار شربت ان از ۱۰ تا ۴ گرم که خالص و یا
در پوسیون داخل کرده بیاشامند

حرف خ

درس نهم — اقساخ بق

خربق سیاه

خربق منتن

خربق سبز

خربق مشرق زمین

خربق سفید

در گیاه شناسی باسم خربق اقسام پنجگانهٔ ذیل را موسوم مینمایند

۱ خربق سیاه ع خربق اسود ف الِبُور ل هِلِبُوروس ی الِبُورُوس
عبارت است از ریشهٔ نباتی موسوم برورد المیلاد (ورد الشتا) و در کوههای فرنگستان میروید و رنگ این ریشه از سمت خارج مایل به سیاهی و درون سفید رنگ و مانند قطعاتی است بضخامت انگشت و غیر منتظم الشکل که ریشه های باریک طویل و مختلطی از آن رسته و بوی آن جهوع و طعمش تند است

۲ خربق مُنتِن ف الِبُور فتید ل هِلِبُوروس فوتیدوس که در فرانسه **رجل الدب و رجل العقاب** نیز نامیده میشود و این قسم از خربق را در بیطاری مانند عوامل دافع الدیدان استعمال میکنند

۳ خربق سبز ع خربق اخضر ف الِبُور وِر ل هِلِبُوروس وِریدیس
گیاه این قسم دارای گلهای سبز رنگ است و در جنگلهای حوالی پاریس میروید و مانند خربق منتن در ماه اول بهار گل میکند و این قسم خربق را در امراض جلدی استعمال میکنند

۴ خربق مشرق زمین ف الِبُور دُریان ل هِلِبُوروس اُوریانتالیس
گویا این قسم همان خربقی است که متقدمین در جنون استعمال میکرده اند و همهٔ اقسام مذکوره از طایفهٔ رنونکولاسه میباشند

۵ خربق سفید ع خربق ابیض ف الِبُور بلان ل وِراتروم البُوم این قسم از طایفهٔ کولشیکاسه است و در کوههای مرتفع فرنگستان میروید و ریشه که باین اسم از سوئیس می آورند بشکل قطعاتی است خفیف الوزن و خاکستری رنگ که جوف آنها سفید و بعضی دارای ریشه های باریک و بعضی دیگر عاری از آن ریشه ها میباشند و طعم آنها در ابتدا شیرین و بعد تلخ و تند میگردد

خربق سفید چون دارای وراترین است در خواص مشابه آن میباشد (رجوع کنید بکلمهٔ وراترین را) و مانند آن از عوامل مقیئ و مسهل است و خربق سبز نیز دارای وراترین میباشد و قطرهٔ تعفین آنکه از ۱ جزء خربق و ۴ جزء الکل ساخته باشند در دفع اختلالات ورمی روماتیسمی نقرسی و حمای اصفر و ساعت به دو ساعت فاصله استعمال کرده اند و یکی از دانشمندان معاصر از اهالی فرانسه در این اوقات تعفین خربق سبز را از ۵ تا ۳۰ قطره در دفع اکلامپسی بطور زرق تحت جلدی استعمال میکند و آنرا بواسطهٔ تجاذب عدیده ثابت مینماید و خربق سیاه و خربق مشرق زمین از عوامل درستیک دافع الرطوبات میباشند و در دفع استسقاء و نوباء مرهم و ساعی استعمال میگردند و مخصوصاً خربق سیاه مستعمل و مفید است

گرد خربق سفید بگیرند خربق سفید مقدار منظور خورد کرده در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و نرم سائیده از موبیزابریشمی سرپوشدار بیرون کنند و از ۱۰۰ جزء خربق ۸۸ جزء گرد باید بدست آورد و این گرد از عوامل مقیئ و مسهل است و یک وقتی در دفع جنون آنرا استعمال میکردند و در اقسام استسقاء نیز مستعمل و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲ دسی گرم اگرچه این اوقات غیر مستعمل است

تعفین خربق سفید بگیرند نیم کوب کرده خربق سفید ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و بافشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند و از عوامل مقیئ و مسهل است و این اوقات

غیر مستعمل

تمر درخت تمار هندی از طایفه لگومینوز میباشد و این درخت که از محصولات بومی مصر است از آنجا به هندوستان و شرقی و به جزایر انتیل حمل شده و کلیتة در منطقه های محترقه و دیگر ممالکی که تا به ۳۰ درجه عرض شمالی واقع اند عمل میاید و میوه این درخت بشکل غلافی است سیاه رنگ و مسطح و منحنی مانند شمشیر که طول آن از ۱۱ تا ۱۳ سانتیمتر و در جوف آن ۶ یا ۱۲ هسته صحیح الاضلاع قرمز رنگ واقع است و گوشت این غلاف پولپی و زرد رنگ و ترش و مایل به شیرینی و رشته‌های لیفی خشبی از میان این گوشت عبور مینماید و جهت ساختن تمر هندی میوه ها را شکافته و گوشت آنها را با هسته ها بیرون می‌آورند و در ظرف چوبی بزرگی این گوشت و هسته‌ها را روی هم میریزند و شربت ساده را که بحالت جوش باشد بروی آنها میریزند که تا بعمق آنها نفوذ کند و در بعضی ممالک پولپ تمر هندی را در دیگهای مسین فی الحال طبخ میکنند تا سیاه رنگ نشود و از این جهت است که بعضی اقسام تمر دارای مس اند و در تجارت تمر را از افریقا و از آسیا و از امریکا می‌آورند و تمر امریکا بر سایر اقسام ترجیح دارد و تمر اعلا آنکه خوب رسیده و تازه بود دارای طعمی است شبیه بطعم انگور و شیرین ترش مزه و خیلی مطبوع و رنگ آن قهوه مایل به قرمزی

تمر هندی را چون بتنهائی بمقدار ۶۰ تا ۱۲۰ گرم استعمال کنند مانند مسهلات برقوه عمل خواهد کرد و مخصوصاً ترشیش را در جائی باید استعمال نمود که مقصود طبیب استعمال ترشی و مسهل هر دو بود

تمر هندی را بطور مسهل کمتر بتنهائی تجویز میکنند و بیشتر بسبب اینکه از آن ترتیب میدهند که دارای ۲۰ تا ۱۵ گرم طرطیر باشد و یا یک ماده دیگری که مستقیماً در ترشح امعا اثر کند و چون بتنهائی آنرا استعمال کنند مانند عوامل مبرده اثر خواهد نمود و طبیب در وقت استعمال باید از عدم وجود مس در تمر مطمئن باشند و چنانچه ذکر کردیم تمری که در تجارت متداول است اغلب دارای مس است و جهة حصول این اطمینان باید تیغه آهنی را در آن فرو برد اگر دارای مس باشد آن تیغه برنگ مس قرمز میگردد و نیز تمر را گاهی با گوشت آلو و اسید طرطریک مغشوش میکنند و کشف این تقلب که چندان عیبی بر آن وارد نمی آورد مشکل است

تمر هندی دارای اسید سیتریک و اسید طرطریک و اسید مالیک و طرطیر و قند و پکتین و ماده حشوی میباشد

پولپ تمر هندی مطابق کدکس بگیرند تمر هندی مقدار منظور در مقدار کافی آب بخیسانند تا کاملاً نرم گردد و از موی بیرون کنند در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تبخیر نمایند و این پولپ از عوامل مبرده و ملینه است و مقدار شربت آن از ۳۰ تا ۶۰ گرم

مربای تمر هندی بگیرند پولپ تمر آب مکدر ۲ قند مسحوق ۵ پولپ را با آب مخلوط کرده و زیر و رو کنند تا خمیر متحد الاجزائی حاصل گردد و قند را افزوده در حمام ماریه تبخیر نمایند تا وزن مخلوط به ۶ جزء رسد و این مربا یک ربع وزنش پولپ تمر میباشد و از عوامل مبرده و مسهل برقوا است و مقدار شربت آن ۵۰ تا ۲۰۰ گرم

تیزن تمر هندی بگیرند تمر ۲۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده مدت یکساعت دم کنند و از موی صاف نمایند و ظرفیکه تمر را در آن دم میکنند نقره و یا چینی باید باشد و این تیزن را مانند عوامل مبرد و یا مسهل مبتدی جای در عوض و در پیاله پیاله بیاشامند

شربت تمر دار بگیرند تمر هندی ۳۰ تا ۶۰ گرم شربت جوش ۵۰ تا ۱۰۰ گرم تمر را در شربت مخلوط کرده بگذارند سرد شود و صاف نمایند این محصول مبرد و مسهل است و آنرا پیاله پیاله بیاشامند تا اثر اسهال بروز کند

شربت تمر معمول در شام بگیرند تمر هندی بی هسته ۲۷۵ بادیان سبز ۲۲ آب ۱۰۰

در قرعی مخلوط کرده وان قرع را مدت ۳ ساعت در حمام ماریه گذارند تا دم کشد و بعد بگذارند سرد شود و با فشار از پارچه گذرانیده و صاف نمایند و بگیرند از این مصفی ۴ قند سفید خورده کرده ۷ در حمام ماریه حل نموده بگذارند سرد شود و ضبط نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۵٫۲ گرم اجزاء محلوله تمر ۲٫۲ دسی گرم اجزاء محلوله بادیان است و این شربت را میتوان نزد تیزنها و پوسیونهای مسهل مانند معدل و معین استعمال کرد و مبرد و مسهل گوارائی است و مقدار شربت ان ۴۰ تا ۱۰۰ گرم

معجون مسهل بگیرند پولپ تمر هندی ۱۲ مسحوق طرطیر ۱ مسحوق طرطرات توام پتاس و دو سود (ملح سنیت) ۲ شیرخشت ۴ شربت ورد ۸ معجون سازند و ۱۵ تا ۳۰ گرم مقدار شربت ان است

الو اجاص فر **پرونو** ی **پرونوس** از میوه جات غذائی است که چون مطبوخ انرا استعمال کنند دارای عمل مسهلی خواهد بود شبیه بعمل فلوس خیارشنبر و تمر هندی

مربای الو معمول و **اسازی اسپانیول** بگیرند پولپ الو ۱ قند مسحوق ۲ مخلوط کرده و در حمام ماریه بقوام مربا تبخیر نمایند این مربا از مسهلات برفق است و مقدار شربت ان از ۱۰ تا ۴۰ گرم

مربای مسهل الو ایضا معمول و **اسازی اسپانیول** بگیرند مربای الو ۹۰ گرم مسحوق ریشه جلب ۳۰ گرم مسحوق طرطیر ۸ گرم گرد هارا مخلوط کرده و با انهم کنند و مربا را در حمام ماریه گرم نموده برانها بیفزایند و بدقت زیر و رو کنند تا مخلوط متحد الاجزائی حاصل گردد و این مربا از عوامل مسهله است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۳۰ گرم

پولپ الو مطابق کدکس بگیرند الو مقدار منظور با بخار بپزند و در هاون بکوبند و با اسپاتول چوبی از موبیز موئی بیرون کنند و با الکلاتور دارچینی یا الکلاتور وانیل معطر نمایند و با مقدار کافی شربت ساده شیرین کنند و این پولپ که ملین و مسهل است مقدار شربتش از ۵ تا ۲۰۰ گرم

تیزن الو معمول بیمارستان بگیرند الو ۶۰ گرم مدت یکساعت در مقداری اب بجوشانند که یک لیتر محصول حاصل شود و از موبیز صاف کنند و این تیزن که ملین و مسهل است انرا نیز مایع بعضی مسهلات از قبیل سنا و طرطیر محلول طرطرات توام سود و پتاس و غیره قرار میدهند

عسل ع **شهد (انگبین)** ف **میل** ل **مل** ع **ملی** زنبور عسل از روی گلها و برگهای بعضی نباتات ماده عصیری لزج و قندی جذب کرده و در معده خود داخل مینماید و بعد این ماده را در فرجه هائی که از موم ساخته است و انها را اشان مینامند استفراغ میکند و این ماده که جسمی است مخاط و عصیری عبارت است از عسل و جهت استخراج ان حبابهای مومی کوچکی که این فرجه ها را بنا نموده شکسته و بعد در افتاب گذاشته شیره جریان می یابد سفید رنگ و موسوم بعسل سفید و چون جریان این شیره تمام شد حبابها را خورد کرده و حرارتی برانها وارد می ورند شدیدتر از حرارت افتاب مجدداً شیره جریان می یابد موسوم بعسل زرد و بالاخره بواسطه فشار عسلی خارج میگردد قرمز قهوه رنگ که غیر خالص است و بقول کلی عسل عبارت است از ماده زیادی کم دان دان و نوعاً دارای بوئی است مشابه بان نباتی که زنبور از ان نبات عسل را ساخته و بهترین عسلها عسلی است که از نباتات طایفه لبیه اخذ شده باشد و بواسطه اختلاف نباتات طعم شیرین عسل تغییر پذیر است و اختلاف طبیعت این نباتات موجب اختلاف طبیعت ان نیز میگردد چنانچه چون زنبور از نباتات سمی عسل را اخذ کرده باشد بالملازمه ان عسل سمی خواهد بود

و از این جهت است اختلاف عسلهای اماکن مختلف که از ذکر آنها موجب تطویل است و لایق این مختصر نیست د

موافق تجربه **مسو بران** عسل یك نسبت تغییر پذیری مخلوط است از گلوکوز متبلور که شعاع را بطرف یمین منکسر

مینماید و از گلوکوز غیر متبلور که بالعکس شعاع را بطرف یسار منکسر میکند بهر جهت عسل محلول در آب و الکل هر دو

میباشد و از قدیم الایام اطبای بخواص آن پی برده اند و **ابقراط** نیز آنرا در طب استعمال کرده و مانند شکر سفید

و شیره شکر از عوامل ملینه و مسهله بی خطر است و از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم عسل را در شیرین کردن تنقیه ها بکار میبرند بخصوص

در وقتی که خواسته باشند شکم آزاد باشد و از ۳۰ تا ۱۲۰ گرم عسل را با شکر سفید و با شیره سکر را در آب و یا شیر حل

کرده جهت تلیین بطن احتقان میکنند و معمول عموم دانشمندان ایران است که در حقنه های مفتح و ملین تا ۱۲۰

گرم شکر سرخ و یا گزانگبین علفی داخل مینمایند و این حقنه ها تقلص معاء و اخلاط را محکم نموده و دفع میکنند بوستهای

مرهم و عاصی را و عسل را در سکنجبین های عسلی و معاجین داخل مینمایند و چون عسل را گرم کنند تا بقوام زفت گردد

در دفع شقاق جلد نظول آن مفید و مستعمل است و نیز عسل را در تعدیل طعم بعضی غرغرها و مضمضه ها داخل مینمایند

شراب عسل معروف بر ماء العسل (هید رومیل) بگیرند عسل ۲۵۰

اب ۱۲۵۰ کف نقاع مقدار کافی (تقریباً ۶) در خمره مخلوط کرده و در محلی گذارند که از ۱۹ تا ۲۵ درجه حرارت داشته

باشد تا آنکه حالت تخمیر بروز کند و بعد در بطریها حفظ نمایند و این شراب را نشروبات متداوله فرنگستان است

شیرخشت (ترنجبین) ... ... منا شیرخشت عبارتست از عصیر حلو منجمدی

که از دو قسم درخت فرین حاصل میگردد یکی موسوم به فراکزینوس اورموس و دیگری فراکزینوس رو توندیفولیا

و این دو درخت که از طایفه یاسمین میباشند مخصوصاً در سیسیل و کالابر و بعضی ممالك ایران عمل میایند و فراکزینوس

روتوندیفولیا خیلی نزدیك بدرخت زبان گنجشك است و چنانچه بعضی از مصنفین گفته اند شیرخشت ممکن

است بواسطه گزیدن انسکت مخصوصی جریان یابد ولی این قسم شیرخشت قلیل المقدار است و بقدری جریان

مییابد که همان انسکت بخورد و عموماً شیرخشت را بخودی خود از ساقه درخت ترشح میکند و یا با اعانت شکافی که

بران وارد آورند و نیز از برگهای درخت ممکن است ترشح نماید بهر جهت در تجارت سه قسم شیرخشت متداول است

اوّل شیرخشت اشکی است با این طریق اخذ میکنند شکافهای چندی بپوست ساقه و یا شاخه های باریك درخت شیرخشت

وارد می آورند از این شکافها عصیری خارج شده و بشکل قطرات اشکی مستطیل منجمد میگردد و این قسم شیرخشت خالص

تر و سفیدتر از سایر اقسام و طعم آن شیرین و گوارا ولی فی الجمله مکره و نوعاً این قسم شیرخشت در تجارت سیسیل

متداول است دوّم شیرخشت تخته عبارتست از قطعاتی است زرد چرکین ملتصق بهم و غیر خالص و طعم این قسم اگرچه

شیرین است ولی خیلی مکره تر از قسم مذکور و بعضی اوقات مطبوع سوّم شیرخشت چرب (دسم) این قسم از شیرخشت

تخته غیر خالص تر است و در حقیقت شیرخشت تخته میباشد که فاسد شده بالاخره یك قسم دیگر از شیرخشت است

که از گاه خار شتر اخذ میشود و در فرنگستان نام از تجارت ایران و اسیای صغیر می آورند و عبارتست از **ترنجبین**

و نیز از بعضی اقسام اسپیدان و انصفصاف یك نوع شیرخشت مایع جریان مییابد موسوم به **بید خشت**

که دارای قندی است شبیه بقند نیشکر

شیرخشت یکی از عوامل مسهله کثیر الاستعمال است و اثرات آن اگرچه دیر ظاهر میگردد ولی مدتی دوام میکند و موجب

هیچ نوع هیجانی نمیشود و مانند سایر مسهلات مورث یبوست منتهی نمیگردد ولی پس از استعمال آن سقوط اشتها

شیرخشت

ترنجبین

بید خشت

بروز میکند و از عواملی است که در اطفال و در ناقهین بسیار مستعمل و مفید است و نیز در برونشیت مزمن استعمال آن متداول و شیرخشت اشکی بمقدار ۱۰ تا ۱۰۰ گرم مسهل بی‌رفقی است در اطفال و مشایخ و شبان و عموماً مانند شبان از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم آنرا استعمال میکنند و در آب و یا شیر و یا سایر مایعات حل کرده می‌آشامند و در امتلاء معوی و زکام نافع و سودمند است و شیرخشت تخمیر را بمقدار ۱۰ تا ۱۰۰ گرم مخصوصاً بطور حقنه استعمال مینمایند و شیرخشت چوب را کمتر استعمال میکنند

منیت

منیت عبارت از جزء مسهل شیرخشت میباشد و جسمی است سفید و بی بو با طعمی شیرین و گوارا و محلول در آب و آنرا باین طریق میسازند که شیرخشت اشکی را با الکل ۳۳ درجه در حمام ماریه حرارت میدهند و محلول را در حالت جوش صاف مینمایند و میگذارند سرد شده تا منیت حاصل گردد و بعد منیت را افشرده و خشک کرده نرم میکوبند و قوت اسهال منیت مانند شیرخشت است و تفاوت آن در این است که دارای طعم مهوع شیرخشت نیست و ماده غیر متبلوری که موسوم است به ماده دسم شیرخشت اثر اسهال آن مانند منیت نیست

پوسیون مسهل شیرخشت بگیرند شیرخشت اشکی ۵۰ گرم شیر یا آب ۱۰۰ گرم حل کرده در یک دفعه بیاشامند

پوسیون منیت بگیرند منیت ۱۵ گرم آب ۱۰۰ گرم قند ۲۰ گرم الکلاتور لیمو ۲ قطره حل کرده صاف نمایند و در اشخاص ذکی الحس بیک دفعه استعمال نمایند

مارملاد مسهل قهوه بگیرند شیرخشت اشکی فلوس خیارشنبر پخته روغن بادام شیرین قند خورد کرده مکرر ۵۰ گرم مطبوخ غلیظ قهوه ۲۵ گرم شیرخشت را در مطبوخ قهوه حل کنند و صاف نمایند و مطابق معمول سایر مواد را بیفزایند و بخوبی مخلوط کنند و در برونشیت مزمن دو قاشق چای خوری صبح و همان قدر شب سر ساعت بعد از غذا بیاشامند

پوسیون مسهل فرنل بگیرند شیرخشت اشکی ۳۰ گرم در ۱۰۰ گرم آب حل کرده صاف نمایند و ۳۰ گرم فلوس پخته و ۳۰ گرم روغن بادام شیرین افزوده صبح ناشتا هر نیم ساعت فاصله یک قاشق آش خوری بیاشامند تا یک یا دو مجلس عمل تخلیه حاصل گردد

معجون ضد بواسیر معمول دوس بگیرند شیرخشت اشکی ۲۰ گرم سولفات پتاس نیترات پتاس گوگرد مرطوب مکرر ۱۰ گرم عسل سفید مقدار کافی مطابق معمول معجونی سازند که قوام آن متوسط بود و از ۲ تا ۱۵ گرم در روز استعمال نمایند

شربت شیرخشت معمول لاشامبر بگیرند شیرخشت اشکی ۲۰ گرم آب ۱۲ یا ۱۵ ادبه ۲۰ گرم مخلوط کرده بهم زنند تا شیرخشت حل شود محلول را کاملاً صیعان حاصل نمایند و با کاغذ صاف نموده ۱۵۰ گرم قند افزوده در حمام ماریه حل کنند و با مویز صاف نمایند

قرص شیرخشت بگیرند شیرخشت ۲۰۰ قند مسحوق ۷۵۰ صمغ عربی ۵۰ عرق بهارنارنج ۷۰ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و از ۲ تا ۱۵ قرص در روز بیاشامند

قرص شیرخشت مانفردی (قرص کالابر) بگیرند ریشه خطمی ۱۰۰ گرم مدت ۲۴ ساعت در ۲۰۰۰ گرم آب بخیسانند و صاف کنند و ۲۰۰ گرم شیرخشت در مصفی حل کرده و صاف نموده ۳۰۰۰ گرم

قند افزوده و ٤ درسیر گرم عصاره تریاک در کمی آب حل کرده نیز بیفزایند و بقوام معجون جامدی تبخیر کنند و ١٠٠ گرم عرق بهارنارنج و ١٠ گرم اسانس برگاموت در محصول داخل نمایند و باید قوام این محصول کافی قرص باشد و در روی کاغذ مومی که چرب بوده از آن پهن کنند و قرصهای یک گرمی تهیه نمایند و در زکام و نزله از ٤ تا ١٢ قرص بیاشامند

قرص شیرخشت و طرطیر معمول اسپیلمان

بگیرند طرطیر (بی طرطرات پتاس) ١ شیرخشت ٢٥ آب ٤٠ طرطیر را در آب گرم حل کرده و شیرخشت را افزوده و حل کرده صاف نمایند و تبخیر کنند تا غلیظ شود و قابل قرص گردد و قرصهای ٥ دسیگرمی سازند و این قرصها در نقرس مستعمل اند و از عوامل ملینه میباشند و مقدار شربتها از ١٠ تا ٢٠ عدد

معجون مسهل معمول فراند

بگیرند شیرخشت اشکی عسل سفید مکرر ١٠٠ نیز یک کلس ١٣ معجون سازند و ٢٠ گرم صبح ناشتا بیاشامند

پوسیون مسهل معمول بیمارستان

بگیرند برگ سنا ٨ گرم سولفات سود متبلور ١٥ گرم شیرخشت ٤٠ گرم آب جوشیده ٩٠ گرم سنا را مدت ربع ساعت در آب جوش دم کنند و با فشار صاف نموده سولفات و شیرخشت را حل کرده نیز صاف نمایند و در یک بار و دو دفعه بیاشامند

مطبوخ کاسر الریاح شیرخشت معمول واساری اسپانیول

بگیرند شیرخشت ٢٥٠ گرم سنا ٧ گرم طرطرات پتاس انیسون مکه ٤ گرم آب ٥٠٠ گرم سنا و انیسون را در آب جوش دم کنند و شیرخشت و طرطرات را افزوده صاف نمایند این مطبوخ از عوامل مسهله است و مقدار شربت آن هر نیم ساعت به نیم ساعت فاصله نصف گیلاس

مداوای ابتدائی اسهال شدید در دفع قولنج نقاشان

مداوای ابتدائی قولنج نقاشان

روز اول طرف صبح حقنه مسهل نقاشان را معمول دارند و در عرض روز آب فلوس را بیاشامند و در شب اولاً حقنه مسکن نقاشان را معمول دارند ثانیاً پس از حقنه حب مسکن را میل کنند و روز دوم صبح آب مقدس را در دو دفعه که فاصله آنها یک ساعت بود بیاشامند و در عرض روز تیزن معرق (هم دشاهتره) و در شب حب مسکن

روز سیوم صبح پوسیون مسهل نقاشان را بیاشامند و در عرض روز تیزن معرق مسهل (هم دی عشبه را) و در شب اولاً حقنه مسکن ثانیاً حب مسکن

روز چهارم مانند روز سیوم عمل کنند

روز پنجم در عرض روز تیزن معرق ساده و طرف عصر اولاً در ساعت چهار بعد از ظهر حقنه مسهل ثانیاً در ساعت شش حقنه مسکن ثالثاً در ساعت هشت حب مسکن

هرگاه پس از تداوی مذکور مرض برطرف نشود مجدداً شروع باستعمال آن نمایند و در صورت تکرار استعمال آب مقدس را ترک کنند و اصرار بر استعمال مسهلات نمایند تا اوجاع بطنی بکلی برطرف شده و تقاضای طبیعت منظماً برقرار گردد

پوسیون مسهل نقاشان معمول بیمارستانها

بگیرند معجون دیافونیکس ٣٠ گرم مسحوق جلب ٤ گرم سنا ٨ گرم شربت نرپرون ٣٠ گرم آب جوش ١٢٥ گرم مطابق معمول پوسیون سازند

آب فلوس خیارچنبر بگیرند قلم خیارچنبره ٤ گرم سولفات منیزی ٤٠٠ گرم امتیک ٥ سانتی گرم آب ١٠٠٠ گرم مطابق معمول عمل نمایند و طرف صبح پیاله پیاله بیاشامند

آب مقدس (پوسیون مقیی) معمول بیمارستانها بگیرند امتیک ٣ دسی گرم آب ٢٥٠ گرم حل کنند این آب از مقیات قویه است و یک جزء از تداوی قولنج نقاشان میباشد

حقنه مسکن نقاشان ایضا معمول بیمارستانها بگیرند روغن گردو ٢٠٠ گرم شراب قرمز ٤٠٠ گرم مخلوط کرده احتقان نمایند

حقنه مسهل نقاشان ایضا معمول بیمارستانها بگیرند معجون ریحانا فونیکس ٣٠ گرم مسحوق جلب ٤ گرم برگ سنا ٨ گرم شربت زیبدون ٣٠ گرم آب جوش ٥٠٠ گرم سنا را در آب دم کرده صاف نموده شربت و مسحوق جلب و معجون را افزوده احتقان نمایند و این حقنه یک جزء از تداوی قولنج نقاشان است

حب مسکن نقاشان بگیرند تریاق فاروق ٤ گرم مسحوق تریاک ٥ سانتی گرم حبهای بزرگ ساخته بیاشامند

تفصیل معالجه مشهور برادران **شریته** در دفع قولنج نقاشان (قولنج سربی) بطور اختصار همین بود که ذکر کردیم و این تداوی که مرکب است از استعمال مقیات و مسهلات قویه و معرقات محلله اغلب اوقات در دفع این مرض قوی الاثر است

حرف د

در حصۀ یکم — دارچینی و عوامل مشابه آن

عوامل محرکه

بقول کلی دارچینی یکی از عوامل محرکه و منبهه معتبره است و در تنبیه و تحفظ قوای الی و مخصوصا در تنبیه جهاز هضمی و در هیجان عموم قوای ساقط شده و در دفع کاسر الریاح غیر موجه استعمال آن مفید و مستعمل و ماده است که بوی آن گوارا و مطبوع است و لهذا با بسیاری از ادویه مکره و غیر مطبوع آنرا مخلوط کرده تا موجب رغبت و عدم کراهت طبع گردد و بسیاری از مواد دیگر در خواص مذکوره کمال مشابهت را با دارچینی دارند و عبارتند از عوامل که نیز آنها را در این دیباچه خواهیم نمود از قبیل سلیخه و کاسیا الیینیا و ملاباتروم و دارچینی قرنفلی و دارچینی سفید و جوز بوا و بسباسه و پوست **وینتر** و بادیان خطائی و کاسکاریل و ونیل و قرنفل و قاقله صغار و قاقله کبار و مانیکت و زرنباد و خولنجان و زردچوبه و اگیر ترکی و زنجبیل و فلفل و کاوا و غار و زدوار و فلفل فرنگی و کوتو و کوتوئین و چوبا الکل و شراب در خاصیت تنبیه و تقطیع نزدیک بدارچینی میباشند لهذا پس از ذکر عوامل مذکوره این دو عامل را بیان مینمائیم و حرارت و اکسیژن را که اصل عوامل محرکه و منبهه اند در آخر این ذکر خواهیم کرد

دارچینی

دارچینی ع **دارصینی** ف **کانل** د **سیلان** ل **کورتکس سینامومی**

عبارتست از پوست معطری که از درخت **لوروس سینامومم** اخذ میکنند و این درخت که از طایفه **لورینه** است در هندوستان و ناف و سوماترا و جزیره سیلان و جزایر انتیل و جزیره

دارچینی سیلان / سلیخه / دارچینی کاپان / دارچینی ناصاف / پوست کاسیالینیا / دارچینی قرنفلی / دارچینی سفید

کاپان وغیره عمل میاید ودر تجارت چندین قسم دارچینی متداول است ۱ **دارچینی سیلان** درخت آن در این جزیره غرس کرده وعمل میآورند واین قسم دارچینی عبارتست از پوست شاخه های سه چهار ساله این درخت ومانند لوله های تو در تو میباشد که تقریباً ۳۲ سانتیمتر طول دارند وصلب وشکننده ولیموئی قرمز رنگ اند وطعم آنها معطر وفی الجمله گزنده واین قسم بهترین اقسام است

۲ **دارچینی چین یا سلیخه یا لوری کاسیا** عبارتست از قطعاتی است سطبرتر از دارچینی سیلان که لوله نیستند وپر رنگتر از آن وطعم آنها گزنده تر ولی چندان مطبوع نیست ودرخت این قسم را **لوروس کاسیا** مینامند ودر ملاباروجزایر سوند ودر کوشنشین ودر ایالت کوانگسی از ممالک چین عمل میاید

۳ **دارچینی کاپان** در جزایر امریک جنوبی عمل میاید واز حیثیت بو وطعم نزدیک به دارچینی سیلان ولی رنگ آن باخته وتقریباً سفید رنگ ودر دهان بواسطه مکیدن بسهولت نرم میگردد

۴ **دارچینی ناصاف** این قسم عبارتست از پوست تنه درخت دارچینی سیلان وکساده لیفی مانند کنگنیای زرد ودرخشنده است در تمام اقسام مذکوره پوست را سلخ کرده وبشره آنرا بر میدارند

پوست کاسیالینیا وبرگهای هندی معروف به **مالاباتروم** که از درخت **لوروس مالاباتروم** اخذ میکنند نیز یک قسم از دارچینی میباشند ودر خواص نزدیک به دارچینی چین

دارچینی قرنفلی عبارتست از پوست درخت **لوروس کولیلاوان** در چین

دارچینی سفید یا **کانل البا** که نیز از همین طایفه است در طب چندان استعمالی ندارند

بقول کلی همه اجزای اقسام درخت دارچینی محتوی مقدار تغیر پذیری کافور میباشند وپوست این درخت دارای دهن فرار وتن وماده لعابی وماده ملونه واسید سینامیک ونشاسته است ودارچینی چین اگرچه مانند دارچینی سیلان محتوی دهن فرار است ولی کم عطرتر وچندان خوش طعم وگوارا نیست ویکی از دانشمندان ماده از دارچینی استخراج کرده موسوم به **سینامومین** که بشکل بلورهای سوزنی زرد متبلور میگردد ومحلول در آب والکل است

گرد دارچینی بگیرند دارچینی سیلان مقدار منظور نیم کوب کرده ودر گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند ونرم سائیده از موبیز بیرون کنند وباید آنرا نقدری بسایند که در نخاله باقی مانده جز ماده خشبی بی طعم چیزی دیگر نباشد واین گرد از ادویه ایست که در تلد بذا غذیه بسیار بکار میرود واز عوامل محرک ومقوی معده میباشد مقدار شربت آن از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم

عرق دارچینی بگیرند دارچینی سیلان مقدار منظور آب مقدار کافی دارچینی را نیم کوب کرده مدت ۱۲ ساعت در آب بخیسانند وبعد تقطیر کنند تا از هر جزء دارچینی که استعمال کرده اند چهار جزء مقطر بدست آید وجهة گرفتن دهن فرار بهتر آنست که در قابله فلورانسی (لوله دار) مایع مقطر را جمع کنند وعرق دارچینی را بمقدار ۶۰ تا ۱۲۰ گرم در پوسیونهای محرک داخل مینمایند ومقدار شربت دهن فرار از ۱ تا ۱۲ قطره است بطور پوسیون

عرق الکلی دارچینی بگیرند دارچینی سیلان ۱ الکل ۸۰ درجه ۱ آب صاف ۱۰ ودر حمام ماریه تقطیر کنند تا ۵ جزء مقطر بدست آید واین عرق از عوامل محرک ومنبه است واز ۲۰ تا ۱۰۰ گرم بطور پوسیون استعمال میشود

تعفین دارچینی بگیرند دارچینی سیلان ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ دارچینی را نیم کوب کرده مدت ده روز در الکل بخیسانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند وضبط کنند واین تعفین از عوامل

محرك و مقوّی معده است و اگر اد در پوسیون و یا با شراب داخل مینمایند و هرگز به تنهائی نباید استعمال شود مقدار شربتش از ٤ تا ٢٠ گرم

الکلاتور دارچینی (جوهر دارچینی) بگیرند دارچینی نیم کوب ١ الکل ٨٠ درجه ٥ مدت چهار روز بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کنند تا همه الکل تقطیر شود و این الکلاتور از محرکات قوی الاثر است مقدار شربت ان از ٤ تا ٢٠ گرم که در تیزن و یا پوسیون و یا شراب داخل نمایند و هرگز به تنهائی نباید استعمال شود

شربت دارچینی بگیرند عرق دارچینی ١٠٠ قند سفید جبر کرده ١٨٠ قند را در عرق بحالت برودت حل کند و با کاغذ صاف نمایند و این شربت را مانند محرکات و مقویات معده بمقدار ١٠ تا ٤٠ گرم در پوسیون و یا تیزن و یا شراب داخل کرده بیاشامند

تیزن دارچینی بگیرند دارچینی سیلان ٨ گرم اب ١٠٠٠ گرم مطابق معمول تیزن سازند

جوز بویا (جوز بوات موسکاد نوکس موسکاتا) عبارت است از ثمر درخت **مریستیکا اروماتیکا** و از محصولات جزایر ملوك و در جزیره بوربون که متعلق بدولت فرانسه است و در جزایر انتیل انرا غرس میکنند و این درخت که از طایفه **مریستیسه** است ثمر ان دارای یك هسته میباشد مانند زردالو و غیره ولی اگر ابی شکل و در ان سه طبقه مشخص ملاحظه میگردد اولا پوستی که بمنزله قشر خارجی است و در صورتیکه میوه رسیده باشد بدو مصراع لحمی منقسم میگردد ثانیا قشر دویمی که نرك ترك است و در صورتیکه تازه بود قرمز خوش رنگ و چون خشك شود زرد میگردد و این قشر است که **بسباسه (اریل ماسیس)** نامیده میشود ثالثا یك هسته که دارای قشری است نازك و قهوه رنگ و شکننده و این قشر می پوشاند بادامی را که در تجارت معروف است به جوز بویا و این بادام از طرف خارج شبیه بمغز گردو در جانب داخل سفید و در سطح خارج ان شیارهای کم عمقی موجود است و عموما در تجارت دو قسم جوز بویا متداول میباشد یکی جوز بویای ماده (جوز بویای مزروع) که از درخت **مریستیکا موسکاتا** حاصل میگردد دیگری جوز بویای نر که بزرگتر است و بسباسه ان ترك ترك نیست و از درخت **مریستیکا تومانتوزا** حاصل میشود و قسم اول بدون پرز و قسم دوم پرزدار و در طب بادام جوز بویا و بسباسه هر دو را استعمال میکنند و هر این دو ماده دارای دهن فرار و دهن ثابت اند و مقدار شربت از مسحوق جوز بویا از ٢ دسی گرم تا ٤ گرم و از عوامل محرکه معده است و بیشتر جهت تلذیذ غذا استعمال میگردد

مسکر جوز بویا بگیرند جوز بویا بمقدار منظور نرم کوفته و بروی صوبری ریخته و بخار اب جوش را بان برسانند و بعد در کیسه محکمی ریخته و ان کیسه را در ما بین دو قطعه اهنی که سوراخ سوراخ بوده و با اب جوش انها را گرم کرده باشند گذاشته و بفشرند تا روغن ان خارج گردد و این روغن را در ما بین کاغذ و لائی بخشکانند و بعد در حمام ماریه با غافت کاغذ انرا صاف نمایند این مسکر را در دفع روماتیسم تمریخ میکنند و در بعضی ترکیبات مندا وله داخل مینمایند

قیروطی جوز بویا معمول ژرمن بگیرند موم زرد ١ روغن زیتون ٢ مسکر جوز بویا ٤ بحرارت ملایمی ذوب کند و در قالبهای کاغذی قالب نمایند و تمریخ این قیروطی در خراش و شقاق حلمه مستعمل و مفید است

پوست وینترل کورتکس وینتری عبارت است از پوست درخت **وینترا اروماتیکا** از طایفه **مانیولیاسه** و این درخت در ماژلان که از ممالك جنوبی امریك است عمل میاید و پوست متداول

جوزبویا

پوست وینتر

در تجارت عبارت از قطعاتی است لوله کرده ۳-۱۳ سانتی‌متر طول دارد ۱-۲ میلی‌متر قطر دارند و سطح خارج انها کدرنده
کرده است خاکستری قرمز رنگ و بعضی خالهای قرمز سفید شکل در ان مشاهده میشود و سطح داخل انها قهوه سیاه رنگ
و کناره انها کثیف و وزن و در قراست و مرداری بوئی است شدت معطر که گویا مخلوطی است از بوی باسلیق (و بوست)
و فلفل و طعم ان تند و گزنده و دارای دهن فرار و سقز و فی الجمله ماده عصاره و تنن و بعضی املاح و مانند دارچینی
از عوامل مقوی و محرک است و عموماً انرا بطور سفوف و یا تیزن در طب استعمال میکنند (از ۲ تا ۴ گرم در
۵۰۰ گرم)

بادیان خطائی

بادیان خطائی ت **بادیان (انیس اتوالا)** عبارتست از ثمر درخت **ایلیسیوم**
انیزاتوم از طایفه **مانیولیاسه** و این درخت قشنگ و همیشه سبز است و از محصولات چین
و ژاپون میباشد و دارای ۶ تا ۱۲ پره است مانند ستاره و این پره‌ها خشبی و قهوه مدیدی رنگ و هر یک محتوی
هسته میباشند بیضی و درخشنده برنگ کتک بادیان خطائی دارای دهن فرار و دهن سم سبز و جاد و سقز و تنن و ماده
عصاره و صمغ و اسید تنی و شک و بعضی املاح است و خواص تمام پوستکی از ابدهن فرار و دهن سم نسبت میدهند
و دیگر این خواص مشابه است به بادیان سبز و دهن فرار انرا در مشرو بیکه موسوم است به **انیزت بردو**
داخل مینمایند و اهالی چین بادیان خطائی را محترم میدارند و انرا پس از صرف غذا میخورند و در محضر بت میسو(زانند)

عرق بادیان خطائی مانند عرق دارچینی ساخته میشود (و دارچینی را) و در پوسیونهای محرک
این عرق را داخل مینمایند

تیزن بادیان خطائی بگیرند بادیان ۱۰ گرم اب ۵۰۰ گرم دم کرده صاف کنند و در عرض دو زپیاله
پیاله بیاشامند

کاسکاریل

کاسکاریل ع **قشر عنبر (کنکینای معطر)** عبارتست از پوست درخت **کروتون**
کاسکاریلا که از اشجار جزایر انتیل و بعضی ممالک جنوبی امریک واز طایفه **اوفوربیاسه**
میباشد و کاسکاریل متداول در تجارت عبارتست از قطعاتی است که از ۸ تا ۱۲ سانتی‌متر طول دارند و زیاد یا کم
پیچیده و قهوه و صلب اند و کناره انها سفیدی شعاعی و بوی انها خیلی مطبوع مخصوص در وقتی انها را گرم کنند
و طعمشان تند و تلخ و معطر و بشره این پوست خشن و ناصاف و شبیه دارد مانند کنکینا و کاسکاریل دارای دهن فرار
سبز رنگ و ماده عصاره تلخ و ماده سقزی و ماده لعابی است و ماده عامل ان محلول در اب و الکل و از ادویه
مقوی و محرک و دافع حمی و دافع قی میباشد و ۱۰ گرم انرا در ۵۰۰ گرم اب دم کرده استعمال مینمایند

گرد کاسکاریل بگیرند کاسکاریل مقدار منظور خورد خورد کرده و در گرم خانه ۴۰ درجه
بخشکانند و نرم بکوبند تا جز ماده خشبی چیزی باقی نماند و از موبیز بیرون کنند و این گرد را بجای گرد دارچینی
استعمال مینمایند و مقدار شربت ان از ۱ تا ۴ گرم است

تعفین کاسکاریل مانند تعفین دارچینی این تعفین را میسازند (۲ دارچینی را) و بجای
ان استعمال میکنند و مقدار شربت ان از ۴ تا ۱۵ گرم است

مخلوط دافع عرق مسلولین معمول گراو بگیرند مطبوخ کاسکاریل ۹۰
گرم سولفات کینین ۱۰ سانتی‌گرم اسید سولفوریک ابدار ۲ گرم تعفین بنج ۵/۱ گرم مطابق معمول مخلوط

کنند و سه قسمت کرده در عرض دو روز در سه دفعه بیاشامند

ونیل

وَنیل عبارت است از ثمر **وانیلا آروماتیکا** که از نباتات پارازیت (خشکه بند) و با اطراف درختها پیچیده و بآنها متشبث میگردد و از طایفه **اورشیده** است و در مکزیک و پرو عمل میآید و ثمر این نبات غلافی است سه پهلو که از ۱۶ تا ۲۲ سانتیمتر طول دارد و باریک و قهوه رنگ و پولکی و معطر و محتوی دانه‌های کوچک زیادی است سیاه و درخشنده و این نبات ثمر نمیدهد مگر پس از هفت سال و در تجارت سه قسم ونیل هست و اول است که گویا هر یک متعلق به یک قسم از این نبات باشند و موافق تجزیه یکی از دانشمندان ونیل محتوی دهن سم و سقز نرم و عصاره تلخ و قند و ماده نشاسته شکل و کومارین است و در تقطیر دهن فرار آن مقطر نمیشود و مواد عامل آن در آب و الکل محلول اند و ونیل از عوامل محرک و ضد تشنج است و در خواص مقوی باه نیز مجرب و در تقویت باه خیلی مؤثر و بیشتر از آن در معطر کردن مرباها و شربتها و نانهای قندی استعمال میکنند و عطاران بسیار گوارا و مطبوع و بهترین صورت دوائی آن مسحوق با قند است که از ۲۵ سانتیگرم تا ۱ گرم استعمال نمایند

سفوف ونیل بگیرند ونیل ۱ قند ۱۰ ونیل را قطعه قطعه کرده و با یک جزء از قند در هاون نرم بکوبند و از موی ابریشمین بیرون کنند و تفاله را با یک جزء دیگر از قند نیز کوفته و از مو بیرون نمایند و همچنین تا دیگر تفاله باقی نماند و بیخته‌ها را مخلوط نمایند

قرص ونیل بگیرند ونیل ۳۰ گرم قند ۲۰۰ گرم صمغ عربی ۲ گرم آب مقدار کافی مطابق معمول قرصهائی ۴۰ سانتیگرمی سازند و هر قرصی دارای ۵ سانتیگرم ونیل است

تعفین ونیل بگیرند ونیل ۱ الکل ۸۰ درجه ۹ مدت هشت روز بخیسانند و با فشار از پارچه بگذرانند و با کاغذ صاف کنند

نسخهٔ دیگر بگیرند ونیل ۱ قند ۱ آب مقطر ۶ درجه ۳ الکل ۹۰ درجه ۷ قند و ونیل را با هم کوبیده و آب گرم و بعد الکل را افزوده مدت ۸ روز بگذارند بماند و با فشار صاف کرده از کاغذ بگذرانند

شربت ونیل بگیرند ونیل خورد کرده ۵۲ الکل ۳ درجه ۴۰۰ مدت چهار روز بخیسانند و بعد در حمام ماریه ۷۰ درجه مدت دو ساعت دم کنند و بگذارند سرد شده و صاف نمایند و بگیرند از این مصفی ۵ قند خورد کرده ۹ در حمام ماریه حل کرده و بگذارند سرد شده صاف کنند و حفظ نمایند این شربت را مانند عوامل محرک و ضد تشنج و مقوی باه بمقدار ۲۰ تا ۴۰ گرم استعمال مینمایند و هر ۲۰ گرم آن محتوی ۱ گرم اجزاء محلوله ونیل است

قرنفل

قرنفل پ **میخک** ت **ذِیروفل ثِروفل** ل **کاریوفیلوم** ی **کاروفولون** عبارت است از گل نشکفته (غنچه) نیم درختی موسوم به **کاریوفیلوس آروماتیکوس** از طایفه **مرتاسه** و همیشه سبز میباشد و در جزایر ملوک و جزایر انتیل عمل میآید و محتوی دهن فرار و تنن و صمغ و سقز و ماده عصاره و **کاریوفیلین** قرنفل را بتنهائی در طب کمتر استعمال میکنند و صورد دوائی آن عبارتند از گرد و تعفین و گاهی دهن فرار آنرا استعمال مینمایند

دهن فرار قرنفل و تعفین قرنفل را مانند دهن فرار دارچینی و تعفین آن میسازند (ر دارچینی را) و تعفین قرنفل که از عوامل محرک معدی است در بعضی ترکیبات دافع درد دندان داخل میشود و نیز در دندانسازی استعمال مینمایند

گل میخک

گل مبحلان · هیل · مانیکت · زرنباد · خولنجان

گل مبحلان ت ذبی وفلر ل شبر انتوس شری (و یولبر) نباتی است معروف از طایفه کروسیفر که در بستانها زراعت میشود و در طب یك وقتی مانند عوامل مسقط جنین استعمال میگردید

دیگر ان از عوامل دماغی وقلبی و مسکن و مضاد تشنج است

هیل ع قاقله ف کارداموم ل فروکتوس کارداموحی عبارت از میوه چندین قسم نباتی است که نوعاً انها را اموم مینامند وخصوصاً از قسم اموم کاردا موموم از طایفه اموماسه حاصل میگردد و در ژاوا و ملاباد و هندوستان وغیره عمل میاید و در تجارت سه قسم هیل متداول است اولاً هیل رسمی ع قاقله صغار ل کاردا موموم مینوس و هیل ملاباد نیز نامیده میشود و طول ان از ۱ تا ۲ میلی مطر زیاد تر نیست منفخ و مثلث و محتوی دانه هائی است قهوه رنگ و بوی ان شبیه ببوی ترباتین وبا قیمت تر از سایر اقسام ثانیاً هیل متوسط ل کاردا موموم مدیوم که طولش کمتر از هیل غراب و در سایر صفات مشابه ان است ثالثاً هیل غراب ع قاقله کبار ل کاردا موموم مادوش که هیل سیلان نیز نامیده میشود طول این قسم از ۲ تا ۴ سانتی مطر وعرض ان از ۱ تا ۲ میلی مطر مثلث و دندانها نیز دارای دو کمر است و دانه های ان متعدد و خرمائی قهوه رنگ و مخطط میباشند وعموماً هیل یکی از ادویه معطره است که یك وقتی انرا مانند عوامل معده وکاسر الریاح و محرك استعمال میکردند و در هندوستان و ایران در ادویه غذائی انرا داخل میکنند و هیل رسمی محتوی دهن فرار و دهن دسم ونشاسته و ماده ملونه وماده ازت دار ولعاب والیاف واملاح میباشد

گرد هیل بگیرند از هیل مقدار منظور در دگرم خان ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته و بدون نخاله از موی بیرون کنند این گرد از ادویه غذائی ایران و هند و محرك معده و مقدار شربت ان ۲ دسی گرم تا ۲ گرم است

مانیکت (دانه بهشت) جنة الجنه عبارت است از ثمر نبات موسوم به اموموم گرانوم پارادیزی از محصولات سیلان و ماداگاسکر و این دانه براق و سیاه رنگ و مدور و دفی الجمله نوک گرا از ذن و طعم ان تند و سوزان و شبیه بطعم فلفل و بوی ان کافوری و خیلی مطبوع و انرا در عطریات داخل میکنند و از عوامل محرکه میباشد

زرنباد ع عرق الکافور ف زدوئیر ل زرومبت (زدواریا) ریشه نباتی است از طایفه زنژیبراسه که در هندوستان و جزایر ملوك عمل میاید و دو قسم از ان متداول که هر دو از عوامل محرك و ضد تشنج اند یکی زرنباد مدور و دیگری زرنباد طویل و زرنباد مدور متداول در تجارت عبارت از قطعات دو نیمه و یا چهار پارچه است که شبیه اند به تخم مرغ در صورتیکه انرا دو نصف و یا چهار پارچه کنند و در طرف محدب این قطعات نقاط شوك مانندی مشاهده میگردند و عبارتند از باقی مانده ریشه های کوچك واین زرنباد از طرف خارج سفید خاکستری رنگ و در وزن و در جانب داخل خاکستری و اغلب قرمز و دارای طعمی تلخ وبوئی بشدت کافوری است

گرد زرنباد بگیرند زرنباد مقدار منظور رنده کرده و در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موی بیرون کنند و مانند محرکات معده استعمال نمایند و مقدار شربت ان از ۱ تا ۴ گرم است

خولنجان ع خسرودارو ف گالانگا ل مارانتا گالانگا عبارت از ریشه یکی از نباتات طایفه اموموم میباشد و در تجارت دو قسم ان متداول است یکی خولنجان کبیر که خولنجان هندی

و باراوائی نیز نامیده میشود و بشکل قطعاتی است استوانه که از ۹ تا ۱۲ سانتیمتر طول دارند و رنگشان قهوه قرمز رنگ و بویشان شبیه بوی هیل و طعمشان گزنده و معطر است و دیگری خولنجان صغیر که خولنجان چینی نیز نامیده میشود عبارتست از پارچه هائی است که از ۲ تا ۴ سانتیمتر طول و ۶ تا ۱۲ میلی متر قطر دارند و رنگشان ندرد باخته و بوی و طعمشان معطر شبیه بوی و طعم زنجبیل و یک قسم دیگر خولنجان در تجارت می آورند که خولنجان کاذب است و از خولنجان صغیر بزرگتر و از خولنجان کبیر کوچکتر و پوستان باخته و کم رنگ و دارای بوی و طعم ضعیفی و بواسطه سبکی که دارد از خولنجان صحیح تمیز داده میشود و خولنجان محرک و مقوی معده است و جائیدن آن در تسکین درد دندان مؤثر

گرد خولنجان بگیرند خولنجان مقدار منظور رنده کرده در گرم خان بخشکانند و نرم کوفته از مو بیز بیرون کنند و از ۲ تا ۴ گرم در تقویت معده استعمال نمایند

زرد چوبه ع **عروق الصفر (عروق الصباغین)** ف **کورکوما لنگا** (؟) لا **کورکوما تیراهرا تیتا**

داهالی فرانسه آنرا زعفران هندی و ریشه زعفران نیز مینامند **دیسقوریدوس** آنرا باسم **کوپیئروس اندیکوس** ذکر کرده عبارتست از ریشه **کورکوما تنکتوریا** که از طایفه **اموم** میباشد در هندوستان شرقی و چین عمل میآید و در تجارت دو قسم آن متداول یکی زرد چوبه طویل و دیگری زرد چوبه مدور و گاه زرد چوبه چینی نیز نامیده میشود قسم اول از انگشت کوچک قدری بزرگتر و کم طول تر و بشکل استوانه است زیاد یا کم پیچیده و دارای قشری نازک و خاکستری و مغزان زرد نارنجی پر رنگ و آب دهان را زرد میکند و بوی آن شبیه بزنجبیل و طعم آن گرم و تلخ و معطر و قسم دوم به بزرگی تخم کبوتر و در حالت طبیعی دارای زوائدی استوانه و پوستان خاکستری و در سایر صفات مشابه قسم اول است و این قسم در تجارت کمتر یافت میشود و ماده زرد زرد چوبه در نزد علمای کیمیا اهمیتی دارد زیرا که قلیائیات را برنگ قرمز خون رنگین میکند و لهذا تعفین زرد چوبه و کاغذ آن از معرفات خیلی مستعمل میباشند و زرد چوبه از عوامل معطره و محرکه و مدره است و در هندوستان و ایران آنرا در تلذیذ بعضی اغذیه بکار میبرند

اگرتکی ع **وج (عود الوج)** ف **کالاموس ارومتیک** ... **کالاموس اروماتیکوس** عبارتست از ریشه نباتی از طایفه **اراسه** که حجم آن بقدر انگشت و اسفنجی و خارج آن قهوه رنگ و داخلش زردی و دارای بوئی مطبوع و طعمی معطر و گزنده و در طب بیشتر تعفین آنرا استعمال مینمایند و مانند دارچینی از عوامل محرک و مقوی معده است

تعفین اگرتکی مانند تعفین دارچینی ساخته میشود و در همان مواقع استعمال میگردد (مرداد ۱۹۰۰)

زنجبیل ف **ژنژامبر** لا **اموموم زنژیبر** از ادویه است که از قدیم الایام شناخته شده **دیسقوریدوس** باسم **زینگیبریس** ذکر کرده و عبارتست از ریشه **اموموم زنژیبر** از طایفه **اموم** و از نباتات بومی هندوستان است و در مکزیک و جزایر انتیل آنرا عمل آورده اند و در تجارت دو قسم زنجبیل متداول است یکی خاکستری و دیگری سفید قسم اول بحجم انگشت و عبارت است از دکمه های متصل بهم و بیضوی و دارای بشره خاکستری زرد رنگ و مغزان سفید و یا زرد رنگ و در آن نقاط قهوه مایل بقرمزی مشاهده میگردد و بوی آن معطر و طعم آن فلفلی و خیلی تند و گزنده قسم دوم زنجبیل

زرد چوبه

اگرتکی

زنجبیل

سفید باشد

سفید باشد پهن‌تر و دراز‌تر و باریکتر از زنجبیل خاکستری و پوستان که عموماً برداشته میشود زرد رنگ و مخطط و خود ریشه تقریباً سفید و سبک‌تر و شکننده‌تر از زنجبیل خاکستری و بوی آن کم عطرتر ولی طعم آن تندتر و گزنده‌تر است

زنجبیل موافق تجربه محتوی سفری است نرم که عبارت از ماده عامل آن بود و ماده شبیه بسقز و دهن فرار و ماده عصاره و صمغ و نشاسته و ماده ازت دار

گرد زنجبیل بگیرند زنجبیل مقدار منظور و نرم کوفته از مو بیزند و آنکه نخاله باقی ماند بیرون کنند این گرد از عوامل محرک و مقوی معده و قوی الاثر است و در هندوستان و ایران و انگلستان و المان نیز هم بطور دوا و هم مانند ادویه غذا استعمال میکنند و در سوء هضم ضعفی استعمال آن شایع و مفید و از عوامل معدله مسهلات و مدر لعاب میباشد و ضماد آن جهة تحلیل قوی الاثر و مقدار شربت آن از ربع گرم تا ۲ گرم

شربت زنجبیل بگیرند زنجبیل را به جوش عرق فقد مقدار نکافی زنجبیل را در آب دم کرده و صاف نموده و ضعف مصفی قند افزوده در حمام ماریه حل کنند و ۳۰ گرم این شربت محتوی ۵ سانتی گرم ماده محلول در آب است

تعفین زنجبیل این تعفین را مانند تعفین دارچینی میسازند (ر دارچینی را) و از عوامل محرک قوی الاثر است و مقدار شربت آن از ۲ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون

اسانس زنجبیل بگیرند زنجبیل و پوست خشک لیمو ۳ الکل ۵ درجه ۵۰ مدت چهار روز بخیسانند و از پارچه گذرانیده صاف کنند از عوامل محرک است مقدار شربت ۲ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون

فلفل پ پلپل ف پوا و رل پیپری پیرت عبارت است از ثمر **پیپر نیگروم** که ثمر درختی است از طایفه **پیپر اسه** و از محصولات ممالک حاره و بخصوص در هند شرقی عمل میاید و در تجارت دو قسم فلفل متداول است فلفل سیاه ل **پیپر نیگروم** و فلفل سفید ل **پیپر البوم** و فلفل سیاه عموماً دارای قشری است چین دار و سبز سیاه رنگ و این هیئت دلالت میکند بر اینکه آنرا نارس چیده اند زیرا که چون بگذارند کاملاً برسد از درخت ریخته و تلف میگردد و رنگ مغز این قسم فلفل زرد باخته و فلفل سفید همان سیاه است که در آب جوش آورده بخته و جزء خارجی قشری و لحمی را از آن جدا کرده و فقط مغز باقی مانده است و از این جهة است که حدت و عطر آن کاسته شده مصنف میگوید در کرمان که وطن من است در بعضی خانه‌ها درخت فلفل عمل میاورند و ثمر آن قدری کوچکتر از فلفل سیاه و چین دار نیست و رنگ این ثمر سفید کدر و حدت و عطرش خیلی کمتر از فلفل سیاه بهر جهة فلفل از عواملی است خیلی معطر و لسیاد تند و موافق تجربه دانشمندان محتوی **پیپرین** و دهن ثابت و دهن فرار و بلسانی و ماده صمغی و ماده عصاره و اسید ملیک و اسید طرطریک و نشاسته با سودین

پیپرین چنان بنظر میاید که ماده عامل فلفل باشد و جهة ساختن آن ابتدا عصاره الکلی از فلفل میسازند و محلول ۲۰ درجه پتاس محرق افزوده و تحت آب میافزایند تا پیپرین رد شود و با کاغذ صاف مینمایند و ماده که بر روی کاغذ صاف میماند گرفته و بدقت با آب شسته در الکل گرم انواع حل میکنند تا پیپرین متبلور حاصل گردد

گرد فلفل بگیرند فلفل مقدار منظور نرم کوفته و بدون انکه نخاله باقی گذارند از موی بیرون کنند و این گرد از ادویه غذائی است که در همه عالم متداول و از عوامل مقوی و محرک معده و مقوی باه و موجب جریان خون بواسیر میگردد و نیز از عوامل ضد نزله و قاطع الحمی و ضد سوزاک و قاپاد ازیت و محلل و محمر است و مقدار شربت ان از ده سی گرم تا ۲ گرم بطور حب و یا مخلوط با شراب سفید و در کشتن پادازیت کمتر از استعمال میکنند و بهتر انست که در خواص محلله بجای گرد فلفل گرد عاقرقرحا و در خواص محرکه مخصوصا تاماناکی و در خواص محمره ارد خردل را استعمال نمایند

معجون فلفل معمول واسازی لندن بگیرند فلفل سیاه زنجبیل شاحی مکد ۳۲۰ گرم رازیانه ۱۱۱ گرم قند عسل مکد ۴۶۰ گرم دواها را نرم سائیده و مخلوط کرده با عسل خمیر کنند و در روزی دو یا سه دفعه از ۴ تا ۸ گرم بنوشند

حب پیپرین بگیرند پیپرین کلمل مکد ۵ سانتی گرم عصاره اذاراقی ۲ سانتی گرم سولفات کنین ۵ سانتی گرم عصاره مرغ مقدار کافی مطابق معمول ۳۰ حب سازند در یبوست مزاج عادی یک حب صبح و یکی عصر میل کنند

پوماد فلفل بگیرند فلفل سیاه نرم سائیده ۱ پیه مذاب ۴ مخلوط کنند و مانند محرکات موضعی استعمال نمایند

ضماد محمر معمول تروسو بگیرند جو دیا دوسر بو داده و مسحوق ۱۲۰ گرم سرکه ۳۰ گرم سفیده تخم مرغ ۳ دانه اب مقدار کافی در حالت برودت مخلوط کرده و خمیر معتدل القوامی سازند بروی پارچه کشیده و ۳۰ گرم فلفل مسحوق بروی ان بپاشند و استعمال نمایند

تعفین فلفل بگیرند فلفل ۱ الکل ۸۰ درجه ۴ مدت پانزده روز بخیسانند و صاف کنند

کاوا عبارت است از ریشه **پیپرمتیستیکوم** که در این اواخر ماده از ان استخراج کرده موسوم به **کاوائین** و عبارت از ماده است متبلور و خنثی و بعضی این ریشه را در خواص مشابه بفلفل میدانند

کاوا

در بیان اثار تراپوتیکی فلفل و کاوا

سلس رومی و **دیسقوریدوس** یونانی که هر دو از دانشمندان بزرگ مائه اول میلادی میباشند فلفل را بخصوص در حمیات نائبه استعمال کرده اند اگر چه اکتشاف این خاصیت را باید بر دانشمندان مشرق زمین نسبت داد و متاخرین از حکمای فرنگ اقتباس به دانشمندان مشرق زمین نموده از انرو در حمیات نائبه استعمال کرده و فواید زیاد برده اند یکی از انها موسوم به **لوئی فرانک** هفتاد نفر مریض مبتلی به نوبه را به فلفل مداوا نموده و اثر او را در دفع نوبه مانند گنگینا میداند و بعد جمعی دیگر پیروی این دانشمند را کرده و مکرر او را امتحان و اختبار نموده و تمجیدات زیاد کرده اند و علاوه بر حمیات نائبه فلفل را در امراض ضعفی مجاری هضم نیز استعمال میکنند و طریقه استعمال ان با همان طور دستور است و با نطور دیگر را استعمال دست از او گرد ترجیح میدهند و **پیپرین** را که ماده عامل فلفل است و **اُرستید** نام از علمای کوپنهاک از او کشف کرده در دفع حمیات نائبه بمقدار ۲ و ۴ و تا ۸ گرم در بیست و چهار ساعت بطور حب و یا سفوف استعمال

میشود و کاوا را در دفع نوبه مانند فلفل معمول میدارند

بوشود را اثر ضد بولوژی و تراپوتیکی کاوا چنین میگوید کاوا اسفری است که از **پیپر متیستیکوم** استخراج میشود و در غشاء ملتحمه و نسج لحمانی مانند کوکائین موجب فقدان حس موضعی گشته و بدل آن استعمال میکردند و چون بمقدار زیاد در داخل کاوا را استعمال کند حالت خوش و سکونتی میآورد و در قوای بدن هیچ جه فتوری نمیآورد و بر قوت روح میافزاید و اگر بمقدار زیاد استعمال شود در شخص یک حالت بی قیدی اندروی ضعف میآورد و او را در خیالات سوفسطائی میاندازد و اعمال رادی را متدرجا ضعیف کرده و حرکات منظمه را مختل میسازد و اگر بمقدار سمی استعمال شود کسالت عمومی و صداع و استرخاء اطراف و ارتعاش عصبانی عارض میگردند و چون مدت متمادی بر استعمال کاوا مداومت شود عمل جلد مختل گشته و بثورات قشری و اکیموز و پیتیریاز بر سطح ادیم ظاهر میشود و در همه سطح آن بروز مینمایند و یک حالت فالج مرکزی ظاهر میشود و این حالت ابتدا در عناصر محرکه کرد ماده خاکستری قرنهای قدامی نخاع واقع اندیمون نموده و بعد یعنی پس از چندی فرا میگیرد عناصر حساس این ماده را هر جهه در دفع سوزاک و ورم حمل عصاره مائیه والکلی کاوا را بطور رحب با فواید زیاد استعمال کرده و از این عصاره بقدری باید استعمال نمود که معادل یک گرم کاوا باشد

فلفل فرنگی

فلفل فرنگی (فلفل هندی) ع فلفل السودان ف پیمان (کاپسیک) ل **کاپسیکوم انوم**

عبارت از نباتی است سنوی و بومی هندوستان شرقی و امروز در تمام عالم زراعت آن معمول و متداول و ثمرش که طویل و در ابتدا سبز و پس از رسیدن قرمز میگردد تند و حریف است و بخصوص در ممالک حاره از برای تلذیذ اغذیه بکار میبرند

بباید دانست باسم **پیمان** چهار ماده مختلف را موسوم کرده اند اولا **پیمان ژامائیک** که پیمان انگلیسی و فلفل ژامائیک نیز نامیده میشود عبارت است از ثمرهای خشک شده **میرتوس پیمانتا** از طایفه **میرتاسه** و در ژامائیک میروید و این ثمرها دانه های کوچکی میباشند خاکستری قرمز رنگ و چین دار و قدری بزرگتر از فلفل متعارفی و بوی آنها مانند بوی دارچینی و قرنفل است ثانیا **پیمان تاباگو** که قدری بزرگتر از پیمان مذکور و گویا از همان جنس درخت عمل میآید و بواسطه اختلاف محل بار فی الجمله اختلافی حاصل کرده و این قسم پستتر و کم قیمت تر است ثالثا **پیمان بستانی** که پیمان قرمز و فلفل گینه و فلفل هندی و فلفل ترکی و مرجان بستانی و فلفل کاین و **کاپسیکوم انوم** نیز نامیده میشود و از طایفه **سلانه** است و ثمر این قسم پیمان قرمز و درخشنده و مستطیل و دکمه دار و بحجم ابهام و مثلث و دارای عده زیادی تخمهای پهن شبیه بقرص و سفید رنگی میباشد که طعم تند و بشدت سوزانی دارند و حدت آنها زیادتر از حدت غلاف این ثمر است و همین قسم پیمان است که در استعمالات طبی بکار میرود و حدت آن را نسبت میدهند به ماده مخصوصی موسوم به **کاپسیسین** که عبارت از ماده ایست زیتی و با سفری و الکلوئیدی مشابه الکلوئید شوکران پیمان بستانی را در بسیاری از اغذیه داخل میکنند و در طب در دفع سوء هضم و فالج و نقرس ضعفی مستعمل و مفید و از عوامل محمره قویه است و اعراب از اعداد عوامل مقوی باه و دافع دوسنطاریا داخل نموده و بسیار استعمال میکنند و یکی از دانشمندان فرنگ میگوید در طوایفی که فلفل هندی زیاد میخورند نوباسیر خیلی بندرت مشاهده میگردد و از این جهه آنرا از عوامل دافع این مرض میدانند و بهترین محصولات طبی آن اول عصاره مائی است و بعد

گردان که بشکل حب استعمال شود و مقدار شربت از عصارهٔ مائی ۵ تا ۲۰ سانتی گرم و از گرد ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم که نصف صبح و نصف عصر باشامند و نیز تعفین از ۱ تا ۴ گرم در پوسیون داخل مینمایند رانگا **پیمان سلطانی (رگالـه اُدُوران)** از طایفهٔ **امانتاسه** و ثمر آنرا مانند فلفل استعمال میکنند و دارای عطر دسم و جامدی است موسوم به **موم (مسکه) پیمان سلطانی** ق **سبو (بور) دوگاله**

گرد فلفل فرنگی بگیرند فلفل فرنگی مقدار منظور در گرم خانه ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته از مو بیز بیرون کنند این گرد از ادویهٔ غذائی معمول در انگلستان و المان است و مانند فلفل سیاه از عوامل محرک معدی

حب فلفل بستانی معمول الکر بگیرند گرد فلفل فرنگی ۲ گرم عسل مسحوق اصل السوس مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع بواسیر موجع و متهیج از ۵ تا ۲۰ حب باشامند نصف صبح و نصف عصر و میتوان بعوض گرد عصارهٔ مائی بکار برد و در این صورت مقدار آنرا منصف باید کرد

کوتوکوتو عبارت است از پوست درخت **پالیکورا دانسیفلورا** که بومی **بولیوی** (بولیوی مملکت جمهوری است در امریک جنوبی که دارای معادن نقره است) و از طایفهٔ **لوراسه** و پوست درختی که از مملکت مذکور بفرنگ می‌آورند بر دو قسم است **کوتو وِروُم** و **پاراکوتو** قسم اول را که دارای الکلوئیدی است موسوم به **کوتوئین** در طب مانند عوامل محرک و مقوی معده استعمال میکنند و نیز در دفع اسهال بخصوص اسهال اطفال و اسهال مسلولین و حمای تیفوئید و اسهال اطفال مبتلی به راشیتیسم و اسهال مبتلایان به پلاگر و غیره تعفین کوتو و کوتوئین سودمند است و مقدار شربت کوتوئین از ۵ تا ۲۰ سانتی گرم و تعفین کوتو را (در ۱۰) ۴ تا ۱۰ قطره هر یک ساعت فاصله در اطفال و ۱۵ تا ۳۰ قطره در جوانان

حب کوتوئین بگیرند گرد کوتوئین ۱/۲ گرم عصارهٔ جنطیانا ۴ گرم گرد اصل السوس مقدار کافی ۴۰ حب سازند و روزی ۴ تا ۶ حب بنوشند

پوسیون کوتوئین بگیرند کوتوئین ۴۰ سانتی گرم بی کربونات سود ۱ گرم گلیسرین ۲۰ گرم آب ۱۰۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و این پوسیون را نیم گرم باید آشامید

پوسیون تعفین کوتو بگیرند تعفین کوتو ۴ قطره عرق غاد گلاسی ۲۰ گرم آب ۱۰۰ گرم زرده تخم مرغ یکدانه شربت ساده ۲۰ گرم پوسیون سازند و با قاشق آش خوری در ۲۴ ساعت تدریج بنوشند

سفوف کوتوئین بگیرند گرد کوتوئین ۲۰ سانتی گرم در چهار دسته مساوی به بندند و هر سه ساعت فاصله یک دسته سفوف نمایند

غار یا **هشتان** ق **لُورِیه** ل **لُوروس نُوبیلیس** ی **دافنه** در روغن حب الغار را یونانی **دافِلایون** مینامند درختی است از طایفهٔ **لورینه** و بومی مشرق زمین که در فرنگستان عمل آورده اند و در طب برگ و میوه آنرا که موسوم به حب الغار است استعمال میکنند و حب الغار عبارت از میوه‌ای است بحجم گیلاس سیاه رنگ و خیلی معطر و دارای عطر دسمی سبز و نیم جامد

کوتوکوتو

غار

در جلد ۲ است

و چندی است که گرد برگ غار را مانند قاطع حمی و دافع نزله (عوامل) و با استعمال مینمایند

دوغن حب الغار بگیرند حب الغار خشک مقدار منظور را سیاکنند و در دوی مویزی دیخته بخار اب جوش را بان برسانند و بعد در کیسه محکمی بریزند و ان کیسه را در میان دو قطعه اهن سوراخ سوراخی که با اب جوش انها را گرم کرده باشند قرار دهند و بفشرند و روغنی که خارج میشود در حمام ماریه با کاغذ صاف کنند و اگر خواسته باشند حب الغار تازه را روغن گیرند هسته انرا خارج کرده و پولپ را ۵۰ درجه حرارت دهند و بفشرند و صاف کنند چنانکه در فوق ذکر کردیم و این روغن در ترکیب بعضی ادویه متداوله داخل میگردد

اثیر معدن

ادیژرون کانادانس نباتی است از طایفه **کومپوزه (مرکبه)** و در طب برگ و شاخه‌ها و گل انرا از دفع بواسیر و دفع اسهال استعمال میکنند و ۱۵ گرم برگ و شاخه گلدار را در ۵۰۰ گرم اب دم کرده در عرض روز بتدریج مینوشانند و مقدار شربت گرد اثیر دون در هر یک ساعت فاصله از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم است

زراوند

زراوند ع ارسطولوخیا ف ارپستولوک لا ارپستولوکیا لفظ ارپستولوکیا کلمه یونانی است مرکب است از دو کلمه یکی ارپستوس یعنی خیلی خوب و دیگری لوکیا که بمعنی خون نفاس است نباتی است از طایفه **ارپستولوکیه** و یونانیها اقسام این نبات را باین اسم از ان جهة موسوم کرده اند که سهل میکند خروج خون نفاس و خون حیض را

اول **زراوند ویرژینی** ف **سرپانتر (ویرژین)** (**کولووره دو ویرژینی**) لا **ارپستولوکیا سرپانتاریا** عبارت از ریشه است باریک و دارای الیافی دقیق و مختلط و خارج ان قهوه رنگ و مغز ان زرد رنگ و دارای بوئی تند و نافذ و کافوری و طعمی تلخ و تند و معطر و ان مخلوط است با ریشه‌های دیگر از قبیل کامومیل (؟) جوبی و کارولین و ویرژینی وغیره و این ریشه مرکب است از طبقاتی غیر منظم و پر زدار است و بواسطه تجزیه در ان دهن فرار و سفر یعنی نرم و ماده عصاره تلخ و ماده عصاره صمغی و البومین و نشاسته و املاح چند یافته اند و بعضی از دانشمندان خواص انرا نسبت بر ماده عصاره و بعضی دیگر به دهن فرار و سفر داده اند و زراوند ویرژینی را در طب بطور مشروب و با تیزن بمقدار ۸ تا ۱۰ گرم در ۵۰۰ گرم اب استعمال مینمایند

دوم **زراوند طویل** لا **ارپستولوکیا لونگا** (**زراوند نر**) و **زراوند مدحرج (مدور)** لا **ارپستولوکیا روتوندا** (**زراوند ماده**) از قدیم الایام در طب استعمال شده و دارای خواصی مشابه خواص زراوند ویرژینی میباشند و در همان مواقع استعمال میگردند و زراوند مدحرج بزرگ و کم دار و وزین و حلقه است و سطح ان خاکستری و مغزش زرد رنگ و طعمش تلخ و بویش نامطبوع و زراوند طویل با ان اختلافی ندارد مگر از جهة شکل که استوانه است و گاهی درازی ان بقدر یک قدم میباشد

گرد زراوند ویرژینی بگیرند زراوند ویرژینی مقدار منظور خورد کرده و در گرم خان ۴۰ درجه بخشکانند و در هاون در دسته نرم صلابه کنند و از موینه خارج نمایند این گرد از عوامل محلله معرق است و مقدار شربت ان از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم

تیزن زراوند ویرژینی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند ریشه زراوند ویرژینی ۶ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت دو ساعت دم کنند و صاف نموده بگذارند تا

نشین شود و بواسطهٔ عمل انحراف صاف روی آن را بر دارند

پوسیون زداوند و برژینی معمول اروپا بگیرند زداوند برژینی ١٥ گرم در ١٥٠ گرم آب جوش دم کرده صاف نمایند و پس از سرد شدن مصفی ٥ گرم شربت ناتی و ٢٥ گرم شربت بلسان پرو اضافه کنند و بطور پوسیون متدرجاً بیاشامند

در بیان بعضی ترکیبات که ماده اولیه و عامل مؤثرشان دارچینی است

لیکور دارچینی بگیرند دارچینی سیلان ١٠٠ عرق اعلای کشمش ١٠٠٠ امدت هشت روز بخیسانند و در حمام ماریه تقطیر کنند در ١٠٠٠ گرم شربت ساده اعلا و سفید بر مقطر بیفزایند لیکور بسیار اعلا حاصل خواهد شد که معروف است به **لیکور مادام امفوکس** داده ٢٥ تا ١٠٠ گرم این لیکور در هیجان قوای زایل شده مستعمل و مفید است

این لیکور را میتوان با سایر مواد مذکوره در این دو به همین طریق ساخت و در همین موقع و به همین مقدار استعمال نمود

الکولاتور گاروس بگیرند صبر سقوطری ٥ مرمکی ٢ زعفران ٥ دارچینی ٢٠ قرنفل ٥ جوز بویا ١٠ الکل ٨٠ درجه ٥٠٠٠ عرق بهار نارنج ٢٠٠ مطابق معمول الکولاتور سازند و چون ٢/٥ زعفران و ٥ وانیل ٥٠٠٠ شربت پرسیاوشان بر این لیکور بیفزایند **الکسیر گاروس** حاصل خواهد شد از ٣٠ تا ٥٠ گرم این الکولاتور و یا الکسیر را مانند مقویات محرکه استعمال مینمایند

القرمز مایع ایتالیائی بگیرند دارچینی ٢٥ گرم بسباسه ١٥ گرم جوز بویا ١٥ گرم قرنفل ٤ گرم الکل ٣٣ درجه ٤٠٠٠ گرم مدت ٨ روز بخیسانند و تقطیر کنند و بر مقطر بیفزایند قند ٤٠٠٠ گرم آب ٣٠٠٠ گرم گلاب ٢٥٠٠ گرم و محصول را با تعفین ملائی رنگ قرمز دانه رنگین کرده و با کاغذ صاف نمایند داده ١٦ تا ٣٢ گرم این القرمز را بعد از غذا در ضعف معده بیاشامند

تعفین مرکب هیل معمول و اسازی انگلستان بگیرند هیل ٧/٥١ زیره ٧/٥٩ انگور بدون هسته ٧/٦٥ دارچینی ١٤/١٧ قرمزدانه ٣/٢٩ الکل ٥٠ درجه ٥/١٨٠ موافق قاعده دیپلاسمان عمل کنند

گرد ساده هاضم معمول و لک بگیرند مسحوق دارچینی ٣٠ گرم مسحوق قند ٥٠٠ گرم مخلوط کنند داده ٨ تا ١٢ گرم با غذا میل کنند

گرد محرک بگیرند زنجبیل کاسکاریل هکل ١٥ گرم دارچینی ٣٠ گرم انیسون ٤٥ گرم نرم کوفته مخلوط نمایند و بسته های ٤ دسی گرمی ترتیب دهند و در سوء هضم باد و بستر در دو بیاشامند

گرد معطر انگلیسی بگیرند دارچینی ١١٣/٤ جوز بویا ٨٥/٠٥ زعفران ٨٥/٠٥ قرنفل ٤٢/٥٢ هیل ٢٨/٣٥ قند ٥١٠/٤ مطابق معمول مخلوط کنند داده ٢ تا ٥ گرم این گرد را در سوء هضم بدون حرارت و ریاح بطنی دار و غ و حالت ضعفی سفوف نمایند

گرد معطر رمانی بگیرند دارچینی قاقله صغار مکی ٥ زنجبیل ٢ مطابق معمول گرد سازند

گرد دارچینی معمول دواسازی لندن بگیرند دارچینی ۶۰ گرم هیل ۴۰ گرم زنجبیل ۳۰ گرم دارفلفل ۱۵ گرم مخلوط کرده وخیلی نرم صلایه کنند و ۱ گرم این گرد را مانند مقویات سفوف نمایند

گرد آهکی مرکب معمول دواسازی لندن (گرد آهکی معطر) بگیرند گرد معطر انگلیسی ۱۳۶۰/۸ کربونات آهک ۵۳/۶ مخلوط کنند و از ۱ تا ۲ گرم در دفع اسهالهای مزمن سودمند است

گرد آهکی مرکب تریاک دار معمول انگلستان بگیرند گرد آهکی معطر ۳۷/۶ مسحوق تریاک ۵۹/۰ مخلوط کنند و بمقدار ۱ گرم در دفع اسهالهای مزمن مفید و مستعمل است

مربای معطر معمول دواسازی لندن بگیرند دارچینی جوز بویا زعفران مکد ۶۰ گرم میخک [illegible] گرم هیل ۱۵ گرم آهک مهیا شده ۴۸۰ گرم قند مصفی ۷۲۰ گرم دواها را خیلی نرم کوفته در ظرف در بسته حفظ کنند و در هنگام استعمال بقدری که لازم است برداشته و با مقدار کافی آب مخلوط کنند

مربای هیاسنت (یاقوت کبود) بگیرند گل مختوم عین السرطان مکد ۱۰ گرم دارچینی ۳۰ گرم دیکتام دو کرت صندل سفید صندل سرخ قرمزکی مکد ۱۰ گرم مطابق معمول گرد بسیار نرمی سازند و ایضا بگیرند عسل ۲۴۰ گرم شربت بنفشه فرنگی ۴۸۰ گرم عسل را بروی آتش بسیار ملایمی ذوب کنند و ۱۰ گرم زعفران مسحوق در آن داخل کرده مدت ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد گرد و شربت را بیفزایند و این محصول یکی از ادویه قدیم است و در اختلالات ضعفی جهاز هضمی خیلی مستعمل و سودمند و **کدکس** آنرا باسم **معجون مرکب زعفران** بیان میکند و مقدار شربت آن از ۵ تا ۱۰ گرم است که یک یا دو دفعه در روز بنوشانند وگاهی سه چهار قطره لودانم سیدنم بر این مقدار می افزایند

عجین معدی معمول پادماتیر بگیرند منیزی مکلس ۴ دسی گرم مسحوق زعفران ۳ دسی گرم مسحوق دارچینی ۱ دسی گرم با مقدار کافی شربت ساده عجین سازند و در ضعف آلات هضمی و ریاح بطنی در مدت روز بنوشانند

عجین هاضم معمول شمید بگیرند گرد معطر انگلیسی ۱ گرم ایپکا ۱ دسی گرم با مقدار کافی شربت دارچینی عجین سازند و دو قسمت کنند و در دفع سوء هضم شبی یک قسمت را در هنگام خواب بنوشانند

الکل یا عرق کشمش (جوهر شراب) یا روح النبیذ یا الکوئول را **اسپیریتوس وینی** عبارت است از **هیدرات دتیل** و جسمی است خنثی و مایع و سبک و طیار و قابل اشتعال و حاصل میشود از عمل تخمیر قند و موادی که دارای قند باشند و بهر مقداری محلول در آب است و حل میکند بسیاری از مواد غیر محلول در آب را مانند زیتها و سقزها و کافور را غالب از مواد ملونه و بیک مقداری گوگرد و فوسفور را نیز حل میکند و املاح آهکی و صمغ و البومین و قند شیر و غیره محلولات آنرا رد میکند و چون کاملا آنرا تصفیه کنند یعنی آب و اسید استیک و زیت و ماده عصاره را که محتوی است از آن بگیرند الکل مطلق و ۹۵ درجه نامیده میشود و عرق کشمش متعارفی زیاده از ۸۵ درجه نباید در و بهترین آن عرقی است که از تقطیر شراب و یا کشمش حاصل شده باشد و عرقیکه در مملکت ما معروف بر کنیاک است و از فرنگ میآورند همان عرق ۵۰ درجه است که رنگ زرد طلائی آن بواسطه کاملست که بر آن افزوده اند و یا

مربای یاقوت کبود

الکل

بواسطه

شراب

بواسطه ماده محلوله چوب بلوط است زیرا که آن عرق را در خمره های چوب بلوط حفظ میکنند پس از مدتی رنگین میشود و نیز عرق را از نی شکر و از سیب زمینی و گندم وغیره میگیرند مخصوصاً عرقهائیکه باسم شنپانک و بابوندی از بمبای میاورند تماماً از نی شکر ساخته شده اند و بقول کلی الکل مرکب است از کربون و هیدروژن و اکسیژن و با اسیدها مرکب میشود و در این ترکیب مقداری آب تولید شده و مولود جدیدی متولد میگردد که نیز خنثی است و عبارت از اتر الکل از عوامل محرکه منتشره قوی الاثر است (رجوع بمبحث درمانها نمائید) و چون آب را بقدری که لازم است با آب مخلوط نمانند در هنگام ضعف و افتادگی بسیاری از امراض بخصوص کولرای آسیائی و کولرین و حمیات نائبه مفید و مستعمل است و نیز از استعمال مواد الکلی در ذات الریه و سل و سیاه سرفه وغیره نتیجه ها زیاد کرده اند و در خارج نیز الکل را مانند مواد مغیره و معدله قوتیه معمول میدارند (رجوع بمبحث ترابوتیکی الکل را)

شراب پ **می** ع **خمر** ف **ون** ل **و ینوم** ی **و ینوس** شراب بواسطه الکلی که دارد مانند عوامل محرکه منتشره و بواسطه تنن و مواد ملونه اش مانند عوامل مقویه اثر میکند و در حقیقت از عوامل مرکب القوی محسوب میشود و لهذا از آن در صور بسیار مختلف انمی و کلوروز بخصوص انمی حاصل از نقرس مزمن و حاصل از سوء تغذیه و از حمل و در حمیات نائبه و در هرم استعمال میکنند و مخصوصاً در هیجان قوائیکه بواسطه طول مرض و یا از انهضام اغذیه غلیظه و عسر الهضم ضعیف شده باشند موثر است و مقدار شربت آن یک گیلاس کوچک است در آخر هر غذا

بقول کلی شراب مشروب الکلی است که از عصیر انگور حاصل میگردد و انگور عبارت است از میوه رز ل **و یتیس و ینیفرا** که درخت کوچکی است از جنس متهافت و از نباتات بومی آسیا و عموماً در جنوب فرنگستان انواع بسر کرده عمل میاورند و انگور هر مملکتی دارای عطر و بوی مخصوصی است و هرچه آن مملکت گرم تر بود بوی انگور آن مطبوع تر است و این بو را **بوکه** مینامند و از این جهت است اختلاف بوکه های شرابهای مختلف که ارض و بواسطه اختلاف خواص اقسام شرابها است که آنها را سه جنس عمده تقسیم کرده اند اولا شرابهای قابض از قبیل شراب الیکانت و شراب بردو و شراب کرزیمی و شراب مادیر وغیره و شراب سیاه طهران و اصفهان از همین جنس است و سبب این عفوصت تنن کمی است که در آنها محتوی میباشد ثانیاً شرابهای شیرین از قبیل شراب مالاکا و شراب روتا و شراب د یونالک و شراب لونل وغیره و شراب زنداتی طهران و شراب شیراز نیز از همین قبیل اند ثالثاً شرابهای کف دار مانند شامپنی و در این جنس اخیر یک مقداری اسید کربونیک محلول است و معمول چنان است که این جنس شراب را قبل از اتمام عمل تخمیر در بطری میریزند و چنانچه ذکر کردیم شراب بواسطه الکلی که دارا است از عوامل محرکه منتشره میباشد و کلیته هرچه رنگ شراب زیادتر بود الکل آن کمتر و هرچه کم رنگ تر باشد الکل آن زیادتر خواهد بود پس لازم است تعیین مقدار الکل اقسام شرابها و کیفیت تحریک دانستن آنها در بدن و در لوحه ذیل مقدار الکل بعضی شرابها را بیان مینمائیم در صورتیکه حجم شراب را ۱۰۰ فرض کرده ایم

اسامی شرابها	مقدار الکل آنها
لیسا	۲۳/۴۱
مارسالا	۲۴/۰۹
اوپورتو	۲۳/۹۹

اسامی شرابها	مقدار الکل آنها
مالووازی و مادیر	۱۶/۴۰
لونل	۱۵/۵۲
بوردو	۱۵/۱۰

شراب

اقسام شراب

مادر

مادر	۲۲/۲۷	سوترن	۱۴/۲۲
کزیویش	۱۹/۱۷	بورگونی	۱۴/۵۷
تنریف	۱۹/۷۹	شامپنی	۱۳/۸۰
لاکریماکریستی	۱۹/۷۰	شامپنی کف دار	۱۲/۶۱
کونستانس سفید	۱۹/۷۵	گراو	۱۲/۲۷
کونستانس قرمز	۱۸/۹۲	فرونتینیان	۱۲/۸۹
موسکات	۱۸/۲۵	کوت روتی	۱۲/۳۲
روسیلون	۱۸/۱۳	شراب رن	۱۲/۰۸
مالاگا	۱۷/۲۶	توکه	۹/۸۸
ارمیتاژ سفید	۱۷/۲۶		

اگرچه الکل ماده عامل شراب است ولی نه آنست که فقط حصول مستی بواسطه اثر آن در بدن حیوان باشد بلکه سایر مواد که در شراب محتوی میباشند در حصول مستی بی اثر نیستند مثل آنکه مشاهده میشود که حصول مستی در شرابهای سفید زودتر شدیدتر است از شرابهای قرمزی که همان مقدار الکل دارند و این اثر را نسبت میدهند بوجود اتر اونانتیک چنانکه یکی از دانشمندان ثابت نمود وجود اسید اونانتیک را در این قسم شرابها و واضح کرد که باندازه که شراب کهنه میشود این اسید مبدل میگردد باتر اونانتیک

اثر قبض شرابهای قرمز بواسطه تنن زیادی است که محتوی میباشند و مقدار این تنن بالعکس در شرابهای سفید خیلی کم است و علاوه شرابهای قرمز دارای ماده ملونه آبی رنگی میباشند که بواسطه اسیدها قرمز میگردد و در شرابهای سفید ماده ملونه زردی موجود است و بالاخره همه اقسام شرابها محتوی مقادیر متغیر پذیری بی طرطرات پتاس و اسید ملیک و اسید استیک و املاح چند هستند

در بیان اثر فیزیولوژی الکل و مواد الکلی

الکل معمول در طب باید چندان غلیظ نباشد و عموماً عرق و یا دوم را استعمال مینمایند که غالباً در جراحات است و چون الکل متعارفی را بطور خالص بر روی جلد که پوشیده از بشره بود منطول نمایند ابتدا بواسطه عمل تبخیر موجب احساس برودتی میگردد و از اخنک میکند و بعد حالت انعکاس بروز کرده و انساج را گرم مینماید و چون الکل را بروی مخاط و یا جلد عاری از بشره و یا جراحت منطبق سازند موجب بروز وجع گشته و مانند محرق اثر میکند و در ابتدا عروق شعریه را فشرده و انساج را کم رنگ مینماید و ممکن است سطحاً آنها را ضایع کرده و اسکار نازکی متشکل گردد و در همین بین رطوبات واقعه در سطح را منعقد میسازد و هرگاه الکل را با آب مخلوط نمایند این آثار نقصان یافته و بعوض حس وجع حرارت زیاد یا کم شدیدی بروز میکند که خفت را شدا دان بستر نجفت داشته و عمل انعکاس است و بعد موجب تقبض و انضغاط عروق میشود

هرگاه عرق را در داخل استعمال کنند همین آثار در غشاء مخاطی که با آن برخورده میکند بروز مینماید و در هنگام فرو بردن

اثر فیزیولوژی مواد الکل

حرارت شدیدی در حلق احساس میشود و چون در معده داخل شد در آن نیز احساس حرارت شده و ممکن است احساس حرقت و سوزش گردد و اثر آن در عمل هضم موافق مقدار و درجه حدت و عادت تغییر میکند چون غلیظ و حاد باشد و بمقدار زیاد آشامیده شود غشاء مخاط را تخریش کرده و رطوبت مخاطی معده را منعقد ساخته و پپسین را ضایع نموده و عمل هضم را متوقف کرده مدتی مانع و رد و بر خلاف چون غلیظ و حاد نبوده و بمقدار معتدل آشامیده شود از عوامل محرکه محسوب خواهد شد که در ترشح عصیر معدی تحریک نموده و عمل هضم را آسان میکند و نیز موجب تنفط و تحریک قلب و دوران محیطی میگردد

دانشمندان مغامرتاً ثابت کرده اند که بواسطه معده جذب میشود ولی چون مقدار آن زیاد باشد از معده عبور کرده و در امعاء داخل شده و بیشتر آن بواسطه اورده و کمتر بواسطه عروق ماساریقا جذب میگردد و در اینکه الکل در خون اثر میکند شبهه نیست ولی طریقه اثر آن هنوز مشکوک و غیر مسلم است و چیزی که ثابت شده آن است که تبدل گلوبولهای دم و مجاورت اکسیژن کلیتاً نقصان یافته و کم میگردد و اثر الکل در عمل تنفس نیز مسلم است که چون بمقدار معتدل استعمال شود و عمل دوران را قوت دهد نیز دخول نفس را وسعت داده و اثر آن سریع تر میکند و مقدار اسید کربونیک نقصان مییابد و اثر آن در سلسله عصبانی از قدیم معلوم بوده و معین شده است چنانچه از حدیث شریف که از اهل عصمت و طهارت صادر شده میتوان پی به اثر آن در سلسله عصبانی برد و ما اول این حدیث شریف و ترجمه او را ذکر کرده و بعد بزبان فیزیولوژی اثر الکل را در سلسله عصبانی بیان خواهیم نمود

صاحب مجمع البحرین میگوید ان آدم علیه السلام لما غرس الکرم جاء ابلیس فذبح علیها طاوساً فشربت دمه فلما طلعت اوراقها ذبح علیها قرداً فشربت دمه فلما طلعت ثمرتها ذبح علیها اسداً فشربت دمه فلما انتهت ثمرتها ذبح علیها خنزیراً فشربت دمه فلهذا شارب الخمر تعتریه هذه الاوصاف الاربعة و ذلک انه اول ما شربها و دبت فی اعضائه زهو کما یزهو الطاوس فاذا جاء مبادی السکر لعب و صفق کما یفعل القرد فاذا قوی سکره جاءت الصفة الاسدیة فیعبث و یعربد و یهذی بما لا فائدة فیه ثم ینقعص کما ینقعص الخنزیر یطلب النوم و تنحل عری قوته الحدیث و ترجمه حدیث شریف بفارسی آنست که حضرت آدم علیه السلام وقتی که غرس نمود درخت تاک را ابلیس آمد و طاوسی در پای آن ذبح کرد و از خون او شروبش ساخت هنگامی که برگ تاک دمیدن آغاز نمود میمونی در پایش سر برید و از خون او شروبش کرد و هنگامیکه ثمر آن پدید شد شیری ذبح کرد و از خون آن آبش داد پس چون میوه‌های آن رسید یک خوکی سر برید و از خونش آبیاری کرد لهذا شرابخواره قصد میکند که بدین چهار صفت زشت مرتکب شود این است که در اول نشاء آن شراب همینکه سرایت باعضای او کرد بخود مینازد و تکبر میکند چنانکه طاوس بال و پر را زاید و خود را فانی مینماید همین که ابتدای مستی پیش آمد مانند میمون شوخ چشم و بیباک میگردد بازی میکند دست بدست میزند و چون که مستی قوت گرفت صفت شیری پیدا کرده عربده میکند هذیان و بیفایده میگوید و چیزها را بیکدیگر میامیزد بالاخره مانند خوک بدخوی میشود و دندانها را بیکدیگر فرو میبرد و بد کراهت منظر میگراید و طلب خواب میکند و قوی تحلیل میرود و عاری از قوت میگردد

بنابر آنچه ذکر کردیم ابتدا الکل موجب تحریک جزئی در قوای نفسانی شده و آنها را تقویت میکند و یک نوع مرضی ظاهر میسازد که شخص را شبیه بطاوس مینماید و بعد بیشتر تحریک در این قوی کرده حالت شعفی در آن بروز میکند شبیه به بوزینه و بعد این تحریک زیادتر شده و حالت عربده در شخص ظاهر گشته شبیه به شیر و بالاخره حالت خمود

از نقاع و زرده تخم مرغ و قند و بعضی عرقهای معطر

لیموناد خمری معمول بیمارستان بگیرند شراب قرمز ۱۰۰ گرم شربت اسید طرطریک ۵۰ گرم آب ۷۰۰ گرم مخلوط کنند و همه تیزنهای خمری را بهمین نسبت باید ساخت

شراب شکری بگیرند شربت ساده ۲۰۰ گرم شراب قرمز ۱۰۰ گرم مخلوط نمایند

شراب مرکب دارچینی بگیرند شراب قرمز ۱۰۰ گرم تعفین دارچینی ۸ گرم الکولاتور مرکب بادزهر ۵ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و مقدار شربت آن از ۵۰ تا ۱۵۰ گرم است

شراب قلبی معمول بیمارستان بگیرند شراب قرمز ۹۰ گرم تعفین دارچینی ۱۰ گرم مخلوط کنند این شراب را مانند محرکات معدی استعمال مینمایند

پوسیون قلبی معمول بیمارستان بگیرند شراب قلبی ۱۲۰ گرم شربت پوست نارنج ۳۰ گرم مخلوط کنند و نیز مانند محرکات معدی استعمال نمایند

محلول سرکه و الکلی معمول پیسکاروپا بگیرند سرکه ۳۰۰ گرم الکل ۲۲ درجه ۱۵ گرم گلاب ۵۰ گرم تعفین زعفران ۱ گرم مخلوط کنند و جراحات اجفان را روزی چندین دفعه با آن بشویند

زرق خمری مجرای بول معمول پکورد بگیرند گلاب ۱۰۰ گرم شراب قرمز ۵۰ گرم مخلوط کنند و کم کم بر مقدار شراب افزوده و از گلاب بکاهند تا آنکه هرگاه تحریش نکند فقط شراب را زرق نمایند

غسول شراب معمول کدکس بگیرند شراب قرمز عسل مکد ۱۰۰ گرم در حالت برودت حل کنند و در جراحات ضعیفی افاده نمایند

بلسان ساحری معمول تورنامیرا بگیرند روغن زیتون شراب قرمز مکد ۱۰۰ گرم مخلوط کرده تبخیر کنند تا بنصف رسد و در جراحات و سوختگی استعمال نمایند

حقنه محرک بگیرند شراب سفید عرق کشمش آب گرم مکد ۱۰۰ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند این حقنه دستکو معمول است و محرکی است که بعد از نزف الدم استعمال میشود

حرارت واکسیژن

حرارت واکسیژن چنانچه در اول این دو گفتیم حرارت اصل و مبدء عوامل محرکه است و بواسطه وسائط چندی میتوان آنرا بالات بدن رسانید و این وسائط در استعمالات خارجی عبارتند از هوای گرم و حمام بخار و حمام عمومی و با موضعی آب گرم و نیز حمام عمومی و یا موضعی شن و کماد یا پارچه های خشک و گرم و سایر کمادهای گرم و ضمادات و نطولات گرم و بطریهای ممتلی از آب داغ و سنگ ریزه داغ و آجر داغ و غیره و نیز محمرات جلدی و منفطات و آتش که از وسائطی میباشند که تولید حرارت زیادی در موضع مینمایند و ترموکوتر نیز مانند آتش میکند و در استعمالات داخلی مشروبات گرم از عوامل محرک و معرق قوی میباشند

در امراض کثیر سوئی از قبیل ذات الجنب و نفث الدم و روماتیسم و غیره جهت منظم کردن اعمال عصبانی کیسه مستطیلی از کائوتچو را پر از آب داغ کرده در طول ستون فقرات منطبق مینمایند و در اختناق اطفال جدید الولاده حمام ۵۰ درجه که از ۱۰ تا ۱۵ دقیقه مدت آن بود مستعمل و سودمند است و در استسقاء مزمن مفصل ابتدا مفصل را از طبقه ضخیمی پنبه محلوج میپوشانند و بعد کیسه را از شن نرم که خیلی گرم باشد پر کرده بر روی آن منطبق مینمایند و یا پارچه کتانی را میبندند و در کمادهای پوستول روی داغ نقطه آهن قرمز شده و یا ترموکوتر معمول و مفید است

اکسیژن بگیرند کلورات پتاس مذاب و مسحوق ۲ بی اکسید منگنز مسحوق که دارای مواد البر نباشد مخلوط کنند و در قرع بلوری که دارای لوله اطمینان اجتماع گاز بود با آتش تند حرارت دهند و ۱۰۰ گرم کلورات پتاس تقریباً ۲۷ لیتر اکسیژن حاصل مینماید استنشاق بخار اکسیژن باعانت آلات مخصوصی در دفع کلوروانمی و قیهای باری و خناق و تسمیم مبا سمی و اسم و سنکوپ و اختناق بواسطه اسید سولفیدریک و گاز دو شنائی و اکسید و کربون و نیز اختناق بواسطه غرق و غیره مفید و سودمند و همچنین حمام موضعی بخار اکسیژن در دفع غانغرایائی نیز مستعمل و مفید است و آبهای گازدار مصنوعی که با اکسیژن ساخته شده باشند یعنی ۳ تا ۴ مقابل حجم آب بخار اکسیژن را در آن حل کرده از مشروبات نیکو میباشند

درمنه پارسی و بعضی از عوامل دفع دیدان

عوامل دافع دیدان را نوعاً **انتلمنتیک** را **انتلمنتیکوس** مینامند و این لفظ مشتق از دو کلمه یونانی است یکی **انتی** بمعنی ضد و دیگری **المنس** یعنی دود (کرم) و این عوامل عبارتند از دوائی که میکشند و دفع میکنند کرمهای معوی را عوامل قاتل دیدان **ورمیسید** و دافع انها را **ورمیفوژ** مینامند و در میان عوامل قاتل دیدان انهائی که مسهل اند نیز دیدان را پس از کشتن دفع میکنند و عوامل دافع دیدان را نمیتوان یک سلسله معینی از دوائی دانست زیرا همه مسهلات دارای خاصیت دفع دیدان میباشند نه آنکه بواسطه عمل مخصوصی این اثر از انها ظاهر شود بلکه چون مسهلات بر ترشحات معوی افزوده و حرکات دودی امعا را زیاد میکنند در این عمل انچه در جوف روده بود اعم از کرم و غیره دفع مینمایند و عموماً موادی که در دفع دیدان استعمال میشوند عبارتند از جوه وار سینک و انتیمون و قلع و اسانس تربانتین و پوست ریشه انار و سرخس و روده و کامالا و کوسو و اتر و اسید تنیک و تخم کدو و افسنتین و درمنه و وموس و اسپیژلی و غیره و غیره

عوامل مذکوره بعضی مخصوص بدفع **تنیا (حب القرع)** میباشند از قبیل اتر و تربانتین و پوست ریشه انار و کوسو و سرخس و غیره و بعضی دیگر سایر اقسام کرمها را دفع میکنند و در دفع تنیا قلیل الاثر اند مانند درمنه و موس و غیره و لهذا ما انها را بدو صنف تقسیم مینمائیم صنف اول عوامل دافع تنیا که **تنیفوژ** نامیده میشوند و در سرخس انها را ذکر خواهیم نمود صنف دوم را **ورمیفوژ** مینامند و در این در بعضی از انها را که درمنه و سنتونین و موس و کورس و اسپیژلی و شنوپودیوم باشند بیان میکنیم و افسنتین و محصولات دیگر دافع دیدان را بیان نموده ایم (رجوع به افسنتین و رجوع به ...)

درمنه نتره شیح ق سمین کونترا ل **سانتونیکوم** نباتی است از طایفه **سینا** از جنس **ارتمیزیا** و در فلسطین و ایران و ترکستان عمل میاید و انچه در تجارت فرنگستان باسم درمنه متداول است عبارت از مخلوطی است از اقسام **ارمواز** مشرق زمین (رجوع به افسنتین را) که عبارتند اولاً از درمنه شرقی که درمنه اسکندریه نیز نامیده میشود و این قسم چون تازه بود سبز رنگ و چون کهنه شود قهوه رنگ میگردد و دارای بوئی نافذ تند و معطر و طعمی تلخ و گرم و گلهای ان بندرت شکفته اند ثانیاً درمنه بربری بوی این قسم کمتر از بوی قسم مذکور و رنگ ان بواسطه غنچه هائی که از پرز مخصوصی پوشیده شده اند و نشکفته و مانند

دانه میباشند خاکستری رنگ است و عموماً درمنه دارای ماده عاملی است تلخ و سقز بلسامی شدی و علاوه ماده عصاره آنرا استخراج کرده اند که بمقداری کمتر از مسحوق و مطبوخ درمنه دارای همان اثری است که در آن میباشد و نیز ماده متبلوری دارد موسوم به **سمنتونین** و درمنه چون در خواص **انتلمنتیکی** از سایر عوامل مشابه خود قوی‌تر است لهذا آنرا در صف اول آنها قرار داده اند و بواسطه طعم غیر مطبوعش خوش آیند اطفال نیست و در دفع حیات و اسکاریدها و رمیکولر استعمال میگردد

گرد درمنه بگیرند درمنه مقدار منظور با دقت پاک کنند و اجزاء خارجه را دور بریزند و در گرم خانه ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موبیز بیرون کنند و از ۱۰۰ جزء درمنه ۹۰ جزء گرد باید بدست آورند و این گرد بهترین محصولات درمنه است و در دفع حیات و دودالخل بمقدار ۱ تا ۴ گرم مخلوط با عسل و یا مربا و یا شیر و یا مغز نان صبح ناشتا استعمال میشود و مدت سه روز باید بر آن مداومت نمود

پوسیون دافع کرم بگیرند درمنه ۱۰ گرم در ۱۰۰ گرم ابجوش دم کرده و صاف نموده بیفزایند شربت دافع کرم بولایی ۳۰ گرم صبح ناشتا همه را یک دفعه بیاشامند

پوسیون انتلمنتیک معمول بیمارستانهای لیون بگیرند گرد درمنه ۲ گرم شربت گل هلو ۳۰ گرم عرق کاهو ۱۵۰ گرم مخلوط کرده بیاشامند

مطبوخ درمنه معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند گرد درمنه ۱۰ گرم ابجوش ۵۰۰ گرم دم کرده صاف کنند و در دفع کرم دو یا سه دفعه در عرض روز بیاشامند

پوسیون دافع کرم معمول سوبران بگیرند درمنه از ۴ تا ۸ گرم ابجوش ۱۲۵ گرم دم کرده صاف نموده بیفزایند شربت پوست نارنج ۳۰ گرم و در دو یا سه دفعه بیاشامند

شربت دافع کرم معمول بوبلون بگیرند عرق درمنه که دارای اسانس بود ۱۱۲۵ گرم اسانس درمنه ۴ گرم قند سفید ۲۱۲۵ گرم سفیده تخم مرغ ۲ دانه سفیده را با عرق مخلوط کرده بهم زنند و ۱۰۰ گرم قند را مخلوط کرده بروی آتش ملایمی حل کنند و اسانس را با باقی مانده قند مخلوط نموده و همین که شربت بحالت جوش آمد این مخلوط را افزوده و از روی آتش بردارند و در آنجا گذارند و چون سرد شد صاف کرده حفظ نمایند و سه یا چهار روز یک قاشق ترسی خوری صبح و یکی عصر بیاشامند و در روز چهارم و یا پنجم مسهل روغن کرچک بنوشند

شربت دافع کرم معمول کرو ویر بگیرند سنامکی ریوند چینی درمنه ترکی موس دو فکوس نازی افسنتین صغیر افسنتین بحری مکه ۵ گرم در مقداری ابجوش دم کنند که مصفای آن ۲۵۰ گرم باشد و باعانت حرارت ملایمی ۴۲۵ گرم قند در مصفی حل نمایند و هر روز صبح یک قاشق ترشی خوری بیاشامند

حب دافع حیات و دودالخل معمول پیتشاف بگیرند گرد درمنه ۵ گرم عصاره افسنتین ۵ گرم با مقدار کافی شربت پوست نارنج حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و روزی ۲ تا ۴ عدد بیاشامند

معجون انتلمنتیک معمول وگلر بگیرند درمنه ۸ گرم ریشه حلب ۴ گرم دارچینی ۲ گرم پی توکلو رور جیوه ۳ دسی گرم شربت گل هلو مقدار کافی معجون سازند و در اطفال شش ساله ۲ گرم استعمال نمایند

حقنه دافع کرم بگیرند درمنه ۲ تا ۱۰ گرم ابجوش ۱۰۰ گرم مدت نیم ساعت دم کرده صاف نمایند

سنتونین

در دفع حبات احتقان کنند

عرق درمنه و دهن فرار (اسانس) آن بگیرند اجزاء آب مقدار کافی با بخار تقطیر کنند و مقطر را در قابله لوله‌داری جمع نمایند تا دهن فرار نیز بدست آید و مقدار شربت این دهن فرار از ۲ تا ۱۰ قطره است

سنتونین درمنه دارای دو ماده عامل است که در دفع حبات هر دو موثرند یکی دهن فرار و دیگری سنتونین و سنتونین را که عبارت از نگلیکوزید بود چون طعمی ندارد بر دهن فرار ترجیح میدهند و طریق ساختن آن از قرار ذیل است بگیرند درمنه ۱۰ آهک شکفته شده ۳ الکل ۹۰ درجه آب مقطر ۲۰ مخلوط کنند و پس از چند ساعت اختلاط در حمام ماریه داخل کرده تقطیر نمایند تا ۱۰ جزء الکل تقطیر شود و تفاله را بگذارند سرد گردد و الکل تقطیر شده را بر روی آن بریزند و بهم زنند و با فشار صاف نمایند و بر روی تفاله نیز ۲۰ جزء الکل و ۲۰ جزء آب بریزند و مجدداً تقطیر کنند تا ۱۰ جزء الکل تقطیر شود و باقی مانده را با فشار نیز صاف نمایند و مصفاها را مخلوط کرده و بواسطه تقطیر الکل آنها را بگیرند و باقی مانده مائع را از کاغذ صاف نمایند و بواسطه تبخیر در حمام ماریه آنرا به نصف رسانند و بقدری اسید استیک افزایند که حالت اسیدی در آن ظاهر شود و بگذارند متبلور گردد و تبلورها را با الکل ۵۰ درجه بشویند و در مابین کاغذ بی آهار و لای آنها را خشک کنند و با ربع وزن آن زغال حیوانی بکوبند و ۹ مقابل الکل افزوده بجوشانند و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را بگذارند سرد شده تا متبلور گردد و تبلورها را در مابین کاغذ بی آهار دولائی بخشکانند

سنتونین را در دفع حبات و دود الخل و اسهال کوشتنین و بعضی اقسام امور و زو بعضی حمیات تناوبی استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۵ تا ۳۰ سانتی گرم است و مصنف در دفع حبات ۲۰ سانتی گرم صبح و ۲۰ سانتی گرم عصر و ۲۰ سانتی گرم بعد از شام وقت خواب استعمال نموده و فردای آن روز مسهل روغن کرچک معمول میدارد و در بعضی اشخاص سنتونین اثر مخصوصی در عمل ابصار میکند که پس از استعمال آن شخص همه اشیا را سبز می بیند و این اثر که موقتی است سبب آن تاکنون کما ینبغی بیان نکرده اند

قرص سنتونین معمول کالود بگیرند سنتونین ۱۰ قند ۱۰۰۰ لعاب کتیرا ۴۰ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و هر قرصی دارای یک سانتی گرم سنتونین است و در اطفال از ۲ تا ۶ و در بزرگان از ۵ تا ۳۰ قرص استعمال نمایند

نقل سنتونین معمول گادنیر بگیرند سنتونین خالص ۵۰ گرم قند ۹۵۰ گرم مطابق معمول ۲۰۰۰ نقل سازند و هر نقلی دارای ۲۵ میلی گرم سنتونین است و از ۲ تا ۶ نقل با طفال بخورانند و در دفع کرم دوائی بسیار نیکوئی است

حقنه سنتونین بگیرند سنتونین ۵ تا ۳۰ سانتی گرم الکولاتور نعناع ۱۰ گرم حل کرده بیفزایند آب نیم گرم ۲۰۰ گرم در دفع دود الخل حقنه نمایند

موس دوکورس

موس دوکورس (فوکوس هلمنتوکورتون) عبارت از نباتی است که در جزیره **کورس و در ساردنی و در سیسیل** از روی تخته سنگهائی که در ساحل دریا واقع اند جمع میکنند و موس دوکورسی که در دواسازی استعمال مینمایند همیشه مخلوط است با بسا نباتات بحری که در خواص مشابه اند و این نبات از عواملی است که در دفع دیدان خیلی مستعمل است بخصوص در مداوای اطفال زیرا که بدون کراهت و تنفر محصولاتی را که ماده عاملشان این نبات است میاشامند و مخصوصاً

در دفع حبات

در دفع حیات مؤثر است

تنتور موس دو کورس بگیرند موس دو کورس ۳۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت یکساعت دم کنند و با فشار صاف کرده بگذارند ته نشین شود و صاف رویی انرا بردارند این تنتور کرا از عوامل انتلمنتیک است و در دفع حیات مستعمل بنیز ضد تشنج میباشد در اطفال کبیرا لاستعمال تر و مقدار شربت ان از ۱۰۰ تا ۱۰۰۰ گرم در عرض روز که در ۲ و ۳ و یا ۴ دفعه اشامیده شود و میتوان انرا با شربت موس دو کورس شیرین نمود و در این صورت بی اثر و قوت ان افزوده میشود

پوسیون ضد کرم معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند موس دو کورس ۲۰ گرم شربت ساده ۶۰ گرم اب جوش مقدار کافی مدت یکساعت دم کرده و با فشار صاف نمایند و مصفی باید ۱۰۰ گرم باشد و بعد شربت را بیفزایند و همه این پوسیون را در ۲ یا ۳ دفعه بیاشامند

شیر دافع کرم معمول بوشاردا بگیرند موس دو کورس ۵ گرم شیر جوش ۱۰۰ گرم مدت ده دقیقه دم کرده صاف نمایند و ۲۰ گرم قند در ان حل کنند و صبح ناشتا یک دفعه بطفل یکساله تا ۵ ساله بیاشامانند

شربت دافع کرم معمول بولای بگیرند موس دو کورس پاک کرده ۱۰۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم اب بجوشانند تا نصف شود و بعد از ابدون صاف کردن در حمام ماریه با اگریکی و اتولیک و سنامکی مکه ۳۰ گرم داخل کرده مدت ۱۲ ساعت بگذارند دم کشد و با فشار صاف کنند و در مصفی ۱۰۰۰ گرم قند حل کنند و با سفیده تخم مرغ تصفیه نمایند و حفظ کنند و در اطفال ۲ تا ۶ ساله یک قاشق ترشی خوری استعمال نموده و سه روز بان مداومت کنند

شربت موس دو کورس معمول کدکس بگیرند موس دو کورس ۲۰۰ اب جوش مقدار کافی قند ۱۰۰ مدت ۶ ساعت موس دو کورس را با ۵۰۰ جزء اب جوش دم کنند و با فشار صاف نمایند و تفاله را با قدری اب جوش بشویند و صاف کنند و بر مصفای اول بیفزایند و از همه جهت مایع مصفی ۵۳۰ جزء باید باشد و در حمام ماریه قند را حل کنند این شربت مخصوصا در دفع حیات استعمال میشود و مقدار شربت ان از ۲۰ تا ۶۰ گرم در روز

لرزانک موس دو کورس ایضا معمول کدکس بگیرند موس دو کورس پاک کرده ۶۰ قند سفید شراب سفید مکه ۱۲ سریشم ماهی ۱ موس دو کورس را با اب سرد بشویند و مدت نیمساعت در مقداری اب مقطر بجوشانند که ۶۰ جزء مطبوخ بدست اید و با فشار صاف کنند و سریشم را در ۶ جزء اب سرد بخیسانند بطوری که خوب نرم شود و این نرم شده سریشم و شراب و قند را بر مصفی افزوده و بر پزند تا چون قدری از انرا بردارند و سرد کنند مانند لرزانک شود و انوقت از روی اتش برداشته از موی بگذرانند و باید ۲۵ جزء لرزانک حاصل شود و این لرزانک که از عوامل انتلمنتیک است مقدار شربت ان از ۲۰ تا ۶۰ گرم

حقنهٔ انتلمنتیک بگیرند موس دو کورس ۱۲ گرم اب ۳۷۵ گرم مدت ۳۰ دقیقه بجوشانند و صاف کرده بیفزایند روغن کرچک ۳۰ گرم و در دفع حیات حقنه نمایند

اسپیژلی انتلمنتیک نباتی است از طایفهٔ **ژانسیانه** که در امریک جنوبی و برزیل و کایان عمل میاید و برگهای خشک شده ان سبز تیره و بوی انها مشابه بوی دیشه ادیکا و عاقرقرحا و طعم ان اند

وتلخ است واستعمال اسپرلی در جزایر انتیل خیلی متداول وازعوامل اصلی است که در کشتن کرمهای معوی قوی الاثر میباشد

مطبوخ اسپرلی بگیرند اسپرلی ۳۲ گرم نرم کرده ودر ظرف سرپوشداری مدت ربع ساعت در مقدار ۵۰۰ گرم آب بجوشانند که پس از صاف کردن ۲۵۰ گرم مصفی حاصل شود واین مصفی را بگذارند ته نشین شده صاف روی آنرا بردارند و ۶۰ گرم شربت شکوفه هلو یا شربت توت افزوده بیاشامند

شنوپود یوم انتلمنتیک دوا تا دو نیم فرانک (حمالك متحده) روغن شنوپود را در دفع حیات استعمال میکنند ونسخه متداول نیویورک از این قرار است

بگیرند روغن شنوپود ۱۰ قطره شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کرده بیاشامند

دستهٔ چهل و سوم — دندها و مسهلهای طایفهٔ اوفوربیاسه

بسیاری از نباتات طایفهٔ اوفوربیاسه دارای خواص مسهله قویه میباشند وعمده آنها عبارتند از دند و ایوردو بیدانجیر و حشیشة العقارب و بیدانجیر امریکائی

دند (حب السلاطین) یا بیدانجیر خطائی (کرچك هندی) کروتون تیگلیوم عبارت از نیم درختی است که در هندوستان شرقی ودر سیلان ودر جزایر ملوك میروید ومیوه آن بقدر فندق ودارای سه پوست که هر یك محتوی یك دانه است بیضی مستطیل و تقریباً دوار بعرض ضلع وپوست این دانه صلب وزرد رنگ ودارای خالهای قهوه ودر طول این پوست برآمدگیهای چندی مشاهده میشود که دو تای طرفی ظاهرتراند ودر قاعده این دانه باهم متحد شده اند وقبل از اتحادشان مانند دو صحبه میباشند و صفت اصلی این دانه اند وبواسطه آنها بسهولت از بیدانجیر تمیز داده میشوند وچون یکی از این سر دانه را خارج سازند و تای دیگر شبیه بدانه های قهوه میگردند که از سطح داخلی هم ملصوق شده اند ودانشمندان از متاخرین بواسطه تجزیه مواد ذیل را در این دانه ها یافته اند اسید کروتونیك ژیت قهوه رنگ سفرماده دسم سفید ماده قهوه رنگ ماده سرشیمی کروتونین صمغ والبومین نباتی وخواص محرق و مسهل روغن دند را با اسید کروتونیك و سفر نسبت داده اند وروغن دند عبارت از مایعی است صاف براق ودر رنگ آن قهوه ویا زرد مایل بسبز و بوی آن غیر مطبوع وتند وطعم آن بنهایت تند ومحرق واین روغن غیر محلول در آب ومحلول در الکل واتر وادهان ثابته است

طریقه ساختن روغن دند بگیرند حب السلاطین مقشر مقدار منظور دانه ها را با الکل شسته ودر روی غربالی خشك کنند وبکوبند و با اتر ۷۵۸/۰ در درجه حرارت خمیر نرمی سازند واین خمیر را در دالت دیپلاسمان قرار داده و مجدداً اتر بروی آن بریزند واتر زیادی را با بواسطه تقطیر و یا تبخیر از مصفی بگیرند و محصول را با کاغذ صاف کنند وبواسطه این عمل در نه ۱۰ جزء ۳۰ جزء روغن بدست میاید وهرگاه مقدار زیادی حب السلاطین را خواسته باشند روغن بگیرند آنها را آسیا کرده ودر کیسه محکمی ریخته وآن کیسه را در میان دو قطعه آهن مشبکی که قبل از عمل آنها را با آب جوش گرم کرده باشند قرار دهند وبقوت بفشرند روغنی که خارج میشود با کاغذ صاف نمایند و کلیتاً این عمل از اعمال خطیره است وشخص عامل باید بدن خود را از بخور این روغن و بخارات متصاعد از آن حفظ نماید ولهذا یکی از دانشمندان طریقه ذیل را ترجیح میدهد بگیرند حب السلاطین را نرم خورد کرده در سولفور

دند

روغن دند

دوکربون و یا نفت سفید و مصفی بجنبانند روغن بسهولت خارج شده و محلول میگردد و محصول را صاف کنند
و بگذارند تا سولفور و یا نفت بخودی خود بخار شود

روغن بیدنند کی از مخرشات بسیار قوی است و در استعمال ان کمال احتیاط باید نمود و مسهلی است که اغلب تکرار استعمال
ان جایز نیست و بواسطه کثرت عمل و قوت است که چون خواسته باشند مجرای معوی را کاملاً تخلیه نمایند از استعمال
میکنند و از مسهلات مخصوص قولنج سربی است و در دمانهای سبعی و بعضی استسقاهای عرضی و صداع مبرم
استعمالش شایع و متداول است و بقول کلی هر وقت که خواسته باشند مسهلی قوی استعمال کنند و خوف از تخریش
غشاء مخاط معده را معا نباشد استعمال ان جایز است و مقدار شربت ان از ۱ تا ۲ قطره است مخلوط با پوسیون صمغی
و یا یک لعوقی که نیم ساعت بنیم ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند و عموماً یک قطره ان موجب چندین دفعه
اسهال میگردد و همینکه اثر اسهال ظاهر شد باید آبگوشت سبزی داده بیاشامند

حب دستیک بگیرند روغن بیدنند ۵ سانتی گرم (۱ قطره) با مقدار کافی مسحوق ریشه خطمی و یا لعاب چهار
حب سازند و هر ربع ساعت فاصله یک حب بیاشامند تا اثر اسهال ظاهر گردد

حب بیدنند بگیرند روغن بیدنند ۵ سانتی گرم (۱ قطره) با مغز نان یک حب ساخته بیاشامند

مخلوط مسهل معمول شومل بگیرند روغن بادام شیرین ۶۰ گرم شربت صمغ ۶۰ گرم روغن
بیدنند ۲ قطره (۱۰ سی گرم)

قرص بیدنند بگیرند شوکولای دنیل داده ۱۰ گرم قند ۲ گرم روغن بیدنند ۱۰ قطره (۵۰ سی گرم) قند و روغن بیدنند را
مخلوط کرده و بسرعت با خمیر شوکولای داخل کنند و با حرارت ملایمی مخلوط را نرم نمایند و بیست قرص سازند روزی
از ۱ تا ۳ قرص بیاشامند

صابون بیدنند معمول کاونتو بگیرند روغن بیدنند ۱۰ گرم مایع صابون سازان ۵ گرم مخلوط کنند
و چون قوام مخلوط حاصل شد در قالبهای مقوائی ریزند و با حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و از ۲ تا ۳ حب در حصول
اسهال کفایت میکند و این صابون بهترین صور استعمال روغن بیدنند است

قرص روغن بیدنند بگیرند روغن بیدنند ۲۵ سانتی گرم (۵ قطره) در هاون چینی با ۱ گرم نشاسته و ۵ گرم قند
مخلوط کرده صلایه کنند و ۱۰ گرم خمیر شوکولای دنیل را بیفزایند و بدقت صلایه کنند و محصول را بروی صفحه آهن
حلبی پهن کنند و به ۲۰ قرص تقسیم نمایند و هر قرصی ۱/۴ قطره روغن بیدنند دارد و از ۶ تا ۱۲ قرص موجب اسهال میشود باید میگردد

پوسیون بیدنند بگیرند روغن بیدنند ۱۰ سی گرم (۲ قطره) در هاون چینی با ۲۰ گرم قند و ۱۵ گرم مسحوق صمغ
عربی صلایه کنند و کم کم ۳ گرم تعفین دارچینی و ۵۰ گرم آب مقطر بیفزایند و هر ساعت یک قاشق چای خوری بیاشامند
تا بروز اسهال

تعفین بیدنند بگیرند روغن بیدنند ۱ گرم الکل خالص ۳۰ گرم مطابق معمول عمل نمایند و از ۱۵ تا ۲۵ قطره این تعفین
را با ماده که مناسب داند مخلوط کرده بیاشامند و ۲۰ قطره این تعفین کمتر از یک قطره روغن بیدنند دارد

روغن کرچک مصنوعی معمول هوفلاند بگیرند روغن خشخاش ۳۰ گرم
روغن بیدنند ۵ سانتی گرم (۱ قطره) بدقت مخلوط کنند و این روغن مصنوعی مانند روغن کرچک حقیقی است

پوسیون مسهل معمول بوشو بگیرند سقمونیا سقز حلب ۲۵ سانتی گرم

روغن دند ۲ قطره شربت مرکب کاسنی ۴۰ گرم عرق نعناع ۱۰۰ گرم عرق بهارنارنج ۴۰ گرم سقزها و روغن را با شربت صلایه کند و عرقها را بیفزایند این پوسیون از مسهلات بسیار قوی است و مقدار شربت آن یك قاشق آش خوری است هر نیم ساعت فاصله

حقنه تنباکو و دند معمول مول بگیرند برگ خشك تنباکو ۵ گرم آب جوش ۱۵۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۱۰ گرم روغن دند ۵ قطره تنباکو را مدت ۱۰ دقیقه در آب جوش دم کند و صاف نموده با قدری از آن مطبوخ و صمغ لعاب سازند و روغن دند را افزوده و کم باقی مانده مطبوخ را مخلوط نمایند و این حقنه در ایلاوس و یبوست طبع عاصی و تومورهای ثقلی مستعمل و مسهلی است بسیار قوی و خطرناك

تمریخ روغن دند روغن دند را بمقدار ۲ تا ۳ قطره مانند محرکات و محللات در نواحی سفوئید و کل تونسوران (قسمی از سعف) تمریخ مینمایند

باید دانست که چون روغن دند را بجلد بمالند مورث برو زجوششهای بسیار کوچکی میشود و هرگز موجب بروز اسهال نمیگردد و نیز ۵ - ۲ گرم از آن در یك حمام لعابی عمومی داخل کرده اند موجب تحریشهای شدیده در صفن و ذکر و مقعد شده و هیچوجه اسهال نیاورده است

تمریخ محرك و محرش بگیرند روغن دند ۱ گرم ذیت سفید ۱۰ گرم مخلوط کنند

شمع دند بگیرند شمع دیاشیلوم صمغی ۱۰۰ گرم روغن دند ۲۰ گرم مطابق معمول مخلوط کرده شمع سازند و این شمع را مانند محللات بروی سینه در دفع برونشیت مزمن و بروی شکم در دفع ورم معاء مزمن منطبق مینمایند

پوماد منفط معمول باستیلائی بگیرند پیه تازه ذوب شده ۲۵ گرم موم سفید ۲ گرم روغن دند ۴ گرم مخلوط کرده تمریخ نمایند

طریقه استعمال روغن دند در دفع سعفه معمول لادره بگیرند اجزاء مساوی از روغن دند و موم و کره کاکائو و مطابق معمول مخلوط کرده بشکل قلمی سازند که دو سانتیمتر قطر و ۱۰ سانتیمتر طول داشته باشد و جهة محافظت انگشتهای شخص عامل این قلم را از ورق قلعی محاط سازند و مواضع معلوله را بتراشند و بروی آنها مکرر بمالند تا آنکه از یك طبقه از این مخلوط پوشیده شوند و این مواضع را که باین طور اندود کرده اند از پارچه بپوشانند و بعد از دو یا سه روز محل معلول پوشیده میشود از کورده زیاد با کم ثخین و بواسطه استعمال ضماد نشاسته سبب فرضی آن کورده را بر دارند و عموما بعد از ۶ تا ۸ روز یعنی پس از هشت روز از استعمال دواکورده ها ساقط میشوند و جلد پاك میگردد بطریقی که عامل ملاحظه میکند اگر لازم است مجدد دوا را استعمال نماید والا فلا

اونگان روغن دند بگیرند مسکه کاکائو و موم مکس ۱ روغن دند ۲ موم را با یك حرارت ملایم ذوب کرده و مسکه و روغن را افزوده و بهم زنند تا تقریبا سرد گردد و محصول را بشکل قرص در قالب ریزند و هر قرصی را از ورق قلعی بپوشانند و در دفع هرپس تونسوران و سعفه هر چند روز یك دفعه تطویل کنند و چندین دفعه این عمل را مکرر باید استعمال کرد

اپوفث (اذول کبیر) او فود بیالا تیرئیس از طایفه **اوفوربیاسه**

اسقیج

سولفوریسینات سود

قرار داده و ۳۰۰ تا ۴۰۰ گرم شیره شکر و یا عسل افزود

ایضاً حقنه روغن بیدانجیر بگیرند روغن بیدانجیر ۵۰ گرم مطبوخ خطمی ۳۰۰ گرم مخلوط نمایند

توپیك سولفوریسینه (اسید سولفوریسینیك) سولفوریسینات دو سود) چون اسید سولفوریك خالص را با اجرای بعضی شرایط در روغن کرچك داخل کنند جسمی حاصل میشود ذردیره که قوامش مانند شربت بسیار غلیظی است و عبارت است از اسید سولفوریسینیك که سولفوریسینات دو سود طبی نیز نامیده میشود و این جسم با آب تولید مولسیون میکند و عده زیادی از اجسام داخل مینماید بخصوص فنول (۱۰ در ۱۰۰) و کرئوزوت (۱۰ در ۱۰۰) و سالول (۱۵ در ۱۰۰) و اسید فنیك (۲۰ تا ۴۰ در ۱۰۰) و این محلول را نیز با آب تولید مولسیونهای کامل مینمایند و نیز این جسم را در ساختن مایعات انتی سپتیك و پوماد ها و انگارها بکار میبرند و هم در مداوای توبرکول متقرح حلقوم و اوزن و دیفتریت و ورم ملتحمه غشاء کاذب و غیره و غیره استعمال میشود چنین

داروی ضد ورم ملتحمه غشاء کاذب معمول بورژواس بگیرند توپیك سولفوریسینه ۲۰ گرم فنول ۱ تا ۲ گرم مخلوط کنند

حشیشة العطارد

حشیشة العطارد تحرکوریال تحرکوریالیس لینوکزوستیس نباتی است از طایفه **اوفوربیاسه** و بر دو قسم است یکی حشیشة العطارد سنوی تحرکوریالیس **انوا** که همه اجزاء نباتات در طب مستعمل اند و دیگری حشیشة العطارد سمی **تحرکوریالیس پرنیس** قسم اول را در اراضی مزروع و در اطراف منازل میروید و دارای بوی غیر مطبوع و تهوعی میباشد و محتوی ماده عامل تلخ و ماده لعابی و البومین و ماده دسم بی رنگ و مقدار کمی مرکوریالین و بعضی املاح است و مسهلی است بر فوق و مطبوخ ۵۰ گرم از اجزاء در ۵۰۰ گرم آب شرباً و احتقاناً استعمال مینمایند و نیز عصیر غیر مصفای تازه ان مستعمل است و قسم دویم که حشیشة العطارد سمی بوده در جنگلهای انبوه میروید و مخصوصاً مقدار زیادی از ان در مواضع مرطوب و تاریك جنگلها دیده میشود و این قسم در عمل اسهال قوی تر از قسم اول و دردستیك است و **تروسو** میگوید محل تعجب است که در طبا ترا استعمال نمیکنند

عصیر حشیشة العطارد بگیرند حشیشة العطارد تازه مقدار منظور کوفته با فشار از پارچه بیرون کرده و با کاغذ صاف نمایند و از ۱۰ تا ۵۰ گرم این عصیر را در حقنه های ملین داخل مینمایند و موافق دستور العمل **تروسو** چون خواسته باشند با عصیر حشیشة العطارد شربت عسلی بسازند باید عصیر غیر مصفی را استعمال نمود از قرار ذیل بگیرند عصیر غیر مصفای حشیشة العطارد عسل مکید اجزاء مخلوط کرده بقوام شربت برسانند و البومین این عصیر که موجب تصفیه این شربت میگردد بواسطه حرارت منعقد میشود

شربت عسلی حشیشة العطارد بگیرند حشیشة العطارد خشك ۱ آب مقطر جوش عسل سفید ۸ حشیشه را در آب دم کنند تا سرد شود و با فشار صاف نمایند و بگذارند ته نشین شده صاف دوی انرا بردارند و عسل را بیفزایند و شربت سازند و با کاغذ صاف کنند و این شربت را از ۳۰ تا ۱۰۰ گرم در حقنه ملین استعمال مینمایند

حقنه ملین موافق کدکس بگیرند شربت عسلی حشیشة العطارد ۱۰۰ گرم آب ۴۰۰ گرم مخلوط کنند و یکی از دانشمندان ۳۰ گرم نمك بر این حقنه میافزاید و در دفع تبهای کولرائی در این صورت قوی الاثر است

بیدانجیر امریکائی

بیدانجیر کبیر امریکائی نیم درختی است از طایفه **اوفوربیاسه** وانرا **ژاتروفا کورکاس** مینامند و این نیم درخت که همیشه سبز است در ممالک حاره امریک در مواضعی که فی الجمله مرطوب باشند میروید و دانه‌های آن که باسم **پینیون کبیر هندی** موسوم اند شبیه اند به دانه‌های بیدانجیر ولی خیلی بزرگتر و سیاه رنگ و حاصل شده اند از قشری ثخین و جامد و مغزی سفید و حجیم و حد این مغز قوه اسهالش بیشتر از بیدانجیر و کمتر از دند است و روغن آنرا باین طریق میسازند که دانه‌ها را مقشر کرده اسیا نموده و بافشار روغنی خارج میگردد و تقریباً بی رنگ و مایع و غیر محلول در الکل و بواسطه برودت مقداری استئارین رد میشود

اوونیمین

اوونیمین عصاره ماء و الکلی **اوونیموس اتروپورپوروز** را که از طایفه **سلاستراسه** است باین اسم مینامند و این عصاره دارای سه قسم اسمر و سبز و مایع است و مخصوصاً قسم اسمر را مانند مسهلات دافع صفرا استعمال میکنند و مقدار شربت از ۵ تا ۱۵ سانتی گرم

حب اوونیمین بگیرند اوونیمین اسمر ۱ گرم عصاره بنج ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از آن ۱ تا ۲ حب هر شب بیاشامند

حب معمول بلوند و بگیرند اوونیمین اسمر ۵ سانتی گرم عصاره بنج ۵ سانتی گرم مطابق معمول دو حب سازند و یک حب صبح و یک حب شب بیاشامند

عوامل مسکن و مبرد

در فصل چهارم دیژیتال و بعضی عوامل مشابه به آن

دیژیتال را بعضی از مصنفین از عوامل مسکن و مبرد (ضد محرک) دانسته اند و بعضی دیگر از عوامل مخصوص جهاز دوران محسوب کرده اند ولی در اثر تسکین و تبرید آن جای هیچ شک و شبهه نیست و **بقول کلی** عوامل مبرد و ضد محرک عواملی را گویند که کم میکنند هیجانات مرضی و حرکات حمائی را اگرچه هرگاه با دقت در آثار فیزیولوژی بسیاری از عوامل تراپوتیکی تعمق و تفکر کنند مشاهده خواهند نمود که از اثر تحریک و تنبه حالت فتور و یا سقوطی در قوی عارض میشود که بعضی اوقات این حالت بخودی خود منجر بانعکاس حمائی میگردد و موافق غلبه یکی از این دو اثر متضاد میتوان ماده عامل را یا در عداد محرکات و منبهات و یا برخلاف در عداد مبردات و ضد محرکات محسوب نمود

همه عوامل مذکوره اصلی و مقیات را چون بمقدار زیاد استعمال کنند مانند مبردات و ضد محرکات اثر خواهند نمود ولی نمیتوان آنها را بجای یکدیگر استعمال کرد زیرا که هریک دارای موقع مخصوصی میباشند چنانکه محصولات انتیمونی را مخصوصاً در دفع اورام حاده آلات تنفس تجویز میکنند و غصد و دیژیتال را در دفع امراض مزمنه آلات دوران و نترات پتاس را بمقدار زیاد در دفع علامات ورمی و رماتیسم مفصلی حاد و حمای مطبقه که موسوم بحمای ورمی میباشد و کلورو دو باریوم را مانند عوامل ضد محرک قوی الاثر در دفع سوانح ورمی که در امراض خنازیری بروز میکنند تجویز مینمایند

ما در این فصل بیان میکنیم عوامل مسکن و مبرد و مخصوص به جهاز دوران را مانند دیژیتال و موگر و مادچوبه

وخربق امریکائی و در آخر این در طریقه استفراغ دم را ذکر خواهیم نمود و استروفانتوس و بعضی از عوامل مدره جدید را
در باب سرد را بیان کرده ایم

دیژیتال یا دژیتال نباتی است دوساله و از طایفه **اسکروفولاریه** و در لغت لاتین دیژیتال
بمعنی انگشتانه خیاطی است و چون بن گل این نبات شبیه بآن است باین اسم موسوم شده و این نبات در مواضع سنگلاخ
وشن زار میروید و در جوزا و سرطان گل میکند و از محصولات بومی فرنگستان است و بن گل آن ثابت و دارای
تقسیمات غیرمساوی است و برگهای بن گل بیضی شکل و حاد اند و برگهای خود گل مانند سرپوش و بطین و صاف و
کوتاه و مودب و دارای چهار قسمت غیرمساوی و منفرج و قسمت فوقانی اغلب بی بهره شده و دارای چهار آلت تذکیر
ثنائی القوه و یک ابره و کپسول آن بیضی و جوف بطن برگهای خود گل دارای لکه هائی است شبیه بچشم و ساق این نبات
ساده و دارای دو ابا و پرز دار و برگهای آن خشن و مستطیل و حاد و از طرف فوق قهوه سبز رنگ و از طرف تحت سفید
رنگ و گلهای این نبات ارغوانی و از یک طرف ساقه روئیده و معلق اند دیژیتال بهترین عوامل مقویه قلبی است چون
بمقدار زیاد استعمال شود موجب اسهال شده و قی می آورد و بمقدار کم موجب بروز و اثر میگردد اولا در آلات
دوران و ثانیا در ترشح بول اثر میکند و بسیاری از مصنفین چنان گمان کرده اند که دژیتال بلاواسطه موجب بطوء
دوران میگردد ولی بعضی دیگر ثابت نموده اند که بدوا بر عده نبضات شریانی افزوده و حرارت بدن را زیاد میکند
وثانیا از این عمل نتیجه میشود حالت بطوء بسیار مرحی در آن نبضات و منجر میگردد باینکه عده انها را به ۵۰ و کمتر میرسانند
و دیده شده که تا ۳۰ و ۲۲ عده انها در مدت یک دقیقه رسیده است و بواسطه اثر آن در عمل دوران است که در هیپرترفی
قلب و در طپش عصبانی آن مفید و موثر است و از جهت اثر آن در آلات بول است که در استسقاء لحمی و سایر اقسام استسقا
اغلب اوقات آنرا استعمال مینمایند و در نفریت (ورم کلیه) استعمال آنرا منع کرده اند بعضی دیژیتال را در دفع
نوبه و صرع و حمای وضع حمل و عطالت رحم و نزف الدم رحمی و هذیان مرتعش و حمای تیفوئید و اسپرماتوره و نیز
در دفع ورم مجرای بول و مانیا و فانالریه و روماتیسم مفصلی استعمال مینمایند و مصنف میگوید در روماتیسم
مفصلی حاد هر وقت طبیب مشاهده نماید که حرارت حمائی از ۳۹ تجاوز کرده و به ۴۰ رسید باید با استعمال دیژیتال
استمداد جسته و مانع از ترکیبات قلبی گردد در هر صورتی طبیب لازم است که در استعمال دیژیتال کمال دقت را نموده
و مراقب آثار آن باشد زیرا چون بمقدار زیاد استعمال شود و یا مدتی در استعمال آن مداومت کنند علامات اشباع
و عدم تحمل از قبیل تهوع و گرفتگی و تقبض معده و قولنج و صداع و اغماء و غیره غالبا بروز مینمایند و در این صورت
باید استعمال آنرا مدتی عدول ترک نموده تا عوارض مذکوره برطرف شوند و اگر لازم شود دو دفعه تجویز کنند

مواد مانعة الجمع جمع ما بین املاح آهن و املاح نقره و سرب و مغلیات قابضه با دژیتال نباید نمود

مربای دیژیتال بگیرند برگ تازه دژیتال ۱ قند ۳ مخلوط کرده صلایه نمایند و در گرم خانه بخشکانند و
مقدار شربت این مربا از ۵ سی گرم تا ۱۰ گرم است

گرد برگ دژیتال مطابق کدکس بگیرند برگ دژیتال مقدار منظور بخشکانند و در هاون
مرمر یا سنگ چوبین بکوبند و از موبیز موئی بیرون کنند تا پرزهائی که در سطح تحتانی برگها میباشند جدا گردند و محصول
را مجددا در گرم خانه بخشکانند و در هاون ثانی هنین نرم بکوبند و با موبیز ابریشمی ۱۲۰ بیزند و در این عمل باید برگهای
سال دوم را در هنگام گل کردن اختیار کرده و رگهای میان برگ را خارج نمود و در گرم خانه ۴۰ درجه آنها را خشک

گرد دیگر را در ظرف در بسته از روشنائی و رطوبت محفوظ داشت و گردی که زیادتر از دو ماه بر آن گذشته باشد
استعمال نکردنی زیرا که اثر آن کم میشود و یکی از دانشمندان میگوید برگ خرد کرده دژیتال قوی‌الاثرتر از گرد آنست و
مقدار شربت این گرد از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم است بطور مطبوخ که مدت نیم ساعت در ۱۰۰ گرم آب مقطر ۷۰ درجه
دم کرده صاف نموده با قدری قند شیرین کرده ساعت بساعت یک قاشق سوپ خوری بیاشامند

عصاره دژیتال مطابق کدکس و معمول بیمارستانها

بگیرند برگ دژیتال نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ آب مقطر ۱ برگها را در آلت دپلاسمان ریخته و الکل را روی آنها بریزند و
مصفی را در حمام ماریه جهة اخذ الکل تقطیر کنند و آب مقطر را در روی باقی مانده بریزند گاه گاه بهم زنند و پس از
۱۲ ساعت صاف کنند و مصفی را در حمام ماریه بقوام عصاره جبی تبخیر نمایند و مقدار شربت این عصاره از ۱ تا ۵
دسی گرم است بطور حب

تعفین دژیتال مطابق کدکس

بگیرند برگ دژیتال نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مدت
ده روز بخیسانند و صاف کنند و از ۱۰۰ جزء الکلی که استعمال کرده‌اند ۱۰ جزء تعفین بدست میاید و مقدار شربت
آن از ۱ تا ۵ گرم است بطور پوسیون و نطول یک جزء تعفین دژیتال و یک جزء تعفین عنصل را اغلب مانند
عوامل مدره استعمال مینمایند

تعفین مرکب دژیتال معمول هیلدبراند

بگیرند تعفین دژیتال تعفین پیاز
کلشیک مکدر ۱۰ گرم اتر نیتریک الکولیزه ۲/۵ گرم مخلوط کرده ۲۰ قطره صبح و ۲۰ قطره عصر در دفع استسقاء
صدری بنوشند

الکولاتور دژیتال ایضاً مطابق کدکس

بگیرند سرشاخه‌های گل‌دار و تازه دژیتال
الکل ۹۰ درجه مکدر یک جزء سرشاخه‌ها را کوفته و با الکل در ظرف در بسته مخلوط کرده مدت ده روز بخیسانند و گاه
گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و مقدار شربت آن از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم است
بطور پوسیون و باعتقاد ژانل هرگاه این الکولاتور را با گرد برگ دژیتال ساخته باشند بهترین محصولات
آن خواهد بود

شراب مدر معمول تروسو مطابق کدکس

بگیرند شراب سفید ۹۰۰ الکل ۹۰
درجه ۱۰۰ برگ خشک دژیتال ۵ پیاز عنصل ۱۵ میوه عرعر ۲۵ استات خشک پتاس ۵۰ دژیتال و عنصل و میوه عرعر را
بکوبند و مدت پانزده روز در شراب و الکل بخیسانند و بعد با فشار صاف کنند و در مصفی استات پتاس داخل کرده
با کاغذ صاف نمایند و این شراب یکی از محصولات نیکو میباشد و در دفع استسقاء روزی یک تا دو قاشق کوچک
بیاشامند

تعفین اتری دژیتال مطابق کدکس

بگیرند نیم کوب کرده برگ دژیتال ۱ اتر الکولیزه
(اتر ۰/۷۲۴ درجه ۷۰ الکل ۹۰ درجه ۳۰) ۵ موافق عمل لیکسیویاسیون تعفین سازند و مقدار شربت این تعفین
از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم است بطور پوسیون

تیزن مدر معمول فوا

بگیرند برگ تازه دژیتال ۲ گرم قند سفید ۱۵ گرم مخلوط کرده صلایه کنند
و صلایه شده را در ۱۰۰۰ گرم آب جوش داخل کرده و بعد صاف نموده و ۱۰۰ گرم شربت ساده بیفزایند و در عرض روز

پیاله بپیاله میل کنند

تیزن مدر معمول بوشاردا بگیرند برگ دژیتال ٢ گرم با ٢٠ گرم قند صلابه کنند و صلابه شده را در ١٠٠ گرم اب جوش دم نمایند و صاف کرده بیفزایند سکنجبین کلشیك ٥٠ گرم و در دفع استسقاهای مزمن با پیاله کوچك در عرض روز متعدد دفعات بیاشامند

پوسیون دژیتال معمول هرارد بگیرند برگ دژیتال از ٥ سانتی گرم تا ٢ گرم در یك پیاله اب سرد بخیسانند و در دفع استسقا بچندین دفعه در ٢٤ ساعت بیاشامند

پوسیون مدر معمول اسمیت بگیرند برگ خشك دژیتال ١ گرم جنطیانا ٢ گرم در ٢٠٠ گرم اب جوش دم کرده و صاف نموده ٥٠ گرم سکنجبین عنصل بیفزایند و در دفع استسقاء زقی هر ساعت یك قاشق کوچك بنوشند

ذرور مرکب دژیتال معمول شابرلی بگیرند گرد دژیتال ٥ گرم کافور مسحوق ٣ گرم نشاسته مسحوق ٣٠ گرم مخلوط کنند و در دفع تهیج عارض در ناقهین این ذرور مجرب و مفید است

مطبوخ دژیتال معمول ژاکود بگیرند گرد دژیتال ٥٠ سانتی گرم اب داغ ١٢٥ گرم شربت دژیتال ٢٠ گرم مدت نیم ساعت دم کرده و صاف نموده در عرض روز بتدریج بیاشامند

مطبوخ دژیتال معمول مصنف بگیرند برگ دژیتال ١ گرم در چهار قهوه خوری اب جوش مدت نیم ساعت دم کرده صاف نموده نیترات پتاس ٢ گرم حل کرده بگذارند سرد شود و هر نیم ساعت فاصله یك قهوه خوری بنوشند

شربت دژیتال مطابق کدکس بگیرند تعفین دژیتال ١ شربت ساده ٣٩ مخلوط کنند و ٢٠ گرم این شربت مقابل ٥ دسی گرم تعفین دژیتال و با ٣٣ میلی گرم عصاره الکلی ان است و مقدار شرب این شربت از ٢٠ تا ١٢٠ گرم است که بمقدار منقسم استعمال شود و شربتی که با الکولاتور دژیتال ساخته باشند بر این شربت ترجیح دارد

شربت دژیتال معمول دواسای اسپانیول بگیرند برگ خشك دژیتال ٧ گرم اب جوش مقدار کافی قند ٩٠ گرم برگها را در اب جوش دم کرده و با فشار صاف کنند و بگذارند ته نشین شود و صاف روی انرا بردارند و مقدار مصفی باید ٤٥ گرم بود و قند را باعانت حرارت ملایم در مصفی حل کنند و ٣٠ گرم این شربت دارای ٢ دسی گرم اجزاء محلوله دژیتال است و مقدار شربت ان از ٣٠ تا ٩٠ گرم

شربت دژیتال معمول لابلونی بگیرند عصاره اب و الکلی برگ خشك دژیتال ٢ گرم شربت ساده ١١٢٥ گرم مطابق معمول شربت سازند و ٣٠ گرم این شربت دارای ٥ سانتی گرم عصاره است

مخلوط مدر معمول هال بگیرند شراب کلشیك ٤ گرم تعفین دژیتال ١٥ گرم ید و دپتاسیوم ١٠ گرم شربت مرکب عشبه ٥٠ گرم اب مقطر ٧٥ گرم مطابق معمول مخلوط کرده و روزی چهار قاشق چای خوری بتدریج بنوشند

پوسیون دافع نفث الدم معمول لبر بگیرند برگ دژیتال ١٫٧٥ گرم در ١٥٠ گرم اب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند عصاره راتانیا ٢ تا ٤ گرم عصاره تریاك ٥ تا ١٠ سانتی گرم شربت اسید

سترایت ۳۰ گرم مخلوط کنند و با قاشق کوچک تدریج بنوشند

پوسیون بل بگیرند تعفین دژیتال ۱ گرم عرق تیلول ۵۰ گرم شربت ساده ۱۰ گرم مخلوط کرده در عرض دو زمستان حاد در دفع سل بیاشامند تعفین دژیتال را هر روزی ده قطره زیاد کنند و میگویند تا به ۳۰۰ قطره میتوان مقدار تعفین را رسانند

پوسیون دژیتال معمول پیدانیل بگیرند مطبوخ گل تیلول ۱۲۰ گرم شربت دیاکود عرق بهارنارنج مکی ۱۰ گرم گرد دژیتال ۴۰ سانتی گرم مخلوط کنند در دفع تقلصات دماغی که پس از وضع حمل عارض میشوند هر نیم ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون مدر و مسکن معمول بوشادا بگیرند دژیتال ارغوانی ۵ گرم اب جوش ۲۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و بیفزایند نترات پتاس ۸ گرم عرق غار گیلاسی ۱۵ گرم شربت خطمی ۴۰ گرم در ورم اصلی و حاد قلب هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

سفوف مبرد بگیرند گرد دژیتال ۱ گرم مسحوق شوره ۵ گرم مسحوق قند ۲۰ گرم مخلوط کرده در شش بستر مساوی ببندند و در اختلالات قلبی و روماتیسم مفصلی حاد روزی یک بسته سفوف نمایند

پوسیون مسکن معمول فوکیر بگیرند گرد دژیتال ۲ دسی گرم سوزستان سرب ۵ قطره شربت بهارنارنج ۴۰ گرم مطبوخ شقایق ۲۰۰ گرم در هیپرتروفی قلب در عرض روز با قاشق کوچک متدرجا بیاشامند و در وقت استعمال بهم زنند

پوسیون دافع ذات الریه معمول میله بگیرند لعوق سفید ۱۲۵ گرم کرمس معدنی عصاره الکلی دژیتال مکی ۲ دسی گرم شربت دیاکود ۱۰ تا ۱۵ گرم شربت ساده ۱۵ تا ۲۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰ گرم مخلوط کنند و هر ساعت یک قاشق ترشی خوری بیاشامند

پوسیون مسکن معمول لالیر بگیرند عصاره تریاک ۲ تا ۵ سانتی گرم تعفین دژیتال ۱۰ تا ۲۰ قطره شربت ساده ۳۰ گرم اب صاف ۱۵۰ گرم مخلوط کنند و هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون دافع سرفه اختلاجی و اسم معمول شولان بگیرند دژیتال ۲ گرم اپیکا ۱ گرم در ۱۲۰ گرم اب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند شربت خطمی ۲۵ گرم مایع امانیاک انیسونی ۲/۵ و مخلوط کرده با قاشق کوچک تدریج بنوشند

حب دافع ورم مانجس توبرکولی معمول گولیس بگیرند گرد دژیتال ۱۰ سانتی گرم کلمل ۶ سانتی گرم اکسید دوی ۱۲ سانتی گرم با مقدار کافی عصاره حرنغ ۱۲ حب سازند و از ۶ تا ۱۲ حب در عرض روز بنوشند

حب دافع ذات الریه معمول میله بگیرند کرمس عصاره الکلی دژیتال مکی ۲ دسی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و هر ساعت یک حب بنوشند و متدرجا مقدار کرمس و عصاره را زیاد کنند تا ۱ گرم

حب مسکن معمول براشه بگیرند سکر الزحل ۲ گرم عصاره دژیتال ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع طپش قلب و هیپرتروفی یک حب صبح و یکی عصر بیاشامند و میتوان مقدار دوا را ضعف نمود

حب دژیتال معمول ویترنگ بگیرند گرد دژیتال مسحوق انفوزه مکد ۵ گرم با شربت پنج ریشه مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند را ابتداء یک حب و بعده وحب بپاشامند و کم کم مقدار را ازیاد کنند

حب مسکن معمول بوشاردا بگیرند دژیتال مسحوق ۵ گرم کلورید دان مورفین ۳ دسی گرم کافور ۳ گرم با مقدار کافی گلقند ۱۰۰ حب سازند را ابتدا روزی ۲ حب بپاشامند و متدرجاً ازیاد کنند

ایضاً حب مسکن بگیرند گرد دژیتال اجزاء حب سینوگلوسم مکد ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند واستعمال این حبوب در دفع سلی که با طپش قلب همراهی کند خیلی شایع است و مقدار شربتها از ۱ تا ۳ حب است در روز

حب عنصل و دژیتال بگیرند گرد عنصل گرد دژیتال مکد ۲ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و در هیدروپی قلبا ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

شراب دافع استسقا معمول بوایه بگیرند پوست متوسط اقطی ۵۰ گرم برگ خشک دژیتال ۸ گرم استات پتاس ۱۵ گرم مدت ۲۴ ساعت در مقدار کافی الکل بخیسانند و ۸۰۰ گرم شراب سفید افزوده و صاف کرده و بر مصفی ۱۲۰ گرم شربت پنج ریشه اضافه نمایند واز ۲ تا ۴ قاشق آش خوری در عرض روز بیاشامند

سرکه دژیتال معمول ناس بگیرند برگ دژیتال ۱۰ گرم سرکه تند ۱۲۰ گرم مدت سه روز بخیسانند وصاف کنند وحفظ نمایند واز ۲۰ تا ۱۰۰ قطره این سرکه را چون با پتاس مرکب کرده استعمال نمایند تحریک ترشح بول را مینماید و **شربت خلی دژیتال** را از یک جزء سرکه دژیتال ویک جزء ونیم قند میسازند

سکنجبین مدر معمول گوبلر بگیرند تنفین الکلی دژیتال عصاره مائی سنگ ادگو تر مکد ۱۰ گرم برومور پتاسیوم عرق عادکیلاسی مکد ۳۰ گرم اسید گلیک ۵ گرم شربت گیلاس ۴۰۰ گرم سکنجبین عنصل ۱۵ گرم مطابق معمول مخلوط کنند واز ۲ تا ۳ قاشق کوچک با قدری آب مخلوط کرده در عرض روز بنوشند

حقنه مدر معمول بوشاردا بگیرند دژیتال عنصل مکد ۲ گرم مدت ده دقیقه در مقدار کافی آب بجوشانند وصاف کرده ۴ قطره لودانم روسو افزوده حقنه نمایند

حقنه دژیتال بگیرند گرد دژیتال ۰/۲۵ تا ۱ گرم آب جوش مقدار کافی مخلوط نموده مدت نیم ساعت دم کنند و دو یا سه قسمت کرده و هر دفعه یک قسمت را حقنه نمایند و در وقت استعمال بهم زنند مانند مدرات اثر می کند

مشمع عصاره دژیتال مطابق کدکس بگیرند عصاره دژیتال ۹ سفرالی مصفی ۱ مشمع دیاشیلون صمغی ۲ سقز و مشمع را ذوب کرده و بعد عصاره را بر مذاب در حالتیکه نیم مایع باشد بیفزایند این مشمع مانند محللات ومدرات اثر میکند

طریق ساختن دیژیتالین مطابق کدکس بگیرند مسحوق برگ دژیتال ۲۰۰ سود ستات مایع سرب ۵۰ کربونات متبلر سود ۸ فوسفات آمونیاکی سود ۴ تنن ۸ مرداسنگ ۵ ذغال حیوانی ۱۰ الکل ۹۰ درجه کلوروفورم آب مقطر مکد مقدار کافی مسحوق دژیتال را در آلت دپلاسمان داخل کرده و آب مقطر را در وی آن ریزند و مایع محصول ۸۰۰ گرم باید باشد و وزن مخصوص آن ۱۰۵۰ و سود ستات سرب را بر محصول بیفزایند و با کاغذ صاف کنند و بر مصفی ابتدا کربونات سود را افزوده و بعد فوسفات آمونیاکی را در مقدار کافی آب مقطر حل کرده بیفزایند و با کاغذ صاف کنند و با آخره تنن را در مقدار کافی آب مقطر حل کرده بر آن بیفزایند و با کاغذ صاف نمایند

دیژیتالین

رسوب حاصل از تنین را که دارای دیژیتالین است با مرداسنگ و زغال حیوانی مخلوط نمایند و محصول مخلوط را با حرارت ملایمی خشک کنند و در الکل ۹۰ درجه حل نمایند و با کاغذ صاف کنند و محلول الکلی را در حمام ماریه تبخیر سازند و بعد با آب مقطر بشویند و مجدداً در الکل ۹۰ درجه حل نمایند و با کاغذ صاف کرده مجدداً در حمام ماریه خشک کنند و این محصول خشک شده را در کلوروفورم حل کرده با کاغذ صاف نمایند و بگذارند کلوروفورم تبخیر شده دیژیتالین اموروف (غیر متشکل) حاصل گردد دیژیتالین اموروفی که باین طریق ساخته شده باشد بطریقه **هومول کون** فی الجمله اختلافی دارد موافق اعتقاد **بوشاردا** وجمعی دیگر از دانشمندان بر سایر اقسام ترجیح دارد زیرا که اثر تراپوتیکی آن نزدیک است باثر تراپوتیکی خود دیژیتال و در نسخه هائی که دیژیتالین متبلر قید نمیشود باید دیژیتالین اموروف را استعمال کرد مقدار شربت دیژیتالین اموروف از ۱ تا ۸ میلی گرم است در عرض روز که بطور گرانول و شربت وغیره استعمال نمایند و آثار حاصله را باید مراقب بود

گرانول دیژیتالین مطابق کدکس بگیرند دیژیتالین ۱ گرم مسحوق قند شیر ۴۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۱۰ گرم عسل مصفی مقدار کافی دیژیتالین را با قند شیر بدقت صلایه کنند و کم کم مسحوق صمغ را افزوده نیز صلایه نمایند و بعد عسل را بیفزایند و به ۱۰۰۰ گرانول تقسیم نمایند و هر گرانولی دارای یک میلی گرم دیژیتالین است و این گرانولها بر گرانولی که شربتی سازان باعانت حرارت میسازند ترجیح دارند و مقدار شربت آنها از ۱ تا ۸ عدد است در روز و آثار حاصله باید مراقبت نمود

تعفین دیژیتالین بگیرند دیژیتالین اموروف ۱ الکل ۵۰ درجه ۵۰۰ حل کنند و هر یک گرم این تعفین دارای ۲ میلی گرم دیژیتالین است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۳ گرم بطور پوسیون و یا زرق تحت جلدی

محلول دیژیتالین جهة زرق تحت جلدی معمول گوبلر بگیرند دیژیتالین هومول و کون ۱ گرم الکل ۹۰ درجه آب مقطر مکد ۲۵۰ گرم حل کنند و هر ده قطره این محلول یعنی ۵۰ سانتی گرم آن معادل ۱ میلی گرم دیژیتالین است

شربت دیژیتالین بگیرند دیژیتالین اموروف ۱ شربت ساده ۲۰۰۰۰ الکل ۸۰ درجه مقدار کافی دیژیتالین را در الکل حل کرده و با شربت مخلوط کنند و هر ۲۰ گرم این شربت ۱ میلی گرم دیژیتالین دارد و مقدار شربت آن از ۱ تا ۵ قاشق (۲۰ تا ۱۲۰ گرم است) در عرض روز اعم از آنکه خالص استعمال شود یا مخلوط با یک مطبوخ مناسبی

پوسیون دیژیتالین معمول هومول کون بگیرند دیژیتالین ۵ میلی گرم عرق کامو ۱۰ گرم شربت بهار نارنج ۲۵ گرم دیژیتالین را در چند قطره الکل حل کرده و با سایر مخلوط نمایند و هر دو یا سه ساعت فاصله یک قاشق از آن خوری بیاشامند

دیژیتالین ناتیول (دیژیتالین متبلر) مقدار شربت این قسم دیژیتالین مطابق کدکس از نیم میلی گرم تا ۲ میلی گرم است و همه دانشمندان تراپوتیک در قوت اثر این قسم دیژیتالین متحد القول نیستند

تنبیه — بندرت بعضی اشخاص مشاهده میشوند که استعداد شخصی شان بطریقی است که زیادتر از ۱ تا ۲ میلی گرم دیژیتالین را تحمل نمیکنند و چون زیادتر از ۲ میلی گرم در این اشخاص استعمال شود موجب تحریک و هیجان مجاری هضم میگردد و بعکس نیز بندرتا بعضی اشخاص مشاهده میگردند که تا ۸ میلی گرم از آن تحمل مینمایند بدون آنکه آثار هیجانی در مجاری هضم مشاهده شود و عموماً در نزد هم اشخاص حد متوسط استعمال دیژیتالین

از نیم تا ۲ میلی

از ۲ تا ۳ میلی گرم واعمال بدن نمیشود وبقول کلی همیشه پس از یک هفته مداومت استعمال دیژیتالین باید انرا ترک کرد و پس از چند روز دوباره شروع در استعمال ان اگر لازم باشد نمود و بواسطه تحریک و تخریشی که دیژیتالین در جلد بشره میکند از استعمال ان بطریق فوق جلدی صرف نظر کرده اند

پوماد دیژیتالین بگیرند دیژیتالین ۵ سانتی گرم در چند قطره الکل حل کرده و ده ۱۰ گرم پیه بلسانی مخلوط نمایند و در استسقاء لحمی تمریخ نمایند

پوماد دافع جرب معمول وومونت بگیرند دیژیتالین ۱ دسی گرم سولفور قرچیوه ۲۵ دسی گرم رسوب سفید ۱ گرم تعفین خالص ترپالک ۶ گرم کولد کرم ۱۲۰ گرم مطابق معمول عمل نمایند

موگه کونوالاریا مایالیس (لیلیوم کونوالیوم) نباتی کوچک و از طایفه اسپاراژینه و مسهو قلیل و در دیشتران از عوامل معطسه میباشد و اهالی آلمان عرفی از ان میگیرند موسوم به **اپطلا** که مانند عوامل مسکن و مضاد تشنج انرا استعمال مینمایند و یکی از دانشمندان دو ماده متبلور از ان استخراج نموده است یکی را **کونوالارین** و دیگری را **کونوالامارین** نامیده و این دو گلیکوزید بواسطه اثر ترشحهای ابداد تجزیه شده اولی مبدل به قند و کونوالاریتین و دوم مبدل به قند و کونوالاماریتین میگردد و موافق قول کرمیسه عصاره که از همه اجزاء این نبات گرفته باشند بمقدار یک گرم تا یک گرم و نیم در عوض و ذیکی از عوامل قویه قلبی است که ضربانات قلب را بطئی کرده و بر قوت ان می افزاید و ضربانات شریانی را منظم میکند و اثران در ازدیاد ترشح بول ثابت و محقق است و این دانشمند در خفقانی که منتج از ضعف اعصاب مبهم بود و در عدم انتظام حرکات قلب اعم از انکه با اختلال ثقبه ها و یا سرپوشها همراه باشد و یا نباشد و نیز در ضیق ثقبه سرپوش سرگوشه و در اتساع قلب و در همه اختلالات قلبی که موجب استسقای عام و یا تهیج اطراف شده باشند مایالیس را استعمال میکند و میگوید در اسم قلبی چون مایالیس را باید در دیژیتال سوم مرکبا استعمال کنند کثیر الفایده تر خواهد بود و مقدار شربت کونوالامارین از ۱ تا ۵ سانتی گرم است بطور حب و یا محلول الکلی و در جوانان تا ۱ سانتی گرم هم میتوان استعمال نمود

گرد موگه مطابق کدکس بگیرند ریشه موگه مقدار منظور نرم کوفته از موی ابریشمی نمره ۶۰ بیرون کنند و این گرد را مانند معطسات استعمال مینمایند

عصاره عصیر موگه مطابق کدکس بگیرند ساقه و گل تازه موگه ۳ برگ و ریشه تازه موگه مکد ۱ ادد ها در هر هاون بکوبند و با فشار از پارچه بگذرانند و مصفی را تا ۱۰۰ درجه حرارت دهند و صاف کنند و مصفای دوم را در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تغلیظ نمایند

عصاره مائی موگه ایضا مطابق کدکس بگیرند ساقه و گل خشک موگه ۳ برگ و ریشه خشک موگه مکد ۱ بکوبند و در ۶ مقابل وزن انها اب مقطر مدت ۱۲ ساعت دم کنند و با فشار صاف نمایند و تفاله را مجددا در همان مقدار اب مقطر دم کنند و نیز با فشار صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده بغلظت عصاره نرم تبخیر نمایند و محصول را در مقدار کافی اب مقطر سرد حل کرده و با کاغذ صاف نموده مجددا در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تبخیر نمایند و این عصاره را بدل دیژیتال استعمال میکنند و نیز در هیپرتروفی قلب انرا موثر میدانند

شراب قلبی معمول بیزون بگیرند کونوالامارین ۲ دسی گرم دیژیتال سوم ۳ گرم شراب گیلاس ۱۵۰ گرم حل کنند این شراب که مقوی قلب است بر سایر محصولات موگه ترجیح دارد و مقدار شربت ان از ۲ تا ۴ قاشق

استعمال این مقدار در آلات دوران و بول نجیح اثر کرده و موجب کمی ... رسانیدن آلات [illegible] ۲

موگه

اش خودی است

پوسیون موگه معمولسه بگیرند عصاره موگه ۱۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۰۰ گرم شربت دیاکوده ۳۰ گرم مخلوط کنند و روزی سه قاشق اش خوری متدرجاً بیاشامند

مارچوبه

مارچوبه هلیون تاسپرژ اسپاراگوس وفیسنالیس نباتی است ماکول و طویل العمر از طایفه **اسپاراژینه** و در بستانها انرا زراعت میکنند و در طب اکثر ریشه خشک انرا استعمال مینمایند که عبارت از دسته الیافی است بحجم قلم و رنگ ان قرمز مایل بزردی و بی بو و دارای طعمی مایل بشیرینی ثانیاً شاخه‌ها نورسته جوان را مانند سبزی و غذا مرغوب و معمول میدارند و این شاخه‌ها عبارتند از مارچوبه که در سر سبزی و زند و چون انها را بخورند بول بوی تند مخصوصی میگیرد و ریشه مارچوبه یکی از پنج ریشه مفتح و از عوامل مدر ضعیف الاثر و مسکن قلب است و شاخه‌های نورسته ان که **توربون** نامیده میشوند محتوی ماده میباشند موسوم به اسپاراژین

اسپاراژین

اسپاراژین ماده است که بمقدار زیاد ازت دارد و بشکل منشورهای مستقیم و بالوزی شکل متبلور میشود بی رنگ و بی بو و در اب بمقدار کم محلول و در الکل غیر محلول و دارای طعم سرد و جهوعی است و نه اسید است و نه قلیا و این ماده در ریشه خطمی و در قطوربون کبیر و در عصیر اصل السوس و در زردک و در دلاکتوکاریوم و در بلادن و در شاخه‌های نورسته هوبلون نیز وجود دارد و از عوامل مدره ضعیفه میباشد و در فرانسه استعمال ان معمول نیست ولی در ایطالیا مستعمل است

تیزن ریشه مارچوبه مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند ریشه مارچوبه ۲۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و مانند عوامل مدر و مسکن قلب پیاله پیاله بنوشند

شربت شاخه‌های نورسته مارچوبه مطابق کدکس بگیرند ۲۰ جزء عصیر شاخه‌های نورسته مارچوبه که با حرارت صاف شده باشد و در حمام ماریه ۱۸ اجزاء قند در ان حل کنند و حفظ نمایند و این شربت را بمقدار ۲۰ تا ۱۰۰ گرم مانند مسکنات قلب و مدرات استعمال مینمایند

خربق امریکائی

خربق امریکائی تاالیوردامریک (وراتروم وریدی) نباتی است از طایفه **ملانتاسیه** و در ممالک متحده باسم خربق امریکائی و خربق مردابی موسوم و ریشه این نبات طویل العمر و ثخین و لحمی است و از اطراف حجمش ریشه‌های کوچکی میرویند سفید و باقدری زرد رنگ و ساقه ان سنوی و مشعر و از ۲ تا ۳ قدم ارتفاع دارد و یک قدم که از زمین بالا امد برگهای طویل و عریضی از ان میرویند که بعضی معصب اند و به نقطه منتهی میشوند رنگشان سبز تیره و پرزدار و گلهای این نبات بطور دسته واقع شده و رنگ انها زرد مایل بسبزی است و بی برگ اند و دارای شش برگ و شش الت تذکیر اند و الت تانیث نهایت وی واصلی است و این گیاه در بیشه‌زارهای ممالک متحده و ارکانادا تا به کارولین عمل میاید و در مواضع مرطوب و نزدیک به اب و در چمنها میروید و از گیاههائی پیش رس است که در اواسط حوت سبز میشود و تمام اجزاء این گیاه دارای طعمی تند و سوزان میباشند و در طب فقط ریشه انرا استعمال میکنند و این ریشه دارای بوی مکرهی است که پس از خشک شدن برطرف میشود و طعم ان در ابتدا شیرین و بعد تلخ و چون انرا بخوبی بجاینند احساس تندی و سوزندگی در دهان میگردد که چندین ساعت دوام میکند و مسحوق این نبات از معطسات است و موافق تجزیه دانشمندان امریکا این ریشه دارای صمغ و نشاسته و قند و ماده ذیتی

و ماده ملون و اسید گلیك و ماده الکلوئیدی مشابه ورا ترین و ماده خشبی و املاح اهك و پتاس است و این ماده قلیائی غیر محلول در آب و کمی محلول در اتر و در الکل خالص کاملاً محلول است و چون آنرا در نزدیکی شعله آتش و زنند رائحه مبعان بیرون دو بعد منفجر شده و بدون خاکستر میشود و در گردهان موجب احساس حرقت و حدتی میشود که چندین ساعت دوام میکند و مانند عوامل معطسه قویه اثر مینماید و موجب بروز عطسه های شدیدی میگردد که از نیم تا یك ساعت پس از ادخال و ادمنخرین دوام مینمایند

یکی از دانشمندان بواسطه تجارب متعدده ثابت کرده است اثر خربق امریکائی را در ذات الریه و میگوید در ابتدای ذات الریه چون هر یك ساعت فاصله یك سانتی گرم سفوف را تروم وبرید را استعمال کنند تا عرض تهوع وقی پس از ۶ تا ۸ ساعت حمی ساقط میگردد و دیگری از دانشمندان اثر آنرا در ذات الریه حاد و روماتیسم مفصلی حاد و ذات الجنب و حمی تیفوئیدی نیز ثابت کرده و میگوید در استعمال آن اولاً حالت قی و اسهال عارض میشود ثانیاً نبض بطئی میگردد و از ۳ تا ۴ ساعت پس از استعمال آن از ۲۰ تا ۵۰ قرعه از سرعت نبض کاسته میشود ثالثاً حرارت بدن را کم میکند که در مدت یك دو روز استعمال آن از نیم تا دو درجه حرارت بدن نقصان مییابد

تروسو میگوید اثر خربق امریکائی در انحطاط درجه حرارت تا پایدار است و پس از دو یا سه ساعت بر میگردد پس جهة انحطاط کامل حرارت باید دو یا سه روز با استعمال آن مداومت نمود و در ذات الریه حاد و خالص بسرعت اثر کرده و منجر به بلامتی در مدت یکر حد متوسط آن پنج روز و نیم است میگردد و در ذات الریه مرکب کمتر اثر میکند و بلا واسطه در حالت موضعی اثر مینماید و چون حمی را ساقط میکند حالت موضعی چندان اشتداد نیافته بلکه بعضی اوقات بسرعت منجر بشفا میشود و در روماتیسم مفصلی چندان مؤثر نیست و اگر چه در بعضی اوقات بسرعت حرارت عرضی را کم میکند ولی در وجعها جمع مرض مفصلی تغییری را دیده نمیشود و در ذات الجنب اثر این دوا محسوس نیست مگر جهة سفوف خربق امریکائی را بمقدار ۱ سانتی گرم هر ساعت باید استعمال نمود تا ظهور تهوع و تا حصول شفا و **اولمونت تعفینی** از اجزاء ریشه این خربق ۱ و ۱۰ اجزاء الکل ۸۵ درجه که مدت ده روز بخیسانند میسازد و مقدار شربت این تعفین از ۶ تا ۲۴ قطره است

عصاره الکلی خربق امریکائی بگیرند مسحوق ریشه خربق ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ آب مقطر بمقدار کافی مسحوق ریشه را در نصف الکل مدت ۶ ساعت بخیسانند و بافشار صاف کنند و تفاله را در نصف دیگر الکل نیز مدت ۶ ساعت خیسانیده بافشار صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده با کاغذ صاف کنند و بواسطه تقطیر الکل آنها را بگیرند و بعد در حمام ماریه بغلظت شربت رقیقی تبخیر نمایند و محصول را در چهار مقابل وزنش آب مقطر سرد مخلوط کنند و با کاغذ صاف نمایند و بعد در حمام ماریه بقوام عصاره جبی تغلیظ کنند و مقدار شربت این عصاره از ۲ تا ۶ سانتی گرم است بطور حب

در بیان طریقه استفراغ دم

استفراغ دم

طریقه معمول بوده فرض میکنیم خواسته باشیم در درجه اول یا دوم ذات الریه از یك جوانی که قوت و مزاجش معتدل باشد و انبساط و اشتداد دوم در حد متوسط بود فصد نمائیم

روز اوّل از یکی از بازوها صبح چهار فنجان و عصر از سه تا چهار فنجان خون میگیریم (مقصود از فنجان ظرف کوچکی است که ۱۲ مثقال و نیم خون بگیرد) و در فاصله این دو فصد در پهلوی موجع سی زالو باید انداخت و یا آن محل را حجامت کرد بطریقی که تقریبا سه فنجان خون خارج گردد

روز دوّم فصد سوم را از بازو کنند و بمقدار دو فصد مذکور خون خارج سازند و هرگاه درد پهلو باقی باشد باز زالو در محل درد انداز زنند و یا حجامت نمایند

روز سوم فصد چهارم را در بازو نمایند و بمقدار دو فصد اوّل خون خارج کنند و اگر درد باقی باشد مانند روز دوّم باز زالو انداز زنند و یا حجامت نمایند

روز چهارم خیلی بندرت اتفاق می افتد که در این صورت ذات الریه تا روز چهارم دوام کند خواه شروع در فصد در درجه اوّل کرده باشند و یا در درجه دوّم و چون دوام کند میتوان در این روز نیز فصد کرد ولی بهتر ترک فصد و استعمال شمع ذراریح عریضی است در محل معلول

بقول کلی استفراغ دم را التبه نباید ترک کرد مگر هنگامی که انعکاس حمائی بتمامه موقوف گشته و عسر النفس و وجع کاملاً برطرف شده باشند و این قاعده کلی مانند همه قواعد کلیه دارای استثنی میباشد ولی استثناهای آن خیلی نادر اند **بوشاردا** میگوید که من در این قول با **بوبوّد** متفقم که این طریقه اجرای فصدها چند در عقب یکدیگر یکی از وسائط قوی است و وسایط قوی را نباید اجرای نمود مگر با احتیاط زیاد و هرگز با شخاص غیر ماهر که دستشان در اجرای فصد چندان قابل نیست نباید اعتماد نمود

بوردن میگوید ممکن است با آنکه فصد در موقع و با فایده بود مریض وضعی حاصل کند که مبتلی به سنکوپ شود و از اثر آن بدن نمدار شده و سرد گردد در این صورت باید مریض را بزودی در بستر او ردو حتما امکن او را بلند نگاه داشت و از بالا پوشهای متعددی بدن او را بپوشانید و بواسطه مشروبات نیم گرم ترشح عرق را سهل نمود و میگوید بواسطه اجرای فصد عرض سنکوپ عارض نخواهد شد اگرچه مریض ضعیف باشد و نقصان خون بیهوده بود

حجامت با شرط حجامتهای با شرط را در اعمال طبی میتوان بعوض استعمال زالو معمول داشت و ترجیح مسلمی که بر آن دارند تعیین مقدار خون است که در حجامت با شرط مقدار خون مخرجه را میتوان معین نمود و مخصوصاً حجامت با شرط را استعمال میکنند بروی پهلوها و سینه در ذات الجنب و ذات الریه و بروی شکم در ورم صفاق و بروی جزء فوقانی و انسی رانها جهة ادرار حیض

زالو زالو را در همه مواضع و در همه مواقعی که بیان کردیم میتوان استعمال نمود و آن در خلف گوش جهة دفع کوژ سیون دماغی و در اطراف چشم جهة دفع رمدهای فرحی و در مقعده مانند وسائط مصرّفه بسیار مستعمل و مفید است

حرف ذ

در فصل پنجم ذراریح و بعضی عوامل مشابه آن

چون ذراریح یکی از عوامل محمّره و منفطه است لهذا بقول کلی میگوئیم عوامل محمره و منفطه و محرّقه عبارت از ادویه که چون آنها را بروی جلد منطبق سازند موجب قرحت و حرقت و سایر علامات در محل موضع میشوند

و اگر اثر انها دائم و متصل بود موجب حصول تریشح سرخ و رنجش بشره گشته بطریقی که بشره را از روی جلد بلند نموده و نفاطات و طاولهای چند حاصل میگردند و ذراریح در این صورت باسم عوامل منفطه موسوم میشوند و هرگاه اثر انها بطریقی بود که موجب فساد کلی ان جزئی از بدن شوند که بروی ان منطبق بوده اند انها را عوامل محرقه مینامند و **ذائل** این عوامل را باین ترتیب بیان میکند ۱ حرارت ۲ الکل خالص و اسیدهای غلیظ (اسید سولفوریک خالص اسید ازوتیک اسید کرومیک اسید استیک و سرکه) ۳ قلیائیات محرق ۴ ازتات نقره ۵ ید ۶ اسید ارسنیو و سایر محصولات ارسنیکی ۷ املاح محرق جیوه ۸ کلورور دوزنک و کلورور دانتیمون ۹ سولفات مس و استات مس ۱۰ خردل و اسید کلوریدریک و سیر و کرنه ۱۱ ذراریح و گارو ۱۲ افربیون و روند و طرطر استیبیه و تاپسیا و پیمان را بهل و در میان این عوامل ما الکل و اسید استیک و سرکه و قلیائیات محرق و محصولات ارسنیکی و املاح محرق زیبق و کلورور دانتیمون و کرنه و روند و طرطر استیبیه و پیمان را ذکر کرده ایم و اسید سولفوریک و اسید کلوریدریک و ازتات نقره و ید و کلورور دوزنک و سولفات و استات مس را بهل را در گوگرد و کلور و نقره و ید و روی و مس و زعفران ذکر خواهیم نمود و در این درس بیان میکنیم ذراریح و حرارت و اسید ازوتیک و اسید کرومیک و خردل و اقسام سیر و پیاز و اقسام دافنه و غار زیتون و گارو و افربیون و تاپسیا را و گذا خراطین در مقام خود ان را ذکر میکنیم

ع **ذراریح پسین تالاکلنگ کانتارید کانتاریس** عبارت از جوانی است از نوع **کولئوپتر هتروحر** از طایفه **تراکلید** و از قسم ذراریح و طایفه **تراکلید** بواسطه شکل سرشان از سایر این نوع متمایزاند که سر انها مثلث و یا بشکل قلب و بروی یک نوع گردنی واقع شده و بدن انها عموماً نرم و دارای **الیترون** های منعطف و غیرمخطط و اغلب اوقات خیلی کوتاه و فکهای انها هرگز دارای ظفر نیست و این هوام اغلب اوقات در روی نباتات زندگی کرده و برگ انها را خورده و ضایع میکنند (نوع هوام موسوم به **کولئوپتر** یعنی مغطی الجناح دارای دو زوج بال میباشند زوج فوقانی صلب و ثخین و کمتر چندان در پرش انها مدخل ندارد بلکه جهة پوشانیدن و محافظت کردن زوج تحتانی که مخصوص به پرش است خلق شده و این زوج فوقانی را باصطلاح حیوان شناسی **الیترون** مینامند) و ذراریحی که ما از ان گفتگو میکنیم یکی از شش قسم **تراکلید** است که شاخهای ان طویل و منعطف و خیطی شکل اند و چنگالهای سنعش دارای انقسامات غائری است و عموماً ذراریحی که در طب استعمال میکنند سبز طلائی است و رسغ و شاخهای ان سیاه و از عرقاً خط طول و ۲ تا ۳ خط عرض دارد و بوی ان غیرمطبوع و بیشتر در روی سفیدار و یاس و ترونن و اقسام گل سرخ منزل میکند و لیکن درخت ون را بر سایر اشجار ترجیح میدهد

ذراریح را باید در فصل تابستان گرفت باین طریق که صبح قبل از طلوع افتاب یا چند نفر در تحت درخت بگسترانند و شخصی که تمام بدن حتی سر و صورت و گردن را پوشیده و دستها را دستکش کرده درخت را بقوت تکان میدهد این هوام را که در روی پارچه ریخته جمع میکنند و با بخار سرکه یا بیا انها را کشته و در گرم خانه خشک نمایند و یکی از دانشمندان میگوید چون مدتی بر این هوام حرارت وارد کنند یک جزء از ماده عامل انها بخار میگردد پس در خشکانیدن انها نباید حرارت زیاد و متمادی وارد کرد

ذراریح بواسطه جمعی از دانشمندان تجزیه شده و وجود کانتاریدین را در ان کشف نموده اند و موافق تجزیه وجود مواد ذیل را در ان ثابت نموده اند ۱ زیتی سبز و غیرمحلول در ب و محلول در الکل که منفط نیست ۲ ماده سیاه و محلول در

ذراریح

کانتاریدین

آب و غیر محلول در الکل و غیر منفعل ۳ ماده ذرد و محلول در آب و الکل ۴ ماده عاملی نیتی شکل و فرار و منفعل که بوی نافذ ذراریح بواسطه این ماده است ۵ **کانتاریدین** که عبارت از ماده عامل ذراریح است و جسمی است سفید و بشکل تیغه های بلورین چون مخلوط با ماده ذرد باشد محلول در آب و اگر خالص بود غیر محلول و در الکل جوش حل میشود ولی پس از سرد شدن دو مرتبه متبلور میگردد و در زیتها و اتر بشدت محلول است ۶ اوسمازم ۷ اسید اوریک و اسید فوسفوریک و اسید استیک ۸ کیتین عبارت از ماده است که اسکلت این هوام را متشکل میسازد ۹ فوسفات آهک و منیزی

ذراریح را چون قدری زیادتر از مقدار شربت استعمال کنند مانند سموم محرشه بسیار قوی اثر میکند و در ابتدا تحریک بسیار شدیدی در مجرای معده و امعاء کرده و بعد در آلت توالد و بول بشدت اثر نموده و موجب هیجان شدیدی در آن میشود بطوریکه ممکن است منجر بورم گردد و قاروره اغلب ادرار البومین شده و چون بگذارند رسوب نماید غشاء کاذب چندی در آن مشاهده میشود و همیشه استعمال غیر محتاطانه ذراریح مسمومین زیادی هلاک میگردند و با وجود این آثار سمیه که از آن دیده میشود از درداخل استعمال میکنند و از عوامل مهیجه مستعمله است که موجب تحریک و تنبه قوای آلت تواله میگردد و در دفع سلس بول و در دفع سیلانات سوزاکی مزمن و در صرع و در کلب الکلب و در بعضی امراض جلدی مستعمل است و تعفین ذراریح را در دفع البومین اوری مؤثر میدانند و نیز در دفع قروح ضعفی مستعمل و مفید است از آنکه سبب این قروح تولید دانه های لحمی با جنس و مستر خی بود و یا نقصان داشته باشند هرگز ذراریح را بطور گرد و سفوف نباید استعمال کرد زیرا که ذرات آن ممکن است در بعضی نقاط مجرای غذائی ملصق شده و موجب بروز سوانح موضعی در آن نقاط شوند

گرد ذراریح مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند ذراریح خشک مقدار منظور پاک کرده و در گرم خانه ۵۰ درجه بخشکانند و در هاون در پوشیده نرم بکوبند و از موبیز پوشیده موی نمره ۳۰ و نمره ۹۰ بدون تفاله بیرون کنند و یا آنکه موبیز ابریشمی نمره ۱۰۰ را در بیختن این گرد بکار برند و در این وقت با این موبیز دوای دیگری نباید بیخت بلکه مخصوص به ذراریح باید باشد و در ساختن این گرد در هوای متحرک خطرناک است و این گرد در ساختن بسیاری از محصولات منفطر بکار میرود و در داخل مقدار شربتان از ۲ سانتی گرم تا ۱ دسی گرم است و از محصولات خطرناک میباشد

طریق ساختن کانتاریدین مطابق کدکس بگیرند گرد ذراریح مقدار منظور کلوروفورم خالص سولفور کربون خالص هکی مقدار کافی گرد ذراریح را در آلت پلاسمان با کلوروفورم داخل کنند و محصول را در حمام ماریه جهة اخذ کلوروفورم تقطیر نمایند و عصاره کلوروفورمی را با سولفور کربون بشویند و مجدداً در کلوروفورم گرم حل کنند و بگذارند سرد شده تا متبلور گردد

تعفین ذراریح مطابق کدکس بگیرند ذراریح نیم کوب کرده ۱ الکل ۸۰ درجه ۱۰ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند و این تعفین را در خارج مانند محمرات و منفطات و ضد روماتیسم استعمال میکنند و در داخل مقدار شربتان از ۵ تا ۲۰ قطره است بطور پوسیون و بعضی از مصنفین تا ۲ گرم استعمال مینمایند و از عوامل محرکه و مهیجه است

تعفین اتری ذراریح مطابق کدکس بگیرند ذراریح نیم کوب کرده ۱ اتر استیک ۱۰ مطابق

قاعده لیکز بوپاسیون تعفین سازند واین تعفین را مانند تعفین الکلی درخارج مانند محمرات ومنفطات وضد دوماتیسم ودرداخل بمقدار ۵ تا ۲۰ قطره بطور پوسیون مانند محرکات ومنبهات استعمال مینمایند

عصارهٔ الکلی ذراریح مطابق کدکس بگیرند ذراریح نیم کوب کرده ۱ الکل ۹۰ درجه ۸ ذراریح را مدت ۱۰ روز با ۶ جزء الکل بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانند و با کاغذ صاف کنند و مصفی را داخل کرده در حمام ماریه بغلظت عصاره نرم تبخیر نمایند و مقدار شربت این عصاره از ۱ تا ۵ سانتی گرم است و در خارج مانند منفطات استعمال میشود

در بیان نسخ اولین ذراریح در استعمالات داخلی

مخلوط ذراریح معمولی بگیرند مخلول صمغ عربی ۱۲۵ گرم تعفین ذراریح ۱۲ قطره لودانم سیدنم ۱۵ قطره مخلوط کنند و در فالج مثانه در شبانه روز با قاشق کوچک متدرجا بیاشامند

مخلوط مدر بولا بیضا معمولی بگیرند مطبوخ دفوده ۱۲۵ گرم تعفین ذراریح ۸ قطره لودانم سیدنم ۱۲ قطره شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و در استسقای منتج از ورم کلیه البومینی وخزمن در سه دفعه در عرض شبانه روز بیاشامند و مقدار تعفین را متدرجا میتوان تا ۳۰ قطره رسانید در صورتیکه مقدار لودانم را تا ۱۸ قطره برسانند ومصنف میگوید در شخص ۵۰ ساله که مبتلی بود بورم کلیه البومینی خزمن مقدار تعفین ذراریح را تا به ۲۰ قطره و مقدار لودانم را تا به ۳۰ قطره رسانیدم و مدت یک هفته براین مقدار مداومت مینمود تا البومین بول کم شده و تهیجات مفقود گشت

سفوف دافع حبس طمث بگیرند مسحوق ذراریح ۱ گرم اکسید سیاه آهن مسحوق صبر زرد مکی ۱/۵ گرم گرد دارچینی ۵ گرم مخلوط کرده در ۵۰ بسته مساوی بر بندند و از ۱ تا ۲ بسته در عرض روز سفوف نمایند

مفتت الحصات تولپ بگیرند ذراریح ۵ گرم قاقله صغار ۳۰ گرم الکل ۴۰۰ گرم اسید نیتریک ۲۰ گرم بخیسانند و صاف کنند و ۱۲ قطره این مصفی را در نصف پیاله شربت قند مخلوط کرده متدرجا بنوشند

شراب ذراریح بگیرند ذراریح ۱ شراب سفید اعلا ۵۰۰ مطابق معمول شراب سازند و از ۱ تا ۲ و ۳ گرم این شراب را در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده متدرجا بیاشامند

مخلوط دافع سلس بول بگیرند تعفین ذراریح ۵ گرم شربت دارچینی شربت صمغ مکی ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و یک قاشق چای خوری بعد از شام و وقت خواب بنوشند و متدرجا مقدار را زیاد نمایند

سفوف محرک و مدر بگیرند گرد ذراریح ۲ دسی گرم کافوده ۵ دسی گرم قند شیر ۱ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و در ۱۰ بسته مساوی بر بندند و هر سه ساعت فاصله یک بسته را سفوف نمایند و این سفوف از محصولات خطرناک است

بلسان ژیلود و سالومون بگیرند هیل دارچینی مکی ۳۰ گرم بلسان مکی ۲ گرم تعفین ذراریح ۱ گرم الکل ۹۰ درجه ۵۰۰ گرم قند ۵۰ ۱ گرم مطابق معمول بلسان سازند و یک قاشق چای خوری این بلسان را در شراب اعلا داخل کرده در دو نیم عنن بنوشند

قرص ذنسانك بگیرند قند مسحوق ۲۵۰۰ گرم و نیل مسحوق ۱۰۰ گرم ذنسانك مسحوق ۲۰۵ گرم مخلوط کرده بیفزایند تعفین ذراریح ۱۰ گرم دهن فرار دارچینی ۲ قطره تعفین عنبر ۱ قطره و بدقت مخلوط نمایند و با لعاب کثیرا خمیر کرده قرصهای یک گرمی سازند و از ۵ تا ۱۰ قرص در دفع عنن بیاشامند

ذنسانك نباتی است از طایفهٔ **ارالیاسه** که در چین و ژاپون می‌روید و معطّر و تلخ و از عوامل محرّک و مقوّی میباشد مطبوخ ریشه آنرا از چند گرم تا ۱۵ گرم و زیادتر استعمال کنند و یک قسم از آنرا که از مملکت کره می‌آورند نیکوتر از چین و ژاپون نیست

قرص معطّر بگیرند فوسفات آهن ۵ گرم تعفین ذراریح ۱ گرم قند مسحوق ۲۰۰ گرم لعاب کثیرا با اسانس دارچینی معطّر شده باشد مقدار کافی مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و در دفع عنن و ضعف و زیادی یک قرص بنوشند

حب لکبرو بگیرند گرد ذراریح ۵ دسی گرم عصاره گاوزبان ۱۰ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و شبی یک حب در دفع سلس البول بیاشامند این حب از محصولات خطرناک است

قرص دافع صرع معمول لکبیر بگیرند گرد ستوان طلائی ۵ گرم و الریانات روی ۲۵ دسی گرم قند مسحوق ۱۰۰ گرم اسانس نعناع ۲ قطره با مقدار کافی لعاب صمغ ۵۰۰ قرص سازند و یک قرص صبح و یکی عصر بیاشامند **ستوان** یکی از اقسام ذراریح است

کانتاریدین این جسم را در ساختن کاغذها و پارچه های منفط بکار میبرند و **دکتر لیبریش** این جسم را بجای لمف کوخ تجویز مینماید باین نسخه بگیرند کانتاریدین ۲۰ سانتی گرم پتاس کستیک خالص ۴۰ سانتی گرم در مقداری آب مقطر حل کنند که محصول ۱۰۰۰ سانتی متر مکعب باشد هر سانتی متر مکعبی دارای ۲ دهم ملی گرم کانتاریدین است و از ۱ تا ۲ سانتی متر مکعب میتوان در یک روز بطور زرق تحت جلدی استعمال کرد و گاهی کانتاریدین پتاس را مانند منفطات استعمال میکنند و این ملح در ده ۲۵ جزء آب سرد محلول است

در بیان نسخه‌های اول از ذراریح مستعمله استعمالات خارجی

کاغذ ذراریحی کاغذ موسوم بر کاغذ یوسف را در تعفین ذراریح بخیسانند و خشک کنند و این کاغذ را چون بر روی جلد منطبق سازند موجب حصول نفاطات میشود و لهذا میتوان آنرا بعوض مشمعهای منفط استعمال نمود

اسپداستیك ذراریحی (سرکه منفط) معمول دوا سازی لندن بگیرند ذراریح نیم کوب ۱ اسید استیك ۱٫۰۷۳ درجه ۱۰ مدت هشت روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با کاغذ صاف کنند و پارچه را در این محصول آلوده کرده و بر روی جلد منطبق سازند و روی آنرا از تافته صمغی و یا اسپاراد راپ بپوشانند پس از چندی دقیقه موجب حصول طاولهای چند میگردد و **هاژ** نسخه ذیل را استعمال میکند ذراریح مسحوق ۵ فربیون ۱ اسید استیك غلیظ ۱۰ مطابق معمول خیسانیده صاف کنند و این دو محصول را در حصول نفاطات بجای امانیاك مایع استعمال کرده و بهتر از آن میباشند اگرچه اسید استیك غلیظ به تنهائی و بدون آنکه ذراریح در آن خیسانیده باشند موجب حصول طاول میگردد

زیت ذراریح مطابق کدکس بگیرند ذراریح نیم کوب ۱ روغن زیتون ۱۰ در ظرف دربسته مدت

ذنسانك

کانتاریدین

مشوساعت

شش ساعت در حمام ماریه دم کنند و خیلی بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و این ذیت محرّ وضد
درماتیسم و منفط است

مخلوط ذراریحی بگیرند گرد ذراریح گلیسرین مکعب ۵ مخلوط کرده مدت یک ساعت در ده ۵۰ درجه حرارت دم
نمایند و بگذارند سرد شده بیفزایند الکل ۸۵ درجه ۶ اتراستیک ۱ و مدت هشت روز بگذارند بمانند و بعد با فشار از پارچه
گذرانیده در قیف در بستر با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و این محصول را بروی هر شمعی که بگسترانند اثر منفط میکند
و چون اثر او بروی شمع منفط در هنگام استعمال بکشند اثر آن مطمئن میشود و اتر و الکل بخار شده و جز گلیسرین ذراریحی دار
که شمع را نرم و چسبنده میکند چیزی باقی نمیماند

شمع منفط مطابق کدکس بگیرند سقز الی ۵ روغن زیتون ۲ انگان با سلیقون ۵ ا موم زرد
۲۰ گرد ذراریح ۲۱ سقز را در روغن ذوب کنند و موم و انگان را بیفزایند و از روی آتش برداشته گرد ذراریح را مخلوط
کرده تا هنگام سرد شدن متصل بهم زنند و این شمع از عوامل منفطه است و در تحلیل خراج و خنازیر سفلیسی آنرا
بروی جلد منطبق میسازند و موافق حالت جلد از ۶ تا ۱۲ ساعت طول میکشد تا اثر آن بروز کرده و نفاطات ظاهر شوند
و اغلب اوقات شمع منفط را در کاغذ یوسفی مبلول در زیت کافوری میپوشانند و بواسطه انحلال کانتاریدین
در زیت اثر نفاطه شمع باز ظاهر میگردد و بهتر آنست که شمع منفط کافوری استعمال کنند باین طریق که به حد اشباع
کافور را در اتر حل نمایند و قدری از آن محلول بروی شمع منفط بریزند اتر بخار شده و یک طبقه کافور بسیار نرم
بروی شمع باقی میماند و در اثر کافور از محافظت و عدم مثانه ذراریحی نباید شبهه نمود و لیکن بهترین قسمتها در این باب
آنست که شمع را قبل از انکه بشره شروع به بلند شدن نماید بر دارند یعنی از ۶ تا ۸ ساعت از روی جلد منطبق نموده
تا بروز حمرت و انوقت آنرا برداشته و ضمادی بجای آن اندازند بواسطه عمل انعکاس بدون عروض و جمی طاول
ظاهر میگردد و در مزاجهای عصبانی بسیار حساس و اشخاص مبتلی به دیابیتوس و البومین اوری و اختلالات
تیفوئیدی نباید استعمال شمع ذراریح نمود

شمع منفط معمول مصنّف بگیرند موم زرد ۱ سقز سفید ۱ پیه مناب در تابستان ۱
و در زمستان ۲ گرد ذراریح ۱ موم و سقز را در پیه ذوب کنند و بگذارند نیم مایع شده گرد ذراریح را بیفزایند بدقت
بهم زنند و در وقت استعمال بروی پارچه کشیده قدری اتر کافوری که در نسخه قبل ذکر کردیم بروی آن بریزند تا
اتر بخار شده و شمع از یک طبقه کافور بسیار نرم پوشیده شود و اثر این شمع از ۶ تا ۸ ساعت ظاهر میگردد

مگسهای میلان مطابق کدکس بگیرند زفت بورگونی موم زرد گرد ذراریح مکعب ۵۰ تربانتین
ملزه ۱ اسانس لوندا اسانس حاشا مکعب ۱ موم و زفت را باهم ذوب کنند و ذراریح را افزوده در حمام ماریه مدت
دو ساعت بگذارند دم کشد و تربانتین را افزوده و بعد اسانسها را داخل نمایند و تا هنگام سرد شدن بهم زنند
و گلولهای کوچکی بسازند که ۶ سانتیم قطر هر یک آنها بود و آنها را از تافته سیاهی محاط سازند و این مگسها را
مانند منفطات استعمال میکنند

ایضاً نسخه دیگر معمول در واسای ایتالیا بگیرند سقز الی صیمر سانلر مکعب ۲۵ موم
زرد ۳۰ کافور مسحوق ۶ ذراریح مسحوق ۵۰ سقز و موم را باهم ذوب کرده و صیمر را افزوده و بعد ذراریح را
داخل نمایند و در روی آتش ملایمی مدت نیم ساعت بحالت ذوب نگاه دارند و تا هنگام سرد شدن متصل بهم

زنند وقبل ازانکه کاملاً منجمد شود کافور را بان مخلوط نمایند و در روی یک پارچه محکمی که چشمه های ان تنگ بود مانند یک طبقه نازکی بکشند و مانند منفطات استعمال نمایند

مشمع منفط انگلیسی بگیرند مشمع موم (موم زرد ۲ پیه مکعب ۳ نفت ۱) پیه مذاب ذراریح مسحوق مکعب اجزء مشمع و پیه را با حرارت ملایم ذوب کنند و گرد ذراریح را بیفزایند و تا هنگام سرد شدن بهم زنند

اِسپارادراپ منفط مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکر

بگیرند موم زرد زفت سیاه راتیانج مکعب ۲۵ مخلوط کرده ذوب کنند و بیفزایند روغن زیتون ۲ گلیسرین تربانتین ملزمکعب ۴ و بعد مسحوق ذراریح که چندان نرم نباشد ۴۰ داخل کرده و در حمام ماریه مدت نیمساعت بگذارند بمانند وحفظ کنند و بروی پارچه مومی بگسترانند

مشمع منفط ژانن بگیرند مصطکی تربانتین مکعب ۱۶ فرفیون مشمع دیاشیلون صمغی مکعب ۳ مخلوط کرده ذوب کنند و بیفزایند گرد ذراریح ۶ و حفظ کنند و این مشمع را مدت چند روز در محلی که باید منفط نمود میسازند و جلد تحتان متقرح میگردد و چون خواسته باشند او را بردارند بشره را با خود با کمال درد بر میدارد

پوماد منفط سبز مطابق کدکس بگیرند گرد ذراریح ۱ انگان پوپولئوم ۲۸ موم سفید ۴ موم را در حمام ماریه ذوب کنند و انگان را افزوده و بعد ذراریح را داخل نمایند و تا هنگام سرد شدن بهم زنند و با این پوماد محل مشمع منفط را جهة تولید ریم دفاده مینمایند و این محل را متورم کرده و باندازه در ان تحریک میکند که موجب حصول غشاء کاذب میگردد

پوماد منفط زرد ایضاً مطابق کدکس بگیرند ذراریح نیم کوب ۱۵ پیه مذاب ۲۱۵ موم زرد ۳۰ در دیچه دهن فرا دلیمو مکعب ۱ در حمام ماریه پیه و ذراریح را مدت چهار ساعت دم کنند و گاه گاه بهم زنند و از پارچه با فشار بگذرانند و محصول را با زرده چوبه مسحوق مخلوط کرده مجدداً مدت یکساعت در حمام ماریه دم نمایند و دقیقی که در حمام ماریه واقع شده باشد با کاغذ صاف کنند و موم ذوب شده را با محصول مخلوط نمایند و تا هنگام سرد شدن بهم زنند و قبل ازانکه کاملاً سرد شود دهن فرادلیمو را بیفزایند و با این پوماد محل مشمع منفط را جهة حصول ریم دفاده کنند و اغلب اوقات تحریک شدیدی در ان محل مینماید

در بیمارستانهای لشکری فرانسه یک جزء گرد ذراریح را با ۱۰۰ جزء انگان باسلیقون مخلوط کرده و صاف نموده در رفاده محل مشمع منفط جهة حصول ریم بکار میبرند

کاغذ منفط مطابق کدکس بگیرند پیه ساده ۲۴ پیه حسن لبه ۳۲ ذراریح نیم کوب ۱۰ در حمام ماریه مدت دو روز دم کنند و با فشار از پارچه بگذرانند و در دقیقی که در حمام ماریه واقع شده باشد با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و جهة ساختن کاغذ منفط نمره ۱ بگیرند از پوماد فوق ۴ پیه حسن لبه ۵ پیه ساده ۱۰ موم سفید ۴ پیه ساده و موم را تا ام ذوب کنند و با پوماد و پیه حسن لبه مخلوط نمایند و بگیرند ترشحهای کاغذ باندازه که شایسته بود و یک روی آنها را از محصول مذکور در حالیکه بواسطه حرارت ملایمی انرا نیم مایع کرده باشند بگسترانند و بگذارند سرد شوند و این ترشحها را به قطعات مستطیلی که ۱۰ سانتی متر طول و ۴ سانتی متر عرض شان بود تقسیم نمایند

جهة ساختن کاغذ منفط نمره ۲ بگیرند پوماد مذکور ۵ ۴ پیه حسن لبه ۹ پیه ساده موم سفید مکعب ۴ بطریقی که

در ساختن کاغذ نمره ۱ ذکر کردیم عمل نمایند

جهة ساختن کاغذ منفط نمره ۳ بگیرند پوماد مذکور ۵۰۰ موم سفید ۵۰ بطریق مذکور عمل کنند

این کاغذها را در افاده محل شمعات منفط استعمال مینمایند و استعمال انها سهل تر و مساعدتر از پومادهای مذکور است

کولودیون زراریحی معمول هبش در دالت بد اسمان ۵۰۰ گرم ذراریح نیم کوب و ۵۰۰ گرم اترسولفوریک و ۵۰ گرم اراستیک را داخل نمایند و محصولیکه بدست می آید عبارتست از محلول اشباع شده ذراریح و رنگ ان سبز و در ۱۰ گرم این محصول ۱ گرم پنبه باروط حل کنند

مشمع منفط معمول بریتونو بگیرند گرد ذراریح ۱۰۰ گرم و با قدری روغن زیتون مخلوط نمایند که خمیر نرمی حاصل شود و پارچه کاغذی را گرفته و وسط انرا باندازه که میخواهند سوراخ نمایند و ان کاغذ را بروی قطعه از اسپارادراپ منطبق سازند و با اسپاتول از خمیر مذکور بروی ان سوراخ بگسترانند و در محل مقصود منطبق نمایند

حرارت — یکی از عوامل محرقه قویه متداوله است و تحریک باعانت ان داغ مینامیم و در طب این عمل را بوسائط چند اجری میکنند اولا بواسطه فلزی که بحرارت قرمز داغ شده باشد ثانیا بتوسط فلزی که باعانت اب جوش انرا داغ کرده باشند و این نوع را کی مینامیم ثالثا عمل داغ را ممکن است بواسطه یکی از مواد الیه قابل الاشتعال اجری کند و این عمل را **موکرای موکزیش** مینامند و داغ با فتیله یکی از اقسام این نوع است

کی اصلی عبارتست از داغی است که بواسطه اهن قرمز شده وارد اورند و بهتر و قوی ترین اقسام داغ بلا شبهه همین قسم است که مکوات اهنی را بقدری بتابند تا قرمز گردد و هر چه حرارت ان زیادتر باشد احساس وجع کمتر میگردد و این عمل را در لسع حیوانات مبتلی به داء و حیوانات سم دار و پوستول ردی اجری میکنند و باید چندین مکوات زداغی در اتش گذاشته حاضر باشند تا چون یکی سرد شود بلا فاصله داغی دیگری را بردارند و در دستیکه معتاد باجرای این عمل باشد داغ اهن بهتر و مطمئن ترین اقسام داغها است

یکی از دانشمندان باسم کی حقیقی داغی از پلاتین استعمال میکند که انرا بحرارت قرمز نزدیک به سفیدی داغ کرده باشند و این داغ را در سطح معلول رد و خود میچرخانند تا هرچه ممکن شود از سطح معلول را فراگیرد و در قروح غانغرنی و انثراکسهای متقرح و مبرص و تهیجات بارد و غیره استعمال مینماید

مطرقه میو این مکوات را که شبیه بمطرقه است و دو سران مسطح و مدور اند در اب جوش فرو میبرند و در محلی که میباید داغ کند منطبق میسازند بشره بلند شده و در چند دقیقه قلبکتن های چند حاصل میگردند و یکی از دانشمندان بواسطه تجارب ثابت میکند در مرضائیکه بحالت نزع باشند بواسطه استعمال مطرقه میو در مدت چند دقیقه میتوان حیوة را رجعت داد

بوشاردا میگوید مطرقه میو را با فواید زیاد جهة هیجان قوای ضعیف شده که سبب انها تغیرات علاج ناپذیر الات اصلیه حیوة نباشد میتوان استعمال نمود و نیز انرا مفید میداند در خنق و در غرق و در اختناق بواسطه استنشاق بخره مهلك و همچنین در تسمم بواسطه اسید سیانیدریك و بواسطه استرکنین و بواسطه شوکران و غیره از استعمال ان تمجید میکند و میگوید استعمال مطرقه میو در نوائب در به سبب میشود از برای

اکتساب زمانی جهة جذب کبنین یعنی زمان قربت را زیاد کرده و عوض حمله اتیر را به تعویق میاندازد و برای طبیب زمانی جهة استعمال کینین وجذب آن حاصل میکند

موکزا

موکزای موکزیس این عمل را بواسطه کاغذ نازك و با پنبه محلوج و با مغز اقطی و با پوز بو مادران چینی جمع میکنند و جهة اینکه مواد مذکوره بخوبی قابل احتراق شده و اثرشان قوی تر گردد آنها را در محلول بیکربونات پتاس و یا کرومات آن فرو میبرند و این داغ در داء شتپسیم و در کاری نقرات و در دمامیل کوتر سپونی و امراض کلیه و امراض کبد و تومورهای سفید و اقسام نورالژی وغیره مفید و مستعمل است و بهترین موکزاها قو شوره است که آنرا مانند استوانه لوله کنند

کربون داغی معمول پرتونو بگیرند ذغال ۴ ازتات پتاس ۳ کترا ۱ آب صاف ۸ باکترا و آب لعابی سازند و ازتات را در آن حل کنند و ذغال را بکوبند ولی نه چندان نرم و بر محصول بیفزایند و استوانه هائی سازند که طولشان یك دسی متر باشد و قطرشان باندازه که میخواهند و چون یکی از این استوانه ها را در محلی که مقصود باشد منطبق سازند و نوك آنرا آتش زنند بخودی خود و بطور بطوء میسوزد و داغ اثنی مجد و در حاصل میکند

موکزای مارموال بگیرند کاغذ بی آهار مقدار منظور و سوزنتات مایع سرب مقدار کافی کاغذ را در مایع فرو برند و بخشکانند و ترشه هائی از آن سازند که ۳ سانتی متر عرضشان باشد و این ترشه ها را لوله کنند و استوانه هائی سازند که تقریبا قطرشان یك سانتی متر بوده و بالاها رکی سر این ترشه ها را بر چسبانند تا لوله باز نشود و این موکزا بطور بطوء و منظما میسوزد بدون آنکه محتاج بر دمیدن باشد

موکزای اتری معمول هولهارد جهة تخلیه کردن هوای شاخ حجامت دو قطره اتر در آن میریزند و آنرا در نزد یکی محلی که میخواهند منطبق سازند می برند و مشتعل میکنند و خلا کامل بقدر امکان حاصل میگردد و میتوان محل این حجامت را شرط نمود و باندازه که میخواهند خون گرفت

جوهر شوره

اسید ازتیك (اسید نتریك) پ جوهر شوره (تیزاب) ل اسید وام نتریکوم این اسید را میگویند یکی از دانشمندان در سال ۱۲۲۵ میلادی از تقطیر مخلوطی از شوره و خاك رس استخراج نمود ولی گویا انکشاف آن بواسطه حکمای اسلام در زمانه هشتم میلادی بوده و اسید ازوتیکی که در تجارت متداول است مرکب با مقداری آب است و جسمی است مایع و بی رنگ و چون خیلی غلیظ بود دارای بوی تند مخصوص است و بشدت محرق و در ۸۶ درجه حرارت جوش میآید و چون مواد البیه را داخل کند اغلب اوقات زرد رنگ میگردد و وزن مخصوص آن ۱٫۵۱ و مرکب است از ۱۴٫۳۵ ازت و ۱۰۰ اکسیژن

اسید ازوتیك چون خالص بود یکی از سموم محرقه بسیار قوی است و چون بمقداری آب در آن مخلوط کنند که ترشی آن مطبوع گردد در علاج زیادی از امراض انقیل و پابیتوس و اسکوربوت و امراض کبد وغیره مفید و مستعمل است

هوزان ۱۵ قطره اسید ازوتیك را در ۲۰۰ گرم پوسیون مخلوط کرده و ۲ گرم اتر نتریك الکلی بر آن افزوده در دفع البومین اوری استعمال مینماید و اسید ازوتیك خالص را در حصول اسکار معمول میدارند ولی استعمال آن خیلی موجع است

اسید نتریك الکلی بگیرند اسید نتریك متعادف ۱۷ الکل ۵۰ درجه ۱۰۰ آب مقطر ۲۲ در صراحی در لبته مخلوط کرده حفظ کنند

ابرالکبرته

آب اکسیژنه معمول الیون بگیرند اسید ازوتیک خالص ۳ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مخلوط کنند و ۲ تا ۳ پیاله صبح ناشتا در سفلیس و جرب و گلیکوزوری بیاشامند

لیموناد نیتریک معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند آب ۱۰۰ گرم شربت ساده ۹۰ گرم و بقدری اسید ازوتیک افزایند تقریبا ۱۳ قطره که ترشی آن مطبوع گردد و این لیموناد را در دفع جوششهای با خارش و لیکن و اگزما و بعضی سفلیدها استعمال میکنند و در گرفتگی صدای اوازخوانها تمجید زیاد از استعمال آن کرده اند

نسخه دیگر مطابق کدکس بگیرند اسید نیتریک آب دار (اد د ۱۰) ۲۰ گرم شربت ساده ۱۲۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مخلوط کنند

تیزن مدر بگیرند اسید ازوتیک الکلی ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم مخلوط کنند

شربت اسید ازوتیک بگیرند اسید ازوتیک خالص ۱۵ گرم شربت ساده ۱۰۰۰ گرم مخلوط کنند ۵۰ گرم این شربت را در ۱۰۰۰ گرم آب مخلوط کرده متدرجا بیاشامند و میتوان بجای شربت ساده شربت فرامبواز استعمال نمود

و بهمین طریق میسازند **شربت اسید کلوریدریک شربت اسید فوسفوریک شربت اسید سولفوریک** را و در این شربتها قند مبدل به گلیکوز و انولین میگردد

مضمضه منفج بگیرند اسید ازوتیک الکلی ۲ گرم آب ۲۰۰ گرم شربت توت عسل وردی مکرر ۳۰ گرم مخلوط کرده مضمضه نمایند

کاغذ شوره ضد اسم معمول التفوز و مطابق کدکس بگیرند کاغذی که نه چندان نخین باشد و خیلی متخلخل بوده زیاد سخت نباشد و در محلول ۲۵ گرم شوره در ۱۰۰۰ گرم آب فرو برند و بهتر است که بعوض آب خالص مطبوخ برگ تاتوره استعمال نمایند و از آن در گرمخانه بخشکانند و باندازه دو دسی متر در دو دسی متر ببرند و در جای خشکی حفظ کنند و بگیرند یک قطعه از این کاغذها را و در روی شقابی در فضای اطاق و شمعدان و شمع مریض بسوزانند و این کاغذ با یک شعله تندی میسوزد و دود غلیظی میدهد که پر میکند همه فضائی را که در ما بین آنها واقع است و چون حمله اسم در نیمه شب ظاهر گردد و تنفس کوتاه و با صفیر و مضطرب شود این تدبیر را در هنگام خوابیدن جهة تقدم بحفظ از عروض آن معمول دارند و اگر عروض حمله در ابتدای خواب بود همینکه یک قطعه از کاغذ شوره را بسوزانند عسر النفس مفقود گشته و خواب راحتی عارض شده و تنفس بطئی میگردد

سیگارت شوره دافع اسم بگیرند نیترات پتاس ۵ گرم در ۳۰ گرم آب حل کرده و یک قطعه کاغذ بر نلبوس را در آن بخیسانند و خشک کنند و به ۲۰ سیگارت تقسیم نمایند و میتوان در محلول شوره مذکور برگ بادرنجبویه و برگ مریمیه و یا تخم انیسون را خیسانیده و با این مخلوط سیگارتهای ضد اسم ساخت و چون اسپس معطر را در این محلول غلیظ شوره بخیسانند و سیگارت سازند موسوم به **سیگارت معطر** میگردد

پوماد شوره (پوماد اکسیژنه) بگیرند پیه گوسفند ۵۰۰ اسید نیتریک ۵۰ مطابق معمول پوماد سازند و در دفع جربهای خفیف استعمال نمایند

اسید کرومیک و بی کرومات پتاس اسید کرومیک را در سال ۱۸۲۷ میلادی

اسید کرومیک یا بی کرومات پتاس

اسید کرومیک

یکی از دانشمندان موسوم به **وُکلن** کشف نمود و جسمی است جامد و قرمز یاقوتی و متبلر بشکل منشورهای چهار گوشه و جاذب الرطوبه و بشدت محلول در آب و الکل ضعیف و الکل بی آب آنرا مبدل به سبز کوئی اکسید کروم میکند و دارای طعمی است خیلی تند و قابض و محرق و با اجسام مایل بر اکسیژن خیلی بسهولت تجزیه میشود و از این جهت است که در شیمی جهة اکسید کردن بکار میرود خواه خشک بود و یا در حالت تولید از انفعال اسید سولفوریک در بی کرومات پتاس باشد

طریقه ساختن اسید کرومیک مطابق کدکس

بگیرند بی کرومات متبلر پتاس ۱۰۰ آب صاف ۱۰۰ اسید سولفوریک ۱/۸۴ در درجه ۲۰ ملح را در آب گرم حل کنند و کم کم اسید را افزوده و بهم زنند و بگذارند سرد شود و پس از ۲۴ ساعت بواسطه عمل انحراف مایع روی آنرا بردارند و تبلرهای اسید کرومیک را در روی قطعات بلوری مجیره و در روی قیف گذارند تا آب آنها بچکد و بعد در گرمخانه ۳۵ درجه در روی آجری دیزند و بخشکانند و از ۱۰۰ جزء بی کرومات ۵۰ جزء اسید کرومیک حاصل میشود و با این اسید محلول اسید کرومیک متداول در طب را میسازند

اسید کرومیک و بی کرومات پتاس از عوامل مبدله و مغیره قویه اند و در امراض مقاربتی در داخل و خارج هر دو استعمال میکردند و محلول غلیظ اسید کرومیک را در حصول اسکار معمول میداشتند و بی کرومات را در درجه دوم سیفلیس استعمال کرده و از اثرات آن اغلب اوقات عوارض مرض برطرف میشوند و چون مقدار زیاد استعمال گردد از جهة آنکه موجب فی المجلس تحریکی در آلات هضم میشود در ابتدا تهوع و حا درد و بعد آثار سمیه حاصل از جذب آن بروز میکند و یکی از دانشمندان میگوید از جهة بی کرومات پتاس بر محصولات زیبقی تفوق دارد و لا مانند آنها موجب زیادتر شح براق نمیگردد ثانیاً مثل آنها دارای خواص مضعفه قوی نمیباشد و فقط در مورد عنبیه سیفلیسی است که معالجه زیبقی را باید بر آن ترجیح داد زیرا علاوه بر اثر مخصوص فوری در دفع مرض و ورم دهان زیبقی نیز مانند عوامل مضره اثر مینماید بهمین جهة تجویز بی کرومات پتاس در دفع سیفلیس امروز چندان مستعمل اطبا نیست

اسید کرومیک خالص معمول وارنگتون

بگیرند اسید کرومیک متبلر معمول کدکس مقدار منظور آب مقطر مقدار کافی حل کنند و بقدری محلول بی کرومات باریتا افزایند تا بواسطه اسید سولفوریک اسید کرومیک خالص رد شود ولی باید دقت کنند که اثر زیادتی بی کرومات باریت ظاهر نگردد و محصول را با امیانت (پنبه کوهی) صاف کرده و مصفی را در حمام ماریه بقوام شربت تبخیر نمایند و عمل تبخیر را در تحت سرپوشی که در آن کپسول محتوی اسید سولفوریک غلیظ بود بانجام رسانند و بگذارند اسید کرومیک خالص متبلر گردد و بواسطه عمل انحراف این تبلرها را از آب ماده جدا نمایند

نطول اسید کرومیک خالص در ورم حاد و مزمن ضریع و ورم عظم و ضریع و ورم ادواره و دندان و ورم حاد و مزمن لثه و برفک و قروح دهان و پیوره آلوئولر (?) و غیره مستعمل و مفید است و از برای این طریق استعمال مینمایند که در نوک چوب باریکی پنبه خشک بپیچند و در اسید کرومیک که محرق است فرو برده بروی محل معلول نطول نمایند

محلول اسید کرومیک مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند اسید کرومیک متبلر آب مقطر هر یک ۱ جزء حل کنند و قطعه امیانتی را در محلول فرو برده و با احتیاط بروی نموهای فرنجی و حشفه و منیجه و اپیتلیوما نطول نمایند و نیز نطول این محلول بر ادامی و بمقدار کم در تغیر دادن قروح

طبع نحو منقول اسید کرومیک

دهان مستعمل

دهان مستعمل است واگر امبانت خاصر نباشد با مبله بلوری میتوان نطول کرد وبعضی ازدانشمندان این محلول را با هم وزن شراب مخلوط کرده نطول مینمایند وبعضی دیگر یك جزء اسید کرومیك خالص را در ۱ جزء اب حل کرده در قروح سفیلیسی ولکه هائی که در روی زبان وحلق وحلقوم از اثر سفیلیس بروز میکند باعانت اسفنج لارنگوسکوپ واینر حلقوم نطول مینمایند

حب پسانت بگیرند بی کرومات پاس عصاره تریاك مكن اگرم مطابق معمول صد حب سازند روزی دو حب یکی چهار ساعت بعد از نهار ویکی چهار ساعت بعد از شام بنوشند وهر سه روز یك حب زیاد کنند تا ۵ و ۶ حب در درجه دوم سفیلیس مفید است

پوماد دافع منیجه بگیرند پیه مذاب ۵ اگرم بی کرومات پاس ۵ اسانتی گرم مخلوط کرده نطول نمایند

خردل فرانسه **موتارد** لاتین **سیناپیس** نباتی است از طایفه **کروسیفر** ودو قسم است سفید وسیاه وفقط تخم هر دو قسم در طب استعمال میشود

خردل سفید لاتین **سیناپیس البا** تخم این قسم خردل حجیم تر از خردل سیاه است وپوستان کاملا املس نیست وچون با لوپ مشاهده گردد دیده میشود که قدری دندان است ودارای ماده است موسوم به سولفو سیناپیزین ودر خردل سیاه این ماده وجود ندارد وگوگردی که بواسطه تجزیه شیمیائی از خردل سفید استخراج کرده اند در این ماده میباشد واین ماده جسمی است تلخ وبی بو ومحلول در اب والکل واثر وعلاوه خردل سفید دارای دهن فرار نیست ودهن حاد وثابتی که در بعضی مواقع از ان استخراج کرده اند موافق اعتقاد بعضی از مصنفین حاصل میشود در تحت اثر سولفوسیناپیزین وقتی که خردل سفید را با اب مخلوط نمایند وتخم خردل سفید را همان طور درسته در طب استعمال میکنند که یك یا دو قاشق کوچك تناول نمایند

خردل سیاه لاتین **سیناپیس نیگرا** تخم این قسم خیلی کوچك وقرمز رنگ است واغلب اوقات از گرد اهکی پوشیده شده وخردل سیاهی که از استراسبورغ وپیکاردی میاورند گران تر وبهترین خردلها است وموافق تجزیه شیمیائی خردل سیاه دارای مواد ذیل میباشد دهن ثابت شیرین البومین نباتی قند مرومزین اسید مرونیك ماده صمغی ماده ملونه سبز وزرد ماده دسم مرو واید اسید ازاد وبعضی املاح وموافق اعتقاد یکی از دانشمندان تخم خردل دارای دهن فرار نیست ومواد دیگر موجب حصول ان میگردند ولی هیچ حدتی ندارند وبواسطه تعامل بعضی از عناصر ان است در بعضی دیگر که این ماده حاد ودهن فرار تولید میگردد ووجود اب شرط لازم تشکیل این ماده است ودرجه حرارت اب اثر محسوسی در نمو این ماده دارد واولا این ماده یعنی دهن فرار در اب جوش متشکل نمیگردد ثانیا چون حرارت اب زیاد تر از ۷۰ درجه باشد با تشکیل این دهن مقاومت مینماید ودر ۱۰۰ درجه نمیتواند بخوبی متشکل گردد ثالثا اسید سولفوریك ضعیف وبقول کلی همه اسید های معدنی مقاومت میکنند در حصول این ماده را وهم چنین است حالت اسید های نباتی به جهة اسید مرونیك محتوی همه عناصر متشکله دهن فرار خردل میباشد ومرو زین عبارت از ماده است شبیه به البومین وامولسین و ۱۰۰ جزء دهن فرار خردل محتوی عناصر ذیل است کربون $49/84$ هیدروژن $5/09$ ازت $14/41$ گوگرد $20/40$ اکسیژن $10/48$

ماده عامل همه نباتات طایفه **کروسیفر** گوگردی است که در انها محتوی میباشد وچون این نباتات را در داخل استعمال کنند خواص محرکه قویه از انها مشهود میگردد واستعمال میگردند در دفع سوانح مختلفه که

خردل

در حالت خنازیری و اسکوربوتی عارض میشوند و نیز در بعضی اقسام سوء هضم و استسقاء و بعضی امراض جلدی تجویز میگردند و بیشتر این نباتات بخصوص خردل سفید و سیاه دارای خواص محمره میباشند و خردل سفید را در دفع یبوست طبع معمول میدادند باین طریق که از ۵ الی ۶ گرم تخم خردل سفید را درسته قبل از غذا و یا بعد از شام وقت خواب با قدری آب بیاشامند ابتدا بواسطهٔ سیناپیزین در معده تحریک کرده و تقویت از آن مینماید و بعد از جهت آنکه در مجاورت رطوبت منتفخ شده و لعاب بادی میدهد عمل هضم معوی را تکمیل کرده و موجب لینت طبع میگردد و بواسطهٔ تحریکی که در مجاری هضمی دارد چون حالت هیجانی در این مجاری باشد نباید آنرا استعمال کرد

آرد خردل مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری خردل را پاک کنند و در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و در هاون آهنی نرم بکوبند و از موبیز موئی نمره ۲۵ ببیزند و حفظ کنند و از ۱۰۰ جزء خردل ۶۰ جزء آرد بدست می آید این آرد را زیادتر از ۱۵ روز تا یکماه نمیتوان حفظ کرد

پاشویهٔ خردل دار مطابق کدکس بگیرند آرد خردل ۱۵۰ گرم آب گرم بقدری که در یک پاشویه لازم است این پاشویه مانند مصرفات اثر میکند و چنانچه ذکر کردیم نباید آب زیادتر از ۷۵ درجه استعمال کرد زیرا که از خواص محمرهٔ خردل کاسته میشود

پاشویه و یا دستشویهٔ خردل دار معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند خردل مسحوق ۱۰۰ گرم آب سرد ۲۵۰ گرم خردل را با آب مخلوط کرده و ربع ساعت بگذارند بماند و آنرا در آب آبزنی که گرم باشد مخلوط نمایند

آبزن خردل دار بگیرند آرد خردل ۱۰۰۰ گرم آب گرم مقدار کافی آرد را در کیسه که پارچه اش محکم بود داخل کنند و در آبزن اندازند و بنحوی خمیر کرده و با فشار آنرا خالی نموده و با آب آبزن مخلوط نمایند و این آبزن را باید از پارچهٔ ماهوتی بپوشانند تا صورت مریض محفوظ بماند و در بیمارستانهای اطفال آبزنی ترتیب میدهند از ۳۰ گرم آرد خردل و ۶۰۰۰ گرم آب گرم این آبزن در هیجان و تنقیط حرارت اطفال تازه زائیده خیلی ضعیف که نمیتوانند پستان بگیرند مؤثر است و سبب گرفتن پستان میشود

سیناپیسم یکی از اقسام مؤثره عوامل مصرفه میباشد و آنرا در بسیاری از مواقع استعمال میکنند و مخصوصاً در درد و ماتیسم و نقرس و کولیرا و ورم الات رئیه معمول است و آنرا در کف دست و در روی عضو ... و در جزء انسی ران و در سایر اجزاء بدن بلا واسطه منطبق میسازند و یا آنکه خردل را خمیر کرده و در میان دو پارچه کشیده استعمال مینمایند و مدت مکث سیناپیسم از ۱۰ الی ۲۰ و ۳۰ دقیقه الی دو ساعت است و در حین استعمال باید مراقب باشند

ضماد خردل بگیرند آرد خردل ۲۰۰ گرم آب گرم مقدار کافی آرد را با آب مخلوط کرده و خمیری سازند که قوام آن شایسته بود و در این خمیر باید از استعمال آب جوش داغ و سرکه و الکل اجتناب نمود چنانچه ذکر کردیم در مجاورت آب و رد خردل با آب گرم تعاملی بروز میکند و موجب حصول اسانس فرار که ماده عامل خردل است میگردد و چون این ضماد را از ۱۰ الی ۲۰ دقیقه روی جلد منطبق سازند موجب بروز حمرت میشود و در اشخاصی که جلد شان بی حس است باید مراقب اثر این ضماد باشند همینکه حمرت ظاهر شد آنرا بردارند زیرا که در استعمال ضماد این نقاطات و اسکارها هم میگردد و چون بروی ضماد ململی آرد خردل را بپاشند مانند سیناپیسم قوی اثر میکند و باید ضماد خردل را از پارچه ململی بپوشانند

کاغذ خردل.

کاغذ خردل (ریگولوت) مطابق کدکس دهن ثابت خردل را با غانت سولفوکربون میگیرند و پارچه کاغذی را از محلول کائوتچو در سولفوکربون اندود میکنند و آنرا در عاری از دهن ثابت را بروی این کاغذ با غانت میگسترانند و ملصق میسازند و کفایت میکند که در مدت چند ثانیه کاغذ خردلی را در آب گرم فرو برده و بیرون آورده بروی جلد منطبق سازند مانند سیناپیسم بسیار قوی اثر مینماید و اگر خردلی که دهن ثابت آن گرفته باشند در مجاورت هوا خیلی دیر فاسد میگردد و علاوه از آن خردل متعارفی قوی الاثرتر است

اسانس خردل مطابق واسای درمانی بگیرند آرد خردل اجزاء با قوت بفشرند تا بقدری که ممکن است دهن ثابت آن خارج گردد و تفاله را نرم کنند و ۴ جزء آب صاف بر آن افزایند و مدت ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد تقطیر کنند و محصول مقطر را جمع نمایند و بواسطه عمل انحراف دهن فرار را اخذ کنند و در صورت لزوم این دهن را با کاغذ صاف نمایند و مصفی را جهة استعمالات خارجی حفظ کنند و در این عمل الات مس و سرب نباید بکار برد و موافق دستور العمل **پیشوت** طریق استعمال دهن فرار خردل از این قرار است بگیرند قطعه مربعی از پارچه نازک که از ۵ تا ۶ سانتیمتر مربع ضلع آن باشد و در نعلبکی گذاشته چند قطره اسانس خردل بروی آن بریزند و بروی جزء انسی ران و یا بروی عضو ذی منطبق سازند و یا پارچه را چهار تا کرده و بروی آن گذاشته ببندند و پس از یک ربع ساعت بردارند

تعفین اسانس خردل مطابق واسای درمانی اسانس خردل ۱ الکل ۵ درجه ۴۰ مخلوط کنند و قطعه فلانلی را در آن آلوده کرده بمحل مقصود منطبق سازند و هرگاه وجع شدیدی ظاهر شود چند قطره اتر در محل تحریک شده بریزند

سیناپیسم قوی بگیرند ضماد خردل ۲۵۰ گرم سیر کوبیده فلفل کوبیده مکن ۲۰ گرم مخلوط کنند

سیناپیسم فلفل بگیرند آرد جو بو داده ۵۰۰ گرم سرکه تند ۱۵۰ گرم سفیده تخم مرغ ۶ دانه مخلوط کرده بروی پارچه بگسترانند و ۱۰۰ گرم مسحوق فلفل سیاه بروی آن بپاشند و ضماد نمایند

ضماد سیاتیکی معمول ویلیس بگیرند آرد خردل ۲۵۰ گرم مسحوق فلفل سفید مسحوق زنجبیل مکن ۵ گرم با مقدار کافی سکنجبین مخلوط کرده در دفع سیاتیک (عرق النسا) ضماد نمایند

نطول معمول مجار بگیرند کافور مسحوق آرد خردل مکن ۴۰ گرم پیاز مسحوق سیر کوبیده مکن ۲۰ گرم گرد زراوند ۱۰ گرم مدت ۲۴ ساعت در سرکه ۸۵ گرم الکل خالص ۱۹۰ گرم بخیسانند و در دفع کولرا نطول نمایند

سیر ثوم نام لاتینی **آلیوم ساتیووم** نام یونانی **اسکورودون** نباتی است از طایفه **لیلیاسه** و دارای چندین قسم که همه آنها را در تلین بذاعدیه بکار میبرند و این اقسام عبارتند از **پیاز** نام لاتینی **آلیوم سپا** نام یونانی **کرمیون** **گندنا** **پوارو** نام لاتینی **آلیوم پوروم** نام یونانی **پراسون** **سیوت** نام لاتینی **آلیوم شونوپرازوم** **سیر دروغ** نام لاتینی **آلیوم ساتیووم** **پیاز کوهی** نام لاتینی **آلیوم اسکورودوپرازوم** **موسیر** نام لاتینی **آلیوم اسکالونیکوم** و این قسم اخیر را **دیسقوریدوس** باسم **اسکورودون** ذکر کرده و بصل سه قسم اخری با هم مشابهت تامه دارند ولی موسیر دارای طعمی است شیرین تر و بوئی مطبوع تر از دو قسم دیگر و هر سیر یکی از محصولات نخرد و غ ود دستانها میباشد و بصل آن مرکب است از چندین بصل کوچک و سوم بزندانه

سیر

پیاز

گندنا

پیازکوهی

موسیر

وانرا در داخل مانند محرکات و منبهات و عوامل دافع حمی و قاتل دیدان میمانند و در خارج مانند محمرات و محرقات و منفطات اثر میکند و عصیر انرا در دفع میخچه و جرب و کچلی و کری معمول میدارند و یکی از عوامل انتی سپتیک (دافع العفونه) متعارفی است و دارای دهن فرار گوگردی میباشد که در پخته شدن نقصان یافته و خواص محرکه ان نیز کم میگردند و از سیر شربت و سکنجبین و سرکه و ضمادات چندی ترتیب میدهند و چون انرا با پیه و روغن زیتون مخلوط کرده بکوبند مرهمی حاصل میشود که در تحلیل تومورهای بارد قوی الاثر است و موسوم به **خردل شیطان** میباشد و اعراب سیر را بر روی جراحات از لسع حیوانات سم دار میمالند و انرا جهة دفع سم بر روی این جراحات منطبق میسازند و نیز جهة دفع نزف الدم بواسیری ضماد مینمایند و نیز در دفع دوماتیسم ورك مستعمل است و در مشرق زمین در دفع دوماتیسم استعمال ان خیلی شایع و اهالی یونان سیر را با باروت مخلوط کرده در دفع اختلالات جلدی بکار میبرند

پیاز در خواص محرکه و منبهه خیلی شبیه به سیر ولی کم اثرتر از ان است و این اوقات در امراض قلب بعضی از دانشمندان فرنگ انرا خیلی استعمال میکنند و اعراب انرا از عوامل مقویه میدانند و پیاز خورد کرده مخلوط با سرکه را در بر طرف کردن لکه های ککمک نطول میکنند و اعراب بدوی جهة تسکین عطش در صحرا ها پیاز را در دهان گذاشته میمکند و در دفع استسقای مبیضه خیلی مفید است که نصف پیاله اب پیاز را با یک پیاله شیر و قدری قند مخلوط کرده صبح ناشتا میاشامند و همین مقدار را عصر

شیر و پیاز در معالجه استسقای لحمی بهر سببی که عارض شده باشد یکی از دانشمندان ازین شیر و پیاز تمجیدات میکند یعنی ماکول و مشروب مریض را منحصر کند باینکه روزی در عرض شبانه روز سه دفعه بمریض شیر با قدری قند بدهند و پس از اشامیدن شیر یکدانه پیاز خام و باید مریض را از همه مشروبات منع کند و میگوید هرگاه ماکول و مشروب مریض مبتلی به استسقای لحمی منحصر به شیر شود اگر چه سبب مرض امراض قلب بود بزودی بر طرف میگردد

پولپ سیر مطابق کدکس بگیرند سیر مقدار منظور رنده کرده و از موبی مویی بیرون کنند مانند ضماد محمر از استعمال نمایند و **پولپ پیاز** را نیز بهمین طریق میسازند

سکنجبین سیر معمول اهالی ممالک متحده امریک بگیرند دندانه های سیر $\underline{180}$ گرم اسید استیک اب دار $\underline{500}$ گرم قند حبه کرده $\underline{750}$ گرم سیر را خورد کرده و در $\underline{250}$ گرم اسید استیک اب دار مدت چهار روز در ظرف بلوری بخیسانند و با فشار صاف کنند و ما بقی اسید استیک را بر روی تفاله ریزند و نیز با فشار صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کنند و وزن انها باید $\underline{500}$ گرم باشد و قند را با مصفی در صراحی زجاجی مخلوط کرده و بهم زنند تا حل شود و مقدار شربت این سکنجبین از $\underline{20}$ تا $\underline{30}$ گرم است

دافنه چند قسم گیاه طایفه **دافناسه** را باین اسم موسوم مینمایند و بقول کلی این نباتات عبارتند از درخت کوچکی که ارتفاع ان از ۵۰ سانتی مطر تا یک مطر است و شاخه های فوقانی ان دارای برگهای باریک و حادی میباشند بدون مباله و گلهای ان کوچک و سفید و چرکین اند و دارای بو که هستند انبوبه و رباعی الاقسام و هشت الت تذکیر و یک ابره کوتاه و یک استیگمات دارند و میوه این نباتات یک بذری است و همه اقسام انها محتوی ماده عامل حاد و منفطی میباشند و استعمال سه قسم انها در طب متداول است اول **گارو**

دافنه

(دیسکوریدس)

مازریون

(سنسوا) ل دافن گنیدیوم که میوه انرا بك وقتی کوکگوگنیدیوم مینامیدند و گویا اوملایای یونانیان و تیملئای تراگوس همین میوه باشد ثانیا مازریون که بوا ژانتیل ل دافن مزریوم ی مزریون و این قسم را دیسقوریدس کاملایا نامیده ثالثا لورئول ل دافن لوریولا و درمیان این اقسام ثلاثه گارو از همه مستعمل تر است و مازریون را در بستانهای فرنگ زراعت میکنند

گارو

گارو باین اسم قطعات پوست نازك درخت دافن را که مینامند طول انها از ۱ تا ۲ قدم وعرض شان از ۱ تا ۲ ابهام است و سطحا شکستن انها بسیار مشکل و این قطعات پوستی پوشیده میشوند از بشره نیم شفاف که بواسطه خشکیدن متقلص شده و در ان خالهای سفید کوچکی میباشند که و در تحت این بشره الیاف طولی مشاهده میگردند که خیلی محکم اند و پوشیده شده اند از پرزهای خیلی باریك و سفید و براق و رنگ جوف این پوست زرد با خضرت است موافق تجربه مواد ذیل را و دانشمندان کیمیا در پوست گارو یافته اند ماده متبلر سفری شکل و بدون حدت و ماده شبیه به سفر و بطعم و ماده سبز رنگ و نیم مایع و خیلی حاد و بعضی دیگر نیز بواسطه تجربه وجود این مواد را در ان ثابت کرده اند موم و سفر حاد و دافنین و ماده زرد و ماده عصاره قندی و ماده عصاره غیر قندی و صمغ و خواص این پوست را باید به **دافنین** نسبت داد و ماده سبز رنگ نیم مایعی که در تجربه اول ذکر کردیم نیست مگر دافنی که در ان کلورو فیل محلول است و غالبا در استعمالات ترابوتیکی همین دافنین غیر خالص را معمول میدارند

گارو و مازریون را بیشتر در خارج استعمال میکنند و مانند عوامل محمره و منفطه و بخصوص مانند داغ اثر مینمایند در داخل بصورت تیزن و شربت در دفع عوارض سفیلیسی و اختلالات جلدی مزمن استعمال انها متداول است

عصاره اثری گارو مطابق کدکس بگیرند پوست گارو را الکل ۸۰ درجه با اتر سولفوریك هر یك بمقدار کافی اول پوست گارو را نیم کوب کرده و با الکل در الت پرلاسیمان ریخته و مصفی را در حمام ماریه تقطیر کنند تا الکل ان خارج گردد و محصول را در صراحی با اتر مخلوط نمایند و بهم زنند و مدت ۲۴ ساعت نگاه دارند بعد صاف و در انرا نگاه داشته نیز در حمام ماریه جهت اخذ اتر تقطیر نمایند و عمل تبخیر را تا بغلظت عصاره بانجام رسانند و این عصاره که منفط است در ساختن پوماد منفط گارو و کاغذان بکار میرود

تیزن مازریون معمول تامسون بگیرند پوست مازریون ۵ گرم در ۱۵۰۰ گرم اب بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم مصفی بدست اید و ۱۰ گرم اصل السوس در ان جوشانده و صاف کرده در دفع سفیلیس مانند تیزن عرق و زیبا شامند

تیزن دافع هرپس معمول بیرت بگیرند عشبه ۵ گرم پوست مازریون ۴ گرم تخم گشنیز اصل السوس مکید ۵ گرم در ۱۰۰۰ گرم اب بجوشانند و صاف کرده در عرض روز نصف پیاله نصف پیاله بنوشند

تیزن معمول دانشمندان پرتغال بگیرند نگاك رنده کرده ۳۰۰ گرم مازریون خورد کرده ۱۵ گرم عشبه خورد کرده ۱۰۰ گرم سولفور انتیمون در کیسه پیچیده ۶۰ گرم در ۶۰۰۰ گرم اب بجوشانند تا ۴۰۰۰ گرم محصول بدست اید و انرا در حالت جوش صاف نموده در روی مواد ذیل بریزند صندل سرخ خورد کرده صندل سفید خورد کرده مکید ۱۰۰ گرم اصل السوس خورد کرده ۱۵ گرم چوب گل سرخ ماصفر مکید ۳۰ گرم

و بعد صاف نمایند مقدار شربت این تا ۵۰۰ گرم است در عرض روز

تیزن معرق معمول کازناو بگیرند عشبه ۴۵ گرم آب ۱۲۵۰ گرم بجوشانند تا یک ثلث باقی ماند و ده دقیقه قبل از اتمام جوش ۱ گرم ماذریون افزوده و بعد صاف کنند و ۱۰۰ گرم شربت چوب چینی بیفزایند و مقدار شربت این تیزن سرپیالراست در عرض روز

شربت ماذریون ایضاً معمول کازناو بگیرند عصاره الکلی ماذریون ۱ دسی گرم شربت ساده ۵۰۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و در سفلیس از ۴۰ تا ۶۰ گرم در روز بنوشند

مخلوط ضد سفلیس ایضاً معمول کازناو بگیرند شربت ماذریون ۱۰۰ گرم شربت تلو ۲۰۰ گرم سوکرنبات ماناك ۵ گرم مخلوط کنند و در سفلیس مزاجی یك قاشق کوچك صبح و یكی عصر بیاشامند

رب مصلح بگیرند عشبه ۲۰۰ گرم ماذریون ۱۰۰ گرم در مقداری آب جوش دم کنند که مصفای آن ۲۰۰۰ گرم باشد و ۴۰۰۰ گرم قند و ۲۵ گرم پرتوید و ذاهن در مصفی حل نمایند و در سفلیس مزاجی از ۲ تا ۴ قاشق کوچك در روز بیاشامند

پوماد منفط گارو مطابق کدکس بگیرند عصاره اتری گارو ۴ پیه مذاب ۹۰ موم سفید ۱۰ الکل ۹۰ درجه ۹ موم و پیه را در حمام مادیه ذوب کنند و عصاره را در الکل حل کرده بر آن افزایند و حرارت دهند تا الکل بتمامه بخار گردد و با پارچه صاف کنند و تا هنگام سرد شدن هم زنند و با این پوماد محل شمع منفط را جهة حصول ریم تازه نمایند و تحریك این پوماد خیلی کمتر از پوماد ذراریح است

کاغذ منفط گارو ایضاً مطابق کدکس بگیرند عصاره اتری گارو ۱ موم سفید ۱۰ روغن بالن ۴ روغن زیتون ۸ تربانتین ملز ۲ عصاره را در سه جزء الکل ۹۰ درجه حل کنند و با سایر مواد مخلوط کرده ذوب کنند و حرارت را در حالتیکه هم میزنند امتداد دهند تا الکل بخار شود و بعد از روی آتش بردارند و بگیرند تیشه های کاغذ را و آنها را در این پوماد را بگسترانند و آنها را بر قطعات مستطیلی که ۷ سانتی متر در ۵ سانتی متر اندازه شان باشد ببرند

کاغذ سابق الذکر را کاغذ نمره ۱ میگویند و در کاغذ نمره ۲ همین پوماد را استعمال میکنند و علاوه یك ربع مقدار عصاره اتری گارو زیادتر است و این کاغذها را که منفط اند در عوض محل شمع منفط بکار میبرند رجوع نمایند فصل ذراریح را

پوماد گارو معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند پیه مذاب ۳۰ موم زرد ۲ پوست خشك گارو ۵ الکل ۸۵ درجه مقدار کافی پوست گارو را با الکل تر کنند و در هاون آهنی بکوبند تا مبدل به پولپی گردد و در حمام ماریه با پیه مخلوط کرده مدت ۱۲ ساعت گذارند دم کشد و بعد با فشار زیادی از پارچه بگذرانند و بگذارند تا کمی سرد شود و پوماد را از مواد راسبه جدا نمایند با اینکه با اسپاتول طبقه بر طبقه اش را بردارند و موم را ذوب کرده و این پوماد را بر آن افزایند و مخلوط کنند و تا هنگام سرد شدن متصل هم زنند و بخار الکل از ۱۰۰ جزء مواد مستعمله ۹۰ جزء پوماد بدست می آید و این پوماد را در عوض محل شمع منفط استعمال میکنند

فرفیون (فربیون) پ اوفربیون ع اکل بنفسه (حافظ اطفال)

فرفیون **اوفوربلا** اوفوربیوم یا **اوفوربیون** این ماده عبارت از صمغ سقزی است که از سه قسم نبات طایفه **اوفوربیاسه** حاصل میگردد **دیسقوریدس** انرا باسم **اوفوربیوم** ذکر کرده واین سه قسم عبارتند اولاً از **اوفوربیا اوفیسینا روم** که درخت کوچکی است از محصولات افریقا ثانیاً **اوفوربیا انتیکئوروم** که از محصولات هندوستان است ثالثاً **اوفوربیا کانا ریانسیس** که در جزایر کاناری عمل میاید وبهترین اقسام فرفیون ان قسمی است که از موگادور که یکی از شهرهای مراکش است میاورند وجهت اخذ فرفیون شکافهای چندی بساقه نباتات مذکوره وارد میکنند مایع شیری شکل جریان یافته ودر قاعده خارها منجمد میگردد وفرفیونیکه در تجارت متداول است گاه تخته تخته ولی اغلب اوقات بشکل اشکهای کوچکی است که دارای سوراخهای مخروطی مشابه میگردند واین سوراخها ازجای خارها نشان میدهند ورنگ ان زرد باخته وتقریباً بوئی ندارد وطعم ان در ابتدا چندان محسوس نیست ولی پس از زمانی طعم تند ومحرق محسوس میشود وغبار کردن فرفیون خطرناک است اگرچه فرفیون را در عداد صموغ سقزی بیان میکنند ولی صمغی در ان وجود ندارد وبعوض ان دارای موم است ولهذا بایدانرا موم سقزی گفت و ۱۰۰ اجزء فرفیون از ۳۲ تا ۶۰ جزء سقز واز ۱۴ تا ۱۹ اجزء موم دارد و علاوه دارای کائوتچو وباسورین ودهن فرار واملاح چند بخصوص ملات است وخواص محرکه ان بواسطه ماده است موسوم به **اوفوربین** که باسقز متحد است

فرفیون یکی از عوامل محرکه ومخرشه بسیار شدید است وانرا استعمال نمیکنند مگر مانند عوامل محمره و منفط خارجی واین ماده بتنهائی موجب حصول نفاطات نمیشود وانرا در مشمع منفط **ژانن** داخل مینمایند ودر عصر تازه **اوفوربیا ویلوزا** (فرفیون پرزدار) را در برطرف کردن منچه استعمال میکنند ودر سایر اقسام فرفیون نیز این خاصیت موجود است

گرد فرفیون این گرد را در هاون وموینه سرپوش داری در پناه جریان هوا باید ساخت تا مورث خطری نگردد

تعفین فرفیون مطابق کدکس بگیرند فرفیون ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ فرفیون را نیم کوب کرده مدت ده روز در الکل بخیسانند وگاه گاه بهم زنند وبافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند واین تعفین را مانند محمرات استعمال میکنند وچون ۲ گرم انرا در روی مشمع زفت بود گونی بریزند اثرش مطمئن تر میشود ومانند مصرفات قویه اثر مینماید

پوماد فرفیون معمول نیلیگان بگیرند فرفیون مسحوق ۱ پیه مذاب حسن لبه ۲۰ مخلوط کنند وفتیله را بان الوده نموده در معبر ناصور جهت حصول تورم داخل نمایند

اوفوربیا پیلولیفرا نیز از طایفه **اوفوربیاسه** است ودر طب همه اجزاء این نبات را مانند عوامل دافع عسر النفس استعمال میکنند و ۱۵ گرم این نبات را در ۲۰۰۰ گرم اب بجوشانند وصاف کرده و ۵۰ گرم الکل اضافه کرده مانند تیزن معمول میدارند ومقدار شربت از عصاره مائی ان ۱۰ تا ۱۵ سانتی گرم و عصاره مایع ۲ تا ۴ گرم وتعفین الکلی ۱۰ تا ۲۰ قطره است

پوسیون ضد اسم معمول بلر بگیرند عصاره مایع اوفوربیا پیلولیفرا عصاره مایع

گرند لبا د بوستا شربت را دچینی مکند ۵ اگرم از وتاتاستریکنین ۵ میلی گرم مطابق معمول پوسیون سازند و ۲ قاشق چای خوری در عرض روز بنوشند

دروزرادو وتوندیفولیا (روزولیس) نباتی است از طایفه **دروزراسه** وازان عصیری مترشح میگردد تاکال والبومین داخل کرده وگوشت را میخورد در طب همه اجزاء این نبات را مانند عوامل ضد تشنج در رفع سیاه سرفه استعمال میکنند ونیز در رفع سفلیس بعضی اختبارات در این گیاه نموده اند ومقدار شربت تنتور الکلی ان از ۵ تا ۲۰ قطره است وعصاره ان غیر مستعمل

تاپسیا (گارگانیکا) (رازیانه غلط) نباتی است از طایفه **چتری** ودر سواحل خلیج هاد بخصوص در الجزیره ودر سیسیل فراوان است و **دیسقوریدوس** ودانشمندان قبل از او از قبیل **جالینوس** عالم بخواص ان بوده اند و **دیسقوریدوس** میگوید چون این نبات را اول در جزیره تاپسوس کشف نمودند لهذا باسم تاپسیا موسوم گشت وگارگانیکا از این جهت بان میگویند که در دماغه گارگانوس فراوان میروید چه گارگانوم بمعنی دماغه است بهرجهت ریشه این نبات خیلی تند وخیلی تلخ است ویک وقتی انرا بدل تربد در خواص مسهله استعمال میکردند واز پوست ریشه ان بواسطه الکل جوش سفری زرد ونرم استخراج میکنند که از محمرات شدیده است وموسوم به سفر تاپسیا وبا این سفر کولودیون وشمع وتافته میسازند که بشدت محمراند

سفر تاپسیا مطابق کدکس ومعمول بیمارستانهای لشکری بگیرند پوست ریشه تاپسیا مقدار منظور الکل ۹۰ درجه مقدار کافی پوست ریشه را خورد کرده وبا اب نیم گرم بشویند وبخشکانند ونیم کوب کنند ودر حمام ماریه سرپوش دار باد ومساوی وزنش الکل بجوشانند وصاف نمایند ومجددا همان قدر الکل روی ان بریزند ونیز در حمام ماریه دم کنند وبافشار صاف نمایند ومصفاها را مخلوط کرده ودر حمام ماریه الکل را بواسطه تقطیر اخذ نمایند ومحصول را که عبارت از تفاله بود با اب گرم بشویند ودر حمام ماریه اب انرا بخار نمایند این سفر از عوامل مصرفه است وچون انرا بروی جلد منطبق سازند ابتدا جلد را قرمز میکند وبعد موجب نفاطات وطاولها میگردد وانرا مانند سفر فربیون وباد وغیره نمد ومشمع منفط داخل مینمایند وبیشتر بعوض انها استعمال میشود

اسپارادراپ تاپسیا مطابق کدکس بگیرند موم زرد ۱۸۰ را با پنج ذفت سفید تربانتین پخته مکد ۶۵ تربانتین ملز گلیسرین عسل سفید مکد ۱۵ سفر تاپسیا ۱۵ پنج ماده اول را ذوب کنند وازروی اتش بردارند وبحرارت ملایمی نگاهدارند وباقی مواد را افزوده بخوبی مخلوط نمایند ودر روی پارچه مانند مشمع نگسترانند ومعمول را ساری است که این مشمع را بروی پارچه رنگینی میکشند تا با مشمع ملتم مشتبه نشود مشمع تاپسیا از عوامل مصرفه فرنگیها است وچند سالی است که استعمال ان شایع شده وانطباق ان بروی جلد موجب حصول جوششها اکزمائی وخارش میگردد وکمتر موجب حصول دیم میشود وپس از انطباق باید نقدری بروی جلد بماند که اثر مکفی ان ظاهر گردد

اسپارادراپ تاپسیا معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند را با پنج ۳۰۰ سقز المی مصفی ۲۵ موم زرد ۳۰ ذفت سفید تربانتین ۱۰۰ سقز نرم تاپسیا ۷۰ را با پنج وموم را مخلوط کرده ذوب نمایند وسقز وتربانتین را بیفزایند ودر اخر سفر تاپسیا را داخل نمایند وازروی اتش برداشته از پارچه بگذرانند وحفظ

کشند و بروی پارچه طبقه نازکی از آن بگسترانند

مامیران که **کلیدوان** یا **کلیدونیوم ماژوس** یا **کلیدون** نباتی است از طایفه **پاپاوراسه** و دارای گلهای زرد و خاجی شکل و در کنار دیوارها و مواضع سایه‌دار میروید از همه اجزاء این نبات مخصوصاً بشرط برش آن عصیری میگیرند زرد و حاد و در طب این عصیر را مانند عوامل مسهل و مولد اسکار استعمال میکنند و ماده عامل این گیاه جسمی است موسوم به **کلیدونین** و در داخل عصاره مامیران را از ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم و گرد ریشه‌اش را از ۲ تا ۳ گرم مانند مسهلات معمول میدارند و عصیر مامیران در تخریب و اضمحلال منجه قوی الاثر است و عرق مامیران مخصوصاً در امراض چشم موافق اعتقاد یونانیان اختصاصی دارد زیرا همچو تصور میکردند که پرستو این گیاه را به بچه‌های خود میدهد تا چشم آنها از عروض امراض محفوظ ماند و از این جهت است که این گیاه را کلیدون نامیده‌اند چه کلیدون در زبان یونانی اسم این مرغ است و در دیدن چشم پرستو را نیز از این گیاه میدانستند

حب مسهل معمول دوات بگیرند عصاره مامیران عصاره ریوند چینی هر یک ۲۵ سانتی گرم کلمل بخاری ۱۵ سانتی گرم سقز جلب ۴۰ سانتی گرم گرد ریوند مقدار کافی مطابق معمول ده حب سازند و تا ده حب ساعت فاصله یک حب بنوشند تا اثر اسهال ظاهر شود

حرف د

در چهل و ششم — دفوز و بعضی دیگر نباتات طایفه کروسیفر

طایفه کروسیفر (خاجی) (کلمه کروسیفر در لغت لاتین بمعنی خاج دار است و چون این طایفه برگهای گلشان مانند خاج واقع شده آنها را کروسیفر یعنی خاجی نامیده‌اند) از نباتات ذوالفلقتین میباشند و صفات ممیزه آنها از این قرار است برگ گلشان دارای چهار برگ ساقط و برگهای گل آنها که چهار عدد اند بطور خاج واقع شده و برگهای این گل در تعاقب آنها قرار گرفته و هر یک در حالت تأنیث میباشند و دارای شش آلت تذکیر اند که دو تای آنها کوتاه‌تر است و در داخل گل بطور آزاد واقع گشته و در روی آن یک پره و یا یک استیگمات ثابتی میباشد و ثمر این نباتات خرنوبی است و تخم آنها بدون غشاء مخصوص و برگهای آنها در تعاقب یکدیگر قرار گرفته و گلشان عموماً مانند خوشه و در انتهای شاخه واقع است

نباتات طایفه خاجی حشیش مانند اند و تقریباً همه آنها از مواد ماکوله میباشند و در طب مانند عوامل ضد اسکوربوت استعمال میشوند و این خاصیت را نسبت میدهند به مرونات پتاس محتوی در آنها و این ماده در همه اجزاء نبات وجود دارد و علاوه دارای ماده الی ازت‌داری میباشند و مقدار مرونات بواسطه زراعت نقصان یافته و بجای آن ماده لعابی و یا ماده قندی تولید میشود چنانکه در کلم و شلغم مشاهده میگردد ولی در تخم خردل و در ریشه دفوز و غیره مقدار این ماده ثابت میماند و اثر تخمیر آنها در وقتی ظاهر میشود که در مرونات حالت انقلاب بروز کند

نباتات خاجی مستعمل در طب عبارتند از دفوز و کوکلیاریا و اقسام جرجیر و کلم و شلغم و ترب و تودری و خردل تودری را در ردیف ت و خردل را در ردیف خ ذکر کرده‌ایم و ما بقی را در این ردیف بیان خواهیم نمود

دفوز (کرانسون) یا **ترب شتی** یا **فجل بری** یا **آرموراسیا** نباتی است

مامیران

طایفه خاجی

دفوز ترب بری

از طایفهٔ خاجی و بومی فرنگستان و ساقه آن مجوف و مستقیم و شیار دار و ارتفاع آن یک قدم و نیم و برگهای آن بزرگ و رمحی و مضرس اند و در ریشهٔ آن شکننده و تُرد و سفید و دارای طعمی حاد و سوزان و چون آنرا بشکنند بوی گزنده بسیار تندی از آن متصاعد میشود که در بینی و چشم تحریک مینماید و مستعمل در طب ریشهٔ تازه آن است و ریشه خشک چندان استعمالی ندارد

ریشهٔ دفور دارای سفر تلخ گوگردی و نشاسته و البومین و دهن فرار طیاری میباشد که رنگ آن زرد و روشن و خیلی تند و بشدت محرش است و علاوه این ریشه دارای استات و سولفات آهک و ماده خشبی و غیره است و بقول کلی همهٔ نباتات طایفهٔ خاجی دارای گوگرد اند و بعضی از دانشمندان ثابت کرده اند که دهن فرار در ریشهٔ دفور وجود ندارد و بواسطهٔ یک قسم تعاملی در حین شکستن ریشه تولید میگردد و مانند دهن فرار خردل و بادام تلخ تولید آن در تحت اثر آب حاصل میشود و در اینجا آنکه در این تعامل اثر مینماید همان آب نباتی است رجوع نمائید به فصل خردل بهر جهت ریشهٔ که شایستهٔ استعمال طبی بود ریشه یک ساله است و ریشهٔ که زیاده از دو سال بر آن گذشته باشد نباید استعمال کرد

دفور ودع (ترب سیاه) ت رادیس نوار ل رافانوس ساتیووس که فرانسه ها دفوریار لیسی نیز مینامند از همین طایفه و نیز از عوامل ضد اسکوربوت میباشد و ترب متعارفی ت راو و ترپچه قرمز ت رادیس رُوز نیز از طایفهٔ خاجی میباشند و در خواص شبیه به دفور

کوکلئاریا (حشیشة المعالق) ت قاشقوئی ل کوکلئاریا اوفیسینالیس گیاهی است از طایفهٔ خاجی و دو ساله و بومی فرنگستان و در سواحل دریا میروید و نیز در بستانها زرع و اشتاعت میکنند و برگهای آن گرده شکل و نوک آنها مایل داره مقعر و شبیه به قاشق و از این جهت است که آنرا گیاه قاشقی مینامند چه کوکلئاریا در لغت لاتین بمعنی قاشق است و گلهای آن سفید و شبیه بخوشه و چون برگهای این نبات را خورد کنند بوی فرار بسیار حادی مانند بوی دفور بری از آنها متصاعد میگردد و در طب ساقه و شاخه های گل دار و تازه این نبات را استعمال میکنند و ترکیب کیمیائی آن مانند دفور بری است و مانند آن دارای دهن فراری است محرک و در امراض لثه برگ آنرا مضغ مینمایند و مقدار شربت از الکولاتور ساده و مرکب کوکلئاریا از ۱۰ تا ۳۰ گرم و از خریای آن ۵۰۰ گرم و از عصاره ۲ تا ۵ گرم و از شربت ۲۰ تا ۶۰ گرم و از تنطور ۱ تا ۳۰ گرم و از عصیر آن ۵۰ تا ۲۰۰ گرم و نیز ۲۰ تا ۵۰ گرم برگ آنرا در ۱۰۰۰ گرم آب دم کرده استعمال مینمایند

جرجیر ت کرسون چهار قسم نبات مستعمل در طب را باین اسم مینامند اولاً جرجیر آبی ع ذرة الماء ت بولاغ اوتی ت کرسون د وفونتن (کرسون دالو) ل سیسمبریوم ناستورتیوم که نباتی است طویل العمر و بومی فرنگستان و از طایفهٔ خاجی و در کنار جوی و خانه ها بخودی خود میروید و در طب برگ و ساقه آنرا استعمال میکنند و این نبات دارای نشاسته و البومین و مادهٔ لعابی و دهن فرار و مقدار دهن فرار آن کمتر از دفور و کوکلئاریا است

ثانیاً جرجیر بستانی پ تره تیزک ع رشاد ت کرسون الیناوا (کرسون دو ژاردن) ل لیپیدیوم ساتیووم نیز از طایفهٔ خاجی است و در خواص

ترب سیاه

ترب متعارفی

کوکلئاریا

جرجیر آبی

جرجیر بستانی

مشابه جرجیر

جرجیر مکرنکی

مشابه جرجیر انیکی
مانند جرجیر مکرنکی (جرجیر هندی) ل کاردامندوم کاپوسین نباتی است از طایفه تروپوئولیه و در خواص مشابه دو قسم جرجیر مذکور

جرجیر پاپا

مانند جرجیر پاپا (پاپا نیکی اند شهرهای بر ذیل است) ن کرسون دو پا پا ل اسپیلانتوس اولراسا نباتی است از طایفه سیناتره و بومی امریک جنوبی و دارای جوهر فرار و ماده زرد رنگ و صمغ و املاح پتاس و طعم ان گرم و تقریبا سوزان و فلفلی و از عوامل است که در دفع اسکوربوت مفید است و نیز مدر بزاق و قاتل دیدان و مسکن اوجاع دندان و جزء اعظم پاراگوا روکس است

کلم

کلم (کرم) (غمریت) ع کرنب ف شو ل براسیکای کراسه دارای چندین قسم که همه انها از طایفه خاجی میباشند و بیشتر اقسام انرا در اغذیه استعمال میکنند از قبیل کلم غمریت و کلم برگی و کلم گل و غیره و در طب فقط کلم سرخ را استعمال مینمایند که قسمی از کلم پیچ ف شو کابوس است و این قسم کلم را در دفع اسکوربوت مفید میدانند و یک وقتی انرا در دفع اورام حزین (؟) دیه استعمال میکردند

شلغم

شلغم (برشاد) ع شلجم (لفت) ف ناوه ل براسیکاناپوس مانند کلم یکی از محصولات طایفه خاجی میباشد و از عوامل دافع اسکوربوت و بیشتر انرا طور غذا معمول میدارند مانند عوامل صدری نیز استعمال ان در دفع هیجانات ریوی متداول است

بقول کلی چنانچه در فصل خردل ذکر کردیم همه نباتات طایفه خاجی که محتوی گوگرد اند داخل مانند عوامل محرکه قویه استعمال میکنند و مخصوصا در دفع سوانح عارضه در خنازیر و اسکوربوت استعمال انها سودمند است و در بعضی اقسام سوء هضم و بعضی اقسام استسقاء بخصوص استسقای منتج از البومین اوری و بعضی امراض جلدیه شرب انها را مفید میدانند

محصولات نباتی طایفه خاجی

در بیان نسخه‌هائی که از مواد نباتات طایفه خاجی

عصیر جرجیر بگیرند جرجیر به مقدار منظور در هاون حجر بکوبند و بواسطه فشار عصیر انرا اخذ نمایند و در حالت برودت با کاغذ صاف کنند و این عصیر چون بدون اعانت اتش ساخته شده است دارای همه خواص جرجیر میباشد و مخصوصا تلخی ان برقرار است و عصیر کوکلئاریا را نیز بهمین طریق میسازند

شربت جرجیر بگیرند عصیر جرجیر ۱۰۰ قند ۱۹۰ در حمام ماریه با اعانت حرارت حل کنند و حفظ نمایند شربت کوکلئاریا را نیز بهمین طور میسازند و همچنین شربت کلم سرخ را

عصیر دافع اسکوربوت معمول بوارها او بگیرند عصیر ترشک و پیاز تلبت ۱۰۰ گرم با عصیره یک دانه لیمو مخلوط کرده و ۱۲۵ گرم قند افزوده حل کنند و در دفع اسکوربوت هر سه ساعت فاصله یک قاشق بیاشامند

تیزن مرکب فور بگیرند دفو بری تازه ۵۰ گرم خورد کرده در ۱۰۰۰ گرم اب جوش دم کنند و صاف نموده ۱۰۰ گرم شربت دافع اسکوربوت بیفزایند و در البومین اوری با پیاله کوچک متدرجا بنوشند

تنتور دافع اسکوربوت معمول بیمارستان بگیرند اسپرس تلخ ۸ گرم تعفین دافع
اسکوربوت ۱۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم اسپرس را در آب دم کنند و صاف کرده تعفین را افزایند و در مدتها بنوشند
تنتور خردل بگیرند تخم خردل سیاه ۵۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم شراب به مدت یک دقیقه بجوشانند و صاف کنند
و در دفع استسقای ذقی منتج از حمیات نائبه در عرض روز نعلبکی جابجا بیاشامند
تنتور ضد اسکوربوت مطابق کدکس بگیرند ریشه خشک لوف ریشه خشک پاسیانس
مکند ۱۰ گرم شربت دافع اسکوربوت ۱۰ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم در ظرف سرپوشیده‌داری مدت دو ساعت دم کنند
و با فشار صاف نموده بگذارند ته‌نشین شود و صاف روی آن را برداشته با شربت مخلوط نمایند
عرق کوکلئاریا بگیرند برگ تازه کوکلئاریا ۱ جزء آب مقدار کافی مخلوط کرده تقطیر کنند و یک جزء محصول
مقطر بردارند و **عرق جرجیر** را نیز به همین طریق اخذ میکنند
الکولاتور کوکلئاریا بگیرند برگ تازه کوکلئاریا ۹ جزء الکل ۸۰ درجه ۶ جزء در حمام ماریه تقطیر کنند
و ۵ جزء مقطر اخذ نمایند و **الکولاتور جرجیر** را نیز همین طور اخذ میکنند و در این الکولاتورها ماده عامل
حاد و فراری که در خود نباتات موجود میباشد و الکولاتور کوکلئاریا که جوهر کوکلئاریا نیز مینامند در ترکیب
آب **و دیلیوخانم** داخل مینمایند و این الکولاتور را در دفع اسکوربوت بمقدار ۲ تا ۵ گرم در تنتور مناسبی
داخل کرده بیاشامند
الکولاتور مرکب کوکلئاریا (جوهر حاد) بگیرند برگ تازه کوکلئاریا ۱۰۰۰ گرم ریشه
تازه رفور ۶۰۰ الکل ۸۰ درجه ۱۵۰۰ گرم رفور را ورقه کنند و با کوکلئاریا بکوبند و در حمام ماریه با الکل مخلوط کرده
دو روز بگذارند بماند و بعد تقطیر کنند و این جوهر را بطور مضمضه در اسکوربوت استعمال میکنند و ۲۰ گرم
از آن را در تنتور و یا پوسیون مناسبی مخلوط کرده می‌آشامند
آب و دیلیوخانم بگیرند برگ تازه و پاک کرده کوکلئاریا ۲۵۰ گرم دارچینی خورد کرده ۶۰ گرم پوست تازه
لیمو ۵۰ گرم گل سرخ خشک ۳۰ گرم میخک ۲۰ گرم مدت پنج شش روز در ۱۵۰۰ گرم الکل ۳۲ درجه بخیسانند و بعد
حمام ماریه تمام مایع را تقطیر نمایند و این آب را با حجم مقابل و متساوی آب صاف مخلوط کرده در امراض لثه مضمضه نمایند
عصیر دافع اسکوربوت بگیرند برگ تره تیزک برگ کوکلئاریا برگ شبدر آبی مکد یک جزء در هاون
مرمر بکوبند و با فشار عصیر را اخذ کرده با کاغذ صاف نمایند و ۱۰۰ گرم این مصفی را در دفع اسکوربوت و اختلالات
خنازیری بنوشند
تعفین مرکب فور بگیرند ریشه رفور ۲۰۰ گرم خردل سیاه ۱۰۰ گرم نوشادر ۵۰ گرم الکل ۹۰ درجه
۴۰۰ گرم الکولاتور مرکب کوکلئاریا ۴۰۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند و حفظ کنند و از ۴ تا ۳۲ گرم این
تعفین را در تنتور و یا پوسیون مناسبی مخلوط کرده بیاشامند
شراب دافع اسکوربوت بگیرند ریشه تازه رفور ۳۰ برگ تازه کوکلئاریا برگ تازه جرجیر برگ تازه
شبدر آبی تخم خردل سیاه نیم کوب شده مکد ۱۵ نوشادر ۷ شراب سفید اعلا ۱۰۰۰ الکولاتور مرکب کوکلئاریا ۱۶ مطابق
معمول مدت ده روز بخیسانند و بعد صاف کنند و این شراب از دیر باز مستعمل است و مقدار شربتان در
دفع عوارض خنازیری و اسکوربوت از ۳۰ تا ۱۲۵ گرم.

فقاع دافع اسکوربوت معمول ساپینت بگیرند دیشه فوره ۶ برگ کوکلئاریا ۹ نودستر های کاج مکیده ۳۰ فقاع تازه ۲۰۰۰ مدت چهار پنج روز بخیسانند و صاف کرده حفظ نمایند

فقاع دافع صداع معمول انگلیسها بگیرند دیشه سنبل الطیب ۱۵۰ تخم خردل درسته ۱۰۰ گل اکلیل الجبل ۵۰ زراوند و برنج ۲۰ مدت دو سه روز در ۲۰۰۰ جزء فقاع سفید تازه بخیسانند و صاف کرده حفظ نمایند این فقاع در دفع صداع و هیستری مستعمل است

فقاع مدّر انگلیسی بگیرند تخم درسته جوزا بوا خورد کرده ۶ مکیده ۱۲۵ گرم تخم گزر ۱۰ گرم مدت دو سه روز در ۲۰۰۰ گرم فقاع بخیسانند و صاف کرده حفظ نمایند و روزی سه چهار گیلاس از این فقاع در دفع نزله مثانه و استسقا بنوشند

شربت مرکب فوو

شربت دافع اسکوربوت (شربت مرکب فوو) بگیرند برگ تازه کوکلئاریا برگ تازه جرجیر ریشه تازه فوه مکیده ۵۰۰ برگ تازه شبدر آبی ۵۰ پوست نارنج ۱۰۰ دارچینی ۲۵ شراب سفید ۲۰۰۰ قند ۲۵۰۰ برگ ها را بکوبند و ریشه را خورد کنند و پوست را قطعه قطعه نمایند و دارچینی را نیم کوب کنند و همه آنها را مدت دو روز در شراب بخیسانند و بعد در حمام ماریه تقطیر نمایند و ۵۰۰ جزء مایع مقطر معطر اخذ کنند و تفاله را که در حمام ماریه است بفشرند و صاف آن را گرفته و با غلاف سفیده تخم مرغ تصفیه نمایند و این مصفی را با ۱۵۰۰ اجزاء قند در روی آتش مخلوط کرده بجوشانند تا بقوام شربت برسد و از طرف دیگر باقی مانده قند را با مقدار کافی آب شربت غلیظی نمایند و با شربت اول مخلوط نمایند و بگذارند نیم گرم شود و مایع معطر را افزوده در ظرف را بگیرند و همینکه بخوبی سرد شد در بطری ریخته در آن را محکم ببندند و این شربت در صورتیکه تازه ساخته شده باشد دارای طعم بسیار نامطبوعی است که اطفال در نهایت کراهت و اشکال می آشامند ولی پس از آنکه چندی ماند طعم مطبوع و گوارائی حاصل میکند و مقدار شربت از دفع خنازیر ۵۰ گرم است

شربت جرجیر یا پا معمول بزال بگیرند شربت ساده ۵۰۰ گرم الکولاتور جرجیر یا پا ۵۰ گرم در ظرف نقره مخلوط کرده حرارت دهند تا تمام الکل بخار گردد و ۲۰ تا ۳۰ گرم این شربت را در مشروب مناسبی مخلوط کرده مانند عوامل ضد اسکوربوت و محرک بیاشامند

پوسیون دافع اسکوربوت بگیرند شربت کنکینا آب لیمو مکیده ۵۰ گرم عرق نعناع ۱۵۰ گرم الکولاتور کوکلئاریا ۱۰ گرم مخلوط کنند و هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

مربای دافع اسکوربوت معمول سل بگیرند کوکلئاریا جرجیر شبدر آبی عصیر تازه رفو را بترنج مکیده ۵ گرم قند مقدار کافی مطابق معمول مربا سازند و در دفع اسکوربوت و خنازیر از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم بنوشند

مربای کوکلئاریا مطابق کدکس بگیرند برگ تازه کوکلئاریا ۱ قند ۳ مربا سازند

مضمضه دافع اسکوربوت معمول بیمارستان بگیرند اسپس تلخ ۵ گرم آب جوش ۲۵۰ گرم شربت عسل ۵۰ گرم تعفین دافع اسکوربوت ۳۰ گرم اسپس را در آب جوش مدت یک ساعت دم کرده و صاف نموده شربت و تعفین را بیفزایند و مضمضه کنند

مضمضه گوادن بگیرند نوشادر ۱۰ گرم عاقرقرحا مرهم مکیده ۵ گرم در ۲۵۰ گرم آب بخیسانند

وصاف کرده جوهر کوکنار را با ۲۵ گرم عسل و ۱۵ گرم بیفزایند و در فالج زبان مضمضه کنند

مضمضهٔ دافع اسکوربوت معمول گرامر بگیرند زاج سفید ۲ گرم در ۲۵۰ گرم شراب سفید حل کرده تعفین کنکینا ۱۰ گرم تعفین حرمکی ۵ گرم عسل وردی ۵۰ گرم لودانم سیدنم دسی گرم بیفزایند و مضمضه نمایند

غرغرهٔ خردل دار معمول فلوری بگیرند خردل ۱۵ گرم کاو رود سود بوم (نمک طعام) ۵ گرم سرکه ۱۰ گرم آب داغ ۲۰۰ گرم بخیسانند و (وصاف کنند) در دفع اورام حلق غرغره نمایند و قوت این غرغره را موافق اختلاف سن و نوع و مزاج مریض و حالت موضعی مرض میتوان زیاد یا کم نمود و هفت هشت دفعه در عرض روز و دو سه دفعه در مدت شب باید غرغره کند

فصل هفتم در روی و کدمیوم

روی

روی یا شبه یا زنک یا زنکوم فلزی است سفید کبود رنگ و قابل انطراق و چندان صلابت ندارد و دارای طعم فلزی متمایزی است و در ۴۱۰ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت قرمز سفید مبدل بر بخار میشود وزن مخصوص آن ۷ است و در طبیعت همیشه بحالت ترکیب یا با گوگرد و یا با اکسیژن یا با اکسیژن و سیلیس یافت میگردد و گاه بحالت کربونات و یا سولفات میباشد و بطور خلوص دیده نمیشود و روی فلزی در طب استعمالی ندارد و همیشه دارای مقدار کمی آهن و آرسنیک است و ما در ابتدا ترکیبات طبی آن و خواص آنها را بیان مینمائیم و بعد به ذکر نسخ متداوله آنها میپردازیم

پنبهٔ روی

اکسید روی (پنبه روی) جسمی است بسیار سفید بی طعم و بی بو و در لمس خیلی نرم و در مجاورت هوا بسهولت مبدل به سوکربونات میگردد و در تیاس و سود و امانیاک محلول است و در اسید کلوریدریک بدون جوشش باید حل گردد و چون روی را در مجاورت هوا حرارت دهند مبدل باین اکسید میگردد این اکسید که اغلب اوقات غیر خالص است باسم **طوطیا** موسوم میگردد و در ترکیبات مختلفه دوا ساز از استعمال میکنند و یکی از دانشمندان میگوید چون این اکسید غالباً دارای آرسنیک است نباید از استعمال نمود

اکسید ترسیبی روی

اکسید ترسیبی روی (اکسید روی بواسطهٔ طریقهٔ مرطوب) که عاری از آرسنیک است بگیرند سولفات روی خالص و متبلور ۳۰۰ گرم کربونات سود متبلور ۳۵۰ گرم آب مقطر ۲۰۰۰ گرم هر یک از دو ملح را جداگانه در نصف آب حل کنند و محلول کربونات را در دیکی بزرگ چینی ریخته متدرجاً حرارت دهند و همینکه بحالت جوش آمد محلول سولفات را کم کم داخل نمایند و علی الاتصال بهم زنند و در حینی که بخار اسید کربونیک متصاعد میگردد رسوب سفیدی که عبارت از هیدرو کربونات روی است حاصل میشود و مدت یک ربع ساعت عمل جوشش را امتداد دهند تا حالت رسوب طرف شود و بعد از روی آتش برداشته بگذارند ته نشین شود و بواسطهٔ عمل انحراف مایع روی آن را دور بریزند و رسوب را چندین دفعه با آب مقطر بشویند تا آب غساله بواسطهٔ کلرور دباریوم در دفعه مغسول را در روی پارچه صافی بریزند تا آبش بچکد و بعد در گرم خانه بخشکانند و بوتهٔ گلی را از آن پر کرده در حرارت تاریکی حرارت دهند تا باندازه که

چون مقدار کمی از محصول را از میان بوته برداشته و در اسید سولفوریک آب دار حل کنند نه جوشد وانوقت بوته را از روی آتش برداشته بگذارند سرد شود و محصول را در صراحی در داری ریخته در انرا محکم ببندند

اکسید دوری اعم از آنکه بطریقه خشک و یا بطریقه مرطوب ساخته باشند در داخله در دفع همه اقسام نوروز مخصوص صرع و هیستری و سیاه سرفه و سرفه اختلاجی و در اسهالهای مزمن علی الخصوص در اطفال استعمال میکنند و از عوامل ضد تشنج و ضد هیستری متداوله است و مقدار شربت‌های آن از ۲ دسی گرم تا ۲ گرم است بطور سفوف و یا حب و در خارج در عده زیادی از پومادهای عینی آنرا داخل مینمایند و نیز در دفع بسیاری از امراض جلدی استعمال خارجی آن مفید و سودمند است

برومور دوری

برومور دوری یکی از ترکیبات جدیده است و مطابق قول بعضی از دانشمندان در صرع مخصوص در صورت اختلاجی آن سودمند است و مقدار شربتش از ۵ دسی گرم تا ۴ گرم است که بطور شربت و یا حب استعمال کنند وانرا قوی‌تر از برومور دسدیوم میدانند و میگویند مانند آن مورث سوء القنیه برموری نمیگردد

سیانور دوری

سیانور دوری مطابق دستور العمل کدکس بگیرند سولفات دوری خالص مقدار منظور و سیانور دپتاسیوم خالص مقدار کافی هر یک از دو ملح را جداگانه در ده مقابل وزن آن آب مقطر حل کنند و محلول سیانور را کم کم در محلول سولفات بریزند تا سیانور دوری رسوب کند و بگذارند ته نشین شده آب صاف روی آنرا دور بریزند و رسوب را با آب مقطر جوش چندین دفعه بشویند بعد محصول را در روی کاغذ صافی ریخته تا آبش چکیده شود و بواسطه کاغذ نم آنرا خشک کنند و بعد در گرمخانه گذاشته تا بخوبی خشک گردد و این سیانور غیر محلول در آب و الکل و محلول در امونیاک است

سیانور دوری از عوامل ضد نورالژی و ضد صرع است و عمل آن نزدیک بعمل اسید سیانیدریک میباشد و مانند آن سمیت دارد و مقدار شربتش از ۱ تا ۵ سانتی گرم است بمقادیر منقسم و بطور حب که در هر دفعه ۵ میلی گرم استعمال کنند

مواد مانعة الجمع جمع مابین اسیدها و یدورها با سیانور دوری نباید نمود

کلرور دوری

کلورور دوری (کلوریدرات و هیدروکلورات) که مسکروی نیز نامیده میشود جسمی است سفید و متبلور و بشدت محلول در آب و در قدری پائین‌تر از ۱۰۰ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت قرمز بخار میشود و مرکب است از ۴۷/۶۷ دوری و ۵۲/۳۳ کلور

طریق ساختن کلورور دوری مطابق کدکس بگیرند ورقه دوری مقدار منظور و اسید کلوریدریک ۱/۱۷ درجه مقدار کافی اسید را در دو مقابل وزن آب مخلوط کنند و قدری از این مخلوط در روی ورقه های دوری بریزند تا تعامل بروز کرده و تصاعد بخار هیدروژن موقوف گردد و چون قطعه از روی در آن انداختند دیگر حل نشود و بگذارند محصول چندی آرام بماند و بعد ظرف را منحرف کرده صاف روی آنرا بردارند وانرا در ظرف مستطیلی بریزند و بخار کلور را در آن عبور دهند و متصل بهم زنند پس از مدت کمی پروتوکلورور آهنی که در مایع موجود است مبدل به سزکوئی کلورور میگردد و محلول را مجددا در کپسول ریخته حرارت دهند تا زیادتی کلور بخار شود و بعد در ۱۰۰ جزء محلول ۱ جزء اکسید دوری اضافه نمایند تا آهن مبدل به سزکوئی اکسید شده رسوب گردد و با امیانت (پنبه کوهی) آنرا صاف کنند و مصفی را تبخیر نمایند تا بحدی که چون قدری از آنرا بگذارند سرد شود جامد گردد وانوقت آنرا در روی سنگ مرمر که بروغن زیتون چرب کرده باشند بریزند تا منجمد شود و هرگاه دوری خالص

واسید کلوریدریک متداولی را در ساختن کلورور دو روی استعمال [کنند] فقط پس از انحلال باید تصفیه نموده و ملح را منجمد سازند کلورور دو روی از عوامل مؤثر اسکار است و در حصول اسکار و انعقاد خون موجب وجع بسیار شدید میگردد بدون عوض نزف الدم

سولفات روی

سولفات روی

ملحی است سفید و بی بو و دارای طعم بسیار قابضی و در دو مقابل و نیم وزنش آب سرد حل میشود و در آب گرم کمتر حل میگردد و مرکب است از ۵۰/۱۵ اکسید روی و ۴۹/۹۵ اسید سولفوریک

طریق ساختن آن مطابق کدکس

بگیرند روی ساچمه خالص ۲۰ اسید سولفوریک خالص ۸۴/۱ درجه ۲۵ آب ۱۵۰ مخلوط کنند تا حل شود و همینکه حالت جوش تمام شد محلول را صاف نمایند و مصفی را بواسطه جوشانیدن تغلیظ کنند و بگذارند سرد شده تا متبلر گردد و جهة سهولت [تبلر چند قطعه] تبلرهای سولفات روی پس از آنکه محلول سرد شده در آن ریزند

سولفات روی یکی از عوامل قابضه قویه است که در خارج آنرا استعمال میکنند و مقدار آنرا از یک تا ۵ دسی گرم است در ۱۰۰ گرم مایع اعم از آب و غیره و این محلول را هم بطور تحمل و هم بطور زرق استعمال میکنند و در مرهمهای مرمم قطوران در چشم خیلی سودمند است و نیز از عوامل دافع العفونه میباشد

چون سولفات روی را در داخل بمقدار زیاد استعمال کنند مورث حصول قی میگردد و در سموم مستعمل است و بمقدار کمتر مانند قابضات و عوامل ضد تشنج اثر میکند و از برای دفع سل تجویز مینمایند و مقدار شربت آن جهة حصول قی ۵ دسی گرم است محلول در ۱۰۰ گرم آب

پادزهر سولفات روی

بیکربونات سود اثر سولفات روی را خنثی میکند

مواد مانعة الجمع

قلیائیات و کربوناتهای قلیائی و املاح سرب و املاح جیوه و تنن و مواد نباتی که دارای تنن اند با سولفات روی نباید استعمال شوند

سولفات کدمیوم و استات روی در خواص مذکوره بدل سولفات روی اند و مانند آن اثر میکنند و مقدار شربت و موارد استعمال آنها مانند همان است

استات روی

استات روی

جسمی است سفید و بی بو و دارای طعمی بسیار تلخ و بسیار قابض و بشدت محلول در آب و در آب گرم بیشتر از آب سرد حل میگردد و مرکب است از ۴۳/۹ اکسید روی و ۵۶/۱ اسید استیک

طریق ساختن

آن مطابق کدکس و اسانی تر مانی بگیرند هیدروکربونات روی ۲۷ آب مقطر ۵ اسید استیک آبدار ۱/۰۴۰ درجه ۱۰۰ مخلوط کرده باعانت حرارت حل کنند و محلول را با کاغذ صاف نمایند و مصفی را با حرارت ملایمی تبخیر کنند تا درجه تبلر و تبلرها را در میان چند پارچه کاغذ یوسفی خشک نمایند استات روی یکی از عوامل قابضه است و در داخل آنرا استعمال نمیکنند و در خارج بخصوص در انگلستان مستعمل است و مقدار [شربت] آن از یک تا ۵ دسی گرم است در ۱۰۰ گرم مایع اعم از آب و غیره و این محلول را بطور تحمل و زرق استعمال مینمایند

لکتات روی

لکتات روی مطابق کدکس

بگیرند اسید لکتیک هیدره و کربونات روی مکمه مقدار منظور آب مقطر مقدار کافی هیدروکربونات را بشویند و با حالت بلت محلول اسید لکتیک را باعانت حرارت بواسطه آن اشباع نمایند و محصول را با کاغذ صاف کنند و مصفی را بواسطه حرارت تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده تا متبلر گردد و چون چند قطعه تبلرهای لکتات روی به محلول سرد شده بیفزایند موجب سهولت عمل تبلر میگردد همچنین

است هرگاه مقداری کمی اسید ستیریك نیم کوب بر ان افزایند

لکتات روی اکه ملحی است محلول در ۵۸ جزء اب سرد مانند اکسید ان در دفع همه اقسام نوروز و مخصوصًا در دفع صرع و هیستری و سیاه سرفه و سرفهای اختلاجی نیز و اسهالهای مزمن مخصوص اطفال استعمال میکنند و مقدار شربت ان از ا دسی گرم است تا ۲ گرم و زیادتر بطور سفوف و یا حب که دو یا سه دفعه در عرض روز استعمال شود و چون بطئ الاثر است مدتی باید بر شربت ان مداومت نمود

طریق ساختن لکتات روی مطابق دواسازی درمانی

بگیرند از یك طرف مسحوق قند شیر ۲۴ شیر بریده ۶۸۵ مخلوط کنند و از طرف دیگر سولفات روی ۱۹ کربونات سود خالص ۲۰ اب مقدار کافی مخلوط کرده بگذارند مدت ۱۰ تا ۱۵ روز بحرارت ۲۵ تا ۳۰ درجه بماند گاه گاه بهم زنند رسوبی که حاصل میگردد عبارت است از هیدرو کربونات روی و این رسوب را بر محلول فوق بیفزایند و محلول را تغلیظ کنند و در اب گرم حل نموده و صاف نمایند و مصفی را بطریقی که در فوق ذکر کردیم متبلور سازند

والریانات روی

این ملح را بدوا یکی از شاهزادگان بونوپارت ساخت و شکلًا شبیه با سید بوریك است و بوئی از ان متصاعد میگردد شبیه ببوی اسید والریانیك و در الکل بمقدار کم محلول است و دارای طعم فلزی میباشد و نصف وزن ان اسید والریانیك است و از عوامل محرك ضد تشنج و ضد هیستری محسوب میگردد و اثر با فواید یاد در دفع احتلالات مختلفه عصبانی از قبیل نورالژی و هیستری و صداع و مغصهای معدی و صرع و ساتیریازیس استعمال میکنند و مقدار شربت ان از ا تا ۵ دسی گرم است بطور حب یا سفوف در عرض روز که هر دفعه از ۲ تا ۵ سانتی گرم استعمال نمایند

طریق ساختن والریانات روی مطابق کدکس

بگیرند اسید والریانیك ۱ اب مقطر ۴۰ هیدرو کربونات روی مغسول و مرطوب مقدار کافی اسید و اب را مخلوط کنند و کم کم هیدرو کربونات بیفزایند و بهم زنند و مقدار ان قدری زیادتر انچه حل میشود باید باشد و حرارت دهند و محلول را در حالتیکه گرم است با کاغذ صاف نمایند و مصفی را در گرم خان بگذارند تا بخار شده و متبلور گردد

ستیرات روی

این ملح را که کاملًا در اب حل نمیشود بمقدار ۲۰ سانتی گرم تا ۱ گرم در دفع صرع استعمال میکنند

اولئات روی

این ملح را بطور پوماد در دفع اکزمای مزمن استعمال میکنند

پوماد اولئات روی مطابق دواسازی برتانی

بگیرند اولئات روی پارافین نرم مکدر یك جزء در حرارت ملایمی ذوب کنند و بهم زنند تا سرد شود

در بیان نسخه‌های مستعمله اقل مخلوطات روی

ملغمه روی

بگیرند اسید کلوریدریك ۳۰ محلول اشباع شده بی کلورور دو زیبق ۳ زیبق فلزی ۱۵ مخلوط کنند و ورقه‌های روی را در ان فرو برند و با برس (ماهوت پاك کن) مالش دهند تا جیوه زیادتی بر در رود و این ورقه‌ها که موسوم اند بروی ملغمه شده یعنی از یك طبقه نازك جیوه پوشیده شده اند در پیل بونسن

ماننداساس مؤسسه استعمال میشوند

سفوف دافع اسهال معمول بونامی بگیرند اکسید دوی ۳/۵۰ گرم بی کربونات سود ۰/۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۶ بسته مساوی به بندند و در عرض ۲۴ ساعت هر چند ساعت فاصله یك بسته را سفوف کنند

سفوف دافع صرع معمول هرپن بگیرند اکسید دوی ۳ گرم قند مسحوق ۴ گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی به بندند و در جوانان روزی سه بسته در سه دفعه که بعد از هر غذائی بفاصله یکساعت یك بسته سفوف نمایند و هرگاه معده بخوبی این سفوف را تحمل کند و هر هشت روز فاصله روزی یك گرم بر مقدار اکسید بیفزایند تا مقدار آن در روز به ۲ گرم و ۲۵ سانتی گرم برسد و **هرپن** لکتات دوی را بر اکسید ارجح میدهد و در یك هفته از ۲ تا ۳ گرم استعمال مینماید و متدرجا بر مقدار آن می افزاید تا به ۵ گرم در یك هفته و آنرا بطور سفوف و حب هر دو تجویز میکند و در صرع تازه فواید زیادی از استعمال آن برده است

سفوف ضد صرع معمول هارت بگیرند لکتات دوی ۰/۴ سانتی گرم عصاره بلادن ۱۰ سانتی گرم مخلوط کرده در دو بسته مساوی به بندند و قبل از هر غذا یك بسته سفوف نمایند

مخلوط ضد تشنج معمول بلاش بگیرند اکسید دوی ۲ گرم کلمل بخاری گرد سنبل الطیب مکد ۱ گرم مخلوط کرده در ۲۵ بسته مساوی به بندند و در اختلاجات صرعی شکل اطفال از ۲ تا ۴ بسته در عرض روز بیاشامند

حب ضد تشنج معمول مونوار بگیرند اکسید دوی ۲ گرم با مقدار کافی گلقند ۲۰ حب سازند و در صرع و هیستری وغیره روزی یك حب صبح و یکی عصر بیاشامند

حب ضد صرع معمول کامیر بگیرند اکسید دوی ۰/۵ سانتی گرم کافور عصاره بلادن مکد ۰/۱۲ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و یك حب صبح و یکی عصر بیاشامند و در این حین شمع منفط بر نقاط دوی اجزاء مختلفه بدن که مبتلی بر فالج و یا حس نمی میباشند استعمال نمایند و بواسطه این مداوا مرض منجر بشفا میگردد

ایضا حب ضد صرع معمول بورژ بگیرند نیل پروسی اکسید دوی مکد ۱۰ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و روزی یك حب صبح ناشتا در هفته اول بنوشند

سفوف ضد تشنج معمول هنتر بگیرند مسحوق صمغ عربی ۲۰ گرم اکسید سفید دوی ۱ گرم مسحوق سنبل الطیب ۰/۵ سانتی گرم بدقت مخلوط کنند و بسته های ۰/۲۰ سانتی گرمی سازند و در امراض که با تشنجات عصبانی همراه اند روزی سه بسته در سه دفعه سفوف نمایند

حب معمول مگلن مطابق کدکس بگیرند عصاره الکلی بزر البنج عصاره الکلی سنبل الطیب اکسید دوی که بواسطه طریقه پابس ساخته شده باشد مکد ۰/۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و در نورالژی و هیستری و اختلاجات تشنجی از ۲ تا ۱۰ حب متدرجا در عرض روز بیاشامند

حب ضد نورالژی معمول تروسو بگیرند عصاره تاتوره عصاره تریاك مکد ۱/۲ سانتی گرم اکسید دوی ۰/۵ دسی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند روزی از ۱ تا ۵ حب متدرجا بنوشند

سفوف ضد تشنج بگیرند سبانود دوی ۲ سانتی گرم منیزی کلس ۲ دسی گرم مسحوق دارچینی ۱۵ سانتی گرم مخلوط کرده سفوف نمایند متدرجا میتوان سه چهار مقابل مقدار مذکور دوا را در عرض روز استعمال کرد

حب سپانوردوی معمول لوتون بگیرند سپانوردوی ۱ گرم مسحوق ریشه خطمی ۵ گرم با مقدار کافی شربت صمغ عربی ۲۰ حب سازند و در روماتیسم مفصلی از ۱ تا ۴ حب در عرض روز بیاشامند و یکی از دانشمندان میگوید که زیادتر از ۵ سانتی گرم سپانوردوی را نباید استعمال نمود

پوسیون معمول موزلی بگیرند سولفات دوی ۶ گرم زاج سفید ۴ گرم آب صاف ۱۰۰ گرم تعفین قرمز دانه مقدار کافی حل کنند و یک یا دو قاشق آش خوری بزرگ صبح دو ساعت قبل از خروج از بستر بیاشامند و موافق عقیده یکی از دانشمندان در دفع سل بسیار مؤثر است و در صورتیکه نفث الدم موجود باشد مقدار مذکور را پنج تا شش دفعه در عرض شبانه روز میتوان استعمال کرد

حب معمول گراهام بگیرند سولفات دوی تربانتین مکی ۳ گرم با مقدار کافی منزی مکلس ۱۸ حب سازند و در دفع سوزاک مزمن ولوکوره مزمن سه حب در عرض شبانه روز بیاشامند

حب قابض مسکن معمول ویوئیترن بگیرند عصاره نرباک ۱ دسی گرم سولفات دوی ۲ دسی گرم مخلوط کرده دو حب سازند و در دفع سیلان مخاطی و موج مجرای بول و مهبل و در دفع اسهال یک حب صبح و یکی عصر بنوشند

پوسیون استات دوی معمول هر بگیرند استات دوی ۳۰ سانتی گرم آب صاف ۲۵۰ گرم حل کنند و در صورت سرسامی حمای تیفوئید هر دو ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند

حب ضد هیستری معمول مصنف بگیرند اکسید دوی والریانات دوی عصاره سنبل الطیب ۴۵ اده خنطیانا مکی ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع هیستری از ۱ تا ۱۰ حب متدرجاً در شبانه روز بنوشند

حب ضد صرع معمول ویوئیترن بگیرند اکسید دوی ۱۰ سانتی گرم مسحوق سنبل الطیب ۱۵ سانتی گرم مسحوق جندبیدستر ۱۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و روزی دو حب استعمال نمایند و موافق آثار حاصله متدرجاً بر مقدار آن بیفزایند و **ژانل** نسخه ذیل را استعمال میکند بگیرند اکسید دوی عصاره سنبل الطیب مکی ۱ دسی گرم مسحوق جند ۵ سانتی گرم جهة ساختن یک حب

حب ضد صرع معمول هارت بگیرند لکتات دوی ۲۰ دسی گرم عصاره بلادن ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و قبل از هر غذا یک حب بیاشامند

زنگار اترزنسه (اتر دوی) معمول هاثرد بگیرند کلورور دوی ۲۰ گرم در ۶۰ گرم الکل خالص و ۱۸۰ گرم اتر سولفوریک حل کنند و پس از چند روز صاف روی محلول را بواسطه عمل انحراف برداشته حفظ نمایند و از ۴ تا ۱۰ قطره در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده در عرض روز بنوشند

حب والریانات دوی بگیرند والریانات دوی ۶ دسی گرم مسحوق کتیرا ۲ گرم مطابق معمول ۱۲ حب سازند و یک حب صبح و یکی عصر بیاشامند

سفوف والریانات دوی بگیرند والریانات دوی ۶ دسی گرم مسحوق قند ۳ گرم مخلوط کرده در ۲۴ بسته متساوی قسمت کنند و از ۱ تا ۴ بسته در عرض روز سفوف نمایند

پوسیون والریانات دوی بگیرند والریانات دوی از ۱ تا ۴ دسی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم شربت

ساده ۳۰ گرم مخلوط کند و در دفع تشنج هر نیم ساعت یک قاشق بنوشند و در دفع صرع همه پوسیون را در دو دفعه بیاشامند

حب مرکب والریانات دوی نسخهٔ اول بگیرند والریانات دوی عصاره کنکینا عصارهٔ جنطیانا مکی ۱ گرم عصاره بلادن ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و مفضض کنند در دفع نورالژی متصل و فواق شدید یک حب صبح و یکی عصر بیاشامند

نسخهٔ دوم بگیرند والریانات دوی والریانات کینین مکی ۵ سانتی گرم عصارهٔ کنکینا عصارهٔ جنطیانا مکی ۱ گرم عصارهٔ بلادن ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و در نورالژی متصل که با حمله های غیر منظم همراه بود یک حب صبح و یک حب عصر بیاشامند و در نورالژی تناوبی دو حب بفاصله چند ساعت بیاشامند بطریقی که حب آخری از ۵ تا ۶ ساعت قبل از حملهٔ مرض استعمال شود

حب والریانات دوی معمول بوشادا بگیرند والریانات دوی ۱۰ دسی گرم اتروپین ۵ میلی گرم با مقدار کافی عسل ۱۰ حب سازند و در دفع نورالژی از ۱ تا ۱۰ حب منتهی جا بیاشامند

در بیان نسخه‌های خارجی محصولات لاتری

کحل خشک بگیرند طوطیا مسحوق اپرسا مسحوق نبات مکی ۵ گرم مخلوط کرده صلایه کنند تا گرد متحد الاجزائی حاصل شود و قدری از آن در چشم ذرور نمایند

ایضاً کحل خشک معمول کولریر بگیرند قند سفید طوطیا شوره مکی ۵ گرم مخلوط کرده بدقت صلایه کنند و در دفع لکه کهنه قرنیه چشم ذرور نمایند

قطور سولفات دوی بگیرند سولفات دوی ۵ سانتی گرم گلاب ۱۰ گرم حل کرده در چشم قطور نمایند

کحل منقح معمول بیمارستانها (آب کحلی) بگیرند گلاب ۳۰۰ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم مسحوق اپرسا نبات مکی ۴ دسی گرم سولفات دوی ۵ دسی گرم سولفات و نبات را در آب مقطر حل کرده و گلاب را افزوده و مسحوق اپرسا را مخلوط نمایند

کحل قابض و محلل بگیرند سولفات دوی ۲۵ سانتی گرم در ۱۰۰ گرم مطبوخ اقطی حل کنند

کحل ژانن بگیرند سولفات دوی ۲۵ سانتی گرم در ۱۲۰ گرم لعاب اسفرزه حل کرده و ۱۵ گرم لعاب به‌دانه افزوده و در وقت استعمال بهم زنند

کحل قابض تریاک دار بگیرند عصارهٔ تریاک ۱ دسی گرم سولفات دوی ۲ دسی گرم در ۱۰۰ گرم گلاب حل کنند

کحل دوی کافور دار بگیرند سولفات دوی ۱ گرم کافور ۵ سانتی گرم آب ۱۰۰ گرم کافور را نرم کنند و در آب مخلوط کرده و حرارت داده بهم زنند تا حل شود و صاف نموده سولفات را حل کنند

کحل دافع رمد معمول سیشل بگیرند سولفات دوی ۶ سانتی گرم تا ۱ دسی گرم

آب مقطر ۱۰ گرم لودانم سیدنم ۶ تا ۱۲ قطره حل کند

آب دافع رمد معمول لوش بگیرند عرق اکلیل الملک آب مقطر مکس ۱۰۰ گرم الکل خالص ۵ گرم زاج سفید سولفات دوی مکد ۱ گرم تعفین صبر ۵ دسی گرم مطابق معمول حل کرده صاف نمایند و پارچه را در محلول آلوده نموده در شبانه روزی ۳ و تا چهار دفعه بروی چشم منطبق کنند و این عمل در دمعه مزمن و سیلان دمعه و قروح اجفان مستعمل و مفید است

ذرق دوی لودانم دار معمول بیماستانها بگیرند سولفات دوی ۱۵ دسی گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم لودانم سیدنم ۲ گرم حل کرده در سوزاک مزمن ذرق نمایند

ذرق قابض معمول بوت بگیرند گلاب ۲۰۰ گرم عصاره راتانیا ۲ گرم لودانم سیدنم سولفات دوی مکد ۱ گرم حل کند و روزی سه دفعه ذرق نمایند

ذرق قابض معمول میکی بگیرند سولفات دوی ۲ گرم آب مقطر ۴۰۰ گرم استات مبلّر دوی ۴ گرم لودانم سیدنم تعفین کاشو مکد ۸ گرم مطابق معمول عمل کنند و در دفع سوزاک ذرق نمایند و در وقت استعمال بهم زنند

غسول معمول بلیت بگیرند سولفات دوی استات سرب مکد ۲ گرم گلاب ۲۰۰ گرم لعاب بهدانه ۳۰ گرم حل کنند و در بعضی اقسام اکزما و امپتیوگوی عارضه بصورت و گوش تغسیل نمایند

ذرق معمول پرنگل بگیرند سولفات دوی زاج مکلس مکد ۱۰ گرم در ۵۰۰ گرم آب صاف حل کند و در دفع لوکوره مزمن ذرق نمایند

ذرق دافع زکام معمول پریت بگیرند سولفات دوی ۵ سانتی گرم آب صاف ۳۰ گرم حل کنند و در زرّاقه که ظرفیتان ۳۰ گرم باشد داخل کرده و روزی یک یا دو دفعه در هر یک از منخرین ذرق نمایند

ذرق دافع سوزاک کهنه معمول وست بگیرند سولفات دوی ۲ دسی گرم آب مقطر ۳۰ گرم تعفین تریاک ۴ گرم عرق غاذکراسی لعاب صمغ عربی مکد ۱۵ گرم مخلوط کنند و روزی دو دفعه ذرق نمایند و در وقت استعمال بقوت بهم زنند

ذرور دافع انتر تریگو معمول هاردی بگیرند اکسید دوی ۲۰ گرم کافور ۱ گرم نشاسته ۴۰ گرم مطابق معمول گرد سازند و در دفع انتر تریگو ذرور نمایند (ورم حمره شکلی که از اصطکاک دو جزء بروی یکدیگر حاصل گردد در لغت یونانی **انتر تریگو** نامیده میشود و نیز تبثری که در جلد از اثر تمادی بول و یا عرق بروز کند باین اسم موسوم میگردد)

پوماد قابض بگیرند اکسید دوی ۵ گرم تروطی و یا وازلین ۴۰ گرم پوماد سازند و در دفع شقاق دکمه پستان و بعضی اختلالات مرپسی ضعیف استعمال کنند

گلیسره اکسید دوی مطابق کدکس بگیرند اکسید دوی ۱ گرم گلیسره نشاسته ۲ گرم مخلوط کنند

انگان دوی مطابق دواسازی لندن بگیرند اکسید دوی ۳۰ گرم پیه مذاب ۲۰۰ گرم مخلوط کنند و در دفع بسیاری از اختلالات جلدی بمقدار ۱ تا ۲۰ گرم تمریخ نمایند

پوماد اکسید دو وی مطابق کدکس بگیرند اکسید دو وی ۱۰ گرم پیه حسن لبه ۹۰ گرم مخلوط کنند ودر دفع اکزمای تحت حاد که رطوبت مترشحه چندان زیاد نباشد تمریخ کنند

تمریخ قابض معمول بوشاردا بگیرند مسکه کاکائو ۱۰ گرم روغن بادام شیرین ۵ گرم اکسید دو دی تکار مکیده ۱ سانتی گرم اسانس برگاموت ۳۰ سانتی گرم مخلوط نمایند ودر دفع شقاق پستان ودست تمریخ کنند

پوماد (انگان) طوطیا بگیرند طوطیای مسحوق ۸ گرم مسکه مغسول با گلاب انگان وودی مکید ۱ گرم مخلوط کنند ودر رمد مزمن بر چشم کشند

قیروطی تونز بگیرند موم سفید ۱۰ گرم در ۲۰ گرم روغن زیتون ذوب کنند و ۱۰ گرم طوطیای مسحوق بیفزایند در احتراق وشقاق استعمال نمایند

قیروطی هوفلاند بگیرند قیروطی ساده ۱۰ گرم اکسید دوی مغسول لیکوپود مسحوق مکید ۱ گرم مخلوط کنند ودر قروح اجفان استعمال نمایند

پوماد هانش بگیرند مسکه تازه ۳۰ گرم اکسید دوی ۲ گرم تریاک مسحوق ۵ سانتی گرم مخلوط کنند ودر دفع امپتیوگوی مزمن تمریخ نمایند

پوماد پلومباژین معمول مارک بگیرند پلومباژین ۸ گرم سولفات دوی ۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند (پلومباژین عبارت از ماده است معدنی که با آن مداد میسازند و هیچ جزء ترابی با سرب ندارد ویک قسم زغال طبعی است که ترکیب شیمیائی آن با زغال چوب فی الجمله اختلافی دارد)

پوماد رانن بگیرند کلمل ۵ گرم مسحوق طوطیا مسحوق گل ارمنی مکید ۱۰ گرم پیه مذاب ۲۰ گرم مخلوط کنند ودر دفع کک ورت قرنیه استعمال نمایند

پوماد دافع ورم جفن معمول هوبرت بگیرند وازلین ۱۰ گرم اکسید دوی سوب سفید مکید ۵ سانتی گرم مخلوط کنند و روزی سه دفعه در روی کنارهای جفن تمریخ نمایند

گلیسره دافع اکزما معمول ژنتزالک بگیرند اکسید دوی ۱۰ گرم کلمل ۵ گرم گلیسرین ۳۰ گرم مخلوط کنند

کحل منقح معمول اسکارپا بگیرند طوطیا ۴ گرم صبر سقوطری کلمل مکید ۱ سه گرم مسکه تازه ۱۵ گرم مخلوط کنند ودر کک ورت قرنیه استعمال نمایند

پوماد سیانور دوی معمول کوتیر بگیرند سیانور دوی ۲۰ سانتی گرم پیه مذاب که کاکائو مکید ۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند و هر ربع ساعت فاصله بقدر یک دانه لوبیا بر روی جبهه واجفان وشقیقه‌ها تمریخ نمایند

گلیسره کلورور دوی معمول عزفونو بگیرند کلورور دوی ۱ گرم گلیسرین ۱۰۰ گرم مخلوط کنند واین گلیسره قابض وفی الجمله محرق است ودر قروح ضعفی وسرطانی دایاان دفاده نمایند

در بیان محصولات محرقه

بعضی اوقات سولفات دوی را در قروح غیر موجعه استعمال میکنند ولی محصول محرّقی که بیشتر استعمال مینمایند عبارت است از کلورور دوی

محلول اشباع شده کلورور دوی معمول کلووت بگیرند اب ۱۸ کلورور دوی ۹۰ در صراحی مخلوط کرده بهم زنند تا حل شود و در استعمالات متعارفی کفایت میکند از اینکه در صراحی در داری یک جزء اب و ۳ جزء کلورور دوی داخل نمایند و زیادتی کلورور که بطور غیر محلول میماند موجب زحمت و اذیتی نمیگردد و با این محلول داغ میکنند قروح سفیلیسی و شانکر نرم و شانکر فاژدنیك و لکه‌های مخاطی را و بواسطه این عمل سکار ترین حاصل میگردد و لباس هم لکه نمیشود و گاه لازم میشود که این عمل را مکرر کنند و باعانت ذراقه **پراواز** از ۱ تا ۱۰ قطره این محلول را در لپوم و گواتر و اقسام کیستها و اقسام تومورها ازرق مینمایند و از این عمل تموّت ماده نتیجه میشود و بسرعت و سهولت استیصال ان ممکن میگردد

خمیر محرّق کلورور دوی معمول کانکوان و مطابق کدکس بگیرند کلورور دوی مذاب ۸ اکسید دوی ۲ ارد گندم که در گرم خانه ۱۰۰ درجه خشک کرده باشند ۶ اب مقطر ۱ کلورور دوی را در حالت برودت در اب حل کنند و اکسید و ارد را افزوده بدقت مخلوط نمایند و خمیری سازند و بهر ثخنی که میخواهند در روی سنگ مرمر بگسترانند و بهر اندازه که میخواهند قطع کنند و یا از ان استوانه‌ها سازند و این قطعات را در صراحی در داری که محتوی اهك زنده باشد حفظ نمایند و چون این قطعات را بر روی جلد بی بشره منطبق سازند پس از چند دقیقه احساس حرارت موجعی گشته که منجر به احساس حرقت میشود و اسکاری که بواسطه خمیر کانکوان حاصل شده پس از هشت تا ده روز ساقط میگردد و این اسکار سفید و صلب و ثخین میباشد و خمیر کانکوان در روی جلد با بشره اثری نمیکند

خمیر انتیمونی کانکوان بگیرند کلورور دانتیمون ۱۰ گرم کلورور دوی ۲۰ گرم ارد گندم ۵۰ گرم مطابق معمول خمیر سازند و در تومورهای سرطانی استعمال کنند

محرّق کلورور دوی و گوتاپرکا معمول ویبکر بگیرند گوتاپرکا کلورور دوی مکدر یک جزء گوتاپرکا را ذوب کنند و کلورور را در مذاب داخل نمایند و محصول را بطور قرص و یا استوانه و یا شکل دیگری مرتب کنند و در وقت استعمال این قطعات را بالکلیه تر نمایند

غسول کلورور دوی معمول مورگان بگیرند کلورور دوی از ۱ تا ۸ اب ۱۰۰ حل کنند و صاف نمایند و جهة منع از حصول دیم سطح جراحات را بشویند

محلول دافع ورم مجرای بول معمول گودریوت بگیرند کلورور دوی مایع ۳۰ قطره اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند و روزی ۲ و یا ۳ دفعه زرق نمایند و محلول کلورور دوی را ۱ در ۱۰۰۰ در دفع سوزاك استعمال میکنند

محلول کلورور دوی معمول بورنیت بگیرند کلورور دوی ۱۰ گرم اب ۵۰ تا ۲۰۰ گرم حل کنند و روزی یک یا دو دفعه زفاده جراحت را تجدید کنند و اندرون قنات را پاک نموده با این محلول بشویند

محلول کلورور دوی معمول فوول بگیرند کلورور دوی ۱ گرم اب ۱۰۰ گرم

حل کنند و در ورم حلق و نزله و قروح خفیفه کمی ازاین محلول غرغره کنند

محرّق سولفات دوری بگیرند سولفات ابیدرد دوری ۳۰ گرم گلیسرین ۴۰ گرم مخلوط نمایند و بروی شرپی مانند خمیر این مخلوط را گسترانیده استعمال کنند

کدمیوم

کدمیوم فلزی است که در سال ۱۸۱۸ میلادی (۱۲۳۴ هجری) یکی از دانشمندان بدوا آنرا در معدن اکسید زرد روی کشف نمود و جسمی است جامد و سفید مانند قلع و بی بو و بی طعم و خیلی درخشنده و قابل انطراق و بسهولت ذوب میگردد و شروع بذوبان در حرارتیکه قدری بالاتر از حرارت جوش زیبق باشد مینماید چون آنرا در هوای آزاد حرارت دهند مشتعل شده و با بخار زرد قهوه رنگی میسوزد و اکسیدان زرد قرمز رنگ و یا قهوه است و هیدراتان محلول در آمونیاک ولی در کربونات امونیاک هیچ حل نمیشود و بواسطه همین صفت از مس و روی تمیز داده میشود و اکسیدان با بعضی اسیدها مرکب شده و تولید ترکیبات ملحی قابل تبلور مینماید و این املاح در صورتیکه محلول در آب باشند بواسطه سولفیدرید دوژنی میدهند که عبارت است از سولفور کدمیوم و حال آنکه املاح روی رسوب سفیدی حاصل مینمایند و کدمیوم فلزی در طب استعمالی ندارد و فقط سولفات و یدور آنرا در خارج استعمال مینمایند

سولفات کدمیوم

سولفات کدمیوم ملحی است بی رنگ و جاذب الرطوبه و متبلور بشکل منشورهای چهار اوجه متوازی الاضلاع و محلول در آب و نسبتا قابض و مانند سولفات دوری اثر میکند ولی ده مقابل اقوی از آن است و بعضی از دانشمندان این ملح را در دفع اورام چشم که بسبب اتها سوء مزاج بود استعمال مینمایند و بعضی دیگر آنرا در دفع لکه قرنیه و کدورت آن بکار میبرند و در قی آنرا در دفع ورم گوش و سوزاک نیز معمول میدارند

کحل معمول فرُنمولر بگیرند سولفات کدمیوم ۲۰ سانتی گرم گلاب ۴۵ گرم لودانم سیدنم ۲ تا ۶ قطره حل کنند و در دفع قرحه قرنیه در چشم قطور نمایند

کحل دافع رمد معمول سپشل بگیرند سولفات کدمیوم ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۰ گرم لودانم سیدنم ۶ قطره حل کنند و در روزی سه یا چهار دفعه هر دفعه ۱ یا ۲ قطره در مابین اجفان قطور نمایند

کحل قابض تریاک دار معمول وست بگیرند سولفات کدمیوم ۱۰ سانتی گرم تعفین تریاک ۵ گرم آب مقطر ۵ گرم مخلوط کنند و در لکه قرنیه و رمد مزمن چند قطره در مابین اجفان بچکانند

کحل معمول گودرون بگیرند سولفات کدمیوم از ۵ تا ۱۵ سانتی گرم لعاب صمغ عربی ۱۵ گرم حل کنند

یدور کدمیوم

یدور کدمیوم ملحی است سفید مرواریدی و نسبتا درخشنده و خیلی محلول در مجاورت هوا فاسد نمیشود و این یدور از عوامل مقبضه و محلله است و مقدار شربت آن از ۵ تا ۳۰ سانتی گرم و با مواد دسمه پوماد هائی از آن میسازند که در مجاورت هوا رنگین نمیگردند

پوماد معمول گاردود بگیرند یدور کدمیوم ۲ گرم پیه مذاب ۸ گرم پوماد سازند

پوماد معمول بومیت بگیرند یدور کدمیوم ۱ پیه مذاب و تازه ۹ یدور را صلایه کرده با پیه مخلوط کنند و این پوماد را مانند پوماد یدور سرب استعمال مینمایند

حب چهل و هشتم

هشتم در چهل و ریوند

ریوند

ریوند عربی راوند فارسی روبارب فرانسه را دیکس ری لاتینی ریشه چندین قسم ریباس است که همه آنها از طایفه پولیگونه (کثیر الاضلاع) میباشند ریوند مینامند و این قسم عبارتند از ریباس مواج لاتینی ریئوم اوندولاتوم و ریباس چینی لاتینی ریئوم پالماتوم و ریباس صلب لاتینی ریئوم کومپاکتوم و ریباس جنوبی لاتینی ریئوم اوسترال و ریوندهائی که در تجارت متداول اند عبارت از اقسام ذیل میباشند اولا

ریوند مسکو

ریوند مسکو بشکل قطعات غیر منظمی است که رنگ آنها زرد تیره است و کسارهٔ آنها مانند مرمر سفید و قرمز و زرد و بوی آنها مخصوص و طعمشان تلخ و قابض و براق را بشدت مانند ریشه زعفران رنگین میکند و چون آنها را بجایند در زیر دندان صدا مینمایند و این قسم که گران بهاتر از سایر اقسام است بومی تاتارستان چین میباشد و از آنجا به سیبیر حمل میکنند و مامورین حکومت روس با دقت ریوندها را جدا کرده و جهة نشانه سوراخهای کوچکی که در آن موجود بوده بزرگ مینمایند زیرا که حکومت قبول نمیکند مگر ریوند بسیار اعلا را و از این جهة است که بهترین علامت ممیزه این قسم ریوند وجود سوراخهای بزرگ صاف در آن میباشد

ریوند چینی

ثانیا **ریوند چینی** بشکل پارچهائی است مدور و رنگ آنها زرد چرکین و دارای صلابتی خیلی زیادتر از قسم مسکو و طعمشان تلخی مخصوصی دارد و در زیر دندان بشدت صدا میکند و رنگ مسحوق آنها زرد نارنجی و در بعضی از آنها های این پارچه ها اغلب اوقات سوراخ کوچکی موجود است که در آن قطعات بندی که بآن کشیده شده اند دیده میشود

ریوند ایرانی

ثالثا **ریوند ایرانی** که ریوند مسطح نیز نامیده میشود رنگ این قسم ریوند که رونسج آن مستحکم و مانند ریوند چینی دارای سوراخ است و این قسم ریوند را از تبت از راه روسیه و یا هندوفرنگ میبرند و بشکل قطعات مستطیلی میباشد که از یک طرف مسطح و از طرف دیگر محدب باشد و خیلی گران بها است

ریوند فرانسه

رابعا **ریوند فرانسه** بشکل پارچه های قرمز رنگی است که دارای خالهای چند اند و بعسرت براق را بزنگ زرد رنگین میکند و در زیر دندان چندان صدا نمینماید و این قسم پست ترین اقسام است

باید دانست که متقدمین از دانشمندان یونان باسم **راپونتیکوس** ریشه را مینامیدند که بواسطه مردمان بیابانی ممالک آسیا یعنی بربرها حمل و نقل میشد و لفظ **راپونتیکوس** مرکب است از دو کلمه یکی **را** که بمعنی آن ریشه است و دیگری **پونتیکوس** که مشتق از **پونت اوکزن** بود یعنی دریای سیاه و بزبان لاتینی آنرا **رابارباروم** مینامند و **روبارب** که بمعنی **راوند** باشد مشتق از این لفظ است و مصنف میگوید چون در لفظ **راوند** تفکر و تعمق نمائیم همین معنی استنباط میشود چه کلمه وند ریا پارسی بمعنی مردمان بیابانی است مثل آنکه مردمان چادرنشین بیابانی را باین لفظ موصوف کرده و مینامند مانند احمد وند و بیرانوند و سکوند و غیره پس لفظ راوند مرکب از دو کلمه پارسی است یکی **را** یعنی ریشه و دیگری **وند** یعنی مردمان بیابانی چنانکه در تحقیق لفظ راپونتیکوس ذکر شد بهر جهة چون ریوند را غلبا اوقات کرم میزند و آنرا سوراخ میکند خمیری میسازند و گرد ریوند و آب و این سوراخها را بآن میگیرند پس در وقت خریدن احتیاطا پارچه ها

ریوند را باید شکست تا این تقلب مکشوف شود

دانشمندان کیمیا که ریوند را تجزیه کرده در وجود مواد ذیل در آن متحد القول اند ۱ ماده تلخ موسوم بریا پونتیسین ۲ ماده ملونه موسوم بر دئین یا رابار بارین ۳ اهک وپتاس ۴ اسید اوکسلیک واسید ملیک واسید سولفوریک ۵ صمغ ونشاسته ۶ تنن ۷ ماده سلولی وماده خشبی ۸ اب واسید اوکسلیک در ریوند بحالت کوکسلات اهک میباشد وبلورهای ان در وقت جاییدن در زیر دندان خورد شده وصدا میکنند و یک ثلث وزن ریوند چینی و ریوند ایرانی این ملح است و ریوند مسکو کمتر این ملح را دارد و ریوند عرض و ع در انگلستان تقریبا در ۱۰۰ جزء دارای ۵ اجزء این ملح است وماده ملونه وماده نشاسته در این قسم بیشتر از اقسام تجارتی

چنین میگویند که ریوند بواسطه حرارت متمادی خواص مسهله اش مفقود میگردد واز این جهة است که یک وقتی ریوند بو داده را مانند عوامل مقویه استعمال میکردند وطریق ساختن ریوند بو داده باین نهج است که گرد ریوند را در ظرف نقره ریخته حرارت دهند تا اسمر اللون شود

ریوند کاملا بواسطه عمل هضم تجزیه نمیشود وماده ملونه وماده تلخ ان در خون داخل میگردد واز این جهة است رنگ زرد قاروره اشخاصی که ریوند اشامیده اند ونیز عرق این اشخاص اغلب زرد رنگ میشود وهم چنین است شیر مرضعات که علاوه بر اکتساب رنگ زرد دارای تلخی گشته وخاصیت تلیینی نیز در ان موجود میگردد واین خاصیت در بعضی مواقع در اطفال بی فایده نیست

سفوف گرد ریوند وشربت دم کرده ویا جوشانده ان موجب بروز اسهال بر فقی میگردد وموروث قولنج نمیشود ومعده وامعاء را خسته نمیکند وسایر مسهلات عموما اشتها را کم کرده وموروث یک نوع کسالت مزاجی میشوند برخلاف ریوند اعمال معده را قوت داده وبر هیجان بدن می افزاید وبواسطه تجربه ثابت شده است که ماده مسهل ریوند با تنن ویک عنصر تلخی ترکیب یافته واز این جهة است اثار مقویه که از ان بروز میکند زیرا که هر این دو ماده مانند عوامل مقویه اثر مینمایند ونیز بواسطه تجربه ثابت کرده اندکه ریوند بدوا اسهال می اورد وبعد الات هضم را مستحکم میکند واین اثر مثل انکه یک وقتی معتقد بودند نه بواسطه قبض انست بهر جهة قدمای از دانشمندان چون اثار وخواص مقویه ریوند را مشاهده کردند از اما نند مسهلات حاده که استعمال انها را در امراض ودمی خطرناک می دانستند تصور نمودند ودر امراض ضعفی که شرایط استعمال مستفرغات موجود بود استعمال ریوند را جایز میدانستند ودر چندی قبل در استعمال ریوند مبالغه نموده واز ان در غالب امراض معمول میداشتند ولی امروزه فقط استعمال ان منحصر در دفع امراض جهاز هضمی است ومخصوصا استعمال میشود در سوء هضمی که بدون حمی بود ونتیجه امراض حاده نباشد وبا تلخی دهان واحساس وجع خفیفی در قسمت فوق معده ویبوست طبع همراه بود ونیز در سوء هضمی که سبب ان عدم حرکت ونشستن در یک محل باشد وسوء هضم زنان وپیران ودر سوء هضمی که مشاهده میشود در اشخاص مبتلی به کلو روز ودر زنان عصبانی ودر اشخاص مبتلی به مالیخولیای مراقی ونیز از ان در اسهال صفراوی استعمال میکنند یعنی ان قسمی از دم حاد معا که بدون حمی بود وبا قرمزی زبان همراه نباشد ومریض در حالت افتادگی نبادی بود واز اشتداد دادن مرض طبیب مخوف نباشد ونیز ریوند را در دوسنطاریای وبائی معمول میدارند بعضی در همه امتداد مرض وبعضی دیگر تجویز نمیکنند مگر در ابتدای مرض وقتی که مدفوع چندان خون الود نبود ودر دفع دیدان معوی نیز ریوند موثر است بخصوص در صورتیکه با کلمل

مرکب شده باشد

گرد ریوند را چون از ۳۰ تا ۵۰ سانتی گرم با هر غذا بیاشامند مانند مقویات اثر میکند و از ۱۳ دسی گرم و ۲ گرم
تا ۴ گرم مانند مسهلات و مقدار شربت مطبوخ ان بطور مسهل از ۴ تا ۸ گرم است که در ۵۰۰ گرم اب دم کنند و
چون وقوع اثرا خواسته باشند استعمال نمایند باید مقدار شرا ضعف کرد و عصارهٔ مائی ریوند و عصارهٔ
الکلی ان بمقدار ۴ دسی گرم تا ۱ گرم مثل مسهلات در یبستک عمل میکنند و بعضی از اطبا مضغ ریوند را تجویز می کنند
که مریض اثرا جائیده و اب دهان را فرو برد و این طریقه بر سایر طریقه ها ترجیح دارد

مواد مانعة الجمع جمع مابین اباهک وامینک و مطبوخات تا مضره با ریوند و محصولات ان مثل عود:

در بیان محصولات ریوند نسخه های مستعمله اولیها

گرد ریوند مطابق کدکس بگیرند ریوند چینی مقدار منظور نیم کوب کرده در گرم خانه ۴۰
درجه بخشکانند و نرم بکوبند و از موی بیز ابریشمی نمره ۱۲۰ بر بیزند و نخاله خشبی که باقی میماند دور بریزند و از
۱۰۰ اجزاء ریوند ۹۲ جزء گرد باید بدست اورند و مقدار شربت این گرد مانند مقویات معده از ۱ تا ۵ دسی
گرم و مانند مسهلات از ۴ دسی گرم تا ۴ گرم است

سفوف مسهل معمول فوردیس بگیرند ریوند ۲۵ سانتی گرم نمک سنیت ۵ دسی گرم
نرم سائیده مخلوط کنند و در یک بسته بر بندند و از ۴ تا ۱۲ بسته در عرض روز بیاشامند

گرد مرکب ریوند معمول واسائی ادمبورگ بگیرند ریوند ۲۵ منیزی مکلس
۷۵ زنجبیل ۱۲ نرم سائیده مخلوط کنند و از ۲ تا ۱۰ گرم سفوف نمایند مانند مسهلات عمل میکنند

حب صابونی ریوند معمول واسائی اسپانیول بگیرند گرد
ریوند ۲۵ دسی گرم صابون طبی ۶ دسی گرم با مقدار کافی شربت ساده ده حب سازند و از ۱ تا ۵ حب بطور مسهل
و تقویت معده بنوشند

تیزن ریوند مطابق کدکس بگیرند ریوند چینی ۵ گرم نیم کوب کرده در ۱۰۰۰ گرم اب بخیسانند
و صاف کرده در حصول اسهال و تقویت معده پیاله پیاله بیاشامند

تیزن مسهل ریوند بگیرند ریوند ۱۵ گرم نیم کوب کرده در ۵۰۰ گرم اب جوش دم کنند و صاف
کرده جهة حصول اسهال طرف صبح پیاله پیاله بیاشامند

شربت ریوند بگیرند ریوند ۱۰۰ اب ۵۰۰ قند ۱۰۰۰ ریوند را نیم کوب کنند و مدت ۱۲ ساعت در اب
بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده یا کاغذ صاف نمایند و قند را در مصفی حل کنند و ۳۲ گرم این شربت دارای
مواد محلوله ۲ گرم ریوند است و مقدار شربت ان از ۴ تا ۳۲ گرم

شربت مرکب ریوند بگیرند ریوند ۲۰۰ گرم ریشه خشک کاسنی ۲۰۰ گرم برگ خشک کاسنی
۳۰۰ گرم برگ شاهتره ۱۰۰ گرم برگ سرخس ۱۰۰ گرم میوه کاکنج ۵۰ گرم دارچینی ۲۰ گرم صندل سفید ۲۰ گرم
قند ۳۰۰۰ گرم اب مقطر مقدار کافی ریوند و دارچینی و صندل را نرم بکوبند و ۱۰۰۰ گرم اب ۵۰ درجه روی انها

دیخته مدت ۱۲ ساعت بگذارند دم کشد و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و در ۱۰ جزء این مصفی ۱۸ جزء قند در حالت برودت حل کنند و از طرف دیگر سایر مواد را نرم کوفته و با تفاله مصفای مذکور در ۵۰۰ گرم آب جوش داخل کنند و بگذارند ۱۲ ساعت دم کشد و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نموده و مصفی را با باقیمانده قند شربت سازند و در هنگام قوام شربت اول را داخل نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای مواد محلوله ۱۸ سانتی گرم ریوند است واین شربت که از عوامل مقوی معده است باسم **شربت مرکب کاسنی** نیز نامیده میشود و در حصول اسهال در اطفال خیلی مستعمل است و مقدار شربت آن یک قاشق چای خوری است که در عرض روز دو سه دفعه بطفل بخورانند و در بزرگان از ۱۰ تا ۴۰ گرم آنرا استعمال میکنند و یکی از دانشمندان جهة محافظت این شربت $\frac{15}{1000}$ تعفین دارچینی و $\frac{15}{1000}$ تعفین صندل لیمران می افزاید

قرص ریوند بگیرند گرد ریوند ۳۲ مسحوق قند ۵۴۳ با مقدار کافی یک لعابی قرصهای ۶ دسی گرمی سازند و مقدار شربت آنها از ۵ تا ۶ عدد است

ریوند گرانولی مانتل بگیرند ریوند مسکو ۱ قند ۳ مطابق معمول گرانول سازند

پوسیون مسهل ریوند بگیرند ریوند ۵ گرم در ۱۵۰ گرم آب جوش دم کند و صاف نموده ۲۰ گرم شربت مرکب کاسنی بیفزایند و بیک دفعه بیاشامند

پوسیون مسهل شیرخشت و ریوند معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند ریوند نیم کوب ۴ گرم شیرخشت ۶۰ گرم آب جوش ۱۵۰ گرم ریوند را در آب جوش مدت ۲۰ دقیقه دم کنند و شیرخشت را حل کرده صاف نمایند و در یک یا دو دفعه بیاشامند

مطبوخ قلیائی ریوند معمول دواسازی اطریش بگیرند ریوند نیم کوب ۶ کربونات متبلر سود ۲ آب مقطر ۱۰۰ مخلوط کرده چند لحظه بجوشانند و بعد بگذارند سرد شود و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و این مطبوخ از ۲ تا ۵ گرم مقوی معده و از ۱۰ تا ۵۰ گرم مسهل است

تیزن دافع ذوسنطاریا معمول زیمرمان بگیرند ریوند نیم کوب ۴ گرم طرطیر ۳۰ گرم جو ۶۰ گرم آب ۲۵۰۰ گرم مخلوط کرده بجوشانند تا ۲۰۰۰ گرم باقیماند و صاف کنند و در دفع ذوسنطاریای پیاله پیاله بیاشامند

پوسیون محلل معمول سیودیور بگیرند گرد ریوند ۱۰ گرم بی کربونات سود ۲ گرم شربت ساده ۵۰ گرم عرق نعناع ۲۵۰ گرم مخلوط کنند و هر قاشق سوپ خوری این پوسیون تقریبا دارای ۵ دسی گرم ریوند است و در دفع برسوز و نفخ شکم و یبوست طبع از ۲ تا ۵ قاشق سوپ خوری در عرض روز بیاشامند

شراب مرکب ریوند بگیرند شراب مادر ۵۰۰ گرم گرد ریوند ۶۰ گرم مسحوق دارچینی ۴ گرم مدت هفت روز بخیسانند و صاف کنند و از ۳۰ تا ۶۰ گرم این شراب را در دفع اسهال استعمال میکنند

شراب ساده ریوند مطابق کدکس بگیرند ریوند نیم کوب ۶ شراب گرناش ۱۰۰ مدت ده روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و این شراب بمقدار ۲ تا ۳ گرم مقوی معده و بمقدار ۵ تا ۳۰ گرم مسهل است

شراب ریوند مطابق دواسازی دانمارک بگیرند ریوند نیم کوب ۸ پوست نارنج ۲

شربت مرکب کاسنی

فاقد صفحه

فاقله صغار را شراب اسپانیول ۵۰ مدت ۳ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده در محصول بیفزایند قند ۱۲ حل کرده با کاغذ صاف نمایند و این شراب بمقدار ۲ تا ۵ گرم مقوّی معده و بمقدار ۵ تا ۳۲ گرم مسهل است

فقاع مسهل معمول سیدنم مطابق نسخهٔ بوشاردا بگیرند ریوند نیم کوب ۱۵ گرم مدت دو روز در ۱۰۰۰ گرم فقاع بخیسانند و بعد صاف کنند در اطفال مسهل بسیار خوبی است

فقاع مسهل سیدنم مطابق نسخهٔ ژانل بگیرند اسفناج ۱۰۰ ریشهٔ ریوند بستانی (راپونتیك) برگ سنا مونه خشك مکد ۵۰ برگ تازه کوکلئا و با برگ مرمیر مکد ۳۲ ریوند ریشهٔ تازه رفود مکد ۱۸ انار دانه ۱ دانه فقاع تند ۹۰۰۰ مدت چهار روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و از ۵۰ تا ۳۰۰ گرم این فقاع را مانند مسهل استعمال نمایند

معجون مرکب ریوند (معجون کاتولیکوم) مطابق کدکس بگیرند

معجون کاتولیکوم

ریشه اسفناج ۱۶ ریشه کاسنی ۳۲ برگ غافث برگ سرخس مکد ۴ پولپ فلوس خیارشنبر ۳ پولپ تمرهندی مسحوق ریوند چینی مسحوق سنامکی مسحوق ۶ اصل السوس ۲ مسحوق رازیانه مسحوق تخم کد ومکد ۳ قند ۱۲۸ آب مقطر ۲۰۰ ریشه‌ها و برگها را خورد کنند و با آب مقطر مخلوط کرده بجوشانند تا یك ثلث باقی ماند و با فشار صاف کنند و قند را بر مصفی افزوده مجدداً حرارت دهند تا محصول بقوام شربت غلیظی گردد و از روی آتش برداشته اول پولپ فلوس و تمر را داخل کنند و بعد گردها را و بدقت مخلوط نمایند و این معجون یك هفتم وزنش مواد مسهله میباشد و مقدار شربت آن از ۸ تا ۲۰ گرم است

عصارهٔ ریوند مطابق کدکس بگیرند ریوند چینی نیم کوب کرده ۱ آب مقطر ۵ ریوند را در ۵ جزء آب مدت ۱۲ ساعت بخیسانند و با فشار از پارچه بگذرانند و تفاله را در باقی مانده خیسانیده نیز با فشار صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آنها را برداشته در حمام ماریه بغلظت عصاره نرم قوام آورند و مقدار شربت این عصاره در تقویت معده از ۵ سانتی گرم تا ۱ دسی گرم و از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم آن مسهل است

عصارهٔ الکلی ریوند بگیرند ریوند نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مقدار کافی ریوند را در الکل بخیسانند تا تمام مواد محلوله آن حل شود و بعد صاف کرده مصفی را در حمام ماریه تقطیر نمایند تا الکل گرفته شده و محصول بقوام عصاره گردد

عصارهٔ مرکب ریوند مطابق دواسازی ژرمانی بگیرند از یك طرف عصاره ریوند ۳ عصاره صبر زرد را آب مقطر ۴ باعانت حرارت ملایمی حل کنند و از طرف دیگر صابون جلب ۱ الکل ۹۰ درجه ۴ نیز حل کنند و دو محلول را مخلوط نموده در حمام ماریه تبخیر نمایند و این عصاره که مسهل است مقدار شربتش از ۲ تا ۵ دسی گرم میباشد

تعفین ریوند مطابق کدکس بگیرند ریوند نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و از ۱۰۰ جزء الکلی که استعمال کرده ۹۰ جزء تعفین بدست می‌آید و مقدار شربت این تعفین که مسهل است از ۲ تا ۱۵ گرم بطور دو پسون میباشد

تعفین مرکب ریوند مطابق دواسازی انگلستان بگیرند ریوند

نیم کوب ۱۰۰ هیل نیم کوب تخم گشنیز نیم کوب زعفران خورد کرده مکد ۱۵ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰۰ امدت چهارده روز بخیسانند و صاف کنند و در روی تفاله نیز بقدری الکل بریزند و صاف کنند که محصول ۱۰۰۰ گرم گردد و مقدار شربت این تعفین در تقویت معده از ۱ تا ۳ گرم و بطور مسهل از ۳ تا ۱۵ گرم که مانند پوسیون بیاشامند

الکسیر مبارک (تعفین ریوند مرکب با صبر) مطابق دواسازی انگلستان بگیرند ریوند نیم کوب ۴۰ صبر ۲۴ هیل ۱۵ الکل ۹۰ درجه ۱۰۰۰ امدت هشت روز بخیسانند و با کاغذ صاف نمایند و در تقویت معده از ۲ تا ۴ گرم و بطور مسهل از ۱۰ تا ۲۵ گرم استعمال نمایند

گرد مرکب ریوند مطابق دواسازی ژرمانی بگیرند هیدروکربونات منیزی ۶۰ قند ۴۰ ریوند ۱۵ اسانس رازیانه ۱ مخلوط کنند

گرد ریوند و منیزی بگیرند منیزی مکلس گرد ریوند مکد ۵ گرم مخلوط کرده در ۱۵ بسته مساوی ببندند و در دفع پیروزیس و گاسترالژی قبل از هر غذا یک بسته بیاشامند

گرد اهک و ریوند معمول نیکولائی بگیرند گرد مرکب اهک ۵ گرم گرد ریوند ۵ دسی گرم مخلوط کنند و در دفع پیروزیس و وجع معده شبا هنگام سفوف نمایند

گرد ریوند و تریاک بگیرند گرد ریوند ۵ گرم مسحوق تریاک خالص ۱ دسی گرم مخلوط کرده در ۱۵ بسته مساوی ببندند و روزی یک بسته قبل از غذا در دفع گاسترالژی ضعفی سفوف نمایند و هرگاه در معده ترشی زیادی تولید شود بر نسخه فوق ۵ گرم منیزی مکلس بیفزایند و در این صورت انرا **گرد ریوند و منیزی تریاک دار** میگویند

حب ملین معمول هوفلاند بگیرند عصاره صفرای گاو صابون طبی ریوند مسحوق مکد ۵ گرم عصاره پیسانلیت مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۱۰ سانتی گرمی سازند و در دفع یبوستی که سبب آن اختلال ترشح صفرا بود صبح و عصر از ۵ تا ۱۰ حب بیاشامند

حب ملین معمول مصنف بگیرند عصاره ریوند ۲ گرم عصاره زهره گاو ۲ گرم صابون طبی ۱ گرم عصاره اذاراقی ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع یبوست طبعی که سبب آن قلت ترشح صفرا و تنبلی روده بود شبی از ۵ تا ۱۰ حب بعد از شام بنوشند

حب مسهل معمول بیمارستانهای لیون بگیرند گرد ریوند گرد جلب مکد ۲ گرم طرطرات اسید پتاس ۴ گرم مطابق معمول حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند

حب موزلی بگیرند مسحوق ریوند چینی مسحوق زنجبیل مکد ۵ گرم با مقدار کافی شربت دارچینی ۴۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب در روز بیاشامند

سانگینارین عبارت از الکلوئیدی است که از ریشه **سانگینار یا کانادانسیس** که از طایفه **پاپاوراسه** است استخراج میکنند و نیز انرا از ریشه و برگ **شلیدونیوم ماژوس** اخذ مینمایند و جسمی است غیر محلول در آب در الکل بمقدار کم محلول و در اتر و بنزین و سولفور دو کربون و کلوروفورم و پترول محلولتر است و از عواملی است که بمقدار کم چون استعمال شود محرک و مقوی و بمقدار زیادتر مسهل و مقیئ میباشد و مقدار شربتش از ۲ تا ۵ سانتی گرم است بطور حب

حرف ه

درس چهل و نهم — زاج سفید و بعضی از مرکبات مخصوص الومینیوم

الومینیوم

الومینیوم فلزی است که در سال ۱۸۲۷ میلادی بواسطه وهلر نام کشف گردید و این فلز از حیثیت ترکیبات در مابین منیزیوم و گلیسینیوم واقع میشود ولی بواسطه خواص اصلی و حقیقیش نزدیک به نقره است و وزن مخصوص آن ۲/۵۶ تا ۲/۶۷ است و رنگ آن سفید شبیه به نقره و مانند طلا و نقره دارای قابلیت انطراق و مانند نقره دارای ارتجاعیت و مانند بلور صوت را منعکس میکند و در حرارتی بالاتر از درجه حرارت ذوبان روی ذوب میگردد و مذاب آن مایعی است لزج که در قالبهای شنی و فلزی میتواند ریخته شود و این فلز حرارت و الکتریسته را بخوبی هدایت میکند و چون خالص بود در مجاورت آب گرم و آب سرد و هوای خشک و یا مرطوب فاسد نمیگردد ولی آلیاژ آن فسادپذیر است و بخار گوگرد و بخار هیدروژن سولفوره و اسید سولفوریک خالص و یا آبدار در آن اثر نمیکنند و اسید ازتیک باشکال در آن اثر مینماید ولی اسید کلوریدریک آنرا حل میکند و محلولات پتاس و سود و کلورورهای سدیوم آنرا حل کرده بخار هیدروژن متصاعد گشته و تولید الومینات مینمایند و با غالب فلزات تولید آلیاژ میکند

الومینیوم خالص در طب استعمال ندارد و فقط سولفات الومین و پتاس (زاج سفید) و سولفات الومین و امانیاک و سولفات الومین در طب استعمال میشوند

زاج سفید

زاج سفید (زاک، زاغ) ع شب ف الون ر الومان ی اسنوپتریا

عبارت است از سولفات الومین و پتاس و ملحی است بی رنگ و لی بو و تبلرهای آن مثمن الوجوه و طعم آن مایل به شیرینی و قابض و ترش و کاغذ تورنسول را قرمز میکند و در الکل خالص غیر محلول و در هم وزن آب ۹۰ درجه و ۱۸ مقابل وزن آب سرد حل میگردد و در ۹۲ درجه حرارت در آب تبلر خود ذوب میشود و در تجارت چندین قسم زاج متداول است اول زاج رومی که از ایتالیا مخصوص از تولفا می آورند و این قسم دارای کمی سیلیس و آهن است دوم زاج روشر که اسم یکی از شهرهای سوئد است سیم زاج شرقی بشکل قطعات غیر منظمی است که از یک طبقه قرمزرنگ بسیار نازکی پوشیده شده اند چهارم زاج انگلیسی بشکل قطعات بزرگ سفیدرنگی است که کاسه ها مانند خاک است پنجم زاج لیژ از سایر اقسام غیر خالص تر است و دارای سولفات آهن میباشد ششم زاج پاریسی از همه اقسام مذکوره خالص تر است و بواسطه تکلیس گل رسی که در پی اکسید کردن آهن بکار برده اند اخذ میشود باین طریق که گل رس تکلیس شده مذکور را در اسید سولفوریک حل کرده و سولفات پتاس را بر محلول می افزایند و در مملکت ما یعنی ایران در نزدیکان قزوین و نزدیکان طارم کارخانجات چندی جهة ساختن زاج موجود است و مبالغی در سال از این کارخانجات زاج بخارج حمل میکنند و این زاجها دارای صفات میباشند که در زاج شرقی ذکر کردیم

زاج سفید را در داخل چون بمقدار زیاد استعمال کنند مانند سموم محرّش اثر میکند و بمقدار طبی یکی از عوامل بسیار مفید داروهای قابض است و در داخل از برای دفع سیلانات مخاطی مزمن و دفع نزف الدمهای پسیو و اسهالهای

مبرم و قولنج سربی تجویز مینمایند و در خارج بطور بندق و غسول و غرغره در دفع اقسام دمل و سیلانهای مزمن و داء مبرم حلق استعمال میشود و نه اینست که اثر آن منحصر به قبض باشد بلکه از عوامل محرش و معوضی محسوب میگردد که از جمله آثار آن یکی قبض است و به سبب آنکه زاج مکلس را در خارج جهة حصول خشکریشه بکار میبرند و در دفع نموهای غارچی شکل و در دانسداد نزف الدمها استعمال آن متداول است

پادزهر سم کربونات سود در دفع سمیت زاج سفید استعمال مینمایند

مواد مانعة الجمع قلیائیات و کربوناتهای آنها و اغلب املاح فلزی و شیر و غیره را با زاج نباید استعمال کرد

در بیان نسخه‌ها و مستحضرات اول زاج و سایر محصولات الومین

زاج مکلس (سولفات الومین و پتاس خشک شده) مطابق کدکس بگیرند سولفات متبلور پتاس و الومین مقدار منظور در بوته بزرگی داخل کرده و تا ۲۰۰ درجه حرارت بر آن وارد کنند این ملح ذوب شده و خیلی منتفخ میشود و حرارت را امتداد دهند تا دیگر بخار آبی از آن متصاعد نگردد از ۱۰۰ جزء زاج متبلور ۵۵ جزء محصول بدست میآید و این محصول محرق خفیف و قابض است و از آن در دفع ورم حلق و اندو ورم مزمن حلق در حلق نفوخ میکنند و در دوا نیز جراحات غارچی و نموهای زیادتی و تومورهای بواسیری مستعمل و مفید است

گرد زاج سفید مطابق کدکس زاج را در هاون چینی با دسته چوبی نرم صلایه کنند و از موی موئی نمره ۱ ابریشم بیزند و از ۱۰۰ جزء زاج ۹۶ جزء گرد حاصل میشود و این گرد را بطور نفوخ در داء ورم مزمن و اورام دائمة حلق و سقوط لهات خیلی زیاد استعمال میکنند و نیز در روی جراحات ضعیفی ذرور مینمایند

سروم زاجی معمول اماراک بگیرند زاج ۸ گرم در ۵۰۰ گرم سروم مصفی حل کنند و در دفع اسهالهای مزمن و نزف الدمهای پسوبا فنجان کوچک متدرجا در عرض روز بنیاشامند و **شربت زاجی معمول پارسون** عبارت از همین سروم زاجی است و **تیزن زاجی معمول دو ویل** عبارت است از ۵۰۰ گرم سروم و ۴ گرم زاج

لیموناد الومینی بگیرند زاج ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم حل کنند و مانند شربت تدریجا بجهة حفظ قولنج سربی بنیاشامند

جلاب الومینی معمول کاپلر بگیرند جلاب صدری ۱۵۰ گرم زاج سفید ۱۰ گرم حل کنند و در مداوای قولنج سربی هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنیاشامند و میتوان زاج را تا ۱۵ گرم استعمال کرد و این جلاب مدتی است که دانشمندان المان استعمال میکنند و از عوامل بسیار قوی الاثر است

پوسیون الومینی بگیرند زاج ۶ گرم گلاب ۱۵۰ گرم شربت ساده شربت با کود مکی ۲۰ گرم حل کنند و در دفع نزف الدم پسو در حم با قاشق کوچک متدرجا بنیاشامند

سفوف قابض پالدار بگیرند زاج سفید قند مکی ۱۰ گرم تریاک ۳ دسی گرم مطابق معمول ۲۰ بستر مساوی تقسیم نمایند و در دفع اسهالهای مزمن و نزف الدمهای پسو روزی دو تا سه بسته سفوف فنمایند

زاج مکلس

سفوف زاج

سنون زاج وکنکینا معمول شوئیس بگیرند زاج مکلس مسحوق ۲ گرم کنکینای مسحوق ۳۰ گرم مخلوط کنند در دفع سیلان بزاق زیبقی و ورم بن دندان سنون نمایند

حب زاجی معمول هلوتپوس مطابق کدکس بگیرند گرد زاج ۲ گرم گرد خون سیاوشان عسل مکدر ۱ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند در دفع نفث الدم و نزف الدم معوی از ۲ تا ۲۰ حب در عرض روز متدرجاً بیاشامند

حب قابض معمول دبرن بگیرند زاج مسحوق کاشوی مسحوق مکدر ۴ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در نزف الدم ریوی و نزف الدم رحمی و اسهال از ۵ تا ۱۲ حب در عرض روز متدرجاً بیاشامند

حب قابض معمول کاپولون ورکامیر بگیرند مسحوق زاج ۶ سانتی گرم مسحوق کاشو ۱۲ سانتی گرم مسحوق تریاک خالص ۲ سانتی گرم با مقدار کافی شربت گل سرخ ۱۰ حب سازند و در دفع نفث الدم و نزف الدم معوی هر دو ساعت فاصله یک حب بیاشامند

حب قابض معمول کولان بگیرند مسحوق خون سیاوشان ۱۰ گرم مسحوق زاج سفید ۵ گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب کنند و در دفع نزف الدم رحم و بول الدم وغیره ساعتی یک حب بیاشامند

حب قابض بگیرند گلقند ۵ گرم عصارهٔ راتانیا ۲ گرم زاج سفید ۵ دسی گرم تریاک ۱ دسی گرم با مقدار کافی مسحوق کاشو ۲۰ حب ریزه سازند و هر سه یا چهار ساعت فاصله دو حب بنوشند

حب زاج و تریداس معمول کامیر بگیرند زاج تریداس مکدر ۱ گرم مطابق معمول ۸ حب سازند و در سوء هضم و گاسترالژی خیلی عاصی روزی از ۱ تا ۶ حب بیاشامند

سفوف زاجی معمول ژاهن بگیرند زاج سفید ۵ گرم دارچینی ۲ گرم تریاک مصفی ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول گرد ساخته و چهار قسمت کنند و در دفع نزف الدم ضعفی رحم هر چهار ساعت فاصله یک قسمت سفوف نمایند

حب مقوی معمول گال بگیرند کنکینا ۲ گرم گرد زاج سفید ۱۰ گرم بابک لعابی مطابق معمول حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و در دفع سرطان رحم ۵ حب در عرض روز بیاشامند

نفوخ زاج معمول پرن بگیرند زاج مسحوق قند مسحوق مکدر ۱۰ گرم مخلوط کنند و در دفع ورم حلق گوتودال نفوخ نمایند

ذرور زاج معمول کامیر بگیرند زاج مسحوق ۱۰ گرم نشاسته ۱۰۰ گرم مخلوط نموده در دفع خراشهای حلمی ذرور کنند

ذرور معمول ژاکوت بگیرند نشاسته ۵۰ گرم مسحوق کنکینا ۱۰۰ گرم مسحوق زاج سفید ۲۰ گرم مخلوط کنند و در سرطان اتروفی شده متقرح استفاده نمایند

سفوف دافع نفث الدم معمول بامبرژر بگیرند زاج سفید ۱ گرم برگ دژیتال ۲ سانتی گرم کلوریدرات مورفین ۵ سانتی گرم قند ۵ گرم مطابق معمول گرد سازند و در ۶ بسته مساوی به بندند و هر دو ساعت فاصله یک بسته سفوف نمایند

پوسیون قابض معمول ثانل بگیرند زاج مسحوق ٢ تا ٤ گرم آب مقطر ١٤٠ گرم شربت ساده ٤٠ گرم مخلوط کنند و در دفع نفث الدم ونزف الدم معوی هر ساعت فاصله یك قاشق آش خوری بیاشامند

پوسیون قابض ایضاً معمول ثانل بگیرند زاج مسحوق ٥ دسی گرم عصاره راتانیا ٥ گرم مطبوخ (راد ١٠٠) گل سرخ ١٥٠ گرم شربت گل سرخ شربت کاشو مکد ٣٠ گرم آب رابل ١٥ قطره مطابق معمول پوسیون سازند و در دفع نزف الدم ونفث الدم هر ساعت فاصله یك قاشق آش خوری بنوشند

محلول زاج جهة استنشاق معمول فیبر بگیرند زاج سفید مسحوق ٥ دسی گرم تا ٤ گرم آب ١٠٠ گرم حل کنند وصاف نمایند در اختلالات نزله مزمن مجاری تنفس و اورام مزمن حلق وغیره استنشاق کنند ونیز محلول را در آلت بخور داخل کرده مایع بخار شده را تنفس نمایند

غرغره قابض مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند گل سرخ خشك ١٠ گرم آب جوش ٢٥٠ گرم زاج متبلور ٥ گرم عسل وردی ٥٠ گرم گل را در آب جوش مدت نیم ساعت دم کنند و بافشار صاف نموده زاج را حل کرده وعسل وردی را بیفزایند و در هنگام انحطاط اورام حلق غرغره نمایند

غرغره قابض معمول بیمارستانها بگیرند زاج متبلور ٣ گرم آب ٢٠٠ گرم عسل وردی ٣٠ گرم حل کنند ومقدار زاج را میتوان تا ٤ گرم زیاد کرد در اورام مزمن حلق و ورم دائم حلق غرغره کنند

غرغره قابض معمول بنّاتی بگیرند زاج سفید ٥ گرم ماء الشعیر ٣٠٠ گرم شربت دیاکود ٢٠ گرم حل کنند این غرغره در ضعف آلات صوت بسیار مستعمل وقوی الاثر است ومقدار زاج را میتوان زیاد کرد و حتی تا ٢٠ گرم رسانید واغلب اوقات ٣٠ گرم شربت توت ویا عسل وردی به این غرغره می افزایند

غرغره قابض معمول کولومبات بگیرند گلاب ٢٥٠ گرم زاج سفید ٤ گرم عصاره تریاك ٢ دسی گرم عسل وردی ٣٠ گرم حل کنند واین غرغره در دفع گرفتگی کهنه صدا که بسبب ضعف غشاء مخاط حلق بود مستعمل است ومقدار زاج را بتدریج باید زیاد نمود تا ٣٠ گرم

غرغره قابض معمول پترکن بگیرند ماء الشعیر ٢٠٠ گرم زاج سفید ٢ گرم عسل وردی ٤٠ گرم حل کنند و در دفع کری غرغره نمایند

سنون قابض معمول پریسات بگیرند زاج سفید ١٢ گرم تنن ٤ گرم عسل سفید ٣٢ گرم گلاب ١٢ گرم حل کنند و در دفع برفك وقروح مبهم لثه سنون نمایند

سنون منفح معمول پرنگل بگیرند زاج سفید ١٥ گرم در ١٢٠ گرم مطبوخ گل سرخ حل کرده و ٥٠ گرم عسل وردی افزوده در اختلالات اسکوربوتی سنون نمایند

مضمضه زاج معمول بکورد بگیرند عرق کاهو ٢٥٠ گرم زاج سفید ٢ گرم عسل وردی ٤٠ گرم حل کنند در اختلالات برفکی و ورم دهان زیبقی که چندان اشتداد نداشته باشد مضمضه نمایند

سنون قابض معمول بیمارستانها بگیرند مسحوق زاج متبلور ٤ گرم عسل ساده ٢٥ گرم مخلوط کرده سنون نمایند

کحل الومینی بگیرند زاج سفید ١ گرم گلاب عرق بارتنگ مکد ٣٠ گرم حل کنند و در دمدمه های مزمن در چشم قطره بکنند

زرق زاج جهت دفع سوزاك معمول ریکورد بگیرند گلاب ۲۰۰ گرم زاج سفید ۱ گرم حل کرده در دفع سوزاك مزمن زرق کنند

زرق مهبلی زاج ایضاً معمول بکورد بگیرند زاج سفید ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم حل کند و موافق اثر تحریشی که زاج در سطوح مخلوله مینماید میتوان مقدارش را زیاد کرد تا ۵۰ گرم

زرق زاجی معمول ژاکوت بگیرند زاج سفید ۱۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم حل کنند در سوزاك رحمی و در مزمن مهبل استعمال این زرق مفید است و گاه در سرطان نیز فایده میکند

محلول زاج معمول سوداموُر بگیرند مطبوخ گل سرخ ۱۵۰ گرم زاج سفید ۱۰ گرم حل کنند و در دفع نزف الدم رحمی زرق نمایند

زرق مسکن قابض معمول گال بگیرند باتوره ۱۵ گرم مدت ۲۰ دقیقه در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دهند و صاف کرده ۱۵ گرم زاج سفید در مصفی حل نموده در دفع سرطان رحم زرق نمایند

غسول قابض معمول کپن بگیرند الکل کافوری ۲۰ گرم زاج سفید ۲ گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم حل کنند و پارچه را در محلول آلوده کرده هر وقت مریض احساس حرارتی در چشم کند آن پارچه را بروی چشم منطبق سازند و گاهی بعوض الکل کافوری ۲ گرم عصاره بلادن استعمال میکنند

آب قاطع الدم پاگلیاری معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند حسن لبه ۱ زاج متبلور ۲ آب ۲۰ مخلوط کرده در ظرف بلوری مدت ۶ ساعت بجوشانند و متصل بهم زنند و باندازه که بخار میشود آب افزایند و بگذارند سرد شده با کاغذ صاف نمایند و این آب عبارتست از محلول اشباع شده زاج که با حسن لبه معطر شده است و خون را متحجر میسازد و در ایتالیا خیلی مستعمل است و یکی از دانشمندان میگوید که آب پاگلیاری را چون از نمك طعام اشباع کنند و بعد صاف نمایند خیلی قوی الاثر میگردد

محلول حافظ از امراض مقاربتی معمول ژانل بگیرند زاج متبلور ۱ سولفات آهن سولفات مس مکلس ۱ آب کولونی ۱۰ آب صاف ۱۰۰۰ املاح را در آب حل کرده و آب کولونی را بیفزایند و این محلول را بطور غسول و زرق در دفع ورم حشفه و لوکوره و اکل عنق رحم استعمال میکنند و جهت آنکه زرق مهبلی بخوبی اثر کند میباید زن به پشت بخوابد و بالشی در زیر کمر گذاشته تا حوض مرتفع شود و این محلول لباس را رنگین نمینماید

آب مرکب زاج (زرق معمول پرنگل) مطابق دواسازی لندن بگیرند زاج متبلور ۵ سولفات دوی ۱۲ آب گرم ۱۰۰۰ حل کرده صاف نمایند و این آب را بطور زرق و غسول مکرر در دفع لوکوره و ورم گوش بعد سوراخ شدن صماخ معمول دارند و در دفع رمد مزمن قطور را در چشم نیز مستعمل است

آب مرکب الومینی مطابق دواسازی لندن بگیرند زاج متبلور سولفات متبلور آهن مکلس ۳ آب گرم ۱۰۰ حل کرده صاف کنند و بطور زرق و غسول مکرر در دفع لوکوره معمول دارند و این محلول اگرچه قوی الاثر است ولی کلیه محلولهائی که زیاده از یک در ۱۰۰۰ سولفات آهن داشته باشند لباس را لکه میکنند

آبزن قابض معمول موست بگیرند زاج سفید ۲۰۰ گرم در ۶ تا ۸ سطل آب گرم حل کنند و یک سطل شیر بیفزایند و این آبزن را وقتی استعمال میکنند که بیشتر بدن مبتلی به احتراق شده باشد

و مدت توقف مریض در آن نباید کمتر از دو ساعت بود و مقدار زاج را میتوان ضعف نمود

پوماد دافع خوارش معمول ثبرت بگیرند زاج ۱ گرم کافور ۵۰ سانتی گرم پیه ۳۰ گرم مخلوط نمایند

پوماد دافع بواسیر معمول والز بگیرند عصارهٔ اقطی ۱ گرم زاج مکلس ۵۰ سانتی گرم انگان پوپولئوم ۶ گرم مخلوط کنند و روزی چهار دفعه هر دفعه بقدر یک فندق مقعد را چرب نمایند و هرگاه یبوستی در طبع باشد ملین برفقی استعمال کنند

سفیده البومینی بگیرند زاج مسحوق ۵ دسی گرم سفیدهٔ تخم مرغ یک دانه گلاب ۴۰ گرم مطابق معمول حل کرده در دفع اسهال استعمال نمایند

ذرور دافع نموهای سفیلیسی معمول ریدال بگیرند زاج مسحوق ۲ گرم اهل مسحوق ۱ گرم مخلوط کنند و بروی نموهای زیادتی ذرور نمایند و هرگاه شخص غیر مختون بود پوست حشفه را برگردانند و ذرور را استعمال نمایند و در این وقت همان رطوبت ترشحه مخاطی حشفه چسبیدن گرد کفایت میکند و روزی دو دفعه این رفاده را تجدید کنند

ضماد قابض معمول سودیور بگیرند مسحوق سولفات آهن مسحوق زاج مکلس ۱۹ گرم گل سفید ۳۰ گرم آب ۳۰۰ گرم سرکه ۶ گرم مغز نان مقدار کافی مطابق معمول ضماد سازند و در جروح ضعفی استعمال نمایند

سولفات الومین

سولفات الومین بگیرند زاج سفیدی که آهن نداشته باشد کربونات سود مکلس ۱۲۵ گرم اسید ۱۱ سولفوریک ۱/۸۴ درجه ۱۴ گرم آب مقدار کافی هر یک از دو ملح را جداگانه در ۶۱۰ گرم آب جوش حل کنند و کم کم محلول زاج را بروی محلول کربونات بریزند و مجدداً حرارت دهند تا تصاعد بخار اسید کربونیک موقوف شود و رسوب را که عبارت از الومین است بروی صافی بریخته و با آب مقطر چندین دفعه بشویند تا آب غسالهٔ بواسطه کلورور باریوم در ننماید و بعد باعانت حرارت محصول را در اسید سولفوریک مخلوط با ۲۰۳۵ گرم آب حل کنند و محلول را صاف نمایند و مصفی را بروی آتش گذاشته تبخیر کنند تا نیم جامد شود و بعد از روی آتش برداشته عمل تبخیر را در حمام ماریه بانجام رسانند و متصل بهم زنند تا کاملاً خشک شود و در ظرف دربسته حفظ نمایند

سولفات الومین از عوامل قابضه است و در همان مواقع و بهمان مقادیر زاج سفید استعمال میگردد

زرق قابض و دافع تعفن بگیرند سولفات الومین ۲ گرم هیدرات کلورال ۱ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند و در دفع ورم گوش روزی چندین دفعه زرق نمایند و میتوان مقدار سولفات الومین و کلورال را تا حصول شرایط زیاد نمود

حب قابض معمول بیمارستانها بگیرند سولفات الومین ۳۰ سانتی گرم کاشو ۱ گرم مطابق معمول ۶ حب سازند و در عرض شبانه روز بتدریج بنوشند

محلول الومین

محلول دافع ورم گوش معمول بوشرون بگیرند سولفات الومین ۵ گرم هیدرات کلورال ۳ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند و روزی ۵ دفعه گوش را از این محلول پر کنند

محلول آلومین حسن لبه

محلول آلومین حسن لبه (سولفات آلومین حسن لبه) معمول مانتیل بگیرند سولفات آلومین ۱۰ آب ۲۰ هیدرات آلومین سرشتی مقداریکه فی‌مسحوق حسن لبه سولفات را در آب حل کند و بواسطهٔ هیدرات آلومین محلول را اشباع نمایند و حسن لبه را بیفزایند و مدت ۶ ساعت ۸۰ درجه حرارت بر محصول وارد کنند و گاه‌گاه بهم زنند و بگذارند سرد شده با کاغذ صاف نمایند و این محلول از قابضات قویه و قاطع الدم است و بطور دفاده و ذرق و غرغره استعمال میشود و خالص آنرا مانند عوامل قاطع الدم بکار میبرند و آنرا با ۱۰ جزء از ۱۰۰ اجزاء آب مقطر حل کرده مانند عوامل قابض استعمال مینمایند و در سرطان متقرح و جروح فاژدنیک و ردی الطبیعه و غانغرایای هرمی و سایر امراض تعفنی دفاده آن و تپوردق آن در لوکوره بسیار مفید است و در قروح عنق رحم که با سیلان متن همراهی کند نطول خالص آن تغییر میدهد سطح این قروح و ترشح آنها را و در دفع ورم حلق اعم از آنکه حاد بود و یا مزمن قلم مو را در محلول آن آلوده کرده به محل ورم نطول مینمایند

محلول قابض معمول در واسای اسپانیول بگیرند سولفات روی سولفات آلومین و پتاس مکرر ۶ گلاب ۲۴ حل کرده صاف نمایند این محلول را مانند غسول استعمال میکنند

محلول نیترات آلومین بگیرند نیترات آلومین ۶ تا ۱۰ آب ۳۰ حل کنند و مانند قابضات در دفع حکه فرج غسول این محلول مستعمل است

آلومنول

آلومنول (نفتول سولفات دآلومین) گردی است سفید و محلول در آب و گلیسرین و از عوامل قابض و انتی سپتیک و اجزاء تا ۵ اجزاء از ۱۰۰ اجزاء آب حل کرده در ژنکولوژی و تغسیل جراحات استعمال میکنند و محلول قوی تر یعنی ۲۰ در ۱۰۰ را در دماميل ناصوری بکار می‌برند و نیز در امراض جلدی نطول آن متداول است

مدرات حیض

در پنجاهم — زعفران و بعضی دیگر مدرات حیض

مدرات حیض عواملی را مینامند که از اثر آنها بالخاصه خون حیض جریان مییابد و مدرات حیض بقول خاص آن داروهائی را گویند که در رحم اثر مخصوصی دارند اگرچه درادرار حیض اغلب اوقات بی اثر باشند و عواملی که در ادرار حیض حتمی الاثر اند عبارت اند از عوامل چندی که از راههای مختلف در بدن تاثیر میکنند مثلاً چون سبب انسداد حیض ضعف عمومی و یا عیبی در ترکیب خون بود استعمال مقویات از قبیل آهن و گوشتهای سیاه و ادویهٔ تلخ و غیره بهترین عوامل مدر حیض خواهد بود بنحوی که در عدهٔ زیادی از مواقع بایدبان استمداد جست و این عوامل اگرچه در حصول جریان حیض اثر مخصوص و مشخصی ندارند ما بدن را در یک حالتی میاورند که این عمل را میتواند بخوبی اجری کند پس بر این ملاحظه آهن و سایر مقویات از عوامل حقیقی ادرار حیض شمرده میشوند و نیز ضمّرند و سایر مسهلات در سبک زاد در حصول این مقصود استعمال مینمایند و هم چنین است محصولات ید و طلا که در مواقع مخصوص استعمال میگردند و نیز استفراغ دم و بخار آب و ضمادات را در ادرار حیض بکار میبرند و علیهذا مدرات حیض عبارت از وسائطی میباشند که با هم تباین کلی دارند و **بوشارد** ادویهٔ مدر حیض

اقسام ذیل

اقسام ذیل را بیان میکند

قسم اول که مدرّات حیض بقول خاص نامیده میشوند عبارتند از بعضی محرّکات عمومی از قبیل زعفران و بومادران که قلیل الاثراند وافسنتین که قوی الاثر است

قسم دوم شامل ادویه میشود که انها را مسقط جنین نیز میگویند و در میان انها بعضی مواد سمّی یافت میگردد و این قسم عبارتست از بهل و سداب و ابهل و نبات دارای دهن فرّار و ماده سقزی میباشند بشدت محرّش و در موجودات لیست مثل سم اثر مینمایند

قسم سیّوم عبارتند از عواملی استکه در رحم تحریک کرده و موجب تقلص ان میشوند و از این جهة است که در وضع حمل بطئی که سبب ان عطالت رحم بود اثرهای شافی میکند و این عوامل عبارتند از عنب الدب و سِگِل گوته و اهمیّت این قسم اخری احرد زید رحم است که موجب جلب دقت اطباء عامل شده است

ما در این در زعفران را بهل و سداب ذکر مینمائیم و بومادران و افسنتین و عنب الدب را بیان کرده ایم و سِگِل گوته از عواملی است که لیاقت دارد در مخصوصی ذکر شود

زعفران پ **نخوان** ف **سافران** ل **کروکوس** ی **کروکوس** باین اسم مینامند استیگمات را برهای **کروکوس ساتیووس** را که از طایفه **ایریده** است واز نباتات بومی مشرق زمین را در فرانسه و اسپانیول نیز انرا زراعت میکنند واز این جهة است که در فرنگ باسم زعفران شرقی معروف است و ابرهای زعفران عبارتند از تارهای طویلی پیچیده بروی خود و قابل انعطاف و رنگ انها قرمز نارنجی و طعمشان حاد و تلخ و دارای بوی تند مخصوصی و نود در زعفران اثر کرده و همه خواص انرا باطل میسازد و از این جهة است که انرا در پناه روشنائی باید حفظ نمود و مادّه عامل ان عبارتست از دهن فرّار و علاوه دارای دهن ثابت والبومین و املاح میباشد و نه است که خاصیت زعفران فقط در ادرار حیض بود بلکه بمقدار کم مانند عوامل معدی استعمال میشود و در سلسله رحمی اثر نمیکند مگر بمقدار زیاد و یکی از عوامل محرّک عمومی است که در ترکیب بسیاری از محصولات مرکب داخل میگردد و نیز از عوامل کاسر الریاح و ضد تشنج و ضد هیستری است و در اشخاص عصبانی و سریع التاثر استنشاق ان اغلب اوقات خطرناک است و ممکن است در انها حالت خدارت و یک نوع مستی اورد که بعضی اوقات بدون خطر نخواهد بود و در ممالک مشرق زعفران را در بعضی اغذیه و بیشتر خورشها و پلاوها جهة تلذیذ و رغبت طبع داخل میکنند

گرد زعفران مطابق کدکس بگیرند زعفران مقدار منظور در گرمخان ۲۵ درجه بخشکانند و نرم بکوبند واز موی ابریشمی نمره ۱۰۰ بیرون کنند بدون نخاله و از ۱۰۰ جزء زعفران ۸۵ جزء گرد بدست میاید این گرد از عوامل محرّک و ضد تشنج و مدرّ حیض است و مقدار شربت ان از ۱۰ دسی گرم تا ۲ گرم است و جهة تلذیذ در اغذیه انرا داخل مینمایند

تعفین زعفران ایضاً مطابق کدکس بگیرند زعفران خورد کرده ۱ الکل ۸۰ درجه ۱۰ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و این تعفین محرّک و ضد تشنج و مدرّ حیض است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۲۰ گرم

عصاره الکلی زعفران ایضاً بو کدکس بگیرند زعفران خورد کرده ۱ الکل

زعفران

۸۰ درجه ۹ مدت ده روز زعفران را با ۳ جزء الکل بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و تفاله را سه روز دیگر با باقی مانده الکل بخیسانند و با فشار نیز از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده در حمّام ماریه بواسطه تقطیر الکل آنها را بگیرند و بغلظت عصاره تبخیر نمایند و این عصاره را بمقدار ۵ دسی گرم تا ۱ گرم مانند عوامل ضد تشنج و مدّر حیض استعمال میکردند ولی امروز غیر مستعمل است

تیزن زعفران ایضاً مطابق کدکس بگیرند زعفران ۲ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت نیم ساعت دم کرده و صاف نمایند و این تیزن را با شربت زعفران شیرین کنند و در سوء طمث دو عرض روز پیاله پیاله بنوشند و میتوان مقدار زعفران را ضعف و زیادتر نمود و بباید دانست که همه مشروبات گرم و محرّک مدّر حیض اند

شربت زعفران ایضاً مطابق کدکس بگیرند زعفران خورد کرده ۲۵ شراب گرناش ۴۰۰ قند سفید ۵۰۰ مدت ۲۴ ساعت زعفران را در شراب بخیسانند و با فشار صاف کنند و تفاله با قدری شراب بشویند که مجموع مصفّاها ۴۰۰ گردد و با کاغذ صاف کنند و قند را افزوده در حمّام ماریه حل کنند و بگذارند سرد شده حفظ نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای اجزاء محلوله ۵ دسی گرم زعفران است و از عوامل محرّک و ضد تشنج و مدّر حیض میباشد و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۶۰ گرم

شراب مدّر حیض بگیرند شراب سفید ۳۰۰ تعفین زعفران ۲۰ استات امنیاک ۲۰ شربت بومادران ۱۲۵ مخلوط کنند و مقدار شربت این شراب ۳۰ گرم است

شربت ضرسی معمول در لاباد بگیرند عصیر تمر هندی ۴۰ گرم مطبوخ زعفران (۳۱ در ۱۰۰) ۸ گرم عسل سفید ۴۰ گرم تعفین نیل ۱ گرم مخلوط کنند و بروی لثه‌ها نطول نمایند

مخلوط زعفران بگیرند مسحوق زعفران ۵ تا ۵ سانتی گرم عسل سفید ۱۰ گرم مخلوط کنند و با قلم مو بروی لثه‌ها جهة دفع وجع خروج دندان نطول نمایند

نسخه دیگر معمول تیوون بگیرند عسل وردی ۶۰ گرم عسل حشیشة العطار دی تعفین زعفران مکه ۳۰ گرم تعفین جره ۱ گرم تعفین ونیل تعفین کوکا مکه ۵ گرم مخلوط کنند و نیز در دفع وجع عارض از خروج دندان با قلم مو بروی لثه نطول نمایند

حبّ مدّر حیض بگیرند اکسید سیاه آهن ۵ دسی گرم مسحوق زعفران مسحوق دارچینی مکه ۱ گرم شربت بومادران مقدار کافی مطابق معمول ۱۰ حب کنند و از ۲ تا ۴ حب در روز بیاشامند

ابهل ت اُوُرُس اَبِرُس) فَ سابین لَ ژونیپِروس سابینا ئی براتو سر

درخت کوچکی است از طایفه **کونیفر** (مخروطی) و بر دو قسم است صغیر و کبیر برگهای قسم صغیر شبیه ببرگ درخت تمر هندی و برگهای قسم کبیر مانند برگ سرو و هر دو قسم همیشه سبز اند و نوع اول ارتفاع ساقه درخت ابهل از ۵ تا ۶ متر و نیم است برگهای آن کوچک و در دوی ساقه از تعاقب یکدیگر قرار گرفته و گلهای آن ثنائی المسکن و مانند ... گربه و میوه آن مخروطی عنبی شکل و سیاه رنگ و دارای ۲ هسته کوچک و برگ و شاخه‌های باریک این درخت را در طب استعمال میکنند و دارای بوئی میباشند بسیار تند و شبیه ببوی تربانتین و طعم آنها بسیار تند و تلخ و از آنها بمقدار زیاد دهن فرار اخذ میکنند که بیا

قوی الاثر است

ابهل مانند سداب دارای خاصیت ادرار حیض است و هر این دو ماده دارای خاصیت قوی الاثرند و اثر ابهل بدرجه
است که گاه موجب کونژسیون و تحریش شدیدی در رحم میگردد بطریقی که ممکن است نزف الدم بسیار شدیدی در
ان بروز کند و در اسقاط جنین نیز قوی الاثر است و انرا تجویز مینمایند در ضعف رحم و در نزف الدمهای مبهم ان.
و چون انرا جهت سقط جنین استعمال کنند ممکن است مورث تسمم شود و بیشتر سفوف گردش را بمقدار ۱ گرم
تا ۱ گرم و ۵ دسی گرم در بیست و چهار ساعت تجویز مینمایند

گرد ابهل بگیرند برگ ابهل مقدار منظور در گرم خانه ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موی بیز ابریشمی
۱۲۰ بیرون کنند و از ۱۰۰ اجزء برگ ۶۰ جزء گرد حاصل میشود و این گرد انساج حیوانی را محمر اند بدون انکه تارهای
الیاف را باطل سازد و منجر را زایل میکند و قروح ضعفی را قوت میدهد و از عوامل قاتل پارازیت است و در ادرار
حیض قوی الاثر و دهن فرار ابهل را بر ان ترجیح میدهند

دهن فرار ابهل این دهن فرار را مانند دهن فرار نعناع میسازند و ماده عامل ابهل در این دهن وجود
دارد و از عوامل مدر طمث و محرش و ممیت میباشد و استعمال ان خطرناک است و مقدار شربتش از ۲ تا ۱۰
قطره بطور پوسیون و از سموم است که در حین استعمال باید از اثار محصول اش مراقبت نمود

عصاره الکلی برگ ابهل بگیرند برگ نیم کوب کرده ابهل ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ برگ را با قدری الکل
باندازه که تر شود مخلوط کنند و در الت دپلاسمان داخل کرده در انرا ببندند و ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد ما بقی
الکل را داخل نمایند و مصفی را جهت اخذ الکل در الت تقطیر ریخته تقطیر کنند و بعد در حمام ماریه بغلظت عصاره
نرم تبخیر نمایند و مقدار شربت این عصاره از ۱ تا ۵ دسی گرم و از عوامل مدر حیض و مسقط جنین است و چون
شربتش خطرناک میباشد استعمال ان در این ایام متروک گشته

ذوروفاژدنیک معمول لانگلبرت بگیرند گرد ابهل زاج مکلس مکد ۵ کلمل ۲
بیکلورور جیوه ۱ مخلوط کنند و در تحت نموهای بادی روزی یک دفعه دود نمایند

پوماد ابهل مطابق دواسازی انگلستان بگیرند برگ تازه ابهل ۸ موم زرد ۳ پیه
مذاب ۱۶ ابرگها را با کمی الکل بکوبند و پیه را افزوده در حمام ماریه مدت ۱۲ ساعت محصول را بگذارند بماند و بعد
با فشار از پارچه گذرانیده بگذارند با ارامی سرد شود تا مواد راسبه رسوب کند و صاف شده روی انرا برداشته
و در حمام ماریه با موم ذوب کنند این پوماد را اکثر محرّ است در نگاهداری حصول ریم از محل شمع منفط بکار برند

پوماد فاژدنیک (اکله) معمول بومبی بگیرند مسحوق برگ ابهل مسحوق زاج
سفید کلمل بخاری مکد اسپرحسن لیبر مخلوط کنند و در تحت نموهای زائد روزی یک دفعه صبح و یکدفعه
عصر تمریخ کنند و هر گاه اجزء اسانس ابهل بران بیفزایند اثرش خیلی زیاد میگردد

سفوف مدر حیض بگیرند گرد ابهل گرد زنجبیل مکد ۵ گرم قند و نیل ۲ ده ۶ گرم مخلوط کرده
در ۱۲ بسته مساوی بر بندند و روزی ۱ تا ۲ بسته سفوف نمایند

سُداب پ پیم ف رو ل روتا ی روته پگانون نباتی است از طایفه **روتاسه**
(سدابیه) و دارای چندین قسم و قسم مستعمل در طب عبارتست از **سداب معطّر**

سداب

رواود و رانت ل **روتا گراو ئولانس** و متقدمین از دانشمندان یونان باسم **پگانون اورتینون** سداب بستانی و **پگانون اگریون** سداب بری را نامیده اند
بهر جهت سداب معطر گیاهی است که در بستانها زراعت میکنند و ارتفاع ساقه آن از ۲ تا ۴ قدم و رنگ آن سبز و برگهای آن منتشر و مرکب و نیز سبز رنگ و عده زیادی اجسام غده شکل در روی این برگها و هم در روی ساقه و شاخه ها واقع شده اند و گلهای این گیاه زرد و مانند سپر و خوشه شکل و دارای یک برگ زهری میباشند و بن گل آنها ثابت و دارای چهار تقسیم و برگهای گل ظرفه شکل و حشفه های آن دارای و مجرم و بیضی شکل و ابره آن مرکزی و کوتاه تر از آلات تذکیر و استیگمات آن ساده و ثمر این گیاه مانند کپسول و مرکب از چهار یا پنج قطعه که در نصف تحتانی باهم لحیم شده اند و هر یک از آنها در طرف انسی جزء از دانشان دارای شوکی میباشند و این چهار یا پنج شوک بطور افقی بجانب مرکز میوه عبور کرده و در آنجا باهم ملصوق شده و بنا می کنند یک ستون عمودی متحملی را و در طب همه اجزاء این نبات مخصوص برگش را استعمال میکنند

سداب دارای بوئی تند و معطر و بواسطه دهن فرار زیاد طعمی گرم و تلخ دارد و از عوامل محرک معده و مقوی اعصاب و معرق و ضد تعفن و دافع دیدان و مدحیض و مسقط جنین است و نیز در دفع جرب و دفع حمیات استعمال میگردد

گرد شاخه های گلدار سداب مطابق کدکس بگیرند شاخه های گلدار سداب مقدار منظور در گرم خانه ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موینه موئی نمره ۱ بیرون کنند و مقدار شربت این گرد که دارای مدحیض قوی الاثر است از ۱ تا ۲ گرم و زیادتر و سداب از نباتاتی است که بواسطه خشک شدن مقدار زیادی از ماده عاملش تلف میشود

عرق سداب و دهن فرار آن بگیرند شاخه های گلدار و تازه سداب ۱ آب ۳ شاخه ها را در روی صفحه مشبکی بچینند و از جزء فوقانی دیگ تقطیر قرار دهند و محصول مقطر را در قابله فلورانسی جمع کنند و تقطیر کنند تا دو جزء مقطر بدست آید و دهن فرار آن در قابله در روی مایع جمع میگردد و این دهن فرار از عوامل محرک و مدحیض است و ۲ تا ۴ قطره از آن روی حبه قند چکانیده بنوشند و چون از محصولات خطرناک است امروز کمتر استعمال میشود

عصاره الکلی سداب مانند عصاره الکلی اهل ساخته میشود و از عوامل محرک و ضد تشنج و مدحیض است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۵ دسی گرم

تیزن سداب بگیرند برگ تازه سداب ۴ گرم یا برگ خشک آن ۲ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب جوشیده دم کرده صاف کنند و با قند شیرین نموده مدحیض بیاشامند و **تیزن اهل** را نیز بهمین طریق میسازند

پوسیون مدحیض معمول سب بگیرند قند ۳۰ گرم دهن فرار سداب ۱ دهن فرار اهل مکی ۴ قطره مخلوط کرده صلایه کنند و بیفزایند عرق بومادران ۱۵۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۰ گرم و هر دو ساعت فاصله یک قاشق سوپ خوری بیاشامند

پوسیون مدحیض معمول بیمارستانها بگیرند عرق بومادران ۱۲۰ گرم عرق بهارنارنج ۱۵ گرم دهن فرار اهل دهن فرار سداب مکی ۴ قطره شربت زعفران ۳۰ گرم مخلوط کرده در

سه دفعه در عرض روز بیاشامند

معجون سداب مطابق دواسازی لندن بگیرند مسحوق حب الغار مسحوق زیره مسحوق برگ سداب مکید ۴۵ گرم مسحوق فلفل سیاه ۷ گرم سکنجبین ۱۵ گرم با مقدار کافی عسل سفید معجون سازند و از ۴ تا ۸ گرم جهت ادرار حیض و دفع سوء طمث تشنجی بیاشامند

حب مدر حیض معمول کورتی بگیرند مسحوق برگ سداب مسحوق برگ ابهل مسحوق سنگر گوته مکید ۱ گرم مسحوق صبر زرد ۰٫۵ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع حبس طمث اصلی روزی سه دفعه هر دفعه از ۱ تا ۳ حب بنوشند

حب سداب و ابهل معمول بو بگیرند گرد سداب ۱۵ سانتی گرم گرد ابهل ۵ سانتی گرم با مقدار کافی شربت ساده ۲ حب سازند و یک حب صبح و یک حب شب در دفع نزف الدم رحم بیاشامند و بو این حبوب را در دفع این مرض خیلی قوی‌تر از سنگر گوته میداند و در دانمی منبع از نزف الدم پیوسته ادهن و گرد سداب را مرکباً استعمال میکند بنحوی که در روز از ۱ تا ۲ سانتی گرم گرد سداب استعمال شود و میگوید جهت احتراز از عود مرض مدتی بر این ترکیب باید مداومت نمود

حرف ژ

در تحقیقات ژابوراندی و بعضی تحقیقات علمیه و عملیه اشان

در این جا ذکر مینمائیم بعضی نباتات معرق طایفه **روتاسه** از قبیل ژابوراندی و گیاهی را **ژابوراندی** عوام الناس مملکت برزیل باسم ژابوراندی سلسله مختلف الطایفه از نباتات را مینامند که معطر و محرک و معرق و مدر لعاب باشند از قبیل **مونیرا تریفولیاتا** که از طایفه روتاسه است و اقسام **هرست** که از طایفه اسکروفولاریه اند و اقسام **فلفل** مانند فلفل نودونوم و فلفل سیتریفولیوم و فلفل ریتیکولاتوم ولی دانشمندان از اطبا این اسم را اطلاق میکنند بمادهٔ که قویاً دارای خاصیت تعریق و ادرار لعاب باشد و این ماده عبارت است از **پیلوکارپوس پیناتوس** که درختی کوچکی است از طایفه **روتاسه (سدابیه)** و بومی برزیل و سنت پول و برگهای این نبات که دو مرکب و مانند ریشهای قلم مو واقع شده اند و گلهای آن بطور خوشه طویل و قابل انعطاف که طولشان نیم متر و گاه زیادتر از یک متر و ریشه آن استوانه و تقریباً دوکی شکل و قطرش نزدیک به ۱٫۸ اصلی متر و میوه آن مرکب از پنج قطعه که فقط دو یا سه تای آنها میرسند و یکی از دانشمندان ماده عاملی از ژابوراندی استخراج نموده موسوم به **پیلوکارپین** و این ماده الکلوئیدی است محلول در کلوروفورم و آب و غیر محلول در الکل خالص و در اتر و با کلورور طلا ملح مضاعفی تولید میکند که بخوبی متبلر میگردد برگ پیلوکارپوس پیناتوس را که ژابوراندی مینامند از عوامل است قوی الاثر که ادرار عرق و بزاق و مقدار شربتش از ۲ تا ۴ گرم که در ۲۵۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده چند ساعت بعد از غذا بیاشامند و این برگ را در دفع روماتیسم و نورالژی فاسم و نزله ریوی و برونشیت حاد و حمیات

ژابوراندی

درس پنجاه و یکم

بشوری مخصوص در وقتی که بروز نشو رسیه تعویق افتد و نیز در ذات الجنب و استسقاء تجویز مینمایند و یکی از دانشمندان املاح پیلوکارپین را بر ژابوراندی ترجیح میدهد

مطبوخ ژابوراندی معمول کوتنهو بگیرند ژابوراندی ۴ تا ۵ گرم آب داغ ۱۵۰ گرم مدت ربع ساعت دم کند و صاف نمایند و این مطبوخ در ادرار عرق و ادرار لعاب قوی الاثر است و اگر سرد کرده یک دفعه بیاشامند بهتر است اگر گرم بودن در حصول اثران مدخلیتی ندارد و در دفع سم و نزله ریوی و برونشیت حاد و استسقاء و حیات بشوری در صورتیکه بروز نشو معوق مانده باشد مفید است

عصاره ژابوراندی مطابق کدکس بگیرند ژابوراندی نیم کوب ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ آب مقطر ۱ در التی دپلاسمان الکل را با ژابوراندی داخل کنند و مصفی را جهت اخذ الکل در حمام ماریه تقطیر نمایند و در تندوی محصول آب مقطر سرد را بتجربه و ۱۲ ساعت بگذارند بمانند و گاه گاه بهم زنند و بعد با کاغذ صاف کنند و مصفی را در حمام ماریه بغلظت عصاره جبی تبخیر نمایند و مقدار شربت این عصاره از ۲ تا ۵ دسی گرم است که در پوسیون مخلوط کرده یک دفعه بیاشامند و املاح پیلوکارپین بر این عصاره ترجیح دارند

شربت ژابوراندی مطابق کدکس بگیرند ژابوراندی نیم کوب ۱ آب مقطر ۱۰ قند مقدار کافی ژابوراندی را مدت ۶ ساعت در آب مقطر دم کنند و با فشار از پارچه گذرانیده بگذارند ته نشین شود صاف نموده بر وزن آن دو برابر قند افزایند و بجوشانند و حفظ کنند و مقدار شربت آن از ۳۰ تا ۱۵۰ گرم است

ازتات پیلوکارپین مطابق کدکس بگیرند برگ و یا ریشه پیلوکارپوس مقدار منظور الکل ۹۰ درجه اسید کلوریدریک ۱ اسید ازوتیک کلوروفوردم مکرر مقدار کافی برگ و یا ریشه را نرم بکوبند و با الکل اسید کلوریدریک دار (۸ در ۱۰۰۰) بخیسانند و صاف کنند و بعد بواسطه تقطیر الکل را از مصفی بگیرند و محصول را تبخیر نمایند تا بغلظت عصاره و این عصاره را در آب مقطر حل کنند و با کاغذ صاف کرده و بقدری امونیاک بر مصفی افزایند که تعامل قلیائی بروز کند و بعد کلوروفوردم افزایند و بهم زنند و محصول را صاف نمایند و تقالهٔ را نیز در کلوروفوردم حل نموده صاف کنند و مجدداً باقی مانده را در کلوروفوردم حل نمایند تا سه دفعه و محلولات کلوروفورمی را مخلوط نمایند و قدری آب مقطر بر آنها افزوده بهم زنند و بعد بقدری اسید ازتیک بر محصول بیفزایند تا اثر فی الجمله حموضتی ظاهر گردد و بعد آنرا صاف کنند و در حمام ماریه تبخیر نمایند تا بدرجه بیوست و این محصول عبارتست از ازتات پیلوکارپین و آنرا در الکل ۹۰ درجه که بحالت جوش باشد حل نمایند و بگذارند سرد شده تا متبلور گردد و جهت خالص کردن آن این عمل را چندین دفعه معمول دارند ازتات پیلوکارپین را بواسطه قابلیت انحلال در آب بطور زرق تحت جلدی استعمال مینمایند و دارای خواص ژابوراندی است ولی خیلی قویتر است و مقدار شربت آن از ۱ تا ۳ سانتی گرم و از عوامل سمیه است که اثر سمیت آن در قلب بروز میکند

پیلوکارپین خالص ایضاً مطابق کدکس بگیرند ازتات پیلوکارپین مقدار منظور امونیاک مایع کلوروفوردم مکرر مقدار کافی ازتات را در ۵ مقابل وزن آن آب مقطر حل کنند و بقدری امونیاک بر محلول افزایند که تعامل قلیائی بروز کند و بعد بقدری که پیلوکارپین حل شود کلوروفوردم افزایند و بهم زنند و بگذارند بمانند و صاف کرده تبخیر نمایند و مایع شربتی شکل بی رنگی که باقی میماند عبارتست از پیلوکارپین

ازتات پیلوکارپین

پیلوکارپین خالص

کلورید رات پیلوکارپین

پیلوکارپین خالص بواسطهٔ قابل تبلور نیست در طب استعمال نمیشود و کلیهٔ پیلوکارپین و املاح ان خواص رقیب اتروپین اند و اثرشان ضد یکدیگر

کلورید رات پیلوکارپین بگیرند پیلوکارپین مقدار منظور اسید کلوریدریک اب مقطر مکفی مقدار کافی اسید کلوریدریک را با سه مقابل حجمش اب مقطر مخلوط کنند و تا بحد اشباع پیلوکارپین را در ان حل نمایند و صاف کنند و در خلاء یا در تحت سرپوش و در فوق ظرفیکه دارای اسید سولفوریک غلیظ باشد تبخیر نمایند و این ملح قدری قوی تر از ذات پیلوکارپین است و بهمان مقدار و در همان مواقع استعمال میشود و نیز از سموم است که در قلب اثر میکند و موافق قول **ولپیان** کلورید رات و یا نیترات پیلوکارپین بمقدار ۱ تا ۳ سانتی گرم که بطور حب استعمال شود موجب تعرق و ترشح بزاق میگردد و در زرق تحت جلدی بمقدار ۱ سانتی گرم استعمال کنند و پس از چندی میتوان ۲ سانتی گرم بکار برد

کحل معمول گالزوسکی و برانژر بگیرند کلورید رات پیلوکارپین ۲۰ سانتی گرم عرق غار گلاسی ۵ گرم حل کنند و در دفع گلوکوم حاد و مزمن و ورم عنبیه و اجسام مواج از ۵ تا ۶ قطره این محلول را در چشم قطور نمایند

پوسیون گوتمان در دفع دیفتریت بگیرند موافق سن طفل کلورید رات پیلوکارپین از ۲ تا ۴ سانتی گرم پپسین از ۶ تا ۱۰ سانتی گرم اسید کلوریدریک ۲ قطره اب مقطر ۸۰ گرم حل کنند و هر ساعت یک قاشق چای خوری بطفل بیاشامانند و در شب بیشتر از روز استعمال نمایند و هر دو ساعت فاصله قدری شیر گرم و قهوه یا انگوشت بطفل بخورانند و هرچه طفل مایل باشد اب سرد و هم اب یخ بمقدار زیاد بان بدهند و دفاده های سرد در اطراف عنق بکار برند

تمریخ دافع داء الثعلب معمول بارتولو بگیرند عصارهٔ مایع ژابوراندی تعفین زداریح مکس ۲۵ گرم تمریخ صابونی معطر ۱۰۰ گرم مخلوط کرده تمریخ نمایند

کاک

کاک (کاژاکوم) درختی است از طایفهٔ روتاسه (سدابیه) که در سنت دومنگ و ژامائیک عمل میاید و در طب چوب و پوست و ریشهٔ این درخت را استعمال میکنند و چوب کاک که در تجارت متداول است عبارت از قطعات بزرگی است بشکل چوبهائی که جهت سوزاندن در بخاری تراشیده شده اند و بعضی از این چوبها گاه از پوست خاکستری رنگی پوشیده شده اند و صلب و سفید و دارای طعمی تلخ میباشند و در جوف انها تبلرهای درخشنده بسیاری است که عبارتند از اسید بنزوئیک و کلیهٔ چوب کاک بسیار سخت و سنگین است و دارای مغزی است سمر اللون مایل بسبزی و قشری زرد که صلابتش کمتر است و دارای بوئی است که در وقت سوزاندن و رنده کردن متصاعد میگردد و موافق تجزیه یکی از دانشمندان چوب کاک محتوی سقز مخصوصی است بمقدار زیاد و بمقدار کمتر سقز دیگری دارد محلول در امانیاک و علاوه مواد عصارهٔ و مواد مخاطی نیز دارد و پوستان از حیثیت ترکیب مشابه خود چوب است و ماده عامله هر دو همان سقز است

محصولات کاک و سقز انرا چون در داخل استعمال کنند مانند عوامل محرکه عموماً اثر میکنند و دارای خاصیت تعرقی میباشند و انها را در دفع اختلالات سیفیلیسی و نقرسی و روماتیسمی و خنازیری معمول میدارند

و بقول کلی گاک یکی از ادویهٔ کثیر الفایده قویه است

تیزن گاک بگیرند رنده کرده چوب گاک ۵۰ گرم مدت یک ساعت در مقداری آب بجوشانند که مصفای آن ۱۰۰۰ گرم بود و پس از صاف کردن بگذارند ته نشین شده و صاف روی آنرا بردارند و مانند محرکات و معرقات پیاله پیاله بیاشامند و گاهی در این تیزن ۱۰ گرم اصل السوس اضافه میکنند

گرد گاک این گرد را مانند گرد کاسیا میسانند و تقریبا غیر مستعمل است

تیزن معرق معمول الیس بگیرند رنده کرده چوب گاک ۴۰ گرم آب ۱۵۰۰ گرم بجوشانند تا نصف شود و صاف کنند و مصفی را سه قسمت نموده روزی سه قسمت یکی صبح و یکی ظهر و یکی عصر در دفع نقرس و روماتیسم بیاشامند

تیزن مرکب گاک معمول شوسیه بگیرند گاک رنده کرده ۵۰ گرم مویز سیاه ۳۰ گرم در ۲۵۰۰ گرم آب بجوشانند و صاف کنند و در مصفی ۱۵ گرم صاصافراس رنده کرده و ۱۵ گرم اصل السوس دم نموده مجددا صاف نمایند و تا ۲۰۰۰ گرم این مصفی را در اختلالات سفلیسی و مفصلی مانند تیزن در عرض روز متعدد جا بیاشامند

عصارهٔ گاک بگیرند چوب گاک رنده کرده ۱ آب مقطر ۱ چوب را در ۹ جزء آب مدت یک ساعت بجوشانند و صاف کنند و تفاله را در ۹ جزء دیگر نیز مدت یک ساعت بجوشانند و ۱۲ ساعت بگذارند بماند و صاف روی آنرا برداشته با مصفای اول مخلوط کنند و تبخیر نمایند تا بغلظت عصاره نرم و بعد ۱/۸ الکل ۸۰ درجه افزوده و بخوبی مخلوط نمایند و مجددا بقوام عصاره تبخیر نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت این عصاره که معرق و ضد روماتیسم است از ۱ تا ۱۰ گرم است بطور حب

شربت گاک مطابق کدکس بگیرند رنده کرده چوب گاک ۳ قند ۱۰ آب مقطر مقدار کافی چوب را در ۳۰ جزء آب بجوشانند و صاف کنند و تفاله را نیز در ۳۰ جزء دیگر آب جوشانده صاف نمایند و مصفی را مخلوط کرده تبخیر کنند تا ۶ جزء بماند و بعد قند را افزوده بغلظت ۱/۲۶ درجه قوام آورند و این شربت نیز معرق و ضد روماتیسم است مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۵۰ گرم

شربت ضد روماتیسم (شربت مرکب کنکینا) مطابق دواسازی اسپانیول بگیرند کنکینای زرد نیم کوب کرده عشبه شکافته و خورد کرده مکدام ۹۰ گرم گاک رنده کرده صندل سرخ مکدام ۳۰ گرم قند سفید ۱۳۸۰ گرم آب مقدار کافی پوست و ریشه و چوبها را مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و بعد یک ساعت بجوشانند و از مویز صاف نمایند و مقدار آب باید بقدری باشد که مصفی ۹۰۰ گرم شود و بعد قند را افزوده بجوشانند و با سفیدهٔ تخم تصفیه نموده قوام آورند این شربت نیز معرق و ضد روماتیسم است و مقدار شرب آن از ۲۰ تا ۸۰ گرم

شربت ضد مفصلی معمول دبواس بگیرند از یک طرف عشبه شکافته خورد کرده گاک رنده کرده مکدام ۶۰ گرم آب ۳۰۰۰ گرم بجوشانند تا ۱۵۰۰ گرم بماند و صاف نموده ۱۰۰۰ گرم قند افزایند و بجوشانند تا قوام آید و بگذارند سرد شود و از طرف دیگر بگیرند عصارهٔ تریاک ۶ دسی گرم سقز گاک ۱۶ گرم کربونات پتاس ۱۲ گرم تعفین کلشیک (الکلی) ۵ گرم اسانس لیمو ۲ قطره همه را مخلوط کرده صلا[illegible]

شربت مرکب کنکینا

کشند و کم

کند وکم کم بر شربت مذکور در حالتیکه سرد باشد بیفزایند و صاف نمایند واین شربت را بمقدار ۲۰ تا ۶۰ گرم در دوماتیسم مزمن استعمال میکنند

گرد سفرگیاک مطابق کدکس بگیرند سفرگیاک مقدار منظور نرم صلایه نموده و بعد ازمو ریز ابریشمی نمره ۱۰۰ بیرون کنند واین گرد را در دفع دوماتیسم بمقدار ۲ تا ۴ گرم بطور پوسیون و یا حب تجویز مینمایند

تعفین سفرگیاک مطابق کدکس بگیرند سفرگیاک ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ سفر را نیم کوب کرده مدت ۱۰ روز در الکل بخیسانند وگاه گاه بهم زنند و بافشار از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف نمایند واین تعفین را در دفع دوماتیسم از ۲ تا ۸ گرم بطور پوسیون استعمال میکنند

الکسیر ضد مفصلی (تعفین امریکون) معمول کاده بگیرند سفرگیاک ۱ تافیا ۵ (تافیا عبارت از عرقی است که از نی شکر میگیرند) حل کرده صاف نمایند و ۱۰ تا ۲۰ گرم این الکسیر را در دفع دوماتیسم و دفع نقرس همه روزه صبح بیاشامند

امولسیون سفرگیاک (شیرگیاک) بگیرند مسحوق سفرگیاک ۲ مسحوق صمغ عربی ۸ شربت ساده ۳۰ آب صاف ۱۰۰ اسفر و صمغ را مخلوط کنند و شربت را فزوده صلایه نمایند و بعد مدتی کم کم آب را بیفزایند ونیز صلایه کنند و در دفع نقرس و دوماتیسم هر دوساعت فاصله یک قاشق آش خوری بیاشامند

تعفین اماناکی گیاک مطابق دواسازی المان بگیرند سفرگیاک ۳ الکل ۹۰ درجه ۱۰ اماناک مایع ۹/۰ درجه ۶ سفر را در الکل حل کرده اماناک را بیفزایند و باکاغذ صاف نمایند ومقدار شربت این تعفین که معرّق و ضد دوماتیسم است از ۱ تا ۴ گرم است بطور پوسیون

قطور ضد مفصلی معمول گروف بگیرند تپاس الکلی (تپاس محرق ۱ الکل ۸۰ درجه ۴) ۵ تعفین اماناکی گیاک ۷ تریاک خالص ۲ مدت چهار روز بخیسانند و باکاغذ صاف کنند ومقدار شربت این قطور از ۱۰ تا ۲۰ قطره است سه دفعه در عرض روز

معجون ضد دوماتیسم مطابق دواسازی انگلستان بگیرند سفرگیاک ۴۰ گرم ریوند چینی ۸ گرم گوگرد مصعّد ۶۰ گرم جوزبوایک دانه طرطیر ۳۰ گرم عسل سفید ۵۰۰ گرم مطابق معمول معجون سازند واین معجون ضد دوماتیسم و ملیّن است واز ۱۰ تا ۳۰ گرم از آن دو دفعه در روز استعمال مینمایند

معجون مرکب گیاک معمول فرناندز بگیرند سفرگیاک ۱۵ گرم ریوند ۱۰ گرم طرطیر ۲۵ گرم گوگرد مصعّد و مغسول ۵۰ گرم جوزبوایک دانه عسل سفید مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند واطبای اسپانیول این معجون را که ملیّن است در دفع دوماتیسم مزمن استعمال میکنند مقدار شربت از ۱۵ تا ۲۰ گرم است صبح وعصر

الکسیر ضد مفصلی جزیره فرانس بگیرند نعنعی ۳۰ سفرگیاک صبر سقوطری مکی ۴ الکل ۵۲ درجه ۵۰۰ هر یک از مواد را جداگانه در ۱۰۰ جزء الکل حل کنند و محلولها را مخلوط نموده باکاغذ صاف نمایند واز ۱۰ تا ۳۰ گرم این الکسیر را در دفع دوماتیسم و نقرس هر روز صبح بیاشامند و ۱۵ گرم این الکسیر چون دارای ۲ دسی گرم صبر میباشد تا چار اثر اسهال از آن بروز خواهد کرد

حب ضد مفصلی معمول گروف بگیرند گرمس معدنی عصاره اکونیت مکدو ۴ سانتی گرم عصاره یاسمن بری سفرکاک مکدو ۱۰ سانتی گرم بلسان پرو مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و هر سه یا چهار ساعت فاصله از ۱ تا ۲ حب بیاشامند

امولسیون سفرکاک معمول کولن بگیرند سفرکاک ۱۰ گرم صمغ عربی ۵ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و کم کم ۱۵۰ گرم آب بیفزایند و در دفع نقرس هر ساعت دو قاشق کوچک بیاشامند

تیزن معرق معمول ثیمل بگیرند آب جوش ۲۵۰ گرم رنده کرده چوب کاک خورد کرده ریشه شیرین بیان مکدو ۱۵ گرم گل خشک اقطی گل خشک شقایق مکدو ۵ گرم مطابق معمول تیزن سازند و روزی چهار پیاله بدفعات بیاشامند

تعفین هاتفیلد بگیرند چوب کاک صابون مکدو ۱۰ گرم الکل ۱۰۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند و در دفع نقرس و روماتیسم یک قاشق چای خوری این تعفین را در یک پیاله تیزن مناسبی مخلوط کرده بیاشامند

قطور منسوب بر عضویت علیسوی بگیرند سفرکاک ۲۰۰ گرم صاصفراس ۱۵ گرم بلسان پرو ۱۰ گرم الکل خالص ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و در دفع نقرس و سفیلیس یک قاشق چای خوری این قطور را در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده بنوشند

مخلوط سفر و صابونی معمول پلانک بگیرند سفرکاک صابون بادام مکدو ۵ گرم در ۱۲۰ گرم الکل خالص حل کنند و در دفع نقرس و روماتیسم روزی ۴ گرم این محلول را در یک پیاله مطبوخ مناسبی مخلوط کرده بیاشامند و **عصاره سفر و صابونی پلانک** عبارت از همین محلول است در صورتیکه او را بدرجه بوست تبخیر کرده باشند

حرف س

در پنجاه و نهم سرب و محصولات آن

سرب ع **رصاص اسود** ف **پلومب** ل **پلومبوم** (**ساتورنوس**) ی **مولوبدوس** و باصطلاح دانشمندان کیمیا **زحل** ف **ساتورن** عبارت از فلزی است سفید کبود رنگ و چون او را ببرند اول تشعشع زیادی میباشد ولی بسرعت در مجاورت هوا کدر میگردد و او را بشکل ورقه های بسیار نازک میتوان پهن کرد و چندین دفعه این ورقه ها بر جهات مختلف تا می شوند بدون آنکه بشکنند و بقدری نرم است که با ناخن میتوان بر روی آن خط نمود و وزن مخصوص آن ۱۱/۴۳ میباشد و در ۳۲۲ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت قرمز سفید بخار میشود و با اکسیژن بسهولت مرکب شده تولید سه اکسید مینماید و محصولات مستعمل در طب عبارتند از سرب فلزی و مرداسنگ و سرنج و کربونات و استات و سونسنات و تنات و ازتات و یدور و برمور و دان

بقول کلی استات و کربونات سرب را چون بمقدار زیاد بیاشامند مانند سموم محرشه اثر میکنند و بمقدار کم چون مدتی با آنها مداومت نمایند ممکن است موجب درد قولنج سربی گردند ولی نوعا مورث عروض سانحه

نمیشوند و مانند قابضات قویه اثر مینمایند و استات خنثای سرب را غالباً در دفع اسهالهای ذوبانی و نزف
الدمهای پسیو و عرقهای شبانه مسلولین و ذات الریه و احتقانات در دفع ذوسنطاریا استعمال میکنند و نیز انرا
در دفع اقسام نورالژی بکار میبرند و در استعمالات خارجی مانند سوزستات میباشد و سوزستات مایع
سرب را مانند قابضات و یا عوامل معوضه در دفع دمل‌ها و اورام سطحی جلد و احتراق و اقسام رضوض خارج
محمول میدارند و در استعمال استات سرب در محلها باید احتیاط نمود زیرا انهائی که دارای املاح سرب
میباشند اثر مساعدی در قروح قرنیه میکنند و بدون انکه اثر مساعدی در سطح معلول نمایند ترشح انرا یا
کم کرده و یا بکلی موقوف میکنند و در روی سطح قرحه یک طبقه سفید رنگی تولید نموده یعنی کربونات سرب
در روی ان متحجر گشته و موجب کدورت قرنیه میشود

در بیان اثر فیزیولوژی سرب و محصولات آن

چون استعمال محصولات سرب در صنایع و در طب هر روز شایع است لازم میاید بقول کلی ماری داکر
انانها در شخص سالم بروز میکنند بیان نمائیم پس میگوئیم در عمله جات کارخانه جات سرب و در اشخاصی که
ترکیبات انرا استعمال مینمایند اغلب اوقات علامات تسمم سربی ظاهر میگردند و بخصوص این تسمم
بیشتر بروز میکند در اشخاصیکه سفیداب و سرنج وغیره را بکار میبرند و ممکن است این تسمم نتیجه استعمال
ترابوتیکی محصولات سربی گردد بهر جهت بعضی عوارض بطور مقدمه بروز مینمایند و عبارتند از تلون اسنان
و غشاء مخاط دهان و عروض طعم فلزی در دهان و نتن سربی تنفس و زردی لون بشره و هزال و بطوء دوران
و بعد یکی از امراض اصلیه که عبارتند از قولنج و نورالژی و فالج و اختلاج بود ظاهر میگردد و اول علامتی که
ظاهر میشود تلون اسنان است و این تلون که عبارت از رنگ خاکستری باشد بیشتر در بن دندان بروز میکند
یعنی در محل التصاق لثه بر دندان و ممکن است تمام دندان را فرا گیرد بخصوص در اشخاصی که دهان را شسته
و مسواک نمیکنند و نیز گاه میشود این رنگ خاکستری در لثه ها بروز نماید بدون انکه موروث اختلالی در
نسج انها گردد و هم چنین در غشاء مخاط گونه ها و لبها گاه ظاهر میگردد و عروض ان فقط بواسطه استنشاق
بخارات سربی است نه بواسطه جذب انها و حصول تسمم بلکه بیان میکند امکان تسمم را و در همین زمان
که غشاء مخاط متلون بر لون مذکور شد بوی نفس تغییر کرده و نتن شدیدی حاصل میکند و علامت اثر سرب
در خون و حصول تسمم ظهور لون مخصوصی است در جلد و مانند جلد اشخاص مبتلی به سرطان زرد مخصوصی
حاصل مینماید که کم رنگتر است از زردی یرقان و عمله جات و مرضائیکه مدتی در تحت اثر محصولات سربی
واقع میشوند رنگ اصلی بدنشان تغییر کرده و مبدل باین رنگ میگردد و در باب اثر سرب در عروق و الت
مرکزی دوران عقیده دانشمندان مختلف است بعضی میگویند در انتساج این الات اثر میکند و جمعی دیگر
فقط اثر انرا در همان اعمال انها ثابت مینمایند و در اینکه ظرفیت عروق و قلب کم میشود و یک نوع حالت ضیقی
در انها بروز میکند شبهه نیست و از همین است که در اشخاص مبتلی به تسمم سربی عموماً صوت سوفل عرقی
شنیده میشود و نبض صغیر دقیق و گاه بطئی میگردد اگر چه عروض این علامات را میتوان نسبت داد

درس پنجاه دوم:

به اثر سرب در سلسله عصبانی بدون انکه ارتباطی با اختلال الحالات دوران داشته باشد یعنی تسمم سربی عمل تغذیه را نیز مختل میکند و از این جهة است عروض هزال بخصوص در صورت

در میان امراض منتجه از تسمم سربی قولنج از همه شایع تر است و عبارت از یک نوع نورالژی معوی میباشد که همراهی میکند با بروز اوجاع در اطراف دق و یبوست طبع و تقبض بطن وغیره و بعد از ان نورالژی است که متصف است به بروز اوجاع حاد در امتداد اطراف و در سینه و در سر و این نورالژیها اغلب اوقات با منعصها چند و گاه با فالج همراهی دارد و ممکن است فالج پس از ان عارض شود و یا بعکس و فالج سربی که شیوعش کمتر از قولنج و نورالژی است خطیرتر از ان دو میباشد و اغلب اوقات بقدری مزمن است که با همه وسائط تداوی مقاومت مینماید و بیشتر اوقات در عضلات منبسطه انتها های بدن بروز میکند و فقدان حس نیز از اقسام همین فالج است و نه اینست که همیشه محل ان در اطراف بود بلکه الات حواس ظاهره را گاه مبتلی میسازد و یکی از صور ان اموروز سربی است

دیگری از صور تسمم سربی البومینوری است و این مرض قبل از انکه سرب مزاج را فاسد سازد ممکن است ظاهر گردد و یکی از دانشمندان سبب انرا نسبت میدهد به خروج سرب از بدن بواسطه کلیه ها و این مسئله را بواسطه امتحان در حیوانات ثابت کرده و این قسم البومینوری ممکن است موقتی بود و یا ثابت ماند و مرض برایت را با همه علامات و نتایجش که خطیرتر از همه اورمی است بنا کند و هنوز محقق نشده که حمله های صرعی شکل مسمومین سرب یا بسبب اثر بلاواسطه این سم در دماغ است که بروز مینمایند و یا عروض شان بواسطه اورمی سربی است

بالاخره ندانست که اثر شوم تسمم سربی فقط در کسانی اثر کند که در کارخانجات سرب کار میکنند بلکه در نتایج انها نیز اثر مینماید چنانچه یکی از دانشمندان مشاهده کرده که تسمم بطئی سرب موجب مرگ جنین در رحم مادر شده و هم چنین در سه سال اول حیوة خارج رحمی اطفال را کشته و این اطفال چون متولد شوند مبتلی به حمله های صرعی میباشند

از انچه ذکر کردیم نباید شخص عامل مخوف شده از استعمال محصولات سربی در دفع امراض اجتناب نماید زیرا بروز سوانح مذکوره در عمله جات کارخانجات که لاینقطع در میان تصاعدات سربی واقع میباشند به جهة زیاد است که در اشخاصی که طبیب انها را در تحت اثر محصولات سربی میاورد کم است و چنانچه در اول این درس بیان نمودیم از استعمال داخلی املاح سرب خیلی بندرت ممکن است قولنج بروز کند و بروز سایر عوارض در صورتیکه شخص عامل خبطی در تشخیص مرض نکرده باشد بقدری کم است که میتوان انرا هیچ پنداشت و **تروسو** میگوید استات سرب را مدت متمادی بمقدار زیاد استعمال کرده ام و هرگز جز قولنج موقتی که شبیه به قولنجهائی است که از اثر مسهلات بر فوق مانند منزهی بروز میکنند سانحه دیگری مشاهده نکرده ام علی هذا محصولات سرب را داخلا و خارجا در تراپوتیک بدون خوف باید استعمال کرد

فادزهر محصولات سرب اثر سمی محصولات سرب بدو طریق مختلف در بدن ظاهر میشود یا چنانچه ذکر کردیم تدریج در بدن اثر کرده و مورث عروض سوانح مذکوره میگردند و گاه میشود بدفعه مقدار زیادی از انها را در معده داخل نمایند و در این صورت مانند سموم محرشه اثر میکنند فادزهر انها اب گوگردی و زاج سفید و سولفور هیدرات است (مداوای برادران شربتهای که مخصوص به قولنج

سربی است و در زرد خار شنبر بیان کرده ایم)

موادّ مانعة الجمع این مواد عبارتند از اسید سولفوریک و اسید فوسفوریک و اسید کلوریدریک و املاح محلول این اسیدها و تنن و ید و رهای قلیائی و بوره و صبر و شیر و محصولات افیونی

در بیان محصولات سرب و نسخه‌های متداول آنها

سرب فلزی سرب فلزی را در خارج بشکل قطعات نازک جهة پوشاندن و فشار دادن قروح کهنه اطراف ساقله بکار میبرند و مصنّف قطعه نازکی از سرب را که وسعتش قدری زیادتر از وسعت قرحه بود بروی آن منطبق نموده و با نوار طرف معلول را منظماً می‌پیچید و باین طریق بسیاری از قروح کهنه و مزمن اطراف ساقله را مداوا مینماید

مرداسنگ

اکسیدهای سرب دو قسم اکسید سرب در طب استعمال میشود یکی مرداسنگ و دیگری سرنج

مرداسنگ (مرداهنگ) ف. لیتارژ (ماسیکوت) ل. لیتارژیروم ی. لیتارگوروس (کلمه لیتارگوروس مرکب از دو لفظ است یکی لیتوس یعنی سنگ و دیگری ارگوروس یعنی نقره) عبارتست از پروتو اکسید سرب و فقط همین اکسید است که میتواند با اسیدها مرکب شود و آنرا از اکسید شدن سرب در قال گذاشتن نقره حاصل میکنند و آنچه در تجارت از آن بفروش میرسد کمتر خالص است و هرگز در طب بتنهائی استعمال نمیشود و در ترکیب مشمّعها و امگان در لاهر داخل میگردد

سرنج

سرنج (اسرنج) ف. مینیوم ی. میلتوس ترکیبی است از پروتو اکسید و براکسید سرب و باین طریق ساخته میشود که مرداسنگ یا کربونات سرب را نرم کوفته و در مجاورت هوا حرارت شدیدی بر آن وارد کنند و رنگ آن قرمز نارنجی بسیار قشنگی است و هر چه پررنگتر بود خالصتر است و در ترکیب بعضی مشمّعها داخل میگردد و در میان کدبانوهای ایران متداول است که سرنج را در پشت گوش و کشاله ران اطفال شیرخواره جهة خشکانیدن جراحت می‌پاشند

سفیداب شیخ

سفیداب شیخ ع. اسفیداج ف. سروز (بلان دسفهان) ل. سروسا ی. فیموتیون عبارتست از کربونات سرب و ملحی است سفید و چون خوب ساخته شده باشد شفاف است و بی بو و بی طعم و کمی محلول در آب و در سطح سرب فلزی که مجاور با هوای مرطوب بود بالطبع تولید میگردد و از این جهة است خطر استعمال آبهای محتوی در ظروف سربی و در طب فقط در استعمالات خارجی بکار میرود

سکر الزحل

استات خنثای سرب ع. سکر الزحل (ملح الزحل) ملحی است سفید و دارای طعمی شیرین و قابض و خیلی محلول در آب یعنی ۱۰۰ جزء آب ۱۵ درجه ۵۹ جزء این ملح را حل میکند و در کارخانجات بواسطه حل کردن مرداسنگ در اسید استیک آنرا میسازند و از عوامل قابضه است که در داخل در دفع اسهال و عرقهای شب و بادی استعمال میگردد و مقدار شربت آن از ۱ تا ۵ سانتی گرم

در بیاد تر بطور رحب در استعمالات خارجی سوزستات را بران ترجیح میدهند

سوزستات سرب

سوزستات متبلر سرب ملحی است سفید و بشکل تیغهای که در متبلر میگردد طریق ساختن ان موافق دستور العمل **ژانل** از این قرار است بگیرند استات متبلر و خشای سرب ۱۵ مرداسنگ انگلیسی ۵ اب مقطر ۱ استات را با مرداسنگ مخلوط کرده صلابه کنند و محصول را در کپسول چینی ریخته و اب را بیفزایند و حرارت دهند تا جوش اید و در ۱۰۳ درجه حرارت جوش میاید و متصل بهم زنند و قیف را در حمام ماریه گرم کرده و با کاغذ محصول را در ان قیف صاف نمایند و مرداسنگ در ۶۰ درجه حرارت شروع بانحلال میکند و در درجه جوش تمام ان حل میگردد و در این وقت مایع بواسطهٔ انکه دارای کمی کربونات سرب است شیری شکل میشود و چون یک جزء سوزستات مذکور را در دو جزء اب مقطر حل کنند محلول را باسم سوزستات مایع سرب که دارای ۱٫۳۲ درجه است موسوم می نمایند

عصیرة الزحل

سوزستات مایع سرب (عصیرة الزحل) مطابق کدکس

بگیرند استات متبلر سرب ۳۰ مرداسنگ مسحوق ۱۰ اب مقطر ۲۵ در کپسول چینی اجزاء را مخلوط کنند و در حمام ماریه حرارت دهند تا مرداسنگ حل شود و صاف کنند و این محلول دارای ۱/۳۲ درجه است و میتوان این عمل را در ظرف مسی اجری نمود بشرط انکه چند ساچمه و یا یک تیغه سربی در ان بریزند تا مانع اکسید شدن مس گردد

سوزستات مایع سرب معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند استات متبلر سرب ۳ مرداسنگ مسحوق ۱ اب مقطر ۲ در قرعی مخلوط کرده و گاه گاه بهم زنند و بعد از ۲۴ ساعت صاف نمایند و مصفی نیز دارای ۱/۳۲ درجه خواهد بود

تنات سرب

تنات سرب ملحی است سفید و تقریباً غیر محلول در اب و انرا حاصل میکنند از اختلاط محلول تنن با محلول استات خشای سرب تنات سرب رد میشود و رسوب را گرفته خشک مینمایند

تنات هیدراته سرب مطابق دواسازی ارتش المانی بگیرند پوست بلوط نیم کوب کرده ۱ جزء مدت نیم ساعت در مقداری اب بجوشانند که مصفای ان ۴۰ جزء بود و برای مصفی ۴ جزء سوزستات مایع سرب بیفزایند رسوبی حاصل میشود که عبارت است از تنات سرب وانرا در کپسولی با یک جزء الکل ۹۰ درجه داخل نمایند و این تنات را در زفاده اسکارهای ضغطی استعمال مینمایند

یدور سرب

یدور سرب مطابق کدکس بگیرند نیترات سرب ید و دپتاسیوم مکدیک جزء هر یک از دو ماده را جداگانه در ۱۰ مقابل وزن خود اب مقطر حل کنند و محلول ازتات را در محلول یدور داخل نمایند رسوبی که حاصل میشود عبارت است از یدور سرب بگذارند بخوبی ته نشین شده اب وی را دور بریزند و رسوب را با اب مقطر بشویند و در گرم خانه خشک کنند و یدور دپتاسیومی که در اینجا استعمال میکنند باید خنثی بود و هر گاه دارای کربونات پتاس باشد باید انرا با مقدار کافی اسید ازتیک اشباع نمود و اگر مقدار یدور دپتاسیوم را قدری زیادتر کنند ترسیب یدور سرب کامل تر میگردد بهر جهت یدور سرب را در محلول غلیظ استات سود که در حالت جوش باشد و با اسید استیک انرا قدری ترش کرده باشند حل کنند و بگذارند سرد شود یدور سرب بشکل فلسهای زرد قشنگ متبلر میگردد و یدور سرب یکی از عوامل قابضه و محلله و ضد خازیر است

یدور سرب معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند استات خنثی سرب ۱۱ یدور
پتاسیوم ۱۰ آب مقطر ۲۰۰ اسید استیک ۵۰٫۰ / ادرجه ۲ هریک از دو ملح را جداگانه در ۱۰۰ اجزء آب مقطر حل کنند
و صاف نمایند و اسید استیک را بر محلول استات بیفزایند و از بروی محلول یدور دریزند و دردی که حاصل
میشود بروی صافی جمع نمایند و در گرم خانه و یا در هوای آزاد بخشکانند و از ۱۰ اجزء استات سرب که استعمال
کرده اند ۹ و ۱۰ اجزء یدور حاصل میگردد

برمور سرب این ملح را از تجربه مضاعف یکی از املاح سرب و برمور پتاسیوم حاصل میکنند و
کمتر در طب استعمال میشود و فقط موافق نسخه ذیل حبی از آن میسازند که در دفع نحوطهای موجع مستعمل است

حب برمور سرب مطابق کدکس بگیرند برمور سرب از ۲ تا ۵ سانتی گرم عصاره
بلادن از ۲ تا ۵ سانتی گرم لوپولین ۵ سانتی گرم جهته یک حب از این قرار ۶ حب سازند و از ۲ تا ۳ حب در عرض
روز بیاشامند

پوماد یدور سرب مطابق کدکس بگیرند یدور سرب ۱ پیه حسن لبته ۹ مخلوط کنند
و در دفع ادنیت مزمن و تهیجات خنازیری تمریخ نمایند

حب استات سرب معمول فوکیر بگیرند استات متبلر سرب ۱ گرم با مقدار کافی
مسحوق ریشه خطمی و شربت ساده ده حب سازند و در دفع عرقهای ذوبانی از ۲ تا ۵ حب در عرض روز بیاشامند

حب تریاک دار استات سرب مطابق دواسازی انگلستان
بگیرند استات متبلر سرب ۵۰ سانتی گرم مسحوق تریاک خالص گلقند مکرر ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب
سازند و در دفع عرقهای ذوبانی از ۱ تا ۲ حب در شب بیاشامند و در دوسنطاریا هر دو ساعت فاصله ۱ یا ۲
حب بنوشند

سفوف دافع عرقهای ذوبانی مطابق دواسازی پروس بگیرند
استات متبلر سرب مسحوق تریاک خالص مکرر ۱ مسحوق قند ۴ مخلوط کرده صلایه کنند و در دفع عرق ذوبانی
مسلولین و اسهال آنان از ۱ تا ۲ سانتی گرم صبح و از ۱ تا ۲ سانتی گرم عصر سفوف نمایند و این سفوف از
محصولات خطرناک است

سفوف دافع نفث الدم معمول دانتون بگیرند استات سرب ۲ دسی گرم عصاره
شوکران ۳ دسی گرم مخلوط کرده صلایه کنند و ۱۲ قسمت نمایند و هر دو ساعت فاصله یک قسمت سفوف نمایند

پوسیون معمول دوبر بگیرند استات سرب ۱۵ سانتی گرم در ۱۰ گرم گلاب حل کرده و
۱۰ گرم شربت بنفشه بیفزایند و در دفع سیاه سرفه هر ربع ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون ضد سل معمول ملونک بگیرند استات سرب ۱ دسی گرم عصاره
بنج ۵ سانتی گرم در ۲۰۰ گرم آب مقطر حل کنند و هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون معمول للو بگیرند استات سرب ۱۰ سانتی گرم تنقیع تریاک ۴ گرم سرکه
۴۵ گرم آب مقطر ۶ گرم مخلوط کنند و در دفع نفث الدم شدید رحم هر ربع ساعت فاصله یک قاشق
خوری کوچک بیاشامند

مخلوط مسکن و قابض معمول مونن بگیرند استات سرب ۲ دسی گرم آب مقطر ۵۰ گرم عصاره تریاک ۱ دسی گرم مخلوط کنند و در دفع دوسنطاریا هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

حب ضد صرع معمول دکامپر بگیرند عصاره مائی تریاک ۵ سانتی گرم استات سرب ۲ دسی گرم گرد بنج ۴ دسی گرم مطابق معمول ۸ حب سازند و یک دانه صبح و یک دانه شب بیاشامند

حب دکتر کوئوپ بگیرند مسحوق استات سرب ۲ دسی گرم مسحوق تخم فلاند ریوم ۲ گرم در ۴ گرم عصاره قصوم داخل کرده حبهای ۱ دسی گرمی سازند و در دفع هیستری و صرع روزی دو حب بنوشند

حقنه سفیداب معمول ورژی بگیرند استات سرب ۱۱ دسی گرم کربونات سود ۵ سانتی گرم هر یک از دو ملح را جداگانه در مقدار خیلی کمی آب حل کنند و محلولها را در ۲۵۰ گرم مطبوخ بزرکتان داخل نموده و ۴ قطره لودانم روسو بیفزایند و در دفع اسهال مسلولین حقنه نمایند

حقنه ضد دوسنطاریا معمول بادری بگیرند آب ۱۰۰ تا ۱۰۰ قطره عصیره الزحل و در ۵۰۰ گرم آب نیم گرم مخلوط کرده حقنه نمایند

زرق استات خشای سرب (زرق زحلی) معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند استات سرب متبلر ۱ آب مقطر ۱۰۰ حل کرده صاف کنند و در دفع ورم مجرای بول و ورم حشفه و لوکوره زرق نمایند و نباید از نسبت اعتیاد برند زیرا که جزء اعظم آنها استات سرب باشد ممنوع است زیرا یکی از اسباب تسمیم سرب مداومت بر این زرقها است

کحل استات خشای سرب استات خشای سرب داخلی نرم صلایه کنند و در دفع کرانولهای ملتحمه ۵ سانتی گرم این مسحوق را با عانت قلم نقاشی بروی جفن بگسترانند

کحل محلل معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند گلاب ۱۲۰ گرم سوزستات مایع سرب ۴ گرم الکولاتور جرجی ۸ گرم مخلوط کنند

کحل رادع معمول گوبیوس بگیرند گلاب عرق بادرنگ مکی ۵۰ گرم استات متبلر سرب ۵ دسی گرم حل کنند و در ابتدای ورم اجفان استعمال نمایند

کحل قابض معمول سکارپا بگیرند استات مایع سرب ۶ قطره عرق بادرنگ ۲۰۰ گرم لعاب صمغ عربی ۳۰ گرم مخلوط کنند و در وقت استعمال بهم زنند

کحل دافع رمد معمول سیشل بگیرند استات متبلر سرب ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱ گرم مخلوط کرده در دفع رمد ساده و باتولد استعمال کنند

گلیسره قابض معمول مولر بگیرند مسحوق استات سرب ۱ گلیسره نشاسته ۳۰ مخلوط کنند و در دفع اریتم واکزمای مزمن و رمد مزمن و سیلان دمعه تمریخ کنند

غسول ستات سرب (آب سفیداب او بلانش) مطابق کدکس بگیرند سوزستات مایع سرب ۱ آب صاف ۴۵ الکولاتور جرجی ۴ مخلوط کرده بهم زنند و این غسول قابض و محلل است و در دوا سازی تدمائی بعوض الکولاتور الکل ۶۰ درجه استعمال مینمایند و میتوان بعوض آب صاف گلاب استعمال کرد

اوبلانش

آب نبات و معدنی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند سوزستات مایع سرب ۵ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم مخلوط کنند

آب نبات و معدنی معمول گولارد بگیرند سوزستات مایع سرب ۱۵ گرم آب مقطر ۱۰۰۰ گرم الکولاتور حرجی ۶۰ گرم مخلوط کنند

محلول دافع اختلالات هرپسی مجرای گوش معمول ضیر بگیرند سوزستات مایع سرب ۱ گرم لودانم روسو ۲ گرم آب مقطر ۱۲ گرم مخلوط کنند دانه ۱۰ تا ۱۵ قطره شب وقت خواب در گوش بچکانند و سوراخ گوش را با قطعه پنبه مسدود نمایند

ذرق مهبلی استات سرب معمول ریکورد بگیرند آب ۱۰۰۰ گرم استات متبلر سرب ۱۰ گرم مخلوط کنند و مقدار استات را متدرجاً زیاد نمایند تا ۵۰ گرم

ذرق مجرای بولی استات سرب ایضاً معمول ریکورد بگیرند گلاب ۱۵۰ گرم استات متبلر سرب ۳ گرم مخلوط کنند

نطول استات سرب ایضاً معمول ریکورد بگیرند آب صاف ۲۵۰ گرم استات سرب ۵ گرم مخلوط نمایند در دفع ورم حشفه و ورم فرج تغسیل کنند و نیز در نیش زنبور مستعمل است

نطول محلل معمول ژانل بگیرند کلوریدرات امونیاک ۲ گرم آب ۴۵ گرم الکل ۵ درجه ۱۰ گرم سوزستات مایع سرب ۱ گرم نوشادر را در آب حل کنند و صاف نموده الکل و سوزستات را بیفزایند و در دفع استوروس و کوفتگی نطول نمایند

ذرق مسکن معمول پرتانز بگیرند تریاک خالص ۱ گرم آب ۲۰۰ گرم سوزستات مایع سرب ۱ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و در دفع سوزاک اعم از آنکه با ورم و یا بدون ورم باشد ذرق نمایند

ذرق معمول یونک بگیرند عصیرة الزحل ۱۰ گرم سرکه مقطر ۲۵ گرم گلاب ۷۵۰ گرم حل کنند و در دفع لوکوره مزمن که با وجع همراه نباشد ۳۰ گرم این محلول را دو یا سه دفعه در روز ذرق نمایند

ذرق سرب و خرّ معمول فرانک بگیرند استات سرب ۵ گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کرده بیفزایند تعفین فره ۵ گرم تعفین تانیک ۳۰ گرم در دفع نزله مزمن رحم روزی ۵ تا ۶ دفعه ذرق نمایند

ذرق زیتاهکی معمول وپوئیترن بگیرند باهک ۱۲۰ گرم روغن زیتون ۱۵ گرم سوزستات مایع سرب ۳۰ قطره مخلوط کنند و در دفع ورم غده وذی مجرای بول ذرق نمایند و در وقت استعمال بهم زنند

غسول معمول بیت بگیرند مطبوخ خطمی ۵۰۰ گرم سوزستات مایع سرب ۵ گرم مخلوط کنند و در دفع لیکن واکزمای مزمن تغسیل نمایند

مخلوط محلل معمول لاری بگیرند عصیرة الزحل الکل کافوری سفیده تخم مرغ مکد ۵۰ گرم آب مقدار کافی مخلوط کنند والاتی را که بنا پد عوض کرده با آن آلوده نمایند

تمریخ دافع اثر لورد معمول برتون بگیرند الکولاتور فیورا وانتی ۲۰۰ گرم سوزستات مایع سرب روغن زیتون مکد ۳۰۰ گرم اسیدکلوریدریک ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و قبل استعمال چند زمانی

مخلوط را

مخلوط را بهم زنند در شب اجزاء معلول را با ان چرب نموده و قطعه کاغذی ابریشمی را نیز با ان الوده کرده بروی

انها منطبق ساخته به بندند

نطول دافع اثرلور معمول میاله بگیرند عصیرة الزحل عرق کافوری مکدر ۲۵۰ گرم

مخلوط کنند و این نطول را در دفع اثرلور اگر چه قدری متقرح هم شده باشد با فوائد ثابت استعمال میکنند و جزء

معلول را همه روزه صبح و عصر نطول کرده و بعد پارچه را در ان الوده نموده و بروی محل معلول منطبق کرده ببندند

قیروطی محلل معمول گولارد بگیرند قیروطی جالینوس ۹۰ سوزنستات سرب ۱۰ مخلوط کنند

و در خشکانیدن جراحات استعمال نمایند

قیروطی محلل کافوری بگیرند موم زرد ۱۰ گرم زیت ورد ۴۰ گرم موم را در روغن با اعانت

حرارت ملایم ذوب کنند و ۲۰ گرم عصیرة الزحل و ۱۰ گرم کافور در ان مخلوط نمایند این قیروطی کرانتی سپتیک

(ضد تعفن) است جراحات را می خشکاند

پوماد دافع قروح خنازیری معمول گس بگیرند سوزنستات مایع سرب و روغن

موم و مکدر ۲۵ گرم زرده تخم مرغ یک دانه مطابق معمول مخلوط کنند و پس از انکه اضلاع قرحه را قطع کردند

با این پوماد با اعانت شرپی رفاده نمایند

پوماد دافع اثرلور معمول کنوارزد بگیرند تنباک ۱۰ گرم کافور ۵ گرم کربونات

امانیاک ۱۰ گرم استات سرب ۲۰ گرم پیه مذاب ۱۲۰ گرم مخلوط کنند

پوماد دافع ریزش گیسوان معمول دوپوئیترن بگیرند حرام مغز گاو

۲۰۰ گرم استات متبلر سرب ۵ گرم بلسان سیاه پرو ۲۰ گرم الکل ۵۲ درجه ۵۰ گرم تعفین خ داریح ۲ گرم تعفین

میخک تعفین دارچینی مکدر ۱۰ قطره مخلوط کنند و هر شب گیسوها را باندازه یک فندق چرب نمایند

پوماد دافع نورالژی (اونگان سفید) معمول ازس بگیرند

پیه حسن لبه ۲۵ گرم کربونات سرب ۵ گرم مخلوط کنند و این پوماد از عوامل مخففه است و تمرینح ۴ گرم ان

در دفع نورالژی صورتی مفید است

قیروطی محلل کافوری مطابق دواسازی لندن بگیرند موم

۲۰ سوزنستات مایع سرب ۳۲ روغن زیتون ۱۲۵ کافور ا موم را با اعانت حرارت ملایم در ۱۰۰ اجزاء روغن

ذوب کنند و کافور را در باقیمانده حل نمایند و محلول کافوری را با قیروطی مخلوط کرده و در اخر عمل سوزنستات را

بیفزایند و صلایه کنند و این قیروطی را در رفاده جراحات ضعفی استعمال نمایند

پوماد دافع رمد بگیرند مسکه تازه ۴۰ گرم سرنج ۱ گرم استات متبلر سرب ۳ گرم مطابق معمول

پوماد سازند و این پوماد معروف است به پوماد **ووفارنیر** و در رمد ملتحمه و کراتیت مزمن و رمد

فولیکولهای جفن و کراتیت متقرح و مزمن و در لکه قرنیه انرا استعمال میکنند

شمع معمول نوکیت بگیرند شمع را با پالم موم سفید مکدر ۵ گرم مخلوط کرده با اعانت حرارت

ملایم ذوب کنند و بعد مسحوق ۵ گرم دوتواکسید سرب را افزوده و تا هنگام سرد شدن متصل بهم زنند

و این شمع محلل و مجفف است

خمیر دافع احتراق معمول التشول بگیرند گل سفید روغن زیتون و یا روغن بزرکان مکد ۱۵۰ گرم سولفات سرب ۲۰ گرم ید وفورم از ۵ تا ۱۰ گرم مخلوط کنند و بروی محل احتراق بگسترانند و بعد از پنبه هیدروفیل پوشانیده و با ورقه گوتاپرکا بر بندند

پوماد معمول بوت بگیرند تنات سرب ۱۰ گرم پیه بلسانی ۵۰ گرم مخلوط کنند و در دفع اسکارهای غانغرایائی استعمال نمایند

اونگان تنات سرب مطابق دواسازی رمانی بگیرند تنات هیدراته سرب ۱ پیه مذاب ۲ مخلوط کنند و در افاده جراحات ضعفی بکار برند

پوماد محلل معمول بومتس بگیرند قیروطی ساده ۱۰۰ گرم عصیرة الزحل ۱۰ گرم کافور ۱ گرم مطابق معمول پوماد سازند و شانکر غیر موجع وا ثولور متقرح را با این پوماد افاده نمایند

پوماد زحل و کافوری ایضاً معمول بومتس بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم عصیرة الزحل ۱۰ گرم کافور ۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در دفع لکه هائی که از سفلیس یا یولی و غیره نتیجه میشوند این پوماد را استعمال مینمایند

پوماد معمول ثیا کومینی بگیرند پیه مذاب تازه ۵۱ گرم عرق غاد گلاسی استات سرب مکد ۴ گرم پوماد سازند و در دفع اورام خارجی بخصوص اثولورا نرا استعمال کنند و در اجزاء متورمه موضعه و هم چنین در دفع حکه مقداری کمی از این پوماد را تمریخ نمایند

ازتات سرب در دفع ناخن منجر هر روزه مسحوق ازتات سرب را بپاشند و انرا از پنبه محلوج و یا پارچه خشکی بر پیچند

مشمع ساده مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند مرداسنگ پیه مذاب روغن زیتون مکد ۱۰ اب صاف ۲۰ در ظرف مسی مخلوط کرده و بجوشانند و متصل بهم زنند تا مواد دسمه کاملاً حالت صابونی حاصل کرده و مرداسنگ مفقود گردد و این حالت پس از چندین ساعت بروز میکند و در این وقت اگر قدری از محصول را در اب سرد بریزند منجمد میگردد و از روی اتش بر داشته بگذارند نیم سرد شود و بفشرند تا اب که محتوی گلیسرین است خارج گردد و بشکل استوانه لوله کنند و ۱۳ جزء مشمع باید بدست اید و در بیمارستانهای لشکری بجای پیه ساده پیه حسن لبه استعمال مینمایند و این مشمع که جزء اعظم بسیاری از مشمعهای مرکب است مفرداً کمتر استعمال میشود

مشمع دیاپالم مطابق کدکس بگیرند مشمع ساده ۱۰۰ موم سفید ۵ سولفات دوی ۲۵ اب داغ ۲۰ سولفات را در اب حل کنند و مشمع و موم را با هم ذوب کرده و محلول ملحی را بر مذاب بیفزایند و حرارت دهند تا اب کاملاً بخار گردد و این مشمع را **دیاپالم** بدین جهة میگویند که یک وقتی بجای اب مطبوخ خوشه خرما را استعمال مینمودند زیرا که **دیا** در لغت یونانی بمعنی با و **پالم** بمعنی شاخه خرما میباشد و در حقیقت همان مشمع ساده است که بواسطه سولفات سرب سفید شده است و سولفات سرب بواسطه تجزیه مضاعف سولفات دوی و ملح دسم سربی در این مشمع تولید میگردد

مشمع دیاشیلون صمغی مطابق کدکس بگیرند از یک طرف مرداسنگ مسحوق

مشمع ساده

مشمع دیاپالم

مشمع دیاشیلون صمغی

پیه مذاب روغن زیتون مکدر ۳۰ آب صاف ۱۲۵۰ مطابق آنچه در شمع ساده ذکر کردیم عمل نمایند و در آخر عمل بواسطهٔ حرارت ملایمی بیشتر آبی که در شمع میباشد بخار کنند ولی گلیسرین را باید باقی گذارند و از طرف دیگر بگیرند اشق انزروت مکدر ۱۰۰ اسانس تربانتین ۴۰ آب صاف ۱۰۰۰ در حمام ماریه مخلوط کنند و حرارت دهند و متصل بهم زنند تا صموغ سقزی با آب حالت شیری حاصل نماید و آنوقت با پارچه صاف کرده و مصفی را بقوام عسل غلیظ تبخیر نمایند و بعد بگیرند موم زرد زفت سفید مکدر ۱۲۰ تربانتین ملزی ۱۰۰ مخلوط کرده با حرارت ملایمی ذوب کنند مذاب را از پارچه گذرانند و شمع و صموغ سقزی را با آن مخلوط نموده و روی آتش ملایمی بگذارند و بهم زنند و حرارت دهند تا چون سرد شود بتوان آنرا مانند استوانه لوله نمود

شمع دیاشیلون صمغی معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند شمع ساده ۵۰۰ موم زرد ۲۵۰ زفت سفید ۱۰۰ تربانتین ۱۵۰ اسقرالچی مصفی ۹۰ روغن زیتون ۵۰ اشق مصفی انزروت مصفی مکدر ۲۵ در حمام ماریه ذوب کرده و صاف کنند و مصفی را نیز در حمام ماریه تبخیر نمایند و متصل بهم زنند تا قابل لوله کردن شود و از آن استوانه‌های ۵۰۰ گرمی سازند

شمع چسبنده مطابق دواسازی باویر

بگیرند سریش ۴۵ روغن زیتون ۳۵ موم زرد ۵ را تا پنج ۱۰ تربانتین بود و ۱۵ روغن را تا به ۲۰۰ درجهٔ حرارت داغ کنند و سریش را با غانت هویجی در آن ریخته و با تیغهٔ آهنی بهم زنند و حرارت دهند تا کف کند و بوی سوختگی از آن متصاعد شود و از روی آتش برداشته و متصل بهم زنند تا کف آن بخوابد و آنوقت سایر مواد را افزوده و بهم زنند تا کاملاً حل شوند و این شمع خیلی چسبنده است

شمع اسمراللون (اونگان دو ولا مرتکل) مطابق کدکس

بگیرند روغن زیتون ۱۰ موم زرد مسکر مسحوق مرداسنگ پیه گوسفند پیه خوک مکدر ۵ زفت سیاه مصفی ۱ (چون پیه خوک نجس است استعمال آن جایز نیست بعوض آن نیز پیه گوسفند داخل نمائید) پیه و مسکر و موم و روغن را داخل هم نموده و حرارت دهند تا شروع به تصاعد دود نماید و آنوقت مرداسنگ را افزوده و نیز حرارت دهند و با اسپاتول چوبی بهم زنند تا محصول رنگ اسمر تیره حاصل کند و در این وقت زفت را بیفزایند و از روی آتش بردارند و این شمع محرک و منضج است و در دواسازی بیمارستانهای لشکری فرانسه بجای مسکر پیه استعمال میکنند و موم را با زفت حل کرده در آخر عمل میافزایند

درس پنجاه و سوم سرخس و بعضی عوامل مشابه آن

در درس دهم بیان کردیم که عوامل دافع دیدان بر دو صنفاند صنف اول دافع تنها و صنف دوم دافع سایر اقسام دیدان و بعضی از عوامل صنف دوم را در درس دهم ذکر نمودیم و در این درس بیان مینمائیم بعضی از عوامل صنف اول را که عبارتند از سرخس و کوسو و تخم کدو و کامالا و پوست ریشه و ساقه انار و پلتیئرین و قلع و در آخر این درس بقول کلی اقسام تنیا و کیفیت توالد و طریق مداوای آنها را ذکر میکنیم و بسفایج اگرچه در خواص مشابهتی به سرخس ندارد ولی چون از همان طایفه است پس از ذکر تنیا از او بیان مینمائیم

شمع چسبنده

اسم اللون اونگان دو ولا مرتکل

عوامل دافع دیدان

سرخس

سرخس (چپان) فوژرمال پولیپود یوم فیلیکس ماسکولا

(دیسقوریدوس یونانی آنرا پتریوس پتریس) نامیده است یکی از نباتات مخفی اللقاح از طایفه

فوژر میباشد و دارای سه قسم است **سرخس مذکر** که مذکور شد و **سرخس مونث** فوژرفمل اسپید یوم فیلیکس فمینا و **سرخس سلطانی** فوژردوایال (اوسموند) فیلیکس فلوریدا (اوسموندا رگالیس)

و بیخ سرخس مذکور را که عبارت از ساقه تحت الارضی آن بود جزء اصلی آن مینامند و موافق تجربه یکی از دانشمندان

دارای مواد ذیل است دهن فرار دهن دسم اسید استیک اسید گلیک قند مایع تن نشاسته ماده سرشیمی و ماده

خشبی و شاخه‌های نورسته آن محتوی این مواد میباشند دهن فرار دسفر قهوه رنگ ماده دسم و جامد دهن

دسم مواد ملونه سبز قرمز رنگ و ماده عصاره

طبیعت ماده عامل سرخس مذکر زیت وسفری میباشد و چون بخوبی در اتر محلول است در استخراج آن اتر را

استعمال میکنند و معمول دانشمندان فرانسه بیخ این نبات است و متقدمین از اطبا سرخس مذکر را در دفع

تنیا (حب القرع) قوی الاثر میدانند ولی با عتقاد معاصرین در تنیای غیر مسلح که بندهای کوتاه است قوی

الاثر و در تنیای مسلح بی اثر است و پوست ریشه انار و بخصوص کوسو را در تنیای مسلح قوی الاثر میدانند

بهر جهت مقدار شربت بیخ سرخس مذکر از ۸ تا ۱۶ گرم بلکه از ۳۲ تا ۶۴ گرم است که در ۱۰۰۰ گرم آب بجوشانند

تا نصف شود و صاف کرده با شربتی و یا بدون شربتی بنوشند و بدانست که فقط تنیا را دفع میکند بلکه سایر کرمها

که در مجرای غذائی مسکن دارند خارج مینماید و گرد بیخ سرخس مذکر را بمقدار ده ۱۰ تا ۵۰ گرم هر دو دفع تنیا استعمال

میکنند و پس از شرب این گرد باید مسهل روغن کرچک و یا کلمل استعمال نمود

تعفین نورسته‌های سرخس مذکر معمول پشیر بگیرند نورسته‌های

تازه سرخس مذکر ۵۰۰ گرم اترسولفوریک ۴۰۰۰ گرم مدت ۵ تا ۶ روز بخیسانند و صاف دو نیم آنرا بواسطه

عمل انحراف بردارند و حفظ کنند و ۸ گرم این تعفین را در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند و نیمه آن

سرخس این تعفین ترجیح دارد و قوی الاثر تر است

گرد سرخس مذکر مطابق کدکس بگیرند بیخ سرخس مذکر به مقدار منظور سر و ته این

ریشه را بزنند و آنرا بطور قطعات نازک قطعه قطعه کنند و پوستش را خارج سازند و در گرم خانه ۴۰

درجه بخشکانند و نرم بکوبند و از موی ابریشمی نمره ۱۰۰ بیرون کنند و مقدار شربت این گرد در دفع تنیا از ۴

تا ۱۶ گرم است و در ساختن گرد سرخس باید دقت کنند که این بیخ تازه باشد و همینکه از افزون ... بیرون

آوردند بلا فاصله گرد سازند

تنیفوژ خانم نوفر بگیرند گرد سرخس مذکر ۴ تا ۶ گرم آب ۱۲۵ گرم مخلوط کرده صبح ناشتا یکدفعه

بیاشامند و یک ساعت بعد معجون ذیل را بنوشند بگیرند کلمل بخاری مسحوق سقمونیا مکمل ۶ دسی گرم

گم گوت ۳ دسی گرم با مقدار کافی عسل معجون سازند

عصاره اتری (زیت سفری) سرخس مذکر مطابق دستور العمل بوشارد بگیرند بیخ سرخس مذکر تازه و خشک کرده ۱۰۰۰ گرم اترسولفوریک ۲۰۰۰

گرم دیگر [illegible]

گرم در شیر دا نیم کوب نمایند و در آلت دیپلاسمان با اتر مخلوط کرده و محصول مصفی را در ظرف در بسته جمع کنند و باعانت حرارت ملایمی در حمام ماریه اسباب تقطیری که کوچک بود تقطیر نمایند و هم چنانکه در تقطیر اتر متداول است تا بتوان از ارتباط آتش با قابل احتراق کنند و سایر شرایط را نیز اجری نمایند وآنچه در حمام اسباب تقطیری باقی میماند در کپسولی ریخته و چند زمانی در آن حمام گذارند و متصل بهم زنند تا هر چه اتر در محصول باقی مانده بخار گردد و این محصول را که عبارت از عصارهٔ اتری است در صراحی در بسته حفظ کنند

عصارهٔ اتری سرخس مذکور بعد از گرد آن بهترین محصولات سرخس است و بخوبی دفع میکند تنیا ی عریض را و مقدار شربتش از ۲ تا ۸ گرم است که در مغزنان داخل کرده بیاشامند و اگر در کپسول داخل کنند بهتر است و دو ساعت بعد مسهلی از روغن بیدانجیر بنوشند در هر صورت چه گرد سرخس مذکور را استعمال نمایند و چه زیبات اتری از هر دو باید تازه ساخته شده باشند و باید مریض را دو روز قبل از استعمال دوا پرهیز دهند که بغیر از شوربای رقیق چیز دیگری نخورد و پس از دو روز صبح ناشتا با عصارهٔ اتری و یا حبوب نیل را بنوشد و در عرض همان روز مسهل روغن بیدانجیر بیاشامد

حب دافع تنیا بگیرند زیبات اتری سرخس مذکور ۲ گرم با مقدار کافی گرد سرخس و یک لعاب ده حب بزرگ سازند و صبح ناشتا در مدت یک ساعت این حبوب را بنوشند و بعد یک پیاله مطبوخ سرخس میل کنند و چنانچه ذکر کردیم در عرض این روز باید مسهل روغن کرچک استعمال نمود

مطابق دستور العمل تروسو ۴ گرم عصارهٔ اتری سرخس مذکور را در چهار دفعه بفاصله ربع ساعت بنوشند و این مقدار دو روز متوالی استعمال کنند و در این دو روز مریض بجز شیر هیچ چیز نباید بخورد و پس از این دو روز صبح ۵۰ گرم شربت اتر و یا ۲ گرم اتر محتوی در کپسول بیاشامد و بعد از نیم ساعت لعوقی که محتوی ۱ تا ۳ قطره روغن دند باشد استعمال نمایند

مطابق دستور العمل البرس سه روز متوالی مریض را سخت پرهیز دهند و در روز سیوم طرف عصر یک بطری آب سدلیسربان بیاشامانند و فردای آن شب ۳ گرم عصارهٔ اتری سرخس مذکور را در دو دفعه بفاصله یک ساعت میل کند و دو ساعت بعد از شرب قسمت اخری ۳۰ گرم روغن بیدانجیر بنوشد

حب دافع تنیا معمول پشیر بگیرند عصاره زیت و سقری سرخس مذکور ۲ گرم گرد سرخس مذکور ۶ گرم با مقدار کافی گلقند ۱۰ حب بزرگ سازند و یک دفعه بیاشامند و دو روز قبل از استعمال این حبوب مریض جز شوربای رقیق چیزی نباید بخورد و بلافاصله پس از شرب حبوب یک پیاله مطبوخ سرخس (۳۰ در ۱۰۰۰) بنوشد و دو ساعت بعد ۳۰ گرم روغن کرچک بیاشامد

حب عصاره زیت و سقری سرخس معمول مایت بگیرند عصارهٔ اتری سرخس مذکور ۴ گرم مسحوق صمغ عربی آب مکلد ۱ گرم گرد سرخس مذکور مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دو دفع تنیا ۱۰ حب شب وقت خواب بیاشامند و ۱۰ حب فردا صبح آن شب و یک ساعت و نیم بعد ۴۵ گرم روغن کرچک و هر گاه تنیا دفع نشود چند روز مریض را راحت گذاشته و بعد مجدداً بهمین دستور العمل نیز حبوب را استعمال نمایند ولی با ۴۵ گرم روغن کرچک ۸ گرم اسانس تربانتین سفارش کنند

حب دافع تنیا معمول بتهیم بگیرند عصارهٔ اتری سرخس مذکور عصاره پوست

ساقر انار مکد ۱۵ گرم مسحوق جلب ۳ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و یک روز مریض را پرهیز داده
و از ۵ تا ۱۰ حب بان بیاشامانند و یک حقنه مسهل استعمال کنند و روز دوم باقی مانده حبوب را در مدت
۲ تا ۳ ساعت بنوشانند

مخلوط دافع تنیا معمول بروئوکس بگیرند کلوروفورم عصاره اثری سرخس
مذکر مکد ۴ گرم روغن بیدانجیر از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و پس از آنکه ۲۴ ساعت مریض روزه گرفته
و هیچ نخورده این مخلوط را بنوشد و اگرچه در دفع تنیا قوی الاثر است ولی خیلی نامطبوع و مکروه میباشد
و لهذا استعمال کوسو را بر این مخلوط ترجیح دارد

طریقه مداوای تنیا بواسطه زیت اثری سرخس مطابق دستور العمل کواندل و تروسو چند روز قبل از استعمال دوا باید مریض را پرهیز
داده و اشها و انگوشتهای خیلی چرب بان بخورانند و بعد حبوب ذیل را داد و قسمت کنند یک قسمت
شب در وقت خواب و قسمت دیگر را فردا صبح استعمال کنند
بگیرند زیت اثری سرخس مذکر کلل بخاری مکد ۲۵ دسی گرم گرد سرخس تازه مقدار کافی مطابق معمول
حبهای ۳۵ سانتی گرمی سازند
دو ساعت بعد از شرب قسمت اخری حبوب ۶۰ گرم روغن بیدانجیر بیاشامند و اندک مدتی نخواهد
گذشت که مریض تمام کرم را دفع خواهد نمود

تروسو از ۴ تا ۱۰ کپسول که هر یک دارای نیم گرم عصاره زیت و سفری سرخس باشند استعمال
مینماید که هر ده دقیقه بده دقیقه فاصله یک کپسول بمریض میدهد و پس از یک ساعت و تا چهار کپسول
اتر و پس از دو ساعت ۳۰ گرم روغن بیدانجیر و بواسطه این طریقه تنیای غیر مسلح خیلی بسهولت دفع
میگردد

معالجه تنیا موافق دستور العمل دوزل این مصنف میگوید هرگز نمیشود
که از استعمال سرخس مذکر موفق بدفع تنیا نشوند و بطریق ذیل این دوا را استعمال میکند ریشه تازه
سرخس را نرم سائیده با شربت گل هلو معجون کنند و قسمتهای یک گرمی سازند و در مدت ربع ساعت
از ۳۰ تا ۴۰ قسمت بنوشند و پس از دو ساعت مسهلی از ۴۰ گرم روغن کرچک بیاشامند

موافق دستور العمل گرهل شب را بمریض جز شوربای ساده چیز دیگری ندهند
و فردا صبح عجین ذیل را باو بخورانند بگیرند گرد ریشه جلب گرد تخم گوت زیتون حلو مکد ۳۵ سانتی گرم
با مقدار کافی گلقند عجین کنند و یک ساعت بعد از شرب این عجین بگیرند گرد ریشه سرخس مذکر ۱۲ گرم
عرق تیلول ۹۰ گرم مخلوط کرده یک دفعه بیاشامند و هرگاه پس از چهار تا پنج ساعت کرم دفع نشود چند
قاشق روغن کرچک بمریض بدهند

معجون دافع کرم موافق دواسازی باد بگیرند مسحوق سرخس مذکر مسحوق
سنبل الطیب مسحوق درمنه ترکی مسحوق سولفات پتاس مکد ۲ عسل ۴۰ معجون سازند و این معجون دافع
تنیا و مسهل است و مقدار شربتان از ۴ تا ۱۰ گرم

کپسول عصاره زیت و سفری سرخس مذکر معمول ترسو

هر کپسولی دارای ۵ دسی گرم عصاره مذکور است و در دفع تنیا از ۶ تا ۱۰ کپسول هر ده دقیقه به ده دقیقه
فاصله استعمال میکنند و یک ساعت بعد از شرب آخرین کپسول از ۲ تا ۴ عدد کپسول ترود و ساعت بعد از
آن ۳۰ گرم روغن کرچک معمول میدارند

کوسو

کوسو درختی است از طایفه **روزاسه** از محصولات بومی کوهستان حبشه که از ۲۵۰۰ تا ۳۵۰۰
متر ارتفاع آن کوهستان است و در ما بین عرض ۱۳ تا ۱۵ درجه واقع شده اند و ارتفاع این درخت از ۶ تا ۷ متر
و بر دو قسم است مذکر و مؤنث و گل این درخت را در دفع کرم بخصوص تنیا که در حبشستان شایع است قوی
الاثر میدانند و اهالی حبشه گل کوسوی ماده را که کوسوی سرخ مینامند بر گل کوسوی نر که کوسوی خر نامیده
میشود ترجیح میدهند استعمال کوسو این اوقات جهة دفع تنیا در فرنگ خیلی متداول و در مملکت ما یعنی ایران
چند سالی است که متداول شده و کوسو در زبان مردمان حبشه بمعنی تنیا است و چون این ماده انرا اکثر ترو
دفع میکند باین اسم موسوم شده

کوسوئیکه از تجارت حبشه بفرنگ می آورند هیئت آن شبیه بر گل تیلول خورد شده و طعم آن در ابتدا تفه و لعابی
و بعد تند و بوی آن که در مجاورت آب گرم متصاعد میشود فی الجمله شبیه ببوی گل اقطی است و نوعا کوسو را
بطور گرد استعمال میکنند که از ۱۵ تا ۲۰ گرم این گرد را در ۲۵۰ گرم آب جوش داخل کرده و مدت نیم ساعت
بگذارند دم کشد و بعد از کنار آتش برداشته بگذارند نیم گرم شود و بدون صاف کردن تمام محصول یعنی گرد
و آب همه را مریض بیاشامانند و اگر پس از شرب آن عطش بر مریض غالب شود نباید چیزی بیاشامد و جهة
تسکین عطش قدری لیموی ترش بمکد و در حبشستان معمول است که کوسو را با یک مسهلی استعمال میکنند
ولی **ترسو** میگوید این عمل در بسیاری از اوقات غیر لازم است زیرا این ماده بخودی خود غالبا موجب
تخلیه میشود و اگر احیانا حالت تخلیه ظاهر نشد چنانچه ممکن است گاهی اتفاق افتد یک ساعت پس از شرب
آن یک بطری آب سدلیتز بنوشند بهر حبشه کوسو از عواملی است که شرب آن نه موجب حمی میشود و نه قولنج و سر تنیا
که مانند تار بسیار نازکی است و شبیه باسباب حجامت عموما دفع نمیگردد مگر با تخلیه سیوم و یا چهارم و اغلب
اوقات یک خوراکش کفایت میکند و اگر لازم شود میتوان بدون هیچ عارضه مکررا انرا استعمال کرد و چون
کوسو دارای طعم مخصوصی است که بعضی اشخاص بصعوبت انرا می آشامند **مانتل** دواساز پاریسی با قند کوسو
گرانولهای بسیار مطبوع نموده که اطفال بخوبی انها را میخورند

طریقه استعمال کوسو در دفع تنیا موافق دستور العمل

سانتراس همینکه مریض وجود تنیا را مشاهده نمود باید شبی که فردای آن کوسو را استعمال میکند پرهیز
کرده هیچ نخورد و فردا صبح در روی ۲۰ گرم گل کوسوی نیم کوب کرده ۲۵۰ گرم آب گرم بریزند و بگذارند ربع
ساعت بماند و بعد محصول را بدون اینکه چیزی باقی گذارد بیاشامد و پس از یک مدتی بعد از شرب دوا با آنکه مریض
دهان خود را شسته و بخوبی پاک کرده بدطعمی بر آن غالب میشود که علامت اثر دوا است و باید منتظر خروج
تنیا شد و تقریبا یک ساعت پس از آشامیدن دوا در مریض حالت تخلیه بدون عروض قولنج ظاهر گشته و بیت
الخلا میرود و ابتدا مواد موجوده در امعا دفع شده و بعد چند دفعه متوالیا مواد برازی خارج گشته و در آخر خود

کوسو بدن

کوسو بدون آنکه با مادهٔ مخلوط بود دفع میگردد و غالباً در تخلیهٔ اوّل بعضی قطعات تنیا دیده میشود در تخلیه سوّم و یا چهارم تمام کرم خارج میگردد و در همراین تخلیه ها نه درد و نه خستگی و نه تب هیچکدام عارض نمیشوند و پس از شش ساعت مریض حقّهای خوردن غذا میباشد

کوسوی مانتِل بگیرند گرد کوسو ۱۰ گرم قند ۳۲ گرم مطابق معمول گرانول سازند و این گرانولها را با یک پیاله مطبوخ سرد تیلول بیاشامند و این طریقه بهترین صور کوسو و مطمئن ترین عوامل دافع تنیا میباشد

گرد کوسو مطابق کدکس بگیرند گل کوسو مقدار منظور در گرم خان ۲۰ درجه بخشکانند و نرم کوفته بدون تخاله از موبیز موئی نمره ۱ بیرون کنند

اپوزم کوسو مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند گرد کوسو ۲۰ گرم آب جوش ۱۵۰ گرم مخلوط کرده بگذارند سرد شود و در دفع تنیا تمام محصول را یکدفعه بیاشامند و این اپوزم را نباید صاف نمود

پوسیون کوسو معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند گل کوسو ۴۰ گرم قند سفید ۳۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم گل را خشک کرده و با قند نرم بسایند و با حرارت ملایمی در آب بجوشانند تا ۵۰۰ گرم باقی ماند و با فشار صاف کنند و در دفع تنیا در دو بار سرد فعه بیاشامند

کدو

کدوی قرع ف **کورژ** (**سیتروئیل**) ل **کوکوربیتا سیکرونون**

یک نوع از نباتات طایفه **کوکوربیتا سه** را که از بقولات ماکول است باین اسم مینامند و تخم این نبات از عوامل دافع تنیا میباشد و تخم کدوی تنبل را ل **کوکوربیتا پپو** و تخم کدوی صراحی (غلیانی) ل **کوکوربیتا لاژناریا** (**کالباس**) ترجیح میدهند و قریب پنجاه سال است که دانشمندان فرنگ در تخم کدو خاصیت دفع تنیا را یافته اند و ابتدا یکی از دانشمندان بود در انجمن طبی انکشاف این خاصیت را اظهار نمود و بعد سایر دانشمندان بواسطه تجارب متعدده ثابت نمودند که لعوق مرکب از ۱۰۰ گرم تخم کدوی تنبل و ۳۰ گرم دوغن بیدانجیر تنیا را بخوبی دفع میکند و مخصوصاً در اطفال لعوق ذیل مؤثر است

بگیرند از ۱۵ تا ۴۵ گرم مغز تخم کدو نرم کوفته و بالعوق مخلوط کرده بطفل بخورانند و پس از دو ساعت از ۱۰ تا ۱۵ گرم دوغن بیدانجیر استعمال نمایند

تینفوز معمول رمونانک بگیرند تخم کدو ۴۰ گرم دوغن بیدانجیر عسل مکرر ۳۰ گرم تخم ها را مقشر کنند و نرم بکوبند و با دوغن و عسل مخلوط نمایند و در یک پیاله شیر داخل نموده در دفع بوی سفال و تنیای غیر مسلح یکدفعه بیاشامند و دو ساعت بعد مخلوط ذیل را در یک پیاله آب سرد داخل کرده بنوشند بگیرند دوغن کرچک با لیمو عسل مکرر ۳۰ گرم مخلوط نمایند و تا وقتی که تنیا بکلی دفع نشود مریض باید چیزی نخورد و در استعمال این دوا قولنج و اسهال عارض میگردد

معجون تخم کدو معمول برونت بگیرند تخم کدوی مقشر قند مکرر ۵۰ گرم نرم بکوبند تا خمیر متحد الاجزائی حاصل گردد و این معجون را در دفع تنیا استعمال میکنند و در شبی که فردای آن مریض این معجون را باید بخورد ۳۰ گرم دوغن بیدانجیر را با یک پیاله آبگوشت بی چربی داخل کرده میآشامد و فردا صبح تمام این معجون را یکدفعه میل میکند و یک ساعت بعد از شرب معجون نیز ۳۰ گرم دوغن بیدانجیر مینوشند تا

۲۴ ساعت

۲۴ ساعت باید هیچ غذائی نخورد و تخم خشک کرده کدو قوی الاثرتر از تازه است

پوسیون دافع تنیا معمول در وپون بگیرند تخم کدوی مقشر ۵۰ گرم قند ۳۰ گرم شیر ۶۰ گرم تخمها را با قند نرم بکوبند و کم کم شیر را افزوده ضلایه کنند و با فشار صاف نمایند و صبح ناشتا باید بیاشامند و دو ساعت بعد ۳۰ گرم روغن کرچک بنوشند

۲۴۰ گرم تخم کدو دارای ۵۰ گرم مغز است

پوست ساقه درخت انار یکی از دانشمندان ثابت نمود که پوست تازه ساقه درخت انار مانند پوست ریشه آن دافع تنیا میباشد

پوست ریشه درخت انار بعد از کوسو در میان عوامل دافع تنیا پوست ریشه انار از همه قوی تر است و بخصوص در دفع تنیای مسلح استعمال میشود و پوست ریشه تازه مطمئن تر از ریشه خشک است و چون ریشه خشک را ۱۲ ساعت در آب بخیسانند مانند ریشه تازه میگردد و پوست ریشه درخت و هم پوست ساقه آن دارای چندین الکلوئید است و دو تای از این الکلوئیدها که عبارت از **پللتیرین** و ایزوپللتیرین باشند در دفع تنیا مؤثر اند

ایوزم دافع کرم معمول جراح بگیرند پوست تازه ریشه انار ۶۰ گرم آب صاف ۷۵۰ گرم با حرارت ملایم بجوشانند تا ۵۰۰ گرم باقی ماند و صاف کنند و مصفی را سه قسمت کرده نیم ساعت بنیم ساعت یک قسمت بنوشند و در بعضی مواقع پس از شرب قسمت اول قی عارض میشود در این صورت دو قسمت دیگر را باید آشامید و گاه لازم میشود که چند روز این ایوزم مداومت نمایند و بعضی از اطبای عامل هم قبل از استعمال این دوا و هم بعد از آن مسهل روغن کرچک استعمال مینمایند و چنانچه گفتیم استعمال پوست ریشه تازه بر پوست ریشه خشک ترجیح دارد و مطمئن تر است و پوست ریشه اناری که در مصر عمل آید مؤثر تر از انار سردسیری است و موافق قول **ژانل** مقدار پوست ریشه خشک را اگر مضاعف کنند همان اثر ریشه تازه را خواهد کرد

عصاره الکلی پوست ریشه انار مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده پوست ریشه انار را الکل ۶۰ درجه ۶ جزء پوست ریشه را با الکل تر کنند و در حالت دیپلاسمان ریزند و در حالت را بگیرند و ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد ما بقی الکل را بریزند و مصفی را گرفته در حمام ماریه جهة استخراج الکل تقطیر کنند و محصول را بغلظت عصاره نرم تبخیر نمایند و از ۱۰۰ جزء پوست ریشه ۱۸ جزء عصاره بدست میآید و مقدار شرب این عصاره در دفع تنیا ۲۵ گرم است بطور پوسیون

پوسیون دافع تنیا بگیرند عصاره الکلی پوست ریشه انار ۲۵ گرم آب لیمو عرق نعناع عرق بتلول مکی ۶۰ گرم مخلوط کنند و در دفع تنیا هر نیم ساعت فاصله یک قاشق اش خوری بنوشند و هر قاشق تقریباً دارای دو گرم عصاره میباشد و اگرچه این پوسیون مطبوع تر از ایوزم سابق الذکر است ولی اثر ایوزم مطمئن تر از آن است

تنات پللتیرین بگیرند پوست خشک ریشه انار ۱۰۰۰ گرم آهک نشکفته ۶۰ گرم کلورور فورم ۳۷۵ گرم مسحوق بی کربونات سود اسید سولفوریک تا بدا رده ۱ مکمل مقدار کافی سود کستیک مایع

پوست انار

تنات پللتیرین

۳۳۲/۱۰ درجه ۱۰ گرم تنن مقدار کافی آهک را اشکفد و با آب مخلوط کنند بقسمی که مانند شیر غلیظی گردد و پوست
دلیشر را نیم کوب نمایند و با شیر آهک مخلوط کنند و صلایه نمایند تا ماده متحد الاجزائی حاصل گردد و بقدری آب مقطر
روی آن بریزند و صلایه کنند تا مجموع ۲۰۰۰ گرم شود و محصول را با ۲۵۰ گرم کلوروفورم مخلوط کرده و بشدت
بهم زنند و بعد مدتی بگذارند ساکن بمانند تا الکلوئیدهائی که بواسطه آهک آزاد شده اند در آن حل گردند و آنوقت
بواسطه قیف شیر داری این کلوروفورم را جدا نمایند و ۲۰ گرم آب مقطر در آن مخلوط کرده بهم زنند و کم کم اسید
سولفوریک آبدار ۱ در ۱۰ بر محصول افزایند تا فی الجمله تعامل اسیدی ظاهر شود و الکلوئیدها مبدل به
سولفات گردند و باندازه که مواد راسبه محصول حل میشوند مسحوق بی کربونات سود افزایند و الکلوئیدها که
عادی از خواص دافع تنیا میباشند آزاد میگردند و بواسطه بهم زدن مجددا در کلوروفورم حل میشوند و لهذا
این کلوروفورم را از محصول گرفته و بجای آن کلوروفورم مجددی بریزند و بعد ۱۰ گرم سود کستیک مایع
افزایند و بشدت بهم زنند بواسطه این ماده قلیائی دو الکلوئید دافع تنیا که عبارت از پللتیرین و ایزوپللتیرین
باشند منفرد مانده و بعد در کلوروفورم حل میگردند و این کلوروفورم را جدا کرده با ۲۰ گرم آب مقطر مخلوط
نموده بهم زنند و کم کم اسید سولفوریک آبدار ۱ در ۱۰ افزایند تا فی الجمله تعامل اسید ظاهر گردد و در این موقع
دو الکلوئید دافع تنیا مبدل بر سولفات میشوند و این محلول مائی را گرفته در زیر سرپوشی که اسید سولفوریک
غلیظ در آن بود تبخیر نمایند و سولفات پللتیرین و سولفات ایزوپللتیرین متبلور میگردند و جهت تبدیل این سولفات
مضاعف بر تنات محصول را وزن کنند و در آب مقطر حل نمایند و تنن را جداگانه در آب مقطر حل کنند و در
محلول سولفات محلول تنن افزایند بقسمی که در هر یک گرم سولفات ۳ گرم و ۲۰ سانتی گرم تنن داخل گردد
باشند و بواسطه افزودن آمونیاک مخلوط را بدقت خنثی نمایند و رسوب را در روی صافی بشویند تا آب
غساله بواسطه ازتات برییت فاسد نشود و آنوقت محصول را در گرم خانه ۲۵ درجه خشک نمایند و این محصول
که مخلوطی است از تنات پللتیرین و تنات ایزوپللتیرین بجهت اختصار تنات پللتیرین نامیده میشود و از عوامل
دافع تنیا میباشد و مقدار شربت آن از ۱ گرم تا ۱ گرم و ۴۰ سانتی گرم است که این مقدار را نیم کوبیده و در ۵۰
مقابل وزنش آب مخلوط کنند و بقدری محلول اسید طرطریک افزایند تا حل شود و یک ساعت بعد از شرب
این محلول مریض باید یک مسهلی بیاشامد

پوسیون پللتیرین معمول بر انژ دفرود بگیرند سولفات پللتیرین ۳۰ سانتی
گرم تنن ۵۰ سانتی گرم پوسیون صمغی ۱۵۰ گرم مخلوط کرده در فاصله نیم ساعت بدو دفعه بیاشامند و بعد
۱۰ گرم سنامکی را در ۱۵۰ گرم آب جوش دم کرده صاف نموده ۵۰ گرم شربت پوست نارنج افزوده جهت دفع
تنیا بنوشند

قلعی (ارزیز) ع رصاص ابیض (قلعی) ف اتن لا استانوم کاسیترس

ارزیز

و باصطلاح علمای کیمیا **مشتری** فلزی است قابل انطراق و قابل اکسید شدن و در طبیعت کمتر
بحالت خلوص یافت میشود و بیشتر بحالت اکسید یا سولفور است و وزن مخصوص آن ۷/۲۹۱ و رنگ آن
شبیه به نقره و لهذا آن کدرتر و از سرب صلبتر و قابل انطراقتر و شفافتر و از همه فلزات قابل انطراق سریع
الذوبتر است و در ۲۲۸ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت مرتفعی اکسیژن را جذب میکند و در

مجاورت هوای مرطوب در حرارت متعارفی اکسید میگردد و ادزنی که در تجارت متداول است بندرت خالص و اغلب دارای مس و آهن و بخصوص سرب است و بهترین ادزنها ادزنی است که از ممالک کامی آورند و در طب اداره و مسحوق آنرا استعمال میکنند و از عوامل دافع تنیا میباشد ولی اثر آن خیلی مشکوک است

مسحوق ادزن مطابق کدکس بگیرند قلع خالص مقدار منظور در تاوه آهنی ذوب کنند در هاون آهنی گرم میریزند و باد سته که گرم باشد صلایه نمایند تا جامد گردد و از مو بیز ابریشمی بگذرانند و این مسحوق را در دفع تنیا استعمال میکنند ولی در نزد دانشمندان فرانسه غیر معمول است و مقدار شربت آن از ۵ تا ۲۰ گرم مخلوط با عسل و چنین میگویند مقداری از مسحوق قلع ممکن است در اسید عصیر معدی حل شود و مبدل به کلورور قلع گردد که در دفع کرم مؤثر است

معجون ادزن بگیرند مسحوق ادزن عسل مکر ۵۰ گرم مخلوط کنند و از ۳۰ تا ۶۰ گرم این معجون را در دفع تنیا و سایر اقسام کرم استعمال مینمایند

کامالا عبارت از گرد بسیار نرمی است که حاصل میشود از میوه **روتلرا تنکتوریا** که از طایفه **اوفوربیاسه** و از عوامل دافع تنیا و در دفع بوتریوسفال مؤثر است و یکی از دانشمندان انرا بطریق ذیل استعمال میکند بگیرند گرد کامالا ۱۲ گرم سه قسمت نموده هر نیم ساعت فاصله یک قسمت را در مغز نان داخل کرده بیاشامند

در بیان بعضی نسخه‌های دافع تنیا

مداوای تنیا موافق دستور العمل ماشو و کوتتری معجون آ بگیرند براده ادزن ۳۲ گرم گرد سرخس ۲۴ گرم گرد درمنه ۱۵ گرم گرد جلب سولفات پتاس ۶ گرم عسل مقدار کافی معجون سازند

معجون ب بگیرند جلب سولفات پتاس ۲.۶ دسی گرم سقمونیا ۱۳ دسی گرم گم گوت ۵ دسی گرم عسل مقدار کافی معجون سازند

هر دو ساعت فاصله یک قاشق چای خوری از معجون آ میدهند و مدت دو یا سه روز بران مداومت مینمایند تا در امعا احساسات یکه از وجود کرم باید ظاهر شود محسوس گردند آنوقت معجون ب را بهمین طریق استعمال میکنند تا کرم خارج گردد و در صورتیکه کرم دفع نشود خروج انرا تحریک میکنند بواسطه شرب چند قاشق روغن کرچک و یا حقنه ۳۰ گرم این روغن و عموما در مقدار شربت این معاجین باید ملاحظه سن و نوع و مزاج مریض را نمود

موافق دستور العمل وپویس در ساعت شش از نصف شب نصف گرد ذیل را بیاشامند بگیرند براده قلع ۱۵ دسی گرم تنن خالص گم گوت مکر ۵۰ گرم اولیوسا کروم کاژپوت ۲۵ سانتی گرم بدقت مخلوط کنند و نصف دیگر را پس از نیم ساعت فاصله بنوشند و بعد از هر قسمتی دو پیاله مطبوخ خیلی غلیظ قهوه و بدون شیرینی باید آشامید و هرگاه تهوع بر مریض مستولی گردد چند قطره اتر استیک

کامالا

اقسام مداوای تنیا

بنوشند

بنوشد و بعد از دو ساعت طبیعت بنای عمل را میگذارد و در بین این عملها کرم دفع میگردد و پس از دفع
کرم جهة قطع عمل لازم است که مریض مجدداً دو پیاله مطبوخ خیلی غلیظ قهوه بیاشامد

موافق دستور العمل فرو — ۱ معجون ریشهٔ سرخس و تخم کدو

بگیرند مسحوق ریشهٔ خشک سرخس مذکر تخم کدوی مقشر قند سفید مکرر یک جزء مغزها را با قند نیم کوفته
خمیر متحد الاجزائی ساخته و مسحوق ریشه را داخل نمایند

۲ الکولاتور پوست ریشهٔ انار بگیرند پوست تازه ریشهٔ انار الکل ۹۵ درجه مکرر یک جزء پوست
ریشه را خورد کرده مدت ۱۰ روز در الکل بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده صاف کنند

۳ تعفین کوسو بگیرند گل خشک کوسو الکل ۹۵ درجه مقدار کافی گلها را نیم کوب کنند و در آلت
دیپلاسمان بقدری الکل روی آنها بریزند که ۴ جزء تعفین بدست آید

۴ عصاره زیت و سقزی سرخس مذکر مطابق دستور العمل **بوشارد**

بگیرند ۵۰ گرم معجون نمره ۱ و بر آن الکولاتور نمره ۲ و تعفین نمره ۳ مکرر ۵ گرم بیفزایند و مخلوط کنند و خمیر
نرمی سازند و ۴ گرم عصاره زیت و سقزی نمره ۴ افزوده بدقت مخلوط نمایند و این مخلوط را در یک پیاله مطبوخ
قهوه داخل کرده و با قند شیرین کنند و مریض صبح ناشتا نصف آنرا بیاشامد و پس از نیم ساعت نصف دیگر را
و پس از سه ساعت از شرب قسمت دوم پوسیون ذیل را یکدفعه بنوشد

پوسیون مسهل و دافع کرم بگیرند روغن کرچک ۴۰ گرم الکولاتور نمره ۲ تعفین نمره ۳
مکرر ۱۰ گرم آب صاف ۴۰ گرم مخلوط کنند و این مداوا که قوی ترین سایر مداواهای دافع تنیا است و معمول
حکمای لیون خیلی مجرب و مؤثر است انتهی

دهن دافع کرم معمول شابرت بگیرند دهن شاخ گوزن ۱۰۰ گرم دهن تربانتین
۳۰۰ گرم مخلوط کنند و پس از سه روز در قرع زجاجی داخل کرده در حمام شن تقطیر نمایند تا سه ربع مخلوط
تقطیر شود و مقطر را در صراحیهای کوچک در بسته حفظ نمایند و از ۱ تا ۲ قاشق کوچک این مقطر را در عرض
روز در دفع تنیا استعمال نمایند

معجون تربانتین معمول تامسون بگیرند اسانس تربانتین ۱ عسل سفید ۲
مخلوط کنند و در دفع تنیا از ۱۰ تا ۳۰ گرم شب هنگام خواب بنوشند

پوسیون دافع تنیا معمول لواشر بگیرند روغن کرچک ۴۰ گرم اسانس تربانتین
۱۵ گرم عرق نعناع ۴۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۱۰ گرم مسحوق صمغ را با شربت مخلوط کرده
بهم زنند و روغن کرچک و اسانس را افزوده و کم کم عرق را داخل نمایند و صبح ناشتا تمام این پوسیون را یک
دفعه بیاشامند

معجون ضد کرم معمول برمسیر بگیرند درمنه و بلکل تازه ۴۰ گرم مسحوق سنبل
الطیب بری ۸ گرم مسحوق ریشه حلب سولفات پتاس مکرر ۴ گرم با مقدار کافی سکنجبین عسل معجون
سازند و در دفع بوتریوسفال و تنیا مدت چندین روز از ۲ تا ۳ قاشق چای خوری در روز بیاشامند و
بعد دهن دافع کرم **شابرت** را استعمال نمایند باین طریق که از ۱ تا ۲ قاشق کوچک این دهن را صبح و عصر

با قدری شربت لیمو مخلوط کرده بنوشند و همینکه مریض ۱۰۰ گرم از این دهن اشامید گرد مسهل ذیل را باید بنوشد

بگیرند جلب ۱۳ گرم سنا ۲ گرم سولفات پتاس ۴ گرم مطابق معمول گرد سازند و سه قسمت کنند و هر ساعت یك قسمت را بنوشند و پس از این مسهل مجدداً شروع باستعمال دهن مذکور نمایند تا ۲۲۴ گرم از این دهن را استعمال کرده باشند و این مداوا اگرچه طولانی است ولی **برومسیر** انرا مؤثر میداند

در دفع اسکارید صبح و عصر ۱تا ۲ قاشق کوچك از دهن مذکور و معجون دافع کرم استعمال مینماید و بعد گرد مسهل مذکور را تجویز میکند

در دفع تریکوسفال و دود الخل مدت چندین هفته صبح و عصر یك قاشق چای خوری معجون دافع کرم تجویز نموده و حقنه ذیل را نیز صبح و عصر معمول میدارد

حقنهٔ دافع کرم معمول برومسیر بگیرند افسنتین سنبل الطیب مکی ۳۰ گرم تخم تازی پوست نارنج مکی ۱۵ گرم در اها را خورد کرده مخلوط کنند و دو قاشق غذا خوری از این مخلوط را در ۵۰۰ گرم اب جوش در مدت شب دم کنند و فردا با فشار صاف کرده دو قسمت نمایند و در هر قسمتی یك قاشق کوچك دهن دافع کرم مخلوط نموده یك قسمت صبح و یکی عصر حقنه نمایند

حب دافع کرم معمول برومسیر بگیرند مسحوق صبر سقوطری مسحوق تازی مکی ۲ گرم دهن فراسداب ۶ دسی گرم مطابق معمول ۱۱ حب سازند و در مدت دو یا سه روز انها را بیاشامند

در بیان اقسام تنیا و کیفیت تولد و طریق تولید انها و بقول کلی

تنیا (در لغت یونانی بمعنی نوار است) عبارتست از نوع **انتوزوئر سستوئید** و اندام ان مسطح و مرکب از عده زیادی بندهای متصل بهم و اغلب اوقات دارای چندین متر طول میباشد و سر این حیوان که در جانب قدام واقع خیلی باریك و دکمه است و دارای چهار آلت ماصه بسیار کوچك و در میان این آلات بر آمدگی است که محاط از تاج و از چنگالهای قابل تقلص است و در انسان بمرض دائم سه قسم تنیا ممکن است تولید گردد ۱ تنیای مسلح که تنیای منفرد و حب القرع نیز نامیده میشود ۲ تنیای غیرمسلح که تنیای بدون چنگال نیز مینامند ۳ بوتریوسفال عریض

عنق تنیای منفرد ابتدا خطی شکل است و کم کم عریض شده و باندام متصل میگردد و عرض اندام از نصف ملیمتر تا ۱ یا ۹ ملی متر و زیادتر و اخر بندی که در اندام این حیوان دیده میشود عبارتست از تخمدان که از سایر بندها جدا شده و منفرد گشته و معروف به حب القرع است و در همه حیوانات فقاری این نوع کرمها تولید میگردند و عموماً در معاء دقاق متمکن گشته و در جدار این معاء بواسطه چنگالهای قابل تقلص سرشان ملصق میشوند و نیز طفل یازده ماهه دیده شده است که مبتلی به تنیا گشته و هر دو ماه باندازه چند متر از ان دفع شده است و چون این کرم بتمامه دفع نشود تقریباً هر دو ماه فاصله علامات عمومی مذکور بوجود ان ظاهر شده و در این بعضی قطعات ان که شبیه به تخم کدو میباشند از مقعده خارج میگردد

و یا با مواد برازی دفع میشوند و عموماً تنیای منفرد بیش از یک عدد تولید نمیشود اگرچه گاه تا هفت عدد هم دیده شده است و طفل در مدت ترضیع که بغیر از شیر مادر هیچ چیز نخورده مبتلی بر تنیا نمیگردد و تنیای مسلح و تنیای غیر مسلح در افریقا و بعضی ممالک اسپانیا و فرانسه شیوع دارند

بوتریوسفال

بوتریوسفال (این کلمه مشتق از دو لفظ یونانی است یکی بوتریون یعنی حفره کوچک و دیگری سفال یعنی سر) یک قسم از تنیا است نواری شکل و بند بند بعضی از مصنفین انرا کرم مسطح و خاکستری و بعضی دیگر تنیای عریض مینامند و طول ان از سه تا نه متر و عرضش از ده تا دوازده میلی متر است و اندام ان سفید خاکستری رنگ و یا زرد رنگ و سرش کوچک و مستطیل و دوکی شکل و در هر طرف دارای فرو رفتگی ممتد که عبارت از مکنده‌های این حیوان است و گردن این حیوان کوتاه تقسیم که بخوبی واضح نیست و بندهای ان در ابتدا مربع و بعد عریض و طویل میگردند و در وسط هر یک از بندها یعنی در سطح تحتانی مسامهای توالدی واقع گشته بر خلاف تنیا که این مسام در اضلاع ان واقع شده و مبیض این حیوان که در هر یک از بندها واقع میباشد بشکل انبوبه است طویل و پیچیده و تخمهای ان خیلی متعدد و اهلیلجی و محتوی دانه‌های چند و نوعاً این حیوان اگرچه خیلی شبیه به تنیا میباشد ولی با ان تفاوت بسیار دارد و در یک مملکت هر دو با هم دیده نمیشوند و عموماً در لهستان و روسیه بوتریوسفال زیاد است و در سویس و فرانسه و المان و انگلستان و ایران اقسام تنیا

طریقه توالد تنیا

طریقه توالد تنیا تناوبی است بقسمی که چون انسان به بلعد تخمهای ازاد تنیا و یا محتوی در پروگلوتیس را این تخمها تولید نمیکنند مگر کرمهای وزیکولی سیستیسرک و کونوروس یا اشینوکوک را که عموماً در کبد و دماغ و گاه در داخل چشم ثابت میمانند و در خوک تعدد این کرمها خیلی بسهولت حاصل میشود که کرمهای وزیکولی در همه الات و در نسج سلولی تحت مخاط و مخصوصاً در تحت زبان ان متمکن میگردند و هرگاه بر عکس در مجاری تغذیه انسان کرمهای وزیکولی سیستیسرک حیوانات علفخوار مانند گاو و خوک داخل شوند در روده ان شخص یک عدد تنیا تولید میگردد یعنی نوعاً یک عدد و گاه دو عدد و زیادتر هم دیده شده است بهر جهة عموماً تنیا در انسان بواسطه گاو و خوک حاصل میشود و یکی از دانشمندان ثابت میکند که تنیای مسلح از خوک و تنیای غیر مسلح از گاو و از گوساله تولید میگردند و چنین میگویند یکی از اسباب شیوع تنیای غیر مسلح در فرنگ استعمال گوشت خام در ترابوتیک است (در فرنگ گوشت خامی که استعمال میکنند منحصر به گوشت گاو و یا گوساله است) و یکی دیگر از اسباب تولید ان است که مردم به خوردن گوشتهائی که کم پخته شده اند راغب تر گشته اند یعنی اطبا انها را ترغیب کرده و میکنند و از همین جهة است که در مردم لشکری که جز با گوشت بوضع دیگر گوشت را نمی خورند تنیا هرگز دیده نمیشود و برای این مدعی دلایل دیگری اقامه مینمایند که همه صحیح و بلا جواب است مصنف میگوید در شهر طهران صانها الله عن طوارق الحدثان در سوابق ایام یعنی در بیست سال قبل خوردن گوشت گاو معمول نبود و در زمستان در همه این شهر روزی اگر یک دو گاو کشته میشد و تنیا بقدری کم بود که در چند سال اگر یک نفر مبتلای بانرا مشاهده می نمودم و در این اوقات که خوردن گوشت گاو شایع شده خیلی از مردم مبتلای به تنیا میباشند و علاوه بر بزرگان در اطفال شیرخواره دیده میشود بازی در صورتیکه تمام کرم و یا اقلا سر انرا طبیب بر بیند بسهولت تنیای غیر مسلح را از تنیای مسلح تمیز داده و تشخیص میکند و عموماً بواسطه علامات مذکوره در ذیل حدس بر وجود تنیا مینماید

[illegible]

علامات مخصوصه بوجود تنیا

مریض احساس باختلالات عصبانی در مجرای هضم میکند دگاستر الژی و بولیموس (جوع الکلب) و قولنج عارض میشوند و ظهور وجع در نقاط ثابته است و همراهی مینماید باحساس حرکات در ودی و اختلاجات ضد در این نقاط که گویا کرم در لغزش است و نیز دوار عارض شده و جلو چشم را مانند برچیزی میگیرد و بعضی اوقات سرفه شبیه به سرفه هیستری بروز میکند و چون بروز علامات مذکوره با ظهور خوارش در اطراف سوراخ مقعد همراه بود حدس بر وجود تنیا قوی تر میگردد بخصوص اگر حملهای صرعی شکل عارض شوند و در وقتی این حدس صحیح شده و مطابق با واقع میگردد که مریض بخودی خود و یا از اثر یک مسهلی بندهائی مشاهده کند شبیه بر تخم کدو و یکی از دانشمندان میگوید هرگاه مریض در خارج از وقت تخلیه مشاهده نماید که بندهای منفرد تنیا از او خارج میگردند معلوم میشود که مبتلی بر تنیای غیر مسلح است زیرا که تنیای مسلح خارج نمیگردد مگر در هنگام تخلیه و با مواد برازی و بطور قطعات نیز دگر و بندهای ان عریض اند و مساحهای توالدی که در روی اضلاع انها واقع اند منظماً در تعاقب هم نمیباشند و ۵ تا ۶ عدد در یک طرف واقع شده اند و بعد چندین عدد در طرف دیگر بخلاف در تنیای غیر مسلح که این مسامات توالدی منظماً یکی در طرف یمین واقع شده و یکی در طرف یسار و هم چنین و علاوه تخمهای این کرم در تنیای غیر مسلح بیضی و در تنیای مسلح دایره شکل میباشند

مداوای تنیا بطور کلی

پس از انکه وجود تنیای محقق شد و جنس ان مشخص گردید باید در دفع ان زمانی را اختیار کرد که از مریض بخودی خود دفع شود و هرگاه جزء اعظم این کرم بواسطه مداوائی که تازه کرده اند دفع شده باشد باید چند ماه صبر نمود تا مجدداً این کرم نمو خود را بکند و در وقتی که میخواهند دوای دافع کرم استعمال کنند باید مجرای هضمی را تخلیه نمود و لهذا در شبی که فردای ان این دوا را استعمال میکنند بمریض پرهیز شربی باید داد و باشوربای رقیق و لی گوشت و یا مربا بان خورانید و فردا قبل از استعمال دوای دافع کرم حقنه کاملی استعمال نمود

تروسو میگوید دوای دافع کرمی که من بیشتر استعمال میکنم عصارهٔ اثری شاخهای نو رسته و یا بیخ تازه سرخس مذکر است که با مقداری کمل تواماً استعمال شود و یکی از دانشمندان کپسولهائی ترتیب میدهد که هر یک دارای ۰٫۵ سانتی گرم عصاره سرخس و ۵ سانتی گرم کمل اند و ۱۰ عدد این کپسولها را بمریض میدهد یعنی ۱ گرم عصارهٔ سرخس و ۵۰ سانتی گرم کمل بخاری با این طریق که هر ده دقیقه به ده دقیقه دو کپسول استعمال میکنند و در ساعت هفت از نصف شب شروع در این مداوا نموده و در ساعت نه تمام میشود و دو ساعت بعد از اتمام مریض به بیت الخلاء میرود و عموماً در فاصله دو ساعت چهار تا پنج دفعه حالت تخلیه بروز میکند و در تخلیه دوم یا سوم کرم دفع میشود و هرگاه احتیاط ذیل را مراعات کنند کرم بسهولت و یکدفعه بتمامه خارج میگردد باید سطلی را پر از اب کرده و در وقت تخلیه مریض روی ان بنشیند بطریقی که ان جزء از کرم که بدوا خارج میگردد در اب متموج نموده و ثقلش بر ان جزئیکه هنوز در روده است اثر نکرده و انرا بخود نکشد تا پاره گردد و با این طریق باقی مانده ان با سر نیز بسهولت خارج میشود و اگر این احتیاط را اجری نکنند معلوم نمیشود که سر این حیوان دفع شده و یا نشده است زیرا گاه دیده شده پس از دفع کرم بتمامه علامات عصبانی باقی مانده اند پس در صورتیکه این احتیاط اجری نشده باشد معالج در محذور میافتد و نمیداند که ایا لازم است مجدداً استعمال دوای کرم و یا لازم نیست و در دفع عوارض عصبانی چه تدبیر باید معمول دارد تا یعنی بعد از دو ساعت عمل دوا با نجام میرسد و یک ساعت پس از ان میتوان مریض را بطور معتاد غذا داد

بسفایج

بسفایج ع اضراس الکلب ت پولسپود (فوژرِدوس) ل پولسپودیوم ی پولوپودیون بیخ نباتی است از طایفهٔ **فوژر** و مخفی اللقاح و حجیم مانند پرغاز و دارای انشعابات چند و از این جهة است که یونانیان ازا پولوپودیون نامیده‌اند که مشتق از دو کلمه است یکی پولوس یعنی بسیار و دیگری پودوس یعنی پا و این بیخ را که نوعاً ریشه مینامند مضرّس و اسمر اللون است و طعم ان شیرین مخلوط با کرندگی و از عوامل دافع نزله و امروز دانشمندان فرنگ کمتر انرا استعمال مینمایند و بعضی انرا ملیّن و مفتّح میدانند

ذکر بعضی از دواهای مهمّه — سکلرگوته و محصولات ان و طریقهٔ استعمال ان در رحم

سکلرگوته

در لغت فرانسه **دوسرت** چاودار و ل **سکال** و **سِگل** مینامند و **اِرگوته** مشتق از **اِرگو** میباشد که بمعنی ناخن حادّی است در خلف پنجهٔ بعضی طیور از قبیل خروس و بواسطهٔ مشابهتی که شکلاً این مادّه بر ناخن این حیوانات دارد انرا **اِسکِلرگوته** و یا **اِرگُود وسِگل** نامیده‌اند

ارد دوسرا بطور ضماد مانند محلّلات استعمال میکنند و دانه‌های درسته انرا با قدری مسکر بو داده و نرم کوفته مانند قهوه جوشانده معمول میدارند

سِکلرگوته عبارتست از محصول غیر طبیعی که در خوشهٔ بعضی غلات بخصوص سگل (دوسر) نمو مینماید و عقیدهٔ مصنفین در حقیقت ارگو مختلف است بیشتر از دانشمندان طبیعی انرا یک نوع غارچ موسوم به **اِسکلِروتیوم کلاووس سِفاسِلیاسِژتوم** فرض کرده اند و بعضی دیگر این محصول غیر طبیعی را محصول یک حیوانی که عبارت از یک قسم انسکت بود گمان نموده اند و این حیوان مایعی از ترکیبات خود را بروی دانهٔ دوسر گذاشته و ارگو را از ان حاصل میکنند و چنین میگویند که روی دانه‌های دوسر در هنگامی که این دانه‌ها از حالت خلی در و از حالت رسیدن باشند نزدیک اگر این مایع را بریزند همان دانه‌ها را مبدّل بارگو میکند بالاخره بسیاری از مصنفین ارگو را یک قسم مرض سگل فرض نموده اند که بواسطهٔ ظهور یک نوع غارچ این مرض بروز مینماید و در طبیعت این غارچ اقوال انها با هم متحد نیست و یکی از دانشمندان میگوید قبل از ظهور ارگو عصیری شبیه بعسل تولید میشود و بنا میکند غارچی را که موسوم به **سِفاسِلیاسِژتوم** است و ابتدا این غارچ در نقطهٔ صیضه تولید شده و انرا فاسد مینماید بطریقی که دیگر تولید مثل نمیتواند کند و علیهذا ارگو نیست مگر یک محصول مرضی که پس از تحریک صیضه بروی ذنب می پیوندند در هر صورت سکلرگوته در سالهای کثیر المطر بیشتر تولید میگردد عبارتست از دانه‌ای است نوعاً مستطیل و شباهتی تامی به ناخن حاد خروس دارد و اسمر اللون و سطح خارج ان سیاه مایل به بنفشی و مغز ان قدری سفیدتر و نیز مایل به بنفشی و بوی ان حموع و طعم ان فی الجمله قابض است و نبایست که ارگو فقط در دوسر بروز کند بلکه در گندم و سایر غلات نیز بروز مینماید و گاه در طایفهٔ **سپرابسه** و طایفهٔ **نخلات** نیز دیده میشود

سِکلرگوته از عوامل دافع حمی میباشد و در حمای نائبه و حمای تیفوئید و در دم چشم و جفن استعمال میگردد و در صورت عطالت رحم تحریک میکند تقلصات انرا امروز این خاصیت از مسلمات است که بیشتر

سکلر گوته را با فوایدی باد در این موقع استعمال مینمایند ولی مشروط بر انکه در هنگام وضع حمل تقلص تشنجی در عنق رحم موجود نبود و رحم شروع در عمل خود کرده باشد و در صورتیکه وضع حمل بطئی بود تعجیل در خلاص میکند و خونهای منجمد را خارج میسازد و بخصوص موجب انسداد نزف الدم رحمی میگردد و چون سکلر گوته از عوامل موللده است همیشه از در این موقع با احتیاط زیاد باید استعمال نمود زیرا ثابت و محقق است که چون نابی قاعده و در غیر موقع اگر استعمال کنند موجب هلاکت جنین و مادر هر دو میگردد و نیز سکلر گوته را در انسداد سایر نزف الدمها و در دفع سلس بول ولو کوره و سوزاك مزمن و دیابیطوس غیر قندی و فالج سرب و سل بمقدار ده سانتی گرم تا ۱ گرم تجویز میکنند

در بیان اثر زهرناکی سکلر گوته و ارگوتیسم

ارگوتیسم

چون شخص سالم مدتی در تحت اثر سکلر گوته واقع شود یعنی نانی که میخورد دارای جو سیاه یا گندم ارگوت شده بود بواسطه اثر متصل و متمادی این ماده حالت مرضی در ان بروز میکند موسوم به **ارگوتیسم** و اول علامتی که در این اشخاص بروز مینماید یك نوع حالت مستی مخصوصی است و این مستی از همه جهت شبیه است بر مستی مواد الکلی و دارای سرخوشی مخصوصی است بدون خماری یعنی کسالت و بدحالی که از افراط در مشروبات الکلی عارض میشود در این سرخوشی دوی نمید هد و با انکه این اشخاص ملتفت اند که عروض این مستی بواسطه نانی است که خورده اند طوری بران عادت کرده و خوش ایند شان میگردد که مانند اشخاص تریاك کش بهیچوجه مایل بر ترك ان نیستند و این حالت مستی بخصوص در سنوات قحطی ظاهر میگردد که بیشتر غله مبتلی به ارگوت شده باشد و اگر دارای کمی ارگوت بود هیچ سانحه محسوسی عارض نمیشود باری چند زمانی پس از ظهور این مستی بعضی اختلاجات ظاهر میگردند و مریض احساس به حرکات نملی در انگشتهای دست و پا میکند و این حرکات از این الات بسایر بدن منتشر میشوند و تقلصات چند عارض میگردند که انگشتها بر روی کف دست متقلص شده و نمیتوان انها را ممتد ساخت مگر با قوت زیاد و ساعد بر روی عضد و دو دست بر روی سینه و نیز انگشتهای پا بجانب کف قدم منعطف میگردند و مفصل قدم و زانو به سختی منقبض میشود و عضلات صدر و بطن و دیافراغما متقلص شده و مریض بزحمت نفس میکشد و در عضلات حلقوم این تشنج بطور تنا و بروز میکند و در مریض قسمی از حمله های عاسم تیموسی (تشنج حنجره) ظاهر میگردد و نیز این تقلصات مختلف در عضلات صورت بروز مینمایند و هم چنین در سلسله عضلانی غیر ارادی گاه ظهور این تقلصات مشاهده شده و مریض مبتلی بقولنج میگردد و نبض صغیر و شاهق میشود و هر گز حالت تب مشاهده نشده است و عمل هضم بطئی و شکم تنبل میگردد و اشتها غالبا بحالت طبیعی و گاه زیادتر میشود و قاروره طبیعی میباشد اگرچه قدری رنگین تر است و یکی از علامات حتمیه فقدان حس است که مخصوصا در نوك انگشتهای دست و پا ظاهر میگردد و گاه در بیشتر سطح بدن بروز کرده و ممکن است همه را فرا گیرد و پس از بروز تقلصات بیك درجه زیادی کمی همیشه این فقدان حس ظاهر شده و در حقیقت منتج از انها میشود و چون مریض مبتلی به فقدان حس گشت گاه غانغرایای موضعی که چندان وسعتی ندارد بروز مینماید و سایر الات حواس ظاهره نیز مختل میشوند که کوری حاد و موقتی و فقدان شم و کری و فقدان ذوق

عارض میگردند و یک زمان زیاد یا کم ممتدی دوام کرده و برطرف شده دو دفعه بطور تناوب رجعت مینماید
و فالج نیمه بدن تاکنون یک دفعه بیش مشاهده نشده است و نوعاً حدقه متسع شده و بندرت غیر مساوی و
ناصاف میگردد و تا این زمان در بعضی از ممالک فرنگ این مرض چندین دفعه بطور وبائی بروز کرده و جمع
کثیری را مبتلی نموده و هلاک ساخته است و در این وباها علامات مرض مخصوص با اختلالات اختلاجی بوده بلکه
عوارض غانغرایائی نیز بروز داشته و در بعضی از این وباها این عوارض سطحی و کم وسعت بوده اند و علامات
اختلاجی در انها غالب ولی در برخی دیگر حس حرکت عملی و عروض تقلصات و فقدان حس و اختلال سایر حواس
و شعور در حقیقت مقدمات عروض غانغرایا بوده اند بهرحال سبب عروض غانغرایا را در اینجا یکی از دانشمندان
کم شدن ظرفیت عروق میداند که بواسطهٔ تقلص جدران انها عارض میگردد

در بیان تجزیهٔ سگلر گوته و محصولات طبی ان و نسخ و مقدار استعمال انها

موافق تجزیهٔ یکی از دانشمندان معاصر سگلر گوته دارای مواد ذیل است فونژین ٧٦/٤٥ مواد دسمه (اولئین
و مارگارین و سرین) ١٨/٣٤ ادهن فرار قدری کلوروفیل ٠/١٥ ماده ملونهٔ بنفش ٠/٥٨ سقراسم اللون
(ارگوتین یا سکالین) ١/١٥ البومین نباتی ٠/٠٢ صمغ ٠/٣٥ میکوز ٠/١٤ ترمیتلامین و امانیاک ٠/١٢ اسید
فورمیک قدری ازتات قدری پتاس ١/١٧ سود ١/٠٨ اهک ٠/٣٢ اهن قدری اسید فسفوریک ٠/٨٥
سیلیس ٠/٣٢ و دیگری از دانشمندان **تانرت** نام در این اواخر الکلوئیدی از ان استخراج نموده موسوم
به **ارگوتینین** و عبارت است از ماده عامل سگلر گوته و مقدار شربت ان از ١/٤ میلی گرم (تا ١ میلی گرم) است و بمقدار
زیادتر گاهی موجب قی میگردد و از عواملی است که چون پس از وضع حمل استعمال شود موجب تقلص رحم
گشته و نزف الدم را در صورت وجود سد مینماید و مانع از بروز ان میگردد و بیشتر از راه زرق تحت جلدی
استعمال میکنند

ارگوتینین

شربت ارگوتینین معمول تانرت بگیرند ارگوتینین ٥ سانتی گرم اسید لاکتیک
١٠ سانتی گرم اب مقطر ٥ گرم شربت بهار نارنج ٩٩٥ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و ٢٠ گرم این شربت
دارای ١ میلی گرم ارگوتینین است یعنی هر قاشق چای خوری ان ربع میلی گرم دارد و از ٢ تا ٤ قاشق چای خوری
استعمال مینمایند

محلول ارگوتینین جهة زرق تحت جلدی ایضاً معمول تانرت

بگیرند ارگوتینین ١ سانتی گرم اسید لاکتیک ٢ سانتی گرم عرق غار گیلاس ١٠ گرم حل کنند و هر سانتی متر
مکعب این محلول دارای ١ میلی گرم ارگوتینین است و در دفع نفث الدم و سایر نزف الدمها از ٣ تا ١٠ قطره
از ان یکدفعه زرق میکنند و در صورتیکه لازم شود میتوان همین مقدار را مجدداً زرق نمود

گرد سگلر گوته مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند سگلر
گوته مقدار منظور در گرمخانه بخشکانند و در هاون اهنی نرم بکوبند و بدون تنخاله از موبیز موئی نمرهٔ ١ عبور دهند
کنند و چون هاون را گرم کنند و قدری قند افزایند عمل ان خیلی سهل میگردد و این گرد سریع الفساد است

و بمقدار ۲ تا ۳ گرم از ان چون در ۳۰ یا ۴۰ گرم شربت قند و یا شراب سفید مخلوط کرده بفاصلهٔ ربع ساعت در دو سه دفعه بنوشند موجب تقلصات رحمی میگردد و در وقتی باید از ان استعمال کرد که ثقبهٔ رحم کاملاً متسع شده باشد و از انفطار حوضه و وضع جنین بتوان معین کرد که وضع حمل طبیعی است و در غیر این موقع یعنی در وقتی که ثقبهٔ رحم کاملاً متسع نشده باشد و وضع جنین غیر طبیعی بود استعمال ان بسیار خطرناک است و چنانچه سابق بیان نمودیم موجب هلاکت جنین و مادر هر دو میگردد و بمقدار ۱ تا ۴ گرم بطور پوسیون پس از وضع حمل موجب انسداد نزف الدم رحمی در صورت وجود میگردد و اگر موجود نباشد منع از بروز ان میکند و این پوسیون را با قاشق اش خوری هر ربع ساعت فاصله بنوشند و موافق اثار حاصله اگر لازم شود فواصل را زیادتر نمایند و نیز بمقدار ۲ تا ۴ گرم بطور پوسیون در ۱۲۰ گرم مایع مانند عوامل دافع تب در دفع حمای نائبه و حمای تیفوئید و ورم چشم و حفر استعمال میشود که هر دو یا سه ساعت فاصله یک قاشق اش خوری بنوشند

میتوان در مواقع مذکوره بعوض ارگوی در و سرار گوی گندم استعمال نمود

پوسیون مولد معمول سوبران بگیرند گرد سگلر گوتنه ۲ گرم شربت ساده ۳۰ گرم عرق نعناع ۱۵ گرم مخلوط کنند و هر ده دقیقه فاصله یک قاشق اش خوری بنوشند و در وقت استعمال بهم زنند

ایضاً پوسیون مولد معمول استانس بگیرند گرد سگلر گوتنه ۲ گرم اب جوش ۲۰۰ گرم دم کنند و هر ده دقیقه فاصله یک قاشق اش خوری بیاشامند و در وقت استعمال بهم زنند

پوسیون قاطع دم بگیرند گرد سگلر گوتنه ۴ گرم عرق دارچینی ۱۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و در دفع نزف الدم رحم بخصوص بعد از وضع حمل و جهة خلاص هرگاه که رحم بهیچ وجه متقلص نباشد هر ربع ساعت فاصله یک قاشق کوچک اش خوری بیاشامند و در وقت استعمال بهم زنند

مخلوط مولد معمول گوپیل بگیرند گرد سگلر گوتنه ۵ گرم شربت ساده ۵۰ گرم جوهر نعناع ۵ گرم مخلوط کنند و با قاشق اش خوری کوچک هر ده دقیقه بده دقیقه بنوشند و در هنگام استعمال بهم زنند

مخلوط معمول دوس بگیرند مسحوق سگلر گوتنه ۲ گرم قند ۱۰ گرم عرق دارچینی ۴۰ گرم مخلوط کنند و سه قسمت نموده هر ده دقیقه فاصله یک قسمت را جهة هیجان تقلصات رحم بنوشند

چای نوازی بگیرند مسحوق سگل ارگوتنه ۳ گرم در ۲۰۰ گرم اب جوش دم کرده و صاف نموده ۵۰ گرم شربت ساده بیفزایند و دو قسمت کرده در دو دفعه بنوشند

پوسیون مسهل الولاده معمول شارل بگیرند شربت ساده ۱۰۰ گرم مسحوق سگل ارگوتنه ۴ گرم لودانم سیدنم ۳۰ قطره اسانس نرگاموت ۲ قطره مخلوط کنند و در دو و یا سه دفعه بیاشامند

شراب لاردبنی بگیرند مسحوق سگلر گوتنه ۲ گرم شراب سفید ۱۰۰ گرم مخلوط کنند

وهر ده دقیقه فاصله نیم ذره یك قاشق کوچك بنوشند

حقنه سگلرگوته بگیرند مسحوق سگلرگوته ۴ تا ۸ گرم اب جوش ۱۵۰ تا ۳۰۰ گرم مدت ده دقیقه دم کرده صاف نمایند ودر وقتی که شرب میسر نباشد این حقنه را تجویز مینمایند

عصاره سگلرگوته مطابق دواسازی المانی بگیرند گرد سگلرگوته ۱ اب مقطر ۴ مدت ۶ ساعت بخیسانند و بافشار صاف کنند و بروی تفاله ۴ جزء اب مقطر دیگر بریزند و ۶ ساعت بگذارند بمانند ونیز بافشار صاف کنند و مصفی را مخلوط کرده با کاغذ صاف نمایند واین مصفای ثانوی را بقوام شربت رقیقی تبخیر کنند و بر محصول ۱ جزء الکل ۹۰ درجه افزایند وبشدت بهم زنند و مدت یك روز بگذارند بمانند وبعد بقوام عصاره تبخیر نمایند وحفظ کنند مقدار شرب این عصاره از ۲ دسی گرم تا ۲ گرم است بطور پوسیون و یا حب واین عصاره کمال شباهت را با عصاره معمول

بونژان که موسوم به ارگوتین است دارد

پوسیون قاطع الدم بگیرند عصاره سگلرگوته ۴ گرم عرق دارچینی ۱۰۰ گرم شربت دژیتال شربت ساده مکه ۲۰ گرم مخلوط کنند و هر نیم ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند

اب قاطع الدم بگیرند سگلرگوته نیم کوب کرده ۱۰۰ گرم اب جوش ۵۰۰ گرم موافق لیکسویاسیون عمل کنند و بر محصول ۵ گرم الکولاتور لیمو افزایند این اب را جهة قطع دم در خارج استعمال مینمایند

سفوف مسهل الولاده معمول اسمیت بگیرند مسحوق سگلرگوته برات سودا و لیثوسا کروم بابونه مکه ۵ سانتی گرم مطابق معمول سفوف سازند و ۶ قسمت کنند و هر ربع ساعت یك قسمت را سفوف نمایند

شربت کالکار (سگلرگوته) معمول مارتن بگیرند سگلرگوته ۱۰۰ گرم اب ۷۵۰ گرم در ظرف در بسته مدت نیم ساعت بجوشانند و صاف کرده بیفزایند قند سفید ۱۰۰۰ گرم و حرارت دهند تا ذوب شود و صاف نموده ۵۰ گرم تعفین سگلرگوته بیفزایند و **تعفین سگلرگوته** را با ۱۰۰ گرم سگلرگوته و ۲۵۰ گرم الکل ۵۵ درجه میسازند

شربت کالکار مطابق نسخه ژوسو بگیرند گرد سگلرگوته ۱۶ گرم شراب سفید ۳۵۰ گرم قند ۵۰۰ گرم مدت ۸ روز سگلرگوته را در شراب بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و قند را در ان حل نمایند و بقوام شربت تبخیر کنند و ۳۲ گرم این شربت دارای ۲ گرم سگلرگوته است

حب ارگو و دژیتال بگیرند گرد دژیتال ۱ گرم گرد سگلرگوته ۴ گرم با مقدار کافی شربت ساده ۲۸ حب سازند و در دفع نزف الدم و نفث الدم رحم از ۴ تا ۸ حب در عرض روز بیاشامند.

و بعضی از دانشمندان اثر این حبوب تمجید مینمایند

حب دافع نفث الدم معمول موسی بگیرند سگل ارگوته ۳ گرم دژیتال ۵۰ سانتی گرم عصاره بنج ۲۵ سانتی گرم عصاره راتانیا ۴ گرم مطابق معمول ۶۰ حب سازند و از ۴ تا ۶ حب در عرض روز بیاشامند

حب سگلرگوته بگیرند گرد تازه سگلرگوته ۲ گرم عصاره تریاك ۲ سانتی گرم شربت صمغ مقدار

کافی مخلوط کرده ۶ حب سازند و روزی ۲ حب در دفع لوکوره و دیابیطوس غیر قندی بنوشند

مخلوط دافع فالج معمول پیان بگیرند سگلرگوته ۱ گرم آب جوش ۱۵۰ گرم دم کرده و صاف نموده ۱۵۰ گرم شربت ساده بیفزایند و در دفع فالج اطراف سافله و مثانه و مستقیم و قسمت نموده یک قسمت صبح و یکی عصر بیاشامند و میتوان سگلرگوته را تا ۲ گرم استعمال نمود

پوسیون ارگو معمول بودن بگیرند سگلرگوته ۱۵ دسی گرم آب ۵۰ گرم مطابق معمول پوسیون سازند و سه قسمت کرده در سه دفعه در عرض روز بیاشامند و این مصنف پوسیون مذکور را تجویز مینماید ۱ در اسهال مزمنی که با ضعف مستقیم همراه بود ۲ در فالج مستقیم و یا عطالت ۳ در فالج مثانه ۴ جهة دفع سنگهای مثانه کوچک ۵ در ضعف و فالج اطراف سافله و نیز این مصنف حقنه دیمی از همین مقدار سگلرگوته استعمال میکند

سفوف دافع سیلان دم معمول لازوسکی بگیرند گرد سگلرگوته ۴ گرم زعفران الحدید مشهی ۵ گرم گرد و نیل کافور مسحوق مکد ۲۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی بربندند و روزی یک بسته صبح ناشتا و یک بسته شب در وقت خواب سفوف کنند

حب مسکن معمول سرویل بگیرند سگلرگوته ۱ گرم عصاره بنج ۵ سانتی گرم نیترات پتاس ۱ گرم کافور ۱۵ سانتی گرم مطابق معمول ۶ حب سازند و هر دو ساعت فاصله دو حب در دفع ورم جزء و ذنبی مجرای بول بیاشامند و این حبوب تسکین میدهند کثرت تقاضای تبول و نعوظهای موجع را

حب سگلرگوته معمول روبرت بگیرند سگلرگوته ۱ گرم کافور ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و در دفع احتلام یک حب صبح و یک حب عصر بیاشامند

حب ارگو و آهن معمول گریمود بگیرند براده آهن ۲۵ سانتی گرم سگلرگوته ۳ سانتی گرم یک حب کنند و در دفع سلس بول بیاشامند

آب مسدد الدم نلئر البن بگیرند جند بید ستر عنبر اشهب مکد ۳۰ گرم سگلرگوته ۱۲۵ گرم بلسان مکی ۱۲ گرم بلسان کانادا ۶ گرم دارچینی ۴۰ گرم گل اکلیل الجبل ۲۵۰ گرم شاخه های گل ادرنغا فلفلی ۶ گرم دهن کاژپوت ۱۵ گرم الکل خالص ۵۰۰ گرم آب مقدار کافی مواد جامده را خورد کنند و با سایر مواد مدت ۱۲ ساعت در الکل و قدری آب بخیسانند و بعد تقطیر کنند و باید مقدار آب بقدری باشد که ۸۷۵ گرم مقطر بدست آید

ارگوتین (عصاره مائی سگلرگوته) معمول بوژان و مطابق کدکس عبارتست از عصاره که البومین ندارد و بطور غلط آنرا ارگوتین نامیده اند زیرا که ارگوتین الکلوئید است و ترکیب معینی و جهة ساختن آن بگیرند سگلرگوته ۱ آب مقطر ۶ سگلرگوته را اسیا کرده و با دو مقابل وزنش آب مقطر در آلت دپلاسمان بریزند و پس از ۱۲ ساعت محصول مصفی را برداشته و در حمام ماریه حرارت دهند و مواد منعقده را از آن بگیرند و باقی مانده آب مقطر را نیز در آلت دپلاسمان روی تفاله بریزند و مصفی را تبخیر کنند تا بقوام شربت و بعد مصفای اول را بر روی آن بریزند و در صراحی که ظرفیتش ضعف محصول باشد بقدری الکل ۹۰ درجه افزایند که شفافت مایع موقوف شده و شروع برکدورت نماید و بعد بهم زنند و بگذارند

ارگوتین

ته نشین شده صاف دوی ان بواسطه عمل انحرافی دارند و بغلظت عصاره نرم تنجیر نمایند

ارگوتین از عواملی است که اثر مخصوصی در نزف الدم رحمی و دحمی و غیره دارد و مقدار شربت ان از ۲ دسی گرم تا ۲ گرم است و زیادتر که بطور پوسیون و یا حب استعمال میشود و ۱ جزء ان را در ۱۰ جزء اب مقطر حل کرده و ۱ گرم این محلول را در زرق تحت جلدی بکار میبرند

بباید دانست که هیچیک از محصولات ارگو مانند گرد تازه ساخته شده ان موثر نیستند و هم از ان پست ترند

پوسیون ارگوتین بگیرند ارگوتین از ۱ تا ۲ گرم اب صاف ۱۰۰ گرم شربت بهار نارنج ۳۰ گرم مخلوط کنند و در دفع نزف الدم با قاشق کوچک در عرض روز متعدد دفعات بیاشامند و در حالت عطالت رحم هر ربع ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند تا اوجاع دافعه را بروز داده و حالت وضع حمل را هیجان اورند و در فقدان حس برقی که پس از وضع حمل عارض میشود از ۵ تا ۱۰ گرم ارگوتین را در این پوسیون داخل کرده و با قاشق کوچک بفاصله های نسبتاً کوتاه استعمال مینمایند

شربت ارگوتین بگیرند شربت ساده ۵۰۰ گرم ارگوتین ۱۰ گرم عرق بهار نارنج ۳۰ گرم مخلوط کنند و ۳۰ گرم این شربت دارای ۶ سانتی گرم ارگوتین است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۶ قاشق اش خوری کوچک است

حب ارگوتین معمول ارنال بگیرند عصاره مائی سگلر گوتره ۳۰ سانتی گرم گوگرد معمول ۲۰ سانتی گرم چهار حب سازند و در قرحه عنق رحم متدرجاً بنوشند

حب شوکران و ارگو ایضاً معمول ارنال بگیرند عصاره مائی سگلر گوته ۳۰ سانتی گرم عصاره شوکران ۲۰ سانتی گرم چهار حب سازند و در درد و دفعه در عرض روز بیاشامند و این حبوب را در صورتی استعمال میکنند که از استعمال سگلر گوتر انتوالژی عارض شود

حب ارگو وید و راهن ایضاً معمول ارنال بگیرند ید و راهن عصاره ارگو مکده ۲۰ سانتی گرم چهار حب کنند و در عرض روز بیاشامند و این حبوب را در زنهای مبتلی به کلورز و لمفاتی مزاج و یا زنهائی که مبتلی به نزله رحم باشند استعمال میکنند

محلول قاطع الدم بگیرند اب صاف ۱۰۰ گرم ارگوتین ۱۰ گرم حل کرده صاف کنند و در شدت نزف الدم قطعه پنبه را در این محلول الوده کرده استعمال نمایند

محلول ارگوتین جهة دفع نزف الدم رحم معمول تریر بگیرند گلیسرین اب مقطر مکده ۱۵ گرم ارگوتین ۶ گرم حل کنند و ۲۰ قطره این محلول را در زرق تحت جلدی بکار میبرند

زرق تحت جلدی ارگوتین معمول ولمبرك بگیرند ارگوتین ۱۰ سانتی گرم الکل گلیسرین مکده ۴ گرم حل کنند و از ۶ تا ۱۰ قطره این محلول مقابل ۳ تا ۶ میلی گرم ارگوتین است

شیاف ارگوتین معمول لیبرش بگیرند ارگوتین ۲۵ تا ۵۰ سانتی گرم مسکه کاکائو ۲ تا ۵ گرم مطابق معمول شیاف سازند و در نزف الدم رحم و فیبروم رحمی و نزف الدم بواسیری استعمال نمایند

طریقهٔ استعمال

طریقهٔ استعمال روش رحمی اثران

روش رحمی

چون روشهای فاتر را با عانت ذرا قر اگیزیر و با کلیز و پومپ (حقنه تلومبه) با قوت بسوی عنق
رحم وارد کنند در حصول وضع حمل قبل از موقع قویاً موثر میباشند و این عمل را در تنگی حوضه و در تقیهای
و بادی شدید معمول میدانند و مدت هر دوشی تقریباً ده دقیقه باید باشد و در عرض و نیم و چهار
تا پنج دفعه این عمل را مکرر میکنند و هرگاه لوله الاستیک را در عنق رحم داخل کرده و جریان آب گرم را
مدت پنج دقیقه امتداد دهند و پس از یک ساعت مجدداً شروع باین عمل کنند و هم چنین تا آنکه تقلصات
رحمی مقرر گردد جنین با سانی خارج میگردد و یکی از دانشمندان دوش رحمی را با نتایج حسنه در حصول
وضع حمل مصنوعی و قبل از موقع استعمال مینماید و با تلومبه با غلبانی اجرای این عمل بهتر است نیز موافق
میل واراده عامل میتوان قوت مایع مدفوع را زیاد یا کم نمود و حرارت آب گرم در این دوش استعمال میکنند
اگر ۴۰ درجه باشد بقوت موجب انتباع تقبض رحم شده و دفع جنین را سهل و مختصر میکند

درس پنجاه و پنجم — سنا و بعضی از مسهلهای دیگر

سنا

سنا و سینه و سنا برگ و دانه چند قسم درخت کوچک از نوع کاسیا و از طایفه لگومینوز
را باین اسم موسوم مینمایند و این نباتات در مصر علیا و در حجاز و در شام و در ممالک جنوبی فرنگستان عمل
میایند و در تجارت سه قسم سنا متداول است ۱ سنای ایطالیا که برگهای آن بیضی منعکس و دانه های آن
سیاه رنگ و محتوی ۶ تا هشت تخم اند ۲ سنائی که در مصر و نوبی و غیره عمل میاید برگهای آن حاد و دانه های آن
بیضی شکل و دارای ۶ تا ۹ تخم میباشند ۳ سنای طرابلس که برگهای آن نقد برگهای سنای قسم دوم ممتد
نیستند و نیز مانند آنها حاد نمیباشند و دانه های آن محتوی سه تا ده تخم اند و عموماً سنای بازاری مخلوطی است
از دو سه قسم و مصنف میگوید در خبیص که از بلوک گرمسیر کرمان است یک قسم سنائی عمل میاید که بزبان اهالی
آنجا **کوسن** نامیده میشود و برگهای آن ممتد و حاد اند و قوی العمل تر و مطمئن تر از سنای بازاری میباشد

در بیان اثر اپتیکی سنا

اثر اپتیکی سنا

سنا یکی از مسهلات کثیر الاستعمال و مطمئن الاثر است و مقدار مواد مدفوعه بواسطه آن زیاد است و باسانی
دفع میشوند و موجب بروز قولنجهائی میگردد که در سایر مسهلات از این جنس باین شدت بروز نمیکند و هرچه
پیوست طبع بیشتر بود مریض مستولی باشد عوارض این قولنجها شدیدتر خواهد بود و مواد مستفرغه مثل سایر مسهلات
سرزی نیستند و مانند آنها در غشاء مخاط مجرای هضمی بلاواسطه تحریک نمیکند و چنان بنظر میاید که در این وقت
حرکات دودی امعاء را زیاد کرده و ترشحات آنها را میافزاید بنحوی که همه مواد محتوی در امعاء را با سرعت تحلیل میدهد

بدون انکه مقدار زیادی صفرا و عصیر پانکراسی و عصیر مخاطی را بروی انها بریزند و این حالت سبب کثرت قولنج میگردد و نیز در وقتی که معاء غلاظ از مواد برازی سخت شده ممتلی گردد تقلص سطح عضلانی قولون سبب عروض فشارهای زیاد یا کم موجع میشود و سایر عضلات حیوة الکه در حوضه واقع شده اند از قبیل مثانه و رحم پیروی مینمایند قوه دافعه و متقلصه را که از اثر سنا در امعا بروز میکند و از همین جهة است تقلص شدید مثانه و ماهها بواسطه حقنه مطبوخ سنا تحریک مینمایند در هنگام وضع حمل و یا پس از ان تقلصات ضعیف شده رحم را

ثابت شده است که نقوع سنا و مطبوخ ان گذشته از انکه مطبوع تر از مغلی انند قوی الاثر تر میباشند و نیز ثابت شده است که ماده عامل سنا در الکل تند غیر محلول است و لهذا چون برگهای سنا را در الکل ۸۵ درجه بخیسانند و بعد خشک کرده استعمال نمایند از عمل انها چیزی کاسته نمیشود و عروض قولنج کمتر میگردد و نیز ماده عامل سنا در شیر مرضعات داخل شده و بلاواسطه در اطفال شیرخواره اثر میکند چون مطبوخ سنا را بروی شکم نطول نمایند ممکن است موجب بروز اسهال گردد و مقدار شربت برگ و دانه های سنا از ۱ تا ۴ گرم است که در ۲۵۰ گرم اب جوش دم کرده صاف نموده بیاشامند و جهة کم کردن اشتداد قولنج غالباً سنا را با بعضی مواد معطر از قبیل انیسون و تخم گشنیز و زنجبیل و دارچینی و هیل مخلوط میکنند و رسم اطبای ایران است که غالباً سنا را با گل سرخ و گاه با قرنفل دم کرده استعمال مینمایند

مواد مانعة الجمع جمع مابین قلیائیات و کربوناتهای انها و املاح اسید ابا هک و امتیک با سنا و محصولات ان نباید نمود

در بیان محصولات سنا و نسخه های متداول انها

گرد سنا بگیر برگ پاک کرده سنا مقدار منظور در گرمخانه ۴۰ درجه خشک کرده نرم کوفته از موبیز ابریشمی نمره ۱۳۰ بیرون کند و این گرد از عوامل مسهله است که موجب تهوع و قولنج میگردد و نیز مورث سیلان نزف الدم بواسیری و نزف الدم رحم و عروض تقلصات رحمی میشود و در حوامل استعمال ان خطرناک است و حالت مسهلی به شیر مرضعات میدهد و مقدار شربت ان از ۴ تا ۱۰ گرم است

برگ سنای مغسول بالکل مطابق دواسازی رمانی بگیر برگ سنا با الکل ۸۵ درجه بمدت دو روز بخیسانند و بعد صاف کرده برگها را بخشکانند چون برگ سنا را بطریق مذکور با الکل بشویند چنانچه ذکر کردیم خواص موثره قولنج اور ان برطرف شده و عمل مسهلی ان باقی میماند

عصاره سنا بگیر برگ نیم کوب کرده سنا ۱ اب مقطر جوش ۸ مدت ۲ ساعت سنا را در ۶ جزو اب دم کرده و با فشار صاف کند و بگذارند ته نشین شود و ۲ جزو دیگر اب را بروی تفاله ریخته دم کرده صاف کند و دو مصفی را مخلوط نمایند و در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تبخیر کند و این عصاره از عوامل مسهله است که در بسیاری از ترکیبات دواسازی داخل میگردد و مقدار شربت ان ۲ گرم است

تیزن سلطانی مطابق کدکس بگیر برگ سنا سولفات منیزی سود مکرر ۱۵ گرم

انیسون تخم گشنیز مکد ۵ گرم برگ تازه جعفری ۱۵ گرم اب ۱۰۰۰ گرم لیموی قطعه کرده یك دانه مخلوط کرده مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده صاف نمایند و این تیزن را مانند مسهل پیاله بپیاله بیاشامند

مطبوخ مرکب سنا معمول و اسای برتانی بگیرند برگ سنا ۱۲ گرم زنجبیل ۲ گرم اب مقطر جوش ۲۸۴ گرم دم کرده بگذارند سرد شود و صاف نمایند و این مطبوخ مسهل است تمامش را در یك یا دو دفعه بنوشند اعم از انکه با شربت زیرون و یا شربت مسهل دیگری شیرین کرده و یا نکنند

پوسیون مسهل وینر (مطبوخ مرکب سنا مطابق و اسای نمسه) بگیرند برگ سنا ۲۵ گرم اب جوش ۲۰۰ گرم شیرخشت اشکی ۳۵ گرم سنا را مدت نیم ساعت در اب جوش دم کنند و صاف نموده شیرخشت را در صورتیکه مصفی نیم گرم شود حل نمایند و با کاغذ صاف کنند و در دو یا سه دفعه بیاشامند

مطبوخ مرکب سنا مطابق و اسای رمانی بگیرند برگ خرد کرده سنا ۲۰ گرم اب جوش ۱۲۰ گرم مدت نیم ساعت دم کرده با فشار صاف نمایند و ۲۰ گرم طرطرات سود و ۳۰ گرم شیرخشت در مصفی حل نموده مجدداً صاف نمایند و مصفای ثانوی باید ۱۵۰ گرم باشد و همه یا نصف انرا در دو یا سه دفعه مانند مسهل بیاشامند

چای سنت ژرمن بگیرند گل اقطی ۱۵ گرم رازیانه ۶ گرم انیسون طرطیر مکد ۵ گرم برگ سنا ۲۴ گرم سنا را مدت ۲۴ ساعت در الکل بخیسانند و بدون حرارت بگذارند الکل بخار شده و سنا خشک گردد و انرا با سایر مواد مخلوط کرده نیم کوب کنند و بسته های ۵ گرمی از این مخلوط ترتیب دهند و هر روز صبح یکی از بسته ها را در یك پیاله اب جوش دم کرده صاف نموده بیاشامند

کدکس چای مذکور را بطریق ذیل ترتیب میدهند بگیرند سنا ۱۲۰ اقطی انیسون رازیانه مکد ۵ بی طرطرات پتاس ۳۰ مخلوط کرده نیم کوب کنند و بسته های ۵ گرمی ترتیب داده و هر بسته را در یك پیاله اب جوش دم نموده میل نمایند

اپوزم مسهل بگیرند ریشه خطمی ریشه پاسبانس ریشه ثیل (مرغ) ریشه شیرین بیان مکد ۱۵ گرم برگ کاسنی ۷ گرم مدت ده دقیقه در سه بطری اب که تقریباً ۲۲۵۰ گرم باشد بجوشانند و بعد برگ سنا ۲۰ گرم ریوند نیم کوب سولفات متبلر سود مکد ۶ گرم افزوده بگذارند مدت دو ساعت دم کشد و با موی صاف نمایند این اپوزم مسهلی است که در حومه شهر پاریس خیلی استعمال میشود و مقدار شربتان چند پیاله است که در طرف صبح پیاله بپیاله بیاشامند و موافق اثار حاصله از ۲ تا ۳ روز بران مداومت نمایند

اپوزم مسهل (پوسیون مسهل) معروف بدوای سیاه مطابق کدکس بگیرند برگ سنا ۱۰ گرم سولفات متبلر سود ۱۵ گرم ریوند نیم کوب ۵ گرم شیرخشت ۶۰ گرم اب جوش ۱۲۰ گرم سنا و ریوند را مدت نیم ساعت در اب دم کنند و با فشار صاف نموده و سولفات و شیرخشت را افزوده و با زاحی حرارت دهند تا حل شوند و بگذارند ته نشین شده بواسطه عمل انحراف

صاف روی ان را بردارند و این پوزم مسهلی است قوی و انرا دو یا سه دفعه باید اشامید و بعد دقه انرا بگوشت سبزیجات استعمال میکنند و اگر انرا بقوام شربت تبخیر کرده و در کپسول داخل نمایند دارای همین اثر خواهد بود

پوسیون قهوهٔ مسهل بگیرند قهوه بو داده ۱۵ گرم برگ سنا ۱۰ گرم اب جوش ۱۲۰ گرم مدت یک ساعت دم کرده و صاف نموده بیفزایند سولفات منزی ۱۵ گرم شربت ساده ۳۰ گرم این پوسیون مسهلی است مطبوع و یکدفعه انرا باید اشامید

قهوه سنادار مسهل بگیرند سنا ۱۲ تا ۲۰ گرم قهوه بو داده ۱۰ تا ۱۵ گرم اب جوش ۱۰۰ گرم دم کرده و صاف نموده بیفزایند شیر گرم ۱۲۰ گرم قند ۴۰ گرم و این محصول مسهل مطبوعی است و صبح ناشتا همه انرا یکدفعه بیاشامند و از مسهلهائی است که موجب هیچ تحریکی نمیشود و یبوستی که نتیجه سایر مسهلات است در ان نیست و استعمال غذا را با شرب این مسهل نباید ترک نمود و در اطفال و اشخاصی که از شرب دوا کراهت دارند بطور گول میتوان این مسهل را استعمال نمود زیرا که طعم ان گوارا و بوی ان بعینه مثل بوی شیر قهوه است

شربت مسهل قهوهٔ معمول لابری بگیرند سنا قهوه بو داده مکد ۱۰۰ در مقداری اب جوش دم کنند که ۲۵۰ جزء مصفای ان باشد و ۵۰۰ جزء قند افزوده در حمام ماریه حل کنند و حفظ نمایند و از ۳۰ تا ۱۰۰ گرم این شربت را در شیر و یا مایع مناسب دیگری مخلوط کرده مانند مسهل بنوشند

تعفین مرکب سنا مطابق دواسازی بریتانی بگیرند برگ سنا ۱۳۵ مویز بدون هسته ۱۰۹ کادوبا (کرویا) تخم گشنیز مکد ۲۷ الکل ۶۰ درجه ۱۰۰۰ بواسطه خیسانیدن و عمل دپلاسمان تعفین سازند و با فشار صاف نمایند و بروی تفاله بقدری الکل بریزند که محصول ۱۰۰۰ جزء شود و مقدار شربت این تعفین بطور مسهل از ۱۰ تا ۵۰ گرم است که در پوسیونها داخل کنند و اغلب اوقات این تعفین را با سایر مواد مسهله تجویز مینمایند

پوسیون انگلیسی مسهل بگیرند برگ سنا ۱۵ گرم شیرخشت ۳۰ گرم اب ۱۲۵ گرم سولفات منزی ۳۰ گرم عرق دارچینی ۱۵ گرم تعفین مرکب سنا ۸ گرم مطابق معمول پوسیون سازند

پوسیون مسهل معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند برگ سنا ۸ گرم سولفات سود ۱۶ گرم شربت نرپرون ۳۰ گرم اب جوش ۱۴۰ گرم مطابق معمول پوسیون ساخته و صبح ناشتا یکدفعه بیاشامند

پوسیون مسهل شیرخشت دار ایضاً معمول بیمارستانها بگیرند سنا ۶ گرم سولفات سود ۱۶ گرم شیرخشت ۶۰ گرم اب جوش ۱۰۰ گرم مطابق معمول پوسیون ساخته صبح ناشتا یکدفعه بنوشند

مشروب مسهل چای دار بگیرند سنا چای مکد ۱۰ گرم سولفات منزی ۱۵ گرم اب ۳۰۰ گرم مدت چند دقیقه بجوشانند و صاف کرده ۶۰ گرم شربت ساده افزوده بنوشند

مشروب مسهل بگیرند سنا ۱۵ گرم در ۵۰۰ گرم اب الو بخارا دم کرده و صاف نموده ۵۰ گرم

عسل سفید افزوده طرف صبح پیاله پیاله بیاشامند

تعفین سنا مطابق کدکس بگیرند برگ سنای نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ در آلت دپلاسیمان کم کم الکل را بر روی مسحوق سنا بریزند و بعد بقدری الکل افزایند که مصفی ۶ جزء گردد و **کدکس** فقط مسحوق سنا را مدت ده روز در الکل خیسانیده و صاف مینمایند و مقدار شربت این تعفین بطور مسهل از ۱۵ تا ۶۰ است که در پسیون مخلوط کرده و یا با شربت بریرون داخل نموده بیاشامند

فقاع انگلیسی مسهل معمول کاده بگیرند سنا ۶۰ قطرو یون دقیق برگ افسنتین مکی ۴۵ صبر سقوطری ۸ فقاع تند ۲۰۰۰۰ مدت سه روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و این فقاع مسهل خفیفی است و مقدار شربت آن از ۵۰ تا ۲۰۰ گرم

شراب مرکب سنا معمول واسازی سود بگیرند برگ نیم کوب کرده سنا ۱۲۰ تخم گشنیز نیم کوب کرده رازیانه نیم کوب کرده مکی ۸ شراب کرمس ۱۰۰۰ مدت سه روز بخیسانند و بعد ۹۰ جزء مویز مالاگا افزوده نیز مدت سه روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و این شراب ملینی است گوارا و مقدار شربت آن از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم

اسانس سنا معمول سیلوه بگیرند سنا ۱۰۰ گرم کربنات سود ۱۰ گرم ذره ۴۰۰ گرم الکل ۲۱ درجه دم کنند و صاف نموده ۱۵۰ گرم قند افزوده حل نمایند و ۶۰ گرم این اسانس مانند مسهل اثر می کند

شربت سنا بگیرند سنا ۱۵۰ گرم دانه ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کرده و با فشار صاف نمایند و مصفی را در حمام ماریه بقوام شربت تغلیظ کنند و بعد ۱۰۰۰ گرم شربت ساده کرده در حالت جوش باشد آن را افزوده و از کنار آتش برداشته ۱۵۰ گرم دوم بر محصول افزایند و حفظ کنند و ۳۰ گرم این شربت را در طفل چهار ساله جهة حصول اسهال استعمال نمایند

حقنه مسهل مطابق کدکس بگیرند برگ سنا ۱۵ گرم سولفات متبلر سود ۱۵ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم سنا را مدت ربع ساعت در آب جوش دم کرده و با فشار صاف نموده سولفات داخل کنند

ایضا حقنه مسهل معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند برگ سنا ۱۵ گرم سولفات سود ۲۰ گرم امتیک مسحوق ۲ دسی گرم سنا را در مقداری آب بآرامی بجوشانند که مصفای آن ۵۰۰ گرم باشد و سولفات داخل کرده و با فشار صاف نموده امتیک را بیفزایند

حقنه ملین بگیرند برگ سنا ۱۵ گرم گلیسرین ۳۰ گرم آب جوش ۳۰۰ گرم سنا را مدت ربع ساعت در آب جوش دم کرده و با فشار صاف نموده گلیسرین را بیفزایند

ایضا حقنه ملین بگیرند برگ سنا ۱۵ گرم سولفات سود ۱۵ گرم مغلی ملین (مغلی ریشه خطمی) ۵۰۰ گرم سنا را در مغلی بآرامی بجوشانند و سولفات را افزوده با فشار صاف کنند

اسپیس ملین مطابق واسای رمانی بگیرند برگ سنای مغسول بالکل ۱۰ گل قطمی ۱ رازیانه انیسون سکیه ۵ دواها را کوفته و مخلوط کنند و در حین استعمال ۳ جزء مسحوق را در ظرف تیاس افزایند و ۴۰ گرم این اسپیس را در ۱۰۰ گرم آب جوش دم کرده و صاف نموده پیاله پیاله بیاشامند

اسپیس دافع اللبن وبیر معمول کیبور بگیرند برگ سنا ۳۰ گرم گل هوفاریقون

گرم

۲ گرم گل زرد غالیون گل اقطی مکید ۱ گرم دواها را کوفته مخلوط کنند و این اسپیس که مسهل است فی الجمله با بعض میباید و آنرا در ۵۰۰ گرم آب جوش دم کرده و صاف نموده جهة حصول اسهال و ترشح ادرار و منع ترشح شیر در دو یا سه دفعه بنوشند

شیر بریده و پس مطابق کدکس و معمول بیمارستانها

بگیرند برگ سنا سولفات منیزی مکید ۲ گرم شاخه های گلدار هوفاریقون شاخه های گلدار غالیون گل اقطی مکید ۱ گرم شیر بریده ۵۰۰ گرم شیر بریده را جوش آورده و دواها را در آن مخلوط کرده مدت نیم ساعت بگذارند دم کند و صاف نمایند و این محصول مانند اسپیس مذکور مسهل خفیف و مدر است و در منع ترشح شیر از آن تجویز مینمایند که تمامش را در دو یا سه دفعه بیاشامند

شربت مرکب سنا و شیرخشت مطابق دواسازی لندن

بگیرند سنا ۲۵ و از بادیانه ۴ در مقداری آب جوش دم کرده که مصفای آن ۳۰۰ جزء باشد و بگذارند سرد شده با فشار صاف کنند و ۱۰۰ اجزاء شیرخشت و ۵۰۰ جزء قند مصفی افزوده و در حمام ماریه حل کنند و حفظ نمایند و از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم این شربت را مانند مسهلات خفیفه استعمال مینمایند

ایضاً شربت سنا و شیرخشت مطابق دواسازی ژرمانی

بگیرند برگ سنا ۱۰ و از بادیان نیم کوب کرده در ۶۰ جزء آب جوش دم کنند تا آنکه سرد شود و بعد ۱۵ اجزاء شیرخشت افزوده حل نمایند و صاف کنند و در هر ۵۰ جزء این محصول ۵۰ جزء قند سفید حل نمایند و این شربت بمقدار ۵۰ تا ۱۰۰ گرم ملین است

معجون سنا

بگیرند مسحوق سنا ۸ مسحوق تخم گشنیز ۴ فلوس خیارشنبر ۱۶ تمر هندی ۱۰ آلو بخارا ۷ انجیر ۱۲ قند نیم کوب ۵۰ آب مقدار کافی در حمام ماریه و در ظرف در بسته مدت سه ساعت فلوس و تمر و آلو و انجیر را در ۴۵ جزء آب بجوشانند و با دست بسته و بعضی اجزاء دیگر آنها را بگیرند و ابتدا از موبیز موئی که چشمه های آن گشاد بود از بیرون کنند و بعد از موبیز دیگر که چشمه هایش تنگ باشد در دو تفاله ۱۵ اجزاء دیگر آب بخته بگذارند در حمام ماریه چند لحظه نمایند و از آنچه بخته ذکر کردیم هم از موبیز بیرون کنند و دو محصول را مخلوط نمایند و در حمام ماریه قند را در آنها داخل کرده و حل کنند و تبخیر نمایند تا آنکه وزن آنها به ۴۶ رسد و بالاخره سنا و تخم گشنیز را داخل کرده و صلایه کنند تا خوب مخلوط شوند و وزن تمام این محصول باید ۶۹ باشد و مقدار شربت آن جهة حصول اسهال از ۲۰ تا ۶۰ گرم است

معجون سنا مطابق دواسازی ژرمانی

بگیرند مسحوق برگ سنا ۱ و مسحوق تخم گشنیز ۱ در ۸ جزء شربت ساده داخل کرده و ۴ جزء پولپ تمر هندی بیفزایند و در حمام ماریه تغلیظ کنند تا بقوام معجون و مقدار شربت این معجون جهة حصول اسهال از ۱۰ تا ۲۰ گرم است

معجون آلو

بگیرند برگ سنا ۳ آب جوش ۱۰ دم کنند تا سرد شود و با فشار صاف نمایند و بر مصفی ۹ جزء قند افزوده بجوشانند تا در حالت جوش ۶ را درجه نشان دهد و بعد ۲۵ جزء پولپ آلو افزایند و تبخیر کنند تا بقوام معجون و مقدار شربت این معجون مطبوع و مسهل از ۲۵ تا ۱۰۰ گرم است و میتوان این معجون را مانند شیرینی که بعد از غذا میخورند استعمال نمود

معجون سنا

معجون آلو

معجون ...

معجون مویز بگیرند برگ سنا ۲۵ آب جوش ۵۰۰ دم کنند تا سرد شود و بافشار صاف نمایند و بر مصفی ۱۰۰ جزء مویز افزوده و بجوشانند تا قوام پولپ و از مویز بیرون کند و ۱۰۰ جزء شربت الو افزوده و تا قوام معجون تغلیظ نمایند و در آخر ۱۲ جزء اولیو سانا کادوم لیمو بیفزایند و این معجون نیز مسهل است و مقدار شربت آن از ۱۵ تا ۳۰ گرم

> معجون مویز

معجون مسهل سنا (معجون ملین) مطابق کدکس

بگیرند جو مقشر ۱۲ سفایج ۱۲ برگ تازه حشیشة المعالق ۳۲ برگ تازه اسکولوپاندر ۹ مویز ۱۲ عناب ۹ برگ سنا ۱۱۲ قند ۷۴۰ پولپ تمر پولپ فلوس خیار شنبر پولپ الو مکد ۳۰ مسحوق دانه‌های سنا ۱۲ رازیانه مسحوق انیسون مسحوق اصل السوس مسحوق مکد ۲ آب مقطر مقدار کافی ابتدا جو را در آب بجوشانند تا شکفته شود و بعد سفایج و اسکولوپاندر و حشیشة المعالق و میوه‌ها را بجوشانند و بافشار صاف نمایند و برگ سنا را جداگانه با حرارت ملایمی در آب بجوشانند و صاف نمایند و دو جوشانده را مخلوط کرده تبخیر نمایند تا وزن آنها به ۵۰۰ برسد و قند را افزوده و شربتی سازند که ۱/۲۷ را درجه نشان دهد و در این شربت اول پولپها را داخل نمایند و بعد گردها را و این معجون مسهل است و امروز تقریباً شربهان غیر مستعمل و لحاذه ۱۰ تا ۳۰ گرم از آن بطور حقنه استعمال مینمایند

> معجون سنا

مقیی و مسهل معمول لوروا

بگیرند شراب سفید ۱۲۵ برگ سنا ۱۸ امتیک ۱ سنا را مدت سه روز در شراب بخیسانند و بافشار صاف کنند و بروی تفاله قدری شراب دیزند و صاف کنند که وزن مصفاها ۱۲۵ گردد و امتیک را افزوده و حل کنند و با کاغذ صاف نمایند و ۱۲/۵ گرم این شراب دارای ۱ دسی گرم امتیک است و مقدار شربت آن جهت حصول قی و اسهال از ۵ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون و یا مخلوط با شربت قند و امروز غیر مستعمل میباشد

نرپرون (نوارپرون) سیاه الوار رامنوس رامنوس

درخت کوچکی است خاردار از طایفهٔ رامنه و دارای چند قسم است آن نرپرون مسهل ۱ رامنوس کاتارتیکوس ۲ رامنوس الاترنوس ۳ رامنوس فرانگولا ۴ رامنوس تنکتوریا و برگهای قسم دوم را اگر رامنوس الاترنوس باشد مانند قابضات استعمال میکنند و پوست درخت قسم سوم که رامنوس فرانگولا بود دارای خواص مسهل است و میوه و پوست رامنوس تنکتوریا را در رنگ رزی بکار میبرند و در طب بیشتر رامنوس کاتارتیکوس را که بطور مطلق نرپرون مینامند و عبارت از رامنوس مسهل بود استعمال مینمایند و میوه‌های این قسم کوچک و باندازهٔ میوه عرعر و در ابتدا سبز و پس از رسیدن سیاه و محتوی عصیر قرمز بنفش رنگ تیره میباشند و بوی این میوه‌ها غیر مطبوع و طعمشان تلخ و تند و مهوع و بمقدار بیست تا سی عدد موجب اسهال شدید میگردند و عصیر میوه نرپرون را در داروسازی استعمال میکنند و از آن شربتی میسازند موسوم به شربت نرپرون که ۳۰ گرم آن مسهلی است قوی و این شربت را منفرداً کمتر استعمال میکنند و بیشتر در پوسیونهای مسهل جهت اعانت بر عمل اسهال داخل مینمایند و این عصیر معرف بسیار خوبی است جهت شناختن اسیدها و قلیاها در صورتیکه آزاد باشند و شربهان بمقدار ۱۵ تا ۳۰ گرم موجب حصول اسهالهای مائی میشود و لهذا در استسقاء مفید و سودمند است و **رب نرپرون** عبارت از همین عصیر است که بقوام عصاره تبخیر شده باشد

> نرپرون

> عصیر میوه

عصیر میوه نرپرون مطابق کدکس بگیرند میوه نرپرون مقدار منظور میوه ها را بادست خورد کرده و هسته انها را بگیرند و بگذارند سه چهار روز بمانند تا حالت انقلاب در انها بروز کند و بعد بفشرند وازموی بیز صاف نمایند واز ۱۰۰ اجزاء میوه ۷۰ جزء عصیر حاصل میگردد وچنانچه ذکر کردیم از این عصیر عصاره وشربت میسازند

شربت نرپرون ایضاً مطابق کدکس بگیرند عصیر نرپرون قند مکرر ا جزء مخلوط کرده بجوشانند تا در حالت جوش ۲۷/۱ درجه نشان دهد وازموی بیز صاف نمایند واین شربت بمقدار ۱۵ تا ۳۰ و ۵۰ گرم مسهل است ونوعاً در پوسیونهای مسهل داخل میشود

پوسیون مسهل معمول باسلی بگیرند شربت نرپرون ۱۵ گرم تفعین سنا تفعین دیوند مکرر ۴ گرم عرق تخم شبت ۱۵ گرم مخلوط کرده یك دفعه بیاشامند ومیتوان بعوض عرق تخم شبت عرق انیسون استعمال کرد

پوسیون منقی معمول لیپر بگیرند پوست کهنه رامنوس فرانگولا ۳۰ گرم در مقدار آبی بجوشانند که مصفای ان ۵۰۰ گرم باشد و بر این مصفی بیفزایند سیترات منیزی شربت انیسون پوست نارنج مکرر ۳۰ گرم وطرف عصر یك گیلاس از این پوسیون را بیاشامند

مخلوط دافع استسقا معمول روست بگیرند شربت نرپرون ربّ میوه عرعر رب اقطی مکرر ۶۰ گرم مخلوط کنند ودر دفع استسقای خاد هر دو یا سه ساعت فاصله نصف قاشق کوچك بنوشند

گراتیول

گراتیول در **گراتیولا اوفیسنالیس** نباتی است از طایفه **اسکروفولاریه** وانرا **حشیشة الفقراء** و **سنای چمنی** نیز مینامند وماده عامل ان موسوم به **گراتیولین** است وشاخه های گلدار این گیاه را بمقدار ده سی گرم تا ۱/۵ گرم مانند مسهلات قویه استعمال میکنند واز عوامل ضد نقرس میباشد

در پنجاه وششم سنبل الطیب وبعضی دیگر عوامل ضد تشنج

در قرابادین باسم **والریانا** چندگیاه راکه از طایفه **والریانه** اند ذکر مینمایند وما در این جا ابتدا ذکر میکنیم اقسامی از انراکه در طب بیشتر استعمال میشوند وبعد بیان مینمائیم دهن فرار کافور وسلیخه دار چینی وشنو بود را

سنبل الطیب

سنبل الطیب (**سنبل هندی**) در **والریان سوواژ** در **والریانا اوفیسنالیس** **دیسقوریدوس** باسم **فو** سنبل الطیب را ذکر کرده عبارت از نباتی است حشیشی مانند که برگهای ان کوچك ودارای دندانه های متعدد خیلی کوتاه که قبل از رسیدن بجانب داخل پیچیده شده اند وگلهای ان صاحب پنج برگ وفی الجمله غیر منظم ودر قاعده محدب است ودارای سه الت تذکیر ومادگی بره میباشد وثمر این نبات دارای یك تخم است واز طرف فوقانی انشعابات برگ گل مانند تاجی

درس پنجاه و ششم

از احاطه کرده و ساقه این نبات که پرزدار و مدور و مخطط است از یک تا دو متر ارتفاع دارد و برگهای آن جناحی فرد و رمحی شکل اند و گلهای آنکه دارای آلت تذکیر و تانیث هر دو میباشند قرمز رنگ و یا سفید و مانند خوشه اند

در طب فقط ریشه این نبات را استعمال میکنند و این ریشه عبارت از دسته الیافی است تخمین سفید رنگ و محمد که پوشیده شده اند از الیاف کوچکی خیلی باریک و پیچیده و در وقتی که تازه بود تقریباً بی بو است و چون خشک گردد بوی نافذ و منتنی حاصل مینماید

از ریشه خشک سنبل الطیب یکی از دانشمندان مواد ذیل را استخراج نموده دهن فرار اسید والریانیک سقز ماده عصاره مانی ماده مخصوص نشاسته و بعضی از دانشمندان چنین میگویند مانند اسانس بادام تلخ و اسید سیانیدریک اسانس سنبل الطیب اسید والریانیک در این ریشه موجود نیستند و بواسطه مجاورت باآب و هوا از اثر یک نوع انقلابی موجود میشوند و از همین جهة است که ریشه تازه سنبل الطیب دارای بوئی نیست و بعضی دیگر این عقیده را باطل میدانند بهر جهة این قسم از سنبل الطیب را **سنبل الطیب صغیر** مینامند

سنبل الطیب کبیر (**گراند والریان** یا **والریانا فو** (**سنبل الطیب بستانی**) این قسم را در بستانها زراعت میکنند و ریشه آن بزرگتر از سنبل الطیب صغیر و در خواص مشابه آن ولی کم اثرتر و کم بوتر است

ناردلی ناردوس چندین قسم نبات را باین اسم مینامند که در خواص مشابه بر سنبل الطیب صغیر اند یکی **نارد سلتیک** یا **والریانا سلتیکا** و عبارت از ریشه است که از سویس و ایتالیا می آورند و این ریشه را مانند دسته های مدور می بندند و مخلوطی است از ریشه و برگ مخلط باشن و طعم این ریشه تلخ و بوی آن نامطبوع و در ترکیب تریاق آنرا داخل مینمایند

دیگری **نارد هندی** (**اسپیکانارد**) و **والریانا ژاتامانسی** نیز نامیده میشود عبارت از ریشه است که از هند شرقی می آورند و از طایفه **گرامینه** میباشد و این ریشه بشکل پارچه است بسیار کوتاه و در سر آن دسته الیاف قرمز رنگی واقع شده و این الیاف عبارت اند از برگهائی که احاطه کرده اند عنق این ریشه را و این باقی مانده برگها دارای بوی تند و مطبوع و طعم تلخ و معطری میباشند

سنبل الطیب از عواملی است که در دفع بسیاری از عوارض غیر محدوده که در تحت اثر اختلالات عصبانی موسوم به هستری بروز میکنند سودمند و کثیر الاستعمال است و نیز آنرا در دفع صرع و دوار و قطرب و اختلاجات صرعی شکل اطفال و پولیدیپسی (کثرت عطش) استعمال مینمایند و استاد بزرگوار مرحوم دکتر وضا سنبل الطیب را دوای مخصوص پولیوری (دیابیطوس غیر قندی) میداند و این مسئله را در کتاب تیز خود ثابت میکند

گرد سنبل الطیب مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند ریشه سنبل الطیب صغیر مقدار منظور خورد خورد کرده و در گرم خانه

سنبل الطیب کبیر

ناردین

ناردین هندی

۲۹ دسمبر

۴۰ درجه بجوشانند ونرم صلایه کنند واز مو بیز ابریشمی سرپوش دار نمره ۱۲۰ بیرون نمایند و از ۱۰۰ جزء ریشه ۸۸ جزء گرد بدست می آید و این گرد از عوامل محرک و ضد تشنج است و مخصوصاً در زنان استعمال میشود و مقدار شربت آن از ۱ تا ۱۰ گرم است که بطور حب یا مخلوط با مغزنان بیاشامند

عجین سنبل الطیب بگیرند گرد سنبل الطیب ۱ گرم گرد دارچینی ۳۲ سانتی گرم عسل مقدار کافی عجین سازند و چهار قسمت کرده بدفعات میل نمایند و این عجین را تا مقابل مقدار مذکور میتوان استعمال نمود و بنا بر آنست که دارچینی کاملاً بوی و طعم سنبل الطیب را میپوشانند و همچنین است نعناع و رازیانه

سفوف سنبل الطیب معمول مصنف بگیرند گرد سنبل الطیب گرد رازیانه مکی ۴ گرم قند مسحوق ۲۰ گرم مخلوط کرده چهار قسمت کنند و از صبح تا شام در چهار دفعه بیاشامند

عرق سنبل الطیب مطابق کدکس بگیرند سنبل الطیب مقدار منظور را با آب مقدار کافی سنبل الطیب را خورد خورد کرده مدت ۱۲ ساعت در آب بخیسانند و بعد تقطیر کنند تا از هر جزء سنبل الطیبی که استعمال کرده اند ۴ جزء مقطر بدست آید و جهة اخذ اسانس مایع مقطر را در قابله فلورانسی جمع نمایند و این عرق را مایع پوسیونهای ضد تشنج قرار میدهند

تیزن سنبل الطیب مطابق کدکس بگیرند سنبل الطیب ۱۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کنند و صاف نمایند این تیزن از عوامل ضد تشنج است و مریض بعوض آب مشروب خود باید بیاشامد و غالب مرضا از شرب آن کمال کراهت را دارند

عصارۂ الکلی سنبل الطیب مطابق کدکس بگیرند سنبل الطیب ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ سنبل الطیب را خورد خورد کرده و در آلت پلاسمان با قدری الکل تر کنند و در آلت را بسته و مدت دوازده ساعت بگذارند بماند و بعد مابقی الکل را استعمال نمایند و مصفی را گرفته جهة اخذ الکل تقطیر نمایند و محصول را در حمام ماریه بقوام عصاره نرم تغلیظ کنند و از ۱۰۰ اجزء سنبل الطیب ۱۸ اجزء عصاره بدست می آید و مقدار شربت این عصاره که ضد تشنج است از ۱ تا ۲ گرم است بطور حب

تعفین سنبل الطیب مطابق کدکس بگیرند سنبل الطیب ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ سنبل الطیب را خورد خورد کرده مدت ۱۰ روز در الکل بخیسانند و بعد صاف کنند و حفظ نمایند و مقدار شربت آن از ۲ تا ۲۰ گرم است بطور پوسیون

تعفین اتری سنبل الطیب مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده سنبل الطیب ۱ اتر الکولیزه (اتر ۰٫۷۵۸ در درجه ۲۱ الکل ۹۰ درجه ۳۰) ۵ بواسطه عمل لیکسیویاسیون تعفین سازند و مقدار شربت این تعفین از ۲ تا ۸ گرم است بطور پوسیون و **کلرتان** این تعفین را در کپسول داخل میکند و از ۳ تا ۶ کپسول در عرض روز باید بیاشامد

حب ضد نورالژی معمول رایه بگیرند عصاره سنبل الطیب انغوزه جندبیدستر بادیجه مکی ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱ حب سازند و روزی سه حب یکی صبح و یکی ظهر و یکی عصر بیاشامند

شربت سنبل الطیب مطابق کدکس بگیرند عصاره سنبل الطیب ۴ عرق سبز

الطیب ۱۰ قند سفید ۱۸۰ عصاره را در عرق حل کنند و در حمام ماریه در ظرف دربداری قند را در محلول
داخل کرده حل نمایند این شربت محرک و ضد تشنج است و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم که متدرجاً با
قاشق کوچک بیاشامند و از دوائیه مخصوص به هیستری میباشد

تیزن ضد صداع معمول تیسیر بگیرند برگ خشک مانیانت ۵ گرم آب جوش
۲۵۰ گرم شربت سنبل الطیب ۲۰ گرم برگها را مدت دو ساعت در آب جوش دم کرده و صاف نموده شربت
را بیفزایند و در ابتدای حمله مرض یک دفعه بیاشامند

حقنه ضد هیستری بگیرند گرد سنبل الطیب ۱۰ گرم مسحوق کافور لودانم سیدنم مکد
۱ گرم زرده تخم مرغ یکدانه آب گرم ۲۰۰ گرم کافور را در زرده مخلوط کرده و گرد را افزوده و بعد آب و لودانم
را داخل نموده حقنه نمایند

اسانس سنبل الطیب این اسانس را برای دفع حرارت و نعاس و اغمای عارض
در حمیات شدیده مفید میدانند و نیز در هیستری و اسم اصلی استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲
قطره است که بر روی حبه قند چکانیده میل کنند و یا از ۲۰ تا ۵۰ سانتی گرم در پوسیون زیتی شکل مخلوط کرده
هر نیمساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشند

تیزن سنبل الطیب و کنکینا بگیرند کنکینای زرد سلطانی ۲۰ گرم در ۱۲۰۰ گرم آب
بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم باقی ماند و محصول را در حالت جوش بر روی ۱۰ گرم نیم کوب کرده سنبل الطیب بریزند
و بگذارند سرد شده صاف کنند و این تیزن در نقاهت طولانی امراضی که در اشخاص ضعیف و عصبانی
مشاهده میشود مفید است

پوسیون ضد تشنج معمول واند بگیرند نیم کوب کرده سنبل الطیب ۵ گرم در ۱۰۰
گرم آب جوش دم کرده صاف نموده بیفزایند مشک ۴۰ سانتی گرم تعفین عنبر ۱ گرم شربت بهار نارنج ۲۰ گرم
خوب مخلوط کنند و در دفع ورم حلقوم تشنجی هر نیمساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند و در این بین
چند حقنه از انغوزه بکار برند

معجون سنبل الطیب بگیرند گرد سنبل الطیب ۵۰ گرم با مقدار کافی شربت ساده معجون
سازند و باندازه یک فندق صبح و یکی عصر در مغزان بیحده بنوشند

معجون ضد تشنج معمول سودیور بگیرند گرد سنبل الطیب گرد برگ نارنج
مکد ۲۰ گرم با مقدار کافی شربت ساده معجون سازند و از ۴ تا ۱۰ گرم این معجون را روزی دو یا سه دفعه بنوشند

معجون ضد صرع معمول ماد بگیرند گرد کنکینای مسحوق قادز برگ گرد سنبل الطیب
مکد ۵۰ گرم با مقدار کافی شربت ساده معجون سازند و مدت سه ماه هر روز ۴ گرم صبح و عصر بیاشامند
و هر نُه تا ده روز مدت ۲۴ ساعت استعمال شربت را ترک نمایند

حب سنبل الطیب بگیرند عصاره سنبل الطیب ۵ گرم جند بید ستر ترید اس مکد ۲ گرم
کافور ۱ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و از ۲ تا ۴ حب در روز بیاشامند

حب دافع صرع جرجی معمول میشل بگیرند عصاره تریاک ۱ دسی گرم

مسحوق نیل هندی ۹ دسی گرم عصارهٔ سنبل الطیب عصارهٔ کنکینا مکد ۱۲ دسی گرم مطابق معمول ۴۲ حب سازند و در عرض ۲۴ ساعت ۶ حب به مریض خورانده و صبح و عصر یک پیاله مطبوخ ارسکا بوی شاما بیاشامند

حب ضد صرع معمول کوارن

بگیرند گرد سنبل الطیب ۳۰ گرم براده آهن ۱۲ گرم مکی عصاره توره مانتیل کند مکد ۶ گرم مطابق معمول حبهای ۵ سانتی گرمی سازند و در دفع صرعی که بواسطهٔ استمنی (جلق) عارض شده باشد شبانه روزی از ۵ تا ۱۰ حب رسد دفعه بیاشامند

حقنه ضد تشنج معمول منیوت

بگیرند نیم کوب کرده سنبل الطیب ۲۰ گرم در ۵۰۰ گرم آب جوش دم کرده و صاف نموده ۵ سانتی گرم عصارهٔ صمغی تریاک در مصفی حل نمایند و پس از سرد شدن ۲ گرم اثر سولفوریک افزایند و این حقنه را در درد فتق استعمال میکنند و یکی از دانشمندان نطولات را بر روی ماده مفتوق در این مرض بر دفع فتق میداند

حقنه ضد تشنج قلیائی معمول میال

بگیرند سنبل الطیب ۱۰ گرم در ۲۰۰ گرم آب جوش مدت نیم ساعت دم کنند و صاف کرده کربونات پتاس ۵ دسی گرم انغوزه ۱ گرم زرده تخم مرغ ۱ دانه بیفزایند یا اینکه انغوزه را با کربونات بکوبند و با زرده مخلوط کرده صلابه نمایند و کم کم مطبوخ را بیفزایند این حقنه در نورالژی و قولنج رحمی و هیستری سود مند است

حقنه دافع تشنج

بگیرند گرد سنبل الطیب گرد برگ نارنج مکد ۴ گرم در ۲۰۰ گرم آب مخلوط کرده در دفع قولنج و سوء طمث و اقسام نورالژی حقنه نمایند

اسید والریانیک

یکی از دانشمندان پیرلوت نام وجود این اسید را در ریشهٔ تازه سنبل الطیب ثابت میکند و میگوید در ریشه تازه بیشتر از ریشه خشک موجود است و رد مینماید قول اشخاصی را که میگویند این اسید مانند اسید سیانیدریک در ریشهٔ تازه موجود نیست و بواسطهٔ انقلابی که از مجاورت آب و هوا حاصل میشود تولید میگردد بهر جهت اسید والریانیک عبارت از مایعی است روغنی شکل و فرار و محلول در ۳۰ جزء آب و بهر مقداری محلول در الکل و اتر و ماده عامل حقیقی سنبل الطیب است و خواص دافع تشنج آن بواسطهٔ همین اسید میباشد و آنرا خالصاً بمقدار ۲ تا ۶ قطره در پوسیون داخل کرده استعمال مینمایند ولی بیشتر اوقات بحالت والریانات از قبیل والریانات دوزنک و آهن و کنین و امونیاک و مورفین استعمال میگردد

طریق ساختن اسید والریانیک مطابق کدکس

بگیرند ریشه سنبل الطیب خورد کرده ۱۰۰ اسید سولفوریک ۱/۸۴ از درجه ۱۰ بی کربونات پتاس ۶ آب صاف ۵۰۰ در ۱۰۰ جزء آب بی کربونات را حل کنند و اسید را افزوده و بعد مابقی آب را داخل نمایند و محصول را در روی ریشه ریخته ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد تقطیر کنند و ۱۲۵ جزء مقطر بردارند و مجدداً تقطیر نمایند تا مقطر هیچ جز دارای حالت اسیدی نباشد و محصول مقطر را با مقدار کافی کربونات سود اشباع نمایند و بقوام شربت تبخیر کنند و مقداری اسید سولفوریک آبدار بر محصول افزایند و در ظرفی ریخته بگذارند ساکن بماند اسید والریانیک مانند طبقه زیتی شکلی در روی آن جمع میشود و بواسطهٔ عمل انحراف آنرا اخذ کنند و در قرع زجاجی تقطیر نمایند تا خالص گردد

اسید والریانیک

والریانات ویریانات امانیاک

والریانات مایع امانیاک (محلول والریانیک) معمول بیمارستانهای پاریس

بگیرند اسید والریانیک کربونات امانیاک عصارهٔ الکلی سنبل الطیب مکد ۳ آب مقطر ۱۰۰ عصاره را تقریباً در ۱۰ اجزاء آب حل کنند و از طرف دیگر اسید را با کمی آب مقطر مخلوط کرده و کربونات را خورده خورده کرده اشباع نمایند و همینکه تصاعد بخار موقوف گشته و مایع را مخلوط کنند و بقدری آب مقطر افزایند که ۱۰۰ اجزاء گردد و با کاغذ صاف کنند و ۱۰ گرم این محلول دارای ۱ گرم عصارهٔ سنبل الطیب و ۱ گرم والریانات متبلّر امانیاک است

والریانات امانیاک مطابق دستور العمل انجمن طبی

بگیرند اسید والریانیک مونوهیدراته و خالص را بطور طبقه نازکی در کپسول پهنی که دارای سرپوش باشد بگسترانند و بخار امانیاک اسید را در تحت سرپوش داخل کنند تا اسید والریانیک اشباع گردد و در ظرفهای کوچک در بداری حفظ نمایند و درِ آنها را محکم ببندند و والریانات امانیاک از عوامل محرک و ضد تشنج است و قویاً موثر و نیز دافع هیستری میباشد و مقدار شربت آن از ده سی گرم تا ۱ گرم و زیادتر که بطور حب و پوسیون و یا مخلوط با شربت استعمال مینمایند

والریانات امانیاک مطابق دستور العمل انسی

بگیرند نیم کوب کرده سنبل الطیب ۵ الکل ۹۰ درجه ۴ امانیاک مایع ۱۰/۱ در درجه ۱ سنبل الطیب را در ثالث پلاسمان داخل نموده و الکل و امانیاک را مخلوط کرده بروی آن ریزند و همینکه مایع الکلی قلیائی از سنبل الطیب عبور کرد بجای آن بقدری الکل ۹۰ درجه ریزند که وزن تعفین امانیاکی مساوی وزن سنبل الطیب شود و این محصول را با غانت حرارتی که از ۶۰ درجه نباید تجاوز کند تبخیر نمایند و متصل بهم زنند تا بقوام عصاره نرم رسد و حفظ نمایند و این عصاره از عوامل ضد تشنج و ضد هیستری است و مقدار شربت آن از ده سی گرم تا ۲ گرم که در کپسول داخل کرده بطریقی که هر کپسولی دارای ۵ دسی گرم باشد و نیز بطور معجون استعمال میشود

فقاع سفالی انگلیسی معمول کاده

بگیرند نیم کوب کرده ریشهٔ سنبل الطیب ۳ نیم کوب کردهٔ خردل سیاه ۱ برگ خشک اکلیل الجبل برگ خشک مریم مکد ۱ و ریشه زداوند و ۶ ژیبی ۶ فقاع سفید ۱۰۰۰ مدت سه روز بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و مقدار شربت آن در دفع تشنج از ۱۰۰ تا ۵۰۰ گرم است

والریانات امانیاک معمول پیرلوت

بگیرند آب مقطر ۹ گرم اسید والریانیک ۳ گرم مخلوط کرده و بقدری کربونات امانیاک افزایند که خنثی گردد و بعد ۲ گرم عصارهٔ الکلی سنبل الطیب بیفزایند و از ۶ تا ۳۰ قطره این محلول را در ۱۲۰ گرم پوسیون داخل کرده در دفع هیستری و صرع بنوشند

دهن فراکازیوت [illegible]

دهن فراکازیوت

این دهن را حاصل میکنند از تقطیر برگ و شاخه درخت کوچکی موسوم به ملالوکاکازیوتی که از محصولات جزایر ملوک و از طایفه میرتاسه است و این دهن که کاملاً محلول در الکل و اتر سولفوریک میباشد دارای بوی نافذ شدیدی است شبیه بر بوی مخلوط از تربانتین و کافور و نعناع فلفلی و گل سرخ و وزن مخصوص آن در ۱۲ درجه سانتیگراد از ۰/۹۱۴ تا ۰/۹۱۹ تغییر میکند و نوعاً این دهن دارای مقداری مس میباشد و سبزی رنگش بواسطه آنست و لهذا باید

ان را مجدداً تقطیر کرده و تصفیه نمود تا عاری از سم گشته و خالص گردد

دهن فرادکا ژپوت از عوامل محرک و معرق است و از ۲ تا ۱۰ قطره در دفع کولرای تشنجی و نورو ز آلات هضم استعمال میشود و نیز انرا هم منفرداً و هم مخلوطاً با کنکینا در دفع حمیات نائبه رد به تجویز میکنند و بطول ان در دفع اوجاع روماتیسمی مؤثر است اعم از انکه خالص استعمال شود و یا مخلوطاً با زیت و یا مایع الکلی

پوسیون محرک بگیرند هن فرادکا ژپوت ۱ گرم اتر سولفوریک الکولیزه ۴ گرم عرق نعناع ۱۵۰ گرم شربت بهار نارنج ۴۰ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجاً بیاشامند

سفوف راکولو بگیرند مسحوق سنبل الطیب ۲ گرم مسحوق نوشادر مبزی هرکا ژپوت مکدر ۲۰ سانتی گرم مخلوط کرده سفوف نمایند و در دفع صرع همه روزه از یک تا سه مقابل مقدار مذکور را در یک یا سه دفعه سفوف کنند و این سفوف در المان خیلی شهرت دارد

حب معمول بومت بگیرند هن فرادکا ژپوت ۱ گرم عصارهٔ جنطیانا ۳ گرم مسحوق برگ نارنج مقدار کافی مطابق معمول ۵ حب سازند و از ۲ تا ۵ حب در عرض روز بنوشند و میتوان بجای مسحوق برگ نارنج منیزی استعمال کرد

سلن مردابی (کندرابی) تسلن د و ماده (انسانس داو) ل: سلنوم

نباتی است از طایفهٔ **چتری** و در مردابهای جنوبی فرنگستان عمل میاید و در قدیم در دفع صرع و هیستری و قطرب سایر اقسام نورو ز خیلی استعمال میگردید و مدتی استعمال ان متروک بود تا در این اواخر دکتر **هرپن** ریشه انرا مجدداً در دفع صرع با فواید زیاد استعمال کرد و این ریشه فقط جزئی است از این نبات که اکنون استعمال میگردد و لحمی میباشد و دارای الیافی است ثخین و طویل و رنگ ان از طرف خارج اسمر تیره و در داخل سفید شیری و بوی ان تند و معطر و طعمش حاد و گزنده و در خشک شده ان این بوی و طعم باقی است و رنگ مسحوق این ریشه زرد روشن مایل بخاکستری است

مقدار شربت گرد ریشه سلن در دفع صرع از ۱ تا ۵ گرم است که در نصف گیلاس شربت قند نیم گرم مخلوط نموده و یک قاشق چای خوری دوم و با عرق کشمش در ان داخل کرده شب هنگام خواب بیاشامند و همین مقدار صبح و همین مقدار عصر نیز بطریق مذکور بنوشند

شنوپود (شنوپود یوم امبروزیوئید) (چای مکزیک)

نباتی است از طایفهٔ **شنوپوده** و در طب شاخه‌های گل دار انرا مانند عوامل ضد تشنج استعمال میکنند و بیشتر مطبوخ ۸ تا ۱۰ گرم انرا در ۵۰۰ گرم اب تجویز مینمایند

تیزن شنوپود معمول بارتز بگیرند شنوپود یوم امبروزیوئید ۴ گرم در ۵۰۰ گرم اب جوش دم کرده و صاف نموده ۵۰ گرم شربت بهار نارنج بیفزایند و در قطرب اطفال استعمال نمایند

در بیان نسخه‌های ضد تشنج‌های مختلف

پوسیون ضد هیستری مطابق کدکس بگیرند شربت مرکب بومادران

سیلن مرداب

شنوپود

۳۰ گرم

۳۰ گرم تعفین جند ۲ گرم عرق سنبل الطیب ۴ عرق بهارنارنج مکدر ۶۰ گرم اتر سولفوریك ۴ گرم پوسیون سازند و هر ساعت یك قاشق کوچك بنوشند

مخلوط ضد تشنج معمول سیدنم بگیرند تعفین سنبل الطیب ۲ گرم تعفین جند ۵ گرم اتر سولفوریك ۱۵ قطره عرق تخم شبت ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و در ضعف آلات صوت با قاشق کوچك متدرجاً بیاشامند

قطور مسکن آلمانی بگیرند تعفین انغوزه ۲۰ گرم تعفین جند ۱۵ گرم تعفین تریاك ۵ گرم مخلوط کنند و در دفع هیستری از ۱۰ تا ۲۰ قطره در پوسیون مناسب و یا در قدری آب سرد مخلوط کرده بیاشامند

قطور سفالی انگلیسی بگیرند جوهر ابریشم خام ۱۵۰ گرم اسانس لوند ۵ گرم الکل ۳ درجه ۲۰ گرم در قرع بلوری داخل کرده و تا درجهٔ بوست تقطیر کنند و از ۵ تا ۸ قطره در مایع مناسبی مخلوط کرده بیاشامند

الکسیر منتن فولد بگیرند الکل خالص ۱۵۰ گرم جند بید ستر ۲ گرم انغوزه ۱۰ گرم جوهر نشادر گوزن تریاك مکدر ۵ گرم مدت چهار روز بخیسانند و با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و در دفع هیستری ۴ گرم در مایع مناسبی مخلوط کرده بیاشامند

تعفین منتن دوده بگیرند دوده ۱۰ گرم انغوزه ۵ گرم در ۱۰۰ گرم الکل ۲۲ درجه مدت ۸ روز بخیسانند و با کاغذ صاف کنند و در دفع اختلاجات اطفال از ۵ تا ۸ قطره در یك گیلاس شربت قند مخلوط کرده بنوشند

کاسر الریاح ذالبی بگیرند تعفین تریاك ۱۵ گرم تعفین انغوزه اسانس نعناع مکدر ۱۰ گرم اسانس کرویا منیری کلسینه مکدر ۵ گرم تعفین جند ۲۵ گرم جوهر شراب ۱۰۰ گرم شربت ساده ۱۲۵ گرم مخلوط کنند و یك قاشق چای خوری در یك گیلاس شربت قند مخلوط کرده بیاشامند

سفوف کاریگان بگیرند گرد گوتیت ۲۵۰ گرم کهربای مسحوق ۳۷۵ گرم مرجان قرمز گل مختوم مکدر ۱۲۵ گرم شنجرف کرم معدنی عاج سوخته مکدر ۱۲ گرم مطابق معمول سفوف ساخته و در بسته های ده سانتی گرمی تقسیم کنند و در امراض اختلاجی اطفال از ۱ تا ۸ بسته در عرض روز سفوف نمایند

حب ضد هیستری بگیرند جند بید ستر عصارهٔ سنبل الطیب مکدر ۲ گرم انغوزه انزروت مکدر ۱ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند و ابتدا روزی یك حب و بعد دو تا سه حب بیاشامند

حب جید فولر بگیرند صبر زرد ۸ سنامکی ۴ انغوزه ۲ انزروت ۲ مرمکی ۲ زعفران ۱ ابسال ۱ سولفات آهن ۱۲ دهن کهربا ۱ با مقدار کافی شربت بومادران حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و این حب را مانند عوامل دافع هیستری استعمال میکنند

حب ضد صرع معمول پودرکا بگیرند نیل هندی ۵ گرم انغوزه ۱ گرم جند بید ستر ۵ گرم مطابق معمول ۲۰۰ حب سازند و هر ساعت فاصله یك حب بیاشامند

حب ضد تشنج معمول هونوره بگیرند عصارهٔ سنبل الطیب عصارهٔ کنکینا مکدر ۵ گرم با مقدار کافی گرد سنبل الطیب ۲۰ حب سازند و از ۴ تا ۱۰ حب در هیستری کلوروز استعمال نمایند

حب ضد

اسید سیانیدریک

حب مسکن معمول گنتر بگیرند نعوزه عصاره سنبل الطیب مکده گرم عصاره بلادن ده سانتی گرم اکسید مصعد روی اگرم جند بید ستر گرم مخلوط کرده خمیر متحد الاجزائی ساخته و حبهای ادسی گرمی ترتیب دهند و این حبوب را در دفع قطرب بکار برند در صورتیکه مرض مزمن بود یا سایر وسائط معموله مقاومت کرده باشد از استعمال این حبوب نتایج سریعه حاصل میشود و مقدار شربتا نها ده حب صبح و ده حب ظهر و ده حب عصر است

درس پنجاه و هفتم — سیانوژن و املاح آن که اسید سیانیدریک

سیانوژن (مشتق از دو لفظ یونانی است یکی **سوانوس** یعنی نیلگون و دیگری ژنائو یعنی تولید میکنم) عبارت از جسمی است بخاری شکل و مرکب از یک حجم بخار کربون و یک حجم ازت در حالتیکه این دو حجم متکاثف شده و یک حجم حاصل کرده اند و از این جسم ترکیبات چندی تولید میگردند عبارتند از اسید سیانیدریک و اقسام سیانور که در اوائل معروف به اسید پروسیک و پروسیات بودند طبعاً این جسم در بادام تلخ و برگهای عده زیادی از نباتات طایفه **روزاسه** موجود است و ما در این درس ابتدا اسید سیانیدریک و اقسام سیانور را بیان میکنیم و بعد به ذکر نباتاتی که دارای سیانوژن اند میپردازیم و در آخر نسخ متداوله سیانوژن را ذکر میکنیم

اسید سیانیدریک (**اسید پروسیک اسید هیدروسیانیک ل اسید هیدروسیانیدیکوم**) این جسم را دو نفر از معلمین **شیل گلوسک** کشف نموده اند و جسمی است مایع بی رنگ و بوی آن خیلی نزدیک ببوی بادام تلخ و طعم آن فی الجمله حاد و وزن مخصوصش ۰/۷۰۵ و در ۲۶ درجه حرارت جوش میاید و در آب بمقدار کم محلول است و این اسید از اجسامی است که خیلی بسرعت تجزیه میگردد و گاه دیده شده که در چند ساعت تجزیه گشته و فاسد شده است و یکی از اسباب سرعت فساد شر اثر نور میباشد و نیز مجاورت با آب سبب تجزیه اش میگردد و هم چنین است اختلاط آن بالعوق و تیزن و شربت و سایر صور دوائی و نباید دانست که استشمام بوی بادام تلخ دلیل بر عدم تجزیه آن بود زیرا ممکن است که بوی بادام تلخ بشدت متصاعد گشته و اسید کاملاً تجزیه شده باشد و بهترین علامتی برای فساد و تجزیه آن تغییر رنگ است یعنی حصول رنگ قهوه ای

در بیان اثر فیزیولوژی اسید سیانیدریک و فادزهر آن

اثر اسید سیانیدریک خالص بقدری قوی است که جهت حصول سوانح عصبانی خطیره از قبیل دوار و احساس تقبض و صداع و غیره استنشاق بخار آن کفایت میکند و چون بحالت خلوص او را داخل استعمال کنند بسرعت برق موجب حصول آثار خطیره میگردد و **ترسو** در دواست تجربه ذیل را اجرا نموده قطعه پنبه را بر ع قطره اسید سیانیدریک خالص آلوده کرده در دهان انها گذاشت پس از چند ثانیه مشاهده نمود

سیانوژن

اسید سیانیدریک

اثر فیزیولوژی اسید سیانیدریک

جوان

که حیوان مثل مرده افتاده و در مدت یک ساعت عوارض عصبانی خطیره مانند اختلاج و تشنج و دوار و فالج و حرارت در آن بروز داشت و هرگاه یک قطره اسید سیانیدریک خالص را بروی زبان و یا ملتحمه چشم سگی بریزند و یا در تحت جلد شرح داخل نمایند پس از چند ثانیه آن حیوان از پا افتاده و پس از چند دقیقه میمیرد و نیز **روسو** میگوید در حرّه‌ای که مبتلی به هیدروفوبی بود ۳۰ قطره اسید سیانیدریک **شیل** یک دفعه استعمال نمودم ده ثانیه پس از استعمال این حره مثل مرده افتاد ولی کم کم بحال اول خود رجعت کرد و پس از دو ساعت مجدداً ۴۰ قطره دیگر استعمال کردم در این دفعه بمحض اینکه دوا بروی زبان حره رسید مانند شخص برق زده افتاد و چند دقیقه بهمین حالت باقی ماند و بعد اختلال در حواسش ظاهر گشت و نیز همین مصنف بزرگ میگوید در سه نفر مسموم اسید سیانیدریک که هر سه نفر حره بودند هیچ جز اختلاجی بروز نداشت و در ابتدا حالت حرارت عمیق و بطلان کامل آثار حیوة حیوانی ظاهر بود و نبض در شرائین زندی و صدغی غیر محسوس و در شبابها محسوس و در کسالت دوران بزحمت احساس میشد و تنفس خیلی سریع و گاه گاه تنفس طولانی عارض میگشت و بوی بادام تلخ بطور وضوح از نفس آنها استشمام میشد

یکی از دانشمندان موسوم به **کولون** که اختبارات زیادی در شخص خود در باب اسید سیانیدریک کرده اسید پروسیک **شیل** را متدرجاً از ۲ و ۳ و ۴ و ۵ و ۶ و ۸ تا ۱۰ قطره با آب مخلوط نموده شامیده است میگوید پس از شرب مقدارهای اخری چند دفعه تهوع جزئی با ازدیاد ترشح بزاق بمقدار زیاد عارض شد و میگوید ممکن است این کثرت ترشح بزاق بواسطه تهوع بوده باشد و نبض در مدت ده دقیقه از ۷۵ که حالت طبیعی آن بود بالا رفته تا ۷۷ و عدد رسید و پس از یک ساعت بحالت اول برگشت و در مدت چند دقیقه احساس ثقل سر و فی الجمله صداع مینمود و بالاخره در مدتی زیادتر از ۶ ساعت احساس قلقی در حوالی قلب میکرد

بهر جهت اشخاصیکه مکرراً اسید پروسیک **شیل** را از ۱۰ تا ۱۲ قطره در مدت ۲۴ ساعت در مرضای خود استعمال کرده اند فقط علامتی از اثر آن مشاهده نموده اند صداع و حالت فتور و بعضی اوقات حالت عدم راحت بواسطه اختداد عصبانی بوده است و هیچوجه در آلات دوران و آلات ترشحیه اثری از آن ندیده اند **بکرل** که یکی از دانشمندان بزرگ فزیولوژی است در باب اثر فزیولوژی اسید سیانیدریک میگوید چون بمقدار مناسب این دوا را استعمال کنند آثار حاصله از آن چندان اهمیتی ندارند و عبارتند از احساس حرارت در قسمت معدی و معوی و بعضی اوقات قی و اسهال جزئی و طپش قلب و در نبض تغییر محسوسی مشاهده نمیشود و چون مقدارش را قدری زیادتر کنند حرارت جلد زیاد میشود و بعضی اوقات عسر النفس جزئی و دوار و ارتعاش سر و صداع جزئی و خستگی و میل بخواب بروز مینمایند

فاد زهر اسید سیانیدریک سوانح حاصله از اثر اسید سیانیدریک بقدری سریع العروض اند که بندرت میتوان از بروز آنها جلوگیری نمود و باید دانست که این ماده سمی چون فوراً مورث هلاکت نشود بدن متدرجاً اثر آن را دفع کرده و حالت سکون و آرامی مقرر میگردد و کربونات امونیاک را فاد زهر این ماده سمی دانسته اند و همچنین استنشاق بخار کلور و ریختن آب سرد در طول تمام فقاد بخصوص فقاد عنقی و این دو واسطه بقدری موثر اند که در حیوان مبتلی به تسمم اسید سیانیدریک مجبور

علامات هنگام مسموم میتوان بواسطه انها حیوة را رجعت داد و نیز استنشاق بخار امانیاك و استعمال پارچه های مبلول در سرکه کلوردار بروی ستون فقار سودمند است و یکی از دانشمندان موسوم به اسمیت کربونات فرو و فریك را بهترین تریاقهای اسید سیانیدریك میداند مشروط بر انکه در هنگام استعمال ساخته شود و این ملح را باین طریق میسازند بواسطه کربونات سود رسوب میکنند مخلوطی از سولفات پرتو اکسید اهن و سولفات سزکوئی اکسید ان را و چون شرط اثر این دوا است که تازه ساخته شده باشد و عوارض تسمم اسید سیانیدریك خیلی بسرعت بروز میکنند پس مجالی برای طبیب در استعمال ان نخواهد بود

در بیان اثر تراپوتیکی اسید سیانیدریك و طرز ساختن و استعمال ان

اثر ارتیکی اسید سیانیدریك

چنانچه سابقاً بیان کردیم اسید سیانیدریك خالص یکی از سموم بسیار خطرناك است و مصنفین این اسید و ترکیبات و محصولات سیانوژنی را در تعداد عوامل مخدره ذکر کرده اند لیکن از چند جهت تباین کلی در میان انها موجود است و بطور وضوح مشاهده میکنیم که اثر ترکیبات سیانوژنی کاملاً با اثر مخدرات اختلاف دارد و اگرچه مانند مخدرات مسموم میکنند انسان و سایر حیوانات را که سلسله عصبانی انها خیلی بزرگ است اما در حیوانات پست و در نباتات که وجود سلسله عصبانی در انها مشکوك است اثر سمی ترکیبات سیانوژنی خیلی قوی تر است و بقول کلی چیزیکه میتوان گفت صحیح است انستکه این ترکیبات فاسد میکنند حیوة را در همه موجودات حتی در ان موجوداتیکه حیوتشان فقط بیك سلول ساده تعلق دارد و موقوف میسازند عمل تغذیه و هماتوز را و معلق نگاه میدارند هر نوع انقلابی را و از این جهة است که از عوامل انتی سپتیك محسوب میشوند و نیز این سموم از مخدرات متمایزاند باینکه هرگز عادت نمیشوند

اگرچه مصنفین ادویه سیانوژنی را خیلی مدح کرده اند ولی در استعمال انها احتیاط را نباید از دست داد اسید سیانیدریك را مانند مسکنات در دفع سرفه مبرم و فی مبرم و اسم و سیاه سرفه و گاستر الرژی مزمن استعمال میکنند و در خارج در دفع اختلالات جلدی که با حکه شدید همراه باشند از استعمال ان تمجید زیادی کرده اند

موادمانعة الجمع کلور و بیشتر املاح فلزی و سولفورها و اکسید ها را با اسید سیانیدریك نباید جمع نمود

اسید سیانیدریك طبی

اسید سیانیدریك طبی (اسید پروسیك طبی) این اسید را چون بقاعدهٔ **کدکس** بسازند میتوان مدتی نگاه داشت بدون انکه فاسد شود و باید انرا در صراحی در سمباده دار در پناه روشنائی حفظ نمود

طریقهٔ ساختن ان مطابق کدکس بگیرند مسحوق فرو سیانور دپتاسیوم ۱۰ گرم اسید سولفوریك متعارفی ۵ گرم اب مقطر ۱۵ گرم فروسیانور را در قرعهٔ بریزند و اب و اسید را مخلوط کرده بروی ان بریزند و باعانت انبوبه ذانوداری الت مبرد **لیبیك** را بان متصل کنند بطریقی که انتهای این الت در صراحی دو جره داری واقع شود که محتوی ۵۰ گرم اب مقطر باشد و این صراحی را باید در اب سرد گذارند و قرعه را با دقت حرارت دهند محصول مقطر از انبوبه و الت مبرد عبور کرده در صوا

داخل میشود

داخل میشود و همینکه حجم مایع محتوی در صراحی به ١٠٠ سانتی مطر مکعب رسید عمل تقطیر را موقوف سازند و محصول را بدقت مخلوط نمایند و بعد در یک ظرفی تقریبا دو سانتی مطر مکعب محلول پتاس کستیک ابتدا بریزند و یک سانتی مطر مکعب از مایع مقطر با چند قطره محلول کلورور دسودیوم و از ٤ تا ٥ سانتی مطر مکعب اب مقطر بران افزایند و باعانت شیشه درجه داری محلول ازتات نقره را که ١٧ گرم ازتات خالص در ١٠٠٠ سانتی مطر مکعب اب ١٥ درجه بود قطره قطره بروی ان مخلوط بچکانند و متصل بهم زنند تا رنگ ان برگشته و فساد ثابتی متشکل گردد و از حجم محلول نقره که بکار برده اند مقدار اسید سیانیدریک محتوی در مایع را معین نمود و باید دانست که یک سانتی مطر مکعب این محلول مقابل میکند با ٠/٠٠٥٤ یعنی ٥٤ ده میلی گرم اسید سیانیدریک خالص و انوقت باید حساب کرد و بر محصول مقطر بقدری اب مقطر افزود و محلولی حاصل گردد که هر یک گرم ان دارای یک سانتی گرم اسید سیانیدریک باشد و این محلول را در صراحی های بلوری سیاه کرده و یا سمباده بود حفظ کنند

اسید سیانیدریک متداولی که بطریق مذکور ساخته شده باشد از عوامل مسکن سلسله عصبانی است و بخصوص موثر است در دفع تشنجهای موجی که با دوام و امتلاء دموی همراهی مینمایند و اثر ان کم دوام است و عادت نمیشود و از سموم بسیار خطرناک است و مقدار شربتش از ٣ تا ٥ گرم که در ١٢٠ گرم پوسیون داخل کرده با قاشق اش خوری کوچک متدرجا بیاشامند و این مقدار دارای ٣ تا ٥ سانتی گرم اسید سیانیدریک است قبل اکرها ولیکن ویرو میگو بطور غسول استعمال مینمایند که از ١ تا ٣ جزء انرا در ١٠٠ جزء اب داخل کرده تغسیل نمایند و عرق غار گیلاسی را با دوام تلخ دار در این موقع بجای ان استعمال میکنند و باید دانست که مایع پوسیون اسید سیانیدریک باید اب خالص بود و با قند و غیره و اگر این شرط را اجری کنند اخرین قاشق این پوسیون دارای همان اثر و قوت اولین قاشق خواهد بود و الا بواسطه مجاورت با قند و غیره فاسد گشته و اثرش زایل میشود

اسید سیانیدریک اکستامپورانه مطابق انجمن دواسازی لندن

بگیرند سیانور نقره ١٣/٤ اسید کلوریدریک ١٠/٨ اد درجه ١٠ اب مقطر ٣١ مخلوط کنند و این مخلوط دارای مقداری کلورور نقره است که محلول نیست و در ١٠٠ جزء اب ٢/٣ اسید سیانیدریک دارد یعنی در ١٠٠ جزء ٠/٧٤ بیش از اسید سیانیدریک متداولی که ٢ در ١٠٠ دارد خیلی قوی تر است (حتی تعیین مقدار اسید سیانیدریک در هر مایعی که باشد ملاحظه نمایند عرق غار گیلاسی را)

اسید سیانیدریک اکستامپورانه معمول بیمارستانهای لندن و ممالک متحده امریک

بگیرند اسید طرطریک ١٠ اب مقطر ٢٥ سیانور پتاسیوم ٤ اسید را اب را در صراحی در سمباده داخل کرده و حل نمایند و بعد سیانور را بیفزایند و در صراحی را بگیرند و بهم زنند و بگذارند بمانند تا بی طرطرات پتاسی که تولید شده است درد گردد و پیش از انکه صاف شد بواسطه عمل انحراف مایع مصفی را در صراحی بلور سیاهی بریزند و حفظ کنند و این اسید $\frac{1}{300}$ وزنش بی طرطرات پتاس را بطول محلول نگاه میدارد و در ١٠٠ جزء این محلول ٢/١٧ اسید سیانیدریک خالص موجود میباشد و از اسید سیانیدریک طبی به نسبت ٢/١٧ به ١ قوی تر است

اسید سیانیدریک اکستامپورانه

اب مصفا شده در خارج اسید سیانیدریک را در دفع اضطرابات عصبی که با خوارش همراه بوده [illegible]

نیل پروسی

سیانور مضاعف و هیدراتِ آهن (نیل پروسی) سیانوفرات فریک) فرو سیانور فریک)

این ملح حاصل میشود از ترکیب پرتو سیانور آهن با دوتو سیانور آن و جسمی است جامد و بی طعم و بی بو و دارای رنگ آبی قشنگی و در آب و الکل و اتر غیر محلول و در صنایع بمقدار زیاد ساخته میشود و چون استعمالات طبی باید از آن تصفیه نمود باین طریق بگیرند نیل پروسی تجارتی را و نرم کوفته و در اسید کلوریدریک و یا اسید سولفوریک آب دار در بخته مدتی بگذارند بماند تا الومین و اکسید آهنی که ممکن است در آن باشد حل گردد و بعد شسته و خشک کنند

در بیان اثر تراپوتیکی نیل پروسی

اثر سمی نیل پروسی خیلی مشکوک است و اسید سیانیدریک از آن آزاد نمیگردد مگر بواسطه حرارت بسیار شدید و **کولون** ثابت کرده که نیل پروسی سمیت ندارد مگر آنکه بمقدار خیلی زیاد استعمال شود و آنرا در بسیاری از امراض استعمال میکنند و یکی از دانشمندان حمیات نائبه را باین طریق مداوا مینماید که را ابتدا یک مسهل بمریض میدهد و بعد در زمان فترهٔ حمی هر ربع ساعت سفوف ذیل را استعمال میکند بگیرند هیدرو سیانات آهن یک گندم فلفل و یا خردل کوبیده ٢٤ گندم در اولین فترهٔ حمی از ٤ تا ٦ دفعه این سفوف را معمول میدارد و در روزهای بعد ٣ و ٢ دفعه و یکی دیگر از دانشمندان بدلا یل ذیل نیل پروسی را بر سولفات کنین ترجیح میدهد ١ آنکه دارای هیچ طعمی نیست ٢ هم در زمان اشتداد حمی و هم در زمان فترهٔ حمی میتوان آنرا استعمال کرد ٣ استعمال این ملح بمقدار کم مکفی است یعنی از ٢ تا ٣ سانتی گرم کرد و یا سه دفعه در عرض روز استعمال شود ٤ از دخول این ملح در معده نه تنگی در تنفس عارض میشود و نه ضعف ٥ چون حمای نائبه را با این دوا مداوا کنند کمتر عکس میکنند تا آنکه با گنگینا مداوا شده باشد ٦ بقول کلی اثر این دوا در دفع حملهای مرض خیلی سریع تر از اثر گنگینا ظاهر میگردد و نسخهٔ که این مصنف استعمال میکند عبارت از این نسخه است بگیرند مسحوق هیدرو سیانات آهن مسحوق نبات مکرر ا گرم مخلوط کرده سه قسمت کنند و در سه دفعه در عرض روز بیاشامند و همین مصنف این دوا را نیز در دفع اسهال مزمن تجویز مینماید و در این وقت مقدار شربرا در عرض روز به یک گرم و نیم میرسانند و یکی از دانشمندان شهر انودیس صرع را بواسطه استفراغ دم معالجه مینماید و در بین روزی از ٥ تا ٣٥ سانتی گرم نیل پروسی استعمال میکند و دیگری از دانشمندان شهر برد و قطرب را بطریق مذکور مداوا مینماید و علاوه حمامهای نصفه و نطولات مبرده بروی سر معمول میدارد بهر جهة نیل پروسی از عوامل ضد صرعی است که امروز استعمالش شایع است و مقدار شربت آن از ٥ دسی گرم تا ٢ گرم بطوریکه ٣ یا ٤ دفعه در عرض روز استعمال شود

سیانور پتاسیوم

سیانور پتاسیوم (هیدرو سیانات پتاس) در سیانور دو پتاسیوم

جسمی است سفید و پس از ساختن شدن بی بو ولی در مجاورت اسید کربونیک هوا قدری از آن تجزیه شده و بشدت بوی بادام تلخ استشمام میگردد و این جسم در الکل بسیار بمقدار کم محلول و در الکل جوش بنحو محلول و در آب محلول است و طعم آن خیلی تند و قلیائی و تلخ است

طریق ساختن سیانور دو پتاسیوم مطابق کدکس بگیرند مسحوق فروسیانور

دو پتاسیوم مقدار منظور در دیگ چدن بخشکانند و در بوته آهنی که دارای سرپوش باشد داخل کنند و تا حرارت قرمز تکلیس نمایند تا دیگر چندان بخار ازان متصاعد نشود و بواسطه میله آهنی که در فوق بوته واقع شده ماده ذوب شده را صاف نمایند و مصفی را در ظرف چینی ریخته تا کربور آهنی که در آن معلق است جدا گردد و چون سرد شود سیانور دو پتاسیوم بشکل مینای سفید بلوری متبلور میگردد و هرچه غیر از ماده سفید در آن یافت شود جدا کنند

اثر سیانور دو پتاسیوم مانند اسید سیانیدریک است و از آن سهل الاستعمال تر و مقدار شربتش از ۱ تا ۵ سانتی گرم در زیادتر که مطبوع سو را استعمال کنند و چون اسید کربونیک هوا تجزیه میکند سیانور دو پتاسیوم را و اسید سیانیدریکش را متصاعد میسازد لهذا ترکیبات دواسازی آن خیلی سریع الفساد خواهد بود را نهادانباید ساخت مگر در هنگام استعمال و در خارج محلول مائی سیانور دو پتاسیوم را از قرار ۱ در ۱۰۰ مطبوخ غسول و قطور استعمال میکنند و نیز قیروطی و پمادان مستعمل است و مانند اسید سیانیدریک از سموم خطیره است

در بیان اثر فیزیولوژی و اثر تراپوتیکی سیانور دو پتاسیوم

سیانور دو پتاسیوم را با فروسیانور دو پتاسیوم نباید مشتبه نمود زیرا که مانند اسید سیانیدریک از عوامل قوی الاثر است و در استعمال آن نهایت احتیاط را باید مرعی داشت و حال آنکه فروسیانور را بمقدار زیاد بدون عروض هیچ سانحه میتوان استعمال نمود

اثر سمی سیانور دو پتاسیوم مانند اثر سمی اسید سیانیدریک است رجوع نمائید به اثر فیزیولوژی اسید سیانیدریک و فواید اثر تراپوتیکی آن چون در داخل استعمال شود نیز مانند اسید سیانیدریک است و در استعمالات خارجی بر همه محصولات سیانوری تفوق دارد و شرط استعمال خارجیش آنستکه بروی جلد بشره دار منطبق گردد و هرگز بروی جلد عاری از بشره نباید استعمال شود و اگرچه محلول مائی و الکلی اتری را در استعمالات خارجی بکار میبرند ولی بیشتر محلول مائی معمول است زیرا که این مایع بهتر سیانور دو پتاسیوم را حل میکند و در این موقع از ۲ تا ۵ سانتی گرم در یک روغن کفایت میکند و سیانور را در دهها حل کرده باشند باید پارچه و یا پنبه محلوج را بدقت در آن آلوده نموده و بروی مواضع معلوله منطبق کنند و همینکه خشک شد بزودی عوض نمایند و در بعضی حالات لازم میشود که پس از استفاده و یا سرد و دستمال دوا را ترک نکنند بهر جهة چون محلول سیانور دو پتاسیوم را بروی هر یک از اجزاء جلد منطبق سازند احساس برودت بسیار شدیدی در آن موضع میگردد تا تعادل مقرر شود و نیم ساعت بعد احساس بی‌حسی و یک قسم حکه میشود که چندان مکره طبع نیست و مادامی که دوا بروی جلد منطبق است این احساس برقرار میباشد و جلد بخصوص در وقتیکه محلول الکلی استعمال شده باشد سرخ میگردد و چون استعمال دوا را موقوف سازند این حالت ارتیمی مفقود میشود خاصه در صورتیکه انطباقش با جلد زیادتر از ۲۴ یا ۴۸ ساعت نباشد ولی اگر مقدار دوا زیاد بود و مدت پنج شش روز آنرا استعمال کنند ممکن است ارتیم را اکزما و یا فلیکتن بروز کرده و ثابت بمانند و قطع نظر از علامات موضعی مذکوره ممکن است علامات عمومی از قبیل

اثر فیزیولوژی سیانور دو پتاسیوم

مطبوع نبض و تنفس بروز نمایند و این حالت مطبوع در محموم معین تغییر پذیر است ولی در اشخاص که صحتشان هنوز مختل نشده ثابت میباشد **تروسو** که بطول سیانور پتاسیوم را در خود شرامتحان کرده میگوید علاوه بر مطبوع دوران احساس برودت در اجزاء مختلف بدن و میل بخواب نیز بروز مینمایند

از بطول محلول سیانور پتاسیوم بروی جبهه ممکن است چند قطره در فاصله ما بین اجفان داخل کرده مورث بروز وجع شدیدی در چشم شود بخصوص هرگاه که محلول الکلی را استعمال کرده باشند ولی این حس وجع که بندرت یک دقیقه طول میکشد هرگز موجب حصول سانحه در چشم نمیشود

چون مسحوق سیانور پتاسیوم را بطور خالص و یا مخلوط با قروطی بروی جلد بی بشره منطبق سازند مورث وجع بسیار شدیدی در آن محل میگردد که مدت چندین ساعت دوام میکند و اسکاری حاصل میشود شبیه به اسکار حاصل از پتاس محرق و از این جهت است که استعمال سیانور پتاسیوم را بروی جلد عاری از بشره منع کرده اند

مواد مانعة الجمع جمع ما بین اسیدها و بدورها و املاح آهن و املاح زیبق با سیانور پتاسیوم نباید نمود

سیانور زیبق (پروسیات زیبق) سیانور توم هیدرار ژیریکوم

ملحی است بی رنگ و بشکل منشورهای لوزی شکل متبلور میگردد و طعم آن تند و فلزی در آب بخوبی محلول و در الکل بمقدار کم حل میشود

طریق ساختن آن مطابق کدکس بگیرند بی اکسید زیبق ۳ نیل پروسی خالص ۴ آب مقطر ۴۰ بی اکسید و نیل را نرم صلایه کنند و در کپسول چینی با ۲۵ جزء آب مقطر مخلوط کرده بجوشانند و همینکه محصول رنگ قهوه حاصل نمود از روی آتش برداشته بگذارند ته نشین شود و بواسطه عمل انحراف مصفای روی آنرا برداشته با کاغذ صاف نمایند و تفاله را با ۱۵ اجزاء دیگر آب مقطر بجوشانند و بگذارند ته نشین شده مصفای آنرا نیز بواسطه عمل انحراف برداشته و با کاغذ صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده در کپسول چینی تبخیر نمایند تا قشر نازکی روی آن بر بندد و بعد بگذارند سرد شده تا متبلر گردد و متبلرها را از آب ماده جدا کرده در گرم خانه بخشکانند و آب ماده را نیز تبخیر نموده و مجدداً متبلر سازند و اگر خواسته باشند نیل پروسی غیر خالص که در تجارت متداول است استعمال نمایند باید اول آنرا با اسید کلورئیدریک و بعد با آب مقطر بشویند

سیانور جیوه یکی از سموم قویه است و مقدار شربت و طریق استعمال آن مانند دارشکنه (رجوع نمایند در دیجوه بی کلورور زیبق را)

محلول سیانور جیوه معمول ماندوز بگیرند سیانور جیوه از ۱۰ تا ۲۰ سانتیگرم لودانم سیدنم از ۱۰ تا ۱۵ گرم آب مقطر ۵۰۰ گرم حل کنند و یک قاشق شربخوری کوچک صبح و یکی عصر در یک پیاله تیزن مخلوط کرده بیاشامند

سیانور روی در دیروی ذکر شد

درس پنجاه و هفتم

در نباتاتیکه از آنها اسید سیانیدریک حاصل میشود

نباتات مولد اسید سیانیدریک

از عده زیادی نباتات اسید سیانیدریک حاصل میشود اعم از انکه این ماده در انها بالطبع متشکل شده و موجود بوده و یا انکه فقط مواد اصلیه اش در نبات موجود بوده و بواسطه تعامل و فعل و انفعال در هم تولید گردد و عموما اسید سیانیدریک در این مواقع با دهن فراری همراه است که بوی شبیه به بوئی است که مثلا از برگ غار گیلاسی و یا گل عوسج متصاعد میگردد و مخصوصا نباتات طایفه روزاسه دارای این اسید و دهن فرار میباشند و بوی معطر عرق هسته های تلخ و کیرش المانیها بواسطه همین اسید است و عموم هسته های تلخ از قبیل هسته زردالو و هسته الوبالو و اقسام گیلاس و الو و هلو و غیره نیز دارای اسید سیانیدریک و دهن فراری هستند موسوم بدهن فرار بادام تلخ زیرا اکر بیشتر انرا از بادام تلخ اخذ میکنند ولی جهة حصول این اسید در مواد مذکوره یک انقلاب نباتی لازم است چه مواد اصلیه ان در انها موجود میباشد و برخلاف برگ غار گیلاسی و برگ اقسام گیلاس و برگ و گل هلو در وقتی که بریده و له شده باشند بوی متمایزی از انها متصاعد میگردد که در هسته های مذکور این بو مشاهده نمیشود مگر در تحت اثر بعضی شرایط یعنی انقلاب نباتی که ذکر کردیم و همچنین گلهای بسیاری دیگر از اقسام **روزاسه** و بعضی نباتات دیگر که از این طایفه نیستند مانند گل خرزهره (دفلی) نیز دارای بوی اسید سیانیدریک و اسانس بادام تلخ میباشند پس در این مواد اخری طبعا اسید سیانیدریک وجود دارد و در حصول ان انقلابی لازم نیست

ما در این درس بادام تلخ و غار گیلاسی را منفردا بیان میکنیم و اثر هسته های تلخ را بر بادام تلخ و برگ و گلهای مذکور را بر غار گیلاسی باید قیاس نمود

بادام

بادام لوز اماندل امیگدالوس امیگدالون بر دو قسم است بادام شیرین **امیگدالوس دولسیس** و بادام تلخ **امیگدالوس امارا** و هر دو قسم ثمر درختی میباشند از طایفه **روزاسه** و از جنس **امیگدالوس** و موافق تجزیه یکی از دانشمندان مغز بادام شیرین دارای اجزای ذیل است آب ۳/۵ ماده قشری ۵ زیت ۵۴ البومین ۲۵ قند مایع ۶ صمغ ۳ نسج نباتی ۴ اسید و تلف عمل ۰٫۵ و مغز بادام تلخ علاوه بر مواد مذکوره دارای ماده زرد رنگی است موسوم به **امیگدالین**

بادام تلخ

و یک سفری زرد و حاد و اسید سیانیدریک و دهن فراری که در محصولات بادام تلخ مشاهده میشوند بالطبع در ان موجود نیستند و تولید میگردند از تعامل البومین محتوی در ان که امولسین و سیناپتاز نیز نامیده میشود در ماده متبلوری موسوم به امیگدالین و این تعامل حاصل نمیشود مگر بوساطت اب یعنی چون مغز بادام تلخ مجاور با اب شود این تعامل حاصل میگردد و علاوه بر دهن فرار و اسید سیانیدریک در این تعامل اسید فورمیک و قند نیز تولید میشوند

دهن فرار بادام تلخ مانند دهن فرار غار گیلاسی بی رنگ است و طعم ان تلخ و سوزان و بوی ان مانند بوی اسید سیانیدریک

بادام شیرین

بادام شیرین از عوامل ملینه است و ترکیبات آن را در دیگر مبحث بیان خواهیم نمود و بادام تلخ که از عوامل مسکن اعصاب و ضد تشنج میباشد مادهٔ عاملش عبارت است از دهن فرار و اسید سیانیدریک

موادّ مانعة الجمع اسیدهای معدنی و سولفات آهن و گوگرد و کلور و نیترات نقره و یدورها و اکسیدهای جیوه و کلمل را با محصولات بادام تلخ نباید جمع نمود

عرق بادام تلخ مطابق کدکس بگیرند تفالهٔ بادام تلخ مقدار منظور و آب مقدار کافی مخلوط کنند و در قرع اسباب تقطیر داخل کرده مدت دوازده ساعت بگذارند بماند و بعد در حمام ماریه و یا با غاز بخار تقطیر کنند تا وزن مایع مقطر ضعف وزن تفالهٔ بادام شود که استعمال کرده اند و دهن فراری که بروی مایع شناور است از آن بگیرند و در ۱۰۰ گرم این مایع ۰٫۵ میلی گرم اسید سیانیدریک باید موجود باشد (ملاحظه نمائید عرق غار گیلاسی را) و مقدار شربت این عرق که از عوامل مسکن سلسلهٔ عصبانی و ضد تشنج است از ۲ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون و در این اوقات کمتر آن را استعمال میکنند

موافق دواسازی ژرمانی در ۱۰۰۰ جزء عرق بادام تلخ و یا عرق غار گیلاسی از ۱/۲۰ تا ۱/۳۰ اسید سیانیدریک باید موجود بود

دهن فرار بادام تلخ مطابق کدکس بگیرند تفالهٔ بادام تلخ ۱ آب صاف ۳ تفاله را در آب سرد مخلوط کرده مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد در حمام ماریه تقطیر کنند تا محصول مقطر دارای فی الجمله بوئی بود و این محصول را در حمام ماریه مجدداً تقطیر نمایند و در قابلهٔ فلورانسی جمع کنند و دهن فرار را اخذ نمایند و در این عمل علاوه بر دهن فرار عرق بادام تلخ نیز حاصل میشود

دهن فرار بادام تلخ که از عوامل مسکن است در خارج مانند پوماد استعمال میگردد و چندان اختلافی با دهن فرار غار گیلاسی ندارد

روغن غیر متعفن و خوش بوی جگر مورو موافق دستور العمل ثانیل بگیرند روغن جگر مورو ۱۰۰ گرم دهن فرار بادام تلخ از ۵ تا ۱۰ قطره (۵ دسی گرم) مخلوط کنند و میتوان بجای این دهن فرار ۱۵ گرم عرق غار گیلاسی استعمال نمود و بقوت بهم زنند و بگذارند ساکن مانده و بعد بواسطهٔ عمل انحراف مایع زیادتی را دور ریزند و این مقدار اسانس و یا عرق مورث هیچ اثر نامساعدی نمیگردد

غار گیلاسی (غار طرابوزونی) لوریه سریز لوروسرازوس (پرونوس) درخت کوچکی است از طایفهٔ **روزاسه** و از جنس **درو پاسه** و از نباتات بومی آسیای صغیر و حوالی طرابوزان و در اواسط مائهٔ شانزدهم میلادی این درخت را بممالک فرنگ برده و اکنون در همه باغهای فرنگستان بواسطهٔ قشنگی برگ و کثرت استعمالات طبی و غیره بمقدار زیاد موجود است و طول این درخت از ۵ تا ۶ متر و برگهای آن همیشه سبز و تقریباً بدون دنباله و گسترده و صلب مانند پوست آهو و گلهای آن مانند خوشه های ابطی و قائم و طول این خوشه از ۵ تا ۱۵ سانتی متر و رنگ گل سفید و کوچک و بسیار معطر و میوهٔ این درخت لحمی و دارای هسته و بیضی شکل و قدری مستطیل و بشکل و رنگ گیلاس و طعم آن مایل بشیرینی و تفه است

غار گیلاسی

در برگ این درخت دهن فرار و اسید سیانیدریک و تنن و گلوکوزید و ماده عصاره و ماده عامل تلخ مخصوص موجود است و بواسطه تقطیر از این برگها دهن فراری اخذ میکنند که دارای مقدار زیادی اسید سیانیدریک است و این دهن در صورتیکه خالص بود بی رنگ است و بشدت بوی اسید سیانیدریک از آن متصاعد میگردد و طعم آن تلخ و سوزان

مقدار دهن فراری که در برگهای غار گیلاسی موجود است در همه امتداد سال یکی نیست و موافق اختبارات یکی از دانشمندان روسی موسوم به **سوبران** در سرطان و اسد مقدار این دهن زیادتر از سایر ایام سال است و نیز جوان این برگها در تحت شانند خواص آنها خیلی کم میگردد

عرق غار گیلاسی مطابق کدکس و معمول بیمارستانها الشکر

بگیرند برگ تازه و خورد کرده غار گیلاسی ۱۰ آب ۶۰ تقطیر کنند تا ۱۵ اجزء مقطر بدست آید و این مقطر را بشدت بهم زنند تا دهن فرار بخوبی حل گردد و بکاغذی که از آن تر کرده باشند صاف نمایند

این عرق از عوامل مسکن و ضد تشنج است و مقدار شربتهای آن از ۵ تا ۲۰ گرم بطور پوسیون و بمقدار ۲ تا ۳ گرم در تعدیل ادویه و حصول مطبوعیت آنها استعمال میشود چنانچه در فصل بادام تلخ ذکر کردیم و با کلل تولید سیانور دنیتوکه از محصولات سمی بسیار قوی است مینماید و از این جهت است که این دو دوا را نباید باهم استعمال کرد

همه محصولات سیانوژنی بر طرف میکنند بوی نافذ و غیر مطبوع مشک و انغوزه را و نیز دفع مینمایند بوهای متن و متعفن را و از این جهت است که از عوامل دافع العفونه و انتی سپتیک محسوب میگردند

عرق غار گیلاسی که بقاعده مذکور اخذ شده باشد نوعاً در ۱۰۰ جزء دارای ۰/۰۵ تا ۰/۰۷ اسید سیانیدریک میباشد و باید بقدری آب مقطر بر آن افزایند که در ۱۰۰ گرم دارای ۵۰ میلی گرم اسید سیانیدریک گردد

و جهة تعیین مقدار اسید سیانیدریک این مایع محلولی سازند از سولفات مس (کات کبود) که ۲۳/۰۹ گرم سولفات را در ۱۰۰۰ سانتیمتر مکعب آب مقطر حل کنند و در قرعی که ته آن مسطح بود و آنرا بروی ورق کاغذ سفیدی گذاشته باشند ۱۰۰ سانتیمتر مکعب عرق غار گیلاسی که میخواهند امتحان کنند بریزند و ۱۰ سانتی مطر مکعب امونیاک مایع بر آن افزایند و بعد شیشه درجه داری که بدرجه هر سانتی مطر مکعب را نشان دهد از محلول سولفات مس پر کنند و بروی مایع محتوی در قرع کم کم بواسطه این شیشه از محلول سولفات بریزند و بهم زنند تا رنگ آبی محلول سولفات مس امونیاکی بواسطه بهم زدن مفقود نشود و هر یک دهم سانتی مطر مکعب از محلول سولفات مس مقابلی میکند با یک میلی گرم اسید سیانیدریک مثلاً هرگاه در ۱۰۰ سانتی مطر مکعب عرق غار گیلاسی ۶ تقسیم از شیشه درجه دار را بکار برده باشند معلوم میشود که دارای ۶۰ میلی گرم اسید سیانیدریک است و جهة تبدیل کردن آن بر تبه ۵۰ میلی گرمی ضرب کنند حجم مایع مقطر یعنی ۱۰۰ را در رتبه که یافته اند یعنی ۶۰ و بر ۵۰ تقسیم نمایند خارج قسمت عبارت از حجمی خواهد بود که مایع مقطر باید داشته باشد و بالملازمه مقدار آبیکه باید بر آن افزود معین میشود

۶۰ × ۱۰۰ = ۶۰۰۰ و ۶۰۰۰/۵۰ = ۱۲۰ یعنی حجمی که مایع مقطر باید داشته باشد

پس ۲۰ حجم آب باید بر آن افزود و این قاعده را در تحویل عرق بادام تلخ بر تبه ۵۰ میلی گرمی هم معمول میگردد

عرق غار گیلاسی

از اسید سیانیدریک میتوان بکار برد موافق دواسازی ژرمانی در ۱۰۰۰ جزء عرق غارگیلاسی ۱/۲۰ تا
۱/۳۰ اسید سیانیدریک موجود است یعنی از عرق غارگیلاسی **کدکس** تندی بادتر از ضعف دارد
عرق غارگیلاسی چون در مجاورت هوا فاسد میگردد لهذا اگر بیشتر از یک سال بر آن گذشته باشد نباید
استعمال شود

خرزهره ع دفلی (سم الحمار) ف لورییه دُوز لُورُوز (نریوم ولاندین)

درخت کوچکی است از طایفه **اپوسینه** و در همه بستانهای فرنگ بواسطه قشنگی گلش
از اغرس میکنند و در کوهستان جزیره کورس و ایتالیا والژری افریقا عمل میاید و در بلوک خبیص کرمان
بمقدار زیاد موجود است و اهالی این بلوک از آن **کیش** مینامند و اکنون در طهران در بیشتر خانه‌ها
و بستانها از اعمال آورند و برگ این درخت در تحریر مشهور است و از مواد سمیه میباشد و هم چنین است
گل آن و مطبوخ مائی و زیتی برگ آن را بطور نطول در دفع خشکریشه استعمال مینمایند و مسحوق برگ
آن را با پیه مذاب مخلوط نموده در دفع جرب تمریخ میکنند
دفلی یکی از عواملی است که قلب را مسموم مینماید و یکی از دانشمندان معاصر موسوم به **پلیکان**
اثر سمی آن را مانند دیژیتال میداند و میگوید که با استعمالات تراپوتیکی میتوان مانند دیژیتال در عوض آن
استعمال کرد و دیگری از دانشمندان الکلوئید از آن استخراج کرده یکی را کودادین غلط نامیده و
چندان مؤثر نیست و دیگری **اولاندرین** اسم گذاشته و ماده است سمی و قوی الاثر
و در هندوستان پوست این درخت را در دفع ذوسنطاریا و در دفع نوبه استعمال میکنند و اعراب الژری
افریقا عصیر برگ آن را در دفع درد دندان بطور مضمضه معمول میدارند

در بیان نسخه‌هائی مأخوذ از محصولات نباتی

شربت غارگیلاسی مطابق کدکس بگیرند عرق غارگیلاسی ۱۰۰ قند سفید خورد
کرده ۱۸۰ در حالت برودت قند را در عرق حل کنند و با کاغذ صاف نمایند این شربت از عوامل مسکن و
ضد تشنج است و مقدار شربت از ۱۵ تا ۶۰ گرم

امولسیون بادام تلخ مطابق کدکس بگیرند مغز بادام تلخ و مقشر قند سفید هر یک
۵۰ آب ۱۰۰۰ مغزهای بادام را با ثلث قند و قدری آب بکوبند و با باقی مانده آب مخلوط کنند و با فشار
از مو بیز بگذرانند و ما بقی قند را بیفزایند و در این امولسیون چون مقدار اسانس بادام تلخ غیر معلوم
است بهتر آنست که امولسیون را با بادام شیرین ساخته و بعد بقدری که طبیب تجویز میکند اسانس
بادام تلخ بیفزایند

غسول ضد سرطان معمول کیستون بگیرند برگ تازه غارگیلاسی ۱۲۵
آب گرم ۱۰۰۰ مدت نیم ساعت دم کرده و ۱۲۵ جزء عسل بیفزایند این غسول گاهی موجب تسکین اوجاع
سرطان میشود

پوسیون مسکن معمول ماژندی بگیرند سیانور پتاسیوم ۱ دسی گرم عرق کاهو ۶۰ گرم شربت خطمی ۳۰ گرم مخلوط کنند و این پوسیون از عوامل مخدره قویه است و در دفع نورالژی و تهیج عصبانی و اختلالات نزله انرا استعمال میکنند و مقدار شربتش هر دو ساعت بر دو ساعت فاصله قاشق چای خوری است

قروطی مسکن معمول اندرسون بوردش بگیرند سیانور پتاسیوم ۱ دسی گرم روغن بادام ۱ گرم قروطی ساده ۱۵ گرم مخلوط کنند و در دفع اکزما و لیکن و پرورنگو و نورالژی تمریخ کنند

پوسیون صدری معمول ماژندی بگیرند اسیدپروسیک طبی ۱۵ قطره مطبوخ لبلاب ۱۰۰ گرم شربت خطمی ۳۰ گرم مخلوط کنند و هر سه ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون اسیدپروسیک معمول بوشاردا بگیرند اسیدپروسیک طبی ۲۰ قطره پوسیون صمغی ۱۵۰ گرم در صراحی در بسته مخلوط نمایند و با قاشق کوچک متدرجا بیاشامند

پوسیون صدری ایضا معمول بوشاردا بگیرند مطبوخ اسپس صدری ۱۰۰ گرم شربت تلو ۲۰ گرم اسیدپروسیک طبی ۲۰ قطره نیز در صراحی در بسته مخلوط نموده با قاشق کوچک متدرجا بنوشند

پوسیون مسکن ایضا معمول بوشاردا بگیرند عرق کاهو ۱۰۰ گرم عرق غار گیلاسی ۱۰ گرم شربت تریاکود ۳۰ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجا بنوشند

پوسیون مسکن و ضد تشنج ایضا معمول بوشاردا بگیرند عرق غار گیلاسی ۱۰ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم شربت بهارنارنج ۳۰ گرم عصاره غیر مصفای بلادن ۵ سانتی گرم اتر سولفوریک ۲ گرم مخلوط کرده هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

مخلوط کروئیه بگیرند عرق غار گیلاسی ۴ گرم تعفین کچوله ۲ قطره مخلوط کنند و هر روز صبح و عصر ۱۰ قطره این مخلوط را در دفع قیهای زنان آبستن استعمال نمایند

مخلوط پیژو بگیرند الکل ۳۲ درجه ۱۸۰ گرم عرق غار گیلاسی ۶ گرم اب ۲۴۰ گرم قند ۱۲۰ گرم مخلوط کنند و بعد از هر غذا یک قاشق غذاخوری بنوشند و میتوان بجای این پوسیون مخلوطی از یک جزء کیرش و یک جزء شربت ساده استعمال نمود

امولسیون قاطع الحمی معمول میلیوس بگیرند مغز بادام تلخ ۱۰ گرم اب ۱۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم امولسیون ساخته و در یک مرتبه بیاشامند

پوسیون ضد هیستری معمول ژوزات بگیرند سیانور پتاسیوم ۵ سانتی گرم عرق کاهو ۶۰ گرم شربت بهارنارنج ۳۲ گرم مخلوط کرده با قاشق خوری متدرجا بنوشند

شربت ضد گرفتگی صدا معمول میال بگیرند عرق غار گیلاسی شوره مکند ۱۰ گرم شربت تلو شربت پرسیاوشان مکند ۵۰ گرم شربت صمغ ۱۵۰ گرم مخلوط کنند و تدریج بیاشامند و هر دفعه یک قاشق خوری این شربت را در یک پیاله مطبوخ گرم بادرنجبویه داخل نموده بنوشند

حب دافع قطرب معمول ژوزات بگیرند سیانور پتاسیوم ۲ دسی گرم مسحوق سنبل الطیب ۱ گرم با مقدار کافی شربت ساده هشت حب سازند و در قوطی که پر از زغال کوبیده

باشد حفظ نمایند و در ۲۴ ساعت دو حب استعمال کنند

حب سیانور دپتاسیوم معمول بالی بگیرند سیانور دپتاسیوم ۱ دسی گرم با مقدار کافی نشاسته و شربت صمغ ۲۰ حب سازند و هر حبی دارای ۵ میلی گرم سیانور است و در دفع انتصاب نفس یک حب صبح و یک حب شب بیاشامند

حب مسکن معمول رودیر بگیرند سولفات مورفین ۱۵ سانتی گرم سیانور دپتاسیوم ۳۰ سانتی گرم با مقدار کافی یک لعابی ۲۴ حب سازند در ابتدا روزی ۴ حب هر شش ساعت فاصله یک حب بنوشند و مدتی جابر عدد حبوب بیفزایند و میتوان تا دوازده حب در روز استعمال نمود

قرص نیل پروسی معمول ودیکر بگیرند نیل پروسی خالص ۴ گرم مسحوق صمغ عربی ۴ گرم مسحوق قند ۸ گرم مسحوق دارچینی ۲ دسی گرم شربت پوست لیمو مقدار کافی مخلوط کرده و خمیر متحد الاجزائی سازند که قوام آن شایسته قرص ساختن باشد و به بیست قرص مساوی تقسیم نمایند و در حمیات نائبه اطفال از ۳ تا ۴ قرص در عرض روز استعمال کنند

غسول معمول ماژندی بگیرند اسید هیدروسیانیک طبی ۴ گرم عرق کاهو ٥٠٠ گرم مخلوط کنند و این غسول در دفع حکه خشک بشره و وجع سرطان متقرح مفید و مستعمل است

نطول مسکن معمول تامسون بگیرند اسید پروسیک طبی الکل خالص مکدر ۴ گرم آب ۲۰۰ گرم مخلوط کنند و پارچه را بآن آلوده کرده در روی الاتی موجعه نطول نمایند و در وقت استعمال مخلوط را بهم زنند

محلول سیانور دپتاسیوم جهة نطول بگیرند سیانور دپتاسیوم ۲ دسی گرم آب مقطر ۳۰ گرم حل کنند و پارچه را بآن آلوده نموده در نورالژی و روماتیسم و مخصوصا صداع بروی محل موجع منطبق نمایند

غسول معمول بیت بگیرند سیانور دپتاسیوم ٥ دسی گرم امولسیون بادام تلخ ۲۰ گرم مخلوط کنند و در بثورات مزمنی که با خارش همراه باشند تغسیل نمایند

کحل سیانید ریک معمول کونیر بگیرند اسید سیانید ریک طبی ۱ گرم عرق بلادن ۱۰۰ گرم حل کنند و در ترس و شبانی شدید که باسیلان دمعه و تشنج اجفان همراه بود چند قطره این کحل را در ما بین اجفان قطور نمایند و قطعه ململی را در آن آلوده کرده بروی اجفان منطبق نموده و هر نیم ساعت فاصله تجدید کنند

کحل سیانور دپتاسیوم ایضا معمول کونیر بگیرند سیانور دپتاسیوم ۲۰ سانتی گرم عرق بلادن ۳۰۰ گرم حل کنند و مانند کحل مذکور در همان موقع استعمال نمایند

پوماد اسانس بادام تلخ بگیرند اسانس بادام تلخ مسکه کاکاو مکه ٥ گرم مخلوط کنند در نورالژی و در گلوکوم و در درد عنبیه بروی جبهه و شقیقه ها ساعت بساعت باندازه یک فندق با دامی تمریخ کنند

قیروطی هیدروسیانیک معمول بیت بگیرند اسید هیدروسیانیک طبی ۱ گرم قیروطی ٥٠ گرم مخلوط کرده در قروح سفلیسی استعمال نمایند

پوماد سبانو ریتا سبوم ایضاً معمول بیت بگیرند روغن بادام تلخ ۲۰ گرم سبانو ریتا سبوم ۴ گرم قیر وطی جالینوس ۰٫۵ گرم مخلوط کنند در لیکن وپروریکو در صورتیکه جلد خیلی خشک و حکه شدید بود تمریخ نمایند

پوماد ژامیس بگیرند سانس غار گیلاسی ۰٫۱ گرم پیه مذاب ۰٫۱ گرم مخلوط کنند و در تسکین اوجاع ناخوش سرطان تمریخ نمایند

پوماد ضد میگرن (صداع) معمول کاز تاو بگیرند کلور و فورم ۱۲ گرم سبانو ریتا سبوم ۰٫۱ گرم پیه مذاب تازه ۰٫۴ گرم موم بقدری که مخلوط قوام پوماد حاصل کند مطابق معمول پوماد سازند

حرف ش

دریچه پنجاه و هشتم در شاردون و بعضی دیگر از نباتات سیناتره

در قرابادین چند بن گیاه را که از طوایف مختلف اند باسم شاردون مینامند و ما بعضی از آنها را ذیلاً مینگاریم

شاردون بنیت یا بادآورد شوکة البیضاء ل **کنیکوس بنید یکتوس (سانتورا بندیکتا)** نباتی است از طایفه **سیناتره** و از جنس **سیناردوسفال** (خرشفیه) و ساق این نبات دارای شاخه‌های متعددی است که مشعر اند و برگهای آن نیم مرتجع و دارای نصفهای مدور و فی الجمله شوکی و قمه‌های آن منفرد و زرد و مرکب از گلهای کوچک و این نبات دارای بوی نامطبوعی است که چون خشک شود برطرف میگردد و طعم آن بی نهایت تلخ است و در سال ۱۸۶۱ میلادی یکی از دانشمندان موسوم به **ناتیول** ماده مخصوصی از آن استخراج کرد و آنرا **کنیسین** اسم گذاشت و این ماده جسمی است خنثی و بشکل سوزنهای قشنگ سفید متبلور میگردد در آب سرد کمی محلول و در آب جوش بیشتر محلول و در الکل بخوبی محلول و طعم آن بی نهایت تلخ است کنیسین را در مداوای حمیات نائبه تجویز میکنند و قوی الاثرتر از سالیسین است و چون سه دسی گرم آن موجب حصول قی میگردد از این جهة بمقدار مکفی نمیتوان آنرا استعمال نمود

مغلی تخم بادآورد بگیرند تخم بادآورد ۱۵ گرم در ۲۵۰ گرم آب بجوشانند و صاف کرده هر نیم ساعت فاصله یک قاشق آش خوری کوچک در دفع نزف الدم رحمی بنوشانند و **تعفین الکلی تخم بادآورد** را از ۵ تا ۲۰ قطره در همین موقع استعمال مینمایند

شاردون ماری ل **کاردوئوس ماریانوس** نیز از طایفه **سیناتره** و از جنس **سینارد وسفال** است و نباتی است شوکی و قمه‌های آن قرمز و در امتداد جاده‌ها فراوان و یک وقتی برگ و تخم این نبات را مانند معرقات و عوامل دافع الحمی استعمال میکردند و نیز مطبوخ و تعفین تخم آنرا در دفع بواسیر تجویز مینمودند

شاردون اتوالی (شوس تراپ) ل **سانتورا کالسیترویا**

بادآورد

شاردون ماری

شاردون اتوالی

شاردون

نیز از طایفهٔ **سیناتره** است و در همه فرنگ وافر و ریشه انرا مانند مدرات و در دفع ورم کلیه استعمال میکنند و تمام اجزاء این نبات از عوامل دافع الحمی میباشند و یکی از دانشمندان کینسین را از ان استخراج نموده و دیگری مادهٔ رزینی شکلی استخراج کرده و انرا **اسید کالسیتراپیک** نامیده است

شاردون بواسیری ل **سیراتولا ارونسیس** بواسطهٔ شباهتی که ما بین رگهای بواسیری و رگهای قرمز رنگی که در این نبات از گزیدن بعضی هوام حاصل میشوند موجود میباشد قدمای از اطباء تقدم بحفظ از مرض بواسیر را باین نبات نسبت داده و انرا در دفع این مرض استعمال مینمودند

چرخله ع **شکاعی** ت **بوقناق** یک قسم از شاردون است که دارای گلهای بنفش میباشد و دهاقین از مردم اذربایجان جوشانده ۲۵ تا ۳۰ گرم ساقه و ریشه تازه این گیاه را در دفع حمیات نائبه استعمال میکنند و این جوشانده که بسیار مهوع و مکره طبع است مورث یک دو دفعه قی و چندین دفعه اسهال صفراوی و سرفی میگردد در صورتیکه مریض را بحال و سست میکند و بعضی از اطبای شهر دار الخلافه بطور اغراق انرا دوای مخصوص سم ملریا تصور کرده و هر یک انکشاف این خاصیت را بخود نسبت میدهند و حال انکه این گیاه مانند سایر اقسام شاردون بخصوص بادآورد دارای کینسین است و بهمان درجه در دفع حمیات نائبه اعم از انکه انها را بسم ملریا نسبت دهند یا بماده دیگر موثر است بهر جهة مقدار شربت از ریشه خشک این نبات از ۱۰ تا ۲۰ گرم است که نیز بطور جوشانده استعمال میکنند و مورث یک دو دفعه قی و چندین دفعه اسهال میشود

کنگر ع **حرشف** (**عکوب خربع**) ف **شاردونت** ل **گوندلیا تورنفورتی** نباتی است از طایفهٔ **سیناتره** و دانشمندان فرنگ کمتر انرا استعمال میکنند و از ادویه مدره است و در ممالک مشرق بخصوص در ایران از ساقه های نورسته ان که تازه از خاک بیرون امده باشند خورشها و بورانی مطبوع و گوارا ترتیب میدهند

ارتیشو پ **کنگر بستانی** (**کنگر فرنگی**) ت **انگیار** ل **سینارا اسکولیموس** نباتی است از طایفهٔ **سیناتره** که در بستانهای فرنگ زراعت میکنند و غنچه های نشکفته انرا طبخ داده مانند غذا میخورند و خیلی مطبوع و خوش مزه است و در ایطالیا و المان برگ و ساقه این نبات را در دفع روماتیسم استعمال میکنند و برگ ارتیشو را که با شراب سفید طبخ داده و صاف کرده باشند در دفع حمیات نائبه معمول میدارند و عصاره تازه ان در دفع اسکوربوت و استسقا و یرقان مزمن مستعمل است و **سینارین** که مادهٔ عامل انست و یکی از دانشمندان فرانسه انرا کشف کرده از عوامل دافع الحمی میباشد و مقدار شربت عصاره ان از ۵ تا ۲۰ سانتی گرم تا ۱ گرم است

عصاره ماء والکلی ارتیشو که در هیئت و از حیثیت طعم و کناره زجاجی مانند صبر زرد است دارای مقدار زیادی سینارین میباشد

تیزن بادآورد مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند برگ بادآورد ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند و متدرجا بیاشامند

شاهتره بواسیری

شکاعی توقنا

کنگر

کنگر بستانی

عصاره بادام

عصارهٔ بادآورد مطابق کدکس بگیرند برگ خشک و نیم کوب بادآورد ١٠ آب مقطر جوش ١٠٠ برگها را مدت ١٢ ساعت در ٢ جزء آب دم کنند و با فشار صاف نمایند و تفاله را با باقی ماندهٔ آب نیز دم نموده صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده بغلظت عصارهٔ نرم قوام آورند

عصارهٔ بادآورد و تیزان آن بر دلیلی که ذکر کردیم امروز غیر مستعمل اند

درس پنجاه و نهم — شاهتره و بعضی عوامل مسهلان

عوامل مصفی

بو شاردا شاهتره و لوف و حماض و کاسنی و پیسانلیت و اشنان را از عوامل مقویه قلیل الاثر میدانند و انها را در تعداد عوامل معرقه بیان میکنند و بعضی دیگر در تعداد عوامل مدره ذکر مینمایند و نوعاً انها را بیشتر اوقات مانند عوامل مصفیه در مداوای امراض جلدی و اختلالات سفلیس خارجی و دفع نقرس و روماتیسم و بواسیر و غیره استعمال میکنند و ما در این درس علاوه بر شاهتره لوف و اقسام حماض را بیان میکنیم و اشنان را در درس پرسنا و شان ذکر کرده ایم و کاسنی و پیسانلیت را در حرف کاف بیان خواهیم نمود

شاهترج

شاهتره = **شاهترج** (**بقلة الملك**) = **فومتر** ل **فوماریا او فیسینالیس**

نبات کوچکی است از طایفهٔ **فوماریاسه** در اراضی مزروع فراوان و تمام اجزاء این نبات دارای تلخی مکرهی میباشند و از این جهت است که اهالی فرانسه از **فیل دو تر** یعنی زهره زمین نیز مینامند

شاهتره را مانند عوامل مقویه و مصفیه در دفع امراض جلدی و صفرتان بخصوص تازه آن را در فصل بهار استعمال میکنند و بیشتر عصیر آن از ٥٠ تا ٢٥٠ گرم تجویز مینمایند اعم از آنکه چکیده و مصفی باشد و یا غیر مصفی که دارای ماده سبز نباتی بود و مدتی و تا سه ماه باید آن مداومت نمود و بهمین مقدار و در همین موقع نیز عصیر کاسنی و پیسانلیت را استعمال مینمایند و علاوه تیزن و عصاره و شربت شاهتره نیز در طب مستعمل است و در شیه یک قسم شاهتره را که موسوم به شاهتره بصلی ل **کوریدالیس بولبوزا** میباشد مانند عوامل تلخ و مدر حیض استعمال میکنند و در ممالک متحده امریک جوشاندهٔ این ریشه و سفوف و مسحوق آن از در دفع سفلیس و بعضی امراض جلدی معمول میدارند

تیزن شاهتره مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند شاهتره خشک ١٠ گرم آب جوش ١٠٠٠ گرم دم کرده صاف نمایند این تیزن که کمی تلخ است از عوامل ضد هرپس و ضد خنازیر میباشد

عصارهٔ شاهتره مطابق کدکس بگیرند شاهتره خشک و نیم کوب ١ آب مقطر جوش ٦ شاهتره را مدت ١٢ ساعت در ٤ جزء آب دم کنند و با فشار صاف نمایند و تفاله را با باقی ماندهٔ آب نیز دم نموده صاف کنند و دو مصفی را مخلوط کرده بغلظت عصارهٔ نرم قوام آورند و حفظ کنند و مقدار شربت این عصاره از ١ تا ١٠ گرم است

شربت شاهتره ایضاً مطابق کدکس بگیرند شاهتره خشک و نیم کوب ١ آب مقطر ١٥ قند سفید مقدار کافی شاهتره را مدت ٦ ساعت دم کنند و با فشار صاف نموده بگذارند ته نشین شود

وصاف روی انرا بر داشته و بر نسبت ۱۸ در ده ۱۰ قند افزوده و بجوشانند تا قوام اید و حفظ کنند این شربت که از عوامل مقوی تلخ است بمقدار ۳۰ تا ۱۲۰ گرم در دفع خنازیر و دفع هرپس استعمال میشود

فیل گوش ع **لوف** ت **باردان** ل **ارکتیوم لاپا** ی **ارکتیون** نباتی است از طایفهٔ **سینانتره** و ارتفاع ان تا یک متر و زیادتر و برگهای ان خیلی بزرگ و بشکل دل و برگهای فوقانی سبزتیره و برگهای تحتانی سفید رنگ و دارای پرزی شبیه به پنبه و گلهای ان سرخ بنفش رنگ و مرکب از گلهای کوچک چند و این گیاه در اطراف جاده ها و اراضی غیر مزروع فراوان است از مردم طهران **برگ بابا ادم** مینامند و در طب ریشه و برگ و تخم این نبات را استعمال مینمایند و ریشهٔ ان بحجم ابهام و در طرف خارج سیاه رنگ و در داخل سفید و طعم ان شیرین و بوی ان ممنوع است و این ریشه دارای اینولین و کربونات و نیترات پتاس و ماده موم و ذیتی شکل سبز رنگ میباشد و در خاصیت تعریق مشهور است و برگ انرا چون بکوبند و بر روی جراحات ضعفی نطول نمایند موجب هیجان وحدت انها میشود و در سعفه نطول ان مستعمل است و از این جهة است که اهالی فرانسه انرا گیاه کچلی مینامند و در خاصیت تعریق و ادرار بول این برگ قوی تر از ریشه است و یکی از دانشمندان مخلوطی از یک جزء عصیر برگ فیل گوش و یک جزء روغن زیتون در دفاع قرحه استعمال میکند و خیلی موثر میباشد و تخم فیل گوش در ادرار بول قوی تر از ریشه ان میدانند و انرا مطبوخ رامولسیون معمول میدارند

تیزن فیل گوش مطابق کدکس بگیرند برگ فیل گوش ۲۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در دفع پسوریازیس و سفیلیس و هرپس استعمال میکردند و اکنون غیر مستعمل است

گرد فیل گوش ایضاً مطابق کدکس بگیرند ریشهٔ فیل گوش مقدار منظور رنده کرده و در گرمخانه ۴۰ درجه بخشکانند و در هاون اهنین نرم بکوبند و از موبیز ابریشمی ۱۲۰ بیرون کنند و این گرد اکنون غیر مستعمل است

عصارهٔ ریشه فیل گوش ایضاً مطابق کدکس بگیرند ریشه لوف را با اب مقطر ریشه را قطعه قطعه کنند و مدت ۱۲ ساعت در ۶ جزء اب بخیسانند و با فشار صاف کنند و تفاله را در ۴ جزء اب خیسانیده و نیز با فشار صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی انرا برداشته در حمام ماریه بقوام عصارهٔ نرم تبخیر کنند و این عصاره که از عوامل مقوی است مقدار شربت ان از ۱ تا ۱۰ گرم میباشد

حماض ت **پاسیانس** ل **رومکس** چندین قسم نبات را که از طایفهٔ **پولیگونه** اند باسم پاسیانس مینامند یکی **پاسیانس متداولی** ل **رومکس پاسیانسیا** و عبارت از حماض کبیر است و در مواضع مرطوب میروید و ریشه ان دوکی شکل و در جانب خارج اسمر و داخل ان زرد رنگ و بوی مخصوصی دارد و طعم ان تلخ و قابض و از عوامل مصفیه و ضد اسکوربوت و از ۱۵ تا ۳۰ گرم انرا در ۱۰۰۰ گرم اب جوشانده استعمال میکنند و نیز از ان عصاره اخذ مینمایند و دیگری **رومکس کریسپوس** در خواص مانند قسم مذکور است و سیمی **پاسیانس بری** ل **رومکس اکوتوس** و این سه قسم را غالباً بجای هم استعمال میکنند

ترشک

یک جنس دیگر رومکس را بلاطینی رومکس اوکزالیس و اوزیل مینامند و بفارسی
ترشک و این جنس که نیز از طایفهٔ پولیگونی است بر دو قسم است یکی ترشک متداول
لا رومکس اِستوزا و دیگری ترشک مدحرج لا رومکس سکوتا
توس و برگ هر این دو قسم از اغذیه ماکوله میباشد و ابگوشت مسهل را با ان میسازند و ترشی این
برگ بواسطهٔ اکسلات اسید پتاسی است که در ان محتوی میباشد و از عوامل مبرده است و ریشهٔ ترشک
از عوامل مدره است و ۲۰ گرم انرا در ۱۰۰۰ گرم اب جوش دم کرده مانند تیزن استعمال میکنند
یک قسم دیگر از ترشک است که ترشک ابی لا رومکس اکواتیکوس نامیده میشود
و از قابضات شدیده است و در دفع اسکوربوت انرا تجویز مینمایند
قسم دیگر که عبارت از ترشک سرخ ت پاسیانس ساندا گوین لا رومکس
سانگینوز بود نیز از قابضات است
این اوقات ریشه باسم پاتیکور و از ممالکت ینگه دنیا از راه بفرنگ می اورند که از جهتی شبیه پاسیانس
و از جهتی شبیه بانجبار است و صفات نباتی ان هنوز معین نشده و موافق تجربه بعضی از دانشمندان دوای
مدر است و در داخل مانند عوامل قابض و دافع الحمی و در خارج مانند محللات استعمال میشود
تیزن پاسیانس مطابق کدکس بگیرند پاسیانس ۲۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده
صاف نمایند و در دفع پسوریاز بثور و سفیلیس و جرب مستعمل است
گرد و عصارهٔ پاسیانس را نیز مانند گرد و عصارهٔ فیلگوش میسازند
تیزن مرکب ترشک (ابگوشت ملین) ابگوشت نباتی بگیرند برگ
تازه ترشک ۴۰ برگ تازه کاهو ۲۰ برگ تازه نعناع فلفلی برگ تازه سرفویل مکی ۱۰ نمک طعام ۲ مسکه تازه
۵ اب صاف ۱۰۰۰ برگها را بشویند و بجوشانند تا پخته شوند و نمک و مسکه را افزوده صاف نمایند و این
تیزن را بعد رفع مسهلات پیاله پیاله تناول مینمایند و ترکیب انرا در ممالک مختلفه و فصول میتوان تغییر داد

در بیان بعضی نسخ مصفیه

تیزن ضد سفیلیس معمول کازن بگیرند لوف ۲۵۰ گرم شراب سفید ۵۰ مکید
۱۰۰۰ گرم سنا ۲۰ گرم مطابق معمول تیزن سازند و تا سه پیاله صبح ناشتا بنوشند
تیزن ضد هرپس بگیرند ریشه فیلگوش ریشه پاسیانس ریشه اشنان پوست نارون شاه بمن قرمزی
نرم کرده ۳۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم بجوشانند تا خمس بخار گردد و بعد صاف کرده بیفزایند شربت شاهتره ۱۰۰ گرم
و در امراض جلدی در یک شبانه روز پیاله پیاله بنوشند
عصیر مصفی بگیرند برگ کاسنی برگ شاهتره برگ جرجیر برگ کاهو مکید یک جزء در هاون حجر
بکوبند و بافشار عصیر انها را گرفته و در محل مرطوبی با کاغذ صاف نمایند و ۱۲۰ گرم این مصفی را مانند عوامل
مصفیه در اقسام پسوریاز بثور و دوماتیسم در یک دفعه بیاشامند و مدتی بران مداومت کنند

شربت مصفی معمول ماژولت بگیرند شراب قرمز ۱۲۰۰ ریشه اشنان برگ ازبیکا
برگ شبدر آبی برگ شاهتره مکه ۱۲ عدد ریشه کاپر چوب چینی گل اقطی چوب گایاک چوب صاصفراس مکه ۶
پیر دووو (رجل البقر) ۳ مخلوط کرده بجوشانند و ۷۵۰ جزء شکر سفید بیفزایند و صاف کنند و در حمام
ماریه بقوام شربت تبخیر نمایند و حفظ کنند و در هر ۱۰۰ گرم این شربت پس از ساخته شدن ۲ گرم املاح
مایع افزایند و از ۸ تا ۶۴ گرم در دفع اقسام خنازیر استعمال مینمایند
رب مصفی معمول روزی بگیرند لوف پاسپانس برگ اشنان چوب ندره کرده
گایاک مکه ۱۰۰۰ گرم سنا ۲۵۰ گرم عسل قند مکه ۵۰۰۰ گرم آب ۵۰۰۰ گرم مطابق معمول رب سازند و در
اختلالات سفیلیسی مزمن سر قاشق کوچک بیاشامند
تیزن معرق بگیرند آب جوش ۱۰۰۰ گرم گاوزبان بادرنجبویه مکه ۵ گرم مدت یک ساعت دم
کرده و صاف نموده ۵۰ گرم شربت شقایق افزوده متدرجاً بنوشند
تیزن ضد پسوریازیس بگیرند ریشه لوف ریشه پاسپانس مکه ۱۰ گرم یاسمن بری ۵ گرم
در ۱۰۰۰ گرم آب جوش مدت چهار ساعت بخیسانند و صاف کرده ۶۰ گرم شربت عسل افزوده متدرجاً
در عرض روز بیاشامند
تیزن مدر بگیرند فیل گوش پاسپانس مکه ۲۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کنند و صاف کرده ۱۰۰
گرم شربت ساده و ۲۰ گرم استات امونیاک افزوده در عرض روز بتدریج بنوشند

شمشاد

شمشاد (شمشاد) ع بقس ل بوکسوس ل بوکزوس ی پوکزوس درختی
است از طایفه **اوفوربیاسه** و همیشه سبز و در بستانها اغرس میکنند و در غالب جنگلها فراوان
است و بوی سمی غیر مطبوعی از آن متصاعد میگردد و در طب چوب و ریشه و پوست ریشه و برگ این درخت را
مانند معرقات در دفع سفیلیس مزاجی و روماتیسم استعمال میکنند و از بدل گایاک میدانند و غالباً مغلی
پوست این درخت را تجویز مینمایند که ۵۰ گرم از آن در ۱۰۰۰ گرم آب میجوشانند و استعمال میکنند و در ۱۸۲۹
میلادی یکی از دانشمندان الکلوئیدی از آن استخراج نمود موسوم به **بوکزین** و در ممالک ایطالیا
سولفات الکلوئید را بدل سولفات کنین استعمال مینمایند و یکی از مصنفین می نویسد برگ شمشاد مسهل
و چوب و ریشه آن معرق است
عصاره ریشه شمشاد بگیرند ریشه شمشاد ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ ریشه را نیم کوب کرده
و با ۳ جزء الکل خمیر کنند و پس از ۱۲ ساعت بفشرند و باقیمانده الکل را روی تفاله ریخته نیز پس از ۱۲ ساعت
بفشرند و صاف نمایند و مصفاها را مخلوط کنند و بواسطه تقطیر در حمام ماریه الکل را بگیرند و بعد
تبخیر نمایند تا بغلظت عصاره نرم

در شصت و یکم شنک و بعضی عوامل مشابهٔ آن

در این درس بیان میشود تیم شنک و اسید سالیسیلو و اسید سالیسیلیک و ترکیبات آن و سالاسترول سالوفن و کانتسا و بالوتاو شیما فیلاو کولتریا دارا

شنک ع لحیة التیس ف اولمر (در تیره ملکه چمن) را اسپیر و اولمار یا نباتی است از طایفه **روزاسه** و از جنس **اسپیر ایسه** و گیاه تشنگی است که در جنها و اراضی مرطوب کنار رود خانه ها فراوان است و همه اجزاء این نبات را در طب مانند مدرّات در دفع استسقای مفصلی و سایر اقسام استسقا که مرتبط با امراض قلب باشند استعمال میکنند بخصوص گل و اسانس او را

اسانس شنک که اسید سالیسیلو نیز نامیده میشود عبارت از مایعی است بیرنگ و بوی با دام تلخ از آن متصاعد میگردد و در آب بمقدار کم محلول است ولی در الکل و اتر بخوبی حل میشود

عرق شنک بگیرند شاخه های خشک و گل از شنک یک جزء بقدری آب سرد بریزند که روی آنها را بگیرد و بگذارند چند ساعت بماند و بعد تقطیر کنند و دو جزء مقطر اخذ نمایند

تیزن شنک معمول اوبر یوت بگیرند برگ و گل شنک ۱۰ تا ۳۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در استسقا پیاله پیاله بنوشند

شربت شنک معمول تروسو بگیرند از یک طرف برگ و ساقه و گل شنک ۹۰۰ گرم آب مقدار کافی مدت چند ساعت بخیسانند و بعد تقطیر کنند و ۱۰۰۰ گرم مقطر اخذ نمایند و تفاله را که در حمام ماریه اسباب تقطیر میباشد تبخیر کنند تا به ۵۰۰ گرم رسد و در حالتی که داغ است صاف نمایند و محصول مقطر را بر این مصفی بیفزایند و در ظرف در بسته ریخته و در حمام ماریه ۲۹۰۰ گرم قند در آن حل نمایند

اسید سالیسیلیک (اسید امینو وئیک) این اسید محلول در ۵۰۰ جزء آب و ۵/۲ جزء الکل و ۲ جزء اتر و از عوامل انتی سپتیک قویه میباشد و درجهٔ حرارت بدن را تنزل میدهد و در دفع روماتیسم حاد و نقرس حاد بمقدار ۴ تا ۸ گرم در عرض روز مستعمل و از ۲ تا ۴ گرم در دفع روماتیسم گرهی مزمن و نقرس مزمن نیز مستعمل است و از این طریق استعمال میکنند دهر دفعه از $\frac{1}{2}$ گرم تا ۲ گرم در یک پیاله آب سرد و یا شیر و یا شیر قهوه حل کرده مینوشانند و یکی از دانشمندان این اسید را در روماتیسم مفصلی سوزاکی و ترکیبات حاد روماتیسم و نقرس بجا ترجیح میداند و در حمیات تیفوئید و حمیات حرداپی و ذو وسنطاریا بمقدار ۵ تا ۶ گرم نیز مستعمل و مفید است

سالیسیلات سود این جسم که محلول در نهم وزن خود آب سرد است در خواص مذکوره در فوق مانند اسید سالیسیلیک بلکه اقوای از آن میباشد و بهمان مقدار در همان مواقع استعمال میشود و یکی از دانشمندان میگوید سالیسیلات سود را بمقدار زیاد مثلاً هر ربع ساعت فاصله یک گرم باید

کیمیای لحیة التیس شنک

اسید سالیسیلیک

سالیسیلات سود

استعمال نمود تا بخوبی اثر کند و طریقه استعمال آن نیز مانند اسید سالیسیلیک محلول در آب سرد و یا شربت قند و یا سیرو با شیر قهوه است و طبیب باید در استعمال سالیسیلات سود همواره مراقب باشد و زیاده از مقدار ۵ تا ۶ در روز ندهد و بانقطاع تب آن مداومت نکند و در امراض کلیه آنرا تجویز ننماید زیرا که در این صورت خروج آن از این معبر غیر ممکن خواهد بود و بواسطه پرکلورور آهن وجودش را در بول میتوان معاینه نمود که چون چند قطره این ملح را در بولی که دارای سالیسیلات سود باشد بریزند بول بنفش رنگ میگردد یکی از دانشمندان در دفع حمره ۶ گرم سالیسیلات سود را در مدت ۲۴ ساعت استعمال کرده و تمجید مینماید و در همین بین با محلول آن محل متورم را تغسیل میکند و مصنف در دفع ذات الجنب و ورم بیضه سوزاکی بمقدار ۶ گرم و زیادتر در عرض شبانه روز اثرهای نیکو از اثر این ملح مشاهده کرده است

اسید سالیسیلیک در دفع تعفن قویتر از اسید فنیک است و علاوه بوی متعفن آنرا اندارد و مانند آن محرق نیست و در خارج گرد آنرا بروی پنبه محلوج پاشیده و جراحات بخصوص شانکرساده را دفاده مینمایند و محلول الکلی و گلیسرینی آنرا از ۱ در ۵۰ و یا ۱ در ۱۰۰ بطور مضمضه و غرغره و زرق و تغسیل استعمال میکند

در بیان نسخ اقرباذینیه اسید سالیسیلیک و سالیسیلات سود

پوماد سالیسیلیک معمول واکینز بگیرند اسید سالیسیلیک ۱ الکل ۵ درجه ۸۰ پیه مذاب ۳۰ اسید را با الکل مخلوط نموده و با پیه داخل نمایند و جراحات غانغرانائی متعفن را دفاده کنند

محلول سالیسیلیک معمول مولر بگیرند اسید سالیسیلیک ۱ گلیسرین ۲۹ آب ۱۰ اسید را در گلیسرین حل کرده و آب را بیفزایند و جراحات غانغرانائی متعفن را با این محلول شسته و دفاده نمایند و در ورم دهان جراحتی (قرحه دهان) و موکه مضمضه و غرغره کنند

پوسیون سالیسیلیک معمول هوری بگیرند اسید سالیسیلیک ۱ گرم مسحوق صمغ عربی مسحوق قند مکرر ۱۰ گرم عرق بهار نارنج ۲۰ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم قند و صمغ را مخلوط کرده و اسید را بیفزایند و بعد آب مقطر را افزوده صلایه کنند و در آخر عرق را مخلوط نمایند و در این پوسیون اسید بتمامه حل نمیگردد و مقدار اسید را میتوان ۴ گرم و زیادتر نمود و در اختلالات تعفنی با قاشق اش خوری متعدد دفعات بنوشند

محلول مرکب سالیسیلیک بگیرند اسید سالیسیلیک ۱ فوسفات سود ۳ آب صاف ۵۰ مخلوط کرده صلایه کنند و چون جراحات را با این محلول دفاده نمایند سیکاتریس بزودی حاصل میگردد

ذرور دافع تعفن معمول ژانل بگیرند اسید سالیسیلیک ۳ نشاسته مسحوق ۱۰ طلق مسحوق ۸۷ مخلوط نمایند و در عرق متعفن پاها ذرور کنند

پنبه سالیسیلیک عساکر المان بگیرند اسید سالیسیلیک ۱۰۰ الکل ۵ درجه ۹۰ گلیسرین ۴۰ حل کنند و پنبه محلوج را در محلول آلوده کرده بر آرامی بفشرند و در روی طناب کتان انداخته تا بخشکد و هر سربازی بایدا ز ۲ تا ۳ گرم این پنبه را که در حقبه کوچکی محفوظ است با خود داشته باشد

محلول سالیسیلیک

محلول سالیسیلیک بوره بگیرند اسید سالیسیلیک سو برات سود مکدو ٥ آب ١٠٠
مخلوط کرده صاف کنند و جراحات متعفن را با این محلول شستشو داده نمایند و در قرحه دهان و غانغرایای
ان و مو گردهان را بشویند

محلول سالیسیلیک معمول ژافل بگیرند اسید سالیسیلیک ٥ الکل ٩٠ درجه
١٠٠ حل کنند در دفع پسوریازیس صبح و عصر تغسیل نمایند

ذرور دافع سوزاک بگیرند اسید سالیسیلیک ١ تعفین عصاره تریاک ٤ گلاب ١٥٠ اسید
را در تعفین حل کرده و گلاب را بیفزایند و پس از هر دفعه که مریض شاش میکند ذرور نمایند

نطول دافع دیفتری معمول سیمون بگیرند اسید سالیسیلیک ٥٠ سانتی گرم مغلی
اوکالیپتوس ٤ گرم گلیسرین ٣٠ گرم الکل ١٢ گرم مخلوط کنند و با شرنج باغانت پنس بر روی اجزای مبتلی به غشای
کاذب نطول نمایند

مخلوط دافع اکزمای سر معمول لاسار بگیرند اسید سالیسیلیک ٢ گرم تعفین
حسن لبه ٥ گرم وازلین ١٠٠ گرم و میتوان ٥ گرم اکسید دوزنگ بقدری نشاسته بر این مخلوط افزود که غلظت حاصل
کند و در دفع امپتیگو بجای وازلین میتوان لانولین استعمال نمود

گلیسره سالیسیلیک معمول شوبر بگیرند اسید سالیسیلیک ٥ گرم گلیسرین
١٠٠ گرم جوهر ماند را ٢٥ گرم در دفع اکزمای جلدی موی دار تمریخ کنند

شربت سالیسیلیک بگیرند اسید سالیسیلیک خالص ٣ شربت بهار نارنج ٤٠٠ شربت سازند

شراب سالیسیلیک بگیرند اسید سالیسیلیک خالص ٣ شراب موسکات ١٠٠٠ مخلوط کنند

قرص سالیسیلیک این قرص را مطابق معمول هم با اسید سالیسیلیک و هم با سالیسیلات
سود میسازند بطریقی که هر قرصی ٢٥ میلی گرم اسید و یا ٥٠ میلی گرم سالیسیلات دارا بود

پوسیون سالیسیلات سود (پوسیون ضد مفصلی)

معمول ژافل بگیرند سالیسیلات سود ٤ تا ٨ گرم آب صاف ١٠٠ گرم شربت شاه دانه ٣٠ گرم دوم
باکنیاک ٢٠ گرم حل کرده مخلوط نمایند در دفع رماتیسم مفصلی و یا رماتیسم عضلانی حاد و یا مزمن نورالژی
و بول دیمی امانیا که هر ساعت یک قاشق از خوری تا نصف پیاله شربت قند مخلوط کرده بیاشامند و میتوان
در ابتدا ٩ گرم سالیسیلات استعمال کرد بشرط آنکه از قرصهای آن هر روزی یک گرم کسر نمایند

پوسیون سالیسیلات سود معمول مصنف بگیرند سالیسیلات
سود ٤ گرم بی کربونات سود ٢ گرم آب مقدار کافی شربت پوست نارنج ١٥٠ گرم ابتدا بی کربونات را در مقدار
کمی آب حل کرده و بعد سالیسیلات را افزوده حل نمایند و با شربت مخلوط کنند و محصول را چهار قسمت
کرده هر دو ساعت فاصله یک قسمت بنوشند و مصنف این پوسیون را در وقتی معمول میدارد که معده
تحمل سالیسیلات سود را نکند

محلول سالیسیلات سود معمول سه بگیرند سالیسیلات سود ٣٠
گرم آب صاف ٣٠٠ گرم حل کنند و در نقرس حاد و رماتیسم حاد روزی چهار قاشق و نیم از قاشق خوری

بیاشامند و هر قاشق را در هنگام آشامیدن با نصف پیاله آب سرد مخلوط کنند و پس از آنکه اوجاع برطرف شد ندیک قاشق کم کنند و پس از هشت تا پانزده روز دو قاشق کسر نمایند و در تقریب چهل سه قاشق در عوض دو را استعمال کنند و تا زمانی که تهیجات تمام شده و اوجاع برطرف گردند بر این سه قاشق مداومت نمایند و پس از آن تا یک زمانی روزی دو قاشق بیاشامند و بهتر است که سالیسیلات را در هنگام غذا استعمال نمایند و هر گاه موجب تهوع شود جهت دفع آن قهوه و یا کمی عرق کشمش بنوشند

سالیسیلات بیسموت را در حرف با در دربیسموت بیان کرده‌ایم و سالیسیلات فنیل را در حرف فا و سالیسیلات کنین را در حرف کاف و سالیسیلات لیتین را در حرف لام ذکر خواهیم نمود

سالاستول (سالیسیلاستول)

سالاستول — این جسم را که بشکل سوزنهای کوچک متبلر میباشد از اثر موتوکلور استونی در روی سالیسیلات سود حاصل میکنند و غیر محلول در آب و محلول در الکل است بخصوص در صورتیکه گرم باشد و مخصوصاً از عوامل انتی سپتیک معوی است و اثران بالاتر از سالول و در امعا تجزیه شده و مبدل به اسید سالیسیلیک و استول میگردد و مقدار شربت ان از ۲ تا ۳ گرم است در عرض روز و در ۲۰ تا ۳۰ گرم روغن بیدانجیر حل کنند و در دفع اسهالهای کولرائی شکل و روماتیسم مفصلی حاد از اثران تمجید مینمایند

سالوفن (سالیسیلات داستیلپارامید و فنول)

سالوفن — بشکل قطعات کوچکی است متبلر و بی رنگ و بی بو و تقریباً غیر محلول در اب سرد و محلول در الکل و بواسطه قلیائیات به عناصری که از انها مرکب شده است تجزیه میگردد و مانند سالول و بنز ونفتول از عوامل انتی سپتیک معوی است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۶ گرم بطور سفوف

کائنسا

کائنسا عبارت است از ریشه سیوکوکا انکیفوگا که درخت کوچکی است از طایفه روبیاسه و در برزیل و جزایر انتیل عمل میاید و این ریشه منشعب و مرکب از ریشه‌های کوچکی است استوانه که طول انها تقریباً یک قدم است و پوست این ریشه‌ها اسمر اللون و کمی ثخین و دارای شکافهای سطحی و احاطه میکند جسم خشبی را که سفید رنگ است و کساده این جسم را چون در زیر لوپ نگاه کنند سوراخهای کوچک در ان دیده میشود و بسهولت این جسم را از پوستش میتوان جدا کرد و بوی ریشه کائنسا فی الجمله شبیه بوی ریشه جلبا است و طعم ان بشدت تیز و تلخ و خیلی مکره بخصوص پوستان کائنسا موافق تجزیه بعضی از دانشمندان دارای مواد ذیل است ماده دسم سبز و اسید کائنسیک و ماده زرد عصاره تلخ و ماده ملون لزج و اسید کائنسیک که مرکب از اکسیژن و کربون میباشد عبارت است از ماده عامل کائنسا

ریشه کائنسا را در مملکت برزیل مانند مدرات استعمال میکنند و یکی از عوامل مدره در تستیک است و در امراض استسقا مفید و نتایج نیکو از شربت ان در این امراض ذکر کرده‌اند و مقدار شربت مسحوق کائنسا از ۱/۵ گرم تا ۲ گرم که در عرض روز بصورت حب استعمال میکنند و نیز تیزن و عصاره و تعفین و شراب کائنسا را در طب تجویز مینمایند

تیزن کائنسا معمول فرانسوا — بگیرند پوست ریشه کائنسا ۱۰ گرم اب سرد ۲۵۰ گرم

مدت هشت ساعت بخیسانند و بعد چند دقیقه جوشانده صاف کنند و دو سه دفعه بنوشند

عصارهٔ کائنسا بگیرند ریشه کائنسا ۱ الکل ۵ درجه ۶ مطابق معمول عصاره سازند مقدار

شربت این عصاره از ۱ تا ۵ دسی گرم است مطبوخ

تعفین کائنسا بگیرند ریشه کائنسا ۱ الکل ۶ درجه ۶ ریشه را نیم کوب کرده مدت ده روز

در الکل بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و مقدار شربت این تعفین از ۵ تا ۲۰ گرم است

شراب کائنسا بگیرند ریشه کائنسا ۱ شراب مالاگا ۱۰ مدت هشت روز بخیسانند و صاف کنند

و از این شراب روزی دو سه قاشق کوچک گاه گاه بیاشامند

شربت کائنسا بگیرند شربت ساده ۵۰۰ گرم عصارهٔ الکلی کائنسا ۵ر۳۱ گرم عصاره را در کمی

آب حل کرده صاف نمایند و با شربت در صورتیکه در حالت جوش بود مخلوط کنند و بگذارند سرد شود و

۳۲ گرم این شربت دارای ۲۰ سانتی گرم عصاره است

معجون کائنسا معمول فوکیر بگیرند مسحوق کائنسا ۴ گرم مسحوق صمغ عربی

۵ر۵۰ گرم عسل مقدار کافی معجون سازند و در بدایت دو دفعه در روز تناول نمایند و **فوکیر**

از شرب این معجون در دفع اقسام استسقا تمجیدات زیادی میکند و میگوید اثر آن مرض نقصان یافته و

شفا حاصل میگردد و در استسقای خادیکه منتج از خرابات شودی بخصوص اسکارلتین باشد و نیز در صورتیکه

استسقا با ورم معده و یا امعا همراه بود استعمال این معجون را منع مینماید

بالوتالاناتا (بالوتای مخملی) نباتی است از طایفه **لبیه** و بومی سیبری که در المان نیز زراعت

میکنند و اطبای المان و روس از آن در دفع نقرس تجویز مینمایند و از او ویز است که مدر و معرق هم و مسهل میباشد

و نیز از آن در دفع رماتیسم و ذات الجنب استعمال میکنند و بیشتر برگ این نبات را بمقدار ۱۵ گرم در ۵۰۰ گرم

آب بکار میبرند و یکی از دانشمندان المان در دفع استسقای اسکارلتین از آن تمجید مینماید

بالوتانیگرا (بالوتای سیاه) که در اطراف جاده ها بطور فراوان میروید در دفع هیستری

و مالیخولیای عراقی معمول یکی از دانشمندان است

شیمافیلا اومبلاتا این گیاه که از طایفه **پیرولاسه** است از برگهای تازه آن بوی مخصوصی

متصاعد میگردد و طعم آنها عفص و تلخ ولی خیلی مطبوع است و ریشه و ساق این گیاه دارای طعم حادی میباشند

و چون برگ آنرا نیمه کرده بروی جلد منطبق سازند مانند محمر احداث میکند و جوشانده این برگ را مانند مدرات

و مقویات استعمال مینمایند

مغلی شیمافیلا بگیرند برگ شیمافیلا ۳۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم بجوشانند تا ۵۰۰ گرم باقی ماند و صاف

کنند و از ۳۰ تا ۶۰ گرم این جوشانده را سه یا چهار دفعه در عرض روز بیاشامند

گولتریا (ونترگران) از نباتات طایفهٔ **اریکاسه** و بومی **نول ژرسی**

و دارای اسانسی است که مانند مدرات اثر میکند و **تروسو** اثر این اسانس را مانند ساليسيلات

متیلن میداند

بالوتالاناتا

بالوتانیگرا

شیمافیلا

گولتریا

درس شصت و دویم شیرین بیان و بعضی عوامل ملینه مشابه آن

عوامل ملینه

بقول کلی عوامل ملینه ادویه را گویند که انساج را نرم کرده و بر لینت و ملایمت آنها بیفزایند و از تقلص شان کاسته و حساسیت شان را کم کنند و این عوامل که هم از سلسله نباتی و هم از سلسله حیوانی میباشند دارای دو صنف متمایزاند یکی عوامل ملینه لعابی و دیگری عوامل ملینه دهنی و عوامل ملینه نباتی عبارتند از صمغ عربی و کتیرا و بزرکتان و خطمی و خبازی و پنیرک و گاوزبان و بنفشه و حشیشة السعال و سوس و جو و ثیل و برنج و بلغور و قند و اقسام نشاسته و اقسام زیت و عوامل ملینه حیوانی عبارتند از شحوم و سریشم و سفیده تخم مرغ و روغن تخم مرغ و عسل و شیر و گلیسرین وغیره

ما در این درس سوس و خطمی و خبازی و پنیرک را بیان میکنیم و صمغ و کتیرا را در حرف صاد و قند را در حرف قاف و کتان و ثیل و جو و برنج و بلغور را در حرف کاف و گلیسرین و سریشم و اقسام زیت و شحوم را در حرف کاف و همچنین گاوزبان و حشیشة السعال را در حرف کاف و نشاسته را در حرف نون ذکر خواهیم نمود و بنفشه را در حرف با در درس پیاشان و تخم مرغ و شیر را نیز در حرف با در درس پیتون بیان کرده ایم و عناب و انجیر و مویز نیز از عوامل ملینه نباتی میباشند و آنها را در حرف عین ذکر خواهیم نمود

شیرین بیان

شیرین بیان (جهٹ متکی) ف سوس ر گلیس ل گلیسرهیزا گلابرا

نباتی است از طایفه **لگومینوز** و در بیشتر ممالک ایران و در جنوب فرنگستان فراوان و در ریشه آن که معروف به **اصل السوس** است از جانب خارج اسمر اللون و جوف آن زرد و دارای طعم شیرین گوارائی است که قدری تیزی دارد و یکی از دانشمندان وجود مواد ذیل را در آن ثابت کرده گلیسیریزین نشاسته اسپاراژین زیت سقزی البومین و املاح و **سوبران** تیزی این ریشه را نسبت به زیت سقزی میدهد

گرد اصل السوس مطابق کدکس

بگیرند اصل السوس خشک مقدار منظور و بطور قطعات نازک ببرند و در گرمخانه خشک کنند و نرم بکوبند از موبیز ابریشمی نمره ۱۲۰ بیرون کنند و نخاله را از موبیز موئی نمره ۵۰ خارج نسازند و از ۱۰۰ جزء ریشه ذکر نمره اول ۸ جزء و از نمره دوم ۹۲ جزء بدست می آید و این گرد از عوامل ملینه است که فی الجمله مدر است و بیشتر برای ساختن حبوب پوشاندن طعم ادویه تلخ و حموع بکار میبرند

تیزن شیرین بیان ایضا مطابق کدکس

بگیرند اصل السوس قطعه کرده ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مدت ۲ ساعت بخیسانند و صاف نمایند و میتوانند این تیزن بجای اصل السوس از ۴ تا ۵ دسی گرم گلیسیریزین استعمال نمود که مقدار مذکور را در ۱۰۰۰ گرم آب حل کرده مانند تیزن استعمال نمایند در هر صورت تیزن اصل السوس از عوامل ملینه است که فی الجمله مدر است

رب السوس

عصاره اصل السوس مشهور به رب السوس مطابق کدکس

بگیرند اصل السوس قطعه قطعه کرده ۱ آب مقطر ریشه را مدت ۱۲ ساعت در ۵ جزء آب بخیسانند با

قناصاف

فشار صاف کنند و تفاله را دوباره باقی ماندهٔ آب خیسانیده نیز با فشار صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط کنند و بگذارند ته‌نشین شود و صاف روی آن را بواسطهٔ عمل انحراف برداشته در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ نرم تبخیر نمایند و این عصاره نیز از عوامل ملینه است که در فی الجمله مدر است

گلیسیریزین

گلیسیریزین (گلیزیزین) امانیاکی مطابق کدکس و معمول بیمار ستانهای لشکری

بگیرند اصل السوس ۱۰۰۰ آب ۳۰۰۰ اسید سولفوریک تقریباً ۲ امانیاک مایع تقریباً ۵ اول ریشه را در آب بخیسانند و مقدار آب هر چه کمتر باشد بهتر است و بعد با فشار صاف نمایند و مصفی را بجوشانند و بگذارند سرد شود و بعد صاف کنند و مقداری کمی اسید سولفوریک ابتدا بر مصفی افزایند و بگذارند رسوب کند و این رسوب را با آب سرد شسته و بعد آبی که دارای مقدار کمی امانیاک بود حل نمایند و محلول را صاف نموده و در بشقابها گسترانیده در گرم خانه تبخیر نمایند و حفظ کنند و محصول عبارت است از گلیسیریزین امانیاکی خالص که اموروف و رنگ آن اسمر تیره است و موافق قاعده مذکور از ۱۰۰ جزء ریشه از ۶ تا ۷ جزء گلیسیریزین بدست می‌آید

گلیسیریزین را که گلیزین نیز می‌نامند در همه استعمالات و ادویه می‌توان بجای رب السوس استعمال نموده و ده سی گرم از آن را در ۱۰۰۰ گرم آب حل کنند طعم شیرینی به آب می‌دهد مثل آنکه ۲ گرم رب السوس را حل کرده باشند و بمقدار چند سی گرم در نهایت خوبی طعم اد ویه تلخ و مطبوع را می‌پوشانند و ۳ جزء آن تلخی یک جزء سولفات کینین را باطل می‌نماید

عجین اسمر اللون سوس مطابق کدکس

بگیرند رب السوس ۵۰۰ صمغ عربی ۱۵۰۰ قند ۱۰۰۰ آب ۲۵۰۰ عصارهٔ تریاک ۰/۲۵ رب السوس را در آب حل کنند و بدون فشار صاف نمایند و قند و صمغ را بر مصفی افزوده و بعد عصاره را در مقدار کمی آب حل کرده بیفزایند و محصول را در حمام ماریه تبخیر نمایند و متصل بهم زنند تا بقوام عجین غلیظی برسد و بر روی سنگ مرمری که قدری چرب باشد بریزند و بشکل قطعات مربع کوچک ببرند و حفظ کنند و این عجین که از عوامل مسکن است و در تب و نفث استعمال می‌شود ۱۰۰ گرم آن تقریباً دارای سه سانتی گرم عصارهٔ تریاک است و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم

عجین اسود اللون سوس (رب السوس صمغی) ایضاً مطابق کدکس

بگیرند رب السوس ۱ صمغ عربی ۶ قند ۴ آب ۷ رب السوس را در آب حل کنند و بدون فشار صاف نمایند و صمغ را در مصفی حل کرده و بعد قند را بیفزایند و در حمام ماریه حرارت دهند و بهم زنند تا حل گردد و کف آن را بگیرند و بعد بر روی سنگ مرمری که قدری چرب بود بگسترانند و بشکل قطعات مربعی که ۵ میلی‌متر قطرشان باشد ببرند و می‌توان این عجین را با ۲ هزارم وزنش مسحوق ایرسا معطر نمود و این مسحوق را قبل از انجام عمل باید بر آن افزود و یا آنکه نصف هزارم اسانس انیسون و یا اسانس لیمو را در قدری الکل حل کرده و قطعات عجین را در قوطی در بسته و محلول را در آن داخل نموده حفظ کرده و این عجین نیز از عوامل ملینه است که در تب و نفث مستعمل است

عصارهٔ صمغی سوس معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند اصل السوس نیم کوب کرده ۲۰ آب مقطر سرد مقدار کافی صمغ سنگال ۱ مسحوق ریشه را در دالانج پلاسماتی داخل کرده و آب مقطر را روی آن بریزند و اخرابیکه در روی آن می‌ریزند برداشته و صمغ را در آن حل کنند

و محصول را در حمام ماریه بغلظت عصارۀ نرم قوام آورند و محلول صمغ را بآن افزوده نیز تبخیر نمایند تا بقوام عصارۀ غلیظی برسد و بعد بشکل استوانه های ١٠٠ گرمی این عصاره را ترتیب داده و در گرم خان بخشکانند و مقدار شربت این عصاره از ١٠ تا ٢٠ گرم است

قرص الوندا (قرص صدری سویسی) مطابق دستور العمل شاردو

بگیرند مسحوق ایرسا ٥ مسحوق انیسون ١٠ مسحوق اصل السوس ١٤ رب السوس ١٢٥ مسحوق راز یانه ٤ قند ٨٧٥ آب مقدار کافی مطابق معمول خمیر متحد الاجزائی سازند و قرصهای ٤ تا ٥ دسی گرمی از آن ترتیب دهند

سوس بری ثاني امائیك ذکیریتی ابروس پرکاتوریوس

از نباتات طایفۀ لگومینوز که از جنس پاپیلیوناسه است باین اسم نامیده میشود و در طب تخم این نبات را در دفع ورم ملتحمه دانه خرمن استعمال میکنند و مادۀ عامل انرا ذکیریتین یماز مینامند

غسول ذکیریتی

بگیرند تخم ذکیریتی ١٠ گرم آب ٥٠٠ گرم مدت ٢٤ ساعت بخیسانند و صاف کرده چندین دفعه در عرض روز چشم را بشویند

خبازی پنیرک مو مالوای الثایا

نباتی است از طایفۀ مالواسه و بر دو قسم است صغیر و کبیر قسم صغیر را باسم عام خبازی پنیرک مالوا روتوند یفولیا مینامند و قسم کبیر ملوخیا پنیرک مالوا سیلوستریس نامیده میشود و بیشتر قسم کبیر را در طب استعمال مینمایند و هر دو قسم از عوامل ملینه و ملطفه میباشند و برگ آنها که یک جزء آنا سپس ملین است بشکل مغلی ملین و ضماد استعمال میگردد و گل آنها که آبی ارغوانی میباشد یکی از چهار گل صدری است و عموما اجزاء این و نبات را بطور تیزن و غسول و نطول و حقنه معمول میدارند

تیزن خبازی مطابق کدکس

بگیرند گل خبازی ١٠ گرم آب جوش ١٠٠٠ گرم دم کرده صاف نمایند و مانند ملینات صدری تدریج بنوشند و آب صمغ را از این تیزن ترجیح میدهند

خطمی گیمو ول الثا او فیسینالیس (بیمالوا)

نباتی است از طایفۀ مالواسه دیسقوریدوس باسم عام الثیا انرا ذکر کرده است و ریشۀ خطمی دارای صمغ و نشاسته و مادۀ ملونه زرد و البومین و اسپاراژین و قند متبلور و دهن ثابت میباشد و در طب ریشه و برگ و گل انرا استعمال میکنند و در خارج ریشه و برگ خطمی را در ترکیب غسولات و نطولات و کحلها و حقنه ها و ضمادها داخل مینمایند و اینگاه چون در آب مقدار زیادی لعاب میکنند لهذا در دفع اورام انرا بکار میبرند و مخصوصا در دفع زکام مستعمل است و چون ریشۀ خطمی را خوب شسته و پاک کنند و یا انکه از آن حرزها سازند در دست اطفال شیرخواره دهند تا بجایند تا غانت بر خروج دندان مینماید

گرد ریشۀ خطمی مطابق کدکس

بگیرند ریشۀ خطمی مقدار منظور مقشر کنند و بشکل قطعات نسبتا نازک بِبُرند و در گرم خان خشک کنند و نرم بکوبند و از موی بیز ابریشمی ١٤ ابری رد نمایند و نخاله خشبی که باقی میماند دور بریزند و محصول را حفظ کند و از ١٠٠ جزء ریشه ١٠ جزء گرد بدست میآید

تیزن گل خطمی مطابق کدکس بگیرند گل خطمی ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و مانند ملینات صدری تدریج بنوشند و ابصمغی را بر این تیزن نباید ترجیح داد

تیزن ریشه خطمی ایضاً مطابق کدکس بگیرند ریشه خطمی ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و مانند ملینات تدریج بیاشامند

نطول خطمی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند ریشه خطمی ۳۰ گرم نیم کوب کرده و مدت نیم ساعت در مقداری آب بجوشانند که ۱۰۰۰ گرم جوشانده بدست آید صاف کنند و این نطول یکی از ملینات بسیار مستعمل است

نقوع ریشه خطمی معمول مصنف بگیرند ریشه خطمی ۱۰ گرم آب سرد ۱۰۰۰ گرم ریشه را مقشر کرده خورد خورد کنند و در آب سرد ریخته در ظروف سرطاری حاصاف روی آنرا بعوض آب کم کم بنوشند

شربت خطمی مطابق کدکس بگیرند ریشه خشک خطمی ۵ آب ۲۵۰ شربت ساده ۱۰۰۰ ریشه را خورد کرده و مدت ۱۲ ساعت در آب سرد بخیسانند و بدون فشار صاف کنند و مصفی را با شربت مخلوط نموده بجوشانند تا در حالت جوش ۱/۲۶ درجه نشان دهد و حفظ نمایند و این شربت از عوامل ملینه است

غرغره ملین بگیرند ریشه خطمی ۲ گرم عسل مصفی ۳۲ گرم ریشه را نیم کوب کرده و در مقدار آب بجوشانند که مصفای آن ۲۰۰ گرم بود و عسل را بر مصفی بیفزایند و این غرغره از ملینات بسیار مستعمل است

قرص خطمی مطابق کدکس بگیرند گرد ریشه خطمی ۱۰ قند مسحوق ۱۰۰ لعاب کتیرا ۱۰ گرم خطمی را با هم و نیز قند مسحوق مخلوط کرده و از موبیز موئی بیرون کنند و لعاب باقی مانده قند را مخلوط نموده خمیر متحد الاجزائی سازند و قرصهای یک گرمی ترتیب دهند و این قرصها از ملینات صدری میباشند

اسپیس صدری بگیرند گل خبازی گل خطمی برگ گل شقایق گل پنیرک و شاه گل حشیشة السعال گل بوبون سفید گل بنفشه مکن ا جزء مخلوط کنند

تیزن صدری معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند اسپیس صدری ۱۲ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و ۵۰ گرم شربت ساده افزوده تدریج بنوشند

حرف ص

ذ رسصت سیوم صبر محصولان

ع صبر (صبارا) پ صبر (چادروا) ت الوئس لی الوئه عبارتست از عصیر جامدی که از چندین قسم نبات موسوم به **الوئه** استخراج میکنند مخصوصاً از **الوئه پرفولیاتا** و این نبات در عربستان و در هندوستان و در افریقا و در امریکا میروید و سایر اقسام **الوئه** که این ماده را از آنها اخذ مینمایند عبارتند از **الوئه اسپیکاتا** و **الوئه لنگوافورمیس** و **الوئه**

الوئگاتا وغیره و همهٔ این اقسام از طایفهٔ لیلیاسه اند و برگهای اصلی آنها ثخین و لحمی و اضلاع آنها
مضرس و حاد و دارای عروق مخصوصی میباشند ممتلی از عصیرهٔ تلخ که خشک شده آن عبارت از صبر است و
گل این نباتات انبوبه و اغلب نیز دوشفتین و مانند سنبله است بر روی ساقهٔ درازی که از مرکز برگها خارج شده
و طریقهٔ استخراج صبر بخوبی معلوم نیست و در ممالک مختلفه که آنرا حاصل میکنند مختلف است و نوعاً در
تجارت سه قسم صبر متداول میباشد یکی صبر سقوطری و دیگری صبر باربادو و سوم صبر کاپ
صبر سقوطری عبارت از عصیرهٔ است غلیظ و ثخین و آنرا از برگهای **الوئه سوکوترینا**
که نباتی است از طایفهٔ **لیلیاسه** و از محصولات جزیرهٔ سقوطرا استخراج مینمایند و این قسم صبر نرم
و یا خشک و شفاف و یا کدر (صبر جگری) است و صبر خشک شکننده و قرمز یاقوتی و صبر شفاف قرمز رنگ
و صبر کدر جگری رنگ و عموماً صبر سقوطری دارای بوی مطبوعی است شبیه به بوی مُر و طعم آن بسیار تلخ
و کناره آن مثل بلور و گرد آن زرد طلائی و این قسم صبر کاملاً در الکل محلول است و نباید آنرا با صبر کاپ
مشتبه نمود زیرا که این قسم پر رنگ تر از صبر سقوطری است و در روشنائی سبز رنگی در آن دیده میشود شفافیتش
بقدر صبر سقوطری نیست و حدت تلخیش بیشتر و مطبوعیتش کمتر است و صبر باربادو که صبر جامائیک نیز آنرا
میگویند و از **الوئه وولگاریس** و از **الوئه سینووآتا** اخذ میشود جامد و تقریباً
کدر و کمی شکننده است و رنگ آن قرمز خاکی شبیه برنگ جگر و چون مدتی بر آن بگذرد تقریباً سیاه میگردد
و کناره آن کدر و کمی درخشان و بوی آن خیلی تند و شبیه به بوی مُر در صورتیکه قدری بید در آن داخل کرده
باشند و گرد آن تند مایل به قرمزی و کدر و این قسم صبر کاملاً در الکل حل نمیشود
بعضی از دانشمندان از صبر مادهٔ استخراج کرده و آنرا **الوئین** نام گذاشته اند و این جسم که عبارت از مادهٔ
عامل صبر بود جسمی است زرد کم رنگ و متبلور و کمی محلول در آب و چهار تا پنج مقابل در اثر قوی تر از صبر است

در بیان اثر فیزیولوژی صبر

صبر یکی از ادویهٔ مسهله بسیار قدیم است و اثر آنرا در امعاء غلاظ قدماء از اطبا میدانستند ولی بیشتر آثار آنرا
متأخرین بیان نموده اند و چون این دوا را بمقدار کم یعنی از ۵ تا ۳۰ سانتی گرم در یک یا دو دفعه در عرض دو روز
استعمال کنند ابتدا مورث بروز قولنجهای ضعیفی شده و بعد یک یا چند بار دفع اسهال عارض میگردد و
عموماً اثر این دوا خیلی بطور بطوء ظاهر میشود و نادر است که زودتر از پنج شش ساعت بروز کند و اغلب
اوقات پس از ۱۲ ساعت ظاهر میگردد و اول علامتی که از استعمال این دوا بروز میکند ازدیاد عدهٔ دفعات
تخلیه و سهولت آنها میباشد و در طوری که بطوء عمل هضم بواسطهٔ اختلال الی معده یعنی در هم خوردن آن
نبود مورث تحریک اعمال معدی میگردد و هرگاه مدتی در استعمال این دوا مداومت کنند علامات میل و
غلبهٔ خون در آلاتی که در حوضه واقع اند مشاهده میشود که احساس حرارت و حکه و نیز احساس ثقل در
منتها الیه روده ها شده و آلات تولید را بهیجان آورده و شهوت و میل به مقاربت را زیاد کرده و نیز احتیاج
به تبول را افزایش دهد و در زنان احساس وجع و ثقل در رحم و ادبیه و کلیه ظاهر گشته و بر ترشح رطوبت مهبلی افزوده

و مورث قولنجهای رحمی بسیار موجع در هنگام حیض میشود و ترشح خون حیض را زیاد میکند و چون صبر را
بمقدار زیاد استعمال نمایند مانند سایر مسهلات در ستیك اثر میکند و الوئین در آثار مذکوره چهار تا پنج
مقابل اقوی از صبر میباشد و ۵۰ اجزء صبر دارای ۱ اجزء الوئین است

در بیان آثار اتیکی صبر و محصولات

صبر یکی از مسهلات در ستیك بسیار نیکو است که در موضع چندان تحریکی نمیکند و چنانچه گفتیم مداومت
بر آن مورث میل خون باحشاء واقع در حوض میشود و عروق بواسیری را شکننده میکند و از مسهلات
مقویه است که در دفع یبوست طبع و یرقان و مالیخولیای مراقی استعمال آن خیلی شایع و هر گاه انسداد خون
بواسیر مورث عروض سوانح خطیره گردد بهترین دوا جهت افتتاح آن صبر است و در دفع احتباس طمث
خیلی نافع و یکی از عوامل مصر فه است که در دفع کوتر سیون دماغی در یوی بسیار سودمند است و نیز از
عوامل دافع دیدانست و در نزد آن مصر که در حشان آنکار باز مانده و در حوامل و در اشخاص مبتلی بر مل
کلیه و مبتلی بر احتباس بول نباید استعمال شود

گرد صبر مطابق کدکس بگیرند صبر بمقدار منظور خورد خورد کرده و در گرم خانه بخشکانند
و صلایه کنند و بدون نخاله از موی یا ابریشمی نمره ۱۰۰ بگذرانند و حفظ کنند و در ذات این گرد بخصوص در
تابستان پس از چندی بهم چسبیده و گلوله گلوله میشود و مقدار شربت این گرد جهت تقویت معده از ۵ سانتی
گرم تا ۱ دسی گرم و جهت اسهال و ادرار حیض و انصراف خون و میلان بعروق بواسیری و دفع کرم از ۱ تا ۵
دسی گرم است

حب صبر مطابق کدکس بگیرند صبر ۱ گرم عسل بمقدار کافی مخلوط کرده ده حب سازند
و در تقویت معده ۱ یا ۲ حب قبل از غذا بیاشامند و جهت اسهال و ادرار ۲ تا ۱۰ حب استعمال نمایند و در بیمار
ستانهای لشکری فرانسه صبر را بدون عسل با کمی الکل ۹۰ درجه صلایه کرده و حبهای یك دسی گرمی
می سازند

حب صبر و صابون ایضاً مطابق کدکس بگیرند صبر صابون طبی مکد ۱ گرم مطابق
معمول ده حب سازند و از ۲ تا ۶ حب جهت اسهال استعمال کنند

حب ملین معمول ژانل بگیرند صبر سقوطری عصاره بلادن مسحوق برگ بلادن مکد
۱ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب کوچك سازند و آنها را نقل کنند و در دفع یبوست طبع صاحبان عمر روزی
یك حب صبح و یك حب شب استعمال کرده و مدتی بر آن مداومت نمایند

حب صبر و ریوند صابونی معمول بوشان بگیرند صبر مسحوق
ریوند صابون طبی مکد ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و جهت حصول اسهال از ۲ تا ۶ حب
بنوشند و مصنف مذکور این حبوب را در دفع یرقان و تهیج کبد استعمال مینماید

حب صبر و کلمل صابونی معمول بوردآش بگیرند صبر کلمل بخار

صابون طبی مکده ٥ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و جهت حصول اسهال و دفع کرم از ۱ تا ۵ حب بیاشامند

حب صبر و مر زعفرانی معمول ژانل (حب روفوس)

بگیرند صبر ۱ گرم مر مکی ٥ سانتی گرم زعفران ۲۵ سانتی گرم عصارهٔ افسنتین مقدار کافی مطابق معمول ده حب سازند و این حبوب را جهت تقویت معده و حصول اسهال و ادرار حیض از ۱ تا ۲ عدد در روز استعمال مینمایند

حب السلامه مطابق انجمن دواسازی بورد و

بگیرند مسحوق صبر مسحوق حلب مکده ۴ سانتی گرم مسحوق ریوند ۲۰ سانتی گرم الکل ۹۹ درجه مقدار کافی مطابق معمول ۱۰ حب سازند و از ۲ تا ۱۰ حب قبل از غذا بنوشند و یکی از دانشمندان میگوید حب السلامه دکتر فرانک مرکب است از صبر زرد باد و عصار اصل السوس که آنها را بقوام عصارهٔ حبی تبخیر نمایند

حب الحیوة معمول دواسازی المان

بگیرند صبر ۱ گرم مسحوق حلب ٥ سانتی گرم مسحوق ریوند زعفران مصطکی صابون سفید مکده ۱ سانتی گرم شربت صمغ مقدار کافی مطابق معمول ۱۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب یک دفعه قبل از نهار و یک دفعه قبل از شام بنوشند

حب اندرسون (حب اکوسی) مطابق کدکس

بگیرند صبر زرد باد گم گوت مکده ۱۰ سانتی گرم اسانس انیسون ۴ سانتی گرم عسل سفید مقدار کافی مطابق معمول ده حب سازند و جهت حصول اسهال از ۲ تا ۴ حب بیاشامند و در دفع یبوستی مزمن هر چند شب فاصله از ۱ تا ۲ حب بعد از شام هنگام خواب بنوشند

حب بونتیوس ایضاً مطابق کدکس

بگیرند صبر زرد باد گم گوت اشق مکده ۴ سانتی گرم سرکه سفید مقدار کافی اول دو ماده اول را نرم کوب کرده و باغانت حمام ماریه در سرکه حل کنند و بافشار صاف کرده نیز در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ حبی مصفی را تبخیر نمایند و محصول را ده حب سازند و مقدار شربت این حبوب که مسهل اند از ۳ تا ۴ عدد است

حب مسهل ترو سو

بگیرند صبر عصارهٔ ریوند گم گوت مکده ٥ سانتی گرم عصارهٔ حنظل ۱۰ سانتی گرم عصارهٔ بنج ۲۰ سانتی گرم اسانس انیسون ۴ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و آنها را مفضض کنند و روزی یک عدد قبل از غذا بنوشند و هرگاه موجب اختلال عمل هضم گردد بعد از شام در هنگام خواب استعمال نمایند

حبوب مسهل مولیسون

نمره ۱ بگیرند صبر ٥ سانتی گرم طرطیر محلول عصارهٔ سنا مکده ۳ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و از ۱ تا ۴ حب بیاشامند

نمره ۲ بگیرند صبر ۴ سانتی گرم طرطیر محلول مسحوق حلب مکده ۲۰ سانتی گرم مسحوق حنظل مسحوق گم گوت مکده ۳ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب بنوشند

حب مسهل پتر

بگیرند صبر سقوطری مسحوق حلب مسحوق سقمونیا گم گوت کلمل بخاری مکده ٥ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و مقدار شربت این حبوب که مسهل درستیک اند از ۱ تا ۴ عدد است در روز

حب صبر و مر مطابق دواسازی انگلستان بگیرند صبر ۵۰ سانتی گرم مر مکی ۲۵ سانتی گرم مسحوق زعفران ۱۲ سانتی گرم گلقند ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و این حبوب را در تقویت معده از ۱ تا ۲ و جهت حصول اسهال از ۲ تا ۵ عدد استعمال میکنند

حب صبر و انغوزه (حب مسهل ضد هیستری) معمول دواسازی انگلستان بگیرند صبر انغوزه صابون طبی گلقند مکی ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول ده حب کنند و از ۱ تا ۴ حب بنوشند

حب آنت سیبوم بگیرند صبر کاپ ۱۰ عصاره کنکیناه ۵ گرم دارچینی ۲ عسل مقدار کافی حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و از ۱ تا ۲ حب قبل از غذا استعمال نمایند

حب دافع یبوست معمول بوشاردا بگیرند صبر باربادس ۲ گرم سولفات بیسموت ۴ گرم سولفات را خیلی نرم سائیده و صبر را با جسم ۶ اثری مخلوط کرده نیز نرم بسایند و با مسحوق سولفات مخلوط کرده و خمیر متحد الاجزائی ساخته چهل حب کنند و حفظ نمایند و از ۱ تا ۳ حب شب هنگام غذا بنوشند و بدوان مداومت کنند تا عمل تخلیه منظم گردد و هرگاه این مقصود حاصل نشود اگر بود و فلین علاوه کنند

نسخهٔ دیگر بگیرند صبر باربادس لکتات آهن مکی ۱ گرم مسحوق کنکینای لاباراک ۲ گرم عصاره کچوله ۵۰ سانتی گرم اسانس انیسون ۲ قطره مطابق معمول ۴۰ حب سازند و هر شب که یک دانه از این حبوب بیاشامند فردای آن طبیعت یک مرتبه تقاضا خواهد نمود

حب دافع سوزاک معمول ساند راس بگیرند صبر ۸ گرم تریاس ۲ گرم گرد خطمی مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب سازند و صبح و شب از ۱ تا ۳ حب بنوشند در دفع سوزاک حاد و بخصوص سوزاک مزمن خیلی مؤثر است

حب الحیوة بلزری بگیرند صبر ۴ گرم مر مکی ۲۰ گرم مصطکی ۱۰ گرم زعفران ۵ گرم ریوند چینی کباب ه میخک مکی ۲۵ سانتی گرم سرکه مقطر مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و نسخه اصلی حب الحیوة همین نسخه است و سایر نسخه ها مشتق از این میباشد

حب هولووه بگیرند صبر ۴ گرم ریوند ۱۲ دسی گرم فلفل ۴۵ سانتی گرم زعفران ۲۰ سانتی گرم سولفات سود ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۴۴ حب سازند

حب رستیک معمول بوشاردا بگیرند سقمونیای خاکستری حلب که سبک و شکننده و شیرین و معطر بود کم گوت مسحوق حنظل مکی ۲ گرم صبر باربادس ۱ گرم مطابق معمول حبهای ده سانتی گرمی سازند و آنها را مفضض کنند و هر یک از دو نوبت را جدا جدا باید خیلی نرم بسایند و مقدار شربت این حبوب از ۲ تا ۳ عدد است که با غذای مقوی از قبیل گوشت و شراب اعلا تناول کنند و مقدار شربت این حبوب را بطوری باید منظم نمایند که طبیعت شخص از ۴ تا ۵ دفعه هر روزه تقاضا کند

حب تلخ معمول گال بگیرند عصارهٔ شبدر آبی عصارهٔ ریوند مکی ۵ گرم گرد صبر ۲ گرم با مقدار کافی گرد ریوند حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و در امتلاء امعاء روزی ۳ حب بنوشند

حب مسهل معمول بوفت بگیرند صبر عصاره ریوند مکی ۳ گرم عصارهٔ الکلی

کوچولر ۲ گرم مطابق معمول ۱۸ حب سازند و بعد از شام هنگام خواب یک حب بخورند و فردا هنگام بیدار شدن طبیعت یک باد و دفعه کاملاً اقتضا میکند

حب مقوی و مسهل معمول سیو دیور بگیرند اکسید سیاه آهن ۱۰ گرم صبر سقوطری ۵ گرم شربت صمغ مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و در کلوروز یک باد و دفعه هر دفعه ۲ تا ۴ حب بخورند

حب فوثرژیل بگیرند صبر سقوطری عصارهٔ حنظل مکی ۳ ۳ گرم انتیمون معرق مغسول ۲ گرم بدقت مخلوط کرده و حبهای ۲ سانتی گرمی سازند و این حبوب را از ۵ تا ۱۰ دانه بطور مسهل در اختلالات جلدی استعمال مینمایند

حب دافع صفرا معمول هاروی بگیرند صبر بشهٔ جلب ریوند عصارهٔ حنظل مکی ۱۰ گرم شربت نرپرون مقدار کافی مطابق معمول حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و جهة حصول اسهال از ۱ تا ۴ حب در روز بیاشامند

ایضاً معمول ژیکسون بگیرند صبر سقوطری ریوند مکی ۱۰ گرم امتیک ۱ گرم مطابق معمول حبهای ۱۵ سانتی گرمی سازند و از ۲ تا ۳ حب بطور مسهل در روز استعمال نمایند

حب جاودانی بگیرند صبر ۵ گرم جلب ۱۰ گرم امتیک ۱ گرم شربت صمغ مقدار کافی مطابق معمول ۳۲ حب سازند و از ۱ تا ۲ حب هر روز استعمال نمایند

حب سوئیسی معمول فیثریر بگیرند صبر ۱ گرم عصارهٔ حنظل ۱ گرم گرد جنطیانا ۳ گرم با قدری آب خمیر کرده بیست حب سازند

حب صبر معمول اودهووی مطابق دستور العمل بوشاردا
بگیرند گرد صبر کاپ ۲ گرم گرد طرطیر ۲ گرم صابون بادام ۴ گرم گرد صمغ عربی ۲ گرم شربت ساده ۵ قطره گردها را بدقت با صابون مخلوط نمایند و شربت را بیفزایند و خمیر متحد الاجزائی ساخته ۱۰۰ حب کنند و آنها را مطلا نمایند

بوشاردا میگوید موافق حساسیت آلات هضم یک باد و یا چند بار از این حبوب را یا یک باد و یا سه دفعه در وقت غذا استعمال مینمایم اثری که از صبر مطلوب است یعنی تقاضای هر روزه از استعمال آنها حاصل میگردد و این مصنف از صبر کاپ بیشتر از سایر اقسام آن تمجید میکند

تعفین سادهٔ صبر بگیرند صبر کاپ ۱ الکل ۸۰ درجه ۵ بخیسانند و صاف کنند و مقدار شربت این تعفین از ۱ تا ۴ گرم

تعفین مرکب صبر (الکسیر طول العمر) مطابق کدکس بگیرند صبر کاپ ۴۰ جنطیانا ریوند زرنباد زعفران غاریقون سفید تریاق مکی ۵ الکل ۶۰ درجه ۲۰۰۰ دواها را نیم کوب کرده مدت ۱۰ روز در الکل بخیسانند و با فشار از پارچه بگذرانند و با کاغذ صاف نمایند و ۱۰ گرم این تعفین حاوی ۲ دسی گرم صبر و ۲۵ میلی گرم ریوند و ۲۵ میلی گرم غاریقون سفید و غیره است و از عوامل مسهل و مدر حیض و دافع دیدان است و مقدار شربت آن از ۴ تا ۱۵ گرم

الکسیر رادکلیف بگیرند صبر ۳۲ ریوند ۴ دارچینی زرنباد قرقمانه مکی ۳ شربت نرپرون ۶۰ الکل ۸۵

درجه ۶۰ آب مقطر ۱۵۰ الکل را با آب مخلوط کنند و بجز شربت سایر دواها را در آن مدت ۸ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده و شربت را بر مصفی بیفزایند و بعد با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و ۱۰ گرم این الکسیر دارای ۴ سانتی گرم صبر و از عوامل مسهل مقوی است و مقدار شربت آن از ۲ تا ۱۰ گرم

تعفین مرکب صبر مطابق دواسازی امبورگ بگیرند صبر سقوطری ۲ زعفران ۱ تعفین مر ۱۰ مدت ۸ روز بخیسانند و صاف نمایند و این تعفین را در تقویت معده از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم و جهت حصول اسهال از ۱ تا ۴ گرم استعمال میکنند

ماء الحیوة مسهل معمول گراو بگیرند پوست نارنج صبر دارچینی مکی ۴ ریوند ۳ الکل ۶۵ درجه ۲۰۰ مدت ۸ روز بخیسانند و صاف کنند و در تقویت معده از ۲ تا ۴ گرم و جهت حصول اسهال از ۴ تا ۱۵ گرم این تعفین را در قدری شربت قند مخلوط کرده بنوشند

شراب صبر بگیرند صبر ۳۲ هیل نجیبل مکی ۴ شراب اسپانیول ۷۰۰ مدت ۱ روز بخیسانند و صاف کنند و از ۸ تا ۲۵ گرم مانند مسهل استعمال نمایند

ایضاً شراب صبر (تعفین مبارک) بگیرند شراب اسپانیول ۲۰۰ صبر ۳۰ فلفل فرنگی زنجبیل مکی ۴ مدت ۸ روز بخیسانند و صاف کنند و در دفع سوء هضم و تخمه و غیره یک قاشق اش خوری این شراب را در یک پیاله مایع مناسبی مخلوط کرده بیاشامند

تعفین مرکب صبر (دوای تلخ) بگیرند گرد صبر سقوطری ۵۰۰ گرم مر مکی حسن لبه مصطکی مکی ۲۵۰ گرم ریشه کولومبو ریشه جنطیانا ریشه انژلیک مکی ۱۲۰ گرم زعفران ۶۰ گرم مدت هفت هشت روز در ۱۶۰۰۰ گرم عرق کشمش متعارفی بخیسانند و با پارچه صاف کرده و ۶۰۰۰ گرم عرق عرعر افزوده و با کاغذ صاف نموده حفظ کنند و از ۱ تا ۴ گرم این تعفین را در جوشانده مناسبی مخلوط کرده در ابتدای کولرای آسیائی استعمال نمایند

الکسیر صبر دافع حمی معمول کامیر بگیرند گرد صبر سقوطری مر مکی مکی ۶۰ گرم زعفران ۱۵۰ گرم الکل ۹۰ درجه ۳۰ گرم مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و صاف کنند و در مصفی ۵ گرم سولفات کینین که قدری اسید سولفوریک زیاده داشته باشد حل نمایند و بالاخره ۳۰ گرم لودانم سیدنم بر آن افزایند و حفظ کنند و مقدار شربت این الکسیر یک قاشق اش خوری است

الکسیر مبارک بگیرند ریوند ۴۰ گرم صبر سقوطری ۲۵ گرم هیل کوچک ۵ گرم الکل ۵۵ درجه ۵۰۰ گرم مدت سه روز بخیسانند و صاف کنند و ۲۰ گرم این الکسیر را مانند مقویات معمول میدانند و در انگلستان این الکسیر را بجای الکسیر طول العمر فرانسه‌ها استعمال میکنند

الکسیر خاص معمول پاراسلس بگیرند تعفین مر ۴۰ گرم تعفین زعفران تعفین صبر مکی ۳۰ گرم مخلوط کرده صاف کنند و از ۱ تا ۳ گرم این الکسیر را جهت ادرار حیض استعمال میکنند و از ادویه نسبتاً قویه است

معجون صبر (هیراپیکرا) بگیرند صبر ۱۲۵ دارچینی سنبل ریشه اسارون زعفران مصطکی مکی ۸ عسل ۵۰۰ مطابق معمول معجون سازند و ۲ گرم این معجون را جهت حصول اسهال دادم

حیض استعمال میکنند و این معجون از ادویهٔ خیلی قدیم است

حقنهٔ صبر معمول کلراک بگیرند گرد صبر ۵ گرم در ۳۰۰ گرم مطبوخ دو سر حل کنند و در دفع اسکاریدها و افتتاح خون بواسیر حقنه نمایند

ایضاً حقنهٔ صبر معمول اوران بگیرند صبر کاپ صابون طبی مگداز ۲ تا ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰ گرم حل کنند و در دفع ترلد رحمی حقنه نمایند

شیاف صبر مطابق کدکس بگیرند گرد صبر ۵ دسی گرم مسکه کاکائو ۲/۵ گرم مسکه را ذوب کنند و از روی آتش برداشته همینکه نیم سرد شد مسحوق صبر را افزوده صلایه کنند و در قالب بریزند و در افتتاح خون بواسیر و کشتن اسکاریدلومبریکوئید و در داخل استعمال این شیاف معمول است

شیاف مسهل معمول بیمارستانهای لیون بگیرند صبر ۱ گرم مو ربای سود ۱ گرم مخلوط کرده نرم صلایه کنند و در مقدار کافی عسل داخل نمایند و بپزند و در قالب کاغذی مخروطی بریزند و بگذارند سرد شود

کحل دافع لکهٔ قرنیه بگیرند صبر سقوطری ۱۰ دسی گرم قند ۴ گرم نرم صلایه کنند و مخلوط نمایند و اجفان را باز کرده و یک قبضه مابین دو انگشت در میان آنها ظاهر ریزند

کحل برون بگیرند گرد صبر جگری ۴ گرم مدت ربع ساعت در ۳۰ گرم شراب سفید بجوشانند و ۳۰ قطره تعفین زعفران بیفزایند و در وقت استعمال بهم زنند و این کحل در قروح اجفان مستعمل است

زرق منفح معمول گوبیوس بگیرند عسل وردی ۳۰ گرم صبر ۵ دسی گرم نوشادر ۲ دسی گرم عرق رازیانه ۲۰۰ گرم مخلوط کنند و در سوزاک سفلیسی و زدی سه تا چهار دفعه زرق نمایند و **زرق بورلیس** عبارت از همین زرق است الا اینکه بجای عرق رازیانه گلاب استعمال میکند

مرهم دافع العفونه معمول بوئی بگیرند تی باسلیقون ۵۰ گرم زرده تخم مرغ یک دانه و انگلان باسلیقون ۵۰ گرم صبر ۱ گرم مخلوط کنند و جراحات ردی الطبیعه را بدفاده نمایند

گلیسره صبر معمول شوزیت بگیرند صبر باربادی ۱۰ گرم گلیسرین ۱۰۰ گرم حل کنند و در مداوای شقاق و قرحه‌های دیگر که بیشتر اوقات بالیکن مرکب میشوند نطول نمایند بخصوص هرگاه این قروح در سطح خلفی مفاصل سلامیات و مچ و مفاصل بزرگ باشند بیشتر مؤثر است

تنبیه باید دانست که استعمال خارجی صبر در بسیطاری خیلی شایع و مؤثر است ولی در طب انسانی چندان معمول به اطبا نیست

شصت و دوم صمغ کتیرا

صمغ پ انگوم (ازدو) ن گوم ل گومی ت گومی عبارت از ماده است که بالطبع و یا بواسطهٔ شکافهای مصنوعی از چندین قسم گیاهی که نوعاً متعلق به طایفهٔ **لگومینوز** اند ترشح میگردد و اگرچه از بعضی نباتات طایفهٔ **روزاسه** مانند درخت گیلاس و زردالو و غیره نیز ماده ترشح

میکنند که انواع صمغ مینامند و قسم اول عبارتست از صمغ عربی و صمغ سنگال و کتیرا و قسم دویم را صمغ بومی
ل. گومی نوستراس مینامند و در مملکت ما افراد از مطلق صمغ صمغ عربی و صمغ سنگال است و از مطلق
انگوم صمغ نباتات طایفه روزاسه

صمغ عربی
صمغ عربی یا از دوی تازی ف. گوم ارابیک ل. گومی اکاسیا (گومی ارابیکوم) ی. گومی ایستیس اکاسیا عبارتست از صمغی است که از چندین
قسم درخت اقاقیا (مغیلان) بخصوص اقاقیا و را اخذ مینمایند و چنانکه در دریتن ذکر نمودیم این
درخت از طایفه لگومینوز و از جنس میموزه است و در عربستان عمل میاید و صمغ عرب
متداول در تجارت بشکل دانه های اشکی و یا پارچه های کوچک مبالدادی میباشد و رنگ آنها سفید و یا
مایل بزردی در دسته آنها کدر و کناره شان درخشنده و مخطط بخطوط سفید است

صمغ سنگال
صمغ سنگال این قسم صمغ را نیز مانند صمغ عربی از اقسام اقاقیا بخصوص درخت اقاقیا و را اخذ میکنند
و چون آنرا از سنگال می آورند باین اسم موسوم شده (سنگال اسم رودخانه است در افریقای غربی و کولونی فرانسه
در اطراف آن شهرهائی بنا کرده اند که یکی از آنها شهر سن لوئی میباشد)
هر این دو قسم صمغ دارای ارابین و بعضی املاح بخصوص ملات اسید اهک میباشند و ارابین ... است
که ترکیبات آن مانند قند است و صمغ عربی کاملاً محلول در آب میباشد و هیچوجه طعمی ندارد و صلابت آن کمتر از
صمغ سنگال و این دو قسم صمغ را که با هم چندان اختلافی ندارند بجای یکدیگر استعمال مینمایند و در طب بهشتی
صمغ پاک کرده مغسول را معمول میدارند و آنرا باین طریق حاصل میکنند که اول با غایت چاقو سطح ظاهر قطعات
صمغ را تراشیده و بعداً آنها را در آب سرد ریخته و مالش داده و در روی موئی ریخته میخشکانند و صور دوائی
صمغ عبارتست از تیزن و پوسیون و شربت وغیره
در تجارت باسم صمغ عرب یک قسم صمغ مصنوعی میفروشند که آنرا از دکسترین میسازند و این تقلب را بواسطه
اسید ازتیک میتوان کشف نمود زیرا که این اسید با صمغ عربی اسید موسیک و با صمغ مصنوعی اسید اکسلیک
تولید مینماید

انگوم
انگوم (صمغ بومی) ل. گومی نوستراس این قسم صمغ از تنه درختهای مختلف
طایفه روزاسه بخصوص درخت گیلاس بخودی خود تراوش میکند و دارای سرازین میباشد
و این ماده اختلافی که با ارابین دارد فقط در این است که در آب سرد حل نمیشود ولی چون آنرا در آب بجوشانند
در ذرات آن تغییری حاصل شده و مبدل بر ارابین گشته و محلول میگردد
مواد مانعة الجمع جمع مابین بوده و بر کلورور اهن و الکل و استات سرب با صمغ نباید نمود
گرد صمغ عرب مطابق کدکس بگیرند صمغ عربی و یا صمغ سنگال پاک کرده و مغسول
مقدار منظور نیم کوب کرده و در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و نرم کوفته و از موی بیا بریشمی ۱۰۰ ابی ... گذرانند
و از ۱۰۰ اجزاء صمغ ۹۰ جزء گرد حاصل میشود و این گرد را در محصولات مختلف بکار میبرند
گرد صمغی مطابق دواسازی ژرمانی بگیرند گرد صمغ عربی ۳۰ گرد اصل
السوس ۲۰ گرد قند را مخلوط کنند و این گرد از عوامل ملینه و مدر است و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۳۰ گرم است

گرد ...

کرده ۱۰۰۰ گرم آب حل کرده و با پارچه صاف نموده مانند تیزن بکار برند

تیزن صمغ (آب صمغی) مطابق کدکس بگیرند صمغ عربی و یا صمغ سنگال مغسول ۲۰ گرم آب سرد ۱۰۰۰ گرم حل کنند و صاف نمایند و این تیزن را مانند ملینات استعمال میکنند

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند صمغ سنگال ۱۵ گرم آب سرد ۹۵۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم صمغ را نیم کوب کرده و بشویند و بعد در آب حل کنند و صاف کرده شربت را بیفزایند

شربت صمغ مطابق کدکس بگیرند صمغ سفید و مغسول ۱۰ آب مقطر ۱۳ قند خورد کرده ۷۵ صمغ را در آب بحالت برودت حل کنند و قند را افزوده و در حمام ماریه حل نمایند و یک دوازدهم وزن این شربت صمغ است.

ایضاً معمول دواسازی فرمانی بگیرند صمغ مغسول ۱ آب مقطر ۲ حل کرده و صاف نموده بیفزایند شربت ساده که در حالت برودت ساخته شده باشد ۹ و حفظ کنند

پوسیون صمغی (جلاب صمغی) مطابق کدکس بگیرند گرد صمغ عربی بهار نارنج مکرر ۱۰ گرم شربت صمغ ۳۰ گرم آب صاف ۱۰۰ گرم گرد را با شربت صلایه کرده و سایر را بیفزایند و این پوسیون که ملین است مایع عمده زیادی پوسیونهای مرکب میباشد

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند صمغ سنگال ۸ عرق بهار نارنج ۵ شربت ساده ۳۰ آب ۱۰۰ صمغ را شسته و در آب حل کرده صاف نمایند و شربت و عرق را بیفزایند

لعاب صمغ بگیرند صمغ عربی مغسول و مسحوق ۱ آب سرد ۱ در هاون مرمری مخلوط کرده صلایه نمایند

عجین صمغ عربی مطابق کدکس بگیرند صمغ عربی و یا صمغ سنگال ۱۰۰۰ گرم قند سفید ۱۰۰۰ گرم آب صاف ۱۰۰۰ گرم عرق بهار نارنج ۱۰۰ گرم سفیده تخم مرغ ۳ دانه صمغ را پاک کرده و بشویند و در آب باعانت حمام ماریه حل کنند و از پارچه بگذرانند و قند را بر مصفی افزوده و بر محصول حرارت ملایمی وارد آورند و متصل بهم زنند و تبخیر نمایند تا بقوام عسل غلیظ شده گردد و سفیده تخم را با عرق بهار مخلوط کرده بهم زنند تا مثل برف سفید شود و کم کم این محصول را بر محصول اول افزوده و با کمال شدت متصل بهم زنند تا چون قدری از آنرا با اسپاتول برداشته و بر پشت دست گذارند ملصوق نشود و بعد گردی از ۳ جزء نشاسته و یک جزء قند ساخته و در قالبها پاشیده و محصول را در آنها ریزند و این عجین از عوامل ملین است

کتیرا. کتیرا. گوم ادراگانت. گوم تراگاکانتا. تراگاکانتا (تراگاکانتا بمعنی شوک المغرلست و مشتق از دو لفظ یکی **تراگوس** یعنی بز نر و دیگری **اکانتا** یعنی خار) عبارتست از عصیر منجمدی است که از چندین قسم گیاه موسوم به **گون** که از **استراگالو** که از طائفه **لگومینوز** میباشد جریان مییابد و این اقسام عبارتند از **استراگالوس گومیفر و استراگالوس ورس و استراگالوس کریتیکوس** و در تجارت دو قسم کتیرا است اولی کتیرای نرد که مانند تارها و یا نوارهای پیچیده و دودی شکل است

و آنرا گویا از استراگالوس کرتیکوس اخذ میکنند و دیگری کتیرای سفید که بشکل پارچه‌های عریضی است که
اطراف و بام کرانها بر آمده است و این قسم را گویا از استراگالوس وروس اخذ مینمایند و یکی از دانشمندان از کتیرا
دو مادهٔ عامل صمغی استخراج کرده یکی که در آب سرد غیر محلول است **ادراگانتین** نامیده و دیگری که
محلول و دارای همه صفات صمغ عربی است عبارت است از ارابین و در تراپوتیک کتیرا را مانند صمغ عربی
بشکل گرد و لعاب و شربت وغیره استعمال مینمایند

گرد کتیرا مطابق کدکس این گرد را مانند گرد صمغ عربی میسازند و از ۱۰۰ جزء کتیرا ۹۲ جزء گرد بدست
می‌آورند و در محصولات مختلفه داروسازی استعمال میکنند

لعاب کتیرا مطابق کدکس بگیرند کتیرای درست و پاک کرده ۱ آب سرد ۹ و مدت ۱۲ ساعت
بخیسانند و با فشار صاف نموده و مصفی را بخوبی مخلوط کنند و این لعاب را در ساختن قرصها بکار میبرند

درس شصت و ششم
صندل

صندل

ع **صندل** پ **سندل** ف **سانتال** ل **سانتالوم** در قرابادین سه مادهٔ خشبی را باین اسم
مینامند صندل زرد و صندل سفید و صندل سرخ

صندل زرد (صندل لیموئی) عبارت از قطعات چوب بی پوستی است که طول آنها
از ۵۰ سانتیمتر تا ۱ متر و قطرشان ۱۰ سانتیمتر و زیادتر است و دارای الیاف راست و سخت اند و رنگ این
قطعات زرد باخره و بویشان مرکب از بوی گل سرخ و مشک و لیمو و خیلی مطبوع و طعمشان تلخ و سبک
تر از آب

صندل سفید با قسم مذکور تفاوتی ندارد جز آنکه کم رنگتر و کم بوتر و گویا همان صندل زرد است
که جوانتر میباشد و این قطعات چوبی نوعاً مانند صندل زرد عاری از پوست اند
این دو قسم صندل عبارتند از چوب درخت **سانتالوم البوم (سیریوم میرتیفولیوم)**
از طایفه **سانتالاسه** و این طایفه که شبیه به طایفه **لوراسه** است دارای گلهای کوچکی
است ملتصق به غلاف و برگهای آن صاحب ۴ تا ۵ قسمت و تخمهای آن متحد المسکن و میوه‌های آن غیر منفجر
و دارای یک تخم و گاه تخمی میباشند
هر این دو قسم صندل را غشیه مخاطی متورم دیره و مثانه و رحم اثری میکند شبیه به اثر تربانتین و اسانسی
از آنها استخراج مینمایند که معطر است و در خواص مشابه خود آنها ولی صندل سفید را در طب چندان
استعمال نمی‌کنند

اسانس صندل زرد رنگ این اسانس نیز زرد است و سنگین تر از آب و در ۲۸۲ درجه حرارت
جوش می‌آید و آنرا بمقدار ۵ تا ۱۰ قطره در ۳۰ گرم الکل حل کرده و سه قسمت نموده در دفع سوزاک در عرض
روز در سه دفعه تجویز مینمایند

کپسول اسانس صندل کپسولهای **پاناس** هر یک دارای ۰٫۲۰ سانتی گرم اسانس اند

ومقدار شربت آنها تا ده عدد در عرض روز و کپسولهای **کلرتان** که هریک ۰٫۳۰ سانتی گرم اسانس دارند
مقدار شربتشان تا ۱۲ عدد

پوسیون اسانس صندل معمول لوبر بگیرید اسانس صندل ۵٫۴۰ گرم
اسانس نعناع ۱۲ قطره شربت ساده ۶۰ گرم مخلوط کرده سه قسمت کنند و در دفع سوزاک در سه دفعه در
عرض روز بیاشامند

گرد صندل زرد مطابق کدکس بگیرند چوب صندل زرد مقدار منظور رنده کرده
و در گرم خانه ۴۰ درجه بخشکانند و در هاون آهنین نرم بکوبند و از موی ابریشمی نمره ۱۳۰ بیرون کنند و
حفظ نمایند و این گرد از عوامل محرک و معطر است و تقریباً امروز استعمال آن متروک و در بعضی ترکیبات
متداول و بعضی عطریات آنرا داخل مینمایند

صندل سرخ عبارت از قطعات چوبی است که رونشان مختلف است و سطح خارج آنها اسمر و
جوفشان بسرخی خون و دارای عطر کمی و لیفی و سفری و سنگین و متکاثف اند و الیاف آنها گاه مستقیم و گاه
بروی هم پیچیده شده و یکی از دانشمندان ماده از صندل سرخ استخراج کرده و **سانتولین** اسم گذاشته
و این ماده که دارای رنگ قرمز مخصوصی است تقریباً غیر محلول در آب و محلول در الکل و اتر و قلیائیات و اسید
استیک و اسانسهای اکسیژنه

صندل سرخ عبارت است از چوب درخت **پترو کارپوس سانتالینوس** که از طایفه
لگومینوز است و در سیلان و کروماندل عمل میآید

در ممالک مشرق صندل را مانند عطریات خیلی استعمال میکنند و صندل سرخ دارای فی الجمله قبضی است
و در نقاشی بیشتر از طب استعمال میشود و **گرد صندل سرخ** را مانند گرد صندل زرد میسازند
و بعضی از دانشمندان هر سه قسم صندل را از عوامل معرقه میدانند

درخت شوشیمه و بعضی صنوبر و امثال آن

در این جا بعضی نباتات طایفه مخروطی از قبیل صنوبر و کاج و عرعر را ذکر مینمائیم

پ ع **صنوبر** ف **ساپن** ل **ابیس** درختی است از طایفه **مخروطی** و همیشه سبز و ارتفاع
آن تا ۱۵ متر و یک قسم ترباتنین را از آن اخذ مینمایند و در طب نورسترهای این درخت را مانند عوامل
محرکه و منبهه استعمال میکنند

درخت صنوبر دارای چند قسم است قسمی که باسم عام صنوبر معروف است عبارت از قسم مذکور میباشد
و قسم دیگر عبارت است از **کاج چلغوزه** ف **پن اپنیون** ل **پینوس پیسا**
که دارای میوه است موسوم به **چلغوزه** ف **پنیون** و این میوه دارای غلاف است عظمی و
مغزی موسوم به بادام چلغوزه که سفید و دسم است و طعم مطبوعی دارد و در طب بطور امولسیون معمول
است و قسم سیوم عبارت است از **کاج وحشی** ف **پن سوواژ** ل **پینوس سیلو**

صنوبر

کاج

ستوبس

ستریس و نو دسته های این قسم را اگرچه استعمال میکنند ولی نو دسته های قسم اول را بر انها ترجیح دارند

نو دسته های صنوبر ت بورژون د و ساپن ن ژماابیتیس

در فرنگ این نو دسته ها را بیشتر از دو شهر جمع اورده و انها را بطور مطبوخ در ناخوشی کاتارهای ... و اسکوربوت و رماتیسم و درمن (درد مزمن) مثانه استعمال میکنند و چون دارای تربانتین اند خاصیتشان را بان نسبت میدهند

تیزن نو دسته های صنوبر بگیرند نو دسته های صنوبر ۲۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت سه ساعت دم کنند و صاف نموده بگذارند ته نشین شود و صاف روی انرا برداشته تجویز بنوشند و این تیزن را در دفع لوکوره و رماتیسم استعمال مینمایند

تیزن مدر معمول تروسو بگیرند نو دسته های صنوبر ۱۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم اب جوش دم کرده و صاف نموده بیفزایند شراب سفید ۲۵۰ گرم نیترات پتاس ۱ گرم و مانند تیزن بیاشامند

شربت نو دسته های صنوبر بگیرند نو دسته صنوبر الکل ۶۰ درجه مکن ۵۰ اب صاف ۱۰۰۰ قند سفید مقدار کافی نو دسته ها را مدت ۱۲ ساعت در الکل بخیسانند و بعد در ظرفی دربسته ریخته و اب بحالت جوش را روی ان ریزند مدت شش ساعت بگذارند دم کشد و بعد با فشار جزئی از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و در مصفی بنسبت ۱۹۰ در ۱۰۰ قند افزوده و در ظرف دربسته در حمام ماریه حل کنند

اب قابض و شیری بگیرند چوب خورد کرده صنوبر بمقدار منظور مدت ۱۲ ساعت در دو مقابل وزنش اب بخیسانند و بعد تقطیر کنند تا بوزن چوبیکه استعمال کرده اند محصول مقطر بدست اید و هر قدر از محصول جدا نمایند و این اب را در قطع نزف الدم خارجا و داخلا استعمال مینمایند و مقدار شربت ان باندازه میل و رغبت مریض است و میتوان بعوض نو دسته صنوبر نو دسته کاج استعمال کرد

تیزن نو دسته های کاج معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند نو دسته های کاج اصل السوس خورد کرده مکرد ۱۰ گرم مدت نیم ساعت در مقداری اب جوش دم کنند که مصفای ان ۱۰۰۰ گرم باشد و این تیزن مقوی و محرک و دافع نزله است

عرق نو دسته های صنوبر مطابق کدکس بگیرند نو دسته های صنوبر بمقدار منظور اب صاف مقدار کافی نو دسته ها را مدت ۱۲ ساعت در اب بخیسانند و بعد تقطیر کنند تا چهار مقابل وزن نو دسته که استعمال کرده محصول مقطر بدست اید و جهة گرفتن هر فرار محصول مقطر را در قابله فلورانسی جمع نمایند

تیزن نو دسته های کاج مطابق کدکس بگیرند نو دسته های کاج ۲۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت نیم ساعت دم کرده صاف نمایند و این تیزن مانند تیزن نو دسته صنوبر مقوی و محرک و دافع نزله است که مریض بعوض اب از ان اشامد

عرعر یا سرو کوهی ت ژنوپر ل ژونیپروس کومونیس درختی است از طایفه **مخروطی** و در طب فقط ثمر انرا استعمال مینمایند که بفرانسه **بردو ژنیور**

عرعر

ک ... آلات نو

دبای ژونیپری نامیده میشود و عبارت از میوه است حمضی شکل و در صورتیکه رسیده باشد رنگ ان اسمر مایل بسیاهی و دارای سه هسته کوچک عظمی که محاط شده اند از پولپ معطری سفری و کمی شیرین و از این پولپ بواسطه تخمیر یک نوع عرق و بواسطه تقطیر دهن فرار و بواسطه طبخ جوهری استخراج مینمایند

میوهٔ عرعر

میوهٔ عرعر از عوامل است که در دفع بعضی اقسام استسقا که با ضعف مجاری هضم همراه بوند مستعمل و مفید است و نیز در نزلات مزمن مثانه استعمال میشود و این ایام تدخین ان را در دفع اوجاع روماتیسم عضلانی و وجع ورک و اوجاع مبهم اطراف و تهیجات موضعی خیلی استعمال میکنند

عصاره ژانیور (میوه عرعر) معمول تروسو بگیرند میوه عرعر که تازه خشک شده باشد ۱ اب مقطر ۳ درجه میوه ها را در هاون مرمر نیم کوب کنند و در نصف اب مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و با فی الجمله فشاری از پارچه بگذرانند و نصف دیگر اب را بر وی تفاله ریخته و بعد از دوازده ساعت نیز صاف کنند و هر یک از این دو مصفی را جداگانه مجدداً از پارچه پشمی بگذرانند و در حمام ماریه مصفای اول تبخیر نمایند تا بقوام شربت و بعد مصفای دوم را افزوده نیز تبخیر کنند تا بقوام عصاره نرم **کدکس** این عصاره را مانند عصاره کاسیا میسازند و از ۱۰۰ جزء میوه عرعر ۲۰ جزء عصاره حاصل میکند

مقدار شربت عصاره میوه عرعر از ۲ تا ۵ گرم و محرک معده و دافع نزله میباشد و اگرچه استعمال ان امروز تقریباً متروک است و بیشتر این عصاره را در حب کردن محصولات مقویه بکار میبرند و تقریباً ۲۵۰ گرم از ان در تدخین استعمال میکنند

دهن فرار ژانیور مطابق کدکس این دهن را مانند دهن فرار بادرنجبویه میسازند و از عوامل محرک و دافع نزله است و مقدار شربت ان از ۲ تا ۶ قطره بطور حب و یا پوسیون اگرچه استعمال ان امروز متروک است.

پوسیون منفث بگیرند مطبوخ زوفا ۱۵۰ گرم عصاره میوه عرعر ۱۰ گرم سکنجبین عنصل ۱۰ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجاً بیاشامند

فقاع مدر انگلیسی معمول کاده بگیرند میوه عرعر خردل سیاه مکد ۲۵ تخم زردک ۱۲ فقاع ۳۰۰۰ مدت سه روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و مقدار شربت این فقاع کم مدار است از ۱۰۰ تا ۱۰۰۰ گرم

الکولاتو مرکب ژانیور (جوهر مرکب میوه عرعر) مطابق دواسازی لندن بگیرند میوه عرعر ۵۰ رازیانه کرویا مکن ۵ الکل ۵۵ درجه ۴۰۰ اب ۱۰۰ مدت چهار روز بخیسانند و بعد تقطیر کنند تا ۴۰۰ جزء مقطر بدست اید و این الکولاتو از عوامل محرک و مدر است و مقدار شربتش از ۵ تا ۳۰ گرم که با شربت مخلوط کرده مانند پوسیون بنوشند و از مشروبات متداوله مردم فرنگ میباشد و در روی میز غالباً حاضر است

مطبوخ میوه عرعر بگیرند میوه عرعر ۳۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف کنند و با شربت تلو مصفی را شیرین کرده در دفع نزله و تقویت معده پیاله پیاله بنوشند

تدخین میوه

تدخین میوه عرعر بگیرند میوه عرعر ۲۵۰ گرم منقلی را از ذغال افروخته پر کرده و میوه ها را در وی ان ریخته بستر مریض را دود دهند

حرف ط

در شصت و هفتم — طرطیر و بعضی عوامل مشابه ان

درین درس ذکر میکنیم طرطیر و بعضی املاح مسهله از قبیل طرطیر محلول و طرطرات سود و سولفات سود و سیترات و سولفو وینات و سولفات پتاس و محصولات انها و صابون طبی را و فوسفات سود را در درس فوسفر و محصولات منیزی را در درس منیزی بیان خواهیم کرد

طرطیر

طرطیر دارتوی تارتر تارتاروس عبارت از دردی است که در اطراف خمره شراب در حین تخمیر و یا در اطراف ظرفیکه شراب را در ان حفظ کرده اند راسب میشود و در صورت اخری هرچه عمر شراب زیادتر باشد مقدار ان بیشتر خواهد بود و رنگ این درد موافق رنگ شرابیکه از ان حاصل شده سرخ و یا سفید میباشد و هر دو قسم دارای مقدار زیادی بی طرطرات پتاس و مقدار کمی سیلیس و طرطرات اهک و الومین و اکسید اهن و اکسید منیزی اند و علاوه دارتوی سرخ مقدار کمی مواد ملونه دارد و عموما چون دارتو را با هم وزن شوره تکلیس کنند مذاب سفید و اگر با نصف وزن تکلیس نمایند مذاب سیاه نامیده میشود و دارتوی خالص در طب استعمالی ندارد ولی چون از در اب حل کنند و بعد تبخیر نمایند قشری بروی ان محلول منجمد میگردد موسوم به طرطیر مصفی و مرکب است از ۱۰۰ جزء بی طرطرات پتاس و ۲ تا ۸ جزء طرطرات اهک

طرطیر مصفی

طرطیر مصفی کرم دو تارتر (بی طرطرات پتاس) طرطرات اسید پتاس) عبارت از ملحی است بی رنگ و بی بو و کمی ترش مزه و متبلور و در مجاورت هوا فاسد ناپذیر و در اب چندان محلول نیست ولی در الکل محلول است و بی طرطرات پتاس متداول در تجارت چندان خالص نیست و چنانکه ذکر کردیم دارای مقدار کمی طرطرات اهک است

طرطیر مصفی از عوامل مسهله بی نفعی است که مطمئن الاثر نیست و بیشتر از در تیزن و با مطبوخ تمر و یا شیره فلوس خیار شنبر حل کرده در دفع اختلالات صفراوی و اقسام استسقا و امراض کبد وغیره مانند ملینات طبع استعمال مینمایند و بواسطه ترشی که در ان موجود است علاوه بر خاصیت تلیین طبع مانند عوامل مبرده و قاطع الدم اثر میکند و لهذا بعضی خواص مخصوص از ان مشهود میگردد چنانکه همه مسهلات زیاد میکنند ترشح خون حیض و خون بواسیر را مگر طرطیر مصفی که خون را غلیظ کرده و ترشح انرا موقوف مینماید مثلا هرگاه زنی مبتلی به نزف الدم رحمی باشد و استعمال مسهل لازم شود باید طرطیر مصفی را استعمال نمود که علاوه بر تلیین طبع مورث انسداد نزف الدم نیز میشود و ۳۰ گرم ان مانند مسهلات اثر میکند ولی در تلیین طبع شربی ۳ گرم کافی است و چون چندان محلول در اب نیست کمتر از در تیزنها داخل مینمایند و بیشتر در مطبوخ الو و یا تمر هندی حل کرده میاشامند و مقدار شربت طرطیر مصفی جهت تبرید و تغلیظ دم از ۲ تا ۴ گرم است و طرطرات خنثای پتاس را این ایام کمتر استعمال میکنند و مقدار شربت ان بطور مسهل

از ۱۵ تا ۳۰ گرم و طرطرات پتاس و سود را جهت حصول اسهال بیشتر استعمال مینمایند و مقدار شربت ان از ۳۰ تا ۶۰ گرم

طرطیر محلول

طرطرات خنثای پتاس (طرطیر محلول) ملح نباتی ملحی است سفید و طعم ان تلخ و غیر مطبوع و بشکل منشورهای قائم الزوایا متبلر میگردد و در اب بخوبی محلول است و در اب داغ بیشتر از اب سرد حل میشود و جهت ساختن ان در محلول طرطیر مصفی بقدری کربونات پتاس اضافه نمایند تا کاملاً خنثی گردد و طریق استعمال ان زیاده از فوق ذکر کردیم

طرطرات پتاس و سود (ملح سنیت) ملح لاروشل عبارت از ملحی است بی رنگ و بی بو و طعم ان کمی تلخ و در مجاورت هوا شکفت میگردد و در اب داغ بیشتر از اب سرد محلول است و انرا مانند طرطرات خنثای پتاس میسازند که محلول طرطیر مصفی را با کربونات سود اشباع میکنند و چنانکه ذکر کردیم این ملح مسهل است و مخصوصاً در اطفال استعمال ان شایع

سولفات سود

سولفات سود (ملح گلوبر) نمک فرنگی ملحی است سفید و بی رنگ و دارای طعمی تلخ و غیر مطبوع و بشکل منشورهای طویل متبلر میگردد و سولفات سودی که در تجارت متداول است دارای تبلرهای کوچک سوزنی میباشد و انرا از ابهای معدنی که دارای این ملح اند بدست میاورند اگرچه بیشتر اوقات سولفات سود را از تجزیه نمک دریائی (نمک طعام) بواسطه اسید سولفوریک حاصل مینمایند

سولفات سود از عوامل مسهله است که اثران بسرعت ظاهر میشود و عموماً پس از سه تا چهار ساعت اسهال میاورد و مواد مستفرغه عبارت اند از مواد مائی و صفراوی و عمل اسهال نوعاً پس از هشت تا ده ساعت بعد از استعمال دوا موقوف میگردد و چون مدتی با استعمال این ملح مداومت نمایند و رث هیچ گونه تحریک و تحرشی در معده و امعا نمیشود مگر خیلی بندرت و از این جهت جایز است مداومت بشرب ان در هر حال سولفات سود هم چنین سولفات منیزی را در حمای تیفوئید و اسهالهای صفراوی و درد و سنطاریای وبائی و در امراض مزمن جلد و در کونژسیون دماغ و غیره تجویز مینمایند و بمقدار منقسم در دفع استسقای نفخی مستعمل و مفید است و بواسطه بدمزگی و تلخی این ملح است که در اطفال استعمال ان جایز نیست ولی در جوانان شایع و متداول است و مقدار شربت ان از ۱۵ تا ۳۰ گرم و نوعاً شربا این مقدار موجب ده مرتبه استفراغ میشود و دانشمندان فرنگ نمک فرنگی را اعم از سولفات سود و یا سولفات منیزی در اب گازدار حل کرده و باسم **اب سدلیس مصنوعی** موسوم نموده استعمال میکنند و بیشتر ملح **گلوبر** را در اب الو و یا ابگوشت سبزیجات و یا مطبوخ بنفشه و یا فقط در اب صاف حل نموده بکار میبرند و در ترکیب بسیاری از پوسیونهای مسهل داخل میشود و هر وقت فقط مقصود طبیب تلیین طبع باشد بهترین دواها از ۵ تا ۱۰ گرم ملح **گلوبر** است

هرگاه ۲ گرم ملح گلوبر را بمقدار منقسم استعمال کنند مانند عوامل مدره اثر نموده و موجب حصول اسهال نمیشود

سولفات مصفای سود مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات سود تا زه در اب مقطر مکدر یک جزء مخلوط کرده و

۳۳ درجه حرارت وارد آورند تا حل شود و با کاغذ صاف نموده بگذارند سرد شده و متبلور گردد و بواسطهٔ عمل انحراف آب مادهٔ را خارج سازند و تبلورها را در میان دو لا کاغذ بی جوهر ریخته تا خشک شوند و همینکه این تبلورها شروع به شکفت شدن نمودند آنها را حفظ نمایند

سولفات مصفای سود از عوامل مسهله است و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۶۰ گرم که در آب زیادی حل کرده بیاشامند

بقول کلی سولفات سود چون شکفت گردد بواسطهٔ تبخیر آب تبلور در ۱۰۰ جزء ۵۵/۷۷ جزء از وزنش کاسته میشود پس خیلی قوی الاثرتر از سولفات متبلر خواهد بود و ۴۴/۲۳ سولفات شکفت شده معادل ۱۰۰ سولفات متبلر میباشد

لوحهٔ آبهای معدنی که دارای سولفات سود اند

در این لوحه بیان میکنیم مقدار سولفات سود را در ۱۰۰ جزء آب

آب معدنی میر واقع در ولایت لو از ایالات فرانسه	۲/۶۲
آب سنت ژروه واقع در ولایت ساووا از ایالات فرانسه	۲/۰۳
آب شاتل گیون واقع در ولایت پیی دو دوم از ایالات فرانسه	۱/۷۰
آب برید واقع در ولایت ساووا از ایالات فرانسه	۱/۰۳
آب اولوس واقع در ولایت اریژ از ایالات فرانسه	۱/۰۱
آب او واقع در ولایت کروز از ایالات فرانسه	۰/۷۰
آب بن واقع در ولایت ووسژ از ایالات فرانسه	۰/۲۸
آب پلومبیر واقع در ولایت ووسژ از ایالات فرانسه	۰/۰۸
آب فرید ریکال واقع در مملکت ساکس	۷/۳۰
آب مارین باد واقع در مملکت بوهم	۴/۹۱
آب فروسنس باد واقع در مملکت بوهم	۳/۱۸
آب اگر واقع در مملکت بوهم	۲/۶۱
آب بیرمنس باد واقع در مملکت سوئیس	۲/۵۰
آب کارلسباد واقع در مملکت بوهم	۲/۳۷

طرطیر محلول تارترات دو پتاس و بوره (طرطرات بوریکو پتاسیک) معمول پیدا و بگیرند بی کربونات متبلر پتاس ۶ اسید طرطریک متبلر ۴ اسید بوریک ۲ آب ۲۴ بی کربونات را در آب در حالتیکه گرم باشد حل کنند و ۳ جزء اسید طرطریک را کم کم بیفزایند محلول خنثائی حاصل میشود و بعد اسید بوریک را افزوده و حل کنند و بعد باقی ماندهٔ اسید طرطریک را و پس از حل شدن این دو اسید محصول را با کاغذ صاف نمایند و مصفی را بقوام شربت تبخیر کنند و بعد در بشقاب گسترانیده در گرمخان خشک نمایند و در این عمل از ۷ تا ۹ جزء طرطیر محلول بدست میآید

طرطیر محلول مطابق کدکس بگیرند مسحوق بی طرطرات پتاس ۱ اسید بوریک ۱ آب ۱۰ مخلوط کرده بجوشانند تا محصول غلیظی بدست آید و بعد بگرم خانه بخشکانند

طرطیر محلول اعم از آنکه موافق دستور العمل **پدرو** یا **کدکس** ساخته شده باشد از عوامل مبرد مسهل و ضد محرک است و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۵۰ گرم که در آب حل کرده بیاشامند و از ۵ تا ۱۵ گرم آن مانند مدرات اثر میکند

سیترات سود

سیترات سود ملحی است سفید و قابل شکفته شدن و خیلی محلول در آب و جهة ساختن آن محلول غلیظ کربونات سود را که بکلی عاری از سولفات باشد بواسطه محلول اسید سیتریک اشباع کنند زیرا اگر دارای مقدار کمی سولفات بود طعم محصول مکره و غیر مطبوع میگردد و نوعاً در ساختن ۱۰ جزء سیترات سود متبلور ۵٫۷۰ اسید سیتریک و ۷٫۵۰ بی کربونات سود استعمال مینمایند و دو نفر از دوا سازان مخاصی سیترات سود را بجای سیترات منیزیا استعمال کرده و میگویند از این دو جهة بر آن ترجیح دارد اولاً سیترات سود تقریباً هیچ طعمی ندارد بر خلاف سیترات منیزی ثانیاً سیترات منیزی در بدن مبدل بر فوسفات منیزی امانیاکی میشود و عناصر این ملح را ایجاد نماید بدن بگیرد بر خلاف سیترات سود و ۵۰ گرم سیترات سود را در یک بطری آب جهة ساختن لیموناد حل میکنند (ملاحظه نمائید منیزی را) و هر جهة در دفع دیابیطوس سیترات سود را بجای بی کربونات آن استعمال مینمایند و مانند آن موجب اختلال هضم معدی نمیشود زیرا که اسید های عصیر معدی را خنثی نمیکند و مقدار شربت آن در این موقع از ۲ تا ۱۵ گرم در تین متوالی سیترات سود را بجای طرطرات آن بهمان مقدار استعمال نمود

طریق ساختن سیترات سود مطابق دستور العمل ژانل

بگیرند کربونات متبلر سود ۳۳ اسید سیتریک ۱۷ آب مقطر نیم گرم ۵ مخلوط کرده حل کنند و با کاغذ صاف نمایند و بگذارند سرد شده تا متبلر گردد و حفظ کنند و این مصنف میگوید سیترات سود در بدن محترق شده و بحالت بی کربونات خارج میگردد

سولفو وینات سود

سولفو وینات سود (راتیلسولفات سود) ملحی است سفید و بشکل صفحه های هشت زاویه متبلر میگردد و در ۱۰۰ جزء ۱۰ جزء آب بتلر دارد و در آب و الکل ضعیف انحلال این ملح بیشتر از سولفات سود است چنانچه آبی که ۱۸ درجه حرارت داشته باشد در ۱۰۰ جزء زیاده از ۱۷ جزء سولفات را حل نمیکند و حال آنکه از سولفو وینات مساوی وزن خود حل مینماید و سولفو وینات دارای طعم خنکی است که نمیگزد دهان را و هیچوجه تلخی ندارد و مطبوع میباشد و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۳۰ گرم که در مقداری آب حل کرده و قدری شربت گره ذیل و یا تمو شروع یا شربت حزه دیگری افزوده بنوشند و عمل اسهال آن مانند سایر مسهلات قلیائی است و یکی از دانشمندان ۲۵ گرم سولفو وینات سود را در سر گلاس آب سلس حل کرده استعمال مینماید

طریق ساختن سولفو وینات سود موافق دستور العمل لیموزن بگیرند اسید سولفوریک عود درجه ۱۰۰۰ گرم الکل ۹۸ درجه ۱۰۰۰ گرم با غایت دقت که یکی حقه اسید و دیگری حقه الکل بود و مایع مذکور را در قیف سوئی که بروی صراحی واقع باشد

داخل نمایند

داخل نمایند و این صراحی را باید مخلوط مبرد و باید آب سرد جاری قرار دهند و جهة آنکه جریان این دو مایع در قیف سیوم منظم بود تا بدان دو قیف را از خورده بلور و یا امیانت پر کنند و پس از آنکه بطریق مذکور دو مایع را در صراحی مخلوط کردند مدت ۴ تا ۵ روز در حرارت ۲۵ تا ۳۰ درجه بگذارند بماند و بعد ۵ تا ۶ لیتر آب مقطر با آن مخلوط کنند و ۱۵۰۰ گرم کربونات برب خالص را با مقدار کافی آب مقطر آمیخته و محصول مذکور را با آن اشباع نمایند و همینکه اشباع حاصل شد و سولفو وینات برب تولید گشت محصول را که عبارت از محلول سولفو وینات برب بود صاف کنند و از ۸۵۰ تا ۹۰۰ گرم کربونات سود خالص را در ۴ لیتر آب مقطر حل کرده بر محصول مذکور کم کم بیفزایند تا تجزیه شده و سولفو وینات سود تولید گشته و کربونات برب رسوب کرده و چون محصول بواسطه افزودن محلول قلیائی دیگر رسوب ندارد و در کاغذ تورنسول اثر نکرد علامت اتمام عمل است و در این وقت بواسطه عمل انحراف آب صاف وی را برداشته و با کاغذ صاف نموده و مصفی را در حمام ماریه تبخیر نمایند تا ۳۰ درجه میزان الملح نشان دهد و بعد بگذارند متبلر شود و بواسطه انحراف تبلرها را از آب ماده جدا کنند و در گرم خانه بخشکانند و چون بطریق مذکور عمل نمایند دارای ۱۰۰۰ گرم سولفو وینات سود خواهند بود

سولفو وینات سود گاه دارای سولفات سود و سولفو وینات برب است و جهة کشف این غش آنرا در آب مقطر حل کنند و کلورور باریوم و اسید سولفوریک بر محلول آن فزایند در صورت خلوص هیچ رسوب حاصل نمیشود

سولفات پتاس (طرطیر زجاجی) ملح دوئوبوس

ملحی است سفید و بی رنگ و دارای طعمی تلخ و غیر مطبوع و بشکل منشورهای کوچک شش الزوایا متبلر میگردد و در آب داغ بیشتر از آب سرد محلول است و در الکل غیر محلول و این ملح را در صنایع میسازند و در بازار بحالت خلوص یافت میشود و میتوان بلاواسطه آنرا از اشباع اسید سولفوریک با کربونات پتاس ساخت و تبلرهای کوچک سولفات پتاس را در فلاکونهای سرکه انگلیسی داخل میکنند و فایدهٔ آنها حفظ اسید استیک و منع از تبخیر آن است

سولفات پتاس از عوامل مسهله است که چون بمقدار زیاد استعمال شود خطرناک خواهد بود و مقدار شربتش از ۴ تا ۱۵ گرم است که بطور محلول بیاشامند و در کم کردن ترشح شیر شیرده‌ها نوعاً متداول و این اثر اختصاص به سولفات پتاس ندارد و همه مسهلات این اثر را میکنند

در بیان نسخ قوله مسهل اطرین و بعضی عوامل مسهل ایشان

آب ملحی مسهل معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند سولفات متبلر سود ۳۰ گرم آب ۴۰۰ گرم حل کنند و هر نیم ساعت فاصله یک پیاله بیاشامند

حقنهٔ مسهل ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند برگ سنا ۱۵ گرم سولفات متبلر سود ۱۰ گرم معلی ملین ۵۰۰ گرم مخلوط کرده مدت چند دقیقه بجوشانند و با فشار

سولفات پتاس

صاف کنند و حقنه نمایند

ملح گُنْدُرمعمول کاده و سوبران هائِدْرُو دُو رُوُلت

بگیرند سولفات سود شکفته شده ۲ گرم ازتات پتاس ۲ دسی گرم امتیک ۱ سانتی گرم نرم کوفته و مخلوط کنند و در ۵۰ گرم اب گوشت سبزی دار حل نمایند و جهة حصول اسهال هر ربع ساعت فاصله نصف پیاله بیاشامند

اِمِتُوکاتارتیك بگیرند امتیك ۵ سانتی گرم سولفات سود ۲۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم ابگوشت سبزی دار حل کنند و جهة حصول قی و اسهال هر ربع ساعت فاصله یك پیاله بیاشامند

اب محلّل بگیرند سولفات سود ۳۰ گرم نیترات پتاس ۵ دسی گرم امتیك ۲۵ میلی گرم در ۱۰۰۰ گرم اب حل کنند و جهة حصول اسهال برفق ساعت بساعت یك پیاله بیاشامند

داروی ناپلیون معمول کُورُویزار بگیرند طرطیر محلول ۳۰ گرم امتیك ۲۵ میلی گرم قند ۶۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول حل کنند و این دوا مسهل و ضد محرك است و هر نیم ساعت فاصله یك پیاله بیاشامند تا عروض اسهال بقدر کفایت

اب پولیناًی مصنوعی بگیرند سولفات سود متبلّر ۱۰ گرم سولفات منیزی ۲۱ گرم کلورور منیزیوم ۳ گرم کلورور کلسیوم کلورور سدیوم مکدا ۱ گرم اب که دارای ۵ مقابل حجم خود اسید کربونیك بود ۶۲۵ گرم حل شده و مانند مسهلات هر نیم ساعت به نیم ساعت فاصله یك پیاله بنوشند

لیموناد طرطراتِ سود معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند اسید طرطریك ۲۰ گرم بی کربونات سود ۲۲ گرم عرق پوست لیمو ۳ گرم شربت ساده ۶۰ گرم اب صاف ۴۰۰ گرم ۵ گرم از اسید را بحالت تبلّر نگاه دارند و ما بقی را در کمی اب حل کنند و بی کربونات را در باقی مانده اب مخلوط کرده و کم کم محلول اسید را بران بیفزایند و همینکه تعامل تمام شد محصول را در بطری محکمی بریزند و عرق و شربت را افزایند و بعد ۵ گرم اسیدی که نگاه داشته بودند مخلوط کرده در بطری را با چوب پنبه محکم بگیرند با مفتول از ابه بندند و گاه گاه بهم زنند تا اسید کاملاً حل شود و این مقدار اسید و بی کربوناتی که بکار برده اند معادل ۳۰ گرم طرطرات سود متبلر خواهد بود و این لیموناد مسهلی است گوارا که پیاله پیاله از ان ابا بیاشامید

گرد بی طرطرات پتاس (طرطیر مصفی) بگیرند بی طرطرات پتاس مقدار منظور در هاون چینی صلایه کرده از موبیز موئی نرم ابیرون کنند و در ۱۰۰ اجزاء ۹۶ جزء گرد بدست می اید و این گرد از عوامل مبرّده و ملیّنه است و چون در اب بخوبی محلول نیست کمتر استعمال میشود و گرد **طرطرات خنثای پتاس** و هم چنین گرد **طرطرات پتاس و سود** و نیز گرد **طرطیر محلول** و گرد **سولفات پتاس** را بهمین طریق مهیا نمایند

گرد مبرّد و ملیّن گازدار بگیرند گرد بستانرم بی طرطرات پتاس ۷۲ مسحوق قند ۶۰ مسحوق بی کربونات سود ۱۲ الکولاتور لیمو ۱ گرد های ملحی را با گرد قند متوالیا مخلوط نمایند و الکولاتور را بیفزایند و حفظ کنند و مقدار شربت این گرد هر نیم ساعت فاصله یك قاشق چای خوری است که در نصف پیاله شربت قند حل کرده بیاشامند و از عوامل مبرّد و ملیّن و ضدّ محرك است

گرد سدلیس

سیدلیتز پاودرس (گرد سدلیس، گرد گازدار ملین) مطابق کدکس بگیرند از یک طرف مسحوق بی کربونات سود ۲۰ گرم مسحوق طرطرات پتاس و سود ۶۰ گرم مخلوط کنند و در ده بسته مساوی که کاغذها آبی باشد به بندند و از طرف دیگر مسحوق اسید طرطریک ۲۰ گرم در ده بسته مساوی که کاغذها سفید بود به بندند و در نصف گیلاس آب سرد ابتدا یک بسته کاغذ سفید را حل کرده و بعد بسته کاغذ آبی را افزوده بهم زنند و همینکه جوش آن نزدیک به آخر رسید بیاشامند و این گرد از عوامل مسهل و مبرد و ضد تحرک است و مقدار شربت آن از ۲ تا ۵ و ۶ خوراک و معمول مصنف است که هر بیست دقیقه فاصله یک خوراک استعمال مینماید تا اثر اسهال ظاهر شود و نوعاً پس از خوراک چهارم اثر اسهال ظاهر میگردد و نادر است که مریض محتاج به ۵ و ۶ خوراک شود

گرد مبرد و ملین معمول ژانل بگیرند مسحوق طرطرات پتاس و سود ۵۰ گرم مسحوق قند ۱۰۰ گرم مسحوق بی کربونات سود ۲۲ گرم مسحوق اسید طرطریک ۲۰ گرم اسانس لیمو یک قطره مخلوط کنند این گرد ملین و ضد تحرک است و مقدار شربت آن یک قاشق کوچک که تقریباً ۱۰ گرم باشد در نصف پیاله شربت قند حل کرده ساعت به ساعت بیاشامند

طرطرات سود گرانولی منفجر معمول تاردیو بگیرند از یک طرف مسحوق اسید طرطریک ۷۵ بی کربونات سود ۳۸ آب مقطر ۳۰ اسید را با بی کربونات مخلوط کرده و کم کم آب مقطر را بیفزایند و با اسپاتول چوبی بهم زنند و بعد در روی موبیزی ریخته و از در گرمخانه ببرند طرطرات سودی که در این عمل حاصل میشود بواسطه زیادتی اسید منتفخ شده و در تحت اثر حرارت در حین خشک شدن مبدل به گرانول میگردد و بعد این گرانولها را غربال کنند و گرانولهای متحد الحجم را جمع نمایند

از طرف دیگر بگیرند اسید طرطریک ۶۰ بی کربونات سود ۷۵ آب مقطر ۲۳ بطریقی که در فوق ذکر کردیم عمل کنند طرطرات سود گرانولی که دارای بی کربونات زیادتی است در مقابل طرطرات سودی که دارای اسید زیادتی میباشد حاصل میگردد و بعد این دو محصول را مخلوط نمایند

لیموناد طرطیر محلول (لیموناد تارتره بوراته) مطابق کدکس بگیرند طرطیر محلول ۲۰ گرم آب جوش ۹۰ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم طرطیر را در آب حل کرده و بعد شربت را بیفزایند و این لیموناد مبرد و ملین و ضد تحرک است از یک پیاله الی دو پیاله بیاشامید و در بعضی نسخه‌ها مقدار طرطیر را ۳۰ گرم می‌نویسند و بعوض شربت عسل استعمال میکنند

معجون گوگرد طرطیری بگیرند گوگرد مصعد و مغسول ۶۰ مسحوق طرطیر ۳۰ اسانس لیمو ۱ عسل مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند این معجون مسهل و مبرد و ضد هپس است و مقدار شربت آن از ۸ تا ۳۰ گرم

گرد سدلیس معمول پلانش بگیرند از یک طرف مسحوق سولفات منیزی ۱۰ گرم بی کربونات سود ۳ گرم بدقت مخلوط کنند و از طرف دیگر مسحوق اسید طرطریک ۲ گرم و هر یک را از این دو را در کاغذ علیحده به بندند و در وقت استعمال آنها را مخلوط کرده در ۲۵۰ گرم آب سرد حل نمایند و در حین جوش بیاشامند

عصیر نباتی مسهل بگیرند عصیر گاوزبان و کاسنی ۱۲۵ گرم سولفات سود ۱۰ گرم حل کرده صبح ناشتا بیاشامند

مخلوط محلل معمول موتزر بگیرند آب صاف ۲۰۰ گرم طرطرات پتاس ۱۵ گرم عصارهٔ قنطوریون صغیر عصارهٔ جنطیانا مکده ۵ گرم حل کنند و در دو دفع و دم کبد خزمن و ورم طحال مزمن و استحالات در بر احشاء بطنی هر دو ساعت فاصله ۱۵ گرم بیاشامند

امولسیون ملحی معمول در سماریس بگیرند امولسیون ۲۵۰ گرم سولفات پتاس ۱۰ گرم حل کنند و در دفع اسکلروتیت در عرض روز بیاشامند

ملح مرکب شلتانهام بگیرند سولفات سود سولفات منیزی نمک طعام مکده ۱۰۰۰ گرم جدا جدا صلابه کرده و مخلوط کنند و ۴۰ گرم این مخلوط را مانند مسهل معمول میدارند

حقنهٔ مسهل بگیرند سولفات سود ۳۰ گرم مغلی خطمی ۵۰۰ گرم حل کرده حقنه نمایند و بعضی اوقات مقدار سولفات را ضعف میکنند

آب گازدار طرطرات سود معمول تروسو بگیرند مسحوق بی کربونات سود ۲ گرم در کاغذ آبی بهبندند مسحوق اسید طرطریک ۲ گرم در کاغذ سفید بهبندند و در وقت استعمال ابتدا سفوف کاغذ سفید را در نصف گیلاس آب سرد حل کنند و بعد لستهٔ کاغذ آبی را افزوده بهم زنند و در حین جوش بنوشند این محلول را مانند مسهل خفیف از ۲ تا ۵ خوراک استعمال مینمایند

صابون بادامی (صابون طبی) مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سود کستیک مایع ۳۳/۱ درجه ۱۰ روغن بادام شیرین ۲۱ مخلوط کرده گاه گاه بهم زنند تا بقوام خمیر نرم گردد و بعد در قالب بریخته بگذارند کاملاً جامد شود و پس از آنکه جامد شد تقریباً مدت دو ماه بگذارند در مجاورت هوا بماند یعنی بقدری باید در مجاورت هوا باشد که کلیهٔ رطوبت را احیا نکند

صابون طبی مسهل و مدر است و مقدار شربتش از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم و در حقنه از ۲ تا ۱۰ گرم آنرا استعمال میکنند و چون صابون طبی را بشکل شیاف بتراشند و در مقعده داخل کنند گاه در دفع یبوست طبع موثر خواهد بود

گرد صابون مطابق کدکس بگیرند صابون طبی سفید مقدار منظور رنده کرده در گرمخانه بخشکانند و بکوبند و از موبیز ابریشمی نمره ۱۰۰ بیرون کنند و این گرد در ساختن بعضی ترکیبات مدره و غیرهما ولی بکار میرود

حقنهٔ صابون معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند صابون سفید خورد کرده ۱۵ گرم آب داغ ۵۰۰ گرم حل کنند و مانند مسهل در دفع یبوست عادی حقنه نمایند

درس شصت و هشتم — طلا

صابون بادامی

پ طلا (زر) ع ذهب (عقیان) (عسجد) ت آلتون ل اوروم ی کروسوس

فلزیست معروف و رنگ آن زرد و دارای تشعشع فلزی شدیدی و قابلیت ذوبان کمتر از نقره و مس و وزن مخصوص ۱۹/۲۵۷ و فقط ۳۲ درجه میزان النار **وگوود** که تقریباً معادل ۱۲۰۰ درجه میزان الحراره متعارف است ذوب میشود و بلاواسطه با اکسیژن ترکیب نمیشود و اکسید نمیگردد ولی بواسطه میتوان از آنها اکسیژن ترکیب نمود و تولید دو یا سه اکسید کرد

متقدمین از دانشمندان بخصوص حکمای اسلام چندان معرفتی بر خواص طلا نداشتند ولی پس از آنکه دانشمندان کیمیا در خیال پیدا کردن اکسیر افتادند و درجه خلوص و دوام این فلز را مشاهده نمودند چنان تصور کردند که هرگاه این فلز را در بدن انسانی داخل نمایند بواسطه آنکه از تمام ادویه خالص تر و توانا تر است میتواند بدن را از تمام اخلاط فاسده و همه امراض خلقی و مکتسبی تصفیه نماید و حقیقت حصول این مقصود ملتفت شدند که شرط اثر آن در بدن انحلال انست ولهذا پس از زحمات زیاد تیزاب سلطانی را اختراع نموده و طلا را در آن حل کرده و با یکی از دهان فراره مخلوط نموده استعمال میکردند و در دفع بعضی از امراض فواید نیکو حاصل مینمودند ولی چون نسخه آن مخفی و منحصر به بعضی خانواده ها و در دست بعضی متطببین بود نوعاً اطباء که ضد آنان برخواسته و طلا را سم خواندند و اگر بعضی از اطباء طلا را با جیوه ملغمه نموده و یا با بعضی از محصولات زیبقی مخلوط کرده و در دفع کوفت و سایر اختلالاتی که اثر محصولات زیبقی را در دفع آنها نمیتوان انکار نمود استعمال میکردند غالب دانشمندان عصر این آثار را به جیوه نسبت داده و اثر طلا را انکار مینمودند تا در این اواخر **کریستین** نام از دانشمندان فرانسه و بعضی دیگر از دانشمندان زحمت زیادی کشیده و این فلز نفیس را در عداد عوامل تراپوتیکی داخل کرده و خواص و طریقه استعمال آن را مکشوف نمودند

در بیان آثار فیزیولوژیکی و آثار تراپوتیکی طلا

چون محصولات طلا را در داخل استعمال کنند علاوه بر آثار عمومی موجب تحریک و تحریش شدیدی در موضع میگردند ولی اگر آنها را بر روی زبان و یا لثه ها و یا سطح داخلی گونه ها نطول کنند بنحوی که جذب شوند موجب حصول تغیرات چندی در بدن میگردند و ذیلاً این تغیرات را که با تحریش موضعی هیچ ارتباطی ندارند و آثار حتمیه از آنها ظاهر میگردد مینگاریم

اولاً اعمال معدی را قوت داده و آنها را منظم میکنند و عمل هضم را سریع کرده و اشتها را زیاد مینمایند و بروز این آثار نه آنست که فقط در اشخاص سالم بود بلکه معده هائی را که از اثر امراض طولانی و پرهیز متمادی و مداومت بر عوامل ضده و دم ضعیف شده باشند نیز قوت داده و بر اعمال آنها می افزایند و در زنان ذکی الحس هرگاه دوا را ناشتا استعمال کرده باشند ممکن است موجب تحریش معده گردد ولهذا همیشه لازم است که قبل از استعمال دوا قدری شیر و یا ماده لعابی دیگری بمریض بخورانند و یا آنکه بعد از نهار آنرا نطول کنند بهر جهة نوعاً از اثر محصولات طلا یبوست عارض میگردد و علاوه بر آثار مذکوره استعمال طلا بطریق مذکور موجب هیجان اعمال بدن میشود و بر همه آن اعمال می افزاید علی الخصوص بر اعمال آلات مولده که گاه موجب تحریک و تنبه

انها گشته و مخصوصاً در حرمان مانند عوامل مقوی باه اثر نموده و گاه موجب حصول نعوظهای موجع میگردد
و از این جهت است که در سوزاک حاد که غالباً با نعوظهای موجع همراه است استعمال محصولات طلا را منع میکنند
و در زنان نیز در حالات مولده تحریک کرده ولی بقدری که در ازدیاد حیض و ترشح خون از رحم اثر مینماید در شهوت
انان اثر نمیکند و مانند بعضی از عوامل قویه مدر حیض محسوب میگردد و همچنین در عرق و بواسیر اثر نموده و
ترشح انرا زیاد مینماید و یکی از دانشمندان ثابت میکند که استعمال طلا مانند جیوه موجب حصول حمی میگردد
چنانکه هرگاه مدتی در استعمال محصولات زیبقی مداومت کنند لثه ها متورم شده و حمائی بروز میکند موسوم
به حمای زیبقی همچنین اگر همه روزه در مدت دو و سه و یا چهار هفته متوالیاً در استعمال محصولات طلا مداومت
نمایند پس از یک زمانی که نوعاً چندان طولانی نیست حمائی عارض میشود که همراهی دارد با بروز عرقهای وافر
و ازدیاد ترشح بول و اغلب اوقات ازدیاد ترشح بزاق ولی در حمای طلائی برخلاف حمای زیبقی لثه ها و غشاء
مخاط دهان متورم نمیشوند و موجع نمیگردند و کثرت ترشح بزاق ارتباطی با تورم انها ندارد و یکی از دانشمندان
میگوید از استعمال کلورور طلا و سودیوم ممکن است عروض بعضی علامات از قبیل احساس حرارت در داخل
و صداع و خشکی دهان و حلق و احساس تنگی در صدر و تحریش معده و امعاء و سرعت نبض و حمی و بعضی سوانح
دیگر نیز نسبت باستعمال محصولات طلا داده اند که ما چندان وقعی بانها نداده و از ذکر انها صرف نظر مینمائیم
در هر صورت چون محصولات محلول طلا را بمقدار زیاد استعمال کنند مانند سموم محرقه در بدن اثر مینمایند
و در میان محصولات غیر محلول طلا استعمال طلای فلزی و اکسید طلا و ارغوان **کاسیوس** و سیانور
طلا متداول است و از ترکیبات محلول کلورور طلا و بخصوص کلورور طلا و سودیوم را بیشتر استعمال میکنند
و این ملح اخری سهل الاستعمال تر و مطمئن الاثر تر است و مداومت در استعمال این محصولات در دفع اختلالات
سفیلیسی اعم از انکه تازه باشند و یا کهنه و مزاجی سودمند است و نیز انها را در دفع بسیاری از امراض سلسله
لنفاتیکی و خنازیر و گواتر و اقسام قوباء مزمن و غیره معمول میدارند و همچنین در دفع امراض مجاری هضم
و حبس طمث مستعمل بعضی از اطبا میباشند و در هر وقت کمال احتیاط را در استعمال محصولات طلا باید رعایت داشت

در بیان محصولات طلا و نسخ متعلقه انها

طلای فلزی طلای خالص را در طب بشکل گرد استعمال مینمایند و گرد طلا را بدو طریق میسازند
اولاً ورق طلا را با هفت و یا هشت مقابل وزنش سولفات پتاس و یا قند مخلوط کرده و صلایه کنند تا انکه
ذرات طلا چندان محسوس نشود و بعد محصول را در اب بریزند ملح و یا قند حل شده و طلای مسحوق
راسب میگردد
ثانیاً در محلول کلورور طلا بقدری محلول سولفات پروتوکسید اهن بریزند که طلا رسوب شود و ۲۴ ساعت
بگذارند بماند طلا بشکل گرد بسیار نرمی رسوب میشود و انرا بواسطه عمل انحراف اخذ کرده و با اب شسته و
خشک کرده حفظ نمایند و از این گرد شربتی میسازند موسوم به شربت طلا و همچنین مواد دیگر از ان ترتیب
میدهند و اثر گرد طلا در بدن مشکوک است

طلای فلزی

حب طلا بگیرند کلرور طلا ۱ دسی گرم عصاره اشنان ۴ گرم مخلوط کرده ۳۰ حب سازند و مقدار شربت این حبوب از ۱ تا ۱۲ و تا ۱۵ حب است که در عرض روز

پوماد کلرور طلا بگیرند کلرور طلا ۱ گرم پیه مذاب ۱۰ گرم مخلوط کنند و قروح سفیلیسی مزمن را دفاده نمایند

اکسید طلا

اکسید طلا از ترکیب طلا با اکسیژن دو اکسید حاصل میگردد یکی پروتواکسید دیگری بی اکسید یا پراکسید و پروتواکسید عبارت از گرد سبزی است که ترکیبات چندان استحکامی ندارد و بسهولت مبدل به طلای فلزی و پراکسید میگردد و در طب استعمال نمیشود و پراکسید که اسید اوریک نیز نامیده میشود در عرف اطبا باسم اکسید طلا معروف است چون خشک باشد رنگش اسمر و اگر مرطوب بود زرد قرمز رنگ است و بواسطه اثر نور بسهولت تجزیه میگردد و از این جهة است که در صراحی محاط از کاغذ سیاه باشد انرا باید حفظ نمود و با قلیائیات مرکب میشود ولی با اسیدها ترکیبی حاصل نمیکند و در آب غیر محلول است و انرا باین طریق مهیا سازند که در محلول کلورور طلا بقدری محلول بی کربونات پتاس افزایند که دیگر جوش نمیکند و رسوبی که حاصل میشود عبارت است از اکسید طلا

حب اکسید طلا معمول پیرکن بگیرند اکسید طلا ۳ دسی گرم عصاره گادو ۸ گرم مطابق معمول ۶۰ حب سازند و از ۱ تا ۱۰ حب در عرض روز بیاشامند

ارغوان کاسیوس

ارغوان کاسیوس (اکسید قلعی طلا) استانات طلا) ترکیبش هنوز بخوبی معین نشده و همین قدر ثابت کرده اند که دارای طلا و اکسیژن و قلع است و بیشتر از دانشمندان کیمیا انرا مرکب از پروتواکسید طلا و بی اکسید قلع میدانند

کلورور طلا

کلورور طلا (پرکلورور طلا) (موریات طلا) مطابق کدکس بگیرند براده طلا ۵ اسید ازتیک متعارف ۴ اسید کلوریدریک ۱/۱۲ درجه ۲۰ آب مقطر ۱ اجزاء را در ظرفی مخلوط کنند و در حمام شن بدرجه حرارت دهند تا طلا حل شود و بعد محصول را در کپسول چینی ریخته مجددا در حمام شن حرارت دهند تا زیادتی آب و اسید بخار گشته و جز فی الجمله بخار کلوری متصاعد نشود و چون محصول سرد شود متبلور گردد و مقدار شربت این ملح از ۱ تا ۲ میلی گرم است و سم میباشد و امروز کمتر انرا استعمال میکنند **بقول کلی** املاح طلا بواسطه ماهیات تالی مبدل به طلای فلزی میگردند و طریقه خروج انها از بدن معین نشده و بعضی از دانشمندان قوت انها را منکر شده اند بهر جهة کلورور طلا ملحی است بشدت محلول در آب والکل واتر

مواد مانعة الجمع جمع ما بین قلیائیات و عصیرهای نباتی و اسیدها و اقسام قند و پروتواکسید آهن و پروتواکسید قلع با کلورور طلا و همچنین با کلورور طلا و سدیوم نباید نمود

کلورور طلا و سدیوم

پوماد کلورور طلا معمول کریستین بگیرند کلورور طلا ۱ پیه حسن لبه ۵۰ مخلوط کنند و در قروح سفیلیسی مزمن در و پا دفاده این پوماد سودمند است

کلورور طلا و سدیوم (موریات طلا و سدیوم) کلورو اورات سود) مطابق کدکس بگیرند براده طلا ۱۰ اسید ازتیک متعارف ۸

محصولات طلا

اسید کلوریدریک ۱/۱۲ درجه ۶ کلور و سدیوم ۳ آب مقطر ۲ بطریقی که در ساختن کلورور طلا ذکر گردید عمل کنند و زیادتی اسید را بواسطه حرارت بخار نمایند بر محصول که مایع است بقدری وزنش آب افزایند و بعد کلورور سدیوم را افزوده بهم زنند در حمام شن تغلیظ نمایند تا قشر نازکی روی آن ببندد و بعد بگذارند سرد شده تا متبلور گردد و حفظ کنند و مقدار شربت این ملح از ۲ تا ۶ میلی گرم است

گرد موریات طلا و سودیوم معمول کریستین بگیرند لیکوپود و یا سایی مغسول بالالکل ۱ دسی گرم موریات طلا و سدیوم ۵ سانتی گرم مطابق معمول گرد سازند و این گرد را ابتدا ۵ و بعد ۱۰ و ۱۳ و ۱۲ تا ۱۸ قسمت مساوی تقسیم نمایند و هر قسمت را در یک دسته بپیچند و هر روز یکی از این دسته را بر روی زبان و لثه‌ها نطول کنند و بهترین طریق استعمال کلورور طلا و سودیوم در رفع سفلیس همین طریق است **گرد سیانور طلا** را بهمین نحو ساخته و بهمین طریق استعمال مینمایند

شربت کلورور طلا و سودیوم معمول کریستین بگیرند کلورور طلا و سودیوم ۵ سانتی گرم شربت ساده ۲۰۰ گرم ابتدا ملح را در کمی آب مقطر حل کرده و بعد با شربت مخلوط کنند و مقدار شربت آن ۳ قاشق کوچک است در عرض روز

قرص کلورور طلا و سودیوم ایضا معمول کریستین بگیرند کلورور طلا و سودیوم ۲۵ سانتی گرم قند ۳۰ گرم با مقدار کافی لعاب کثیرا ۶۰۰ قرص سازند و از ۱ تا ۲ عدد در روز استعمال کنند

حب کلورور طلا و سودیوم ایضا معمول کریستین بگیرند کلورور طلا و سودیوم ۲۰ سانتی گرم نشاسته سیب زمینی ۲ دسی گرم صمغ عربی ۵ گرم آب مقطر مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و از ۱ تا ۳ حب در روز بیاشامند و مریض باید ابتدا حب را با ناخن خورد کرده و بر روی لثه‌ها فالیده و بعد بلعد

محلول کلورور طلا معمول ماتینو بگیرند آب ۱۰۰۰ گرم کلورور طلا کلورور سدیوم مکرر ۱ گرم حل کنند و از ۱ تا ۳ قاشق چای خوری در عرض روز بیاشامند قروح سفلیسی کهنه که با معالجات متعارفی مقاومت کرده و مداوا نشده باشند بواسطه استعمال این محلول بسهولت میتوان مداوا نمود

پوماد کلورور طلا و سودیوم معمول نیل بگیرند کلورور طلا و سدیوم ۵ دسی گرم پیه مذاب ۱۵ گرم مخلوط کنند این پوماد را بواسطه طریقه تحت جلدی در مداوای خراجی و اقسام خنازیر استعمال میکنند

پوماد دافع نورالژی معمول کادیر بگیرند کلورور طلا و سدیوم ۱ گرم قیروطی جالینوس ۵۰ گرم مخلوط کنند و در ابتدای اقسام نورالژی بر روی محل معلول نطول کنند

سیانور طلا

سیانور طلا عبارت از گردی است غیر محلول در آب و آنرا حاصل میکنند از اینکه در محلول کلورور طلائی که قدری اسید بود سیانور دپتاسیوم افزایند

حب سیانور طلا معمول کریستین بگیرند سیانور طلا ۵ سانتی گرم

عصارهٔ جنطیانا ۱ گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و در دفع حبس طمث از ۱ تا ۴ حب در عرض روز بیاشامند

حب سیانور طلا معمول بورشه بگیرند سیانور طلا ۵ سانتی گرم عصارهٔ ماذریون ۱۳ سانتی گرم مسحوق ریشه ختمی مقدار کافی ۱۵ حب سازند ابتدا یک و بعد دو تا سه حب در عرض روز بیاشامند و در دفع سفیلیس و خنازیر و حبس طمث مستعمل است

تروسو میگوید اختلاط محصولات طلا با مواد الیه هرچه باشد موجب سرعت فساد آنها میگردد و از این جهت است که استعمال آنها در داخل غالبا محتمل الاثر است و لهذا بعضی از مصنفین فقط آنها را بطور گرد و یا محلول استعمال میکند

محلول کلورور طلا و امانیاک بگیرند کلورور طلا و امانیاک ۵ سانتی گرم آب مقطر ۳۰۰ گرم الکل ۳۶ درجه ۳۰۰ گرم حل کنند و در دفع حبس طمث و سوء طمث یک قاشق چای خوری صبح ناشتا و یکی عصر بیاشامند

برومور طلا گرانولهائی ترتیب میدهند که هر یک دارای ۵ تا ۱۰ میلی گرم برومور طلا میباشند و آنها را مانند کلورور استعمال مینمایند و در وقتی که برومور دپتاسیوم بی اثر ماند یا گرانولهای یک میلی گرمی این برومور و یا محلول آنرا مطابق نسخه ذیل استعمال میکنند

محلول برومور طلا بگیرند برومور طلا ۱ برومور سودیوم مکد ۲۰ سانتی گرم آب مقطر ۵۰۰ گرم حل کنند هر قاشق چای خوری این محلول دارای ۲ میلی گرم ملح طلا میباشد

درس شصت و نهم — طلای سفید و کروم

طلای سفید یا پلاتین یا پلاتینوم (پلاتین مشتق از پلاتینا میباشد که در لغت اسپانیولی بمعنی نقره پست بود) عبارت از فلزی است که در سال ۱۷۴۱ میلادی یکی از دانشمندان موسوم به **وود** کشف نمود در رنگ و شفافت مانند نقره و از نقره قدری تیره تر و برنگ خاکستری مایل تر و بی نهایت قابل انطراق و قابلیت تخته شدن قدری کمتر از طلا است و چون کاملا خالص بود نرم تر از نقره است ولی اگر بمقدار بسیار کم با فلز دیگر مختلط باشد خیلی سخت تر از آن خواهد بود و از این جهت است صلابت و سختی پلاتین متداول در تجارت زیرا که ۱۰۰ جزء آن دارای $\frac{1}{2}$ جزء ایریدیوم و یا پالادیوم است

پلاتین از همه اجسام عالم سنگین تر و وزن مخصوص آن ۲۱/۸۰ است و در حرارت کوره های متداول ذوب نمیگردد و آنرا بواسطهٔ شعله که از اختلاط اکسیژن و هیدروژن حاصل میشود و یا بواسطه پیل **ولتا** ذوب مینمایند و باعانت حرارت سفید بسیار شدید میتوان پلاتین را مانند آهن نرم کرد و آنرا بروی خودش لحیم نمود و این فلز مانند طلا در مجاورت هوا فساد ناپذیر است و اکسید نمیگردد و نیز مانند آن در تیزاب سلطانی حل میشود و علاوه تیزاب سلطانی فلوئور و بروم آنرا حل میکند و اسید ارسنیک در پلاتین اثر نمیکند مگر در صورتیکه دارای مقداری نقره باشد و در طب کلورور پلاتین و کلورور پلاتینات سدیوم را استعمال مینمایند

اثرات تراپوتیکی پلاتین تاکنون به تحقیق ثابت نشده و بعضی از متقدمین دانشمندان معاصر امتحاناتی کرده

در آثار تراپوتیکی محصولات آن نموده و در دفع سیفلیس آنها را موثر میدانند ولی دانشمندان پیرو آنان یا بواسطه
قلت اثر و یا بواسطه عدم دقت در امتحانات صرف نظر از آنها کرده و در کتب دواسازی این محصولات را بیان ننموده
اند و چون این محصولات هنوز مقبول عامه نشده طریق ساختن آنها را بیان نمیکنیم و فقط نسخه های ذیل را که
معمول **هوفر** است ذکر مینمائیم

پوسیون پلاتین بگیرند پرکلورور خشک پلاتین ۱ سانتی گرم پوسیون صمغی معمول کدکس ۱۸۰
گرم مطابق معمول پوسیون سازند و در مدت ۲۴ ساعت با قاشق کوچک تدریج بنوشند

پوماد پلاتین بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم پرکلورور پلاتین ۱ گرم عصاره بلادن ۲ گرم مخلوط کنند
و در قروح غیر موجع نطول نمایند

حب پلاتین بگیرند پرکلورور پلاتین ۵ دسی گرم عصاره گیاک ۴ گرم مسحوق اصل السوس مقدار
کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از ۱ و ۲ و ۳ و نیز تا ۴ حب صبح و عصر بیاشامند

پوسیون کلورور پلاتین و سدیوم بگیرند پرکلورور پلاتین ۳ دسی گرم کلورور
سدیوم خالص که کاملاً عاری از املاح پتاس باشد ۵ دسی گرم پوسیون صمغی کدکس ۲۰۰ گرم مطابق معمول
مخلوط کنند و با قاشق کوچک در مدت ۲۴ ساعت تدریج بنوشند

زرق کلورور پلاتینات سدیوم بگیرند کلورور پلاتینات سدیوم ۲ گرم مطبوخ
کوکا ده ۲۵۰ گرم حل کرده زرق نمایند

کروم

کروم. کروموم (در لغت یونانی کروما بمعنی رنگ است و این فلز چون با غالب اجسام تولید ترکیبات
متلونه مینماید لهذا آنرا کروم نامیده اند) عبارت از فلزی است قابل اسید شدن و در سال ۱۷۹۷ میلادی
ووکلن نام ابتداءً بحالت اسید در سرب قرمز سیبیر و بعد بحالت اکسید در اقسام مختلفه زمرد آنرا کشف
نمود و ماده ملونه این قسم جواهر همین فلز است و رنگ این فلز در حالت خلوص سفید مایل بخاکستری است و تند
شکننده و خیلی بعسرت ذوب میگردد و در حالت اکسید سبز و در حالت اسید قرمز است و چون در اسیدها آنرا حل
کنند رنگ سبز حاصل مینماید و در طب اسید کرومیک و بی کرومات پتاس را مانند عوامل مغیره قویه خارجاً
و داخلاً در دفع عوارض سیفلیسی استعمال میکنند و بی کرومات پتاس را در هنگام دوم سیفلیس [illegible] بکار میبرند
و عوارض آن در اثر این ماده اغلب اوقات بسرعت برطرف میشوند و یکی از دانشمندان میگوید چون بی کرومات
پتاس نه موجب ازدیاد ترشح بزاق میگردد و نه مورث ضعف و بیحالی میشود با این وجه بر محصولات زیبقی
ترجیح دارد ولی در ورم عنبیه سیفلیسی و ورم دهان زیبقی در صورتیکه چندان اشتداد نداشته باشد علاوه بر
اثر زیبق و دفع سیفلیس مانند مصرفات در دفع این ورم اثر مینماید در هر صورت هرگاه بی کرومات پتاس
و اسید کرومیک را بمقدار زیاد بیاشامند مانند محرقات ضعیفه اثر کرده و موجب تهوع و بروز آثار سمیه میگردند
لهذا در استعمال آنها باید مراقبت نمود

بی کرومات پتاس از عواملی است که در دفع سیفلیس اخیراً در کتب استعمال میشود و ما در دواسازی نسخه های
متداول آنرا ذکر کرده ایم رجوع بدواسازی را

حرف ع

در هفتادم ـــ عشبه و بعضی عوامل مشابه آن

عشبه‌های معروف

در قرابادین باسم چوبهای معرق بعضی مواد خشبی اعم از چوب و یا ریشه را ذکر مینمایند که از نباتات مختلف الطایفه حاصل میگردند و عبارتند از عشبه و چوب چینی و صاصفراس و فودموم نیاکس و شیودفویل و نادوین و ریشه بوداند و دگاک و ژنت

ما در این کتاب در حروف الف در داستروفانتوس و ژنت و در حرف ژ از ابوداندی و گاک را بیان نموده ایم و مابقی را در این جا ذکر خواهیم کرد و علاوه اقسام لوبلیا و اقسام گواکو و کوندورانگو را نیز در این جا بیان میکنیم و در آخر این درس قول کلی تعریق را ذکر مینمائیم

عشبه

پ ع **عشبه** ف **سالسپاریل** ل **اسمیلاکس ساساپاریلا** چندین قسم ریشه را که از نوع **اسمیلاکس** و از طایفه **اسپاراژینه** اند باین اسم موسوم مینمایند و همه آنها از نباتات بومی امریک جنوبی میباشند و در تجارت سه قسم عشبه متداول است ۱ عشبه متداولی ۲ عشبه سرخ ۳ عشبه کاراکاسی

عشبه متداولی که عشبه **هوندوراس** نیز نامیده میشود (**هوندوراس** مملکت جمهوری است واقع در امریک مرکزی و پای تخت **کوماپاگوا**) این قسم مانند سایر اقسام از نباتات ثنائی المسکن است (باصطلاح گیاه شناسی ثنائی المسکن هر گیاهی را میگویند که نر آن در یک بته و ماده آن در بته دیگری بوده مانند کنف و نخل) و ساقه آن گره دار و صاحب خارهای چند و برگهای آن بیضی مستطیل و بشکل قلب بی پرز و بر نقطه منتهی میشوند و دارای رگهای چندی و نوعاً از قیار ریک در آنها مشاهده میشود و ریشه این گیاه که عبارت از جزء مستعمل در طب بوده لیفی و چندین پا طول دارد و حجم آن قدری باریکتر از قلم تحریر واسطوانه و قابل انعطاف و چون ماده خشبی قشر این ریشه که در تحت بشره واقع شده است در حین خشک شدن منقبض میگردد و بشره بحال خود باقی میماند شیارهای چند در سطح آن مشاهده میگردند و بشره این ریشه را که اغلب اوقات از گل سیاه رنگی پوشیده شده اگر پاک کنند خاکستری رنگ خواهد بود و قشر این ریشه سفید و دری است و در وسط این ریشه که سفید است ماده خشبی و دری پر رنگی واقع میباشد

عشبه متداولی تقریباً بوئی ندارد و دارای طعم لعابی تلخی است که بقشر آن نسبت داده شده و جزء مغزی آن نشاسته و موافق قول یکی از دانشمندان این ماده نشاسته بی اثر است

ماده عامل همه اقسام عشبه عبارت از جسمی است خنثی و متبلور بشکل تبلرهای شعاعی و بی بو و بی رنگ و طعم آن گزنده و تلخ و کمی محلول در آب و در الکل داغ بیشتر از الکل سرد حل میگردد و در آب کف میکند و یکی از دانشمندان آنرا **سالسپاین** و دیگری **اسمیلاسین** و سیمی **پاریگلین** نامیده و علاوه بر ماده مذکور عشبه دارای دو هر فرار و ماده سقری گزنده و تلخ و ماده دهنی و ماده عصاره و مقدار زیادی نشاسته و بالاخره دارای البومین است

عشبه سرخ که عشبه **ژامائیک** نیز نامیده میشود (**ژامائیک** یکی از جزایر **آنتیل**

کبر است متعلق به انگلیس) این ریشه نرم تر از سایر اقسام و شکافتن آن آسان تر از آنها و چنانچه در عشبه معمول است ولی کرم
کردیم از گل پوشیده نشده و بشره آن قرمز مایل بزردی مخصوصی است اگرچه بعضی اقسام آن خاکستری و سفید رنگ اند و
بهترین اقسام عشبه میباشد و در ممالک ما معروف به عشبه مغربی است

عشبه کاراکاسی (کاراکاس پای تخت **ونزوئلا** از ممالک امریک جنوبی است)
رنگ این ریشه خاکستری تیره و در طرف خارج فی الجمله سرخ رنگ و اغلب اوقات دارای ریشه های خیلی باریک
شبیه بمو میباشد و مغز آن خیلی سفید رنگ قسم از این عشبه است که ریشه های آن بسیار کوتاه و قابل انعطاف
اند و بصعوبت شکافته میشوند و نوعاً عشبه کاراکاسی ضعیف الاثر تر از دو قسم دیگر است

بقول کلی عشبه از عوامل محرکه ضعیفه است و آنرا از عوامل معرقه میدانند و بمقدار زیاد در دفع عوارض
خارجی سیفلیس استعمال میگردد و در این مواقع بیشتر آنرا با محصولات زیبقی تجویز میکنند و اثر آنها را معاونت
مینماید و بعضی اوقات در دفع روماتیسم و نقرس استعمال میشود و در دفع سرطان از سفوف ۱۵ گرم مسحوق
آن در هر روز تمجید کرده اند و میگویند در دفع عوارضی که از افراط در شرب محصولات زیبقی عارض شده باشند
استعمال عشبه مفید است و قسمی از عشبه که بومی فرنگستان است و آنرا **اسمیلاکس اسپرا**
مینامند دارای خواص مذکوره میباشند

گرد عشبه مطابق کدکس بگیرند عشبه بمقدار منظور بطور قطعات نازک قطعه قطعه
کنند و در گرمخان بخشکانند و نرم بکوبند و از موبیز ابریشمی نمره ۱۲۰ و موبیز موئی نمره ۳۰ بیرون کنند و در ۱۰۰
جزء ۸۸ جزء گرد بدست آورند و این از عوامل معرق محسوب میشود

عصاره الکلی عشبه مطابق کدکس بگیرند عشبه نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۶
عشبه را با الکل تر کرده و در آلت پلاسمان داخل نمایند و در آلت را بسته مدت ۱۲ ساعت بگذارند بمانند و بعد
ما بقی الکل را بروی آن ریزند و بواسطه تقطیر الکل را از مصفی اخذ کنند و محصول را در حمام ماریه بقوام
عصاره نرم تبخیر نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت این عصاره که از عوامل ضد سیفلیس و معرق است از
۱ تا ۵ گرم میباشد و آنرا بطور حب و یا محلول در تیزن معطر گرمی استعمال مینمایند

تیزن عشبه مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای پاریس
بگیرند عشبه ۵۰ گرم آب صاف بمقدار کافی مدت دو ساعت عشبه را تقریباً در ۱۰۰۰ گرم آب بخیسانند و بعد
بروی آتش گذارند تا جوش آید و همینکه جوش آمد از روی آتش برداشته بگذارند مدت دو ساعت بماند و بعد
صاف روی آنرا بواسطه عمل انحراف بر دارند و مقدار این مصفی باید ۱۰۰۰ گرم باشد

چوب چینی (**اسکین**) (**رادیکس کینا**) (**اسمیلاکس کینا**) نباتی است
متهافت (متهافت هر نباتی را میگویند که ساق آن بدون عمود نر ایستد و بر زمین افتد مانند درخت مو) و با
عشبه از یک طایفه و در خواص شبیه بآن و از محصولات بومی چین و امریک جنوبی و در طب ریشه آنرا استعمال
میکنند و این ریشه بحجم مشت و خشبی و سنگین و گره دار و محکم و خیلی سخت و از قشری املس و قرمز اسمر
پوشیده شده و مغز آن رنگین و تیره و بوئی ندارد و طعم آن عفص
چوب چینی در خواص شبیه بعشبه است و در همان مواقع استعمال میگردد و آنرا بطور تیزن بکار میبرند ولی

چوب چینی

بندرت تنها استعمال میشود و همیشه با سایر ریشه های معرق انرا ترکیب میکنند

تیزن چوب چینی بگیرند چوب چینی رنده کرده ۲۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مدت سه ساعت دم کنند و بگذارند سرد شده بواسطه عمل انحراف صاف وی انرا بردارند و مانند معرقات و عوامل ضد سیفیلیس بتدریج بنوشند

صاصفراس

پ ف **صاصفراس لوروس صاصفراس** درختی است از طایفه **لورینه** در بومی امریک شمالی و در طب چوب و پوست و ریشه این درخت را استعمال میکنند و پوستان قرمز اسمر و به کلفتی یک خط و در سطح ان بعضی قطعات کوچک قشره که خاکستری رنگ اند مشاهده میشوند و سطح خارج ان اسفنجی و سطح داخلش املس و دارای بوی تند و معطری است و طعم ان تند و گرنده و چوب این درخت خاکستری و سبک و دارای رگهای مرکزی و بوی ان مطبوع و تقریبا طعمی ندارد و بواسطه اسید نتریک قرمز میگردد و از این جهت است که از احک این چوب مینامند

صاصفراس از عوامل محرکه معرقه است و در خاصیت تعریق قوی تر از چوب چینی و ضعیف تر از عشبه و بواسطه بوی خوشی که دارد مطبوع میباشد و کمتر تنها استعمال میشود و غالبا با کتاک و عشبه و چوب چینی انرا مرکب کرده معمول میدارند و دهن فرادی از ان اخذ میکنند که مقدار شربتش چند قطره است

تیزن صاصفراس بگیرند چوب صاصفراس از ۳۰ تا ۶۰ گرم آب از ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نموده بتدریج بنوشند

فودمیوم تناکس

فورمیوم تناکس عبارت از ریشه یک قسم کتانی است که در استرالی عمل میاید و در خاصیت تعریق بدل عشبه میباشد و مقدار شربت از گرد ان بطور سفوف از ۱ تا ۴ گرم و ۳۰ گرم این ریشه را در ۲۵۰ گرم آب جوشانده و صاف نموده نیز استعمال میکنند

شورفویل

شورفویل (ورق المعز) ل **لونیسرا کاپریفولیوم** نباتی است از طایفه **کاپریفولیا** سه در بومی فرنگستان و در طب مطبوخ برگ انرا مانند غرغره های قابض استعمال میکنند و با گل ان شربت صدری میسازند و در المان ساقه های این نبات را که **لونیسرا پراکیپوتا** مینامند در دفع عوارض بدوی و ثانوی سفیلیس استعمال مینمایند

نارون

نارون (لشگال) ف **اولموس کامپستریس** ل درختی است از طایفه **اولماسه** و در طب پوست داخلی درخت نارون مخروطی را مانند معرقات و مدرات استعمال میکنند و این پوست که بشکل تسمه های طویل و باریکی است که انها را بطور دسته های چند لوله کرده اند در دوا سازی باسم قشر نارون مخروطی نامیده میشود و یکی از دانشمندان **دوریژی** نام این قشر را در مداوای امراض آلات ترشحه بخصوص در صورتیکه در امزجه لنفاتیکی عارض شوند استعمال مینمایند و نیز در دفع اکزمای مرکب با امپتیگو و خود امپتیگو علی الخصوص در صورتی از زمان انها و در وقتی که سطح بزرگی را فرا گرفته باشند و با نفخ خمیری جلد همراه بوند چنانکه در اشخاص خنازیری مشاهده میشود از استعمال قشر نارون مخروطی نتیجه مینمایند

تیزن نارون مخروطی معمول دوریژی بگیرند پوست نارون مخروطی ۳۰ گرم

اب ۱۲۵۰ گرم بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم باقی بماند و با فشار صاف کند و با شربت ساده شیرین نموده تدریج بنوشند

ایضاً معمول بیت بگیرند پوست نارون مخروطی ۱۰۰ گرم اب ۲۰۰۰ گرم مخلوط کرده بجوشانند تا نصف شود و در دفع اختلالات خشکریشه روزی دو تا سه گیلاس بنوشند

تیزن معرّق معمول بیروا بگیرند پوست نارون مخروطی ۵۰ گرم ریشه پاسیانس ۲۰ گرم ۲ تقدری که پس از چند جوش ۱۵۰۰ گرم محصول بدست اید و این تیزن را بمیل واداده مریض باید شیرین نمود مقدار شربتان از ۱۲۵ تا ۱۵۰ گرم است که در دو یا سه دفعه در عرض روز بیاشامند

عصارهٔ ابی الکلی نارون بگیرند قشر داخلی نارون مخروطی را الکل ۶۰ درجه قشر را نیم کوب کرده و با قدری الکل الوده نموده ۱۲ ساعت در الت پرلاسیمان بگذارند بمانند و بعد ما بقی الکل را بکار برده و بروی تفاله قدری اب بریزند و مصفاها را جمع کرده و در حمام ماریه جهة اخذ الکل تقطیر نمایند و بعد محصول را در حمام ماریه تبخیر کنند تا بقوام عصاره و حفظ کنند

شربت نارون مخروطی معمول سوبران مطابق کدکس بگیرند عصارهٔ ابی الکلی نارون مخروطی ۲۰ گرم شربت ساده ۹۸۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و ۱۰ گرم این شربت دارای ۳۰ سانتی گرم عصاره است که معادل ۱۴ دسی گرم پوست باشد و مقدار شربتان در ابتدا یک قاشق اش خوری صبح و یکی عصر و هر دو روز یک قاشق اضافه کنند تا بروزی ۴ قاشق

لوبلیا نسمی از نباتات طایفهٔ **کامپانولاسه** و از جنس **لوبلیاسه** بواسطهٔ **لوبل** نام گیاه‌شناس معروف که از اهالی **فلاندر** است (**فلاندر** یکی از ایالات شمالی بلژیک میباشد) باسم **لوبلیا** موسوم شده و این قسم شامل چند نبات میباشد که دو تای از انها در طب استعمال میگردند یکی لوبلیا انتی سیفیلیتیکا و دیگری لوبلیا انفلاتا

لوبلیا انتی سیفیلیتیکا (لوبلیای ضد سیفیلیس) و جیوه نباتی نیز نامیده میشود نباتی است حشیشی مانند و دارای تهوع و بوی مهوعی دارد و بومی جنگلهای امریک شمالی و در فرانسه انرا زراعت کرده و باسم **کاردینال بلو** موسوم مینمایند و اطبای امریک در مداوای سیفیلیس کمال اعتماد را باین دوا دارند ولی دانشمندان فرانسه یک وقتی بجای عشبه انرا خیلی استعمال میکردند و این اوقات متروک شده و یکی از مسافرین دانشمند میگوید اهالی بومی **کانادا** هم امراض سیفیلیسی را براسانی بواسطه این دوا مداوا مینمایند باین طریق که ۳ تا ۴ عدد ریشه لوبلیا را در اب میجوشانند و مریض بقدر امکان از این جوشانده مینوشانند و نوعاً تا پانزده روز بهبود حاصل میشود و قروح سیفیلیس را نیز با همین جوشانده رفاده مینمایند

لوبلیا انفلاتا که تنباکوی هندی نیز نامیده میشود این قسم در ممالک متحدهٔ امریک در انگلستان مرغوب و بزبان عوام این ممالک گیاه اسم نامیده میشود و در فرانسه نیز انرا زراعت میکنند و این قسم نیز مانند قسم مذکور دارای عصیر شیری شکل حادی است که شرب مقدار زیادان سمیت دارد و در امریک هم اجزای این نبات را استعمال میکنند و لوبلیا انفلاتای معمول در تجارت بشکل قطعات مکعب طویلی میباشد که بشدت منضغط شده اند و وزن انها از ۲۵ تا ۳۰۰ گرم است و این لوبلیا سبز زرد رنگ و دارای بوئی فی الجمله مهوع و طعمی گزنده و قدری شباهت به تنباکو دارد و بعضی از دانشمندان الکلوئیدی از ان استخراج نموده **لوبلین**

نام نهاده اند و عبارت از ماده است مایع و زرد و لزج و بودار و فرار و غیر متبلور و بشدت قلیائی و سبک تر از آب
و این الکلوئید در تخم لوبلیا بیشتر وجود دارد که تا سه برابر ان
مطبوخ لوبلیا انفلاتا را بمقدار ۵ گرم در دفع اسم و هیجانات عصبانی و اختلالاتی که با عوارض عسر النفس همراه
باشند اکنون استعمال مینمایند

مغلی لوبلیا سفیلیتیکا معمول سودپور بگیرند لوبلیا سفیلیتیکا ۱۵۰
گرم در ۶۰۰ گرم اب بجوشانند تا ۴۰۰ گرم باقی ماند و صاف نموده موافق میل مریض مصفی را شیرین کنند
و در دفع سفیلیس ثویانی از ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ گرم مدت دو ماه بمریض بیاشامانند

تعفین لوبلیا انفلاتا بگیرند لوبلیا انفلاتا ۱ الکل ۸۵ درجه ۵ مدت هشت روز بخیسانند
و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و یکی از دانشمندان در دفع اسم از ۲۰ تا ۳۰ قطره این تعفین را در
یک پیاله مطبوخ بابونه مخلوط کرده نیم ساعت بنیم ساعت فاصله استعمال مینماید و انرا خیلی مؤثر میداند و
ژانل میگوید مقدار شربت این تعفین در دفع اسم از ۱ تا ۱۵ گرم است بطور پوسپون که ساعت بساعت
یک قاشق کوچک بیاشامند و لیکن باید از اثران مراقبت نمود

گواکو

گواکو در امریک مرکزی و افریک جنوبی و هندوستان غربی باسم عام **گواکو** و یا **هواکو** چندین
قسم گیاه را که از طایفه **اوپاتوریاسه** اند مینامند و این نباتات که نزدیک به شصت عدد میباشند
در خواص مشابه یکدیگر اند و از عوامل معرق محسوب میشوند و اهالی بومی ممالک مذکوره هم در دفع لسع مارهای
سمی و هم در تقدم بحفظ از اثر سم انها عصیر این نباتات را با بوم مخلوط کرده نطول میکنند و نیز ریشه انها را
با عرق کشمش تقطیر کرده و محصول مقطر را نطول مینمایند و جمعی از دانشمندان فرنگ این اثر را که بسیار قدیم است
بطور شهود ثابت میکنند و نوعا این نباتات از جنس **میکانیا** و **اریزیوم** و **اریستولوکیا**
میباشند و جنسی که در حقیقت دارای خاصیت مذکور بود جنس **میکانیا** است که گلهای ان شبیه به
گل ارسکا و مانند ان متشبث اند و تخم یک قسم این نباتات را که برگهای ان شبیه برگ کنب است و انرا **اوپاتو**
ریوم کانابینوم مینامند مردم حوالی مسکو در دفع دا استعمال میکنند و قسمی دیگر که موسوم به **اوپا**
توریوم ایاپانا میباشد یکی از بهترین ادویه هاضمه است و عموما مانند چای از ان دم کرده استعمال مینمایند
هر دفعه ۵ گرم از شاخه های گل دار گواکو را در یک پیاله اب جوش دم کرده و در دفع لسع مار و سگ دیوانه و
نیز در دفع تحیر و برونشیت و روماتیسم و گریپ نطولا و شربا معمول میدارند و هم چنین است **بونست**
که عبارت از **اوپاتوریوم پرفولیاتوم** بود و نیز گواکو را در دفع کولرا و اسیانی و سفیلیس
استعمال میکنند

تیزن گواکو بگیرند گواکو از ۲۰ تا ۳۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و تیزن سایر اقسام
اوپاتوریوم را نیز بهمین طریق میسازند

تعفین گواکو بگیرند ساقه گواکو ۱ دوم و با عرق کشمش ۵ مطابق معمول تعفین سازند و این تعفین
در مداوای جراحات و قرحه های سفیلیسی و غیره قوی الاثر است و نیز این تعفین را با عصیر تازه نبات مخلوط
کرده نطول مینمایند

کوندوراگو نباتی است بومی جمهوری اکواتور و سایر ممالک امریک جنوبی و از طایفه **اسکلپیاده**
در طب پوست این نبات را که دارای چندین گلیکوزید است بصورت مغلی یا عصاره مانند عوامل ضد نورالژی
و ضد روماتیسم و در دفع ورم معده استعمال میکنند و نیز در دفع سرطان از ان تمجید مینمایند مقدار شربت از عصاره
ان ۰٫۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم و از شراب ان ۳۰ گرم است و نیز ۱۵ گرم این پوست را در ۳۰۰ گرم اب میجوشانند تا ۱۲۰ گرم
باقی ماند و در دفع سرطان در عرض روز استعمال مینمایند

شراب کوندوراگو موافق دستور العمل بوشو بگیرند مسحوق پوست کوندوراگو
۲/۵ جزء مدت ده روز در ده جزء اب سرد بخیسانند و صاف کنند و تفاله را در همان مقدار اب مخلوط کرده و مدت
یک ساعت بروی اتش ملایم بجوشانند و بگذارند سرد شده صاف کنند مجددا تفاله را مدت ده روز در ۵ جزء الکل
بخیسانند و با فشار از پارچه بگذرانند با کاغذ صاف نمایند و این مصفای الکلی را جدا کرده الکل تقطیر کنند و محصول
باقی مانده را با دو مصفای مائی مخلوط نمایند و مخلوط را با غایت حرارت ملایمی بقوام عصاره رب مانند تبخیر کنند
و این محصول عصاره را در ۲/۵ شراب ملاگا حل کرده با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند شراب کوندوراگو
تلخ است ولی مطبوع و مرضا بخوبی طعم انرا تحمل میکنند

در بیان نسخهای متداول عشبه و امثال ان

جوشانده معرق (تیزن معرق) معمول بیمارستانهای پاریس
بگیرند چوب گایاک رنده کرده ۶۰ گرم عشبه ۲۰ گرم ریشه ساسافراس ۱۰ گرم اصل السوس ۲۰ گرم ریشه ها را خورد
کنند و مدت یکساعت عشبه گایاک را در مقدار کافی اب بجوشانند و بعد ساسفراس و اصل السوس را افزوده
بگذارند مدت دو ساعت دم کشد و بعد صاف کنند و بگذارند ته نشین شود و صاف روی انرا بواسطه عمل
انحراف جدا کنند و مقدار مصفی باید ۱۰۰۰ گرم باشد و این تیزن را پیاله پیاله در عرض روز بنوشند

جوشانده مرکب عشبه (تیزن فلتز) معمول کدکس و بیمارستانهای پاریس بگیرند عشبه ۶۰ سریشم ماهی ۱۰ مسحوق سولفور طبیعی انتیمون ۸۰ اب صاف ۴۰۰۰
سولفور را در پارچه بپیچند و در ۲۰۰۰ جزء اب ابتدا مدت یک ساعت بجوشانند و این اب را دور بریزند و بعد
بسته سولفور را با عشبه و سریشم در ۲۰۰۰ جزء دیگر اب با غایت حرارت ملایمی بجوشانند تا نصف شود و صاف
کرده بگذارند ته نشین گردد و بواسطه عمل انحراف مصفی را جدا داشته و در ظرف غیر فلزی حفظ کنند و در دفع
سیفلیس و دفع هرپس از ۱ تا ۳ گیلاس در عرض روز بنوشند

تنبیه ترکیب سولفور طبیعی انتیمون مختلف است گاهی دارای ارسنیک است و گاهی نیست و در صورتیکه
دارای ارسنیک بود بواسطه جوشش متمادی در اب یک مقدار اسید ارسنیو تولید شده و در اب حل میگردد
و در هر حال مقدار بسیار کم و تغیرپذیری انتیمون بصورت ملحی در اب حل میشود و علی هذا پس تیزن **فلتز**
از ادویه است که ترکیبات بخوبی معین و معلوم نمیشود

شربت عشبه مطابق کدکس بگیرند عشبه پاک کرده و خورد کرده ۱۰۰ قند

سفید ۲۰ آب مقدار کافی مدت ۱۲ ساعت عشبه را تقریباً با ۵ جزء آب ۸۰ درجه دم کنند و صاف کرده تفاله را
مجدداً مدت ۱۲ ساعت دیگر نیز در ۵ جزء آب ۸۰ درجه دم نموده و صاف نمایند و مصفاها را مخلوط نموده بگذارند
ته نشین شود و بواسطهٔ عمل انحراف صاف روی آن را بردارند و کم کم این مصفای ثانوی را در ظرفی ریخته و تبخیر
نمایند تا آنکه از همه حجمه ۱ جزء باقی ماند و بعد با سفیدهٔ تخم مرغ تصفیه کرده از پارچه بگذرانند و بعد قند را بیفزایند
و شربتی سازند که در حالت جوش ۲۷/۱ درجه نشان دهد و این شربت از عوامل ضد مفصلی و ضد هرپسی و ضد
سفلیس و ضد خنازیر میباشد و نوعاً از عوامل مصفیه و منقیهٔ دم است و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم و

شربت چوب چینی را نیز بهمین طریق ساخته و در همین مواقع و بهمین مقدار استعمال مینمایند

شربت مرکب عشبه مطابق کدکس (شربت کوئیزینیر) شربت معرق) شربت منقح) بگیرند عشبه پاک کرده و خورد کرده ۱۰۰ گل خشک گاوزبان گل سرخ
خشک برگ سنا بادیان سبز هکدام ۶۰ آب مقدار کافی قند سفید عسل هکدام ۱۰۰۰ ابتدا بروی عشبه بقدری آب
۸۰ درجه بریزند که روی آن را بگیرد و در همان مقدار آب ۸۰ درجه دم کرده صاف نمایند و مجدداً تفاله را با سایر ادویه
مدت ۱۲ ساعت در مقداری آب ۸۰ درجه دم کنند و با فشار صاف نمایند و دو مصفای اول را مخلوط کرده و
تبخیر نمایند تا یک ربع باقی ماند و بعد مصفای سوم را افزوده و تبخیر نمایند تا از همه حجمه وزن آن به ۲۰۰۰ جزء رسد
و با سفیدهٔ تخم مرغ تصفیه نموده و از پارچه صاف کرده و قند و عسل را بیفزایند و شربتی سازند که در حالت
جوش ۲۷/۱ درجه نشان دهد و این شربت ضد سفلیس و معرق و ملین است و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۱۰۰
گرم و **ژانل** میگوید این شربت چندان اختلافی با **روب بوئیو و لافکتور** ندارد و بعضی از
دانشمندان چهار دسی گرم سوبلیمه را در ۶ گرم الکل حل کرده و با ۵۰۰ گرم این شربت مخلوط مینمایند و در این صورت
مقدار شربت آن از ۲ تا ۳ قاشق کوچک است در عرض روز

شربت صاصفراس مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده ریشه صاصفراس ۱ آب
مقطر ۱۵ قند سفید مقدار کافی مدت ۶ ساعت دم کرده و با فشار صاف نمایند و بگذارند ته نشین شده و بواسطهٔ
عمل انحراف صاف روی آن را بردارند و بعد به نسبت ۱۸ در ۱۰ قند افزوده شربت سازند و حفظ کنند و مقدار
شربت آن از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم است در عرض روز

اسپس معرق مطابق کدکس بگیرند رنده کرده چوب گایاک ریشه عشبه چوب چینی ریشه
صاصفراس هکدام ۱ عشبه را از میان شکافته و خورد کنند و چوب چینی را نیز خورد کرده و با رنده شده گایاک مخلوط
نمایند و این مواد را چون نباید جوشانید مخلوط کنند ولی صاصفراس را چون نباید جوشانید بلکه باید دم کرد علیحده
بگذارند و مقدار شربت این اسپس از ۳۰ تا ۶۰ گرم است مطبوخ در ۱۰۰۰ گرم آب

اسپس معرق معمول اشمیت بگیرند عشبه ۳۰ چوب چینی اصل السوس گایاک هکدام
۱۰ عشبه را از میان شکافته و خورد کنند و چوب چینی و اصل السوس را نیز خورد کنند و گایاک را رنده نمایند
و بدقت باهم مخلوط کنند و ۳۰ گرم این اسپس را در ۱۰۰۰ گرم آب دم کرده صاف نموده متدرجاً بنوشند

اسانس عشبه (جوهر عشبه) بگیرند عشبه ۵۰۰ گرم صاصفراس ۱۰۰ گرم الکل ۵۵ درجه
۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده در ۴۰ درجه حرارت مدت ۲ روز بخیسانند و صاف کنند و بروی تفاله ۱۰۰۰ گرم آب

جوشش نخورد یک روز بگذارند بمانند و صاف نمایند و دو مصفی را مخلوط نموده با کاغذ صاف کنند و ۱۰۰۰ گرم
شربت ساده افزوده حفظ نمایند و مقدار شربت این اسانس یک قاشق کوچک است مخلوط با یک پیاله آب سرد

تیزن معرق بگیرند اسپیس معرق ۵۰ گرم مدت ۱۲ ساعت در ۱۰۰۰ گرم آب داغ بخیسانند و صاف کرده
۵۰ گرم شربت مرکب عشبه افزوده متدرجاً بیاشامند

تیزن معرق و ملین بگیرند رنده کرده چوب گایاک ۳۰ گرم عشبه سنامکی ۱۵ گرم صاصفراس
اصل السوس مکی ۵ گرم در مقداری آب جوش دم کنند که ۵۰۰ گرم مصفی بدست آید و این تیزن مخصوص
بمداوای **برادران شریتیه** است (را نمایند در دیخبار تسنبه مداوای **شریتیه** را)

بوشه ساده بگیرند رنده کرده گایاک عشبه چوب چینی صاصفراس مکی ۱۲ گرم ریشه فرنج (توت فرنگی)
۱۲ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول تیزن سازند

بوشه مسهل بگیرند سنامکی ملح اپسوم (سولفات منیزی) مکی ۱۰ گرم شیرخشت ۵۰ گرم در یک
یا دو پیاله بوشه ساده دم کرده صاف نموده بطور مسهل بنوشند

مغلی مرکب عشبه مطابق دواسازی انگلستان بگیرند عشبه
۱۲،۷۰ گرم صاصفراس گایاک اصل السوس مکی ۹،۷۰ گرم مازریون ۱۹،۳۱ گرم آب مقطر جوش ۲،۸۵۰
گرم مخلوط کرده بجوشانند و ۵۷۰ گرم مصفی بدست آورند

ایضاً مطابق دواسازی لندن بگیرند عشبه ۲۵۰ گرم در ۴۰۰۰ گرم آب بجوشانند
تا ۲۰۰۰ گرم باقی ماند و بعد ۵۰ گرم رنده کرده چوب گایاک و ۱۰ گرم خورد کرده پوست گادوا فزوده بگذارند
مدت نیم ساعت دم کشد و در آخر صاصفراس خورد کرده اصل السوس خورد کرده مکی ۵۰ گرم بیفزایند
و دم کرده صاف نمایند و این جوشانده را در دفع اختلالات سفلیسی در عرض روز پیاله پیاله بیاشامند

تیزن ضد سفلیس معمول در پوتیترن بگیرند چوب چینی گایاک عشبه مکی
۱۰ گرم هر یک را جدا جدا خورد کرده در ۱۵۰۰ گرم آب بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم باقی ماند و صاف نموده ۱۲۰
گرم شربت کوشینیر بیفزایند و بطور تیزن تدریج بنوشند

تیزن ضد ورم مفاصل معمول کوارن بگیرند عشبه خورد کرده ۱۲۰
گرم سنگ انتیمون پیچیده در پارچه ۲۰۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم بجوشانند تا نصف شود و در حالت جوش بروی ۲۰
گرم اصل السوس منقی و ۵ گرم بادیان سبز ریزند و بگذارند ده دقیقه بماند و صاف کنند و در عرض روز پیاله
پیاله بیاشامند

تیزن زیتمان نمره ۱ بگیرند عشبه ۴۰۰ گرم مدت ۲۴ ساعت در ۲۴۰۰۰ گرم آب بخیسانند و
بعد قند زاج (زاج سفید ۱۲ کینو ۱) ۵۰ گرم کلمل ۱۵ گرم شنجرف ۵ گرم افزوده بجوشانند تا یک ثلث باقی
ماند و آنوقت بیفزایند برگ سنا ۱۰۰ گرم اصل السوس ۵۰ گرم انیسون رازیانه مکی ۱۵ گرم و بگذارند مدت
چند لحظه دم کشد و صاف کنند و حفظ نمایند و در روز ۵۰۰ گرم این تیزن را صبح و عصر بیاشامند

تیزن زیتمان نمره ۲ بگیرند تفاله مغلی فوق و علاوه ۲۰۰ گرم عشبه و در ۹۰۰۰ گرم آب بجوشانند
و بیفزایند پوست لیمو هیل دارچینی اصل السوس مکی ۱۰ گرم و پس از آنکه چند لحظه بحالت دم ماند صاف

کند و حفظ نمایند و ۵۰۰ گرم این مخلوط را در وسط روز بنوشند و از استعمال این ج و تیزن در دفع عوارض مبرم سفیلیس تجربیات زیاد میکنند و یکی از دانشمندان موسوم به **کازناو** تیزنهای مذکور را بهترین دواها در دفع سفیلیس میداند و قبل از شروع باستعمال آنها حب مسهل ذیل را تا یک اشامید بگیرند سقز جلب ادسی گرم گوم گوت ۲۵ میلی گرم صبر زرد ۲ دسی گرم مخلوط کرده یک حب سازند و صبح بیاشامند

تیزن ویناش بگیرند عشبه خورد کرده چوب چینی خورد کرده کائک رنده کرده مکد ۵۰ گرم سولفور انتیمون محتوی در پارچه ۶۰ گرم اب ۳۰۰۰ گرم مخلوط کرده ۱۲ ساعت بخیسانند و بعد بجوشانند تا یک ثلث باقی ماند و در اخر بیفزایند صاصفراس سنامکی ۱۵ گرم و بگذارند یک ساعت بحالت دم بماند و صاف کنند و صاف شده را بواسطه عمل انحراف اخذ نمایند این تیزن را که مسهل و معرق است در عوارض جلدی سفیلیس استعمال میکنند

تیزن ویگارو بگیرند عشبه ۲۰۰ گرم چوب کائک رنده کرده چوب چینی خورد کرده سولفور انتیمون پیچیده در پارچه نرد اوند طویل را وند مدحرج جلب بسفایج گردوی تازه خورد کرده که پوست سبزش همراه باشد مکد ۵۰ گرم همه دواها را در ۶۰۰۰ گرم اب و ۲۰۰۰ گرم شراب سفید بجوشانند تا ۵۰۰۰ گرم باقی ماند و این جوشانده را در حالت جوش بروی ۱۰۰ گرم سنا و ۵۰ گرم صاصفراس خورد کرده و ۵۰ گرم ابریسا و ۵۰ گرم بادیان سبز بریزند و بگذارند چهار ساعت دم کشد و صاف کرده ۵۰ گرم طرطیر مصفی در آن حل کنند و حفظ نمایند و بروی آن نمره ۱ بنویسند و مجدداً در روی تفاله ۱۲۵۰ گرم شراب و ۱۰۰۰ گرم اب ریخته بطریق مذکور عمل نمایند و حفظ کنند و روی آن نمره ۲ بنویسند در عرض روز ۲ تا ۳ گیلاس تیزن نمره ۱ و از ۵ تا ۶ گیلاس تیزن نمره ۲ بیاشامند

تیزن ضد سفیلیس (رب اومود) بگیرند سولفور انتیمون محتوی در پارچه ۵۰ گرم عشبه چوب کائک پوست شمشاد پوست گاردو سریشم ماهی مکد ۸ گرم اب ۱۵۰۰ گرم بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم باقی ماند و صاف کنند و در دفع سفیلیس مبرم پیاله پیاله بنوشند

تیزن پولینی بگیرند عشبه خورد کرده چوب چینی خورد کرده مسحوق سنگ پونس مکد ۵۰ گرم سولفور انتیمون ۱۰۰ گرم خشک کرده پوست سبز گردو ۳۵۰ گرم سولفور را در پارچه ببندند و با سایر دواها در ۶۰۰۰ گرم اب بجوشانند تا ۳۵۰۰ گرم باقی ماند و صاف کرده بگذارند ته نشین شود و صاف روی آنرا بواسطه عمل انحراف بردارند و حفظ کنند و در اختلالات سفیلیسی و اختلالات جلدی مبرم هر ساعت فاصله نصف گیلاس بنوشند

شربت معرق معمول پکورد بگیرند عشبه خورد کرده کائک رنده کرده مکد ۲۰۰ گرم اب صاف ۲۰۰۰ گرم ۲۴ ساعت بخیسانند و بعد باتش ملایم بجوشانند تا نصف شود و با فشار صاف کنند و با ۱۰۰۰ گرم قند شربت سازند و از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم در عرض روز بنوشند

شربت ضد سفیلیس معروف به رب لافکتور مطابق نسخه بوشاردا بگیرند عشبه ۲۰۰۰ گرم برگ سنا ۱۰۰ گرم انیسون دارچینی مکد ۵۰ گرم رب اقطی ۱۰۰ گرم قند ۴۰۰۰ گرم اب مقدار کافی عشبه قطعه قطعه کرده و نیم کوب کنند و با سنا در آلت بلاسمان بریزند و با مقدار کافی اب ۶۰ درجه عمل را اجرا کنند و در درجه حرارت ابی قفل نمایند و مصفی را باعانت حرارت ملایم تبخیر کنند تا ۲۰۰۰ گرم باقی ماند و بعد رب اقطی را افزوده و با سفیده تخم مرغ تصفیه نموده قند را در مصفی حل نمایند و دارچینی و انیسون را نیم کوب کرده و در پارچه بسته محصول را در حالتی که داغ باشد بروی آن بریزند و بعد

ضبط نمایند و مقدار شربت این رُب از ۵ تا ۶ قاشق کوچک است در عرض روز که هر قاشق را با یک گیلاس تیزن مناسب مخلوط کرده بیاشامند

شربت منقح معمول کِرُودِن بگیرند شربت عشبه ۴۰۰ گرم شربت سنا ۵۰۰ گرم رُبّ قطی مقدار کافی مطابق معمول مخلوط نمایند و قوام محصول باید خیلی بقاعده باشد و در سیفلیس مزاجی از ۵ تا ۱۵ گرم این شربت را بدل رُبّ لافکتور استعمال میکنند

شربت منقح معمول لارِی بگیرند عشبه ۲۰۰۰ گرم میوه خشک قطی ۱۰۰۰ گرم چوب گایک ۵۰۰ گرم چوب چینی صاصفرس مکد ۵۰ گرم سنا گل گاوزبان مکد ۶۰ گرم قند ۱۲۰۰۰ گرم آب مقدار کافی مطابق معمول شربت سازند و حفظ کنند و گاهی در ۵۰۰ گرم این شربت ۲۵ سانتی گرم عصارهٔ صمغی تریاک و سوبلیمه و کلورئیدرات آمونیاک می افزایند و این افزایش بسته بتصرف و حکم طبیب است و این شربت را در رفع سیفلیس مزاجی استعمال میکنند

سرکه لوبلیا بگیرند لوبلیای نیم کوب کرده ۱۲۵ گرم اسید استیک آب دار مقدار کافی لوبلیا را با ۶۲ گرم اسید استیک آبدار آلوده کنند و در آلت پرلاسمان بلوری داخل نمایند و کم کم بقیهٔ آن اسید استیک آبدار بقدری بریزند که ۶۰۱ گرم محصول بدست آید و این سرکه از عوامل ضد آسم است و مقدار شربت آن از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم بطور پوسیون که با قاشق کوچک متدرجاً بیاشامند

مخلوط ضد آسم معمول گرِین بگیرند مغلی پولیگالا (۳۰ در ۱۰۰۰) ۱۰۰ ید ودینا سوم ۸ تعفین لوبلیا تعفین کافوری تریاک مکد ۲۵ مخلوط کنند و در دفع حملهای آسم از ۲ تا ۱۰ گرم این محصول را در پوسیونی مخلوط کرده و در ۴ یا ۵ دفعه با قاشق کوچک بیاشامند

انبوبه ضد آسم معمول سنت ژیر بگیرند برگ خشک بنج ۳ برگ خشک تاتوله شاخه های گلدار دوفا ۳ آب جوش ۲۰۰ مخلوط کرده بگذارند سرد شود و با فشار آنها را از پارچه بگذرانند و ۳ جزء ازتات پتاس افزوده حل کنند و صاف نمایند و بر مصفی بیفزایند تعفین بلسان تلو ۲ تعفین لوبلیا انفلاتا ۴ استات آمونیاک ۲ و بعد ورقهای کاغذ آب خشک کن را در محصول خیسانیده و بیرون آورده خشک کنند و این کاغذها را بطور قطعاتی که ۱۳ میلی متر طول و ۹ میلی متر عرض داشته باشند قطع کنند و این قطعات را مانند انبوبه لوله کرده و باعانت قدری لعاب صمغ بچسبانند در هنگام حملهای آسم یکی از این انبوبه ها را آتش زده دودش را بکشند

در بیان تعریق بقول کلی

حرارت یکی از بهترین عوامل محرکه و معرقهٔ قویه است و در دیباچهٔ در ضمن عوامل محرکه شطری از آن بیان کرده ایم و در اینجا میگوئیم در صورتیکه حرارت جوّ زیاد باشد و هوا گرم گردد بواسطه اندک حرکت و ریاضتی حالت تعریق عارض شده و شخص عرق فراوانی میکند و اگر چندان حرارتی در هوا موجود نباشد و شخص خود را بحرکات و ریاضات وادارد نیز عرق خواهد کرد چنانکه در حالت مشی سریع و ورزش در همهٔ اعمالیکه در صدد و رانها بکار برند

قوت لازم است عرق عارض میشود هم چنین است عروض عرق بواسطه استعمال کمادهای گرم خواه خشک باشند و یا مرطوب و حمامهای گرم و پوشاندن بدن از قطیفه های گرم و غیره و عمل هیدروترایی قوی ترین عوامل معرقه است و در دیکنکیناد و فصل حمی بحواست خدا بیان خواهد شد و نیز آشامیدن اشربه گرم دارای خواص تعریق میباشند

نوعاً در حصول تعریق چند قسم از وسایط معرقه را با هم استعمال میکنند مثل آنکه مریض را در قطیفه داغ بپیچند و اشربه گرم اعم از آنکه دارای مواد معرقه نباتی و یا معدنی باشند و یا نباشند با وجی آشامانند و هم چنین است استعمال این اشربه در حین پاشویه های گرم

در میان مواد نباتی عوامل معرقه اصلی عبارتند از کتان و عشبه و ژابوراندی و نیز بعضی نباتات دیگر دارای این خاصیت اند از قبیل گاوزبان و اثرلیک و مهتیه و زراوند و یزنی و کونترایروا و اقسام اسکلپیاس مانند کوندو راگو و استراگولوس و صندل قرمز و حشیشة الجرب و کاسپی و غیره غیره و نیز بعضی از عوامل محرکه منتشره مانند الکل و شراب و چای و استات امانیاک و کرنباتان و انتیمون و غیره از عوامل معرقه میباشند

در باب تعریق شرایط کثیره ذکر کرده اند و شرایط بقراطی را اولین شرایط میدانند زیرا این شرایط که عبارت از عرق بحران باشند در امراض بحرانی از قبیل حمیات نوبی و حمیات ورمی و زکام و ورم حلق و ورم حلقوم و ورم قصبه و ورم شعبات و ذات الریه و ذات الجنب و گریپ و غیره همیشه موجود اند و در ایام مخصوصه به بحران بواسطه استعمال مشروبات گرم و مطبوخات دوائیه معرقه که با سایر وسایط توام شوند عرق بسهولت عارض میگردد

در امراض مزمنه از قبیل اوزیمه و اقسام استسقای موضعی و عمومی و استسقای لحمی قلبی و کلیه و استسقای نقی و استسقای مفصلی و غیره عوامل معرقه را مانند عوامل مستفرغه استعمال میکنند و در بعضی دیگر مانند اختلالات مزمن احشاء و روماتیسم عضلانی و سیاتیک آنها را مانند عوامل مصفی فدبکار میبرند و چون عوامل معرقه ترشح جلد را زیاد مینمایند گاهی مانند عوامل مصفیه دم و منقحه بدن تاثیر میکنند و از این جهت است استعمال آنها در سیفیلیس و نقرس و خنازیر و نزف الدم بواسیری و غیره

بهرجهة طبیب باید در استعمال معرقات کثرت تعریق و مدت آنرا با اثری که از این دلالات ما دفع حاصل میشود مقایسه نماید و اول شرط استعمال معرقات تحمل آلات است یعنی نباید آلات را خسته کنند زیرا که اگر خسته شدند مرمت آنها سهل نیست و جلد باید بر قوت خود باقی باشد و ضعیف و چین دار نشود و در صورت اجرای شرایط از عمل تعریق فواید بسیاری حاصل میگردد و خیلی از امراض خطیره صعب العلاج را بواسطه استعمال معرقات میتوان مداوا نمود

هفتاد و یکم — عناب و بعضی دیگر میوه های صدری

در این بحث ذکر مینمائیم عناب و انجیر و خرما و مویز را که موسوم به چهار میوه صدری میباشند و سپستان را که نیز ملین و نافع صدر است در این بحث بیان میکنیم

عناب

پ شیلان (عَنّاب) ع عُنّاب ت ژوژوب ل زیزیفوس عبارت است از میوه درخت کوچکی از طایفه **رامنه** و از جنس **زیزیفوس** و این درخت را که خاردار است در جنوب فرنگستان غرس میکنند و در الژری افریقا و بعضی از ایالات ایران و هندوستان بمقدار زیاد عمل میاید و از ادویه است که در قدیم الایام شناخته شده و اطبای اسلام انرا استعمال مینمودند و عناب خوب حجم زیتون میباشد و سطح خارج ان قرمز و دارای گوشت نرم زرد رنگ اسفنجی است و طعم ان شیرین و قندی و لعابی و در وسط هسته دارد مستطیل و عظمی و از چوب عناب عصاره مائی اخذ میکنند که دارای ماده عاملی است متبلور و موسوم به **اسید زیزیفیک** و نیز دارای تنن و مقدار کمی قند است و این عصاره در خواص مشابه کاشو میباشد و اعراب خاکستر چوب عناب را با سرکه مخلوط کرده در دفع لسع افعی بروی جراحت منطبق مینمایند

عناب از عوامل ملین و نافع الصدر است و یکی از چهار میوه صدری میباشد و ۵۰ گرم انرا در ۵۰۰ گرم اب جوشانده بطور تیزن استعمال مینمایند

تیزن عناب معمول مصنف بگیرند عناب ۱۲ دانه جو مقشر ۲۵ گرم اب مقدار کافی عناب را پارچه پاره کنند و با جو مخلوط کرده بجوشانند تا جو شکفته شود و مقدار اب باید بقدری باشد که پس از جوشیدن ۵۰۰ گرم تیزن بدست اید و بگذارند ته نشین شده صاف روی انرا بواسطه عمل انحراف برگردانند و در حمیات حاده پیاله پیاله بنوشند

انجیر

انجیر ع تین ت فیک ل فیکوس (فراکتوس) ی زوکزون میوه درختی است از طایفه **اورتیسه** و از محصولات بومی **کاری** (کاری از ممالک قدیمه اسیای صغیر است) و از این مملکت درخت انجیر را بفرنگ برده اند و این میوه که لحمی و شیرین و گوارا است از حیثیت حجم و خوبی موافق مملکتی که در انجا عمل میاید و موافق جنس درخت مختلف میباشد و از شاخه های درخت انجیر عصیر شیری خارج میشود که محرق است و در دفع میخچه انرا استعمال میکنند و در داخل مانند مسهلات اثر مینماید و مغلی شاخه ها نورسته درخت انجیر را در دفع اقسام استسقا بکار میبرند و غرغره مغلی برگ انجیر را قوام اورده و در دفع درد دندان استعمال میکنند و نیز خاکستر چوب انرا با سرکه مخلوط کرده و جراحت حاصل از لسع افعی را باان دفاده مینمایند و عصیر شیری درخت انجیر دارای کاوتچو میباشد

در بازار فرنگ سه قسم انجیر خشک بفروش میرسد یکی انجیر زرد که انرا انجیر چرب مینامند و دیگری انجیر سفید و سیم انجیر بنفش که انجیر طبی نیز نامیده میشود و انجیر سیاه که در ممالک ما علاوه بر اقسام مذکوره موجود میباشد گویا در فرنگستان نیست بهرحال دانشمندان فرنگ انجیر بنفش را بر انجیر چرب و بر قسم دیگران ترجیح میدهند و کلیة انجیر خشک را از عوامل ملین صدر و ملین طبع میدانند و مطبوخ انرا بطور مضمضه در دفع اوجاع دهان و ضماد پخته انرا در انضاج دمامیل استعمال مینمایند و یکی از چهار میوه صدری میباشد

قهوه انجیر را که با مسحوق انجیر بو داده میسازند در دفع ذات الریه حاد و نزله و برونشیت و سیاه سرفه تجویز میکنند

غرغره جالی بگیرند انجیر زرد ۵۰ گرم مدت ربع ساعت در ۵۰۰ گرم شیر بجوشانند و صاف کرده و موافق میل مریض مصفی را شیرین کنند و در دوام حلق غرغره نمایند

انجیر اسپانیولی

انجیر اسپانیولی (انجیر بربری) در گلکارهای طهران انرا **انجیر فرنگی** مینامند عبارت است از میوه **کاکتیر کاکتوس اوپونتیا** که در الژری و افریقا خیلی زیاد است و بواسطه خارهای بسیاری که دارد اهالی انجا دیوار منزل صحرائی و باغات خود را از ان قرار میدهند و در مدت تابستان عمده غذای انها همین میوه است و سربازهای فرانسه که مامور الژری میشوند نیز بسیار از ان میخورند این میوه دارای ماده عامل قابضی است که مورث یبوست میشود و از این جهت است که اهالی الژری انرا در دفع اسهال و ذوسنطاریا استعمال میکنند

خرما ع تمر ف دات ل پالمولا (داکتیلوس) ی داکتولوس فرپویکس عبارت است از میوه نخل که از طایفه **پالمیر (نخیلات)** میباشد و دارای چندین قسم است و از محصولات بومی اسیا و بعضی ممالک افریقا است و در جنوب ایران فراوان و خرماهای خوبی که در فرنگ از تجارت افریقا مخصوص طونس حمل مینمایند بحجم ابهام و قدری از ان درازتر و اهلیلجی شکل و دارای بشره نازک و سرخ زرد رنگ و گوشتی جامد و طعمی شیرین و گوارا و هسته عظمی و مستطیل که از یک طرف صاحب شیاری است غائر و از طرف دیگر محدب و در ممالک ما چندین قسم خرما یافت میشود و رطب که عبارت از خرمای تازه بود از میوه های گرمسیری مطبوع ایران است

خرما دارای مقدار زیادی قند و نشاسته و ماده لعابی است و از اغذیه ماکول و گوارا و یکی از چهار میوه نافع الصدر میباشد و ۵۰ گرم خرما در ۵۰۰ گرم اب جوشانده و صاف نموده مانند تیزن استعمال میکنند

مویز ع زبیب ف رزن سیک عبارت است از انگور خشک کرده (انگور را در دوا رچینی در فصل شراب بیان کرده ایم) و یکی از چهار میوه نافع الصدر میباشد و در فرانسه سه قسم مویز متداول است که انها را در طب استعمال میکنند اول مویز **کاس** که در جنوب فرانسه عمل میاید دوم مویز **کورنت** که در شهر کورنت عمل میاورند (کورنت یکی از شهرهای یونان است واقع در تنگه کورنت) سیوم مویز **دمشق** که از شامات میاورند ولی در ممالک ما چندین قسم مویز معمول است و کلیه انگور خشک کرده هسته دار را مویز و بی هسته را کشمش مینامند

چهار میوه نافع الصدر بگیرند خرمای منقی (بی هسته) عناب انجیر خشک مویز مکه ۳۲ مخلوط کرده و در قند مسحوق حفظ کنند

تیزن میوه های صدری بگیرند چهار میوه نافع الصدر ۱۰ گرم در مقداری اب بجوشانند که پس از صاف کردن ۵۰۰ گرم تیزن بدست اید

سپستان ع دبق ف سبست ل سبستنا عبارت است از میوه خشک کرده درخت **کوردیا سبستنا** از طایفه **بورازینه** و از محصولات گرمسیری در بنادر فارس و بحرین کثیر الوجود است و این میوه شبیه بالوی کوچکی است سیاه رنگ و شیرین لعابی و فی الجمله ملین و دانشمندان فرنگ این اوقات کمتر انرا استعمال میکنند و بیشتر بجای ان عناب بکار میبرند در ایران استعمال سپستان در اورام حاده صدر را معا شایع و متداول است و در جوشانده ها از ۱۰ تا ۳۰ عدد انرا داخل مینمایند و مانند عناب از عوامل ملین و نافع الصدر است

عنصل

در مستحضرات دوائیه عنصل و محصولات آن

عنصل (اِسقیل) (عنصلان) پیاز دشتی (پیاز موش) ع ف ت

اِسقیل ل اِسقیلا ماریتیما ای اِسکیلا گیاهی است بصلی و از طایفه **لیلیاسه**

و در سواحل دریای مدیترانه (بحر الروم) واقیانوس مروید و از نباتاتی است که بن گل انها رنگین و دارای شش تقسیم خیلی غائر باز و ساقط است و صاحب شش آلت تذکیراند که تارهای انها مسطح میباشد و یك ابره و یك کپسول سه مرتبه دارند و گل عنصل عریان است و با یك برگ کوچك منعطفی که گویا منفصل از ان است همراهی دارد در طب استعمال نمیکنند مگر پیاز انرا و این مخروطی و خیلی حجیم و مرکب است از پرده هائی مستحکم و بروی هم پیچیده و پرده های اولی سرخ و خشك و نازك و شفافاند و تقریبا چون عاری از ماده عامل خاد و تلخ عنصل میباشند و پوشیده میشوند از بشره سفید و ردی و محتوی : بابدانها را دور دیخت و پرده های متوسط که مستعمل در طب اند برخلاف حجیم و ثخین میباشند و پوشیده میشوند از بشره سفید و ردی و محتوی عصیر لزجی هستند بی بو ولی خیلی تلخ و تند و چون عنصل را خشك کنند قدری از خواص ان کاسته میشود

در فرنك عنصل را بیشتر از اسپانیول و جزایر بحر الروم میاورند و دانشمندان فرانسه عنصل سرخ و دانشمندان انگلیس عنصل سفید را که کم قوتتر است استعمال مینمایند و در ایران پیاز عنصل را از بوشهر و بعضی سواحل دریای عمان میاورند

موافق تجربه بعضی از دانشمندان پیاز عنصل دارای مواد ذیل است ماده فرار موسوم به **اسسیلتین** سفر صمغ تنن ستراتها هك ماده قندی و ماده دسم و در ۱۰۰ اجزء عنصل یك جزء اسسیلتین موجود است و عبارت از ماده است سفید و غیر متبلور و طعم ان تند و تلخ و محلول در آب و در الکل و غیر محلول در اتر خالص و در حیوانات قوی الاثر است و ۵ سانتی گرم ان جهة کشتن سگی کافی است

پیاز عنصل از ادویه خیلی قدیم میباشد و **فیثاغورس** یك مجلد کتاب در خواص طبی ان نگاشته و سرکه عنصل از مخترعات او است و **بقراط** داخلا و خارجا انرا استعمال میکرده و **دیسقوریدوس** باسم اسکیل انرا ذکر کرده است بهر حال امروز یکی از عوامل مدره و منفثه قوی الاثر است که استعمالش شایع و چون بمقدار زیاد اشامیده شود مانند سموم محرشه اثر میکند ولی بمقدار کم مدری است نیکو و مطمئن الاثر که در اقسام استسقا و اختلالات طحال مفید و مؤثر است و مخصوصا در اخراج نفث لزجی که مسد و دنماید شعب قصبه را خیلی مؤثر است و ما در دیپ سپاوشان در ضمن عوامل منفثه بعضی نسخه های انرا بیان نموده ایم و جمعی از دباء ترشح بول بیشتر عنصل را باد ژیتال مرکب کرده استعمال مینمایند

گرد عنصل مطابق کدکس بگیرند پرده های متوسط پیاز عنصل مقدار منظور در گرمخان ۴۰ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موی ابریشمی ۱۲۰ بگذرانند و در ۱۰۰ جزء ۹۰ جزء گرد بدست اوردند و این گرد چون بشدت جاذب الرطوبه است باید پس از ساختن مجددا انرا در گرمخان خشك کرده در محافظت ان دقت نمود و از عوامل مدره میباشد مقدار شربتان از ۱ تا ۳ دسی گرم است بطور حب

پولپ پیاز عنصل مطابق کدکس بگیرند پیاز عنصل مقدار منظور رنده کرده و از مویز موئی بیرون کند و ضماد این پولپ جهة از دیاد ترشح بول متداول است

عصاره الکلی عنصل ایضاً مطابق کدکس بگیرند پرده های متوسط عنصل ١ الکل ٥ ء درجه ٦ پرده ها را خورد کرده و با ٥ جزء الکل مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و تفاله را در باقی مانده الکل مدت سه روز بخیسانند و نیز با فشار از پارچه گذرانیده صاف نمایند و مصفا ها را مخلوط نموده و بواسطه تقطیر در حمام ماریه الکل را اخذ کنند و بعد عمل تبخیر را امتداد دهند تا محصول بقوام عصاره برسد و حفظ کنند و این عصاره از عوامل مدره و منفثه است و مقدار شربت آن از ٢ سانتی گرم تا ١ دسی گرم وار فی دغیره مستعمل است

تعفین عنصل مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند پرده های متوسط عنصل ١ الکل ٥ ء درجه ٥ پرده ها را خورد کرده و در الکل مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و در ١٠٠ اجزاء الکلی که استعمال کرده اند ٨ جزء تعفین بدست می آید و این تعفین که مدر است در داخل از ١ تا ٥ گرم در ١٢٥ گرم پوسیون استعمال میگردد و در خارج غالباً آنرا با تعفین دژیتال مخلوط میکنند و از ٥ تا ٢٥ گرم و زیادتر نطول مینمایند

ایضاً مطابق واسازی انگلستان بگیرند پرده های متوسط عنصل ١٢٠ الکل ٥ ء درجه ١٠٠٠ عنصل را خورد کنند و در الت پرلاسمان با الکل بخیسانند و با فشار صاف نمایند و در روی تفاله مجدداً بقدری الکل ٥ ء درجه بریزند که مجموع مصفاها ١٠٠٠ اجزاء شود و این تعفین را داخلاً و خارجاً بهمان مقدار تعفین کدکس استعمال میکنند

شراب عنصل معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند تعفین عنصل ١ شراب سفید ١٠٠ مخلوط کنند و از ٥ تا ١٥ گرم این مخلوط را مانند مدرات استعمال میکنند

ایضاً مطابق کدکس بگیرند پرده های متوسط و خشک کرده عنصل ٤ شراب گرناش ١٠٠ مدت ده روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت این شراب که نیز مدر است از ٤٠ تا ٦٠ گرم

سرکه عنصل مطابق کدکس بگیرند پرده های متوسط و خشک کرده عنصل ١ اسید استیک متبلور ١ سرکه سفید ٩ ء عنصل را نیم کوب کرده و در ظرف بلوری با سایر مخلوط نموده مدت ٨ روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و این سرکه منفث و مدر است و مقدار شربت آن از ٢ تا ٥ گرم بطور پوسیون

سکنجبین عنصل (سکنجبین عسلی عنصل) مطابق کدکس بگیرند سرکه عنصل ١ عسل سفید ٤ در ظرف چینی یا نقره بریزند تا ٢٤/١ درجه نشان دهد و یا بهم وزن عسلی که استعمال کرده اند سکنجبین بدست آورند و مقدار شربت این سکنجبین که مدر و منفث است از ٥ تا ٤٠ گرم مخلوط در پوسیون و یا تیزن

عسل عنصل بگیرند پرده های متوسط و خشک کرده عنصل ١ آب جوش ١٥ عسل سفید ١٢

عنصل را در آب جوش دم کنند و صاف نموده عسل را بیفزایند و بقوام شربت برسانند و مقدار شربت این عسل از ۱۰ تا ۵۰ گرم است مخلوط در پوسیون

در بیان نسخه های مدر عنصل و دیژیتال و بعضی دیگر نسخه های مدر

پوسیون ترش مزه عنصل بگیرند برگ زوفا ۳ گرم اسید اذتیک الکلی ۲ گرم سکنجبین عنصل ۱۵ گرم آب جوش ۱۵۰ گرم زوفا را مدت ربع ساعت در آب دم کنند و صاف نموده اسید و سکنجبین را بیفزایند و این پوسیون را که مدر و منفث است با قاشق کوچک متدرجا بنوشند

حب عنصل معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند گرد عنصل ۱ گرم اشق ۲ گرم سکنجبین عنصل مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و مانند عوامل منفث در نزله مزمن در از ۴ تا ۲۰ حب در عرض روز بتدریج بنوشند

سکنجبین مدر معمول کوبلر بگیرند تعفین دیژیتال عصاره مائی سکل ارگوته مکد ۱۰ گرم اسید گالیک ۵ گرم بروموء پتاسیوم عرق عادی گیلاسی مکد ۳۰ گرم شربت گیلاس ۴۰۰ گرم سکنجبین عنصل ۱۵۰ گرم عصاره را در عرق حل کرده و ابتدا شربت و سکنجبین را افزوده و بعد سایر دواها را مخلوط نمایند و بهم زنند و مقدار شربت این سکنجبین از ۳۰ تا ۶۰ گرم است مخلوط در تیزن شل و یا اصل السوس

شربت عنصل و دیژیتال معمول رووژر بگیرند شربت دیژیتال ۴ سکنجبین عنصل ۳ مخلوط کنند و در البومین اوری از ۵ تا ۶ گرم این مخلوط را در یک گیلاس محلول شوره (۱ در ۱۰۰۰) داخل کرده در عرض روز بنوشند

حب دافع استسقای صدر معمول و پوتیترن بگیرند عصاره شبدر آبی گرد عنصل گرد دیژیتال مکد ۶ سانتی گرم انغوزه ۴۰ سانتی گرم مطابق معمول ده حب سازند و مقدار شربت این حبوب که مدر و مسکن قلب اند از ۱ تا ۱۰ عدد است در عرض روز

حب مدر و مسهل معمول بوشاردا بگیرند گرد عنصل گرد دیژیتال مسحوق سقمونیا مکد ۱ گرم شربت صمغ مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع استسقاء از ۱ تا ۱۲ حب در عرض روز بنوشند

حب مدر معمول برن بگیرند گرد دیژیتال ۱ گرم گرد عنصل مسحوق سقمونیا مکد ۵۰ سانتی گرم عصاره میوه عرعر مقدار کافی مطابق معمول ده حب سازند و در استسقای عرضی وقتیکه شرابهای مدر اثری نکنند از ۱ تا ۶ حب در عرض روز بیاشامند

پوسیون مدر معمول وژد بگیرند عرق کاهو ۶۰ گرم سکنجبین عنصل ۱۰ گرم تعفین دیژیتال ۱۰ قطره شربت صمغ ۳۰ گرم مخلوط کنند و در البومین اوری و استسقای لحمی عارضی در اطفال هر دو ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند

شراب معطر عنصل معمول دواسازی پاتاو بگیرند پیده های متوسط

عنصل میوه عرعر مکد ۱ اگرتکی ۲ شراب سفید ۴۰ مدت چهار روز بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده
باکاغذ صاف کنند و مقدار شربت این شراب که مدر است از ۲۰ تا ۴۰ گرم در روز دو تا سه دفعه

شراب مدر و مستفرغ صغیر معمول دبرن بگیرند میوه عرعر ۳۰ ازتات
پتاس ۶ شراب سفید ۵۰۰ میوه را نیم کوب کرده مدت ۵ روز در شراب بخیسانند و بافشار صاف کنند
و در مصفی ازتات را حل نموده باکاغذ صاف نمایند و از ۵ تا ۲۵ گرم این شراب را جهة ادرار بول در روز
با سه دفعه در عرض روز بیاشامند

شراب مدر و مستفرغ کبیر ایضا معمول دبرن بگیرند جلب پرده های
متوسط و خشک کرده عنصل مکد ۱ ازتات پتاس ۵ شراب سفید ۱۰۰۰ جلب و عنصل را نیم کوب کرده با
ازتات مدت ۲۴ ساعت در شراب بخیسانند و صاف کنند در روز اول سر قاشق اش خوری کوچک
دو ساعت قبل از هر غذا بیاشامند و در روز دوم ۲ قاشق و همچنین هر روز سر قاشق اضافه کنند و
در این بین باید از عدة دفعات تخلیه و حالت مجاری هضم مراقبت نمایند که اولاً عرض این دفعات منظم بود
ثانیاً در عرض روز از هفت تا هشت مرتبه تجاوز نکند

شراب مرکب دیژیتال معمول هوتیل دیو مطابق نسخه تروسو
بگیرند شراب سفید ۱۸۰۰ الکل ۹۰ درجه ۲۰۰ برگ خشک دیژیتال ۱۰ پرده های متوسط عنصل ۴۰ میوه
عرعر ۵۰ استات پتاس خشک ۱۰۰ مواد نباتی را نیم کوب کرده و با شراب در ظرف در بسته بخیسانند الکل را
بیفزایند و تا مدت ۱۵ روز گاه گاه بهم زنند و بعد بافشار صاف کرده و استات را بر مصفی افزوده باکاغذ
صاف نمایند و نسخه این شراب مطابق آرای معلمین مختلف است بهرحقه مقدار شربت از ۱۵ تا ۶۰ گرم است
که در چندین دفعه آشامیده شود

شراب مرکب عنصل (شراب مدر تلخ معمول شریته) مطابق کدکس
بگیرند ریشه اسکلپیاد ریشه انژلیک پرده های متوسط و خشک کرده عنصل مکد ۳ پوست کنکینای خاکستری
پوست و نتر مکد ۱۲ برگ افسنتین برگ بادرنجبویه مکد ۶ میوه عرعر بسنا سه مکد ۲ پوست تازه لیمو ۶ الکل
۶۰ درجه ۶ شراب سفید ۱۰۰ دواها را نیم کوب کنند و مدت ۸ روز در شراب و الکل بخیسانند و گاه گاه بهم
زنند و بافشار از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف نمایند و مقدار شربت این شراب که مدر است از ۱۵ تا ۶۰ گرم
است که در چندین دفعه استعمال شود

شراب مرکب عنصل معمول فولر بگیرند پوست قطی پوست وِنتر پرده های
متوسط عنصل مکد ۳۰ ریشه راسن ۱۵ ریشه ایرسا ریشه خربق ریشه جلب مکد ۴ غاریقون سفید برگ
سنا مکد ۲ شراب سفید ۱۰۰۰ مدت چهار روز بخیسانند و بافشار از پارچه گذرانیده باکاغذ صاف نمایند و
مانند مدرات از ۲۰ تا ۶۰ گرم این شراب را در دو سه دفعه در عرض روز بیاشامند

سفوف مدر معمول او زباندر بگیرند پرده های متوسط عنصل ۱ گرم برگ دیژیتال
۵۰ سانتی گرم طرطیر مصفی ۲۰ گرم مطابق معمول در ۱۰ بسته مساوی ببندند و روزی سه بسته را
در سه دفعه سفوف نمایند

نسخه‌های مدرّه

حب مرکب عنصل مطابق دواسازی بریتانی بگیرند گرد عنصل ۵ سانتی گرم مسحوق زنجبیل اشق صابون طبی مکد ۱۰ سانتی گرم شیره شکر ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و جهة ترشح بول از ۲ تا ۴ عدد در روز بیاشامند

پوسیون مدرّ معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند سکنجبین عنصل ۱۵ گرم عرق نعناع فلفلی ۳۰ گرم اسید ازتیک الکلی ۲ گرم آب ۱۰۰ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجاً بنوشند و **کدکس** در این پوسیون بعوض عرق نعناع عرق زوفا استعمال میکند

ایضاً پوسیون مدرّ بگیرند برگ دژیتال نیم کوب کرده ۵ دسی گرم آب گرم ۱۲۰ گرم مدت ۱۲ ساعت بخیسانند و صاف کرده بیفزایند سکنجبین عنصل ۲۵ گرم استات پتاس ۴ گرم و با قاشق شوری متدرجاً بنوشند

شراب عنصل لودانم دار معمول تیسیر بگیرند شراب سفید ۵۰۰ گرم گرد عنصل ۴ تا ۸ گرم لودانم ۶ تا ۸ قطره مطابق معمول عمل کنند و در ابتدا روزی یک قاشق شوری کوچک صبح ناشتا و یک قاشق دیگر سه ساعت بعد از غذای شب در یک استکان آب خالص و یا قند دار مخلوط کرده بیاشامند هرگاه معده بخوبی تحمل کند میتوان پس از چند روز بر مقدار دوا افزود و از سه تا چهار قاشق استعمال نمود نوعاً در روز دوم و یا سوم اثر دوا دارد زیاد ترشح بول ظاهر میگردد

شراب مدرّ تلخ معمول کوروزار بگیرند شراب سفید ۱۰۰۰ گرم الکل ۳۰ ۴ و قشر پوست لیمو پوست ونتر مکد ۶ گرم گرد کنکینا ریشه اسکلپیاد ریشه انژلیک عنصل مکد ۳۰ گرم میوه عرعر بسپاسر مکد ۱۰ گرم برگ خشک افسنتین برگ خشک بادرنجبویه مکد ۲ گرم دواها را نیم کوب کرده و با شراب و الکل مدت ۲۴ ساعت در حمام شن بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و بعد با فشار از پارچه گذرانیده و با کاغذ صاف کنند و مصفی را در صراحیهای کوچک ریخته و در آنها را محکم ببندند روزی چهار قاشق کوچک این شراب را در ضعف آلات هضم و استسقا متدرجاً بنوشند

شراب مدرّ انگلیسی بگیرند مسحوق دارچینی ۱۲ گرم زدنباد ۸ گرم کربنات پتاس ۶ گرم پرده‌های متوسط و خشک عنصل مسحوق ریوند خورد کرده میوه عرعر مکد ۴۰ گرم شراب سفید و کهنه ۱۰۰۰ گرم مدتی بخیسانند و صاف نمایند و در استسقا از ۳ تا ۴ گیلاس در عرض روز بدفعات بیاشامند

جوشانده مرکب عنصل بگیرند عنصل ۱ گرم میوه عرعر ۵ گرم پولیگالا ۱۰ گرم نیم کوب کرده و در ۵۰۰ گرم آب بجوشانند تا ۲۵۰ گرم باقی ماند و صاف نموده بیفزایند اتر نیتریک ۲ گرم شربت ساده ۵۰ گرم و در دفع البومین اوری جهة ازدیاد ترشح بول هر دو ساعت فاصله یک قاشق کوچک بیاشامند

جوشانده مدرّ معمول هوف بگیرند پرده‌های متوسط عنصل ۲ گرم در مقداری آب بریزند که ۱۵۰ گرم محصول بدست آید و بعد ۸ گرم سنبل الطیب فرو کرده از روی آتش برداشته و بگذارند سرد شود و صاف کنند و بر مصفی بیفزایند لعاب صمغ عربی ۱۲ گرم مسحوق سفرکاک تعفین قلیائی مکد ۸ گرم لودانم سیدنم ۲۰ قطره اتر نیتریک ۸ قطره شربت پوست نارنج ۳۲ گرم و این مخلوط را مانند پوسیون استعمال نمایند

پوسیون مدرّ قوی معمول بیمارستانهای لیون بگیرند مطبوخ

دفوره ۱۵۰ گرم سکنجبین عنصل ۳۰ گرم تعفین دژیتال ۲۵ قطره مخلوط کنند و در عرض دو روز دو یا سه دفعه بنوشند

پوسیون مدر معمول گرسان بگیرند شربت مادچوبه سکنجبین عنصل مکه ۴۰ گرم نیترات تپاس ۵ دسی گرم جوشانده مرغ ۱۰۰ گرم مخلوط کرده ساعت بساعت یک قاشق کوچک بنوشند

پوسیون تروذان بگیرند الکسیر ترش هالر ۱۰ گرم اب ۱۸۰ گرم سکنجبین عنصل ۵ گرم مخلوط کنند در دفع استسقائی که ابتدای بروز ان از الات تنفس نباشد هر دو ساعت فاصله یک قاشق اش خوری کوچک بیاشامند

الکسیر ترش هالر بگیرند اسید سولفوریک ۱ دو جزء الکل خالص مکه یک جزء مخلوط کنند و از ۲ تا ۵ گرم این الکسیر را در یک گلاس شربت قند مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجا بنوشند

سفوف مدر معمول بیزلکی بگیرند گرد دژیتال گرد عنصل مکه ۱ گرم اولئوساکروم ۱۰ گرم مطابق معمول ده ۳۰ نسبت مساوی بر بندند و در استسقای لپسیو هر ساعت فاصله یک بستر سفوف نمایند

شربت مرکب عنصل مطابق دواسازی انگلستان بگیرند عنصل پولیگالا مکه ۳۰ گرم طرطر استیبیه ۲۵ دسی گرم اب ۲۵۰ گرم قند ۱۷۵۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و این شربت در احیک نیز معمول است و مقدار شربت از ۵ تا ۱۰ گرم

حب مدر بگیرند گرد عنصل ۱ گرم گرد دژیتال کلل مکه ۵ دسی گرم با شربت صمغ ۲۰ حب سازند و از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بیاشامند

حب عنصل معمول پارمنتیر بگیرند صابون طبی ۱۰ گرم اشق شوده گرد عنصل سرشت ساده مکه ۵ گرم مطابق معمول حبهای ۲ دسی گرمی سازند و از ۲ تا ۴ حب مانند مدرات استعمال کنند

حب دژیتالین و عنصل و سقمونیا بگیرند دژیتالین هومول ۵ سانتی گرم گرد عنصل ۵ گرم سقمونیای حلب که خاکستری و سبک و شکننده و شیری و معطر بوده ۵ گرم دواها را داخل هم نموده و مدتی صلایه کنند تا بدقت مخلوط شوند و با مقدار کافی شربت صمغ خمیر نمایند و بصد حب تقسیم کنند و انها را مفضض نمایند و در استسقائی که مرتبط با امراض قلب و با اختلال در عمل دوران بود ابتدا دو حب و بعد ۴ و ۶ تا ۸ حب در عرض روز استعمال کنند

حب مدر معمول رولاند بگیرند عصاره ثابوواندی عصاره عنصل سقز حلب سقز سقمونیا مکه ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و مدت ۴ تا ۶ روز از ۴ تا ۶ حب در عرض روز بنوشند

حب و پوتیترن مطابق نسخه بوشاردا بگیرند عنصل دژیتال دغواخ انغوزه عصاره شدابی مکه ۵ گرم مطابق معمول صد حب سازند این حبوب در استسقای صدری که با اسم و طپش قلب همراه بود قوی الاثر اند و مقدار شربت انها دو حب صبح و دو حب عصر

حب عنصل و دژیتال حدیدی معمول شومل بگیرند گرد

عنصل گرد دژیتال مکد ٢ گرم براده آهن ٤ گرم چهل حب سازند و در البومین اوری حرکتبا کلود و فنا ١٢ تا ٤ حب در روز بیاشامند

حقنهٔ مدرّ بگیرند ژیتال عنصل مکد ٢ گرم مدت ٥ دقیقه در مقدار کافی آب بجوشانند و صاف کرده بیفزایند لودانم دو سوم قطره و حقنه نمایند

ضماد مدرّ بگیرند پیاز عنصل ١٠٠ گرم شوره ١٠ گرم ضماد ساخته و بروی شکم منطبق نمایند

نطول مدرّ بگیرند تعفین عنصل تعفین ژیتال مکد ٥٠ گرم مخلوط کرده در دفع استسقا بروی شکم و پایان نطول نمایند و در بیمارستانهای پاریس بجای تعفین عنصل شرابهای آنرا استعمال میکنند

نطول محلّل معمول بکر بگیرند الکل کافوری الکولاتور ٤ مکد ١٠٠ گرم سرکه عنصل ٥٠ گرم مخلوط کنند و در دفع تومورهای خونین که در سر اطفال تازه زائیده شده بروز میکنند روزی سه تا چهار دفعه پارچه را با این مخلوط آلوده کرده بروی آنها منطبق سازند لکن باید مخلوط نیم گرم باشد

نطول مدرّ معمول گبلر بگیرند تعفین عنصل تعفین ژیتال تعفین پیاز کلشیک مکد ١٢ ذنب کافوری ٤ امانیاک مایع ٤ مخلوط کرده نطول نمایند

نطول مدرّ بگیرند گرد عنصل ٥ گرم عصیر معده گوساله ٥٠ گرم مخلوط کرده بروی تهیگاها نطول نمایند

نطول مدرّ معمول شوبار بگیرند برگ دژیتال ١٠ گرم آب جوش ٥٠ گرم مخلوط نموده بگذارند سرد شود و صاف کرده بیفزایند اسانس تربانتین ٣٠ گرم عصاره عنصل ٥ گرم زرده تخم مرغ ٢ دانه در دفع استسقا بروی قسمت تحت مقدّم شکم و سطح داخلی رانها نطول کنند

اونگان مدرّ بگیرند گرد عنصل ٢ گرم اونگان زیتی ٥ گرم مخلوط کرده بروی تهیگاها تمریخ نمایند

ذرورد ژیتال کافور معمول شابرلی بگیرند گرد دژیتال ٥ گرم کافور مسحوق ٣ گرم نشاسته مسحوق ٣٠ گرم مخلوط کنند و در دفع تهیج تا قرحین استعمال این ذرور مؤثر است

گرد کشنده موش معمول الوسمنی بگیرند گرد عنصل ٥ گرم دده ٢٥ گرم پنیر بوداد و با کوکو مخلوط کنند و این مخلوط بروی موشها دارا میکشد

حرف غ

در هفتاد و سوّم اقسام غارچ

غارچ (سماروغ) فطر شامپینیون فونژی موکرتیس

سلسله از نباتات عدیم الفلقه و مخفی اللقاح را (در نگاه شناسی تمام نباتات از برّی و بحری و بستانی و جبلی و غیره بدو قاسم قسمت بزرگ تقسیم مینمایند عدیم الفلقه و وحید الفلقه و ذات الفلقتین و در بیشتر نباتات آلات توالد واضح و آشکار اند و در بعضی پنهان و مخفی و قسم اخیر را مخفی اللقاح مینامند) که از حیثیت شکل و آلات باهم اختلاف کلی دارند باین اسم موسوم مینمایند و این نباتات که برّی و متغیراند بشکل طور و خیطی و با حجیم و لحمی و با قشری و صلب میباشند و بی رنگ و سفید و یا سیاه و یا زند و یا خرمائی و یا اسمر و یا زیتونی و یا نارنجی و یا سرخ اند و بعضی از آنها

عبارتند از یک سلول بسیار کوچک اعم از آنکه این سلول منفرد بود و یا چند سلول دیگر در پهلوی آن مجتمع شده
و یا آنکه سلولهای زیادی بهم متصل گشته و تولید خیطهای چندی کنند و در این صورت اغلب اوقات با یک
میسلیومی همراه است یعنی خیطهای حاصل از یک سلول ممتد شده و منشعب گشته (لفظ سلول مشتق از سلولا
لاتینی است که مصغر سلا بود و سلا بمعنی حجره و جوف کوچک است) و بعضی دیگر عبارتند از اجسام کروی و استوانه
و مخروطی یا منشعب و لحمی و یا قشری و مرکب‌اند و لا اقل اشکالی که نوعاً محدب است و در سطح تحتانی این قطعات عمودی
شعاعی لوله‌ها و فرجه‌های چند میباشند تا بنا از دو مباله مرکزی و یا طرفی و در حوالی راس این دو مباله غشاء دایره
موجود است که ممتد میشود تا به محیط کلاه و در اینجا مثل آنکه پاره شده باشد منتهی میگردد و در اطراف دو مباله بشکل
چینهائی است در پیشه مانند و ازاد در این محل گردن بند میمانند و این اقسام اخری غارچ اغلب اوقات قبل از نموشان
پوشیده میباشند از یک کیسه کامل و یا غیر کاملی که آنرا ولوا میگویند

آلات توالد عموم غارچها را اسپور میمانند و نوعاً بشکل غبار بسیار نرمی هستند و تخم آنها گاه برهنه و عریان و
گاه محتوی در کپسول کوچکی است غشائی شکل و گاهی این تخمها با هم متحد شده و غشائی متشکل میسازند که سطح
غارچ را فرا میگیرد

در بیان اجناس غارچ

اجناس غارچ

عموماً غارچها را به پنج جنس تقسیم میکنند ۱ جنس **ازیدوسپوره** دارای یک سلول است اعم از آنکه
آزاد بوده و یا با سلولهای دیگر مخلوط باشد و یا صاحب یک جیب کوچک و یا چندین جیب کوچک است که مانند تسبیح
بهم متصل شده‌اند از قبیل آکوریون (آکوریون عبارت از غارچهائی است که در مرض کچلی مشاهده میگردند)
۲ **تریکوسپوره** این جنس متشکل میسازد سلولهای خیطی شکلی را که سر شان بهم متصل گشته است
و تخمهای این جنس عریان و منفرد و یا در نقطه خیطها و یا شعبه‌های آنها مجتمع شده‌اند از قبیل موسکاردین و غیره
(موسکاردین عبارت از مرض مسری است در کرم ابریشم و سایر انسکتها و یکی از دانشمندان موسوم به **باسی**
این مرض را کشف نمود) ۳ **کلینوسپوره** این جنس صلب قشری و یا لحمی میباشد و آلات مولده آن عریان
و لحمی و یا قرنی و یا لعابی اند از قبیل ارگوی شکل و پوکسینی (پوکسینی یک قسم غارچی است که در نباتات طایفه
لگومینوز و طایفه کونولوولاسه عارض میشود) ۴ **تکاسپوره** این جنس صلب قشری و یا لحمی است
و تخمهای آن یا در سطح محل اجتماع و یا در تحت آن واقع شده‌اند و در هر صورت محتوی در کپسول غشائی شکل
میباشند مانند سبلان ۵ **بازیدیوسپوره** این جنس قشری و صلب یا لحمی است و تخمهای آن
در روی بازید و در سطح محل اجتماع و یا در تحت آن واقع شده‌اند (بازید عبارت از جسم کوچکی است برآمده که در
سطح محل اجتماع تخمهای غارچ واقع شده و اغلب اوقات نقطه دارای یک سلولی است مدور و یا بیضی و یا مستطیل
که در راس یک یا چندین نقطه مخروطی واقع است و در انتهای آنها تخمی مخروطی شکل که آزاد و عریان است نمو میکند)
و این جنس شامل میشود اقسام غاریقون (هم در غاریقون را) و بوله و اودوش و غیرها و اقسام غارچهای
ماکول را که از این جنس اند ذیلاً مینگاریم

در بیان اقسام غارچهای ماکول و سمی

بوله یک نوع از غارچهای بازیدیو سپوده دا باین اسم موسوم مینمایند و صفت ممیزه این نوع است که محل اجتماع تخمها لحمی و دارای لوله های متوازی و متمایز و مشخص میباشد و **بوله ماکول** را **بولیتوس ادولیس** که **سپ اُوُردینر** نیز نامیده میشود کلاه ان حرمائی رنگ و لوله های ان طویل و زرد رنگ و گوشتان ابتدا باختر و بعد ورده میگردد و دمبالدان در قاعده اش کمی ماس کرده و دارای خند رگها است که مشبک اند و قسمی دیگر از بوله ماکول است که **بوله برنجی (سپ سیاه)** نامیده میشود کلاه این قسم قرمز نارنجی قشنگی است و دمبالدان بزرگ و متنفخ و دارای برامدگیهای کوچک قرمزی و گوشتان سفید و چون مجاور هوا شود کمی قرمز میگردد و باید از **بوله کبود** که سمی میباشد احتراز کرد و گوشت این قسم در مجاورت هوا ابی نیلی میشود

اُوُرونژ (امانیت نارنجی) را **امانیتا اوُرانتیاکا** یا **امانیتوس** (در زبان یونانی **امانوس** اسم کوهی است در **سیلیسی** که در انجا این قسم غارچ فراوان میروید و سیلیسی اسم قدیم مملکتی است در اسیای صغیر که امروز معروف به **ادانا** میباشد) عبارت است از یک نوع غارچی ماکول و از جنس بازیدیو سپوده و صفت ممیزه ان این است که دارای کلاهی است خیلی جذاب و رنگ ان زرد نارنجی قشنگ و مخطط و عرض ان از ۱۰ تا ۲۰ سانتیمتر و دمبالداش استوانه و مصمت و زرد و دارای گردن بندی است غشائی و پائین افتاده و نیز برگهائی دارد غیر متساوی و ثخین و زرد و این نوع غارچ در اول که نمو میکند کاملاً محاط شده است از لوای سفید و بشکل تخم مرغ میباشد ولی این لوا بزودی شکافته شده و جزء فوقانیش به چندین قطعه منقسم میگردد و کلاه و دمبالد بسرعت نمو میکند

یک قسم از اُوُرونژ است که انرا **اُوُرونژ غلط** را **امانیتا موسکاریا** یا **اگاریکوس پسدو اوُرانتیاکوس**) مینامند چون این قسم خیلی سمیت دارد لازم است که با اُوُرونژ حقیقی مشتبه نشود و مشابهتش با ان در هیکل و رنگ است ولی ولوای اُوُرونژ غلط غیر کامل و مانند اُوُرونژ حقیقی کامل نیست و کلاه ان دارای خالهای زرد رنگ بیقاعده است و دمبالد و قطعات ان سفید اند و مانند اُوُرونژ حقیقی هیچوقت زرد نمی باشند و ماده سمی این قسم غارچ را که ماده است متبلر و بواسطه یکی از دانشمندان موسوم به **بُوُدیِر** کشف شده **بولوزین** مینامند

بقول کلی بواسطه تجربه در غارچهای جنس بازیدیو سپوده وجود مقدار زیادی مواد البیه از ثبت داده ثابت شده و نیز ماده سلولی در انها یافته اند موسوم به **فونژین** و چنانچه ذکر کردیم ماده سمی و مفسد انها را **بولوزین** نامیده اند و علامتی که بتوان بواسطه ان غارچهای سمی را از غارچهای ماکول تمیز داد هنوز بدست نیامده و چنین میگویند که علم دارای علامت حتمی و مطلقی نیست که بواسطه ان بتوان حد معین و محدودی در مابین غارچهای ماکول و غارچهای سمی قرار داد و نوعاً باید استعمال کرد هر غارچ را که دارای بوی متنی باشد و طعم ان گزنده و تلخ و یا ترش و گوشت ان قشری و صلب و خشک و یا لین و اب دار بود و چون

این قسم اسمش تیره رنگ است و نوع دیگر که موسوم به بوله نارنجی است نیز ماکول میباشد صح کلاه ۲

انرا بشکنند رنگش تغییر کند و میگویند هرگاه غارچی را که مشکوک بود چون مدت ربع ساعت و زیادتر در آب
بجوشانند ممکن است ماده سمی آن برطرف گردد و نیز چون غارچ را در سرکه و الکل و آب نمک و محلول قلیائی بخیسانند
ماده سمی آن در این مایعات کاملاً حل میشود و غارچ بی ضرر میگردد و در شمال فرنگستان که غارچ را در آب نمک حفظ
میکنند بدون استثنی همه اقسام آنرا بکار میبرند در هر ٥٠٠ گرم غارچ قطعه قطعه کرده هزار گرم آب استعمال مینمایند
که دارای ٢ و یا سه قاشق سرکه و یا دو یا قاشق نمک طعام بود و نیز میتوان مدت ٢ ساعت کامل غارچ را در آب خالص
خیسانیده و بعد با آب زیاد شست و پس از شسته شود و مرتبه در آب سرد داخل نموده بجوش آورده و بعد از نیم ساعت
جوش از آب بیرون آورده گذاشت تا زیادتی آب بخار شود و در این صورت غارچ را از هر قسمی که باشد میتوان مانند
غذا استعمال کرد و واضح است که باید آبهای غساله را دور ریخت و از استعمال آنها اجتناب نمود زیرا در صورتی که غارچ
سمی بود ممکن است دارای ماده سمی باشند

دانشمندان فرنگ غارچ را بطور دوا استعمال نمیکنند و در تراپوتیک اسمی از آن مذکور نیست ولی مردم ایران غارچ
ماکول را خشک کرده و نرم سائیده و روزی ١٥ گرم از این مسحوق را با ٢ گرم مسحوق تخم گشنیز مخلوط نموده در دفع حبات
سفوف مینمایند و از عواملی است که در دفع حبات قوی الاثر و در دفع سایر اقسام دیدان بی اثر و غیر مستعمل است

در بیان تسمم بواسطهٔ غارچهای سمی

از اثر خوردن غارچهای سمی علامات ذیل بروز میکند حالت هیجان و مستی و دوار ظاهر گشته و حالت ارتعاش و تمایل
بروز مینماید و تنفس سریع شده و ضربانات قلب غیر منتظم و حالت سنکوپ عارض میشود و عمل ابصار مختل و هذیان
و خدادت و باختگی رنگ و عرقهای سرد ظاهر میگردند و غارچهائی که بیشتر موجب تسمم میشوند عبارتند از بولت
**کبود (بولت ردی) و آرووز شوکرانی (آمانیت بصلی) و آرووز
غلط و غاریقون مبالغ و غاریقون قاتل و غاریقون کاوی و غاریقون
تلخ و غاریقون محرق**

علاج — باید بدوا بسرعت امتیک و بعد روغن کرچک و یا امتوکاتارتیک استعمال نمود تا هر چه از ماده
سمی در معده و امعا باقی مانده است دفع گردد و بعد مطبوخ غلیظ قهوه و چند قطره اترسولفوریک آشامید و یا
پوسیون ذیل را که معمول **ژانل** است هر ربع ساعت فاصله یک قاشق استعمال کرد بگیرند پوسیون صمغی
١٣٠ گرم روغن بادام شیرین اترسولفوریک مکمل ١٠ گرم مخلوط کنند و عموماً از استعمال اترسولفوریک بمقدار زیاد
اثرهای نیکو ظاهر میشود و از استعمال تنن نیز تمجید میکنند اعم از آنکه ٢ گرم آنرا بطور خالص معمول دارند یا مرکب
با کمی سود و یا صابون و نیز محلول یدو ید پتاسیوم یدوره (دورتراک واکونیت را) و شراب الکلی گرم و از ٢ تا
٥ گرم تعفین دارچینی مستعمل و سودمند است و اگرچه بعضی از مصنفین مشروبات ترشی مخصوص آب
سرکه را در خنثی کردن ماده سمی تجویز میکنند ولی بعقیده ما و بسیاری از مصنفین باید از استعمال آنها اجتناب
نمود زیرا که ماده سمی را حل کرده و بر اثر سمیت آن می افزایند

تنبیه — مشهور است که هرگاه قاشق نقره را در آب جوشی که غارچ را در آن می جوشانند فرو برند اگر سیاه نشد

غارچ جید و ماکول است و اگر سیاه گردید در دی سمی این مسئله بکلی بی اصل است زیرا که همه روزه مشاهده میشود که در جوشانده غارچهای بسیار سمی قاشق نقره را فرو میبرند و اصلاً سیاه نمیگردد

در هفتاد و چهارم — اقسام غاریقون بعضی مسهله عوامل

غاریقون ت آگاریك ل آگاریکوم ی آگاریکون سه قسم نبات مخفی اللقاح را که از طایفه غارچ میباشند در قرابادین با این اسم ذکر مینمایند

غاریقون سفید

آ غاریقون سفید (غاریقون طبی) غاریقون مسهل ت پولیپو (بولد و ملز) ل پولیپوروس اوفیسینالیس بولیتوس لاریسیس

یك قسم غارچی است که در روی درخت ملز زندگی میکند (ملز درخت قشنگی است از طایفه مخروطی و یك قسم تربانتین را از آن اخذ میکنند و در ترکی نانتین را) و آنچه در دوا سازی متداول است عبارت از قشر میباشد در شکل قطعات است بزرگ شبیه به و بزرگتر و غیر منتظم الشکل و رنگ آنها سفید مایل بزردی و نسجشان اسفنجی و بی بو و طعمشان در ابتدا تفه و بعد تلخ و تند و حموض میگردد و موافق تجربه یکی از دانشمندان ۱۰۰ جزء غاریقون سفید دارای ۳۲ جزء سقز مخصوص ۲ جزء ماده عصاره تلخ و ۴۲ جزء فونژین است و خواص مسهله او را نسبت بر ماده سقزی میدهند

غاریقون سفید اگرچه از مسهلات درستیك قوی است ولی امروز کمتر او را بطور مسهل استعمال میکنند و بیشتر در دفع عرقهای لیلی مسلولین و دفع ترشح شیر استعمال میگردد در این مورد گردانرا بمقدار ۲ تا ۳ دسی گرم شب در هنگام خواب سفوف مینمایند و یا آنکه با عصاره تلخی حب کرده استعمال میکنند و مخصوصاً در کم کردن ترشح شیر خیلی موثر است

گرد غاریقون سفید مطابق کدکس

بگیرند غاریقون سفید مقدار منظور قطعه قطعه کنند و در گرم خان بخشکانند و نرم صلایه نموده از موی ابریشمی ۱۰۰ بیرون کنند بدون آنکه تفاله باقی گذارند و این گرد مسهلی است قوی در مقدار شربت از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم بطور حب

حب درستیك معمول بورداش

بگیرند غاریقون سفید ۱ گرم لعاب صمغ عربی و حنظل ما امکن مقدار کافی ۲۰ حب سازند در دفع عرقهای لیلی و مذیبه که در مسلولین بروز میکند از ۴ تا ۸ حب شبها هنگام بنوشند و یکی از دانشمندان میگوید در صورتی این حبوب عرقهای مسلولین را قطع میکنند که ماده مرض را با معا منتقل سازند

حب تریاکی غاریقون سفید معمول دار ید

بگیرند غاریقون سفید ۱ گرم عصاره صمغی تریاك ۱۵ سانتی گرم مطابق معمول ۶ حب سازند و در دفع عرقهای مفرط و مذیب مسلولین ابتدا شبی یك حب بعد دو حب استعمال کنند

۲ غاریقون درخت بلوط (غاریقون جراحی) (قو) ت آگاریك دوشن (آمادو) ل آگاریکینا دیوم

عبارت از غارچی است پارازیتی که در روی تنه های

کمفه درخت

کهنه درخت بلوط و درخت هتره حاصل میدهد (هتره درختی بزرگ است جنگلی و در کوهستان طالش فراوان است و اهالی آنجا الش مینامند) و در جنگلهای فرنگستان زیاد است و حصه استعمال طبی جزء متوسط این غاریچ را میگیرند و با آب تر کرده و با طوقماق محکم کوبند تا نرم و اسفنجی شود

در جراحی قو را قطعه قطعه نموده و در آب تا بحالت تخمیر بخیسانند و بعد شسته و با طوقماق میکوبند و مانند اسفنج زخمهای موجع را با آن میشویند و در انسداد نزف الدم های خفیف و انسداد خون زلو آنرا بکار میبرند و چون قو را در محلول شوره فرو برده و خشک کنند و آتش زنند خیلی خوب میسوزد و در این صورت مانند کی استعمال میگردد

غاریقون میکس (او روث غلط) ف آگاریک موش ل آگاریکوس موسکاریوس عبارت از غاریچی است که در جنگلهای فرنگستان میروید و جوشانده آن باشه کشنده مگس است و یکی از دانشمندان ماده از آن استخراج نموده موسوم به **اَمانتین** و خواص سمیه قویه و مهلکه این غاریچ را با این ماده نسبت میدهند و چنین میگویند که این قسم غاریچ که نسبت بحالت ماسم است مردم شمالی مانند تریاک و حشیشی که اهالی مشرق استعمال میکنند آنرا میخورند بهر جهت این غاریچ را در طب در دفع فالج و اطراف زبان و عضلات گردن و صرع و قطرب تجویز میکنند و نیز قروح سرطانی را با آن دفاده مینمایند

در این جا ذکر میکنیم گلوبولر و شکوفه و برگ درخت هلو را

گلوبولر توربیت ل گلوبولاریا الیپوم نباتی است از طایفه **گلوبولاریه** و در اسپانیول و ایطالیا و جنوب فرانسه عمل میاید و بواسطه تجارب بعضی از دانشمندان ثابت شده که برگ این گیاه مسهلی است دائم و مطمئن و بهترین بدلهای سنا میباشد و مقدار شربت این برگ از ۸ و ۱۵ تا ۲۵ گرم است که مدت چند لحظه در یک و دو یا سه گیلاس آب بجوشانند و صاف کرده با ۲۵ یا ۳۰ گرم عسل و یا شکر بنوشند

شکوفه و برگ درخت هلو درخت هلو که از طایفه **روزاسه** و از جنس اَمیگدالم میباشد برگ و شکوفه آن مانند مسهلات خفیفه اثر میکند ولی در صورتیکه این دو ماده تازه باشند ضعیف الاثر خواهند بود و لهذا همیشه برگ و شکوفه خشک را استعمال مینمایند که عملشان زیادتر و مطمئن‌تر است و مقدار شربت آنها از ۵ الی ۳۰ گرم است که در ۲۵۰ گرم آب جوش دم کنند

شربت شکوفه هلو مطابق کدکس بگیرند شکوفه خشک هلو ۱ آب مقطر ۵ قند سفید مقدار کافی مدت ۱۲ ساعت شکوفه را در آب جوش دم کنند و با فشار صاف کرده بگذارند ته‌نشین شود و در صاف روی آن بر نسبت ۱۰ و ۱۸ قند افزایند و حل کرده حفظ نمایند و **سوبیران** شکوفه تازه را ترجیح میدهد زیرا که شربت بواسطه بوی بادام تلخ گوارا تر خواهد بود و این شربت که مسهلی است بی رفق در طب اطفال خیلی استعمال میشود و مقدار شربت آن از ۳۰ تا ۶۰ گرم است و نیز مطبوخات دافع کرمی را که در اطفال استعمال میکنند با این شربت شیرین مینمایند

حرف ف

درس هفتاد و پنجم — فوسفور و محصولات آن

فوسفور

فوسفور یا فوسفوروس (لفظ فوسفور که بمعنی حامل النور است مشتق از دو کلمه یونانی است یکی فوس یعنی نور و دیگری فوروس یعنی حامل و چون در تاریکی از این جسم نور پراکنده و منتشر میگردد باین اسم موسوم شده) جسمی است مفرد و جامد و قابل احتراق و غیر فلزی و بی رنگ و یا مایل برنگ عنبری بوی داده شبیه ببوی سیر و بواسطه ناخن میتوان بروی ان خط کرد و چون خالص باشد قابل انعطاف و چون محتوی مقدار کمی گوگرد و یا کربون بود شکننده و وزن مخصوص ان ۱/۷۷ و وزن مخصوص بخار ان ۴/۳۵۵ و در آب غیر محلول و در الکل و بخصوص در سولفور کربون محلول است و این جسم را در سال ۱۶۶۹ امیلادی **براند** نام از کیمیاگران هامبورک در بول انسانی بدوا کشف نمود و چندی بعد یکی از دانشمندان سوئد موسوم به **گاهن** در سال ۱۷۷۰ امیلادی انرا از استخوان استخراج کرد و طریقه که امروزه استخراج ان متداول است از قرار ذیل میباشد

ساختن فوسفور

طریقه ساختن فوسفور استخوان را چون بحدی تکلیس کنند که سفید گردد دارای فوسفات تری بازیک اهک و کربونات ان و قدری کربونات منیزی و سیلیس میباشد

بگیرند استخوان تکلیس شده سفید مقدار منظور نرم کوفته و با مقداری اب اغشته کنند که مانند خمیر رقیقی گردد و بعد دو ثلث اسید سولفوریک بان بیفزایند یعنی باندازه که ماده متکلس صلب گردد و تقریباً ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد در اب جوش محصول را حل نموده و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را بقوام شربت تغلیظ کنند و بگذارند سرد شود و سولفات اهک متبلور گردد این تبلرها را از مایع جدا نمایند و انرا بقوام عصاره نرمی تبخیر کنند و بعد مقداری زیادی زغال چوب مخلوط کرده بدقت بخشکانند و این محصول را در قرع از ال طوبی سفالی داخل کرده و قرع دیگری مسی که دهانش گشاد باشد بر ان متصل کنند و این قرع ثانوی را در اب فرو برده و از یک طبقه از زغال مسحوق بپوشانند و انوقت شروع در عمل تقطیر نمایند اب و اکسید کربون و اسید کربونیک و هیدروژن فوسفوره و فوسفور متصاعد میگردند و همینکه تصاعد بخار موقوف گشت عمل تقطیر بانجام رسیده است و در این عمل فوسفور در اب متکاثف میشود و این فوسفور را گرفته در قطعه از پوست اهو بر بندند و این بسته را در اب جوش فرو برند و باعانت انبر انرا بفشرند تا فوسفور خالص گردد و بعد این فوسفور را در اب جوش ذوب کند و بواسطه تنفس در لوله بلور داخل نمایند و این لوله ها را در اب سرد فرو کنند و باین طریق فوسفور را بشکل لوله متشکل میسازند و بعد این لوله ها را در صراحی بلوری که ممتلی از اب جوشیده باشد حفظ میکنند و جهة منع از رسیدن اشعه نور باید صراحی را از کاغذ سیاه محاط سازند و در قوطی حلبی انرا محفوظ نمایند و چون فوسفور در مجاورت هوا مشتعل میشود هر وقت خواسته باشند قدری از انرا بردارند باید در میان اب لوله را قطع کنند فوسفور در ۴۴/۲ درجه حرارت ذوب میشود و در ۲۹۰ درجه بخار میگردد و از اثر اشعه افتاب اعم از انکه در اب انرا حفظ کرده باشند و یا در خلاء برنگ قرمز مایل بزرد در میاید و این تغییر رنگ را که تغییر الوتروپی مینامند مخصوصاً حاصل میشود وقتی که بان از ۲۳۰ تا ۲۵۰ درجه حرارت وارد اورند و این فوسفور قرمز سمیتش کمتر است و در سولفور کربون

حل [illegible]

حل میگردد و بواسطه همین خاصیت است که فوسفور متعارفی را که غالباً با فوسفور قرمز مخلوط است تصفیه کرده وخالص مینمایند قدر فوسفور دو حالت الوتروپی دیگر نیز موجود میباشد یکی فوسفور سفید کدر و دیگری فوسفور سیاه

فوسفور بلاواسطه با اکسیژن مرکب شده و پنج ترکیب حاصل میکند که عبارتند از اکسید فوسفور اعم از اینکه قرمز یا زرد باشد و اسید هیپوفوسفورو و اسید فوسفورو و اسید هیپوفوسفوریک که اسید فوسفاتیک نیز نامیده میشود و اسید فوسفوریک و این اسید اخیر با آب یک دفعه مرکب و با مونو هیدراته و با بی هیدراته و با تری هیدراته و نیز با هیدروژن مرکب شده و تولید سه ترکیب مینماید یکی جامد و دومی مایع و سومی بخاری شکل

فوسفور را در داخل چون بمقدار زیاد استعمال کنند یکی از سموم مهلکه بسیار خطیره خواهد بود و لهذا در استعمال داخلی آن هم احتیاطاتی را که ذکر خواهیم کرد با کمال دقت باید اجری نمود و آنرا تجویز میکنند در حمیات ضعفی که با سقوط قوی همراه باشند و نیز در بسیاری از اختلالات عصبانی چشم و در گلوکوم مزمن و در ضعف بینائی امورزی و نیز در فالج عضلانی مخصوص در آنکزی لوکوموتریس تدریجی و هم چنین در بعضی دیگر اقسام فالج و در اختلالات دوماتیسمی و در ضعف باه مستعمل و مفید است و طبیب باید همیشه در خاطر داشته باشد که فوسفور یکی از ادویه بسیار خطیره است که نهایت دقت را در استعمال آن باید کرد و می باید محصولات محلول آنرا بر محصولات غیر محلول ترجیح داد و چون از ادویه سریع الفساد است میباید محصولات آنرا زود بزود تجدید کرد و چنانچه ذکر نمودیم فوسفور قرمز که فوسفور امورف نیز نامیده میشود سمیتش کمتر از فوسفور سفید است و مقدار شربت فوسفور از ۱ تا ۱۰ میلی گرم است

در بیان آثار سمیه فوسفور و فادزهر آن

علامات حاصله از تسمیم فوسفور عبارتند از احساس وجع در حلق و تهیج زبان و احساس حرارت در قسمت فوقانی معده و احساس کسالت شدید و اضطراب و عروض تهوع اعم از آنکه با عروض قی همراه بود و یا نباشد و شکم موجع و نبض بطئی و صغیر و منضغط و یرقان و صداع و سهر و عروض مغص در مثانه و احتباس بول و اغلب اوقات بول از بدن اراده دفع میشود و در بعضی مسمومین علامات عصبانی و در بعضی دیگر علامات نزف الدمی غلبه دارند

فادزهر فوسفور از زمانیکه کبریت کیمیائی (کبریت فرنگی) اختراع شده و فوسفور در دست مردم افتاده هم روزه مسمومین آن بیشتر از سایر سموم مشاهده میگردند و سوانح عارضه آن بسیار خطیر میباشند و تا چندی قبل علمای تراپوتیک فادزهری پیدا نکرده بودند که با این سم مهلک بتواند مقابلی کند تا در چند سال قبل یکی از دانشمندان فرانسه موسوم به **اندان** فادزهری بدست آورد که بخوبی با اثر سمیت آن مقابلی می کند و قبل از این دانشمند ثابت کرده بودند که بخار اسانس تربانتین مانع اکسید شدن فوسفور میگردد و باین جهة در بعضی کارخانه جات کبریت سازی در سینه عمله جاتیکه دستشان آلوده به بخار فوسفور میشد یک قوطی از حلبی که محتوی اسانس تربانتین بود آویزان کرده بودند و میگفتند بواسطه این تدبیر میتوان عمله جات را از عوارض نکروز فک معاف داشت ولی از طرف دیگر جمعی بواسطه ترس از احتراق میگفتند عوض یک ماده قابل احتراق

که فوسفور باشد و ماده در کارخانجات معمول شده است و هیچیک از آنان در این خیال نبودند که این ماده را
میتوان پادزهر فوسفور قرار داد و چنین حکایت میکنند در سال ۱۸۶۸ مسیحی شخص عمله خاک کشی که از زندگانی خود سیر
شده بود در خیال کشتن خود افتاد و سه قوطی کبریت فرنگی را برداشته و سر کبریتها را که از خمیر فوسفور اندود
شده اند گرفته و بتدریج خورد و بعد از چند لحظه اثر سمیتی در هلاک خود مشاهده نکرده جهت اعانت بر اثر سم عده‌ئی
اسانس تربانتین که حاضر داشت خورد پس از خوردن این ماده در وی بعضی اختلالات هضمی و اوجاع معدی
و معوی مشاهده نمود بدون آنکه قی و اسهالی عارض گردد و فقط عطش شدید و حرارت زیادی در سر و چشم
احساس میکرد دکتر **اندان** سابق الذکر این شخص را بواسطه مسهلی از ۱۵ گرم منیزی کلسینه مداوا نمود و بعد
این دانشمند با فطانت اسانس تربانتین را در چندین نفر مسموم دیگر استعمال کرده و آنها را مداوا نمود و جمعی
دیگر از دانشمندان که او را پیروی کردند همین نتیجه و اثر را حاصل نمودند باری مقدار اسانس تربانتینی که در این موقع
باید استعمال کرد موافق معمول **اندان** و پیروان او ۴ گرم است مطابق ذیل

بگیرند پوسیون صمغی ۱۰۰ گرم شربت بهار نارنج ۲۰ گرم اسانس تربانتین ۴ گرم کتیرا ۲۵ سانتی گرم مخلوط کنند در
وقت استعمال بهم زده و در مدت یک ساعت در چهار دفعه بنوشند

پس بنابر آنچه ذکر کردیم پوسیون اسانس تربانتین پادزهر فوسفور است ولی باید از نظر محو نکرد ملاحظاتی را که در
باب سموم سابقا ذکر نموده ایم که بدوا طبیب باید حتی الامکان ماده سمی را از معده خارج سازد و اول کاری که
میکند دو انگشت را در ته دهان مریض برده و دغدغه نموده حالت قی را تحریک نماید و در سموم محرشه از قبیل
فوسفور مسلما این عمل بر استعمال مقیات ترجیح دارد زیرا در این قسم تسمم چون در معده بواسطه وجود سم
خراشی حاصل شده و مجروح گشته است استعمال عوامل مقیئه یقینا بر تخریش آن محل افزایند

یکی دیگر از دانشمندان در باب تسمم بواسطه فوسفور میگوید موادی که فوسفور را حل میکند و موجب
سهولت جذب آن میشوند از قبیل مواد دسمه نباید استعمال کرد و از این جهت مریض را در این تسمم از آشامیدن
شیر و روغن کرچک منع میکنند و میگوید اگر آبگوشت استعمال میکنند باید بکلی بی چربی باشد یعنی آبگوشت را
بگذارند سرد شده و چربی آن بسته و صاف کرده بمریض بیاشامانند بعضی اسانس تربانتین را بطور کپسول
نیز میتوان استعمال نمود و از آب سفیده تخم مرغ و منیزی مکلس نیز تمجیدات کرده اند و در دفع تسمم فوسفور
مجرب دانند

در بیان محصولات فوسفوری و نسخه‌های متداول آنها

اسید فوسفوریک متداول مطابق کدکس بگیرند فوسفور قرمز ۱۰۰ اسید ازوتیک
متداول ۷۰۰ آب مقطر ۱۰۰۰ از یک طرف اسید و آب را مخلوط کرده و در قرع افلاطونی انبوبه داری داخل کنند و
بگردن قرع قابله متصل نمایند که دارای لوله طویلی باشد تا بخارات حاصله در آن جمع گردند و این قرع را بطور
اعتدال گرم کنند و از طرف دیگر فوسفور را بطور قطعات یک گرمی خورده نمایند و آنها را از سوراخ انبوبه
در قرع داخل کنند و همینکه فوسفور در اسید حل شد آبتری شی که در قابله جمع شده است برداشته در قرع

اسید فوسفوریک

ریزند و بجوشانند

دریزند و بجوشانند و بعد محصول را که محتوی دو قرع است برداشته و در کپسول طلای سفید دیخته و تغلیظ نمایند تا ذرات اسید دو تیک بخار گردد و بر محصول بقدر عاً با فرانندکه ۳۵/۱ درجه نشان دهد که عبارت از اسید فوسفوریك طبی خواهد بود و جواد دیگر که در این عمل وارد می اوردند باید از ۱۸۰ درجه تجاوز نکنند

اسید فوسفوریك طبی را در رمل فوسفاتی کلیه و راشیتیسم و تیفوس و اسکرلتین و ابله و لمفاتیسم استعمال میکنند و مقدار شربتان از ۲ دسی گرم تا ۴ گرم است بطور حب یا مخلوط در مایع مناسبی

مواد مانعة الجمع جمع با این املاح اهك و املاح بیسموت و املاح اهن و قلیائیات و کربوناتهای انها با اسید فوسفوریك نباید نمود

لیموناد فوسفوریك مطابق کدکس بگیرند اسید فوسفوریك ابدار ۱۰ گرم عرق پوست لیمو ۳۰ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم اب ۹۰۰ گرم در ظرف چینی مخلوط کنند و اسید فوسفوریك ابدار عبارت است از ۱ جزء اسید ۳۵/۱ درجه و ۹ جزء اب

این لیموناد را بمقدار ۱۰۰۰ گرم تا ۲۰۰۰ گرم در دیابیطوس و ضعف باه و هیستریه و رمل فوسفاتی کلیه استعمال میکنند و از عوامل مبرده انرا میدانند

مشروب فوسفوریك معمول هوفمان بگیرند جوشانده خصیة الثعلب (۱۰ در ۱۰۰۰) ۱۰۰۰ گرم تعفین تریاك ۱ تا ۲ گرم شربت تلو ۱۰۰ گرم عرق نارگیلاسی ۵ گرم اسید فوسفوریك خشك ۲ تا ۴ گرم مخلوط کنند و در نفث الدم هر دو ساعت فاصله یك گیلاس بنوشند

پوسیون دافع نفث الدم ایضاً معمول هوفمان بگیرند اسید فوسفوریك مایع ۴ گرم جوشانده گیلاس (گیلاس خشك ۵۰ اب ۱۰۰۰) ۱۵۰ گرم شربت گیلاس ۵۰ گرم مخلوط کنند و هر ساعت فاصله یك قاشق کوچك بنوشند

محلول اسید فوسفوریك بگیرند اسید فوسفوریك ابدار ۲۰ گرم جوشانده خطمی ۱۶۰ گرم شربت خطمی ۱۲۰ گرم مخلوط کرده هر دو ساعت بدو ساعت فاصله از ۱۰ تا ۱۵ قطره بنوشند

یکی از معلمین این محلول را در هنگام اول تیفوسی که بصورت بطنی و یا بصورت حصبه بروز نماید استعمال میکند و میگوید بواسطهٔ این مداوا نقاهت زود حاصل میشود و حالت زبان موجب عدم استعمال ان نمیگردد و ۱۰۰ جزء این محلول دارای ۵ جزء اسید فوسفوریك ابدار است (ر لیموناد فوسفوریك کدکس را)

پوسیون دافع نزف الدم رحم معمول اوزیکی بگیرند جوشانده خصیة الثعلب (۲۰ در ۱۰۰۰) ۲۰۰ گرم اسید فوسفوریك ۵ گرم شربت فرامبواز ۲۰ گرم مخلوط کنند و هر نیم ساعت فاصله یك قاشق اش خوری کوچك بیاشامند و در این بین لیموناد های سرد استعمال کرده و در هواهای خوب گردش نمایند

حب مقوی باه معمول و ویرز بگیرند اسید فوسفوریك طبی مسحوق پوست کنگینا ملك ۱ گرم مسحوق کافور ۳۰ سانتی گرم عصاره کاسکاریل بمقدار کافی مطابق معمول ۲۵ حب سازند و در دفع اسپرماتوره و ضعف باه از ۳ تا ۱۵ حب زیاد ترد غرض روز بنوشند

شربت اسید فوسفوریك بگیرند اسید فوسفوریك طبی ۱۵ شربت فرامبواز ۱۰۰۰ مخلوط کنند

این شربت از عوامل مبرّد و دافع حمی است و در تیفوس استعمال میشود و مقدار شربت آن از ۳۰ تا ۶۰ گرم است مخلوط با ۱۰۰۰ گرم لیموناد فوسفوریك

فوسفات خشای آهك

فوسفات خشای آهك مطابق کدکس

بگیرند فوسفات سود ۱۰۰ گرم کلورور متبلّر کلسیوم ۵۰ گرم اسید کلوریدریك طبی ۳ سانتیم مکعب آب مقطر مقدار کافی از یك طرف حل کنند فوسفات سود را در مقداری آب که با سه سانتیم مکعب اسید کلوریدریك ۷۰۰ سانتیم مکعب محلول داشته باشند و از طرف دیگر کلورور کلسیوم را در مقداری آب حل نمایند که محلول ۳۰۰ سانتیم مکعب شود و این دو محلول را بحالت برودت مخلوط کنند و بگذارند چند ساعت بماند گاه گاه بهم زنند و رسوبی که حاصل میشود بواسطهٔ عمل انحراف بشویند و بعد آنرا در روی صافی جمع کرده و در هوای آزاد و یا در گرمخان بخشکانند و میتوان بجای ۵۰ گرم کلورور متبلّر کلسیوم ۳۲ گرم کلورور مذاب کلسیوم بکار برد و در این صورت باید قبل از آنکه محلول را اندازه گرفته و ۳۰۰ سانتیم مکعب شود بقدری اسید کلوریدریك بر آن افزایند که بطور دقت حمضی گردد

بی فوسفات آهك

فوسفات مونوکلسیك (بی فوسفات آهك) ایضاً مطابق کدکس

بگیرند مسحوق استخوان تکلیس شده سفید ۱۰۰ گرم اسید سولفوریك متداول ۶۰ گرم آب مقطر مقدار کافی استخوان مکلس را در ظرف مقابل رزش آب مخلوط کنند و اسید سولفوریك را داخل کرده با اسپاتول چوبی بهم زنند و بعد بقدری آب افزایند که محصول مانند خمیر روانی گردد و بگذارند ۲۴ ساعت بماند و بعد در مقداری آب جوش آنرا مخلوط کنند و این محصول را در روی پارچه صافی بریزند و رسوب را چندین دفعه با آب بشویند تا آنکه آب غساله چندان اسید نباشد و مصفی را باعانت حرارت بقوام شربت تبخیر نمایند و بعد بگذارند سرد شود و سولفات آهك رسوب گردد و این رسوب را بواسطهٔ عمل انحراف از محصول جدا کنند و آنرا با کمی آب سرد بشویند و این آب غساله را داخل مایع محصول کنند و باعانت حرارت تا بقوام شربت غلیظی تبخیر نمایند و بعد بگذارند سرد شده و فوسفات اسید آهك متبلّر شود و حفظ کنند

سوفوسفات آهك

فوسفات تری کلسیك (سوفوسفات آهك) (فوسفات تریك آهك)

بگیرند استخوان تکلیس شده سفید ۵ اسید کلوریدریك ۶ امانیاك مایع مقدار کافی استخوان مکلس را نرم صلایه کرده از موبیز موئی نمره ۱ بیرون کنند و اسید را با قدری آب بر مسحوق بیخته شده بیفزایند که محصول مانند خمیر مایعی گردد و مدت سه ساعت گاه گاه بهم زنند و بعد با ۵ تا ۶ جزء آب مخلوط نمایند و بگذارند ته نشین شده و مایع روی آنرا بواسطهٔ عمل انحراف برداشته با کاغذ صاف کنند و بر این مایع بقدری امانیاك افزایند که محصول فی الجمله قلیائی گردد و بعد مدت یك دقیقه بجوشانند و بگذارند ته نشین شود و رسوب را بواسطهٔ عمل انحراف از مایع جدا کنند و با آب جوش آنرا بشویند و در شستن نیز عمل انحراف بکار برند و بعد این رسوب را در روی صافی بریزند تا آبش بچکد و بعد خشك کنند

فوسفات آهك یکی از عوامل مغذیه است که بالاصالة در تغذیهٔ عظام بکار میرود و در حمل و خنازیر و راشیتیسم و عظام منکسره که صلابت حاصل نکرده باشند مستعمل و مفید است و مقدار شربت همهٔ اقسام آن از ۱ تا ۱۰ گرم است

محلول لاکتوفوسفات آهك مطابق کدکس

بگیرند فوسفات تری کلسیك

۱۷ گرم اسید لاکتیک متداول ۱۹ گرم اب مقطر ۶۴۰ گرم حل کرده صاف نمایند و ۱۹ گرم اسید که ذکر کردیم تقریبی است باید بقدری اسید افزایند که فوسفات حل شود و ۵ گرم این محلول دارای ۲۵ سانتی گرم فوسفات بی کلسیک است و این محلول بر فوسفات اهک ترجیح دارد و مقدار شربت ان از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم است مخلوط با یك شربت معطری

محلول کلوریدرو فوسفات اهك

بگیرند فوسفات تری کلسیک ۱۲ اسید کلوریدریك تقریبا ۱۰ اب مقطر ۹۲۳ فوسفات را با اب مخلوط کرده اسید را بیفزایند و حل کنند و با کاغذ صاف نمایند و ۵ گرم این محلول نیز دارای ۲۵ سانتی گرم فوسفات تری بازیك است و این محلول نیز مانند محلول سابق الذکر بر فوسفات اهك ترجیح دارد و مقدار شربتش مانند ان از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم است مخلوط با یك شربتی معطری

شربت کلوریدرو فوسفات اهك مطابق کدکس

بگیرند فوسفات تری کلسیک ۵ و ۱۲/۵ گرم اسید کلوریدریك طبی مقدار کافی اب مقطر ۴۰۰ و ۳۰ گرم قند ۶۳۰ گرم الکولاتور لیمو ۱۰ گرم فوسفات را در اب مخلوط کرده و بقدری اسید بران افزایند که حل شود (تقریبا ۸ گرم کافی است) و بعد قند نیم کوب کرده در محلول داخل نمایند و با اعانت حرارت ملایمی حل کنند و همینکه این محلول سرد شد الکولاتور را افزایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۲۵ سانتی گرم فوسفات تری بازیك است

شربت لاکتو فوسفات اهك

را نیز بهمین طریق میسازند و بجای اسید کلوریدریك تقریبا ۱۴ گرم محلول اسید لاکتیک که ۱/۲۱ درجه داشته باشد استعمال میکنند

شربت فوسفات اسید اهك

را نیز بهمین نحو میسازند فقط تقریبا ۲۲ گرم اسید فوسفوریك طبی که ۱/۳۵ درجه داشته باشد بجای اسید کلوریدریك بکار میبرند

فوسفات متبلر سود

از ۳۰ تا ۶۰ گرم این ملح را که چندان طعمی ندارد بطور محلول مانند مسهل استعمال مینمایند و مانند سایر مسهلات قلیائی اثر میکند و از ۵ تا ۱۰ گرم انرا در مشروبی داخل کرده در ضعف الات و راشیتیسم و دیابیطوس و سل معمول میدارند

اب مسهل گازدار معمول بوشاردا

بگیرند فوسفات سود ۴۵ گرم ابی که دارای ۵ حجم اسید کربونیك باشد ۶۲۵ گرم حل کنند مسهلی است خوش طعم تر و قوی تر از اب سدلیتز و مقدار شربت ان یك بطری است که در سه یا چهار دفعه اشامیده شود و هرگاه در این مشروب از ۵ تا ۲۰ گرم اب لیمو بیفزایند گوارا تر خواهد بود

گلیسرو فوسفات (فوسفوگلیسرات)

این ترکیب یکی از صور جدید الوجود فوسفاتی میباشد و در طب گلیسرو فوسفات پتاس و سود و منیزی و اهك و اهن را استعمال میکنند و گلیسرو فوسفات اهك را که **نوروزین** نیز مینامند بیشتر از سایر استعمال مینمایند یك جزء ان در ۱۵ جزء اب حل میگردد و در زرق تحت جلدی ۵ جزء از گلیسرو فوسفات اهك و پتاس و یا منیزی را در ۱۰۰ جزء اب مقطر حل کرده و از ۱ تا ۱۰ سانتی متر مکعب محلول را که معادل ۵ تا ۵۰ سانتی گرم ملح بوده در عرض روز زرق مینمایند و گلیسرو فوسفات سود را ۲۰ در ۱۰۰ اب مقطر حل کرده و نیز از ۱ تا ۱۰ سانتیمتر مکعب که معادل ۲۰ سانتی گرم تا ۲ گرم ملح باشد زرق میکنند و مقدار شربت گلیسرو فوسفات اهك و سود و پتاس و منیزی از ۳ دسی گرم تا ۱ گرم است و گلیسرو فوسفات

فوسفات متبلر سود

گلیسرو فوسفات

اهك لزوما...

آهن از ۲ تا ۳ دسی گرم اعم از آنکه این املاح را بصورت سفوف و یا گرانول و یا شربت و یا حب استعمال کنند **دوبن** کراوّل کسی است که این املاح را در تراپوتیك استعمال نمود اقسام گلیسروفوسفات را با مقویات مانند کولا و موادی که دارای استریکنین اند مخلوط کرده معمول میدارد و نسخه هائی که در ذیل بیان میکنیم تماماً از مخترعات این مصنف است

سفوف بگیرند گلیسروفوسفات آهك ۳۰ سانتی گرم گلیسروفوسفات منیزی ۱۰ سانتی گرم گلیسروفوسفات آهن ۵ سانتی گرم گرد باقلای سنت اینیاك ۳ سانتی گرم پپسین ۱۵ سانتی گرم مالتین ۵ سانتی گرم حصه یك بسته و دو یك بسته نهار و یکی شام قبل از غذا سفوف نمایند

حبّ حدیدی بگیرند گلیسروفوسفات آهن ۵ تا ۱۰ سانتی گرم گرد ریوند ۵ سانتی گرم عصاره کنکینا ۱۵ سانتی گرم حصه ساختن یك حب و از ۲ تا ۳ حب با غذا بنوشند

شربت بگیرند گلیسروفوسفات آهك ۶ گرم گلیسروفوسفات سود گلیسروفوسفات پتاس گلیسروفوسفات منیزی گلیسروفوسفات آهن هکدام ۲ گرم تعفین باقلای سنت اینیاك ۳۰ قطره پپسین ۳ گرم مالتین ۱ گرم تعفین کولا ۱۰ گرم شربت گلاس ۲۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و یك قاشق اش خوری در وسط نهار و یکی در وسط شام بنوشند

زیت فوسفوری مطابق کدکس و معمول مهو بگیرند فوسفور ۱ گرم روغن بادام شیرین مقدار کافی روغن را در کپسول چینی ریخته مدت چند لحظه ۲۵۰ درجه حرارت بران وارد کنند و بعد بگذارند سرد شده با کاغذ صاف نمایند و باین طریق روغن را بی رنگ کنند و یك صراحی در سمباده که بخوبی خشك باشد و دارای ۱۲۰ گرم ظرفیت بود از این روغن پر نمایند و یك گرم فوسفور خشك و شفاف را در آن داخل کنند و درب صراحی را بگیرند و در حمام ماریه انرا گرم نمایند و در این بین و یا سه دفعه درب انرا باز کنند بدون آنکه صراحی را حرکت دهند تا هوائی که در جوف صراحی است و بواسطه حرارت متسع میشود بتواند خارج گردد و همینکه حرارت به ۸۰ درجه رسید صراحی را حرکت داده تا فوسفور حل شود

روغن بادام را چون به ۲۵۰ درجه حرارت گرم نمایند و صاف کنند از همه مواد خارجه که موجب رنگ آن شده اند عاری گشته و بی رنگ میگردد زیرا این مواد نوعاً موجب سهولت فساد فوسفور میشوند بخصوص بواسطه اثر نور

این زیت فوسفوری کاملاً مستحکم و فساد ناپذیر است و یك صدم آن فوسفور و ۱۰ گرم انرا با مقدار کافی مسحوق ریشه ختمی ۲۰۰ حب میسازند و هر حبی دارای ½ میلی گرم فوسفور است و مقدار شربت این حبوب از ۲ تا ۱۰ عدد

چون خواسته باشند زیت فوسفوری ازده ۱۰۰۰ را که معمول کدکس است بسازند ۱۰ گرم زیت فوسفوری مذکور را که ازده ۱۰۰ است با ۹۰ گرم روغن بادام که بطریق مذکور گرم کرده باشند مخلوط مینمایند و این زیت ثانوی در یك گرم یك میلی گرم فوسفور دارد و تعیین مقدار فوسفور آن سهل تر از زیت ازده ۱۰۰ است و میتوان انرا در لعوق سفید و یا پوسیون امولسیونی داخل نمود

حب فوسفور معمول دانینی بگیرند فوسفور ۱ گرم سولفور کربون ۱۰ گرم مسکر کاکاو ۱۰۰ گرم مسحوق اصل السوس مقدار کافی فوسفور را در سولفور کربون حل کرده و با مسکر مخلوط نموده و مسحوق اصل السوس را افزوده ۱۰۰۰ حب سازند و هر حب یك میلی گرم فوسفور دارد و این حبوب را پس از ساختن چند ساعتی باید مجاور هوا کنند تا بوی سولفور کربون دیگر از آنها متصاعد نشود

حب فوسفور معمول ماندل و کوبلی بگیرند فوسفور ۱ دسی گرم سولفور کربون

زیت فوسفوری

۵۰ قطره

۴۰ قطره روغن بادام شیرین ۸ گرم منیزی مکلس مقدار کافی مطابق معمول صد حب کنند و آنها را از یک پرده سرشیم محاط سازند هر حبی یک میلی گرم فوسفور دارد و این حبوب در دفع حمیات ضعفی و فالج عضلانی و نوراالژی مزمن و خنازیر استعمال میشوند و مقدار شربت آنها از ۱ تا ۵ حب است در عرض روز باید طبیب مراقب آثار آنها باشد

حب فوسفور معمول تاوینوت

بگیرند فوسفور ۵ سانتی گرم روغن بادام شیرین سکه کاکاو مکید ۸ گرم مخلوط کرده و ۴۵ درجه حرارت وارد نمایند تا فوسفور حل شود و بعد بقدری که لازم است مسحوق ریشه خطمی افزوده و ۱۰۰ حب سازند و آنها را از یک پرده سرشیم محاط کنند و این حبوب را در دفع گلوکوم و ضعف بصر اموروزی و فالج عضلانی از ۴ تا ۱۲ عدد در عرض روز استعمال میکنند

اتر فوسفوری

تعفین اتری فوسفور (اتر فوسفوره)

بگیرند فوسفور ۴ اتر سولفوریک خلی خالص ۲۰۰ اتر را در صراحی در سمباده ریخته و آنرا با کاغذ سیاهی بپوشانند و فوسفور را بقطعات کوچک خورد کرده در آن داخل نمایند و در صراحی را محکم بگیرند و مدت یک ماه بگذارند بماند و در این مدت گاه گاهی آنرا بدقت بهم زنند پس از یکماه محصول را در صراحی های کوچک داخل کرده و در آنها را محکم گرفته و با کاغذ سیاه آنها را محاط سازند و این محلول تقریباً در هر ۹۰ گرم اتر ۲ دسی گرم فوسفور دارد و مقدار شربت آن سه تا چهار قطره است که در دو قاشق آب مخلوط کرده بیاشامند و روزی سه دفعه بفاصله دو دقیقه همین مقدار را مکرر استعمال کنند

تنبیه میزان اتر و فوسفور در تعفین اتری ممالک مختلفه مختلف است مثلاً در دواسازی پروس ۱ و ۴۰ و در دواسازی ساکسون ۱ و ۸۰ است ولی هرچه باشد میزان آنها همیشه مقدار فوسفور محلول در اتر تقریباً ۱ در ۱۵۰ است و مقدار شربت این تعفین از ۱ تا ۸ دسی گرم است بطور پوسیون

کپسول زیت فوسفور معمول اسمیت

یکی از محصولات بسیار نیکوی فوسفور است و هر کپسولی یک میلی گرم فوسفور دارد و مقدار شربت این کپسولها از ۱ تا ۵ عدد است

اتر فوسفوره معمول لوبلیوس

بگیرند فوسفور ۱ دسی گرم اتر ۱۵ گرم اسانس نعناع ۲۴ قطره حل کنند و دو قطره این محلول را روی حبه قند چکانیده هر دو ساعت فاصله میل کنند

محلول کلوروفورمی فوسفور معمول گلوئر

بگیرند کلوروفورم ۴ فوسفور ۱ حل کنند و در دفع حمای تیفوئید از ۲ تا ۴ قطره این محلول را با ۴ گرم اتر در یک گیلاس پورتو و یا بهتر شراب بورگونی مخلوط کرده بنوشند و در عرض روز دو دفعه استعمال نمایند

محلول فوسفور در روغن جگر مورو معمول گلوئر

بگیرند فوسفور ۵ میلی گرم روغن جگر مورو ۳۰ گرم حل کنند و در خنازیر و سل استعمال نمایند

پوسیون فوسفوری معمول سوبران

بگیرند زیت فوسفوری ۱ در ۱۰۰۰ از ۱ تا ۵ گرم مسحوق صمغ عربی ۸ گرم شربت ساده ۴۰ گرم عرق نعناع ۱۰۰ گرم صمغ را با شربت مخلوط کرده و زیت را افزوده و کم کم عرق را داخل نموده صلایه کنند و هر دو ساعت فاصله یک قاشق اش خوری کوچک بنوشند و مراقب آثار فوسفور باشند

پوسیون فوسفوری ایضاً معمول سوبران

بگیرند اتر فوسفوره ۱۰ گرم

عرق نعناع

عرق نعناع ۱۰۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم مخلوط کنند و هر ساعت یك قاشق کوچك بیاشامند
این دو پوسیون که معمول سوبران اند از محصولات نیکو و مطمئن الاثر میباشند و میتوان انها را با کمال اطمینان
استعمال نمود

پوسیون فوسفور معمول تاوینوت بگیرند روغن بادام شیرین ۱۰ گرم فوسفور ۱
سانتی گرم شربت صمغ ۹۰ گرم صمغ ۲ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و در دفع فالج عضلانی چشم ابتدا یك و بعد
دو و در اخر سه قاشق چای خوری در روز بیاشامند

پوماد فوسفور مطابق کدکس بگیرند فوسفور ۱ پیه مذاب ۱۰۰ در صراحی بلوری که دهان
ان گشاد باشد و دارای در سنباده بود مخلوط کنند و در حمام ماریه صراحی را حرارت دهند و در صراحی را بگیرند
در حالتیکه جهة خروج هوائی که در جوف انست و بواسطه حرارت متسع میشود مخرجی قرار دهند و گاه
گاه بهم زنند تا فوسفور کاملا حل شود و بعد در صراحی را محکم گرفته و در هنگام سرد شدن نیز بهم زنند تمریخ
این پوماد مانند محرکات اثر میکند اگرچه اثران بخوبی معین نشده و بعضی در ۱۰۰ جزء این پوماد یك جزء اسانس
ترباتین داخل مینمایند تا منع از اکسید شدن فوسفور کرده و ترکیب پوماد را مستحکم نماید ولی در این صورت
ممکن است بی اثر گردد بهر جهة مطابق دستور العمل کدکس از ۲ تا ۴ گرم این پوماد را باید تمریخ کرد

تمریخ فوسفور معمول تاوینوت بگیرند روغن بادام شیرین ۱۰۰ گرم نفت ۲۵ گرم
فوسفور ۲۰ سانتی گرم مخلوط کنند و در دفع فالج عضلانی چشم هر شب بروی جبهه تمریخ نمایند

تمریخ فوسفور معمول ثردزان بگیرند فوسفور ۳۰ سانتی گرم روغن کهربا
(روغن حیوانی دیپل) ۱۰ گرم حل کرده در دفع فالج جزئی بمقدار ۱ گرم روزی دو یا سه مرتبه تمریخ نمایند

فوسفور روی این جسم بسه حالت مشاهده میشود یا متبلر و یا شکفت شده و یا مذاب و جسمی
است شکننده و کسائی رنگ خارجی دارای تشعشع فلزی و یکی از دانشمندان موسوم به **ویژیر** فوسفور
روی را باین طریق میسازد که بخار فوسفور را بروی روی که در حالت جوش باشد میرساند و این عمل را در
جریان هید روژن خشك باید اجری کرد
اثر ترا پوتیکی فوسفور روی مانند خود فوسفور است و مقدار شربت ان از ۱ تا ۴ میلی گرم و اثر ۸ میلی
گرم ان مانند ۱ میلی گرم فوسفور است

حب فوسفور روی معمول ویژیر بگیرند مسحوق فوسفور روی ۸ دسی گرم
مسحوق اصل السوس ۱۳ دسی گرم شربت صمغ ۹ دسی گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند هر حبی معادل
۱ میلی گرم فوسفور است و مقدار شربت این حبوب از ۱ تا ۴ حب و چون وزن هر حبی سه سانتی گرم است
و خیلی کوچك میباشد ممکن است مقدار اصل السوس را ضعف کنند

هیپوفوسفیت سود یکی از دانشمندان موسوم به **چورچیل** در این اواخر ثابت نمود
که سبب اصلی مرض توبرکول نقصان فوسفوری است در بدن که قابل اکسید شدن بود و لهذا از استعمال هیپو
فوسفیت ها بخصوص هیپوفوسفیت سود و اهك در مداوای سل به تجدیدات میکنند و مقدار شربت انها از ۱۰
تا ۵۰ سانتی گرم است **طریق ساختن هیپوفوسفیت سود** بگیرند هیپوفوسفیت

فوسفور روی

هیپوفوسفیت سود

اهك ۵ کربونات متبلور سود ۸ هریك را جداگانه در مقدار کافی اب حل کنند و محلول کربونات را در محلول هیپو فوسفیت بریزند تا انکه دیگر رسوب ندهد بعد صاف کنند و مصفی را تا درجه یبوست تبخیر نمایند بدون انکه حرارت از ۵۰ درجه تجاوز کند

هیپوفوسفیت اهك — هیپوفوسفیت اهك

هیپوفوسفیت اهك مقدار شربت و محل استعمال ان چنانچه ذکر کردیم مانند هیپوفوسفیت سود است **طریق ساختن ان** بگیرند فوسفور ۱ شیر اهك ۴ مخلوط کرده مدت ربع ساعت بجوشانند و صاف نمایند و زیادتی اهك را بواسطه عبور اسید کربونیك در ان رد کنند و مجددا صاف نمایند و مصفی را تبخیر کنند تا درجه یبوست بدون انکه از ۵۰ درجه حرارت تجاوز نمایند

شربت هیپوفوسفیت سود مطابق کدکس بگیرند هیپوفوسفیت سود ۵ گرم عرق بهارنارنج ۵۰ گرم شربت ساده که بحالت برودت ساخته شده باشد ۴۴۵ گرم حل کرده صاف نمایند و از اثر روشنائی انرا حفظ کنند و هر قاشق اش خوری که ۲۰ گرم از این شربت ظرفیت دارد دارای ۲۴ سانتی گرم و نیم هیپوفوسفیت است و مقدار شربت ان موافق دستور العمل چورچیل یك یا دو قاشق است در هر روز و **شربت هیپو فوسفیت اهك** را نیز بهمین طریق ساخته و بهمین مقدار استعمال میکنند

محلول هیپوفوسفیت سود معمول چورچیل بگیرند هیپوفوسفیت سود از ۱ تا ۵ گرم اب مقطر ۱۵۰ گرم حل کرده صاف نمایند و در بسل دبه همه روزه از ۱۰ تا ۱۵ گرم این محلول را در یك پیاله شربت قند و یا نیز مناسبی مخلوط کرده در ابتدای غذای نهار بیاشامند

در هفتاد و ششم — فی محصولات بعضی دیگر از انتی سپتیك و عوامل

عوامل دافع العفونه

لفظ **انتی سپتیك** را **انتی سپتیکوس** که بمعنی دافع العفونه است مشتق از دو کلمه یونانی است یکی **انتی** بمعنی ضد و دیگری **سپسیس** یعنی تعفن و در طب اداز هر ماده است اعم از نباتی و یا معدنی و غیره که منع تعفن کرده و مفاده مسریه و مودیه امراض را بر طرف سازد و بعبارة دیگر مواد متخمره حیه را دفع کنند و مانع از نشو و نمای انها گردد و **اسپتیك** موادی را مینامند که مواد متخمره حیه در انها موجود نبود چه **آ** در لغت یونانی کلمه نفی است و **سپتیك** چنانچه ذکر نمودیم مشتق از سپسیس و در لوحه ذیل بیشتر مواد انتی سپتیك و عوامل دافع العفونه متداوله را ذکر میکنیم و نیز در این لوحه بیان مینمائیم اقل مقداری از انها را که مانع تعفن ۱۰۰۰ گرم ابگوشت عقیم شده گوساله میشوند و اعدادی که در این لوحه نوشته شده اند بطور تخمین بیان میکنند حقیقت درجه قوت این مواد را در دفع تعفن

بی یدور دزیق	۰/۰۲۵	اب اکسیژنه	۰/۰۵۰
بی کلورور دزیق	۰/۰۷۰	ازتات نقره	۰/۰۸۰
اسید کرمیك	۰/۲۰	کلور	۰/۲۵
ید	۰/۲۵	برم	۰/۶۰
ید و فورم	۰/۶۰	کلورو فورم	۰/۸۰

سولفات مس	۰/۹۰	اسید سالیسیلیک	۱/۰۰
اسید بنزوئیک	۱/۱۰	بی کرومات پتاس	۱/۲۰
کلورور روی	۱/۹۰	اسید تیمیک	۲/۰۰
اسانس بادام تلخ	۳/۰۰	اسید فنیک	۳/۰۰
پرمنگنات پتاس	۳/۵۰	اسید بوریک	۷/۷۰
هیدرات کلورال	۹/۳۰	سولفات آهن	۱۱/۰۰
الکل خالص	۹۵/۰۰		

باید دانست که مواد انتی سپتیک بخاری شکل و مواد فرار در مجاورت هوای آزاد از درجه قوت شان بسیار کاسته میشود

بیشتر از مواد مذکوره را ذکر کرده ایم و ما بقی را در محل خود بیان خواهیم نمود و در این جا فقط ذکر میکنیم اسید فنیک و فنات سود و سالیسیلات فنول (سالول) و درمتوسین و سولفوکاربول را

اسید فنیک

فنول (اسید فنیک) (اسید کاربولیک) عبارت از جسمی است سفید و قابل تبلور و در ۳۵ درجه حرارت ذوب میشود و در آب به مقدار کم محلول ولی در الکل و اتر به نسبتی حل میگردد و در ۱۸۸ درجه حرارت جوش میاید و با یک شعله دوده شکلی میسوزد

اسید فنیک یکی از عوامل دافع العفونه با قدرتی است که جوهره مواد متخمره حیه و متشکله را فاسد میسازد و از این جهت در دفع امراض مسریه از قبیل ابله و تیفوئید و دیفتری و سپتیسمی و ضع حمل و غیره استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۵۰ سانتی گرم است و فنات سود و کوالتار را نیز به همین مقدار و در همین مواقع تجویز مینمایند

درباره نسخه‌های مستعمل داخلی و خارجی اسید فنیک و مواد مشابه آن

محلول محرق اسید فنیک معمول دکلا بگیرند اسید فنیک متبلر الکل ۹۰ درجه مکدام یک جزء مخلوط کنند و این محصول محرق و انتی سپتیک است و قلم مو را با آن آلوده کرده بروی قروح سرطانی و قروح سیفلیسی مرهم نطول مینمایند و از محصولات سمیه است

گلیسره محرق (ید و فنیکه) ایضاً معمول دکلا بگیرند اسید فنیک ید مکدام گلیسرین ۵ مخلوط کنند در لوپوس و سرطان مستعمل است و نیز از محصولات سمی میباشد

گلیسره اسید فنیک مطابق دواسازی لندن بگیرند اسید فنیک متبلر ۱ گلیسرین ۴ مخلوط کنند این محصول انتی سپتیک و محرق است

اسید فنیک مایع معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند اسید فنیک متبلر ۱ الکل ۹۰ درجه ۱ مخلوط نمایند این محصول انتی سپتیک و محرق است

اسید فنیک مایع را در خارج در دفع قروح غانغرایائی و قروح پوتریده و در دهان قرحه و بچلی و آبله کوبنفلوانت و خراج استعمال میکنند با اینکه در اطراف قروح و چند دقیقه بعد جلدی از آن را بکار میبرند و نیز در تغسیل در مامیل

مستعمل است و محلول مائی اسید فنیك عبارتست از اخلاط اسید فنیك مایع با مقدار زیاد با کمی اب که کهر ۲/۵ اسید فنیك مایع در ۱۰۰ اب استعمال میکنند و محلول ۱ در ۱۰۰ در دفع وجع دیمی مثانه بطور زرق در مثانه معمول مولر است

محلول معطر اسید فنیك معمول لبون

بگیرند الکل ۹۰ درجه ۱۰ اسید فنیك ۱ اسانس لیمو ۳ حل کنند در این محصول بوی خوش اسانس لیمو میپوشاند بوی بد اسید فنیك را

اب فنیکه (محلول اسید فنیك) مطابق کدکس

بگیرند اسید فنیك متبلر ۱ اب ۱۰۰ حل کنند و این محلول را شربا در اختلالات تیفوئیدی و اسهالهای مزمن استعمال میکنند و مقدار شربتان در امراض مذکوره تا ۱۰۰ گرم است در عرض روز و در خارج در دفع جراحات چرکی بطور غسول و زرق و نطول مستعمل است و نیز جراح هم قبل از عمل و هم بعد از ان دستهای خود را با این محلول باید بشوید و پس از وضع حمل مکرر فرج را با این محلول باید شست و در مهبل زرق نمود و یکی از دانشمندان موسوم به لیستر میگوید دستهای جراح و معینهای او را قبل از عمل باید با محلول ۲/۵ اسید فنیك در ۱۰۰ اب باید شست و علاوه در هنگام عمل با همین محلول در اطراف مریض رش نمود و نیز پارچه هائی که در کار ده جراحت بکار میبرند در همین محلول الوده کرد

اب فنیکه در دفع تعفن گلدان و غیره (ظرف تبول و تغوط) بکار میبرند عبارتست از یك جزء اسید فنیك بازاری در ۱۰۰۰ اجزاء اب و نیز این اب فنیکه را در دفع تعفن بالوعه ها و مبالها استعمال میکنند و هم چنین رش محلول اسید فنیك در منزل هنگام وبای حمای تیفوئید و تیفوس و کولرا و غیره در دفع سرایت این امراض مکفی است و نیز در محافظت عمارات تشیع از سرایت کولرا میباید محلول اسید فنیك را منظما استعمال نمود و در استعمالات مذکوره اسید فنیك بازاری که غیر خالص است و یا روغن زغال سنگ را میتوان بکار برد

فنول سالیل دکتر کریستماس

مخلوط ذیل را باین اسم مینامند بگیرند اسید فنیك ۹ گرم اسید سالیسیلیك ۱ گرم اسید لکتیك ۲ گرم مانتول ۱۰ سانتی گرم اسانس اوکالیپتوس ۵ سانتی گرم مخلوط کنند و این مخلوط که بشدت محلول در گلیسرین است ۳ جزء ان در ۱۰۰ اجزاء اب حل میشود و درجه انتی سپتیکی ان خیلی بیشتر از اسید فنیك و سمیتش کمتر است و ۱ جزء از این مخلوط را در ۱۰۰ اجزاء اب حل کرده در زرق مهبلی پس از ولادت و عقیم کردن الات بکار میبرند

ذرور دافع العفونه معمول دورژی

بگیرند اسید فنیك متبلر ۱ نشاسته ۵۰۰ مخلوط کرده در دفع تعفن عرق متن پاها ذرور نمایند و نیز این ذرور در دفع تعفن جراحات مستعمل است

شربت اسید فنیك

بگیرند اسید فنیك متبلر ۳ قند سفید ۲۰۰۰ اب ۱۰۰۰ قند را خورد خورد کرده با اسید مخلوط نمایند و در صراحی داخل کنند و اب بیفزایند و باعانت حرارت حل کنند و در این بین هم زنند و بعد صاف نمایند و هر ۲۰ گرم این شربت دارای ۲ سانتی گرم اسید فنیك است و بمقدار ۲۰ تا ۶۰ گرم این شربت را در عرض روز در دفع اختلالات تیفوسی و نزله مزمن ریه و غیره استعمال میکنند و در بادی از مقدار مذکور هم میتوان استعمال کرد

سرکه فنیکه (غسول فنیکه) مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری

سالیسیل

بگیرند اسید فنیک متبلر ۱ اسید استیک ۱۰ و ۱۰ درجه ۲ اب ۲۰ و مخلوط کنند این مخلوط دافع انتی سپتیک است بطور خالص و یا مخلوط با اب استعمال میکنند

سرکه فنیکه کافوری معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند اسید فنیک متبلر ۱ کافور ۱ الکل ۹۰ درجه ۱ اسید پیرولینیو (سرکه چوب) ۹۰ کافور را در الکل حل کرده و اسیدها را بیفزایند و این محصول محرق است و در وقت استعمال انرا با اب مخلوط میکنند

حقنه فنیکه معمول در سپلات بگیرند اسید فنیک ۵ دسی گرم اب ۲۰۰ گرم مخلوط کنند و در حمای تیفوئید احتقان نمایند و این مخلوط جهة یک حقنه است و در ۲۴ ساعت پنج شش دفعه میتوان انرا استعمال نمود و مقدار اسید فنیک را در هر حقنه ممکن است از ۱ تا ۳ گرم قرار داد و بقول کلی استعمال این حقنه موجب بروز عرق و انحطاط زیادی در درجه حرارت الات میشود که از ۱ تا ۳ ساعت دوام میکند و هر وقت درجه حرارت صعود نمود میباید مجدداً انرا استعمال کرد و چون در جراثیم و قوت این مداوا در شفای حمای تیفوئید ثابت نشده لازم است که مراقب اثران باشند

ایضاً حقنه فنیکه معمول در سپلات رامونه بگیرند اسید فنیک خالص و متبلر ۱ گرم اب که درجه حرارت مانند حرارت منزل بوده ۱۵۰ گرم لودانم سیدنم ۵ قطره مخلوط کنند و این حقنه که دافع الحراره و انتی سپتیک موضعی و عمومی میباشد در اولین هفته تب تیفوئید مستعمل دانشمندان مذکور است و از ۲ و ۳ تا ۴ دفعه در عرض روز استعمال انرا مکرر میکنند

پوسیون ضد حمای تیفوئید بگیرند اسید فنیک ۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم الکولاتور اکونیت ۱ گرم پوسیون صمغی ۱۲۵ گرم مخلوط کنند و بتدریج بنوشند و این پوسیون را در حمای تیفوئید **ویلمن** هنگامی استعمال میکند که لب و دندان از ماده سیاه دوده پوشیده شده باشند و اثران در موضع زودتر ظاهر میشود تا در عموم بدن و بروز اثار ضد تخمیر

کاتگوت

کاتگوت (نخ بخیه انتی سپتیک) بگیرند اسید فنیک متبلر ۱ اب مقطر ۱ روغن زیتون ۵ ذهی که تازه ساخته شده باشد مقدار کافی اسید فنیک را با اب مخلوط کنند و در روغن بیفزایند و بعد زه را در ان داخل کرده اقلا مدت چهار ماه بگذارند بماند و در ابتدا زه ها کدر میشوند و بعد کم کم و بتدریج نیم شفاف میگردند و در این وقت قابل استعمال کردن در عمل بخیه خواهند بود باین معنی که در خود جراحت جذب میشوند بدون انکه مانند نخهای متدا ول موجب حصول ریم گردند

پارچه فنیکه (تنزیب فنیکه) بگیرند اسید فنیک ۵۰ الکل ۹۰ درجه ۸ و یا گلیسرین ۱۰۰ اب ۱۰۰۰ مخلوط کنند و مدت دو ساعت پارچه را در ان بخیسانند و بعد بخشکانند و این پارچه را مانند وقاده انتی سپتیک استعمال میکنند و قبل از استعمال با اب نیم گرم باید انرا شست

گلیسره اسید فنیک بگیرند اسید فنیک متبلر ۱ گلیسره نشاسته ۱۰۰ مخلوط کنند و در جراحات غانغرایائی و جراحات پوتریدو فاژدنیک و ضعفی و امراض مزمن جلدی فاده نمایند و **گلیسره کراوزت** را نیز بهمین طریق میسازند

محلول دافع العفونه فنیک بیه معمول پرسی و بولتون بگیرند اسید

فنیك مایع ۶ قطره تعفین بد ۳ گرم گلیسرین ۳۰ گرم اب مقطر ۱۵۰ گرم مخلوط کنند در دفع اوزن و سیلان متعفن مجرای بول و حمیل و غیره ذرق نمایند و مقدار اسید فنیك را ممکن است زیادتر کنند

شمع فنیکه معمول لیستر بگیرند اسید فنیك ۱ امپلاتر ساده ۱۰ امپلاتر را ذوب کرده و اسید را افزوده شمع سازند

زیت فنیکه ایضاً معمول لیستر بگیرند روغن زیتون ۱۹ اسید فنیك متبلر ۱ مخلوط کنند لیستر قبل از شکافتن انساج ابتدا مبضع را در این زیت که محرق است فرو میبرد و بعد انساج را با آن میبرد

مرهم سفیداب فنیکه معمول مصنف بگیرند روغن زیتون ۷ موم زرد ۲ سفیداب شیخ ۲ اسید فنیك مایع ۱ موم را در روغن ذوب کرده و بعد سفیداب را افزوده بهم زنند تا نیم جامد گردد اسید فنیك را داخل نموده نیز بهم زنند تا سرد شود در مداوای جراحات زیاده این مرهم معمول مصنف است

گرد جهة حفظ نعش معمول وافلارد بگیرند اسید فنیك بازاری ۴ کیلوگرام خاکه اره ۶ کیلوگرام اسید را کم کم بخورد خاکه اره داده و بخوبی مخلوط کنند ابتدا در تابوت یك طبقه از این گرد بریزند که از ۴ تا ۵ سانتیمتر قطر داشته باشد بعد نعش را در آن گذاشته و کاملاً انرا از این گرد بپوشانند و این عمل بکلی مانع از تعفن نعش میشود وانرا مومی میکند و یا آنکه اقلاً تعفن را بتعویق میاندازد

ایضاً نسخه دیگر معمول کدکس است (گرد انتی سپتیك) بگیرند اسید فنیك الکل ۹۰ درجه اسانس خاشا ۲ مکد ۲ صمغ و سولفات روی ۲۰ خاکه اره ۱۰۰ سولفات و خاکه اره را مخلوط کنند و اسید و اسانس را در الکل حل کرده داخل نمایند و در قعر تابوت یك طبقه از این مخلوط که تقریباً ۵ سانتیمتر قطر آن بود بگسترانند و بعد نعش را در آن گذاشته و روی انرا از گرد مذکور بپوشانند بطریقی که کاملاً محاط آن شود و در حنوط کردن نعش یك نفر جوان تقریباً ۲۰ کیلوگرام گرد انتی سپتیك کفایت میکند و گردی که از ۲ جزء خاکه اره و یك جزء قطران چوب و قطران زغال سنگ ساخته باشند دارای همان اثر انتی سپتیك میباشد

بخور فنیکه بگیرند اسید فنیك ۱ اب ۵۰۰ مخلوط کنند در نزله منتن بخور دهند

نشوق دافع زکام معمول براند بگیرند اسید فنیك امانیاك مکد ۶ گرم الکل ۱ گرم اب ۱۰ گرم مخلوط کنند و قطعه محلوجی را بان الوده نموده نشوق کنند

محلول فنات سود (فنول سوده) مطابق کدکس بگیرند اسید فنیك ۲۰ گرم سود کستیك مایع ۳۳۲ درجه ۱۰۰ گرم اب مقطر مقدار کافی ابتدا سود مایع را در ۵۰۰ گرم اب مقطر مخلوط کرده و اسید فنیك را بیفزایند و بعد بقدری اب مقطر بر محصول افزایند که ۱۰۰۰ گرم گردد و این محصول که نیز انتی سپتیك است درجه تحریکش کمتر از اسید فنیك میباشد و جهة دفع تعفن انرا با مقدار زیاد یا کمی اب مخلوط کرده استعمال مینمایند

محلول فنات سود معمول بوبوف بگیرند فنات سود ۱ اب ۱۰۰ حل کرده در نزفات جراحات در دفع نزف الدم استعمال کنند

مرهم فنات ایضاً معمول بوبوف بگیرند فنات سود ۱ پیه مذاب ۱۰ مخلوط کنند در دفع اکنه و اختلالات پارازیتی استعمال کنند

فلواورول

فلواورول (فلواورورسودیوم) عبارت از گردی است سفید و محلول در آب و از ۱ تا ۵ جزء این جسم را در ۱۰۰۰ جزء آب حل کرده مانند عوامل انتی سپتیک استعمال میکنند

اسید فلواوریدریک این اسید را بطور استنشاق در دفع سل استعمال کرده و تمجید میکنند والات مختلفه در این عمل بکار میبرند چنانچه یک حجم از این اسید را با دو حجم آب مخلوط نموده و در صراحی گوبا بکار ریخته و تکان میدهند تا هوای زیادی در آن داخل شود و بعد این هوا را در استنشاق مریض معمول میدارند

فلواورزیلیکات دو سود ۱ گرم از این جسم را در ۲۰۰ گرم آب حل کرده مانند عوامل انتی سپتیک در دفع تعفن استعمال مینمایند

فورمول

فورمول (فورم الدهید الدهید فورمیک) جسمی است بخاری شکل و حاصل میشود با اینکه بخار الکل متیلیک را از روی زغال افروخته قرمز شده عبور میدهند و این بخارات در آب و الکل حل است و محلول ۴۰ جزء آن در ۱۰۰ اجزاء الکل دارای بوئی است شبیه بوی موش و بشدت محرش میباشد و این جسم مانند سوبلیمه از عوامل انتی سپتیک قوی است و سمیت ندارد و بشکل بخار نیز مؤثر است و جهة دفع تعفن ۵ جزء از آن را در ۱۰۰ جزء آب حل میکنند و در افاده محلول از ۴۰۰ تا از ۱۰۰۰ معمول میدارند ولی محلول از ۱۰۰ محرش است

سالول

سالول (سالیسیلات فنول) گردی است سفید و متبلور و بوی آن شبیه بوی شمعدانی وردی (گل عطر) و در ۴۲ درجه حرارت قابل ذوب و تقریباً غیر محلول در آب و محلول در ۱۱ اجزاء الکل و در اتر محلولتر و از عوامل انتی سپتیک و دافع روماتیسم و دافع تب است و بعضی از دانشمندان مانند عوامل انتی سپتیک داخلی در اختلالات بول آنرا استعمال میکنند و تمجید مینمایند زیرا که بول را اسپتیک میکنند و در اختلالات جراحی آنرا مؤثرتر از اختلالات مسری میدانند و مقدار شربتان از ۱ تا ۴ بلکه ۸ گرم است سالول را مانند ید و فورم خالصاً روی جراحات خرد میپاشند و نیز لوله های دیناژ و ادوات دیگر ... را بآن آلوده میکنند و تنزیب سالولی و اتر سالولی (از ده ۱) و کولودیون سالولی (از ده ۱) و قلم سالول را در ترابوتیک معمول میدارند و سایر نسخجات آنرا مانند ید و فورم میسازند یعنی در همه آن نسخه ها بجای ید و فورم سالول بایدا استعمال کرده هم در حرف ی ید و فورم را

کولودیون دافع شقاق پستان بگیرند سالول اترمکد ۴ گرم کولودیون ارتجاعی ۳۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند

الکسیر سنونی سالول معمول پرپر بگیرند سالول ۱ گرم الکل ۹۰ درجه ۱۰۰ گرم اسانس گل سرخ ۱ قطره اسانس نعناع ۲ قطره تعفین قرمزدانه ۵ گرم مخلوط کنند

تنزیب سالول مطابق کدکس هر ۱۰ جزء دارای ۱۰۰ جزء سالول است

پوماد دافع شقاق دست معمول اِسْتِفان بگیرند نفتول ۰٫۵ سانتی گرم سالول روغن زیتون مکد ۰٫۵ ۱ گرم لانولین ۴۵ گرم مخلوط کنند

ذرور سالول معمول کِرِیکس بگیرند مسحوق سالول مسحوق نشاسته مکد یک جزء مخلوط کنند

نسخه دافع

نشوق دافع زکام حاد بگیرند سالول ۱ گرم اسید سالیسیلیک ۲۰ سانتی گرم تنن ۱۰ سانتی گرم اسید بوریک ۴ گرم مخلوط کرده بدقت صلایه کنند

شیاف سالول بگیرند سالول ۱ گرم کره کاکاو ۳ گرم یک شیاف سازند

محلول جهة محافظ ساختن حب معمول ایووُن بگیرند سالول ۲ گرم تنن ۵ دسی گرم اتر ۶۵ درجه ۱۰ گرم حل کنند و حبوبی را که طبیب میخواهد بدون تاثر از معده عبور کرده و در امعا حل شوند از این محلول محافظ میسازند

سالول کافوری بگیرند سالول ۳ کافور ۲ مخلوط کرده صلایه کنند و محصول را که مبغان می‌پذیرد با کاغذ ضمادی نمایند

امولسیون سالول معمول نیکوت بگیرند سالول ۴ گرم مسحوق صمغ عربی ۱۰ گرم روغن بادام شیرین ۱۵ گرم شربت تلو ۳۰ گرم تعفین کیلا یا ۳۰ گرم اب ۳۰ گرم مطابق معمول عمل نمایند

پوماد سالول بگیرند سالول ۴ گرم وازلین ۳۰ گرم پوماد سازند

تمریخ سالول معمول نیکوت بگیرند روغن زیتون ۶۰ گرم ابامک سالول مکد ۱۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و در دفع احتراق استعمال نمایند

رزورسین (دی اکسیبنزین) میتادی اکسیبنزول) جسمی است متبلور بشکل منشور های لوزی شکل بی رنگ که در ۱۱۹ درجه حرارت ذوب میشود و محلول در نصف وزنش اب و در الکل و اتر محلول است و تقریباً غیر محلول در کلوروفورم و انرا خارجاً در دفع قروح سفیلیسی و خارجی و داخلاً در دفع سیاه سرفه و اطفای حرارت استعمال میکنند و مقدار شربتان از ۲ تا ۵ گرم است و در خارج پوماد و محلولان متداول میباشد

محلول انتی سپتیک رزورسین بگیرند رزورسین ۱ تا ۴ اب مقطر ۱۰۰ حل کنند و مانند ریاده انتی سپتیک استعمال نمایند و این محلول که بی بو است ممکن است بعوض محلول اسید فنیک استعمال شود

پوماد انتی سپتیک رزورسین بگیرند رزورسین ۱ تا ۳ وازلین ۱۰۰ مخلوط کنند و در زیاده قروح صدیدی استعمال نمایند

زرق رزورسین معمول مصنف بگیرند رزورسین ۲/۵ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم حل کرده در دفع سوزاک زرق کنند

پوسیون دافع الحمای رزورسین بگیرند رزورسین ۲ تا ۵ گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم عرق بهارنارنج ۵ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و در اختلالات تنفوسی و نوائب و سونوخس و نقری تدریج بنوشند

سولفوکاربول معمول فریر بگیرند اسید فنیک اسید سولفوریک مکد یک جزء در حالت برودت مخلوط کنند و زیادتی اسید سولفوریک را بواسطه کربونات بریت اشباع نمایند بنحوی که محصول مصفی نه بواسطه اب بریت در دهد و نه بواسطه اسید سولفوریک و بعد مصفی را در خلا تغلیظ کنند و این محصول از عوامل انتی سپتیکی است که گویا بی اذیت باشد و مقدار شربتان از ۱ تا ۵ گرم است و در ۱۰۰۰ گرم

رزورسین

سولفوکاربولیک

ابکه پیاله پیاله در عرض روز بیاشامند و زیادتر از این مقدار هم میتوان استعمال کرد

حرف ق

هفتادودوم — قرمز دانه بعضی از مواد ملونه دیگر

مواد ملونه

مواد ملونه را اسازی و کیمیائی که در رنگین کردن دادو به و شناسائی طبیعت انها بکار میروند عبارتند از قرمزدانه و کارمن و لاک و زردچوبه و نیل و هواچوبه و انیلین و نیل پروسی و کاغذ تورنسول و بنفشه ما در این در بیان میکنیم اقسام قرمزدانه و اقسام لاک و نیل و وسمه و حنا و هواچوبه و نباتات مشابه ان و اقسام انیلین و روناس و اقسام هلیانت و هلیوتروپ و تورنسول را و در اخر این مختصری از الوان بدوی ذکر خواهیم نمود و بنفشه و زردچوبه و نیل پروسی را سابقاً بیان کرده ایم

قرمزدانه

قرمزدانه — کوشنیل (کرمس ایمال) — ککوس (لفظ قرمز که معرب کرم است مشتق از کرمی میباشد که در لغت سانسکری بمعنی کرم است و اشتقاق المنی یونانی و کرمس لاطینی که نیز بمعنی کرم اند از همین لفظ کرمی سانسکری است) عبارت از یک نوع انسکتی است از جنس **همیپتر** (نیم بال) و از طایفه **کالنسکت** و دارای ماده ملونه است که با ان رنگهای قرمز بسیار قشنگ میسازند و این انسکتها در صورتیکه تازه از تخم بیرون امده باشند بقدری کوچک اند که نمیتوان انها را دید مگر با لوپ و جنس ماده انها که در صورت نمو کامل بحجم نخود کوچکی است خیلی بزرگتر از جنس نرشان میباشد و بکلی عاری از بال است و اقسام قرمزدانه از این قرار اند ۱ **کوشنیل نوپال — ککوس کاکتی** که در روی بته نوپال که قسمی از **کاکتیر** (مراد درخت عناب انجیر فرنگی را) است زندگی میکند و این قسم را از امریک می اورند و مانند دانه های خشکیده میباشد غیر منتظم الشکل و بحجم عدس کوچکی و نوعاً قرمزدانه که از مکزیک و کاناری و الژری می اورند خاکستری و نیمی سیاه و با قرمزرنگ است ۲ **کرمس حیوانی و یا نباتی — ککوس ایلیسیر** که باسم عام قرمزدانه نامیده میشود بومی مشرق زمین و فرنگستان است و در روی یک قسم درخت بلوطی موسوم به کرکوس کوکسیفرا زندگی میکند و نوعاً قرمزدانه مشرق زمین دارای رنگ قرمز قشنگی است و دانه های ان بحجم نخود کوچک و براق و کوشنیل لهستانی خیلی شبیه است باین قسم ۳ **کوشنیل لاک — ککوس لاکا** و از این قسم صمغی میگیرند موسوم به **لاک**

کوشنیل حقیقی را در دوا سازی جهت رنگین کردن بعضی دواها بکار میبرند و در مطبوخ مائی ان چون طرطیر محلول و یا زاج سفید داخل کنند گرد قرمز قشنگی رسوب میشود موسوم به **کارمن (قرمز فرنگی)**

و کرمس حیوانی جزء اعظم ماده ملونه الکرمس ابطالیائیها است و بعضی از دانشمندان انگلیس و المان کوشنیل را دوای مخصوص سیاه سرفه میدانند و مخلوطی ترتیب میدهند از یک گرم کوشنیل و ۳۰ گرم قند و انرا در ۱۹۲ گرم اب گرم حل کرده و در مدت ۲۴ ساعت سه قاشق چای خوری این محصول را استعمال میکنند و مصنف میگوید کوشنیل در دفع سیاه سرفه اطفال بلا اثر نیست و ۵ سانتی گرم انرا در یک پیاله اب داغ خیسانیده و صاف کرده و با قدری قند شیرین نموده در طفل ده ساله در مدت [illegible] بکشانه روز بنوشانند

تعیین کوشنیل

تعفین کوشنیل مطابق کدکس بگیرند کوشنیل نیم کوب کرده ۱ الکل ۸۰ درجه ۸ مدت ده روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و بافشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند این تعفین را در رنگین کردن بعضی ادویه بکار میبرند

لاکا

لاک ع لک ت لاک (گوم لاک) ل لاکا (گومی لاکا) عبارت از ماده‌ایست سقزیه بدون جهة گوم نامیده شده و شکننده و شفاف و بی بو و طعم آن عفص و کمی تلخ و رنگ آن سرخ زرد رنک و از محصولات هند شرقی و از بعضی درختهای طایفه عناب و طایفه انجیر و غیره بواسطه گزیدن جنس ماده **کوکوس لاکا** (حرم قرمزدانه را) ترشح میگردد و در تجارت چندین قسم لاک متداول است اول لاک شاخه عبارت از لاک طبیعی است ملتصق به شاخه‌های جوان یعنی این شاخه‌ها محاط شده‌اند از طبقاتی لاک و طول آنها از ۱ تا ۱۰ سانتیمتر است و این قسم لاک قرمز تیره و کمی شفاف و در هنگام سوختن بوی مطبوعی متضوع میگردد ثانیاً لاک دانه که همان لاک مذکور است مگر اینکه از شاخه‌ها انتزاع کرده‌اند ثالثاً لاک ورقه و یا لاک صدفی عبارت است از همان دو قسم لاک مذکور که آنها را ذوب کرده و مانند قطعات نازک در قالب ریخته‌اند و علاوه در تجارت لاک برنجی و خرمائی نیز متداول است و در این دو قسم ماده ملونه کمتر از اقسام مذکور میباشد و لاک برنجی بسهولت ذوب میشود و بوی مطبوعی از آن متصاعد میگردد شبیه ببوی دنیل و نوعاً لاک در مجاورت آب جوش نرم میگردد و در الکل حل میشود و در اتر و سولفور دکربون و بنزین و اسانس تربانتین و اسید استیک و امانیاک حل نمیگردد و در سود کستیک بسهولت حل شده و رنگ بنفشی حاصل میکند و در روغن بزرکان در صورتی که بحالت جوش باشد کمی حل میشود و در نفت نیز غیر محلول است و موافق تجربه بعضی از دانشمندان لاک مرکب است از سقز و لاکسین و ماده‌ای بین موم و سقز و ماده ملونه حیوانی و اسید لاسیک و سقز سفید لاک که در تجارت متداول است عبارت از لاک طبیعی است که بواسطه هیپوکلوریت آهک و غیره ماده ملونه آنرا گرفته‌اند

تعفین الکلی لاک را مانند عوامل مقویه و قابضه استعمال میکنند و در بعضی نسخ‌ها لاک را داخل مینمایند و محلول الکلی لاک را تا یک درجه میتوان بدل کولودیون در دفاده جراحات استعمال کرد و **لاک لاک و لاک هندی** قسمی از لاک است و عبارت از رسوبی است که حاصل میشود از افزودن زاج سفید در محلول قلیائی لاک و مردم هندوستان در نقاشی آنرا استعمال میکنند و **لاک دی** ماده‌ایست شبیه به لاک لاک و طریق ساختن آن هنوز بخوبی معین نشده است

استریل

اِسْتِرزُول دکتر برِلیُوز با این اسم و دوائی انتی سپتیکی نامیده‌اند که بر روی اغشیه مخاط و بر روی جلد کاملاً التصاق مییابد بگیرند لاک مصفی که کاملاً در الکل محلول بود ۲۷۰ گرم حسن لبه مصفی که نیز کاملاً در الکل محلول بود بلسان تلو مکد ۱۰ گرم اسید فنیک متبلور ۱۰۰ گرم اسانس دارچینی ساکارین مکد ۶ گرم الکل ۹۰ درجه بقدری که محصول ۱۰۰۰ گرم شود حل کنند و در مداوای دیفتری حلق قروح توبرکولی جلد و زبان و اکزما و غیره این دوا را استعمال میکنند

نیل

نیل ع نیل (نیلج) ت اندیگول پیگمانتوم اندیکوم ماده ملونه‌ایست که از برگ چندین قسم نبات صنف **پاپیلیونا سه** از اصناف طایفه **لگومینوز** استخراج میکنند باسم نیل موسوم

میخوانند و این نباتات را نوع‌های **وسمه** کِتَم یا **اندیگوتیری** یا **اندیگوفرا** مینامند و اقسام
انها از این قرار اند **وسمه بری** یا **اندیگوفرا ارژانتا** و **وسمه گوواتمالائی** یا
اندیگوفراد یسپرما (گوواتمالا عبارت از مملکت جمهوری است در امریک مرکزی) و **وسمه**
انیل یا **اندیگوفرا انیل** و **وسمه بقول عام** یا **اندیگوفرا تنکتوریا**

و نوع‌ها نیل را باین طریق میسازند که برگ نباتات مذکور را در اب میخیسانند تا بحالت تخمیر و بعد ماده ملونه
را بواسطه اهک رد کرده و رسوب را بواسطه عمل انحراف بر داشته و شسته و خشک میکنند و بقول کلی
نیل بشکل قطعات مربعی است که وزن هر یک از انها تقریبا ۱۲۵ گرم است و دارای رنگ اسمان گون بسیار
قشنگی است که یکی از الوان سبعه بدوی میباشد و چون انرا بروی ناخن بمالند یک نوع تشعشع نحاسی حاصل
میکند و نیل گوواتمالا که نیل گل نامیده میشود سبکتر و با قیمت‌تر از سایر اقسام است و دارای رنگ اسمانگونی
قشنگی است مایل به بنفش و نیل هندی که نیل بنگاله نیز نامیده میشود شبیه به نیل گل است و نیل براق و زینتر و پر
رنگتر از دو قسم مذکور است و بیشتر از انها رنگ مید هد و نیلی که از وسمه بقول عام میگیرند پست‌تر و ارزانتر
و فراوانتر از اقسام مذکور است و عموما نیل بی بو و بی طعم است و غیر محلول در اب و الکل و غیره و در انیلین
کمی حل میشود و در املاح الکالوئیدها و در کلوروفورم محلول است و ماده عامل نیل را **اندیگوتین**
مینامند

نیل را در طب مانند عوامل مقویه و قاطع الحمی استعمال میکنند و نیز در دفع صرع بمقدار ۲ تا ۳ گرم و هم چنین ۱۲
تا ۳۰ گرم در عرض روز تجویز مینمایند و از عوامل ضد تشنج و ضد صرع است

در ممالک مشرق برگ وسمه را نرم سائیده و با اب خمیر کرده جهة سیاه کردن مو استعمال میکنند و دانشمندان ایران
مینویسند که اشامیدن مطبوخ برگ وسمه بغایت مقیی و جهة گزیدن سگ دیوانه مفید و بهترین چیزها است
و در خضاب مو و سیاه کردن ان اولا باید موها را با صابون و غیره بشویند و پاک کنند ثانیا حنای کوبیده را با اب
سرد خمیر کرده بروی انها نطول نمایند و از یک تا دو ساعت بگذارند بماند و بعد با اب بشویند و خشک کنند
ثالثا وسمه کوبیده (رنگ) را با اب گرم و یا بهتر با کف صابون خمیر کرده نطول نمایند و پس از یک ساعت
بشویند موها سیاه و براق و نرم میگردند

در این اوقات ذکو شنشین بفرهنگستان یک قسم نیلی هدیه آوردند که رنگ ان سبز مایل به اسمان گونی است
و انرا **سبز چینی** مینامند

ریشه **باپتیزیا تنکتوریا** که از صنف **پاپیلیوناسه** و معروف به ریشه نیل بری است از مخصوصات
بومی امریک شمالی میباشد و در جنگلهای نواحی ایالات متحده امریک فراوان است دارای ماده ملونه اسمانگونی
است شبیه به ماده ملونه وسمه و بواسطه افزودن اب بجوشانده الکلی این ریشه ماده سفیدی [illegible] میشود
موسوم به **باپتیزین** و در ایالات متحده این ریشه را بمقدار کم مانند عوامل انتی سپتیک و قابض و بمقدار
زیادتر مانند عوامل مقیی و مسهل قوی استعمال میکنند

حنا

حنا، حنات هندی یا **الهنا لاوسونیا اینرمیس**) عبارت از نیم درختی است از
طایفه **سالیکاریه** و دارای چند قسم است و از محصولات کمیسیری ممالک مشرق زمین میباشد

هفتم
درس هفتاد

ودر ایران بهترین حناها حنائی است که در خبیص کرمان زراعت میکنند واین گیاه دارای ریشه است قرمز رنگ وتلخ وگس وچوب ان صلب وگلش معطر و دانشمندان شرق ریشه انرا مانند قابضات استعمال میکنند وکوبیده برگ انرا با اب خمیر کرده در خضاب مو بکار میبرند علاوه بر رنگین کردن ومعطر نمودن موها مانع از سقوط انها میشود وعموم زنهای مشرق زمین وبعضی ازمردها دست وپا را نیز بواسطه خضاب با حنا رنگین میکنند وماده ملونه برگ حنا راکه قسمی از تنن است یکی از دانشمندان موسوم به عبد العزیز اسید هنو تنیك نامیده است و برگ حنا بواسطه همین ماده در عداد عوامل انتی سپتیك میباشد ودر دفع قروح کهنه وسوختگی مؤثر است ونیز انرا در دفع عرق متن پاها استعمال میکنند ودانشمندان ایران از استعمال نقوع برگ حنا در ابتدای جذام تمجید مینمایند ونیز برگ حنا را از عوامل مدر بول ومدر حیض ومسقط جنین جهیج باه میدانند ومقدار شربت از مسحوق برگ حنا مطبوخ سفوف تا ۲/۵ گرم ونقوع انرا تا ۳/۵ گرم مینویسند وگل حنا را بعربی **فاغیه** و **تامار هنه** مینامند ومانند عطریات استعمال مینمایند وثمر حنا در ادرار حیض قویتر از سایر اجزاء انا است

درهندوستان شرقی ریشه قسمی از حنا راکه موسوم به حنای خاردار ل **لاوسونیا اسپینوزا** میباشد در دفع اختلالات جلدی استعمال میکنند

هواچوبه (هوچوبه) ع **ابوخلسا (حناء الفول) (خس الحمار)** ل **الکانت** ل **انکوزا تنکتوریا (الکانا تنکتوریا)** ریشه نباتی است از طایفه **بوراژینه** ورنگ این ریشه قرمز قهوه وحجم ان باندازه قلم تحریر ودارای ماده ملونه است موسوم به **انکوزین (الکانتین)** که در اب غیر محلول است ولی در الکل واتر واجسام دسمه وسولفورکربون حل میگردد اکنون در طب هواچوبه را استعمال نمیکنند مگر در رنگین کردن بعضی مرهمها **انکوزا ویرژینیکا** و **لیتوسپرموم تنکتوریوم** و **اونوسما اکیوئیدیس** و **اکیوم روبروم** عبارت از نباتاتی میباشند شبیه به هواچوبه وبدل ان استعمال میشوند **انیلین** جسمی است مایع و دارای بوئی تند ومعطر وطعمی سوزان وحاد ودر صورتیکه از مجاورت هوا ونور محفوظ بود بی رنگ است و هرگاه هر این دو با هم در ان اثر کنند بسرعت اسمر اللون میگردد ووزن مخصوص ان ۱/۰۲۸ است ودر ۱۸۲ درجه حرارت جوش میاید واین جسم قابل اشتعال است وبایك شعله مشعشعی میسوزد ودر حین سوختن کربون زیادی تولید مینماید انیلین در اب چندان محلول نیست ودر الکل واتر وعرق چوب واستون وسولفورکربون وادهان دسم وفرار بشدت محلول است وچون داغ باشد گوگرد وسولفور وید وداتیانج را حل میکند ودر صورت خلوص البومین را منعقد مینماید وماده منعقده بواسطه برودت جامد میگردد ولی هرگاه خالص نباشد منجمد نمیشود مگر در کمتر از ۲۰ درجه حرارت ودر مجاورت هیپوکلوریتهای قلیائی مانند کلورور داهك ویا مخلوطی از اسید سولفوریك وبی کرومات پتاس رنگ اسمانگونی بنفشی حاصل میکند ودر مجاورت اسید نتریك فقط رنگ اسمانگونی میگیرد وانرا مبدل به اسید پیکریك مینماید

محلول مائی انیلین را در تسمیم کلورها تریاق فرض کرده اند ویکی از دانشمندان سولفات انیلین را در دفع قطرب بمقدار ۵ سانتی گرم سه دفعه در عرض روز استعمال میکند وتمجید از اثران مینماید واشامیدن این دوا موقتاً

فاغیه

هواچوبه

انیلین

بر لب و زبان و ناخن را برنگ آسمانگونی رنگین میکند

در بیان اقسام انیلین

انیلین بواسطهٔ تلون به بیشتر الوان از قبیل رنگ بنفش و رنگ آسمانگونی و رنگ آبی و رنگ سبز و زرد و نارنجی و سرخ جالب دقت نظر دانشمندان شده و درد رنگ آمیزی معمول و متداول این زمان و حصول الوان مذکوره بواسطهٔ ترکیبات با اجسام مختلفه است و در میانه انها انیلین بنفش از همه ثابت تر و اهمیتش بیشتر است و اول انیلینی است که در سال ۱۸۵۶ میلادی **پرکن** نام کشف کرد و بواسطهٔ طریقه های مختلفه که در ساختن انیلین بنفش بکار میبرند اسامی مختلف بران اطلاق مینمایند از قبیل **موُوِئین و انیلئین اندرین و فنامتین و بولین و انیلین ارغوانی و پوُرپوُرین و روزولان و هارمالین و تیرالین** وغیره

انیلین بنفش بخوبی متبلور میگردد و با اثر شعاع مقاومت مینماید و در آب و اسید استیک و الکل و عرق چوب و مخلوطی از الکل و عرق چوب (الکل متیلیک) حل میشود و بقول کلی انرا حاصل میکنند از اکسید کردن یکی از املاح انیلین مانند سولفات و کلوریدرات باعانت اجسام اکسید کننده از قبیل کلورور داهک و بی کرومات پتاس وغیره

محلول سولفوریک موُوئین را که با الدهید مخلوط کنند تولید انیلین خاکستری مینماید

قسمی از انیلین قرمز را که **اِدُتی و بنزین** (ادنیر و بنزول) مینامند حاصل میشود از اختلاط نیترو بنزین با کلورور داهن و قسمی دیگر از انیلین قرمز است که **فوشین روزانیلین** (انیلین رژ) نیز نامیده میشود و چون انیلین را با اسید ارسنیو مخلوط کنند و در حمام زیتی طبخ دهند جسمی حاصل میگردد موسوم به انیلئین و چون فوشین را با الکل و مقدار زیادی انیلین مخلوط کنند و حرارت دهند موافق امتداد مدت حرارت الوان مختلف از آبی آسمانگونی تا بنفش قرمز حاصل میگردند

انیلین زرد که **کریزانیلین** نامیده میشود جسمی است مورف و شبیه به کرومات سرب و املاح ان بخوبی متبلور میگردند و یکی از محصولات انیلین قرمز است

انیلین اسمر اللون عبارت است از کلوریدرات انیلین و یکی از املاح روزانیلین که اسیدان معدنی بود در صورتیکه این دو جسم در هم فعل و انفعال کرده باشند

انیلین سبز که **امرانیلین** (انیلین زمردی) نیز مینامند بواسطهٔ چندین قاعده ساخته میشود مثلاً کلوریدرات انیلین را با کلورات پتاس و کمی الکل و اسید استیک مخلوط مینمایند و استعمال این قسم انیلین در این اوقات متروک است و بجای ان الدهید سبز و بید و ایتیل سبز و بید و متیل سبز و غیره را استعمال میکنند و الدهید سبز را از اختلاط سولفات روزانیلین و الدهید و هیپوسولفیت سود میسازند

قسمی از انیلین را در طب استعمال میکنند که **فنلامین (اسید و بنزین)** نامیده میشود و این جسم که از سموم است در سلسله عصبانی مرکزی اثر میکند و انرا در رفع قطرب اکلامپسی استعمال میکنند و موافق اعتقاد

توربُول مقدار شربت و طریقه استعمال آن از این قرار است بگیرند از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم انیلین و در آبی که دارای کمی اسید سولفوریک باشد حل کنند و در مدت روز در سه دفعه بنوشند و از ۳ تا ۴ هفته بر آن مداومت نمایند

فوشین (کلوریدات روزانیلین) این جسم در آب محلول و در اتر غیر محلول و در الکل بمقدار کمی حل میشود و از ۵ تا ۲۰ سانتی گرم موافق سن مریض در البومین اوری استعمال میکنند

حب فوشین بگیرند فوشین از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم با مقدار کافی عصاره شیل و گرد ریشه خطمی یک حب سازند

پوسیون ضد البومین اوری معمول بوشاردا بگیرند جلاب صمغی ۱۰۰ گرم فوشین ۵ سانتی گرم اسانس نعناع مقدار کافی مخلوط کنند و در مدت ۲۴ ساعت با قاشق چای خوری متدرجاً بنوشند

بعضی دیگر از اقسام انیلین است که این کتاب گنجایش ذکر آنها را ندارد

روناس (رودانک) ع **فوة (عروق الصباغین)** ت **گارانس** ل **روبیا تنکتروم** ی **اروترودانون** نباتی است از طایفه **روبیاسه** یعنی این طایفه را بان نسبت داده اند و در ریشه این نبات که جزء مستعمل در طب است طویل و استوانه و بحجم قلم تحریر و خارج آن سرخ تیره و داخلش سرخ روشن و دارای طعمی است تلخ و کمی گس

ریشه روناس دارای ماده ملون سرخی است موسوم به **الیزارین** و علاوه مقدار زیادی قند دارد و از این جهت است که چون از آن در آب تخمیر نمایند تولید مقدار زیادی الکل میشود و نیز دهن فرار مخصوصی تولید میگردد موسوم به اسانس روناس و یکی از دانشمندان میگوید در ریشه روناس یک ماده مخصوصی موجود است موسوم به **روبیان** و این ماده از اثر قلیائیات و فرمان مخصوصی که محتوی در ریشه میباشد مبدل به الیزارین میگردد

ریشه روناس یکی از پنج ریشه مفتح است و آنرا مانند مدرات استعمال میکنند و نیز از عوامل است در اکثر ثلثه امراض استعمال آن متداول میباشد و اگر اشامیدن روناس عظام رنگین میشوند یعنی ماده ملون آن در دودان داخل شده و آنها را قرمز میکند و بواسطه بول و شیر از بدن خارج میگردد و مقدار شربت مسحوق ریشه روناس بطور سفوف از ۲ تا ۴ گرم است و ۱۲ گرم ریشه روناس را در ۱۰۰۰ گرم آب جوشانده بطور تیزان استعمال مینمایند دانشمندان اسلام معتقد این ریشه را در سهولت وضع حمل و دفع عسر البول معمول میدارند

در بیان تورنسول

لفظ تورنسول در لغت فرانسه بمعنی آفتاب گردان است و در اصطلاح عامه اطلاق میشود بر گیاهی که آنرا **هلیانت** مینامند و یک قسم از این گیاه را در زبان فارسی آفتاب پرست (آفتاب گردان) میگویند و در اصطلاح علمای کیمیا ماده ملونی را مینامند که در رنگ آمیزی بسیار استعمال میشود و رنگ آن آبی بنفش است باید دانست که دانشمندان یونان و لاطین باسم **هلیوتروپیوم** که نیز بمعنی آفتاب گردان است گاهی را مینامیدند غیر از هلیانت و یا از حیثیت صفات گیاه شناسی و خواص طبی تباین کلی دارد و این معنی

سبب اشتباه بعضی از مصنفین شده و این دو گیاه را یکی دانسته اند و ما در ذیل شرح هر یک از آنها را بطور اجمال

میگاریم و بعد تورنسول کیمیائی را ذکر میکنیم

آفتاب گردان

هلیانت علمای گیاه شناسی باین اسم یک صنف از نباتات طایفهٔ **سینانتره** را مینامند و یک قسم

از این صنف را **تورنسول** یا **آفتاب گردان (آفتاب پرست)** آذریون

یا **حنوه** که **هلیانتوس انوس** میگویند و مانند گاوزبان و حشیشة الزجاج و غیره از عوامل

مدره است و ماننده نها دارای مقدار زیادی شوره میباشد و مغز ساقهٔ آفتاب گردان بقدری شوره دارد

که مانند فتیله باروطی میسوزد و میتوان آنرا مانند موکرا (داغ فتیله) استعمال کرد و مصنف میگوید که گویا

بواسطهٔ همین خاصیت باشد که آنرا آذریون نامیده اند چه آذریون در لغت فارسی بمعنی آتش گون است

قسم دیگر این صنف را که **توپینامبور** که **هلیانتوس توبروزوس** یا سیب

زمینی ترشی یا **پرالماسی** مینامند و ریشهٔ این نبات همیشه باقی است و دارای حدبه های لحمی

دمبالهدار گلابی شکل چند و این حدبه ها که سیب زمینی نامیده میشوند از مواد غذائی انسان و حیوانات میباشند

و طعم آنها شبیه به طعم ارتیشو و شیرین تر از آن است

هلیوتروپ

هلیوتروپ که **هلیوتروپیوم** (این لفظ مشتق از دو کلمهٔ یونانی است یکی **الیوس**

یعنی آفتاب دیگری **تروپو** یعنی گردان) نباتی است از طایفهٔ **بوراژینه** و در مواضع شنزار میروید

و بیبو و بیطعم و گل آن سفید و بشکل خوشه و شبیه بدمبالهٔ عقرب و موافق اعتقاد **پلین** که از دانشمندان

طبیعی لاطین است و در سال ۲۳ میلادی متولد شده گل این نبات بسمت آفتاب گردش میکند

هلیوتروپ را از اد و به جرحی میدانند و مانند عوامل ضد سرطان و ضد نقرس استعمال میکنند و لاطینها

آنرا مخصوص به سقوط مشیمه میدانستند

یک قسم از این نبات را که به لاطینی **هلیوتروپیوم پرو ویانوم** مینامند دارای بوئی است

شبیه به وانیل و در صداع قلبی مستعمل و بوهای خوش از آن میسازند و در غالب بستانهای فرنگ

زراعت میشود

تورنسول کیمیائی

تورنسول کیمیائی چنانچه ذکر کردیم عبارت از مادهٔ است رنگین که در اعمال کیمیائی بنام

معروف استعمال میشود و بر دو قسم است تورنسول صفحه و تورنسول قالبی اولاً تورنسول صفحه این قسم را

با عصیر **کروتون تنکتوریوم** که یکی از نباتات طایفهٔ افوربیاسه است میسازند باین

طریق که در عصیر مذکور پارچه کهنه را آلوده کرده می خشکانند و بعد آنرا به بخار مخلوطی از بول فاسد شده

و آهک بخور میدهند ثانیاً تورنسول قالبی این قسم را با بعضی اقسام لیکن میسازند باین طریق که نبات مذکور را

با نصف وزنش خاکستر درد شراب مخلوط کرده میکوبند و کم کم بول انسانی را در آن داخل مینمایند تا خمیر

گردد و مدت چهل روز میگذارند بماند تا رنگ آن ارغوانی شود و مجدداً قدری بول بر آن می افزایند و پس از

چند روز که رنگش مبدل به آسمان گون شد آنرا خورد خورد میکنند تا فاسد نشود و باز قدری بول بر آن افزوده

و با آهک مخلوط مینمایند و بالاخره بقدری گل طباشیر در آن مخلوط کرده که قابل قالب کردن گردد و بشکل

قطعات مکعب قالب نموده می خشکانند

محلول لیمو

محلول این قسم تورنسول را هرگاه با اجسامی مخلوط نمایند که فی الجمله قلیائی باشند رنگ آبی آسمانگونی حاصل میگردد اگرچه مقدار این اجسام بسیار کم بود و چون با اجسام اسید مخلوط شود رنگ اصلی تورنسول که در صورت خلوص عبارت از رنگ قرمز بسیار قشنگی است ظاهر میشود

ماده ملونه تورنسول عبارت از اسیدی است قرمز و بسیار ضعیف موسوم به **اسید لیتمیک** که چون با سود مرکب شود ملح آبی رنگی حاصل میگردد و هرگاه تعفین قرمز را با کربونات سود مخلوط نمایند اسید لیتمیک بجای اسید کربونیک واقع شده و لیتمات سود که آبی رنگ است تولید میشود و اسید سولفوریک این لیتمات آبی رنگ را تجزیه کرده و اسید لیتمیک قرمز را آزاد مینماید و سولفات مرکب دارای اسید سولفوریک است و بر آن چندان قوی نیست چون با لیتمات سود مخلوط گردد تجزیه مضاعفی حاصل شده و لیتماتی تولید میشود که قرمز است و باین جهة است که املاح خنثی در تورنسول ممکن است تعامل نمایند

کاغذ تورنسول

کاغذ تورنسول (کاغذ معرف) عبارت از تیشه های کاغذی بی آهاری است که با رنگهای نباتی آنها را رنگ کرده اند و کاغذ تورنسول آبی در مجاورت اسیدها قرمز میگردد و کاغذ تورنسول قرمز در مجاورت قلیائیات آبی میشود و کاغذ زردی که از زردچوبه ساخته شده است قلیائیات آن را اسمر اللون میکنند و کاغذ داهلیا که آبی بنفش رنگ است در مجاورت اسیدها قرمز و در مجاورت قلیائیات سبز میگردد و کاغذ استات سرب در مجاورت هیدروژن سولفوره سیاه رنگ میشود و تولید سولفور سرب میگردد

فتولاکا

فیتولاک ع صبّاغ ر فیتولاکا دِکاندرا نباتی است از طایفه **فیتولاسه** و در امریک شمالی وافر و در فرنگ در بعضی بستانها آن را زراعت میکنند و اسامی مختلف بر آن اطلاق مینمایند از قبیل انگور امریک و اسفناج هند و اسفناج کاین و تاجریزی خوشه و در جنوب فرانسه باسم گیاه لاک موسوم است و میوه این نبات بشکل حبه کوچکی است سیاه متمایل به بنفش رنگ و مانند خوشه معلق واقع میگردد و اهالی ایالات متحده امریک همه اجزاء این نبات را استعمال میکنند و عصیر میوه آن را که سرخ است در تقلب کردن شرابها بکار میبرند و نو رسته های تازه آن را مثل مارچوبه و برگهای جوانش را مانند اسفناج میخورند و خاکستر این گیاه مقدار زیادی پتاس دارد و یکی از دانشمندان مسمی به **براکونو** اسید اکسلیک را از این گیاه استخراج کرده و از این جهة است که در ابتدا این اسید را **اسید فیتولاکسیک** مینامیدند بهر جهة ریشه و میوه فیتولاک را در طب مانند عوامل مقیء و مسهل استعمال میکنند و علاوه فی الجمله اثر تخدیری در آنها میباشد و ماده عامل آنها عبارت است از تنتور فیتولاکسین و اسید فیتولاکسیک و ۱۵ گرم ریشه این نبات را در ۵۰۰ گرم آب جوشانیده و صاف کرده کم کم استعمال میکنند تا اثر قی و اسهال ظاهر گردد و از ۵ دسی گرم تا ۲ گرم گرد این ریشه را جهة حصول قی و از ۵ تا ۴۰ سانتی گرم مانند عوامل مغیره معمول میدارند و مقدار شربت از تعفین میوه آن ۶۰ گرم است

الوان بدیع

در بیان الوان اصلی (بدیع) و ...

چون نور آفتاب بسطح اجسام رسد و در آنجا منکسر گردد و در آلت ابصار اثر نماید آن اثر را رنگ مینامند و **نیوتن** حکیم انگلیسی ثابت میکند که الوان مختلف از تجزیه نور آفتاب حاصل میگردند و این دانشمند بواسطه منشور و محلل الضیا

ثابت مینماید که هر شعاع نوری مرکب از هفت شعاع ثانوی است و این اشعهٔ ثانوی که متلوّن بالوان مختلف اند بموافق
درجهٔ انکسار بدون تخلف همیشه بترتیب ذیل ظاهر میگردند رنگ سرخ رنگ نارنجی رنگ زرد رنگ سبز رنگ آبی رنگ نیلگون
و رنگ بنفش و قابلیت انکسار رنگ بنفش زیادتر از سایر است ولی این الوان بخوبی محدود نیستند چنانکه رنگ سرخ
با رنگ نارنجی و رنگ نارنجی با رنگ زرد و هم چنین سایر الوان درهم مخلوط و منتشر اند و نمیتوان حدّ معینی برای آنها قرار
داد و از این جهة است که علاوه بر این الوان سبعهٔ اصلیه در میانه آنها الوان متوسط دیگری بیان کرده اند که درجات
تلوّن آنها غیر معین است بهر جهة این الوان را اصلی و بدوی از آن جهة میگویند که سایر الوان نتیجهٔ ترکیب بعضی از آنها باهم
میباشند و هر یک از اشعهٔ متلونه دارای خواص متمایزه اند و با مقادیر مختلفه حرارت مرتبط میباشند چنانکه رنگ سرخ
موافق اعتقاد بعضی از دانشمندان گرم تر از رنگ بنفش است مطابق نسبت ۸ بر ۱ و موافق اعتقاد بعضی دیگر ۱۲ بر ۱ یعنی
رنگ سرخ ۱۲ بار ۱۲ درجه گرم تر از رنگ بنفش است

ثابت شده که کلیهٔ اجسام بخودی خود و فی حدّ نفسه دارای رنگی نیستند و الوانی که ما در آنها مشاهده میکنیم بواسطهٔ
اختصاصات سطوح آنها است که بعضی از اشعهٔ متلونه را منکسر کرده و بعضی دیگر را جذب میکنند مثلاً جسمی را که
قرمز می بینیم بواسطهٔ آنست که شعاع قرمز را منکسر میکند و جسم سفید همهٔ اشعه را منکسر مینماید و بر خلاف جسم سیاه
تمام اشعه را جذب میکند و بعبارة دیگر رنگ اجسام کثیف بواسطهٔ آنست که در سطح آنها بعضی از اشعهٔ نور منکسر
شده و بعضی دیگر جذب میگردند و در اجسام نیم شفاف تا یک درجه در عمق سطوحشان اشعهٔ نور فرو رفته بعد
منکسر میگردند و رنگ اجسام شفاف که حاجب ماوری نیستند بواسطهٔ اشعه است که از جرم آنها عبور کرده و
جذب نشده اند

در هشتم در قطران و بعضی مواد از مباحث آن

در این در ذکر میکنیم قطران و کولتار و روغن کاروزغال چوب و دوده و اکیتول و اسید کربونیک و فانیک و مخصوصاً آنها
و در اواخر این در تقسیم بواسطهٔ انجره در بدن را بیان مینمائیم

پ ع ت **قطران** ف **گودرون** ل موافق اصطلاح پلین **پیکس لیکیدا** ی باصطلاح تئوفراست
پیتا و باصطلاح دیسقوریدوس **پیسا اوریا** یا **کونوس** عبارت از مادهٔ است سفری که از
سوزاندن چوب کاج حاصل میگردد و چندان دهن فراری در آن موجود نیست و موافق قول **سوبران** مخلوطی
است از سفر فاسد نشدهٔ کاج با سفر تتانیج و سفرهای محترقه (پیرتین) که با اسید استیک مرکب شده اند و نیز
دارای دهن فرار تربانتین و ادهان محترقهٔ فراره (پیرولیئن و پیروستیا دین) میباشد و رنگ آن اسمر سیاه رنگ و قوامش
نرم و چسبنده و دارای بوی سوختگی تند و طعمش حاد و غیر مطبوع است

چون قطران را با آب تقطیر کنند مخلوط اسمر اللونی حاصل میگردد که دارای بوی غیر مطبوعی است و در تجارت
معروف به روغن کاد است و مرکب میباشد از دهن فرار تربانتین و مقدار زیادی دهن فرار پیرو تینه و مقدار
کمی پیرتین ولی روغن کاد حقیقی غیر آنست و حاصل میشود از احتراق چوب کاد چنانچه بعد از این ذکر خواهیم نمود
آشامیدن قطران در هنگام اول سل و در برو نشیت مزمن و در اختلالات کلو رو زی و اسکوربوتی و

قطران

اخلالات مزمن مثانه مستعمل و سود مند است و در این موارد بیشتر اب قطران را معمول میدارند

کپسولهای گیوت را که هر یك دارای ۱۲ سانتی گرم قطران نوروژ اند میتوان بجای اب قطران استعمال نمود و مقدار شربت انها از ۲ تا ۵ عدد است که در هنگام غذا بنوشند

در خارج قطران را در دفع بسیاری از اخلالات جلدی استعمال میکنند و از مواد انتی سپتیك و دافع العفونه میباشد

قطران نباتی مصفی مطابق کدکس بگیرند قطران نباتی مقدار منظور در ظرفی ریخته و با ذراج گرم کنند و با فشار از پارچه صاف نمایند

گلیسره قطران بگیرند قطران ۱ گلیسره نشاسته ۳ مخلوط کنند این گلیسره انتی سپتیك است و در رفاده جراحات غانغرانائی و متعفن بکار میبرند و پارچه های رفاده را چرکین میکند

قطران گلیسرینه معمول ادریان بگیرند قطران چوب زرده تخم مرغ مکرر ۱ گلیسرین ۲ مخلوط کنند و در رفاده جراحات غانغرانائی بکار برند و این محصول را میتوان با اب مخلوط نموده و در تغسیل و زرق بکار برد

امولسیون قطران معمول ژانل بگیرند مسحوق کربونات متبلر سود قطران چوب مکرر ۱۰ اب صاف ۱۰۰۰ قطران و کربونات را در هاون چینی مخلوط کنند و صلایه کرده کم کم اب فزایند و در صراحی که ظرفیت ان ۲ لیتر باشد داخل نموده و بقوت بهم زنند تا قطران کاملا بصورت امولسیون شود و بعد با کاغذ صاف نمایند و در این امولسیون مقدار قطران را بدقت میتوان معین کرد و هر ۵ گرم ان دارای ۵ سانتی گرم قطران و ۵ سانتی گرم کربونات سود است و مقدار این کربونات بقدری کم است که اثر مخصوصی از ان ظاهر نمیشود و از این جهت است که اب متداولی قطران ترجیح دارد و این امولسیون در صورت خلوص یکی از عوامل دافع العفونه قویه میباشد و بطور زرق در جراحات ناصوری و سیلانات متعفن مهبل و بطور غسول در جراحات غانغرانائی و سرطانی مستعمل است

پوماد قطران مطابق کدکس بگیرند قطران مصفی ۱ پیه مذاب ۹ مخلوط کرده صلایه نمایند و در رفاده جراحات غانغرانائی و اخلالات هرپسی استعمال کنند

شمع قطران معمول وان موئس بگیرند زفت سیاه ۸ موم زرد ۹۰ قطران ۱۲۵ با حرارت ملایمی موم را ذوب کرده و زفت و قطران را بیفزایند و این شمع محرك و دافع العفونه است

بخور قطران معمول سوبران بگیرند قطران ۱۰۰ اب ۱۰۰۰ مخلوط کرده روزی سه یا چهار دفعه مدت نیم ساعت در اطاق مریض بجوشانند

امولسیون قطران مطابق کدکس بگیرند قطران چوب ۲۰۰ الکل ۹۰ درجه تعفین کیلایا مکرر ۱۰۰ اب مقطر گرم ۷۸۰ قطران را در الکل حل کنند و تعفین را بیفزایند و بعد کم کم اب را افزوده بهم زنند و هر ۱۰ جزء این امولسیون دارای ۲ جزء قطران است و میتوان مشروبی از ان ساخت و مانند اب قطران استعمال کرد و نیز استعمال ان بطور زرق و نشوق و غیره متداول است

اب متداولی قطران بگیرند قطران چوب ۵ گرم خاك اره چوب صنوبر ۱۵ گرم اب مقطر و یا اب باران ۱۰۰۰ گرم قطران و خاك اره را مخلوط کنند و اب را بیفزایند و پس از ۲۴ ساعت که گاه گاهی مخلوط را

بهم دده بگذارند ته‌نشین شده وصاف روی انرا با کاغذ صاف نمایند واین محصول را چون با اب گچ مخلوط نمایند بوی هیدروژن سولفوره متصاعد میگردد

تقریبا ۳۰ گرم اب متداولی قطران بطور محلول دارای یك سانتی گرم مواد عامله ان میباشد واین اب را در سل ریه وسل حلقوم وبرونشیت مزمن وسوزاك مزمن وورم مثانه مزمن وتقدم بحفظ از حصول فورنکل (دمامیل) وبیالرپیالرجی اشامانند اعم از انکه خالص باشد ویا مخلوط باشیر ویا شربت صمغ ویا شربت تلو ونیز استنشاق بخار ان وغسول وزرقان متداول است

معجون قطران معمول مینیوت

بگیرند قطران نو ۴ بلسان پرو مکد ۵ مسحوق ابرسا ۲ مخلوط کنند ودر نزله مزمن ریه ونزله مثانه از ۲ تا ۸ گرم در عرض روز بیاشامند

حب قطران ایضا معمول مینیوت

بگیرند قطران انیسون مسحوق مکد ۱۰ گرم منزیی مکلس مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند ودر دفع نزله ریه ونزله مثانه ولوکوره ونزله مجرای بول از ۱ تا ۱۰ حب در عرض روز بیاشامند

حب دافع سوزاك معمول برتون

بگیرند قطران داج سفید مکد ۲۰ گرم با مقدار کافی مسحوق اصل السوس حبهای سه دسی گرمی سازند واز ۴ تا ۱۰ حب در عرض روز استعمال نمایند

شربت قطران مطابق کدکس

بگیرند قطران نباتی مصفی ۱ خاك اره چوب صنوبر ۳ اب مقطر ۱۰۰ قند مقدار کافی قطران را با خاك اره مخلوط کنند واب مقطر را که دارای ۵۰ درجه حرارت باشد روی ان دیزند وتا مدت دو ساعت گاه گاه بهم زنند وبعد روی قند با کاغذ صاف نمایند ودر حمام ماریه شربت سازند ودر ۱۰ جزء مایع ۱۹ جزء قند باید استعمال کرد واین شربت را بمقدار سه تا چهار قاشق کوچك در دفع نزله مزمن ریه ونزله مزمن مثانه استعمال میکنند

بلع قطران معمول دواسازی ایطالیا

بگیرند قطران چوب بلسان پرو مکس ۳ گرم مسحوق اصل السوس ۶ گرم مسحوق ابرسا ۲ گرم مطابق معمول ۲۰ بلع سازند وانها را از یك پرده سرشم محاط سازند ودر نزله مثانه از ۱ تا ۶ بلع در عرض روز بیاشامند

قطران صابونی

بگیرند صابون استئرین ۵ صابون زیت ۲ الکل ۸ قطران ۱۰ سود کستیك ۶/۰ اسانس لوند ۱ مخلوط کنند ودر دفع پسوریازیس واکزما وجرب وپی ور یگو نطول نمایند ومیتوان ۵ جزء گلیسرین و ۲ جزء سولفور یسود پوم در ان مخلوط نمود

پوماد کافوری قطران معمول بومیس

بگیرند پیه مذاب ۷ گرم قطران ۵ گرم کافور ۱ گرم مخلوط کنند ودر دفع اکزما ولیکن وپی ور یگو مکرر تمریخ نمایند

پوماد دافع پی ور یگو معمول دیرن

بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم قطران چوب از ۵ تا ۱۵ گرم مخلوط کنند ودر دفع پی ور یگو وشقاق دست صبح وعصر تمریخ نمایند ومیتوان ۲ گرم کافور مسحوق بر این پوماد افزود

پوماد قلیائی قطران معمول مصنف

بگیرند قطران چوب ۴ کربونات سود امیسکر تا زه ۱۰ مخلوط کنند ودر دفع اکزمای مزمن ومرپس مزمن ووزی یك دفعه صبح ویك دفعه عصر تمریخ نمایند

پوماد قطران معمول اپری بگیرند قطران چوب ۲ قیروطی ساده پیه مذاب مکدد ۱۵ او دو کوتی
را مخلوط کنند و در دفع اختلالات مزمن جلد مانند لپسوریازیس و پیتریازیس کاپیتیس و سقوط گیسوان مکررا
تمریخ نمایند

پوماد گوگردی قطران معمول بابث بگیرند پیه مذاب ۱۵ قطران گوگرد مصعد مکدد
مخلوط کنند و در دفع لپسوریازیس و لپر مکررا تمریخ نمایند

پوماد دافع پسوریازیس معمول ژیرولد بگیرند پیه مذاب ۶ پیرلاتین قطران ۱
مخلوط نمایند و این پوماد لباس را رنگین نمیکند

پوماد معمول ژیروکس بگیرند قطران ۱۵ لودانم ۵ پیه مذاب ۶ مخلوط نمایند و در دفع ورم و دیگر
اختلالات سبوسی جلد تمریخ کنند

پوماد معمول گلوت بگیرند پیه مذاب ۳۰ گرم کربونات سود و عرکاد قطران مکدد ۲ تا ۴ گرم
مخلوط کنند و در دفع اگزمای دست تمریخ نمایند

کراولین

کراولین (کرئیل) عبارت از مایعی است سیه تیره رنگ و قلیائی که از قطران اخذ میشود و طریق
استخراج ان مخفی است اگرچه این اسم شامل چندین جسم مایع میشود که ترکیباتها گویا متحد نباشند و از اختلاط
این اجسام با اب یک نوع امولسیونی حاصل میگردد که محل استعمالش مانند اب فنیک است

قطران زغال سنگ

کولتار (قطران زغال سنگ) (کولتار در لغت انگلیسی بمعنی قطران زغال است چه
کول زغال و تار قطران میباشد) جسمی است که در ۹۰ درجه حرارت بجوش امده و مشتعل میگردد و بواسطه
محصولاتی که از ان استخراج میشود جالب دقت نظر دانشمندان کیمیا گردیده زیرا که در تقطیر این جسم مواد چندی
بدست میاورند که عبارتند ۱ از محصولات بخاری شکل هیدروکربور ۲ محصولات جامد مانند زغال
و نفتالین و پارا نفتالین و اسید کاربولیک (فنیک) و اسید رزولیک و اسید برونولیک و کریزن و پیرن
و غیره ۳ محصولات مایع مانند اب امونیاکی و ماده زیتی سبک موسوم بر نفتول و تاپی توکادبول و با ماده
زیتی سنگین موسوم برد و توکا دبول و چون این محصولات را مخلوط نمایند و دثانی تقطیر کنند یک سلسله
از ترکیبات حاصل میگردند که بعضی خنثی و بعضی اسید و بعضی بزیک و با قلیائی میباشند و در لوحه ذیل
بیان میکنیم اسامی این محصولات و درجه غلیان انها را

محصولات خنثی

بنزین (بنزول)	۸۰	انتراسن	۸۰
پارابنزول	۹۷/۵	کریزن	۹۷/۵
تولوئین (تولوئول)	۱۱۴	پیرن	۱۱۴
کلن (کلول)	۱۲۶	استیرولن	۱۲۶
کومن (کومول)	۱۵۰	هیدرورد و نفتالین	۱۵۰
سیمن (سیمول)	۱۷۵	نفتالین	۲۱۳
فلوئورن	۲۱۲	پارانفتالین (اسیناپتن)	۲۱۲

محصولات اسید

اسید کاربولیک (فنیک)	۱۸۸	اسید فلوریلیک	۱۸۸
اسید روزولیک	۱۸۸	اسید بربولیک	۱۸۸
اسید کرزیلیک	۲۰۳		

محصولات بزیک (قلیائی)

آمانیاک	۳۳	سپیپتین	۹۶
پیریدین	۱۱۵	پیرول	۱۳۳
پیکولین	۱۳۴	لوتیدین	۱۵۴
کولیدین	۱۷۰	انیلین	۱۸۲
پاراوولین	۱۸۸	تولوئیدین	۱۹۸
کوریدین	۲۱۱	روبیدین	۲۳۰
لوکول (لوکولین)	۲۳۹	ویریدین	۲۵۱
لپیدین	۲۶۰	کریپتیدین	۲۷۴

بباید دانست که ترکیب اقسام قطران زغال سنگ یکی نیست و باهم کمال اختلاف دارند و قطران کانل‌کوال زیادتر از سایر اقسام اسید فنیک دارد و قوه انتی سپتیکی آن بیشتر است و در سال ۱۸۵۹ میلادی دو نفر از دانشمندان موسوم به **کورن** و **دِمو** همین قسم قطران را در دفع تعفن قروح و جروح ردی الطبیعه استعمال نمودند

آن هوام

کولتار اعم از آنکه خالص و یا صابونی باشد در کشتن انسکت‌هائی که موجب فساد فلاحت میشوند نیک مؤثر است و قطران گوگردی (۲ جزء گوگرد و ۳ جزء کولتار مخلوط کرده باهم ذوب کنند) را در حفظ کردن چوب از پوسیدن بکار میبرند و بهتر انست که انرا در سولفور کربون حل کرده بحالت سرد و تر روی چوب بمالند

کولتار را در طب مانند عوامل انتی سپتیک در دفع قروح ردی الطبیعه واختلالات جلدی و دیفتری خارجاً استعمال میکنند

تعفین کولتاری پاناما مطابق کد کس بگیرند قطران زغال سنگ ۱ تعفین پاناما ۴ مخلوط کرده و در حمام ماریه حرارت دهند و بهم زنند و بعد با پارچه صاف نمایند

امولسیون کولتار (کولتار صابونی) معمول لبوف بگیرند تعفین کولتاری پاناما ۱ اب مقطر ۴ مخلوط کنند و این امولسیون را نوعاً با مقدار زیاد یا کمی اب داخل کرده در غسولات و ذرق و دفاع جراحات استعمال میکنند یک جزء از انرا با ۵ جزء اب مخلوط نموده و با پارچه فاده و شرپی را در مخلوط فرو برده و فشرده و ضمادکنند و در فاده جراحات دیمی غانغرانائی و متعفن بکار میبرند و **بوشو** از ۲۰ تا ۱۰ گرم این امولسیون را با ۵۰۰ گرم اب مخلوط کرده در دیفتری استعمال میکند

امولسیون کولتار معمول دِمو بگیرند کولتار صابون خورد کرده الکل ۸۵ درجه مکدر یک جزء مخلوط کرده و در حمام ماریه حرارت دهند تا کاملاً حل گردند و این امولسیون را چون با اب مخلوط کنند کف ثابتی میکند و از عوامل انتی سپتیکی است که در فاده جراحات استعمال میشود

مخلوط دافع دیفتری معمول دِلتیل بگیرند قطران زغال سنگ دهن فراری ترابانتین مکدر

یک جزء مخلوط کنند و هر دو ساعت فاصله ۵ گرم این مخلوط را در اطاق مریض بر روی ذغال افروخته ریخته بسوزانند دود غلیظی که متصاعد میشود موجب هیچ نوع مزاحمتی نمیشود مگر آنکه اسباب اطاق را چرکین و کثیف میکند

ذرور دافع العفونه معمول دو رژی بگیرند کولتار ۱ نشاسته مسحوق ۱۰۰ مخلوط کنند و در عرق متعفن پاها ذرور نمایند

گلیسره کولتار معمول شوزیت بگیرند کولتار ۱ گلیسرین ۱۰ مخلوط کرده و در حمام شن مدت یک ساعت بگذارند بماند و بعد صاف کنند و این گلیسره را در جراحات ضخیم متعفن و اختلالات حکه جلد استعمال مینمایند

کرزول

کرزول (اسید کرزیلیک) کرزیلول) یا اکرزیلول) فنول کرزیلیک) این جسم که یکی از اجزاء اصلیه قطران ذغال سنگ است در کرا و نفت نیز یافت میشود و مشابه فنول میباشد و پارا کرزول خالص بشکل منشورهای بی رنگ متبلور میگردد و در ۳۶ درجه حرارت ذوب شده و در ۲۰۲ درجه جوش میاید و دارای بوئی است مرکب از بوئی کرا و ذوت و فنول ولی کرزول بازاری غالبا اوقات مایع است و این جسم بمقدار خیلی کم در آب حل میشود و در گلیسرین و الکل بسهولت حل میگردد و موافق عقیده **دلپلانک** خواص انتی سپتیکی این جسم زیادتر از اسید فنیک و سمیتش کمتر است و از اباعانت نصف وزنش صابون میتوان در آب حل کرده و مانند محلول انتی سپتیک استعمال نمود موافق این نسخه بگیرند پارا کرزول متبلور ۳۰ گرم صابون بادام ۱۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم

کرزالول

کرزالول (سالیسیلات کرزیلول) یا اکرزالول) جسمی است متبلور بی طعم و دارای بوئی مشابه بوی سالول و غیر محلول در آب و بمقدار کم محلول در الکل و در ۳۶ درجه حرارت ذوب میگردد و یکی از دانشمندان این جسم را بدل سالول در انتی سپتیک کردن امعاء استعمال میکند و مقدار شربت از ۱ تا ۸ گرم است که در عرض روز بطور سفوف بیاشامند

پیریدین

پیریدین مایعی است بی رنگ که در مجاورت هوا بخار شده و بوی نافذی پراکنده میکند و آنرا از تقطیر خشک قطران ذغال سنگ استخراج مینمایند و قابل اختلاط با آب میباشد و در دفع عسر النفس و اسم ربوی اثر مخصوصی دارد و طریق استنشاق آن در دفع این مرض آنست که از ۴ تا ۵ گرم آنرا در بشقابی ریخته و در اطاقیکه ۲۵ مطر مربع فضای آن بود گذاشته درهای اطاق را بخوبی ببندند و مریض را مدت ۲۰ تا ۳۰ دقیقه در آن اطاق بنشانند پیریدین بسرعت در هوا پراکنده شده و در خون شخص علیل داخل میگردد زیرا که بول بلا فاصله پس از این عمل دارای پیریدین خواهد بود و این عمل را تا سه دفعه در عرض روز میتوان اجری کرد و نیز ۵ تا ۲۰ قطره پیریدین را در ۵۰ گرم آب مخلوط کرده مریض استنشاق مینماید و کپسولهای ۵ سانتی گرمی پیریدین را نیز در داخل استعمال میکنند

روغن کاد

روغن کاد این دهن از احتراق چوبهای قسمی از عرعر که موسوم به **کاد** است و بلاتینی **ژونیپروس اکزیسیدروس** نامیده میشود حاصل میکند و عبارت از دهنی است زفتی شکل و قابل احتراق و دارای بوی سوختگی بسیار تندی سفر مانند و طعم آن تند و تقریبا محرق و منظور آن در دفع قرح اسب و جرب گوسفند مستعمل و سودمند است

در طب روغن کاد را در دفع درد دندان کاری شده استعمال مینمایند که یک قطره از آن در دندان کرم خورده داخل کنند

و تقریباً شرب بیست قطره ان در دفع دیدان قوی الاثر است و در دفع جرب هرگاه یك یا دو دفعه همه بدن انرا بمالند و قدری مالش دهند مرض را بکلی زایل مینمایند و در بیشتر امراض جربی عام از انکه بشکل اکزما باشند و یا بشکل حبابهای کوچك و یا بشکل لیکن نطول ان مستعمل و مفید است که هر دو روز فاصله بر اجزای معلوله انرا مالش دهند و یکی از دانشمندان میگوید اکزما از امراضی است که در مداوای ان از استعمال روغن کاد فواید یاد دیده شده اعم از انکه این مرض ساده باشد و یا مرکب با امپتیگو و نیز در امراض خشکریشه و لوپوس محتمل است که خیلی فایده کند و در سایر امراض جلدی استعمال ان با محتمل الاثر و یا جا اثر است و در دمعه های خنازیری مبرم که در اطفال عارض میشوند استعمال روغن کاد نیز قوی الاثر است چنانکه دیگری از دانشمندان میگوید در مداوای دمدهای بسیار مبرم هرگز لازم نشده است که روغن کاد را در چشم و در اجفان داخل کنم و همیشه از نطول ان بروی جبهه و شقیقه ها و جبهه ها و بروی سطح خارج اجفان اثر بینی در چشم مشاهده کرده ام که بر فوری این دمدها مدارا نموده و شفا حاصل میگردد و **بوشاردا** میگوید هرگاه علاوه بر نطول در مواضع مذکوره یك قطره این را هر یك یا دو صبح بین داخل کنند اثر ان بیشتر شده و شفا زودتر حاصل میشود و چون پس از پانزده روز از استعمال ان بهبودی در حالت چشم بروز نکرد و شفا حاصل نشد باید انرا ترك کرده و با استعمال حمام سوبلیمه تداوی نمود

تمریخ دافع شقاق پستان بگیرند روغن کاد ۲ گرم روغن بادام ۴ گرم گلسرین ۳۰ گرم مخلوط نمایند و هرگاه شقاقها خیلی عریض و عمیق باشند میتوان مقدار روغن کاد را زیاد نمود و قلم مو را در محصول الوده نموده و بروی شقاق نطول کرده بطریقی که کاملاً انرا بپوشاند و پس از هر دفعه که علیله به طفل شیر میدهد این عمل را باید مکرر نمود

پوماد روغن کاد معمول وِدَل بگیرند پیه مذاب ۲۰ روغن کاد را مخلوط کرده در دفع پسوریازیس و اکزما نطول کنند و موافق شدت و ضعف مرض میتوان مقدار روغن کاد را زیادتر و یا کمتر نمود

زیت هارلم این زیت را در هولاند میسازند و نسخه ان مخفی است و نسخه که ذکر میکنیم معمول بوشاردا میباشد بگیرند روغن کاد و روغن محترق از چوب میوه غار مکد یك جزء مخلوط کنند و کپسولهائی سازند که هر یك ۲۰ سانتی گرم از این مخلوط داشته باشد و در دفع نقرس و دمل کلیه روزی چهار کپسول استعمال نمایند

ایکتیول عبارت است از حاصل تقطیر یك قسم قیری که در حوالی **سیفلد** یافت میشود (سیفلد از متعلقات **تیرول** است که از ایالات نمسه باشد) و این جسم در اتر و الکل بمقدار کم محلول و قابل اختلاط با وازلین و زیتها و با اب تولید امولسیون میکند و در دفع پسوریازیس و سایر امراض جلدی از استعمال خارجی ان تمجید میکنند و نیز در دفع اوجاع روماتیسمی مفید است

داروی ضد خراج معمول فلیکس بگیرند ایکتیول ۴ گرم قیر طبی کافوری ۵ گرم مخلوط کرده محل معلول را رفاده کنند

پوماد ایکتیول بگیرند حر سنگ ۱۰ گرم سرکه ۳۰ گرم مخلوط کرده بجوشانند تا وزن محصول ۲۰ گرم شود و بعد بنفر اینه و روغن زیتون پیه مذاب ایکتیول مکن ۱۰ گرم مخلوط کنند

نسخه دیگر بگیرند ایکتیول ۱۰ گرم پیه مذاب ۱۰۰ گرم مخلوط نمایند

پوماد ضد ورم ملتحمه و اکزما معمول سهلن بگیرند ایکتیول ۲۰ تا ۵۰

ایکتیول

شانگرم

سائیده گرم نشاسته اکسید دوی مکند ۱۰ گرم وازلین ۲۵ گرم مخلوط کنند

محلول ایکتول بگیرند ایکتول روغن بید انجیر مکند ۲۰ گرم الکل ۱۰۰ گرم مخلوط کرده در امراض سر بطول بند

ایضاً محلول ایکتول بگیرند ایکتول ۵ گرم الکل اتر مکند ۵ گرم مخلوط کرده در ورم حلق برای بخور دهند

زغال

زغال فحم شاربون کاربو انتراکس عبارت از محصولی است که از احتراق غیر کامل نباتات خشبی حاصل میگردد و بقول کلی زغال دارای مقدار زیادی کربون است یعنی بیشتر آن از این ماده حاصل شده و کمی آب و قدری هید روژن دارد و علاوه دارای بعضی املاح است که مخصوص به نباتی میباشند که زغال را از آن اخذ کرده اند زغال را بواسطه تکلیس بسهولت میتوان گرفت ولی هید روژن آن بطوری مضبوط است که استخراج آن مشکل میباشد و چون در مجاورت هوا شروع در عمل احتراق کند بخار اسید کربونیک و بخار اسید دو کربونه هردو تولید میگردند همین که عمل اشتعال کامل شد تولید نمیشود مگر اسید کربونیک تنها و از این جهت است که در اختناق بواسطه زغال هر این دو بخار در شخص اثر کرده و او را هلاک میکنند ولی در فرانوائی مثلاً اختناق فقط بواسطه اسید کربونیک تنها عارض میشود

زغال دارای خاصیت مخصوصی است که بعضی مایعات را تصفیه میکند و بسیاری از مواد را بی رنگ میسازد یعنی از یک طرف جذب میکند بخره متعفن را و آنها را جامد مینماید و از طرف دیگر مواد ملونه را تجزیه میکند و بواسطه این دو خاصیت است که چون آبهای متعفن را از صافی زغال عبور داده و آنها را تصفیه کنند بوی متعفنشان بر طرف شده و قابل شرب میگردند و نیز گوشتهای قدیمه و متعفن را چون با مقداری زغال در آب بجوشانند بوی تعفن آنها زایل شده و طعم گوارائی حاصل میکند

یکی از دانشمندان موسوم به **بلوک** میگوید زغالی را که در طب استعمال میکنند باید زغال چوب سفیدار باشد و درختان چندان کهن نبود زیرا که زغال چوبهای کهن سال موجب تحریش معده میگردند و باید انتخاب نمود شاخه های سه یا چهار ساله را که خیلی سبز باشند و پوست آنها دارای صمغی نبود و آنها نرم و استوار باشند و درخت سفیداری که در مواضع پست و مرطوب روئیده شده و آفتاب چندان در آن اثر نکرده نباید استعمال کرد زیرا که چوب آن متکاثف و پوستش از موس پوشیده شده است و در هنگامی که سیر نباتی صاعد است اگر شاخها را ببرند بهتر است و این شاخه ها را پوست کنده و قطعه قطعه کنند و بعد در کوزه که بخوبی مسدود باشد گذاشته و بحرارت قرمز سفید آنها را سوزانده زغال سازند و این زغال سبک و درخشنده است و بعد از مدت سه چهار روز در آب بجوشانند و آب را مکرر عوض نمایند و بخشکانند و قبل از آنکه کاملاً خشک شود نرم بسایند

در ساختن زغال طبی تمام دقتهائی که ذکر کردیم لازم است و در صورت مراعات آنها اثری که از زغال میخواهیم بخوبی ظاهر میشود و الا نتایج خوب از استعمال آن حاصل نخواهد شد

زغال را شربا و احتقاناً بمقدار ۱ تا ۱۰ گرم در دفع عفونت مواد برازی استعمال میکردند و امروزه در دفع بعضی صور سوء هضم و وجع معده و برسوزی که با نفس متعفن همراه باشد و در وقتی که طعم دهان گوگردی و با امانیاکی شود و حرارت شدیدی در دهان احساس گردد و احساس مخصوصی در قسمت فوق معده شود آنرا استعمال میکنند و در سنونات بسیار مستعمل میباشد و در خارج در دفع غانغرایا و قسمی بیمارستان خالصاً و یا مخلوط با کنکینا استعمال میگردد

طریق ساختن زغال مطابق دستور العمل کدکس بگیرند قطعات چوب سفید که سبک و غیر صمغی باشند مقدار منظور را در بوته چوبها را بروی هم بچینند بطوریکه فضای خالی در میان آنها باقی نماند و روی آنها را از خاک زغال متعارفی بپوشانند و در بوته را بگذارند و با حرارت قرمز تکلیس کنند تا دود و بخار دیگر متصاعد نشود و بگذارند سرد شود و قطعات زغال را برداشته با ماهوت پاک کن پاک نمایند

گرد زغال نباتی مطابق کدکس زغال مذکور را نرم سائیده و از موبیز ابریشمی ۱۲۰ بیرون کنند و در استعمالات داخلی زغال را باید چندان نرم کرد و از موبیز موئی ۱۰ انرا بیزند و با آب می شویند و مقدار شربت گرد زغال در سوء هضمی که با نفخ همراه بود و در بیرسوزیک قاشق کوچک است که با شربت قند و یا مغرنان مخلوط کرده قبل از هر غذا بنوشند

زغال سفیدار معمول بلوک زغال موافق دقتهائی که ذکر کردیم بسازند و بکوبند ولی نباید چندان نرم باشد و در دفع اختلالات عصبانی معده و امعاء و تسکین وجع و برقرار شدن عمل هضم و تحمل کردن اغذیه از ۱ تا ۳ قاشق کوچک با هر غذا بیاشامند و یا صبح یک قاشق استعمال کنند

قرص زغال مطابق کدکس بگیرند زغال نباتی مسحوق و مغسول قند سفید مسحوق مکرر ۴ لعاب کتیرا مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و هر قرصی تقریباً ۵ دسی گرم زغال دارد و در سوء هضمی که با نفخ شکم همراه بود و بیرسوز و وجع معده از ۵ تا ۱۰ قرص بنوشند و این قرصها اثر گرد زغال تازه ساخته شده را که خشک باشد و با مغرنان آشامیده شود ندارند

معجون کربونه (معجون زغال) بگیرند زغال نباتی مغسول و مسحوق ۱۰ عسل مصفی مکلس ۱ عسل سفید مقدار کافی معجون سازند و در دفع گاسترالژی و بیرسوز از ۴ تا ۵-۲ گرم بنوشند

قیرو طی انتی سپتیک کربونه بگیرند زغال ۴۰ گرم عصاره واتانیا ۱۵ گرم قیر وطی ساده ۲۰۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و در دفع قروح سرطانی و اکال و فسخه بیمارستان و احتراق معمول موثر می باشد

۶۶۰

دوده ع دخان ن سوئی ل فولیگوی لیگنوس (اسبوله) عبارت از ماده است سیاه و بو بش غیر مطبوع و طعمش تلخ و شبیه به مواد محترقه و مانند طبقات درخشنده در اطراف دودکش بخاریها بواسطه عبور دود متحجر میگردد در آب و ثلث آنرا حل میکند و نوعاً مرکب است از زغال و زیتی محترق و اسیداستیک و در بیشتر اوقات کلورور آمونیاک و بعضی املاح دیگر دارد و یکی از دانشمندان ماده زیتی شکل زرد و تند و تلخی از آن استخراج کرده و اسبولین نام گذاشته و خواص دافع الدود دوده را باین ماده نسبت میدهند

دوده را در خارج در دفع اقسام جرب و جراحات خنازیری و قروح سرطانی و بخصوص در دفع کچلی و اقسام هرپس بشکل پوماد و غسول و تنقیه با فواید زیاد استعمال میکنند و نیز کحل آن خیلی موثر است و چند سالی است که آب دوده را در مداوای احتراق بکار میبرند و استعمال آن در داخل مانند محرکات تومیمایند و از عوامل دافع الدیدان است و نیز عصاره آنرا در طب استعمال میکنند

مواد اصلیه دوده نوعاً در همه اقسام آن یکی میباشند ولی نسبت آنها هم در مواقع مختلفه و طبیعت چوب محترق

دسرعت و بطوء احتراق تغییرپذیر است چنانچه چوب های سفید دوده مید هند که دارای مقدار زیادی ذغال است و محتمل است مقدار کمی اسید های پیروژنه و اسید سوکسینیك و اسید پیغیك و اسید سیلوبك وغیره داشته باشد و بر خلاف چوبهای سبك دوده حاصل میکند که مقدار زیادی اسید استیك دارد

در ذمع خنازیر و مخصوص در دفع بعضی اختلالات هرپسی محصولی از ذغال را استعمال میکنند موسوم به **انترا کوکالی** که بر دو قسم است ساده و گوگردی و یکی از دانشمندان موسوم به **ژیبرت** پوماد این دو محصول را از ١ تا ١٥ در ٣٠ استعمال میکند و در داخل ١٥ سانتی گرم انها را با ٢٥ سانتی گرم مسحوق اصل السوس مخلوط کرده سه تا چهار دفعه در عرض روز تجویز مینمایند و نیز ترکیبی از دوده را در همین مواقع و بهمین مقدار استعمال مینمایند که موسوم است به **فولیگوکالی** که نیز بر دو قسم است ساده و گوگردی (دود پتاس را)

جوهر دوده عبارت است از محصولی زیتی شکل و حاصل میشود از تقطیر با برد دوده وازه ٢ تا ٣٠ قطره این جوهر را در پوسیون مناسبی داخل کرده در دفع اختلالات هیستری سابق بر این استعمال میکردند وامروز متروك است

تعفین دوده بگیرند دوده ٥ گرم دارچینی زنجبیل مکه ١٥ گرم مدت ٨ روز ده ٥٠ گرم الکل ٥٥ درجه بخیسانند و صاف کنند و این تعفین را بمقدار ٥ گرم در تیزن مناسبی مخلوط کرده مانند محرکات استعمال نمایند

محلول ضد خنازیری معمول بودلوك بگیرند دوده ٩٥ گرم اب جوش مقدار کافی مخلوط کرده صاف کنند و مصفی را تبخیر نمایند تا درجه بیوست و محصول را در ٢٥ گرم سرکه تند حل کرده و ١٥ درسی گرم عصاره و در بیفزایند و چند قطره این محلول را در یك پیاله اب نیم گرم مخلوط نموده و مانند محللات در دفع دمل های خنازیری استعمال نمایند

پوماد دوده معمول بلود بگیرند دوده ٥ گرم پیه مذاب ٢٥ گرم مخلوط نمایند و در دفع جوش های متقرح و کچلی و غیره استعمال کنند

جوشانده دوده بگیرند دوده غربال کرده ٤ گرم اب ١٠٠ گرم مدت نیم ساعت بجوشانند و صاف کنند و نفر از معلمین موسوم به **بلود و ماربیناس** از استعمال این جوشانده در مداوای کچلی و جرب و مخصوص در دفع تعفن جراحات و سرطانهای متقرح تمجید زیاد میکنند

مخلوط دافع کچلی معمول بلود بگیرند دوده ٥٠ گرم سفیده تخم مرغ ٤ دانه مخلوط کنند

پوماد دافع کچلی معمول بوشاردا بگیرند پیه مذاب ٢٠٠ گرم مسحوق بسیار نرم دوده ٥٠ گرم کربونات پتاس ٣٠ گرم مخلوط کرده مدت ٢٤ ساعت با حرارت ملایمی بگذارند بماند و موها را مقراض کنند و ابتدا سر را از یك ضماد ملینی بپوشانند و بعد از ان با جوشانده دوده بشویند و پس از پاك شدن از این پوماد محاط سازند و مدت پانزده تا بیست روز این عمل مداومت نمایند تا شفا حاصل گردد

اسید کریزوفانیك (اسید روبارباریك) (اسید رئیك)

(لفظ کریزوفانیك مشتق از دو کلمه یونانی است یکی کریزوس بمعنی طلا و دیگری فائینین یعنی درخشیدن)

عبارت از جسمی است زرد و فرار و متبلور که از ریوند حاصل میکنند و بواسطه قلیائیات قرمز ارغوانی میگردد و در اب بمقدار کم محلول است ولی در الکل و اتر و کلوروفورم بنحو بهتر حل میشود و محلول قلیائی این جسم را در دفع

اسید کریزوفانیك

پسوریازیس استعمال مینمایند باین طریق که ابتدا سطوح معلوله را بواسطهٔ رفتن در حمام و یا استعمال ضماد پاک کنند و از ۱ تا ۵ جزء اسید کریزوفانیک را در ۱۰۰ جزء آب مخلوط کرده بروی آنها منطول نمایند و بعد از وزن گوتا پرکا آنها را بپوشانند و این اسید از عوامل مسهله قویه است که استعمال نمیشود و فقط در خارج مانند عوامل کشنده پارازیت معمول میباشد و بمقدار ده دهم میلی گرم تا ۱ گرم در زرق تحت جلدی نیز استعمال میگردد

زرق تحت جلدی بگیرند اسید کریزوفانیک ۵ دهم میلی گرم تا ۱ میلی گرم آب مقطر ۱ گرم مخلوط کرده در آنها در پسوریازیس در تحت جلد زرق کنند

کلودیون ضد پسوریازیس سیرسینه معمول بنیر بگیرند اسید کریزوفانیک اسید پی وگالیک مکده ۵ گرم در مقداری از الکل که حقیقتاً میزان آنها لازم است حل کنند و ۱۰۰ گرم کلودیون اضافه نمایند

محلول کلورو فورمی اسید کریزوفانیک معمول بنیر بگیرند اسید کریزوفانیک ۱۰ تا ۲۰ کلوروفورم ۱۰۰ را حل کنند در دفع پسوریازیس باعانت قلم موی خشنی بروی اجزاء معلوله منطول نمایند و پس از آنکه کلوروفورم بخار شد این سطوح را از یک طبقهٔ محلول کلوروفورمی گوتاپرکا بپوشانند و میتوان محلول اسید کریزوفانیک را در تروماتیسین (محلول کلوروفورمی گوتاپرکا) مخلوط نمود

پوماد کریزوفانیک بگیرند اسید کریزوفانیک ۱۰ تا ۲۰ پیه حسن لبه و یا وازلین ۱۰۰ مخلوط کنند و در دفع پسوریازیس و اکنه منتجر و لکه‌هائی که از اثر جلاح در صورت عارض میشوند این پوماد مستعمل است که ابتدا مواضع معلوله را با محلول قلیائی بشویند و بعد روزی دو مرتبه با این پوماد تمریخ کنند و قبل از آنکه جلد رنگ طبیعی خود را حاصل نماید از استعمال این پوماد رنگین میگردد

گرد گوا (اراروبا) گردی است سفری زرد که در مجاورت هوا مانند ریوند تیره رنگ میشود و این گرد را در برزیل از درختی موسوم به **اندلیم اماد گوزا** استخراج مینمایند و در ۱۰۰ جزء آن ۸۰ جزء اسید کریزوفانیک میباشد و با آنکه دارای کریزاروبین است و در مجاورت هوا مبدل باین اسید میگردد و محل استعمال این گرد مانند اسید کریزوفانیک میباشد

گرد گوا

در بیان تسمیم بواسطهٔ ابخرهٔ ردیه مخصوص ابخرهٔ عفن

اختناق

بقول کلی اختناق بد و سبب مختلف ممکن است عارض گردد اولاً بواسطهٔ نرسیدن هوا به ریه مثل آنچه مشاهده میشود در اشخاصی که خود را بحلق می‌آویزند و اشخاصیکه در آب غرق میشوند و اشخاصی را که خفه میکنند ثانیاً از رسیدن هوائی که صلاحیت تنفس ندارد مثل هوائی که بواسطهٔ ابخرهٔ غال رداءت حاصل کرده باشد و ابخره که از خمره‌های شراب و بالوعه‌ها و مبالها متصاعد میشوند از همین قبیل‌اند و مداوائی که در ذیل ذکر میکنیم مخصوص به بخارهای عفن و بخار چراغ گاز و بخارهای ذغال و بخارهای حاصل از تخمیر الکل و غیره میباشد

شخص مختنق را در هوای خنک باد دار از بخوابانند و سر را بالا نگاه دارند و لباسها را باز کنند و در همه بدن دلکهای خشک و معطر را بنمایند و خیلی زیاد آب سرد بروی صورت و بدن بریزند و دستها و پاها را بقوت مالش دهند

و عمل تنفس را بواسطه حرکاتی که بر صدر وارد می‌آورند تحریک نمایند و هرگاه در شخص حالت تهوع بروز کند باعث
پرده عقب حلق را غلغله کنند تا قی عارض شود و از آب نمک حقنه نمایند و استنشاق سرکه کنند

هرگاه شخص در چاه مبال افتاده باشد بدواً قبل از همه اعمال حتی در آوردن لباسها آب کلوردار و یا بخار کلور در جلو
بینی مختنق نگاه دارند تا استنشاق نماید و در اجرای این عمل خیلی تعجیل باید کرد

همین که شخص مختنق حالت از دست داده پیدا کرد آب سرکه دار معتدل [?] بدان بیاشامانند و چون عمل تنفس برقرار شد مریض را
در بستری بخوابانند که خوب گرم باشد و باید بر اعمال مذکوره مدتی مداومت نمایند و مأیوس از حالت مختنق نشوند
زیرا که گاه دیده شده است که پس از چندین ساعت حیوة در مختنقین رجعت کرده است

در هفتاد و هشتم — اقسام قند و ترکیباتی که از آن اند

در این درس ذکر میکنیم اقسام قند و ساکارین و اقسام نی و چغندر و ذرت و سرگو و سپستان را و در آخر این درس بطور مختصر
دیابیطوس قندی و امتحان قاروره و طریقه تعیین وجود گلیکوز در آن را بیان میکنیم

قند و شکر

قند (شکر ع سُکّر ف سوکر ل ساکاروم ی ساکارون (لفظ قند مشتق از
کندا میباشد که در لغت سانسکری بمعنی شکر است و گویا لفظ کند و نیز مشتق از همین لفظ بود) جسمی است اختی و
مانند هم حبه‌های خود نشاسته و صمغ تقریباً در بیشتر نباتات پراکنده و منتشر است و از صنف چهارم عناصر اصلیه
طبقه دوم میباشد و در حین احراق مشتعل شده و بوی کاراملی منتشر میسازد و در آب محلول است و در تجاور
مواد ازته و اقسام فرمان و در تحت شرایط مختلفه مبدل میشود بر اسید لکتیک و الکل و اسید کربونیک و مقدار
زیادی یا کمی اسید سوکسینیک و گلیسرین

عناصر اصلیه

(عناصر اصلیه را به طبقه و هر طبقه را به چندین صنف تقسیم کرده اند طبقه اول عبارت از عناصری
است معدنی الاصل که قابل تبلور و یا فرار اند و در آلات تجزیه نمیشوند و به همان حالت اولیه که در آنها داخل شده تماماً
و یا بعضاً جزء شان خارج میگردد و این طبقه را بدو صنف تقسیم کرده اند صنف اول عناصری که بالطبع بخاری شکل
و یا مایع اند مانند اکسیژن و آب و غیره صنف دوم عناصر اسید و یا ملحی مانند سولفور و کربوناتها و کلوروها و
سولفاتها و فوسفاتها و غیره

طبقه دوم شامل عناصری میشود که نه قابل تبلور و یا فرار اند و تجزیه نمیشوند و تولید میگردند یا در خود آلات و یا
در حین خروج بلاواسطه و یا با واسطه مانند فضولات و عناصر این طبقه که خیلی متکاثر اند هم در حیوانات و هم
در نباتات دارای چهار صنف اند صنف اول عناصر اسید و ملحی مانند اسید کربونیک و اسید لکتیک و اسید
اوریک و اسید پنومیک و اسید ستریک و اسید طرطریک و اسید سیلوئیک و غیره و املاحی که از اسیدهای
مذکوره و بنا بعضی از اسیدهای دیگر تولید میگردند صنف دوم عناصر شبه قلیائی نباتی و حیوانی و عناصر ختنائی
که در ترکیب و خواص مشابه آنها میباشند مانند کراتین و کراتینین و اوره و سیستین و غیره و کافئین و دیژیتالین
و پیکروتوکزین و غیره صنف سوم عناصر دسم و زیتی و سفری مانند اولئین و استئارین و مارگارین و غیره و لو[?]
استئارین و سیرین و اسانس تربانتین و کافور و غیره و غیره صنف چهارم عناصر قندی مانند قند کبد و قند انگور

افسانه قند

وقند نی شکر وقند شیره وغیره

طبقه سیوم شامل عناصر غیر قابل تبلور میگردد که بالطبع یا مایع اند و یا جامد در صورتیکه مایع باشند قابل
انعقاد خواهند بود و اقسام این عناصر در خود آلات باعانت موادی که از طبقه اول میباشند و این عناصر
در میان آنها قرار گرفته اند متشکل میگردند و در همان مواضعی که موجود گشته و متشکل شده اند تجزیه میشوند
و عناصر اصلیه طبقه دویم را حاصل مینمایند و این عناصر که مشابهتی با عناصر سلسله معدنی ندارند یک
جزء عمده از اجسام موجودات آلی را بنا میکنند و از این جهت است که انها را مواد آلیه مینامند و مخصوصاً مانند
ذخیره در بدن این اجسام بکار میروند و این طبقه دارای سه صنف است صنف اول مواد آلیه جامد و یا نیم جامد
مانند گلوبولین و موسکولین و غیره و سلولوز و سوبرین و نشاسته و غیره صنف دویم مواد آلیه مایع و یا نیم
مایع و مواد این صنف و مواد صنف اول در حیوانات بالتمام ازته و در نباتات یک جزء شان ازته و یک جزء شان
غیر ازته میباشد و عبارتند از فبرین و البومین و کازئین و غیره و لگومین و البومین نباتی و غیره و دکسترین و
صمغ و موسیلاژ و پکتین و غیره صنف سیوم مواد آلیه ملونه مانند هماتوزین و بیلیوردین و اوروزاسین
و غیره و کلوروفیل و فیکوسیان و کاروتامین و غیره)

کلیه اقسام قند را استاد مصنف مرحوم مغفور میرزا کاظم در پنج قسم قرار داده مانند قند قابل تبلور و قند میوه جات
و قند گلیکو و قند شیر و هر یک از این اقسام نیز دارای چندین قسم میباشند و مراد ما از مطلق قند قند قابل تبلور است
و در این ایام یک قسم قندی اختراع کرده اند که بی نهایت شیرین است و آنرا ساکارین نام نهاده اند و ما اقسام پنجگانه
را ذیلاً بطور اختصار بیان میکنیم

قند قابل تبلور

قند قابل تبلور که قند مشهوری و قند نیشکر و قند چغندر نیز نامیده میشود این قند در همه نباتات
وجود دارد و در عده زیادی در ریشه های لحمی بمقدار زیاد یافت میگردد و نیز در شیره بسیاری از درختها موجود
است بنحوی که در حین ضرورت میتوان از آنها استخراج نمود چنانچه در بعضی ممالک از قبیل کانادا و سیلان
و ژاوا و غیره از شیره بعضی اشجار استخراج قند مینمایند

مردم فرنگستان تا مائه چهاردهم میلادی قند را نمی شناختند و بجای آن عسل استعمال میکردند و امروز که اواخر
مائه نوزدهم است درجه تمدن و تربیت آنها بجائی رسیده که گذشته از اینکه محتاج بقند نی شکر ممالک خارجه
نیستند از قند چغندری که در مملکت خودشان عمل میاورند همه روزه کرورها بممالک خارجه میفرستند و در
فرانسه علاوه بر قندی که به ممالک خارجه فرستاده میشود موافق حسابیکه این اوقات کرده اند روی هم رفته
هر یک نفر فرانسوی در عرض سال ده کیلوگرام قند استعمال مینماید خوب است ما مردم ایران قدری از خواب
غفلت بیدار شده و بدیده عبرت حال بنده خودمان را بنگریم و مشاهده کنیم که به چه خواری پایمال ستم ستود
مردم فرنگ خواهیم شد آن شکر اهوازی که در تواریخ میخوانیم چه شد و کجا رفت چرا با این استعداد مملکت و این
هوش خدا داد که با بنای وطن گرامی کرامت فرموده باید خودمان را تا این درجه محتاج و زبون و زیر دست مردم
فرنگ نمائیم پیشینیان ما چه میکردند از اهواز آن همه شکر بیرون میداشتند ما چرا بیرون نمیدادیم اهواز که همان اهواز است
گویا آن مردم غیرتمند متمدن نباشند والا اگر نیک بنگریم همه خاک ایران اهواز است چه میخواهیم که در مملکت ما
عمل نمیاید کدام یک از محصولات گرمسیری و سردسیری کره زمین است که در این خاک بثمر نمی رسد بلی گوش

شنوا میخواهد

شنوا میخواهد که رجال مملکت ما ندارند و جز نخوت و خودستائی چیزی ندانسته و نفهمیده اند بخدا از غیرت داریم و
نه دین از خدا نمی ترسیم و از خلق شرم نمیکنیم باری قند قابل تبلر بشکل تبلرهای منشوری مکعب که صلب و بی رنگ
و شفاف اند متبلر میگردد و بواسطه اصطکاک تشعشع فوسفوری حاصل میکند و چون تبلرها منظم باشند کساه
قند زجاجی خواهد بود و این قسم قند با بازها ترکیبات متبلری حاصل مینماید موسوم به ساکارات و بلا واسطه قابل
تخمیر و انقلاب نیست ولی در مجاورت فرمانها و خامضات ضعیفه مبدل بر قند منقلب که قابل تخمیر است میگردد
و کلیه تبلرهای قند در نبات حجیم تر و در قند مصفی کوچک و باهم مجتمع میباشند و در ۱۰۰ اجزاء ۵/۳ جزء آب دارند
و چون قند را در حالت یبوست حرارت دهند در مابین ۱۲۰ تا ۱۸۰ درجه حرارت ذوب میگردد و اگر حرارت را به
۲۰۰ تا ۲۲۰ درجه برسانند رنگین گشته و اسمر میشود و بعضی تغییرات در آن حاصل شده و تولید کارامل میگردد و چون
بیشتر حرارت وارد آورند کاملاً تجزیه میشود و وزن مخصوص قند ۱/۵۹۳ تا ۱/۶۰۶ است و این قسم قند شعاع
را بجانب یمین منکسر میکند و در آب بخوبی محلول است خاصه با اعانت حرارت و چون ترکیبات قند قابل تبلر با
قلیائیات بخوبی در آب محلول اند لهذا ترکیب قند با آهک را در صورتیکه طبیب خواسته باشد آهک محلول به مریض دهد
در طب استعمال مینمایند

کارامل

کارامل (اسید کارامیلیک) جسمی است اسمر رنگین و جاذب الرطوبه و حاصل از داغ کردن
قند و دارای بوی سوختگی بسیار مطبوعی است و نبات داغی که در میان اهالی مملکت ما متداول است و نوعاً در
تسکین اوجاع حاصل از اجتماع ریاح در معده و امعا استعمال میشود عبارت است از محلول کارامل

قند گلیکوز

قند گلیکوز که قند دان نیز نامیده میشود و شعاع را نیز بجانب یمین منکسر میکند و مانند پارچه های
حلمه مرکب از سوزنهای بسیار خورد متبلر میگردد و طعم آن خنک و شیرین است و شیرینی آن کمتر از قند نی شکر
و در ۱۰۰ درجه حرارت ذوب میشود و در حرارت زیادتر بواسطه خارج شدن آب تبلر ۹/۱۰۰ از وزنش کاسته شده
و حرارت را با زیاد کنند مبدل به کارامل میگردد و درجه انحلال آن در آب کمتر از قند قابل تبلر است و آب سرد بیش
از سه ربع خود این قند را حل نمیکند ولی آب جوش هر مقداری محلول است و در الکل زیادتر از قند مذکور حل میشود
و در مجاورت حموضات معدنی مانند قند مذکور فاسد میگردد و با قلیائیات نیز مرکب میشود و ترکیبات آن
سهل الفساد اند و باندک حرارتی تولید خامضات رنگین میکند و بواسطه این خاصیت به قند غیر قابل تبلر اشبه
است تا قند قابل تبلر

این قسم قند در عسل و بعضی میوه جات و نباتات ترش بالطبع موجود است و همچنین در میوه جات شیرین چون انها را
خشکانند مانند پرده در سطح انها شکفت میشود و نیز در بول مبتلایان بمرض دیابیطوس یافت میگردد و از اثر جوهر
گوگرد آب بر آرد و سایر حموضات ضعیفه در نشاسته تولید میشود و اختلافش با قند نیشکر در آنست که دارای سه
اتوم و زیادتر آب میباشد

گلیکوز حیوانی

گلیکوز حیوانی که قند کبد و قند دیابطوس نیز نامیده میشود این قسم گلیکوز بالطبع در جرم کبد و در خون
اورده فوق کبدی و در خون آن جزء از ورید باب که در فوق کبد واقع شده است و در خون محتوی در قلب یمین و شرائین
ریوی موجود میباشد و در صورتیکه حیوان ناشتا بود در خون اورده ریوی و قلب ایسر و در اورطی و شعبات آن وجود
ندارد و یا قلیل است که موجود نباشد و نیز در این صورت در اورده عمومی یافت نمیشود و در مدت عمل هضم در آن

شرایین ونیرو را ورده عمومی بمقدار کم یافت میگردد و در این مدت در مرض دیابت الکبد نیز موجود نیست مگر انکه بواسطه اغذیه داخل در انها شده باشد و در صفرا بالطبع هرگز وجود این قند دیده نشده و این قسم قند هم موافق قواعد تجزیه مغایر گلیکوز است

قند میوه جات

قند میوه جات این قسم قند بحالت امورف میباشد و در ۱۰۰ درجه حرارت میتوان انرا منجمد کرده شعاع را بسمت یسار منکسر میکند و ترکیب باطنی ان با گلیکوز مغایر است و در شیره میوه جات و هم چنین در عسل مایعی که هنوز دلمه نکرده بود بالطبع موجود میباشد و یکی از دانشمندان ثابت میکند که قند میوه جات نمو شرکه گویا مبدئش نشاسته است بدوا عبارت از قند نی شکر میباشد و در مدت انضاج تدریج مبدل به قند منقلب میگردد و این تبدل در انگور و گوجه زرد و انجیر بطور کامل حاصل میشود ولی در هلو و اناناس و زرد الو و الو و سیب و گلابی و غیره کامل نیست بهرجهه این قسم قند را مصنوعا میتوان از گرم کردن قند نی شکر با حامضات دقیقه بدست اورد و نوع عابد ون انکه تغییر ماهیتی حاصل کند بواسطه برودت ممکن است منجمد شود و در صورتیکه غلظتش مناسب باشد اگر مدتی در جای سرد بماند دانهای متبلری در قعر ظرف منجمد میگردند که عبارتند از گلیکوز و ترکیب قند میوه جات با قلیائیات مانند ترکیبات گلیکوز سریع الفساد است و حلاوت این قند بیشتر از گلیکوز است و بهر مقداری در اب محلول و در الکل نیز بشدت حل میشود و محلول ان بواسطه جوشیدن تجزیه شده و بزودی رنگین گشته و طعم کارامل حاصل میکند

قند غیر قابل تبلر

قند غیر قابل تبلر (تبلر ناپذیر) چنانچه گفتیم ماده منعقد و متبلر قند میوه جات عبارت است از گلیکوز و انچه باقی میماند و متبلر نمیگردد عبارت است از قند تبلر ناپذیر و جزء مایع عسل نیز از همین جنس قند میباشد قندیکه شعاع را بیشتر بجانب یسار منکسر میکند در همه خواص شبیه به قند میوه جات است مگر انکه گلیکوز دیگر در ان منجمد نمیشود

قند شیر

قند شیر (لاکتوز) لاکتین) عبارت از ماده ایست شیرین و جامد و چون در زیر دندان صدا میکند و بشکل منشورهای منظم سفید نیم لطیف متبلر میگردد و در شیر همه حیوانات پستاندار اعم از علف خوار و گوشت خوار موجود میباشد و در سایر اخلاط بدن وجود ندارد و در ۶ تا ۷ برابر وزن خود اب سرد و در ۲/۵ اب جوش حل میشود و در الکل خالص و اتر غیر محلول است و با وسایط متعارفی انقلاب خمری حاصل نمیکند و بواسطه اسید سولفوریک دقیق و سایر حموضات معدنی به قند انگور مبدل میگردد و در این صورت انقلاب الکلی ممکن است در ان پیدا شود و الکلی که از شیر ساخته میشود بهمین قاعده است و در مجاورت موادازته که بواسطه مجاورت هوا فاسد شده باشند در کمال سهولت انقلاب لکتیکی حاصل میکند و تولید اسید لکتیک در ان میگردد و موافق اعتقاد سیّر از تمام مدرات متداوله قوی الاثرتر است و مطمئن الاثرتر و مقدار بول تجربه را ممکن است از ۲۵۰۰ تا ۴۰۰۰ گرم برساند و مقدار شربت ان از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم است که در یک یا دو لیتر اب و یا تیزن مناسبی حل کرده در مدت ۲۴ ساعت تدریجا بنوشند بهرجهة اسید نیتریک این قند را تجزیه میکند و از جمله چیزهائی که تولید مینماید اسید موسیک است و مانند حامضات با قلیائیات مرکب میشود و این قند دیر مبدل به قند کبد میگردد

مقدار این قند در شیر حیوانات بواسطه اختلاف جنس انها و بعضی شرایط فیزیولوژی مختلف میباشد در دولوجه ذیل مقدار قند ۱۰۰ جزء شیر را در بعضی حیوانات بیان میکنیم

ذن	۲۰ / ۳ تا ۶/۲۴	الاغ	۶/۲۹
گاو	۴۰ / ۳ تا ۴/۳۰	مادیان	۸/۷۰
بز	۴/۴۰	میش	۴/۲۰

در محصولات و اقسام قند

قند یا شکر و ساییر را که غذا و ادویه جهت تلذیذ آنها داخل میکنند و غذای مخصوص نفس است و در اصلاح ادویه و محافظت آنها نیز بسیار بکار میرود چنانچه شربت و معجون و سفوف و قرص و گرانول و نقل وغیره را با آن میسازند و هم چنین قند شربها در بسیاری از ادویه داخل مینمایند

گرد قند مطابق کدکس بگیرند قند سفید مقدار منظور نیم کوب کنند و در گرم خان خشک نمایند و نرم سائیده از مو بیز ابریشمی بیرون کنند بدون انکه نخاله باقی گذارند و این گرد را علاوه بر استعمالات در واسازی مانند انتی سپتیک بطور رفاده استعمال میکنند

شربت ساده) شربت قند) شربت سفید) بگیرند قند سفید حبه کرده ۲۰۰ اب صاف ۱۰۵ بحالت برودت حل کرده باکاغذ صاف نمایند این شربت را اصلاح ادویه بسیار مستعمل است و در ۱۰۰۰ گرم تیزاب ۵۰ تا ۶۰ گرم و در ۱۰۰ گرم لیسون ۲۵ گرم از ان داخل مینمایند

نسخه دیگر مطابق کدکس بگیرند قند سفید حبه کرده ۱۲ اب مقطر ۱۰ مخلوط کرده تا بدرجه جوش حرارت دهند و در اولین جوش از روی اتش برداشته و باکاغذ صاف کنند و این شربت در حالت جوش ۲۶ / اد درجه نشان میدهد و بهتر انست که شربت ساده را باین طریق سازند بگیرند قند سفید ۱۸ اب مقطر ۱۰ در حالت برودت حل کرده باکاغذ صاف نمایند و در این صورت ۳۲ / اد درجه نشان خواهد داد

ساکارات اهن معمول پلیگو بگیرند قند ۵۰ اهن شکفت شده ۳۰ اب صاف ۱۵۰ قند را در اب حل کنند و بعد اهن را افزوده بهم زنند و صاف کنند و در حمام شن با حرارت ملایمی تبخیر نمایند و در بین گاه گاه بهم زنند و صاف کرده مجددا تبخیر نمایند تا درجه یبوست و محصول را از مجاورت هوا و رطوبت حفظ نمایند و این ملح در اب خالص کمی محلول و در شربت قند بخوبی محلول است و از ان در اسهال و یا یبوست طبع منتج از سوء هضم بمقدار ۱ تا ۳ گرم در شربت قند حل کرده و در عرض روز دو یا سه دفعه بعد از غذا استعمال میکنند و بهترین ترکیب دوای اسید فنیک است که از ۱ تا ۵ گرم از ان در شربت قند نیم حل کرده مکرر بنوشند

شربت ساکارات اهن معمول دوروات بگیرند ابا اهن ۱ قند سفید ۲ در صراحی در بسته بحالت برودت حل کنند و باید صراحی پر باشد جهت احتراز از مجاورت هوا تا باید محصول را صاف کرد و این شربت را در اسهال اطفال شیرخواره و یا تازه از شیر گرفته استعمال میکنند و مقدار شربت از ۵ تا ۱۰ گرم است که در شیر مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجا بنوشند

ساکارو کالی معمول بلوندو بگیرند قند ۱۰۰۰ گرم بی کربونات سود ۲۰ گرم مخلوط کرده و با مقدار کافی کارمین محصول را رنگین کنند و مقدار شربت ان ۲۰ گرم است محلول در ۱۰۰۰ گرم اب

ساکارات اهن

ساکارو کالی

کرد قند

ساکارین

گرد قند شیر این گرد را مانند گرد قند نی شکر میسازند

ساکارین (بنزوئیل سولفونیك ئیمید) قند زغال سنگ) این جسم را در سال ١٨٧٩ میلادی **فهلبرك** نام از اکسید کردن **اُورتوکرزیل سولفامید** بدست آورد و عبارت از جسمی است سفید که تبلرهای آن در نهایت صغر و ذره بینی میباشند و یك جزء آن در ٣٣٣ جزء آب سرد و ٣٠ جزء الکل ٩٠ و ٣ جزء گلیسرین حل میگردد و چون خالت اسیدی دارد با قلیائیات تولید املاحی مینماید که محلول در آب اند و هرگاه آنرا با نصف وزنش بی کربونات سود مخلوط کنند نیز در آب حل میشود و تقریباً سیصد مقابل شیرینی آن زیادتر از قند نی شکر و از عوامل انتی سپتیك است و موافق قول یکی از دانشمند اگرچه اغلب اوقات اثر مسوئی از آن در آلات هضم ظاهر میگردد ولی چنان گمان میکنند که در تغذیه مبتلایان به گلیکوزوری فواید زیاد بتوان از آن برد و این دانشمند که مسمی به **وُودُم** میباشد ساکارین را باین طریق استعمال مینماید بگیرند ساکارین ٥ گرم بی کربونات سود ٢ گرم مطابق معمول گرد سازند و یك قبضه کوچك مابین دو انگشت از این گرد را در یك گیلاس آب داخل کنند و بعبارة دیگر از ٥ تا ١٠ سانتی گرم در عوض قند استعمال نمایند

قرص ساکارین بگیرند ساکارین ٣ گرم بی کربونات سود ٢ گرم منت ٠٥ گرم مطابق معمول ١٠٠ قرص سازند و هر قرصی جهة شیرین کردن یك گیلاس آب کافی است

الکسیر ساکارین معمول کُونستانتین پُول بگیرند ساکارین ٤ گرم بی کربونات سود ٤ گرم الکل ٩٠ درجه ١٠٠ گرم اسانس نعناع ١ گرم مطابق معمول حل کنند و یك قاشق چای خوری این الکسیر را در یك گیلاس آب داخل نمایند

قرص منضغط هر قرصی دارای ٥ سانتی گرم ساکارین و ٥ سانتی گرم بی کربونات سود است و از یك یا ٢ قرص در شیرین کردن مشروبات مریض در عوض قند کافی است

محلول دافع نتن نفس بگیرند ساکارین بی کربونات سود مکث ١ گرم اسید سالیسیلیك ٤ گرم الکل خالص ٢٠٠ گرم حل کنند و چند قطره محلول را در یك گیلاس آب مخلوط کرده غرغره نمایند

نی

نی ع قصب ت رُوزُو ل ارُوند و نوعی از نباتات طایفه **گرامینه (غلات)** را باین اسم مینامند و دارای چندین قسم است مجوف و مصمت و اجامی و غیر اجامی و در طب نیز قسمی از آن مستعمل است که اهالی فرانسه نی دوک مینامند ف **کان دُوپرُو وانس (دُوز واکنوی)** ل **ارُوند وُدوُناکس** و بیخ این نبات که بد و بحقیقت ریشه نامیده شده در طب استعمال میشود و ریشه نی که در تجارت متداول میباشد بشکل قطعاتی است بحجم مشت که طول آنها از ١٥ تا ٢٠ سانتی متر و خشن و سطح خارجشان زرد درخشنده و داخلشان سفید رنگ و اسفنجی و طعمشان شیرین شکری است و در دوا سازی این ریشه را قطعه قطعه کرده میفروشند و نوعاً تیزن ریشه نی را در دفع سیلان شیر استعمال مینمایند که ٢٠ گرم آنرا در ١٠٠٠ گرم آب جوشانده و صاف کرده تدریج بنوشند و نیز مانند معرقات در زنهای تازه زائیده شده آنرا تجویز مینمایند

خیزران

خیزران (نی هندی) ت **بامبو** ل **ارُوند وبامبوُس** عبارت است از یك قسم نی مصمتی که از سایر اقسام خیلی حجیم تر و مرتفع تر است و در ممالك حاره عمل میاید و از طایفه **گرامینه**

میباشد وارتفاع ان تا ۲۵ مطر میرسد و در ساختن خانه ها بکار میرود وازان دیرک وحصیر نیز میسازند در سایر اعمال زندگانی نیز استعمال میشود و در اغلب بندهای ان ماده متحجری موجود است موسوم بر طباشیر

طباشیر (تباشیر) ف تاباشیر (تاباکیر) ماده متحجری است سیلیسی ومرکب از سیلیکات پتاس واهك و در ۱۰۰ جزء دارای ۷۰ جزء سیلیس و ۳۰ جزء پتاس واهك است واین ماده در عقود بندهای خیزران یعنی در جوف این عقود متحجر ومنجمد میگردد وبقول کلی صلابت بشره تمام نباتات طایفه گرامینه بواسطه سیلیس است ومتقدمین از دانشمندان خواص چندی برای طباشیر ذکر کرده اندکه گویا همه انها خیالی باشند

نی شکر ع قصب السکر ف کان اسوکر (دوز و اسوکر) ل ساکاروم اوفیسیناروم (ارونذ وساکاریفرا) قسمی است از نی واز طایفه گرامینه وبومی هندوستان در ماورای دود خانه گنگ واز انجا این نبات را بعربستان وشامات ومصر وامریك وجزایر انتیل برده اند وساقه این نی استوانه وگره دار واز ۲ تا ۳ مطر و زیادتر ارتفاع ان است وجوف ان ممتلی از ماده اسفنجی ودارای عصیرهاست که ازان شکر وقند میسازند

چغندر ع سلق ف بت (بتراو) ل بتا ای تیوتلون در نگاه شناسی همه نباتات طایفه اروش را باسم بت موسوم میکنند ولی جنس از انرا که بت متعارفی ل بتا ولگاریس مینامند نباتی است حشیش مانند دارای سه قسم عمده وهمه انهارا مانند مواد غذائی استعمال مینمایند ۱ قسمی که انرا پواره مینامند وبرگهای این قسم را با برگهای ترشك مخلوط کرده میخورند ودر طب از انها ضماد ترتیب میدهند که مانند ملینات اثر میکنند ونیز این برگها را در ده فاده شمع منفط بکار میبرند ۲ بتا سیکلا تیغه وسط برگهای این قسم را بطور غذا استعمال مینمایند ۳ چغندر بقول خاص ریشه ان لحمی ومخروطی وبزرگ است واز اغذیه مطبوعه ومغذیه محسوب میشود ودارای ماده قندی میباشد مگر این قندی شکر وعلاوه بر قند الکل نیز ازان استخراج میکنند واین قسم دارای چندین قسم ثانوی است که یکی از انها را چغندر قندی ف بتراو ساکارین مینامند ومخصوص استخراج قند والکل است

گزر (زردك) ع جزر ف کاروت ل دوکوس کاروتا نباتی است از طایفه چتری دوساله وبری وریشه گزر بستانی یکی از لگومهای بسیار مطبوع است وبعد از چغندر وسیبساورون از همه ریشه های متداوله شیرین تر است واین ریشه که در زمین بطور عمود واقع شده لحمی وفی الجمله معطر وشیرین شکری ورنگ ان سرخ ونارنجی وعلاوه بر قند دارای مقدار زیادی پکتین میباشد ونیز ماده مخصوصی ازان استخراج کرده اند قابل تبلور ونارنجی وخنثی وانرا کاروتین نامیده اند ومردم فرنگستان مغلی زردك را در دفع یرقان استعمال میکنند وضماد رنده کرده ان در دفع احتراق مفید است ویکی از دانشمندان این ضماد را در دفع داء الفیل استعمال میکند ودیگری از استعمال این ضماد در دفع تومورهای سرطانی متقرح تمجید مینماید ودر بعضی ممالك زردك را باطفال مبتلی بکرم میخورانند وریشه گزر بری وبخصوص تخم ان بوی معطر وطعم حاد وفی الجمله گزنده دارد وازاین جهت است که این دو را از عوامل محرکه ضعیفه میدانند وتخم گزر بری یکی از بزور اربعه حاره ضعیفه میباشد وگویند برگ گزر بری کاهی مانند دو بنافع الجرح استعمال مینمایند

پولپ گزر بگیرند ریشه گزر بستانی مقدار منظور رنده کرده واز موبیز موئی بگذرانند واین پولپ را

طباشیر

نیشکر

چغندر

زردک

مانند ضماد

سیساروون

مانند ضمادات ملین استعمال میکنند

سیسارون تشروی یا سیساروم (سیسوم) نباتی است از طایفه چتریه و تخم ان شبیه به تخم رازیانه و زیره است و انچه صاحب مخزن مینویسد ازدویه مجهول الماهیه است گویا بی اصل باشد و اهالی انگلستان و المان تخم سیساروون را مانند ادویه استعمال میکنند و ریشه ان که معطر و خیلی شیرین است از عوامل مدر حیض و مدر بول و قاطع الحمی است و نیز انرا در دفع نفث الدم و بول الدم استعمال مینمایند

دیابیطوس

دیابیطوس قندی یا بول شکری و امتحان قاروره و طریقه تعیین گلیکوز موجود در ادرار

هرگاه بول شخص مبتلی به دیابیطوس قندی (گلیکوزوری) را در ۲۴ ساعت جمع کنند از ۱۰۰ و ۲۰۰ تا ۷۵۰ گرم قند گلیکوز دارا خواهد بود و ترشح بول ممکن است بدرجه زیاد گردد که در ۲۴ ساعت از ۵ تا ۱۵ لتر شخص مریض ادرار نماید و این بول نوعا بی رنگ و بی بو و غیر جاذب مادی و دارای طعم شیرین شکری است و چون بگذارند بحال خود بماند اسید شده و انقلاب الکلی در ان حاصل میگردد و وزن مخصوصش از ۱۰۳۰ تا ۱۰۷۰ است و هرگاه مدتی پس از خروج باذره بین امتحان شود دکلو بولهای قرمزان در ان مشهود میگردند و چون در شخص مبتلی به دیابیطوس عطش غالب بود مرض را پولیدیپسی و اگر جوع غلبه نماید پولیفاژی مینامند و عموما بدرجه هزال و نحول در مریض عارض میشود که گویا بدن از بدرقه خود تغذیه میکند و براق قبل از استعمال غذا اسید و بعد از ان باخشی و یا قلیائی است و در مردان ترشح منی نقصان یافته و مایل بمقاربت نیستند و در زنان اغلب اوقات حبس طمث عارض میگردد و الات ظاهر بدن مستعد بعروض اورام شده و دمل و خراج و بثورات جلدی عارض میشوند و نیز در احشاء داخل اورام شدیدی که منجر بموت عضو گردد از قبیل برونشیت و ذات الریه بروز میکند و هم چنین غانغرایا در احشاء و اطراف سافل مشاهده میگردد و در مجرای بول حالت تحریش و حکه ظاهر گشته و فیموزیس و بالانیت عارض شده و در مجاورت بند حشفه و بظر نموهای غارچی شکل بروز نموده و در الات تناسل حکه ظاهر میگردد و حالت عمومی بدن در ابتدای مرض بقاعده و خوب است و بعد حالت حزن و تغیر و بعضی انفعالات نفسانی و مالیخولیای مراقی عارض میشوند و در اخر مرض بدن منحرف شده و حالت نحول اشتداد نموده و لثه ها نرم شده و اسنان ساقط گشته و نفس متعفن شده و اطراف سافل متهبج گشته و گاه استسقای زقی عارض میگردد و عموما نبض سریع میباشد

امتحان قاروره

امتحان قاروره دانشمندان کیمیا یقینا مستغنی اند از انچه در این فصل ذکر خواهیم کرد ولی جهة بعضی از اطبا که اعمال کیمیائی را مدتی ترک کرده و فراموش نموده اند بی فایده نیست و فقط محض مذاکره و یاداوری اثان فقرات ذیل را ذکر مینمائیم

آ در مریضی که طبیب حدس بر وجود البومین میکند خیلی مفید است که قاروره را حرارت دهند زیرا که هرگاه قاروره دارای البومین بود اگر قدری کمتر از ۱۰۰ درجه حرارت بران وارد اورند متغیر گشته و البومینش جدا شده بشکل خیطهای مختلط در هم مشهود میگردد و بباید دانست نه هر بولی که بواسطه حرارت تغییر میکند دارای البومین است زیرا که ثابت مینماید و میگویند بعضی اوقات فوسفاتهای خاکی محتوی در بول های قلیائی در ۱۰۰

درجه حرارت درد گشته و رنگ قاروره را کدر میکند و چون شخص مکرر بول را امتحان کرده و معتاد به تجزیه این بود این کدورت را با کدورت البومینی مشتبه نخواهد کرد و بسهولت آنها را از هم تمیز میدهد و **بوشارد** را میگوید و هم بولی که در ظرف صبح قبل از خوردن غذا از شخص سالم خارج میگردد بواسطه حرارت کدر میشود زیرا این بول چون قدری اسید است بواسطه جوشیدن فوسفاتهای آهک محتوی در آن غیر محلول شده و با مواد مخاطی مخلوط گشته رنگ قاروره را کدر مینماید و نوعاً بولی که دارای مواد مخاطی بود در جوشاندن مطریقی کف میکند که از اطراف ظرف بخارج ریخته میشود و عموماً ظرفی که در جوشانیدن بول استعمال مینمایند قرع بلورین کوچکی است که بواسطه الکل از جوش می‌آورند

۲ یکی از بهترین معرفات قاروره جهة شناسائی البومین اسید نتریک است و این اسید را چون بدقت بروی بولیکه دارای البومین بود بریزند محصول بلاواسطه کدر شده خطهای البومین بزودی مشهود میگردند و نباید فراموش کرد که چون این اسید را بمقدار زیادی بروی قاروره بریزند ممکن است مواد راسب شده را دوباره حل کند و نه چنان است که هر ماده راسب شده که از افزودن این اسید در قاروره حاصل میشود البومین باشد چه بولی که دارای مقدار زیادی اوره بود نیز از افزودن اسید نتریک درد خواهد داد اما چون قاروره بواسطه حرارت کدر شود و از افزودن اسید نتریک درد دهد محقق است که دارای البومین میباشد پس در اثبات وجود البومین این دو معرف را با هم باید استعمال نمود و لازم است که این مطلب را همیشه در خاطر داشته باشند که هر بولی که دارای چرک و یا خون بود لابد دارای البومین خواهد بود پس در این صورت میبایستی بول را گرفته و باز دو بین امتحان کنند

۳ دیگری از معرفات قاروره تنن است و نوعاً محلول آنرا استعمال میکنند باین طریق که ۱۰ گرم تنن را در ۲۰۰ گرم آب حل کرده و ۱۰ گرم اتر بر محصول می‌افزایند تا بخوبی محفوظ ماند و این محلول را چون در قاروره داخل کنند ژلاتین و البومین و سایر مواد آلبی را درد میکند ولی این عمل را در مریض واحد مکرراً باید اجری نمود تا بتوان بر آن اعتماد کرد و یکی از دانشمندان میگوید هرگاه شخص آبگوشتی بخورد که دارای ژلاتین زیاد باشد مدتی کمی پس از خوردن آن قاروره اش را بواسطه محلول تنن امتحان کند از جهة درد شدن ژلاتین رسوب زیادی در آن مشهود میشود

۴ یکی از بهترین معرفات جهة شناسائی قند در قاروره مبتلایان بدیابیطوس آهک شکفت شده است که بطریقی نیکی ساخته شده باشد بگیرند آهک زنده مقدار منظور را با آب بشکفند و بعد در صراحی داخل کرده درانرا بزودی و محکم به بندند و در اجرای این عمل کفایت میکند که در قرع بلوری کوچکی ۵۰ گرم بول را با ۵ گرم آهک مذکور بجوشانند هرگاه دارای قند باشد رنگ کاملی بروز میکند و هرچه مقدار قند بیشتر بود بهمان قدر رنگ زیادتر و محصول تیره تر خواهد شد و اگر احیاناً محصول رنگین نشود ۵ گرم دیگر آهک افزایند و باز بجوشانند و اگر باز هم رنگین نشد جهة اطمینان در عمل نصف قاشق چای خوری عسل و یا شربت نشاسته بیفزایند و بجوشانند در این وقت محصول بشدت رنگین میگردد و مطمئن میشوند که آهکی که استعمال نموده اند بقدر مکفی تکلیس شده و قاروره بهیچوجه دارای قند نیست

۵ دیگر از طریقهای معرفت قند در قاروره طریقه منسوب به **بارِسویت** است که طریقه **فهلنگ** نیز نامیده میشود و این عمل را باین طریق اجری میکنند در لوله تجربه قدری بول ریخته و یک ثلث و یا یک ربع آن

محلول بارسویت و یا فهلنگ می افزایند و بروی لامپ الکلی لوله را حرارت مید هند درصورتیکه قاروره دارای قند
بود درد رنگ قرمز رنگی که عبارت از قند گلیکوز است راسب میشود و محلولی که در این عمل استعمال میکنند باید
تازه ساخته شده باشد

محلول بارِسویت و فِهلَنگ (محلول کوپر و پتاسیک) مطابق نسخه دود و ولت

عبارتست از سولفات خالص و متبلر مس ۴۰ ۳۴ اب مقطر ۲۰۰ اسود کستیک ۱۳۰ طرطرات خنثای پتاس ۱۶۰ (یا طرطیر محلول ۱۶۰) اب مقطر ۱۰۰۰ و یکی از دانشمندان موسوم به **موبیر** نسخه مذکور را تغیر داده و جهة منع از درد شدن طرطیر و اکسید مس نوشادر بران می افزاید باین نسخه بگیرید از یک طرف سولفات خالص و متبلر مس ۴۰ اب مقطر ۱۶۰ حل کنند و از طرف دیگر نوشادر خالص ۳ سود کستیک الهکی ۱۳۰ طرطیر محلول ۱۶۰ اب مقطر ۱۰۰ نیز حل کنند و دو محلول را داخل نمایند و باید وزن محصول درست ۱۰۰۰ تا باشد

۵ طریقه ذیل که منسوب به **میالهُ** است نیز در تعیین قند محتوی در قاروره متداول دانشمندان این عصر میباشد بول را در لوله تجربه داخل کرده و پتاس کستیک بمقدار زیاد بران افزایند و با لامپ الکلی حرارت دهند هرگاه محلول دارای قند بود رنگ اسمر مایل به سرخی حاصل میکند و مقدار قند هرچه بیشتر باشد محصول پر رنگتر خواهد بود و یا انکه در بول محتوی در لوله تجربه مقدار کمی سونترات بیسموت و پتاس کستیک افزایند و با لامپا الکلی جوش اورند اگر رسوب سیاهی حاصل شد معلوم میشود که قاروره دارای قند است و در این امتحان اخری از داشتن البومین نیز مطمئن خواهند شد

۷ هرگاه قاروره مبتلایان به دیابیطوس را با محلول **ترومر** مخلوط کرده حرارت دهند در صورتیکه دارای قند باشد رنگ ابی محصول مبدل به رنگ زرد مایل به سرخی میشود و محلول **ترومر** عبارتست از محلول طرطرات مضاعف پتاس و مس

۸ یکی از معرفات قاروره محلول ید ورد و پتاسیوم یدوره است درصورتیکه بطریق ذیل ساخته شود بگیرند ید ۱ جزء ید ورد و پتاسیوم ۱ جزء در ۵۰ جزء اب مقطر حل کنند و چون قاروره دارای سولفات کنین و یا یکی دیگر از قلیائیات نباتی باشد که شخص دواء استعمال کرده و این محلول را بران بیفزایند خطهائی که برنگ شابلوط میباشند مشهود میگردند

۹ طریقه ذیل در امتحان قاروره معمول نصیرالاطبا **میرزا نصیر** و استاد باشی لشکری دولت علیه است و معمول این دانشمند دو قسم تجربه است یکی تجربه تعیینی و دیگری مقداری

اولا تجربه تعیینی منظور از این تجربه فقط تعیین وجود قند است در قاروره و جهة اجرای این عمل مقداری بول را در لوله تجربه بلورینی ریخته و در روی لامپا الکلی با حرارت ملایمی گرم میکنند و قدری سولفات مس بران افزوده مجددا حرارت میدهند و بعد سه چهار قطره امانیاک مایع اضافه مینمایند اگر رسوبی ظاهر شد دلیل بر وجود قند است والا فلا و چنین میگوید هرگاه محلول سولفات مس را امانیاک را علیحده ساخته و بعد بر قاروره افزایند بهتر خواهد بود

ثانیا تجربه مقداری که پس از تجربه اول باید اجری نمود و مقصود از ان تعیین مقدار قند محتوی در قاروره است

واین عمل را با اعانت محلول فهلنگ اجری میکنند زیرا که هر ده سانتی مطر مکعب این محلول بواسطه یک گرم (۵ سانتی گرم) قند گلیکوز بی رنگ میشود و الا بول را در گیلاس دو جدار دوزنه ریزند و بعد در ظرف بلوری کوچکی که ظرفیت آن اقلاً دو بیست گرم باشد ۱۰ سانتی مطر مکعب محلول فهلنگ داخل کرده و از بول که در گیلاس دو زنه میباشد که روی آن ریزند و حرارت دهند تا محصول بواسطه ترسب قند کلی بی رنگ شود اگر رنگ ماده راسب شده سفید گردد قند محتوی در قاروره عبارت از قند متبلر است و هرگاه رنگ آن قرمز شود قند گلیکوز خواهد بود و بعد وزن قاروره که در این عمل بکار برده اند معین کنند و از روی آن تعیین نمایند مقدار قند را و این دانشمند میگوید قبل از شروع باعمال مذکوره ابتدا باید بواسطه کاغذ تورنسول قاروره را امتحان کنند تا ترش نباشد

محلول فهلنگ معمول نصیر الاطبا بگیرند سولفات متبلر مس ۳۴٫۶۵ گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم طرطرات پتاس و سود ۱۷۳ گرم محلول غلیظ سود ۴۸۰ گرم با اعانت حرارت سولفات و طرطر را حل کرده و بعد محلول سود را افزایند و بقدری آب مقطر اضافه نمایند که محصول ۱۰۰۰ گرم گردد

در هشتاد و هفتم در قهوه و بعضی عوامل مشابه آن

در این درس ذکر میکنیم قهوه و چای و کولا و کافئین و تئین و گوارانین و ماتر و اتوکریکافئین و محصولات هر یک از نباتات

قهوه ع **بن** (قهوه) ت **کافه** ل **کوفئا** عبارت است از ثمر درخت کوچکی از طایفه **روبیاسه** و این درخت که همیشه سبز است و از سه تا پنج مطر ارتفاع دارد از محصولات بومی حبش میباشد و در کوهستان این مملکت بخودی خود روئیده و بمقدار زیاد عمل میآید و بعد این درخت را از آنجا بسایر ممالک حاره از قبیل یمن و جزایر انتیل و برزیل و سنت دومنگ وغیره برده و زراعت میکنند و بعضی مصنفین فرنگ این درخت را از محصولات بومی عربستان مینویسند و صاحب مخزن الادویه در سبب انتشار قهوه چنین میگوید شیخ ابو الحسن شاذلی رحمه الله که در کوهستان یمن صومعه داشت و مریدان او بسبب کثرت شب بیداری در ریاضات کسل و مانده میشدند اتفاقاً وقتی بعضی از آنها یافته خوردند دفع کسل و ماندگی ایشان شد و این را بدیگران گفتند ایشان نیز خوردند و نفع یافتند بر پیر خود گفتند او حکم نمود که در آب جوش داده از آبش بیاشامند پس چون این میوه را در آب جوش داده آب از آن آشامیدند باعث دفع کلال و ملال ایشان میشد پس رفته رفته شهرت تمام یافت و تجار در کل بلاد بردند و منتشر ساختند

ثمر حقیقی این درخت که عبارت از قهوه بود حبه است سرخ و بحجم گیلاس کوچک و دارای دو جوف که در هر یک از آنها دانه موجود است و این دانه از یک طرف مسطح و در وسط دارای شیار طولی و از طرف دیگر محدب و یکی از دانشمندان موسوم به **پاین** قهوه را تجزیه کرده و مواد ذیل را در آن یافته است سلولوز ۳۴ آب ۱۲ مواد دسم ۱۰ تا ۱۳ گلوکوز و دکسترین واسید نباتی غیر معین ۱۵٫۵ لگومین و کازئین (گلوتین) ۱۰ کلورژنات پتاس و کافئین ۳٫۵ تا ۵ ماده ازتی ۳ کافئین آزاد ۰٫۸ دهن اصلی متحجر ۰٫۰۰۱ اسانس معطر ۰٫۰۰۲ مواد معدنی ۶٫۹۹۷ جمله آن ۱۰۰

در بیان تأثیر فیزیولوژیکی و تراپوتیکی قهوه

مصنفین فرنگ قهوه را در عداد ادویه محرک و عوامل موقظ و منبه بشمار آورده‌اند و بر طبیب لازم است که آثار فیزیولوژی آنرا بداند عمده اثری که از آن ظاهر میشود و اثر تراپوتیکش منوط بهمین اثر است عبارت از اینکه موجب تیقظ دماغ میگردد بدون آنکه مانند مواد الکلی تولید حرارتی در آن نماید و در اشخاصی که فی الجمله عصبانی مزاج باشند یک نوع حالت اشتداد و وضع تشنجی و حالت خلجانی در قلب حاصل میکند مشابه به اثر تحریکی که از عوامل ضد تشنج ظاهر میگردد و در سلسله عصبانی بیشتر و در سلسله خونین کمتر اثر مینماید و در نبض و حرارت عمومی بدن اثری نمیکند و اگر گاهی موجب سرعت نبض شود در ازدیاد حرارت بدن بهیچوجه مؤثر نخواهد بود و تا بحال دیده نشده که در آلات دوران تحریک نماید و مورث حمای موقتی گردد ولی تحریک عصبانی آن همه روزه مشهود میباشد

یکی از آثاری که از شرب قهوه در اشخاص عصبانی مشاهده میشود بروز حالت خلجان و قلقی است در قسمت فوق معده مشابه به خلجان و قلقی که در اشخاص مبتلا به عوارض نفسانی مشاهده میگردد و همچنین است بروز ارتعاش در اطراف و در مغز که اعصاب اثر مخصوصی مینماید و آنرا متیقظ کرده و هوش را زیاد میکند و بر اعمال متفکره و متخیله می‌افزاید و حواس را قوت داده و اعمال آنها را زیاد مینماید و همچنین مورث بیخوابی میشود و آثار مذکوره در اشخاص عصبانی که معتاد بشرب قهوه نباشند بیشتر مشهود میگردند و نیز بر ترشح بول می‌افزاید در صورتیکه بی‌نمک خواهد بود و عموم آثار مذکوره بخصوص حالت گرفتگی و خلجان قلب در غیر معتادین بشرب قهوه ظاهر میگردند و در معتادین فقط قوای دماغی را فی الجمله زیاد میکند و با آنها را محفوظ میدارد

قهوه در امعا نیز اثر کرده و تقلصات آنها را اغلب تحریک نموده و موجب تخلیه میگردد و از همین جهة است که اشخاص مبتلی به بواسیر از شرب آن غالباً کراهت دارند و در صورتیکه قهوه را بمقدار کم بیاشامند یا بر عمل تنفس می‌افزاید یا آنرا بحالت طبیعی نگاه میدارد ولی چون بمقدار زیاد آشامیده شود مدتی عمل تنفس را بطئی میکند و نیز عمل تجزیه و ترکیب آلات را بطئی مینماید و یکی از دانشمندان میگوید مقدار اوره را که یکی از فضول بدن است کم میکند و بر مقدار اسید کربونیک بخار شده می‌افزاید و دیگری از دانشمندان که تجارب زیادی در این باب نموده این انتقاص اوره را مسلم نمیدارد

علاوه بر آثار مذکوره قهوه در آلات توالد نیز اثر کرده و از قوت آنها می‌کاهد و جمعی از دانشمندان این اثر را در قهوه ثابت کرده‌اند و در مشرق زمین نوعاً قهوه را در کم کردن میل بمقاربت استعمال مینمایند ولی چنانچه بعضی تصور کرده‌اند زنان را عقیم نمیسازد و عموماً زنهای عصبانی که مستعد بعروض تشنجات‌اند کمتر تخم میگذارند تا زنانی که دارای این مزاج نیستند

بقول کلی قهوه یکی از بهترین محرکات است و عمل هضم را سهل میکند و فوق العاده مقاومت مینماید اعمال شاقه روح را و آنرا در دفع حمیات نائبه استعمال میکنند و در تسمم مین تریاک و محصولات آن و سایر مخدرات استعمال قهوه شایع است تا مقابلی کند حالت نوم و سباتی را که لازمه این سموم است و همچنین در دفع گلیکوزوری و البومینوری و کولرا و سیاه سرفه مفید است و در اختلالات معدی بخصوص در اختناق روده بعضی از دانشمندان فواید چندی از استعمال آن ذکر کرده‌اند

چای

چای ع **شای** ت **قمر** عبارت است از برگ درخت **تئاسینانسیس** که درخت کوچکی است

از محصولات بومی چین وژاپون ودر چین درخت چای بوفور درخت درزد و ممالک ما میباشد واین درخت

که از طایفه قیتا سه است از دو تا ده متر ارتفاع دارد و برگهای آن کلفت و بیضی و همیشه سبز اند گلهای

آن ابطی وبن گلشان دارای پره های متعدد نیست و هر گلی پنج برگ و پایه گلهای زیادی دارد و الان تذکر خیلی

متعدد و در تحت مبیضه مندرج شده اند و میوه این درخت عبارت از کپسولی است صلب و قشری و تقریبا

خشبی و محتوی یک یا دو حبه

در چین وژاپون برگهای جوان درخت چای را سالی دو دفعه می چینند و آنها را مدت نیم دقیقه در آب جوش

فرو برده و بعد روی صفحه های آهنین برشت میگذارند و لوله میکنند و آنوقت این برگهای لوله کرده را با

بعضی گلهای معطر بخصوص گل اولئا فراگرانس و گل کامیلیا ساز انکوا مخلوط کرده

در صندوقها میریزند تا مدتی بمانند و نوعا چای بر دو قسم است چای سبز و چای سیاه (چای متعارفی) و چای

سبز چهار قسم دارد چای هیزون و چای مرواریدی و چای باروطی و چای چولان و چای سیاه بر دو قسم است

چای سوچونگ و چای پکو و چای سبز خیلی زیادتر از چای سیاه تحریک میکند و تا چندی قبل دانشمندان فرنگ

از خواص تراپوتیکی چای چندان اطلاعی نداشته و مطبوخ آنرا مانند مشروبات گوارا می پنداشتند تا آنکه یکی

از دانشمندان ثابت کرد وجود مقدار زیادی مواد ازته را در چای که در بدن انسانی مانند مواد کثیر الغذا اثر میکند

و دیگری ماده از چای استخراج کرد که با کافئین ایزومر است و آنرا تئین نام نهاد و این ماده اگرچه در همه

اقسام چای موجود است ولی در چای هیزون بیشتر از سایر اقسام میباشد و در ۱۰۰ جزء ۵/۴۰ دارد و چای

پکو که از همه کمتر دارد در ۱۰۰ جزء ۲/۲۰ دارد و امروز چای را یکی از عوامل محرک بسیار قوی میدانند و مخصوصا

در تحریک اعمال هضم بسیار استعمال میکنند و مقدار شربتش ۲ گرم است مطبوخ در یک فنجان بزرگ آب جوش

در بیان محصولات متداوله قهوه و چای

قهوه بو داده (برشته) معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند قهوه اعلا مقدار

منظور را در استوانه آهنی الستر برشته کردن قهوه داخل کنند و در روی آتش زغال بیک حرارت منظم و بطیئی بچرخانند

و در خارج آتشگاه گاهی آن استوانه را بقوت حرکت دهند تا دانه های قهوه بخوبی مخلوط گشته و دنباله های آنها جدا گردند

و این عمل مداومت کنند تا دانه های قهوه بخوبی برشته شده و رنگ اسمری که فی الجمله رنگین باشد حاصل نمایند آنوقت

آنها را در هوای آزاد بگسترانند تا سرد شوند و بعد غربال کنند و باین طریق از ۱۰۰ جزء قهوه بو نداده از ۸۰ تا ۹۰ جزء قهوه

بو داده حاصل میگردد

پوسیون قهوه معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند قهوه بو داده ۱۰ گرم شربت

ساده ۲۰ گرم مدت ده دقیقه در ظرف در داری در مقداری آب جوش دم کنند که ۱۰۰ گرم مصفای آن باشد و بعد صاف

کرده شربت را بیفزایند

این پوسیون مانند محرکات در دماغ اثر مینماید و طوری در بدن حرکت میکند که شخص موقتا محتاج باستعمال غذا

نمیشود و استعدادی به بدن میدهد که میتواند اعمال نفسانی و جسمانی را بخوبی اجرا نماید حرارت الان را کم کرده

واعمال دوران وتنفس را بطئی میسازد وازاین در هنگام کبودی کولرا وحملهای بحرانات ردئی واختناق وخنق نفسی ونزف الدم رحمی و تسمم بواسطه سموم مخدره بخصوص اکسید دو کربون استعمال مینمایند و پیاله پیاله به فاصلههای زیاد یا کم نزدیک باید بیاشامند

تیزن قهوه معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند قهوه بو داده آسیا کرده ۲۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت نیم ساعت دم کرده صاف نمایند و مانند پوسیون مذکور استعمال کنند و **تیزن قهوه و کنکینا** را باین طریق میسازند که در تیزن مذکور ۴ گرم عصاره کنکینای خاکستری حل میکنند

ایضاً تیزن قهوه بگیرند قهوه برشته آسیا کرده ۵۰ تا ۱۰۰ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم مدت ربع ساعت دم کنند و بعد آب جوش را در قهوه دانی بروی قهوه بریزند و ۵۰ گرم شربت ساده افزایند و چون ۵۰ گرم کنیاک بر محصول اضافه کنند مانند محرکات معرق اثر خواهد کرد و در تسمم تریاک نیز مستعمل است

پوسیون دافع حمی بگیرند قهوه بو داده ۵۰ گرم در ۱۰۰ گرم آب جوش دم کرده و صاف نموده ۴۰ گرم آب لیمو بیفزایند و در حالتیکه گرم باشد ناشتا بیاشامند

مشروب ضد مخدره معمول وان موتس بگیرند خل خمر ۵۰ گرم قهوه بو داده ۲۰ گرم بجوشانند و صاف کرده ۱۰ گرم قند افزایند و در مسمومیتی که از افراط در استعمال تریاک و محصولات آن عارض میشوند هر ربع ساعت دو قاشق کوچک در حالتیکه نیم گرم باشد بیاشامند و این مشروب را **سرکه قهوه سودیور** نیز مینامند

مطبوخ قهوه بگیرند قهوه بو داده مسحوق ۱۰ گرم آب جوش ۲۵۰ گرم دم کرده صاف نمایند

مطبوخ ضد کرم بگیرند قهوه ۱۰ گرم دوده چوب ۵ گرم آب جوش ۲۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و ۵۰ گرم شربت موس جزیره کورس بیفزایند

نقوع قهوه بگیرند قهوه بو نداده ۲۵ گرم آب ۳۰۰ گرم مدت ۱۲ ساعت بخیسانند و صاف کنند و موافق میل مریض مصفی را شیرین نمایند و با گیلاس کوچک در عرض روز متعدد دفعات بیاشامند

تیزن چای مطابق کدکس بگیرند چای ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند این تیزن در خواص تحریک مشابه تیزن قهوه است

تیزن الکلی چای معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند چای هیزون ۵ گرم مدت ۱۵ دقیقه در مقداری آب جوش دم کنند که مصفی ۵۰۰ گرم باشد و ۵۰ گرم شربت ساده افزایند اگر خواسته باشند ۵۰ گرم الکل ۶۰ درجه اضافه نمایند و این تیزن را که محرک است و در هنگام کبودی کولرا مستعمل نیم گرم با گیلاس کوچک متعدد دفعات بنوشند

کولا

کولا نباتی است بومی افریقا واز طایفه **مالواسه** و در طب تخم آنرا که دارای کافئین و تئوبرومین و تنن است مانند مقویات و در دفع اسهالهای مزمن استعمال میکنند و مقدار شربت از عصاره الکلی آن (ادره) ۵ تا ۱۰ گرم و از گرد بو داده نیز ۵ تا ۱۰ گرم است بطور مطبوخ

مواد مانعة الجمع مواد مانعة الجمع کولا مانند الکلوئیدها و تنن است

حب کولا معمول هیکل بگیرند عصاره الکلی کولا ۱۰ گرم با مقدار کافی گرد کولا ۱۰۰ حب سازند

وازه ۵ تا ۱۰

وازه تا ۱۵ حب درعرض روز بنوشند

پوسیون کولا ایضاً معمول هکل بگیرند اب ۵۰ گرم تعفین کولا (۱ در ۵) ۱۰ گرم تعفین ذیل ۵ سانتی گرم شربت ساده ۱۵ گرم مخلوط کرده درعرض روز بنوشند

شراب کولا بگیرند تخم تازه کولا ۵ تا ۱۰ گرم شراب سفید وشیرین ۱۰۰۰ گرم مدت ۱۵ روز بخیسانند و صاف کنند

کافئین

کافئین وتئین وگوارانین عبارتند از مواد متبلری که از قهوه وچای و پولینا سود بیلیس استخراج میشوند واین سه ماده درحقیقت ماده واحدی میباشند که از نباتات مختلف اخذ شده واسامی مختلف بران اطلاق میگردد وکافئین را دو نفر از دانشمندان موسوم به **پلتیر و روبیکر** در سال ۱۲۴۰ هجری کشف نمودند وطریق ساختن ان موافق دستور العمل **ژانیل** از قرار ذیل است

بگیرند قهوه بو نداده و مسحوق مقدار منظور بنزین مقدار کافی قهوه را در الت دیلاسمان داخل کرده و بنزین را روی ان بریزند وماده مستخرجه را در حمام ماریه جهت گرفتن بنزین تقطیر نمایند وتفاله را که دارای کافئین است در اب جوش حل کنند وصاف نمایند ومصفی را تغلیظ کرده بگذارند متبلر شود وماده متبلر عبارت است از کافئین که بشکل منشورهای سفید ابریشمی وطویل متبلر میگردد وبی بو میباشد وطعم ان تلخ ومحلول در ۹۸ جزء اب و ۹۷ جزء الکل و ۱۹۴ جزء اتر است ودر اب جوش بشدت محلول ودر ۱۷۸ درجه حرارت ذوب میگردد ودر ۳۸۴ درجه بدون فساد بخار میشود وتنن محلولات کافئین را مانند رسوب سفیدی رد میکند وکلورور پلاتین بطور رسوب زرد رد مینماید ویکی از بزهای ضعیف محسوب میشود

کافئین را بمقدار ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم که بطور حب درعرض روز استعمال کنند مانند مقویات قلب ومدر اثر مینماید وبدل دژیتال میباشد و ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم چون در مطبوخ قهوه حل کرده متدرجاً بنوشند مانند عوامل ضد سم اثر میکند واز ۵ دسی گرم تا ۲ گرم که بطور حب استعمال نمایند ویا شربت ساده مخلوط کرده بنوشند مسکن مخصوص صداع خواهد بود وچون ۵ جزء از ان در ۱۰۰ جزء اب حل کنند ودر زیر جلد غشیه مخاطیه بمالند مثل کوکائین مانند مسکنات اثر میکند ودر این خاصیت بدل کوکائین میباشد

گوبلر از والریانات کافئین تمجید مینماید واز ۲۰ تا ۵ سانتی گرم در دفع حمله های صداع موثر میداند و بالاخره والریانات کافئین را در دفع سیاه سرفه وهستری تجویز مینمایند

شربت کافئین معمول هوشارد بگیرند کافئین ۲ گرم بنزوات سود ۲ گرم شربت فرامبواز ۵۰۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند

شراب کافئین ایضاً معمول هوشارد بگیرند کافئین ۲ تا ۵ گرم بنزوات سود ۲ تا ۵ گرم شراب روبشنان ۵۰۰ گرم حل کنند

سفوف کافئین معمول مصنف بگیرند کافئین ۴۰ تا ۵۰ سانتی گرم بنزوات سود ۴۰ تا ۵۰ سانتی گرم مخلوط کرده در دو بسته مساوی ببندند یک بسته نهار ویکی شام در نیم ملیک قاشق سوپ خوری شربت ساده ریخته بلافاصله قبل از غذا بنوشند

زرق تحت جلدی کافئین معمول تانرت بگیرند کافئین بنزوات سود مکی

۵ گرم در مقداری آب مقطر حل کنند که محصول ۳۰ سانتی‌متر مکعب گردد و **بومیت** از ۲ تا ۳ سانتی‌متر مکعب
این محلول را در دفع حالت دهشی در تحت جلد تزریق مینمایند

ماته

ماته (**ئیلکس ماته**) درخت کوچکی است از طایفه **ئیلیسینه** و فی‌الجمله مشابهتی با درخت سیب دارد و پوستش درخشنده و پرزدار میباشد و این درخت در سواحل محل تلاقی دو رودخانه **پاراگوه** با **اوروگوه** جنگلهائی موجود میسازد که باصطلاح اهالی آنجا **یربال** نامیده میشوند و از این جهت است که اهالی اسپانیول این درخت را **یربا** مینامند (**پاراگوه** و **اوروگوه** اسم دو رودخانه است در امریک جنوبی که باهم تلاقی کرده و رودخانه **پارانا** را بوجود میآورند) و برگهای این درخت ساده و دارای دمبالهٔ کوتاه و بعضی مستطیل و بادمی و اطرافشان مضرس و درخشنده و گلهای آن سفید و خوشه و هر گلی دارای چهار برگ و چهار آلت تذکیر و بن گل نیز دارای چهار پره و مبیضه نیز مرکب از چهار قطعه است و میوه این درخت عبارت از حبه است بحجم فلفل و محتوی چهار هسته مخطط

ماته را که **چای پاراگوه** نیز مینامند به اسم مختلف نامیده میشود **کااکوئیس** که عبارت از براعیم شکفته شده این درخت است و **کامیری** عبارت است از برگهای پاک کرده و کوبیده و **کاآگازو** عبارت است از برگهای بو داده و نیم کوب کرده و نوعاً ساقه و برگ درخت ماته را می خشکانند و بعد آسیا کرده و در کیسه های مربعی که باندازه بالش میباشند و از پوست گاو ساخته شده داخل کرده میفروشند این کیسه‌ها را چون در آفتاب بخشکانند وزن هر یک از ۶۰ تا ۱۵۰ کیلوگرام خواهد بود و یکی از دانشمندان از ماته محتوی در این کیسه‌ها مواد ذیل را استخراج نموده کافئین ۱/۸۵ ماده گلوتنی شکل و ماده ملون سبز ۳/۸۷ گلیکوزید مخصوص ۲/۳۸ سقز ۰/۶۳ املاح معدنی ۳/۹۲ اسید ملیک قدری جملتان ۱۰۰

در بیان اثر فیزیولوژی ماته و طرز استعمال آن

موارد استعمال

اهالی امریک جنوبی نوعاً در استعمال ماته بجای ظروف صراحی از کدو قلیانی استعمال مینمایند و یک طرف این صراحی را سوراخ میکنند و ابتدا قدری قند و پوست نارنج از سوراخ داخل صراحی کرده و بعد از ۲۰ تا ۳۰ گرم برگ و ساقه‌های نیم کوب ماته و بعد آب جوش داخل مینمایند و میگذارند دم بکشد و در وقت آشامیدن لوله فلزی را که نوک آن مانند حباب است و دارای سوراخهای چندی میباشد در آن سوراخ داخل میکنند و از آن میمکند سوراخهای حباب مانع میشوند از اینکه تفاله و ذرات در دهان داخل شود و فقط مایع مصفی مکیده شود اغنیای این مملکت بعوض صراحی مذکور ظرف نقره استعمال مینمایند که بیضی شکل است و بروی سه پایه‌ای قرار میدهند در نزد اغنیا ابتدا یک نفر نوکر باید قدری از آن بمکد که اگر غلیظ باشد قدری آب داغ بیفزایند و رنگ این نقوع سبز اسمر اللون است و شبیه برنگ و بوی مطبوخ چای و چندان طعمی ندارد و همینکه شخص قدری از آن آشامید احساس بوی معطری در منخرین مؤخر مینماید و از بعضی جهات میتوان ماته را تشبیه به تنباکو نمود که در دفعه اول که شخص میآشامد اختلالات چندی در عمل هضم مشاهده میکند و کم کم که حالت تحمل در بدن برقرار شد مانند تنباکو بطوری عادت میشود که ترک آن موجب زحمت است و دیگر

مورث اختلال هضم نمیشود سهل است که بواسطه شربان عمل تحلیه آسان میگردد چنانچه در معتادین به تنباکو مشاهده میگردد و از بعضی جهات دیگر اثرات شبیه بچای و قهوه است و مانند آنها فی الجمله تحریکی در دماغ میکند و مانند چای و قهوه و کوکا شخص پس از شربان میتواند مدتی چیزی نخورد بدون آنکه احساس جوع نماید و اذیتی داشته باشد اکثر حصه اهالی اسپانیول و امریک مرکزی نقوع ماته را مانند محرکات استعمال مینمایند

مطبوخ ماته (چای پاراگوه) بگیرند ماته نیم کوب کرده ٢٥ گرم آب جوش ١٠٠٠ گرم دم کرده صاف نمایند این مطبوخ مانند مطبوخ چای و کوکا تحریک میکند

اتوکزیکافئین

اتوکزیکافئین جسمی است غیر محلول در آب و در الکل و اتر بمقدار کم محلول و از عوامل دافع بود الزنجی و مدر بول و محدر است و مقدار شربتان از ٥ تا ٢٥ سانتی گرم و در زرق تحت جلدی نیز استعمال میشود

زرق تحت جلدی معمول بومت بگیرند اتوکزیکافئین ٥٠ سانتی گرم سالیسیلات سود ١ گرم آب مقطر مقدار کافی محلولی سازند که ١٠ سانتی مطر مکعب باشد و هر سانتی مطر مکعبی ٥ سانتی گرم اتوکزیکافئین دارد

پوسیون معمول بومت بگیرند اتوکزیکافئین سالیسیلات سود مکد ٢٥ سانتی گرم کلوریدرات کوکائین ١٠ سانتی گرم شربت پرسیاوشان ٢٠ گرم عرق تیلول ١٠٠ گرم پوسیون سازند

حرف ك

در هشتاد و یکم در کاسنی و پیسانلیت و محصولات آنها

کاسنی

کاسنی ع هندبا ف شیکوره ل شیکوریوم نباتی است بومی و از طایفه **سیناتره** و از جنس **شیکوراسه** و بر دو قسم است کاسنی بری ل **شیکوریوم انتیبوس** و کاسنی بستانی ل **شیکوریوم اندیویا** و اگرچه هر دو قسم در طب استعمال میشوند ولی قسم بری را بیشتر استعمال مینمایند و برگهای این قسم را مانند سالاد میخورند و نیز مطبوخ آنها را مانند عوامل مقوی و مشهی استعمال میکنند و ریشه آن را خشک کرده و بو داده و آسیا نموده بجای قهوه بکار میبرند و باسم قهوه کاسنی نامیده میشود و این ریشه که تلخ و مصفی دم و ملین است مطبوخ ١٠ گرم از آن در ١٠٠٠ گرم آب استعمال مینمایند و نیز عصیر غنی مصفای برگ کاسنی بری در طب مستعمل است و کاسنی بستانی را مانند غذا استعمال میکنند و ریش **کاپوسن** نیز یک قسم از کاسنی بستانی است که در پناه روشنائی زراعت میکنند و آنرا مانند سالاد میخورند (کاپوسن اسم یک طایفه از کشیشها میباشد) و همچنین **اِسکارول** قسمی از کاسنی بستانی است

پیسانلیت

و **پیسانلیت** ع بقلة الیهود ل تی **تراکزاکوم** (**لِئونتودُن**) نباتی است از طایفه **سیناتره** و از جنس **شیکوراسه** و شبیه به کاسنی و صاحب مخزن باسم هندبای بری ذکر کرده و برگ این نبات چون دارای تضرسیهای عمیقی است شبیه به دندان شیر بونانیان آنرا **لِئونتودُون** که مشتق از دو لفظ است یکی **لِئون** یعنی شیر و دیگری **اودُونتوس** یعنی دندان نامیده اند و نیز آنرا **تراکزاکوم** مینامند مشتق از **تاراسو** که کنایه از تلیین است و در عجم فرنگ ریشه و برگهای نورسته

این نبات را مانند سالاد میخورند و در طب آنرا مانند عوامل مقوّی و مدّر و مشهّی استعمال میکنند و مخصوص در دفع یرقان و انسدادات مجاری صفرا معمول دانشمندان فرنگ است و عصیر برگ پیسانلیت را بمقدار ۶۰ تا ۱۲۰ گرم استعمال مینمایند و جوشانده ۳۰ گرم برگ تازه را در ۱۰۰۰ گرم آب بطور تیزن معمول میدارند و یکی از دانشمندان ماده تلخی از آن استخراج کرده و **تراکزاسین** نام نهاده

تیزن برگ کاسنی مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای پاریس

بگیرند برگ کاسنی ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در تقویت معده پیاله پیاله بیاشامند

تیزن ریشه کاسنی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند ریشه کاسنی ۲۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در تقویت معده پیاله پیاله بیاشامند

عصاره برگ کاسنی مطابق کدکس بگیرند برگ خشک کاسنی ۱ آب مقطر جوش ۶ برگها را نیم کوب کنند و مدت ۱۲ ساعت در ۲ جزء آب دم کرده و بافشار صاف کنند و تفاله را در باقی مانده آب دم کرده صاف نمایند و دو صفی را مخلوط کرده در حمام ماریه بغلظت عصاره نرم قوام آورند و مقدار شربت این عصاره در تقویت معده از ۱ تا ۱۰ گرم است

شربت مرکب کاسنی این شربت را باسم شربت مرکب ریوند در ریوند ذکر نمودیم

عصاره برگ پیسانلیت مطابق کدکس این عصاره را مانند عصاره برگ کاسنی میسازند و مانند آن در تقویت معده از ۱ تا ۱۰ گرم استعمال میشود

دوم دهشتاد و کافور و محصولات آن

کافور **کامفر کامفورا کافورا** (لفظ کافور گویا از زبان **سانسکری** اخذ شده باشد چه در این زبان **کافورا کاپورا** هرد و میگویند) عبارتست از جسمی است سفید شفاف و متبلور و بوی آن خیلی تند و نافذ و طعمش حاد و معطر و سبکتر از آب و در مجاورت هوای آزاد فرّار است و در ۱۷۵ درجه حرارت ذوب میگردد و در آب کمی محلول و در الکل و اتر و ادهان دسم و ادهان فرّاره بخوبی محلول و موافق تجزیه یکی از دانشمندان مرکباست از ۷۹/۲۸ کربون و ۱۰/۳۵ هیدروژن و ۱۰/۳۷ اکسیژن

بقول کلّی کافور عبارتست از دهن فرّار متحجری است که در عدّه زیادی از نباتات وجود دارد از قبیل صاصفراس و دارچینی و خولنجان و زرنباد و زنجبیل و هیل و سایر نباتات طایفه اوومه و مخصوصاً نباتات طایفه لبیه از قبیل خاشا و لوند و اکلیل الجبل و غیره دارای دهن فرّاری میباشند که مقدار زیادی کافور دارد (قدری باد رنجبویه دارد) و نیز دهن فرّاری که از طایفه سیناتره اخذ میشود دارای بوئی است شبیه ببوی کافور اگرچه کافوری که از این دهن فرّار اخذ کرده اند مغایر کافور اصلی که در تجارت متداول است نیست برخلاف کافوری که از سایر نباتات سابق الذکر اخذ میکنند مغایر با کافور اصلی است و در اصطلاح علمای کیمیا کافور عبارتست از محصول متحجری است که دو فرد که شعاع پولاریزاسیون را بطور مختلف منکسر میکنند موافق آنکه بحالت تبلر باشد و یا بحالت میعان بهرجهة کافور را از درخت **لوروس کامفورا** اخذ میکنند و این درخت از طایفه **لورینه**

در مشتقات قیمه

قسمی از عاراست و درخت قشنگی است شبیه به درخت تبلول و در ممالک شرقی آسیا مخصوص در چین و ژاپون
عمل میاید و اهالی **سوماترا** کافور را **بورنئو** مینامند و در این ممالک آنرا باین طریق اخذ مینمایند که ساقه شاخه
و ریشه های درخت مذکور را قطعه قطعه کرده و در دیگ آهنی با آب مخلوط نموده سرپوش سفالی که محتوی سوفال
برنج بود بر دهان دیگ منطبق میکنند و میجوشانند کافور متصاعد شده و بر سوفالها ملصق میگردد بعد
این کافور را جمع مینمایند و یا آنکه قطعات مذکور را در آب جوشانیده و با کچه بهم میزنند کافور به کچه میچسبد
کافور را در تجارت از ژاپون و چین هم وارد میآورند و قسم اول که اعلاتر است محتوی در بشکه‌هائی است که وزن
هر یک از ۶۰ تا ۷۰ کیلوگرام است و این بشکه‌ها را از کاغذ قرمز میپوشانند و قسم دوم که پست‌تر است محتوی در جعبه‌هائی
مربعی است محاط از کاغذ سبز رنگی شبیه به صندوقهای چای و مانند آنها جوف این جعبه‌ها را از ورقه قلع و یا حلبی
و یا سرب پوشانده اند و وزن هر یک از آنها از ۵۰ تا ۶۰ کیلوگرم است
کافوری که در تجارت متداول است اگرچه موسوم است به کافور خالص ولی در استعمالات طبی باید آنرا تصفیه
نمود و این عمل تصفیه تا یک مدتی در مملکت هولاند مونوپول بود و این اوقات در مملکت فرانسه نیز تصفیه مینمایند
باین طریق که کافور خالص را با آهک مخلوط کرده و در ظروفی که ته آن پهن باشد داخل نموده در حمام شن تصعید میکنند
و یا در قرع و انبیقی که مخصوص این کار است تقطیر مینمایند از کافور ژاپونی ۱ تا ۲ و از کافور چینی ۵ تا ۶ صدم
وزنش در عمل تصفیه کاسته میشود

در بیان اثر فیزیولوژی و اثر تراپوتیکی کافور

مصنفین یونان عالم بخواص کافور نبوده اند و حکمای اسلام بخصوص **شیخ الرئیس** ابتدا پی بخواص آن برده
و آنها را نوشت و این دانشمند بزرگوار کافور را از عوامل مبرد قوی میداند و متاخرین از دانشمندان فرنگ در
خواص آن اختلاف دارند بعضی مسکن و مبرد و برخی بر خلاف در عداد عوامل محرک قوی آنرا ذکر میکنند و هر یک برای مدعای
خود دلایل و تجاربی اقامه مینمایند و بعضی دیگر بدون تعمق و تفکر میخواهند مابین این دو عقیده متضاد را جمع
کنند و **تروسو** که از محققین علمای تراپوتیک است آثار حاصل از کافور را تجربه کرده و سه طریق مختلف
در آثار آن بیان مینماید و ما خلاصه بیانات این مصنف بزرگ را ذکر میکنیم تا مطالعه کنندگان این کتاب مستطاب به حقیقت
آثار آن پی برده باشند
همه ادویه دارای اثر فیزیولوژی مرکب و مختلطی میباشند که از ملاقات بدوی آنها با سطوح مرتبطه مانند جلد
و غشاء مخاط تغییرات الی موضعی و هرگاه عمومی حاصل گشته و بعد جذب میشوند و اختلالات ثانوی چند
حاصل مینمایند که ارتباط دارند با طبیعت مخصوص هر یک از ادویه و بمقداری که آنها را استعمال کرده اند و درجه
قابلیت اجتماع آنها در بدن و گویا اختلاف اقوال مصنفین بواسطه آنست که این سه طریق اثر را ملتفت نبوده
و فقط تجارب خود را در یکی از آنها بکار برده و ما بقی را از نظر دقت دور انداخته اند و هم چنین کافور در بدن
سالم دارای این سه طریقه اثر است که با هم اختلاف دارند و اول اثری که از آن یعنی از التصاق بلاواسطه اش بروی
انساج حاصل میشود اثری است محدود و تقریبا کیمیائی و مانند محرقات در آن جز اینکه برخورد کرده اثر میکند

وانتساج انرا باطل میسازد و علامات ذیل را بترتیب ظاهر مینماید ابتدا موجب حدت و حکه در محل شده و
انمحل را سرخ میکند و بعد موحدث تحریش و هیجان شدیدی میشود و چون التصاق انرا امتداد دهند موجب ورم
و تقرح میگردد و اثار مذکور در صورتی حاصل میشوند که یک قطعه در دسته کافور را با نسج مخاطی و یا جلد بی
بشره مجاور کنند و اگر محلول و یا منحصر در ماده دیگری بود و یا جلد دارای بشره باشد این اثار حاصل نخواهند شد
واز این جهت است که دفاده کافور در قروح ضعیفی ردی الطبیعه موجب تغییر سطح انها شده و حیوة تازه بانها داده
و دانه های لحمی که مخصوص بحصول سیکاتریس اند تولید مینماید و باید دانست که هرگاه کافور را بشکل قطعات
جسیم بخورند موجب تورم اغشیه داخل و اضمحلال انتساج انها شده یا اصلا جذب نمیشود و یا بمقدار کم جذب میگردد
و در اینصورت هرگز موجب حدوث عوارض ثانوی که منتج از عبور ان در مجاری و ران باشند نمیگردد و علاوه
بر اثر تحریش موضعی که ذکر کردیم کافور دارای عمل تبرید و اثر تسکین مخصوصی در موضع نیز میباشد که چون
محلول انرا بروی جلد منطبق کنند احساس برودتی در ان محل میشود و از این جهت است که همه روزه محلول کافور را
در جراحی استعمال میکنند

تروسو در شخص خودش در حالت تندرستی سه دفعه کافور را استعمال کرده و اثر فیزیولوژی انرا معاینه
مشاهده نموده است در دفعه اوّل که ده دسی گرم کافور را در ۲۰ گرم شربت صمغ حل کرده اشامید نبض در صورتیکه
در هر ثانیه ۷۲ قرعه میزد پس از ده دقیقه از شرب کافور قدری بطی شده و ۶۰ قرعه ضربان نمود و در قسمت
معده احساس برودتی نمود و فی الجمله حدتی نمود شبیه بر حالتی که از گذاشتن قرص نعناع در دهان حاصل میشود
و پس از بیست دقیقه ضربان نبض به شصت قرعه رسید و احساس معدی شبیه شد با حساس جوع و تا یک ساعت پس از
شرب کافور حالت برودت معدی دوام نمود و نیز در عموم بدن احساس برودت میکرد و سه ساعت بعد نبض
و سایر حالات بحال اول که کافور را استعمال نکرده بود برگشت

در دفعه دوم که یک گرم کافور اشامیده بود باندازه از دفعه اول کافور در جه عوارض مذکور شدیدتر بود در دفعه
سوّم ۲ گرم کافور اشامیده و عوارض مذکوره ذیل را احساس نمود بلا فاصله پس از دخول کافور در معده احساس
برودتی نمود که گویا در همه تنوره بدن نفوذ کرده و در جوف بطن بیشتر احساس میشد و چنان حس میکرد که گویا قطعه
یخی خورده است یعنی پس از احساس برودت حرارتی در این الات حس میکرد و پس از نیم ساعت نبض که ۷۲ قرعه ضربان
میکرد نزول کرده به شصت قرعه رسیده فی الجمله ضعف و افتادگی احساس مینمود و حالت برودت دوامی حاصل
کرد و در مجرای هضمی قبل از احساس برودت حالت حدت و سوزندگی احساس میشد و حالت برودت که انبساط
پیدا کرده بود بخوبی محسوس بود و عدم میل بمقاربت نیز در این وقت اشکار بود و ضربان نبض در شصت قرعه
متوقف شد و بواسطه راه رفتن حالت برودت و خوشی زیاد میشد و دو ساعت بعد از خوردن کافور حالت
برودت مجرای هضمی مبدل شد به یک حالت سوزش خفیف و تحمل پذیری و سه ساعت بعد همان حالتی که قبل از شرب
کافور داشت رجعت کرد و قوه شاهیه خوب بود و عدم میل بمقاربت باقی نماند و در همه این امتحانات مدتی کمی
پس از شرب کافور بوی ان بواسطه تنفس استشمام میشد ولی در عرق و بول بهیچوجه اثری از ان نبود

موافق اعتقاد بعضی از مصنفین کافور در رحم تحریک کرده و موجب سقط جنین میگردد و لهذا اهالی مشرق انرا
در اسقاط جنین استعمال میکنند و یکی از دانشمندان زنانا بستنی را حکایت میکند که جهة اسقاط جنین ۱۲ گرم کافور

در یك گیلاس عرق کشمش حل کرده آشامید و در روز چهارم مرد

از امتحانات مذکوره ثابت میشود که در صورتیکه کافور را بمقدار معتدل در شخص سالم استعمال کنند موجب بروز علامات تسکین و تبرید میگردد ولی اگر بمقدار زیادتر استعمال شود هزا ینر مورث حصول حذارت و فقدان حس خواهد شد و بسیاری از دانشمندان امتحانات زیادی نیز در این باب نموده که ذکر انها تطویل بلا طائل است سیوم مین اثری که از کافور در ابدان سالم حاصل میشود عبارت است از عمل تحریکیان که بخصوص در سلسله عصبی موجب تحریك شدیدی میگردد و در اثبات این مسئله باید متذکر شویم که از دخول کافور در سلسله هضمی اثر مختلطی حاصل میگردد یعنی ابتدا احساس حدتی میشود که مجدد و داست در نقاطی که کافور با انها برخورد کرده و با این احساس حرکب میگردد یك حالت برودتی که در اول موضعی است و بعد بسرعت منتشر و پراکنده میشود و در این وقت دو اثر ظاهر میگردد و سبب بروز اولین اثر انست که کافور در التصاقش بموضع مانند محرکات عمل کیمیائی مینماید و دومین اثر ظاهر میشود در تحت یك سبب فیزیکی که تقریبا مسلم است و عبارت از انست که ماده معطر و عامل کافور بسرعت بخار شده و در حین تبخیر جذب میکند حرارت را نه فقط از سطوحی که با انها برخورد کرده بلکه از سطوح مجاور نایك و سعت زیادی نیز جذب حرارت مینماید چنانچه در نطول اثر و همراه دهان فراد نیز همین اثر مشاهده میگردد که در محل نطول شده تولید برودت شدیدی میکند و این حالت عبارت از اول هنگامی است از اثر فیزیولوژی کافور در صورتیکه در داخل استعمال شود و پس از چند زمانی از ظهور این اثر یك سلسله دیگری از اثار ظاهر میشود که از جهتی کامل اختلاف و از جهتی کمال مشابهت با ان دارد و عبارت است از حالت بیحسی و تسکینی که هرگاه خیلی شدید است و از جذب کافور نتیجه شده و بطریق ذیل ظاهر میگردد

عمل هضم و ران بطئی شده و خمیازه و دهن دره و قلق عارض قلبی گشته و دوار و تهوع و عرقهای سرد بروز مینمایند و عوض این علامات که مقدمه ظهور داغمای خفیف و بیحسی سلسله عصبانی میباشد نیز از اثر بسیاری از ادویه و سموم مخدر ظاهر میشود و بعد از بروز علامات مذکور یك سلسله چهارمی از اثار ظاهر میگردد که از همه جهت متضاد با علامات مذکوراست و با انها مقابلی میکند و عبارت است از ظهور حالت تحریك حمائی و این حالتیکه در بسیاری از مواقع ظاهر شده بلاشبهه عبارت از قوتی است که طبیعت بکار میبرد در مدافعه با اثر تسکین و غلبه بر ان چرا که ظهور این اثر اغلب اوقات بعد از ظهور عمل تسکین است یعنی در وقتیکه فرض میکنیم کافور جذب شده باشد و نیز بروز این حمای موقتی که موجب احداث تحریك و هیجان عرقی میشود عموما ظاهر میگردد بواسطه عرقهائی که بوی کافور تندی از انها منتشر و پراکنده است و نیز اگر بدادوده حیوانات کافور را ذرق کنند بدوا علامات تحریك حمائی ظاهر گشته بدون انکه عوارض تسکین بر بروز انها مقدم باشند و این مسئله مسلم است هر وقت مسکنات سلسله عصبانی را استعمال کنند حالت تعامل از طبیعت صادر میگردد مثل حرارت و حمرتی که پس از استعمال برودت ظاهر میشود مصنف میگوید در اشخاصی که معتادند بر کشیدن تریاك هر روزه مشاهده میشود که ابتدا عوارض تسکین سلسله عصبانی ظاهر گشته و بعد تحریك حمائی و حالت تعامل بروز میکند علاوه بر عوارض مذکور چون کافور را بمقدار زیادتر استعمال کنند موجب بروز اثر سمی میگردد مشابه باثری که از سموم مخدره ظاهر میشود و از این جهة است که

اورفیلا انرا از جنس همین سموم بشمار اورده

بقول کلی کافور را چون در داخل استعمال کنند موجب بروز عوارض ذیل میگردد اولا در موضع تحریك میکند

ثانیاً موجب علامات تسکین میشود ثالثاً تعامل خمائی بروز مینماید و چون مقدار زیاد مثلاً از ۴ تا ۵ گرم استعمال نمایند انارو سمی بروز نموده و حالت سستی و بیحسی عارض میشود که منجر به عرض سنکوپ و عرقهای سرد و فقدان حواس گشته و بالاخره مرگ عارض میگردد

در داخل کافور را در دفع عوارض عصبانی که با امراض ودمی و حمیات شدیده مرکب میشوند استعمال میکنند و هم چنین در دفع حمله های حمائی که نتیجه این امراض باشند استعمال کافور سودمند است و نیز در دفع نورالژی و بسیاری از اختلالات تشنجی و در دفع سانتی بازیس و بمفو مانیا از استعمال کافور تمجید کرده اند و در دفع سوزاکی که با عروض اوجاع همراه بود نیز سودمند است

در خارج کافور را در دفع اوجاع رومانتیسمی و نقرسی و عصبانی استعمال مینمایند و استعمال موضعی آن موجب عدم انتشار و سرایت جمره جراحی و فسخ بیمارستانی میشود و ذرور و آن بروی شمع منفط مانع اثر مشئوم ذراریح در جهاز تولد و بول میگردد و کافور یکی از عوامل انتی سپتیک بسیار متداول است و در اضمحلال و تخریب حیوانات نقیعه قوی الاثر و مانع از تعفن نباتاتی که دارای این حیوانات اند

مواد مانعة الجمع جمع مابین سقزها و صموغ سقزی و مشک با کافور نباید نمود و نوعاً کافور عده زیادی از مواد را نرم میکند

در بیان محصولات الاستعمال کافور

گرد کافور مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کافور مقدار منظور با غایت سوهان نرم کنند و از موی نرم موئی نمره ۱ بیرون نمایند و از ۱۰۰ جزء کافور ۹۰ جزء گرد حاصل میشود گرد کافور را مانند عوامل محرک و ضد تشنج استعمال میکنند و مسکن مخصوص جهاز تولد و بول است و مقدار شربتان از نیم دسی گرم تا ۱۰ گرم که بطور پوسیون و یا حب استعمال نمایند و در خارج گرد کافور را در رفاده شانکر نرم و شانکر فاژدنیک بکار میبرند که روزی یک دفعه ذرور کرده و هم چنین در دفع جمره جراحی مستعمل است

اب کافوری مطابق کدکس بگیرند گرد کافور ۲۰ اب مقطر ۱۰۰۰ در صراحی مخلوط کنند و بگذارند بماند و در وقت لزوم صاف نمایند این محصول را مایع پوسیونهای دافع تشنج و دافع نعوظ قرار میدهند و ۱۰۰۰ جزء این محصول زیادتر از ۰٫۷۵ کافور ندارد

اب کافوری گازدار (منجز) بگیرند اب منجز ۱۰۰ گرم گرد کافور ۵ دسی گرم کافور را در بطری که دارای سیفون باشد داخل نموده و از اب گازدار پر کنند و این محصول را که دافع تشنج و دافع قی است پیاله پیاله بیاشامند

امولسیون مسکن بگیرند امولسیون قندی ۵۰۰ گرم کافور ۵ دسی گرم شربت سولفات مورفین ۳۰ گرم کافور را با ربع زرده تخم مرغ مخلوط کرده و امولسیون و شربت را بیفزایند و در هنگام ورود حمی ابله هر ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

پوسیون کافوری ضد تشنج بگیرند کتیرا کالیزا با ۱۰ گرم زداوند و نیز ثینی ۵ گرم در ۲۰۰ گرم آ

بجوشانند و صاف نموده بیفزایند شربت تلو ۴۰ گرم و بعد ۱ گرم کافور را با زرده تخم مرغ مخلوط کرده بتو بیفزایند و در هنگام تعفن اخلالات تیفوئیدی با قاشق کوچک متدرجاً بنوشند

حب کافوری بگیرند گل قند کافور مکن ۳ گرم مطابق معمول ۵۰ حب سازند و هر سه یا چهار ساعت فاصله یک حب بیاشامند

حب کافور معمول ریکورد بگیرند کافور تریپاس مکن ۳ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع نعوظ در اشخاص مبتلی به سوزاک از ۱ تا ۴ حب در عرض روز بخصوص در شب بیاشامند

حب انتی سپتیک معمول کاپلر بگیرند مسحوق کافور مسحوق شوره مسحوق صمغ عربی مکن ۱ گرم مخلوط کرده با مقدار کافی شربت ساده جهار دسی گرمی سازند و روزی سه تا چهار حب در دفع اختلالات غانغرایائی استعمال نمایند

حب انتی سپتیک معمول و پوئیترن بگیرند مسحوق کافور ۱۳ دسی گرم مسحوق مشک ۴ دسی گرم عصاره تریاک ۱ دسی گرم با مقدار کافی شربت ساده شش حب سازند و در ضعف بیماستانها در عرض روز تدریج بنوشند

حب شارل بل بگیرند کافور ۳ دسی گرم عصاره بنج ۲ دسی گرم مخلوط کرده دو حب سازند از ۱ تا ۴ حب در عرض روز بیاشامند

حب ضد تشنج معمول دوبواس بگیرند عصاره کنکینا ۳ گرم کات هندی کافور مکن ۴ گرم انغوزه ۱۳ دسی گرم عصاره میوه عرعر مقدار کافی مخلوط کرده حبهای ۵ سانتی گرمی سازند و در دفع صرع و هستری روزی سه حب بنوشند

حب ضد تشنج معمول بوشان بگیرند مسحوق زراوند و بزرنبی ۴ گرم کافور انغوزه مکن ۵ دسی گرم عصاره مائی تریاک ۵ سانتی گرم رب اقطی مقدار کافی مطابق معمول ۲۴ حب سازند و هر شش ساعت فاصله از ۲ تا ۴ حب در دفع دوار و هیستری و سایر امراض عصبانی بیاشامند

حب ضد تشنج بگیرند مسحوق جند بید ستر ۵ گرم مسحوق کافور ۱ گرم عصاره تریاک ۵ سانتی گرم رب اقطی مقدار کافی ۱۲ حب سازند و هر شش ساعت فاصله دو حب بنوشند

حب دافع سوء طمث معمول پتر و بگیرند تریاک خالص ۵ سانتی گرم کافور ۵ دسی گرم مخلوط کرده دو حب سازند و یک حب صبح میل کنند

حب قاطع حمی معمول تیسوت بگیرند مسحوق زراوند و بزرنبی ۱ گرم کافور ۲ گرم مخلوط کرده و با مقدار کافی گلقند ۸ حب سازند و در دفع حمیات در هر دو ۲۴ ساعت بیاشامند

الکل کافوری (تعفین غلیظ کافور) مطابق کدکس بگیرند کافور ۱ الکل ۹۰ درجه ۹ حل کرده صاف نمایند و از ۱۰۰ جزء مواد مستعمله ۹ جزء محصول بدست می‌آید و این تعفین محرک و انتی سپتیک و محلل است و در غسولات ۱۰ تا ۱۵ مقابل وزنش آب می‌افزایند و در این صورت مقدار زیادی از کافور رد می‌شود و در بیمارستانهای لشکری این تعفین را جهت بیمارستانهای سفری می‌رسانند

تعفین ضعیف کافور (عرق کافور) ایضاً مطابق کدکس بگیرند

کافور ۱ الکل ۹۰ درجه ۳۹ حل کرده صاف نمایند واز ۱۰۰۰ جزء مواد مستعمله ۹۷۵ جزء محصول حاصل میشود این تعفین نیز محرک وانتی سپتیک ومحلل است وبسیار استعمال میشود ودر غسولات باآب مخلوط مینمایند ومقدار زیادی کافور نیز رد میشود

الکل اشباع شده از کافور مطابق انجمن دواسازی بوردو بگیرند کافور الکل ۹۰ درجه مکن یک جزء حل کنند وحفظ نمایند واستعمال این محصول بجای کافور در پوسیونها اسباب سهولت عمل است ودر دمشمع منفط کفایت میکند که یک گرم این محصول را روی شمع بریزند الکل بخار شده و کافور بشکل غبار بسیار نرمی بروی شمع باقی میماند

تعفین اتری کافور مطابق کدکس بگیرند کافور ۱۱ اتر مصفی ۲۰ الکل ۹۰ درجه ۳۰ حل کنند این تعفین محرک وضد تشنج است ومقدار شربت آن از ۲ تا ۱۲ گرم است بطور پوسیون ونیز حقنه واستنشاق آن مستعمل است

الکل زعفرانی کافور (الکسیر کافوری هارتمان) معمول گیبور

بگیرند کافور ۵ الکل ۹۰ درجه ۳۵ زعفران ۱ مدت چهار روز بخیسانند وصاف کنند ویکی از دانشمندان موسوم به **هاتر** این الکسیر را مطابق نسخه ذیل میسازد بگیرند جوهر کافور (کافور ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۲) ۲۳ الکل زعفران ۱ مخلوط کنند این الکسیر محرک وضد تشنج است ومقدار شربت آن از ۲ تا ۱۰ گرم است بطور پوسیون ونیز با مقداری آب که طبیب دستور العمل میدهد مخلوط کرده بطور نطول وغسول استعمال مینمایند

زیت کافوری بگیرند کافور مصفی ۵ روغن زیتون ۴۵ مخلوط کرده صلایه کنند تا حل شود واین زیت را مانند محللات تمریخ مینمایند ونیز تمریخ آن در آبله مستعمل است

زیت بابونه کافوری بگیرند کافور ۱۰ زیت بابونه ۹۰ حل کنند ومانند مسکنات ومحللات تمریخ نمایند

زیت کافوری تریاک دار معمول استاد مصنف میرزا رضا بگیرند کافور تریاک مکی ۱۰ روغن زیتون ۱۲۰ کافور وتریاک را مخلوط کرده صلایه کنند وکم کم روغن را بیفزایند ودر ورم موجع مفصل وکمر تمریخ نمایند

سرکه کافوری بگیرند کافور ۲۵ اسید استیک متبلر ۲۵ سرکه سفید ۹۵۰ کافور را باعانت اسید استیک نرم کنند وکم کم سرکه را افزوده صلایه نمایند ومحصول را در صراحی در بسته حفظ کنند ونطول این سرکه بطور خالص ویا مخلوط با آب مستعمل است

تمریخ کافوری مطابق دواسازی انگلستان بگیرند کافور ۹۹ اسانس لوند ۳ آمانیاک ۱۳۰ الکل ۴۵۳ مخلوط کنند

غرغره کافوری بگیرند گرد کافور ۵ گرم در هاون چینی با نصف زرده تخم مرغ و ۴۰ گرم شربت ساده صلایه کنند وکم کم ۵۰۰ گرم آب و ۲ گرم اتر سولفوریک بیفزایند ودر ورم حلق ردی الطبیعه غرغره نمایند

حقنه کافوری بگیرند کافور ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم زرده تخم مرغ یک دانه مطبوخ خطمی ۵۰۰ گرم مطابق معمول حل کنند ودر حمیات ضعفی و اوجاع نورالژی وغیره حقنه نمایند

حقنه انتی سپتیک بگیرند کافور ۱ گرم کنکینای زرد داوند مکی ۱۵ گرم آب صاف ۵۰۰ گرم مطابق

معمول عمل نمایند و در جبهات شدیدی که مایل بعروض غانغرایا باشند حقنه نمایند

تمریخ دافع اثرلو و معمول گولفن بگیرند کافور ۱۲ گرم اسانس تربانتین ۳۰ گرم حل کنند و در محل سرمازدگی قبل از آنکه متقرح شود تمریخ نمایند

اثر کافوری دافع حمره اطفال معمول تروسو بگیرند اثر ۶۰ گرم کافور ۳۰ گرم حل کنند و قلم موئی را در محلول آلوده کرده بروی همه اجزاء مبتلی بحمره نطول نمایند پس از ۵ یا ۶ ساعت فاصله مجددا نطول کنند یکی از دانشمندان موسوم به **بازن** از نطول قروطی که یک درهم و دو نیش کافور باشد در دفع حمره اطفال تمجید مینماید

ذرور نشاسته کافوری بگیرند نشاسته ۶۰ گرم کافور ۲ تا ۱۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند و در روی حمره متهیج و محل سرمازدگی ذرور نمایند

محصولات کافوری معمول راسپای آکافور سوهان کرده این محصول را مانند انفیه در دفع زکام و صداع عام و صداع جبهه و حاجبی استنشاق کنند و نیز در روی جلد و ثقبه‌های مخاطی که در آنجا پارازیتها ممکن است موجب حصول بعضی سوانح گردند این محصول را ذرور نمایند

۲ **سیگارت کافور** کافور را در نی فرسوده داخل کرده بر کشند و این عمل را مصنف مذکور در زکام و سیاه سرفه و سرفه‌های مبرم و اسم تجویز میکند و همچنین مانند عوامل شهی و مقوی معده از این عمل تمجید مینماید زیرا که موجب تسکین مغص و تشنج معده میگردد و نیز در دفع موگ اطفال کوچک شیرخواره استعمال میکند

۳ **الکل کافوری** که در ۱۰۰۰ گرم الکل ۴۰ درجه ۶۰ گرم کافور حل میکنند و پارچه را در محلول آلوده کرده بر روی قسمت قلبی جهه تعدیل ضربانات عصبانی و بر روی شکم جهه تسکین اوجاع دودی منطبق میسازد

۴ **پوماد کافوری** که ۳ جزء پیه مذاب را در حمام ماریه ذوب کرده و یک جزء کافور مسحوق بر آن می‌افزایند و بهم میزنند تا کافور حل گردد و **زیت کافوری** که عبارت است از ۵ جزء روغن زیتون و یک جزء کافور باشد بر این محصولات باید سکن را باید اضافه نمود (زیت را مانند آن را)

پوماد کافوری سالیسیلی معمول کرون بگیرند اسید سالیسیلیک ۱۰ گرم کافور ۶ گرم پیه مذاب ۵۰ گرم مخلوط کنند و در دفع وجع و دکی که منتج از اختلالات رحمی در اشخاص مبتلی به دوماتیسم باشد تمریخ نمایند

پوماد کافوری معمول باستلر بگیرند کافور ۳۲ گرم پیه مذاب ۱۳۰ گرم تعفین حسن لبر ۶ گرم کافور را با تعفین مخلوط کرده و بعد پیه را بیفزایند

پوماد کافوری معمول کدکس بگیرند کافور مسحوق ۳ موم سفید ۱ پیه مذاب ۹ موم و پیه را در حمام ماریه ذوب کرده و بعد کافور را بیفزایند بهم زنند تا سرد شود و این پوماد که محرک و ضد روماتیسم است بطور تمریخ و دفاده استعمال میشود و بواسطه کافور زیادی که دارد موجب تحریک جراحات میگردد و از عوامل انتی سپتیک میباشد

اسید کامفوریک این اسید را از اکسید کردن کافور با اسید ازوتیک بدست میآورند و بشکل تبلورهای سفید کوچکی متشکل میباشد که طعم آنها قدری ترش است و این جسم در ۱۰۰ جزء آب حل میگردد و نسبت

اسید کامفوریک

محلول آن

محلول در الکل واتراست و دارای بوی مخصوصی است که شباهتی ببوی کافور ندارد و یک وقتی از اد در دفع سیفلیس ۱
استعمال میکردند و اکنون غیر مستعمل است و بعضی از مصنفین از اثران در دفع عرقهای مسلولین تمجید میکنند
واگرچه اثران دیر ظاهر میشود ولی پس از ظهور چند روزی باقی خواهد بود و نیز در دفع هدم مثانه از این اسید تمجید
میکنند و مقدار شربت ان از ۱/۲ تا ۲ گرم است که بطور سفوف و یا محلول در مایع الکلی و یا محتوی در کپسول طرف
عصر بنوشند و تا ۴ گرم هم میتوان استعمال کرد و نیز میتوان انرا با تنتور مرکب نمود

بحث سیوم در شناختن کاکائو یا مواد دسمه نباتی

مواد دسمه نباتی که در داروسازی مستعمل اند عبارت اند از مسکه کاکائو و روغن زیتون و روغن بادام و روغن بزرکتان
و روغن پسته و روغن کولزا و روغن خشخاش و روغن گردو و مواد دسمه حیوانی شامل میشوند موم و پیه گوسفند
و پیه خوک و مسکه و حرام مغز گاو و ستیرین و والین را

قسمی دیگر از مواد دسمه دارای اثر تراپوتیکی مخصوصی میباشند و این اثر یا بواسطه ماده عاملی است محتوی در انها
که طبیعت ان هنوز بخوبی شناخته نشده مانند روغن کرچک و روغن دند و روغن جگر موروئه و یا بواسطه دهن
فراری است نیز محتوی در انها مانند روغن غار و مسکه موسکاد

بقول کلی مواد دسمه را چون بمقدار زیاد بیاشامند یعنی بمقداری علاوه بر انچه در اختلاط با عصیر معوی
و حصول حالت صابونی لازم است موجب ویا اسهال میگردند و چون بمقدار معتدل اشامیده شوند غذای
تنفس میباشند و وقتی که وجود مواد دسمه در الات بدن کم شود اکسیژنی که میبایستی با انها مرکب شده و تولید حرارتی
را که در نگاهداری و محافظت حیوة لازم است بنماید محترق خواهد نمود مواد ازته بناکننده انساج الی را و با این تحلیل و احتراق
مقدار اوره زیاد شده و از بدن خارج میگردد

نوعاً مواد دسمه نباتی در صورتیکه شیرین باشند از عوامل ضد ورم محسوب میشوند و موجب رخاوت انساج میگردند
و در داخل انها را در دفع اورام بخصوص اورام ریه استعمال میکنند و چون بمقدار زیاد اشامیده شوند طبع را لینت
میدهند و در میان انها بایستی ترجیح داد روغن بادام شیرین و روغن زیتون را علاوه روغن گردو و روغن خشخاش و روغن
بزرکتان را نیز استعمال مینمایند ولی بیشتر انها را در حقنه های ملین داخل میکنند و در اورام شدیده از قبیل جمره و
فورنکل (دماميل) و ورم گوش ترجیح و تدرق روغن بادام و روغن زیتون از جهة انکه انساج را رخو میکنند بسیار
مستعمل است و در هنگام پوست دادن اسکارلاتین تمریخ انها مانع از حصول بعضی سوانح میگردد و پیه گوسفند
و پیه خوک و پیه خرس و پیه روباه و غیره نیز همین اثر را دارند

در اینجا ریبان میکنیم دسومات نباتی و موادی که انها را حاصل مینمایند و دسومات حیوانی را در حرف میم در کلمه
موم ذکر خواهیم نمود و نیز در اینجا بعضی نسخه های دهنی و ملین را بیان میکنیم

کاکائو عبارت است از میوه درخت کاکائو یا **تئوبروما کاکائو** (**تئوبروما** مشتق از دو کلمه یونانی
است یکی **تئوس** یعنی خدا و دیگری **بروما** یعنی غذا) و این درخت که از طایفه **تبیزیاسه** است از
محصولات امریک و بومی جزایر انتیل میباشد و ارتفاع ان از ۸ تا ۱۲ متر و میوه درست ان بشکل خیار و دارای

جو فنا است ممتلی از پولپی زرد رنگ و قدری ترش مزه و در این پولپ تقریباً سی عدد هسته بادامی شکل بطور متفرق

قرار گرفته و این هسته ها عبارتند از **کاکائو یا باقلای مکزیک** نیز نامیده میشوند و هر یک

از این هسته ها دارای قشری میباشند نازک و نیم شفاف و اسمر اللون و می پوشانند مغزی را که همین رنگ را دارد

و این مغز دارای بوئی است ضعیف و طعمی فی الجمله تلخ

و یکی از دانشمندان در تجزیه کاکائو مواد ذیل را یافته ماده دسم (مسکه) ٤٥ تا ٤٩ نشاسته ١٤ تا ١٨ گلوکوز ٠/٣٤

قند فی شکر ٠/٢٦ سلولوز ٥/٨ ماده ملونه ٣/٥ تا ٥ ماده البومینی شکل ١٣ تا ١٨ تئوبرومین ١/٣ تا ١/٥

آب ٥/٥ تا ٦/٣

در بعضی ممالک همینکه دانه های کاکائو را بیرون آوردند میگذارند خشک شوند و در بعضی ممالک دیگر آنها را

یک مدتی در زیر خاک دفن میکنند و در این صورت کاکائوی خاکی نامیده میشود

اقسام کاکائوی خاکی عبارتند از کاکائوی کاراکاس منسوب بشهر کاراکاس که از سایر اقسام پر رنگ تر و با قیمت تر

است و کاکائوی ترینیته منسوب بجزیره ترینیته از جزایر آنتیل که از قسم مذکور کوچکتر و در قیمت پست تر

است و معروف ترین اقسام کاکائوی غیر خاکی اول کاکائوی سنت دومنگ است که کاکائوی جزایر نیز نامیده

میشود و بعد کاکائوی پارا

بادام کاکائو را در ساختن شوکولا بکار می برند و یکی از دانشمندان الکلوئید قابل تبلوری از کاکائو استخراج

نموده موسوم به **تئوبرومین**

مسکه (کره) کاکائو مطابق کدکس بگیرند کاکائوی غیر خاکی مقدار منظور با دست پاک کرده کمی

برشته کنند و بعد مقشر نموده پوستها را بدقت بگیرند و هاون را گرم کرده مغزها را در آن ریخته بکوبند و یک دهم

آب گرم افزوده نیز بکوبند تا مبدل بخمیر شود و بعد این خمیر را در کیسه کرباسی که چشمه های آن گشاد بود داخل نموده

و در میان دو قطعه آهنین مشبکی گذاشته بفشرند تا مسکه خارج گردد و قطعه های آهنین را قبل از عمل در آب جوش

فرو برند تا گرم باشند و مسکه را که باین طور اخذ کرده اند در حمام ماریه ذوب کنند و بگذارند ببرا را می سرد شود و صاف

روی آن ابرداشته رسوب را دور بریزند و مجدداً این مسکه را در حمام ماریه با غایت کاغذ صاف نمایند و مصفی را

در صراحیهای کوچک ریخته و آنها را پر کرده و در آنها را محکم به بندند و یا بشکل قرص در قالب بریزند و روی قرصها را

از ورقه قلع بپوشانند و میتوان مسکه کاکائو را مانند پیه مذاب حسن لب کرد تا بنحو بی محفوظ بماند

تمریخ مسکه کاکائو در دفع شقاقهای جلدی مستعمل است و با آن شیافهای مقعدی و مهبلی میسازند و ماده

دسم بسیاری از پومادهای طبی و غیره میباشد

شیاف مسکه کاکائو بگیرند مسکه کاکائو ٣٠ گرم با حرارت ملایمی ذوب کنند و با کاغذ شش قالب

مخروط مستطیل سازند و همینکه مسکه مذاب نیم جامد شد در قالبهای مذکور بریزند و در فصل تابستان چنانکه

شیافها قوامی داشته باشند میتوان یک دهم وزن مسکه موم سفید اضافه کرد و هر گاه طبیب حکم دهد در شیاف عصاره

داخل کنند که قابل سحق نباشد باید آن عصاره را ابتدا در مقداری آب حل نمایند که بقوام شربت غلیظ گردد و بدقت با مسکه

مخلوط کرده و بعد در قالب بریزند

بادام را در درس ایانو ثین بیان کرده ایم و در این جا فقط روغن بادام شیرین را ذکر میکنیم و در آخر این درس نسخه هائی

بادام

متداول بادام

متداول بادام را بیان خواهیم نمود

روغن بادام شیرین

روغن بادام شیرین مطابق کدکس بگیرند مغز بادام شیرین مقدار منظور مغزها را در کیسه کرباسی ریخته و بقوت مالش دهند تا غباری که بروی آنها نشسته زایل شود و بعد آنها را پاک نموده آسیا کنند محصول را بقوت بفشرند تا روغن خارج گردد و این روغن را با کاغذ صاف نمایند و روغن بادام تلخ را نیز بهمین طریق میگیرند روغن بادام شیرین بمقدار زیادی از ترکیبات دوائی داخل میشود و گاه بطور ریوسیون و بالعوق استعمال میگردد

اراشید

اراشید نباتی است از طایفه **لگومینوز** و بومی مشرق زمین و میوه آن دارای ۱ و ۲ تا ۳ دانه سرخ رنگی است موسوم به **پسته زمینی** و از آن روغن زیادی استخراج میکنند شبیه بروغن زیتون و تقریباً از ۱۰۰ جزء پسته زمینی ۳۸ جزء روغن حاصل میشود و این روغن چون ارزانتر از روغن زیتون است در غالب دواخانه ها بجای روغن زیتون استعمال میگردد و طعم آن بروغن فندق شبیه تر است و اگر در ساختن آن دقت کرده باشند قابل شرب و گوارا میباشد.

پسته زمینی را چون بمقدار زیاد بخورند در نزد اعراب از بهترین مقویات باه محسوب میشود

روغن گردو

روغن گردو این روغن را مانند روغن بادام شیرین میسازند و از مواد غذائی میباشد و گاه آنرا بطور حقنه تجویز میکنند و بعضی مرهمها را با آن میسازند

خشخاش

خشخاش ف **اولیت** عبارتست از تخم کوکنار و هیچ چیز دارای خواص مخدر کوکنار نیست در شمال فرنگستان خشخاس را زراعت میکنند و از آن روغنی استخراج مینمایند ماکول و موسوم بروغن **اولیوت** (**اولیت**) و روغن زیتون را بیشتر با این روغن تقلب میکنند و در طب روغن خشخاس را در بعضی شمعها داخل مینمایند

فندق

فندق ع **بندق** ف **نوازت** ثمر درخت کوچکی است از طایفه **کوپولیفر** و گل این درخت که بشکل سبل است در آخر زمستان قبل از رستن برگ ظاهر میشود و گلهای مذکر طویل و گلهای مونث کوچک و پوشیده شده اند از فلسهای چند

روغن فندق

روغن فندق این روغن را مانند روغن بادام شیرین میسازند و از ۱۰۰ جزء فندق ۶۰ جزء روغن حاصل میشود و روغن فندق را بجای روغن بادام شیرین استعمال میکنند و از مواد غذائی است

روغن زیتون

روغن زیتون ع **زیت** این روغن را از غلاف زیتون میگیرند (در ددجنطها از درخت زیتون را) و از مواد غذائی است و در طب زیاد استعمال میشود و در شمعها و مرهمها داخل میگردد و تمریخ آن متداول و شرب ۳۰ تا ۶۰ گرم آن مانند ملینات اثر میکند و در تسکین قولنج کبدی که سبب آن حصات صفرا بود مؤثر است

روغن کولزا

روغن کولزا (کولزا قسمی از کلم است) از ۱۰۰ جزء تخم کولزا ۳۵ جزء روغن اخذ میکنند که در سوزاندن و روشن کردن منازل معمول مردم فرنگ است و تفاله آن غذای خوبی است حیوانات چارپایان و غالباً روغن زیتون را با روغن کولزا تقلب میکنند

کتان

پ **کتان** ع **کتان** ف **لن** ل **لینوم** ی **لینون** نباتی است سنوی و از طایفه **لینه** و دو قسم آن

در طب مستعمل یکی **کتان متداول یا لینوم اوزیتاتیسیموم** که تخم انرا عامه خرچه میشناسند و موسوم است به **بزرکتان (بزرك)** و دیگری **کتان مسهل یا لینوم کاتارتیکوم** که گیاهی است بومی فرنگستان و شعری و برگ انرا در سابق مانند مسهلات استعمال میکردند

بزرکتان مرکب از مواد مذکوره در ذیل است روغن زیتی شکل ماده لعابی نشاسته گلوتن البومین سقرنرم ماده ملون ماده عصارهٔ صمغ و کمی قند و موافق تجربه یکی از دانشمندان در ۱۰۰ جزء دارای ۳۵ جزء روغن است و ماده لعابی در سطح خارج دانه بزرك مانند پوستی واقع شده که چون انرا انجا و اب کنند اب زیادی جذب نموده و منتفخ میگردد و یك طبقه ثخین مواجی حاصل میکند شبیه به طبقه که احاطه کرده است تخمهای وزغ را و نیز دانه لعابی بهدانه و سایر دانه های لعابی همین حالت را دارد و بواسطهٔ همین خاصیت است که بزرك را در دفع یبوست طبع استعمال میکنند باین طریق از نیم تا ۴۰ گرم چون بزرك درسته را با قدری اب مخلوط کرده قبل از غذا بنوشند این دانه ها در امعا جذب رطوبت کرده و منتفخ شده موجب حصول لینت میگردند و خاکشی نیز دارای همین خاصیت است و نیز لعاب بزرك یکی از مشروبات مبرده نیکو است و در خارج لعاب بزرك را بطور غسول و نطول و حقنه استعمال میکنند و ضماد ارد بزرك از ضمادات ملین متداول میباشد

روغن بزرکتان مطابق کدکس این روغن را مانند روغن بادام شیرین میسازند و در ترکیب بعضی شمعها داخل میشود و چون انرا با مرداسنگ بپزند بشدت منجمد میگردد و سوندهای قابل انعطاف را با ان ترتیب میدهند

تیزن بزرك ایضا مطابق کدکس بگیرند بزرك ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و این تیزن غیر مطبوع و مورث سوء هضم میشود

نسخه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند بزرك درسته اصل السوس مکه ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده بگذارند سرد شود و صاف کرده مانند ملینات بنوشند

نطول بزرك معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند بزرك ۱۰ گرم مدت ربع ساعت در مقداری اب بجوشانند که مصفای ان ۱۰۰۰ گرم باشد و این نطول را بطور ملینات خیلی استعمال مینمایند

حقنه بزرك ایضا معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند بزرك ۱۵ گرم مدت ربع ساعت در مقداری اب بجوشانند که مصفای ان ۵۰۰ گرم باشد و صاف کرده جهة تلیین حقنه نمایند و این حقنه بسیار مستعمل است

لعاب بزرك مطابق کدکس بگیرند بزرك ۱ اب گرم ۱۰ مدت ۶ ساعت بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار صاف کنند و این لعاب را میتوان در گرم خان ۵۰ درجه خشکانید و یك جزء از لعاب خشك مساوی ۱۰ جزء لعاب تازه میباشد و **لعاب بهدانه و لعاب تخم پسیلیوم** را نیز بهمین طریق میسازند

ضماد ارد بزرك بگیرند ارد بزرك ۴ اب جوش ۱۲ مخلوط کنند این ضماد که ملین است معمول بیمارستانها است و حتی المقدور باید همیشه گرم و حاضر باشد در ظرفی ریخته در حمام ماریه حفظ میکنند و ضماد بزرك ...

امروز عمومیت دارد دارای بعضی محذورات میباشد من جمله بسرعت انقلاب حاصل نموده و سبب ازدیاد تعفن مخصوص در بیمارستانها میشود و علاوه مورث بثور و بثورات اکزمائی میگردد

نسخه دیگر معمول کدکس بگیرند آرد بزرک مقدار منظور آب مقدار کافی آرد را در آب سرد داخل کنند بقسمی که مثل فرنی روان شود و بعد روی آتش گذاشته و حرارت دهند و بهم زنند تا دارای قوامی شایسته گردد و بروی پارچه کشیده استعمال کنند و هرگاه خواسته باشند ماده عاملی مثلاً ماده مخدری ضماد نمایند این ماده را نرم سائیده و بروی ضماد مذکور پاشیده در محل منظور منطبق نمایند و سایر ضمادات ملین مانند **ضماد خطمی** را نیز بهمین طریق باید ساخت

در بیان بعضی محصولات زیتی ملین

مقصود ما از زیت بقول کلی همه ادهان نباتی مایع است از قبیل دوغن زیتون و دوغن بادام وغیره

آبزن سبوس معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند سبوس ۲۰۰۰ گرم آب جوش مقدار کافی سبوس را مدت ربع ساعت در مقداری آب که جهة جوشانیدن آن لازم است بجوشانند و بعد در یک حمام آب گرم مخلوط کرده استعمال نمایند

آبزن ملین بگیرند اسپرس ملین ۲۰۰۰ گرم بزرک ۲۵۰ گرم درده ۵۰۰ گرم آب بجوشانند و بعد با فشار صاف کنند و در یک حمام آب گرم داخل نموده استعمال نمایند

لعوق سفید معمول کدکس بگیرند مغز بادام شیرین ۳۰ گرم مغز بادام تلخ ۲ گرم قند سفید ۳۰ گرم مسحوق کتیرا ۵ دسی گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم آب صاف ۱۲۰ گرم مغزها را مقشر کنند و بعد با ۲۰ گرم قند آب امولسیون سازند و کتیرا را با باقی مانده قند مخلوط کرده صلایه نمایند و با ۵ گرم امولسیون متدرجاً مخلوط نموده لعاب غلیظی بسازند و بعد باقی مانده امولسیون و عرق بهار را کم کم بر محصول افزایند و این لعوق ملین و فی الجمله مسکن است و در عرض روز با قاشق اش خوری متدرجاً بیاشامند و باید ملتفت بود در این لعوق که دارای بادام تلخ است هرگز کلل داخل نکنند

عجین بادامی (عجین لعوقی) معمول وئه بگیرند مغز بادام شیرین ۳۲ گرم مغز بادام تلخ ۳ گرم قند سفید ۳۰ گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم مغزها را در آب گرم ریخته مقشر کنند و در حالتیکه نم داشته باشند با قند مخلوط کرده بکوبند و عرق بهار را کم کم بیفزایند و بعد در روی سنک صلایه محصول را صلایه کنند تا خمیر متحد الاجزائی بدست آید و ۵ گرم این عجین در ساختن لعوق کفایت میکند و چون مدت چندین ماه این عجین را میتوان در سرداب حفظ نمود بدون آنکه فاسد شود لهذا دواساز میتواند مقدار زیادی از آن را یک دفعه بسازد و حفظ کند

لعوق زیتی معمول کدکس بگیرند دوغن بادام شیرین مسحوق صمغ عربی بهار نارنج مکد ۱۵ گرم شربت صمغ ۳۰ گرم آب صاف ۱۰۰ گرم صمغ را با ۳۰ گرم آب مخلوط کرده لعاب سازند و کم کم دوغن بادام را افزوده صلایه کنند تا کاملاً مخلوط شود و بعد سایر مایعات را بیفزایند و این لعوق ملین و مخرج نفث و فی الجمله مسکن است با قاشق کوچک متدرجاً بیاشامند

لعوق سبز مطابق کدکس بگیرند مغز تازه پسته ۱۶ دانه زعفران ۲ دسی گرم اب ۱۲۰ گرم شربت بنفشه ۳۰ گرم عرق بهار نارنج ۸ گرم روغن بادام شیرین ۱۵ گرم مسحوق صمغ عربی ۸ دسی گرم مطابق معمول لعوق سازند واین لعوق مانند لعوق سفید ملین ونفی الجمله مسکن است وبا قاشق اش خوری کوچک متدرجا بنوشند

لعوق زیتی سفید معمول دواسازی اسپانیول بگیرند مغز بادام شیرین قند سفید وروغن بادام شیرین مکی ۱۶ گرم مغز بادام تلخ ۳ گرم کتیرا ۸ دسی گرم عرق بهار نارنج ۱۶ گرم اب ۱۱۵ گرم ابتدا مغزها را مقشر کرده وبا اب و ۱۰ گرم قند امولسیون سازند وبعد با کتیرا وباقیمانده قند وقدری امولسیون لعاب رقیقی ساخته وروغن را متدرجا افزوده صلایه کنند تا محصول متحد الاجزائی حاصل شود وعرق بهار وما بقی امولسیون را کم کم بیفزایند واین لعوق ملین ونافع الصدر است وبا قاشق اش خوری کوچک متدرجا بیاشامند

پوسیون زیتی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند پوسیون صمغی ۱۰۰ گرم روغن بادام شیرین ۳۰ گرم مخلوط کرده متدرجا بنوشند

لعوق صدری معمول بیمارستان هوتل دیو بگیرند اصل السوس ۵ گرم در ۲۰۰ گرم اب جوش دم کرده صاف نمایند ومصفی را گرفته با ۱۰ دانه مغز بادام شیرین امولسیون ساخته وبعد ۱ گرم مسحوق کتیرا مخلوط کرده و ۳۰ گرم روغن بادام شیرین و ۱۵ گرم شربت دیاکود و ۱۰ گرم عرق بهار نارنج بیفزایند ومتدرجا بنوشند

معجون زیتی معمول ساش بگیرند روغن بادام شیرین ۶۰ گرم شربت بنفشه شربت پرسیاوشان مکی ۳۰ گرم مخلوط کرده وبا مقدار کافی نبات مسحوق معجون سازند واز این معجون که گوارا است ودر دفع سرفه های نزله هر نیم ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند

دوای صدری معمول دوك بگیرند مسکه کاکاو وشربت حلزون شربت بنفشه مسحوق قند مکی ۶۰ گرم مخلوط کنند در سرفه های خشک وصرع اطفال گاه گاهی یک قاشق کوچک بنوشند

دوای صدری معمول ژانل بگیرند مسکه کاکاو ۱۰۰ گرم روغن بادام شیرین ۶۰ گرم شربت شقایق ۶۰ گرم عرق بهار نارنج ۲۵ گرم مطابق معمول مخلوط کنند ودر برونشیت مزمن تدریج بنوشند

مارملاد معمول ترونشن بگیرند شیرخشت تاشکی ۴۰ گرم در هاون مرمری نرم کوفته و ۴۰ گرم شربت بنفشه کم کم بیفزایند وبعد ۴۰ گرم فلوس خیارشنبر پخته و ۴۰ گرم روغن بادام شیرین و ۵ گرم عرق بهار نارنج متدرجا بر محصول افزوده صلایه کنند تا بنحوی مخلوط گردد واین دوا که ملین است در برونشیت کهنه مستعمل که هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشند

ایضا معمول ژانتی بگیرند کرمس معدنی ۲ دسی گرم شیرخشت تاشکی ۶۰ گرم مسکه کاکاو ۲۵ گرم روغن بادام شیرین فلوس خیارشنبر پخته مکی ۳۰ گرم شربت خطمی ۶۰ گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم بطریقی که در فوق ذکر کردیم عمل نمایند واین دوا که مخرج نفث وملین است در اختلالات نزله مزمن هر ساعت یک قاشق کوچک بنوشند

ضماد ملین معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند ادویه بزرك مکی یک جزء ادویه ها را در اب مخلوط کنند بنحوی که خمیر روانی بدست اید وبعد بروی اتش گذاشته برپزند وبا ملعقه چوبی

بگیرند

بهم زنند تا قوامی که مخصوص ضماد است حاصل کند

عجین بادام بگیرند مسحوق بادام شیرین ۱۰۰۰ گرم آرد برنج ۱۰۰ گرم مسحوق ایرسا ۱۰۰ گرم مسحوق کافور ۲۰ گرم مسحوق صابون ۲۰ گرم اسانس گل سرخ مقدار کافی بدقت مخلوط نمایند

قیروطی کاکاو مستعمل در زینت معمول وان مونس بگیرند موم سفید مسکه کاکاو مکد ۲۰ گرم روغن بادام شیرین ۱۰ گرم اسانس گل سرخ ۲ قطره مطابق معمول عمل کنند

ضماد مقیح بگیرند تشک پنجه پیرمذاب آرد برزرک مکد ۵۰ گرم مطابق معمول ضماد سازند

قیروطی وردی (پوماد جهت چرب کردن لبها) بگیرند روغن بادام شیرین ۱۰۰ گرم موم سفید ۵۰ گرم کا پمن ۵۰ سانتی گرم عطر گل سرخ ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول پوماد سازند

در هستاچها دو قامر کابه و بعضی امثال و عوشهای این

در این در ذکر میکنیم کابه و ماتیکو و بوشو و محصولات آنها را

کبابه (فلفل دراز) ع کبابه ف کوبب (پواوراکو) ل پیپرکوباتوم عبارت است از میوه درختکوچکی موسوم به **پیپرکوبیا** از طایفه **پیپراسه** و از جنس متهافت و این درخت در جاوا که در خط استوا واقع شده از قبیل ملابار و سوماترا عمل میآید و میوه ان بحجم فلفل معمولی و سبز رنگ و چین دار و نوعا دارای دم میباشد است دراز و در جوف ان هسته است سفید و زیتی و این میوه دارای بوی معطر مخصوصی میباشد و طعم ان قدری تند و گرم و ترکیبا طبی ان مشابه فلفل سیاه و موافق تجربه یکی از دانشمندان محتوی مواد ذیل است دهن فرار کوببین سقر بلسانی خاد و نرم ماده عصاره و **کوببین** ماده است خنثی و مشابه بپیپرین و در ۱۲۰ درجه حرارت ذوب میگردد و دهن فرار حاصل میشود از تقطیر کبابه با اب و خاصیت ادرار کبابه را بسفران نسبت میدهند

یک قسم از کبابه است که از هندوستان متعلق به هولاندیها می آورند و یکی از دانشمندان این قسم را میوه **پیپر انیزاتوم** میداند و رنگ این قسم خاکستری و بوی ان کمی مطبوع و طعم ان گزنده و شبیه به طعم بسباسه و بسهولت کوبیده شده و نرم میگردد و رنگ کوبیده ان اسمر خاکستری و بوی ان شبیه به بوی تربانتین و بعضی دیگر از دانشمندان میگویند این قسم کابه همان میوه پیپرکوبیا است که زیاد رسیده شده بهر جهة چون کبابه اصلی بیشتر محتوی مواد عامل است بایدانرا بر این قسم ترجیح داد

کبابه دارای همه خواص فلفل سیاه میباشد علاوه اثر مخصوصی در جهاز تواله و بول میکند و از این جهة است که در مداوای لوکوره بخصوص سوزاک حاد فواید زیادی از ان مشهود میگردد و نیز انرا در دفع دوار و انتفاخ بطن و سلس بول و احتلام استعمال مینمایند و در این اواخر بمجیدات زیادی از کبابه در دفع دیفتری کرده و میکنند

گرد کبابه مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کبابه مقدار منظور غربال کرده و باد دست اجزاء خارجه را جدا کنند و در گرم خان ۲۵ درجه بخشکانند و نرم

کوفته از موی‌بیز موئی نمره ۲ بیرون کنند و از ۱۰۰ جزء کابه ۶ جزء گرد حاصل میشود و مقدار شربت این گرد ۱۵ گرم است که به سه قسمت کرده و هر قسمت را با قدری شربت قند مخلوط نموده در عرض شبانه روز تدریج بنوشند و **ژانل** در دفع سوزاک تا ۳ گرم گرد کابه را بطور معجون و یا مخلوط با شربت قند استعمال مینماید

معجون کابه معمول فورنیر بگیرند گرد کابه ۶ تا ۳۰ گرم شربت قطران مقدار کافی مخلوط کرده و ۶ تا ۸ قسمت نموده در عرض روز تدریج بنوشند

عصاره زیت و سفری کابه بگیرند کابه نیم کوب کرده ۱۰۰۰ گرم اترسولفوریک ۲۰۰۰ گرم الکل ۹۵ درجه ۲۰۰۰ گرم آلت دپلاسمان کابه را ابتدا با اتر و بعد با الکل داخل نمایند و هر یک از این دو تعفین را جدا گانه باد فتهائی که لازم است تقطیر کنند و علاوه محصول الکلی را در حمام ماریه تبخیر نمایند و بعد دو محصول را مخلوط کنند و حفظ نمایند و این عصاره ده مقابل قوی‌تر از خود کابه است و از ۱ تا ۶ گرم از آن در دفع خناق در عرض روز استعمال میکنند و در همین بین از ۲ تا ۶ کپسول کپاهو می آشامانند و یا شربت کپاهو تجویز مینمایند و از این عصاره نیز کپسول میسازند و در دفع سوزاک مقدار شربت این عصاره از ۱ تا ۳ گرم است که در ۶ یا ۸ دفعه در عرض روز بیاشامند

حقنه کابه معمول ولپو بگیرند گرد کابه ۲۵ گرم مطبوخ ریشه خطمی ۲۵۰ گرم مخلوط کنند و در دفع سوزاک مجرای بول وقتی که در آشامیدن کابه محذوری باشد حقنه نمایند

معجون کپاهو و کابه بگیرند کپاهو ۱۰۰ گرم گرد کابه ۱۵۰ گرم کاشو ۱۵ گرم اسانس نعناع ۳ گرم مخلوط کنند و مطابق دستور العمل **کرکس** این معجون را در مدت ۳ یا ۴ روز باید آشامید در هر روزی سه دفعه و هر خوراک را در جوف مغزنان گذارند تا موجب عدم کراهت مریض گردد

ذرق کابه بگیرند کابه نیم کوب کرده ۳۰ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند

معجون کابه و کاهو معمول کازناو بگیرند کپاهو ۱۰ گرم گرد کابه ۱۲۰ گرم تعفین و نبل مقدار کافی مخلوط کنند و روزی سه دفعه هر دفعه ۴ گرم بنوشند

معجون ضد سوزاک معمول مصنف بگیرند کاشو کربونات آهن سونیترات بیسموت مکی ۵ گرم عصاره راتانیا ۱۰ گرم گرد کابه ۲۵ گرم با مقدار کافی بلسان کپاهو معجون سازند و در روزی سه دفعه هر دفعه بحجم یک فندق در کاغذ سیگار پیچیده ببلعند

عجین بلسانی معمول کلرک بگیرند کابه ۶ گرم کپاهو ۲۰ گرم کاشو ۵ گرم گلقند مقدار کافی مخلوط کنند تا مدت ده روز هر روز بحجم یک فندق صبح و یکی عصر در مغزنان پیچیده بنوشند و ما بقی را ۱۰ قسمت کنند و هر روزه از ۴ تا ۶ قسمت در عرض روز بیاشامند

عجین سوزاکی معمول دیدای بگیرند کپاهو ۱۲ گرم کابه ۱۸ گرم حلب ۲ گرم کم گوت ۳۰ سانتی گرم شربت گل سرخ مقدار کافی عجین سازند و هر روزه از ۲ تا ۳ فندق در دو یا سه دفعه در عرض روز بنوشند و مداومت کنند تا شفای کامل حاصل گردد

گل ارمنی سوزاکی معمول دان کورپوت بگیرند بلسان کپاهو مقدار منظور در حمام ماریه تبخیر نمایند تا غلیظ گردد و بعد در ۳۲ گرم این محصول ۲ گرم منیزی مکلس داخل نمایند و همینکه این محصول

ثانوی غلظتی حاصل کرده ۱۰ گرم گرد کابه و ۱۰ گرم مسحوق گل ارمنی مخلوط کرده وحبهای ۶ دسی گرمی سازند و انها را در مسحوق گل ارمنی بغلطانند

پوسیون کابه معمول تریدو بگیرند گرد کابه ۱۲ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم شراب مالاگا اب صاف مکر ۲۰ گرم مخلوط کنند و باید دقت نمایند که گرد کابه تازه باشد در دفع دیفتری و خناق هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشند

عجین کپاهو و کابه ایضا معمول ترید و بگیرند کپاهو ۹ گرم گرد کابه ۶ گرم سنبری مکس مقدار کافی مخلوط کرده و سی قسمت کنند و در دفع دیفتری و خناق از ۲۰ تا ۳۰ قسمت در ۲۴ ساعت بنوشند و استعمال این عجین با پوسیون سابق الذکر منافاتی ندارد

ساکادور کابه معمول لپش بگیرند عصاره ذیت و سقزی کابه ۱ جزء قند ۹ جزء مخلوط کنند و ۲ گرم این مخلوط را در قدری شیر داخل کرده در دفع خناق در عرض روز بیاشامند

اسانس غلیظ کابه بگیرند الکل ۸۵ درجه ۳ عصاره ذیت و سقزی کابه ۱ حل کنند و مقدار شربت این اسانس از ۵ تا ۱۵ گرم است

عصارهٔ الکلی کابه معمول پوش این عصاره عبارت است از تعفین الکلی که در آلت دیپلاسمان با گرد کابه و الکل ۵۵ درجه میسازند و مقدار الکل باید بقدری باشد که پس از انجام عمل وزن محصول مساوی وزن کابه بود که استعمال کرده اند

شربت کابه معمول پوش بگیرند شربت ساده ۳۰۰ گرم عصاره الکلی کابه ۳۰ گرم مخلوط کنند و الکل را تبخیر نمایند و شربت معمول **ترید و** که در دفع خناق استعمال میکنند عبارت است از ۱۲ جزء گرد کابه و ۲۴۰ جزء شربت ساده و مقدار شربت ان ۱۲۰ گرم است

ماتیکو اسفانیا الونگاتا (پیپرانگوستیفولیوم) (پیپرالونگاتوم) (ارتانتا الونگاتا) نباتی است از طایفه **پیپراسه** و بومی مملکت **پرو** و در میان دانشمندان فرنگ اول انگلیسها کشف خواص انرا کرده و سایرین از انان اقتباس نمودند و در طب فقط برگ این نبات را استعمال میکنند و این برگها که از ۵ تا ۱۰ سانتی متر طول و ۳ سانتی متر عرض دارند مجی شکل و مضرس اند منتهی به نقطه میشوند و رنگ سطح فوقانی انها اسمر تیره و سطح تحتانی سبز یا خته میباشد و بوئی فی الجمله شبیه ببوی نعناع از انها مشموم میگردد و بواسطه رگهائی که در این برگها دیده میشود سبب بر برگ دنبال میباشند و در تجارت این برگها در قوطی داخل کرده و بروی هم منضغط نموده میاورند و بواسطه تجربه شیمیائی مواد ذیل را در انها یافته اند ۱ مقدار زیادی صمغ هر قدر رنگ انها موجود است که رنگ ان سبز روشن پس از چند زمانی متبدل میگردد ۲ کلوروفیل ۳ مقداری سفر اسمر اللون که بعضی از خواص این برگها را بان نسبت میدهند ۴ ماده موسوم به **ماتیکین** که محلول در اب و الکل و غیر محلول در اتر است و طعم ان تلخ ۵ بعضی از دانشمندان علاوه بر مواد مذکوره وجود **اسید ارتانتیک** و تنن و بعضی املاح را در انها ثابت کرده اند

برگ ماتیکو از دو وجه است که در نزد اهالی امریک شهرت زیادی دارد و انرا مانند قابضات وادویه مقوی استعمال مینمایند و دانشمندان فرنگ بشکل مطبوخ و عجین و حب و شربت و تعفین و غیره در دفع لوکوره و

ماتیکو

اسهال مزمن و دوسنطاریا معمول میدارند

مطبوخ ماتیکو بگیرند برگ خورد کرده ماتیکو از ١٥ تا ٢٠ گرم اب جوش ١٠٠٠ گرم دم کرده صاف نمایند و در روزی سه تا چهار پیاله چای خوری بنوشند و نیز مطبوخ ماتیکو را در استعمالات خارجی مانند غسول و زرق وغیره استعمال مینمایند در این صورت مقدار برگ را از ٣٠ و ٤٠ تا ٥٠ گرم قرار میدهند

شربت ماتیکو معمول در دوولت بگیرند برگ نیم کوب کرده ماتیکو ١٠٠ اجزاء اب صاف ١٠٠٠ اجزاء در اسباب تقطیر داخل کرده و تقطیر کنند تا ١٠٠ جزء محصول بدست اید و تفاله که در دیک تقطیر باقی مانده است برداشته در صافی ریخته بفشرند و مصفی را با مقطر مخلوط نموده و ٢٠٠ جزء قند در ان حل کنند و این شربت دارای همه مواد عامل ماتیکو اعم از ثابت و فرار میباشد و مقدار شربت ان از ٣٠ تا ١٢٠ گرم است که در تیزن مناسبی مخلوط کرده در دفع اسهال و دوسنطاریا بنوشند

عصاره ماتیکو این عصاره را با غانت الت دیلاسمان با الکل ٥٥ درجه میسازند چرا که مواد عامل ماتیکو را بهتر حل میکند و تعفینی که در این عمل حاصل میشود در حمام ماریه تقطیر میکنند تا الکل ان گرفته شود و محصول را مجددا در حمام ماریه تغلیظ مینمایند و این عصاره سیاه و دارای بوی تند ماتیکو و طعم تلخ ان میباشد و از این عصاره حبهائی ترتیب میدهند که هر یک دارای ٢٠ سانتی گرم عصاره اند و مقدار شربت انها از ١٠ تا ١٢ و زیادتر است در عرض روز

تعفین ماتیکو بگیرند برگ نیم کوب کرده ماتیکو ١٠٠ الکل ٨٥ درجه ٤٠٠ مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و این تعفین را با اب مخلوط کرده در رفاده جراحات و تغسیل انها استعمال میکنند

عرق ماتیکو بگیرند برگ نیم کوب کرده ماتیکو ١٠٠ اب ١٠٠٠ تقطیر کنند تا ٥٠٠ جزء مقطر بدست اید و مقدار شربت این عرق از ٥٠ تا ١٥٠ گرم است

پوماد ماتیکو بگیرند عصاره ماتیکو الکل ضعیف مکند ٥ گرم پیه مذاب ٢٠ گرم مخلوط کرده پوماد سازند

بوشو (بوکو) دیوسماکرناتا نباتی است از طایفه **روتاسه** و از محصولات بومی دماغه امید نیک و در طب برگ انرا استعمال میکنند و این برگها دارای بوی و طعمی میباشند مشابه ببوی و طعم زبان گنجشک و مردم این دماغه این برگها را در امراض مثانه و مجاری بول خیلی استعمال میکنند و مصنفین فرنگ انها را از عوامل مدر و محرک و مقوی معده و ضد تشنج محسوب مینمایند

عرق بوشو بگیرند برگ بوشو ٥٠٠ اب ٥٠٠٠ مدت دوازده ساعت بخیسانند و بعد تقطیر کرده ١٠٠٠ جزء مقطر بگذارند و این عرق خیلی معطر و تند است و دهن فراری که قوی الاثر است بایدا ز ان جدا نمود

مطبوخ بوشو بگیرند برگ بوشو ٣٠ گرم اب جوش ٥٠٠ گرم در ظرف در بسته مدت دو ساعت دم کرده و صاف نمایند و از ٣٠٠ تا ٥٠٠ گرم این مطبوخ را در عرض روز بنوشند

الکسیر بوشو بگیرند برگ بوشو ١٠٠ گرم الکل ٦٠ درجه ٣٠٠ گرم مدت ١٠ روز بخیسانند و صاف کرده ١٠٠ گرم قند در حالت بی وقت در مصفی حل کرده با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند در دفع ورم غده و دفع ورم مجرای بول هر روز صبح یک پیاله کوچک بیاشامند

بوشو

شراب بوشو مطابق کدکس بگیرند برگ نیم کوب کرده بوشو ٣٠ شراب گراش ١٠٠٠ در ظرف در بسته مدت ده روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانده با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و این شراب مقوی معده و محرک و مدر است و مقدار شربت آن از ٥٠ تا ١٠٠ گرم

در شناختن بخش کراوزوت و بعضی از عمل شباهان

در این فصل ذکر میکنیم کراوزوت وگایاکول و اسید پیکریک و روغن کاغذ را

کراوزوت (کراوزوت) (این لفظ مشتق از دو کلمه یونانی است یکی **کراس** یعنی گوشت و دیگری **سکرو** یعنی من حفظ میکنم) عبارت است از یکی محصولات محترقه که **رشانباش** نام کشف نمود و مرکب از ٧٦/٢ کربون و ٨/٧ هیدروژن و ١٤/١ اکسیژن و وزن مخصوص آن ١/٠٣٧ و یک نوع دهن فراری است که از قطران گرفته میشود و دارای بوی نامطبوعی است بی نهایت نافذ و شبیه به بوی دوده و دود در صورتیکه از سوختن چوب در حالتیکه سبز بود حاصل شده باشند و این دهن چون خالص باشد بی رنگ است و چون کهنه شود رنگ اسمر قرمزمتمایزی حاصل مینماید و طعم آن تند و قابض و محرق است و یک جزء آن در ٨٠ جزء آب حل میگردد و در الکل و اتر و بخصوص اسید استیک بسهولت محلول است و نیز بسهولت با امانیاک و پیه مذاب مخلوط میگردد و مواد سفیدی مگر را و تیجور را کاملا حل میکند و بلافاصله البومین را منعقد میسازد و نوعا کراوزوت مخلوطی است از گایاکول و کراوزول و کرزیلول

طریق ساختن کراوزوت مطابق دستور العمل کدکس قطران چوب را

در قرع انبیق افلاطونی سفالی و یا آهنی که بزرگ باشد تقطیر کنند تا بخارات سفید رنگ متصاعد شوند و محصول مقطر دارای سه طبقه خواهد بود طبقه تحتانی را که ذیتی و وزین است برداشته و با اینکه دارای قدری اسید سولفوریک بود بشویند و مجددا تقطیر نمایند در اوائل عمل آنچه تقطیر میشود دور بریزند و محصولات مقطر اواخر عمل را گرفته و با محلول پتاس کستیک که ١/١٢ وزن آن بود مخلوط نموده و چندین دفعه بقوت بهم زنند و بگذارند چندی بماند محصول بدو طبقه تقسیم خواهد شد طبقه تحتانی را که عبارت از کراوزوت و پتاس است برداشته و بگذارند در مجاورت هوا نیز چندی بماند تا رنگین شود و بعد پتاس این محصول را با اسید سولفوریک ابتدا اشباع کرده و تقطیر نمایند و این عمل را یعنی اختلاط کراوزوت با پتاس و گذاشتن آن در مجاورت هوا و افزودن اسید سولفوریک ابدا و تقطیر را چندین دفعه مکرر کنند تا چون این محصول یعنی ترکیب کراوزوت و پتاس را در مجاورت هوا گذارند دیگر رنگین نشود و در این وقت پتاس محتوی در آن را با اسید فوسفوریک غلیظ اشباع نموده تقطیر نمایند و لازم است اول مقطری که بدست میاید و در مجاورت هوا نیز ممکن است رنگین شود دور بریزند و آنچه در آخر عمل تقطیر حاصل میشود برداشته حفظ کنند عبارت خواهد بود از کراوزوت خالص

در بیان اثرات فیزیولوژیکی و تراپوتیکی کراوزوت

درس هشتاد و پنجم

کراوزوت خالص را چون با جلد مجاور کنند حدوث حکه شدید و حرقت ضعیفی در آن میشود و اغشیه مخاط را نیز مانند جلد متغیر میسازد و اثر آن مثل آنکه در مجاورت نیترات نقره مشهود میگردد سفید مینماید و بشره جدا گشته و در تحت آن غشاء متورم مشاهده میشود و اگر کراوزوت در صورتیکه غلیظ بود مانند حامضات ضعیف موجب تحریش جلد و غشاء مخاط هم میگردد ولی اگر ضعیف و رقیق باشد حدوث انقباض میشود مشابه با انقباض حاصل از سرکه و سایر حامضاتیکه چندان حدتی نداشته باشند و از اثر این انقباض حالت تعامل تحریشی و تورم ضعیفی نتیجه میشود و چون در داخل کراوزوت را استعمال کنند در حلق یک نوع حالتی که تحمل آن بی نهایت دشوار است احساس میگردد و این حالت مشابهتی نیز با احساس حرارت و نیز با احساس حکه دارد بلکه احساس تحمل ناپذیری است منتج از بوی این ماده و چون مقدار زیاد این ماده را بیاشامند ممکن است موجب بروز عوارضی شود مشابه با آثاری که از سموم تحریش حاصل میشوند و علاوه بعضی آثار در خارج در سلسله عصبانی نیز مشاهده میگردد

کراوزوت را بعضی از مصنفین در تعداد عوامل قابض ذکر کرده اند و بعضی در تعداد عوامل محرک و بسیاری از امراض از قبیل سرطان و جرب و اقسام نزف الدم و کاری عظام و خنازیر و سل و غیره را بیان نموده اند که بواسطه کراوزوت مداوا گشته و برطرف شده اند و امروزه آنرا از عوامل معوض و قاتل باراذیت میدانند و در تسکین اوجاع اسنان مؤثر است و ۱۲ قطره از آنرا در ۱۲۰ گرم گلیسرین مخلوط نمایند تا از تبخیر آن امیکشد و در مداوای سل این اوقات شهرت تامه دارد و در دیر و نشیت ذرهن و ورم مزمن حلقوم و زکام و نزله مشانه استعمال میگردد

شراب کراوزوت بگیرند کراوزوت قطران چوب ۱۳/۵۰ گرم تعفین جنطیانا ۲۰ گرم الکل ۲۲۵ گرم شراب مالاگا بقدریکه مجموع ۱۰۰۰ گرم شود از ۲ تا ۴ قاشق آش خوری کوچک در ۲۴ ساعت بنوشند و هر قاشق را در یک پیاله شربت قند داخل نمایند

روغن جگر موروی کراوزوت دار بگیرند روغن جگر مورو ۱۰۰ گرم کراوزوت قطران چوب از ۱ تا ۲ گرم مخلوط کنند و از ۱ تا ۲ قاشق آش خوری کوچک نیم ساعت قبل از هر غذا بنوشند

حب کراوزوت معمول بوده بگیرند کراوزوت ۱ گرم با مقدار کافی مغز نان و یک لعابی ۴۰ حب سازند و از ۱ تا ۲ حب بعد از هر غذا در سارسین معده استعمال نمایند

شراب کراوزوت معمول بومیت بگیرند کراوزوت خالص ۶ گرم الکل ۲۵۰ گرم شراب دانیول بقدریکه مجموع ۱۰۰۰ گرم شود مخلوط کنند و روزی از ۲ تا ۴ قاشق کوچک بنوشند

شربت کراوزوت معمول مایه بگیرند کراوزوت قطران چوب ۵ گرم الکل ۸۰ درجه ۱۲۵ گرم شربت شراب کنکینا ۳۷۵ گرم مطابق معمول شربت سازند

شراب کراوزوت معمول براوه بگیرند کراوزوت قطران چوب ۷/۵۰ گرم الکل شراب ۱۰۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۰۰ گرم شراب دانیول بقدری مجموع ۱۰۰۰ گرم شود مخلوط کنند و از ۱ تا ۴ قاشق کوچک در عرض روز بنوشند و هر قاشق دارای ۱۵ سانتی گرم کراوزوت است

پرل کراوزوت (کراوزوت مرواریدی) معمول کلرتان

هر مرواریدی محتوی ۵ سانتی گرم کراوزوت محلول در تر میباشد و مقدار شربت این مرواریدها از ۴ تا ۸ عدد

است در عرض روز

کپسول کراوزوت معمول لاسنیه بگیرند کراوزوت هتره ۵ سانتی گرم قطران خالص نروژ ۵ر۷ میلی گرم بلسان تلو ۵ر۲ میلی گرم در یک کپسول داخل کنند و در برونشیت مزمن و ورم مزمن حلقوم و زکام و نزله مثانه از ۴ تا ۱۲ کپسول در یک شبانروز بنوشند

اب کراوزوت بگیرند کراوزوت ۱ گرم اب ۹۰۰ گرم مخلوط کنند و قروح ردی الطبیعه را بشویند و یکی از دانشمندان پارچه را در این اب فرو برده و در حمای تیفوئید بر روی بدن منطبق مینماید و دیگری سه قطره کراوزوت را در ۱۲۰ گرم پوسبون صمغی مخلوط کرده در دفع حمای تیفوئید استعمال میکند

وازلین کراوزوت دار بگیرند وازلین ۳۰ گرم کراوزوت ۱ گرم مخلوط کرده مانند عوامل انتی سپتیک استعمال کنند

پوماد کراوزوت معمول هیف بگیرند کراوزوت ۱۰ قطره اکسید دوی ۴ گرم پیه مذاب ۵ر۶ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در دفع پوئریگو استعمال نمایند

پوماد دافع حمره معمول لوو بگیرند کراوزوت ۱۰ گرم پیه مذاب ۴۰ گرم مخلوط کنند و هر دو ساعت فاصله بقدر مکفی بر روی الات معلوله نطول نمایند

زیت اذنی کراوزوت دار بگیرند الکولاتور مرکب بادر نجبویه ۱۰ گرم روغن بادام شیرین ۲۰ گرم زهره گاو ۴ر۰ گرم کراوزوت ۱۰ قطره مخلوط نموده چند قطره در گوش قطور کنند

کراوزوتال

کراوزوتال عبارت است از کربونات کراوزوت و جسمی است بقوام عسل و غیر محلول در اب و قابل اختلاط با اتر و الکل و محلول در زیتهای دسم و بی رنگ و دارای طعم سوزان کراوزوت نیست و بجای ان استعمال میشود و مقدار شربتش در اطفال ۱ تا ۴ گرم و در جوانان از ۴ تا ۱۵ گرم و یک جزء از ان در ۱۰ جزء روغن جگر مورو مخلوط کرده از ۳ تا ۴ قاشق در عرض روز تجویز نمایند

گایاکول

گایاکول عبارت است از ماده عامل کراوزوت و جسمی است متبلر و بی رنگ و در ۵ر۲۸ درجه حرارت ذوب میشود و در ۲۰۵ درجه جوش میاید و در ۲۰۰ مقابل وزنش اب سرد حل میگردد و بشدت محلول در الکل و اتر و اسید استیک است و این جسم را در همان مواقعی که کراوزوت را استعمال میکنند و همان مقدار معمول میدارند و یکی از دانشمندان در دفع سل گایاکول را با ید و فورم مخلوط کرده بطور زرق تحت جلدی استعمال مینماید و شربا بیشتر اوقات محلول الکلی گایاکول (۱ در ۱۰۰) را از ۱ تا ۲ قاشق کوچک استعمال میکنند و نیز ان را با روغن جگر مورو مخلوط مینمایند

مخلوط معمول سالی بگیرند گایاکول ۱ تا ۲ گرم الکل ۲۰ گرم اب ۱۸۰ گرم حل کرده در عرض روز بتدریج بنوشند

مخلوط معمول فرانتزل بگیرند گایاکول ۱۳ گرم تعفین جنطیانا ۳۰ گرم الکل ۹۰ درجه ۱۹۰ گرم با مقداری شراب مخلوط کنند که جملتان ۱۰۰۰ گرم شود و روزی دو یا سه دفعه هر دفعه یک قاشق اش خوری بنوشند

پوماد ضد حمای توبرکولی اطفال بگیرند گایاکول لانولین مکی ۴ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم

مخلوط کنند

مخلوط کنند و شبها هنگام خواب روی سینه علیل مخلوط نمایند

زرق تحت جلدی معمول پیکو بگیرند گایاکول ۵ گرم ید و فورم ۱ گرم روغن زیتون عقیم شده و وازلین مایع عقیم شده از هر یک بمقداری که محصول ۱۰۰ سانتی متر مکعب شود حل کنند

شراب گایاکول بگیرند گایاکول ۵/۲۰ گرم شراب قرمز ۲۵۰ گرم مخلوط کنند و بعد از نهار و شام یک گیلاس کوچک بنوشند

پرل گایاکول معمول کلرتان هر پرلی محتوی ۵ سانتی گرم گایاکول است و مقدار شرب این پرلها تا ۶ عدد است در عرض روز

کربونات گایاکول

کربونات گایاکول این ملح حاصل میشود از اثر اسید کلورو کربونیک در محلول قلیائی گایاکول و جسمی است متبلر و بی بو و بی طعم و غیر محلول در آب و در ۸۰ تا ۹۰ درجه حرارت ذوب میگردد و موجب تحریش غشیه مخاط نمیشود و سمیت ندارد و در لاتی که با آنها برخورد میکند مانند کرا و زوت حالت تحریش نمیاورد و بدون تجزیه شدن از معده عبور کرده و در امعاء اثر مینماید و اعمال هضم را مختل نمیسازد و بهتر از خود گایاکول و کرا و زوت است و توبرکولین را فاسد میکند و قوه شاهیه را تحریک مینماید و علاوه در زکام و اقسام برونشیت و اقسام نزله و حمای تیفوئید استعمال میشود و مقدار شرب آن از ۲۰ سانتی گرم تا ۱ گرم است در یکصد و ثیقه **وثیر** هر یک دارای ۱۰ سانتی گرم کربونات گایاکول اند و مقدار شرب آنها از ۲ تا ۶ عدد و زیادتر است

بنزوات گایاکول

بنزوات گایاکول (بنزوزول) چون کلورور بنزوئیل در روی گایاکول پتاسی اثر کند این ملح حاصل میشود و جسمی است متبلر و بی رنگ و تقریباً بی بو و بی طعم و بمقدار کم محلول در آب و در الکل زیادتر حل میشود و آنرا بجای گایاکول و کرا و زوت استعمال مینمایند و **ساهلی** از ۲ تا ۶ و ۱۰ گرم آنرا در عرض روز استعمال میکند و مانند کربونات در معده تجزیه نشده و در امعا متاثر میشود

ایتلنات گایاکول

ایتلنات گایاکول (اتر گایاکول اتیلنیک) بشکل سوزنهای سفید زرد رنگی متبلر میگردد و بی بو میباشد و بمقدار کم محلول در آب و در الکل محلول است و آنرا بجای گایاکول بطور سفوف و یا حب از ۱ تا ۲ گرم در عرض روز استعمال مینمایند

اسید پیکریک

اسید پیکریک (اسید کاربازوتیک) اسید نیترو پیکریک اسید نیترو فنیزیک) اسید تری نیترو فنیک) این اسید در نباتات از مواقع مختلفه حاصل میشود مثلاً وقتی که اسید ازوتیک در ابریشم و یا نیل هندی و یا سالیسین اثر کند تولید این اسید میگردد و اغلب اوقات آنرا حاصل میکنند از اخلاط روغن زغال سنگ با یا با جزء اسید ازوتیک و بشکل قطعات قائم الزوایای مستطیلی است که رنگشان زرد روشن و درخشنده میباشد و یک جزء آن در ۱۵۰ جزء آب حل میگردد و این محلول که خیلی زرد است پشم و جلد و سایر انساج را رنگین میکند و الکل و اتر این اسید را بسهولت حل مینمایند و یکی از دانشمندان انگلیس اسید پیکریک خالص و هم پیکرات پتاس را در دفع حمیات نائبه بدل کنکینا میداند اگرچه شرب آن اغلب اوقات مورث مغص معدی میشود و نیز پیکرات امانیاک را هم بطریق حب در دفع نوائب استعمال مینمایند و باید هر حبی دارای ۱ سانتی گرم تا ۲۵ میلی گرم پیکرات باشد که در عرض روز سه حب آشامیده نشود و دیگری از دانشمندان که پیکرات امانیاک را در دفع

نوائب بسیار استعمال کرده میگویند این ملح موجب بروز رنگ زرد موقتی در جلد و غشاء ملتحمه میشود

روغن کاغذ: روغن کاغذ

روغن کاغذ (پیرو تونید) روغن کاغذ را یکی از دانشمندان موسوم به **رانک** پیرو تونید نامیده و آنرا باین طریق میسازند بگیرند کاغذی که از کتان و یا کنب و یا پنبه ساخته شده باشد و در مجاورت هوا بسوزانند دهنِ محترقیکه حاصل میشود و متصاعد میگردد در دوری قعر شقاب و یا ظرف دیگری جمع و حفظ کرده و تغلیظ نمایند و این دهن را که رنگش قرمز تیره است با سه یا چهار مقابل آب مخلوط کنند از استعمال روغن کاغذ بطور قطور و دق و غسول و غرغره در امراض چشم و نزله مجرای بول و نزله مهبل و نزف الدم رحمی و انزلو رها و ورام حلق تمجید مینمایند

در شستشو دقایق — کولودیون و بعضی عوامل مشابه آن

کولودیون

در این درس بیان میکنیم بعضی عوامل فیزیکی و مکانیکی مانند کولودیون و کائوتچو و گوتاپرکا و ماکنتوش و لکات و اسفنج و پنبه و شرپی و بند های جراحی و کومپرس و لیکوپود و طلق و گچ و سیلیکات پتاس و مرجان و ابریشم را و کاوت گوت را در دروس اول ذکر کرده ایم و نیز بعضی از اعمال تراپوتیکی از قبیل سوزن زدن و تنفس هوای منضغط و هوای متخلخل و دمیدن و متسع نمودن و وارد ادودن بی ودت و استعمال آب داغ را در این درس بیان خواهیم نمود و دق تحت جلدی و آب مقطر و آبهای مشروب را در آخر این درس ذکر مینمائیم

کولودیون این جسم حاصل میشود از حل کردن پنبه باروتی در اتر سولفوریک و طریق ساختن آن مطابق دستور العمل **کدکس** از این قرار است بگیرند پنبه باروتی ۵ اتر سولفوریک ۲۲۰ و ۷۵ الکل ۹۰ درجه ۲۰ اتر و الکل را مخلوط نموده و پنبه را در آن حل کنند و کولودیون ارتجاعی را نیز مطابق دستور العمل **کدکس** بطریق ذیل باید ساخت

کولودیون ارتجاعی بگیرند کولودیون ۱۰۰ روغن بید انجیر ۲ مخلوط کنند و این کولودیون را در استعمالات طبی بواسطه ملاستش ترجیح میدهند و نوعاً آنرا بواسطه افزودن نقوع هوا چوبه سرخ و زردی و یا بواسطه کلورو فیل سبز رنگ میکنند

کولودیون را در طب مانند عوامل ملصقه و مرتبطه استعمال نموده و جراحات سطحی را با آن رفاده مینمایند باین طریق که قطعه کاغذ و یا پارچه نازک و یا پنبه را در آن فرو برده و فوراً در محل منظور منطبق میسازند و نیز بواسطه تقبضی که پس از خشک شدن حاصل میکند مانند عوامل منضغط استعمال میشود و از این جهت است که در مواقع بسیار مختلف مانند سرمازدگی و سوختگی و حمره و اختلالات جلدی مزمن و تومورهای مختلف الطبیعه و نوسره اطفال جدید الولاده و احتراز از حصول سیکاتریس ردی الطبیعه و شقاق حلمه و غیره استعمال کولودیون شایع است و در شقاق حلمه لازم است که کولودیون را بروی هاله اطراف آن مطول نمایند بطریقی که نوک پستان را فرا نگیرد و نیز ممکن است مثل عوامل ضد ورم اثر کند و بواسطه این خاصیت است که مانند ورقی آنرا بروی جلد مطول مینمایند تا مانع از مجاورت هوا و انبساط ورم در دلالات واقع در تحت جلد گردد

گاهی کولودیون را در ادویه عامل قرار میدهند از قبیل زرادیح و بیکلورور دو زیبق و پرکلورور دو آهن و

کولودیون های...

کلوریدرات مورفین واسید سالیسیلیک وید وفورم وغیره ولی چون استعمال دوادر این صورت بقدری که منظور طبیب است محال میباشد ممکن است شخص عامل در محذور شدیدی واقع گردد و در مداوای مبتلا بها ابتدا جلد سخت شده را از بیخ می‌برند و بعد کولودیون بر روی آن منطبق میسازند و دو یا سه دفعه این عمل را مکرر می‌کنند

کولودیون قابل انعطاف بگیرند کولودیون ۴۰ تربانتین کاج ۲ روغن بیدانجیر ۱ مخلوط کنند و مانند کولودیون ارتجاعی استعمال نمایند

کولودیون قابض معمول بشارد سون بگیرند تنن ۱ الکل ۹۰ درجه ۲ کولودیون ۱۰ تنن را در الکل حل کرده و با کولودیون مخلوط نمایند و بعد یک جزء الکولاتور حسن لبه بیفزایند و این کولودیون که انتی سپتیک است در نزف الدم و حصول سیکاتریس استعمال میشود و آنرا باعانت آلت منجر بر روی سطح جراحات خونین بپاشند و در این عمل اثر تبریدی که از تبخیر اثر حاصل میگردد با اثر تخثر تنن و الکل توام خواهند بود

کولودیون مورفینی معمول کامینیتی بگیرند کولودیون ارتجاعی ۳۰ کلوریدرات مورفین ۱ ملح را در کولودیون حل کنند و در دفع نورالژی بر روی جزء معلول نطول نمایند

کولودیون زیبقی بگیرند کولودیون ۳۰ سوبلیمه ۱ حل کنند و در دفع لکه های سفلیسی و احتراز از حصول سیکاتریس بدی الطبیعه نطول نمایند

کائوچو = صمغ لادن = کائوتشو (گوم الاستیک) = گومی الاستیکا عبارت از ماده نباتی است که دارای ارتجاعیت زیادی است و رنگ آن خرمائی و گاه اسمر چون بشکل قطعات حجیم بود حاجب ماورا و قطعات نازک آن نیم شفاف اند و این ماده مانع از نفوذ بخارات و بیشتر مایعات میگردد و غیر محلول در آب و الکل و در اتر با اشکال حل میشود و در کلوروفورم و بنزین و سولفور کربون محلول تر است و چون ۱۰۰ جزء سولفور کربون از ۶ تا ۸ جزء الکل خالص افزایند بیشتر آنرا حل میکند و اد هان فرار بخصوص دهن فرار تربانتین که بر روی آن تقطیر شده باشد باعانت حرارت بسهولت آنرا حل میکنند و از تقطیر خشک کائوچو دهن فراری حاصل میشود موسوم به کائوتشوسین که بهترین محللات آن است و هرگاه بنفر کار در مایت بارزیتی آلوده کنند بسهولت کائوچو را می‌برد

کائوچو را بیشتر از درخت **ژاترو فا الاستیکا** اخذ میکنند و این درخت که از طایفه **اوفوربیاسه** است در جنگلهای گیان و برزیل و امریک مرکزی عمل میاید و اهالی بومی این ممالک بر ساقه این درخت شکافهائی چند وارد می آورند عصیر شیری شکلی جریان میاید و در قالبهای مخصوص آنرا جمع میکنند

از کائوچو هاهای ارتجاعی می بافند که پود آنها از پنبه است و نیز گلوله بند های فتقی و نخود داغی و بازو بند و بیضه بند و کانول و پیسرو و ظرف تبول و دیافراگم جراحی و غیره از آن ترتیب میدهند و هم چنین لوله های میسازند بجهة درنش بلاواسطه و جهة شستن معده و نیز لوله های مشبکی که در جراحات داخل میکنند تا آنکه چرک علی الاتصال جریان یابد از کائوچو میباشند و هم چنین است بند های دافع منضغط که مخصوصاً در جراحات سینه و پستان و شکم استعمال میشوند و این بند ها را نیز در انسداد نزف الدم و رجعت فتق مختنق استعمال مینمایند

گوتاپرکا عبارت از ماده نباتی است که ترکیب شیمیائی آن تقریباً مشابه کائوچو میباشد ولی ارتجاعیتش کمتر است و حاصل میشود از عصیر شیری شکل درخت جنگلی موسوم به **ایزوناندرا گوتاپرکا**

کائوچو

گوتاپرکا

نیز نامیده میشود و این درخت که از طایفهٔ ساپوته است بومی سنگاپور و در همه ارشیپل شرقی عمل میاید (سنگاپور شهری است از ممالك هند و چین و متعلق بانگلیسها که در جنوب شبه جزیره مالاکا واقع است) و بغیر از درخت مذکور نیز از بسیاری از درختهای این طایفه اخذ میشود باین طریق که پوست درخت را قطع کرده و عصیری جریان میابد موسوم به **گوتا** و انرا در ظرفهای گلی که مخصوص باین عمل است جمع میکنند و میگذارند مدتی در مجاورت هوا بماند تا غلیظ گشته و منجمد گردد و این ماده چنانچه گفتیم از حیثیت ترکیب با کاوتچو نزدیک است ولی استحکامش بیشتر است و مواد قلیائی در آن اثری نمیکنند و فقط اسید سولفوریك غلیظ در آن اثر مینماید و بغیر از سولفور کربون و اسانس تربانتین و اتر و کلوروفورم سایر محللات شیمیائی انرا حل نمیکنند و برودت و رطوبت در آن اثر نمینماید و نه هادی الکتریسیته است و نه حرارت و چون انرا در آتش اندازند مانند مواد سقزی متفحم شده و میسوزد و دود غلیظی متصاعد میگردد و در مجاورت آب جوش اگرچه لزوجت آن تمام میشود ولی نرم گشته و قابل انطراق و ورقه شدن میگردد بنحوی که میتوان با دست بهر شکلی که خواسته باشند انرا متشکل نمود و پس از انکه در مجاورت هوا سرد شد ان شکل را حفظ مینماید

از گوتاپرکا الات مختلف چندی از قبیل تخته و ناودان جبیرهٔ بهر شکلی که خواسته باشند و سوند و بوژی و پسیر وغیره ترتیب میدهند و نیز ورقه های نازکی میسازند بسیار سبك و غیر قابل النفوذ که در دوفاده جراحات استعمال انها شایع است و محلول گوتاپرکا در سولفور کربون را مانند ودنی روی جراحات سطحی باعانت قلم مو میگسترانند مایع محلل که عبارت از سولفور باشد تبخیر شده و گوتاپرکا مانند پرده بسیار نازکی روی انها ملصوق میماند و نقاوت تکیه این ودنی با کولودیون دارد در انست که التصاقش کمتر و بسهولت بر داشته میشود و بوی مکره سولفور کربون را میتوان بواسطه اتر و یا اسانس تربانتین برطرف نمود

ژتالاها عبارت از ماده سقزی است جامد و رنگ ان خاکستری چرکین که اهالی هندوستان از درختی موسوم به **لاها** اخذ میکنند و در خواص شبیه به کاوتچو و گوتاپرکا میباشد و در اب جوش ذوب شده و دارای خواص ملصقه و مربطه است

محلول گوتاپرکا بگیرند گوتاپرکا ۴۰ گرم کلوروفورم خالص ۲۱۲۵ گرم مسحوق کربونات سرب ۳۰ گرم گوتاپرکا را ریز ریز کنند و در صراحی ۳۲۵ گرم کلوروفورم ریخته و انها را بیفزایند و گاه گاهی بهم زنند تا حل شود و کربونات را با باقی مانده کلوروفورم مخلوط نموده بر محلول بیفزایند و هر نیم ساعت به نیم ساعت فاصله چندین دفعه بهم زنند و بگذارند ده دوازده روز و یا کمتر بماند تا محلول صاف و روشن گردد و بعد بواسطه عمل انحراف صاف روی انرا برداشته و در صراحی در داری حفظ کنند و این محلول را مانند کلودیون استعمال مینمایند

ماکنتوش عبارتست از پارچه پنبهٔ بسیار نازکی که در محلول کاوتچو (محلول کاوتچو در سولفور کربون) و یا در محلول گوتاپرکا فرو برده اند بنحوی که منافذ ان بکلی مسدود شده است و این پارچه که غیر قابل النفوذ است میتواند بدل ورقه گوتاپرکا وغیره استعمال شود

وولکانیت عبارت از ماده جامدی است که تو شبها و محللات متداوله در ان اثری ندارند و بهر شکلی که انرا متشکل کرده اند باقی میماند و هر صدمه که بران وارد اورند ان شکل را ترك نمیکند و مرکب است از گوتاپرکا و کاوتچو و وولکانیزه و گوگرد و سیلیس (کاوتچوی وولکانیزه عبارتست از ترکیب مقداری کمی گوگرد با کاوتچوی متداول)

ژتالاها

ماکنتوش

وولکانیت

دوبار

و براین ماده چون در ۹۰ درجه حرارت بخار وارد کنند صلابتی شبیه بر صلابت عاج حاصل میکند و قبل از

انکه بواسطه حرارت انرا صلب کرده باشند قابل ورقه شدن میباشد و با کمال سهولت میتوان در قالب ریخت

وولکانیت را در ساختن دندانهای مصنوعی بکار میبرند باین طریق که با دقت بر روی لثه ها انرا قالب نموده

و دندانها را بر روی ان کار میگذارند

اسفنج

اسفنج (ابر مرده) ع **غمامه (نشافه) (جرشفه)** ف **اپونژ** ل **اسپونژیا**

ی **اسپونگوس** قسمی از حیوانات **ذواوفیت** وار محصولات بحری است که دارای ید میباشد

و بهترین ان قسمی است که از ازمیر و با سواحل جزایر ارشیپل یونان می آورند نوعاً اسفنج دارای شن است و

انرا با چوب میزنند تا شنها خارج گردند و بعد در اب رود خانه می شویند و خشک میکنند و صور دوائی اسفنج

از قرار ذیل است

اسفنج مرتب شده با ریسمان مطابق دستور العمل کدکس بگیرند

اسفنج اعلا مقدار منظور در اب بخیسانند و بعد بفشرند بنحوی که تر باشد و بر روی ان بطور محکم ریسمان کنف

بپیچند بطریقی که شکل استوانه حاصل کند و در اخر ریسمان را گره زنند و در گرم خان بخشکانند

مخروطهای اسفنجی را که بطریق مذکور ساخته شده اند در اتساع ثقبه های ناصوری و ثقبه های طبیعی استعمال می کنند

زیرا که این مخروطها چون در ثقب مذکوره واقع شوند بواسطه انکه کم کم جذب رطوبت میکنند حجیم شده و بر وسعت

انها می افزایند و نیز در عقیم بودنی که سبب ان ضیق عنق رحم بود مخروط مذکور را در ثقبه رحمی میگذارند تا انرا

متسع کند و هم چنین در وضع حمل قبل از موقع انرا استعمال مینمایند ولی در این عمل اخیر دوش اب گرم را باید

ترجیح داد (دوش دوش رحمی را)

اسفنج مرتب شده با موم ایضاً مطابق کدکس اسفنج را بطریق مذکور ترتیب

داده و بخشکانند وانرا قطعه قطعه ببرند و در موم زرد ذوب شده فرو برند و بعد در زمانیکه قطعات هنوز گرم

گذاشته بفشرند تا زیادتی موم خارج گردد و این قسم اسفنج را مانند قسم اول در همان مواقع بکار میبرند

اسفنج مغسول ابتدا اسفنج خشک را با چوب بزنند و مدت ۲۴ ساعت در اب گرم بخیسانند

و بخوبی بشویند و بفشرند و بعد بقدری که میخواهند از اسفنج مذکور گرفته و در محلول پرمنگنات پتاس (۱ در

۱۰۰۰) مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و بیرون اورده در اب جوشیده نیم گرم بشویند و بفشرند و در محلول ذیل

فرو برند بگیرند سولفیت سود ۱ اب ۱۰۰ اسید کلوریدریک طبی ۲ حل کنند و پس از انکه چند دقیقه اسفنج را

در این محلول گذاشته بیرون اورده با اب زیادی بشویند و بفشرند و محصول را در محلول اسید فنیک ۵ در

۱۰۰ حفظ نمایند

اسفنجی را که بطریق مذکور ساخته باشند در شستشو خیلی استعمال میکنند و نیز انرا باعانت پنس طولانی در

الات عمیقه و معوج از قبیل عقب حلق و تجاویف بینی و مقعد و مهبل و قعر جراحات جهة شستشو و پاک کردن

انها داخل مینمایند و نیز در فشار دادن بلاواسطه بر اجزاء عمیقه که محل نزف الدم واقع گشته اند بکار میرود

اسفنج برشته کرده در سوابق ایام اسفنج مکلس را استعمال میکردند ولی این اوقات بواسطه

تجارب ثابت شده است که اسفنج در صورتی مؤثر خواهد بود که بواسطه برشته شدن مبدل بزغال گردد شود

و هرچه کمتر برشته کند اثرش بیشتر است و نباید باندازهٔ برشته شود که سیاه گردد بلکه رنگ اصلی اسفنج در آن
باید باقی باشد و در این صورت دارای یدور کلسیوم است

طریقهٔ برشته کردن اسفنج مطابق کدکس بگیرند اسفنج خالص اعلا و غیر مغسول
مقدار منظور در زیر کنند و با چوب بزنند تا مواد خارجه و گرد و شن آن خارج گردد و در تابهٔ آهنین برشته کنند
تا یک ربع از وزنش کاسته شود و بعد نرم بسایند و از ۱ تا ۴ گرم این گرد را در دفع خنازیر استعمال میکنند

سفوف دافع گواتر معمول بوشاردا بگیرند اسفنج برشته کرده ۲۰ گرم کلورید دات
امانیاک زغال بید مکه ۱ گرم مطابق معمول گرد سازند و در بسته های یک گرمی قسمت کنند و روزی سه
بسته یکی صبح و یکی ظهر و یکی عصر سفوف نمایند و میتوان یک گرم یدور دپتاسیوم بر این نسخه افزود و همچنین
۲۰ گرم گرد موس در آن داخل میکنند و در این صورت بجای ۱ گرم کلورید دات امانیاک ۲ گرم استعمال مینمایند
و مصنف مذکور گرانول اسفنج را از جهة آنکه سهل الاستعمال تر است و اثرش بهمین درجه میباشد بر این سفوف
ترجیح میدهد و این سفوف را میتوان بجای **سفوف ساسی** که نسخه آن مخفی است استعمال نمود

گرانول اسفنج معمول مانتل بگیرند گرد اسفنج برشته شده ۱۰۰ گرم قند ۵۰۰ گرم
مطابق معمول گرانول سازند و از ۲ تا ۴ گرم در دفع گواتر و تومورهای خنازیری بنوشند

قرص اسفنج بگیرند اسفنج برشته کرده و مسحوق ۱۰۰ قند ۴۰۰ لعاب کثیرا و عرق دارچینی مقدار کافی
مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و در دفع گواتر روزی ۱۲ قرص بنوشند

گردن بند موراند بگیرند کلورید دات امانیاک نمک بو داده اسفنج مکلس هرکدام ۵۰ گرم دواها را
نرم سائیده و مخلوط کنند و قدری پنبهٔ محلوج را گرفته بشکل گردن بند نمایند و مخلوط مذکور را بروی آن
بپاشند و از پارچه ململی بپوشانند و در دفع گواتر بروی گردن ببندند

حب دافع خنازیر معمول بابلی بگیرند اسفنج مکلس ۲ گرم سولفات پتاس ۱ گرم بلسان
سادهٔ گوگرد ۱۰ قطره مطابق معمول حبهای ۲ دسی گرمی سازند و از ۲ تا ۴ حب دو دفعه در روز بنوشند

اسفنج فنیکه بگیرند اسفنج مغسول مقدار منظور مدت ربع ساعت در آب داغ بخیسانند و بیرون آورده
بفشرند و در آب فنیکه ۵ در ۱۰۰ حفظ نمایند

پنبه ع قطن (قطن) ف کوتون ل گوسیپیوم (بومباکس) عبارت
است از پرزی که احاطه کرده است دانه های پنبه بن را و این پرز و دانه ها محتوی در جوف میوه میباشند موسوم
به غوزه و پنبه بن از نباتات طایفهٔ **مالواسه** است و اهالی هندوستان ریشه و برگ و گل پنبه بن را
مانند ملینات استعمال میکنند مثل آنکه ما خبازی و خطمی را استعمال مینمائیم و پنبه دانه را بعضی از دانشمندان
عوامل دافع الحمی دانسته و در ۱۰۰ جزء از ۵ تا ۱۸ جزء روغن باسم اللونه میدهد که وزن مخصوص آن ۰/۹۳۰ است
و در طب و در استعمالات خانگی پنبه دانه را بکار میبرند ولی مستعمل در طب خود پنبه است یعنی پنبهٔ زده که پنبهٔ
محلوج نامیده میشود و در تجهیزات جراحی در داروی بکار میرود و چون عضو متورم را از محلوج محاط سازند
و بعد با بعضه بند منضغط گشته موجب تسکین ورم خواهد شد و اگر مفاصل مبتلی به روماتیسم را اعم از آنکه حاد
بود و یا مزمن از محلوج محاط سازند باعث تسکین درد و تخفیف ورم میشود و در ضماده جراحات پنبه محلوج شا بعست

که جراحات را با آن ببسته و بی حرکت کنند و خزف را ثابت نگاه دارند و هم چنین در مداوای حمره و جراحات احتراقی در صورتیکه جراحت وسیع و سطحی باشد محلوج را استعمال مینمایند پنبه به جراحت ملصق شده و عمل سیکاتریس بدون هیچ رفاده حاصل میگردد و در رفاده مشمع پرنده فقط محلوج را استعمال میکنند بدون آنکه رفاده دیگری بکار برند و در نزف الدم استعمال محلوج موجب فشار متصلی میشود که جریان خون را مسدود مینمازد

محلوج گلیسرینه عبارت از محلوجی است که در گلیسرین فرو برده و بقوت فشرده باشند و محلوج فنیکه محلوجی را میگویند که در آب فنیکه ۲ در ۱۰۰۰ فرو برده و بعد فشرده و خشک کرده باشند و این دو قسم محلوج را در مداوای جراحات استعمال میکنند و انگلیسها یک قسم غدی از پنبه محلوج میمالند و مانند شرپی استعمال مینمایند

محلوج هیدروفیل پنبه محلوج را در محلول قلیائی دقیقی مثلا ۲ جزء کربونات سود ۱۰۰۰ جزء آب بجوشانند و بعد با آب بادی شسته و خشک کنند و این قسم محلوج که قابل جذب مایعات است چرک را بخوبی جذب میکند

از پارچه های پنبه مانند پارچه های کتان استعمال رفاده و بند های جراحی و کومپرس وغیره مینمازند

شرپی و کومپرس و بند های جراحی شرپی عبارت است از پارچه کتان مستعمل ریش شده و طول این پارچه ها از ۸ تا ۱۰ سانتیمتر و عرض شان بقدری باید باشد که بتوان آنها را ریش کرد و این پارچه ها باید سفید و سبک و نرم و با ادتجاعیت باشند و آنها را در مکان خشکی که هوای آن جریان داشته باشد حفظ نمود و هرگز در اطاق مریض نباید آنها را گذاشت و از نسج مریضهای مبتلی به حمره و جذب دم و غانغرایا و فسخه بیمارستانی دور نمود زیرا که در این صورت ممکن است عوارض سرایتهای خطرناک شوند و هر جراح محتاطی که رعایت قواعد انتی سپتیک را بنماید لابد شرپی را از سایر مواد رفاده دور نگاه میدارد و آنها را با هم مخلط نمیکند

شرپی را در جراحی جهة محافظت جراحات بکار میبرند و آنها را بان می پوشانند تا از مجاورت هوا حفظشان کرده و فی الجمله فشاری نیز وارد آورده و چرک را جذب کند و هم چنین مانند فتیله و گلوله انرا در جراحات عمیقه داخل میکنند

کومپرس عبارت است از پارچه کتانی و یا پنبه مستعمل و بدون کناره و درز و این پارچه را نوعا چند بر روی خود تا کرده و بمحل مجروح و یا محلی که میخواهند فی الجمله فشاری بر آن وارد کنند منطبق مینمازند و شکل و وسعت آن موافق محل منطبق شده مختلف میگردد و از این جهة است کومپرس مربع و مثلث و دایره و منشوری وغیره تمام دقتهائی که در باب شرپی ذکر کردیم باید در کومپرس و بند های جراحی معمول داشت و مخصوصا در شستشوی و سفید کردن آنها خیلی دقت نمود

شرپی بوریکه معمول لیستر بگیرند اسید بوریک آب جوش مقداری کافی بدرجه اشباع اسید را در آب جوش حل کنند و شرپی را در آن آلوده نموده بخشکانند و این شرپی که انتی سپتیک است در رفاده جراحات بکار میرود

لیکوپود لیکوپودیوم کلاواتوم لفظ لیکوپودیوم مشتق از دو کلمه یونانی است یکی **لوکوس** یعنی گرگ و دیگری **پوس** یعنی پا و از این جهة است که اهالی فرانسه آنرا **پات دو لوپ** یعنی پنجه گرگ نیز مینامند نباتی است از طایفه **لیکوپودیاسه** و برگهای آن همیشه سبز و قسمی از موس واحد میباشد و در جنگلهای فرنگستان عمل میاید و لیکوپود معمول که در دواسازی عبارت است از تخمهای این

محلول هیدروفیل

شرپی کومپرس و بندهای جراحی

لیکوپود

نباتی که بی بو و بی طعم و خیلی سبک و بسیار کوچک و زرد رنگ اند و بشدت قابل اشتعال و از این جهة است که **گوگرد نباتی** نیز نامیده میشود و این تخمها از خوشه های چندی که دو باسه شعبه اند ناخر پائیز عمل میایند و بیشتر آنها را از سویس و المان می آورند

در داخل جوشانده لیکوپود را گاهی مانند عوامل مدر و ضد روماتیسم و ضد صرع و ضد اسهال استعمال میکنند ولی بیشتر در خارج استعمال میشود و در اطفال در چین های غائری از بدن که مرطوب اند گرد لیکوپود شایع است و بجای نشاسته و آرد برنج و گرد چوبهای کهنه و طلق و گل سفید و سونیترات بیسموت و غیره لیکوپود را گاهی گرد میکنند و در دواسازی لیکوپود را بروی حبهائی که تازه ساخته اند می پاشند تا مانع از التصاق آنها شود و در این موقع بهتر از گرد اصل السوس میباشد.

طلق

طلق تالک جسمی است معدنی و سفید صدفی و لین الملمس و عبارتست از سیلیکوالومینات منیزی و دارای مقدار کمی تیاس (؟) آهن و آب است و بسهولت کوبیده شده و مبدل بگرد میگردد و گردی که حکمرد و زنهای فرنگ دارند و جهة سهولت داخل شدن پا در چکمه استعمال میکنند عبارتست از گرد طلق و یکی از دانشمندان میگوید که گرد طلق را میتوان بجای همه مواد رفادهٔ استعمال کرد زیرا جراحت را پاک و خشک میکند و برطرف مینماید اشتداد حرارت را و مقابلی میکند انقلابات و حصول نموهای غیر طبیعی را و گذشته از آنکه انطباقش بروی جراحت موجب هیچ ضرری نیست فوراً وجع را تسکین داده و جراحت را پاک کرده و موجب تولید دانه های لحمی جید الطبیعه در سطح آن میشود و بهترین رفاده ها است در اسداد زنف الدمهای شعری و یکی از دانشمندان موسوم به **دبو** و گرد طلق و نیز را بمقدار ۱۰۰ تا ۲۰۰ بلکه ۴۰۰ گرم با شیر آمیخته کرده در مدت ۲۴ ساعت در دفع اسهال استعمال میکند و از اثر آن تمجید مینماید.

کراتین

کراتین این جسم را حاصل میکنند از انهضام مصنوعی مواد قرنی از قبیل شاخ و استخوان رنده شده و بخصوص ساقه پر مرغ و مادهٔ است غیر محلول در اسیدها و بشدت محلول در قلیائیات و بواسطه این خاصیت است که یکی از دانشمندان موسوم به **اونا** این جسم را استعمال میکند در صورتیکه مقصود طبیب عدم تأثیر یک دوائی از عصیر معدی بود و خواسته باشد فقط در معا متأثر شده و محلول گردد و لهذا آن دوا را حب کرده و بعد این حبوب را از یک طبقهٔ کراتین میپوشاند و در حصول این مقصود باید کراتین را در ۱۰ جزء آمونیاک حل کنند و حبوب را در این محلول بغلطانند و بگذارند خشک شوند و پس از خشک شدن سیاه و براق خواهد شد

گچ

گچ جص پلاتر گیپسوم گوفوس عبارتست از سولفات آهک و جسمی است که بحالت طبیعی خیلی فراوان است و در همه آبهای جاری خواه در سطح زمین جریان کنند و یا در جوفآن موجود میباشد و بخصوص آب چاه بیشتر گچ دارد و در این جسم در محللات متداول تقریباً غیر محلول است و یک جزء گچ در ۴۰۰ جزء آب ۱۴ درجه و ۴۲۰ جزء آب ۲۰ درجه حل میشود و قابلیت انحلال سولفات آبدار بیشتر از سولفات هیدراته میباشد

مندرها سمو فنتیب مید هند از یک جزء سولفات مکلس آهک و یک جزء پولپ صبر و آمیزاد در دفع جبهات نائیه استعمال میکنند و در جراحی سولفات مکلس آهک معمول دانشمندان فرنگ است باین طریق که گچ کوبیده را در آب مخلوط کرده و پارچه های جراحی از قبیل بند و کومپرس را در آن فرو برده و آنها را در شکسته بندی جهة

باطلاک

جهازگچی

باطل کردن حرکت عظام منکسر بکار می برند واین پارچه ها موسوم به جهاز گچی میباشند

جهاز گچی لازم نیست تمام الت منکسر را احاطه کند و پس از آنکه عظم منکسر را جبیره نمودند کفایت مینماید از اینکه پارچه طولانی که با پارچه ساخته مطرعرضان باشد بروی الت منکسر از طرف سالم منطبق سازند واثر ابروی برامدگیهای عظمی و یا عضلاتی که در الت منکسر واقع میباشند محکم کنند تا مطلقا مطمئن از عدم حرکت ان الت شوند واین جهاز را بواسطه تخته کوچکی نگاهداری نمایند ولی این تخته باید باندازه باشد که مثلا از مرفق تجاوز نکند تا بتوان دست را معلق نگاهداشت واین عمل دارای تمام محسنات جهازهای ثابت وغیر متحرکی است که تمام الت منکسر را احاطه میکند واثرا در مداوای انکسار عظمی ساده و یا مرکب معمول میدارند و باید جهاز گچی را با ودنی کالسکه سازی الوده کرد تا مانع از نفوذ اب در آن شود

محلول سیلیکات پتاس

محلول سیلیکات پتاس معمول شون بگیرند ریک سفید ۵ کربونات پتاس ۵ مسحوق زغال چوب ۱ مخلوط کرده وحرارت دهند تا ذوب شوند و بعد در بوته ریزند که ظرفیتش دو مساوی حجم مذاب باشد وبگذارند قدری بماند و بعد بروی صفحه سنگی در تیجیر بگذارند سرد شود و محصول را نرم سائیده در اب داغ حل کنند و محلول را تبخیر نمایند تا غلظتش ان بدرجه مطلوب گردد یعنی ۱/۲۸ درجه نشان دهد و نوعا سیلیکات پتاس را در صنایع میسازند

چون محلول سیلیکات پتاس را باعانت قلم مو بروی جهازات جراحی بر گسترانند در مدت پنج شش ساعت خشک شده وصلب میگردد و صلابتی باین جهازات میدهد وانها را غیر قابل النفوذ مینماید و هرگاه یک دهم منیزی مکلس بر این محلول بیفزایند بهتر قبول صلابت میکند و در این صورت جهازات ثابت وغیر متحرک را بعوض انکه در دکسترین الوده کنند در این محلول الوده مینمایند و گذشته از اینکه بر صرفه جوئی نزدیکتر و زودتر صلابت حاصل میکند باعانت اب گرم سهلتر از جهازات دکسترینی میتوان انها را برداشت

مرجان

مرجان ف **کورای** ل **کورالیوم** ی **کورالیون** (کورالیون در زبان یونانی مشتق از دو کلمه یکی **کورا** یعنی زینت میدهم و دیگری **الس** یعنی دریا) عبارتست از محصول حیوانی بحری میباشد از جنس **زواوفیت شعاعی** و دارای چهار قسم است مرجان سرخ و مرجان سرخ تیره و مرجان وردی و مرجان سفید و در طب مرجان سرخ را مانند سنون استعمال میکنند

سنون مرجان بگیرند کلورو ذاهك ۵ گرم فوسفات اهك ۳۰ گرم گرد صابون گرد مرجان مکلس ۱۰ گرم بدقت مخلوط کرده سنون نمایند

ایرسا

ایرسا ع **ایرسا** ف **لتی ایریس** یک جنس از نباتات وحید الفلقه ولکه از طایفه **ایریده** اند باین اسم موسوم مینمایند (صفات متمایزه طایفه **ایریده** از این قرار است بن گل انها متشعشع و قاعده اش انبوبه و دارای شش تقسیم غایرکه در دو صف واقع شده اند و سه الت تذکیر دارند که متصل به مبیضه گشته و در محاذات تقسیمات خارجی بن گل واقع میباشند و مبیضه انها دارای سه حجره است که در هر یک تخم زیادی محتوی است و نیز صاحب یک شوك و سه اسیگمات و یک کپسول سه حجره میباشند) و در بیشتر اقسام این جنس را در طب استعمال میکنند واین اقسام عبارتند از

ایرسای دِ رُمانی ل **ایریس دِ رُمانیکا** در بیشتر ان حجیم ولحمی و بند بند و سطح خارجش خاکستری

ومغزش سفید وطعمش تند وچون تازه بود دارای بوی جموعی است وچون خشك شوند بوی ضعیفی شبیه ببوی بنفشه ازان استشمام میگردد وانرا از دویه مسهل و مدر میدانند ومصنف میگوید ریشه که در نزد مردم طهران مانند دویه کاسر الریاح استعمال میشود ومعروف به ریشه **آریسا** میباشد و در بازار بهمین اسم فروش میرسد گویا همین قسم ایرسا باشد

بیخ بنفشه

ایرسای فلورانسی (بیخ بنفشه) ل **ایریس فلورانتینا** (فلورانس یکی از شهرهای ایطالیا است چون این ریشه را در تجارت از انجاها می‌آورند باین اسم موسوم شده) حجم این ریشه باندازه ابهام تا شده میباشد وخیلی وزین است ودارای رنگ سفید قشنگی است وطعم ان حاد وتلخ وبوی بنفشه تندی ازان استشمام میشود وازاین جهة است که انرا ریشه بنفشه نامیده اند واین قسم ایرسا را اکنون در بعضی ایالات فرانسه زراعت میکنند وچون تازه بود مانند دویه مقیئ وقاطع بلغم اثر میکند وموافق تجارب دانشمندان ایطالیا دارای اثر دافع الحمی نیز میباشد

ایرسای فلورانسی را بیشتر در جراحی استعمال میکنند وازان نخودهای داغی ترتیب میدهند وازاین جهة است که مادرزاین را انرا ذکر کرده ایم وعطرهائی که بوی بنفشه میدهند با این ریشه ساخته میشوند وگرد انرا در بعضی ترکیبات دوائی داخل میکنند واین ریشه دارای مواد ذیل است دهن حاد وتلخ ودهن فراریکه بوی ان مثل بوی بنفشه است وماده عصارهٔ اسمر اللون وصمغ ونشاسته وماده سفری مشابه بتنن متداولی

ایرسای غلط

ایرسای غلط ل **ایریس پسودواکوروس** قوهٔ مسهلی این قسم بیشتر از سایر اقسام است

ایرسای متعفن

ایرسای مُنتِن ل **ایریس فوتید یسیما** این قسم را مانند دویه ضد تشنج استعمال میکنند

ایرسای حدبه

ایرسای حُدبه ل **ایریس توبِروزا** عبارت است از **سورنجان غلط**

گرد ایرسا مطابق کدکس بگیرند ریشه ایرسا مقدار منظور نیم کوب کرده ودر گرم خانه که تقریباً ۴۰ درجه حرارت داشته باشد بخشکانند ودر هاون ناهنین نرم کوبیده ازمو بیزه ۱۲۰ بیرون کنند واین گرد را مانند عوامل منفثا ستعمال میکنند

ایریدین

ایریدین (ایریزین) عبارتست از عصارهٔ متغیری است که از ریشه **ایریس ورسیکولور (گلایول بلو)** که نیز از طایفه **ایریده** است اخذ میکنند واین عصاره از عوامل مسهل ومغیر ومدر است ومقدار شربت ان جهة حصول اسهال ۵ر۲ سانتی گرم

حب ایریدین بگیرند ایریدین ۱ گرم با مقدار کافی عصارهٔ بنج ده حب سازند واز ۲ تا ۳ حب جهة حصول اسهال بنوشند

سوزن زدن

در بیان بعضی از اعمال فرنگی و مکانیکی متعلقه بتراپوتیك و تحت جلد

سوزن زدن عبارتست از داخل نمودن یك یا چند سوزن باریك در انساج جسد ویکی از اعمالی است که اکنون معمول دانشمندان فرنگ است وانرا یا در جزء معلول بکار میبرند ویا در جزء دیگری که با محل مرض ارتباط

داشته باشد وسوزنهائی که در این عمل استعمال مینمایند باید از طلا و یا نقره باشند و طول انها از نیم الی دو سانتیمتر بود
و بهتر است که انها را چرب کنند و این عمل از اعمال مصرفه محلل قوی میباشد و در دفع نورالژی و اوجاع رومانتیسمی
استعمال میگردد و چون قبل از اجرای عمل محل منظور را با روغن استیبیه و غیره چرب کنند اثرش قوی تر و مطمئن تر
خواهد بود واهالی چین و ژاپون این عمل را در مداوای همه امراض و نیز در تقدم بحفظ انها استعمال مینمایند

هوای منضغط در صورتیکه شخص در جوف هوای منضغط واقع شود یعنی از جهات ستر بدن
انرا احاطه کند عمل تنفس بطئ میگردد و فشار خون در شرائین کم میشود و مقدار زیادی اکسیژن بواسطه ریه جذب
میگردد و حرارت بدن بواسطه ازدیاد اکسیژن مجتمع در خون شده و در مراکز عصب نقصان مییابد و چون فشار
شدید بود ممکن است مهلک واقع شود ولی هرگاه فشار معتدل باشد دفع اسید کربونیک زیاد گشته و عمل تغذیه
بهتر اجری میگردد و بر ظرفیت ریه و قوت عضلات افزوده میشود

هوای منضغط را در مداوای نزلات مزمن ریه و توبرکول مزمن و امفیزم و آسم (ربو) و سیاه سرفه تجویز مینمایند
استعمال موضعی هوای منضغط بواسطه دم **پولیتزر** ممکن است بدل استعمال کتتر در شیپور استاخی
واقع شود بخصوص در اطفال و اشخاص ذکی الحس و اثر مکانیکی ان در مداوای کری نزلی عبارت است از باز کردن
شیپور و تخلیه نمودن صماخ از ترشحات مخاطی و منظم کردن عمل دوران اغشیه مخاطی مبتلی بورم مزمن و نیز در
غشاء مخاطی گوش وسطی تعدیل طبیعی وارد میکند

هوای متخلخل چون شخص در جوف هوای متخلخل واقع گردد مبتلی بمرض کوه میشود و عمل تنفس
سریع گشته و مقدار اکسیژن در خون نقصان یافته و فشار خون در شرائین زیاد میگردد و دفع اوره نیز زیاد گشته و
اوبزیته (سمن مفرط) بسهولت عارض میشود و اگر شخص مبتلی به توبرکول را در کوه منزل دهند مرض ان شدت کرده
و صورت مهلکی حاصل میکند

از استعمال موضعی هوای متخلخل مثل حجامتیکه بروی جلد منطبق میسازند کثرت سیلان خونی در ان محل حاصل میگردد
و موجب ترشح مایعات بخارج میشود و ماده را موقتاً منصرف میکند وانطباق **حجامت بزرگ جونود**
بروی اطراف سافله در دفع کثرت سیلان دموی و باد ماغی و رومانتیسم دماغی موثر و سودمند است و حجامتهای
باشرط بهترین وسایط مستفرغ موضعی میباشند و آلت متنفس **دیولافوا پوتن** مواد را متخلخل
کرده و مثل حجامت اثر میکند

دمیدن بعضی از دانشمندان در مداوای ایلاووس و [illegible] دم در مقعده میدمند تا هوا
از دهان خارج گردد و بواسطه این عمل امراض مذکوره را مداوا مینمایند و لازم است که در این عمل نوک لوله دم مانوره
مخصوصی را که اوتچو متصل کنند و بواسطه ان حتی الامکان منفذ مقعده را مسدود نمایند تا در وقت دمیدن هوا
خارج نشده و در مقعده داخل گردد و دیگری از دانشمندان بواسطه سیفون آب مصنوعی سلتس این عمل را اجری
مینماید باین طریق که حقنه این اسباب را که بواسطه لوله کاوتچو امتدادی دارد و بمانسوره منتهی میشود در مقعده داخل
میکند و بواسطه ان در روده میدمد
بواسطه دمهای کوچکی که مرکب اند از گوی کاوتچو و لوله شعری میتوان دواهای مایع را در حلق داخل نمود

متسع نمودن این عمل عبارت است از وسعت دادن مجاری تنگ شده در همه جهات اعم از مجاری

طبیعی مانند مجرای بول و عنق رحم وغیره و یا مجاری مرضی مانند مجاری ناصوری

در اتساع مجاری ناصوری و عنق رحم بیشتر اسفنج را بکار می برند چنانچه سابقاً در بیان اسفنج ذکر کردیم و نیز ریشه

جنطیانا و ساقه لامینر را استعمال میکنند باین طریق که از و ریشه مذکور مخروط و یا استوانه ساخته و در ناصور

داخل مینمایند تا بواسطه جذب رطوبت حجیم شده و ناصور را متسع سازد و ساقه لامینر را قبل از دخول در ناصور

باید تراشید تا بشره اش بر داشته شود و بعد با اب گرم شسته استعمال نمود و نباید از چوب کردی مواد دسمه

مانع از حجیم شدن ان میگردند

عمل اتساع یکی از اصول عمده است که در مداوای ضیق مجرای بول استعمال میشود و انرا به دو طریق مختلف اجرای

میکنند یکی اتساع موقتی و دیگری اتساع دائمی طریقه موقت عبارت است از داخل کردن هر روزه سوند نرم و

لینی را که حجم ان از هر جهت از ۱ تا ۵ میلی متر باشد و مدتاً رجاً و منظماً بر حجم ان باید افزود و مدت توقف سوند در

مجرای بول ابتدا از ده و تا سه دقیقه است و بعد باید زیاد کرد تا نیم ساعت و هر گاه منع در عبور سوند از محل تنگ

شده مشاهده گردد نباید در ادخال ان عجله نموده و قوت بکار برد بلکه بگذارند چند لحظه در مجری بماند و غالباً پس از

ربع ساعت توقف در مجری بسهولت از محل تنگ شده عبور میکند طریقه اتساع دائمی عبارت است از اینکه

بدواً سوند فلزی در مجرای داخل کنند و بگذارند تا فردا و یا پس فردای ان روز بماند و بعد انرا بیرون اورده و سوند

دیگری که کم الاستیکی بود و دارای همان حجم باشد داخل نمایند و تا ۶ یا ۸ روز این سوند را نوی را بیرون نیاورند و

بعد بیرون اورده سوند حجیم تری داخل کنند و هم چنین هفته به هفته بر حجم سوند نصف میلی متر بیفزایند تا برسند

به سوندی که حجم ان از ۸ تا ۹ میلی متر بود و بسا باشد که پس از استعمال سوند تب عارض گردد در این صورت

لازم است ۵ سانتی گرم سولفات کینین صبح و ۵ سانتی گرم عصر بمریض بنوشانند

وارد آوردن برودت استعمال برودت یکی از وسائط قویه است در دستن رفع الدم و منع از بروز

ورم و نزول حرارت الی وغیره **حم** در ذر دکنکیا فصا هید روترا پیدا و **ر** در در تلین فصل یخ و اب ذن سرد را

و نیز مانند عوامل فاقد الحس اثر میکند **ر** به دراتر و اگرچه دانشمندان انگلیس بدواً برودت را در فقدان حس

استعمال میکردند ولی اشتهار این عمل بواسطه دانشمند فرانسوی **ولپو** نام شد و این دانشمند یک جزء نمک

طعام و دو جزء یخ کوبیده را مخلوط نموده و در مثانه خوک داخل کرده بروی محلی که مقصود فقدان حس ان

محل بود منطبق مینمود و **فلاتون** بعوض مثانه خوک کیسه مللی استعمال میکرد بطریقی که هرچه یخ ذوب

شده و میعان حاصل کند جریان یابد تا عمل برودت قوی تر و منظم تر و ثابت تر گردد و **ریشارد** نام مخلوطی

از یک جزء یخ و یک جزء نمک طعام و خمس جزء کلورید رات امانیاک بکار میبرد

بهترین عوامل مبرده که در این موقع استعمال میشوند اب سرد و یخ است ولی جز شهرهای بزرگ و فصل

زمستان در همه جا و همه وقت یخ و برف موجود نیست پس طبیب باید عالم به بعضی اعمال باشد تا بتواند در مقام

ضرورت یخ و برودت مصنوعی حاصل کند و در حصول این مقصود یا باید **اسباب کاره** را

استعمال نماید و یا با اختلاط بعضی دواها استمداد جوید و اسباب کاره در حصول یخ مبنی بر جذب حرارت

است بواسطه مایعاتی که در اتمسفر متخلخل بسرعت بخار میگردند و در اختلاط دواها حصول برودت بواسطه

این خاصیت است که در انحلال بعضی املاح خلی مخلوط در وقتی که از حالت جمود بحالت میعان عبور میکنند

وارد آوردن برودت

حرارت زیادی جذب میشود و باید این مسئله را همیشه ملتفت بود که مخلوط املاح و اسیدهای آب دار را بلاواسطه بروی آلات منطبق نسازند چه ممکن است از اثر اسیدها حالت تحریش و تحریکی در آنها حاصل گردد و در لوحهٔ ذیل مخلوط بعضی ادویه و درجهٔ نزول حرارت را بیان مینمائیم

مخلوطهای مبرد

مخلوط مبرّد	درجهٔ نزول حرارت
مسحوق کلورور پتاسیوم ۱ آب صاف ۱	۱۲ درجه
مسحوق ازتات امنیاک ۱ آب صاف ۱	۱۳ درجه
مسحوق ازتات امنیاک ۱ مسحوق کربونات متبلر سود ۱ آب صاف ۱	۱۶ درجه
مسحوق نمک طعام ۱ برف و یا یخ کوبیده ۳	۲۰ درجه
برف ۲ اسید سولفوریک مخلوط با هم وزنش آب که در حرارت متعادی سرد شده باشد ۱	۳۰ درجه

آب داغ

آب داغ آب داغ ۴۰ و یا ۵۰ درجه از عوامل قویه است که در سلسله فالدم اثر میکند و زرق حقنه ای آن در سلسله فالدم رحم و زرق مقعدی در سیلان خون بواسیر مؤثر است و از وسائطی است که در اعصاب وازوموتور اثر نموده و موجب تقلص و تقبض عروق محل معلول و انسداد فالدم میگردد و نیز آب داغ را باعانت اسفنج و یا کمپرس در موضع استعمال مینمایند و هم چنین آب دهان مستعمل است

زرق تحت جلدی

زرق تحت جلدی نوعاً زرق تحت جلدی را باعانت **ذراقهٔ پراواز** که تقریباً یک گرم آب میگیرد اجرا میکنند و دستهٔ پیستون این ذراقه دارای درجات است و عموماً به ده درجه تقسیم شده بطریقی که ظرفیت مابین هر دو درجه یک دسی گرم میباشد ولی شخص عامل ابتدا باید ظرفیت کلیهٔ ذراقه و بعد ظرفیت درجات آنرا بطور تحقیق معین کرده و درست لکی نماید و جهت این مطلب ذراقه را پر از آب کرده وزن کند و بعد خالی نموده مجدداً بکشد تا تمام ظرفیت آن معین شود و در ثانی مجدداً ذراقه را پر از آب نموده و دستهٔ پیستون را یک درجه پائین برده و وزن کند و مقدار آب جریان یافته را بسنجد و هم چنین وزن تمام درجات را معین کند و باین طریق سهل میشود تعیین مقدار مادهٔ عاملی که بطور محلول در ذراقه داخل کرده و اینکه هر درجهٔ از آن دارای چه مقدار مادهٔ عامل خواهد بود

یکی از دانشمندان میگوید عموم اطبا قبول کرده اند که در هر نیم پیچ که پیستون ذراقهٔ پراواز را پائین برند یک قطره مایع خارج میگردد و وزن هر قطره بطور دقت ۵ سانتی گرم است ولی این مسئله کلیةً خطا است و لازم است طبیب هر ذراقه را که میخواهد استعمال نماید ابتدا تعیین ظرفیت و عدهٔ قطرات آنرا نموده و بعد استعمال کند و جهة این مطلب اول ذراقه خالی را وزن کند و بعد آنرا پر از گلیسرین کرده بکشد تا مقدار گلیسرینی که ذراقه جا میگیرد معین شود و سپس شمارهٔ نیم پیچهائی را که بر آن وارد می آورند تعداد کند و بعد در مقدار گلیسرین محتوی در ذراقه آن قدر مادهٔ عامل حل کند که عدهٔ میلی گرمهای آن مساوی عدهٔ نیم پیچها باشند یعنی گلیسرینی که در هر نیم پیچی خارج میشود دارای یک میلی گرم مادهٔ عامل بود مثلاً فرض میکنیم ذراقهٔ پراواز ۱٫۲۱ گرم گلیسرین بگیرد و چون به پیستون آن ۲۱ نیم پیچ وارد آورند این گلیسرین بتمامه خارج میگردد پس باید در گلیسرین مذکور ۲۱ میلی گرم مادهٔ عامل حل نمود

مادهٔ عامل مواد عامله در زرق تحت جلدی عبارت است از آب جوشیده خالص و یا گلیسرین دارو عرق غار گیلاس

وعرق شنک و وازلین مایع و گلیسرین وغیره و بعضی مواد غیر محلول از قبیل جیوه و قرمز و کلمل و املاح اهن را میتوان در لعاب صمغ گلیسرین اروپا وازلین معلق نموده استعمال کرد و در محلولات مائی بهتر انست که در حین استعمال اب را در لوله تجربه جوشانیده و مواد عامل را دران حل نمایند و در این صورت این محلولات را استریلیزه یعنی عقیم شده مینامند و میتوان محلولات عقیم شده را در حباب بلوری داخل کرده و دهانه انرا بالامپ مسدود نمود بواسطه سرعت و کثرت اثر محلولات در زرق تحت جلدی نهایت احتیاط را باید اجری نمود زیرا که مواد مستعمل در این عمل مواد سمی قوی الاثر میباشند و در زرق تحت جلدی مواد انتی سپتیک گاهی زرافه های مخصوصی استعمال میکنند که ظرفیت هریک ۵ سانتی مطر مکعب است

محلولات مائی زرق تحت جلدی معمول پیمارستانهای پاریس

در این لوحه در هر ۱۰ گرم اب مواد ذیل را بمقدار مذکوره ذیل حل میکنند و نیز در این لوحه بیان میکنیم که در هر یک سانتی مطر مکعب (یک گرم) اب چه مقدار مواد عامل محتوی میباشد

مواد عامل	مقدار انها در ۱۰ گرم	مقدار انها در یک گرم
کلوریدرات مورفین	۱ دسی گرم	۱۰ میلی گرم
استات مورفین	۱ دسی گرم	۱۰ میلی گرم
سولفات مورفین	۱ دسی گرم	۱۰ میلی گرم
کودئین	۱ دسی گرم	۱۰ میلی گرم
کلوریدرات اپومورفین	۵ سانتی گرم	۵ میلی گرم
سولفات اتروپین	۱ سانتی گرم	۱ میلی گرم
سولفات دبوازین	۱ سانتی گرم	۱ میلی گرم
هیوسیامین	۱ سانتی گرم	۱ میلی گرم
ازدین	۱ سانتی گرم	۱ میلی گرم
سولفات استریکنین	۳ سانتی گرم	۳ میلی گرم
برومیدرات کافئین	۲ دسی گرم	۲۰ میلی گرم
کلوریدرات اکونیتین	۱ سانتی گرم	۱ میلی گرم
کورار	۱ سانتی گرم	۱ میلی گرم
سولفات کنین (با قدری اب لیمو)	۲ دسی گرم	۲۰ میلی گرم
کلوریدرات کنین	۱۴ دسی گرم	۱۴۰ میلی گرم
برومیدرات کنین	۱۵ دسی گرم	۱۵۰ میلی گرم
سولفووینات کنین	۲۵ دسی گرم	۲۵۰ میلی گرم
کلوریدرات پیلوکارپین	۲ دسی گرم	۲۰ میلی گرم

عصاره مائی ارگو دو سگل	۰٫۶ دسی گرم	۰٫۰۶ میلی گرم
پپتون جوه واماناکی	۰٫۶ دسی گرم	۰٫۰۱ میلی گرم سوبلیمه

محلولات مائی در زرق تحت جلدی که معمول بوده سادا

مقدار مواد عامل	مقدار آب	مقدار انها در یک گرم آب
انتی پیرین .... ۴ گرم	۶ گرم	۰٫۴ سانتی گرم
نترات آکونیتین .... ۵ میلی گرم	۱۰ گرم	½ میلی گرم
عصاره کالابار .... ۰٫۳ سانتی گرم	۱۰ گرم	۳ میلی گرم
کلوریدرات کوکائین ۱ تا ۴ دسی گرم	۱۰ گرم	۱ تا ۴ سانتی گرم
ارگوتین .... ۶ دسی گرم	۱۰ گرم	۶ سانتی گرم
فنول .... ۱ تا ۲ دسی گرم	۱۰ گرم	۱ تا ۲ سانتی گرم
لیکور فولر .... ۰٫۵ سانتی گرم	۱ گرم	

نسخه‌های معمول که بکلیوجهة زرق تحت جلدی

مواد عامل	کلوروفورم	وازلین مایع
آکونیتین متبلر .... ۱ میلی گرم	۱ گرم	۹ گرم
کنین .... ۰٫۱ سانتی گرم	۱ گرم	۹ گرم
پیلوکارپین .... ۵ سانتی گرم	۳ گرم	۷ گرم
اردین .... ۵ سانتی گرم	۳ گرم	۷ گرم
اتروپین .... ۱ سانتی گرم	۱ گرم	۹ گرم
دوبوازین .... ۵ سانتی گرم	۱ گرم	۹ گرم
موشین .... ۱ سانتی گرم	۱ گرم	۹ گرم
سلانین .... ۵ میلی گرم	۳ گرم	۷ گرم
آپومورفین .... ۲ سانتی گرم	۲ گرم	۸ گرم
کافئین .... ۰٫۵ سانتی گرم	۵ گرم	۵ گرم

محلولات وازلینی در زرق تحت جلدی با درد در گلیسرین در فصل وازلین بیان خواهیم کرد انشاء الله تعالی

آب مقطر مطابق دستور العمل کرکس در تقطیر آبهای چشمه و آبهای رود خانه $\frac{1}{10000}$ سولفات الومین باید داخل کرد و بعد تقطیر نمود و محصول مقطر بواسطه آب آهک و ازتات نقره و اکسلات امانیاک و بی کلورور دو زیبق باید در ندهد چه اگر دارای اسید کربونیک باشد بواسطه آب آهک و اگر اسید کلوریدریک

استبقی

بعضی کلوروها

و بعضی کلورورها داشته باشد بواسطه ازتات نقره و اگر املاح محلول آهک دارا بود بواسطه اکسالات امونیاک
و هرگاه دارای قلیائیات و سولفورها باشد بواسطه کلورور دو ذیبق درد میدهد و عمل تقطیر را باید امتداد
دهند تا در دو یک تقطیر یک ربع از آبیکه داخل کرده اند باقی ماند

ذرق تحت جلدی آب مقطر معمول لافیت در رفع نورالژی و وجع ورک ذرق

تحت جلدی آب مقطر معمول این مصنف است و از ۲ تا ۱۰ گرم مکرر یاد در محل موجع ذرق مینمایند

آب مشروب در استعمالات غذائی و دوائی موافق دستورالعمل کلکس

تمام تیزنهارا با آب مقطر باید ساخت و این قاعده استثنی ندارد و آب مشروب را باید جوشانید زیرا که در جوشیدن
طبیعت مواد البه موجود در آب اعم از آنکه بطور اختلاط و یا بطور انحلال باشند بکلی تغیر میکند و مضرت آنها
برطرف گشته و میکروبهای موجود در آب کشته میشوند و در حفظ صحت در غایت این مسئله اهمیت دارد
و علاوه بواسطه جوشیدن بعضی گازهای مفسد موجود در آب بخار میگردند و بی کربوناتهای آهک و
منیزی و آهن و غیره درد میشوند و آب آهک اسید کربونیک را جهة تولید کربونات غیر محلول حفظ میکند و اسید
کربونات آهکی را که بمقدار زیاد در بعضی آبها موجود است درد مینماید و کربونات سود جهة تولید کربونات اسید
کربونیک را حفظ میکند و چون کربونات آهک محلول در آب بود بواسطه اسید کربونیک درد میگردد و علاوه کلورورها
و سولفاتهای آهک و منیزی را بحالت کربونات غیر محلول درد مینماید

زاج سفید را چون بمقدار خیلی کم یعنی ۱ در ۱۰۰۰۰ و یا کمتر در آبهای گل آلود داخل کنند موجب سرعت تهسب مواد
معلوقه را نها میشود

۵۰ سانتی گرم تا یک گرم اسید ستریک را که در ۱۰۰۰ گرم آب داخل کنند مضرتهای آن زایل کرده و آنرا اصلاح
نموده قابل شرب میگردد

هفتم در تحقیقات — کلور و محصولات آن

کلور یا کلوروم جسمی است مفرد و در سال ۱۷۷۴ میلادی (۱۲۰۸ هجری) شیل آنرا کشف
نمود و باسم اسید ماری دفلوژیستیکه موسوم ساخت و این دانشمند این جسم را مانند اجسام
مرکبه می پنداشت و چندی بعد برتوله اسم اسید موریاتیک اکسیژنه بآن داد و
بالاخره امپر این جسم را بواسطه آنکه دارای رنگی است سبز کلور نامید چه این لفظ مشتق از کلوروس
میباشد که در لغت یونانی بمعنی سبز است و ثابت نمود که جسمی است مفرد نه مرکب و این جسم که در طبیعت یافت
نمیشود مگر بحالت کلورورها و کلورات دارای رنگی است زرد سبز رنگ و بخاری شکل است و میتوان آنرا بحالت
میعان آورد و بوی آن تند و نافذ و تقریباً مختنق و متمایز است و آب در حجم خودش از این جسم را حل میکند و میل
ترکیبی آن با هیدروژن بدرجه ایست که از عدهٔ زیادی مواد آلیه که بدون هیدروژن نمیتوانند موجود باشند
این عنصر را جذب میکند و از همین جهة است که همه مواد ملونه بواسطه این جسم تجزیه میشوند و بجای آنها
نمک مائی باقی میماند که در رنگش زیاد تا کم اسمر است و در همه حالات میتوان آنرا ماده واحدی پنداشت و اثر سمی

وحمله انرا میتوان بهمین جهة بیان نمود و وزن مخصوص ان ۲/۴۲۱ میباشد

کلور خالص را از تعامل اسید کلوریدریک در روی پراکسید منگنز حاصل میکنند و در تعامل تولید اب و پرتو کلورور منگنز و کلور میگردد ولی کلور خالص را که بخاری شکل است در گرد و سازی کمتر استعمال مینمایند بیشتر محلول مائی اشباع شده را که موسوم به کلور مایع است معمول میدارند

بقول کلی کلور مایع و کلورورهای سود و اهك (هیپوکلوریت) را در طب جهة دفع تعفن بکار میبرند و در داخل در صورت ضعف های تیفوئید استعمال انها متداول است و بیشتر این عوامل را در استعمالات خارجی معمول میدارند و در دفع تعفن بیمارستانی و قروح کوفتی دری و جراحات ردی و جراحات احتراقی و اثرلورهای متقرح و قروح دهان که با نفس متعفن همراه باشند و اختناقی که از بخارات ردی مبالها و بالوعه ها عارض شود محلولات تبسیار رقیق این عوامل را استعمال مینمایند و استنشاق کلور مخلوط با هوا در دفع سل مستعمل است و چون این جسم که محققاً محرش و محرك است و اثر سوء در موقع بخور بی مشهود نشده باعتقاد ما نباید استعمال گردد زیرا ممکن است بعوض انکه منفعت بخشد مضر واقع شود و در این جا بیان میکنیم بخار کلور و کلور مایع و بعضی کلورورها و اسید کلوریدریك و برخی کلورانها و نسخ متداول انها را

بخور کلور معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کلورور سود یوم ۲۰ گرم بی اکسید منگنز ۱۰ گرم اسید سولفوریك بازادی ۱/۸۴ ادرجه اب صاف مکند ۲۵ گرم نمك و اکسید و اب را در بوتر گلی مخلوط کرده و در روی منقلی که دارای اتش افروخته باشد بگذارند و همه منافذ اطاق و درها و روزنه ها را مسدود سازند و هر چه الات و ادوات فلزی در ان اطاق باشد از ماده دسمی اندود کنند و بسترهای مرضا را باز کرده جدا جدا بگسترانند و اسید سولفوریك را در بوتر بریزید و اطاق را بخیر و فوراً بیرون رفته در اطاق را ببندند و پس از ۱۲ ساعت هوای اطاق را تجدید نمایند و این مقدار بخار کلور در دفع تعفن اطاقی که فضای ان ۱۰ مطر مکعب باشد کفایت میکند

بخور کلور (بخور گیتونی) مطابق کدکس گیتون یکی از علمای فرانسه است که در سال ۱۷۳۷ میلادی متولد شده و در سال ۱۸۱۶ وفات نموده) بگیرند مسحوق کلورور سود یوم ۲۵ گرم بی اکسید منگنز ۱۰ گرم اسید سولفوریك بازادی اب صاف مکند ۲۰ گرم بطریقی که در فوق ذکر کردیم عمل کنند و این بخور نیز در دفع تعفن اطاقی که فضای ان ۱۰ مطر مکعب بود کفایت میکند

کلور مایع (اب کلوردار) هیدرو کلور این اب دارای همه صفات و بیشتر خواص کلور بخاری میباشد و چنانچه سابقاً گفتیم دو مساوی حجمش نوعاً کلور دارد (در ۵۰۰ گرم تقریباً ۳/۵۰ گرم) و چون کلور مواد نباتی و حیوانی را بی رنگ کرده و دفع تعفن از انها مینماید لهذا این اب را مانند معرفات کیمیائی و در تفحصات طب قانونی بکار میبرند و از عوامل محرقی است که در دفع تعفن استعمال میشود و نیز در تسمیم بواسطه ابخره ردی و بخار اسید سولفیدریك وغیره استعمال ان متداول است

طریق ساختن کلور مایع مطابق کدکس بگیرند مسحوق بی اکسید منگنز ۱۰۰ گرم اسید کلوریدریك ۱/۱۸ ادرجه ۴۰۰ گرم بی اکسید را در قرعی داخل کنند که لوله سینی شکلی بان متصل باشد و بواسطه لوله مبحثه انرا با اسباب وولف متصل سازند و سه ربع از فضای صراحیهای این اسباب را پر از اب مقطر نمایند و صراحی اطمینان را که محتوی شیر اهك بود با اخر این اسباب متصل کنند و بعد کم کم اسید را از لوله سینی

کلور مایع

شکل داخل درع نمایند و بملایمت حرارت وارد آورند تا بخار کلور منتظماً متصاعد گردد و عبور حبابهای گاز تمامه

از اخرین صراحی علامت اشباع آب است و مقدار بخار کلوری که تولید میگردد کفایت میکند در اشباع ۱۰ لیتر

(۱۰۰۰۰ گرم) آب در حرارت ۲۰ درجه و پس از اتمام عمل محصول را در صراحی های سیاه حفظ کرده و دهانها را

محکم به بندند

نطول دافع انثلوز بگیرند کلور مایع ۵۰ گرم آب چشمه ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده نطول نمایند

پوسیون کلور بگیرند کلور مایع ۲۰ گرم آب تصفیه شده ۲۰۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم مخلوط کرده

با قاشق کوچک در دفع حمیات پوترید متدرجاً بنوشند

غسول محرک معمول لیبرت بگیرند کلور مایع ۱۰۰ گرم آب خالص ۵۰۰ گرم مخلوط کنند

و در دفع خشکریشه های مزمن باعانت شرپی نطول نمایند

کلورورها عبارتند از ترکیب کلور با اجسام مفرده یا رادیکالهای الی و قدما این ترکیبات را مسکه

فلزی و موریات و هیدروکلورات مینامیدند و به غیر از پی و توکلورور دیبق و کلورور نقره همه کلورورها

مستعمل در طب در آب محلول میباشند و در این صورت بعضی از آنها تجزیه شده و تولید اکسیکلورور مینمایند

و نوعاً کلورورها دارای خواص مواد مرکبه خود میباشند و بیشتر آنها انتی سپتیک و بعضی محرق اند

مواد مانعة الجمع کلورورها از جمع ما بین کلورورها و املاح مخصوص سولفاتها و

کربوناتها باید احتراز نمود زیرا که تجزیه شده و تولید املاح غیر محلول مینمایند

کلورور آهک معمول بیمارستانهای لشکری چون این کلورور را بروی

بشقابها بگسترانند در هوای آزاد تولید بخار کلوری میکند که در دفع تعفن استعمال میشود و موجب ابتلاء تنفس

نمیگردد

محلول هیپوکلوریت آهک (کلورور مایع آهک) مطابق کدکس

بگیرند کلورور خشک آهک ۱ آب صاف ۴۵ کلورور را با یک جزء آب صلایه کنند و بواسطه عمل انحراف آن را

دور بریزند و چندین دفعه این عمل را تکرار کنند تا کلورور در همه آب علی التساوی تقسیم شود و بعد با کاغذ صاف

نمایند و این محلول باید ۲۰۰ درجه میزان کلور نشان دهد و در این صورت دارای دو مقابل حجم بخار کلور است

و این محلول را بطور خالص یا مخلوط با آب در دفع تعفن استعمال میکنند

هیپوکلوریت سود (کلورور مایع سود) محلول لاباراک مطابق کدکس بگیرند کلورور خشک آهک ۱ کربونات متبلور سود ۲ آب سرد ۴۵ کلورور را در ۳۰

جزء و کربونات را در ۱۵ جزء آب حل کنند و هریک از دو محلول را جداگانه با کاغذ صاف نموده و بعد مخلوط

نمایند و بگذارند بماند و مجدداً صاف کنند و این محلول مانند محلول کلورور آهک دارای دو مقابل حجم کلور

خالص است و در هوای آزاد تجزیه میشود و از ادویه انتی سپتیک و دافع العفونه میباشد و آن را خالص و یا

مخلوط با آب بطور غسول و ذرق و حمام موضعی استعمال میکنند و در دفع بعضی اقسام خشکریشه ها مستعمل

است و نیز و تا سه قاشق کوچک این محلول را در ۱۰۰۰ گرم آب مخلوط کرده در دفع طمث سفید و سوزاک

حقنه و ذرق مینمایند

کلورورها

کلورور آهک

هیپوکلوریت سود

غسول للبرت

غسول انتی سپتیك معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کلورور خشك آهك الکل کافوری آب در مکد ۵ آب ۱۰۰ کلورور را در آب آمیخته و صاف نموده الکل کافوری را بیفزایند در دفع جراحات متعفن این غسول مستعمل است در اغلب اوقات قدری آب بران می افزایند

مشروب کلورورە بگیرند کلورور سود ۱ گرم آب مصفی ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و در هنگام استعمال با قدری شربت ساده شیرین نمایند و مقدار کلورور را مدتی رجا زیاد کنند و میتوان تا ۱۰ گرم استعمال نمود

تبزن کلورورە معمول شومیل بگیرند کلورور سود ۲ گرم ماء الشعیر ۱۰۰۰ گرم شربت صمغ ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و در هنگام پوتی یدهای تیفوئید با گلاس کوچك در عرض روز بنوشند

مضمضه انتی سپتیك بگیرند کلورور سود ۱۰ گرم آب مصفی ۱۰۰ گرم مخلوط کنند در قروح عارض در جوف دهان که با نتن همراه باشد مضمضه نمایند

مضمض انتی سپتیك معمول انژلو بگیرند کلورور خشك آهك ۱ گرم در ۵۰ گرم لعاب صمغ حل کرده و ۱۰ گرم شربت پوست نارنج افزوده مضمضه نمایند

حقنه کلورور سود معمول لاباراك بگیرند کلورور سود ۱۰ گرم آب مصفا که قدری گرم باشد ۵۰۰ گرم مخلوط کرده در حمای تیفوئید حقنه نمایند

زرق کلورور آهك معمول دوس بگیرند کلورور آهك ۱ گرم لودانم سیدنم ۲ گرم آب ۲۰۰ گرم مخلوط کرده در دفع سوزاك زرق نمایند

زرق کلورورە معمول پایان بگیرند کلورور سود ۲۰ گرم آب ۵۰۰ گرم مخلوط کنند و مقدار کلورور را میتوان مدتی رجا زیاد کرد تا ۵۰ گرم و این زرق را مصنف مذکور در دفع فساد دم و دفع آثار مشئومی که از وجود آن در بدن ظاهر میشوند و احتراز از بروز این آثار استعمال میکند و از استعمال این زرق بوی نتن دم و خواص مخرش و مفسد آن برطرف شده و صفات طبیعی و جید خود را حاصل نموده و مانع از عوارض سوانح حمائی جذب سم میگردد

نطول کلورور سود بگیرند آب مقطر ۵۰۰ گرم کلورور اکسید سودیوم ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و مدتی رجا بر مقدار کلورور بیفزایند تا از نطول آن احساس فی الجمله حس نخس و حرارت و فی الجمله حکه گردد و این نطول در مداوای توبرکول مخاطی در رفاده جراحات و قروح ردی الطبیعه و جراحات احتراق و اثرلو مستعمل و مفید است

محلول دافع قروح دوالی شده معمول نلاتون بگیرند کلورور سود ۱۰۰ گرم آب ۴۰۰ گرم مخلوط کرده و قطعه شرپی را بآن آلوده نموده رفاده نمایند

کومپرس کلوردار معمول میال بگیرند پارچه کتانی و یا پنبه و آن را مرطوب دهانگوش تا کنند و در سرکه فرو برند و بقدری که لازم است در میان لاهای آن کلورور آهك پاشند و در جلو بینی شخص مختنق از بخارهای میال نگاه دارند

کلورور کلسیوم بگیرند کربونات آهك مقدار منظور اسید کلوریدریك ۱/۱۷ درجه مقدار کافی اسید را با دو حجم آب مخلوط کنند و در روی کربونات بریزند تا تعامل حاصل کنند و بعد صاف کرده

کلورور کلسیوم

بدرجه پیوست تبخیر نمایند و در ساختن کلورور متیل کلسیوم محلول مذکور را تا بدرجه ۱۳۰ تبخیر کنند و بگذارند سرد شود و متبلور گردد و در ساختن کلورور مذاب مطابق دستور العمل **کدکس** کلورور خشک کلسیوم را ذوب کرده و در قالبهای چرب شده قالب بریزند

پوسیون دافع خنازیر معمول ریغینی بگیرند کلورور کلسیوم ۴ گرم آب مقطر ۱۵۰ گرم شربت موس کورسی ۵۰ گرم مخلوط کرده و چهار قسمت نموده در عرض روز هر دفعه یک قسمت را بنوشند

طریقه تصفیه کلورور سودیوم مطابق کدکس یک جزء نمک طعام بازاری را در سه جزء آب گرم حل کنند و بر محصول مقدار کافی محلول کربونات سود افزایند تا املاح خاکی انقبیل کلورور منیزیوم و کلورور کلسیوم در رد شوند و بعد صاف کرده مصفی را بواسطه عمل تبخیر متبلور سازند و اگرچه در بسیاری از استعمالات طبی نمک طعام بازاری هرگاه بخوبی سفید بود کافی است

نمک طعام از عناصر اصلیه مواد مایع و جامد حیوانی میباشد و در سل و خنازیر استعمال میگردد مقدار شربتش از ۱ تا ۱۰ گرم است در عرض روز و چون از ۱۲ تا ۳۰ گرم در مدت شبانروز نمک طعام را در مواد غذائی بکر داخل کنند شیر این حیوان اثر شافی در مداوای سل خواهد داشت و نوعاً اغذیه نمکین را میتوان بجای همه صود و املاح نمک طعام استعمال نمود و یکی از دانشمندان میگوید نانی که با آب دریا پزند بر قوه اشتها افزوده و عمل هضم را قوت داده و خروج براز را سهل میکند

نمک طعام بمقدار ۲۰ تا ۶۰ گرم اسهال می آورد ولی غیر مستعمل است و آب نمک را در تعفن جراحات میتوان بکار برد و از محللات متداوله نزد عوام مردم فرنگ میباشد و عموماً نمک طعام را در حفظ بعضی مواد غذائی از قبیل ماهی و گوشت استعمال میکنند و مداومت بر خوردن گوشتهای نمک سود اعم از ماهی و غیره موجب بروز اسکوربوت میشود و نیز مداومت بر استعمال اغذیه نمکین موافق قول یکی از دانشمندان موجب اخراج کلورور پتاسیوم که وجودش در تشکیل فیزیولوژی مایعات و جامدات بدن لازم است میگردد

کلورور متیل از استعمال این کلورور در دفع عرق النسا و اکثر **دوبوو** تمجید میکند و چون بجوف انبار در روی جلد استعمال نمایند ۱۳ درجه حرارت موضع را کم میکند

اسید کلوریدریک (اسید هیدروکلوریک) اسید موریاتیک (جوهر نمک) این جسم بالطبع و بمقدار زیاد در انجره ترشی که از کوههای آتش فشان متصاعد میشوند موجود است و پس از تصاعد متکاثف شده و در آبهائی که در مجاورت این کوهها واقع اند حل میگردد و از این جهت است ترشی آبهای مذکور

این جسم که از ترکیب یک حجم بخار هیدروژن و یک حجم بخار کلور تولید میشود جسمی است بخاری شکل و بوی آن بسیار گزنده و طعمش تند و محرق و در تحت فشار ۴۰ اتموسفر میعان حاصل میکند و وزن مخصوص آن ۱٫۲۴۷ است و بواسطه شدت میل ترکیبی که با آب دارد چون بخار را بهوای مرطوب رسد انجره مائی اتموسفر را جذب کرده و تولید گاز سفید رنگی میشود شبیه بدود و از این جهت است که از اسید کلوریدریک دودی مینامند و آب ۰٫۸۰ مقابل حجمش یعنی تقریباً سه ربع از وزنش این بخار را حل میکند و تولید اسید کلوریدریک مایع میگردد

طریق ساختن اسید کلوریدریک مطابق کدکس بگیرند کلورور سودیوم

نمک طعام

کلورور متیل

جوهر نمک

مصفی ۱۵۰۰ گرم اسید سولفوریک متداولی ۲۵۰۰ گرم اب مقطر ۱۰۰۰ گرم ملح را در قرع افلاطونی داخل کنند و به گردن ان دو لوله متصل نمایند یکی سنبی شکل که جزء فوقانیش مانند قیف بود و دیگری سیفونی شکل که با اسباب **وولف** انرا متصل سازند و این اسباب باید دارای چهار صراحی بود یکی صراحی غساله که تقریباً محتوی ۱۰۰ گرم اب باشد و سه صراحی دیگر هر یک ۵۰۰ گرم اب مقطر داشته باشند و این صراحیها را در مدت عمل باید در اب سرد فرو برند و لوله هائی که حمل عبور گاز مقرراند نباید زیاده از یک سانتیمتر در اب صراحی داخل شده باشند پس از انکه اسباب را بطریق مذکور ترتیب دادند اب و اسید سولفوریک را در کپسول چینی مخلوط کنند و مخلوط را کم کم بواسطه قیف در قرع داخل نمایند و زیر قرع را بملایمت اتش کنند و مدت دو ساعت درجه حرارت بیفزایند تا تصاعد گاز موقوف شود و در این عمل اب که در صراحی غساله میباشد بواسطه عبور گاز اشباع شده و رنگ زردی حاصل مینماید و صراحی دویم و سیوم دارای محلول اسید کلوریدریک خالص و بیرنگی خواهند بود که دجه ان ۱/۱۷ است و صراحی چهارم محتوی محلول ضعیفی میباشد

اسید کلوریدریک را چون بطریق مذکور سازند در ۱۰۰ جزء محتوی ۳۴/۴ اسید کلوریدریک بخاری خواهد بود و ۵۷۲ لیتر گاز در این عمل تقریباً تولید میگردد که در اشباع ۱۰۰۰ گرم اب کافی است

اسید کلوریدریک چون غلیظ بود مانند سموم محرق اثر میکند و چون بمقداری که بایست با اب مخلوط شود در دفع سوء هضم و گاستر الژی و فی مستعمل و سودمند است و یک وقتی از اثرات دفع حمای تیفوئید و امراض کبد اخلاط جلدی تمجید می نمودند و استعمال این اسید بطور غرغره جالی و منقح و نیز پاشویه ان متداول است و در پاشویه ۱۰۰ گرم کلوریدریک خالص را در ۵۰۰۰ گرم اب مخلوط میکنند و **بوشاردا** یک جزء اسید کلوریدریک خالص را با ۱۲ یا ۱۵ جزء اب مخلوط کرده در دست شویه و غسولات استعمال میکنند و در دفع قروح لثه و زبان مطول اسید کلوریدریک دودی با غانت قلم مو معمول مصنف است و در مداوای انها این عمل قوی الاثر میباشد ولی باید نهایت احتیاط را معمول داشت تا به دندانها برخورد نکند

پادزهر اسید کلوریدریک قلیائیات و کربوناتهای قلیائی پادزهر این اسید میباشند

مواد مانعة الجمع جمع ما بین قلیائیات و کربوناتهای انها و املاح نقره و املاح سرب و پروتوملح جیوه با اسید کلوریدریک نباید نمود

ماءالشعیر ترش بگیرند شربت ساده ۱۰۰ گرم ماءالشعیر قندی ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده و بقدری اسید کلوریدریک مایع بر او افزایند که ترشی ان گوارا و مطبوع گردد و در عرض روز پیاله پیاله بنوشند

لیموناد کلوریدریک معمول کدکس بگیرند اسید کلوریدریک مایع از ۱ تا ۲ گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم اب صاف ۹۰۰ گرم مخلوط کنند و در بیمارستانهای لشکری نسخه ذیل را استعمال می کنند اسید کلوریدریک ۱/۱۷ درجه ۲ عرق پوست لیمو ۲۰ شربت ساده ۱۰ اب بقدری که مجموع ۱۰۰۰ گرم شود و مقدار اسید را میتوان زیاد کرد تا ۴ گرم و در عرض روز پیاله پیاله بیاشامند

این لیموناد در ورم حلق و ورم مرکب دهان و ورم دهان منتن و زنبقی و سوء هضمی که سببش قلت ترشی عصیر معده بود مستعمل و سودمند است

مشروب کلوریدریک معمول کارون بگیرند ریشه کولومبو ریشه

جنطیانا ریشه انجبار پوست کنکینا پوست نارنج مکی ۱۰ گرم میوه عرعر ۳۲ گرم الکل ۸۰ درجه ۶۰ گرم آب مصفی
۱۰۰۰ گرم اسید کلوریدریک مایع و خالص ۱۵ گرم مدت ۱۵ روز بخیسانند و بعد صاف کنند و در دفع کاسترالژی
مزمن و کلوروز و انترالژی مزمن در اشخاص خنازیری و مسلولین که با یبوست عاصی همراه بود یک قاشق آش
خوری کوچک بعد از هر غذا بنوشند و **بوشاردا** میگوید بعوض این مشروب میتوان ۵ گرم اسید کلوریدریک
مایع خالص در ۱۰۰۰ گرم شراب کنکینا داخل کرده استعمال نمود

مضمضه اسید کلوریدریک معمول ریکورد بگیرند عرق کاهو ۲۰۰
گرم اسید کلوریدریک خالص ۱ گرم عسل وردی ۵۰ گرم مخلوط کرده در دفع اختلالات برفکی و ورم دهان
زیبقی مضمضه نمایند

مداوای دافع خناق معمول ژاکو این مصنف بخار سرکه را که در حالت جوش باشد
و با بخار اسید کلوریدریک دودی را در مداوای خناق استعمال میکند

پوماد دافع اثر لور معمول کاربه بگیرند پیه مذاب پوماد کافوری مکی ۱۵ گرم اسید
کلوریدریک ۲ گرم مخلوط کنند و در دفع اثر لور غیر متقرح شبا هنگام تمریخ کنند

غرغره کلوریدریک معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند اسید
کلوریدریک ۱/۱۲ درجه ۱ گرم آب ۲۰۰ گرم عسل ۳۰ گرم مخلوط کرده در دفع ورم دهان مرکب مضمضه
کنند و اغلب یک گرم اسید کلوریدریک غیر مکفی است

نطول کلوریدریک ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند
اسید کلوریدریک ۱/۱۲ درجه ۲ عسل ۲۵ مخلوط کنند و در دفع ورم دهان منتن و زیبقی قطعه شرپی را این
مخلوط آلوده کرده و باعانت پنس روزی ۲ یا ۳ دفعه روی لثه‌ها نطول نمایند و باید احتیاط کنند که بر دندانها برخورد
نکند تا مینای آنها را فاسد سازد

غسول اسید کلوریدریک آبدار معمول ژانل بگیرند اسید کلوریدریک
۱/۱۲ درجه ۱ آب صاف ۱۰ مخلوط کرده در اثر لور غیر متقرح غسول نمایند

غسول بدار هیپوکلوریت سود معمول تیستلن بگیرند محلول
هیپوکلوریت سود ۳ تعفین بد ۱ مخلوط کنند و در اثر لور غیر متقرح صبح و عصر غسول نمایند

نطول دافع اثر لور معمول فیوه بگیرند الکولاتو دفیورا وانتی ۱۰ اسید کلوریدریک
۱/۱۲ درجه ۱ مخلوط کرده در دفع اثر لور غیر متقرح صبح و عصر نطول نمایند

تیزاب فاروق تا او رگال (اسید نیترو موریاتیک) مطابق کدکس بگیرند اسید ازوتیک متداولی ۲ آب مقطر ۱ اسید کلوریدریک متداولی ۱۵ ابتدا اسید ازوتیک
را با آب در صراحی در سنباده مخلوط کنند و بعد اسید کلوریدریک را بیفزایند و صراحی را در دو شناقی
محفوظ دارند و درش را باز نکنند مگر بعد از چند روز و این اسید که محرق است و در ساختن کلورور طلا و
کلورور طلا و سود یوم بکار میرود

غسول معمول کازناو بگیرند اسید نیتریک اسید کلوریدریک مکی ۲۵ قطره آب مقطر

تیزاب فاروق

۳۰۰ گرم

۳۰۰ گرم مخلوط کرده در دفع لیکن و اکزمای حزمن تغسیل نمایند

کلوراتها

کلوراتها کلورات سود و بخصوص کلورات پتاس را در دواسازیها استعمال میکنند و چون آنها را با اجسام قابل احتراق از قبیل گوگرد و فوسفور و زغال و نیز با سولفور پتاسیوم و با سولفور انتیمون مخلوط نمایند بواسطه تصادم موجب طوفان میشوند و یکی از دانشمندان باروتی میسازد از کلورات پتاس و سولفور انتیمون و زغال و چوب کله بالن و لهذا در ساختن محصولات کلورات پتاس و اختلاطش با سایر مواد خیلی احتیاط باید کرد و هرگز کلورات پتاس را با مواد دیگر صلایه ننمود بلکه همیشه محلول آنرا با سایر مواد داخل کرد و از این جهت است که اختلاط کلورات پتاس با هیپوسولفیت سود و با کاشو در هاون خیلی احتراز باید نمود زیرا که کاشو دارای تنن است و از اختلاط یک جزء تنن و یک جزء کلورات پتاس گردی حاصل میشود که بشدت طوفان میکند و این گرد را در خمپاره ها استعمال مینمایند

کلورات پتاس

کلورات پتاس عبارت از ملحی است متبلر بشکل پارچه های درخشنده و خشک و بی رنگ و بوی آن شبیه ببوی بول و در مجاورت هوا فساد ناپذیر و بواسطه تصادم طوفان میکند و در ۴۰۰ درجه حرارت ذوب میگردد و در ۱۶ جزء آب سرد حل میشود و قابلیت انحلال آن در آب بواسطه حرارت زیاد میگردد ولی پس از سرد شدن راسب میشود و از این طریق میسازند که در محلولی که محتوی یک معادله کربونات پتاس و ۶ معادله هیدرات آهک باشد بخار کلور را عبور میدهند و ابتدا بر محصول ۵۰ درجه حرارت وارد میکنند و پس از آنکه بخوبی از بخار کلور اشباع شد بدرجه جوش میرسانند و بعد با کاغذ صاف کرده و میگذارند سرد شود تا کلورات پتاس متبلر گردد

کلورات پتاس را با فواید زیاد در دفع غانغرایای دهان و در دهان زیبقی و برفک و اکله و موگه و اسکوربوت و ورم حلق کوذنی (غامئه) و خناق و اختلالات دیفتریتی استعمال میکنند و هم چنین در بعضی قرحه های دهان که در آنها وسطح داخلی گونه ها عارض شده و از غشاء کاذب پوشیده باشند استعمال آن خیلی مفید است و نیز در یرقان و روماتیسم مفصلی حاد و کانکروئید جلدی و رمد و سوانح خروج اسنان و احتراز از سقط جنین و غیره استعمال کلورات پتاس شایع و سودمند است

مقدار شربت کلورات پتاس و طریقه استعمال و ساختن پوسیون آنرا در دو ریتاس در ضمن قلیائیات بیان کرده ایم

و در پتاس را

گرد کلورات پتاس مطابق کدکس بگیرند کلورات پتاس مقدار منظور در هاون چینی صلایه کنند و از موی موئی نمره ۱ به بیزند و میباید در هر دفعه مقدار کمی از این گرد ساخت و در وقت این گرد در دفع اپتیلوما بروی سطوح متقرحه مستعمل است و **گرد کلورات سود** را نیز بهمین طریق میسازند

نطول کلورات پتاس معمول کدکس بگیرند گرد کلورات پتاس ۵ گرم عسل ۲۰ گرم مخلوط کرده بروی اورام دهان نطول نمایند

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند گرد کلورات پتاس عسل مکید ۱۵ گرم مخلوط کرده در ورم دهان زیبقی نطول نمایند و بباید دانست که مضمضه های کلور دیده یک از محصولات کلورات پتاس اعم از آنکه در داخل استعمال شوند یا خارج قوی الاثر تر میباشند

مضمضه معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کلورات پتاس ۵ گرم عسل ۳۰ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم حل کرده در ورم حلق و ورم دهان زیبقی و قرحه و غانغرایائی استعمال نمایند

غرغره انتی سپتیک معمول ژانل بگیرند کلورات پتاس ۱۰ گرم آب صاف ۲۵۰ گرم عسل وردی ۵۰ گرم اسید کلوریدریک ۲ گرم مخلوط کرده در ورم حلق و ورم دهان قرحه و غانغرایائی و زیبقی غرغره و مضمضه کند

پوسیون دافع ورم دهان زیبقی معمول هرپن بگیرند کلورات پتاس از ۲ تا ۴ گرم شربت لیمو و یا شربت فرامبوازه ۳۰ گرم آب صاف ۱۵۰ گرم حل کنند و در عرض روز متدرجا بنوشند و میتوان مقدار ملح را زیادتر نمود و در این صورت باید مقدار آب و شربت نیز افزود تا طعم پوسیون مکره طبع مریض نباشد و این نسخه را با فی الجمله تغییری در دو پتاس ذکر کرده ایم

پوسیون کلورات پتاس معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند پوسیون صمغی ۱۲۵ گرم کلورات پتاس ۴ گرم حل کرده در عرض روز بتدریج در دفع ورم دهان قرحه و زیبقی بنوشند

قرص کلورات پتاس مطابق کدکس بگیرند مسحوق کلورات پتاس ۱۰ مسحوق قند ۹۰ کتیرا ۱ آب مقطر بلسان تلو ۹ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و هر قرصی دارای یکدسیم گرم کلورات است و در دفع ورم دهان قرحه و زیبقی از ۱۰ تا ۲۰ قرص در عرض روز میل کنند و باید قرص را در دهان گذاشته مکند و آب دهان را فرو برند تا مجاورت کلورات با سطوح معلول متمادی داشته باشد و علاوه دوا را داخلا و خارجا هر دو استعمال کرده اند و نیز این قرصها را در ورم لوزه و اختلالات اسکوربوتی و دیفتریتی و غیره استعمال میکنند

قرص دوبانی کلورات پتاس بگیرند کلورات پتاس مقدار منظور در تاوه نقره ذوب کنند و در استعمال آتش احتیاط نمایند و قرصهای کوچک یکدسیم گرمی درست کنند و این قرصها چون در دهان دیر ذوب میشوند مجاورت آنها با سطوح معلول بیشتر خواهد بود

گلیسره کلورات پتاس معمول مارتینه بگیرند گلیسرین ۱۰ مسحوق کلورات پتاس ۱ مخلوط کنند در قروح اکله و ورم دهان قرحه نظول این محصول متداول است

غسول کلورات پتاس بگیرند کلورات پتاس ۲ تعفین تریاک ۱ آب ۱۰۰۰ حل کرده بیفزایند اسید کلوریدریک ۱/۱۷ از دهجزء ۱ در دفع موقتی اوجاع و تعفن قروح سرطانی تغسیل کنند

کلورات سود این ملح را حاصل میکنند از تجزیه محلول بی‌طرطرات سود بواسطه محلول کلورات پتاس و محصول را صاف کرده میگذارند متبلور گردد و ۳ جزء کلورات سود در ۱ جزء آب سرد حل میگردد کلورات سود را در همان مواقع و بهمان مقدار که کلورات پتاس را استعمال میکنند معمول میدارند و چنانچه در ضمن قلیائیات ذکر کرده‌ایم **بارتز** محلول کلورات سود را در عمل تراکئوتومی مکرر را در قصبة الریه تقطیر مینماید

کلورات سود

درس هشتم — کلوروفورم و بعضی دیگر از عوامل فاقد الحس

عوامل فاقد الحس

عوامل فاقد الحس عبارت از ادویه میباشند که قوه حساسه متاثره را ضعیف و مختل نموده و موجب بطلان ناقص
و یا کامل آن میگردند و اگر چه این عوامل از جهتی مشابه اند بعوامل ضد تشنج و مخدر و لی بواسطه اختصاص
و سرعت اثری که در عمل این عوامل مشاهده میشود می باید آنها را یک جنس متمایزی از عوامل تراپوتیکی دانست
علمای تراپوتیک در فقدان حس و منع از تاثر او جاع حاصل از اعمال جراحی همیشه در این خیال بوده اند که دوائی
استعمال نمایند تا حس شخص معلول را باطل کرده و بتواند تحمل اعمال جراحی و قطع آلات را نماید مثل آنکه دیسقو
ریدوس و بعضی دیگر از مصنفین قدیم عصاره ریشه لفاح را در این موقع استعمال مینمودند و یکی
از دانشمندان چین موسوم به هُواتو که در مائه سیوم میلادی بود قبل از اجرای اعمال جراحی از قبیل
داغ کردن و بُریدن و قطع نمودن آلات محصولی از کنب استعمال میکرد تا شخص معلول در حالت مستی و بیهوشی
افتاده احساس به الم این اعمال ننماید و بعضی از متوسطین دانشمندان فرنگ نطولات ملین و مسکن و مخدر
در موضع عمل بکار میبردند و بعضی دیگر با استعمال برودت استعداد حُبسه و قطعه یخ در محل عمل منطبق میکردند
و در اواخر مائه هیجدهم یکی از دانشمندان انگلیس در اجرای این مقصود فشار منظم استعمال میکرد و دیگری قبل از
عمل هم در مدت عمل فشار دائمی در طرف معلول وارد می نمود و در این اواخر بعضی جراحان بد بخت شخص
معلول را حقنه بیهوش کردن در مستی الکلی می انداختند و جمعی دیگر حشیش را بکار میبردند و طایفه منیتیسم حیوانی را
استعمال میکردند و شخص را بواسطه این عمل خواب کرده و در حین خواب اجرای اعمال جراحی را مینمودند جماعتی
محصولات تریاک را بصور مختلف معمول میداشتند و چون همه این اعمال ناقص بود جراح فرانسوی معروف
موسوم به وِلپو تمام این خیالات و اعمال را باطل پنداشته و میگفت احتراز از بروز الم در اعمال جراحی خیالی است
موهوم چه قطع آلت و احساس به الم لازم و ملزوم یکدیگراند تا در سال ۱۸۴۴ میلادی مطابق ۱۲۶۰ هجری دو
نفر از دانشمندان امریک یکی ژاکسون که علاوه بر علوم طبی دانای به علم کیمیا بود و دیگری مورتون
دندان ساز ثابت نمودند که استنشاق بخره اتر موجب بطلان حس الم در اعمال جراحی میگردد و این مسئله نیز بواسطه
دانشمندان فرانسه و انگلیس باثبات رسیده و مسلم شد و در سال بعد یعنی در ۱۸۴۷ خواص فاقد الحس کلوروفورم
بواسطه سامسون نام مکشوف گردید و این معلم انگلیسی علاوه بر آنکه خاصیت فاقد الحس اتر را که
ژاکسون کشف نموده بود تصدیق کرد ثابت نمود که کلوروفورم در این خاصیت اقوای از اتر است و بعد
جمعی دیگر از دانشمندان این خاصیت را در ترکیبات دیگری که مشابه این دو ماده اند یافتند و این ترکیبات عبارتند
از الدهید و امیلن و محلول هولاندیها و اتر کلوریدریک و کروتونولین و پروتواکسید ازت و بی کلورور متیلن
و هیدرور امیل و سزکوئی کلورور کربون و ربگولین و غیره
ما در این درس اول بقول کلی بیان میکنیم طریقه استنشاق بخره فاقد الحس و سوانحی که از استنشاق آنها در این عمل
ممکن است عارض شوند و بعد بذکر هر یک از مواد مذکوره می پردازیم

طریقه استنشاق ابخره فاقد الحس در عمل بیهوش کردن و شرایط استعمال آنها

ادوائی که در این عمل بکار میرود باید کلوروفورم خالص باشد زیرا که در صورت خلوص بر سایر مواد فاقد الحس

ترجیح دارد

۳ شخص معلول بواسطهٔ بی غذائی باید ضعیف نشده باشد و نیز لازم است که ناشتا بود

۳ از برای دخول هوا در مجاری تنفس مانعی نباید باشد و هیچ اسباب استعمال نکنند که چون بدهان معلول منطبق شود بر منخرین فشار وارد آورد بلکه پارچهٔ را گرفته و تا نموده در جلو مدخل هوا قرار دهند و کم کم مایع فاقد الحس را بروی آن بریزند

۴ معلول را بخوابانند و هیچ چه خاطرش را مشوش نسازند چه اگر خوف سخت بر او غالب شود بیهوش کردنش بی خطر نخواهد بود

۵ چون اختلال الحواس موجب بیداری و تیقظ مریض میشود و اثر دوا و فقدان حس دیرتر ظاهر میگردد لهذا همهٔ اسباب عمل را در حضور وی نباید نمود و الا سعی میکنند که بیهوشی در وی اثر ننماید و علاوه در این عمل بالطبع در حلقوم اختلاجی پیدا آمده که بمحض مجاورت با انجره فاقد الحس سبب انقطاع تنفس میگردد و چنانچه گفتیم اگر خاطرش مشوش باشد اثر بیهوشی دیرتر ظاهر شده و مایع فاقد الحس بیشتر بکار می رود و بواسطهٔ مقاومت زیادی که طبیعت بر ضد اثر دوا میکند قوای مریض ضعیف شده و او را مستعد بعروض غشی میسازد و باید جراح بر بالین مریض بر ایستد و او را تسلیت نماید و بگوید عمل را روز دیگر مجری خواهیم داشت و امروز امتحان میکنیم تا معلوم شود حصول بیهوشی در تو ممکن است یا نیست

۶ یکی از شاگردان مجرب را به بیهوش نمودن مریض باید گماشت تا در حین عمل حواس عامل جمع باشد و با عجله و عدم ثبات عمل نکند

۷ شکم و سینهٔ مریض باید مکشوف باشد تا در هنگام بیهوشی انتظام حرکات تنفسی صدر و دیافراغما مدام مشهود بود

۸ قبل از بیهوش کردن باید در نبض مریض دقت کنند و در هنگام بیهوشی تا نبض قوت دارد خواه بطئی باشد و یا سریع عیبی در او نخواهد بود ولی همین که ضعیف و صغیر و سریع و غیر منتظم و یا خیلی بطئی شد باید اسباب بیهوش کردن را برداشته تا مریض هوای خالص استنشاق نماید و اگر مفقود گردید بلا تأمل وسائل بهوش آوردن را مجری دارند

۹ ابتدا کلوروفورم را بمقدار خیلی کم استعمال نمایند یا اینکه در صراحی را برداشته نزدیک منخرین مریض نگاه دارند چه بسیاری از اشخاص بواسطهٔ مقدار بسیار کمی انجره فاقد الحس متأثر شده و کاملاً این انجره در آنان اثر مینماید و بعد اگر مریض بیهوش نشد بر مقدار دوا متدرجاً بیفزایند و از بروی پارچهٔ ریخته در جلو منخرین بطریقی که ذکر کردیم نگاه دارند و در این بین با مریض صحبت کنند تا بدین وسیله تنفس نموده و بخار کلوروفورم داخل گردد

۱۰ اگر در اثنای بیهوش کردن مریض خود را یک دفعه تکان دهد و حرکت نماید فوراً چند نفر معین را باید حکم داد تا اعضای وی را بگیرند و بسرعت بر مقدار بخار کلوروفورم بیفزایند و این واقعه در جوانان قوی هیکل خاصه مبتلایان بشرب مواد الکلی ظاهر میگردد

۱۱ وقتی که چنین بنظر آمد که مریض بیهوش شد از او بعضی سؤالات نمایند اگر جواب صحیحی نداد و یا هیچ نگفت نیز او را نشگنج گیرند و صدمه زنند تا درست بیهوشی وی مشخص گردد

باعتقاد **سن تیرمن** در بیهوش نمودن اطفال نباید ملایمت نمود بلکه انها را گرفته و خوابانیده اسباب

بیهوشی را بر دهان و بینی انها قرار داده و کلوروفورم ریخت و بدین طریق طولی نمیکشد که طفل بیهوش میگردد

علامات خواب بیهوشی از این قرار است مریض جواب نمیدهد اگر بر دست و پای او نشکنج گیرند انها را بخود نمیکشد و چون بلند نمایند بی اختیار می افتند و اگر در چشم بدمند مقله حرکت نمیکند و حدقه در حالت انقباض است و رنگ صورت پریده و سیما راحت و عمل تنفس منظم است و گاه مریض خرخر میکند و در این صورت نبض نیز منظم و قدری موجی میباشد

چون علامات مذکور ظاهر شدند باید مقدار کلوروفورم را خیلی کم کرد و اگر تنفس مشکل گردد و خرخر زیاد شود زبان را با پنس موزو گرفته از دهان بیرون کشند

۱۲ پس از آنکه اثر خواب بیهوشی بطریق مذکور پدید گردید مریض را در اطاق عمل برند و اگر در بین عمل حرکتی از وی صادر شود و با فریاد زیاد برآید دلیل بر عدم بیهوشی نیست

۱۳ میتوان حالت بیهوشی را مدتی دوام داد و بخار فاقد الحس را در هر مدتی که جهت ابطال حس و جمع در اجرای اعمال طویل المدة لازم است بدون انقطاع استعمال کرد هرگاه که بطور احتیاط مراقب عمل تنفس و عمل دوران باشند و چون این احتیاط را جاری نمایند ممکن است تا چند ساعت شخص را بیهوش نگاه دارند

۱۴ چون استنشاق بخار فاقد الحس خالی از خطر نیست و ممکن است موجب حصول مرگ گردد مهما امکن باید از استعمال انها احتراز نمود مگر در صورتیکه شدت وجع موحش و خامتی بود و یا عدم حرکت شخص معلول شرط اجرای عمل باشد

۱۵ در بیهوش نمودن زنان لازم است که شخص عامل تنها نبود چه در اثنای فقدان حس گاه مرکب با هذیان و بعضی خیالات واهی میگردد که ممکن است طبیب را متهم سازد بلکه هیچگاه نشاید طبیب و مریضه در جائی تنها باشند و همیشه وجود ثالثی در انجا لازم است

۱۶ در اطفال جدید الولاده نیز استنشاق کلوروفورم جهة بیهوش کردن جایز است اما بشرطی که در بیهوش نمودن انان نهایت احتیاط و مراقبت را معمول دارند

۱۷ جهة هوش آوردن شخص مدهوش باید استنشاق بخار فاقد الحس را منقطع ساخت تا هوای خالص استنشاق کند چه پس از انقطاع استنشاق این بخار چند دقیقه نمیگذرد که شخص بیدار شده و بهوش میاید و اگر لازم گردد چند جرعه شراب مفرح و یا محرک دیگری جهة تقویت قلب بنوشانند و لازم است شخص معلول را در همه وقت مراقب باشند چه پس از بهوش امدن هرگاه نبض ضعیفتر و بطئی تر و یا سریعتر از حالت طبیعی بود محتمل است حالت غشی و سنکوپ عارض گردد

استنشاق بخار فاقد الحس در وضع حمل استنشاق بخار کلوروفورم اوجاع وضع حملی را از نباد یا کم تسکین میدهد از قوت و انتظام اعمال رحمی نمیکاهد و بر قوت تقلصات و عدد انها هم قبل از وضع حمل و هم بعد از ان می افزاید و علاوه بر انکه ایذاء زن را در اخرین عمل زائیدن کم میکند بیک اندازه مانع از عروض تزلزل عصبانی که غالبا نتیجه وضع حمل است میگردد و لهذا عوارض منتجه وضع حمل را برطرف میسازد در صورتیکه هیچگونه ضرری بطفل نمیرساند و لازم نیست در این عمل زن را کاملا بیهوش کنند و همین قدر کافی است که بطور تناوب بخار کلوروفورم را استنشاق دهند بطریقی که در هنگام خیلی موجع وضع حمل طبیعی شدت حس کم گشته و بیهوشی ناقصی در ان روی دهد بدون موجب زیاده بر این لازم نیست و نیز استنشاق کلوروفورم در دفع اکلامپسی مفید است و در این صورت باید استنشاق این بخار را بطور معتدل مدتی امتداد دهند بدون انکه بیهوشی کامل روی کند

استنشاق بخار فاقد الحس در وضع حمل

مقدار کلوروفورم در حصول بیهوشی تعیین مقدار کلوروفورم در حصول بیهوشی چه فائده است زیرا خود طبیب اندازهٔ استعمال انرا میداند که چه مقدار لازم است و یکی از دانشمندان موسوم به **برت** میگوید اگر یک جزء کلوروفورم را با ۹ جزء هوای خالص در حصول بیهوشی استعمال کنند بعضی مخاطرات از قبیل غشی و غیره بظهور نمیرسد ولی اسبابیکه این دانشمند در حصول این طریق بیهوشی اختراع کرده خیلی گران و صعب الحصول است

سوانح محتمل العروض این سوانح که در اثنای بیهوشی ممکن است عارض شوند یا خفیف اند و یا شدید سوانح خفیف عبارتند از قی و بعضی عوارض دیگر که عارض میشوند یا از سوء استعمال کلوروفورم و یا بواسطهٔ استعداد شخصی که چندان محل اعتنا نیستند و بواسطهٔ جودت استعمال و یا قطع استنشاق بر طرف میگردند و سوانح شدید که گاه باعث مرگ فوری میشوند و مخصوصاً در اشخاص مبتلی به مرضهای عضو قلبی و یا الکلی ظاهر میگردند بر دو قسم اند یا از توقف تنفس و یا از توقف قلب تولید میشوند و سبب عروض انها را نمیتوان طول مدت بیهوشی دانست بلکه چون بخار کلوروفورم بمقدار زیاد جذب بشود و یا به فرجهٔ هوای خورد کند در صورتیکه مقدار زیادی از این بخار در ان باشد در عصب ریه و معده حالت انعکاس بظهور میرسد یا عم از انعکاس تنفسی که موجب توقف تنفس میشود و یا انعکاس قلبی که سبب توقف قلب میگردد و بعضی اوقات حالت غشی ممکن است بر سبب دیگری پدید شود مثل انکه بر شخص معلول ترس زیادی غالب شده و یا نزف الدم که در وی بظهور رسیده باشد و چون کلوروفورم در ان اثر کند غریزی علت شده بمرگ ناگهانی در می افتد گاه بروز غشی در بین بیهوشی و یا قبل و یا بعد پدید میشود بدون انکه بتوان سببی اقامه نمود و گویا اثری باشد نهانی

غشی تنفسی این غشی کم خطرتر از غشی قلبی است و مانند ان مثل برق کشنده نیست و علامات عارضه در این قسم عبارتند از ظهور حرکات تنفسی غیر کامل که گاه منقطع شده و گاه بکلی معدوم میشوند و صورت سرخ و یا کبود گشته و چشمها برجسته میگردند و گاه بعکس رنگ صورت باخته میشود و خون شریانی سیاه شده و ضربان نبض باقی میماند و طریقهٔ مداوای این قسم غشی انست که بر شخص مدهوش هوای خالص و اکسیژن استنشاق دهند و دهان وی بدمند یا بواسطهٔ دم و بادفان بدهان و در بین این عمل تنفس مصنوعی وارد اورند باینکه بازوهای شخص را در امتداد بدن پائین اورده و بعد بطرف بالای سر بالا برند و در وقت بالا بردن یک نفر هم بر شکم او فشار دهد و اگر رنگ صورت باخته بود سر را پائین اندازند و رشحهٔ بارد کنند و بدن را بقوت مالش دهند و انجره محرکه از قبیل بخار امانیاک و بخار اسید استیک مطور احتیاط مجاور منخرین کنند

غشی قلبی این واقعه خیلی خطرناک است و در اعمال طویل المدة سبب مورث اتلاف نفوس شده است و علامات ظهور ان عبارتند از پریدن رنگ چهره و سردی جلد و توقف تنفس و دوران با هم و طریقهٔ مداوای ان از این قرار است هوای مستنشق را خالص کنند و سر مریض را پائین انداخته و زبان را از دهان بیرون کشیده و بعد در دهان او بدمند و چنانچه در غشی تنفسی ذکر کردیم در بین این عمل تنفس مصنوعی وارد کنند و بواسطهٔ التی حلقوم را دعد نمایند و مطرقهٔ میبور در محل قلب گذارند و عضلات صدری را بواسطهٔ کوران الکتریک تحریک کنند و لهذا در هنگام بیهوش کردن باید چرخ الماس هیتو فاراد یک کوک کرده حاضر باشد و چون الکتریسیته را بواسطهٔ دسته سوزنی در نقاط مختلف بدن مخصوص در محور فقرات گردش دهند شخص مدهوش بزودی بهوش میاید

طریقه معمول در عمل بیهوش کردن معمول کلدنا

تقریباً نیم ساعت قبل از استعمال بنجره فاقد الحس کلوروفورم از ایتا ۲ سانتی گرم کلورید رات مورفین بطریق

زرق تحت جلدی استعمال کنند و بواسطه این عمل اثر فاقد الحس این بنجره سریعتر ظاهر شده و مطمئن‌تر میگردد

کلوروفورم (کلورید و کربون) تری کلورور یا پرکلورورد و فورمیل

کربورد و کلور) یا کلوروفورموم در سال ۱۸۳۱ میلادی مطابق ۱۲۴۷ هجری اگرچه

دو نفر از معلمین یکی سوبران و دیگری لیبیک هر یک جداگانه این جسم را کشف نمودند و لکن از طبیعت

آگاه نبودند تا در چند سال بعد دوماس نام ثابت کرد که این جسم مخاط است با اسید فورمیک و فقط در

این جسم بجای اکسیژن و بهمان معادله کلور واقع شده و باین جهت از کلوروفورم نامیده عبارت از جسمی است مایع

و بی رنگ و بوی آن مانند بوی اتر و خیلی مطبوع و طعمش شیرین و وزن مخصوصش در ۱۸ درجه حرارت موافق اعتقاد

لیبیک ۱٫۴۸ و موافق اعتقاد سوبران ۱٫۴۹ میباشد و چون خالص بود در ۶۰٫۸ درجه حرارت جوش

می‌آید و وزن مخصوص بخاران موافق اعتقاد سوبران ۴٫۲ است و بصعوبت قابل اشتعال و رنگ شعله

اش سبز میباشد و در حرارت مرتفع‌تر تجزیه شده و تولید کربون و اسید کلوریدریک و جسم متبلری که بتلرهای آن

طویل و سوزنی و سفید رنگ اند میکند و در آب کمی محلول و در الکل بشدت محلول است و اسید سولفوریک

و پتاسیوم در آن اثر نمیکند و قلیائیات آنرا مبدل بر کلورور و فورمیات مینمایند و این تعامل از صفات متمایزه آن

است و یک جزء آن در ۱۰۰ جزء آب حل میشود و با الکل و اتر و ادهان ثابت و فرار بسهولت مختلط میگردد و ید و برم

و کافور و صموغ و موم و سقزها و کائوچو و گوتاپرکا را حل مینماید و از خواص است که تلخی محصولات تلخ را بر طرف نموده

و بوی انغوزه را می برد و آنرا در پناه هوا و روشنائی باید حفظ کرد و ظرفش باید نصف نباشد بلکه پر بوده و درش را محکم

بر بندند

کلوروفورم بازاری غالباً دارای مواد خارجی است از قبیل الکل و کلور و اسید کلوریدریک و اتر کلوریدریک

و اتر سولفوریک و ترکیبات متیل و اسید آلدهید و مواد ثابت و این اجسام را یا عمداً در آن مخلوط میکنند و یا در

ساختن دقت ننموده و خالص نشده است و لهذا بر طبیب لازم است که کلوروفورم بازاری را موافق دستور العملی که

ذکر خواهیم نمود تصفیه کرده و تخلیص نماید و نوعاً کلوروفورم خالص فرار است و از آن چیزی باقی نمیماند و کلوروفورمی که دارای الکل و اتر باشد بسهولت مشتعل میگردد و نیز چون خالص بود از آب عبور میکند بدون آنکه از آن مخلوط

نماید و چون با آب رنگ شیر کند معلوم میگردد که غیر خالص است و هر گاه البومین را منعقد سازد دلیل بر وجود

الکل است و نیز در کلوروفورم خالص اگر چند دانه از تبلرهای نیترو سولفو آهن بریزند حل نمیشود و چون دارای

مقداری الکل و اتر باشد مایع را از رنگ مینماید و چون وجود کلور خالص و اسید کلوریدریک در کلوروفورم موجب

سوانح شدید میشود می باید معرفت آنها نیترات نقره را استعمال کرد که اگر دارای این مواد بود درد سفیدی

خواهد داد و اگر هیچ رد نداد دلیل بر خلوص آن است و نیز وجود اسید کلوریدریک را بواسطه تورنسول میتوان

ثابت نمود

کلوروفورم

بقول کلی کلوروفورم مانند اتر دارای خواص ضد تشنج است و یکی از دانشمندان انرا در دفع اسم استعمال مینماید
و طریقه استعمالش در داخل بطور پوسیون و یا حقنه میباشد و مقدار شربتش از ۱ تا ۸ گرم کلوروفورم را نیز در
دفع اختلالات چند که با اوجاع شدید همراه باشند از قبیل گاستر الژی و انترالژی و قولنج کبدی و قولنج کلیه و غیره
استعمال مینمایند و نوعاً در شخص جوان در یک دفعه از ۱ تا ۲ گرم محتاشا مانند و کپسولهای **کلرتان** کرموسوم
به پرل کلوروفورم اند و هر پنج عدد انها تقریباً دارای ۱ گرم کلوروفورم است از سایر صور دوائی سهل الاستعمال
تر اند و چون طبیب از اثر تحریش کلوروفورم ترسی داشته باشد پوسیون اب کلوروفورم را باید استعمال کند
کلوروفورم را در مداوای شانکرا عم از انکه نرم باشد و یا صلب استعمال میکنند باین طریق که باعانت قلم موی روی
جراحت نطول کرده و بعد جراحت را با شرپی خشک رفاده مینمایند و اگر گلوله پنبه را در کلوروفورم فرو برند و در
گوش گذارند موجب تسکین اوجاع دندان و گوش میگردد و بهترین طرق استعمال کلوروفورم طریقه ذیل است بگیرند
کلوروفورم ۵ گرم با ۵۰ گرم اب مقطر در صراحی مخلوط کرده و بقوت بهم زنند و بعد بگذارند ربع دقیقه بماند مدتی
با قاشق سوپ خوری بنوشند و کلوروفورم بهترین عوامل فاقد الحس است و در بیهوش کردن بر همه این عوامل ترجیح
دارد و اثران بقدری سریع است که چون بخارش را در جلو منخرین نگاه دارند و شخص از ده تا بیست نفس تنفس
کند بی هوش میگردد و در این عمل الت مخصوصی لازم نیست و نوعاً قطعه اسفنجی را گرفته و وسط انرا گود نموده و قدری
کلوروفورم در ان میریزند و یا انکه بشکل شاخ از مقوا چیزی تعبیه میکنند و روی ان پارچه قرار میدهند که وسطش
سوراخ باشد و کلوروفورم را در ان ریخته در جلو دهان و منخرین شخص نگاه میدارند تا انچه از کلوروفورم بخار میشود
استنشاق گردد و تقریباً یک تا دو دقیقه جهة حصول بیهوشی کفایت مینماید و نیز از ۱ تا ۲ گرم کلوروفورم را بطریق
زرق تحت جلدی جهة بی حسی عمومی و یا موضعی استعمال مینمایند

کلوروفورم متداولی مطابق کدکس بگیرند کلوروفورم بازاری خالص مقدار منظور
با نصف حجمش اب مقطر مخلوط کرده بهم زنند و بگذارند ته نشین شده صاف روی انرا بر دارند و $\frac{1}{100}$ اسید سولفوریک
متداولی افزایند و گاه گاه بهم زده مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و این عمل را چند دفعه مکرر بکنند تا اسید سولفوریک
دیگر رنگ نگیرد و بواسطه عمل انحراف کلوروفورم را جدا کنند و با $\frac{3}{100}$ وزنش اب صابون سیراب مخلوط نمایند و بگذارند
نیز ۲۴ ساعت بماند و در این مدت گاه گاه بهم زنند و $\frac{5}{100}$ روغن خشخاش افزوده نیز بهم زنند و در حمام ماریه تقطیر
کنند و بر محصول مقطر $\frac{5}{100}$ کلورور کلسیوم مذاب افزایند و بهم زنند و بواسطه عمل انحراف کلوروفورم را برداشته
و مجدداً در حمام ماریه تقطیر نمایند و یکی از دانشمندان میگوید چون ده ۱۰۰۰ اجزاء کلوروفورم یک جزء الکل داخل کنند
از هر اختلال و فسادی که از مجاورت هوا و اثر نور ممکن است در ان بروز کند محفوظ میماند و **کدکس** میگوید
کلوروفورم را همیشه در صراحیهای پر که در نشان سمباده بود در پناه روشنائی باید حفظ کرد

کلوروفورم امانیاکی معمول دیشاردسون بگیرند کلوروفورم مایع امانیاکی
دزوندی یک جزء مخلوط کنند و این مخلوط از عوامل مبرد و مسکن است و استنشاق بخاران در دفع
حمای سپتیک و اسکرلتین و غیره مستعمل میباشد و میتوان بجای **دزوندی** تعفین امانیاک استعمال نمود

اب کلوروفورمه معمول وبتر بگیرند اب مقطر ۱۰۰ گرم کلوروفورم از ۱۰ تا ۱۲
گرم در صراحی که ۲۰۰ گرم ظرفیتش باشد مخلوط کنند چندین دفعه بقوت بهم زنند و بگذارند بماند و پس از یک ساعت

زیادتی کلوروفورم را بواسطهٔ عمل انحراف بخار دارند و این آب ضد تشنج و مسکن است و مقدار شربتش از ۱۰۰ تا ۱۵۰ گرم و همیشه باندازهٔ حجمش مایع دیگری باید بر آن افزود و نیز این آب را مایع پوسیونهای مختلف قرار میدهند

پوسیون کلوروفورم معمول بوُرُمان بگیرند آب اشباع شده از کلوروفورم که تار نباشد ۱۵۰ گرم عرق بهار نارنج و یا آب خالص ۱۵۰ گرم مخلوط کنند و در دفع اوجاعی که در مدت هضم غذا در اشخاص مبتلی به اتساع معده عارض میشوند هر ربع ساعت فاصله یک قاشق آش خوری کوچک بنوشانند تا وجع تسکین یابد

پوسیون کلوروفورم معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کلوروفورم ۵ دسی گرم الکل ۹۵ درجه ۵ گرم مسحوق صمغ عربی ۵ گرم شربت ساده ۳۰ گرم آب مقطر ۹۰ گرم عرق بهار نارنج ۵ گرم صمغ را با شربت مخلوط کنند و کم کم آب مقطر را بیفزایند و در صراحی کوچکی الکل و کلوروفورم را مخلوط نموده متدرجا بر محصول افزوده و در آخر عرق بهار را اضافه نمایند و این پوسیون که ضد تشنج و منوم است با قاشق کوچک متدرجا از آن بنوشند و میتوان مقدار کلوروفورم را زیاد کرد و در این صورت لازم است که در وقت استعمال پوسیون را تا ۲ گرم بهم زنند چه کلوروفورم بتمامه حل نمیشود

شربت کلوروفورم معمول دُرُوُلت بگیرند کلوروفورم خالص ۲۵ دسی گرم شربت ساده ۱۰۰ گرم مخلوط کرده بقوت بهم زنند و هر یک گرم این شربت دارای یک قطره یعنی ۲ سانتی گرم و نیم کلوروفورم است و متدرجا با قاشق چای خوری این شربت را باید آشامید و **ژانل** در ساختن این شربت ۱ کلوروفورم و ۱۰۰ شربت ساده استعمال میکند

محلول کلوروفورم بگیرند کلوروفورم ۱۰ گرم الکل ۹۰ گرم مخلوط کنند **بوشو** این مخلوط را بطور پوسیون و حقنه و شربت بطریقی معمول میدارد که در ۲۴ ساعت از ۱ تا ۵ گرم کلوروفورم استعمال شده باشد و این محصولات را در دفع رمل مراره استعمال مینماید

پوسیون کلوروفورم بگیرند کلوروفورم از ۶ تا ۲۰ قطره در یک دانه زرده تخم مرغ مخلوط کرده بیفزایند شربت ساده ۳۰ گرم آب خالص ۱۵۰ گرم و این پوسیون ضد تشنج است و در دفع فواق مبرم و جنون حمی وقتی عارض در مسلولین و سرفه های عصبانی هر دو ساعت فاصله دو قاشق آش خوری بنوشند

پوسیون دافع فواق معمول مارات بگیرند روغن بادام شیرین ۶۰ گرم کلوروفورم ۲۰ قطره شربت دیاکود ۳۰ گرم شربت نعناع ۱۲ گرم مخلوط کرده با قاشق چای خوری متدرجا بیاشامند

پوسیون کلوروفورم معمول بزنت بگیرند کلوروفورم ۷۵ سانتی گرم کافور ۲۵ سانتی گرم اتر سولفوریک تحفیف حرکی مکد ۱۵ دسی گرم لعاب صمغ عربی ۸ گرم آب کافوری ۹۰ گرم مخلوط کنند و در دفع مغص حمی که در هنگام طمث عارض میشود با قاشق کوچک متدرجا بنوشند

گلیسره کلوروفورم معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند کلوروفورم ۲ گلیسرین ۱۵ مخلوط کنند و این مخلوط ضد تشنج و مسکن است و مقدار شربتش از داخل از ۵ تا ۲۰ گرم است متدرجا با قاشق چای خوری کرده بقدری شربت قند مخلوط کرده بنوشند و در خارج بطور دلوک آنرا استعمال مینمایند

الکسیر کلوروفورم معمول بوشو بگیرند کلوروفورم ۱ الکل ۸۵ درجه ۱ شربت ساده ۱۰۰ مخلوط کنند و در تسکین و ضد تشنج از ۲ تا ۲۰ گرم بنوشند

امولسیون

امولسیون کلوروفورم معمول دانیسی بگیرند کلوروفورم ۲ روغن بادام شیرین ۸ مسحوق صمغ عربی ۱ شربت بهار نارنج ۲۰ اب مقطر ۶۰ با صمغ و شربت لعاب سازند و کم کم روغن و کلوروفورم را افزوده و بعد اب مقطر را اضافه کنند و این امولسیون ضد تشنج و منوم است و در دفع تی لردیه و گریپ هر دو ساعت یک قاشق کوچک بیاشامند

حقنه کلوروفورم معمول بوشو بگیرند کلوروفورم ۱ گرم الکل ۸۵ درجه ۱۰ گرم مخلوط کرده و ۲۵۰ گرم اب افزوده در قولنج عصبانی و قولنج سربی حقنه نمایند

ایضاً معمول اران بگیرند کلوروفورم از ۱ تا ۲ گرم مسحوق صمغ عربی ۸ گرم زرده تخم مرغ یک دانه اب ۱۲۵ گرم کلوروفورم را با زرده تخم مرغ و صمغ را با اب ممزوج کرده و هر دو را مخلوط نموده نیز در دفع قولنج عصبانی و قولنج سربی حقنه کنند

ایضاً معمول بوشاردا بگیرند کلوروفورم ۲ گرم اب صاف ۵۰۰ گرم مخلوط کرده مدتی بهم زنند تا حل شود و بعد حقنه نمایند

نطول کلوروفورم معمول لاروك بگیرند کلوروفورم ۴ گرم در دفع نوبتیکولیس و صداع و اوجاع روماتیسمی و نورالژی باعانت قطعه پنبه نطول نمایند

تمریخ کلوروفورم معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند کلوروفورم ۱ روغن بادام شیرین ۹ مخلوط کرده نطول نمایند و این تمریخ مسکن است و چون مکرراً استعمال شود مانند محمر اثر میکند

گلیسره کلوروفورم معمول دبو بگیرند کلوروفورم تعفین زعفران مکی ۱ گرم گلیسرین ۵۰ گرم مخلوط کرده در دفع حکه اسنان چند قطره نطول نمایند

مخلوط دافع کاری اسنان معمول ماریتوت بگیرند کلوروفورم ۵ گرم لودانم سیدنم ۲ گرم تعفین حسن لبه ۱۰ گرم مخلوط کنند و در دفع درد دندان کاری شده استعمال نمایند

مخلوط دافع شقاق مقعده معمول تروسو بگیرند الکل ۵ گرم کلوروفورم ۱۰ گرم مخلوط کنند و چند قطره این مخلوط را باعانت قلم مو بروی شقاق نطول نمایند و از این عمل وجع شدیدی عارض میشود که بواسطه نطول با اب سرد ان را باید تسکین داد

پوماد کلوروفورم مطابق کدکس بگیرند کلوروفورم ۳ موم سفید ۱ پیه مذاب ۱۲ پیه و موم را در صراحی که دهانش گشاد باشد و در ان سمباده بود باعانت حرارت حمام ماریه ذوب کنند و همینکه مذاب تقریباً سرد شد کلوروفورم را افزوده و در صراحی را برگیرند و بقوت بهم زنند و گاه گاه صراحی را در اب سرد فرو برند تا محصول کاملاً سرد شود و این پوماد را در تسکین اوجاع روماتیسمی و نورالژی استعمال میکنند و نیز در دفع حکه قوی الاثر است و اثر تحریك و تحلیل دارد و استعمال این پوماد بیشتر از اثر تخدیر و فقدان حس موضعی ظاهر میگردد و کلیتاً در هر وقت و بهر صورت که کلوروفورم را خارجاً استعمال کنند بخاری که از ان متصاعد میشود در تنفس مریض داخل شده و موجب تسکین هیجان وی شده و مانند ضد تشنج اثر میکند

تمریخ کلوروفورم معمول دواسازی انگلستان بگیرند کلوروفورم ۱۰ تمریخ

کافوری مخلوط کند واین تمریخ که مسکن است چون مکرراً استعمال شود مانند محمرات اثر مینماید و در تسکین نودالرثیه واوجاع رومانتیسمی مستعمل است

تمریخ محمر و مسکن معمول ماییر بگیرند امانیاک مایع ۲۱/۱ درجه کافور مکلس اکلوروفورم ۱۰ تنتور فربیون ۵ الکل ۹۰ درجه ۷۵ مطابق معمول عمل کنند استعمال این تمریخ در انگلستان خیلی شایع و نسخه آن مخفی بود و بواسطه تجربه مکشوف شده و در دفع نودالرثیه اوجاع رومانتیسمی سودمند میباشد و طریق استعمال آن از این قرار است قطعه فلانلی را در آن فرو برده و تقریباً مدت ۱۵ دقیقه در محل موجع منطبق سازند

کلوروفورم سریشمی معمول ماسار بگیرند کلوروفورم سفیده تخم مرغ مکلس یک جزء مخلوط کرده بهم زنند و در دفع اوجاع نطول نمایند و در سوء طمث موجع قدری پنبه با آن آلوده کرده بروی عنق رحم منطبق سازند

پروتو اکسید ازوت عبارت از بخاری است بی رنگ و بی بو و وزن مخصوص ۱/۵۲۷ اکراد تجزیه ازوتات امانیاک بواسطه حرارت حاصل میشود و این جسم از اثر شراره الکتریک و یا حرارت قرمز تجزیه میگردد و آب چهار خمس از حجم آنرا حل میکند

طریقه ساختن پروتو اکسید ازوت اولاً بگیرند ازوتات امانیاک متبلر مقدار منظور در کپسول چینی ذوب کنند و بعد بگذارند سرد شود تا باد ساختن بخار پروتو اکسید ازوت اسباب استعمال میکنند که مرکب است از قرع گلی که از گره ساخته شده و سه یا چهار لیتر ظرفیت آن میباشد و مار پیچی که آن نیز از گره ساخته شده و صراحی خالی که دارای دو انبوبه است و دو لیتر ظرفیت آن است و دو ظرف مطهر شیشه و یک صراحی غساله که دارای سه انبوبه است و دو لیتر ظرفیت آنست و بواسطه این اسباب میتوان گازومطری که ۲۰۰ لیتر ظرفیت آن بود از بخار پروتو اکسید ازوت پر نمود

۱۰۰۰ گرم از ازوتات امانیاک مذاب را خورد کرده در قرع مذکور داخل کنند و دهانه انبوبه را با چوب پنبه که وسط آن سوراخ بود بگیرند و ترمومطری که درجات آن بطرف خارج باشد در این سوراخ داخل نمایند و عنق قرع را با جزء فوقانی مارپیچ متصل کنند و جزء تحتانی آنرا در یکی از انبوبه های صراحی داخل کرده و انبوبه دیگر را با اولین ظرف مطهر که دارای ۲۰۰۰ گرم پروتوسولفات متبلر آهن باشد متصل نمایند و انتهای اولین ظرف مطهر را بواسطه کائوتچو با دومین که مملی از سنگ پونس بود مرتبط کنند و این سنگها را در پتاس کستیک و یا شیر آهک باید فرو کرده باشند و دومین ظرف مطهر را با صراحی غساله مرتبط سازند و در این ظرف غساله است که بخار از آب عبور کرده و شسته میشود و بالاخره صراحی غساله دارای یک انبوبه است جهت اطمینان که بواسطه لوله کائوتچو با جزء فوقانی گازومطر مرتبط میشود

قرع را بواسطه آتش زغال و یا بهتر بواسطه گاز حرارت دهند و همینکه حرارت جوف آن به ۱۷۰ درجه رسید ملح تجزیه شده و شروع مینماید به تولید بخار پروتو اکسید ازوت و بخار آبیکه دارای ازوتات امانیاک تجزیه نشده است و آب و ملح در مارپیچ متحجر گشته و بجانب صراحی خالی جریان مییابند و باید دقت کنند که حرارت زیادتر از ۲۵۰ درجه نشود زیرا ممکن است تولید ازوت و بی اکسید ازوت و اسید هیپوازوتیک گردد

بخار پروتو اکسید ازوت در صراحی خالی سرد شده و در اولین ظرف مطهر که مملی از سولفات فرطوب آهن است

حاصل میگردد

داخل میگردد و هرگاه دارای بی اکسید ازوت و اسید هیپوازوتیک بود در آنجا تصفیه شده و عاری از این دو ماده میشود و درد و قسمتین ظرف مطهر که ممتلی از پوتس قیلیائی است این عمل تصفیه در صورتیکه ناقص باشد کامل میگردد و در صراحی غساله که در آنجا بواسطه حبابهای بخار پر تو اکسید ازوت رفتار عمل معین میشود نیز این بخار شسته شده و مجدداً تصفیه میگردد و اول بخاری که در گازومطرجع میشود مخلوط با هوائی خواهد بود که در اسباب موجود بوده لهذا از ۲ تا ۳ لیتر این بخار را در اول عمل باید دور ریخت و با این اسباب و شرایط تا آنجا پر تو اکسید ازوتی که ساخته میشود کاملاً خالص خواهد بود

استنشاق بخار پر تو اکسید ازوت را بواسطه اسبابی اجری میکنند که دارای دو دریچه معکوس میباشد یکی از این دو دریچه در هنگام دخول نفس باز شده تا بخار را داخل در مجرای نفس گرداند و در هنگام خروج نفس بسته میشود و دیگری بر عکس در هنگام خروج نفس باز شده و در هنگام دخول ان بسته میگردد و بواسطه صورت مقوائی دهان و منخرین را می پوشانند و یا انکه چیزی شبیه به سرابدنوک در دهان داخل نموده و بواسطه منسی منخرین را میگیرند و بخار پر تو اکسید ازوت ابتدا اعصاب حساسه را بی حس کرده و بعد در اکر عصبانی میشماید بیهوشی که از استعمال این بخار حاصل میشود مانند بیهوشی کلوروفورمی کامل است و فرقی که با ان دارد در سرعت استیلا و فقدان تنبه در ابتدا و اتساع حدقه و سهولت رجعت بحالت طبیعی و ظهور حالتی شبیه باختناق است و در اعمال قصیر المدت استعمال این بخار سهل است و سوانح مهلکی که در بیهوشی کلوروفورمی متصور است در این جا کمتر میباشد ولی استعمال این بخار هم از جهة ساختنش و هم از جهة استنشاقش مشکلتر است

بی کلورور متیلن این جسم را **ریشاردسون** کشف نمود و در خاصیت بیهوش کردن مانند کلوروفورم است و بوی ان فی الجمله شبیه به بوی اتر و وزن مخصوص ۱/۳۴ است و در ۳۰ درجه حرارت بجوش میاید و بلهیب شعله خاری میسوزد و تولید مخلوطی از اسید کربونیک و اسید کلوریدریک مینماید و بخوبی با اتر و کلوروفورم مخلوط میگردد

لیکور هولاندیها (هیدروی کربور کلور) اتر بی کلوره این جسم را چهار نفر از دانشمندان هولاند مکشوف ساختند و عبارت از جسمی است ذیتی و بی رنگ و طعم ان شیرین و بوی ان اتری و چون این ماده را استنشاق کنند موجب تحریک شدیدی در حلق میگردد و در حصول بیهوشی مدت با بیر استنشاق ان مداومت نمود

اتر کلوریدریک کلوره جسمی است بی رنگ و بشدت مایع و دارای بوی معطری است که شبیه به بوی کلوروفورم اگرچه بوی لیکور هولاندیها اشبه است و طعم ان هم شیرین و هم فلفلی و چون کاغذ تورنسول خشک باشد هیچ متاثر از ان نمیشود و چون مرطوب بود قدری قرمز میگردد و در اب کمی محلول است و در الکل و اتر سولفوریک و بیشتر دهان ثابت و فرارکاملاً حل میشود و بلا واسطه قابل اشتعال نیست و این خاصیت این جسم را از لیکور هولاندیها و اترهای متداوله دور میکند و به کلوروفورم نزدیک مینماید و وزن مخصوصش تغییر پذیر است و هم چنین است نقطه جوشش انکه در ما بین ۱۱۰ درجه حرارت تا ۱۳۰ درجه جوش میاید اتر کلوریدریک کلوره را از ۱۰ تا ۳۰ قطره بروی جزء موجع جهة تسکین وجع نطول مینمایند و یا انکه بروی پارچه مرطوبی ریخته بلا واسطه بروی ان جزء منطبق میسازند و این پارچه را از مشمعی محافظ میکنند به نوعی که در دوام کرده

بی کلورور متیلن

لیکور هولاندیها

اتر کلوریدریک کلوره

ورق چند صفحه

و در چند دقیقه حس را باطل میسازد و خاصیت تخریش این اثر اگرچه کمتر از کلوروفورم است ولی چون مدتی با

جلدی که نازک بود مجاور شود مورث بروز حمره ارتیمی شکل در آن محل میگردد و پومادی از این اثر ترتیب میدهند

که مرکب است از ۴ گرم اثر کلوریدریک کلوره و ۳۰ گرم پیه مذاب و استعمال این پوماد کمتر موجب بروز حمره میشود

سزکوئی کلورو و کربون

سِزکوئی کلورو وِ کربُون (تری کلورو وِ کربُون) کلوریدِ کربُونو

عبارت از آخرین محصولی است که از عمل کلور در لیکور هولاندیها و یا در اثر کلوریدریک حاصل میگردد و ۱۰۰ جزء

از مرکب است از ۱۰/۱۷ کربون و ۸۹/۸۳ کلور یعنی از ۲ معادله کربون و ۳ معادله کلور و جسمی است بیرنگ و

تقریباً بی طعم و بوی آن معطر و شبیه ببوی کافور و وزن مخصوصش تقریباً ضعف وزن مخصوص آب و در ۱۶۰

درجه حرارت جوش میآید و در حرارت قرمز جذب باکسیژن نموده و مبدل به کلور بخاری و اسید کربونیک میگردد

و در الکل و اثر و ادهان ثابت و فرار بزحمت حل میشود

موافق تجارب یکی از دانشمندان موسوم به اوران این جسم مانند سایر مایعات اتری شکل دارای خواص فاقد الحس

موضعی است و این خاصیت در این جسم دیرتر از آنها ظاهر میگردد و بهترین صورت وافی آن پوماد مذکور در ذیل است

پوماد سِزکوئی کلورو وِ کربون معمول میال

بگیرند سزکوئی کلورو و کربون ۴ گرم اثر سولفوریک ۸ گرم پیه مذاب ۲۰ گرم سزکوئی کلورو را در اثر حل کنند و پیه را در صراحی در

سمباده ذوب نموده و محلول را بیفزایند و در صراحی را بگیرند و بروی اجزاء مخلوطه تمزیج نمایند

امیلن

امیلِن

عبارت است از کربور هیدروژن و یکی از دانشمندان موسوم به **بالارد** در سال ۱۸۴۴

میلادی مطابق ۱۲۶۱ هجری این جسم را از تقطیر الکل امیلیک با کلورور دو زنک کشف نمود و جسمی است مایع

روشن و بی رنگ و خیلی فرار که از ۳۹ تا ۳۵ درجه حرارت بخار میگردد و بوی آن شبیه است به بوی نفت و

در صورتیکه کاملاً خالص نباشد دارای بوئی است غیر مطبوع و شبیه به بوی شلغم گندیده

ابتدا یکی از دانشمندان انگلیس این جسم را در اعمال جراحی استعمال کرده و بعد دانشمندان فرانسه او را پیروی نموده

و خواص فاقد الحس این جسم را ثابت نمودند و بنا بر آنست که بواسطه شدت فراریت امیلن نمیتوان آنرا مانند محلول

در خون که متکیف بحرارت بدن حیوانی است نگاه داشت و جهة استنشاق بخار آن اولاً بمقدار زیاد باید استعمال شود

ثانیاً باید بقدری غلیظ و متمرکز باشد تا بتوان نتیجه حاصل نمود و نوعاً از ۱۲ تا ۱۵ گرم جهة حصول بیحسی در مدت

دو یا سه دقیقه لازم است و اثر امیلن سریع تر و کم مدت تر از اثر کلوروفورم است و جهة نگاهداری حالت

بیحسی لازم است استنشاق بخار آنرا تجدید کنند یعنی هر وقت مشاهده نمودند که حس رجعت کرده مجدداً این بخار

را استنشاق نمایند مخصوص در اعمالیکه برای اجرای آنها مدتی لازم است و علاوه بر سرعت اثری که از استنشاق

بخار امیلن حاصل میشود دارای بعضی محذورات که در استنشاق بخار کلوروفورم بروز میکند نیست مثل آنکه

در استنشاق بخار کلوروفورم اغلب اوقات حالت هیجانی ظاهر شده که تحریک سرفه میکند و مریض را مجبور

بخروج نفث و عوارض قی میسازد و علاوه در بیهوشی امیلنی نبض عریض و ممتلی و سریع باقی میماند و حرکات تنفسی

طولانی و جلد گرم و سیما بشدت رنگین میباشد و استنشاق بخار امیلن را یا بواسطه اسباب مخصوص به

بیهوشی و یا بواسطه صراحی که دارای دو انبوبه بوده جاری مینمایند

الکل امیلیک

(الکل امیلیک یا اسانس سیب مینی)

عبارت از جسمی است مایع زیتی و بی رنگ

و دارای بوی تند و غیر مطبوع و در ۲۰ درجه زیر صفر منجمد میگردد و کاغذ را مانند سایر اسانسها لکه میکند ولی این لکه بواسطه بخار شدن اسانس بزودی برطرف میشود و در ۱۳۲ درجه حرارت بجوش می آید و در ۱۵۰ تا ۱۶۰ درجه مشتعل میگردد و غیر محلول در آب ولی در الکل و اتر بهر مقداری محلول است و شعاع پولاریزه را بجانب یسار منکسر میکند و این جسم را از تقطیر تخمیری الکل نشاسته سیب زمینی و هم از تقطیر تخمیر الکلی غلات و انگور اخذ مینمایند)

هیدرورامیل — جسمی است فاقد الحس و مایع و بیرنگ و شفاف و بوی آن شبیه به بوی کلوروفورم و غیر محلول در آب ولی در الکل و اتر محلول است

کروزولن — یکی از عوامل فاقد الحسی است که در این سنوات اخیر مکشوف شده و جسمی است مایع و مانند آب بی مزه و مانند اتر فرار و قابل اشتعال و شعله آن سفید و غلیظ و بویش فی الجمله شبیه به بوی کلوروفورم و در حین تبخیر مبدل به بوی قطران گشته و پس از چندی بکلی مفقود میشود بطریقی که چون پارچه را در این مایع فرو برند پس از چند دقیقه دارای هیچ بوئی نخواهد بود و در اطاقی که این پارچه را خشکانیده اند هیچ اثری از آن مشهود نمیگردد و در این خاصیت متمایز از اتر و کلوروفورم میباشد چه پس از تبخیر این دو تا یک درجه بوی ایشان استشمام میشود و از همین جهة است که استنشاق کروزولن گوارا تر از سایر است و موافق تجارب بعضی از دانشمندان استنشاق مقدار کمی بخار کروزولن موجب حصول بیهوشی میگردد و علاوه استعمال این بخار نه مورث درد سر میشود و نه دوار و نه سایر علامات مزاحم و در استعمال این ماده جدید مانند اتر شخص از عروض همه مخاطرات معاف است و اگر این مسئله حقیقت داشته باشد طبیب را از همه عوامل فاقد الحس مستغنی خواهد کرد

ریگولن — یکی از دانشمندان معاصر موسوم به پترلوف از تقطیر نفت سفید چندین ماده استخراج کرده از قبیل بوزولن و کروزین و کروزولن و گازولن و ریگولن و اختلاف این مواد با هم فقط در درجه فراریت ایشان است و مخصوصا این مصنف نظر دقت خود را در باب ریگولن بیشتر مصروف داشته و چنین میگوید ریگولن جسمی است که در ۲۱ درجه حرارت بجوش می آید و بکلی عاری از اکسیژن است و از تمام مایعاتیکه تا این زمان شناخته شده اند سبکتر و وزن مخصوص آن ۰٫۶۲۵ و دارای بوی بسیار کمی است و بشدت فرار است که چون مجاور هوا واقع شود به منتهی درجه حرارت از آن نازل مینماید یعنی در مدت ۱۰ تا ۱۵ ثانیه آنرا منجمد و متحجر میکند و چون این جسم را در صراحی بریزند حرارت دست کفایت میکند در تبخیر آن و در این صورت تا ۱۵ درجه زیر صفر ممکن است حرارت نزول نماید و باید صراحی که محتوی ریگولن است با کمال دقت گرفته شود و این جسم بشدت قابل اشتعال است و در فقدان حس بخصوص فقدان حس موضعی استعمال میگردد

الدهید — این لفظ مرخم الکوئول دزیدروژنه است یعنی الکل بی هیدروژن و ترو سو انکشاف آنرا نسبت به لیبیک میدهد و عبارت از مایعی است بیرنگ که بویش بشدت اتری و در ۲۱ درجه حرارت بجوش می آید و وزن مخصوص آن ۰٫۸۰۷ است و بهر مقداری در آب و الکل و اتر حل میگردد و با یک شعله کم رنگی میسوزد و املاح نقره و جیوه را بحالت فلزی احیا میکند و بواسطه این خاصیت است که در ساختن آئینه یعنی در جیوه کردن بلور بکار میرود و نوعا الدهید را باین طریق میسازند که در قرع بزرگی ۶ جزء اسید سولفوریک

... ... و ۶ جزء پر اکسید منگنز و ۶ جزء آب و ۶ جزء الکل ۸۰ درجه مخلوط کرده تقطیر میکنند و محصول مقطر را از اما ... مخلوط نموده ترکیب متبلور حاصل میشود که عبارت است از الدهید و اما ... و جهة جدا نمودن الدهید این محصول را با اسید سولفوریک ابدار تقطیر مینمایند و بعد جهة گرفتن آب و خلوص الدهید این محصول ثانوی را بروی کلورور کلسیوم تقطیر میکنند

یکی از مصنفین استنشاق بخار الدهید را مانند عوامل فاقد الحس استعمال میکرد ولی بواسطه محذورات چند اکنون استعمالش متروک گشته و طبیب باید همیشه متذکر باشد که الدهید بسهولت مبدل به اسید استیک یا اسید الدهید یک میگردد و این دو ماده فرار بشدت محرش اند و استنشاق آنها خالی از مخاطره نیست

در هشتاد و نهم – کلشیک

کلشیک پ پیاز سگ ع قاتل (خانق) الکلب ف **کولشیک** د **کولشیکوم** ی **کولسیکون** عوام فرانسه این گیاه را سگ کش و زعفران بد اصل و زعفران چمن مینامند نباتی است از طایفه **کلشیکاسه** یعنی این طایفه را باین نبات نسبت داده اند و این طایفه نوعاً دارای یک لفافه دو گلی رنگین و انبوبه طولانی و سه کپسول مجتمع و منتفخ میباشند و کلشیک دارای برگهائی است مسطح و دمی مستقیم و در چمنها از اواسط سنبله تا اواسط عقرب گل میکند و گل آن بزرگ و وردی و دارای انبوبه است که از ۱۰ تا ۱۲ سانتیمتر درازی آن است و بلا واسطه از پیاز خارج میگردد و مدتی قبل از برگ دادن شکفته میشود و چون فی الجمله شباهتی به زعفران دارد عوام از او زعفران بد اصل (حرام زاده) مینامند و در طب فقط پیاز و تخم و گل این گیاه را استعمال میکنند و چون پیاز از ادر فصل پائیز یعنی در وقت گل دادن اخذ مینمایند از این جهة کلشیک پائیزی نامیده میشود و این پیاز که بحجم گردوئی است شکلش بیضی غیر منظم و از جانب خارج پوشیده شده است از پرده های نازک اسمر اللون و در جوف آنها ماده صلب لحمی و سفیدی است که دارای بوی مکره و طعم تند و حموضی میباشد و نوعاً کلشیک متداول در تجارت حبی است بیضی و بحجم شاه بلوط و از یک طرف محدب و اثر التصاق شاه این طرف مشهود است و طرف دیگر آن طولاً مقعر و رنگش خاکستری مایل به زردی و در سطح خارجش شیارهای متحد الشکل موجود است که از خشک شدن پیاز حاصل شده اند و جوف این پیاز سفید و نشاسته و چون خشک شده است دارای هیچ بوئی نیست و طعم آن حاد و محرش

تخم کلشیک مدور و اسمر سیاه رنگ و خشن و بحجم سر سنجاق و طعم آن ابتدا تلخ و بشدت تند و چون در جوف این تخمها ماده محتوی است قرنی وار تجاعی لهذا کوبیدن آنها بسیار مشکل است و باعتقاد **تروسو** هنگام در آوردن پیاز کلشیک از نیمه اسد است تا نیمه سنبله که در این ماه پیاز در نهایت فربهی است

یکی از دانشمندان فرنگ در باب کلشیک تحقیقهای زیادی نموده و در ماده نشاسته پیاز آن و مطلب ثابت میکند یکی آنکه این نشاسته پس از گل دادن پیاز کم میشود و دیگر آنکه آب ممکن است هم ماده سمی آن را بر دارد و دیگری از دانشمندان ماده سمی آن را منفرد نموده ثابت کرد که این ماده در اسید استیک محلول است و از این جهة است قوتی که در سرکه کلشیک در پیدا میشود و چندی بعد یک نفر دیگر ثابت نمود که این ماده سمی در ثور در پیاز کلشیک وجود ندارد و لیکن در زمان عقب افتادن زیادی در آن

کلشیک

موجود میگردد بطریقی که از ۱۰۰ اجزاء پیاز ۳ جزء و نیم از این ماده میتوان استخراج کرد و این ماده را بعضی از دانشمندان
با وراترین مشتبه نموده بودند و جمعی دیگر صفات متمایزه آنرا مشخص کرده و **کلشیسین** نام نهادند و ثابت کردند
که کلشیسین ماده است ابی و جزو وراترین و نقوتان نیست

کلشیسین جسمی است جامد و اموزف و رنگ آن زرد لیموئی و بشدت محلول در الکل و اتر و کلورو فورم بوی
آن ضعیف و مانند وراترین موجب عطسه نمیشود و تلخ و حاد است و گلو را میگیرد و محلولات آن بواسطه ترش شده
شده و مبدل به کلشیسئین میگردد و کلشیسین که در همه اجزاء گیاه کلشیک موجود است نه الکلوئید است و نه
گلیکوزید بلکه یکی از صموغ سقزی میباشد و این ماده در گل کلشیک نیز وجود دارد و چنین میگویند که فقط یک
گل در مسموم کردن یک نفر طفل کفایت میکند و برگ و ساقه آن نیز دارای مقداری کلشیسین میباشد
تخم کلشیک را که از سایر اجزاء این نبات بیشتر استعمال میکنند موافق تجزیه بعضی از دانشمندان دارای دهن نباتی
سبز و متحجر و ماده دسم جامد و کلشیسین است و دهن نباتی سبز که نیز دارای خواص سمیه میباشد در ۱۰۰ اجزاء تخم
از ۶ تا ۸ جزء وجود دارد

در بیان اثر فیزیولوژی و اثر تراپوتیکی کلشیک و کلشیسین

موافق اختلاف فصل و مملکتی که کلشیک را از آنجا اخذ مینمایند مواد اصلیش تغییر میکند چنانچه ماده قندی و نشاسته که
در یک فصل در آن پیدا میشود پس از چندی مبدل به ماده سمی قوی الاثری میگردد موسوم به کلشیسین و از این جهت
است اختلاف اقوال مصنفینی که پیاز کلشیک را در حیوانات استعمال کرده اند چه بعضی از آنان معتقداند بر سمیت آن
و برخی دیگر میگویند دارای ماده محرشی است که در استعمالش چندان خطری متصور نیست
بیشتر از دانشمندان بواسطه تجارب چند ثابت کرده اند که چون کلشیک را بمقداری استعمال کنند که قدری زیادتر از
مقدار شربت طبی بود در معده احساس حرارتی شده و تهوع عارض گشته و یک نوع حالت اختناقی بروز میکند شبیه
بآن حالتی که عارض میشود از استعمال یک دوائی که دارای وراترین باشد و از سرعت نبض میکاهد و جلد را گرم و خشک
میکند و بر ترشح بول میفزاید و قولنج و اسهال عارض میگردد و هرگاه زیادتر از مقدار مذکور استعمال شود علامات
تسمم حقیقی از قبیل اغما و ارتعاش و شخوصت کرازی و اختلاج و قی و اسهال شدید و غیره ظاهر میشوند
عده کمی از دانشمندان معتقداند باینکه مقدار زیاد کلشیک موجب نمیشود مگر در قی و اسهال و از دیاد ترشح بول را
ترو سو میگوید چون کلشیک را بمقدار زیاد بیاشامند عارض نمیگردد مگر دوار خفیف و اسهال و تهوع و بر
مقدار ترشح بول خیلی افزوده میشود
یکی از دانشمندان شهر **وین** جهة معرفت آثار فیزیولوژی کلشیسین این دوا را در خودش استعمال نمود و ابتدا یک
سانتی گرم آشامید و پس از چند لحظه مشاهده نمود که از وغهای حنجره و زکره و بعد تهوع و کثرت سیلان لعاب
عارض گردید و پس از چند ساعت این عوارض تسکین یافتند و بعد از آنکه هشت روز گذشت دیگر دفعه دویم ۲ سانتی
گرم آشامید و پس از چند ساعت مشاهده کرد که از وغهای چند عارض شده و بعد قی و اسهال و استطاردبانی بروز
نمود و این حالت و جع چهار روز دوام کرد

در سال ۱۸۵۶ میلادی مطابق ۱۲۷۳ هجری پنج نفر مریض از عمله بیگارکه در تولون فرانسه کار میکردند بعوض تعفین کنکینا هر یك ۸ گرم تعفین تخم کلشیك آشامیدند و پس از ۲۴ ساعت مردند و نیز در سال ۱۸۵۷ در شهر **برلن** چهار نفر مرد بجای بیتر هر یك یك گیلاس تعفین کلشیك آشامیده و در ۲۴ ساعت هر چهار نفر هلاك شدند و نیز ذکر کرده اند اشخاصی را در انگلستان که بواسطه کلشیك خود را هلاك ساختند و در حیوانات نیز از خوردن کلشیك آثار سمی بروز میکند چنانچه در گاوهای ماده از خوردن برگ کلشیك علامات ذیل ظاهر میشوند پس از ۲۴ ساعت حیوان از غذا افتاده و مهموم شده و پوزه ان خشك گشته و چشمهایش سرخ شده و فرو رفته میشوند و ترشح شیر متوقف گشته و پستانها پژمرده شده و اسهال عارض میگردد و خروج مدفوع موجع میباشد و حرارت مخصوصی در دست و پا و گوش و شاخها نزول مینماید و پس از چهار یا پنج روز حیوان میمیرد و نیز این آثار سمی در حیوانات دیگر از قبیل خوك و گوسفند و سگ و موش و غیره دیده شده اند در خرگوش سفید ۱۰ سانتی گرم کلشیسین مهلك است و پس از چهارده ساعت از خوردن ان حیوان هلاك میشود

بقول کلی کلشیك بمقدار کم موجب تهوع و بطؤ دوران میگردد و بمقدار زیاد آمورث ورم زیاد یا کم شدید در معده و معا میشود ۲ در سلسله دورانی حالت تسکینی ظاهر گشته و نبض بطئی شده و بدن مایل به برودت میگردد ۳ یك نوع حالت مستی مخصوصی بروز کرده و اعمال اعصاب مختل میشوند

در دفع ورم و وجع نقرس کلشیك اثر مخصوصی میکند و انها را برطرف میسازد و یکی از دانشمندان میگوید بهمان اندازه که طبیب از آثار تراپوتیکی کلشیك در دفع امراض خوشنود میشود باید از آثار مولد المرض ان اجتناب نماید و دیگری میگوید کلشیك را در نقرس همیشه باید بمقدار کم استعمال نمود و در ابتدای حمله مرض نباید تجویز کرد زیرا ممکن است موجب انقطاع فوری مرض و انتقال ان باحشاء گردد و مداومت بر استعمالش اگرچه بمقدار بسیار کم باشد جایز نیست چه ممکن است آثار ان در بدن جمع شده و مورث بعضی اختلالات شدید گردد و علاوه در غیر معتاد بان میشود و طبیب لابد میگردد روز بروز بر مقدارش بیفزاید و در این صورت حالت ضعفی خطیری بروز خواهد نمود و از استعمال کلشیك در نقرس ضعفی باید احتراز کرد و همیشه اثر ان بواسطه پرهیز و راحت در بستر و شرب قلیائیات و استعمال مخدرات موضعی معاونت نمود و حالت مجاری هضم را در استعمال کلشیك نباید فراموش کرد و شرب کلشیك علاوه بر نقرس در سوانح مختلفه که متعلق به مزاج نقرسی میباشند سودمند است و نیز در دفع استسقای پیسو و اقسام روماتیسم گاه استعمال میگردد و هم چنین در دفع گونوره و لوکوره مستعمل و سودمند است و جزء اعظم بسیاری از ادویه مخفی از قبیل الکسیر **رینولد** و لیکور **لاویل** (...) و شراب **اندوران** و حب **لارتیك** و غیره کلشیك میباشد بهر حقنه مقدار شربت گرد کلشیك از ۵ تا ۵۰ سانتی گرم است در عرض روز

فادزهر کلشیك ابتدا مقیی و بعد از ان بدوره در دفع سمیت کلشیك باید استعمال کرد

در بیان محصولات متداوله کلشیك

تعفین تخم کلشیك مطابق کدکس بگیرند تخم کلشیك نیم کوب کرده ۱ الکل ۶۰ درجه ۵

مدت ۱۰ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و از ۳ تا ۴ گرم این تعفین را
در یک پیاله مطبوخ معطری داخل نموده هر سه ساعت فاصله بنوشند تا برودت اسهال و خروج مقدار زیادی از مواد
مدفوعه و گاه این تعفین را مانند مدر و یا معرق استعمال مینمایند و میتوان زیادتر از مقدار مذکور استعمال کرد
و عموماً بیش از ۸ گرم در ۲۴ ساعت استعمال نمیشود و در بیمارستانهای لشکری فرانسه یک جزء تخم کلشیک
و ده جزء الکل در ساختن این تعفین بکار میبرند پس قوت تعفین بیمارستانها نصف قوت تعفین کدکس است و عموماً
تعفین تخم کلشیک بر تعفین پیاز آن بواسطه ثبات مقدار کلشیسین و بالملازمه ثبات آثار تراپوتیکی ترجیح دارد

پوسیون ضد روماتیسم بگیرند آب صاف ۱۰۰ گرم شربت بهار نارنج ۳۰ گرم تعفین تخم
کلشیک یدور پتاسیوم مکدر ۲ گرم مخلوط کرده با قاشق کوچک در عرض روز بنوشند

الکولاتور پیاز کلشیک مطابق کدکس بگیرند پیاز تازه کلشیک الکل ۹۰ درجه مکدر
یک جزء پیاز را خورد کرده و در ظرف در بسته با الکل مدت ۱۰ روز بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و بعد با فشار
از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و حفظ نمایند و کدکس تعفین پیاز کلشیک را ترک کرده و بجای آن این الکولاتور
را استعمال مینماید و مقدار شربت این الکولاتور مانند تعفین تخم کلشیک است و **الکولاتور گل
کلشیک** را کدکس بهمین طریق میسازد و بهمین مقدار استعمال مینماید

شراب پیاز کلشیک ایضاً مطابق کدکس بگیرند پیاز تازه کلشیک ۱ شراب گرناش
۱۵ پیاز را خورد کرده مدت ده روز در شراب بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف
نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت آن از ۵ تا ۱۰ گرم است در عرض روز و باید دانست که شراب کلشیک از بیشتر
شرابهای طبی قوی‌تر است و مقدار شربت از آنها خیلی کمتر

شراب کلشیک معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند تعفین تخم
کلشیک ۱ شراب سفید ۱۰۰ مخلوط کنند و نباید شراب پیاز کلشیک کدکس را با این شراب کرده مقابل از آن ضعیف
الاثرتر است مشتبه نمود

شراب کلشیک معمول هوسون بگیرند پیاز کلشیک ۴۰ شراب کرس ۱۲۵ مدت
هشت روز بخیسانند و صاف کنند و این شراب را در دفع نقرس از ۱ تا ۴ گرم در یک گیلاس شربت قند مخلوط
کرده در عرض روز سه یا چهار دفعه بنوشند و **شراب هنولد** یک قسم شرابی است که بواسطه برگ گل
شقایق رنگین شده و بواسطه دوم معطر گشته و تقریباً مقدار کلشیک در آن بمقداری است که در شراب هوسون
میباشد

شراب مرکب کلشیک بگیرند پیاز کلشیک برگ درخت ون مکدر ۳۰ شراب مالاگا ۵۰۰ مدت
چهار روز بخیسانند و صاف کرده بیفزایند الکولاتور آکونیت ۸ الکولاتور دیژیتال ۵ و بعد با کاغذ صاف کنند و حفظ
نمایند و ۵ گرم این شراب را در یک پیاله مطبوخ چای مخلوط کرده صبح و عصر بنوشند

شراب ضد نقرسی اند وزان مطابق نسخه بوشاردا بگیرند الکولاتور
پیاز کلشیک ۵ شراب سفید ۱۰۰ مخلوط کنند و مقدار شربت این شراب در دفع نقرس ابتدا از ۱۰ تا ۳۰ گرم است در
عرض روز و مدتی جا زیاد کنند در حالتیکه در اقسام آثار کلشیک باشند

پوسیون کلشیک معمول فورژه بگیرند مطبوخ بابونه ۱۲۰ گرم شراب کلشیک شربت ساده مکید ۳۰ گرم عرق غار گلاسی ۵ گرم مخلوط کنند و در بین حمله نقرس هر دو ساعت فاصله یک قاشق اشخوری کوچک بیاشامند

سرکه پیاز کلشیک مطابق کدکس بگیرند پیاز تازه کلشیک ۱۰ اسید استیک متبلر سرکه سفید ۹۰ پیاز را خورد کرده و با سرکه و اسید استیک مدت ۸ روز بخیسانند و گاه گاه بهم زده و بعد از پارچه با فشار بگذرانند و با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و این سرکه را در حمله نقرس از ۲ تا ۵ گرم بطور پوسیون استعمال میکنند و بباید دانست سرکه پیاز کلشیک قوی تر از شراب کدکس است و نسبت میان آنها مانند نسبت ۲ به ۱ است

آب منجمد معمول شامپ بگیرند سولفات منیزی سرکه کلشیک مکید ۶۰ گرم در بطری داخل کنند که دارای سیفون باشد و بعد بطری را از آب منجمد پر نمایند و در روزی ۵ گیلاس از این آب بنوشند

عصاره تخم کلشیک مطابق کدکس بگیرند گرد تخم کلشیک ۱ الکل ۹۰ درجه ۶ آب مقطر مقدار کافی مدت ۶ ساعت گرد را با نصف الکل بخیسانند و با فشار صاف نموده تفاله را با نصف دیگر الکل نیز مدت ۶ ساعت بخیسانند و مجدداً با فشار صاف کنند و دو مصفی را مخلوط نموده با کاغذ صاف نمایند و مصفای ثانوی را در حمام ماریه تقطیر کنند تا الکل آن گرفته شده و بقوام شربت رقیقی گردد و بعد محصول را با چهار مقابل وزنش آب مقطر سرد مخلوط کرده و در حمام ماریه بقوام عصاره جبی تبخیر نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت این عصاره از ۱ سانتی گرم است تا ۲ دسی گرم بطور حب

عصاره خلی پیاز کلشیک مطابق فارماکوپه لندن بگیرند پیاز تازه کلشیک ۳۷۰ سرکه چوب ۵۵ پیاز را در هاون بکوبند و کم کم سرکه را بیفزایند و با فشار از پارچه بگذرانند با کاغذ صاف کنند و مصفی را در کپسول چینی یا بلور ریخته در حمام ماریه تبخیر نمایند و مقدار شربت این عصاره از ۳ سانتی گرم است تا ۳ دسی گرم بطور حب

حب دافع نقرس معمول هالفور بگیرند عصاره خلی کلشیک عصاره مرکب حنظل گرد دوور مکید ۱ گرم مطابق معمول ۵ حب سازند و پس از آنکه مدت ۳ یا ۴ روز هر روزه از ۱ تا ۲ گرم شراب کلشیک در مریض استعمال کردند از حبوب مذکور یک دانه صبح و یکدانه عصر بیاشامانند

شراب ضد روماتیسم معمول دلیو بگیرند تعفین تخم کلشیک ۲۵ تعفین برگ اکونیت ۱۲ تعفین دیژیتال ۵ شراب سفید ۱۰۰۰ مخلوط کرده با کاغذ صاف نمایند و در دفع روماتیسم عضلانی از ۱۵ تا ۳۰ گرم صبح و عصر در یک پیاله مطبوخ چای مخلوط نموده بیاشامند و اگر بجای تعفین های مذکور الکولاتور استعمال نمایند هر آینه بهتر خواهد بود

پوسیون ضد روماتیسم ایضاً معمول دلیو بگیرند تعفین تخم کلشیک ۵ گرم الکولاتور اکونیت ۲ گرم شربت تریاک ۳۰ گرم لعاب صمغ (۵ در ۱۰۰) ۱۲۰ گرم مخلوط کرده و از ۲ تا ۴ قاشق اشخوری کوچک در مدت شب بنوشند

حب ضد نقرس معمول بکرل بگیرند سولفات کینین ۵۰ سانتی گرم عصاره دیژیتال ۲۰ سانتی گرم گرد تخم کلشیک ۵۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و از ۱ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

ایضاً حب ضد نقرس مطابق نسخهٔ ژانل بگیرند عصارهٔ مرکب حنظل عصارهٔ تخم کلشیک مکدام ۵ سانتی گرم عصارهٔ تریاک ۲ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و این حبوب را مصنف مذکور بجای **حب لارتیک** که نسخهٔ آن مخفی است استعمال میکند و مقدار شربت آنها از ۱ تا ۳ حب است و مانند مسهل اثر می کند

حب ضد نقرس معمول ژینیسبو بگیرند عصاره مرکب حنظل ۱۰ سانتی گرم عصارهٔ الکلی تخم کلشیک عصارهٔ دیژیتال مکدام ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و این نسخه را مصنف مذکور بعوض **حب لارتیک** فرض کرده و مقدار شربت این حبوب نیز از ۱ تا ۴ عدد است

لیکور ضد نقرسی لاویل مطابق تجزیهٔ هانری بگیرند شراب اسپانیولی ۳۲۰ الکل ۹۰ درجه ۶۰ عصارهٔ حنظل اکینین سنکونین کلورور کلسیوم مکدام ۲ مخلوط کنند و در حملهٔ نقرس از ۶۰ تا ۱۲۰ گرم و زیادتر در دو یا سه دفعه بیاشامند تا تخلیهٔ معوی حاصل شود

ساکارور کلشیک معمول ژوایو بگیرند عصیر گل کلشیک قند مکدام یک جزء مخلوط کرده در خلاء بتجرید غایند و ۶۰ گرم این ساکارور را ده قسمت نموده هر ساعت فاصله یک قسمت بنوشند و **لیپر** نام ۳۰ سانتی گرم گرد گل کلشیک را دو قسمت نموده در دو دفعه استعمال مینمایند

شراب افیونی کلشیک معمول ازیمان بگیرند شراب تخم کلشیک ۱۲ گرم تعفین تریاک ۲ گرم مخلوط کنند و از ۱۲ تا ۲۴ قطره هر دو یا سه ساعت فاصله در تد و فاتیسم خادا استعمال نمایند

اب دوائی معمول هوسون بگیرند پیاز تازهٔ کلشیک ۵۰ گرم الکل ۳۵ درجه ۱۰۰ گرم مدت ۸ یا ۱۰ روز بخیسانند و صاف نمایند و حفظ کنند و از ۲۰ تا ۶۰ قطرهٔ این محصول را در یک گیلاس شربت قند مخلوط کرده بنوشند

شربت کلشیک بگیرند پیاز تازه کلشیک ۵۰ گرم سرکه ۶۰ گرم قند ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و از ۱۰ تا ۱۰۰ گرم در عرض روز بنوشند

پوسیون ضد نقرس حاد معمول شارکو بگیرند شراب کلشیک ۴ گرم اب مقطر ۱۲۰ گرم مخلوط کرده در مدت ۲۴ ساعت بسه دفعه بنوشند

پوسیون ضد نقرس حاد معمول گالواس بگیرند تعفین تخم کلشیک ۱۰ تا ۱۵ قطره تعفین دیژیتال ۱۰ قطره الکولاتو اکونیت ۱۵ قطره عرق کاهو ۹۰ گرم شربت پنج ریشه ۳۰ گرم مخلوط کرده هر دو ساعت فاصله یک قاشق اش خوری بیاشامند

مخلوط دافع نقرس معمول فیوه بگیرند تعفین تخم کلشیک ۵ گرم تعفین پیاز کلشیک ۱۰ گرم شربت لیمو ۶۰ گرم مخلوط کنند و مقدار تعادل بطریق ذیل بنوشند هر قاشق اش خوری این مخلوط را در یک پیاله مطبوخ بادرنجبویه داخل کرده بیاشامند و همچنین تا ۲۴ ساعت و از این عمل چندین دفعه حالت تخلیه عارض میشود و در این مدت لازم است مریض را منع از غذا نمایند و باکمال دقت اثر دوا را در جهاز هضمی مراقبت کنند

پوسیون مدر معمول گراویس بگیرند سرکه کلشیک ۹ گرم استات مورفین ۳ سانتی گرم نیترات پتاس ۲ گرم عرق کاهو ۶۰ گرم عرق غار گیلاسی ۱۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند

و در دفع درد و ماتیسم مزمن هر ساعت فاصله یك قاشق کوچك بنوشند

مخلوط مدر معمول هیلدبراند بگیرند تعفین تخم کلشیك تعفین دژیتال مکد ١٠ گرم اتر نیتریك الکلی ٢ گرم مخلوط کرده در دفع استسقای مدد هر سه یا چهار ساعت فاصله ٢٠ قطره بیاشامند

مخلوط معمول اسکوماد ور بگیرند کربونات منیزی ٥ گرم عرق نعناع فلفلی ١٢٠ گرم سرکه کلشیك شربت ساده مکد ١٥ گرم مخلوط کرده و در وقت استعمال بهم زنند و مانند عوامل محرك و مدر با قاشق کوچك در عرض ورشه ربع بنوشند

حب عصاره کلشیك معمول اسکوماد ور بگیرند عصاره خلی کلشیك ١٠ گرم مسحوق ریشه خطمی مقدار کافی مطابق معمول صد حب سازند و در دفع نقرس از ١ تا ٥ حب در عرض روز استعمال کنند تا اثر اسهال بروز نماید

حب ضد نقرس معمول بوشاردا بگیرند عصاره مرکب حنظل عصاره خلی کلشیك مکد ٢٠ گرم عصاره تریاك ١ گرم مطابق معمول حبهای ٥ سانتی گرمی سازند و از ١ تا ٤ حب متدرجا بنوشند تا اثر اسهال عارض شود و **بوشاردا** میگوید هرگاه بجای یك گرم عصاره تریاك ١٠ گرم سولفات کنین استعمال کنند و یا اصلا عصاره تریاك را داخل نکنند اثر این حبوب بهتر خواهد بود

کلشیسین یکی از مصنفین موسوم به **هوده** گرانولهائی از کلشیسین میسازد که هر یك دارای یك میلی گرم اند و در عرض روز از ١ تا ٤ گرانول و نیز زیادتر استعمال مینماید

در نوع دوم — کندش و بعضی عوامل مشابه آن

در این درد ذکر مینمائیم کندش و وراترین را و خربق سفید را که نیز از همین طایفه است و دارای وراترین در حرف خاء در ردد خربق بیان نموده ایم و در آخر این درس و ریحان را نیز ذکر میکنیم

کندش

کندش ع **کندش** ت **سوادیل (سابادیل)** ل **وراتروم سابادیلا**

نباتی است از طایفه **کلشیکاسه** و حقیقتا بخوبی شناخته نشده بود تا در سال ١٥٧٢ میلادی (٩٨٠ هجری) یکی از دانشمندان موسوم به **مونارد** میوه آنرا از مکزیك به فرنگستان آورد و دیگری ثابت کرد که این گیاه یك جنس از وراتروم است و آنرا باسم **هلونیاس او فیسینالیس** موسوم ساخت و در طب میوه و تخم این گیاه را استعمال میکنند و میوه اش عبارت از کپسول کوچکی است بیضی و ممتد و بهیئت دانه جو و بهمین جهة آنرا سوادیل مینامند چه این لفظ مشتق از **سبادا** میباشد که در لغت اسپانیولی بمعنی جو است و سه تای از این کپسولها که قرمز رنگ اند در یك گل با هم مجتمع اند و هر یك از آنها محتوی دو یا سه دانه مستطیل سیاه رنگ دانه دار هستند که نقطه آنها قطع شده و بوئی ندارند و طعم آنها حاد و سوزان است و موافق تجزیه **پلتیه** و **کاوانتو** میوه کندش دارای ماده دسم و اسید سوادیك و موم و گلانیا سید و وراترین و ماده ملون زرد و صمغ میباشد و اسید سوادیك عبارت از جسمی است سفید که مانند سوزنهای صدفی متبلر میگردد و دارای بوی کمی و در ٢٠ درجه حرارت ذوب شده و فرار است

کندش از عوامل محرک و عطسه آور است و مادهٔ عاملش وراترین است یعنی خواص این ماده نسبت میدهند و اعراب کپسول کندش را نرم کوفته در زده ولهای چشم داخل مینمایند و در نزد دانشمندان فرنگ گرد و حقنه‌ای مستعمل است و نیز تعفینی از آن میسازند که مرکب است از ۱ جزء کندش و ۱۰۰۰ اجزاء الکل

گرد کندش (گردکا پوسین) بگیرند تخم کندش مقدار منظور و غربال کرده و با دست پاک نموده و از اجسام خارجه جدا کنند و در گرمخانهٔ ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موی موئی نمره ۱ بیرون نمایند و در ساختن این گرد کمال احتیاط را باید اجری کنند زیرا مقدار بسیار کمی از غبار آن موجب عطسه‌های شدید میگردد و این گرد را در کشتن شپش استعمال مینمایند و چون ساختنش از اعمال خطیره است لهذا این ایام کمتر استعمال میشود

حقنه کندش بگیرند کندش ۴ گرم اب ۳۰۰ گرم شیره ۲۵ گرم مخلوط کرده بجوشانند تا ۲۰۰ گرم باقی ماند و صاف نموده در کشتن اسکاریدها حقنه نمایند

حب ضد نقرس معمول گافارد بگیرند عصارهٔ الکلی کندش ۱ گرم سقمونیا صبر زرد مکه ۵ گرم رب اقطی ۴ گرم مطابق معمول ۴۰ حب سازند ابتدا هر شش ساعت و بعد هر هشت ساعت و سپس هر ده ساعت فاصله یک حب بنوشند

وراترین یکی از قلیائیات نباتی است که دو نفر از معلمین پلتیه و کاونتو نام وجودش را کشف نمودند و از میوه کندش و ریشه خربق سفید و پیاز کلشیک این ماده را استخراج کردند و میسنر نام ثابت نمود که در کندش و هم نباتات طایفه کلشیکاسه این ماده موجود و با اسید گلیک مرکب است و عبارت از گردی است سفید بدون بو و طعمش بشدت حاد و در ۱۱۵ درجه حرارت ذوب میشود و غیر فرار است و تقریبا در آب غیر محلول و در الکل و اتر بخوبی حل میگردد و لیکن در آنها قابل تبلور نیست و بصعوبت اسیدها را اشباع میکند

طرز ساختن وراترین مطابق کدکس بگیرند مسحوق میوه کندش ۱ الکل ۸۰ درجه ۱۰ اسید سولفوریک ابدار ۱ دره ۱ آهک شکفته شده امانیاک مایع متداول مکه مقدار کافی الکل را با قدری اسید سولفوریک ترش کرده و مسحوق کندش را در قدری از آن بخیسانند و با فشار از پارچه بگذرانند و تفاله را مجددا در باقی الکل بخیسانند و نیز با فشار صاف کنند و مصفاها را مخلوط نموده آهک شکفته شده را بیفزایند و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را تقطیر کنند تا الکل گرفته شود و محصول را با آبیکه بواسطهٔ اسید سولفوریک ترش کرده باشند امتحان کنند و بواسطهٔ زغال حیوانی بی رنگ نمایند و بعد با کاغذ صاف کنند و بقدریکه امانیاک بر آن افزایند تا تعامل قلیائی ظاهر گردد و رسوب را بروی کاغذ صافی جمع نمایند و با قدری اب مقطر بشویند و بعد خشک کنند و در الکل حل نمایند و این محلول الکلی را با کاغذ صاف نموده و جهت گرفتن الکل تقطیر کنند و محصول را مجددا در اب اسید سولفوریک دار حل کرده و با زغال حیوانی بی رنگ نموده و با کاغذ صاف کرده و بر حد تعامل قلیائی امانیاک افزوده و رسوب را در روی کاغذ صافی جمع کرده و با کمی اب مقطر شسته و بعد خشک نموده در اتر حل کنند و بگذارند در مجاورت هوا بخار شده مادهٔ وراترین متبلور گردد

ویراترین

در بیان اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی واتین

درس نودم

تا مدتی قبل دانشمندان طب وراترین را فقط از عوامل مسهل و سپتیک میدانستند و لهذا در بعضی از اقسام استسقای عاصی استعمال مینمودند اگرچه بعضی از جراحان متطبب یک نوع اثر تخریش موضعی و تحریکی شبیه به اثر استریکنین در آن تصور نموده و از آن در بعضی اختلالات اجزاء التابضاد و هم چنین در بعضی اقسام نورالژی صورت با فواید چند بکار میبردند تا آنکه تقریباً از چند سال قبل جمعی از دانشمندان فیزیولوژی کاملاً به اثر این ماده پی برده و خاصیت مضاعفی در آن کشف نمودند و این خاصیت که اهمیت دارد از خواص ممتازه این دوا است و از آن مضاعف گفتیم بسبب آنکه از جهتی کم میکند احساس وجعی را که سببش ازدیاد حس عمومی و یا موضعی بود که در بعضی اختلالات ممتازه از قبیل رومانیسم و نورالژی عارض میگردد و از جهت دیگر نبض را بطیئی کرده و حرارت حیوانی را تنزل میدهد و بعبارة دیگر اثر تسکین و تضعیف بسیار آشکاری هم در سلسله عصبانی و مخصوصاً در سلسله دورانی از این ماده ظاهر شده یعنی این دو سلسله با هم از آن متاثر میشوند و از این جهت است که در مواقع متضاد استعمال میگردد چنانچه هم در اختلالات اختلاجی و فالجی و هم در رومانیسم و استسقا اثر شافی از آن دیده میشود و در کشف این مسئله اختبارات و بیانات دو نفر از دانشمندان فیزیولوژی موسوم به **فور و لیبلان** که پیروی اختبارات **هرنلی** را نموده اند بیان مینمائیم این دو دانشمند پس از آنکه وراترین را بدواً در حیوانات از قبیل اسب و سگ و بعد در انسان امتحان و اختبار کرده چنین ثابت میکنند که این ماده عامل در بدن حیوانی دارای سه اثر ممتاز است و این آثار با کثرت مقدار دوا و قلت آن ارتباط دارند اولین اثری که بطور آشکار ظاهر میسازد در مجرای هضمی است و دومین اثر در آلات دوران و تنفس و سیومین در سلسله عصبانی و عضلات حرکت حیوانی

هنگام اول از استعمال وراترین بدواً اثرش در مجرای هضمی ظاهر میگردد که موجب ازدیاد حس این مجری شده و بر تقلصات و ترشحات آن می افزاید و قولنجی که در این هنگام عارض میشود بواسطه ازدیاد حس است و اشتداد آن موافق کثرت و قلت مقدار وراترین که استعمال کرده اند تغییر مینماید و پس از عروض وجع آثار تقلص عضلانی در این مجری ظاهر شده و امعا متقلص میگردند و حرکات استداره آنها سریع میشود و بر ترشح فولیکولهای معوی و غده های بزاق افزوده شده و بزاق گاه لزج و خیطی گشته و لیکن اغلب اوقات مانند کف سفیدی ظاهر میگردد مثل کفی که در دهان حیوانات بواسطه آثار اختلاجی بروز میکند و حصول این بزاق را میتوان نسبت داد بر اثر تخریشی که از وراترین بلا واسطه در جوف دهان و مجاری مخرجه غده های آن حاصل گشته است و نیز میتوان گمان نمود که عروض اسهال بواسطه اثر موضعی وراترین در روده باشد ولی تجربه ضد این را ثابت میکند چه در صورتیکه دوا را بواسطه زرق در اورده و یا تحت جلد داخل در بدن کنند تحریک مجرای هضمی و ازدیاد ترشح فولیکولهای معوی و غده های بزاقی نیز مشاهده میگردد

هنگام دویم بروز حالت ضعف و فتور در قوی و بطوء دوران از عوارض این هنگام است و نیز نبض بطیئی شده و غیر منظم میگردد و حس حیوان در این هنگام نیز کم میشود

هنگام سیوم چون مقدار وراترین خیلی زیاد باشد طولی نمیکشد که حمله های کزازی ظاهر میگردند و اطراف بجانب قدام و خلف گسترده شده و متقلص میشوند و عضلات صدر و بطن نیز متقلص گشته و عمل تنفس با اضطراب و مشقت صادر میگردد و در فکین تریسموس (کزاز فکی) بروز میکند و سبب منع تجدید خون میشود و حالت اختناق متدرجاً زیاد میگردد و در ابتدا مدت حمله های کزازی کوتاه و فاصله آنها زیاد است ولی چون اثر

وراترین

وراترین اناً فاناً زیادتر میشود بر مدت حمله ها افزوده و فواصلشان کم شده و زود بزود عارض میگردند و اغلب اوقات حیوان پس از نیم تا یك ساعت هلاك میشود نه چنان است همیشه بر ترتیبی که ذکر کردیم اثر وراترین ظاهر گردد بلکه گاه در ترتیب بروز حمله ها اختلافی مشاهده میشود چنانچه اثر این ماده در مجرای هضمی ممکن است بعض زیاد یا کم اشکاری ظاهر گردد و منتهی شود یا در حالت ضعف و یا در حالت تحریك بر بطوء دوران و عروض علامات کزازی که مدت و اشتدادانها ممکن است تغییر کند و هرگاه دوا را بمقدار سمی استعمال کرده باشند بدون انکه اثرش در مجرای معوی و آلت دوران ظاهر گردد موجب بروز علامات کزازی میشود و در این حالت مرگ بزودی عارض شده و اختناقی که سبب عروض ان است خیلی حاد میباشد

موافق انچه ذکر کردیم وراترین را باید در عداد عوامل محرك سلسله عضلانی محسوب نمود و اثرات این عمل خیلی نزدیك به اثر اداراتی است و اگرچه اختلاجاتیکه از اثر وراترین بروز میکنند با اختلاجات حاصل از اثر استریکنین مختلف اند زیرا اختلاجات استریکنین ظاهر میشوند از اثر این دوا در سلسله عصبانی چنانچه هرگاه حیوانی را بواسطه استریکنین مسموم نمایند و اعصاب محرك را قطع کنند تقلص عضلانی مفقود میشود بر خلاف در حیوان مسموم بواسطه وراترین چون اثر این دوا در نسج عضلانی ظاهر میشود هرگاه عروق را به بندند بطریقی که وراترین در عضلات داخل نشود تقلص عضلانی بروز نخواهد نمود در صورتیکه سلسله عصبانی متاثر از اثر این سم خواهند بود پس وراترین را باید از سموم عضلانی محسوب نمود که در ابتدا در این سلسله از الات اثر کرده و یك نوع تحریك و هیجانی در انها می اورد که منتج به تقلص میشود و پس از انکه عضلات را متاثر نمود قابلیت تقلص انها بکلی بر طرف میگردد و اثر وراترین در الات حساس نیز اشکار است و چنانچه گفتیم چون مقدار کمی از انرا در تجاویف بینی داخل کنند موجب عطسه های شدید میشود و چون انرا بر روی جلد منطبق سازند پس از چند زمانی موجب بروز حرارت و حس نملی میگردد و اگر مقدار ان بدرجه تسمیم باشد موجب فقدان حس میشود بواسطه اثری که وراترین در سلسله عصبانی حیوه میکند میتوان انرا در بعضی اقسام نورالژی و در برخی فالجهای سطحی و در قطرب و هیستری و کزاز استعمال میکند و علاوه چون عمل دوران را بطئی میکند و موجب بروز تقلصات در مجری هضمی در دفع روماتیسم شده و بر ترشح این مجری می افزاید لهذا اثر تحلیل و تسکین از ان ظاهر میشود پس اثر شافی مخصوصی در دفع روماتیسم مفصلی حاد خواهد داشت و نیز در دفع استسقای لحمی و نقرس استعمال میگردد و همچنین در دفع ذات الریه استعمال ان متداول است و یکی از دانشمندان میگوید وراترین دارای اثر مشابه اکونیتین است ولی پنج مقابل قوتش کمتر از ان است

بقول کلی وراترین از عوامل مسهل و مقیی و مدر است و نبض را بطئی میکند و حرارت الی را تنزل میدهد و مقدار شربتش از ۵ میلی گرم تا ۳ سانتی گرم است که بمقدار منقسم استعمال شود ولی باید از اثرات ان مراقبت نمود و بعضی از مصنفین تا ۵ سانتی گرم هم در عرض روز نوشته اند

مواد مانعة الجمع جمع مابین وراترین و مورفین نباید نمود زیرا که این دو الکلوئید دو قسم یکدیگر و در اثر متضاد با هم میباشند و نیز از جمع مابین وراترین و هم مواد مانعة الجمع الکلوئیدها مانند تنن و ید و کلورور و م و ید ورها و غیره باید احتراز نمود

تعفین وراترین بگیرند وراترین ۱ الکل ۸۰ درجه ۱۰۰ حل کنند و هر یك گرم این تعفین حاوای یك

سانتیگرم وراترین است و مقدار شربت آن از ۵ دسیگرم تا ۳ سانتیگرم که بطور پوسیون استعمال نموده و هر دو یا سه
ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشند

حب وراترین معمول ترندی بگیرند وراترین ۱ سانتیگرم مسحوق صمغ عربی ۲۵
سانتیگرم شربت ساده مقدار کافی مطابق معمول ۵ حب سازند و در دفع نورالژی و حمله نقرس و روماتیسم
حاد هر چهار یا پنج ساعت فاصله یک حب بیاشامند و مراقب اثر آن باشند

محلول وراترین بگیرند سولفات وراترین ۵ سانتیگرم آب مقطر ۴ گرم حل کنند واین محلول را
میتوان بجای آب دوائی **هوسون** با قاشق چای خوری مدتها استعمال نمود

پوسیون وراترین معمول اران بگیرند وراترین ۵ سانتیگرم الکل ۸۵ درجه مقدار کافی
آب مقطر ۷۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم عرق بهار نارنج ۳۰ گرم وراترین را در الکل حل کرده با سایر مخلوط نمایند و هر
دو ساعت فاصله یک قاشق شوربخوری بنوشند و مراقب آثار حاصله باشند

نطول ضد کولرا معمول نوگاچوسکی بگیرند وراترین ۱/۸ گرم استات مورفین
۲۵ گرم کلوروفورم ۴ گرم گلیسرین ۹۰ گرم مخلوط کرده و پس از آنکه مریض را در حمام نمکینی که از ۳۵ تا ۴۰ درجه حرارت
داشته باشد برده و بیرون آورند بروی شکم نطول نمایند

پوماد ضد سلس البول معمول نارد بگیرند سولفات مورفین و وراترین مکده ۵ سانتی
گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کرده تمریخ کنند

پوماد ضد نورالژی بگیرند وراترین ۵ سانتیگرم بی سولفات کینین ۱ گرم وازلین ۱۵ گرم مخلوط کرده
نطول کنند

پوماد ضد کاردیالژی معمول بوهن بگیرند وراترین ۱۵ سانتیگرم عصارهٔ تباکو
۷۵ سانتیگرم اسانس تربانتین ۲ گرم اسانس نعناع ۱۰ قطره پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کرده تمریخ نمایند

پوماد دافع سیاتیک (وجع عرق النساء) معمول اوپولزر بگیرند
وراترین ۱ پیه مذاب ۱۰ مخلوط کرده در دفع نورالژی نطول نمایند وچون از مواد سمی است باید مراقب استعمال
آن باشند

پوماد وراترین معمول بوشاردا بگیرند وراترین ۲ دسیگرم پیه مذاب ۳۰ گرم
مخلوط کرده در دفع استسقای لحمی و نقرس تمریخ کنند

پوماد دافع نورالژی معمول کاوه بگیرند وراترین ۵ سانتیگرم پیه مذاب ۴ گرم مخلوط
کنند و میتوان مدتها مقدار وراترین را زیاد کرده تا به ۶ و ۲۰ و ۱۰ سانتیگرم رسانند

سورنجان

سورنجان ت **هرموداکت (هرموداکت)** ل **هرموداکتیلوس** ع **ارمو داکتولوس** (هرموداکتیلوس در لغت لاطینی یعنی انگشت **هرمس** است) عبارت از بیخی است
بشکل پیاز و شبیه به پیاز کلشیک و از طایفه **کلشیکاسه** وسطح خارجش سفید زرد رنگ و جوفش
سفید و نشاسته و طعمش مایل به شیرینی و تند و لعابی و گویا دارای وراترین باشد و اهالی مصر این پیاز را
جهت حصول سمن میخورند و از مسهلات بی فوق میباشد و یکی از اطبای معروف یونان موسوم به **الکساندر**

که در مائهٔ ششم میلادی بوده اوّل کسی است که مانند عوامل مسهل در دفع نقرس سورنجان را استعمال نموده و اکنون در نزد حکمای فرنگ غیر مستعمل است

در نوع دویم — کنکینا و محصولات آن

بعضی از مصنفین تراپوتیك کنکینا و محصولات آنرا از عوامل مقوّی العصب میدانند و برخی کنکینا را از عوامل نباتی مرمت کنندهٔ بدن و الکلوئیدهای آن از قبیل کینین و سنکونین و غیره را از عوامل مخصوص به امراض تناوبی محسوب میدارند و جمعی دیگر آنها را در عداد عوامل مقوّی مخصوص بشمار می‌آورند چه عوامل مقوّی را بسه قسمت نموده اند عوامل مقوّی مخصوص و مقوّی مستمر و مقوّی تلخ و قسم اوّل را مقوّی اصلی و مقوّی ضد تناوب و مقوّی دافع الحمی نیز مینامند و این عوامل که عبارت از کنکینا و محصولات آن باشند در دفع امراض تناوبی اثر مخصوص و آشکاری دارند یعنی پس از آنکه بر مادهٔ مولّد المرض هجوم آورده بر آن غالب میشوند و آنرا مضمحل مینمایند و احرفه اثر آنها در دفع حمیات نائب مسلّم است و چون در طحال اثر مخصوصی میکنند و از حجم آن میکاهند لهذا در دفع حمیات نائب عامی که با سایر عوامل دافع الحمی مقاومت مینمایند برتری دارند و عوامل مقوّی مستمر از قبیل آهن و سایر مقویات پس از آنکه جذب شده و در دوران داخل شدند در خون و مواد صلبه اش تغییر فاحشی وارد می‌آورند و بلاواسطه در جهاز هضمی تحریك میکنند و بر قوهٔ شاهیه و سهولت هضم می‌افزایند و عوامل مقوّی تلخ نیز بهمین طریق تأثیر میکنند

ما در این در ابتدا بقول کلی حمی را ذکر نموده و بعد حمای نائب مختلط و حمای دائم متصل و صور مختلف و علامات ممیّزه هر یك از آنها را بیان میکنیم و پس از آن بذکر کنکینا و محصولات و املاح آن می‌پردازیم و در آخر این در عمل هیدروترابی را بیان می‌نمائیم

در بیان تب و اسباب مولّدهٔ آن و مداوای آن بقول کلی

تب مانند سایر امراض اصلی مرضی است اصلی که لایق مداوای مخصوصی است و لازمهٔ بسیاری از امراض حاد میباشد و گاه با بسیاری از امراض مزمن نیز عود میکند و همیشه بصورت ازدیاد حرارت در بدن ظاهر میگردد و بلاشبهه عبارت است از ارتفاع درجه احتراقاتیکه حاصل میکنند حرکت غذائی عناصر جثه را

حمی که اساس بیشتر امراض مهلکه است ممکن است بالاصاله موجود گشته و بنفسه مرضی باشد و یا با بعضی تغییرات موضعی مرتبط شده و ولوله عمومی در بدن حاصل کند و در این صورت اخری اکثر با حصول ورم مرتبط میباشد اگرچه گاه با سایر امراض نیز همراهی مینماید بهر حال عموماً یکی از سوانح مهلکست و اغلب اوقات در امراض موضعی عرض مرگ بواسطهٔ تب بیشتر است تا خود مرض

عرض تب ممکن است بواسطهٔ اساس مرضی باشد و یا بواسطهٔ دفاع طبیعت و بعبارهٔ دیگر بحران یا دلیل اختلال صحت است و یا دلیل بر میل طبیعت بر دفع مرض و حصول شفا چنانکه هرگاه همراهی کند با حصول ورم چنانکه گاه دافع مواد فضلیه و گاه مرمت کنندهٔ بدن نانده و فضولات از تهٔ بدن را محترق نموده و خارج سازد دلیل بر وجود تب میباشد

دفتر دوم

و از همین قبیل اند حصبات شوری که بخودی خود شفا می یابند و هم چنین است حمائی که با اعراض شدید همراهی مینمایند و سبب بروز آن دفاعی است که از طبیعت نسبت بمرض صادر میگردد و چون این حمی منقطع شود حالت افتادگی و سردی در بدن ظاهر شده که دلیل بر عطالت طبیعت است و بالاخره چون عروض حمی بخودی خود بود و سببش معلوم نباشد بلا شبهه دلیل است بر ازدیاد خطرناک حرکاتیکه سبب آنها فساد عمل تغذیه است و گاه باشد که مریض در حالت بحران بوده و در این صورت نمیتوان معلوم نمود که آیا بقیه فضول الحکم بواسطه تب خارج میگردند دلیل بر وجود تب میباشند تا باین واسطه مریض از تسلط مرض آسوده شود و یا دلیل بر دوام آن

چون ممکن است حمی گاه بواسطه همه عوارض و گاه بواسطه یکی از آنها موجب مخاطرات چند گردد پس در این صورت دفع این عوارض لازم است و نباید طبیب خیال خود را متوجه توقف اعمال غیر تغذیه کند بلکه باید این اعمال را معتدل سازد و بتی که با بعضی اعراض ظاهر میگردد اتصال کاملی با آنها ندارد چه بواسطه بعضی از عوامل ممکن است آنها مرتفع نمایند در صورتیکه مرض اصلی بحال خود باقی باشد و هم چنین است تبی که نتیجه یکی از اعراض بود

نوعاً حالت حمائی تشخیص داده میشود بواسطه ازدیاد غیر طبیعی حرارت اگرچه هر ازدیاد حرارتی را بلا شک نمیتوان تب فرض نمود چنانکه یکی از دانشمندان میگوید حرارت حمائی حرارتی است که بطور عرضی افزوده شده باشد پس به غیر از ظهور حرارت دیگر بروز حمی اختلال دیگری باید فرض نمود که اصالتش بیشتر بود و آن عبارت است از اختلال تغذیه که ازدیاد حرارت منتج از آن خواهد بود و در این اختلال که سببش کثرت فساد عمل تغذیه و ازدیاد فضول الحی نقدر است مواد شبه البومینی کم شده و در سومت و آب زیاد میگردند و یقین است که کثرت فساد عمل تغذیه و ازدیاد فضول الحی نقدر احتباس این فضول در بدن و دفع آنها در حصول حمی مؤثر نخواهد بود چه گاه این احتباس فضول و بعد دفع فوری آنها بیشتر موجب حصول حمی میگردد

بهترین علائم در معرفت تب و درجه اشتداد آن همان حالت ازدیاد حرارت است و در هنگامی که علیل مبتلی به قشعریره و لرز باشد حرارت نیز زیاد خواهد بود و در همین زمان قاروره نیز زیادتر دارای فضول ازته میگردد و تشنج در عروق محیطی بروز کرده و پوست بدن باین واسطه مانند پوست مرغ دانه دانه شده و سیمای بقراطی ظاهر میشود و این تشنج عرقی مذکور همراهی میکند با کثرت توتر عرقی در احشا و ازدیاد حرارت داخلی و باین جهة است عروض عسر النفس و سرعت نبض و صداع و کثرت بول و خشک شدن ترشحات محیطی بدن که همه از علائم بدوی حمی میباشند و اسید کربونیک در این وقت بمقدار زیاد خارج نمیشود و ازدیاد حرارت تعلق میگیرد به تخریب و اضمحلال مواد شبه البومینی

حرارت تب ممکن است یکدفعه صعود کند و یا بطور نوسان زیاد گردد و از ۳۹ تا ۴۰ و ۴۲ درجه برسد و تشنج قشعریری محیطی در این صورت منقطع میشود و یا آنکه بطور تناوب گاه موجود و گاه معدوم میگردد و قوت عمل تغذیه که در این صورت زیاد شده است تا یک درجه سبب سرعت عمل جهازات بدن از قبیل قلب و دماغ و دیه و غیره میگردد و نبض و تنفس سریع شده و مقدار اسید کربونیک مخرج مضاعف میشود و قاروره غلظت حاصل نموده و مقدار اوره در آن زیاد میگردد و این علامات در زمان دوم تب که حرارت نوسان میکند و نوعاً در شب اشتداد می پذیرد بروز مینمایند و آب و مواد سم در بدن جمع شده و موجب نموهای غیر طبیعی که ممکن است نتیجه ازدیاد حرارت باشند میگردند و شاید که بواسطه تنزل درجه حرارت و تخفیف سرعت

نبض حمی قطع شود و دراین صورت ترشحات بدنی که مختل شده بودند بحالت طبیعی رجعت نموده وگاه هم زیاده بر
اندازهٔ طبیعی مقرر میشوند و بصورت کثرت ترشح عرق و کثرت ترشح بول و اسهال ظاهر میگردند و این استفراغات طبیعی
وهم بعضی استفراغات غیرطبیعی مانند نزف الدم و غیره مادامکه قطع حمی بمنزلهٔ بحران میباشند که دفعةً حمی قطع شده و حالت
مریض به میگردد وگاه بود که نزول درجه حرارت بطور بطوء باشد و دراین وقت حمی متدرجاً و بتناقص گذاشته
وعمل همهٔ ترشحات که مختل مانده بود دوباره مقرر میشود

حالت نقاهت حمی همیشه با طول مدت و درجه اشتداد آن تناسب دارد و از علائمش انقطاع تب و لاغری و کم شدن
وزن بدن و باختگی رنگ آن و عروض ضعف عمومی است و بالاخره بروز علاماتیکه موسوم اند به علامات ما وراء
بحران از قبیل ترسبات ادره و حصول ریم

سوانح و عوارض حمی تعلق دارند با صور مختلف آن که هرکدام را سببی معین و جداگانه میباشد و در کتب امراض مفصلاً بیان
شده اند واین اختلاف صور و عوارض محققاً با تغییر اسباب و اختلاف آنها ارتباط دارند و واضح است که در دفع هریک
از آنها شرط اصلی برطرف کردن سبب است و در وقتیکه حمی مزمن بود و مثلاً بصورت حمای دق ظاهر گردد طبیعت کوشش
بیفایده میکند که مواد مورث مرض را از خود دفع نماید زیرا بحصول آن نایل نمیگردد درجات اشتداد حمی همیشه یک نسق
نیست و ممکن است از صورت خفیف تا بصورت ردی و خطیر بروز کند و عموماً مخاطرات حمیاتیکه حمله های آنها یک مرتبه
ظاهر شده و اشتداد می پذیرند کمتر از حمیاتی است که بروز شان غیر منظم بود چه قسم اول نوعاً موقتی و یومی و قسم
دوم دائم و طولانی میباشند ولی محقق است که چون حرارت زیاده از ٤٢ درجه گردد در یائت حمی بی نهایت خواهد بود و این
ازدیاد حرارت مورث نزف و ملالت احشا میشود و گلبولهای قرمز را تجزیه نموده و فاسد میگرداند و در بعضی نقاط بدن
سبب بروز لکه های چند بواسطهٔ انصباب خون میگردد و نسوج دسمی و یومی تو نید میشوند و بدین واسطه مورث
اختلالات احشا که هریک را سببی علیحده موجود است میگردد و از این جهة است که تب را نباید خطرناک گفت بلکه آنرا
عین خطر باید فرض نمود و اما این خطر از چه حیثیت است از انعدام نسوج است و یا ازدیاد فضولات بدن ولی بطور یقین
میگوئیم بواسطهٔ صعود درجهٔ حرارت و اختلالات منتج از آن این خطر ظاهر میگردد چنانکه دیده شده هرگاه زیاده از ٤٣
درجه حرارت در خون حیوانات وارد کنند خون گاه منجمد میشود و گاه میعان می پذیرد و در خون انسان همین اختلالات
بروز خواهند کرد

هریک از علامات بانفراده ممکن است بقدری اشتداد پذیرد که وجود مریض بواسطهٔ آن در خطر افتد مثلاً حالت برودت
و تدافعی که در احشاء پدید می آید و عوارض غیر بحرانی که حرارت را همراهی میکنند و اختلالات معدی و سپس عوارض بحرانی
متوالی که از تعاقب آنها بروز مینمایند و از این جهة است که دانشمندان قبل از ما انواع بی شمار در حمیات معین نموده و
برای هریک عنوانی جداگانه ذکر کرده اند و نیز نزول درجه حرارت که همیشه علامت بهبودی مرض است اگر یک دفعه
عارض شود تعادل اعمال بدنی را گسیخته و مریض را در حالت ضعفی میاندازد که خالی از خطر نخواهد بود

در بنای حمی وجود عوارض تشنجی که مورث اختلال اعمال بدنی گشته و کثرت و قلت خون و وجود عوارض بحرانی و عدم
انها و اختلالات غذائی و غیره مداخله دارند و مؤسس اساس آن میباشند و آنرا به صور و انواع مختلف ظاهر میکنند
ولی غیر از اختلالات غذائی سایر عوارض فرعی و ثانوی اند و چون یکی از آنها بر سایر غلبه کرده و تفوق جوید حمی را باسم
آن موسوم مینمایند مثلاً میگویند حمای ساده حمای دموی و حمای ضعفی و حمای سرسامی و حمای معدی و حمای صفراوی

وحمای معادن ماسنار پیقائی وغیره

ماده مولد الحمی که هم قدمای از متاخرین وجود انرا ثابت نموده بودند وهم معاصرین بان اهمیت داده ماده است عفونیه مانند میاسمها و ویروسها و مواد سمی وغیره واین مواد را مولد الحمی از ان جهة میگویند که موجب حصول وسرایت حمی میگردند وخون شخص محموم نیز همین خاصیت را دارد و میتوان گفت که حمی اعم از حمیات عفونیه و حمیات مخصوص مقیاس معینی است صاحب درجات مختلف که برای دفع هریک از انصور و اشکال ان معالجات مخصوص لازم است و باین جهة بیهوده است که حمیات عفونیه را از حمیات تدافعی جدا سازند چه شهود و تجربه ثابت میکند که مبدء هم همان عفونت است و یقین است که چون عفونت مقرر شد حمی نمایند دفاع طبیعت خواهد بود در ماده مرضی یا هم دفاع هر عنصری تشریحی است نسبت باده عفونیه هر جهة حمیات اصلی از میاسمها و سموم و ویروسها متولد میگردند و نیز ممکن است حمی نتیجه جذب تعفنات دمی شود و نیز فساد خونی که سببش اکسیداسیون (عمل اکسید) فوق العاده بود سبب حصول حمی میگردد مانند حمای یوحی (حمای اعیانی)

بیان علامایکه از اختلال عرقی حاصل میشوند و خود مرتبط اند با اغتشاش اعمال اعصاب حرکت و یا انتساب دارند بمراکز عصبانی مولد الحراره و یا به اخلاط بدنی و یا به شروط مکانیکی هیدرولیک خارج از مقصود ما است و ممکن است تمام انها از روی صحت و صواب باشد ولی مقصود ما در این جا ذکر اعمالی است که برای اگاهی از حقیقت حمی لازم بود و بر ترکیبات با اعمال اهمیتی نمیدهیم بالجمله حمی دارای میزان مولد المرضی است که صفات مخصوص ان بواسطه اختلال عمل تغذیه و ازدیاد حرارت که نتیجه ان است پدید می اید و هم چنین است اختلالات بحرانی و تحریکات دورانی که هر یک را میتوان جداگانه ذکر نمود

چون صعود درجه حرارت علامت اصلی تب است پس مقصود از علاج ضد تب چیزی است که از ازدیاد حرارت را مرتفع نماید و ازدیاد حرارت یا از فرط تولید حرارت است و یا از اجتماع و احتباس ان در بدن و اگر سببش افراط حرارت بود یقین است که میتوان سرچشمه این حرارت را اعم از انکه در اکسیداسیون تغذیه بود و یا غیر تغذیه خشکانید و اگر سببش احتباس حرارت باشد اسباب دفع انرا باید فراهم کرد و در هر صورت مقصود یکی است و منظور نزول حرارت و وسائل مختلف برای دفع هر یک از این دو صورت موجود میباشد و بعضی وسائل دیگر دارای خاصیتی مضاعف اند که از طرفی چشمه مولد حرارت را مسدود میکنند و از طرفی مجاری خروج انرا باز مینمایند و حرکت غذائی را بطئی میکنند تا حرارت از ان تولید نگردد و عموم دواهای ضد حمی دارای این دو خاصیت اند

بعضی عوامل دیگر یافت میشوند که عمل انها اگرچه بلاواسطه بر تغذیه و احتراق بدن وارد نمیاید ولی در عناصری که ممد این اعمال اند اثر کرده و عمل تغذیه و احتراق بدنی را تغییر میدهند و از این جمله اند داروئیکه در دوران و اثر اعصاب را معتدل مینمایند و عمل تغذیه را بطئی کرده و حرکت مواد غذائی را سهل میکنند و استعمال این دو به بر حسب اختلاف هنگامهای تب تغییر میپذیرد ولی معالجه ضد حرارت همیشه در جای خود ثابت و برقرار است و بنا بر بعضی ملاحظات باید در استعمال دوبه ضد تب کمال احتیاط را مرعی داشت زیرا که از عوامل خطرناک میباشند و در صورتیکه انها را بمقدار خیلی کم و یا بمقدار خیلی زیاد استعمال کنند خواصشان متضاد میگردد و بسا دیده شده که نتایج خیلی مشئوم مانند سقوط اعمال بدنی از استعمال زیاد انها حاصل گشته و باین جهة در تجویز انها و قدر شربتشان کمال احتیاط و دقت لازم است شخص محموم خاصه چون مرضش حاد بود همیشه باید راحت کند در بستر بخوابد چه حرکت سبب ازدیاد احتراق شود

واز دیاد احتراق درجه حرارت بدن را صعود دهد و مقدار فضول بدنی مضاعف شده وحمی اشتداد پذیرد اگرچه شخص محموم بواسطه کسالتی که دارد خود مایل بحرکت نیست واز بستر بعضی منافع دیگر برای مریض مترتب است مثلاً سلسله عضلانی چون بی حرکت شود در دفع مرض میکوشد و مسامات جلد باز گشته و موادی که استفراغ انها لازم است خارج میشوند وحرکات قلب وتنفس براحتی صادر گشته ولهذا معالجه حمی سهلتر میگردد دیگر انکه حرکات بدنی با اعمال تغذیه بغایت بهم مربوط اند وچون اعمال بدنی براحتی صادر شوند عمل تغذیه نیز معتدل میگردد وخلاف ان یعنی حرکت وعدم راحت در بستر بسی خطرناک است ویقین است که حرکت مولد حرارت وسکون وراحت مسکن انا ست

پرهیز محض از لوازم تداوی محمومین است ولی اگر ضعف زیاد بر مریض مستولی باشد ویا انکه شخص محموم در مدت سلامتی معتاد بر اکل زیاد بود ویا حمی طولانی باشد و مدتی بود که مریض گرفتار ان شده میتوان بعضی مقویات را بر پرهیز افزود اگرچه خود مریض بواسطه سقوط اشتها وفقدان هضم معدی میل بغذای زیاد نمیکند ومیباید پرهیز باشدت تب متناسب بود واگر خواهند ودانند تا یک اندازه غذاهای مقوی بمریض محموم بخورانند وباید اغذیه مشهی که مریض بانها راغب بود وسهل الهضم ومایع ویا نیم مایع باشند ودارای بعضی ادویه معطر استعمال نمایند وسرمشق این اغذیه ابگوشت معمولی است ومخصوصاً از اغذیه نشاسته ودسمی وسایر مواد مولد الحراره اجتناب پذیرند واز لحوم انهائی را استعمال کنند که هضمشان سهل بود وتحریک زیاد نکنند مانند ماهیهای تازه واقسام صدف وگوشت گوساله وبره وجوجه وشیر ناب ویا مخلوط باآب ومیوه جات پخته ومیوه جات خام ابدار مانند انگور وپرتغال ولیمو وغیره وبقولات سبز ودستور العمل مذکور را هم در محمومین وهم در ناقهین از محمومین باید معمول داشت

مشروبات دوائی (تیزنها) از قدیم معمول اطباء در مداوای حمیات بوده اند ودر این عصر انها را با فایده وتمام استعمال میکنند مثلاً میتوان مشروبات سرد بشخص محموم نوشانید تا بان واسطه از حرارت او قدری کاسته شود ومشروبات گرم را نظر بتعریقی که میاورند نیز استعمال مینمایند ومخصوصاً در علل حاد وعلل ودمی که تعریق از علامات خود انها است مشروبات گرم استعمال میکنند تا ممد بحصول عرق شده ومریض را بشفا نزدیک کند واگر طول مرض زیاد باشد وعمل تعریق نتواند از طول ان چیزی کم کند مشروبات بارد نافع تر خواهند بود وچون اب سرد بمقدار زیاد بنوشند ابتدا مورث التهاب شده وبعد عرق میاورد وبدن را خنک میکند ومشروبات سرد را باید اندکی معطر نمود وبهتر انست که ماده محرک وقابل انتشاری در انها داخل کرد مثلاً قدری الکل ویک ماده معطری ومشروبات گرم باید قدری ترش باشند ویا تلخ

هرگاه معده تحمل غذا ننماید وخوف سقوط قوای مریض بود لازم است از طریقی با واسطه غذا را در بدن داخل نمایند در مداوای محمومین عمل هوای محیط خیلی مداخله دارد چنانچه هوای اطاق مریض باید ملایم وثابت وعاری از مواد عفونی ومواد مسری باشد ودر پرهیز مرضا همین قدر کافی است غذاهائی استعمال کنند که سبب تحریک عمل تغذیه نگشته ومورث از دیاد اکسیداسیون عناصر نشوند ولی در کسانی که مبتلی به نحول ویا نحول باشند لازم است بقدری مواد غذائی داخل بدن نمایند که عمل احتراق متعلق بانها شده وعناصر بدنی خود مریض را نسوزاند

در شناسائی حمای متصل دائم و حمای نائبه و حمای مختلط و صور مختلفه و علامات تمیز این دو مرض و مقایسه ما بین انها و مداوای انها

حمیات نائبه و صور و اقسام مختلفه آنها را مصنفین ایران و فرنگ مفصلاً بیان کرده‌اند و هم چنین است حمیات دائم متصل از قبیل تیفوئید و تیفوس وغیره و مقصود ما در اینجا ذکر علامات ممیزه این امراض است چه این دو مرض یعنی حمای نائبه مختلط و حمای دائم متصل بواسطه اشتراک در بیشتر علامات و تشابه در فتار اغلب باهم مشتبه گشته و طبیب را در معالجه بزرگ می‌اندازند و هر این دو از امراض متداول و شایع ایران زمین اند و دیده میشود در یک محله از شهری حمای نائبه مختلط شیوع دارد و در محله دیگر حمای متصل دائم وانچه را که ذکر میکنیم حاصل امتحانات و اختبارات سی و پنجساله خودمان است و در این مدت سی و پنجسال که مشغول مباشرت عمل طب و مداوای مرضا در ایالات مختلفه ایران بوده‌ایم علامات ممیزه این دو مرض متشابه را دریافت کرده و در این کتاب مستطاب جهة تذکره و تبصره مطالعه کنندگان عظام می‌نگاریم و اگرچه در شهر طهران صانها الله عن طوارق الحدثان که در این ایام کرسی و سواد اعظم مملکت و مسکن بنده مصنف را مسکن است حمای نائبه مختلط زیادتر از حمای متصل دائم شیوع دارد و از امراض اندمیک این شهر است ولی چون حمای متصل دائم در سایر ممالک ایران شایع‌تر است لهذا بدوا به ذکران پرداخته و حمای نائبه مختلط را بعد ذکر میکنیم و پس از آن بقول کلی علامات ممیزه و مشخصه و طریقه مداوای آنها را بیان خواهیم نمود

حمای متصل دائم در خراسان و سمنان **دمنه** و در اصفهان و طهران **حصبه** و در کرمان **تب هفتو** نامیده میشود و مصنفین فرنگ **تیفوس** مینامند و چون غالباً این مرض در بیشتر ممالک ایران بطور وبائی بروز کرده و جمع کثیری را هلاک میسازد **شیخ بزرگوار شیخ الرئیس** انرا باسم حمای وبائی ذکر میکند و در کتاب قانون چنین میفرماید هٰذِهِ الحُمّی تَکُونُ هادِیَةَ الظّاهِرِ مُکرِبَةَ الباطِنِ فی الأکثَرِ مُهلِکَةً یَستَشعِرُ مِنها حَرارَةً وَ اشتِعالٌ قَوِیٌّ وَ یَکُونُ مَعَهُ عِظَمُ النَّفَسِ وَ عُلُوُّهُ وَ تَواتُرُهُ وَ یَصُوتُ کَثِیراً وَ یَنتِنُ کَثِیراً وَ یَتَواتَرُ وَ شِدَّةُ عَطَشٍ وَ جُفُوفُ لِسانٍ وَ قَد یَکُونُ مَعَ غَثَیانٍ أو سُقُوطِ شَهوَةٍ إن لَم یَتَقادَم بِها الأکلُ صارَ أهلَکَهُ وَ وَجَعُ فُؤادٍ وَ عِظَمُ طِحالٍ وَ کَربٌ شَدِیدٌ وَ تَمَلمُلٌ وَ رُبَّما کانَ سُعالٌ یابِسٌ وَ سُقُوطُ قُوَّةٍ وَ أنافَةٌ عَلَی الغَشیِ وَ اختِلاطُ عَقلٍ وَ تَمُدُّهُ مادَّةٌ وَ تَنشَأُ سَیفاً یَکُونُ بِهِ سَهَرٌ وَ استِرخاءُ بَدَنٍ وَ فُتُورٌ وَ رُبَّما عَرَضَ مَعَها بُثُورٌ أحمَرُ أشقَرُ وَ رُبَّما کانَ سَرِیعَ الظُّهُورِ وَ سَرِیعَ البُطُونِ وَ یَحدُثُ قُلاعٌ وَ قُرُوحٌ وَ یَکُونُ النَّبضُ فی الأکثَرِ مُتَواتِراً صَغِیراً وَ یَشتَدُّ فی الأکثَرِ لَیلاً وَ رُبَّما حَدَثَت بِهِم حالَةٌ مِثلُ الاستِسقاءِ وَ یَختَلِفُ المِرارُ وَ غَیرُهُ وَ یَکُونُ البَرازُ لَیِّناً سَمِجاً عَسِرَ الطَّبعِ وَ رُبَّما کانَ سَوداوِیّاً وَ أکثَرُهُ یَکُونُ زَبَدِیّاً مُنتِناً وَ فِیهِ شَیءٌ مِن جِنسِ ما یَذُوبُ وَ یَکُونُ بَولُهُ مائِیاً أحمَرَ أو أسوَداوِیّاً وَ أکثَرُها تَقَعَّباً السَّوداءُ وَ أمّا الصَّفراءُ فَأکثَرُ ذٰلِکَ وَ یَعرَقُونَ عَرَقاً مُنتِناً وَ هٰذِهِ الحُمّی تَبتَدِئُ مَعَ الأعراضِ المَذکُورَةِ بِقُوَّتِها وَ یَؤُولُ أمرُها إلَی الغَشیِ وَ بَردِ الأطرافِ وَ لَیثٍ غَسَقٍ الکُزازُ وَ التَّشَنُّجُ وَ قَد یَکُونُ مِن هٰذِهِ الحُمّیاتِ الوَبائِیَّةِ ما لا یَشعُرُ فِیها العَلِیلُ وَ لا الجاسُّ بِکَثِیرِ حَرارَةٍ وَ لا یَتَغَیَّرُ النَّبضُ کَثِیرَ تَغَیُّرٍ وَ مَعَ ذٰلِکَ فَإنَّها تَکُونُ مُهلِکَةً بِسُرعَةٍ یُدهِشُ الأطِبّاءَ فی أمرِها وَ أکثَرُ مَن یَنجُو مِن هٰؤُلاءِ وَ مِنَ الأوَّلِینَ یَمُوتُ فَإنَّ العُفُونَةَ تَکُونُ قَدِ استَحکَمَت فی القَلبِ انتهی

این مرض مانند سایر امراض عفونی دارای هنگام کمون است و طول این هنگام از نه تا پانزده روز است یعنی از اولین روزی که ماده مرض در شخص اثر کرده تا هنگام ظهور اولین علامات بین نه الی پانزده روز است و در این مرض گاه بدون مقدمات است ولی اکثر علامات مقدمه ذیل عارض میگردند و ممکن است تا یک هفته دوام کند و عبارتند از صداع و درد و کسالت و اوجاع قطنی و نعاس و باسهره و فقدان اشتها و یکی از اطبای معاصر مقدمات مخصوص این مرض ذکر میکند که در سایر حمیات دیده نمیشوند و عبارتند از یک نوع تردیدی در تکلم و یک قسم ارتعاشی در صوت که اکثر منجر به لکنت زبان میگردد و حرکات بدنی غیر ثابت میشوند و در معصم و عضلات ارتعاش پیدا میشود

وبالاخره گوشها سنگین میگردند

در دفتار این مرض سه هنگام بیان میکنند ودوام هریك رایك هفته می نویسند یعنی در صورتیکه مرض چندان شدید نباشد وبروزان مطول روباخ نبود ودر این صورت دوام ان از ۲۱ الی ۱۲ روز است ودوام هریك از هنگام های سه گانه ۳ تا ۴ روز

هنگام اول پس از عروض مقدمات مذکوره حالت قشعریره شدید ویا خفیف بروز نموده وتب ظاهر شده وبدن مشتعل میگردد وصداع بخصوص در جبهه اشتداد میپذیرد ودوار وسهر ونعاس زیادتر گشته ومریض خوابهای هولناك می بیند ونیز برثقل سامعه افزوده شده ولبها مرتعش وقوی باطل ومریض ناتوان میشود وشکایت از اوجاع رضّی در عضلات قطن وعجز واطراف مینماید وقوه شاعره ان کم میشود وبه هذیانی شدید یا ضعیف مبتلی میگردد که در شب اشتداد مینماید وگونه ها سرخ وچشمها پرخون ومنخرین خشك وبعضی اوقات فی الجمله رطوبتی از انها ترشح میکند وزبان نوعاً در ابتدا مرطوب ودارای باره سفید رنگ وگاه خشك میباشد وبسرعت از باره قهوه رنگ سیاهی پوشیده شده وعطش شدید ظاهر میگردد ودرد وسر ودر اول غثیان وقی عارض میشود وشکم نرم وبدون وجع ودر قعر خاصره قراقری بروز ننماید ومقدار مدفوع برازی کم وگاه اسهال جزئی عارض میگردد وقاروره قرمز است ونبض ممتلی ولین وبدون صلابت وقرعات ان از ۱۰۰ تا ۱۲۰ میباشد وجلد گرم و مرطوب است ودر آلات صدری علامت مخصوصی بروز ندارد ولی اکثر مرضا حالت انقباضی در ان حس میکنند وبیشتر اوقات سرفه ورال سبیلانی ورال رنفلانی بروز مینماید وپس از چهار روز از دوام علامات مذکور بثورات مخصوص لکه پتشی ظاهر میشوند وبروز این بثور در صورت واطراف نادر ودر سینه بیشتر وظهور شان در قدام وخلف علی السویه است وبشکل لکه های کوچکی شبیه بگزیدگی کیك میباشند وگاه چند عدد انها بهم متصل شده ولکه بزرگتری حاصل میشود ورنگ انها قرمز تیره است وچون بر انها فشار دهند رنگ بعضی بکلی مفقود شده وبعضی دیگر زرد رنگ ویا خاکستری مایل ببنفش میگردند وچنانچه شیخ می فرماید دتماکان سَرِیعَ الظُّهُورِ وَسَرِیعَ الْبُطُونِ ردیا باشد که بروز این بثور رومی بود یعنی پس از بروز بزودی مفقود میشوند بطوریکه نه پرستار ونه طبیب اگر مواظب نباشند بروز انها ملتفت نخواهند شد وگاه دیده شده است که این بثور سیاه گشته و گاه مانند بثور سرخجه منتهی به سقوط بشره شده اند وعلامات بطنی تیفوئید در این هنگام بروز نمیکند وعروض رعاف نیز نادر است

هنگام دوم در هفته دوم اشتعال حرارت اشتداد می پذیرد وسرعت نبض زیاد یا کم میشود ومریض ناتوان شده و قوای ان بکلی مفقود گشته وحالت باختگی در سیمای ظاهر میگردد ودر جلد بثور سود امینا بروز نموده وزبان یا همیشه مرطوب سفید ویا همیشه خشك وسیاه وباشقاق است وشکم منتفخ گشته ومانند طبل میشود وگاه اسهال بروز مینماید ودفع براز بدون اراده است وترشح بول کم میشود ویا اصلا ترشح نمیکند ودر این هنگام بیشتر علامات سلسله عصبانی بروز میکند از قبیل افتادگی وناتوانی مریض وارتعاش دستها وبروز حرکات غیر ارادی در اوتار وتقلص وتشنج عضلات وکری ونابینائی وگاه سقوط صوت وعسر البلع ومریض با انکه بیدار است هذیان میگوید

هنگام سوم علامات این هنگام موافق انتهای مرض مختلف میباشند چنانچه هرگاه انتهای ان مشئوم بود علامات

ضعفی و سرسامی اشتدادی یابند و ترکیبات خطیر از قبیل ذات الریه و ورم پاروتید و حمره صورت و بروز اسکاردد
عجز وغیره ظاهر میگردند و اگر انتهای آن جید بود علامات مذکوره بسرعت تخفیف یافته هذیان و ناتوانی مریض برطرف
شده و سرعت نبض کم گشته و نبضات آن از ۱۲۰ به ۹۰ و ۸۰ میرسند و زبان پاک میشود و اشتها رجعت مینماید رجعت
قوت مریض خیلی بطئی است و پس از چندین هفته که مریض در حالت نقاهت داخل شده و از باقی قوه شاعره ضعیف
میماند و چنانچه شیخ میفرماید و ربما حدث بهم حال الزحیل الاستسقاء اطراف سنگین وگاه متهیج میگردند بسا باشد
که حالت بهبودی مریض با علامات بحرانی از قبیل رعاف و کثرت ترشح بول و کثرت ترشح عرق و عروض اسهال همراهی
نماید .

صور مختلفه مرض — موافق اختلاف اشخاص و اختصاصات مزاج آنها و تغیرات فصول این مرض مثل تیفوئید
و سایر حمیات عفن بصور مختلف جلوه بروز میکند ما از این قرار

صورت دموی چون بروز مرض در اشخاص دموی مزاج بود علامات غلبه دم از قبیل ثقل سر و صداع شدید و افروختگی
صورت و سرخی گونه و پرخونی چشم و دوار وارده و سنگینی بدن غلبه دارند و ترشح بول کم گشته و رنگ آن سرخ
تیره میگردد صورت صفراوی بروز این صورت در اشخاص صفراوی مزاج و بخصوص در فصل پائیز است و اکثر
قیهای صفراوی وگاه گرانی عارض شده و دهان تلخ و زبان از ماده زرد رنگی پوشیده میشود وگاه اسهال صفراوی
بروز میکند و بدن مشتعل است و غالبا این دو صورت منتهی بصورت ضعفی یا سرسامی میگردند صورت
بلغمی در این صورت زبان سفید و مرطوب و قیهای لزج و اسهال بلغمی لزج و عطش چندان نیست و صداع شدید
ندارد و بدن نیز مشتعل نیست و در اشخاص ضعیف البنیه و ردی الغذاء و ردی المنزل بروز میکند و اکثر منتهی
بصورت ضعفی میگردد صورت ضعفی یا بدوا بروز میکند و یا نتیجه صور مذکوره است و در این صورت مریض
بسیار ناتوان گشته و قوه شاعره اش باطل شده و علامات ضعف از قبیل ارتعاش اطراف و حماقت بشره و اغماء
و بطوء و صغر نبض و سردی بدن و تعفن براز و سیاه شدن دهان و دندان و نتن نفس و نزف الدم و غانغرایا و سقوط صوت
و عسر البلع عارض میشوند صورت سرسامی نیز یا بدوا بروز میکند و یا از صورت صفراوی نتیجه میشود و علامات
عصبانی مانند هذیان و حرکت غیرارادی اوتار و بروز تشنج و تمدد در اطراف و اختلال الحواس بر مریض مستولی میگردند
صورت مختفی همان صورت از این مرض است که شیخ میفرماید و قد یکون من هذه الحمیات الوبائیة ما لا تشعر فیها
العلیل و لا الحاس القریب بکثیر حرارة و لا تتغیر النبض کثیر تغیر و مع ذلک فانها تکون مهلکة بسرعة یدهش الاطباء فی امرها
که در صورت ظاهر مرض چندان اشتدادی ندارد و هیچیک از علامات ردیه مذکوره بروز نمیکنند و طبیب گمان بر
هلاکت مریض نمینماید ولی بودی مریض هلاک میشود

حمای نائب مختلط این مرض بدو صورت مختلف بروز میکند یا بدوا بصورت نوبه ظاهر گشته و یا
از ابتدا مانند سایر حمیات منضمه تب دائم و متصل است در صورت اول مریض پس از یک دو دور احساس کسالت
و خستگی بر نوبه مواظبه و یا مواظبتین مبتلی میشود و غالبا بعد از ظهر هر روز لرزه و قشعریره عارض گشته و حمی بروز
نموده و در اواسط شب یا بواسطه عروض عرق و یا بدون آن قطع میشود و فردای آن روز علامات تقاطعی چند ساعت
زودتر آید و درنگ نشده بروز میکند با اشتدادی زیادتر و دیرتر قطع میگردند یعنی هنگام فتره کوتاهتر و هنگام اخذ
و درازتر میشود و دور و بعد نیز از مدت هنگام فتره کاسته شده و هم مدت هنگام اخذ زیادتر و هم اشتداد علامات

حمای نائب مختلط

نمود

حمّای غائب مختلط

بیشتر میگردد و هم چنین تا روز چهارم و پنجم الی هفتم هنگام فتره بکلی موقوف گشته و حمی دائم و متصل میشود و بهمین جهة است که ما این مرض را حمای غائب مختلط نام نهاده ایم وگاه بروز مرض در ابتدا بصورت مواظبتین است یعنی در شبانه روز دو دفعه هنگام فتره مشاهده میگردد و این قسم اشد از قسم اول و خطرناکتر از آن است و در هر دو قسم استعمال املاح کینین بیفایده و هیچوجه تغییری در رفتار مرض نمیدهد صورت دوم پس از چند روز احساس کسالت و خستگی مریض تب کرده و تا روز چهارم و پنجم غالباً مبتلی بقشعریره است اعم از آنکه بخودی خود عارض شود و یا بواسطه یک حرکتی و اگرچه علامات نوبه در رفتار مرض دیده نمیشوند ولی نوعاً طرف عصر مرض اشتدادی می پذیرد و این صورت بخصوص ظاهر میگردد در وقتی که مرض وبائی بود و یا در شخص نوبه بروز کند یعنی کسی که از اثر میاسم نوبه بدنش ضعیف گشته و طحالش بزرگ باشد در هر دو صورت از روز پنجم تا هفتم علامات تیفوسی عارض شده و مریض ناتوان و افتاده میگردد و اشتها از اول بکلی باطل است و عطش شدید و زبان خشک و مریض ملتهب با قلق و اضطراب شدید وگاه بخصوص در وقتی که مرض وبائی باشد از روز سیوم و چهارم وگاه زودتر زبان با شقاق و قرمز و بدرجه خشک است که مانع از تکلم مریض میگردد و در اشخاص نوبه ممکن است از تابه سیاه رنگ تیفوسی پوشیده شود ولی مثل انچه در حمای متصل ذکر کردیم همیشه بیک نسق نیست و موافق حالت تناوبی در آن تغییراتی مشاهده میگردد و نفس متعفن میشود و هذیان و بعضی علامات دماغی بندرت قبل از اواسط هفته دویم بروز میکند و علامات صدریه که لازمه این مرض نیستند غالباً قبل از هفت کمتر دیده میشوند اگرچه در اشخاص نوبه که مبتلی به نزله ریوی باشند بسا بوده که از ابتدا مرض بصورت ذات الریه و یا ذات الجنب و غیره ظاهر گردد و علامات بطنی غالباً با این مرض همراه اند که بیشتر از مرضا مبتلی به تهوع و قی میباشند و در بسیاری از انها حالت گرفتگی مخصوصی در معده احساس میشود وگاه در پهلوی راست و بیشتر در پهلوی چپ احساس وجع و سنگینی میگردد و بواسطه کوبیدن حس وجع شدید تر میشود و در شکم نفخ طبلی تیفوسی کمتر مشاهده میگردد یعنی خیلی نادر است و در این مرض گاه شکم حالت مخصوصی پیدا میکند که با اثر مسهلات بخصوص مسهلات ملحی نمیتواند مقاومت کند و غالب مرضا از استعمال مسهلات ملحی مبتلی به اسهال مائی میگردند که بر ضعف مریض و قوت مرض افزوده و موجب هلاکت میشود و صداع جبهه در این مرض نیست و اگر هم باشد عروض بطور تناوب است اعم از آنکه عروض مرض ابتدا بطور تناوب بوده و یا نبوده در بعضی از مرضا در پشت گردن و خلف سر احساس وجعی میشود که دائم و متصل است و موجب عدم راحت مریض میباشد و هم چنین رعاف غالباً نیست و اگر هم باشد خیلی جزئی است و ارتباطی با صداع ندارد و در بیشتر مرضا مشاهده میشود که صبح پس از آنکه از خواب بیدار شدند بعضی قطعات کوچک خونین در مخاط بینی و یا نفث ریوی وجود دارد و دفع حبات هم در این مرض هم در حمای متصل دائم در هفته دویم مشاهده میگردد و بر در تیفوسی در این مرض نادر است وگاه از روز هشتم تا پانزدهم در شکم و سینه و پشت بروز میکند و در اکثر از مرضا غالباً بدن از عرق پوشیده شده است و بروز این عرق که بیشتر در سر و گردن و سینه و در پاها کثرت هیچوجه تغییری در رفتار مرض نمیدهد و چون عاقبت مرض مشئوم باشد علامات مذکوره اشتداد نموده و بر مریض ضعف و ناتوانی مستولی گشته و نبض ضعیف و صغیر و نملی شده و حرارت بدن انتقاص یافته و مریض در حالت اغما غالباً هلاک میشود و در صورتیکه منجر بشفا بود از اواخر هفته دویم حمای دائم و متصل مبدل به حمای نوبه گشته و کم کم اشتها رجعت کرده و املاح کینین مؤثر شده و خشکی زبان موقوف گشته و باره سفیدی از زردرنگی حاصل کرده و ناتوانی مریض

حنادر روز دوم فعه هنگام

کم شده و بتدریج شفا حاصل میشود و دوام این مرض نوعاً سه هفته است وگاه تا چهار هفته و زیادتر هم دوام میکند و مانند حمای متصل دائم علامات بحرانی در ان دیده نمیشود و اگر طبیب در اثنای بر مداوای مرض بوده طریق حزم و احتیاط را از دست ندهد بیشتر مرضای ان شفا می یابند و عاقبت مرض چندان مشئوم نیست و این مرض در طهران همیشه اند میک و در بعضی سنوات در پائیز وگاه در بهار و بائی میشود و در سایر بلاد ایران از قبیل خراسان و کرمان و اصفهان کمتر دیده شده و نادر الوقوع است

صور مختلفه ـــــ مگر بصورت مخفی که مخصوص به حمای متصل دائم (تیفوس) و تیفوئید است به شاهد و نیکه در حمای متصل دائم ذکر نمودیم این مرض ظاهر میگردد و یکی از دانشمندان سه صورت در حمای نائب مخلط ذکر میکند اول حمای نائب مخلط بقول عام که در این صورت علامات متعارفه مرض بروز ندارند و برخلاف عادت علامتی ظاهر نمیشود دوم صورت صفراوی که علامات معدی در ابتدا بروز میکنند وکم کم اشتداد نموده مرض شبیه به حمای اصفر میگردد سیوم صورت رد یه که متصف میشود به بروز سوانحی که در حمیات نائبه ردیه بروز میکند

مقایسه ما بین علامات مخلط ای دائم ما حمای نائب و حمای متصل و طریق تشخیص انها

در حمای متصل دائم مریض از ابتدای مرض بطوری ناتوان و افتاده میگردد که از روز دوم وگاه از همان روز اول از همه حرکات عجز دارد و قادر بر هیچ نوع حرکتی نیست و حواس ان غالباً در چند روز اول مختل میشود و قوه شاعره و متفکره اش باطل میگردد برخلاف در حمای نائب مخلط تا اواسط هفته دوم مریض غالباً خودش بدون اعانت دیگری حرکت میکند و در حواس ان چندان اختلالی نیست حتی در اواخر مرض که صورت سرسامی بروز میکند چون ان را متنبه کنند مشاعرش بجا خواهد بود و سهر و بی خوابی در حمای متصل دائم از اول مرض همراه است و از علامات لازمه ان میباشد برخلاف در حمای نائب مخلط و صداع در حمای متصل دائم در جبهه است و بطور اتصال برخلاف در حمای نائب مخلط که وضعش بطور تناوب و صداع دائم در خلف سر میباشد نه در جبهه و هم چنین رعاف در حمای متصل اگر عارض شود قبل از هفته خواهد بود و بطور رعاف حقیقی میباشد و چون عارض گردد موجب تسکین صداع میشود برخلاف در حمای نائب مخلط که رعاف حقیقی نیست و غالباً خون جزئی از منخرین مؤخره ترشح کرده و با نفث دهن دفع میشود و مخاط بینی گاه خون الود است و از روز اول تا روز دهم و دوازدهم این حالت دیده میشود وگاه باشد که یک دو روز قبل از بروز مرض مانند علامات مقدمه ظاهر گردد و هیچ چیز ارتباطی با صداع ندارد و خشکی دهان و زبان در حمای نائب مخلط گاه از روز اول و دوم بروز میکند و زبان بدرجه خشک میگردد که در هیچیک از امراض حاده باین درجه دیده نمیشود برخلاف در حمای دائم متصل در هفته دوم زبان خشک سیاه و با شقاق میگردد و علاوه در حمای نائب مخلط خشکی زبان همیشه یک نسق نیست وگاه زیادتر وگاه کمتر است و بعبارة دیگر یک نوع حالت تناوبی در ان دیده میشود برخلاف در حمای متصل دائم و بروز بثور در حمای متصل دائم در اواسط و یا اواخر هفته اول است وگاه در تمام بدن حتی در صورت و گردن و اطراف ظاهر میشوند و بیشتر اوقات با لکه های پتشی همراه اند برخلاف در حمای نائب مخلط اگر بروز کند در اواخر هفته دوم تا اواسط هفته سیوم است و بروز انها محدود به سینه

وشکم و پشت میباشد و با لکه های پتیشی همراهی ندارند و نزف الدم و غانغرایا در حمای نائب مختلط خیلی بندرت ظاهر میشوند بر خلاف در حمای دائم متصل در صورتیکه عاقبت مرض مشئوم بود غالبا ظاهر میگردند و یکی از علامات ممیزه حمای متصل دائم کری است که غالبا در هفته دوم ظاهر میگردد و در حمای نائب مختلط دیده نشده است اگرچه گاه باشد که فی الجمله سنگینی در گوشها ظاهر شود ولی کر نمیشوند و دوام حمای متصل دائم غالبا یک هفته و بندرت دو هفته بطول می انجامد و ازاین جهت است که اهالی کرمان از تب هفت و میتا مند یعنی تب یک هفته ی بر خلاف حمای نائب مختلط که گاه تا چهار هفته و زیادتر دوام میکند و حمای دائم متصل غالبا بواسطه عرق و کمتر بواسطه رعاف و اسهال و ادرار بحران مینماید بر خلاف حمای نائب مختلط که حالت بحرانی ندارد پس این دو مرض را بواسطه طریقهٔ فوق دقت وانتها میتوان از هم تمیز داده و تشخیص نمود

در بیان مداوای حمای متصل دائمی و حمای مختلط نائب بقول کلی

اولا حمای متصل دائم چون مرض بطور وبائی ظاهر گردد چنانچه اغلب چنین است باید شرایط حفظ صحت را مراعات نمود و مرضا را از هم جدا نموده و منفرد کرد و در تنظیف آنها و اصحاحهما امکن کوتاهی ننموده و هوای منزل را نظیف و پاکیزه کرده و بقدر امکان تجدید نمود و غسولات سرد و سرکه دار استعمال کرد و در استعمال مواد انتی سپتیک غفلت نورزید و اولین تکلیف طبیب تسکین حالت حمائی و دفع التهاب و اشتداد آن است و در تحصول این مقصود استعمال مبردات متداول و شایع میباشد و در ابتدا استعمال مسهل و یا مقیئی و مسهل خاصه در وقتی که امتلاء معده و امعا بود از لوازم است ولی از استعمال مسهلات قویه باید احتراز نمود چه بر ضعف مریض افزوده و عاقبت مرض را مشئوم میکند و از استعمال امتیک در هنگام مقدمه بعضی از اطبا تمجید میکند و میگویند سیر مرض را متوقف نموده و از مدت آن میکاهد و بعضی دیگر از استعمال کلمل تمجیدات مینمایند و استفراغ دم بغیر از صورت و محل ذکر شده صورا ابدا جایز نیست و در این صورت با کمال دقت باید فصد کرد و اگر فصد نکنند بهتر است زیرا اگرچه موقتا فصد موجب تسکین بعضی عوارض میگردد و قلق و اضطراب مریض را کم نموده و بالنسبه راحت میگردد ولی گذشته از آنکه مدت نقاهت را البته زیاد خواهد کرد محتمل است مرض را مبدل بصورت ضعفی و یا سرسامی نماید بخصوص در وقتی که و با شدید باشد و انداختن زلو در پشت گوش و غوزگاه در صورتیکه صداع شدید و نبض قوی بود جایز است و از هنگام تزاید تا هنگام وقوف مرض لازم است طبیعت همه روزه یک دو دفعه تقاضا نماید و یبوست نداشته باشد لهذا استعمال حقنه های ملین و مفتح از لوازم است و در دفع صورت سرسامی و ضعفی استعمال عوامل مقوی و محرک و عوامل ضد تشنج و عوامل محرک قوی در میانا اطبا شایع میباشد و از این جهت است که عصاره کنکینا و مطبوخ آن و شرابهای اعلا و تریاک و مشک و کافور و اینها را استعمال میکنند و مشک را تا چند گرم استعمال کرده اند و باعتقاد ما پس از استعمال مسهل در ابتدا باید اغذیه مقوی سریع الهضم و مایع و یا نیم مایع با کمی شراب اعلا جهت حفظ قوی با عدم میل و رغبت مریض استعمال کرد والا عاقبت مرض مشئوم خواهد شد و مطبوخ قهوه و چای سبز نیز در حفظ قوی مؤثر است و هم چنین است محصولات انیکا و نیز در دفع عوارض عصبانی این نهای سرد مستعمل و سودمند است و غالبا چون مریض را در شبانه روزی یک و دو دفعه در آب نیم گرم بنشانند

که حرارتش از ۴۰ تا ۴۱ درجه سانتی گراد باشد اشتداد حمی تسکین می یابد و عوارض عصبانی را دفع میکند و در دفع
هذیان استعمال امتیک منفرداً و یا مخلوط با تریاک مستعمل است و از ۴۰ تا ۴۰ سانتی گرم چون بطور پوسیون استعمال
کند هذیان را موقوف کرده و بی خوابی را برطرف نموده و زبان را تازه میکند و میتوان انرا با هم وزن خود تریاک استعمال
کرد و یکی از ادویه که در دفع این مرض مؤثر است سولفات کنین و سایر املاح کنین میباشد و غالباً اثرهای نیکو
از ان دیده میشود و تب و بائی که در طهران در اوائل سال ۱۲۸۹ هجری پس از قحطی بروز کرد و زیاده از ۲۵ هزار نفس را
هلاک نمود از استعمال سولفات کنین اثرهای خوب دیده شد و در مرضائی که من بنده مصنف این دوا را بمقدار زیاد
استعمال کردم بیشتر شفا یافتند و ابدا کری در انها دیده نشد بر خلاف سایر اطبا که این دوا را استعمال نکردند بیشتر
مرضای انها تلف شدند و اگر معدودی جان در بردند کر و لال ماندند و در نقاهت این مرض در استعمال اغذیه مقوی
و شربهای اعلا نباید کوتاهی کرد و در مراقبت ناقه باید کوشید
ثانیاً حمای نائب مخلط اولین تکلیف طبیب در مداوای این مرض استعمال سولفات کنین است چه املاح کنین دوای
مخصوص این مرض میباشند و باعتقاد ما سولفات بر سایر ترجیح دارد اگر چه بعضی کلورهیدرات را بخصوص در وقتیکه
معده تنبل بود ترجیح میدهند و نوعاً مقدار شربت ملح کنین در این مرض در صورت متعادل فی ۶۰ سانتی گرم و در
صورت ردی از ۱ تا ۳ گرم و زیادتر است و در اول مرض استعمال مسهل و یا مقیی و مسهل جایز است و اگر علامات امتلای
معده وامعا موجود باشند لازم و زیاده از یک مسهل جایز نیست و چنانچه در ذیل علامات بیان کردیم در استعمال مسهل
در این مرض نهایت احتیاط را باید مرعی داشت و نوعاً اطبا املاح کنین را در هنگام فتره یعنی همینکه اشتداد حمی کم شد
و سکونتی در حالت مریض پدید گشت و نبض فی الجمله ارام گرفت و جلد مایل بتری شد استعمال مینمایند اگر چه در صورت
ردی در هنگام اشتداد هم باید انها را بکار برد و باعتقاد ما در اول مرض باید یک مسهل و یا یک مقیی استعمال کرده و
بعد شروع باستعمال سولفات کنین نمود و در این بین هرگاه خشکی زبان شدت کند و موحش ابتداء مریض گردد
موقتاً استعمالش را موقوف دارند چه در بعضی مرضا گاه سولفات کنین بر خشکی زبان می افزاید و بعد مجدداً استعمال
نمایند و تا اخر مرض باستعمال ان باید مداومت نمود و یکی از عوامل مؤثر در این مرض انتی پیرین است چه با سولفات
کنین تواماً استعمال شود و یا منفرداً و غالباً قلق و اضطراب را کم نموده و اوجاع رضی را که بیشتر موجب ابتلاء مرضا و عدم
راحت انها میباشند برطرف کرده و مریض را راحت نموده و خواب می آورد و این دوا را از ابتدای بروز حمی تا هنگام فوت
مرض میتوان استعمال نمود و در زمان انحطاط که مجدداً مرض بصورت نوبه ظاهر میشود اگر استعمال کند موجب
ضعف مریض و سقوط قوی میگردد و هم چنین در صورت ضعفی استعمال ان جایز نیست و استفراغ نیز در عموم
نه موضعی در همه صور این مرض حتی در صورت ذات الجنب و ذات الریه اصلا جایز نیست و ممکن است پس از چند ساعت
موجب هلاکت مریض گردد و در صور صدری از استعمال املاح کنین و انتی پیرین نباید واهمه داشت و غالباً از استعمال
انها علامات صدری بکلی موقوف میگردند و چون وجع پهلوها و محل فوق معده شدید باشد مشمع خردل اثر دارند
و نیز پاشویه خردل و استعمال مشمع ان در ساقها جهة دفع عوارض دماغی مؤثر است و در دفع یبوست چنانچه
در حمای متصل ذکر کردیم حقنه های ملین مستعمل اند و هم چنین در صورت سرسامی و ضعفی بنحویکه در حمای
متصل ذکر نمودیم استعمال عوامل مقوی محرک و عوامل ضد تشنج و عوامل محرک قوی را با سولفات کنین باید توام
نمود و هم چنین در صور صدری علاوه بر سولفات کنین استعمال عوامل منفث لازم است و بخصوص پولیگالا

خیلی مؤثر میباشد ودر صورت معدی اشربه ترش حزه ومنجر و یخ دار باید استعمال کرد در هر صورت بواسطهٔ استعمال اغذیه مقوی سریع الهضم باانکه مریض رغبت ندارد باید قوی را حفظ کرد و شرابهای اعلا نوشانید و استعمال بزنهای سرد دراین مرض جایز نیست واطبای انگلیس دراین مرض اگرچه مسهلات قوی استعمال میکنند ولکن باعتقاد ما جایز نیست وشاید در ممالک هند که بیشتر اطبای انگلیس این مرض را در انجا دیده وتداوی نموده اند استعمال این مسهلات مفید باشد

حمی تیفوئید که از امراض شایع فرنگ است در ممالک ما تا اکنون دیده نشده وهمین حمای متصل دائم و باحمای نائب مختلط است که صور تیفوئیدی انها را بعضی از اطبای فرنگی حمل بر تیفوئید میکنند وحال انکه ما بین تیفوئید واین امراض بینونت فاحشی است وعلامات مخصوصه تیفوئید در انها موجود نیست ولهذا از ذکر تیفوئید اعراض کرده وانرا بیان نکردیم

در بیان اقسام کنکینا

کنکینا پوست کنه کنه باسم کنکینا پوست چندین درخت راکه همه از طایفه **روبیاسه** واز صنف **سنکونه** میباشند مینامند ودر تجارت اقسام زیادی از کنکینا متداول است ونوعا انها را دو جنس کرده اند کنکینای حقیقی وکنکینای غلط که هریک دارای اقسام چندی هستند

کنکینای غلط الکلوئیدهائی که در کنکینای حقیقی موجوداند ودارای خواص ضد تناوب میباشند چون دراین جنس وجود ندارند کنکینای غلط نامیده شده وچهار قسم این جنس که از طایفه کنکینای حقیقی میباشند عبارتند ۱ کنکینای سفید موتیس ۲ کنکینای نوواکه غالبا در تقلب کنکینای قرمز بکار میرود ۳ کنکینای لوکزای غلط که لوکزای پست نیز نامیده میشود ودر تقلب لوکزای حقیقی داخل میشود ۴ کنکینای سفید لوکزا که کنکینای اریکا وکنکینای کوسکو نیز مینامند واین سه قسم اخیر دارای ماده هستند موسوم به **اریسین** وسایر اقسام کنکینای غلط که از جنس اکزوستما میباشند وصفت متمایزه شان در دارای الات تذکیر استاذ این قراراند ۱ کنکینای پیتون که کنکینای سنت لوسی نیز نامیده میشود ۲ کنکینای پیتایا که دارای الکلوئیدی است موسوم به پیتایین ۳ و ۴ پوست اکزوستمای پرو و برزیل ۵ قسمی که معروفست به پیشه کنکینا

کنکینای حقیقی مقصود از جنس از کنکینا است که دارای کنین وسنکونین بود وصاحب خواص ضد تناوب ودافع الحمی وهمه اقسام این جنس از صنف **سنکونه** میباشند که صفات متمایزه ان از قرار ذیل است بن گل این صنف ملصوق وصاحب لبه است که دارای پنج دندانه است وتاج ان یک برگی وقمعی شکل ودارای پنج قسمت وانبوبه ان استوانه و گوشه دار وپنج الت تذکیر در جوف این انبوبه ملفوف میباشد وکپسول ان بیضی شکل وکشیده وثنائی المسکن وصاحب دو مصراع ودندانه های بن گل مانند تاجی انرا احاطه کرده است ودر دو اضلاع حجرات ان تخمهای غشائی شکل چندی محتوی اند بهرجهة صنف سنکونه عبارتند از درختهای بزرگی است که همیشه سبز است ومناقه اش خشبی وشاخه ها و برگهایش در مقابل هم واقع شده اند وگلهای ان خوشه شکل ومانند سنبله میباشند ویکی از دانشمندان صنف سنکونه را موافق انکه کپسولش از تحت بر فوق ویا از فوق به تحت باز شود بر دو قسمت نموده

کنکینا

کنکینای غلط

کنکینای حقیقی

دولیدل

دِولدِل مسافر گیاه شناس که چندین سال در قسمت تحتانی امریک جنوبی گردش کرده این دو قسمت مذکوره از صنف سنکونه را دو نوع متمایز می‌داند و چنین می‌گوید که نوع اوّل را سنکونا و نوع دوّم را کاسکاریلا می‌نامند و همه اقسام نوع اوّل قاطع الحمی می‌باشند یعنی دارای کینین و سنکونین اند بر خلاف نوع دوّم که دارای این دو الکلوئید نیست نوعاً کنکینای حقیقی که در تجارت متداول است بر سه قسم است کنکینای خاکستری و کنکینای زرد و کنکینای سرخ و کنکینای سفید عبارت از اقسام کنکینای غلط میباشد

کنکینای خاکستری

کنکینای خاکستری

سه قسم از این کنکینا از اقسام کنکینای غلط میباشد یعنی کنکینای ریکا و دو قسم دیگر که مشابه اند و نوعاً در کنکینای خاکستری حقیقی مقدار سنکونین زیادتر از کینین است و بشکل پوست شاخه‌های کوچکی است لوله که طول آنها از ۳ تا ۵ سانتی متر و ثخنشان از ۱ تا ۴ میلی متر و دارای شکافهای سطحی و پوشیده شده اند از بشره خاکستری روشن و یا تیره و کناره این لوله‌ها گاه صاف و گاه کمی لیفی و رنگشان زرد باخته و یا سرخ رنگ که بواسطه فرو بردن در آب این رنگ زیاد میگردد و این قسم کنکینا دارای بوی مخصوص متمایزی است و طعم آن عفص و تلخ و رنگ گردان اسم خاکستری است و یک قسم از این کنکینا که به لوکرای بزرگ موسوم است صفت متمایزه اش زیادتی ثخن آنست و تلخی این قسم بیشتر و عفوصتش کمتر است و لوکرای حقیقی دارای سنکونین زیادی است و کینینش کمتر از کنکینا کالیزایا میباشد

طول درخت کنکینای خاکستری از ۵ تا ۸ متر است و برگهای آن مستطیل و نخی شکل و بیضی و درخشنده و دارای گودیهای چندی میباشند

یک قسم از کنکینای خاکستری موسوم به کنکینا لیما و یا کنکینا هوانوکو و علامات متمایزه آن از این قرار است رنگ داخلی آن زرد نارنجی و یا سرخ رنگ و دارای بوئی نیست و بشره آن سفید رنگ گاه نازک و صاف و گاه ثخین و قدری خشن و طباشیری و گاه ثخنش بیشتر و خارجی شکل و در روی این بشره طبقه پارازیتی موجود است شبیه به لیکن دانشمندان فرانسه نوعاً کنکینای خاکستری را سه قسم کرده اند کنکینا لیمای خاکستری باریک کنکینا لیمای خاکستری بزرگ و کنکینای لیمای سفید

قسمی دیگر از کنکینای خاکستری موسوم است به کنکینا هوامالیس و یا کنکینا هاوان و پست‌ترین اقسام است و هیئه بشکل لوله میباشد و رنگ بشره آن خاکستری خاکی رنگ است و رنگ خود آن مختلف میشود از خاکستری مایل به وردی تا خاکستری سیاه رنگ و در قطعات بزرگ آن مانند کنکینای سرخ برآمدگیهای ثولول مانندی است که بشکل خطوط طولی در پهلوی هم قرار گرفته اند و یک جنس از این قسم که موسوم است به هوامالیس حدیدی رنگ بشره بیرون آن مانند رنگ آهن است و از این جهة شبیه به کنکینای حقیقی سرخ میباشد و نوعاً گرد کنکینای هوامالیس تقریباً سفید میگردد و این قسم مقدار زیاد سنکونین دارد

کنکینای زرد

کنکینای زرد

این قسم نیز دارای اقسام ثانوی چندی است و نوعاً کنکینای زرد دارای قطعاتی است خیلی بزرگتر از کنکینای خاکستری و محتوی مقدار زیادی کینین میباشد مرکب با اسید کینیک و نیز یک جزء از اسید کینیکان با آهک مرکب است و بواسطه این دو قسم کینات است که مطبوخ آن موجب ترسیب محلول سولفات سود میگردد

کنکینا کالیزایا که کنکینای زرد سلطانی (سنکونا کالیزایا) نیز نامیده میشود عبارت است از کنکینای متداولی

اقسام کنکینا

کنکس و بشکل قطعاتی است که طول آنها از یک دهم متر است تا نیم متر و ثخنشان تقریباً از ۵ میلی متر تا یک سانتی
متر و رنگ جوف آنها زرد خرمائی و یا تیره تر است و دارای نسج لیفی میباشند و در کناره آنها طبقات متناوب زرد خرمائی
و سفید مشاهده میگردد و اجتماع این طبقات خارجی طعمشان زیادتر از طبقات داخلی است رنگ مخصوص بآنها
میدهد و طعم این قسم کنکینا بسیار تلخ و عفص است و طبقات خارجی طعمشان زیادتر از طبقات داخلی است و دارای
بوئی نیست و چون بشره آن بی اثر است گاه از ابر داشته و کنکینا کالیزایای مقشر نامیده میشود و در این صورت از
همه اقسام کنکینا باقدرتتر است و گاه بعضی قطعات در تجارت متداول است که علاوه بر بشره دارای مواد ترسیبی
آهکی و خیطها و برگهای نباتات پارازیتی میباشند و در قطعات خیلی بزرگ طبقه مواد خارجی تخمیناً است و دارای
شکافهائی است که قعر آنها خاکستری تیره است و در قطعات کوچکتر بشره نازک و خشن و اسمراللون و دارای
شکافهائی سطحی است

ماده عامل کنکینا که عبارت از کینین بود در این قسم زیادتر از سایر اقسام موجود میباشد و از ۱۰۰ جزء کنکینا کالیزایا
از ۳ر۵۰ تا ۴ جزء سولفات کینین باید حاصل شود

کنکینای زرد نارنجی پوست این قسم کنکینا در صورتیکه تازه بود طبقات خارجیش دارای رنگ ورمی میباشند
در مقابل رنگ زرد خالصی که در طبقات داخلی آن موجود است و موافق عمر درخت چهار قسم کنکینا از آن اخذ
مینمایند و از همه جوانتر قسمی است لوله شبیه به دارچینی که آن را کنکینای دارچینی نامیده اند

کنکینای زرد پادشاه اسپانیول آن وقت که خود کنکینا را در دفع نوائب استعمال میکردند و هنوز کینین را از آن استخراج
نکرده بودند این قسم کنکینا را بواسطه قشنگی رنگش که زرد نارنجی است و طعم مطبوع و بوی نافذش محفوظ داشته و
مخصوص مصرف سلاطین بود و در تجارت هرگز دیده نمیشد

کنکینا انتیوکیا که در تجارت فرانسه معروف به کنکینا پیتایا است قسمی از کنکینای زرد است که دارای الکلوئیدهای
زیادی میباشد ولی سنکونین بیشتر از کینین دارد

کنکینای زرد لیفی قسمی از کنکینای زرد است و درختان هنوز شناخته نشده

کنکینا کارتاژن دارای چندین قسم است که در همه اقسام آن مقدار بسیار کمی الکلوئید یافت میشود و اقسام آن
عبارتند از کنکینا کارتاژن زرد که شبیه است به کنکینا لوکزای سفید و کنکینا کارتاژن نارنجی و کنکینا کارتاژن
اسمراللون

کنکینای سرخ

کنکینای سرخ (قرمز) این قسم از کنکینا دارای رنگ قرمزی رنگی است و چون انگشت را بروی
آن بمالند سرخ میگردد و از حیثیت ترکیب کیمیائی مابین کنکینای خاکستری و کنکینای زرد واقع شده و کینین و سنکونین
در آن بیک مقدار موجوداند بدون آنکه یکی بر دیگری تفاضل داشته باشد و در ۱۰۰ جزء آن نوعاً از ۱ تا ۲ جزء سنکونین
و از ۱ تا ۲/۷ جزء کینین موجود است و این قسم از کنکینا زیادتر از سایر اقسام تنن مخصوصی دارد که رنگ املاح آهن را
سبز میکند و دارای اقسام ثانوی چندی است که عموماً آنها را بدو صنف کرده اند صنف اول کنکینای سرخ متداول
و صنف دوم کنکینای سرخ پیت و صنف اول نیز دارای دو قسم است کنکینای سرخ غیر ثؤلولی و سرخ ثؤلولی
کنکینای سرخ غیر ثؤلولی که آلمانیها و انگلیسها آن را کنکینای سرخ حقیقی مینامند یکی از دانشمندان مسمی به **گیبورد**
موافق حجم پوست این قسم را نیز بر سه قسم ثانوی کرده و آنکه از همه کوچکتر است لوله و آنکه از همه بزرگتر است پهن

میباشد

میباشد و هر چه عمر پوست زیادتر بود بشره ان ثخین تر و خشن تر و بیشتر شکاف خواهد داشت و رنك این بشره در پوستهای جوانتر سفید و در پوستهائی که عمرشان متوسط بود خاکستری تیره و در پوستهای پیرتر پوشیده میشود از مواد نباتی پارازیتی و رنك خود پوست مختلف میشود از سرخ باختر تا سرخ نارنجی و تا سرخ پر رنك و طعم ان تلخ و مخصوص عفص و کمی معطر است و در پوستهای کوچك پس از تلخی شیرینی نیز احساس میگردد

کنکینای سرخ ثولولی صفت ممیزه این قسم انست که در حالتیکه پوست تازه باشد عده زیادی از نقاط بر امده در سطح ان مشاهده میگردد ولی بواسطه اصطکاك این بر امدگیها مفقود میشوند و این قسم دارای رنك قرمز قشنگی است و گیبور موافق حجم پوست انرا بچهار قسم کرده و کوچکتر از همه لوله و بزرگتر پهن است و بشره ان زیاد با کم ثخین و شکاف دار و رنك ان خاکستری قرمز تا به خاکستری سبز رنك و یا خاکستری سفید مختلف میباشد و طعم این قسم کنکینا تلخ و عفص است و المانیها و انگلیسها کنکینای سرخ ثولولی را بر کنکینا هوامالییس نسبت میدهند لیرهرز و از یك درخت حاصل میشوند

کنکینای قرمز بیست گیبور چهار قسم ثانوی در این قسم کنکینا معین کرده از این قرار کنکینای قرمزلیما کنکینای قرمز نارنجی و پهن کنکینای قرمز باختر کنکینای قرمزی که بشره اش سفید است و شبیه به میکا میباشد

نوعاً این اوقات کنکینای سرخ اعلا خیلی کم یافت میشود و دارای قیمت زیادی است و لهذا عطارهای فرنگستان تقلب کرده و کنکینای زرد را بمجاور بخار امانیاك محاور نموده تا سرخ گردد

بالاخره این اوقات سلاطین متمدن فرنك در هندوستان کنکینا کالیزایا را زراعت کرده و بمقدار زیاد عمل اورده اند و از این جهة است که قیمت سولفات کینین این ایام تنزل نموده و خیلی ارزان شده است

در بیان تاریخ کنکینا و کشف خواص ان

تاریخ کنکینا

اهالی پرو این پوست را کینا کینا مینامند و لفظ کنکینا مشتق از ان است و هم چنین است لفظ گنه گنه که ما اهالی ایران تلفظ مینمائیم و خواص طبی این پوست در فرنك و در امریك تا سال ١٠٤٩ هجری (١٦٣٨ عیسوی) بکلی غیر معلوم بود یعنی یك صد و پنجاه سال بعد از انکشاف عالم جدید خواص این را دانشمندان طب کشف شد اگرچه میگویند قبل از انکه کریستوف کلومب و بعضی دیگر از سیاحان مانند کورتز و پیزار این عالم را کشف نمایند مردمان پرو خواص این دارو را میدانستند و در دفع حمیات استعمال میکردند و این راز را از اهالی فرنك پوشیده داشته و چون انها را غاصب ملك خود و ظالم میدانستند به منافع بزرك ان مطلع نمیساختند ولیکن این مسئله قدری از حوزه عقل و دانش خارج است چه نمیتوان تصور نمود که در مدت یك صد و پنجاه سال چنین رازی پوشیده ماند با انکه اختلاط و امتزاج مردم پرو با اهالی اسپانیول به منتهی درجه رسیده و با انان هم کیش و هم مذهب گشته بودند و قبول این مسئله در صورتی امکان میپذیرد که بگویند جز چند خانواده از اهالی پرو کسی دیگر از خواص کنکینا وقوفی نبوده نه انکه میگویند تمام افراد ملتی ان مملکت بر این نکته واقف بودند زیرا در این صورت محال بود مردمان فرنك این راز را لابد مکشوف میساختند و نیز میگویند امریکائیان خواص کنکینا را از شیرهای پرو اموخته بودند چه این حیوانات چون گرفتار نوبه شدندی به کنار دریاهای سنکونا رفته و از ابهای انجا مینوشیدند و مداوای خویش

تاریخ کنکینا

خویش بدین نحو میگوشیدند و حقیقت این مسئله نیز چندان محقق نیست چه اول باید وجود شیر را در پرو ثابت نمود و بعد بروز نوبه را در آن مدلل کرد تا این مدعی پذیرفته شود اما میتوان گفت چون اطبا در علاج نوائب در بیشه‌ها او پوستهای تلخ را استعمال مینمودند که بواسطه تجارب عدیده خواص کنکینا را نیز معلوم کردند و متدرجا میان مردم منتشر شد

در سال ۱۱۳۸ هجری (۱۷۳۵ مسیحی) **یوسف دو سیو** برادر **انتون دو ژساد** معروف مامور شد که بامریکا مسافرت کند و تاریخ طبیعی این عالم را مطلع گشته و انچه نباتات تازه ببیند برای باغ سلطنتی بفرستد این دانشمند میگوید ساکنین قریه مالاکاتوس که در چند فرسنجی لکزا واقع است پیش از سایر مردم بر خواص کنکینا مطلع بودند و در این باب شرح مبسوطی مینگارد

در انکشاف خواص کنکینا نیز حکایتی نقل میکنند که در مملکت پرو پادشاهی بوده **کنت دل سنکون** نام و او را زنی بود که در شهر لیما گرفتار نوبه شدیدی گشته قاضی شهر بمریضه کنکینا تجویز نموده شفا یافت میگویند قاضی مذکور خاصیت این دارو را از مردم دریافته بود و از ان به بعد کنکینا به گرد کونتس معروف گردید و کم کم زهاد عیسوی که در شهر لیما بودند استعمال این گرد را شایع ساخته و به مرضای فقیر مجانا میدادند و از این جهت مدتی هم کنکینا باسم انها خوانده میشد و بالاخره کشیشان مذکور دوای مذبور را در رم نزد قاضی القضاة مسمی به **لوگو** فرستاده و از این به بعد بنام او موسوم شده و انرا گرد کاردینال مینامیدند

پس از انکه **کنت دل سنکون** و زوجه اش از امریک به اسپانیول مراجعت کردند سبب اشتهار این دوا گردیده مشهور مردم انرا استعمال مینمودند و بواسطه کثرت استعمال ان تجار پروئی فرصتی غنیمت شمرده کنکینای قلابی را بمردم میفروختند و لهذا از اهمیت کنکینای اصلی کاسته شده و جمع کثیری از اطبا و خیلی از مدارس طبی بر ضد ان برخاسته و هر کس انرا استعمال مینمود گرفتار مجازات و جریمه میگردید و کنکینا بقدری در فرنگ عزیز الوجود شد که یکی از اطبای بزرگ روم موسوم به **فراسونی** که از طرفداران ان بود هر چه مینمود نزد دکان عطارها و دوا خانه‌ها انرا بدست نمیاورد و ناچار از زهاد عیسوی تمنا میکرد تا از این دوا به مرضای او عطا نمایند

موافق قول **سیدنم** که از اطبای بزرگ انگلیس است تا در سال ۱۶۶۰ میلادی (۱۰۷۱ هجری) کنکینا معمول به اطبای انگلیس بود و از این تاریخ تا سال ۱۶۷۰ استعمال ان بکلی ممنوع شد چرا که چند نفری در حین حمله نوبه از این دوا نوشیده و هلاک شدند و هلاکت انها را حمل بر اثر این دوا نمودند و در سال مذکور سیدنم دوباره انرا معمول داشته و استعمال شایع گردید و چنین حکایت میکنند که یکی از متطببین انگلیس معروف به **تالبو** در سال ۱۶۷۹ میلادی (۱۰۹۰ هجری) لوئی چهاردهم پادشاه فرانسه را که مدتها مبتلی به نوبه بسیار مبرم بود بواسطه داروی مخفی معالجه نمود پادشاه مذکور دوای مخفی او را به ۴۸۰۰۰ لیره خریداری کرده و به دو هزار فرانک وی را موظف فرموده و با و رتبه نجابت بخشید و فرمود کیفیت این دوا را باسم علاج انگلیسی حمیات چاپ نموده منتشر کنند و ان دوا نبود مگر تعفین خمری غلیظی از کنکینا

قدردت پادشاه مذکور و بذل عنایت بیکران او نسبت به تالبو سبب شد که مردم فرانسه پیروی پادشاه خویش را نموده و استعمال کنکینا را متداول نمودند و کم کم سایر ممالک فرنگ از فرانسه اقتباس کرده و در روز بروز از منافع این دوای بزرگ بهره‌مند شدند و جمعی از دانشمندان از قبیل **بادوس** و **سیدنم** و **مورتون** و **تورتی**

دولازنی و رتوف بواسطه تجارب وامتحانات بسیار وزحمات بیشمار خواص تراپوتیکی این دوارا معین ساختند اما حیف که دو نفر از اطبای بزرگ یکی رامازینی ودیگری باگلیوی بر عقیده فاسد خود باقی ماندند ومذمت کنکینا را بسیار مینمودند واگر امر فوق‌العاده تازه میافتند هر آینه از گفتار خویش منفعل و شرمسار میشدند ودر ابتدای این مائه اخری میلادی یکی از دانشمندان خواست تا خواص کنکینا را عمومیت داده وانرا در همه امراض استعمال کند ولی بواسطه تجارب ثابت نمودند که این دانشمند راه غلطی پیش گرفته و کنکینا در هر مرضی مفید فایده نیست

درسال ۱۸۲۰ مسیحی (۱۲۳۶ هجری) دو نفر از دانشمندان پلتیه و کاوانتو پس از زحمات زیاد کینین را از کنکینا استخراج نموده وبدین واسطه استعمال کنکینا سهل‌تر گردید

در بیان اثر فیزیولوژی و اثر تراپوتیکی کنکینا

هرگاه شخص سالم مقدار زیادی گرد کنکینا بیاشامد بواسطه کثرت تلخی ابتدا ذائقه اش متاثر میگردد وبعد احساس حرارت مزاحم وثقلی در قسمت معده میکند ودر اشخاص تنگ الحس این دوا هضم نشده وموجب قی میشود واین خاصیت در کنکینای سرخ زیادتر از اقسام دیگران مشاهده میگردد ونادرًا موجب اسهال میشود وپس از چند ساعت که این دوا وارد معده شد طنین عارض شده وگوشها سنگین گشته وگاه کری وترس از روشنائی بروز میکند ودر دسری عارض میگردد که با حس انقباض در شقیقه‌ها همراهی دارد وپس از چند زمانی موجب بروز اوجاعی در معده میشود که در بعضی اشخاص کمال شدت خواهند داشت

چون در حقیقت ماده عامل کنکینا در دفع حمی کینین وسنکونین است پس سزاوار است که اثر فیزیولوژی این دو ماده مخصوص کینین را در ابتدا ذکر نموده بعد اثر تراپوتیکی انها را بیان کنیم

تروسو میگوید در یکی از بیمارستانها زن راهبه جوانی در یک دفعه ۱٫۲۵ گرم سولفات کینین آشامید و یک روز دیوانه بود ونیز میگوید شخص مریضی مبتلی بود به اسم وحمله‌های ان مرض همه روزه در ساعت معین می‌امد جهه شفای مرض یک دفعه ۳ گرم سولفات کینین آشامید چهار ساعت پس از شرب دوا مبتلی بر طنین گوش گشته ومشاعرش مختل شده ودوار وقیهای هولناک عارض گردید ومن این شخص را هفت ساعت پس از شرب دوا عیادت کردم در صورتیکه کور وکر بود وهذیان میگفت ونمیتوانست راه برود وبه دوار شدیدی مبتلی بود وهر لحظه قی میکرد وبعبارة دیگر مبتلی به تسمم حقیقی سولفات کینین شده بود وبدون انکه دوائی در دفع سوانح مذکوره استعمال شود مرض بخودی خود در هنگام شب برطرف گردید

بیشتر سانحه که از استعمال سولفات کینین اگرچه مقدارش کم بود عارض میگردد ونوعًا مرضا از عروض ان شکایت میکنند سنگینی گوش است که گاه منجر به کری میشود واین سانحه را همه روزه همه اطبا مشاهده مینمایند نباید اعتنا بقول کسی نمود که میگوید من سولفات کینین را در یک روز تا ۱۲ گرم استعمال کرده ام بدون عروض این سانحه وسایر سوانح دیگر وبرتونو که از دانشمندان نامی بوده است میگوید از استعمال کنکینا بمقدار زیاد در غالب اشخاص حرکات خلفی بسیار شدیدی عارض میگردد وصفات متمایزه این حمی در زمان ظهور ان

اثر فیزیولوژی و اثر تراپوتیکی کنکینا

موافق اختلاف اشخاص تغییر میکند و در اغلب اشخاص ثقل سامعه و کری و یک نوع حالت مستی مقدمه عروض حمی ظاهر گشته و فی الجمله قشعریره پس از آن بروز میکند و حرارت خشکی در بدن ظاهر شده که با صداع همراهی دارد و این حمی مدتی رجا بر طرف شده و بواسطه بلت بدن موقوف میگردد

نوعاً کری که از استعمال کنین بمقدار زیاد عارض میشود موقتی است و بزودی بر طرف میشود اگرچه گاه ممکن است مدتی دوام کند چنانچه یکی از دانشمندان آزموده اشخاصی را بیان میکند که مدتی بر استعمال سولفات کنین بمقدار زیاد مداومت نموده و تا مدت چندین سال مبتلی به طنین گوش بودند و هم چنین طفلی را بیان مینماید که بلاواسطه پس از استعمال سولفات کنین کر شد و این کری مدت چندین سال در او دوام نموده و کاملاً شفای آن ممکن نگردید و سولفات کنین کمتر از گرد کنکینا مورث قی میشود و بیشتر مورث اسهال میگردد و این مسئله را باید همیشه طبیب در مد نظر داشته باشد که هرگاه سولفات کنین اسهال آورد اثرش در دفع حمی کم میگردد پس در این صورت باید با مقدار کمی تریاک آن را مرکب کند

اثر سولفات کنین در سلسله عصبانی بهیچوجه ارتباطی با اثر تحریش موضعی آن که در غشاء مخاطی مجرای هضمی مینماید ندارد چه بسیار دیده شده است که مجرای هضمی را بشدت تحریش نموده بدون آنکه عوارض عمومی بروز کند و بالعکس بسیار شده است که مورث سوانح عصبانی شدید گشته و در اعمال هضم اختلالی نیاورده است

اثر تحریش موضعی سولفات کنین را اگرچه جمعی انکار نموده اند ولی در حصول آن شبهه نیست چنانچه تروسو میگوید در دو نفر زن که شرب سولفات کنین در آنها مخدور بود از راه تحت جلدی آن را داخل نمودم یعنی پس از برداشتن بشره جلد بواسطه ذراریح سه سانتی گرم این دوا را در آن محل ذرور کرده و این ذرور موجب وجع شدیدی گردید و مورث حصول اسکاری شد که تقریباً نیم خط عمق داشت و اشخاصی که این دوا را بطریق تحت جلدی استعمال میکنند اگر حصول اسکار را مشاهده ننمایند وجع موضعی و علامات ورمی را همه روزه مشاهده خواهند کرد و در گرد کنکینا عوارض مذکوره کمتر بروز میکند زیرا که ماده عامله که عبارت از کنین بود در این گرد بحالت ترکیب است و بطور بطوء اثر مینماید و علاوه مواد قابضی که در آن موجود میباشند اصلاح تحریش کنین را میکنند و بواسطه همین مواد قابض است که کنکینا انساج حیوانی را تا یک مدتی مانع از فساد میشود و بهمان طریقی که پوست بلوط در دباغت اثر مینماید این پوست نیز در آنها اثر میکند

اثر کنکینا در جهاز دماغ و نخاعی بواسطه تجارب بی شمار در حیوانات و در مردمان سالم و هم چنین در اشخاص مریض ثابت و مسلم شده است که الکلوئیدهای کنکینا بدواً دارای اثر بلاواسطه در محور دماغ و نخاعی میباشند و باید دانست که این اثر موافق اختلاف مقدار شربت دوا بدو صورت متناقض در دو هنگام ظاهر میشود هنگام اول هرگاه دوا را بمقدار کم استعمال کرده باشند حالت تحریک و هیجانی در اعمال دماغی مشاهده میگردد هنگام دویم هرگاه بر استعمال دوا مداومت کنند و مقدارش را زیاد نمایند حالت سکون و راحتی در اعمال مذکوره بروز مینماید و یکی از دانشمندان بواسطه تجارب کثیره در حیوانات ثابت میکند که هنگام تحریک در صورتیکه ملح کنین را یک دفعه و بلاواسطه در بدن داخل کنند و مقدار

زیادی ازان مجاور دماغ گردد شدید تر خواهد بود ولی همیشه مدت آن کوتاه است و هنگام سکون بر خلاف
سریع تر و مطمئن تر ظاهر میشود و مدت آن طولانی تر است هر گاه ملح کنین را با واسطه و بطور بطوء داخل نمایند
بطریقی که ذرات آن تدریجاً مجاور دماغ گردد مثل آنکه بمقدار منقسم و منظم از راه جذب معدی به بدن داخل شود
و همین نتایج را بواسطه اختبارات چندی در بدن انسانی یافته اند که ملح کنین بمقدار کم موجب تحریکی میشود قصیر المدة
و بمقدار زیاد در صورتیکه بطور منقسم و متصل وارد بدن گردد موجب تسکینی میشود طویل المدة یعنی مدت زمانی
باقی میماند و در مقابل این دو هنگام اجتماعی از علائم و آثار بروز میکند که در صورتیکه منظماً و متدرجاً مقدار ملح
کنین را زیاد کنند این علائم نیز بدون انقطاع اشتدادی پذیرد و بروز آنها از این قرار است ابتدا در سر حالت سنگینی
و عدم ثباتی ظاهر شده و فی الجمله صداهی بروز کرده و گوشها صدا میکند و دوار عارض شده و حالت ارتجاج خفیفی
در بدن ظاهر میگردد که متدرجاً منجر به حالت فتور عمومی میشود و نعاس ظاهر گشته و خدارت شروع میکند
و ابتدا گوشها سنگین شده و چشمها تار گشته و سرعت عمل ابصار و سمع بکلی باطل میگردد و حس جلد مفقود شده
و بدن از حرکت باز مانده مریض مستلقی میماند و بالاخره اعمال دماغی تماماً باطل میگردند و علاوه بعضی اوقات
هذیان و اختلاجات و همه عوارض ورم حقیقی ما تنحس بروز میکند و در بعضی حالات ندرتاً دیده شده است که
چون مقدار ملح مستعمل را به منتهی درجه رسانند شخص بی حس و حرکت افتاده و در حالت اغما بهلاکت میرسد و یکی
از دانشمندان بواسطه امتحاناتیکه در وزغ نموده چنین ثابت میکند سولفات کنین ابتدا در نخاع اثر نموده و فالج [منکند]
مراکز اعمال انعکاس را و بعد در دماغ اثر مینماید و فالج میکند مراکز حس و حرکات ارادی را و چنان بنظر می آید که کنین در
خود اعصاب اثری نداشته باشد ولی مانند امانیاک هر گاه قطع تازه در عضله وارد کنند آنرا متقلص مینمایند و
اگر عضله را در محلول سولفات کنین فرو برند بسرعت تمام قابلیت تقلصش مفقود میگردد

اثر کنکینا در جهاز دوران کنکینا در جهاز دورانی دارای اثری است مضاعف مانند اثری که
در سلسله دماغ و نخاعی مینماید و این اثر نیز متعلق است بمقدار ملح کنین چنانچه هر گاه ملح کنین را بمقدار کم و در
فواصل زیاد مثلاً از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم در چندین دفعه استعمال کنند بلاواسطه بر قوت ضربانات قلب افزوده
و قوت و سرعت نبض را زیاد میکند و چون بمقدار زیاد و تدریج استعمال شود یعنی در شبانه روز از ۲ الی ۴
گرم موجب تسکین عمل سلسله قلبی عرقی میگردد و ضربانات قلب و نبض بشدت بطئی و ضعیف میشوند
و یکی از دانشمندان ثابت کرده است که در اشخاص مبتلی به تب این اثر تسکین بیشتر ظاهر میگردد تا در اشخاصی که تب
نداشته باشند و ملح کنین علاوه بر این اثر تسکین نیز موجب نقصان و تنزل حرارت میشود و در همان زمانی که
قوت و سرعت نبض را کم میکند حرارت جلدی نیز بطور وضوح تنزل مینماید و در حقیقت این اثر نیز بدون نتیجه بلا
واسطه بطوء دوران است

علاوه بر آثار مذکور چون استعمال ملح کنین را مدتی امتداد دهند طولی نمیکشد که موجب بعضی تغییرات در خون
میگردد چنانچه بتازگی جمعی از دانشمندان ثابت کرده اند که نوعاً دقت و میعان خون را زیاد میکند ولی یکی از
دانشمندان از موده مسمی به **بریکم** چنین بیان میکند که ملح کنین مقدار زیادی گلبولهای غیر رنگین خون را قلیل در همین
زمان گلبولها را کم میکند و چون کنکینا و املاح آنرا بمقدار زیاد مدتی استعمال کنند در حالیتکه دوران عمومی را
بطئی کرده و اعمال تنفس و فیاتوز را مختل نموده موجب کودت خون در عروق میگردد و بالملازمه خاصیت

اثر کنکینا

بعد ادرار را برطرف نموده و رنگ سیاه و هیئت مایع آن میدهد

تروسو میگوید املاح کنین در صورتیکه بواسطه مجاری جذب و الیاف نفوذ کند موجب وهن و ضعف آن الت
میگردند ولی چون بلاواسطه آنها را با یک جزئی از اجزاء بدن مجاور نمایند و این مجاورت طولی کشد اثری در آن جزء
میکند که کمال مخالفت را با اثر مذکور دارد چنانچه هرگاه مجرای هضمی در حالت طبیعی باشد سولفات کنین در آن
احداث تحریک شدیدی میکند و اکثر اوقات از این تحریک تعبیر مینمایند به ازدیاد قوت اعمال این الت و اگر مجرای
هضمی در حالت مرضی بود و مقدار ملح مستعمل خیلی زیاد و یا مدت استعمالش طولانی باشد تحریک مذکور بسهولت
مبدل میگردد به تحریش ورمی که بهمه درجات ورم ظاهر شده و همه نتایج آن بروز میکند از قبیل عطش و قی و اوجاع
موضعی و اسهال وغیره و چون بدقت بنگریم این اثر سولفات کنین مغایر خواهد بود با اثرات ترو کلورو و فودرم و
اسید سیانیدریک که هرگاه آنها را بلاواسطه با یک جزئی از اجزاء بدن مجاور کند موجب تحریش آن جزء گشته و اگر
بواسطه معده و یا استنشاق و یا از راه دیگر جذب شوند موجب فقدان حس و عوض حالت تخدیر میگردند
بالاخره سولفات کنین را پس از آنکه در بدن داخل گردند بسرعت و بمقدار زیاد از طریق مجاری بول خارج میگردد
یعنی نصف مقدار مستعمل را میتوان از بول اخذ کرد و در این صورت اکثر اوقات بواسطه مجاورتش با غشاء مخاط کلیه و
مثانه احداث تحریک و هیجانی در آن غشاء نموده و گاه موجب درد و وجع و التهاب و سایر علامات ورم مثانه گشته
و گاه نیز موجب حبس بول میشود و تغییری نیز در بول خارج شده میدهد باین معنی که مقدار خروج اسید اوریک را
کم میکند و **بوشارد** معرفی اختراع نمود که بواسطه آن جذب املاح کنین و وجود آنها را در بول میتوان
اثبات کرد و این معرف که بی نهایت حساس است عبارتست از یدور و پتاسیوم یدوره که با کنین موجود در بول
متحد شده و رسوبی تولید مینماید برنگ زرد کنکینای نارنجی و نسخه معرفی که امروزه معمول یکی از دانشمندان
موسوم به **مایه** است از این قرار است بگیرند آب مقطر ۱۰۰ سولیمه ۱۳/۵۴ یدور و پتاسیوم ۴۹ حل کنند و یک
سانتیمتر مکعب این محلول یک سانتی گرم کنین محلول در بول را راسب میکند و رسوب چون غیر محلول است
مفقود نمیشود و بواسطه معرف مذکور میتوان وجود کنین را در خونی که بواسطه حجامت از بدن خارج کرده باشند
معاینه نمود و یکی از دانشمندان بطور ثبوت میگوید ماده که در این صورت از بول اخذ مینمایند عبارتست از کنیدین
است که یکی از ترکیبات ایزومری کنین باشد

اثر کنکینا در سایر الات محصولات کنکینا در آلات تنفس چنانچه بعضی از مصنفین گمان کرده
اند موجب تراکم و احتقان دم نمیگردند و فقط هرگاه آنها را بمقدار زیاد استعمال کنند موجب قلق و اضطراب حوالی
قلب میشوند و هم چنین در آلات هضم تحریش شدیدی که بعضی گمان نموده اند بمیان اورند و فقط پس از استعمال
محلول آنها دهان تلخ میشود و در بعضی از مرضا گاه گاستر الژی دیده شده است و نوعاً بیشتر مصرومین سولفات
کنین را بمقدار زیاد بخوبی تحمل میکنند بخصوص هرگاه مثلاً از آن را مغرزان مخاط سازند و یا در کپسول داخل نمایند
تا تلخیش محسوس نگردد بر خلاف اگر محلول آنرا بطور ریپسیون استعمال کنند غالب مرضا طاقت تحملش را ندارند
و در بعضی از مرضا که سولفات کنین را در هنگام فترة بمقدار منقسم میآشامند گاه گاهی حمله های گاستر الژی
مشاهده میگردد و گویا سببی و نشان آن بود که سولفات کنین موجب تبقط اخلاط مزمن معده میشود
کنکینا و الکلوئیدهای آن هیچ جا اثری در کبد ندارند و در طحال بر خلاف اثر بلاواسطه و مخصوصی میکنند

چه بسرعت حجم انرا کم مینمایند

موافق تجارب و امتحانات بریکه ثابت شده که خاصیت مقوی و مرمت کنکینا در الکلوئید های ان موجود نیست
و این دانشمند که خاصیت مذکور را از انها سلب میکند میگوید کنکینا بواسطه مواد عصاره و بخصوص بواسطه تننی که
محتوی است دارای این خاصیت میباشد

بقول کلی کنکینا عبارت از جسمی است تلخ و قابض و مخصوصا در تقویت مزاج اثر میکند و بدین جهة
در بسیاری از حالات که ضعف بر شخص علیل غلبه نماید استعمال میگردد و نیز در اغلب اقسام نوروز و اختلال
اعمال تغذیه استعمال میشود و از عوامل قاطع حمی و دافع تناوب است و بر مواد صلبه خون افزوده و مقاومت اعصاب
را زیاد میکند و از معده تقویت کرده و محصولات ورمی و تعفنی را برطرف مینماید و مانع از تراکم خون در احشا
شده و دفاع مینماید ضعفی را که از استیلای بسیاری از امراض بخصوص امراض حمله ظاهر میگردد و عصاره
نرم کنکینا بهترین صورت دوائی انست و لازم است که در وسط غذا و یا بلافاصله بعد از غذا استعمال شود تا در
معده بخوبی پذیرفته شده و هضمش سهل و جذب گردد چه بسا دیده میشود که چون در خلاء معده خصوصا ناشتا
محصولات کنکینا علی الخصوص شراب انرا استعمال کنند موجب سوء هضمی میشود که منجر به بی اشتهائی و ضعف میگردد
چون قابلیت انحلال کنین بسیار کم است نوعا املاح انرا که محلول اند استعمال میکنند و سولفات و کلوریدرات
و برومیدرات را بر سایر ترجیح میدهند و چنانچه ذکر کردیم اثر اصلی کنین تنزل حرارت حمائی و ازاله اکسیداسیون
الی و تشویق عمل تغذیه است لهذا استعمال ان در دفع حمیات بخصوص حمیات مردابی که عبارت از حمیات ناشیه
باشند شایع و متداول است و باین جهة است که حمیات را امراض کنکینائی مینامند و طبعا دانشمندان طب
مایل اند که اثر قاطع الحمائی کنین را یک نوع اثر انتی سپتیکی فرض کنند ولی چون طریقه تولید میکروبهای حمی و
کیفیت تکثیر انها بخوبی شناخته نشده اثر کنین نیز مجهول میباشد که ایا در الیاف عضلانی احشا و در اعمال عصبیه
قلب و بخصوص در رحم اعمال سلسله سمپاتیک کبیر دارای اثر تغییر و تعدیلی میباشد و نیز هم چنین اثر ان در
بسیاری از اقسام نورالژی و بعضی از اقسام نوروز مجهول است که به چه طریق در این امراض اثر کرده و انها را
دفع مینماید

بعد از کنین سنکونین و سنکونیدین از سایر الکلوئید های مستخرج از کنکینا قوی الاثرترند و سنکونین
در قطع حمی هم ضعیف تر از کنین است و هم طبیعت بخوبی انرا تحمل نمیکند و مخصوصا این الکلوئید را در دفع
ضعف امعاء و در کوچک کردن حجم طحال هیپرتروفی شده که از اثر حمیات شدید عارض میشوند استعمال میکنند
و سنکونیدین که یک مدتی کنیدین نامیده میشد در قطع حمی محتمل الاثر است و با انکه انرا تا بمقدار دستی و عروض
اختلاجات استعمال کرده اند فایده در قطع حمی مترتب نشده و طبیب باید همیشه در نظر داشته باشد که استعمال
کنین اگر چه بمقدار کم بوده در حوامل خطرناک است و از عوامل مسقط درجه اول میباشد زیرا که موجب تقلصات
رحمی میگردد و لهذا در تبهای حمی استعمالش ممنوع است

دانشمندان فرنگ در دفع حمیات ناشیه کنکینا و الکلوئید های انرا به چند طریق استعمال میکنند و هر طریقه را بنام
مخترع موسوم نموده اند و ما هر یک از انها را ذیلا میگوئیم

طریقه تورتی

طریقه تورتی گرد کنکینا را یک دفعه یا بلافاصله بعد از حمله و یا در اواخر حمله بیاشامند و یا در

روز فاصله دهند و بعد نیز روز پنجم ۴ گرم نیز یک دفعه بنوشند و هشت روز فاصله دهند و بعد تا مدت هشت روز متوالی هر روزه ۲ گرم بیاشامند

طریقه سیدنم

طریقه سیدنم که معمول اهالی انگلستان است پس از فراغ طبیعت از حمله حرض از ۲۰ تا ۳۰ گرم گرد کنکینا را بمقدار منقسم هر ربع ساعت بربع ساعت فاصله ۲ گرم و نیم بیاشامند و پس از هشت روز فاصله دو روز متوالی نیز همین مقدار را در همان فواصل استعمال کند و در مقابل مقدار مذکور از کنکینا ۳ گرم سولفات کنین را نیز بمقدار منقسم باید استعمال نمود که هر ربع ساعت بربع ساعت ۱۵ سانتی گرم بیاشامند

طریقه برتونو

طریقه برتونو که معمول اهالی فرانسه است ۸ گرم گرد کنکینا و یا یک گرم سولفات کنین را مدتی قبل از موعد حمله در یک دفعه و یا دو دفعه بر فاصله نزدیک بیاشامند و هرچه ممکن شود فاصله دوا از موعد حمله بیشتر کند بهتر است و پس از پنج روز نیز همین مقدار را بنوشند و پس از هشت روز دیگر نیز همین مقدار تا مدت یکماه که همین مقدار را هشت روز بهشت روز استعمال کند و هرگاه عروض حمی مدتی طول کشیده باشد باید بر مقدار سولفات کنین افزود و فواصل امتداد را زیاد کرد که ابتداء ده و پانزده و بیست و بیست و پنج تا سی روز و باین طریق شخص علیل معاف از عود حمی میگردد و بعضی از اطبای معاصر بسلیقه خود تغییری در طریقه مذکور داده اند و بهتر از همه انست که پس از فراغ طبیعت از حمله مرض مقدار زیادی سولفات کنین استعمال کنند و کثرت و قلت مقدار ان بسته بشدت و ضعف حمی و تصرف طبیب است مثلا دو گرم در دو سه دفعه بفواصل نزدیک بیاشامانند و دو روز مریض را راحت نمایند و بعد همان مقدار را استعمال کند و پس از دو روز دیگر نیز همان مقدار و کم کم ایام فاصله را زیاد کنند تا چهار و یا شش هفته و زیادتر و تروسو فاصله اول را دو روز قرار میدهد و بعد سه روز و چهار روز و هم چنین

املاح کنین را در عوارض نتیجه نوائب از قبیل بول الزلال و استسقاء و نزف الدم و درد و ماتیسم مفصلی حاد استعمال میکنند و هم چنین در دفع حالت افتادگی و ضعفی که بسبب تعفن حمای تیفوئید و حمای وضع حملی بود بمقدار کم انها را مکرراً معمول میدارند مثلا هر ساعت ۱۰ سانتی گرم و یکی از دانشمندان ثابت کرده که محلول یک گرم کنین در ۵۰۰ گرم آب منع میکند سرعت و کثرت ازدیاد باسیلهای تیفوئید و نیز باسیلهای بی کولی کولیزا را و نیز ثابت شده است که هرگاه قبل از استعمال کنین یک مسهل ملحی و یا یک مقیی و گاه هردو را استعمال کرده باشند کنین چندان اثری نخواهد کرد زیرا که از استعمال مسهل و یا مقیی گذشته از انکه تحمل بدن زیاد میشود و بخوبی کنین را تحمل مینماید فوهات مجاری لنکوسی باز شده و عمل جذب سهل تر میگردد

محصولات کنکینا را در همان مواقعی که سایر مقویات را استعمال میکنند باید استعمال نمود و در اختلالات ضعفی و غانغرانائی حمای تیفوئید که با سقوط قوی همراه باشد مخصوصا استعمال انها مفید است و در دفع اختلالات عصبی خنازیری و اسکوربوتی و در دفع الکلیسم این محصولات را بکار میبرند و در خارج در دفع فسخ بیمارستانی و غانغرانای جرطوب و غیره استعمال میشوند

در بیان محصولات کنکینا

گرد کنکینا

گرد کنکینای زرد (کالیزایا) مطابق کدکس بگیرند کنکینا کالیزایای مقشر مقدار منظور نیم کوب کرده و در گرمخان ۴۰ درجه بخشکانند و نرم بسایند تا جز ماده خشبی که طعمی ندارد چیزی باقی نماند و از موی ابریشمی ۱۲۰ بیرون کنند و در بیمارستانهای لشکری موی ابریشمی ۱۰۰ را استعمال میکنند تا گرد بسیار نرمی بدست آید و بعد موی ۲۰ را بکار میبرند و گرد زبرتری بدست میآید و از ۲۰۰ جزء کنکینا ۱۳۰ جزء گرد نمره اول و ۶۰ جزء گرد نمره دوم حاصل میشود و مقدار شربت گرد کنکینا در تقویت و مرمت بدن از یک دسی گرم تا ۴ گرم و در قطع حمی از ۴ تا ۱۵ گرم و زیادتر است و بیشتر اوقات این گرد را با شرابهای کهنه مخلوط کرده استعمال میکنند

گرد کنکینای خاکستری ایضاً مطابق کدکس مانند گرد کنکینای زرد ساخته میشود و از ۲۰۰ جزء کنکینا از نمره اول ۹۰ و از نمره دوم ۶۰ جزء گرد بدست میآید و از عوامل مقویه است و مقدار شربت آن ۲ دسی گرم تا ۴ گرم

گرد کنکینای سرخ ایضاً مطابق کدکس نیز مانند گرد کنکینای زرد ساخته میشود و مقدار شربتش در تقویت از ۲ دسی گرم تا ۴ گرم و در تقویت و دفع حمی از ۴ گرم تا ۱۵ گرم و زیادتر است

گرد کافوری کنکینا بگیرند کنکینای خاکستری ۱۰ کافور ۱ نرم سائیده و مخلوط کنند در جراحات غانغرانائی و تعفن بسیار خوب دود نمایند

تیزن کنکینا مطابق کدکس بگیرند از هر یک از اقسام کنکینا که خواسته باشند ۲۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب جوش دم کنند و صاف نمایند و میتوان مصفی را تا ۳۰ تا ۶۰ گرم شربت کنکینا شیرین نمود و این تیزن را مانند عوامل مقوی و دافع الحمی متدرجاً باید آشامید

مغلی کنکینای خاکستری معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند نیم کوب کرده کنکینای خاکستری ۳۰ گرم پوست نارنج ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم کنکینا را در آب بجوشانند تا نصف شود و صاف کرده پوست نارنج را در صورتیکه مصفی بحالت جوش بود در او زده بگذارند سرد شود و صاف نمایند و این جوشانیده همینکه سرد شد کدر میگردد لهذا با کاغذ نباید آنرا صاف کرد و از محصولات مقوی است و بتدریج باید آشامیده شود و **مغلی کنکینای زرد** را بهمین طریق میسازند و مانند عوامل مقوی و دافع الحمی استعمال میکنند

تعفین کنکینای زرد مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده کنکینا کالیزایا ۱ الکل ۶۰ درجه ۵ مدت ده روز بخیسانند و با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت این تعفین که مقوی و دافع الحمی است از ۵ تا ۲۰ گرم است ولی هرگز به تنهائی نباید استعمال شود و **تعفین کنکینای خاکستری و کنکینای سرخ** را کدکس بطریق مذکور میسازد و مقدار شربت آنها نیز از ۵ تا ۲۰ گرم است و هرگز به تنهائی استعمال نمیشوند

تعفین کنکینای زرد مطابق دواسازی انگلستان بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد ۲۱۹ الکل ۶۰ درجه ۱۰۰۰ در آلت دپلاسمان بخیسانند و بر تفاله بقدری الکل ۶۰ درجه افزایند که مجموع مصفی ۱۰۰۰ جزء شود و مقدار شربت این تعفین از ۱ تا ۴ گرم است مطبوخ پوسیون و یا مخلوط با شراب

الکسیر انتی سپتیک معمول شوسیر بگیرند کنکینای زرد ۶۰ کاسکاریل ۱۵ دارچینی ۱۲ زعفران ۲ شراب اسپانیولی الکل ۵۲ درجه ۵۰۰ پوستها را نیم کوب کرده و زعفران را خورد کنند و با الکل و شراب مدت ۱۰ روز بخیسانند و صاف کرده ۱۵۰ جزء قند سفید از خود حل نمایند و با کاغذ صاف نموده ۶ جزء اتر سولفوریک

خالص بیفزایند و حفظ نمایند و این الکسیر مقوی و محرک و دافع تشنج است و مقدار شربتش از ۲ تا ۳ گرم و شوربا

در او اوائل این مائه میلادی در دفع تیفوس استعمال نموده و سبب اشتهار آن گردید

الکسیر دافع الحمای هوکزام (تعفین انتی سپتیک) تعفین مرکب کنکینا) مطابق دواسازی انگلستان

بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد ۱۰۰ خورد کرده پوست نارنج ۵ نیم کوب کرده ریشه زراوند ۳۷ زعفران خورد کرده ۴ مسحوق قرمزدانه ۳ الکل ۶۰ درجه ۱۰۰۰ در الت دیپلاسمان بخیسانند و بروی تفاله بقدری الکل ۶۰ درجه بریزند که محصول ۱۰۰۰ اجزء گردد و این تعفین مقوی و دافع حمی است و مقدار شربتش ۱ تا ۴ گرم بطور پوسیون و یا مخلوط با شراب

تعفین مرکب کنکینا (الکسیر مقوی ویت) مطابق دواسازی المان

بگیرند مسحوق کنکینای زرد ۱۲ مسحوق جنطیانا خلال نارنج مکذ ۲ الکل ۹۵ درجه ۱۳۲ عرق دارچینی ۲۴ مدت ۱ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانند با کاغذ صاف کنند و بر تفاله بقدری از مخلوط ۳ جزء الکل ۸۵ درجه و ۱ جزء عرق دارچینی افزایند و مجدداً با فشار صاف نمایند که مجموع این مصفای ثانوی با مصفای اول ۱۶۰ جزء گردد و این تعفین را بطور پوسیون و یا مخلوط با شراب جهة تقویت از ۱ تا ۳ گرم و جهة دفع حمی از ۲ تا ۴ گرم استعمال مینمایند

عصارهٔ مایع کنکینای زرد مطابق دواسازی انگلستان

بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد ۲ الکل ۹۰ درجه ۱ اب مقطر مقدار کافی مدت ۴۸ ساعت کنکینا را در ۵ جزء اب بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و بعد بدوی صاف ریخته و بقدری اب مقطر روی آن بریزند که مصفی ۸ جزء شود و این مصفی را بدون انکه از ۶۶ درجه حرارت تجاوز نمایند تبخیر کنند تا محصول به ۲۵ سانتیمتر مکعب رسد و بگذارند سرد شود و با کاغذ صاف نمایند و مصفی را مجدداً تبخیر کنند تا دارای ۶ سانتیمتر مکعب حجم گردد و انوقت یک حجم الکلی که در نسخه ذکر کردیم بر آن افزایند تا حجمش ۵ سانتیمتر مکعب شود و حفظ کنند و این عصارهٔ مایع در اثر مساوی چهار مقابل وزنش کنکینا و از اینجا است که اسانس کنکینا که عبارت از لیکور دافع نورالژی باتلی بود استعمال میکنند و از عوامل مقوی و دافع نورالژی است و مقدار شربتش از ۳ دسی گرم تا ۲ گرم که ۳ یا ۴ دفعه در عرض روز استعمال شود

عصارهٔ کنکینای زرد مطابق کدکس

بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ اب مقطر ۱ کنکینا را با الکل در الت دیپلاسمان بریزند و جهة اخذ الکل مصفی را در حمام ماریه تقطیر کنند و بروی محصول اب مقطر بریزند و گاه گاه بهم زنند تا ۱۲ ساعت و بعد با کاغذ صاف نمایند و مصفی را در حمام ماریه تبخیر کنند تا بقوام عصارهٔ جبی و از ۱۰۰ جزء کنکینا ۱۵ جزء عصاره حاصل میشود و مقدار شربت این عصاره در تقویت از یک دسی گرم تا ۱ گرم و در دفع حمی از ۲ تا ۱۰ گرم است

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند نمره دوم از گرد کنکینای زرد ۱۰۰ الکل ۶۰ درجه ۱۰۰۰ اگلیسرین ۵ گرد را با نیم وزنش الکل خمیر کنند و دو ساعت بمانند و بعد در الت دیپلاسمان با ما بقی الکل این خمیر را داخل نمایند و مصفی را در حمام ماریه تقطیر کنند تا بیشتر الکل آن گرفته شود و این محصول را با گلیسرین مخلوط نموده تبخیر کنند تا بغلظت عصارهٔ منجمدی گردد و در این عمل ۴ جزء عصاره بدست میاید و مقدار شربت و محل استعمال این عصاره مانند عصارهٔ کدکس است

عصارهٔ کنکینای خاکستری مطابق کدکس (عصارهٔ نرم کنکینا)

بگیرند کنکینای خاکستری ۱ آب مقطر جوش ۱۲ کنکینا را نیم کوب کرده و مدت ۲۴ ساعت در ۶ جزء آب جوش بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و صاف کنند و تفاله را در چهار جزء دیگر آب نیز دم کرده و با فشار صاف نمایند و هر یک از این دو مصفی را جداگانه از کاغذ صاف نموده و جداگانه در حمام ماریه تبخیر کنند تا بغلظت رُب و بعد مخلوط نموده و مجدداً تبخیر نمایند تا بقوام عصارهٔ نرم و تقریباً از ۱۰۰ جزء کنکینا ۱۲ جزء عصاره بدست می‌آید و مقدار شربتش در تقویت و دفع حمی از ۱ دسی گرم تا ۴ گرم و در دفع پوستول ردی ۸ گرم میباشد

عصارهٔ کنکینای سرخ مطابق کدکس

این عصاره را مانند عصارهٔ کنکینای زرد میسازند و مقدار شربتش در تقویت از ۱ دسی گرم تا ۴ گرم و در دفع حمی از ۲ تا ۱۰ گرم است

عصارهٔ الکلی کنکینای زرد مطابق کدکس

بگیرند نیم کوب کرده کنکینا کالیزایا ۱ الکل ۶۰ درجه ۶ کنکینا را با الکل خیس کرده در آلت دپلاسمان ریزند و در آلت را بسته ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد ما بقی الکل را بکار برند و مصفی را در حمام ماریه بجهة اخذ الکل تقطیر نمایند و محصول را نیز در حمام ماریه تبخیر کنند تا بغلظت عصارهٔ نرم و مقدار شربت این عصاره در تقویت از ۱ دسی گرم تا ۴ گرم و در دفع حمی از ۱ تا ۶ گرم است و

عصارهٔ الکلی کنکینای خاکستری

را نیز بهمین طریق باید ساخت و مقدار شربتش در تقویت و دفع حمی از ۱ دسی گرم تا ۴ گرم است ولی در دفع حمی به تنهائی بی اثر است و از این بیشتر با ماده دافع الحمای دیگری ضمیمه میکنند و

عصارهٔ الکلی کنکینای سرخ

را نیز بهمین طریق میسازند و از ۱۰۰ جزء کنکینا ۲۵ جزء کنکینا بدست می‌آید و مقدار شربت این عصاره در تقویت و دفع حمی نیز از ۱ دسی گرم تا ۴ گرم است

عصارهٔ خشک کنکینا مطابق کدکس

بگیرند عصارهٔ کنکینای خاکستری بمقدار منظور و در مقدار کافی آب مقطر حل کرده بطریقی که محلول بغلظت رُب غلیظی باشد و بعد این محلول را با اعانت قلم مو بروی بشقابها بگسترانند و در گرم خان خشک کنند و این عصاره مقوی و دافع حمی است و بیشتر از ضمیمه سایر عوامل دافع الحمی قرار میدهند و مقدار شربتش ۱ دسی گرم تا ۴ گرم است

گرانول کنکینا معمول مانتیل

این دوا را از گرد کنکینا کالیزایا با موم و نشاسته قند گرانولها میسازند و این گرانولها یکی از محصولات بسیار ساده و بسیار مؤثر کنکینا محسوب میشوند که مرضا بدون کراهت استعمال مینمایند و مقدار شربتها در دفع حمی از ۵ تا ۱۰ گرم است در عرض روز و در تقویت از ۱ تا ۵ گرم

شربت کنکینای زرد مطابق کدکس

بگیرند کنکینا کالیزایای نیم کوب ۱ الکل ۶۰ درجه ۱۰ آب مقدار کافی قند سفید ۱۰ کنکینا را با الکل در آلت دپلاسمان داخل کنند و بقدری آب بر آن افزایند که محصول مصفی ۱۰ جزء گردد و بجهة اخذ الکل این مصفی را در حمام ماریه تقطیر نمایند و بگذارند سرد شده و با کاغذ صاف کنند و قند را به مصفی افزوده و در حمام ماریه تغلیظ کنند تا بقوام شربت و حفظ کنند و این شربت مقوی و دافع حمی است و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم است و

شربت کنکینای خاکستری

را بهمین طریق باید ساخت ولی مقدار کنکینا را باید مضاعف نمود و از عوامل مقویه است و مقدار شربتش نیز از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم میباشد

شربت حل بلدی کنکینا معمول گووینیر

بگیرند شربت کنکینای زرد ۲۰۰ محلول ید و داهن (اد ده ۱۰) ۱۰ اسید استیک ۱ اسید را در محلول ید و داهن حل کرده و با شربت مخلوط نمایند

۲۰ گرم این شربت دارای ۱ دسی گرم ید و ۲ اهن است و از ترکیبات مستحکم میباشد و دارای چندان طعمی نیست واز عوامل مقوی و فرحت کننده بدن و ضد خنازیر است و مقدار شربتش ۱۰ تا ۱۰۰ گرم

شربت خمری کنکینا مطابق کدکس بگیرند عصارهٔ مائی کنکینای زرد ۱ شراب گرناش ۳۲ قند سفید ۶۰ عصاره را در شراب حل کرده با کاغذ صاف نمایند و در ظرف در بسته قند را افزوده در حمام ماری حل کنند و بگذارند سرد شود و حفظ کنند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۲ دسی گرم عصاره کنکینا میباشد و در تقویت معده و دفع حمی آن ۲۰ تا ۱۰۰ گرم و زیادتر استعمال میگردد

شربت حدیدی کنکینا مطابق کدکس بگیرند شربت خمری کنکینا ۹۷ سیترات اهن امانیاکی ۱ سیترات را در ۲ جزء اب مقطر حل کرده با کاغذ صاف نمایند و با شربت مخلوط کنند و هر ۲۰ گرم این شربت دارای ۲ دسی گرم ملح اهن و ۲ دسی گرم عصاره کنکینا میباشد واز عوامل مقوی و فرحت کننده بدن و دافع حمی محسوب میگردد و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم است

شربت دافع الحمای کنکینا بگیرند شراب دافع الحمای کنکینا ۱۰۰ گرم شربت ساده خیلی غلیظ ۲۰۰ گرم مخلوط کنند و در دفع نوائب عارضه اطفال هر روزه ۳ قاشق اش خوری استعمال نمایند

لوزانک لیکن و کنکینا بگیرند ساکارور لیکن ۷۵ شربت کنکینا ۱۱۰ اب ۱۱ مطابق معمول لوزانک سازند واز ۳ تا ۶ قاشق کوچک مانند مقویات استعمال کنند

قرص کنکینا بگیرند گرد کنکینا ۶ گرد دارچینی ۱ قند سفید ۴۰ با مقدار کافی لعاب کتیرا قرصهای یک گرمی سازند و ۲ تا ۶ قرص در عرض روز مانند مقویات استعمال نمایند

شراب کنکینای زرد مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد ۲۵ الکل ۶۰ درجه ۱۰۰ شراب قرمز ۱۰۰۰ کنکینا را در ظرف در بسته با الکل مخلوط کرده مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد شراب را افزوده و تا مدت ۱۰ روز گاه گاه بهم زنند و سپس با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و موافق قول **سوبران** الیاف خشبی کنکینا یک جزء از ماده ملون شراب قرمز را جذب میکنند در صورتیکه این ماده مجذوب دارای مقدار زیادی الکلوئید خواهد بود پس باید شراب قرمز را مبدل بر شراب سفید نمود بهر جهة شراب کنکینا را چون با شراب گرناش و شراب لونیل و شراب مادر و شراب مالاگا سازند مقدار کنکینا همان مقدار مذکور میباشد یعنی ۲۵ در ۱۰۰۰ ولی بدون الکل و کلیهٔ شراب کنکینا را مانند عوامل مقوی و دافع الحمی از ۵۰ تا ۱۵۰ گرم در عرض روز استعمال مینمایند

شراب مقوی کنکینا معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند نیم کوب کرده کنکینای خاکستری ۱۰۰ الکل ۶۰ درجه ۲۰۰ شراب قرمز ۳۰۰۰ گرد را با الکل مخلوط کرده مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد شراب را افزوده تا مدت ۱۰ روز گاه گاه بهم زنند و بعد با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نمایند و مقدار شربت این شراب از ۵۰ تا ۱۵۰ گرم است

شراب دافع الحمای کنکینا ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند عصارهٔ کنکینای زرد ۲ الکل ۶۰ درجه ۱ شراب قندی بیمارستانهای لشکری ۱۰۰ مطابق معمول مخلوط کنند و در تقویت و دفع حمی از ۵۰ تا ۱۵۰ گرم بیاشامند

در بیمارستانهای سفری شراب کنکینا را باین نسخه میسازند بگیرند شراب قرمز ۱۰۰ تحفین کنکینای زرد ۵ مخلوط کنند و هرگاه تحفین کنکینا موجود نباشد یک جزء عصاره کنکینای زرد را در ۱۰۰ جزء شراب قرمز حل نمایند باید دانست که شرابی که فوراً با تحفین کنکینا و شراب قرمز ساخته شود اگرچه در صورت ظاهر کدر است و غشوش بنظر میآید ولی بنظر تراپوتیکی از محصولات نیکو میباشد زیرا که الکل ۵۰ درجه بهترین محللات مواد عامل بسیار مختلطی است که در پوست کنکینا موجودند

شراب کنکینای خاکستری کدکس این شراب را مانند شراب کنکینای زرد میسازد ولی مقدار کنکینا در اینجا ضعف کنکینای زرد میباشد و مقدار شربت این شراب از ۵۰ تا ۱۵۰ گرم است

شراب کنکینای سرخ این شراب را کدکس نیز مانند شراب کنکینای زرد میسازد و مقوی و دافع التهاب است و مقدار شربت آن نیز ۵۰ تا ۱۵۰ گرم

شراب سگن مطابق انجمن داسازی بوردو بگیرند صبر سقوطری ۳ حرمکی مکه ۲ افسنتین رومی قنطوریون دقیق کنکینای زرد ملس ۵ از زعفران ۴ پوست نارنج ۱۲ شراب اسپانیولی ۱۰۰۰ ادویه را نیم کوب کرده مدت یک روز در شراب بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده و ۲۴۵ جزء قند افزوده حل کنند و بعد با کاغذ صاف نمایند و حفظ کنند و این شراب مقوی معده و فی الجمله ملین است و مقدار شربت آن از ۱۵ تا ۳۰ گرم و هر ۱۰ گرم آن دارای ۶ سانتی گرم صبر است

شراب حدیدی کنکینا مطابق کدکس بگیرند سولفات خالص و متبلر آهن اسید سیتریک متبلر مکه ۲ آب مقطر داغ ۱۰ شراب کنکینای خاکستری که با شراب گرناش ساخته باشند ۹۹۰ ملح آهن و اسید را در آب حل کنند و بعد با شراب مخلوط نمایند و حفظ کنند و هر ۵۰ گرم این شراب دارای یک دسی گرم سولفات آهن که معادل ۲ سانتی گرم آهن خالص است و از عوامل مقوی و حرمت کننده بدن و دافع کلوروز است و مقدار شربت آن ۵۰ تا ۱۰۰ گرم

شراب حدیدی کنکینا معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات خالص و متبلر آهن اسید سیتریک مکه ۱ آب مقطر داغ ۱۰ شربت ساده ۵ شراب کنکینای خاکستری ۵۰۰ ملح و اسید را در آب حل کرده و شربت را افزوده و بعد با شراب مخلوط نمایند و مقدار شربت این شراب مانند شراب حدیدی کدکس میباشد

شراب برغام (شراب قهوهٔ کنکینا) موکاکینا) معمول دانسی بگیرند شراب اسپانیولی ۲۰۰۰ گرم مسحوق کنکینا مسحوق قهوه بو داده مکه ۱۰۰ گرم لکتات آهن ۱ گرم قهوه و کنکینا را در ظرف پلاسمان با شراب مخلوط نموده و لکتات را در مصفی حل کرده با کاغذ صاف نمایند و این نسخه عبارت از نسخه اصلی شراب برغام است و در این نسخه مقداری از ملح آهن مبدل به اکسید شده رسوب میگردد پس بهتر آنست که ابتدا در یک مقدار کمی شراب یک گرم اسید سیتریک حل کرده و بعد ملح آهن را حل نمایند و به مصفای مذکور اضافه کنند و در این صورت ملح آهن رسوب نشده و ترکیب محصول مستحکم تر میگردد بهرجهت شراب برغام در هر ۲۰ گرم دارای مواد عامل یک گرم کنکینا و یک گرم قهوه و تقریباً یک سانتی گرم لکتات آهن میباشد و مقدار شربت آن ۱۵ تا ۳۰ گرم است که قبل از غذا بیاشامند

شراب مقوی و مغذی بورژورد (شراب کنکینا با کاکائو) معمول انجمن دواسازی بوردو بگیرند کاکائوی بو داده ۱۰ کنکینا کالیزایا ۱۰ شراب مالاگا ۹۰ الکل ۸۵ درجه ۳۰ از یک طرف کنکینا را خورد کرده و مدت هشت روز در شراب بخیسانند و با کاغذ صاف کنند و از طرف دیگر کاکائو را نیم کوب کرده و الکل را بر روی آن بریزند و تا مدت هشت روز به حرارت ۵۰ درجه مخلوط را نگاه دارند و گاه گاه بهم زنند و بعد در حمام ماریه تقطیر کنند تا بیشتر الکل گرفته شود و باقی مانده را در مصفای مذکور بریخته ۱۵ روز بگذارند بماند و مجدداً صاف کنند و حفظ نمایند و مقدار شربت این شراب ۵۰ تا ۱۵۰ گرم است

شراب سیگن مطابق نسخه بوشاردا (شراب دافع الحمای کنکینا) بگیرند کنکینا کالیزایا ۱۰۰ گرم پوست انگوستور صادق ۱۰ گرم الکل ۳۱ درجه ۲۰۰ گرم پوست ها را نیم کوب کرده و در ظرف دربسته مدت ۲۴ ساعت در الکل بخیسانند و بعد ۱۰۰۰ گرم شراب ترش بورگونی افزوده مدت یکماه بگذارند بماند و گاه گاه بهم زنند و سپس صاف نموده از آنرا نگاه دارند و حفظ کنند و مقدار شربت این شراب در دفع تب از ۶۰ تا ۱۲۰ گرم و در تقویت از ۱۰ تا ۵۰ گرم است و مخصوصاً چون ۱۰۰ گرم افرادی که مبتلا به آن به نوبه استعمال کنند مانع از نکس و عود مرض میگردد و ۲۰ گرم اگر قبل از غذا بیاشامند مانند مقویات قوی اثر کرده و موجب سهولت هضم میشود

شراب سنبل الطیبی کنکینا بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد سلطانی ۱۰۰ گرم نیم کوب کرده سنبل الطیب ۵۰ گرم در ۲۰۰ گرم الکل ۹۰ درجه مخلوط نموده و بعد ۱۰۰۰ گرم شراب ترش افزوده مدت ۹ روز بگذارند بماند و بعد صاف روی آنرا نگاه دارند و حفظ کنند و در دفع حمیات دائره ۱۰۰ گرم در عرض روز بنوشند

شراب تلخ دوبواس بگیرند کنکینای خاکستری کنکینای زرد مکی ۱۵۰ گرم پوست و تخم دارچینی میوه عرعر پوست لیمو مکی ۴۰ گرم شراب مادر ۲۰۰۰ گرم مدت هشت روز بخیسانند و بعد ۵ گرم کربونات سود افزوده و با کاغذ صاف کرده حفظ نمایند و از ۳۰ تا ۶۰ گرم صبح ناشتا مانند عوامل مقوی ضد خنازیر بنوشند

شراب فوردیس بگیرند شراب اعلا ۵۰۰ گرم کنکینا کالیزایا ۵۰ گرم قرنفل ۲ گرم مدت دو روز بخیسانند و صاف روی آنرا برداشته و بر روی تفاله ۵۰۰ گرم آب جوش ریخته بگذارند مدت ۱۲ ساعت دم کشد و بعد با کاغذ صاف کنند و این مصفی را با محصول اول مخلوط نمایند و حفظ کنند و در دفع سوزاک کهنه روزی چهار قاشق کوچک بنوشند

فقاع موتیس بگیرند گرد کنکینای زرد ۵۰ گرم قند ۲۵۰ گرم آب ۳۰۰۰ گرم مخلوط کرده بگذارند مدت چهار پنج روز بماند تا حالت تخمیر حاصل شود و بعد صاف کنند و گاه ۲۵۰ گرم الکل به محصول می افزایند و مقدار شربت این فقاع ۳ تا ۴ گیلاس است در عرض روز

مغلی کنکینا معمول پرینگل بگیرند کنکینای نیم کوب کرده ۳۰ گرم در ۵۰۰ گرم آب بجوشانند تا نصف شود و بعد ۱۰ گرم زنجبیل افزوده بگذارند مدت یک ساعت دم کشد و صاف نموده بیفزایند الکولاتور دارچینی ۵۰ گرم اسید سولفوریک بقدری که ترش مزه شود و موافق میل مریض محصول را شیرین نمایند این مغلی مقوی و انتی سپتیک است و در دفع حمیات شدیده هر شش ساعت فاصله ۵۰ گرم بیاشامند

اپوزم مقوی بگیرند نیم کوب کرده کنکینای سلطانی ۲۰ گرم پوست انگوستور صادق ۵ گرم آب جوش

۵۰۰ گرم مدت ۱۲ ساعت دم کرده و صاف نموده با ۲ گرم اسید سولفوریك الکولیزه مصفی را ترش نمایند و ۵۰ گرم شربت تلو بیفزایند و در صورت ضعفی های تیفوئید پیاله پیاله بنوشند

پوسیون مقوی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند شربت کنکینا ۵۰ گرم الکولاتور بادزهر ۵ گرم عرق نعناع فلفلی ۳۰ گرم اب صاف ۹۰ گرم مخلوط کنند و باقاشق اش خوری مانند مقویات و محرکات متدرجا بنوشند

پوسیون کنکینا معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند گرد کنکینای نرم دویم ۱۰ گرم تعفین دارچینی ۵ گرم شربت ساده ۳۰ گرم اب مقدار کافی گرد را در مقدار کافی اب مدت سه دقیقه بجوشانند که محصول مصفی ۱۰۰ گرم باشد بدون صاف کردن بگذارند سرد شود و بعد صاف کنند و تعفین و شربت را بیفزایند و مانند مقویات و محرکات با قاشق اش خوری متدرجا بیاشامند و اگر مقدار کنکینا را ۲۰ گرم کنند مانند عوامل دافع تب اثر میکند و هرگاه یك گرم اتر سولفوریك و یا ۵ دسی گرم کافور و یا یك گرم تعفین تریاك افزایند مانند عوامل ضد تشنج و مسکن استعمال میگردد

پوسیون عصاره کنکینا معمول شومیل بگیرند عصاره نرم کنکینا ۵ گرم پوسیون صمغی ۱۵۰ گرم مخلوط کرده و در هنگام ضعفی تب تیفوئید متدرجا با قاشق اش خوری بنوشند

مخلوط مقوی و محرك معمول دوبواس بگیرند عصاره کنکینا ۵ گرم مسحوق صمغ عربی ۲ گرم در ۲۰۰ گرم اب حل کرده بیفزایند شربت خطمی شربت تلو مکی ۳۰ گرم و هر سه ساعت فاصله یك قاشق کوچك بیاشامند و چون به مخلوط مذکور ۲ گرم مایع هوفمان اضافه کنند **مخلوط ضد تشنج دوبواس** حاصل میشود

جلاب فرانك بگیرند عصاره کنکینا ۱۰ گرم در ۶۰ گرم معلی کنکینا حل کرده و ۳۰ گرم الکولاتور دارچینی و ۳۰ گرم شربت کوکنار اضافه نمایند و در عوارض اسکوربوتی هر نیم ساعت فاصله یك قاشق کوچك بنوشند

سفوف دافع تب معمول هارتمان بگیرند گرد کنکینا کالیزایا ۱۰ گرم گرد کاسکاریل ۵ دسی گرم مخلوط کنند و در تبهای متناوب در نوبه در یك دفعه سفوف نمایند

نشوقاتی سپتیك ایضا معمول هارتمان بگیرند گرد کنکینای نرم ۲ گرم گرد کافور ۲ سانتی گرم مخلوط کنند و هر چهار ساعت فاصله قدری به بینی کشند

معجون دافع تب معمول سیدنم بگیرند گرد کنکینای سلطانی ۳۰ گرم شربت گل میخك مقدار کافی معجون سازند و دوازده قسمت کنند و بلا فاصله بعد از حمله نوبه هر ربع ساعت فاصله یك قسمت بنوشند و پس از هر قسمتی یك جرعه شراب بیاشامند و بعد قطع نوبه از هر ادویه مطمئن تر است

حب دافع الحمای متنوژ بگیرند کنکینا کالیزایا ۵ گرم کربونات پتاس طرطرات پتاس عصاره شبدر آبی عصاره افسنتین مکی ۲ گرم کربونات امنیاك گوگرد طلائی انتیمون مکی ۲ گرم با مقدار کافی عصاره جعفری خمیر کنند و حبهای ۵ سانتی گرمی سازند و ۶ حب بلا فاصله بعد از حمله نوبه بیاشامند و ۶ حب سه ساعت بعد و ۶ حب دیگر سه یا چهار ساعت قبل از موعد نوبه و همینکه نوبه قطع شد تا مدت سه یا چهار روز همه روزه ۴ حب صبح و ۴ حب عصر بیاشامند و بعد متدرجا مقدار حبها را کم کرده و در هر دفعه ۳ یا ۲

حب بنوشند

معجون کوارن بگیرند گرد کنکینای قرمز ۴ گرم گرد جنطیانا کلورید دات امانیاکی و مصعد آهن مکلس ۵ گرم سکنجبین عنصل شربت پنج ریشه مکس مقدار کافی مطابق معمول معجون سازند و در دفع اقسام استسقا و حمای نائب مزمن هر سه ساعت فاصله ۵ گرم بنوشند

معجون فولر بگیرند گرد کنکینای زرد ۵ گرم گرد سنبل الطیب ۱ گرم گرد میوه عرعر ۱ گرم با مقدار کافی عسل معجون سازند و از ۲ تا ۵ گرم مانند مقویات و از ۵ تا ۲۰ گرم جهة قطع تب بنوشند

غرغره معمول هونتر بگیرند مغلی کنکینا ۲۰۰ گرم تعفین حره ۵ گرم اسید سولفوریک ضعیف ۲ گرم عسل وردی ۴ گرم مخلوط کنند و در دفع اسکوربوت مضمضه و غرغره نمایند

غرغره منقح معمول برود بگیرند مغلی کنکینا (۴ در ۱۰۰) ۱۰۰ گرم مطبوخ گل سرخ (۲ در ۱۰۰) ۱۰۰ گرم تعفین حره ۲ گرم اسید کلوریدریک ۱ قطره مخلوط کنند و در دفع ورم حلق پولتاسه و غانغرایائی و ورم دهان متقرح و اسکوربوتی غرغره و مضمضه نمایند

غسول کنکینا معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند نیم کوب کرده کنکینای خاکستری ۳۰ گرم مدت یک ساعت در مقداری اب بجوشانند که مصفای ان ۱۰۰۰ گرم باشد و صاف کرده نیم گرم استعمال نمایند و این غسول که مقوی است در تغسیل جراحات ضعفی و ذرق و غیره بکار میرود و میتوان مقدار کنکینا را ضعف نمود و با انکه قسم دیگری از کنکینا استعمال کرد و چون یک جزء تعفین کنکینا را با ۲۰ جزء اب سرد مخلوط کنند همین اثر را خواهد داشت و در همین موقع استعمال میشود

حقنه کنکینا جهة دفع نوبه بگیرند کنکینای سلطانی ۲۰ گرم مدت نیم ساعت در مقداری اب بجوشانند که مصفای ان ۲۵۰ گرم باشد و صاف کرده ۱۲ قطره لودانم سیدنم افزوده اماله نمایند

قیروطی عصارهٔ کنکینا بگیرند عصارهٔ الکلی کنکینا ۱ و از لین حسن لبه ۱۰ مخلوط کنند و در دفع قروح غانغرانائی استعمال نمایند

قیروطی انتی سپتیک بگیرند عصارهٔ الکلی کنکینا ۵ گرم قیروطی ساده ۵۰ گرم مخلوط کنند

قیروطی مقوی معمول واهو بگیرند گرد کنکینا کالیزایا ۶ گرم قیروطی جالینوس ۱۰ گرم مخلوط کنند و در جراحات احتراقی دفاده نمایند

ضماد انتی سپتیک معمول روس بگیرند عصارهٔ الکلی کنکینا ۵ گرم گرد کنکینا ۴۰ گرم کافور مسحوق ۵ گرم سداب ۴۰ گرم ضماد سازند

حقنه انتی سپتیک معمول دکامپ بگیرند کنکینای سلطانی ۲۰ گرم در مقدار اب بجوشانند که مصفای ان ۳۰۰ گرم باشد و صاف کنند و یک گرم کافور را در یک عدد زرده تخم مرغ مخلوط کرده اضافه نمایند و حقنه کنند

ذرور زغال و کنکینا بگیرند گرد کنکینای خاکستری گرد زغال مکس ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و بروی جراحات غانغرانائی ذرور کرده وانها را دفاده نمایند

مغلی ترش کنکینای سلطانی مطابق دواسازی نوروژ

بگیرند نیم کوب کرده کنکینای زرد ۱۰ گرم اسید سولفوریك آبدار (اِدِرِ) ۱۰ گرم مدت ۱۵ دقیقه در مقداری آب بجوشانند که ۱۰۰ گرم جوشانده حاصل شود و بافشار صاف کنند و چند ساعت قبل از عروض حمله هر نیم ساعت فاصله یك گیلاس کوچك بنوشند و میتوان این مغلی را با ۵۰ گرم شربت کنکینا و یا شربت پوست نارنج شیرین نمود

حب دافع حمی (بولوس ادکارتانام) معمول سبواس بگیرند مسحوق کنکینای زرد ۵۰ گرم کربونات پتاس ۰٫۶ گرم امتیك ۰٫۳ گرم با مقدار کافی شربت افسنتین ۱۰۰ حب سازند و در دفع تب ربع و نوائب مبرم روزی ۶ حب در ۲ یا ۳ دفعه بیاشامند و استعمال این حبوب که ازاد و به متطبین است گاه در دفع نوائب وقتی که سولفات کینن بی اثر ماند مؤثر میباشد و امتیك در این حبوب بواسطه تن محوی در کنکینا و کربونات پتاس تجزیه شده و مانند مقیی اثر نمیکند

ایضا نسخه دیگر معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند کنکینای خاکستری ۵۰ گرم کربونات پتاس ۰٫۶ گرم امتیك ۰٫۵ گرم شربت افسنتین مقدار کافی نیز ۱۰۰ حب سازند و در این نسخه بجای کنکینای زرد کنکینای خاکستری میباشد و مقدار امتیك قدری زیادتر است

معجون انتیمونی کنکینا معمول بیمارستان مادرید بگیرند امتیك ۱ گرم کربونات پتاس کلوریدرات امانیاك مکد ۴ گرم مسحوق کنکینای لوکزا مسحوق کنکینای کالیزایا مکد ۱۵ گرم شربت افسنتین ۸۰ گرم املاح را مخلوط کرده و مدت ربع ساعت در هاون بلور صلایه کنند و گردهای کنکینا و شربت را افزوده نیز صلایه نمایند تا معجون متحد القوامی حاصل گردد و این معجون را در دفع حمیات مبرم از ۴ تا ۱۰ گرم استعمال میکنند

معجون دافع الحمای دبرن بگیرند دیشرکاسیا اماداه ۹ گرم مسحوق کنکینا کالیزایا ۱۰ گرم مسحوق کلوریدرات امانیاك ۳ گرم با مقدار کافی شربت ساده معجون سازند و از ۱ تا ۵ گرم تقریبا سه ساعت قبل از موعد حمله بیاشامند

معجون دافع الحمی معمول لوبستن بگیرند مسحوق کنکینای زرد ۴ گرم مسحوق ریوند چینی ۵ گرم مسحوق کلوریدرات امانیاك ۳ گرم با مقدار کافی شربت ساده معجون سازند و بمقدار ۱۰ تا ۲۰ گرم در دفع نوائب مبرم استعمال نمایند باین طریق که شش ساعت قبل از موعد نوبه ساعت بساعت از ۲ تا ۴ گرم بیاشامند و این معجون علاوه بر دفع حمی مانند مسهل نیز اثر مینماید

کینیوم عبارتست از عصاره الکلی کنکینا با اهك که **لابارك** از ادویه داخل نمود و این عصاره که یك ثلث وزنش الکلوئیدهای دافع الحمی (سه ربع کینین و یك ربع سنکونین) میباشد در مداوای نوائب بسی مؤثر است و بدن را بخوبی مرمت میکند و قوی الاثر تر از کنکینای سرخ و یکی از محصولات نیکو و سودمند است

طریق ساختن کینیوم بگیرند اقسام مختلف کنکینا و آنها را بطریقی باهم مخلوط کنند که نسبت کینین محوی در آنها به سنکونین مثل نسبت ۲ به ۱ باشد و این پوستها را نرم بکوبند و با نصف وزن شان اهك شکفته شده با آب مخلوط نمایند و محصول را با الکل که در حین جوش بود مخلوط ساخته بطریقی که تمام مواد محلول آنها را حل کند و بعد صاف نمایند و جهه گرفتن الکل مصفی را تقطیر کنند و محصول را تبخیر نمایند تا بغلظت عصاره و چهار گرم و نیم این عصاره معادل یك گرم سولفات کینن و نیم گرم سولفات سنکونین است

حب کینیوم مطابق معمول جهان میسازند که هریك دارای ۱۵ سانتی گرم کینیوم بود که در حقیقت معادل ۵ سانتی گرم الکلوئید دافع تب خواهد بود و نوعا ۱۰ عدد از این حبوب در قطع نوبه کفایت میکند که در شبانه

روزی از ۵ تا ۱۰ حب بیاشامند و پس از هر دفعه که حب آشامیدند یک جرعه شراب بنوشند

شراب کنینوم معمول لاباراک بگیرند کنینوم ۵۰٫۴ گرم در ۱۲ مقابل وزنش الکل ۹۰ درجه حل کرده و با ۱۰۰۰ گرم شراب سفید اعلا مخلوط نمایند و با کاغذ صاف کنند و این شراب علاوه بر آنکه مقوی و دافع تب است موجب منع از نکس نوائب مزمن میگردد و یکی از محصولات نیکو است و مقدار شربتش جهة تقویت و مرمت بدن از ۵۰ تا ۱۰۰ گرم و در دفع تب از ۱۰۰ تا ۳۰۰ گرم است

در بیان الکلوئیدهای کنکینا

اقسام کنکینا محتوی مواد مذکوره در ذیل میباشند

کنین سنکونین آریسین کنیدین آسید کنیک آسید کینوتنیک آسید کینوویک سنکونیک سرخ صمغ ماده خشبی آسید نوکلئیک آسید سیوکوکسیک ماده ملون زرد و ماده دسم سبز

جمعی از دانشمندان کیمیا تفحصات بی شمار در باب ماده عامل کنکینا نموده و بعضی از مواد محتوی در آنرا بدست آورده اند ولی بر حقیقت کنین و سنکونین پی نبردند تا در سال ۱۸۲۰ میلادی (۱۲۳۶ هجری) دو نفر از دانشمند فرانسه مسمی به **پلتیه و کاوانتو** ترکیب کیمیائی اقسام کنکینا را بطور حقیقت شناخته و ثابت نمودند که کنکینای خاکستری دارای ماده ملون سرخی است غیر محلول و نیز ماده سرخ دیگری دارد محلول و نیز دارای ماده دسم سبز و ماده ملون زرد و صمغ و نشاسته و کینات آهک میباشد و بالاخره وجود سنکونین را که ماده عامل آن است مشخص نمودند و هم چنین در کنکینای زرد بواسطه تجربه و اعمال چند وجود کنین را که نیز ماده عامل آنست ثابت کردند

کنین

کنین ف کنین ل کینینا جسمی است اموروف و سفید و متخلخل و شکننده و بسیار تلخ و تقریبا در ۴۰۰ جزء آب سرد و ۲۵۰ جزء آب جوش حل میگردد و نیز در ۶۰ جزء الکل خالص که در حالت جوش بود و در ۴۰ جزء اتر محلول است و باشکال متبلور میشود و تبلرهای آن بشکل سوزنهای سفید ابریشمی است که مانند کاکل مرغ با هم مجتمع شده اند

کنین هیدراتتر بگیرند سولفات کنین متداولی ۲۰ آب مقطر ۴۰۰ اسید سولفوریک آب دار (آیدرو ۱۰) ۲۰ امانیاک مایع متداولی ۳۰ سولفات را در آب حل کرده و اسید سولفوریک را بیفزایند و بعد امانیاک را اضافه کنند تا کنین دردگردد و بگذارند مدت ۲۴ ساعت بماند و سپس درد را با آب مقطر بشویند تا آب غساله بواسطه کلورور باریوم چندان کدر نشود و در روی کاغذ صافی دردها را جمع کرده بگذارند در هوای آزاد خشک شوند

هیدرات کنین از عوامل دافع تب و ضد محرک است و بواسطه عدم انحلال و بی طعمیش در اشخاص بد دوا بخصوص در اطفال بر سایر ترجیح دارد و میتوان آنرا مانند دانه های کوچک گرد کرده و با غذا بدون آنکه تغییری در طعمش وارد آورد مخلوط نمود و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۶۰ سانتی گرم و هر وقت که کنین خالص را استعمال میکنند لازم است پس از شرب آن چند جرعه مشروب ترشی بیاشامند

پوسیون دافع

پوسیون دافع صداع معمول پیوری بگیرند کنین ۱ گرم الکل ۸۰ درجه ۱۰ گرم تعفین دارچینی ۵ گرم شربت و نیل ۲۵ گرم مخلوط کنند و با قاشق چای خوری و یا قاشق اش خوری از ابتدای مرض صداع بنوشند

تعفین مرکب کنین بگیرند کنین ۱ الکولاتور بادرنجبویه ۱۰ تعفین دارچینی ۲ حل کرده ۱۲ جزء اب مقطر بیفزایند و صاف کنند و مقدار شربت این تعفین که دافع تب است از ۲ تا ۸ گرم است بطور پوسیون باید دانست که کنین خالص را بواسطه عدم قابلیت انحلال کمتر استعمال میکنند و بیشتر املاح انرا از قبیل سولفات بزیك و سولفات خنثی و کلوریدرات بزیك و استرات و برومیدرات بزیك و برومیدرات خنثی و لکتات و سالیسیلات و تنات و والریانات و یدور یدیدرات و نیتر یدوراهن و کنین را معمول میدارند و یدورت یدیدرات و فروسیانیدرات و سولفوویتات و فوسفات خنثی و انتیمونات و ارسنیات و ارسنیت و استنات و اورات را بکار میبرند و اتوکینینیک و کینات کنین را نیز گاه استعمال مینمایند

در لوحه ذیل موازنه ما بین کنین و بعضی املاح انرا بیان مینمائیم که یك جزء از کنین معادل با چه مقدار این املاح میباشد و اعدادی که در مقابل انها نوشته شده عبارت از این مقدار است

کنین	۱/۰۰	سولفات متبلر کنین	۱/۱۵
استات	۱/۵۱	سترات	۱/۰۱
طرطرات	۱/۰۵	کلوریدرات	۰/۹۰
فروسیانات	۱/۰۱	تنات	۲/۰۰

لوحه موازنه مقدار کنین در املاح مختلفه و درجه قابلیت انحلال انها

املاح	مقدار کنین محتوی در یك گرم ملح	مقدار اب ۱۵ درجه که یك گرم ملح را حل میکند	مقدار کنین محتوی در یك سانتیمتر مکعب محلول
ازتات بزیك کنین	۰/۸۵۶	۳۶	۰/۰۲۴
ازتات خنثی	۰/۷۵۰		
برومیدرات بزیك	۰/۷۶۵	۴۰	۰/۰۱۲۵
برومیدرات خنثی	۰/۶۰۰	۷	۰/۰۲۵
کلوریدرات بزیك	۰/۸۳۶	۲۵	۰/۰۴۰
کلوریدرات خنثی	۰/۸۹۹	۹	۰/۰۹۰
فروسیانیدرات بزیك	۰/۵۶۲	۹	۰/۰۹۰
لکتات بزیك	۰/۷۲۶	۱۲	۰/۰۷۷
لکتات خنثی	۰/۷۸۳	۳	۰/۱۹۵
سالیسیلات بزیك	۰/۶۸۸	۸۸۰	
سالیسیلات خنثی	۰/۵۴۰		

سولفات بزیك	۰/۷۴۳	۶۹۵	۰/۰۰۱ تقریباً
سولفات خنثی	۰/۵۹۲	۱۱	۰/۰۴۹
سولفووینات خنثی	۰/۲۱۵	۳	۰/۱۵۰
تنات	۰/۲۰۶		
والریانات بزیك	۰/۷۶۰	۱۱۰ یا مطابق قول رِنیولد ۳۰	

سولفات کنین متداولی (سولفات بزیك کنین) جوهر گنه گنه

گنه گنه) مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده کنکینا کالیزایا ۱۰۰۰ گرم اسید کلوریدریك متداولی ۶۰ گرم اب مقطر ۱۲۰۰۰ گرم اهك زنده ۱۰۰ گرم الکل ۹۰ درجه مقدار کنکینا را مدت نیم ساعت با ثلث اب و اسید بجوشانند و بگذارند ته نشین شده و صاف روی انرا بردارند و یك ثلث دیگر اب و اسید را نیز روی ان در دیگچه بجوشانند و صاف انرا بردارند و مجدداً با باقی مانده اب و اسید بجوشانند و صاف شده را برداشته با مصفاهای دیگر مخلوط نمایند و اهك را در ۱۰ مقابل وزنش اب مخلوط نموده بر انها افزایند الکلوئیدهای کنکینا با مقدار زیادی اهك رسوب میشوند و این رسوب را بروی پارچه صافی جمع کنند و بعد با اب سرد بشویند و بفشرند و در گرم خانه که حرارتش معتدل باشد بخشکانند و بعد این محصول را خیلی نرم بسایند و در الکل ۹۰ درجه که در حالت جوش بوده مخلوط کنند تا مواد محلول بکلی حل شوند و با کاغذ صاف و مصفی را جهة اخذ الکل در حمام ماریه تقطیر نمایند و باقی مانده را که دارای کنین غیر خالص است در ۵۰۰ گرم اب مقطر مخلوط کنند و حرارت دهند تا درجه جوش و کم کم اسید سولفوریك ابدار در ان داخل کنند تا الکلوئیدها حل گردند و در این مایع ۲۰ گرم ذغال حیوانی تصفیه شده بریزند و بگذارند در حمام ماریه مدت نیم ساعت بماند و بعد صاف نمایند و مصفی را جوش اورده بقدری امونیاك افزایند تا تورنسول نشان دهد که کاملاً خنثی شده است و بگذارند سرد شود و سولفات بزیك کنین مانند سوزنهای باریك جدا میگردد و بواسطه عمل انحراف این تبلرها را اخذ کنند و در پارچه دیگچه بفشرند و انها را مکرراً در ۳۰ مقابل وزنشان اب جوش حل کرده بگذارند مجدداً متبلر شوند و باین طریق سولفات کنین را خالص کنند و بعد در گرم خانه که حرارتش زیادتر از ۳۰ درجه نباشد بخشکانند

سولفاتیکه باین قسم ساخته شود ملحی است خنثی و نوعاً در ۱۰۰ اجزاء دارای ۷۴/۳ کنین است وجسمی است سفید و بسیار سبك و تبلرهای ان بشکل سوزنهای ابریشمی یا نمدی میباشند و چون در هوای خشك بماند شکفته شده و یك جزء از اب تبلرش مفقود میگردد و این ملح بسیار تلخ است و در ۷۴۰ جزء اب سرد و ۳۰ جزء اب جوش و ۶۰ جزء الکل خالص سرد حل میشود و در اتر تقریباً غیر محلول است و اگر مقدار کمی اسید سولفوریك بر ان افزایند قابلیت انحلالش بیشتر شده و تولید سولفات اسید میگردد و محلول ان بی رنگ و شفاف است و چون سولفات کنین را در روی قطعه طلای سفیدی حرارت دهند ابتدا ذوب شده و بعد مشتعل میگردد و ماده ذغالی باقی میماند که بواسطه تکلیس کاملاً مفقود میشود و بواسطه این خاصیت است که بعضی اغتشاشات سولفات کنین از قبیل اخلاط ان با سولفات و کربونات اهك و کربونات منیزی و اسید بوریك و سایر مواد معدنی ثابت را میتوان کشف نمود سولفات کنین متداولی از عوامل یا فرح تناوب و ضد تخمر است و مقدار شربتش از ۱۰ سانتی گرم تا یك گرم و بندرت زیادتر و از معرفان و بیمارها انرا احاط کرده میخوشند و اغلب اوقات با عصاره کنکینا حب میکنند و گاه محلول انرا بطور

پوسیون استعمال مینمایند ونیز استعمال ان بطور حقنه شایع است ودر حمیات نائب ردی مقدار شربتش تا ۸ و یا ۱۰ گرم است که در عرض ۲۴ ساعت استعمال شود ودر خارج بطور دزق تحت جلدی و پوماد سولفات کنین را استعمال میکنند (هم محلول طرطریکی سولفات کنین) و نوعاً محلول سولفات کنین از عوامل انتی سپتیک و دافع دیدان و فاتل میکروب است ودر دفع نوبه ۱۲ ساعت قبل از موعد ان باید شروع در استعمال این دوا کنند باین نحو که دوا را دو یا سه قسمت کرده و هر چند ساعت فاصله یك قسمت بنوشند بطریقی که قسمت اخر اقلاً سه ساعت قبل از موعد نوبه اشامیده شود ومیتوان همان مقدار را ۶ ساعت قبل از موعد نوبه یك دفعه استعمال کرد وچنانچه سابقاً ذکر کردیم لازم است ابتدا شروع در استعمال مسهل نموده وبعد سولفات کنین را معمول دارند و مقدار شربت سولفات کنین مانند ضد محرك از ۲ تا ۳ دسی گرم است که در فواصل مساوی که مدت انها ۴ یا ۵ ساعت بود استعمال کنند تا الات بدن علی الاتصال در تحت اثران که دافع حرارت است واقع گردند

مواد مانعة الجمع سولفات کنین ید ود پتاسیوم را تجزیه کرده وید را ازاد مینماید ولهذا باید از استعمال این دو دوا باهم اجتناب نمود

محلول سولفات کنین معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات کنین ۵۰ گرم اب مقطر ۹۰۰ گرم اسید سولفوریك را بمقدار کافی سولفات را در اب امیخته کنند و کم کم بقدری اسید سولفوریك باید اضافه نمایند تا کاملاً حل شود وبعد بقدری اب اضافه نمایند که مجموع ۱۰۰۰ گرم گردد وهر ۲۰ گرم این محلول دارای یك گرم سولفات کنین است ونوعاً جهت انحلال ۵۰ گرم سولفات کنین از ۵۰ تا ۶۰ گرم اسید سولفوریك لازم است

حب سولفات کنین معمول کدکس سولفات را بامقدار کافی عسل خمیر کنند وحبهائی سازند که هرکدام دارای یك دسی گرم سولفات باشند وبعد انها را در نشاسته بغلطانند وبگذارند در مجاورت هوا خشك شوند واین حبوب هرچند مدت برانها گذشته باشد در مجاورت اب سرد منحل میگردند

شربت سولفات کنین ایضاً معمول کدکس بگیرند سولفات کنین ۷ اسید سولفوریك اب دار (ا در ۱۰) ۶ اب مقطر ۴۰ شربت ساده که در برودت ساخته باشند ۹۵۰ سولفات را در اب امیخته و اسید را افزوده حل کنند و با شربت مخلوط نمایند وهر ۲۰ گرم این شربت دارای یك دسی گرم سولفات است

پوسیون سولفات کنین باقهوه معمول ژانل بگیرند از یك طرف قهوه بو داده ۱۲ گرم ابجوش ۱۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند واز طرف دیگر سولفات کنین مقداری که طبیب تجویز میکند قند سفید ۵۰ گرم مخلوط کرده صلایه کنند وبمصفای مذکور بیفزایند ودر این پوسیون تلخی سولفات کنین بخوبی پوشیده میشود پس در اشخاص بد وابخصوص اطفال نیکو محصولی است ولی در اشخاص عصبانی که شرب قهوه موجب هیجان میگردد استعمالش جایز نیست ومیتوان بجای این پوسیون کنر گنه را با یك قاشق قهوه بو داده وکوفته وشیرین کرده مخلوط نموده اشامید ودر این صورت چون مقدار قهوه کم است در اشخاص عصبانی هم ممکن است استعمال نمود

پوسیون الکلی دافع تب معمول هرارود بگیرند سولفات کنین مقدار منظور کنیاك ۲۰ گرم حل کنند ویك دفعه بنوشند

محلول طرطری سولفات کنین معمول بریلیتا بگیرند سولفات کنین اسید طرطریک مکد ۱ گرم آب مقطر ۲۰ گرم حل کرده صاف کنند و یکی از دانشمندان مقدار اسید طرطریک را ۵ دسی گرم قرار داده و محلول را بطور زرق تحت جلدی بکار میبرد و در این محلول اسید طرطریک موجب انحلال سولفات میگردد و لی مانند اسید سولفوریک بطور زرق در آن واقع نمیشود و این محلول بضد محلول سولفوریکی مورث تحریش نمیگردد و میتوان بجای اسید طرطریک اسید سیتریک استعمال نمود

پوسیون طرطری دافع تب معمول دیغینی بگیرند سولفات کنین ۲ تا ۵ دسی گرم اسید طرطریک ۵ دسی گرم آب مقطر ۶۰ گرم شربت نعناع ۳۰ گرم حل کرده مخلوط نمایند و دو ساعت قبل از موعد نوبه در یک یا دو دفعه بیاشامند و این پوسیون گوارا تر از پوسیون سولفات کنین سولفوریکی میباشد

پوسیون سولفات کنین معمول ژانل بگیرند سولفات کنین اسید طرطریک مکد ۲ دسی گرم تا ۱ گرم شربت لیمو ۳۰ گرم آب مقطر ۹۰ گرم حل کرده مخلوط کنند و ۶ ساعت قبل از موعد نوبه در یک یا دو دفعه بیاشامند و این پوسیون گوارا است و هر طبیعتی بخصوص اطفال از او قبول میکنند

پوسیون کنین معمول بوشاردا بگیرند سولفات کنین ۱ گرم آب ۱۰۰ گرم مخلوط کرده و با چند قطره اسید سولفوریک الکلی حل کنند و بیفزایند شربت ساده شربت دیاکود مکد ۲۰ گرم و در دو دفعه بفاصله یک ساعت بیاشامند

پوسیون دافع تب معمول فریرا بگیرند سولفات کنین ۱ گرم انتی پیرین ۵۰ سانتی گرم مطبوخ دارچینی شربت کنکینا مکد ۱۵ گرم در اطفال پنج ساله مبتلی بدرد میانت در سه دفعه که فاصله هر یک نیم ساعت بود بیاشامانند

گرد سولفات کنین بگیرند سولفات کنین ۱ گرم مسحوق قند ۶ گرم مخلوط کرده در شش بسته مساوی بربندند و در دفع نوائب روزی سه بسته هر بسته را با قدری مغز نان و یا مربا و یا عسل بیاشامند

سفوف دافع تب بگیرند سولفات کنین ۲ گرم سولفات مورفین ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در هشت بسته مساوی بربندند و در دفع نوائب هر روز دو بسته بیاشامند

گرد دافع تب معمول گولا بگیرند امتیک ۱۵ سانتی گرم سولفات کنین ۵ دسی گرم مخلوط نمایند

شراب کنین معمول ماژندی بگیرند سولفات کنین ۶ دسی گرم شراب مادیر ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده هر ساعت یک قاشق بنوشند

حب کنین و دژیتال معمول ریبارد بگیرند سولفات کنین ۱ گرم عصاره مائی دژیتال ۲۰ سانتی گرم مطابق معمول ۱۲ حب سازند و مانند عوامل مسقط حمای تیفوئید فقط در عرض یک روز استعمال نمایند

حب سولفات کنین معمول بوشاردا بگیرند سولفات کنین ۲ دسی گرم

عصارهٔ افسنتین مقدار کافی ۶ حب سازند و چون بسرد فعه دو عرض روز بنوشند و مصنف مذکور میگوید
سهل تر انست که سولفات و یا برومیدرات کنین را بمقدار مذکور در کپسولهای **کلرتان** داخل کرده باد و
گرانول میلی گرمی بمد رثیالین **هومول** بنوشند و این مداوا در دفع صداع قوی الاثر است

حب تریاک دار سولفات کنین بگیرند سولفات کنین ۶ دسی گرم عصارهٔ تریاک ۵ سانتی
گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۱۲ حب سازند و در دفع نوائب روزی چهار حب بنوشند

حب دافع نورالژی معمول کوربل بگیرند عصاره سنبل الطیب انغوزه تریاس مکد
۲ گرم عصاره تبانیك ۲۵ سانتی گرم سولفات کنین ۶ سانتی گرم مطابق معمول جهائی ۵ سانتی گرمی سازند و
این حبوب را در دفع صداع که بطور نوبه عارض شود و بعضی اقسام نورالژی که متناوبا اشتداد می پذیرند
استعمال میکنند

حب دافع نقرس معمول لماذوربر بگیرند سولفات کنین ۵ دسی گرم مسحوق برگ
دژیتال ۲۰ سانتی گرم مسحوق ریشه بلادن استات مورفین مکد ۱ دسی گرم عصاره کاهوی سمّی گرد مبرد **استهل**
مکد مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در وقتی که حمله مرض خیلی شدید بود این بیست حب را در عرض دو روز
و در هر دفعه دو حب بنوشند و اگر چون وجع چندان اشتدادی نداشته باشد در عرض چهار روز استعمال کنند

حب دافع نقرس معمول هالفورت بگیرند سولفات کنین عصاره خلی کلشیك عصاره
مرکب حنظل گرد دو ور مکد ۱ دسی گرم مطابق معمول یك حب سازند و پس از آنکه مدت چند روز صبح و عصر از ۳
تا ۴ قطره شراب کلشیك اشامیدند همه روزه حب مذکور را بیاشامند

حب دافع نقرس معمول بکرل بگیرند سولفات کنین ۳ گرم گرد تخم کلشیك ۱ گرم عصاره
دژیتال ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و از ۱ تا ۳ حب در عرض روز بنوشند

حب صبردار کنین معمول بوشاردا بگیرند سولفات کنین ۲ گرم صبر باربادس ۱ گرم مطابق
معمول ۴۰ حب سازند و این حبوب را در حمیات جهة تحریك اعمال هضمی و سهولت استفراغ مواد برازی استعمال
میکنند و مقدار شربت آنها موافق اثری که ظاهر میشود از ۱ تا ۴ حب است

حب دافع تب معمول ایزمه بگیرند سولفات کنین ۲ گرم عصاره بلادن ۱ دسی گرم عصارهٔ
شبدرآبی مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع ازدیاد حرارت هر سه ساعت فاصله یك حب بنوشند

حب دافع سیاه سرفه معمول تونستن بگیرند سولفات کنین ۱ گرم استات
مورفین ۱ دسی گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۱۸ حب سازند و از ۱ تا ۳ حب در عرض روز بنوشند

سولفوطرطرات کنین معمول ریغینی بگیرند سولفات کنین ۴ گرم اسید طرطریك
۱۸ گرم آب مقطر ۳۰ گرم حل کنند و در دفع نوائب مزمنه از ۱ تا ۴ گرم در عرض روز بنوشند

تعفین دافع تب معمول وادبورك بگیرند سولفات کنین ۲ گرم صبر جگری زنباد
مکد ۴ گرم ریشه انژلیك کافور مکد ۱ سانتی گرم زعفران ۱۵ سانتی گرم الکل ۱۰۰ گرم مطابق معمول تعفین سازند
و در دفع تبهای نوبه ۲۰ گرم در عرض روز بیاشامند

حقنه سولفات کنین بگیرند سولفات کنین ۱ گرم مطبوخ کوکاه ۱۵۰ گرم اسید سولفوریك

الکول نیز چند قطره که جهة حل کردن سولفات لازم است مطابق معمول حقنه سازند و پس از استعمال این حقنه لازم است مریض خود داری کرده تا دوا بر نگردد

حقنه ضد خناق معمول ویلیام بگیرند سولفات کنین ۲ سانتی گرم اب صاف ۵۰ گرم اب رابل ۵ قطره حل کنند و در دفع عوارض خناق در چهار دفعه هر دو ساعت بر دو ساعت فاصله یک دفعه احتقان نمایند

حقنه دافع کرم معمول هلولت بگیرند سولفات اسید کنین ۱ گرم اب صاف ۵۰ گرم حل کرده در دفع دود الخل حقنه نمایند

حقنه دافع تب معمول ژانل بگیرند سولفات کنین از ۲۰ تا ۵۰ دسی گرم اب رابل ۵ قطره اب گرم ۵۰ اگرم لودانم سیدنم ۱۰ قطره حل کرده در دفع نوائب احتقان نمایند

الکسیر صبردار دافع تب معمول ریکامیر بگیرند صبر سقوطری نرمکی مکید ۵ گرم روم ۱۲۰ گرم مدت ۲۴ ساعت بخیسانند و گاه گاه بهم زنند و صاف نموده سولفات کنین ۶ گرم اسید سولفوریک ۲۵ قطره حل کرده بیفزایند و در اخر ۲ گرم لودانم سیدنم اضافه کنند و بعد صاف نمایند و هر ۱۰ گرم این الکسیر دارای ۳۳ سانتی گرم سولفات و ۱۱ سانتی گرم لودانم است و مقدار شربتان در دفع نوائب مبرم از ۶ تا ۲۰ گرم

شیاف سولفات کنین معمول لابورد بگیرند ۶ گرم عسل مصفی و بپزند تا چون سرد شود غلظتی که در شیاف لازم است حاصل کند و بعد از ۵ دسی گرم تا ۱ گرم سولفات کنین بر این عسل در صورتیکه در حالت ذوبان باشد افزایند و در قالبی که چرب کرده باشند بریزند و بگذارند سرد شود و این شیاف را در وقتی باید استعمال نمود که استعمال سولفات کنین بواسطه معده ممکن نبود و نیز مریض نتواند اب حقنه را نگاه دارد

ایضا نسخه دیگر معمول بودن بگیرند سولفات کنین ۱ گرم کره کاکاو ۶ گرم مطابق معمول شیاف سازند

پوماد کنین معمول سیماناس بگیرند سولفات کنین ۲ گرم دنگاه ۴ گرم در چند قطره الکل مخلوط کرده و یک قطره اسید سولفوریک افزوده با ۳۰ گرم پیه مذاب مخلوط نموده تمریخ نمایند

پوماد دافع تب معمول لابادی لاگراو بگیرند سولفات کنین اسید ۱ گرم پیه مذاب و یا وازلین ۱۰ گرم مخلوط کنند و در اشخاصی که دوا نمی خورند در زیر بغلها نطول نمایند

ایضا نسخه دیگر معمول تی پیر بگیرند سولفات کنین ۵ گرم پیه مذاب ۱۰ گرم مخلوط کنند و برای مدت مدیدی تمریخ نمایند

پوماد دافع داء الثعلب معمول حید ر بگیرند کنین ۵ سانتی گرم پیه حسن لبه ۵۰ گرم باعانت حرارت حل کرده نطول کنند

نطول دافع تب معمول گوانتانیکا بگیرند سولفات کنین ۴۰ سانتی گرم الکل خالص ۴ گرم مخلوط کرده بروی ستون فقاد نطول نمایند

امپلاتر (شمع) کنین معمول وواژن بگیرند شمع و یگو ۱۰ گرم سولفات

کنین ۶ گرم شمع را ذوب کرده و سولفات را افزوده مخلوط نمایند و بروی پارچه کشیده و در دفع هیج طحال که منتج از حمیات مبرم میگردد بمحل آن منطبق کنند

زرق تحت جلدی سولفات کنین بگیرند سولفات کنین ۱۰ اسید سولفوریک ۶ در جزء ۲ آب مقطر ۱۹۸ حل کنند و این محلول که موسوم است بمحلول کنین ادوه ۲۰ بیمارستانهای لشکری هر یک سانتی مطر مکعب آن دارای ۵ سانتی گرم سولفات است و چون خواسته باشند ۵ سانتی گرم سولفات را در بدن داخل نمایند باید ۱۰۰ گرم این محلول را زرق کنند پس بهتر آنست که در ۱۰۰ گرم این محلول ۵ گرم سولفات با ۱ قطره اسید سولفوریک حل نمایند و صاف کنند و در این صورت هر یک سانتی مطر مکعب آن دارای ۱۰ سانتی گرم سولفات خواهد بود و از این محلول ثانوی از ۶ تا ۵ سانتی مطر مکعب در دفع حمیات ردئیه زرق نمایند

کحل کنین معمول نیژل بگیرند سولفات و یا کلوریدرات کنین ۱ تا ۲ گرم آب مقطر ۱۵ گرم حل کنند و در دفع کراتیت دیمی و خنازیری در چشم قطور نمایند و مصنف مذکور نیز پوماد از ۱ تا ۲ گرم کلوریدرات و ۳۰ گرم پیه مذاب ترتیب میدهد و در همین موقع استعمال مینماید

سولفات خنثای کنین (سولفات اسید کنین) بگیرند سولفات کنین متداول ۱۰ اسید سولفوریک آبدار (ادوه ۱۰) ۱۲ آب مقطر مقدار کافی ملح کنین را در مقدار کافی آب امتحته کنند و اسید سولفوریک را بیفزایند در حمام ماریه تبخیر نمایند و بگذارند سرد شود تا متبلر گردد

سولفات اسید کنین بشکل منشورهای مستطیل منقطع متبلر میگردد که گاه منتهی میشوند به سطوح کوچک و در ۱۱ جزء آب ۱۵ درجه حل میشود و چون ۱۰۰ درجه حرارت بر این ملح وارد آورند در آب تبلر خود ذوب میگردد در خواص تراپوتیکی مثل سولفات تریک است و چنانچه ذکر کردیم هرگاه سولفات تریک را در اسید سولفوریک ابدار حل کنند تولید سولفات خنثی میشود و کلوریدرات و برومیدرات و بخصوص لکتات کنین را در همه استعمالات تراپوتیکی میتوان بجای این دو سولفات استعمال نمود

طریقه امتحان سولفات کنین سولفات کنین متداول در تجارت غالبا دارای کینیدین و سنکونین است و جهت شناختن وجود این دو الکلوئید در لوله تجربه ۵ سانتی گرم سولفات کنین را داخل کنند و ۵ گرم اتر سولفوریک خالص بر آن افزایند و کاملا بهم زنند و بعد ۵ را اگرم امانیاك غلیظ اضافه نمایند و دهان لوله را گرفته مجددا بقوت بهم زنند و بگذارند چندی بماند و در صورتیکه ملح خالص باشد کنین آن بواسطه امانیاك آزاد شده و در اتر حل میگردد و در محصول دو طبقه مایع مشاهده میشود که کاملا شفافند ولی چون دارای کینیدین و یا سنکونین بود بعضی خطوط سفید در آن مشاهده میگردد که مقدار آنها با مقدار دو الکلوئید مذکور متناسب است و بخصوص خطوط مذکور در سطح تفریق دو طبقه از هم بیشتر دیده میشوند

استرات کنین بگیرند کنین خالص ۶ اسید استریك ۶ مخلوط کرده در حمام ماریه ذوب کنند و بهم زنند و نیز میتوان این ملح را از تجزیه متقابل محلول کلوریدرات کنین با محلول استرات سود بدست آورد و عبارتست از ملحی است که در حرارت متعارفی جامد است و تقریبا بی طعم میباشد و در آخر فی الجمله تلخی از آن احساس میشود و در ۴۵ درجه حرارت ذوب میگردد و در اقسام زیت حل میشود و چون آن را بروی جلد بی بشره سطوح یا پوماد منطبق کنند تحریك جزئی میکند و در عصیر معدی غیر محلول ولی در رطوبات معوی محلول است و مقدار شربتش در دفع تب از ۲ گرم

سولفات خنثای کنین

استرات کنین

تا ۳ گرم است و نوعاً بطور پوماد و یا شیاف استعمال میگردد

پوماد استئارات کینین معمول تیبول بگیرند استئارات کینین صابون سفید رنده کرده مکید انگلیسرین ۶ اسانس بادام تلخ مقدار کافی استئارات و صابون را در حمام ماریه ذوب کنند و با سایر ادویه اون گرم صلابه نمایند و در اطفال مبتلی بنوبه که استعمال سولفات کینین شرباً و احتقاناً در آنها ممکن نباشد این پوماد را معمول میدارند و مقدار نطول آن از ۴ تا ۸ گرم است که در سطح وسیعی نطول کنند

کلوریدرات کینین

کلوریدرات بزیک کینین مطابق کدکس بگیرند سولفات کینین متداولی ۱۰۰ کلورور دو باریوم متبلور ۲۱ آب مقطر ۱۰۰۰ سولفات را در ۵۰۰ جزء آب مقطر مخلوط کرده بجوشانند و کلورور را در ۵۰۰ جزء دیگر حل نمایند و کم کم بران بیفزایند بدون آنکه عمل جوش منقطع گردد و هرگاه محصول مصفی بواسطه افزودن محلول نیم گرم سولفات کینین متداولی رسوب دهد بقدری از این محلول بران افزایند تا عمل ترسیب بانجام رسد و بعد صاف کنند و رسوب را که عبارت از سولفات باریت است با آب مقطر جوش بشویند و این آب غساله را با محصول مصفی مخلوط کرده در حمام ماریه تبخیر نمایند و بگذارند سرد شده تا متبلور گردد و **نیترات** کینین را بهمین طریق میسازند و بعوض کلورور دو باریوم نیترات باریت استعمال مینمایند

کلوریدرات کینین بشکل سوزنهای صدفی متبلور میشود و محلولتر از سولفات و مقدار کینینش بیشتر است و از این جهة بر سولفات او را ترجیح میدهند و در ذرق تحت جلدی اختصاصی دارد و مقدار شربت و مواقع استعمالش مانند سولفات است

محلول کلوریدرات کینین جهة ذرق تحت جلدی معمول ژانل

بگیرند کلوریدرات کینین ۱ آب مقطر ۲۰ حل کرده صاف نمایند و هر یک گرم این محلول دارای یک دسی گرم کلوریدرات است و محلول لکتات کینین را در ذرق تحت جلدی بهمین طریق میسازند

ذرق تحت جلدی معمول کوبنی بگیرند کلوریدرات کینین ۵۰ سانتی گرم گلیسرین آب مقطر مکید ۲ گرم حل کنند و این محلول را در چهار دفعه ذرق نمایند

گلیسره کلوریدرات کینین بگیرند کلوریدرات کینین ۱ گرم گلیسره نشاسته ۴ گرم مخلوط کنند و در نزله مزمن ملتحمه و در کراتیت حجمی و پوستولی استعمال نمایند

برومیدرات کینین

برومیدرات بزیک کینین (برومیدرات کینین متداولی)

بگیرند سولفات کینین متداولی ۱۰۰ برومور متبلور باریت ۳۴ آب مقطر ۱۰۰۰ سولفات را در ۵۰۰ جزء آب مقطر مخلوط کرده بجوشانند و برومور را در ۲۰۰ جزء دیگر حل نموده کم کم بران افزایند و بگذارند دائم بماند و در صاف شده آن قدری محلول نیم گرم سولفات کینین متداولی ریزند اگر رسوب داد بقدری از این محلول افزایند که دیگر رسوب ندهد و بعد با کاغذ صاف نمایند و سولفات باریت را با قدری آب مقطر جوش بشویند و صاف نمایند و این مصفا را با مصفای اول مخلوط کرده در حمام ماریه تبخیر کنند و بگذارند سرد شده تا متبلور گردد

برومیدرات بزیک کینین را در تب‌های نائب و اقسام نورالژی و رماتیسم مفصلی استعمال میکنند **گوبلر** میگوید این ملح جامع خاصیت تسکین برومور و خاصیت دفع تب و ضد تحریک کینین هر دو میباشد ولی چون بدقت بنگریم می‌بینیم که در ترکیب ۱۰۰ جزء این جسم بیش از ۱۹ جزء اسید برومیدریک داخل نشده و این مقدار

کم حلی جزئی است قابل بروز اثر تسکین بی و مو نیست و موافق اعتقاد ژ افیل عمده منفعت ان در قابلیت استحلالش میباشد

برومیدرات خنثای کنین مطابق کدکس بگیرند سولفات کنین متداولی ۱۰۰ اسید سولفوریک ابدار ۵/۱۱۳ ای و مو و متبلور بیت ۴۰ اب مقطر ۱۰۰۰ سولفات را در ۱۰۰ جزء اب مخلوط کرده و اسید سولفوریک را افزوده حل کنند و بجوشانند و برومور را در ۲۰۰ جزء دیگر اب حل کرده گرم بر ان افزایند و بگذارند ارام بماند و در صاف شده ان قدری محلول سولفات کنین خنثی افزایند اگر رسوب داد بقدری از این محلول در ان داخل کنند که دیگر رسوب ندهد و بعد صاف کنند و رسوب را که عبارت از سولفات بیت باشد با اب مقطر جوش بشویند و صاف نمایند و مصفاها را مخلوط نموده در حمام ماریه تبخیر کنند تا ۵۰ جزء باقی ماند و بعد بگذارند سرد شود تا متبلور گردد

نسبت برومیدرات خنثای کنین به برومیدرات بازیک مانند نسبت سولفات خنثی است به سولفات بازیک

محلول برومیدرات کنین جهت زرق تحت جلدی بگیرند برومیدرات خنثای کنین ۱ اب مقطر ۱۰ حل کنند و در هر یک گرم این محلول ده سی گرم برومیدرات میباشد

لکتات کنین مطابق کدکس بگیرند میدرات کنین مقدار منظور اسید لکتیک متداولی مقدار کافی کنین را در مقدار کافی اب مقطر مخلوط کنند و حرارت دهند تا جوش اید و در حین جوش بقدری اسید لکتیک افزایند تا کنین حل شده و علاوه مایع قدری اسید گردد و در حالت جوش صاف کنند و بگذارند متبلور گردد و این ملح را بواسطه قابلیت انحلالش در اب و زیادتی مقدار کنینش و از جهة انکه اسیدش الحاست بر همه املاح کنین ترجیح میدهند و مخصوصا در زرق تحت جلدی استعمال میشود و مقدار شربت و طریقه استعمال ان مانند سولفات کنین است

زرق تحت جلدی لکتات کنین معمول وثریر بگیرند لکتات کنین ۱ اب مقطر ۴ حل کرده صاف نمایند و هر یک گرم این محلول دارای ۲ دسی گرم لکتات است و مدتی بدون فساد محفوظ میماند

حب لکتات کنین معمول بوشاردا بگیرند لکتات کنین ۲ گرم عصاره ۴ مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در دفع نوائب از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

سالیسیلات خنثای کنین مطابق کدکس بگیرند سولفات کنین متداولی ۱۰ سالیسیلات سود ۴/۳۰ اب مقطر ۱۲۰ ابرا جوش اورده و سالیسیلات را در ان حل کرده و سولفات را بیفزایند و بگذارند سرد شده با کاغذ صاف نمایند و رسوب را که در روی صافی جمع شده با اب بشویند تا اب غساله بواسطه کلورور باریوم رسوب ندهد و بگذارند محصول رسوب در روی صافی بماند تا اب ان چکیده شود و در هوای ازاد خشک کنند و حفظ نمایند و با انکه خود کنین انتی سپتیک است بعضی این ملح را مخصوص بدفع میکروبهای نوبه میدانند و طریقه استعمالات تراپوتیکی ان مانند سولفات کنین است و در اشخاص مفصلی بر سایر املاح ان ترجیح میدهند

تنات کنین مطابق کدکس بگیرند میدرات کنین مقدار منظور اسید تنیک ۵/۵۰ ادرجه

لکتات کنین

سالیسیلات کنین

تنات کنین

تنن متداولی مکث مقدار کافی کینین را در آب مخلوط کرده جوش آورند و در حین جوش بقدر یکه اسید استیک افزایند تا حل شود و علاوه محلول قدری اسید باشد و بگذارند سرد گردد و کم کم محلول مصفی و سرد تنن را بتدریج افزوده تا رسوبی که حاصل میشود دوباره حل گردد و بعد مایع را بواسطهٔ کربونات سود خنثی نمایند و در این صورت تنات کینین راسب میشود و این رسوب را در روی کاغذ صافی جمع کنند و بچسکانند و نرم بکوبند و با آب مقطر مسحوق را شسته مجدداً خشک نمایند و مقدار شربت این ملح از ۱ تا ۲ گرم است و بواسطهٔ بی طعمی در دفع نوائب اطفال استعمال میگردد و موافق قول **رینولد** در ۱۰۰ اجزء دارای ۲۰/۷ جزء کینین میباشد و در دفع کولرین و بعضی اسهالهای مزمن والبومینوری و عرقهای لیلی مسلولین مستعمل و مفید است

حب دافع کولرین معمول بورگونی بگیرند تنات کینین ۱ گرم مسحوق تریاک ۵ سانتی گرم اسانس انیسون ۳ قطره با مقدار کافی شربت ساده ده حب سازند ابتدا ۱۰۰ گرم شراب سنت رفائیل را دو قسمت کرده هر نیم ساعت یک قسمت را بنوشند و بعد از مدت یک ساعت و نیم ده حب مذکور را بدفعات میل نمایند

والریانات کینین مطابق کرکس بگیرند کینین ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۰ اسید والریانیک بر محلول مقدار کافی کینین را در الکل حل کنند و قدری زیادتر از اندازه اسید والریانیک بر محلول فزایند و در مقابل حجم محصول آب مقطر اضافه نمایند و تبخیر کرده در گرم خانه ۵۰ درجه بگذارند تا متبلور گردد و این ملح از عوامل ضد تب و ضد تشنج و ضد نورالژی است و مقدار شربتش از ۳ دسی گرم تا ۱ گرم بطور حب و یا پوسیون و نیز بهمین مقدار احتقاناً استعمال میشود

حب والریانات کینین بگیرند والریانات کینین ۲ گرم عصاره عرعر مقدار کافی ۲۰ حب سازند در دفع نوائب از ۲ تا ۵ حب و در دفع نورونهای تناوبیه از ۱ تا ۵ حب در عرض روز بنوشند

پوسیون والریانات معمول فلیگان بگیرند والریانات کینین از ۳ تا ۶ دسی گرم مطبوخ کاسکاریل ۱۲۵ گرم مخلوط کنند در اشخاص ضعیف البنیه مبتلی به هیستری و نورونهای تناوبی و یا غیر تناوبی از ۱ تا ۴ قاشق آش خوری در عرض روز استعمال نمایند

حقنه والریانات کینین بگیرند والریانات کینین ۵ دسی گرم آب ۲۰۰ گرم مخلوط کرده حقنه نمایند

فروسیانیدرات (هیدروفروسیانات) کینین در ساختن این ملح بگیرند ۴ جزء سولفات کینین و یک جزء فروسیانور پتاسیوم و در مقدار کمی آب مقطر بجوشانند و پس از چند جوش برداشته بگذارند سرد شود ماده سفیدی شکلی حاصل میشود که عبارت است از فروسیانات کینین و این ماده را گرفته بچسبانند و آب ماده را تغلیظ نموده تا مقدار مجددی فروسیانات بدست آید و جهة متبلر کردن این ملح ماده مذکور را گرفته در الکل حل نمایند و بگذارند بخودی خود متبلر شود فروسیانات متبلر و ماده سفیدی شکلی حاصل میگردد و ماده سفیدی شکل را مجدداً در الکل جوش حل کرده بگذارند متبلر شود و مکرراً همین عمل را در ماده که متبلر نشده است بنمایند تا تمامش متبلر گردد و این ملح از ۵ تا ۲۰ سانتی گرم میتوان بجای سولفات کینین استعمال نمود ولی چون مطمئن الاثر نیست استعمالش در این ایام متروک است

یدو یدرات کینین جهة ساختن این ملح در محلول اسید کینین محلول ید و ئودور ئیدریک فی الجمله دارای ید زیادتی باشد رسوبی حاصل میشود برنگ شاه بلوط و آنرا در الکل جوش حل کرده و صاف نموده

والریانات کینین

فروسیانیدرات کینین

یدو یدرات کینین

میگذارند سرد شود یدو یدرات کنین راسب میگردد و عبارت از جسمی است بشکل فلسهای سبز رنگ و دارای اشعهٔ درخشان و غیر محلول در آب و محلول در الکل و مقدار شربت این ملح که دارای خواص کنین و ید هر دو میباشد از ۰٫۲ تا ۰٫۴ سانتی گرم است در عرض دو روز در دفع نوائب مبرم استعمال میگردد

حب یدو یدرات کنین معمول بوشاردا بگیرند یدو یدرات کنین ۱ گرم گل قند مقدار کافی مطابق معمول ۱۰ حب سازند و در روزی سه حب هر نیم ساعت فاصله یک حب بیاشامند

پوماد یدو یدرات کنین معمول ریغینی بگیرند یدو یدرات کنین ۲ گرم چربی خالص ۲۰ گرم روغن بادام شیرین ۴ گرم مطابق معمول پوماد سازند و در دفع تبهای طحالی روی شکم منطول نمایند

یدور آهن و کنین این ملح مضاعف را باین طریق میسازند در محلول اسید و غلیظ کنین محلول یدور آهن را داخل مینمایند رسوبی حاصل میشود بشکل پولکهای قشنگ که رنگشان فی الجمله شبیه برنگ عنبر است و این ملح باشکال بطو و خلوص بدست می آید و بمقدار ۰٫۱ تا ۰٫۵ سانتی گرم در دفع کلوروفور و نوائب مبرم و خنازیر استعمال میگردد

حب یدور آهن و کنین معمول بوشاردا بگیرند پروتو یدور آهن ۵ گرم سولفات کنین عسل مکه ۱ گرم با مقدار کافی مسحوق اصل السوس ۵۰ حب سازند و در دفع کلوروز از ۲ تا ۶ حب در عرض روز بنوشند و مدت و مقدار حبوب را زیاد نمایند و در دفع نوائب از ۱۲ تا ۱۵ حب بسه دفعه و مدت یک ساعت بیاشامند

یدو یدرات کنین این ملح که بشکل صمغ میباشد در دفع نوائب خیلی کم اثرتر از سولفات کنین است و لهذا چندان معمول نیست

سولفو وینات کنین در ساختن این ملح چند قاعده معمول است و یکی از دواسازان پاریس باین طریق میسازد بگیرند سولفو وینات بریت ۲/۱۳ گرم آب مقطر ۵ گرم حل کنند و در این محلول ۳/۴ گرم سولفات کنین داخل نمایند و امتحان کنند که محصول نه دارای سولفو وینات زیادتی و نه سولفات زیادتی باشد و بعد بجوشانند و با کاغذ صاف کرده و مصفی را در حمام ماریه تبخیر کنند و بعد در زیر سرپوشی با کلورور کلسیوم خشک نمایند و یک جزء سولفو وینات در صورت تبلور خشک باشد در ۲ جزء آب حل میگردد ولی اگر این ملح را با محلول الکلی سولفات کنین و محلول الکلی سولفو وینات سود بسازند بهتر است و در این صورت خیلی سفید میباشد و بخوبی متبلور میگردد و این ملح در ۱۰۰ اجزاء دارای ۷۰ جزء کنین است و چون بشدت جاذب الرطوبه است باید از مجاورت هوا محفوظ ماند و در زرق تحت جلدی محلول ۱ در ۱۰ انرا استعمال میکنند

فوسفات خشای کنین در ساختن این ملح بلاواسطه کنین را با اسید فوسفریک اشباع مینمایند

انتیمونات کنین این ملح جامع خواص مستفرغه انتیمون و خواص ضد تناوب کنین است و مقدار شربتش از ۰٫۱ تا ۰٫۵ سانتی گرم که در ۲۴ ساعت سه یا چهار دفعه این مقدار را مکرراً استعمال کنند

ارسنیات کنین در ساختن این ملح بلاواسطه کنین را با اسید ارسنیک اشباع میکنند ملحی حاصل میشود سفید و سبک و محلول در آب و الکل ضعیف و غیر محلول در اثر و الکل قوی و ۲ دسی گرم از آن را در ۱۰۰۰ گرم آب مقطر حل کرده استعمال مینمایند ولی چندان معمول نیست

ارسنیت کنین بگیرند سولفات کنین ۱۰۰ جزء در آب ترشی حل کنند را مانیاک افزایند تا رسوب دهد و ...

حب یدور آهن و کنین

یدو یدرات کنین
سولفو وینات کنین

فوسفات کنین
انتیمونات کنین
ارسنیات کنین

ارسنیت کنین

بشویند و در ۱۰۰۰ جزء الکل ۸۵ درجه حل نمایند و ۲ یا ۱۱ جزء مسحوق بسیار نرم اسید ارسنیو افزایند و بگذارند بحالت

برودت چندی بماند تا بی ارسنیت کنین بشکل سوزنهای باریک متبلور گردد

استات کنین بگیرند کنین خالص بمقدار منظور بدر آب مقطر مخلوط نمایند و کم کم اسید استیک افزایند تا

بحالت اشباع و صاف کرده بگذارند تا استات کنین بشکل سوزنهای قشنگ ابریشمی و صدفی که مطور حلقه با ستاره

با هم مجتمع شده اند متبلور شود

اورات کنین اسید اوریک چون بی بیک است ممکن است با کنین هم تولید اورات خنثی و هم تولید

اورات اسید نماید و هر دو ملح را میتوان بلا واسطه ساخت و نوعاً مقدار شربت اورات که جسم متبلر بی است از ۲۵

تا ۲ سانتی گرم است در عرض ۲۴ ساعت

اترکینیک این اتر را بمقدار ۲ تا ۳ گرم بروی کومیرهن بتجربه استعمال مینمایند و از تقطیر الکل با کینات

امک و اسید سولفوریک بدست میآورند و جسمی است مایع بقوام شربت غلیظ و بی رنگ و بی طعم دارای

بوئی است مطبوع و محلول در آب و الکل و باشکال محلول در اتر میباشد

کینات کنین این ملح را بلا واسطه میسازند و یا از تجربه مضاعف سولفات کنین و کینات امک بدست

میآورند ملحی حاصل میشود بشدت محلول در آب و مانند کلم گل متبلر میگردد بسیار تلخ است و در طب بندرت

استعمال میشود

سنکونین این ملح را موافق قاعده که در ساختن سولفات کنین و حصول کنین اهکی بیان کردیم میسازند

و فقط در اینجا بجای کنکینا کالیزایا کنکینای خاکستری هوانوکو که دارای سنکونین زیادی است بکار میبرند

و در سوب سنکونین و اهک را چندین دفعه در الکل ۹۰ درجه حل میکنند و محصولات مایع را در حین جوش

صاف مینمایند و بعد میگذارند سرد شود تا قدری از سنکونین متبلر گردد و اب ماده را تقطیر میکنند تا ملک

د بعشر باقی ماند و میگذارند سرد شود و مجدداً مقداری سنکونین متبلر خواهد شد و بالاخره اب ماده که از

این عمل حاصل میشود چون تبخیر نمایند محصولی میدهد مخلوط از کنین و سنکونین و جهت جدا کردن انها این

محصول را با اتر الکل ۵۰ درجه و یا با اتر مخلوط میکنند کنین حل میشود و سنکونین غیر محلول میماند

سنکونین نیز در اب های ماده که از ساختن سولفات کنین حاصل میشوند بمقدار زیاد یا کم موجود است بهر جهة

برای خالص نمودن سنکونین تبلرهای متعدد را در الکل جوش حل کنند و محلول را با زغال حیوانی بی رنگ نمایند

و در حین جوش صاف کنند و بگذارند متبلر شود

سنکونین بشکل منشورهای چهار سطحی و یا سوزنهای بسیار نازک و بی رنگ و درخشنده متبلر میگردد دارای

طعم تلخ مخصوصی است و بواسطه قلت خاصیت انحلال این طعم مدتی لازم دارد تا ظاهر شود زیرا که ۱ جزء

ان در ۲۵۰۰ جزء اب جوش حل میگردد و نیز در الکل بقدر کنین محلول نیست

سولفات سنکونین بگیرند سنکونین خالص ۱۰۰ گرم اسید سولفوریک ابدار (ایدرئه ۱۰) مقدار

کافی سنکونین را در اب مقطر جوش مخلوط کنند و بقدری اسید سولفوریک افزایند تا در محصول بواسطه

کاغذ تورنسول فی الجمله تعامل اسیدی ظاهر شود و محلول را در گرم خانه مطبوع تبخیر نمایند سولفات

سنکونین بشکل منشورهای لوزی شکل کوتاه و سطبر و شفاف متبلر میگردد و سایر املاح سنکونین را

(در حاشیه: استات کنین — اورات کنین — اترکینیک — کینات کنین — سنکونین — سولفات سنکونین)

نیز بهمین طریق میسازند

سولفات سنکونین در دفع تب ضعیف الاثرتر از سولفات کنین است و در دفع نوائب اثرش دیرتر ظاهر میگردد

و مانند کنین موجب وز و طنین گوش نمیشود و چون چهار مقابل زیادتر از سولفات کنین استعمال شود موث

ظهور اثار ترابوتیکی میگردد مشابه اثار کنین و بیشتر اوقات سولفات سنکونین را در تقلب سولفات کنین

بکار میبرند و در طب چندان محل استعمالی ندارد

سولفات سنکونیدین

این ملح که ارزانتر از سولفات کنین است نا شده در دفع تب قوی الاثر است و در دفع نوائب ساده تجویز میگردد و موجب وز و وز و طنین و اختلال ابصار و ثقل سمع گردد

و در دسی گرم اثرا چون هفت ساعت قبل از موعد نوبه استعمال نمایند مانع از عود مرض میشود و صورد و اش

مانند سولفات کنین است

برومیدرات سنکونیدین متداولی مطابق کدکس

بگیرند سولفات سنکونیدین یک ۱۰ برومور متبلر باریوم ۶ آب مقطر ۱۰۰ سولفات را در ۵۰ جزء اب مخلوط کرده جوش اورند

و برومور را در ۵۰ جزء دیگر اب حل کرده گرم بران افزایند و بعد بگذارند ته‌نشین شود و بواسطه محلول نیم گرم سولفات

سنکونیدین یک محصول را امتحان کنند اگر رسوب داد بقدر حاجت از این محلول بر ان افزایند که دیگر رسوبی حاصل

نکند و سپس محصول را صاف نمایند و سولفات باریت را با اب جوش بشویند و اب غساله را با مصفای مذکور

مخلوط کرده در حمام ماریه تبخیر نمایند و بعد صاف کرده بگذارند متبلر شود و این ملح را بدل سولفات کنین استعمال

مینمایند

برومیدرات سنکونیدین حمضی ایضا مطابق کدکس

بگیرند سولفات سنکونیدین یک ۱۰ اسید سولفوریک ابدار ۵/۱۳ برومور متبلر باریوم ۸ اب مقطر ۵۰ سولفات را در ۲۵

جزء اب مخلوط کنند و اسید سولفوریک را بیفزایند و بجوشانند و برومور را در ۲۵ جزء دیگر اب حل کرده گرم بران

افزایند و بگذارند چند لحظه بماند و چنانچه ذکر کردیم با محلول نیم گرم سولفات سنکونیدین محصول را امتحان نمایند

اگر لازم باشد از این محلول بر ان بیفزایند و بعد صاف کرده و سولفات باریت را با اب جوش شسته و اب غساله

و مصفای مذکور را مخلوط نموده در حمام ماریه تبخیر کنند تا ۱۲ جزء باقی ماند و بعد بگذارند متبلر گردد و این ملح را

نیز بدل سولفات کنین استعمال میکنند

زرق تحت جلدی برومیدرات سنکونیدین معمول کوبلر

بگیرند برومیدرات سنکونیدین ۱ اب مقطر ۱۰ حل کنند و هر یک سانتی‌متر مکعب این محلول دارای ۱۰ دسی

گرم ماده عامل است و چون یک گرم این محلول را یک تا دو دفعه در تحت جلد عوض دو ندق نمایند موافق

عقیده مصنف مذکور همان اثری که از شرب ۱ تا ۲ گرم سولفات کنین بروز میکند ظاهر خواهد شد

کینولئین

الکلوئیدی است مایع و حاصل میشود از اثر پتاس در روی کنین و با سنکونین نیز میتوان

انرا از قطران زغال سنگ استخراج نمود در اب سرد چندان محلول نیست و قابل اختلاط با الکل و الدهید

واستون و سولفور دکربون وادهان فرار و ادهان دسم میباشد و این جسم هنوز در ترابوتیک استعمالی

ندارد

در بیان هیدروتراپی تداوی با آب

تداوی با آب یکی از مبادی حفظ صحت است ودر امراض عصبانی و برخی اختلالات اعمال بدنی که تعیین سبب
وحقیقتشان غیر ممکن است گاه بسیار نافع بلکه دوای مخصوص آنها میباشد زیرا که چون انقضاض جلد بواسطهٔ
بعضی علل متناقص شود و بالملازمه قوای جسمانی ضعیف گردند این تداوی بواسطهٔ تحریکی که در اعصاب محرکه
مینماید انقضاض جلد را بحالت طبیعی رجعت داده وقوای ضعیف شده قوت میگیرند ونوعاً عمل این تداوی
مانند عمل بسیاری از دوها عملی است حیوانی وباطنی ویکی از دانشمندان علم تداوی بالماء مسمی به امیل
دووال می نویسد اما چه فایده که عمل هیدروتراپی چیست همین قدر بس که مؤثر است
این تداوی را چون بعضی از متطبین استعمال میکنند از درجهٔ اعتبار علمی ساقط شده است مثل آنکه مدتی یکی از
دهقانان سیلزی پریسنیتس نام مردم را به استعمال آن موعظه مینمود ونیز کشیشی از کشیشان باویر مسمی به
کنایپ بخیال نجات عالم انسانیت میگوید مطابق دستور العمل من باید بواسطهٔ استعمال هیدروتراپی تصفیه
خون نمود واخلاط کثیفه را از آن خارج کرد ویقین است که این شخص نیز مانند دهقان همکار خود فصیلی جز احکام
تقدیه ندارد و چنین مینویسد کسانی که مایل به تداوی هیدروتراپی هستند باید در علف زارهای مرطوب پا
برهنه حرکت نمایند واز مکان مرتفعی بروی ساقهای پای آنها آب سرد بریزند وپس از آب زدن بدن را خشک نکنند
ودائم لباس کتان در بر داشته باشند وارد وشرکت الت عمده وعلمی این تداوی است هیچ سخنی نگفته وباوجود آنکه کشیش مذکور
بیاناتش عامیانه واعمالش ناقص است بسیاری از مردم را معالجه مینماید ونتایج بی شمار از معالجات خویش میبرد چه
تداوی او در کسانی مؤثر است که به بعضی امراض عصبانی مانند هیستری ونوراستنی وغیره مبتلی باشند بعبارهٔ
دیگر به آن امراضی که قوت خیال در معالجهٔ آنها مداخله تامه دارد چنانکه امروز بواسطهٔ تلقینات معجزه آمیز اطبا را استحکام
درمانهای نظر کرده بسیاری از این قبیل امراض بر طرف میشوند وسبب کثرت ارباب رجوع کشیش مذکور در او دیار
همه روزه آنان این است که اشخاص مبتلی به امراض عصبانی هریک دارای مانیائی مخصوص جداگانه میباشند
مثلاً جمعی از آنان مانیای تریاک دارند وبرخی مانیای کنایپ
بهر جهة سبب تعمیم هیدروتراپی در اکثر امراض کثرت صور واشکال طریقهٔ استعمال آنست که بی نهایت تغییر پذیراند
مثلاً ادوات استعمال وطول مدت ودرجهٔ حرارت ودرجهٔ فشار آن بنا بر نسبت امراض تغییر میکند ولازم است که
طبیب عالم مجربی مرض را تشخیص داده ومطابق حالات مریض درجهٔ حرارت وفشار والات استعمال آب را معین کند نه آنکه
هر که را علتی در عصب پدید آید بدون تحقیق ماهیت وحقیقت آن علت به دستور العمل کشیش رفتار نماید زیرا بواسطهٔ
تجارب صحیحهٔ ثابت ومبرهن شده است اگر در هیدروتراپی مطابق قواعد علمی عمل نشود اتفاق افتد که نتایج خیلی
مشئوم باشند ویکی از دانشمندان میگوید هرگاه کسی بخواهد همهٔ امراض را با غایت این تداوی مداوا نماید باید معتقد
باشد که علم طب در آب فرو رفته است
تروسو در عمل هیدروتراپی تقسیمات پنجگانه ذکر میکند که دارای اثر تراپوتیکی این عمل در امراض حالت دارند
واین تقسیمات که بقول کلی آثار تراپوتیکی را بیان میکند عبارت از طریقهٔ حفظ صحت با تقدم به حفظی و دار نقه

صدودمی و طریقه ضد تشنجی و طریقه مغیّر و بالاخره طریقه معین سه طریقه اول شامل بسیاری از آثار این عمل میشوند که ملت وقتی مسلّم بودند و این ایام اکثری از اطبا انها را انکار میکنند و طریقه چهارم عبارتست از طریقه **پریسینتس** و طریقه پنجم دادن اغراضی با بدا استعمال کرد که مداوای اصلی انها غیر ممکن ولی بواسطه تداوی با اب یک یا چندین عارضه انها تخفیف یافته و بر طرف میگردد

۱ طریقه حفظ صحتی و یا تقدم بحفظی تداوی با اب سرد اعم از انکه شربا بمقدار زیاد استعمال شود و یا موافق قواعد هیدروتراپی جدید در سطح بدن منطبق گردد دارای همان اثار قواعد مختلف حفظ صحت خواهد بود و نیز جهة تقدم به حفظ بسیاری از اغراض استعمال میگردد مثل انکه در فاصله حمله های نقرس اگر استعمال شود مانع از عروض حمله میگردد و هم چنین در اشخاصی که گمان میرود به رویرس مقادیتی مبتلی باشند و نیز اشخاصی که طبیعتشان مایل به عروض خنازیر و یا سل و غیره بود بواسطه هیدروتراپی از عروض اغراض مذکوره معاف میگردند

۲ طریقه ضدودمی **کوری** نام اول کسی است که این اثر را در تداوی با اب بیان کرده و در این طریقه استعمال اب سرد موجب حصول تسکینی میشود منتج از انتقاص حرارت و علاوه چون بسرعت اب سرد را بروی بدن منطبق نمایند در سلسله عصبانی اثری میکند که مورث تسکین کامل اختلالات حمائی وودمی میگردد و نیز هرگاه اب زیاد یا کم فاتر را با قوت بروی سطح بدن مالش دهند موجب حصول عرقهای وافر میشود

بهر جهة تداوی با اب را موافق قواعد چندی که بعد از این ذکر خواهیم کرد در دفع اقسام کثیر سبون و اقسام نزف الدم و حمیات اصلی اعم از خفیف و شدید و حمیات بثوری و اختلالات دوماتیسمی حاد و هر اورام حاد اعم از خارجی و داخلی با فواید زیاد استعمال میکنند و نیز در دفع اقسام اورام دماغ و سکته و ذات الریه [illegible] معمول و سودمند است واینکه استعمال میشود نوعاً باید سرد باشد و اگر چه گاه اب فاتر را نیز معمول میدارند و عموماً در این عمل پارچه های مبلول در اب مانند قطیفه را بکار میبرند و گاه بطور دوش یا اب تماس استعمال میشود و در این بین باید اب سرد بمقدار زیاد نوشید و همینکه اثر این تسکین قوی و ثابت انتقاص حرکات حمائی شروع کرد و در جلد اثار بلت ظاهر شد باید عمل تعریق را بواسطه قواعد مخصوص تسهیل نمود و چنین میگویند این تعریق مصنوعی در امراض حاد حاصل نمیشود مگر وقتی که سورت اشتداد و عرم را از پیش بواسطه استعمال مسکنات دیگر کم کرده باشند

۳ طریقه ضد تشنجی تداوی با اب سرد را در عده زیادی از اغراض عصبانی استعمال میکنند یعنی از عوارض عصبانی ساده تا بر هیپوکوندری (مالیخولیای مراقی) و در سوانح هیستری شکل بسیار شدید که با سایر وسائط مقاومت نموده اند از استعمال هیدروتراپی فواید بی شمار حاصل کرده اند و نباید دانست که تداوی با اب بطریقه ضد تشنج در دفع عوارض عصبانی در صورتی نافع واقع میشود که مانند مسکنات و مقویات اثر کند و اگر بطوری استعمال شود که مانند محرکات اثر نماید مضر خواهد بود و از این جهة است که در مداوای هذیان مانیائی و صرع بعضی ضررها از ان بیان کرده اند و جهة انکه اثر تسکین و تقویت هر دو با هم یک دفعه بروز کند میباید مریض را در یک یا دو قطیفه مبلول به پیچند و اب سرد بمقدار زیاد بنوشانند و یا با پارچه مبلول بدن را مالش دهند و موافق اختلاف موانع شراب سرد استعمال کند و یا مریض را در اب سرد فرو برند و یا دست و پاها را با ان بشویند و دست را با اب سرد تر کرده مبدن مریض مالش دهند و دوشهای قصیر المدت استعمال کنند و منظماً در هوای خنک باد باید حرکت نماید و فایده این طریقه در بسیاری از اختلالات عصبانی محدود دماغ و نخاعی و مخصوصاً نخاع و در اقسام مفرط اختلالات حرکتی و اختلالات اختلا[illegible]

وقطرب وغیره واضح ومبرهن است وهم چنین درعوارض عصبانی بعضی آلات مانند رحم وپستان وبیضه مؤثر میباشد

۴ طریقهٔ معتبر وباعمل مخصوصاً عبارتست از طریقهٔ که **پریسنیتس** اختراع نموده ودراین طریقه قواعدی را استعمال میکند که درجه قوت آنها مختلف است وکاملاً حالت بدنی را تغییر داده وعبارتند از اینکه جهت حصول عرق بدن را با از پارچه های کتانی خشک میپوشانند ویا از قطیفه های مرطوب محاط میسازند وبلافاصله هم اثر بعد از این عمل با در آب نیم سرد فرو میبرند ویا بعضی اجزائش را در آب فرو برده ومالش میدهند واز همین قبیل است دوشهای سردی که قوت آنها مختلف بوده وابزنهای نصفه که زیاد یا کم سرد باشند ومدت مکث در آنها زیاد یا کم ممتد بود ودلکهای قوی که بادست مرطوب بر سطح بدن وارد میکنند واستعمال کومپرسهای محرک که زیاد یا کم وسیع باشند ودر بینی که وسائط مذکور را استعمال مینمایند میبایست آب سرد بمقدار زیاد بیاشامند وبواسطهٔ وسائط مذکور حالت حیوتی بدن کاملاً تغییر نموده وحالت تعاملی حاصل میگردد که بحران نامیده شده است وهم اختلالات مزمن را بواسطهٔ این طریقه مداوا مینمایند ولی در هر یک از آنها چیزی باید داد که اختصاص بآن داشته ومتناسب با وی بود ودر این صورت سلسلهٔ عضلانی را تقویت که مریض بتواند در هوای زیاد ریاضت میدهند وتمام وسائط دوائی را از مریض منع میکنند وامراضی که باین طریق معالجه مینمایند عبارتند از بعضی اختلالات مزمن دماغ وبسیاری از امراض مزمن صدری وهم امراض مزمن بطن ونقرس وروماتیسم مزمن واختلالات بواسیری وعوارض سفیلیسی بدوی وثانوی وثالثی واختلالات مزمن جلد وقروح مزمن اطراف سافله وناصور مجرای بول وضیقان آن وفستول وسایر اختلالات مزمن عظام واختلالات خنازیری واقسام تومورهای سفید وغیره واین ایام در **گرافنبرگ** که از متعلقات آلمان است امراض مذکوره را بطریقهٔ مذکوره مداوا مینمایند وگاهی هم اثرهای نیکو از این تداوی مشاهده میگردد

تغییراتی که بواسطهٔ این مداوا بر اعمال آلی بدن وارد میاید عاملین هیدروتراپی آنها را باسم تحلیل موسوم نموده وچنین میگویند که بواسطهٔ روح وتعامل شدید این تغییرات حاصل میشوند ونیز میگویند سبب حصول شفا خروج هر ماده خارجی است که بحالت بدن مضر باشد واین تغییرات را که عبارتند از تعاملهای مختلف وباسم بحران نامیده میشوند مانند قوت ودوری فرض کرده اند که طبیعت در دفع سبب مولد المرض بکار میبرد وموافق اعتقاد آنان بواسطهٔ همین عمل است که هر مواد خارجی اعم از آنکه در احشاء بطنی موجود باشند ویا در مفاصل تحلیل رفته ومفقود میگردند ونیز بهمین طریق بیان میکنند شفای امراضی را که متعلق بودند بر سلسلهٔ وریدی باب الکبد وا ورده دوالی شده معاء مستقیم

بهرجهة مدت این مداوا نوعاً طولانی است وصبر وحوصلهٔ مرضا اغلب اوقات تا بانجام آن کفایت نکرده وتحمل نمی نمایند

۵ طریقهٔ معین در امراضی که امید شفای کامل در آنها نیست هرگاه تداوی با آب را بموقع استعمال کنند ثمرهای نیکو خواهد بود مانند امراض قلب وبعضی اختلالات ریوی مزمن وبعضی اقسام فالج وهم چنین در فالج نصفه اسفل ونیز در فالج نصفه طولانی از این عمل فواید بسیار دیده اند چنانچه در **گرافنبرگ** اشخاصی را که مبتلی بفالج نیمه اسفل بدن شده وتقریباً لاعلاج بودند **پریسنیتس** باین طریق معالجه مینمود که با پارچهٔ مرطوب

همه بدن را مدت چند دقیقه مالش داده و علاوه بواسطه دوش سرد جزء در ستون فقری در سایر بدن تحریک اعمال الی را میکرد و بواسطه این مداوا صحت عمومی بدن را که مختل مانده بود رجعت داده و حرکات اطراف سافله اگرچه بحالت نقصان باقی مانده ولی مریض امید بهبودی حاصل میکرد و عموماً حالت هیجان شدیدی که اکثر اوقات در مبتلایان باین امراض دیده میشود بواسطه پیچیدن مریض در پارچه مرطوب برطرف میگردد و بواسطه همین طریقه است که هیدروترابی در نقاهت امراض اثر مینماید چنانکه بسرعت شستن دست و پا با آب سرد و مالش بدن با پارچه های مرطوب در صورتیکه پس از این اعمال شخص ناقه را بریاضت وادارند موجب حصول قوت شده و سلامتی را بزودی رجعت میدهد و نیز حرکات خمانی زیاد یا کم شدید و بعضی هیجانات عصبانی که غالباً در ناقهین مشاهده میگردند بواسطه پیچیدن شخص در پارچه مرطوب غالب برطرف میشوند و این عمل گذشته از آنکه مورث ضعف در ناقه نمیشود موجب تقویت قوای آن میگردد

دربیان اثر برودت اثر برودت را در جلد هر کس میداند و نیز آثاری که از فرو رفتن در آب بروز میکند معین است و اگر چند قطره آب سرد بروی بدن رش نمایند احساس بسیار جزاحمی گشته و حالت اختناق ظاهر میشود و بتدریج اشتداد این احساس کم میگردد و بعکس هرگاه رسیدن آب سرد بر بدن خیلی سریع بود مثل آنکه شخص خود را در آب سرد بیندازد حس برودت نخواهد کرد مگر در آخر عمل یعنی در وقتی که بدن در سطح آب صعود میکند زیرا بواسطه سرعت ملاقات بدن با آب زمانی جهة طبیعت نخواهد بود تا این احساس را تحصیل کند چنانچه در عمل تیغ حجامت مشاهده میگردد که از جهة سرعت حرکت با آنکه جلد بریده شده احساس الم نمیشود و اگر بر خلاف شخص کم کم در آب سرد فرو رود در هر درجه از تماس احساس اضطراب مینماید و بهمین طریق است چون مریض را در زیر آب پاش دوش قرار دهند و شروع بعمل نمایند بدو اکثر طبیعت حس درجه ابرا میکند و اضطرابی ندارد ولی بتدریج اضطراب شدت کرده و حالت خنق ظاهر میشود و اثر انعکاس زود تر بروز مینماید تا احساس برودت

از اثر برودت حرارت بدن نقصان یافته و تنزل میکند و یکی از دانشمندان موسوم به **فلوری** بواسطه تجارب چند نتایج ذیل را بدست آورده

۱ چون یک جزء از بدن مثلاً دست را مدت نیم ساعت در آب سرد ۱۵ تا ۹ درجه فرو برند ممکن است حرارت جزء مرتمس ۱۹ و نیز ۲۳ درجه تنزل نماید و همینکه این مایع مبرد به منتهای درجه در جزء مرتمس اثر نمود باز حرارت آن جزء ۵ درجه بر حرارت مایع مبرد فزونی خواهد داشت

۲ این کثرت تنزل حرارت جزئی هیچ اثری در حرارت عمومی بدن نمیکند و **ترسو** میگوید در این مسئله شبهه نیست اما بواسطه تجربه چند نیز ثابت شده اثری که مایع مبرد در یکی از اطراف در حالتیکه مرتمس در آن مایع بوده مینماید همان اثر را در طرف مقابل در صورت عدم اتماس خواهد نمود

۳ چون تمام بدن را در مدت ۵ ۲۲ دقیقه تا یک ساعت در آب سرد ۱۲ تا ۱۰ درجه مرتمس کنند و یا در همان مدت و همان درجه بطور دوش آب را بر بدن وارد نماید ممکن است ۶ درجه حرارت تنزل کند

۴ تنزل حرارت عمومی همراهی مینماید با نقصان سرعت نبض که در یک دقیقه از ۶ تا ۷ قرعه بطئی میشود و در عمل تنفس تغییر محسوسی وارد نمیآورد

۵ حرارت هوای مجاور هرچه باشد در مدت چند دقیقه پس از تماس عمومی مثلاً از ۱۰ تا ۱۵ دقیقه مجدداً چند هم

طریقهٔ تداوی با آب

درجه یعنی از ۴۰ تا ۳۹ درجه حرارت بدن تنزل میکند و این تنزل ثانوی نیز با نقصان ۸ تا ۱۲ قرعهٔ سرعت نبض همراهی مینماید

۵ چون شخص در گرمخانهٔ خشکی توقف کند و حرارت بدنش از ۳۷ تا ۴۰ درجه صعود نماید بواسطهٔ استعمال خارجی آب سرد چه بطور دوش و چه از تماس بجاً و این حرارت زائد و سرعت نبض بزودی کم شده و بدرجهٔ اصلی و طبیعی میرسند و بعد علائمی بروز میکند مطابق آنچه ذکر کردیم

۷ پس از ظهور علائم مذکوره حالت تعامل و حرکت در دوح بروز مینماید و بسرعت موجبات میشود که حرارت و نبض بدرجهٔ اصلی و طبیعی برسند

۸ هرچه هوای مجاور گرمتر باشد و ریاضت عضلانی شدیدتر و برخورد آب بانساج قویتر این تعامل سریعتر و قویتر بروز خواهد کرد و نوعاً بروز تعامل پس از دوش سریعتر از تماس خواهد بود

۹ در استعمال آب بسیار سرد اگرچه مدتش کوتاه باشد تعامل زودتر بروز میکند تا استعمال آبیکه سردیش کمتر باشد اگرچه طولانی تر بود

۱۰ قوت تعامل موافق اختلاف اشخاص و اختلاف مواقع فیزیولوژی و پاتولوژی که نوعاً مرتبط اند بحالت دوران و عمل عمومی اعصاب مختلف میباشد

هرچه شرب آب سرد در حرارت بدن تأثیری نیست چنانکه هرکس میداند استعمال آب یخ در هواهای گرم جهت تسکین و تعدیل حرارت چه قدر مؤثر است

اثر برودت در عمل تنفس نیز آشکار است و اضطرابی که در طبیعت از اثر دوش و از تماس تند دیده بروز میکند بهمین سبب است و چون در آب زدن سرد شخص مدتی بی حرکت بماند حرکات تنفس بطیء و وسیع میگردند و بر خلاف در دوش پس از ظهور اضطراب بدوی عمل تنفس غالباً سریع میشود

چنانچه بیان کردیم تنزل درجه حرارت همیشه همراهی میکند با نقصان سرعت نبض و در اولین اثری که دوش در بدن مینماید همیشه بدواً سرعت نبض خیلی کم میشود و بعد قدری سرعت حاصل نموده و بحالت ضعف باقی میماند و سرعتش کمتر از حالت طبیعی خواهد بود و آشامیدن آب سرد و خوردن یخ حالت نبض و حرارت بدن را تعدیل مینماید و بالآخره بواسطهٔ اثر برودت عمل دوران شعری کم میشود و بهمین جهت با خستگی جلد و تقبض انساج بروز میکند

چون برودت تقلص عضلانی را کم مینماید و این قلت تقلص مسلماً بواسطهٔ انتقاص حرارت میباشد پس لازم است که پس از دوش مریض را حکم بحرکت داده تا تولید حرارت قوت گرفته و عمل تعامل سهل گردد

اثر دوش و از تماس بدواً در سلسلهٔ عصبانی ظاهر میشود و بهمین جهت است عوض حالت اضطراب و لرز و ارتعاش و بعد مستدرجاً حالت تعامل ظاهر شده و طبیعت آرام میگیرد ولی هرگاه اثر برودت طولانی گردد پس از چند لحظه تعاملی بروز میکند که مکفی نیست و مجدداً احساس برودتی میشود و آنرا لرز ثانوی میگویند و در این صورت باید عمل تماس و دوش را ترک کرده و بواسطهٔ وسائطی که ذکر خواهیم نمود حصول تعامل را تسهیل نمایند

یکی دیگر از آثار حاصل از استعمال آب سرد بروز تقبض شدیدی است در آلات متعظه و ضمن را متقلص کرده و بیضه‌ها را در ثقبهٔ ادبیه داخل میسازد و این اختلالات که در اولین وهلهٔ استعمال آب سرد خیلی بسرعت ظاهر میشوند

نیز بسرعت تسکین مییابد بخصوص هرگاه که شروع در عمل هیدروتراپی بطور ملایمت باشد
وقتی که استعمال آب سرد با درجه بنا شد که لرز ثانوی بروز کند طبیعت همه اعمال بدنی را که مختل شده بودند بحالت
اصلی جهت میدهد و عمل تعامل بروز میکند چه بواسطه این عمل قوتی در اعمال مذکوره ظاهر شده و بحالت طبیعی
بر میگردند و این قوت موجب بروز حالتی میشود بعکس حالتی که در استعمال آب سرد موقتاً حاصل شده بود و در این
صورت نبض قوی شده و دوران عمومی سریع گشته و مخصوصاً دوران محیطی قوتی فوق العاده حاصل میکند
و درجه حرارت بدن علی الخصوص حرارت اجزاء محیط صعود نموده و عضلات قوت میگیرند و بالاخره در بروز حالت
تعامل هم علاماتیکه موجب تحریک عضلات میگردند مشاهده میشود و علی هذا بروز حالت تعامل از لوازم است
و هر چه درجه اشتدادش بیشتر بود بهتر پس باید بواسطه وسائط ذیل در صورت تعویق آنرا تحصیل کنند و الا تسهیل
نمایند قطیفه کافی را گرم کرده شخص را در آن بپیچند و بدن را مالش دهند و بعد امر بریاضت مخصوص راه رفتن نمایند
و لازم است که بیرون از وقت شخص را در اطاقی ببرند که هوایش گرم بوده و در استحمام در آب دریا چون شخص پس از استحمام
لابد باید مسافتی طی کند تا بمنزلی که جهت وی مقرر شده برسد و ناچار باد به بدنش برخورد میکند و موجب حصول
برودت شدید میشود پس لازم است آب دریا را به چهل درجه حرارت تقریباً گرم کرده و همینکه شخص بمنزل رسید پاشوی
کند تا عمل تعامل بروز نماید و هم پاهایش از شن پاک گردد

بهر جهة اولین نتیجه که از استعمال هیدروتراپی حاصل میگردد ازدیاد قوه اشتها و سهولت اعمال هضم است و نتایج
ثانوی عبارتند از رغبت شخص بکار و حرکت و مقاومت با کسالت و خستگی که در ارتکاب مشاغل خسته میشود و
درجه حرارت خارجی را اعم از آنکه سرد باشد و یا گرم کمتر حس مینماید و در سلسله عصبانی تعادل بسیار مستحکمی
حاصل میشود بطوریکه حالت هیجان شخص را کم کرده و او را آرام نموده و شعورش را ازدیاد میکند و در کارها دقیق میشود
و قوت بدنش زیاد میگردد و بسرعت مشاهده میشود که قوای اصلی افزوده و انساج را مستحکم نموده و بشره را خوش
رنگ و شفاف میکند و هم امور متعلق بسلامتی را مدتی در جا رعایت مینماید

صور مختلفه هیدروتراپی و طریقه استعمال آنها

طبیب لازم است که طریقه
تداوی با آب و درجه حرارت و مدت آنرا معین نماید و بمریض دستور العمل دهد

ارتماس

ارتماس این عمل را باید در حوض آب زن و یا در رودخانه و یا در دریا باید اجرا نمود و معمولاً درجه حرارت آب حوض
و آب زن از ۵ تا ۱۵ درجه باید باشد و مدت ارتماس از ۲ ثانیه تا ۲ دقیقه و عموماً این قسم ارتماس مانند مقویات اثر
میکند و تعامل در این قسم پس از وقت از سایر اقسام دیرتر ظاهر میگردد و مانند عوامل مسکن در دفع سوانح اختلاج
و قطرب استعمال میگردد و بقول کلی اشخاص مبتلی به هیستری و قطرب مستعمل و مفید است و مریض باید
بسرعت در آب داخل شده و یک دقیقه مکث کند و در مدت مکث خود را حرکت دهد

اثر مسکن ارتماس در آب بخصوص حاصل میشود هرگاه شخص در آبی استحمام نماید که درجه حرارتش از ۲۵ تا ۳۰ درجه
باشد و یکی از دانشمندان مسمی به **لوریس** از استحمام در آبهای ۲۵ تا ۳۰ درجه نتایج نیکو برده در صورتیکه
مدت استحمام دو و سه وگاه شش ساعت بوده و مانند مسکنات اثر کرده است و نیز همین مصنف بیان میکند
زنی را که مبتلی بود به سبات دائم وسائط مقصوده مرض او مقاومت نموده ولی بواسطه استحمامی که ۲۵۰ ساعت
مدتش بود شفا یافت

حرارت آبهای دود خانه که در آنها استحمام مینمایند باید ۱۸ تا ۲۳ درجه باشد ولی اگر ۲۱ درجه بود مطبوع نخواهد بود و نوعاً بلا فاصله پس از اکل غذای غلیظ بطئ الهضم نباید در آب داخل شد و قبل از عروض لرز ثانوی باید از آب خارج شد و مدت استحمام در آب دریا باید کوتاه بود یعنی زیاده از ۶ تا ۱۲ دقیقه نباشد

حمام نصفه را در ابزنی اجرا میکنند که ارتفاع ستون آب تقریباً ۲۵ سانتی مطر باشد و این استحمام را میتوان بجای استحمام المقعد بکار برد

از تماس در آب سرد تا بر ساقهای پا معمول پدیلیویس است و تا هنگام ظهور تعامل این عمل باید امتداد داد

استحمام المقعد (فرو کردن نشیمنگاه در ابزن) که معمول عموم مردم است اکثر اوقات با دوشهای مهبلی و شرجی و مقعدی و قطنی و غیره استعمال میشود

مالش با پارچه مرطوب این قسم از هیدروتراپی که مانند ابزن و دوش است غالب اوقات در ابتدای مداوا معمول اطبا میباشد و بواسطه این عمل حالت تعامل بخوبی و آسانی ظاهر میگردد و استعمال کومپرسهای مرطوب و غسولات سرد و رشاش آب سرد و غیره را در دو تلین سابقاً بیان کرده ایم و در اینجا فقط میگوئیم یکی از اقسام هیدروتراپی است که مریض را برهنه در ابزن مینشانند و از ارتفاع چند سانتی مطر چندین طاس آب ۱۵ تا ۲۵ درجه بروی سرش میریزند

دوش این لفظ مشتق از دوشیا است که در لغت ایطالیائی بمعنی ماسوره بود و عبارت از عملی است که بواسطه آن آب را از ارتفاع معینی بقوت بروی بدن مریض وارد میکنند و بر دو قسم است دوش عمومی و دوش موضعی دوش عمومی دارای اقسام ذیل است دوش بارانی و دوش ستونی و دوش صفحه مرکزی و دوش سفره و دوش دایره و دوش فواره

دوش بارانی مانند محرکات قوی اثر مینماید و شروع در این عمل بواسطه دوشهای موقتی میکنند که مدت آنها ۱۵ ثانیه بود و مدت عمل را هرگز زیادتر از دو دقیقه نباید قرار داد و نوعاً حرارت آب این دوش ۱۰ درجه باید باشد و این دوش و دوش فواره را غالب اوقات باهم استعمال میکنند و ابتدا در پشت و بعد در سینه و شکم و بالاخره در اطراف آبرا وارد مینمایند و در آخر عمل آبرا با تصادم شدیدی بروی قدمها وارد میکنند و دوش موضعی نوعاً محرک است و مانند مصرفات استعمال میشود و عموماً باید سرد باشد و با فشار زیاد و مدت کمی آنرا بکار میبرند

حرف گ

در نوع دویم — در گاوزبان و حشیشة السعال

گاوزبان ع لسان الثور ف بوراش ل بوراگو اوفیسینالیس نباتی است از طایفه **بوراژینه** یعنی این طایفه را باین نبات نسبت داده اند و سنوی و بومی و خزغب و ساقش استوانه و سطبر و لحمی و لبنی و برگهایش بیضی و بزرگ و با اعوجاج و دارای پرزهای خشنی شبیه بخار و گلهایش نوعاً آبی آسمانی و گاه وردی و گاه سفید و در نوک شاخه ها مانند خوشه واقع میباشند

گاوزبان از جهت آنکه دارای ازتات پتاس است مانند داروی معرق و مدر اثر میکند و از عوامل ملین و لعابی محسوب

گاوزبان

میشود ودر

میشود و در طب برگ و گل انرا مانند عوامل صدریه و مصفی و معرق و مدر بطور تیزن و غیره بسیار استعمال مینمایند و نیز عرق ان مستعمل است و این عرق را مانند عرق کاهو و عصاره اش را مانند عصارهٔ دیژیتال باید ساخت

عصیر گاوزبان مطابق کدکس بگیرند برگ تازه گاوزبان مقدار منظور در هاون حرم نرم کوفته و یک خمس وزن برگ اب افزایند و بافشار از پارچه بگذرانند و با کاغذ صاف کنند و این عصیر را مانند ملینات استعمال مینمایند

تیزن برگ گاوزبان ایضاً مطابق کدکس بگیرند برگ خشک گاوزبان ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و جهة تلیین و تعریق مدد حاجة بنوشند و خاصیت تعریق این تیزن زیادتر از اب داغ نیست

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند برگ خشک گاوزبان ۵ گرم اصل السوس ۱۰ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده بگذارند سرد شود و بعد صاف نمایند و میتوان بعوض اصل السوس ۵۰ گرم شربت ساده استعمال نمود و این تیزن را نیز مانند ملینات و معرقات استعمال میکنند و تیزن گل گاوزبان را مانند تیزن برگ ان باید ساخت و دارای همان خاصیت است

عرق گاوزبان مطابق کدکس بگیرند ساقه تازه گاوزبان ۱ اب صاف ۲ ساقه را بکوبند و با اب در اسباب تقطیر داخل نموده باتش ملایم تقطیر و یک جزء عرق اخذ نمایند

حشیشة السعال

حشیشة السعال (فنجیون) فنجریون ت توسیلاژ ل فارفارا ع **بکیون** نباتی است از طایفهٔ **سیناتره** که در مواضع مرطوب میروید و گل ان که مرکب از گلهای زرد بسیار نازکی است در اول بهار قبل از نمو برگها ظاهر میشود و برگهای این نبات از جانب فوق سبز باخته و از جانب تحت سفید و پنبه شکل و بزرگ و مضرس میباشند و شکل انها را تشبیه کرده اند به گودی کف پای الاغ و از این جهة است که این گیاه را **پادان (رجل الحمار)** مینامند و چون در دفع سرفه استعمال میشود توسیلاژ (حشیشة السعال) نامیده شده و در طب ریشه و برگ و گل انرا مانند ادویه صدریه استعمال مینمایند

تیزن فنجیون مطابق کدکس بگیرند گل فنجیون ۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و مانند ملینات و ادویه صدریه تدریج بنوشند

شربت فنجیون ایضاً مطابق کدکس بگیرند ریشه فنجیون ۱ اب مقطر ۵ قند سفید مقدار کافی ریشه را مدت ۶ ساعت در اب دم کرده و با فشار صاف نمایند و بگذارند ته نشین شود و صاف روی انرا بواسطه عمل انحراف بردارند و به نسبت ۹ اب ۱۰ قند افزوده و بواسطه جوش قوام اورند و حفظ کنند و این شربت را مانند عوامل صدریه استعمال مینمودند و چون قلیل الاثر است این ایام متروک شده

در نوع سیّوم — گلیسرین و بعضی مواد مشابهٔ ان

در این در بعضی از عوامل ملین را که عبارت از گلیسرین و سریشم باشند بیان میکنیم و پس از انها و از لین سریشم را نیز ذکر خواهیم نمود و شاخ گوزن را که نیز دارای ژلاتین است ذکر مینمائیم

گلیسرین

گلیسرین

گلیسرین (این لفظ مشتق است از **گلوکوس** که در زبان یونانی بمعنی شیرین بوده) عبارت از جسمی است مایع و بی رنگ و قوامش شبیه به شربت ساده و در ساختن ان قواعد چند بکار میبرند و بیشتر در کارخانه‌های صابون پزی از پیه‌های نباتی عمل می‌اید و یا از آبهای مادهٔ کارخانه‌جات اسید استئریک اخذ میشود ولی همهٔ اقسامش نوعاً غیر خالص‌اند و در استعمالات طبی قواعد مخصوصی در خلوص ان معمول میدارند و عموماً گلیسرین طبی باید بی رنگ شد باشد و چندان بوئی از ان محسوس نشود و مانند شربت غلیظ بود و طعمش شیرین باشد و در کاغذ تورنسول و شربت بنفشه اثری نکند و چون قدری سولفیدرات سود بر ان افزایند و یا با پتاس کستیک بجوشانند رنگش تغییر ننماید و در احراق چیزی از ان باقی نماند و چون جاذب الرطوبه است باید در صراحی‌های محکم بگیرند

گلیسرین چون دارای دسومت و ملاست زیادی است و در تمام اجسام الی در این خاصیت تفوق دارد لهذا در زینت بخصوص امراض جلدی سرامد همهٔ این اجسام است و در عدهٔ زیادی از امراض جلدی یابس و قشری فواید بسیاری از استعمالش حاصل میشود و در فرجه‌های جلد بسهولت نفوذ کرده و انرا نرم میکند و چون جاذب الرطوبه است موجب بلت جلد شده و خشکی انرا رفع کرده و انرا اسطبر مینماید و از این جهت در اشخاصی که نوعاً پوستشان خشن و دارای شقاق است تمریخ گلیسرین سودمند میباشد و هم چنین در بعضی اختلالات سطحی جلد بخصوص لیکن و پرورِیگو و نطولان فایده میکند و نیز در برخی امراض گوش که سبب انها تحریش جلد باشد یعنی این تحریش از خارج بدن بداخل گوش سرایت نموده باشد تمریخ با گلیسرین بسیار مفید است و هم چنین در اختلالات حکه بسیار مرهم که در الات تناسل و سجاف مقعد بروز میکند از تمریخ گلیسرین فواید زیاد ذکر کرده‌اند بهر جهة چون گلیسرین دارای خاصیت مخصوصی است که التهاب جلد را تسکین داده و انرا خنک میکند لهذا در عدهٔ زیادی از اورام جلدی هرگاه منطبق گردد موجب تسکین التهاب انها میشود چنانچه در حمره و در نقاطات موجع و ملتهب و در احراق در فاده اش مورث تسکین وجع شده و حرارت حاصل از التهاب را خاموش میکند در صورتیکه سطح ملتهب و از مجاورت هوا بپوشانند و نوعاً هرگاه جراحات را با گلیسرین رفاده کنند فی الجمله تحریکی در انها مینماید که موجب سهولت عمل سیکاتریس میشود و اگر پارچه‌های رفاده را بان چرب کنند سبب میشود که باطراف جراحات نچسبند و یکی از عوامل انتی سپتیک است و مراسید فنیک را محلل بسیار خوبی است و در داخل گلیسرین را در دفع دوسنطاریا و نزف الدم بواسیری و بریسوز و نفخ شکم و گلیکوزوری و سل و حمیات دائمه و تریکینوز استعمال میکند و مقدار شربتش از ده تا سی گرم است و کدکس لفظ **گلیسره** را استعمال میکند هرگاه که گلیسرین را مانند محلل ادویه عامل بکار برند

گلیسره نشاسته مطابق ککس بگیرند نشاستهٔ مسحوق ا گلیسرین ۱۵ ولی عمل نشاسته را با گلیسرین در کپسول چینی داخل کرده و حرارت دهند و بهم زنند تا محصول بشکل لرزانک شود و این گلیسره را حامل بسیاری از ادویه عامل قرار میدهند و بر قیروطی ترجیح دارد

گلیسره تخم مرغ (گلیکونین) معمول اُدِسپیتال بگیرند زردهٔ تخم مرغ ۴ گلیسرین ۵ مخلوط کنند و در رفاده همه اقسام احراق و حمره و اختلالات جلدی و شقاق پستان مستعمل است

گلیسرین معطر معمول ژاکود بگیرند ۶۰ گرم روم یاکنیاک ۱۰ گرم اسانس نعناع یک قطره مخلوط کنند و در سل غیر جهانی در وقتی که طبیعت دیگر تحمل روغن جگر موروا نکند این گلیسرین چون محرک الات هضم است در روز با سه دفعه در عوض روغن استعمال میشود

لیموناد گلیسرین معمول سیمولا بگیرند گلیسرین خالص ۳۰۰ اسید سیتریک ۱۲ اب ۶۰۰ مخلوط کنند و هر یک ساعت فاصله ۲۰ گرم در حمیات حاد بنوشند

شوکولای گلیسرین معمول کومیر بگیرند کاکاوی کاراکاسی ۱۰۰ گرم مسکه کاکاو گلیسرین خالص مکد ۲۰۰ گرم مسحوق بسیار نرم استخوان ۶۰ گرم مطابق معمول شوکولا سازند و این شوکولا را مانند مواد مغذی و مقوی در کلیکوزوری مفید میدانند و نیز در مسلولین بسیار لاغر بجای روغن جگر مورد استعمال مینمایند

حقنه گلیسرین بگیرند گلیسرین ۱۰ تا ۳۰ گرم جوشانده سبوس ۱۵۰ گرم مخلوط کرده و در عرض روز دو دفعه حقنه نمایند

حقنه گلیسرین و سنا بگیرند سنا ۱۰ گرم در مقدار کافی اب جوش دم کرده و صاف نموده دو قاشق اش خوری گلیسرین مخلوط کرده حقنه نمایند و این حقنه که معمول **بوشاردا** است بخوبی عمل میکند

سریشم، غری، ژلاتین (کول) دگلوتینوم، کولا (کلمه ژلاتین مشتق از ژلا است که در زبان یونانی بمعنی لرزانک است و یا از ژلو مشتق میباشد که در لغت لاطینی نیز بمعنی لرزانک بود) عبارت از ماده است ختی و از اثر متمادی اب جوش در انساج حیوانی خصوصاً عظام و غضاریف و اوتار و اوتار عریض تولید میگردد و در صورتیکه خالص بود بی رنگ و بی بو و بی طعم است و چون در اب جوش انرا حل کنند و محلول را بگذارند سرد شود شبیه به لرزانک مترجرجی منعقد میشود و الکل و تنن و سایر مواد قابض و بعضی املاح فلزی محلولات ژلاتینی را منعقد کرده و یا فاسد میسازند و چون مدتی ژلاتین را حرارت دهند خاصیت لرزانکی ان بر طرف میگردد

در تجارت چندین قسم سریشم متداول است و این اقسام بواسطه اصل و بواسطه درجه خلوص و از جهه موقع استعمالشان باهم اختلاف دارند

۱ **ژلاتین خالص گرینتین** (چون **گرینت** نام این قسم ژلاتین را اختراع کرد باسم او موسوم گردید) بشکل ورقه های بسیار نازکی است در ان وسفید و شفاف و با این ژلاتین لرزانک میسازند و یک جزئش را که در ۱۰۰ جزء اب حل کنند قوام لرزانک حاصل میکند و انرا از غضروف استخوانهای گوساله و پوست تازه سایر حیوانات جوان اخذ مینمایند و در ساختن کپسول و تصفیه شراب و پوشاندن حب بکار میرود در مملکت چین از اوتار و سایر اجزاء سفید گورخر یک قسم سریشمی میسازند موسوم به **هیوکول** یعنی سریشم اسب که اهالی این مملکت **هوکیاک** مینامند و در خواص اختلافی با گرینتین ندارد نوعاً بواسطه اسید کلوریدریک ژلاتین استخوان را بسهولت میتوان بدست اورد زیرا که این اسید املاح اهکی استخوان را حل کرده و ژلاتین را ازاد مینماید

۲ **سریشم، غری الجلود، کول دو فلاند ر، کولیت** (قراضه پوست حیوانات را در اب میجوشانند و این سریشم را حاصل میکند و بشکل ورقه های نازک زرد رنگی است که قدری کدر اند و با این سریشم خامه های ملین هم میسازند

یک قسم از این سریشم است که سریشم قوی و سریشم ژیوه و سریشم پادرینی نامیده میشود و بشکل ورقه های بزرگ ...

سریشم

ژلاتین

غری الجلود

سریشم ماهی

سیاه و سطبر و این سریشم را در صنایع استعمال میکنند و سریشم مایع را با آن میسازند

۳ سریشم ماهی ع **غری السمك** ت **ایکتیوکول** (لفظ **ایکتیوکول** مرکب از دو کلمه یونانی است یکی **ایکتوس** یعنی ماهی و دیگری **کولا** یعنی سریشم) این سریشم عبارتست از وزیکولهای هوائی و خشك شده اقسام مختلف ماهیهای غضروفی از قبیل اسکال ورده ولی نوعاً اثر از اِستورژون کبیر و استورژون صغیر و استورژون متعارفی بدست میآورند و این ماهی که درازیش از ۲ تا ۵ مطر است در رودخانه وولگا و سایر رودخانه های بزرگ دریای خزر و دریای سیاه فراوان میباشد (صاحب مخزن الادویه استورژون را خرپی البحر نامیده) و سریشم ماهی اعلا آنست که سفید و نیم شفاف باشد و دارای سطوح صاف و تشعشع مرواریدی بوده و تقریباً همه آن محلول باشد

خاویار

خاویار عبارتست از بیضه ولیتانس (حصی السمك) اِستورژون و عموماً یك ثلث وزن این ماهی خاویار است و گاه وزن خاویار هر ماهی به چند صد لیور میرسد و روسها و ترکهای عثمانی خاویار را بجای کره و روغن زیتون استعمال میکنند و از اغذیه لذیذ آنان میباشد و در صورتیکه در ساختنش دقت کرده باشند چندان بدمزه نیست

در تجارت سه قسم سریشم ماهی متداول است یك قسم بشکل بندهای کوچك و دیگری بشکل بندهای بزرگ و سیومی بطور ورقه و در طب این ایام فقط قسم سیوم را استعمال میکنند

سریشم ماهی که از روسیه میآورند گرانتر و بهتر از سایر اقسام است و پس از آن سریشمی است که از هندوستان میآورند و معمول انگلیسها است و از چندین قسم ماهی از جنس پولینوموس که در دریاهای منطقه حاره و رودخانه گنگ موجوداند حاصل میکنند و در طب سریشم مخصوص سریشم ماهی را بصورت محلول (۵ تا ۱۰ در ۱۰۰۰) در دفع ورم امعا احتقان مینمایند و در تحریش مثانه زرق میکنند و در ساختن لرزانکها سریشم ماهی را بر ژلتین ترجیح میدهند و تافته انگلیسی را نیز با آن میسازند

کپسول سریشمی مطابق کدکس بگیرند ژلتین ۵ گلیسرین ۳ قند ۱ آب مقطر ۴ اجزاء را مخلوط کرده و در حمام ماریه حل کنند در زیتونهای آهنی که حجم آنها مساوی ظرفیت کپسول خواهد بود چرب کنند و در این محلول فرو برند و باعانت دسته که دارند بروی صفحه مثقب آنها را ثابت نمایند و پس از لحظه حرکت دورانی بر آن صفحه وارد کنند تا محلول سریشمی بروی زیتونها ثابت مانده و سرد گردد و بعد صفحه را در گرم خانه ۳۰ درجه برند تا محلولیکه بروی زیتونها قرار گرفته است بخوبی بخشکد و بعد از آن کپسولها را باعانت انگشتها از روی زیتونها بکنند و دهانه آنها را با مقراض صاف نمایند

جهة پر کردن کپسول هر یك از آنها را بروی صفحه که مثقب است بنحوی قرار دهند که دهانه اش بالا بوده و دوای مایع و یا ذوب شده را در شیشه لوله داری که دهانه لوله اش خیلی باریك باشد داخل کرده و باعانت آن در کپسولها بریزند و جهة سد کردن دهانه کپسول قلم مو را در محلول سریشمی که نیم گرم بود فرو برده و یك قطره بروی آن بچکانند و پس از چند لحظه که این قطره انجمادی حاصل کرد ربع فوقانی کپسول را در محلول مذکور فرو برند تا انسداد آن ثقبه مستحکم گردد و بعد کپسولها را در گرم خانه ۳۰ درجه گذارند تا بخوبی خشك شده و صلابتی که لازم است حاصل نمایند

سریشم مایع معمول دورووُلت بگیرند سریشم ژیوه آب صاف مکن ۵ در حمام ماریه

حل کنند

حل کنند و یک جزء اسید ازوتیک ۳۳/۱ درجه بر محلول کم کم بیفزایند و بگذارند سرد شود

نسخه دیگر معمول بالاند بگیرند اسید استیک تجارتی ۵ سریشم ژوه ۲ سریشم را نیم کوب کرده با اعانت حرارت ملایمی در اسید حل کنند

ایضاً معمول بوکیئرد بگیرند سریشم ژوه سرکه مکند ۶ الکل ۸۵ درجه ۲ مسحوق زاج سفید ا با اعانت حرارت ملایمی حل کنند

تافته انگلیسی (اسپارادراپ سریشم ماهی) مطابق کدکس بگیرند سریشم ماهی ۱ آب صاف الکل ۶۰ درجه مکند ۸ سریشم را خورد خورد کرده و مدت ۲۴ ساعت در آب بخیسانند و بعد الکل را افزوده و در حمام ماریه حل کنند و تافته حلبی را در کارگاه کشیده و محلول فوق را در صورتیکه نیم گرم باشد مکرر با برس روی آن بگسترانند و این تافته که از عوامل ملصقه میباشد در دفاده جراحات سطحی بکار میرود و ابتدا باید انرا تر کرده و بعد بروی جراحت بچسپانند

لرزانک الکلی سریشم ماهی معمول برال بگیرند سریشم ماهی ۹ آب مقطر ۲۵ با اعانت حرارت حل کنند و ۶۲ جزء الکل ۸۰ درجه افزایند و این محصول مدتی بدون فساد محفوظ میماند و با آن لرزانکهای نباتی میسازند باین طریق که محصول مذکور را با محصولات نباتی که لرزانک آنها مقصود است مخلوط کرده و قدری میجوشانند تا الکلش بخار گردد

شاخ گوزن رنده کرده شاخ این حیوان را که دارای ژلاتین و فوسفات آهک است مانند عوامل ملین و ملطف و دافع اسهال استعمال میکنند و هم چنین تکلیس کرده از اولی فوسفات تری بی بازیک آهک را برای مکلس ترجیح میدهند

مغلی سفید سیدنهم بگیرند مسحوق شاخ مکلس شده گوزن ۱۰ گرم مغز نان ۲۰ گرم صمغ عربی ۱۰ گرم قند ۶۰ گرم عرق بهار نارنج ۱۰ گرم آب ۱۰۰۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و در دفع اسهال تدریج بنوشند و **کدکس** بجای مکلس شاخ گوزن در این نسخه فوسفات تری بی بازیک آهک را استعمال میکند

لرزانک شاخ گوزن مطابق کدکس بگیرند رنده کرده شاخ گوزن ۲۵۰ گرم آب صاف ۲۰۰۰ گرم قند سفید ۱۲۵ گرم لیمو یک دانه ابتدا رنده کرده شاخ را با آب نیم گرم بشویند و بعد با مقدار آبیکه ذکر کردیم بجوشانند تا نصف شود و با فشار صاف کنند و یک دانه سفیده تخم مرغ را در کمی آب بزنند و با قند و آب لیموی مذکور مخلوط کرده بر مصفی بیفزایند و بجوشانند و بعد صاف کنند مصفی را تبخیر نمایند تا چون قدری از آنرا بر داشته و سرد کنند مانند لرزانک به بندد و در این وقت پوست لیمو را خلال کرده بر محصول افزایند و بگذارند چند لحظه دم کشد و بعد با مو بیزی صاف نمایند و باین طریق ۲۵۰ گرم لرزانک بدست می آید و این لرزانک از عوامل ملین است و آنرا گرم باید آشامید

لرزانک امولسیونی شاخ گوزن معمول گیبور بگیرند لرزانک شاخ گوزن ۲۵۰ گرم بادام شیرین مقشر ۳۰ گرم قند ۱۵ گرم عرق بهار نارنج ۴ گرم الکولاتور لیمو ۱۲ قطره هاون مرمر را با آب جوش گرم کرده و بادامها و قند را نرم بکوبند و بعد کم کم عرق بهار را افزوده و صلایه کنند و بعد لرزانک را گرم نموده بیفزایند و صاف کرده الکولاتور را اضافه نمایند مانند ملینات بتدریج بنوشند

لرزانک نارنجی معمول سوبیران بگیرند کرنتین ۳۳ گرم آب ۵۰۰ گرم با اعانت حرارت

حل کرده بیفزایند قند ۳۷۵ گرم اسید ستریک ۲ گرم و بعد بجوشانند و با سفیده تخم مرغ محصول را تصفیه
نموده ۲۰ گرم تعفین پوست نارنج و یا تعفین معطر دیگری اضافه کنند و این لرزانک از ملینات غذائی است

حمام سرشیمی مطابق کدکس بگیرند سرشیم ۵۰۰ گرم خورد کرده و در ۲۰۰۰ گرم اب سرد
مدت یک ساعت بخیسانند و بعد باعانت حرارت حل نمایند و در یک حمام اب گرم داخل نمایند و استحمام در این
حمام مانند ملینات جلدی اثر میکند

حقنه سرشیمی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند سرشیم ژیوه ۱۵ گرم
اب گرم ۵۰۰ گرم حل کنند و جهت تلیین حقنه نمایند

وازلین

وازلین عبارت از جسمی است سفید و کدر و نیم شفاف و خنثی و شبیه به سرشیر و فساد ناپذیر و انرا از
رسوبیکه پس از تقطیر نفت باقی میماند استخراج میکنند و در پوماد ها بجای پیه و کولد کرم استعمال میگردد
و در جلد تحریک نکرده و از ان بد بو نمیماید و لهذا در همه استعمالات طبی بجای پیه و روغن استعمال میشود

وازلین مایع (زیت وازلینی) این جسم را که در زرقهای تحت جلدی مانند مایع استعمال
میکنند عبارت از زیتی است معدنی بی رنگ و بی بو و بی طعم و بشدت سیال و وزن مخصوصش در ۱۵ درجه حرارت
از ۸۷۵ تا ۸۸۰ و در صورت خلوص کاملاً خنثی میباشد و منجمد نمیشود مگر در ۱۳ درجه زیر صفر و قابل اکسید شدن
نیست و کاملاً محفوظ میماند و چون از ان در تحت جلد داخل کنند تورث الم و حکه نمیشود و بسرعت منتشر میگردد
این زیت هموزن خودش هم ادهان فرار را حل میکند و در نسبتهای مختلف عده زیادی از اجسام دیگر را
چنانچه ۱۰۰ اجزاء ان از ۲۰ تا ۲۵ جزء ید و یدوفورم را حل مینماید و چهار مقابل حجم خودش هیدروژن سولفوره را جذب
میکند و در ۱۰۰ اجزاء ان از ۱ تا ۲ جزء فنول و ید و یدوفورم و یدول و سولفور کربون محلول است و بواسطه قاعده
مخصوصی عده زیادی از الکلوئید ها مانند مورفین و کوکائین و غیره در ان حل میشوند و املاح زیبقی از قبیل کلل
و اکسید زرد در ان معلق میمانند و بدون عروض هیچ سانحه میتوان انها را زرق نمود
وازلین مایع را از روسیه می اورند و **زیت بابوک** مینامند و انرا بواسطه تقطیر زیتهای ثقیلی که از نفت
استخراج میکنند حاصل مینمایند. در بیشتر اجسام انتی سپتیک محرش از قبیل ید و یدوفورم و یدول و تیمول بهترین
محللات است

زرق تحت جلدی اوکالیپتول با وازلین مایع بگیرند اوکالیپتول خالص ۲۰ گرم
وازلین مایع ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و هر سانتی متر مکعب این محلول محتوی یک گرم ماده عامل است و زرق ان در
تحت جلد تولید وجع نمیگردد و هیچ گونه عارضه موضعی پدید نمیشود و بدون هیچ زحمتی در عرض روز میتوان
دو دفعه این محصول را زرق نمود

زرق تحت جلدی یدوفورم با وازلین مایع بگیرند یدوفورم ۱ گرم وازلین
مایع ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و محصول ذیل دارای دو ماده عامل است بگیرند یدوفورم ۱ گرم اوکالیپتول ۲۰ گرم
وازلین مایع ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و **مانتول و تیمول** را نیز بهمین طریق میتوان استعمال کرد
در این لوحه ذکر میکنیم مقدار مواد عامل و مقدار وازلین و مقداری از این محلولات را که بدون هیچ خطری
میتوان در زرق تحت جلدی بکار برد

	مقدار مواد عامل	مقدار وازلین مایع	مقدار جز دوق
اوکالیپتول	۲۰ گرم	۱۰۰ گرم	۵ گرم
تربانتین	۲۰ گرم	۱۰۰ گرم	۵ گرم
تیمول	۱ گرم	۲۰۰ گرم	۱۰ گرم
سولفور دکربون	۵ گرم	۱۰۰ گرم	۵ گرم
فنول	۲ گرم	۱۰۰ گرم	۱۰ گرم
کلوروفورم	۲۰ گرم	۱۰۰ گرم	۲ گرم
یدوفورم	۱ گرم	۱۰۰ گرم	۱۰ گرم
ید	۱ گرم	۱۰۰ گرم	۱۰ گرم
بروم	۲ گرم	۱۰۰ گرم	۵ گرم
فوسفور	½ گرم	۱۰۰ گرم	۱ گرم

سریش

سریش ع اشراس (خنثی) ف اسفودل ل اسفودلوس ی اسفودلوس

نباتی است از طایفه **لیلیاسه** (طایفه زنبق) و در ممالک مشرق و سیسیل والژری و جنوب فرانسه عمل میاید و دانشمندان فرنگ ریشه این نبات را در دفع جرب و بدل زرد چوبه استعمال میکنند و از ان الکل میگیرند و اعراب پومادی ترتیب میدهند از مسکه و سریش و در دفع قروح سیفلیسی و غیر سیفلیسی تجاویف انفیها در این تجاویف داخل مینمایند و قدمای از اطبا این ریشه را در امراض مختلفه استعمال میکردند و دانشمندان ایران انرا از عوامل ملین و منفث میشمارند و بجای سریشم ماهی استعمال مینمایند و محرق قشر را مدر بول و حیض میدانند و بواسطه چسبندگی زیادی که دارد خمیر مسحوقش را در جبر و کسر و غیره استعمال میکنند و بواسطه همین خاصیت است که صحافان و سراجان و صندوق سازان و کفشگران این خمیر را بکار میبرند

در نوزدهم — گوم گوت

گوم گوت

ف گوم گوت ل گومی گوتاپ عصاره ریوند (رُبّ ریوند) (صاحب مخزن الادویه غوتاغنبا دعربها از **فرفیران** مینویسد) عبارت از عصیری است منجمد و یك وقتی گمان میکردند از یکی از اشجار طایفه **گوتیفر** حاصل میگردد ولی این ایام دانشمندان طبیعی ثابت کرده اند که از درخت **گوتافرا ورا** اخذ میشود و این درخت در جزیره سیلان و در شبه جزیره کامبوژ عمل میاید و این عصیر یا بخودی خود از شکافهائی که در برگ و شاخه های این درخت حاصل شده اند جریان می یابد و یا پوست درخت را مصنوعا شکاف داده تا جریان یابد و نوعا گوم گوت بشکل قطعات استوانه شکلی است که سطح خارجشان اسمر زرد رنگ و سطوح داخلشان زرد قرمز رنگ است و این قطعات که شکسته و بی بو و کدر اند گشاده شان درخشنده است و بدوا طعم ضعیفی از این ماده احساس گشته و قدری که گذشت حدتی در حلق حس میشود بهر جهت گوم گوت در آب حل میگردد و محلولشان دارای رنگ زرد طلائی قشنگی است و بغیر از قسم مذکور یك قسم گوم گوت دیگری در تجارت متداول

است بشکل پارچهای بزرگ و پست تر از قسم مذکور رنگ قسم و در صفات مذکور با ان تفاوت دارد

محلول مائی گوم گوت را در نقاشی در رنگ امیزی استعمال میکنند

موافق تجربه بعضی از دانشمندان گوم گوت دارای سقز رزین و نشاسته و ماده خشبی و رطوبت است و ماده عاملش

ماده است صمغ و سقزی موسوم به **کامبوژین** و تقریبا سه ربع ان عبارت از این ماده است

دستاثر تریوتیکی گوم گوت

گوم گوت را چون ملاصق سطح جراحات کنند مورث برودت و ورم موضعی شدید میشود و اثر تحریکش را بهمین تحریش مکانیکی نسبت میدهند و **بریتونو** مسحوق گوم گوت را در چشم سگ ذرور نمود جز ورم موضعی خفیفی که موقتی بود عارضه دیگری مشاهده نکرد و **تروسو** میگوید گوم گوت را چون بمقدار سمی استعمال کنند مانند سموم محرش عمل میکند و بلاواسطه در غشاء مخاط هضمی اثر مینماید بهر جهة چون این ماده را از ۲۵ تا ۳۰ سانتی گرم بیاشامند عموما مورث ظهور قولنجهای شدیدی میشود که پس از بروز شان رطوبات سروزی بمقدار زیاد تخلیه میگردند و لهذا از مسهلات درستیک خیلی قوی بشمار میاید و بندرت انرا تنها استعمال میکنند و اکثر اوقات با کلمل و صبر و صابون و جلبه و ریوند و سقمونیا و غیره ترکیب مینمایند و چون تنها تجویز کنند بصورت حب باید باشد و مقدار شربتش نوعا از ۱ تا ۴ دسی گرم است و از ۱ تا ۵ دسی گرم هم استعمال میشود و مصنف میگوید چون گوم گوت را بتنهائی استعمال کنند علاوه بر عروض قولنج و اسهالهای سروزی مورث عروض قی میشود و اگر انرا با بعضی مواد درستیک ترکیب کنند این عارضه کمتر ظاهر میگردد و بواسطه شدت اثر این ماده در تخلیه رطوبات سروزی است که انرا در مواقعی استعمال میکنند که منظور استفراغ این رطوبات بمقدار زیاد بود و از همین جهة در اقسام استسقا استعمالش شایع است و چون ۲۵ سانتی گرم تا ۱ گرم گوم گوت را بطور امولسیون چندین روز متوالی استعمال کنند گاهی بسرعت موجب جذب بارتشحات سروزی که از عوارض مرض برایت اند میشود و بواسطه خواص درستیکی انست که در بسیاری از امراض مزمن از قبیل فالج و اسم و نزله ریوی و غیره که منظور انصراف ماده بجانب امعا بود استعمال میگردد و نیز این ماده از عوامل قوی الاثر دافع دیدان میباشد و دار وی **خانم نوفر** که در دفع تنیا خیلی مشهور است ترکیبی است از دوای دافع دیدان و دوای مسهل باین نحو که بدوا از ۸ تا ۱۲ گرم گرد ریشه سرخس مذکر را استعمال میکنند و چون سرخس ۵ گرم اثر نمود و حالت تهوعی که از ان پیدا شد حب مسهلی جهة دفع ان استعمال میکنند که ماده عاملش گوم گوت است

گرد گوم گوت بگیرند گوم گوت مقدار منظور ده گرم خاک ۵ ۲ درجه بجکانند و ته دهان صلایه کنند و از موبیز ابریشمی نمره ۱۰ بیرون نمانید و حفظ کنند و این گرد از مسهلات قوی و دافع دیدان است و مانند صبر مورث میل دم بالات واقع ذکر و ضه میگردد و مقدار شربتش از ۱ تا ۵ دسی گرم و زیادتر است

تعفین الکلی گوم گوت بگیرند گوم گوت ۱ الکل ۵ درجه ۵ مدت چند روز بخیسانند و صاف کنند و حفظ نمانید

حب مسهل مطابق دواسازی لندن بگیرند گرد گوم گوت ۱ دسی گرم مسحوق بی طرطرات پتاس ۳ دسی گرم مسحوق زنجبیل ۲ سانتی گرم شربت ساده مقدار کافی یک حب سازند و هر نیم ساعت

بر نیم ساعت فاصله یک حب میل نمایند تا اثر اسهال بروز نماید

حب مرکب گوم گوت ایضاً مطابق دواسازی لندن بگیرند گوم گوت ۴۰

سانتی گرم صبر سقوطری ۶۰ سانتی گرم مسحوق زنجبیل ۲۰ سانتی گرم صابون طبی ۶۰ سانتی گرم مطابق معمول

ده حب سازند و از ۲ تا ۶ حب قبل از غذا بنوشند

حب گوم گوت معمول گاستیگلیونی بگیرند گوم گوت ۵ دسی گرم دارچینی زنجبیل

مکی ۲ دسی گرم با مقدار کافی شربت ساده شش حب سازند و ربع ساعت فاصله یک حب بیاشامند تا بروز اسهال

و این مصنف گوم گوت را در ادوام امعاء و در اختلالات تشنجی آنها با فواید زیاد استعمال میکند

حب تریاکی گوم گوت معمول مالگینی بگیرند گوم گوت ۲ سانتی گرم عصارهٔ صمغی

تریاک ۱ سانتی گرم یک حب سازند و در دفع دوسنطاریا و اسهالهای مزمن از سه تا شش حب در عرض ۲۴ ساعت

بفواصل منظم با فواید زیاد استعمال میکنند

صابون گوم گوت بگیرند گوم گوت ۱ صابون طبی ۲ الکل ۶۰ درجه مقدار کافی حل کنند و در حمام

ماریه تبخیر نمایند تا الکل بخار شده و محصول قابل حب کردن شود و این صابون دارای همان خواص گوم گوت خالص

است و اثرش ملایم تر از آن میباشد و مقدار شربتش از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم و زیادتر است که بطور حب استعمال کنند

و نوعاً حبهای ۲ دسی گرمی از آن میسازند و از ۴ تا ۱۲ عدد در عرض روز استعمال مینمایند

لیتاندار ویرژینیکا

لیتاندار ویرژینیکا نباتی است از طایفه **اسکروفولاریه** در طب ینگه دنیا مانند عوامل

مسهل رطوبات سرخ‌ذنی و ملین و مقوی استعمال میکند و ماده عامل آنرا **لیتاندرن** مینامند و مقدار

شربت از لیتاندرن بازاری ۵ تا ۳۰ سانتی گرم است

در نود و پنجم — گوگرد و محصولات آن

گوگرد

گوگرد کبریت سوفر سولفور اوپون (آپوبر) عبارت از جسمی است

مفرد و شبه فلز که در طبیعت بمقدار زیاد هم بحالت خلوص و هم بحالت ترکیب موجود است و در حالت ترکیب بیشتر

بصورت سولفور و یا سولفات میباشد و در آبهای معدنی مرکب است با هیدروژن و سودیوم و یکی از

عناصر بسیاری از نباتات است و در ترکیب بعضی از مواد حیوانی و غیره داخل میگردد و جسمی است جامد

و لیمونی رنگ و بی طعم و بی بو ولی بواسطه مالش بوی کمی از آن متصاعد میشود و تقریباً در ۱۱۰ درجه حرارت

شروع به ذوبان مینماید و غیر محلول در آب و در الکل کمی محلول است و در اسانس تربانتین حل میگردد و در حین

اشتعال مبدل به اسید سولفورو میشود

در تجارت دو قسم گوگرد متداول است یکی گوگرد لوله اسطوانه شکل که شکسته است و دیگری گوگرد خاکه

و متبلور که عبارت از گوگرد مصعّد بوده و گل گوگرد نیز نامیده میشود و این قسم اخیر غالباً دارای اسید سولفوریک

و یا اسید سولفورو میباشد و در استعمالات طبی باید آنرا بشویند تا عاری از این اسیدها گردد و در این صورت

گوگرد مصعّد مغسول موسوم میگردد اگرچه در دواسازی قسم سوم هم از گوگرد معمول است موسوم بگوگرد

دواسازی و بشکل درسوبی است سفید زرد رنگ و از ترسیب پرسولفور پتاسیوم با اسید کلوریدریک
حاصل میشود و این قسم را در طب یک وقتی استعمال میکردند ولی حالا این ایام متروک است و بعضی از علمای کیمیا
انرا سولفور هیدروژن میدانند

در هر صورت گوگرد را در اوائل اختراع علم طب مانند وسائط دافع العفونه استعمال میکردند و در کتب **بقراط**
چندان ذکری از آن نشده و در حقیقت **دیسقوریدوس** و **پلین** اول کسی هستند که استعمالات
تراپوتیکی گوگرد را بیان کرده اند و داخلاً و خارجاً در امراض صدری را استعمال نموده اند و **جالینوس** جهة
استنشاق بخار گوگردی کوههای آتش فشان مرضای مسلول را به سیسیل میفرستاد

در بیان اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی گوگرد

چون گوگرد را از عدسی گرم تا ۱ گرم در عرض روز بنوشند هیچ نوع اثر فیزیولوژی ظاهر نخواهد شد و فقط بران
در ریاح معوی بوی تعفن شدیدی میگیرند ولی اگر بمقدار زیادتر یعنی از ۴ تا ۵ گرم در جوانان و از ۱ تا ۳ گرم در
اطفال بشکل گرد و یک دفعه استعمال گردد مانند مسهلات اثر میکند و موجب قولنج نمیشود و هرگاه از
۴ تا ۵ گرم در عرض روز و بمقدار منقسم آشامیده شود حالت هیجان عمومی در بدن ظاهر میگردد که متصف
است به ازدیاد حرارت جلد و سرعت نبض و در همین بین بوی گوگرد از جلد متصاعد شده و هم ترشحات مخاطی
دارای اسید سولفیدریک میشوند بطریقی که پارچه های طلا و نقره که با شخص همراه باشند سیاه میشوند
و میگویند در عرقهای بدن مریض رنگ مخصوصی بروز مینماید بنحوی که لباسهای چسبیده به بدن را بی رنگ زرد
خفیفی لکه میکند و در تحقیق این مطلب یکی از دانشمندان موسوم به **میال** چنین میگوید در مجاورت رطوبات
قلیائی امعا یک جزء از گوگرد مبدل به سولفور قلیائی میشود و این سولفور همینکه جذب شد در خون اکسید شده
و مبدل به هیپوسولفیت و سولفیت و سولفات میگردد و این املاح چون مجاور جلد گردند سولفیتهای قلیائی
بواسطه ترشحات اسید تجزیه شده و اسید سولفورو متصاعد گشته و گوگرد راسب میگردد و باین جهة است رنگ
زردی که در جلد ظاهر میشود و از سولفور قلیائی بخار اسید سولفیدریک متصاعد شده و بواسطه آن بوی گوگرد
استشمام میگردد

بهر جهة ترکیبات گوگردی متشکل در بدن چون از مجاری بول خارج شوند موجب کثرت ترشح ادرار گشته و مانند مدرات
اثر میکنند و در وقت خروج از مجاری عرق در آنها تحریک نموده و موجب ازدیاد عملشان شده و مانند معرقات اثر میکند
و چون از راه نفس و مجاری هوائی خارج گردند نیز در آنها تحریک نموده و بر عمل ترشحشان می افزایند پس مانند ادویه منفثه
اثر مینمایند و علاوه گوگرد مسحوق بلا واسطه در امعا اثر کرده و موجب اسهال میگردد و در سیفیلیس مخفی بواسطه
استحمام در آبهای گوگردی معدنی گرم و حمامهای گوگردی عوارض مرضی در جلد ظاهر گشته و موجب سهولت تشخیص
میگردد اگرچه علائم بروز سوانح ثانوی پس از استعمال حمامهای گوگردی را نباید حمل بر شفای کامل مرض نمود و چون
از استعمال این حمامها حالت تحریک ظاهر میشود پس بواسطه در ماده سیفیلیسی اثر میکند و دفع مینماید حالت ضعفی
منتج از فساد بنیه را و ممکن است خروج جوش را از بدن در صورتیکه شخص مبتلی به تسمم از جیوه سهل و آسان کند

گوگرد را در اخلاط انزله و تهیجات خنازیری و سوانح عارض از تسمم جیوه و سرب در داخل استعمال میکنند و در خارج مخصوصا در دفع جرب و اخلاط جربی نطولش سودمند است و نیز در خناق و موگه نفوخ آن متداول مقدار شربتش بطور مسهل از ۲ تا ۴ گرم و بطور معرق از ۱ تا ۲ گرم است

گوگرد باسم اللون لزج یکی از دانشمندان مسمی به دکتر **هانون** در این اوقات گوگرد را بحالت مولکولی مخصوصی تجویز میکند که به گوگرد باسم اللون لزج موسوم است و در ساختن آن چنین قاعده معمول دانشمندان میباشد از این قرار بگیرند نیترات پتاس ۲ جزء کلورور سودیوم ۲ جزء در آب حل کنند و یک جزء سولفور مس بیفزایند بلاواسطه تولید گوگرد لزج میشود و یا پس از آنکه سولفور مس را با محلول امتحان کرده نقدری اسید سولفوریک اضافه نمایند که دیگر جوش نکند گوگرد لزج در سطح مایع بشکل ذرات کرویه بزرگ یا کوچک معلق میشود و در این تعامل در صورت اول تیزاب فاروق تولید شده و در سولفور مس اثر کرده و آنرا مبدل بکلورور مینماید و گوگرد آزاد میگردد و در صورت دوم بواسطه اسید سولفوریک تولید اسید کلوریدریک و سولفات مس گشته و گوگرد آزاد میشود و نیز گوگرد لزج را بلاواسطه با تیزاب فاروق و سولفور مس میتوان بدست آورد و در این صورت بقدری تیزاب بر سولفور مس افزایند که تمام مس حل شده و مبدل بکلورور گردد و هر چه گوگرد ریگ که در این اعمال حاصل میشود بروی صافی جمع کرده و می شویند و این گوگرد را مانند گوتاپرکا بواسطه آب جوش بهر شکلی که خواسته باشند میتوان متشکل نمود و مقدار شربتش مختلف میگردد و در خارج مانند گوگرد زرد در دفع جرب و اقسام قوبا بطور پوماد و انگان و غیره استعمال میشود و هرگز آنرا مانند مسهل نباید استعمال کرد و در این خاصیت گوگرد زرد خیلی ترجیح دارد زیرا در معبر مجرای هضم کمتر میچسبد و کمتر تحریک میکند و فقط چون گوگرد را بطریق محرک استعمال کنند باید گوگرد باسم اللون لزج را ترجیح داد و در این صورت حبهای ۵ سانتی گرمی از آن میسازند و ۲ تا ۴ عدد از این حبوب در اثر معادل یک گرم گوگرد زرد است و گوگرد لزجی که با تیزاب فاروق و سولفور مس ساخته باشند قوی تر است و دو حب ۵ سانتی گرمی آن کفایت میکند و شرط کلی در نتایج اثر گوگرد باسم اللون تازه بودن آنست زیرا پس از چندی که بماند صلب و شکننده و زرد میگردد

یک قسم از گوگرد باسم اللون لزج است که بطریق دیگر ساخته میشود و در اثر تفاوتی با گوگرد مذکور ندارد و موسوم است به گوگرد نرم و طریق ساختنش از این قرار است بگیرند گوگرد مقدار منظور در قرع بلوری حرارت دهند تا ذوب گردد و بعد محصول مذاب را در مقدار زیادی آب سرد بریزند

اسید سولفوریک یا جوهر گوگرد اسید سولفوریک در صورتیکه غلیظ بوده مانند سموم محرق خیلی قوی اثر مینماید و چون نقدری آب بر آن افزایند که مطبوع و گوارا گردد مانند مشروبات مبرد و قابض اثر مینماید و تیزاب اسید سولفوریک را در حمیات صفراوی و تیفوئید و اسکوربوت و دوسنطاریا و اسهالهای مزمن و نزف الدمهای دیسو و قولنج سربی استعمال میکنند و عموما در تیزابها نقدری اسید سولفوریک می افزایند که ترشیش مطبوع گردد و نوعا در ۱۰۰۰ گرم تیزاب از ۱ تا ۲ قطره کافی است و بیشتر اسید سولفوریک الکولی را در این مواقع ترجیح میدهند

پادزهر اسید سولفوریک منیزی و بعد از آن بی کربنات سود را در دفع این سم استعمال میکنند

گوگرد باسم اللون لزج

جوهر گوگرد

مواد مانعة الجمع قلیائیات و سولفورها و امولسیونها و شربه و غیره را با اسید سولفوریک نباید جمع نمود

اسید سولفوریک تصفیه شده مطابق کدکس بگیرند اسید سولفوریک
تجارتی مقدار منظور در قرع افلاطونی بلوری که گردنش دراز بود سر با چهار تا پنج تارهای طلای سفید و یا
چند پارچه کثیر الزوایای سنگ چخماق و یا چینی بریزند و بعد اسید سولفوریک را در آن داخل کنند و $\frac{2}{100}$ سولفات امانیاک
اضافه نمایند و قرع را بروی منقل مشبک حلقه داری قرار داده و قابله بزرگی بر گردنش متصل سازند و تقطیر
کنند و لازم است قابله را از کثرت حکمت محاط نسازند و آنرا با گردن قرع چندان محکم نکنند والا موجب خطر خواهد بود
و ابتدا یک دهم از محصول مقطر را جداگانه ضبط نمایند و بعد تا دو ثلثان مقطر را که عبارت از اسید تصفیه شده
است جمع نموده حفظ کنند و چون اسید سولفوریک بازاری محتوی اسید هیپوازوتیک و آب و اسید سولفورو
و سولفات سرب میباشد در این عمل اسید هیپوازوتیک بواسطه سولفات امانیاک و آب و اسید سولفورو در
همین جزئی که ابتدا ضبط کرده اند خارج میشود و سولفات سرب در باقی مانده در قرع میماند و چون غالبا اسید سولفوریک
دارای ترکیبات ازوته است آنرا باید با مسحوق ذغال چوب که تازه ساخته شده است مخلوط کرده بهم زنند و بعد
باعانت قطعه از امیانت صاف نمایند

اسید سولفوریک در صورت خلوص علاوه بر خواص مذکور چون از خارج استعمال گردد موجب حصول اسکار
و تخر میشود و در ساختن آب **رابل** و بسیاری از ترکیبات کیمیائی بکار میرود

باعانت اسید سولفوریک غلیظ داغهای سطحی در جلد وارد میکنند باین طریق که انبوبه بلوری بسیار باریکی را در صمغی
که محتوی این اسید باشد فرو می برند و با آن مقدار اسیدی که در جوف شعری انبوبه قرار میگیرد خطوط چند در سطح
جلد وارد می آورند و نیز بواسطه قلم امیانت میتوان این عمل را اجرا کرد و این داغ را میتوان در دفع اختلالات مفصلی
مزمن و نوورالژی و سیاتیک بجای خطوط آتشی استعمال نمود

داغ سولفوکربونیک معمول ریکورد بگیرند مسحوق ذغال چوب مقدار منظور
اسید سولفوریک ۶۶/۱ درجه مقدار کافی خمیر می سازند و در تخریب شانکر صلب و شانکر اکال استعمال کنند

داغ سولفوسافرانه معمول ولپو بگیرند زعفران ۱۰ گرم اسید سولفوریک غلیظ مقدار
کافی زعفران را در هاون چینی بریزند و قطره قطره اسید را بیفزایند و صلایه کنند تا خمیر متحد الاجزائی حاصل گردد
و این محصول را باید چند لحظه قبل از استعمال بسازند و موافق دستور العمل جراح در ۱۰ جزء زعفران از ۱۰ تا ۱۵
جزء اسید باید استعمال کرد در غلظت و رقت این خمیر بسته به میل و دستور العمل جراح است و میتوان بجای
زعفران شربت خشک و یا مسحوق اصل السوس استعمال نمود و این داغ را در دفع اقسام کانکرو نیز استعمال میکنند
و اسکاری که از آن حاصل میشود بخوبی محدود میباشد و موافق سطبری خمیری که بکار برده اند ثخن اسکار
زیاد یا کم غائر خواهد بود

لیموناد سولفوریک (لیموناد معدنی) معمول بیمارستانهای
پاریس بگیرند شربت ساده ۱۰۰ آب صاف ۱۰۰۰ الکل سولفوریک ۳ مخلوط کنند و **کدکس** نسخه
ذیل را استعمال میکند بگیرند اسید سولفوریک (۱ د ۱۰) ۲ گرم شربت ساده ۱۲۰ گرم آب ۸۷۵ گرم

اسید سولفوریک آبدار (اسید سولفوریک ضعیف) مطابق

کدکس بگیرند اسید سولفوریک ٨٤/١ درجه ١ اب مقطر ٩ اسید را کم کم در اب مخلوط کرده بهم زنند یک دهم این محصول اسید سولفوریک خالص میباشد و از عوامل قابضی است که در دفع دوسنطار با سود مند است و از ١ تا ٥ گرم بطور پوسیون و از ١ تا ٢٠ گرم بطور افشره استعمال میگردد و نیز در غرغره و مضمضه اندراج مینمایند

اب رابل

اب رابل (اسید سولفوریک الکلی) مطابق کدکس بگیرند اسید سولفوریک ٨٤/١ درجه ٢٥ الکل ٩٠ درجه ٧٥ برگ گل شقایق ١ اسید را کم کم بروی الکل ریخته و بهم زنند و همین که محصول سرد شد برگهای گل را افزوده بگذارند مدت چهار روز بماند و بعد صاف کرده در صراحی در بسته حفظ نمایند و فایده گل شقایق در این محصول رنگین کردن انست و این محصول از عوامل مسدد الدم قوی و قابض است و در دفع دوسنطار با نیز استعمال میشود و مقدار شربتش از ١ تا ٣ گرم بطور پوسیون و تا ٤ گرم بطور افشره و نیز بطور غرغره استعمال میگردد و در بیمارستانهای لشکری اب **رابل** را با این نسخه میسازند بگیرند اسید سولفوریک ٨٤٢/١ درجه ١ الکل ٩٥ درجه ٣ اسید را کم کم و به ارامی بروی الکل ریخته بهم زنند حفظ نمایند

الکسیر ترش هالر مطابق دواسازی المان بگیرند اسید سولفوریک ٨٤/١ درجه الکل ٩٠ درجه مکرر یک جزء مخلوط کنند و این الکسیر که خیلی قوی تر از اب **رابل** است در فرانسه استعمالش متداول نیست

لیموناد معدنی معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفوریک اب داد ١٥ گرم عرق پوست لیمو ٣٠ گرم شربت ساده ٤٠ گرم اب ٩٠٠ گرم در ظرف بلور و یا چینی مخلوط کنند و در دفع دوسنطار با تدریج بنوشند و میتوان مقدار اسید را مضاعف نمود

الکسیر ترش معطر معمول بیمارستانهای وینا ایتالی بگیرند برگ خشک نعناع فلفلی برگ خشک نعناع مجعد مکرر ٢ دارچینی میخک زنجبیل مکرر ١ الکل ٤٥ درجه ١٠ اسید سولفوریک ٨٤/١ درجه ١ مدت ١٠ روز بخیسانند و با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف کنند و یک نهم این محصول تقریبا اسید سولفوریک است و مانند قابضات از ٢ تا ١٥ گرم بطور تیزن و پوسیون استعمال میشود

اب تدان (اب جرحی تدان) مطابق دواسازی اوتریش بگیرند سرکه ١٢٠ الکل ٩٠ درجه ٣٠ اسید سولفوریک ابدار (اد ١٠) ٢١ عسل سفید ٤٠ مخلوط کرده بهم زنند و صاف کنند و این اب را مانند قابضات بطور غسول و نطول استعمال مینمایند

پوسیون دافع نزف الدم بگیرند اسید سولفوریک ابدار (اد ١٠) ٤ گرم عرق نعناع ١٢٠ گرم شربت فرامبواز ٣٠ گرم مخلوط کنند و در دفع نزف الدمهای ریه و نفث الدم هر ساعت یک قاشق اش خوری بنوشند

تنطور معطر سولفوریک (الکسیر ویتریولیک) معمول منزیک بگیرند الکر کی خولنجان مکرر ٣ دارچینی حرامیر افسنتین نعناع مجعد مکرر ١ میخک ادچینی کبابه جوز بوا زنجبیل مکرر ١٢ عود هندی پوست لیمو مکرر ٤ قند ٩ الکل ٨٠ درجه ١٠٠٠ اسید سولفوریک ٦٦ درجه ١٢٥ مطابق معمول عمل کنند و از ٢ تا ٣ قطره این تنطور را در پوسیون مناسبی داخل کرده بنوشند

اسید سولفیدریک

پوسیون ترش معمول اُودُ هوُئی بگیرند آب صاف ۱۰۰ گرم عرق نعناع فلفلی ۵۰ گرم
شربت ساده ۴۰ گرم اسید سولفوریک آبدار ۱۲ قطره در سوء هضمی که با نفخ شکم همراه باشد بنوشند

اسید سولفورو

اسید سولفورو عبارت از جسمی است بخاری شکل و بی رنگ و بویش تند و گزنده و در آب
بشدت محلول یعنی یک جزء آب ۳۲ مقابل حجم خودش این اسید را حل میکند و وزن مخصوص آن [illegible] است
و این جسم را در طب استعمال نمیکنند مگر بحالت بخار و چون گوگرد را در مجاورت هوا بسوزانند این بخار
حاصل میگردد

تدخین با اسید سولفورو مطابق کدکس بگیرند گوگرد زرد مقدار منظور خورد
خورد کرده با کمی الکل تر کنند و در ظرف گلی دیواری ریخته و مشتعل سازند و در دفع تعفن اطاق که ۱۰۰ متر مربع
فضای آن بوده از ۲۰ تا ۴۰ کیلوگرام گوگرد را باید مشتعل ساخت و در اطاق را مدت ۲۴ ساعت ببست و بواسطه این
عمل پارچه های با تره که در اطاق باشند فاسد نمیشوند اگرچه بعضی رنگهای نباتی آنها را ضایع میکند

ایضاً تدخین با اسید سولفورو معمول بیمارستانهای پاریس
بگیرند گوگرد ۳۰ گرم و مریض را در محلی که جهت تدخین مقرر کرده اند بنشانند و چند حبه زغال افروخته در کلک
گلی گذاشته و گوگرد را روی آن ریزند تا در مجاورت هوا محترق شده و تولید بخار اسید سولفورو گشته و به بدن
مریض برسد و این عمل در دفع اختلالات جلدی که با حکه شدید همراه بود سودمند است

اسید سولفیدریک

اسید هیدروسولفوریک (اسید سولفیدریک) هیدروژن سولفوره) عبارت از جسمی است بخاری شکل و بی رنگ و دارای بوی عفنی شبیه به بوی تخم مرغ
گندیده و در آب محلول و بسیاری از فلزات را سیاه میکند و عده زیادی از محلولات ملحی آنها را رسوب مینماید تولید
سولفورهای فلزی میگردد و وزن مخصوصش ۱٫۱۹ است و در طب محلول مائی این اسید را استعمال میکنند
و در ترکیب بسیاری از آبهای معدنی داخل میشود و نیز با این اسید آب هیدروسولفوره را میسازند که در دو مقابل
حجمش دارای این بخار است و علاوه بر آنکه آبهای معدنی را با آن میسازند مانند معرفات نیز استعمال میشود

اسید سولفیدریک محلول (محلول مائی اسید سولفیدریک) مطابق کدکس بگیرند سولفور آنتیموان ۲ شن سیلیسی نرم ۱ اسید کلوریدریک بازاری ۳
سولفور و شن را مخلوط کرده و در قرعی داخل کنند و آنرا با اسباب **وولف** متصل سازند و در جلوی
این اسباب باید صراحی غساله قرار داده باشند که مقدار کمی آب مقطر در آن بوده و در آخر آن لوله تجربه که پر از آب
خاکستر بود و آب مقطر را بجوشانند و بگذارند در پناه مجاورت هوا سرد گردد و هر یک از صراحیهای اسباب
را تا سه ربع ظرفیتشان از این آب مقطر ممتلی کنند و لوله ها را تا ته این صراحیها فرو برند و بعد با اعانت لوله سینی شکلی
اسید را کم کم در قرع داخل نمایند و زیر قرع را ملایم آتش کنند تا تولید بخار مطلوب دائمی بود و این عمل را
در محلی اجری کنند که هوا جریان داشته باشد و هرگاه بجای سولفور آنتیموان پروتوسولفور آهن مذاب استعمال
کنند برای اجرای عمل حرارت لازم نیست و در حالت برودت تولید بخار هیدروژن سولفوره میگردد بواسطه
۵۰ گرم سولفور آنتیموان و ۲۰۰ گرم اسید کلوریدریک تقریباً ۱ لیتر بخار اسید سولفیدریک تولید میشود که
۳ لیتر آب را ممکن است اشباع کند

این محصول را میتوان بدل از گلهای گوگرد طبیعی استعمال کرد و مقدار شربتش از ۵ تا ۱۰ گرم است که با شربت یا یک
تربنی مخلوط کرده بیاشامند بهر جهت چون محلول اسید سولفیدریک در مجاورت هوا بسرعت فاسد میگردد
موافق دستور العمل **ژانل** هرگاه یک دهم گلیسرین بآن افزایند ترکیبش مستحکم گشته و فاسد نمیشود بدون آنکه
در خواص کیمیائی و ترا پوتیکش تغییری ظاهر گردد

گل گوگرد

گل گوگرد (گوگرد مصعّد) مغسول مطابق کدکس بگیرند گل گوگرد بازاری
مقدار منظور اول با کمی آب خمیر کرده و بعد در آب جوش آمیخته کنند و بواسطه عمل انحراف خوب بشویند تا آب غساله
کاغذ تورنسول را قرمز نکند و در روی صافی بریزند تا آب آن بچکد و خشک گردد و بعد از موی ابریشمی ۱۰۰
بیرون نمایند

گل گوگرد را بمقدار ۱ تا ۴ گرم بطور حب و یا قرص مانند عوامل محرک و دافع هرپس و منفث استعمال میکنند و مقدار
۱۰ تا ۵۰ گرم آنرا باهم وزن خود عسل مخلوط کرده مانند مسهلات معمول میدارند و نیز بهمین مقدار در دفع تسمم
سرب استعمال میگردد و در خارج بطور پماد و قیروطی و غیره در دفع هرپس و کشتن پارازیتها معمول است

گوگرد ترسیبی

گوگرد ترسیبی مطابق کدکس بگیرند مونوسولفور متبلور سودیوم ۱۲۰ گرم گوگرد مصعّد ۴۰ گرم
آب مقطر ۱۰۰ گرم اسید کلوریدریک متداول ۱۱۵ گرم در قرعه که تقریباً ۵۰۰ گرم ظرفیتش باشد مونوسولفور و
گوگرد و آب مقطر را مخلوط کنند و در حمام شنی حرارت دهند تا بحرارت جوش گوگرد حل گردد و محصول را
تقریباً در دو لیتر آب مقطر مخلوط نمایند و بعد با کاغذ صاف کنند و اسید کلوریدریک را با چهار مقابل حجمش آب مقطر
مخلوط کرده و کم کم بمحلول مذکور افزوده و بهم زنند تا در محصول تعامل اسیدی ظاهر شود و بگذارند بماند و بواسطه
عمل انحراف آب روی آنرا بردارند و رسوب را با آب مقطر جوش بشویند تا آب غساله بواسطه نیترات نقره تغییر
نکند و بعد این رسوب را بر روی صافی ریزند تا آب آن بچکد و در هوای آزاد خشک نمایند

گوگرد ترسیبی بواسطه کثرت نرمی و یا بواسطه حالت مولکولی مخصوصی که حاصل میکند خیلی قویتر از گوگرد *
مصعّد است و در استعمالات داخلی و خارجی بر آن ترجیح دارد و مقدار استعمالش داخلاً و خارجاً نصف مقدار گوگرد
مصعّد است

قرص گوگرد مطابق کدکس بگیرند گوگرد مصعّد مغسول ۱۰ قند ۹۰ کتیرا ۱ عرق بهار نارنج
۹ مطابق معمول قرصهای یک گرمی سازند و هر قرصی دارای یک دسی گرم گوگرد است و مقدار شربت این قرصها
که منفث و دافع هرپس اند از ۵ تا ۲۰ عدد و زیادتر است

حبین گوگرد بگیرند گوگرد مصعّد مغسول ۵ دسی گرم با مقدار کافی عسل و مسحوق اصل السوس خمیر
کرده بشکل حب گرد کنند

معجون گوگرد بگیرند گوگرد مصعّد مغسول عسل مصفی هریک یک جزء مخلوط کنند و این معجون را از ۲۰ تا
۵۰ گرم بطور مسهل و از ۴ تا ۲۰ گرم مانند دافع هرپس و منفث استعمال مینمایند

سفوف گوگرد و منیزی معمول بلیت بگیرند گوگرد مصعد منیزی مکلس هریک
یک گرم مخلوط کرده در یک بستر ببندند و در دفع اکزمای خرمن و قوباء سبوسی از ۱ تا ۴ بستر در عرض روز
سفوف نمایند

محصولات گوگرد

حب قلیائی گوگرد معمول میال بگیرند گوگرد مغسول کربونات منیزی مکلس ۲ گرم صابون طبی ۱/۲ گرم آب مقدار کافی مخلوط کرده ۲۰ حب سازند و در دفع اکزما و سپوریازیس و پیتیریازیس از ۵ تا ۲۰ حب بیاشامند و این حبوب مانند مسهل اثر میکند

سفوف دافع قوباء معمول دیبرن بگیرند گل گوگرد ۶ دسی گرم گوگرد طلائی انتیمون ۵ سانتی گرم کلمل بخاری ۳ سانتی گرم مخلوط کنند و در سوء القینه هرپس و قسمت کرده در دو دفعه در عرض روز بنوشند

گرد بلسانی منفث مطابق دواسازی وودتامبرك بگیرند اصل السوس ۱۰ سنا ۲۸ گوگرد مصعد ۶ حسن لبه ۵ اسانس رازیانه اسانس انیسون مکلس ۲ نرم سائیده مخلوط کنند و مقدار شربت این گرد که منفث است ۵ گرم میباشد که مخلوط با عسل یا شربت ساده کرده و یا در یك فنجان تیزن مناسبی امتحان نموده بیاشامند

بلسان انیسونی گوگرد بگیرند گوگرد لزج ۱ اسانس انیسون ۴ مخلوط کرده و مدت سه روز در حمام ماریه بگذارند بماند و گاه گاه بهم زنند و بعد با کاغذ صاف نمایند و این بلسان را در دفع نزله های ریوی مزمن از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم بطور پوسیون استعمال میکنند

حب بلسانی معمول مورتون بگیرند مسحوق خرخاکی ۱۸ اشق ۹ اسید بنزوئیك مصعد ۶ مسحوق زعفران بلسان تولو مکلس ۱ بلسان انیسونی گوگرد ۶ مطابق معمول حبهای ۲ دسی گرمی سازند و این حبوب را در دفع نزله های ریوی مزمن از ۲ تا ۶ عدد در عرض روز استعمال میکنند

یکی از دانشمندان میگوید بعوض مسحوق خرخاکی (خنفسا) میتوان ۱۲ جزء مسحوق ریشه خطمی و یك جزء مسحوق شوره استعمال نمود

بلسان تربانتینی گوگرد (بلسان الحیوة هولاند) بگیرند گوگرد لزج ۱ اسانس تربانتین ۴ مخلوط کرده در حمام ماریه مدت سه روز بگذارند بماند و بعد با کاغذ صاف نمایند و این بلسان را در دفع نزله های ریوی مزمن و روماتیسمهای مزمن از ۲ دسی گرم تا ۱ گرم بطور پوسیون استعمال مینمایند

زیت گوگردی (بلسان گوگرد) معمول هاژد بگیرند روغن بزرك ۴ روغن زیتون ۱ گوگرد مصعد مغسول و خشك ۱ از اینها را در ظرف آهنی داغ کرده و کم کم گوگرد را بیفزایند و بهم زنند تا مخلوط اسمر قرمز رنگ شده و بقوام عسل غلیظی گردد و تمریخ این زیت در دا و جاع مفصلی مفید است

بلسان تربانتینی گوگرد ایضا معمول هاژد بگیرند زیت گوگردی روغن بزرك مکلس ۱ با حرارت ملایمی گرم کرده و ۴ جزء اسانس تربانتین بیفزایند و در دا و جاع مفصلی نطول کنند

سفوف منفث مطابق دواسازی ژرمانی بگیرند مسحوق اصل السوس مسحوق سنا مکلس ۲ مسحوق رازیانه گوگرد مصعد مکلس ۳ مسحوق قند ۱۸ مخلوط کرده در دفع نزله ریوی مزمن از ۱ تا ۵ گرم سفوف نمایند

معجون گوگرد بگیرند گوگرد مصعد و مغسول ۵ گرم مسحوق سنا ۲ گرم اسانس لیمو ۳ دسی گرم با مقدار کافی شربت ساده معجون سازند و از ۱ تا ۳۰ گرم در دفع یبوست طبع و بواسیر بنوشند

ایضاً معجون گوگرد بگیرند گوگرد مصعد مغسول ۱۰ مسحوق کتکیا انده تا ۱۰ با قدری عسل معجون سازند و در دفع بروز نشیت مزمن یک قاشق چای خوری بنوشند

حب گوگرد ترسیبی اسمر معمول فرسو بگیرند گوگرد ترسیبی اسمر ۲ گرم با مقدار کافی بلسان تلوحبهای ۲ سانتی گرمی سازند و هر یک از این حبوب ۱۲ سانتی گرم و نیم گوگرد دارد و در دفع اگزمای مزمن و اختلالات سبوسی جلد و بروز نشیت مزمن از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

گلیسره گوگرد بگیرند گوگرد مصعد مغسول ۱ گلیسره نشاسته ۴ مخلوط کنند و در اختلالات هرپسی تمرنج و ستفاده این گلیسره متداول است

پوماد گوگردی مطابق کدکس بگیرند گوگرد مصعد مغسول روغن بادام شیرین مکد ۱ پیه حسن لبه شده ۲ مخلوط کنند و در دفع اختلالات هرپسی استعمال نمایند

قیروطی گوگردی معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند گوگرد مصعد مغسول ۲ روغن بادام شیرین ۱ قیروطی زرد ۱۰ گوگرد را با قیروطی مخلوط کرده و روغن را کم کم افزوده صلایه کنند

غسول کافوری گوگرد معمول بسنیه بگیرند گوگرد مصعد مغسول تعفین رقیق کافور مکد یک جزء مخلوط کرده و در دفع اکنه وردی شبها هنگام نطول نمایند و هرگاه مورث تحریش شود قدری آب بر آن افزایند

مخلوط دافع اکنه معمول ژانل بگیرند گوگرد ترسیبی گلیسرین مکد ۱۵ الکل کافوری ابلاده ۳ آب ۱۰۰ مخلوط کنند و هر شب هنگام خفتن با قلم مو بروی مواضع معلول بمالند و فردا صبح با آب نیم گرم بشویند

بلسان گوگرد ایضاً معمول ژانل بگیرند گوگرد نرم ۱ روغن گردو ۶ مخلوط کرده و در حمام شنی مدت ۸ روز بگذارند بمانند و گاه گاه بهم زنند و بعد صاف کنند این بلسان را داخل جهة دفع زلههای مزمن ریه از ۲ تا ۱ گرم بطور پسیون استعمال میکنند و در خارج بطور مفاده در دفع قروح مرکبه و هرپسی سودمند است

در بیان سولفورها

اقسام سولفور

سولفورها عبارت اند از اجسامی که از ترکیب گوگرد با یکی دیگر از اجسام مفرده تولید میگردند و سولفورهای مستعمل در طب عبارتند از سولفور آمانیوم و بی سولفور دان و سولفورهای انتیمون و سولفورهای ارسنیک و سولفور کلسیوم و سولفور کربون و سولفور قلع و سولفور آهن و سولفورهای جیوه و سولفور پتاس و سولفور سود و از این جمله سولفورهای انتیمون را بیان کرده ایم و ما بقی را در این جا ذکر مینمائیم

سولفورهای قلیائی را که هیدروسولفات نیز مینامند چون بمقدار زیاد در داخل استعمال کنند مانند سموم محرق قوی اثر مینمایند و چون بمقدار کم استعمال شوند در جلد و در آلات تنفس اثر میکنند و از آنها در دفع خناق و سیاه سرفه مبرهم بهیچ مینمایند و در خارج در دفع قوباء و اختلالات خنازیری و روماتیسمی بیشتر

استعمال میشوند و محصولات مستعمله عبارتند از تری سولفور پتاسیوم و سولفورهای سود و آهک و هیدرو سولفات متبلّر پتاس

تریاق سولفورها تزین کلورور و محلول رقیق پر سولفات آهن و مشروبات لعابیه بمقدار زیاد در دفع تسمیم سولفورهای قلیائی استعمال میگردند

سولفور امانیوم و بی سولفور از ۵ تا ۱۰ قطره بطور پوسیون در دفع روماتیسم و نقرس استعمال میکنند

سولفور ارسنیک گوگرد با ارسنیک تولید دو سولفور میکند یکی سولفور قرمز (پرتو سولفور زرنیخ قرمز رالگار) و دیگری سولفور زرد (سزکوئی سولفور) **زرنیخ زرد** **اورپیمان** و از این دو سولفور دوّمی تراپوتیک گردهائی میسازند جهة حصول اسکارونیر در ترکیب خمیر های مزیل الشعر داخل میشوند (رجوع به ارسنیک)

سولفور کلسیوم (جگر گوگرد آهکی) این سولفور را مانند عوامل منفث در دفع خناق و برونشیت مزمن بمقدار ۲ تا ۵ سانتیگرم بطور پوسیون استعمال میکنند و در خارج در دفع اگزما و دفع بثورات جلدی مفید است

محلول سولفور کلسیوم بگیرند آهک نشکفته ۱ گوگرد مصعّد ۲ آب صاف ۱۲ آهک را شکفته کرده و با آب مخلوط نموده گوگرد را بیفزایند و در دیگ چدنی بجوشانند و متصل بهم زنند تا ۱۰ جزء محصول باقی ماند و بگذارند سرد شده صاف روی آن را بواسطه عمل انحراف بردارند و این محلول که در دفع جرب معمول و مشهور است بلژیک میباشد طریق استعمالش از این قرار است بگیرند یک لیتر از محلول مذکور و مدت ۱۲ دقیقه تمام بدن را با آن نطول نمایند و پس از ۲۴ ساعت با آب صاف بشویند

پوماد ضد هرپس معمول دیبرن بگیرند سولفور کلسیوم مسحوق ۱۰ پیه مذاب ۱۰۰ اسانس خاشا ۱ مخلوط کنند و در دفع اگزما و لیکن مزمن صبح و عصر کف دستها را چرب نمایند و مدت چندین ماه هر روزه از ۶ تا ۸ گرم باید تدهین نمود

سولفور سودیوم (مونو سولفور متبلّر) (سولفیدرات متبلّر) مطابق کدکس بگیرند سود کستیک مایع ۱/۳۳ دو حصه مقدار منظور بخار اسید سولفیدریک را تا بحد اشباع در آن عبور دهند و بگذارند در پناه هوا متبلّر گردد و تبلّرها را روی کاغذ صافی در قمع سرپوش دار بریزند تا آبشان چکیده شود و چون سود کستیک محلول همیشه دارای مقدار کمی اسید آهن و یا مس است و در ابتدای عمل بواسطه اسید سولفیدریک در رسوب شده و در سولفور قلیائی حل میگردد و رنگ آن را اسمر میکند پس جهة آنکه این سولفور بی رنگ و عاری از اکسیدهای مذکوره بود ابتدا در محلول سود کستیک چند حبابی از بخار اسید سولفیدریک عبور داده و ۲۴ ساعت بگذارند بماند و بعد صاف روی محصول را برداشته و بخار مذکور را تا بحد اشباع عبور دهند تبلّرهای سولفوری بی رنگ متبلّر میشوند

مونو سولفور سودیوم را در ساختن آبهای گوگردی مصنوعی بکار میبرند و گاهی با آن حمامهای گوگردی میسازند و در هر حمامی از ۶۰ تا ۱۰۰ گرم سولفور باید داخل نمود

سولفور امانیوم

زرنیخ

سولفور کلسیوم

سولفور سودیوم

اب گوگردی مطابق کدکس بگیرند مونوسولفور سودیوم کلورور سودیوم مکلس ١٣ سانتی گرم ابیکه هوایش را بواسطه جوشاندن خارج کرده باشند ٥٥٠ گرم حل کرده و در صراحی ریخته درش را محکم ببندند واین را بدل اب های طبیعی **بون** و **بارژ** و **کوتریت** وغیره استعمال میکنند

شربت مونوسولفور سودیوم مطابق کدکس بگیرند مونوسولفور متبلر سودیوم ١ اب مقطر ١٠ شربت ساده ٩٩٠ حل کرده مخلوط نمایند وچون این شربت بزودی فاسد میشود بهتر است که در وقت استعمال ساخته شود و هر ٢٠ گرمش دارای ٢ سانتی گرم مونوسولفور متبلر و یا تقریبا ١ میلی گرم مونوسولفور انیدر است و در دفعه هر پس از ٢٠ تا ٤٠ گرم استعمال میگردد

حمام بارژ بگیرند مونوسولفور متبلر سودیوم کلورور خشک سودیوم مکلس ٦٠ گرم کربونات سود خشک بازاری ٣٠ گرم در یک حمام داخل نمایند و در دفعه هر پس استعمال کنند وظرف همه حمامهای گوگردی لازم است که چوبی باشد

حمام سولفور قلیائی بگیرند سولفور کربونات متبلر سود ٣٢ گرم نمک طعام ٦٠ اگرم مخلوط کرده در حمام حل نمایند و در دفعه پی در پی استعمال کنند ومقدار دواها را میتوان مضاعف و یا سه مقابل نمود و ظرف حمام نیز باید چوبی باشد

پوماد بارژ معمول بوشاردا بگیرند سولفیدرات متبلر سود کربونات متبلر سود مکلس ١ گرم اب نیم گرم مقدار کافی پیه مذاب ١٥ گرم املاح را در کمی اب حل کرده و با پیه مخلوط نمایند و در دفعه هر پس سر سینه تمریخ کنند

تری سولفور جامد سودیوم (پولیسولفور) مطابق کدکس بگیرند کربونات سود خشک بازاری ١٤ گوگرد مصعد ١٥ مخلوط کرده در دیزی چدنی و یا گلی که دارای سرپوش باشد ذوب کنند و حرارت دهند تا مذاب از جوش بیفتد و بگذارند سرد شود و دیزی را شکسته محصول را بیرون اورند واین سولفور در مجاورت هوا بسرعت فاسد میگردد و با ان حمامهای گوگردی میسازند و در هر حمامی از ٦٠ تا ١٢٥ گرم باید داخل نمود

حمام گوگردی معمول بلانک محلول نمره ١ بگیرند پولیسولفور سودیوم ١٠٠ گرم اب صاف ٤٠٠ گرم حل کنند محلول نمره ٢ بگیرند اسید کلوریدریک ١٢/١٧ درجه ١٠ اگرم اب ٢٥٠ گرم مخلوط کنند ابتدا در حمام محلول ١ و بعد محلول ٢ را بریزند بخار اسید سولفیدریک متصاعد شده و رسوب سفیدی از گوگرد حاصل میگردد وگاه بجای ١٠ اگرم اسید کلوریدریک ١٢ اگرم اسید سولفوریک بازاری مخلوط با ٢٥٠ گرم اب استعمال میکنند

تری سولفور غیر خالص پتاسیوم (پولیسولفور جامد) (سولفور) (جگر گوگرد) مطابق کدکس بگیرند مسحوق کربونات پتاس ٢ گل گوگرد ١ بطریقی که در تری سولفور سودیوم ذکر کردیم عمل کنند واز این سولفور نیز حمامهای گوگردی میسازند و در هر حمامی از ٦٠ تا ١٠٠ گرم داخل میکنند

غسول گوگردی مطابق کدکس بگیرند تری سولفور جامد پتاسیوم ١ اب مقطر

تری سولفور جامد سودیوم

جگر گوگرد

زه حل کرده

۵۰ حل کرده صاف کنند و در اکزمای مزمن وغیره استعمال نمایند

غسول گوگردی معطّر معمول ویرِی بگیرند سولفور پتاسیوم تعفین حسن لبۀ مکی ۱/۱ آب مقطر ۱۰۰ حل کرده در اختلالات هرپسی معمول دارند و میتوان بجای آب مقطر گلاب استعمال نمود

حمام گوگردی مطابق کدکس و معمول بیمارستانها بگیرند پسولفور جامد پتاسیوم ۱۰۰ گرم در یک حمام حل کنند و در اختلالات هرپسی و پسوریازیس استعمال نمایند

حمام گوگردی سریشمی معمول ژانل بگیرند پسولفور جامد پتاسیوم ۱۰۰ گرم سریشم خورد کرده ۵۰۰ گرم سولفور را در یک حمام آب حل کرده و سریشم را در یک لیتر آب حل نموده بر محلول اول افزایند و در دفع هرپس استحمام نمایند

گلیسره دافع هرپس (گلیسره تریسولفور پتاس) بگیرند تریسولفور پتاسیوم ۱ گلیسرین نشاسته ۹ مخلوط کنند و در دفع اکزما و لیکن تمریخ نمایند و **گلیسره مونو سولفور سود یوم** را بهمین طریق باید ساخت

پوماد سولفوری معمول ژانل بگیرند تریسولفور پتاسیوم صابون پتاس پیه حسن لبۀ مکی یک جزء مخلوط کنند و در دفع اختلالات هرپسی مزمن و مبرم صبح وعصر تمریخ نمایند تا مرض صورت عادی گیرد

پوماد هیدروسولفوروز معمول دِبرِن بگیرند تریسولفور پتاسیوم ۵ گرم پیه مذاب ۱۵۰ گرم اسانس خشخاش ۱ گرم آب صاف ۱۵ گرم سولفور را در آب حل کرده و با پیه مخلوط نموده اسانس را بیفزایند در قوباهای ضعفی که موجب فساد موضع شده اند و با غسولات سولفوری مقاومت کرده اند مدت مدیدی صبح وعصر تمریخ نمایند

حبّ هیسر بگیرند عصاره آکونیت گره آکونیت سولفور آهک مکی ۲ گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند و در اختلالات جلدی هر دو ساعت فاصله یک حب بنوشند

هیپوسولفیت سود (سولفیت سولفوره) مطابق کدکس از عوامل دافع العفونه و انتی سپتیک است و مقدار شربتش در عرض روز از ۱ تا ۱۰ گرم بطور پوسیون و محلول اشباع شده از آن در حفظ قطعات تشریحی بکار میبرند و چون میل ترکیبی هیپوسولفیت با اکسیژن زیاد است این اثر را بآن نسبت میدهند زیرا انجا اکسیژن را جذب میکند تا از حالت سولفیتی بحالت سولفاتی در آید و در حقیقت مواد قابل تعفن را از اثر اکسیژن حفظ مینماید ولی این اثر مادامی در آن موجود است که کاملاً مبدل به سولفات نشده باشد و در صورتیکه هیپوسولفیت خنثی بود ادوات آهنی را فاسد نکرده و زنگ نمی زنند و مخصوصاً هیپوسولفیت سود را از ۲ تا ۵ گرم در دفع لیکن و اکزما شربا استعمال میکنند

هیپوسولفیت سود و منیزی این ملح را در دفع اختلالات پوتریدو پیو نشیت نتن و حمای تیفوئید و حصبات شوریه و نوائب و ورم ریوی مثانه و سل وغیره استعمال میکنند و نیز غرغره محلولات متداول میباشد و مقدار شربتش بطور تیزن و پوسیون ۲ تا ۵ گرم است و گلیسرین (۱ در ۱۰) انرا بطور دوا معمول میدارند

هیپوسولفیت سود

هیپوسولفیت سود و منیزی

محلول دافع

محلول دافع العفونه معمول پول بگیرند هیپوسولفیت سود ٥ اب صاف ٥٠٩ حل کنند و کومپرسهائی که در زنان زاهو بکار میبرند دراین محلول الوده نمایند ونیز در دو سنطاریاو اسهالهای متعفن حقنه ان متداول است

گلیسره هیپوسولفیت سود معمول بوفور بگیرند گلیسرین ١٠٠ هیپوسولفیت سود ١ حل کنند وهر دو ساعت فاصله باقلم مو نطول نمایند

شربت هیپوسولفیت سود معمول بیت بگیرند هیپوسولفیت سود ١ شربت شاهتره ٥٠ شربت بنفشه فرنگی ٢٥ در حالت برودت حل کنند ودر بسیاری از اختلالات جلدی مزمن بخصوص اکزما ولیکن از ٢ تا ٥ گرم در عرض روز بنوشند

تیزن هیپوسولفیت سود معمول پولی بگیرند محلول صمغی شیرین کرده ١٠٠٠ گرم هیپو سولفیت سود ٢ تا ٥ گرم حل کنند ودر اختلالات تیفوئیدی و غانغرایائی در عرض روز بنوشند

غرغره هیپوسولفیت سود ایضا معمول پولی بگیرند غرغره ملین ٢٥٠ گرم هیپو سولفیت سود ٢ گرم حل کنند ودر قروح غانغرایائی دهان و حلق غرغره نمایند

پوسیون انتی زیموتیک (دافع تخمیر) ایضا معمول پولی بگیرند هیپوسولفیت سود ١٥ گرم اب مقطر ٤٥ گرم حل کرده صاف نمایند و ٢٥ گرم شربت ساده بر مصفی بیفزایند ودر حمیات ثوری و مرداب و تیفوئید و تیفوس و سل ریوی و تعفین دمی و حمای صحیه و غیره هر ساعت فاصله یک قاشق آش خوری کوچک بنوشند و چون در آلات حیه و بخصوص در مواد الی که در تحت اثر صوره باشند هیپوسولفیت مانع از تخمیر و انقلاب میگردد استعمال این پوسیون در امراض مذکوره سودمند خواهد بود

محلول انتی سپتیک معمول ژانل بگیرند هیپوسولفیت سود ١ اب صاف ٥ حل کرده صاف نمایند ودر سرطان متقرح و جراحات غانغرایائی بطور تغسیل استعمال کنند وشرپی دا در ان الوده کرده بروی انها رفاده نمایند

زرق دافع تعفن معمول مالز بگیرند هیپوسولفیت سود ١ اب صاف ١٠٠ حل کرده صاف نمایند ودر ورم حرمن شانه و ورم دمی ان روزی یک یا چندین دفعه زرق کنند در هر دفعه مقدار مایع مزروق باید ١٠٠ گرم باشد

مخلوط هیپوسولفیت سود معمول کازناو بگیرند هیپوسولفیت متبلر سود ٤ شربت مادریون شربت چوب چینی مکد ١٢٥ گرم مخلوط کنند ودر دفع پسوریازیس یک قاشق آش خوری کوچک صبح و یکی عصر بنوشند

غسول محلل معمول ستارتن بگیرند هیپوسولفیت سود زاج سفید متبلر مکلا ١ گلاب ٤٥ او دو کولونی ٣ حل کرده صاف نمایند ودر دفع پسوریازیس و اکنه مکرر تغسیل کنند

بی سولفیت سود این ملح را کلکس مانند هیپوسولفیت استعمال میکند

پوسیون دافع سل معمول وندام بگیرند سولفیت سود ٢ اب ١٢٠ شربت تلو ٥٠ مخلوط کرده هر ساعت فاصله یک قاشق کوچک بنوشند

بی سولفیت سوچ

سولفور آهن مطابق کدکس بگیرند آهن ۶ گل گوگرد ۴ مخلوط کرده و در بوته ریخته بملایمت حرارت دهند و همینکه حالت تعامل شدید ظاهر شد آتش را تند کنند تا سولفور ذوب گردد و بعد در قالبهای چدنی قالب ریزند و این سولفور را مانند محصولات اسید سولفیدریک استعمال میکنند

پرسولفور مرطوب آهن مطابق کدکس بگیرند سولفات متبلور آهن ۱۳۹ مونوسولفور متبلور سدیوم ۱۲۰ آب مقطر جوش مقدار کافی سولفات را در ۲۰ مقابل وزنش آب حل کنند و مونوسولفور را در چهار مقابل وزنش و دو محلول را مخلوط نمایند و رسوب را با آبیکه دارای اسید سولفیدریک باشد بشویند و در صراحی که پر از آب مقطر جوشیده بود حفظ کنند

سولفور مرطوب آهن را در همه تسممات فلزی بخصوص در تسمم ترکیبات سرب استعمال میکنند و نیز در اختلالات جلدی که مربوط باخراج کلورزی و یا خنازیری باشند شربهان سودمند است و مقدار شربتش در امراض جلدی از ۵ تا ۱۰ گرم است که بصورت لوزانژ استعمال شود و در تسمم آنرا با شربت قند مخلوط کرده و تا علامات حدت سم باقی باشند بتدریج بنوشند و این تریاق را با ترشیها اگر استعمال کنند مورث خطر میشود و تولید بخار اسید سولفیدریک میگردد

سولفور آهن مخلوط با عده چندی تریاقهای دیگر مطابق دستور العمل ژانل بگیرند از یک طرف سولفات متبلور آهن ۱۳۹ آب مقطر نیم گرم ۲۰۰ حل کنند و از طرف دیگر سولفیدرات متبلور سود ۱۱۰ منیزی مکلس ۲۹ آب مقطر ۴۰۰ حل کنند و دو محلول را مخلوط کرده و در پناه مجاورت هوا حفظ نمایند و این محصول عبارت از مخلوطی است از سولفور آهن که دارای سولفیدرات سود زیادی و سولفات آهن نیست و از سولفات سود و کمی سولفات منیزی و اکسید آهن و علاوه مقدار زیادی منیزی دارد یعنی دارای سه تریاق قوی الاثر است که عبارتند از سولفور آهن و اکسید آهن و منیزی و دو ملح مسهل و بعباره دیگر دارای عده از مواد قوی الاثر است که آنها را بمقدار زیاد و متدرجا در دفع سموم فلزی سیانورها و اسید سیانیدریک باید استعمال نمود ولی این محصول در دفع تسمم محصولات ارسنیک و امتیک و املاح الکلوئیدی بی اثر است

شربت پرسولفور آهن مطابق دستور العمل بوشاردا و ساندراس در ساختن این شربت اول باید پرسولفور را ساخت و بعد شروع در ساختن شربت نمود اولا بگیرند پرسولفور تیاس مایع و در صراحی درداری که درش محکم بود بریزند و در روی آن محلول سولفات آهن ریخته و دقت کنند که مقدار سولفور همیشه قدری زیادتر باشد و لازم است که محلول سولفات را بر روی محلول پرسولفور بریزند نه بعکس و بعد صراحی را از آب جوشیده سرد شده پر کنند و درش را محکم بگیرند و همینکه پرسولفور آهن درد شد آب صاف روی آنرا دور ریخته و مجددا از آب جوشیده سرد شده صراحی را پر کنند و بگذارند ته نشین شده و صاف روی آنرا دور بریزند و تا سه دفعه این عمل را مکرر کنند و سپس پرسولفور آهن مرطوب را که بشکل لوزانژ است در روی کاغذ صافی ریخته و ۲۴ ساعت بگذارند بماند تا آب آن چکیده شود و طبقه ظاهری محصول را که بواسطه مجاورت با هوا فاسد شده است دور بریزند
ثانیا بگیرند پرسولفور آهن مرطوب سریشمی شکل ۱۰۰ گرم و با ۵۰۰ گرم شربت ساده بدقت مخلوط نمایند

و تبخیر کنند تا ۶۰ گرم محصول بدست آید و بگذارند سرد شود و در بطری ریخته در ش را محکم به بندند و
حبوبا استعمال بهم زنند

در مداوای تسمم سربی هر روزه سه قاشق کوچک از این شربت بمریض اشامانید و بعد مسهل استعمال کنند این
شربت را نیز بمقدار سه قاشق چای خوری در عرض شبانه روز در دفع اختلالات خنازیری بخصوص در دفع
عوارض جلدی که غالبا با این اختلالات همراه اند استعمال مینمایند و دو مصنف مذکور این شربت را بر همه محصولات
سولفور آهن که در داخل استعمال میشوند ترجیح میدهند

شربت سولفور آهن معمول کازناو بگیرند شربت اشنان ۱۲۵ گرم سولفور آهن
بسیار نرم ۲ گرم مخلوط کنند و یک قاشق آش خوری کوچک صبح و یکی عصر بنوشند و مصنف مذکور این
شربت را در مزاجهای خنازیری و بخصوص در امراض جلدی که مربوط بامزاج خنازیری باشند با فواید زیاد
اغلب اوقات استعمال میکند و سولفور آهن را در این مواقع بر محصولات یدی ترجیح میدهد زیرا که یدها
انها موجب تخریش و تحریک نمیشود و علاوه بیشتر از انها مانع حصول دیم در تهیجات خنازیری میگردد

حب سولفور آهن معمول بیت بگیرند سولفور آهن ۲ گرم مسحوق ریشه خطمی
۱ گرم شربت ساده مقدار کافی بیست حب سازند و در بثورات خنازیری از ۱ تا ۶ حب کم کم و زیاد نمایند

حب سولفور آهن مرطوب معمول بوشارد بگیرند پر سولفات آهن ۲۰ گرم
در آب حل کرده و قدری زیادتر پر سولفور پتاس مایع در ان ریزند و رسوب را با آب زیادی بشویند و
اب غساله را بواسطه عمل انحراف خارج کرده و محصول را با ۲۰ گرم عسل مخلوط نموده و حبهای ۲۰ سانتی
گرمی سازند و در تسمم سربی و اختلالات جلدی عارضه از مزاج خنازیری هر روز از ۱ تا ۶ حب بنوشند

حب منفع معمول دوک دوپارک نمره ۱ بگیرند سولفور آهن ۴ گرم گرد ریوند ۱۰ گرم با مقدار
کافی شربت شاهتره یک صد حب سازند و مفضض کنند

نمره ۲ بگیرند سولفور آهن ۶ گرم صبر ۲۵ دسی گرم مسحوق ریوند مسحوق کنکینا مکد ۱۰ گرم با مقدار کافی
شربت عسل نیز یک صد حب سازند و مفضض کنند

سولفور های زیبق در طب فقط سولفور قرمز یا شنجرف یا سینابر
(ورمیلون) و سولفور سیاه جیوه را استعمال میکنند

سولفور قرمز را در تدخین استعمال میکنند باین طریق مریض را در صندوقی مینشانند بنحوی که سرش
خارج از صندوق باشد و یک گرم شنجرف را بروی خاک انداز اهنی داغ ریخته و در صندوق میبرند تا
دود ان به بدن مریض برسد و این عمل در دفع سفیلید خیلی نافع است و سولفور سیاه جیوه را از ۱ تا ۲ گرم
در دفع خمای تیفوئید این اوقات استعمال میکنند و نسخ متداول سولفورهای جیوه را در تدخین جیوه بیان
کرده ایم

سولفور ارزنیز

سولفور ارزنیز (قلع) در این ایام سولفور ارزنیز را بمقدار ۱ تا ۱۵ گرم با قدری عسل مخلوط
کرده و در دفع تنیا استعمال میکنند

سولفور کربون

سولفور کربون (کربور گوگرد) (کربورین) در سال ۱۷۹۶ میلادی

(۱۲۱۱ هجری) **لامپادیوس** نام این جسم را کشف نمود و در صورت خلوص جسمی است مایع و غیر حاجب ماوری و بی رنگ و خیلی بویش نافذ و تند و شبیه ببوی هیدروژن سولفوره و یا بوی مخلوطی از سیر و ترب و وزن مخصوصش در ۱۵ درجه حرارت ۱۲۷۱/۱ و بشدت قابل اشتعال و با یک شعله آبی رنگی میسوزد و تولید اسید کربونیک و اسید سولفوره مینماید و طعم آن حاد و سوزنده است و در هوای آزاد بکمال سرعت بخار میگردد بطریقی موجب انجماد آب محتوی در هوا میشود و چون در خلاء بخار شود ممکن است موجب برودتی گردد تا ۶۰ درجه زیر صفر و در حرارت متعادل درجه تمدد بخار آن بقدری زیاد است که با وجود فاصله زیادی از جسم مشتعل ممکن است اشتعال پذیرد و در ۴۶ درجه حرارت جوش می آید و اختلاط هوا و یا اکسیژن با بخار آن ممکن است موجب طوفان شود

سولفور کربون از عوامل انتی سپتیک بسیار قوی میباشد و محلول مائی اشباع شده آن (۱ در ۲۳۱) موجب توقف عمل اختمار میگردد و میکروبها را میکشد و کاوتچو و گوتاپرکا و اجسام دسم و غیره را حل میکند و از عوامل محرک عمومی است که بطور مخصوصی در رحم اثر مینماید و در داخل آنرا مانند دوای مدر حیض استعمال میکنند و در خارج در دفع اختلالات روماتیسمی و تحلیل تومورهای مفصلی استعمال میشود و در جراحات ضعفی و قروح موروثه زروالی و قروح خنازیری و سیفلیسی مانند محرکات ضعیف استعمال آن متداول است و نیز در کشتن پارازیتها بکار می رود و چون قابل اشتعال است دست زدن بآن خطرناک میباشد و بوشو استعمال سولفور کربون را خارجاً در دفع جرب موثر میداند و داخلاً از ۲ تا ۴ قطره در یک پیاله شربت قند مخلوط کرده مانند دوای منفط استعمال مینمایند

اب سولفور کربونه معمول بومت بگیرند سولفور کربون ۵ اب صاف ۱۰۰۰ اسانس نعناع ۴ مخلوط کرده بقوت بهم زنند و بگذارند ساکن شده و بواسطه عمل انحراف صاف روی آنرا بردارند و این ابرا کرانتی سپتیک معوی است در تبهای تیفوئید و اسهالهای متعفن استعمال میکنند و مقدار شربتش از ۱۰۰ تا ۲۰۰ گرم است بمقدار منقسم در عرض روز که در هر دفعه از ۱۵ تا ۲۰ گرم با اب شراب دار مخلوط کرده بیاشامند

مخلوط مدر حیض معمول مانسفلد بگیرند سولفور کربون ۵ گرم بیده ۴۰ سانتی گرم مخلوط کنند و دو قطره این مخلوط را در یک پیاله ماء الشعیر یا بخور یا قند دار داخل کرده بنوشند

نطول سولفور کربون معمول وویز بگیرند سولفور کربون ۱۰ گرم عرق کافوری ۵۰ گرم روغن زیتون ۵۰ گرم مخلوط کرده در دفع روماتیسم و تومورهای مفصلی نطول کنند

حرف لام

درس نود و هشتم — لسان الحمل و بعضی نباتات مشابه آن

۱ لسان الحمل بارتنگ (بزبان مردم طهران بارهنگ) ف پلانتن ل پلانتاگو نباتی است از طائفه پلانتاژینه یعنی این طائفه را نسبت باین نبات داده اند و دارای چهار قسم است

لسان الحمل کبیر ف گراند پلانتن (پلانتن کومون) ل پلانتاگو ماژور

پارتنگ

و دو

و لسان الحمل صغیر ل پلانتاگو لانسئولاتا و لسان الحمل متوسط ل پلانتا گو میدیا و لسان الحمل شاخ گوزنی ل پلانتاگو کورونوپوس و هم این اقسام در چمنها فراوان میباشند و گل انها مانند گرزطولانی است و نوعا مانند قابضات ضعیف اثر میکنند و برگ و گل لسان الحمل کبیر را در تراپوتیک خیلی استعمال مینمایند و بواسطه تقطیر از انها عرقی میگیرند که قابض است و در ورم ساده اجفان بحالت بی ودت مانند کحل استعمالش موثر و هم چنین در ورم خفیف ملتحمه و عصیر برگهای جوان این نبات را بمقدار ۵۰ تا ۱۵۰ گرم در دفع حمیات موثر میدانند

اسفرزه

ع بزر قطونا پ اسپرزه (ایسفوس) (اسپغول) ف پسیلیون (پلانتن د سابل) ل پلانتاگو پسیلیوم تخم یکی از نباتات طایفه پلانتاژینه را باین اسم موسوم مینمایند و این تخمها که سیاه اند بحجم کیک میباشند و از این جهت است که در فرنگ موسوم به بذر کیکی اند و گاه انها را هرب ا وپوس یعنی گیاه کیکی مینامند و این بزور دارای ماده لعابی زیادی میباشند و در فرنگ گاهی لعاب انها را بطور کحل استعمال میکنند و مردم مشرقی زمین این لعاب را در امراض حاده بخصوص حمیات صفراوی و غیره خیلی استعمال مینمایند

بارتنگ ابی

الیسما پلانتاگو ف پلانتن او (بارتنگ ابی) نباتی است از طایفه الیسماسه که در کنار نهرها بهاهی میروید و برگهای ان شبیه برگ لسان الحمل و دارای خوشه است مرکب از گلهای کوچک ودی و بعضی از دانشمندان ماده مخصوصی از ان استخراج کرده موسوم به الیسمین و در روسیه ریشه این گیاه را در دفع کلب الکلب استعمال میکنند

در نوزد هفتم لسان الکلب

لسان الکلب

ع لسان الکلب ف سینوگلوس ل سینوگلوسوم ی سوئون گلوسا در لغت یونانی سوئون بمعنی سگ و گلوسا بمعنی زبان است و بواسطه شباهتی که برگ این گیاه بزبان سگ دارد باین اسم موسوم شده) نباتی است از طایفه بوراژینه و در بعضی ممالک فرنگ مانند فرانسه فراوان است و در طب خود این نبات و ریشه و پوست ریشه اش را استعمال میکنند و ریشه ان حجیم و طویل و مستقیم و لحمی و خارج ان خاکستری و یا اسمر سرخ رنگ و جوفش سفید و طعم این ریشه تفه و بویش ممقوع است و این ریشه را مانند مسکنات در دفع نفث الدم و اسهال استعمال میکنند و نیز از ادویه ضد تشنج و مخدر محسوب میگردد

مغلی لسان الکلب بگیرند ریشه لسان الکلب ۸۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم جوشانیده صاف کنند و مانند مسکنات در دفع اسهال بتدریج بنوشند

شربت لسان الکلب بگیرند ریشه لسان الکلب ۳۲ گرم خورد خورد کرده مدت ۱۲ ساعت در ۱۹۲ گرم اب بخیسانند و بدون فشار صاف نموده ۱۰۰۰ گرم شربت ساده بیفزایند و تبخیر کنند تا بقوام شایسته و حفظ نمایند

حب سینوگلوس

حب لسان الکلب (حب سینوگلوس) مطابق کدکس بگیرند عصاره تریاک بزرالبنج پوست ریشه لسان الکلب مکید ۲ گرم مر مکی ۳ گرم کندر ۴ مر ۲ گرم زعفران مکید حنظل مکید ۱ دسی گرم شربت عسل

۲ دسی گرم ابتدا بذرالبنج و پوست ریشه لسان الکلب را بدقت خشک کرده و وزن نموده و باهم مخلوط و نرم [کرده] صلایه کند و عصارهٔ تریاک را با شربت مخلوط کرده در حمام ماریه ذوب نمایند و سایر دواها را بران افزوده بلب صد حب سازند و مقدار شربت این حب که مانند منومات خیلی استعمال میشود از ۲ تا ۴ عدد است

این حب را مانند شربت کارابه در مرضائی باید استعمال نمود که هیچ تصور میکنند تحمل محصولات تریاکی را نمیتوانند بنمایند و شربت کارابه که لفظ آن ماخوذ از زبان فارسی است و بمعنی شربت کهربائی میباشد باین طریق ساخته میشود

شربت کارابه

شربت کارابه (کهربائی) مطابق کدکس بگیرند شربت تریاک ۲۰۰ تعفین کهربا (کهربا الکل ۹۰ درجه ۱) مخلوط کنند و از ۱۰ تا ۴۰ گرم مانند منومات بیاشامند و لازم است که ترکیب این شربت و حب سینوگلوس هردو را از مریض پنهان داشت

در هشتم نود و [...] لیتین و محصولات مشتقات آن

لیتین

کلمه لیتین مشتق از **لیتینوس** یونانی میباشد که بمعنی سنگ است و عبارت است از اکسید **لیتیوم** و در سال ۱۸۱۷ میلادی (۱۲۳۳ هجری) **ارفودسون** نام در معادن حجریه **اوتو** از متعلقات سوئد این جسم را کشف نمود و بعد سایر دانشمندان در معادن دیگر نیز آنرا یافتند و هم چنین وجود آنرا در عده زیادی از آبهای معدنی قلیائی مانند آب **کارلسباد** و آب **مرینباد** و آب **کیسنژان** و **امس** و غیره ثابت نموده اند

لیتین عبارت از جسمی است سفید و متبلور و طعمش محرق و تعامل قلیائی در آن ظاهر و خیلی شبیه به پتاس و سود میباشد و در بعضی صفات کیمیائی خیلی شباهت باین دو جسم دارد و در بعضی صفات دیگر به منیزی و آهک و یکی از دانشمندان **داوی** نام **لیتیوم** را از لیتین استخراج نمود و عبارت از فلزی است که از حیثیت سفیدی و صفای رنگ به نقره شبیه است و در مجاورت هوا بشدت قابل اکسید و وزن مخصوصش پستتر از آب و سایر مایعات است و این خاصیت از صفات ممتازه آن میباشد

یکی از دانشمندان انگلیس موسوم به **گارود** لیتین را مانند مدرات در مداوای نقرس استعمال نمود و در مزاجهای نقرسی بهتر از پتاس و سود ثابت کرده و این دانشمند مخصوصا پی توکربونات آنرا استعمال میکند و تفاوت این ملح با سایر کربوناتهای قلیائی در قلت انحلال آن در آب است و بواسطه زیادتی اسید کربونیک به درجه انحلالش افزوده میشود و طعم این ملح شبیه است به طعم بی کربونات سود و چون معادله لیتین ضعیف است پس کربونات آن بقوت اسید ها را اخنثی مینماید

کربونات لیتین مانند مدرات قوی اثر میکند و گاه شدت اثر آن بدرجه است که بواسطه کثرت تقاضا مریض ناراحت مانده و خوابش قطع میگردد و علاوه بسرعت بول را قلیائی مینماید و گاه دیده شده که اشامیدن ۵ سانتی گرم از این اثر را در بول کرده است و خاصیت عمده لیتین آنست که اسید اوریک را بسهولت جذب کرده تولید اورات لیتین مینماید که محلولتر از سایر اوراتها است و فایده استعمال آن در نقرس همین جهت است چه که این

مرض مقدار اسید اوریک و اقسام مختلفه اورات که خیلی کم محلول اند زیاد میگردد و همین موادند که مورث تحجرات چند در مفاصل میشوند

لیتین را غالباً بحالت کربونات و یا سترات در داخل استعمال میکنند و با آبهای معدنی از قبیل **هرینباد** **کارلسباد** و **پیرمون** و **پلومبیر** و **کونترکسویل** و **والس** و **روایال** و غیره که دارای لیتین اند تجویز مینمایند و بیشتر کربونات را با آب گازدار مخلوط کرده مخصوصاً مانند زیر اداره ۱۰۰۰ جزء آب گازدار ۱۰ جزء آن محلول است و در آب متعارفی چهار مقابل کمتر و **بوشو** نسخه ذیل را معمول میدارد

بگیرند کربونات لیتین ۰٫۵ تا ۰٫۴ سانتی گرم آب گازدار یک بطری حل کرده در عرض شبانه روز پیاله پیاله بیاشامند

استعمال کربونات لیتین خارجاً نیز متداول است باین طریق که یک گرم از آن را در ۱۰۰ گرم آب حل نموده و قدری شربی در محلول آلوده کرده بروی تحجرات و جراحات نقرسی نطول نمایند و از پارچه مشمع بپوشانند

چنانچه ذکر کردیم اثر کربونات لیتین در ازدیاد ترشح بول بقدری زیاد است که **بوشو** میگوید مکرر مشاهده نموده ام که چون یک بطری آب لیتین را مریض در هنگام خواب بیاشامد کثرت تبول در تمام شب او را مجبور به نشستن میکند و حال آنکه این اثر را هرگز از محلول کربونات سود مشاهده نکرده ام بهر جهة ثابت شده است که بواسطه استعمال لیتین میتوان منع از رجعت حمله های نقرس نمود و نیز بواسطه استعمال آن مریض مبتلی به نقرس میتواند بدون هیچ گونه اذیتی شراب استعمال کند و همچنین اشخاص نقرسی که مبتلی به تحجرات مفصلی باشند اگر مدت متمادی بر املاح لیتین مداومت نمایند آن تحجرات بکلی مفقود میگردند

سترات لیتین

سترات لیتین گاهی بر کربونات ترجیح دارد بخصوص در وقتی که خواسته باشند اثر قلیائی آن در معده بروز نکند سترات و یا بی کربونات لیتین را از ۰٫۱ تا ۰٫۳ سانتی گرم در عرض روز استعمال میکنند و میتوان سترات کربونات را از ۰٫۲ تا ۰٫۳ گرم در عرض روز استعمال کرد ولی چون کربونات را باین مقدار بیاشامند ممکن است مورث عوارض سوء هضمی شود که با وجع معده همراه بود

بورات لیتین

بورات لیتین این ملح را در دفع رمل کلیه بمقدار ۰٫۲ تا ۰٫۵ سانتی گرم استعمال مینمایند

سالیسیلات لیتین

سالیسیلات لیتین بمقدار ۱ تا ۲ گرم در روماتیسم مزمن خاد که مدتی طول کشیده باشد نافع است و بهتر از سالیسیلات سود اثر میکند و نیز بمقدار ۰٫۵ سانتی گرم تا ۲ گرم در رمل او در یکی کلیه مستعمل است

بنزوات لیتین

بنزوات لیتین مطابق کدکس بگیرند اسید بنزوئیک تقریباً ۰٫۳ کربونات لیتین ۹۱ آب مقطر ۱۰ کربونات را با آب مخلوط کرده حرارت دهند و اسید را افزوده نیز حرارت دهند تا حالت جوشش ادام شود و بعد تبخیر نمایند تا محصول ۱۰۰۰ جزء گردد و بگذارند سرد شده و متبلور شود و بواسطه عمل انحراف آب ماده روی تبلورها را بگیرند و آنها را در روی کاغذ صافی سفید بخشکانند و در پناه روشنائی حفظ کنند

بنزوات لیتین را در دفع ورم کلیه رملی و رمل اوریک استعمال مینمایند و مقدار شربتش از ۰٫۵ دسی گرم تا ۲ گرم است که در آب گازدار حل نموده بیاشامند و یکی از دانشمندان میگوید بهترین املاح لیتین بنزوات املاح

قلیائی مشکوک است

املاح مبخر بگیرند کربونات لیتین ۱۰ گرم بی کربونات سود ۵۰ گرم اسید سیتریک ۴۰ گرم مخلوط کنند

آب مصنوعی ویلباد (آب ضد نقرسی گازدار) معمول استریکر

بگیرند آب اسید کربونیک داده ۵۰۰ گرم بی کربونات سود ۲۵ سانتی گرم کربونات لیتین ۱۰ دسی گرم حل کنند و در دفع تحجرات مفصلی نقرسی در عرض روز بتدریج بنوشند و مدت یک یا دو هفته بران مداومت نمایند

آب گازدار ضد نقرس معمول گارود بگیرند بی کربونات سود ۵ دسی گرم کربونات لیتین ۲ دسی گرم آب اسید کربونیک داده ۵۰۰ گرم املاح را در بطری سیفون داری داخل کرده و از آب گازدار پر کنند و در دفع تحجرات نقرسی و درد کلیه رملی روزی ۲ تا ۴ گیلاس در عرض روز بتدریج بیاشامند

پوسیون دافع رمل و ریک معمول و نابلس بگیرند بورات لیتین ۵ دسی گرم بی کربونات سود ۵ دسی گرم آب گازدار ۱۵۰ گرم شربت پوست نارنج ۳۰ گرم مخلوط کنند و در یک یا دو دفعه در عرض روز بنوشند و مدت چندین هفته بران مداومت نمایند و سیترات و بنزوات را میتوان بجای بورات تجویز نمود

شربت لیتین معمول دو کیسنل بگیرند هیدرات لیتین ۱ شربت ساده ۲۰۰ حل کرده با کاغذ صاف نمایند و در دفع رمل و ریک و تحجرات نقرسی از ۲۰ تا ۴۰ گرم بیاشامند

آب لیتین معمول لیپر بگیرند کربونات لیتین ۲۵ سانتی گرم آب گازدار ۶۲۵ گرم حل کنند و در دفع نقرس و رمل و ریک در عرض روز بنوشند

تیزن دافع رمل کلیه و نقرس معمول بوشاردا بگیرند جوشانده بی دندان ۱۰۰۰ گرم شربت ساده ۵۰ گرم کربونات لیتین ۱ گرم مخلوط کرده با پیاله کوچک در عرض روز تدریج بنوشند

حب لیتین معمول ویژیر بگیرند کربونات و یا بنزوات لیتین ۱۰ گرم عصاره جنطیانا ۵ گرم مخلوط کرده یک صد حب سازند و روزی یک حب نهار و یکی شام قبل از غذا بنوشند

حب مرکب لیتین ایضاً معمول ویژیر بگیرند کربونات لیتین ید ور سودیوم مکد ۱۰ گرم عصاره جنطیانا گرد صمغ مکد ۲ گرم گرد اصل السوس ۷ گرم مطابق معمول یک صد حب سازند روزی یک دانه نهار و یک دانه شام با غذا میل کنند

برومو لیتین این ملح که بشدت محلول در آب و الکل است از عوامل منومه میباشد و مقدار شربت آن از ۵۰ تا ۲۰۰ سانتی گرم است

شربت برومو لیتین بگیرند برومو لیتین ۱۰ گرم شربت بهار نارنج ۱۹۰ گرم مخلوط کنند و هر قاشق غذاخوری این شربت دارای یک گرم برومولیست

یدو لیتین نیز بشدت محلول در آب و الکل است و این ملح را بجای یدو دپتاسیوم استعمال میکنند و مقدار شربت آن از ۱ تا ۲ گرم است

حب یدو لیتین معمول زیست بگیرند یدو لیتین ۲۵ سانتی گرم با مقدار کافی عصاره کاسنیا و گرد کاسنیا یک حب ساخته و از انود بلسان تلو بپوشانند

برومو لیتین

یدو لیتین

شربت یدود

شربت پیدو دلیتین بگیرند پیدو دلیتین ۱۰ گرم شربت جنطیانا و یا شربت پوست نارنج ۱۹۰ گرم حل کنند و هر قاشق ان خوری این شربت دارای یك گرم پیدو است

پیپرازین

پیپرازین (دی اتیل اند یامین) عبارت از ترکیبی است که مانند که بطور خطا از اسپرمین نسبت داده اند و جسمی است متبلور و بشدت محلول در اب و کلورید رات ان نیز بخوبی در اب حل میشود استعمال میکنند و این جسم با اسید اوریك تولید اورات میکند که در اب بخوبی محلول است و از این جهت است که از ادرار سهولت خروج اسید اوریك از بدن و پاك کردن مثانه استعمال میکنند و در این خاصیت اقوای از لیتین است ۱ یك گرم از ان در اب حل نموده در مدت ۲۴ ساعت تدریج می اشامانند و نیز محلول (۱ در ۱۰۰) از ان در شستن مثانه معمول میدارند

لیستول و لیزیدین

و لیستول و لیزیدین از مشتقات این جسم اند

زرق تحت جلدی اولاً بگیرند پیپرازین ۱ گرم اب مقطر ۹ گرم حل کنند ثانیاً بگیرند کلورید رات پیپرازین ۲ گرم اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند و مقدار زرق از پیپرازین ۵ تا ۱۰ سانتی گرم و کلورید رات ان از ۱۰ تا ۲۰ سانتی گرم باید باشد

حرف میم

دفتر نود و نهم — مرغ و ادویه بعضی از مشابهان

در این دفتر ذکر مینمائیم مرغ و جو و گندم و بلغور و برنج و ذرت و خصیة الثعلب و بعضی از محصولات ملین را

پیدگیاه

۱ مرغ (بید گیاه) ۲ شل نجیل ۳ شیندان (پید و پول) لا **تریتیکوم ریپانس (پانیکوم داکتیلون)** (این گیاه را بزبان فرانسه شیندان از ان جهت میگویند که سگ جهة قی کردن ان را میجاید) نباتی است از طایفه **گرامینه** و در اطراف و در چمنهای مرطوب و مرداب ها میروید و دارای دو قسم است یکی مرغ معمولی لا **تریتیکوم ریپانس** که مرغ پاریس نیز نامیده میشود و دیگری مرغ المانی **پانیکوم داکتیلون** که پید و پول یعنی پای جوجه نیز مینامند و ساقه این قسم حجیم تر و گره های ان بهم نزدیکتر اند و نوعاً مرغ دارای یك قسم قندی است که شعاع را بجانب یسار منکسر میکند **ولوولوز** نامیده میشود و علاوه یك قسم صمغی دارد موسوم به **تریتیسین** که محلول مائی ان نیز شعاع را بجانب یسار منکسر مینماید

یك قسم از مرغ است که از مرغ مائی و در زبان لاطین **فستوکا فلوئیتانس** نامیده میشود در طب عموماً بیخ گیاه مرغ را استعمال میکنند و این بیخها که بدون جهة ریشه نامیده شده اند بند بند و در اندرون نگشتان سفید مایل بزردی و بی بو و طعمشان شیرین و فی الجمله قندی است و بشره این بیخها را برداشته و الیاف باریك را قطع کرده و انها را دسته دسته نموده میخشکانند و در وقت استعمال باید ملتفت بود که چندان کهنه نباشند زیرا که جوهری که میخشکانند بجهة بیخ مرغ از عوامل ملینه و مبرده و مدره است و بیشتر جوشانده از ابطور بترتیب (۲۰ گرم در ۱۰۰۰ گرم) استعمال میکنند و غالباً با این تیزانه شوره و سکنجبین عسلی و عسل و شربت اوراتا و غیره می افزایند

تیزن خرغ مطابق کدکس بگیرند ریشه خرغ ۲۰ گرم اب ۱۰۰۰ گرم ریشه را نیم کوب کرده و مدت نیم ساعت در اب بجوشانند و صاف کنند و مانند مدرات تدریج بنوشند

مغلی خرغ معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند ریشه خرغ ۲۰ گرم اصل السوس ۱۵ گرم اب بقدری که محصول مصفی ۱۰۰۰ گرم شود اول مدت یکساعت ریشه خرغ را در اب بجوشانند و صاف کنند و بعد اصل السوس را بر ان افزوده بگذارند نیز مدت یک ساعت دم کشد و صاف نمایند و مانند مدرات بتدریج بیاشامند

عصارهٔ ریشه خرغ مطابق کدکس بگیرند ریشه خرغ ۱ اب مقطر ۹ مدت ۱۲ ساعت ریشه را در ۶ جزء اب بخیسانند و با فشار صاف کنند و تفاله را نیز مدت ۱۲ ساعت در باقی مانده اب خیسانیده و با فشار صاف نموده مصفاها را مخلوط کرده بگذارند ته نشین شود و بواسطه عمل انحراف صاف روی انها را برداشته در حمام ماریه بغلظت عصارهٔ نرم تبخیر کنند و حفظ نمایند

جو ع **شعیر** ف **اورژ** ل **هوردئوم ی کریته** یکی از گیاههای طایفه **گرامینه** را باین اسم مینامند و در طب دانه انرا استعمال میکنند و این دانه دارای مقدار زیادی نشاسته و یک مقداری ماده لعابی است که هر دو از مواد غذائیه میباشند و در مبالدان ماده است تند و تلخ موسوم به **هوردئین** و از این جهت است فی الجمله تندی و تلخی که در مغلی جو پوسته ان مشهود میگردد

جو را در طب به صورت مختلفه استعمال میکنند اولاً جو پوسته که دارای مبالد میباشد ثانیاً جو مقشر که تمام پوستهای انرا گرفته اند ثالثاً جو سفید کرده که جو مرواریدی نیز نامیده میشود و تمام سبوس را گرفته و انرا گرد و قشنگ کرده اند و جو پوسته را غالباً در غرغره استعمال میکنند و در سایر استعمالات طبی جو سفید کرده و یا مقشر را بکار میبرند و تیزان که موسوم به ماء الشعیر است از مشروبات مبرده میباشد و در غالب ممالک ایران از جو سفید کرده اشهای بسیار لذیذی ترتیب میدهند بخصوص وقتی که دارای کشک باشد

ماء الشعیر

تیزن جو (ماء الشعیر) مطابق کدکس بگیرند جو سفید کرده مغسول با اب سرد ۲۰ گرم اب مقدار کافی جو را در مقداری اب بجوشانند تا شکفته شود و محصول ان ۱۰۰۰ گرم بود و بعد با مویز صاف کنند این تیزن را غالباً در برونشیت حاد تجویز مینمایند و یک دهم شیر بران می افزایند و با ۶۰ گرم شربت صمغ یا شربت اورژا و یا شربت تلو شیرین مینمایند

تیزن بلغور و دوسر و برنج را نیز بهمین طریق میسازند

ماء الشعیر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند جو مقشر ۲۵ گرم اصل السوس مقشر و خورد کرده ۵ گرم اب مقدار کافی جو را با اب گرم بشویند و در مقداری اب بجوشانند تا شکفته شده و مصفای ان ۱۰۰۰ گرم بود و بعد از روی اتش برداشته و اصل السوس را داخل کرده ۱۲ ساعت بگذارند بماند و بعد صاف کنند و این تیزن را مانند ملینات و مدرات استعمال میکنند

ماء الشعیر مرکب (جوشانده صدری جو) معمول دواسازان لندن بگیرند تیزن جو ۱۰۰۰ گرم انجیر خشک مویز مکه ۶۰ گرم اصل السوس ۱۵ گرم اب ۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم باقی ماند و صاف نمایند و مانند ملینات در رفع برونشیت پیاله پیاله بیاشامند

گندم

گندم ع حنطه ف فرومان (بله) لا تریتیکوم ڤی پو روس نباتی است معروف واز طایفهٔ **گرامینه** و دارای چندین قسم و دانهٔ آن ترتیب میدهند موسوم بدانهٔ گندم و دارای گلوتن است و بواسطهٔ این ماده است که نان را که غذای عمومی نوع بشر است از آن میسازند و گندم عموماً دارای قشر خارجی و دانه است و قشر خارجی مرکب از سه جزء میباشد یکی جزء خارجی و بی رنگ که بهیچوجه دارای سلول نیست و دیگری جزء متوسط و مرکب از سلولهای زرد و سیومی جزء داخلی که مانند جزء متوسط مرکب از سلول میباشد و دانه مرکب است از دو غشاء یکی موسوم به **تیستا و یگمان** که غشاء داخلی نیز نامیده میشود و دیگری پریسپرم **(اندوسپرم) (آلبومان)** و **امبریون** (دانشمندان عثمانی پریسپرم و اندوسپرم را قشر البذر وسویدا و امبریون را جنین و در شیم اصطلاح کرده اند و البومان بمعنی سفیدهٔ تخم مرغ است) و سبوس گندم حاصل میشود از انخراقی که بواسطهٔ فشار بر قشر خارجی وارد میاید چه این قشر و غشاء دانه با سلولهای بزرگ خارجی پریسپرم که دارای نشاسته نیستند و بعضی سلولها که در تحت آنها واقع شده و دارای گلوبولهای نشاسته میباشند التصاق دارد و چنانچه گفتیم این سلولهای بزرگ دارای نشاسته نیستند بلکه محتوی **سیرالین** و **لگومین** میباشند (سیرالین مشتق از سیرال است که بمعنی غله باشد)

بتهٔ گندم قبل از گل کردن جز اسید فوسفوریک همه مواد معدنی را که در تکمیل نموّ آن لازم اند جذب میکند و در پانزده روز اخیر از اتمام نموّش نیز مقدار زیادی ازت و اسید فوسفوریک و قلیائیات را جذب مینماید و در ساقهٔ گندم مقدار زیادی سیلیس وجود دارد و این مقدار در گره ها و جزء فوقانی آن بیشتر و در جزء تحتانی و برگها کمتر است

بلغور

بلغور گروا و گندم را نیم پز کرده و مقشر نموده آسیا میکنند نه بطریقی که آرد شود و از جو و دوسر و غیره نیز بلغور میسازند و در ممالک مشرق از مواد غذائی معمول است و مغلی بلغور گندم بخصوص بلغور دوسر در دفع اسهالهای حاد و مزمن مؤثر است و دانشمندان فرنگ با آرد بلغور غذائی ترتیب میدهند در دوره مزمن امعا بخصوص در اطفال خیلی استعمال میکنند

آب نان بگیر نان برشته کرده ۶۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم مدت یک ساعت دم نموده صاف کنند و از مشروبات ملینی است که دارای فی الجمله غذائیت هم میباشد

برنج

برنج ع **ارز** ف **ری** ل **اوریزا ساتیوا** یکی از نباتات طایفهٔ **گرامینه** است که در اراضی گرم و مرطوب و باتلاق عمل میاید و بهمین جهة است عدم سلامتی مواضع برنج زار و اگرچه از محصولات بومی هندوستان میباشد ولی اکنون در هر چهار قسمت عالم زراعتش متداول است و برنج معمولی در فرنگ را با از کارولین که از ممالک متحدهٔ امریک است میاورند و یا از پیمونت ایطالیا و برنج امریکی سفید و شفاف و مستطیل و بی بو و گران بها تر است

تقریباً برنج به تمامه مرکب است از نشاسته و فوسفات آهک نیز دارد و از مواد غذائیه بسیار نیکو است و در ممالک ما پلاوها و چلاوها و آشها و کوفته ها و دلمه ها که همه لذیذ و مطبوع اند از آن ترتیب میدهند و اطبای فرنگستان را مانند ملینات بسیار استعمال میکنند و در تحریر معوی که چندان شدت نداشته باشد و با اسهال همراه بود بیشتر اوقات جوشاندهٔ برنج را تجویز مینمایند و در ممالک ایران عادت اطبا بر این جاری شده که پرهیز اند مخصوصین بخصوص مبتلایان به حمیات حاده را از برنج ترتیب میدهند و نیز غذای ناقهین امراض حاده را تا یک مدتی برنج

قرار میدهند و به ملاحظه که در این مختصر کتاب گنجایش دگرها نیست از عادات بسیار پسندیده است و اگر دانشمندان فرنگ بر طریقهٔ طبخ برنج اطلاع حاصل کنند هر اینه پیروی آنان را خواهند کرد

گرد برنج (آرد برنج) مطابق کدکس بگیرند برنج مقشر مقدار منظور با آب سرد بشویند مدت دو ساعت در آب بخیسانند و در روی پارچه بریزند تا آب آن بچکد و در هاون مرمر نرم بکوبند و بگذارند خشک شود و مجدداً در هاون آهنی صلایه نمایند و از مو بیز ابریشمی ۱۴ ابگذرانند

تیزن برنج مطابق کدکس و معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند برنج مغسول با آب سرد ۲۰ آب بقدری که محصول ۱۰۰۰ گرم شود بجوشانند تا برنج شکفته شود و بگذارند ته نشین شده صاف روی آن را برطرف نمایند و اغلب اوقات این تیزن را که ملین و قدری قابض است با ۶۰ گرم شربت بر شیرین میکنند و از محصولاتی است که در دفع اسهال استعمالش متداول و سودمند است

جوشاندهٔ برنج معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند برنج مغسول با آب سرد ۱۵ گرم خلال نارنج ۲ گرم شربت ساده ۵۰ گرم آب بقدری که محصول ۱۰۰۰ گرم شود برنج را در آب بجوشانند تا شکفته شود و از روی آتش برداشته خلال را در آن ریخته مدت نیم ساعت بگذارند بماند و بعد صاف کرده شربت را بیفزایند و گاه ۱۰ گرم شربت صمغ اضافه کنند و این محصول را نیز در دفع اسهال تجویز مینمایند

شربت اورژا (شربت بادام) مطابق کدکس (این شربت را چون سابق با جو میساختند از این جهة بشربت اورژا موسوم شده) بگیرند بادام شیرین ۵۰ بادام تلخ ۱۵ قند ۳۰۰ آب مقطر ۱۶۲ عرق بهارنارنج ۲۵ بادامها را مقشر کنند و با ۲ جزء قند و ۱۲ جزء آب نرم بکوبند تا خمیر متحد الاجزائی بدست آید و این خمیر را با باقی ماندهٔ آب امتزاج کنند و از پارچهٔ محکمی با فشار صاف نمایند و تفاله را با قدری امتزاج کرده نیز با فشار از پارچه بگذرانند و باید محصول مصفی ۲۲۵ جزء باشد و ما بقی قند را بر مصفی افزوده در حمام ماریه ذوب نمایند و بعد بگذارند سرد شده عرق بهارنارنج را اضافه کنند و در بطریهای ریزی که بخوبی خشک بود حفظ نمایند و این شربت که خیلی گوارا است مبرد و مسکن آلات توالد و بول است

شربت بادام مرکب و نیل دار بگیرند شربت اورژا شربت صمغ شربت و نیل مکدام یک جزء مخلوط کنند و این شربت نیز مبرد گوارائی است

حریرهٔ بادام معمول دواسازی لندن بگیرند بادام مقشر ۵ قند مسحوق ۲ و ۹ صمغ عربی مسحوق ۲ مخلوط کرده خمیر متحد الاجزائی سازند و این حریره را مانند ملینات صدری استعمال میکنند و ۳۰ گرم از آن را در ۱۰۰ گرم آب مخلوط نموده مانند اموکسیون مینوشانند

اموکسیون عربی (مخلوط صمغی) معمول دواسازی ادمبورک بگیرند مسحوق صمغ عربی ۳۵ بادام شیرین مقشر ۴۶ قند ۲۰ آب ۱۰۰۰ بادامها را با قند نرم بسایند و با صمغ و ۳۳ جزء آب لعاب متحد الاجزائی سازند و یا کوبیده قند و بادام مخلوط کرده و ما بقی آب را کم کم اضافه کنند و صاف نمایند این اموکسیون ملین آلات صدر و مسکن آلات توالد و بول است

شیر بادام (اموکسیون ساده) مطابق کدکس بگیرند بادام شیرین و مقشر قند مکرر ۵۰ آب ۱۰۰۰ بادامها را با ثلث قند و قدری آب نرم بکوبند و بعد کم کم باقی ماندهٔ آب را افزایند و با فشار صاف

شربت اورژا

شیر بادام

کند و مکمل

کند و مابقی قند را اضافه نمایند و این شیر را مانند ملینات و مسکنات آلات تولد و بول استعمال میکنند و چون بادامهای بازاری غالباً دارای مقدار نامعینی بادام تلخ میباشند لهذا در ساختن محصولات سابق الذکر باید در انبار دقت نموده بهر مقداری که طبیب تجویز میکند بادام تلخ در آنها داخل کرد

شیر کنب و پسته را نیز بطور مذکور ساخته و در همان مواقع استعمال میکنند

خصی الثعلب

خصی الثعلب پ سعلب ف سالپ (اورکیس) ل اورکیس ماسکولا

ی اورکیس (اورکیس در لغت یونانی بمعنی بیضه است و چون ریشه این نبات که بصل مانند است شبیه بر دو بیضه میباشد یونانیان آنرا اورکیس نامیده اند) نباتی است از طایفه **اورکیده** و دارای چندین قسم است و سعلب متداول در بازار عبارت است از ریشه بصل مانند همه این اقسام

عموماً اورکیس از محصولات شرقی بخصوص ایران میباشد و در کوهستان طالش و کرمانشاهان و کوه کیلویه فراوان است و مخصوصاً در فرنگ سعلب خوب معروف به سعلب ایران میباشد و عبارت است از دانه‌های بیضی شکلی که مانند تسبیح برشته کشیده شده اند و رنگ آنها خاکستری مایل بزردی و نیم شفاف و کمان شاخ قرنی و دارای بوی ضعیفی شبیه ببوی اکلیل الملک و طعم آنها لعابی و فی الجمله نمکین است

یکی از دانشمندان فرنگ میگوید هرگاه بصل اورکیس بومی فرنگستان را با ساقه‌هایش مدتی در آب بجوشانند و پاک کنند و برشته کشیده در آفتاب بخشکانند از هر جهة شبیه بسعلب ایران میشود و مانند آن یکی از مواد مغذی و مقوی نیکو خواهد بود

سعلب را از جهة شباهتی که به بیضه دارد یک وقتی از عوامل منعظه تصور کرده بودند حتی بعضی از مصنفین بدرجه در این باب غلو کرده که میگویند بوی آن شبیه ببوی منی است و اکنون دانشمندان فرنگ آنرا از مواد غاذی و ملین محسوب میکنند و مرکب است از نشاسته و صمغ و باسورین

گرد سعلب مطابق کدکس بگیرند سعلب ایرانی مقدار منظور مدت ۲۴ ساعت در آب سرد بخیسانند و با پارچه خشنی مالش داده خورد خورد کنند و در گرم خان خشک کنند که حرارتش زیاده از ۵۰ درجه نباشد و نرم بکوبند و بدون آنکه تخاله باقی گذارند از موبیز ابریشمی ۱۰۰ بیرون نمایند و مطبوخ این گرد از مواد غاذیه است و غالباً آنرا با دارچینی معطر کرده و با شیر می نوشند

لرزانک سعلب معمول سوبران بگیرند گرد سعلب ۵ قند ۱۲۵ آب ۴۰۰ سعلب را در آب بجوشانند و قند را افزوده بگذارند سرد شود و بعد معطر کنند و این لرزانک را مانند مواد غذائیه استعمال میکنند

ذرة

ذرة (جاورس هندی) ف مائیس ل زاماَئیس

نباتی است از طایفه **گرامینه** و بومی مکزیک و دانه آنرا اهالی فرنگ **گندم هندی** و **گندم ترکی** نیز مینامند و از آن یک قسم نشاسته ترتیب میدهند و مانند مواد غذائی استعمال میکنند و چون این دانه دارای گلوتن نیست نانش خوب نمیشود ولی یک قسم فرنی با آن میسازند موسوم به **گود** و در تغذیه ناقهین خیلی استعمال مینمایند و مخصوصاً در اشخاصی که مبتلی به امراض مزمن مجاری تغذیه باشند استعمال این فرنی بسیار سودمند است و نیز از دانه‌های ذرة نیم کوب کرده و خیس نموده مشروبی ترتیب میدهند دارای الکل که مسکر است و یکی از دانشمندان

میگویند میتوان در ساختن فقاع بجای جو دانه ذرّه استعمال کرد و از بو داده دانه ذرّه ماهی ترتیب میدهند شبیه به قهوه و یکی از دانشمندان از ساقه ذرّه قبل از گل کردن بمقدار زیاد قندی استخراج نموده معادل قند نی شکر و چغندر

جمعی از دانشمندان سبب اصلی مرض پلاگر را از ذرّه میدانند و چنین میگویند یک نوع غباریکه اسم سبز رنگ است و عبارت از یک قسم قارچ پارازیتی بود مخلوط با آرد ذرّه شده و تولید مرض پلاگر را مینماید و موافق اعتقاد **روبن** این قارچ مفسد مرکب است از اسپورهای اسپرامیلس گروی که بعضشان از ۴ تا ۶ میلیوم میلیمتر است

بهر جهة استیگمات ذرّه را در اقسام قولنج کلیه و ورم مثانه رحمی و عسر البول و استسقای نفاقی استعمال کرده و از عوامل مدرّ میدانند

تیزن استیگمات ذرّه مطابق کدکس بگیرند استیگمات ذرّه ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و میتوان تیزن را با شربت استیگمات شیرین نمود و چون دوای بی ضرری است ممکن است مقدار استیگمات را در این تیزن ۱۰۰ گرم قرار داد

عصارهٔ استیگمات ذرّه بگیرند استیگمات ذرّه ۱ الکل ۹۰ درجه ۶ آب مقطر ۱۰ استیگمات را با الکل در آلت دپلاسمان ریخته و محصول را در حمام ماریه جهة اخذ الکل تقطیر کنند و باقی مانده را با آب مقطر که سرد باشد مخلوط نموده مدت ۱۲ ساعت بگذارند بماند و گاه گاه بهم زنند و بعد صاف کرده در حمام ماریه بغلظت عصاره جبنی تبخیر نمایند و حفظ کنند و مقدار شربت این عصاره از ۲ تا ۳۰ گرم و زیادتر است

شربت استیگمات ذرّه بگیرند عصارهٔ استیگمات ذرّه ۳۰ شربت ساده ۱۰۰۰ آب ۳۰ عصاره را در آب آمیخته کرده و بعد با شربت مخلوط نموده صاف کنند و مقدار شربت این شربت از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم میباشد

صدم ـــ روغن جگر موره و بعضی مواد حیوانی دیگر

موروئه گادوس موروا یک قسم ماهی است از جنس **مالاکوپتریژین** (این لفظ مشتق از دو کلمه یونانی است یکی **مالاکوس** یعنی نرم و دیگری **پتریژ** یعنی بال پس معنی **لیّن الجناح** میباشد چه ماهیهای عظمی را بدو جزء تقسیم کرده اند یکی لیّن الجناح که همه خطوط آلات سباحت‌شان مگر آلت سباحت قدامی مرکب اند از قطعات کوچکی نرم و دیگری **شوکی الجناح (آکانتوپتریژین)** که آلات سباحتش مرکب اند از خطوطی صلب و حاد) که در دریاها زندگی میکند و گوشتش ماکول است و ۹۰ سانتی متر قد دارد و در ترنوو و اطراف جزیره ایسلاند بیشتر این ماهی را صید میکنند و از جگران روغنی میگیرند معروف به روغن جگر موروئه که تراپوتیک استعمال میکنند

روغن جگر موروئه (روغن ماهی) عبارت از جسمی است دسم و زیتی شکل دارای کلور و برم و ید و گوگرد و فوسفور و از قدیم الایام در نروژ و المان و سوئیس استعمال این روغن در دفع اختلالات روماتیسمی و نقرسی و سلس البول و خنازیر عظام و راشیتیسم و بثورات مزمن شایع بوده و نوعا پس از صید

موره

روغن جگر مورو

مورو شکمش را شکافته وجگران را بیرون می آورند ودر چلیک های چوبی ریخته در آفتاب میگذارند روغن که طعم وکم بوئی جریان مییابد که در تجارت کم یاب است وبعد میگذارند تا این جگرها انقلاب حاصل کنند ویک مقدار دیگر روغن اسمر اللون شفاف از آنها اخذ مینمایند که دارای بوی ماهی میباشد وپس از آشامیدن احساس حدتی در عقب حلق میگردد ودر تجارت روغن جگر مورو را از اسلاند ونوروژ وترنو ودونکرک می آورند وباسم این ممالک موسوم میگردد وروغن اسلاند ونوروژ بر روغن قسم دیگر ترجیح دارد ولی از حیثیت رنگ این روغن را به سفید وکهربائی واشقر واسمر تقسیم مینمایند وچنین میگویند این روغن جگر مورو بالطبع سفید است اگرچه این سفیدی موافق مملکتی که مورو را در آنجا صید میکنند تغییر کرده والوان دیگر حاصل مینماید ونیز در هر مملکتی موافق آنکه مورو را در وسط دریا صید کنند ویا از کناره وموافق فصلی که از آن صید مینمایند وموافق صنف ماهیهائی که این ماهی از آنها تغذیه میکند رنگ روغن جگرش تغییر مینماید وبعضی از اطبا روغن اشقر را بر روغن سفید ترجیح میدهند و اگرچه این ترجیح بی برهان نیست ولی غالباً اطبا چنین میگویند جودت روغن مورو در خلوص است وانتخاب رنگ بسته به میل ورغبت مریض میباشد وباید دانست چند سالی است روغن مورو را بواسطه زغال سفید می کنند واین عمل از خواص کاسته بلکه از آن بی اثر مینماید

طریق ساختن روغن جگر مورو موافق کدکس

جگر مورو را در صورتیکه تازه بود گرفته وپرده هایش را سوا نمایند وبعد قطعه قطعه کنند ودر ظرف ظرفی سفید کرده ریخته در حمام ماریه حرارت دهند ومتصل بهم زنند تا روغن جدا شده ودر سطح جگرها جمع گردد وبعد محصول را بافی الجمله فشار در پارچه پشمی بگذرانند چند روز بگذارند بماند وبا کاغذ صاف نمایند

روغن جگر ره وروغن جگر اسکوال

را نیز بهمین طریق باید ساخت

روغن سیاه رنگ جگر مورو که زیاد تا کم غلیظ ومتعفن است واز جگرهای فاسد شده از آن میسازند در استعمالات تراپوتیکی نباید داخل شود وخطا نموده اند کسانیکه از آن بر روغن اشقر وسفید ترجیح داده اند

در لوحه ذیل بیان مینمائیم مواد محتوی در اقسام روغن جگر مورو ومقدار آنها را

	روغن سفید	روغن کهربائی	روغن اشقر	روغن اسمر
اولئین	۹۸۸/۷۰۰	۹۸۸/۶۷۵	۹۸۸/۶۹۵	۹۸۸/۹۹۹
مرگارین	۸/۰۶۰	۸/۰۶۶	۸/۰۸۹	۸/۳۲۸
کلور	۱/۱۲۲	۱/۱۲۲	۱/۱۱۶	۱/۰۱۸
ید	۰/۳۲۷	۰/۳۲۷	۰/۳۲۳	۰/۳۱۰
برم	۰/۰۴۳	۰/۰۴۳	۰/۰۳۸	۰/۰۳۱
گوگرد	۰/۲۰۱	۰/۲۰۰	۰/۱۹۶	۰/۱۵۶
فوسفور	۰/۲۰۳	۰/۲۰۴	۰/۲۰۰	۰/۱۹۶
اسیدها	۰/۵۰۰	۰/۴۳۹	۰/۸۹۷	۰/۹۳۴
تلف عمل	۱/۳۴۴	۰/۹۲۴	۰/۴۴۶	۰/۱۰۲

روغن جگر ره وروغن جگر اسکوال

خواص فیزیولوژی و تراپوتیکی روغن موروه

روغن مورو را بیک مقدار زیادی بدن تحمل نموده و هضم میکند بدون انکه عمل هضم را مختل کرده و اسهال اورد بر خلاف سایر دهنهای حیوانی و نباتی و در بعضی از مرضا گاه دیده شده تا ۵۰۰ گرم این روغن را بدن بخوبی تحمل نموده است و منقصتی که در این روغن است انست که بوی نامطبوعش را غالب مرضا تحمل نمیکنند و کمال نفرت را از ان دارند اگرچه سفید و خیلی تازه باشد و از این جمله بعضی وسائط که غالباً مؤثر اند در پوشاندن این بو بکار میبرند و نوعاً اطفال کمتر از جوانان تنفر از این بو دارند چنانچه بیشتر اطفال روغنی که اسمر تیره بود و خیلی بد بو باشد با کمال خوبی میاشامند و بویش را تحمل میکنند و در بعضی اشخاص گاه روغن مورو موروث عسرت هضم شده و ا روغنهای قیهای فراهم میاورد ولی این اثار همینکه بر طرف شد ندامعا بخوبی انرا تحمل نموده و منهضم میگردد و از این جهة است که کمتر موروث اسهال میشود و نوعاً بواسطه استعمال روغن مورو بدن مایل بر تعریق گشته و عرقی که عارض میگردد بوی روغن میدهد و ممکن است از اثران بعضی ثورات در جلد ظاهر شوند[۲] قسمی از نبات اللیل میباشند و بر فذانها موقتی است و با حکه همراه اند و نیز بواسطه استعمال روغن مورو سومت بدن زیاد میشود و بر سیلان طمث می افزاید و گاه ترشح بول را نیز زیاد میکند

روغن مورو یکی از عوامل مغیّر و کثیر الاستعمال است و دارای خواص جامعه است که در کمتر دوائی موجود اند و این خواص عبارتند از زدیاد قوهٔ شاهیه که غالباً بر این قوه می افزاید و سهولت جذبان بواسطهٔ مجاری مولد الکیلوس و اجتماع ان در بدن بدون هیچگونه مزاحمتی و کثرت تولید حرارت و در فقر فیزیولوژی بزرگترین دواها است و از استعمال روغن مورو در وقتی که عناصر مولد الحراره بقدر کفایت در بدن موجود نباشند چنانچه در اشخاص مبتلی به توبرکول و گلبکوزوری و اطفال شهری فقیر که نوعاً مبتلی به سوء القنیه و غیره میباشند مشاهده میگردد و از استعمال ان فواید زیادی حاصل شده و عناصر مذکوره را تعمیر و مرمت میکند و اثران در راشیتیسم امرونی مسلم است و نیز روغن مورو در دفع امراض جلدی مزمن مانند لوپوس و اکزما و فاوس که با فساد بنیه همراه باشند و در روماتیسم مزمنی که منتج از ضعف عمومی بدن بود مؤثر است و همچنین است در دفع اختلالات خنازیری از قبیل کاری عظام و تومورهای سفید و دمامیل زخمی عمیق و غیره و در مسلولین نیز اثر ان مسلم میباشد

روغن مورو را زیاده تر است که در ممالک بارده و فصول بارده باید استعمال شود

روغن اسکوال در تاثیر مانند روغن مورو میباشد و همچنین است روغن ره و روغن پاچه گاو و مسکه تازه و روغن کنب که در برودت گرفته شده باشد و همه این روغنها را بدل از روغن مورو استعمال میکنند مقدار شربت روغن مورو در صورتیکه خالص باشد در ابتدا نوعاً از ۵ تا ۲۰ گرم است و بتدریج بر مقدار ان می افزایند و یکی از دانشمندان تا ۵۰۰ گرم در مسلولین استعمال میکند و در دفع لوپوس کمتر از ۱۰ تا ۱۰ قاشق کوچک اثر نمیکند و وقت استعمال ان هنگام نزدیک غذا است و بهتر است که قبل از نهار ابتدا یک قبضه ما بین دو انگشت نمک طعام سائیده بروی زبان ریخته و بعد روغن مورو را بلعیده و قدری نان خشک

مسکه را همه کس میدانند و لازم است انرا در حرارتی نزدیک به صفر حفظ نمایند

مسکه که از اغذیه مقوّیه است چنانچه ذکر کردیم بدل روغن جگر موره واقع میشود و در اطفال غالبا در اطفالی که بطور دگر د باشند با مسکه تازه معمول مخلوط نموده و قدری قند بر ان افزوده استعمال میکنند و طفل در کمال راحت میخورد و بعضی از پوماد های چشمی را با ان میسازند و نیز در دستماده منفطات پرنده استعمال میشود چون بوی مکرهی از استعمال ان در این موقع حاصل میشود اگر بجای ان پیه حسن لبنه و یا محلوج فنیکه استعمال کنند بهتر خواهد بود

مسکه برومورید ار معمول ترو سو بگیرند مسکه تازه ۱۲۵ گرم یدور پتاسیوم ۵ سانتی گرم برومور پتاسیوم ۲۰ گرم کلورور سودیوم ۲ گرم مخلوط کنند و این مسکه را بدل روغن ماهی بروی نان مالیده در عرض روز تناول نمایند

اپوترپی

اُپوتراپی (التداوی مع العصیر) یکی از معلمین مسمّی به **لاندوزی** طریقه مداوای با عصیرهای حیوانی را با این اسم نامیده و در این طریقه محصولات چندی را که از الات مختلفه استخراج میکنند هم از راه هضم معدی و هم از راه زرق تحت جلدی در بدن داخل مینمایند و شرح هر یک از انها را ذیلا می نگاریم

کپسولهای فوق کلیه گوساله یا گوسفند

کپسولهای فوق کلیه گوساله و یا گوسفند گردی از این کپسولها ترتیب میدهند که یک جزء ان مساوی ۵ جزء کپسول تازه خشک نشده میباشد و این گرد را در مرض ادیزون و دیابیتوس غیر قندی و منوپوز (اختلالات عارضه بواسطه سن یاس) و نوراستنی استعمال کرده و از اثرات ان تمجید مینمایند و طریقه استعمال ان یا بطور کپسول و یا بطور قرص است که هر یک محتوی ۲۰ سانتی گرم گرد خشک باشند و از ۲ تا ۱۲ کپسول و یا قرص در عرض روز معمول میدارند و در دیابیتوس تا ۶ عدد و نیز این گرد را در زرق تحت جلدی بکار میبرند

غده پیتوئیتر گوساله

غده پیتوئیتر گوساله (هیپوفیز سربرال) گرد خشک شده این غده را بعضی از دانشمندان در اکرومگالی و در کثرت شیء بول (پولیوری) سودمند میدانند و طریقه استعمال ان بطور کپسول یا قرص است که هر یک محتوی ۱۰ سانتی گرم باشند

ماده دماغی

ماده دماغی گرد خشک شده ماده خاکستری دماغ را شربا استعمال میکنند و بخصوص **سربرین (سربرینین)** را که عبارت از مایع استخراج شده از این ماده میباشد در زرق تحت جلدی معمول میدارند

مغز سرخ استخوان

مغز سرخ استخوان گرد مغز سرخ استخوانها را در رفع انمی ردی و کلوروانمی و داشبتیسم استعمال میکنند و از ان نیز قرص و یا کپسولها میسازند که هر یک محتوی ۲۰ سانتی گرم اند

تریپسین

تریپسین با این اسم فرمان عصیر پانکراسی را که محلّل البومین است مینامند و جسمی است محلول در اب و غیر محلول در الکل و محلول انرا (ا در ۱۰) استعمال میکنند و در حل کردن اغشیه کاذبه دیفتری از ان تمجید مینمایند

محلول تریپسین بگیرند محلول اسید سالیسیلیک (ا در ۱۰۰۰) ۵۰ گرم تریپسین ۵ گرم مخلوط کرده در حمام ماریه مدت ۶ ساعت بگذارند بماند و بعد صاف کرده و بواسطه افزودن مقدار

کمی بی کربونات سود مصفی را قلیائی کنند و در حل کردن اغشیه کاذب دیفتری این محلول را استعمال میکنند

غده ودی گاو کپسولهائی از گرد غده خشک شده میسازند که هریک دارای ۵ سانتی گرم اند

از ۴ تا ۶ عدد این کپسولها را در دفع هیپرتروفی غده ودی در عرض روز استعمال مینمایند

گرده گوسفند و یا خوک گرد گرده خشک شده را بطور کپسول و یا قرص که هریک محوی

۵ سانتی گرم اند در دفع نفریت (ورم کلیه) از ۴ تا ۶ عدد در عرض روز استعمال مینمایند

بیضه حمل (قوچ) یکی از دانشمندان مسمی به **برون سیکارد** عصیر این بیضه را که معروف

به **مایع برون سکارد** است در زرق تحت جلدی استعمال میکند

غده تیموس غده تیموس گوسفند و یا گوساله را خشک میکنند و هر ۶ جزء یک جزء محصول

حاصل مینمایند و از گرد این محصول کپسول و یا قرصهائی ترتیب میدهند که هریک دارای ۵ سانتی

گرم اند و در مداوای گواتر و مرض بازدو از ۱۲ تا ۱۵ عدد یکی از آنها را استعمال مینمایند و بر این تداوی

از عوارض ثانوی و اختلالات قلبی و انحلال جسم زائده جلوگیری میکند

تیراوئیدین و تیراوپروتئید یکی از دانشمندان موسوم به **نوتکن** این دو ماده

البومینی شکل را از غده زائده استخراج نموده است و تیراوئیدین را بشکل حب و یا زرق از راه معده و یا

راه تحت جلد بمقدار ۱ سانتی گرم استعمال مینمایند

حب تیراوئیدین بگیرند تیراوئیدین مصفی ۲۵ سانتی گرم کائولن ۳ گرم وانیلین ۱ سانتی

مطابق معمول ۲۵ حب سازند و از ۱ تا ۲ حب در عرض روز بنوشند

زرق تحت جلدی بگیرند تیراوئیدین مصفی ۵ سانتی گرم فنول ۲ سانتی گرم آب مقطر

۱۰ گرم مخلوط کنند و روزی یک سانتی مطر مکعب در تحت جلد زرق نمایند

عصیر معدی سگ یک قطعه اسفنج را بریسمانی بسته و سگ را در حالیکه ناشتا بود مجبور

از بلع آن میکنند بطریقی که ریسمان خارج از دهان آن باشد و پس از چند لحظه باعانت ریسمان اسفنج را از معده

این حیوان بیرون کشیده و می فشرند تا آنچه از عصیر معدی جذب کرده است از آن خارج شود و این ماده را

خارجاً در سرطانهای متقرح استعمال مینمایند موجب تحلیل ماده سرطانی و حصول سیکاتریس میگردد نیز

میتوان عصیر معدی این حیوان را بواسطه ناصوری که مصنوعاً بمعده آن وارد آورده باشند بدست آورد

تیروئیدین (تیروئیدین را با تیراوئیدین نباید مشتبه نمود) چون جسم زائده گوسفند را بطور شایسته

خشک کرده و گرد سازند تیروئیدین نامیده میشود و جسم زائده که غده است صاحب دو فص راست و چپ و تیک یک

فص از آنها از ۵٫۰ گرم تا ۲٫۰ گرم وزن دارد استعمال میکنند پس وزن تمام این جسم از ۱٫۰ تا ۴٫۰ گرم خواهد

بود. دارای گرد هم قرص و هم کپسول میسازند و هر کپسولی دارای ۵ سانتی گرم گرد است که معادل ۲۷ سانتی

گرم ماده تازه این جسم باشد و این طریق استعمال جسم زائده بر استعمال تازه آن ترجیح دارد زیرا گذشته از آنکه تحصیل

تازه اش همه وقت ممکن نیست غالب مرضا از هضم آن کراهت دارند بهر جهة تیروئیدین را در دفع میکزودم

و گواتر و پسوریازیس و اوبزیته استعمال میکنند و مقدار شربتهای آن یک فص تازه است در مدت ۳ یا ۴ روز

و یا در هر روزی از ۱ تا ۴ کپسول و یا قرص که هریک دارای ۵ سانتی گرم گرد تیروئیدین میباشند

در کیمیا و صفت مس و محصولات آن

مس

پ مس ع نحاس ت کوئیور ل کوپروم ی کالکوس باصطلاح کیمیا زهره عبارت از فلزی است جامد و رنگ آن سرخ و قابلیت انطراق و قابلیت مفتول شدن نیز دارد و تقریباً در ۱۰۹۰ درجه حرارت ذوب میشود و وزن مخصوص آن ۸/۹۳ و طعمش عفص و بویش غیر مطبوع و استحکامش کمتر از آهن و در حرارت مرتفع جذب اکسیژن نموده و متدرجاً مبدل به پروتواکسید و دوتواکسید میگردد و پروتواکسید چون خشک باشد سرخ و اگر مرطوب بود زرد و دوتواکسید سیاه و در صورتیکه مرطوب باشد آبی روشن است مس فلزی در طب چندان استعمالی ندارد و فقط بعضی املاح آنرا در تراپوتیک استعمال میکنند و این املاح عبارتند از امانیویمس و کلورور و دوتواستات و سواستات و سولفات و فسفات و اگرچه دانشمندان ایران یک قسم اکسید مس را که موسوم به راسخت میباشد داخلاً و خارجاً استعمال مینمایند و مخصوصاً در خارج مانند عوامل محرق در تخفیف و اندمال جراحات خبیثه و ردی بیشتر معمول میدارند و نیز اکتحال آن در دفع غشاوه چشم معمول است

در بیان آثار فیزیولوژی و تراپوتیکی مس

مس خالص اعم از آنکه بشکل براده باشد و یا مانند ذرات بسیار نرم در بدن هیچ اثر محسوسی نمیکند چنانچه یکی از دانشمندان تا ۵۰ گرم براده مس را هم بطور خلوص و هم مخلوط با مواد دسم و قند بتهاً بر بعضی حیوانات از قبیل سگ خورانیده و هیچ اثر مشئومی از آن ظاهر نشده و مکرر مشاهده شده است که اطفال قطعات پول سیاه مسی را بلعیده اند و هیچگونه علامات جذب و تسمیم این فلز در آنها بروز نکرده و نیز در اشخاصی که شغلشان ساختن غبار مس است هرگز آثار تسمیم دیده نمیشود و همچنین در عمله جاتی که در هوائی زندگی میکنند که پر است از غبار مس هیچ مرضی بروز نمیکند با آنکه پوست این اشخاص محاذاً از غبار مس است و گیسوان و ریششان از طبقات مس پوشیده شده و نیز دندانهای آنها را یک پرده مس احاطه کرده است و این اشخاص نه مبتلی به زکام میشوند و نه رمد مزمن و گویا این اغشیه مخاط غبار مس را بخوبی تحمل میکند و با وجود استنشاق دائمی غبار مس مبتلی به برونشیت و ذات الریه مزمن نمیباشند و حال آنکه در انحلال و جذب این ذرات صغیر شبهه نیست زیرا که وجود مس در عظام این اشخاص محقق شده است و با تحقق جذب امر آثار تسمیم و عوارض قولنج مسی در این عمله جات وجود ندارد و چیزیکه گاه گاه در آنان دیده میشود دیکرسیون کبد و حالت امتلائی است که بواسطه استعمال یک مسهل برطرف میگردد اثر سمی مس در صورتیکه با اسیدها ترکیب شود محل شبهه نیست زیرا که املاح آن چون ملاصق انساج گردند مورث تخریش شدیدی در آنها میشوند و از این جهت است که هرگاه این املاح را داخلاً استعمال نمایند مورث التهاب و تقرحی در معده و معاء گشته که گاه ممکن است منجر بمرگ شود و موافق اعتقاد یکی از دانشمندان اول اثری که از املاح مس حاصل میشود عبارت است از ترکیب آنها با عناصر اصلیه انساج و حصول ماده متحجری

آبی سبز رنگ و هرگاه ملح مرکب از اسید الی باشد این ماده متغیر بسهولت در مقدار زیادی ترکیبات ملحی حل میگردد
و بر خلاف هرگاه اسید آن غیر الی بود با آنها مقاومت کرده وحل نمیشود
املاح مس بخصوص سولفات امانیاکی و کلورور امانیاکی از چون در داخل بمقدار زیاد استعمال کنند موجب
بروز تسمم مذکور میشوند ولی بمقدار بسیار کم این دو ملح را در دفع حمیات نائب و صرع و هیستری و سیفلیس
وغیره استعمال میکنند و دانشمندان المان عموم املاح مس را از ۱ تا ۲ سانتی گرم در دفع گاسترالژی و سل معمول
میدارند و سولفات مس که مقیی است در دفع خناق خیلی مؤثر میباشد و در استعمال خارجی مانند عوامل
معوض قوی اثر میکند و در بعضی مدهای حزمن خیلی مفید است در صورتیکه بر ضلع از اداجفان قلم
سولفات مس را مالش دهند و نیز بواسطه دلک با قلم سولفات مس جوانات غیر موجع و یا خبیث و ردی الطبیعه
را تحریک میکنند و غسول محلول مائی و رقیق آن پس از وضع حمل متداول است و استانهای مس را بیشتر
در خارج مانند ادویه محمر و منفط استعمال مینمایند

فادزهر املاح مس ابتدا باید ماده سمی را بواسطه مقی خارج سازند و بعد آب البومینی و آهن احیا
شده بواسطه هیدروژن استعمال نمایند و نیز استعمال قند بمقدار زیاد در دفع سم مس مؤثر و متداول است

اکسید سیاه مس (راسخت) معمول دواسازی ترمانی بگیرند
کربونات مس بمقدار منظور در بوته چینی یا بخیر تکلیس کنند تا آب و اسید کربونیک آن کاملاً بخار گردد و محصول
را بگذارند در بوته بماند تا سیاه شود و از این اکسید بعضی کحلها میسازند و از ۵ تا ۱۲ سانتی گرم از ان چهار قسمت
کرده جهت دفع تنیا در عرض روز استعمال مینمایند

سولفات مس (کات کبود) یا سولفات دوکوئیور (ویتریول بلو) (ویتریول دوکیپر) عبارت از ملحی است آسمانگونی که طعمش عفص و محلول در ۴ جزء آب سرد
و ۲ جزء آب جوش و ۳۳ / ۳ جزء گلیسرین و غیر محلول در الکل و اتر و سولفات مس بازاری غالباً دارای سولفات
آهن است و لازم است که از اخالص نمایند و این ملح را مانند ادویه ضد تشنج و دافع حمیات و مقیات و قابضات
و محرقات استعمال میکنند و از همه مقیات متداول مطمئن الاثر تر است و مقدار شربت آن جهت دفع تشنج و دفع
حمی از ۲ میلی گرم تا ۲ سانتی گرم و جهت حصول قی از ۱ تا ۳ و ۴ سانتی گرم است و در خارج بطور پوماد
و غسول و کحل وغیره استعمال میگردد

مواد مانعة الجمع جمع مابین سولفورها و املاح سرب و مغلیات قابض و بوره و قلیائیات
و کربوناتهای آنها با سولفات مس نباید نمود

امانیوم مس عبارت است از محلول بی اکسید مرطوب مس در امانیاک و بعضی از مصنفین
این ترکیب از مس را بمقدار ۱ تا ۵ سانتی گرم در عرض روز در دفع صرع استعمال میکنند و یکی از دانشمندان
مجار مسمی به **مرسی** جهت دفع قطرب اطفال با فواید زیاد از استعمال مینماید و پوسیون میسازد از
۴ سانتی گرم امانیوم مس و ۱۰ گرم عرق نعناع و ۳ گرم شربت ساده و جهت آنکه معده بخوبی بتواند این
دوا را تحمل کند از ۶ تا ۸ قطره تعفین تریاک در پوسیون داخل میکنند و مثلاً در طفل شش ساله در روزی
دو قاشق چای خوری در چهار دفعه استعمال مینماید و بسرعت بمقدار دوا می افزاید و همه وقت ملاحظه

راسخت

کات کبود

امانیوم مس

تحمل معده

تحمل حدت را میکند تا آنکه ۶۰ سانتی گرم اما نبودن مس در عرض و نه طفل نوشیده باشد و بباید دانست که اما نبود
مس را چون با جلد و اغشیه مخاط مجاور کنند تحریش شدیدی در آنها بروز مینماید بهر جهة این ملح را در ترکیب
بعضی کحلها و فندقها و غیره داخل میکنند

استات مس دو قسم استات در طب استعمال میگردد

استات خشای مس

۱ استات خنثای مس (استات بی بزیك) (زنگار متبلر) عبارت از ملحی
است سبز تیره که تبلرهای آن لوزی شکل اند و طعمش شیرین و عفص و محلول در آب و کمی محلول در الکل و
در همان مواقعی که سولفات را استعمال میکنند این ملح استعمال میشود

زنگار

۲ سو استات مس (استات بزیك) (زنگار) رنگ این ملح سبز روشن است
و دارای همه خواص محرش استات خنثی میباشد

سولفات امانیاکی مس

سولفات امانیاکی مس عبارت از ملحی است آسمانگونی قشنگ و دارای طعم فلزی غیر
مطبوع مانند سایر املاح مس و مرکب است از ۳۲/۲۳ بی اکسید مس و ۲۷/۱۹ امانیاك و ۳۲/۵۸ اسید سو
لفوریك و ۷/۳۱ اب و یك جزء آن در یك جزء و نیم آب حل میگردد و از عوامل قابض و مدر بول و ضد
تشنج است

طریق ساختن آن مطابق کدکس بگیرند مسحوق سولفات مس مقدار منظور امانیاك مایع
۰/۹۲ درجه مقداری کافی تا ابتدا ملح را در امانیاك حل کنند و بعد در لوله تجربه که ظرفیتش بقدر کفایت بود محلو
ل را بریزند و بر روی آن مساوی حجمش الکل ۹۰ درجه باآرامی بریزند بنحوی که ابتدا در روی محلول قرار گیرد
و بگذارند ۲۴ ساعت بماند و بعد بواسطه عمل انحراف مایع تبلرها را جدا کرده و آنها را بسرعت در مابین دو لای کاغذ یوسف
بخشکانند و حفظ کنند این ملح را که از محرکات بسیار قوی است در داخل در دفع هیستری و صرع و قطرب و اسم
از ۲ تا ۲۵ سانتی گرم بطور حب استعمال میکنند و در خارج در دفع جراحات ضعیفی و لوکوره و بلانوره و
رمدهای خنازیری و غیره معمول میدارند و نوعاً محلول مائی آنرا که عبارت از ۱ تا ۴ دسی گرم ملح در ۱۰۰
گرم آب باشد بطور غسول و زرق و کحل استعمال مینمایند و مواد مانعة الجمع این ملح مانند سولفات
مس است

قلم سولفات مس معمول بوئیلون بگیرند مسحوق سولفات مس گوتاپرکا مکد یك جزء
گوتاپرکا را باید حرارت ملایمی ذوب کنند و مسحوق سولفات را مخلوط نمایند و محصول را در حالتیکه گرم بود
مانند استوانه بهر حجمی که میخواهند لوله نمایند و این قلم را در تحریق سطحی استعمال میکنند و در صورتیکه جلد
دارای بشره باشد اثر نمینماید و نوك این قلم را باید باآرامی باید بتراشند و تیز کنند و چون زود کند میشود باید
گاه گاهی از او تیز نمود و سایر قلمهای محرق را نیز بهمین طریق میسازند بخصوص قلم محرق کلورور دوزنك را
بر دو روی

قلم محرق سولفات مس معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند مسحوق
سولفات مس ۱۰ مسحوق زاج سفید مسحوق شوره مکرره مخلوط کرده در کپسول چینی ذوب کنند و در قالب
ریزند این قلم را در تحریق سطحی خیلی استعمال مینمایند

ایضاً معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات مس ۱۵ صمغ سنگال سفیداب مقطر مکرر ۱ سولفات را نرم سائیده و از مو نیز ابریشمی ۱۰۰ بیرون کنند و با صمغ و آب لعاب غلیظی سازند و قدری از سولفات مس را در آن مخلوط نموده و در هاون ریخته و با باقی سولفات مخلوط کرده صلایه کنند تا محصول بقوام خمیر جبی شود و بعد بحجم قلم تحریر و طول ده سانتی مطر با این خمیر قلمها سازند و بگذارند خشک شود میتوان سولفات مس را نیم کوب نموده و با حرارت ملایم در کپسول چینی ذوب کرده و مذاب را بشکل قلم در قالب ریخت

حجر الرحمن

حجر الرحمن (سنگ خدا) ف پیر دیوین مطابق کدکس بگیرند مسحوق سولفات متبلر مس مسحوق ازوتات پتاس مسحوق زاج سفید متبلر مکرر ۲۰ مسحوق کافور ۱ املاح را مخلوط نموده و در بوته ریخته حرارت دهند تا ذوب مائی حاصل شود و بعد کافور را افزوده مخلوط نمایند و سنگ مرمر را چرب کرده و محصول را بر روی آن مانند قرصهائی کوچک ریزند و این محصول قابض و فی الجمله محرق است و در دفع رمدهای نزلی و خارشها از ۱ تا ۵ دسی گرم در ۱۰۰ گرم آب حل کرده در چشم قطور مینمایند

سنگ خارق عادت معمول دواسازی وودتامبرک بگیرند زاج سفید متبلر ۲۴ سولفات آهن ۱۲ سولفات مس ۶ کلورید را تامانیاک ۱ سواستات مس ۲ دواها را نرم سائیده مخلوط کنند و با حرارت ملایم در کپسول چینی ذوب نمایند و در بشقاب چرب کرده قالب ریزند و این محصول از عوامل قابض و معوض ضعیف است و بروی جراحات خبیثه از دلک مینمایند و در رمدهای مزمن دلک آن بروی غشاء ملتحمه چشم و جفن متداول است و از ۱ تا ۲ جزء در ۱۰۰ جزء آب حل کرده در اکله عنق رحم و لوکوره وغیره در مهبل تزریق میکنند

پوسیون نحاسی معمول فریول بگیرند سولفات امانیاکی مس ۱ سانتی گرم عرق غاریگلاسی ۱۰ گرم شربت مورفین ۳۰ گرم مخلوط کرده و در دفع نورالژی صرعی شکل صورت در دو یا سه دفعه قبل از غذا بنوشند

سفوف معمول فریول بگیرند سولفات امانیاکی مس ۲۰ سانتی گرم سو بنترات بسموت ۲/۵۰ گرم مخلوط کرده در ده بسته مساوی بر بندند و از ۵ تا ۱۰ بسته در عرض روز با یک پیاله کوچک شیر میل کنند

حب دافع صرع معمول اورنان بگیرند سولفات امانیاکی مس ۵ دسی گرم مغز نان ۱ گرم با مقدار کافی شربت ساده ۱۲ حب سازند و صبح و عصر سه حب بنوشند و هر دو روز یک حب زیاد کنند

ایضاً حب دافع صرع معمول بیت بگیرند سولفات امانیاکی مس ۱ گرم عصاره سنبل الطیب ۵ گرم مطابق معمول ۶ حب سازند و ابتدا یک حب و بعد ۲ تا ۶ حب در عرض روز استعمال نمایند

طریقه استعمال سولفات مس در دفع خناق معمول برنگیر پس از ارسال علق سولفات مس را بطریق ذیل استعمال کنند بگیرند سولفات مس ۲ دسی گرم قند مسحوق ۶ دسی گرم مخلوط کرده صلایه کنند و در دو بسته مساوی بر بندند و یک بسته را در یک قاشق سوپ خوری آب گرم حل کرده بنوشند و هرگاه بعد از ۵ دقیقه قی عارض نشد بسته دیگر را میل کنند و منتها مقداری که از این دوا میتوان در یک دفعه استعمال نمود ۲ دسی گرم است و هرچه عوارض خناقی بیرون کند باید استعمال

سولفات مس در دفع صرع

مقیئ نحاسی را مکرر نمود

پوسیون دافع خناق معمول گود فروا بگیرند سولفات مس ۰٫۱۵ سانتی گرم شربت بهار نارنج ۲۵ گرم عرق تیلول ۱۰۰ گرم مخلوط کرده هر ده دقیقه یک قاشق اش خوری بنوشند تا قی عارض شود واین پوسیون را هرگاه در ابتدای مرض استعمال کنند مؤثر خواهد بود

گرد دافع خناق معمول لهر بگیرند سولفات مس قند مکرر ۱ گرم مخلوط کرده صلایه نمایند وازو ۲ تا ۳۰ سانتی گرم محصول را با غانت قلم در حلق نفوخ کنند واین عمل را که خیلی موجع و محتمل الاثر است در دفع دیفتری حلقی نیز استعمال میکنند

محلول انتی سپتیک معمول کدکس بگیرند سولفات مس ۱ اب ۱۰۰ حل کنند و مانند مواد انتی سپتیک پس از وضع حمل در مهبل زرق نمایند و نیز جراحات و قروح خبیث را با این محلول بشویند

کحل سولفات مس معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند سولفات متبلر مس ۱ دسی گرم اب مقطر ۳۰ گرم حل کنند در دفع ورم حزمن و ورم خنازیری ملتحمه روزی یک یا دو دفعه در چشم قطور نمایند و بیشتر اوقات مقدار سولفات را کمتر باید نمود و نوعا در ۱۰۰ گرم اب مقطر ۵ سانتی گرم سولفات کفایت میکند

کحل حجر الرحمن معمول کدکس بگیرند حجر الرحمن ۱ اب مقطر ۲۵۰ حل کرده صاف کنند این کحل قابض و فی الجمله محرق است و در رمد خنازیری و حزمن هم قطور ان در چشم متداول است و هم چشم را با ان میشویند وگاه لازم میشود که مقدار حجر را کم کنند و در ۱۰۰ گرم اب مقطر یک دسی گرم حل نمایند

گلیسره سولفات مس معمول مولر بگیرند سولفات مس ۱ گلیسره نشاسته ۳۰ مخلوط نمایند واین گلیسره را که محرق است در دفع ورم حزمن جفن و رمد خنازیری بروی ضلع از اجفان نطول میکنند

کحل سولفات مس معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات مس ۱ تعفین تناک ۴ اب مقطر ۲۰۰ حل کنند

کحل قابض محلل معمول دیرن بگیرند سولفات مس ۱ گرم گلاب ۱۲۰ گرم سولفات مورفین ۱ دسی گرم حل کنند و در لکه قرنیه روزی یک دفعه قطور نمایند

کحل منقح معمول هلوتیوس بگیرند سولفات مس زاج سفید متبلر شوره مکرر ۱ گرم مسحوق کافور ۱ دسی گرم اب مقطر ۳۰۰ گرم املاح وکافور را مخلوط کرده صلایه کنند وکم کم اب افزوده نیز صلایه کنند تا حل شود در دفع رمد حزمن هم در چشم قطور کنند وهم چشم را با ان بشویند وچون این کحل خیلی حدت دارد اغلب اوقات لازم میشود که انرا زیادتر کنند

کحل استانگوف معمول سکاریا بگیرند استات متبلر مس ۱ دسی گرم کلورید رات امنیاك ۱۳ دسی گرم اب اهك ۱۲۵ گرم حل کرده مدت ۲۴ ساعت بگذارند ساکن بماند و بعد صاف نمایند و در دفع رمد مزمن صبح و عصر در چشم قطور کنند

پوماد دافع رمد معمول دِسْمارِسْ بگیرند سولفات مس اِسکرتازه ۲۰ کافور ۲ مخلوط کرده در روی سنگ صلایه مدتی صلایه نمایند تا بخوبی حل شود واین پوماد را که محرق و معوض است در دفع رمد خنازیری ورمد مزمن وقروح اجفان روزی یک دفعه بمقدار کم نطول نمایند ویکی از دانشمندان در دفع قرنیه که هنوز مستحکم نشده باشد ودر کراتیت عرقی مزمن بقدر یک گندم ازاین پوماد را شبا هنگام بروی ضلع از اداجفان تمریخ میکند ومیگوید در صورتیکه استعمال پوماد اکسید سرخ جیوه مورث تحریک شدیدی گردد نطول این پوماد سودمنداست.

پوماد محلّل معمول سیشِل بگیرند اکسید سیاه مس ۱ پیه مذاب ویا وازلین ۱۰ ابتدا اکسید را در چند قطره روغن زیتون داخل کرده وبعد با پیه مخلوط کنند ودر اختلالات ورمی کره چشم بروی جبهه و شقیقه نطول نمایند

کحل محلّل معمول رِکامیِر بگیرند آب مقطر ۵ گرم عرق کشمش ۳۰ گرم نبات مسحوق ایرسا حجر الرحمن مکلس ۵ گرم مطابق معمول کحل سازند

آب لاجوردی بگیرند سولفات متبلّر مس ۲ دسی گرم در ۱۲۰ گرم آب مقطر حل کرده و ۱۰ قطره مانیع (؟) مایع بیفزایند ودر رمد مزمن وخنازیری در چشم قطور کنند

کحل دافع رمد مزمن معمول سیشِل بگیرند سولفات مس ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۰ گرم لودانم سیدنم ۶ قطره مخلوط کنند

آب البور بگیرند سولفات روی سولفات مس مکلس ۴ گرم کافور ۵ دسی گرم زعفران ۲ دسی گرم آب صاف ۱۲۰ گرم مخلوط کرده مدت ۲۴ ساعت بگذارند بماند وگاه گاه بهم زنند وبعد صاف کنند واین آب را در دفع رمد ورمد مزمن استعمال میکنند و **بوشارد** میگوید چون محصول مذکور خیلی قوی است من محصول ذیل را ترجیح میدهم بگیرند سولفات مس ۱۲ گرم سولفات روی ۳۵ گرم کافور ۴ گرم مسحوق زعفران ۵ سانتی گرم آب باران ویا آب دود خانه ۱ لیتر مخلوط کرده وچندین دفعه بهم زنند وبعد بگذارند ساکن ماند بواسطه عمل انحراف صاف روی از آن بردارند وباعتقاد مصنف مذکور این محصول کحل جامعی است که در بیشتر امراض چشم استعمال میشود ومخصوصاً در دفع رمدهای مزمن سودمنداست

کحل محلّل معمول سُوِل بگیرند مسحوق سولفات روی ۱۲ گرم مسحوق سولفات مس ۴ گرم کافور ۲ دسی گرم زعفران ۱۱ دسی گرم دواها را مخلوط کرده بدقت صلایه کنند و ۵ گرم این مخلوط را مدت ۲۴ ساعت در یک لیتر آب بخیسانند وصاف کرده در رمد مزمن اجفان استعمال نمایند

پوماد نحاسی معمول هُوپ بگیرند اکسید سیاه مس ۴ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند ودر دفع صلابات مزمن غدّه ها روزی دو دفعه تمریخ کنند

محلول قابض ومحرّق معمول هِن بگیرند سولفات مس سولفات روی مکلس ۶ گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم حل کنند این محصول را بجای محلول **وِیلات** که گاه مورث سوانح خطیره میشود استعمال میکنند

محلول وِیلات بگیرند سواستات مایع سرب ۱۲ سولفات روی سولفات مس مکلس ۶ سرکه

سفید ۹۰ مخلوط کرده بهم زنند و این محصول را که محرق و قابض است از بیطاری اخذ کرده اند و در ناصورهای سکم بواسطهٔ کاری عظام حاصل شده اند زرق مینمایند بخصوص در نواصیر معقر و غیره و لازم است که قبل از استعمال بهم زنند تا رسوب سولفات سرب معلق شود و زرق این محصول در ناصورهای ممتد و معوج ممکن است موری تسمم و بروز او رام خطیره گردد

محلول ثیمال بگیرند سولفات روی زنگار مکدر ۳۰ عسل وردی ۱۰۰ آب ۹۰ سولفاتها را در آب حل کنند و زنگار را بر محلول افزوده صلایه نمایند و بعد عسل را اضافه نمایند و این محلول را که محرق است و در اثر مشابه محلول ویلات در معقرهای ناصوری زرق مینمایند

گلیسره محرق معمول گراف بگیرند گلیسره نشاسته ۹۵ مسحوق سولفات مس ۵ حل کنند و مانند مواد معوضه در رفاده قروح خبیثه استعمال نمایند

رفاده دافع سالك معمول مصنف بگیرند مسحوق سولفات مس ۱ آرد گندم ۱۰ مخلوط کرده با مقدار کافی زرده تخم مرغ مرهم سازند و بروی پارچه کشیده بروی سالك در صورتیکه متقرح شده باشد رفاده نمایند و پس از چند ساعتی برداشته با مرهم ساده رفاده کنند و تا چند روز این عمل را مکرر نمایند تا گودی جراحت برطرف شده و صاف گردد

گرد سواستات مس مطابق کدکس در نهاوند سرپوش ادعای این عمل را اجری کند و از موی ابریشمی ۱۲۰ بیرون نمایند و این عمل از اعمال خطیره است و گرد سواستات مس را در ترکیب بعضی محصولات محرق داخل میکنند

گرد محرق هونتر مطابق دواسازی اسپانیول بگیرند مسحوق زنگار مسحوق اهل مکه یك جزء مخلوط کرده صلایه نمایند و در نموهای زائدی که در آلات تواللی بروز میکنند این گرد را ندود نمایند بطریقی که اجزاء معلول را بپوشاند

مخلوط محرق (کحل لافرانس) (مضمضه لافرانس) مطابق کدکس
بگیرند صبر سقوطری مسحوق مرمکی مسحوق مکه ۱ مسحوق زنگار ۲ مسحوق سوبفور زنده دار سنك ۳ گلاب ۷۰ شراب سفید ۲۰۰ در نهاوند بلور گردها را با شراب صلایه کنند و بعد گلاب را بیفزایند و در این محصول درد زرد رنگی حاصل میشود و در هنگام استعمال باید از ابهم زد تا درد امتحنه با محصول گردد و این محصول را که از مواد بسیار سمی است در زخم دهان و زخم متقرح حلق استعمال میکنند باین طریق قلم موی را با ان الوده نموده بروی قروح نطول مینمایند

بلسان سبز متس معمول سوبران بگیرند روغن بزرکان روغن زیتون مکه ۱۰ اند غاره ۲۵ دهن سقر یعنی ترباتین ۶ مخلوط کرده با حرارت ملایم ذوب نمایند و مذاب را در صراحی در بچه مسحوق صبر ۵ مسحوق سولفات روی ۶ مسحوق زنگار ۱۲ افزوده بهم زنند و بعد اسانس میوه ۱۵ اسانس میخك ۱ اضافه کنند و این بلسان را که معوض و انتی سپتیك است در رفاده قروح خبیثه استعمال میکنند و در هنگام استعمال باید بهم زنند

امپلاتر استات مس (مرهم زنگار) (موم سبز) مطابق کدکس بگیرند

موم زرد ۴ زفت سفید ۲ تربانتین ملز مسحوق سواستات مس مکد ۱ موم و زفت را ذوب کنند و تربانتین
و زنگار را مخلوط کرده صلایه کنند و بعد به مذاب بیفزایند و تا هنگام سرد شدن متصل بهم زنند این مپلاتر
که از محرقات است در دفع منیخچه پا و غیره استعمال میشود و چون خواسته باشند از آن شمع سازند تقلید کلها ؛ رزینت
روغن زیتون بر آن می افزایند

عسل منفط (مرهم مصری) مطابق کدکس بگیرند مسحوق استات مس سرکه مکد ۱
عسل سفید ۲ مخلوط کرده و در ظرف مسی حرارت دهند و متصل بهم زنند تا محصول بواسطه احیا شدن ملح
مس سرخ رنگ گشته و بقوام عسل گردد و بیشتر این محصول را در بیطاری استعمال میکنند

فیروطی طلائی مطابق دواسازی بروشویك بگیرند موم زرد ۶ سانکیس
(پرتو اکسید آهن سرخ مانند) مسحوق سولفات روی مکد ۱ اکسید مس مسحوق زنگار مسحوق تنکار مکد ۱ موم را
ذوب کرده و سایر مواد را افزوده و تا هنگام سرد شدن متصل بهم زنند و یك طبقه نازك از این فیروطی را بر روی
قطعه نازك میشن کشیده و در روی منیخچه های پا منطبق سازند

نطول ضد سیفلیس معمول سیریلو بگیرند عسل مصری ۱۰ گرم درده ۱۰ گرم
اب مخلوط کرده و پارچه را بان الوده نموده روزی دو یا سه دفعه بروی قرحه های سیفلیسی منطبق کنند

امپلاتر کنیدی بگیرند موم زرد ۲۵۰ گرم تربانتین ۶۰ گرم سواستات مس ۱۵ گرم مطابق معمول
شمع سازند و در دفع منیخچه پا استعمال نمایند

امپلاتر دافع منیخچه معمول بودو بگیرند موم سفید ۴۰ شمع زفت انزروت مکد ۱ مخلوط
کرده ذوب کنند و از روی آتش برداشته بیفزایند مسحوق استات مس ۱ اسانس تربانتین ۱ کرا و زوت ۲
مخلوط کرده بهم زنند و قدری از این شمع را بروی قطعه بودروش گسترده و منیخچه را با آن و بروی آن
منطبق نمایند

سنگ قابض بگیرند زاج سفید ۶۴ گرم سولفات آهن ۳۲ گرم سولفات مس ۱۶ گرم زنك
۴ گرم نوشادر ۲ گرم دواها را مخلوط کرده و در بوته ذوب کنند و بروی سنگ مرمر بریزند و یك جزء از آن
محصول را در ۲۰۰ جزء اب حل کرده در نزف الدم جرحی و کاری مزمن نطول کنند

فوسفات مس این ملح را یکی از دانشمندان موسوم به **لوتون** در دفع توبرکول استعمال
کرده و تمجید مینماید

زرق تحت جلدی معمول لوتون بگیرند فوسفات مسی که تازه رسوب شده باشد
۱ گرم گلیسرین ۳۰ گرم اب ۲۰ گرم مخلوط کرده روزی یك نداقه استعمال کنند

حب استو فوسفات مس ایضا معمول لوتون بگیرند استات خنثای مس ۱
سانتی گرم فوسفات متبلر مس ۵ سانتی گرم با مقدار کافی گلیسرین و گرد اصل السوس یك حب سازند
و از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

ایضا پوسیون بگیرند استات مس ۵ سانتی گرم فوسفات سود ۵ سانتی گرم پوسیون صمغی
۱۲۵ گرم مطابق معمول پوسیون ساخته متدرجا با قاشق کوچك بنوشند

فوسفات مس

دریکصد و دو

درس یکصد و دوم منیزی و محصولات

منیزیوم

منیزیوم عبارت از فلزی است قلیائی و رنگش شبیه بسیم که در سال ۱۸۲۸ میلادی (۱۲۴۴ هجری) یکی از دانشمندان موسوم به بوسی از منفرداً بدست آورد و وزن مخصوصش ۱.۷۵ و سبکتر از الومینیوم است و در ۵۰۰ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت قرمز شدید با یک شعله متشعشع سفیدی مشتعل و بخار میشود و قابلیت انطراق و قابلیت مفتول شدن این فلز کم است و چون مفتول آن را مانند فتیله شمع و شعله چراغ کنند میسوزد و یک نور سفید متشعشعی پراکنده مینماید و مفتول بسیار باریک آن که یک ثلث میلیمتر قطرش بوده در وقت سوختن نوری تولید میکند معادل نور ۷۴ شمع گچی که وزن هر یک ۱۰۰ گرم باشد در هوای خشک در این فلز اثری نمیکند ولی در هوای مرطوب چرکین شده و از یک طبقه منیزی پوشیده میگردد و در آبهای ترش بسرعت حل میشود و چون از اد راسید کلوریدریک اندازند اتش میگیرد و اسید سولفوریک غلیظ بصعوبت این فلز را حل مینماید

منیزی

منیزی (منیزی خالص) منیزی کلسینه) منیزی کربوناتر آکسید

دو منیزیوم (آکسید دو منیزیوم) عبارت از گردی است سفید و سبک و بی طعم و ممتنع الذوبان که در آب بمقدار بسیار کم محلول است و شربت بنفشه را سبز رنگ میکند و منیزی خالص در طبیعت وجود ندارد و نوعاً از کربونات منیزی اخذ میکنند باین طریق که این کربونات را در بوته گلی ریخته و حرارت شدیدی بر آن وارد مینمایند تا اسید کربونیک خارج شود و از این جهت است که ان را منیزی مکلس (کلسینه) مینامند و چندین قسم منیزی متداول است که مشابه اند باقسام پیرو اکسید اهن و یکی از این اقسام که قابل ثبات است دارای یک مقدار کمتر از هیدرات منیزی آب میباشد و منیزی مکلس معمول کد کس بکلی بی اب است و در مجاورت هوای مرطوب مبدل بر هیدرات میشود و مقدار بسیار کمی اسید کربونیک جذب مینماید و چون منیزی را در یک و دو و سه تا ده جزء اب مقطر امیخته کنند با آن مرکب شده و متحجر میگردد و یک قسم منیزی مکلس که موسوم به منیزی هانری در منیزی و زبان انگلیسی نیز نامیده میشود (اکسید پیرو منیزیک) و آب هیدراته و اسید کربونیک از آن گرفته شده بکلی متفاصی محللات است و هیچ جبر خاصیت جذب آب در آن نیست و در ساختن این قسم کربونات منیزی را با آب خمیر کرده و بشدت تکلیس میکنند و یا نیترات منیزی را مکلس مینمایند و این قسم مانند سایر اقسام عبارت از گردی است سبک ولین الملمس و بشکل دانه های کوچک صلب و وزن مخصوصش نیکی بر مقابل سایر اقسام است و هر یک از این اقسام ثلاثه بواسطه اختلاف خواص فزیکی و کیمیائی در استعمالات تراپو دارای اختصاصی میباشند چنانچه منیزی کد کس در تخمیر بلسان کپایو بر سایر ترجیح دارد و منیزی بی اب در دفع ترشی معده و بر سوز و حصات کلیه استعمال میکنند و منیزی و زبان انگلیسی را مانند مسهلات و در این خاصیت بر سایر ترجیح دارد

چنانچه گفتیم منیزی بمقدار بسیار کم در اب حل میشود و در خون داخل میگردد بخصوص با غانت انحلال در اسیدها منیزی نوعاً فادزهر اسید ها است و بوسی ثابت میکند که در دفع تسمیم اسید ارسنیو اثر های خوب از

در یکصد و دوم منیزی مخصوص الاوزان

منیزیوم عبارتست از فلزی است قلیائی و رنگش شبیه بسیم که در سال ۱۸۲۸ میلادی (۱۲۴۴ هجری) یکی از دانشمندان موسوم به بوسی از منفرد بدست آورده و وزن مخصوصش ۱٫۷۵ و سبکتر از الومینیوم است و در ۵۰۰ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت قرمز شدید با یک شعله متشعشع سفیدی مشتعل و بخار میشود و قابلیت انطراق و قابلیت مفتول شدن این فلز کم است و چون مفتول آن را مجاور شعله چراغ کند مشتعل میشوند و یک نور سفید متشعشعی پراکنده مینماید و مفتول بسیار باریک آن که یک ثلث ملیمتر قطرش بود در وقت سوختن نوری تولید میکند معادل نور ۷۴ شمع که وزن هر یک ۱۰ گرم باشد و هوای خشک در این فلز اثری نمیکند ولی در هوای مرطوب چرکین شده و از یک طبقه منیزی پوشیده میگردد و در آبهای ترش بسرعت حل میشود و چون از اد راسید کلوریدریک اندازند آتش میگیرد و در اسید سولفوریک غلیظ بصعوبت این فلز را حل مینماید

منیزی (منیزی خالص) منیزی کلسینه) منیزی کربوناتر اکسید

دو منیزیوم یا اکسید دو منیزیوم عبارتست از گردی است سفید و سبک و بی طعم و ممتنع الذوبان که در آب بمقدار بسیار کم محلول است و شربت بنفشه را سبز رنگ میکند و منیزی خالص در طبیعت وجود ندارد و نوعاً از کربونات منیزی اخذ میکنند باین طریق که این کربونات را در بوته گلی ریخته و حرارت شدیدی بر آن وارد مینمایند تا اسید کربونیک خارج شود و از این جهت است که از امنیزی مکلس (کلسینه) مینامند و چندین قسم منیزی متداول است که مشابه اند به اقسام پر تو اکسید آهن و یکی از این اقسام که بی اثر است دارای یک مقدار کمتر از هیدرات منیزی آب میباشد و منیزی مکلس معمول کدکس بکلی بی آب است و در مجاورت هوای مرطوب مبدل به هیدرات میشود و مقدار بسیار کمی اسید کربونیک جذب مینماید و چون منیزی را در یک و دو و سه تا ده جزء آب مقطر امتحان کنند با آن مرکب شده و متحجر میگردد و یک قسم منیزی مکلس که موسوم به منیزی هانری و منیزی وزین انگلیسی نیز نامیده میشود (اکسید پیر و منیزیک) و آب هیدراته و اسید کربونیک از آن گرفته شده بکلی متعاصی محللات است و هیچ خاصیت جذب آب در آن نیست و در ساختن این قسم کربونات منیزی را با آب خمیر کرده و بشدت تکلیس میکنند و با نیترات منیزی را مکلس مینمایند و این قسم مانند سایر اقسام عبارتست از گردی است سبک و لین الملمس و بشکل دانه های کوچک صلب و وزن مخصوص تیکی در مقابل سایر اقسام است و هر یک از این اقسام ثلاثه بواسطه اختلاف خواص فزیکی و کیمیائی در استعمالات تیکی دارای اختصاصی میباشند چنانچه منیزی کدکس در تخمیر بلسان کپاهو بر سایر ترجیح دارد و منیزی بی اثر را در دفع ترشی معده و بر سوزو حصات کلیه استعمال میکنند و منیزی وزین انگلیسی را مانند مسهلات و در این خاصیت بر سایر ترجیح دارد

چنانچه گفتیم منیزی بمقدار بسیار کم در آب حل میشود و در خون داخل میگردد بخصوص با غانت انحلال در اسیدها منیزی نوعاً فادزهر اسیدها است و بوسی ثابت میکند که در دفع تسمیم اسید ارسنیو اثر های خوب از

منیزیوم

منیزی

در یکصد و دوّم منیزی و محصولات ان

منیزیوم

منیزیوم عبارتست از فلزیست قلیائی و رنگش شبیه بسیم که در سال ۱۸۲۹ میلادی (۱۲۴۴ هجری) یکی از دانشمندان موسوم به بوسی انرا منفرداً بدست آورده و وزن مخصوصش ۱.۷۵ و سبکتر از المنیوم است و در ۵۰۰ درجه حرارت ذوب میگردد و در حرارت قرمز شدید با یک شعله متشعشع سفیدی مشتعل و بخار میشود و قابلیت انطراق و قابلیت مفتول شدن این فلز کم است و چون مفتولهای انرا مانند شعله چراغ کنند میسوزند و یک نور سفید متشعشعی پراکنده مینماید و مفتول بسیار باریکی ان که یک ثلث میلی‌متر قطرش بود در وقت سوختن نوری تولید میکند معادل نور ۷۴ شمع گچی که وزن هریک ۱۰ گرم باشد در هوای خشک در این فلز اثری نمیکند ولی در هوای مرطوب چرکین شده و از یک طبقه منیزی پوشیده میگردد و در اسیدهای ترش بسرعت حل میشود و چون ازاد اسید کلوریدریک اندازند اتش میگیرد و اسید سولفوریک غلیظ بصعوبت این فلز را حل مینماید

منیزی

منیزی (منیزی خالص) منیزی کلسینه) منیزی کربوناته) اکسید دو منیزیوم یا اکسید دو مگنزیوم عبارتست از گردی است سفید و سبک و بی طعم و ممتنع الذوبان که در اب بمقدار بسیار کم محلول است و شربت بنفشه را سبز رنگ میکند و منیزی خالص در طبیعت وجود ندارد و نوعاً انرا از کربونات بازیک منیزی اخذ میکنند باین طریق که این کربونات را در بوته گلی ریخته و حرارت شدیدی بان وارد مینمایند تا اسید کربونیک خارج شود و از این جهت است که انرا منیزی مکلس (کلسینه) مینامند و چندین قسم منیزی متداول است که مشابه اند باقسام پرتواکسید اهن و یکی از این اقسام که بجا ثر است دارای یک مقدار کمتر از هیدرات منیزی اب میباشد و منیزی مکلس معمول کدکس بکلی بی اب است و در مجاورت هوای مرطوب مبدل به هیدرات میشود و مقدار بسیار کمی اسید کربونیک جذب مینماید و چون منیزی را در یک و دو و سه تا ده جزء اب مقطر امتحان کنند با ان مرکب شده و متحجر میگردد و یک قسم منیزی مکلس که موسوم به منیزی هانری و منیزی وزین انگلیسی نیز نامیده میشود (اکسید پیر و منیزیک) و اب هیدراته و اسید کربونیک از ان گرفته شده بکلی متفاصی محللات است و هیچ خاصیت جذب اب در ان نیست و در ساختن این قسم کربونات منیزی را با اب خمیر کرده و بشدت تکلیس میکنند و یا نیترات منیزی را مکلس مینمایند و این قسم مانند سایر اقسام عبارتست از گردی است سبک و لین الملمس و بشکل دانه‌های کوچک صلب و وزن مخصوصش سه مقابل سایر اقسام است و هریک از این اقسام ثلاثه بواسطه اختلاف خواص فیزیکی و کیمیائی در استعمالات تریکی دارای اختصاصی میباشند چنانچه منیزی کدکس در تخمیر بلبنات کیا همه بر سایر ترجیح دارد و منیزی بی اثر را در دفع ترشی معده و بی سوز و حصات کلیه استعمال میکنند و منیزی وزین انگلیسی را مانند مسهلات و در این خاصیت بر سایر ترجیح دارد

چنانچه گفتیم منیزی بمقدار بسیار کم در اب حل میشود و در خون داخل میگردد بخصوص با غاشته بمحللاتی در اسیدها منیزی نوعاً فاد زهر اسیدها است و بوسی ثابت میکند که در دفع تسمیم اسید ارسنیو اثر های خوب از

برداشته قند و عرق بهار را بیفزایند و محصول را از ترشح بالای چشم تنگی بگذرانند و با اسپاتول بر ان فشار دهند و این محصول را چون یک دفعه بیاشامند مانند مسهل اثر میکند

شربت منیزی معمول میال بگیرند منیزی سکلس ۱ اب ۶ عرق بهار نارنج ۱ منیزی را با اب امیخته کرده مدت چند دقیقه بجوشانند و بهم زنند و از پارچه چشم گشادی صاف نمایند و عرق بهار را بیفزایند و این شربت را بمقدار ۶۰ تا ۹۰ گرم بطور مسهل استعمال مینمایند و بعد از ان شربت شیرینی بنوشند و در دفع ترشی معده از ۶ تا ۱۵ گرم باید استعمال شود و $\frac{1}{15}$ این شربت منیزی میباشد

شوکولای مسهل منیزی معمول دوروولت بگیرند منیزی ۱ خمیر شوکولا ۱۰ مخلوط کرده قرصهای بزرگ ۶۰ گرمی یا قرصهای کوچک ۱ گرمی سازند و این قرصها مسهل گوارائی میباشند که میتوان انها را بدل شوکولای

دیبری مسهل استعمال نمود و ترکیب این شوکولا مخفی است یقینا علاوه بر منیزی مقدار کمی سقمونیا دارد و مقدار شربت این شوکولای دوروولت از ۳۰ تا ۱۰۰ گرم است

شوکولای مسهل مطابق انجمن دواسازی بوردو بگیرند منیزی مکلس ۶ گرم مسحوق سقمونیا ۲ دسی گرم خمیر شوکولا ۳۰ گرم جهت ساختن یک قرص شوکولا را در هاون گرمی بریزند تا نرم شود و منیزی و سقمونیا را داخل نمایند و در قالب ریخته قرص کنند و هرگاه نسبت خمیر کم باشد قدری کره کاکائو افزایند و انجمن مذکور این شوکولا را بدل شوکولای مسهل دیبری قرار داده و مقدار شربت ان همین یک قرص است

گرانول منیزی معمول مانیل بگیرند منیزی مکلس ۱ قند ۳ مطابق معمول گرانول سازند و نصف قاشق چای خوری این گرانول ترشی معده را دفع کرده و مانند مسهل بر فوق اثر میکند و ۶ قاشق چای خوری ان مسهلی است که عملش اگرچه بطئی است ولی با قولنج همراهی ندارد و یکی از وسائطی است که بدون هیچ مخذوری دفع یبوست میکند و چنین میگویند این طریق استعمال منیزی بهترین طریقه ها و خیلی مطبوع است در وقتی که استعمال مسهلات منیزی بواسطه خوف از عروض حجر مخذور بود چنانچه اغلب در استعمال منیزی مکلس این حالت بروز میکند باید گرانول مانیل را استعمال کرد زیرا غشیه مخاط را نمیگزد و موروث عروض حجر نمیشود

سفوف دافع گاستر الژی بگیرند منیزی مکلس ۵ گرم مسحوق دارچینی ۲ گرم مسحوق قند تا خالص ۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۱۲ بسته مساوی ببندند و ان ایام ۲ بسته قبل از غذا سفوف نمایند

سفوف دافع گاستر الژی معمول بومیث بگیرند منیزی مکلس سو نیترات بیسموت طباشیر مهیا شده فوسفات اهک مکلس ۱۰ گرم مخلوط کرده در ۶ بسته مساوی ببندند و قبل از هر غذا یک بسته سفوف کنند

قبضه مسهل استرکنین دار معمول وسبور بگیرند استرکنین ۲ سانتی گرم قند مسحوق ۱ گرم منیزی مکلس ۴ گرم مخلوط کرده در ۲۰ قبضه مساوی قسمت کنند و هر ساعت فاصله یک قبضه بنوشند تا عروض اسهال

کربونات منیزی

هیدروکربونات منیزی (منیزی سفید) (کربونات منیزی) طریق ساختن این ملح آنکه معمول **کدکس** است در ذیل ساختن آب منیزی بیان میکنیم

آب منیزی (منیزی مایع) مطابق کدکس بگیرند سولفات متبلر منیزی ۳۵ گرم کربونات متبلر سود ۴۰ گرم هر یک از دو ملح را جدا گانه در مقدار کافی آب حل کرده صاف نمایند و محلول سولفات را جوش آورده محلول کربونات را بر آن افزوده عمل جوش را امتداد دهند تا دیگر بخار اسید کربونیک متصاعد نشود و از روی آتش بر داشته بگذارند ساکن بماند و بواسطه عمل انحراف آب صاف روی آنرا بر دارند رسوب را که عبارتست از هیدروکربونات منیزی است در روی صافی ریخته بشویند و در ۵۰۰ گرم آب میخمر کنند در دستگاه آب گاز بخار اسید کربونیک بر محصول وارد نمایند و پس از ۲۴ ساعت از پارچه پشمی بگذرانند تا هر چه غیر محلول مانده است جدا گردد و این ماده غیر محلول را مجدد در دستگاه مذکور ریخته و بخار اسید کربونیک بر آن وارد کنند

آب منیزی که بطریق مذکور ساخته شده دارای آن مقدار منیزی است که در ۲۰ گرم هیدروکربونات محتوی میباشد و از یک تا ۲ گیلاس این آب را بطور مسهل استعمال میکنند

گرد هیدروکربونات منیزی مطابق کدکس در ساختن این گرد هیدروکربونات را بروی موی بیز موئی نمره ۱۲۰ مالش دهند و این گرد را بطور مسهل از ۲ تا ۲۰ گرم استعمال مینمایند و پس از آن مشروب ترشی تا باید آشامید زیرا عمل اسهال وقتی ظاهر میشود که منیزی در ترشی حل شده و بخار اسید کربونیک متصاعد گردد و از نیم دسی گرم تا ۲ گرم این گرد را جهت دفع ترشی معده تجویز مینمایند

قرص منیزی معمول کدکس بگیرند هیدروکربونات منیزی ۵ قند لعاب کتیرا مکدر مطابق معمول قرصهائی یک گرمی سازند و هر قرصی دارای ۲ دسی گرم هیدروکربونات منیزی است و این قرصها را بطور مسهل در دفع سوء هضم و ترش تجویز مینمایند و مقدار شربت آنها از ۲ تا ۱۰ قرص زیادتر است

عجین گوگرد و منیزی معمول مپال بگیرند گوگرد مصعد و مغسول کربونات منیزی ۲ عسل ۶ مخلوط کنند و این عجین مسهل و دافع مرض است و مقدار شربتش از ۵ تا ۱۰ گرم

سفوف دافع گاستر الژی معمول اود هوی بگیرند منیزی سفید سونیترات بیسموت مکلس ۲ گرم گرد بلادن گرد زنجبیل مکلس ۲ سانتی گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته مساوی بر بندند روزی دو بسته سفوف نمایند

گرد منیزی و ریوند مطابق دوا سازی آلمان بگیرند هیدروکربونات منیزی ۵۰ مسحوق قند ۴۰ مسحوق ریوند ۱۵ اسانس از یانه را مخلوط کنند و از ۲ تا ۱۲ گرم این گرد را در قدری عسل و یا شربت ساده مخلوط کرده بطور مسهل بنوشند و این گرد قدری زیادتر از نصف وزنش هیدروکربونات منیزی و یک ثمنش تقریبا ریوند است

پوسیون گولیس بگیرند مطبوخ و از یانه عرق رازیانه مکلس ۵۰ گرم کربونات منیزی ۱ گرم لودانم سیدنم ۵ قطره شربت قند ۲۰ گرم مخلوط کرده در مداوای قولنج اطفال که با دفع سبز همراه بود هر ساعت یک قاشق چای خوری استعمال نمایند

در یک صندوق:

منیزی منجّز معمول موکرون بگیرند کربونات منیزی سولفات منیزی بی‌کربونات سود طرطرات پتاس و سود اسید طرطریک مکلس ۱۰ گرم هر یک بازده واها را خشک کرده و نرم سائیده و مخلوط کرده در ظرفی در بسته حفظ کنند و یک قاشق چای‌خوری این مخلوط را در قدری آب حل نموده در هنگام جوش بنوشند

نمک فرنگی

سولفات منیزی ملح اِپسُوم (نمک فرنگی) این ملح یکی از بهترین مسهلهای کثیرالاستعمال است در خواص و طریقه اثر مانند ملح **گلوبر** میباشد در ردیف طرطیر سولفات سود را سولفات منیزی متداول در تجارت که معروف به نمک **اِپسُوم** است در زبان انگلیس **اِپسُوم سالت** نامیده میشود و چون خالص است با کمال اطمینان میتواند استعمال شود و از مسهلات مطمئن الاثر است و مقدار شربتش از ۲۰ تا ۴۰ گرم که در آب گوشت سبزی دار و یا در مایع مناسب دیگری حل کرده بیاشامند و در رسم اطبای مملکت ما است که نوعاً نمک فرنگی را اعم از سولفات منیزی یا سولفات سود در آب سرد حل کرده استعمال مینمایند و بدرقه هم مسهلات دیگر را شربه فاتر قرار میدهند بر خلاف نمک فرنگی که در بدرقه آن مشروبات سرد تجویز میکنند و یکی از دانشمندان فرنگ میگوید چون ۲ قطره اسانس نعناع در محلول سولفات منیزی داخل نمایند بخوبی طعم نامطبوع او را میپوشانند.

محلول اشباع شده سولفات منیزی در زرق تحت جلدی مورد استعمال میشود و مقدار مایع در زرق از ۱ تا ۵ گرم باید باشد

آب ملحی مسهل معروف به آب سِدلیس مطابق کدکس بگیرند سولفات منیزی ۳۰ گرم آب منجّز ساده ۵۰۰ گرم ملح را در کمی آب حل کرده صاف نمایند و بعد در بطری ریخته و از آب منجّز پر کنند و در سه یا چهار دفعه بیاشامند که مسهلی است نیکو و میتوان مقدار ملح را ۱۵ـ۴۰ گرم قرار داد

ایضاً نسخه دیگر بگیرند سولفات منیزی ۳۰ گرم بی‌کربونات سود اسید طرطریک متبلور هر یک ۴ گرم آب صاف ۶۵۰ گرم سولفات و بی‌کربونات را در آب حل کرده صاف نمایند و در بطری ریزند و اسید را افزوده در بطری را زودی بگیرند و محکم کنند و میتوان مقدار سولفات را ۱۵ تا ۶۰ گرم قرار داد و این آب را که نیز مسهل نیکوئی است پیاله پیاله باید آشامید و در بدرقه آن هر مشروبیکه می‌آشامند مقدارش باید زیاد باشد

ایضاً نسخه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند سولفات منیزی ۳۰ گرم بی‌کربونات سود ۷ گرم اسید طرطریک متبلور ۶ گرم آب صاف ۶۰۰ گرم در بطری سطبری آب و سولفات و بی‌کربونات را داخل کرده و بعد اسید را بهمان حالت متبلور در آن بطری ریزند و در شرا گرفته با مفتول محکم کنند و انحلال کامل حاصل نمیشود مگر پس از چند ساعت و این آب را که نیز مسهل است پیاله پیاله بیاشامند

کلورور منیزیوم

کلورور متبلّر منیزیوم مطابق کدکس بگیرند هیدروکربونات منیزی مقدار منظوری اسید کلوریدریک ۱٫۱۷ درجه مقدار کافی اسید را با دو مقابل وزنش آب مخلوط کنند و قدری زیادتر از مقداری که لازم است بروی هیدروکربونات ریزند و محصول را صاف نموده تبخیر نمایند تا ۱٫۳۰ درجه نشان دهد و بعد بگذارند سرد شده و متبلر گردد

کلورور متبلر منیزیوم را که ملحی است تلخ و بشدت جاذب الرطوبه در ترکیبات آبهای معدنی مصنوعی داخل میکنند و اگر چه مسهل است ولی غیر مستعمل میباشد و از ۱۰ تا ۱۵ گرم آن در شخص جوان مورد استعمال میشود

سیترات منیزی مطابق کدکس بگیرند اسید سیتریک ۱۰ هیدروکربونات منیزی ۷ اب مقطر ۳۰ اسید را در اب مقطر در صورتیکه بحالت جوش باشد حل کنند و کم کم ملح را بیفزایند محلولی حاصل میشود که قدری اسید است و انرا در حالتیکه داغ باشد از کاغذ صافی بگذرانند و بگذارند متبلور گردد و پس از ۲۴ ساعت بلورها را در روی پارچه ریخته بفشارند و خوب خورد کرده در گرمخانه ۳۰ تا ۲۵ درجه بخشکانند و این ملح با ۲ تا ۳ مقابل وزنش اب سرد محلول مستحکمی حاصل مینماید

مقدار شربت سیترات منیزی بطور مسهل از ۳۰ تا ۶۰ گرم است و طعم ضعیفی دارد چون فی الجمله شبیه به طعم پوشیده شده و خوشایند سولفات یکی از دانشمندان میگوید هرگاه سیترات منیزی را در لیموناد حل کنند این طعم پوشیده شده و خوشایند دوا با کمال میل ممکن است از اینها بیاشامند

طرطرات منیزی دو قسم طرطرات متداول است یکی طرطرات خنثی و دیگری بی طرطرات که طرطرات اسید نیز نامیده میشود و طرطرات خنثی را با اسید طرطریک و کربونات منیزی میسازند باین طریق که ۱۰۰ جزء اسید طرطریک را حل کرده و ۶۰ جزء کربونات منیزی به محلول افزایند و این طرطرات در ۱۲۲ جزء اب سرد ۱۵ درجه محلول است و طرطرات اسید در صورتیکه متبلور باشد در ۵۲ جزء اب ۱۵ درجه حل میگردد

طرطرات خنثای منیزی دارای خواص سیترات است و بهمان مقدار استعمال میشود و بعضی از مصنفین در ساختن لیمونادهای مسهل این طرطرات را بدل سیترات استعمال میکنند

گرد مسهل سیترات منیزی معمول دُرُوُلت بگیرند سیترات منیزی ۳۵ گرم کربونات منیزی ۴۰ گرم اسید سیتریک نیم کوب ۸ گرم مسحوق قندی که با اسانس لیمو معطر کرده باشند ۵۵ گرم مخلوط کرده در تصراحی در بسته حفظ نمایند و این مخلوط را که یک مقدار شربت است در یک بطری اب داخل کرده و دهانه انرا بلا فاصله بگیرند و بهم زنند و هر نیم ساعت به نیم ساعت فاصله یک گیلاس بنوشند

لیموناد خشک سیترات منیزی مطابق کدکس بگیرند منیزی مکلس ۲۵ر۴ گرم هیدروکربونات منیزی ۶ گرم اسید سیتریک ۳۰ گرم قند ۶۰ گرم الکولاتور خلال لیمو ۱ گرم قند و اسید را نیم کوب کرده و با سایر مواد مخلوط نمایند و جهت ساختن لیموناد مسهل مخلوط را در یک بطری اب داخل کرده و دهانش را گرفته بلا فاصله با مفتول محکم نمایند و در ساختن لیموناد غیر مسهل در یک بطری اب داغ بدون انکه در بطری را گرفته باشند حل نمایند و این ترکیب معادل ۵۰ گرم سیترات متبلور منیزی میباشد و مسهلی است گوارا و انرا سه یا چهار قسمت کرده هر نیم ساعت به نیم ساعت فاصله یک قسمت بنوشند

لیموناد مسهل سیترات منیزی ایضاً مطابق کدکس بگیرند اسید سیتریک ۳۰ گرم کربونات منیزی ۱۸ گرم اب صاف ۳۰۰ گرم شربت قند ۱۰۰ گرم الکولاتور خلال لیمو ۱ گرم اسید را در اب داغ حل کنند و کربونات منیزی را افزوده و همینکه تعامل تمام شد صاف کنند و شربت و الکولاتور را بیفزایند

در ساختن لیموناد متبخر بجای ۱۸ گرم کربونات منیزی ۴ گرم بی کربونات سود استعمال کنند و در هنگام گرفتن دهانه بطری در محصول داخل نمایند و این ترکیب معادل ۵۰ گرم سیترات منیزی میباشد

در صورتیکه خواسته باشند معادل ۴۰ گرم باشد ۲۴ گرم اسید سیتریک و ۴۰ر۱۴ گرم کربونات منیزی استعمال مینمایند

۱۲ر۰ گرم

اگر ۱۹ گرم اسید سیتریک و ۱۰/۹۰ گرم کربونات استعمال کنند معادل ۳۰ گرم خواهد بود میتوان در این ترکیبات بجای الکولاتور لیمو الکولاتور خلال نارنج استعمال نمود و یا موافق میل و رغبت مریض بجای ماده معطر شربت ساده شربت گیلاس و یا شربت تمشک وغیره بکار برد

لیموناد سیترات منیزی معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند اسید سیتریک ۳۱ گرم کربونات منیزی ۱۸ گرم آب داغ ۴۰۰ گرم شربت ساده ۶۰ گرم عرق پوست لیمو ۳۰ گرم بی کربونات سود ۴ گرم اسید و کربونات و آب را در ظرف چینی مخلوط کرده حل نمایند و در بطری شیشه سطبری صاف کنند و پس از آنکه کاملاً سرد شد شربت و عرق و بی کربونات را بیفزایند و در بطری را بزودی گرفته و با مفتول محکم نمایند و این ترکیب معادل ۲۵ گرم سیترات متبلّر منیزی میباشد

سیترات منیزی گرانولی و منجّز بگیرند کربونات منیزی ۲۵ بی کربونات سود ۱۰۰ مسحوق اسید سیتریک ۱۲۰ مسحوق قند ۱۲ آب مقطر الکل ۹۰ درجه مقدار کافی کربونات و ۷۵ جزء اسید را با آب مقطر ملایم کنند و در گرمخانه که حرارتش زیاده از ۴۰ درجه نباشد خشک نمایند و بی کربونات و قند و باقی مانده اسید را افزوده و بدقت مخلوط کنند و محصول را با الکل آلوده کرده و از غربالی که چشمه های آن یک میلی متر و نیم قطر داشته باشند بیرون نمایند و با حرارت ملایمی بخشکانند

مقدار شربت این قسم سیترات منیزی که نیز مسهل است از ۳۰ تا ۶۰ گرم میباشد که در یک بطری شربت قند حل کرده هر نیم ساعت به نیم ساعت فاصله یک گیلاس بنوشند

لیموناد سیترات منیزی معمول روبیکه بگیرند اسید سیتریک ۴۰۰ گرم کربونات منیزی ۲۰۰ گرم آب چشمه ۵۰۰۰ گرم قند سفید ۶۰۰ گرم تعفین خلال نارنج و یا خلال لیمو ۵ گرم اسید سیتریک را در آب بحالت برودت حل کنند و محلول را با کربونات منیزی اشباع نمایند و همین که عمل ترکیب انجام یافت یعنی پس از ۲ یا ۳ ساعت قند را نیز در حالت برودت در آن حل کنند و تعفین خلال را افزوده با کاغذ صاف نمایند و از این محلول بگیرند ۵۰۰ گرم در مقابل ۲۰ گرم سیترات منیزی و ۴۵۰ گرم در مقابل ۴۵ گرم و هم چنین و در بطری داخل کرده ۲ گرم بی کربونات سود بیفزایند و در را گرفته و بزودی با مفتول محکم سازند

سیترات منیزی منجّز مطابق دواسازی انورس بگیرند اسید سیتریک ۱۶ گرم سو کربونات منیزی ۹ گرم اسانس لیمو ۱ قطره شربت ساده ۳۲ گرم آب مقطر جوش ۳۲۰ گرم بی کربونات سود ۲ گرم مطابق آنچه در ساختن لیموناد بیمارستانهای لشکری ذکر کردیم عمل کنند و مانند مسهل صبح ناشتا در یک یا دو دفعه بنوشند

لیموناد مسهل طرطرات منیزی معمول گارنیر بگیرند کربونات منیزی ۱۵ گرم اسید طرطریک ۲۲ گرم آب ۴۰۰ گرم حل کرده صاف نمایند و با ۶۰ گرم شربت طرطریک شیرین نموده با الکولاتور نارنج و یا لیمو معطر نمایند

قرص سیترات منیزی معمول مارشاند بگیرند سیترات منیزی ۵۰ گرم قند مسحوق و معطر نارنج ۵۰ گرم لعاب کثیرا مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ قرص سازند و هر قرصی دارای ۵۰ سانتی گرم سیترات است

استات منیزی — استات منیزی ملحی است بی رنگ که چندان مزه ندارد و بشدت جاذب الرطوبه و بهر مقداری محلول در آب و الکل و در ساختن آن کربونات منیزی را بحد اشباع در اسید استیک حل میکنند و صاف نموده بغلظت عسل قوام می آورند و این ملح بقدری جاذب الرطوبه است که نمیتوان متبلورش نمود و مقدار شربتش مطبوع مسهل مانند سیترات منیزی میباشد

هیپوسولفات منیزی — **هیپوسولفات (دیتیونات) منیزی** ملحی است بی رنگ و بخوبی متبلر و بشدت محلول در آب و محلول این ملح را نباید حرارت داد زیرا بواسطه حرارت تجزیه شده و مبدل به سولفات و سولفیت میگردد

در بیان آثار فیزیولوژی و تراپوتیکی مخصوص املاح منیزی

منیزی مکلس را چون جسمی است بی طعم و سهل الاستعمال جهة حصول اسهال بیشتر استعمال میکنند و نوع عادی شربت قند امیخته کرده می آشامانند و کمتر دیده میشود که موجب تهوع گردد و قبل از ظهور عمل تخلیه قولنج کم گشته و بادبان همراهی کند و مواد مستفرغه بواسطه منیزی مکلس نوعاً تر سبی اند برخلاف موادی که بواسطه املاح خنثی مانند سولفات سود و سولفات منیزی استفراغ میشوند سروزی میباشند و مدتی پس از استعمال منیزی لازم است تا عمل مسهلیش ظاهر شود چنانچه هرگاه مریض شبانگام در وقت رفتن به بستر این دارو را بنوشد عموماً فردا صبح عملش ظاهر میگردد یعنی هشت یا ده ساعت بعد و خیلی نادر است که زودتر از شش ساعت اثرش ظاهر شود و اگر عملش پس از شانزده و بیست و چهار و گاه سی و شش ساعت بروز نماید برخلاف عادت خواهد بود و هم چنین است هرگاه عمل مسهلی آن مدت مدیدی مانند عمل مسهلات قویه دوام کند از نوادر است و اگر بعضی از اطبا قوت اثر منیزی را انکار کنند بدان جهة است که کمتر استعمال کرده و از طریقه استعمال و اثرش بی بهره بوده اند

تروسو که اختبارات چندی در مقایسه ما بین ملح **گلوبر** و منیزی نموده چنین میگوید که ۷ گرم منیزی مکلس مانند ملح **گلوبر** موجب چندین دفعه تخلیه میشود ولی ملح **گلوبر** خیلی سریع الاثرتر است تا آن و نیز میگوید هرگاه چند روز متوالی در عده ای از مرضا ۳۰ گرم سولفات سود استعمال کنند و در عده دیگری ۱۰ گرم منیزی مکلس مشاهده میگردد که اثر مسهلی ملح **گلوبر** روز بروز نقصان می پذیرد برخلاف اثر منیزی که زیادتر میشود و در ملح **گلوبر** هیچ اختلال محسوسی در غشاء مخاط معده و معا ظاهر نمیگردد ولی از اثر منیزی این غشاء متورم شده و اسهال مخاطی که گاه خون آلود است بروز میکند و ممکن است این اسهال با مغص همراه بود و نیز این دانشمند میگوید نباید گمان نمود که منیزی همیشه باین شدت تأثیر میکند بلکه مقصود ما از ذکر این اختبارات آنست که بیان کنیم قوت عمل آنرا نسبت به املاح خنثی

بعضی از دانشمندان که سولفات منیزی را در روده برخی حیوانات داخل کرده و امتحانات چند نموده اند چنین بیان میکنند که چون این ملح ابتدا بواسطه روی غشاء مخاط منطبق نماید موجب ازدیاد ترشح آن میگردد و علاوه منیزی جذب شده و در خون داخل گشته و با بول خارج میشود و هرگاه قاعده مریضی که از ۱۰ تا ۲۰ گرم سولفات منیزی آشامیده باشد جمع کنند وجود منیزی را میتوان در آن بواسطه فوسفات آمونیاکی مشهود نمود

در یکصد و سیوم

مشهود نمود زیرا بواسطهٔ این ملح رسوبی در قاروره حاصل میشود که عبارتست از فوسفات امونیاکی منیزی
و باید دانست که همه مقدار منیزی مجذوب در یک روز دفع نمیشود بلکه دفع تمام آن تا دو سه روز بطول می انجامد
و چنانچه در سولفات منیزی ذکر کردیم زرنیق محلول اشباع شده این ملح در تحت جلد موجب ورود اسهال میگردد
عموماً منیزی مکلس را جهة جذب ترشیهای معده استعمال میکنند و مقدار شربتان در این صورت از ۲۵ تا
۱۲۵ سانتی گرم است و باین مقدار اشباع میکند ترشیهای زیادی که در معده موجود میباشند و بدون عروض
اسهال عمل تخلیه را سهل مینماید و **کلود برناد** ثابت کرده است که همه قلیائیات را چون بمقدار زیاد
بیاشامند موجب ازدیاد ترشح معدی میشوند و لهذا هر وقت منیزی را استعمال میکنند باید مقدارش کم باشد
مگر در صورتیکه مقصود عروض اسهال بوده بواسطه اثر مسهله منیزیا است که در مداوای بعضی از اقسام
گاستر الژی با فواید زیاد استعمال میگردد اعم از آنکه سبب عروض وجع در معده اجتماع موادی اذی متخمر در قولون
سطحی بوده و یا بواسطه اجتماع ترشیهای زیاد در خود این آلت عارض شده باشد چه در صورت اولی آن مواد را
رم کرده و خارج میسازد و در صورت دویم ترشیها را اشباع کرده و سبب محصول مرض را بر طرف میکند
و مصنف میگوید در حوامل هر این دو سبب غالباً موجود شده و مورث سوء هضم وجعی میگردند و بدین جهة
از استعمال منیزی مکلس بمقدار منقسم فواید بسیاری حاصل میکنم باین طریق که ۴ گرم منیزی مکلس را ده قسمة
کرده هر دو ساعت فاصله یک قسمت را تجویز مینمایم

منیزیا از ادویه است که در تفتیت حصاة نیز استعمال میشود و بعضی از دانشمندان ثابت کرده اند که چون
۵۰ سانتی گرم تا ۱ گرم منیزی مکلس را بمقدار منقسم در عرض روز استعمال کنند مقاومت مینماید با حصول
مرض اسید اوریک

در بیان آبهای معدنی سولفاتی که سولفات منیزی و سولفات سود دارند

آب اوسات که در اریژ واقع است در یک لیتره ۳ گرم سولفات منیزی دارد
آب برمانستورف که در سویس واقع است در یک لیتر دارای ۲۲ گرم سولفات منیزی و ۲٫۵۰ سولفات سود است
آب اپسوم که در انگلستان واقع و سرد میباشد در یک لیتره ۳ گرم سولفات منیزی دارد
آب پولیناد که در بوهم واقع و سرد است ۳۳ گرم سولفات منیزی و ۲۱ گرم سولفات سود در یک لیتر دارد
آب سیدشوتس که نیز در بوهم واقع است در یک لیتر دارای ۲۰ گرم سولفات منیزیا است
آب سیدلیس که ایضاً در بوهم واقع میباشد ۱۰ گرم سولفات منیزی در یک لیتر دارد

یکصد و سیوم ــــ در بیان سایر داروهای موم و قهوه سمه حیوانی

در این دو بعضی از مواد دسم حیوانی از قبیل موم و پیه گوسفند و پیه خوک و حرام مغز گاو و ستئین و صابون
و روغن تخم مرغ و لانولین و بعضی ترکیبات آنها و غیره را ذکر میکنیم و مسکه را در ذیل روغن ماهی بیان نموده‌ایم

موم

موم ع شمع ف سیر ل سیرای کروس جسمی است که زنبور عسل در ساختن شان بکار میبرد
و با آن حجرات مسدس الاضلاع میسازد و در آنها عسل قرار میدهد و عبارت از ماده ایست که از فولیکولهای
غده شکل که در اطراف حلقه های شکم این حیوان واقع شده اند ترشح مینمایند و در جدا کردن آن از عسل شان را
پس از فشار دادن و گرفتن عسل در آب جوش خوب میکنند و موم را استخراج مینمایند و بهر شکلی که خواسته
باشند قالب میریزند

موم جسمی است جامد زرد رنگ و کدر و بی طعم و بی بو و در حرارت پست صلب و شکننده ولی در ۳۰
تا ۳۵ درجه حرارت نرم و قابل انطراق و در ۶۴ درجه حرارت ذوب میشود و در ۱۰۰ درجه مبدل بمایع
شفاف زیتی شکل میگردد که از آب مقطر سبکتر است و چون موم را بشکل قطعات نازک کرده و با آب تر
نموده مجاور هوا گذارند زردی رنگش مفقود شده مبدل بموم سفید میگردد و نیز میتوان بواسطه کلر آن را
و با کلورور آهک و با اسید کرومیک زردی آن را گرفت و نوعاً موم غیر محلول در آب و در اسانس تربانتین
بتمامه محلول است و الکل جوشیده و صمغ انوزنش موم را حل میکند و با زیتهای ثابت و اجسام دسم بهر نسبتی
متحد میشود و با قلیائیات ترکیبات صابونی بوجود میاورد و عموماً موم را با مقداری پیه مخلوط میکنند
تا شکنندگی آن کمتر گردد

موم مرکب است از سه ماده اصلی سیرین و سرولئین و میریسین و چون موم را تقطیر کنند
مقداری آب که دارای اسید استیک و اسید پروپیونیک است ابتدا تقطیر میشود و بعد مقداری دهن فرار
و نیز دهن متحجری موسوم به مسکه موم تقطیر میگردد و این مسکه را که مرکب از پارافین و مخلوطی از اسید
پالمیتیک و اسید مارگاریک است هرگاه مجدداً تقطیر نمایند روغن موم بدست میاید
مسکه موم و همچنین روغن آن را یک وقتی در دفع اثر لود و شقاق پستان و اوجاع مفصلی و اوجاع فالجی
و غیره استعمال میکردند ولی گویا جز در صنعت نقاشی در موقع دیگری فایده نداشته باشد

اقسام موم نباتی

چندین قسم موم نباتی نیز موجود است که از اشجار مختلف اخذ میکنند و اسامی آنها از این قرار است
موم چین و موم ژاپون و سروکزیلین که موم کارنوبا و موم نخیلات نیز نامیده میشود و موم مورد و موم
بیکوئیبا و موم اوکوبا و غیره و نوعاً موم نباتی صلبتر از موم حیوانی است و موم ژاپون در مابین ۵۰ و
۵۴ درجه حرارت ذوب میشود و سروکزیلین در ۸۳ درجه و موم بیکوئیبا در ۴۳ و موم اوکوبا در ۳۶٫۵
و موم مورد در مابین ۴۲ تا ۴۹ درجه حرارت و این موم اخیر از آب مقطر و نیز از موم زنبور عسل سنگین
تر است چه وزن مخصوص آن از ۱٫۰۰۴ تا ۱٫۰۰۶ است و حال آنکه وزن مخصوص موم زنبور عسل ۰٫۹۶۰
تا ۰٫۹۶۹ میباشد و از آن شکننده تر است و موم ژاپون را این ایام در [illegible] سازی خیلی استعمال میکنند
و رنگش سفید مایل به زردی و بویش قدری تند و نرمتر از موم زنبور عسل و شکننده تر از آن است
و موم چینی را که از روی چندین قسم درخت اخذ میکنند گویا بواسطه حیوان کوچکی تولید میگردد که
از طایفه کوکوس است و این موم در تجارت انگلستان شایع است و موم کارنوبا در الکل واتر

بمقدار کم محلول ولی در اسانس تربانتین و بنزین محلول و در اسید استیک و سود کستیک غیر محلول است و در اطریش بدل موم زنبور عسل سرزین را استعمال مینمایند که قسمی از پارافین است

در طب موم را داخلا از آیاه اگرم بشکل امولسیون و یا پوسیون و یا حقنه در امراض معوی مخصوص اسهال گاه استعمال میکنند و خارجا بشکل قیروطی و مشمع و اونگان وغیره

سرومیل
سِرومِیل که عبارت است از مخلوط یك جزء موم و دو جزء عسل و باسم سِرومِیل **اِنگن** معروف است در در فاده قروح صدیدی استعمال میگردد

پروپولیس
پروپولیس عبارت از ماده است سیاه و نرم که زنبورهای عسل در کندوی خود را بان مسدود میکنند و گویا یك قسم موم متغیری باشد و دارای سفر و موم و اسید گلیك و اسید بنزوئیك و بعضی رزینهای نباتی است و از این ماده و روغن زیتون پوماد ی ترتیب میدهند که در دفع بواسیر و قروح کهنه بکار میبرند بالاخره یك قسم مومی بواسطه کوشنیل درخت انجیر حاصل میشود که مشابه موم زنبور عسل است و محتوی همان مواد است ولی بمقادیر مختلف و عموما موم کوشنیل درخت انجیر در صورت خلوص نگش زرد مایل به قرمزی است و در مابین ۱۵ تا ۱۲۵ درجه حرارت ذوب میشود و تمام محلول در اتر ولی در الکل بعضی از اجزاء ان محلول اند

پیه
پیه شحم سویف سیبوم اِستئر عبارت است از ماده دسم که از حیوانات مجتره (نشخوار ی) از قبیل گاو و گوسفند و بز وغیره اخذ میشود و بوی ان بواسطه ماده مخصوصی است ختنی و موسوم به **هیرسین** و در طب بیشتر پیه گاو و گوسفند را در ساختن عده زیادی از پومادها و اونگانها و مشمعها وغیره استعمال میکنند و دانشمندان فرنك پیه خوك را که نوعا **اکزونژ** مینامند در ساختن محصولات مذکوره بخصوص پیه خوك حسن لبه را خیلی زیاد بکار میبرند ولی چنانکه سابقا ذکر نموده ایم چون خوك و تمام مواد ماخوذ از ان نجس و بر ما مسلمانان اجتناب از انها لازم است لهذا از استعمال این قسم پیه صرف نظر میکنیم و بجای ان پیه گوسفند را معمول میداریم و حرام مغز گاو را نیز در ساختن محصولات مذکوره معمول میدارند

تمرین پیه گوسفند در روی بینی و لب بالائی از معالجات متداولی است که در دفع زکام استعمال میکنند ولی پیه شمع را که بویش تند و مکره است نباید استعمال نمود

پیه مذاب مطابق کدکس بگیرند پیه هر یك از حیوانات که منظور بود از غشیه و اجزاء مخی که در ان موجود اند جدا نمایند و از ان قطعه قطعه کرده در هاون مرمر بکوبند تا حجرات غشاء لحمانی منخرق شوند و مسحوق را بشویند و بعد در حمام ماریه حرارت دهند تا ماده دسم کاملا ذوب شود و از پارچه محکمی با فشار صاف نمایند و مصفی را با ملعقه براده بهم زنند تا سفید گردد و قبل از انکه کاملا منجمد شده باشد و بعد در قالب بریزند و این پیه را در ساختن اونگان و پوماد و مشمع وغیره بکار میبرند

پیه حسن لبه مطابق کدکس بگیرند پیه مذاب ۱۰۰۰ تعفین حسن لبه ۵ پیه را در حالت ذوبان با تعفین مخلوط کرده بهم زنند تا سرد شود و این محصول را در ساختن پومادها استعمال مینمایند و نیز پیه مذاب را با مواد ذیل معطر کرده و از بادوزشدن و تند گشتن حفظ میکنند بلسان تلو اد ۵ بلسان پرو

روغن تخم مرغ

ادره ۱۰۰ اصبعه سائله ادره ۵۰۰

در ساختن پیه حسن لبه بهتر است که ۳ جزء حسن لبه نیم کوب کرده را در ۱۰۰ اجزء پیه غیر مذاب مخلوط کرده و موافق دستور العمل فوق ذوب نمایند

روغن تخم مرغ بگیرند زرده تخم مرغ مقدار منظور زرده را در کپسول نقره و یا چینی ریخته و در حمام ماریه حرارت دهند و بدارامی بهم زنند تا خشک شود و چون قدری از آن را در مابین دو انگشت فشار دهند روغن دهد و بعد در کیسه ریزند و دو پارچه آهن را در آب جوش داغ کرده و کیسه را در میان آنها گذاشته فشار دهند و روغنی که جریان مییابد در حالتیکه گرم است صاف کنند و این روغن را در شقاق حلمه استعمال مینمایند و مسکه کاکائو را در این موقع اگر بجای آن استعمال کنند اثرش بیشتر خواهد بود

صابون

صابون اقسام صابون مستعمل در طب عبارتند از صابون طبی که با روغن بادام ساخته میشود و صابون پیه و صابون حرام معرگاو و صابون پتاس و عموماً صابونهای قلیائی را چون بر روی جلد نطول کنند موجب سهولت جذب مواد محموله خود میگردند و از این جهة است که بعضی مواد عامل را در تعفین الکلی آنها حل کرده نطولاً استعمال مینمایند و حمام صابون پتاس و یا صابون سیاه بمقدار ۲۵۰ گرم جهة پاک کردن و نرم نمودن بشره قبل از تمریخات ضد جرب متداول است و در دفع اکنه شبها هنگام وقت رفتن در بستر صابون را نطول کرده و فردا صبح میشویند و در دفع پنجه کاغذ را از صابون سیاه اندود کرده مدت ۱۵ الی ۲۰ روز متوالی روی آن منطبق میکنند و صابون طبی علاوه دارای خاصیت تلیین میباشد

صابون حیوانی مطابق کدکس بگیرند چربی گوساله ۵۰ سود کستیک ۳۳/۳ درجه ۲۵ آب مقطر ۱۰ کلورور سودیوم ۱۰ پیه و یا حرام معرگاو گوساله و آب را مخلوط کرده حرارت دهند تا بدرجه جوش و کم کم سود را افزوده بهم زنند و محصول را در حالت جوش نگاهدارند تا عمل حصول صابون کامل گردد و کلورور سدیم را افزوده بگذارند سرد شود و جسم صابونی را خارج کنند تا آب آن چکیده شده و بعد با حرارت ملایمی ذوب نموده قالب ریزند

ستین

سِتین (این لفظ مشتق از **سِتوُس** میباشد و در لغت یونانی یک قسم ماهی بزرگی را مینامند که از ۲۰ تا ۳۰ متر درازی آنست و در زبان فرانسه **بالِن** نامیده میشود و اعراب آنرا حوت ترجمه نموده اند چنانچه در اصطلاح نجوم **سِتوُس** یا **کیتُوس** (**قیطوس**) عبارت است از برج حوت) که **بلان دو بالِن** نیز نامیده میشود عبارت از ماده دسمی است جامد و سفید و بیشتر از بعضی اقسام کاشالو گرفته میشود و این ماده در تجاویف حجابی که در مابین عظام جمجمه این حیوان واقع است و نیز در مابین سطح دماغ و سطح داخل عظام راس آن بمقدار زیاد موجود میباشد و چون این ماده بواسطه برودت متحجر شده و حالت بلوری حاصل کند به اصطلاح دواسازی ستین نامیده میشود و ستین ماده است سفید نیم شفاف و شکننده و کناره اش بلوری که در ۴۵ / ۴۴ درجه حرارت ذوب میشود و محتوی اسید مرگاریک و اسید اولئیک و اکسید سِتیل است و در دواسازی در ساختن بعضی اقسام قیروطی و بعضی پمادهای زینتی بکار می‌برند و نیز روغن جگر ماهی روغن جگر ماهی را با این ماده و مقداری موم متحجر میکنند و در داخل از ۲ تا ۱۰ گرم در دفع برنشیت مزمن مستعمل و سودمند است و چون آنرا ذوب کرده در کپسولهای ماف

رزق کنند در انجا متحجر شده و تومور را صلب مینماید و لهذا استخراجش سهل میگردد

لانولین جسمی است دسم و خنثی و سرشیر مانند و سفید و یا زرد رنگ و هرگز تند و بادو نمیشود و از پشم گوسفند و بشره و شاخ و پر و غیره استخراج میگردد و ماده است قابل اختلاط با اب بقسمی که ۳۰ جزء انرا با ۱۰۰ اجزاء اب بسهولت میتوان مخلوط نمود و ممکن است عده زیادی اندوا ها را با ان مخلوط کنند و موجب تحریش نمیشود و با دواهای محلول خود جذب میگردد و چون بسهولت جذب میشود در ساختن بعضی پوماد ها بجای پیه و کلدکرم و وازلین و غیره استعمال میگردد

در بیان بعضی محصولات ترکیبات مواد دسمه حیوانی

قیروطی ساده معمول کدکس بگیرند روغن بادام شیرین ۳ موم سفید ۱ در حمام ماریه ذوب کنند و بهم زنند تا سرد شود و این قیروطی را در منع جراحات از مجاورت با هوا و عدم التصاق مواد فاسده بانها استعمال مینمایند و موجب حصول تولید ریم میگردد و محذوری که استعمالش در موقع دارد این است که قدری از ان به لبه های جراحت چسبیده شده و بدون تخریب سیکاتریس و تحریش جراحت نمیتوان انرا برداشت و نیز این قیروطی را در ترکیب بسیاری از قیروطیهای مرکب داخل میکنند

نسخه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند روغن زیتون ۵ موم زرد ۳ در حمام ماریه ذوب کرده و در صورت لزوم با پارچه صاف کنند و تا هنگام سرد شدن بهم زنند

قیروطی جالینوس مطابق کدکس بگیرند روغن بادام شیرین موم سفید مکرر ۱ گلاب ۳ موم را در حمام ماریه ذوب کنند و روغن و نصف گلاب را اضافه نموده و هاون مرمری را در اب جوش داغ کرده و محصول را در ان بریزند و تا هنگام سرد شدن متصل بهم زنند و در اخر عمل ما بقی گلاب را افزوده و نیز بهم زنند و این قیروطی را در ضماده جراحات ساده و در ساختن بسیاری از قیروطیهای مرکب استعمال مینمایند

قیروطی زرد ایضاً مطابق کدکس بگیرند موم زرد ۱۰ روغن بادام ۳۵ اب ۲۵ بطریقی که در قیروطی جالینوس ذکر کردیم عمل کنند و مواد معطری که بالطبع در موم زرد محتوی اند مانع میشوند از بادو زشدن این قیروطی مثل انکه حسن لبه مانع از بادو زشدن پیه میگردد

قیروطی جهة مسّ بگیرند روغن بادام شیرین ۴ موم زرد ۱ عرق غار گیلاسی ۳ در حمام ماریه موم و روغن و نصف عرق را مخلوط نموده حرارت دهند و هاون مرمر را با اب جوش داغ کرده محصول را در ان ریزند و بهم زنند تا تقریباً سرد شود و انوقت باقی مانده عرق را ریخته و مخلوط نمایند و میتوان بجای این قیروطی قیروطی کدکس را بکار برد در صورتیکه در ۲۰۰۰ جزئش یک جزء اسانس بادام تلخ داخل کنند بهر جهة این قیروطی را در دفاده جراحات موجع و احتراقات استعمال مینمایند و خیلی مفید است و عرق غار گیلاسی و اسانس بادام تلخ مانند سایر ترکیبات سیانیکی بوی حیوانی را برطرف کرده و موجب تخریب میکروبها میگردند

اونگان ساده (اونگان موم) مطابق دوا سازی اتریش بگیرند پیه مذاب

٤٠ موم سفید ١ مخلوط کرده ذوب کنند وصاف نمایند و بهم زنند تا سرد شود و در نواده جراحات ساده و شقاقها بکار برند

پوسیون موم معمول نوئل بگیرند موم سفید ١٥ دسی گرم قند ١٨ گرم صمغ عربی ٤ گرم مطبوخ بابونه ١٠٠ گرم عصاره مائی تریاک ٥ سانتی گرم مطابق معمول پوسیون سازند و در دفع دوسنطاریا و ورم حاد و مزمن امعا هر ساعت فاصله یک قاشق بنوشند

شیر موم (امولسیون موم) (مخلوط ضد اسهال) معمول سوبیران

بگیرند گرد صمغ عربی موم زرد مکد ١٢ گرم آب ١٢٥ گرم شربت ساده ٩٠ گرم هاون را با آب جوش داغ کرده و صمغ و نصف شربت را در آن ریخته لعاب سازند و موم را ذوب نموده با نصف دیگر شربت بر محصول افزوده صلایه کنند و آب را به ٥٠ درجه حرارت تقریباً داغ کرده در اخر اضافه کنند و صلایه نمایند و این شیر را در دفع اسهال با قاشق اش خوری کوچک گاه گاه بنوشند

معجون موم ایضاً معمول سوبیران بگیرند موم زرد گرد صمغ عربی آب شربت تمشک مکد یک جزء آب را جوش آورند و با آن و صمغ لعاب سازند و بعد موم را ذوب نموده اضافه کنند و صلایه نمایند و در اخر شربت را افزایند و این معجون را در دفع اسهال مزمن از ١٠ تا ٥٠ گرم استعمال میکنند

کولد کرم مطابق کدکس بگیرند چربی بالن (ستین) ٤٠ گرم موم سفید ٢٠ گرم روغن بادام شیرین ٢١٥ گرم گلاب ٤٠ گرم تعفین حسن لبه ١٥ گرم اسانس گل سرخ ١٠ قطره موم و چربی را با حرارت ملایمی در روغن ذوب کنند و هاون مرمر را با آب جوش داغ کرده و محصول را در آن ریزند و بهم زنند تا سرد شود و اسانس گل را بیفزایند و بعد گلاب و تعفین را مخلوط نموده و با پارچه صاف کرده و مصفی را کم کم افزوده صلایه کنند

کولد کرم امریکائی بگیرند روغن بادام شیرین ٤٤ گرم چربی بالن ٨ گرم موم سفید ٤ گرم گلاب ٢٤ گرم عرق بهار نارنج گلیسرین مکد ٩ گرم برات سود ١ گرم مطابق معمول عمل کنند

پوماد بواسیر بگیرند روغن بادام ١٥٠ گرم موم سفید ٢٠ گرم پیه مذاب عصیر ثوبارب مکد ١٠٠ گرم مطابق معمول پوماد سازند این پوماد را در نرم کردن خراش جلد و دفع بواسیر استعمال میکنند

ثوبارب نباتی است از طایفه **کراسولاسه** و دارای چهار قسم و کبیرش که برگهای ان ممتلی از عصیر قابضی میباشند در طب مستعمل است و این عصیر را در ساختن ضمادات منضج و اونگان پوپولئوم بکار میبرند و نیز بطور غرغره استعمال میشود و در داخل بمقدار ٤٠ گرم در دفع دوسنطاریا معمول متقدمین بوده و اکنون غیر مستعمل است

پوماد دافع شقاق پستان معمول کرودیه بگیرند پیه مذاب ٥٠ گرم بلسان مایع پرو ٥ گرم مخلوط کنند و هر گاه شقاق خیلی موجع بود ١ دسی گرم مسحوق تریاک خالص افزایند و در این صورت لازم است که طفل را منع از امتصاص نمایند

پوماد سلطانی معمول کاده بگیرند موم سفید ٣٠ گرم چربی بالن ٥٠ گرم روغن بادام شیرین ١٠٠ گرم گلاب ٢٠٠ گرم بلسان مکی ٢ گرم تعفین حسن لبه ١٢ قطره مطابق معمول پوماد سازند

پوماد جالی معمول رامبود بگیرند روغن بید انجیر ٣٠ گرم موم ٢ گرم با حرارت ملایمی

ذوب کرده و چند قطره گلیسرین افزایند و این پماد در دفع حکه قوی الاثر است

پماد اهکی معمول اسپاندر بگیرند گل گوه ۳۰ گرم پیه مذاب ۱۲ گرم پیه را ذوب کرده و گل را بیفزایند و در مداوای قروح رفاده نمایند

اونگان مونتپلیر بگیرند اونگان الثیا اونگان وردی اونگان پوپولئوم عسل مکد ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و روزی سه یا چهار دفعه اجزاء معلوله بواسیر را بدان تمریخ نمایند

شیاف دافع بواسیر بگیرند مسکه تازه ۱۰ گرم مسحوق پوست لیثی (قسمی از بلوط) موم مکد ۵ گرم مطابق معمول سه عدد شیاف سازند

اونگان بازیلیکوم (باسلیقون) بگیرند زفت سیاه راتیانج موم زرد مکد ۱ روغن زیتون ۴ مطابق معمول عمل کنند و این اونگان را که منضج و محرک است خیلی استعمال مینمایند

اونگان باسلیقون معمول مصنف بگیرند صمغ باسلیقون ۱ روغن زیتون ۱۲ در حمام ماریه روغن را داغ کرده و صمغ را نرم سائیده بران افزایند و بهم زنند تا حل شود و با پارچه صاف نموده تا هنگام سرد شدن بهم زنند و تمریخ این اونگان در دفع اکزمای حاد خیلی موثر است و در شبانه روزی چندین دفعه تمریخ کنند

اونگان میعه بگیرند روغن زیتون ۳۷۵ راتیانج ۵۰۰ میعه سائله سقراطی موم زرد مکد ۲۵۰ مطابق معمول اونگان سازند و این اونگان را در مداوای قروح غیر موجع مانند محرکات استعمال میکنند

اونگان ارکاوس بگیرند پیه گوسفند ۵۰ اتر بانتین سقراطی مکد ۷۵ مطابق معمول عمل کنند و این اونگان محلل و محرک است

اونگان الثیا بگیرند روغن فنوگرک (تخم شنبلیله حلبه) ۱۰۰۰ موم زرد ۲۵۰ زفت تربانتین مکد ۱۲۵ مطابق معمول اونگان سازند و این اونگان محلل و جالی است

شمع موم بگیرند موم زرد پیه گوسفند مکد ۳ زفت سفید ۱ مطابق معمول شمع سازند و مانند ملینات استعمال کنند

شمع صابون بگیرند شمع ساده ۱۰ موم سفید ۴ صابون سفید ۵ مطابق معمول شمع سازند و مانند محللات استعمال کنند و چون یک صدم کافور براین شمع افزایند **شمع کافوری صابون** حاصل خواهد شد

بلسان شیرون بگیرند روغن زیتون ۲۵۰ گرم تربانتین ۱۲۵ گرم موم زرد ۶۰ گرم موه چوبه ۳۰ گرم بلسان سیاه پرو ۲۰ گرم کافور ۱/۳۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و در قروح خبیث ردی الطبیعه جهة تغییر دادن طبیعت انها رفاده نمایند

بلسان لوکاتل بگیرند روغن زیتون ۹۰ گرم موم زرد ۶۰ گرم شراب مالاگا ۳۰ گرم تربانتین ۹۰ گرم بلسان سیاه پرو ۱۵ گرم مسحوق صندل سرخ ۱۰ گرم روغن و موم و شراب را مخلوط کرده با حرارت ملایمی ذوب نمایند و حرارت دهند تا جزء مائی و الکلی شراب بخار شده و از روی آتش بردارند و تربانتین و صندل را بیفزایند و رفاده این بلسان در قروح ردی الطبیعه معمول و متداول است

بلسان ژنوبوی بگیرند روغن زیتون ۳۲۰ گرم موم زرد ۶۰ گرم مسحوق صندل سرخ ۱۵ گرم تربانتین
۱۲۰ گرم کافور ۲۴ گرم بطریق مذکور عمل کنند و نیز در فاده قروح خبیثه استعمال نمایند

پوماد حرام مغز گاو بگیرند حرام مغز گاو و پیه گوساله مکد ۱۵ روغن بادام شیرین ۶ بلسان پرو ۲ و نیل
خورد کرده ۱ مخلوط کرده در حمام ماریه مدت یک ساعت حرارت دهند و صاف نموده مصفی را بهم زنند تا کاملا
سرد شود و این پوماد را در زینت استعمال میکنند

پوماد دافع داء الثعلب معمول هاردی بگیرند پیه گاو ۳۰ روغن کرچک ۱۲ اسید
گلیک ۱ تعفین و نیل ۲ پیه را در روغن ذوب کرده و با سایر مخلوط نمایند و در داء الثعلبی که سببش اختلال
سیفلیسی و پارازیتی نباشد تمریخ نمایند

پوماد رحمانی معمول پیس بگیرند حب بالن ۱۲۵ پیه مذاب ۲۵۰ روغن بادام شیرین ۳۲۵
مسحوق حسن لبه ۱۲۵ و نیل خورد کرده ۶ مخلوط کرده در حمام ماریه مدت ۶ ساعت حرارت دهند و صاف
روی نار ابر داشته حفظ کنند و در زینت استعمال نمایند

پوماد مرکب ضد جرب معمول بوشو بگیرند نفتول از ۵ تا ۱۰ گرم صابون سبز گل گوگرد
ترسیبی گوگرد معمول لانولین مکد ۲۵ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوماد دافع اثر لوپوس ایضا معمول بوشو بگیرند لانولین ۱۰ گرم پیه مذاب و با روغن
کرچک ۱۰ تا ۲۰ گرم دهن فرادلوند و با او کالیپتوس چند قطره پوماد سازند

پوماد فنیکه معمول بوشو بگیرند اسید فنیک ۵ گرم پیه مذاب ۵ تا ۱۰ گرم لانولین ۹۰ گرم
مطابق معمول پوماد سازند

اونگان خاکستری ایضا معمول بوشو بگیرند جیوه ۱ لانولین ۲ مطابق معمول
اونگان سازند

پوماد سالیسیله ایضا معمول بوشو بگیرند اسید سالیسیلیک پیه مذاب مکد
۱۰ لانولین ۹۰ پوماد سازند

ایضا پوماد بوریکه بگیرند اسید بوریک ۱۰ تا ۱۵ لانولین ۱۰۰ نیز پوماد سازند

ایضا پوماد یدوفورم بگیرند یدوفورم پیه مذاب مکد ۱۰ لانولین ۹۰ پوماد سازند

ایضا پوماد مرکب ضد امپتیگوی مسری بگیرند اسید سالیسیلیک ۲ گرم لانولین
۵۰ گرم اکسید دوی نشاسته مکد ۲۴ گرم پوماد سازند

پومادهای مذکوره را این مصنف در دفع اغلب اختلالات پارازیتی جلد با فواید زیاد استعمال میکند و جهت
دفع بد بوئی پوماد ممکن است چند قطره اسانس برانها بیفزایند

تعفین صابون بگیرند صابون طبی خورد کرده ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ حل کرده صاف کنند در اختلالات
حکه جلد و اکزما و اکنه نطول نمایند و نیز در مقدار ۹ [illegible] آب خالص را با عرق معطری حل نموده در تقدم بحفظ
از امراض جلدی تغسیل کنند

نطول صابونی بگیرند تعفین صابون ۱۰ روغن بادام شیرین ۱ الکل ۹۰ درجه ۵ مخلوط کرده بهم

زنند و در صراحی در بسته حفظ نمایند در اختلالات حکه جلد نطول کنند و نیز با مقدار کافی آب خالص و یا عرق معطری مخلوط نموده تغسیل نمایند

در یکصد و چهارم — مویزج و بعضی محصولات پارازیتی

در این درس علاوه بر ذکر مویزج بعضی محصولات دافع پارازیت و مخصوصاً طریقه مداوای جرب و سعفه را بیان خواهیم نمود

معرّب

مویزج (مویزک) کشمش کولیان ع **زبیب الجبل** ف **اِسْتافیزگر** ل **دِلْفینیوم (پدیکولاریا)** ی **اِسْتافوُس اَگریا** (استافوس اگریا بمعنی خوشه بری است چه استافوس در لغت یونانی بمعنی خوشه و اگریا بمعنی بری و چون گل این نبات مانند خوشه است یونانیان آن را باین اسم موسوم کرده اند) نباتی است از طایفه **رِنونکولاسه** و تخمهای آن که مویزج نامیده میشوند مثلث و اسمر اللون و خشن الملمس و چین دار و منحنی و بوی آنها غیر مطبوع و طعمشان تلخ و تند و سوزنده و این بزور دارای ماده عاملی تلخ و اسمر و ماده دیگری تلخ و زرد و دهن فرار و دهن دسم و البومین و ماده نشاسته و ماده سفری موسوم به اِستافیزین میباشند و در سال ۱۸۱۹ میلادی (۱۲۳۵ هجری) بعضی از دانشمندان الکلوئیدی که عبارت از ماده عامل آنها بود و بسیار سمی است استخراج کرده و آن را **دِلْفین** نام گذاشتند و این ماده چندان استعمالی در طب ندارد و مویزج را که محرک و مقیی و مسهل است فقط بطور مطبوخ و یا مغلی در خارج استعمال میکنند و مانند ماهی زهرج ماهی را مست میکند و مشاطه ها مویزج را کوفته و گرم نموده در کندن موها بکار می برند و در طبابت آن را با مواد دسمه مخلوط کرده در کشتن شپش بخصوص شپش سر معمول میدارند

گرد مویزج مطابق کدکس بگیرند مویزج مقدار منظور و غربال کرده و با دست مواد خارجه را بگیرند و در گرم خانه ۲۵ درجه بخشکانند و نرم کوفته از موبیز موئی نمره ۱ بیرون کنند و چون ساختن این گرد خطرناک است در اجرای آن احتیاط باید نمود و این گرد را در کشتن شپش و دفع جرب استعمال میکنند

پوماد کشنده شپش معمول بوشو بگیرند گرد مویزج ۴ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کرده در کشتن شپش تمریخ نمایند

در بیان بعضی محصولات قاتل پارازیت

پارازیتیسید

کلمه **پارازیتیسید (قاتل پارازیت)** را چند سالی است که یکی از دانشمندان موسوم به دوکن اصطلاح کرده و در طب استعمال نموده و مقصود از آن عواملی است که در تخریب و اضمحلال پارازیتهای حیوانی و یا نباتی بکار میرود نظر بآنکه این پارازیتها یا بنفسه موجب بعضی امراض در انسان و یا حیوانات اهلی شوند و یا آنکه با این امراض همراه بوند و در کشتن هر سه قسم شپش یعنی شپش سر و بدن و عانه عموماً دو غبار خاکستری و روغن زیبقی مضاعف و آب زیبقی و پومادهای سوبلیمه را که در دو درس دیگر بیان کرده ایم بیشتر استعمال

میکنند و در کشتن کک و اقسام ملخ و کنه و غریب گز و شب گز و غیره در این ایام گرد ی استعمال مینمایند که از برگ و شاخه های گل دار یکی از نباتات طایفه **سینانتره** موسوم به عاقرقرحا ساخته میشود و این گرد گویا در کشتن پارازیتهای انسانی نیز خیلی موثر بوده مانند کلوروفورم و اتر که نیز همین خاصیت را دارند و استعمال بوراتِ سود و اسید بوریك در کشتن پارازیتها متداول است و از اب اشباع شده از اسید بوریك یکی از محللهائی است که در امراض جفن خیلی استعمال میشود و نیز تمزیج پوماد ان که عبارت از یك اسید و ۲۰ وازلین بود مستعمل یکی از دانشمندان است و هم چنین نطول ذیل را که در فحد نقرس نیز استعمال میکنند بگیرند اسید بوریك ۱ گلیسرین اب مکرر ۵ مدت هشت روز با این نطول مداومت نمایند

بادی محصولات دافع بعضی پارازیتها از قبیل اقسام دود و تنباکو و غیره را سابقا بیان نموده ایم و نیز در ذیل عوامل دافع پارازیتها از قبیل جیوه و ارسنیك و انتیمون و گوگرد و غیره غالب نسخه های متداول انها را ذکر کرده ایم و در این در بیان میکنیم بعضی نسخه های قاتل پارازیت را که سابقا ذکر نکرده ایم و مخصوصا طریق مداوای جرب و سعفه را

پوماد دافع پارازیت (پوماد دافع شپش سر و زهار) معمول وانل
بگیرند پوماد زنتی ۲۰ استئارات بی اکسید جیوه ۱ مخلوط کرده بدرامی تمزیج کنند

محلول کشنده پارازیت بگیرند بی کلورور جیوه ۱ کلوریدرات امنیاك ۲ اب صاف ۲۰۰ تعفین موه چوبه (ادره) بقدر رنگین کردن حل کنند و این محلول را در کشتن اقسام ملخ استعمال میکنند و با عانت قلم مو همه شکافهائی که وجود این حیوان در انها مظنون بود الوده نموده و بعد شکافها را مسدود میسازند و باید در خاطر داشت که این محلول سم است

کاغذ کشنده مگس بگیرند ریشه کاسیا امارا ۱۳ جزء خورد خورد کرده و در مقداری اب مدت ربع ساعت بجوشانند که ۱۰۰ اجزء محصول حاصل شود و صاف کرده ۴ جزء شربت ساده افزایند کاغذهای اب کش سطبر یا ظهارا در ان الوده کرده بخشکانند و در وقت استعمال این کاغذ را ابا ابتر نموده در بشقاب گذارند

ایضا نسخه دیگر بگیرند ریشه کاسیا امارای خورد کرده ۱۳ مسحوق نواومیك ۵ مدت ربع ساعت در مقداری اب بجوشانند که مصفای ان ۱۰۰ اجزء شود و بعد در این مصفی ۱ جزء اسید ارسنیوی مسحوق و ۴۰ جزء قند حل کنند و کاغذ سطبر اب کش را در محلول الوده کرده بخشکانند و در وقت استعمال نا ابتی نموده در بشقاب گذارند

ایضا نسخه دیگر بگیرند اب صاف ۲۰۰ عسل ۴۰ امتیك ۱ حل کنند و کاغذ اب کش را در محلول الوده نموده بخشکانند و بطریق مذکور استعمال نمایند

جوشانده برگ گردو جهة حفظ از مگس چون یك جزء برگ گردو را در ۲۰ جزء اب بجوشانند و صاف کرده هر چیزی را که تا ته با این جوشانده الوده کرده باشند از گزیدن مگس محفوظ میماند

محلول کشنده انسکت (هوام) معمول کلوئز بگیرند ریشه کاسیا امارای نیم کوب کرده ۱۰ اگر موزیج ۲ اب ۱۰۰ مخلوط کرده بجوشانند تا ۲۰۰ جزء محصول بدست اید و بروی نباتات

فاسد شده بواسطه پوپیرون وانتر وغیره نطول کند

مخروط معطر دافع کلک بگیرند گرد عاقرقرحا ۵ مسحوق قانوتات پتاس ۱۲ مسحوق کلورات پتاس ۱ مسحوق حسن لبه ۱۰ مسحوق صندل زرد مسحوق بلسان تلو مکید ۱ مخلوط کرده با مقدار کافی لعاب صمغ خمیر متحد الاجزا سازند و ۵۰ مخروط از آن ترتیب دهند و در گرمخان بخشکانند وجهت منع از گزیدن شبانه کلک در اطاق خواب این مخروطها را بسوزانند و در اطاقی که فضایش از ۱۰ تا ۱۵ متر مکعب باشد سوزاندن یک مخروط کفایت میکند و این دود کیکها را نمیکشد ولی آنها را بی حس مینماید بطریقی که در مدت شب از منزل خود بیرون نمی آیند

گلیسره قاتل پارازیت معمول کامپتی بگیرند اسید فنیک ۱ گلیسرین ۱۰ مخلوط کنند و این گلیسره دافع جرب و دافع قمل است و نطول مقدار کمی از آن کفایت میکند و این مصنف میگوید گلیسره اسید فنیک را در ۱۲۰ را چون هر روزه تمریخ نمایند موجب شفای سعفه میشود ولی هر روز صبح ابتدا سر مریض را با محلول مائی اسید فنیک را در ۳۰۰ بشویند و بعد با گلیسره مذکور تمریخ نمایند

اونگان کندش (اونگان کشنده پارازیت) بگیرند اونگان ساده ۱۰۰ گرم کندش ۲۵ اسانس لوند ۱ اونگان را ذوب کرده و گرد و اسانس را مخلوط نمایند و در کشتن اقسام شپش تمریخ نمایند

عجین عنصل دافع موش معمول الوسمینی بگیرند گرد عنصل اسپانیول ۱ دیاکوکو ۱ مخلوط کرده در کشتن موش استعمال کنند

در بیان اقسام مختلفه مداوای جرب

اقسام مداوای جرب

پوماد دافع جرب معمول هلمریش بگیرند گوگرد مصعد ۲۰۰ گرم کربونات پتاس آب معطر یا روغن بادام مکید ۱۰ گرم پیه مذاب ۸۰۰ گرم کربونات پتاس را در آب حل کرده و با سایر مخلوط نمایند و این پوماد را در بیمارستان سنت لوئی در مداوای جرب باین طریق استعمال میکنند هرگاه جرب در بعضی از اجزاء بدن بود ۲۵ گرم از این پوماد و یا زیادتر اگر لازم باشد بقوت بروی اجزای معلوله مالش دهند و اگر مرض عام بهمه بدن بود ابتدا مریض را در آب صابونی فرو برند و مدتی در آن مکث کند و بعد با این پوماد تمام بدن را با قوت مالش دهند

مداوای معمول هاردی این مصنف میگوید در بیمارستان سنت لوئی معمول بازن است که ابتدا مریض را به حمام میفرستند و در شب با پوماد **هلمریش** بدن او را چرب میکنند و در روز دوم نیز طرف صبح مریض را به حمام کرده و بعد همه بدن را با پوماد مذکور چرب مینمایند و در روز سیوم مریض را به حمام میفرستند در صورتیکه شفا یافته است و موافق حسابی که کرده اند در ۶۰۰ نفر مریض مبتلی به جرب فقط در ۶ نفر این مداوا بی اثر مانده است و نیز همین مصنف میگوید موافق بعضی اخبارات که کرده ام موفق به مداوای ذیل شده ام و بواسطه آن در مدت دو ساعت مریض شفا می یابد ابتدا همه بدن مریض را مدت نیم ساعت با صابون سیاه نطول کنند تا تمام بدن پاک شود و بعد مدت

یک ساعت باید مریض در حمام متوقف شود و در تمام این مدت با کمال دقت بدن را مالش دهند تا بشره نرم شده و شیارهای آن بکلی برطرف گردد و پس از این مدت بروی همه بدن پوماد **هلمریش** را مدت نیم ساعت بمالند و بثورات ثانوی اگر بروز کند بواسطه استحمامات ساده برطرف میشوند

پوماد هلمریش معمول ویزی بگیرند گوگرد مسحوق ۱۰ گرم کربونات پتاس آب مقطر ۵ گرم وازلین ۴۰ گرم مطابق معمول عمل کنند و در همه قروح طفلها و پومادهای گوگردی بجای پیه مذاب وازلین را باید استعمال نمود

مداوای معمول دِوِرژی پوماد **هلمریش** را با هم وزنش پیه مذاب مخلوط کنند و تا مدت سه روز هر روز همه بدن مریض را با آن تمریخ نمایند و بعد تا مدت چند روز سه دفعه حمام گوگردی و چند دفعه حمام ساده استعمال کنند و لباسهای مریض را با بخارهای گوگردی بخور دهند.

پوماد دافع جرب معمول فورنیه این پوماد را مصنف مذکور بجای پوماد هلمریش تجویز مینماید بگیرند گلیسرین ۲۰۰ گرم کتیرا ۱۰ گرم گل گوگرد ۱۰۰ گرم کربونات سود ۵۰ گرم پوماد سازند

مداوای معمول وِلمِنکس این مصنف میگوید بواسطه نطول سولفور آهکی مایع مذکور در ذیل در عرض دو ساعت مریض مبتلی بجرب شفا مییابد بگیرند گل گوگرد ۱۰۰ آهک زنده ۲۰۰ آب ۱۰۰۰ مخلوط کرده بجوشانند تا عمل ترکیب برقرار شود و بعد بگذارند سرد شده صاف روی آنرا بواسطه عمل انحراف برداشته در صراحی دربسته حفظ نمایند

۱ مریض را بحمام فرستند و تمام بدن را با صابون سیاه نطول کرده مدت نیم ساعت بماند ۲ در آب زن ساده و نیم گرمی مدت نیم ساعت استحمام نماید ۳ بروی همه بدن مایع مذکور را نطول کرده و بگذارند خشک شده و مدت ربع ساعت بماند ۴ در آب حمام همه بدن را فرو برده و بخوبی بشوید و مدت اجرای همه این اعمال زیاده از دو ساعت نخواهد بود و در این مداوا سولفور آهکی در روی بدن بخار شده و یک طبقه ثخینی از آن بروی جلد متحجر گشته و بجانب داخل نفوذ کرده و حیوانات جربی و تخمهای آنرا میکشد و یکی از دانشمندان همین محلول را در مداوای جرب استعمال میکند در صورتیکه غلظتش دو مقابل کمتر باشد

مداوای معمول مصنف این بنده هرگز نمیگویم آنچه را که **هاردی** و **وِلمِنکس** نوشته اند اغراق است همین قدر میگویم که کمتر وقتی اتفاق میافتد که جرب را در این مدت قلیل بتوان مداوا نمود بخصوص در صورتیکه مرض مزمن و چند زمانی طول کشیده باشد و مداوای من بنده از قرار ذیل است مریض را ابتدا باید بحمام فرستاد و در آب گرم استحمام کرده و مدت نیم ساعت بگذرد و با صابون سیاه یا صابون متداولی تمام بدن را بدقت بشویند و خوب مالش دهند تا هر چرک بدن پاک شود و بعد با پوماد ذیل تمام بدن را آلوده کرده مالش دهند بخصوص در وقتی که مرض عام باشد و مدت یکساعت بگذارند بماند و بعد شستن از حمام خارج شود و لباس قبل از حمام را بپوشد و روز دوم نیز در حمام همه بدن را با پوماد تمریخ کند و پس از یکساعت توقف شسته بیرون آید و لباس قبل از حمام خاصه پیراهن و زیر جامه را بپوشد و همچنین تا مدت چند روز هر روزه حمام رفته و همه بدن پوماد را تمریخ نماید و پس از هر حمامی لباس قبل از حمام را بپوشد تا شفای کامل حاصل

شود و جهت

شود و حتی احتراز از بروز بثورات ثانوی هر روز و سه روز یک دفعه با صابون ضد جرب مذکوره در ذیل نیز در حمام
همه بدن را نطول نماید و هرگاه مرض مُبرم بود و چند زمانی طول کشیده باشد لازم است سفوف ذیل را نیز بیاشامد
و نیز لازم است که پیراهن زیر جامه را که هر روز عوض میکند مدت دو ساعت در آب نمک خیسانیده و بعد
با آب شیرین شسته بخشکانند و اگر مرض شدید بود لازم است همه روزه در تمام بستر از لحاف و تشک و متکا و بالش
و دوشک و غیره نمک طعام نرم سائیده بپاشند و آنها را باد داده و شب هنگام پاک کرده در آنها استراحت نمایند

پوماد ضد جرب معمول مصنف بگیرند سولفات مس ۲ گرم گل گوگرد ۶ گرم کره تازه یا وازلین
۶ سولفات را در هاون چینی نرم صلایه کرده و کره را کم کم افزوده صلایه کنند و بعد گل گوگرد را بیفزایند صلایه
کنند تا خمیر متحد الاجزائی حاصل شود و چنانچه ذکر کردیم نطول نمایند

صابون ضد جرب ایضاً معمول مصنف بگیرند گل گوگرد ۵۰ گرم صابون سفید
۱۰۰ گرم آب صاف ۲۵ گرم صابون را باعانت حرارت حمام ماریه در آب حل کرده و گل گوگرد را افزوده بهم زنند
و حرارت دهند تا زیادتی آب بخار گردد و چنانچه ذکر کردیم در دفع جرب نطول کنند

سفوف ضد جرب ایضاً معمول مصنف بگیرند گل گوگرد مغسول ۲ گرم مسحوق
قند ۶ گرم اسانس دارچینی ۲ قطره مخلوط کرده در شش بسته مساوی بر بندند و روزی یک بسته صبح و یکی
عصر در دفع جرب و قوبا و پسوریازیس و سایر امراض جلدی مزمن سفوف کنند

مداوای معمول میتو روز اول بگیرند گرد عرعر گرد حب الغار مکد یک جزء مخلوط کرده و
یک قاشق چای خوری بزرگ در قدری آب و با عرق کشمش مخلوط نموده بیاشامند و از پوماد ذیل نطول کنند
بگیرند گرد عرعر گرد حب الغار مکد ۶۰ گرم گل گوگرد ۶۰ گرم کره نمکین ۱۹۲ گرم پوماد سازند و این پوماد را
باید بقوت در همه اجزاء بدن بخصوص اجزاء مبتلی به بثور بمالش دهند و اقل مقداری که در روز اول استعمال میشود
۱۱۵ گرم باید باشد و در روز دوم نیز سفوف را آشامیده و پوماد را نطول نمایند و در روز سوم این اعمال را طرف
صبح باید اجری نمود و در عصر این روز مریض لباسهای خود را در محلی که خیلی گرم باشد خارج نموده و با آب گرم
و صابون سبز خود را پاک کرده و مجدداً با پوماد تمریخ میکند و بعد بخار آب را بر بدن او وارد مینمایند و متدرجاً
درجه حرارت بخار را زیاد میکنند تا بدرجه که مریض بتواند تحمل آنرا کند و مدت این حمام اقلاً نیم ساعت باید باشد
و بعد از این حمام مریض بدن خود را با آب صابون میشوید
این مداوا در فرنگ شایع و متداول است و مدت آن سه روز خواهد بود

مداوای معمول کازناو این مصنف در مداوای جرب غسولات ذیل را استعمال مینماید
۱ بگیرند یدور پتاسیوم یدور گوگرد مکد ۶ گرم آب صاف ۵۰۰ گرم حل کرده تغسیل نمایند
۲ بگیرند خاشا ۶ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و ۲۰۰ گرم الکل ۳۲ درجه افزوده روزی دو
دفعه تغسیل کنند و مدت متوسط این مداوا دوازده روز است
۳ بگیرند اسانس نعناع اسانس اکلیل الجبل اسانس لوند اسانس لیمو مکد ۱ ۱/۲ گرم الکل ۳۲ درجه مقدار کافی
مطبوخ خاشا ۵۰۰ گرم مخلوط کرده تغسیل نمایند و مدت متوسط این مداوا هشت روز است بواسطه حمام
امکن هر چه در طول مدت عمل تغسیل زیادتر باشد بهتر است و در حین مداوا استعمال حمامهای ساده اقلاً دو روز

یک دفعه لازم است و همچنین تا چند زمانی پس از شفا یافتن باید استعمال حمام ساده مداومت نمود و از استعمال غسولات مذکوره بعضی نطولات اغلب بثورات جدیدی در جلد بروز میکنند چنانچه از استعمال غسول اوّل اکزما و یا لیکن و از غسول دوم جابهای اکتیمائی ظاهر میگردند

مداوای معمول بورگیون بگیرند کیرا ۱ گرم سوکربونات پتاس ۰٫۵ گرم گوگرد ۱۰۰ گرم اسانس لیمو اسانس لوند اسانس میخک اسانس دارچینی ما یکی ۱ گرم گلیسرین ۲۰۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند روز اوّل طرف صبح حمام صابونی و طرف عصر نطول با پوماد مذکور روز دوم صبح حمام ساده و عصر مجدداً نطول با پوماد روز سیّوم نیز صبح حمام و عصر نطول معمول دارند

نباید فراموش کرد که حیوانات جربی و تخمهای آنها نوعاً در لباسهای مریض میمانند و ممکن است موجب مرض مجدّد و عود مرض شوند پس لازم است که لباسهای مریض را یا در آب بشویند و یا مدت سه یا چهار روز باد دهند و یا موافق عقیده **ولمنکس** از ۲۰ تا ۳۰ دقیقه آنها در تحت حرارتی تا اندازه ۷۵ تا ۸۰ درجه بگذارند این حرارت **سارکوپت** (حیوان جربی) و تخم آنرا میکشد

اونگان دافع جرب معمول ویلکنسون بگیرند گل گوگرد ۱۲۰ گرم گوگرد نفت مایع مکد ۱۶۰ گرم صابون پیه مذاب مکد ۵۰۰ گرم اونگان سازند

اونگان ویلکنسون که هبران در آن تغییر داده بگیرند گل گوگرد ۲۰۰ گرم روغن کاد ۱۵۰ گرم صابون سبز پیه مذاب گل گچ وه مکد ۴۰۰ گرم اونگان سازند و این مصنف با این اونگان عدّه زیادی از مبتلایان بجرب را مداوا کرده است

پوماد ژازر بگیرند گل گوگرد ۱۵ گرم سولفات دوسود ۶ گرم گرد ریشه خربق سفید ۶ گرم صابون سیاه ۳۰ گرم پیه مذاب ۶۰ گرم و یکی از دانشمندان ۵ دسی گرم اسانس کرونا بر آن محافزاید و مریض باید حمام رفته و صابون بر بدن مالیده و با کیسه حمام بدن را بخوبی مالش داده و بعد با آب بشوید و ۲۰۰ گرم از پوماد مذکور را بهمه بدن تمریخ نمایند

مخلوط دافع جرب معمول هربا بگیرند روغن نفت الکل مکد ۳۰۰ گرم بلسان پرو ۶۰ گرم اسانس اکلیل الجبل اسانس لوند اسانس لیمو مکد ۰٫۵ گرم مخلوط کنند

صابون گوگردی معمول مولارد بگیرند روغن زیتون ۱۰۰ گرم سولفور دو پتاسیوم سولفور سود یوم مکد ۱۵ گرم گوگرد ترسیبی ۱۰ گرم مطابق معمول صابون سازند و در دفع جرب مؤثر است

پوماد ضد جرب معمول بیمارستانهای لیون بگیرند پیه مذاب ۵۰۰ گرم گوگرد مصعّد ۲۵۰ گرم نوشادر مسحوق زاج سفید مکدان ۱ تا ۶ گرم مخلوط کنند

پوماد ضد جرب بگیرند گل گوگرد ۶۰ گرم گرد خربق سفید ۴۰ گرم کربونات پتاس ۱۲۰ گرم صابون سیاه ۱۲۰ گرم پیه مذاب ۷۰ گرم اسانس لوند ۱۵ گرم مخلوط کنند و در مدّت هشت روز هر روز ۶۰ گرم نطول نمایند و این پوماد در انگلستان و بلژیک یک وقتی خیلی معمول بود

پوماد ضد جرب معمول البرت بگیرند پیه مذاب ۷۰ گرم گوگرد مصعّد ۲۰ گرم

اسید سولفوریک ۱۰ گرم مخلوط کند و هر روز از ۱۰ تا ۱۵ گرم نطول کند

پوماد کرولیوس بگیرند اسید سولفوریک ۵ گرم پیه مذاب ۱۰۰ گرم مخلوط کرده در دفع جرب تمریخ نمایند

آب دافع جرب معمول رانک بگیرند گرد موبزج ۱۵ گرم مدت ربع ساعت در ۱۰۰۰ گرم آب بجوشانند و صاف کرده عصاره کوکا ۸ گرم اضافه نمایند و از ۳۰ تا ۵۰ گرم در حالت برودت روزی دو دفعه نطول نمایند و یکی از دانشمندان پوماد ترتیب میدهد از یک جزء نیترات موبزج و ۱۵ جزء پیه حسن لبه و در دفع اختلالات پارازیتی استعمال میکند

آب تنباکو بگیرند تنباکو ۴ گرم مدت ربع ساعت در ۱۰۰۰ گرم آب بجوشانند و از پارچه صاف کرده در دفع جرب استعمال نمایند

غسول خربق معمول سیدیوز بگیرند خربق سفید ۱۲۰ گرم آب جوش ۲۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در دفع جرب و سعفه و رنگوا استعمال کند

غسول ضد جرب معمول دوبلوئیت بگیرند صابون سیاه ۱۲۵ گرم گرد ریشه خربق سفید ۵ گرم آب داغ مقدار کافی مطابق معمول محصولی سازند که بغلظت شربت بود و با کف دست با کمال قوت بهمه اجزاء بدن بخصوص در مفاصل اطراف اربعه و کمر و پشت و شکم این محصول را مالش دهند یعنی باندازه که پوست شخص معلول تحمل میکند در مالش باید قوت بکار برد و این عمل را مکرر بکنند بطریقی که در مواضع مذکوره پس از مالش دوم و سوم و یا چهارم حرقتی ظاهر شده و بعوض خارش احساس سوزش گردد همینکه دیگر بثور مجددی بروز نکرد عمل مالش را باید موقوف داشت و فردای آخرین مالش همه بدن را با ۱۲۵ گرم صابون سیاه نطول کرده و بعد با آب داغی که در آن نیز ۱۲۵ گرم صابون سیاه حل کرده باشند با کمال دقت بدن را بشویند

تمریخ ضد جرب معمول لشکرپوس بگیرند میعه سائله ۳۰ روغن زیتون ۱۵ مخلوط کنند و روزی یک دفعه صبح و یکدفعه عصر ابتدا بدن مریض را با صابون شسته و بعد با محصول مذکور تمریخ نمایند

مخلوط ضد جرب معمول لیپی بگیرند میعه سائله ۲۰ الکل ۸۵ درجه ۱۰ روغن زیتون ۵ مخلوط کنند و یک دفعه عصر و یکدفعه فردا صبح ابتدا بدن مریض را با صابون شسته و بعد تمریخ نمایند

در بیان اقسام مداوای سعفه

اقسام مداوای سعفه

چون سعفه بواسطه پارازیتهای خارجی تشکیل و بروز میکند لهذا در مداوای آن تدابیر ذیل را باید اجری نمود

۱ تخریب پارازیتها ۲ تغییر حالت جلد تا پارازیتها شرایط زندگانی خود را در آنجا نیافته تولید نشوند ۳ دفع کردن بثوری که بواسطه پارازیتها حاصل شده اند ۴ بواسطه تدابیر حفظ صحتی و ترایوتیکی مخصوصه مزاج شخص مبتلی به سعفه را تعدیل کند

پارازیتهای سعفه ممکن است در ما بین دو طبقه بشره و یا در سطح جلد و یا در بن موها و در فولیکولهای شعری

اقسام مداوای سعفه

مسکن بگیرند ودر صورتیکه مسکن انها در تحت بشره و یا در سطح خارج آن بود در تخریب انها استعمال ادویه کشنده پارازیت کفایت میکند ولی هرگاه در ریشه مو و یا در فولیکولهای آن مسکن گرفته باشند علاوه بر استعمال ادویه کشنده پارازیت ازکندن مو در تخریب انها ناگزیرند

استعمال روغن کاد در مداوای سعفه قبل ازکندن موها جلد معلول را با یک طبقه از روغن کاد بپوشانند و این دوا علاوه بر آنکه منع از نمو قارچها میکند وگاهی هم جزء خارجی انها را تخریب مینماید موجب انقباض جلد شعری شده وبصل شعر را نرم میکند بنحوی که کندن مو سهل میگردد و پس از استعمال این روغن یا مطابق قاعده معمول در کلاه زفت و یا با پنس و یا با اعانت ادویه کننده مو موها را باید بر کنند

طریقه استعمال کلاه زفت بگیرند زفت سیاه زفت بورگونی مکه ۱۲۵۰ گرم با اعانت حرارت ملایمی ذوب کنند و بعد ۱۲۵۰ گرم آرد گندم در مذاب مخلوط نموده و ۷۵۰۰ گرم سرکه سفید را گرم کرده کم کم بر آن افزایند و بهم زنند و باین طریق محصولی بدست می آید موسوم به **داروی ضد سعفه** و از این محصول بقدری که لازم است بروی پارچه محکمی کشیده و بروی جزء معلول منطبق میکنند و پس از دوازده ساعت برداشته و جراحت را میشویند و این عمل از اعمال محتمل الاثر است زیرا در وقت کندن زفت بیشتر موها پاره شده و از بیخ کنده نمیشوند چه معبر موها غالباً متضاد با معبر کلاه میباشد و بیرون آوردن بن موهای پاره شده ممکن گشته و چندی بعد بعده زیادتر از اول تولید میگردند

داروی ضد سعفه معمول اوردینر بگیرند نشاسته ۱۱۰ گرم زفت بورگونی ۲۲۰ گرم زفت سفید ۱۱۰ گرم تربانتین ۵۰ گرم سرکه سفید ۱۲۵۰ گرم نشاسته و سرکه را مخلوط کرده بجوشانند و بعد زفتها و تربانتین را افزوده و پس از چند جوش از روی آتش بر دارند و از پارچه محکمی تریشه های چند ساخته و یک طبقه سطحی از این محصول بروی انها بکشند و در مواضع معلول موها را مقراض کرده و تریشه ها را بروی انها منطبق سازند و فردای آن روز این تریشه ها بطوری در موضع معلول بروی موها میچسبند که بدون کنده شدن مو برداشتن انها محال است و با اعانت اسپاتول این تریشه ها را بر دارند و در جای انها روغن زیتون مالیده و با کاغذ بانها دفاده نمایند و استعمال این تریشه های چسبنده و مالیدن روغن زیتون را مکرراً باید استعمال نمود تا جلد مو دار همان پاکی جلد طبیعی را حاصل کند و نوعاً احساس الم در استعمال این تریشه ها خیلی کمتر از کلاه زفت است و موافق تجاربی که در یکی از بیمارستانهای لیون کرده اند اندازه ۱۵ تا ۲۰ دفعه باید این تریشه ها را استعمال کنند تا شفای کامل حاصل شود و در هر هفته از دو تا سه دفعه میتوان انها را معمول داشت

طریقه کندن موها با انگشت در این طریقه که معمول برادران **ماهون** است بهمان طریقی که مرغ را دوت میکنند موهای مریض را میکنند یعنی اول موها را شانه کرده و بعد با انگشتها گرفته میکنند و قبل از این عمل باید پوماد قلیائی برادران **ماهون** را استعمال کرد باین طریق که اول از ضماد ملینی مواضع معلول را بپوشانند تا کورته ها نرم گردند و بعد با صابون شسته و پوماد را استعمال کنند چه از استعمال آن کندن موها سهل میگردد بنحوی که با انگشت و یا با پنس کوچک مخصوصی باسانی میتوان انها را کند و پس از کندن موها گرد قلیائی برادران مذکور را استعمال کنند

پوماد برادران ماهون معمول فیگیر بگیرند پیه مذاب ۱۰ مسحوق کربونات سود ۳

اهك شكفته شده ۲ مخلوط كند و بروی اجزاء معلوله تمریخ نمایند

گرد براد ران ماهون ایضاً معمول فیگیر بگیرند مسحوق خاكستر چوب تازه ۳
مسحوق زغال چوب ۱ مخلوط كرده پس از كندن موها هر روزه در دو دفعه نمایند

طریقه معمول بازن در مداوای سعفه این مصنف در اول ضمادات ملین
استعمال مینماید تا كوره ها نرم شده و بعد با صابون آنها را میشوید و پس از استعمال آنها با پوماد روغن كاد
یا روغن كاد خالص مواضع معلوله را تمریخ مینماید تا حس جلد كم شود و موها بسهولت كنده شوند و بعد
با عانت پنس مخصوصی موها را از بیخ میكند و پس از كندن موها بلافاصله غسول بیكلورور جیوه را استعمال
مینماید و پس از چند روز پوماد ترید معدنی و در حالت سیكوزیس سعفه گاه لازم است كه جهة حصول
حرارت اتر سولفوریك بروی جلد نطول كند

پوماد روغن كاد بگیرند پیه مذاب ۱۰ روغن كاد ۱ مخلوط كرده در مداوای سعفه استعمال كنند

غسول بی كلورور جیوه بگیرند بی كلورور جیوه ۱ آب مقطر ۵۰۰ حل نمایند و این محلول را
كه سم است در مداوای سعفه و هرپس تونسوران هم بطور غسول و هم بطور رفاده پس از كندن موها
استعمال میكنند

پوماد ترید معدنی معمول بازن بگیرند پیه مذاب ۱۵ گرم ترید معدنی ۴۰
سانتی گرم گلیسرین روغن بادام شیرین مكد ۲ گرم مخلوط كرده و در دفع سعفه نطول كنند

طریقه كندن موها با پنس الم كه در این طریقه احساس میشود خیلی كمتر از كلاه زفت
است و زیادتر از كندن با انگشت نیست ولی اثر این عمل مطمئن تر از آن دو طریقه است چرا كه گذشته از موها
پیزها را نیز میتوان كند بدون آنكه یكی از آنها باقی ماند و چون در این عمل پنس متعارفی كافی نیست یكی از
دانشمندان موسوم به **دِ فیلس** پنس مخصوصی اختراع كرده كه چندان اختلافی با آن ندارد و فقط نوك
شاخه های این پنس مالیده و از سر تا چهار میلی متر قطر آنها است و چون آنها را فشار دهند سطوح داخلیشان
كه تقریباً باندازه یك سانتی متر مضرس اند و دندانه ها حاد و برنده نیستند بروی هم می افتند و انتهای خارج سطح
خارجی هر یك از دو شاخه مانند مقراض بریده شده است و ثخن آن در انتهای آلت تقریباً یك میلی متر است
و یكی از این دو شاخه در مركزش مثقب است و در این ثقبه كوچك كه دایره است نقطه كوچكی كه ثابت است
و در شاخه دیگر مهیا شده و در محاذات آن است داخل میگردد

در اجرای عمل بهتر آن است كه عامل بنشیند و سر مریض را بروی زانو گذاشته و پنس را بدست راست مثل
قلم بگیرد و دست چپ را در محلی كه كندن موها مقصود است منطبق كند و بواسطه ابهام و سبابه جلد را
بكشد تا نلغزد و بدون زحمت موها كنده شوند و لازم است قبل از كندن موسر را با صابون بشویند و دقت
كنند كه موها را از معبر طبیعیشان بیرون كشند و در هر دفعه زیادتر از دو و چهار تا شش مو با پنس بگیرند همین كه
باندازه دو و سه سانتی متر مربع جلد را عاری كرده چند لحظه عمل را موقف سازند و دوای دافع پارازیت مثلاً
محلول سوبلیمه را با برس نرم و یا اسفنج و یا قلم مو در آن محل نطول كنند و بعد شروع در عمل نمایند و باندازه
مذكور كه عمل كرده چند لحظه صبر كرده و دوای دافع پارازیت را نطول نموده مجدداً شروع در عمل كند و هم چنین

طریقه كندن موها با پنس

و چهار پنج ساعت پس از کندن موها پوماد کشنده پارازیت را باید تمرنج نمود و **بازن** پوماد روغن کاد را که سابقاً ذکر کردیم ترجیح میدهد و اکثر اوقات پوماد ترید معدنی را نیز استعمال میکند

بقول کلی ابتدا باید سر را پاک کرده و کوره های ان را برداشت و موها را باندازه دو و سه سانتی متر چید و بعد یک طبقه اندروغن کاد بروی انها منطبق نموده که گذشته از انکه یک جزء از پارازیتها را میکشد حس جلد را کم کرده و کندن موها را اسان مینماید و فردای ان روز موها را بکنند و نوعاً موافق وسعت محل معلول و حساسیت علیل عمل کندن موها در یک تا پنج مجلس باید جاری شود و در هنگام عمل باید محلول سوبلیمه با غانت بر وس تغسیل نمایند و همین غسول را پس از انکه عمل کندن موها با نجام رسید تا دو سه روز صبح و عصر مجری دارند و بعد بعوض ان با پوماد ترید تا حصول شفای کامل تمرنج کنند و نوعاً کندن موها در یک دفعه مکفی نیست و باید دو سه دفعه و گاه زیادتر این عمل را معمول داشت

پوماد قلیائی دافع سعفه معمول لمونتانیر بگیرند پتاس بازاری ۵ اسپرماسه ۴۰ مخلوط کنند

تمرنج ضد داء الثعلب معمول لایی بگیرند الکل ۹۰ درجه ۱۰۰ گرم اسانس تربانتین ۲۰ گرم امانیاک ۵ گرم مخلوط کنند و میتوان بجای این تمرنج نسخه ذیل را استعمال کرد بگیرند الکل ۹۰ درجه ۱۰۰ گرم سولفات کنین ۱ گرم اسانس برگاموت ۱۰ گرم اسانس ونتر گرن ۲ گرم مخلوط نمایند

غسول کشنده پارازیت معمول لافارک نمره ۱ بگیرند اب مقطر ۲۵۰ گرم سولفات مس ۴ گرم حل کنند نمره ۲ بگیرند اب مقطر ۲۰۰ گرم سوبلیمه ۴ گرم حل نمایند و در دفع مانتاگرا استعمال کنند

طریقه معمول مالاگود رمداوای سعفه چون طرق مذکوره در مداوای سعفه نوعاً کامل نیستند یکی از دانشمندان موسوم به **مالاگو** طریقه ذیل را استعمال میکند و چنین میگوید تقریباً در مدت هشت دقیقه بواسطه این مداوا شفای کامل حاصل میگردد و این مداوا عبارت است از استعمال سولفور دو زنیک اهک و نیز میگوید زیاده از یک دفعه استعمال این دوا در مواضع معلول لازم نیست و فقط در دو نفر محتاج شدم که دوا را بفاصله چند روز مکرر استعمال نمایم و در اکثر مواقع دوا را بشکل خمیر نرم و گرمی باغانت قلم مو باید استعمال کرد و اثرات ان مانند اوپیکسینیک و محرق ظاهر میشود و در صورتیکه سعفه بصورت قطعات متعدد و متفرق ظاهر گردد باید دقت کرد که خمیر مذکور باجزاء سالم بر خورد نکند و لازم است که موها را بقدری که ممکن است باکمال دقت بتراشند و بعد خمیر را در حالتیکه خیلی داغ باشد استعمال کنند و هیچ نتیجه مشئومی از ان حاصل نشود و بگذارند در مدت شش تا هشت دقیقه بماند و در این مدت علیل بهیچوجه احساس المی نمیکند و بعد دوا را بدستمال و باغانت قلم موی مبلول در اب خالص و یا کومپرس مبلول بخوبی جلد را پاک کنند و این دوا مرکب است از سولفور خشک اهک و اهک تازه شکفت شده که این دو ماده را باهم متحد کرده و ملح اهکی را که دارای بو مضاعفی است بسازند و انرا بقوام نرمی ترتیب دهند و اهک تازه شکفت شده را با سولفور بحالت گرمی باید مخلوط کنند و بروی جلد منطبق سازند چه این سولفور پس از سرد شدن متحجر میگردد

مداوای معمول پتیل بگیرند سود بازاری ۶۰ سانتی گرم اهک شکفت شده ۴ گرم اسپرماسه ۱۲۰ گرم پوماد سازند و نیز بگیرند اهک زنده ۱۲۰ گرم زغال مسحوق ۶ گرم گرد سازند

ابتدا موها را

ابتدا موها را به بلندی هفت میلی متر از سطح جلد بچینند و بواسطهٔ استعمال ضماد در بزرک کوره‌ها را نرم کنند و بواسطهٔ شستن با آب و صابون و با محلول رقیق سود سر را پاک کنند یعنی این عمل را پس از شش روز استعمال ضماد اجری نمایند و پس از آن هر شش تا هشت روز شانه و بعد شروع در استعمال پوماد در هر اجزاء معلول کنند و روزی زیاده از یک دفعه تمریخ ننمایند و پس از آن هر شش تا هشت روز شانه را با پوماد چرب کرده و با عانت آن و آب و صابون سر را بخوبی پاک کنند و حقه حصول شفا اعمال مذکوره مداومت نموده و تا شش هفته و دو ماه و گاه زیادتر هر دو روز یک قبضه زگردرا در ما بین موها بپاشند و کم کم التصاق موها بجلد کم شده و بسهولت میتوان آنها را با پنس از بیخ کند و همین که هم اجزاء معلول کاملاً برهنه شدند کفایت میکند هر دو یا سه روز سر را با پوماد مذکور چرب کنند ولی در پاکی آن باید کمال دقت را مرعی داشت

پوماد ضد سعفه معمول پیِنِل

بگیرند اکسید سرخ جیوه ۱۰ گرم کربونات خشک سود گل گوگرد مکلس ۱۰ گرم سولفات دوی ۶ گرم تربد معدنی ۴ گرم پیه مذاب ۱۲۵ گرم بدقت مخلوط نمایند و هر شب اجزاء معلول را با این پوماد چرب کرده و فردا صبح با آب گرم و صابون بشویند

پوماد کربونات مس معمول هوت

بگیرند کربونات مس ۲ پیه مذاب ۱۰۰ مخلوط کنند در دفع سعفه ابتدا سر را باعانت ضماد و شستن با آب و صابون پاک کرده و موها را تراشیده و بعد این پوماد را استعمال کنند

مخلوط ضد مانتاگر معمول بوشاردا

بگیرند استات متبلر سرب ۵ گرم سر شراب ۵۰ گرم استات را نرم سائیده با سر شیر مخلوط کنند و هر شب اجزاء معلول را از این پوماد بپوشانند و این مصنف میگوید از استعمال مخلوط مذکور فواید زیادی در دفع بعضی اقسام مانتاگر دیده ام و نیز در دفع سعفه استعمال آن مفید است

پوماد ضد سعفه

بگیرند بی کلورور جیوه ۱ استات مس ۴ پیه حسن لبه ۶۰ مخلوط کرده صلایه نمایند در دفع سعفه اول سر را با غسول صابون بشویند و بعد این پوماد را بمقدار کم هر دو روز تمریخ کنند

غسول ضد سعفه معمول بازلو

بگیرند سولفور متبلر سود بوم الکل مکلس ۴ صابون سفید رنده کرده ۵ آب آهک ۱۱۰ صابون را با سولفور مخلوط کرده صلایه نمایند و الکل را افزوده و بعد کم کم آب آهک را اضافه کنند و پارچه را در محصول آلوده نموده سر را احاطه سازند و بعد از شب کلاهی از آن بپوشانند و پس از دو روز سر را باز نموده و با صابون و آب گرم شسته مجدداً طریق مذکور عمل کنند و این عمل را مکرراً باید معمول داشت

پوماد کشنده پارازیت معمول گائو

بگیرند بی کرومات پتاس ۱ تا ۲ پیه حسن لبه ۱۰۰ مخلوط کنند و در دفع سعفه استعمال نمایند باین طریق اول باعانت ضمادهای ملین کوره‌های دانک سر را مکرراً با صابون و آب گرم بشویند و موها را مقراض کرده و یا بتراشند و سر را بخوبی پاک نمایند و صبح و شب با پوماد مذکور نطول کنند و کندن مو در این جا فایده ندارد

مخلوط ضد داء الثعلب معمول لابرنی

بگیرند تعفین صابون بلسان فیورا وانتی مکلس ۱۰۰ الکل کافوری ۲۰ مخلوط کنند و صبح و عصر نطول نمایند و جزء معلول را هر سه روز یک دفعه بتراشند تمره ۲ بگیرند تعفین عاقرقرحا تعفین فلفل فرنگی تعفین ذراریح مکلس یک جزء مخلوط کنند هر گاه مخلوط تمره ۱ فایده

بنخشد روزی یك تا دو دفعه از این مخلوط نطول نمایند

غسول ضد هرپس تونسوران معمول انجمن طبی برتانی بگیرند

محلول غلیظ پتاس کستیك ۲۰ اید و دیتاسیوم خالص ۱ حل کنند و موهارا از بیخ مقراض نمایند و با این محلول روی محل معلول نطول کنند و پس از ده دقیقه با غسول ذیل بشویند بگیرند بی کلورور دو زیبق ۱ آب مقطر ۱۰۰ حل کنند و محلول اولی قوی الاثر است و در همه جا تا نیها نفوذ مینماید و باین طریق در صورتیکه مرض خلبی مزمن بود در مدت شش تا هشت هفته شفا می یابد

غسول اسید کرومیك معمول پوردون بگیرند اسید کرومیك ۱ آب

مقطر ۱۰ حل کنند و در سعفه سبر سینه و سعفه تونسوران و سیکوزیس همه روزه تغسیل نمایند

حرف ن

دریکصد و پنجم نشاسته و اقسام آن

در این در بیان میکنیم نشاسته و اقسام آن از قبیل نشاسته سیب زمینی و آرارود و ت و تپیوکا و موساش و ساگو و نیز آرد و سبوس و گلوتن و محصولات آنها را بیان خواهیم نمود

نشاسته ع نشا فکول (امیدون) ل فکولا (امیلوم) ی امولون

عبارت از گردی است سفید و بی بو و تقریباً بی طعم و غیر محلول در آب سرد ولی در آب جوش یك جزء از آن حل شده و محصولی بشکل لرزانك حاصل مینماید و نیز در الکل واتر و اقسام زیت این جسم غیر محلول است و در مجاورت هوا فساد ناپذیرند و وزن مخصوصش ۱/۵۳ و نشاسته را چون در مجاورت هوا خشك کنند در ۱۰۰ جزء از ۱۲ تا ۱۸ جزء آب خواهد داشت ولی اگر در حمام ماریه خشك کرده باشند قدری آبش کمتر خواهد بود در صورت اشباع از رطوبت شده باشد در ۱۰۰ جزء ۳۵ جزء آب دارد و بعضی از اقسام نشاسته بواسطه یدابی و بعضی دیگر بنفش مایل و برخی بنفش مایل بسرخی میگردند و نوعاً همه اقسام آن بواسطه اسید نیتریك تولید اسید اکسلیك مینمایند و بواسطه عمل تخمیر و اناش مبدل به قند میشوند و بزود طایفه گرامینه یعنی غلات از قبیل گندم و جو و دوسرو ذرت و برنج و بزود طایفه لگومینوز از قبیل نخود و لوبیا و باقلا و تنه درخت طایفه پالمیر انخیلات از قبیل ساگو و سیکا والائی و بعضی ریشه های بصل مانند مثل سیب زمینی و خصی الثعلب و در ریشه های طایفه اومومه و طایفه اوفوربیاسه بمقدار زیاد دارای نشاسته میباشند و بباید دانست که در اکثر اوقات نشاسته محتوی در الات نباتی با ماده سمی همراه است

یکی از دانشمندان هر یك از ذرات نشاسته را مانند دانه تصور کرده است که دارای غشائی بود محتوی یك قسم صمغ مسمی به نشاسته و یا دکسترین و امروز ثابت شده که هر یك از ذرات نشاسته مرکب اند از یك سلسله از کره های بسیار کوچك غشائی شکل تو در تو و متحد الطبیعه و بر این کرات کوچك در مواقع معینه تغییرات ذره وارد مینماید و آنها را مبدل به دکسترین میکند

تقریباً صفات و خواص همه اقسام نشاسته یکی است و اقسام مستعمل در طب عبارتند از نشاسته غلات و نشاسته

نشاسته

سیب زمینی و آرا او روت که یک قسم نشاسته هندی است و از طایفه امومه اخذ میشود و تپیوکا و موساش که از طایفه اوفوربیاسه گرفته میشوند و ساگو که از بعضی اقسام نخلات آنرا اخذ میکنند

نشاسته غلات

نشاسته غلات یا امیدون (فکول امیلاسه) این قسم نشاسته از قدیم الایام معروف بوده و گویا بدوا اهل جزیره **کیو** که از جزایر بحر الروم است طریق ساختن آنرا کشف کرده بودند و اگرچه در بسیاری از نباتات وجود دارد ولی چون نوعاً آنرا از بذر غلات اخذ میکنند لهذا نشاسته غلات نامیده میشود و مانند سایر اقسام نشاسته جسمی است خشن الملمس و غیر محلول در آب سرد و در آب جوش یک جزء از آن حل شده و پس از سرد شدن یک قسم لرزانک آبی رنگی حاصل میگردد موسوم به **فالوده یا امپوا** و بواسطه ید رنگ آبی حاصل مینماید و معرف عمده ید است و این قسم نشاسته نیز در الکل غیر محلول میباشد

فالوده

طریق اخذ نشاسته در کارخانه ها جهة اخذ نشاسته بار گندم و آب خمیری میسازند و در پارچه نازکی می پیچند و موبیز را روی ظرفی گذاشته و در نیروی آن این خمیر را با قدری آب کم کم مالش میدهند تا تمام ماده نشاسته خمیر خارج گردد و در ظرف جمع شود و بعد بواسطه عمل انحراف آب روی محصول مجتمع در ظرف را دور ریخته و نشاسته را مجدداً با آب شسته می خشکانند ولی در کارخانجات نشاسته سازی گندم و بخصوص جو را در آب می خیسانند تا به حد تعفن رسد و دانه ها منشق گردند و بعد بواسطه اعمال مخصوصه نشاسته را اخذ کرده و بشکل قطعات مربع و یا گرد میخشکانند و در ایران کدبانوهای خانه بهمین طریق نشاسته را میسازند و در طب لرزانک نشاسته را مانند ملینات صدری استعمال میکنند و در میان مردم ایران فالوده یکی از عصرانه های نیکو است و در خارج مطبوخ نشاسته را در رنگ رزی و در ساختن آلات جراحی بکار می برند و نیز حقنه و ذرقان متداول است و همچنین ضمادات ملین با آن میسازند

نشاسته سیب زمینی

نشاسته سیب زمینی این نشاسته را از سیب زمینی که از طایفه **سلانه** است اخذ میکنند و سیب زمینی را بطور غذا بیشتر استعمال میکنند تا بطور دوا

آرا او روت

آرا او روت این نشاسته را از **ماراننا اندیکا** که از طایفه **امومه** است اخذ مینمایند و سفیدی آن از نشاسته گندم کمتر و سنگین تر و سخت تر از آنست و خشونت ملمسش کمتر از آن و ذرات این نشاسته غیر منظم و مقاومت و شفافیتشان بیشتر از نشاسته غلات است

آرا او روت را از ریشه ماراننا بهمان قاعده که در نشاسته غلات ذکر کردیم استخراج میکنند و مانند نشاسته سیب زمینی استعمال میگردد

تپیوکا

تپیوکا که نشاسته مانیوک نیز نامیده میشود عبارت از نشاسته است که از **ژاتروفا مانیوک** استخراج میگردد و این نبات که از طایفه **اوفوربیاسه** است درخت کوچکی است از محصولات برزیل که در گیان و در جزایر انتیل نیز عمل میاید

تپیوکا گردی است دان دان و دانه هایش صلب و با ارتجاعیت و در آب سرد حجیم شده و قدری از آن حل میگردد و چون در آب جوش آنرا منحل کنند تا ده بو حاصل میگردد شفاف و دارای لزوجت مخصوصی و در ساختن این نشاسته ریشه ژاتروفا مانیوک را رنده کرده در آب میشویند و بعد محصول را در روی صفحه آهنین با اعانت حرارت میخشکانند و در حین خشکاندن قدری از آن پخته شده و نشاسته را بشکل ذرات غیر منظم متشکل میسازد و محل استعمال این

قسم نشاسته

قسم نشاسته مانند سایر اقسام است

موسائش

موسائش که نشاسته خالص مانیوك نیز نامیده میشود مانند تپیوکا از مواد غذائی است ولی باقدر تر از ان و نان موسائش را با ارد مانیوك میسازند دانه ریشه مانیوك بعضی محصولات غذائی دیگر اخذ مینمایند از قبیل **کواک** و **کاسا** وغیره

ساگو

ساگو یك قسم نشاسته است که از چندین قسم درخت طایفه **پالمیر** بخصوص **ساگو فارینیفرا** اخذ میشود و از جزایر ملوك بفرنگستان می اورند و عبارت از نشاسته است بشکل دانه های مدور کوچك سفید رنگ و یا خاکستری سرخ رنگ و خیلی صلب و با ارتجاعیت و نیم شفاف که با انگشت به صعوبت میتوان این دانه ها را خورد کرد و این نشاسته بی بو و دارای طعمی تفه و مایل به شیرینی میباشد و دانه های ان بواسطه اب جوش حجیم شده و شفاف میگردند و شکل تد و یر خود را حفظ میکنند و محل استعمالات این قسم نشاسته مانند سایر اقسام است

ترکیب کیمیائی همه اقسام نشاسته یکی است و با هم اختلافی ندارند مگر بواسطه حجم و شکل دانه ها و همه شان بیك درجه تغذیه مینمایند و در تحت اثر دیاستاز براقی و یا کراسی تمام نشاسته ها مبدل به گلیکوز میگردند و نشاسته گندم و نشاسته سیب زمینی را در ساختن گلیکوز و دکسترین بیشتر استعمال میکنند و نوع اعلاء از نشاسته در سطوح مبتلی با خلاط حکه و بثورات متداول در میان اطبا میباشد و گاه ده جزء نشاسته را با یك جزء کافور مخلوط کرده ذرور میمایند و فرنی که دارای قوام مناسبی بود با مسحوق صمغ عربی مخلوط کرده ادوات جبیره را با ان میسازند و چون قابل تخمیر و تعفن نیست استعمالش بطور ضماد شایسته است بالاخره نشاسته از عوامل مغذیه و ملینه است و استعمال ان در ددم مغا خیلی شایع و انرا بشکل ارزانك و حقنه و زرق و حمام و ضماد وغیره استعمال مینمایند

دکسترین

دِکسترین عبارت است از نشاسته بوداده و دکسترین بدین جهة نامیده میشود که سطح پولاریزاسیون نور را بشدت بجانب یمین منکسر میکند چه **دِکستر** در لغت لاتین بمعنی دست راست میباشد و در ساختن ان بگیرند نشاسته مقدار منظور در جام نقره و یا کپسول چینی بریزند و باعانت حمام شن بود هند بطریقی که از ۱۵۰ تا ۲۰۰ درجه حرارت بیشتر وارد نیاید و متصل بهم زنند تا محصول رنگی حاصل کند مایل به زردی و بواسطه اب ید داراقی رنگ نشود و بعد محصول را با مقداری اب مخلوط کنند تا بقوام شربت غلیظی گردد و ادوات جبیره را با این محصول مخلوط میسازند و دکسترین در اب و الکل اب دار محلول و در الکل بی اب غیر محلول است

تیزن نشاسته معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند نشاسته سیب زمینی ۲ گرم اب مقدار کافی نشاسته را در ۲۰ گرم اب سرد امتحنه کنند و ما بقی اب را جوش اورده مخلوط نشاسته را در ان داخل کرده بهم زنند و تا یك ربع ساعت بجوشانند و بعد با مویی صاف نمایند و مقدار اب باید بقدری بود که محصول ۱۰۰۰ گرم باشد و این تیزن که غذائیت کمی دارد مانند ملینات استعمال میگردد

ضماد نشاسته مطابق کدکس بگیرند نشاسته سیب زمینی ۱ اب ۸ هشت جزء اب را جوش اورند و نشاسته را در دو جزء دیگر امتحنه کنند و بر ان افزایند و چند لحظه بجوشانند و متصل بهم زنند و بگذارند نیم گرم شده ضماد نمایند و ضماد از دبرنج و نشاسته غلات را بهمین طریق میسازند و این ضمادات که ملین اند بر ضماد از دبرزدکتان ترجیح دارند زیرا که دیرتر ترش میشوند و بوی نامطبوع انرا ندارند و مانند ان موجب بروز جوش های ادیتمی و اکزمائی در جلد نمیگردند

ضماد نشاسته

حمام نشاسته معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند نشاسته گندم ۵۰۰ گرم آب ۵۰۰۰ گرم نشاسته را در آب آمیخته و در آب حمام بریزند و این حمام را مانند ملینات در اختلالات مرضی استعمال میکنند و در بیمارستانهای پاریس ابتدا نشاسته را در ۵۰۰ گرم آب سرد آمیخته و بعد ۵۰۰۰ گرم آب جوش کم کم میافزایند و سپس در آب حمام داخل مینمایند

فالوده

لوزانک نشاسته (فالوده) بگیرند نشاسته ۳۲ گرم در قدری آب سرد بیامیزند و ۵۰۰ گرم آب که آب قند باشد جوش آورده و محصول را بر آن افزوده بهم زنند و چند لحظه بجوشانند تا نشاسته پخته شود و ماء معطر که مناسب بود افزوده در قالب بریزند و این لوزانک را مانند ملینات صدری تجویز مینمایند و چون محصول را در حالتیکه گرم است از ترشح بالا بگذرانند فالوده حاصل میشود و **راحت الحلقوم** متداول نیست مگر همین لوزانک مذکور که قوامش بیشتر و عطرش بیشتر است و آن را بشکل قطعات معین بریده و از قند مسحوق و نشاسته محاط میسازند

زرق نشاسته معمول مانیرا بگیرند نشاسته ۲۰ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و در سوزاک مجرای بولی و مهبلی و در همه هنگامهای آن از چهار تا هشت مرتبه در عرض روز پس از آنکه مریض بول کرده زرق نمایند

ایضاً زرق نشاسته بگیرند نشاسته ۵۰ گرم عرق کاهو ۵۰ گرم صمغ عربی مسحوق ۱۰ گرم مخلوط کرده و از چهار تا هشت دفعه در عرض روز زرق نمایند و در ورم مهبل سوزاکی قطعه پنبه را بشکل شیاف مهبلی که قدری دراز بود بسازند و در این مخلوط آلوده کنند و در مهبل داخل کرده بگذارند بماند و صبح و عصر عوض نمایند و نیز شیاف مهبلی پنبه را در مسحوق نشاسته آلوده کرده در این موقع استعمال میکنند

محلول ضد اکزما معمول دوورژی بگیرند دکسترین ۱۲۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم حل کنند و کومپرس را در محلول آلوده کرده بمحل معلول منطبق سازند

پالاموت

پالاموت معمول سوبران بگیرند مسحوق کاکائوی بو داده ۲۵ آرد برنج نشاسته سیب زمینی مکل ۱۰۰ مسحوق صندل سرخ ۳ مخلوط کنند و این مخلوط را که از مواد مغذیه مطبوع است با شیر و یا آب داخل نموده استعمال مینمایند

قاووت

قاووت عربی معمول دوولت بگیرند مسحوق خصی الثعلب ۱۵ مسحوق کاکائو مسحوق بو داده بلوط شیرین آرد برنج مکل ۶۰ نشاسته سیب زمینی ۴۵ مسحوق قند سفید ۲۵۰ قند وانیل دار ۵ مخلوط نمایند و این مخلوط را که نیز از مواد مغذیه مطبوع است با شیر مخلوط کرده استعمال میکنند و میتوان بجای مسحوق بلوط بهمان وزن آرد برنج استعمال نمود و با آنکه هیچیک از اجزاء این محصول را از عربستان نمی آورند آن را عربی نامیده اند

نشاسته مشرقی معمول هاثر بگیرند آرد برنج مسحوق قند سفید مکل ۲۴۰ نشاسته ساگو ۶۰ مسحوق خصی الثعلب ۳۰ مسحوق کاکائو ۶۰ نشاسته سیب زمینی ۸۸ مسحوق سرخیم خشک ۲۰ قند وانیل دار ۱ مخلوط کنند و مانند مواد مغذیه مطبوع با آب و یا شیر استعمال نمایند

دیکامیتا

دیکامیتا بگیرند مسحوق قند سفید ۲۱۷ نشاسته سیب زمینی ۱۳۰ اکسیم ایتوقد (ایتو نوعی گندم است

که در کوهستان زراعت میشود) ۹۲ مسحوق بوداده کاکاوی کاراکی مسحوق بوداده کاکاوی ماراننان مکده ۳۰ ونیل اونیل را با قند مخلوط کرده نرم صلایه کنند وباسایر اجزا مخلوط نمایند وکریم اینتو عبارتست از دانه‌وری که بخار پخته شده وخشک کرده اند واین محصول از مواد مغذیه مطبوع میباشد ومقداری از آن را باآب ویا شیر مخلوط کرده می‌پزند وفرنی میسازند که خیلی گوارا است

پوتاژ ساکسی معمول هاﺋِز بگیرند آرد برنج ۱۳۳ مسحوق قند سفید ۴۰ مسحوق دارچینی ۱ مخلوط کنند وقدری از این محصول را با آب ویا شیر بپزند مانند فرنی مطبوعی استعمال مینمایند

آرد ع دقیق ف فارین ل فارینا مسحوق هریک از غلات را آرد مینامند ومقصود از آرد مطلق آرد گندم است وهمه کس میدانند که چون آرد را با آب خمیر کرده وباغانت خمیر ترش بگذارند تا ترشیده وحالت تخمیر در آن بروز نماید وبعد از آن پونه نموده در فرن یا تنور و ساج وغیره بپزند نان حاصل میشود که عمده غذای عمومی طوایف متمدن نوع بشر است ودر میان اقسام نان نان سنگک که معمول اهالی مشرق بخصوص مردم ایران است از همه بهتر ولذیذتر وسهل الهضم‌تر است

آرد مرکب است از سه ماده اصلی یعنی نشاسته وگلوتن وسبوس و ۱۰۰ اجزاء آن دارای ۵۵ تا ۷۰ جزء نشاسته و ۷ تا ۱۴ جزء گلوتن و ۱ تا ۳ جزء سبوس میباشد وعلاوه در ۱۰۰ اجزاء از ۴ تا ۸ جزء قند دکسترین و از ۱ تا ۳ جزء البومین و ۱ جزء ماده دسم و ۹ تا ۱۲ جزء رطوبت دارد

آرد گندم را گاهی در ساختن حبوب بکار میبرند ونیز مانند فاد زهر دارا شکنه واملاح معدنی استعمال میشود ودر ضمادات محلل وغیره با آن میسازند وهمچنین آرد جو وآرد سنگل را بطور ضماد استعمال میکنند ویا آرد دو سر اغلب اوقات یک قسم فرنی میسازند جهت تغذیه ناقهین وسریع الهضم‌تر از فرنی آرد گندم است وبدا این سنولات نخود از آرد ذرت در دفع اختلالات صدری تجدیدات مینمایند

آرد ملین بگیرند آرد برنج آرد سنگل آرد برنج آرد جو مکد یک جزء مخلوط کنند

آرد محلل بگیرند آرد حلبه آرد باقلا آرد ترمس آرد کرسنه مکد یک جزء مخلوط نمایند وهر این چهار آرد را بطور ضماد استعمال میکنند

گلوتن (ترِیتیسین) که **فیبرین نباتی** ونیز **سریشم نباتی** نامیده میشود عبارت از جسم مخصوصی است خاکستری رنگ وبی‌طعم ودارای بوی مخصوص ودر صورتیکه تازه باشد باارتجاعیت زیادی چسبنده که بدست شخص میچسبد وچون باغانت حرارت آنرا خشک کنند شکننده میگردد وغیر محلول در آب واتر واجسام دسم ولی یک جزء از آن محلول در الکل وقلیائیات واسید استیک واسید کلوریدریک میباشد وبواسطه الکل سه ماده متمایز از آن استخراج میکنند وعبارتند از **گلایادین** و**گلیادین** و**زیموم** وعلاوه دارای البومین وکازئین است

گلوتن جسمی است ازتی والبومینی شکل ومشابه فیبرین حیوانی وبدین جهت فیبرین نباتی نامیده میشود ودر آرد گندم وجود دارد وارتجاعیت خمیر بواسطه این ماده است ودر ساختن نشاسته بمقدار زیاد بدست می‌آید چنانچه در ساختن نشاسته ذکر کردیم چون آرد گندم را در پارچه نازکی پیچیده ودر آب مالش دهند نشاسته با آب مخلوط شده وگلوتن در پارچه باقی میماند ودر سوابق ایام گلوتنی که در ساختن نشاسته بدست می‌آمد دور می‌ریختند

ولی این ایّام چون این ماده را در تغذیهٔ مبتلایان بدیابیطوس استعمال میکنند و ثابت شده است که جزء اصلی مواد مغذیهٔ آرد غلات همین ماده است از آن جمع میکنند و علاوه کارخانجات مخصوص در ساختن گلوتن دارند آن را ترتیب داده اند و با آن نان میپزند بهر جهة گلوتن با جی کلورود دو زینق تولید محصولی مینماید که ترکیبش بنحو معین نشده و غیر محلول در آبست ولی در آلات هضم بطور بطوء حل میگردد و **بسکماچ مصفی او لبوی** که ترکیب آن مخفی است دارای همین ماده است و هر بسکماچی که تقریباً ۶ گرم وزن دارد دارای یک سانتی گرم این قسم جی کلورود است

نان گلوتن معمول بر اثر رفرود بگیرند

	نمره ۱	نمره ۲	نمره ۳	نمره ۴	نمره ۵
گلوتن	۲۵	۳۵	۴۵	۵۵	۶۵
آرد گندم	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
سبوس	۶۵	۵۵	۴۵	۳۵	۲۵

و با مقدار کافی نمک طعام و خمیر ترش و آب خمیر سازند و بگذارند تا حالت تخمیر و ترشیدگی در آن بروز کند و بعد چونه های کوچک ترتیب داده و مانند نان متعارفی در فر بپزند و در تغذیهٔ مبتلایان بدیابیطوس استعمال کنند

سبوس

سبوس ع **نخالة** ف **سون** ل **فور فور** یک جزء از اجزاء اصلی آرد است و تا چندی قبل این ماده را در عمل تغذیه بی تأثیر میدانستند ولی چند سالی است که یکی از دانشمندان ثابت نمود که اثر این ماده در عمل تغذیه بیشتر از خود آرد است و خواص مغذیه را از یک زنین نباتی (سرالین) نسبت میدهند و چون ۱۲۵ جزء اسید سولفوریک را با ۳۰۰ جزء آب مخلوط کرده و ۱۵۰ جزء سبوس افزوده تقطیر کنند محصول مقطری بدست میاید موسوم به **فور فورول** که **دهن سبوس** نیز نامیده میشود و هرگاه این محصول را با آمانیاک مجاور نمایند **فور فورامید** حاصل میگردد

در طب جوشاندهٔ سبوس را بطور حقنه و حمام استعمال میکنند

حمام سبوس معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند سبوس ۲۰۰۰ گرم آب جوش مقدار کافی مدت ربع ساعت بجوشانند و صاف کرده در یک حمام داخل کنند و استحمام در آن مانند ملینات اثر میکند

ایضاً حقنهٔ سبوس بگیرند سبوس ۶۰ گرم آب ۲۵۰ گرم مخلوط کرده چند لحظه بجوشانند و بافشار صاف کرده مانند ملینات احتقان نمایند

در لوحهٔ ذیل بیان میکنیم مقادیر بعضی از مواد نشاسته و قندی را که معادل اند با ۱۰۰ وزنه نان تازه در صورتیکه این ۱۰۰ وزنه دارای ۶۰ وزنه نشاسته میباشد

نان تازهٔ متعارفی	۱۰۰	نشاسته	۶۰
آرد گندم	۷۰	آرد برنج	۹۵
نان خشک	۸۳	نان گرم	۱۰۰
خمیر ایطالیائی	۱۱۰	ورمیسل گلوتن	۱۲۰
آرد مارتن	۱۳۰	نان گلوتن	از ۱۵۰ و ۱۶۰ تا ۱۸۰

نان برنجی	۲۰۰	عدس پخته در آب	۲۲۲
شاه بلوط بو داده	۲۴۰	زردک سرخ کرده با مسکه	۳۰۰
سیب زمینی پخته شده در فر	۳۰۰	لوبیای سفید پخته با آب	۳۰۰
لپه پخته	۳۲۰	گلوتن دان دان	۳۲۰
خلر محفوظ در قوطی	۴۰۰	سیب زمینی پخته	۴۰۰
زردک پخته در آب خود	۶۲۵	چلاو (برنج آبکش)	۶۲۵
شلغم بطور خورش	۷۴۴		

این لوحه را از آن جهت بیان کردیم تا طبیب عالم بمقدار نشاسته مواد مذکوره شده و بداند که در مریض مبتلی به دیابیطوس قندی هریك از این مواد را که تجویز میکند چه مقدار نشاسته استعمال کرده است

درس یکصد و ششم — نفت و بعضی عوامل مشابه آن

در این درس ذکر میکنیم نفت و روغن پترول و بنزین و نفتالین را اقسام نفتول و محصولات آنها از قبیل نفتولات بیسموت و بتی و نفتول و بتول و غیره را

نفت

نفت عبارت است از کربور هیدروژن و جسمی است مایع و بی رنگ و فرار و قابل اشتعال که در مابین بعضی طبقات زمین موجود است و بواسطه چشمه های بزرگ و یا کوچک خارج میگردد و در بعضی ممالك ایران این چشمه ها وجود دارند و مشهورترین آنها نفت شوشتر است و این محصول کمال شباهت را به روغن پترول دارد و نوعاً آنرا

نفت سفید

نفت سفید مینامند و نطول این نفت در دفع سعفه متداول است و در داخل مانند عوامل دافع دیدان استعمال میگردد و نیز مانند عوامل ضد تشنج در دفع سیاه سرفه آنرا تجویز مینمایند و مقدار شربتش از ۵ الی ۲۰ قطره است مخلوط با کمی الکل و یا پوسیون صمغی

نفت سیاه

روغن پترول (نفت سیاه) عبارت از نفتی است مخلوط با قیر و جسمی است مایع و قابل اشتعال که بطور چشمه از زمین و از مابین بعضی تخته سنگها خارج میگردد و در فرانسه و ایطالیا و هندوستان و بادکوبه و امریك چشمه های این قسم نفت وجود دارند و آنرا تقطیر کرده جهة حصول روشنائی استعمال میکنند و در طب داخلاً در مداوای سیاه سرفه و خارجاً بطور نطول در مداوای جرب و سعفه بکار میرود و گذشته باسم **اسانس پترول** نفتی را استعمال میکنند که وزن مخصوصش از ۰٫۷۰ تا ۰٫۷۱ بود و طریق استعمال این قسم نفت در دفع جرب باین نحو است ابتدا مریض را بحمام فرستند و بعد از ۵ تا ۱۰ گرم اسانس پترول همه بدنش بمالند و این عمل گاه موجب بروز اکزما میگردد و علاوه چون نفت جسمی است که به مجاورت اجسام مشتعل محترق میگردد از اعمال خطیره است و **پترول مصفای کدکس (زیت معدنی)** عبارت از نفتی است که وزن مخصوصش از ۰٫۸۰ تا ۰٫۸۲ میباشد و نطول این قسم در دفع جرب نیز متداول است و این قسم در حرارت پست تر از ۳۵ درجه قابل اشتعال نیست

طریقه نطول نفت در دفع سعفه معمول شاپل موافق با جیند درجه

سقوط

سقوط کوره ها ضماد ملین استعمال کنند و سر را با صابون و آب بخوبی بشویند تا شوره اش بر هنه شوند و بعد از آن یک طبقه نفت بپوشانید و کومپرس فلانل استعمال کرده و با پارچه صمغی ببندند و روزی دو دفعه پس از آنکه سر را با آب و صابون پاک کردند این عمل را مکرر کنند و لازم است حبابهای سفید سعفه را با سنجاق گشوده و آنها را خالی سازند تا نفت بخوبی نفوذ کند و هرگاه استعمال نفت موجب وجع شدید گردد باستعمال روغن کاد خالص و یا اونگانات موافق درجه حس مریض اعانت جویند

بنزین عبارت از کربور هیدروژنی است که از زغال سنگ استخراج میشود و در آب چندان محلول نیست ولی در الکل و اتر محلول است و استعمال این کربور خالصاً و یا مخلوط با یک زیتی در دفع شپش و جرب و سیاه پا ار تنها مؤثر است

نفتالین عبارت از جسمی است فرار و بو دار و متبلور و غیر محلول در آب سرد و محلول در الکل و اتر و ادهان دسم و فرار و اسید استیک و اسید کلوریدریک و از تقطیر قطران معدنی حاصل میگردد و در امراض معوی مانند عوامل دافع العفونه استعمال میشود و **بوشارد** اثرات از عوامل منفثه و دافع نزلات ریه میداند و نیز در دفع پیوره از پس استعمالش متداول است و مقدار شربتش از ۵ سانتی گرم تا ۵ گرم

نفتالین بی بو بگیرند نفتالین ۱۵۰۰ گرم کافور ۵۰۰ گرم کومارین ۱ گرم نیترو بنزین ۵ گرم اسانس بر ولی ۵۰ سانتی گرم مخلوط کنند

پوماد ضد پسوریازیس معمول امریکا بگیرند نفتالین ۲ گرم پیه مذاب ۳۰ سانتی گرم مخلوط کرده نطول نمایند

سفوف معمول دُسباش بگیرند نفتالین مصفی قند مسحوق مکدد ۵ گرم اسانس برگاموت ۱ قطره مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی ببندند و از ۲ تا ۲۰ بسته در عرض روز در دفع بروشیت سفوف نمایند

نفتول یکی از محصولات با واسطه قطران زغال سنگ است و بلا واسطه از نفتالین استخراج میشود و در بازار چندین قسم نفتول موجود است از قبیل نفتول الفا (نفتیلول) و نفتول بتا (ایزو نفتول) و هیدرونفتول و دو قسم اولی در طب مستعمل اند و گویا در اثر تراپوتیکی این اقسام چندان اختلاف بینی نباشد و نوعاً جسمی است جامد و فی الجمله محلول در آب و دارای بوی مخصوصی است نه چندان تند و نه غیر مطبوع و بشکل پارچه های کوچکی میباشد خاکستری رنگ و چون در ثانی تقطیر شود سفید زرد رنگ و پاوردی میگردد و محلول در الکل و اتر و ادهان فرار و این جسم را بطور پوماد و یا مخلوط با کولودیون در دفع پسوریازیس و اگزما استعمال میکنند و نیز نطول محلول الکلی آن را در امراض جلد و جرب و غیره معمول میدارند و اثر تراپوتیکش مغایر اثر قطرانی است که این جسم را از آن استخراج کرده اند و برتری که بر آن دارد در این است که بی بو و بی رنگ میباشد و جلد و گیسوان را رنگین نمیکند و تمرنج ۲ تا ۱۵ اجزاء نفتول مخلوط با ۱۰۰ اجزاء ماده دسم در دفع جرب قوی الاثر است زیرا در همان بینی که موجب شفای اگزمای جربی میگردد حیوانات جربی را تخریب مینماید و در دفع اگزما بهمان طریقی که قطران را استعمال میکنند محلول الکلی نفتول را (۲/۵ در ۱۰۰) بکار میبرند نفتول را داخلاً مانند عوامل انتی سپتیک در حمای تیفوئید و اسهال مزمن و امراض تعفینی تجویز مینمایند و در استعمالات داخلی نفتول بتا را که بشکل قطعات کوچکی است درخشنده و سفید و بی بو بیشتر استعمال

میکنند و حرف تا را با این شکل ß می نویسند و مقدار شربت این قسم نفتول از ۰٫۲۵ تا ۰٫۵ سانتی گرم است اعم از انکه مفرداً استعمال شود و یا مخلوط با گرد زغال و یا نیترات بیسموت و یا سالیسیلات و دیگر دواهای تیفوئید از ۱ تا ۲ گرم این نفتول را میتوان تجویز کرد و یکی از دانشمندان نفتول تای ترسیبی را ترجیح میدهند

نفتول الفا اگر با این شکل α نوشته میشود مخصوصاً در امراض جلدی و محلولات انتی سپتیک بیشتر استعمال میکنند و نیز از عوامل دافع العفونه و انتی سپتیک است و مقدار شربتش از ۰٫۵ تا ۱٫۵ سانتی گرم است (در زبان یونانی الفا را بجای الف و تا را بجای ب تلفظ میکنند)

تمریخ دافع جرب معمول بیمارستان وین بگیرند نفتول ۱۵ گرم صابون سبز ۵۰ گرم پیه مذاب ۱۰۰ گرم گل سفید ۱۰ گرم پوماد سازند

سفوف ضد حمای تیفوئید معمول ماکرهوئیس بگیرند مسحوق نفتول الفا ۱۰ گرم سالیسیلات بیسموت ۶ گرم گرد دارچینی و میدرات کینین مکلس ۴ گرم مخلوط کرده در ۲۰ بسته مساوی بر بندند و از ۴ تا ۶ بسته در عرض روز سفوف کنند

سفوف نفتول بگیرند نفتول تای ترسیبی سالیسیلات بیسموت مکلس ۲ تا ۳ گرم مخلوط کرده در ده بسته مساوی بر بندند و از ۴ تا ۱۰ بسته در عرض روز سفوف کنند

نسخه دیگر بگیرند نفتول تای ترسیبی سالیسیلات بیسموت منیزی و یا پودر مسحوق مکلس از ۲ تا ۳ گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته مساوی بر بندند و از ۴ تا ۱۰ بسته در عرض روز سفوف کنند

ایضاً نسخه دیگر بگیرند نفتول تای ترسیبی ۸ تا ۱۲ گرم منیزی مکلس ۶ تا ۱۰ گرم عصاره بلادن ۱۰ تا ۱۵ سانتی گرم مخلوط کرده در ۵۰ بسته بر بندند و از ۴ تا ۱۰ بسته در عرض روز سفوف کنند

ایضاً نسخه دیگر بگیرند نفتول تای ترسیبی ۱۲ گرم و ۵۰ سانتی گرم بی کربونات سود ۱۶ گرم سولفات و یا سالیسیلات بیسموت ۲ گرم و ۵۰ سانتی گرم مخلوط کرده در ۴۰ بسته بر بندند و از ۲ تا ۶ بسته در عرض روز سفوف کنند

ایضاً نسخه دیگر بگیرند نفتول تای ترسیبی منیزی مکلس سالیسیلات بیسموت زغال مکلس ۵ تا ۱۰ گرم در ۵۰ بسته بر بندند و از ۴ تا ۱۰ بسته در عرض روز سفوف نمایند

این ۵ نسخه مذکور معمول **بوشارد و شارن** و غیرهما میباشد

اب نفتوله معمول بوشارد بگیرند نفتول تا ۰٫۵ سانتی گرم اب مقطر جوش ۱ لیتر حل کنند

نفتول کافوری معمول دیسکلیس بگیرند نفتول تا ۱۰ گرم کافور ۲۰ گرم مخلوط کنند

نفتول کافوری بد دار معمول پرین بگیرند نفتول کافوری ۹ گرم ید ۱ گرم مخلوط کنند

پوماد ضد سعفه و داء الثعلب معمول بلادوا بگیرند نفتول ۱۴ گرم بلسان پرو ۱ گرم وازلین ۱۰۰ گرم مطابق معمول پوماد سازند

پوماد ضد جرب معمول ژوسلاس بگیرند نفتول تا ۱۰ گرم وازلین ۹۰ گرم اتی سولفوریک مقدار کافی نفتول را در اتر حل کرده و با وازلین مخلوط نموده صبح و عصر تطول نمایند

میکروسیدین (قاتل میکروب) چون بی نفتول تای مذاب بمقدار نصف وزنش سود

کسنیك بنفراینکه این جسم که ترکیب کاملی است حاصل میشود و درخاصیت انتی سپتیکی این جسم را بر اسید فنیك ترجیح میدهند و بربولن از دانشمندان فرانسه محلول ۵ در ۱۰۰۰ انرا استعمال مینماید

دوژاردن بومیت میگوید در تمام نسخه های مذکور بجای نفتول بتا میتوان نفتول الفا استعمال کرد

اورفول

نفتولات بیسموت (اورفول) این ترکیب را مانند عوامل انتی سپتیك معوی استعمال میکنند و مخصوصا در جذب مواد متعفنی که در روده موجود باشند و موارث تسمیم کرده اند و در اسهال و تند وورم امعای مسلولین و در حمای تیفوئید انرا تجویز مینمایند و مقدار شرب آن در اطفال از ۰٫۲ سانتی گرم تا یك گرم ونیم است و در جوانان از یك گرم ونیم تا سه گرم اعم از انکه بطور سفوف استعمال شود و یا مخلوط در یوسیون مناسبی

پاراانفتالین

انتراسن (پاراانفتالین) جسمی است غیر محلول در اب و کمی محلول در الکل و بنحو بی محلول در اسانس تربانتین و در خارج جهة دفع خوارش بثور استعمال میشود

محلول انتراسن بگیرند انتراسن ۱ اسانس تربانتین ۵ حل کرده تمریخ نمایند

پوماد انتراسن بگیرند انتراسن ۱ پیه مذاب ۱۰ مخلوط کرده نطول کنند

بتزونفتول

بنزونفتول (بنزوات نفتول) عبارتست از ترکیب اسید بنزوئیك و نفتول بتا و گردی است سفید و متبلور بی بو و بی مزه و تقریبا غیر محلول در اب که یك جزء ان در ۱۰۰۰۰ جزء اب حل میشود و در الکل محلول تر است یعنی تقریبا ۴ جزء ان در ۱۰۰ جزء الکل و نیز ۲۹۳ جزء ان در ۱۰۰ جزء کلوروفورم محلول است و یکی از عوامل انتی سپتیك معوی بسیار مفید میباشد و در هر موقعی که نفتول را استعمال میکنند بدون هیچ محذوری میتوان این ترکیب را استعمال کرد و مخصوصا در وقتی باید استعمال نمود که در کلیه ها نیز اختلالی بروز کرده باشد چه ان جزء از این ملح که جذب میشود در بدن تجزیه شده و بحالت اسید بنزوئیك و اسید هیپوریك که انتی سپتیك مجاری بول اند خارج میگردد در صورتیکه خود نفتول در مجرای معوی دفع تعفنات را میکند

مقدار شرب این ملح در جوانان از ۲ تا ۴ گرم است و زیاد تر تا ۶ گرم که بطور سفوف و یا مخلوط با یك مایع مناسبی بمقدار منقسم استعمال شود بطریقی که در هر دفعه از ۲۵ تا ۵۰ سانتی گرم و یا از ۱ تا ۲ گرم از او مریض بیاشامد و چون دوای بی طعمی است در اطفال بسهولت میتوان انرا اشامانید و مقدار شرب ان در اینان از ۱ تا ۲ گرم است در مدت ۲۴ ساعت

مخلوط انتی سپتیك امعا معمول او الد بگیرند بنزونفتول سالیسیلات بیسموت دزودسین مکدا ۱۰ گرم گرد بلادن ۲ گرم مخلوط کنند و هر دو ساعت فاصله یك قاشق چای خوری بیاشامند

سفوف معمول او الد بگیرند سالیسیلات بیسموت دزودسین بنزونفتول مکدا ۳ گرم مخلوط کرده در ده بسته ببندند و هر دو ساعت فاصله یك بسته سفوف خورانند

بتول

بتول (نفتالول) سالینفتول) سالیسیلات نفتول) عبارتست از ترکیب اسید سالیسیلیك و نفتول بتا و گردی است سفید و بی بو و بی مزه و غیر محلول در اب و در الکل بمقدار

محلول

کم محلول یعنی اجزاء ان در ۲۰۰ جزء الکل حل میشود ولی در کلوروفورم بنحوی محلول است و این ملح در عصیر معدی
نه حل میشود و نه تجزیه میگردد ولی در عصیر پانکراسی و در رطوبات معوی بسرعت حل میگردد و معده را اذیت
نمیکند و از برای دفع نزله مثانه و روماتیسم مفصلی استعمال میکنند و نیز مانند نفتول از عوامل انتی سپتیک معوی
میباشد و مقدار شربتش از ۱ تا ۳ گرم است در مدت روزی که در هر دفعه از ۰٫۵ سانتی گرم تا ۱ گرم بطور سفوف یا مخلوط
با یک مایع مناسبی بنوشند

کومارین

کومارین عبارت از ماده معطری است که از **باقلای تونکا** که **کوماروتا اودوراتا**
میباشد اخذ میکنند و از برای پوشش بو کردن نفتالین و سایر ادویه بدبو مانند یدوفورم استعمال مینمایند و
نیز این ماده را از فاهام اخذ میکنند

فاهام

فاهام ل انگروکوم فراگرانس نباتی است از طایفه اورکیده و **چای ماداگاسکر**
نیز نامیده میشود و ماده عامل ان کومارین است و مطبوخ برگ این نبات را مانند محرکات بمقدار ۴ گرم در ۲۰۰
گرم اب جوش استعمال میکنند

نقره

یکصد و هفتم استیق نقره و نیترات و محصولاتها

نقره (سیم) ع فضه ف ارژان ل ارژانتوم ی ارگوروس باصطلاح کیمیا قمر
(نقره در لغت عرب پاره از زر و سیم گداخته را گویند) یکی از فلزات گران بها است که از قدیم الایام شناخته شده
و اگرچه حکمای عرب این فلز را از ادویه دماغی و قلبی و مقوی میدانند ولی امروزه دانشمندان فرنگ نیترات انرا مانند
عوامل مقوی و ضد تشنج و مدر بول و محرق و ضد ورم استعمال مینمایند و نیز این نیترات را در دفع قطرب و
صرع تجویز میکنند و هم چنین کلورور نقره را مانند عوامل دیسنتیک قوی و ضد صرع و ضد خنازیر میدانند
و یدور را در دفع گاستراژی و ضد سیفلیس و پروتواکسید را در دفع نزف الدم رحمی و صرع معمول میدانند
و چون در ساختن محصولات مذکور نقره خالص را باید استعمال کرد و نقره بازاری غالبا خالص نیست لهذا
بدوا طریقه تخلیص انرا ذکر مینمائیم

نقره خالص

نقره خالص مطابق دستور العمل کدکس بگیرند نقره مسکوک (پول نقره) ۱۰۰ اسید نیتریک
۱/۴۲ درجه ۳۰۰ اب مقطر ۱۵۰ در قرع انبیقی مخلوط کرده و در حمام شن حرارت دهند نقره حل میشود و بخارات
شوره بمقدار زیاد متصاعد میگردند و چند لحظه بجوشانند و بعد بگذارند بماند و مایع مصفی را بواسطه عمل انحراف
در مقدار زیادی اب خالص بریزند در حالتیکه اسید کلوریدریک قدری زیادتر بران اضافه نمایند و نقره بحالت
کلورور رسوب میگردد و این رسوب را بدقت با اب بشویند و خشک کنند و بعد با نصف وزنش کربونات سود خشک
مخلوط نموده در بوته بریزند و در وسط کوره مشتعلی که دارای حرارت زیادی باشد این بوته را قرار دهند
و چون بوته را بشکنند دارای مقداری نقره خالص مذاب و قدری کلورور سودیوم خواهند بود و دفعه ثانی این
مذاب را در بوته دیگری ذوب کرده و در حالت ذوبان در اب بریزند

در بیان آثار فیزیولوژیقی و تریاکی محصولات نقره

اورفیلا

اورفیلا که از دانشمندان فرانسه است و تولدش در سال ۱۷۸۷ و وفاتش در ۱۸۵۳ میلادی (۱۲۰۲ و ۱۲۷۰ هجری)
میباشد بواسطه تجارب عدیده چنین ثابت نمود که چون نیم گندم و یا سه ربع گندم نیترات نقره را داخل ورید سگ زرق کند
حیوة را بلا واسطه از جهة اثری که در ریه و سلسله عصبانی مینماید تخریب میکند و یکی دیگر از دانشمندان که تجارب
اورفیلا را بواسطه نیترات کلورور و امانیاکی مکرراً بموقع اجری گذارده چنین میگوید که بواسطه این ملح کف زیادی
در شعب قصبه‌ی ریه ترشح میکند و موجب اختناق میگردد و میتوان گفت که فقط بواسطه ملح نقره نیست که این اثر در
غشاء مخاط شعب قصبه ظاهر میشود چرا که نیترات نقره اکثر اوقات اسید است و بواسطه این حالت اسیدی موجب
انعقاد سرم میگردد و در همین باب دو نفر دیگر از دانشمندان یعنی **شارکو و بال** امتحانات چندی ابتدا
در البومینات نقره و بعد در پیرو فوسفات و سپس در کلورور و بالاخره در هیپوسولفیت سود نقره نموده و
ثابت کرده‌اند که البومینات سمیتش از همه املاح نقره کمتر است و ۲۰ سانتی گرم آن سگ متوسط القامه را بعد از نیم
ساعت میکشد و حیوان بواسطه کثرت ترشح شعب قصبه در حالت اختناق می میرد و هیپوسولفیت سمیتش
بیشتر و چون ۲۰ سانتی گرم از آن در ۵ گرم آب حل کرده و در ورید آن حیوان زرق نمایند موجب اختلاجات شده و
بلا فاصله حیوان می میرد بدون آنکه زمانی برای ترشح شعب قصبه باقی گذارد و حال آنکه هرگاه ۵ سانتی گرم این ملح را
زرق کنند مرگ خیلی دیرتر ظاهر شده و زمانی برای ازدیاد ترشح شعب قصبه و حصول کف خواهد بود ولی ممکنست
که حیوان به فالج نصف اسفل بدن مبتلی شود بلکه پاهای آن ضعیف گشته و بعد بواسطه بروز اختناق هلاک
میرسد و این دو دانشمند فقرات ذیل را نتیجه امتحانات خود میدانند اولاً چون بلا واسطه املاح مختلفه نقره را در
سلسله دورانی داخل کنند طریقه اثر آنها مختلف خواهد بود ثانیاً هرگاه بسبب ترشح کف در شعب قصبه اختناق بروز کند
و موجب مرگ شود پس ملح نقره در سلسله عصبانی مؤثر خواهد بود ثالثاً کثرت ترشح شعب قصبه نخواهد بود مگر یک
اثر و نتیجه از اثر عصبانی که نزدیک بحالت انعکاس است چرا که در مایع مترشحه هیچ ذرات نقره دیده نشده اند

روژه که نیز از دانشمندان فرانسه است بواسطه امتحانات چند در عده زیادی از حیوانات ثابت نمود که اولین اثر
تسمیم نقره عبارتست از اختلال اعمال مراکز عصبانی دماغ و نخاعی در صورتیکه با تسمیم عناصر عضلانی حیوة
حیوانی گاهی از اوقات اختلال مذکور مرکب میگردد و مخصوصاً قلب از سایر آلات با این تسمیم بیشتر مقاومت
مینماید و عمل آن تا آخرین هنگام حیوة برقرار میماند و چنان بنظر میآید که نه در عناصر خون و نه در خواص طبیعی آن
اختلالی حدوث نمیکند

چون محصولات نقره را بواسطه مجاری هضم در خون داخل کنند حالت تحریکی در غشاء مخاط معوی عام از آنکه
شدید باشد و یا ضعیف بروز میکند و علاوه قی عارض میگردد و نیز **شارکو و بال** در این موقع بعضی
علامات دیگر مشاهده کرده‌اند یعنی غشاء مخاط معوی در دو محل در آخر معاء دقاق و در انتهای مستقیم رنگ خاکستری
مایل بر آبی حاصل میکند و بعضی اوقات همین رنگ در لثه‌ها و در عنق اسنان بروز مینماید

شارکو و ولپیان که در تداوای اقسام نوروز مدتی املاح نقره را استعمال کرده‌اند بعضی آثار

اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی مخصوص املاح نقره

فیزیولوژی مشاهده نموده و ما آنها را ذیلاً در سه هنگام مینگاریم

اولاً در ابتدا مریض دوا را بخوبی تحمل میکند و جز فی الجمله گاسترالژی و قولنج ضعیفی که قلیل المدت میباشند و نوعاً با اسهال همراهی ننمایند چیز دیگری احساس نمینماید و مخصوصاً در هر بدن خوارشی بروز میکند که گاه با عروض پورپیگو همراهی مینماید

ثانیاً پس از آنکه تقریباً سه ماه مریض کار این دوا را مداومت نمود و نزدیک بدو گرم نیترات نقره را آشامید رنگ آبی تیره بشکل نوار در روی لثه ها ظاهر میگردد شبیه برنگ زحلی و مانند تلوّن زحلی سپس این رنگ تا بسطح داخلی گونه ها امتداد یافته و آنها را فرا میگیرد و در این زمان سایر آلات نیز شروع در تلوّن باین لون میکنند و لبهای کوچک و مدخل مهبل همین رنگ را میگیرند

ثالثاً پس از آنکه یک مدتی بر مداوای مذکور مداومت نمودند و موافق اعتقاد یکی از دانشمندان سه گرم از ملح نقره را مریض آشامید رنگ خاکستری مایل به آبی در جلد نیز ظاهر میشود و این رنگ در ابتدا ضعیف و خاکستری و بعد رنگین تر شده و آبی رنگینی میگردد و نوعاً در اجزاء مکشوف که مجاور هوا باشند و مخصوصاً در صورت و هلال ناخنها این رنگ آشکارتر است و نمود تر بروز میکند اگرچه در اجزاء پوشیده نیز ظاهر میگردد و همین رنگ ظاهر شده تقریباً همیشه دوام خواهد کرد و تاکنون بواسطه هیچیک از وسائط داخلی و خارجی اعدام آن ممکن نشده است بهر جهت آلات بدن نیترات نقره را بخوبی تحمل میکند و جز عرض تلوّن مذکور در جلد که موجب بد هیئتی مرضا میشود علامت دیگری بروز نمینماید

بواسطه تجارب بیشماری که در حیوانات علی الخصوص در موش کرده اند ثابت شده که محل اجتماع نقره در آلات ذیل است ابتدا در خملهای معوی مجتمع میشود و پس از آن در چینهای صفاقی که ملصق به اثناعشر و به نقر طحال میباشند و نیز وجود آن در خود طحال و در عقود لمفی در کبد یافته اند و در کبد مخصوصاً در شبکه شعری که حلقه هایش سلولهای کبدی را احاطه میکند مجتمع میگردد و در کلیه ها اجسام صغیره **مالپیغی** و انتهای حلیمه ها دارای نقره میباشند و در دماغ و در اغشیه آن و در مغز عظام و در کپسولهای فوق کلیه وجود نقره یافت نشده است

بعضی از دانشمندان را عقیده آنست که کلورور نقره سهل تر از نیترات آن جذب میگردد و چون نیترات نقره متبلّر و یا مذاب را بروی جلد با بشره که کاملاً خشک باشد مدتی مجاور کنند حالت تخرّش ظاهر شده و اسکار بروز مینماید و اگر محلول اشباع شده این ملح را بروی جلد بمالند بلافاصله احساس خوارش میگردد و پس از چند دقیقه مانند داغ سطحی اثر میکند ولی هرگاه در جلد عاری از بشره و در روی غشاء مخاطی قلم نیترات نقره و یا محلول اشباع شده آنرا بمالند بلافاصله اسکار سطحی حاصل میگردد که پس از چند روز و گاه پس از چند ساعت ساقط میشود و اگر محلول نقره خیلی ضعیف بود مدتی طول میکشد تا اسکار حاصل گردد و یا آنکه فقط تحریک شدید و یا ضعیفی بروز میکند پس بواسطه انطباق نیترات نقره بروی جلد تخرّش ضعیف و یا شدید و حصول اسکار تولید میگردد

نیترات نقره را چون بمقدار زیاد بیاشامند مانند سموم محرّق بسیار قوی اثر میکند ولی بمقدار کم یکی از عوامل قویه است که اثرش در سلسله عصبانی ظاهر میشود

فاد زهر نیترات نقره تریاق این سم آب نمک است

مواد مانعة الجمع جمع ما بین کلورورها یدورها و برومورها و سولفورهای قلیائی و کربوناتهای محلول و صابون و تنن و مواد تنن دار و سیانورهای محلول و سولفاتها و فوسفاتها و اسید طرطریک و اسید کلوریدریک و مواد البمینی با نیترات نقره نباید نمود و نیز این ملح را از مجاورت نور باید حفظ کرد

نیترات نقره

ازوتات (نیترات) نقره در دواسازی این ملح بدو صورت متداول است نیترات نقره متبلر و نیترات نقره مذاب و نیترات نقره متبلر جسمی است سفید و دارای طعمی بی نهایت محرق که بشکل قطعات عریض و نازک متبلر میگردد و در مجاورت نور سیاه میشود و جلد را بنفش میکند و در هم وزن خود آب مقطر حل میگردد در آب متعارفی تجزیه میشود و باعانت حرارت بمقدار زیادی در الکل محلول است

طریقه ساختن ازوتات نقره متبلر مطابق کدکس بگیرند نقره خالص ۲ اسید ازوتیک متداول ۳ آب مقطر ۱ در کپسول چینی مخلوط کرده و آتش بخاری را بکلی بکشند و کپسول را در آن گذاشته تا کاملاً نقره حل شود و بگذارند سرد شده و متبلر گردد و بواسطه عمل انحراف آب ماده را بیرون آرند و آنرا تا به نصف تبخیر نمایند و مجدداً بگذارند متبلر شود و تبلرها را در روی قیفی جمع کنند و آنها را با مقدار کمی آب مقطر شسته و بگذارند در هوا خشک شوند و موافق این قاعده از ۱۰۰ جزء نقره ۱۵۰ جزء نیترات بدست می آید میتوان با نقره مسکوک که الیاژی است از نقره و مس موافق قاعده مذکور این نیترات را ساخت و ملح محصول را با مقدار کمی اسید ازوتیک شست و بعد در آب مقطر حل کرد و باعانت حرارت لامپ الکلی محلول را تبخیر کرده مجدداً متبلر نمود و حرارت لامپ الکلی بدون آنکه ازوتات نقره را تجزیه کند ازوتات مس را تجزیه مینماید پس میتوان محلول ازوتات نقره مذکور را در بوته چینی تا بدرجه سوست تبخیر نمود و بعد باعانت لامپ الکلی محصول را تکلیس کرده سپس در آب مقطر حل کرد ازوتات نقره حل شده و مس بحالت اکسید غیر محلول میماند و این محلول را با کاغذ صافی صاف نموده و تبخیر کرده بگذارند ازوتات نقره خالص متبلر گردد و مرحوم مغفور میرزا کاظم معلم علوم طبیعی دکلابراتوار مدرسه دار الفنون طهران بهمین قاعده نیترات نقره را میساخت

ازوتات نقره متبلر مطابق دواسازی ژرمانی بگیرند نقره خالص ۳ اسید ازوتیک خالص ۶ در کپسول چینی حل کرده حرارت دهند تا آب محلول بخار شده و بدرجه ذوبان رسد و بعد بگذارند سرد شده و ۱۰ جزء آب مقطر افزوده حل کنند و صاف نموده بگذارند متبلر شود

سنگ جهنم

ازوتات نقره مذاب (سنگ جهنم حجر النیران) مطابق کدکس بگیرند نیترات نقره متبلر مقدار منظور در بوته نقره و یا چینی ذوب کنند و چند لحظه بگذارند در حالت ذوبان بمانند و بعد قالب را چرب کرده و گرم نموده مذاب را در آن بریزند و هرگاه محصول را همینکه ذوب شد بلافاصله در قالب بریزند رنگ لوله ها خاکستری روشن شده و خیلی شکننده میگردند ولی اگر چند لحظه پس از ذوبان در قالب ریخته شود رنگ محصول بواسطه احیا شدن قدری از نقره اسمر گشته و لوله ها سخت میشوند بهر جهة لوله ها را پس از سرد شدن در محلول گوتاپرکا در سولفور کربون فرو برده بخشکانند و باین تدبیر آنها را از یک طبقه و رقیق محافظ سازند تا بتوان بآنها دست زده و لمس نمود

جهة برداشتن رنگ سیاه مایل به بنفشی که از رسیدن ازوتات نقره بروی بشره حاصل میشود ید و سیانور پتاسیم

وامانیاك مایع استعمال میکنند باین طریق که لکه ها را تر کرده و بعد مدت چند لحظه با یك قطعه ید ور پتاسیوم مبتلور روی انها مالش دهند و سپس با اب امانیاك دار شستشو و در اخر با اب خالص بشویند و هیپوسولفیت سود در این عمل قوی تر از ید ور پتاسیوم است و نیز یدور سیانور پتاسیوم محلول ید وده و سیانور پتاسیوم را اگرچه سم میباشند میتوان در این موقع استعمال نمود

ازوتات نقره را در دفع اورام اغشیه مخاط و انکزی لوکوموتریس تدریجی و صرع و قطرب داخلا استعمال میکنند و در دفع انکزی و صرع و قطرب مدتی باید بر استعمال ان مداومت نمود و چنانچه ذکر کردیم محذوری که از مداومت بر استعمال ان متصور است بروز رنگ خاکستری مایل به ابی است در جلد و نیز انرا مانند عوامل مقوی و ضد تشنج و مدر بول استعمال مینمایند و مقدار شربت ان از ۱ تا ۵ سانتی گرم است در روز

خارجا نیترات نقره را مانند محرقات بسیار استعمال میکنند و در جلد اثرش بطور بطوء بروز میکند ولی در جلد بی بشره و گوشت برهنه خیلی بسرعت اثر مینماید و از برای زایل کردن مو های غارجی شکل و داغ کردن جراحات خبیث ردی الطبیعه و دکمه های ابله و امپتیگو و زونا و غیره بسیار استعمال مینمایند و محلول نیترات نقره یکی از بهترین عوامل معوض است و از برای دفع زیادی از اورام مزمن اغشیه مخاط از قبیل مخاط حلق و تجاویف بینی و دهان و مهبل و مجرای بول و مثانه و غیره با فواید زیاد استعمال میکنند و بسیاری از اورام حاد ردی الطبیعه بواسطه استعمال محلول ازوتات نقره تغییر طبیعت داده و بزودی شفا می یابند و این اورام عبارتند از خناق و ورم حلق نزله و سوزاك حاد و رمد سوزاکی و غیره

چون ۵ سانتی گرم ازوتات نقره را در ۳۰ گرم اب حل کنند محلول مانند قابضات اثر میکند و باندازه که بر مقدار ملح بیفزایند قبضش زیاد شده و محرق میگردد و هرگاه یك جزء ازوتات نقره را در ۵ یا ۶ جزء اب حل نمایند و ۲۵ سانتی گرم تا یك گرم این محلول را بطریق زرق تحت جلدی در نزدیکی تومور های غیر موج زرق نمایند مانند عوامل معوض اثر کرده و نوعاً تومور حدوث دمل کوچکی میگردد و یکی از دانشمندان میگوید چون محلول ... با شده نمك طعام را در این موقع بطریق زرق تحت جلدی استعمال نمایند دارای همین اثر خواهد بود و محلول یك جزء نیترات نقره را در ۱۰۰ جزء اب بطور کمادات غسول و انطباق بر محل معلول در ورم بیضه سوزاکی و ورم ... و فلغمونیها معمول میدارند

محرق نقره معمول کانیتاو بگیرند زفت سفید ۱۵ گرم موم سفید ۹ گرم روغن بادام شیرین ۳ گرم مخلوط کرده ذوب کنند و بعد مسحوق نیترات نقره مذاب ۲۵ گرم بیفزایند

قلم ازوتات نقره و پتاس (قلم ملایم ازوتات نقره) مطابق کدکس بگیرند ازوتات نقره متبلر ۱ و ازوتات پتاس ۲ در کپسول چینی ذوب کرده در قالب ریزند و قلمهای ثلثی و نصفی و ربعی ازوتات نقره را بهمین طریق میسازند

کحل نیترات نقره معمول مصنف بگیرند نیترات نقره ۱ دسی گرم اب مقطر ۳۰ گرم حل کرده روزی شش دفعه هر دفعه دو سه قطره در چشم قطور بکنند و **دوشاردن بومتس** ۲۵ صانتی گرم تا ۱ دسی گرم نیترات نقره و ۳۰ گرم اب مقطر استعمال میکنند

کحل نیترات نقره معمول دسمادیس بگیرند نیترات نقره ۵ سانتی گرم اب مقطر ۱۵ گرم

حل کنند این کحل را در رمدهائی که ابتدا خارجی بوده اند و در گرانیت عرقی سطحی و جزئی و یا عمومی و در قرحه

قرنیه و انتشار سطحی ان که با کثرت ترشح دمعه همراه بود استعمال میکنند و ابتدا تا مدت دوازده و تا ۲۴ ساعت

مقدار ملح نقره را ۵ سانتی گرم قرار میدهند و بعد از ۲۰ و ۳۰ تا ۵۰ سانتی گرم دیگر بران می افزایند تا سیلان دمعه

موقوف شود و در روزهای اول باید هر نیم ساعت بر نیم ساعت دوا را در چشم قطور کرد و بعد تا مدت

چند روز دیگر هر ساعتی یک دفعه

ایضا معمول ولپو

بگیرند نیترات نقره ۲ گرم اب مقطر ۳۰ گرم حل کنند و این کحل را با نتایج نیکو در سقط کردن رمد ریمی استعمال میکنند و قبل از استعمال دوا لازم است همه اجزاء الوده بریم را با اب ساده بخوبی شستشو پاک کنند و در استعمال کحل نیز باید دقت نمایند که دوا تا بر قعر شیار مقلمه و جفنی برسد و از روی قرنیه عبور کرده خارج شود و در روز اول سه دفعه در عرض روز این کحل را باید استعمال کرد و در روزهای بعد دو دفعه یک دفعه صبح و یکدفعه شب و بواسطه استعمال این کحل تقریبا در مدت ۴۸ ساعت مرض موقوف میشود

ایضا معمول کالزوسکی

نمره ۱ بگیرند نیترات نقره متبلر ۲۵ سانتی گرم اب مقطر ۱۰ گرم نمره ۲ بگیرند نیترات نقره متبلر ۵ سانتی گرم اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند

کحل دافع رمد پروریفورم

بگیرند نیترات نقره ۱۰ تا ۲۰ سانتی گرم اب مقطر ۳۰ گرم حل کنند و مکرر را در چشم قطور نمایند

کحل دافع رمد اطفال جدید الولاده معمول فوشر

بگیرند گلیسرین ۳۰ گرم نیترات نقره از ۱۰ تا ۲۰ سانتی حل کنند ابتدا در چشم طفل اب سردی که دارای $\frac{1}{15}$ کلورور سودیوم بود زرق کنند و بعد یک قطره از کحل مذکور را با غانت قلم مو بروی سطح داخلی اجفان بمالند

کحل ضد تومور دمعه معمول گرائف

بگیرند نیترات نقره ۱ گرم اب مقطر ۵ گرم حل کنند و در کیسه دمعه در وقتی که مبتلی به تومور باشد از تحت به فوق زرق نمایند

استعمال نیترات نقره در دفع رمد مطابق دستور العمل نیز و کالا

این طریقه در دفع ورم جفن و ورم ملتحمه و گرانیت سطحی مستعمل است مریض را بر پشت بخوابانند و کومپرس کوچکی را در محلول ۵ گرم نیترات نقره در ۳۰ گرم اب الوده کرده و دو لا نموده بروی اجفان منطبق نمایند و قدری پنبه محلوج در روی ان گذاشته ببندند و پس از یک ساعت باز کرده و کومپرس را بر داشته و چشمها را با اب بشویند

کحل قابض معمول ژانل

بگیرند ازوتات نقره متبلر ۵ سانتی گرم اب مقطر ۱۰ گرم حل کرده صاف نمایند و در ورم ملتحمه در چشم قطور کرده و بعد چشم را بشویند و در کحلهای متداول مقدار ازوتات نقره در مواقع مختلف تغییر میکند

محذوری که از استعمال مکرر و متمادی نیترات نقره بطور کحل در چشم بروز میکند عبارت است از تلون قرنیه و ملتحمه که انها را برنگ اسمر سیاهی که محو نخواهد شد رنگین مینماید (مصنف میگوید نزدیک به سی سال است که کحل نیترات نقره را استعمال مینمایم و در یک نفر زن بروز این رنگ را مشاهده نمودم که مادام العمر باقی و ثابت بود بدون هیچ تغییری) و نوعا پس از استعمال کحل نیترات نقره میگویند چشم را با محلول نمک طعام اده ۱۰۰ باید شست

ناملح نقره را تجربه نماید ولی این احتیاط در وقتی لازم است که کحل نقره محرقی استعمال کرده باشند وعموما کحلهای
ازوتات نقره را در صراحی شیشه زرد و یا سیاه باید داخل کرد و قبل از ادخال در او لازم است شیشه را با آب
مقطر بشویند

کحل ازوتات نقره معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند ازوتات متبلر نقره
۵ سانتی گرم آب مقطر ۳۰ گرم حل کرده صاف نمایند و در رمدهای نزله و مزمن صبح و عصر در چشم قطور و بعد
چشم را بشویند واغلب اوقات مقدار ملح اکثر میکنند یعنی ۵ سانتی گرم در ۱۰۰ گرم

کحل گلیسرینی ازوتات نقره معمول تاوینوت بگیرند ازوتات متبلر نقره ۳۰ دسی
گرم گلیسرین ۱۰۰ گرم حل کرده صاف نمایند این کحل را مانند محرقات ضعیف در رمدهای رمی وغیره در چشم قطور نمایند

محلول نیترات نقره در دفع ورم حشفه که با فیموزیس همراه بود معمول ریکورد بگیرند آب مقطر ۲۵ گرم نیترات نقره ۱ گرم حل کنند (فیموزیس و یا رافیموزیس همیشه در اشخاص
غیر مختون بروز میکند) در مابین حشفه و پوست ختنه گاه ابتدا یک دو زرق با آب نیم گرم کنند و بعد با محلول
مذکور زرق نمایند واین عمل را چندین دفعه در روز مکرر کنند

زرق نیترات نقره معمول سرریش بگیرند نیترات نقره متبلر ۱ دسی گرم آب مقطر
۲۵۰ گرم حل کرده صاف نمایند و در نزله مزمن مثانه زرق کنند

زرق مثانه معمول گروس بگیرند آب مقطر ۱۲۰ گرم نیترات نقره از ۲۰ تا ۴۰ سانتی گرم تعفین
پنج ۵ گرم مطابق معمول حل کنند و در ورم مزمن مثانه و نزلات آن زرق نمایند

زرق مسقط سوزاک معمول دیدای بگیرند آب مقطر ۳۰ گرم نیترات نقره متبلر از
۶۰ تا ۶ سانتی گرم حل نمایند این عمل را در مسقط کردن سوزاک هرچه زودتر استعمال کنند بهتر است و عمل تحریق را
در خارج از ۶ سانتی متر قدامی مجرای بول نباید جاری نمود زیرا که موضع معلول همین محل است و از ۴ تا ۵ گرم از محلول
را که در زراقه داخل نمایند در اجرای مقصود کافی است و زیادتر لازم نیست وابتدا جهة شستن و پاک کردن مجری
یک زرق استعمال کنند و بعد زرق ثانوی را بکار برند و از مدت سه دقیقه در مجری نگاه دارند و جهة این عمل
باید و انگشت دست چپ مجری را منضغط نموده میفشرند در حالتیکه با دست راست دهانه مجری را مسدود مینمایند
نه آنکه اول ذکر را مابین دو انگشت گرفته بفشرند بلکه با نوک ابهام بران فشار داده و خروج مایع مزروق را مانع شوند و در
این بین مایع مزروق در مجری را از خلف بقدام متحرک ساخته و جابجا میکنند تا بهمه اجزاء معلول برخورد کند

زرق نیترات نقره معمول ریکورد بگیرند نیترات نقره از ۱ تا ۲ گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم
حل کنند در دفع نزله مجرای بول و مهبلی یا سوزاک مجرای بول و مهبلی قبل از ظهور حدت مرض و یا بعد از آن زرق
نمایند و پس از استعمال زرق شربت خشک و یا پنبه محلوج بطور تامپون استعمال کنند

زرق مسقط معمول دبنی بگیرند نیترات نقره ۵ دسی گرم آب مقطر ۵۰ گرم حل کنند در اول
بروز سوزاک که ورم در ابتدای مجرای بول در امتداد کمی محدود داشت کفایت میکند که با مقداری از محلول مذکور
یعنی یک ربع زراقه محل معلول را داغ کنند تا سوزاک مسقط شود واین عمل اگرچه خیلی مفید است و کاملا موجب
شفای مرض میگردد ولی ممکن است مورث عوارض اوجاع شدیده و سوانح دیگر شود و مصنف مذکور میگوید

غالباً یک دفعه زرق کردن این محلول در سقط مرض کافی است و پس از استعمال آن ۲۴ ساعت باید تامل نمود اگر

جریان ریم قطع نشد یک دفعه دیگر زرق نمایند

زرق قابض معمول ریکورد بگیرند نیترات نقره ۵ سانتی گرم اب مقطر ۱۰۰ گرم حل کنند

و در سقط کردن سوزاک استعمال نمایند و این زرق را بتوسط زراقه بلوره باید اجرا نمود و لازم است که در همه

امتداد مجری را محلول مجاور کرده و مدت نیم دقیقه در آنجا بماند و گاه لازم میشود مقدار ملح نقره را زیاد کنند تا یک گرم و در

روزی یک زرق کفایت میکند و شرب کبابه و کپاهو جهة امداد بر حصول شفا لازم است و مصنف مذکور در

صورتیکه سوزاک ساده باشد و جز ترشح ریم علامت دیگری بروز نکند زرق ذیل را استعمال مینماید

زرق استات روی (زرق استات روی) بگیرند سولفات روی یا استات سرب ملکی ۱ گرم اب ۲۰۰ گرم مخلوط کرده

روزی سه دفعه زرق نمایند

هرگاه سوزاک با علامات حاده همراه بود مداوای ضد ورم قوی باید و آنرا باید اجرا نمود

چون ترشح ریم مبهم شده و مدتی دوام کند مرض را **گوت ملیتی (قطرات لشکری)** (گوت ملیتی) مینامند

مصنف مذکور محلول از سی گرم تا پنجاه سانتی گرم را در صد گرم اب زرق مینماید و یا زرق ذیل را استعمال میکند

زرق قابض بگیرند شراب قرمز ۱۵۰ گرم گلاب ۵۰ گرم عصاره راتانیا ۱ گرم لودانم سیدنم ۲ گرم مخلوط

کرده روزی سه چهار دفعه زرق نمایند

محلول نیترات نقره معمول ساندون بگیرند نیترات نقره متبلره ۲ سانتی گرم اب مقطر

۳۰ گرم حل کنند شریب را الوده در محلول کرده و بروی جراحات و قروح غیرموضع بمالند

محلول نیترات نقره معمول بیت بگیرند نیترات نقره ۲ گرم اب مقطر ۲۵ گرم حل کنند

و در دفع رو بنا فستیگو قلم مو را در محلول الوده نموده و بروی سطح معلول بمالند و بلا فاصله اب روی آن را

ریخته بشویند

محلول نیترات نقره معمول ویدی این مصنف در دفع هرپس مزمن و اکزمای مزمن

و غانا اگر محلول مائی از دو الی ده نیترات نقره را استعمال میکند و نیز محلولی استعمال مینماید که از یک جزء نیترات

نقره و یک جزء اب و این محلولات را از محرقات مغیره محلی شکود دفع امراض مذکور میداند

محلول نیترات نقره معمول کولومبات بگیرند نیترات نقره ۲ گرم گلاب ۳۰

گرم حل کنند و در دفع استرخاء مزمن لهات و غشاء مخاط ناودان حلق قلم مو را در محلول الوده کرده و بزار آن

بروی غشیه مذکور بمالند و این عمل را که با احتیاط باید اجرا نمود در بعضی اقسام بحة الصوت فایده میکند

پوماد نیترات نقره معمول ثوبرت نمره ۱ نیترات نقره ۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم

مخلوط کنند

نمره ۲ نیترات نقره ۸ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند نمره ۳ نیترات نقره ۱۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم ایضاً مخلوط

نمایند و از ۱ تا ۲ گرم هریک از این پومادها را موافق اختلاف مواقع در تومور سفید و صره و استسقای مفصلی

و خیارکهای سیفلیسی نطول کنند

پوماد رمدی بگیرند نیترات نقره از سی گرم پیه مذاب ۵ گرم مخلوط کنند و در دفع رمدهای گرانولی

حجم یك نخود کوچك بروی ضلع ازاد جفن تحتانی نطول نمایند

پوماد ضد ورم معمول ولپو بگیرند نیترات مذاب نقره ١ دسی گرم پیه مذاب ١٠ گرم در هاون چینی مخلوط کرده صلایه نمایند و حجم سر سنجاق در سطح داخل ضلع جفن معلول نطول نمایند

پوماد نیترات نقره معمول کپن بگیرند نیترات نقره ١ گرم پیه حسن لبه ٢٠ گرم زیت ٥ گرم مطابق معمول حل کنند و این مصنف کحلهای نقره را کمتر در امراض چشم استعمال میکند و میگوید علاوه برانکه اثر پوماد بیشتر و بهتر است کمتر مورث الم میگردد

پوماد ضد رمد معمول گوسری بگیرند نیترات مذاب نقره ٣ دسی گرم استات سرب ٢٥ سانتی گرم مخلوط کرده و در روی سنگ صلایه بملایمت صلایه نموده و با ٣٠ گرم پیه مذاب مخلوط نمایند و در رمدهای مزمنی که محل التهاب گاه در ملتحمه جفنی و گاه در نخود مقلة است یك روز در میان باندازه سر سنجاقی از این پوماد در چشم داخل کنند و نیز در مداوای سوزاك مزمن بشوری که این دارو آلوده نموده و تقریباً با مقدار یك بند انگشت در مجرای بول داخل مینمایند

محلول محرق معمول تروسو بگیرند نیترات نقره ١ گرم آب مقطر ١٠ گرم حل کنند و در ورم حلق با غشاء کاذب و خناق استعمال کنند

محلول دافع لکه های مخاطی معمول فورنیر بگیرند نیترات نقره ٥٠ سانتی گرم آب مقطر ٢٠ گرم حل کرده باعانت قلم مو بروی لکه های مذکور نطول نمایند

پوماد دافع شقاق مقعد معمول بورژواس بگیرند نیترات نقره ١ گرم پیه مذاب از ٤ و ٤ تا ١٢ گرم مخلوط کنند و این اختلاف مقدار پیه بسته به قابلیت تحمل مریض است و حجم یك لوبیاء کوچکی از این پوماد بواسطه انگشت سبابه بروی شقاق بمالند

پوماد دافع زکام مزمن معمول گالیزیوتی بگیرند ازوتات نقره ٤ تا ١٠ دسی گرم پیه مذاب ٣٠ گرم مخلوط کنند و قدری شرپی را گرفته و در میانش نخ ببندی ببندند تا از آن نگاه داشته و در وقتیکه در تجاویف بینی داخل میشود مانع از سقوط در حلق گردد و بعد شرپی را در پوماد مذکور آلوده کرده در تجاویف بینی داخل کنند

محلول ازوتات نقره جهة استنشاق معمول فیبر بگیرند ازوتات متبلور نقره از ٥ دسی گرم تا ٢ گرم آب مقطر ١٠٠ گرم حل کنند و در اختلالات مزمن حلق و حلقوم و در کام مزمن و ورم حلق با غشاء کاذب استنشاق نمایند و مقدار مستنشق موافق اختلاف مواقع مختلف میگردد و مایع بخار شده را باید تنفس کرده و لازم است که درین عمل صورت مریض را با مواد ذیتی و یا آلت صنع بپوشانند

گرد محرق ضد اوتوره معمول بونافون بگیرند ازوتات مذاب نقره طلق لیکوپود مکدیك جزء نرم سائیده مخلوط کرده در صراحی سیاهی حفظ نمایند و نفوخ این گرد که محرق و معوض است مستعمل میباشد

قلم باذال بگیرند ازوتات نقره ١٠ گرم ازوتات پتاس از ١ تا ١٠ گرم ذوب کرده در قالب ریزند و این قلم را بروی گرانولهای ملتحمه نطول مینمایند

قلم معمول انجمن مسکو بگیرند ازوتات نقره ۵ ازوتات سرب ۱ ذوب کرده در قالب ریزند و این قلم
چندان شکننده نیست و میتوان آنرا مانند قلم سرب قط کرد

نیترات اسید نقره معمول کرولک بگیرند نقره ۱ اسید نیتریك ۵ ۳۰ درجه ۱ حل کنند
در دفع شانکر و قرحه های ساده و غانغرانائی و فسخه بیمارستان و اختلالات قوبائی مبرم و تومورهای ا... پیتیلیوم
و قرحه های کانکروئیدی و قرحه عنق رحم و غشاء ملتحمه با عانت قلم مونطول کنند

حقنه نیترات نقره معمول تروسو بگیرند نیترات نقره از ۵ تا ۱۵ سانتی گرم آب مقطر
۱۵۰ گرم حل کنند و در دفع اسهال کهنه که با قلت حس صفاء غلاظ همراه بود حقنه نمایند و نیز در اسهال کهنه که با
قرحه جزء تحتانی امعاء دقاق همراه باشد چنانچه در مسلولین و در مبتلایان بمجای تیفوئید مشاهده میگردد استعمال
این حقنه مفید است و هم چنین در دفع قولنج عارضه اطفال در هنگام بیرون آمدن دندانها

حقنه نیترات نقره معمول بومیت بگیرند نیترات نقره از ۵ تا ۱۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۲۰
گرم گلیسرین ۳۰ گرم حل کرده حقنه نمایند

حقنه البومین نقره معمول دلیو بگیرند سفیده تخم مرغ یکدانه آب مقطر ۲۵۰ گرم حل کرده
صاف نمایند و در مصفی از ۱۰ تا ۳۰ سانتی گرم ازوتات نقره حل کرده و بعد از ۱۰ تا ۳۰ سانتی گرم کلورور سودیوم
افزوده حقنه نمایند

حب نیترات نقره معمول بودن بگیرند نیترات نقره ۵ دسی گرم مغز نان ۱۰ گرم مطابق
معمول ۵۰ حب سازند و ابتدا روزی یك حب صبح و یکی عصر بنوشند و متدرجا بر مقدار آن بیفزایند و در تکرار
لوکوموتر پس از ۱ تا ۵ حب استعمال میکنند

حب مرکب نیترات نقره معمول مرا بگیرند عصاره تریاك ۲۰ را گرم کافور ۵ را گرم
مشك ۵ را سانتی گرم ازوتات نقره ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ۳۰ حب سازند و از یك تا سه حب در دفع قطرب
و صرع در عرض روز بنوشند

حب نیترات نقره معمول تروسو بگیرند نیترات متبلر نقره ۲ دسی گرم آب مقطر *
مسحوق صمغ عربی مکید مقدار کافی مطابق معمول ۱۰ حب سازند و در دفع اسهالهای مبرم از ۱ تا ۲ حب در
روز بنوشند

حب نیترات نقره معمول بومیت بگیرند نیترات نقره ۵ سانتی گرم گرد گلوتن ۱ گرم
عصاره ثیل مقدار کافی مطابق معمول ۵ حب سازند و هر حبی دارای یك سانتی گرم نیترات است

حب نیترات نقره معمول ویه بگیرند نیترات نقره ۲۰ سانتی گرم نیترات پتاس ۲۰ سانتی
گرم لعاب صمغ عربی مقدار کافی ۲۰ حب سازند

حب نیترات نقره معمول رونیف بگیرند نیترات نقره ۲۰ سانتی گرم در مقدار کافی
آب مقطر حل کنند و محلول را با مسحوق کثیرا تغلیظ نمایند و ۲۰ حب کنند و در دفع ورم معده مزمن و کاسترالژی
و صرع از ۴ تا ۸ حب هر نیم ساعت فاصله یك حب بیاشامند و اغلب اوقات لازم است که این حبوب را تجدید کنند

حب نیترات نقره معمول بوشاردا بگیرند نیترات نقره ۵ دسی گرم عصاره پیسانلیت

گرد این ساملکده ۵ گرم مطابق معمول ۶۰ حب سازند و در دفع گاسترالژی اصلی یک حب صبح و یک حب عصر بیاشامند

پوسیون نیترات نقره معمول بارس بگیرند نیترات نقره ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و در دفع کولرا قاشق قاشق بنوشند و در همین بین ۲۵ سانتی گرم نیترات نقره بطور حقنه استعمال کنند

پوسیون نیترات نقره معمول تروسو بگیرند نیترات نقره از ۱ تا ۲ سانتی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کرده در دفع اسهال اطفال با قاشق چای خوری در مدت ۲۴ ساعت بنوشند

پوسیون ازوتات نقره معمول نیبرک بگیرند ازوتات متبلر نقره ۱۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۲۰ گرم حل کنند و در دفع قطرب ابتدا سه قاشق چای خوری و بعد کم کم زیاد کنند تا هفت قاشق و مدتها بیاشامند

پوسیون برومور نقره معمول دانیو بگیرند نیترات نقره ۵ دسی گرم برومور پتاسیوم ۲/۲۵ گرم شربت ساده ۱۲۰ گرم عرق نعناع ۱۰۰ گرم آب مقطر ۷۸۰ گرم سفیده تخم مرغ یک دانه مطابق معمول پوسیون سازند

پوسیون نیترات نقره معمول بومیت بگیرند نیترات نقره از ۲ تا ۵ سانتی گرم آب مقطر ۱۰۰ گرم گلیسرین ۲۰ گرم مخلوط کنند و با قاشق کوچک در مدت ۲۴ ساعت بیاشامند

شیاف مجرای بولی معمول اولزمان بگیرند نیترات نقره ۱۰ سانتی گرم کره کاکائو ۲ گرم مخلوط کنند

داروی دافع ورم بیضه سوزاکی معمول ژیرارد بگیرند نیترات نقره ۱ گرم آب مقطر ۱۰ گرم حل کنند و پارچه کومپرس را در محلول آلوده کرده بروی موضع متورم منطبق کنند

کلورور نقره

کلورور نقره جسمی است بالطبع سفید ولی هرگاه مجاورتش با هوا و آب مضاعف شود سیاه رنگ میگردد و غیر محلول در آب و محلول در امانیاک و کلورورها و هیپوسولفیتهای قلیائی و بجز در اسید کلوریدریک در سایر اسیدها نیز غیر محلول است و این ملح را از تجزیه نیترات و یا ملح دیگری از نقره بواسطه اسید کلوریدریک حاصل میکنند

کلورور نقره از ادویه دستک قوی میباشد و آنرا بطور ضد صرع و قطرب و ضد خنازیر استعمال میکنند و مقدار شربتش بطور حب از ۱۰ تا ۵۰ سانتی گرم است و در خارج پمادان متداول میباشد

حب کلورور نقره معمول مبال بگیرند ازوتات متبلر نقره ۱۰ سانتی گرم کلورور سدیوم ۶۰ سانتی گرم نشاسته ۱۲ سانتی گرم مسحوق صمغ عربی ۱۰ سانتی گرم با مقدار کافی آب خمیر کرده ده حب سازند و در دفع صرع از ۱ تا ۱۰ حب در عرض روز بنوشند

حب کلورور نقره معمول سوکه بگیرند ازوتات نقره ۱۰ سانتی گرم کلوریدرات امانیاک ۶۰ سانتی گرم عصاره حنظل با مقدار کافی ده حب سازند و در دفع صرع و صداع عصبانی از ۱ تا ۱۲ حب در عرض روز بنوشند

پماد کلورور

اکسید نقره

پوماد کلورور نقره بگیرند کلورور نقره ۰٫۳ سانتی‌گرم مناب ۳۰ گرم پوماد سازند

پروتواکسید نقره (اکسید نقره) این اکسید محلول در امونیاك است و یك جزء آن در ۳۰۰۰ جزء اب حل میشود و در دفع نزف الدم رحم و صرع استعمال میگردد و مقدار شربتش از ۲ تا ۱۰ سانتی‌گرم بطور حب در عرض روز **بوشاردا** میگوید این اکسید بایستی تنهائی و یا مخلوط با محصولات حدیدی در دفع نزف الدم مبهم رحم گویا اثرهای بین داشته باشد

طریق ساختن اکسید نقره مطابق دستور العمل بوشاردا بگیرند ازوتات نقره ۱۲۵ گرم اب مقطر ۲۵۰ گرم محلول پتاس تقریباً ۷۵۰ گرم ازوتات را در اب مقطر حل کنند و محلول پتاس را افزایند تا رسوب حاصل شود و این رسوب را چندین دفعه با اب بشویند تا اب غساله دیگر طعم نداشته باشد و بعد بروی کاغذ صافی خشك کنند و سپس در صراحی در بسته در پناه نور حفظ نمایند

حب اکسید نقره معمول بوشاردا بگیرند اکسید نقره ۲ گرم خمیر حب والت ۵ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و در دفع نزف الدم رحم و صرع از ۱ تا ۵ حب در عرض روز بنوشند

حب اکسید نقره معمول بومیت بگیرند اکسید نقره ۲ گرم کربونات اهن ۲ گرم عصاره سنبل الطیب مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و از ۱ تا ۵ حب در عرض روز بنوشند

یدور نقره نیز از ترکیبات مستعمل است و در ردیف ید ذکر خواهد شد انشاء الله تعالی

استرونسیوم

اِسْتِرُونْسِیُوم این فلز را **داوی** نام در سال ۱۸۰۷ امیلادی (۱۲۲۲ هجری) کشف نمود و جسمی است سفید و درخشنده و جامد و وزینتر از اب و اب را تجزیه کرده و اکسیژن انرا اخذ نموده و مبدل به اِسْتِرُونْسِیان میگردد

استرونسیان

اِسْتِرُونْسِیان (اکسید اِسْتِرُونْسِیُوم) این جسم را که قلیائی است چون بدوا در استرونسیان که از متعلقات **اِسْکوتْلاند** است مکشوف نمودند باسم همان جا موسوم شد و عبارت از جسمی است بشکل قطعات متخلخل و خاکستری سفید رنگ و طعمش تند و شبیه بطعم بول است و شربت بنفشه را اسبز و کاغذ زرد چوبه را قرمز میکند و چون با الکل انرا مخلوط کرده بسوزانند رنگ شعله ارغوانی میشود و تقریباً در ۵۰ جزء اب ۱۰۰ درجه حل میگردد و ازوتات و پتاس و سود اسید ها را اکثر جذب میکند و در طب برمور و یدور و لکتات انرا که بخوبی در اب محلول اند استعمال مینمایند و باید دقت نمود که این املاح بخوبی خالص باشند و دارای باریت نبوند و در این ایام املاح مذکوره را مانند ضد گاستراالژی و ضد تشنج و ضد صرع و ضد البومینوری استعمال میکنند و مقدار شربتها از ۲ تا ۶ گرم است در عرض روز

محلول معمول سئر بگیرند برمور استرونسیوم ۲۰ گرم اب مقطر ۳۰۰ گرم حل کنند و هر قاشق سوپ خوری دارای یك گرم برمور خواهد بود و از ۲ تا ۶ قاشق در عرض روز بنوشند

محلول معمول پول بگیرند لکتات استرونسیان ۵۰ گرم اب ۲۰۰ گرم حل کنند و هر قاشق سوپ خوری دارای سه گرم لکتات میباشد و در عرض روز ۲ و قاشق بیاشامند

بباید دانست که برمور استرونسیوم متبلور دارای ۱۰۰ اجزء دارای ۳۰ جزء اب است پس قوتش یك ثلث کمتر از ملح انید رخواهد بود

حرف هـ

یکصد و هشتم — هوبلون و بعضی دیگر از مصدّرات

هوبلون

هوبلون پ رازك (کگیمون) ل لوپولوس هومولوس لوپولوس نبات است متهافت و ثنائی از طایفهٔ **اورتیسه** و برگهای آن مانند کف دست و شبیه برگ رزند گلهای ماده آن مخروطی شکل مانند و این نبات در چپرهائی که از گیاههای خاردار در اطراف بستانها ترتیب میدهند میرویند و چون در کارخانجات فقاع سازی استعمال میشود مخصوصاً آنرا زراعت مینمایند و **شلیم** میگویند در اطراف رود خانهٔ سفید رود که پیله بازار و ابه خلیج انزلی متصل میکند این نبات بطور خودرو دیده میشود مخروطهای هوبلون که بحجم گردو میباشند ترکیبانداز فلسهای منفرج الزاویه سبز رنگی که روی هم قرار گرفته اند و علی الخصوص در قاعدهٔ آنها دانه های بسیار کوچک غبار مانندی موجود است که رنگشان زرد طلائی است و این غبار که سفری شکل و معطر و تلخ است **لوپولین (لوپولن) لوپولیت** مینامند و تقریباً یك ششم و یا یك هشتم وزن مخروطها لوپولین میباشد و در طب گلهای هوبلون و لکه ماده عامل آنها لوپولین و دهن فرار است استعمال مینمایند و از عوامل مقوی تلخ و مخدّر و مسکن محسوب میشوند و مخصوصاً در اطفال مبتلی به خنازیر تیزن هوبلون را مانند مقویات و محرکات بسیار استعمال میکنند و لوپولین را نیز مانند مقویات و مخدرات و دفع اسپرماتوره و نعوظهای لیلی و احتلام تجویز مینمایند و مقدار شربت هوبلون در اطفال یك قبضه کوچك است که در یك پیاله آب جوش دم کرده و صاف نموده با شربت ضد اسکوربوت شیرین کرده بطور تیزن در دفع عوارض خنازیری بیاشامانند و لوپولین را در دفع اسپرماتوره وغیره از ۵ سانتی گرم تا ۲ گرم استعمال مینمایند و در خارج ضماد هوبلون و پوماد لوپولین مستعمل است

لوپولین

عصارهٔ مخروطهای هوبلون مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده مخروط هوبلون ۱ الکل ۹۰ درجه ۸ مدت ده روز با ۶ جزء الکل بخیسانند و بافشار صاف نمایند و تفاله را با باقی ماندهٔ الکل مدت سه روز بخیسانند و بافشار نیز باز صاف کنند و مصفاها را مخلوط کرده در حمام ماریه جهت اخذ الکل تقطیر کنند و بعد به غلظت عصارهٔ نرم تبخیر نمایند و از ۱ جزء مخروط هوبلون ۲ جزء عصاره بدست میاید و مقدار شربت این عصاره که مقوی معده است از ۳ دسی گرم تا ۲ گرم میباشد

شربت مخروطهای هوبلون ایضاً مطابق کدکس بگیرند نیم کوب کرده مخروط هوبلون ۱ آب مقطر ۱ قند مقدار کافی مدت ۶ ساعت دم کرده و بافشار صاف نموده بگذارند ته نشین شود و بواسطهٔ انحراف صاف روی آنرا برداشته و در هر ۱ جزء مصفی ۲ جزء قند حل کرده بجوشانند و حفظ کنند و این شربت را نیز مانند مقویات معده از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم تجویز میکنند

تیزن هوبلون ایضاً مطابق کدکس بگیرند مخروط هوبلون ۱۰ گرم آب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و در بیمارستانهای لشکری فرانسه ۵ گرم مخروط در ۱۰۰۰ گرم آب استعمال مینمایند و این تیزن را پیاله پیاله در عرض روز نیز مانند مقویات معده بنوشند

ضماد هوبلون

ضماد هوبلون معمول فرو تر بگیرند مخروط هوبلون ۱۰۰ اب جوش مقدار کافی مخلوط کرده ضماد سازند و در یک ضماد ۱۰۰ گرم مخروط تقریبا کافی است و این ضماد را در دفع قروح موجع و ضعفی بکار میبرند

سفوف لوپولن معمول دبوت بگیرند لوپولن ۵ گرم مسحوق قند ۱۰ گرم مخلوط کرده در ۱۰ بسته مساوی ببندند و در دفع اسپرماتوره واحتلامات لیلی از ۱ تا ۲ بسته در عرض روز سفوف نمایند

الکولاتور لوپولن معمول پرسون بگیرند لوپولن ۱ الکل ۹۰ درجه ۴ مخلوط کرده مدت ۱۰ روز بخیسانند و بعد با فشار از پارچه گذرانیده با کاغذ صاف نموده حفظ کنند و در دفع بی خوابی و احتلامات لیلی از ۲ تا ۴ گرم بطور پوسیون و یا مخلوط با شربت ساده بتدریج بنوشند

حب مسکن معمول نلیگان بگیرند لوپولن ۴ گرم با مقدار کافی لعاب صمغ ۱۰ حب سازند و در دفع بی خوابی و ساتیریازیس و احتلام از ۱ تا ۲ حب قبل از رفتن در بستر بنوشند و اگر لازم شود نیز یک دو حب در وسط شب میل کنند

حب مسکن معمول استواود بگیرند عصاره بنج کافور لوپولن مکلد ۰/۵ گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند و در دفع بی خوابی و نعوظهای موجع یک حب در وقت رفتن به بستر بنوشند و در صورت لزوم یک حب دیگر نیز در وسط شب بیاشامند

حب دافع احتلام معمول سیگموند بگیرند لوپولن عصاره هوبلون مکلد ۰/۵ گرم کافور عصاره تریاک مکلد ۲ سانتی گرم تا ۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۵ حب سازند و از ۱ تا ۲ حب در عرض روز بنوشند

ایضا نسخه دیگر معمول فریش بگیرند لوپولن ۳/۷ گرم عصاره کنب هندی صبر زرد مکلد ۵ سانتی گرم عصاره بلادن ۴ سانتی با مقدار کافی رب السوس ۵۰ حب سازند و از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

حب دافع ساتیریازیس معمول بومیت بگیرند لوپولن و موربیاسیوم مکلد ۲ گرم عصاره نمفوا مقدار کافی مطابق معمول ۲۰ حب سازند و هر ساعت ۲ حب بنوشند

تیزن ضد خنازیر معمول بوشارد بگیرند ریشه روناس ۱۰ گرم هوبلون ۵ گرم اب جوش ۱۰۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و ۱۰۰ گرم شربت خرزهره کنگینای زرد بیفزایند و در عرض روز با گیلاس کوچک کم کم بنوشند

پوماد لوپولین معمول فراد بگیرند لوپولین ۱ پیه مذاب و یا وازلین ۲ مخلوط کرده مدت ۳ ساعت در حمام ماریه دم کنند و حفظ نمایند و این پوماد مسکن است و در قروح موجع ضعفی و سرطانی استعمال کنند

هامامليس ويرژينيكا (فندق افسون گران) نباتی است از طایفه ساکزیفراگاسه در طب پوست و برگ تازه انرا در دفع بواسیر و قطع دم استعمال میکنند و مقدار شربت عصاره مایع ان تا ۲۵ گرم است و عصاره خشک که **هاماملین** نامیده میشود از ۵ تا ۱۵ سانتی گرم و تخمین (ادیه) از ۲ تا ۵ گرم و نیز در خارج پوماد تعفین ان مستعمل است و این نبات در دفع بواسیر با آنکه محتمل الاثر است شهرتی دارد

جوشانده هاماملیس بگیرند هاماملیس ۳۰ گرم اب جوش ۵۰۰ گرم جوشانده صاف کنند و بتدریج پیاله پیاله بنوشند

هاماملیس

مخلوط معمول

مخلوط معمول فروانْد بگیرند تعفین هاماملیس ۴۰ گرم گلیسرین انگلیسی ۶۰ گرم مخلوط کرده با قاشق چای خوری بنوشند

حب هاماملیس بگیرند هاماملین (عصاره خشک) ۶۵ سانتی گرم مطابق معمول ۱۰ حب سازند وانرا ۱ تا ۳ حب در عرض روز بنوشند

پوسیون معمول بومت بگیرند عصاره مایع هاماملیس شربت پوست نارنج مکیده ۶۰ گرم تعفین ونیل ۲۰ قطره مخلوط کرده با قاشق کوچک متدرجاً بنوشند

پوماد هاماملیس بگیرند عصاره هاماملیس ۲۰ سانتی گرم مسکه کاکائو ۱۰ گرم تا مقدار کافی روغن بادام شیرین پوماد سازند

نسخه دیگر بگیرند تعفین هاماملیس ۳۰ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند

شیاف هاماملیس بگیرند عصاره هاماملیس ۵ تا ۱۰ سانتی گرم مسکه کاکائو ۲ گرم یک شیاف سازند

هیدرانوم

هیدرازوم گانْرِتیکوم یکی از گیاههای طایفه **پاپیلیوناسه** است که ریشه آنرا در طب مانند عوامل ضد دوسنطاریا استعمال میکنند و مقدار شربت گرد این ریشه بطور مغلی از ۵ تا ۱۰ گرم است که در عرض روز ۲ تا ۵ دفعه بنوشند

هراکلوم

هراکلوم لاناتوم نباتی است از طایفه **چتری** و در طب ریشه آنرا مانند عوامل محرک و کاسر الریاح و ضد صرع از ۲ تا ۹ گرم استعمال مینمایند

همیدسموس

همیدسموس اندیکوس (نوناری) نباتی است از طایفه **اسکلپیاسه** و در تراپوتیک ریشه آنرا مانند مقویات و معرقات و مدرات تجویز میکنند و مقدار شربت ریشه بطور مطبوخ از ۵ تا ۱۰ گرم است در ۱۰۰ گرم آب

مطبوخ ریشه همیدسموس بگیرند ریشه همیدسموس ۳۲ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم دم کرده صاف نمایند و از ۶۰ تا ۹۰ گرم این مصفی را سه دفعه در عرض روز بنوشند

شربت ریشه همیدسموس بگیرند ریشه همیدسموس ۱۲۰ گرم قند ۸۴۰ گرم آب جوش ۵۰۰ گرم ریشه را در آب دم کرده و صاف نموده قند را افزایند و حفظ کنند و از ۳۰ تا ۶۰ گرم این شربت را در عرض روز بنوشند

هوپئین میگویند این جسم عبارت است از الکلوئیدی که از هوبلو ناریکائی اخذ میشود ولی تجربه ثابت میکند که نیست مگر هوفئین معطر شده با اسانس هوبلون

هیدراستیس

هیدراستیس کانادنسیس نباتی است از طایفه **رنونکولاسه** و بومی کانادا و آنرا **مهر طلا** نیز مینامند و این نبات نیز در ممالک متحده امریک عمل میاید و اهالی بومی این مملکت آنرا در رنگ رزی استعمال میکنند و ابریشم و کرک و پارچه‌ها را با آن زرد مینمایند و ریشه این نبات بحجم قلم بزرگی است گره دار و زرد تیره و دارای بوی مهوع و طعم بسیار تلخی و محتوی صمغ و نشاسته و البومین و اسید گالیک و املاح محلول و غیرمحلول است و این ریشه را که فقط در طب استعمال میکنند علاوه دارای دو

الکلوئید

الکلوئید میباشد یکی زرد موسوم به **بربرین** و دیگری سفید موسوم به **هیدراستین (هیدراستین)** دارا و تبه مقوی و ضد تناوب و مدر است و در دفع نزف الدم رحمی مؤثر و مقدار شربت این ریشه بطور مغلی ۶ گرم در ۱۰۰۰ گرم آب و عصاره مایع از ۱ تا ۱۰ قطره در چهار دفعه در عرض روز استعمال مینمایند و هیدراستین را در نزف الدم رحمی و همه امراضی که سبب آنها ضعف اغشیه مخاط بود از قبیل سوء هضم مبتلا بان کلون و نزله معوی و لوکوره و اورام مزمن مخاط چشم و مخاط مثانه و غیره با فواید زیاد استعمال میکنند و در استعمالات خارجی ۶ گرم ریشه هیدراستیس را در ۱۰۰۰ گرم آب جوشانده بکار میبرند

هیدراستین

هیدراستین جسمی است بی رنگ و درخشنده و تبلرهای آن بشکل منشور و غیر محلول در آب و محلول در ۲۰ جزء الکل و مقدار شربتش از ۵ تا ۲۰ سانتی گرم است در عرض روز که بطور حب استعمال کنند بطریقی که هر حبی دارای ۵ سانتی گرم بود و هیدراستین غیر خالص را که مخلوطی است از کلوریدرات بربرین و هیدراستین بهمین مقدار استعمال میکنند

هیدراستینین

هیدراستینین این جسم را حاصل میکنند از اکسید کردن هیدراستین بواسطه اسید ازوتیک و گردی است سفید و بمقدار کم محلول در آب و محلول در الکل و اتر و از اثرات آن در اقسام نزف الدمها و نزف الدم رحم و ورم رحم تمجید مینمایند و مقدار آن در زرق تحت جلدی از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم است و در نزف الدمهای عارض در حوامل زرق تحت جلدی آن خیلی مؤثر است و کلوریدرات آن را ترجیح میدهند و هیدراستینین را چون بمقدار زیاد استعمال کنند موجب بروز عوارض سمی میگردد

زرق تحت جلدی کلوریدرات هیدراستینین معمول بوشو

بگیرند کلوریدرات هیدراستینین ۱ گرم آب مقطر ۱۰ گرم حل کنند و از نصف دراقه تا یک دراقه پراواز استعمال کنند

عصاره مایع هیدراستیس بگیرند مسحوق ریشه هیدراستیس ۱ الکل ۹۰ درجه ۳ آب مقطر ۱ ریشه را با سه ربع از الکل و یک ربع آب در آلت دپلاسمان مخلوط کرده و محصول را بغلظت عصاره تبخیر نمایند و بعد در باقی مانده آب الکل حل نمایند و حفظ کنند

هیدرانژا

هیدرانژاآربورسانس نباتی است از طایفه **ساکزیفراگاسه** و بومی ممالک متحده امریک و در جنوب و مرکز این مملکت میروید و ریشه آنرا که در طب استعمال میکنند معطر و دارای طعمی گزنده و محتوی البومین و نشاسته و سقز و املاح مختلفه چندی است و این ریشه را در دفع حصات کلیه و امراض مجاری بول استعمال مینمایند و مقدار شربت آن بطور مطبوخ ۱۵ گرم است و بطور سفوف هر دو ساعت فاصله ۲ گرم و نیز مقدار شربت عصاره مایع آن ۲ گرم و شربت آن ۲۰ گرم میباشد

هیدروکوتیل

هیدروکوتیل آسیائی نباتی است از طایفه **چتری** و از محصولات آسیای شرقی و مخصوصا در اطراف نهرها و دریاها و مواضع مرطوب میروید و در هندوستان **تولکورا** و در ملابار **کوداناراو** و در تامول **ولاارای** نامیده میشود و در هندوستان و سیلان و جزایر مالزی و افریقای جنوبی عمل میاید و این نبات که محتوی ولارین و دهن زرد و سقز سیاه و سقز سبز و عصاره قندی و عصاره غیر قندی و عصاره تلخ و صمغ و نشاسته و الیاف خشبی میباشد در طب همه اجزائش را استعمال میکنند و **ولارین** که عبارت از ماده

عاملان

عامل آن بود زیتی است غلیظ و زرد کم رنگ و تلخ و حاد و ثابت و دارای بوئی تند و محلول در الکل و اتر و اجسام
دسم و در ۲۰۰ درجه حرارت یک جزء از آن فرار میکند و از اثر هوا و حرارت و رطوبت فاسد میگردد
هیدروکوتیل را در طب در دفع قروح و سیفیلیس و خنازیر و جذام و امراض جلدی از قبیل اگزما و لیکن و پرورگو
و پسوریازیس خارجاً و داخلاً استعمال مینمایند و مقدار شربتش بطور تیزن از ۲ تا ۳ گرم است و سفوف گردان از
۰/۵۰ تا ۱/۵۰ گرم در سه دفعه در عرض روز و از عصاره الکلی آن از ۵ تا ۱۲ میلی گرم و برگ آنرا بطور ضماد نیز استعمال میکنند

اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی هیدروکوتیل

اول اثری که از استعمال هیدروکوتیل ظاهر میگردد احساس حرارت و تلخی در جلد که پس از چند روز از استعمال
دوا مخصوصاً در دست و پا احساس حرارت میشود و بعد از چند روز دیگر در همه بدن نیز احساس حرارت شده
و در بعضی اوقات احساس خوارشی میگردد که گاه فوق تحمل مریض است و ممکن است با ظهور حمرت خفیفی همراهی
نماید و دوران شعری را سریع میکند و نبض قوی و ممتلی میشود و پس از آنکه یک هفته بر استعمال دوا مداومت
نمودند اشتها زیاد شده و اعمال احشا مختل میگردند اگر چه دوا را بمقدار زیاد استعمال کرده باشند و پس از چند
زمانی جلد نرم و لین میشود و بشره متدرجاً بحالت فلسهای کوچک و یا مانند قطعات عریض جدا میگردد و عمل
تعریق مقرر شده و بر اعمال مخرجه می‌افزاید و عمل هضم نیز زیاد گشته و بر قوه شاهیه افزوده میشود

گرد هیدروکوتیل معمول لیپن بگیرند هیدروکوتیل تازه مقدار منظور در گرم
خانه ۴۰ درجه بخشکانند نرم صلایه کنند بدون آنکه نخاله باقی گذارند و این گرد را مانند محرکات و معرقات در دفع
لپر و جذام استعمال میکنند و ژانل مقدار شربتش از ۱ تا ۳ گرم می نویسد که با شربت هیدروکوتیل
مخلوط کرده بیاشامند

جوشانده هیدروکوتیل ایضاً معمول لیپن بگیرند هیدروکوتیل خشک ۳۰ گرم
مدت ۱۵ دقیقه در مقداری آب بجوشانند که مصفای آن ۱۰۰۰ گرم شود و صاف کنند و در عرض روز تدریج بنوشند
و در دفع لپر و اگزمای مزمن مدت سه هفته بر آن مداومت نمایند و جهت اعانت بر اثر دوا استحمام و شربت هیدرو
کوتیل و گرد آن و محصولات دیگر و گاه مسهل مصنف مذکور در این مدت معمول میدارد

تیزن هیدروکوتیل بگیرند هیدروکوتیل ۸ تا ۳۰ گرم آب ۲۰۰۰ گرم بجوشانند تا ۱۰۰۰ گرم باقی
ماند و صاف کرده روزی سه استکان بنوشند

شربت هیدروکوتیل معمول لیپن بگیرند عصاره الکلی هیدروکوتیل ۱ نبات
۳۳۵ آب مقطر ۱۶۵ عصاره را با نبات مخلوط کرده صلایه کنند و کم کم آب را بیفزایند و در حمام ماریه حل کنند
و حفظ نمایند و میتوان بعوض نبات قند استعمال نمود و ۲۵ گرم این شربت دارای ۵ سانتی گرم عصاره است
و مقدار شربتش در دفع لپر و اگزما و پسوریازیس و پیرو و ریگوانه ۳۰ تا ۶۰ گرم

گرانول هیدروکوتیل معمول لیپن بگیرند عصاره الکلی هیدروکوتیل ۵ گرم
مسحوق ریشه خطمی مسحوق نشاسته مکد ۲ گرم مطابق معمول ۱۰۰ گرانول ساخته و آنها را نقل کنند

و هر گرانولی دارای ۵ سانتی گرم عصاره است

حرف ی

یکصد و نهم — ید و ترکیبات آن

ید

ید جسمی است مفرد و شبیه فلز که در سال ۱۸۱۱ میلادی (۱۲۲۶ هجری) کورتواس نام در آبهای
دریا و در نباتات بحری موجود است کشف ساخت گلوسک بواسطه بنفش بودن رنگ بخار این جسم او را
ید نام نهاد چه این لفظ مشتق از یودس میباشد که در زبان یونانی بمعنی بنفش است و علاوه در بسیاری
از آبهای معدنی گوگردی و کلورودری این جسم موجود است و در طبیعت بطور آزاد دیده نمیشود و بحالت
ید ور پتاسیوم و ید ور سودیوم در بعضی پولیپها مانند اسفنج و در بعضی الگها از قبیل کورالین وغیره موجود
میباشد و یکی از دانشمندان وجود آن را در نباتات آبهای شیرین نیز ثابت نمود و ابتدا در واریک که قسمی از فوکوس
است وجود ید را مکشوف ساختند و بهترین وسائط در اثبات وجود آن اگرچه بمقدار بسیار کم باشد این است مایعی را
که ید بوده آن بطور انحلال بوده تبخیر کنند و مقداری کمی پتاس کستیک بر محصول افزایند و بعد تغلیظ نمایند و در
حالتیکه گرم باشد قدری نشاسته و اسید نیتریک شوره اضافه کنند رنگ آبی بسیار قشنگی حاصل میشود و یکی
از دانشمندان در اثبات وجود ید آب را با پرکلورور آهن میجوشانند تمام ید در اولین مایعی که بخار میشود متصاعد
میگردد بهرجهة ید عبارت از جسمی است بشکل قطعات کوچک و رنگ آن خاکستری مایل به آبی رنگ و بویش کمال مشابهت
را ببوی کلور دارد و طعمش تند و غیر مطبوع و در ۱۰۷ درجه حرارت ذوب میشود و در ۱۷۵ درجه بشکل بخارهای
بنفش بخار میگردد و در آب بمقدار بسیار کم محلول است یعنی یک جزء آن در ۷۰۰۰ جزء آب ۱۰ درجه حل میگردد و در
۵۲/۶۳ جزء گلیسرین و ۱۲ جزء الکل و ۲۰ جزء اتر و کلوروفورم نیز یک جزء ید محلول است و در تنتورها و اجسام دسمه و آب لبن
نیز حل میشود و با نشاسته رنگ آبی قشنگی تولید مینماید و این صفت اخری از صفات ممیزه ید میباشد
ید جسمی است محرش و محرق و در داخل هاضمه عوامل مغیره و در خارج مانند محرشات محلل استعمال میگردد و اثر مخصوصی
هم بدن دارد که اجسام غده را لاغر کرده و آنها را مبتلی به اتروفی میکند

اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی ید و محصولات آن

اثر محرش ید و اقسام محصولات آن در صورتیکه خارجا استعمال شوند مسلم و محل اعتراض نیست و این
تحریش ممکن است منجر به حصول اسکار گردد و چون در معده و مستقیم و معبر و مجرای بول ید و محصولات
آن را داخل کنند و یا آنها را با غشاء مخاط چشم مجاور نمایند موجب حصول ورم موضعی میگردد که درجه اشتدادش
با مقدار دوا و طبیعت آن متناسب است و هرگاه ید را بمقادیر معتدل یعنی مقادیر معمول در تراپوتیک استعمال
کنند موجب حصول آثار موضعی و عمومی میگردد که اطلاع بر آنها اهمیت دارد چه در بیشتر اوقات آثار فیزیولوژی
ناملایمه آثار تراپوتیکی آن بوده در ذیل ابتدا آثار موضعی و بعد آثار عمومی را بیان مینمائیم

آثار موضعی

اثر فیزیولوژی و تراپوتیکی ید و محصولات آن

آثار موضعی این آثار عبارت اند از عمل تحریک و تخریش و بواسطه این دو قسم اثر است که ید و محصولات
آن را از عوامل معوض میدانند و علاوه دارای خاصیت انتی سپتیک و دفع تعفن میباشند و این خاصیت بواسطه
امتحانات و تجارب بعضی از دانشمندان مسلم گشته و ثابت نموده اند که در دویم اثر مخصوصی کرده و طبیعت خبیثه
آن را برطرف مینماید و بعضی از علمای فیزیولوژی از قبیل **ماژندی** و **لیبیگ** ثابت کرده اند که چون
فیبرین را در آب ید دار فرو برند و چند روز بماند هیچ جدا آثار تعفن در آن دیده نمیشود و بواسطه همین خاصیت
است که میتوان ید را در حفظ قطعات تشریحی بکار برد و یکی دیگر از دانشمندان کیمیا مسمی به **دوروا**.
پس از تجارب متعدده چنین ثابت میکند که ید یکی از عوامل انتی سپتیک قوی میباشد و منع از حصول تعفن
مینماید و این اثر را هم در جامدات و هم در مایعات بدن حیوانی با وجود مجاورت هوا مینماید و با مواد حیوانی از
قبیل گوشت و خون و البومین و شیر و غیره ترکیب کیمیائی حاصل میکند بدون آنکه بطور محسوس شکل آنها را
تغییر دهد و هم چنین با گلوتن مرکب میشود و میل ترکیبی آن با مواد بدوی بهمان درجه که با نشاسته زیاد است
زیاد میباشد و ید خالص و یا محلول مائی آن که بواسطه ید ور پتاسیوم حل شده باشد مایعات حیوانی بخصوص خون را
بحالت میعان نگاه میدارد ولی چون نوعاً عادت در تزریق ید محلول الکلی را استعمال میکنند و الکل موجب تخثر دم میگردد پس
در تزریق محلول یدی در ناصورها بجای تعفین الکلی اگر محلول مائی ید و ید ور پتاسیوم را استعمال کنند بهتر
است چه در صورت استعمال محلول الکلی ممکن است ماده متحجر معبر ناصور را گرفته و مانع از نفوذ دوا در آن شود
و تا قبل از تجارب این مصنف نشاسته را بهترین تریاقهای تسمیم ید میدانستند ولی مصنف مذکور ثابت میکند
که اثر شیر و البومین در دفع تسمیم ید کمتر از نشاسته نیست و نیز همین مصنف ثابت مینماید که نه انست ید فقط و
بلا واسطه در انساج معلول اثر کند بلکه در اخلاط نیز اثر میکند و بطور کیمیائی با این اخلاط و انساج مرکب میگردد
و مانع از اثر مشئوم هوا شده و ماده مورث تعفن را تخریب مینماید و نتیجه از اعمال و بیانات این مصنف بدست
میآید که خیلی اهمیت دارد و عبارت از این مطلب است که ید را نباید فقط مانند عوامل تراپوتیکی تصور کرد بلکه
یکی از عوامل حافظ قوی الاثری است که میتوان از آن در تقدم بحفظ از تعفن دیمی و منع از حصول تعفن استعمال
نمود

آثار عمومی چون ید بواسطه مجاری تنفس و یا جلد و یا غشاء مخاط مجاری هضم جذب شود مورث بروز
عوارضی میگردد منتج از تحریک عمومی بدن و از همین جهت است که ید و محصولات آن را از عوامل محرک میدانند و در
ابتدا یبوست و حرقت در حلق بروز مینماید و اگر بی استعمال دوا مداومت کنند ورم حقیقی در حلق ظاهر میشود
و در همین بین در غده های بزاق تحریک نموده و ترشحشان زیاد گشته و پتیالیسم (کثرت لعاب) حقیقی بروز میکند
و عمل دوران قوی تر شده و جلد گرم تر میگردد و موافق اعتقاد یکی از علمای **اشتی اسبورک** مسمی به
کوس این قوت عمل دوران و سرعت نبض مخصوصاً مشاهده میگردد در اشخاصی که نوعاً عمل دوران شان
آرام باشد و نبض پس از آنکه شاهق و ممتلی بود صغیر و منضغط شده و بعد بحالت طبیعی رجعت میکند و در
اشخاصی که عمل دوران آنها سریع و قوی بود اختلاف مذکور در نبض آنان مشاهده نشده و عمل اشباع ید
با شکال محسوس میگردد و نوعاً اشتها زیاد گشته و اعمال هضم بدرجه اجری میشوند که فوق عادت شخص
خواهد بود

یکی از سوانحی که پس از استعمال محصولات یدی بدواً عارض میشود و عروض آن خیلی شایع است عبارتست از بروز زکام شدیدی است که همراهی میکند با صداع جبهه و ازدیاد ترشح دمعه و اکثر اوقات حرقت شدید در غشاء ملتحمه چشم و بیخوابی عارض میگردد و در بعضی اوقات عوارض دماغی بروز میکند که نوعاً چندان اشتدادی ندارند ولی ممکن است مورث عدم راحت مریض و طبیب هر دو گردند بخصوص در صورتیکه مریض سوداوی و جبون بود و طبیب عالم بر طریقه استعمال دوا و اثرات آن نبود و این عوارض عبارتند از بروز صداعی که نوعاً جبهه است و احساس وجع با تخمیج در چشمها و گوشها و گاه گوشها صدا کرده و چشمها خیره میشوند و عوارض مذکوره تا کنون دیده نشده است که منجر به هذیان و یا اختلاج گردند ولی ممکن است مورث ظهور یک نوع مستی شوند که یکی از دانشمندان آنرا مستی یدی نامیده و گوس بواسطه تجارب زیادی که در استعمال ید و یدور پتاسیوم نموده میگوید علاوه بر عوارض مذکوره بعضی عوارض دیگر بروز میکند که تقریباً بروزشان ثابت است و عبارتند از اقسام نورالژی بخصوص نورالژی سر که گاه بشدتی مولم است که طبیب را مجبور بر ترک دوا مینماید و ترشح بول در صورتیکه ترشح عرق زیاد نباشد افزوده میگردد ولی گاه دیده میشود که عرقهای وافر عارض گشته و در آن وقت جریان بول کمتر از حالت طبیعی میشود

استعمال محصولات یدی ممکن است مورث بروز بثورات ارتیمی و پاپولی و پوستولی گردند بثورات ارتیمی شکل را که فیشر نام از دانشمندان وینه به تفصیل بیان کرده است عبارتست از لکه هائی میباشند اغلب اوقات منفرد و در جزء قدامی سینه و اطراف ظاهر گشته و گاه همه بدن را فرا میگیرند و عروض این بثور موقتی است و پس از ترک دوا بسرعت برطرف میگردند و بثور پاپولی را که نیز فیشر بیان کرده ممکن است در همه سطح بدن ظاهر گردند ولی نوعاً در اطراف و در جزء تحتانی شکم بروز میکنند و عبارتند از حطاطهای کوچکی که چندان برآمده نیستند و قرمز و ممدود اند و از برآمدگی مطرق قطره دارند و شبیه به بثور نبات اللیلی و امتیازشان از آنها بواسطه نوع رنگشان است و این بثور چون خیلی بیرنگ باشند از یک هاله سرخ رنگی که رنگش کمتر از خود بثور است محاط میگردند و بثور پوستولی را که دمل یدی نیز نامیده میشوند بشکل بثور داکنه میباشند و مخصوصاً در اشخاص خنازیری هرگاه محصولات یدی را استعمال کنند ظاهر میگردند و ظهورشان بیشتر در سر و در جزء فوقانی تنوره است و گاه در اطراف بخصوص در اطراف عالیه و در ابتدا دمل یدی چندان امتیازی از اکنه خنازیری بخصوص شکل پونکتاتا و شکل اند و راتا ندارد و لیکن این عدم امتیاز طولی نمیکشد که برطرف میگردد زیرا که اکنه یدی بزودی برطرف میشود و اکنه خنازیری متدرجاً مبدل میگردد بحالت صلابت و عروض پاپولهای توبرکولی و یا به فورنکل و یا به دمامیل جلدی و بالاخره فیشر در بعضی حالات نادره بیان میکند عروض بثور داکنه هائی را

از استعمال محصولات یدی حالت تخریشی نیز در اغشیه مخاطی بروز مینماید چنانچه زکام و صداع جبهه را که در سطح محاذی سینوسها عارض میشود بیان کردیم و علاوه در ملتحمه تهیج بروز کرده و اجفان منتفخ شده و ورم حلق و ازدیاد ترشح بزاق عارض گشته و در زبان بادهٔ ظاهر میگردد که اغلب اوقات مقدم بر عروض بثور خواهد بود و نیز ترشح بول زیاد شده و حالت ومحی در رحم بروز مینماید با سیلان رطوبت و این ملاحظه است که طبیب محصولات یدی را در صورتیکه مریض مبتلی به سوزاک بود با کمال احتیاط باید استعمال کند و بالاخره هرگاه مداومت بر محصولات یدی کند ممکن است حالت تخریش در شعب قصبه بروز نماید و نیز

عروض ورم در معده ممکن الوقوع است

کوس بواسطه تجارب متعدده میگوید از نبض شخص میتوان طریقه استعمال محصولات یدی را استنباط کرد چنانکه هرگاه نوعاً دوران سریع باشد نباید بمقادیر زیاد شروع در استعمال آنها نمود زیراکه طبیعت مریض در این صورت متقاضی ید یسم است و با آن مقاومت میکند و برخلاف اگر دوران بطئی و ضعیف بود باید که بمقادیر کم شروع کرد و بطور بطوء بر مقدار دوا افزود و همیشه باید مراقب حالت زبان بود که هر وقت از باده خاکستری املسی پوشیده شود دلیل بر حالت اشباع و بروز یدیسم است و نیز میگوید آثار تراپوتیکی محصولات یدی ظاهر نمیشوند مگر پس از عروض همه علامات اثر فیزیولوژی

بواسطه استعمال محصولات یدی در زنان عوارض مخصوصی در عمل طمث بروز مینماید و ترشح خون حیض را تقریباً همیشه زیاد میکند و در بعضی زنان ممکن است نزف الدم حقیقی در رحم بروز کند

یکی از دانشمندان موسوم به **ریلیه** باسم **ید یسم مزاجی** یک قسم سوء القنیه یدی را بیان میکند و آنرا تقریباً غیر متعلق میداند هم بمقادیر دوا و هم به جنس محصولی که استعمال کرده اند و میگوید این حالت تسمم ممکن است بروز کند از استعمال ۲ میلی گرم تا ۱ سانتی گرم ید و دپتاسیوم اعم از آنکه بطور محلول و یا بطور حب استعمال شود و نیز بروز این حالت را نسبت میدهد باستعمال نیم سانتی گرم این ید و ربطور نطول و موافق اعتقاد این مصنف ید یسم مزاجی متصف به بروز علاماتی است که عمده آنها از این قرار است عروض هزال بطور سرعت و کثرت اشتها و عروض طپش قلب عصبانی و میگوید این قسم هزال بقدری موحش است که مریض را پس از قلیل مدتی نمیتوان شناخت و هیئت اشخاصی را میگیرد که گرفتار سل حاد باشند و ابتدا این هزال در بعضی آلات غده که ید میل ترکیبی مخصوصی با آنها دارد از قبیل غده درقیه و پستانها و بیضه ها بروز میکند و صورت لاغر شده و بزودی همه بدن هزال می یابد و پس از عروض سه علامت یعنی محول حاد و بولیموس (جوع کلبی) و طپش قلب عصبانی که از علامات ممتازه ید یسم میباشند بعضی اختلالات در اعمال سلسله عصبانی بروز میکند که مشابهت تامی با اختلالات عارضه در هیپوکوندری و هیستری دارد و عوارض مذکوره را در شهر ژنو بخصوص دیگر شاگردان بمرض گواتر بیشتر ملاحظه کرده اند

تا مدت مدیدی نوعاً اطبا در علاج ضرر ید به منتهی درجه مبالغه می نمودند و هیچوجه تصور عوارض تسمم یدی را نمیکردند و اول کسی که این مسئله را در انجمن اطبا بیان نمود مصنف مذکور یعنی **ریلیه** بود و بیشتر اعضاء مجلس اعتقاد این مصنف را رد کرده و گفتند عروض این عوارض از نوادر است و بحکم النادر کالمعدوم وقعی نباید بر آنها گذاشت و بروز آنها شاید مربوط باشد به بعضی تغیرات آب و هوا و بر بعضی اختصاصات مزاجی و نیز به بعضی حالات مرضی از قبیل گواتر ولی امروز تسمم یدی مانند تسمم زیبقی و تسمم مورفینی در نزد جمهور از دانشمندان طب مسلم است و همانطور که استعمال مقادیر بسیار کم از جیوه و تریاک ممکن است موجب تسمم گردد و نیز مقدار بسیار کم از ید موجب تسمم خواهد شد و چون بدن شخص مبتلی به گواتر خیلی مستعد به تسمم مزاجی ید میباشد پس بر طبیب لازم است هر وقت در مبتلایان به گواتر محصولات یدی را استعمال میکند مراقب بود که اگر بعضی عوارض مذکور بروز نمود ترک دوا کند تا مریض مبتلی به تسمم مزاجی ید نشود

جذب ید بدرجه سریع است که فوق تصور میباشد چنانچه **والاس** بیان میکند که وجود هید رویدات

بنا بر

پتاس را در بول پس از زمان بسیار کمی از استعمال آن میتوان مشاهده نمود و یکی از دانشمندان در بول سگی که بواسطه
ید مسموم شده بود چهار دقیقه پس از استعمال دوا وجود آنرا مکشوف ساخت و باید دانست که درجه سرعت انتقال
ید در بول پس از ترک استعمال مانند وجود آن است یعنی بهمان سرعتی که بعد از استعمال در بول مشهود میشود
پس از ترک دیگر مشهود نخواهد شد و نوعاً بهر اندازه که ید و یدات پتاس را استعمال نمایند و بهر اندازه که بول را
اشباع کرده باشد همین که استعمال آنرا ترک کردند جز اثر کمی از آن در بول دیده نخواهد شد زیرا ید و یدات
مذکوره بهمان درجه سرعتی که در بدن داخل میشود نیز بهمان درجه از آن ترک میکند و اثری که در بول مینماید ممکن
است چند روز دوام کند و نه آنست که مجرای خروج ید از بدن فقط منحصر به ترشح از کلیه بود چه هرگاه ید را در
زن مرضعه استعمال نمایند وجود آنرا در شیر آن زن و هم در بول طفلی که شیر میدهد میتوان مشهود نمود علاوه
وجود ید در آب دهان و در اشک چشم نیز ثابت شده و ید را در سال ۱۸۲۶ میلادی (۱۲۴۲ هجری) **وهلر**
وجود ید را در شیر ثابت نمود و عرق گندم از ید را الکل حل کرده و با نان مخلوط نموده به سگ ماده که دارای بچه های
شیرخوار بود خورانید و پس از بیست ساعت که یکی از بچه های سگ مرد وجود ید را در شیری که در معده بچه بود
و نیز در بول آن مشاهده کرد و هم چنین بعضی دیگر از دانشمندان که بقدر مکفی ید را به ماده الاغ شیرده داده
وجود آنرا در شیر این حیوان مشاهده نمودند و چون معده اطفال شیرخواره بسیار کوچک است ید و یدورها را
اگرچه بمقدار بسیار کم استعمال کرده باشند نمیتوانند تحمل نمایند بخصوص هرگاه خواسته باشند مدتی استعمال آنها
مداومت کنند جمعی از دانشمندان در این خیال افتادند که ید را مثل بعضی عوامل دیگر از قبیل جیوه و کلورور سدیوم
و غیره بمقادیر معین بحیوانات ماده شیرده مانند گاو و بز و میش بخورانند و شیر این حیوانات را به طفل منظور
بنوشانند و موافق عقیده آنان این شیر مشابه است به شیر ساده که ید در آن داخل کرده باشند اگرچه خواص فزیکی و
هم چنین تعاملات با نشاسته و کلورور و غیره کمال اختلاف را دارد و یک لیتر از این شیر دارای ۲۵۷ میلیگرم ترکیبات
یدی خواهد بود و چون این قسم شیر در جلد و در اغشیه مخاطی با اثر است لهذا آنرا مانند دوا به مقوی و مرمت بدن
بهترین عوامل در دفع خنازیر میدانند و مانند شیر کلوردار ممکن است در دفع سل ریوی مؤثر باشد
جذب ید از طریق جلد مسلم است چنانچه زمان کمی پس از طول تعفین ید بر روی جلد وجود ید را در براق و بول
میتوان مشهود نمود ولی نباید فراموش کرد که ید جسمی است شدت فرار و در این صورت دخولش در بدن
ممکن است از راه مجاری تنفس باشد نه از طریق جلد و بهمین ملاحظه است که چون سطح حمام ید و یدور پتاسیوم را
از یک زیتی بپوشانند جذب ید و دخول آن در بدن مشاهده نمیشود و **رابوتو** در این حمام علاوه ۵ گرم
ید فلزی داخل کرده و جذب آنرا مشاهده نمود و نیز در این صورت ممکن است جذب آن از بواسطه مجاری تنفس
تصور نمائیم پس بعد از تمریخ پوماد های یدوره که نوعاً وجود ید را در بول مشاهده میکنیم محتمل است بعضی
اسکلات روی دهد غشاء مخاطی مثانه در صورتیکه متورم بود ممکن است نیز ید را جذب کند و غشاء گسیختهای
مرضی نیز ید را جذب مینماید و چون با غلبه مقدار زیاد این ماده را در آنها تزریق میکند جذبش خیلی سهلتر میشود
و هرگاه پس از تزریق عارض گردد که مدفوع نیز میتوان وجود ید را مشاهده کرد و بواسطه این فقره ثابت میشود
که علاوه بر مجاری مخرج ید که سابقاً بیان نمودیم غشاء مخاطی معده نیز یکی از مجاری مستفرغه آن است و بهمین جهت
است عروض اختلالات معدی در ید بسم مزاجی

اثر فیزیولوژیکی و تراپوتیکی ید و محصولات آن

یکی از دانشمندان شهیر که اختبارات زیادی در باب ید و محصولات مختلف آن نموده میگوید از استعمال
تعفین ید ممکن است عوارض خطرناکی چندی بروز کند مانند زوبان پستان و بیضه و عروض نفث خونین و طپش
قلب و یبوست طبع ولی جمهور دانشمندان بروز عوارض مذکوره را خیلی نادر میدانند و میگویند از استعمال
متمادی ید و محصولات آن خیلی کم اتفاق می افتد که بعضی از عوارض مذکوره ظاهر شوند و آنچه را که مصنف
مذکور میگوید اغراق میدانند

اثر سمی ید هرگاه ید را بمقدار زیاد استعمال کنند در آلات هضم عوارضی بروز مینمایند مشابه بعوارضی که
از سموم محرّش عارض میشوند از قبیل تورّم غشاء مخاط معده و تقرّح آن و گاه ممکن است مورث عروض
قانقرایا در این غشاء شود و همین عوارض نیز در غشاء مخاط امعا محتمل العروض اند و علاوه بعضی عوارض
دیگر بسبب جذب شدن ماده سمی مانند هذیان و حالت تحریکی مشابه مستی و حالت تقبض نیز بروز
مینمایند و چون ید را در اورده زرق کنند بهمان سرعت اسید سیانیدریك مورث هلاکت میشود و سبب
آن بلا شبهه تغیّراتی است که در دماغ و نخاع وارد می آورد بهر جهة چون ید بمقدار سمی استعمال شود احساس حرارت
و وجعی در حلق و معده گشته و قی و اسهال عارض میگردد و مدفوع بقی زرد رنگ است و اگر بعضی مواد
نشاسته در معده موجود باشد مدفوع آبی رنگ خواهد بود و مدفوع باسهال ممکن است دارای خون باشد
و دوار و ضعف عارض شده و گاه حرکات اختلاجی بروز میکند

فادزهر ید در ابتدا تلمبه معده و مقیآت از قبیل خردل و سولفات دوزی و شراب اپیکا و غیره استعمال
کنند تا هر چه از سم در معده موجود باشد خارج گردد ثانیاً نشاسته و یا آرد و روت و یا بلغور و یا سفیده تخم
مرغ با آب مخلوط کرده باندازه که مریض می آشامد و طبیب لازم میداند استعمال نمایند ثالثاً نتیریت
امیل استنشاق نمایند رابعاً جهة تسکین وجع سه سانتی گرم مورفین در تحت جلد زرق نمایند در صورتیکه
لازم باشد زرق را مکرر کنند

بقول کلی ید یکی از عوامل محلل قوی است و در این اثر سرآمد همه این عوامل میباشد و در دفع سوء
القنیه خنازیری بی همراه و بی ترجیح دارد و در دفع سوانح درجه سیوم سیفلیس که ادویه زیبقی اثری ندارند
بی نهایت موثر است و همچنین در دفع شانکر اکال و دفع اکزوستوز در صورتیکه با اوجاع لیلی همراهی
کند که فوق طاقت مریض باشد و کنتروانی در آنها اثر مینماید از استعمال ید آثار عجیبه ظاهر میگردد و نوعاً
ید و محصولات یدوره موجب بروز حالت تحریکی میشوند که مخصوصاً در غشاء مخاط ریوی و غشاء
مخاط معده و امعاء و نیز در آلات توالد و بول اثرش بیشتر ظاهر میگردد و همچنین این مواد اثر مخصوصی در
همه آلات غده و جسم زائده و پستان مینمایند و در مداوای گواتر و اختلالات خنازیری ید را با فواید زیاد
استعمال میکنند و نیز در مداوای شانکر و تومور سفید و سوراك سیفلیسی و خیارك سیفلیسی و
در ماتیسم مزمن و خسکریشه مبرم و لوکوره مزمن از استعمال ید نتیجه مینمایند و چون محصولات یدوره
دارای خاصیت ادرار حیض میباشند لهذا در عسرت طمث آنها را استعمال میکنند ولی هرگاه هر آن یا تحریکی
در غشاء مخاط معده و امعا بروز کند باید استعمال آنها را ترك نمود و بجای ید در مداوای سل معمول است که نوعاً
محصولات یدوره را داخلاً و خارجاً بطور حمام و غسول و زرق و دوش و غیره بکار میبرند

مواد نافعه

مواد مانعة الجمع جمع مابین صمغ و نشاسته و تنن و موادی که دارای تنن اند و الکلوئید و محصولات آنها قلیائیات و کربوناتهای قلیائی و املاح فلزی باید نباید نمود و باید دانست که بروم و ید دو جسم متضاداند که اثر یکدیگر را باطل میکنند

نسخه‌های متداول ید و ترکیبات آن

ید فلزی و اسید یدیدریک و اسید یدیک و یدات پتاس و یدات سود و یدور نشاسته و یدور امانیوم و یدور ارسنیک و یدور باریوم و یدور کلسیوم و یدور اتیل و یدور آهن و یدور کینین و یدور منگنز و یدور سرب و یدور پتاسیوم و یدور سودیوم و یدور استرونسیوم و یدور گوگرد و یدور روی و یدور جیوه و یدور کدمیوم و یدوفورم و یدول و اریستول را در طب استعمال میکنند و از این جمله اقسام یدور جیوه را در درس جیوه و یدور کدمیوم را در درس روی بیان کرده ایم و یدوفورم و یدول و اریستول را در درس آینده ذکر خواهیم نمود و ما بقی را در این درس بیان میکنیم

تعفین ید مطابق کدکس بگیرند ید ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۲ حل کنند و در صراحی سیاه و یا زردی حفظ نمایند و اغلب اوقات لازم است پس از چندی این محصول را تجدید کنند و یکی از دانشمندان میگوید چون در هر ده جزء ید یک جزء یدات پتاس بر این محصول افزایند بدون آنکه تغییری در خواصش راه دهد آنرا مستقر میکند و این تعفین را که از عوامل محرش و معوض است در قلبیت بروی معبر ورید متورم منطبق میکنند و نیز انطباق آن بروی جراحات مبتلی به فسخه بیمارستانی و صلابات قروح کهنه مستعمل است و همچنین بروی محل مبتلی به حمره و در روی مفاصل مبتلی به هیدارتروز نطول مینمایند و نیز نطول آن در روی شکم و در روی سینه و در روی پیشانی در دفع استسقاء زقی و سل بدوی و ترس از روشنائی سودمند است و در عنق رحم در صورتیکه متقرح باشد و نیز در همه سطح مهبل چون متورم بود از آن نطول مینمایند و از ۵ سانتی گرم تا ۵ گرم در گواتر و ادنیت و کیست و تومور ردی و غیره بطور زرق تحت جلدی جرحا استعمال میگردد

مقدار شربت تعفین ید از ۲ تا ۳ قطره است که مخلوط با شیر و یا شربت مرکب زوفا و بطور پوسیون بیاشامند

زرق یدی معمول ولپو بگیرند تعفین ید ۱ آب فاتر ۲ مخلوط کرده صاف نمایند و در قبل الماء و استسقای زقی و کیست جدار مبیضه پس از بزل زرق کنند و بعضی مخلوط مذکور را بدون صاف کردن زرق میکنند و در این صورت آن جزء از ید که بواسطه افزودن آب در رد شده و در مخلوط معلق مانده بر خاصیت تحریش محل افزاید

زرق یدی معمول فالپو بگیرند تعفین ید ۳ الکل ۹۰ درجه ۱ آب فاتر ۴ مخلوط کنند و این مخلوط که کدر نمیگردد محتاج به صاف کردن نیست

محلول ید و یدوره محرق معمول لوگول بگیرند ید و یدور پتاسیوم ید مکس ۱ آب مقطر ۲ حل کنند و این محلول محرق و معوض است و در قروح خنازیری و لوپوس و پاپولهای ادیتی شکل با اعانت قلم مو بروی اجزاء معلوله نطول نمایند

محلول ید و ره

ترکیبات ید

محلول ید وره مجمّر معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند ید ۱ ید ور پتاسیوم ۲ اب مقطر ۱۲ در هاون بلورین مخلوط کرده وصلایه کنند تا حل شود واین محلول را مانند محلّلات بر روی جلد مثل تعفین ید نطول مینمایند

محلول ید وره معمول ژانل بگیرند تعفین ید اب مکث ۵ ید ور پتاسیوم ۱ مخلوط کرده صاف نمایند ودر وقتی که نطول تعفین خالص ید مورث وجع شود این محلول را نطول کنند واین محلول را با مقدار کم یا زیادی اب موافق تصرف طبیب چون مخلوط نمایند در زیاده قروح خبیثه بکار میبرند ونیز زرق ان در جراحات ناصوری که منتج انکاری عظام باشند مستعمل است وهم چنین در لسع حیوانات سمی سودمند است

محلول ید وره معوّض مطابق کدکس معمول گیبور بگیرند ید ید ور پتاسیوم مکث ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۰ اب مقطر ۱۰۰ حل کرده مخلوط نمایند ودر قروح ضعفی مزمن ولوپوس باعانت قلم مو بر روی اجزاء معلول نطول کنند واز ۲۰۰ تا ۲۵۰ گرم پس از بزل در پوست بیضه وصفاق وغشاء جنب در دفع قبل الماء واستسقای صدر زرق نمایند ونیز در دفع هیگروما انرا زرق میکنند

زرق منقّح معمول مالژ بگیرند تعفین ید ۳ ید ور پتاسیوم ۱ اب ۳۰۰ حل کنند ودر دفع ورم مزمن ۵۰ تا ۱۰۰ گرم این محلول را زرق کنند وهر روز این زرق را تجدید نمایند

گلیسره محرّق ید معمول هبرا بگیرند ید ید ور پتاسیوم مکث ۱ گلیسرین ۲ حل کنند واین محصول محرّق ومعوّض است ودر دفع لوپوس قروح صدیدی قلم مو را در ان الوده کرده بر روی اجزاء معلوله نطول نمایند وهر دو یا سه روز فاصله عمل را مکرر کنند

گلیسره ید معمول فوشر بگیرند ید از ۲ تا ۴ گلیسرین ۱۵ مخلوط کنند واین گلیسره محرّش معوّض است ودر ورم حلق دانه باعانت قلم مو صبح وعصر بر روی محل معلول نطول نمایند

گلیسره فنیکه ید معمول ماندل بگیرند ید اسید فنیک مکث ۱ ید ور پتاسیوم ۲ گلیسرین ۱۰۰ حل کنند وقلم مو را در محلول الوده نموده در ورم حلق دانه روزی یک یا دو دفعه بر روی اجزاء معلول نطول کنند

گلیسره ید ور پتاسیوم ید وره معمول ژانل بگیرند ید ور پتاسیوم ۵ ید ۱ گلیسرین ۵۰ مخلوط کرده صلایه کنند تا حل شود واین محلول محرّق ومعوّض است ودر دفع بزرگ شدن لوزه ها هر روز صبح باعانت قلم مو بر روی اجزاء معلول نطول کنند

محلول مائی ید بگیرند تعفین ید ۴ ید ور پتاسیوم ۱ اب مقطر ۵۰ حل کنند ودر دفع پوستول ردّی وادم ردّی **داوین** خارجاً وداخلاً این محلول را استعمال مینمایند ودر داخل هر ساعت یک قاشق کوچک میاشامند وکومپرس را بان الوده کرده بدون انقطاع بزیاده مینمایند ومکرر گاه در تحت جلد زرق میکنند

پوسیون یدی معمول ژانل بگیرند تعفین ید ۴ گرم ید ور پتاسیوم ۱ گرم شربت ساده ۴۰ گرم اب مقطر ۵۰ گرم مخلوط کنند ودر دفع پوستول ردّی وادم ردّی هر ساعت فاصله یک قاشق خوری کوچک بیاشامند

زیت یدی معمول دوولت بگیرند ید ۱ روغن بادام شیرین ۵۰ صلایه کنند تا حل شود

و در حمام مار به حرارت دهند تا محصول بی رنگ گردد و در دفع خنازیر از ۵ تا ۲۰ گرم بیاشامند و **زیت پدی**

پرسون مشابه همین پتاست و در ساختن آن گویا بخار آب استعمال میکند

روغن یدی جگر موروو بگیرند ید ۱ گرم روغن جگر مورو ۱۰۰۰ گرم حل کنند

پنبه یدی معمول جهو بگیرند پنبه محلوج خشک ۲۵ گرم ید مسحوق ۲ گرم در صراحی مخلوط کرده درش

از آب ببندند و مدت یک ساعت ۱۰۰ درجه حرارت وارد کنند و این پنبه را در روی ادنیت توبرکولی منطبق مینمایند

و تا زمانی که پنبه دارای رنگ اسمر است باید بماند و همین که سفید شد تجدید کنند و نیز از او در دفع نو والژی و

دفع ترشحات سرزی استعمال مینمایند

غرغره یدی معمول بومیت بگیرند تفعین ید گلیسرین مکد ۱۰ گرم مطبوخ گل سرخ ۲۰۰ گرم

مخلوط کرده غرغره نمایند

غرغره و یا غسول یدی معمول ریکورد بگیرند آب مقطر ۲۰۰ گرم تفعین ید ۴ گرم

ید و رپتاسیوم ۵۰ سانتی گرم مخلوط کنند و میتوان متدرجاً مقدار تفعین را زیاد کرد ولی اندازه که ازان زیاد میکنند

بر مقدار ید و ر به نسبت مذکور باید افزود و این محصول را در دفع قروح حلق غرغره کنند و در قروح تجاویف بینی نسوق

نمایند و نیز رفاده ازان روی سطوح جلدی متقرح سودمند است

غرغره ضد سیفلیس معمول لانگلبرت بگیرند تفعین ید ۴ گرم آب مقطر ۴۰ گرم

شربت توت ۴۰ گرم مطابق معمول مخلوط کرده غرغره نمایند

گلیسره ید معمول اوسپیتز بگیرند ید ۱ گرم گلیسرین ۲۰۰ گرم حل کنند

قطور ضد سل معمول روزامبرک بگیرند تفعین ید ۲۰ گرم مانتول ۴ گرم حل کنند و از

۵ تا ۲۰ قطره در عرض روز بنوشند

کحل یدی معمول بوانه بگیرند گلاب ۲۰ گرم تنن ۱۰ سانتی گرم تفعین ید ۱۰ گرم مخلوط کنند

زرق معمول هرارد بگیرند تفعین ید ۲۰ تا ۴۰ گرم ید و رپتاسیوم ۴ گرم آب ۱۰۰ گرم حل کنند و

پس از عمل اسپیم زرق کنند

زرق دافع نزف الدم رحم معمول دوپریس بگیرند تفعین ید ۱۵ گرم ید و رپتاسیوم

۵۰ سانتی گرم آب مقطر ۳۰ گرم حل کنند

زرق دافع ورم مهبل معمول لانگلبرت بگیرند آب مقطر ۵۰۰ گرم تفعین ید از ۲۰

تا ۴۰ گرم مخلوط کرده و بقدری ید و رپتاسیوم افزایند که مانع از ترسیب ید شود

زرق یدی معمول بوانه بگیرند تفعین ید ۱۵۰ گرم ید و رپتاسیوم ۴ گرم آب مقطر از ۱۵۰

تا ۵۰۰ گرم حل کنند

زرق ید و ره معمول کدکس بگیرند ید ید و رپتاسیوم مکد ۵ گرم الکل ۹۰ درجه ۵ گرم

آب مقطر ۱۰ گرم ید و ید و ررا در آب حل کرده و الکل را اضافه کنند

ید محرق معمول ریژبرک بگیرند مسحوق ید ۱ گلیسرین ۲ مخلوط کرده بهم زنند و هر دو روز

فاصله با قلم مو نطول کنند

ترکیبات ید

حقنه یدی معمول لیو بگیرند تعفین ید ۰٫۱ تا ۰٫۲ قطره ید و دپتاسیوم ۰٫۵ سانتی گرم در ۵۰ گرم
آب حل کنند و در دفع دوسنطاریای مزمن حقنه نمایند

نطول منقط معمول نلیگان بگیرند ید ۱ گرم ید و دپتاسیوم ۴ گرم کافور ۲ گرم الکل
۰٫۶ گرم حل کنند

قرص البومین یدی معمول سوبران بگیرند ید ۲ مسحوق قند ۳۲ سفیده تخم مرغ ۱۳۵
خمیر بی قند کاکائو ۶ ید را در ۰٫۱ اجزاء الکل ۹۵ درجه حل کنند و سفیده را افزوده بگذارند یک ساعت بماند و بعد قند را
اضافه کرده دو گرم خان نجسکانند و در آخر خمیر کاکائو را بیفزایند و قرصهای ۴ گرمی سازند و هر قرصی دارای ۵
سانتی گرم ید میباشد و از ۲ تا ۱۰ قرص در عرض روز در دفع گواتر و خنازیر و غیره استعمال نمایند

مخلوط یدی معمول مایه بگیرند شربت ضد اسکوربوت شربت کنگینا مکد ۳۰ گرم شراب کنگینا
۴۰ گرم تعفین ید ۱ گرم مخلوط کرده صاف نمایند و این مخلوط را در دفع خنازیر استعمال میکنند و مقدار شربتش
یک قاشق اش خوری صبح و یکی عصر میباشد و هر قاشقی دارای ۶ میلی گرم ید است بحالت ترکیب با تنن

حب مدر طمث معمول بیرا بگیرند ید ۵ سانتی گرم مسحوق اصل السوس ۲۰ سانتی گرم
رُبّ قطی مقدار کافی مطابق معمول ۸ حب سازند و از ۴ تا ۸ حب در عرض روز بنوشند

قند یددار معمول فانتونیتی بگیرند ید ۵ سانتی گرم الکل ۱۰ قطره قند ۴ گرم مخلوط کرده
بدقت صلایه کنند در ۱۰ بسته مساوی بپیچند و از ۲ تا ۸ بسته در عرض روز سفوف نمایند

شربت رفور یدی مطابق کدکس بگیرند ید ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۵ شربت مرکب رفور
۹۸۵ ید را در الکل حل کنند و با شربت مخلوط نمایند و تا ۲ ساعت بگذارند بماند تا اجزاء کاملاً با هم مرکب شوند
و ۲۰ گرم این شربت محتوی ۲ سانتی گرم ید میباشد

شربت ید و فره (ید و آهن) معمول فورنیه بگیرند ید ۵ سانتی گرم پراکسید آهن
۲٫۵۰ گرم شربت مرکب رفور ۱۰۰ گرم مخلوط کرده حل نمایند

محلول یدی ضد تاميل مفاصل معمول بونه بگیرند ید ۵ گرم ید و دپتاسیوم ۱۰ گرم آب ۴۰ گرم حل کنند

محلول محرق ید و ید و دپتاسیوم معمول بیمارستانهای پاریس
بگیرند ید ید و دپتاسیوم مکد ۱۰ گرم آب ۲۰ گرم حل کنند

محلول دافع لوزن معمول میوت بگیرند تعفین ید ۱۰ گرم ید و دپتاسیوم ۱ گرم آب
۱۰ گرم لودانم سیدنم ۳ گرم حل کنند اول با محلول ۱ در ۲۰ کلورید دات کوکائین بادقت نطول کرده و بعد محلول
فوق را نطول نمایند

تامپون مهبلی معمول کرون بگیرند تعفین ید تنن مکد ۴۰ گرم گلیسرین ۱۰۵ گرم مخلوط
کنند و پنبه هیدروفیل را آلوده نموده در مهبل داخل نمایند

تعفین ید ید و ره بگیرند تعفین ید ۳۰ گرم ید و دپتاسیوم ۴ گرم مخلوط کنند

تعفین ید مورفینی معمول ماکانزی بگیرند تعفین ید ۴ گرم کلورید رات

مورفین ۰٫۲ سانتی گرم حل کند

داروی یدی معمول کاستن بگیرند لرزانک نشاسته ۲۰۰ گرم تعفین ید ۱ گرم مخلوط کند

و بونشو این دارو را بطور رفاده استعمال میکند

داروی یدی معمول کابرلی بگیرند مسحوق نشاسته ۶ گرم مسحوق ید ۰٫۵ سانتی گرم استات

مورفین ۰٫۰۴ سانتی گرم مخلوط کند

داروی یدی معمول شوبن بگیرند نمک طعام ۱۰۰ گرم سولفات منیزی ۵۰ گرم تعفین ید

۲ گرم اب ۵۰۰ گرم حل کند

داروی محلل و مسکن معمول دیدای بگیرند تعفین ید ۴ گرم عصارهٔ بلادن ۴

گرم مخلوط کند

اسید یدیدریک این جسم را مانند سایر محصولات ید استعمال میکنند ولی نادراً لاستعمال

است و محلول بوشانان را بمقدار ۱۰ تا ۴۰ قطره در داخل معمول میدانند

اسید یدیدریک معمول بوشانان بگیرند اسید طرطریک ۱۳٫۲۰ گرم یدور پتاسیوم

۱۵٫۵۰ گرم هر یک از دو دوا را جداگانه در ۱۰ گرم اب مقطر حل کنند و بعد مخلوط کرده بهم زنند و صاف نمایند

و بقدری اب مقطر بمحصول افزایند که ۲۰۰ گرم وزن ان شود و از ۱۰ تا ۴۰ قطره این محصول را در یک گیلاس

اب مخلوط کرده بیاشامند

شربت اسید یدیدریک معمول موردوک بگیرند شربت ساده ۱۰ گرم محلول

بوشانان ۶ گرم مخلوط کرده یک قاشق چای خوری بیاشامند

اسید یدیک کمتر از محصولات ید است و بشدت محلول در اب و از ادر دفع گواتر و دفع خنازیر

استعمال میکنند و مقدار شربت محلول ادویه ان از ۱ تا ۲ گرم است

تزریق تحت جلدی اسید یدیک معمول لوتون بگیرند اسید یدیک ۲ گرم

اب مقطر ۱۰ گرم حل کنند و از ۱ تا ۲ گرم با عانت تزریق یا دو از دو در گواتر و نموهای خنازیری و غیره جهة

تحلیل تزریق نمایند

یدات پتاس و یدات سود این دو ملح در خواص و طریقهٔ استعمال مشابه کلورات پتاس و

کلورات سود میباشند ولی مقدار کمتر باید انها را استعمال کرد و نوعاً مقدار شربتشان از ۲۵ سانتی گرم تا ۱ الی ۲

گرم است و پتاس و قلیانیات را

یدور نشاسته یدور و نشاستهٔ ید و فون دو قسم یدور نشاسته در طب متداول است

یکی یدور محلول و دیگری غیر محلول

یدور غیر محلول نشاسته معمول بوشانان بگیرند نشاسته ۲۵ اب مقطر

۲۵۰ ید ۱ الکل ۹۰ درجه ۱۲ نشاسته را در اب منبسط و ید را در الکل حل کنند و دو محصول را مخلوط نمایند یدور

نشاسته رسوب میشود و انرا روی صافی جمع کنند و بخشکانند و این یدور را که دارای خواص محرّش ید نیست

خارجاً و داخلاً خیلی استعمال میکنند و از عوامل ضد خنازیر است و $\frac{1}{25}$ وزنش ید میباشد و مقدار شربتش

از نیم تا ۲ گرم

اسید یدیدریک

اسید یدیک

تزریق اسید یدیک

یدات پتاس

یدور نشاسته

از ۱ تا ۵ گرم که با مغز نان مخلوط کرده و با عسل سرشته بپا شامند

یدور محلول نشاسته معمول سوبران بگیرند نشاسته نیتریک ۹ آب ۲ ید ۱ آب را با نشاسته مخلوط کرده و ید را کم کم افزوده صلایه کنند و در قرعی ریخته در حمام ماریه گذارند و تقریباً مدت یک ساعت و نیم تا بیمانند تا محصول کاملاً در آب حل شود و حفظ کنند و مقدار شربت این یدور از ۵ سانتی گرم تا ۲ گرم است و مانند یدور غیر محلول در دفع خنازیر استعمال میشود

نشاسته شوره

نشاسته نیتریک (نشاسته شوره) را باین طریق میسازند که ابتدا نشاسته را در ۳۵ درجه حرارت بخشکانند و بعد با مخلوطی از اسید سولفوریک و اسید نیتریک هم چنانکه در ساختن پنبه باروطی استعمال میکنند صلایه نمایند

شربت یدور نشاسته معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند یدور محلول نشاسته ۱ آب مقطر ۶۳ قند ۶ ید و در را در آب حل کنند و صاف نموده و قند را نیم کوب کرده باعانت حرارت ملایمی در محلول حل نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۲ سانتی گرم ید است و مقدار شربت آن در دفع خنازیر از ۲۰ تا ۶۰ گرم میباشد

شربت یدور نشاسته معمول کسنوبل بگیرند ۴/۵ گرم ید مسحوق و انرا در لوله کوچکی با ۱۵ گرم اتر مخلوط کنند و حل نمایند و ۶۳ گرم نشاسته شوره را در هاون چینی ریخته و محلول اتری را بر آن افزایند و صلایه کنند و بعد در صراحی داخل کرده و ۵۰۰ گرم آب افزوده و صراحی را در حمام ماریه برده و در آنرا باز گذارند تا اتر بخار شود و پس از یک ساعت و نیم که صراحی در حمام ماند کاملاً یدور نشاسته متشکل میشود و سپس صراحی را وزن کنند و به اندازه که آب بخار شده است آب افزایند و بالاخره در این محصول باعانت حرارت ملایمی ۱۰۰۰ گرم قند حل نمایند

یدکیا ...

یدور امانیوم

یدور امانیوم (یدیدرات امانیاک) جسمی است بشدت محلول در آب و الکل و غیر محلول در اتر و انرا بطریق ذیل میسازند بگیرند نیم کوب کرده ید و در پتاسیوم ۱۲۵ گرم نیم کوب کرده سولفات امانیاک ۳۱ گرم آب مقطر جوش ۶۰ گرم الکل ۸۱ درجه آب مقطر مکند مقدار کافی املاح را مخلوط کرده آب جوش را اضافه نموده بگذارند سرد شود و ۳۰ گرم الکل افزوده و محصول را در روی یخ گذاشته تا بدرجه صفر برسد گردد و بعد از دفع سردی که بواسطه پنبه مرطوب جو قابی را تاریک کرده باشند صاف نمایند و سولفات پتاسی که در روی صافی باقی میماند با مخلوطی از ۲ جزء آب مقطر و یک جزء الکل بشویند و محصول مصفی را که عبارت از محلول یدور امانیوم است بسرعت تا درجه جفاف تبخیر کنند و در بین عمل متصل انرا بهم زنند

یدور امانیوم بواسطه مجاورت هوا و نور فاسد میگردد و باید از دو بناه انها حفظ کرد و این یدور را در دفع خنازیر و دفع سیفیلیس اخلاطات جلدی بمقدار ۵ سانتی گرم تا ۲ گرم شرباً استعمال مینمایند و در خارج نیز بومادان متداول است

مواد مانعه الجمع جمع مابین اسیدها و قلیاتات و کربوناتهای انها و املاح نقره و املاح طلا و املاح جیوه و املاح سرب و تنن و مواد دسم با روغن شده با ید و رامانیوم نباید نمود

زیت یدور امانیوم معمول گامبودینی بگیرند یدور امانیوم ۵ سانتی گرم روغن

زیتون ۳۰ گرم حل کرده تمریخ نمایند

حب یدور امانیوم معمول بیشارد سون بگیرند یدور امانیوم ۲ گرم عصاره خطمی باندازه مقدار کافی ۱۰۰ حب سازند و روی آنها را از ورق بلسان تلو بپوشانند و از ۱ تا ۳ حب در عرض روز بنوشند

پماد یدور امانیوم معمول بیت بگیرند یدور امانیوم ۱ گرم پیه گوسفند ۲۰ گرم روغن بادام شیرین ۵ گرم مطابق معمول پماد سازند

یدور آرسنیك

یدور آرسنیك رنگ این محصول مانند لاك سرخ میباشد و جسمی است سریع الذوب و محلول در آب و برای دفع خشکریشه های اکال و توبرکولی استعمال میگردد و مقدار شربتش از ۵ تا ۱۵ میلی گرم است و در نهایت ۵ سانتی گرم از آن را در ۴ گرم پیه مذاب داخل کرده بطور پماد معمول میدارند

حب یدور آرسنیك معمول گرین بگیرند یدور آرسنیك ۱۰ سانتی گرم عصاره شوکران ۲ گرم مطابق معمول ۳۰ حب سازند و از ۱ تا ۳ حب در عرض روز بیاشامند

یدور آرسنیك و جیوه یکی از دانشمندان موسوم به **دونوان فرانسوی** در دفع جذام و لوپوس و پسوریاز بر ترکیب ید و جیوه و آرسنیك یعنی یدور جیوه و یدور آرسنیك را تواماً مؤثر میدانند و محصولی ترتیب میدهند که **سوبران** در طریقه ساختن آن قاعده ذیل را اختیار کرده بگیرند یدور آرسنیو بی یدور جیوه ممکن ۱ گرم آب مقطر ۹۸ گرم یدورها را بقدری آب آمیخته کرده و بعد آب جوش بقدری بروی این مخلوط بریزند که یدورها حل شوند و سپس صاف کنند و بقدری آب مصفی افزایند که محصول ۱۰۰ گرم گردد و **بومت** دستور ساختن این یدور را این نسخه را معمول میدارد بگیرند یدور آرسنیك ۲۰ سانتی گرم بی یدور جیوه ۲۰ سانتی گرم یدور دپتاسیوم ۴ گرم آب مقطر ۱۲۵ گرم یدور آرسنیك و آب را در قرع بلوری مخلوط کرده باعانت حرارت حل کنند و بی یدور جیوه و یدور دپتاسیوم را افزایند و بعد صاف کنند و مصفی را در صراحی اسمر اللون سر بسته حفظ نمایند و این محصول بی طعم و دارای رنگی است شبیه برنگ کاه و ۴ گرم آن دارای ۴ میلی گرم یدور آرسنیك و ۱۲ میلی گرم بی یدور جیوه است و مقدار شربت آن از ۵ سانتی گرم تا ۵ گرم است که در ۹۰ گرم آب مقطر داخل کرده در سه دفعه در مدت روز بیاشامند و لازم است در مدتی که این محلول را می آشامند از حوضات پرهیز کنند و نیز ناشتا نباید آنرا آشامید و نیز جمع مابین این محلول را دو بمخدر نباید نمود

پوسیون معمول دونوان بگیرند محلول یدور آرسنیك جیوه مطابق قاعده **سوبران** ۴ گرم آب مقطر ۹۰ گرم شربت زنجبیل ۱۶ گرم پوسیون سازند و این پوسیون دارای ۴ سانتی گرم از هر یك از این دو یدور است و مقدار شربتش از ۳ تا ۶ قاشق کوچك در عرض روز

یدور باریوم

یدور باریوم (یدیدرات بریت) جسمی است سفید و متبلر بشکل سوزنهای کوچك و طعم حاد و جاذب الرطوبه و در آب بخوبی محلول و از ۱۷/۳۵ باریوم و ۶۴/۸۳ ید مرکب میباشد و جهة ساختن محلول یدور آهن را بواسطه بریت رد میکنند و ۱۰ سانتی گرم این یدور را در دفع غدازیر شرباً استعمال مینمایند و چون جسمی است سم زیاده بر این مقدار نباید آشامیده شود و نیز بپماد آن مستعمل است

پماد یدور باریوم معمول بومیت بگیرند یدور باریوم ۲۰ سانتی گرم یدور دپتاسیوم ۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم پماد سازند و در دفع تهیجات خنازیری از ۲ تا ۴ گرم تمریخ نمایند

تیزن یدور باریوم ایضاً معمول بومت بگیرند یدور باریوم ۱۰ سانتی گرم آب ۹۵۰
گرم شربت بهارنارنج ۵۰ گرم مخلوط کرده در عرض روز تدریج بنوشند

یدور کلسیوم (هیدرویدات آهک) این جسم را در دفع خنازیر و دفع سل استعمال میکنند
و مقدار شربتش از ۵۰ سانتی گرم تا یک گرم و نیز ۲۰ سانتی گرم از ۲۰ گرم ماده دسم مخلوط کرده بطور پوماد
معمول میدارند

الکسیر یدور کلسیوم معمول بومت بگیرند یدور کلسیوم خشک ۱۵ گرم تعفین و نیل
۱۵ گرم الکل ۹۰ درجه ۱۰۰ گرم آب ۱۲۵ گرم شربت پوست نارنج ۲۵۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و هر قاشق
اش خوری کوچکی از این الکسیر دارای ۵۰ سانتی گرم یدور کلسیوم است

شربت یدور کلسیوم معمول مارتن بگیرند آهک شکفته شده معمول ۵ گرم ید ۲
گرم قند ۲۰۰ گرم آب مقطر ۱۰ گرم الکلاتور پوست نارنج ۱ گرم مطابق معمول شربت سازند و از ۲۰ تا ۵۰ گرم
بنوشند

تیزن یدور کلسیوم معمول بومت بگیرند یدور کلسیوم ۱۰ سانتی گرم تیزن مناسب
۱۰۰۰ گرم مخلوط کرده در عرض روز تدریج بنوشند

یدور اتیل (اتر یدیدریک) جسمی است غیر محلول در آب و بخوبی محلول در الکل و اتر
و طریق ساختن ان مطابق دستور العمل **کدکس** از این قرار است بگیرند ید خالص ۴۰ الکل ۹۵ درجه ۴۰
فوسفور قرمز ۵ فوسفور و الکل را در قرع انبیق افلاطونی انبوبه داری مخلوط کنند و در حمام شنی گذارند و کم کم
ید را بیفزایند و قابله که دارای عنق ممتدی باشد به قرع متصل نمایند و بگذارند ۲۴ ساعت بماند و بعد تقریباً
۸۰ درجه حرارت وارد داده تقطیر کنند و محصول مقطر را با محلول رقیق بی سولفیت سود بشویند تا بی
رنگ شود و مایع اثری که در ته ظرف واقع است با ۲ یا ۳ حجمش آب مقطر مخلوط کرده بهم زنند و باقی عمل را
هم چنانکه در ساختن اتر برومیدریک ذکر کردیم اجری نمایند و در حرف باء برومور را

یدور اتیل را در دفع اسم بطور استنشاق استعمال میکنند که از ۵ تا ۱۰ قطره از آن چندین دفعه در عرض روز
استنشاق نمایند

یدور آهن پرتو یدور خشای آهن ملحی است بشکل پارچه های متبلر بسیار شکسته و کناره انها بلوری و
رنگ این ملح سبز مایل بسیاه و طعمش شبیه به طعم مرکب تحریر و محلول مائی ان سبز رنگ است و بقول کلی یدور
آهن بخوبی در آب و الکل محلول میباشد و از عوامل مقوی و ضد خنازیر و محلل است

مواد مانعة الجمع جمع مابین اسیدها و قلیائیات و سولفاتها و تنن و موادی که دارای تنن اند یدور
پتاسیوم در صورتیکه قلیائی باشد با یدور آهن نباید نمود

یدور آهن (یدور متبلر آهن) پرتو یدور آهن) معمول دواسانگ
بلژیک بگیرند ید ۴۰ مفتول آهن ۱۱ آب مقطر ۱۰ و مفتول را در قرع داخل کرده و ید را کم کم افزوده
بهم زنند و همینکه محصول سبز رنگ شد صاف کنند و مصفی را در قابلیکه چند تا پچه مفتول آهن در آن
موجود باشد بسرعت تبخیر نمایند تا چون یک قطره از محصول را بروی صفحه بلوری بریزند پس از سرد شدن

متبخر گردد و بعد در بشقابی ریخته بگذارند سرد شود و سپس خورد خورد کرده در صراحی در بسته باده حفظ نمود
در آنرا محکم به بندند و چون ترکیب این ملح چندان مستحکم نیست بسرعت فاسد میگردد همینکه رنگش سرخ گشت
علامت فساد آن است و در این صورت باید محصول فاسد شده را در مقدار کمی آب داغ حل کرده و چند گرم
براده آهن افزوده بهم زنند تا رنگش سبز رنگ گردد و صاف نموده تبخیر نمایند و حفظ کنند

ژاُفل میگوید موافق تصورات علمی باین ید ور اثر مخصوصی در دفع سل و اقسام خنازیر نسبت مید هند ولی
مسلم است که این ملح در بدن تجزیه شده و یدان بواسطه بول و اشک و غیره بحالت ید ور قلیائی بسرعت از بدن
خارج میشود و آهن آن چندی بعد از راه صفرا و روده و موها خارج گردد پس نوعاً اثر آن عبارت است از اثرات ادویهٔ
حدیدی و اثر ید ور پتاسیوم در صورتیکه بمقدار بسیار کم استعمال شوند اگرچه میتوان گفت پس چرا آثار حاصل از استعمال
این ید ور و معهذا این آثار حاصل از استعمال دو ماده مذکور نیستند هرگاه آنها را جدا جدا استعمال کنند و انگهی مقدار یدیکه
با این ید ور داخل بدن میشود قابل آن نیست که آثار قوی از آن بروز کند
بهرجهت مقدار شربت این ید ور از نیم سانتی گرم است تا ده سی گرم

ید ور و مایع آهن (محلول ادور ید ور آهن) معمول بیمارستانهای لشکری

بگیرند ید ۱۰ براده آهن ۳۰ آب مقطر ۵۰ آب و براده و ید را در قرعی داخل کنند و با ملایمی حرارت داده بهم زنند
تا محصول سبز رنگ گردد و بعد صاف کنند و صاف را با مقدار کافی آب مقطر بشویند و بر مصفی افزایند که وزن آن
۱۰۰ شود و در صراحی که محتوی چند پارچه مفتول آهن باشد حفظ کنند و یک صد وزن این محلول ید ور آهن است

آب منجّد ید ور و آهن بگیرند طرطرات آهن و پتاس ید ور پتاسیوم مکمل بی کربونات سود ۳ اسید ستریک
۵ آب صاف ۵۰۰ املاح را در صراحی با آب مخلوط کرده حل نمایند و اسید را افزوده در آنرا محکم به بندند در هنگام
خوردن غذا یک گیلاس از این آب را بیاشامند در دفع اختلالات خنازیری و کلوروزی سودمند است

شربت ید ور و آهن مطابق کدکس بگیرند ید ۴/۲۵ براده آهن ۲ آب مقطر ۱۰ شربت صمغ ۲۸۵
شربت بهارنارنج ۲۰۰ مطابق آنچه در فوق ذکر کردیم با آهن و آب و ید محلولی ساخته و صاف کنند و صافی را با مقدار
کافی آب بشویند یعنی آن مقداری که پس از مخلوط کردن محلول با شربتها آن ۱۰۰۰ جزء کسر مهیا باشد و در این ترکیب تولید
۵ گرم ید ور و آهن میگردد در صورتیکه وزن اجزاء گرم باشد و در هر ۱۰۰ گرم این شربت ۵ دسی گرم ید ور و آهن موجود
است و در هر ۲۰ گرم ۱ دسی گرم و مقدار شربت آن از ۲۰ تا ۱۰۰ گرم است و محذوری که در استعمال این شربت متصور
است سیاه شدن دندانها است ژاُفل میگوید چون در ۱۰۰۰ جزء این شربت یک جزء اسید ستریک و یا اسید
طرطریک افزایند ترکیب ید ور و آهن را بخوبی مستحکم کرده و طعم مرکبی آنرا کم میکند زیرا که ید ور و آهن چنانچه سابقاً ذکر
نمودیم دارای طعمی است شبیه به طعم مرکب تحریر

شربت ید ور و آهن معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند مفتول آهن ۲ ید ۴/۱
آب مقطر تقریباً ۵ شربت ساده ۹۴۳/۱ درجه ۹۵۰ اسید طرطریک نیم کوب ۱ ابتدا صراحی را وزن کرده و شربت و
اسید طرطریک را در آن داخل کنند و ید و مفتول آهن و ۲۰ جزء آب مقطر را در قرعی ریخته و بهم زنند تا محلول
سبز رنگ گردد و این محصول را صاف نموده و قرع و صافی را با ۲۰ جزء دیگر آب مقطر بشویند و دو محصول را مخلوط
کرده در صراحی بر شربتها اضافه کنند و وزن نمایند و وزن شربت محتوی در آن باید ۱ هزار جزء باشد و ۲۰ گرم این شربت

دارای یک دسی گرم ید و آهن است

شربت ید و آهن معمول بیمارستانهای پاریس

بگیرند ید ۴ دسیپاسیوم طرطرات پتاس و آهن مکد ۲ عرق دارچینی ۶ شربت قند ۹۰ ید و دو را در عرق دارچینی حل کرده و طرطرات را افزوده صاف نمایند در شربت را بر مصفی اضافه کنند و ۲۰ گرم این شربت دارای عناصر ۴ سانتی گرم ید ۴ دسیپاسیوم و ۶ سانتی گرم طرطرات پتاس و آهن است و مقدار شربتش از ۱۰ تا ۴۰ گرم میباشد

حب ید و آهن معمول بلانکار مطابق کدکس

بگیرند ید ۴ گرم براده آهن ۲ گرم آب ۶ گرم عسل ۵ گرم گرد جاذب تقریباً ۵ گرم ابتدا مطابق معمول باید براده ید و آهن سازند و کپسول آهنین را وزن کرده و این ید و دو را در آن اضافه نمایند و صافی را با ۱ گرم آب عسل دار بشویند و محصولات را مخلوط نموده و باقی عسل را بر آن اضافه کنند و بعد با عانت آتش ملایمی تبخیر کنند تا وزن محصول ۱۰ گرم گردد و سپس گرد جاذب را که عبارتست از یک جزء گرد اصل السوس و یک جزء گرد ریشه خطمی بود اضافه نمایند و محصول را در فرددی (آهن احاشده) به غلطانند و با آن ۱۰۰ حب سازند و آنها را بخشکانند و از دو طبقه ورنی بلسان تلو هر یک از آنها را محاط سازند و هر حبی دارای ۱ سانتی گرم آهن و یا ۵ سانتی گرم ید و آهن است و چون مقدار فردوی در این حبوب غیر معلوم است از اینها نمی‌آورند و این حبوب را که فساد ناپذیرند بسیار استعمال میکنند و مقدار شربتها از ۲ تا ۲۰ عدد است

ورنی بلسان تلو

بگیرند بلسان تلو مصطکی اشکی (مصطکی دانه) مکد ۱ اتر سولفوریک ۷۲/۰ دج ۶ حل کرده حفظ نمایند و جهت ورنی کردن حبوب مذکور دو باسنجاق حبوب را در کپسول چینی یخته و قدری از ورنی مذکور بر روی آنها بریزند و بهم زنند تا همه آنها آلوده شوند و بعد بر روی میز حبها را بگسترانند و خشک کنند و این عمل را یک دو دفعه مکرر نمایند تا حبها از یک طبقه مکفی از ورنی محاط شوند

ساکارور ید و آهن مطابق دو اسازی پی و س و اوتریش

بگیرند براده آهن ۲ ید ۴ آب مقطر ۵ در تقرع بلوری مخلوط کرده بهم زنند تا رنگ اسمر ید مفقود شود و صاف نموده و صافی را با مقدار کمی آب مقطر بشویند و دو محصول را مخلوط کرده ۱۲ جزء مسحوق قند شیر بر آنها اضافه کنند و در حمام ماریه تبخیر نمایند و بهم زنند تا محصول بقوام خمیر گردد و بعد ۸ جزء دیگر مسحوق قند شیر اضافه نمایند و همچنان در حمام ماریه حرارت داده و بهم زنند تا محصول قابل صلابه کردن شود و این ساکارور یک پنجم وزنش ید و آهن است و مقدار شربتها از ۱ دسی گرم تا ۵ گرم که بطور مسحوق و یا حب استعمال نمایند

نقل ید و آهن و شیرخشت معمول بومیت

بگیرند ید و آهن ۵ گرم مسحوق براده آهن ۲ گرم شیرخشت ۹۰ گرم مطابق معمول ۱۰۰ نقل سازند و هر نقلی دارای ۵ سانتی گرم ید و آهن است و مقدار شربت این نقلها از ۴ تا ۸ عدد است

قرص ید و آهن معمول بوشاردا

بگیرند ید ۲۰ گرم براده آهن ۱۰ گرم آب مقطر ۴۰ گرم مخلوط کرده در حمام ماریه حرارت دهند تا رنگ ید مفقود شود و صاف نموده بر مصفی بیفزایند قند دان دان (شکر سفید) ۱۰۰۰ گرم اسانس نعناع ۵ گرم عرق نعناع مقدار کافی و مطابق معمول قرصهای ۵ دسی گرم سازند و از ۵ تا ۲۰ قرص در عرض روز بیاشامند

ورنی بلسان تلو

حب ید و واهن و کنکینا معمول بومیت بگیرند ید و واهن ۵ گرم براده آهن ۲ گرم عصاره
کنکینا ۱ گرم مسحوق ریوند مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و آنها را از ورق نقره بپوشانند و از
۴ تا ۶ حب در عرض روز بنوشند

حب ید و واهن و کاکاو معمول ویژو بگیرند پروتوید و واهن فرهدوی سکه ۵ گرم مسکه
کاکاو ۲۰ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و هر حب دارای ۵ سانتی گرم ید و و ۵ سانتی گرم فرهدوی میباشد

حب ید و واهن و جوهه معمول بومیت بگیرند پروتوید و واهن ۵ گرم پروتوکلور دو جوهه
۰/۲ گرم عصاره جنطیانا مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و از ۲ تا ۳ حب در عرض روز بیاشامند

شربت ضد هرپس معمول دوپار بگیرند ید و واهن عصاره قنطوریون دقیق عصاره
یاسمین بری عصاره شاهتره عصاره ریوند چینی هکدام ۴ گرم شربت ساده ۵۰۰ گرم مطابق معمول [illegible] شربت
سازند و از ۲ تا ۳ قاشق کوچک در عرض روز بنوشند

شربت مصفی حدیدی بگیرند شربت عشبه ۵۰۰ گرم شربت جنطیانا ۲۰۰ گرم ید و واهن ۴ گرم
مطابق معمول مخلوط کنند و هر قاشق سوپ خوری این شربت دارای ۲۰ سانتی گرم ید و واهن است

حب ید و واهن جهت دفع سیفلیس معمول بوشار بگیرند پروتوید و واهن
عصاره جنطیانا هکدام مقدار کافی جهت آنچه سازند که هریک دارای ۲ دسی گرم ید و واهن باشند و آنها را در صراحی
در بسته حفظ کنند و این حبوب را مصنف مذکور در دفع آکنه ستونوپی بوستون بطریق ذیل استعمال مینماید
ابتدا از روزی دو حب شروع کرده و مدت دو چاهر روز دو حب زیاد مینماید تا به ۲۰ حب و بعد مدت پانزده روز
استعمال حبوب را ترک میکند و مجدداً از روز دو حب شروع کرده و هر روز دو حب علاوه میکند تا به ۳۰
حب و نوعاً در این دفعه دویم مرض بکلی دفع میشود و یکی از مصنفین در این باب یدی مشروب را تجویز
میکند و با پوماد هیدرو یدات محلل معلول را تمریخ مینماید

حب ید و واهن معمول کالود بگیرند سولفات متبلور آهن ۱۵ دسی گرم ید و دو پتاسیوم ۲۱
دسی گرم کثیرا ۳ دسی گرم قند ۱ گرم شربت خطمی و گرد خطمی هکدام مقدار کافی ابتدا سولفات را در هاون آهنین
نرم صلایه کنند و بعد ید و دو مسحوق را مخلوط کرده نیز صلایه نمایند تا حصول تعامل سهل گردد و سپس
مسحوق کثیرا و مسحوق قند با شربت را افزوده نیز صلایه کنند و اگر لازم شود گرد خطمی را بیفزایند و محصول
را به ۳۰ حب مساوی تقسیم نمایند و هر حبی دارای ۵۰ میلی گرم ید و دو هید را تا آهن و ۶۰ میلی گرم سولفات
پتاس خواهد بود

زیت ید و واهن معمول ژیل بگیرند ید خالص ۲/۲۵ گرم براده آهن ۱ گرم روغن بادام
شیرین ۱۰۰ گرم ید و براده را در هاون آهنی مخلوط کرده صلایه نمایند ۳۰ گرم روغن بیفزایند و به عمل صلایه
تا مدت یک ساعت لاینقطع مداومت کنند و بعد بگذارند مدت چند ساعت بمانند تا عمل تعامل حاصل شود
و سپس مابقی روغن را افزوده در صراحی داخل کرده حفظ نمایند

شربت ید و واهن معمول ریکورد بگیرند شربت معرق ۵۰۰ گرم پروتوید و واهن ۴ گرم مخلوط
کنند و از ۲ تا ۳ قاشق خوری کوچک در دفع اختلالات مزاجی سیفلیس در عرض روز بنوشند

حب مصفی بگیرند یدور اهن ۵ گرم صبر سقوطری ۲/۵ گرم مسحوق ریوند مسحوق کنکینا مکند ۱ گرم شربت عسل مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند و مفضض کنند و از ۱ تا ۲ حب در عرض روز بنوشند

شربت یدور اهن و یدور پتاسیوم معمول بومیت بگیرند یدور اهن ۵ گرم یدور پتاسیوم ۱۲/۵ گرم شربت بهارنارنج ۵۰ گرم شربت صمغ ۴۰۰ گرم مخلوط کرده حل کنند و میتوان بجای شربت صمغ شربت جنطیانا و یا شربت عشبه استعمال کرد

شربت رفور یدور اهنی ایضاً معمول بومیت بگیرند تغفین ید ۱۲ گرم یدور اهن ۵ گرم شربت مرکب رفوره ۱۰۰۰ گرم حل کنند و از ۲ تا ۴ قاشق اش خوری کوچک در عرض روز بیاشامند

حمام یدور اهن معمول سوبران بگیرند یدور اهن ۴ تا ۱۲ گرم در ۵۰۰ گرم آب حل کرده ودر یک حمام داخل کنند

حب اهن و کینا معمول بومیت بگیرند یدور اهن عصاره کنکینا عصاره ریوند چینی مکند ۵ گرم مسحوق دارچینی مقدار کافی مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند [illegible] بلسان تلو این حبها را [illegible] سازند و از ۱ تا ۴ حب در روز بنوشند

شمع یدور اهن یدوره ایضاً معمول بومیت بگیرند یدور اهن یدور پتاسیوم مکند ۴ گرم شمع دیاشیلون ۶ گرم با مقدار کافی [illegible] شمع سازند

زرق دافع سوزاك معمول ریکورد بگیرند آب مقطر ۲۰۰ گرم یدور اهن از ۱ سانتی گرم تا ۲ گرم حل کرده زرق نمایند

غسول یدور اهن معمول بومیت بگیرند یدور اهن ۲ تا ۵ گرم آب ۱۰۰۰ گرم حل کنند

یدور اهن و کینین این ملح را در دفع حمی و دفع خنازیر و دفع کلوروز استعمال میکنند مقدار شربتش از ۱۰ تا ۵۰ سانتی گرم است

حب یدور اهن و کینین معمول بومیت بگیرند یدور اهن ۵ گرم سولفات کینین عسل مکند ۱ گرم گرد اصل السوس مقدار کافی مطابق معمول ۵۰ حب سازند و از ۲ تا ۴ حب در عرض روز بنوشند

شربت یدور اهن و کینین ایضاً معمول بومیت بگیرند ید ۵ گرم اهن ۲ گرم آب ۲۰ گرم مخلوط کرده در حمام ماریه حرارت دهند تا رنگ ید مفقود گردد و صاف نموده بیفزایند شربت ساده ۱۲۰۰ گرم و بعد ۱ گرم سولفات کینین را در ۱۰ گرم آب ترشی حل کرده اضافه کنند و حفظ نمایند و از این شربت با قاشق کوچک در عرض روز بتدریج بیاشامند

یدور منگنز یدور منگنز این یدور بدل یدور اهن است (ر به یدور اهن)

حب یدور منگنز بگیرند یدور پتاسیوم سولفات منگنز مکند ۲۰ گرم مخلوط کرده بدقت صلایه کنند و مقدار کافی عسل و مسحوق اصل السوس افزوده حبهای ۲۰ سانتی گرمی سازند و از ۱ تا ۴ حب در روز بیاشامند

شربت یدور منگنز معمول هوناس بگیرند کربونات منگنز ۴ گرم اسید یدریک مقدار کافی شربت گیاک ۵۰۰ گرم مطابق معمول شربت سازند و از ۲ تا ۴ قاشق کوچک در روز بنوشند

بباید دانست اغلب اوقات ید ور منگنز را با ید ور آهن چه بطور شربت و چه بطور حب با هم مخلوط کرده استعمال مینمایند

یدور سرب ، رنگ این جسم زرد طلائی قشنگی است و یک جزء آن در ۱۳۰۰ جزء آب حل میگردد و از عوامل دافع خنازیر و محلل میباشد و مقدار شربتش از ۵ الی ۱۰ سانتی گرم اگرچه داخلاً کمتر استعمال میشود و بیشتر در خارج بطور پوماد از آن استعمال مینمایند

طریق ساختن یدور سرب مطابق کدکس بگیرند ازوتات سرب ۱ ید ور پتاسیوم مکدیک جزء هر یک از دو ملح را در ۱۵ مقابل وزن شان آب مقطر حل کنند و دو محلول را مخلوط کنند بشرطی که محلول ازوتات را در محلول یدور بریزند یدور سرب دُرد میشود و بواسطه عمل انحراف صاف روی آن را دو مرتبه بریزند و دُرد را با آب مقطر سرد بشویند و در گرم خانه خشک کنند و در این عمل لازم است که یدور پتاسیوم خنثی باشد و اگر دارای کربونات پتاس بود آن را بواسطه مقدار کافی اسید ازوتیک اشباع کنند و جهت آنکه یدور سرب کاملاً راسب شود میباید یدور پتاسیوم قدری زیادتر استعمال کنند و یدور سرب را در محلول غلیظ استات سود که بواسطه اسید استیک زیادتی قدری ترش باشد حل کنند و بعد بگذارند سرد شود یدور سرب بشکل فلسهای قشنگی متبلور میگردد و نوعاً یدور سرب از عوامل قابض و محلل و ضد خنازیر است

طریقه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند استات خنثای سرب ۱۱ ید ور پتاسیوم ۱۰ آب مقطر ۲۰۰ اسید استیک ۰.۲۰ / ۱ از حجم هر یک از دو ملح را جداگانه در ۱۰۰ جزء آب مقطر حل کنند و صاف نمایند و اسید استیک را بمحلول استات سرب بیفزایند و محلول استات را در محلول یدور بریزند رسوب حاصل میشود دُرد روی صاف جمع کنند و بشویند و در گرم خانه و با هوای آزاد خشک نمایند و در ۱۰۰ جزء استات سرب که در این عمل بکار برده اند ۹۵ جزء یدور بدست میاید

پوماد یدور سرب مطابق کدکس بگیرند یدور سرب ۱ پیه حسن لبه ۹ مخلوط کنند و در دفع ادنیت مزمن و تهیجات خنازیری تمریخ نمایند

شمع محلل معمول ریکورد بگیرند شمع شوکران ۲۵۰ گرم یدور سرب ۳۰ گرم مخلوط کنند

حب یدور سرب معمول کوتِرِو بگیرند یدور سرب ۳ گرم گلقند مقدار کافی مطابق معمول ۴۲ حب سازند و روزی دو حب و زیادتر استعمال نمایند

پوماد یدور سرب جهة دفع فیبرُو مُرحی معمول گالارد بگیرند عصارهٔ بنج ۳ گرم یدور سرب ۶ گرم پیه مذاب ۵۰ گرم مخلوط کنند

پوماد یدور سرب جهة دفع سیکوزیس معمول بازَن بگیرند یدور سرب عصاره شوکران مکد ۱ پیه مذاب ۲۰ مخلوط کنند

پوماد محلل یدور سرب معمول لانگلِبِرت بگیرند یدور سرب ۱ گرم عصارهٔ شوکران ۳ گرم پیه مذاب تازه ۲۰ گرم مخلوط کنند

ایضاً پوماد محلل معمول فُوالمیِر بگیرند یدور سرب ۲ گرم اونگان ناپلی ۳ گرم پیه مذاب ۱۵ گرم مخلوط کنند

یدور پتاسیوم

یدور پتاسیوم (هیدرویدات پتاس) جسمی است سفید و متبلور و تبلورهای ان مکعب و در مجاورت هوا جاذب الرطوبه و محلول در ۱ دهم جزء اب سرد و ۱۸ اجزء الکل سرد ۹۰ درجه و ۶ جزء الکل جوش و ۲ جزء و نیم گلیسرین و ۱۰۰ اجزء ان دارای ۳۳/۷۶ ید و ۲۳/۶۲ پتاسیوم میباشد و مانند سایر یدورهای قلیائی ممکن است مقدار زیادی ید جذب کند و بحالت ید و پتاسیوم یدوره در اید

ید و پتاسیوم را داخلا و خارجا استعمال میکنند در استعمالات داخلی خطرش خیلی کمتر از خود ید است و میتوان بمقدار خیلی زیاد استعمال شود و استعمال داخلی ان در دفع سوانح ثالثی سیفیلیس و تنمیات بطنی سر و جیوه و فالج بیماری مفاصل و اسم و البومین اوری و امراض مجاری در معده و اقسام خنازیر و گواتر و دفع فالج بسی و در وفا تیسم مزمن خیلی سودمند است و بقول کلی از عوامل ضد سیفیلیس و محلل و ضد اسم میباشد و مقدار شربت ان از ۵ دسی گرم تا ۵ گرم است که در مشروب زیادی حل کرده تدریج بنوشند و **بومیت** مقدار شربت ان از ۱ تا ۱۰ گرم نیز مینویسد و **بوشو** میگوید مقدار شربت ید و پتاسیوم در سیفیلیس خصوصا که با اختلال ضریح غظام و اوجاع عظمی همراه باشد از ۲ تا ۱۰ و ۱۵ گرم است و مصنف میگوید تا ۹ و نیم ۱۰ در دفع عوارض ثالثی سیفیلیس بسیار استعمال کرده ام

مواد مانعة الجمع جمع مایع املاح سرب و املاح جیوه و املاح نقره و اسیدها و املاح اسید و کلورور بروم و دسولفات با دو نشات ید و رهای فلزی با ید و ید و پتاسیوم نباید نمود

طریق ساختن ید و پتاسیوم مطابق کدکس بگیرند پتاس کستیک مقدار منظور به مصفا اب مقطر مکس مقدار کافی پتاس را در مقداری اب مقطر حل کنند که محلول ۱۸ درجه بست اید و بعد کم کم ید بران افزایند و بهم زنند تا محصول فی الجمله رنگین شود و سپس از اتاب در جه جفاف تبخیر نمایند و این محصول را در قابا هنی بحرارت محی قریب کنند و پس از سرد شدن مذاب را در اب مقطر گرم حل نمایند و دیگر تا بی تبخیر کرده بگذارند سرد شده و متبلور گردد و حفظ کنند

محلول یدوره معمول ژانل بگیرند ید و پتاسیوم ۱ الکل اب و زیاد بنجو به ۱ اب صاف ۱۹ حل کنند و هر قاشق اش خوری این محلول دارای ۵ دسی گرم ید و پتاسیوم است و از ۱ تا ۱۰ قاشق در یک ظرفی اب داخل کرده در دفع عوارض ثالثی سیفیلیس در مدت ۲۴ ساعت بنوشند

شربت یدوره مطابق کدکس بگیرند ید و پتاسیوم اب مقطر مکدا شربت ساده ۱۹ حل کرده مخلوط نمایند و ۲۰ گرم این شربت دارای ۵ دسی گرم ید و پتاسیوم است و از ۵ تا ۱۰۰ گرم از ادر دفع خنازیر و سیفیلیس هر روز بیاشامند و یکی از دانشمندان میگوید شربت تمر طعم نامطبوع ید و پتاسیوم را می پوشاند

شربت قهوه یدوره معمول ژانل بگیرند قهوه بو داده و کوفته ۲۰ در التحیل اسپمان داخل کرده و با مقدار کافی اب جوش ۶۴ جزء مصفی بدستاورند و در حمام ماویه ۱۵ جزء قند در ان حل کرده و ۳ جزء ید و پتاسیوم افزایند و هر قاشق اش خوری این شربت دارای ۵ دسی گرم ید و پتاسیوم است

شربت جنطیانای یدوره معمول ریکورد بگیرند شربت جنطیانا ۲۰ ید و پتاسیوم ۱ حل کنند و در سیفیلیس مجربست سوم از ۱ تا ۵ قاشق اش خوری کوچک و گاه تا ۶ قاشق بنوشند

یدور پتاسیوم

شربت یدور پتاسیوم

شربت یدور پتاسیوم بگیرند یدور پتاسیوم ۲۵ گرم شربت پوست نارنج ۵۰۰ گرم حل کنند و هر قاشق اش خوری این شربت دارای یک گرم یدور پتاسیوم است و از ۱ تا ۴ قاشق در عرض روز بنوشند

شربت یدور پتاسیوم معمول ریکورد بگیرند شربت عشبه ۵۰۰ گرم یدور پتاسیوم ۱۶ گرم حل کنند و از ۱/۲ تا ۱ قاشق در مطبوخ مناسبی مخلوط کرده بنوشند

شربت ضد خنازیر معمول بوانه بگیرند شربت جنطیانا شربت کنکینا شربت پوست نارنج مکد ۳۰۰ گرم یدور پتاسیوم ۱۵ گرم طرطرات اماناک آهن ۸ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و روزی سه قاشق در مطبوخ مناسبی مخلوط کرده بیاشامند

شربت ضد خنازیر معمول ورنوی بگیرند یدور پتاسیوم تغفین ید مکد ۲ گرم شربت جنطیانا شربت کنکینا مکد ۱۲۵ گرم مخلوط کنند و از ۱ تا ۲ قاشق چای خوری در عرض روز بنوشند

آب مشروب یدی معمول لوگول بگیرند ید ۲ دسی گرم یدور پتاسیوم ۴ دسی گرم آب مقطر ۱۰۰۰ گرم حل کنند و در اختلالات خنازیری از ۳ تا ۴ گیلاس در عرض روز بنوشند

محلول یدور پتاسیوم یدوره معمول تاستو بگیرند ید ۱ گرم یدور پتاسیوم ۱۰ گرم آب ۳۰۰ گرم مخلوط کرده حل نمایند و جهت دفع اورام مزمن عظام و مفاصل و جلد و اغشیه مخاط و کلو و روف روزی یک قاشق چای خوری در صورتیکه قاشق آهنین باشد در قدری آب شراب دار مخلوط کرده قبل از نهار و یکی قبل از شام بنوشند و مدت دو تا سه ماه بر آن مداومت کنند

محلول یدی معمول برون سیکارد بگیرند ید ۲ گرم یدور پتاسیوم ۱۰ گرم آب مقطر ۵۰۰ گرم مخلوط کرده حل نمایند و جهت دفع فالج نیمه اسفل روزی سه دفعه یک قاشق چای خوری این محلول را در چند قاشق اش خوری شراب قرمز یا آب صاف مخلوط کرده قبل از غذا بنوشند و این محلول در جذب سیلانات منتشره در تجاویف جمجمه و فقار قوی الاثر است

محلول دافع صرع معمول اوکونور بگیرند یدور پتاسیوم ۲۵ سانتی گرم مطبوخ کاسنی ۱۵ گرم حل کرده در عرض روز بنوشند و بعد محصولات روی را استعمال کنند

تیزن عشبه با یدور پتاسیوم معمول مارندی بگیرند یدور پتاسیوم ۴ گرم تیزن عشبه ۵۰۰ گرم شربت پوست نارنج ۱۰۰ گرم مخلوط کرده در مدت ۲۴ ساعت پیاله پیاله بیاشامند

محلول ضد ورم حلق اسکرلاتینی معمول پیویس بگیرند یدور پتاسیوم ۱ گرم ید ۱۵ سانتی گرم کلورات پتاس ۴ گرم نیترات پتاس ۶ گرم بیکربونات پتاس ۲ گرم آب ۲۲۴ گرم حل کرده در دفع ورم حلق اسکرلاتینی و ورم حلق تناوبی هر چهار ساعت فاصله یک قاشق چای خوری بنوشند

محلول دافع اسم معمول تی وسو بگیرند یدور پتاسیوم ۱۰ گرم آب صاف ۲۰۰ گرم حل کنند و هر شب بعد از شام یک قاشق چای خوری بنوشند

طریقه معمول سه فر مداوای اسم بگیرند یدور پتاسیوم ۱۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۶۰ گرم حل کنند و قبل از نهار و شام یک قاشق اش خوری بیاشامند و پس از چند روز مداومت بر مقدار مذکور میتوان روزی سه قاشق یعنی سه گرم یدور پتاسیوم استعمال نمود و بعد از چند هفته مداومت

مقدار دوا را نصف کنند و بعد اگر لازم شود همان مقدار اول را معمول دارند و در روزی شش مره دفعه ۱۰ قطره یدور اتیل استنشاق نمایند بخصوص در هنگام حمله

محلول یدوره معمول ریکورد بگیرند یدور پتاسیوم ۱۵ گرم آب ۲۵۰ گرم حل کرده دو قاشق آش خوری در روز بنوشند

محلول یدوره هزالی معمول مارتندی بگیرند یدور پتاسیوم ۱۵ گرم شربت صمغ ۵۰ گرم عرق کاهو ۲۵۰ گرم عرق بهارنارنج ۵ گرم تنتور دیژیتال ۱۰ گرم مطابق معمول مخلوط کنند و در روزی یک قاشق آش خوری صبح و یکی عصر بنوشند

محلول یدوره ضد اسم معمول تروسو بگیرند یدور پتاسیوم ۲۵ سانتی گرم تا ۲ گرم مطبوخ پولیگالا ۱۵۰ گرم حل کنند و هر دو وقت یکجا بنوشند

محلول یدوره دافع ذات الریه معمول شوورت بگیرند یدور پتاسیوم ۵ گرم آب مقطر ۲۰۰ گرم حل کنند و هر دو ساعت فاصله یک قاشق آش خوری بیاشامند

محلول یدوره دافع روماتیسم عضلانی معمول مارتندی و دلیو تراستو بگیرند یدور پتاسیوم ۱۰ گرم ید ۱ گرم آب مقطر ۳۰۰ گرم حل کنند و در روزی سه قاشق چای خوری بنوشند

محلول یدوره دافع لکه قرنیه معمول ادمیوکس بگیرند آب مقطر ۳۰ گرم یدور پتاسیوم ۵ گرم تنتور ید ۳ قطره مخلوط کنند و در روی قرنیه قطور نمایند

نسخه دیگر معمول کمره بگیرند آب مقطر ۵ گرم یدور پتاسیوم ۲ گرم بی کربونات سود ۱ گرم حل کرده بروی قرنیه قطور نمایند

محلول مشروب یدوره معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند یدور پتاسیوم ۶۰ سانتی گرم ید ۲۰ سانتی گرم آب مقطر ۱۰۰۰ گرم حل کنند و پیاله پیاله بیاشامند

بخور یدوره معمول فوونیه بگیرند یدور پتاسیوم ۴ گرم آب مقطر ۲۵ گرم حل کنند و در دفع اکلر دهان بخور دهند

محلول یدوره محمر معمول لوگول بگیرند ید ۳ گرم یدور پتاسیوم ۶ گرم آب ۱۴ گرم حل کنند

محلول یدوره گوگردی معمول بومیت بگیرند یدور پتاسیوم ۳ گرم سولفور پتاس ۵ گرم آب مقطر ۳۰ گرم حل کنند و مانند غسول استعمال نمایند

تیزن یدوره معمول ریکورد بگیرند مطبوخ اشنان ۱۰۰۰ گرم یدور پتاسیوم ۲ تا ۸ گرم شربت ساده ۶۰ گرم مخلوط کرده در عرض روز بتدریج بنوشند

شراب یدوره معمول بوانه بگیرند یدور پتاسیوم ۵ گرم شراب سفید و یا شراب مادیر ۵۰۰ گرم حل کنند و در روزی سه قاشق آش خوری بنوشند

مخلوط ضد سیلان شبی معمول رونابرگ بگیرند ید ۱۰ سانتی گرم

در یکصد و نهم

یدور پتاسیوم ۱ گرم اب ۲۰۰ گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و در عرض روز ۵ با قاشق اش خوری تبدریج بنوشند

مخلوط دافع گواتر معمول وِیِه بگیرند یدور پتاسیوم ۴ سانتی گرم ذره ۱۲ گرم اب جل کرده ۵۰ گرم شربت صمغ ۵ گرم تعفین دارچینی افزوده و هر روز صبح ناشتا یک قاشق اش خوری در دفع گواتر و تهیجات صد یدی بیاشامند

پوسیون یدوره معمول واندلوورت بگیرند یدور پتاسیوم ۲ گرم عرق نعناع ۲۰۰ گرم شربت زعفران ۴۰ گرم مخلوط کنند و روزی سه دفعه هر دفعه ۳۰ گرم در دفع روماتیسم مفصلی حاد بنوشند

پوسیون دافع روماتیسم مفصلی مزمن معمول بونیه بگیرند یدور پتاسیوم ۲۵ سانتی گرم شربت کوکنار سفید ۱۵ گرم اب مقطر ۹۰ گرم مخلوط کنند و سه دفعه در عرض روز صبح و ظهر و عصر بیاشامند

پوسیون دافع وجع روماتیسم معمول بوتیرو بگیرند مطبوخ کاسپا ماده ۱۵۰ گرم یدور پتاسیوم ۵۰ سانتی گرم شربت ایپکا ۱۵ گرم مخلوط کرده دو قسمت کنند و یک قسمت صبح و یکی عصر بیاشامند

پوسیون ضد امتیک معمول بکرل بگیرند اب ۱۲۰ گرم تعفین ید ۱۰ قطره یدور پتاسیوم ۵ دسی گرم شربت ساده ۳۰ گرم مخلوط کنند و با قاشق اش خوری متدرجا بنوشند

پوسیون ضد خنازیر معمول گیبور بگیرند جلاب صمغی ۱۲۰ گرم یدور پتاسیوم ۱ گرم تعفین ید ۱۰ تا ۲۰ قطره متن ۱ گرم شربت کنکینا ۳۰ گرم مخلوط کنند

پوسیون یدور پتاسیوم و دژیتال معمول بوشو بگیرند یدور پتاسیوم ۱۵ سانتی گرم تعفین دژیتال ۵ قطره پوسیون صمغی ۱۵۰ گرم مخلوط کنند و در دفع پرکاردیت و اندوکاردیت سه قسمت کرده در سه دفعه در عرض روز بیاشامند

پوسیون دافع استسقای زقّی معمول تیریون بگیرند یدور پتاسیوم ۴۰ سانتی گرم اب ۱۰۰ گرم حل کنند در استسقای زقّی مریضی که با اثر دژیتال مقاومت کند هر دو ساعت فاصله یک قاشق اش خوری بنوشند

پوسیون دافع حبس طمث معمول گالواس بگیرند یدور پتاسیوم ۱ گرم شراب کلشیک ۴ گرم شربت عشبه اب مقطر ۱۰۰ گرم مخلوط کرده سه قاشق چای خوری در عرض روز بنوشند

پوسیون دافع استسقای زقّی و اسم معمول هوشارد بگیرند یدور پتاسیوم تعفین لوبلیا تعفین پولیگالا امکد ۱۰ گرم عصاره تریاک ۱ سانتی گرم اب ۲۰۰ گرم مخلوط کرده یک قاشق اش خوری صبح و یکی عصر بیاشامند

پوسیون دافع اسم معمول بومیت بگیرند یدور پتاسیوم تعفین لوبلیا امکد ۱۰ گرم اب ۱۲۵ گرم مخلوط کرده روزی دو قاشق اش خوری بنوشند

پوسیون دافع عسر النفس قلبی معمول سه بگیرند یدور پتاسیوم ۲۵/۱ گرم ۱۲ گرم

هیدرات کلورال ۲ تا ۴ گرم جلاب صمغی ۱۲۰ گرم مخلوط کرده هر دو ساعت فاصله یک قاشق غذاخوری بنوشند

پوسیون دافع اسم معمول روکیتانسکی بگیرند هیدرات کلورال یدور پتاسیم مکد ۲ گرم اب ۱۵۰ گرم شربت پوست نارنج ۲۰ گرم مخلوط کرده روزی ۳ تا ۵ قاشق غذاخوری بیاشامند

پوسیون دافع هیپرتروفی قلب معمول گرین بگیرند یدور پتاسیم ۱۰ گرم تعفین دیژیتال تعفین بنج مکد ۱۲ گرم شربت مرکب عشبره ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و یک قاشق چای خوری صبح و یکی عصر بنوشند

پوسیون ضد روماتیسم معمول بوگروس بگیرند یدور پتاسیم ۴ گرم تعفین دیژیتال ۲ گرم عرق کاهو ۱۰۵ گرم شربت مورفین ۳۰ گرم مخلوط کنند و هر دو ساعت یک قاشق غذاخوری بنوشند

نسخه دیگر بگیرند یدور پتاسیم ۲ گرم سالیسیلات سود ۱ گرم شربت نعناع ۲۰ گرم اب مقطر ۱۲۰ گرم مخلوط کنند و دو یا سه قسمت کرده هر روز دو یا سه دفعه بنوشند

پوسیون دافع خنازیر معمول گالواس بگیرند یدور پتاسیم ۴ گرم عصاره کنکینا ۴ گرم مطبوخ نفشه فرنگی ۱۰۰ گرم شربت ضد اسکوربوت ۲۰ گرم مخلوط کنند و یک ربع از این پوسیون را صبح ناشتا بیاشامند

نسخه دیگر معمول همین مصنف بگیرند یدور پتاسیم ۶ گرم ید ۰،۴ سانتی گرم تعفین هیل ۲۵ گرم شربت مرکب عشبره ۷۵ گرم مخلوط کنند و نیز دفع خنازیر از ۲ تا ۳ قاشق چای خوری در عرض روز بنوشند

ایضاً نسخه دیگر معمول کین بگیرند یدور پتاسیم ۵ گرم کلورید رات امانیاک ۳ گرم شربت ضد اسکوربوت ۴۰ گرم عرق کاهو ۱۰۰ گرم مخلوط کنند و دفع خنازیر یک قاشق چای خوری صبح و یکی عصر بنوشند

پوسیون یدوره بگیرند یدور پتاسیم ۱ تا ۲ گرم مطبوخ رقیق قهوه ۱۰۰ گرم شربت ساده ۲۰ گرم مخلوط کنند و سه قسمت کرده در عرض روز در سه دفعه بنوشند

گرد ضد گواتر معمول فابر بگیرند مسحوق یدور پتاسیم ۵ گرم مسحوق اصل السوس ۱۰ گرم مخلوط کرده بروی زبان بمالند

گرد یدور پتاسیم معمول لگروکس بگیرند مسحوق یدور پتاسیم ۱ گرم در لوله بلوریکو چکی داخل کنند و دروقتی که شخص مسافر باشد با اولین قاشق غذای مایعی که میخورد مخلوط کرده میل نمایند

شیر یدوره (شیر کلودوبو موبدوره) بگیرند سرشیر تازه ۱۰۰ گرم یدور پتاسیم برمور پتاسیم مکد ۵ سانتی گرم کلورور سود بوم ۱ گرم قند شیر ۱۰ گرم مخلوط کرده تناول نمایند

مخلوط ضد توبرکول معمول پوتن بگیرند کلورور سود بوم ۱۰ گرم برمور سود بوم ۵ گرم یدور پتاسیم ۱ گرم اب ۱۰۰ گرم حل کنند و یک قاشق چای خوری در شیر داخل کرده صبح بنوشند

نزدیق تحت جلدی یدور پتاسیم جیوه معمول زاگازیونی

بگیرند اب مقطر ۲۰ گرم یدور دپتاسیوم ۲ گرم یدور جیوه ۲ سانتی گرم حل کنند و در روز دو دفعه در عرض و زرق نمایند

زرق تحت جلدی یدور دپتاسیوم یدوره معمول ژاکوبوویت بگیرند یدور دپتاسیوم ۰٫۲۰ گرم یده ۱ سانتی گرم اب مقطر ۳۰ گرم مطابق معمول حل کنند و از ۲ تا ۳ درّاقه در عرض هفته زرق نمایند

حقنه ضد ذوسنطاریا معمول پالم بگیرند یدور دپتاسیوم ۱ گرم یده ۵ سانتی گرم اب مقطر ۵۰ گرم حل کرده حقنه نمایند

حب ضد خنازیر یدوره بگیرند یدور دپتاسیوم عصاره برگ گردو مکید ۲ گرم با مقدار کافی گرد برگ گردو ۱۰ حب سازند و از ۲ تا ۱۰ حب در عرض روز بنوشند

غسول محلّل یدوره معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند یدور دپتاسیوم کلورید و انامانیاک مکید ۱ گرم عرق کافوری ۴۰ گرم حل کنند

پوماد ضد بواسیر معمول باره بگیرند یدور دپتاسیوم ۲ گرم عصاره ولانانیا ۴ گرم لودانوم سیدنم عصاره بلادن مکید ۵ سانتی گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند و یکدفعه صبح و یکدفعه عصر تمریخ نمایند

پوماد محلّل معمول لانگلیوت بگیرند یدور دپتاسیوم ۱ گرم عصاره شوکران ۳ گرم پیه تازه ۲۰ گرم مخلوط کرده یکدفعه صبح و یکدفعه عصر تمریخ کنند

پوماد یدور دپتاسیوم مطابق کدکس بگیرند یدور دپتاسیوم ۱ پیه ۱۰ مخلوط کنند

نسخه دیگر بگیرند یدور دپتاسیوم ۱ وازلین و پالافولین ۵ مخلوط نمایند

پوماد یدور دپتاسیوم یدوره بگیرند یدور دپتاسیوم ۵ ید ۱ پیه حسن لبه ۴۰ مخلوط کنند

نسخه دیگر معمول بیمارستانهای لشکری بگیرند یدور دپتاسیوم ۳ ید ۱ پیه ۲۵ اب مقطر ۳ یدور در اب حل کرده و ید را افزوده با پیه مخلوط نمایند

پوماد یدوره معمول بوشاردا بگیرند یدور دپتاسیوم ۳ ید ۱ پیه ۲۵ اب مقطر ۳ یدور را در اب حل کرده و ید را افزوده گلاب مکید ۱ پیه بلسانی ۱۰ اسانس گل سرخ ۲ قطره مخلوط کنند

پوماد یدوره بگیرند یدور دپتاسیوم عصاره شوکران مکید ۴ پیه مذاب ۳۲ مخلوط کنند

پوماد یدوره تریاک دار بگیرند یدور دپتاسیوم ۵ ید ۱ مخلوط کرده بیفزایند پیه مذاب ۱۰۰ لودانوم روسو ۱ و صلایه کنند

پوماد ضد رمد معمول لوهس بگیرند یدور دپتاسیوم ۱٫۲۵ گرم ید ۸ سانتی گرم پیه مذاب تازه ۱۵ گرم مخلوط کنند

گلیسره یدور دپتاسیوم مطابق کدکس بگیرند یدور دپتاسیوم اب مکید ۴ گرم حل کرده بیفزایند گلیسرین نشاسته ۳۲ گرم

گلیسره یدور دپتاسیوم معمول بیمارستانهای پاریس بگیرند یدور دپتاسیوم اب مکید ۲ گلیسرین نشاسته ۱۲ حل کرده مخلوط نمایند

غرغره یدوره معمول کولریه بگیرند یدور دپتاسیوم ۱ شربت عسل ۳۰ ماء الشعیر

۱۲۵ حل کنند
نسخهٔ دیگر بگیرند یدور پتاسیوم ۵ مطبوخ برگ درخت ۲۰۰ حل کرده در دو دم حلق سفیلیسی غرغره نمایند
مشمع یدوره معمول گنو بگیرند مسحوق یدور پتاسیوم ۵ گرم شمع شوکران مشمع دیاشیلون
مکدر ۲۵ گرم مطابق معمول مخلوط کنند
مشمع مرکب مطابق دواسازی لندن بگیرند مسحوق یدور پتاسیوم ۵ اگرم موم زرد ۱۲ اگرم
کندر ۹ گرم روغن زیتون ۴ گرم مواد دسم و کندر را ذوب کنند و یدور را در وزنش آب حل کرده اضافه
کنند و مخلوط نمایند
آب منخر یدوره معمول مئال بگیرند یدور پتاسیوم ۱ گرم بی کربونات سود ۴ گرم اسید
طرطریک ۵ گرم آب صاف ۵۰۰ گرم آب را در صراحی داخل کرده و املاح را در آن حل نموده اسید را بیفزایند
و در شرا محکم ببندند و در حین غذا یک گلاس بنوشند
کحل یدوره معمول دیسمارس بگیرند آب مقطر ۵ گرم یدور پتاسیوم ۲۰ سانتی گرم
حل کنند و در رمد ربی در چشم قطور نمایند
بسکاچ یدوره معمول دوولت در خمیر هر بسکاچی ۱ سانتی گرم یدور پتاسیوم
داخل کنند و از آن ۵ بسکاچ در عرض روز تناول نمایند
حمام یدوره معمول دوولت بگیرند یدور پتاسیوم ۵ گرم آب مقطر ۵۰۰ گرم
حل کنند و در یک حمام داخل نمایند
حمام یدوره معمول شوفل بگیرند صابون حیوانی ۵۰ گرم یدور پتاسیوم ۴۰ گرم الکل جبلی
۸۵ درجه ۵۰۰ گرم اسانس لیمو ۴ گرم در الکل ابتدا یدور را حل کنند و بعد صابون و اسانس را افزوده صاف
ایضاً حمام یدوره بگیرند یدور پتاسیوم ۱۰ گرم گلیسرین ۲۵ گرم پوزوال ۷۵ گرم با غانت حرارت
حل کنند

یدور سودیوم در همان مواقعی که یدور پتاسیوم را استعمال میکنند این ملح را تجویز مینمایند
و با بد آن نیز باشد و مخصوصاً در دفع اثرین دوپواترین بیشتر استعمال میشود و مقدار شربتش نیز مانند یدور
پتاسیوم است اگرچه بواسطه بعضی املاح سود این ملح را بمقدار زیادتری از آن میتوان تجویز کرد
طریقه ساختن یدور سودیوم مطابق دستور العمل هاژو بگیرند
محلول سود کستیک مقدار منظور ید خالص مقدار کافی محلول سود را در ظرف آهنی حرارت دهند ید را
کم کم افزوده بهم زنند و جهة خنثی کردن سود محصول را تبخیر کنند تا نصف شود و بعد یک دهم وزن ید مسحوق
ذغال افزایند و تبخیر نمایند تا بحد جفاف و بعد بوته سر پوشدار این محصول را فی الجمله تکلیس کنند و
بعد در آب حل نموده و محلول را صاف نمایند و مصفی را در گرمخانه گذارند تا متبلور شود و حفظ کنند
پوسیون دافع اثرین دوپواترین معمول هوشارد بگیرند یدور سودیوم
۲۰ گرم آب مقطر ۳۰۰ گرم حل کنند و دو قاشق شربخوری در عرض روز بنوشند
مداوای دیفتری معمول کریش بگیرند یدور سودیوم ۳ گرم سالیسیلات سود

یدور سودیوم

۵ گرم شربت تمشک ۳۰ گرم آب ۲۰۰ گرم حل کنند و هر ساعت یک قاشق اش خوری بنوشند

یدور استرنسیوم مقدار شربت و محل استعمال و خواص این یدور مانند یدور پتاسیوم است

ید و ر استرنسیوم

یدور گوگرد (سولفوریک) جسمی است سیاه اللون و بشدت بوی ید از ان متصاعد میگردد در آب و سولفور کربون غیر محلول و الکل و اتر ید این ماده را اخذ کرده و گوگرد را آزاد میکند و ترکیب این جسم مستحکم نیست و داخلاً در دفع قوباء و خنازیر تجویز میگردد و مخصوصاً در دفع شمشه سر اجر شکل استعمال میشود و مقدار شربت آن ۲۰ سانتی گرم است و در خارج ۱ گرم در ۳۰ گرم پیه مذاب مخلوط نموده بطور پوماد در اقسام خنازیر جلدی معمول میدارند

ید و ر گوگرد

حب یدور گوگرد معمول دیورژی بگیرند یدور گوگرد ۱ گرم گوگرد ۵۰ سانتی گرم صابون طبی مقدار کافی ۲۰ حب سازند و از دو ری بلسان تلو آنها را بپوشانند

پوماد یدور گوگرد بگیرند یدور گوگرد از ۱ تا ۲ گرم و از لین ۳۰ گرم مخلوط کنند

یدور روی ترکیب این ملح کاملاً مستحکم است و در اثر مشابه یدور پتاسیوم ولی چون دارای خواص محرش املاح روی است و موجب حصول قی و تسمم میگردد بمقدار خیلی کمتر باید استعمال شود و یدور سربیتی جیح دارد زیرا که محلول است و نوعاً اثر ابلاء واسطه از ترکیب روی باید در مجاور آفتاب بدست می‌آورند

ید و ر روی

پوماد یدور روی بگیرند یدور روی ۴ گرم و از لین ۳۰ گرم مخلوط کنند و از ۴ تا ۸ گرم تمریخ نمایند

شربت یدور روی معمول دشامپ بگیرند یدور روی ۱ گرم شربت ساده ۴۰۰ گرم مخلوط کنند و هر قاشق اش خوری این شربت دارای ۵ سانتی گرم یدور است

در یکصد و دهم — یدوفورم و بعضی ادویه مشابه آن

یدوفورم این جسم که از ترکیبات ید است و زیادتر از ۹ دهم وزنش ید دارد بواسطه سیرولاس نام کشف گردید و عبارت از جسمی است جامد و بشکل بلورهای فلسی زرد رنگ و بویش شبیه ببوی زعفران ولی مکره طبع و طعم آن مایل به شیرینی و غیر محلول در آب و محلول در ۱۰ جزء الکل ۹۰ درجه سرد و ۱۳ جزء الکل جوشان و ۶ جزء اتر و نیز در کلوروفورم و بنزین و روغنهای ثابت و فرار محلول و در گلیسرین غیر محلول است و بهترین محللات آن سولفور کربون است که ۲۵ جزء آن در ۱۰۰ جزء سولفور کربون حل میگردد و در اسیدها و محلول رقیق قلیائیات نیز غیر محلول است

ید و فورم

یدوفورم از عوامل فاقد الحس و مولد سیکاتریس و دافع تعفن و ضد سیفیلیس و ضد گواتر و ضد خنازیر میباشد

در بیان تاثیر فیزیولوژیک و ترابوتیکی یدوفورم

اول کسی که این دوا را در ترابوتیک استعمال نمود بوشاردا بود و بعد جمعی دیگر از دانشمندان بواسطه امتحانات کثیره خواص او را ثابت نموده و امروز از ادویه است که داخلاً و خارجاً استعمال میشود و آثار عارض

اما استعمال آن از قرار ذیل است اولاً چون یدوفورم را بروی جلد منطبق سازند بهیچوجه مورث تحریک و تحریش
نمیشود و در حقیقت موجب بطلان حس نمیگردد بلکه اوجاع عصبانی و وجعی را تسکین میدهد و همچنین
اگر آنرا بروی غشاء مخاط منطبق نمایند هیچ تحریشی در آن نمی آورد و وقتی که بروی جلد بی بشره و یا بروی
جراحات منطبق کنند اثر محسوسی در اعصاب حساس میکند ثانیاً هرگاه یدوفورم را در معده داخل نمایند نیز
مورث تحریش غشاء مخاط نمیشود چنانچه در حیواناتی که بمقدار سمی یدوفورم را خورانیده اند بهیچوجه اختلالی
در غشاء مخاط معده و امعاء دقاق آنها دیده نشده است و یکی از دانشمندان میگوید یدوفورم را هرگاه بمقدار کم
استعمال کنند بر قوه شاهیه غذائی می افزاید و اثر آن در سلسله دورانی هرگاه بمقدار کم استعمال شود ضعیف
است و یکی از دانشمندان در شهر پاریس پس از آنکه ۵ سانتی گرم یدوفورم آشامید مشاهده کرد که نبضش
از ۷۲ قرعه تنزل کرده به ۶۰ قرعه رسید ولی اگر بمقدار سمی استعمال شود نبض خیلی سریع میگردد و اثر آن
در سلسله عصبانی مسلم است ولی نه آنکه مثل عوامل فاقد الحس حقیقی از قبیل کلوروفورم و امثال آن اثر کند و
بعضی از مصنفین که در حیوانات بمقدار زیاد یدوفورم خورانیده مشاهده کرده اند که ابتداء در حیوان یک
نوع مستی ظاهر شده و اندوی میل زیاده بخواب رفته و در خواب آرام بوده است و چون آنرا برای راه رفتن
بلند کنند بی قرار شده و میافتند و اگر تسمم دوامی حاصل کند یک قسم کزاز تناوبی و کزاز بجانب خلف بروز
مینماید و چون یدوفورم جذب شد و در دوران داخل گردید از همه مجاری مخرجه بدن خارج میگردد و در
سگهائی که یدوفورم را در بدن آنها جهة امتحان و تجربه داخل کرده اند بوی او از نفسشان مشموم میگردید
و نیز بعد از افاده یدوفورم وجودش را در بول و شیر و عرق و اشک و مخاط بینی و خون حیض و آب امنیوس
(آبه) و مواد برازی مشاهده کرده اند و جذب یدوفورم مانند جذب ید سریع است و پس از دو ساعت بعد از
شرب میتوان وجود آنرا در لعاب دهان و شیر محسوس نمود و پس از استعمال تا سه روز در بدن دوام میکند
و بسهولت بواسطه شیر مرضعه در بدن طفل داخل میشود و در این صورت وجود آنرا در بول طفل ممکن
است ثابت نمایند

یدوفورم بمقدار زیاد ممکن است مورث مرگ گردد و ۱۰ گرم آن خوک هندی و ۳۰ گرم خرگوش و ۴۰ گرم سگ
متوسط القامه را میکشد و از ۲ تا ۴ گرم در انسان مورث بعضی آثار سمی میگردد و نعش حیوانات مسموم
بواسطه یدوفورم را که تشریح کرده اند تغیرات محسوسی در آن نیافته اند اما از همه آلات بدن آنها شدت بوی
یدوفورم را استشمام کرده اند.

علاوه از جذب مجاری هضم یدوفورم ممکن است بواسطه مجاری دیگر جذب شود و ثابت شده است که بواسطه
جلد و غشاء مخاط بخصوص جراحات جذب گشته و داخل در دوران میگردد

چنانچه گفتیم از استعمال داخلی یدوفورم بمقدار زیاد یعنی از ۲ تا ۴ گرم آثار سمی بروز میکند و میگویند
هرگاه از ۵ تا ۱۰ سانتی گرم از آن بیاشامند یک نوع حالت فقدان حسی ظاهر میشود و موجب تسکین میگردد
و در سرطان متقرح وقتی که جراحت چندان متورم نباشد مورث فقدان حس موضعی میشود و در این
وقت از ۵ سانتی گرم تا ۱ گرم یدوفورم را در ۱۰ گرم کره کاکاو داخل کرده بروی جراحت باید نهاده نمود
و نیز در سرطان رحم و مستقیم و مثانه شیافی از آن در مهبل و یا مستقیم داخل مینمایند و در [illegible]

درس یکصد و دهم

دکواتر و سیفیلیس سل ید و فورم را بطور حب بمقدار ۰٫۱ تا ۰٫۵ سانتی گرم قوی التأثیر میدانند مثل دو دسینین سوده ؛
مسحوق ان در جراحات و قروح غیر سرطانی که مزمن باشند و در شقاق مقعد و اقسام شانکر جهت حصول سیکاتریزاسیون
و شفای مرض نیز مؤثر است

چون ید و فورم دارای بوی مکره و نامطبوعی است بعضی وسائط در پوشاندن این بو بیان کرده اند که عمده انها
از قرار ذیل است

وسائطی که در پوشاندن بوی ید و فورم بکار میبرند

اولاً چون در ۱۰ گرم ید و فورم از یک تا دو قطره اسانس نعناع داخل کنند بوی مکره از ا باطل میکند و این واسطه را وقتی معمول میدارند که
ید و فورم را در داخل بطور حب استعمال نمایند

ثانیاً در استعمالات خارجی ید و فورم بهترین وسائط جهة پوشاندن بوی ان بلسان پرو است که بطریق ذیل پوماد
ساخته بکار برند بگیرند ید و فورم ۳ بلسان پرو ۴ سرمناب ۳۰ مخلوط کنند و یا ید و فورم ۱ بلسان پرو ۳ وازلین ۹
و میتوان بجای وازلین الکل و کولودیون و یا گلیسرین استعمال کرد

ثالثاً چون یک جزء ید و فورم را با یک جزء تنن مخلوط کنند علاوه برانکه بوی ان پوشیده میشود تغییری در طبیعتش
نیز حاصل میگردد و محصول مرکبی بدست میاید مشابه بمحصولی که از ترکیب ید با تنن موجود میشود و این
ترکیب ثانوی مانند ید و فورم خالص قوی الاثر است

رابعاً هرگاه از ۱ تا ۲ قطره اسانس ترانتین و انیسوم بر مسحوق ید و فورم بیفزایند بوی مکره از باطل کرده و در استعمال
خارجی بدون انزجار طبع میتوان بکار برد و نیز اگر در ۱۰۰ جزء مسحوق ید و فورم ۵ جزء کافور مسحوق
داخل کنند بهتر از همه وسائط مذکوره بوی از باطل مینماید

هرگاه در استعمال ید و فورم شرایط ذیل را اجری کنند بهترین عوامل مولد سیکاتریس در جراحات غانغرانی
خواهد بود اولاً باید ید و فورم را به غبار بسیار نرمی تحویل کرد ثانیاً با کمال دقت این غبار را بروی همه سطح مغلول
منطبق نمود و در اجرای شرط اول از اینکه ذرات ید و فورم تحصل میکنند و میگذارند تا تبخیر شود و ید و فورم بشکل غبار بسیار
نرم باقی ماند و در اجرای شرط دوم ابتدا باید باعانت بخور اب گرم جراحت را شسته و بخوبی از چرک پاک کنند و بعد
بقدر امکان سطح مغلول را خشک نموده و غبار ید و فورم را بروی ان منطبق نمایند و اگر ید و فورم بشکل غبار
بسیار نرم نباشد همه سطح جراحت را فرا نمیگیرد و در پستی و بلندیهای ان کاملاً داخل نمیشود و سپس جراحت را
با شربی و یا پنبه محلوج و یا مشمع و یا شیلون بر بندند و این رفاده را در ابتدا هر روزی یک بار و دو دفعه عوض کنند
و باندازهٔ که سیکاتریس تولید میشود فاصله ما بین دو رفاده را بیشتر قرار دهند
جهة انطباق ید و فورم بروی جراحات داخله مثلاً جراحات حلق و عنق رحم باید باعانت رپشاوسون
محلول یک جزء ید و فورم در ۱۰ اجزاء اتر استعمال نمود

طریق ساختن ید و فورم موافق قاعدهٔ دوولت

بگیرند کربونات مبتلر سود ۲ ید ۱ الکل ۵ در ۸۰ درجه ۲ اب ۱۰ ملح را در اب حل کرده و الکل را افزوده ۶۰ درجه حرارت وارد کنند و کم کم ید
افزوده و بعد بگذارند سرد شود ید و فورم حاصل میگردد و در اب مادر چون الکل افزوده و تا ۶۰ درجه حرارت
وارد اورده مجموع بخار کلور را از ان عبور دهند باز مقدار مجددی ید و فورم بدست میاید و موافق این قاعده از ۱۰۰

طریق تحصیل ید و فورم

جزء ید ۹ جزء ید و فورم میتوان بدست آورد

قاعده دیگر معمول بوشارد بگیرند ید ی کربونات پتاس مکدر ۲ اب ۵ الکل ۵ در صراحی داخل کرده و در حمام ماریه ۵ درجه حرارت وارد اورند و همینکه محصول بی رنگ شد ۵ جزء دیگر ید افزایند و مجددا کم کم مقدار دیگری اضافه کنند تا تعامل بانجام رسیده و رنگ محصول اسمر گردد و در این وقت مقدار کمی محلول پتاس افزایند تا این رنگ که سببش زیادتی ید است برطرف شود و درد ی که حاصل میشود عبارت است از ید و فورم و انرا بر کاغذ صافی ریخته با اب مقطر بشویند و اب ماده را چون تبخیر نمایند مقدار زیادی تبلرهای ید ور پتاسیوم خالص حاصل خواهد شد و در حقیقت این عمل عبارت از طریقه ساختن ید ور پتاسیوم است که ضمیمه ان ساختن ید و فورم میباشد

ید و فورم چنانچه گفتیم از عوامل فاقد الحس و مسکن و انتی سپتیک و محلل و ضد سیفیلیس و ضد خنازیر و ضد گوا تر است و مخصوصا در دفع اقسام خنازیر و تهیجات عقود لمفی موثر است و انرا در دفع اقسام توبرکولر و گاستر الژی و نورالژی و راشیتیسم و حمیات دائمه نیز استعمال میکنند و مقدار شربتش از ۱ تا ۵ دسی گرم است بطور حب و در خارج در دفع اختلالات جلدی و قروح موجع و قروح سرطانی و قروح سیفیلیسی معمول میدارند و چون پنبه محلوج را بید و فورم الوده کرده و در ما بین لبهای نزدیک گذارند در دفع ورم مهبل قویا اثر میکند و باید همیشه متذکر بود در سطوح جذابه کم وسعتشان زیاد باشد ید و فورم را منطبق نکنند زیرا ممکن است جذب شده اثار تسمیم ظاهر گردد

نسخه های متداول ید و فورم

کلورو فورم ید و فورمی بمقدار اشباع ید و فورم را در کلورو فورم حل کنند و سطوح متهیجه موجعه که مبتلی بر اورام مزمن باشند و نیز سطوح متهیجه غدد و سطوح اجتماعات سرخ روزی و سطوح مفاصلی که مبتلی به اورام کهنه بوند از این محلول نطول نمایند و از نافه موئی و یا بوسیله روش صمغی بپوشانند و باید این سطوح دارای بشره باشند و بجای کلورو فورم میتوان ید و فورم را در مخلوطی از یک جزء اتر و یک جزء الکل بحد اشباع حل کرده و در رد بفتری نطول نمود

کولودیون ید و فورمی معمول مورتن بگیرند ید و فورم ۱ کولودیون تجاری ۱۰ حل کنند و باعانت قلم موئی روی محل نقرس و رماتیسمی موجع نطول نمایند و نیز این کولودیون را در دفع حمره و دیفتریت نطول میکنند

ترزیب ید و فورمی بگیرند ید و فورم مسحوق ۵ گرم ترزیب مطرح نیم پارچه را اول با محلول قلیائی (کربونات سود ۲ اب ۱۰۰) بشویند و خشک کنند و بعد در محلول اسید فنیک ۱ در ۱۰۰ الوده کرده و بقوت بفشرند و در ظرفی گذاشته و ید و فورم را روی ان ریزند و بهم زنند تا ید و فورم بهمه ان پارچه علی السویه ملصق شود و بعد تکان دهند تا زیادتی ید و فورم بریزد و تا کرده در قوطی فلزی حفظ نمایند

ترزیب ید و فورمی چسبنده بگیرند ترزیب مطرح در محلول قلیائی چنانچه ذکر کردیم الوده

کرده بخشکانند و بعد بگیرند الکل ۹۵ درجه ۱۲۰۰ گرم را شانج ۱۰۰ گرم گلیسرین ۵۰ گرم را شانج را در الکل حل نموده
گلیسرین را بیفزایند و باریچه را در آن فروبرده بخشکانند و بعد در مسحوق یدوفورم آلوده کنند و در قوطی فلزی
حفظ نمایند

پنبه یدوفورمی بگیرند پنبه محلوج ۱ مسحوق یدوفورم ۱۰ آلوده کنند

قلم یدوفورم بگیرند یدوفورم ۱۰ گرم مسحوق صمغ عربی ۰،۵ سانتی گرم مخلوط کرده و با مقدار کافی آب
و گلیسرین خمیری سازند که شایسته حب باشد و آنرا مانند قلم لوله کنند

زرق تحت جلدی یدوفورم بگیرند یدوفورم ۱ اترسولفوریک و یا روغن کرچک ۱۰ حل کنند
و یک نیم الی یک گرام را در یک دفعه با پراواز زرق نمایند و میتوان با وازلین مایع ادو ۱۰۰ را زرق نمود

بخور اتر یدوفورم معمول بومیت بگیرند اترسولفوریک ۱۰۰ یدوفورم ۵ حل کنند
و در دفع قروح حلق و قرح بخور دهند

گلیسره یدوفورم معمول بیلروت بگیرند یدوفورم ۱ گلیسرین ۱۰ مخلوط کنند در
دمامیل بارد پس از آنکه بواسطه آلت متنفس چرک را کاملاً خارج کردند بواسطه انبوبه این آلت زرق نمایند
و اگرچه وسعت جوف دمل مقدار گلیسره در زرق مختلف میگردد ولی مقدار متوسط آن ۲۰ گرم است و
پس از زرق دهانه دمل را از ترتیب یدوفورمی بپوشانند

شیاف یدوفورم معمول میتی بگیرند کره کاکاو ۵ گرم یدوفورم ۲۰ دسی گرم مطابق
معمول یک شیاف سازند و این شیاف که مسکن است در شقاق مقعده استعمال میشود و **دمارکی**
مقدار یدوفورم را در شیاف مهبلی و مستقیمی یک گرم قرار میدهد و در تسکین اوجاع سرطانی رحم استعمال
میکند

نسخه دیگر معمول ولپکر بگیرند یدوفورم ۵ تا ۲۰ سانتی گرم عصاره بنج ۵ سانتی گرم مسکه
کاکاو مقدار کافی یک شیاف سازند

ایضاً نسخه دیگر معمول موریتن بگیرند یدوفورم ۲۰/۱ گرم کره کاکاو ۳۰ گرم مطابق
معمول ۱۰ شیاف سازند

ایضاً معمول پوردون بگیرند یدوفورم ۱ گرم کره کاکاو ۲۵ گرم مطابق معمول ۵
شیاف سازند

زیت یدوفورم معمول موریتن بگیرند یدوفورم ۵ گرم روغن بادام شیرین ۱۰۰۰
گرم اسانس بادام تلخ ۳ قطره حل کرده صاف نمایند و از آن ۲ تا ۳ قاشق اش خوری بنوشند

روغن یدوفورمی جگرمورو معمول فونساگریو بگیرند روغن جگر ماهی
جگرمورو ۱۰۰ گرم یدوفورم ۲۵ سانتی گرم اسانس انیسون ۱۰ قطره مخلوط کنند

نسخه دیگر معمول فوردون بگیرند یدوفورم ۱ گرم روغن جگرمورو ۲۵۰ گرم
اسانس انیسون ۳ گرم مخلوط کنند و از آن ۱ تا ۳ قاشق اش خوری بنوشند

زرق دافع سوزاک بگیرند اسید تنیک یدوفورم مکلس ۵ گرم گلیسرین ۳ گرم آب ۱۰ گرم

مطابق معمول مخلوط کنند و ابتدا قریب یک لیتر آب ۴۰ درجه در مجرای بول جریان داده و بعد مخلوط مذکور را تزریق نمایند

نفوخ یدوفورم بگیرند یدوفورم ۲ نشاسته مسحوق ۱ مخلوط کنند

نطول یدوفورم بگیرند الکل ۹۰ درجه ۳۰ گرم صابون حیوانی ۴ گرم یدوفورم دهن فرار نعناع مکی ۱ گرم مخلوط کرده در حمام ماریه حل کنند و بدوا جاع عصبانی نطول نمایند

نسخه دیگر معمول گالواس بگیرند یدوفورم ابلسان پرو ۳ عرق کشمش با گلیسرین ۱۲ مخلوط کنند

مخلوط گلیسرینی یدوفورم معمول کلیش بگیرند یدوفورم ۳۰ گرم گلیسرین ۱۰۰ گرم اسانس نعناع فلفلی ۳ گرم مخلوط کنند

مخلوط گلیسرینی یدوفورم معمول لیپ بگیرند یدوفورم ۶ گرم گلیسرین ۴۰ گرم مخلوط کنند و از ۳۰ سانتی گرم تا ۷۵ سانتی گرم در تزریق تحت جلدی بکار برند

مخلوط گلیسرینی یدوفورم معمول موزتیگ بگیرند یدوفورم ۱ گرم گلیسرین ۲۰ گرم مخلوط کرده در جرم گواتر تزریق نمایند

نسخه دیگر جهت تزریق در جرم گواتر معمول مصنف مذکور بگیرند یدوفورم ۱ گرم بترول ۹ گرم وازلین مایع ۱۰ گرم روغن گولتری ۲ قطره مخلوط کنند

تمریخ دافع نزله مزمن انف معمول ابرله بگیرند یدوفورم ۴ گرم اسانس جامد ژرانیوم ۵۰ سانتی گرم اسید فنیک مایع ۱۵ قطره وازلین ۳۲ گرم مخلوط کنند

پوماد یدوفورم بگیرند مسحوق یدوفورم ۳ مسحوق قهوه ۳ پارافین ۳۰ مخلوط کنند

ایضا نسخه دیگر بگیرند یدوفورم ۲ تا ۴ گرم قیروطی ساده و یا وازلین ۳۰ اسانس گل سرخ ۲ تا ۴ قطره مخلوط کنند و در دفع جذام و پسوریازیس و اگزمای مزمن و قروح موجعه تمریخ و دفاده نمایند

پوماد معمول زاید بگیرند یدوفورم ۱ وازلین ۴ مخلوط کرده در ورم جفن چرکانی نطول نمایند

پوماد دافع شانکر بگیرند یدوفورم ۱ ابلسان پرو ۳ وازلین ۹ مخلوط کنند

پوماد دافع شقاق مقعد بگیرند یدوفورم ۴ گرم پیه حسن لبه ۲۰ گرم مخلوط کنند

پوماد دافع بواسیر معمول ساباال بگیرند یدوفورم ۴ مسحوق تریاك ۱ وازلین ۴ مخلوط نمایند

پوماد دافع ورم بیضه معمول الوارز بگیرند یدوفورم ۱ تا ۲ گرم پیه مذاب ۳۰ گرم مخلوط کنند

نسخه دیگر معمول بوردو بگیرند یدوفورم ۴ گرم وازلین ۳۰ گرم مخلوط نمایند

پوماد دافع اوزن معمول لنوکس برون بگیرند یدوفورم ۵۰ سانتی گرم وازلین ۳۰ گرم مخلوط کنند

نسخه دیگر معمول همین مصنف بگیرند یدوفورم ۳ تا ۵ دسی گرم اتر سولفوریک ۳ تا ۵ گرم وازلین ۳۰ گرم اسانس گل سرخ ۵ تا ۸ قطره مخلوط کنند

پوماد دافع بروریکو معمول هبلره بگیرند ید و فورم ۵ گرم پیه مذاب ۴۵ گرم مخلوط کنند

پوماد دافع قرمنه (نفلونیخ) معمول ونذام کوتل بگیرند ید و فورم ۲/۱ گرم پیه مذاب ۲۸ گرم مخلوط نمایند

پوماد دافع وازینیسم معمول گالارد بگیرند مسحوق ید و فورم مسکه کاکائو مکید ۲ گرم پیه مذاب ۱۵ گرم مخلوط کنند

گرد دافع نزله انف معمول بورلی بگیرند مسحوق ید و فورم مسحوق کافور مکید ۴ گرم مسحوق صمغ عربی ۱ گرم مخلوط کرده نفوخ کنند

گرد جاذب وانتی سپتیك معمول شامپیونیر بگیرند مسحوق ید و فورم مسحوق کنکینای خاکستری مسحوق حسن لبه مسحوق کربونات منزی مکید ۱۰۰ گرم اسانس اوکالیپتوس ۱۲/۵ گرم مخلوط کنند

گرد دافع خیارك متقرح معمول کاوازینی بگیرند مسحوق ید و فورم ۲۲ گرم اسید سالیسیلیك سونیترات بیسموت مکید ۱۰ گرم کافور مسحوق ۳ گرم مخلوط کنند و پس از بضع کردن خیارك ذرور نمایند

گرد دافع العفونه ضد سرطان رحم معمول ژبلیت بگیرند ید و فورم ۱۸ گرم سولفات کینین ۳ گرم زغال مسحوق ۱۵ گرم اسانس نعناع ۴۰ قطره مخلوط کرده بمحل معلول منطبق کنند

سفوف دافع نورالژی سیفیلیسی معمول زیسل بگیرند ید و فورم ۲/۵ گرم قند مسحوق ۳ گرم مخلوط کرده ده ۲۰ بسته مساوی به بندند و سه بسته در روز سفوف نمایند

محلول ضد سیفیلیس معمول ایزنارد بگیرند ید و فورم ۳ گرم الکل خالص ۱۰ گرم گلیسرین خالص ۳۰ گرم حل کنند

محلول الکلی ید و فورم بگیرند ید و فورم ۱۰ گرم اتر سولفوریك الکل مکید ۲۰ گرم حل کنند

محلول اتری دافع قروح سیفیلیسی معمول ایزنارد بگیرند ید و فورم ۲ گرم اتر سولفوریك ۴۰ گرم حل نمایند

محلول اتری جهة رفاده معمول گوبلر بگیرند ید و فورم ۱ گرم اتر ۶ گرم حل کنند

وازلین ید و فورمی بگیرند وازلین ۵ گرم ید و فورم ۱/۲ گرم مخلوط نمایند

پرل (کپسول) ید و فورم بحد اشباع ید و فورم را در اتر حل کنند و مطابق معمول کپسولهائی سازند که هریك دارای ۵ سانتی گرم از این محلول باشند و در نگاستر الژی موجع و در سوء هضمی که سبب آن حصول تخمیر و انقلاب غیر طبیعی مواد غذائی باشد و نیز در گلبکوزاوری و در توبرکول از ۱ تا ۲ دانه با هر غذا بنوشند

پرل ید و فورم معمول بوشاردا مطابق معمول کپسولهائی سازند که هریك دارای ۱۵ سانتی گرم زغال مسحوق و یك میلی گرم ید و فورم باشند و از ۲ تا ۱۰ کپسول در عرض روز بنوشند

زغال ید و فورمی معمول پیکسینی بگیرند ید و فورم ۶ سانتی گرم اتر مسحوق زغال مکید ۱۰۰ گرم گلیسرین ۱۰ گرم ید و فورم را در اتر حل کنند و زغال را مخلوط کرده بگذارند تا اتر بخار شود

دیگر ...

وگلیسرین را بیفزایند ودر دفع اسهال درعرض ۲۴ ساعت گاه گاه یك قاشق اش خوری بنوشند

حب ید و فورم معمول بوشاردا بگیرند ید و فورم ۵ گرم عصاره افسنتین مقدار کافی اسانس گل سرخ ۲ قطره مطابق معمول ۵۰ حب سازند وازیك تا ۵ حب در روز بنوشند

حب ید و فورم بگیرند ید و فورم عصاره کنکینا مکد ۵ گرم اسانس نعناع ۲ قطره مطابق معمول ۵۰ حب سازند و هر حبی دارای ۰٫۱ سانتی گرم ید و فورم است

نسخه دیگر بگیرند ید و فورم ۱۰ سانتی گرم قند شیره ۵ سانتی گرم لعاب مقدار کافی جهة ساختن یك حب وازیك تا ۳ حب در روز بنوشند

حب ید و فورم معمول گرانهالك بگیرند ید و فورم ۱۰ سانتی گرم مسحوق ریشه خطمی عسل مکد مقدار کافی جهة ساختن یك حب ودر دفع اوجاع حاصل از اختلالات سرطانی و نورالژی و نقرسی وغیره از یك تا ۳ حب بد فعات در عرض روز بنوشند.

حب دافع دیابیطوس معمول مولشوت بگیرند ید و فورم عصاره لاکتوکاریوم مکد ۱ گرم کومارین ۱۰ سانتی گرم مطابق معمول ۲۰ حب سازند واز ۲ تا ۸ حب در عرض روز بنوشند

حب دافع نورالژی سیفلیسی معمول زسل و مورباك بگیرند ید و فورم ۱٫۵ گرم عصاره جنطیانا و گردان مکد مقدار کافی ۲۰ حب سازند واز ۲ تا ۳ حب در عرض روز بنوشند

حب دافع سل معمول شبا زیلی بگیرند ید و فورم ۱۰ سانتی گرم گرد لیکوپود عصاره جنطیانا مکد ۵ سانتی گرم جهة ساختن یك حب واز ۲ تا ۶ حب در عرض روز بنوشند

حب لیگروکس نمره ۱ بگیرند کراوزوت ید و فورم تربین مکد ۵ گرم اسید تنی و نیك تربانتین مکد ۲ گرم مسحوق ریشه خطمی منیزی مکلس مکد ۶ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند واز ۴ تا ۱۰ حب در عرض روز بنوشند

نمره ۲ بگیرند ید و فورم ۵ گرم کراوزوت ۲٫۵ گرم تربانتین ۲ گرم منیزی مکلس گرد ریشه خطمی مکد ۳ گرم تنی ۱۰۰ حب سازند واز ۴ تا ۱۰ حب در عرض روز بنوشند

نمره ۳ بگیرند ید و فورم تربین مکد ۳ گرم تربانتین مکد ۲ گرم اسید تنی و نیك مکد ۲ گرم منیزی مکلس مسحوق ریشه خطمی مکد ۱٫۵ گرم ۶۰ حب سازند واز ۶ تا ۱۰ حب در عرض روز بنوشند

نمره ۴ بگیرند ید و فورم کراوزوت مکد ۵ گرم تربانتین اسید تنی و نیك مکد ۲ گرم مسحوق ریشه خطمی منیزی مکلس مکد ۶ گرم مطابق معمول ۱۰۰ حب سازند واز ۴ تا ۱۰ حب نیز در عرض روز بنوشند

قرص ید و فورم بگیرند ید و فورم ۵ گرم قند و نیل داره ۱۰ گرم کومارین لعاب کتیرا مکد ۱ گرم مطابق معمول ۱۰۰ قرص سازند واز ۵ تا ۶ قرص در عرض روز بنوشند

ژرانیوم ۴ ابرة الراعی پ شمعدانی (ژرانیوم مشتق از ژرانوس یونانی میباشد که بمعنی داعی (دُرنا) است و چون تخم این گیاه مرکب است از پنج کپسول که هر یك از آنها منتهی میشوند بیك خط الراس لهذا از تشبیه به منقار دُرنا کرده ژرانیوم نامیده اند واهالی فرانسه آنرا منقار دُرنا مینامند)

شمعدانی

نباتی است

نباتی است از طایفهٔ **ژرانیاسه** دو قسم از آن در طب استعمال میکنند یکی **ژرانیوم موسکاتوم** که از عوامل ضد تشنج و محرک است و دیگری **ژرانیوم روبرسیانوم** که از عوامل قابض میباشد و بابرگ ژرانیوم غرغره های قابض و تنقیه های ضد تشنج ترتیب میدهند و قسم دیگر از ژرانیوم است موسوم به **ژرانیوم اودوراتیسیموم** که دارای دهن فراری است مشابه دهن فراری گل سرخ و همین قسم است که در باطل کردن بوی مکره یدوفورم هر گاه خارجاً استعمال شود معمول میباشد و عصارهٔ سفری شکل از ژرانیوم اخذ میکنند موسوم به **ژرانین**

یدول (باصطلاح کیمیا **تترایودوپیرول**) عبارت از گردی است بلوری سفید و کاملاً بی بو و در مجاورت هوا و نور فاسد نمیگردد و یک جزء آن در ۵۰۰۰ جزء آب حل میشود و بواسطه همین خاصیت قلت انحلال آن در آب است که در طب چندان استعمال نمیگردد و در سه مقابل وزنش الکل حل میشود و چون بر محلول الکلی آن مقدار کمی آب افزایند محصول به هیئت شیر میگردد ولی اگر گلیسرین افزایند درد نمیشود و محلول در هم وزنش اتر است و ۱۵ اجزء آن در ۱۰۰ جزء زیتهای داغ حل میگردد و نیز در اسید استیک محلول است

یدول انتی سپتیک و فاقد الحس موضعی است و در اثر مشابه یدوفورم و در سطوح مولده دیم و قروح و ناصورها و غیره بطریق ذیل استعمال میگردد اولاً مانند یدوفورم شکل گرد نموده میپاشند و کومپرس الوده به استانیالومین روی آن گذاشته رفاده میکنند و در این صورت باید مقدار یدول خیلی کم باشد زیرا در چینهای انساج در حالتیکه بسیار نرم بود نفوذ کرده و مورث نی الجمله تورمی میگردد و پس از برداشتن رفاده مشاهده میشود که مانند یدوفورم با مواد مترشحه از سطح جراحت مخلوط نشده و مانند آن مورث حصول کوره نمیگردد و ترشح جراحت بی بو است ولی مقدارش همان است که بوده و در حصول دانه های لحمی مساعدت میکند و چون از ادوار رفاده جراحت نکروزی استعمال کرده باشند آنها را مبدل به جراحات جید الطبیعه مینماید ثانیاً یدول را بطور محلول نیز استعمال میکنند باین طریق که یک جزء یدول را در ۱۶ اجزء الکل حل کرده و ۳۴ جزء گلیسرین افزوده و تامپون را در محصول الوده مینمایند و در سرطان متقرح رحم و مستقیم رفاده میکنند و کاملاً بوی ردی این قروح را برطرف میکند ثالثاً تنزیب یدول و پوماد آن نیز مستعمل است

یدول را در رفاده قروح ضعفی و خارک متقرح و لوپوس هیپرتروفی و قروح غارچی و غیره استعمال مینمایند و هرگز علامات تسمیم از استعمال آن مشاهده نشده و نیز پس از استعمال وجود ید در بول مشهود نگشته است و از عوامل دافع العفونه است که در سرطان رحم و مستقیم موثر است ولی در جراحات ساده یدوفورم بهتر از آن میباشد و نفوخ آن در حلقوم موجب شفای توبرکول حلقوم میگردد و در داخل بمقدار یک گرم یدول را بدون هیچ خطری در دفع خنازیر و توبرکول ریه و اختلالات نزله شعب قصبه و در سفیلیس استعمال میکنند ولی مقدار شربت متعارفی آن از ۰٫۱۰ تا ۰٫۱۵ سانتی گرم است

کولودیون یدول بگیرند یدول ۱۰ گرم الکل ۷۵ درجه ۱۶ گرم اتر سولفوریک ۶۰ گرم پنبه باروتی ۴ گرم روغن کرچک ۶ گرم مطابق معمول کولودیون سازند

تنزیب یدول بگیرند یدول سقز گلیسرین مکدر ۱ الکل ۱۰ مطابق معمول مخلوط کرده و پارچه تنزیب را در محصول الوده نموده حفظ نمایند

و گلها و رها(؟) عطر این قسم را عطر مینامند ۱۲

یدول

علوم دارع

مخلوط دافع اوزن معمول توربان بگیرند یدول تن تکارمکد ۵ گرم مخلوط کرده در وزی سر نای دفعه نشوق نمایند

محلول یدول بگیرند یدول ۱ گرم الکل ۱۰ گرم گلیسرین ۳۰ گرم حل کرده در رفاده قروح ضعفی وخبارك متقرح وغیرہ استعمال نمایند

اروفرمن

اوروفین (یدوراین وبوتیل ورتوکرزیلول) گردی است زرد ومعطر وغیر محلول در آب ومحلول در الکل واتر واز عوامل انتی سپتیکی است که مانند یدوفوم وارستول استعمال میشود

پوماد دافع احتراق درجه سیوم بگیرند اوروفین ۳ گرم روغن زیتون ۲۰ گرم وازلین ۴۵ گرم لانولین ۳۰ گرم مخلوط کنند

گرد دافع اگزما معمول سالفید بگیرند اوروفن لانولین خشك مکد ۵ گرم گرد طلق ۹۵ گرم مخلوط کنند

اریستول

اریستول (تیمول بی یدید یدوردودیتیمول) در این محصول دو ئیك ملکول مضاعف تیمول بجای هید روژن دو اتوم ید واقع شده است پس ترکیبان یدوردو دیتیمول است وعبارت از گردی است سرخ مایل به اسمر وبی بو وغیر محلول در آب وگلیسرین ولی در اتر وکلوروفورم وزیتها اگرچه سرد باشند بسهولت حل میگردد واز اثر نور وحرارت بسرعت فاسد میشود وبدل یدوفودم میباشد وانرا بطور خالص استعمال مینمایند ویا یك جزء انرا در ۲۰ جزء وازلین ویا زیتی مخلوط کرده بکار میبرند

گرد انتی سپتیك ومولد سیکاتریس معمول ثری بگیرند اریستول ۴ گرم سوگلات بیسموت ۸ گرم استانیلید ۳۰ گرم مخلوط کرده بروی قروح وجروح ذمود کنند و انها را ببندند

گرد دافع برومید روز پلانتر معمول تنیزون دان بگیرند اریستول الومنول مکد ۴ گرم مسحوق نشاسته ۱۵ گرم مخلوط کنند

هذا آخر ما اوردنا من الادویة المفردة والمرکبة فی هذا الکتاب المستطاب وقد ختم بفضل الله وتوفیقه علی ید مصنفه الاحقر العلی المدعو بالاکبر فی محروسة طهران صانها الله عن طوارق الحدثان فی لیلة السبت العاشر من شهر رمضان المبارك من شهور سنة اربع عشر وثلاثمائة بعد الالف من الهجرة المقدسة النبویة فالحمد لله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا والصلوة علی سید الانبیاء والمرسلین محمد وعلی آله الطیبین الطاهرین وعلی اصحابه المنتجبین

تمت الکتاب المستطاب بعون الملك الوهاب المسمی بپزشکی نامه بید اقل الکتاب

عبد الله ابن الحاج محمد باقر قزوینی فی شهر جمادی

الاولی سنه ۱۳۱۷